GALENI
QVINTA & SEXTA
CLASSIS

VENETIIS
1576

7051

GALENI

LIBRORVM QVINTA CLASSIS

EAM MEDICINÆ PARTEM, quæ ad Pharmaciam ſpectat, exponens, ſimplicium medicamentorum, ſubſtitutorum, purgantium, antidotorum, componendorum tam per locos quàm per genera medicamentorum, ponderum denique ac menſurarum doctrinam comprehendit:

QVINTA HAC NOSTRA EDITIONE, *non parum ornamenti adepta: locis pluribus quàm in alijs ſuperioribus editionibus, ad græcorum librorum fidem emendatis.*

Locis nunc primum in margine ſignatis, quos Galenus paſsim ex Hippocrate citat.

Librorum numerus proximo folio continetur.

Τὸ Φαρμακευτικόν.

VENETIIS APVD IVNTAS M D LXXVI.

QVINTÆ CLASSIS LIBRI.

GALENI De Simplicium Medicamentorum Facultatibus libri vndecim, Theodorico Gerardo Gaudano interprete, denuo ab Auguſtino Gadaldino ad veterum græcorũ exemplarium fidem non paucis in locis repurgati. fol. 2
De Subſtitutis medicinis liber, Iul. Martiano Rota interprete. 84
De Purgantium Medicamentorum Facultate, eodem interprete. 86
Quos purgare conueniat, quibus Medicamentis, & quo Tempore, eodem interprete. 88
De Theriaca ad Piſonem liber, eodem interprete. 89
Hieronymi Mercurialis, Medici hac tempeſtate clariſſimi, de eo iudicium.
De Vſu Theriacæ ad Pamphilianum liber, eodem interprete. 98
De Antidotis libri duo, eodem interprete. 99

Omnes hos ſex libros, idem Iul. Martianus Rota accuratius denuo ante obitum recognouit.

De Compoſitione Medicamentorum ſecundum Locos libri decem, Iano Cornario medico interprete, rurſus poſt Nicolai Machelli medici Mutinenſis recognitionem, aliquot in locis emendati. 121
De Compoſitione Medicamentorum per Genera libri ſeptem, Iohanne Andernaco interprete, denuo ab Auguſtino Gadaldino non nullis in locis ad græcorum veterum exemplarium fidem emendati. 209
De Ponderibus & Menſuris Galeno aſcriptus liber, Auguſtino Gadaldino interprete. 235

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY
30893 6

GALENI
DE SIMPLICIVM
MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS
LIBRI VNDECIM

Theodorico Gerardo Gaudano interprete.

Denuo Ab Auguſtino Gadaldino multis in locis emendati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI

Oſtendit Quibus rationibus explorandæ ſint Simplicium Medicamentorum Facultates, propoſitis exemplis Aquæ & Aceti.

Quid dicatur Medicamentum, & quid Facultas: Et Quomodo hæc quidem, actu: illa verò, potentia exiſtat. CAP. I.

C QVantum conferant ſimplicium medicamentorum exactè facultates cognoſcere, tum ad variorum cõpoſitionem, tum ad inuentorum opportunum vſum, non habeo nunc oſtendere. Nam id partim in opere de Medicamentorum cõpoſitione, partim in curandi Methodo monſtrabitur. Verùm quod deinceps ad temperamentorum ſequitur tractationem, id in pręſentia dicetur: vbi videlicet prius vocabulorum, quibus in hoc vtemur libro, ſignificata definierimus. Medicamentum, omne id dicimus, quod naturam nò*ſtram alterare poteſt: ſicut, puto, Nutrimentum, quicquid ſubſtantiam augere: refertur enim vtrunque ad aliquid. Porrò Medicamentum Simplex & ipſum per oppoſitionem ad compoſitum nuncupatum eſt: Eſt autem id, quod ſecundum naturam ſuam ſyncerum eſt. At Facultas, cauſa quędam eſt effectrix. Eaq; partim actu ſiue energia eſt, partim in futuro tempore: Actu quidem, vt calefaciendi in igne, refrigerandi in glacie: In futuro autẽ, vt calefaciendi in pyrethro, & caſtoreo, & ſimilibus: refrigerandi in alterco, mãdragora, & id genus alijs. Sanè quandam eſſe facultatem in purgatorijs quidem medicinis purgatoriam, vomitorijs vomitoriã, ſternutatorijs ſternutatoriam, bechicis {hoc eſt quæ tuſſim vel ſedant vel ciẽt,} bechicam, & in vnoquoq; alio opere per-
D agendo, quæ denominetur ab eo quod ipſa efficit, ferè non eſt qui ambigat. At quę ſit huius Facultatis Eſſentia, quidam certè non poſſe cognoſci exiſtimarunt: quales ſunt Sceptici philoſophi, & qui inter medicos vocati ſunt Empirici. Sed & qui noſci poſſe arbitrantur, inter ſeſe diſſidẽt. Quidam enim ad magnitudines & figuras & poſituras corpuſculorum ac meatuum {quos ὄγκους & πόρους appellitant} referunt: Alij ad caliditatem, frigiditatẽ, humiditatẽ, ac ſiccitatem: pro ſua videlicet vtriq; prima elementorum conſtitutione. Quare & nos, quia in libro de Elementis ſecundum Hippocratem ex calido, frigido, ſicco, & humido, cùm aliorum oĩum corpora, tum animantium, conſtare oſtendimus, has effectricium facultatũ eſſentias, tum in alijs omnibus, tum in medicamentis, ſtatuemus. Sic autem & in tertio de Temperamentis demonſtratũ eſt. Ac qui volet quæ nunc dicenda ſunt aſſequi, in eo tractatu ſe prius exerceat oportet: quippe cùm illic quæ vniuerſim de medicamentis nouiſſe conueniat, expoſita ſint. Nec hic toto vtique in genere quicq; noui dicemus: verum quæ illic generatim ſunt ſcripta, ea hic ſpeciatim elaborabimus.

ἡμῶν .i. noſtram, eſt in antiquis, licet cet non habeatur in impreſſis.

Quo pacto Quanq; iudicare Facultatem oporteat. CAP. 2.

IN primis quidem ac maxime ſumendum eſt iudicandæ facultatis experimentum ab ea re, ad quam dicitur. Siquidem nõ protinus, ſi hominem refrigeret cicuta, & ſturnum refrigerabit: aut ſi ſturnum nutriat, nutriet & hominem. Eadem ratione neq; ſi hominem purget veratrum, conti-

nuo purgabit & coturnices: neq; etiā si hos nutrire valeat, conſequens ſtatim eſt, vt & homines. E
Proximum eſt, vt quod ex accidenti eſt, diſtinguatur ab eo quod primario ac per ſe. Nā aqua fri-
gida calorem quandoq; reuocat, cutem refrigerando, contrahendoq;, ac condenſando: ad id enim,
caloris conſequit̃ reuocatio, velut in tertio de Temperamentis oſtendimus. Rurſum″ calida quoq; All. 1. f. 3. d. 2.
ipſa ſæpenumero refrigerat, excalfacientem nimirum humorē digerendo. Nam ſi his ad amuſſim c. 6. fol. 61. g.
diſtinctis ad inquirendę facultatis explorationēm accesſeris, haud facilè, mea quidem ſententia, fal-
li queas. Cæterum à nullo alio deſumi iudicium, q̃ ab eo ad qđ dicitur, id quidem perfacile eſt: non
videlicet an inſecta animalia oleum interimat, neque an pingue, aut lentum, aut leue ſit conſideran-
tes, cùm an calfacere, aut frigefacere, aut humectare, aut ſiccare corpus humanum valeat, inquirit̃:
Eundem in modum neq; an colore ſit rubro roſa, neque an albo ceruſſa: ſiquidem neceſſarium nō
eſt, quicquid rubrum ſit, eſſe calidum, neq; quicquid album, eſſe frigidum: ſed an admota corpori-
bus noſtris primario ac per ſe excalfaciant, ac non interueniente quopiam, neque ex accidēte: Ac ſi
ita quidem, facultate eſſe calida: vt ſi refrigerent, frigida. Nam″ per deos immortales, vnde nam di- A. l. 1. f. 2. d. 2.
cere poſſumus, an calidum ſit facultate album piper, granum cnidium, cnicus, calx, & veratrum al- c. 1. fol. 30 g
bum: aut vnde ꝙ frigidus ſit ſamius aſter, terra ſelinuſia, ceruſſa, nix, & lac: omnia enim ea coloris
ſunt candidi, viribus verò vel maximè pugnant. Sunt ergo nix & calx colore ſimillima, viribus au F
tem pugnantiſſima: ſed pugnantiam ſenſus diiudicat. Siquidem niuem applicatā protinus ac pri-
mo ſtatim occurſu frigidam percipimus: & quoad tangatur, magis ſemper magisq; frigefacere ſen
timus: videmus porrò ipſam neque durare, neq; ſeruari poſſe, ſi vel leuis calor occupet. At calx ne-
que primo occurſu refrigerare percipitur: & vſque dum applicata manet, perſpicuo magis ac ma-
gis excalfacit. Ex quo conſtat ex eo ꝙ ſemper vnum idemq; efficiat, quoad nos contingit medica-
men, propriam eius iudicandam eſſe facultatem.

Quopacto Diſcernatur Quod ex Accidente quid faciat, ab eo Quod propria Facultate. CAP. 3.

ET enim quod ab initio ad finem vſq; dum applicatum eſt, magis ſemper calfacit, id non ex ac-
cidente, ſed ex ſua natura eſt tale: Sic etiam quod à principio ad finem vſq; refrigerat, ex ſua fa-
cultate eſt frigidum, non ex accidente. At ſanè ſi nihil moratus, atque ex poſteriore, ac poſt ablatio-
nem, facultatem eius expendere voles, ſæpenumero falleris. Ac forte non nunq̃; aquam frigidam,
non frigidam modo, ſed & calidam, poſſidere facultatem dices: vbi videlicet frigefacere perpetuo
dum nos contigerit apparebit, frigidā: vbi vero ſæpenumero calorē reuocabit, calidam. Quare hæc
indiſcriminata relinquenda non ſunt. Dandaq;″ inſuper opera, vt quodcunq; medicamentum in iu A. l. 2 t. 1. c. 2.
dicium vocare velis (id quod in libris de temperaturis monuimus) omnis ſit expers alienæ tum fri- G fol. 92. c
giditatis, tum caliditatis: ne videlicet natiuam eius facultatem adſcititia qualitas adulteret. Ad hæc
(quæ & ipſa præcepimus) nutrimentum à medicamento diſtinguito, atque ea vtraq; ad aliquid dici
memento: tum circa eandem ſæpe ſubſtantiam conſiſtere, velut & id quod monſtrauimus: Nec ſe-
cius ꝙ quædam tota ſubſtantia in ſeſe mutuo & agant & patiantur: quędam vero vna duntaxat, aut
duabus qualitatibus: Super hæc, alia itidem eſſe tenuia ſiue tenuium partium {Græci λεπτομερῆ
vocant:} alia craſſa ſiue craſſarum partium {παχυμερῆ Græci nominant:} tenuia quidem, quæ fa-
cile in tenues comminui partes poſſint: craſſa, quæ cōtra. Atq;, vt ſemel dicam, omnium meminiſſe
diſtinctionum oportet, quas in tertio de Temperamentis poſuimus, vt ſecundum illas medicamen
torum omnium ſpeciei facultas explorari valeat.

De Aquæ Facultate. CAP. 4.

ESto ſanè prima nobis in contemplationem propoſita Aqua: ꝙ nimirū ea & cōmuniſſima ho-
minibus oībus ſit, tum ſanis, tum ægrotis: & ad vitam maximè neceſſaria. Primumq; eucrato
ſiue temperato corpori applicator ipſa neque frigida inſigniter neq; calida: Deinde ijs qui natura
ſunt intemperati: Tertio ijs, q affectu aliquo tenent̃. Nam hoc pacto exactè in oībus propriam eius
facultatē perpenderis. Igitur tēperato admota pluſculo tempore ipſum oīno refrigerabit: Intēpera- H
to vero, citius quidē refrigerabit id quod frigidius natura fuerit, tardius verò quod calidius: Semp
autē omnia refrigerabit, etiamſi non multis deinceps diebus, ſed vel vna quis hora, aut pluribus ea
vtatur: nec. n. talis in vllo ipſorum calorem reuocare poterit. Nā quæ ſummè frigida eſt, ſi quadratę
ac iuuenili corporis naturæ pauculo tempore adhibeatur, caloris molietur reuocationem: ſin aliter
vtaris, ſemper refrigerabit. Quin ēt ſi ijs quoq;, qui ſimplici laborant morbo, ſiue calido tēperatura
ſiue frigido, eiuſmodi admoueatur aqua, hos etiam manifeſtò refrigerabit: nam ſimplex ſit affectio
oportet (quemadmodum vtiq; in tertio de Temperamentis definitum eſt) quò videlicet quę adhi-
betur, ex ſua natura refrigeret, non ex accidente quopiā: quippe cùm frequenter, vbi compoſitus
fuerit affectus, aliud primario medicamentum efficiat, aliud ex accidente: velut in phlegmone, eſt
enim ea affectio calidæ copioſæq; fluxionis ſoboles. At quæ modicè excalfaciunt pharmaca, cùm
ſuperfluitatem euacuant, protinus, opinor, & quod affectum eſt, frigidius efficiunt: Verùm cùm
ſimplex vnaq; fuerit affectio, quod ex accidente ſit, in ea prouenire non poteſt. Ergo ſi hac ratione
expendas, aqua potabilis vndequaque videbitur frigida. Non eſt tamen eadem aliarum aquarum
ſponte natarū, quę ſulfur, bitumen, aut nitrum, qualitatibus ſuis referūt, facultas. Siquidem earum
omnino nulla, vbi alienæ tum caliditatis tum frigiditatis expers adhibita fuerit, frigefacere conſpi-
citur.

A citur. Quinimmo nec marinam ipſam,prius ꝙ adſcititium frigus ſummum acceperit,admodũ re-
frigerare apparet. Nam ſiquis in potabili aqua totum diem innatet, vt etiã non admodum ſit frigi-
da,ſed velut ex Sole tepens, neceſſario tñ refrigerabitur:at mare complures iuuenum interdum in-
noxie pertulere nõ per diem modo totam,ſed etiã adiuncta nocte.Ex quo liquet aquam potabilem
certe & dulcem, ſecundũ naturam ſuam ſemper eſſe frigidam:mare vero non æque. Quòd ſi non
ſemper in ſermone adijciam,potabilem,ſed dicam ſimpliciter,quantum ex ſe eſt,aquam eſſe frigi-
dam,haud calumniari oportebit,tanꝙ inſufficienter & indiſtincte locutum.Nã quæ exacte ac ſyn
cere aqua eſt, omnis alterius ſubſtantiæ miſtione vacans, ea ex neceſſitate ex ſua facultate eſt frigi-
da: Si qua verò per bituminoſa,ſulfuroſa,nitroſa, aut aluminoſa loca diſtillans, ſubſtantiæ eius ali-
quid abſterſerit, ſecumq; traxerit, miſta iam ea eſt,non autem exacte aqua: Velut ſi ipſe quoq; vo-
lueris aut ſalem,aut alumen,aut aliud id genus affatim aquæ miſcere potabili: ſicut ſanè ſæpenume
ro facimus in marinę inopia, quando muriam facere volumus,tunc enim ſalem aquæ indimus.Ac
tantum ipſa facultate iam diſſidet,vt ſi aqua dulcis, videlicet quæ neq; inſigniter aut calida,aut fri-
gida ſit,ſed velut † ex Sole tepidà,}eriſipelati perfundatur,noxam omnino nullã hominis corpori † τὸ καλούμε
ſit allatura:at ſi marinam aquam,aut muriam, aut id genus aquam miſtam, bituminoſam videlicet νον εἰληθερές.
B aut ſulfuroſam admoueas,vſq;adeo hoĩem offenderis,vt partem ipſam ſis aduſturus. Aqua igitur
ipſa ex ſeſe frigida eſt facultate.Porrò ſi extraneum calorem adeptã corpori humano perfundas,pu
tabis forſan ſimplex quoddam & naturale adhibitum medicamen: at ea quodam vtiq; modo com-
poſita eſt,aut igneæ eſſentiæ partem aliquam nacta,aut certe omnino ipſam qualitatem. Vt enim,ſi
ſalem illi miſcueris,ex confeſſo fuerit compoſita:ſic multo magis,ſi igneam aut eſſentiam aut quali-
tatem adieceris, compoſitam quodãmodo & nunc effeceris. Eſt porrò etiam aqua limoſa quadan-
tenus compoſita,velut eſt aqua Nili, quæ in Ægypto eſt:ſed ea per fictilia vaſa percolata planè pu-
ra efficitur.Oportet autem non ſemel,ſed bis,& ter percolare,quando ne ſic quidẽ forſan ad amuſ-
ſim puram queas efficere: verum quando,qui aquæ infertur limus,omnem effugerit ſenſum, ſatis
tunc eſt vt queas dicere tales, vt ad vſus, puras & ſynceras eſſe aquas.

Quo pacto Iudicemus Aquam Puram. CAP. 5.

IVdicantur autẽ hę tribus ſenſibus,nempe guſtu,viſu,& odoratu. Guſtu pura eſt,ſi nullam offe-
rat qualitatem,ſed ad vnguem qualitatis expers appareat: Viſu,cum ſyncera fuerit, ac planè per-
lucida. Sic nec odoratu vllam præ ſe ferre qualitatẽ debet:vt ſunt quædam extremæ prauitatis, quæ
aut aciditatem,aut acrimoniã,aut ſalſedinẽ, aut putredinẽ,aut aliud indicibile aliquod vitium præ-
ferunt.Igitur aqua quæ abſq; his eſt omnibus,vt ad naturam certe,ne ipſa quidem ad amuſſim ſyn
C cera fuerit, ſicut nec aliud vllum ex quatuor elemẽtis ſenſibilibus, ſed vt ad ſenſum & vſum ſynce-
ra eſt. Talis ergo,vt eſt dictum,ſecundũ ſuam naturã frigida etiã eſt:quippe ſi valde excalfactã non
modo aquam,ſed vel mandragoram,vel altercum, vel cicutam, vel meconium admoueris,non ſo-
lum excalfeceris,ſed etiam vſſeris corpus humanum.Omnia itaq; quæ examinanda venient medi-
camina,omnis extraneæ valentiſq; tum caliditatis tum frigiditatis aliena ſunto, nedum aqua.

Demonſtratio, Qua oſtenditur Aquam frigefacere Ex cerati, quod ex ea conficitur, effectu. CAP. 6.

POrrò ꝙ aqua omnis dulcis perſpicuo frigefaciat, hinc quoq; didiceris. Ceratum humidum ſi
ex aqua frigida ſubactum accurateq; madefactum calido alicui affectui imponas,protinus ip-
ſum frigefacies. Oportet autem quã plurimũ admiſcere ipſius aquæ, miſtioq; hoc maxime modo
optime perficitur. Ceram quãtum fieri maxime poteſt puriſſimã oleo liquantes humidum facere
ceratum oportet:deinde refrigeratum, ac raſum, in mortario manibus ſubigere, aquam affunden-
do frigidam,quantum nimirum ceratum accipere valet, ac non dum aqua circunfluat. Id refrige-
rat & eos qui in febre vruntur,ſi hypochondrijs ſuperponatur: & omnem phlegmonem, ſimiliter
herpetes quoque, & carbunculos, tum eryſipelata, & phygethla, ac breuiter omnes morbos cali-
dos.Ergo ſi non aquam dulcem,ſed marinã aut muriã illi admiſcens in vno prædictorũ quouis vti
D volueris, non paruã omnino differentiã conſpicies: quippe cùm id medicamentũ adeo nullã pro-
poſitarũ affectionũ amplius refrigerabit, vt inſuper accẽdat potius. Adeo multa eſt diuerſitas inter
potabiles aquas & muriã marinamq; aquã. Æque aũt ac muria marinaq; aqua, ſulfuroſæ aquæ,&
bituminoſę,& nitroſę, & quæ chalcãthum, & myſi,& chalcithim,vel aliquod ſimpliciter ex natu-
ra calidis medicamentis guſtu referunt, inimicæ ſunt omnes calidis corporum noſtrorũ affectibus.
Ex quo claret has omnes facultatibus eſſe calidas,ſolam vero aquam potabilem frigidam.

Quòd Aqua Potabilis Humida ſit. CAP. 7.

CÆterum ꝙ hæc quoque propoſitarum omnium aquarum ſola ſit humida, planè ex eadem di-
ſces methodo. Nã vlcera quæ ſupra modum ſquallida ſiccaq; ſunt,ſi hac irriges, ſtatim admo-
dum humida flaccidaq; reddes, cùm aliæ aquæ vniuerſæ vlcera deſiccent. Tum piſcatorum vlcera
adeo videntur ſicca, ac ſi forent ſalita:contra eorum, qui in balneis verſantur, humida apparent ac
flaccida. Quin ſi imbutum linamentum vlceribus imponere libeat, humida quidem à potabili,
ſicca verò à muria marinaq;, reddi comperies. Aquæ quin etiam aluminoſæ, quales ſunt in Italia
vocatæ Albulę, cùm alijs vlceribus idoneæ ſunt: tum verò quæcunque fluxionibus tentantur, ea

perfacile deſiccant. Sic nec cæterarum aquarum vlla humectare poteſt, ꝙ videlicet non ſint exacte E aqua, ſed miſta & adulterata, accepto nimirum aut alumine, aut chalcite, aut ſale, aut id genus aliquo. Quocirca earum non nullæ vlcera quoque exaſperant, nempe quæ acres admodum ſunt & mordaces. Quin etiam ſitienti dulcis aqua leniens remedium eſt: cæteræ verò acerbiorem etiam ſitim relinquunt. Tum aqua inter cutem laborantibus aduerſiſſimum eſt & poculum, & lauacrum, aqua dulcis: ſalſæ vero, ac nitroſæ, & ſulfuroſæ, bituminoſæq; omnes ſanè perutiles. Imitari autem potes ſicut marinam, ſic aliarum quamlibet, ſubſtantia videlicet admiſta, quæ in quaq; vincere cõſpicitur: nam ſulfure in aquam dulcem indito ſulfuroſam effeceris: alumine aluminoſam: ac eodem modo aliarum vnamquanque.

Quòd Aqua Aduentitium calorem nacta, ſemper quidem Humectet, Non autem ſemper Calfaciat: Verum In ipſo quidem perfuſionis tempore calfacere, Poſtea vero frigefacere conſueuit. CAP. 8.

HÆc ergo propria aquæ natura humida eſt & frigida. Aduentitium autem calorem adepta excalfacit quidẽ & humectat, quibus eſt ad mota: verũ haud ſimiliter ambo pſtare ſimul poteſt. Summè nãq; humectat ſeu tepida ſit, ſeu temperata, ſeu etiã calidior: ſummè aũt nõ calfacit, niſi quæ extreme ferueat. Quod dico, in temperata primũ exploremus natura. Igitur ſi huic aquã afferas F temperate calidã, eaq; vel laues vel itidem perfundas partem aliquã, in ipſo quidem perfuſionis tẽpore calidiorẽ ſimul & humidiorem ſe ipſa efficies: ꝙ ſi deinde quieſces, nec corpus frigidæ vſu poſtea contrahes conſtipabis ac denſabis, paulo poſt ſe ipſo frigidius fieri conſpicies, quippe cùm corpus rarefactum, trãſpirante immoderatius calore natiuo, frigidius efficiatur. Non tñ ſicut frigidius poſtea calidæ vſus corpus deſtituit, ita & ſiccius: quanq; profecto videri id poſſit, tum ob ſpiramentorum raritatem, tum ob corporis mollitiem, tum ob ſubſtantiæ fuſionem: pluſculum ſiquidem in his affectibus euaporetur neceſſe eſt: atqui vapor humor eſt extenuatus. Verùm non ita habet rei veritas. Nam mollities, quam calidæ aquæ lotionibus acquirunt corpora, ſolius humiditatis proprium ac inſeparabile ſignum eſt, in animantis videlicet corpore: velut in opere de Temperamentis eſt demonſtratum. Sanè vlceratarum partium caro, id ipſum perſpicuo oſtendit, vt quæ in iſtis ex aqua calida perfuſionibus flaccida atque algæ ritu fluida efficitur: quãquam ſanè corpus illiuſmodi affectionibus inanitur, vt minus tunc in ſeſe habeat humoris, q̃ antea. Videriq; venia digni poſſunt, qui per calidas lotiones, atque aquæ moderatè calidæ perfuſiones ſiccari corpus exiſtimant: nã ſimilis horum eſt error, atque illorum qui credunt ſenes adoleſcentibus eſſe humidiores. Pluribus nãq; ſenes excrementis redundant, ſed genuinæ (quæ πεφυκότα μόρια nũcupant) orga- G niceq; partes adoleſcentibus magis ſunt humidæ: vt id quoq; in ſecundo de Temperamentis monſtrauimus. Perinde ſe res habet in pfuſionibus, ac lauacris, omniq; adeo ex aqua calida irrigatione. Siquidem humores qui in vaſis alijſq; inanibus ſpatijs ſunt, exhauriuntur omnes: at ipſa vaſorum corpora, & vniuerſum genus carnoſum ſe ipſo fit humidius. Atq; hanc ſolã facultatem nunq; aqua du*lcis deponit. Neq;.n. cum feruens corpora exurit, quæ vſta ſunt redduntur ſicca, vti quæ ab igne ſunt aſſa: rurſum nec cùm ſummam adepta frigiditatem per diem totum, aut etiam longiori tempore, parti cuipiã perfunditur, eã ſicciorem efficit, tametſi rugoſa atq; admodum exilis relinquit. Verũ hæc eueniunt, ꝙ qui in vaſis alijſq; ſpatijs eſt humor, exhauſtus ſit: at partes genuinę ſolideq; nulla ſua parte ſicciores euadũt. Huiuſq; ſemper meminiſſe oportet: Tum toto ſermone perpetuo obſeruandum ex euidenter apparentibus colligendam cuiuſque medicamenti facultatem: Ac ſemper, ad quod quid dicitur calidum, frigidum, humidum, aut ſiccum, ad id eſſe æſtimandum.

Si à Rebus Exteris de Medicinarum Facultate colligi quid oporteat, ex Ignis cum illis commercio Faciendum eſſe Iudicium. CAP. 9.

POrrò ſiquis velit ex ſuperabundanti à rebus externis pbationes ducere, ne id quidem phibeo: verum, animũ diligenter aduertat, conſulo. Nam {admodum lubrica res eſt, ac} multos obtinet paralogiſmos. i. fallendi modos. Sed hos in conſequentibus ediſſerã. Cæterum quod ſolũ quis H ab externis rebus ſumpſerit, vt id quod iudicium ſubit medicamẽtũ, aut excalfacere, aut refrigerare pbet, id in ignis cõmercio cõtactuq; conſpicit. Neq;.n. vſq; adeo abſurdũ eſt, quod facile in ignẽ vertit, id calidũ facultate putare. Memoria enim opinor, tenemus oĩa huius vocis Facultate ſignificata, q̃ in tertio de Temperamẽtis diffiniuimus.† Vnũ igit ex ijs erat & id, quod ex propria eius, quod dicit, materia, tale eſt facultate: ſiqd.n. facile in ignem vertitur, id facultate eſt ignis, non actu ſcilicet: Nam hoc quod eſt facultate, ex aduerſo ei diuiditur quod eſt actu: alterũ verò quod eſt per ſe, ei quod eſt ex accidente. Hanc ergo iudicij rationem conſiderare ac diſtinguere conuenit.

Quot & Quæ Prædefiniri oporteat, Vt liceat ex alicuius affectione quæ ad Ignẽm eſt, Quo pacto aduerſum nos id ipſum afficiatur, colligere. CAP. 10.

AT quibus conſilium eſt tuto à rebus extraneis ad corpora tranſire animalium, videre primũ debent, an tenuis ſit eſſentiæ, an craſſæ, quod explorandum venit. Secundo an ſibi continuum denſum´que ac ſolidum, an interuallis interceptum ac rarum. Quocirca his immorandum prolixius eſt: videtur enim id quoddam eſſe principium, ac velut elementum multam conſiderationem poſtulans.

** In impreßis cod. græ. legitur duntaxat τὸ ὕδωρ id eſt aqua: in pluribus tamẽ manuſcriptis additur τὸ γλυκὺ δηλονότι ideſt dulcis ſcilicet.*

† Clariora videtur eẽ uerba tertij de tẽperamẽtis ca. I. cl. I. pag. 21. f. Præterea q̃cũque fientiũ cõtinẽtes materiæ sũt, nec refert an conueniẽtes, an propriæs dicas etc. quo ĩ loco γινομένων i. fietiũ habetur, quod hic λεγομένου i. eius quod dicitur cõſidera.

Quòd

A *Quòd quæ Subtiliorum ſunt partium, Promptius propriam exerant actionem, Quàm quæ Craſsiorum, Tametſi Eandem cum illis Facultatem obtineant.* CAP. 11.

A.l.2.t.1.c.4. fol.94.h

IGitur eorum, quæ in confeſſo eſt facultate eſſe calida, nullum omnino apparet nos excalfacere,
prius quàm in tenuia ſit comminutum. Nam ſi quis piper ſolidum cuti inſpergat, nullam planè ca-
liditatem percipiat: eadem ratione ſi quis vel linguæ imponat, aut deglutiat, aut alio pacto vtatur in-
tegro, haud quaquàm diligenter trito, & cribrato, ac non adeo cõminuto, vt pollinem tenuitate referat.
Nã quod pollinis inſtar tenue cuti inſpergitur, excalfacit, ac maxime ſi affricueris: præterea quod
linguæ admotum fuerit, aut in ventrem deuoratum: At quod ſolidũ integrumq; imponitur, nec cu
tem calfacit, & linguæ ventriq; exiguum duntaxat caliditatis ſenſum mouet. Itaq; cùm tenuiũ eſſe
partium dicantur quæ facile in tenues partes comminuuntur, craſſarum vero partium quæ contra:
tum dura viſcoſáque ægre, ac difficulter, aut omnino in tenues comminui non poſſint: fragilia ve-
rò, & quæ citra viſcoſitatem mollia ſunt, prompte in tenues ſoluantur: hinc conſtare arbitror multa
eſſe facultate calida, ac facile accendi, verum nos haud facile excalfacere. Nam ignis, vt qui omnium
eſt tenuiſſimus, ſimulq; calidiſſimus, & in profundum facile penetrat, & comminuit, extenuatq;, &
vincit, atq; in ſuam deniq; naturã conuertit, vndequaq; ſcilicet ſimile reddens, atque exuperans id
B quod contingit: At noſtra caliditas ſupra quàm quod craſſæ ſit eſſentiæ, & halituoſa, inſuper infirma eſt, vt
non facile mutet quod contingit. Oſtenſum eſt aũt in tertio de Temperaturis (quo ſine, quæ hic di-
cuntur, aſſequi eſt impoſſibile) nullũ eorũ, quæ nos excalfacere apparent, perinde vt ignem poſſe
calfacere, verum vt materiam accendi facilem: ſiquidem mutationis principium à noſtra caliditate
accipientia, vt calami aridi ab igne, nos contra recalfaciunt, & velut partes fiunt quædam caloris na
tiui, ſicut illi ignis: nam quod prius erat calamus, id nunc fit ignis, vt mutantis ipſum ignis eſſentiã
totam adaugeat. Monſtrauimus aũt quædam, vbi vel leuem fuerint mutationẽ extrinſecus adepta,
ſecundum naturam deinde ſuã ad plurimã mutationem procedere. Quamobrem mirandum non
eſt, ſi quædã medicamenta primæ quidẽ mutationis principiũ à noſtro calore nacta, inde iam per-
gant eum quoq;, qui mutabat ſuperare. Nam cum corporis cuiuſq; proprietas alia habilis ſit ad ſu-
ſcipiendum calorem, alia inhabilis, fit vt paria principia non ſequatur par incrementum.

[Quòd Pharmaca, quæ Paruam ſortita ſunt Molem corpoream, Magis agant, Quàm quæ Magnam.]

QVin etiam quòd corpus admodum exile facilius alteratur mutaturq; ab eo, cui admotum
eſt: quod autem grandius eſt, non niſi temporis ſpatio, ac vix tandem etiam ſenſibilem alte-
rationem ſuſtinet: id cùm non modo à phyſicis naturam ſcrutantibus ſit demonſtratum,
C ſed cuiuis etiam homini rei ipſius experientia notum: ſatis magnum adfert teſtimonium ijs, quæ
modo dicebamus. Quippe ſi piperis particulæ à nobis accipere debent mutationem: eoq; accipiãt
facilius, quò fuerint minutiores: mirandum non eſt, ſi eas tanto citius excalfacere experiamur, quã-
to accuratius in minimas fuerint comminutæ.

Medicamenta Parem etiam ſortita tum Facultatem, tum Conſiſtentiam, Quanto Rarioribus applicentur corporibus, Tanto Ocyus actionem ſuam exercere. CAP. 12.

QVin etiam quod extima cutis ſuperficies calloſa ſit duraq; & frigida, tum quod ſub ea eſt, quan-
to profundius ſubeas, tanto ſit calidius, nemo ambigit. Huic ſanè rationi ſi duo etiam prin-
cipia in alijs à nobis tractationibus demonſtrata adiecero, ita deniq; vniuerſum poſſis col
ligere. Alterum quidem ad demõſtrationem principiorum, ſiue lemmatum, ſiue axiomatum, ſiue
propoſitionum, ſiue vtcunq; nuncupare libebit, in commentarijs de Temperamentis demonſtra-
tum eſt, Cutem videlicet omnẽ in primo ſtatim ortu ſibi eſſe continuam: at temporis ſpatio perfo-
rari, ac plurima nanciſci ſpiramenta ritu cribrorũ. Alterum vtilium ad ratiocinationẽ propoſitio-
num eſt, Corpus vniuerſum expirabile eſſe ac inſpirabile, vt inquit Hippocrates. Fuſius autem de
hac dictum eſt in libro de Vſu pulſuum, vbi demonſtrauimus arterias, vbi ſe dilatantes vndiqua-
D que, & per omnes meatus attrahunt, non aerem modo halitumq; attrahere: ſed, quicquid etiã trahi
facile, ac tenue ſit, ad ſpiritalis eſſentiæ impetum expedite conſequi. Quibus ſic ſe habentibus mul-
tæ venæ arteriæq; aperiuntur in cuius meatus & in ipſius ſuperficiem internam: ac in meatuum
perforationes haud pauca peruenire venarum arteriarumq; oſcula exiſtimãdum eſt, nihilóque ſe-
cius ad extimam ſuperficiem, ita vt ipſę oſculis ibi finiant: Tum quicquid piperis ad exactiſſimũ
redactum fuerit pollinem, ſimul cum ambiente aere ab arterijs attrahi, ipſumq; protinus à calore
natiuo tranſmutari, idq; tum ob paruitatem, tum ob ingenitam vt à calore alteretur aptitudinem:
ſiquidem haud aliud illi erat facultate eſſe calido, quàm facile poſſe incaleſcere. Quòd ſi ſemel id illi in-
ſit, mirum non eſt per omne corpus tempore perlatum, ipſum recalfacere: ac proinde primum ma-
ximeq; ab id genus medicamentis incaleſcere partes, quas primũ contigerint: deinde quæ his ſunt
proximæ & continentes: ac ſic deinceps tertio, quartóque loco, pro ſitus videlicet vicinitate, cum
ijs quæ primo incaluerant, incaleſcere. Hæc ſcientifica conſtant demonſtratione, non tamen ijs ſa-
tis credibili, qui in primis non fuerint exercitati. Oportet enim in ijs quæ de Elementis ſunt ra-
tiocinationibus eſſe verſatum, atque in commentarijs de Temperamentis, & Vſu pulſuum, & an-
te hæc omnia in demõſtrandi methodis peritum. Sanè paucis datum eſt omnia percurrere. Verũ
his quidem ſuffecerit (mea ſententia) in euidentibus duntaxat verſari, paucis attactis communibus

rationibus ſiue epilogiſmis. Itaq; cauſam, quamobrem non excalfaciunt corpora humana ea quæ E craſſa adhibentur, etiam ſi natura ſint calida, ijs duntaxat qui rationem aſſequi valeant, dictam eſſe reputent: ſibiq; ſatis eſſe perſuadeant, quod euidenter ſenſibus apparet. Apparet autem euidenter craſſorum omnium nullum prius, quàm ad vnguem comminuatur extenueturq;, neq; ipſum à corpore noſtro quicquam perpeti, neq; rurſum in nos poſſe agere. Nec enim ſolum in pipere, napy, canchry, cæteriſq; omnibus quæ nos excalfaciunt, ita ſe res habet, ſed æquè item in facultate frigidis, Nam ſi quis radicis mandragoræ corticem in magnas partes confractam cui imponat, aut illinat, †aut deglutiat, planè nihil efficiet: at ſi admodũ ſit comminuta, refrigerare poteſt. Sic ẽt papaueris ſemen, & cicutæ, tametſi hoc ſit omnium refrigerantium valentiſſimum, tñ antequam exacte comminuatur, cuti noſtræ impoſitum planè eſt imbecillum. Ne te ergo magna teneat admiratio, quòd calami aridi, piliq;, tametſi accendi promptiſſimi ſunt, non tamen nos contactu excalfaciant: quippe qui planè à noſtro calore mutari nequeant, vt ſic recalfaciant, quòd videlicet pollinis ritu cõminui non valeant: quandoquidem calamus Indicus, quem & aromaticum ideſt odoratum appellitant, cùm tundi, cribrari, ac planè magis, quàm qui apud nos naſcitur, cõminui valeat, clarè nos excalfacere conſpicitur, ſicut vno ore omnes qui ætate nobis maiores ſunt medici, confitentur.

† *Eſt quidẽ in antiquis codi. grecis ἢ καταπίοι. i. aut deglutiat, ĩ impreßis tamen & in tralatione veteri verba hæc non habentur.*

Quòd Corpora Rariora Citius ab igne Accenduntur, quàm quæ ſunt ſpiſſiora. CAP. 13. F

PORro" conſiderandum eſt (quemadmodum propoſui) non ſolum craſſarum ſit partium an tenuium, explorãdorum medicaminum ſubſtantia, verum etiã rara'ne, an ſpiſſa, denſa'ue. Voco ſanè rarum, cuius partes ſpatijs inanibus intercepta ſunt, intelligentibus videlicet nobis, ac ſemper recordantibus, quo pacto dicatur ſpatium inane ab ijs, qui vnitam eſſe dicunt ſubſtantiam, nõ quemadmodum Epicuro & Aſclepiadi eſt viſum: immo aere plenum eſt in raris corporibus ſpatium inane. Vbi ergo eiuſmodi ſpatijs multis corpus fuerit diſtinctum, facilius quàm ſpiſſum accenditur, etiam ſi quòd ad caliditatis frigiditatiſq; attinet temperiem, ſimiliter illi ſit affectum. Nam qui in ijs ſpatijs continetur aer, cùm ſit ad patiendum promptiſſimus, primo ſtatim ignis occurſu accenditur atq; inflammatur: vnà vero ſecum corpus vniuerſum accendit, vnamquãq; eius partem nimirum vndequaq; occupans. Ergo, ſi parua corpora, cingente ea circunquaq; flãma, promptè accenduntur (nam id clare conſpicimus) non ſine ratione corpus rarum celeriter accenditur, vtpote cùm profundas eius partes omnes flãma contingat. Sic itaq; calamos aridos ignis celeriter exurit, tametſi minus ſint alia ſubſtantia calidi, idq; ob meatuum multitudinem, quos aer quidẽ prius occupabat: vbi vero ignis contigit, flamma depaſcitur: Aer enim accenſus, flamma eſt, terra vero carbo. Porrò quòd aeris plenos meatus multos aridus calamus obtineat, ſummum argumentum eſt ipſius leuitas: nã G ſiccum natura corpus leue eſſe alioqui nequeat, niſi inanitate ſit præditum. Eũdem in modum pumex, & ſpongia ſicca, atq; omnia adeo quæcunque fiſtuloſa ſunt, multũq; vacui obtinent, pondere ſunt leuia. Sic ſanè & calamus non eo duntaxat quòd ſiccus eſt, ſed quòd plurimi aeris eſt particeps, promptè accenditur: at à noſtro corpore ægrè proinde calfieri poteſt, quòd eſſentiæ ſit craſſæ. Quando igitur medicamenti cuiuſpiam ex ignis commercio temperiem colligentes, ſcrutari ſtatuimus, an aduerſum nos eodem modo ſe gerat, ſubſtantiæ eius reſpicienda conſtitutio eſt. Nam ſi tenuis quidem ſit, ſed continua, eandem & in nos naturam oſtendet, quam prius in ignem: ſin autem rara ſit & craſſa, fieri poteſt vt ab igne quidem perfacile alteretur, non tamen à calore noſtro, ac proinde nec nos recalfaciat.

A.l.1.t.1.c.3. fol.92.g

Aquam Tenuium eſſe Partium, Nec vnquam nos Ex ſua natura Excalfacere. CAP. 14.

POſteaquam igitur hęc eum in modum definita ſunt, rurſum ad ſermonẽ de aqua redeamus. Nam quòd tenuis ſit eſſentia, argumento eſt, quòd promptiſſime per pilos* & veſtimenta perfluat: nam propter humiditatem mollitiemq;, quæ nihil habeat adiunctum viſcoſitatis, diuiſibiles partes obtinet, & quæ facile in minimas poſſint diſtrahi. Talis cùm ſit, tamen neq; nos ex ſua natura calfacit, neque proprium eſt ignis nutrimentum, immo omnino cõtra aduerſatur, & diſſidet*, atque ex- H tinguit, vt quæ illi ſit aduerſiſſima: nec mirum eſt, ſi cum igne natura tum calidiſſimo, tum ſicciſſimo, pugnet aqua, quæ frigida eſt & humida. Coniectura quidem igitur & ex ignis ſumenda commercio, quo pacto quodq; medicamentum in calore frigoreq; ſe habeat: non tamen protinus exiſtimandum tale & ad nos videri, niſi tenuium ſit partium, & ſpiſſum. Sic oleum tametſi facile inflãmam vertitur, non tamen admodum celeriter nos excalfacit, nimirum lenta craſſaq; ſubſtantia ſua tenaciter ijs inhærens quæ primum contigit: proindeq; longiſſime omnibus perdurat quibus fuerit illitum, ſcilicet nec ab ambiente facile aut extenuari aut digeri potẽs, nec intrò in corpus promptè tranſumi: Aqua verò econtrario & celerrime in halitum ſoluitur, atque expeditè digeritur. Proinde etiam ſi in idem vas coniectam aquam oleumq; decoquas, prior tamen aqua digeritur, & abſumitur. Sic item ſi lithargyro, aut ceruſſa, aut id genus aliquo cum aqua diligenter commiſto, ſimul ambo decoquere voles, priorem digeri aquam experiere.

* πλοκάμων.

* ϛασιάζει.

Non Simpliciter Quod citius ab Igne Accenditur, Id ad nos quoq; Apparere Calidius. CAP. 15.

NOn ergo ſimpliciter quod citius accenditur, protinus ad nos apparet calidius. Siquidem antè oſtenſum eſt, vt calefacientium †aliud ſimpliciter erat calidum, vt ignis: aliud exuperãtia calidum, velut qui in nobis eſt calor: Sic eorum quæ facultate ſunt calida, aliud eſſe eiuſmo-

† *ἐνεργείᾳ. i. actu, additur ĩ antiquis cod.*

di,

A di,vt ad id quod primo & abſolute eſt calidum:aliud verò vt ad id, quod per exuperātiam dicitur. Quam ob rem non abſolute ab ea,quæ aduerſus ignem eſt, in iudicium venientiũ medicaminum diſpoſitione,ad nos tranſire expedit,ſed adiecta limitatione propoſita.

Non Quod citius a Frigore Congelaſcit, Eo quod tardius, Abſolutè Frigidius exiſtimare licere, ſed Inter ea quæ parem ſortita ſunt conſiſtentiam. CAP. 16.

A.l.1.t.1.c.3. fol.91.g

EAdem haec limitatio itidem neceſſaria eſt, qñ ex eo ꝙ quid facile conglaciatur, frigidum eſſe colligimus.Nam in ijs quæ eandem habent aut tenuitatem aut craſſitudinem conſiſtentię, qđ ocyus à frigore congelatur,temperamenti eſt frigidioris.Nam ſi alterum ſit tenuius, puta exempli cauſa,vinum:alterum craſſius,vt oleum:non eſt neceſſe aut citius, aut magis, concreſcere quod eſt frigidius. Verum,ſi quanto alterum eſt frigidius, tāto alterum quoque craſſius ſit,ſimiliter ambo concreſcent. Cæterum magis concretum videatur,ipſa videlicet conſiſtentiæ duritia quod fuerit eſſentiæ craſſioris.Nam rationabile eſt,reor,ſimiliter congelatorum quod craſſioris fuerit eſsētiæ, itidem fieri durius. At ſi vel alterũ plus ſit frigidius ꝗ reliquum eſſentiæ craſſioris:aut contra minus frigidius quidem alterum,ſed alterum craſſioris eſſentiæ:haud etiam pari tempore hæc congelaſcere eſt poſſibile: verùm quod plus eſt frigidius ꝗ alterum eſſentiæ craſſioris, minori temporis B ſpatio: quod vero minus eſt frigidius ꝗ reliquum eſſentiæ craſſioris,maiori. Sic magis minuſq; vtrumuis ipſorum videri durum,id pro exceſſus portione euenire eſt neceſſe.

Quo Differat Congelatio a Refrigeratione. CAP. 17.

HÆc ergo memoriæ mandare oportet: tum ꝙ non idem ſint congelari & refrigerari, † & ꝙ illud maxime a refrigeratione proueniat.Nam refrigerari eſt frigidam accipere qualitatem: at congelari eſt dureſcere præ frigore.Ergo quæcunq; corpora tenuis ſunt eſſentię,cùm facile perpetiantur,promptè tum incaleſcunt,tum refrigerantur: at non æquè promptè congelant, vt aer, & ignis.Nam hic planè non congelatur:ille autem, nempe aer, non perinde vt vitrum, vt pix, vt cera,reſina,bitumen: tametſi bitumen ſit vel calidiſſimum,verum eſſentię eius craſſities ac terrenitas,ad congelationis celeritatem adiuuat: ac ſi tetigeris,calidum etiamnum, planè tamen congelatum reperias: ſicut (puto) & plumbum & ſtamnum non aliter concreta ſunt etiamnum feruentia. Sic aquam Hippocrates,quæ celeriter & incaleſceret & refrigeraretur,ſemper eſſe leuiſſimā retulit: nam quanto tenuior fuerit,tanto pati promptior eſt: atqui quæ tenuior eſt, minimum habet limi terreſtris.Non ergo abſolute, nec temere ex materiæ paſſionibus ad ignem, conijcere eius ad nos facultatem oportet,verùm adiũctis limitationibus ſuprapoſitis.Quare nec æquè ſecurum hoc C iudicium, ac id quo ad nos ipſos quid examinamus: at qui hoc etiam vlterius tranſeunt, planè in multis errorum periculis verſantur. Quanꝗ id faciunt medicorum complures,alij omne quod viſcoſum eſt,calidum aſſerētes: † alij, quicquid adſtringit:nō nulli, quicquid eſt dulce: quidam verò, ēt quod auſterum acerbum'ue eſt:ſunt aũt,qui ſingulis illorũ contraria defendant. Sed qui in iſtis errores comitantur poſtea narrabo.Nunc autē præſentem ſermonem cōſilium eſt abſoluere:nempe vt ſiquis ex ignis cōmercio materiam iudicare volet,non abſolute neq; citra limitationem id faciendum:neque perinde ad ignem & hominem habere,quicquid iudicatur,putandum. Nā aqua igni aduerſiſſima eſt,vt quæ facultatem ſortita eſt frigidam & humidam: muria verò,marina, bituminoſaq; & ſulfuroſa aqua,non æque,quippe cũ id genus oēs ab aqua ad calidius receſſerint. Verum de ſponte natis aquis (Græci αὐτοφυῆ vocant) vel hæc ſufficiant. Siquidem vbi medicaminũ vniuſcuiuſq;,quorum qualitates accipere aquam oſtēſum eſt, ſermonem ſingillatim tractabimus, ſi nunc aut obſcurius quippiam aut imperfectius ſit dictum,id tunc adijcietur.

† *tametſi.*

† *Ex antiquis græcis. Alij quicquid adſtringit, frigidum:non nulli quicquid ē dulce, calidum: quod vero auſterũ vel acerbum eſt, frigidũ. Antiqua tamē tralatio hēt vt noſter interpres.*

{De Aceto.}

SEd ad reliqua nunc liquidorum medicaminum tranſibimus:Inter quæ vel maxima eſt cōtrouerſia de aceto, alijs frigidum, alijs contra calidum adſtruentibus: non nullis calorem quidem D quendam illi concedentibus,ſed quendam ēt auferentibus,velut qui acetũ vinum eſſe mortuũ aſſerunt. Nā hi propriam vini caliditatē perdidiſſe quidem, verũ putredinoſam aſſumpſiſſe aliā quandam contendunt. Atque ego ſanè non multum abeſt,quin illorũ laudem ſentētiam, in eamq; prōpte accedā,† proq; hac aſſertione atque opinione pericula omnia ſubeam,ſiquam machinā aut artem inuenire queam,ſicut in lacte contrariarum partium ſeparationis, ita hic quoq;. Nunc autē,ꝙ lac vniuerſum non ſit homœomeres & ſimilare,neque vndequaque ſibi idē,clare mōſtrat eius ſciſſio,excogitata videlicet multis hominibus ratiōe, qua partes caſeoſæ a ſeroſis ſeparari poſſint. Atqui neque tale quid repertum in aceto eſt:neque manifeſto demrare poſſis, ꝙ quantum eius eſt tenue,atque humidum exacte,refrigeret:quod verò ſm fæcis ſubſtantiam in eo defertur,velut in vinis,calefaciat: nam ea ſolum ratione apertè quis probauerit ex contrarijs ipſum partibus conſiſtere,ſicut lac. Sane in omnibus liquoribus,quos exprimēdis fructibus conficiunt,craſſum defertur quippiam,quod & temporis ſpatio ſubſidit:fæx vocatur in vino, in oleo autem amurca. Sed & in oībus alijs † ineſt,quod illis proportione reſpondet,tametſi proprium nomē ſortitũ non ſit, quod velut fæx eſt in illis.Et fortaſſe & in aceto eſt eiuſmodi quippiam,& forſan ipſum eſt quod caloris eſt particeps:quod verò frigoris,id quod tenue eſt.Fortaſſis verò & in ipſo tenui exiguum quiddam defertur in multa quantitate diſperſum alterius naturæ,ꝗ ipſum ſit totum: nam quod maiori parte

A.l.2.t.1.c.1. fol.91.e

† καὶ συνεκινδύνευσα περὶ τὴν ἀπόφασίν τε καὶ δόξαν.

* ἐμφέρεται.

† *humiditatibus expreſſis, additur in tralatione veteri.*

parte frigidius ſit ꝙ calidius, liquido ijs apparere arbitror, qui vere facultatem eius expenderint. E

Perperam multos Cauterij Inſtar Acetum pronunciaſſe Calidum. CAP. 18.

AC miror, qua ratione ducti quidam vſq; adeo calidum eſſe acetum pronunciarint, vt cauterio ipſum aſſimilarint: Nam hac, inquiunt, ratione ſanguinis eruptiones (αιμοῤῥαγίας Græci vocant) reprimit. Primum enim tanta caliditas ſenſum noſtrum nõ fugeret. Deinde ad illorum calidorũ imaginem omnino vtiq; cruſtam efficeret, calidis medicinis ſimiliter." Nam id plane conſpicimus, vbi per ea ſanguinem ſiſtere ſtatutum eſt, cruſtam relinqui haud exiguam: ſiquidem, niſi cruſtam effeceris, ſanguinem haud repreſſeris, nam ea velut operculum fit corporibus ſanguinẽ profundentibus. Proinde ſanè etiam cauteria planè candentia illis applicare conſueuimus, compertum nimirum habentes, quæ non ſunt eiuſmodi, præterquam ꝙ nihil proficiant, inſuper lædere, ac ſanguinis profluuium iritare. Nec ſanè ignis ex ſua ratione, aut ꝙ calfaciat, ipſum ſiſtere poteſt: verùm idcirco, quia cùm vrat quæ contigerit, quod ex vſtione reliquum eſt, operculum ſubiectis partibus relinquat, id quod Græcis appellari conſueuit ἐσχάρα, {Latini autẽ cruſtã vocant.} At acetum haud perinde vt cruſtam facientia medicamenta, ſed potius vt adſtringentia & refrigerantia, citra cruſtam ſanguinis fluores cohibet: itaq; hac quidem ratione non excalfacere {extreme,} ſed refrigerare putetur. Præſtat tamen, vt & ſupra monuimus, à talibus coniecturis recedere, F vtpote quæ iudicium ad ſenſum haud referant, neq; ex propè poſitis aut vicinis, ſed è longinquo & longis lemmatis ſiue ſumptionibus, rationem colligant. Aperiam autem copioſius illarum abſurditatem in libris ſequentibus.

A.l. 1.f.4.c.24 fol. 83.g

Qua Methodo Cognoſcere liceat, An Calidum ſit Acetum. CAP. 19.

NOs autem ſecundum methodum ſiue rationem ab initio poſitam, vim eius experiemur, primum in ijs quibus inculpata conſtat ſanitas, mox in intemperatis, deinde & in ægrotãtibus.

Itaq; ſpongiam aut lanam aceto madentem cuiuis ſani corporis parti ſuperponemus: deinde, vt ante eſt poſitum, protinus rogabimus, idiotas ſcilicet, atq; ex plebe aliquem (nam illorũ in iſtiuſmodi incorruptum eſt iudicium, quia nulli videlicet dogmati ſeruiliter ſunt addicti) nunquid calorẽ, an frigus, percipiant. Id verò ſatis conſtat, ꝙ illud nec ſumme frigidum, nec calidũ admouebimus: nam & de hoc ſupra verba fecimus. Sanè ſi tale fuerit, quod applicatur acetum, potiſſimum ſi non admodum inueteratum, neq; extreme acre, manifeſtum principio frigus percipiẽt: itidem & poſt vnam, duas, tres'ue horas: poſtea verò, poſt ſublationem ſcilicet, ſenſim naſcentis in parte caloris phantaſiam ac opinionem habebunt. Porrò ſi vehementer acre acetum extiterit, & hoc etiam refrigerari ſe principio dicent: celeriter tamen recurrentem calorem ſentient, non autem longo poſt G tempore, velut in recentiore ac nõ valde acri aceto. Ex quibus conſtat omnino frigidum quidem eſſe acetum, ſed quendam etiam obtinere calorem, qui acrimoniæ ratione per aliquod accidẽs ſpatio temporis mediocriter corpora excalfaciat, tametſi id non vbiq;, ſed in quibuſdam dũtaxat, poſſit efficere. Nam laxis ac doloris expertibus tumoribus, neq; protinus, neq; poſtea, caloris ſenſum aceti vſus commouet: mo*rdicatio tamen in illis quædam percipitur, ob quam ſæpenumero ijs qui intemperanter vtuntur, tenuis quidam recurrit rubor. Itaq; neq; primario, neq; proprio temperamento excalfacere videri poſſit, ſed acrimoniæ morſu iritare. Porrò quandoquidem à ſanis corporibus ad affectus ſemel delapſi ſumus, ſuggeramus, quæ in calidiſſimis & frigidiſſimis affectibus efficere queat. Ergo ſiquis ab illita thapſia vratur, ardor aceto reſtinguitur: Id quod, cui libitũ eſt, experientia diſcere licet, velut nos profecto fecimus in nobis ipſis, quò accurate medicamenti potentiam experiremur. Illitis enim multis in locis tibijs, vbi poſt quatuor quinque'ue horas accẽdi & inflammari cœpiſſent, huic quidem parti acetum, illi aquam inſperſimus: alij vero oleum, alij roſaceum inunximus: & alijs atq; alijs alia atq; alia, quæ aut acrimoniam hebetare, aut calorem refrigerare creduntur: ſed eorum omnium acetum compertum eſt efficaciſſimum. Quocirca manifeſtum eſt non eo, ꝙ acrimoniam, ac mordacitatem obtundat, ſicut oleum & roſaceum, † (nam id H præſtare hæc poſſunt) ſed quia refrigeret, tale eſſe. Quippe, ſi excitatas à thapſia phlegmonas aliter ſanare non liceat, niſi aut refrigerando, aut morſum ſiue acrimoniam obtundendo: nec alterũ præſtare valeat acetum: conſequitur vtique neceſſario per reliquam vim ſanaſſe. Alias porrò reliquas calidas paſſiones oẽs, phlegmonas puta, herpetes, phygethla, eryſipelata, carbunculos, aliàs plus, aliàs minus, refrigerare conſueuit. Quapropter niſi vehementia illi atque aſperitas facultatis moleſta ineſſet, haud alio ſanè vtendum ad refrigerandum foret.

* *prurigo.*

† *Al. ex antiquis cod. græc. nam acetũ has (hoc eſt acrimoniã & mordacitatẽ) efficere ſolet. Vetus itẽ iterpŝ, quoniã de proprietate ipſius aceti eſt, vt faciat accidere mordicationẽ etc. & ita omnino legẽdum videtur.*

Quibus Rationibus ſint vſi Tum ij qui Summe Calidum, Tum ij qui Summe Frigidum eſſe Acetum pronunciarunt. CAP. 20.

TAmetſi quidam reperiantur, qui maximum id caliditatis eius argumentum conſtituunt. Non enim, inquiũt, neq; acre, neq; mordax, neq; aſperum, neque erodẽs foret, niſi affatim illi ineſſet caliditas. Nam ſicut frigidi proprium eſt contrahere ac refrigerare, ita calidi ſecare atque diuidere: id quod in primis efficere acetũ valet, quippe quod ſecet atque erodat non modo animãtiũ corpora, ſed & grumos, callos, lapides, fictile, æs, ferrum, plumbum, ac tantum non velut ignis cuncta peruadat ac penetret, nec vlla poſſit ſubſtantia penetrationis eius vehemẽtiam aut ſubſtinere, aut illi reluctari ac reſiſtere: Nã ſubtile haud ſecus eſſe atque ignẽ, nõ leui teſtimonio illi tactũ eſſe:

quin

A quin & guſtantibus ita videri, & per ſubtiliſſima veſtimenta promptius aqua perfluere, omniaq;
exedere, vti paulo ſupra diximus. Et quid'nam, obſecro, aliud ipſum his verbis ꝗ ignem pronunciant? Non aliter ꝗ qui frigore grumos ipſum ſoluere contendunt, premendo videlicet, denſando, ac vndequaq; ſtringendo, ac ſiquis digitis amplectens compreſſerit. Nam hi rurſum adeo excedunt, vt & niue frigidius ipſum adſtruant. Sed vtrorũq; caſtigãda immoderatio eſt. Neq; enim vt
frigidum ſit, iam niue frigidius: neq; vt calidum, omnium calidiſſimum pronunciãdum eſt: ſiquidem, niſi iuxta medium foret, ac longe ab extremorũ vtroq; diſſitum, non tanta incidiſſet de facultate eius controuerſia. Nam de cicutæ aut mandragoræ viribus nemo ambigit, neq; de naſturtij &
canchryos: verum illa omnibus medicis in confeſſo eſt facultate eſſe frigida, hæc vero calida: Eundem in modum altercum & meconium frigida, piper & napy calida. Ad hæc innumera ſunt alia,
quæ facultate aut eſſe calida, aut frigida, vno ore medici omnes fatentur.

Quòd Acetum Neutrum eſſe dicimus, Vt ad ſumme calida, & ſumme frigida, Quia Vtriuſq; extremorum eſt Particeps. CAP. 21.

A. l. 2. t. 1. c. 4. fol. 95. g

CÆterum "acetũ, ſicut vtiq; & roſaceũ, neq; eſſe ſumme calidũ, neq; rurſum ſumme frigidũ, vel
ex ipſa dubitatione ſatis cõſtat: neutrũ vero quodam modo, vtrũq; horum ſit neceſſe eſt. Si-
B quidẽ cũ neutra tripliciter dicãtur, vti diuiſit Herophilus, partim amborũ extremorũ participatio
ne, partim neutrius, partim nunc illius nũc huius, oĩno & hæc aut aliquo ſignificatorũ, aut aliquibus, ex neutrorũ natura fuerint. Mihi ſanè magis videnẽ vtriuſq; extremorum participatione: &
ꝙ nunc ſenſibiliter calfacere videanẽ, nũc rurſum refrigerare. Sic ergo neutra dici poſſint acetum
& roſaceũ. Quòd ſiquis ea neutra oſtendere coneẽ, quia neutrũ extremorũ participent, ne illi quidẽ ẽt forte probabiles quædam rõnes deerunt, ſed non erunt demonſtratoriæ ac ſcientificæ. Id me
exacte compertum habere confido, & maxime de aceto. Nam ꝙ ſuæ vtriſq; ſint rõnes probabiles,
tum ijs qui frigidiſſimũ demonſtrant, tum ijs qui calidiſſimum, non paruum indicium eſt ipſum
vtriuſq; eſſe particeps: admodum tñ difficile eſt rationi, contrariorum participationem cõcedere,
cum non liceat ſubſtantiam eius aut ſoluere, aut ſcindere, velut in lacte facimus, & alijs cõpluribus,
quæ omnia ſermonis progreſſus aperiet. Proinde euidentius magiſq; periculo vocans principium
optamus aſſequi. Porrò vt mihi quidẽ videtur, indagandum illud principium eſt ex naturæ tũ tenuitate, tum craſſitie, de qua dictum quidem ſupra eſt: verũ nunc quoq; copioſius de illa diſſerere
expedit, quandoquidem & Plato de principijs longum haberi ſermonem oportere prodidit.

Quopacto Aerem dicamus Tenuium eſſe Partium, & Nec Omnem Ignem eſſe tenuium partium, Nec Quicquid Tenuium eſt partium, eſſe Ignem. CAP. 22.

C IGitur nemo aerẽ nõ dicit eſſe leptomere i. tenuiũ partiũ, ꝙ videlicet in tenues facile partes cõminuaẽ, quodq; ꝑ corpora dẽſiſſima expedite penetret: aut ſi ex alia re quapiã leptomereιæ i. tenuitatis partiũ, vocabulũ illi attribuãt, clare nos doceãt. Nec. n. ex corpuſculis exilibus tenuibuſq;, vt
alterius ſectæ principes aſſerũt, & nos quoq; aerẽ cõſtitui fatebimur: nã cõtinuus eſt, totuſq; vnus,
nihil vſquã in ſe vacui continẽs. Porrò in eiuſmodi corporis natura tenuitas partiũ intelligiẽ ex ſola in tenuia diuiſionis celeritate. Verũ ſi ea rõne aer eſt tenuiũ partiũ, haud oĩs ignis tenuiũ erit partium: quippe cũ æs, ferrũ, lapis, lignũ, atq; adeo quicquid in carbonẽ verti põt, ſit ignis, non tñ ꝙ antea tenuiorũ partiũ: flãmæ tñ, cum aliud ſint ignis genus, re vera tenuiũ partiũ ſunt. Quocirca non
oĩs ignis eſt tenuiũ partium, neq; quicquid tenuiũ partium, protinus & ignis fuerit: ſiquidẽ & pruna ignis quidẽ eſt, ſed nõ tenuium partiũ: & aer tenuium partiũ, verum non ignis. Quid ergo tã in
promptu habẽt haſce propoſitiones vtraſq; tũ medici tum philoſophi paulo minus oẽs, Omnem
ignẽ eſſe tenuium partiũ, & quicquid tenuium partiũ ſit, eſſe igneum? Nã ſi acrius quis attẽderit,
animumq; diligenter aduertat, haudquaꝗ dixerit prunã aere tenuiorũ eſſe partiũ. Memoria nãq;
repetamus ambientis nos aeris puritatẽ ac partiũ tenuitatem in vehementi frigore & boreali con-
D ſtitutione: ipſamq; cum ferro componamus ignito: manifeſto enim ex illius modi exemplis cognoſcemus frigidum quid eſſe, quod ſit exacte tenuium partium: & calidum, quod ſit craſſarum.

Non Omne quod Mordax eſt, Tenuium partium eſſe, aut Calidum. CAP. 23.

QVocirca haud cõcedẽdum arbitror quibuſdã, qui acetũ ex eo, qđ mordax ſit, tenuiũ partium
& calidũ eſſe colligunt: nec. n. quicquid tenuiũ partiũ fuerit, id & calidum eſt: forte verò nec
quicquid mordax fuerit, & tenuiũ partium. Verũ in præſens id illis deẽ, tametſi adferre liceret niuem, boreã, aquã frigidam, non oculis dũtaxat, ſed & vlceribus, & raris corporibus oĩbus,
" mordaces, vti Hippocrates inquit, ‖ Vlceribus frigidum mordax. Verum ẽt ſiquis & illud, vt dixi, 5ª. Aph. 20.
concedat, quicquid mordax fuerit, eſſe tenuiũ partium, nõ ſtatim & calidum conceſſerit. Itaq; nec Ex. ord. 39. a
acetum proinde ꝙ mordax ſit, calidum fuerit, ſed tenuium partiũ, vti aer borealis, non tñ calidum.

Quomodo Acetum Obſcure videatur Calfacere. CAP. 24.

VNde'nam igitur quibuſdã obſcuræ cuiuſdam caliditatis ſenſus oboritur? Fortaſſis, vt ante dixi, ex contrarijs facultatibus compoſitum eſt, perinde vt lac. Forte verò caloris ipſius reuocatione. Poſſit etiam, cum aſperum moleſtumq; habeat tranſitum, dolorem inde ciere, atque eum in
locum calidam elicere fluxionem, ſiquidem id palàm eſt partibus dolentibus quippiam influere.
Verum multum influere nequeat, quandoquidem acetum frigidum eſt, & proinde id quod ac-

currit,

currit,repellens.At quod planè ten..e eſt,id medicamẽti anſas effugiens,pręterlabitur, atq; in par- E
te figitur,haud etiam retrorſum,ſicut id quod craſſum eſt,repulſum.Sanè ad vnguem tenuis qui-
dam efflorefcere rubor in partibus ab aceto iritatis conſpicitur.Forte verò alia cauſa eſt, quæ com-
prehẽdi nequeat.Nã ob id ipſum procul ordiendã facultatum exploratione prohibuimus, quia in
naturalia incidere problemata neceſſe eſt,eaq; non leuibus ambiguitatibus perplexa. Nobis igitur
haud ſtatutũ eſt,ſicut ijs qui naturam rerum ſcrutantur,oẽs omnium rerum cauſas exquirere,verũ
medicaminũ facultates cognoſcere, quô & illis dextrè vti,& boni compoſitorum euadere artifices
poſſimus.Nam ꝙ ſit impoſſibile aut probe ipſum medicamentum cõponere, aut eo quod ab alio
compoſitum eſt,idoneè vti,anteq̃ ſimpliciũ medicaminum facultates pernoueris,abunde in libris
tum de Curandi ratione,tum de Medicaminum compoſitione conſcriptis oſtenditur. Cũ ergo is
nobis in hac tractatione propoſitus ſit ſcopus, vbi primum quod ab illis vtile eſt inuenerimus, à
phyſicis problematis recedendũ eſt,quæ innumeris dubitationibus ſunt intricata : quippe,cum in
qua in vniuerſum temperatura,aciditas,dulcedo,{lentities,} amaritudo,ſalſedo,auſteritas,acrimo
nia,& aliarum qualitatum ſingulæ prouenire ſunt natæ,phyſici viri ſcrutari nituntur, hęſitationes
tum plurimæ,tum maximæ,in oratione exiſtere aſſolent. Has ego non ſecus vitandas cenſeo, quã
quædam præcipitia,cum præſertim ac manum ſit via regia,qua medicamenta iudicare liceat.Pri- F
mumq;,quod paulo ante præcepi,perpẽdendũ,nullam in ambiguo eſſe facultatẽ eorũ medicamẽ-
torum,q̃ vehemẽter aut excalfaciũt,aut frigefaciũt:verũ de quibus ambigitur, neutra ſint, neceſſe
eſſe: Deinde pleraq;,vt ad ſenſum ſimplicia,ex pugnãtibus conſtare facultatibus: non.n.ſolũ lac,
ſed ẽt ſulfuroſæ,bituminoſæ,nitroſæ,& quæcunq; eius ſunt generis ſponte prouenientiũ aquarũ,
ex pugnantiũ facultatũ miſtura naſcunt̃: ſiquidem aqua ex ſua natura frigida eſt & humida: bitu-
men aũt,ſulfur,miſy,chalcitis,& eius generis alia,calida.Meminiſſe verô ẽt oportet calidorũ haud
pauca,craſſæ eſſe eſſentiæ:nec pauciora frigidorũ,tenuis:ac ſm hæc principia tuto de medicaminũ
viribus pronũciare.Sat igitur fuerit,tenuium partiũ,refrigeratorium,exiccatoriumq;, acetum di-
xiſſe,omiſſis ſuper illis rationibus nimis phyſicis, {quæ magis ad naturam rerũ ſcrutãtes attinẽt:}
nam ex illorum ſcientia,quo pacto alijs medicamentis miſceri ipſum liceat,cognoueris.

Veteres medicos Perperam Indefinitam reliquiſſe Facultatis eiuſdem generis Medicamentorum Qualitatem. *CAP. 25.*

QVocirca non poſſum eos non culpare,qui de viribus eius prolixa quædam nugant̃ & gar-
riunt:magis etiam,paulo minus medicos oẽs, quibus curæ non fuit ſimplicium oĩum medi-
camentorum in maioris minoriſq; ratione vires diſcernere: ſed ſatis eis fuit, hæc quidem, G
verbi cauſa,calfacere dixiſſe,illa vero refrigerare: tum hæc humectare,iſta exiccare.Nec enim ab-
ſolute ſic nouiſſe expedit,ſed quatenus pſyllium refrigeret,quatenus ſolanum,aut ſcãndix, aut ce-
ruſſa,aut portulaca,aut lactuca:Tum quatenus excalfaciat caſia,quatenus cinnamomum,aut amo-
mum,aut cardamomum,aut maiorana.Sic & in humectantibus & exiccãtibus facultate pharma-
cis: Non enim vtile eſt generale ſolum nouiſſe,verum quid primum receſſerit à ſymmetro & me-
dio contrariorum facultatibus: Deinde quid illi proximum,tum tertium,quartum, quintumq;, ſi
fieri poteſt,receſſum ſiue ordinem,planis limitibus diſcernentẽ definire oportet. Quãdoquidem
in tali facultatum notitia tum artificialis ſimplicium vſus conſtitutus eſt,tum à ratione proficiſcens
ac methodo compoſitio.Facitq; præter hæc, vt quæ compoſita iam ſunt,rite vſui accõmodare poſ
ſis.Sanè id quidem difficultatis atq; laboris pleniſſimum eſt,multamq; poſcens tum diligentiam,
tum vſum.Âb experientia verô auſpicari in id genus oĩbus neceſſe eſt, velut iam propoſitum eſt:
tum tuto ac diligenter colligere,ab ambiguis quæſtionibus cauendo.Eoq; mirari quiſpiam poſſit
eos qui talia exquirunt, cum illos implicantes ſeſe quæſtionibus ſcriptiſq; animaduertat,quemad-
modum conſueuit Herodotus.

*Cod. græci antiqui habent ſandyx.

Perperam Superioris ſeculi Homines à Compoſitis medicamentis orſos, Eorum quæ in illa ingrederentur Simplicium pharmacorum Indicaſſe facultates. *CAP. 26.* H

SIquidem ab omni vetuſtiſſima compoſitorũ medicaminum hiſtoria orſi, ad expendenda quæ
in illis ſunt ſimplicia tranſeunt.Ac qm̃ his,exempli cauſa, calfacientibus medicamentis admi-
ſtum inuenitur acetum, proinde & ipſum eſſe calidum cõtendunt.Neq; enim an recte admiſtum
fuerit,conſtare poteſt prius,q̃ eius ſeorſum vim totam perſpexeris. Neq; ſi id detur,etiam nota eſt
componendorum medicaminum ratio, per quam iudicantes inueniemus, qua ratione multis ex-
calfacientibus medicamentis vnum admiſtum ſit frigidum: aut certe refrigerantibus, quod calfa-
ciat.Porrò,vbi etiã latentes affectus memorant,ad quos congruere videantur, ac deinde dogmati-
cis opinionibus paralogiſmos connectunt,ex quærendis quærenda, ex obſcuris obſcurã, inuicem
colligentes,tum profecto vel maxime alijs ſuas produnt ineptias ac nugas.

Quòd & Empiricis Contradicendi præbeant occaſionem, Qui Citra iudicium ac diſcrimen & ſimpliciter Compoſitis omnibus facultatibus Fidem habent. *CAP. 27.*

NAm omitto,ꝙ Empiricis etiam reprehenſionis locum ipſi exhibent, ex quo prompte com-
poſitis facultatibus omnibus fidem habeant:tanquam fieri non poſſet, vt pars magna earum
errore non vacaret,perperãq; eſſet compoſita.Dicent enim arbitror, ſicut ſanè dicunt, fruſtra nos

primas

A primas effectricesq́ꝫ cuiuſque medicaminis facultates exquirere, cùm ab experientia inuenta iam
antea ſit tum compoſitorū, tum ſimplicium medicamentorū, innumera multitudo, quibus & ipſi
fidē habent, qui fruſtra primas facultates exquirunt. Quippe ſi particulares eorū vſus omnes com
perti ſint, eosq́ꝫ vnanimiter omnes prædicent: cæterū de cauſis ob quas agunt, non dū conueniant:
liquet non ex primarum facultatū notitia medicamentorum tum compoſitionem, tum vſum, eſſe
inuenta: ſed ea compoſuiſſe experientiā, at rationem* ad probabilitatem vſq́ꝫ duntaxat procedere.
Hæc atque eiuſmodi alia multa, qui experientiā profitentur medici, ritè in illos dicere videbun-
tur, qui omnibus quomodocunque conſcriptis pharmacis fidem habere non verētur, cauſas tñ in-
terim titulis virium ac promiſſis eorū aptare nituntur. At ego nec illud quoque {in illos} addere,
grauabor, Herodotum alias ſectas omnes prauas reputare præter eam, quæ ſpiritibus omnia tri-
buit, {πνευματικὴν Græci vocant:} Metrodorum omnes præter Aſclepiadeam: & Zenonē præ-
terq̄ quæ ab Herophilo inuenta eſt: & Hermogenem præter eam quæ Eraſiſtratū autorē habet:
& aliū atque alium oēs damnantem extra ſuam: De compoſitis tantū medicamentis citra probatio
nē atque experimentū ſcriptis omnibus fidem tribuere, ſiue a ſectæ ſuæ hominibus ſint ſcripta, ſi-
ue diuerſæ, ſiue ēt a quopiam ex plebe. Quin verô etiā cauſas ſubinde reddere conātur probabiles
B medicamentorum peſſima ratione compoſitorū, & (quod hoc eſt mirabilius) etiam ſi nullum eo-
rum quæ laudant, fecerint periculum, ſed alijs duntaxat credant. Quemadmodum cùm quidā nu-
per mirificas multasq́ꝫ podagrici medicamenti laudes iactaſſet: atque eo etiamnum loquente forte
fortuna adueniſſet podagricus quidam, qui tam mediocriter laborabat, vt incedere etiam poſſet:
nosq́ꝫ iuſſiſſemus, in illo primū præberet experimentum: ille acquieſcens pedi pharmacum appo
ſuit. At vir ille noctem totam inſomnem egit: ac poſtero die tantum abeſt vt cōmodè ſicut antea
incederet, vt ne geſtari quidem poſſet. Adeo citra vllam explorationem ac temere tum alijs quidē
fidem habent, tum alios alij ſcientes ac ſponte fallere gaudent. Porrò etiam ſi omnes medicamento-
rum quæ memorant, compoſitiones probè eſſent cōparatę, veruntamen ſpeculationis eorū vſum
ex ijs quæ factitant euertunt. Aiunt.n. ad præparanda medicamenta compoſita, eaq́ꝫ ritè vtenda,
ſimplicium facultates inſpici ac conſiderari: inq́ꝫ eo*rum teſtimonium tantum non omnes veterum * Al. τούτου
citant, Eraſiſtratum, Herophilum, Philotimum, Dioclem, Praxagoram, & ipſum etiam Hippocra id eſt huius.
tem. Porrô vbi ad exploranda ea accedunt, ita nobiſcum agunt, ac ſi omnes perſpectas iam habere-
mus facultates compoſitas. Atqui inquiet, opinor, ad eos quiſpiam: Quo pacto non fruſtra ſimpli
cium quæratis facultates, ſi omnes compoſitorum iam noſcitis? nam ſi quorum gratia ſimplicium
C facultates inquiritis, eas omnes iam nouiſtis, ſuperuacaneū eſt illas exquirere. Cæterum ſi vel hoc
quoque quis illis concedat, ſaltem id quod & ſupra poſitū eſt neſcio quo pacto quis perferat, cùm
pugnantia cum rebus euidenter apparentibus, prolixis rationibus adſtruere conantur.

*Senſus Haud contemnendos eſſe, Tanquam ad explorandas Simplicium medi-
caminum Facultates ſint Inſufficientes.* CAP. 28.

SIquidem in quendam etiam iam incidi tantæ ſtupiditatis hominem, vt contemnendos eſſe ſen-
ſus exiſtimaret. Quē cùm rogaſſet quis, num ipſi piper album videretur calidum, itaq́ꝫ, vt par
erat, annuiſſet: rurſumq́ꝫ alter percontaretur vnde id ſciret, ac ille reſponderet tale apparere: meritò
ab ijs qui præſentes erant deriſus eſt, qui quod diceret non intelligeret. Ipſum enim hoc apparere,
fidem haberi ab illo ſenſui indicabat, quem paulo antè tanquam fallacem contempſerat. Nam per
deos, vnde ignem ſcimus calidum? aut quo ſyllogiſmo docti, aut qua demonſtratione perſuaſi? tū
vnde glaciem frigidam eſſe didicimus, niſi ex ſenſu? Ac poſtea reperiantur, qui ipſo ſenſu negle-
cto phyſicis problematis libros impleant. At non illo ex genere eſt, quam ob cauſam acetum terrā
fermentet: licet enim nobis dicere ꝙ nos lateat, ſicut talium problematum pleraque. Si verò quis
promptè dicat, quia aut calidum ſit aut frigidum (vtrunque enim dicūt) in ambiguas obſcurasq́ꝫ
D rationes ſe ipſum conijciet.

*Vtrum in Oxycrati potu Acetum admiſtum ſit duntaxat vt aquam deducat,
An etiam vt ipſum quoque refrigeret.* CAP. 29.

MEcum certe probè actū putem, ſi quæ ſenſui apparentibus vicina ſunt, atque in propinquo
poſita, exactè inuenire poſſim, diſcernēs in eis ac ſeparās quod ex ſe eſt, ab eo, quod ex acci-
dēte ꝓuenit: Velut exēpli gratia qm̄ æſtiuo tpe oxycrati potu ꝗdā planè refrigerant, atq́ꝫ expertes
ſitis permanēt: ſed nō dū conſtat, an id aceti gratia eueniat: pauculū ſiquidē eius copioſę aquę mi
ſtum, nō calidū, ſed ꝙ̄ fieri poteſt maximè frigidū ebibunt. Nā dixerit forte quiſpiam, quia tardiu-
ſcule permeet aqua, & plurimū temporis moretur in hypochōdrijs nec deorſum concedens, nec
in corpus ſe diffundens, idcirco illi acetum miſceri tanꝙ̄ in omnem partem ferendæ futurum vehi-
culum: Sic etiam ſi cum vino bibatur aqua, ſitim efficacius extingui, quàm ſi ſola, vino ſ. ipſam ad
diſtributionem promouente: Itaq́ꝫ refrigerationem, ſitisq́ꝫ ſedationem ab aqua prouenire, vt quæ
frigidæ naturæ ſit & humidæ: cæterum adminiculo eſſe, ac velut alas illi ad omnes corporis partes
permeandas addere tum vinum, tū acetum, quæ ipſa nequaquā frigida ſunt & humida: ſiquidem
præſtare, ſic ſola exhiberi potius, ꝙ̄ cum aqua, qñ ea facile præ tenuitate in corpus diſtribuātur, &
ab hypochondrijs recedant. Porrò qm̄ ſemel in hunc ſermonē deuenimus, nihil obſtat quô mi-

nus

nus omnem exacte perficiamus. Nam ꝙ fieri poſſit, vt & aquam acetum deducat, nec tamen ipſummet refrigeret: E & non deducat ſolum, ſed etiam refrigeret: certo certius eſt: Verum vtrum cum veritate coniunctum ſit, id conſiderationem poſtulat. Diſtingui autem id poſſit tantummodo, ſicui exhibeas acetum & vinum, vtrunq; ſeorſum & per ſe. Apparet enim à vino homini ſemper ſitim increſcere, ab aceto verô epoto interim quidem augeri, interim vero ſedari.

Quæ ſit Sitis Cauſa. CAP. 30

QVippe cùm & Sitis duplici ratione prouenire ſoleat, partim humoris inopia, partim caloris copia. Quamobrem mirũ videri non debet, ſi priorem quidem ſanare nequeat, alteram poſſit: ſiquidem humectare nequit, at refrigerat non inſtrenuè. Quapropter neq; à ſicca diſpoſitione prouenientem ſitim, neq; à calida & ſicca vnq̃ ſanare queat epotum acetum: at ſi qñ in vnũ coeant humiditas atq; caliditas, eiuſce quidẽ ſitis optima medela acetum eſt. Rara ſanè eiuſmodi affectio eſt, in aquæ inter cutẽ affuſionibus {παρεγχύσεις Græci vocant} nonnunquã proueniẽs, congeſta nimirum in ventre ſalſi humoris copia: tum etiam ſi quibus pituita ſalſa ventri illita inhęſerit. At q aliter ſiti premuntur, puta in febribus ardentibus, & alijs omnibus exurentibus febribus, quiq; æſtate laborant, ac in graui æſtu, cõpoſita ijs eſt affectio, ex caliditate videlicet & ſiccitate: quare nõ iniuria cõpoſita illis medela eſt acetũ, vt quod ſtrenuè refrigeret, & quouis expeditè F ꝑmeet: & aqua, q̃ ſupra q̃ ꝙ refrigeret, oĩum ſit vel humidiſſima, nihil eſt enim aqua humidius.

Medicamentum Quod in Iudicium venit, Non miſtum, ſed ſimplex eſſe oportere. CAP. 31.

QVemadmodum ergo haud ſatis ſecura eſt procul à ſenſu ducta de explorando medicamento ratiocinatio, ita nec ipſius alteri cuipiã permiſti vſus. Siquidem ipſum ꝑ ſe ſolum quod iudicandum venit, expendere oportet tum in ſanis corporibus, ijſq; temperatis & intemperatis, tum in morbo alicui obnoxijs: In temperatis quidem, velut ſuprà poſitum eſt: In intemperatis, ſicut dixit Hippocrates, Naturis picrocholis, hoc eſt, quæ amaræ bilis ſucco abũdant, vtiliſſimum eſſe acetum: qui vero temperaturam ſortiti fuerint melancholicam, aduerſiſſimũ. Porrô in morbo aliquo affectis, ſi ſimplex fuerit, in ſimplici exploretur affectu: Sin miſtum alicui, neceſſe eſt quod commiſcetur, temperatura ſit medium, ſicut in aqua & cerato ſimplici ſuperius declaratũ eſt. Rationabile quippe arbitror, ꝙ nulli diuerſi temperamenti ſit miſtum, ſed q̃ fieri queat medio coniunctum, ipſum eorum, quæ perficiuntur, cauſam exiſtere. Nam ſimplici cerato quod neq; calfaciebat, neque refrigerabat, aqua admiſta frigida refrigerauit, quippe quæ tẽperiem habebat frigidam. Quôd ſi excalfacientium quippiam eiuſmodi cerato commiſcuiſſes, profectò calidum id medicamentum euaſiſſet: quemadmodum in affectibus compluribus ſæpenumero euphorbium G aut caſtorium temperauimus. Sic ſi acetum ſimplici ad amuſſim cerato cõmiſceas, cerato ipſo longe frigidius medicamen effeceris: tanq̃ nimirum, quod admiſtum eſt, ſit frigidum. Eritq; tibi id remedium vel optimum ad eryſipelata, phlegmonas, herpetes, carbunculos. Si autem quod miſtum eſt, tanq̃ ſimplex expendas (nam id etiam moliuntur) longè maximè hallucinaberis. Nam vlcerũ glutinatorium non acetum, ſed oxycratum, dicendum eſt, aliam multo naturam ab aceto obtinens. Siquidem quemadmodum carnem producere in vlceribus nequit ærugo, ſed ceratum exiguum quiddam habens æruginis: ad eundẽ modum neque acetũ conglutinat, ſed aqua aceti pauxillũ accipiens. Ipſum verô per ſe ac ſyncerum acetum vlcera quæ glutinationem deſiderant, mirum in modum exaſperat, vtpote partium tenuitate erodens, ac dolorẽ excitans. Quamobrem haud meritò, nec conuenienter talia dictitant, nec melius item faciunt, cùm ignotis ignota connectunt.

Quòd neq; Adſtrictoria omnia conglutinent, neq; Conglutinatoria item oĩa adſtringant. CAP. 32.

QVippe, cùm nihil ſeorſum de glutinandis, aut carne implendis, aut cicatrice obducendis vlceribus, demonſtrarint, ex inductione tñ colligunt, adſtringentia omnia dicentes vlcerũ eſſe conglutinatoria. Oportet aũt non ex inductione, ſed per demr̃onem in genere talia accipere, quemadmodum nos facturi ſumus in curandi rationis cõmentarijs. Immo abſolute quiduis tale di H ctum, non modo indemonſtratum eſt, ſed etiam falſum. Neque enim chalcitis, neque galla, neque malorum punicorum putamina, neq; omphacium, neque alumen, multoq; minus æs vſtũ, neque æris ſquama, neq; miſy, vlcera glutinare poſſunt: aliaq; innumera ſunt inter adſtringẽtia, quæ glutinare nequeant. Porrò ſiquis non hoc, ſed glutinatoria omnia adſtringentia dixerit, proferentur & hic quoq; non pauca quæ citra adſtrictionẽ conglutinent. Neutra igitur vera oratio eſt, ſi ſimpliciter atque indiſcrete efferatur, neq; cùm dicunt adſtringentia omnia vlceris glutinatoria: neq; cùm aiunt, quæcũque glutinantur, adſtringentium beneficio glutinari. Porrò multo ſanè ẽt magis tum abſurda, tum falſa ac præter ſenſum aſſerunt, cũ mordacia, acria, amara, ſalſa, ad hæc q̃ molliſſimas iucundiſſimaſq; ſortita ſunt qualitates, adſtringere dictitant: tanq̃ ad ſenſoriũ guſtus non pertineat, quod aſtringit, ſed ex illorum impoſitione atque arbitrio debeat accipi. Malum enim granatum, & malum, verbi cauſa, & meſpilum, & pyrorum quædam genera, & myrta, & ſorba, vinumq; tum amynæum, tum marſum, euidenter nos adſtringunt: At triticum, & zea, & milium, Herodotum forſan adſtringebant, aliorum autem omnium neminem. Sexcentos enim qñque ſuper his ſum percõtatus, & in primis ſuper amylo: nam & ipſum adſtringere ait Herodotus, ſicut & piper: quod nec ipſum vllum omnino aliorum hominum, qui ſyncere & incorrupte qualitates

extendunt,

A expendunt, adſtringit. At Herodotus cuncta confundere non eſt veritus, aitq́; & quæ acerrima ſunt facultate, & quæ ſumme rodunt, & quæ molliſſima ſunt ac mitiſſima, omnia adſtringere: tanquam in hoc, vt quoſdam ſenſu defraudet, victoriam ſtatueret. Verum non ita ſe res habet, cum ea vel maxima futura ſit prauitatis dictorum eius probatio.

Quòd non omnia adſtringentia refrigerent. CAP. 33.

QVin verò & Aſclepiades Metrodorus, tanquam illum etiam ſuperare contenderet aſſerendis de ſenſu mendacijs, cum alia quædam, tum reſinam & bitumen calfacere nos denegat, atq; adſtringentia omnia refrigerare dictitat: cum, ſi nihil aliud, ſaltem chalcitis, chalcanthos, & miſy, quæ valenter adſtringunt, tantam aſſecuta ſint caliditatem, vt nos etiam exurant. Nihil eſt ergo mirandum, ſi prolixa quædam nugentur, ſeipſosq́; non nulli fallant, cum de manifeſto apparentibus verum fateri non audent.

* Al. Aſclepiadeus.

Perperam Herodotum ac Dioſcoridem, quæcunque aut profluuijs, aut dyſenterijs mederentur, adſtringentia cenſuiſſe. CAP. 34.

ITaque ex eis quidam, puta Herodotus & Dioſcorides, medicamenta quædam ex eo, quod diarrhœis aut dyſenterijs medentur, adſtringere ea colligunt: quanquam ne minimum quidem habeant adſtrictionis, immo prorſum contra rarefacientia nimirum ſint & laxantia: cum alioqui quæ adſtringunt, corpora contrahant, condenſent, conſtipent, atque conſtringant. Nam ſemel ſenſibus pro nihilo habitis atque contemptis, euerterunt confuderuntq́; omnia, quæ planè ſenſu dignoſcere eſt, hæc praua ratione aſſerentes. Nam adeps caprinus omnibus, quæ aut guſtu aut facultate ſunt adſtringentia, aduerſiſſimus eſt, velut etiam farina triticea, & amylum, & innumera eorum, quæ vim habent tum emplaſticam, hoc eſt illinendi, tum mitigatoriam, atque acrimonias hebetendi, eaq́; ratione ijs, qui acria mordaciaq́; per aluum excernunt, auxiliantur. Sanè eſto & oleum ex adſtringentium numero, quoniam ſæpius ijs, qui grauiter mordicabantur, infuſum profuit. Eſto verò etiam & cera, & adeps ſuillus, tum gallinaceus, & anſerinus, chondri tragiq́; ſuccus. Nam hæc quoque infundimus, & ceratum quandoque ijs, qui vehementer mordicantur, ſicuti & adipem caprinum. Verum efficacius auxilium affert caprinus, quia ſcilicet facilius & concreſcit, & inteſtinis inungitur, plurimoq́; tempore inhæret. Porrò ſiue ob craſſitiem, ſiue aliam ob cauſam celeriter concreſcat, non eſt opus in præſentia inquirere, re ipſa euidenter apparente. Verum, quemadmodum, quòd ocyſſime concreſcat, atque inteſtinorum morſus obtundat, ex rei euidentia credibilius eſt, ſic ſanè etiam, quòd nulla inſit aut frigiditas, aut adſtrictio. Atque hi quidem ex obſcuris ratiocinantur de apparentibus, immo autem, ſi verum fatendum eſt, ſeipſos potius decipiunt. At nos tanto decet magis ad ſenſum accedere, tantoq́; diligentius perpetuo illi attendere, quanto plura in eo peccent ſophiſtæ omnes, falſaq́; de eo aſſerant. Rurſum ergo, vbi prius memorauerimus, quę idiotas non fugiunt, ipſisq́; haud ignota erant, cum non dum contendendi libidine in ſenſus perueniſſent contemptum, poſtea autem per ſuperuacaneam ſapientiam amiſerunt, ad id, quod continuum orationi eſt, tranſibimus.

B (margin, beside "beant adſtrictionis")
C (margin, beside "nantur de apparentibus")

De proprijs ſenſus cuiuſque ſenſorijs. CAP. 35.

VNaquæque ſenſilium natura priuatim ſubiecta eſt, tactui quidem caliditas ac frigiditas, durities & mollities: albedo verò, nigredo, flauedo, rubor, atque, vt ſummatim dicam, vniuerſum colorum genus, viſui: amaritas, dulcedo, auſteritas, acerbitas, aciditas, ſalſedo, acrimonia, guſtui: planeq́; demens videatur, ſiquis guſtu colores iudicare tentet, aut ſapores viſu: eodem modo de tactu cognoſcendum eſt, reliquisq́; ſenſibus, ſi quidem tactu iudicandæ ſunt differentiæ tangibiles, auditu audibiles, odoratu odorabiles. Quæ cum ſic ſeſe habeant, audiamus, quæſo, Platonem guſtabiles differentias exponentem. Haud tamen animus ipſius phyſiologiæ attendendus eſt. Nec enim nunc tempeſtiue eius meminero, neque in hoc viri teſtimonium cito, ſed tantum vt oſtendam, qua de re quodq́; nomen efferre Græcis mos eſt. Auſculta ergo differentem Platonem. « Tenduntur à lingua venulæ ad cor, ſaporum nunciæ, in quas ſi qua ita inciderint, vt humidam mollemq́; carnis partem penetrantia, terreſtri ſua natura liquefacta, venulas contrahant atque deſiccent, ſiquidem aſperiora ſint, acerba: ſi minus aſpera, auſtera nuncupantur. Cæterum, quæ eas abſtergunt, totamq́; linguam abluunt, ſi quidem id ſupra modum efficiant, ſimulq́; aliquid abſumant, vt de natura aliquid colliquent (qualis eſt nitrorum facultas,) amara omnia appellantur. At, quæ nitri virtute inferiora ſunt, ac moderata vtuntur abſterſione, ſalſa citra aſperam amaritudinem, & grata nobis magis apparent. Quæ verò, vbi oris caliditati applicata, ab eoq́; mollita & feruefacta, ipſum viciſſim recalfaciunt, atque accendunt, præq́; leuitate ad capitis feruntur ſenſus, ac quæque obuia incidunt, talia omnia has ob vires acria nuncupata ſunt. Eadem verò iſta interdum à putredine attenuata, & anguſtas ingredientia venas, partes inibi tam terrenas, quam quodam modo aerias, mutuo incurſu mouent, ac miſceri compellunt, commiſtas verò circumlabi alias, & alias ingredi, ingreſſuq́; ſuo penetratas concauas circumtenſasq́; efficere, easq́; humore circumfuſo concauo, interim terreno, interim puro vaſcula aeris ex aqua concaua rotundaq́; effici: ac, quæ ex puro conſtant, perlucida ſunt, & vocantur ampullæ: quæ verò ex terreſtri agitato elatoq́;, ebullitio, fermentatioq́; nuncupantur. Harum affectionum cauſa acidum cognominatur.

D (margin, beside "tum vt oſtendam")

Omnibus verò, quæ de iſtis dicuntur, affectio contraria ab occaſione naſcitur contraria. Porrò, vbi E »
ingredientium conſtitutio in humidis familiaris linguæ habitui exiſtit, quę exaſperata quidem fue »
rint, lenit: quæ verò præter naturam aut coierint, conſtiterintq́; , aut fuſa laxaq́; fuerint, partim con- »
trahit, partim laxat, omniaq́; quàm maxime ad naturæ ſtatum reducit: quicquid eiuſmodi eſt, iu- »
cundum, ſuaueq́; , & cognatum eſt omnibus, violentarumq́; paſſionum remedium, ac medela, no- »
minaturq́; dulce. His verbis Plato, quæ nos vocare ſolemus auſtera, quæ acerba, quæ ſalſa, & nitro- »
ſa, quæ amara, quæ acria, quæ acida, quæ dulcia, expoſuit. Id videlicet, quod à nobis στύφον ſiue ad-
ſtringens dicitur, ipſe auſterum nuncupans: nam ſic à vetuſtioribus Gręcis appellari ſolet. Non ta-
men omnia in vnum confundit, ſicut ij faciunt, qui & piper adſtringere dictitant, cum ex acrium ſit
natura, & acetum, quod ex acidis eſt, nec ſanè etiam veriti dulciſſimorum quædam adſtringentium
numero adſcribere. Ex quo fit, cum omnia confundant, vt protinus nec facultates inuenire omni-
no valeant. Omnis enim inuentionis demonſtrationisq́; principia, ſunt, quę ſenſui, atque intellectui
euidentia ſunt. At iſti hæc ambo perturbant: atque omnes in vnum confundunt cum ſenſuum
actus, & paſſiones, tum multo etiam magis intellectus, ac rationis, nimirum haudquaquam in ſpe-
culatione logica verſati. Itaque operæpretium eſt nugacem illorum loquacitatem omnibus modis
effugere, ne quid nobis quoque affricetur vitij ex tam prolixa illorum, futiliq́; nugacitate. Porrò F
haud leue negocium eſt dedocere, ac tranſmutare eos, qui ab illis vſque adeo peruerſi ſunt, vt & ſen
ſum contemnant, & nequaquam in ſpeculatione logica ſe exercuerint, planeq́; rudes ſint rationum,
quas de natura philoſophi conſiderant. Omnino enim ſaltem vel id didiciſſent, quę in illis ſunt am-
biguitates, fugiendas eſſe, cauteq́; obſeruandas: tum ſenſibus magis ſuper ſimplicium medicami-
num facultatibus, quàm rationibus haud ſatis integris, committendum eſſe iudicium.

De proprijs linguæ ſenſorijs. CAP. 36.

VErum tales dedocere, ac velut transformare eſt impoſſibile. At aliorum tamen gratia, nimi-
rum quos conatus noſter iuuare poterit, reſumenda eſt, diligenterq́; definienda tota de pro-
prijs linguæ ſenſorijs oratio. Nuncupatur igitur tum à Theophraſto, tum ab Ariſtotele, tum à
Mneſitheo medico guſtandi facultas, græce χυμός (nos ſaporem dicimus) ſecunda ſyllaba ab μ li-
tera incipiente: at ex humido, ſiccoq́; conſiſtentia, eorum videlicet, quæ à calore concocta ſunt,
χυλὸς (nos ſuccum dicere poſſumus) à litera λ ſecunda incipiente ſyllaba. Tametſi ab ætate illis ma
ioribus non modo Athenienſibus, ſed & Ionibus vtrunque per μ literam ſcribi conſueuerit. Siqui-
dem & apud Platonem, & apud Hippocratem, veteresq́; comicos ſic ſcriptum reperitur. Vocetur G
autem in præſenti quidem ſermone, clarioris doctrinæ gratia, guſtatoria facultas, ſiue qualitas, ſiue
vtcunque cuique appellare libet, per literam μ, χυμὸς (nos ſaporem nominabimus.) Humor autem
incraſſatus tum in animantibus, tum in plantis, χυλὸς, ſecunda ſyllaba à litera λ incipiente (nos, vt
diximus, ſuccum vertemus. Sciendum " ergo ſapores, qui tum in vnoquoque animali, ac planta, A.li.2.t.1.c.3
tum in terra inueniuntur, plurimos eſſe, nec facile ſpecierum numero comprehenſibiles: cæterum fol.93. f
differentias guſtabiles alijs octo viſas, alijs numero ſeptem, non nullis autem & his quoque pau-
ciores. At Plato in Timæo in ſuprapoſita dictione primum duos ſapores memorat eiuſdem ſpe-
ciei, ſed in ratione maioris, ac minoris differentes: eorum alterum auſterum, alterum acerbum no-
minat. Fuerit autem auſterus, quem στύφοντα (adſtringentem voco) nuncupamus: porrò acerbus
huius intentione prouenit, velut & ipſe Plato ſignificauit. Atque hos ſanè pro vna ſpecie nume-
rabimus. Altera eſt eorum, quæ illis oppoſita ſunt, nitroſorum videlicet, ſalſorum, & amarorum.
Et in his quoque amarus ex nitroſi prouenit intentione: ſalſus verò aut nitroſo imbecillior, aut
adſtrictionis quoque aſſumens aliquid. Deinde à Platone acris expoſitus eſt, mox acidus, poſtremo
dulcis. At à Theophraſto additus eſt vnctuoſus, ſiue pinguis, à Platone quidem in ſermone de pro-
prijs linguæ ſenſorijs præteritus, verum paulo ante plantarum ſuccis adſcriptus, vbi vinoſum ab H
oleoſo & melleo diſcernebat. Porrò in illo ſermone tribus nunc memoratis quartum adiecit ſucci
genus, vna appellatione comprehenſum, ὀπὸν nominans. Vbi autem ad guſtus ſenſoria tranſijt,
protinus dulcem memorauit (nihil enim retulerit, dulce, an melleum dicas, velut nec pingue, an
oleoſum) omiſit autem pinguem, vt qui ad guſtum nihil attineret.

Qua differat adſtringens ab auſtero, & acerbo, reliquiq́; inter ſe ſapores. CAP. 37.

QValis autem eorum ſit vnuſquiſque, exponere quidem exacte eſt impoſſibile, quandoquidē
nec aliam vllam ſenſoriam paſſionem: verum ei, qui eodem ſenſu communicauerit, licet ſug-
gerere. Ergo, ſi quis aut cydonia, aut mala, aut meſpila, aut myrta guſtauerit, proculdubio
cognoſcet alium nobis ab his in lingua moueri ſenſum, alium ab adſtringētibus corporibus. Nam,
quæ adſtringunt, introrſum pellere contactam noſtri partem ex omni parte apparent, idq́; æqua-
biliter, velut æqualiter pellentia, ac ſtipantia, contrahentiaq́; . At auſtera in profundum etiam ſu-
bire videntur, atque aſperum quendam, inæquabilemq́; mouere ſenſum, tanquàm reſiccantia, &
humorem omnem corporum ſenſilium depaſcentia. Ex quo fit, vt alia ſit paſſionum proprietas,
quæq́; haud facile, lucideq́; explicari poſſit, tum ab adſtringentibus nos corporibus, tum ab auſte-
ris ſaporibus. Sed quiuis tamen, qui homo eſt, facile, quod dico, comprehenderit. Porrò, quando,
quod

A quod linguę noſtræ admotum fuerit corpus, valde deſiccat, contrahit, & in multam profunditatem vſque illam exaſperat, ſicut pyra ſylueſtria immatura, & corna, eiuſmodi omne acerbum appellatur, ab auſteris intentione duntaxat diuerſum. At quod nos adſtringens vocitamus, haud temere à Theophraſto dictum reperias. Videtur autem idem ſignificare quod auſterum, aut certe commune eſſe genus tum huius, tum etiam acerbi. Quæcunque verò linguam dum contingunt, non contrahunt, neq; conſtipant, velut adſtringentia, immo contra planè agere apparent, nempe detergentia & abluentia, etiam ſi adſtringentium quippiam adiunctum ſit, hæc omnia ſalſa cognominamus. At quæ his etiam magis detergunt, adeo vt etiam moleſte exaſperent, amara nominantur. Porrò quæ mordicant roduntq;, idq; cum valida quadam caliditate, acria vocantur: ſin hæc abſit, acida: cæterum hæc fermentandi quoq; vim obtinent. At quæ velut inungunt atq; implent, ac in ſtatũ ſuum reſtituunt exaſperatas ac veluti eroſas linguæ particulas, hæc ſi cum voluptate manifeſta contingant, dulcia: ſin hac ſine, pinguia vocitantur. Atque hoc quidem pacto, quantum in me fuit, res explicatu longe difficillimas verbis exponere ſum anniſus. Miror autem, qui tam prompte omnia adſtringentia nominent, ſiue acria ſint, ſiue amara, ſiue dulcia, ſiue pinguia, ſiue acida: cum iam olim rebus ipſis impoſita ſint nomina, atq; affectuum ſenſibilium non exigua in nobis differentia

B ſit. Præſtitiſſet fortaſſis, ſi quidem naturales ſcrutari rationes voluerunt, apparentia non euertere, nec appellationes confundere: verùm inquirere cuius temperamenti, aut diſpoſitionis, aut corporis conſtitutionis, aut quomodocunque nominare velint, ſoboles ſit adſtrictio, cuius ſalſedo, amaritas, aciditas, acrimonia, dulcedo, pinguitudo: quæ Plato, Ariſtoteles, ac Theophraſtus conati ſunt definire. Clarum quippe eſt, ſi ex calido frigido humido ſiccóque coeuntibus omnia ſunt miſta, etiam dictarum quanque qualitatum ex horum conſtare miſtura. Itaque ſi, quemadmodum dictorum ſaporum quiſq; proueniat, exponere conarentur, lubens equidem auſcultarem, gratiamq; haberem non exiguam: At ſi neque hoc efficiant, immo inſuper ſenſorias omnes differẽtias in vnum confundant, vt parum abſit quin corpora omnia adſtringentia nuncupent, ſanè nec audire ipſe velim: illoſq; obſecrarem, vt inanem contentionem relinquant.

Non ad Totam rerum Naturam Iudicandas Medicamentorum Facultates, ſicut naturales Philoſophi faciunt, ſed ad Noſtram Naturam. *CAP. 38.*

AT nos equidem in conſequentibus oſtẽdere conabimur, cuiuſnam temperamenti ſaporum quiſq; ſit ſoboles. In præſenti autem diſcipulos ad experientiam acceſſuros aſſueſcere velim, vt id ſolum quod ad artem eſt vtile, prius ſeligant, vbi iudicare velint, quo pacto vnumquodq; nos

C medicamentorum afficiat. Quippe non quale ex ſe ſit, & ad totam naturam conſideramus. Nam hoc pacto neq; acetum, neq; marinam aquam, nos exiccare poſſe, aut ſicca eſſe facultate, dici manifeſtum eſt: ſiquidem vtrunq; illorum actu eſt humidum. Verùm ſi nos exiccare appareãt, ſicca dicentur, ad nos videlicet, & noſtrã naturam, quod perinde eſt atq; ſiccatoria eſſe. Quin etiam & calida, & frigida, & humida eodem dicentur modo, vbi nos ſcilicet calfaciant, refrigerent, atque humectent: eaq; ad nos, non ad totam ſubſtantiam, nec ex ſe. Atqui ſi huius duntaxat meminerimus, certiſſima omnium erit iudicatrix ſola experientia: quam qui relinquunt, atq; aliunde ratiocinantur, non ſolum falſa pro veris ducunt, ſed etiam tractationis vtilitatem ſubuertunt. Proinde nobis propoſitum non eſt, quale ex ſua natura quodque ſit medicamentnm exquirere, verùm quid in nobis efficere poſſit. Atq; hic primi libri finis eſto. At in ſecundo deinceps oleo ac roſaceo exẽplorum vice in ſermone poſitis, prauas & inibi ratiocinandi vias monſtrabimus: quibus cùm medicorum complures vtantur, in primis quidem ſe ipſos decipiũt, ſecumq; alios multos in errorem pertrahunt. Porrò vbi id erit abſolutum, ad tertium commentariorum tranſiens quæſtiones logicas, quæ vniuerſam de ſimplicibus medicamentis enarrationem antecedunt, explicare conabor: Vt videlicet in quarto ipſas iam facultates omnium definire liceat: quas protinus à principio fuiſſem aggreſſus, niſi plena paralogiſmis atq; erroribus omnium prope iuniorum medicorum eſſent

D volumina: quos prius extergere, atque ex animis diſcentium delere oportet, ne quid veritati obſiſtat. Nam vt Hippocrates inquit, ſic etiam ait Plato: ‖ Non ſolum impura corpora quantò plus 2a. Aph. 10.
" nutrias, tantò magis lædas: verum etiam impuris animis ſi nutrientes ſermones offeras, non mo- Ex.ord. 12.c
" do nihil proſis, verum etiam magnopere obfueris. Itaque his de cauſis, tum etiam quia amicorum pleriſq; viſum eſt, vt iuniorum medicorum argueremus paralogiſmos, non tantum in congreſſibus, quos quotidie cum illis habemus, ſed etiam hiſce commẽtarijs, neceſſe mihi fuit diutius prioribus iſtis duobus immorari: Quo videlicet in tertio purum animi auditorem nactus, quiq; veras aſſequi rationes poſſit, tum ea exponam, quæ de huius ſpeculationis principijs nouiſſe oportet: tum deinceps omnes medicamenti cuiuſque facultates enarrem.

Id autem fiet in vniuerſum, vt reor, libris vndecim, ea fermè magnitudine conſtantibus, cuius eſt hic, qui eſt omnium primus. Qui cum conuenientem nunc nactus ſit modum, finem per hanc dictionem accipiat.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SECVNDVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponit Vnde Errandi occaſionem Veteres medici ſumpſerint: Prauaſq́; ipſorum Ratiocinationes Confutat; ac Olei & Roſacei exemplo veram docet rationem Facultatis Medicamentorum Iudicandæ.

Quòd Sophiſtæ, qui Fidem Senſibus abrogant, Demonſtrationis Principia Incertiora, quàm quæ demonſtrantur, efficiant. CAP. I.

PRolixa nobis vt ſit de ſimplicium medicaminum facultatibus oratio, limites
ſuos excedentes ſophiſtæ efficiunt. Nam cùm procul principia ducant, ſen- F
ſumq́ȝ pro nihilo habeant, ſeſeq́ȝ in illa conijciant, quę philoſophis etiam am-
bigua ſunt, ſimul cum ijs quæ ipſi ignorant, & ea quæ aperte cognoſcuntur,
ſubuertunt. Eaq́ȝ plerique eorum faciunt non modo naturalis ſpeculationis,
ſed etiam logicarum methodorum imperitia: quibus vtatur neceſſe eſt, quiſ-
quis demonſtrare quid aggreditur. Itaque cùm neſciant tum ea quæ bene à
phyſicis viris ſunt inuenta, tum etiam ea de quibus nō iniuria illi dubitarunt,
vtriſq́ȝ tamen contraria aſſerere ſæpenumero audent. Sed, Deum immortalem, age obſecro, ſi nūc
ego ſic orſus dicere, ꝙ cum quatuor ſint elementa, aer, terra, aqua, & ignis, nulli tamen congenita ſit
albedo ac ſplendidus color extra ſplendorem & ignem: ac deinde citato Empedoclis ac non nullo-
rum phyſicorum aliorum teſtimonio, ſplendida corpora oīa plurimū in ſe ignis habere dicā, haud
curans aut niuem, aut ceruſſam, aut glaciem, aut alia innumera tum ſplendidiſſima, tū frigidiſſima
inſpicere: ac mox illa ſuggerente quopiam, procedentem à ſenſu confutationem tergiuerſatus ad
rationem accedi iubeam: ac per eam de rerum natura conſiderandum, haud quaquam ſenſibus ra-
tione carentibus vniuerſum committendum cenſeam: nunquid mentem habentibus inſanire non
videar, haud intelligens vnde rationis deſumpſiſſem initium? Nam mea quidem ſententia ex ſen- G
ſu & per ſenſum omnia id genus cognoſci didicimus axiomata, nempe Solem eſse ſplendidum,
flammas ſubflauas, carbones pleroſq́ȝ flauos. Ergo ſi à ſenſibus recedendum eſt, nulla ſuppetet de-
monſtratio neq́ȝ nobis eorum quæ modo diximus, neq́ȝ Empedocli cùm ait,

Vndiq́ȝ ſplendentem Solem, calidumq́ȝ videre.

Quæ ſi vera ſunt, perſpicuum eſt multo ante illa fidem habendam ſenſibus. Immo, inquiunt, mor
tales cùm ſimus, à ſenſibus auſpicemur neceſse eſt: verùm illis haudquaquam perpetuo immoran-
dum, ſed ad partem diuiniorem accedendum, nempe rationem: Nam ſenſum & animantibus ra-
tionis expertibus ineſse, rationem ſolam hominibus eſse cum dijs communem. Atq́ȝ hîc in longū
orationem extendunt. Quin etiam ex illis quidam & Anaxagoram in teſtimonium euocant, qui
niuē pronunciarit non eſse albam. Hic, inquiunt, vir phyſicus ſupra ſenſum eſt, atq́ȝ eius contēnit
phantaſmata: ad rationem ire pergit, eaq́ȝ duce rerum naturam ſcrutatur. At, ſi me quod in mētem
venit fari oportet, qui liber ſim ſcilicet, & in tota adeo vita veritatem coluerim, ad inſaniæ extremū
& vltrè, perueniſſe illos arbitror, qui talia nugantur. Nam ſi quæ per ſenſus euidenter apparent,
euertant, vnde ſumant demonſtrationem principia, non habebunt. Sin autem ab ijs tanquam à fi-
de dignis exordiantur, quo iure ijſdem poſtea diffident? Nam demonſtrationum principia certio-
ra ſunt ꝗ̄ ea quæ per illa demonſtrantur: quippe cum iſta aliunde fidem mutuentur: demonſtratio- H
num vero principia non ſolum ipſa per ſeſe, verum etiam ad quærendorum inuentionem quibus
credatur, idonea ſint.

Quòd abunde Sufficiat Iudicandis Medicamentorum Facultatibus, quæ Per ſenſum accipitur Experientia, Iunctis duntaxat paucis epilogiſmis, ſiue rationibus communibus. Et quo pacto Rationem Experientiæ ſubſcribere oporteat. CAP. 2.

EQuidem optarim nullas non res clarè ſub ſenſus noſtros cadere, nec quicꝗ̄ eſſe quod illos fu-
geret: hoc enim pacto nihil dubium, nihil ambiguum aut anceps vſquam foret. Verùm qm̄ il-
los quædam effugiunt, rationem illis ſuperinducere conandum eſt, ſic tamen, vt non procul, vt illi
factitant, nec infinita colligamus. Verùm ante omnia nominum ſignificata diligenter definiamus,
nequis poſtea per æquiuocationem falli poſſit: Deinde quod ex ſe quid agit, ab eo, quod per acci-
dens, ſeparetur. De quibus ambobus ſuprà accuratè diſſeruimus: ſignificataq́ȝ eorum, quæ faculta-
te aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida, aut quiduis aliud eſſe dicūtur, diſcreuimus. Tū quo
pacto propriam cuiuſq́ȝ medicamenti facultatem ab ijs, quæ ex accidenti ſunt, ſegregans inueni-
re quis poſſit, vniuerſim quidem in tertio de temperamentis expoſitum eſt, atque in hoc tractatu

A particulatim enarrabimus, ceu in primo iam libro etiam fecimus in aqua & aceto, & hic rurſus in oleo & roſaceo facturi ſumus, indicantes prius, quantum delinquant medicorum nonnulli, qui lõgè demonſtrationum ducunt principia. Nam quid oportuit olei aut roſæ reſpexiſſe colorem, quãdo rebus ipſis variè vti liceat, nec in ſanis ſolum corporibus, ſed & ægrotantibus: quippe cum ipſas per ſe roſas, aut ſuccum earum expreſſum, corpori tum ſano, tum ſimplici affecto morbo, vt ſupra diximus, liceat imponere: atque oleo dulci miſcentes, corporibus aut valenter refrigeratis, aut excalfactis, applicare, ſiue affricãdo, ſiue perfundendo, ac irrigando: tum in corpus quoq; aſſumere, idq; aut ſuperne per os, aut inferne per ſedem: ac ſic tandem, quid ad vnumquemque vſum proueniat, inſpicere. Nam hoc ſanè nomine medicamentorum omnium vires contemplamur, vt ſit quo vti oporteat, hypochondrijs aut capite ardore afflictis, aut refrigeratis, aut exulceratis, aut phlegmone occupatis, aut id genns aliud perpeſſis, tum ipſis, tum alijs omnibus corporis partibus. Ergo cùm tam perſpicua ſimul ac cõpendioſa adſit via ad ea quæ inquirimus, etiam'ne colores æſtimabimus, aut odores, aut conſiſtentias, aut forma*s medicamenti cuiusq;? perinde factitantes, atque ij qui ex imagine aut ficta aut picta cognoſcere quempiam volunt, cum ipſum aſpicere non denegetur, quem agnoſcere cupiunt. *ψόφους.

B *Quòd Neq; à Colore, neq; ab Odore, neq; à Conſiſtentia, aut Conglaciatione, neque à Duritate, neq; à Leuitate Ratiocinari de Medicinarum Facultate oporteat.* CAP. 3.

ATque hac vtique parte non leuiter peccare mihi videntur: multo etiam magis cum incõcluſa atq; indemonſtrata nugantur demonſtrandi rationis planè imperiti. Nam dicamus ignem aut flauum, aut rubrum eſſe, vtcunq; voluerint: nec enim refert: quid ergo id facit ad hoc, vt omne rubrum ſit calidũ? Nam omnẽ ignẽ, verbi cauſa, rubere dicendũ eſt: at omne rubrũ ignẽ dicere, ridiculum eſt: multoq; etiã plus, ſi omne rubrum calidum quis dixerit. Nã ſi principio aſſumptum eſſet in oratione omne calidũ eſſe rubrum, licuiſſet fortaſſis mutua axiomatis conuerſione rubrum omne calidum concludere: licet non obſcurè & illic peccetur. Nam quæ mutuo conuertuntur (hoc eſt ἀντιςρέφοντες), non quæ ſimpliciter cõuertuntur (id eſt ἀναςρέφοντες) orationes, verè de ſe mutuo dicuntur. Veruntamen propinquus is fuerit paralogiſmus. Atqui q̃m nec illud orationis initio aſſumptum erat, nẽpe omne calidũ eſſe rubrum, haud licet mutua conuerſione omne rubrum calidũ eſſe colligere. Tribus ergo modis in ſermone peccant, qui aiunt roſas tẽperatura calidas, ꝙ ſint rubræ. Primum, ꝙ non demonſtrata hac propoſitione, omnis ignis rubet, conuertere ex hac aliam, videlicet omne rubrum eſt ignis, tanꝗ veram, conantur. Secundò, ꝙ neſciunt propoſitiones
C quæ mutuò cum veris conuertuntur, non autem quæ ſimpliciter conuertuntur, eſſe veras. Tertiò, quòd etiam ſi mutuo conuerterentur, non tamen omne quod colore ſit rubro, calidum eſſe, ex mutua illa conuerſione ſequatur, ſed aliud huiuſmodi axioma, rubrum omne eſſe ignem. Porrò ꝙ talia in rem præſentem non modo ſint inutilia, ſed etiam palàm falſa, cuiuis notum eſt. Debemus enim non an omne rubrum ſit ignis, ſed ꝙ omne rubrum calidum ſit, oſtendere. Nã ſi quicquid rubet, ignis fuerit, erit nimirum & roſa nobis ignis. Cæterum logicas methodos ignorantes, opinor, medici primũ in hoc maxime peccant, ꝙ proprijs finibus excedãt, nimirum cum ſufficiẽs ſit experientia, iunctis ſaltem paucis quibuſdam epilogiſmis, medicaminum vires exquirere. Deinde tam fœde in rationibus hallucinantur, ꝗ pueri modo ſpeculationem logicam ingreſſi. Eiſ-
A.l.2.t.1.c.4. fol.94.c dem erroribus tenentur, qui ex odoribus medicaminum facultates conijciunt. Nec em̃ quicquid bene redolet, calidum eſt (quod quidam dictitant, haud intelligentes quo pacto inaudire oporteat quæ ab Ariſtotele & Theophraſto ſuper hac re ſunt prodita, ea quæ nos in quarto harum cõmentationum definiemus) neq; quicquid calidum eſt, bene olet. Quin etiã neq; ſi quid graue olẽs eſt, calidum etiam fuerit: neq; ſi calidum, etiã graue olens. Sic nec, ſi quis quicquid grauiter oleat, frigidum dicat: nec, ſi quicquid frigidum ſit, grauiter olere, verum dixerit. Siquidem calidorum innu-
D mera ſunt, partim bene olentia, partim grauiter olentia, partim neutra: ſimiliter quoq; frigidorum. Quanꝗ quid calida dico ac frigida? cum debeam dicere calfacientia nos, ac refrigerantia, quæ vtiq;
A.l.2.t.1.c.2. fol.92.c etiã inquirimus. Nec e.n. quod abſolutè calidũ eſt, aut quod ad hoc expenditur, nunc cõſiderare propoſitum eſt, ſed quod corpus humanum excalfaciat: nec ſanè etiã quod abſolutè frigidũ, ſed quod hominem refrigeret. Denuo ergo hic hallucinantur in homonymia haud diſtinctis nominum ſignificatis: tanꝗ ſi quis de cane terreſtri differens ad marinum ſe oratione transferat, exiſtimans vt animantis vtriuſq; nomen, ita & naturam quoque ipſorum vnã eſſe. At nobis demonſtratũ apertè eſt in commentarijs de temperaturis (quos & hãc antecedere tractationem protinus initio commonefecimus) aliud eſſe facultate calidum, aliud actu: & huius quod actu videlicet calidum eſt, aliud abſolutè dici calidum, aliud per exuperantiam, aliud ad ſymmetrum ſui generis vel ſuæ ſpeciei, aliud ad quiduis obuium collatum. Quin & hominem non abſolutè calidum, vt ignem, ſed exuperantia calidum diximus, ſiquidem maiorem in eo calidi portionem ineſſe, ꝗ frigidi. Ergo & quæcunque ad hunc dicuntur calida poteſtate, illum excalfacere dicuntur: facileq; de illis initur iudicium, & per experientiam expenditur, paucis indigens (vt ſupra cõmonui) epilogiſmis. Quos cũ ſophiſtæ excedant, & tempus adoleſcentulorũ fruſtra terunt, & ſophiſmatis cauilliſq; homines ſeducentes eorũ ſoluendorũ imperitos, falſis eos dogmatis opinionibuſq; implent. Debebant enim

neqȝ colores memorare,neqȝ odores,immo neqȝ cõſiſtentiam, neqȝ leuitatem, aut aſperitatem, aut E eius generis quodcunqȝ.Nam quid refert,oleũ an lentum ſit,aut leue,aut ſplendens, aut liquidum, aut pallidum,aut pingue,aut lubricum , ægréqȝ corporibus illitum exiccari poſſit: quippe cum ex nullo omnium eiuſmodi colligere poſſis ipſum eſſe facultate aut calidum, aut frigidum,aut humidum,aut ſiccum.Siquidem ex genere ſplendentium leuiumq́ȝ & lentorum partim ſunt,quæ planè nos calfaciant, partim quæ refrigerent, tum alia quæ exiccent,alia item quæ humectent: Et eorum omnium quæ accidunt non oleo ſolum ſed alijs omnibus, nullum eſt reperire, quod ſolidum perpetuumq́ȝ ſit,vt in eo generalem conſtituere propoſitionem liceat.

Quòd Sophiſtæ Rationibus haud vſi ſint ſcientificis Ad ea Lẽmata, ſiue ſumptiones, Ex quibus perperã de medicinarum facultatibus colligunt, Sed aut Inductionibus, aut Exemplis. CAP. 4.

NAm omitto, ꝙ nec ſcientificis in omnibus id genus ſint vſi rationibus ſophiſtę ad inuenienda lemmata,ſed ex inductione:&,quod omnium peſſimum eſt,ꝙ nec quę ſit inductionis natura,vnquam inſpexerint. Quòd ſiquis eos in id prouocet,neque ſequi audent:& ſi de demonſtratione quis quid agat,increpant. Immo, quod etiam deterius eſt, non ex inductione ſolum ratiocinari aſſueuerunt,ſed non nunꝗ etiam ab exemplis,tanquã rhetores.Nam qui frigidum eſſe oleum aſſerit,proinde ꝙ lentum ſit vt pituita, is per exemplum concludit, par robur præbens demonſtrationis,atqȝ is qui ipſum calidum contendit,quia lentum ſit vt viſcum. Nec ſecus is qui calidum dicit,qm̃ facile in flammam vertatur vti bitumen,atqȝ is qui frigidum probat, ꝙ facile cogatur ac cõcreſcat vt aqua. Nam differt, ex exemplo aut exemplis quid ſuadeas, an ex inductione. Siquidem qui ex exemplis fidem facit, vnum aut duo generis eiuſdẽ adfert, aut certè planè paucula, pleriſqȝ ſcilicet præteritis: Qui vero ex inductione, omnia comprehendere nititur, quæ per experientiam ſunt cognita: nec quicꝗ præterire quoad eius fieri poteſt, quod apertum vulgò ac perſpicuum ſit, ſtudet,ſed quod occultum eſt & paucis comprehenſum. Quamobrem violenta eſt,& vehementer perſuadet, quæ ab omnibus quæ experientia ſunt cognita, ducitur inductio: ſoliſqȝ ijs arrogantia perſpici poteſt, qui in demonſtratorijs methodis ſunt exercitati. Quare nos de ea copioſius in Demonſtrationis libris diſſeruimus,ac fortè etiam ſeorſum de ea librum componemus.

De Oleo aduerſus Archidamum. CAP. 5.

PAlàm autem fiet nihilo ſecius & nunc quoqȝ inductionis natura , multóqȝ magis & exempli. Nam omnia in ſumma percurrere ſtatutum eſt , quæ de olei facultate à medicis ſunt prodita, eaq́ȝ probabiliter quidem ꝙ ita viderentur,at non verè:Ac primum illud quod à Diocle in Archidamo ſcriptum eſt,ꝙ Archidamus dureſcere vriq́ȝ cutem ijs qui oleo fricarentur exiſtimarit: quapropter etiam ſiccam frictionem prætulit.Oleum enim accendi atqȝ exurere cùm à frictione incaleſceret,putabat:ac propterea admodum humorem exhaurire atque ſiccare, non ſecus atqȝ ea aſſorum quæ vngi ſolent,nam & ipſa magis dureſcere,ꝗ ſi citra oleum aſſaueris. Præſtat autem totam adſcribere dictionem Dioclis. Habet autem ea hunc in modum. »At cum oleo fricare non perinde probabat:Primum enim inæqualem fieri eiuſmodi frictionem putabat, ꝙ manus laberentur ſcilicet, nec æquè carnem apprehendere propter pinguitudinem poſſent. Præterea dureſcere atque aduri cutem in illis magis qui ſic fricarentur exiſtimabat, ꝗ qui ſicca vterentur frictione: Oleum quippe accendi & vrere à frictione incaleſcens, quemadmodum in aſſis, quæ vncta ſunt, magis ꝗ non vncta,vbi oleo accenſo incaleſcunt, & valde exiccantur, indureſcuntq́ȝ : Similiter quæ in oleo coquuntur fragilia friabiliaq́ȝ effici eandem ob cauſam. Ad hæc,quemadmodum ligna,& coria,& alia complura quæ ex oleo fricantur,oleum intrò imbibunt,ita putabat & corpora.Quod cum fieret, multa quæ ſolita eſſent cum ſpiritu effluere , ac foras prorumpere, tunc concludi arbitrabatur, ceu cum cribris,linteis,lana,omnibusq́ȝ adeo per quæ percolari quid aſſolet, perfunditur,ac iniungitur, non æquè liquores fluere per ea valent: Porrò vbi ea excretio intercepta eſt , quædam intrò recurrere, quædam aceruata inuicem'que implicita meatus opplere , retenta ſcilicet ab oleo, quòd H viſco quid ſimile habeat : ſicut in alijs omnibus apparet, quod pingue eſt, pulueres ac feſtucas,omniaq́ȝ eiuſmodi conſectari : Denique vbi obſtructi iam meatus fuerint, perpetuò ac ſenſim omnia deterius perfici eſſe neceſſe, quàm in ijs quæ pro conſueto geruntur naturæ modo. Putauit quoque oleo ineſſe aliquam mordacitatem , cuius vi oculi illachrymarent, & guttur in tuſſim cieretur (quod κέρχνειν vocant) tum aluus raderetur , excrementaq́ȝ redderentur ſanguinolenta eo bibito: Proinde qui citra frictionem vngerentur , nihil affligi : infirmiorem enim eſſe mordicationem , ꝗ quæ ſenſum aliquem mouere poſſet : At ſi per frictionem carnem ſubintret, mordicationem moliri maligniorem : velut multa medicamentorum : vbi enim illinuntur , minus valent: at compreſſa intróque ſubeuntia , magis agunt:ſicut ſanè ſi vrticis , & alijs multis ſenſim quempiam contingas,nihil læſeris:ſin ferias aut premas,vtique offenderis.« Hæc ergo ſunt quæ Diocles in Archidamo prodidit,quorum ſimul tum probabilitatem,tum prauitatem,conſpicere eſt. Siquidem,quòd quicquid in oleo coquitur, propriam amittat humiditatem, ac friabile fragileq́ȝ celeriter reddatur, cum alioqui nihil in aqua tale perpetiatur,ipſa nos docuit experientia. Quamobrem hac vtiqȝ parte nihil Archidamus mentitus eſt. Debebat tamen, ſicut Ariſtoteles, & Theophraſtus,alijq́ȝ non pauci philoſophi, eiuſmodi problemata in phyſicis quæſtionibus & proponunt & ſoluunt, ipſe

quoqȝ

A quoq; (ſi quidem omnium rerum quæ fiunt, cauſas ſcrutari voluit) perinde vt illi, vti proponere, ſic quoque ſoluere. At cum id minus facere appareat, in hoc vel maxime mihi delinquere videtur. Nam quod apparet euidenter, id ſemper primum ponẽdum eſt: ac deinde, ſicui libeat, cauſam eius inſpicere debet, phyſica problemata hunc in modum componens: Cur oleum quæ in ipſo coquuntur, ſicca & friabilia & fragilia efficiat: aqua vero humida & mollia: aut, Quamobrem in oleo cocta ſiccescãt: at quæ aliter in eo madidata ſunt, magis propriam ſeruent humiditatem, q̃ ſi omnino non eſſent madidata. Qua ratione ſcillæ & vrticæ morſus ſanet: qua de cauſa his medeatur, cùm ipſum oculos mordicet. Qui fiat, vt reliquum corpus vniuerſum non mordicet, ſed oculos dũtaxat. Quare guttur exaſperet, vlcera vero leniat. Quo pacto ventrem ſubducat. Quo modo laſſitudines ſanet. Quamobrem inunctos tueatur à frigore. Quare animalia inſecta interficiat. Cur lora & coria emolliat: at quæ in ipſo coquuntur, duriora omnia efficiat. Atq; hoc vnum eſt problematum genus ad phyſicum duntaxat attinens. Alterum verò, quod commune quoq; eorum eſt, qui artem quãuis exercent, eſt tale: Quam ob cauſam carnes piſcesq; aſſantes coci oleo prius illinant. Quid ſit, ꝙ athletas oleo fricent gymnaſtæ. Quid etiam, ꝙ pueros pædotribæ. Nam cuiuſq; talium problematum ab experientia profectã cauſam aſſignare liceat, Cocis nimirum reſponſuris, ꝓpterea ſe piſces

B ac carnes oblinere, ꝙ ſiccæ aduſtæq; extimæ eorum reddantur partes, ſi citra pinguedinem aſſent: Athletas verò ſe ex oleo fricare dicturis Gymnaſtis, tum ꝙ quæ ante inerant laſſitudines ipſum exoluat, & quæ futuræ ſunt mitiget: tum ꝙ frictionem æqualem & mitem planẽ efficiat, corpuſq; ad motus futuros præparet. Eas ob res ipſi quoq; Pædotribæ pueros ſe & ante & poſt exercitia inũgere dicent. Cur autem oleum laſſitudini medeatur, haud etiam nouit nec gymnaſtes, nec pædotriba, nec medicus experientia curans: nec tñ quia id neſciant, ab euidenter apparentibus recedent. Siquidem tametſi ignorant, quamobrem veratrum album ſurſum purget, nigrum deorſum detrahat: neq; compertum habent, quare cnicus pituitam ducat, atram vero bilem epithymum: tñ medicamentis ad ea vtuntur, ad quæ vtenda docuit experientia: & eos quibus eſt opus curant, & euidenter apparentibus fidem habent, eoſq; qui contraria rationi adſtruunt, derident.

Quòd præterquàm quòd Pugnantia de Olei facultate Archidamus afferat, Inſuper Impropriys vtatur Exemplis. CAP. 6.

AT Archidamus ſupra q̃ ꝙ in multis, quæ perſpicuò apparẽt contemnit, inſuper, & hac quoque parte taxandus mihi iure videtur, ꝙ dicat meliorem eſſe frictionem ſiccam, q̃ quæ cum oleo adhibetur, quia corpus durius & ſiccius ijs, qui vnguntur, efficiatur: mollius autem ijs, qui fricantur ſicci. Dicit porrò nihilo ſecius & in illa ipſa dictione, paulũ progreſſus, ligna, pelles, aliaq;

C quæ ex oleo fricantur, ipſum in profundũ tranſmittere: idq; maximum eſſe teſtimonium, ꝙ in corporibus noſtris intrò ſubiens meatus oblinat, ac humidorum prohibeat effluxus. Atq; ego quidẽ quomodo hæc conſonent, neſcio. Si.n. humorum effluxus prohibet oleum, haudquaq̃ ſiccum dicendum foret: ac proinde fruſtra id tanq̃ deſiccans in frictionibus repudiat. Falli præterea in hoc mihi videtur, ꝙ ſimiliter affici putet tum ea quæ in illo coquuntur, tum eos q fricantur. Nec.n. eadẽ agere dixerim oleum calidum, frigidum, tẽperatum, tepidũ, aut feruens, ſicut nec aquã ipſam. Apparet.n. & ipſam, ſi frigida applicetur, condenſare, conſtipare, contrahere, conſtringereq;, & repercutere: ſicut ſi extreme feruida, adurere: at, ſi temperata adhibeatur & moderate calida, laxare, rarefacere, fundere, digerere: porrò ſi nec inſigniter calida, nec frigida admoueatur, ſed velut quæ fontana dicitur, tunc propoſitorum nihil efficiet, verùm propriam ſuam facultatem exeret. Sic ſiquis oleum expendere volet, ab omni prius liberum alieno tum calore tum frigore ipſum efficiat, atq; ita demum ad explorandum accedat: quippe quod ſummè frigidum fuerit, non ex ſua duntaxat facultate, ſed ex alienæ qualitatis exceſſu non nihil in contactis operabitur: ita quoq; quod magnopere calidum: at ſi vtroque ipſum liberans ſic demum examinare voles, hoc dũtaxat pacto propriam olei vim inueneris. Quapropter cũ quis ex more oleo fricatur, ſicut gymnaſtici omnes, in ſolo fricatur oleo, quod nimirum abſq; omni ſit aliena qualitate: at ſi admodũ excalfacto, aut ſummè vta-

D tur refrigerato, iam compoſitam ædi actionem neceſſe eſt, nempe ex propria olei facultate, & aliena qualitate. Sæpe verò propriam cuiuſq; medicamenti facultatem obſcurari neceſſe eſt, vbi valentem aliunde qualitatem acciuerit. Itaque qui ſimile fuerit herbas in oleo feruente coquere, ac exercitantium corpora fricare? maximè ſiquidẽ, vti ſupra oſtendimus, extrinſecus ductas probationes fugere oportet, cum liceat nimirum propriam cuique adhibere experientiam. Quòd ſi quando tñ id quiſpiã facere volet, certe ſimilia comparare conabitur, ſicut in corijs faciebat & loris: nec enim quiſpiam oleo in igne præcalfacto, neque in niue refrigerato, ſed obuio quoq; accepto corium ac lora confricat. Ita puto & pædotribæ factitant, obuio oleo pueros fricantes, neutiquam aut in igne excalfacto, aut in niue refrigerato. Alioqui ſanè & nos non rarò caput ardore grauatum olei admodum frigidi perfuſione refrigerauimus. Porrò ſi ſalis nihil oleo ſit inditum, tanto magis refrigerabit. Sin etiam omotribes, hoc eſt crudum fuerit, multo profecto etiam amplius.

Quomodo Frigidum paremus Oleum. CAP. 7.

POrrò præparare illud ſolemus non aliter atque aquam, nempe prius excalfacientes, ac deinde aqua mergentes ſummè frigida. At ſi etiam fons in ipſum cum ſtrepitu decidat, vaſculo nimirum

rum,cui ineſt oleum,antè diligenter occluſo magis quoq; ac magis ita reddetur frigidum. Multum E
item frigefeceris, ſi præcalfactum in puteum ita demittas, vt aquã contingat: quanq; quod aquam
non dum tangit,frigidum item euaſerit, ſed minus. Atq; hoc pacto præparando frigidum reddi-
mus oleum:contrario aũt modo,calidum. Quo ſanè modo etiã vtimur in refrigeratis corporibus,in
alueum olei calidi demittentes, quibus pars quæpiam obſtupuit,aut tremuli ſunt, aut conuulſione
aut palpitatione tentanẽ,aut motu ſenſu've pri̊uanẽ,aut ẽt ægrè ſentire poſſunt, aut eiuſmodi quip-
* quòd. piam perpeſſos. Ergo ſiqs ex vniuerſo vſu de medicaminũ facultate pronunciet,putabit, nũquid
excalfacere & refrigerare,tum exiccare,& humectare nos oleũ queat,velut Dioclis Archidamus,ſi
* quamuis. *quidem pugnantias non animaduertat. Nam cum exiccari & fragilia effici quæ in oleo coquuntur
dicit,exiccantem & digerentem eius facultatem oſtendit: At vbi intrò in coria ſubire, poroſq; no-
ſtros oblinire,ac naturales humorum effluxus prohibere,rurſum ſanè maxime contrariam eius fa-
cultatem demonſtrat tum digerentibus, tum exiccantibus: atque in iſtis vel adhuc quæ apparent
proferens,de illis non rectè ratiocinatur. At vbi de mordicatione agitur,non ea omnia commemo-
rat. Nam ꝙ oculos mordicet,ꝙ guttur exaſperet,ſiue ad tuſſim prouocet, ꝙ ventrem radat, atq; ſe-
ceſſus ſanguinolentos efficiat, abũde magna teſtimonia ſunt mordacem illi ineſſe facultatem. At ꝙ
* Al. dentium prurigine. vlcera dolore liberet:& vẽtris mordicationes,aut irrigatum,aut infuſum,omnino ſanet:quiq; mor* F
ſu irritantur, mitiget: cum & ipſa non parua ſint contrariæ ipſius facultatis indicia: planè omiſſa
ſunt. Cæterum ſi vtriſq; propoſitis quis ratiocinari volet,duorum alterum eueniet: Aut.n.id faciet
vt Empiricus,dicetq; ſe in collatione ad aliquid cuiuſq; medicamenti facultatem per experientiam
cognoſcere, ipſius autem per ſe propriam ignorare naturam: Aut vt Rationalis, contrarias ineſſe
medicamento facultates,& mordicantẽ & lenientem:ac deinde ingenti tenebitur anxietate cauſam
dicturus, cur interim altera earum agat ſenſibiliter, interim altera reliqua aut perdita ſit, aut non
clarè appareat. Quarum omnium dubitationum ſolutiones, ſiquidem vt phyſica proponantur
problemata,ſane q; difficiles ſunt:ſin vt ad vſum referantur artis,multam requirunt experientiam,
epilogiſmos autem non ita multos, ſed exactos ac definitos. Nam primum, an omne oleum ocu-
lis mordax ſit,nec'ne,experientia incunctanter definire præſtat, haudquaq; ex tempore in vtrãque
partem rhetorum more diſſerere: tum an omne æquè guttur exaſperet, aut ventrem ſubducat,aut
radat, vt non nunquam cruentas moueat excretiones: an oleorum hoc quidem hæc faciat, illud ve-
ro non:& aliud magis,aliud minus. Olei differentias nunc dico non eas (vt quiſpiam ſuſpicaretur)
quæ ſunt heterogeneis ſiue alterius generis, ſicut cicini,rhaphanini, caryini,balanini, ac ſimilium:
nam & horum vires medicus norit oportet, ſed in præſentia eas memorare non expedit. Satis eſt G
enim,mea quidem ſententia,principio propriȷſſimum, & quod maximè ab omnibus hominibus
vocatur oleum, conſideraſſe: quando & ipſe fructus ex quo fit oleum,ſolus ex omnibus oliua nun-
cupetur,& arbor oleã (græce vtrunque ἐλαία vocatur,& ipſum oleum ἔλαιον)ipſumq; ſimpliciter
ac primario oleum dicitur,at reliqua omnia per translationem & abuſum.

De Differentijs Propriè vocati Olei. CAP. 8.

HVius ſanè quod propriè oleum appellitant,de quo omnis in præſenti ſermo habetur, plures
dico eſſe differentias. Secundum ætatem quidem, cùm aut recens eſt, & velut muſtum, aut
ætate vigente,aut vetus. Secundum præparandi modum, cùm aut ſimplex ſolumq; & impermi-
ſtum fuerit, aut cum ſale præparatum. Secundum fructus ipſius diuerſitatem, cùm is aut immatu-
rus,aut maturus extiterit. Secundum inductam arte alteratione͂,cùm aut quomodo ab initio præ-
paratum fuit,ita ſeruatur,aut cãdidum efficitur. Scriptum verò eſt de albificatione eius & ab alijs A.l.1.f.4.c.3 fol.83 b
non paucis, & nos quoque in ſequentibus trademus. Horum omnium oleorum facultates ipſe
equidem experiri ſtudui: quid autem in quoque fieri deprehenderim,poſtea exponam. At nunc
abſoluere ſtatui primum,quod erat in manibus. Perperam enim mihi videntur medicorum pleri-
que tum experiri medicamenta,tum de viribus eorum ratiocinari.

Quomodo Cuiusq. Medicamenti Facultatem experiri oporteat. CAP. 9. H

QVippe cum Experiri ſolum oporteat, quæ impermiſta ſunt, & ab omni extranea qualitate
aliena:eaq; primum in optima corporis conſtitutione, deinde in intemperatis, demũ in mor-
bis ſimplicibus:ſicut in libro hunc antecedente,& in tertio de Temperamentis definitũ eſt:
Ratiocinari vero,id quod ex accidente eſt,ſemper ab eo quod per ſe eſt,diſtinguentem.

Quòd Non ſolum in Explorandis Medicamentis medici Hallucinentur, Sed etiam in Opinionibus,quas habent de Affectibus. CAP. 10.

AT non nulli medicorum non in iſtis modo hallucinantur, verum etiam in opinionibus, quas
habent de affectibus. Nam oleum quòd laſſitudinibus remedio ſit, omnes propemodum fa-
tentur: cæterum quis affectus ſit laſſitudo, non conſentiunt. Hic enim articulorum eſſe ait ſiccita-
tem,ex motionibus deſiccatorum. Alter &,muſculorum,adijcit. Alius porrò contrà quàm hi,hu-
miditatem multam, & tenſionem, & caliditatem, fluxione nimirum partibus vehementer agita-
tis affuſa. Alius non humorum multitudinem, ſed qualitatem ſolam cauſatur, prouenire inquiens
in motionibus immoderatis pinguedinis carniſq; teneræ colliquationes quaſdam, quarum pars
foras tranſpiret, pars vero retineatur in corpore: & hoc, cum acre mordaxq; ſit, affectionem effi-

cere

A cere veluti vlceroſam. Itaq; etiam ſi in hoc conueniatur, ꝙ laſſitudines ſanet oleum, attamen ob ancipitem atq; ambiguum corporis affectum, nihil queat certi de olei facultate colligi. Atq; id ſanè non tm̃ in laſſitudine vſu venit, verum etiam vbi doloris cauſa, aut mordicationis, aut phlegmones gratia, bibendum oleum exhibemus, aut per ſedem infundimus, aut itidem perfundimus. Siquidẽ vlceribus phlegmone affectis nõ ſolum, ſed & cum aqua moderate calida, perfundimus: vt in laſſitudinibus cum lauacro aquæ dulcis. Sed nec quæ ſit in phlegmone affectio, conſentiunt. Porrò vbi per ſedem ipſum ingerimus, aut bibendum offerimus, ne tunc quidem cognoſcimus euidenter, cui nam corpori ipſum applicemus, an pituitæ, an bilis, an aliorum aliquorum recremẽtorum pleno. Conſtat enim non perinde hominem affecturum, vbi pituitæ viſcoſæ inteſtinum omne ſimul cum ventre plenum offendet, atque vbi bilioſis excrementis refertum, aut alijs quibuſdam acribus humoribus, aut ſtercore multo, aut horum quidem nullo, ſed incidat in ventrem inteſtináq; vndequaq; pura, aut præterꝗ̃ ꝙ pura, etiam exaſperata reperiat.

Quòd Et qui probè de Olei facultate Ratiocinetur, Debeat etiam Affectionem hominis Aeſtimare, & De ipſo oleo Quale ſit præfinire. CAP. II.

B ITaq; negligenter admodum & ſegniter de his omnibus medicorum pleriq; ratiocinãtur, haud indicantes, nec quo pacto affecto homini oleum exhibeant, nec quale nam ipſum. Ac mox tamen dicunt, alij mordicare & radere prorſum partes corporis internas: alij vero etiam ſi præfuerit mordicatio, & hanc lenire. Nec enim parum intereſt, an inijciatur in ventrem pituita ſcatentem oleum expers ſalis (Græci ἄναλον vocant) & quod re vera oleum eſt: an quod plurimum accepit ſalis, in ventrem purum. Vtrunque enim aluum ſubducit, diuerſis tamen facultatibus. Nempe illud quod ſale vacabat, in pituitoſo ventre per lubricitatem: ſimili modo cum maluis, blitis, moris: Quod verò ſalem habet, in puro per acrimoniam, perinde vt muria, & marina aqua. Et ſanè hoc quidem radet, alterum non radet. Ergo nec abſolutè oleum quoduis interna omnino radere dixerimus, aut deiectiones moliri cruentas, neq; mordicationes lenire: verùm id cui ſal eſt inditus, in puro ventre radere: cui autem non, in pituitoſo non radere.

* *muria.*

Quòd Salſuginoſa & Acria ex accidẽte quãdoq; Morſui medeãtur, nẽpe Secũ quod mordicat educẽtia. Dulcia verò & Epiceraſtica contrà, Morſum etiam aliquando ex accidente exaſperant, nimirum Cùm vnà corrumpantur, & foueant alantq; cacochymiam. CAP. 12.

NOn nunꝗ̃ verò mordicationes ex accidente quod ſalſuginoſum eſt, ſanauerit, velut & melicratum, ſalſugo*, ſerum lactis. Educunt enim ſecum hæc nõ nunꝗ̃ ſuccum mordicationem fa-
C cientem, ac mordacitatis redduntur medela, perinde vt cætera omnia quæ abluunt & abſtergunt. Sed non ſtatim vbi immiſſa ſunt hoc genus medicamenta, morſum ſanant, quin potius tunc etiam exaſperant: ſiquidem euacuationis, haud epicraſeos, i. tẽperationis ſeu miſtionis, ratione ſanationẽ moliuntur. Quippe ceratum ex roſaceo & adipe aut pinguedine infuſum ſæpenumero morſibus continuò ſuccurrit, idq; temperationis ratione: ſed & oleum ipſum ſolum, ſed dulciſſimum, id frequenter præſtitit: ſicut certè etiam † adeps hirci, aut ſuccus condri, aut ceratum ex oleo dulci. Nos aũt ſæpenumero quibus ex frigore interna dolore torquebantur, ingeſto oleo calido dolore liberauimus: ac ſi maius eſſe frigus conijciebamus, addidimus & anethum, oleum excalfacientes: ſi verò adhuc etiam maius, rutam quoque & bitumen. Eiuſmodi igitur auxilia omnia ꝙ frigori medeantur, dolores mitigant, non propterea quòd lædentem humorem attemperent aut educant. At in
A.l.1.f.4.c.30 fol.83 h idem vniuerſa confuſa ſunt à plerisq; medicorum, qui nec norunt dolorem ab intemperantia natum, ab eo qui ex cacochymia oritur, diſtinguere: nec ꝙ medicamentorum, quæ doloris gratia inijciuntur, alia excalfaciendo partem refrigeratam ſanant, alia humorem mordicantem euacuando, alia temperando. Sed & ſubinde miſtæ exiſtunt affectiones, ex intemperie videlicet, & mordicatione: In quibus nos conſueuimus anethinũ, aut rutæ oleum, infundere anſerino in eo liquato adipe: is
D ſi non adſit, ſaltem gallinaceo: ſi nec is quoq;, vel aliorum aliquo: ꝙ ſi horum nullus ad manum fuerit, ceram miſcemus mordacitatis expertem, voco autem ſic eam quæ lota eſt: aut certe oleũ ipſum quod effectum eſt candidum, infundimus, nam id ceræ mordacitatis experti proportionale eſt.

† *Græci cod.* ςέαρ, τράγου, ἢ χόνδρου χυλος .i. *adeps: tragi vel chõdri ſuccus: ita enim & non hirci, vt hactenus male factum eſt, interpretandũ eſſe multa perſuadẽt: vnũ eſt in terptis ãtiqui auctoritas, qui ſic legit. alterũ eſt, quod infra lib. 4. c. 6. ſcriptũ inuenitur adipẽ hircinum acrimoniam habere multam & igneã: tertium quia et lib. 1. cap. 34. & in hoc lib. ca. 14. non hirci ſed tragi & chondri in yſdẽ caſibus meminit: eſt vero tragus apud ſcriptores factitia quædã res ex* ~~tem.~~ cerealibus *ſimilis viribus alicę & à Gal. 12. met. in dyſenterico rũ deiectionibus cõmẽdata.*

Temeraria itaq; pronunciatio eſt atq; indefinita tum eorum, qui oleum omne omni tẽpore mordicans adſtruunt, tum eorum qui leniens: nam quod ſalem accepit, mordax eſt: quod autem eo caret & dulce eſt, quod quidem ex ſe eſt, lenire poteſt: nam videri poſſit & ipſum quandoq; pro affectibus quibus applicatur, haud etiam eſſe eiuſmodi. Vnumquodq; enim temperantium medicamentorum (Græci ἐπικεραννύντα, ſiue ἐπικεραστικὰ, nuncupant) vbi valentius euaſit humoribus mordicantibus, morſum eorum retundit: verùm ſi aut valentioribus facultatibus, aut multis, paucum miſtum fuerit, vnà & ipſum corrumpitur, alitq; cacochymiam. Quamobrem protinus euacuandi ſunt, qui ab ijs quæ temperandi naturam habent, irritantur, vtpote qui multa nec facile mobili corruptione ſint repleti.

De Lacte. {Rebus ferè omnibus Multas ac diuerſas ineſſe Facultates, Exuperantem tamen Facultatẽ cognoſci poſſe ab eo, qui Id quod eſt per ſe Ab eo, quod eſt per accidens, rectè diſtinxerit.} CAP. 13.

SIc ſanè Lac frequenter ſimulatq; ſumptum fuerit, alijs aceſcit, alijs in nidorem vertitur prius, ꝗ̃ probè concoctum corruptionem temperet. In quibus vtique primum maxima cacochymiæ

pars euacuari debet, atq; inde ſumendus chondrus, & ptiſana, & lac, & alia quæ vbi probè fuerint E
cocta, conferunt ad euchymian, hoc eſt ſucci in corpore bonitatem. Non tamen, quòd ad hoc atti-
net, omnia exiſtimare oportet aut deteriores, aut cõtrarias, in ſeſe obtinere facultates: neq; in ſermo-
ne ſcientem, eorum, quæ eueniunt, partem alteram omittere: id quod fecit Archidamus in oleo. Si-
quidem memorabat oculos ab eo mordicari, guttur ad tuſſim excitari, & ventrem radi: cæterum ꝙ
ſtomachum ſępe cùm valenter morderetur, oleum protinus dulciſſimum epotũ ſanauit, & iniectũ
totius ventris mordicationes leniJt: & à thapſia, vrtica, & ſcilla excitatas inũctum ſedauit: eorũ men-
tionem non fecit. Ego verò non ambigo, neq; fidem non habeo ijs, qui aiunt rebus propemodum
omnibus multas ac diuerſas ineſſe facultates: quin oſtenſurum me id ipſum polliceor in libro ſe-
quenti: Attamen non proinde adſtruo eam quæ in quoq; exuperat, non poſſe cognoſci: verùm ſi,
quod ex accidente eſt, ab eo quod per ſeſe, diſtinxeris, omnia clarè cognoſces. Contemplator enim
vtrũq; in exemplis, propoſitis videlicet exempli cauſa duobus hominibus, quibus ſimiliter os ven-
tris mordicetur, & qui pariter aut ſuccum ptiſanæ, aut chondrum, aut panem lotum ſumpſerint:
deinde alteri mordicationem reſtinctam, alteri verò inauctam ponito: Obſecro, nũquid ſuccus pti-
ſanæ, aut chondrus, aut panis ex ſe mordax eſt, per accidens autem in altero hominum morſum nõ
modo non inauxit, ſed mitigauit: an quod ex ſe quidem erat mitigauit, per accidens verò in altero F
irritauit? Ego ſanè ex ſua natura epiceraſticum eſſe dico ſuccum ptiſanæ, & chondrum, & panem,
& per Iouem lac quoq;: cæterum in altero homine morſum auxiſſe, ꝙ properaſſet à corruptione ſu
perari. Atq; ea vtiq; eſt (certo ſcio) veterum omnium ſententia, ſed & recentiorum optimi quique
ita ſapiunt. Verùm, ſiquis fuerit quem ego neſciam (nec enim quicq̃ eſt, quod non audeant iunio-
rum medicorum quidam) qui contendat ex ſua natura corruptiones augere chondrum, panẽ, aut
ptiſanam, cæterum in quibuſdam ex accidente nimirũ mitigare, is, inquã, qui talia iactabit, nullam
aſſertionis ſuæ demõſtrationem afferre poterit. At nos dicimus, ꝙ ſi ptiſana foret cacochymos ma-
li'ue ſucci, haud vnq̃ mordicationẽ mitigaret. Atqui conſpicitur frequenter tum ſupernè ſumpta,
tum per ſedem iniecta, mitigare: Ex quo patet per ſuam quidem naturam boni eſſe ſucci, verum
interdum vnà cum ijs ſuccis qui mordicationes excitant, corrumpi, & ipſum augere ſymptoma.

Quomodo Diſcernendum ſit, à Cacochymis'ne Mordicatio ſanata ſit, An ab Epiceraſticis, hoc eſt Temperantibus. CAP. 14.

FOrtè igitur nos roget quiſpiam, an vllum vnquam cacochymorum mordicationem curauerit?
Equidem id non rarò factum cognoui: verùm ea dico non temperando, verùm id quod mor-
dicabat educendo, mordicationes ſanaſſe. Ac proinde & ſtatim, & vſq; dum euacuẽtur, hominem G
mordicare, & inſuper euacuata aſperum relinquere ſenſum in partibus aliud medicamen requirẽ-
tem. Quod non faciunt quæ boni ſunt ſucci & dulcis (Græci εὔχυμα & γλυκύχυμα nominant) ete-
nim & protinus mitigant, & præter q̃ ꝙ euacuationem non faciunt, ẽt ſenſum aſperũ nullum indu
cunt: quin potius ipſa contrà ſenſuum medentur aſperitati. Itaq; chondrum, lac, ptiſanam in eiuſ-
modi affectibus & edenda præbemus, & per ſedem inijcimus, vbi videlicet melle, aut quopiam
eiuſmodi, quod infeſtabat, exterſerimus: quo tẽpore opportunus eſt & adeps, & ceratum dulce, &
oleum dulce. Porrò & in præſenti & in ſequenti deinceps ſermone omnia me dulcia dicere exiſti-
mato, tum ea quæ ſalem non ſunt experta, tum ea quæ ſunt elota. Quatuor itaq; indicijs cum poſ-
ſis quod per ſe lenit diſtinguere ab eo quod per accidens, facilè cuiuſque talium medicamentorum
facultatem inuenies. Primum indicium eſt, an ſtatim mitiget, an non. Secundum, an ſimul cum læ-
dentibus euacuetur, an non. Tertium, an aſperitatem quandam in corporibus relinquat, an non.
Et quartum, an ita affectis vtile & commodum videatur, nec'ne. Nam, cùm nec protinus mordica-
tionem ſanat, verùm maiore cum vehementia excernitur; neq; intus manendo medetur, & moleſtã
corporibus aſperitatem relinquit, quam, ſi denuo offeratur, exaſperat: argumentum eſt rodentis ac
mordicantis eſſe naturæ, cæterum ex accidente quandoque morſus ſanare. At quod & cõtinuo mi- H
tigat, & nullam excretionem prouocat: ſed nec exaſperat dum intus manet, immo exaſperatorum
medela exiſtit: ipſum quidem natura bonum eſt, verùm interdum à cacochymia, quę ipſum alterat
corrumpitq;, mordax efficitur. Atque hęc ita à me dicta ſunt, vt ſimul vtriuſq; medicamentorum
generis & tempus, & vtendi modum, ſimulq; facultatis inueniendæ, rationem docuerit oratio: de-
monſtraueritq; & ptiſanæ ſuccum, & chondrum, & tragum, & lac, & panem elotum, ex genere eſ-
ſe euchymorum: quin & pinguedinem, & adipem, & oleum dulce, & ceram dulcem, ex mitigan-
tium eſſe natura. Fuerit autem cera dulcis, quæ & natura eſt talis (nam quædam guſtantibus ama-
ræ ſunt) & quæ præterquam quòd eſt talis, in aqua bona elota eſt.

De Ratione Abluendi & Candida faciendi Medicamenta. CAP. 15.

LAuanda porrò eſt non tantummodo cera, ſed & pix, & reſina, & oleũ, & quicquid aliud aquæ
non miſcetur. Primumq; modicè concalfactum, mox in vas lati oris, ac magnum, cuiq; inſit
aquæ copia puriſſimæ ſimul & omnis qualitatis maxime expertis, infundito: nã in ea, quicquid ſit
id quod abluitur, acrimoniam ſuam exuit. Deinde conterito, tundito, frangito, manibus'que im-
penſe ſubigito, vt vnaquæque videlicet abluendi medicaminis particula aquam poſſit contingere.
Deniq; effuſa priore aqua, rurſum quod lauatur excalfaciens, in aliã aquam æquè ſyncerã inijcito:

Rurſumq;

A Rurſumq́ȝ diutiſſime contundito,donec qualitatem ſuam in aquam deponat:id aũt guſtanti datur
cognoſcere:Mox verò & tertio,& quarto,& ſæpius deinceps idem faciendum, donec aqua nullã
etiam ex abluto medicamento qualitatem recipiat. Atqȝ hunc in modum omnia quæ excalfieri &
fundi ſuſtinent,lauabis. At,ſi qua ſint lapidoſa & dura,velut cadmia,& æris ſquama, & æs vſtũ,
ea exacte in tenuia comminuentem, plurimum in aqua terere fontali puriſſimaqȝ oportet, ſubin-
de priore effuſa,quoad nihil in aqua innatet,maneatqȝ aqua prorſum a contriti medicaminis qua-
litate immunis.Nã quandiu aut qualitatis eius quippiam in guſtu appareat, aut aliquid innatet,tã-
diu terendum atque effundendum eſt: nam, ſi hoc pacto quiduis eorum q̃ lauari poſſunt, abluas,
mordacitatis expers euadet. Et ſanè oleum non tantum mordacitatem exuit, ſed etiam candidius
interea efficitur.Oportet verò ipſum nõ perinde vehementer verberare vt picem,aut ceram, aut
reſinam,ne videlicet adeo aquæ miſceatur,vt ægre poſtea ſeparari poſſit, ſed ita, vt vbi quieſcere
pauliſper ſiueris,facile poſſis innatans detrahere.Sunt & alij modi, quibus oleum efficere poſſis
candidum,quos ſcriptos inuenies apud eos qui præparationum libros conſcripſere, & qui de ma-
teria prodidere, vt & apud Dioſcoridem in primo. Verum pleriqȝ eorum conſumentes quod in
oleo aqueum ac rufum eſt, reliquum candidum efficiunt: At hic abluendo, veluti ipſum abſter-
B gendo ac detergendo,candidum efficit.

Quòd Non colligatur Oleum ex eo, quòd Tuſsim cieat, proinde eſſe Mordax: Neq; enim omne Quod tuſsim ciet, Mordax eſt: Neq; ſolum Quod mordax eſt, Tuſsim mouet, Sed & quæ Pinguia ſunt. CAP. 16.

DE medicaminum,quæ lauari candida'que effici ſolẽt,diſpoſitione, rurſus ẽt dicet. Nunc ad
propoſitũ reuertor.Oleum quod non ſit omphacinũ vocatũ, hoc eſt crudum (id.n.adſtrin-
git) neqȝ cum ſale præparatum,neqȝ recens,ac velut etiamnum feruens,ad hæc omnia accurate lo-
tum,id neqȝ epotum,neqȝ infuſum, mordicationem exercebit. Quòd ſi guttur ad tuſſis impetum
prouocet,non idcircò mordax dicendum erit.Nam quicquid mordax eſt & acre, ad tuſſim impe-
tum prouocat:non tñ quicquid impetum ad tuſſim prouocat, mordax eſt & acre.Hoc enim dun-
taxat pacto mordax eſſe oleum conuiceris,ſi quicquid ad tuſſim impetum mouet, mordax eſſe cõ
feſſum fuerit.Occurrit itaque denuo hic error non leuis,ſed pernicioſus in concluſi cõuerſione cõ
miſſus.Confeſſum enim eſt omne mordax impetum ad tuſſim mouere, & confeſſum eſt,oleum
omne ad tuſſim mouere impetum:verum his ſuppoſitis non conficitur oleum eſſe mordax,neque
ſi categoricas,neque ſi hypotheticas efficiamus ꝓpoſitiones: ꝙ ſcilicet ex duabus vniuerſalibus af
C firmatiuis nihil concludi in ſecunda figura poſſit,neque concluſio ex neceſſitate ſit vera. Fient au-
tem in ſyllogiſmo categorico duæ propoſitiones iſtæ: Omne mordax ad tuſsim impetum ciet: ſed
&,Omne oleum ad tuſsim impetum ciet:quibus confeſsis nihil concludi poterit. Hypotheticam
verò propoſitionem,quam Chryſippus ἄξίωμα συνημμένον nuncupat, veram accipere non licet,
neque a ſenſu,neque ex ſenſu,neque ex cõſequẽtia rõnali.A ſenſu enim,aut per ſenſum aut ex ſen
ſu,aut vtcunqȝ nominare placebit,id genus ἀξιώματα deſumpta ſunt, nempè, Omne mordax ad
tuſſim impetum ciet:&,Si quid mordax eſt,itidem & ad tuſſim impetum ciet:& non, Si oẽ mor-
dax ad tuſſim ciet impetum,protinus quicquid ad tuſſim ciet impetum,mordax erit.Neqȝ omni-
no ad hoc,Si quid mordax eſt,hoc & ad tuſſim impetum ciet,ſequitur in vniuerſum iſtud,Si quid
ad tuſsim impetum ciet,ipſum & mordax eſſe: ſed id quidem,Si non ciet ad tuſsim impetũ,haud-
quaq̃ mordax eſſe, id inquam verum eſt, quippè cum mutuo conuertantur.Non tñ ſi quid ad tuſ
ſim impetum ciet,continuo & mordax eſt:ſimpliciter enim hoc conuertitur, & non mutuo. De-
monſtratum aũt in methodis logicis eſt,quæ ex mutuo veris conuertũtur orationes, ipſas quoque
veras eſſe:at quæ ſimpliciter conuertuntur, non perpetuo eſſe veras : Illas quidem ἀντιςρέφοντας
vocant,has verò ἀναςρέφοντας. Igitur ſi non ex neceſsitate verum eſt,Si quid ad tuſsim impetum
D mouet,idem ſtatim mordax eſſe,neq; ſanè oleum proinde ꝙ ad tuſsim impetum moueat, mordax
eſſe concludi poterit.Hoc enim duntaxat pacto, nempè ſi in confeſſo eſſet, Omne quod ad tuſsim
impetum moueat,itidem mordax eſſe, verè talem confici concluſionem inueniretur, Si ad tuſsim
impetum mouet oleum,vtique & mordax eſt:quò videlicet ad hanc ſequatur orationem, facta tali
aſſumptione,Atqui ad tuſsim mouet impetum oleũ:ſequitur ergo iuxta primam orationem inde-
monſtratam concluſio,Mordax igitur oleum eſt. Verum enimuero non hoc pacto colligendũ il-
lis fuerat,ꝙ ſi quid mordax eſſet,continuo & ad tuſsim moueret:ſed ꝙ ſola mordacia ad tuſsim im-
petum prouocant:ita enim concluderetur,quicquid ad tuſsim moueret impetum,eſſe mordax.At
hoc ipſum, Sola videlicet mordacia ad tuſsim impetũ ciere videri,& alienè a ſenſu dicitur, quip-
pe cùm & pinguia mouere ad tuſsim impetum appareant:& quod quæritur, promptè aſſumptũ
eſt neqȝ ex ſenſu neqȝ ex demonſtratione.Præterea hominum id eſt ignorantium, quæ'nam ſit ad
tuſsim impetum mouendi affectio,quam fortaſsis ipſis exponere præſtiterit.

Quomodo & Per quæ ad Tuſsim Impetum cieri contingat. CAP. 17.

COntingit autem ad tuſsim impetum cieri inæqualitate quadam in gutture præter naturam
proueniente:quippe cùm ſpiritus per puram leuẽ'que ſemp ferri viã conſuetus,ſi qñ in emi-
nentia quædam impingat, quaſſationem quandam ac veluti inæqualem concuſsionem in guttu-

re

re efficit,atque ita ad tuſſim animal prouocat.Nam vt alias quoq; multas natura hominibus ſalutis E
gratia ingenitas indidit paſſiones,ad eundem modum & ſternutationem,& tuſſim:Sternutationē
quidem,vti ea quæ in naribus infeſta moleſtaq́; ſunt,propelleret:Tuſſim verò, vt quæ in gutture.
Porrò duplex ea affectio eſt,aut reſiccata exaſperata've, quæ in arteria eſt membrana: aut inæquali
in ea corpore delato,ſiue id liquidum ſit,ſiue ſolidum.Hinc ſeu panis micula,aut alterius cuiuſpiā
Culij,nobis inuitis in ſpiritus meatum decidat,tuſſire adigimur:ſeu bibentibus affatim,ipſius po-
tus quippiam eò influat,ſimiliter iritamur,atque ad tuſſim compellimur.Percolatur enim perpe-
tuo per aſperam arteriam in pulmonem ipſius potus tam exile quippiam, vt protinus ab inſtru-
mentis raptum perfacile quocunque diſtribuatur,nec tamen vſpiam aceruatim in ſpiritus ſemita
cōſiſtat,neq; animal ad tuſſim iritet:At vbi vel id ipſum pluſculum,vel aliud quodpiā ſeu liquidū
ſeu ſolidum corpus,in aſpera defertur arteria,iam inde tuſſire neceſſe eſt,donec à ſpiritus vehemē-
tia quod moleſtat propulſatum eijciatur.Proportionale quippiam huic accidit, vbi in membranā
ipſam arteriæ exaſperatam ſpiritus impingit, niſi ꝙ hæc affectio alia à iam dicta eſt.Nunc enim ab
arteriæ membrana aufertur abraditurq́; quippiam:intus verò adhæret aliquid, in priore affectu.
Porrò vtriq; communis eſt ſpiritalis viæ inæqualitas.De quibus fuſius ī cauſis ſymptomatum diſ-
ſeruimus. Cæterum in præſentia cognouiſſe ſufficit, ꝙ mordacia gutturis exaſperatione: oleoſa F
verò & pinguia illitu,inæqualitatem & ad tuſſim impetum efficiant. Quicquid enim extra natu-
ram in arteriæ incidit tunicam,tenaciterq́; illi inhæret,tum organis ipſis, & qui per ea defertur ſpi-
ritui,inſolens eſt,tum animanti quoq; moleſtum.Nec id nunc dico, quin pléraq; ex oleis qualitate
mordicantia ſint. Nam & quæ admiſtum habent ſalem, & prorſus recentia ſunt,ea omnino mor-
dacia quoq; ſunt,nō propria ſua eſſentia, ſed quoniam omnibus plantarum ſuccis geminum inſit
excrementum (quod abunde indicauit Theophraſtus,& nos poſtea commonſtrabimus) alterum
craſſius ac velut terreſtrius,alterum tenuius & velut aquoſius. Sanè & oleo ambo hæc inſunt, ad
concoctionem & diſcretionem tempus poſtulantia.Porrò tempore quidem,alterum reſidet, alterū
verò conſumitur: Ac primum quidem,quod videlicet & terreſtre eſt & craſſum,ſubſidit,amurca
nuncupatum:alterum verò tenuius ac velut aquoſius,quodammodo & ipſum compoſitum eſt, ex
aerea ſcilicet eſſentia,& tenui ſeroſa.

Quot Modis Aqueum & tenue Excrementum ab Oleo Separari queat. CAP. 18.

CAeterum ſeroſum iſtud rufi coloris eſt,à craſſo illo terreſtriq́; ſubſidēte ſcilicet qualitate ab-
ſterſa.At oleum ipſum tū minime mordax,tum cādidum ſua natura exiſtit.Quapropter vbi
tenue hoc excrementum ſeparatum fuerit,candidius etiam dulciusq́; efficitur. Separaẗ verò mul G
tis modis.Aut enim in Sole feruente lati oris vaſculo olei pleno depoſito, conchis in altum ſubla-
tis,ſubinde id cū ſtrepitu deſuper conturbant. Aut calidos vaſculis oleum continentibus cineres
ſubijciunt,ſolarem ꝗ fieri poſſit maximè calorem imitati: maiorem enim idcirco vitant, ꝙ ipſum
in qualitate tranſmutet,prompteq́; nidorem excitet.Aut nucleos oliuarum,aut frumentū circūcir
ca apponunt.Aut medicamenta quædam vaſis ipſis inijciunt.In ſumma, quod aqueum eſt,exigūt
atq; conſumunt,reliquum aūt ſeruant. Itaq; ſi tam dulce candidumq́; acceptū oleum,cuiq; nec ab
initio ſal inditus eſt,ipſum inſuper,vt ante poſitum eſt,laues, id tibi medicamentorum omniū mi-
nimè mordax erit. Ac nos quidem perſæpe oleum eiuſmodi bibendum non nullis exhibuimus,
noſq́; ipſi experimenti gratia ſumpſimus,prorſumq; nullam inteſtinis mordacitatem attulit, gut-
turiq́; minime ad tuſſim impetū commouit: cumq́; oculis eſſet infuſum,ſenſum mouit exiguum,
ipſa potius nouitate,atq; inſolentia,ꝗ acrimonia moleſtū. Atq; eiuſmodi ſanè oleum,ad vnguem
oleum exiſtens,cuncta tum humectat,tū emollit, vbi nec ſummè (vt monuimus) frigidū,nec cali-
dum applicet. Porrò cui iniectus ſal eſt, non nulla quoq; ineſt neceſſario mordacitas. Verū mirer
ſanè,ſi quis tm̄ indat ſalis,vt oleoſam pinguemq́; ſubſtantiam exuperet:vtq; Archidamū ſ. referat,
qui ait cutem aduri ijs qui in oleo fricātur:qn̄quidem & id ſæpenumero factum vidi, cum aliorū H
non nullorū gratia,tum podagræ & arthriditis:Fricant.n. partes affectas trito in pauculo oleo ſale
multo,id'que ꝑ intermiſſiones,haudquaꝗ in paroxyſmis,tum vt ſuperfluum oē exiccēt atq; diſcu
tiant,tum vt partibus infirmis bonā comparent habitudinem ac robur. Atq; in hoc quidē ſal exu-
perat,in oleo verò ſuperatur.Potius'que eorum quæ in oleo rigata ſunt, facienda comparatio eſt,ꝗ̃
quæ in eo decocta,vtpotè qui hominē feruenti nequaꝗ oleo decocturi ſumus,verū temperato vn-
cturi. Præſtat.n.(id quod aliquoties ſupra monuimus) ipſum rei euentum ſenſu perceptilē & exa
cte manifeſtum inſpicere:neq; enim ſanè extrinſecus quæſitis opus exemplis eſt,in rebus nimirū,
quæ tam clare cognoſci poſſunt.Quin ſi qn̄ forte obſcurum ſit quod quæritur,adeo vt ex alijs ſibi
fidē poſcat,neq; illic ſane remotiſſima diſſimillimaq́;,propinquis præteritis, accerſenda ſunt quæ-
rendæ facultatis teſtimonia. Sanè euidens luceq́; clarius omnibus hominibus eſt,ꝙ frictio ex oleo
magis ꝗ ſicca laſſitudinem aufert,corpora'que emollit,cohibēs occludēs'que quicquid è nobis fo-
ras effluere eſt natū,haudquaꝗ digerens & exiccans.Id ipſum & Diocles confeſſus eſt,vt qui obli-
nere poros oleum dixerit,quæ'que effluunt cohibere,tum coria emollire. Quòd ſi rerum euidētia
illi nō ſufficiebat,ac proinde extrinſecus adducere coniecturas potius illi viſum eſt,ea quæ in oleo
frigido rigantur,memorare,non quæ in feruenti decoquuntur,afferre debebat.

Quòd

A *Quòd Perperam Archidamus Inæqualem ex Oleo Frictionem aſſeruit.* CAP. 19.

QVemadmodum in talibus, rerum tranſgreſſus eſt euidẽtiam, ita illic quoq;, dum ait inæqualem eſſe ex oleo frictionem, manibus videlicet lubricè labentibus. Nam contrarium oẽs manifeſto percipimus, nimirum cum quæ ex oleo fit frictio, æqualis exiſtat: inæqualis verô ſicca. Cutem enim in frictionibus ſiccis manus coadducunt, ac velut duplant, violenterq; ac pręter naturam complicant: dein vbi non amplius prior velut duplatio labẽtes ſequi manus poteſt, ipſa quidem recurrit, atq; ad continuum reuellitur: manus verô ſemel ac vno impetu in alterã cutis partem tranſeunt, inferiorem tranſgreſſæ duplationis partem. Ac proinde inęqualem, duram, laborioſam talem ſentimus frictionem: Duram quidem, q̃m cutis violenter & tenditur, & concutitur: Eiſdem de cauſis & laborioſam: Porrò inæqualem, quandoquidem non in omnes cutis partes fricantes incidunt manus, verum infernam duplationis partem perpetuo tranſiliunt: id quod fit tum ob naturales cutis aſperitates, idq; potiſſimum in natu grandioribus: tum ꝙ laxa eſt cùm alijs propè omnibus cutis, tum gracilibus maximè & ſenibus. Quippe ſi læuis æquabiliter tota, & tenſa exacte cutis foret, haud facile plicari poſſet, nec inæquales in ſe manuum efficere decurſus: verũ facile, reor, antorſum percurrerent, à primis ad reliqua prompte delabentes, nimirum cum nullam ſecum cutis par B tem ducerent. Atqui cum laxa ſit & aſpera, externo quopiam medicamẽto indiget, quod & rugas eius impleat, & fricantibus manibus lubricitatem præbeat: quas ad res oleo nihil aptius inuenias. Mireriſq; profectò Archidamũ, qui nec rei ſit reueritus euidentiam, nec quæ eius ſit cauſa inuenerit, ſed in vtriſq; pronunciarit contraria: quippe cũ inæqualis ſicca appareat frictio, æqualis verô q̃ adminiſtratur cum oleo: nec minime ea teſtimonio ſuo adſtruit ratio, quæ cauſam exponit.

Redarguit Prauam Medicamentorum facultates Inueniendi Rationem. CAP. 20.

VErum de Archidamo & Diocle ſatis in præſentia. Volo.n. (q̃nquidem ſemel aggreſſus ſum prauam facultatis inueniendæ viam oſtendere, oleo pro exẽplo vſus) oẽm celerrimè orationem abſoluere. Igitͤ cum veteres philoſophi calidũ eſſe oleum aſſeuerant, nõ paruo (vt putãt) argumento, ꝙ celeriter ſ. in flammam vertatͤ, contradicentes quidam id illi accidere aiunt, q̃m tenue eſt, & aereum: cæterum frigiditatem eius inde adeo monſtrari, ꝙ hyeme ocyſſime concreſcat: nec enim vino ſolũ acetoq;, ſed ẽt aqua ipſa, promptius à frigore deuinci. Ad ea rurſus obijciẽtes alij, ꝙ aereum quidẽ ſit non negãt, id'que ex leuitate perſpicuo apparere dicunt: non tñ frigidum eſſe fatẽtur: quippe cum aer omnis ſit natura calidus, vti generatio quoq; eius indicio eſt, nimirũ cum extenuata ſolutaq; calore aqua aer efficiatur. Conſtatq; iam inde maximã eos ingredi quęſtionem C clariſſimis philoſophis dubitatam. Siquidem Ariſtoteles, quiq; eum ſectãtur, calidũ eſſe aera exiſtimant, at Stoici frigidum. Porrô ad celerem olei congelationem, quod viſum eſt illis qui frigidũ ipſum aſſerunt, hi qui calidum contra contendunt, non tam valide concreſcere vt aquã, contra opponunt: neq; enim congelationem in eo eſſe aiunt, ſi quis recte expendat, ſed velut conſiſtentiam & incraſſationẽ: hocq; fieri aiũt, quia craſſum eſt & viſcoſum, nõ quia frigidũ. Itaq; rurſum vtrinq; in ambiguum oratio perducitur: illis quidem ex eo, ꝙ celerius à frigore vincatur oleum, ꝙ̃ aqua: his verò ex eo, ꝙ aqua oleo plus congeletur, contraria adſtruentibus. Ad hoc itaq;, ꝙ de his addubitent, neq; ꝙ aereũ ſit, omnibus confeſſum eſt. Etenim leuitas quidem, inquiunt, huius indicium foret: at craſſities non paruam adfert coniecturam ipſum eſſe terreum. Porrò quidam ambo componentes, aereum ſimul & terroſum conſtituũt. Sunt qui hos deridentes, id quod cũ primis oleo ineſt, nẽpe humiditatẽ, adimere perfecte ipſos oratione dicãt. Ad hæc nõ nulli ex eo, ꝙ viſcoſum ſit, frigidũ eſſe contendunt, alij verò calidum, nõ nulli ſiccum, poſtremo quidam etiam humidum. Etenim niſi contractæ compactæq; partes eius forent, & inuicẽ exactè adhęrerent, viſcoſum haud fore: atqui illos oẽs frigiditatis eſſe effectus: nã fundere, extenuare, ſoluere, partes à ſe inuicem ſeparare, eam verò eſſe calidi naturam. At alij contra viſcoſum nihil fieri pronunciant citra calidi vi D ctoriam, veluti in ſuccorum omnium patet decoctione, tum eorum qui ex herbis exprimũtur, tũ qui ex fructibus: quippe qui cum aquei principio ſint, ac conſiſtentia tenui liquidaq;, vbi decocti fuerint, craſſi viſcoſiq; euadant. Quin & ex particularibus vtriq; exemplis contraria probabiliter adſtruunt, Alij viſcum, mel, picem liquidam, reſinam, & alia id genus, quæ in profeſſo & viſcoſa ſunt & calida, proponentes: Alij cicutæ, pſyllij, atriplicis, blitiq; ſuccum memorãtes: & ad hęc veluti colophonem quendam orationi pituitam proferentes, liquido enim ipſis ea & viſcoſa eſſe & frigida videtur. Quin & ex eo ꝙ quibus venæ ſectione ſanguis detrahitur, oleũ inſtillatũ fluidũ reddat ſanguinem, vtroſq; contraria adſtruere videre eſt. Alij.n. tanꝗ̃ calore fundens, alij vero tanquàm frigore lubricitatem præbens, non ſecus ac glaciẽ fluxibilitatẽ ipſum facere aſſerunt. Atque inde aliò verſi, de lubricorũ oĩum natura diſceptant, ad extremam vſq; garrulitatẽ orationem promouentes. Condemnantes aũt horum erro*rem, vt aiunt, alij, pinguitudinem proponunt, q̃ proxime ad olei naturam accedit, & euidenter deprehendi poteſt cuius ſit temperamenti: quippe quæ in nobiſmet ipſis conſiſtat, nec fallere nos queat. Nam in ſanis, inquiunt, & bene curatis corporibus multa prouenit pinguitudo, quæ ne inſanus quidem frigida dixerit: talia.n. fieri robuſta natura, quam oẽs naturales philoſophi calidã eſſe rem confitentͤ. Sed his ediuerſo quidam in frigidis temperaturis pinguitudinem prouenire aiunt, velut fœminę indicant, qui'que ocioſam vitã tranſigunt.

* φιλολογίας ẽ in impreſſis. φυσιολογία ‐ σι in antiquis. Vide etiã hac eadem pagi. g * ἄλης.

ſigunt.Iam verò & inter gentes vbi frigus quidem ſuperat,pingues: vbi vero calor, graciles, pro- E
uenire homines aſſerunt:proferunt'que exempla,Celtas,Thraces,Bithinos,Pōticos,Galatas,ſicut
frigidæ regionis incolas ita quoq; in vniuerſum pingues:Arabes vero, Libyos,Ægyptios, Æthio-
pes,qui'que terram inhabitant calidam,graciles & aridos omnes.Non nulli vero citra particularia
exempla vniuerſali inter ſeſe ratione contendunt, partim pinguem in nobis ſuccū prouenire non
poſſe,niſi probè à natura cibi conficiantur,aſſerentes: partim in cibis quidem contineri confiten-
tes,à noſtro tamen calore conſumi,velut a flamma oleum:qui vbi infirmior eſt redditus, in corpo-
re aceruari. Sunt qui animantia quoq; in medium afferāt,vt quę natura frigidiora ſunt, pinguio-
ra omnia reperiantur,vt vrſi,oues,ſues:quæ calidiora,itidem & ſicciora,graciliora'que,& pingui-
tudine vacātia,vt leones,pardales,canes.Præterea inde adeo,ꝙ madefactæ oleo apes,muſcæ,veſpæ,
formicæ'que intereant,alij quidem calidum,alij frigidum comprobare ipſum tentant: ac rurſum
alij humidū,atque alij ſiccū.Etenim cū iam dictæ animantes exangues ſint,ac proinde frigidę, qui
dam eas celeriter refrigerari aiunt,atq; ita mori:quidam contra,dum excalfiunt, haud poſſe in con-
trarium mutationem perferre:Quin & ꝙ immoderatè exiccantur,alij,quippe, cum natura iam an
tea exiccata ſint,immoderationis ratione offendi:alij vero ꝙ humectentur, id'que naturæ cōtrarie-
tate. Atque ꝙ in inſectis animantibus contraria inuicē colligant,mirū fortaſſis videri non debet: F
ſed ꝙ ex ijs quæ nobiſmet ipſis accidunt,in vtranq; partem differunt,id vero admiratione dignum
eſt.Quippe alijs plus,alijs minus,ſudare nos inquiunt,ſiquis in balneo vngatur. Nec tñ hi ꝗ plus
aſſerunt,de facultate eius vniuerſali inter ſeſe conueniunt,neq; hi qui minus: Verū ex ijs qui plus
nos ſudare aſſerunt,quidam calori acceptum referunt,quidam verò viſcoſitati:priores quidem ca
lidum ſudores prouocare natum dicentes, viſcoſum vero alteri: quippe venandi & aceruandi eo-
rum quæ hactenus celeriter defluebant, proindeq; ſenſum fallebant,facultatem obtinens, manife-
ſtam ita ſudorum copiam efficere. Porrò qui minus ſudare volūt eos,qui aut in balneis, aut exer-
citijs vnguntur,alij quidem illinendi facultatem,alij vero refrigerandi vim, illi attribuunt. Quin
etiam ex apparentibus alij reſiccare, alij humectare ipſum dicunt: humectare quidem, quotquot
plus ſudare inunctos cenſent: reſiccare vero,alij. Quinimo & ꝙ à frigore tueať inunctos,alij qui-
dem craſſitudine viſcoſitateq;,inſtar veſtimenti aut munimēti,frigus arcere: alij verò per calorem
naturalem contacta concalfacere referunt.Porrò etiam ex eo,ꝙ quæ in libris atramento conſcripta
ſunt,nihil vitiet aut deleat,haud aliter ꝗ arena cinisq;,cum reliqua liquida oīa deleant, quidam ſic-
cam & velut exuccam eius naturam adſtruunt:quidam verò partium craſſiorum, ac minus elabo-
ratarum. Sic & ꝙ alijs nō commiſceať,hoc alij quidem leuitati, partiumq; tenuitati:alij verò craſ- G
ſitudini viſcoſitatiq; adſcribunt,cùm ſuccis ſui ſimilibus miſceatur,vt maluæ decocto. Eadē aſſe-
runt & de hoc,ꝙ terra nō probe oleo irrigetur,tametſi alijs liquoribus madeſcat,vt vino,aqua, ace-
to.Ac non nulli quidē hic eſſentiæ cauſantur ſiccitatem:alij tenuitatem:ſunt, qui craſſitudinem.
Etenim qui tenuitatem pro cauſa afferunt,intactos tranſire meatus aiunt:at,qui craſſitudinē, om-
nino ne ingredi quidem illos aſſerunt.Neutros verò arguere queas, cum vtraq; de cauſa quædam
ne propinquis commiſceantur,prohiberi poſſint:ſiquidem phyſicorum non nullis meatuum cō-
moderatio,miſtionis eſſe cauſa videtur. Atq; ego nunc ſanè illa, in ſumma tantum relatis ſolis ra-
tiocinationum occaſionibus,commemoro.Quòd ſi quis ſingillatim vnumquodq; extēdere velit,
atq; hinc inde in vtrāq; partem differere,nō vnum ille volumen,ſed ēt complura, meo iudicio ex-
plebit.Licet enim vel iam nunc proſpicere, † ꝙ non longus ſolum orationis hic euaſurus ſit error,
(nec enim tolerari poſſet) verū ꝙ ſummā etiam interim attinget phyſiologiā, ſic vt diiudicari non
nunꝗ nequiret.Porrò ſi cui etiam conſtaret omnino inutilē eſſe medicis,longe etiam magis eā ra-
tionum viam,arbitror,effugeret.Non enim abſolutè an calidum,frigidum,humidū, ſiccū've vnū-
quodq; medicamentorum ſit,inquirimus:neq; an formicas,apes,veſpas, aut aliud animalium hu-
mectare valeat,aut reſiccare,calfacere,aut frigefacere: ſed quomodo ad corpus ſe habeat humanū. H
Cum liceat igitur in hominibus ipſis experimentum capere,non rectè ad alia vertuntur.

† quòd nō longus ſolum ſit talis orationū error, (hoc.n. tolerari poſſet) verum ēt ad ſummam quoq; phyſiologiam aſcēdat: interim vero etiam diiudicatu ſit difficilis.

Quæ ſit Recta Experiundæ Olei Facultatis Ratio. CAP. 21.

AT recta experiūdi ratio,in primis quidem ea eſt, quæ in corporibus habetur temperatis:de-
inde ea, quæ in intemperatis:mox,vt ſæpenumero antea monuimus,quæ in calidis, frigidis,
humidis,ac ſiccis morbis. Vbi animū aduertere iuſſimus,vt quod per ſeſe quid ageret,ab eo quod
ex accidenti,diſtingueretur.Id quod futurum eſt primùm quidem,ſi ꝗ fieri poteſt ſimplicibus af-
fectibus admoueas: Deinde ſi,an protinus ab initio quod ſenſu poſſit percipi,ſuam vim exerat,cō
ſideres,an poſt temporis aliquantum,aut deniq; vbi ablatum fuerit,velut aqua frigida, quæ caloris
efficit * repercuſſum: Ad hæc alienæ qualitatis miſturæ expers vt ſit,dāda quam maximè opera eſt.
Quomodo ergo oleum quis tale efficiat,ſupra poſitum eſt:verum quomodo ſimplici morbo ap-
plicari queat,nunc dicemus,id modo prius commemorantes, ꝙ in morborū differentijs oſtenſum
eſt,Corpora quædam ad calidius verſa videri citra aut cacochymiam aut plenitudinē, viſceris've
inflammationem, velut in ingentibus exuſtionibus euenire aſſolet: Quædam verò ad frigidius,
vt in vocatis iam paſſim conſueto nomine perfrictionibus (ψυγμοὺς Græci vocant.) In talibus
vtiq; affectionibus ſi oleum adhibeas,manifeſto comperies,refrigerare nos an calfacere ſit natum.

** reuocationē.*

Sed

A Sed illud tamen conſtet, vt omni prorſum aliena vacet qualitate vehementi: id enim perpetuo in omni medicamento memoria tenere oportet. Atq; hæc quidem ſumma eſt rationis. At opus ipſum, quod perficitur, experientia commonſtrat. Nam qui ardore tenentur, tantum abeſt vt à calore liberētur, vt etiam [a] † magis exæſtuent, } & procedente tempore calidiores euadant. At algentibus, ex olei inunctione perſpicua nulla aut noxa, aut vtilitas affertur. Ex quo liquet, vt calfacere ſit natum, certè non admodum id poſſe nec euidenter, ſicuti reſina, pix, bitumen. Inaudienda eſt nunc pix non ſicca: itidem nec reſina, nec bitumen ſiccum: nec enim ipſis inūgi quis poſſit: neque item quæ Sol liquarit, quippe hæc nec ſimplicia, nec ſponte nata ſunt medicamenta: verum reſina, quæ Græce αὐτόῤῥυτος à ſpontaneo fluxu dicitur, quam in Laconia & Cilicia optimam prouenire nouimus: aut terebinthina, aut lentiſcina, quæ liquida etiamnum ac recens ſit: aut ex pinea, quæ in fictilibus supernè olei ritu innatat: pix autem liquida, aut potius quod oleoſum in ea ſupernè fluitat, quod vtiq; πίσσανθον hoc eſt picis florem, nuncupant, eſt enim re vera tanquam picis flos: ſic bitumē adhuc liquidum, quod ex [b] Mēdea importatur: omnia enim hęc pinguia ſunt, plurimūq; oleoſæ naturæ poſſident. Veluti myrrha ſtacte, & picinum, iuniperinum, cedrinum, laurinumq; oleum, & alia eiuſmodi clariſſime refrigeratos recalfaciunt, exæſtuantes verò ſummè excruciant.

B Atq; hęc quidem vtriſque excalfaeere confeſſum eſt: at oleum neutris admodum, neq; refrigeratos ſcilicet excalfacere, nec excalfactos offendere. Non tamē obſcure iis qui ex ardore febricitant, * faſtidij cuiuſdam cauſa eſt, caloremque augere apparet, quēadmodum in exquiſitis eryſipelatis, quippe quæ bilioſæ ſunt fluxiones: manifeſtò enim in his calorem adauget, etiamſi applicet vel frigidiſſimum. Etenim in ardoribus ſi ſalis ſit expers, & alioqui etiam candidum, non nullum ſanè ſolatium, ſi modo frigidum perfundatur, affert: In eryſipelatis autem, quātumuis ſit frigidum, nihil iuuerit. Cæterum lædere omnes quæ ex pura bile ſunt fluxiones, vel maximè eſt natum: at quæ ex ſanguine illi permiſto conſtant, has quidem minus, nō tamen vulgariter. Porrò iſtis etiam minus, ſed tamen perſpicuò, affligit inflammationes etiamnum feruētes. Ex quibus omnibus coniecturam ducenti viſum eſt tandem calorem parem eis, quibus applicatur, accendere. Apparet enim corporibus mediocriter calidis admotum moderatè illa excalfacere: quæ verò valide, validum accendere calorem.

Quòd Oleum ex Eorum ſit numero, Quæ ex Aequo nos Excalfaciunt. CAP. 22.

Dictum eſt igitur in tertio de Temperamētis, venitque nūc iterum dicendum, ꝙ vnūquodq; medicamentorum quæ corpori applicantur, quæ quidem calida eſſe facultatibus diximus, ca-

C loris ſui principium à nobis accipiens partim ſimiliter nos recalfacit, partim valentius. Atq; ex iis quæ nos æqualiter recalfaciunt, oleum mihi eſſe viſum eſt, particulares eius vires inſpicienti: comperi enim perpetuo calorem efficere tepidum in iis, quæ mediocriter eſſent calida, feruētem in feruentibus. Proindeque mihi eſt viſum neq; cōuulſiones, neq; tremores, neq; ſenſum tum difficilē, tum deperditum, magnopere aut iuuare, aut lædere: quippe iuuare nequibat, cum valenter excalfacere non poſſet: nec lædere item valebat, cum omnino non refrigeraret: At vbi adſcititium comparaſſet calorem vehementem, multum prodeſſe: nempe vbi in alueolos olei calidi, in quo radices quædam aut herbæ excalfaciendi facultate pollentes incoctæ erant, ita affectos demiſiſſemus. Vnde merito velut materia quædam cæterorum fuerit medicaminum: nam ſi frigida illi commiſceas, frigidum efficietur quod miſtum erit: ſin calida, calidum. Quod enim ex media tēperie eſt, vtriſq; ſummis inſeruit, vtpotè quod ſi calido commiſceatur, id quod ex ambobus miſtum erit, frigidum efficere non valeat, nempè cum ipſum non ſit frigidum: neq; ſi frigido, calidum, quippè cū ipſum non ſit calidum. Itaq; non immeritò alij calfacere ipſum aiunt, alij verò negant. Calfacere enim videatur, cum ad parem calfacienti corpori calorem peruenit, hac enim ratione recalfacere rurſum poteſt: ꝙ verò quam acceperat augere caliditatem non poteſt, haudquaquam calfacere videatur,

D quippè cum non quam acceperit, ſeruare, ſed augere, calefacientis ſit opus.

Quæ nam ſint Principia Tantæ de Medicamentorum facultatibus Ambiguitatis. CAP. 23.

Eiuſmodi porrò ambiguitatum tria ſunt principia, Quòd non diſtinxerint genera eorum quæ nos excalfacere dicuntur, & quòd homonymiis ſiue æquiuocationibus vtantur confuſe, & quod nihil relinquant medium. Itaque calfacere nos dicuntur, & quæ energia ſiue actu ſunt calida, vt ignis: & quæ poteſtate. Tum quæ poteſtate ſunt calida, partim alimenta ſunt, partim medicamenta, partim tegumenta. Porrò calidum quoque ipſum, & quod actu tale eſt, ita nominare conſueuimus: & quod poteſtate, velut ſubinde ante monuimus. Sed & calidum actu eſt & quod ſimpliciter eſt calidum, vt ignis: & quod per exuperantiam, vt animal: & quod ad ſui generis ſymmetrum comparatur: & quod ad quiduis obuium. At quod poteſtate dicitur, primum quidem diſtinguitur contra id quod eſt ex accidenti: deinde totidem habet ſignificationum differentias, quot actu calidum. Etenim cùm ſit velut apta quædam materia ei quod eſt actu calidum, partim ad ea quæ abſolutè calida nuncupantur, partim ad ea quæ per excellentiam quandam, tum ad quiddam ſui generis, aut ſpeciei, denique & ad obuium quiduis collatum, propria vtique fuerit materia. Quocirca cum ea conſideremus calida, quæ referuntur ad hominem, vt alia prorſum omittantur, æquū exiſtimamus. In iſtis ergo omnibus peccare ſolent, qui de medicaminum viribus

A † Quāuis in aliquibus græ. codicib⁹ legat̃ καυσωδέστεροι i. magis æſtuātes, in multis tamen aliis legitur ἀυσωδέστεροι i. falcidioſiores inq̃etiores've: & inferius etiā hic ſenſus habet̃: cui ēt lectioni aſtipulatur vetus tranſlatio.

B † Al. Nicomedia.

C * ἄσσης.

bus conſiderant: & præterea ꝙ mediocritates tum in naturalibus noſtris temperaturis (vt in opere E de Temperaturis oſtendimus) tum in medicamentis expendendis prætereant. Siquidem tanq̄ neceſſario id cuius perpenditur facultas, medicamentum, aut calidum, aut frigidū, aut humidum, aut ſiccum eſſe debeat, ita verba ipſi faciunt: ac ſi non fieri poſſet, vt in calfacientium nos ac refrigerantium medio quiddam conſiſtat, atq; aliud rurſus inter exiccantia & humectātia. Adeo inuenire eſt quoſdam ſtupidos, vt ne vbi audierint quidem veritatem, aſſequi poſſint. Itaq; quoſdam etiā noui, qui contra contendere adſtruereq; conarentur nihil temperamento eſſe medium.

Quòd Compluribus nos modis calfacere Oleum appareat, nempe vt Alimentum, vt Medicamentum, vt Tegumentum: Et quòd Excalfacientium nos ac Refrigerantium, Medium quodammodo obtineat. CAP. 24.

VErùm hos in libris de Temperamentis iuſtis confutauimus rationibus, nihilo ſecius idem in ſequentibus facturi. Huic autem libro finem iam imponere ſtudens, ad oleum reuertor. Accidit enim illi, vt fortaſſis tanquam alimentum nos excalfaciat, vbi ſcilicet intrò in corpus aſſumitur: probatis enim quibuſdam tum medicis, tum philoſophis, ſicut ex cibis, ita ex oleo corpori fieri appoſitionem viſum eſt. Accidit verò illi, vt tanquam medicamē medium ſit nos calfacientiū & refrigerantium: tum etiam velut tegmen nos excalfaciat: naturæq; eius vel maxime propria eſſe imago videtur eiuſmodi. Nam quemadmodum veſtimenta à nobis ipſis excalfacta, rurſum nos F recalfacere conſueuerunt, ita & oleum. Sed quemadmodum illa excalfaciēte corpore calidiora nō euadunt, ita quoq; nec oleum. Rectè autem perpendas rem totam, non ad præſens modo, ſed & ad futura omnia vtilem, ſi aeris nos ambientis memineris: Qui interim eo qui in nobis eſt calore vſqueadeo redditur frigidior, vt munimētis quibuſdam aduerſus eum tegminibusq; ſit opus: Interdum verò vſqueadeo rurſum calidior euadit, vt ferre nequeas, fugiasq; ſub tectum aliquod vel vmbram: Eſt autem etiam qn̄ tanta eſt moderatione præditus, vt neq; tepefacientia, neq; refrigerātia expoſcas, ſed citra omnem moleſtiam ſenſumq; in eo verſeris. Tertiam hanc temperiem, quam modo dicebam, ſymmetrā moderatamq; voco, atq; aliarum mediam eſſe ſtatuo: ac corpus noſtrū neq; excalfacere, neq; refrigerare: cum aliarum duarum altera nos excalfaciat, altera vero refrigeret. Similemq; eſſe dico mediæ aeris nos ambientis temperaturæ, tum qui a veſtimentis, tum qui ab oleo prouenit, calorem. Porrò ſi ne ſic quidem etiam clarum euaſit quod indicare volo, at illo ſaltem modo apertius opinor intelliges. Duos mihi animo intelligito homines corpore ſimiliter temperatos, mutuo ſeſe contingentes vel pectore & ventre ſolo, vel manibus & cruribus. Quòd ſi eandem duobus iſtis hominibus nactus ſit temperiem aer illos ambiens, vt, in tribus his corpori- G bus par inſit calor, neuter ab altero tunc excalfieri dici queat: nam quæ ſimilia vndiquaq; corpora ſunt, a ſeſe mutuo nullam accipiunt mutationem. At ſi frigidus ſit ambiens, mutuo ſe calfacere hi homines dicentur, tametſi haudquaquam excalfaciant, ſed frigus modo arceant. Vulgo itaq; aſſueti abuti vocibus, id quod frigus arcet, excalfacere aiunt: haud ſanè rectè. Atqui permittendum ipſis eſt, vt prout velint appellent: cæterum per calfaciendi verbum in vtraque dictione idem ſignificari, id vero neutiquam concedendum: haud enim idem eſt, an ex ſe quid cuipiam calorem præbeat, an frigus prohibeat. Quibus ſic ſe habentibus, quæcunq; foris nobis iniecta eandem corpori caliditatem obtinent, ſiue à ſeſe ipſis, ſiue ab alijs, ſiue à nobiſmet ipſis, eam nacta fuerint, exacta loquendi ratione neq; calfacere neq; refrigerare dicendum: at, ſi cui abuti libeat, non repugnandū, modo in dictione ſignificationum differentiam commemoret: ſiquidem alio quodam modo calfacere nos dicitur aer calidus, atque alio modo qui ſit moderatus. Reſpondet autem proportione aeri calidiori pyrethrum, napy, piper: moderato aūt pinguitudo, & oleum: actu enim aeres ſunt calidi, potentia verò medicinæ. Aera enim calidum haud ipſi efficimus, ſed qm̄ in eo verſando talem ipſum experimur, ita nuncupamus: At medicamenta, ſicuti in tertio de Temperamentis demonſtratum eſt, principium excalfactionis à nobis accipientia, partim æque nos recalfacere ſunt nata, H partim plus, partim minus. Ex genere autem eorum quæ æquè nos recalfaciunt, oleum eſt: Cui eidem quoque à viſcoſitate, ac ꝙ difficulter item defluat, tum ꝙ meatus infarciat obſtruatq;, duplici ratione vt augere caliditatē videatur euenit, tum inde adeo ꝙ inſtar veſtimenti aut munimenti illinatur: tum ꝙ meatus infarciat, prohibeatq; foras effluere magnām vaporoſi intus caloris partē. Eadem ratione nec vt reſiccentur corpora noſtra permittit, niſi ſane applicetur calidum, idq; pluſculo tempore. Has itaque vires eius cum homines omnes experientia compertas habeāt, quos largius ſudare volunt, ſiue à balneo, ſiue balnei expertes, iȷs non protinus ab initio oleum admouent: Verum in iȷs qui morbo laborarunt, vbi ſudare inceperint, tum excalfactum, perfundūt: In iȷs verò qui etiamnum laborant, vbi abunde iam ſatis ſudarint: Porrò in ſanis, ſiquidem ex longo itinere, aut exercitatione, alio'ue quouis pacto, corpus ipſis exhauſtum eſt, eis inungi & ante ſudorem permittunt: Verum qui non concoxerint, aut corpus habent plenum, quod πληθωρικὸν vocant, his neque in balneo inungi concedunt.

Quòd Medium ſit Oleum Inter Humectantia nos & Exiccantia. CAP. 25.

ATque hic quoque mihi videtur oleum eſſe medium inter humectantia nos & reſiccantia, velut inter excalfacientia & refrigerantia medium conſiſtere ſupra demonſtrauimus:

humectat

A humectat enim aqua, exiccat vero tum laurinum, tum cedrinum oleum. At quod ſimpliciter ſic
admouetur, citra vllam videlicet ex arte conciliatam à nobis aut caliditatem aut frigiditatem (hu-
ius enim vſq; meminiſſe oportet) talem ſeruat noſtram temperiem, qualem ſcilicet accepit, q̃ fieri
poſſit maxime vaporoſas omnes corporis expirationes prohibẽs. Porrò ſi pluſculum membra fri-
ces oleo, calorem ex frictione adſcititium comparabis. Atque hac interim ratione laſſos non parũ
iuuabis, partim ꝙ in minutos corporis meatus pingue ingrediatur, & quæ indurata ſunt emolliat:
partim ꝙ humiditatem acrem ac ſubtilem, quæ in laſſitudine ex colliquatione proueniens ſub cu-
te latebat, per halitum caliditate digerat. Conſpiciuntur enim exercẽtibus tum foras effluere ſudo-
res, tum intus in ventrem non pauca defluere excrementa, quæ velut liquamina ſunt. Ex hiſce au-
tem colligendum eſt complura toto in corpore eiuſmodi relinqui, quæ euacuationem depoſcant:
quippe duplex in laſsitudinibus affectio naſcitur, ſicut alibi oſtendimus. Nam ſimilares quidem
animantis partes reſiccantur, humectantur verò vacua ſpatiola non vtili & naturali humore (nam
ſic foret plethora, ſiue repletio) ſed tenui & acri mordaciq;: proindeq; remedijs indigent duplici-
bus, tum ijs quæ ſiccitatem corporis irrigent, tum ijs quæ humorem acrem euacuent. Itaq; ad hæc
aptiſsima ſunt dulcium aquarum lauacra, nimirum quæ humiditate ſua inſtrumentorum corrigãt
B ſiccitatem, & caliditate tenuem atque acrem humorem digerant. At ſi corporibus inhęrere poſſet
aqua, nec facile deflueret, ipſa quidem per ſe ſufficeret. Atqui cùm ea quæ foris circunfunditur, fa-
cile defluat: & quæ in poros ingreſſa corporis, nullam habens anſam prompte effluat: in hoc ſane
ipſum vtiliter miſcetur oleum: maximeq; iuuat, ſi ex vtroque quis diutius fricetur, id quod vete-
res Græci χυτλοῦσθαι nominabant: cui oppoſitum impoſuerunt vocabulum ξηραλειφεῖν, quod eſt
ſicca vti frictione. Eſt ſane & hoc quoque quodammodo laſsitudinem ſanare potens, ſed multum
relinquitur ab eo, quod χυτλοῦσθαι nuncupant. Nam vt reliqua taceam, vbi cum oleo aqua cõtun
ditur teriturq;, haud facile ſolubili miſtione coit, vt quibus ita corporibus inũgatur oleum, neceſſe
ſit & pluſculum inhærere aquam. Quare hic item velut materia eſt quædam oleum humectãtium
exiccantiumq;, ſicut ante oſtenſum eſt excalfacientium & refrigerantiũ. Quippe quod ſi exiccan-
ti commiſceas, totum effeceris exiccans: ſin humectanti, & ipſum humectans reddideris: ſæpe que
quod ex ambobus conſtat, maiorem adipiſcitur humectãdi facultatem, q̃ id quod primario eſt hu-
mectãs: quod in aqua accidit. Nam ea primario madefacit: verùm cum haud ita diu inhæreat, nec
actionem obtineat diutinam, leuiter vtique prodeſt. Cum ergo illic velut vinculum fiat oleum, co-
gatq; plurimum, quibus auxilio eius opus eſt, inhærere, longe omnium optimum redditur reme-
C dium exiccatis ſquallidiſq; corporibus. Sed ſi exiccans oleo medicamen commiſceas, puta chalci-
tin, pyrethrum, gallam, ſtruthion, ſiccans erit quod ex vtroque commiſtũ fuerit. Itaque, cùm omni
bus quæ ſibi commiſcent, ſubſeruiat oleum, recta rõne velut omniũ exiſtit materia: tametſi vtique
neceſſario propriam eorum actionem retundit quidem ac minuit, non tamen vtilitatem: imo eſt
vbi eam quoque adaugeat. Haud eſt.n. idẽ (quod forte quis autumet) actionem augere cuiuſpiã,
& vtilitatem: quippe cùm actio ſecundum propriã cuiuſque facultatem, vtilitas verò nõ nunq̃ ex
accidenti agat. Diſſeremus autem poſtea vberius de vtilitate quæ per accidens euenit: & nũc quo-
que hactenus de ea dicetur, quatenus in præſenti eſt commodum. Quippe contuſa cũ oleo aqua,
quod Hydrelæum vocant, magis auxilio eſt laſsitudinibus, q̃ ſi eſſet ſola: non quidem ꝙ ſuæ vires
intendantur, ſed ꝙ quibus opus eſt, diutius inhæreat.

Quod Materiæ Rationem obtinet, in Miſtis Mediam tenere Temperiem debere, Alioquin enim futurum, vt miſtorum ſibi Aduerſetur actioni. CAP. 26.

QVód autem, niſi mediam habeat temperiem id, quod ea, quæ primario quibus opus eſt auxi
liantur, velut deuinciet, ſæpenumero ipſorum repugnabit actionibus, ex ipſa rerum natura
generatim addiſcere liceat, ſpeciatim autem ex medicamentorum hiſtoria. Generatim qui-
D dem, quoniam id quod miſcetur, ſi in contrarium retrahat, admiſti ſibi facultatem medicamenti
vincere interim poterit, & in aliam plane ſpeciem, quod ex ambobus miſcetur, transferre. Siqui-
dem quod materiæ rationem in miſtura præſtabit, nullam inſignem neq; ſpeciẽ, neque facultatem
exerat oportet. In particularibus verô experiũdis hoc maxime pacto addiſces, nõ debere id quod
materiæ rationem obtinebit, aut excalfacere, aut frigefacere, aut humectare, aut reſiccare, ſi primũ
quidem in memoriam reuoces quæ ſupra de reſina, & pice liquida, myrrha, bitumine, tum cedri-
no, & laurino, cæteriſq; quæ excalfaciunt, commemorauimus. Hæc enim omnia in aqua trita ad
modum olei calfaciunt magis, quàm refrigerant: deſiccant plus, quàm humectant: quam ob rem
laſſitudinis ſenſus nõ admodum ſoluere valent: Haud enim eandẽ cum aqua vim obtinent, quô ſ.
auxilio magis ſint, q̃ aduerſentur: Neq; mediã inter extrema naturam ſortita ſunt, vt videlicet tan-
quàm materia quædam inſeruiant primario agenti: deſiccant enim & excalfaciunt potius, nõ hu-
mectant ac refrigerant, velut aqua. Si verò excalfacientium admodum reſiccantiumq; cuipiam
aquam commiſceas, non modo nihil eorum quæ agere nata eſt, fieri videbis, ſed prorſum obſcura-
tam, tanq̃ omnino admiſta non eſſet. Siquidem chalcitis, ſandarache, miſy, cæteraq;, quæ nos vehe-
menter tũ excalfaciunt, tum reſiccant, validas etiamnum ſuas vires etiam aquæ permiſta obtinent.
Omnino ergo conſtat mediam obtinere temperaturam debere, quod vtriſq; extremis tanq̃ mate-

ria

ria inſeruiet:quē in ordinē oleum ſi ſtatuas,nihil vtiq; peccaueris, quippe cū oīa ſingillatim opera E tibi cōſentiant,Et accuſabis prolixitatis nō nos vtique, ſed qui recta via præterita praua prolixáq; ſectant̃:quorū ſanè cauſa hunc nos ſermonē extēdere ſumus coacti. Ipſa.n.veritas celerrimā inuentionem obtinet,vt q̃ ab euidēter apparentibus exoriat̃.Haudquaquā tñ eò vſque orationē prolongaui,quouſq; licuerat,oīa,quæ praue ab ipſis prodita erant, ſcripturum, cauſaſq; errorū edocturū pollicito. Sanè cauſas dixiſſe neceſſe fortaſſis fuerit,nempe quò, qui ex ipſis proueniunt, paralogiſmos in tota particulariū medicamētorum iudicandi rōne cauere poſſis, veramq; doctrinā cum maiori ſcientia percipere.Creſcit.n.nobis de rebus fides, vbi non ſolū ipſas veritatē cognorimus, ſed etiam paralogiſmorum omnium cauſas edidicerimus: quod ſanè in ſequentibus efficiemus.

De Roſaceo. CAP. 27.

NVnc aūt vbi pauca de roſaceo ad ea,q̃ ab initio ſunt dicta adiecerimus, orationem hoc in loco ſiſtemus. Igitur dictum eſt,ꝙ neque odoribus,neq; coloribus,neq; alijs oīno accidentiū, animū adhibere in expendendis facultatibus rōnabile ſit, ſed ijs quæ perſpicuo apparent tum in ſanis corporibus tum in ægris.Oſtenſum ēt eſt,oleum vbi ſalis expers purumq; ad vnguē fuerit,ex media eſſe materia. Conficiendum itaq; roſaceum, quod exactum ſimul ac ſimplex, req; vera roſaceū erit,ex hoc videlicet oleo:dādaq; opa,ne quid in ſe medicaminoſius contineat:vti apparare ſolent vnguētarij;quô videlicet tū magis duret,tū odoratius euadat,oleū videlicet prius, q̃ roſas inijciant,odoramētis præcondientes.Ac pſtiterit fortaſſis ipſis ēt nominibus ea diſtinguere, quod veteres feciſſe conſtat. Oleū etenim roſaceum nominare adſolent,quod abſq; odoramentis pręparatum eſt:cui aūt & horū aliquid inditum fuerit non id ēt oleū,ſed μῦρον i. vnguentū, cognominant. F Itaq; cū oleum velut materia quædā ſit excalfacientiū refrigerantiumq; medicaminū,ex media videlicet tēperatura,conſtetq; ex oleo & roſarū ſucco roſaceū,eſt vtiq; & ipſum talis tēperaturę,qualis eſt roſarū ſuccus.Sanè verô facillimū fuerit,non modo roſarū ſucci per ſe,ſed oleo quoque roſaceo cōfecto,in ſanis pariter atque ægrotis (vt iā frequēter monuimus)virium eius periculū facere. Experieris ergo eos,qui aduſtione tentant̃,ab eo refrigerari,protinuſq; vtilitatē aliquam percipere:qui verò refrigerati ſunt,oēs euidēter lædi: vti facile ex vtroque intelligas,vires eius refrigerare magis ꝙ̃ excalfacere.Non tñ valida à roſaceo apparet tibi refrigeratio, ſed quæ proxima videatur tēperiei mediæ. Voco aūt id genus medicamēta,lucidioris doctrinæ gratia, ex prima *natura ordineq; refrigerantiū:ſicut rurſum quę paulùlum à media temperie ad calidiorē declinarūt,ex primo receſſu & ordine excalfacientium. Atque hæc quidem in præſentiarū de roſaceo nouiſſe oportet. G Neceſſe enim erit & ī ſequēti libro ipſius medicamēti meminiſſe,& q̃ reliqua ſunt, dictis adijcere.

Al. ἀποςάσεως i. receſſu ſeu gradu. & ita etiam frequenter inferius.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER TERTIVS

ARGVMENTVM LIBRI

Quæſtiones logicas de Actione Medicamentorum Simplicium abſoluit,Quę quaſi Elementa ſunt Totius tractationis De ipſorum Facultate.

Quæ Cauſa Prolixitatis horum librorum, Quid prioribus actum ſit, Quid hoc agendum. CAP. 1. H

QVôd equidem nihil, niſi quod vtile curandis morbis foret, hoc tractatu deſcribere decreuerim,primo potiſſimumq; deos huius rei teſtes habeo: deinde & amicos meos,qui me,tum vt hoc opus aggrederer, tum vt quæ ab alijs perperam de medicamentorum facultatibus ſunt prodita, quoad liceat commemorarem,aſſiduè hortari non deſtiterunt.At ſi quis erit, qui orationis nimia grauet̃ prolixitate, non id mihi iure imputauerit, ſed ijs medicis,qui ꝓbabilia quidem at non vera ſcripſerunt. Nā & ego nunc quidem ēt magnopere vereor,ne [a] † quia nimis paucis illos cōfutauimus,} ſophiſmata quædā cōuerſantes cū illis adoleſcentulos [b] † à recta opinione deijciāt:} qn̄ quidem ſi in dialecticis methodis exercitati,aut captionū ſoluendarum periti, ad libros legendos accederent, [c] † tum ſanè & ab ijs qui falſis demonſtrationibus vtuntur,magis ſibi cauerent: & nos qui veritatem compēdio tradimus, rectius intelligerent.} Qm̄ verô vel ipſorum medicorum pleriq; nequaquam in iſtis ſunt exercitati: tum inter illos quoque non nulli reperiuntur ingenio natura tardiuſculo:hi niſi noſtris ſuppetijs,qui ſophiſmata arguimus,iuuentur,non ægre, perſuaſi in ſophiſtarum ſententiā perducentur. Itaq; quod ad iſtos attinet, deeſſe huic etiam operi quippiam videatur. Verum enimuero

A † διὰ τὸ τάχος τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀντιλογίας.
B † παρακρούονται.
C † Clarius ferè ad verbum, non vtique eos laterent nec q in demonſtrationibus aliquid paralogizāt, nec nos cōpendioſè veritatem ipſam edocentes.

A quando ad omnes mihi orationem accommodare non licet, cum tanta ſit eorum qui hæc legent, nõ modo naturarum, ſed etiam ætatis & habituum diuerſitas, quod vtique viſum eſt fore maximę par ti vtiliſſimum orationis genus, id ſuperioribus duobus commẽtarijs ſecuti ſumus. In quorũ priore quidem de aquæ acetiq; viribus contemplati ſumus. In ſecundo maximam partem de oleo peregimus, pauculis poſtea de roſaceo adiectis. At in hoc tertio libro eiuſmodi vtemur oratione, qualẽ ab initio protinus habere inſtitueramus, idq; definitis primum vocis cuiuſq; ſignificatis. Deinde tractatus huius velut elementa tradituri, mox velut ad ſyllabas accedemus: ex quibus operis finis, ad quem contendimus, promptè ſequetur.

Quot Modis dicatur Calidum, Humidum, Frigidum, Siccum. CAP. 2.

CÆterum vocum definitio nihil accuratius edocebit, quã quæ in tertio de Temperamentis, ſimulq; in primo commentariorum iſtorum ſunt prodita: repetam tamen eam nihilo ſecius & in præſentia. Corporum vnumquodque aut calidum, aut frigidum, aut humidum, aut ſiccum, & dicitur & apparet, interim quidem ex ſua natura, interim autẽ aduentitia qualitate adſumpta. Conſueuimus autem quod ex ſua natura eſt, primario, & ſecundum ſe, & per ſe potentia tale & eſſe & videri dicere: quod verò adſcititiam acquiſierit qualitatem, ex accidẽti quopiam eſſe videriq; eiuſ- B modi. Porrò eorum quæ propria ſua natura aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida dicuntur, quædam actu ſeu energia talia exiſtunt, alia potentia: differente quidem hoc potentiæ modo, quem nunc diximus, ab eo quem paulo antè dicebamus: illic enim ex aduerſo diuidebatur ei, quod ex accidenti dicitur: hic verò ei quod actu. Sed & eorum quæ actu dicuntur, aliud quidem abſolutè eſt calidum, frigidum, ſiccum, aut humidum, velut elementa: aliud exceſſu, vt homo, equus, bos, canis, & vniuerſa animalia: aliud ad ſymmetrum ſeu generis ſui, ſeu ſpeciei, vt verbi cauſa, leo cũ homine comparatus, homo autem ætate florens cum puero: aliud ad quiduis obuium, vt Dion ad Theonem. Quin & corpora, quæ potentia talia aut talia dicuntur, vnumquodq; vt ad id, quod eſt actu relatum, dici neceſſario monuimus: Id quidem, quod facile accenditur, ad id quod actu eſt abſolutè calidum: hoc verò, quod alia calfacit, ad id quod per exuperantiam: ſic quod hominem calfacit, eſſe vt ad hominem potentia calidum: quod verò bouem, aut equum, vt ad bouem & equum: ſimiliter hoc huic, verbi cauſa, homini, illud verò illi calidum, frigidum, ſiccum, aut humidum eſt, illius vnius naturæ comparatum.

* διαίρεσις. i. diuiſio.

Ad Quid, & Quæ Nominum diſtinxiſſe Significata condux erit. CAP. 3.

EX hac nominum [a] diſcretione & ad aſſequendam [b] iudicij cognitionem {non parum} ſumus C adiuti. Siquidem ſi ad hominem quid dicatur calidum, à cæteris omnibus animalibus recedẽdum, & in ipſo duntaxat homine periculum ſumendum explorandumq; cenſuimus: Si verò quid ad equum, bouem, ceruum, aut aliorum animalium quoduis in ipſo rurſum periculum faciendum erit. Interim verò & illos quoq; caſtigauimus, qui ex conſiſtentia, colore, odore, ſapore, grauitate, leuitateq; cuiuſq; medicamenti, exiſtentem in ſingulis facultatem inuenire tentarunt. Atque hæc vtiq; rectè nominum [c] diſtinctioni conſentanea videntur. At quæ velut elementa huius eſſe ſpeculationis propoſuimus, in primarum conſiſtere qualitatum cognitione oſtendimus. Quas quidem in libro de elementis ſecundum Hippocratem, humiditatem, ſiccitatem, caliditatẽ, frigiditatemq; eſſe demonſtrauimus: propeq; harum quoq; inuentionem aſſequebamur ex ſignificatis nominum rectè diſtinguendis. Etenim cùm medicamentum ab alimento diſcerneremus, quod medicamentum in qualitate alteraret, alimentum verò ſubſtantiæ corporis adſimilaretur, rectè hinc ad alterantium nos qualitatum inuentionem perducti ſumus.

A* Al. διαιρέσεως. i. diuiſione.
B * κρίσεως. i. iudicij, eſt in impreſſis, ſed κράσεως. i. temperamẽti, eſt in antiquis, & ita etiam vetus interpres.
C * διαιρέσει.

Quòd, cum Duplicia ſint genere Quæ alterant, Alia ſpecifica, Alia minime, In Specificorum genere conſiſtant Medicamentorum Facultates. CAP. 4.

D POrrò, cùm duplices ſint in genere alterationes, aliæ ſpecificæ, quę propriè ſanè & primariò dicuntur alterationes: aliæ verò quæ contendunt & contrahunt corporis noſtri particulas, quas vtiq; potius per abuſionem quã propriè nominantes alterationes vocant, in primo genere medicamentorum contineri facultates diximus. Nec enim quicquã ex ſpecie in ſpeciẽ mutari queat citra excalfactionem, refrigerationem, humectationem, & reſiccationem. Dico autem ex ſpecie in ſpeciem, velut cùm ex pane, ptiſana, lente, ſanguis, pituita, bilis tum flaua tum atra: atque ex his iterum adeps, os, neruus, caro, arteria, vena, atq; adeo cæterarum animantis partium vnaquæque gignitur. At ſi ſecando nos quippiam, velut vitrũ & enſis: aut contundendo, vt lapis & plumbum: aut ſegregata coarctando, vt vinculum, quadantenus partes alteret: ea haud pharmaca fuerint, quippe cum eiuſmodi alteratione nullæ rerum omniũ ex propria recedãt natura. Etenim ſiue minutim panem frangas concidasq;, ſiue minutim conciſum colligas in vnũ, non tñ propriã ideo formam exuet: neque caro ex pane fiet per contuſionẽ, neq; os, exempli gratia, per coarctationẽ: Verùm dũ in ventre veniſq; concoquitur, in ſanguinem pituitamq; abit: atque inde ex iſtis in os, carnem, & alias cor poris partes, tota ſua ſubſtantia alteratur, veteremq; naturã exuit, in aliam tranſiens ſpeciem. Nec tamen ab alio quopiam, quàm calore, frigore, humiditate, ſiccitate'q; eas, quæ fiunt in aliã eſſentiæ ſpeciem, alterationes mutationes'q;, ſinguli affectus corporis accipiunt, vt demonſtratum eſt. Atque hac ratione primas & elementarias ſpecificas qualitates quatuor eſſe diximus, humiditatem, ſicci-

tatem,caliditatem,& frigiditatem: quærimusq́;, quã harũ medicamentũ vnumquodq; in miſtura E
pollentẽ poſſideat. Atq; protinus in hoc primũ pleriq; eas inquirentiũ lapſi videntur, ꝙ videlicet
pollentẽ abſolutè tanq̃ naturales quidã philoſophi conſiderarent. Præterea cõplures quoq; eorum
decipi videntur,ꝙ ſine certa methodo Ariſtotelis Theophraſtiq́; libros perlegant.

Quòd Solis Philoſophis conuenit de Calido, Frigido, Humido, & Sicco, vt ad totam Naturam diſtinguere, Medicis verò vt ad Homines. CAP. 5.

*Tametſi.

SIquidẽm permagni refert,an totius naturæ reſpectu,an hominum duntaxat, de calido, frigido,
humido,ſiccoq́; definiamus. Nam totius naturæ reſpectu bifariam horum vnumquodque di-
citur,partim abſolutè,partim per exuperantiam:abſolutè quidẽ vnumquodq; elemẽtorum: homo
verò,equus,& bos per exuperantiam. Iam autem cùm ad aliquid reſpiciendo exploratio fiat, illud
modò conſiderandũ erit,quodnam ſit illud ad quod dicitur. Nos verò {medici} non id quærimus,
an in aqua marina humidi ſimpliciter plus ſit quã ſicci (id enim clarè conſpicimus) ſed ſi ad homi-
nem conferendo: neq; tamen rurſum ad hunc ſimpliciter, ac ſi leonem illi compares: quippe cùm
ſic homine humidior marina fuerit. Quónam igitur pacto ſcrutabimur,an ſicca ſit facultate mari-
na? quónam alio,obſecro,quã an corpus humanum in æqualitate quadam reſiccare valeat? Itaque
in hoc vnum modo cæteris relictis intendendum. Atqui contrà faciunt medicorum plerique: nam F
ad quiduis potius reſpiciunt quã ad hoc. Quomodo ergo ad hominẽ conuerſi reliquis prætermiſ-
ſis, quánam in hoc agendi facultate polleat marina, cognoſcemus? an videlicet corpori applican-
tes,ſicq́; eius periculũ ſumentes lauando in marina,rigando,fouendoq́;: tum ſubinde lanã, aut ſpõ-
giam,marina madentem partibus applicando: ad hæc emplaſtris ceratisq́; miſcẽdo: atq; in his om-
nibus ab eo,quod ex accidenti quandoque euenit,id quod à propria medicamenti vi proficiſcitur,
diſtinguendo? Nam in hoc omnis inuentionis ſumma conſiſtit,quam vix quiſquam illorum attin-
git: ſed eos philoſophorum verba decipiunt haud potentes homonymiam percipere.

Quòd per Exuperantiam dici, Bifariam apud Philoſophos accipiatur, Nempe vbi aut Mole quid exuperat, aut Qualitate. CAP. 6.

NAm non ſolum,vt modo diximus,aliud ſimpliciter,aliud per exuperãtiam, ab ipſis dicitur:
ſimpliciter.n. ignis calidus eſt,per exuperantiam homo. Verum quod per exuperantiã di-
citur,bifariam quoq; dici autumant,Partim ſecundum ſubſtantiæ molẽ, velut & nos quoq; in Tẽ-
peramentorũ cõmentarijs diuiſimus: vt ſi cados duos aquæ ſummè feruentis vni cado aquæ maxi-
mè algentis permiſcueris: Partim verò ſecũdum qualitatũ effectum. Atq; hoc quod ad dogma cõ-
ſequitur,ita dicunt,non ex ijs quæ euidenter apparẽt,{ſed per ſyllogiſmum} accipientes. Nã ſup- G
ponentes frigidũ omne contrahere conſtipareq́;, & ſubſtantiã reddere immobilẽ, aut ægrè mobi-
lem: calidum verò rarefacere, fundere, coquere,mouere: rationabiliter in plantis omnibus vincere
calidum pronunciant, ſiquidem haud aliter neq; nutrimenti ex terra digeſtionem prolixiſſimam,
neq; alterationem eiuſdem,neq; concoctionem, quin nec incrementum prorſum plantarum, neq;
germinationẽ,neq; fructuum generationẽ perfici poſſe,niſi calidum ſuperaret: atq; ita rurſum in-
ter plantas, alias calidiores, alias frigidiores conſtituunt. Ex eadem iſta hypotheſi pendet ea ratio,
qua roſas eſſe calidas contenderunt: ſiquidem in illis, ſi in alijs vllis plantis, plurimum vincit cali-
ditas. Ex altera rurſum hypotheſi dependet quod de oleo & adipe adſtruũt. Nam,quod ocyſſimè
inflãmentur,idcirco calida eſſe ea facultate iudicant. Et alio rurſum modo quæcunque dulcia ſunt,
calida eſſe dicunt,ſiquidem ꝙ familiariſſima ſint,ſimillimaq́; naturis noſtris,quæ calida ſunt, ideo
& ipſa quoq; calida eſſe volunt. Atque philoſophis quidem,vtputa qui de tota natura ſcrutantur,
rectè talia & quæruntur & dicuntur: At medicis, quibus alius eſt ſcopus propoſitus, haud perin-
de rectè,quippe cùm in roſarum effectibus calidum non vincat: neque ſanè quoduis aliud plantæ
genus,eo ꝙ plantæ eſt,calidũ dici debet,quoniã nos haud ita calidum quærimus, ſed vt ad hominẽ:
ſiquidem ſi,quia in actionibus ſuperat caliditas,propterea calidũ quid dices, planta vnaquæq; ca- H
lida erit,multoq́; magis animalia omnia. Dicant igitur, ſi lubet, papauer, mandragoram,cicutam,
ſalamandram eſſe calida: verùm nemo id dicit, ſed velut vno ore omnes eſſe frigida pronunciant.
Atqui animal eſt ſalamandra, quod & nutritur & creſcit, & mouetur, quæ ſanè calido in miſtura
vincente prouenire aſſerunt. Quid ergo in iſtis quidem ad hominem reſpiciunt, in alijs verò ad
totam naturam, aut primarum qualitatum actiones? At ego non ſalamandram modò aut cicutam
vt ad hominem frigida eſſe dici oportere cenſeo,ſed alia omnia ad eundem modum iudicanda. Si-
quidem cicuta ſturnos non modo non refrigerat & enecat, vti nos, ſed & alit quoque, & nimirum
** Al. aut. etiam calfacit. Quicquid enim ſubſtantiam alit calidã, calorẽ eius quadantenus et auget et tuetur.
Atqui corporis ſturnorum calida eſt ſubſtantia, non modo quà animalia ſunt, ſed etiam quà ſan-
guine prædita. Sanè ſubinde in alijs tractatibus demonſtratum à nobis eſt familiaritates quaſdã
pugnantiasq́; qualitatũ omnibus rebus ineſſe: ac quod familiare eſt,expeditè aſſimilari: quod verò
contrarium ad internitionem ducere tum animantia, tum plantas: Præterea familiaritates illas à
totius ſubſtantiæ proprietate oriri: id quod ſæpenumero à me & dictum eſt & oſtenſum. At iſti
cùm ægrè id capere poſſint, ſegniter & falsè de complurium medicaminum viribus pronunciãt.
Vna.n. duntaxat illorum examinandorum regula eſt, nempe ea quæ ad hominem fit exploratio,

id

A id quod ſecundum accidens,ab eo quod eſt per ſe,ſemper diſtinguendo. Cui ſiquis animum inten-
dat,is nec acetũ,nec roſaceum,calidum vnquã dixerit: quippe cum vtrunq; nos primariò & per ſe
refrigeret:acetum quidem validè,leuiter autem roſaceum. Porrò quid nam hoc ſit leuiter, ego ex-
ponam: vnà enim cum eo tota medij temperamenti medicamentorum omnium ratio conſpicie-
tur,cuius & in præcedente libro mentionem fecimus, vbi de oleo diſſerebatur.

Quomodo Iudicanda ſint Quæ ex Media ſunt Temperie, Nempe ſi mediæ temperaturæ ſimilem ipſa temperaturam obtineant. CAP. 7.

SI quippiam eſt ex applicatis nobis ſeu corporibus ſeu medicamentis,quod actu ſic calidum ſit
vt nos,aut ex contactu ſimiliter calidum euadat,id ex media eſt tẽperie,cum nobis nimirũ col-
latum:ſiquidem ſecundum ſe queat per exuperantiam dici calidũ,velut & nos quoque. At ſiquid
non dũ adeo calidũ eſt vt nos,neq; admodũ tale redditur,id temperie humana frigidius eſt,quantũ-
cũq; in eo caliditas exuperet:etenim admotũ,calorẽ qui in nobis præerat,auferet detrahetq;. Quip-
pe ſi datis duabus aquis calidis,quarũ altera plus, altera minus caleat, miſceas minus calentẽ magis
calenti,huius certè caliditatẽ exolueris. Sic ſi in caliditatem roſacei, quæ tepida eſt vt ad temperiem
humanam,caliditatem indideris humanam,prorſum ab hac quid detrahes,& refrigerabis.

B *Quòd ſæpenumero pro Corporis noſtri diſpoſitione, Quod per ſe Calidum erat, Refrigerare eſt viſum: Quodq; per ſe erat Frigidum, Excalfacere.* CAP. 8.

NOn ergo mirari oportet, ſi quicquam eorum quæ propriè & per ſe ſunt calida, cum calidio-
re commiſtum,frigidius efficere ipſum queat. Ea eſt enim communis alterabilium corpo-
rum omnium natura, vt in ſe † & agant, & patiantur admota: quodq; minus eſt calidum à magis   † *mutuo.*
calido calidius euadit: quod verò magis calidum, à minus calido contrà afficitur. Nam id vel ex
ipſo tactu clariſſimè diſcas: etenim eadem ſubinde illi tum calida, tum frigida eſſe videntur: cali-
diori quidem facto,frigida: frigidiori verò,calida. Propoſuit autem mihi dudum quiſpiã, quam-
obrem in balneis frigidum meiamus, foris verò calidum, haud intelligens in balneis vrinam qui-
dem perinde ac foris tepidam eſſe, verùm nos non æquè extrinſeca corporis ſuperficie, & dum la-
uamur & antè affectos eſſe. Nam in balneo ipſo calidior ea nobis eſt quàm vrina, extrà autem fri-
gidior: quare & vrina non ab re illi calida extra balneum apparet, in balneo autem frigida: quod
enim minus quàm ipſa calidum ſentitur,velut refrigerans habet:quod autem magis calidum,tanquam
excalfaciens. Liceat verò tibi,periculi faciundi cauſa,poſtquàm abunde lauando incalueris, pelui aquę
modicè tepidæ intrò iuſſu tuo allata, in eam manum aut pedem immittere: apparebit enim aqua
C non tepida, ſed admodum frigida: At ſi protinus balneum ingreſſus, aquam peluis tetigeris, mi-
nus videbitur frigida: perpetuò enim quanto plus fueris præcalfactus, tanto apparebit frigidior.
Nec mirum videri debet,ſi putealium aquarum pleræque,quę videlicet fontes profundos admo-
dum habeant, contactæ hyeme videantur tepidæ. At ſi à balneo manibus contingas calidis, mul-
toq; magis ſi etiamnum in lauacro conſiſtens, haud profectò apparebit tepida. Itaque tactum cali-
di frigidiq; dignoſcendi normam ponentes, ac eius diſpoſitioni iudicium omne tribuentes, meri-
tò ſanè crebro fallimur, vt qui quod haud ex ſe eſt frigidum, id frigidum eſſe dicamus: quod verò
calidum ex ſe non eſt, id eſſe calidum pronunciemus. Hinc fit,vt dum lauamur, frigidam eſſe vri-
nam credamus:contraq; frigore rigentes aquam è puteis hauſtam calidam exiſtimemus. At ſi affe-
ctionum in quibus eramus dum vtranque contingeremus, obliuiſcamur: ac ſolius eius, qui in no-
bis factus eſt ſenſus, meminerimus: periculum eſt, ne fortè aquam aliquando abſolutè dicamus
calidam, vrinam verò abſolutè frigidam. Atqui neutra abſolutè aut calida aut frigida eſt, ſed vt ad
nos:nec vt ad nos rurſum abſolute,verum hoc videlicet pacto affectos. Abſolutè autem vtraque,
qualis ad nos eſt,dici poſſit, ad mediam eandemq; optimam noſtri temperiem collata: vt ſi ad ho-
minem abſolutè expendatur, omnino ſanè ad temperatum & eucratum expendi oporteat. Sanè
D & hæc quoque peccata omnia à nominum definitione dependent, quam paulo minus omnes ha-   * *διαιρέσεων.*
bent contemptui. Etenim cùm calidum & frigidum partim abſolutè dicatur, partim per exupe-
rantiam, partim vt ad ſymmetrum ſui generis comparatum, partim vt ad quiduis obuium colla-
tum, iure optimo in homonymijs identidem fallimur, neſcij quidem quónam horum modorum
quid calidum iudicemus, ad alterum tamen tranſeuntes. Verùm ſexcenties iam dictum eſt, dice-
turq;, quod in quarto & vltimo eorum quæ modo recenſuimus ſignificatorum, de medicamento-
rum viribus conſiderare oporteat.

Quòd Experientia Cognoſcere iudicareq; Medicaminum Facultates oporteat. CAP. 9.

NOn enim an abſolutè vnumquodque calidum ſit, vt ignis, nam id omnino etiam foret im-
poſſibile: aut an per exuperantiam, vt ſanguis, conſiderare propoſitum eſt: neque an vt ad
ſymmetrum ſui generis aut ſpeciei dicatur calidum, vt leo in animantibus, & quod florentis æta-
tis eſt in quauis ſpecie ad ætate prouectum: ſed an ad hominem ſit calidum, frigidum, humidum,
aut ſiccum medicamentorum vnumquodq;,id verò inquirere ſtatutum eſt. Neq; rurſum ad hunc,
tanquã id quod ad aliquid aliud comparatur, ſed ſi facultate, hoc eſt ſi admotum ipſi, eam partem
quam tetigerit reddat aut calidiorem,aut frigidiorem,aut humidiorem, aut ſicciorem. Itaq; in ex-
perientia & iudicandi & dignoſcendi conſiſtet ratio. Licet reperiantur medicorum plerique, qui

experientia poſthabita, an rubra ſit roſa, an bene olens, conſiderant, negligentes vbi caput ipſis E exæſtuat, coronis ex roſa contextis, capitiq́ impoſitis, aut ſucco eius, aut oleo roſaceo, ſic vel ipſa experientia id quod res eſt diſcere. Nam ſi excalfiant, magis etiam calida fuerit: ſin refrigerentur, frigida, quod perinde eſt atque refrigerandæ humanæ naturæ facultate pollere: Nam id perpetuò memoria tenere oportet, quod tametſi ſexcenties dicere non grauatus ſim, tamen multi ne ſic quidem id capiunt: atque ignoſcendum ſanè illis eſt, vt quos ſophiſtæ prolixis ſuis nugis peruerterũt. Et profectò experientiæ quidem ratio tam facilis eſt, cùm in roſarum, tum in cæterorũ medicamentorum omniũ facultate. Nam roſis aut coronari liceat, aut eis contritis hominis æſtuantis os ventriculi illinere, aut ſuccum earum expreſſum ebibere, aut oleo aquæ've miſtis aliquã corporis partem confricare. Sed quid hæc multis cõmemoro, cùm non nulli miſtum opobalſamo roſarum ſuccum ſub Canis ardoribus refrigerij cauſa corporibus inungant, vſu videlicet ipſo docti, cùm hoc fecerint, abunde refrigerare? At Herodotus medicus præ eximia videlicet ſapientia, ne miſtum quidem aceto roſaceum, quod propriè Oxyrhodinon vocant, refrigerare nos conceſſerit. Poſtea memor illo ſe vti in principijs morborum phreniticorum: nec ignorans quantam ſibi contradicentium turbã inde cieret (quippe omnibus propè medicis confeſſum eſt, adeo vt vel Theſſali ſequaces, hominis impudentiſſimi, negare non audeant repellendum refrigerandumq́ in principijs eſſe F potius, quàm calfaciendum aut laxandum) non refrigerare ipſum inquit, ſed aſtringere. Atqui difficile ſanè illi neutiquam fuiſſet, ſiquando æſtu nimio affligebatur (nam & homo erat, eiſdem obnoxius paſſionibus, quibus & nos) caput oxyrhodino perfundere, ſic'que experientia medicamenti effectum cognoſcere. Immo facilius puto fuerat refrigeratum eo vti, caput perfundendo, auribus'que inſtillando, ac naribus infundendo, totamq́ adeo frontem perfricando, quemadmodum amaricino, irino, cæteriſq́ eius generis vnguentis calidis vti aſſueuimus, cùm nõ mediocriter quidem ſecundum eum calfaciat oxyrhodinon, ex duobus calidiſſimis ſcilicet confectũ medicamẽtis. Cæterum ſi Herodotus eo vti auſus non eſt, æquum arbitror, vt qui nunc viuunt, eius in ſeſe periculum faciant, vbi aut algent, aut æſtu laborãt, velut nos ſæpe in nobiſmet ipſis experti ſumus, aliorum'q́ complurium æſtuantium caput perfudimus. Præſtat enim ipſos prius in ſeſe quæ proferũt expertos, ita denique ea nobis conſulere, ac literis poſteritati prodere.

De Roſis, & Quod ex eis conficitur, Roſaceo: tum Chamæmelo, & Lini ſemine. CAP. 10.

VErum enimuero tametſi contradicere nemini ſtatueram, tamen neſcio, quo pacto huc illorũ me impudentia adegerit. Rurſum itaq́ redeo ad id quod ab initio propoſueram, nempe experientia iudicandas, medicamentorum potentias: id'q́ tum in ijs, qui inculpata ſanitate fruũtur, G illis vtendo: tum in ijs, qui quoad fieri licet, quàm maxime ſimplicibus tenentur ęgritudinibus, aut calidis aut frigidis, aut humidis aut ſiccis. Ita enim ſi iudicaueris, oleum neque calidum, neq́ frigidum, vt ad hominem temperatum, inuenies, roſaceum verò aliquatenus iam eo frigidius, non autem vehementer frigidum: verum vt ego nominare conſueui, in primo † ordine ſeu limite refrigerantium. Nam vt aqua, verbi cauſa, alia ad vnguem temperata eſt: alia aut calidior aut frigidior, non adeo tamen vt poſſis extremè frigidam aut calidam dicere: ita in medicamentis quoq́ oleum quidem ex media exiſtit temperie: at roſarum ſuccus ex frigidiore quidem, ſed non ita multo, verum caloris eſt, vt diximus, tepidi. Eiuſdem cum illo ordinis eſt, quod ad calorem tepidum attinet, Linoſpermon quod vocant: verum eſſentiæ ſuæ craſſitudine non paruo diſcrimine ab illius natura recedit, cum roſarum ſuccus exquiſite tenuis ſit eſſentiæ: cui rei indicio eſt, quòd celerrimè areſcat, nec quicquam obtineat viſcoſitatis, tum cæterorum vnguentorum odores exoluat. Neq́ enim alia re efficere id videtur, quã quòd odoratus meatus opplere præoccupet: nam cùm tranſire ac penetrare illa cunctantur, ante ipſe præoccupat, atque illos implet. Eſt " & Chamæmelum tenuitate quidem roſæ perſimile, calore verò ad olei vires magis accedens homini tum familiares, tum temperatas. Quapropter laſſitudini, vt ſiquid aliud, cũ primis confert, dolores'q́ mitigat: præterea tenſa remit- H tit & laxat: quæ'q́ mediocriter dura ſunt emollit, quæ'que conſtipata rarefacit. Ad hæc febres quæ citra viſceris alicuius inflammationem infeſtant, ſoluit: ac præſertim quæ ex humoribus bilioſis, aut cutis denſitate proueniunt. Qua de re & ab Ægyptiorum ſapientiſſimis Soli conſecratum eſt, febrium'que omnium putatur remedium. Verum hac quidem in re à veritate aberrant. Solas enim quas dixi febres ſanare poteſt, eas'que percoctas: licet ſanè pulchre etiam reliquas omnes adiuuet, quæ melancholicæ ſunt, aut pituitoſæ, aut ex viſceris inflammatione prognatæ. Nam & harum remedium chamæmelum eſt vel ſtrenuiſſimum, vbi concoctis adhibetur ſcilicet: quapropter & hypochondrijs, vt ſiquid aliud, gratum exiſtit. Quin & tale quoque eſſe lini ſemen vetus ſermo prædicat. Nam & ipſum quoque re vera quæ circa hypochondria ſunt viſceribus gratum eſt, minus tamen chamæmelo: quippe cùm & minus calidum ſit, vt eſt dictum, & præterea eſſentiæ craſſæ. Verùm roſa illis nequaquam his in rebus propinqua eſt: tametſi quod ad caloris tepiditatem & eſſentiæ tenuitatem attinet, perquam ſanè & ipſa inflammationibus in hypochondrijs conſiſtentibus vtilis eſſe poſſit, niſi adſtrictio (quæ vnà quoque illi ineſt) multifariam lęderet: quæ maxime ijs obeſt, in quibus chamæmelum præcellit, nempe condenſata corpora rarefaciens, indurata molliens, tenſa relaxans: nam ijs omnibus inimica adſtrictio eſt. Attamen ad aſcenſus

augmentaq́

† ἀποστάσεως τε καὶ τάξεως.

A. l. 2. t. 1. c. 1. fol. 91. h

A augmentaq́; inflammationum, ac potiſſimũ earum quæ in exterioribus mẽbris extãt, chamæmelo
roſaceum præfertur: quippe cum hæ tepida caliditate cum leui adſtrictione indigeant. In principio
enim quæ refrigerant atq; adſtringunt: Per incrementa verò tepida, & mediocriter conſtringentia:
At in vigoribus inflãmationum quæcunq; tum moderatè calfacere laxareq́;: Per declinationes au-
tem, quę tum calfacere, tum valenter diſcutere valent, magis competunt. Ac de iſtis omnibus fuſius
in libris de medendi Methodo tractabimus. Nunc ad propoſitum conuertor.

Quòd Pro diuerſis corporum Affectibus Aliàs aliter agere ſunt nata Tum quæ Mediæ temperaturæ Medicamenta ſunt, Tum quæ paulum In alterutram partem declinant. CAP. 11.

A. l. 2. t. 1. c. 4. fol. 95. g

ETenim "quæ mediæ ſunt temperaturæ, & quæ vtramuis in partem leuiter declinant medica-
menta, interim calfacere videbuntur, rurſumq́; refrigerare: interim verò neq; excalfacere, ne-
que refrigerare, ſed ſicuti corpora acceperũt, ita ea ſeruare. Nec id illis ab re accidit: ſiquidem aqua
tepida & vrina in balneis quidem frigidæ, algentibus verò calidæ nobis apparent. Cùm ergo ex
eo ꝙ affecta corpora varijs ſubinde modis diſponantur, ipſum quod afficit, variè quoq; agere con-
tingat, liquet ex hoc non roſam, non oleum, non chamæmelum, non lini ſemen, ſed neq; anethum,
neq; farinam aut fœnigræci, aut triticeam, neq; alia ſexcenta, quæ partim ad amuſſim mediam tem-
B periem ſortiuntur, partim paulum ab ea recedunt, eandem vbique æditura eſſe actionem: quando
nec ſani eandem omnes temperaturam obtinemus, nec eiſdem morbis affligimur ægroti. Iam ro-
ſaceum mediam inter oleum & roſarum ſuccum temperiem poſſidens (illo enim minus eſt calidũ,
hoc autem magis) refrigerat quidem exuſtos, id'que caliditatis ſuæ tepore: algentes verò paulum
etiam calfacit, ꝙ videlicet is quoque effectus caloris ſit tepidi: quemadmodum balneę rigentes qui-
dem excalfaciunt, æſtuantes vero frigefaciunt.

Quòd ex Aequo & Quod curatur, & Quod curat A medio diſsidere debeat, idq́; vtroque in contraria recedente. CAP. 12.

QVocirca ſi aut refrigerantibus medicamentis, aut excalfacientibus, roſaceum indideris, ſicut
nec magnopere obfueris, ita nec admodum profueris: nam caliditas tepida nec eſt ſufficiẽs
quæ refrigerata ſunt lædere, nec eadem curare potens. Etenim quicquid curari debet, tan-
quam quod ab immoderatione ſeu ametria ad commoderationem ſeu ſymmetriam reducitur, non
id quod bene temperatum ſit requirit, verùm id quod contrariam habeat intemperaturam. Si-
quidem, ſi aquam frigidam temperatam efficere ſtudes, temperatam ei miſceri non oportet, ſic
enim tepidum euadet, quod ex vtriſque commiſtum erit: ſed feruens petenda eſt, ea'que frigidæ
C miſcenda: hactenus'que moderata calidior eſſe debet ea qua frigidam temperare voles, quatenus
videlicet & frigida ipſa ſymmetram frigiditate exuperat. Nam ſicut quę læuiter tantum ſymmetra
frigidior eſt, ab ea quæ multo eſt calidior, mediam non recipiet temperiem: ſic nec quæ longè fri-
gidior, ab ea quæ paulo calidior. Verùm ſi quod curationem poſtulat, multo eſt frigidius, neceſſe
eſt, quod ipſum curabit, multo quoque calidius exiſtat: ſin paulo frigidius, paulo etiam quod cu-
rabit, calidius erit. Vt autem vno verbo exprimam, tanto abeſſe à medio quod medebitur, quanto
ipſum cui medela adhibebitur, oportet, nimirum cùm in cõtrariũ vtriuſque vergat exceſſus. Nam
quod eandem in partem cum corpore curando, id'que æquo tẽperamento receſſit, id quidem ido-
neum non eſt quod alterationem vllam inuehat: quare affectum neq; lædet, neque iuuabit: Quod
autem minus aut plus receſſit, alterabit quidem omnino affectum: ſed quod plus diſtat, protinus
etiam nocebit: at quod minus eſt, iuuabit quidẽ, non tñ perſanabit. Ergo ſi affectio quidem frigida
ſit, at calor medicamenti tepidus, omnino neceſſe eſt affectum iuuet quidem, verũ haudquaquã ad
naturalem ſymmetriam reducere poterit: quare nec perſanabit. Rurſum ſi affectio quidem ſit par-
ua, nempe vt à ſymmetra naturæ caliditate ad tepiditatem declinet, ſit'que medicamen frigidũ, om
nino refrigerari affectum, lædiq́; à frigo*re neceſſe erit. Eodem quoque modo ſi calidior ſit modera
D ta temperatura affectus, à ſimilibus ipſius medicamentis in eodem ſtatu ſeruabitur: lædetur autem
à calidioribus: porrò iuuabitur quidem ab ijs quæ ſe ſunt minus calida, non tamen penitus perſana-
bitur. Sanè & hic quoq; rurſum homonymia in totã extenſa vitã, crebro'que nos fallens occurrit.
Etenim quod ſymmetro temperamento eſt præditũ, id ſubinde calidũ appellamus, ſicut balneum
quod eſt eiuſmodi, ac poculũ: tum id quod ab hoc non multũ etiam deficit: ad hęc quoque & quic-
quid calidius eſt. At ſi exquiſita nominũ vteremur appellatione, quod ſymmetrũ eſt, non calidum
ſed eucratum hoc eſt temperatũ, nũcuparemus: Quod autẽ ab huius excederet modo, ſi ad calidius
quidem immoderatione ſua accederet, tum plus, tũ minus calidũ: ſin ad frigidius, plus minus'que
frigidũ. Sic opinor in medicamentis, ſi exquiſitè loqueremur, quiddã vocaremus eucratum exqui-
ſite, & mediũ, velut oleũ: Siquid autẽ eo eſſet calidius, calidum, vt fœnumgræcũ: ſin frigidius, frigi-
dum, vt roſam. Cæterũ huiuſmodi nominũ abuſus cauſa extitit, ꝙ non omnia corpora ob id genus
medicamentis refrigerentur, quale eſt videlicet roſaceũ. Nam cum alia peræquè illi frigida ſint, alia
ẽt frigidiora, illa quidẽ prorſum ne alterat quidẽ, hæc verò ẽt calfacit: ſane'que abſurdũ videri poſ-
ſit, ſi cum quid excalfacere fateamur, tamen frigidũ vocitemus, ac ſiquis aquã putealẽ, quæ hyeme
manibus refrigeratis tepida videtur, frigidam appellitet. His ergo occaſionibus perturbatus no-
minum vſus, rerum quoq; vnà perturbat notitiam. Similiter verò & de ſicco & humido, confuſis

* φαρμάκου ἢ. *medicamento, eſt ĩ antiquis.*

ipſorum nominibus rerũ quoq; notitia confuſa eſt. Ac tametſi exile videatur nominum ſignifica- E
ta probè diſtinguere, attamen maximum habere momentum & facultatem ad rerum cognitionẽ
deprehenditur. Sed de humido & ſicco paulo pòſt dicetur, vbi videlicet omnem de calido & frigi-
do ſermonem perfecerimus. Nam non multũ etiam de eius diſtinctionibus reliquum eſſe videtur,
vbi videlicet iam ſemel apparuit nihil miri eſſe, ab eodem medicamẽto corpora diuerſa, alia quidẽ
excalfieri, alia verò refrigerari, alia autẽ neutrũ omnino perpeti. Etenim in eo quod ad aliquid, facil
limum eſt ad particularia accedentẽ dicere, ꝙ eiuſmodi corpori admotum roſaceum, in qua ipſum
temperie nactum eſt, in ea ſeruare poteſt: alteri verò illiuſmodi applicatũ, excalfacere: alij autem, re-
frigerare: At in vniuerſum de facultate eius pronunciare, id verò difficile eſt, niſi nomina diſtin-
guas, atque de ijs conuenias. Fuerit autem tum diſtinctio, tũ conuentio talis. Quandoquidem cor-
pora humana tum ijs quas ab ortu nacta ſunt temperaturis, tum ijs quas ex ætate poſtea acquirunt,
tum ijs quæ ex vitæ conſuetudine adueniunt, plurimũ inter ſe differunt, ab eiſdẽ ea medicamentis
variè alterentur neceſſe eſt. Quippe ſi iuuenem natura calidum, ex vitæ inſtituto artificiũ exercen-
tem, vetulæ muliérculæ eidemq; natura frigidæ compares, non minus illum excellere comperies,
quàm ſi validè calfacientium medicamentorum quippiam cum refrigerantibus componas.

Quòd Generales Medicamentorum Facultates, Ad mediam referentes temperiem, Expendere oporteat. F
CAP. 13.

MEdium ergo horum mihi quempiam intelligas, qui & natura ſit eucratus hoc eſt tempera-
tus, & moribus ac conſuetudine conuenienti hanc tueatur eucraſiã. Dein tres hoſce tanꝗ
temperaturæ ſcopos animo cõmendes, ac circunſpicias, quod in genere calidum eſt, & frigidum,
& ſiccum, & humidum, cuius ex ipſis, temperiei reſpectu, tale appellare ſit melius: non'ne ad tem-
peratiſſimam, quæ vnica eſt, pariterq; reliquarũ media, an ad immoderatas & intemperatas, atque
indefinitas, ac propemodum numero infinitas? Sanè mihi ne conferenda quidem diſtinctio vide-
tur, neq; vlla propè conſideratione indigere, ſed homini vel paulum etiam ingenij habenti perſpi-
cuum eſſe, corpus omnibus numeris abſolutum, & decorum, ſimplexq;, & vnum velut regulam
quandam & ſcopum proponendum, ac ad ipſum alia omnia dirigenda eſſe: Eſto ergo nobis cor-
pus hoc, medicamentorũ facultatis regula: quod'que ſimilem illius temperiei caliditatem accendit,
vocetur temperatum, etiamſi vel maximè excalfacere ſenem refrigeratum videatur: Quod verò
calfacit aut refrigerat corpus eiuſmodi, illud quidem calidum, hoc verò vocetur frigidum. Eſto au-
tem, quò hæc dilucidius tradantur, ipſorum exceſſuum ordo, ad frigidum quidem primus, cuius
† Al. & ipſa roſa: ſecundus, roſæ ſuccus. eſſe dicas roſaceum: † ſecundus, cuius ſit ipſa roſa: poſt hunc tertius, & quartus, quoad ſermone ad G
frigidiſſima peruenerimus, nempe cicutam, ſuccum papaueris, mandragoram, hyoſcyamum.

Rurſum ad calidum, anethum quidem, & fœnumgræcum, primus: Secundus verò deinceps, qui
cunque videatur ſecundus, tertius'que, & quartus, donec ad exurentia peruentum ſit. Ad eundem
modũ in medicamentis humectantibus ac ſiccantibus rurſus à ſymmetro exorſi, ordines deinceps
ad ſumma vſq; conſtituamus, nã huius notitiæ ad medendi methodũ nõ paruus eſt vſus: immo ni-
ſi quis hoc pacto definiat, officiet magis legẽtibus ꝙ̃ proderit. Siquidem medici, qui nũc quidem
ſimplicium medicamentorũ vires exponunt, præter alia multa quæ delinquunt, hoc maxime no-
xium eſt cernere, nempe ꝙ in calidis, verbi gratia, anethum, & fœnumgræcum, & miſy, & calcem,
indifferenter numerent: in frigidis roſaceum, mandragoram, & cicutam: tanquã ſcilicet propinquũ
ſit aut calci fœnumgræcum, aut cicutæ roſaceum, ac non multis mediantium medicamentorum or-
dinibus diſiuncta. Verùm nos pro viribus rem tam immenſam tam'que operoſam in ordinem re-
digere tentemus, exponamus'que quæ viribus propinqua ſunt, quæ'que longè diſſita. Atq; id qui-
dem efficiamus, non probabiles ſermones, ſed certam ac definitã experientiam pro iudice ſumen-
tes, velut & id quoq; ſuperius ſæpenumero admonuimus. Enimuero eiuſmodi iudicium vt tutiſ-
ſimum quidem erit, ita prolixum quoque, ac plenum laboris, dum propoſiti finem conſequamur: H
eos tamen qui hæc relegere volent, hoc vnicum ac ſolum efformare atq; artificioſos reddere pote-
rit, ac velut oculum quo veritatem agnoſcant, præbere. Ergo quæ adhuc reliqua ſunt ad totã velut
elementarem conſtitutionem, poſtquam ea hoc libro confecerimus, In quarto de ſaporum viribus
diſſeremus: quandoquidem & hoc quoq; ita viſum amicis eſt: In quinto autem de omnibus in ge-
nere ſimplicium medicaminum ſecundis quidem ac compoſitis facultatibus: Atq; ita ad particula-
ria in ijs, qui dehinc ſequentur, libris tranſibimus.

Quòd quæ ſenſu Simplicia videntur Medicamina, perſæpe Compoſitas obtineant vires, Immo verò etiam non nunquam Contrarias.
CAP. 14.

REliquum autem eſt id, cuius ſubinde iam antè neceſſario mentionem quidem fecimus, verũ
abſolutè non dum expoſuimus. Eſt autem iſtud, nempe omnia propemodum medicamen-
ta, licet ſenſu ſimplicia appareant, natura tamen eſſe compoſita: quin & ſubinde quoq; aduerſiſſi-
mas in ſeſe continere facultates, nempe excernendi & ſiſtendi, incraſſandi & extenuandi, rarefa-
ciendi & condenſandi, illinendi atq; abſtergendi, contrahendi & laxandi, cæteraſq; oppoſitiones
vniuerſas: vt in ſequenti hunc libro patebit. At mirum hoc videri minimè debet in id genus fa-
cultatibus, cùm vni & eidem medicamento vim calfaciendi & refrigerandi ineſſe appareat, aut

exiccandi

A exiccandi & humectandi,aut tenuium partium & craſſarum: quippe niſi primæ efficaciſſimę'que virtutes hoc pacto complicarentur, haud ſanè quæ ex illis ſequuntur, ſimiliter complicatæ forent. Quin ſi nos ipſi rhu ſuccum,verbi gratia,melli cõmiſceamus,quod ex ambobus miſtis confectum eſt,non modo adſtringendi,ſed etiam abſtergendi,poſſidere facultatem concedemus: nec cohibendi ſolum ventris,ſed & euacuandi. At in lacte duas contineri facultates,nempe excernendi, ac ventrem ſiſtendi,haud itidem concedimus, tametſi id perfacile in ſerum ac caſeum ſegregetur, confeſſumq; ſit omnibus,illud quidem ventrem ſubducere,hunc verò eundem cohibere.

Quòd & Braſsica Duas,easq́; Contrarias,in ſeſe facultates obtineat. CAP. 15.

A. l. 2. t. 1. c. 1. fol. 91. h

QVod verò & braſſica duas,easq; contrarias,in ſeſe facultates obtineat, neq; id quidē etiã facile concedimus.Nam ſi ſuccum eius expreſſum aut ſolũ,aut cũ melle, hauſerimus, purgare ipſum cernimus: attamen quoniã quod reliquum eſt, edere nequeamus, adſtrictoriũ eſſe fu diffidimus:Sed ſi totã ipſam concoquas, primamq; eius aquam, in quam ſuccum depoſuit, effundas,iterumq; eã alteri aquæ puræ inijcias,rurſumq; concocta effundas, ſuccum quidem purgare offendes, braſſicam verò ipſam ventrem adſtringere: multoq; magis ſi non bis duntaxat, ſed ter aut quater aquam effuderis,nam quantò exquiſitius in aquam ſuccum ſuũ depoſuerit, tanto & illi B quidem maiorem purgandi vim adijciet,& reliquam ſuam ſubſtantiam,quæ velut oleris ipſius caro eſt,reſtringentem efficiet. Eadem eſt ratio in beta,atq; adeo in omnibus fermè,quibus ſapor aut acris,aut nitroſus, aut ſalſus ineſt. Quippe & lenticula ipſa, tametſi ſatis magnã adſtringendi potentiam guſtu referat,tñ eiuſmodi quid ſortita eſt:nã & huius decoctum,ventris ſoluendi vim obtinet. Verum hic ſuccus etiã,ſi deguſtes,perſpicuam miſturam repræſentat,tanquam ſi nitroſo auſterum quid commiſceas.Sed & conchularũ maris, cæterorumq; ferè oſtreorum ſuccus planè tum ſalſus eſt,tũ ventrem ſoluendi vim obtinet,quamuis eorũ caro ventrem reprimat. Verùm quod dico deprehendes,ſi ea quoq;,quo modo braſſicam cenſuimus,præparare non graueris. Nã & gallorũ veterum ius ventrem ducit,tametſi caro eundem ſiſtere poteſt. In æris autem ſquama ſicut duplex qualitas, ita gemina quoque facultas ineſt, nam & adſtringit & mordicat: quare adſtrictione quidem ſiccatas vlceratarũ carniũ cicatrice obducit, mordicatione verò præhumidas colliquat. Quòd ſi intrò in corpus ſumatur,purgat quidem ventrem,verùm non cohibet: vincitur enim ea adſtringendi facultas ab acri purgatoria'que potentia, Tanq̃ ſi rhu ſuccum ſcammoneæ commiſceas, nã quod ex ambobus miſtum erit,ſoluet ventrem, haud ſiſtet, licet guſtu auſteritas exuperet. Sic autem non pauca purgantium medicamentorum cum carne mali cydonij exhibita, guſtu quidem C fallunt,at effectu ſolo quid valeant cõmonſtrant. Dantur verò quædã cũ palmulæ carne,alia autem cũ myrtis,alia cũ maſtiche chia,aut alio quopiã eorũ quæ tũ grata ſunt ſtomacho, tum adſtringunt, quò ſcilicet guſtũ fallant,ſimul'que ſtomachũ minus euertant. Verùm tametſi ea quæ guſtu percipitur qualitate, purgantia ab adſtringentibus vincantur, alia tamen facultate ipſa vincunt: perſæpe enim lingua à materiæ victa eſt copia, cæterum actio pro facultatis viribus ac robore perficitur. Itaq; cùm ſubſtantia exigua quidem,ſed validis prædita viribus, miſta alteri ſubſtantiæ plurimæ,eidem'que imbecillæ,in corpus intrò péruenit, guſtum quidem fallit, attamen effectum q̃ illa efficaciorē exhibet.Sanè permultos huius rei admiratio detinet,rem'que rationis expertem abſurdam'que exiſtimant,ſi corpus quodpiã adſtringens purgare queat, velut aloe, & æris ſquama, atq; æs vſtum:nam contrariũ potius oportebat,nempe ventrem reprimere,haudquaquam ciere. Cæterũ ꝙ malum,verbi cauſa,cui indita eſt ſcammonea,adſtringens purget,nemo miratur:tametſi hinc orſis facilius erat & in aloe miſtam ineſſe facultatem colligere. Ac ſi quod ex ea purgat,ab eo quod non purgat,ſegregari poſſet,ſicuti in lacte facimus & braſſica alijs'que permultis,non etiam admiratione afficeret: quanquã id ſanè quodammodo præſtari queat. Nam ſi aloe accuratè lauetur, aut debiliter aut planè nihil ventrē ſubducit. Idem vſu venit æris ſquamæ, æri'que vſto: quippe q̃ nos D diligenter elota obſcurã modò purgandi vim retinuiſſe ſumus experti. Quinimmo ipſius quoque qualitatis medicaminoſus ſapor primo ſtatim guſtu facultatis miſtionē demonſtrat. Nam ſi vnica ſemper qualitas vnicuiq; guſtu adſtringentium medicaminũ ineſſet, haud ſanè inter ipſa alia eſui apta,alia medicaminoſa forent,ſed tantũ in plus ac minus adſtringendo differrent. At non ita ſe res habet. Nam hæc quidem adſtrictio mitis ac ſuauis apparet, alia ingrata, & medicamentoſa: velut pyri quidem,mali,& mali punici,ſuauis:ſquamæ verò æris,& aloes,ingrata, atq; medicamentoſa, tametſi malo cydoneo æris ſquama minus adſtringat. Quam ob rem nec adſtrictionis vehementia eã qualitatis abſurditatem inuehit:quando innumera propè alia eorum quæ edendo ſunt, aloe,æris ſquama,& ipſo etiã ære vſto,plus adſtringant. Atq; in hiſce vtiq; ſubſtantiæ miſtura clarè perſpicitur. At in alijs etiam ſi non appareat, tamen eam ratione colligere oportet,ac non putare aliud in aloe adſtrictionem moliri, aliud in malo: vnum enim in omnibus efficere pro ſua natura non adſtrictionem modo,ſed & aliarum qualitatum vnamquamque,rationi conſentaneum eſt. Cæterum quia nullum omnino ab alijs qualitatibus ſyncerũ reperitur, idcirco diuerſi effectus ab alijs atque alijs adſtringentium ædi conſpiciuntur. Nam alius eſt effectus meſpili,alius æris,alius aloes, alius mororum,exempli gratia,aut gallæ,aut corticis mali granati,aut aluminis,aut rhu: præſtitiſſet'que forſitan, qui de adſtringentium medicaminum viribus pronunciare ſunt auſi, in genere de ipſa

A.ibidem.

potius adſtrictione, haudquaquam de adſtringentibus dixiſſe. Nam quod adſtringit, non adſtrin- E
git modo, ſed & præter adſtrictionem acre eſt, aut pingue, aut dulce, aut amarum, aut ſalſum, aut
acidum: at adſtrictio vnum id ſolum perpetuo eſt quod eſt, vti & ſalſitas, & dulcior, & aliarū qua-
litatum vna quælibet. Quòd ſi vt adſtrictio vna, ita adſtringens vnum eſſet, ſanè vnum quoque pe-
renniter eius eſſet opus. Verum cum præter adſtrictionem inſuper alias" qualitates recipiat non A.l. 2. t. 1. c. 1.fol. 91.c
paucas, ſemper quidem omnibus illis aget, ſed euidentius aliâs per aliam, nempe vincentem: idq;
vt ad corporis ſcilicet, cui admotum eſt, affectionem: quippe cum & lac, & lens, & braſſica, horum
interim citare aluum, illorum verò ſiſtere cernantur. Et cauſam quidem quamobrem non perpe-
tuò euidenter agat in corpore vnoquoq; vnica duntaxat qualitas, viſq; medicamenti, eam quidem
iam mox in ſequenti ſermone ediſſeram: In præſentia verò id quod res habet, commemorare ſo-
lummodo propoſui, ne quis pleriſq; medicamentis contrarias tum qualitates, tum facultates ineſſe
diffidat. Sed & id quoque multam conſiderationem & diſtinctiones non paucas requirit, tametſi
omnibus perfacile videatur, contrarias inuicem & qualitates & facultates inuenire. Ergo citra cō-
trouerſiam omnes propemodum adſtringens contrarium ei, quod purgat, eſſe ſtatuunt. Verū ne-
que illud huic contrarium eſt, quod nos procedente ſermone declarabimus. At in præſentia ex ſu-
perabundanti illud quoq; monſtrauimus, etiam ſi ea quis eſſe contraria ponat, nihil inde ſequi ab- F
ſurdum: cum fieri poſſit, vt in vnam ſubſtantiam conueniant vel maximè contrariæ tum qualita-
tes, tum facultates: quippe cùm ſupra oſtenderimus, in ſuccis aliud eſſe quod grauiſſimū eſt, aliud
quod leuiſſimum, aliud tertium toti ſucco permiſtum. Nec miri quicquam eſt, ſi & in roſæ ſucco
aliud quidem eſt grauiſſimum, amurcæ & fæci proportionale: aliud leuiſſimum, & ipſum propor
tione reſpondens floribus in quoque ſucco ſupernatantibus: aliud tertium, quale eſt quod in muſto
feruet: ad hæc quartum, ipſum videlicet puriſſimū ac ſynceriſſimū, cuius hæc tria excrementa exi-
ſtunt. Euenit autem alios quidem ſuccos & aceſcere, & corruptos putreſcere: ſola verò oleū, mel, &
vinum, in longum temporis ſpatium perdurant. Itaque neq; per ebullitionem, neque per ſecretio-
† hanc excrementorū ideā. nem, in alijs ſuccis † has excrementorum differentias inuenire perſpicuo licet: verum protinus ab
initio coctione quadam illis eſt opus, aut ſaltem alicuius perdurantis ſucci miſtura: Nā ſic roſæ ſuc-
cum melli miſcentes, aut oleo incoquentes, aut totas ei immergentes, reponimus. Cæterum ꝙ & in
his quoq; probabile ſit quatuor illa ineſſe genera, proprium ipſius ſucci videlicet, & tria excremen
ta, intellectu clarum eſt, ac potiſſimum quia qualitas earum non ſimplex eſt, immo adſtrictionem
quoque quandam obtinere, ſi roſam dentibus mandere voles, videtur. Habet autem & dulcedinē,
& amaritudinem, quaſiq; mordicationem quandam leuem. Verum ſatis erat, etiamſi horum nihil G
guſtantibus deprehendi poſſet, tamen ex eo ꝙ non extremè adſtringat, aliorum quoque ſaporum
miſturam intelligere. Etenim ſi ſolus ſit auſterus, ſummus itidē fuerit: at ſi non ſummus, ſequitur
ꝙ neq; etiam ſolus. Quā enim propoſui adſtrictionis generationem, eam ſi ſolam citra alias ineſſe
cogites, ſumma hæc ſit neceſſe eſt: quo modo ſi ſola corpori cuipiā caliditas ſummè ineſſet, id ignis
vtique foret: Nam contrariorum miſturæ, ſummitates ipſas frangunt.

Quam ob rem Lingua, Tangentibus ipſam Diſsimilaribus corporibus, ac per diuerſas eius partes ſimul agentibus, Non quam in omnes illa partes inferunt, percipit affectionem, Sed ea, ex parte primo affecta in totam ipſius diffunditur ſubſtantiam. CAP. 16.

Atque in ſimilaribus quidem corporibus calor, frigiditas, ſiccitas, humiditas, particulares dif-
ferentias efficiunt: in diſſimilaribus verò, acrimoniæ, aciditates, auſteritates, acerbitates, dul-
cedines, amaritates, ſalſitates, aquoſitates, & vnctuoſitates. Itaque vnaquæq; ſimilariū in ipſis par-
tium non multas, ſed vnam qualitatē obtinet: quòd vero totum eſt diſſimilare, complures. Nam ſi
mille, exempli gratia, hoc in cyatho huius ſucci corpora contineantur ſimilaria, fieri poteſt, vt cen-
tum adſtringant, ſexaginta mordicent, ſexcenta ſint dulcia, ducēta amara, quadraginta ſalſa, ſic que
mutua miſtione omnia temperata, vt partem nullam accipere ſit quantumuis paruam, quæ non ſit H
omniū particeps, vt in linguæ contactu omnes quidē agant, diuerſa tamen vnaquæque eius parte,
nempe cui ipſam appropinquare contigerit: ipſa verò affectio, ex eo quod primo affectum eſt, in
totā eam diffundatur: veluti ſi in frigore ingenti digitum in aquam gelidam repente immittas, to-
ta interim manu horrebis, ſæpenumero verò & corpore toto. Nam velox eſt ex eo, quod primo
affectū eſt in corporibus ſenſilibus, in totū animal diffuſio, vt videlicet cū calfacto vnà concaleſcat:
refrigerato, ſimul refrigeſcat: ſiccato, pariter ſicceſcat: humectato, cohumeſcat: atque adeo frequen-
ter etiam contraria vno tempore perpetiatur. Quò autem id facilius quod dicitur intelligas, alteri
etiam exēplo adhibere animū præſtiterit. Vidiſti opinor qn̄q; coniecto in aquam quietam lapide,
ex hoc quidem moueri aquam incipientem, in orbem autem motum extendentem, tanq̄ centrum
ſit id quod percuſſit. Cùm ergo vno tempore in diuerſas placidæ tranquillæq; aquæ partes duo
lapides coniecti duos effecerint circulos, qui per ſeſe inuicem ferantur, contrarios conſpicies in
quauis aquæ particula motus. Quæ res viris etiam naturæ ſtudioſis dubitationem non paruam
attulit, num aliæ partes ab vtroque motuum, an eædem ab vtroque, mouerentur: nam quòd circu-
lus circulum non ſiſtat, nec vltra prorſumq; ferri prohibeat, id manifeſtiſſime cernitur. Id ipſum
item fieri mihi intellige, cum eodem tempore pedes quidem in calidam, manus verò in frigidam
indideris:

A indideris: in totum enim corpus vtriuſq; affectionis motus peruadit, ſubcontrarijq; inuicem occurrunt: referatq; forſan nihil, etiã ſi contraria non incedant ſemita, ſed vnus ab vno, alter ab altero pede, proficiſcatur. Tunc enim nec nihil pati corpus, nec ab altero duntaxat dicere queas: nam & manifeſto patitur, & ab ambobus patitur, incaleſcens, ac frigeſcens. Quod vtiq; & in febribus lyperijs & hepialis euenire autumno, extra q̃ ꝙ in illis non extrinſecus, ſed ex ipſo corpore, caliditatis frigiditatiſq; affectus exoritur. Quòd ſiquis dicta aſſequi nequeat, certè ex eo quod iam dicetur, facillimè periculum facere poſſit: etenim non longè ab ijs quæ inquirimus abeſt, ſed ex linguæ affectuum numero exiſtit. Nam ſi parem abſinthij portionem melli exquiſitè cõmiſtam, linguæ imponas, γλυκύπικρον (quemadmodũ poetæ amorem cognominant) hoc eſt ex amaro dulce, quod ex ambobus miſtum fuerit, videbitur: nimirum cum haud alio tempore mellis ſaporem lingua ſentiat, alio vero abſynthij, neq; alterum ſolum, verùm perpetuo ex vtriſq; inſolentem quandam miſtionem permiſtam. Tale quid euenit cũ in vnum ſuccum coierint auſtera & nitroſa facultas, ſiue id natura miſcuerit, ſiue à medico fuerit compoſitum. Nam eodem tempore lingua vtriuſque ſucci qualitatem percipit: ac ſi percipit, nimirum & afficitur, idq; pro familiaribus illorũ viribus. Neceſſeq; eſt quanq; aliarum corporis partium ſimiliter affici, etiam ſi qualitates ipſas non ſentiat: ne-

B que enim in patiendo aut non patiendo, ab alijs linguam differre putandum, verùm eo quòd ipſam nihil familiarium affectuum ob exquiſitam ſentiẽdi facultatem latere poſſit. Quòd ſi ad id non nihil faciat ipſius raritas: quippe ſucci facilius in profundum penetrantes, atque in molliculas partes actionem exerentes, tum validam quidem affectionem, tum vero ſenſum eius imprimunt euidentiorẽ: veruntamen maior vis in ſenſu accurato potius q̃ in affectionis robore conſiſtit: cũ affectionis robur nihilo ſecius & in exulceratis partibus fiat, ſed quia exacta ſentiendi vi carent, idcirco ſuccorum qualitates non percipiunt. Liceat vero cùm in illis, tum etiam ante illas, non dum videlicet cute oxulcerata, miſtam ex contrarijs facultatibus actionem ſimul in corpore fieri, colligere. Etenim ſi parti inflãmatæ ſolani ſuccum imponas, denſari eam conſtipariq; & cohiberi tranſpiratus conſpicies. Itaq; ſi pluſculo id ipſum tempore facias, non rubram ſeruabis particulam, ſed aut liuidam aut atram efficies: id quod aſſidue in eryſipelatis à medicis pleriſq; fieri videre eſt: nam & ea tempore dura atraq;, immodice refrigerando efficiunt. Quòd ſi ergo non ſolanum, ſed anthemida, hoc eſt chamæmelum, parti inflãmatæ impoſueris, eam prorſum contra affici videbis: quippe quæ rara, fuſa, mollis, laxaq; euadet, {cũ non dum cutis exulcerata fuerit:} multumq; illius ſuperfluitatis, quæ ſub ipſa continetur, tranſpirabit, nec liuida amplius atra'ue erit, etiam ſi vel pluri-

C mis deinceps diebus chamæmelo vtaris. Fundere enim hoc ac digerere per halitum poteſt, haud quaq̃ contrahere, condenſare'ue, aut tranſpiratus prohibere. Quòd ergo ſolano, chamæmelũ contrariũ ſit, illinc liquet: quòd vero etiam ſi vtranq; cõmiſceas, euidenter tamen vtriuſq; vires perſpicias, ego ſanè expertus ediſſeram: quanq̃ te quoq; malim ipſa re experiunda euentũ cognoſcere, q̃ narranti mihi fidẽ habere: id quod, ſcio, efficiet quiſquis veritatis amore tenetur. Oportet vero vt in re iam patenti orationem abſoluere. Si enim ſimul impoſitis ſolano & anthemide, neq; ita denſa, dura, tenſa, liuidaq; reddatur, atq; ſi ſolo vſus ſolano eſſes: neq; adeo rara, mollis, laxa, rubenſq;, ac ſi chamæmelo ſolo vſus fores, ſed dictorum mediam accipere affectionẽ particula conſpiciatur: cõſentaneum eſt vtrunq; medicamentum ſecundum ſuã operatum eſſe facultatem. Nam ſi neutrum quicquam egiſſet, ſed quieuiſſet vtrunq;, quam ab initio affectionem particula habebat, eam haud dubie ſeruaſſet, non ſecus ac ſi omnino nihil impoſitum foret: Sin autẽ alterum quidem eorũ operatum fuiſſet, alterum vero penitus deuictum, non mediam affectionem, ſed extremarum alteram, perpeſſa particula eſſet. At ſi vtrunq; agit, eaq; contraria facultatibus fuere, contraria vtiq; eodem tempore corpus perpeſſum eſt: nec enim partitis inter ſe agendi viribus operabantur, tanquam ſi vtriſq; exempli cauſa totum diem impoſitis, ſex horis prioribus medicamentorum alterum, reli-

D quis vero ſex alterũ ſuo viciſſim munere fungeretur: nugax enim hæc eſt hypotheſis, nec ſolum demonſtratione, ſed probabilitate quoq; omni deſtituta. Quanq̃ profecto nec ita quidẽ fundi contrahi'q; ſubiectam contingit ſubſtantiam, velut in ijs qui in balneis lauantur, poſtea'q; ingrediuntur frigidam: ſed potius ita, vt ſi lauanti frigidam aquam adſpergas: ſic enim non diuerſis temporibus, ſed eodem contraria perpetietur. Igitur quemadmodum in medicamentis compoſitis mirum non eſt, ſi contrarij ſimul affectus corporibus infligantur, ita neq; in ſimplicibus, cum & ipſa ſenſu quidẽ omni atq; cognitione ſimplicia appareant, verùm natura ſint cõpoſita. Quin etiã quemadmodũ in ijs, quæ nos cõponimus ac cõmiſcemus, interim, ſi ita viſum eſt, plus adſtringentis ſucci indimus: interim plus dulcis, aut amari, aut ſalſi, aut acris, aut alterius cuiuſpiam contrariorum: non nunq̃ vero vtroſq; partibus paribus: Ita quoq; naturam in arboribus, fruticibus, animalibus, & in ipſa quoq; terra, contrarios temperare ſuccos paribus aut portionibus, aut viribus alienum nõ eſt: poteſt etiam quandoq; alterum vincentem efficere. Itaque actiones eorum in miſturis paribus ſimiles euadent, in imparibus autem diuerſæ. Ne quis ergo putet (quod & ſupra monuimus) nihil referre, adſtringentem ſuccum dicas, an adſtrictionem: nam adſtrictio vna res ſimplex intelligitur, adſtringens vero duplex: ſicut & calfaciens partim ſimplex & ſummũ, vt ignis: partim per exuperantiam caloris, vt ſanguis. Sic adſtringens quoque aliud ſummum eſt, vt exempli cauſa, alumen,

&

& melanteria,ſiue attramentum ſutorium,& galla, & rhus: Aliud quia adſtrictionis cuiuſdam eſt E
particeps, velut pyrum, vinum, malum, roſa: nã minimũ omnino eſt in roſa quod adſtringit, mul-
tis numeris eo, quod non eſt eiuſmodi, ſuperante. Quapropter non ab re exigui quoq; adſtrictio-
nis effectus ſunt, tanti ſcilicet, dum à relaxandi facultate quæ roſæ ineſt, corporum illi admotorum
robur non exoluatur. Itaq; mirandum non eſt medelam eſſe eam inflãmationum, ac potiſſimum
dum increſcunt adhuc atq; augentur, pluſq; etiam dum incipiunt.

Quòd Roſaceum, vtpote olei roſæq; mediam ad vnguem naturam obtinens,
Inflammationum optimum In augmento Remedium ſit. CAP. 17.

ROſaceũ vero (vtpote cuius natura olei roſæq; in medio eſt) in inflãmationum augmentis opti
mum eſt remediũ. At oleum cõmodũ eſt, vbi inflãmationes maximè vigent: id quod experi-
menta docent: cauſam autẽ nos in tractationibus de medendi ratione exponemus. Porrò roſaceũ,
vt quod in medio eorũ ex quibus confectum eſt conſiſtit, vtiq; & in medio tẽpore vtilitatẽ oſten-
dit. Nam per initia repellere cõprimereq; influxus oportet: in vigore autẽ ita per halitum digere-
re, vt morſus abſit: at in incrementis repellere ſimul ac digerere. Id quod ſiquis nudũ, citraq; iam
dictas ratiocinationes audiat, fortaſſis fidẽ non habebit: nunc autẽ mirer, ſiquis adeo ſit ſtupidus, vt
rationi non dũ acquieſcat. Etenim indicationes in inflãmationũ incrementis contrarias eſſe neceſſe F
eſt: nã ſemel vnoq; impetu ab adſtringentibus contrahentibuſq; ſubſtantiam ad laxantia funden-
tiaq; tranſire planè abſurdũ eſt: Sicuti ſanè æquum eſt in intermedio principij ſtatuſq; ſpatio, dum
videlicet morbi adhuc increſcunt, nec planè repellere ſicut in principijs, nec itidẽ digerere ſicut in
vigoribus: ſed perinde vt morbi conditio media eſt inter contraria, ita medicinã quoque mediã eſſe
oportet, quæ videlicet nõ vt in principijs adſtringat, nec vt in vigoribus, digerat. Atqui mediũ om
ne ex contrarijs miſtũ eſt, ijſq; totis per tota tẽperatis, aut per exiguas particulas ſenſum effugientes
eorũ, quibus apponuntur. Porrò, hoc an illo modo roſaceũ miſtũ eſſe velis, mea quidẽ certè nihil re
fert: nã vtroq; modo propoſitũ demonſtrari poteſt. Satis autẽ certò ſcio, ſi ratiocinationes oẽs, tum
quas Theophraſtus memoriæ prodidit, tum quas nos toto hoc tractatu cõplectimur, multũ animo
verſaueris, te ſecundũ miſtionis modũ reperturum. Quin & in profundum penetrare, & corpora
arentia magis q̃ oleum humectare, roſaceum poteſt: arbitrorq; ſubinde roſaceo te prædenſas coria-
ceas tunicas teri vidiſſe: quoniam neque oleum, neque hydrelæum, quod ex aqua & oleo miſtis
conſtat, eam probè mollire ac madefacere poſſit, quia videlicet craſſiorum ſunt partium, q̃ vt pe-
nitus imbibi ac penetrare queant: roſaceo vero præter cætera quæ poteſt, paucula quædã ineſt ad-
ſtrictio, haud parum huic rei conferens. Nam quæ magnopere auſtera acerba´que ſunt primo ſta- G
tim contactu ſuperficiem condenſantia, humorem ingredi imbibi´que prohibent: at quæ paulum
quidem adſtringunt, cæterum plurimum in ſe continent eſſentiæ tum tenuis, tum tepidæ, tm̃ abeſt
vt præ adſtrictione ingredi altius corpora admota prohibeantur, vt ẽt ab ea, magis. ſ. impellente, iu-
uentur. Quę aũt penitus tenuia calida´ que ſunt, magis digerunt diſcutiunt´ que humores ex corpo
ribus quibus admouentur, q̃ alios ipſa apponant. Porrò quæ frigida ſunt & craſſioris eſſentiæ, om-
nino nullum introducere humorem queunt. In quibus verò humiditas ineſt tenuis pariter & tepi-
da, hæc per eſſentiæ quidem tenuitatem & tepiditatem prompte´ mobilia, corporum quæ contin-
gunt, meatus ſubire nihil prohibet. Quòd uerò non admodum calfaciunt, ex eo liquet, ꝙ exiſten-
tem in illis humiditatem non digerant. Si verò præter q̃ ꝙ ſint eiuſmodi, inſuper exiguam adſtri-
ctionem poſſideant, quæ tenues particulas meatum iam ingreſſas in profundum propellere valeat,
ipſam´ que extrinſecus ſuperficiem quadantenus conſtringere ac condenſare, ea inter omnia hume
ctantia efficaciſſime´ humectant. Adſtrictionis enim {maioris} natura eſt, ut meatus occludere
præoccupans, vicinam´que ſubſtantiam ad ſe contrahens, conſtipans´ que, iis quæ humectare va-
lent, impedimento exiſtat. At quæ adeo infirma eſt, vt in roſaceo, quæ vincatur ipſa potius q̃ vin-
cat, tenues calidas´que roſacei particulas præuertere quidẽ nequit, ſed ubi illæ altius penetrauerint, H
in ipſam iam tum ſuperficiẽ agere incipit, pro viribus conſtipando, contrahendo, ac condenſan-
do. Ex quo neceſſario ſequitur, vt quæ ingredi meatus anteuerterint exigua corpuſcula, intrò pro
pellantur, ac meatibus præcluſis foras regredi inhibeantur.

Quòd quæ Frigiditate interimunt, Deleterijs, ex Mutationis celeritate vti corrũpant, euenit: ac
proinde Alienam requirant Caliditatem, quæ velut manu in totum deducat corpus. CAP. 18.

SAnè ad opera eiuſmodi non mediocriter confert innata corporibus noſtris caliditas, quippè quę
intro ad ſeſe attrahat, & cõminuendo extenuet. Hinc eſt quòd & quæ natura frigida ſunt medi-
camenta, nempe quæ deleteria nuncupantur, vtputa cicuta, papauer, hyoſcyami ſemen, mandra-
gora, & quæ eius ſunt generis, citius magiſq; in calidis naturis vim ſuam exerant: Cuius & tu, ta-
metſi vnum ex ambiguorum difficiliumq; problematum numero habitũ id fuerit, haud difficul-
ter, modo non ſegniter ijs quæ dicimus aduerteris animum, ſolutionem inueneris. Etenim cum ſit
impoſſibile vt talia interficiant, niſi prius cor refrigerent, ſanè intrò cõminuta extenuataq; ingre-
diantur neceſſe eſt: Id quod ex ſua natura præſtare nequeunt: quippe quæ craſſarum ſunt partium,
nec facile moueri poſſunt: nec vt minutim concidantur, prorſumq; ferantur, ex ſua natura obtinẽt:
verum adſcititiam caliditatẽ requirunt, quæ in minuta ſecet, extenuet, atq; cõminuat, quæq; velut

manu

A manu ducat, atq; in ſubtiles partium omnium meatus deducat. Itaq; ſi quãdo ea abſit, cunctantur
dantq; in maioribus meatibus hærentia, & venis atque arterijs velut innatantia: ac temporis ſpatio
interim per longos errores ac multas iactationes ab humoribus quæ in eis ſunt, viciſſim non nihil
perpetiuntur. Oſtenſum eſt enim iam ſæpenumero, in ſeſe mutuo qualitates omnes quadántenus agere: nam & lapis ab aſſiduo aquæ ſtillicidio excauatur: gladiusq; ceram ſecando hebetatur.
Monſtratum etiam eſt actiones à ſolidis animantium partibus perfici: quare cum hæ non dum à refrigerantibus medicamentis refrixerint, animans ſuperſit neceſſe eſt. Porrò refrigerari nequeunt
prius, ꝙ illa in proprios iſtarum meatus ſubierint: atqui ex ſua id natura craſſioribus frigidisq; medicamentis datum non eſt, niſi ſuccurrat quod velut deducat. Deducit porrò, vt cauſa primaria, arteriarum attractio, oſtendimus enim ipſas inter dilatãdum vicinum omne attrahere: vt ſecundaria
vero & materialis, eſſentiæ tenuitas: quam cùm ex natura ſua non obtineant frigidiora craſſiorumq; partium medicamenta, ijs vtiq; opus habent quæ præbeant. Corpora itaque quæcunque
temperaturæ ſunt frigidioris, ea arteriarum tractum imbecilliorem poſſident (id quod etiam demonſtratum eſt) atque in minutas particulas medicamentorum ſubſtantiam redigere nequeunt.
Proinde medicamentum & ipſum cunctando tardandóq; temporis ſpatio aliquid perpetiatur par
B eſt. Itaq; interim accidit vt concoquatur, velut lactucæ ſuccus: nam & is tempore concoquitur: at
ſi integer ad cor pergere properaret, non ſecus atq; cicuta hominem interficeret. Euenit autem id
ipſum alijs quoq; omnibus admodum refrigerãtibus ſuccis: nam niſi celeriter interimere poſſint,
ſanè ex hoc omnino nullius effectus redduntur. At quæ aut eroſione aut putredine enecant, ijs vt
tempore inualeſcant accidit: ſiquidem temporis ſpatio putreſcunt omnia, id'q; magis in humido
calidóq; loco. Meritò ergo fit, vt quæ frigore ſuo noxam inferunt, ijs actionis celeritas ad perniciem proficiat: quippè quæ alioqui ſpatio excalfacta, vim per quam agebant, deperdant: At quibus actio conſiſtit in putredine, ijs tempus actionẽ adauget, qm̃ ſcilicet & putredinẽ. Nec enim animal vllum interire poteſt, quin cor ab agendi munere ceſſet: fieri porrò vt ceſſet nequit citra maximam intemperiem, ſiquidem non ſimpliciter ꝙ par eſt aut calidius, aut frigidius, moueri deſinet:
eodem modo, ſi modice ſiccum aut humidum euadat. Minus enim ſuo fungetur ob haſce quidem
intemperies munere: cæterum motu non vacabit prius ꝙ immenſam aut caliditatem, aut frigiditatem, aut reliquarum qualitatum aliquam acceperit. Porrò medicamentis quæ frigore occidũt, vbi
ad cor pergere cunctantur, ſimile quid accidit, quod lignis humidis viridibus frequenter euenit.
Hæc ſiquidem ſi multa aceruatim in ignem conijciantur, eũ celerrimè extinguunt: ſin vndiquaq;
C in orbe compoſita prius ſiccentur, ac incaleſcant, & deinde ſenſim inijciantur, tantum abeſt vt extinguant, vt etiam alimento illi efficiantur. "Sic hominem quidem cicuta necat tum ob meatuum
amplitudinem, calorisq; multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiãnum
ad cor pertingens: Sturnos vero ob cauſas contrarias haud enecat, vtputa cũ & retineatur & cunctetur, ac ſeſe temporis tractu concoqui præpararíq; à corde tanq̃ à foco incaleſcens ſinat, non ſecus ac ligna extrinſecus. Quare nec id quidem mirum dubiumq; relinquitur, ſed eſt quale lactucis
accidit, quippe quæ moderato eſu hominẽ nutriant: At ſi quiſpiam expreſſum earum ſuccũ largiter hauſerit, non ſecus profectò morietur, q̃ qui aut cicutam, aut papauer ſumpſerit. Sicuti ergo lactuca ſi cor refrigerauerit, interimit: ſin concoquatur, alimentum animali efficitur: Ad eundẽ, arbitror, modum cicuta hominem quidem celeritate diſtributionis interficit, ſturnos vero tarditate
ipſa nutrit. Si vero exiguum quiddã ſumatur, mortẽ homini nequaq̃ inferet. Id quod anus Athenienſis experimento docuit, cuius apud omnes percelebris memoria eſt. Etenim ea à minima cicutæ portione auſpicata, nullo detrimento ad permagnã progreſſa eſt copiam: principio enim paucum exiguitate ipſa deuictũ eſt, at conſuetudo naturale reddidit. Nec enim nunc locus eſt, vt cur
plurimũ poſſit conſuetudo, curq; velut altera ac adſcititia natura ſit, vti à veteribus proditũ eſt, cau-
D ſam reddam: nam ita maius euaderet operis acceſſorium, q̃ ipſum opus: vt omittam quòd ſeparatim de hoc tractauimus: Verùm connectendus eſt perficiendusq; præſens ſermo.

A.l.2.t.1.c.2. fol.92.f

Quòd Medicamentorum quæ Frigiditate ſua interimunt, Nullum prorſus Genere Lethale ſit, ac deleterium, ſed ſola Quantitate. CAP. 19.

EOrum ergo medicaminum quæ frigore interimunt, nullum genere lethale eſt, ſed ſola quantitate: At in erodentibus, putrefacientibus, atq; excalfacientibus haud ita ſe res habet: ſed de his
paulo poſt dicetur. Quæcunq; autem frigiditate occidunt, ea exigua quantitate ſumpta mortem nõ
adferent, non magis q̃ ſi copioſæ flãmæ pauxillum aquæ inſtilles, aut lignum inijcias humidum ac
viride. Quemadmodum itaq; niſi calorem habeant abundantem, qui tum cõminuat, tum ad cor
vſq; perducat, interficere nõ poterunt: ſic ſi quod cõminuit ac deducit, multo valentius fuerit, prorſum deuincet, mutabitq;, ac alimento vt ſibi ſit medicamentum, efficiet.

Quòd Medicamẽta quæ natura ſunt Frigida, Iure à Veteribus Poteſtate frigida appellẽtur. CAP. 20.

QVamobrẽ eius quoque nunc protinus meminiſſe oportet, veteres medicamenta natura frigida, poteſtate dixiſſe frigida: nam ea quoque quadántenus refrigerandi potentiam à nobis
accipiunt, ſicut excalfaciendi calida. Quòd ſi alio modo illa, alio vero iſta, nihil vtique
refert: generale enim idem communéque vtriſque eſt, nempè alterationis principium ex paſſuro

corpore

corpore in acturum medicamentum procedens. Nam quæ poteſtate quidem ſunt calida, alteran- E
tur eo duntaxat, ꝙ incaleſcant à nobis: at quæ natura frigida, tum ꝙ cõminuantur, tum ꝙ adſcititiũ accipiant motum. Cùm itaq; ipſis tanquam frigidis agere abſque corporis patientis auxilio non licet, iure poteſtate frigida dicuntur: nam vt actu nos refrigerent, non prorſum ex ſeſe obtinent, verum à nobis prius perpetiantur vt refrigerent, oportet: etenim in minuta conteri, & aduentitium motum accipere, affectus ſunt medicaminum. Attamen ſicui libeat ea actu frigida nominare, haud equidem repugnem, modo omnis in verbo diſſenſio ſit, res autẽ vtriſq; confeſſa: ſiquidem (quod paulo ſupra monuimus) id genus omnia calidum corpus quo agere poſſint poſtulant. Ea propter meconium hoc eſt ſuccus papaueris, & cicuta, ſi vino miſta bibantur, ocyus necant, licet non quouis temperata modo. Si enim ipſa pauciſſima plurimo vino miſceantur, prorſum deuinci poſſint: ſi vero pauculo multa, deducuntur quidem ad cor, vinci autem nequeunt. Siquis vero papaueris ſuccum, quãtus interficere poteſt, hauſerit, ac etiãnum tamen ſuperſit, recta ratione & hunc quoq; ſanabit largè epotum vinum vetus, magiſq; etiam ſi generoſum fuerit, nam id quoque magis calefacit. Quòd vero cor non dum admodum refrixerit, liquet, quandoquidẽ adhuc homo viuit. Tum autẽ digeſtionis in corpus tarditate quadantenus mutatum iam à corpore eſſe medicamentum, ſicuti lignũ viride vbi proximè ignem aliquandiu iacuerit, nec id quidem obſcurum eſt. Calidũ itaq; F
id temporis vinum ebibitum præſentiſſimum eſt remedium: noſq; etiam quendã extremè iam refrigeratum vini lesbij potione ſeruauimus. Poteſtq; idem falernum, ſurrentinum, aruiſium, tmolites auſterum: ac quotquot calida ſimul exquiſite vinoſa fuerint vina, eundem cum lesbio præſtare
* κιῤῥὸς. valent effectum. In ſumma quod tenui perlucidaq; ſubſtantia eſt, colore vermiculo aut flauo, odore gratum, quodq; dum temperatur, plurimam aquam expoſcit, id tum admodum excalfacere eſt natum, tum facile vndiq; per corpus vniuerſum deferri. Tale ergo natura vinum, ætate vetus, meracius temperatum, eos etiã qui refrigerati iam ſunt perſanat, nec ſolum à papaueris ſucco, aut alio quopiam refrigerãtium medicaminum, verum etiam qui in morbis aut ex ſtomachi, aut ex cordis affectu, ſyncopam patiuntur. At quod cum refrigerantibus medicamentis, quo celeriorem mortẽ afferant bibitur, id nec multũ eſt, nec generoſum, ſed quod cõminuere ea, ac diſtributionis ſui impetu in cor perducere modo valeat. Atq; de his quidem hæc ſufficiant.

De Actione Medicamentorum, quæ Putrefactione & Eroſione nos necant. CAP. 21.

QVoniam autem de ijs etiam medicamentis, quæ eroſione ac putredine interimere ſunt nata, dicturum me, ꝙ tempore pernicioſiora reddantur, & ipſo genere naturam noſtram corrumpere poſſint, non vt refrigerantia duntaxat multitudine, ſum pollicitus, tempus nunc eſt G
promiſſis ſatisfacere. Coniuncta eſt enim quadantenus quæ de his habetur oratio, ijs quæ de medicamentis poteſtate calidis dicuntur: veriſimile ſiquidem eſt pleraq; eorum etiam actu eſſe calida, ſed iccirco nos fugere, quoniam aut ipſi plurimum habeamus caloris, aut craſſa eorum eſſentia ſit.

Redigamus enim eadem rurſum in memoriam, nempè ꝙ in balneo frigida videatur vrina: itidemq; memoria repetamus, ꝙ cum in ſolium calidum deſcendere non valeremus, aliud prius minus calidum ingreſſi, nullo negocio quod antea intolerandum videbatur, poſtea pertulerimus. Quin & aqua fontium tempore hyberno quibus manus algent, tepida apparet, cùm alijs minimè videatur eiuſmodi. In ſumma enim (id quod antea quoq; diximus) pro ſuo vnumquodq; affectu corpora admota ſentire conſueuit. Sic ergo ſi manum habens frigidam, eam in tritici aceruum immiſeris, luculenter calorem percipies: ſin calidam, nequaquam. At ſi ſtercori columbino accumulato, potiſſimũ ſylueſtrium columbarũ, manũ inſeras, etiam ſi calidã, manifeſtã tamen ſenties caliditatẽ. Sic miſy, ſory, chalcitis, ærugo, calx, aliaq; id genus innumera, ſi illis aceruatis manũ altius inijcias, protinus videbuntur eſſe calida. Cæterũ ſi bolum ex eis vnã acceperis, cuius extrinſeca ſuperficies ab ambiente extrinſecus aere ſit refrigerata, merito nullũ percipies calorẽ, quippe qui refrigeratas tantũ eius partes contingas, idq; antequã in minutas redactæ ſint. Ad eundẽ modũ hyeme ſæ- H
penumero tũ putealis, tũ magis fontalis, calida tangẽtibus eſt viſa, verũ ſiquis calfactis prius manibus cõtigerit, frigida videbit. Memorariq; ſanè poſſint alia id genus infinita, quibus facile adduci quiuis poſſit, vt credat medicamẽta poteſtate vt ad nos calida, alteri aiantiũ generi actu eſſe calida.

Quòd rectè quæ Erodendo Putrefaciendoq; interimunt Medicamenta, Genere, non qualitate Deleteria ſunt dicta: Et ꝙ Quanto in corpore morantur diutius, Tanto & magis agere ſunt nata. CAP. 22.

ATque hæc quidem obiter dicta ſunt. Cæterum quæ nos contactu, aut per putredinem, aut per eroſionem, interficiunt (nam de his habebatur oratio) ea recta quidem ratione humanæ naturæ deleteria toto genere exiſtimata ſunt, non vt frigefacientia, duntaxat quantitate: Hæc enim interdum vincuntur, & nutrimentum animali redduntur: putrefacientia autem etiam ſi quantitate minima ſumantur, omnino tamen corrumpunt, quia videlicet quæ putredini obnoxia ſunt, calore humiditateq; putreſcere ſolent: atqui calidus humidusq; ſanguis eſt. Itaque putreſcere nunquam ceſſare poſſunt, ſimulq; viciſſim putrefacere, quæ σηπεδονώδη à putrefactione vocantur medicamina. Proinde longo etiam poſt tempore à quo ſumpta ſunt, non nulla interimunt, potiſſimum quæ craſſa terrenaq; eſſentia ſunt. Hæc enim corporibus noſtris inhærentia

inſi-

A inſidentiaq́3, dein temporis ſpatio putreſcentia, erodunt corrumpuntq́3 vicinas corporis partes.

Qua cauſa Putrefacientia Medicamina, Licet genere Lethalia ſint, Non tamen Perpetuo occidant. CAP. 23.

AT quæ tenuiora ſunt, etiã excerni interim cũ excrementis poſſint. Fereq́3 accidit, vt duas ob
cauſas iſtas quãdoq3 medicamenta putredine ero ſione ue necantia non interficiant: Vnã vide-
licet, quã modo admodũ dicere delij, nẽpè cũ vnà cum excremẽtis excernuntur prius, q̃ iniuria cor-
pus afficiant: Alterã, ſi cui accipienti bona foueat fortuna, videlicet aut cibis, aut quæ alioqui con-
ferunt, vtenti: aut medicũ qui curando præſit, nacto: nã, vbi grauis ab ijs noxa illata eſt, malũ neque
victus ratione, neque generoſorũ medicaminũ, medicíq́3 auxiliantis ope, ſiſti poteſt. Quòd ſi pror-
ſum exile ſit deleterium, nihil repugnat, quò minus illud quoq3 nihil perficiat, propterea ꝙ cũ recre
mentis excerni poſſit, aut idonea victus ratione ſuperari: V tputa ſi cantharidis ſit centeſima drach-
mæ particula: nam id prius q̃ noxam animali inferat, vnà cum vrinis excernatur. Sanè cantharides
vrinam cientibus medicinis miſcentur, ſicut pleraq3 alia lethalia alexipharmacis, hoc eſt amuletis.
Atque id genus medicamenta cõpoſita ſi aptè mixta fuerint, omnino efficaciſſima ſunt, quoniã ad-
modũ quod ex cantharide conficitur, vrinæ mouendæ accõmodũ eſt. Feruntur enim alioqui ſpon
B te ſua cantharides per vrinam ad veſicam, atque ſic rodendo eam exulcerant: verum vbi paucum
ex illis, multis miſcetur bonis atque vtilibus, illa quidem velut manu ducunt, rodere tamen ne-
queunt. Opus eſt enim vt quicquid agat, etiam ſi ſit valentiſſimum, aliquam tamen & magni-
tudinem habeat: Quando nimirum & ignis ipſe ſi prorſum minimus ſit, præter q̃ ꝙ non vret, nec
calfaciet quidẽ: quippe cùm & centeſima ſcintillæ portiuncula ſenſu nobis ſit imperceptibilis. Ex
quibus patet, quæcunque frigiditate interimunt, ſi paucula ſumantur, nutrire corpus poſſe, velut la
ctucæ ſuccum: at quæ putrefaciendo erodendóq3, ea nunquam nutrire, ne ſi præ paruitate quidem
innoxiè corpus permeent: genere nanq3 talia humanæ aduerſantur naturæ.

Quòd in Medicamẽtis, Diſſimilaris ſubſtantiæ ſit miſtura: Ac proinde Vbi fine ſuo purgantia fruſtrantur, Interim quidem extremè Lædimur, Interim vero Nequaquam. CAP. 24.

.l.2.t.1.c.1. ol.91.c QVemadmodum "autem in ſaporibus ante monuimus, nullum propè eorũ alienæ eſſe qualita-
tis expertem, verum ſiue in arboribus, ſiue in herbis, ſiue in fructibus, miſtos ſemper alte-
rius generis eſſe ſaporibus: Ita in medicamentis intelligere oportet, multas diuerſi generis
miſtas eſſe ſubſtantias: id quod inuenias, ſi conſideres granum cnidium hoc à cnico differre, ꝙ plu-
rimum habeat caliditatis. Nam ſimilitudinem vtriuſque ſubſtantiæ tactu viſuq́3 cognoſcere liceat:
C præterq́3 ea tertium eſt, ꝙ ambo pituitam detrahant: oſtenſum eſt ſiquidem nobis in cõmentarijs
de naturalibus facultatibus, quòd qualitatũ, quæ in ſubſtantijs ſunt, proprietatibus attractiones
perficiantur. Attamen grano cnidio multum permiſtum caloris eſt, qua re à cnico diſtat. Idcirco
purgantium medicamentorum, vbi foret purgatione fruſtrantur, quædam extra q̃ quòd noxã cor-
pori nullam afferunt, etiã alimentum homini præbent: alia vero in corruptionem, ac tanq̃ in ve-
nenum vertuntur. Prorſum enim medicamentum purgans, vel cum vno ſaltem humorum, qui in
corpore ſunt noſtro, ſimilitudinem obtinet, non autem pe*rpetuo permiſta eſt vis aliqua venenoſa: *ἐξ ἅπαντος
quamobrem nec perpetuo, licet non purget, iniuria afficiet, verùm concoctionẽ accipiet, talemq́3 *ideſt ex foto.*
producet humorem, qualem trahere natum erat.

Quamobrem, Cùm qualitatum proprietate Attractiones perficiantur, Purgantia medicamenta perpetuò Humores attrahant Familiares, Nec tamen vnquam à Familiaribus attrahantur. CAP. 25.

NOn autem me fugit, qui in naturalium facultatũ cõmentarijs exercitatus ante non ſit, haſce
ratiocinationes non ſatis conſequi poſſe. Demonſtratũ.n. ibi eſt pleraſq3 perfici attractiones
qualitatum familiaritate: proinde quanq3 ſingillatim animãtis particulam familiare ſibi nutrimen
D tum attrahere. Ad quam ſententiam ſeu dogma ſequitur medicamenta purgantia eſſe quidem de-
trahendis humoribus familiaria, verum quæ attrahunt, quodãmodo eſſe efficaciora valentioraq́3,
ſicuti magnes lapis ferro: quippe qui ad ferri naturã accedat, inq́3 ferri metallis reperiatur, eiq́3 ma-
gnopere ſpecie perſimilis ſit: verũ fortior eſt quodã modo, vt attrahere ſit aptior, q̃ attrahi. Quin
nec cnicũ quoq3 à pituitæ natura alienũ eſſe diffidendũ eſt, vti colore ſuo præ ſe fert: ſed tamen ca-
lore ipſo q̃ pituita valentior eſt, vt trahere q̃ trahi magis par ſit. Ad eundẽ modum granũ cnidiũ ſi-
quando forte à corpore noſtro vincatur (id quod aſſidue cnico vſuuenit, rarius autẽ grano cnidio,
.l.2.t.2.cap. nimirũ ob robur) vice purgationis alimentũ efficitur: velut veratrũ ſemper "coturnicibus. Volo
50.fol.117.e autẽ (quandoquidẽ in hunc ſermonẽ deſcendimus) logici cuiuſpiã meminiſſe theorematis, quod
& in cõmentarijs de demonſtratione monſtrauimus, cæterũ in rem præſentẽ haud inutilis. Eſt autẽ
theorema eiuſmodi. Demonſtrationũ aliæ, quòd ex neceſſitate hoc illi inſit, concludunt: aliæ, quòd
ineſſe poſſibile eſt. Harũ ipſarum quædã in id quod ex neceſſitate ineſt recidunt, quando videlicet
ex neceſſarijs conſequuntur principijs, velut in hoc ipſo quod modo monſtrauimus. Siquidem in
grano cnido & enico pituitoſum ineſſe ſuccũ euidẽter monſtrare non eſt: tamen poſſe eſſe, ac pro-
babile veriſimileq́3 eſſe, ratione colligitur. Sed quia attractiones ſubſtantiarum fieri ſimilitudine
oſtendimus (demonſtratũ.n. ſubinde eſt, in purgationibus attractionẽ eſſe eorũ quæ purgantibus

medi-

medicamentis ſimilia ſunt, haud vero omnium ſimul ſuccorum alterationem) ſimilitudinē ineſſe quandā vtriſq; ſubſtantijs, & eius videlicet quod purgat, & eius quod purgatur, neceſſe eſt. Porrò cùm quod purgatur, pituita eſt, quod trahit, pituitoſum ſit oportet. Pituitoſum autē eſſe oportere quod trahit diximus, non autem planè pituitam: etenim ſimilitudinem ineſſe ſubſtantijs diximus, non identitatem: contrarium enim cecinimus. Nā neque ferrum attrahit ferrum, neque caro carnem, ſed lapis ſideritis ferrum, caro ſanguinem. Differunt enim, mea quidē ſententia, idē & ſimile: quippè pituitæ pituita eadē eſt, & cnicum cnico, ſimilis autem pituitæ cnicus, non tamen idem. Neque enim quæcunq; edulia aut bilioſa aut pituitoſa dicimus, perinde tanq̄ bilē aut pituitam continerent ſic nuncupamus. Huius enim opinionis abſurditatem deteximus cùm in naturalium facultatum cōmentarijs, tum multis alibi locis. E

Quòd in Purgantibus medicinis Duplex inſit Similitudo, Nempè quædam Actu, & quædam Potentia. CAP. 26.

QVapropter prætereunda ſunt omnia huiuſmodi. Illud vero rurſus repetendū eſt, quòd purgantiū medicaminū quædā iam etiā poſſident idoneā ad attractionē ſimilitudinē: quædā non perfectè quidē eam obtinent, verū in animantis corpore accipiunt, non ſecus atque vrentia medicamenta, quæ cauſtica Græci vocant. Itaq; duplex quoq; in his ſimilitudo eſt, vna actu, altera potentia, velut & in alijs oībus. Quin & permiſtæ ſunt ſimilibus in vnoquoq; ſuccis alij diſſimiles, qui partim quidē medicaminoſi ſunt, partim non. Quare vbi purgationē haud aſſequuntur, quædā purgantium malū corporibus noſtris inferunt, quædā vero alimentum exhibent. F

De Superpurgationibus, quas Ὑπερκαθάρσεις Græci vocant. CAP. 2[7]

POrrò quoniā ſemel ſermonē de purgantibus medicamentis attigimus, præſtiterit fortaſſis non nihil quoque dicere de nimijs purgationibus, quas ὑπερκαθάρσεις Græci vocant, quaſi ſuperpurgationes dicas. Euenire igitur eæ ſolent, cū purgans medicamen vſqueadeo inualuit, vt in vaſorum ad ventrē pertinentiū oſculis mordicationē apertionemq; multā relinquat: aſſidueq; iritans conuellensq; corpora, quæ in vaſis ſunt vires diſſoluat. Nam, quod in ventre euenire conſpicimus, vbi vires eius in extremam inciderunt infirmitatem, idem in venis accidere putandum. Quid porrò eſt quod in ventre euenit: vomitus totius eius quod deglutijt, vbi videlicet ſuperiores eius partes debilitas occupauit, inteſtinorum vero leuitas, vbi inferiores. Oſtenſum eſt autem & de hiſce latius in tractatu de vacuandorum cauſis. Huiuſmodi affectum exiſtere in venis exiſtimandum eſt in ſuperpurgationibus. Cum autem per initia modica etiānum ſit & apertio & imbecilitas, tum quod & tenuiſſimū eſt minimeq; naturæ familiare, excernitur: "ſed vbi vtraque adaucta eſt, iam tum etiā craſſa, & quæ naturæ familiariſſima ſunt, euacuantur: Quā ob rē flaua bilis primo, pituita ſecundo loco, tertio loco atra bilis, poſt hæc poſtremus omnium in ſuperpurgationibus effunditur ſanguis, vtpote qui naturæ ſuccus ſit familiariſſimus. Ante hunc vero primus G A.l.1.f.4.c. fol.75.f

deNatu.hum. cō.2. t.31. 1ª. 31 g quidem qui tenuiſſimus, poſtremus qui craſſiſſimus. Diſſeruit autem & Hippocrates in ‖ libro qui de Natura humana inſcribitur, de ordine qui in iſtis euacuandis ſeruari ſolet. Ac nunc quoq; ne quid huic ſermoni deſit, dicendum eſt. Etenim, ſi quod pituitam ducat, medicamentum exhibeas, prima quidem in ſuperpurgationibus flaua, mox atra, tertio loco ſanguis eijcitur. At ſi, quod flauam bilem detrahat, pituita conſequetur, tertia atra, quartus demum reddetur ſanguis. Quin & ſi atram bilem purgare ſit natum, eam quidem primam euacuabit, poſt quam flauam, deinde pituitam, omniumq; poſtremus ſequetur ſanguis, tanq̄ ex inanimis iam vaſculis effluens, vt quæ ſumma iam debilitas occupet, quæq; ad extremā oſculorum apertionem peruenerint. Ex quibus manifeſtum eſt poſtremum in ſuperpurgationibus vacuari humorem, qui idē & familiariſſimus eſt: aliorum autem vnumquemq;, prout aut craſſus eſt, aut tenuis.

Quæ cauſa in Superpurgationibus Humores, minime purganti medicamento familiares, itidem euacuentur. CAP. 28. H

CÆterum "cauſæ, quamobrem omnino & qui alieni ſunt à purgante medicamento ſucci vnà excernantur, in hiſce tribus conſiſtunt, vaſculorum ſcilicet imbecillitate, oſculorum laxitate, & purgantis mordicatione. Cùm enim vaſcula non amplius in ſeſe continere ſuccos poſſunt, & oſcula eorum recluſa fuerint, nec iritare medicamentum deſinat, poſſitq; non amplius familiarem trahere ſuccū, neceſſe omnino eſt reliquos quoq; quo diximus ordine excerni. Satis enim erat vnica mordicatio, quæ organa ad excretionem excitare poſſet: multo ergo magis id fiet, vbi & apertio, & imbecillitas vaſorum coierit. Fit autem, vt ſupra diximus, apertio ob medicamenti potentiam: ob quam videlicet mordicatio itē prouenit: Vaſorum autem imbecillitas tum ob ingentem defatigationem, quā ſcilicet, dum à purgante medicamento mordica*rentur, ac veluti emulgerentur, acquiſierant: tum ob intemperantiam, quæ in ſuperpurgationibus occupat. Quēcunq; enim humorum penitus euacuaueris, intemperantiam conſequatur neceſſe eſt. Itaque ꝙ à purgante & alieni quoq; vacuētur ſucci, eas habeto cauſas: ꝙ vero ſupradicto ordine, vacuandorum humorum tum tenuitas, tum craſſitudo in cauſa eſt: & ad hæc prout magis & minus animantium conſtitutioni ſuccus quilibet familiaris eſt. A.l.1.f.4.c. fol.75.f

*In antiquis cod. legit μύζεσθαι. i. ſugerentur.

Galeni

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI

De Tenuibus & Craſsis Partibus, Saporumq; & Odorum eſſentia, & facultate, Quæ in Medicamentis ſimplicibus cernuntur.

Quid Tractatum fuerit, Quid reliquum ſit Tractandum. Item de Differentia ſenſus Linguæ, & Cæterarum partium. CAP. I.

B QVo pacto igitur dicatur frigidum, calidum, humidũ, ſiccumq́; facultate medicamentum: tum qua ratione id explorare oporteat: ſupra definitũ eſt. Porrò, quoniam non nulla emollientia dicuntur, relaxantia, rarefaciẽtia, condenſantia, emplaſtica, ac digerentia, multaq́; his ſimilia alia, præſtiterit & de his differere: vnà vero cum iſtis, aut etiam ante ea, de ſaporum omniũ & eſſentia, & facultate, de qua & in fine primi horum cõmentariorum verba fecimus, quãdo.ſ. Platonis ex Timæo dictionem adſcripſimus. Verum ibi quidẽ gratia paſſionum ſenſibilium, quas lingua in quoq; eorum perpeti eſt nata: at hic de eſſentia & facultate ſermo habebitur: quandoquidẽ & aliæ animantis partes ſimiliter vt lingua perpetiuntur, ſed paſſionũ ſenſum non exacte percipiunt. At lingua præterq̃ quòd perpetiatur, ſenſus etiã perfectionẽ poſſidens, earũ omnium naturas dignoſcere poteſt. Nec enim hoc dicendum eſt, calidum, frigidũ, humidum, ſiccumq́; linguam calfacere, frigefacere, ſiccare, aut humectare poſſe, aliarum vero quãuis non poſſe: immo vti hanc, ita & alias omnes ſingula afficiunt & alterant, tantùm diuerſitate in ipſis exiſtente pro minoris, maiorisq́; ratione, haudquaq; in ipſo, vt ſic dicã, affici aut non affici. Quippe, quòd lingua non ſecus atque alia quæuis animantis partiũ calidũ, frigidum, ſiccũ, humidumq́; dignoſcere corpus valeat, cuiuis clarum eſt: amaritatem ve- C ro, dulcedinem, ſalſitatem, aciditatem, auſteritatem, acerbitatem, acrimoniam, hæc ſola diſcernere creditur: tametſi paſſionum ſimilitudinẽ inuenire eſt cum in alijs partibus omnibus, tum maxime in vlceratis. Nã cutis duritas denſitasq́; excludit, reſiſtit, prohibetq́;, quo minus foris incidentium facultates intrò in carnem ipſam penetrent.

Quó nam modo Frigidum Corporibus noſtris Mordax appareat: & Qua differat ab ijs quæ caliditate mordicant, Nempe quòd continuum diuellat, cuius rei cauſas adducit: At calidum, quòd Subſtantiæ continuitatem Erodat. CAP. 2.

SIc enim & illud ab Hippocrate dictum eſt, ‖ Vlceribus frigidum mordax: tametſi cuti priuſq̃ vlceraretur, mordax nequaquam eſſet. Eſt vero & oculis, & naribus, & ori, externis partibus animalis, frigidum mordax: nec minus internis, ventri, & inteſtinis: vt difficile ſit non nunquam diſcernere, an à frigore quis, an ab humorum mordicetur acrimonia. Eueniunt autem hæc non ab re. Siquidem, cùm frigidum quæcunque contingit, eorum & contrahat ſubſtantiã, & condenſet conſtringatq́;, primum tenues tum excernantur humiditates neceſſe eſt ſicut ex oculis lachryma, ex naribus muccus: poſtea vero etiam mordax appareat, licet alia ratione quàm in calido. Nec enim erodendo, quod continuum eſt, ſed diuellendo, moleſtum ac mordax eſt frigidum. Quare nec D duris corporibus tale apparet. Nam dum mollia contrahuntur comprimunturq́;, humidum exprimi contingit, ſimulq́; partes diuelli: humidum quidem, ſicut in ſpongia à manibus noſtris contracta compreſſáq́; diuelli autẽ, ſicut in ijs quæ diſtrahuntur, diuelluntúrq́; ſiue à noſtris manibus, ſiue aliunde. Tale quid rara molliáq́; corpora à frigido perpetiantur neceſſe eſt, raritate frigus promptè intrò recipiente, multóq́; etiam promptius partibus in ea mollibus, quæ in profundo ſunt, à frigore concreſcentibus. Frigidum itaq́; ſpiramenta cuncta in raris corporibus ſubiens, qualia ſunt vlcerata omnia, oculiq́;, & nares, ac os, venter'q́;, omnes refrigerandorum corporũ partes circunquaque amplectitur, & quodãmodo multis circunquaque anſis eas contrahens atque condenſans à continuis auellit. Quæ dum patiuntur, multa fieri ſpatia inania neceſſe eſt, non tantum quia tenues exprimantur humiditates, verum etiam quia ſubſtantia mollis in arctum contrahatur. Atqui ſpatium inane in ſibi continuis corporibus, ſeruata etiamnum continuitate, fieri non poteſt. Ergo ſi fieri id conſtet, clarum eſt illam deperdi, ac corpus continuũ diſtrahi, ex quo moleſta mordax'q́; ſenſus exoritur affectio. Tametſi non eadem vtriſque qualitas eſt tum ijs quæ frigore mordicant, tum ijs quæ calore: ſed in illis protinus & contractionis condenſationis'que ſenſus percipitur, in his diſſolutionis & fuſionis. Quin nec par eſt vtriuſq́; affectus celeritas, verum in refrigerantibus quodammodo tardior & cunctantior eſt mordacitas, at in excalfacientibus celerrime penetrat.

5. Apho. 20. Ext. ord 39.a

trat. Quando igitur abunde definitum eſt tum ipſa rerum natura, tum etiã qui in nobis fit ſenſu: E
clareq́; expoſitum eſt, quo pacto calidũ, quoq́; frigidum, mordax appareat: colligere quẽq; apud
ſeſe nunc oportet vel anteq̃ à nobis id audiat, mordicantiũ medicaminũ alia calida facultate, alia fri-
gida neceſſario eſſe. A nobis autẽ diſtinctiones eorũ exactè addiſcere licebit, vbi prius cõmonefece
rimus poculum & balneum, cum temperata ſint, calida à nobis dici non nunq̃ appellationis abu-
ſu, quandoquidem eucrata ſiue temperata dici debebant ac ſymmetra potius, q̃ calida. Ergo quæ
ſic calida ſunt, grata amicáque ſunt: funditur enim quod in corporibus noſtris conſtiterat, atque
*Aľ rationabiliter. concretũ fuerat: quo maxime affectu voluptas animantibus conſtat: At ſi moram etiã trahant, ſen-
ſim quoque & ipſa moleſta euadunt: ad tantam enim fuſionis immoderationẽ ſic recidunt, vt ſub-
ſtantiam noſtrã etiã digerant, diſſoluant, atque diſpergant. Verum nec ſiquidẽ mordicatione infe-
ſtant, ſed animi afferunt deliquium, vireſq́; deijciunt, vt mors quoque tandẽ ſequatur. At, quæ his
magis ſunt calida, ſecant, diſtrahunt, diuiduntq́; ſubſtantiã: quare neceſſario mordacia videntur,
velut aqua feruens, ac ipſe ignis. Eundẽ in modum frigida quæ contrahunt, non dum tamen con-
tacti corporis continuitatẽ diuellunt, frigida duntaxat ſunt, haud etiã mordacia. At quæ ſuprà q̃
ꝗ contrahunt, etiã conuellunt, ea vtiq; omnia violenta condenſatione vtuntur, quo circa & mor-
dacia apparent. Igitur ſubiectã materiam contrahere & condenſare frigidi ſemper proprium eſt: F
fundere autẽ atq; liquare calidi: vtriuſq; vero immoderatius aucti, cõis eſt mordicatio. Etenim quę
ſummè frigida calidaq́; fuerint, præter omnes alias, quas modo memorabam, raras molleſq́; par-
tes, cutem etiam noſtrã inuadunt. Memini me quãdoq; per niuẽ iter feciſſe tam altã & copioſam,
vt nulla terræ pars nuda conſpiceretur: aer exactiſſime purus erat, ſpirabat'que à niue quidã ven-
tus adeo frigidus, vt non oculos modo, & nares, & totam adeo faciẽ mordicaret, verum etiã ſiquis
forte manum protuliſſet, ſimiliter illã afficeret. At quæ à ſumma frigiditate, aut caliditate abſunt,
cutem non mordicant: Frigida quidẽ, quoniam continuitatem eius ob duritiẽ diſtrahere nequeãt,
neq; in profundum ſubire præ ſuperficiei denſitate valeant: Calida autem, tum quòd non erodant,
ſed duntaxat fundant, tum quòd interdum meatus promptè penetrent. Plurimum autem ad id ge-
nus paſſiones facit eſſentiæ medicamentorum vel tenuitas, vel craſſitudo. Siquidẽ frigida quæ te-
nuium partium ſunt, cum magis in profundum tranſeant, vehementius etiam proinde mordicãt:
Calida vero quæ craſſarum ſunt partium, quoniam plus vlcerant, violentius idcirco etiã affligunt.
Tenuiorum itaq; partium aer eſt, craſſiorum terra, medium eorum tenet aqua. Sed aer accenſus,
fit flãma: terra autem, pruna: at aqua vehementem ſanè caliditatem accipit, ſed nec flãma, nec
pruna propter innatam humiditatem efficitur. Siquidem flãma & pruna ignis ſunt genera: ignis G
autem omnis calidus eſt & ſiccus: at aqua ſicca vt ſit, fieri nequit, proindeq́; ipſius ignis exactè qua-
litatẽ ſicut aer & terra non accipit. Nullum eſt itaq; æquè calidum pharmacum, vt aut flãma, aut
pruna, aut feruens aqua: immo vt ſit vel calidiſſimum, omnino tamen plurimum ab illis vinci-
tur. Procedit autem ad vſtionem vſque medicamentorum caliditas, vbi videlicet in craſſa conſiſtit
eſſentia: Quæ vero ſubtilium partium ſunt calida, non nunq̃ omnino non mordicant, ſed calfa-
ciunt duntaxat. Eſt autem vbi & mordicent, non tamen vrant.

Quæ vocemus Tenuium Partium, & Quæ Craſſarum. CAP. 3.

SEd quid'tenuium partium, quid'ue craſſarũ eſſe intelligamus, cõmemorare oportet. Nempè A. l.2.t.1. c.4. fol.94.g
quæ celeriter in tenuia ſoluuntur, tenuium appellantur partium: at quæ id perpeti nequeunt,
craſſarum. Quòd ergo ea ſoluantur, calor qui eſt in animantis corpore, cui vnũquodq; applicari
contingit, in cauſa eſt: quòd autẽ in tenues craſſas'ue partes cõminuantur, id à ſua ipſorum natura
obtinent. Quocirca refrigerantium medicaminum ea quæ craſſarum ſunt partium, mordicare ne-
queunt, vtpote quæ extimã cutis ſuperficiem penetrare non valeant: At quæ tenuiũ ſunt partiũ,
& perfacile penetrare poſſunt, & in profundum ſubeuntia molles animantis partes mordicant.
Mordicant etiã magis quæ cum tenuium ſint partium, inſuper inæquabilem obtinent temperiẽ. H
Sed ſupra demonſtratum eſt inæquabilia eſſe propemodum omnia: quippe aut impoſſibile eſt,
aut perdifficile vllam inuenire ſubſtantiam, quæ ad amuſſim ſimilariũ ſit partium. Vinum nanq;
diximus vnum quidem habere in ſe recrementum craſſarum partium, vnde, dum temporis ſpa-
tio ſecernitur, fertur'que deorſum, fæx conſiſtit: aliud vero ſecundũ, quod florẽ nuncupant, quod
dum vinum feruet ſupernatat, ſed poſtea ad fæces ſubſidit: tertium, aqueũ, quod toti vino permi-
ſtũ eſt, hoc primario potiſſimũ'que feruet: quartũ præter hæc eſt ipſum re vera vinũ. Oſtenſum ve
ro etiã eſt, quòd tum in oleo, tum in lacte, tum in alijs omnibus ſuccis, eadẽ ſit recrementorũ natu-
ra, multo'que magis in totis plãtis, metalliciſq́; omnibus. Quæ memoria tenentes nunc tẽpeſtiuũ
eſt de medicamentis omnibus conſiderare. Ac primũ oĩum cauendum eſt, ne nobis quoque, quod
pleriſque omnibus qui talia ſcrutantur, accidat. Nam quaſi omnia ſimilarium forent partium, ita
differunt, nec concedunt neque vinum, neque oleum, neq; reliquorum vllum, ex diuerſis facultate
partibus conſiſtere: immo multò magis mirantur, ſi de aceto audeamus dicere, ipſum ingenitam
vini caliditatem perdidiſſe, cæterum ex putredine aliã adeptum: cuius ſane ſententiæ eſt tum Ari-
ſtoteles, tũ Theophraſtus. Nã vinoſæ vini partes, dũ ipſum in acetũ tranſit, refrigerãtur: at aqueum
recrementũ putreſcens adſcititiã caliditatẽ obtinet, velut cætera omnia quæ putreſcunt: fit'q; acetũ
quiddam

A quiddam ex contrariæ facultatis partibus compoſitum, partim refrigerantibus, partim calidis, ſicuti vſtorum lignorum omnes cineres. Etenim in illis aliquid velut fomes quidam igneus (ἐμπύρευμα græci vocant) per exiguas partes diſperſum eſt, quod & valde calidum eſt: reliquum omne tum terreum eſt, tum frigidum. Iccirco cùm cinis aqua maceratur, ac per quædam corpora modicè rara colatur, fit vt calidæ acresq; partes vnà ferantur; reliquum quod eſt, non amplius calidum eſt, nempe quod igneas ſuas particulas in aquam depoſuerit. Vocant eam aquam hoı̃es græce κονίαν, (latinè lixiuium:) idq; proportione quadam aquæ marinæ & muriæ, diſpoſitionis generationis & facultatis ergò reſpondet: Illa enim ex aqua ſaleq; conſtant: at aqua quæ cinerem abluit, tum ex ipſa, tum ex partibus quas ſecum rapuit, compoſita, hoc pacto effecit noiatam κονίαν id eſt lixiuium: quod niſi antea ſcias ex aqua ac fuliginoſis cineris partibus effectum, forſitan ſimplex & incõpoſitũ eſſe corpus exiſtimes. Eiuſmodi quiddã in aceto nobis euenit. Nam cũ nequeamus ſenſu cernere ipſius generationem, rationi diffidimus. Cæterũ ſi nihil aliud, ſaltem conſiderantes omphacis cũ eo differentiã, æquũ eſſe credere ſciemus, ꝙ non acidus modo, ſed & acris quidã alius ei permiſtus ſit ſapor. Quamobrẽ perfecte omphacis ſuccus refrigerat: hinc eſt ꝙ ſummè ardoribus proſit, ſiue ori ventris impoſitum, ſiue totis hypochondrijs, ſiue cuilibet alij quod refrigerare libeat. Secus ve-

A.l.2.t.1.c.5. fol.94.c B rò habet acetum: nec enim ad vnguem vnũ eſt, neq; tm̃ acidum, ſed & acris alius quidam ei ſapor permiſtus eſt. Itaq; quod tm̃ eſt acidum, quicquid id fuerit, planè frigidum eſt, ſiue pyrũ, ſiue malũ, ſiue acinus vuæ, ſiue rubi, ſiue ipſius mori, ſiue rhœas fructus, (hoc eſt mala punica,) ſiue quiuis alius tum fructus, tum ſuccus, tum planta, vt oxylapathum, & oxalis, quam eandẽ oxyda quoq; nominant. Quippe ſi guſtanti vehemens atq; manifeſta illi ineſſe aciditas appareat, nec quicꝗ̃ preſe ferat acrimoniæ, omnino hunc ſuccum refrigerantem reperies: quin confidenter vtitor, ſiue ad ardores vti conſilium eſt hypochondrijs impoſito, ſiue ad eryſipelas, ſiue ad alium affectũ calidum. Similiter quoq; frigidos morbos ab eo oẽs palàm lædi comperies. Porrò vbi miſta tibi qualitas appareat cũ acrimonia, conijciendum eſt caliditatem quoq; ineſſe: Sin iuncta ſit aſtrictio, aliud eſt frigiditatis genus: nam acida frigiditas tenuium eſt partium, at adſtringens craſſarum.

Quomodo Exerceri oporteat in Agnoſcenda cuiusq; Saporis Facultate. CAP. 4.

SEd horum paulo poſt probationes afferemus in medium. At quod prius conſilium dari oportet ijs, qui talia abſq; ſophiſtica arrogantia, immo vnius veritatis gratia ſcrutantur, id nunc tempeſtiuum eſt expromere, Nempe ꝙ non ſola ratione exerceri per eas methodos logicas, ad quas nũquam hortari deſino, quasq; in cõmentarijs de Demonſtratione tradidi, ſed etiam guſtandi exercere ſenſum in ſaporibus oporteat: principioq; in ijs exquirẽdis ſolicitos eſſe, quæ vnam quampiam

C habeant qualitatem manifeſtiſſimam: Vt ſi acrimoniam cogitatione complecti clarè velis, id in allio, cæpis, & quæ ipſis ſimilia ſunt, efficies, aſſiduè guſtando, plurimumque dentibus mandendo, tum ita longo vſu paſſionis exiſtentis ſenſum memoriæ diligenter mandando atq; infigendo: Sin adſtrictionem, in galla, rhu, & ſimilibus: Si vero amaritatem, nitri felliſq; guſtu: Si autem dulcedi-

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.f nem, guſtu ſiræi & mellis: Ad hæc ſiue ἄποιον, hoc eſt quod qualitatis ſit expers: ſiue qualitate, quod ad guſtum attineat, medium voles comprehendere: aquam guſtare iubeo, & hanc vbi guſtaueris diligenter memoriæ commẽdare, eamque potiſſimum, quæ nullam dictarum præferat qualitatum, neq; dulcedinem, neque amaritatem, neque acrimoniam, neq; aciditatem: præter hæc quæ neque ſupra modum ſit aut calida, aut frigida. Nam hinc exorſus promptius & ad aliorum obſcurorum omnium ſaporum agnitionem peruenies, & ad eorum quos ego quidem dulces, alij verò quidam aqueos appellitant: qualis vtique eſt calamorum viridium, & graminis (agroſten Græci vocant:) ad hęc tritici, hordei, zeæ, aliorumque multorum, quæ Theophraſtus recenſet: inquirens an plures ſint ponendæ dulcium ſaporum ſpecies, an vero in maioris tantùm ac minoris inter ſe differre ratione exiſtimandi ſint. Sed de his alibi definiam.

Quòd Pharmacorum Emplaſtica vocata, cùm Media ſint in caliditate ac frigiditate, Terreſtria quoq; eſſe, ac Sine mordicatione ſiccare oporteat. CAP. 5.

D POrrò ſi qualem præbet ſenſum aqua planè omnis qualitatis vacua, talem in re ſicca inuenias, ea nimirum extra omnem eſt inſignem tum caliditatem, tum frigiditatẽ, mediam, quoad fieri queat, conſtitutionem obtinens, aut certè paulum ad frigidius declinans. At ſi talis cum ſit in caloris frigoriſque differentia, inſuper conſiſtentiam nacta ſit ſiccam, terreſtris ſit, ac citra morſum deſiccet, neceſſe eſt. Appellitant eius generis medicamenta omnia medici Emplaſtica: velut pleraq; quæ exactè lota ſunt, amylum, pompholyx, ceruſſa, calx, cadmeia, terra Cretenſis, Cimolia, chondrus, Samius aſter, & fullonum terra, ex emplaſticis ſunt pharmacis. Sunt verò ex eis non nulla nõ terrena ſolum, ſed aquea natura. Quin etiam quædam non parum in ſe aeris continent, omnia quidem glutinoſa, ac proinde emplaſtica.

Quòd Duplex eſt Emplaſticorum Natura. Nam partim Terrena ſunt exactè & ſicca, partim planè Viſcoſa & lenta, ſed miſta aqua terraq;, atque vtplurimum etiam aere. Communiter vero omnia mordicatione vacant. CAP. 6.

DVplex ſiquidem eſt emplaſticorum medicaminum natura, altera exactè terrea & ſicca, altera viſcoſa quidem omnino, ſed ex aqua & terra, & plerunque etiam aere miſta, ſicut oleum

dulce. Dictum autem retro eſt, quid dulce vocitem. Ergo hoc ex aeroſa, terrea, aqueaq́ʒ eſſentia tē- E
peratum eſt. At oui albumen ex iiſdem quodammodo, ſed magis tamen terrenum oleo eſt. Quin
& quod lactis eſt caſeoſum, emplaſticum quoqʒ eſt, & ſuillus adeps. Nam tauri ſanè & † hirci pin-
guedo acrimoniam & multam & igneam poſſidet: Bouis aūt capræq́ʒ minus quidē, iam vero quo-
dā modo & horum adeps acris eſt: nam taliū animantiū pinguedo ob craſſitiē adeps appellatur:
eſt.n.non calidior tm̄, ſed & magis terrena ſuum pinguedine. Anſeris autē & gallinacei calidior eſt
pinguedo, & ſiccior ꝙ ſuum: quin & ſubtiliorum partium, & minimū terreſtris, ſicut & auiū om-
nium: quandoquidem & corporis ipſarum ſubſtantia non parum habet aeris. Sed de his alibi tra-
ctabitur. Quæcunqʒ ergo pinguedines non dū vllam nactæ ſunt acrimoniam, emplaſticam & illi-
nendi poros facultatem obtinent, eamq́ʒ tanto efficaciorem, quanto ſicciores, magiſq́ʒ terrenæ fue-
rint. Huiuſmodi eſt cera elota, deponit ſiquidem & ipſa quam habebat à melle acrimoniam. Satis
verò conſtat, hæc à me non dicta eſſe de cera quæ natura ſua amara eſt, qualis eſt pontica: ex abſyn-
thio nanqʒ ea amaritudinem obtinet: ac ſi vel ſexcenties eam laueris, prorſum tamen omnē amari-
tatem haud elueris. Fugienda verò etiam illa cera eſt, quæ ex acri & thymoſo melle conficitur, cum
planè ab omni mordacitate alienum præparare voles medicamentum. Quocirca ad lauandum ido
nea eſt, quæ ex melle facta eſt tum aquoſiore, tum minimè mordaci. F

† videant qui in dyſenteriis paſſim hircino adipe vtuntur.

Quòd Adſtringentia Medicamenta Acidaq́, Licet vtraq́ qualitate ſint frigida, Inde tamen diuerſa ſunt, quòd Aſtringentia terrena ſint craſſæq́ eſſentiæ, Acida vero tenuis. CAP. 7.

AT que emplaſtica quidem medicamenta eiuſmodi ſunt: ſed ad acida adſtringentiaq́ʒ reuertor.
Adſtringentia certè terrena ſunt & craſſa corporis conſiſtentia, qualitate verò frigida: Acida
autem tenuitate pollent corporis, ſed perinde vt adſtringentia refrigerant. Vtriqʒ gemina probatio
eſt, nempe ex ſenſu quæ ab inductione eſt: & ex ratione, quæ ex ſubſtantia eorum colligitur. Prior
autem probatio ea dicetur quæ vulgo quidem eſt appertior, cæterum ad ſcientificam demonſtra-
tionem minus habet virium. Arborum fructus quotquot nobis vbi maturuerint, dulces appa- A.l.2.t.1.c.3. fol.93.g
rent, nuper enati, acerbi ſicciq́ʒ ſunt conſiſientia, † pro ſui nimirum parentis quiſque natura (ceu
quodam ait loco Theophraſtus) oliuæ, vuæ, mala, mala punica, mora, palmulæ, pyra: at progreſſu
temporis humidiores redduntur, acquirunt que ad acerbitatem aciditatem: quam ſenſim exuen-
tes, poſtea dum matureſcunt ac perficiuntur, dulces euadunt. Sunt qui non in arboribus, ſed poſtea
cum decerpti conditiq́ʒ aliquandiu fuerint, dulcedinem accipiunt. Alij ſunt, qui non interueniente
aciditate, ſed palàm ab acerbitate in dulcedinem tranſeunt, ſicut oliuæ. Quin ꝙ calido matureſcunt
coquunturq́ʒ omnes, clarum eſt. Tum ꝙ id ipſum duplex ſit, alterum proprium, & cuiqʒ ingenitū: G
alterum externum, à Sole videlicet, ſed tamen naturæ ipſorum conueniens ac familiare: ſi quidem
meminimus quæ nobis perpetuo propoſita ſunt elementa: & ipſum vtiqʒ clarè cognorimus. Por-
rò ſi, cùm initio acerbi eſſent, tempore matureſcentes dulceſcunt, ſequitur ex calore ipſis proueni-
re dulcedinem, acerbitatem vero aciditatemq́ʒ conſtitiſſe ex frigore. Quoniam autem principio A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
lignoſi cum ſint (vt & Theophraſtus dixit) ſicci quoque ſunt, ſimulq́ʒ acerbi, verum affluentis po-
ſtea humoris copia acidos efficiat, palàm eſt ſaporem acerbum magis eſſe terrenum, acidum autem
magis humidum. Itaque & Plato rectè definijt dicens, Quæcunqʒ partes eiuſmodi in ſuccis defe- »
runtur terreſtres, eæ liquefactæ contrahunt atque exiccant humidas linguæ ſenſibiles partes: ac ſi »
exaſperant, acerbæ, ſin minus id faciant, auſteræ apparent. Rectè autem & nos præter hæc dicemus »
frigidum eſſe temperie ſaporem eiuſmodi. Nam ſi terrenus fuiſſet duntaxat, emplaſticus, non acer-
bus foret. Iamq́ʒ oratio quodammodo ad eſſentiam ipſam tranſgreſſa ſaporum, demonſtrationem
attingit ſcientificam. Quippe ſi ab acerbo ſapore manifeſtè linguam contrahi, ſiccari, aſperariq́ʒ cō-
tingit: oſtenſumq́ʒ ſuperioribus libris eſt, ab vnico frigido contrahi, conſtringi, denſariq́ʒ corpora:
liquet planè frigidum eſſe ſaporem acerbum. Quoniam porrò inæquabiliter deſiccat (id eſt enim,
quod exaſperat) fuerit ſanè omnino etiam terrenus. Siquidem aqueum corpus omnia æquabili-
ter penetrat atque peruadit, eiq́ʒ inſeparabile eſt, etiamſi diuulſum ſit, vt rurſum vniatur: at terreno H
corpori quod in ſaporibus defertur, iam antea ineſt diuulſio, ſimulq́ʒ vt nunquam deinceps facile
coeat. Quin ſi eius recorderis, quod vtriuſqʒ ſingulatim paſſionis eſt proprium, iiſdem ipſum ſub-
ſcribet ac teſtificabitur. Velox ſiquidem acidorum ſaporum tranſitus in ſentientibus partibus fieri
conſpicitur, acerborum autem tardus: tum acida quidem in alto magis agere apparēt, in ſuperficie
aūt acerba. Hæc itaqʒ oīa craſſarū eſſe partium acerba indicant, acida verò tenuium. Multum ergo
inter ſe hæc conueniunt, tum ea quæ à rerum dicta ſunt eſſentia, tum ea quæ per inductionē eorum
quæ ſenſu ſunt inuenta. Porrò nihilo deterius fuerit, mentionem rurſum de nominū vſu faciētes,
hæc quoqʒ adijcere, nēpe ꝙ vtraqʒ adſtringere dicantur, tum quæ acerba ſunt, tum quæ auſtera: ſed
in maioris minoriſq́ʒ ratione inter ſe differant: Tum ꝙ multæ inſint medicamentis qualitates, non
diuerſæ tantū, ſed & pugnantes, atqʒ interim etiam omnino ſubcontrariæ: Id quod retro ſatis oſten-
ſum eſt, cæterum ab eo nunc rurſus ordiri neceſſe eſt. Nam ſi guſtanti tibi idem adſtringens & mor
dax appareat, id miſſum facias medicamentū, iubeo, atqʒ illud quæras, quod abſqʒ mordacitate ad-
ſtringat. Ac ſi neqʒ acidū appareat, neque dulce, neque amarū, ſed ꝙ fieri maximè poſſit vnā poſſi-
deat qualitatē à miſtione alienā, nēpe adſtrictionem, ita deniqʒ experientia examinabis, quomodo
ſæpenumero

† pro generantis arboris.

A ſæpenumero faciendum ante propoſui. Sin adſtringit ſimul ac mordicat, aut aliam quãuis qualitatem ſeu facultatẽ adſtrictioni iunctã habeat, fruſtra eſt ac ſuperuacaneũ, vbi adſtrictionis actionem explorare conſilium eſt, ad experimentum tale ducere pharmacum: incertum eſt enim, num ob adſtrictionem, an ob aliã quãpiam admiſtarum illi qualitatum, an ob vtraſq; ſic in corpore ſibi applicato egerit. Etenim chalcitis, miſy, chalcanthos, ſori, æris ſquama, cum ſimul adſtringant & mordicent, ſecundum vtraſq; qualitates in quouis admotorum corporum actionem exerunt: nec tñ dicere nos apertè queunt, an ab adſtrictione vrendi vim habeant, an ab acrimonia. Mittere itaq; illa præſtiterit, & multa deinceps alia guſtare, ſynceram ſeorſum adſtrictionem intuentem, ac quoad fieri poſſit per ſeſe exiſtentem: ac vbi tandem talem quãpiam reppereris, ita deniq; medicamẽtum iudicare ijs methodis, quas ſuprà à me frequenter audiuiſti: Vtpote, ſi guſtanti tibi balauſtium, aut galla, aut cytinus, aut hypocyſtis, aut ſolanum, aut glaucium, aut acacia, aut ſuccus rhu, aut id genus aliud, exactè quidem eſſe appareat adſtringens, nec vllã manifeſtã habẽs aliam qualitatem, in hoc iam expendere ac diligenter explorare adſtrictionis actionem oportet. Porrò exploratio ipſa fieri (vt ſæpe diximus) debet tum in optima corporum conſtitutione ad vnguem ſanorum, tum in ſimplicibus affectibus, ſeu calidis, ſeu frigidis, ſeu humidis, ſeu ſiccis. Nam ſi corpus ſanum manifeſtò
B refrigerare cernatur, & calidis proſit affectibus, & euidentem quoq; laboranti ipſi frigidam afferat qualitatem, audendum erit de adſtrictione, ꝙ refrigeret, pronunciare: Sin contrà appareat, ſana'que ab eo corpora incaleſcant, & calidi affectus exaſperentur, frigidiq; iuuentur, nõ refrigerare, ſed excalfacere medicamentum eiuſmodi putandum eſt. Eodem modo de acribus, ſumendum experimentum in cæpis, allio, pipere, pyrethro, zinzibere, ſtruthio, elenio, calce. Etenim quemadmodum qui ſolani ſuccum piperi miſcuit, neutrum ſatis explorare poteſt: ſic nec quæ à natura ſunt miſta. Eundem in modum contemplandum de acida qualitate, de amara, de dulci cenſeo, vehementes
A.l.2.t.10, fol.93.g nimirum, & quæ quantum licet ſolæ ſint, in explorationem ducendo, & experientia vires eorum ſcrutando. Quippe quiduis te, quo modo ſit aut acerbum, aut auſterum, aut amarum, in experimentum ducere, tanquam in eo acerbitatis, auſteritatis, vel amaritatis facturum periculum, planè abſurdum arbitror. Nam ſi vnam duntaxat qualitatem poſſideat, idem erit medicamenti ipſius & qualitatis experimentum: ſin multas, ex omnibus nimirum miſtam medicaminum actionem ędet: quare vnius adhuc eius, quæ in iudicium veniebat, actio obſcura & incerta permanet. Itaque ſi, vt prius dictum eſt, iudicare oporteat, non rectè ſenſerunt qui nihil prorſum pronunciari poſſe de ſaporum facultatibus, exiſtimarunt, quiq; aliter iudicium ineundum cenſent: ſiquidem & de ipſis ali-
C quid aſſeri poteſt, nec iudicium aliter quàm nunc eſt dictum iniri conuenit. Sanè ſi id modò dixiſſent, planè opus non eſſe ſaporum conſideratione, cum vires medicamentorum expendimus (nam abſque his medicaminum vires experientia inuenire licet) laude illos potius, ꝙ vituperatione, di-
A.l.2.ct.c.3, fol.93.a gnos putarem: Verum vbi tanꝗ de re, neceſſaria quidem illa ſed incomprehenſibili, diſſerunt, bis reprehendendos iudico, tum ꝙ rem non neceſſariam habeant, pro neceſſaria, tum ꝙ conſequi eã ſe poſſe deſperant. Nam facultatis medicamenti cuiuſuis iudicium abunde citra ſaporum dignotionem ſola reperitur experientia, eum in modum habita, quem ſexcenties iam antea poſui. Atq; ego ſanè nunc, non quaſi aliter inueniri quod inueſtigatur non poſſet, ad ſermonem de ſaporibus deſcendi, ſed partim propter eam, quæ ad principia eſt, ſequelam, vt videlicet oſtenderem omnia ad elementorum rationes conſequi, nec quicꝗ vſquam inueniri pugnans: partim verò etiam vt illos coarguerem, qui adſtringentia omnia excalfacere contendunt. Quinimmo fuerit etiam non nullus eius ad præſens negocium vſus. Sed hæc poſtea monſtrare conabor. At nunc ad rem propoſitam reuertor: & hortor qui veritatis ſunt amatores, vt ipſimet adſtringentia omnia deguſtent, vti nos fecimus: ac vbi inuenerint aliquo in corpore perfectam adſtrictionem, quoad liceat, ab aliarum qualitatum miſtione alienam, tum denique experientia expẽdere tentent, frigidum ſit, an calidum, hu-
D midum, an ſiccum, corpus eiuſmodi. Sed hoc quiſquis ſapiet, ſeorſum ipſe faciet. Ego verò vt aliquid de mea afferam pronunciemq; experientia, fortaſſis neceſſarium fuerit, atq; in hoc quidem libro in genere, membratim autem in commentarijs ſequentibus. Fuerit aũt generalis de omnibus ſermo eiuſmodi. Corpus omne adſtringẽs, ab alijs, quod ſenſu animaduerti poſſet, qualitatibus ſyncerum, perpetuò comperi experiendo, refrigerare. Quin etiã non nulla ex ijs quæ qualitatibus miſta erant, nẽpe quæ modicè dulcia, aut amara, aut acria, apertè quoq; refrigerantia reperi, ſcilicet
A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a cum in eis adſtringendi refrigerandiq; facultas ita vincerent, vt alias obſcurarent. Eadẽ ratione acida vniuerſa, tũ ea quæ ſimpliciter acida eſſent, ſicut oxalida, & oxylapathum: tum miſtis quoq; alijs qualitatibus quædã ſiue dulcibus, ſiue acribus, ſiue amaris: nihilo ſecius refrigerãtia expertus ſum, qualia ſunt mala punica, mala, pruna, vuæ, mora, ficus, ceraſia, ipſumq; adeo acetũ: Sed huic, vt ſuprà dictum eſt, permiſta eſt quædã acrimonia: fructibus autem ijs quos ὀπώρας Græci vocant, dulcedines quædã & acerbitates: quibuſdã verò etiam amaritates quædã obſcuræ ac leues. Tum item quæ adſtringunt pariter, atq; acida ſunt, ea omnia quoq; manifeſtò refrigerare experientia cognoui. Sola verò dulcia omnia pro dulcedinis modo protinus etiã calorem continent: quocirca eorum quæ admodũ dulcia ſunt, nullũ omnino eſt frigidũ. Fuerint tñ quędam modicè dulcia, itidem frigida, ſcilicet qñ plurima corporis ipſius ſubſtantia aquea extiterit, ſed non adeo tñ frigida, vt id quod

valde acerbum eſt,aut acidum,ſed ſicut alicubi retro diximus de illis, quæ tepidum calorem poſſi- E
dent.Porrò "amara omnia calida ſunt,vt bilis,nitrum,vina valde vetuſta,ac numeroſa ſeminum co- A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
pia. Nam & ſemen rutæ, potiſſimum ſylueſtris,& tordili, & ſpondyli,melanthijq́ȝ:& lupini,ma-
gisq́ȝ agreſtes:orobi,& inter hos potius agreſtes,quiq́ȝ à ſecure pelecinus nuncupatus eſt,reperitur
autem in tritico:amygdalæ quædam,quæ ob id ipſum amaræ vocitantur:cucumerum quædam ſe-
mina,& ſemen mali medici,& ad hæc infinita alia,amara apparent guſtantibus.

Quod Per Acerbi ſaporis exolutionem Naſcatur Auſterus ſapor, Acidus, Dulcis, ac Pinguis. Soluitur autem Acerbus ſapor, cùm frigidus ſit & terrenus, aut excalfactione, aut humectatione, aut ſimul vtraq́ȝ. CAP. 8.

SEd infrà copioſius de amaris agemus. Nunc rurſum reſumpto de aſtringentibus atque acidis
ſermone,conuenientem ei finem imponamus. Ergo auſterum quod ſit acerbum exolutum, ſen-
ſum ad memoriam reuocare oportet.At quæ ſit eius generatio,nunc dicam. Quandoquidem cor-
pus acerbum terreum eſt ac frigidum, tripliciter neceſſariò exoluitur, aut incaleſcens, aut hume-
ſcens,aut vtrũq́ȝ ſimul perpetiens.Itaq́ȝ ſi caleſcat dxntaxat,id nec humidius eſt nec mollius:ſed du-
rum manens ſolã acquiret dulcedinẽ, velut roburneæ glandes, ac potiſſimũ quæ vocant̃ caſtaneæ.
Sin tñ humeſcat, ſiquidem ea craſſarum ſit partiũ & aquea humiditas, auſterũ euadet: cuiuſq́ȝ.n. F
ſaporis vires aquea retundit ac hebetat humiditas.Si verò tenuiũ partiũ & aerea ſit, aceſcet: oſten-
ſum nanq́ȝ eſt,frigidum ſubtile acidã efficere qualitatem. At ſi pariter & humeſcat & calefiat, hu-
miditate quidẽ aquea in dulcedinem, aerea verò tranſibit in pinguedinem. Perſpicuũ "ergo hinc A.ibidem g
iam euaſit,quo pacto fructus principio acerbi cùm ſint,proceſſu tẽporis quidam planè dulceſcant,
quidam aceſcant,non nulli fiant auſteri,aliqui etiã acerbi permaneant,tum quidam etiam pingues
reddantur.Et ſanè ſecundum propoſitarum qualitatum miſturas variam ſortiuntur mutationem.
Acerbus ad extremum perſeuerat fructus ilicis,arbuti,fagi,corni: ſiquidem frigidus ſiccusq́ȝ, qua-
lis erat ab initio, permanet,tantummodo mole increſcens, nulla præterea magna accedente altera-
tione: nam & arbores ipſæ tum denſiſſimæ ſunt,tum ſicciſſimæ, ac frigidiſſimæ. Acerbus ſimul
& dulcis,myrti fructus eſt,& pyri agreſtis,ac roboris. Magis tñ dulcis quàm acerbus, fructus caſtaneæ:
quem nominant. Tñ auſterus,vitis amineæ tum fructus,tum vinum,ac quotquot his ſimilia ſunt.
Auſterus vnaq́ȝ dulcis, fructus palmæ: Et inter vina ſurrentinum, ſabinum,albates,vt vocant, &
quæ eius ſunt generis: Solummodo dulce, theræum, & ſcybeliticum,& ſyræum,& alia quæcunq́ȝ
cũ iſtis conueniunt.Pinguis exactè, tum fructus, tum ſuccus oleæ,tum etiam alij omnes ex quibus
oleum cõficitur,ſicut ricini,raphanidis,& ipſa ſeſama,nucesq́ȝ,& amygdala. Nam id genus omnia G
vetuſtate prorſum efficiuntur pinguia, quippe in quibus aquea quidem excrementitiaq́ȝ humidi-
tas digeritur,propria verò à calore natiuo elaboratur atq́ȝ exactè concoquitur.

Quòd Amara ab Immodico naſcantur Calore, & immodicè ſint calida: Dulcia verò omnia calida ſint Miti Caliditate, quæq́ȝ non ſupra modum noſtram exuperet caliditatem. CAP. 9.

τὲν τῇ μεταβολῇ.

QVicunq́ȝ ergo fructus oleo ſi ſunt ſolummodo, edendo ij ſunt & dulces: quibus verò alterã-
ſcentibus amaror quidam aduenit,ij edi nõ poſſunt. Quippe amarũ omne eſui ineptum eſt:
taleq́ȝ efficitur à caloris exceſſu, ſicuti poſtea docebimus. Verùm "dulce omne calidum eſt, A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
nec immodicè calorem noſtrũ exuperat:immo ſicut aqua calida, cuius contactus voluptati eſt, ma-
ximè vbi frixerimus, hactenus videlicet nos excalfaciens, dum concretas frigore in nobis particu-
las fundat, non tñ ſoluat, aut ſecet, diſtrahat've continuum:ea,inquam,vt ſumma afficit voluptate,
ac vtiliſſima eſt:ſic omne edulium dulce,calidum ſanè omnino eſt, ſed non tãtum calore excedit,vt
is lædat,ac moleſtus ſit:ſed inter limites ſe cõtinet fundentis,lęuigantis,ac mollientis. Rurſum mihi
hic memoria repete quæ ſæpe antè dixi, quædam eſſe quæ vel vna vel duabus in ſeſe qualitatibus
& agunt & patiuntur: quædam verò quæ totis ſubſtantijs ſuis, quorũ in numero & medicamenta
non pauca dixi, & nutrimenta vniuerſa. Horum duplex eſſe genus apparet, prout ſignificauit & H
Theophraſtus. Nã quædã ſunt pinguia,velut pinguedo: quædã dulcia magis minus've,velut fru-
ctus oẽs quibus veſcimur, & animalium carnes, tum herbæ item multæ,ac radices,floresq́ȝ,& ger-
mina.Nam tametſi ſunt inter ea quædã acerba, ſicut pyra ſylueſtria, & corna,omnino tñ dulcedine
participant,niſi ſummè ſint acerba,velut galla,rhus:verùm ob hęc iam pro medicamentis ijs magis
quàm pro cibis vtimur.Apparent enim,quę citra laborant mulieres,quiq́ȝ impleti ſunt, & quibus exo-
lutus eſt ſtomachus, ea appetere deguſtare: Alioqui ſi eſuriant, contrà reſpuunt potius tum acerba,
tum acida:expetunt autem ac ſumunt quæ dulcia ſunt & pinguia,hisq́ȝ expleri deſiderant.

Quòd Pinguia, atq́ȝ adeo Quæcunq́ȝ nutriunt, ex Dulcium ſunt genere. CAP. 10.

SAnè verò fortaſſis & pingue ipſum dulce eſt, & quicquid "nutrit,ex genere eſt dulcium. Eue- A.ibidem fol. 94.a
nit autem id illis non ab re, ſed ſecundum ipſam quantum fieri poteſt nutrimenti ſubſtantiam:
quippe nutritio eſt euacuati repletio. Atqui quod euacuatum eſt familiare erat: quamobrem &
quod nutrit,familiare ſit neceſſe eſt.Porrò ſi familiare,neceſſario iucundũ amicũq́ȝ fuerit,protinus
etiam vt ad id quod nutritur,moderatè calidũ. Sed in hoc non parua eſt maioris minoriſq́ȝ ratio,quoniam
nimirum nec ad cibos accedimus planè ſecundum naturam affecti. Solum enim corpus eorum qui
cibum deſiderãt, inanitum ſit oportet,ſi exacti futuri ſint familiaris ipſorum qualitatis cognitores.

Nam

A Nam ſi præter id calidiores ꝙ conueniat, aut frigidiores euaſerint, ſeu toto corpore, ſeu pertinen-
tibus ad linguam ac ventrem locis, non ſolum quæ nutriant, verum etiam quæ refrigerent aut ex-
calfaciant, poſtulabunt. Proinde ſanè cibi quoq; illis aliàs alij videntur iucundiores. Nam cum du-
plex ſit genere iucundum, alterum quod impleat id quod euacuatum eſt, cuiuſmodi eſt nutrimen-
tum: alterum quod medeatur ei quod alteratum eſt, id quod iam medicamentum eſt: euenit vtiq;
cibis, vbi non modò vacuatis exhibentur corporibus, ſed etiam qualitate aliqua mutatis, duo-
bus nominibus delectent, vt cibi ſcilicet, & vt medicinæ. Sed vt medicamenta quidem, refrigeran-
do quædam, & excalfaciendo, & exiccando, & humectando, ex ratione iuuabunt & proderunt:
Vt nutrimenta verò ſola ea, quæ cognata ſunt, & familiaria totis nutriendorum ſubſtantijs. Pro-
tinus verò iſtis adeſt, vt moderatè ſcilicet ſint ad ea, quæ nutriuntur, calida. Quamobrem nec edu-
liorum, nec medicamentorum, vna eſt animantibus omnibus ſpecies: ſiquidem pro ſua vnaquæ-
que familiari ſubſtantia ſimul & affectione tum delectantur, tum iuuantur ab vtriſque. Sed ſi hæc
ſic habent, id quod in cibis minus erit dulce, minus quoque erit calidum: quod dulcius, tanto ni-
mirum erit calidius, quanto videlicet dulcius. Sin ad immodicum recidat calorem, nec eiuſmodi
dulce erit, ſed iam amarum apparebit, velut mel vetuſtum atq; decoctum, itidem'que aliorum dul-
B cium vnumquodque.

Quòd Amara Dulciaq́, partim Adſcititio Calore fiant, partim Proprio & ingenito. CAP. 11.

ETenim vt à moderato calore bifariam cuiq; corpori dulcedo prouenit: partim enim ſunt pro-
prio & inſito calore dulcia, partim verò aſcititio: ad eundem modum amara. Alia enim ſunt
quæ ſuapte natura immoderate excalfaciũt per eas, quæ temporis ſpatio eueniunt, mutationes: alijs
autem id accidit ab acquiſititio calore accenſis. At de amaris pòſt dicetur. Cæterum dulcia calore
proximè accedunt ad ea quibus apparent dulcia. Fiunt autem talia (vt dictum eſt) bifariã: quædam
proprio calore, vt mel: quędam adſcititio, vt ſunt omnia quæ ab igne præparantur, ac proinde dum
calida ſunt, ſuauiora ijs, quibus renutritione eſt opus, apparent. Porrò muſtum non ſuo modò, ſed
& acquiſititio calore dulce eſſe videtur. Multum enim ceu ardoris {Græci ἐμπύρευμα vocãt,} vt
Ariſtoteles & Theophraſtus cenſuere, ex ſolari calore tum acinis, tum alijs ineſt fructibus: à quo
id quod illis aqueum, ac velut etiamnum ſemicoctum reliquum eſt, ad concoctionem ducitur, con-
ficiturq;, ac tranſmutanti ſimile redditur. Nam ex quibuſcunq; pomis ſi ſuccum exprimas, eum
protinus non ſecus atque muſtum feruere deprehendes: tanto tamen feruoris diſcrimine, quanta
erit vnius fructus ab alio in calore diuerſitas. Sed vbi iam quod aquoſum ac ſemicoctum erat, traſ-
mutatum fuerit atq; confectum, & is qui feruorem concitabat calor euanuerit, iam tum deniq; quæ
C propriæ ſunt ſuccorum proprietates, ſyncere conſpiciuntur. Itaq; tunc quæ propria vinorum na-
tura ſit agnoſcimus. Qua in re animum diligenter aduerte, vt auſtera ſenſim auſteritatem depo-
nant. Semper enim, quæ inueterantur vina, dulcedinem quandam & acredinem adſciſcunt: quæ
verò prius inerat illis adſtrictio, eam tempore abijciunt. Eſt autem in quibuſdam vinis, poſtquam
efferbuerint, dulcedo quædam ſyncera, ſuauis, & propria ipſius ſucci naturæ, non qualis antè erat,
miſta ſcilicet ex proprio, atq; eo, qui circa ſemicoctum aquoſumq; excrementum erat, feruore. Igi-
tur ſi confeſſum eſt vina omnia vetuſtate fieri calidiora: auſtera verò primum quidem tempore dul-
cedinem quandam atq; acrimoniam depoſita adſtrictione acquirere: ac deinde increſcente acrimo-
nia ſenſim dulcedinem deponere: ac ſubinde rurſum maiori tempore acria admodum euadere, aſſi-
duéq; amareſcere: ac denique, vbi craſſeſcunt, penitus fieri amara: ſanè conſtat dulce acerbo eſſe ca-
lidius, ac dulci amarum. Atqui ſi verum eſt dulcedinem à moderatione prouenire caloris, patet a-
cerbitatem à frigido vincente perfici.

Quòd & Acidi Succi ex Frigore proueniant. CAP. 12.

POrrò ꝙ & aciditas à frigore procreetur, & antea oſtendimus. Verũtamen, quandoquidem in
præſenti diſputatione de naturali vinorum, quæ temporis ſpatio fiat, alte*ratione docuimus, nõ *μεταβολῆ
nihil quoque & de non naturali dicamus. Itaque vt vinum acerbum, tempore dulcius primum,
D mox acrius amariuſq; efficitur, denique planè etiam amarum redditur: ad eundem modum quod
velut rigorem perpeſſum eſt, acidius protinus redditur, ac ſi prorſum refrigeretur, penitus aceſcit.
Itemq; quod in fructuum collectione vindemiaq; per aſſiduam pluuiam aliena humiditate imple-
tum fuerit, quod'que alio quouis modo hu*miditatẽ acceperit, leui occaſione ea omnia promptè ace- *ὕδατος.
ſcunt. Contrà euenit ijs quæ igni admouentur. Nam & protinus ſtatim, & temporis progreſſu po-
ſtea ſemper dulciora euadunt. Quòd ſi multo etiam tempore durauerint, & ipſa nihilo minus ꝙ
cætera amareſcunt: videtur'que id ſibi quodammodo ſecundùm naturalem conſentaneum eſſe ra-
tionem. Nam ſi omphax acida eſt, vua verò dulcis: ac fructibus omnibus maturatio à ſolari proue-
nit calore: planũ eſt imperfectius & frigidius eſſe, quod acidum: perfectius verò & calidius, quod
dulce fuerit. Cùm ergo vinum perfrictione rurſum aceſcat, manifeſtum eſt, in eum illud humorem
conuerti, ex quo prouenerat. Diuerſis tamen hactenus viribus omphacis ſuccus acetum'que con-
ſtant, Quòd aceto accedat ex putrido calore acrimonia quædã: proinde Ariſtoteles rectè dixit ace-
tum proprio quidem vini calore eſſe frigidum, adſcititio calidum: At omphacis ſuccus calorẽ ad-
ſcititium non habet, ac proinde neq; acrimoniã. Accedit verò & in ſubſtantiæ tenuitate diuerſitas.

Siquidem omphacis ſucco acetum tenuius eſt: cui rei & ſenſus adſtipulatur: excellit enim quæ ab E
aceto infligitur frigiditas, eam quæ ab omphacis ſucco, vehementia & miſtione. Imbecillior enim
eſt quæ ab omphace fit refrigeratio, cum etiam alienæ in ſe caliditatis ne minimum quidem conti-
neat: At quæ ab aceto proficiſcitur, tanto eſt validior, quanto & tenuior: ineſt verò illi & acrimonia
quædam excalfaciens, quæ tamen ſatis non ſit ad ſuperandam ab aciditate prouenientem frigidita-
tem, [illegible] quoad tranſitus celeritatem ſubſeruiat. Nam quanto calidum frigido facilius penetrat,
tanto acris ſuccus aptior eſt, qui ſenſibilium corporum meatus tranſeat, quàm acidus. Itaque ille
velut præcedens viam ſternit: hic verò haud longè inſequitur: quo tempore ſenſus perficitur mi-
ſtus, & qui ægrè exponi queat, vtpote qui nec planè frigidum eſſe acetum denunciet, quippe cum
in eo ignea quædam percipiatur acrimonia: nec planè calidum, nam perpetuò, quæ ex præcedente
fit acrimonia calfactionem frigus ab inſequente aciditate occupans obſcurat, protinúſque extin-
guit: quo fit vt maior multo ex frigore percipiatur ſenſus, quàm ex calore. Porrò ſi plurimo melli aceti
paulum admiſceas, ſtatim & calorem & frigus manifeſtè percipies. Nam ſi paulum mellis aceto
permiſceas, magis frigidum quod fuerit miſtum, quàm calidum videbitur: ſin multo melli pauxillum
miſceas aceti, plus calfacere quàm refrigerare conſpicietur: & ſi pari mole vtraque miſcueris, acetum
tamē etiam viribus ſuperare comperies. Quòd ſi, vt eſt dictum, plus ſit multo mellis quàm aceti, æqua- F
lia rurſum frigus ac calorem in ea miſtura conſpicies: multis enim numeris acetum plus ab iis, quæ
moderatè ſunt calida, ad frigiditatem receſſit, quàm mel ad caliditatem. Proinde & ſuprà demonſtra-
uimus fieri non poſſe, vt vehemens coeat cum dulcedine caliditas: vetuſq; illud verbum pulchre
dictum eſt, Vera inter ſeſe omnia conſentanea eſſe, ac conuenire. Etenim ad hypochondria arden-
tia præſtantior eſt ſuccus omphacis quàm ipſum acetum, quòd nec violentam ac ferientem habeat fri-
giditatem, nec eam mordaci admiſtam caliditati. Debent enim, qui ſic laborant, ſine violentia miti-
gari, vt eſt dictum, nec foris vllam adſciſcere mordacem caliditatem aut acrimoniam. Atque hæc
quidem iam curandi attingunt methodum, quę multis in locis huic tractationi communis eſt: qua-
re iis denuo relictis ad propoſitum reuertamur. Itaq; omphacis ſuccus non acidus modò eſt, ſed &
acerbus. Nam, vt ſuprà propoſitum eſt, omnes propè arborum fructus ortus ſui principio, teſti-
monio etiam Theophraſti, guſtantibus acerbi ſunt: dein vbi humore implentur, accedit quidem
aciditas, decedit verò acerbitas. Haud tamen & quod accedit, & quod amittitur, par eſt in fructibus
omnibus, neq; ſi ſpeciem, neq; ſi genus reſpicias. Etenim inter omphacas aliæ plus acerbitatis, aliæ
aciditatis obtinent: ſunt & quæ pari portione ambas ſortitæ ſint: omnes tamen ad refrigerandos ar-
dores non ab re conueniunt, quippe cum non ſolum quod acidum eſt, frigidum ſit, ſed & quod a- G
cerbum, velut & antè à nobis dictum eſt. Recedit ſanè & hic rurſum oratio ad curandi methodum:
quare & rurſum ad propoſitum illam reuocemus. Porrò propoſitum, vt reor, ab initio in hoc li-
bro fuerat de ſaporibus omnibus diſſerere: ac nunc quidem ferè de omnibus verba fecimus, inte-
rim tamen orationis affinitate & alia attingere coacti. Nec enim de acerbo modò & auſtero, & aci-
do iam diximus, ſed & perſæpe de dulci, & amaro, & acri: reliqua tamen, quò tota oratio perfecta
euadat, adiicienda etiam ſunt. Atq; in adſtringentibus haud ita multum etiam reliquum eſt, quod
non ex iam dictis clarum euadat.

Vnde Arbitrati ſint quidam à Calore Acidum prouenire ſaporem: Nempe ex eo quòd Vina nequaquam fortia, Vere Aeſtateq́; mutentur. CAP. 13.

AT in acidis deeſſe fortaſſis etiamnum videatur, quod eximios quoſdam medicos fefellit. Nā
eo quòd vina inualida vere atq; æſtate altērentur atq; aceſcant, hyeme verò ſuas ſeruent qualita-
tes, hinc adeo quibuſdam à calore aciditatem naſci viſum eſt. Quorum auget opinionem & quod
vehementius motum eſt vinum, & quod longius in nauigiis aduectum: talia enim omnia cum in-
firma fuerint, celerrimè aceſcunt. Quin etiam quidam qui de re ruſtica ſcripſere, dolia in ædibus ad
Aquilonem expoſitis defodienda cenſent: tanquam frigus ſcilicet qualitatem eorum ſeruet, mutet
autem caliditas. Sanè verum & id ſæpenumero ipſa experientia comprobatum conſtat: aceſcunt H
enim vina quædam promptè, vbi in meridianis & Soli expoſitis locis repoſita fuerint. Videorq;
dictorum hinc iam orſus ſolutionem. Etenim quòd non omnia caliditate aceſcant, ſed quæ initio tan-
tum frigidiora ſunt, nec id veteri alicui accidat, id nobis ad veritatem viam iuueniet.

Qua de cauſa ab Externo calore Vinum natura Frigidum infirmumq́; Arguatur. Quia ſ. Res qualibet in propria natura proprio ſeruatur calore, ab extrinſeca verò immoderatione corrumpitur. CAP. 14.

QVippe cauſam ſermo ſcrutabitur, propter quam vinum natura frigidum atque inualidum
ab extrinſeco arguatur calore. Quanquam per verbum, arguatur, iam dictum omnes prius
dictæ ambiguitates diſſoluantur. Perſimile enim quid vinis accidit, quæ natura frigidio-
ra aquoſioraq; ſunt, quale flammis exiguis & imbecillis: quippe ſi eas ad Solem feruidum expo-
nas, aut prorſus obſcurari, aut deniq; etiam extingui, conſpicies. Sic quoque ſi ardentem lucernam
aut iuxta flāmam vehementem magnám que deponas, aut ad Solem feruidum exponas, marceſce-
re vtiq; ac diſſipari protinus videbis: quin etiam ſi validum ventum facias infirmæ paruǽque flā-
mæ, citius eam extinxeris, quàm inauxeris: Natura enim infirma validum neque motum, neq; calorem
ſuſtinet,

A ſuſtinet, verum ab ijs diſſipatur potius quàm augetur. Quanquam ex induſtria multis in locis vina & commouent & tranſportant, ſicuti ſanè & in Solem efferunt, atq; excalfaciunt, vt etiam quædam inſuauia fiant, fumi contrahentia qualitatem. Apud nos ſanè in Aſia in tecta ædium æſtate omne propè in lagenas transfuſum imponunt, poſtea in ædita cubicula, ſub quibus infernè multa flamma luceat, tranſportant. In ſumma autem ad meridiem Solemq́; cellas obuertunt, in quibus & citius ea matureſcant, & potui idonea euadant: nam quod multo tempore alijs, hoc ijs quę ſic excalfacta ſunt, breuiſſimo aduenit. Porrò nihil mirum eſt, qui de colendis agris memoriæ prodiderunt, ob eam quam de ſua regione habebant, experientiam, audacius atq; inconſiderantius de vinis omnibus definiuiſſe. At Theophraſtus atq; Ariſtoteles experientiam etiam vlteriorem nacti, & in perſcrutandis naturæ rationibus exercitatiores, ac diligentius omnia diſtinguẽtes, cùm multa huiuſmodi, tum verò de vinis nos docuerũt, ꝙ ſimile illis atq; corporibus noſtris accidat. An nõ enim & ipſa quoq; prout aut robuſta ſunt, aut infirma, ab ijſdem tum iuuari, tum lædi conſpicimus? Etenim vt exercitia valida, & Sol, calida atq; robuſta corpora etiam validiora efficiunt: proſternũt autem & digerunt refrigerantq́; quæ non ſunt eiuſcemodi: ſic vina naturâ calida motus velut ventilans, Sol excalfaciens, flammæq́; iuxta ardentes, celerius concoquunt. Quæ vero frigidiora ſunt &
B dilutiora, eorum arguunt omnia id genus imbecillitatẽ, celeriusq́; perpeti cogunt, quę alioqui poſt paſſura eſſent: Quippe cum ita cõparatum ſit, vt res quælibet in propria ſeruetur natura calore proprio: corrumpatur aũt ab immoderatione extrinſeca, nempe caloris alieni aut frigoris abundantia. Atq; quod ab vtroq; efficitur, vnum eſt, non tñ vnus generationis modus: quare non æquè idiotis omnibus facilis cognitu eſt hæc corruptionis ratio. Etenim vbi quid rerum calidarum à frigore deuictum eſt, ne vulgo quidem ignotum eſt: At vbi à circunſiſtente foris calore validiore digeſtum ac diſſipatum eſt, eos ſanè qui circa naturam exercitati non ſunt, latet, ignorantes caliditatem mediocrem omnibus eſſe vtilem, immoderatam verò non minus frigiditate noxiam.

Quòd in Saporibus Aciditas proueniat, Calore ipſos quidem incipiente concoquere, non autem perfectam mutationem atq; alterationem afferre potente. CAP. 15.

CÆterum in genere hoc noſſe pulchrum eſt, ꝙ aciditas in ſaporibus naſci potiſſimum videtur, dum à calido quidem mutatur, vt tamen non ſuperet: id quod ex acidis ructibus vel maximè conijcias. Nam haudquaquam, vbi nulla prorſum facta in ventre eſt ciborum alteratio, prouenire ſolent: quemadmodum nec vbi optimè concocti: ſed tantum vbi ſemicocti, vt ita dixerim, fuerint. Voco autem ſemicoctos, qui à ventriculi calore alterationem perpeſſi, non etiam perfectè ab eo ſu-
C perati fuerint. Sic lac, ptiſanæ ſuccus, & quæcunq; eius ſunt generis, tempore æſtiuo citius aceſcunt ꝙ̃ hyeme: poſtulantq́; ædes frigidas, vt in ijs repoſita pluſculo tempore perdurent. Ex quibus omnibus patet, ꝙ à calore mutante quidem, non tamen prorſum vincente, aciditatis generetur qualitas: atq; ob id pleriſque ineſt fructibus priuſquàm maturuerint: idq́; etiam ijs, quæ ab initio de ſaporibus acidis diximus, conſentaneum videtur. Etenim ſi ſimile quid illis vſuuenit, quod borealibus conſtitutionibus accidit, vt tenuis ſcilicet eſſentiæ ſint, ſimulq́; frigidi, naſci eos haud ſine calore ſatis conſtat, ſicut nec illum ipſum aerem. Proinde quoq; quæ ſummè nos refrigerant ac interimunt, veluti cicuta, papaueris ſuccus, hyoſcyamus, mandragora, minimè omniũ acida ſunt: quippe licet frigidi ſint ſapores acidi omnes, haud tamen eouſque refrigerant, vt interficiant: non enim ſubtilis forent eſſentiæ, ſi extremè eſſent frigidi. Itaque non modò iam ꝙ frigidus ſit ſapor acidus, ſed & quatenus, iam apparuit. Exploranda porrò eius natura eſt in oxylapatho & oxalide, quam etiam oxyda nuncupant: eſt autem hæc olus ſylueſtre: in iſtis enim maximè mihi ſyncerus eſt viſus ac ſimplex, nullius particeps acerbitatis, vt ſolent arborum fructus: perſpicuò enim hi cum acerbitate quadam admiſtam habent aciditatem, ſicut cum acrimonia acetum. Itaque quod propriè in ſaporibus appellatur acidum, à ſola lingua percipi poteſt, ſicut & acre: cæterum quod vtrique com-
D mune eſt, nempe mordacitas, etiam à tactu ſentitur: Vtraque verò lingua agnoſcere nata eſt: nam quæ communia ſunt, ſicut & reliqua corpora ſenſilia: quæ verò propria, tanq̃ guſtus organũ, percipit: Id'que mihi videtur illi eximium ac peculiare eſſe iuxta totarum ſubſtãtiarum tum proprietatem, tum (vt ita dicam) alienitatem. Dictum autẽ demonſtratum'que ſæpenumero eſt, nec ſecius aliàs quoque repetam, quid ſit ſecundum totas ſubſtantias agere, aut pati: immo verò & hactenus eius nunc meminero, quod in rem præſentem ſatis ſit, hinc ſumpto initio. Ex quatuor elementis, particulatim corporibus omnibus conſtant generationes impares miſtura ac diuerſæ. Siquidem quædam ignis quàm aliorum elementorum in ſe plus continent, quædam aquæ: ſicut alia, ſi ſors ita tulit, terræ, non nulla aeris. Ex eiuſmodi itaque imparitate proprietates corporum particularium ſunt perfectæ: ex elementis quidem, plantarum: ex his autem, animalium, ſicut in libris de Elementis demonſtratum eſt. Porrò tranſeunt quædam quidem protinus in ſeſe mutuo, non nulla verò mediantibus alijs: velut terra in triticum, hordeum, & alia id genus: rurſum horum vnumquodq; in carnem humanam: cum tamẽ ipſa terra caro vt fiat, ſit impoſſibile, eam videlicet, quæ in medio eſt, mutationem tranſiliendo. Attamen eorum quæ in ſeſe mutuo tranſeunt, quædam promptam celerem'que, quædam diuturnam alterationem obtinent: At quæ ſimilitudinibus propinqua ſunt, celerem: quæ verò remotiora, tardiorem: Oportebat itaque meo quidem iudicio,

ſinnaſci animantibus organum, quod naturæ ſimilitudines ac diſſimilitudines diſcernendi pote- E
ſtate polleret: quod agnoſcens rerum naturas, familiaria quidem eligeret, aliena verò refugeret.
Eiuſmodi ergo lingua eſt, quæ exuberanti ſenſu non calida modo, frigidaq́ꝫ, humida, atqꝫ ſicca, ſed
etiam quæ familiaria, quæq́ꝫ non familiaria ſunt, agnoſcit: In hanc enim duntaxat particulam cō*m- * Aliter, ſex.
plures inſeruntur nerui, cum aliæ omnes aut vnius tantum, aut duorum ſint participes, nec ita ma-
gnorum tñ. Porro cùm quædam naturæ noſtræ magis ſint familiaria, quædam minus: ac partim in
hac temperamenti coniugatione, partim in illa: neceſſariò plures guſtus qualitates extiterunt. Cæ-
terũ oium, quæ nutriunt, cõmunis dulcedo eſt: nã quicqd nutrit, aut plus, aut minus eſt dulce. His
vtero quæ non nutriunt, commune eſt id quod per negationem dulcis aut priuationem ſic dicitur
velut non dulce, & indulce. Particulares aũt differentiæ complures meritò euaſerunt: quia id quod
cuiqꝫ rerum familiare eſt, vnum eſt, nempe quia & natura eius familiaris vna: aliena verò plurima,
partim plus, partim minus, à ſubſtantia eius diſſidentia. Quę itaque ſummè acida ſunt, acerba, aut
amara, aut ſimpliciter aliam quãuis qualitatem pręter dulcem ſortita ſunt, ea oĩa nutrire nequeunt:
ſicut quæ ſolum dulcia ſunt, omnia nutriunt. Inter ea autem quæ miſta ſunt, quotquot dulcia ſimul
& acerba ſunt, & craſſioris ſunt eſſentiæ, & temperaturæ frigidæ, velut paulo antè oſtendimus.
Quotquot verò acida ſimul ac dulcia, tenuiora quidem ſunt, ꝙ acerba, ſed & ipſa tamẽ refrigerant. F
Quin etiam amara quidem calida ſunt, ſed acria his etiam calidiora. Nutriunt ergo hæc omnia, ſi
iunctam habeant dulcedinem: cæterum per ſe dictorum nullum, vt nutriat, ſatis eſt. Porrò dupli-
ci ratione miſta eſſe aſſolent, nempe vt diſſimilaria ſint, & diuerſas habeant qualitates in diuerſis
partibus: aut ſimplicia & ſimilaria, ſed quæ in mutua eorum quæ multum diſſident, altěratione
conſiſtant. Neque enim mel extemplo fit amarum, ſed aut multa coctione aut vetuſtate amaritudi-
nem induit: nec id tamen illi niſi pedetentim accidit. Neqꝫ quotquot ex fructibus dulces ex amaris
euadunt, ſicut quidã cucumeres & melopepones, & ipſi repente ſemelq́ꝫ ab initio qualitatem abij-
ciunt: nam ijs omnibus quæ à natura mutantur, ſenſim fiunt mutationes, potiſſimum vbi in mul-
tum, diſſidentes aut planè contrarias qualitates alteratio tranſitusq́ꝫ perficitur. Sicut ergo quod eſt
ſummè dulce, aptum eſui eſt: quod verò "ſincerè amarum, eſui ineptum: ſic quæ in medio ſunt eo- A.l.2.t.1.c.3. fol.93.h
rum, nutriunt quidem etiam, verum minus ꝙ dulce. Eadem ratio eſt in alijs qualitatibus: nam nu-
trire, præter dulcem, nullæ omnino poſſunt. At elementa multo ſanè etiam minus nutriunt, nul-
lamq́ꝫ guſtui qualitatem offerunt: proinde & terra, & aqua (ſunt enim ambo guſtui inſipida) mi-
nimè nutrire idonea ſunt, ſicut nec aer, nec ignis. Itaqꝫ pro horum interim admiſtione, dulcium ſæ-
pe qualitas exoluitur, aquea ferè eſſentia in pumilium {ἐπίγεια Græci vocant} fructibus ſuperan- G
te (nam triticum, hordeum, fabæ, cicer, & quæ eius ſunt generis, cum propter humiditatem prin-
cipio qualitatum propè expertia ſint, temporis ſucceſſu maturata ac ſiccata dulciora euadunt) ter-
reſtri verò & ſicca in paleis, fœno, gramine, & arundinibus ſiccis, & lignis. Quorum tamen quæ-
dam priuſquam aruerint, dulcia nobis ſunt, nutrimentumq́ꝫ interdum corpori exhibent, velut pal-
mæ cerebrum, ſic enim nominant ſummam eius particulam: & gramen: & molles maluarum radi-
ces, maximè quæ in Ægypto proueniunt: ad hæc plerarunqꝫ arborum germina. Siquidẽ quod nu-
trit, à ſimilitudine, quæ illi eſt ad id, quod nutritur, dulce apparet: diſſimilitudine verò non dulce.
Porrò multæ cum ſint diſſimilitudines, multas proinde neceſſe eſt qualitates eſſe non dulces, quas
verbis quidem efferri eſt impoſſibile: attamen memoriam earum mouere ſuggereréque quodam
modo licet, cum omnes homines certiſſime norint alium fieri in lingua ſenſum atque affectum ab
acerbis, alium ab acidis, & alium à ſalſis, aliumq́ue ab amaris.

Qua de Cauſa quæ Igni admouentur, Alia ſuauiora. Alia inſuauiora efficiantur. Et qua de Cauſa Edulia quædam Cùm per ſeſe edi non poßint, Suauitatem tamen ijs præbeant, quæ per ipſa præparantur. *CAP. 16.*

ITaqꝫ, "quemadmodum edulia, quæcunqꝫ nutriendorum naturæ ſimillima ſunt, ea & dulcedinẽ H A.l.2.t.1.c.1. fol.91.c
ſummam præ ſe ferunt, nec vllam præparationem poſtulant: ſic quæ temperaturam nacta ſunt
remotiorem, alia condimentis, alia coctione, alia vtroqꝫ indigent. Nec verò mirum eſt, cum condi-
mentorum nullum edendo ſit, ad ſuauitatem tamen ijs conferre, quæ per ipſa præparantur: quippe
cùm fieri poſſit, vt immoderatis duobus coeuntibus, id quod ex ambobus miſtum ſit, cõmoderatũ
euadat, ac proinde quoqꝫ dulce appareat, cum immoderata minimè ſint talia. Poſtea verò ꝙ & per
elixationem, & per aſſationem, & omnino per calidũ quiddam, præparatio fit ciborum, nihil etiam
abſurdum eſt aut ambiguum, quæ prius non erant ſuauia, tunc fieri ſuauiſſima: apparet enim cali-
di natura, quibus admota fuerit, ea celeriter alterare, atqꝫ in aliam ſpeciem mutare. Quocirca nec id
quoque dubium eſt quædam ſuauiora, quędam vero inſuauiora, effici igni applicata: tum quędam
tẽpore minimo, quædam plurimo coqui debere. Etenim quæ nutriendorum corporum tempera-
turis ſimillima ſunt, ea vel citra coctionem aut pręparationem iam dulcia apparent: quę verò diſſi-
milia ſunt, omnia inſuauia ſunt antequam præparentur. Porrò quæ nimis quàm calida ſunt, frigi-
do corrigi debent: quę verò multum frigida, calidorum miſtura ciborum, & igni: ad eundem mo-
dum humiditate, quæ terrea ſunt & ſicca: ſiccitate, quæ plus quàm cõueniat aquea ſunt & humida.
Siccitates, ergo, humidorum admiſtio: humiditates verò, ſiccorum miſtura ignisq́ue emendant.

Maximam

A Maximā rei dictæ fidē affert, quæ in ore fit mutatio. Nā qui pluſculum ſuſtinuerūt ieiunium, ijs ſaliua ſalſa redditur: qui verò plurimum, non ſalſa modò, ſed & amara: ſic ēt corpus vniuerſum, biliosum habitū contrahit: Ac ſi perinde vt lingua ſenſu polleret, ſalſedinē quoq; quę in ipſo eſt, atq; amaritudinem perfacile, reor, perciperet: ad hæc ēt ipſam dulcedinem quæ naturali ineſt ſanguini. At nunc vbi vaſe quopiā aut rupto, aut aperto affatim calidus ſanguis in linguam effunditur, dulciſſimus apparet, vtiq; ſi ſm naturam, vt dictum eſt, habuerit: nā morbidus, amarus aut ſalſus eſt, aliam've eius generis qualitatem præ ſe fert: At qui in toto eſt corpore, nos fugit non aliter q̃ aut bilis, aut pituita. Quanq; & bilis quidem flaua vel minima quapiam parte linguā contingens, perpetuò amara appareat: atra verò, acida. Porrò vbi pituita linguam attingit, partim quidem dulcis, partim acida, partim ſalſa, ſæpe eſt manifeſtò viſa: cùm & ipſa in toto animali incognita ſit.

Qua de Cauſa Mel à caliditate validiorem amaritudinem contrahat, Lac vero frequenter etiam Dulcius efficiatur, Cum tamen vtraque guſtui ſint dulcia. CAP. 17.

NIhil mirum igitur neq; cur rerum omnium dulciſſimum Mel ſuccum generet amariſſimū: neq; cur id maximè ætate florentibus, & calidis natura, & febrientibus accidat. Nam vt foris, cum pluſculum igni admouetur, amarum efficitur, ad eundem modum & in animantium corpo-
B ribus, vbi ſyncerum validumq; nactum calorem fuerit, biliosum ſuccum procreat. At in temperaturis frigidioribus, ſiue propter ætatem, ſiue propter naturam corporis, ſiue etiam ob morbum, facile in bonum & moderatum ſanguinem conuertitur. Quippe, cùm neq; nimiū in ijs corporibus aut excalfiat, aut alteretur: verum ei quod modicè coctum fuerit, ſimile quiddam perpetiatur: planè illis adſimilatur, prorſumq; ſeruat dulcedinem. Et quid obſecro miri, ſi à valentiore animātis calore, aut longiore coctione veterem mel dulcedinem exuat, cum etiā citra hæc per ſuum ipſius calorem ſpatio temporis amarum euadat? Nam in mutationis duntaxat celeritate, haudquaquā quod aliā perpetiatur paſſionem ab alia cauſa, differentia conſiſtit: quippe & paſſio eſt eadem, & cauſa quæ mutat: paſſio quidem amaritudo, cauſa verò caliditas immodica. Porrò immodicum, quod ad alterationem ducit, duplex eſt: aut enim in admoti conſiſtit robore, aut in temporis diuturnitate: alterum ex nobis & igni, alterum ex ſe ipſo mel accipit. Et merito ſanè tempore maiore id fit ex ipſo, ſiquidem quod mutat, imbecillius eſt. Ergo quod à minore cauſa longiori fit tempore, quid mirū eſt à maiore in breuiori perfici? Cæterum Lac etſi guſtu ſit dulce, tñ ex ſeſe nunq; amarum efficitur: vincitur enim in eo à frigore magis caliditas, q̃ ipſa vincat: proinde etiam repoſitum aceſcit. Ex tribus enim ſubſtantijs qualitate diſſidentibus (velut ſuprà quoq; dictum eſt) conſtat: prima
C quidē craſſa, ex qua caſeus conficitur: altera pinguis, ex qua butyrum: & tertia aquea, quod ſerum nuncupamus. Verum ex hiſce pinguis quidem vel maximè temperata eſt; craſſa verò paulum ab ea declinat: at excrementum illud ſeroſum, & frigidum & humidum eſt. Quare lac vniuerſum à modicę caliditatis corpore longo interuallo relinquitur: quapropter ex ſe aceſcit potius q̃ amareſcit. Ac ſi guſtari poſſet, vbi in ventre & per venas concoctum eſt, ipſo etiam melle dulcius inueniretur: nam, quod foris & ex ſeſe mel obtinet, id dum coquitur, lac accipit: & cum admodum ingēs in animante calor extiterit, tantam acquirit lac dulcedinem, quantam mel deperdit. Rectaq; id ratione euenit. Etenim quod ſummè dulce eſt, ac proinde etiam nihil apponi ad eius dulcedinē poteſt, id vt in conſequentem verti pergat qualitatem neceſſe eſt: at cui quid deeſt, id per concoctionem acquirit. Proinde ſanè lac vbi cruditatem in ventre perpetitur, duplicem ſuſcipit alterationē: In frigidiore nanque ventre aceſcit: in calidiore nidoroſum amarumq; efficitur. Non tamen mel coquendo vnquam aciditatem admittit, quippe cum calidius ſit, quā vt vbi non ſuperetur aceſcat.

Itaque vtraque linguam mordicant, tum quod acidum eſt, tum quod amarum: non tamen id tāquam proprium linguæ ſenſus poſſidet: quippe ſi in aliam quamuis carnem cute ſpoliatam ipſa inieceris, & illam ſanè etiam mordebit. Ex quo conſtat, mordacitatem à tactu propriè, non a guſtu
D ſentiri. Quin & quæ acria appellantur, velut pyrethrum, allium, cæpa, non linguam modò mordicant, ſed & omnem reliquam noſtram carnem. Communis'que eſt mordicatio tribus iſtis ſaporibus, acido, amaro, acri: Verum acido quidem, vt frigido ſimul & ſubtili, nam & id ſæpe monſtratum eſt: amaro verò & acri, vt calidis.

Quòd Sapores Acres omnium ſint Calidiſſimi. CAP. 18.

a.l.2.t.1.c.3. fol.93.g

QVòd itaq; ſapor amarus calidus ſit, modò oſtendimus. At de acri vocato, principiò ne demonſtratione quidem eſt opus; præuenit enim ſenſus euidentia, rationis fidem. Quare nec quiſquā de ipſo addubitauit: immo & Plato de eo tanq̃ omnium calidiſſimo pronunciat, tū Ariſtoteles quoque, & Theophraſtus. Atque adeo nec veterum, nec recentiorū medicorū quiſq; eſt qui ſecus ſentiat, quippe cum excalfactio ex eſſentiæ eius ſit ratione. Itaq; ſi vel ex plebe quempiam roges, quid vocet edulium acre, dixerit ſanè, puto, quod fortiter, dum guſtatur, excalfacit, velut piper, pyrethrū, naſturcium, allium, cæpa, & id genus omnia: videturq; id adeo ſaporū genus, cū appellatione careret propria, communi per excellentiā vſum. Nā cum & ſapor amarus, & ſapor acidus, ambo etiā acres ſint, in quocunq; tamen corpore vehementem comperimus acrimoniā, tametſi neq; amarum ſit neq; acidum, acre appellare conſueuimus: Quanq; multa in ſpecie ſint cor-

pora

pora eiuſmodi,alia enim edi poſſunt, alia eſui ſunt inepta. Ea igitur quæ idonea ſunt eſui, dulcem E quandam,ſaltem obſcuram admiſtam habeant qualitatem neceſſe eſt:proinde multis ipſorum pro opſonio vtimur,multis verò vt condimentis tãtum: at vt cibo, ipſorum omnino nullo, id'que ob virium vehementiã. Porrò eorum,quæ non eduntur, alia mortifera ſunt, alia ſimpliciter medicamenta: omnia ſaltem cuti noſtræ impoſita vlcus celeriter moliuntur. Quin & horum quoq; non nulla qualitatem quãdam amarã præferunt, quemadmodum eſculentorum quædã dulcem:non tamen vocantur amara, quãquidem hæc in eis leuis eſt & infirma,valida aũt vis acrimoniæ. Sũt & quę ne guſtare quidem audeas,cuiuſmodi eſt vel thapſia,vel cãtharides, vel aliquod aliud eorum quæ erosione aut putrefactione interimunt:ſed & horum guſtum eſſe acrem ex ijs conijcere licet, quæ in toto agunt corpore. Multa verò etiã ipſo ſtatim odore aliena ſunt, plane'que pugnantiam cum homine indicant,velut & hæc ipſa quæ nunc dicta ſunt,& cicutæ,papaueris,mandragoræ,& hyoſcyami ſuccus. Quin & nuper quoque herbã quãdam conſpeximus,quã Centurio quidam ex barbarica circa Ægyptum regione comportauerat,odore adeo graui, adeoq; inamœno, vt ne guſtare quidem auderem,ſed lethalem eſſe conijcerem: Vtebatur aũt ad vrgentes articulorũ dolores: atq; ipſis ẽt laborãtibus refrigerandi pollere facultate eſt viſa.Eſt aũt colore ſubflauo, odore tam graui, q̃ cicuta, niſi q leuem quandã inſtar aromatum odoris adferat gratiam.Nomen herbę ex qua ſuccus hic exprimitur,Lycoperſium eſſe dicebat. Verũ de facultatibus deleterijs rurſus tractabitur. F

Scire autem oportet acres ſapores omnes (nam de iſtis agebatur) ſumme eſſe calidos, ac deinceps poſt illos eſſe amaros, deinde verò dulces.Cum verò in omnibus ampla ſit latitudo, is qui magis aut acris, aut amarus, aut dulcis eſt,magis quoq; eſt calidus:qui verò minus, tãtum amittit caloris, quantum abeſt ab exacta guſtus qualitate. Terminus autem ſeu finis ſaporis amari eſt abſtergere: acris verò vrere:at dulcis nutrire:vbi videlicet in ſua quiſque natura abſolutus fuerit, hoc eſt, vbi quoad fieri poſſit, minime alienis permiſti ſint qualitatibus: Velut amarus prorſum quidẽ eſt calidus,verum qui modò admodum ex dulci mutatione natus eſt, & minus amarus eſt, & minus calidus:at qui iam diu mutatus eſt,ſumme amarus eſt,& proxime ad acrem pertingit,vt non abſtergat ſolum,ſed etiã excedat & mordicet:velut ariſtolochia quidem,iris,& panax,id modò poſſunt, nempe vlcera abſtergere,atq; expurgare. At vitis agreſtis, quæ Græcè ſtaphiſagria dicitur, nihilo ab iſtis amaritudine vincitur,niſi vel ipſa quoq; vincat,eſt enim iam etiam acris, id'que valde:tũ multum quoque calida,vt non ſordem vlceribus auferat modò,ſed & ipſam quoq; carnem colliquare poſſit. Porrò quod in vlceribus nati ſunt præſtare amari ſapores, id ipſum in corpus aſſumpti efficere valent. Abſtergunt enim,expurgãtq;,& quæ in venis eſt,craſſitiem incidunt. Quam ob rem G menſes mouent,educendo'que ex pectore pulmoneq; puri auxiliãtur: & in ſumma, ſiue craſſa in eis pituita, ſiue pus,ſiue aliud quippiam contineatur eiuſmodi,expurgant:ea'que ratione & comitiali morbo competunt, quicunque certè naturam non habent deleteriam: illi enim toto genere præter naturam ſunt. Sed & ijs qui ſanguinem ſpuunt,noxij ſunt: quippe cum iſti adſtringentia & viſcoſa, non incidentia diuidentia'que,expoſcant. Atque hæc quidem iam quadantenus curandi attingunt methodum.

Quà Differant Amarus Acris'q; ſapor. Quòd ſ. Amarus præterq̃ quod calidus ſit, etiam eſt ſiccus: at Acris,vtiq; qui non exactus eſt,vberem quandam humiditatem obtinet. CAP. 19.

POſtea verò q̃ de ſaporibus amaris definiuimus:diximus'que q incidendi vim habeãt & extenuãdi,tum abſtergendi,ac nimirum ẽt calfaciendi,hactenus tñ, vt non vrant:rurſum ad acres orationem vertamus. Ac primum exactè ipſos calidos dicimus, deinde excedentes, vrentes, cruſtã molientes,ac deniq; etiã colliquantes, eosq; oẽs vel cuti impoſitos eſſe huiuſmodi: Sin intrò in corpus ſumãtur,ſiquidem tota ſubſtãtia animãti cuipiã ſumme aduerſentur, putrefaciẽtes omnes deleteriosq;, eius generis animantium:Sin caloris duntaxat immoderatione, ſi craſſæ ſint eſſentiæ terreæq;, interiora exulcerãdi pollere facultate: ſin tenuis, vrinã mouendi, ſudores'que ciendi vim H habere:in ſumma aũt, incidendi, & digerendi per halitum: ex quo genere quidam tum expuitionibus ex thorace,tum menſium motibus auxiliantur. Cæterum q̃ñ ſit, quo modo, & qua methodo vtendum,non eſt præſentis tractationis exponere: de omnibus ſiquidem eiuſmodi in curandi methodo diſſeretur. Quare de acrium ſaporum natura plura ſcribere ſuperſedebo:ſat.n.fuerit diſtinctiones adijcere exactiores,quibus ab amaris differunt. Nec enim ſola caliditate vehemẽti ab illis diuerſi eſſe conſueuerunt,ſed q amari oẽs non modò calidam habeant facultatem, ſed & ſiccã, cineri (vti eos quis optime comparet) adſimiles. Acres aũt, quicunq; vtiq; amari non ſunt, multam interim humiditatem admiſtã habent, proindeq; corporum eiuſmodi non pauca à nobis eſitãtur. Porrò q nõ calidus modò,ſed & ſiccus eſt omnis ſapor amarus, in primis nos maxime'que diſcreta docet experientia,de qua ſæpenumero verba ſuprà fecimus: Iis verò qui præter experientiã per rationem etiã ſcrutãtur,ſimiliter accidit. Admodum itaq; excalfactis dulcibus, ſiue id ab igne,ſiue à calore ingenito, amarorum corporum conſtare generationem indicauimus: quæ protinus conſiſtentia quoque ſicciore apparent: Tum verò q̃m abſumat ſemper ac defluat ab eis humor in vapore à calore ſolutus,neceſſe eſt reliquũ terrenius ſiccius'que effici: quippe cum dulce pręterquàm q calidum

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a

A calidum ſit,ſiue plus,ſiue minus,neceſſario ſanè & humidum plus minus'ue exiſtat. Si autem corporis noſtri naturæ maximè eſt ſimile,ipſa verò ſit temperatè tum calida, tum humida, id quod ex dulci ſuperaſſato prouenit,perinde vt calx cinis'que,calidũ ſiccum'que neceſſario efficitur:pinde abſtergere quoq;,comminuere,ſecare craſſos viſcoſos'que humores, ſicut cinis & nitrum, eſt natum.Nec enim aerea eſt,neque tenuis,neque aquea eorum conſiſtentia, ſed, vt paulo ante dictum eſt,terrena,exactè à calore elaborata ac velut ſuperaſſata ipſorum eſſentia. In cõparatione [illegible] adſtringentium quidem,non parum ijs tenuiora ſunt medicamenta amara, vt ad acria verò, craſſiora: quam ob rem neque facile craſſos viſcoſos'que humores pertrãſeunt,velut ea quæ ſunt tenuiore eſſentia:nec incidere,perinde vt craſſiora,nequeunt. In medio aũt vtriuſque exceſſus ſint oportet,q̃ inciſura ſunt,nempe vt neque promptè penetrent perinde vt flãma:neque dum cunctãtur tardãt'que,diſſecare non poſſint. Verum de iſtis in ſequẽti libro,qui ex ordine eſt Quintus, tractabitur.Nunc autem tãtum nouiſſe ſuffecerit,ꝙ qualitas omnis amara calidis ſimul ſiccis'que ſubſtantijs accidit,& præter hæc tenuibus & terrenis. Inaudiendum eſt autem totum quod dicitur coniũctim,haudquaq; vtrunque ſeparatim legendum:nã ſic,pugnare cum terreno videatur tenue. Verum non ſimpliciter tenue,ſed vt in terrena conſiſtentia tale eſſe amarum aſſero,velut calx,& cinis,

B & quicquid exactè peraſſatum fuerit,cinis'que redditum:forte autem verius adſimiles fuligini,ac ipſius flãmæ fauillæ,quippe quæ guſtãtibus apparet amara.Ergo craſſum & terrenum eſt corpus, ferrum,ac lapis:fauilla autem & cinis tenue.Ignita itaq; ferrum,lapiſq;,calce cinereq; ſunt craſſiora,multoq; magis q̃ fauilla:ad hæc quoque & calidiora.Sed ferro lapidiq; ignito, ea quæ per eroſionem interimunt medicamenta,ſimilia ſunt:quæ à corporis nimirũ calore huc perducuntur: velut chalcitis,myſi,ſori:ad hęc arſenicum,hydrargyros,lithargyros,& alia innumera.Craſſarum.n. ſunt partium id genus omnia,ac poteſtate calida:ac proinde temporis ſpatio accenſa per eam, quæ eſt in animãte mutationem,non aliter q̃ lapis ferrum'que ignitũ ventrem tum exulcerant, tũ exurunt,cum ſcilicet in corpus diſtribui præ grauitate haud poſſint.Iſtis autem ſubtiliora ſunt,tametſi & ipſa terrenæ ſunt conſiſtentiæ,calx,cantharis,lepus marinus: quorum quædam vſq; ad iecoris pertingunt regionem: quædam verò vſq; ad veſicã & pectus,in tãto interim itineris ſpatio igneã acquirentia naturam.Porrò ariſtolochia & iris his etiam ſubtiliores ſunt: quippe quæ tum humidæ eſſentiæ,tum aeriæ,plus q̃ illa obtinent: quod hinc conſtat,ꝙ neq; adeo ſint ſicca dura'que, neque adeo grauia, quapropter & deleterium effugére genus.Sanè verò & cantharis, parce interim ſumpta,quibus'que oporteat admiſta,præterq̃ ꝙ veſicã nihil offendat, etiã renes expurgat: immo

C & quæ efficaciora conficiuntur ad vrinas mouendas medicamenta, non nihil habent cantharidis. Sed de hiſce aliàs habebitur ſermo.

Quòd Sapor Amarus inſit Corporibus temperie Siccis: &, Si planè amarus ſit, eſculentus non ſit. *CAP. 20.*

l.2.t.1.c.3. .93.g

AT amarus ſapor ꝙ ſiccis temperie corporibus inſit,hinc colligere licet, ꝙ & minime omniũ amara putreſcãt:minime'que vermes alia'que non nulla animalcula,qualia in radicibus herbis'que ac fructibus putreſcẽtibus prouenire ſolent,procreent:maxime nãq; videmus in humidis naſci corporibus vermes,ac putrilaginem. At quæ exactè amara ſunt (voco autem ita, quæ nulla ſenſu notabili alia participãt qualitate) omnibus propè animantibus,nedum hominibus, eſui inepta ſunt: quippe cum animal omne plus minus'que ſit humidũ:amara autem, ſicca, haud aliter q̃ cinis & puluis.Itaq; neq; cinerem,neq; puluerem,neq; fauillã,neque calcem aĩal vllũ eſitat, neque eorum quæ planè amara ſunt quicquã.Abſynthium enim non ſolum amarum eſt, ſed & adſtringit: marina verò aqua ſalſa potius eſt, quã amara, plurimum in ſe habens aquæ potabilis: id quod & ab Ariſtotele olim ſatis eſt demonſtratum. At aqua quæ eſt in lacu Palæſtinæ in caua Syria, quem alij quidem mare vocãt mortuum,alij ſtagnum bituminoſum, guſtãtibus non ſalſa modo,

D ſed & amara eſt.Salem verò etiam habet ex ſeſe natum, perinde amarum.Primo'que ſtatim aſpectu vnà cum vniuerſo mari tum cãdidior,tũ craſſior apparet, meræ ſalſugini ſeu muriæ, ſimilis:in quã ſi ſalem inijcias,ne liquari quidem etiã poſſit, plurimum enim eius in ſe habet: ac ſiquis in eã ſe mergat, continuo ſale tenuiſſimo velut conſperſus vndique emergere cõſpicitur. Quapropter etiã aqua illa q̃ cętera marina grauior eſt,idq; tanto pondere, quanto fluuiali marina. Itaque ne ſi teipſum quidem demittere velis in profundum,deferri deorſum poſſis:ita attollit eleuatq; aqua: non ſanè quia natura leuis ſit,quod quidã veterum ſophiſtarum prodidit, ſed,vt cenſuit Ariſtoteles,propter grauitatem inſtar luti quæ leuiora ſunt geſtãs.Proinde ſi hominem ligatis manibus pedibus'que in ſtagni illius aquã conieceris,deorſum haud feret. Quin verò, ſicut naues in mari onera plura q̃ in fluuijs citra ſubmerſionem portare valent,eundẽ in modum in ſtagno mortuo multo plura q̃ in mari:tãto enim eſt quæ in illo eſt aqua,marina grauior, quãto marina lacuſtri aut fluuiali:ineſt enim ei ſalis ſubſtãtia,quæ terrea grauis'que eſt.Ipſi'que tibi marinã,ſi lubet, efficere licet, ſale in aqua fluuiali colliquato, cognoſcere'que quãto grauior reddatur aqua eiuſmodi, quàm ſit dulcis.Quin & modum iã inuenerunt,moderatam ad ſaliendum conficiendi ſalſuginem,ſi ouum in ea videatur natare: nam vbi etiamnum ſidit, ac non dum ſuper ſalſuginis ſuperficiem innatat, aquoſa magis eſt & dulcis: grauiter verò ſalſa eſt, vbi tanta eſt ſalis copia indita, vt amplius liqua-

ri qui poſtea adijcitur nequeat. Quam aquam ſi pendere non grauaberis, omnium aquarũ compe E
ries grauiſſimam. Itaq; ego q̃nq; inanẽ eſſe diuitis cuiuſdã ambitionẽ oſtendi, qui tantã in Italiam
maris mortui aquam deuexit, q̃ ciſternã implere poſſet: nã id ipſum ego expeditè præſtiti, ſale plu-
rimo in aquã potabilem coniecto. Longè etiã grauiorem eiuſmodi effeceris aquã, ſi q̃ plurimum
ſalis liquatum ſub Canis exortũ, vbi potiſſimũ æſtus iam fuerit valentiſſimus, torreri ſiueris, haud
al[illegible] ſtagno bituminoſo: ſic.n. hæc aqua perinde vt illa grauis efficietur: ac ſi ligatũ hominẽ, aut
aliud animal, in ipſam conieceris, inſtar nauis ſup aquam feretur. Quin vero & amarior protinus
quoque eiuſmodi erit aqua, ſi decoquere ipſam in ignẽ lubeat: nam quicquid ſalſum pluſculũ ex-
calfeceris, amarum tibi euadet. Sic & ipſius bituminoſi lacus aqua in caua calidaq; regione conte-
ta, dum Sole torretur, amara efficitur: proindeq; æſtate q̃ hyeme amarior eſt. Ac ſiquid eius hau-
ſtum in vaſe cauo regioneq; aprica (quemadmodũ nos effecimus) æſtiuo tẽpore deponas, cõtinuo
amarior ſeſe reddita videbitur. Verum hæc omnia ijs quæ paulo ſuperius de amari generatione di
ximus, abundè ſubſcribũt. Cæterum cuius gratia oratio ad bituminoſum digreſſa eſt ſtagnũ, id nõ
dum omne expoſitum eſt. Nullum.n. in eo neque animal, neque planta ineſſe conſpicitur: immo
cum duo in eum fluuij confluãt longè maximi, piſciumq; copia ſcatentes, maximè qui prope Ieri-
chontem fluit, quẽ Iordanem nominãt, nullus omnino piſcium fluuiorũ oſtia excedit: ac ſi captos F
quis in lacum inijciat, celeriter mori conſpicit: adeo eſt omnibus tum hominibus, tum plãtis, inimi
cum quod exacte amarum eſt, & quod ſquallidũ pariter & ſiccum eſt, atque natura velut fuliginẽ
ab exaſſatione referens. Quanquã ne illius quidem ſtagni aqua exactè amara ſit: quippè cùm nec
ipſe ſal: vocant aũt eum Sodomenum, à circũiacentibus ſtagnum montibus, quos Sodoma appelli
tant: multiq; ipſum accolæ ad omnia, ad quæ nos alio vtimur ſale, accõmodant. Vis eius non modo
plus q̃ cuiuſuis alterius ſalis exiccatoria eſt, ſed & extenuare nata, quia ſ. plus q̃ alius exaſſatus eſt.
† Omni.n. ſali obſcura quædã adſtringendi vis ineſt, qua eas quæ condiuntur carnes conſtringit,
denſatq;, potiſſimum vbi durus & minimè fragilis extiterit. Talis eſt exactiſſimus quidẽ foſſilis
ferè omnis: Minus autẽ illo marinus: Tum, qui multis in locis aquis leuiter ſalſis areſcentibus pro-
uenit, tertiũ locum obtinet, abſtergere magis q̃ adſtringere contrahereq; potens: Proximas his vi-
res habet Sodomiticus, æque atq; marinus durus: cæterum ob admiſtam amaritudinẽ, facultatem
valentius abſtergentem ac digerentem q̃ marinus poſſidet. Sic & nitrum ipſum, & ipſius ſpuma,
& quod compoſita appellatione vocatur aphronitrum, cæteris magis extergere poſſunt, nẽpe quia
minimè adſtringunt, & exactè ſunt amara.

†Co. græci mul tũ ab hac trala tione variant, hic autẽ interpres veterẽ tralationem imitatus eſt.

Quòd Sapor Salſus calidus ſit & terreſtris, Eaq; ratione quadantenus ſapori Amaro ſimilis. G
CAP. 21.

ETenim "propinquus eſt ſapor ſalſus amaro: quippe terreni ambo ſunt, & calidi: non obſcura
tñ diuerſitate diſſidẽt, q̃ videlicet amarus a calore arido plus ſit extenuatus & elaboratus. Sic
in genere ſalis, qui durior eſt & dẽſior terreſtriorq;, qualis ferè eſt vniuerſus foſſilis, minus calidus
eſt, ſubtiliumq; minus partium: qui verò rumpi facilis laxusq;, tenuior ſimul & calidior eſt: in quo
genere eſt & qui ſubamarus eſt, mediam quodammodo naturam inter ſalem durum & aphroni-
trum obtinens. Sanè & inter aphronitra quædam ſunt duræ craſſæq; eſſentiæ, quæq; nec facile li
quari in aqua queãt. Verùm de prauis non eſt in hoc loco nobis ſermo, ſed de ijs quæ iuxta nomi-
nis rationem eſſentiã habent ſpumoſam, qualis vtiq; eſt & ipſa nitri ſpuma. Eſt enim ea omnium
modo dictorum tenuiſſima, velut & aliæ petræ flos: multũ enim & hic quoq; tenuis eſt, ſed aphro-
nitro minus calidus. Quare vtiq; carnium excreſcentiam minore cruciatu colliquat: mordicat autẽ
eas nitri [a] ſpu*ma: mordicat verò & aphronitrum: nec ſecius quoq; & ipſum nitrum, tametſi illis ſit
minus calidum. Verum ſuprà monuimus, eſſentiam craſſam plus erodere, vbi nimirum calorem
quendam nacta fuerit. Nulla enim eius pars ſine cruciatu celeriter'que trãſit, ſicut eius quæ ſubti-
lis eſt: verùm retenta & immorãs ac tardãs, pluſculo'que tempore vni corporis noſtri particulę in- H
hærens, haud immerito moleſta redditur, inſtar pali carni infixi.

A.l.2.t.1.c.3 fol.93.a

A * Al. flos.
B † εἴρηται τὰ εἰκότα.
C † In cod. græcis impreſſis legitur καί τοι τό τε πικρὸν οὐδέποτ' ἦν εὐῶδες, οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ i. tametſi amarũ nunq̃ odoratum eſt, neq; vt medicamen nobis ſuaue. Cod. autẽ antiquiſſimus hẽt, καί τοι τό γε πικρὸν οὐδέποτ' ἦν οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ, i. tametſi amarum nunq̃ ſanè nec vt medicamẽtum eſt nobis ſuaue. Vet⁹ aũt tralatio ita habet. verũtñ res amari ſaporis nõ cadit ex caſu delectabili ĩ aliq̃ hora nec ſm viam medicinæ, nec ſecũdum viã cibi.

Quòd Odorata omnia calida.
CAP. 22.

CÆterum, vbi de ſaporibus omnibus, [b] † quæ conuenire viſa ſunt, expoſuimus}, reliquũ fue-
rit de vaporibus diſſerere: quippe cum huius ſenſibiliũ generis gratia, odoris ſenſum natura
crearit. Sanè pleriq; ſimiliter ſaporibus nos afficiunt. Siquidem acida omnia, & ante iſta ipſum
adeo acetum ſimiliter odoratũ guſtum'que mouet: tum acria quoq;, velut allia, cæpę, & ipſa nõ mi-
nus q̃ guſtum, odoratum quoq; offendunt, mordicãt'que. Sic in alijs ſingulatim ſimilis propemo-
dum eſt odoris ſenſus ſenſui guſtus. Itaq; quorundam corporum, etiam non guſtantes, qualitatem
cognoſcimus, veluti fimi: proinde omnino ne guſtare quidem aggredimur, quia ſ. admodum fi-
des habeatur odoratui. Quin etiam ſi qua boni odoris edulia, putrilagine corrupta, odore nos ſuo
offendũt, protinus ea abijcimus haud guſtare dignati. Fere'que in omnibus mutuo conſentiũt odo
ratus & guſtus: attamen in odore ſuauiſſimis, velut roſa, plurimũ differunt diſſident'que: tñ enim
abeſt vt guſtantibus ſuauia ſint, vt amaritudinẽ nõ paucã præ ſe ferãt, [c] † tametſi amarum nunquã
odoratum eſt, neq; vt medicamen nobis ſuaue, neq; vt cibus.} Quæ'nã igitur huius ſit diſſonantiæ
cauſa, licet Theophraſtus quæſiuerit, tamen prætiterit & quæ nos de ea cognoſcimus exponere.

Amari

A Amari ſaporis generationem ex dulcibus a calore extenuatis prouenire iam clare docuimus: apparuitq; calidiora ſimul & tenuiora temperie eſſe amara, q̃ dulcia. Sed & odoris ſenſus in ipſis cerebri eſt ventriculis, velut & id quoq; alibi à nobis demonſtratum eſt: & odorabilium vaporoſa eſt ſubſtantia. Ea enim quæ a corporibus defluunt, ambienti permiſta, ac deinde per narium inſpira- A.l.2.t.1.c.4. fol.94.e tionem in cerebrum delata, ſenſum mouent. Recta ergo ratione, "quæcunq; † odorata, eadem} & calida ſunt, quippe cùm vaporũ copia a calore proueniat: non tamen protinus, quicquid odoratum eſt, ſuaue eſſe colligitur: ſiquidẽ non omne id ſpiritui in cerebri ventriculis contento familiare eſt. Etenim quemadmodum qui linguæ obueniunt ſapores, ij qui familiariſſimi, ijdẽ & dulces erant: qui verò non familiares, cõplures habebant differentias: Ita odores qui familiares ſunt cerebri ſpiritui, ijdem & grati ſunt & ſuaues: qui verò non familiares, multis differentijs à ſeſe mutuo diſſident: ceterum non omnibus impoſita ſunt nomina, perinde vt ſaporibus. Dicimus enim quippiã acidum acremq; habere odorem, ſed auſterum, acerbum, ſalſum, aut amarũ haud etiam dicimus. Verum in haſce duas appellationes odorabilium pleraq; reducimus, beneolentia & graueolentia appellantes: beneolentia quidem proportione quadam ad ea quæ linguæ ſunt dulcia: graueolentia verò ad ea quæ non dulcia: vno enim nomine totum hoc in ſaporibus genus appellari nequit. Vi- B detur autem à corporibus nõ odoratis aut omnino paucum defluere, aut quod pro mole ſua ſit immoderatum, ſicut in ijs quæ exacte tum ſalſa tum acerba ſunt. Exacte autem cum tale aut tale quid dicimus, ſyncerum, & quantũ fieri poſſit, alterius qualitatis expers dicimus. Siquidẽ craſſa vtriſq; eſſentia eſt, & ad hoc acerborum etiam frigida: quare veriſimile eſt, quod ab ijs defluit, paucũ eſſe & craſſum, & mole ſua terreum, ac proinde per inſpirationem in cerebrum non incidere.

† Al. vaporoſa, omnino.

Quòd Neq; ex Odore, neq; ex Colore certũ quid Definiri de Medicaminũ tẽperie poſſit. CAP. 23.

ITaq; haud tutum eſt ex odore de ſenſibilium temperatura conijcere perinde vt ex guſtu. Nam quæ odore carent, craſſam quidem eſſentiam obtinent: cæterum quæ ſit eorum in calore frigoreq; natura, id verò non dum conſtat. At quæ odorata ſunt, tenuia vtique ſunt quadantenus & calida: verùm eius tenuitatis caliditatiſq; quantitas haud etiam indicatur. Porrò maxima potiſſimaq; cauſa, quamobrem in odoratis nihil euidens de temperatura indicari queat, inæqualitas eſt ſubſtãtiæ: de qua ſæpenumero verba mihi iam habita ſunt, vbi demonſtrabam corpora pleraq; diſſimilari eſſe ſubſiſtentia. Ac nũc quoque etiam claritatis gratia vnum exemplum proponã, nempe Roſam, quæ non ea modo ratione diſſimilaris eſt, qua pars quidem eius continet, pars verò continetur (continens quidem durum & terreum, quod continetur ſuccus eſt humidus) immo & ſucci ipſius C tria ſunt excrementa, quemadmodum ſuprà neceſſarium eſſe demonſtratum eſt, vnum terreum, quale eſt in vinis fæx: alterum aereum, quod ipſum quoq; vini flori proportione reſpondet: ter- A.l.2.t.1.c.3 fol.93.a tium aqueum, quod in omnibus bullitionem efficere corruptionemq; diximus, vbi nimirum neque deuictum, neq; planè alteratum ebullitionis tempore fuerit. Sanè huius excremẽti gratia quidam ſuccos non niſi coctos reponunt, alij in Sole feruenti præſiccatos: nam terrei aerij'que gratia non admodum corrumpendos metuunt, cùm ea & ſeparari videant, ægreq; corruptibilem ſortita ſubſtantiam, quandoquidem temperamentum nacta ſunt ſiccum. Sed de iſtis ſuprà abũde diſſeruimus. Cæterũ in Roſæ natura aliud guſtantibus acerbum eſt, quod terreum vt ſit & craſſum frigidumq; neceſſe eſt: aliud verò amarum, quod tenue eſt & calidum: & tertium in ijs aqueum, neceſſario quidem frigidum, ſed in tenuitatis craſſitudinis'que oppoſitione quadantenus ſummorum medium: cuius miſtura neq; ipſum illud acerbum, neq; ipſum amarũ, ſummè eſt tale, quale dicit: qualitates enim omnes exoluit aquei admiſtio. Ipſum itaq; hoc aqueum elaboratum, extenuatũq;, atque excalfactum quodammodo videtur, ac proinde facile in vaporem ſolui, & hac ratione roſa tum odorata eſſe, tum celerrimè reſiccari. Atq; hæc omnia de eo ex guſtu conijcias: at per odorem A.l.2.t.1.c.3. fol.93.e haud" æquè: quippe cum non æquè omnes eius partes euaporent, nec perinde ſenſum moueant. In D guſtu autem omnes ſimiliter guſtabilium corporum particulæ in linguam incidunt, ſenſum'que mouent pro ſua natura ſingulæ. Quare certum tutumq; vt diximus, non eſt, de tota medicamentorum facultate ex odore conijcere: nam ea ſola agnoſci poſſunt quæ modo poſuimus. Multo minus ex coloribus de medicinarum virtutibus colligere quid valeas: quippe cum in ſingulis coloribus calida, frigida, humida, ſiccaq; reperias, quemadmodum in primis huius operis commentarijs oſtendimus. In quoq; tamen ſingulatim genere aut ſeminis, aut radicis, aut ſucci, ex colore indicationem quandam liceat ſumere: vtpote cæpa, ſcilla, vinum, quanto fuerint albidiora, tanto & minus ſunt calida: quæ vero ſubflaua fulua'que, calidiora. Idem vſuuenit tritico, milio, ochris, phaſelis, ciceri, ireos radici aſphodeli'que, alijs'que compluribus: in quoq; enim genere in vniuerſum fulua, flaua, rubra'que omnia albis ſunt calidiora. Itaq; etſi hinc quoq; de medicamẽtorum viribus coniectura fieri queat, tamen ſermoni adijciatur, optimum ſanè eſſe (vt & dictum & oſtenſum ſæpenumero eſt) per experientiam diſcretam facultates inuenire, in hac enim falli non poſſis: quanquam prius quàm experientia virtutem agnoſcas, guſtus pleraque indicet, pauculum etiam (vt dictum eſt) approbante ipſo odore.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER QVINTVS

ARGVMENTVM LIBRI

De Reliquis agit Principiis earum Facultatum, Quæ poſt primas calfaciendi, refrigerandi, humectandi, & ſiccandi, Medicamentis inſunt, & ex operibus quæ ędunt in corpus, denominantur.

Recapitulatio Prædictorum, Quæ veluti Suppoſitiones ad dicenda erunt. CAP. I.

QVintum librum de ſimpliciũ medicamẽtorum facultatibus orſurus, ea pri-
mum repetam, quæ ſuprà demonſtrata in rem pręſentem cenſent accommo
da, ſumpto ab elementis principio, aqua videlicet, igne, aere, ac terra: quæ nõ F
nulli à qualitatibus denominantes, humidum, calidum, ſiccum, & frigidũ eſſe
aiunt. Sunt ergo qualitates hæ, humiditas, ſiccitas, caliditas, frigiditas." Quæ A.l.2. t.1. c.4. fol.94.f
verò ab illis denominant corpora, ea ſunt tum cõia oĩum elementa, tũ ea quæ
per harũ excellentiam aut humida, aut ſicca, aut calida, aut frigida nũcupant:
tum ea quæ ad conueniens ſiue ſymmetrum generis eiuſdem aut ſpeciei cõ-
ferunt: quęq; ad quiduis obuium. Sanè de horum differentia frequẽter tractauimus. Nec minus
diximus, quatenus differat nutrimentum a medicamento: & ꝙ nutrimẽtum vincitur ac ſuperatur
ab eo quod nutritur: medicamentum autem contra, ipſum enim vincit atq; ſuperat corpus, cuius
fuerit medicamentum, quippe cum vtriuſq; referat ad aliquid notio. Oſtenſum pręterea eſt medi-
camentum alterare natum eſſe aut vna quapiam qualitate, nempe aut calfaciendo, aut refrigerãdo,
aut humectando, aut ſiccando, aut dictorum coniugatione quapiam: aut tota ſua ſubſtantia, ſicuti
cõplura deleteriorum ſeu lethalium medicamentorum, nec pauca alexiteriorũ ſeu amuletorum, tũ
purgantia omnia, ac pleraq; eorum quæ epiſpaſtica hoc eſt attrahentia nuncupant. Sed de iſtis q̃
reliqua ſunt, infrà adijciam. Quæ verò vna duabus've qualitatibus in vniuerſum corpus noſtrum
agunt, ea hoc in libro exponam, rurſum hic ſumpta hypotheſi ſuperius demonſtrata, ꝙ" ſimpliciũ G A.l.2. t.1. c.1. fol.91.e
medicaminum pleraq; diſſimilarium ſint partium, req; vera compoſita, cæterũ appellant ſimpli-
cia, ꝙ cuiuſmodi ſunt, talia natura ſint, nec quicq̃ ex noſtra induſtria aſſumpſerint: quin etiam ꝙ q̃-
dam craſſarum ſint partium, & terrena ſuis ſubſtantijs, quędam tenuia & aerea, alia verò aquea, &
dictorum media. Hæc cũ ſint ſuperioribus libris demonſtrata, hypotheſes mihi ſunto ad ea, quæ
* ὑποκειμέ-νων. nunc dicenda veniunt. His ergo pro*poſitis ordienda iam oratio eſt.

De Vſu Medicamentorum. CAP. 2.

VSus eſt frequenter hominibus medicamentorum ob id ipſum tantummodo, vt aut refrige-
rent, aut humectent, aut calfaciant, aut ſiccent, aut per coniugationem horum quid agãt. In-
terim verò, " vt quod ſupra modum laxatum eſt contendant atque cõtrahãt, aut quod inteſum eſt A.l.2. t.2. c.4. fol.94.f
laxent: aut quod condenſatum eſt rarefaciant, aut rarum condenſent: aut durum emolliant, aut im-
modicam molliciem ad duritatem reuocẽt: aut plenum euacuent, aut vacuum impleãt: aut gene-
ris eius aliud quid agant. Nam quiſquis perfrixerit, non medicus tm̃, ſed quiuis etiã ex plebe ab ip
ſa rei natura ductus calfaciens medicamen inuenire deſiderat: aut ardenti febre æſtuãs, quod refri-
geret. Sic priuatus quiſpiã ſi vlcus habeat nimis molle ac humidum, id medicum deſiccare iubet:
aut ſi ſiccum & exuccum, humectare. Quin etiam cùm ſiccitatem pariter atq; caliditatem toto cor H
pore percipiunt, ceu & qui æſtuãt, ſiue vſti ſunt, & qui defatigati ſunt, lauari expetunt, frigidamq;
bibunt, tum quicquid refrigerare ſimul & humectare poteſt, ſtudioſe exquirunt: votiq; ſępe com-
potes fiunt. Atq; ipſa natura duce eorum remedia plerique idiotarum inueniunt: at phlegmones,
ſcirrhi, œdematis, eryſipelatis, putredinis, herpetis, gangrænæ, nullus ex illis ſibi remedium perue-
ſtigandum ſumit, tanquã vnumquodq; eorum maius iã ſit quã pro captu hominis plebei, ac ſcien-
tiam requirat venerabiliorem. Eam ſcientiam nuncupant Medicinam, & qui eam exercet, Medi-
cum. Atque hucuſque & ipſi procedunt, vt ſciant vlcus cauum carne impleri, ſordidum purgari
debere, æquabile çicatrice induci: non tamen norunt quid carne impleat, quid purget, quid cicatri-
ce inducat. Sic ſanè etiã ſi muſculum habeãt durum ac tenſum laxum've, ꝙ duro quidem mollien-
tibus ſit opus, tenſo autem laxantibus, laxo verò contendentibus, id ſatis perſpiciunt: non tñ com-
pertum habent medicamentum, quod aut emolliat, aut laxet, aut contendat, ſed ea inuenire opus
eſt medici. Siquidem inuenias ex plebe quoſdam, qui non ſecus atq; medici medicamentorũ pol-
lent inuentione, ſed hactenus, dum calida modo ac frigida humida ac ſicca perquiruntur: verum
in ijs quæ modo dicebamus, prorſum rudes reperias. Tametſi, ceu ante monuimus, haud omnium
tum calfacientium, tum refrigerantium, tum humectantium, atque exiccantium, æque facilis eſt

atq;

A atq; expedita inuentio. Quippe ꝙ napy pyrethrumq́; excalfaciunt, & portulaca ſolanumq́; refrigerant, tum aqua & oleum humectant, & acetum & marina aqua deſiccant, penè omnibus nō medicis duntaxat, ſed & idiotis confeſſum eſt: At roſaceum an'ne calfacere, an refrigerare dicendum, ſimiliter acetum, oleum, & eius generis non pauca, ingenti controuerſia iactata ſunt. Verum de talium facultate in quatuor ante hunc libris diſputauimus, In primo ac ſecūdo ſophiſtarum redarguentes epicheremata, {ſeu in vtranq; partem ratiocinationes:} monſtranteſq́;, verā methodum cuius quis ductu medicamentorum facultates inueniat. In tertio miſſis ſophiſtis [illegible] logicas expoſuimus quæſtiones, quibus maxime inſiſtas, quibuſq́;, vt ſic dicam, artificioſe efformatus idoneus ſis ac ſufficiens, qui medicamentorum omnium facultates inueſtiges. In quarto de proprijs linguæ ſenſorijs diſſerui, quos ſapores appellitant, id indicans, quo pacto hinc orſus primas inuenias tum qualitates, tum facultates. Attigi porrò ēt in extremo libro qualitates odoratus, docens quantum itidem & hinc iuuari queas ad primarum inuentionem facultatum. At in hoc quinto libro aliud mihi propoſitum eſt facultatum genus expromere, quas vocare potes ſecundas ac tertias poſt primas & omnium communes. Siquidem cum particulatim vnumquodq; non pari modo ex illis temperatum ſit, aliud, puto, ex ijs laxatorium euaſit, aliud intenſorium: aliud emol-
B liens, aut indurans: aut rarefaciens, aut condenſans. Tum ex operibus quæ ædere nata ſunt, facultates in ſe habere dicta ſunt rarefaciendi, condenſandi: emolliendi, indurandi: illinendi, extergēdi:
attrahendi, repellendi: ad hæc laxandi, contendendi: ora reſerandi, ac contrahendi: incraſſandi, A.l.2.t.1.c.4 fol.94.f
extenuandi: dolores ſedandi, ac ciendi, illas ἀνωδύνους, has ὀδυνηρὰς nominant: concoquendi, puris mouendi: digerendi per halitum, ſudoris prouocādi: ſoporis conciliandi, ſtuporis accerſcendi: animū alienandi, {ecſtaticas nuncupant:} putrefaciendi, vrēdi, erodēdi, cruſtam faciendi: fundendi, denſandi: ſuccum prauum procreandi, attemperandi: purgandi, ſiſtendi: exaſperandi, leniēdi: infarciendi, farctu liberandi. Ac cùm vlterius ēt procedunt, ac propè particulatim opera appellāt, vrinas ciendi, vomitus proritandi, ſubducēdi ventris ac lubricandi, per nares & os purgādi {quas ἐρρίνους & apophlegmaticas vocant,} menſes mouendi, aut comprimendi: ſimiliter lactis ac ſeminis tum generandi & extinguendi, tum prouocandi & reprimendi: Magiſq́; etiam cum à iecore hepaticas, a liene ſplenicas, ab auribus oticas, ab oculis ophthalmicas, a dentibus odonticas, a coxa iſchyadicas, a renibus nephriticas, a pedibus podagricas, ab articulis arthriticas, a coſtis pleuriticas, a tuſſi bechicas, & a calculis comminuendis λίθων θρυπτικὰς facultates vocitant, ad particulares perueniunt. Pari modo quædam dicta eſt a procreanda in vlceribus carne facultas ſarcotica, ab
C inducenda cicatrice epulotica, a glutinando colletica, a purgatione cathartica, ab excreſcentia car- A.l.2.t.1.c.1 fol.91.c
nis detrahenda cathæretica: fereq́; numerari nequeant oēs particulatim facultates, ſi ab vnoquoq; ſingulatim eorum quæ perficiuntur, deflexa illis imponere nomina aggrediamur. Sed præclarius ſane ac methodo dignius eſt, ſi miſſam facientes orationem tum prolixam, tum confuſam, commodis ſpeciebus compoſitas* medicamentorum facultates compendio definiamus, non puris mouen- * Al. cōſuetas.
di, aut mitigandi, aut doloris ſedandi, aut per halitum digerendi, aut laxandi, in triticeę farinæ cataplaſmate facultatem ineſſe dictitantes, ſed modicè tum humidam, tum calidam: ſuperius nanq; dictum eſt, in quo ſignificato eiuſmodi dictionem efferamus: Similiter non vrinas, aut mēſes prouocans, aut bechicum eſſe medicamen: aut pleuriticis, aut peripneumonicis, aut purulentis {quos
ἐμπύους vocant} congruere: aut morbis comitialibus, & ſpaſmis, & palpitationibus, & tremori- A.l.2.t.1.c.4 fol.94.f
bus, & ruptionibus, & ſpaſmatibus prodeſſe: neq; carne implere, aut purgare ſinuoſa vlcera: aut lateris, iecoris, lienis've dolores ſedare: neq; chœradas diſcutere, aut ex oſſibus carnes educere: ad eūdem modum neq; genituræ profluuio congruere, aut in vteri fomenta vtiliter miſceri emollientē & reſerantem: quin nec ꝙ neruos & ephelides detergeat, & inueteratum capitis dolorem ſanet, aut fœtum corrumpat detrahatq́;: Sed ſufficit hactenus dixiſſe calidam, hactenus ſiccam, & eatenus te-
D nuium partium illis obueniſſe temperiem: ſic'que tum omnia quæ nunc memorata ſunt, tum longe item plura indicaſſe: quin alio quoq; modo de ea dixiſſe ſat eſt amaram eſſe, ſed non extremè, immo ita vt dulcedo quædam admiſta appareat. At primus doctrinæ modus empiricorum proprius eſt: ſecundus virum potiſſimum rationalē decet: atq; hunc mihi nūc exponere ſtatutum eſt.

De Pus mouentibus, atq; Emollientibus Medicamentis. CAP. 3.

CÆterū vniuerſa ea quæ quatuor ſuperioribus libris ſunt dicta, propria ſunt ipſius de medicamentis ſpeculationis, niſi ſi qñ per affinitatem curandi methodum ſermo attigit: At in quo nunc verſamur, ad illam magis pertinet: quapropter ſæpe conſilium mihi fuit, omnino intactum præterire. Verùm, qñquidem viſum eſt præexercendos eſſe eos qui aſſequi deberent curandi rationis intentiones: & pleriq; ex amicis, potiſſimum'que ij, quorum in gratiam hunc tractatum cōſcribere ſum aggreſſus, ita me facere cenſuerunt: idcircò ſermonem hunc hoc in libro abſoluam, ſumpto exordio ab emollientibus, & pus mouentibus, Cum vtraq; ſint calida humida'que, diuerſo tamen vtraq; modo: hæc enim ceu ſimillimum corpori in pus mouendo calorem producentia, abſq; vlla exiſtentis in eo humiditatis aut conſumptione, aut adiectione: illa verò ceu maiorem ꝗ̄ pro natura accendentia, ac non nihil quoq; humiditatis cōtrahentia. Porrò perſpicua eſt nota'que omnibus pus mouentium notio: ſiquidem Suppuratio in pus eſt mutatio.

Tribus

Tribus modis dicitur Molle & Durum, partim vt Extreme tale, partim vt Per excellentiam, par- E
tim vt Ad ſymmetrum generis eiuſdem, aut ſpeciei, aut quiduis obuium. CAP. 4.

SEd de emollientibus medicamentis, ipſaqꝫ adeo emollitione, non perinde ſimpliciter loqui li-
cet, quia videlicet nec de duro molliq́ꝫ corpore. Siquidem partim abſolutè durũ dicitur, vt ter-
ra: partim per exceſſum, vt vnguis, calcar, cornu: partim ad ſymmetrum ſui generis aut ſpeciei, vt
hoc animal, puta elephas, aut hic homo, putà Hercules: partim ad quiduis obuiũ collatũ, vt Dioge
nes a[illegible]lem. Pari modo dicitur molle, aut vt ſummè eiuſmodi, aut per exceſſum, aut ad ſym
metron ſui generis aut ſpeciei, aut ad quiduis obuium. Quòd verò tripliciter quoque id genus om-
nia dicere liceat, partim vt à miſtura aliena, ſummasq́ꝫ habentia qualitates à quibus nũcupata ſunt,
partim vt ad ſymmetron ſui generis aut ſpeciei, partim ad quiduis obuium collata: & ꝙ nihil retu
lerit, illo an hoc modo dixeris; frequenter mihi oſtenſum eſt. Omiſſis itaqꝫ cæteris ſignificatis, de
mollibus duriſq́ꝫ, vt ad optime comparatum hominem, contemplemur: quem ſanè regulã ac men-
ſuram ſtatuimus omnium quæ cum in modum dicuntur: nec tñ ad illius partem quamcunqꝫ, pu-
ta os, adipem've, ſed quæ temperie media eſt, nempè cutem, maximeq́ꝫ eã quæ in manibus eſt, vbi
perfecta eſt tangendi potentia. In vnum autem redit, ſi quod per exceſſum ad totam ſubſtãtiam di-
citur, ſic molle durumq́ꝫ appellites, qñ quidem medium quoddam eſt tactus noſter: vti & Ariſtote- F
li viſum eſt, & Plato quoqꝫ ſenſiſſe videtur, cum ait, Dura quidem, quibus caro noſtra cedit: mollia »
verô, quæ cedunt carni. Nam cutem hominis eo ipſo in libro, Timæo ſ. genere eſſe carnẽ oſtendit. »
Quin & Ariſtoteles cùm ait molle eſſe quod in ſe cedit, durum quod non cedit, idem quod Plato,
ſenſiſſe videtur, & maximè ꝙ ad tactum ea iudicanda cenſet, tanꝙ ad medium. Quod verò in cõ-
paratione ad quiduis obuium durum eſt ac molle, id in eo ꝙ magis minus'que cedat, aut nõ cedat,
iudicari videtur. Quin & ipſam cutem noſtram aut muſculum aut partem aliam quamlibet cũ in-
duratam dicimus, cum naturali eius ſtatu aduentitium affectum conferentes ita nominamus. Sanè
corporum hoc pacto affectorum ad ſtatum naturalem reditus emollitio eſt.

Quot Modis fiunt Dura? Nempe aut Reſiccatione, aut Concretione, aut nimia
Impletione, aut harum Coniugatione quapiam. CAP. 5.

POrrô cùm variè quidqꝫ durius efficiatur, nempe aut ſicceſcens, aut concreſcens, aut nimia re-
pletione adeo vt vehementer diſtendatur, aut coniugatione quapiam, ſequitur vt & propria
ſua'que cuiqꝫ emolliẽdi ſit ratio. Itaqꝫ de omnibus deinceps diſtinguamus, interim illud prius com
monefacientes, nominum verborũ'que copiam plerunqꝫ non eſſe indecoram, ſed potius eius con-
trarium eſſe illiberale, quando ſcilicet non eſt neceſſe de illis diſtinguere. Nam ita & Plato prodi- G
dit. Et nobis in præſens neceſſitas incũbit de duri ſignificatis definire, principio rurſum ab ijs de-
ſumpto, quæ modô dicere deſiimus. Nam quod in ſe cedit, molle eſt, ſiquidẽ corpus ſimplex fue-
rit: ſiquidem quod ex pluribus conſtat aut ſeſe contingentibus, ſicut tritici aceruus: aut inuicẽ im-
plicatis, vt lana & pili: ſimul & cedere poteſt, nec tñ eſſe molle. Contra in ijs quę ſummè plena ſunt,
velut vtres veſicæ'que, neutrũ latus in ſe cedit, nec tñ quod continetur durũ eſt: ſicut nec quod con
tinet vbi impletum eſt, durius ſe ipſo euaſit, aut aduentitium alium affectum eſt adeptũ, niſi ꝙ nũc
tenſum eſt, quod hactenus fuerat laxum. Quam ob rem ego id renitens, {Græce ἀντίτυπον} non
durum appello, qñ nimirum accuratius loqui propono: permitto tñ qui velit durum appellare:
quin & ipſe perſæpe ſic nuncupo. Sed illud tamen moneo, nõ vnam eſſe induratorum naturam,
neque vnam medelam: nam quod à ſiccitate induratum eſt, humectari poſtulat: quod verò à con- A. l.2. t.1. c.3
gelatione, excalfieri: quod autem à repletione, inaniri: qđ deniqꝫ à ſiccitate ſimul concretione'que, fo.92.h
humectari ſimul ac concaleſcere: quod verò à congelatione pariter & impletione, pariter quoque
& calfieri & euacuari. Siccantur itaqꝫ corpora citra congelationem, tum in validis exercitijs, tum
in Sole feruenti, tum in inedia ingenti, tum in febre ardenti, & medicamentis quæ ita ſiccant vt nõ
refrigerent quoque: Congelantur à vehementi duntaxat frigore: Sicut ſanè & implentur à largi H
tantum humoris affluxu: At ſiccantur ſimul & congelanť, coeuntibus quæ ſimul conuenire poſ-
ſunt cauſis, vt ſi quis ſupra modum laboret in frigore: Sic quoque replentur ſimul & congelantur
ab influxu frigido, aut partis refrigeratione. Frigoris rurſus ipſius cauſa triplex eſt: Vna a foris
incidentibus, puta aere, aqua, medicamento, quod ſæpe factitant in eryſipelatis: Altera eſt propria
patientis particulæ temperies: Tertia ab influente in ipſam humore prouenit: nam is ſæpenume-
ro ſe ipſo calidior effectus eſt, aut putreſcens, aut contactu calidarum naturà partium alteraſcens:
cum interim quod partibus natura frigidioribus affricuit frigus, plurimo perduret tempore. At-
que tot quidem modis corpora tum indurantur, tũ molliuntur. At medicamen emolliens {Græ-
ci vocant μαλακτικὸν} non de omnibus his modis efferre videntur, ſed peculiariter de ijs, quæ con
gelatione induruerunt, magis'que etiam ſi in eis contentus ſit humor præter naturam, velut in ſcir-
rhoſis. Quippe ſi à ſiccitate induruerit, humectare potius, non mollire id præcipiunt, ſicut impleta
euacuare, non emollire. Sed de nominibus neqꝫ contendere honeſtum eſt, neqꝫ curioſum eſſe eſt
neceſſe: verum rerum inſiſtere diuerſitatibus præſtat: in quibus ſiquid peccatur, ingens ægrotis
damnum malum'que prouenit. Itaque quod reſiccatum eſt, humectãtia poſcit remedia, de quibus
ſuprà abundè diſſerui. At quod à frigore congelatum eſt, excalfacientia poſtulat: quæ nec ipſa ob-

ſcura

A ſcura ſunt. At quod impletum eſt, aut refrigerantia requirit, aut excalfacientia, aut quæ propriè vocantur ſiccantia: vniuerſa ſiquidem hæc humorē ſuperfluum euacuant, ſed ſua ac peculiari quodq; ratione: Frigida quidem duobus modis, nempe repellentia, ſimulq; cum calore multam educentia humiditatem, ſicut Ariſtoteles docuit: Quæ verò excalfaciunt, dum contentum in caleſcentibus corporibus humorem in vapores diſſoluunt: Quæ autem deſiccant, velut quæ vocantur diaphoretica, hoc eſt per halitum digerentia, & ipſa duplici ratione, aut humores ebibentia, cùm poris quibuſdã inſunt, aut totam alterantia partem. Verum quando tempeſtiuus cuiuſque ſit vſus, non eſt præſentis negocij definire, ſed ad curandi attinet methodum. Quæ verò à frigore pariter & ſiccitate induruere, ea excalfacere pariter & madefacere expedit, non ſicut pus mouentia calore & humiditate ſecundum naturam attemperatis, ſed tanto eſſe medicamen expedit calidius, quanto exuperauit frigiditas: tantoq; humidius, quanto & vicit ſiccitas: In quibus menſuram finire ad curandi itidem methodum pertinet. Sufficiat autem hic medicamentorum ſpeciei formulam quandam exponere, idq; pauculis exemplis. Igitur oleum & aqua calida humectant ſimul & excalfaciunt. Quod ſi ambo in vnum miſceantur, multò magis tum excalfaciet tum humectabit quod ex ambobus erit miſtum, ſicut aquæ potabilis *balnea cum oleo copioſo *exhibita. Idem efficit eduliorum qualitas, ſi ſi- *lauacra.
B militer habeat. Itaq; ingentis famis, quam βούλιμον nominant, illiuſmodi ſunt remedia: Eſt enim ea affectio frigiditas iuncta ſiccitati, & ſanatio eius per contraria perficitur. Enimuero cataplaſma quod ex farina triticea conficitur, in temperatis naturis pus mouens, nec quicquam naturalis partium humiditatis aufert, quod quidem relatu ſit dignum, multoq; magis nec apponit: ſicut nec calorem intendere poteſt, nec hebetare, ſed tantum in ſubſtantia ipſa augere. Ceterum non idem eſt, qualitatem intendere, & augere ſubſtantiam. Sed hæc paulo poſt accuratius oſtendam. Attamen id genus medicamenta humida calidaq; dicimus, non ceu calidiora humidioraq; quàm noſtra ſit ſubſtantia, ſed ceu ſimilem habentia nobis temperiem, quæ calida & humida eſt iuxta veterum ſermonem, velut in libris de Temperamentis oſtendimus. Nec tamen ſic aquam humidam aut *galbanũ calidum dicimus: ſed illam tanquam quæ carnem noſtram riget, hoc tãquam quod calfaciat. Nam, tametſi aqua calida euacuare partes quæ per humorum influxum contumuerunt valeat, ſimilares tamen ſaltem omnino humectat, ſicut in primo libro à me monſtratum eſt.

*Non eſt in græco. et intelligẽdum eſt de lauacro non de potu. Vt apparet etiã ex interpr. antiquo.

*Vetus interpꝭ legit ignis.

De Medicamentis Pus mouentibus. *CAP. 6.*

MEdicamenta itaq; quæ pus mouent, eo ꝙ perinde vt aqua calida excalfaciant, ſuperfluum in ſpatijs vacuis contentum humorem per halitũ digerunt: ſicut in libello de Inæquali intem-
C perie monſtrauimus. Ipſis tamen ſimilaribus corporibus ſecundum naturam affectis, humiditatis nihil neque adijciunt, neque adimunt, quod quidem manifeſtum ſit, & ſentiri queat: quippe, cùm temperaturam poſſideant æqualem, earum ſubſtantiam tueri potius quàm alterare poſſunt. Nam in ſuppurationibus humiditas quidem alteratur, item'que ſi qua ſit caro contuſa: cætera verò quæ ſecundum naturam habent, ſubſtantiam ſuam ſeruant. Etenim cum tres in animalium corpore fiant alterationes: Vna planè ſecundum naturam eſt, cum videlicet in ventre cibus coquitur, aut in viſceribus & vaſis qui inibi generatur ſuccus, vnde rurſum pars vnaquæque nutriatur: Altera contrà planè præter naturam, nempe in putreſcentibus omnibus: atque hæ quodammodo inuicem ſibi contrariæ ſunt: Tertia ex vtraque miſta & media eſt, partim quidquam obtinens primæ ac ſecundum naturam, partim huius contrariæ quæ eſt præter naturam. Siquidem alterationi ſecundum naturam duo hæc inſunt, vt & ex familiari animantis materia fiat alteratio, & ab ingenito calore planè ſuperetur: Ei verò quæ præter naturam eſt, & ab aliena caliditate mutatio prouenit, & ad nihil vtile: At media earum, quæ ſcilicet ſuppurationes comitatur, ab ingenito quidem fit calore, ſed non planè vincente: neq; enim ex materia peragitur quæ prorſum benigna ſit, neque tamen ex omnino aliena. Itaque quemadmodum alterationes ſecundum naturam, quæ
D ab innato proueniunt calore, à ſimili extrinſecus iuuantur, pari modo & quæ in mouendo pure conſpicitur. Nam nihil æquè concoctioni ventris conferre nouimus, atque corpus humanum illum contingens. Proinde quidam puellos noctu admouentes per quietem, longè euidentiſſimum adiumentum ſentiunt: confert ſiquidem amplius, magiſq; multo familiaris eſt eo calore qui à fomentis paratur. Eiuſdem gratia vtilitatis quidam paruos catellos per quietem ventri imponũt, copiam coquentis cibos caliditatis adaugentes, non qualitatem. Tale eſſe debet quod ad mouendum pus adhibebitur medicamentum, qualis eſt in naturis temperatis calor natiuus. At ſi iuſto calidior natura fuerit, in eo corpore, quod pus mouebit medicamen, calidius ſit oportet: tanto nimirum temperato calidius, quanto & natura eius temperatam in caliditate exuperat. Itaq; clarum iam illud eſt ex curandi methodo, cuiuſq; ſingulatim hominis ſuum ac proprium eſſe puris mouendi medicamentum. Nec minus illud conſtat, quod ſæpenumero iam demonſtratum horum comprobatur teſtimonio, Omnes medicamentorum facultates vt ad optime temperatum hominem explorandas. Siquidem nulla conſtitui ars poſſit, niſi prius velut regula ac ſcopo generi materiæ, in qua id verſatur conſtituto, ad illum iam particularia omnia dirigantur. Rurſum ergo propoſito tanꝗ ſcopo quodam in hoc ſermone, optimè temperato homine, eius reſpectu aliud eſſe dicimus medicamentum pus mouens, quàm quod indurata emollit: eſſeq; eorum temperaturas, quas ſuperius

eſſe poſuimus, Eius quidem, quod naturæ in mouendo pure auxilio eſt, commoderatam & ſimilem ei corpori cui admouetur: ac proinde quòd natura noſtra humida ſit & calida, humida calidaq; medicamenta eiuſmodi frequenter appellari: Eius verò quod indurata emollit, temperata natura multo calidiorem, non tamen iam valde calidam. B

De Ortu Scirrhi. CAP. 7.

ORitur " autem induratorum affectio ex fluxione viſcoſa & craſſa, paruis particulæ poris ſiue meatibus impacta: digeſta verò per halitum quæ in ea parte eſt tenui humiditate, ac deinde quod reliquum eſt refrigerato ac velut congelato, vocata ſequitur ſcirrhoſis. Ac proinde frigidum pathos aiunt, & per calfacientia curari: Porrò, quoniam cum frigiditate humiditas redundat ſuperflua, idcirco etiam compoſitam eius eſſe medelam, ob refrigerationem ſcilicet excalfacientia poſcente affectu, ob alienam verò & ſuperuacaneam humiditatem, euacuantia. Vnde fit vt eorum quæ ſcirrhi in morem indurata ſunt, nullum curari valeat neq; à validè exiccantibus, neque à fortiter excalfacientibus, neq; ab ijs quæ vtraq; hæc præſtare poſſunt. Nam quæ validè excalfaciũt, hærens ac contentum in particula humidum violenter digerentia atque elicientia, reliquum omne deſiccant, & incurabile conſtituunt: Quæ verò fortiter deſiccant, etiamſi non excalfaciant, tamen ipſa non per medium, euacuando ſcilicet quod ſubtile eſt, ſed ex profeſſo ac ex natura ſua ad ſummam duritiem infixam particulæ fluxionem adigunt. Sola igitur ea quæ calfaciunt, ſed non admodum, vnaq; exiccant non magnopere, eiuſmodi ſanare affectus poſſunt: vocanturq; ea medicamenta græcè Μαλακτικά {latinè emollientia nomino,} eodem tempore vtrunq; agentia, nempe quod congelatum eſt fundentia, & ſenſim per halitum digerentia. F

A. l. 2. t. 1. 3. fol. 92. h

Emollientia Medicamenta in hoc à Pus mouentibus differunt, quòd Emollientia calidiora ſunt, & moderatè deſiccant humiditatem in partibus: Pus autem mouentia humano ſimilem calorem obtinent, & quæ in eis eſt humiditatem ſeruant. CAP. 8.

QVapropter calida ſunt id genus medicamenta, nec admodum ſicca: atque à pus mouẽtibus eo diſſidentia, ꝙ calidiora ſint & ſicciora. Illa enim cognatam ac ſimillimam corporibus noſtris caliditatem poſſident: emollientia verò licet validiorem habeant, non tantam' tamen, vt attractionis violentia reliquum deſiccent. Præterea ea quæ pus mouent, humorem qui præfuit in partibus induratis, ſeruant: emollientia verò paulum quiddam eius abſumunt. Proinde quamuis innumera ſint calfacientia ſimul atque exiccantia medicamenta, ſola tamen ea quæ conuenientem ac ſymmetrum calorem poſſident, vnaq; illi reſpondentem ſortita ſunt ſiccitatem, mollire quę ſcirrhi inſtar indurata ſunt poſſunt: quale eſt bdellium, ſtyrax, galbanum, ammoniacũ thymiama, G medulla tum ceruina tum vitulina, adeps caprinus & taurinus, & quæ eius ſunt generis. Nam nũc conſilium non eſt omnem expromere materiam, ſed ſolum de id genus facultatibus omnibus generalem conſtituere doctrinam. Præſtat nanq; in genere de pus mouentibus atque emollientibus cognoſcere, ꝙ illa æqualem accenduut calorem ei, qui eſt in homine ſecundum naturam: quæ verò emolliunt, multo maiorem. Quocirca illa quidem quantitate potius quã qualitate caloris agere ſunt nata: at quæ indurata emolliunt, qualitate potius. Itaque ſi in parte, quæ ſuppuratione indiget, aſſiduè impoſitas ſeruare manus, aut aliam quamuis partem poſſibile foret, celerrimè ſic ſuppuratio procederet. Pari quoque modo ſi medicamentum hominis temperaturæ ſit quàm ſimillimum, ocyſſimè concoquet quod in pus verti debet: vt eſt non nunquam caro, nimirum vbi contuſa fuerit, interdum verò humor qui phlegmonem produxit.

Quòd Pus mouentia etiam Emplaſtica eſſe conueniat. CAP. 9.

QVin etiam ꝙ emplaſticum eſſe debeat eius generis medicamentum, vt exactè ſuppuratorium ſit, & ipſum liquidò mihi apparere videtur. Nam ſi ſubſtantiam innati caloris augere, non intendere qualitatem ipſam, conueniat, poros corporis obſtructos eſſe neceſſum eſt, quò videlicet halituoſos tranſpiratus includant. Siquidem ea cataplaſmata quæ aut detergentia, aut validius excalfacientia, halitus diſſlari permittunt, exiccant quidem, ſed pus non mouent. H Talis eſt hordeacea, cicerum, fœnigræci, fabacea'q; farina, amplius etiam ærina, eruina, panici, lupinorum, milij, omnium'que adeo exiccãtium: quippe cùm tum per ea quæ detergunt, etiamſi non admodum excalfaciant, ſed quia obſtructione liberant, reſerant'q; meatus, vnà quoq; calor particulæ euolet, vt naturalis haudquaquã ſeruetur cõmmoderatio: tum ab admodum excalfacientibus huius etiã non parum vacuetur, & qui reliquus eſt incaleſcat: ex quo fit vt natiui caloris ſubſtantia diminuatur, ſed qualitas intendatur: Quorum neutrum fieri expedit: verùm halituoſum & calidum ſpiritum contineri quamplurimum, & ad vnguem caliditate ſymmetrum: quippe cum hic in pueris copioſiſſimus, omnes actiones naturales adaugeat. Sed ſunt quos id fugit: & cum hoc ꝙ ignorent, Hippocratem inſuper accuſare non verentur, ꝙ dixerit, ‖ Creſcentia plurimum habere caloris innati. Sed nos dicta eius haud perperã capere oportet: ac cognoſcere innatum dixiſſe calorem, quem in quoq; animantium & natiuum ſpiritum nominamus, de quo & Ariſtoteles ſcriptum reliquit. Verum nihil prohibet, ſanguineã ſubſtantiã ſimul'que aereã am vnà cũ ſpiritu calidũ inaudire innatum. Ac Stoici quidem hunc ipſum ſpiritum animæ eſſe ſubſtantiam autumãt. Nos ſanè de animæ ſubſtantia non admodum pronunciare quippiam audemus, & ad præſens ſuperuacaneum arbitramur:

* Al. calor.

* ἔργα. i. opera 1ª. Aph. 14. Ex. ord. 7. a Et de Nat. hum. cõ. 2. t. 13. 7ª. 180. a

* Al. ſeminalẽ.

A arbitramur: quanquam nos iam antè ſpiritum innatum, etiam ſi non ſit animæ eſſentia, ſaltem primum eius eſſe inſtrumentum in commentarijs de Hippocratis Platoniſq́ placitis demonſtrauimus. Et certè dicimus eum ſpiritum in omnibus animantis contineri partibus, ſed non vndiquaque eſſe ſui ſimilem, veluti nec ſanguinem, eſſe neceſſe: Tum in ſpatijs inanibus nõ paruam eius ineſſe ſubſtantiam, immo potius velut materiam quandam, leuiculam etiamnum mutationem expoſcentẽ ad innati ſpiritus qualitatibus ſuis abſoluti generationem, nihilo ſecius tñ iam tum etiam admodu... naturalia opera conducentem. Porrò autem vnum ex naturalibus operibus eſt ea, quæ in pus fit conuerſio: nam & illic quædam perficitur coctio: cum autem quidquam coquere conſilium eſt, quam plurimum, meo iudicio, ſpiritum ſeruari intus oportet. Atqui digeritur tum ab [a] euãporãtibus ac detergentibus, qualis eſt hordeacea fabaceaq́ farina: tum à reſiccantibus, qualis eſt panici, lupinorum, milij: tum ab excalfacientibus, qualis eſt fœnigræci: quin multo etiam magis ab ijs quę ſimul & excalfacere & reſiccare poſſunt, puta lolio, eruo, cicere, ochris. Igitur omnium ad puris generationem aptiſſimum eſt, Ex ijs vtiq́ quæ perfunduntur, aqua tẽperata: aut cui additum oleum eſt, quod hydrelæum Græci vocant: Ex ijs verò quæ irrigãtur, oleum tẽperatum: [b] † At ex ijs quę ex hydrelæo illinuntur, farina triticea, & panis ipſe: ſed is modicè coctus ſit oportet. Nam qui plu-

B rimum coctus eſt, quodammodo ſiccior eſt, aptusq́ phlegmonis quę ægrius concoctionem admittunt: qui verò minus, ijs quæ admodũ calidæ ſunt, atq́, vt ſic dixerim, feruent, congruit. Tum cui plus additum olei fuerit, pertinacius coctioni aduerſantibus conuenit: cui minus, feruentibus magis cõpetit. Et ſanè quod ex pane conficitur cataplaſma, difficulter coctioni cedentibus phlegmonis idoneum eſt, ſiquidem pani tum ſal tum fermentum admiſtum eſt: quod verò ex triticea farina præparatum eſt, calidioribus vtilius eſt. Et ipſius etiam triticeæ farinæ quæ pura eſt, tũ panis quoq́ qui purus eſt, puri mouendo competentior eſt, nimirum cũ furfur minus ſit calidũ, & magis deſiccet: farina autem pura, quæq́ alere eſt nata, humida eſt & calida: qualia certè ad pus producendum conferre oſtendimus. Itaq́ medicamẽta quæ phlegmone tentatis imponũtur [c] partibus, ſi calida ſint & humida, ad pus mouendum conducunt, vti adeps ſuillus, & vitulinus. Nam tauri & capræ acriores eſſe oſtẽdimus: quãobrẽ phlegmonis tũ frigidioribus, tum durioribus magis cõgruũt. At ſuillus & vitulinus, ijs q̃ propriè phlegmonæ appellantur, familiariſſimus eſt. Eſt & adeps gallinaceorũ familiariſſimus, magiſq́ etiam anſerũ, quodammodo tñ ad digerendum potentior: eſt enim ſubſtantia ſua tenuior, ſicut & bubulus & caprarum craſſior, & terrenus magis. Quin & agreſtium animalium omnium acrior eſt adeps ſimulq́ ſiccior multo quã domeſticorum, maximeq́ pardalis

C & leonis: quare horum nullus omnino puri mouendo idoneus eſt, ſed, vt dixi, ſuillus & vitulinus.

Porrò pus mouent & pix, & reſina, nẽpe oleo quopiam aut roſaceo ſubactæ. Sed & hîc ad feruentes phlegmonas ex roſaceo eas liquare oportet: ad frigidiores verò excalfacientium quopiam, puta cicino, raphanino, veteri, & ſicyonio. Quòd ſiquando ſola vtaris cera, alijs ad manum nullis ad pus mouendum, & ipſam in excalfacientium quopiam diſſoluere oportebit: quippe cum ipſa per ſe minus ſit calida q̃ vt pus mouere poſſit: ſiquidem illinendi certè vim obtinet. Solis itaq́ feruentibus phlegmonis apta eſt, ex calidorum oleorum quopiam liquata. Verum quemadmodum hæc ſymmetria ac mediocritate inferior eſt, vt ad medias temperie phlegmonas, hominum'q́ & partium naturas, ſic paulum quiddã excedunt reſina & pix. Quapropter hæc omnia ſimul miſta moderatè pus mouent. Sed hæc iam ad tractatum de medicamentorum compoſitione attinent: quem vt aliquatenus attingeremus, ſpeculationis ipſius nos ſequela adegit. Rurſum ergo ad propoſitum reuertor: eſt autem propoſitum definire, quæ ſit in genere pus mouentium natura. Dictum verò eſt, q̃ modicè humectantem & excalfacientem eſſe eam oporteat: quod alijs verbis eſt, vt neque excellat, neque inferior ſit temperatura corporis ipſam immutantis, ſed quoad fieri poſſit ſimillima. Cæterum, quòd medicamentum puri mouendo idoneum tale ſit facultate: & actu, ſiue energia fiat

D eiuſmodi, dum corpori noſtro admotum eſt: ſæpenumero iam antè dictum eſt: ſed nunc nihilo ſecius id repetimus, quandoquidem vtrobiq́ eius meminiſſe oportet. Atq́ eiuſmodi eſt pus mouentis medicamenti temperies. Porrò corporis ipſius conſtitutio emplaſtica eſt: qua maximè pollent quæ lenta & viſcoſa ſunt, velut adeps porcinus, butyrum, thus, & quod ex farina triticea conficitur cataplaſma: quippe quæ moderatè tum calida tum humida lenta'que ſunt, ac proinde puri mouendo idonea. Chondrus tñ farina triticea ſiccior eſt, quanquã nihilo minus lentus ſit, niſi fortè etiam amplius: vnde fit vt in medijs tẽperatura phlegmonis puri mouendo ineptior, in humidioribus etiam triticea farina præſtantior ſit. Verum & hæc iam præſentis commentationis limites excedunt. Itaq́ denuo ad medicamenta duritates emollientia reuertor, hactenus & hic curãdi methodum attingens, quantũ dicendorũ claritati conducat. Scirrhum vocant tumorem præter naturam, doloris vacuũ, ſed durum. Sunt autẽ inter eos quidã, qui vbi plurimũ increuerint, ſimulat'q́ indurati fuerint, non modo dolore carent, verum etiam ſenſum exiguum, aut etiam nullum habent reliquum. Porrò naſcuntur ex humore craſſo & frigido, quales ſunt in animalium corporibus duntaxat duo, bilis videlicet atra, & ſuperexiccata pituita. Proinde tumores ſcirrhoſi omnino aut pituitoſæ ſunt ſubſtantiæ, aut atrabilariæ, aut ex vtraque miſti. Sed de agnitione eorum non eſt nunc tempeſtiuum differere, verum de medicamentis emollictibus illud vt nunc dicam opportunũ eſt,

A. l. 2. t. l. fol. 92. l.

A [a] In græ. cod. habetur tantũ ῥυπτόντων. i. detergentibus, & ita in antiqua tralatiõe.

B † *At ex cataplaſmatib⁹ tũ farina triticea ex hydrelæo, tum panis ipſe. ſed ad modice coctũ ſit, oportet. Nam quod etc. intelligẽdo ſemper de cataplaſmate. ut ẽt in veteri ĩterprete.*

C [c] Al. vlcerib⁹.

Nempe ꝙ propriè vocantur emollientia, quæ medentur ſcirrhoſis tumoribus ex pituita reſiccata E craſſa'que prognatis: conſueuerunt autem ij potiſſimum in muſculorum capitibus, & qui ex eis prodeunt tendonibus, conſiſtere. At quæ ab atrabilario ſucco indurantur, cancroſa ſunt omnia, & ab emollientibus medicinis aſperantur: ſed his quo pacto proſpicere oporteat, in Commentarijs methodi curandi docebimus. Quæ verò à lento craſſoq; humore congelato indurata ſunt, calida [illegible]ſcunt ſiccaq; medicamenta, ſed non tamen quæ valida ſunt ac violenta: ſed ſufficit interim vt ſecundi aut ter[illegible]nt ordinis excalfacientium, primi exiccantium. Porrò cum non exigua ſit in corporibus ſic induratis maioris minoriſq; latitudo, neceſſe vtiq; eſt & medicamentorum illis medentium non paruam eſſe latitudinem. Siquidem adeps caprinus, & gallinarum, quæ ſic indurata fuere, iuuarunt. Verum illi quidem imbecilliores ſunt, & moderatas duritates emolliũt. Valẽtior gallinarum gallorumq; adipe anſerinus eſt, caprarum verò hircinus, validior quoque & taurinus, ſed minus tamen quàm hircinus. Quin etiam medulla ceruina modicè emollit, & poſt eam vitulina: quippe cùm id genus omnia medicamenta calida ſint, & mediocriter ſicca, multo'q; magis excalfacere quàm exiccare nata. Vnde ſiquis fortè ea quandoq; calida dicat & humida, non repugnãdum: nam paulum abſunt ab ijs quæ neq; humectant neq; deſiccant. Eodem ex genere ſunt, quanq; validiora, ammoniacum thymiama, & ſtyrax, & galbanum, & bdellium ſcythicũ. Sed ad emolliendũ F præſtantiora ex ijs ſunt quæ recentia ſunt, ſiquidem inueterata validius quã oportet deſiccant. Id ipſum vſuuenit in medulla & adipe, quippe quæ & ipſa vetuſtate ſe ipſis tum acriora, tum ſicciora euadunt. Quin & oleũ quoq; ſicyonium ex hoc eſt genere: nec in poſtremis id, quod inueteratum eſt: & ea quæ præparantur, vt ſuſinum. Sed de compoſitis hic dicere ſtatutum non eſt. Porrò radix althęæ, & cucumeris agreſtis, non nullæq; aliæ plantæ, partim in oleo, partim in aqua decoctę emollientium medicamentorum facultatem induunt: ſicut maluæ agreſtis folia, tum cruda tum cocta: Atq; hoc ſimplex medicamentum eſt, ſicut porcinus adeps vetuſtatem paſſus: ſed ſalis nihil oportet adijcere, ſicut nec alijs quæ emolliunt, valde enim deſiccat ſal. Porrò quæcunq; alia emollire poſſunt, ſeu ſimplicia ſeu compoſita ſint medicamenta (alibi enim ea recenſebimus) calida ſunt ex ſecundo & interdum ex tertio ordine, leuiter verò ſicca: ſed & his ſanè illinendi vis {emplaſticam vocant} inſit neceſſe eſt, non aliter quàm ijs, quæ pus mouent. Sed quanto maiore euacuandi facultate pollere debent, tanto vtique minus etiam meatus illitu obſtruere.

Quòd Medicamenta Indurantia Humido Frigidoq; ſint Temperamento. CAP. 10.

SAnè emollientium facultas medicamentorum abunde iam expoſita eſt: proinde deinceps de indurantibus verba faciam. Frigida itaq; hæc ſint oportet & humida, velut ſemperuiuum, por G tulaca, pſyllium, lenticula, paluſtris, ſolanum: aut hoc quidem certè non eſt temperamento humido, ſed medium obſolutè humectantis & exiccantis, ex pugnantibus facultatibus compoſitũ, exiccante videlicet & humectante, nimirum cum & duplicem in ſe habeat ſubſtantiam, terrenam & aqueam. Sed iam non eſt mihi conſilium ad particularem materiam ſermonẽ deducere, verum generales duntaxat breuiter facultates definire. Sanè ſiquid ſimul & refrigeret & deſiccet, & ipſum profectò omnino indurabit: ſed non eſt ex ijs quæ propriè indurant, ſiquidem congelatione potius quàm euacuatione durum efficitur corpus, prout ſuprà poſuimus. At ſiquid ſit quod proinde quia natiuum humorem non retinet, induratum eſt, id ſiccum potius, quàm durum appellabimus: conſtat'q; eius ſanatio rigatione & humectatione, non emollitione: ſicut certè & tenſio curatur laxatione, & laxatio, tenſione.

De Tendentibus Laxantibusq; Medicamentis. CAP. 11.

SEd hæc vt ſe habeant liquido conſpiciuntur, cùm in cute, quemadmodum & ab Hippocrate dictum eſt, ‖ Cutis duræ mollificatio, tenſæ laxatio: tum etiam frequenter in articulis. Igitur laxatio prouenit humectatis immodicè quæ circa eos ſunt ligamentis pariter & tendonibus: tenſio vero non etiam ſimpliciter, ſed aut pluſculum exiccatis, aut refrigeratis, aut phlegmone affectis, H aut ſcirrho. Atq; ita quidem in articulis: In cute vero nõ tantum ita, ſed muſculis quoq; qui ei ſubiecti ſunt quoquo modo in tumorem ſublatis, nam & præ carnis ſæpe copia quibuſdam tenditur: quod vero & in phlegmonis id ipſum illi accidat, ſuprà poſitum eſt. Quamobrem non ſimpliciter vna eſt ſpecies laxantium remediorum, vtpote cùm alia humectando, alia calfaciendo, alia vero emolliendo, quædam euacuando, non nulla tumores præter naturam purgãndo, alia etiam per coniugationem horum quampiam agentia, laxare aſſolent. At Theſſalus, fere'q; ſequaces eius vniuerſi, ſicut in alijs multis, ita & in his appellationes ſimul cum rebus confundunt, quicquid obuium eſt, citra vllam examinationem conſcribentes. Quamobrem, vbi quæ in manibus ſunt abſoluerimus, neceſſe nobis forſan fuerit aliquando in eos ſtylum conuertere: In præſenti autem quod dicta continuo ſequitur, perſequamur, rurſum ſumpto principio ab ijs medicamentis quæ vocantur emplaſtica, quia ſæpe iam ante & de ijs diximus. Breuiter ergo Emplaſticum medicamentum eſt, quod tenaciter corporis poris ſiue meatibus illitum inhæret. Porrò abundè dictum eſt nobis de pororum, quos nos ſtatuimus, natura, in libris de Temperamentis. Demonſtratum autem eſt & in libro hunc præcedente, mordacitate vacare omnino debere medicamentum emplaſticum: nam ſi qua illi inerit mordacitas, hærere in poris non poterit, ſed omnino facile excernetur,

lib. de Liquidorum vſu à principio.

*Interpres forte legit καθαίροντα, cum tamen oẽs græci cod quos viderim, habeant καθαιροῦντα .i. detrahendo, vt ipſe alibi vertit: vel deſtruẽdo, vt antiqu°.

A cernetur, aut partium aliquam liquando, aut certè humorem aliquem ex alto attrahendo*: Sed & illud ſatis conſtet, terrenæ conſiſtentiæ & viſcoſum eſſe oportere emplaſticum.

*Græci cod. & vetus tralatio habet, aut.

Quòd Poros purgantium Medicaminum Vnumquodq; calidum ſit, & tenuium partium: Nam amara omnia & nitroſa ſunt. CAP. 12.

SEd de iſtis ſuprà abunde dictum eſt. Quod verò illi contrariũ eſt, dici queat poros repurgãs, & infarctu liberans: ſicut & ipſum emplaſticũ non modo emplaſticũ dicitur, ſed & [illegible], quaſi dicas infarciens. Fuerit autem id ſicut effectu contrariũ, ita & corporis natura neq; viſcoſum, neq; mordacitatis expers, ſed nitroſum & ſubtile. Nam in ratione maioris ac minoris inter ſe differunt, ſubſtantiæ genere minimè diuerſa, tum emplaſtica ab ijs quæ ſordem nutriunt, tum poros repurgantia ab extergentibus. Nam quæ in ſuperficie ſordem auferũt, ſiue in cute, ſiue in vlceribus, ea extergentia ſiue rhyptica nominantur. Quæ vero poros etiam expurgant, ea ſubtiliorũ his partium ſunt, & emplaſticis contraria: proinde pororum ecphractica & eccathartica, quaſi expurgantia & farctu liberantia dicas, appellantur: ſunt autem hæc tum nitroſa, tum amara. Atq; cuti extimæ impoſita ſolam nitroſam qualitatem poſſideant exactam eſt opus ad ea peragenda, quæ dicta ſunt: At intro in corpus aſſumpta, etiamſi adiuncta ſit quædã adſtrictio, poſſint tamen ſic quoq; magnos B purgare abſtergereq; meatus, cuiuſmodi ſunt in vaſis. Nam foris meatuum exiguitas prius ab adſtrictione occluſa, quã probè queat expurgari, non etiam inde in altum abſtergentem ſubſtantiam recipit, nec expurgatur: At quæ circa ventrem ſunt partes omnes, quæq; in iecinore, liene, alijſq; omnibus viſceribus, cùm maximos in ſe meatus habeant, maius accipiunt commodum ex vaſorũ corroboratione, quã propter oſculorum exiguitatem lædantur. Proin intus abſynthium repurgare poteſt, foris nõ poteſt: quippe quod compoſitũ eſt, vt ſuprà dixi, ex amara acerbaq; facultate. Quãobrem eius generis medicamenta particulatim vt perſequar, non eſt neceſſe. Quæcunq; enim reppereris nitroſa & amara, ea ad purgandos meatus omnes valere noueris. At cutis vniuerſæ ac vlcerum ſordes non hæc tantum, ſed viribus minora auferre poſſunt, qualia ſunt dulcia quæ tenuium ſunt partium, puta mel: & ex cerealibus ſeminibus quædam, vt eruum, fabæ, hordeũ, lupini: Quanquam in ipſis fabacea hordeaceaq; farina tantum extergit, non etiam meatus farctu liberat: erui autem & lupinorum potiſſimum ſi amara fuerint, ſupra quã quòd extergunt, non nihil quoque meatus purgare valent. Simile quiddam amygdalis accidit: nam & horum ipſorum ea quæ amara ſunt, & detergunt, & meatus expurgant: quæ verò edendo ſunt, detergunt quidem, non tamen infarctu liberant. Quin & vrticæ ſemen, non ſecus atq; eruum amygdalaq; amara, meatus purgat. Ex eodem C genere ſcilicet ſunt ſcilla, & iris, & quæcunque alia vincentem in ſe qualitatem amaram poſſident. Siquidem nitrum ipſum per ſe, & aphronitrum, { & ſpuma nitri, } & ſeriphon, & abrotonum, & id genus reliqua, cum cibo potuq; aſſumpta eandem vim obtinent. Protinus enim his ineſt vt craſſos lentoſq; humores extenuandi vim obtineant, ſicut emplaſticis omnibus craſſos lentoſq; corporis ſuccos reddendi. Quamobrem lentis ac pituitoſis thoracis pulmoniſq; humoribus aut puri, & incidendis, & extenuandis, & educendis, aptiora inuenire alia præ iſtis medicamenta nequeas. Iiſdem iſtis & iecinoris obſtructiones expurges, & modicas etiam lienis: nam quæ maiores ſunt, vehementiora deſiderant, nempe capparis corticem, radices tamaricis, ſcolopendrion, & ſcillam, & eã quæ id ipſum nomine repræſentat, aſplenos appellata. Sed tamen iſtis vtendum in quoque viſcerũ eſt, ad iecur, ipſis per ſeſe duntaxat: ad lienem verò, miſtis aceto, aut ei incoſtis: ad thoracem pulmonemq; , melicrato, ptiſanæ, oxymeliti, aut dulcium vinorum cuipiam. Sed hæc ad curandi pertinẽt methodum: proinde in præſens rationibus ea confirmare omitto. Nam & in illo opere, & in alio quod de Componendis medicamentis inſcribetur, eas explicabo.

Quòd Vrinam Cientia ex Acrium genere ſint, ac proinde calida & ſicca: Tum quòd Sanguinem ſeroſum ſegregent, craſſum vero cogant. CAP. 13.

D POrrò quæ neceſſe eſt vt dictis adijciam, ea duntaxat expromam, Nempe cùm plurimam mouere vrinam annitimur, non admodum dictis vtendum pharmacis, ſed quæ acriora ſunt, & magis excalfaciunt: dictum ſiquidem ſupra eſt, acre omne eſſe calidum. Eius generis ſunt ſemen apij, petroſelini, fœniculi, dauci, agrioſelini, ſmyrnij, & ſanè ipſum quoq; ſeſeli, & ammi, & phu, & meon, & aſaron, & acoron: à quibus ſanguis non extenuatur duntaxat, ſed & funditur ac ſecernitur, non ſecus atque lac quod coagulatur ſeroſo videlicet & tenui ſeorſum ſegregato, craſſo verò in ſeſe coeunte. Siquidem quò facillimè ad ſe attrahunt renes, quod in ſanguine aqueum tenueq; ac ſeroſum eſt, vtraque hæc conferunt, nempe totius ſanguinis primum fuſio, deinde ſegregatio: quorum neutrũ abſq; valido calore peragi queat. Quamobrem puris ex thorace expuitioni ea omnia aduerſa ſunt: quippe cum natura eorum ſit tum excalfactoria exiccatoriaq; , tum etiam coactoria, & ſecretoria. Cogitur quidẽ in ſeſe quod craſſum eſt: excernitur verò ac ſecernitur in ipſo coactu, quod in ſanguine ſeroſum ac tenue defertur: atque hoc ad ſeſe trahere renes anteuertunt: quod verò coactum eſt atque exiccatum, haud etiam facile expuitur. Proinde vt modo dixi, incidendi vim habeat eiuſmodi medicamentum oportet, ſed non tamen inſigniter calidã, ne videlicet valide deſiccet: ac eiuſdem profecto commoditatis gratia cum ſorbitionibus potionibuſq; humectãtibus exhiberi poſtulat: At quæ renes expurgant, & ipſa quidem incidentia ſunt, verum larga humidi-

ἐμφέρεται.

tate non indigent. Porrò quæ calloſas ſiue tophaceas conſiſtentias incidere ſunt idonea; & ipſa E
vtiq; admodum incidunt, ſed minimum caloris poſſident: Quandoquidem caliditas porum exic-
cando contrahit, non incidit neque diuidit: atque minus ſunt calida, cum hoc quòd incidere va-
leant, meliora quoq; ſunt, velut radices regiorum, aſparagorum, & rubi, & betonica, & polium, tũ
ochra, & vitrum vſtum, & ex ſcilla confectum acetum, & quæ ſunt eius generis. At Theſſalus in-
[illegible]mus atq; imperitiſſimus, ſicut pleraque alia artis contumelijs ac probris immerito afficit: ita
& hæc quoque diſcerpere contendit, nullum eſſe medicamentum cenſens, quod propriè ſit aut he-
paticum, aut nephriticum, aut pleuriticum.

Quòd Rarefacientium Temperies moderatæ ſit caliditatis & ſiccitatis, conſiſtentiæ verò tenuium partium: Anaſtomoticorum autem calidior, mordax, atq; acris, ac craſſarum partium: Porrò Condenſantium adſtringens & aquea potius: Stipantium verò, craſſarum partium, & frigida. CAP. 14.

SEd illius peccata alijs libris detexi. In præſenti autem libro reliquas ſimplicium medicamen-
torum facultates ediſſeram, exordio rurſus ab aperientibus ac rarefacientibus {illa anaſtomo-
tica, hæc aræotica nominant} deſumpto. Videntur enim & hæc quodam ſanè modo iam dictis
eſſe vicina, nempe quæ extergere, incidere, obſtructiones tollere, diuidereq; diximus: quanquam F
non vndiquaque eſſe ſimilia. Sanè & horum ante omnia diſtinguenda notio eſt, ac ſic inquirenda
ſubſtantia. Quæ cutis meatus reſerant, Rarefacientia dicimus: quæ verò vaſorum oſcula, Aperien-
tia. Quin & illis contrariorum, ſiquod poros contrahit, Condenſans appellitant: ſiquod autẽ oſcu-
lum occludit, haud etiam proprio deſignant nomine, ſed generalioribus quibuſdam, & Contrahẽs
occludens, conſtringens, atq; obſtruens nominant. Porrò vtriuſq; natura ſic habet: rarefacientium
quidem tum modicè calida eſt, tum minimè deſiccans, tum tenuium partium: aperientium verò,
tum craſſarum partium, tum acris ac mordax. His porrò contrariorum, condenſantium quidem
frigida ſanè, ſed non terrena, neque aerea, ſed potius aquea: eorum autem quæ apertiones ſiue ana-
ſtomoſeis occludunt, craſſarum partium, & frigida. Exempla horum ſunt, Rarefacientis quidẽ na-
turæ chamæmelum, & althæa, & quod ex ipſis præparatur oleum, nec minus quod ex agreſtibus
cõficitur cucumeribus: quin & vetus, & cicinum, & raphaninum oleum ex eadem ſunt nota: Ape-
rientis verò facultatis, quæcunque omnia acria ſunt ſimulq; terrena, cyclaminus, alia, cæpe, fel tau-
rinum, vnguentorumq; omnium ſubſidentiæ quæ ſimul craſſarum ſunt partium & calida, cuiuſ-
modi eſt irinum, & amaracinum, quæ vtique & occæcatas aperiunt hæmorrhoidas. Porrò, quæ
vteri os à phlegmone, aut ſcirrho, aut aridate occluſum, aperire dicuntur, ex accidenti, non autem G
primariò & per ſe eiuſmodi habere facultatem cenſentur, velut nec ea quæ labiorum à phlegmo-
ne occluſorum, aut genarum, aut narium, aut gutturis, aut præputij, aut ſedis, aut alterius eiuſmodi
oſculi inſtrumenti, phlegmonem ſanant, atq; occluſionem corrigunt: ea nanque phlegmonem ſol-
uere dicit poſſint, haudquaquam aperientia ſiue anaſtomotica. Peccat ſanè in iſtis Dioſcorides, non
nunquã aperientis inquiẽs facultatis medicamentũ quod laxat, aut emollit, aut humectat, aut phleg
monem ſoluit. Atque rarefacientium & aperientium eiuſmodi ſunt eſſentiæ: At eorum quæ ipſis
contraria ſunt, Condenſantium quidẽ, aquæ eſt frigidæ, ſemperuiui, portulacæ, tribuli viridis, pſyl-
lij, herbæ quam muris autem vocitant, lenticulæ paluſtris, & vt ſemel dicam, quæcunque refrige-
rant, ſed non adſtringunt. Proinde & mandragora, cicuta, altercum, papauer, ipſas nunc dico her-
bas, ſiquis modice vtatur, condenſandi vim obtinent: ſin liberalius, non modo condenſandi, ſed &
obſtupefaciendi: ſi vero etiam plurimum, nõ tantum obſtupefaciendi, ſed & enecandi. At eorum,
quæ aperientibus aduerſantur, ſubſtantia cùm ſit craſſarum partiũ & frigida, adſtringentiũ eſt om-
nium, quæ quidẽ admiſtã non habent acrimoniam. Quorũ ſanè materiæ abunde multa poſuimus
in quarto huius exempla, in quo & eſſentiam eiuſmodi medicaminum terrenam frigidamq; expo
ſuimus. Mirum ergo videri non debet, ſi ſola contrahere occludereq; poſſit aperta præter natu- H
ram vaſorũ oſcula: ſoli enim huic, quæcunq; requirunt ea quæ cõtrahi debẽt, omnia adſunt: Nimi-
rum quæ conſiſtentiæ craſſitudine foris incumbat, nec paruos meatus penetrare poſſit: tum fri-
giditate ſua intrò premat, atque vndiquaque in ſeſe contacta vicinaq; corpora cogat ac contrahat:
ac proinde quòd deſiccet (eiuſmodi enim eſſe oſtenſum eſt, quicquid adſtringit,) humorem depa-
ſcatur, & partem roboret. Itaque ſi hæc omnia conueniant, oſculum claudetur, ceu à manibus fo-
ris, ipſis nimirum adſtringentis ſubſtantiæ partibus contractum. Ea verò medicamẽta quæ frigida
quidem ſunt aut æquè, aut amplius, ſed ſubſtantiam ſortita ſunt aqueam, ea inquam, debiliter & cõ
trahunt, & conſtringunt, nimirum propter mollitiem: quippe quicquid valenter tum conſtipare,
tum conſtringere debet, robur quoddã renitens & durum habeat oportet: quo cum careãt medica-
menta naturæ magis aqueæ, tenues quidem poros in vnoquoq; corpore contrahunt atque cõden-
ſant, cæterum inſtrumentum vndiquaq; totum conſtringere nequeunt. Quamobrem merito talia
cõdenſantia quidẽ ſunt {græcè πυκνωτικὰ} non tñ obſtruentia {græcè στεγνωτικὰ dicta.} Intelli-
gas nunc velim obſtruentia ſiue ſtegnotica me dicere corpora, quæ ſenſibiles excretiones cohibẽt:
corpus enim ſtegnoticũ, quod στέγει ſiue claudit ac cõtinet in ſe, nec quicquã quod ſenſu queat per-
cipi, ex ſeſe emittit, græce στεγνὸν nuncupatur. Atq; hęc eiuſmodi ſunt tum tẽperaturę, tũ facultatis.

At

A At rarefacientia prorſum quidem calfaciunt: nec enim aliter diffundere & laxare poſſent ſubſtantiam: ad quod conſequitur, vt & pori dilatentur. Debent autem non admodum eſſe calida temperie, ſiquidem ea iam acria ſunt, & inhorrere faciunt: neq; item exiccatoria, nam & hæc ſenſilia corpora colliquant, doloremq; in ipſis excitant.

Quòd Eſcharotica craſſæ ſint conſiſtentiæ, ac vehementer cauſtica adeo, vt corpus ſenſibiliter colliquent. Ac Septica, quæ non dicuntur propriè cauſtica, & ipſa colliquant, non tamen ita valenter. Ad hæc conſiſtentia ſunt tenui, ac proinde latentem molliuntur colliquationem. CAP. 15.

ITaq; quæ citra moleſtiam excalfaciunt, ea ſola omnium ſunt rarefacientia. Si verò non modò calida fuerint, ſed etiam conſiſtentia craſſa: ſiquidem vehementia ſint, & cauſtica hoc eſt vrentia: & ignis inſtar corpus colliquant, & ſæpe eſcharas hoc eſt cruſtas, ritu cauterij efficiunt. Porrò ſi debilius quã vt vrere poſſint calfaciant, anaſtomoticam ſiue aperiendi vim obtinent. Itaq; medicamen omne anaſtomoticum eſſentiæ quidem terreæ ſimulq; igneæ eſt, hactenus tamen excalfaciens, vt non dum vrat. Si porrò cauſticum ſit, non tamen vehementer præterea eſſentiæ tenuioris, id planè ab omni aberit mordacitate: aut cum exiguo tum dolore tum morſu carnoſas partes eliB quabit. Nam quod non confertim alterat, vti quæ vehementer ſunt calida: quodq; non ægrè penetrat, ſicut que craſſæ ſunt eſſentiæ: latentem ea actionem obtinent. Siquidem alterationes quæ ſubitæ conferteq; ſunt, mutationes maximè ſenſibiles ſunt: tũ penetrationes, quæ violentæ ſunt. Quippe quod in craſſa eſſentia cauſticum eſt, id cuicunque inhæſerit parti, ſtipitis ritu infixum excruciat: verùm hoc quidem eſcharoticum eſt, perinde vt cauſtica. Cæterum de quibus nunc agitur, cruſtã

. l. 2. t. 1. c. fol. 95. f non faciunt, & vocantur ſeptica hoc eſt putrefacientia, haud quidem appellatione propria, nam quæ verè ſunt Septica, humectant ſimul & calfaciunt: veruntamen ſymptomatis ſimilitudo, vt ſic appellemus, efficit, vtpotè cum ab vtriſque nullo doloris ſenſu fiat corruptio. Multis enim modis corrumpi quid poteſt. Siquidem quę nimio plus refrigerata ſunt, aut excalfacta, tum exiccata, aut humectata, ea omnia corrumpuntur: cęterum non quicquid corrumpitur, σήπεσθ hoc eſt putreſcere dicimus, ſed quibus id cum fœtore accidit. Sed de nominibus non admodum eſſe ſolicitum oportet: verum nouiſſe expedit ea medicamina, quæ Septa & Septica nuncupantur, vt ſunt auripigmentum {ἀρσενικὸν Græci vocant} ſandaraca, chryſocolla, dryopteris, pityocampe, aconitum, omnia tum eliquare, tum colliquare, ac potiſſimum carnem tenellam, idq; abſque dolore. Sed ſunt inter ea quędam quę propriè vocant Cathæretica hoc eſt detractoria, eiſq; vtuntur ad inducendam C vlceribus excreſcentibus cicatricem. Sunt tamen & ipſa eiuſdem generis facultatis, ſeptices ſcilicet: verum tantulo imbecilliora, quòd extimam modò ſuperficiem, quam contigerint, detrahant, non tamen in altum ſubire valeant: velut Aſię petrę flos. Quanquam nec talia ipſius re vera facultatis cicatricem inducentis, quam vocant ἐπουλωτικὴν, ſunt. Siquidem quæ huius ſunt facultatis, non detrahere, neque liquare carnem ſunt nata, verùm indurare & deſiccare: cuiuſmodi ſunt alumen, galla omphacitis vocata, æs combuſtum, præſertim lotum: nam quod lotum non eſt, quiddam obtinet cathęreticum, velut & æris ſquama: quod autem lotum eſt, omnium medicaminum cicatricem inducentium longè pręſtantiſſimum eſt, quippe, quod probè cicatricem inducit, modicè adſtringat oportet, atque deſiccet. Quapropter ſpinę Ægyptiæ fructus, & mali granati putamina ſicca, & eius generis vniuerſa cicatrici inducendæ ſunt medicamina.

Quòd Cicatricem inducentia Medicamenta adſtrictoria eſſe & deſiccatoria conueniat: Quæ verò Vlcerum caua implent, mediocriter extergentia, & morſu vacantia. CAP. 16.

CÆterum confuſa eſt apud pleroſq; medicorum non ſolum appellatio, verum etiam omnium id genus medicaminum facultatis cognitio. Siquidem quæ carnem detrahere ac colliquare ſunt nata, ea non nunquam nominant epulotica, hoc eſt cicatricem inducentia, ſcilicet quòd horum D ſępe vſu vlcera ad cicatricem perueniant: ſed id neque primario, neque peculiari ipſorum facultate, neque in omni vſu ſequitur. Siquidem ad exactum pulueris læuorem redacta id genus medicamenta per ſpecilli cuſpidem carnem leuiter contingentia ad cicatricem vlcera perducunt: At ſi paulo largius vtare, mordicant colliquant que carnem, & vlcus cauum efficiunt, contrà quàm in ijs quæ re vera ſunt epulotica: ſiquidem niſi ſatis magnam eorum quantitatem imponas, nihil proficies. Id enim eſt in planis vlceribus ad cicatricem ducendis conſilium, vt caro alteretur, fiatq; cutis: id quod perficitur per ea, quæ illam contrahere, conſtringere, conſtipare, denſare, preterea ſiccare, & calli inſtar indurare valeant: quippe cùm cutis velut in callum durata caro ſit. Quæ igitur medicamenta ſic agere poſſunt, primario propriè que dicuntur epulotica, ſiue ad cicatricem perducentia: cætera verò, nempe cathæretica hoc eſt detractoria, ſecundariò, & per accidens: ſicut & ea quæ abſque adſtrictione deſiccandi vim habent mordacitatis expertem. Nam & hæc quoq; ex accidente cicatricem inducũt: cuiuſmodi vtique medicamentum eſt myrrha, & lithargyrus, & combuſta oſtreum & diphriges: quandoquidem & ipſa ſæpenumero cicatricem inducunt ſicca illita. Cæterum ſcire oportet, vbi tum in his libris tum alijs omnibus hanc vocem, ſæpenumero, adijcio, id me velle ſignificare, quòd aliquando promiſſa fruſtrentur, propterea quòd nec primariò nec ſua facultate efficiant. Porrò epulotica medicamenta vlcus omne planum claudere cicatrice valent: ſicut

mediocriter citraq; morſum abſtergentia cauitates implere. Cęterum de hoc genus medicamentorum facultate fuſius dicetur in cōmentarijs de Ratione curādi, cum quo multis locis magna eſt huius libri affinitas, ceu etiam ab initio præfatus ſum. Proinde ſuſpenſo de iſtis ſermone, ad alterum genus facultatum, nempe attrahentium & repercutientium, ſiue repellentium, tranſeundū cenſeo. E

Quòd Attrahentium Eſſentia & calida ſit, & tenuium partium: Repercutientium verò & frigida, & craſſarum. CAP. 17.

IGitur Attrahentes ſunt, quæ ex alto vehementius extrahunt: Repercutientes verò, quæ in altum occurrentes ſibi ſuccos repellunt. At eſſentia illis quidem calida eſt, & tenuium partium: his verò frigida, & craſſarum. Attrahit enim perpetuò calidum, repellit verò frigidum: verū quod cum caliditate coniunctam habet partium tenuitatem, trahit vehementius: quod verò cum frigiditate partium craſſitudinem, veluti adſtringens, id violentius propellit. Itaq; ex actionis vehementia nomen vtriq; impoſitum eſt. Atq; adſtringentium quidem nota eſt eſſentia. Attrahentium autem alia ſponte nata eſt: alia verò ex putrefactione aceſcente generationem ſortita: Sponte nata, vt dictamini eſſentia, & propoleos, & thapſiæ, & ſagapeni, & ſuccorum cyrenaici & medici, & ſi qua his ſimilis extiterit: Ex putrefactione, qualis eſt fermenti, & pſorici quod vocant. Quòd ſi fimis quoque ex putrefactione generatio conſtat, vtiq; omnes attrahendi facultate pollebunt. Sed non F parua illis ineſt diuerſitas. Nam columbinus admodum attrahit: ex æquo autem vtrinque ab hoc receſſerunt, ad calidius quidem anſerinus, ad frigidius verò gallinaceus: hoc etiam magis vincuntur humanus & ſuillus. At canum ſtercus ſimile eſt medicamentis extergentibus, maximè ſi veſcantur oſſibus. Crocodilorum autem terreſtrium ſtercus magis etiam id perficit atque abſoluit.

A. l. 2. t. 1. 4. fol. 95. e

Sed & aliud eſt attrahentium genus medicamentorum, quod qualitatis familiaritate attrahit: id quod aliud eſt nihil, quâm totius eſſentiæ ſimilitudine: ceu, quæ nutriuntur, familiaria nutrimenta attrahunt. Talium medicamentorum ſunt purgantia omnia, & non nulla alexiteriorum ſiue amuletorum. Cæterùm calida vt ſint id genus omnia neceſſe eſt. Nam inter ea, quæ eſſentijs ſimilia ſunt, quod calidius eſt, id potentius attrahit, vtpotè quod ſimilitudini auxiliarium adiunxerit calorem: ſiquidem cùm ipſum duabus cauſis attrahat, ſuperabit id quod vna duntaxat trahit. Porrò nihil refert ἐπισπαστικὴν, aut ἑλκτικὴν, aut ἑλκυστικὴν δύναμιν dicas, {latinè attrahentem ſiue attractoriam facultatem.}

Alexiteriarum & Alexipharmacarum Facultatum, Quædam alterando quod mortiferum eſt, iuuant. Quædam euacuando. Et alterantium, Aliæ vna aut duabus qualitatibus agunt, Aliæ tota eſſentia. Similiter euacuantium, Quædam ſubſtantiæ ſimilitudine euacuant, Quædam caliditate ſubtenuium partium. CAP. 18. G

VErum quandoquidem de iſtis abundè dictum eſt, tranſeamus ad facultates quas vocant alexiterias, & alexipharmacas. Eſt autem harum natura duplex. Siquidem quædam alterant: quædam verò euacuant ex corpore patiente ſeu venenum corrumpens, ſeu deleterium medicamen. Alterant igitur aut vna qualitate, aut duarum coniugatione, aut deniq; tota ſubſtantia: Euacuant totius ſubſtantiæ ſimilitudine, & caliditate ſubtilium partium. Quatuor itaque ſunt vniuerſæ differentiæ proficiſcentis ab illis vtilitatis, duæ alterātes, & duæ vacuātes. Atq; ea ſanè quæ qualitatis contrarietate auxilio eſt, manifeſta eſt. Nam ſi frigidum ſit medicamen deleterium, aut venenum animantis, ab excalfacientibus petendum remedium: ſin calidum, à refrigerātibus: Si verò humidum, ab exiccantibus: ſin ſiccum, ab humectantibus: Sic etiam ſi humidum ſit & frigidum, ab exiccantibus & excalfacientibus: ſin calidum & ſiccum, ab humectantibus & refrigerantibus: & in reliquis duabus coniugationibus ex proportione. Sed nec obſcura eſt alteratio quæ fit per totius ſubſtantiæ facultatem, vtiq; ijs qui memoria tenent quæ demonſtrata ſunt in commentarijs de Naturalibus facultatibus, & in illis quæ inſcribuntur de Temperamentis. Siquidem facultates quæ deleteria medicamina alterant, naturam habent mediam inter corpora perpetientia, & medi- H camenta ipſa lædentia: vt videlicet eadem ſit proportio corporis ad facultatem alexiteriam, quæ illius ad deleteriam: & rurſum deleterij ad alexiterium, quæ alexiterij ad corpus. Ea propter propemodum omnia quæ deleterijs aduerſantur, ſi largius ſumpta fuerint, grauiter animantis corpus oblædunt. Quamobrem ea moderatione quantitatis omnes id genus facultates exhibere oportet, vt neque copia nimia corpus offendant, neque exiguitate ſua à deleterijs vincantur. Sed hoc iam attinet ad curandi methodum. Nunc autem quæ reliqua ſunt perſequamur. Omne deleterium venenum aforis impoſitis medicamentis euacuatur, nempe aut caliditate attractionē molientibus, aut totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Sed & hîc quoad fieri poterit, maximè medium natura alexiterium ſit oportet, corporis videlicet quod curatur, & veneni lædentis: nam ſi aduerſiſſimum foret corpori, in ipſum ageret potius, ceu deleterium, haud euacuaret venenum. Etenim, vt claritatis gratia ſummam repetamus, ſcire oportet deleterias facultates vniuerſas temperatura eſſe aduerſiſſimas corporibus, quæ ab ipſis læduntur. Itaq; ſi à ſimilibus tēperie medicamentis euacuentur, erunt & hæc corporum naturis contraria. Sanè & ſunt quadantenus contraria, non tn̄ adeo vt interimant, ſed ambigant potius, in medio ſita eorum quæ apertè corpus animantis lædunt, & quæ iuuant. Porrò nihil intererit deleterias facultates, an phtharticas, an phthoropœas, an alio quouis modo

appellare

A appellare voles: ſimiliter nec an alexiterias, an alexipharmacas. Attamen ſi qui ea, quæ venenatarū beſtiarum ictus aut venena ſanant, alexiteria nominare velint: quæ vero medentur deleterijs, alexipharmaca, ceu quidam cenſuere: diſceptandum cum iſtis ac pugnandum de nominibus non eſt: Nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia, ſed ex rerum ipſarum cognitione.

Quòd Anodynorum, hoc eſt dolorem ſedantium, & Paregoricorum, hoc eſt lenientium, Quædam re vera ſunt eiuſmodi, velut Calida cum partium tenuitate: Alia vero nomine duntaxat, velut Narcotica, hoc eſt ſtupefacientia, qualia ſunt refrigerantia omnia. CAP. 19.

A.l.1.t.1. 4.fol.95.c

PORrò quandoquidem & de his, quod ad præſens conueniat, ſatis iam expoſitum eſt tranſeundum deinceps eſt ad ſermonem de facultatibus anodynis hoc eſt dolorem ſedantibus, & paregoricis aut paraynticis id eſt lenientibus aut mitigantibus, aut vtcunq; nuncupare libebit. Facultas igitur Anodyna, alia re vera eſt: alia tantum dicitur, tanquam ſi quiſquam hominem mortuum dicat anodynon, quia dolore vacet. Cæterum facultas re vera Anodyna, eſt eorum quæ primo ordine excalfaciunt, ſi vtiq; in eſſentia tenui contineatur: At facultas eorum, quæ dicuntur, frigidorum eſt, quæ abſoluto vtentia frigore partem obſtupefaciunt: eſt autem Stupor paulo minus quàm inſenſibilitas, ſenſus'ue priuatio. Porrò quæ affectum ſanando, dolorem ſedant, nec ea meritò anodyna

A.l.1.f.4.c.30. fol.83.h

B dici poſſunt: nam id commune eſt omnium quæ curant. Itaq; quæ re vera ſunt anodyna, partium ſint tenuium, & calidiora ꝗ̃ quæ ſymmetra ſunt, neceſſe eſt, vt ſcilicet euacuent, ac digerant, tum rarefaciant, extenuent, concoquant, & æquabile reddant, quicquid in partibus dolore vexatis, aut humorum acrium, aut lentorum, aut craſſorum, aut multorum, tenuibus ſpiramentis infarctorum: aut etiam vaporoſi, aut craſſi, aut admodum frigidi ſpiritus, exitum commodum non inuenientis: inhæſit atq; incluſum eſt. Itaq; nihil prorſum adſtrictionis habeant oportet, ne ſi pars quidem aut etiam affectus expoſcant. Ex quibus liquet, ꝙ interdum affectionem non iuuabunt, ſed dolorem tantummodo mitigabunt, quando videlicet re vera dicentur anodyna: Interdum vero etiam affectum ipſum adiuuabunt, & facultatem habebunt duplicem, nempe anodynam, & ſanantem. Sed de talibus copioſius agetur in curandi voluminibus. At in præſenti hoc dixiſſe ſufficiat, nempe ꝙ horum Anodynorum propriè nuncupatorum medicamentorum quædam, vt eſt ante dictum, primi ſunt ordinis excalfacientium, quæ ſanè propriè ſunt anodyna, ceu oleum anethinum: quædam vero ſimiliter vt corpus noſtrum, velut pus mouentia nuncupata, de quorum materia ſuprà diſſertum eſt. Sed de ipſorum vſu in libris de curandi ratione definietur. At ea quæ Καταφορὰν id eſt ſoporem, epota moliuntur, ac proinde anodina, & ὑπνώτικα hoc eſt ſomnum conciliantia, à pleriſq;

A.ibidē.& l.2. t.1.c.4.f.95.g

C appellantur, temperiem ſortiuntur vel ſummè aduerſam ijs quæ re vera ſunt anodyna. Refrigerant ſiquidem omnia corpus, & ſenſum eouſque obſtupefaciunt, vt ſi paulo liberalius ebibantur, mortem afferant. Cæterum ad vſum propoſitum optima ſunt quæ deſiccāt: nam quæ frigida cùm ſint, humiditatis item copiam obtinent, ceu cicuta, ea potui non ſunt vtilia: Talis eſt mandragora, excepto cortice eius ſicco: & altercum, præter ſemen: ſed tamen & in his candidū ſemen atro præſtat. At ſunt quæ tota eſſentia nobis contraria ſunt: proinde ſi vel minimum eorum aſſumptū fuerit, omnino lędat neceſſe eſt, Ceu dryopteris, & pityocampe, & thapſia, & ſolanum manicum, & hydrargyros, & fungorum non nulli. præterea ſaliua & fel venenatorum animalium: Nam talia omnia genere ſunt deleteria, non quantitate: ac proinde nihil eorum in alexiterias antidotos inditur, veluti papaueris ſuccus, & myrrha, & ſtyrax, & crocus. Siquidem hæc ſi largius bibantur, quædam dementant, quædam mortem inferunt: verum conuenienti quadam menſura alijs admiſta, adiuuant. Porrò quæcunq; inter ea mentem lædunt, continuò etiam pleraq; caput degrauant, vaporum prauorum congerie ipſum implentia. Sed & quædam os ventriculi tentant atq; affligunt, vt & inde caput per conſenſum lædatur. Communiter vero vniuerſa duobus modis cerebrum affligunt læduntq;, aut cum tota ſubſtantia ſunt contraria, aut cum vna duabus'ue qualitatibus temD peraturam immutant.

Duobus Modis dicitur Cathartica hoc eſt purgans, Facultas, Aut enim quocunq; modo expurgans corporis recrementa: Aut quia vim attractoriam familiarium ſuccorum obtinet. CAP. 20.

CÆterum quoniam de his ſufficienter dictum iam eſt, quod quidem ad præſentia faciat, tempeſtiuum nunc eſt, reſumptis dictorum capitibus, ea adijcere quæ ſermoni reliqua eſſe videantur. Nam in veritate quidem nihil eſt reliquum, nimirum cum ſecundæ iam facultates omnes ſint expoſitæ, quales ſint genere ſcilicet: nec paucæ ſpeciatim ſuperius explanatæ, ceu exempla, vnde quis orſus, quorumq; auxilio reliquas ipſe queas aſſequi. Verum nihilo ſeſe res deterius habebit, ſi claritatis gratia breuibus iterum capitibus ea fuero complexus. Primum enim facultatem omnes purgatoriam in ore habent: Non tamen omnes perinde intelligunt, quòd vocabulum duo ſignificat, alterum commune omnium quæ quouis modo animalis excrementa expurgant: alterum vero quod per excellentiam de ijs tantummodo dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris deiectionem, purgent: Neque ꝙ eiuſdem eſt generis tum ea quæ fit per nares, tum ea quæ per os fit purgatio. Vocant autem ea medicamenta, quæ naribus {quas Græci ῥινάς nominant} capitis purgandi gratia infunduntur, Errhina: At quæ in ore colluuntur, aut dētibus manduntur, omnia vna nomenclatura comprehendentes Apophlegmatizonta nuncupant: ac eorum facultates,

apo-

apophlegmaticas appellant. Eiuſdem cum iſtis ſunt generis, quæ vuluæ admota expurgant. Quę- E cunq; ſiquidem purgare memoraui, ea trahendi vim poſſident, alia vnum quempiam ſuccum, alia duos, aut etiam plures: & id illis inter ſeſe cõmune eſt. Nam quæ craſſis lentisq́; humoribus extenuandis aut vrinam ciere poſſunt, aut ex pectore pulmoneq́; eijciendis excreationibus auxiliari, purgant ſanè & ea quidem quodãmodo, verum antedictis non ſimiliter nuncupantur: ſed alia voca[illegible]retica, alia bechica, alia menſes mouentia, hac re à ſuperioribus diuerſa, q non habeãt vim familiarium ſuccorum attractricem, vt illa. Quamobrem & in hiſce ſermo aliam diſtinctionem poſtulat, nempe huiuſmodi. Quæ in peſſis, aut fomentis, aut quouis modo ſimili, vuluæ admouentur, ea duplici ratione agere conſueuerunt. Nam alia calfaciendo duntaxat prouocant: alia facultatibus attractorijs & purgatorijs, quas vocant, quas demonſtrauimus trahendorum familiaritate vacuationes peragere. At quæ hoc nomine bibuntur, vt ſanguinẽ extenuent, & meatus obſtructione liberent aperiantq́;, ea trahendi facultate vacuationem non perficiunt. Atq; priora quidẽ cum purgantibus eiuſdem ſunt generis: Secunda vero cum ijs quæ lac & ſanguinem generant: de quibus paulo infra verba faciemus, vbi prius de bechicis diſſertum à nobis fuerit: quandoquidem & hæc bifariam nominata ſunt, partim quia tuſſim prouocent, partim quia ſedent. Atqui contrariæ horum facultates ſunt: alia enim extenuandi naturam habent, alia incraſſandi. Atq; extenuandi quidẽ F facultas, in calidis & tenuium partium ſubſtantijs ſita eſt: incraſſandi vero, in frigidis & craſſarum partium eſſentijs ineſt. Atq; hic ſermo hoc in loco finem habeat. Conuenit autem tranſire ad id quod paulo ante diſtulimus. Eſt enim ſocietas & ſimilitudo quædam tum operum tum facultatum in ijs quæ prouocant ſedantq́; menſes, lac, & ſemen. Sed & affinia illis quodãmodo vicinaq́; ſunt, quæ vrinas mouent, & bechica. Proinde de quolibet ſeorſum diſſerendum eſt.

*Al. ſemen.

Quòd Lac generantium, aut Semen prouocantium Facultas moderatè ſit calida, & humida: Alimentorum vero in totius eſſentiæ conſiſtat ſimilitudine. CAP. 21.

LActis & ſeminis effectrices facultates ſunt partim in medicamẽtis tantum, partim in alimentis: In medicamentis, cùm ſuccos pituitoſos excalfacientes in ſanguinem vertimus: In alimentis autem ſecundum ſubſtantiæ totius ſimilitudinem: vbi videlicet boni ſunt ſucci, & moderatè humida, ac tepide calida, ceu ipſum lac. Siquidẽ ſanguis caloris eſt particeps animali mediocris: plus quàm vero mediocris, flaua bilis: ſicut pituita, frigiditatis. In medio autem pituitæ & ſanguinis eſt lac, vtiq; quod ad calorem attinet: non tamen æquè ab vtroque abeſt, ſed longius abeſt à pituita, propius accedit ad ſanguinem. Cum ergo minus quàm expediat ad vbera lac venit, velis autem copioſe prouenire, ipſum contemplator ſanguinem. Aut enim paucior eſt quàm conueniat, aut dete- G rior. Itaq; qui paucior eſt, vniuerſam victus rationem expoſcit humectantem & excalfacientem: qui autem deterior eſt, ſiquidem bilioſus fuerit, primum purgationem deſiderat, mox victum quẽ modo dicebamus: ſin pituitoſus, medicamenta requirit excalfacientia aut primo aut ſecundo ordine, non tamen deſiccantia. Verum inter ea potiora ſunt, quæ non tantum ſunt medicamenta, ſed & nutrimenta, velut eruca, fœniculum, anethum. Dico autem ipſas herbas etiamnum virentes & humidas: nam ſiccæ, plus quàm oporteat & excalfaciunt & deſiccant. Huius generis eſt & ſmyrniũ, apium, ſion, polium, eaq́; virentia, prius quàm ſiccentur: quippe cùm ea quæ deſiccant, humorem ſanguinis depaſcentia, ipſum craſſiorem ſimul paucioremq́; efficiant. tum, ſi natura quoque ſint calida, iuſto etiam calidiorem: ſin frigida, frigidiorem: debet enim eſſe modice calidus, ac neutiquã craſſus, vt lac generet. Quocirca quæ ſunt illiuſmodi, extinguunt magis lac, quam procreant: At quæ ſic vt dictum eſt calfaciunt, nullamq; inſignem adiunctam habent ſiccitatem, lactis procreatricem habere facultatem merito dicta ſunt. Verum eo numero ſunt perquàm exigua. Nec enim profecto facile inuentu eſt, quod propoſitam in temperie ſortitum ſit mediocritatem: cæterum infinita ſunt vt ita quiſpiam dicat, & multitudine incomprehenſa, quæ lac lædant. Etenim quæcunq; plus q̃ expediat calefaciunt, quæq́; deſiccant aut refrigerant, partim qualitatem ipſius ſanguinis vi- H tiantia, partim ipſum minorem reddentia, lac prouenire prohibent.

Quòd Menſes mouentium Medicaminum Facultas calidior eſt, & modice deſiccat: Alimentorum vero eſt ſecundum totius ſubſtantiæ ſimilitudinem. CAP. 22.

POrrò dictis adſimilem vim obtinent, quæcunque prouocare aut ſedare menſes poſſunt: vtrorunque enim communis materia eſt, nempe ſanguis in venis contentus. Itaque vbi hic fluxilis fuerit, & quantitate contemperatus, vtiquè abundantem ſuppeditat copiam. Communes quin etiam vberibus vteroq́; venæ ſunt non exiles: at, quæ nam eæ ſint, alibi dictum eſt. Itaque vbi ad alterutram partium ſanguis defertur, altera ſicceſcit. † Proinde quibus menſes mediocriter feruntur, ijs lac in mammillis non colligitur: } quibus vero hoc large ſuppetit, ijs planè menſes ſupprimuntur. Itaque mirandum non eſt, ſi tum victus, tum medicamenta ſimilia ſint, nempe & ea quæ generant, ſedantq́; in menſes ſingulos ex vtero purgationem: & ea quæ lactis in vberibus generationem procurant, ac ſupprimunt. Quanquàm hactenus differant, quòd & calidioribus & magis incidentibus purgatio menſtrua non nunquam indigeat: quippe cùm ea in parte ſitæ venæ magis aperiri debeant, quàm quæ tendunt in mammas: & ſanguinem fluxilem magis requirant, nimirum cum vterus ad delationem eius nihil conferat. Mittuntur enim in venas quæ illi committuntur,

†Al. Proĩde q̃bus menſes feruñt, ijs lac in mammillis mediocriter colligitur.

haud

A haud attrahuntur menſes. At ſanguis in vbera non tantum mittitur, ſed & trahitur: ac proinde leuiore ſubſidio medicaminum opus habet, cùm non abunde in mammas confluit. Et medicinæ quæ iuuant vt ſanguis in mammillas eat, deficientes atque imperfectas purgationes etiam adiuuant. Sin autem multum oblæſæ ſint, aut plane retentæ, nulla ex eiuſmodi eas ſanare poteſt: verum ſabina, & meum, & iris, & calamintha, & pulegium, tum dictamnum, aſaron, coſtus, caſſia, cinnamomum, amomum, ariſtolochia, bunium, & eius generis reliqua, abſolutas purgationum retentiones ſanant: nam talia quoque vrinam promouent. Sed ab ipſis vreticis vocatis medicamentis hoc ſolo differunt, quod non vehementer deſiccent. Siquidem excalfactio tribus generibus medicaminum communis eſt, puta quæ lacti procreando ſuccurrunt, quæque menſibus ciendis, & vrinæ conueniunt. Differunt tamen caloris menſura: tum etiam quod quædam deſiccant, quædam non. Siquidem quæ non deſiccant, & modice excalfaciunt, lacti generando vtilia ſunt: Quæ vero plus excalfaciunt, non tamen valenter deſiccant, menſibus eliciendis ſunt congrua. Verum & vtraque hæc vrinas prouocant: & ad hæc cum primis ea, quæ calefaciunt & deſiccant. Et propter hoc ea peculiariter dicuntur vretica ſiue vrinam mouentia, non quia ſola moueant vrinas, ſed quia ſolas, & non etiam menſes aut lac. Nam præter alia & reddendis ex pectore, pulmonéque excreationibus incommoda ſunt deſiccantia: poſcunt enim & ipſa
B incidi quidem, at non ſiccari, ceu & renum veſicæq; calculi. Verum de talibus medicamentis ſuprà diſſerui.

Quòd quæ Semen Prouocant, Quorundam vt medicamentorum quidem, Facultas eſt flatuoſa & calida: Aliorum vero vt ciborum, flatuoſa quidem etiam, ſed tota ſubſtantia familiaris. CAP. 23.

VT lac, ita & ſemen quædam generare dicuntur, & quæ his ſunt contraria, extinguere: tum quædam prouocare, & ipſis contraria ſupprimere: Ac generare quidem, quæ procreant quod antea non erat: extinguere vero, quæ corrumpunt: Prouocare autem, quæ quod in alto delitescebat, in apertum proferunt: & his contraria, quæ ſupprimunt. Igitur ſemen generant cibi quidem qui bene nutriunt, & flatuoſi ſunt, totiſq; ſubſtantijs familiares: medicamenta vero flatuoſa & calida: Extinguunt autem deſiccantia & refrigerantia omnia, & quæ totis ſubſtantijs ſunt contraria. Porrò prouocant quæcunque calida ſunt, & flatuoſa abſque deſiccatione: ſupprimunt vero contraria. Etenim cum ſeminis ſubſtantia ex bona ſuperfluitate generationem ſortiatur, ſitq; etiam efflatuoſa, bene nutriant & flatuoſa ſint neceſſe eſt, quæcunque ſemen aut procreare,
C aut prouocare poſſunt. Itaque bulbi, cicer, fabæ, polypodes, conus, edulia dicuntur multi ſeminis, & ſunt: at ſcincus & ſatyrion medicamenta ſunt: porrò ſimul cibi ac medicamina multi ſeminis ſunt lini ſemen & eruca. Cæterum quæ refrigerare ſunt nata tum edulia, tum medicamina, ſemen cogentia, incraſſantia, & ſtabile reddentia, vim habent ipſum ſupprimentem, non autem corrumpentem, nempe lactuca, blitum, atriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres ſeu pepones, ſeu non pepones, hoc eſt maturi, ſeu non. Porrò quæ reſiccant, prorſum ne eſſe quidem ſemen permittunt, etiam ſi calida ſint natura, velut ruta. Si autem non calfaciunt, multo minus, vt nymphæa: atque hæc ſane rationabile eſt ſubſtantiæ proprietate contrariè affecta eſſe ſemini. Eandem proportionem tum eſculentorum, tum medicamentorum eſt, inuenire in lacte & menſibus. Porrò alio modo ſub idem genus cadunt, quæ reſpirantium inſtrumentorum reijciendis excreationibus auxiliantur, quæq; vrinam ciere poſſunt: hæc enim omnia extenuandi facultatem obtinent, vti contraria incraſſandi. Sed de victu extenuante priuatim conſcriptum eſt, nihilo ſecius in eodem volumine indicatis quæ incraſſant. Verum extenuantia & incraſſantia medicamenta ex libris, qui deinceps ſequentur, ſeligito: in extenuantibus quidem ſcopum habens caliditatem iunctam partium tenuitati, in incraſſantibus vero contraria. Oſtenſum enim eſt in ſuperioribus libris,
D quòd propria quædam ſit medicamentorum eſſentiæ tenuis natura, non ſolis excalfacientibus coniuncta. Eadem ratione & incraſſantium natura non ſolis ineſt refrigerantibus. Cæterum vt in talibus facultatibus proportio quædam ineſt, eundem in modum quærendum eſt in omnibus, etiam ſi nomen non ſit impoſitum. Vocantur enim quædam Oxydercicæ facultates, quæ oculos, vbi nullum illis inſit ſenſibile pathema, male tamen munere ſuo fungentes, corrigunt & in integrum reſtituunt. Ac nimirum & in auribus, & in naribus, & per quemque aliorum ſenſuum ſingulatim proportione talis quædam ſit facultas, neceſſe eſt: nec tamen facultas nominatam eſt ab acumine auditus oxycoos, ſicut nec in olfactu, nec in guſtu, nec in tactu, cum tamen in rebus ipſis ſenſilibus ex proportione inſit. Porrò ſi quis ſimilitudinem plus etiam extendat, per quanque noſtri particulam, talem exiſtere medicamentorum facultatem neceſſe eſt, à qua videlicet melior reddatur partis ipſius actio: vt verbi cauſa, ventris actio. Siquidem talem eius imbecillitatem inuenire eſt ſæpenumero, qualis eſt in oculis Amblyopia hoc eſt hebetudo viſus, cum ij nec phlegmone teneantur, nec influxu torqueantur, nec vlcerati ſint, nec aliud quiduis mali perpeſſi. Et ſane in medicamentis, quæ affectum ventris eiuſmodi emendant, Peptica ſiue concoquentia nuncupantur, appellationis quidem figura nihil proportionale habentia oxydercicis, cæterum opere ipſo & facultate ſimilia.

De

De facultatibus à Partibus Corporis cognominatis. CAP. 24. E

POrrò, quoniam & quaſdam appellatas à corporis partibus facultates eſſe diximus, nihilo fuerit deterius & de his diſſerere. Nec enim (quod quiſpiam forſan exiſtimet) omnibus partis affectibus congruunt: nec ita vni, vt alij nihil proſint: ſed quoniã frequentiſſime aut maxime agant ea in parte, à qua nomen ſunt mutuatæ: Ophthalmicæ quidem, quandoquidem maxime ac plurimum ad oculos ipſas vſurpamus, velut collirium διὰ ῥόδων, & aliud διὰ πομφόλυγος, & cygnum appellatum, & Lybianum, & alia omnia: quibus vti quidẽ liceat & ad aures affectas, aut os, aut nares, præterea pudendum, & anum: verùm non ita frequenter, nec tanto cum fructu. Rurſum autem alias nuncupamus hepaticas, alias ſplenicas, pleuriticasq́ꝫ, & ſtomachicas: nimirum cùm & ipſas ea in parte quam nomine deſignant, ſæpiſſime ſimul ac potiſſimè prodeſſe conſpiciamus. Porrò quæ ſit profectus & adiumenti cauſa, in opere de curandi ratione explicabimus, in quo cætera quoque omnia de medicamentorum vſu exponentur. Itaqꝫ nihil etiam hic hærendum atqꝫ immorandum eſt, niſi ꝙ vocabulorum non nihil declarandus eſt vſus: quem cùm alij non nulli recentiorum medicorum, tum præſertim qui vocantur Methodici, inaniter innouarunt atqꝫ induxerunt.

De Inani Nominum vſurpatione, quam medici recentiores & inter eos maxime Methodici induxerunt. CAP. 25. F

NAm ꝙ Stalticas quaſdam facultates, hoc eſt ſiſtentes ſeu ſupprimentes, & conſtringentes, & contrahentes, & repellentes, aut alias id genus proferãt, id nequaquam abſurdum eſt, nec obſcurum. At cùm metaſyncriticas tum materias tum facultates nominant, nec apertum eſt quod dicunt, nec verum: nec etiam ſectæ congruens eorum, qui ſe fugitare profitentur, quæ à dogmaticis opinionibus {hypolepſeis vocant} proficiſcitur, indicationem. Sufficere nanqꝫ aiunt ſibi apparentes communitates. Atqui excedentibus corporis meatibus ex ſtatu naturali in ſtatum præter naturam, in proprietate excedendi exiſtere quædam pathe, ea dogmatica hypolepſis eſt. Sequitur vero ad hanc, quaſdam eſſe facultates, eiuſmodi παθῶν metaſyncriticas, videlicet † quæ cõmutent meatuum alienam à natura confuſionem: } nam ſic vſurpant nomina Theſſali ſequaces: atque ad ea quæ diutina fluxione vexantur, facultates eiuſcemodi adhibent, cum nec monſtrarint meatuum alterationes in talibus prouenire affectibus: neqꝫ ꝙ hæc medicamenta tranſmutare { nam ita verto τὸ μετασυγκρίνειν } vitiatum meatuum ſtatum poſſunt, demonſtrare valeant. Nam, per Deos immortales, cur obſecro napy, thapſia, pyrethrum, capparis radix, & abſolute quæcunque vrere poſſunt, ſi diutius corpori inhæreant, meatuum ſtatum commutant? Nam ꝙ partes quæ tentantur aſſidua fluxione, ab hoc genus medicamẽtis iuuentur, perſpicuò videtur: at quamobrem iuuentur, na- G turalis ſpeculationis problema eſt. Ac nos quidem dicimus earum frigidam ſimul atque humidam eſſe temperiem, ac proinde poſcere medicamenta, quę ſimul & excalfaciant & deſiccent. Atqꝫ alij aliam cauſam proferent, pro opinione nimirum, quã conceperunt de corporis elementis. Nec tamen vſurpari conuenit metaſyncriſeos vocabulum à quoquam alterius ſectæ, præterquàm eorum qui animantium corpora & exiſtimant & appellitant ſyncrimata ſeu confuſiones ex corpuſculis in ſecabilibus, minimisq́ꝫ, & partitionis expertibus, ac ſimilaribus: quanquam nec iſtis omnibus, ſed ijs duntaxat, qui, vti Theſſalus in Canone, meatuum alterationi id genus morbos aſcribũt. Non enim quà methodicus eſt Theſſalus id dicit (ſiquidem vbi tanquam methodicus diſſerit, illic ab obſcurorum recedit indicatione) ſed qua dogmaticus, ſcilicet ab ijſdem quæ Aſclepiades ponit, elementis exorſus, cæterum haud vbique ſequens. Sed nunc tempus non eſt ſuper talibus prolixius diſſerere: nam quædam curandi Methodo magis ſunt propria, quædam vero in opere de Themiſonis & Theſſali ſecta exactius expromentur. Tempeſtiuum itaque nunc eſt, contractis huius libri velis quieſcere, ſi modo duo illi præterea capita adiecero, Alterum ſuperius dilatum, nempe de facultatibus contrarijs: Alterum ad inſequentem ſermonem neceſſarium, definiturus ſcilicet cuiuſque tum excalfacientium, tum refrigerantium, tum exiccantium, atque humectantium H medicamentorum ordinem.

†ἀλλοιούσας δηλονότι τὴν παρὰ φύσιν τῆς συγκρίσεως ἡμῶν πορο ποτίαν.

Quo pacto Contrarias Iudicare Facultates oporteat. CAP. 26.

IGitur contrarias iudicare facultates ex operibus oportet, ſicut toto hoc libro ſæpenumero oſtendimus, dicentes quaſdam facultates emplaſticas & his contrarias extergentes, tum farctu liberantes & infarcientes, præterea emollientes & indurantes, ac laxantes & contendentes: nam adſtringentes, aut acres, aut amaras, aut acidas, aut dulces, non facultates medicamentorum, ſed guſtus eſſe qualitates monſtrauimus. Itaque in his aut proſum quærenda non eſt contrarietas, aut non vt in facultatibus quærenda. Scopus autem in iſtis duplex eſt, nempe earum actiones, & temperaturæ. Actiones quidem, in denſando, & rarefaciendo: aut quippam ex alto extrahendo, aut repellendo: ingraſſando materias, aut extenuando: aut infarciendo meatus, aut farctu liberando. Temperaturæ vero in calido, frigido, humido, & ſicco. De quibus omnibus abunde in quarto libro determinatum eſt, monſtrantibus nobis, ꝙ adſtringens, terreſtre ſit & frigidum: acidum vero, ſubtile frigidum: amarum autem, terreſtre ſubtile: quod vero eſt abſque vlla inſigni qualtate, frigidum aqueum. Sic acre, igneum oſtendimus: ſalſum vero, terreſtre calidum, non dum tamen igneum: ſimiliter dulce, calidum, ſed non dum vrens: Quæ vero oleoſa ſunt, omnia aquea ſunt & aeria.

Secuta

A Secuta ſanè ſunt temperaturas eorum & opera. Nam adſtringens contrahere, conſtringere, denſare, repellere, & incraſſare, & ante hæc omnia refrigerare, exiccareq́; natum eſt: Acidum vero incidere, extenuare, diuidere, farctuq́; liberare, perpurgare {διακαθαίρειν Græci vocant} citra excalfactionem: Acre vero ſimiliter vt acidum agere, quod ad extenuationem perpurgationemq́; attinet: cæterum hoc differt, quòd acidum refrigeret, acre vero excalfaciat: ad hæc quod illud repercutiat, hoc attrahat & digerat. Sic amarũ quoq; meatus perpurgat, abſtergit, extenuat, incidit humorum craſſitiem abſq; manifeſta excalfactione: Frigidum vero aqueum incraſſat, cogit, contrahit, conſtringit obſtupefacit, atq; extinguit. Porrò acre extenuat, perpurgat, digerit, perrumpit, attrahit, & eſcharã ſiue cruſtam efficit. At ſalſum contrahit, conſtringit, condiendo ſeruat, deſiccat citra apertam aut
A.l.2.t.1.c.3. fol.948 caliditatem aut frigiditatem. " Dulce vero concoquit, laxat, rarefacit. Oleoſum denique humectat, emollit, laxat. Facilius itaq; iam erit ex modo dictis ponderantem ſapores, inuenire qui temperamento, quiq́; operibus ſint contrarij.

De Limitatione ac finitione Ordinis cuiuſq; Excalfacientium, Frigefacientium, Humectantium, & Deſiccantium. *CAP. 27.*

B POrrò congruens iam tempus eſt, definitis temperamentorum & facultatum, quæ in medicamentis ſunt, ordinibus hunc librum abſoluere. Igitur ſymmetrum medicamentum, & quod ſit ſimilis temperamenti cum eo cui admouetur, cum neq; calefaciat, neq; frigefaciat, neq; deſiccet, neq; humectet, id nec calidum, nec frigidum, nec ſiccum, nec humidum appellare conuenit: Quod vero aut calidius, aut humidius, aut frigidius, aut ſiccius eſt, à vincente ſeu excedente cognominatur facultate. Porrò per vnumquemq; exceſſum quatuor poſuiſſe ordines, quod ad vſum ſpectat, ſufficit, Calidum quidem nominantes primi ordinis, quod nos excalfacit, non tamen euidenter, verum vt opus ſit inſuper aliqua demonſtratione rationali: ſic frigidum, humidum, & ſiccum, quod demonſtrationem † requirat etiam, non dum actionem valentem neq; euidentem adeptum. Quæ vero manifeſtè aut calfacere, aut frigefacere, aut humectare, aut deſiccare poſſunt, ea ſecundi eſſe ordinis dicentur. At quæ iam vehementer quidem, non tamen ſumme, tertij. Quæ autem ad eo excalfacere poſſunt, vt eſcharam moliantur & vrant, quarti: ſic quoq; quæ vehementius refrigerant, adeo vt extinguant, & ipſa quarti ſunt ordinis. Cæterum nullum inuenire eſt, quod quarto ordine deſiccet, quod non etiam vrat: nam quod ſumme deſiccat, omnino id etiam deurit. Attamen tertij ordinis exiccantium eſſe quippiam queat, quod non vrat, ceu omnia quæ vehementer adſtrin-
C gunt, ex quibus eſt omphacion, rhus, alumen, balauſtium galla omphacitis. In his autem ipſis quædam vicina iam ſunt adurentibus, vt ſquama æris, & æs vſtum, quaſi inter tertium quartumq́; ordinem dubiè hæreant. In medio tertij eſt æs vſtum, ſi lotum ſit. In principio tertij hypocyſtis. Sic autem & in ſecundo & quarto differentias conſtituere licet triplices: nec *enim perinde vrit cauteriũ, & napy, licet ambo quarti ſint ordinis. De his ſane omnibus in ſequentibus libris per ſingula ſeorſum medicamenta determinabitur.

† *Additur in antiquis, logicam.*

* *in cod. græcis tam manuſcriptis quàm impreſſis eſt ξηραίνει. i. ſiccat & ita in trãſlatione ueteri.*

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de Effectricibus Qualitatibus ſingulorum Medicamentorum, quæ plantæ, aut ipſarum
D partes exiſtunt: Quorum hiſtoria ad nonum vſque librum continetur.

Quid Agendum Reliquis Libris ſimplicium medicamentorum: & Qui Authores rectè, qui perperam, de ipſis tractarint.

DE ſimplicium medicaminum forma pariter & facultate ſcribere nobis aggreſſis, primis duobus libris ante omnia prauos modos ratiocinationũ, quibus recentiorũ medicorum pleriq; vſi grauiſſime hallucinãtur, indicare eſt viſum. In tertio velut elementa quædã totius doctrinæ tradidimus. Deinde vero in quarto de ſaporũ natura diſquiſiuimus, ſtudio inueniendorũ oium, quæ ex illis ad facultatũ cõducere cognitionẽ poſſent: diſſeruimus aũt in extremo ipſius libri de qualitatibus medicamentorũ quæ ad odoratũ attinent. Porrò in quinto ad reliquũ facultatũ genus tranſgreſſi, quod quidẽ ab ipſis operibus, quæ peragere natæ ſunt, denominatur, & illic quoq; cuiuſq; ſubſtantiã oſtendimus. Et ſanè vniuerſalis ſermo de ſimpliciũ medicamentorum facultate vniuerſus iam finẽ ſortitus videtur. Tempus

vero

vero eſt ad ſermones particulares, ſeu ſpeciales, ſeu vtcunq; nominare cuiq; viſum erit, tranſire. Et E ſane hi priuatim in vtroquoque medicamine peragentur, ceu protinus in initio fecimus, in primo quidem horum cõmentariorum de aqua & aceto contemplati: in ſecundo vero de oleo & roſaceo: Niſi ꝙ illic velut in exemplis ſermonem tranſegimus aduerſus eos, qui non recte de illorũ facultate quid protuliſſent: hic autẽ breuibus de vnoquoq; diſſeram, non amplius curans, ſiquis male de q[illegible]is eorum quippiam pronunciarit, id tñ ſcripturus, quod mihi videbitur veriſſimum, omiſſa aduerſus illos q[illegible]quid peccarunt, concertatione. Porrò ꝙ non modo obſcura futura eſt oratio iјs, qui ſuperiora ignorant, verùm demonſtrationis deſtituta quoq; fide, vel me tacente clarũ arbitror. Sed tñ & in memoriam reduxiſſe forſan præſtiterit, primùm quidem ꝙ in natura temperatiſſima faciendum eſt medicaminum facultatis periculum, deinde in intemperata, poſtea deinceps in morbis ſimplicibus. At ſi quis ex guſtu qualitatibus indicatorie coniectari velit de eorum facultate, in quarto monſtrauimus quæ'nam ſit in his methodus. Si quis ergo aut negligenter lectis ſuperioribus, aut plane non lectis, ſtatim ad hunc librum pergat, feſtinans quã primum medicaminum facultatis peritus effici, haud certam eorum habebit notitiam. Cæterum quoniã medicamenta omnia partim ſunt partes animaliũ, aut plantarum, aut fructuũ, aut horũ liquores {quos ὀπούς Græci vocant} aut ſucci: partim vero ex metallis ſumuntur: melius mihi viſum eſt de plãtis ante omnia diſ- F ſerere, tum ꝙ numeroſiſſimũ illarum eſt genus, tum quòd virium robore præcellentiſſimum: inde de metallicis tractare, atq; hinc ad animalium partes tranſire. Quin etiam eo illas ordine perſcribere decreui, qui in elementis viſitur, eas plantarum primo loco collocans, quarum appellationes initium ſui ſortita ſunt elementum α, ſecundum vero loco quæ à β incipiunt, & ſic tertio, quarto, quinto'q; loco, atq; ita deinceps, pro literarum videlicet ordine. Nam & Pamphilus eum in modum tractatum de herbis compoſuit. Verum is ad fabulas verſus aniles eſt, ſimul'q; præſtigiaturas quaſdã deliras ægyptias, iunctis non nullis incantationibus, quas cum herbas colligunt admurmurant. Et ſane vtitur ad periapta id eſt quæ ſuſpenduntur, & manganeias non ſolum curioſas & à medicina alienas, ſed etiam falſas vniuerſas. At non neq; horum quippiam, neque nugaces iſtorum narrabimus transformationes: nec enim vel paruis admodum pueris vtiles tales eſſe fabulas exiſtimamus, nedum iјs qui medicinæ operam obire properant. Et profecto protinus in Aphoriſmorum initio ab Hippocrate dictum mihi videtur, ‖ Vita breuis, ars vero longa. vt tẽpus non in inutilia impenderemus, verùm quàm maximo ſtudio feſtinaremus viam incedere compendioſiſſimam, nempe per ea quæ ſunt in arte vtiliſſima. Pleraq; vero iſta herbarum nomina aut Ægyptiaca, aut Babylonia, quæ'q; non nulli {aut} priuatim, {aut} notæ gratia illis impoſuerunt; hic adſcribere mihi vi- G ſum eſt ſuperuacuum. Nam præſtat, ſi quis hæc volet curioſius perſequi, ſeorſum & per ſe apud illos legere qui tranſtulere: nam ita & libros illos inſcribunt, vt qui eos non compoſuerint, velut Xenocrates Aphrodiſienſis fecit, vir cùm in aliјs ſupra modum curioſus, tum à præſtigiatura non alienus. At Pamphilus, is ſcilicet qui libros de herbis compoſuit, planè ex iјs quæ vel ipſe ſcribit, pre ſe fert grammaticum, indicat'q; ſe nec conſpexiſſe herbas de quibus conſcribit, nec vires earum expertum, ſed iјs qui ante ipſum ſcripſere, fidem habuiſſe citra vllam explorationem. Sic ſane libros expleuit, annexo ad quãque herbam nominum aceruo: deinde etiam exponens, ſiqua ex homine ferebatur transformatio: tum epodas, ſeu incantationes, & libationes, atque thymiamata, quæ in colligendis illis adhibebantur, adſcribens, nec non & alias eiuſmodi præſtigiaturas nugaces. At Anazarbenſis Dioſcorides quinque libris materiam omnem vtilem abſoluit, non herbarum tantum, ſed & arborum, & fructuum, & ſuccorum, & liquorum: memorans inſuper & metallica omnia, & partes animalium. Et mihi vtique videtur omnium perfectiſſime tractatum de materia medicamentorum confeciſſe. Nam licet à maioribus eo, plurima de illis bene ſcripta extent, tamen à nemine omnium æque de omnibus, † niſi ſiquis Tanitrum prædicet Aſclepiadis: } nam & huic cætera bene dicta eſſe probantur extra ratiocinationes quas ſuper cauſis affert. Atque hæc H nimirum perlegere debet quiſquis peritus medicamentorum materiæ euadere ſtudet: ad hæc quoque quæ ſcripta reliquit Heraclides Tarentinus, & Crateuas, & Manteias. Verum illi non ſimiliter ſcripſerunt, nec in vnum collegerunt omnia, ceu Dioſcorides, qui de Materia quinque libris fecit titulum: verum ſeorſum, verbi cauſa, de Præparatione aut probatione medicamentorum ſcripſerunt, vt Heraclides Tarentinus: ſeorſum vero de Purgantibus, aut propotiſmis, aut clyſmis, vt fecit Manteias: ſeparatim de Facile parabilibus remediјs, vti Apollonius: aut de iis quæ ſecundum locos, vt Manteias. Porrò plerunque medicamentorum vſum veteres in curandi tractatibus prodiderunt, vt & iuniorum medicorum prope omnes. Nam & ab Hippocrate dicta ſunt multa, & ab Euriphonte, & Dieuche, & Diocle, & Pliſtonico, & Praxagora, & Herophilo. Nec eſt veterum medicorum quiſquam, qui non aliquid plus minus'ue arti contulerit ad medicamentorum ſcientiam, id'q; citra præſtigiaturam aut mendacium, quæ poſtea inuexit Andreas. Itaque cui ocium ſuppetit legendis vtiliter de medicamentis ſcriptis libris, multos quidem habet, vt eſt dictum, antiquorum, ſed nec paucos iuniorum, aduſque Pamphilum & Archigenem. Quin & Rufus Epheſius cùm multa medicamẽta in curandi libris conſcripſerit, tum de herbis verſibus hexa-

metris

1ª. Apho. 1. Ext. ord. 2. b

† Legit in antiquis græcis co. πλὴν εἰ τὰ νίγρου τίς ἐπαινοίη τοῦ ἀσκληπιαδείου id eſt niſi quis Nigri aſclepiadei opera prædicet.

A metris quatuor libros cõpoſuit. Nec metus eſt defecturos libros vtiles, etiamſi in tota vita quis aliud nihil ꝙ̃ de medicamentis legere volet. Verùm abſtinendum ab Andrea eſt, alijsq; ſimiliter mendacibus: multoq; etiam magis fugiendus Pamphilus, qui ne per ſomnium quidem herbas vidit, quarum aggreditur figuras perſcribere. Nã id genus hominum (quo modo aſſimilauit eos Heraclides Tarentinus) ſimillimum eſt præconibus, qui formam ac notas fugitiui mancipij, licet ipſi non viderint vnquam, præconio tamen publicant: notas enim ab alijs qui norunt accip[illegible] cantilenam eas proferunt: vt ſi forte is, quem præconio indicant, prope adſiſteret, agnoſcere tamen non poſſent. Equidem non poſſem non accuſare & illos quoque, qui primi herbarum formas ſcriptis docere ſunt conati, cũ melius exiſtimẽ ab ipſo præceptore oculis diſcere, ac non adſimilari ijs, qui ex libris prodeunt gubernatores: nã ſic & verior & manifeſtior eſſet doctrina, non herbarum modò & fruticum arborumq;, ſed & aliorum oĩum medicaminum. Verum enimuero ſi omnino libris eſt opus, quis adeo miſer eſt, vt præteritis ſcriptis Dioſcoridis, Nigri, Heraclidis, Crateuæ, & aliorum innumerorum, qui in arte ipſa conſenuerunt, libros grãmaticos, ſcribentis incantationes, trãſformationes, & decanorum dæmoniorumq; herbas ſacras perferat? Nam ꝙ hominibus iſtis præſtigiatoribus vnicum fuerit ſtudiũ, vt vulgus imperitum talia ſcribentes in ſui admirationẽ verterent,
B vel ex ipſis Pãphili libris diſcere liceat, qui primã inter herbas conſcripſit Abrotonon omnibus nobis cognitã: ac deinde Agnon ſiue Viticem, & ipſam admodum notã: inde Agroſtin herbam, nec vulgo ignotã: mox Anchuſam, quã nec ipſam quiſpiã ignorat: ſicut nec Adianton, quæ illi deinceps ſcripta legitur: atq; in his vtiq; nihil, quod quidẽ ſciam, ſuperuacuũ ſcribit. Verũ poſtea herbę meminit noĩe, vt ait, Æti, hoc eſt Aquilæ, de qua fatetur Græcorũ nulli quicꝗ̃ eſſe proditum, verũ ſcriptã ſe repperiſſe in libello quopiã ex ijs qui inſcribuntur Mercurio Ægyptio, continente triginta ſex ſacras horoſcoporum herbas. Quas clarũ eſt eſſe oẽs nugas meras, atq; autoris ipſius figmenta, ſimilia Ophionicis Conchlacis: Nec enim prorſum quiſpiã extitit Conchlax: ad riſum enim fictum nomen eſt, ſicut pleraq; alia in libro eius conſcripta: nec trigintaſex herbæ illæ vltra nomen ipſum quicꝗ̃ ſunt, nec vlla ipſis res ſubiacet. Verùm Pãphilo, ſicut & pleriſq; alijs, ocium fortaſſis ſupererat inutiles fabulas libris intexere: At nos nunc quoq; tempus nos perdidiſſe arbitramur, qui prolixius eorum meminimus. Itaq; quæ vtilia ſunt iam nunc ordiamur.

ABROTONON.

A.l.2.t.2.c.6. fol.106.c

ABrotoni herbæ nec ſpeciem formã'ue ſcribere poſt tot tantoſq; viros oportet, nec particulares actiones, ceu illi factitarunt: quas ſi non definitè diſtincteq;, ſaltem clarè ſignificarunt: ve-
C rùm & nos quoq; eas copioſius exponemus in opere de componendis pharmacis, ſimulq; de paratu facilibus: interim vero etiam in curandi methodi libris, nimirum vbi expoſcet vſus. Verũ quod ab initio propoſitum fuit, nempe vniuerſales duntaxat medicamentorum omnium facultates inſpicere, id quidem & in alijs cõſentaneum eſt, & nunc ſanè etiã faciendum: Dicendumq; Abrotonon eſſe calidum & ſiccum facultate, in tertio ordine ſiue receſſu poſt ſymmetra ſitum. Porrò ꝙ eiuſmodi ordo vt ad temperatam naturam expenditur, ſæpe antè diximus. Sed & inueniemus temperiem eius non minimè quidem & ex guſtu ducta coniectura, vtpote cum ſit admodum amarum. Porrò ſaporẽ eiuſmodi, cum terrenæ ſit eſſentiæ, à largo calore extenuatum oſtendimus: ita vt non inſtrenue excalfaciat pariter & deſiccet. Quinimmo & cũ diſtincta illa experientia, de qua ſuprà frequenter dictum eſt, diligenter exploraſſemus, ex eadem temperie medicamen hoc comperimus. Nam ſiue comam cum floribus (nã reliqua eius paleà inutilis eſt) contuſam vlceri puro illinas, mordax & iritans videbitur: ſiue eo in oleo macerato caput voles aut ventrem perfundere, admodum calfacere reperies. Quin &, ſi qui per circuitum rigoribus corripiuntur, eos ante inuaſionem hoc voles confricare, minus vtiq; rigore concutientur: immo & ſenſus quidem protinus vbi admotum fuerit, ipſum calfacere percipit. Porrò ꝙ lumbricos interimat, par eſt, nimirum cum ſit amarum, ac
D proinde vel antequã experiaris manifeſtum, ſi quidem memoria teneas quæ in horum commentariorum quarto de amari ſaporis natura prodidimus. Scieſq; protinus, quòd & digerendi & incidendi quãdam vim habeat. Sed & ꝙ magis quã Abſynthio id ipſi neceſſario inſit, in promptu erit colligere, primum quidem ex guſtu (pauciſſimæ ſiquidem acerbitatis particeps abrotonon eſt, non paucæ vero abſynthium) deinde ex eo ꝙ inimicum quidem ſit ſtomacho abrotonon, velut etiã Seriphon: gratum vero & amicum abſynthium. Siquidem de iſtis ſuprà oſtenſum eſt, ꝙ amarum ipſum per ſe omnifariam infenſum ſit ſtomacho: auſterum vero, aut acerbum, aut in ſumma adſtringens, ſtomacho amicum. Porrò vbi qualitates hæ inuicem permiſtæ fuerint, quæ vehementior fuerit, ea vtiq; vicerit. Atq; hæc ſatis eſt in hoc tractatu nouiſſe. Monſtrabitur autem in libris de ratione curandi, quo pacto quis optime medicamento eiuſmodi vti poſſit. Ac proinde quærendum haud etiam eſt, quamobrem cum malo cydonio cocto illitum, aut pane, oculorum ſanet phlegmonas: neq; quid cum farina hordeacea tritum ac coctum digerat phymata: neutrum ſiquidem horum, nec aliorum quiduis, huic propoſito nobis tractatui proprium eſt: Sed qui empiricam profitentur doctrinam, ij in paratu facilibus medicamentis ea conſcribunt: At qui ex ratione artem tractare volunt, ijs opus eſt methodo curandi: nam alioqui damnum magis quam vtilitatem ex tali conſequantur n*arratione. Sane Hippocrati, qui in Aphoriſmis ſcripſit, ‖ Dolores oculorum

*hiſtoria.
6ª. Apho. 31.
Ext. ord. 49. c

lorum ſoluit meri potio,aut lauacrum,aut fomentatio,aut ſanguinis miſſio, aut purgatio: nec adie- E
cit,quos nam dolores vini potio, quos lauacrum, quos fomentum, quos ſanguinis miſſio, & quos
purgatio: ignoſcendum forſan quis arbitretur,tribus,vt arbitror,de cauſis. Siquidem aphoriſticam
faciebat doctrinam,in qua propter breuitatẽ & compendium pleraq; ita dici conceſſum eſt. Et oīa
quæ dolore ſoluunt enumerauit, tametſi non definijt, ad quem dolorem quod nã ex illis congrue-
ret. T[illegible] in locis aliorum librorum occaſiones nobis præſtitit, diſtinctiones in ijs quæ hoc
pacto dicuntur inueniendi. At qui neque in alijs libris de talibus ſcripſere diſtinctionibus, aut in

*λιεχοδικο.

enarratorio,& prolixo tractatu aphoriſtice tamen ac breuiter ſcribunt, aut inſuper etiam ex multis
vnũ tm̃ indicant, ij plus nos lædunt q̃ iuuant. Nam cùm ſint multæ in ophthalmijs differentiæ, at-
que vna duntaxat ex eis prædictum poſcat cataplaſmata, aliæ vero omnes ab eo lædantur: ſi quis id
ad oẽs ſine diſcrimine adhibeat: multo plus lædet, q̃ iuuabit. Ad hunc itaq; modum non tantum de
Abrotono,ſed de alijs quoq; omnibus ſcribendum nobis eſt, eas quidẽ facultates quæ ſunt in cale-
faciendo,frigefaciendo,humectando,ſiccandoq;,ijs quas ſæpenumero memorauimus methodis,re
perientibus: quæ vero ſecundum totius ſubſtantiæ proprietatem perficiuntur, ſola experientia. Et
de his oſtenſum eſt q deleteriæ ſint,& deleteriarum alexiteriæ & purgatoriæ. Nam has ex ratione
inuenire eſt impoſſibile,præterq; q in quibuſdam ſuſpicionem duntaxat probabilem inuenire li- F
ceat, neque.n.in omnibus, ſicut hoc in ſuperioribus monſtratum fuit. At de facultatibus quæ hoc
pacto inueniuntur,ſeparatim poſtea differemus,vbi videlicet prius ſingulatim per quodq; medica
mentum de ijs quæ calefaciendo, frigefaciendo,humectando,ſiccandoq; agunt: tum de ijs quæ ad
has conſequuntur: narrationẽ abſoluero. Porrò vbi vnum modo adiecero, finem faciã de Abroto-
no dicendi, nempe quòd ſumme ſuſpiciendus ille Pamphilus,etiamſi hanc primã herbarum recen
ſuit,ac forſan vt nullam deinceps aliam,tamen hanc ſaltẽ oculis ſuis cõſpicari voluerit: attamen vel
maximè hallucinatur, exiſtimans hanc herbam à Romanis appellari Santonicum. Differt enim ab
abrotono ſantonicum, velut etiam Dioſcorides exactiſſime ſcripſit in tertio de materia, & omnes
id norunt tum medici tum rhodopolæ. Nam abrotoni duæ ſunt ſpecies,altera quam marem, altera
quam fœminam nuncupant: quod ipſum definitum eſt tum apud Dioſcoridem, tum apud ipſum
Pamphilum,aliosq; innumeros. Ad aliud eſt ab eo Abſynthium: cuius rurſum tres ſtatuendæ ſunt
ſpecies: quarum vnam eodem cum genere ipſo nomine appellitant,cuiuſmodi potiſſimũ eſt Pon-
ticum: alterum,Santonicum: tertium,Seriphum. Si vero aliud placet appellare abſynthium,aliud
vero ſeriphum, aliud autem ſantonicum,nihil intereſt, quod ad præſens certe attinet: nec enim no-
men diuiſuri venimus, ſed ſtudium nobis eſt ipſis de rebus. Porrò quoniã hæc tum ſpecie ſeu for- G
ma,tum guſtu, tum facultatibus inter ſeſe diuerſa ſunt,non obſcure vno,ſi ita lubet, omnia nomine
nuncupes,verùm exactè vires eorum edoceas. Ac nos ſanè ſufficienter ipſas formas à Dioſcoride
explicatas eſſe,alijsq; non paucis,iam diximus: itaq; denuo eadem ſcribenda non ſunt, quæ maio-
ribus recte ſunt prodita. At ſiquid illi in facultatibus omiſere indiſtinctum, cuius profecto gratia

*διέξοδον eſt in antiquis.

ad hanc narrationem venimus, ea nos adijcere tentabimus. Abſynthium quidem dictis minus eſt
calidum, nempe plurimam obtinens adſtrictionem. Quod cùm ſit, & minus quoque tenuium q̃
illa partium, & vtiq; minori etiam quã illa ad eundem modum extenuandi facultate, attamen non
minus deſiccatorium eſt. At cæterorum Santonicum quidem à Santonia regione in qua naſcitur,
nomen ſortitum proximam habet facultatem, ſeripho paulo imbecillius in excalfaciendo, & exte-
nuando deſiccandoq;. Porrò ipſum Seriphon abrotono minus eſt calidum, verum calidius abſyn-
thio: ſtomacho impendio inimicum,nempè cum amaritate ſalſedinem quandam præ ſe ferens: ſed
& quandam, licet minimam, adſtrictionem obtinet. Sic & abrotonon & ſantonicum admodum
infeſta ſunt ſtomacho. Solum autem inter ea Abſynthium, & maximè Ponticum, gratum eſt ſto-
macho, quia plurimam adſtrictionem continet. Abrotonum vero vſtum,calidum ſiccumq; facul-
tate eſt, magis etiam quam cucurbita ſicca vſta, & anethi radix. Illa enim vlceribus humidis ſimul H
& citra phlegmonem callo induratis conueniunt: ac proinde maximè vlceribus, quæ in pudendo-
rum præputijs fiunt competere videntur. At cinis abrotoni vlceribus omnibus mordax eſt: ac id-
circo cũ oleo tenui,cicino ſcilicet,aut raphanino,aut ſicyonio,aut veteri,& maxime ſabino, ad Alo-
pecias accõmodatur. Tum Barbam ſegnius tardiusq; enaſcentem cum aliquo dictorum oleorum
elicit,ſed nec minus illis lentiſcino maceratum. Quppe pro eo q tenuium eſt partium, rarefaciendi
vim obtinet, & mordax eſt, & calidum: quas vtique maximè eius facultates nouiſſe oportet, nec
quicq̃ etiam particulare in hoc tractatu requirere.

Agnos, Vitex.

†In cod. quodam græco antiquiſſimo, & in tràslatione veteri, verba hæc nõ habent, iudico autẽ eſſe gloſſema, epitomẽ verborũ Galeni ↄtinẽs.

Agnos, aut Lygos,hoc eſt Vitex,planta illa fruticoſa, † calidus quidem eſt & ſiccus tertio ordi- A. ibi. c. 43.
ne,verũ multùm tenuis ſubſtantiæ, tum guſtu acris ſimul & adſtringens, } ipſas quidem vitices ad
medicinã habet inutiles: cæterum folia ſemenq; calida ſiccaq; facultate ſunt, ſubſtantia vero tenui.
Nã & vtentibus ita apparet,& guſtantibus acre ſimul & ſubadſtringens percipitur tum foliũ, tum
flos,tum fructus. Edendo tñ etiã fructus eſt: veruntamen perſpicuo calfacit, & ſimul capiti dolo-
rem parit. At ſi frigatur (nam & ſic editur cum tragematis) minus caput tentat. Porrò flatus ven-
tris diſcutit & cũ non frictus,& multo magis cũ frictus fuerit. Cohibet porrò impetus in venerem,

tum

A tum frictionis expers,tum etiam ipſam expertus.Folia item flores'que ipſius fruticis id ipſum præſtare poſſunt:itaque non tantũ eſa potaq; ad caſtitatem conferre creduntur,verùm etiam ſubſtrata. Hinc eſt q Athenis in Theſmophorijs, hoc eſt ſacris Cereris,mulieres totum ſibi fruticem ſubſternunt.Hinc illi quoque nomen inditum agni,hoc eſt caſti. Ex quibus omnibus manifeſtum eſt,ſiquidem memoria teneamus quæ ſuperioribus commentarijs ſunt dicta, agnum calfacere, ſimulq; exiccare,tum omnium maximè flatus diſcutere. Portò q tenuium ſit partium, facultas eius indicio eſt. Nam q caput tentat,non magis à multitudine vaporum ab eo prognatorum, quàm caliditate eius ac ſubtilitate partium, fieri rationabile eſt. Nam ſi flatuoſum ſpiritum procreare poſſet,ſanè & ventrem inflaret,& venerem ſtimularet,perinde vt eruca:verum cùm non tantùm nõ excitare,immo etiam reprimere queat,fuerit profectò ſecundum rutæ maximè facultatem tum in excalfaciendo,tum in reſiccando.Non tamen illi par eſt,nam vtroq; paulo eſt inferior:ſiquidem ruta tum magis eſt excalfactoria, tum magis deſiccatoria. Differt etiam qualitatis ſimul ac facultatis miſtione. Nam agni ſemen ac germina modicam ferunt adſtrictionem: at ruta vbi aruerit, exactè amara eſt & acris: vbi verò humida, ſubamara. Non tñ auſteritas aut acerbitas illi ineſt:aut ſicui videatur ineſſe,ea vtiq; omnino obſcura,ſcio,videbitur,nec par ei quæ eſt in agno. Quocirca & ad iecur,& lie-

B nem indurata,& obſtructa,agni ſemen potius q̃ ruta competit. Sed hæc ad curãdi iam methodum pertinent:quam qdẽ vt omnino non attingam de medicamentorum pronuncians facultatibus,fieri non poteſt: verùm celeriter his omiſſis ad rem propoſitam reflectere, viri eſt vtiq; temperati. Magiſq; etiam id in ſequentibus medicamentis efficere conabor:hoc eſt,vbi ex quibuſdam paucis euidentibus vniuerſalem facultatem collegero,particulares poſtea actiones omittam.Nam in præſens id nouiſſe ſufficit, q Agnus calidus eſt & ſiccus facultate, idq; non mediocriter, ſed tertio exceſſu: tum admodum tenuium partium. Hæc qui norit,ac poſtea methodum curandi didicerit, ipſemet inueniet,quo pacto menſes hinc cieat: quo pacto partes induratas digerat: quo pacto laſſitudinem ſoluens,ſeu acopum,& excalfactorium ex eo vnguentum præparetur.

*τεκμήριον.

*Hinc colligi poteſt errorem eſſe quòd ĩ primo de facul. Alimẽ. ca. de Agno. et lib. 2. de compon. med. ſecundũ locos pag. 36. f. dicatur refrigerare.

Agroſtis Gramen.

ibidẽ c. 306. 707.

{Graminis" Radix modicè frigida eſt, & ſicca, mordacitatem quandam exiguã, & partium tenuitatem obtinens. At Herba ipſa primo quidem exceſſu refrigerat,in humiditate verò & ſiccitate moderata. Porrò Semen alibi quidem imbecillum eſt, in Parnaſo verò deſiccatorium, & tenuiũ partium,& ſubacerbum.} Gramen eſculentam habet radicem,vbi mollis fuerit, dulcem quidem inſtar aquæ,ſed acre quiddam exiguum & ſubacerbum obtinentem. Hæc herba planè aquea guſtantibus eſt. Ex quibus apertum eſt radicem modicè eſſe tum frigidam, tum ſiccam, ac proinde

C cruenta vlcera glutinare. At ipſa herba illita non vehementer refrigerat,in medio conſtituta humiditatis & ſiccitatis. Porrò mordacitas & tenuitas quæ radici ineſt, exigua eſt quidem,ſed interdum tamen lapidẽ frangere aſſolet, ſiquis eam decoctam ebibat. At ſemen alterius quidem imbecillum eſt: eius verò quæ in Parnaſo naſcitur, vrinam ciet, & fluxus ventris & ſtomachi reſiccat: vis enim eius eſt exiccatoria,tenuium partium,& ſubacerba.

Nõ ſunt in antiquiſſimo codice greco,nec in tralatiõe veteri,ſed videntẽ eſſe ſumma q̃dam verborũ Galeni ſequentium.

Anchuſa.

l. 2. t. 2. c. 19. 100. g

{Anchuſæ" quadruplex ſpecies eſt. Quarũ Onoclea quidem radicẽ habet admodum refrigerantem & deſiccantẽ,tum adſtringentem & ſubamarã,tum quæ ſufficiat extenuandis & extergendis humoribus bilioſis,corporibuſq; condenſandis. Cæterùm folia habet imbecilliora quidẽ radice,adſtringunt tñ & ipſa,& deſiccant.Porrò Lycopſos cognominata refrigerat & deſiccat,magiſq; eius radix,q̃ onoclea adſtringit. At Onochelos calidior eſt,& magis medicata,nam pluſculum habet & guſtu ipſo protinus acrimoniæ.Hac verò etiam calidior eſt reliqua & parua,quę & amarior, & magis etiam medicata eſt.} Anchuſæ non omnes eaſdem vires obtinent. Nam Onoclea quam vocant, radicem habet ſimul adſtringentem & ſubamaram, corporibus condenſandis & modicè extenuandis idoneam, tum abſtergendis quoq; & abluendis bilioſis & ſalſis ſuccis. Dictum enim ſuprà eſt,q qualitas acerba miſta amaritudini ea præſtare queat. Sic ſanè aurigini & lienoſis & re-

Non ſunt ĩ antiquiſſimo codi. græco, nec ĩ tralat. veteri.

D num affectibus eſt vtilis. Sed & refrigerare idonea eſt: & ſanè cum polenta illita iuuat eryſipelata. Et abſtergit non modo epota,ſed & foris impoſita:proinde vitiligines & lepras ſanat cum aceto. Ac Radicis quidẽ hęc opera ſunt,& operũ facultates quas diximus. At Folia ipſius herbæ radice qdẽ ſunt imbecilliora,non tñ aliena ſunt à reſiccatione,& adſtrictione. Itaq; etiã profluuium ſanant pota cum vino. Et quæ Lycopſos nominatur,eodem modo eryſipelatis congruit: & radicem habet,q̃ onoclea,magis adſtringentem. At Onocheli & Alcibiadiæ cognominatæ vis magis eſt medicata. Nam & guſtu protinus maiorem habet acrimoniam:& eos,qui à viperis morſi ſunt,admodum iuuat tum illita, tum ſuſpenſa, tum eſa. Reliqua verò,nempe quarta,quæ parua eſt,& ferè nomine caret ex illis ſola, alcibiadiæ quidem perſimilis eſt, verùm & amarior, & magis medicaminoſa: ac proinde ad latos lumbricos idonea,oxybaphi menſura cum hyſſopo & naſturtio epota.

A. ibi. c. 41

Agarici Radix.

ibidẽ. c. 77. 107.

†Agarici Radix," hoc eſt q̃ trunco innaſcitur,primo quidẽ guſtu dulcis quodã modo,ſed paulo poſt ſubamara apparet, & acrimoniæ quandã ſpeciẽ tẽporis ſpatio inducit,euiculæq; adſtrictionis. Eſt & cõſiſtentia laxa. Ex quibus oĩbus manifeſtũ eſt,ſiquidem q̃ in ſuperioribus cõmentarijs di-

†Et hoc in loco ĩ Aldino codice gręco hñr hęc verba. Agaricũ cõpoſitũ ẽ ex ſubã aerea & terrea, à caliditate tenuata: facultatẽ etiã hẽt digerendi, calefaciendi, craſsitudinẽ ĩcidendi, & obſtructiões iecoris liberandi. Quãquã nec ĩ cod. antiqs nec in tralatiõe veteri legantur.

ęta ſunt, meminerimus, ꝙ medicamentum hoc compoſitum eſt ex ſubſtantia aerea & terrea à caliditate extenuata: porrò minimũ habet eſſentiæ aqueæ. Hac ratione & digerendi vim habet, & craſſitudinem incidendi, tum infarctus viſcerum expurgandi. Proinde regio morbo laborantes ſanat, eos vtiq; qui ſic ab infarctu iecoris laborant. Iuuat & morbo comitiali obnoxios eadem facultate: tum rigores per circuitum recurrentes ex craſſis aut viſcoſis humoribus natos ſanat. Iuuat & morſos à beſtijs frigore lædentibus, aut compunctos, tum foris in affecta parte impoſitum, tum intrò in corpus ſumptum pondere drachmæ vnius cum vino diluto. Eſt & purgatorium. E

Ageratum.

Ageratum facultatem digerendi habet, & leuiter quadantenus phlegmone liberandi.

Adiantum.

Adiantum" in caliditate quidẽ & frigiditate ſymmetrũ eſt, verùm deſiccat, & extenuat, & digerit. Etenim caput ex alopecia glabrum capillis conueſtit, & ſtrumas & abſceſſus digerit, lapideſq; frangit epotum, & viſcoſorum craſſorumq; è pectore pulmoneq; excreationibus non mediocriter confert, & ventris profluuium ſiſtit: non tñ vllam manifeſtam caliditatẽ affert, ſicut nec frigiditatẽ. Verùm poſuerit ipſum quiſpiam ſecũdum hanc oppoſitionem & temperiem in ordine medio. A. ibidẽ c. 100 fol. 110. c. d

Aeizoon Semperuiuum. F

Aeizoon" vtrunq;, tum maius, tum minus, deſiccat quidem leuiter, quandoquidem & mediocriter adſtringit, omnis alterius vehementis qualitatis expers. Quare in eo plus cæteris abundat eſſentia aquea: cæterùm non mediocriter refrigerat. Eſt enim ex tertio ordine, & receſſu refrigerãtium. Hinc etiam ad eryſipelata, & herpetes, & phlegmonas à fluxione natas accommodatur. A. ibidẽ. c. 60

Aegilops Auena.

Ægilops digerendi vim poſſidet, id quod ex guſtu patet: leuiter enim eſt acris. Verum & ex eo liquet, ꝙ phlegmonas induratas & ægilopas ſanat.

Aera Lolium.

Lolium deſiccat & calfacit efficaciter, vt propinqua ſit acribus, magis q̃ iris: ſed non eſt perinde vt illa tenuium partium, verum multum in hoc deficit. Secundum hoc ponat ipſam quiſpiam in principio tertij ordinis excalfacientium, extremo verò ſecundi exiccantium.

Aegyrus Populus Nigra.

Ægyri Flores calidi quidẽ ſunt in primo* receſſu à tẽperatis: at in differẽtia, quę habẽt in ſiccando & humectãdo, paulũ ꝗddã ad ſiccius deflexerũt: ſed & ſubtiliorum potius q̃ craſſiorũ ſunt partiũ. Et Folia quoq; ipſius quodãmodo floribus ſimilia ſunt, niſi ꝙ ad omnia imbecilliora, minuſq; efficacia. Sed & Reſina eius, floribus ſimilem facultatem obtinet, atq; etiam calidiorem. Porrò Semen tũ reſina, tum floribus, & ſubtiliorum eſt partium, & exiccantius, non tamen admodum calidius. G

* *in ĩpreſsis legitur τρίτης. i. tertio. in manuſcriptis quos viderim, πρώτης. i. prima.*

Acacia.

Acacia" & † plãta ipſa acerba eſt, & fructus, & ſuccus: Qui lotus ꝗdẽ & imbecillior, & minus mordax reddit̃, vtpotè acrimoniã quãdam in lauatione deponẽs. Porrò ſi parti alicui ſanę illinat̃, ꝓtinus eã & ſicciorẽ & cõtractã efficiet, nullũ quidẽ caloris ſenſum inuehẽs, ſed nec frigoris admodũ valẽtẽ. Vnde cõſtat medicamẽ id eſſe frigidũ & terroſum, immiſta quadã ẽt eſſentia aquea. Et ſanè cõiectura eſt nõ eſſe ſimilare, verũ quaſdã in ſeſe diſperſas habere partes tenues & calidas, quæ in ipſa ablutione ſegregent̃. Eſtoq; & hoc tertij ordinis exiccantiũ, & ſecũdi refrigerantiũ, vbi quidẽ elotum fuerit, illorũ verò primi. A. l. 2. t. 2. c. fol. 99. b

† A. P. folia ipſa acerba ſunt.

Acalephe Vrtica.

Vrtica. Et" huius herbæ tum fructus, tum folia (nã hæc potiſſimũ ſunt vſui) admodũ digerentis ſunt facultatis, adeo vt & phymata & parotidas ſanent. Sed & quiddã flatuoſum obtinent, quo & venerẽ ſtimulant, & maximè vbi cũ muſto ſemen bibitur. Porrò ꝙ non vehementer calfaciat, ſed multũ tenuiũ ſit partium, teſtimonio eſt craſſorũ viſcoſorumq; humorum ex pectore pulmoneq; eductio, tum ꝙ partes quas contigerit pruriant. Porrò flatuoſum eius, cuius eſſe particeps dicta eſt, dum concoquitur, naſcitur: non enim actu flatuoſa eſt, ſed facultate. Ventrem autem modicè ſubducit ipſa duntaxat abſterſione, ac veluti titillatione, non purgatione. Et gangrænoſa, & cãcroſa, & in totum quæ exiccari citra mordicationem poſtulant, ea conuenienter ſanat, nimirum cum ſubtilium partium ſit, & temperaturæ ſiccæ: non tamen tantum habens caliditatis, vt iam mordicet. A. ibid. c. 714 H

Acanthos Spina vulgaris.

Acanthos. Alij quidem Melamphillum nominant, alij verò Pæderota. Folia quidẽ mediocriter digerentem facultatem obtinent: Ac Radix exiccatoria eſt, & leuiter inciſoria, & tenuium partiũ.

Acanthion.

Achantiũ. Radix huius & folia facultatis ſunt tenuiũ partiũ, & excalfactoriæ, vt & ijs qui cõuelluntur auxilientur.

Acantha Leuce Spina Alba.

Acantha" Leuce. Hãc quidã Leucacãthon noĩant. Radix eius deſiccatoria eſt, & modicè adſtringens. Quamobrem & cœliacos & dyſentẽricos* iuuat, & ſanguinis reiectiones cohibet, œdemataq; illitu contrahit: ac dentes dolentes iuuat, ſi decocto eius colluant̃. Semen tenuiũ partiũ & calidæ facultatis eſt. Itaq; potui dari ijs, qui cõuellunt̃ conuenit. A. l. 2. t. 2. c. 8 fol. 108. d

* ſtomachicos.

Acantha Aegyptia.

Spina Ægyptia." Quidã Arabicam vocant. Similis autem eſt ſpinæ albæ noſtrati, verum facultate A. ibid. c. 615

A tate validius adſtringente pariter & deſiccante. Itaque profluuium muliebre Radix eius iuuat, & alia, quibus auxilio eſt, quæ apud nos naſcitur ſpina: ſed efficacius tamen omnia adiuuat tum radix, tum fructus. Hic verò & columellæ prodeſt, & ijs quæ in ſede inflata ſunt: tum vlcera ad cicatricem ducit, mediocrem habens & non moleſtam adſtrictionem.

Acorum.

A.l.2.t.2.c.45 ol.102.d Acorum. Huius vtimur radice, quæ guſtu acri eſt, & modicè amaro, odoreq; non iniucundo. Itaque conſtat facultatis calidæ eſſe, & conſiſtentiæ tenuium partium. Huic conſentaneum eſt, vt vrinam moueat, & lienes induratos iuuet: tum ceratoidis craſſitiem detergeat ſimul atq; extenuet, ſed ad hoc melior eſt ipſius ſuccus. Omnino verò ſiccificum eſſe clarum eſt. Et ſanè ordinis eſto tertij in vtroque, in calfaciendo ſcilicet & deſiccando.

Aconitum, ſiue Pardalianches.

A.ibi. c.360. k 676. Aconitum, ſiue Pardalianches. Hoc ſepticæ & deleteriæ facultatis eſt. Itaque in cibo potuq; fugiendum. Attamen ad putrefaciendum † quædam extra os & ſedem aptum eſt. Herbæ autem Radix ad hæc eſt vtilis.

† Cod. impreſſi habent. τινὰ τῶν ἐκ τοῦ σώματος ἢ καθ᾽ ἕδραν. Manuſcripti & Aetius τινὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ σώματος ἢ καθ᾽ ἕδραν, quaſdam externis corporis partibus & circa ſedē. Paulus. Extrinſecus quidē in carnibus quæ putrefieri debēt ipſo utēdum eſt.

Aconitum, ſeu Lycoctonum.

B Aconitum ſeu, Licoctonum. Eſt & hoc ſimilis alteri facultatis, ſed peculiariter lupos interficit, ſicut illud pardos.

Acte Sambucus. Et Ebulus.

A.ibi. c.611. Acte, tum magna illa & arborea, tum herbacea, quā & Chamæacten Græci vocāt {Latini hāc Ebulum, illam Sambucū} vtraq; potētiā habet tū deſiccandi, tū conglutinādi, modiceq; digerēdi.

Alimum.

Alimum. Hæc planta frutex eſt, plurimo in Cilicia præcipuè prouentu: vbi & Germina eius recentia eſitant, & reponunt quoq; in poſterum futura vſui. Semen pariter & Lac planta ipſa generat, eſtq; guſtus ſalſi, & ſubadſtringentis. Ex quibus omnibus palàm eſt ipſam eſſe diſſimilarem. Maior aūt pars ſubſtantiæ eius calida eſt temperatè, cum humiditate inconfecta, & leuiter flatuoſa.

Aloe.

A.ibi. c.64. Aloe. Hæc herba non admodum apud nos prouenit. Et quæ naſcitur in magna Syria, aquoſior eſt, & facultatis imbecillioris: attamen vſq; adeo deſiccare poteſt, vt vulnera glutinet. At in regionibus calidioribus, qualis eſt Cœloſyria, & Arabia, multo eſt melior. Optima aūt indica, cuius liquor eſt id, quod ad nos importatur cognominatū Aloe, Medicamentū ad plurimas res propter exiccationem mordicationis expertem vtile. Eſt aūt non ſimplicis naturæ, ſed, vt teſtatur guſtus, adſtringit ſimul & amara eſt: adſtringit quidem modicè, ſed fortiter amara eſt. Subducit & ventrem, vtpu- C ta ex numero medicamentorum, quæ Græci ab excernendo ſtercore vocant Εκκοπρωτικά. Itaq; ex dictis patet (ſiquidem memoria tenemus quæ in quarto libro ſunt demonſtrata) ꝙ tertij ſit ordinis exiccantium: calfacientium aūt aut primi intenſi, aut ſecundi remiſſi. Sed & ipſius facultatis miſturam atteſtanť particularia eius opera. Nam & gratum ſtomacho medicamen eſt, vt ſi quid aliud: & ſinus glutinat. Sanat & vlcera quæ ægrè ad cicatricē duci poſſunt, & maximè quæ in ano ſunt & pudendo. Iuuat & eorū phlegmonas aqua ſubacta, & vulnera eūdem ad modum glutinat. Cōgruit ſimiliter vtenti & ad phlegmonas in ore, ac naribus, & oculis. In ſumma, repellere & digerere ſimul poteſt, cum hoc vt paulum extergeat, quantum videlicet vlceribus puris non ſit moleſtum.

Alyſſon.

.l.2.t.2. c.26 l.101.c Alyſſon. Nuncupata eſt hæc herba Alyſſon, quod mirificè iuuet morſos à cane rabido. Sed & rabiēti quoq; data ſola ſæpe in totum ſanauit: atq; hoc ex totius ſubſtantiæ ſimilitudine efficit. Dictūq; prius eſt talem facultatē ex ſola percipi experientia, & planè nulla cōſtare methodo. Quòd ſi quis ad multa experiatur, cognoſcet facultatem habere mediocriter ſiccificam, & digerentem, cùm D hoc vt abſterſorium non nihil etiam obtineat. Hac ratione & vitiliginem & ephelin expurgat.

Alſine Auricula Muris.

.l.2 t.2.c.18. l.100.f Alſine, aut Myoſota. Similem hæc facultatem Helxinæ obtinet, nempe refrigerantem & humectantem: Eſt enim eſſentiæ aqueæ, frigidæ: quare & citra adſtrictionem refrigerat. Quocirca ad feruentes phlegmonas & mediocria eryſipelata competit.

Amaracon Maiorana.

.. ibid.c.466. Amaracon excalfacit non inſtrenuè, non valde autem deſiccat, ſed in caliditate quidem tertij eſt ordinis, in ſiccitate verò ſecundi.

Ambroſia.

Ambroſia illita vim habet adſtringentem, ac repellentem.

Ami.

..ibidē.c.60. Ami. Herbæ quam vocant Ami, Semen maximè eſt vtile. Facultatis eſt excalfactoriæ, & deſiccatoriæ, tenuiumq; partium. Sed & guſtu ſubamarum eſt, & acre. Et clarum eſt, quòd & digerat, & vrinam moueat. Fuerit autem in calfaciendo reſiccandoq; ex ordine tertio intenſo.

Amarantum.

Amarantum facultatis eſt incidentis & extenuantis. Coma igitur eius menſes cum vino pota educit.

educit. Sed & grumos ſanguinis liquare creditur, non ſolum in ventre, ſed & in veſica: ſed tunc po- E
tius cum mulſo bibenda. Et omnes ſimpliciter fluxiones pota deſiccat, ſtomacho infeſta.

Amorge Amurca.

Amurca" terreſtris eſt ſubſtantiæ, calidæ, non tamen tm̄ poſſidet caliditatis vt palàm mordicet. A.ibid. c. 277
Quòd ſi coquatur quoq;, multo etiam magis craſſarum partium & ſicca redditur. Et fuerit ſanè ex
ſecundo ordine excalfacientium, & ſiccantium intenſo quodã modo magis. Sic & vlcera corporũ
temperatura ſiccorum curat: quæ verò in aliis omnibus ſunt, exaſperat. Siquidem contendit perin-
de vt reſina, & pix ſicca, & bitumen: Quæ & ipſa in corporibus admodum duris, quæ vulnus ha-
bent aut ſinum, glutinatoria ſunt: alia verò omnia contendunt atq; iritant.

Ampeloprason.

"Ampeloprason. Si inter alliũ & praſon hoc eſt porrũ, medium quiddam concipias, facultatem A.ibid.c. 540
ampeloprasi inueneris. Eſt enim agreſte, vt ſic dicã, porrũ: quamobrẽ & acrius eo & ſiccius eſt, ſi-
cut agreſtia omnia reliqua hortẽſibus, ac proinde ſtomacho q̃ illud nocẽtius. Sed & craſſos & len-
tos humores potentius incidit: valẽtiusq; infarcta organa obſtructione liberat. Hac quoq; rõne vri-
nas, & mẽſtrua ſæpe ꝓuocauit, vbi à craſſis & lẽtis retinebant humoribus. Adeo vero eſt calidũ, vt
illitũ cataplaſmatis mõ, exulceret. Dictũ ẽ aũt retro, ꝙ q̃ eũ i modũ ſunt calida, extremi ſint ordinis. F

Ampelos Agria Vitis Agreſtis.

Vitis Agreſtis Racemi extergendi vim habent, vt ephelis, & neuos, & id genus omnia in exti-
ma cute exiſtentia curare poſſint. Sed & adſtrictionem quandã extrema germina {ἀκρέμονας Græ-
ci vocant} obtinent, quæ & ſale condiri aſſolent.

Ampelos Hemeros Vitis Satiua & culta.

Vitis" Cultæ adſimilis facultas eſt agreſti, ſed ad omnia imbecillior. A.ibid. c.723

Ampelos Leuce Vitis Alba.

Ampeli" Leuces, quam & Bryoniam & Pſilothrum vocant, prima quidem Germina ab oĩbus A.ibid. c. 261
pro more edi vere ſolent, vtpote edulium ſtomacho propter adſtrictionem acceptum. Sed & ſub-
amarã & modicè acrẽ adſtrictionẽ poſſident: quare & vrinã modicè cient. At Radix & abſtergen
tem, & deſiccantẽ, & tenuiũ partium vim habet, & moderatè calidam. Quamobrẽ & lienes indu-
ratos liquat tũ epota, tum foris cũ ficubus impoſita: & pſoram & lepram ſanat. Porrò Fructus eius,
racemi ſpeciem præferens, iis qui coria dempſant, eſt vtilis.

Ampelos Melæna Vitis Nigra.

Vitis" nigra. Vocatur autem hæc propriè Bryonia: ſupradictæ tamen ad omnia ſimilis, niſi G A.ibi. c.263.
quòd imbecillior.

Amygdala.

Amygdala," quæ quidẽ palàm Amara ſunt, omnino extenuandi vim poſſidẽt, quod & qualitas A.l.2.t.2.c.57 fol.104.g
ipſa indicat, & experientia cõprobat. Ac de amara quidem qualitate in quarto horũ cõmentario-
rum proditum eſt. Cæterũ duo experientiæ exẽpla proponi ſatis eſt, vnde vim eorũ poſſis diſcere.
Siquidem ephelin expurgãt, & excreationibus ex pectore pulmoneq; craſſorum lentorumq; hu-
morum impendio conferunt. Porrò hæc oſtenſa ſunt genere quidem attenuantis, ſpecie verò exter
gentis eſſe facultatis. Quin & ꝙ per accidens facultatẽ item habeant ab obſtructione liberandi, &
ipſum ſuprà demonſtratum eſt. Sed & experientia monſtrat. Nã in iecore craſſorũ viſcoſorumq;
humorũ in extremis vaſis impactorũ obſtructiones, abundè expurgant expediuntq;. Quin & la-
terũ dolores ab huiuſmodi cauſa natos, & lienis, & coli, & renum ſanant. Porrò & ipſa Arbor tota
ſimilẽ ſortita vim eſt. Nã huius Radices coctę atq; illitę ephelis purgãt. Quotquot verò ſunt amy
gdala Dulcia, & ipſa leuiculã amaritudinẽ poſſident, quæ tñ dulcedine ſuperante occultãt: cæterũ
id tẽporis ſpatio clarum fit. Demonſtratũ autem retro eſt qualitatẽ dulcem moderatè eſſe calidã. H

Ammoniacum.

Ammoniacum," opos ſiue liquor eſt ferulæ cuiuſdã. Hoc habet emolliendi facultatẽ intenſam, A.l.2. t.2.c. fol.99.f.g
adeo vt & articulorũ tophos diſſoluat, & lienes induratos ſanet, & chœradas per halitũ digerat.

Amomum.

Amomum" Acoro ſimilem facultatem obtinet, niſi quòd acorũ ſiccius ſit, maiore autem quadã- A.ibid. c.51. 103.c
tenus concoquendi facultate amomum.

Anagallis.

Anagallis" vtraq;, tum ea quæ cœruleum habet florem, tum ea quæ purpureum, admodum ex- A.ibi.c. 32.
tergentis ſunt facultatis. Habent verò non nihil etiam caloris, & quandam trahendi facultatẽ, adeo
vt & infixa corpori extrahant. Succus earũ ex naribus purgat eadẽ de cauſa. In ſumma autẽ deſic-
candi vim habent citra mordicationẽ. Quamobrẽ & vulnera glutinant, & putrida adiuuant.

Anagyrus.

Anagyrus frutex eſt grauiter olens, acris, & digerentis, excalfaciẽtisq; facultatis. Sed Folia etiam
num virentia, cum propter humiditatis admiſtionẽ minus ſint acria, idcirco tumentia reprimunt:
at reſiccata incidentis ſunt exiccantisq; valenter facultatis. Similem ferè facultatem habet Radicis
eius cortex. Semen autem magis ſubtilium eſt partium. Sed & vomitum prouocat.

Androſæmum.

A *Androſæmum.*

Androſæmum planta fruticoſa, natura duplex: Vnum enim Aſcyron & Aſcyroeides nuncupatum eſt, ſpecies hyperici: Alterum verò à quibuſdam Dionyſias appellat. Eſt autē Fructus eorum purgatorius: Foliorum verò facultas modicè extergēs & deſiccās, vt & ambuſta curare credantur. Cæterum in vino, auſtero decocta vinum ipſum vulnerum grandium glutinatorium efficiunt.

Androſace.

Androſace, amara † & acris herba. Poteſt autem reſiccata ebibitaq; tum ipſa, tum fructus eius, magnopere vrinam prouocare: & nimirum etiam digerere, & deſiccare.

† *Græc. cod.* ὑγρὰ *i. humida, ſed melius legitur* πικρὰ *vt etiā legiſſe videtur antiquus interpres*

Andrachne Portulaca.

A.ibi.c.534. Andrachne "frigida & aquea temperie eſt, paucæ particeps auſteritatis. Proinde fluxiones repellit, & maximè bilioſas & calidas: cum eo ꝙ eas mutet, & in qualitate alteret magnopere refrigerans. Et fuerit ſanè in refrigerandi quidem facultate tertij exceſſus à temperatis ac medijs, in humectandi verò ſecundi. Hac ratione & æſtuantes, vt ſi quid aliud, adiuuat tum ventris oſculo impoſita, tum totis hypochondrijs, maximè in febribus hecticis. Præterea dentium ſtuporem ſanat, nempe quę ab acidorū ſuccorum contactu aſperè exiccata fuerant leniens atq; replens, vtpote cùm B viſcoſam habeat humiditatem. Similiter vero & Succus eius. Itaq; non foris modò impoſitus, ſed epotus quoq; refrigerat. Hoc ſanè & toti Herbæ comeſæ accidit. Quoniam autem ſubaſtringit, vtiliter dyſentericis editur, & muliebri profluuio, & ſanguinis reiectionibus. Sed ad hæc quidem multo eſt, quàm herba, ſuccus ipſius efficacior.

Anemone.

A.ibi.c.655. Anemonæ "oēs, acres, & extrāhendi, & attrahēdi, & ora vaſorū reſerādi, facultatē obtinent. Itaq; Radix cōmāſa pituitā euocat. Et Succus ex naribus purgat, & oculorū cicatrices extenuat. Inſup ſordida vlcerū anemonæ expurgāt, & lepras detrahunt, menſeſq; appoſitæ eliciunt, & lac trahunt.

**al. extergēdi.*

Anethum.

A.ibi.c.69. Anethum "adeo excalfacit, vt habendū ſit aut ſecundi ordinis intenſi, aut tertij remiſſi: exiccantium verò ordinis eſt ſecūdi incipientis, aut primi finientis. Itaq; meritò in oleo decoctum digerit, dolorem ſedat, ſomnum conciliat, & crudos & incoctos tumores concoquit. Fit enim ex eo oleum, cuius propinqua ſit temperies pus mouentibus, & concoquentibus vocatis medicamētis, niſi quatenus paulo illis tum calidius, tū ſubtilius eſt, ac proinde digerens. Vſtū autē tertij ordinis tū excalfacientium, tū deſiccātiū fit. Et proinde vlceribus nimis humidis mollibuſq; inſperſum prodeſt, potiſſimū ijs quæ in pudendis conſiſtunt: at quæ in præputio ſunt inueterata, ea probè cicatrice includit. C Cæterùm Viride adhuc & ſicculentū humidius eſt ſcilicet, & minus calidū. Itaq; magis cōcoquit, & ſomnū cōciliat magis, ꝙ̃ ſiccū, ſed minus digerit. Idcirco mihi videntur veteres coronis ex eo plexis vti ſolere in ſympoſijs.

Anthillis.

A.ibi.c.744. Anthillis "duplex eſt, ſed vtraq; modicè deſiccat, vt & vlcera glutinet. Cæterùm altera, ea ſcilicet quæ chamæpityi adſimilis eſt, quadantenus ſubtiliorum eſt partium ꝙ̃ altera, adeo vt & comitialibus competat. Quin & ipſa magis ꝙ̃ altera extergere poteſt.

Anthemis, aut Chamæmelum.

A. ibi. c.118. fol.112.b Anthemis, aut Chamæmelum. Dictum "quidem in tertio libro copioſius eſt de hac herba: dicetur ꝙ; nunc ſummatim, ꝙ calfacit & deſiccat in primo ordine. Eſt & tenuium partium, ac proinde digerendi, laxandi, & rarefaciendi vim obtinet.

Aniſum.

A. l.2.t.2.c.1. fol.98.f Aniſi "Semen maximè vtile eſt, acre & ſubamarum, vt propè ad vrentium accedat caliditatem. Eſt aūt in ſiccādo tertij ordinis, ſicut & in calfaciendo. Proinde & vrinam ciet, & digerit, & inflationes ventris reprimit.

Antirhinum.

Antirhinum aut Anarhinum fructum habet vituli naribus ſimile, ad ſanationes inutile. Ipſum autem adſimilis eſt cum bubonio facultatis, ſed multò minoris. Itaq; ex illo de hoc conijcito.

D *Aparine.*

Aparine, quidam Philanthropon, alij Omphacocarpum cognominant, modicè extergit, & deſiccat, habetq; non nihil ſubtilium partium.

Apios Pyrus.

A.ibi.c.541. Pyri "Folia pariter ac Turiones auſtera ſunt: Fructus dulcedinis etiā qddā obtinet aqueæ. Ex q-bus clara quoq; tēperies eſt, inæqualis ſm partes: nam pars vna terrea eſt, alia aquea, † cęterū vtraq; frigida: tum alia tēperata. Proinde eſu pyra ſtomacho grata ſunt, & ſitim phibēt. Illita aūt deſiccāt, & modicè refrigerāt. Nā ego ijs illitis vulnus glutinaſſe me memini, cū aliud ad manū eſſet nihil.

†Gręce καὶ καθ' ἑκάτερον τὸ μέντοι ψυχρὸν, τὸ δ' εὔκρατον, i. & ſecūdum vtrāq;, altera qdē frigida, altera vero temperata. Antiqua trala. Sed ſi tu vis dicere per alium modū, dices ꝙ q̃dā illarū sūt frigidæ, & quędā sūt æqualis cōplexiōis. Videtur. n. legiſſe καὶ καθ' ἕτεροι τρόπον.

Achrades Pyra Sylueſtria.

Achrades vocatæ, magis quàm pyra reliqua, adſtringunt, & deſiccant. Et proinde ſanè maiora vulnera glutinant, fluxuſque repellunt.

Apocynum, aut Cynocrambe.

Apocynum, aut Cynocrambe. Vocant autem quidam eam Cynomorum, quandoquidem canes celerrimè interimit, ſicut Lycoctonon lupos. Eſt autem hominibus venenum, herba mul-

tum grauiter olens. Proinde omnino calida eſt non inſtrenuè, non tamen proportione deſiccat. E
Itaq; illita admodum digerentis eſt facultatis.

Argemone.

Argemone. Et huius herbæ facultas abſterſoria eſt, & digerens.

Ariſarum.

Ariſa[illegible]ulto minus eſt Aro. Radicem habet oliuæ magnitudine, ſed multo eſt ipſa acrius.

Ariſtolochia.

Ariſtolochiæ Radix multo eſt ad medicationes vtiliſſima, amara & ſubacris. Sed ex illis oĩum A.l.2.t.2.c.49. fol.192.b.c
ſubtiliſſima eſt Rotunda, & ad oĩa efficacior. Aliarũ verò duarũ quæ Clematitis appellãt, fragran-
tior eſt: itaq; ea ad vnguẽta vtunt̃ vnguẽtarij: ſed ad ſanationes infirmior. At Lõga minus quidem
tenuitatis partiũ obtinet q̃ rotunda, ſed nec ipſa inefficax eſt, verùm abſtergendi atq; excalfaciendi
potentiã poſſidet, minus quidem q̃ rotunda abſtergens ac digerens, ſed non minus calfaciens, im-
mo forſan plus quoq;. Itaque in quibus vſus eſt modicæ abſterſionis, commodior eſt longa, puta in
vlceribus carne explendis, & fomentationibus vteri: At in quibus craſſum humorem validius ex-
tenuare oportet, illic vſus eſt rotũdæ. Proinde dolores ab infarctu aut craſſitie crudorum ſpirituum
natos magis curat rotunda, & ſpicula extrahit, & putredines ſanat, & ſordida vlcera repurgat, den- F
tes & gingiuas candidas efficit. Auxilio eſt & aſthmaticis, ſingultientibus, comitialibus, podagri-
cis, ſi cum aqua bibatur. Tum ruptis & conuulſis, vt ſi quod aliud medicamentum, idoneum eſt.

Arceuthus Iuniperus.

Iuniperus calida & ſicca vtrinq; tertij ordinis. At Fructus ſimiliter quidem calidus eſt, ſed non A.ibid.c.759.
ſimiliter ſiccat, verùm in hoc primi fuerit ordinis.

Arctium Lappa Minor.

Arctium illud, quod thapſo verbaſco eſt ſimile, radice tenera, candida, dulci, caule oblongo &
molli, ſemine cymino ſimili, facultatis eſt admodum tenuium partium, & ob id exiccantis extergẽ-
tiſque, tamen modicè. Quamobrem Radix ac Semen eius cocta cum vino quadantenus dolores
dentium mitigant. Porrò ambuſta, & chymethla ideſt perniones, non horum modò decoctũ perfu
ſum, ſed & caules teneriores ſanare poſſunt. *Arctium aliud, Lappa maior, Bardana.* Alterum verò
Arctium, quod Proſopitida, & Proſopion ideſt perſonatium, vocant, cuiuſq; folia cucurbitæ ſimil-
lima ſunt, niſi quatenus tum maiora tum duriora, digerit ſimul & deſiccat, ſed & adſtringit non ni-
hil. Quamobrem folia eius veteribus vlceribus mederi poſſunt. G

Arnogloſſum Plantago.

Arnogloſſum. Miſtæ & hoc eſt temperaturæ: habet enim quiddam aqueum frigidum: habet A.ibidẽ.c.419.
verò & auſterum quiddam, id quod terreum eſt, ſiccum frigidũ. Itaq; refrigerat ſimul & deſiccat,
& in vtroque ſecundi exceſſus à medijs eſt. Porrò medicamenta, quæ cum hoc ꝙ refrigerant, vnà
etiam adſtringunt, ea & ad vlcera rebellia omnia, & ad fluxiones, & putredines cõueniunt, ac pro-
inde & ad dyſenterias. Nam & ſanguinis profluuia ſiſtunt, & ſiquid aduratur refrigerant. Tum ſi-
nus quoq; glutinãt, & alia vlcera recentia ſimul & vetera. In oĩbus ferè id genus medicamentis pri-
mas tenet, aut certè nulli ſecundum eſt, Arnogloſſum, idq; temperaturæ ſymmetria & conuenien-
tia. Nam ſiccitatem obtinet morſus expertem, & frigiditatem, quæ nõdum obſtupefaciat. Et Fru-
ctus & Radix ſimilis ſunt facultatis, niſi ꝙ tum ſiccioris, tum minus frigidæ. Sed fructus quidem
ſubtiliorum eſt partium, radices autem craſſiorum partium. Et ipſa herbæ Folia exiccata ſubtilio-
rum ſunt partium & minus frigidæ facultatis, nempe difflato ex eis ac digeſto excremento aqueo.
Hac ratione & radicibus vtuntur ad dentium dolores tum mandentes, tum collutionibus inco-
quentes. Præterea ad iocinoris & renum obſtructiones non has tantùm adhibent, ſed folia quoq;,
& multo magis fructus. Hæc enim omnia quandam in ſe abſtergendi facultatem obtinent: quam
& in herba viridi ineſſe ſatis conijci poteſt, verùm ab humiditatis copia deuinci. H

Arum.

Aron. Terrena & ipſum eſſentia conſtat, calida. Proinde extergendi vim poſſidet, verùm non A.ibidẽ c.431
valentem, ſicut Dracontium. Eſt itaq; in exiccando & excalfaciendo primi ordinis. Radices eius
maximè ſunt vtiles: ſiquidem comeſæ craſſitiem humorũ mediocriter incidunt, adeo vt et ex crea-
tionibus ex pectore idoneæ ſint: ſed magis tamen aptum eſt Dracontium.

Artemiſia.

Artemiſia. Duplex quidẽ eſt herba Artemiſia, ſed vtraq; excalfacit, et modicè deſiccat: et ſint, A.ibid.c.83.
quod ad calfactionem attinet, exceſſus ſecundi: quod verò ad reſiccationem, aut primi intenſi, aut
ſecundi incipientis. Sunt autem et modicè tenuium partium. Itaque ad renum calculos mediocri-
ter commodæ ſunt, et ad fomentationes vteri.

Aſarum.

Aſaron. Huius herbæ Radices vtiles ſunt, facultate ſimiles radicibus acori, intenſiores tamen. A.l.2.t.2.c. fol.99.c
Itaq; ex ijs quæ de illis prodita ſunt, hic facienda coniectura.

Aſclepias.

Aſclepias. In tertio Dioſcorides de hac herba cõſcripſit: At nos eius non dũ periculum fecimus.

Aſpalathos.

A *Aſpalathos.*

A. ibid. c. 206. Aſpalathus "guſtu quidem acris ſimul & adſtringens eſt: facultate verò ex diſſimilaribus conſtat, nempe partibus ſuis acribus excalfaciens, partibus verò alijs, auſteris ſcilicet, refrigerans. Itaq; vtriuſq; ratione deſiccat & refrigerat: Et proinde ad putredines & fluxiones eſt vtilis.

Aſparagus.

A. ibid. c. 603. Aſparagus "Petræus, aut Myacanthinus abſtergendi vim habet, idq; citra manifeſtam aut caliditatem aut frigiditatem. Hinc renes ac iecur infarctu liberat, & maximè herbæ [illegible] radices & ſemen. Quin & dentium dolores ſanat ſiccitatis nomine citra calefactionem, quam vel maximè dentes requirunt. Porrò Athenienſes per, ph, dicunt Aſpharagus.

Aſplenum.

A. ibi. c. 630. Aſplenum "tenuium quidem partium, non tamen calida eſt herba. Hac vtique ratione & lapides frangit, & lienes liquat.

Aſtragalos.

Aſtragalos fruticellus eſt exigus, Radices habēs adſtrictorias. Quamobrem etiā ex numero eſt non inſtrenuè exiccantium. Nā vlcera vetera ad cicatricem ducit, & aluum fluxu tentatam ſiſtit, ſi-B quis in vino decoctam radicem bibat. Plurimus huius fruticis prouentus eſt in Pheneo Arcadiæ.

Aſter Atticus.

A. ibid. c. 337. Aſter "Atticus. Alij Bubonium vocant, non ob id tantùm, quod illitū, ſed etiam quod ſuſpenſum, bubones ſanare creditur: habet quiddam etiam digerens: habet verò nō minimè & refrigerans quiddam ac reprimens, vt miſtæ ſit potentiæ, vti roſa: verùm id non adſtringit.

Aſtaphis Vua.

A. ibid. c. 726. Aſtaphis, "Culta quidem, concoquendi, adſtringendi, & leuiter digerendi facultatem poſſidet. At Agreſtis vehementer acrē obtinet, adeo vt ex capite purget {quod ἀποφλεγματίζειν Græci dicunt} abſtergatq; valenter. Itaq; ad pſoram accomoda eſt. Sed & vrendi vim habet.

Aſphodelus.

A. ibi. c. 73. d Aſphodelus". Et huius Radix vtilis eſt, ſicut Ari, Aſari, & Dracontij, nempe extergentis & digerentis facultatis. Vſtæ autem Cinis calidior, & exiccantior, ſubtiliorq;, ac digerere potentior efficitur: Ac proinde & alopecias ſanat.

Atractylis.

A. ibid. c. 159. Atractylis, aut Cnicus agreſtis. Hæc planta ex ſpinarum eſt genere. Facultatem habet deſiccan-C di, & modicè digerendi. *calidam.

Atraphaxys Atriplex.

A. ibi. c. 149. Atriplex "humida & frigida tēperie eſt, humida quidem ſecundi ordinis à medijs, frigida verò primi: quam vtiq; tepidam eſſe caliditatem poſuimus, cuiuſmodi roſis ineſt: non tamen adſtrictionis eſt particeps, ſed aquea eſt, & minimū terrena, queadmodū malua. Quin & ventrē celeriter permeat, vt illa, ob lubricitatem. Porrò paululum omnino eius eſt, quod digerendi obtinet potentiam.

Hortenſes autē atriplex & malua, quàm agreſtes, tū humidiores ſunt, tum frigidiores. Proinde phlegmonis & phygethlis incipientibus, gliſcentibusq;, & emollibus etiamnū, ac velut feruentibus hortenſes: vigentibus aūt, & declinātibus, ac indureſcentibus commodiores ſunt agreſtes. Semen eius abſtergendi vim habet. Itaq; ad auriginem ex pituitæ infarctu prognatam vtilis eſt. *Al. Iecoris.

Aphace.

Aphace vim habet adſtringēdi, ſicut & ipſa lenticula {φακὸν Græci vocāt.} Sed & ſimilr vt lenticulæ edi ſolet, cæterùm ægrius quàm illæ concoquitur. Valētius aūt deſiccat, & moderati caloris eſt.

Abſynthium.

A. l. 2. t. 2. c. 2. fol. 98. g Abſynthium "adſtrictoriam, & amaram, & acrem ſimul qualitates poſſidet: excalfaciens pariter D & extergens, & roborans, & deſiccans. Proinde bilioſos vētris humores per egeſtionem infernam propellit, ac per vrinas euacuat. Magis autem quod in venis eſt bilioſum, per vrinas expurgat. Ob hæc contentam in ventre pituitam nihil adiuuat ſumptum: ſic ſanè ſi in thorace aut pulmone contineatur: nam adſtringendi in eo facultas, quàm amara, valentior eſt. Porrò quod inſit quoq; acrimonia, idcirco maiori portione calidum eſt quàm frigidum. At ſi opus eſt vniuerſaliter comprehenſam eius temperiem ſecundum primas circunſcribere facultates (etſi anomœomeres & diſſimilare ſit) calidum ipſum dixerim primi exceſſus, ſiccum tertij. Succus autē eius longè quàm herba ipſa calidior eſt.

BALANOS MYREPSICA GLANS VNGVENTARIA

A. ibid. c. 79. f. 108. c BAlanus "myrepſica, hoc eſt Glans vnguentaria, adfert ex Barbarica regione. Vtunt vnguentarij carnis eius ſucco, qui facultate calidus eſt. Reliquiæ autē, vnde expreſſus eſt ſuccus, terreſtres ſcilicet & durę, vincentem habent qualitatem amaram. Sed & admiſta eſt quædam adſtrictio. Proinde extergentem ſimul & incidentem, contrahentem que, & ſtipantem effectum poſſident.

Itaq; ad ionthos, lentes, ephelin, & prurit ū, deinde & ad pſoram, & leprā conueniunt. Verū enim uero & lienes liquāt iecurq; indureſcentia. Quòd ſi quis carnem eius drachmæ pondere cum melicrato bibat, medicamen experietur vomitorium. Sæpe etiam per infernam aluū largiter ſubducit. Itaque cùm hoc medicamento vtimur ad viſcerum expurgationem, & maximè iocinoris lienisq;, ex

ex oxycrato ipſum exhibere conſueuimus. Gaudet vero vel maxime alioqui aceto ad actiones extrinſecas. Adeo enim efficax efficitur, vt & pſoras, & lepras extergeat: & multò etiam magis quæ his ſunt minora, lentes, vitiliginem, ionthos, ephelin, exanthemata, achoras: tum vlceroſa, & quæ craſſi ſunt ſucci omnia. Sed & cicatricibus decorem affert. Porrò, ꝙ cùm illinenda eſt lieni, præſtet admiſtam eſſe farinarũ quampiam exiccantium, cuiuſmodi eſt erui ac lolij farina, id iam potius ad cōponendorum medicaminum tractationẽ, haudquaꝗ̃ ad præſens inſtitutum pertinet: ſed & in paratu fa[illegible] ipſum dicetur. Verùm in præſens ſufficit abſtergentẽ & incidentẽ cum adſtrictione quapiam propoſiti medicaminis dixiſſe facultatem, ac ſic ad aliud tranſgredi. Cortex tñ eius admodum adſtringit. Itaq; & hunc quoq; poſſis, vbi validæ vſus eſt adſtrictionis, accommodare. E

Balſamum.

Balſamum deſiccat & excalfacit ſecundo exceſſu. Eſt autem & tenuium partium, adeo vt odoratum ſit. Sed Liquor eius ſubtiliorum etiam partium eſt quàm ipſa planta, non tamen adeo calidus, vt quidam exiſtimant, tenuitate partium falſi. Porrò Fructus eius perſimilis genere facultatis eſt, cæterum longè in ſubtilitate partium inferior. A.l.2.t.2.c.81. fol.108. e

Balauſtium.

Balauſtium flos eſt agreſtis punicæ, ſicut domeſticarum Cytinus. Valenter guſtum adſtringit. Et ſanè deſiccantis & refrigerantis facultatis eſt, & nimirum etiam craſſæ eſſentiæ, ſi quidem memores ſumus eorum quæ in quarto horum commentariorum ſunt prodita: vbi oſtendimus omne adſtringens, terreſtre eſſe frigidũ. Aliarum autem qualitatum nullius præ ſe fert indicium. Proinde ipſum quis cenſeat ſtrenuè & exiccare & refrigerare. Siquidem non perperam in quarto horum voluminum terreis frigidis corporibus adſtringentem ineſſe qualitatem demonſtratum eſt. Sanè vero & euentus ipſe comprobat. Nam ſi intertriginibus & alijs vlceribus ipſum illinas, celerrimè illa videbis cicatricem contrahere. Hoc ſanè nomine & ad ſanguinem reijcientes, & ad dyſenteriã, tum ad ventris vteriq; profluuia, non eſt quiſpiam medicorum, qui curandi tractatus conſcripſere, qui hoc non vtatur medicamento. F A.ibidẽ.c.109. fol.110. h

Batus Rubus.

Rubi Folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adſtringente participãt, eaq; non obſcura. Sed hoc inter ſe differunt, ꝙ folia ac præcipue mollia & recens nata plurimum in ſe habeant ſubſtantiæ aqueæ, paucum verò adſtrictionis: eadem ratione & germina. Itaq; ſi mandantur, aphthas & alia oris vlcera ſanant. Quin & alia vulnera glutinare valent: eſt enim eorum temperies & ex terrea frigida eſſentia, & aquea tepida. At Fructus, ſi quidem maturus fuerit, non parum habet ſucci calidi temperati, qui dulcis eſt, vti monſtrauimus: Itaq; ob hoc & ob modicam adſtrictionem eſui non inſuauis eſt. At immaturus à frigida ſubſtantia terrea vincitur, ac proinde acerbus eſt & valde exiccatorius. Et ſanè vterq; ſiccatus reconditur validius ꝙ̃ recens deſiccans. Sed & Flos eandem vim fructui immaturo poſſidet. Vtraq; ad dyſenterias, & ventris profluuiũ, & atonias ideſt imbecillitates, & ſanguinis expuitionem idonea remedia. Porrò Radix præter adſtrictionem, non paucam habet ſubſtantiam in ſeſe tenuem, per quam & lapides renum comminuit. A.ibid.c.572. G

Batrachium.

Batrachium quatuor habet ſpeciatim differentias. Omnia verò vehementer acrem qualitatem poſſident, adeo vt cum dolore exulcerent. Hac ratione, ſi moderatè vtare, pſoras & lepras excoriãt, & vngues diuellunt: tum leproſis ſtigmata digerunt, & acrochordonas & myrmecias detrahunt. Quin & alopecias iuuant pauco tempore admota: nam ſi diutius inhæreant, non excoriatur ſolum ipſa cutis, ſed & in cruſtam vritur. Atq; hæc omnia caulis & foliorum ſunt opera, ſi impònas virentia. Porrò Radix arefacta ſternutationẽ prouocat, ſimiliter alijs omnibus, quæ valenter deſiccant. Sed & dentes dolentes iuuat, vt & frangat eos, valenti ſcilicet exiccatione. Et vt ſemel dicam, calida & ſicca valde eſt tum radix, tum vniuerſa adeo herba. H

Bdellium.

Bdellium, quod Scythicum nominant, quod ſanè & atrius eſt, & reſinoſum magis, emollientis admodum & efficacis virtutis eſt. At alterum, nempe Arabicum, quod dilucidius eſt, magis deſiccat quàm emollientia. Igitur recens & humidum eſt, & contuſum facile molleſcit, ad omnia ad quæ ſcythicum, idoneum: At quod antiquius eſt, & admodum guſtu amarum, & acre, & ſiccum, ab eorum, quæ indurata molliunt, mediocritate excidit. Vtuntur autem quidam illis, & potiſſimum arabico, & ad bronchocelas, & hydrocelas, ſaliua matutina ieiuna que ſubigentes, vt emplaſtri conſiſtentiam accipiat. Porrò arabicum & calculos renum in potu ſumptum frangere apparet: tum vrinas ciere, & crudorum flatuum diſcurſus: præterea laterum dolores & rupturas perſanare. A.ibi.c.112.

Bechium Tuſſilago.

Bechium inde adeo ſic nuncupatũ eſt, ꝙ bechas hoc eſt tuſſes, & orthopnœas, iuuare ſit creditũ, ſiquis folia arida aut radicem in prunis vrens aſcendentem inde fuliginem inſpiratu attrahat. Eſt autem modicè acris, vt ſine moleſtia noxa'ue omnes thoracis abſceſſus credita ſit rumpere. Sanè Folia virentia partes cruda phlegmone obſeſſas illitu extrinſecus adiuuant, nempe ob aqueæ

humiditatis

A humiditatis admiſtionem, qua omnia viridia teneraq́; participant, alia plus, alia minus: nam ſicca bechij folia acriora ſunt, quàm vt phlegmonis conueniant.

Blitum.

A.ibi. c.636. Blitũ " olus eſt eſculẽtum, humidæ frigideq́; temperaturę, in ſecũdo maximè exceſſu à tẽperatis.

Bulbus Satiuus.

A.ibi. c.85. Bulbus" Eſculentus quidẽ frigidiorem & craſſiorem lentũq́; ſuccũ procreat. Nã & coctu difficilis eſt, & flatuoſus, & venerem prouocans. Attamen illitus ob amaritatem ſimul & adſtrictionẽ abſtergit ſimul & glutinat, & nimirum etiam exiccat. Eſt enim oſtenſum amaritudinem in extergentibus eſſe ſubſtantijs, adſtrictionem verò in glutinantibus. At ſiccitas vtranq; conſequitur.

Bulbus Vomitorius.

Bulbus Vomitorius multò eſt calidioris temperaturæ, quàm ſuperior.

Bubonium.

Buboniũ, aut Aſter Atticus, nuncupatum eſt ita, quia creditũ eſt bubonas ſanare tũ illitũ, tum inguini adalligatum. Eſt autẽ mediocriter digerentis facultatis, quia videlicet & modicè calidum eſt: nec vehementer, nec ita deſiccat, vt contendat, maximè cum etiamnum molle ac recens fuerit.

B *Bugloſſum.*

A.ibi. c.428. Bugloſſum" humidæ calidæq́; temperiei eſt. Itaq; vinis iniectum lætitiæ ac hilaritatis cauſa eſſe creditũ eſt. Sed & ijs qui ob ſupremi gutturis {pharynga Græci vocãt} aſperitatem tuſſiunt, coctũ in melicrato conuenit. *Bunium.*

Bunium, alij Arcticum*, adeo excalfacit, vt & vrinã moueat, & menſes prouocet. Sed & Pſeudobunium adſimilis illi caliditatis eſt. * Al. Arction.

Buphthalmum.

A.ibi. c. 97. Buphthalmum" ſic appellatum eſt à floribus, qui figura quidem boum oculis videantur adſimiles, colore autem anthemidis floribus ſimillimi ſunt, ſed multo tum maiores, tum acriores. Proinde & vehementius digerunt, adeo vt & duritias ſanent cerato miſti.

Brathy Sabina.

A. l.2. t.2. c.5. ol.99.d Sabina" ex numero eſt fortiter exiccantium, idq́; ſecundum tres qualitates quas in guſtu præ ſe fert, ſimiliter vt cupreſſus, niſi ꝙ ea & acrior ẽ, & vt ſic dixerim, magis aromatica, {ſeu odoratior.} Igitur huius quã modò dixi qualitatis eſt particeps, nempè acrimoniæ cõſiſtentis in temperamẽto calido, præterea amaritudinis & adſtrictionis obſcurioris q̃ in cupreſſo: quantum.n. ipſa cupreſ-C ſum ſuperat in acrimonia, tm̃ ab ipſo ſuperatur in adſtrictione. Quo manifeſtũ eſt ꝙ omnino calidior eſt cupreſſo, & ob id ẽt potentius digerit. Itaque glutinare nequit vulnera ob ſiccitatis & caliditatis robur: nam illi tm̃ vtriuſq; ineſt, vt ẽt contendat, & inflammationẽ afferat: At putredinibus ſimiliter vt cupreſſus accõmodari poteſt, maximè vbi rebelliores fuerint & diuturniores: nam hæc citra noxam vim medicamenti perferunt. Quin & quæ atra ſunt reddita, & admodum ſordida, ea cũ melle expurgat. Carbunculos item ſoluit. Porrò partiũ tenuitate menſes quoque prouocat, vt ſiquid aliud: & ſanguinẽ per vrinas mouet. Fœtum ẽt viuentem interficit, & mortuũ educit. Eſto aũt hoc medicamen tertij ordinis tum excalfacientiũ, tum deſiccantiũ, ex numero eorum quæ vel maximè tenuium ſunt partium. Et hoc vtique nomine vnguentis inditur, & maximè gleucino, & in multas antidotos inijcitur. Quidam verò etiam cinnamomi vice duplũ eius ſubijciunt. Eſt enim extenuandi & digerendi facultatis, ſi epotum fuerit.

Bretanica.

Bretanicæ herbæ Folia adſtringentia ſunt, & vulnerum glutinatoria, ſimilia agreſtiũ lapathorũ folijs, niſi quatenus acriora ſunt, magisq́; hirta. Sed & expreſſus ex illis Succus perinde natus eſt adſtringere: itaque coctum quidam reponũt tanquam inter ſtomatica medicamẽta efficaciſſimũ.
D Videtur enim ſanare iam etiam putreſcentia.

Bromus.

Bromus vnum eſt ex leguminibus: verum vt medicamẽtum, ſimilem hordeo vim obtinet. Nã illitum deſiccat & digerit mediocriter, & ſine morſu. Temperiem autem habet paulo frigidiorem. Non † nihil etiam adſtrictionis obtinet, vt ventris profluuia iuuet.

† *Lib.1. de alimẽ. facul. cap.* 14. *ait panem ex bromo, neq; ſiſtere, neque prouocare aluum: ſed ibi vt alimentũ, hic vt medicamẽtum conſideratur.*

Bryon Thalattion Alga.

Bryon Thalattiõ compoſitum eſt ex terrena & aquea eſſentia, vtraq; frigida. Siquidem & guſtum adſtringit: & calidis quibuſuis illitum, ea euidenter refrigerat & adiuuat.

Bryon aut Splanchnon Muſcus.

A.ibi. c.711. Bryon," quidã verò Splanchnon. Inuenitur autẽ in quercubus, & piceis, & populis albis. Vim habet adſtringentem inualidã. Nec.n. multũ eſt frigidũ, ſed proxime fermè medijs, quia videlicet & digerendi & molliendi facultatis eſt particeps, maxime quod in cedrinis lignis reperitur.

GALLIVM

A.ibi. c.115. GAllium" inde adeo nomen ſortitum eſt ſuum, ꝙ lac coagulet. Adſimile autem eſt Aparinæ, facultatem obtinẽs exiccatoriam & ſubacrem. Flos eius ſanguinis profluuijs competere videtur, & combuſtis mederi. Eſt autem boni odoris, & coloris lutei.

Gentiana

Gentiana. E

Gĕtiana." Huius herbæ Radix multum eſt efficax,cum opus eſt extenuatione, purgatione,ab- A.ibi.c.281.
ſterſione,obſtructionis liberatione. Nec mirum ſi hæc poſſit,cum impenſe ſit amara.

Gigarta Acinorum Vuæ Nuclei.

Acinorũ Vuæ Nuclei ex ſecundo ordine ſunt exiccãtium,refrigerantium verò primo. Subſtã-
tiã eorũ craſſarum partiũ eſt & terrena: cui guſtus indicio eſt,nimirũ cũ acerbi appareant. Quin et
experiĕtia [illegible]mprobat. Nã omnibus ventris cũ profluuio iunctis affectibus impendiò conferunt.

Gingidium.

Gingidium,ſicut guſtu amaritatem & adſtrictionem præfert,ſic temperie quoq; ipſa caliditatẽ
& frigiditatem. Secundum vtranque verò qualitatem deſiccatorium eſt. Sed enim ſtomacho ami-
cum eſt,vtpotè non paruam obtinens adſtrictionem. Quamobrem non admodũ conſpicuam ca-
liditatem poſſidet:ſecundo autem receſſu deſiccat.

Glaucium.

Glaucium" adſtringit cum quadam inſuauitate. Tum adeo manifeſte refrigerat, vt ſolum ſæpe A.ibi. c.470.
eryſipelata,vtiq; ſi valentia non fuerint,curare poſſit. Miſtura eius cõpoſita eſt ex aquea terreaq;
ſubſtantia,vtraque ſanè frigida,verum non ſummè,ſed ceu aqua fontana. F

Glaux.

Glaux Herba. Et ipſa lactis generandi vim obtinere videtur. Quòd ſi ſit, calida quodammo-
do humidaq; temperamento fuerit.

Glicon Pulegium.

Pulegium". Et hæc herba, quandoquidem acris & ſubamara eſt,valdè tum excalfacit, tum exte A.ibi. c.461.
* τεκμήριον. nuat. Porrò quòd excalfaciat, abundè magnum eſt teſtimonium*, quòd illita rubrificat: & ſiquis
diutius toleret, exulcerat quoq;. Quòd verò extenuet, ſatis indicat, cum humida craſſa & lenta ex
thorace & pulmone excreatu facilia faciat, menſesq; moueat.

Glœos Strigmenta Balneorum.

Glœos modice emolliendi vim obtinet.

Glycyrhiza Dulcis Radix.

Glycyrhiza". Huius fruticis radicum Succus in primis vtilis eſt,ſimiliter vt eius radices, dulcis A.ibid. c.437
ſimulq; leuiter adſtringens. Proinde aſperitates lenire poteſt,nec modo in arteria,verũ etiam veſi
ca ſcabra, idq; temperaturæ mediocritate. Quocirca fuerit ſanè natura eius familiaris noſtræ tem-
peraturæ:nam tale monſtratum eſt eſſe dulce: ſed cum adſtrictio quædam adiuncta ſit, vniuerſum G
eius temperamentum quantum ex caliditate & adſtrictione eſt,tepidę potiſſimum caliditatis fue-
rit,quàm proxime accedẽs ad ſymmetrum ſiue temperatum. Porrò q̃m temperie quoq; eſt humi-
dum id quod modice eſt dulce, iure ſane etiam ſiti congruens medicamentum eſt,nimirum modi-
ce humidum, ſimul & humana natura frigidius. Refert Dioſcorides Radicem ſiccam ad læuorẽ
redactam,pterygiorum ſeu vnguium oculorum idoneum eſſe illitu remedium.

Glycyſida Pæonia.

Glycyſida," quam Pentorobon & Pæoniam nuncupant, Radicem habet læuiter adſtringẽtem A.ibi. c.561.
cum quadam dulcedine:ac ſi pluſculum dentibus mandas, acrimoniam item quampiam ſubama-
ram ſubeſſe percipies. Proinde menſes ciet ex melicrato amygdali pota quantitate: ſane tundere
eam neceſſe eſt,ac ita cribratam inſpergere. Expurgat porrò etiam iecur obſtructum,& renes: ſed
hęc efficere nata eſt,qua acris & ſubamara eſt: Quą verò quiddam etiam adſtrictorium obtinet, in
ventre prouenientes fluxiones ſiſtere poteſt: cæterum eam tunc in auſterorum vinorum quopiã
decoctam potare conuenit. Eſt porrò omnino reſiccatoria. Eapropter haud deſperauerim eam
(quod merito creditum eſt) ex collo pueris ſuſpenſam comitialem morbum ſanare. Equidem vidi
puellum quandoq; octo totis mẽſibus morbo comitiali liberũ, ex quo hanc radicẽ geſtauit:ac po- H
ſtea forte fortuna cũ,quod à collo ſuſpẽſum erat,decidiſſet,protinus denuo conuulſione correptũ:
rurſusq; ſuſpenſo in locum illius alio,inculpate poſtea egiſſe. Porrò viſum eſt mihi ſatius eſſe rur-
ſum id collo detrahere,certioris experiĕtię gratia. Id cũ feciſſem, ac puer iterũ eſſet conuulſus, ma-
gnã recẽtis radicis partẽ ex collo eius ſuſpẽdimus:ac deinceps prorſum ſanus effectus eſt puer, nec
poſtea conuulſus eſt. Rationabile itaque erat aut partes quaſpiam a radice defluẽtes,ac deinde per
inſpirationem attractas,affectos ita locos curare:aut aerem à radice aſſidue mutari & alterari. Nam
hoc pacto Succus Cyrenaicus columellam phlegmone affectã iuuat: & Melãthium frictũ palam
catarrhos & coryzas deſiccat, ſiquis id in calidum linteum rarum liget, aſſidueq; calorem ex eo ꝑ
inſpirationẽ in nares attrahat. Quin etiã ſi cõpluribus linis,& maxime marinæ purpuræ, collo vi-
peræ iniectis, illis viperam præfoces, ea'que poſtea cuiuſpiam collo obuincias, mirifice profuerit
tũ pariſthmijs,tũ omnibus ijs quæ in collo expullulant. Sane de talibus priuatim aliq̃n forte con-
ſcribam. Ac nunc pæoniæ cognoſcendum temperamẽtum eſt tum exiccatorium, tum ſubtilium
eſſe partium,haud tamen inſigniter calidum,ſed aut ſymmetrum,aut pauxillo calidius.

Gnaphalium.

Gnaphalium inde adeo nominatum eſt, quòd folijs eius mollibus pro fomento vtantur. Sunt
autem

A autem candida, & modice adſtringunt. Ac proinde quidam id exhibent ex auſterorum vinorum quopiam dyſentericis.

Gongilis Rapum.

Gongilidis Semen venerem excitat, vtpotè ſpiritum flatuoſum procreans. Sic & Radix coctu difficilis eſt, inflatq́ꝫ, & ſemen generat.

DAMASONIVM SEV ALISMA

A. l. 2 t. 2. c. 244. fol. 127. a DAmaſoniũ," aut Aliſma. De hac herba in tertio libro tradit Dioſcorides, ꝙ Radix eius epota dyſenterias ſanet, & aluum ſiſtat, atqꝫ œdemata mitiget. Sed nos ea quidem experti non ſumus: Quòd autem conſtitutos in renibus calculos aqua in qua decocta fuerit, pota comminuat, id certe experti ſumus. Ex quo liquet ꝙ abſterſoriam quandam facultatem obtinet.

Daucus Staphylinus.

A. ibi. c. 287. {Daucus," quem quidam etiam Staphylinum nuncupant, agreſtis quidem domeſtico minus eſt eſui idoneus, cęterum in omnibus vehemẽtior: at domeſticus eſui aptior, ſed imbecillior. Acrẽ, & calefaciendi facultatem obtinet, ac proinde etiã extenuandi. Certe Radix præter iam compre-B henſa flatuoſum quiddam obtinet ac venereum. Semen autem domeſtici quidem & ipſum quandam ad venerem ciendi potentiam poſſidet. Agreſtis verò plane flatu caret, quod ἄφυσον vocant: ac proinde vrinam menſesq́ꝫ ciet.}

Dauci Semen.

A. ibidem. Dauci" herbę Semen excalfaciendi vehementer facultatem habet, adeo vt inter prima efficax ſit tum vrinæ mouendæ medicamen, tum menſibus prouocandis. Multũ etiam digerere per halitum foris impoſitum valet. Ipſa verò Herba ſimilem quidem vim obtinet, tamen ſęmine infirmiorem, nimirum ob aqueæ humiditatis miſturam, quanquam vtiqꝫ & ipſa calida ſit temperie.

Daphne Arbor Laurus.

A. c. 218. & 444 Lauri" arboris & Folia & Fructus deſiccant & calfaciunt vehemẽter, pluſqꝫ etiam fructus quã folia. At Radicis cortex minus quidem acris eſt & calidus, plus tamen amarus, habetq́ꝫ etiam adſtrictionis non nihil. Quamobrem & calculos confringit, & iecori prodeſt. Bibitur ex vino fragrante trium obolorum pondere.

Daphne Herba, & Chamædaphne.

Daphnes herbæ, quam & Daphnen Alexandrinam appellitant, temperatura euidenter eſt ca-C lida: & guſtantibus, acris ſimul eſt & ſubamara: Potaq́ꝫ, tum vrinas, tum menſes prolicit. Porrò Camædaphnes Germina tenera edi quoque aſſolent. Eſt autem perſimilis viribus Daphnæ Alexandrinæ, ſicut ſane & quod Daphnoides nuncupant.

Dictamnum.

A. ibi. c. 461. Dictamnum" tenuiore eſſentia conſtat ꝙ̃ Pulegium, cætera illi ſimile. At quod vocant Pſeudodictamnum, ad omnia imbecillius dictamno eſt.

Dipſacos.

Dipſaci ſpinæ Radix ex ſecundo ordine exiccatoria eſt, habetq́ꝫ non nihil & abſterſorium.

Dorycnium.

Dorycnium temperamento papaueri ſimile eſt, & mandragoræ, ac cæteris, quæ parẽ habent refrigerandi potẽtiam: excellit & frigiditate aquea admodũ efficaci. Quamobrem pauculum quidem, ſoporem conciliat, pluſculum verò ſumptum interimit.

Dracontium Dracunculus.

A. ibi. c. 432. Dracontium" quiddam Aro perſimile obtinet tum folijs, tũ radice, cæterum illo tum acrius eſt, tum amarius: ac proinde calfactorium magis, & tenuioribus partibus. Habet etiã leuiculã quan-D dam adſtrictionem, quæ quandóquidem cum comprehenſis duabus qualitatibus acri ſ. & amara coniuncta eſt, medicamentum factum eſt, vt quę maxime, efficax. Nam Radix viſcera omnia expurgat, craſſos potiſſimum & lentos ſuccos extenuans: optimumq́ꝫ remedium eſt contumacium vlcerũ, {quæ κακοήθη nũcupãt.} Expurgat quoqꝫ extergit'qꝫ profecto ſtrenue tũ alia, quę exterſionem deſiderant, tum vitiliginem cum aceto. Tum folia item, vtpote ſimilem facultatem habentia, vlceribus vulneribus'que recẽs inflictis accõmoda ſunt: & quanto minus fuerint ſicca, tãto magis conglutinant. Nam quę ſicciora ſunt, viribus ſunt acrioribus, ꝙ̃ vt vulneribus conueniãt. Creditum quoqꝫ eſt caſeum humidum, ſi illis foris tectus reponatur, ob temperaturæ illorũ ſiccitatem à putredine conſeruari. Fructus valentior eſt non folijs tantum, ſed & radice. Itaque & cancros & polypodas eliquare creditus eſt. Succus quoqꝫ eius* † vitia oculorum} expurgat.

* Dioſcorides dicit ſuccũ radicis.

† τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς, i. quæ ſunt in oculis. Dioſ. nubeculas albugines & caligines.

Dryopteris Filicula.

A. c. 419. Dryopteris" guſtu miſtam qualitatem præfert, dulcem, acrem, ſubamaram: in radice verò item acerbam. Facultatem habet ſepticam: Proinde etiam pilis glabram cutem efficit.

Drys Quercus, ſiue Robur.

A. ibi. c. 279. fol. 130. g Quercus" Partes omnes adſtringentis qualitatis participes ſunt: Sed plus tamen habet quæ in trũci cortice Membrana ſubeſt: tum quæ ſub glandis ipſius caliculo, ea videlicet quę fructus carnem

nem cõueſtit. Quam ob rem ad profluuium muliebre, & ſanguinis expuitiones, tum dyſenterias, E
& diuturnos ventris fluxus, commodam eſſe credunt. Maxime vero ea vtũtur decocta. Valẽtius tñ aſtringũt Fagus & Ilex, ſeu quis eas ſpecies eſſe Roboris velit, ſeu toto genere diuerſas. Quin & Folia harum plantarum tenella illita non inſtrenuè deſiccare valent: minus autem quæ ſunt alterius roboris, nimirum quanto minus fortia ſunt adſtrictionis. Siquidem ego quandoq; glutinaſſe me vulnus memini ſecuri inflictum, cùm nullum adeſſet ad manũ medicamen prȩter ipſius quercus folia. Tuui ea in læui petra, & vulnus omnemq; vicinum locum contexi. Eandem folijs vim habet & Fructus roboris: eoq; medici non nulli ad incipiẽtes & creſcentes vtũtur phlegmonas, nam quæ iam vehementes ſunt, adſtringentia reſpuunt. Sed talia ad curãdi potius rationem ꝙ præſentem tractatum attinent. Cæterum in præſentia nouiſſe, ꝙ eatenus adſtringentem, quatenus dictum eſt, facultatem quercus obtineat, ſufficit: ac proinde deſiccandi, atque adſtringendi: excalfaciendi autem paulo infra media, in genere ſ. eorum, quæ (vt ſic dicam) tepida ſunt.

EBISCVS ALTHEA.

EBiſcus, ſiue Althea." Eſt autem Malua agreſtis, facultate digerendi, laxandi, ἀφλέγμαντος hoc eſt phlegmone leuandi, mitigandi, concoquendi difficiles coctu phlegmõnas. Radix porrò eius & ſemẽ cætera quidẽ pari folijs viridibus modo agũt, verùm tenuiorũ partium, magiſq; exic- F
catoriã, ad hæc magis exterſoriã, facultatem oſtendunt, vt & vitiligines detergant, & ſemen renum calculos confringat. At radicis Decoctum ad dyſenteriam, diarrhœam hoc eſt alui profluuium, & ſanguinis reiectionem, aptum eſt, nempe cùm adſtringentem quandam facultatem poſſideat.

*Al. phymata.

A.l.2.t.2.c.72. fol 107.b. Et c.194.fo.121.f

Ebenus.

Ebenus" ex ijs lignis eſt, q̃ trita cũ aqua in ſuccũ ſoluuntur, ſicuti nõ nulli lapides. Vis ei ineſt excalfaciẽdi, extergẽdi, & tenuiũ partium. Quã ob rẽ quæ pupillas offuſcãt, extergere credit̃. Miſcet̃ alijs remedijs ocularibus, quȩ ad vlcera antiqua, fluxiones, & bullas ſiue puſtulas, accomoda ſunt.

A.ibi.c.226. fol.124.g

Elæa Olea.

Oliuæ" Rãmi quãtũ habẽt adſtrictionis, tãtæ & frigiditatis participes ſunt. Fructus verô, ſi qdẽ ad vnguẽ maturuit, moderatè calidus eſt: ſin immaturus eſt, magis tum adſtringit, tum refrigerat.

* θάλλοι.

A.ibi. c.524.

Elæon Oleum.

Oleum" quod ex oliuis cõficitur, quod ſanè proprijſſimo nomine oleum appellamus, cuiuſmodi ſit temperaturæ, ſuperioribus libris definitum eſt. Quippe humectatoriũ eſſe & moderatè calidum oſtendimus. Eiuſmodi eſt, quod eſt dulciſſimum: fitq; potiſſimum ex oliuis quas Græci δρυπετεῖς vocant, {nos druppas}. Cæterum quod Omotribes & omphacinũ nuncupant, id quan- G
tum in ſe habet adſtrictionis, tm̃ etiam illi ineſt frigiditatis. Porrò oleum vetus, quod quidem ex dulcis inueterato efficitur, & calidius eſt, & ad diſcutiendum potentius: Quod verò ex crudo, id dũ reliquum quippiam ſeruauerit adſtrictionis, miſtæ permanet facultatis: vbi verò illam prorſum abiecerit, reliquò fit ſimile. Quin etiam quicunq; in præparando rãmos inijciunt, ij & ipſi omphacino ſimile oleum efficiunt. Cæterum rogandum non eſt, quo pacto ſit præparatum, ſed guſtandum eſt potius: ac, ſi præferat adſtrictionis quippiam, eatenus ẽt frigidum eſſe exiſtimandũ, ceu illud quod ab Iberia portatur, quod Spanum id eſt Hiſpanicum nominant. Quôd ſi nequaquã guſtantibus adſtringere appareat, ſed ad amuſſim videatur dulce, id modice eſſe calidum putandum. Porrò ſi tenue quoq; cernatur (tale eſt quod purum eſt, quodq; intuenti tranſlucidum videtur) ac modicum eius latiſſime per cutem extenſum ſibi maneat continuum, celeriterq; a cute combibatur, id vtiq; pro optimo ducẽdum, ac olei virtute ꝙ maximè pollere, quale eſt Sabinum. Porrò ꝙ oleum Lotũ minime omnium mordacitatem continet, ſupra etiam dictũ eſt. Cæterùm quo potiſſimum modo id probiſſime laues, in ſequenti tradam opere, quod inſcribetur de Medicaminum cõpoſitione: vbi & de ſicyonio, & ſi quod eius generis prȩterea oleum eſt, agetur: Nunc ſermo mihi eſt de ſimplicibus, adijciam que & de alijs olei ſpeciebus. Vocatur enim quoddam Cicinũ oleum, H
in Ægypto maxime proueniens ex fructu ricini: Tum Raphaninum, ſeſaminum, amygdalinum, caryinum: ad hæc ſinapinum, lentiſcinum, laurinum, melãthinum, terebinthinum, maſtichinum, myrtinum, balaninum, hyoſcyaminum: nec pauca præter hæc ex fructibus expreſſa omnia, cæterum tm̃ inter ſeſe diſcrepantia, quantum & fructus ipſi à ſe inuicem diſſident. Eſt enim Cicinum tum tenuiorum partium, tum ad diſcutiendum potentius, ꝙ ſimillimũ oleo ex oliua vetuſto. Quã ob rem ſiquando in medicamenti compoſitione cicinum oleum adſcriptum fuerit, ſi ipſum non adſit, communi vtendum oleo, maximè ſi fuerit ſabinum. Raphaninum autem cætera huic ſimile eſt, ſed calidius tñ, at hoc etiam calidius Sinapinum. Huic ſimile eſt quod ex Melanthio, hoc eſt gith, conficitur. Pugnant cum iſtis Myrtinum & Seſaminum, tum ꝙ adſtringant, tum ꝙ craſſarũ ſint partium. Miſtæ facultatis eſt Lentiſcinum, & Terebinthinum, & Maſtichinũ: non enim tm̃ emolliunt, ſed & adſtringunt. Amygdãlinum porrò amaritatem exuperantẽ poſſidet, cæterũ cuiuſdam etiam adſtrictionis eſt particeps: non tñ Caryinum, ſed id vel maxime ſimplicis eſt digerẽdi facultatis. Calidius eo eſt ac magis digerens Laurinum, & hoc etiã magis Cedrinum. Proximũ ei eſt, quod ex nigra pice cõficitur Dadinũ, minus quidem laurino calidum, verùm valẽtius deſiccans. Hyoſcyaminum verô miſtæ facultatis eſt, emolliendi videlicet, & refrigerandi. Oleũ porrô

A.c.523.

* Forte loco amygdalini olei caryinum, rurſusq; pro caryino amygdalinũ legẽdũ eſt. Nullã.n. aſtrictionẽ amygdalis attribuit Gal. cap. de amygdalis. Nucib⁹ aũt q̃dã iẽſſe ait adſtrictionẽ cap. đ caryis ſeu nucib.

Cicinum

A cieinum ventrem ſubducit. Hoc verò magis, quod fit ex Gnidio grano, tanto nimirum, quanto granum potentiorem purgandi vim obtinet, ꝙ cicis id eſt ricinus. Iã quod ex Agreſti oliua oleũ exprimitur, non ſimplicem temperaturam obtinet, ſed extergit, ſimulq; aſtringit. Squallidiſſimum id eſt ex omni olei genere: & poſt, Iſtricũ quoq; : deinceps poſt illa eſt Hiſpanum. Pinguiſſimum eſt Lybicũ, & Cilicium : ſimul autem pingue tenue Sabinum. In medio comprehenſorum omnium ſunt, tum id quod per Cyclades inſulas naſcitur: tum quod per Græciam, Aſiamq;. Porrò oleum pingue æſtimat̃ iudicaturq; viſcoſitate: tenue verò, ſi perluceat, ſi purum ſit, ſi plurimum à minima eius portione inungatur, ſi facile à cute combibatur. Ex dictis cognoſcere iam liceat & de alijs olei generibus, quæ æquiuocè ipſis dicunt̃ vnguentis, puta roſaceo, melino, liliaceo : et quęcunq; id genus floribus, fructibus, germinibus, folijs in oleo maceratis, cõficiuntur. Horũ quodq;, vbi vnà cum aromatibus præparantur, vnguẽtum efficitur. De his copioſius dicetur in opere de Componendis medicamentis. Porrò vbi quod in præſentia vtile eſt expoſuero, deſinam. Pro cuiuſq; iniectorũ natura oleum variari contingit. Ex ijs ergo, quæ in toto hoc opere de quoque iniſciendorum vniuerſaliter diſces, ſingillatim quoq; cõfectum ex ijſdem oleum cognoſcere dabitur.

Al. Cnicinũ. *Al. Cnicus.*

Elatine.

B Elatine modice tum refrigerat, tum adſtringit.

Elaphoboſcus.

A. ibi. c. 55. Elaphoboſcus facultatis eſt excalfactoriæ, & tenuium partium, ac proinde exiccatoriæ ſecundo maximè exceſſuum ordine.

Elenium Enula Campana.

A. ibi. c. 235. Elenij herbæ Radix maximè eſt vtilis, nõ primo ſtatim occurſu excalfaciens: ac proinde dicenda eſt non calida & ſicca exactè ceu piper tum atrum, tum candidum, ſed cum recremẽtitio humore. Quapropter eligmatis, quæ faciunt ad educendos ex pectore pulmoneq; craſſos lentosq; humores, idoneè commiſcetur. Rubrificant illa quoq; partes frigidis ac diuturnis vexatas affectibus, cuiuſmodi ſunt non nullæ coxarum paſſiones, iſchiadas vocant, & exiguę aſſiduæq; articulorum quorundam præ humiditate procidentiæ ac luxationes. *Al. hemicraniæ.*

Eleliſphacos Saluia.

Eleliſphacos euidenter excalfacit, ac leuiter ſubadſtringit.

Elleborus Veratrum.

A. ibi. c. 237. fol. 125. d Elleborus vterq; tũ albus, tũ niger, extergẽtis eſt & excalfaciẽtis facultatis. Quã ob rem ad alC phos, lichenas, pſoras, lepraſq;, accõmodi ſunt. Quin etiã niger ſi in fiſtulã callo induratã immiſſus fuerit duobus tribus've diebus, callum detrahit. Dẽtibus prodeſt cum aceto colluẽtibus. Sũt autẽ in tertio ordine excalfacientium & deſiccantiũ. Porrò niger guſtu calidior eſt, cãdidus ſubamarus.

Elxine.

A. l. 2. t. 2. c. 18. fol. 100. f Elxine. Alij Perdicium nominant, alij parthenium, alij ſideritin, ſunt qui heracleam appellitent. Cæterum vis ei ineſt abſtergendi & leuiter conſtringendi cũ humiditate ſubfrigida. Quam ob rẽ phlegmonas oẽs in initio & augmẽto ſanat vſq; ad ſtatũ {ἀκμὴν Græci vocant,} & maximè ſi calidæ fuerint. Quin etiam incipientibus phygethlis cataplaſmatis ritu illinitur. Tum ẽt ad auriũ dolores phlegmonoſos Succus eius cum roſaceo mediocriter profuerit. Gargarizandum item nõ nulli exhibent ad pariſtmia. Sunt verò etiam ex medicis quidam, qui ijs qui diutina tuſſi vexant̃, illam exhibuerint. Certè euidens extergendi experimentum præbet & in vaſis vitreis.

Elxine.

Elxine, quæ & Ciſſampelos nuncupatur, digerendi facultatem obtinet.

Elymus, Meline, Panicum.

A. ibi. c. 288. Elymus. Vocatur autem & Meline. Panicum ex leguminum genere eſt, milio ſpecie ſimiD le, facultate certè pauci nutrimenti, & exiccatoria. Siſtit quoque non nihil vẽtris fluxus, ceu ipſum etiam milium. Si verò foris illinatur, exiccat atque refrigẽrat. *Al. σύφει i. adſtringit.*

Empetron.

Empetron ad ſolas purgationes eſſe videtur commodum, bilem ac pituitam educens. Guſtu ſalſum eſt: proinde ad alia quoq; vtaris licet, ad quę pollere oſtendimus ſubſtantiam ſalſam. Nominatur item Praſoeides.

Epithymum.

A. ibi. c. 225. a Epithymum thymi facultatem habet, ad omnia efficacius. Exiccat & excalfacit in tertio gradu.

Epimedium.

Epimedij vis eſt moderatè refrigeratoria cũ aquea humiditate : quare nullã habet inſignẽ qualitatem. Vberibus illitum ea recta ſeruare poteſt. Aiunt verò, ſi potu hauriatur, ſterilitatem parere.

Epimelis.

Epimelis. Acerba hæc planta eſt, vtq; dixerit quiſpiam, pomus ſylueſtris. Vocatur autem ab Italiæ ruſticis Vnedon. Ingens eius in Calabria prouentus. Fructus eius acerbus quidem eſt, nihilo minus tamen ſtomacho ingratus, & capitis mouens dolores. Admiſta ſiquidem ei eſt aliena quæpiam qualitas.

Erebinthus

Erebinthus Cicer. E

Cicer" legumen eſt flatuoſum, copioſi nutrimenti, aluo mouendæ habile, ciendæ vrinæ idoneũ, A.ibi. c. 128. fol. 114. c
lacti & ſemini generando aptũ: proiicit verò & menſes. Porrò quod vocat̃ Criũ, hoc eſt arietinũ, cæteris efficacius vrinam prouocat. Decoctũ eius calculos renũ confringit. Reliquũ autẽ cicerum genus (vocat̃ aũt Orobiæũ) eãdẽ vi pollet, puta attrahendi, digerendi, incidendi, extergendi. Sunt enim calidi, & modicè* ſicci: participes itẽ ſunt amaritatis: Cuius vi lienẽ, & iecur, & renes expurgant, pſoras {& lepras,} & lichenes extergunt, tũ abſceſſus poſt aures prouenıẽtes {παρωτίδας Græci vocãt,} & teſtes induratos diſcutiunt. Tum ẽt vlcera, quæ cacoethe vocant, cũ melle ſanãt.

Quanq̃ Aldinus co. grecus, ac manuſcripti etiá, quotquot vidimus, & tralatio vetus, & Oribaſi legũt, humidi.

Erebinthus Agreſtis.

Erebinthus agreſtis ad omnia efficacior domeſtico eſt, hoc eſt tum calidior, tum ſiccior, quanto & acrior & amarior. *Erice.*

Erice digerendi per halitum facultatem obtinet. Flore eius potiſſimum ac Folijs vtendum.

Erpyllus Serpyllum.

Serpyllum" vſqueadeo excalfacit, vt & menſes, & vrinas moueat. Guſtu multum eſt acre. A.ibi.c.507.

Eryſimum.

Eryſimi Semẽ ſicut guſtu naſturtio apparet ſimile, ita facultate igneũ eſt, & excalfactoriũ. Porrò vbi in eligmate vti ex vſu eſt, præſtat aqua maceratũ refrigè*rare, aut linteolo inuolutũ & cruſta piſtoria circũlitũ torrè*re. Vtile eſt cũ eligmatis ad promouẽdas craſſorũ lẽtorũq; pectoris pulmoniſq; humorũ expuitiones. Quin & parotides induratas, & duritias antiquas vberũ & teſticulorũ iuuat. Refert Dioſcorides, ꝙ cũ aqua & melle cataplaſti in morem illitum occultis proſit cancris. F

* φῶξαι.
* ὀπτῆσαι.

Erythrodanum Rubia Paſsiua.

Erythrodanum." Eſt autem tinctorum Rubia radix acerba guſtu, & ſubamara. Itaq; quęcũq; agere dicta ſunt ſuperiore libro, vbi in vnum eiuſmodi coiuerint facultates, ea omnia in hac radice luculenter conſpicies. Quippe cum & lienem & iecur expurget: & vrinas craſſas multaſq;, ac non nunquam etiam ſanguinolentas vacuet. Quin & menſes ciet: & mediocriter quæ exterſionẽ poſtulant extergit, proinde vitiligines albas cum aceto illita iuuat. Sũt qui eam iſchiadicis, hoc eſt coxendicum doloribus afflictis, & reſolutis, in potu cum melicrato exhibeant. A.ibi.c.571.

Eupatorium.

Eupatorium" herba ipſa tenuium partium, incidendi extergẽdiq; facultatem citra manifeſtam caliditatem obtinet. Quocirca obſtructiones iecoris expurgat. Ineſt itidem ei & adſtrictio quædã, per quam robur viſceri addit. A.ibi.c.239. fol.126.b.c G

Euphorbium.

Euphorbium" cauſticæ ſiue vrentis facultatis eſt, & tenuium partium alijs ſuccis ſimiliter. A.ibi.c.232.

Ephemerum.

Ephemerũ, nõ illud lethale ac deleteriũ, quod & Colchicũ nominãt, ſed alterũ, quod & Irin agreſtẽ cognominãt, folia & caulẽ lilio ſimilẽ obtinet: radicẽ oblongã, non rotundã ceu colchicũ, digiti potiſſimũ craſſitudine, adſtringẽtẽ, & boni ſuauiſq; odoris. Ex quibus palàm fit facultatis tẽperaturæq; eſſe miſtæ, nempe repellentis, & halitu euaporãtis. Teſtificantur opera, quæ particulatim ædit. Siquidẽ non inefficaciter radix eius in dentiũ doloribus colluitur. Tũ phymatum augmento & ſtatui Folia congruunt: oportet autem ea in vino decocta prius, ꝙ̃ pus moueas, illinere.

Echinus Herba.

Echini herbæ Fructus acerbus eſt, ac proinde repellentis & exiccatoriæ facultatis. Vtuntur eo ad oculorum fluxiones & ad aures.

ZEIA

Zeia" vniuerſa ſua facultate quodammodo in medio eſt tritici & hordei. Itaque ex illis cognoſcatur. H A.ibi.c.323.

Zingiber.

Zingiberis" Radix vtilis eſt, vtiq; quã ex Barbaria ad nos conuehunt. Excalfacit valẽter, ſed nõ primo ſtatim occurſu velut piper: vnde ſanè & minus eſſe ſubtiliũ partium q̃ piper exiſtimãdum, ſiquidem in tenues ſolueretur partes, & celerrimè actu vt illud fieret calidũ. Apparet. n. illaborata & craſſior adhuc quædã ei ineſſe ſubſtantia, nec ea ſicca & terreſtris, ſed humida potius atq; aquea. Quo fit vt facile perforetur, cum ſ. recremẽtitia inſit humiditas: neq;. n. quicꝙ̃ eorum, quæ aut planè ſicca ſunt aut humida, ſed elaboratam & familiarem continent humiditatem, tale aliquid patitur. Idem vſu venit piperi longo. Atq; hinc eſt ꝙ diutius perſeuerat, quę proficiſcitur à zingibere aut pipere longo caliditas, quã quæ ab albo aut nigro. Nam ſicut ab aridis calamis flamma ſimul celerrimè accenditur, & vndequaq; diſpergitur, eundem in modum quæ a ſiccis poteſtate medicamẽtis æditur caliditas: at quæ prodit ab humidioribus, ceu ligna ſunt viridia, & tardius accendit, & durat diutius. Ex quo fit vt vtriuſq; medicamẽti diuerſus ſit vſus. Siquidem vbi totum corpus celeriter excalfacere conſilium eſt, ea tunc exhibenda ſunt, quæ & celerrimè à caloris noſtri contactu incaleſcant, & promptiſſimè vndequaque ferãtur. Verum vbi partem quamuis refrigeratam recalfacere ſtudemus, contrà agendum, nimirum, quæ tarde caleſcentia plurimo tempore perdurent, ea præbendo. Cæterum licet zingiber & piper longum hac ratione à nigro pipere differant, A.ibi. c.735.

non

A non magna tñ eſt differẽtia:at naſturtiũ,napy,thapſia, & agreſtiũ colũbarũ ſtercus maiori tp̃e pſe-
A.ibi.c.11 fol.114.c ctè accẽdunt,& plurimo tp̃e pdurãt. *Zythus.*

A.c.272. Zythus″acrior eſt nõ paulo hordeo,& ſucci praui,vtpotè qui ex putredine proueniat:eſt & fla-
tuoſus:tum partim acris eſt & calidus:partim verò plurimum frigidus, aqueus, acidus.

Zyme Fermentum.

A.ibid.c.278. fol.130.g Fermentum″tenuium eſt partium,& mediocriter calidum. Proinde ſanè ſine moleſtia ac mor-
dacitate quæ in profundo ſunt tum extrahit, tum digerit. Cæterum ex contrariis & [illegible]um facul-
tatibus temperatum eſt,ſicut alia multa.Particeps nanq; eſt aciditatis cuiuſdam frigidæ,& calidita-
tis putredinoſæ, † cui accedit & ea,quæ ex ſalis eſt & farinæ natura.

† Al. Ex græcis códic.& oribaſio Clarius.cui accedit & ea,q̃ ex ſale & farina puenit, q̃ ſm naturã eſt.

HEDIOSMOS MENTA

A.ibi.c.487. HEdioſmos.″ Alij verò Minthen odoratam nuncupant.Eſt enim & alia quędam Minthe nõ
odorata,quam Calaminthen vocant.Vtraq; guſtu acri,& facultate calida eſt, ex tertio ordi-
A.ibi.c.507. ne excalfacientiũ.Infirmior tñ eſt menta odorata q̃ calamintha: & minus excalfacit. Vt.n.in vni-
uerſum dicam,hęc ceu ſylueſtris quædam eſt,illa ceu domeſtica. Quam ob rem ſanè ob eam, quæ
ex cultu accedit humiditatem, mediocriter item ad venerem excitat: Id quod omnibus commune
B eſt quæ humiditatem ſemicoctam & flatuoſam continent. Ob talem ipſius herbæ temperaturam
in abſceſſibus ea quidem cum polenta miſta vtuntur: Id quod in calamintha facere nequeas, pro-
pterea q̃ valentius tum excalfaciat,tum deſiccet, q̃ id genus poſcant.Habet vero etiam quoddam
amarum in ſe & acerbum:illo quidem lumbricos interficit: acerbitate vero ſi cum oxycrato bibat̃,
recentes ſanguinis reiectiones reprimit.Subſtantię eſt,vt ſi qua alia herba,tenuium partium.

Hedyſarum.

Hedyſarum,aut Pelecinus. Huius fruticis Semen colore ruffum eſt,vtrinq; anceps, vti ſecures.
Amarum & ſubacerbum apparet. Quam ob rem potum gratum eſt ſtomacho, & viſcerum ob-
ſtructiones expurgat. Idem præſtant totius fruticis germina.

Hemerocalles.

Hemerocalles radicẽ habet lilij radici ſimilẽ,non figura tm̃,ſed & viribus.Prodeſt nõ ſecus atq;
illa,igni ambuſtis: Quippe q̃ leuiter digerentem facultatẽ habeat, & cũ hoc non nihil repellentis.

Hæmionitis.

Hæmionitis ſimul & adſtrictionem & amaritudinem poſſidet. Quam ob rem cum aceto pota
lienoſis auxilio eſt. *Herigeron.*

C Herigeron facultatem miſtam obtinet,ſimul refrigeratoriam, & modice digerentem.

Heryngium.

Heryngium caliditate aut parum,aut nihil,quod temperatum eſt, ſuperat. Cęterum non paruã
habet ſiccitatem leptomere,ideſt in tenui eſſentia conſiſtentem.

THALIETRVM

THalietrum folia habet coriandro ſimilia, caulem craſſitudine rutæ. Vis ei ineſt exiccatoria ci
tra morſum.Itaq; vlcera inueterata ad cicatricem perducit.

Thapſia.

A.ibi.c.304.& 300. Thapſia″acrem habet ac valenter excalfacientẽ facultatẽ cũ humiditate coniunctã.Quã ob rem
ex alto violenter extrahit, & quod extraxit digerit. Verũ pluſculum ad ea efficienda tẽpus poſtu-
lat,vt quæ larga humiditate excrementitia impleta eſt:cuius vitio etiã fit, vt celeriter corrumpatur.

Thermus Lupinus.

A.ibi.c.440. Lupinus″edi poteſt coctus,multis ante diebus p macerationem amaritudine in aqua depoſita.
Fitq; tunc nutrimentũ ſucci craſſi. Cęterum hic,vt medicamentum quidem, ex genere eſt empla
ſticorum.At vbi natiua etiamdum manet amaritas, extergendi digerendiq; vim obtinet. Interfi-
D cit lumbricos tum illitus, tum addito melle linctus, tum ex poſca epotus. Quin & Decoctum eius
lumbricos eijcere poteſt:tum etiã foris itidem perfuſum vitiligines,achoras,puſtulas {exanthema-
ta Græci vocant,} pſoras,gangrænas,vlcera maligna quæ cacoethe vocant,iuuat, partim extergen
do, partim citra mordacitatem digerendo ſiccandoq;. Expurgat iecur & lienem cum ruta & pipe
re ſuauitatis gratia aſſumptum.Elicit menſes ac fœtum cum myrrha & melle impoſitum. Porrò
lupinorũ Farina ſine mordicatione digerit.Nec enim liuida tm̃,ſed & chœradas & phymata dura
curat:ſed tunc in aceto,aut oxymelite,aut poſca coquatur oportet, idq; pro laborantium tempera-
mento,& affectus diuerſitate, quod ex vſu eſt,eligendo. Sed non eſt præſentis inſtituti talia diſtin-
guere.Digerit item quæ liuida ſunt.Et quæcunque modò diximus præſtare poſſe decoctum,eadẽ
omnia efficit & farina.Sunt verò etiam qui eam iſchiadicis cataplaſmatis modo illinunt.

Thermos Agrios Lupinus Agreſtis.

Lupinus Agreſtis amarior eſt,& ad omnia valẽtior domeſtico, eiuſdẽ genere cũ ipſo facultatis.

Thlaſpi.

A.ibi.c.502. Thlaſpi″Semẽ. Habet & ipſum facultatẽ acrẽ,adeo vt internos abſceſſus potũ dirumpat. Mẽ-
ſes ciet, & fœtum necat.Per ſedẽ infuſum ſanguinolenta euacuãs,iſchiadibus prodeſt. Eſt.n.alio-
qui tum ſupernè tum infernè bilioſorum humorum euacuatorium, oxybaphi menſura epotum.

Thridax

Tridax Lactuca. E

Lactuca"humidum eſt frigidumq́ʒ olus,non tamen extremè(ſiquidem edendo non foret) verũ A.ibi. c.441.
maxime ſecũdum aquæ, vt ſic dicam, fontanæ frigiditatem. Proinde ad calidas phlegmonas accõmodum eſt,& ad parua & leuia eryſipelata:non tamen maioribus ſatisfacere idonea eſt. Eſt etiam edulium ſiti aduerſum. At Semẽ potu,geniture profluuiũ cohibet:quam ob rem etiam ijs qui libidinoſis ſomnijs vexantur,datur: Sic & Agreſtis lactucæ ſemen,cuius colligitur ſuccus,argemas & caligines expurgans,tum ad aduſtiones cum lacte mulierum inungi ſolitus.

Thymum.

Thymũ"incidit & calfacit vehementer.Ob id & vrinã,& mẽſes prouocat, fętum euellit, viſcera potũ expurgat,educẽdis ex thorace & pulmone cõfert. Itaq́ʒ in excalfaciendo exiccãdoq́ʒ in tertio ordine ſtatuendum eſt. A.ibi.c.328.& 704.

IDAEA RADIX

IDæa Radix guſtu admodũ acerba eſt:ac ſi opere periculũ facias, eãdem vim p̃fert: Nimirũ ſanguinis profluuia,alui fluxus,dyſenterias,profluuiũ mulierũ, & quæcũq́ʒ eius ſunt generis tũ pota,tum foris impoſita curãs.

Ixos Viſcum.

Viſcũ"ex plurima aerea & aquea calida, pauciſſima terrena ſubſtãtia cõſtat.Nam acrimonia in eo amaritudinẽ excellit.Itaq́ʒ ẽt effectus ſubſtãtiæ reſpõdent. Siquidẽ valẽter ex alto humores extrahit,nec eos tm̃ tenues,ſed & craſſiores,eoſq́ʒ diffundit ac digerit.Eſt aũt ex eorum genere q̃ non protinus admota excalfaciunt, ſed quæ tempus requirunt,velut thapſia: ſed & ſuprà hoc commonuimus ineſſe calidis facultate medicamentis,vbi largum continent humorem recrementitium. A. ibi.c.217. F

Ios Viola.

Violæ"Folia aqueam & ſubfrigidam ſubſtantiam ſuperãtem poſſident. Proinde tum per ſe, tũ cum polenta illita calidas phlegmonas mitigant. Imponuntur & ori ventriculi æſtuanti,& oculis. A.ibi. c.715.

Hippuris Cauda Equina.

Hippuris"adſtringentẽ cũ amaritudine qualitatẽ poſſidet: ac p̃inde valẽter, ſimulq́ʒ citra mordacitatẽ,exiccantẽ. Itaq́ʒ vulnera vel maxima illita cõglutinat,etiãſi præſectos eſſe neruos cõtigerit: p̃terea vocatas enterocelas glutinat. Ad hæc ad ſanguinis reiectionem, ad profluuiũ muliebre potiſſimũ rubrũ,ad dyſenterias,& reliquos vẽtris fluxus,ſtrenuũ ac generoſum eſt remediũ herba ipſa aut ex aqua,aut ex vino epota.Sunt qui de ea ſcriptũ reliquerunt, ꝙ non nunq̃ ẽt veſicæ ac tenuium inteſtinorũ vulnera ſanauit. Eius vero Succus prodeſt ẽt profluuio ſanguinis prorũpenti ex naribus, tum fluxibilibus in ventre paſſionibus ex auſterorum vinorum quopiam potus, ac ſi febre teneantur,ex aqua. A.l. 2. t. 2. c. 202.fol.122.c G

Hippomarathrum.

Hippomarathrum. Vnà cum fœniculo & de ipſo diſſeremus.

Iſatis.

Iſatis"Domeſtica quidẽ, qua vtũtur tinctores, facultatis eſt valenter exiccãtis, non dum tñ mordentis:eſt.n.ſimul amara atq́ʒ adſtringens. Proinde magna vulnera corporũ durorum glutinat, etiamſi in capitibus muſculorum fuerint: & ſanguinis profluuio laborantibus partibus vtiliter illinit. Tumores ędematodeis mirifice digerit ſimul ac reprimit: & aduerſus omnia vlcera maligna & cacoethe mirabiliter reſiſtit,etiã ſi putreſcãt,etiã ſi exedant ac erodant. Quòd ſi qñ q̃ pro laborãtis natura valentior appareat,folijs eius tritis miſcere oportebit aut panẽ, aut hordeaceã farinã, aut triticeam,aut polentam,pro vincente nimirũ in vnoquoq́ʒ affectu. At Iſatis Syluestris manifeſtè iam acre quiddã tum guſtu, tũ actione præfert. Proinde q̃ domeſtica valentius deſiccans,valẽtius humidis ẽt putredinibus obſiſtit: Ad cætera vero iã cõprehenſa deterior: immoderatius enim iam mordaciterq́ʒ deſiccat:talia autẽ iritantur hoc pacto, & phlegmone grauari incipiunt. Cæterum ob facultatis robur lienoſis quoque vtilis fuerit,cum altera non dum prodeſſe poſſit. A.ibi. c.509.

Iſopyron, aut Phaſiolon.

Iſopyrum aut Phaſiolum ſemen habet amarum & ſubacerbum. Extergit itaq́ʒ & incidit humores craſſos cum hoc vt corpora contrahat & conſtringat. Quam ob rem excreationibus pectoris conducit,& iecur expurgat: & ſanguinem ſpuentibus non eſt aduerſum, immo etiam iuuare creditur: Nam propter temperaturæ miſtionem contrarijs etiam congruere videtur. H

Itea Salix.

Salicis"Folijs ad cruẽti vulneris glutinationẽ vti poſſis. Verũ floribus eius maximè propè oẽs vtuntur medici ad exiccantis emplaſtri pręparationẽ:eſt.n.vis eorũ ita deſiccatoria,vt morſu abſtineat:habet verò etiã quãdam adſtrictionem. Sunt verò ẽt,qui ſuccũ ex eã* expreſſum, medicamen ſeruent mordacitatis expers,& exiccatorium,ad multas res vtile. Haud.n.inuenias quid ad plures res vtilius medicamẽto citra mordacitatẽ exiccãte, quod paulũ ẽt adſtringat: ſicut in opere de medicamentorũ cõpoſitione exactius docebimus. Porrò arboris Cortex ſimilẽ facultatẽ obtinet,tum floribus,tũ folijs,niſi ꝙ tẽperaturę ſit ſiccioris,velut oẽs cortices. Sed hũc quidã cõburũt,eiuſq́ʒ Cinere vtuntur ad ea omnia quæ valẽter deſiccare oportet. Nam clauos quos vocant, callos { Græci τύλους vocãt,} myrmecias tollũt, aceto acri ipſum macerãtes. Non nulli aũt dũ floret ſalix, corticẽ eius incidũt, & ſuccũ quendã colligunt, vtunturq́ʒ ad ea q̃ pupillas offuſcant,extergente videlicet ſimul"que tenuium partium medicamine. Vti verò illo ad multa quis poſſit,ſiquidem talis fuerit. A. ibi. c.319.

* Aliter eis.

Galeni

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER SEPTIMVS

Quòd Hi Libri haud negligenter legendi: Ac de Quatuor Gradibus Simplicium medicamentorum.

SEptimum de ſimplicium medicaminum facultatibus commentarium ſcri-
pturus neceſſariũ duxi præfari, ſolis ĳs apertum ac clarũ fore, qui in ſuperio-
ribus libris non velut aliud agentes, aut obiter, fuerint verſati: alios verò po-
tius perperam inauditurοs, quã eorum quæ in eo dicenda ſunt, aliquid perce
pturos exiſtimo: tum ſeſe falſuros: & nos forſan, tanquam non rectè quædam ſcri-
pſerimus, calumniaturos, atque cõuicĳs laceraturos. Itaq; qui ſanioris men-
tis ſunt, monitis, ſcio, auſcultabunt: ac ſi qua illis cura eſt præſentis huius ſpe-
B culationis, ab initio totum opus perlegent: at qui præ curioſitate potius quã
diſcendi ſtudio huc acceſſerint, monita noſtra contemnent. Enimuero mirum fortaſſe videri non
debet, ſi inuenti ſunt, qui myſteriorum libros à myſterĳs alieni legere non ſunt reueriti: verum illos
ſui Authores non ſcripſerant prophanis: Nec ego, mehercules, ĳs qui in principĳs non ſunt exer-
citati. Exponentur hoc in libro, & eo qui hunc ſubſequitur, reliquarum plantarum primæ facul-
tates eo doctrinę ordine, qui in literis à quibus incipiunt viſitur. Antecedente itaque libro vſq; ad
ι progreſſi ſumus. Hic autem principium ſumemus à κ, id modo præmonentes etiã, quod ad antè de-
monſtrata principia totum referemus. Siquidem hinc omnis membratim medicamentorum in
agendo prouenit diuerſitas, quod hactenus eorum vnumquodq; aut calidum eſt aut frigidum, aut ſic-
cum, aut humidum, aut tenuium partium aut craſſarum. Cæterum quatenus in comprehenſorum
vnoquoque proceſſum ſit, iuxta exactiſſimã veritatem, explicatu certè eſt impoſſibile. Sed nos id
tamen claris limitibus circunſcribere ſumus conati, qui quidem ad artis vſum ſufficerent, Vnum
eſſe medicamentorum genus monſtrantes, quod ad ſimilem corporibus noſtris temperaturã per-
tingeret, cùm à calore qui in ipſis eſt, mutationis alterationiſq; acciperet principiũ: Alterum, quod
calidius quã nos efficeretur: Cuius quatuor conſtituendos eſſe ordines viſum eſt, Primum, qui ſen
C ſu obſcurus ſit, adeo vt ratione ſit opus, quæ verum deprehendat: Alterum ab eo ſecundum, quo-
dammodo iam ſenſu clarum: Tertium deinde alium, qui valenter quidem excalfaciat, ſed nõ dum
vrat: Quem ſequitur quartus, & poſtremus iam adurens. Sic quoq; refrigerantium, Primum qui-
dem eorum, quæ rationis ſubſidio indigent, vt refrigerare demonſtrentur: Secundum eorum, quæ
ſenſibiliter refrigerant: Tertium eorum, quæ valenter: Quartum eorum, quæ extinguunt, ac mor-
tem inducunt. Proportione iſtorum & de humectantibus, ac ſiccantibus.

CALAMINTHA NEPITA

A.l. 1. t. 1. c. 54. fol. 118.a CAlamintha " eſſentia eſt tenuiũ partiũ, & calida ſiccaq; tẽperie, ex tertio quodãmodo ordine
vtraque qualitate. Horum manifeſta ſunt indicia, partim guſtu apparentia, partim experiẽ-
tia cognita. Guſtu ſiquidem acris & calida palàm eſt, ac paulum omnino ſubamari obtinet. Peri-
clitantibus autẽ & corpori admouentibus extrinſecus impoſita, primum quidem valde excalfacit
& mordicat, cutemq; exugit, poſtremò etiam vlcus efficit: In corpus autẽ intrò aſſumpta tum ip-
ſa per ſeſe ſicca, tum etiã ex melicrato, perſpicuò calfacit, & ſudores ciet, omneq; corpus tũ digerit,
tum exiccat. Ea ratione ducti quidam ipſam contra corporis conuulſiones rigoreſq; per circuitum
repetentes adhibuerunt, foris quidem oleo incoctam toti corpori inungentes cum frictione non ſe-
D gni: intrò vero aſſumentes ſicuti eſt dictum. Quin etiam & coxendicibus eam quidam in ægritudi
nibus iſchiadicis tanquam ſtrenuum remedium illinunt: Trahit enim, quæ in profundo hærent, ad exti
mam ſuperficiem, totumq; adeo articulũ excalfacit, cutemq; non obſcurè adurit. Menſeſq; tũ epo-
ta, tum appoſita, admodum efficaciter prouocat. Bonum etiam elephanticorum remedium, non eo
tantum quod ſtrenuè tenues humores digerat, verum etiam quia extenuet & incidat valenter craſſos,
qui talem morbum procreant. Sic & cicatricibus atris candorem reddit, & ſugillata digerit: ſed ad
talia in vino concoquentes, emplaſtri modo ipſam imponere, & virentem magis quam arentem, præ-
ſtat, quippe areſacta vehementior redditur, & ad vrendum promptior. Porrò talis cum ſit, ad vene-
natarum beſtiarum morſus aſſumitur, velut etiam cauteria, & quæcunque medicamenta calida ſũt
& acria, tenuiumq; partium, quæq; facile ex alto ad ſeſe circumiacentem omnem humiditatẽ poſ-
ſunt attrahere. Cæterùm quæ illi ineſt amaritas, planè exigua eſt, verùm ad quædam ita efficaciter
agit, vt quæ valentiſſima eſt, nimirũ cùm coniuncta ſit vehementi calori cum eſſentia tenuiũ par-
tiũ. Quare & aſcaridas & lumbricos ſuccus eius aut infuſus, aut epotus enecat: Eadẽ ratione auriũ
vermes: † aut ſi alicubi in corporis parte ſinuoſa aut implicata, quæ putredine tenteť, talis prouene-
rit affectus. Sic & cõceptus ſeu pota, ſeu admota, interimit & eĳcit. Igitur incidendi quidem ei vis
adeſt propter calorẽ eius, tenuitatem partium, & amaritudinem: abſtergendi verò propter vnicam

† Al. ex antiq; cod. græ. & tra lat. veteri. aut ſicubi ĩ vlcere putredinoſo in alia corpis parte talis ꝓuenerit affectus. nã ἕλκυς nõ ἕλικος habent.

amaritudinem. Itaq; aſthmaticis ad omnia antedicta prodeſt: Ictericis verò, ſiue regio morbo labo- E rantibus, potiſſimum ob amaritudinem, ſicut alia ferè omnia amara, vtpote abſtergentia & expurgantia in iecinore prouenientes obſtructiones. Ad omnia iam dicta efficacior eſt Montana.

Calamus Aromaticus, ſeu Odoratus.

Calamus " Odoratus leuiculam quandam adſtrictionem, ac minimam acrimoniã poſſidet. Maxima ex parte eſſentia eius terrena eſt & aerea, in caliditatis frigiditatiſq; coniugatione temperata. A. ibi. c. 157. Quamobrem moderatè vrinam mouet: & facultatibus quæ iecori ſtomachoq; imponuntur, miſceri poteſt: tum in fomenta quoq; vteri, quæ phlegmones gratia, aut irritandis menſibus, aſſumuntur, vtiliter admiſcetur. Ponatur itaque habeaturq; ſecundi ordinis eorum quæ excalfaciunt & deſiccant, valentius tamen deſiccant quàm excalfaciunt. Ineſt quoque ei quædam partium tenuitas, velut alijs omnibus odoratis, ſiue aromatibus: cæterum illorum compluribus tenuium partium plurimum, calamo verò non multum adeſt.

Calamus Phragmites Canna.

Calami Phragmitis Radicem cum bulbis aculeos & ſtipites ex alto extrahere quidam ſcripſere, ceu trahendi quædam vis ei ineſſet. Nos tamen eius rei periculum non fecimus. Verùm quantũ guſtu liceat conijcere, abſtergentem facultatem poſſidet non paucam, minimeq; acrem. Quin etiã F Folia ipſa abſtergentis ſunt facultatis. Cortex verò eius combuſtus admodum tenuium partium, & digerentis facultatis efficitur, adiũctum habens abſterſorium quiddam, vt exiccet & excalfaciat tertio quodammodo ordine, plus tamen deſiccet q̃ excalfaciat. Vitandus eſt eius Flos, quem Anthelen vocant. Nam ſi in aures incidat, adeo tenaciter adhærens affigitur, vt auelli non poſſit, auditumq; vitiat: quamobrem ſæpiſſimè exurdat.

Cancanus Cacalia.

Cãcani " Radix facultatẽ hẽt mordacitatis expertẽ, & modice exiccantẽ: eſſentiã craſſarũ partiũ, A. ibidẽ. c. 382 & emplaſticam. Quapropter macerata vino, ſicut Tragacantha, & lincta arteriæ aſperitates ſanat. Nec minus ſi quis eã cõmandat, Succus eius defluẽs prodeſt arteriæ ſimil'r vt Glycyrhizæ ſuccus.

Canabis.

Canabis " Semen flatus extinguit: adeoq; deſiccat, vt ſi pluſculũ edatur genituram exiccet. Sunt A. ibidẽ. c. 170. qui viridem ſuccum exprimentes ad aurium dolores ab obſtructione, opinor, natos eo vtantur. fol. 120. b

Capnios Fumus.

Capnios, " alij Capnos, acris ſimul & amaræ qualitatis eſt particeps: nec tñ planè expers eſt acerbæ. A. ibidẽ. c. 275. Quamobrem vrinam bilioſam multãq; prouocat: ſanatq; iecinoris obſtructiones & debilita- G tes. Succus eius oculorum aciem acuit, non paulum trahens lachrymarum, velut ipſe fumus: nam hinc ei appellatio indita. Plebeius quidam ea vti ſolebat ad ſtomachũ roborandũ, vnaq; ventrem lubricandum. Siquidem herbam primum deſiccatam condebat: porrò cùm vti volebat ſubductionis quidem gratia, melicrato inſpergebat: roborandi verò ſtomachi cauſa, vino nimirum diluto.

Capparis.

Capparis " Radicis cortex vincentem habet qualitatem amarã, proximam acrem, deinde acerbã. A. l. 2. t. 2. c. Ex quo liquet ꝙ diuerſis pugnantibuſq; conſtet facultatibus: quippe abſtergere, perpurgare, inci- 13. fol. 115. d dere poteſt amaritudine: excalfacere, incidere, digerere acrimonia: porrò contrahere, denſare, conſtringere acerbitate. Itaq; lienes induratos, ſi quid aliud, hoc medicamentum iuuare valet, tum foris idoneis illinendis remedijs admiſtum, tum intro in corpus aſſumptum, ſiue decoctum in aceto aut oxymelite & id genus, ſiue aridum contuſum illiſq; permiſtum: quippe cùm apertè craſſos lentosq; humores hoc pacto ſumptum euacuet, nec eos tantum per vrinas, ſed & per ventrem: ſæpe etiam ſanguinolentos defert, vnde & lienes adiuti ſunt, & coxarum dolores. Quin etiam menſes promouet: & ex capite purgat detrahitq; (quod ἀποφλεγματίζειν vocant): auxiliatq; ruptis atq; conuulſis. Cæterum cui nam ipſum potioni in quoq; affectuũ miſceri conueniat, non eſt præſen- H tis inſtituti perſequi, ſed aut eius, vbi de componendis agitur medicamentis, aut vbi curandi traditur methodus. Porrò Radicis eius cortex vlceribus malignis cataplaſmatis modo impoſitus non malum eſt remedium, vt qui illa extergere valeat, nec ſegniter deſiccare. Præterea dentium labores prædictarum qualitatum ratione adiuuat, interim cum aceto coctus, interim cum vino, ſæpe etiam ſolus dentibus manſus ac morſus. Sed non pertinet ad præſens negocium, quando quodq; horum tempeſtiuum ſit, definire: nec. n. id nunc propoſitum eſt, ſed ex quoq; particularium eius operum, virium eius quandam ſumere indicationem, ſermonem ad principia ab initio propoſita reducendo. Ex dictis ergo clarum eſt incidendi quandam ei facultatem ineſſe, itemq; extergendi, digerendi, contrahendi. Vitiligines ſiquidem cum aceto detrahit, & chœradas, & duros tumores digerit idoneis ad ea medicamẽtis miſtus. Radicis cortici, Fructus proportione viriũ reſpõdet, niſi ꝙ ad omnia ſit imbecillior. Immo & Folia & Caules eius ſimilem vim obtinent. Meminiq; me folijs quandoq; paucis diebus duritiem, chœradis naturã referentem diſcuſſiſſe. Sed admiſcemus ſcilicet illis quippiam, quod eorũ virium obtundat vehementiam. Nec mirũ eſt ꝙ Succus auriũ vermes amaritate occidat ſua. Porrò capparis quæ in admodum feruentibus regionibus prouenit, vt quam fert Arabia, multo eſt noſtrate acrior, adeo vt plurimum etiam habeat facultatis adurentis.

Cardamum

A

Cardamum Naſlurtium.

ibid.c.502. Naſturtij" Semen adurentis ſeu cauſticæ facultatis particeps eſt, velut Napy. Proinde coxendicis & capitis dolores, atq; adeo quodcunq; aliud rubrificationem poſtulat, eo excalfaciunt, ſicut napy. Miſcetur quoq; remedijs quæ exhibentur aſthmaticis, tanq̃ valenter craſſos ſuccos incidere valeat, velut & napy: nam omnia ei ſimile eſt. Porrò & Herba arefacta ſimilem ſemini vim poſſidet: Humida verò adhuc ac viridis propter aqueę humiditatis admiſtionem multo, ſemine inferior eſt, adeoq; tunc mordacitas eius moderata eſt, vt cum pane ea vti liceat ceu opſonio.

Cardamomum.

ibidē. c.156 Cardamomum" eſt & ipſum ſanè facultatis admodum calidæ, non tamen vſqueadeo vt Naſturtium: ſed quanto ſuauius magisq; fragrãs eſt naſturtio, tanto & imbecillior ei calida facultas ineſt: † nec enim vlcerare idoneum eſt vel ipſum per ſe illitum. Porrò adiunctum habet quiddam etiam amaritudinis, qua lumbricos interficit, & cum aceto valenter pſoras detergit.

† Oribaſius & Aetius legunt affirmatiue. veruntamen vlcerare idoneũ eſt.

Caron.

l. 2. t. 2. c. 57. fol. 115. d Cari" Semen calfacit, & exiccat tertio quodammodo ordine, moderatè acrem qualitatem poſſidens. Itaque & flatus extinguit, & vrinas ciet non ſemen tantùm, ſed & planta.

B

Caſia.

ibidē. c.151. l.117. f Caſia exiccat" & excalfacit tertio quodammodo ordine: ſed & tenuium admodum partium eſt: guſtu verò plurimum habet acrimoniæ, leuiter quoque non nihil adſtringens. Quamobrem ob hæc omnia incidit, ſimulq; digerit quæ in corpore ſunt recrementa, & ad hæc robur etiam inſtrumentis addit. Idoneum verò etiam ſuppreſſis menſibus, cùm videlicet ob copiam ſimul & craſſitudinem excrementorum, quod ſufficiat, euacuari nequit.

Carya Nuces.

ibidē. c.494 Carya." Arbor tum in folijs, tũ in germinibus, adſtrictionem quandã poſſidet, cæterùm euidẽtem plurimamq; in nucis putamine recenti pariter & ſicco: proinde eo tinctores quoq; vti ſolent. At nos eius expreſſi ſucco, ſimiliter vt merorum & ruborum, in melle decocto, vice ſtomatici medicaminis vtimur: & ad omnia reliqua adhibemus, ad quæ modò dicti ſucci conuenire cenſentur.

Porrò ipſius nucis Id quod edendo eſt, oleoſum eſt, & tenue: itaq; etiã facilè exprimit: & quo diutius reconditum fuerit, magis tale efficitur. Quamobrẽ oleũ ex eo inueterato exprimere liceat: tũc autẽ admodũ etiã fit per halitum euaporatorium. Itaq; quidam eo gãgrænas, & carbũculos, & ægilopas ſanant. Ac non nulli ad neurotrota, hoc eſt neruorum vulnera, vtuntur. Cæterùm ſi recens ſit, C adſtringentis non nihil qualitatis etiam obtinet. At quod imperfectum eſt etiam dum, ac non dum ſiccum, veluti reliqui fructus omnes qui virides ſunt, plenum eſt ſemicoctæ humiditatis. Nucleus tamen eius vbi inaruit, ac vſtus ſit, tenuiũ partium & exiccatorium eſt medicamentum, morſus expers. Eſt & aliud genus nucum minorum, quæ nimirum Ponticæ nuncupãtur, plus habens eſſentiæ terreſtris ac frigidæ: itaq; etiam guſtanti auſterior tum cortex, tum planta, tum fructus apparet: cætera magnę nuci ſimiles ſunt, quæ à quibuſdã vocatur græcè κάρυον βασιλικὸν, Latinè Iuglans. Appellatur autem parua hæc nux à multis λεπτοκάρυον Græcè, Latinè Auellana.

λέπος. i. putamen.

Caucalis.

Caucalis. Quidam Daucum Sylueſtrem nuncupant: eſt enim ei adſimilis guſtu ſimul ac viribus. Excalfacit enim vt ille, & deſiccat. Tum vrinam ciet, & ſale ad repoſitionem conditur.

Carpeſium.

l. 2. t. 2. c. 14. fol. 115. a Carpeſiũ" ſimile eſt vocato Phu, hoc eſt valerianæ, nõ guſtu tãtùm, ſed & facultate, ſed plus hãbet tenuitatis: Proinde magis eo etiã viſcerũ obſtructiones extergit, & vrinam mouet, renesq; calculis degrauatos expurgat. Non tñ eatenus tenuium eſt partiũ, vt liceat loco cinnamomi, ſi non ad manum ſit, vſurpare, ſicuti faciebat Quintus. Præſtantius eſt Ponticum carpeſium Laertio, non D tñ vel ipſum cinnamomi viribus vicinũ eſt, immo non paruo deterius optima caſia. Nuncupatur vtrunq; à mõtibus quibuſdã Pãphyliæ in quibus naſcitur. Ingensq; eius prouentus eſt † in Syria.

† Al. Sidæ, q̃ eſt vrbs Pãphiliæ.

Cenchrum Milium.

ibidē. c.288 Milium" primo ordine refrigerat, exiccat verò tertio exoluto, aut certè ſecundo intenſo: paululum etiã habet tenuitatis partiũ. Ex hac tũ conſiſtentia, tũ tẽperatura, eſu quidẽ planè inter oĩa frumentaria edulia minimum confert nutrimenti. Sed & ventrem deſiccat. Porrò foris impoſitum in ſacculis idoneũ eſt fomentũ ĳs, quæ citra morſum exiccari poſtulant. Et cataplaſmatis modo illitũ exiccare poteſt: attamen admodum friabile eſt, proinde difficilis eſt eius in cataplaſmatis vſus.

Cedrus.

ibidē. c. 160 l. 119. b Cedrus" ſpecie Duplex eſt, altera fruticoſa iuniperis adſimilis, altera arbor nõ exigua. Vtraq; eſt calidæ ſiccæq; temperaturæ tertij quodãmodo ordinis ſecundum vtranq;. Cæterùm Cedrea (vocatur ita cedri oleum) quartum etiã ordinẽ videtur attingere, admodũ calida, ſimul & tenuium partium. Mollem itaq; carnem promptè citraq; dolorẽ putrefacit, ſicut alia omnia, quæ cùm eiuſdem ſint in calfaciendo ordinis, adiunctam etiam habent ſubſtantiæ tenuitatẽ: at in duris, pluſculo tempore, & vix, effectũ poteſt conſequi. Porrò talia omnia medicamẽta Septica vocantur, & Septa: ſed inter ſeſe maioris minorisq; ratione diſſident. Eſt autẽ in hoc genere medicamentorũ ex primo &

infirmiſſimo ordine cedrea: pleraq; enim eorum admodum ſunt efficacia. Talia itaq; & mortuo- E
rum corporum carnes corrũpunt: At cedrea exiccat, ſimulq́; à corruptione tuetur corpora demor-
tua, vtpote humiditates eorũ ſuperfluas depaſcẽs, cæterum ſolida corpora haud attingens. At in vi-
uentibus calor ipſe qui in corporibus eſt, cedreæ vires adaugens, cauſa efficitur, vt teneræ ab ea car-
* aſcaridas. nes deurantur. Nec mirum videri debet, ſi, cùm tanta polleat potentia, lendes, pediculos, & tineas,
* Aſ. auribus. & in corporibus natos vermes, interficere valeat: tum fœtum viuentem quidẽ appoſita interimat,
† ἀτόκιον. mortuum autem eijciat: ſicut ſanè etiam in coitu ſemen, pudendo circũlita. Proinde † partui aduer-
ſum} eſt medicamentum, ſi ſic vtaris, nulli ſecundum. Aliaq́; multa eiuſmodi particulatim efficit.
Itaq; argumentum eſt ipſum valenter excalfacere, ſicut vbi dẽtium foraminibus inſtillatur: ſiqui-
dem dolores eorũ mitigat, ſed & ipſos confringit. Extenuat quoq; oculorũ cicatrices, & viſus hebe
tudini ab humorũ craſſitudine ortæ medetur. Porrò quod eius eſt pinguiſſimum, & ad vnguem
oleoſum, quod ſuſpenſis ſupra eam, dum coquitur, lanis excipitur ac colligitur, tota cedrea tenuius
quidem eſt, ſed minus acre, quanq; non minus excalfaciens. Eãdem quippe rationem habet ad id,
quod reliquum eſt cedreæ, craſſius illud videlicet, quàm oleum ad amurcam: proinde illud, vtpote
Non eſt in antiquis. craſſius, mordax eſt, & {maiore} aperiẽdi facultate præditũ. Itaque vlcera iritat, phlegmonenq; il-
lis excitat. Porrò oleoſa illa cedrea adeo clementibus eſt viribus, vt etiam plebei experientia docti, F
vulnera ouibus occaſione tondendi à forfice facta, illa illita ſanent, ſicut etiam pice humida. V tun-
tur autem ea & ad ouium ſcabiem, & ricinos {Græci κρότωνας vocant.} Porrò Cedrides (nam ita
fructum cedri nuncupant) moderatiores vires obtinent, adeo vt comedi quoque poſſint. Attamen
ſi liberalius ijs vtare, capiti dolorem inferent, ardoremq́; ac morſum in ventre percipies.

Centaurium Maius.

Centaurij" Magni Radix ſicut guſtu contrarias qualitates, ita in vſu contrarios effectus prẹſtat. A.ibidẽ. c. fol.118.f
Guſtu itaque acris ſimul adſtringensq́; apparet cum leuicula dulcedine. At in actionibus acrimo-
nia quidem caliditatis opera oſtentat, menſes prouocans, & fœtum mortuum euellens, viuumq́;
corrumpens atq; eijciens: Adſtrictio verò opera craſſæ terrenæq́; frigiditatis, cùm vlcera glutinet,
& ſanguinem reijcientibus proſit: exhibentur autem eius drachmæ duæ, febrientibus quidem
cum aqua, febri verò liberis cum vino. Porrò ſecundum omnium ſimul qualitatum actionem, ru-
ptis conuulſis, diſpnœæ ſiue ſpirandi difficultati, tum inueteratæ tuſſi, conuenit. Nec enim talibus
euacuare ſolùm, quod præter naturam eſt, oportet, ſed partem quoq; euacuatam roborare ac con-
firmare. Vacuationi itaq; accommoda eſt acrimonia, vtiq; cùm non ſola ſit ac pura, ſed aut dulcedi
ni iuncta, aut certè non prorſum amaritudini: ſiquidem vehementiam tunc atque violentiam miſta G
illi temperata quadam ſubſtantia, cuiuſmodi eſt dulcis, non obtinebit. Porrò ad ea, quæ euacuata
ſunt, roboranda contrahendaq́; adſtrictione eſt opus. Eadem, quæ radix, & Succus ipſius efficit.
Vtunturq́; eo quidam vice Lycij.

Centaurium Minus.

Centaurij" Minoris Radix planè inefficax eſt, ſed caules eius extremi, & potius Folia, q̃ illis in- A.ibid. c.15
hærent, & Flores, vtiliſſima ſunt. Vincit in eis qualitas amara, paululũ habens & adſtrictionis, atq;
ob eiuſmodi temperamentum admodum exiccatorium eſt medicamen, expers mordacitatis. Por-
rò ꝙ omnia talia vtiliſſima ſint, ſuprà commonui, & nunc nihilo ſecius tamen nos repetere tempe-
* Vulnera. ſtiuum eſt, omnes eius particulatim actiones memorantes. Vlcera itaque magna Herbæ ipſius re-
centis illitu glutinantur: & vetuſta, quæq; ægrè ad cicatricem perduci queunt, cicatrice eodem mo
do vtentibus includuntur: Arefacta verò glutinatorijs & deſiccatorijs miſcetur facultatibus, ijs vi-
delicet quæ ſinus & fiſtulas ſanare ſunt natæ, veteresq́ue duritias emollire, tum vlcerum maligna
& cacoethe ſanare. Miſcetur etiam ijs quæ rheumaticis affectibus medentur: in quibus ea medica-
mina præſtantiſſima ſunt, quæ vehementer deſiccantia cum quadam adſtrictione nullã habẽt mor
dacitatem. Decoctum herbæ quidam iſchiadicis infundunt, ceu biliosa & craſſa ducens: nam & ta- H
lia purgat: quanq; cùm adeo vehementer operabitur, vt cruenta euacuet, tunc plus proderit. Suc-
cus porrò eius, cùm adſimilis ſit facultatis, hoc eſt exiccatoriæ & abſterſoriæ, & cætera iam cõpre-
henſa pulchrè præſtare poteſt: & cum melle oculis illinitur: menſesq́ue, & fœtum, appoſitus euo-
cat. Sunt qui ipſum bibendum præbeant & ijs, quibus nerui affecti ſunt, vt qui euacuet, & deſiccet
innoxie quę impleta ſunt: Quippe cum iecinoris quoq; obſtructiones optimè expediat: bonumq́;
ſit lieni indurato remedium foris impoſitum, nec ſecius ſi quis bibere velit.

Ceraſus.

Ceraſus arbor fructum fert nõ paris adſtrictionis in omnibus particulatim plantis participem.
Nam & in harum, ſicut etiã in malorum granatorũ, & malorum, quibuſdam auſtera qualitas, qui-
buſdam vero dulcis, non nullis autem acida exuperat. Quin etiã ipſorũ dulcium ea, quæ non dum
cocta ſunt ac matura, quædam admodũ ſunt acerba, quædam ſimiliter moris acida. Sed in moris
immaturis acida qualitas acerbã exuperat, in ceraſijs non ſemper. Ergo q̃ dulciora ſunt, magis quę
in inteſtinis ſunt, ſubducunt, ſed minus grata ſtomacho ſunt: contra auſtera. Acida pituitoſis excre-
mẽtoſisq́; ſtomachis ſunt apta: ſiquidẽ auſteris magis deſiccãt, & nõ nihil etiã incidũt. Porrò ipſius
arboris Gummi cõem quidẽ oĩbus viſcoſis, & mordacitatis expertibus medicaminibus, facultatẽ
obtinet,

A obtinet,quæ & ad arterías exaſperatas accõmoda eſt:Propría autẽ, ſiquidẽ quod quidã ſcríbunt verum eſt,quòd cum vino bibitum calculis vexatos adiuuat. Nam ſic illi tenuium pariium ineſſet facultas quædam.

Ceratonia.

Ceratonia exiccantis eſt & adſtringentis facultatis,ſicut & fructus eius,quæ Ceratia vocant, non nihil etiam dulcedinis continens. Accidit autem iſtis quiddam ſimile ceraſijs. Nam ſi humida ſumas, magis ventrem ſubducunt: ſicca verò magis ſiſtunt: vtpote cùm humiditatem expirent, & quod eſſentiæ eſt craſſioris,tantùm reliquum habeant.

Ceſtrum Betonica Pſychrõtrophum.

Ceſtrum,aut Pſychrõtrophum, Romanè verò Betonica,vim habet incidendi,vt guſtus indicat. *Al' Pſychotrophon. Amariuſcula enim eſt & ſubacris ipſa herba: id quod oſtendit & particulatim ædita actio. Nam conſiſtentes in renibus calculos rumpit:& pulmonem, pectus, & iecur expurgat abſtergitq́: menſes quoq; ciet, & comitialibus prodeſt: tum rupta conuulſa'que curat: & omnibus beſtiarum morſibus, vlceri illita, auxiliatur. Poſtremo acidũ ructantibus {ὀξυρεγμιῶντας Græci vocant} & iſchiadicis bibita auxilio eſt.

Cecis Galla.

ibid.c. 308. B Galla" quæ Omphacitis nuncupatur,admodum acerbum eſt medicamẽ,pleraq; ſui parte eſſentiæ terrenæ & frigidæ, per quam deſiccat & repercutit fluxiones: ad hæc conſtringit contrahitq́; partes laxas ac languidas: omnibusq́; fluxionum affectibus ſtrenue reſiſtit. Eſto verò tertij in deſiccando,ſecundi autem in refrigerando,ordinis.¦ Altera autem galla, flaua illa & magna laxa'que, & ipſa deſiccat quidẽ, ſed tanto minus,quanto minus acerbæ qualitatis eſt particeps. Cocta itaque per ſe,ac deinde trita,cataplaſma eſt non inſtrenuum ſedis phlegmonarum,ac procidentiarũ. Porrò coquenda eſt, ſi modica opus ſit adſtrictione, in aqua: ſin vehementiore, in vino:ac ſi augere inſuper adſtrictionem ſit opus,vino vtare etiam auſteriore. Hanc ruſtici noſtrates Οἰνοκηκίδα,quaſi vinigallam dicas,nominant. Deniq; gallæ Combuſtæ ſanguinis reprimendi facultatem acquirunt, ac nimirum etiam calorem & acrimoniam ex vſtione aſſumunt: ſunt'que ijs quæ ignem expertæ non fuerint,tum ſubtiliorum partium,tum maiore deſiccandi poteſtate. Cæterùm,cùm ad ſanguinis ſuppreſſionem præparare eas voles, carbonibus impoſitas, dum vndequaque candeant, aceto aut vino extinguere oportebit.

Cera.

ibid.c. 194. c 462. Cera" quodammodo medium tenet calfacientium,refrigerantium,humectantium,& deſiccan-
C tium. Habet verò quiddam etiam craſſarum partium,atq; emplaſticum: quamobrẽ non modo exiccare, ſed & per accidens humectare videri fortaſſis poterit, perſpirationes videlicet prohibens. Quamobrem aliorum medicamẽtorum tũ excalfacientiũ,tum refrigerantiũ,materia eſt: Ipſa autẽ per ſe ex genere fuerit debiliter concoquentiũ:nec tñ intrò in corpus aſſumptorum,ſed foris impoſitorum. Habet enim paulum quiddam digerentis calidæq; potentiæ,quæ plurima melli inerat.

Cici Ricinus.

Ricini Fructus quemadmodum purgat detergit ac digerit,ſic quoq; Folium, ſed vndequaque debilius. Oleum quod ex ſemine conficitur, tum calidius eſt, tum tenuiorum partium, quàm eſt oleum commune,ac proinde {potentius} quoque digerit.

Cinnamomum.

A.ibid. c. 124. Cinnamomũ"ſummè tenuiũ eſt partiũ,nõ ſummè tñ calidũ,ſed ex tertio † quodãmodo ordine. †*Deeſt in impreſſis codici. Græc. & in antiqua interpret.* Nihil autẽ ęquè deſiccat eorũ q̃ pari ſunt excalfaciendi facultate,propter tenuitatẽ ſcilicet eſſentiæ. At Cinnamomis eſt velut imbecillũ cinnamomũ: nõ nulli ipſam Pſeudocinnamomũ nuncupant.

Circea.

Circeæ herbæ Radicem ſcribit Dioſcorides ex vino dulci potã ſecundas purgare: eſt enim bo-
D ni odoris,& calfactoria. Semen autẽ eius in ſorbitione exhibitum ad lactis generationem conducit.

Ciſthus.

A.l. 2. t.¦2. c. 111.fo.111.a.b Ciſthus," aut Ciſtharus, frutex eſt guſtu adſtringens,¦omnibusq́; particulatim operibus. Porrò Folia, & parua Gemina trita adeo deſiccant adſtringuntq́;, vt vulnera glutinare valeant. At Flores magis ſunt efficaces,adeo vt cum vino poti dyſenterias,ventris imbecillitates,fluxus'que ac humiditates ſanent. Cataplaſmatis ritu illita vlcerum putredinoſa iuuant: Eſt enim facultas eorum non inſtrenue deſiccans,fere'que ſecundi exceſſus à temperatis abſoluti. Adeo verò frutex hic frigidus eſt, vt tepidi caloris ſit particeps. Porrò Hypociſthis, quam vocant,multo eſt magis adſtrictoria q̃ folia,admodum efficax remedium ad omnes fluxionum affectus, puta ſanguinis reiectiones,profluuia muliebria,cœliacos,dyſentericosq́; affectus. Quin ſi quam partem roborare conſilium ſit,quæ videlicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur ac firmitatem illi non ſegniter addit. Sic ſanè ſtomachicis epithematis,hepaticis'que,commiſcetur: & ex viperis confectis antidotis inditur,nimirum quo corpora confirmet ac roboret.

Ciſthus.

A. ibid.c. 422. Ciſthus"aut Ladanũ. In calidioribus regionibus hic Ciſthus proueniẽs,tametſi haud alius ſit genere q̃ qui apud nos naſcitur, eximiũ tñ à regione ac peculiarẽ digerentemq́; caliditatẽ nactus eſt:

atq; vtroq; à noſtrate differt, tum quia frigiditatem depoſuit, tum quia calorem aſſumpſit. Itaq; cætera quidē huius ciſthi, illis quæ in noſtrate viſuntur, ſimilia ſunt. Verùm Ladanum quod vocant, ex eo prouenit, medicamētum primo exceſſu iam quodammodo completè calidum, vt videlicet & ſecundum attingat, habens etiam adſtrictionis paululum: Ad hæc ſubſtantia tenuium partium, ac proinde emolliens ſiue malacticum, pariterq; moderate digerens, ac videlicet etiā συμπεπτικὸν hoc eſt concoquens. Itaq; mirandum non eſt, ſi peculiariter ad vteri vitia conueniat, quādoquidem ad dicta paulum quiddam adſtrictionis obtinet. Quocirca diffluentes capillos retinet: nam quicquid ad radices eorum praui humoris ſederit, id omne abſumit: tum meatus quibus infixi ſunt, cōſtringit cōtrahitq; adſtrictione. Cæterum alopecias, & ophthalmias ſiue lippitudines, ſanare non poteſt, vtpote grauiores vires, quàm quæ ladano inſunt, poſcentes: quippe proueniunt iſta ex prauis ſuccis lentis craſſisq;, quos ſecantia ac digerentia medicamenta potiſſimum euocant atq; euacuant. Cæterū tenuium partium ſint facultatis oportet, & minime adſtringentis, non tamen vſqueadeo tenuium partium, & deſiccatoriæ, vt nimio plus deſiccent, vnáq; cum collectis inibi ſuccis præter naturam, naturalem quoque humiditatem incrementa pilis ſuppeditantem abſumant. Nam ſic non tantùm alopecia liberabunt, ſed & caluitiem afferent. Sed hæc ad curandi rationem pertinent.

*Arbitror legēdū eſſe ophiaſes, quandoquidem de pilorū affectib⁹ ſermo ipſi ē. Quī & Auicen. cap. de Ladano videt̃ habuiſſe hanc lectionem Adde qđ ophtalmia eā nō expoſcit curationem.

Cissos Hedera.

Hedera " ex contrarijs compoſita eſt facultatibus. Habet enim quiddā adſtringentis ſubſtantiæ, quam terrenam & frigidam eſſe oſtendimus: habetq; etiam non nihil acris, quam calidam eſſe vel guſtus comprobat: nec deeſt tertia, aqueam nanq; ſubſtantiam quandam tepidam obtinet certè, ſi viridis ſit. Siquidē dum areſcit, hæc prima exhalet neceſſe eſt: manetq; quę terrea & frigida adſtringensq;, & ea quę calida & acris. Viridis autem, Folijs eius in vino decoctis, vlcera grandia conglutinat: quæ'que maligna ſunt, ad ſanitatem reducit: tum igne factas exulcerationes cicatrice includit. Porrò cum aceto decocta folia lienoſis proſunt. Flores autem quodammodo validiores ſunt, vt ad læuorem redacti cum cerato ambuſtis conueniant. Præterea Succus medicamentum eſt errhinon, {hoc eſt, in nares fuſum, capiti purgando idoneum:} tum vetuſtas aurium fluxiones ſanat: ad hæc vlcera vetera tum in auribus, tum in naribus. Porrò ſi acrior appareat, vt roſaceo aut dulci oleo miſcetur. Lachryma eius pediculos interimit, pilis nudat, vſqueadeo calidæ poteſtatis, vt obſcure adurat: eſt enim velut aqueus quidam liquor, ſicut aliæ omnes lachrymæ.

A. l. 2. c. 2. & 169. f. 119. g

* Al. vulnera.

Clinopodium.

Clinopodium excalfaciendi vim obtinet, ſed non dum adurendi: eſt verò etiam eſſentia ſubtiliū partium. Ponatq; ipſum quiſpiam in tertio ordine tum excalfacientium, tum reſiccantium.

Clematis.

Clematidis Folia acrem & adurentem ſiue cauſticam facultatem obtinent, adeo vt & lepras excorient. Fuerit itaq; in quarti ordinis excalfacientiū initio. Vocatur autem Clematis & Daphnoides, quod quidam Myrſinoides, alij Polygonoides appellitant. Cęterùm id nequaquam exulceratorium eſt aut acre, ſicut quod ante dictum eſt: immo profluuijs ac dyſenterijs cum vino potū prodeſt, dentiumq; dolores manſum mitigat, tum vteri quoq; doloribus in peſſo admotum vſui eſt: tātum abeſt, vt perinde vrat aut vlceret, ceu illud ſuperius. Sed ſummè nobis ſuſpiciendus Pamphilus ille ſicuti in reliquis nugatur de ijs, quæ nunquàm vidit, literis ea mandans, ſic hęc ambo in vnū confudit. At Dioſcorides vtriuſque in quarto meminit, & eius quæ ſimpliciter vocatur Clematoides, idq; in fine libri: & alterius, ſed in principio. Quamobrem non eſt neceſſe, vt ego rurſum notis ſuis vtrunque depingam, ſicut nec in alijs feci.

Cnicus.

Cnici " Semine duntaxat ad purgationes vtimur. Tertij eſt ordinis excalfacientium, ſiquis foris eo vti volet. A.ibid.c. 159.

Coccus Cnidius Granum Gnidium.

Granum Gnidium & ipſum quoque purgat: ſed acris eſt adurentiſq; facultatis.

Coccos Baphicos Granum Tinctorium.

Granum " Tinctorium adſtringentem ſimulq; amaram qualitatem poſſidet. Vtraq; ſine morſu deſiccat. Proinde ad ingentia vulnera congruit, & ad neruorum vulnerationes. Sed tunc ipſum quidam cum aceto terunt, alij cum oxymelite. A.ibid.c. 718.

Coccymelea Prunus.

* *Al. Coccomelea.*

Pruni " Fructus ventrem ſubducit, recens quidem plus, aridus minus. Cæterum haud ſcio, cur Dioſcorides pruna damaſcena ſiccata ventrem ſiſtere dicat, cum & ipſa palàm etiam ſubducāt, minus tamen quàm quæ importantur ex Iberia: ſiquidem damaſcena magis adſtringunt: at quæ Iberia fert, dulciora ſunt, Quin & ipſæ Arbores fructibus proportione reſpondent. Minus enim adſtringunt, quæ in Iberia naſcuntur, magis verò quæ Damaſci. Cæterum vt in ſumma dicam, quorum in folijs aut germinibus adſtrictio quædam ineſſe apparet manifeſta, ijs decoctis phlegmonæ in columella aut tonſillis exiſtentes idoneè colluuntur. Porrò Agreſtium Fructus euidenter adſtrictorius eſt, ventremq; ſiſtit, Nominatur autem hæc planta in Aſia Prumnum. Gummi autem arboris, ſunt, qui dicant cum vino potum lapides confringere: cum aceto, puerornm ſanare lichenas, Ac ſi id præſtat, clarum eſt incidentem tenuium'que partium illi facultatem ineſſe. A.ibid. c. 532.

Colla

A *Colla Gluten.*

.ibid. c. 202. Gluten," quod ad libros præparant ex ſimilagine & gáro*, emplaſticæ concoctoriæq́ facultatis eſt, quibuſcunque ipſum partibus illinas. * Ant. codices legũt γύρεως i. pollinẽ. & ita vet⁹ interpres, Oribaſius, Aetius, & Paulus.

Colocynthe Cucurbita.

.ibid. c. 175. l. 120. c Cucurbita" humidæ frigidæq́ temperaturæ eſt, vtraq; qualitate ſecundi ordinis. Quocirca ramentorum eius Succus ad aurium dolores cum phlegmone iunctos cum roſaceo vtilis eſt. Sic tota quoq; illita calidas phlegmonas mediocriter refrigerat. In eſu autẽ humida eſt, & ſitim propellens.

Colocynthis.

.ibid. c. 127. Colocynthis" guſtu amara eſt. Sed quæ illi amaritudinis dum potatur adſunt opera, ea euidenter efficere nequit ob purgatoriam facultatẽ, quã validã in ſeſe cõtinet: nimirum cũ ijs, quę purgat, antè & ipſa per aluum excerni præuertens. Viridis ipſius Succus intritus iſchiadibus prodeſt.

Comarus Arbutus.

Arbutus arbor ipſa qualitate acerba vnà cum fructu eſt. Eum Memecylum nuncupant. Eſt autem hic & inſenſus ſtomacho, & capiti dolorem commouens.

Commi Gummi.

.ibid. c. 310. B Gummi" lachryma eſt cõgelata concretaq́ in truncis arborum ipſam producentium: velut reſina quoq; in multis viſitur, quæ reſinam proferre poſſunt. Eſt autem exiccatoriæ emplaſticǽque potentiæ. Proptereáque aſperitatibus medetur.

Conia Lixiuium.

.ibid. c. 188. l. 121. c Lixiuium," quòd velut ablutio eſt cineris, ſic nominatur. Porrò omnium maximè tum abſterſorium tum exiccatorium illud eſt, quod ex cinere ficus & tithymallorum efficitur: feréque ſepticæ ſeu putrefacientis eſt facultatis: quæ cuiuſmodi ſit, in quinto volumine expoſui.

Conyza.

Coniza & Maior, & Minor, adſimilis ſunt, tũ tẽperaturę, tũ facultatis, guſtu amarę & acres apparẽtes. Excalfaciuntq́ admodum luculẽter, ſiue quis folia cũ teneris ramulis (eſt enim fruticoſa plãta) parti cuipiam illinat: ſiue vbi in oleo coxerit, eo vtatur, ſiquidẽ concuſſiones ſiue rigores per circuitum redeuntes tale ſanare oleum videtur. Flores quoq; eorum adſimilis ſunt facultatis. Itaque quidam & ipſos cũ folijs tritos in vino bibendos exhibẽt ad mẽſes fortiter ducendos, eijciendṹque fœtum. Eſt & Tertium conyzæ genus in locis humidioribus proueniens, vtriſq; illis tum graueolentius, tum imbecillius. Sed primæ memoratæ tertij ſunt ordinis in excalfaciendo exiccandóque.

C *Coriannon ſeu Corion Coriandrum.*

.l. 2. t. 2. c. 39. fol. 115. h Coriannon," ſiue Corion, aut vtcunq; vocare lubet. Vetuſtiores Græci Coriannon nominabãt: at recentiores medici omnes Corion appellitant, ſicut & Dioſcorides, refrigeratoriam eſſe herbam ipſam dictitans, ſed perperam. Siquidem ex contrarijs facultatibus conſtat & compoſita eſt, plurimum habens eſſentiæ amaræ, quam oſtendimus eſſe tenuium partium, & terrenam calidã: nec parum etiã aqueę humiditatis obtinet, quæ tepentis eſt facultatis: his adiũctum eſt quoq; adſtrictionis pauxillum. Ex quibus omnibus varie quidem agit ea, quæ ſcribit Dioſcorides, ſed non tantum ex refrigeratione. Cæterum ego cuiuſq; particulatim actionis cauſam enarrabo, tametſi propoſitum fuerat mihi meam vnius duntaxat hoc in libro ſententiam expromere. Sed forte nihil obſtabit, immo, ſi verum fatendum eſt, † proderit non nihil ſuperiores methodos, quæ in paucis medicamentis ſunt dictæ, hic repetere. Primùm ergo non Dioſcorides tantum, ſed & alij complures medicorum, indeterminatè de morbis pronunciant: ſicut ſanè hac quoque tempeſtate non paucos inuenias medicos vel inſignes, prętér alia, hac in re turpiſſime hallucinantes. Interdum" enim atra, liuida, frigidaq́ reddita parte, quæ eryſipelas habuit, nec amplius refrigerantia poſcente pharmaca, ceu antea, ſed ea quæ infixum parti prætér naturam humorem eliciant, hi refrigerare perſeuerant: interD dum autem ad digerentia tranſeunt, eáque eryſipelas ſanare dicũt. Et ſanè etiam ſcribunt incipientibus quidem etiamnum, atque gliſcentibus, creſcentibuśue eryſipelatis alia medicamenta, declinantibus vero ac flacceſcentibus alia. Sed ita res non habet. Neque enim eryſipelas etiam vocari debet, poſtea quàm inflammatio eius, & feruor, ac bilioſum illud abierint: † neque quæ facultate ſunt frigida, neque quæ illa ſanant, remedio eſſe putandum. Sed velut ſi vel in initio protinus aut percuſſis, aut alia de cauſa quauis, tumor in parte quapiam aut liuidus, aut niger extiterit, eum eſſe frigidum affectum exiſtimabis, & quæ digerant excalfaciant́que, poſcere: Ad eundem, opinor, modum, ſi calida affectio in frigidam reciderit, negligenda quidem prior eſt, ſed ſecunda alio appellandam nomine: aut ſi diſplicet nominis mutatio, ſaltem, ſicut quidam alia ſcribunt principij, alia declinationis remedia, haud ſanè cenſendũ frigida eſſe declinationis remedia. Concedendum ſanè eſt, ſi cui ita placet, vt talis affectio etiam eryſipelas vocetur: ſed eam etiam calidam dicere vbi iam refrigerata eſt, id verò neutiquam concedendum. Itaque ne, quod tunc ei auxilio eſt, refrigeratorium eſſe credamus, ſicut Dioſcorides Coriandrum, quòd cùm pane aut polenta, vt ipſe inquit, eryſipelas curet illitum. Nam quod ad vnguem eſt eryſipelas, quod vtique inflammatum eſt & flauum, haud vnquam ſanare queat cum pane Coriandrum, ſed illud quod iam refrigeratum eſt. Proinde nos ſuperioribus voluminibus, cùm determinata ac definita experientia, cuiuſque

† Al. ex antiqs Grę. ea quæ in hunc modũ in paucis medicamẽtis dicũtur, iuuabũt aliqd, ac rememorabũt ſuperiores methodos.

† Al. neq; quæ has affectiões ſanãt, facultate frigida eſſe putandum eſt.

.l. 2. t. 1. c. 1. l. 92. a

medicaminis facultatem explorandum cenſuimus,ꝙ̃ maximè fieri poſſet ſimpliciſſimum eligi affe- E
ctum conſuluimus. At pleriq; medici, neq; ꝙ vel plurimi morborum protinus ab initio compoſiti inuadant,norunt:neq; ꝙ alius affectus ſit eryſipelas exactum: alius verò is qui vocatur ab omnibus nobis vſitatè,vt à veteribus quoque,phlegmone:alij autem inter hos medij plurimi,partim vt ſic dicam, eryſipelata phlegmonode, partim phlegmonæ eryſipelatodeis:ac inuenias non nunquam vbi neutrum vitiat,[illegible] ad vnguem paria ſint:quin etiã non nunquam œdematodes eſſe eryſipelas cõſpicitur,ſicut aliud ſcirrhodes: vt compoſitorum morborum non paruus aceruetur numerus. De quibus copioſius cùm alibi diſſeruimus, tum in curandi rationis voluminibus. Dicetur autem & nunc,quoad ſaltem eorum meminiſſe neceſſe eſt, ꝙ exactum eryſipelas haud vnquam ab antedicto cataplaſmate curari poſſit. Voco autem exactum, cùm à bilioſa fluxione pars impleta fuerit. Porrò ꝙ longè à refrigeratione abſit Coriandrum,vel ex ijs quæ ipſe ſcripſit Dioſcorides, diſcere liceat.Nam chœradas ſiue ſtrumas cum eregmo ſiue lomento,inquit,diſcutit.Porrò ꝙ nullum refrigerantium medicamentorum idoneum ſit diſcutiendis chœradibus, vel ipſum Dioſcoridem non dubitaturum arbitror,quippe qui ſexcenta ſcripſerit medicamenta chœradas ſanare potentia,quæ omnia tum temperie calida tum actionibus digerentia eſſe confeſſus eſt.

Coronopus. F

Coronopodis ″ Radix cœliacis prodeſſe creditur manducata. A.ibidẽ. c. 56

Coſtus.

Coſtus ″ leuiculam planè amaram,plurimam autem acrem & calidam, in ſe qualitatem ſimul & facultatem continet,adeo vt etiam exulceret. Vnde ex oleo corpus eorum quibus per circuitum rigor inuadit,ante acceſſionem illo confricant:ſic verò etiam in reſolutis,& iſchiadicis: atque in ſumma in quibus excalfacere partem quãuis, aut ex alto in ſuperficiem extrahere quippiam eſt opus, ad coſtum confugitur.Eadem de cauſa vrinas menſeſq; prouocat:& ad rupta,conuulſa,ac laterum dolores congruit.Porrò ob amaritatem quæ illi ineſt,lumbricos latos necat. Ob eandem & ad contractas velut ex Sole maculas {ἐφήλεις Græci vocant} cum aqua aut melle vſurpant. Ineſt item flatuoſa quædam illi temperiei humiditas,per quam & venerem excitat cum vino mulſo. A.ibidẽ.c.16 fol.119.b.c

Cotyledon Vmbilicus Veneris.

Cotyledon facultatis miſtæ eſt,nẽpe humidæ ſubfrigidæ, & cuiuſdam obſcurè ſubadſtringentis, & cum ea leuiter amaræ. Vnde refrigerat,repercutit,abſtergit,& diſcutit.Itaque phlegmonas eryſipelatodeis,& eryſipelata phlegmonode, curat: & maximè ſtomachi ardore æſtuantis admodũ vtile eſt epiplaſma.Putantur Folia cum radice manducata calculos confringere,& vrinam mouere. G

Crania Cornus.

Corni ″ arboris Fructus admodũ acerbus eſt,eſui aptus.Itaq; mirũ videri non debet ipſum valẽter ventrẽ reſtringere,ſicut & meſpilla.Folia quoq; & Germina guſtu acerba ſunt,valẽterq; deſiccãt.Itaq; maxima vulnera glutinare poſſunt,potiſſimum durorũ corporum:At paruis vulneribus & mollioribus corporibus potius contraria ſunt:nam nimiũ ea contendunt, ac plus ſatis deſiccant. A.ibidẽ. c 315

Crambe Braſsica.

Braſſica ″ Eſculenta deſiccãdi vim habet tum eſa,tũ foris impoſita,non tñ etiam admodũ acrem. Alioqui & vlcera glutinat, & maligna vlcera ſanat, præterea phlegmonas iã induratas ac ægrè ſolubiles,& id genus quoq; eryſipelata. Eadem facultate epinyctidas & herpetes ſanat.Habet quiddam etiam in ſe abſterſorium,quo lepras curat,Porrò Semen eius potũ lumbricos interficit, maximè braſſicæ Ægyptiæ, quanto ſcilicet temperatura ſiccior eſt. Sanè amaræ qualitatis particeps ſemen eſt,ſicut videlicet omnia alia medicamenta quæ ad lumbricos idonea ſunt. Secundum eãdem facultatem ephelidas,& lentes,& quæcunq; modicam abſterſionem poſtulant,adiuuat.Porrò caules braſſicæ cõbuſti Cineres efficiunt admodum deſiccantes, vt videlicet iam & cauſticã ſiue adurentem vim participent.Hac ratione ei veterem adipem comiſcentes, ad inueteratos laterum dolo- H res,& ſi quid eius fuerit generis,adhibent:nam valenter digerens pharmacum efficitur. A. l. 2. t. 2. c 139. fol. 115.

Crambe Agria Braſsica Agreſtis.

Braſſica ″ Agreſtis quodãmodo calidior ſicciorq; domeſtica eſt, ceu alia,ꝓpemodũ omnia agreſtia ſui generis domeſticis ſecundũ vtranq; hanc facultatem valentiora ſunt. Quamobrẽ neq; intra corpus citra noxã ſumitur,vt quę longius ab humana receſſerit tẽperatura. Eadem de cauſa & guſtantibus amarior eſt ꝙ̃ domeſtica: quanꝙ̃ domeſtica quoq; acrimoniæ non nihil & ſubamaritudinis cõtineat:ſed vtranq; habet agreſtis validam: quare etiã extergit & digerit ꝙ̃ domeſtica valẽtius. A.ibidem.

Crambe Thalattia Braſsica Marina.

Braſſica ″ Marina ſupra ꝙ̃ ꝙ ventrem deijciat,vtpotè ſubſalſa & ſubamara guſtu, fuerit ſanè etiã ad externos corporis vſus,& ad omnia ea,ad quæ tales qualitates accommodantur, idonea. A.ibidem.

Cratæogonos.

Cratæogoni herbæ Fructus & acris guſtanti eſt,& † vtenti frigidus, ſimilis milio.

Crethmon.

Crethmon guſtantibus ſalſum quodammodo eſt cum paucula amaritate: quamobrem vis eius eſt exiccatoria & abſterſoria. Vtraque tamen imbecillior ei eſt quàm in amaris.

† σφοδρῶς χρωμένοις, eſt in ĩpreſsis cod. i. vtenti vehementer. Vt vertit vetus ĩterpres. Scio equidẽ apud Paulũ ĩ aliquibus codi., legi ψυχρὸς.i. frigidus. Vt noſter interp̃s trãſtulit: antiquiſsimi tamẽ libri habent σφοδρῶς: intelligendumq́; eſt, quòd vehemẽter ſit acris, queadmodum et Dioſcorides dixit. In Oribaſio legitur; καρπὸς δριμύς ἐστι καὶ σφοδρὸς.i. fructus acris eſt & vehemens.

A *Crithe Hordeum.*

..ibi. c. 530. Hordeum″ primi eſt ordinis in exiccando & refrigerando: habet etiã pauxillũ abſterſionis. Paulo etiam plus deſiccat quàm farina fabacea, cui non inſint cortices: Cætera vero ſimilia ſunt foris vtentibus: in cibo autem hoc fabis præſtat, quòd flatuoſam naturã exuat: fabis, quantũcunq; coxeris, flatuoſa natura remanet, ſunt enim craſſioris eſſentiæ hordeum: quãobrem eo plus etiam alunt. Porrò quoniã vtrunq; paulũ modò à medio receſſit, multo ſunt vſui: nã alia medicamenta multis alijs miſcentur ceu materiæ quædã. Itaq; etiã cera & oleum non paucis medicamentis coniunguntur. Alphiton vero, hoc eſt Polenta, multo plus hordeo deſiccat.

Crimnon.

Crimnon. Quod craſſarum partium eſt tum in tritici, tum in zeæ farina, ita appellari conſueuit. Plus nutrit q̃ polenta, ſed ægrius concoquitur. Porrò Sorbitio quam ex eo conficiunt, Polentos nuncupatur, eaq; ſi ex zea conficiatur, leniter ventrem ſiſtit, ac magis ſi frigatur.

Crinos Lilium.

..ibi. c. 436. Lilij″ Flos temperaturã miſtã obtinet, partim ex eſſentia tenuiũ partiũ ac terrena, ex qua vtiq; habet vt guſtu ſit amara: partim ex aquea, eaq; temperata. Itaq; ẽt quod ex eo conficitur Oleũ ac B vnguentũ, citra morſum digerendi ſimulq; emolliendi facultatẽ obtinet: vnde fit vt vteri duritiebus ſit aptiſſimũ. Porrò Radix Foliaq; per ſe trita deſiccant & abſtergunt, & digerunt moderatè: proinde quoq; ambuſtis cõpetunt: ſiquidẽ hæc quoq; moderatè deſiccantẽ extergentẽq; facultatem poſtulãt. Radicẽ ergo toſtã, ac deinde cũ roſaceo contritã ambuſtis, quoad obducatur cicatrix, imponunt: quippe cum alioqui & aliorũ vlcerũ omnium bonũ ſit inducendæ cicatrici remedium. Quin etiã vteros emollit, menſes´q; prouocat. Folia vero præcoquentes, & ipſa ad obductã vſq; cicatricẽ imponunt, non in ambuſtionibus duntaxat, ſed alijs quoque vlceribus. Sed & ſunt qui aceto ea condientes ad vulnera ſuo tẽpore vtantur. Plus tamen ineſt abſtergentis facultatis in radice q̃ in folijs, quanq̃ tamen nec in ea ipſa multũ inſit, ſicut prædiximus: nã primi ordinis abſtergentiũ eſt medicaminũ. Itaq; cũ aut vitiligines, aut pſorã, aut leprã, aut achoras, aut aliquid id genus, extergere volumus, cõmiſcemus illi aliquid aliorũ medicaminum validius extergentiũ, cuiuſmodi eſt & mel. Cæterũ ſi id moderatè illi ac conuenienter admiſceatur, & ad neruorũ diuiſiones cõpetit, & ad alia vniuerſa quæ valenter exiccari poſtulant abſq; morſu. Repoſuimus vero etiã quandoque & foliorũ Succũ cũ aceto & melle coctũ: ſuccus quinq; partibus plus vtroq; erat. Eratq; inſigne medicamen ad omnia ea, quæ valenter exiccari poſtulant abſq; morſu, ceu vulnera omnia ingen- C tia, & maximè quæ in capitibus muſculorũ eueniunt: tũ ad ea vlcera quæ nimis mollia ſunt, & diuturna, atq; ægre ad cicatricẽ perducuntur. Sed hæc iam ad medicamentorũ cõponendorũ inſtitutũ attinet, à quo q̃tum licet, abſtinere in præſentia adnitor: cæterũ rerum ipſarum natura ſæpenumero vt attingam adigit: celeriter vero relinquenda ſunt, atq; ad propoſitum reuertendum.

Crocodilium.

Crocodilij Semen acre eſt, atque odoratũ, vrinam menſeſq; ciens. Itaque facultatẽ habuerit calidam, digerentem, & exiccantẽ. Succus tum caulis, tum ſeminis, vt quæ ſimilis ſint facultatis, nephiriticos adiuuat. Radix pectoris excreationibus valenter conducit, minus quidẽ q̃ ſemen acris, non tamen minus amara. Trahit vero etiam per nares ſanguinem.

Crocus.

A. l. 2. t. 2. cap. 26. f. 113. f. g Crocus″ paulum etiã adſtringens quid obtinet, quod terreum frigidũ oſtendimus: ſed ſuperat in eo calfaciens & qualitas, & facultas: vt tota eius eſſentia ſecundi ſit ordinis excalfaciẽtium, & primi exiccantium. Proinde concoquendi quoq; vim quandã obtinet, adiuuãte ſcilicet in hoc & paucula illa adſtrictione. Quippe quibus medicamentis, cùm non admodũ excalfaciant, paucula adeſt adſtrictio, ea parem facultatẽ habent eſſentijs emplaſticis vocatis: quas cum iunctas eſſe caliditati D non vehementi contigerit, pepticas hoc eſt concoquentes, eſſe oſtendimus.

Crommyon Cæpa.

A. ibi. c. 119. Cæpa″ ex quarto eſt ordine excalfacientiũ: eſſentia eius potius craſſarũ eſt partium: Vnde etiã hæmorrhoidas aperit tum appoſita, tum cũ aceto inuncta. In Sole alphos abſtergit: tum alopecijs attrita pilos alcyonio citius reſtituit. Porrò ſi Succũ eius exprimas, quod reliquũ eſt, admodũ terreæ ſubſtantiæ eſt, eiuſq; calidæ: at ſuccus aqueæ aereæq; caliditatis. Hic igitur ijs qui ſuffuſi ſunt, aut aciem oculorũ obtuſam præ craſſitudine humorũ obtinent, inunctus prodeſt. Ex huius tẽperatura tota cæpa flatuoſa eſt mãducata. Itaq; quæ tẽperatura ſunt ſicciore, minus flatuum generant.

Cyamos Faba. †

A. ibi. c. 240. fol. 126. d Faba″ in vtroq; medij temperamenti proximè eſt in exiccando & refrigerando. Caro eius paulum quoque abſtergẽtis facultatis continet, ſicut Putamen nõ nihil adſtringẽtis. Idcirco medicorũ non nulli totã fabam cũ oxycrato decoctam dyſentericis, cœliacis, vomentibus {quos ἐμετικοὺς nominant,} exhibuerunt. Porrò vt edulium, flatulenta eſt, ac coctu difficilis, ſi quid aliud: excreationibus ex thorace & pulmone idonea: Vt medicamentum vero foris impoſita, deſiccat innoxiè. In podagricis ea ſæpenumero vſi ſumus ex aqua decocta, & ita adipi ſuillo admiſta. Ad neruorum tum cõtuſiones, tum vlcerationes, farinã eius ex oxymelite impoſuimus. Ad eos quos ex ictu iam

† *Dioſc. in calefaciendo, & melius quia medium inter cõtraria, iam vero ſiccare et refrigerare nõ cõtrariantur, niſi et & hic & apud alios Galeni ſectatores pro ξηραίνειν legere malumus θερμαίνειν*

phlegmone

phlegmone occupauerat, cum polenta. Sed & teſtium & vberum aptum eſt cataplaſma: nam hæ E
partes cùm phlegmone tenentur, moderatè refrigerari amant, maximè cùm vbera ex lacte in ipſis
concreto phlegmonen patiantur. Quin lac quoq; ab eo cataplaſmate extinguitur: Sicut puerorum
pubes farina fabacea illita plurimo tempore glabra ſeu impubis permanet.

Cyclaminos Rapum ſiue Tuber terræ.

Cyclamini'' varias vires poſſidet. Nam & abſtergit, & incidit, & ora venarum aperit, & attra- A. l. 2. t. 2. c. 271. fol. 129.
hit, & digerit. Clarum id eſt ex particularibus operibus: Nam Succus eius hæmorrhoidas reſerat,
violẽterq; ad ſeceſſum prouocat in crocyde ſiue floccis appoſitus. Sic ẽt facultatibus, phymata, ſtru-
mas, aliasq; omnes durities digerentibus, cõmiſcetur: ac ſuffuſis cum melle illitus competit, ad hæc
quoq; per nares expurgat. Adeo vehemens eius facultas eſt, vt abdomine illito ventrem ſubducat,
& fœtus interimat: nam & alioqui validum interimendo conceptui medicamen eſt, in peſſo appo
ſitus. Tota autem Radix ſucco imbecillior eſt, quanq̃ & ipſe vehemens ſit. Nam & menſes ſiue
epota, ſiue appoſita euocat: & aurigini prodeſt, non modò ipſum viſcus expurgãs, ſed ẽt quæ in to-
to corpore bilis fuerit, eam per ſudorem eijciens. Proinde ſanè poſt potionem, ſudoris adiuuanda
omnino prouocatio eſt. Modus eius bibendi eſt drachmarum trium, ſiue cum melicrato, ſiue cum
paſſo. Cutem detergit cum in alijs, tum ꝙ alopecias, ephelidas, omniaq; exanthemata ſiue efflore- F
ſcentias, curet. Lienem quoq; induratum iuuat emplaſtri modo illita tum recens, tum arida. Sunt
qui radicem ſiccam aſthmaticis ſeu anhelantibus exhibeant. Porrò Altera cyclaminus, quam qui-
dam Cyſſanthemon nominant, propterea ꝙ cyſſo hoc eſt hederæ, flore ſit aſſimilis, Radicem qui-
dem inutilem habet, ſed Fructum admodum efficacem. Nã hic cũ vino albo pluribus diebus duo-
bus cyathis potus lienes ſanat, vrinas mouens, ac ventrem ſubducens: ſecundas quoque eijcit, &
aſthmaticis prodeſt. Qualitas eius guſtanti acris eſt, & ſublenta.

Cyminum Cuminum.

Cymini'' Semine maximè vtimur, quemadmodum aniſi, liguſtici, cari, petroſelini. Eſt vero & A. l. 2. t. 2. c. 136. b
facultatis excalfacientis, ſicut illorum vnumquodq;, tum vrinam mouentis & flatum extinguentis,
ex tertio ordine excalfacientium.

Cynosbatus Sentis Canis.

Cynosbatus. Huius fruticis Fructus non ſegniter adſtrictorius eſt, Folia vero mediocriter. Itaq;
particularis eius vſus haud ignotus eſt. Cauendum ab eo quod in fructu eius, lanæ ſpeciem habet,
ceu arteriam vitians.

Cypariſſus Cupreſſus. G

Cupreſſi'' Folia, Germina, Pilulæ recentes & molles magna vulnera conglutinant in duris cor- A. ibi. f. 117.
poribus. Ex quo clarum eſt ꝙ reſiccãdi vim habeat abſq; inſigni acrimonia, aut caliditate, ſicut cer-
tè & guſtus teſtificatur: apparet enim in ea leuis quidẽ acrimonia, ſed plurima amaritudo, multóq;
etiam plus acerbitatis in tota planta. Tanta ei ineſt acrimonia caliditasq́;, quanta ſatis ſit deducen-
dæ in altum acerbitati, ac nullam tamen mordicationem, aut caliditatem in corporibus efficiat. Pro-
inde in alto latentes in flaccidis putreſcentibusq́; affectibus humiditates, innoxiè tutóq; depaſci-
tur atq; abſumit, cũ quæ excalfaciunt ſimul deſiccantq́;, eas quidẽ quæ contentæ ſunt, abſumant,
cæterũ acrimonia & caliditate alias atttrahant. Sic & enterocelicos iuuat: ſiquidẽ exiccat, roburq́;
addit corporis partibus præ humiditate laxis: vtpote cum adſtriſtio in altum ſubeat deducente ipſa
caliditate, quæ admiſta eſt, eum ſeruante modum, vt deducere quidem valeat, non tamen mordica-
re queat. Quidam ea vtuntur ad carbunculos, & herpetes, polentæ miſcentes, tanquam abſumat ci
tra excalfactionem, eos morbos facientem humiditatem. Sunt qui & ad eryſipelata vtantur, admi-
ſta nimirum polenta cum aqua aut oxycrato aquoſo.

Cyperus Iuncus Quadratus.

Cyperi'' Radices maximè vſui ſunt, excalfacientes pariter & exiccantes abſq; mordacitate. Itaq; H A. ibi. c. 591.
vlceribus, quæ præ nimia humiditate cicatricem difficulter admittunt, mirifice proſunt: habent. n.
quiddã etiã adſtringens. Quapropter vlceri item oris conueniunt. Quin & incidendi vim quãpiã
illis ineſſe teſtificandum, qua & calculo vexatis congruunt, & vrinam menſesq́; prouocant.

Cypros.

Cyprus. Huius arboris Folia ſũmaq́; germina in vſum veniũt, & facultatis, & qualitatis miſtę.
Habẽt. n. q̃ddã digerẽs cũ aquea ſubſtantia modice calida: habẽtq́; ẽt adſtrictoriũ q̃ddã ex terrena
ſubſtantia frigida. Itaq; eorũ Decocto q̃dã ambuſta fouẽt. Vtunt̃ vero ẽt aduerſus igneas phleg-
monas & carbunculos: nã abſq; moleſtia & morſu deſiccant. Quin etiã ſponte prouenientibus in
ore vlceribus, ac maximè quæ aphthode ſunt, & ipſis ẽt puerorũ aphthis, cõmanſa accõmoda ſunt

Cytiſus.

Cytiſi Folia digerendi facultatem obtinent aqueæ temperatæ miſtam, ſicut & Maluæ. A. ibi. c. 24.

Coneion Cicuta.

Cicuta'' ꝙ extremè refrigeranti ſit facultatis, omnes norunt. A. ibi. c. 662.

Conos.

Coni'' Fructus, quem quidam Cocalon nuncupant, & Strobilon, viridis totus, habet cum hu- A. ibi. c. 280. fol. 131. a
miditate

A midítate amaritudínem quampíam & acrimoniam. Proinde purulentís, & quibuſcūq; adeo, quæ in thorace & pulmone ſunt, facile extuſſire & expuere expedit, accõmodus eſt. Porro Fructus ex eo eſculentus, nutrimentum eſt coctu difficile, & validum. At vt medicamen aſperitati leniendæ congruit, cu'm videlicet in aqua maceratus omnem in ea acrimoniam reliquerit: nam reliquum omne minime mordax, maximeq; emplaſticū redditur, in medio calidæ & frigidæ qualitatis conſiſtēs, ex aquea & terrea miſtum ſubſtantia, minimum participans acriæ.

A.l.2.t.1. 71.fol.13

Lagopvs

LAgopus facultatis eſt deſiccantis, adeo vt fluxus alui probe' exiccet.

Lathyris.

ibi. c. 473. Lathyris. Sunt qui dicant & hanc eſſe Tithymalli ſpeciem, tum ꝙ ſimiliter illis ſuccum habeat, tum ꝙ eodem modo purget, totaq; illis facultate aſſimilis ſit, niſi ꝙ ſemen guſtantibus videatur dulce: Quod ſane' etiam purgatoriam vim maxime' poſſidet.

Lampſane.

Lampſane eſa quidem ſuccos prauos procreat: cæterum illita abſtergendi non nullam digerendiq; facultatem poſſidet.

B

Lapathum.

ibidē. c. 53. Lapathum moderate digerentem ſortitum facultatem eſt, at Oxylapathum miſtam: nā cum eo quod digerit, nō nihil quoq; repercutit. Semen eorum manifeſtam quoq; quandā adſtrictionem obtinet, vt & dyſenterias, & diarrhœas ſiue profluuia, ſanet, & maxime oxylapathi. Porrò Hippolapathum, quod in totū in paludibus prouenit, eaſdē dictis facultates obtinet, ſed imbecilliores.

Læmonium.

Læmonij Fructum, vtpote auſterū, exhibent cum vino cœliacis, & dyſentericis, hæmoptoicisq; ſiue ſanguinem ſpuentibus. Iuuat & profluuium muliebre. Satis eſt oxybaphi menſura.

Leichen.

A.l.2.t.1. 36.b Leichen, qui in petris naſcitur, eſt velut muſcus quidā, ſed recte ex plantarū cenſeri genere pōt. Porrò ita nominatus videtur, ꝙ leichenas curet. Extergentem habet ac modice refrigerantē facultatem, vtranq; vero reſiccantem. Atq; abſtergentem quidem atq; exiccantem à petra obtinet: refrigerantem vero ab humore aqueo, naſcitur enim in humidis & roridis ſaxis. Porrò quod ex talibus componitur, aduerſum eſſe phlegmonæ (quod aphlegmanton vocant) nihil mirum eſt. Cæterum an hæmorrhagias ſiſtat, vt refert Dioſcorides, id vero neutiquam dicere queam.

C

Leontopetalon.

A.ibi.f.11 Leontopetali Radice maxime vtimur: quæ digerēdi facultatē, & exiccādi, excalfaciendiq; in tertio ordine poſſidet.

Lepidium.

ibi. c. 657. Lepidium ex quarto eſt ordine excalfacientium, ſimile Naſturtio tum odore, tum guſtu, tum viribus, ſed minus eo deſiccat.

Leucas.

Leucas acrem poſſidet qualitatē exuperantē, tēperaturam vero calidā ſiccāq; in tertio quodāmodo ordine.

Leucacanthon.

Leucacanthon, quidam autem Polygonaton, alij Iſchiada nuncupant. Huius amara Radix eſt: ac proinde incidit, & exiccat in tertio ordine: in calfaciendo autem ex primo eſt ordine.

Leucoion.

Leucoij Frutex vniuerſus extergentem facultatem poſſidet, ac tenuium partium: plus tū flores, & inter hos, qui ſunt ſicciores, magis ēt ꝗ virides: adeo vt & oculorū cicatrices craſſas extenuēt. Tū menſes quoq; decoctum eorū mouet: & ſecundas, fœtusq; emortuos elicit: ac ſi bibatur, abortum facit. Eſt ergo id medicamentū, vt ſi quod aliud, amarū. Ac ſi quis viriū eius vehemētiam multa aqua

D admiſta retundat ac mitiget, aut certe id genus aliquo, habebit & ad phlegmonen non malū medicamen. Sic & Decoctum eius, ſi non merū fuerit, vteri phlegmonas itidem perfuſum ſanat, potiſſimū quæ diutino tpe ad ſcirrhi modū induruere. Sic & cum cerato vlcera ægre' ad cicatricē peruenientia curat. Sunt vero ēt qui cū melle & ad aphthas adhibeant. Semen, cum eiuſdem facultatis ſit, aptiſſimum eſt duarum drachmarum menſura potum: tum menſibus ciendis appoſitum cum melle conuenire creditur, fœtusq; viuentes interficere, ac mortuos eijcere. Radices ſimilis quoque facultatis, niſi quatenus craſſiorum ſunt partium, & magis terrenæ, cum aceto lienes induratos ſanant. Non nulli vero & phlegmonas (in articulis) induratas ijs curant.

Leuce Populus Alba.

Leuce arbor miſtæ quodāmodo temperaturæ eſt ex aquea tepida, & terrena extenuata eſſentia: Quamobrem & abſtergentis facultatis eſt particeps.

Libanotus Thus.

ibi. c. 525. Thus excalfacit ordine ſecundo, deſiccat primo, habet quoq; ſubadſtringens puſillum: ſed minimum manifeſta adſtrictio eſt candido. Cortex eius euidenter adſtringit: proinde ſane' ſtrenue' quoque deſiccat, adeo vt ex ſecundo ſit ordine completo deſiccantium. Eſt autem craſſiorum partium ꝗ̃ ipſum thus, & minime particeps acrimoniæ. Ob has ergo tum facultates, tum qualitates, multus

multus eſt eius vſus apud medicos in hæmoptoicis, ſtomachicis, cœliacis, ac dyſentericis, non tantùm ijs, quæ extrinſecus applicantur, ipſum admiſcentes, ſed & ijs quæ intrò in corpus ſumuntur. E

*θαλλὸς deprauate legit'in codicib' ĩpreſſis. legendũ eſt n. αἰθαλος, vt antiq cod. & Oribaſius habẽt, i. fuligo vel fauilla. Antiquus ĩterpres habet, fumus.

R*amus eius tum ſiccioris, tum calidioris eſt facultatis q̃ ipſum thus, adeo vt ad tertium vſque exceſſum perueniat. Habet vero etiam abſterſorium quiddam. Itaq; eo nomine & expurgare & implere quæ in oculis conſiſtunt vlcera, videtur, velut & qui ex myrrha, & qui è ſtyrace.

Libanotides.

Libanotides Tres ſunt, vna ſterilis, duæ fructum ferentes: omnes vero eiuſdem facultatis, emollientis, & digerentis. Succus tum radicis, tum herbæ, miſtus melli obtuſam oculorum aciem ab humorum craſſitudine emendat. Porrò eius libanotidis, quæ ad coronas eſt vtilis, quã Romani Roſmarinum nuncupant, decoctum regio morbo laborantes potum adiuuat. Omnes enim libanotides abſtergentis & incidentis facultatis participes ſunt.

Lignys Fuligo.

Fuligo"omnis exiccatoria eſt, ac proinde terreſtris eſt eſſentiæ, habens quaſdã etiã ignis qui materiam combuſſit, reliquias: ſed id puſillum eſt. Porrò tota natura terrena eſt, tenuium partium. Sed quæ ſpeciatim in ea differentiæ ſunt, eæ pro vſta materia eueniunt, ex acriore & calidiore, tali etiam proueniente fuligine, ex dulciore ſimili quoque & hinc fuligine proueniente. Primum enim thuris fuligine vtuntur in ocularias medicinas miſta, eas videlicet quæ ad oculos etiãnum phlegmone tentatos accõmodantur, atq; etiãnum fluxione vexatos, & vlcera habentes: nã & illa expurgat, & carne implet. Ad hæc vſurpant quoque eã ad facultates quas vocant calliblepharas. Præterea terebinthinæ myrrhæq; fuligo moleſtia caret, non aliter q̃ thuris: ſed ſtyracis quodãmodo valentior eſt: magis etiã picis liquidæ: qua etiã magis cedri. Porrò acrioribus vtuntur ad vitia palpebrarũ vocata ptila, & eroſos oculorum angulos humidosq; citra phlegmonẽ: At mollioribus mitioribusq; tum ad hæc, tum ad ea, ad quæ competere paulò ſuperius diximus thuris fuliginem.

A. l. 2. t. 2. c. 242. fol. 126. F

Libyſticum.

Libyſtici Radix & Semen ex genere excalfacientium ſunt, adeo vt & menſes cieant, & vrinas prouocent, flatusq; extinguant.

Linoſpermon Lini Semen.

Lini"Semẽ eſum flatuoſum eſt, ẽt ſi frigat: adeo ſanè recremẽtitia humiditate plenũ eſt. Eſt vero ẽt in primo ordine quodãmodo calidũ, ac humiditatis & ſiccitatis quodãmodo in medio eſt ſitum. A.ibi.c. 598

Linozoſtis Mercurialis.

Linozoſtide vtuntur oẽs ad vẽtris purgationes duntaxat. Verum enimuero, ſi quis eius facere periculum volet in cataplaſmate, ſanè admodum eam eſſe digerentis experietur facultatis. G

Lonchitis.

Lonchitidis:"eius videlicet quæ ſemen habet triangulare, cuſpidis figura, Radix potiſſimũ quodãmodo ſimilis eſt radici Dauci: Proinde vrinam ciet. Porrò eius, quæ Scolopendriæ ſimilia habet folia, ea ad glutinãda vulnera idonea ſunt viridia, ſed ſicca cũ aceto bibita lienes induratos ſanant. A.ibi.c.336

Lycion.

Lycion,"ſiue Pyxacanthon, arbor ſpinoſa, ex qua Lycium, quod vocãt, cõficitur, id videlicet medicamentum liquidum quo ad ſugillata vtuntur, & ſedis oriſq; phlegmonas, vlcerationesq;, tum herpetas, putredines, & vlcera cõtumacia, & aures pure fluentes, & intertrigenes, ac paronychias.

Eſt autẽ facultatis exiccatoriæ, cõpoſitum ex diuerſi generis ſubſtantijs, {quas ἑτερογενεῖς Græci vocant.} altera quidem tenuium partium, digerente atq; calida: altera terreſtri frigida, ex qua adſtrictionem obtinet. Porrò hæc qualitas puſilla medicamento ineſt: digerit vero & deſiccat non parum, nempe in ſecundo ordine: in calore autem medijs & ſymmetris proximũ eſt. Proinde ad varia hoc vtuntur medicamine, vt abſtergente quidem †ad putredines, & cacoethe vlcera: {vt contrahente vero, cœliacis, dyſentericis, ac muliebri profluuio adhibentes. Lycium hoc, in Lycia & Cappadocia plurimum prouenit. Sed Indicum ad omnia valentius eſt. H

†Al. qñ id aſſumũt tãquã ex purgãs, q̃ pupillam obtenebrant.

Lyſimachios.

Lyſimachios ſupantẽ habet qualitatẽ adſtrictoriã, p quã & vulnera glutinat, erũpentẽq; ex naribus ſanguinẽ emplaſtri mõ illita reprimit. Quin & reliquas ſanguinis eruptiones ſiſtere põt tũ ipſa, tũ ſuccus eius multo magis. Pota dyſenterias, ſanguinis reiectiones, ac muliebre profluuiũ ſanat.

Lychnis.

Lychnidos Coronariæ Semen calidum eſt ſecundo quodammodo ordine, aut iam etiam tertio: ſiccum ſanè eodem modo.

Lotos Herba.

Lotus Domeſtica, quã quidã Triphyllon, hoc eſt trifoliũ, nominant, vt mediocriter abſtergendi vim poſſidet, ſic ẽt exiccãdi. In caliditatis frigiditatisq; coniugatione media quodãmodo eſt, & temperata. Lotus aũt Agreſtis plurima in Libya prouenit. Semen eius ſecundi eſt ordinis excalfacientium, habetq; non nihil abſterſorium. Porrò Ægyptiæ loti Semen etiam in panes fingitur.

Lotus Arbor.

Lotus"arbor non ita multæ adſtrictoriæ qualitatis eſt particeps, ſed & tenuium partium eſt, A.ibi.c.51

&

A & exiccatoria. Itaq; lignorũ eius aſſulæ deraſæ muliebri accõmodãtur profluuio, & dyſenterijs, & cœliacis affectibus. Decoquuntur vero interim in aqua, interim in vino, nimirũ prout vſus popoſcerit: nec infunduntur tm̃, ſed & bibuntur. Quin etiã ꝙ pilos defluentes cohibeat, nõ mediocre ſignũ eſt ipſum adſtringentis eſſe cuiuſdã, ſimiliter mediocriter deſiccantis, facultatis. Dictũ quippe eſt & in ſermone de Ladano eiuſmodi eſſe facultatis oportere, qđ fluẽtes capillos eſſet cohibiturũ.

Macer

.ibi. c. 448. Macer "Cortex eſt, qui ex India conuehitur, guſtu multum acerbo, cũ leuicula q̃dã acrimonia odorata, iucundum ſane redolens, vt pleraq; aromata ſiue odorata, quæ ex India conuehuntur. Videtur itaq; & ipſe ex miſta conſtare eſſentia, pleraq; terrena frigida, paucula vero calida, & tenuium partium. Quamobrem valenter deſiccat, adſtringitq;. Proinde cœliacis & dyſentericis miſcetur facultatibus, in tertio exiccantium conſiſtens ordine: in caloris frigoriſq; differentia neutrum inſigniter efficiens.

Malabathrum.

.ibi. c. 253. Malabathri "Folium Spicæ nardi ſimilem facultatem obtinet.

Malache Malua.

.ibi. c. 194. B Malua, "Agreſtis quidem, digerentis paululũ & emollientis leuiter eſt facultatis: Hortenſis vero quanto plus habet aqueæ humiditatis, tanto facultate imbecillor eſt. Fructus eius tanto validior eſt, quanto & ſiccior. Porrò huius generis eſt & ea, quæ Dendromalache nuncupatur, ſed efficaciſſima comprehenſarum in digerendo. Appellatur etiam Althæa.

Mandragora.

.ibi. c. 357. h Mandragora "vincentem habet facultatem refrigeratoriam, adeo vt tertij ſit ordinis refrigerantium. Veruntamen non nihil etiam caloris ineſt, & in pomis humiditatis. Proinde ſoporem ea conciliandi vim habent. Radicis cortex cùm ſit valentiſſimus, non tantùm refrigerat, ſed & deſiccat: reliquum quod intus eſt, imbecillum eſt.

Marathrum Fœniculum.

.ibi. c. 274. Fœniculũ "tã valenter excalfacit, vt ex tertio ordine excalfacientiũ cenſeri promereatur: deſiccat vero nõ æquè, ſed ipſum quiſpiã in hoc primi eſſe ordinis poſuerit. Proinde lac procreat: quod, ſi admodũ deſiccaret, nõ ſanè efficeret: ſuffuſis eadẽ rõne auxiliatur: vrinas menſeſq; ciet. Porrò eſt & alterũ Fœniculũ Agreſte, quod præ magnitudine Hippomarathrũ nuncupant: cuius Radix ac Semen amplius q̃ domeſtici, deſiccandi vim obtinet: quocirca vẽtrem quoq; eo nomine ſiſtere vr̃: C nec ſanè manifeſta illis ineſſe videtur adſtrictio. Huius nõ radix modo, ſed & multo magis ſemen Cachryi aſſimile eſt: poteſtq; & calculos frangere, & auriginoſos ſanare, menſeſq; & vrinas moue re: non tñ lac congerere, ſicut illud ſuperius. Aliud eſt Hippomarathrum, cuius ſemen rotundum eſt & acre, ſimile ſemini coriandri, facultate quidem hippomarathro ſimile, ſed debilius.

Maſtiche.

.ibi. c. 453. Maſtiche "Candida quidem, & Chia conſueto more cognominata, quodãmodo ex contrarijs cõpoſita facultatibus eſt, adſtringente videlicet & emolliente. Proinde ſtomachi, ventris, inteſtinorum, iecoriſq; inflãmationibus competit, vtputa ſecundo ordine excalfaciens & deſiccans. Nigra vero, quæ Ægyptia cognominatur, tum magis deſiccat, tum minus adſtringit: quamobrem aptior quodã modo eſt ad ea, quæ validiorẽ digeſtionẽ per halitum expoſcunt. Hac ratione & furunculis bonum eſt remedium. Porrò Oleum vnguentumq; maſtichinum ex Chia conficitur, non admodum ſanè ex Ægyptia. Cæterùm ſimilis eſt & ipſum Maſtichæ facultatis.

Melanthium Nigella.

.ibi. c 516. Melanthium "excalfacit atq; deſiccat tertio ordine. Videtur etiam tenuium eſſe partium: Hoc enim nomine catarrhos ſanat calidũ in lintheo admotũ, atq; aſſiduò olfactũ. Quin etiam ſi intro in D corpus ſumatur, vel maxime flatus extinguit. Vnde conſtat eſſentię ipſum eſſe ſubtiliũ, partium, & ad vnguẽ à caliditate elaboratæ: propterea ſanè ẽt amarum eſt. Oſtenſum vero in quarto horum voluminum eſt, ꝙ cùm ad extremam tenuitatem atq; elaborationem terrena pertingit ſubſtãtia, amara proueniat qualitas. Itaq; mirum non eſt, ſi lumbricos interimat non eſum modo, ſed etiam foris ventri impoſitum: ſiquidem & id præſtare poſſe ſaporem amarum monſtratum eſt. Nec ſanè etiã mirandum, ſi lepras, clauos, myrmecias eijciat, ei præſertim qui in ſuperioribus libris comprehenſorum haud eſt immemor. Sic vero etiam orthopnœam iuuat: & menſes prouocat, qui vtiq; ob craſſitiem aut viſcoſitatem humorũ retenti fuerint. In ſumma vero, vbi ſectione, exterſione, deſiccatione, excalfactione eſt opus, præſtantiſſimum id remedium eſt.

Melilotum.

.ibi. c. 445. Melilotum "miſtæ facultatis eſt: habet enim quiddam adſtringens: ſed & digerit & concoquit: copioſior enim in eo eſt ſubſtantia calida, quàm frigida.

Mel.

.ibi. c. 489. Mel "deſiccat & excalfacit ordine ſecundo. Eſt autem ſimplicis, quoad fieri poteſt, tum facultatis tum temperamenti, extergentis, vt nobis appellare mos eſt, medicamentorum ſpeciei exiſtens. Porrò coctum minus acre abſterſoriumq; redditur. Itaque ad ſinuoſorum vlcerum glutina-

tiones

tiones eo vtuntur. Cæterum ſi quod mel Amarum eſt,ceu Sardoum,clarũ eſt & ipſum miſtæ eſſe facultatis: tanquam ſi noſtrum quiſpiam ei abſynthium admiſcuiſſet. Sed & Sacchar, vt vocant, quod ex India atq; fœlici Arabia cõuehitur, †in calamis,vt aiũt,cõcreſcit,} & ipſum mellis eſt ſpecies,minus certè noſtrate dulcius,ſed adſimiles ei vires obtinens,quod ad abſtergendum, deſiccandum,& digerendum attinet.Porrò quatenus nec inimicum ſtomacho eſt,ceu noſtràs, nec ſitim afferens, eatenus ab illo ſubſtantia differt. E

† περιπήγνυται μὲν, ὥσ‑φασι, καλάμοις, ideſt concreſcit quidẽ, vt aiunt,circa calamos.

Meliſſophyllon Citrago.

Meliſſophyllum Marrubio ſimile eſt facultate,ſed plurimũ ab eo vincitur. Quamobrẽ nec vtitur eo quiſpiam: ſuperuacaneum ſiquidem foret præſente marrubio, cuius tantus eſt vbique terrarum prouentus, velle vti meliſſophyllo.Cæterum,ſi cui fortè ad manum quandoq; marrubium non fuerit, illo vti liceat,modò non exciderit,quando ab hoc exuperetur.

Meſpilum.

Meſpillum,"alij Tricoccum nominant, quòd tria intus in vniuerſum gerat grana, quorũ vnũquodq; arboris eſt ſemen,ceu ea quæ in malis inueniuntur,ipſius mali: & vinacei,ipſius vitis: & ficus,minuta illa grana,quas Cenchramidas Græci vocant. Arboris huius Fructus admodum acerbus eſt, vixq; edi poteſt, ventrem ſtrenuè coercens. Quin & in Germinibus & Folijs acerba hæc qualitas non pauca reperitur. A.l.2.t.2.c.742. F

Medion Trifolium Odoratum.

Medij radicem contrà atq; fructum ipſum temperatam eſſe contigit:Nã illa quidem auſtera eſt, & fluxiones cohibet cũ alias,tum verò etiam profluuium muliebre quod vocãt. At ſemen tantum abeſt,vt tale quid efficiat,vt etiam menſes cieat,nimirum tenuium partiũ, & incidendi facultatis.

Mecon Papauer.

Papauer"alterum Rhœas nuncupatũ eſt,q.ſ.celeriter flos eius defluat: alterum Domeſticũ,qñquidem colitur. Quin & Aliæ duæ præter has ſunt ſpecies ſylueſtris papaueris,alterum velut inſidentẽ calicẽ ſuſtinẽs: alterum longiorem q̃ illud calicem obtinens,totum autẽ procerius ac ſqualidius. Ab hoc ſuccus defluit: atq; hinc eſt quod hanc ſpeciem quidã Rhœada nominent.Porrò omnium facultas refrigeratoria eſt. Cæterum ſatiui Semẽ,quod & Thylacite cognominant,mediocriter ſomnum conciliat, viſu candidum: proinde pani ipſum inſpergunt,ac melle maceratum edunt. A.ibi.c.563

At eius quod primo loco recenſuimus,cuius florẽ celeriter decidere poſuimus,validius Semen refrigerat: itaq; nequaq̃ eo quis innoxiè ſolo vti poſſit, ſicut ſatiuo ſiue domeſtico, melli admiſcens. Admodum vero ſi ita ſumptũ ſit,ſomnũ conciliat. Cæterum puſillum eius inſpergunt ijs, quæ ex melle conficiuntur, bellarijs,atq; itrijs,panibuſq;. Porrò tertio loco dicti Semen atrũ, etiam medicamentoſum eſt, admodum refrigerans. At,quod quarto loco poſitum eſt, omniũ eſt medicatiſſimum tum in ſemine,tum in caliculis,tum in folijs,tum in ſucco. Validè enim refrigerat, ad ſtuporem vſq; & mortem Perducens.Sed medici,quò probè eo vtantur,medicamentis miſcentes, frigiditatis vehementiã retundunt.Eſt enim ex quarto & vltimo refrigerantiũ ordine. Porrò quo pacto maximè ex methodo miſtionem facere oporteat, non eſt præſentis tractationis proprium, ſed eius quæ de Componendis medicamentis agit,quæ poſt hoc opus à nobis exponetur. G

Mecon Ceratitis Papauer Cornutum.

Papauer Cornutũ,nominatũ qdẽ ſic eſt à fructu leuẽ inuerſionẽ habẽte,velut & fœnũgræcũ, vt bouis cornu eſſe videatur ſimile. Vocatur porrò à qbuſdã Paraliũ,qñquidẽ vt plurimũ iuxta mare naſcitur. Vim habet incidendi,& abſtergẽdi.Itaq; Radix herbæ in aqua decocta ad dimidiũ,hepaticos affectus adiuuat.Porrò Folia & flores ſordida admodum & contumacia vlcera iuuant: ſed ea reijcere oportet vlceribus iam expurgatis: adeo enim abſtergere valent, vt & puræ quoque carnis non nihil eliquent.Hoc virium robore non ſordem duntaxat,ſed & cruſtam vlceribus detrahit. H

Mecon Heraclea Papauer Herculeum.

Papauer Herculeum. Vocatur vero & Aphrodes,hoc eſt ſpumoſum, eo quòd totum cãdidum eſt & ſpumoſum, exile. Semen habet pituitam expurgans.

Medea Malus.

Malus"non omnis eiuſdem naturæ eſt, velut nec eiuſdem fructus. Quippe quædã mala dulcia ſunt,quędam auſtera,nõ nulla acerba,non nulla acida,alia extremè exoluta & aquea.Et ſanè in iſtis aqueũ exuperat,vt tẽperies eorũ ſit tũ humidior,tũ frigidior:in acerbis tũ terrenũ frigidũ: in auſteris vero tũ iſtud,tum †aqueum frigidum: ſicut in dulcibus aqueum temperatum. Sic quoq; ſucci, cortices,foliáq; arborum inter ſeſe diſſident.Itaq; ſi auſteriora ſint atq; acidiora, vulnera illis glutinare poſſis,tum in phlegmonarum principio influxionem repercutere, ac ſtomachum ventremq; exolutum ac languidum roborare: at aquoſioribus mediocres phlegmonas incipientes & gliſcentes remittere. Sed hæc iam ad curandi rationem attinent: proinde ea citius etiã relinquenda. Porrò q plurima pomis omnibus recrementitia frigidaq; inſit humiditas, vel hinc liqueat, q eorum omnium nullus omnino ſuccus durare ac vetuſtatem ferre poſſit, verũ aceſcant corrumpanturq; vniuerſi.Solus.n.cydoniorum & ſtruthiorũ(vtpote quæ propter vincentẽ adſtrictionem minus cæteris ſunt humida) ſuccus coctus cum melle durare poteſt: tametſi ipſe per ſe non ita durare queat. A.ibi.c.56

†orib.cod.addit, dıce: in acidis.Vide ſupra li.4. ca.8.

Melea.

A *Melea Perſice Malus Perſica.*

Melea Perſice. Hæc vulgo nunc ab omnibus vocatur Perſice tantùm, illo videlicet omiſſo Me- A.ibi. c. 564.
lea. Ipſa igitur arbor in germinibus & folijs vincentem habet amaram qualitatem. Proinde Folia
eius trita & ſuper vmbilicum impoſita lumbricos necant. Alioqui ſanè etiam digerẽs medicamen
eſt. Fructus eius, nempe eſculentum hoc perſicum, hu[illegible] & frigidior temperie.

Melea Armenice Malus Armenica.

Melea Armenice. Huius vetus nomen deficit: vocant enim oẽs tum fructũ tum arborẽ Præco- A.ibi. c. 143.
cion. Fructus humidior frigidiorq́ʒ eſt, vtrunqʒ ſecundo quodãmodo exceſſu perpeſſus.

Melea Medice Malus Medica.

Melea Medice. Huius Fructus non amplius malum medicum, ſed ab omnibus Citriũ nuncu A.l.2.t.2.c.116
pari adſolet. In Semine quidem vincentem habens qualitatem acidam & ſiccam, vt ipſum tertij ſit fol.111.g
ordinis reſiccantium refrigerantiumq́ʒ: In Cortice verò itidem deſiccãtem temperiem eſt ſortitus,
non parum tamen habentem acrimoniæ: proinde deſiccat hic ſecundo exceſſu, non tamen frigidus
eſt, ſed aut temperatus, aut paulo infrà. Porrò Caro eius pariter craſſi ſucci eſt, & pituitoſa frigi-
daq́ʒ: nam & ipſa editur ſicut & cortex. Semen omne edi ineptum eſt, tum humidum illud & aci-
B dum, de quo primùm diſſerui. Et Nucleus qui in illo inuenitur, id quod re vera ſemen eſt, hic ama
rus eſt, & digerendi videlicet ſiccandiq́ʒ facultatem obtinens, ſecundo quodammodo ordine à tem
peratis recedens. Folia verò deniqʒ exiccandi ac digerendi vim obtinent.

Meum.

Meum. Huius Radices perutiles ſunt, calidæ tertio ordine, ſiccæ ſecundo. Proinde vrinã men- A.ibi c. 454.
ſesq́ʒ ciere volentes hoc vtuntur pharmaco. Sed ſi pluſculum ſumatur, capiti dolorem mouet, vt-
pote cùm pluſculum ſit calidum q̃ ſiccum: quippe cum humiditatẽ crudiuſculam etiamnum & fla
tuoſam caliditas, quæ in ipſo eſt, ad caput deſerat, atqʒ ita ipſum afficiat lædatq́ʒ.

Milax Trachea, hoc eſt aſpera.

Milax Trachea clauiculis plena eſt: variè nanqʒ arboribus circumuoluitur ſurſum deorſum. Fo
lia leuiter acria guſtantibus ſunt, & alioqui vtentibus calida.

Milax Lea, hoc eſt leuis.

Milax Lea quodammodo iam dictæ ſimiles vires obtinet.

Morea Morus.

Mori Fructus maturus quidem ventrem ſubducit: immaturus verò vbi aruerit, admodum re- A.ibi.c.491.
C ſtringit. Itaqʒ ad dyſenterias accõmodus eſt, & affectiones cœliacas, & quaſcunque alias fluentes.
Contunditur autẽ, ac obſonijs cõmiſcetur, velut Rhoi fructus: aut ſi cui ita videatur, ex aqua aut vi
no bibat. Porrò ꝙ maturorum Succus ad ſtomatica medicamenta ſit vtilis, propter eam videlicet,
quæ ineſt illi adſtrictionem, neminem latet. Præterea ad alia complura particularia, quæ mediocrẽ
poſcunt adſtrictionem, cõpetit. At immatura Mora præter acerbitatem, & aciditatem ſortita ſunt.
Et tota adeo arbor in omnibus ſuis partibus miſtam aliquam vim obtinere videtur ex reſtringente
& purgante compoſitam: Attamen in Radicis cortice purgatoria cùm quadam amaritudine exu-
perat, adeo vt & latum lumbricum interficiat: † In alijs autem partibus reſtringens vincit: In Fo-
lijs tamen & Germinibus quodammodo media vtriſqʒ temperies eſt.

Myagros.

Myagri Semẽ pingue eſt: nã ſi tundatur, oleoſum quid effundit, quod emplaſticã vim obtinet.

Mycetes Fungus.

Fungus frigida humidaq́ʒ admodũ planta eſt: quãobrem ẽt proximè ad deleteriã & enecantẽ fa A.ibi. c.268.
cultatẽ accedit. Et ſanè inter eos ſunt qui interficiant, potiſſimũ qui ex natura miſtã habent quali-
tatem putredinoſam.

Myle.

D Myles Radix paruo bulbo ſimilis eſt facultatis, contrahentis. Nam cum farina ærina, hoc eſt lo-
lij, appoſita apertam vuluam ſanare ſcribit Dioſcorides.

Myos Otis Auricula Muris.

Myos Ωtis, q̃dã vero Myos ωta, deſiccat ſecundo ordine: cęterũ nullã euidẽtẽ caliditatẽ poſſidet.

Myrice Tamarix.

Myrice abſtergentis eſt ac incidentis facultatis abſqʒ perſpicua deſiccatione: habet vero etiam A.ibi. c.684.
adſtrictionem non nullam. Has ob qualitates facultatesq́ʒ admodũ prodeſt lieni indurato decocta
cum aceto, aut vino: ſiue radice, ſiue folijs, ſiue extremis ramulis decoctis. Sanat porrò dentiũ dolo-
res. Cæterùm Fructus & Cortex nõ paucã ſortita ſunt adſtrictionẽ, adeo vt gallæ omphacitidi pro-
xima ſint: niſi ꝙ acerbitas euidens eſt in galla: ſed myricæ fructui temperatura ineſt inæqualis: im-
miſta eſt enim naturæ eius multa vis abſtergendi, atqʒ partium tenuitas, quod ſanè gallæ non acci-
dit. Attamen vbi galla forte ad manũ non erit, eo vti liceat ad omnia, ad quæ illa vtimur: ad eadem
& cortice. Porrò myricæ combuſtæ Cinis admodũ deſiccatoriæ facultatis eſt, plurimam habens ab-
ſtergendi & incidendi facultatem, pauxillam adſtringendi.

Myriophyllon.

Myriophyllon vſqʒ eò deſiccatoriæ facultatis eſt, vt vulnera glutinet.

Myrrhis.

Myrrhis. E

Myrrhis, quidam Myrrhan nominant, Radicem habet odoris iucundi, & dulcem, quæq; menſes moueat, tum ea quæ thoracem ac pulmonem degrauant, expurgantem. Itaq; ex ſecundo ordine fuerit excalfatientium, adiuncta quadam partium tenuitate.

[illegible]ne Myrtus

Myrtus "Ex contrarijs ſubſtantijs hæc planta conſtat: vincit tamen in ea frigidum terrenum. A. l. 2. t. 446. fol. 1 Habet vero etiam quiddam tenuium partium calidum. Itaque valenter deſiccat. Porrò tum Folia, tum germina, tum fructus, tum ſuccus, non parum inter ſe in adſtrictione diſſident. Porrò quod ramis & trunco adnaſcitur tuberoſum, quam quidam Myrtada nuncupant, quanto dictis ſiccius eſt, tanto & deſiccat & adſtringit vehementius. Quidam id reponunt tundentes, poſtea vino ſubigentes, ac in paſtillos formantes. Folia item arida viridibus plus deſiccant: miſcetur enim virentibus humiditas quædã. Porrò Succus non tantùm ex virentibus folijs exprimitur, ſed & ex fructu. Conſtipandi vim hæc omnia habent tum foris impoſita, tum intrò ſumpta in corpus, quòd ſcilicet non dum vllam deletoriam, aut purgatoriam ſubſtantiam habeant admiſtam.

Moly.

Moly. "Hoc quidam vocant Peganon Agrion, hoc eſt, rutam ſylueſtrem. Non nulli Harmolã, F A.ibi. c. 3 Syri Beſaſan: ſicut Cappadoces Moly, quia radicem habeat nigram, & florem lacteum. Vis eius tenuium partium eſt, & calida tertio ordine. Vnde & craſſos & viſcoſos humores diſſecat, ac digerit, & vrinam mouet.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER OCTAVVS

Qualitates tantùm Effectrices Simplicium medicamentorum hiſce libris tractari: Ac quid ex ijs, quæ antè tractata ſunt, in memoriam reducendum.

*κατὰ φύσιν. ſed forte κατὰ φυτὰ, id eſt, in plãtis.

QVantum itaq; reliquum eſt facultatis † ſecundũ naturã, ‡ id hoc libro dicetur: nec id quidem omne, ſed tm̃ effectriciũ qualitatũ actiones. Nã totius ſubſtantiæ plãtarũ opera poſtea per ſe exponã. Cõmonefactis itaq; lectoribus de ijs G quæ ſuprà tractauimus, nẽpe ꝙ cuiuſq; ſimplicis facultatis in maioris minoriſq; ratione diſcriminationẽ quatuor ordinibus notauimus: quodq; perſpicuis limitibus cuiuſq; ordinis latitudinẽ circũſcripſimus: tum ꝙ inueniẽdarũ facultatũ rõnẽ quandã ac viã docuimus, horumq; omniũ demõſtrationes cõfecimus, ac ſcopos poſuimus, & cuiuſq; facultatis iudicãdi normas tum peculiares, tum cões: ſic iã reliqua adijciemus, hortantes, ſiquis ſit qui in ſuperioribus verſatus non ſit, vt aut hæc omnino relinquat, aut ſi amans laboris eſt, ab initio prius totum opus perlegat. Siquidem prius q̃ in illis exercitatus fuerit, obſcura omnia & demonſtrationis expertia videbuntur dicenda.

NARDV STACHIS SPICA NARDI

NArdi "Spica excalfacit exceſſu primo, deſiccat ſecundo iam cõpleto. Cõpoſita eſt ex adſtrin- A.ibi. c.6 gente ſufficienter ſubſtantia, & acri calida non multa, & quadam leuiter ſubamara. Ex his conſtans facultatibus Radix & ad iecur, & ad ſtomachum, rationabiliter conuenit, tum pota, tum extrinſecus impoſita. Vrinam ciet, morſus ſtomachi ſanat, in ventre ac inteſtinis conſiſtentes fluxiones deſiccat, ad hæc & eas quæ in capite & thorace. Valentior eſt vocata Indica, quæ nigrior eſt H quàm Syriaca vocata.

Nardus Celtica, hoc eſt Gallica.

Nardus "Gallica iam dictis ſimilis quadãtenus in genere facultatis eſt, cæterum ad omnia imbe- A.ibidem cillior, præterq̃ ad prouocandam vrinam. Siquidem calidior illis eſt, ſed minus adſtringit.

Nardus Orea, hoc eſt Montana.

Nardus Montana, quæ & Thylacitis, & Pyritis nuncupatur, plurima in Cilicia naſcitur, ſed prædictis debilior.

Narthex Ferula.

Ferulæ Semen excalfacit & attenuat. Cæterùm id quod intus ineſt, dum adhuc viridis eſt, quod medullã vocant, adſtringentẽ qualitatẽ participat: Cuius nomine ſanguinem ſpuentibus & cœliacis conuenit.

Napy.

Napy calfacit & deſiccat ordine quarto.

Narciſſus.

Narciſſi "Radix vſq; adeo exiccãdi facultate pollet, vt & maxima vulnera cõglutinet vel ad inci- A.ibi.c. 5 ſiones vſq;, quæ circa tendones accidunt. Habet vero quiddam abſterſorium & attractorium.

Neuras Poterium.

Neuras, quidam Poterium vocant. Deſiccandi abſq; morſu facultatem poſſidet, adeo vt & ner-

uos

A uos inciſos glutinare credatur. Radices eius potiſſimum eiuſmodi vim obtinent. Quin & Decoctum earum quidam exhibent ijs, quibus affecti ſunt nerui.

Nerium, aut Rhododaphne.

bid. c.522. Nerium,″ aut Rhododaphne, notus oĩbus frutex, Foris quidẽ illitus digerẽdi vim obtinet. Porrò ſi intro in corpus aſſumatur, pernicioſus ac veneno ſus nõ tantùm hominibus, ſed pleriſq; etiam pecudibus eſt.

Nymphea.

A.l.2.t. 446.fol. ibid. c.508. Nympheæ″ tum Radix, tum Semen, deſiccandi vim habet citra morſum. Itaq; veneris profluuia cohibet: ſemenq; ſiue per inſomnia, ſiue alio pacto immodicè profluens, retinet. Iuuat porrò etiam dyſentericos. Cæterùm Nymphea, quæ candidam habet radicem, potentioris eſt facultatis, vt & muliebri medeatur profluuio. Verùm & hæc, & ea quoque, quæ atram habet radicem, ex vino nigro auſtero bibitur. Porrò non nullam habent quoq; & abſtergendi potentiam. Itaq; & alphos ſanant & alopecias: cæterùm ad alphos, macerantur aqua: ad alopecias, pice liquida. Sed ad hæc aptior eſt ea, cuius radix nigra eſt: ſicut ad alia, cuius alba.

XANTHIVM

XAnthium, vocatur etiam Phaſganium. Fructus digerendi vim obtinet.

B *Xyris.*

A.ibi.c. Xyris, quidã Xyrida, tenuiũ partiũ, attractoriæ, digerẽdi, ac nimirũ ẽt deſiccandi eſt facultatis cũ radix, tum multo ẽt amplius fructus: Qui quidem & vrinam ciet, & lienes induratos ſanare poteſt.

Xiphion Gladiolus.

Xiphij Radix, & maximè altera illa, quæ ſuperior eſt, attrahentẽ, digerentẽ, & deſiccantẽ ſcilicet ẽt facultatem poſſidet.

OE SORBVS

l.2.t.2.c.315 .133.f SOrbus″ arbor, cuius Fructus græce Oα vocantur, & à pleriſq; Ουα cum υ, hoc eſt ſorba, nominantur, adſtringentem obtinet qualitatem, ſed multo imbecilliorem quàm meſpilus. Proinde ſanè etiam eſui iucunda eſt, minusq; quàm Meſpilus ventrem conſtringens.

Oenos Vinum.

Vinum ex ſecundo eſt ordine excalfacientium: ſed quod admodum Vetus eſt, ex tertio: ſicut Muſtum quod vocant, ex primo. Caliditati eius proportione reſpondet ſiccitas.

Olynthi Groſſi.

Groſſi acrem & digerentem vim poſſident propter ſuccum totius arboris communem, qui illis ineſt. Cocti itaq; duros tumores diſcutiunt, crudi verò myrmecias & thymos eijciunt.

Oloſtium.

C Oloſtium deſiccandi vim habet cum adſtrictione: Quamobrẽ ipſum ad rupta potui exhibent.

Olyra.

Olyra mediam tritici & hordei naturam poſſidet tam vt nutrimentum, quàm vt medicamentum. Ex illis igitur de iſtis colligito.

Onagron.

Onagron aut Onothera, aut Onothyris. Huius Radix arefacta vinoſum quiddã redolet. Sed & facultatis vini eſt maximè.

Onoſma.

Onoſma, vel Oſmas, vel Phlonitis, vel Ononis, ex acri & amara conſtat ſubſtantia. Proinde quoque creditur fœtus necare & eijcere, folijs eius in vino potis.

Onobrychis.

A.ibi.c. Onobrychis rarefaciendi digerendiq; vim obtinet. Proinde Folia eius virentis etiamnum, illita ad morem cataplaſmatis, phymata digerunt: arefactę verò, ſi cum vino bibantur, ſtrangurias ſanãt. Quin etiàm ſudores elicit cum oleo inuncta.

Ononis.

Ononis Radicem habet tertio quadãtenus ordine excalfacientem. Cortex eius maximè eſt vtilis, habens quippiam & abſterſorium & inciſorium. Itaq; non tantùm vrinas prouocat, ſed & lapi-

D des confringit. Eadem facultate & cruſtas cito detrahit. Vtuntur porrò ea quoque & ad dentium dolores, collui videlicet eam in oxycrato coctam præcipientes.

Oxos Acetum.

ibidẽ c.74. Acetum″ in primo horũ cõmentariorum miſtæ eſſe ſubſtantiæ, nempe frigidæ pariter & calidæ, eiuſq; vtriuſq; tenuiũ partiũ, demonſtratũ eſt: Cæterũ calidã frigida exuperat. Porrò magnam deſiccandi facultatẽ obtinet, adeo vt ſit tertij ordinis deſiccantium iã cõpleti, vtiq; cũ validũ extiterit.

Oxyacanthos.

l.2 t.2.c.11. l.100.a.b Oxyacanthus.″ Hæc arbor vt Pyro ſylueſtri ſimilem habet ſpeciem, ita & vires non diſſimiles. Quin & ipſi Fructus, pyri quidem ſylueſtris, abſolutè acerbus eſt: cæterùm qui oxyacanthes, & tenuium eſt partium, & paulum quiddã inciſiuum obtinet. Porrò arboris huius fructus, pyri ſylueſtris fructui ſimilis non eſt, verùm myrtis, ſcilicet rubens & rarus. Habet vero & nucleos. Porrò nõ

A.ibi.c. eſus tantùm, ſed & bibitus, affectus oẽs fluxionum {quos ῥοώδεις Græci vocant} cohibet.

Opus, ſiue Succus.

Opus, ſiue Succus, Cyrenaicus quidem oẽs & caliditate & tenuitate exuperat, ac proinde etiam

omnium maximè per halitum digerit: quanq̃ ſanè & reliqui admodum calidi ſunt & ſpirituoſi: ſi- E
quidem plurima eorum pars eſſentiæ aeriæ eſt & igneæ. Porrò complures habentur ſucci. Quauis nanq; radice inciſa aut caule, quod ex vulnere craſſum ac lentum effluit, ſuccus eſt: cæterùm ſpecialius, & velut per excellentiã quandam, Cyrenaicum ita nuncupant, & Medicum, & Syriacum.

Origanus.

Origanus, "Heracleotica quide[illegible]ior eſt Onitide: ſed agreſtis, quam quidam Panaces heraclium, ali[i] Co[illegible]len cognomina[illegible]t, valentior vtraq; eſt. Omnes verò incidendi, extenuandi, exiccandi, calfaciendiq; facultatem poſſident: hæcq; tertio exceſſu obtinent. Porrò ea, quam Tragoriganum appellitant, aſſumpſit etiam adſtrictionis quippiam. A.l.2.t.2.c. 526.

Orobos Eruum.

Orobus "deſiccat quidem exceſſu ſecundo intenſo, calfacit verò primo. Porrò quatenus amaritatis eſt particeps, eatenus incidit, extergit, atq; obſtructiones expedit. Cęterùm ſi ſumatur copioſè, ſanguinem per vrinas euocat. A.ibidẽ c.3.

Orobanche Eruangina.

Orobanchæ ſiccæ frigidæq; temperaturæ eſt in primo ordine.

Oryza. F

Oryza "habet adſtrictorium quippiam: Quare mediocriter ventrem ſiſtit. A.ibid.c.56

Orchis Teſticulus Canis.

Orchis. "Nũcupat̃ & herba hæc Cynos orchis. Radici eius bulboſæ ac geminę vis ineſt humida & calida: ac guſtantibus dulciuſcula eſt. Cęterùm Maior radix multã vr̃ habere humiditatem excrementitiã, & flatuoſam: quapropter epota venerẽ excitat. Altera verò, Minor videlicet, econtra, nimirũ admodũ elaborata: vt ſit eius tẽperamentũ ad calidius & ſiccius vergens. Itaq; hęc radix tm̃ abeſt vt ad coitũ ſtimulet, vt ẽt planè contrà cohibeat ac reprimat. Eduntur bulborum more, toſtæ. A.ibidẽ c.70

Orchis, ſeu Serapias.

† quàm prior, ſ. orchis.

Orchis, quẽ & Serapiada nũcupãt, ſicciorẽ facultatẽ obtinet, † q̃ vt primi ordinis haberi mereatur: } quocirca nec perinde ad venerẽ accommodus eſt. Oedemata illitus diſcutit, vlcera ſordida expurgat, herpetes ſanat. Siccatus multo amplius deſiccat. Nam & putreſcentia contumaciaq; vlcera ſanitati reſtituit: quippe cùm & "ſubadſtringens ſit: ac proinde etiam ventrem ex vino potus ſiſtit.

Oſiris.

*Al. coremata.

Oſiridi herbæ, ex qua fiunt & caco*remata, amara ineſt qualitas, & obſtructiones expediendi facultas. Quare & in iocinore conſiſtentes adiuuat obſtructiones. G

PANCRATION

PAncratium. Radix huius, ſcillæ ſimilem guſtũ & facultatẽ refert. Quare ea quidã pro ſcilla, ſi ea non adſit, vtuntur: efficit enim omnia in genere quidem ſimiliter, ſed longè imbecillus.

Paliurus.

Paliuri Folia & Radix adeo non obſcurã habent adſtringẽdi facultatẽ, vt & ventrẽ fluentẽ cohibeant: adeoq; digerunt, vt & Phymata curent, q̃ quidẽ non admodũ phlegmonode ſunt & calida. Fructus porrò tãtã obtinet incidendi vim, vt & calculos veſicæ cõminuat, & thoracis pulmoniſq; excretionibus auxilietur.

Papyrus.

Papyrus "ipſa quidem per ſe in vſum medicinalem haud ingreditur. At macerata aut vſta vtilis efficitur. Igit̃ oxycrato vino'ue Macerata recentia vlcera glutinat, maximè in circulũ circũpoſita: verùm hic quidẽ eſt ceu materia, quæ medicamina ſanantia accipiat. At Vbi vſta fuerit, medicamẽ eſt exiccatorium, velut & chartæ combuſtæ cinis, niſi quatenus infirmior eſt papyri cinis. A.l.? t.2. fo 120.c.173.c

Panax Heracleum.

Panaces "Heracleum. Ex hoc fit vocatus Opopanax, radicibus eius & caulibus ſcilicet exciſis. Porrò Opopanax ipſe lõgè eſt ad plurimos vſus aptiſſimus, vtpote excalfaciens, emolliens, & digerens: ponatq; ipſum quiſpiã in calfaciendo tertij ordinis, in deſiccando vero ſecundi. Cortex radicis exiccatorium ſimul & excalfactorium eſt medicamentũ, ſed minus q̃ ſuccus: quin & non nullã habet abſtergendi facultatem. Quare eo quoq; vtimur & ad nuda oſſium, & ad vlcera maligna & contumacia. Sufficienter.n. talia carnem procreant, ſcilicet aſtergendo ſimul ac deſiccando, nec ita magnopere calfaciendo: quæ omnia ad carnem generandam neceſſaria ſunt, velut in libris de curandi ratione oſtendimus. Fructus calidus & ipſe eſt, ac menſibus mouendis medicamen accommodũ. Cęterũ, neſcio quo pacto nunc oẽs ex more non Panaces, ſed Panaca herbã hanc vocitent. A.ibidẽ. c.51 H

Panaces Aſclepeum.

Panaces Aſclepeum minus eſt calidum ſuprà dicto panace: Quamobrem floribus eius & fructu melli miſtis, ad vlcera, phymata, & phagedænas vtuntur.

Panax Cheroneum.

Panaces Cheroneum & ipſum ſimilem prædicto facultatem poſſidet.

Paronychia.

Paronychia ab effectu nominata eſt: ſanat enim paronychias: vt & refert Dioſcorides, fauos quoque. Vis eius eſt tenuium partium, & exiccatoria, morſu vacans. Talia enim ſint oportet, quæ

paronychias

A paronychias ſanant. Porrò ſatis conſtat tale eſſe idoneum ad digerendos affectus omnes, qui digeri poſtulant. Talia enim ſunt, quæ, cùm ex tertio ſint ordine excalfacientium & deſiccantium, velut & hoc, eſſentiæ inſuper ſubtilis ſunt.

Pentaphyllum.

ibi. c.545. Pentaphylli"Radix deſiccat vehementer, minimùm verò acris eſt. Quare multo eſt vſui: velut alia quoq; omnia, quæ cùm ſint tenuium partium, citra morſum deſiccant. Eſt enim hæc radix deſiccatoria ex tertio ordine, minimum habens euidentis caliditatis.

Peplos.

ibi. c.103. Peplos":quidam verò Mecona Aphrode. Et hic fruticulus Succum habet ſimilem tithymallis, cum in alijs, tum quia purgat ceu illi.

Peplium.

ibid. c. 104. Peplium."Et hic quoq; fruticulus ſuccum obtinet ſicut tithymalli: naſciturq; plerunq; ad mare. Radicem habens inutilem, vt & peplos: Succum verò validum, nec ipſum admodum vtilem: ſed Semen vtile eſt & flatuóſum, ſimiliter vt ſemen pepli purgans. * Al. πυρῶδες i. igneũ. & ita Dioſco. & Paul9. Quin et Aetius ex Hippo. dicit eẽ diſcuſſorium flatus.

Peperi Piper.

ibi. c.549. B Piperis"Radix vires coſto ſimiles potiſſimùm obtinet. Porrò Fructus nuper quidem admodũ germinantis, longum piper eſt: quare etiã maturo humidius eſt. Humiditatis eius indicium eſt, ꝙ facile repoſitum perforetur, ac non protinus mordicet, ſed pòſt paulo incipiat, verùm pluſculum duret. Porrò Fructus qui velut omphax eſt, piper albũ eſt: nigro quidẽ acrius. Nam illud iã quaſi ſuperaſſatum eſt, & ſuperexiccatum. Verùm vtrunq; valenter tum excalfacit, tum deſiccat.

Perſea.

ibidẽ. c.22. Perſeæ"Folia adſtringentem vim modicè participant, adeo vt queant etiam nõ nunquam vtiliter ſanguinis eruptione affectis partibus imponi.

Periclymenos Volucrum Maius.

Periclymeni vtilis eſt tum Fructus, tum Folia, adeo vehementer incidentis pariter & excalfaciẽtis facultatis, vt ſi pluſculum bibantur, vrinam ſanguinolẽtam efficiant, principio quidem vrinam duntaxat mouentia. Porrò foris cum oleo illita excalfaciunt. Iuuant & lienoſos & difficulter ſpirantes. Competens potionis menſura eſt drachmæ vnius cum vino. Porrò deſiccat quoq; Semen: & quidam aiunt, ſi copioſius bibatur, ſterilitatẽ omnimodam bibentibus afferre. Sed & ſunt qui certum dierum numerum ad talem potionem prefiniunt, vt & Dioſcorides, qui ſeptem & triginta tra-
C di eos refert. Hic etiam vrinam cruentam reddi à ſexto die memorat.

Periſtereon.

Periſtereon. Appellata eſt inde adeo, ꝙ in ea periſteræ hoc eſt columbæ, verſentur. Vim habet hactenus deſiccantem, vt vulnera conglutinet.

Petaſites.

Petaſites ex tertio eſt ordine deſiccantium. Quamobrem ad cacoethe & phagedænica vlcera ea vtuntur.

Petroſelinum.

ibid. c. 552. Petroſelini"Semen maximè vſui eſt, cùm tota etiam herba vnà cum radice ſimilem ſed imbecilliorem facultatem ſortiatur. Eſt autem vt guſtu acre cum amaritudine, ſic & in operibus calidum, vnà cum incidendi effectu. Hinc menſes & vrinas affatim prouocat. Eſt & aphyſon, hoc eſt, flatus extinguit. Fuerit itaq; & ipſum tertij ordinis tum excalfacientium, tum deſiccantium. Porrò Cilices, id modò Petroſelinon appellant, quod natum eſt in Amano: ſed id Smyrnium potius fuerit, quàm petroſelinum: non tamen ita multum à petroſelini viribus abeſt.

Peucedanum.

l.2.t.2.c.86, l.109.d D Peucedani"Radice quidem maximè, ſed tñ etiam Succo & Liquore vtimur. Sunt autem omnia hæc eiuſdem ſpeciei facultatis: ſed valentior ſuccus, admodum excalfaciens & digerens. Quare affectibus omnibus circa neruos conſiſtentibus conuenire creditur: tum morbis in pulmone thoraceq; ex craſſitudine & viſcoſitate humorum prouenientibus. Atque intrò quidem in corpus ſumptus, ſed tñ etiam olfactu prodeſt. Porrò ꝙ incidat & extenuet, ſæpe etiam dentium perforatorum dolores cauitati impoſitus protinus ſedauit: quia videlicet tenuium eſt partiũ, & excalfactorius. Quin etiam lienes induratos iuuat nempe incidendo, digerendo, atq; extenuando craſſos humores. Sed & Radice ad hæc vti liceat: quæ & ſquamas celerrimè ab oſſibus ſeparat, quia videlicet validè deſiccat, minus tamen ꝙ ſuccus excalfaciẽs. Et vlceribus contumacibus remedium eſt optimum arida illita: ipſa enim expurgat, carnem inducit, & ad cicatricem perducit, Excalfaciens quidem ordine ſecundo iam completo, deſiccans verò tertio iam incipiente.

Peganon Ruta.

ibi.c.330. Ruta"Agreſtis ex quarto eſt ordine excalfacientiũ & ſiccantium: Domeſtica verò ex tertio. Eſt autẽ non ſolum guſtu acri, ſed & amaro. Ex quo ſanè ẽt digerere atq; incidere craſſos lentoſq; humores poteſt. Ob eam vim & vrinas mouet. Quin & tenuium eſt partiũ, flatuſq; extinguit. Quare ad inflationes competit, ac veneris appetitum cohibet: digeritq;, atq; exiccat ſanè ſtrenuè: eſt enim

eorum ex numero medicamentorum quæ valenter deſiccant. Porrò quod ſuperius Moly & Be- E ſaſan nominari diximus, & ipſum vtiq; fuerit Ruta ſylueſtris.

Piſſa Pix.

Pix, "Sicca quidem deſiccat & excalfacit ſecundo à mediocribus ſiue ſymmetris exceſſu: ac plus A. l.2.t.2.c. 539. deſiccare poteſt ꝙ excalfacere. Humida verò econtra, plus videlicet calfacit ꝙ deſiccat: habetq; nõ nullam partium tenuitatẽ, qua & aſthmaticos & purulentos adiuuat. Satis eſt autem cyathi linxiſſe menſurã mellis miſtę. Sed & abſtergendi quandã vim habẽt, atq; cõcoquendi digerendiq;: veluti & in guſtu ſubamarum quiddam & acre. Sic leproſos vngues eximũt miſtę cum cera, lichenasq; detergunt. Concoquunt item duros & inconcoctos tumores oẽs cataplaſmatis inditæ. Ad ea omnia humida valentior eſt. Arida verò pix tametſi ad hæc quidem deterior eſt, glutinãdis tñ vulneribus magis congruit. Ex his itaq; clarum eſt humidæ pici calidam humiditatem affatim eſſe admiſtam.

Piſſelæum.

Piſſelæum ex humida pice efficitur, genere quidem illi ſimile, ſed eſſentiæ tenuiorum partium.

Piſtacium.

Piſtacium." In Syria vbertim hæc planta naſcitur. Fructus eius quodammodo tenuioris eſſen- A. ibid. c. 269 tiæ eſt, ſubamarum quiddam & odoratum habens. Obſtructiones itaq; liberat, ſed maxime iecoris, F veruntamen etiam thoracis, pulmoniſq;.

Pityides.

Pityides. Nominatur ita fructus πιτύων ideſt picearum. At quidam per abuſum ſimiliter quoq; *pini fructum nuncupant. Miſtam vim obtinent, vtpote adſtringentes, & acrimoniam quandam cum amaritate poſſidentes: Quamobrem thoracis pulmoniſq; expuitionibus conferunt.

* πεύκης.

Pitys Picea.

Piceæ" Cortex vincentem habet facultatem adſtrictoriam vſqueadeo, vt & intertrigines belliſſimè illitus ſanet, & ventrem potus ſiſtat. Sed & ambuſta cicatrice includit. Porrò Tedæ Cortex illi A. ibid. c. 280 adſimilis eſt, ſed viribus tamen moderatioribus. In Folijs arboris vtriuſq;, vt quæ multo ſunt cortice humidiora, vis ineſt vlcerum glutinatoria. In Cono, quanꝗ his ſimilis ſit, validior tamen facultas eſt tum in cortice, tum in folijs, adeo vt dictorum nihil probè efficere queat, verum moleſtam quampiam habeat mordacitatẽ. Porrò Fuligo quæ ex dictis colligitur, †ad pilos ſuperciliorum} accommoda eſt: itemq; ad angulos oculorum eroſos, lippientes, ac lachrymantes.

* πεύκης.

† πρὸς πτίλα βλέφαρα, i. ad depilatas palpebras.

Pityuſa.

Pityuſa. Et hanc quidam ſpeciem putant eſſe Tithymalli, ꝙ ſuccum habeat vt illæ, quodq; ſimi- G liter illis purget, cæteraq; omnia viribus illis ſit adſimilis.

Platanus.

Platanus" humidioris frigidioriſq; eſſentiæ eſt non ita multo ꝙ ſymmetra. Proinde Folia viridia A. l.2.t.2.c.20 fol. 123. a trita & illita, non obſcurè phlegmonas naſcentes adiuuant. Cortex autem & Pilulæ magis deſiccantem vim obtinent, vt ille quidem in aceto coctus ad dentium adhibeatur dolores: pilulæ vero cum adipe ad vlcera ambuſta. Sunt autem qui Cortice combuſto medicamẽ deſiccatorium & abſterſorium efficiunt, vt cum aqua lepras ſanet: per ſeſe autem illitum, ob humorem nimium vlcera vetera & ſordida. Vitandus eſt Puluis folijs arboris inſidens: alioqui ſi ſpiritu attrahatur, arteriam offendit, valenter deſiccans & exaſperans: vocemq; lædit, ſicut ſanè etiam viſum & auditum, ſi in oculos aut aures inciderit.

Polygonon Seminalis.

Polygonon" vti adſtrictionem quandam obtinet, ita ſanè vincit in eo aqueum frigidum: vt vi- A. ibid. c.72 delicet ſecundi ſit ordinis medicaminum refrigerantium, aut etiam quodammodo in initio tertij. Proinde ſanè, quibus ſtomachus æſtu feruet, foris frigidum illitũ prodeſt, velut etiam eryſipelata & calidas phlegmonas iuuat. Porrò tale cùm ſit, & fluxiones repercutit, & hac ratione videtur eſſe H exiccatorium. Quare cùm herpetum, tum vlcerum, tum aliorum, bonum eſt remedium, tum etiã efficaciſſimum in inflammatis & fluxione tentatis partibus. Eſt & cruentorum vulnerum glutinatorium. Sed & aurium vlceribus prodeſt: ac, ſi vel plurimum inſit puris, hoc tamen etiam deſiccat. Eaſdem ob facultates ſiſtit profluuium muliebre, ac dyſenteriam, & ſanguinis eiectiones, & vndecunq; aliunde immoderatius quippiam feratur. Refert Dioſcorides, ꝙ & vrinam prouocet exhibitum ſtillicidio & ſtranguria affectis: non tamen exactè diſpoſitionem diſcriminat, in qua ipſum dari expediat. Porrò mas ad omnia dicta ꝙ femina validioris eſt effectus.

Polygalon.

Polygalon modicè auſtera Folia obtinet. Videntur autem, ſi bibantur, lac generare. Itaq; ſuperauerit in eo calidum ac humidum.

Polygonatum.

Polygonatum miſtam habet tum facultatem, tum qualitatem: habet enim adſtrictionis pariter & acrimoniæ quippiam, nec non faſtidioſam quandam amaritatem explicatu difficilem. Quocirca nec admodum eſt vſui, ſed tantùm ꝙ Radicem eius quidam vulneribus illinunt. Sunt etiam, qui neuos in faciẹ illo detergant.

A *Polemonium.*

Polemonium, quidam, Philatærium: quidam, veluti Cappadoces, Chilic dynamon: tenuium partium eſt, & deſiccandi vim obtinet. Quamobrem quidam Radicem eius cum vino ad iſchiadicos, dyſenteriam, lienemq́ꝫ induratum, potui exhibent.

Polium.

ibi. c.537. Polium amarum eſt guſtantibus, & modicè acre. Obſtructione itaqꝫ liberat viſcera omnia: vrinamq́ꝫ & menſes ciet. Ac viride etiamnũ magna vulnera glutinat, & maximè ſpecies eius fruticoſa: aridum cùm fuerit, rebellia vlcera ſanat illitum: & magis hoc præſtat, quod minus eſt.

Polium Minus.

Polium Minus. Quo etiam vtimur ad antidotos, nam & acrius & amarius eſt hoc quàm maius, adeo vt ex tertio ſit ordine deſiccantium, ex ſecundo autem completo excalfacientium.

Polycnemon.

Polycnemon deſiccat & excalfacit ſecundo exceſſu. Itaqꝫ & ipſum vulnera glutinat.

Potamogeiton.

ibi. c.352. Potamogeiton adſtringit & refrigerat ſimiliter Polygono, ſed eſſentia eius craſſior quàm polygoni eſt.

B *Polypodium.*

ibid. c.535. Polypodium dulcem ſimul & auſteram habet vincentem qualitatem: vt facultatis ſit admodum quidem deſiccantis, citra morſum tamen.

Praſium Marrubium.

ibid. c.553. Praſium, ſicut guſtu amarum eſt, ita ſiquis vtatur, conuenientem huic ſapori actionem poſſidet, iecur ac lienem obſtructione liberans, & thoracem pulmonem'que expurgans, ac menſes promouens. Sed & illitum detergit ac digerit. Ponatq́ꝫ ipſum quiſpiam in caliditate quidem ſecundi ordinis iam completi, in ſiccitate tertij medij aut completi. Succo eius ad aciei oculorum claritatem vtuntur cum melle. Quin etiam & per nares auriginem purgant: & ad aurium dolores inueteratos adhibent, vtiqꝫ in quibus obſtructionem diſcutere, meatumq́ꝫ ipſum & ramos meningum ſeu mẽbranarum expurgare, eſt vſus.

Propolis.

ibi. c.462. Propolis extergentis non ita valentis eſt facultatis, cæterùm admodum valenter attrahentis: eſt enim eſſentia tenuium partiũ Porrò excalfacit ordine ſecundo cõpleto, aut certè tertio incipiente.

Ptarmice.

Ptarmices Flores quidem ciendæ ſternutationis vim obtinent: vnde & herbæ nomen obuenit.

C Totus autem Frutex ſi contundatur viridis, ſugillata, & reliquas ecchymoſeis digerit: eſt enim temperies eius calida & ſicca, viridis etiamnum ordine ſecundo, ſiccaræ tertio.

Ptelea Vlmus.

ibid. c.71. Vlmi Folijs quandoqꝫ recens vulnus glutinauimus, confidentes adſtringentem pariter & abſtergentem ineſſe illis facultatem. Cortex amplius etiam ſubamarus eſt & adſtrictorius. Itaqꝫ cum aceto & lepram ſanat. Porrò viridis etiamnum ac recens, ſi vulneribus vinculi vice circũligetur, ea glutinare poteſt. Radices eandem vim obtinent: nam & decocto earum quidam perfundunt fracturas, quæ topho ſiue callo inducto opus habent.

Pteris Filix. Thelypteris Fœmina Filix.

ibid. c.620. Filix Radicem habet maximè vtilem: latum. n. lumbricũ interficit, ſiquis eã quatuor drachmis in melicrato ebibat. Ad eundem modum partum viuum quidem necare, mortuum autem eijcere, mirum non eſt. Eſt enim amara, paulum habens adſtrictionis. Quamobrẽ vlceribus impoſita vim habet valenter deſiccandi: non tñ mordax eſt. Similem ei vim habet Thelypteris nominata.

Pycnocomum.

Pycnocomi Radix, fructus, folia, omnia digerendi attrahendiq́ꝫ habent facultatem, vtpote quæ & guſtu ſunt acria. Folia itaqꝫ phymata, & furunculos diſcutiunt. Fructus valentior eſt: & hęc quidem efficere poteſt miſtus alicui digerentium cataplaſmatum, cuiuſmodi eſt quod ex hordeacea farina conficitur. Palos, & alia id genus infixa ad extimam cutem elicit. Porrò Radix ad ſupradicta quidem deterior eſt & infirmior, cæterùm bilem flauam purgat.

D

Pyrethron.

ibi. c.547. Pyrethri Radice potiſſimè vtimur, cauſticam vrentem'ue facultatem obtinẽte, qua vtiq́ꝫ etiam dentium refrigeratorum dolores mitigat. Et ad rigores ante periodum cum oleo confricatur. Ad hæc ſtupidos quoqꝫ, {quos ναρκώδεις vocant}, & reſolutos adiuuat.

Pyros Triticum.

ibi. c.245. Triticum, vt alimentum quidem, quam habeat naturam, non eſt huius inſtituti exponere: Vt medicamentum vero foris impoſitum primi eſt ordinis excalfacientium: non tñ nec reſiccare, nec humectare manifeſtò poteſt: habet verò etiã quiddã lentoris, obſtruentiſq́ꝫ naturæ. Porrò quod ex eo conficitur Amylum, eo tum frigidius eſt, tum ſiccius. Quod verò ex pane fit cataplaſma, vim habet magis digerentem, quàm quod ex tritico: nimirum cùm & ſalem & fermentum panis adiuncta habeat: quippe cùm fermentum vim habeat attrahendi digerendiq́ꝫ ea, quæ in alto reſident.

 E

RHAMNVS

RHamnus deſiccat & digerit exceſſu ſecundo: refrigerat in primo completo, aut ſecundo incipiente. Proinde herpetes ſanat, & eryſipelata non magnopere calida. Cæterùm ad hæc teneris vtendum eſt folijs.

Raphanis Radicula.

Raphanis excalfacit quidem exceſſu tertio, deſiccat verò ſecundo. Agreſtis autem in vtroq; efficacior eſt. Quin & Semen ipſum planta efficacius eſt. Facultas ei ineſt digerendi. Itaq; ad ſugillata, & alia id genus liuida ob talem facultatem accommoda exiſtunt.

Rheum Rha.

Rheum,″ quidam id Rha nuncupant, miſtam habet tum temperaturam, tum facultatem: habet enim quiddam terreſtre frigidum, ceu indicio eſt adſtrictio: & adiuncta eſt quędam caliditas, ſiquidem ſi pluſculum mandatur, ſubacre conſpicitur. Quin etiam aereæ cuiuſdam ſubſtantiæ ſubtilis eſt particeps: quod indicat tum laxitas, tum leuitas: non minime vero & opera. Ob id enim licet adſtringens, non tantùm conuulſis, ſed & ruptis, & orthopnœæ prodeſt. Sic quoq; liuentia & lichenas ſanat illitum cum aceto. Porro ꝙ adſtrictionis opera haud inſtrenua ſunt, hinc diſcere liceat, ꝙ ſanguinem expuentibus, cœliacis, & dyſentericis conferat. Nec enim reluctatur terreſtri frigido tenue aereum: immo eo ꝙ deducat, & in altum perducat, valentioris effectus cauſa exiſtit. A.l.2.t.2.c. 578. F

Rhetinæ Reſinæ.

Reſinæ″ omnes deſiccant & excalfaciunt. Cæterùm inter ſe diſcrepant, ꝙ plus ac minus habeant in guſtu quidem acrimoniæ, in facultate verò caliditatis: Tum ꝙ aliæ plus, aliæ minus, ſortitæ ſunt partium tenuitatis: Præterea ꝙ non nullæ adſtrictionis ſunt participes, aliæ nequaꝗ. Primas meruit oĩum non iniuria Lentiſcina: eã vocant Maſtichen. Nã præterꝗ ꝙ paucula ei adeſt adſtrictio, adeo vt ſtomachi ventriſq; & iecoris imbecillitatibus & phlegmonis conueniat, inſuper illi ineſt mordacitate vacans deſiccatio. Minimum.n. acris eſt, & maximè tenuiũ partium. Inter alias pręfertur Terebinthina, manifeſtam quidem non ſimiliter atq; maſtiche adſtrictionem poſſidens, cæterùm adiunctam habens amaritudinem quandam, per quam magis etiam ꝗ maſtiche digerit. Ob eandẽ qualitatem ineſt & abſterſio, tanta quidem, vt & pſoras ſanet. Quin etiam quæ in profundo reſident, cæteris reſinis magis attrahit, nimirum cùm illis maiorem habeat partium tenuitatem. Attamen Pinea, & hac etiam magis Strobilina, acriores quidem ea ſunt, ſed non magis tamen digerunt neq; attrahunt. Mediæ inter has ſunt Picea & Abietina acriores quidem ꝗ terebinthina, minus tamen ꝗ aut pinea, aut ſtrobilina. Habet porrò etiam emolliens quiddam Terebinthina. Secundũ G locum habet in emolliendo Lentiſcina: ſicut & Cypariſſina acris. A.ibid. c.24

Rhodos Roſa.

Roſarum″ facultas ſuperioribus libris pluribus verbis expoſita eſt, nempe ꝙ ex aquea ſubſtantia calida miſta duabus alijs qualitatibus, adſtringenti videlicet & amaræ, compoſita ſit. Quin etiã, cuius ſit naturæ vtraq;, amara ſcilicet & adſtringens, in horum commentariorum quarto declarauimus. Flos earum magis etiam ipſis roſis adſtringit: ac proinde ſanè etiam exiccatorius eſt. A. ibid.c.56

Rhodia Rhiza Rhadix Rhodia.

Rhodia Radix, ea videlicet quæ in Macedonia naſcitur, tenuium partium, & digerentis eſt facultatis. In calefaciendo verò ſecundi ordinis cenſenda eſt, aut certè tertij incipientis.

Rhododaphne.

Rhododaphne″ tota ſua eſſentia venenum eſt, nec tantùm homini, ſed pleriſq; pecoribus. At tẽperie ſanè tertij eſt ordinis excalfacientium, incipientis vtiq;, primi autem deſiccantium. A.ibidẽ.c.52

Rhœa Malum Granatum ſiue Punicum.

Malum Granatum omne adſtringentem qualitatem obtinet, non tñ in oĩbus ea exuperat. Sunt enim inter ea quædam acida, quædam plus dulcia ꝗ auſtera. Et ſanè quæ ab vnoquoq; eorum procedit vtilitas, ſecundũ vincentẽ eueniat qualitatem neceſſe eſt. Dictum autẽ in quarto horum com- H mentariorum eſt ſuper dulci ſapore, auſtero, & acido. Itaq; ex illis de malorum punicorũ differẽtia liceat colligere. Porrò Acini ſucco ipſorum tũ adſtringẽtiores, tũ exiccantiores ſunt: his ẽt magis Putamina, vocant aũt Sidia. Adſimilẽ illis vim habent Cytini, ſic enim eorum appellantur flores.

Rhus.

Rhus″ fruticoſa planta adſtringit, & deſiccat. Nam & coriarij ad deſiccandũ & adſtringendum coria planta vtuntur: ac proinde Βυρσοδεψική {Græcè, Latinè excoriaria} appellata eſt. Porrò medicis in vſu ſunt in primis Fructus eius & Succus multum auſteræ qualitatis. Cõſentaneus eſt vſus particularis ipſi guſtus ſenſui. Fuerit itaq; & hoc medicamen ex tertio ordine exiccantium, ex ſecundo verò refrigerantium. A.ibidẽ c.63

Rhypos Sordes.

Sordes à gymnaſiorum ſtatuis, † in quibus largum oleum inhæret, digerendi emolliendiq; vim obtinet: In palæſtris autem, quantum accepit pulueris, tantum etiam diuerſa eſt: hanc ſordem Πάτον Græci vocant. Prior cruda phymata digerit. Secũda optimũ eſt phlegmones mãmillarum remedium. Siquidem feruorem earum veluti igneum extinguit: & quod affluit, repellit: deniq; & quod

† Paulus Aegin. addit ἢ σκευῶν, i. vel à vaſis quæ vox etiam hic videtur deſiderari cũ vox in Galeni cod. κεῖται. quam interpres non bene vertit inhæret. ſed vertenda eſt, ponitur, magis propriè de vaſis, quam de ſtatuis dicatur.

continetur

A cõtinetur,halitu digerit:conſtat enim ex puluere,oleo,ſorde humana,& ſudore. Ac puluis quidem emplaſticã vim habet,& refrigeratoriam,repercuſſoriáq; oleũ verò emollit: porrò ſudor & ſordes digerentia ſunt. Cæterum quæ à ſtatuis corraditur cum puluerem non habeat,& ab ære æruginem quandam ſumpſerit, non iniuria acrior eſt. Porrò huius mentionem modo fecimus, quod plurimum in ſe ipſo ſit oleoſæ ſubſtantiæ,quæ ex planta originem ſortitur. Sed & vbi de ijs, quæ ab animalibus proueniunt,verba faciemus,eius tum quoq; meminiſſe erit propter ſudorem.

SAGAPENVN

.ibid.c.629. SAgapenum″liquor* eſt calidus & tenuiũ partiũ, ſicut & alij liquores. Sed & abſterſionẽ quandam poſſidet,qua oculorũ cicatrices expurgat atq; extenuat. Quin & ſuffuſionibus & hebetudinibus oculorũ,quæ ob humorũ proueniunt craſſitiẽ,non malũ eſt medicamentũ. At ipſa Planta ex qua prouenit,ferulæ aſſimilis, imbecilla & inutilis eſt. Sanè ipſa primũ ſagapenũ appellatur: at liquor eius abuſiue hoc nomen obtinet:ceu alia quoq; multa ex nominis defectu per abuſum nuncupamus. Perfectius nanq; foret ipſum cognominare non ſagapenum,ſed ſagapeni ſuccum.

*ὀπὸς modo liquor, mõ ſuccus,ab hoc interpretẽ vertit, ſilr & χυλὸς: cum tamẽ clarũ ſit ὀπὸν & χυλὸν inter ſe differre, tũ ex pleriſq; Galeni locis,tũ præſertim ex capite de Peucedano,& ex capite de Ficu.

Sampſycon Maiurana.

.ibidẽ c.466. Sampſycon″tenuiũ partiũ,& digerentis eſt facultatis:deſiccat enim & excalfacit ordine tertio.

B *Saprotes Xylων Caries Lignorum.*

.ibide c.617. Caries″Lignorum, & maxime quæ participant adſtrictionis ſimul & abſterſionis,velut vlmus, expurgat implet'que vlcera humida.

Sarcocolla.

.ibid. c. 592. Sarcocolla″lachryma eſt arboris perſicæ. Miſtam vim habet ex emplaſtica quadam ſubſtantia, & paucula amara. Itaq; citra morſum deſiccat,ac proinde glutinare vulnera valet.

Satyrium.

.ibid. c.706. Satyrium,″aut Tiphyllum,humidum & calidum temperatura eſt: quamobrem guſtu quoque apparet dulce. Attamen recrementitiam & flatuoſam humiditatem poſſidet. Quocirca ad venerẽ incitat. Hæc verò & herbæ ipſius Radix præſtare poteſt. Porrò vt quidam aiunt, ex vino nigro auſtero potum ſanat opiſthotonon.

Selinon Apium.

.ibid. c.55. Selinum″vſqueadeo calidum eſt,vt & vrinas & menſes cieat. Flatus quoq; diſcutit,& magis ſemen ꝙ herba ipſa. Sed & Oreoſelini & Hippoſelini ſimilis vis eſt: verum hippoſelinon imbecillius eſt,oreoſelinon valentius.

C *Seris Cichorium.*

.ibid. c.229. Seris″olus eſt ſubamarum, & magis quod agreſte eſt, quod ob id ipſum Picrida hoc eſt amarã, quidam nuncupant: quidam verò Cichorium appellant. Eſt autem ea ſiccæ frigidæq; temperaturæ,vtrunq; primo exceſſu. Porrò domeſtica magis etiam ꝙ agreſtis refrigerat: ſed & humiditatis multæ admiſtio ſiccitatem extinguit. Verum vtraq; adſtringentis qualitatis eſt particeps, velut & Chondrila: nam & ipſa eſt ſereos ſpecies.

Seriphum.

Seriphũ. Dictũ ſanè de hoc eſt & in ſexto libro in ſermone de abſynthio: eſt enim abſynthio tum ſpecie,tum guſtu ſimile. Attamen diſcrepat, Guſtu quidem,quandoquidem non æquè vt illud adſtringat,pluſq; excalfaciat,amaritatemq; quandã cũ ſalſedine reſipiat; Facultate verò tum ꝙ ſtomacho infeſtũ ſit,magiſq; abſynthio lumbricos necet,ſiue foris impoſitum,ſiue intro in corpus aſſumptum. Et ſanè calfacere ipſum in ſecundo ordine intenſo cenſendum eſt,exiccare in tertio.

Seſeli.

.ibid. c.626. Seſeli.″Et Radix quidem, ſed & Fructus vſqueadeo excalfacit, vt admodum vrinam mouere queat. Sed & tenuium eſt partium,vt & comitiali morbo & orthopnœis competat.

D *Seſamon.*

.ibid. c.642. Seſamon″nõ parum in ſe cõtinet viſcoſum & pingue:quare emplaſticũ eſt & emolliens, ac modice calidum. Eiuſdẽ facultatis eſt,quod ex eo conficitur Oleũ. Et herbæ quoq; Decoctũ ſimilem vim obtinet.

Seſamoides Magnum.

Seſamoides Magnum,quod & Anticyricos Helleboros appellatũ eſt, propterea videlicet quia Semen eius vt helleborus purgat,hoc & reliqua facultate helleboro ſimile eſt. Nam & in abſtergẽdo,excalfaciendo,deſiccandóque,ſimilem illi vim obtinet.

Seſamoides Album.

Seſamoidis Albi Semen non nullam item acrem qualitatem continet: ſed multum amarũ eſt. Excalfacit itaq;,rumpit,& extergit.

Sideritis.

Sideritis habet quidem etiam abſtergendi quandam facultatem, ſed plurima eius pars humida eſt, & mediocriter frigida: paucula verò ineſt adſtrictio. Quare phlegmonem ſedat, & glutinat. Quidam etiam vocant Achilleam Sideritim, quæ propoſitæ quidem,ꝙ ad iam dicta attinet,viribus eſt non diſſimilibus,cæterum adſtrictione exuperat. Quare ad ſanguinis eruptiones, dyſenterias,& muliebre profluuium congruit.

Sicyos Edodimos Cucumis Eſculentus. E

Cucumis" Eſculentus, pepon quidem hoc eſt maturus, tenuioris eſſentiæ eſt: qui immaturus eſt, craſſioris. Sed & abſtergendi & incidendi facultas eis ineſt: Quare & vrinam mouent: & corpus ſplendidum reddunt, ac magis quoq; ſi quis ſemine arefacto contuſoq; atq; cribrato vice pulueris abſterſorij ſiue ῥύμματος vtatur. Superat in eis humida frigidaq; temperies, nõ tñ magnopere, ſed quaſi in ſecundo cenſetur ordine. Attamen ſi quis aut Semen, aut radicem arefaciat, haud etiam humidæ fuerit naturæ, ſed iam deſiccantis, idq; in primo quodammodo ordine, aut etiam ſecundo, ſed incipiente. Eſt & in iſtis maior abſtergendi facultas, q̃ in fructus ipſius carne. A.l.2.t.2.c.8 fol. 109.f.

Sicyos Agrios Cucumis Agreſtis.

Cucumeris" Agreſtis tum fructus ipſius Succus, quem vocant Elaterium, tum non minimẽ radicis & foliorum ad medicationes perutilis eſt. Elaterium itaq; menſes ciet: & fœtum interimit appoſitum, ceu alia omnia amara & ſubtilium partium, maximẽ ſi quam habeant caliditatem, velut nimirum elaterium: ſummẽ ſiquidẽ amarum eſt, leuiter calidum: vt ex ſecundo ſit ordine excalfacientium: Porrò tale protinus quoq; digerendi vim poſſidet. Sic igitur eo angina laborantes inungunt quidam cum melle aut oleo vetere. Bonum item eſt regio morbo affectis fuſum cum lacte in nares. Sed & dolores capitis ſanat hoc vſu. Atq; elaterium quidẽ eiuſmodi eſt: At Radicis Succus, vt & foliorum, licet elaterio ſimilem vim habeat, imbecilliorem tñ. Sed & ipſa Radix adſimilem facultatem poſſidet: abſtergit nanq;, digerit, atq; emollit. Porrò Cortex ea potentius deſiccat. A. ibid. c. 17 fol. 110.e F

Silphium Laſerpicium.

Silphij" liquor calidiſſimus eſt: verum enimuero & Folia, & caulis, & radix ſat ſtrenuẽ excalfaciunt. Sed oĩa flatulentæ magis eſſentiæ ſunt, ac proinde coctu difficilia: foris tñ impoſita corpori, efficaciora: & omniũ potiſſimum liquor, admodum trahentem facultatem poſſidens. Attamen & excreſcentias emoliendi, & liquandi vim quandam, propter propoſitam temperiem obtinet. A.l.2.t.2.c.5 fol. 105.g

Siſon.

Siſon calidus & ſubamarus guſtu eſt: Quare & vrinam mouet, & concoquit, menſesq; prouocat, omnesq; viſcerum obſtructiones diſijcit.

Sion.

Sion," quantum guſtu quoquomodo odoratum eſt, tantum etiã excalfacientis facultatis eſt particeps. Sed & digerit, & vrinam mouet, & calculos renum frangit, & menſes euocat. A. ibid. c. 556

Siſaron.

Siſari" Radix cocta ſtomacho grata eſt, & vrinam mouet, ſecundo ordine excalfaciens, adiectam habens amaritatem quandam cum leuicula adſtrictione. G A. ibid. c. 631

Siſymbrium.

Siſymbrium" tenuium partium, digerentis, excalfacientis, & reſiccantis facultatis eſt, & temperaturæ in tertio ordine. Sed & Semen eius tenuium partium eſt, & calidum: Quocirca ipſum quidam cum vino exhibent ſingultientibus, & tormina patientibus. A. ibi. c. 507.

Siſymbrium dictum Cardamine.

Siſymbrium, quod quidam Cardaminen vocant, qñ quidem Cardamomo ſimile quiddã guſtu præfert: cũ Siccũ eſt, tertij eſt ordinis excalfacientiũ & deſiccantiũ: cũ Humidũ & viride, ſecundi.

Scandix.

Scandix ex agreſtium olerum genere eſt, ſubacre, & amarum, adeo vt in ſiccando & excalfaciendo ſit ſecundi ordinis intenſi {aut tertij incipientis.} Vrinam valenter ciet, & viſcera obſtructione liberat, ex dictis qualitatibus conſtans.

Scilla.

Scilla" admodum incidentem facultatem obtinet, non tamen admodum calidam. Sed ſecundum hoc eam quiſpiam ſecundi ordinis cenſeat excalfacientium. Præſtat autem aut aſſam, aut elixam ſumere: ſic enim virium eius vehementia exoluitur. A. ibi. c. 597. H

Scolymos.

Scolymi Radix copioſam vrinã graueolentem elicit, ſi quis eã in vino coctam bibat: Ac proinde graueolentiam ſanat tum alarum, tum totius corporis. Atque hoc ſanè, medicamento ex tota ineſt eſſentia, nimirum cùm ſuccus ſit purgatorius. At quæ ſecũdum qualitates æditur actio, calidum in ſecundo ordine completo, aut tertio incipiente, medicamen indicat, ſiccum verò in ſecundo.

Scordium.

Scordium." Ex varijs id tum ſaporibus tum facultatibus conſtat: nã & amarum quid obtinet, & acerbum, & acre: & maximẽ ſcorodo hoc eſt allio, adſimilis eius eſt acrimonia: vnde ſanè, mea ſententia, nomẽclaturam ſortitum eſt. Expurgat igitur ſimulq; excalfacit viſcera: tum menſes vrinãq; prouocat. Præterea conuulſa ruptaq;, & laterum dolores ab obſtructione & frigore natos ſanat epotum. Deniq; viride quidem illitum magna vulnera conglutinat: ſed ſordida perpurgat, & contumacia ad cicatricem perducit, illitum aridum. A. ibi. c. 622

Scorodon Allium.

Allium" deſiccat & excalfacit quarto exceſſu. Porrò Ophioſcorodon agreſte allium eſt, domeſtico A.l.2.t.2.c.72 fol. 106.h

A ſtico valentius,ceu reliqua agreſtia omnia.

Scorodopraſſon.

Scorodopraſſon ſicut guſtu & odore mediam ſcorodi hoc eſt allij, & praſſi id eſt porri, qualitatem poſſidet,ita & viribus.

Scorpioides.

Scorpioides excalfacit ordine tertio,deſiccat ſecundo.

Smilax.

ibi. c.248. Smilax aut Cactus arbor eſt venenoſæ facultatis.

Smyrna Myrrha.

ibi. c.468. Myrrha ſecundi ordinis eſt tum excalfacientium,tum deſiccantium.Itaq; capitum vulneribus illita glutinare ea poteſt. Ineſt & amaritas non pauca, per quam fetum & lumbricos tum enecat, tum eijcit. Adeſt hinc ei & abſtergendi potentia. Sic igitur ocularibus miſcetur facultatibus, vtiq; quæ ad vlcera & craſſas cicatrices præparantur. Eadem de cauſa inditur & medicamentis, quæ ad tuſſim veterem & aſthma ſiue anhelationem, exhibentur. Non tamen arteriam exaſperat ſicut abſtergentium non nulla: verum adeo moderatam obtinet abſterſionem,vt non nulli eam arteriacis, B quæ vocant,medicamentis commiſceant,tanquam ſufficienter excalfaciens & deſiccans medicamen: ſcilicet abſterſionem proficiſcentem ab amaritudine nihil verentes.

Smyrna Boice Myrrha Bœotia.

Smyrna Boice vim habet excalfaciendi,fundendi,emolliendi. * Al. βοιωτική

Smyrnium.

ibi. c.55. Smyrniũ quidẽ Hippoſelinũ agreſte cognominãt. Ex eodẽ genere & ipſum cũ apio eſt, & petroſelino. Fueritq; apio quidẽ validius,imbecillius petroſelino. Menſes itaq; & vrinas mouet, calidũ ſiccũq; tertio ordine. Cilices Petroſelinũ nominãt,quod in Amano naſcit. Eſt ſane & ipſum ſmyrniũ,verũ minus acre petroſelino,ſmyrnioq;. Proinde ſanè vlceribus imponi põt, qa videlicet ſine moleſtia deſiccet. Sed & digerere q̃ indurata ſunt põt. Reliqua vis eius apio & petroſelino ſimilis eſt. Quocirca & Semine eius vtimur ad menſes,vrinas,& aſthmata ſiue anhelationes.

Sonchus.

Sonchus vbi adoleuerit,ex ſpinoſis plantis eſt. Cæterum viridis etiamnũ & tener eſtur perinde vt cætera agreſtia olera. Temperamentũ eius quodãmodo miſtũ eſt:cõſtat enim ex aquea terreaq; eſſentia,vtraq; leuiter frigida. Nam & adſtrictionis cuiuſdam eſt particeps: & ſiue cataplaſmatis in C morẽ illinatur,ſiue edatur,manifeſto refrigerat. Poſtea verò q̃ planè reſiccatus fuerit, terreſtre eius temperamentum redditur,modicam habens caliditatem.

Sparganium.

Sparganium & ipſum deſiccantis eſt facultatis.

Spartum Geniſta.

Sparti,quo & vites alligant,tũ Fructus,tũ virgarũ Succus,non inſtrenue trahentis eſt facultatis.

Staphilinus Paſtinaca.

ibi. c.287. Staphilinus ſatiuus imbecillior,agreſtis ad omnia potentior eſt. Vrinas menſeſque prouocat cũ Herba quidem tota,tum maximè ſemen ac radix. Habet porrò etiã abſterſorium in ſe quippiã. Quãobrẽ vlcerũ phagedænica quidã Folijs eius viridibus cum melle, quo pura reddant, illinunt.

Stachys.

Stachys,frutex ille Marrubio ſimilis,guſtu acri & amaro,tertij eſt ordinis excalfacientiũ. Quãobrem rationabiliter non menſes ſolum prouocat:ſed & abortum affert,& ſecundas eijcit.

Stœbe.

Stœbes Fructus & Folia maximo ſunt vſui,adſtringendi vim habentia mordacitatis expertem. D Sed & deſiccant euidenter in tertio fere ordine incipiẽte: Quãobrẽ Decoctum eorum dyſentericis inijcitur,& auribus pure fluentibus:tũ vulnera magna cõglutinat. Euidentius hæc præſtat cũ vino atro auſtero: valenter.n.deſiccat oẽs præter naturã humiditates. Præterea Folia viridia ſtillinãtur, vim habent erumpentis ſanguinis ſupprimẽdi. Deniq; & oculorũ ex ictu ſuffuſiones illita iuuãt.

Stœchas.

ibi. c.594. Stœchadis guſtu quidẽ qualitas amara eſt,& mediocriter ſubadſtringens:cæterũ temperies cõpoſita,nempe ex terrena eſſentia frigida exigua,vnde ſane adſtringit:& extenuata altera terrena copioſiore,à qua vtique amara eſt. Ob vtrorunque vero conuenientiã & coitũ,obſtructione liberare, extenuare,extergere,roborareq; tum viſcera omnia,tum totum corpus,eſt nata. Supra nanq; oſtẽſum eſt,ꝗ quæ ex eiuſmodi eſſentijs conſtant medicamina,dictos effectus reddere poſſint.

Stratiotes.

Stratiotes Aquaticus quidem, humida & frigida facultate eſt: Terreſtris verò non nihil habet adſtrictionis: Proinde ſane & vulnera glutinare poteſt, & vlceribus eſſe vtilis. Sunt qui eo & ad ſanguinis eruptiones vtantur,& ad fiſtulas.

ibi. c.133. *Struthion.*

l. 114.h Struthij Radice potiſſimum vtimur,vtpote guſtu acri,& calida ſiccaq; tẽperamento, ex quar-

to quodammodo ordine. Sed & abſtergit & irritat: Proinde quoq; ſternutationem prouocat, ceu E
cætera omnia quæ calida ſunt temperie, & guſtu acria.

Styrax.

Styrax" excalfacit, emollit, concoquit. Quamobrem tuſſibus, catarrhis, pituitæ deſtillationibus A.ibid.c.42.
raucedinibusq; {quas κορύζας & βράγχους vocant,} prodeſt. Tum menſes ſeu potum ſeu admo-
tum prolicit. Combuſti eius Fuligo, thuris fuligini quodammodo eſt ſimilis.

Syca Ficus.

Ficus" Aridæ vim habent excalfaciendi ordine primo ēt completo, aut ſecundo incipiente. Ha- A.l.2.t.2.c.
bent verò & partium tenuitatem quandam. Ex iſtis duobus idoneæ ſunt, quę tubercula dura con- 276 fol.129.
coquant: ſtatim verò ēt ea digerunt. Atque ipſæ per ſe illitæ eiuſmodi vim obtinent. Sed & Deco-
ctum earum eiuſdem vtiq; naturæ eſt. Verū vbi magis concoquere conſilium eſt, miſcenda eſt fa-
rina triticea: vbi verò plus digerere, hordeacea: panis horū in medio. Sed hæc magis ſunt propria
tractatus de medicamentorum cōpoſitione, & rōnis curandi: verū in præſentia hæc de iſchiadibus
i. caricis, nouiſſe ſufficiat. Porrò ſcire oportet, ꝙ quæ pinguiores ſunt, magis poſſunt concoquere:
quæ verò guſtu acriores, magis tum extergere, tum digerere. Cæterum Quod ex ījs plurimum in
aqua coctis efficitur, ſimile eſt melli non ſolum conſiſtentia, ſed & facultate. Porrò Ficus Virides F
comeſæ propter admiſtam humiditatem, facultatis ſunt imbecillioris: ſubducunt tñ aluū vtræque
tum humidæ, tum ſiccæ. Porrò Ficus Caprifici acris & digerentis facultatis ſunt. Sic ēt domeſti-
carum Groſſi, {græci vocant Ολύντους:} ineſt enim illis nonnihil etiam ſucci ex ficu arbore.

Syce Ficus Arbor.

Ficus" Arbor calidæ tenuiumq; partium temperaturæ eſt, ceu indicant tum liquor eius, tum fo A.ibidem.
liorum ſuccus. Valenter. n. eorum vterq; calidus eſt. Itaq; non mordicat tantum, aut vehementer
abſtergit, ſed & vlcerat: & ora vaſorum reſerat: & verrucas, quas myrmecias vocant, eījcit: ſed &
purgare poteſt. Porrò Ficus Agreſtis, quam Erineum {græcè, latinè caprificum,} nominant, tū
Opos, tū ſuccus, ad omnia q̄ ſatiuæ valentior eſt. Sed & Cradæ. i. rami earum adeo ſunt calidi, te-
nuiumq; partium, vt carnes bubulas duras, ſi coquendis adījciantur, friabiles ac teneras efficiant.

Symphytum Petræum.

Symphyton Petræum ex contrarījs conſtat viribus. Habet enim ſecandi vim quampiam, qua A.ibi.c.534.
collectum in thorace pulmoneq; pus expurgare poteſt: habetq; etiam quandā contrahendi vim,
qua eiectionibus ſanguinis auxiliatur: & tertia ad eas ineſt humiditas quædam nō immodicè cali-
da, per quam guſtantibus dulce apparet, & odoratu iucūdum. Manſum ſitim extinguit, & arteriæ G
aſperitates ſanat. Porrò ſecundum omninm dictarum virium miſtionem ſimul digerere abundè
poteſt, ſimulq; corpora contrahere cōſtringereq;: proinde enterocœlījs imponitur: & ad conuulſa
& rupta cum oxymelite bibitur. Porrò qui ipſum in vino Decoctum ad dyſenteriam exhibent &
muliebre profluuiū rubrum, vtuntur tanquam deſiccante & contrahente: Qui verò ad nephritim,
tanq; expurgante & incidente.

Symphytum Magnum.

Symphyton Alterum, puta magnum, ſimilem dicto vim habet: non tamen guſtantibus dulce
eſt, aut odorantibus odoratum, ſed his ſanè à modo ſcripto diuerſum eſt. Cæterum, quatenus viſco-
ſitatem quandam & mordacitatem obtinet, Scillæ ſimile eſt. Vtiturq; ad omnia, ad quæ iam dicto.

Sphondylion.

Shondylīj" Fructus acris & ſecātis eſt facultatis. Itaque ad aſthma, & comitialem morbū, aptum A.ibi.c.643.
eſt medicamen. Prodeſt & aurigini. Et Radix, nimirum adſimilis facultatis, ad eadē accōmodat.
Sed & inſuper fiſtularum callos tollit: cæterum imponere eam oportet circumraſam. Porrò floris
etiam Succus ad diuturniora aurium vlcera conueniens reponitur. H

Schinos Lentiſcus.

Schinos." Frutex hic ex aquea eſſentia leuiter calida viribus, & terrena frigida nō multa, cōpo- A.ibi.c.443.
ſitus eſt, ob quam moderate adſtringit. Deſiccat igitur ſecūdo ordine cōpleto, aut tertio incipiente: 453.
in caliditatis & frigiditatis differētia quodāmodo eſt medius & ſymmetrus. Similē oībus ſuis par-
tibus adſtrictionē obtinet in radicibus, ramis, extremis turionibus, germinibus, ac folījs: pterea fru-
ctu, & cortice: ac ſi Succū ex folījs eius viridibus exprimas, ſimilis hic ordinis eſt, moderatè adſtrin
* Al. Cœliacos gens. Itaq; bibitur & per ſe, & cum alījs medicamētis, q̄ dyſenterias & alui* affectus ſanant. Quin
& ad ſanguinis expuitiones, ſanguiniſq; ex vtero eruptiones, tum ſedis vuluæ que procidētias, ido
neus eſt, vtpote ad hypocyſtida non nihil propè accedens.

Schinu Anthos Schini Flos.

Schinu Anthos modicè calfacit, modiceq; etiam adſtringit, nec plane à tenuitatis natura alienus
eſt. Quocircà his de cauſis vrinam mouet, menſeſq; ciet adhibitum ſiue in fomentationem, ſiue in
potionem. Prodeſt & iecoris, & ſtomachi, ac ventris phlegmonis. Magis eo adſtringit Radix. Qđ
verò Florem vocant, calidius eſt. Porrò in omnibus ſuis partibus, in alījs magis, in alījs minus, gu-
ſtantibus apparet adſtrictio: Proinde medicinis quæ hæmoptoicis ſiue ſanguinem reījcientibus,
exhibentur, commiſcetur.

Schœnos.

A *Schœnos Lea Iuncus Leuis, Oxyſchœnos, Holoſchœnos.*

Schœnos Lea, quædam Oxyſchœnos, alia Oligóſchœnos nũcupatur. Gracilior durior'q́; oxyſchœnos, craſſior laxior'q́; oligóſchœnos. Fructus oligóſchœni ſomnum affert. At oxyſchœni duę ſunt ſpecies: Altera ſterilis, cuius quidem in medicina nullus vſus eſt: Altera verò fructum fert: cõciliat verò & huius fructus ſomnum, ſed minus ꝙ oligóſchœni, q̃q̃ tamen hoc caput tentet. Vterque, ſi fructus cum vino bibatur, vētris fluxus deſiccat, & muliebre profluuium rubrum ſiſtit. Ex quibus clarum eſt, ꝙ compoſita eorum temperies eſt, ex terrena videlicet eſſentia leuiter frigida, & aquea leuiter calida: vt & inferna deſiccare poſſint, & ſenſim frigidos ad caput vapores ſubmittere, quibus ſomnolentos efficiant. *AP. holoſchœnos.

TERMINTHOS TEREBINTHVS

ibi.c.303. TErebinthi tum Cortex, tum folia, tum fructus, adſtrictorium quiddam obtinēt. Sed & ſecundo ordine excalfaciunt. Itaq; ꝙ etiam deſiccent manifeſtum eſt, recentes quidem etiamnũ humidiq́; modicè: ſicci verò ordine ſecundo. Cęterum Fructus aridus propinquus eſt etiam tertio ordine deſiccantium: eſt.n. adeo calidus, vt mādentibus protinus eius caliditas percipiatur. Itaq; etiã vrinam prouocat, & lienibus prodeſt.

B *Teutlon Beta.*

ibi.c.636. Beta nitroſæ cuiuſdam facultatis particeps eſt, qua tum digerit, tum extergit, & per nares purgat. Cæterum cocta nitroſitatem oēm ac acrimoniam exuit, fitq́; facultatis aphlegmantæ hoc eſt phlegmonis aduerſæ, leuiter digerentis. Porrò ad detergendum digerendumq́; validior eſt beta Alba: nam Nigra adiunctum habet adſtrictionis quippiam, & magis in radice ꝙ alijs partibus.

Teucrium.

Teucrium incidendi & tenuiũ partium facultatis eſt: Quare lienes ſanat. Ponatq́; ipſum quiſpiam in tertio exiccantium, ſecundo verò calfacientium ordine.

Tephra Cinis.

l.2.t.2.c. 8.fol.121.c Cinis. Combuſtorum † lignorum reliquiæ ſic nuncupantur, cõpoſitæ ex contrarijs tũ qualitatibus, tum ſubſtantijs. Habet enim in ſe partim terrenum, partim velut æthalodes ideſt fauilloſum, ſiue lygniodes ideſt fuliginoſum, ſiue quomodocunque quis appellare volet. Atque hæ ſanè partes ſunt tenuiũ partiũ, & quæ maceratis aqua cineribus & percolata vnà aſportātur atq; abeũt: quod verò reliquum eſt, terreum eſt & infirmum & morſu vacãs in lixiuiũ calida facultate depoſita. Sed nõ omnis Cinis eadem temperatura prædītus eſt, ſed pro combuſtæ materiæ diuerſitate † In quodã antiquo cod. hęc vox nõ reperitur.

C variatur. At neſcio, quo pacto Dioſcorides omnes cineres adſtringendi habere vim prodiderit, cũ Ficulneus eiuſmodi omnis qualitatis ſit expers, vtpotè cũ & ipſa arbor nulla ſua parte acerbã qualitatē præferat, ceu quercus, ilex, arbutus, fagus, lentiſcus, hedera, & hoc genus alia, verũ plena ſucco valido tota ſit, eaq́; acri & calido. Ergo ex Acerbis vtique lignis factus Cinis non parũ adſtringit: memini que me q̃nq́;, cum aliud ad manum non eſſet medicamen, per hunc ſanguinis ſuppreſſiſſe eruptionem. Verũ nullus vnquam ad tale vti ficulneo audeat: ſiquidē hic acrimoniæ multum adurentis que facultatis obtinet, miſtę abſterſioni: Et vtroq; differt ab eo, q ex Quercinis lignis cõficitur, tum ꝙ in eo fuligineũ multo eſt acrius, tum ꝙ in illis terrenũ quodãmodo ſubadſtringēs eſt, in hac abſtergens, veluti in cinere tithymallorũ. Eſt & Calx cineris quædam ſpecies, cæterum eſſentiæ, tenuiorũ partium, q̃ qui ex lignis fit: nimirũ quanto lapides exactius torreri, vt cinis fiãt, poſtulant. Sed tñ multum & ipſa reliquum in ſe habet velut naturæ igneæ, quod vocant ἔμπυρευμα. Proinde Elota medicamen eſt citra morſum deſiccans, magis que ſi bis ter ve lauetur. Cæterum ſi marina aqua abluta ſit, admodum digerit. Dicetur porrò de ea, vbi de metallicis ſermo habebitur.

Telephium.

Telephium exiccandi & detergendi facultate eſt, non tñ inſigniter calida: verum in hoc forſan

D quiſpiam ipſum primi eſſe ordinis cenſeat. Deſiccat tñ ſecundo ordine intenſo, aut certè principio tertij. Proinde ad putrida vlcera conuenit, & vitiliginem vtranque ſanat cum aceto.

Telis Fœnumgræcum.

ibi.c.246. Fęnumgræcum calidum eſt ſecundi ordinis, ſiccum primi. Proinde feruētes phlegmonas iritat acerbat que: quæ verò minus ſunt calidæ, & magis duræ, eas digerendo curat.

Tithymalli.

ibi.c.421. Tithymalli oēs vincentem habent acrem calidã que facultatem: ineſt verò ipſis & amaritas. Validiſſimus itaque eorũ eſt Liquor: ſecundũ locum tenent Fructus & Folia. Sed & Radix dictarum facultatũ particeps eſt, ſed non ex æquo. Sanè ipſa cũ aceto decocta dolores ſanat dentiũ, maximè q illis eroſis ꝓueniunt: At liquores, vt qui valentiorē vim habeãt, in foramina quidē ipſa dentium induntur: cæterũ ſi aliam corporis partem contigerint, cõtinuò adurunt, vlcerãt que: proinde foris illis cera circũlinitur: quippe cũ ex quarto ſint excalfacientium ordine, quē eſſe aduretium poſuimus, Sic pilos quoq; Succus inunctus tollit: porrò cũ vehementior ſit, oleo miſcet: & ſi id idētidē ac ſæpe fiat, tandem prorſum pilorum radices aduſtæ corrumpētur, corpusq́; depile reddet. Eadē facultate verrucas, quas acrochordonas nominant, & myrmecias, & pterygia ſiue oculorum vngues, & thymos auferũt: detergēt que lichenas & pſoras, quia ſ. & abſtergēdi facultas ineſt propter amari-

amaritudinem. Præterea vlcerum phagedænica, anthracode, & gangrænode, quia valenter tum E
excalfaciunt, tum detergunt, ſi in tpe & moderatè vtare, iuuare aliqñ poterunt. Verum enimuero
& fiſtullarũ callos eadẽ facultate eximunt. Cæterũ hæc omnia genere quidẽ ſimiliter, imbecillius
tñ & folia & fructus præſtare poſſunt. Quibus ſanè & ad piſces in aqua ſtagnali capiẽdos vti aſſo
lent. Celerrimè nanq; ab illis in vertiginem acti, ac ſemimortui redditi, ad aquæ ſuperficiem ferun-
tur. Porrò cũ Septem ſint eorũ genera, valentiſſimus eſt quẽ Characian nominant, quẽ vtiq; etiã
quidã marem cognominant: & Fœmina nuncupata Myrſinites: & Qui in petris naſcitur ad mo-
dũ arboris: deinceps Qui phlomo adſimilis eſt: & Cypariſſias: deinde Paralius ſiue marinus: de-
niq; Helioſcopius. Proportione verò cõprehẽſę illorũ facultatis & Cinis & Lixiuiũ ex ipſis erit.

Tragacantha.

Tragacãtha ſimilẽ Gũmi vim obtinet emplaſticã q̃dã, & quæ acrimoniam hebetat. Et ſanè ſi- A.ibi.c.220.
militer vt illud deſiccat. *Tragion.*

Tragij Folia, fructus, lachrymaq;, trahẽtis digerẽtisq; ſunt facultatis. Eſt verò & tenuiũ partiũ,
& facultate in principio tertij iã quoquo mõ ordinis calida. Stipites & hęrẽtia corporibus extra-
hit, lapides frangit, mẽſes mouet drachmæ põdere potũ. Porrò in Creta ſola naſcitur, Lẽtiſco ad-
ſimile. Cęterũ Alterũ tragiũ hoc minus, cuius folia Scolopendrio ſimilia ſunt, viſitur quidẽ mul- F
tis in locis: ſed non parum habet facultatis adſtringentis, vt & ad fluxionum affectus conueniat.

Tragoriganum.

De Tragorigano in ſermone de Origano ſuprà eſt dictum.

Tribolos.

Tribolus″ ex humida eſſentia modicè frigida, & ſicca nõ mediocriter, & ipſa frigida, componi- A.ibi.c.329.
tur. In terreſtri tñ ſuperat terreum frigidũ, quod adſtringens oſtẽdimus: in aquatico verò aqueum.
Proinde ambo, & cõtra phlegmonarũ generationes, & omnino contra oẽs influxus, congruunt.
Porrò terreſtris ipſius Fructus, cum tenuium ſit partium, potus lapides in renibus comminuit.

Tripolium.

Tripolij Radix guſtanti acris eſt, & facultate calida in tertio exceſſu.

Triphyllum.

Triphyllum, quidam Aſphaltion, quidã Oxyphyllon, nõ nulli Minyanthes, ſunt & q Cniciũ
vocitent. Prima quidem tria, ab accidentibus frutici: reliqua duo nomina, haud ſcio vnde. Vis plã-
tæ eſt calida & ſicca vt bituminis, cui odore eſt ſimilis, vtrinq; tertio ordine. Proinde pota laterum
dolores ab obſtructione natos iuuat, & vrinam menſesq; prouocat. G

Trichomanes.

Trichomanes eadem præſtat, quæ Adiantum.

Trychnon Solanum.

Trychnon″ quidã præpoſito ſ, Strychnum vocant. Eſculentum quidem, quod in hortis naſcit̃, A. ibi. c. 365 & 646.
notum eſt omnibus: vtunturq; ad omnia ea, q̃ refrigerari adſtringiq; poſtulant. Põt. n. hæc duo or-
dine ſecũdo. Cæterorũ non eſculentorũ vnum quidem nuncupat̃ Halicacabum, fructum habens
rufum, acino vuæ tum figura tum magnitudine adſimilẽ, quo & ad coronas vtunt̃: alterũ verò fru-
ticoſum, à conciliando ſomno Hypnoticum: & tertium, quòd inſaniẽ afferat, Manicum appelli-
tant. Halicacabũ igitur in foliorũ facultate hortenſi ſolano ſimile eſt, fructũ habens ciendæ vrinæ
idoneum: proinde cõpluribus facultatibus cõpoſitis, quæ ad iecur, ad veſicã, & renes accõmodant̃,
adiungit̃. Solani verò Hypnotici, cortex radicis, ſi cum vino bibatur, ſomnũ accerſit drachmæ põ
dere ſumptus. Sed & cætera quoq; papaueris ſucco perſimilis eſt, niſi ꝙ hactenus imbecillior eſt,
ꝙ ipſe tertij habeatur ordinis refrigerantium, cũ hic poſitus ſit in quarto. Huius ſolani Semen vri-
nam ciendi poteſtatem habet. Cæterũ ſi plus duodecim corymbis hauſeris, dementiã quoq; adſci-
ſcet. Porrò quod reliquũ eſt ex propoſitis ſolanis, ad medicationes, quæ intrò in corpus adhibent̃, H
inutile eſt. Nã ſi quatuor eius drachmæ offerantur, mortẽ inferent: ſi pauciores, inſaniam: vna certè
innoxiè ſumitur, cæterũ nec ipſa vtile quid obtinet. Verũ ſi foris corpori emplaſtri modo illinatur,
vlcera cacoethe, & nomode ſiue paſcẽtia, curat. Sed ad talia radicis cortex præfertur, deſiccãs ſecũ-
do ordine iam completo, & tertio incipiente: refrigerans ſecundo incipiente.

HYACINTHVS

HYacinthi″ Radix bulboſa eſt, ordinis primi in deſiccãdo: ſecundi verò cõpleti, aut certè tertij A. l. 2 t. 1. c. fol. 101. g
incipientis, in refrigerãdo. Itaq; pueros diutiſſime ſeruare ĩpuberes vino illita credit̃. Fru-
ctus leuiter extergit: & adſtringit. Quamobrẽ & ipſe regio morbo laborãtibus exhibetur in vino,
Ordine quidẽ tertio quadantenus deſiccans, cęterum in medio conſiſtens caliditatis ac frigiditatis.

Hydnon Tuber Terræ.

Hydna oĩbus nota ſunt. Subſtantiã habẽt vincentẽ terreſtrẽ q̃dẽ conſiſtentia, ſed tñ cũ paucula A.ibid.c. 68
q̃dã partiũ tenuitate miſtã. *Hydropeperi.*

Hydropeperi″ à locis in quibus naſcitur, & à ſimilitudine quæ illi cũ pipere in guſtu eſt, nomen A.ibi. c.551.
ſortitum eſt: cæterum non vſqueadeo calidum eſt ꝙ̃ piper. Et ſanè Herba ipſa etiamnum viridis
vnà cum fructu cataplaſmatis in modum impoſita, ſugillata & tumores induratos digerit.

Hyoſcyamus.

A *Hyoſcyamus Altercum.*

ibi. c.348. Hyoſcyamus." cui ſemen atrum eſt, inſaniam ac ſoporem affert: Sed is, cui ſemen mediocriter flauum eſt, propinquam ei facultatem poſſidet. Verũ vtrique fugiendi ſunt vt inutiles & veneno-ſi, ſeu deleterij. Cæterum cuius ſemen ac flos candidus eſt, ad ſanationes vel maxime idoneus eſt, ex tertio quodammodo ordine refrigerantium. Porrò Flos eius quidem, cui ſemen eſt nigrũ, mediocriter purpureus eſt: eius vero, cui eſt ſubflauum, leuiter [illegible] colorem refert.

Hypericum.

ibi. c.354. Hypericum" calfacit & deſiccat, eſſentia tenuiũ partium, adeo vt & menſes & vrinas prouocet: ſed ad hæc totus ſumendus eſt Fructus, non tantum ſemen. Porrò cum Folijs illitus viridis ad cicatricẽ ducit cum alia, tum etiã ambuſta. Cæterum ſi ſicca contuſa inſpergas, ſanabis & mollia nimis, humidaq; & putredinoſa vlcerum. Sunt & qui iſchiadicis bibendum exhibeant.

Hypecoon.

Hypecoon refrigerandi vim habet, ex tertio ordine refrigerantium, vt parum abſit à papauere.

Hypogloſſon.

Hypogloſſon inde adeo nuncupata eſt, ꝙ ſummis corymbis velut ligulæ quædam exeunt. Cæ-
B terum Radix & Succus fruticis emolliendi vim poſſident.

Hyſſopum.

ibi. c.356. Hyſſopum" deſiccat & excalfacit ordine tertio: ſed & tenuium eſt partium.

PHACI LENTES

ibi. c.438. Lentes" valenter adſtringunt: medium tenent caliditatis & frigiditatis: deſiccant ſanè in ſecũdo ordine. Ipſum itaq; earum corpus deſiccat, & ſiſtit vẽtrem: cæterum Decoctum prouocat. Proinde etiam prior aqua abijcitur, vbi retentionis cauſa adhibentur.

Phacos Lenticula Paluſtris.

ibi.c.450. Lenticula" Paluſtris humidæ frigidæq; tẽperaturæ eſt, vtrinque ex ſecũdo quodãmodo ordine.

Phaleris.

Phaleridis herbæ tum Succus, tum ſemen, tum folia potari vtiliter creduntur ad veſicæ dolores, ceu in ſeſe habeant quiddam tenuium partium, & calidum.

Phalangites.

Phalangites, ſic appellata eſt, ꝙ morſis à phalangijs auxilietur. Eſt autem facultatis tenuiũ partium, deſiccantis: Quamobrem & tormina patientibus ſuccurrit.

C *Phlomus Verbaſcum.*

ibi. c.98. Phlomos." Quidam per p literã & ſcribunt, & proferunt. Quædam folijs alba eſt, quędam verò nigra. Et albæ quidem mas eſt, cuius folia anguſtiora: fœmina, cuius maiora. Et præter has eſt alia Phlomos, Agria cognominata: flores habet aureos & luteos, ſiue melizontas. Sed & alia præter has eſt, quam propriè Phlomida nominant, & Thryallida. Priorum itaque duarum Radix acerba guſtu eſt, & fluxionis affectibus prodeſt: ſed & ad dentium dolorem eam quidam colluunt. Sane Folia digerendi vim habent: ſic & aliarum folia, & maxime eius, quę aurei coloris flores obtinet, qua ẽt capillos flauos reddunt. Oium enim folia deſiccandi & mediocriter detergẽdi vim poſſidẽt.

Phœnix Palma.

ibi. c.87. & 3. Phœnix" arbor adſtrictoriæ facultatis omnibus ſui partibus eſt particeps. Igitur ramorũ Succus auſterus eſt ex aquea ſubſtantia tepida, & terrea frigida, conſtans. Similis naturæ eſt Encephalos, quẽ vocant, hoc eſt cerebrũ ſiue medulla, eſui aptus. At Fructus eius, & maxime dulcis, nõ paucam obtinet caliditatem. Cæterum, cũ edendo ſit, multo eſt vſui, non tantum foris impoſitus, vbi quid roborare & deſiccare, contrahere, ſtipare, denſare que conſilium eſt: ſed & tanq̃ cibus ſumptus & ſimul cũ alijs, & per ſe. Porrò quod Elaten vocant, nempe tenerum illud palmæ germen, eandem
D cum cerebro eius facultatem poſſidet. Quod verò velut Tegumentum eius eſt, adſtringentem & ipſum qualitatem habet, verũ plus ꝙ̃ dicta omnia exiccat: vtpote quod & eſſentiæ conſiſtentia illis ſiccius eſt, & minimũ habet humiditatis. Itaque iure vtuntur illo ad vlcerũ putreſcentia: miſcentq; medicamentis articulos plus iuſto laxatos contrahentibus: ad hæc facultatibus hepaticis & ſtomachicis, ſeu intrò ſumantur, ſeu foris admoueantur. Sed & Radix plantæ deſiccatoriæ citra morſum facultatis eſt, adiunctum habens & ipſa adſtrictionis quippiam.

Phorbion.

Phorbij Semine ad leucomata hoc eſt albugines, cum melle applicant. Sed & ſpicula extrahere creditur. Porrò & ipſa Herba idem præſtare videtur. Ex quibus conſtat ꝙ tenuium partium, & attrahendi detergendiq; potentiam obtinet.

Phu.

ibi.c.255. Phu." Odorata quodam modo eſt huius herbæ Radix, nardo viribus ſimilis: ſed tamen ad pleraq; infirmior. Vrinas mouet plus q̃ aut Indica, aut Syriaca nardus, perinde vt Gallica.

Phycos Alga.

Phycos humens etiamnum & virens ex mari exemptus deſiccat & refrigerat ordine ſecundo: habet enim quiddam modicè acerbum.

Phyllitis.

Phyllitis. E

Phyllitis, cũ qualitatis ſit acerbæ, non ab re diarrhœas ſiue profluuia, & dyſenterias, pota iuuat.

Phyllon Malabathrum Folium Malabathri.

Folium″ Malabathri Nardo ſimilem vim poſſidet. A.ibid. c.2

GALBANE GALBANVM

GAlbanũ ſuccus eſt plantæ fer[illegible], molliẽdi & digerẽdi vi. Fuerit′que ſanè ex tertio ordine A.l.2.t.2.c.1
excal[illegible]cien[illegible] incipiente, at[illegible] ſecundo completo: in deſiccando verò, ex ſecundo incipiente. fol.114.c

Chamædrys.

Chamædrys″ vincẽtẽ habet qualitatem amarã: eſt & quodãmodo acris. Quocirca merito lie-
nes colliquat, & vrinas ac mẽſes prouocat, craſſitudinẽ humorum incidit, & viſcerum obſtructio-
nes expurgat. Ponatq́ ; eã quiſpiam in tertio ordine excalfacientium & deſiccantium: plus tamen
deſiccat, q̃ calefacit. *Chamæciſſos.*

Chamæciſſi Flos, cum ſit admodum amarus, iecur obſtructione liberat. Daturq́ ; ex coxendi-
ce laborantibus. *Chamælea.*

Chamælea″ vincentem habet qualitatem amaram. Quamobrem admodum ſordida vlcera, & A.ibi. c.456
quæ maximas habent cruſtas, cum melle perpurgare poteſt. F

Chamæleuce.

Chamæleuce calidæ facultatis eſt tertio quodammodo ordine, ſiccæ primo.

Chamæleon.

Chamæleontis″ Radix, Nigri quidem, lethale quiddã obtinet. Quamobrẽ foris vtiq́ ; vſus eius A.ibi.c.197.
ad pſoras adhibetur, & lichenas, & vitiligines, & in ſumma quæ deterſionem poſtulant: præterea &455.
digerentibus & emollientibus pharmacis commiſcetur: & phagedęnica vlcera ſanat illita. Eſt.n.
ſicca tertio ordine, calfacit verò ſecundo ordine abſoluto. Porrò Albi chamęleontis radix ad latos
lumbricos potui datur cum vino auſtero menſura oxybaphi. Exhibent ſanè etiã aqua inter cutem
laborantibus adſimilem habentem temperiem ipſius nigri radici, niſi quatenus amarior q̃ illa eſt.

Chamæpitys.

Camæpitys″ guſtu quidẽ amarum ſaporem validiorem acri obtinet, effectu verò expurgat ab- A.l.2.t.2.c
ſtergitq́ ; viſcera plus, q̃ calfacit. Proinde auriginoſis, & omnino quibus facilè iecur obſtruit, bo- 131.fol.114.
nũ eſt remediũ. Quin & menſes ducit tũ pota, tũ appoſita cum melle. Sed & vrinæ mouendæ me-
dicamen eſt. Sunt autẽ ẽt, qui eã exhibent decoctã in melicrato ijs, qui coxẽdicis doloribus torquẽ-
tur. Herba porrò ipſa viridis vulnera magna conglutinat, & vlcera putreſcentia ſanat: præterea G
vberum durities diſcutit. Eſt.n. in ſiccando ordinis tertij, in calfaciendo verò ſecundi.

Chamæſyce.

Chamæſyce abſtergendi ſimul & acrẽ vim poſſidet. Itaque acrochordonas, & myrmecias, Cau
les eius teneriores in modum cataplaſmatis admoti, qui′que ex eis profluit liquor, auferunt. Cum
melle verò craſſas oculorum cicatrices detergunt. Sed & hebetudines viſus à craſſitie natas adiu-
uant, ſicut ſane & ſuffuſionum principia.

Chelidonium.

Chelidoniũ″ extergentis admodum & calidæ facultatis eſt. Sed & Succus eius ad acuendũ vi- A.ibi. c.195.
ſum cõmodus eſt, vtiq́ ; in quibus craſſum quiddã in pupilla colligitur, digeſtione atq́ ; diſcuſſione
indigẽs. Vſi ſunt Radice eius quidã ad auriginem ab obſtructione iecoris proficiſcentẽ, in vino
eam albo potui exhibentes cũ aniſo. Similiter manſa confert dentium doloribus. Porrò Chelido-
niũ Minus cũ acrius ſit maiore, celeriter illitũ cutẽ exulcerat, vnguesq́ ; ſcabros eijcit. Succus eius
per nares purgat, vt pote admodum acer. Itaq́ ; hæc herba quarti quodã modo ordinis fuerit calfa-
cientium incipientis: Maius aũt chelidoniũ tertij eſt ordinis abſoluti iam, idq́ ; tum in calfaciendo,
tum in ſiccando. *Chondrila.* H

Chondrila. Et hanc quidam Serin nominant. Eſt enim eiuſdem ferè cum illa facultatis: niſi q
guſtu amariuſcula eſt, ac proinde facultate ſiccantiore.

Chondrus.

Chondrus eſt ſanè nutrimentũ optimum, ſicuti & triticũ. Sed huius inſtituti nõ eſt de nutrimẽ-
to diſtinguere. Verũ vt medicamẽ emplaſticæ facultatis eſt, tẽperie tritico ſimilis, plus tñ illo viſco-
ſus: quare ſanè ẽt illo plus nutrit. Eſtq́ ; ceu materia quædã idonea excipiendis aceto, marina aqua,
muria, & id genus alijs valenter deſiccantibus: proinde quidã ex genere admodum exiccantiũ eſſe
& hoc ſemen autumarunt. Cæterũ Chondrus ex numero eſt potius concoquentiũ, vt & triticum,
quæ minime profectò deſiccant. At ob exiccantium medicaminum admiſtionem, cum quod ex il-
lis compoſitum eſt, exiccatorium ſit, medicorum complures in errorem inducti ſunt, vt falsò puta-
rent deſiccationem chondro acceptam ferendam, ijs, quæ admiſta erant, præteritis.

Chryſocome.

Chryſocome, vocat̃ & Chryſites. Radix vincentes habet acrẽ ſimul & adſtringentẽ qualitates:
quare non admodũ multi vſus eſt. Vſui tñ eſt decocta in melicrato in peripneumonijs, & morbis
hepaticis ſiue iecorarijs. Sed & menſtruæ purgationis prouocandæ vim quandam obtinet.

Pſeudo-

A **PSEVDODICTAMNVM**

PSeudodictamnum imbecillis dictamni vim habet.

Pſyllium.

A.ibid.c. .ibi.c.533. Pſyllium Semen habet admodum vtile,ex ſecundo refrigerantium ordine: in deſiccando verò & humectando medium quodammodo eſt & ſymmetrum.

OCIMON

A.l.2.t.2.c. fol.114.c .ibi.c.10. OCimum ex ſecundo eſt ordine calfacientium: habet autem recrementitiam humiditatem. Proinde nec commodum eſt quod in corpus ſumatur: Cæterum foris illitum,ad digerẽdum & concoquendum idoneum eſt.

Ocimoides.

Ocimoides. Quidam Philitærium cognominant. Radix inutilis eſt. At Semẽ tenuium partiũ, & deſiccantis citra mordicationem facultatis eſt.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER NONVS

ARGVMENTVM LIBRI

Agit de Terrarum ac Metallicorum Facultate.

Replicantur quæ de Adſtringentibus, & Combuſtis Medicamentis Quarto libro demonſtrata ſunt.

QVotquot plantarũ partes ſunt,& fructus,& ſucci,atque liquores,ſuprà dicta ſunt omnia. Nunc autem de reliquis medicamentis,quæ metallorũ genere cenſent̃,quæq; ipſius terræ ſpecies ſunt, differere propoſitum eſt: poſt quæ deinceps nõ nihil tractabitur de partibus animalium, vtiq; quibus ceu medicamẽtis ad curationes vtimur. Cæterũ præſtare mihi videtur,cõiter de illis omnibus pręfari, quò videlicet tũ clarius intelligi poſſint, tũ quę dicenda ſunt,diſtinctè ceu in articulos inaudiantur. Nã ſi quis in omnibus ſequatur ſcriptores ſiue medicamentorũ, ſiue materiarum, ſiue illorũ præparandorũ, in multis profectò turpiſſime hallucinabitur,& ea quę præfinitè ac determinate à me poſita ſunt, perperã accipiet. Cæterum cum duo ſint capita cõis orationis iam proponendæ: Alterum eſt, an ſponte naſcentium medicaminum quæ combuſta ſunt,calidiora arbitrari oporteat, an frigidiora: Alterũ de medicamentis adſtringentibus, quorum in genere eſſe ſuprà oſtenſum eſt tum auſtera, tũ acerba. Itaq; ſuper his quidẽ in quarto horum commentariorum verba fecimus: ſed & modò cõmemorare ſatius fuerit Medicamentis adſtringentibus facultatem & qualitatem ineſſe cum acribus pugnantiſſimã. Adſtringunt enim acacia,balauſtiũ,hypocyſtis,cytini,galla, rheon, rhus, omphacium,meſpila,corna,malicorium,myrta. Acria verò ſunt euphorbium,allium, cæpa, porrum, napy,piper,gingiberi,ſmyrnium,origanum,pulegium, calamenthe, & thymus. Reuocandum itaq; in memoriam dũtaxat,qualem cuiusq; dictorum percipimus ſenſum, & protinus ſequetur qualitatis eorum diuerſitas,quam in quarto libro expoſui vna cum alijs omnibus guſtus differentijs. Sane contrahunt conſtipantq; atque condenſant ſubſtantiam noſtram adſtringentia: ac proinde in quamuis corporis noſtri partem extrinſecus impoſita, continuo illam rugoſam & contractam efficiunt,contrà quàm acria,quæ impoſita cuti perſpicuò eam excalfaciunt, atque in molem attollunt,rubente colore: ac ſi diutius immorentur, etiam vlcerant. Hęc itaq; euidenter apparent tum incidere,tum excalfacere, tum etiam à vicinis partibus ad ſeſe ſanguinẽ attrahere: at adſtringentia refrigerando,contrahendo,conſtringendo'que, in illis etiam contentum repellere. Facultas itaque aduerſiſſima eſt adſtringentibus cum acribus: nec quæ in guſtu apparet qualitas, ſimile quippiam obtinet. Quid ergo non nullis in mentem venerit,vt piper, allium, atque adeo acria omnia, adſtringere dicerent, ſanè cogitatione aſſequi nequeo. Nam ſi vt hæc adſtringere dictitant, ita rhun, balauſtium,omphacium, meſpilum,& quotquot eius ſunt generis, acria cognominarent, diuerſa ac commutata in nominibus conſuetudine, ignaros profectò illos vocum, & earum ſignificatuum,non tamen guſtandi aut olfaciendi carere iudicio,dicerem. Nunc verò cum res duas & olfactu,& guſtu,& effectibus ſuis,contrariam inter ſeſe naturam oſtentantes, vna appellatione nuncupent,admiranda profectò hominum aut ſtupiditas eſt, aut dementia, aut ſimul vtraque: perinde enim faciunt atque illi, qui & ignis & niuis eundem eſſe ſenſum aiunt. Atque adeo in quendam quondam incidit, qui præ tam aliena atque abſurda vſurpandorum vocabulorum conſuetudine,diceret nihil prohibere,quo minus diceretur nix eandem igni habere tũ qualitatem,

tum

tum facultatem:quia videlicet & hæc qñq; viſa ſit pedes diutius per eam ambulantium aduſſiſſe. E
Sanè non paruo tpe opus eſt,vt illis hominibus ſordem animi expurges. At quibus non in tã pro-
funda ignorantiæ caligine degere contigit,ac quartum horum commentariorum perlegerint, ijs q̃
iam dicta ſunt,memoriæ cauſa repetita ſufficiunt,quò diſtinctè nomina de quaque propriarũ re-
rum ita inaudiant,quemadmodum Latinis efferre Græcisq; mos eſt. Tranſibo verò ad ſecundum
ſcemma ſiue ſpeculationem,haud etiam de nomine & ſignificato eius habendum, verum de rei na
tura. Nam plerique exiſtimant combuſta omnia ſe ipſis effici frigidiora: alij econtra, combuſtorũ
omnium augeri caliditatem exiſtimant:vtrique ſane errantes. Conſpiciuntur enim liquido quędã
calidiora reddita & ad guſtum,& ad tactum,& ad eam quæ in vſu cernitur facultatem: velut ſuprà
dicebam de acribus & adſtringentibus. Quædam contra ab vſtione minus apparent calida: id'que
clare diſcernimus tum tactu,tum vſu. Dico autem vſum,ceu ante dixi, cum cuti impoſita alia cali-
diorem rubentioremq; partem efficiunt,alia exanguem & frigidam: & alia molem attollunt, alia
contrahunt. Igitur Acria multum caloris amittunt vſta:at quæ eiuſmodi non ſunt,aſſumunt. Sane
combuſtorum omnium nullum planè eſt frigidum:relinquitur.n.in illis velut ἐμπύρευμα hoc eſt
ignitio quædam,nam ita vocabat Ariſtoteles. Atque id eſt quod per ablutiones detergitur, ex com
buſtorum ſubſtantia ſubtiliſſimum:quod vbi cum aqua abierit,quod viti reliquum eſt, ſubſtantia F
terrena eſt:ſiquidem humidum omne combuſtio abſumit,reliquum autem terrenum eſt vnà cum
empyreumate ab Ariſtotele vocato. Hoc ergo vbi per lotionem ablatum ac ſemotum fuerit,aqua,
in qua medicamẽ ablutum eſt,calidam adſciuit facultatem,eamq; tenuium partium:quod reliquũ
verò eſt, terreum ſimul & frigidũ eſt,deſiccare citra mordacitatẽ potens. De his quidẽ & ſupra di-
ximus:cæterum nihilo deterius eſt in memoriam nunc ea reuocaſſe, vt repetita illorũ memoria, ſi-
mul quæ dicenda ſunt,exactius quis aſſequatur.

De terrae differentiis

CVm duæ ſint res,quæ terræ vocabulo ſignificantur, neceſſarium duxi prius eas diſtinguere,
vt clariora ſint quæ dicẽda veniunt. Altera ſane omnibus Grçcis {pariter Latinis} maxime
cõſueta eſt. Siquidẽ vbi triticum,hordeũ,aut aliud quodpiã ſeminũ,quæ cerealia nuncupantur,ſe-
minãt,mediocriter humidã eſſe terrã oportere aiunt: At vbi vites,ficus,oleas, aut aliã q̃uis arborẽ
plantãt,fugiendã præcipiunt tũ eam,quæ vliginis planè expers ſit & arida, tum quæ humida ſit &
lutoſa: nam Lutum vocãt terram humido maceratã. Tũ qui de colendis agris ſeu georgica cõſcri-
bũt,in regionum differentijs atram terrã,argilloſam,arenoſam'que, diſcriminantes efferunt:ſed &
pinguem terrã vocant,ex qua lutum fit viſcoſum ac lentum: alterã verò cõtra' q̃ hanc diſpoſitam, G
quæ lutum efficiat pinguitudinis expers & friabile,vt ſic dicam. Atque hoc eſt vnum terræ voca-
buli ſignificatũ,omnibus vſitatum. Alterum eſt ſolis philoſophis vſurpatum, cũ aiunt elementa
corporum eſſe terrã,aquam,aerem, & ignem. Corpus nanq; extremè ſiccum ac frigidum terram
nuncupant. Secundum hos ergo nullum compoſitorum corporum terra cenſetur elemẽtaris: aiũt
tñ ea plurimum habere terræ,puta adamantem,& ſaxa: & quanto, corpore fuerint duriore,tanto
magis ea dicunt eſſe terrea,contra' q̃ agricolæ. Haud enim quo durior ſit corporum conſiſtentia,eo
plus terream eſſe dictitant,verum lapides & petras planè ad agriculturã eſſe ineptiſſima contẽdũt.
Cæterum eam eſſe terram dicunt exactiſſimam,quæ q̃ longiſſimè receſſit à ſaxi conſiſtentia:quip-
pe cum & argilloſam & arenoſam ad pleraq; damnent inutilem. Secundũ itaque ſignificatũ qđ
à philoſophis celebratur,tribus finientur generibus terræ differentiæ. Siquidem Vnum eius ge-
nus lapis eſt, Alterum corpus metallicum, Tertium verò terra quę colitur: facta apud eos differen-
tia de metallicis corporibus,quę fundi poſſunt,velut ære,ſtanno,plumbo: hęc.n.quidam aiunt nõ
terræ,ſed aquæ,plus continere. Attamen cæteri homines oẽs eam duntaxat terram nominant, quæ
humido macerata lutum efficitur: De qua vtique & ego nũc ſtatui differentias exponere, id mo-
dò præfatus,ꝙ propoſita ſectio corporum terrenorum in lapides,metallica, & terram quę colitur, H
abſque corporibus quæ propriè phyſica ſeu naturalia nominantur, dicta eſt. Nam ſi ea accedant,tũ
ligna omnia,& fructuum partes complures,velut etiam animalium, eſſentia eſſe terrena dicentur:
fructuum quidem partes,vt nuclei oliuarũ,& vinacei vuarum,putamina nucum, & conorum, &
eius generis multa alia:animalium verò oſſa,cornua,dentes. Verum de plantarum partibus, quæ
terrenæ vtique ſunt & duræ,partim iam ſuprà dictum eſt,partim ẽt nũc dicetur: At de ijs quæ ani-
mantium ſunt,infrà tractabitur,vbi prius terræ ſpecies abſoluero: licet.n.ea tibi aut differentias,
aut ſpecies,aut ẽt appellare genera. Dico aũt hæc,lapides,metallica corpora, terram in lutum ſolu-
bilem. Ac primum omnium dicam ab Latinis nuncupatæ terræ differentias,quæ commune hoc
habet,vt addita aqua continuò ſoluatur,& fiat lutum. Nam quod à philoſophis ſic appellatur, non
habet omnibus commune,ſed illis tantum conſuetum ac celebratum ſignificatum.

De differentiis nominatae passim terrae

TErram vſitatè Latinis vocari dixi,quæ iniecta aqua ſtatim ſoluitur, & fit lutum. Huiuſmodi
ergo eſt,quam homines ad culturam elaborant,differentias habens quaſdam ſanè ſecundum
propriã rationem,dũ pinguis eſt & viſcoſa, quæ vtique omnino & atra colore eſt: alia verò friabi-
lior,& pinguitudinis expers,quam vocant argillam,quæ ſanè quodammodo candidior eſt. Atque
hæ

A hæ contrarijſſimæ ſunt differentiæ. Aliæ harum in medio ſunt, alteri atque alteri magis accenden-
tes:atque adeo quædam etiam quæ ex æquo ad vnguem in medio, pari interuallo ab vtraq; diſtant.
At aliæ ſunt terræ differentiæ ex diuerſi generis corporum natæ cōmiſtione:qua ratione lapidoſæ
& arenoſæ habentur. Atq; admiſtam talium ſubſtantiam ſegregant largę aquę effuſione ac macera
tione,dum totum humidum efficiatur:cū.n.id effectum eſt,id quod defertur atq; ineſt Lapidoſum * Al. lutum.
atq; arenoſum,id omne ſubſidit,& terra exacta ſupern[illegible]de " quiddā & in Lēnia terra viſitur,
l. 2. t. 2. c. 1. fol. 139. h quā cognominãt quidā Milton lemniā,id eſt rubricā lemniam:+& alij quidam Sphragida lemniā,
hoc eſt ſigillum lemnium,ob impreſſum videlicet illi ſigillum Dianæ ſacrū. Siquidem hāc terram
ſacerdos cum patrio quodam honore ſumens,haud mactatis animalibus,ſed tritico atq; hordeo pia
menti gratia terræ redditis,in vrbem cōportat. Quā deinde aqua maceratā,atq; in lutum redactam,
vbi valenter cōturbauit,paulumq; inde quieſcere ſinit,aquā quę ſupernatat,primū aufert: & mox
quod ſub ea eſt pingue terræ tollit, at reliquum duntaxat quod ad imū ſubſedit, lapidoſum ſcilicet
& arenoſum relinquit vt inutile ac ſuperuacaneum. Porrò lutum illud pingue vſq; eò deſiccat,dū
mollis ceræ conſiſtentiam accipiat:huiusq; exiguis acceptis particulis, ſacrum Dianæ ſignū impri-
mit:ac poſtea rurſum in vmbra ſiccandum reponit, donec omnē planè humiditatē mittat, fiatq; il-
B lud medicis omnibus cognitū medicamen Lēnia ſphragis ſiue ſigillū: ſic enim quiddā illā cogno-
minant ob impreſſam illi ſphragida hoc eſt ſigillum:+ceu etiā non nulli ob colorem, lemniā milton
ſiue rubricam appellitant. Eundem ergo quem rubrica colorem obtinet,verū ab ea differt, q̄ con-
tactu non contaminet atq; illa:& ſecundum collem in Lemno,qui totus colore fuluo eſt,+& in quo
neq; arbor,neq; ſaxū,neq; plāta naſcitur,tm̄ huiuſmodi terra viſitur. Porrò Tres eius ſignantur dif-
ferentiæ, Vna quā poſuimus terræ ſacræ, quā alij nemini præter vnā ſacerdotem cōtingere fas eſt:
Altera verò eius quæ re vera miltos eſt,ſiue rubrica:vtuntur autē ea potiſſimū fabri:Demum tertia
eius quæ extergit,qua vtuntur qui lintea & veſtes lauant,quibus vtiq; collibitum eſt. Cæterum cū
& apud Dioſcoridem & alios quoſdam ſcriptū legiſſem, Lemniæ terræ hircinum miſceri ſangui-
nem, atq; ex luto quod ea miſtione conficiebatur, ſacerdotem lemnias quas vocant ſphragidas tum
conformare,tum conſignare,cupiebam profectò & ipſe miſtionis modum inſpicere atque ſymme
triam. Itaq; quemadmodum in Cyprum nauigauerā videndorum,quæ in ea ſunt, metallorum gra
tia, & in Cœlen ideſt cauā, Syriā Paleſtinæ partē profectus fueram, bituminis & aliorū quorundā
inſpiciēdorum cauſa, ita nec in Lemnū enauigare piguit, vt quantū ſanguinis terrę admiſceretur,
conſpicerē. Nā cum iterum ex Aſia Romam pedeſtri peterem itinere per Thraciā & Macedoniā,
C potius à Troade Alexandria in Lemnū adnauigaui, nactus illic nauē quæ ad Theſſalonicā curſum
deſtinabat. Conueniebam autē cum nauclero,vt in curſu Lemno appelleret. Et ſanè ille præſtitit,
ſed non ad eam ciuitatem ad quam oportebat. Antea.n.neſciueram duas eſſe in inſula ciuitates, ſed
credebam,vt Samus,Chius,Cos,Andrus,Tenus, & omnes adeo quę in Ægeo ſunt mari,vnā dun-
taxat ciuitatē habent toti inſulę cognominem,ita & Lemnum nominis ſui vnam habere ciuitatem.
Porro vt ex naui deſcenderam, intellexi ciuitati nomen eſſe Myrinæ: nec in regione ciuitatis illius
aut Philoctetis templum eſſe,aut ſacrum Neptuni collem, ſed in altera quæ vocaretur Hepheſtias:
nec ciuitatem eam Myrinæ eſſe propinquam. Cumq; me Nauclerus expectare non poſſet, diſtuli,
vt cū Roma in Aſiā redirem,tum Hepheſtiada viſerem: id quod feci prout ſperaueram & propo-
ſueram. Nam vbi ex Italia in Macedoniam traieciſſem, eamq; penè totam pedeſtri itinere pertran-
ſijſſem: perueniſſemq; Philippos, quæ ciuitas eſt finitima Thraciæ: inde ad mare deſcendi quod
proximū aberat centum viginti ſtadijs: primumq; Thaſon tranſmiſi, diſtātem plus minus ducen-
tis ſtadijs, atq; illinc in Lemnū ſeptingentis, ac rurſum fermè ſeptingentis in Alexandriam Troa-
da traieci. Ac proinde ſanè ex induſtria tum de nauigatione,tum de ſtadijs adſcripſi, vt ſi quem ea-
dem, quę me, caperet Hepheſtiada viſendi cupiditas, cognito eius ſitu ſic nauigationem inſtitue-
D ret. In tota nanq; inſula Lemno orientem ſpectat Hepheſtias,occidentem verò Myrina. Et quod
à poeta dictum de Vulcano eſt, qui græce dicitur Hepheſtus, Decidit in Lemnum. propter collis
naturam occaſionem ſumpſiſſe fabulę crediderim: apparet.n.combuſto ſimillimus tū colore ipſo,
tum etiā quia nihil in eo naſcitur. In hūc itaq; collē ſacerdos,quo tempore ego ad inſulā acceſſeram,
egreſſa, certo quodā tritici hordeiq; numero in terrā cōiecto, alijsq; quibuſdā pro religione patria
perpetratis,plauſtrū totū terra impleuit. Atq; vbi in vrbē cōuexiſſet, quo dixi modo, illas fama ho-
minū adeo celebratas Lēnias ſphragidas pręparabat. Viſum ergo mihi erat percōtari, nūquid vnq̄
antea hircinū aut caprinū ſanguinem huic miſceri ſolitū memoriæ proditū accepiſſet. Quo audi-
to oēs in riſum ſoluti ſunt,nec ij ſanè quiuis ex vulgo,ſed viri oppido q̄ eruditi cū in alijs,tum præ-
cipuè in vniuerſa patriæ hiſtoria. Quin & à quodā librum accepi quondam ab incolarum quopiā
conſcriptum,qui omnē Lemnię terrę vſum edocebat. Quamobrē nec me quoq; piguit huius me-
dicamēti periculum facere,acceptis fragidum viginti millibus. Sed & is,à quo librū dono accepi,
inter principes habitus ad multa hoc vtebatur medicamine. Siquidem ad vulnera tū vetera,tum ci
catrici inducendæ contumacia: ad hæc ad morſus viperæ, atque adeo oēs ferarū morſus: nec nō ad-
uerſus medicamenta lethalia:non antè modò exhibere,ſed & poſt ſphragide vti cōſueuerat: Adde-
bat porrò ſeſe periculū feciſſe medicamenti, quod quia fructū iuniperi accipit Διὰ τῶν ἀρκευθίδων

nuncupatur, cui vtiq; indebatur & terra Lemnia: vomitumq́; ciere aiebat, ſiquis cùm etiamnum E
in ventre lethale venenum hæreret, alexiterium ſiue amuletum ebibiſſet. Et ſanè nos quoq; huius
fecimus periculum in lepore marino, & cantharidibus, cùm ſeſe tale quippiam accepiſſe homines
ſuſpicarentur: verùm hauſto, quod lemniã ſphragida habebat, medicamento, protinus omne euo-
muerunt, nec poſtea vllum illis accidit ſymptoma eorum, quæ ad leporem & cantharides comitari
conſueuerunt, tametſi cõiuncta eſſe[illegible]ioſorum medicaminum exhibitio. Cæterum an ad alia
mortifera medicamenta, hæc inquã quæ vocant deleteria, eandẽ vim habeat medicamentum quod
ex fructu iuniperi & terra Lemnia conficitur, mihi vtiq; ignotũ eſt. At ille ab Hepheſtiade profe-
ctò aſſerebat adeo, vt & rabientis canis morſum eã ſanare diceret in vino diluto epotam: vlceri autẽ
ex aceto impenſe acri impoſitam. Sed & aliarum ferarum ictus ex aceto ſanare referebat, extrinſe-
cus folijs inſuper impoſitis, quæ putredini reſiſtere didicimus. In primis verò prędicabat Scordiũ,
deinde Centaurium exile, inde Marrubiũ. Porrò ſi qñ nos ſanè ad vlcera cacoethe & putrida ter-
ram lemniam adhibuimus, magnificè profuit. Vſus autem eſt pro prauitatis vlceris magnitudine.
Quippe id quod grauiter olet, impendioq; laxum molleq́; eſt, ac ſordidum, ſuſtinet, vt vel per acer-
rimum acetum lemnia terra in lutoſam ſoluatur conſiſtentiam, aliorum more paſtillorum, quorum
* Paſsionis. alius alio vtitur: dico autem Polyidæ, & Pra*ſionis, & Andronis, & qui nunc dictus eſt, quem Be- F
tinum vocant. Siquidem hi omnes valenter deſiccantes proſunt vlceribus contumacibus, ſoluti
interim quidem in vino dulci, interim ſapa, interim œnomelite, non nunquã etiam alborum vino-
rum quopiam aut fuluorum aut flauorum, prout nimirũ vſus poſtulat: nã de talibus alibi definie-
tur. Similiter verò qñq; ſoluuntur aut ex aceto, aut vino, aut aqua, aut oxymelite, aut oxycrato, aut
melicrato. Porrò Lemnia terra ex aliquo comprehenſorum ſoluta medicamen fit idoneum tum re-
centibus glutinandis vulneribus: tum medendis inueteratis, ægre ad cicatricem venientibus, & cõ-
tumacibus. Similiter autem & alia quæuis terra pharmacodes ſiue medicamentoſa. Neceſſe enim
erit diſtinguere, ſicuti ſuprà, ab elementari terra, in qua & lapides comprehendebantur, eam quæ
in lutum ſoluitur: ſic nunc ab ea, quæ colitur, medicamentoſam. Nihilo enim deterius erit ita eam
cognominaſſe, qua ad curationes vtimur: tametſi eius quoque quæ colitur, ſi qua pinguis eſt, com-
moda eſt ad curationem earum omnium partium, quæ deſiccari poſcunt. Vnde ſanè ea & Alexan-
driæ & per Ægyptum vtuntur multi ſua vtiq; ſponte ac iudicio, multi verò etiam moniti ſomnijs.
Vidi enim Alexandriæ quoſdã " aqua inter cutem laborantes ac lienoſos, Ægyptiæ terræ luto vten- A. l. 2. t. 2.
tes, multos qui ſibi ſuras, femora, cubitos, brachia, tergum, latera, pectusq; inungerent, ac perſpicuò 412. fol. 140.
iuuarentur. Eundem in modum & veteres phlegmonas, & laxa œdemata adiuuat lutum hoc. No- G
ui ſiquidem quoſdam, qui ex immodica per hæmorrhoidas euacuatione turgentes effecti ac tumi-
di, non obſcurè fuere adiuti. Sed & quidam diutinos fixosq́; parte quapiam dolores perpeſſi, luto
hoc planè perſanati ſunt: deſiccandi nanq; vim terra quæuis poſſidet. Quoniam verò corpus eius
natura ſiccum eſt, & quando prorſum igneæ ſubſtantiæ miſtionis eſt expers, ita deſiccat, vt minimè
ſit mordax, ad quod tamen etiam proficit ſi lauetur.

{De terræ lotione}

CÆterùm lauatur terra omnis ad eundẽ modũ, quo propoſitũ eſt de Lemnia. Primum quidẽ
maceratur aqua, quæ nullã habet medicamẽtoſę qualitatis ſuſpicionẽ. At vbi lutũ cõſederit,
effunditur quę innatat aqua: deinde quod poſt ipſam erat, ſegregatᷣ à lapidoſis atq; arenoſis quæ ad
imum reſederunt. Ac ſi exercitatum habeas guſtandi ſenſum, ipſe iudex eris accuratus, quã opor-
teat terrã lauare, quam non. Nam quædã lauari non deſiderant, quædam etiam bis terq́; elui expo-
ſcunt. Ac lemniam quidem paratam accipis ſemel à ſacerdote lotam, quæ iterum ablui non exigit.

{De, terra Samia}

AT " Samiam ne lauari quidem opus eſt. Vtimur autẽ altera eius ſpecie magis, quã Samium A. ibid. c. 414.
Aſtera cognominant, ad ſanguinis expuitiones vndecunq; natas, velut etiã Lemnio ſigillo. H
Eadem vi iuuant ſanguinis ex vtero profluuia, & vocatum fluxum muliebrem. Quin & proſunt
exulcerationibus dyſentericis, antequã putreſcentia euadãt vlcera: Nomas id genus affectus appel-
lare medicis mos eſt, ab eo quòd putredo depaſcat, & ad vicinas partes ſerpat, {quod græce dicitur
νέμεσθαι,} vnà cum primum vitiata & ipſas corrũpens. Tametſi etiã in iſtis qñq; ſum vſus Lemnia,
& palàm profuit tũ per ſedem infuſa, tũ epota: vtiq; antea, quod facere ſolemus, vlceribus melicrato
meraciore prius ablutis, poſterius verò muria. Inijciebatur ergo per ſuccũ arnogloſſæ: bibebatᷣ ve-
rò ex oxycrato aquoſo. Sed nec paulo quopiam efficacioribus videtur eſſe viribus Lemnia terra q̃
Samia: quare nec ea, quæ iam phlegmone tentari cœperint, vim eius perferunt, ſed clarè irritantur.
atq; exaſperantur, potiſſimum ſi vir ſit habitus molliori {quem malacoſarcon Gręci vocant.} At à
Samia adeo non exaſperatur vlla ſic affectarum partium, vt etiam mitigentur, maximè quæ humi-
diores ſunt & laxiores, velut vbera, teſtes, adenes. Idoneè autem vtaris terra eiuſmodi, ſi vbi ad læ-
uorem redegeris per aquam, tantum admiſceas olei roſati boni, quod miſtione ſua medicamen-
tum à reſiccatione prohibeat. Sed & commodum vtileq́; eſt, vbi ſic præparatum fuerit, ad alias
quoque phlegmonas calidas, & bubonas incipientes, & fluxiones podagricas, & ſummatim vbi
refrigerare ſtatutum eſt mediocriter cum mitigatione ac lenitione: vt euidenter appareat vim

A Samiæ mediocriter eſſe refrigeratoriam. Quin & magis quodammodo aerea eſt eius eſſentia col-
lata ad Lemniam: cuius argumentum eſt leuitas. His itaque notis & omnem aliam terram medi-
caminoſam æſtimato. Dico autem notas conſiſtentiæ tum leuitatem tum grauitatem, prætereá que
in guſtu aſperitatem ac leuitatem, ad hæc tenacitatem, & abſtergendi potentiam. Tenax enim &
..ibid. c. 416. viſcoſus eſt Samius aſter, cùm & Lemnia ſphragis eiuſmodi paululum quiddam habeat. "Abſter-
ſoriam quoq; facultatem moderatam obtinẽt & Selinuſia terra, & Chia: quamobrẽ mulieres quæ-
dam ad faciem ijs vtuntur. Oſtenſum autem eſt in tertio libro de ratione cu[illegible], quicquid leuiter
abſterget, producendæ vlcerum carni eſſe idoneum. Id autem ſi etiam deſiccet, cicatrici inducendæ
habile eſt. Porrò omnium ex his aptiſſima ſunt & ad vlcera quæ in ſumma cute conſiſtunt, & ad
ambuſta, illa quæ cùm citra morſum exiccant, tum neque manifeſtò excalfaciunt, neque refrigerãt.
Quocirca terra Selinuſia, & terra Chia pulcherrima ſunt ad ambuſta vlcerum remedia. Expoſcũt
enim ea moderatiſſimè extergentia medicamina abſque inſigni aut calfactione, aut refrigeratione:
quod vtiq; ineſt tũ Selinuſiæ, tũ Chiæ, tum Samiæ terræ. Dictum eſt autem ꝙ & huius ſpecies eſt
Aſter quẽ vocant, reliqua terra hoc præſtans, ꝙ viſcoſum quiddam ac tenax obtineat. Quocirca ꝙ
cùm ad alia vlcera, tum ad ambuſta pertinet, alijs terris quæ tenacitatem non habent, conferendus
B non eſt. Siquidem ſubſtantiam tenacitas magis reddit emplaſticam, quã vt ſinat abſtergere: ſcilicet
vbi nulla vtiq; alia adſit acrimonia viſcoſo tenaciq; corpori: vt in viſco cernere eſt. Attamen Chia
& Selinuſia terra inferiores ſunt Samia ad phlegmonas, in mãmillis, teſtibus, atq; inguinibus inci-
pientes: tametſi vbi inopia eſt aliorum quæ ſummè proſunt, nec ipſæ planè ineptæ ſunt, & in com-
modæ. Porrò Cimolia cum miſtæ ſit facultatis, partim refrigerat, partim etiam digerit, ſed leui-
ter. Proinde dum lauatur, hanc facultatem deponit atq; exuit: abſq; ablutione verò ſecundũ vtraſq;
agit facultates, ceu alia quoque compoſitorum medicamentorum plurima, digerentia pariter & re-
percutientia. Porrò vtranque facultatem facile indicat, dum illi miſcentur humores naturæ contra-
riæ. Nam ſi miſta ſit repercutientibus, refrigerantibusq;, lutum quod ex ipſa & illis conficitur, re-
frigerans repercutiensq; efficit: ſin digerentibus, & ipſum digerens. Sic ambuſtis conuenit. Atque
idiotæ quidam protinus aceto maceratã illinunt. Sed in tali vſu non impenſe acre ſit acetum opor-
tet: ac ſi tale ſit, aquam miſcere præſtat. Et illud mihi ſemper memoria teneto, ceu commune omnis
terræ leuis. Omnes enim ambuſta iuuant, continuò illitæ ex aceto, aut oxycrato, nimirum bullas
A.l.1.t.2. exiſtere prohibentes. Cæterum contemplandum inſuper eſt, corporis curandi quæ ſit natura ſiue
41.fol.140 habitudo, durá ne an mollis: Id in vniuerſum præ oculis habendo corpora mollia valentium me-
C dicaminum vim haud poſſe perferre, dura verò poſſe. Sed hæc huius inſtituti non ſunt, verum co-
pioſius exponentur tum in tractatu de Cõponẽdis pharmacis, tum in libris de Facile parabilibus.
Præſens autem narratio à principio id ſtuduit, vt generales inueniret facultates. Quibus animum
intendens quiſpiam cõplura habiturus eſt ad particularis vſus copiam, vtique ſi vtendi eorũ viam
ac rationem inſuper adiunxerit atq; edidicerit. Quare immorandum non eſt. Verum quod antea
dictum eſt, nunc in memoriam reuocare oportet, nempe terram ipſam expertem miſtionis ſubſtan
tiæ generis alterius, vim habere citra morſum deſiccãdi. Atqui cum nullum reperire corpus queas
miſtionis ad vnguem expers, inſpicienda item eſt eorum quæ illi accidunt commiſtio, idq; ſecun-
dum leuitatis & grauitatis differentias, easq; quæ in guſtu viſuntur. Nam ſi qua eluceat adſtrictio,
tantum aſſumpſit frigiditatis, quantum habet & adſtrictionis. Sin etiam acrimonia quædam appa-
reat, tantum ineſſe ſcito caliditatis, quantum & acrimoniæ. Similiter in leui & graui videndũ: cum
leuitas illi inde proueniat, ꝙ larga & copioſa in tota eius temperie aerea inſit ſubſtantia: grauitas
verò quanto maior ſit, tanto itidem ſyncerior terra exiſtat. Terræ proprium eſt, ꝙ igni admota non
fundatur aut liqueſcat: id quod accidit plumbo, ſtanno, argento, & auro. Itaque cum terram audis
A.ibid. c.41 {ab argento} noiari Argyriten, vel {ab auro} Chryſiten, vel {à ferro} Sideriten (nam ita nuncu-
D pant quidã illas quæ ex metallis ſumuntur) haud putes per totũ terræ immiſtum eſſe argentum, au
rum, aut ferrum: ſed contingere, coniunctasq; eſſe paruis terræ particulis immiſtas particulas par-
uas: in Chryſite quidem quæ ab auro dicitur, auri: in Argirite, quæ ab argento, argenti: in Siderite,
quæ à ferro, ferri: easq; ab igne in fornacibus fuſas coire adinuicem. Eundem in modũ quæ vitrum
continet terra, arenoſa eſt: in arena enim potiſſimũ eiuſmodi ſubſtantiæ fruſtula reperiuntur ſæpe-
numero parua. Et qui earũ rerũ periti ſunt, conſpectis arenis talibus haud difficulter cognoſcunt,
quantum ex eis colligi queat vitri. Sed & auri quoque fruſtula exigua frequenter non paruo nu-
mero in quibuſdam inueniuntur arenis. Verum nõ ex quauis arena, qui negocio huic ſunt dediti,
aurum vitrumq; extrahunt: ſed eas eligunt arenas, quæ quã minimo impendio plurimũ cõgerunt.
Siquidem poſt multos ſumptus, quos in fornacibus inſtruendis facere neceſſe eſt, ſi paulum modò
colligeretur ſubſtantiæ, damnoſum id ipſis eſſet. Itaque cum in plurimis arenis auri vitriq; fruſtula
parua contineantur, qui talia callent, nõ ad quaſuis accedunt. Ad eundem modum neque æs, aut ar-
gentum, aut ferrũ, aut ſtannũ, plũbum ve ex quauis terra colligunt. Nec tñ vbi dictorum quodque
ab admiſta terra ſeparauerint, quæ reliqua eſt, alijs terris eſt ſimilis, quas paſſim ſic ab omnibus nũ-
cupari propoſui, quæ cõmunem habent notam, ꝙ irrigatæ facilè ſoluantur in lutum: nã terræ quæ † Aſ. ἄτηκτον
in metallis eſt, reliquiæ lapideæ fiunt, † nec macerari rigarí ve poſſunt. Dico autem rigari, per totã ideſt nec liqua
ri poſſunt.

ſubſtantiam humectari: madeſcere verò, extima tantùm ſuperficie madefieri, haud etiam in altum E
penetrante humore {illud τέγγεσθαι, hoc βρέχεσθαι, Græci appellitant.} Sic fit Cadmia, quã vocant,
lapidea, nec ipſa rigari potis. Sed de talibus corporibus infrà diſſeretur. Nunc rurſum ad medica-
minoſam terram reuertor, quæ proinde ꝙ aqua irrigata facilè in lutum ſoluitur, terra appellatur:
quia verò ea vtimur velut alijs medicamentis, idcirco non iniuria græcè Pharmacis ideſt medica-
minoſa, ſola vocatur: nempe quia au[...] eiuſmodi, aut euidentiorē ꝗ aliȩ, vim medicaminoſam
poſſidet: Id quod [...]è verum eſt. Nominatur autem Ampelites, non ꝙ vitem in ea ſerere præſtet,
ſed ꝙ viti circumſita interimat naſcentes in ea vermes, quos ſcnipas apud nos vinitores cognomi-
nant. Naſcuntur porrò hi ineunte vere, cùm germinare vites, turgereq; earum pars vnde germen
erit (quem oculum nominant) incipiunt. Hos igitur oculos ſcnipes depaſcentes, non leuem viti
noxam afferunt: ac proinde oculorum iſtorum radices, qui hæc ſapiunt, inunguntac illinunt. Hac
itaque ratione Ampelites & Pharmacites id genus terra appellata eſt, vel ex eo ꝙ ſcnipas perdat,
quantum habeat facultatis medicaminoſæ indicans. Sed & à reliqua terra, qua ad curationes vti-
mur, multùm diuerſa eſt, quippe quæ proximè ad lapideam perueniat: quamobrem miſceri eam
in medicaminum ſcriptionibus comperies, vbi exiccare atque digerere quid opus eſt. Nec enim
mordacitatis expers eſt, nec moderata, nec mitigandi vim obtinet, velut Chia, Samia, & Selinuſia'. F
Atq; de Cimolia quidem dictum eſt, ꝙ illis paulo ſit valentior, veruntamen etiam morſus expers,
maximè ſi elota ſit. Cretica" verò terra iſtis quodammodo aſſimilis eſt: verum admodum imbe- A.ibidē.c.41?
cilla eſt, multum habens ſubſtantiæ aereæ. Ineſt tamen ei vis extergendi: quamobrem ea homines
vaſis argenteis ſordidis ſplendorem recuperant. Itaque & hæc tibi vſui fuerit ad ea omnia, ad quæ
alias ſine morſu extergentes idoneas eſſe poſuimus. Harum omnium Lemnia valentiſſimas vi-
res obtinet: ſiquidem & adſtrictio ei quædam ineſt. Porrò Eretrienſis hac etiam valẽtiorem poſ-
ſidet, hactenus tñ, vt non dum mordicet. Quòd ſi lauetur, valde moderata efficitur, non ſecùs atque
ſupradictæ. Expedit verò hanc terram non ſemel, ſed bis ter'que lauare, vt & Cimoliam. Quin &
vrunt eam quidam, quò videlicet eſſentiæ reddant ſubtilioris & acrioris, vt & ad digerendi poten-
tiam tranſeat. Cæterùm ſi vſta lauetur, tunc depoſita in aquam acrimonia ſubtilitatem quidem,
quam ex toſtione acquiſiuerat', retinens, deſiccantior conſtituitur. Quocirca cùm vſtionem non
experta, communi ratione terræ cuiuslibet, vlceribus ſit accommoda, magis certè iam congruit'&
ad ea, quæ carnem ſibi reſtitui ægrè patiuntur: & ad ea, quæ ad cicatricem difficulter perueniunt,
ſi poſtquam combuſta fuerit, abluatur. Porrò cùm Duæ eius ſpecies ſint, ea quæ colore eſt cineri-
cio, illi quæ admodum albida eſt, præfertur. Eſt & alia terra dicta Pnigites, tota quidem facultate G
Cimoliæ aſſimilis, cæterùm colore diuerſa. Eſt enim atra, perinde vt Ampelites. Porrò viſcoſita-
tem & tenacitatem non minorem ꝗ Samia terra obtinet, immo non nunquã etiam maiorem. Cęte
rùm durante hac immani & graui peſte, allata" ad me & alia quædã terra eſt ex Armenia ea, q̃ Cap A.l.2.t.2.c.
padociæ finitima eſt, ſiccantior, colore pallido. Lapidem, qui donarat, non terrã, appellabat: prom- 413.fol.140.b
ptiſſime'que in læuorem ſoluitur, ceu etiam calx: ſic enim videlicet nuncupo petram combuſtam.
Verùm vti nec in illa arenoſum quippiã apparet, ita nec in Armenia. Nam poſteaquàm in mor-
tario piſtillo cõminuta eſt, adeo eſt læuis, nec plus eſt lapidea, quã aut calx aut Samius aſter: tamet-
ſi non æquè vt aſter læuis eſt. Itaque illo etiam magis conſpiſſata eſt minus'q; aeria: quamobrem
opinionem ac phantaſiam præbet ijs, qui negligentius intuentur, quaſi lapis eſſet. Cæterùm, quod
ad præſentia attinet', nihil intereſt, lapidem an terram vocites, ſi id modò teneamus, ꝙ ſummè de-
ſiccat. Siquidem ad dyſenterias, & ventris profluuia, tum ſanguinis expuitiones, & catarrhos, ad
hæc ad putreſcentia oris vlcera, in primis competit. Quin & eos magnificè iuuat, quibus ex capi-
te in thoracem fluxio decumbit: quamobrẽ illis, quibus ex tali occaſione aſſiduò difficilis eſt anhe-
litus, validè prodeſt. Sed & eos qui phthoe laborant, adiuuat: vlcus enim eorum deſiccat, vt haud
etiam tuſſiant, niſi in victu peccetur non leuiter, aut ambiens derepente ad intemperiem recidat. H
Ac mihi videtur, ꝙ, ſicut in fiſtulis ſæpe conſpeximus, non in alijs partibus duntaxat, ſed in ipſo
etiam ano, vt citra collyrij immiſſionem, quod ſordem & callum auferret, ipſo duntaxat deſiccan-
te medicamine contraherentur ac clauderentur, ita quoque in pulmonis eueniat vlcere. Siquidem
& ipſum ab exiccantibus, iuuari medicamentis perinde conſpicitur, vtique cùm mediocre eſt, non
admodum magnum. Itaque viſi ſunt quidam eorum qui talia habebant, prorſum eſſe liberati. Ac
quidam, qui Roma in Libyam talem ob cauſam profecti ſunt, planè ſe ſanos eſſe credidere: & ſanè
vſque ad annos aliquot inculpatè tranſigebant: poſtea verò cùm non pari degerent cura & cautio-
ne, reditus morbi apparuit. Hos ergo, vt dixi, Bolus armenia euidenter adiuuit: Quin & eos qui
Romæ agunt, qui aſſiduò difficultate ſpirandi diſcruciantur, magis etiam. Porrò in magna hac
peſte, cuius eadem facies fuit, atque eius quæ Thucydidis memoria graſſabatur, quotquot hoc me
dicamen bibere, celeriter curati ſunt. At quibus non profuit, omnes interiere, ſcilicet cùm nec
alio quouis iuuarentur. Vnde colligitur quòd ijs duntaxat non fuerit auxilio, qui planè erãt incu-
rabiles. Cæterùm bibitur ex vino albo, conſiſtentia tenui modicè diluto, ſi aut planè febri careat,
aut leuiter ea teneatur: ſin grauius febriat, admodum aqueo. Non tamen calore vehementes ſunt
febres peſtilentiales. Porrò de vlceribus reſiccari poſtulantibus quid attinet dicere, quantam vim
habeat

A habeat bolus hæc armenica? Liberum eſt autem vtcunq; appellare velis, ſiue lapidem, vt is qui mihi donauit: ſiue terram, vt ego, quandoquidem humidis rigari patitur.

Ex lapidibus

EX ſponte natis corporibus ſunt & lapides, hoc diuerſi à nuncupata vulgo terra, quòd rigari non ſuſtinent. Vires habent partim ſecundum totius ſubſtantiæ proprietatem, partim ſecundum qualitates effectrices. Porrò vt hæc inter ſe differant, ſuperius docui. Nunc autem ſermo nobis eſto de illis quæ ſecundum effectrices agunt qualitates: in quibus ſanè eſt & vtendi ratio, ac methodus. Siquidem, vt oſtendimus, facultates quæ proprietatis totius ſubſtantiæ ratione inſunt, à methodo ac ratione alienæ ſunt & per ſolam noſcuntur experientiam. Nam cur hic lapis tacto vulnere, vnde ſanguis prorumpit, curſum eius reprimat ac ſiſtat, haud nouimus: At cur lapis quem vocant Hæmatiten, in oculares facultates indatur, haud latet: nam id rationis inuentum eſt. Si enim in cote oculari eum teras cum aqua, donec mellis craſſitiē accipiat, adſtringentem facultatem ſi guſtare volueris, percipies. Atqui didiciſti quòd phlegmonas etiānum gliſcentes, potiſſimum quæ contingunt in partibus neruoſis, reſtringentibus medicamentis repercutere oporteat: at vbi haud etiam ſanguis in partem affluit, adſtringentibus medicinis, quæ digerant adiungere, & ſenſim ad ipſa ſola tranſi-
B re. Atq; de huiuſmodi quidem facultatibus in lapidibus differemus, vbi ea prius in memoriam reuocarimus, de quibus fuſe locuti ſumus in libro contra eos conſcripto, qui inſultant ijs, qui voce ſolæciſmum committunt. Nam horum quidam λίθον {quæ vox lapidem Græcis ſignificat} maſculino genere efferri non ſinunt: verū ſi dicas, ἔμβαλλον τὸν λίθον ἐπὶ τὸν κύνα, non aliter vociferātur, quàm ſi ipſis in caput lapis eſſet coniectus: velut etiam ſiquis dixerit τὸν δρῦν {quercū ſonat,} exclamāt tanquā fuſtè percuſſi. Itaq; ſiquis eorum ſuaſu conſueta medicis nomina mutare in animum inducat, dicens τὴν λίθον, τὴν αἱματίτην, & τὴν πυρίτην, & τὴν γαλακτίτην, & τὴν σχιστήν, vt curioſus ſanè & ſtolidus damnabitur: nimirum cum veteres ex more omnes maſculinè efferāt eorū differentias, αἱματίτην, τυρίτην, γαλακτίτην, μελιτίτην, γαγάτην, σχιστόν, φρύγιον, ἀράβιον, μεμφίτην. Econtrario verò τὴν πέτραν fœmininè pronunciant, non τὸν πέτρον maſculinè. Nā ἀσίαν πέτραν, nō ἄσιον πέτρον nomināt λίθον ἄσιον hoc eſt lapidem aſium, ceu etiā aſiæ petræ florē. Porrò ex petra cōbuſta calcē fieri dicunt. Attamen Heraclides Tarentinus, & alij non nulli non ex quouis lapide calcē fieri volunt, ſed ex ſola petra, nuncupantes ita per excellētiam ſolum, qui ſit lapidū duriſſimus. Equidem ego vel ex induſtria & ſtudio conſueui mutatis inuicem nominibus vtroque modo talia efferre, de quibus inutiliter non nulli rixantur, id re ipſa commonſtrans, nihil offendi enarrationis cla-
C ritatem, vtrouis modo quis dixerit. Cæterùm mirandum non eſt, qui ignorant enarrationis ſecundum naturam, aut vnam ſolam habendam virtutem, ipſam ſcilicet perſpicuitatem ac claritatē, aut certè omnium aliarum primam atq; optimam, ſi ad tantas vertantur nugas. Itaque de ijs lapidibus primum differam, qui mortarij aut cotis attritu in liquorem ſuccum've ſoluuntur.

A.ibidē.c.4..

Ciſeris Pumex.

A.l. 2. t. 2. ... 413. fol. 140. ...

Cæterū ſi Pumex inter lapides recēſeri poteſt, & ipſe eiuſdem eſt facultatis, quod certè ad abſterſionē attinet, velut etiā figulina teſta, ac multo magis ea quæ fornacium eſt. Sed Smiris acrimoniæ quiddā obtinet: Proinde cauſticis & deſiccātibus facultatibus à quibuſdā miſcet, eiſq; quę curāt gingiuas laxas, ac mollitie fluidas. Pumex autē ſi cōburatur, haud erit inferior eoſdem ad vſus Smiri.

De Lapidibus, Qui in Spongijs reperiuntur.

..l. 2. t. 2. c. 96. fol. 139. d

Lapides" qui reperiuntur in Spongijs, frangendi vim obtinent, nō tū ita validā vt lapides in veſica comminuant: & qui id ſcriptum reliquerūt, mentiti ſunt. Verùm qui in renibus conſiſtunt, rūpunt, velut qui ex Cappadocia conuehuntur, quos in Argæo* naſci aiunt. Soluuntur autē hi in ſuccum colore lacteum: ex quo liquet, quòd extenuandi vim obtinent abſq; vt inſigniter excalfaciant. *Al. Argalo

Oſtracites, & Geodes, & Cotis Naxiæ ramentum.

D Porrò Oſtraciten vocatum lapidem prædicare quoſdam audio quaſi deſiccandi valenter facultatem obtineat, temperatam ex adſtrictione & acrimonia: Velut Geodem nomine, pupillas expurgare, & vberum teſtiumq; phlegmonas ſanare, ex aqua videlicet inunctum. Attamen Cotis Naxię ramentum mammas virginibus ſuo tempore prohibet tumeſcere, & puerorum teſtes, tanquam videlicet particeps facultatis refrigeratoriæ.

Ophites, & Vitrum.

A.ibid. c. 406. f

Sed" Ophites quem vocant, lapis, vſtus extergendi cōfringendiq; vim poſſidet, Ceu etiam Vitrum. Admodum enim ipſum ex vino albo ac tenui epotū lapides veſicæ conterit atq; confringit. Verum ipſum in lapidibus quiſpiam fortè non numeret.

Iaſpis Viridis, & Lapis Omphacites, & Hieracites, & Indicus.

A.ibid. c. 408.

Proprietatem" non nulli lapidibus quibuſdam teſtimonio ſuo adſcribunt, qualem re vera habet Iaſpis virens, nēpe ſtomachū adhæſu, ventriſq; os adiuuans. Ac non nulli quoq; ipſum anulis inſerunt, ſcalpuntq; in eo dracone radios habentē: velut Rex Nechepſos memoriæ prodidit in quarto & decimo libro. Sanè huius ego quoq; lapidis abundè feci periculum. Torquē enim ex huiuſmodi lapillis confectū à collo ſuſpendi, ita vt lapides os ventris contingerent. Apparebant autē nihilo ſecius prodeſſe, etiāſi ſculpturā nō haberent, quā ſcripſit Nechepſos. Porrò lapidem Omphātiten* *Al. Ophiten.

vir fide dignus re vera iuuare morſos à vipera ſuſpenſum retulit. Sed eiuſmodi facultates extra E
vſum ſunt methodo conſtantem: Velut etiam cum Hieracites & Indicus profluentem ex hæmorrhoidibus ſiſtunt ſanguinem.

Sapphyrus.

Sed & Sapphyrus ictos à ſcorpio epotus iuuare creditur.

Aphroſelinus.

Et Aphroſelinus quem vocant, comitiali morbo vexatos: non tamen nos experti ſumus. Sunt verò & alij lapides nõ nulli, qui aduerſus quædam ſuſpẽduntur. Cęterùm quidã, characteres quoſdam & literas inſcriptas habent: ſicut qui hæmorrhoidibus congruit Heracites, cuius nos fecimus periculum. Sed non eſt nunc tempus de illis diſſerere, qui ſola experientia fidem habent, ac non rationali quadam methodo in vſum veniunt: aliud de his tempus erit & locus. Nunc autẽ ad id quod ab initio nobis toto opere propoſitum fuit, reuertor.

Thyites Dioſcoridis.

Omnium dictorum lapidũ valentiſſimam vim habet Is qui ex Æthiopia affertur, quadantenus ſubuiridis, vt Iaſpis quem vocant. Soluitur hic lapis in ſuccum colore lacteum, guſtu verò mordacem: Ac proinde illum nemo ocularibus miſcet facultatibus, nec fluxiones repercutientibus, neq; F
vlcera ſanantibus: ſed tantùm ad purgandũ, & abſtergendum quæ pupillã offuſcant abſq; phlegmone, ex quibus ſunt cicatrices recentes, quas attenuare poteſt. Sed & oculorum vngues {Græci pterygia vocant,} vtiq; ſi non admodum duri fuerint, exterget.

Iudaicus.

Eſt" & Alius lapis viribus valentioribus in Palæſtina Syria proueniens, colore candido, ſpecie A.l.2.t.2.c.
concinna, lineas habens ceu torno ductas: appellitant eum à loco in quo naſci conſueuit, Iudaicum: 394.f.139.c.d
Vtunturq; ad veſicæ lapides, in cote ſoluentes, & ex aquæ calidæ tribus cyathis potui præbentes. Sanè in quibus nos experti ſumus, proficit nihil, quod ad lapides veſicæ pertinet: verùm ad eos qui in renibus hærent, efficax eſt.

Pyrites.

Vnus eorum qui validã facultatẽ poſſident, eſt & Pyrites quẽ vocant, quo vtimur digerenti emplaſtro admiſto: adijcitur ei & ſchiſtos. Ab hoc medicamine & pus ſæpenumero, & cõſiſtentia grumoſa in ſpatijs intermedijs muſculorũ nata, per halitum digeſta ſunt. Cæterum lapides oẽs vbi in vſum vocantur, admodũ vehementer contuſi, atq; ad læuorem redacti ſint oportet, ſimiliter atq; ea quæ in ophthalmicas facultates admiſcentur. Etenim niſi pollinis inſtar comminuantur, adeo vt in G
profundum corporum, quibus applicãtur, ſubeat, aſſimiles manẽt iſtis marinis & fluuiatilibus arenis, quæ & ipſę cõmunem omniũ lapidum vim poſſident. Siquidẽ exiccant tumentẽ ab aqua intercute carnem, videlicet laborante in eis excalfactis decumbente. Non tñ ad aliud quippiam eis vtimur tanq̃ prædictis, puta ad ophthalmicas, & ſiſtentes tum ſanguinem tum muliebre profluuium facultates: præterea ad glutinãda vlcera, cicatrice claudẽda, carne implẽda. Nam qui ex eis acres nõ ſunt, ad hęc oĩa ſunt vtiles: velut & acres, quorũ poſterius mentionẽ faciã, ad detergendum abſtergendumq;, tum detrahendum, extenuandũ, digerẽdum, valenterq; ſiccandum, & colliquandum.

Phrygius.

Huius" facultatis habetur & Phrygius quem vocant. Sed eo ſemper vtor, combuſto quidem ad A.ibid.c.405.
vlcera putrida, idq; aut ipſo per ſe, aut ex aceto, aut œnomelite, aut oxycrato: ad oculos verò medicamentum ſiccum efficiens: quod multi nunc acceptum à me obtinent. Miſcentur ei & alia quæpiam. Dicetur autem de ipſo in opere de Componendis pharmacis. Nunc ſatis eſt de generali eius facultate explicuiſſe: Validè enim deſiccat, habens quiddam adſtrictionis ſimul & mordicationis. Dictum verò ſuperius eſt ea eſſe omnia optima medicamina plurimi'que vſus, quæ miſtas in ſeſe haſce duas facultates habent, nempe repercutientem, & digerentem. H

Ageratus.

Eſt autẽ lapis" Ageratus quẽ vocant, quo vtuntur coriarij, facultatis miſtæ, adſtringẽtis ſcilicet, & digerentis. Sed de ſola adſtringente conſiderandum. Iuuat quidem euidenter columellas phlegmone grauatas: non tamen apertam guſtu adſtrictionem præferre aut acrimoniam conſpicitur.

Aſius.

Eſt & Alius lapis in Aſſo proueniẽs, quẽ ob id ipſum Aſion cognominant, nõ durus vt petræ. A.ibid.c.409.
Siquidẽ color illi eſt pariterq; conſiſtentia ceu tophi, friabilis & laxus. Innaſcit ei quiddã farinæ tenuiſſimæ ſimillimũ, qualis in molarũ parietibus adhęrere viſitur. Appellitãt hoc medicamẽtũ Petræ Aſiæ Florẽ. Eſt verò & ſubtiliũ partiũ, vt ſine morſu nimis molles carnes ac fluidas eliquet. Petra verò in qua naſcit, tametſi vim habeat illi ſimilẽ, actionis tñ vehementia inferior eſt. Hoc enim ea potior eſt flos, non tantùm q̃ magis colliquet ac digerat, & velut ſale condita ſeruet, ſed & quia hæc præſtet abſq; vehemẽti mordicatione. Habet & ſalſedinẽ quandã in guſtu hic aſiæ petræ flos: vt coniectura ſit illũ naſci ex eo, q̃ ros quidam ex mari in petram reſidens, poſtea à Sole deſiccetur.

Gagates, & Thracius.

Eſt & Alius lapis colore atro, qui vbi igni admotus fuerit, perſimilẽ bitumini odorem exhibet:

quem

A quem Dioſcorides,nō nulliq; alij in Lycia inueniri prodiderunt ad fluuiū nomine Gagaten: vnde & ipſi lapidi nomenclaturam inditam dicunt. Ego tñ eum fluuium non vidi, tametſi parua nauicula totius Lyciæ littora legerim, quò videlicet quæ in ea ſunt inſpicerem. Cruſtaceos verò lapides nigros,& qui in ignē additi exilem flāmam æderent, complures ex Cœle Syria aſportaui,natos in colle, Mortuum mare quod vocāt,circundante,quà orientē ſpectat,vbi & Bitumen eſt:erat'que lapidum odor ſimilis bitumini. Vtebarq; eis ad inflationes in genu diuturnas, & ægrè curabiles, miſtis videlicet facultatibus quæ ad hoc ſymptoma probatæ fuerant: planeq; viſus ſum mihi euidentiorem earum facultatē reddidiſſe. Miſcui verò ipſum & Barbaro quam vocāt:& palàm medicamentum effectū eſt exiccantius,adeo vt & ſinus contraheret, nedum cruenta vulnera glutinaret, ad quæ competere maximè creditur. Eſt & Alius lapis, cui meminit Nicander hunc in modum,

Si lapis vratur candenti Thracius igne,&
Poſt madefiat aqua,flagrabit totus:at idem
Mox oleo affuſo penitus reſtinguitur. Adfert
Thracius hunc ad nos paſtor de flumine,nomen
Cui Pontus.

B Verùm nullus eius in medicina vſus eſt:neq; Nicāder præter grauæolentiam,quæ ſuffitu feras fugat,quicquam ei adſcripſit.

Magnites, quæ & Heraclea Magnes.

A. ibid. c. 463. Ex" lapidibus vnus eſt & Magnites,& Heracea la quā vocant,adſimilē Hæmatiti vim obtinens.

Arabius.

A. l. 2. t. 2. 394. l. 139. Attamen Arabius quē nominant,lapis elephanti ſimilis, deſiccātis abſtergentisq; facultatis eſt.

Alabaſtrites.

Et Alabaſtrites, vocatus Vnguis, in medicinæ vſum ingreditur combuſtus. Quidam eum bibendum dant ſtomachicis.

Smiris.

Sed & vocata Smiris quod multam abſtergentem habeat facultatem, clarum eſt vel ex eo, quod dactylioglyphi hoc eſt qui anulos exculpunt, eum in vſum illo vtantur. Quin etiam quod dentes puros efficiat,experti ſumus.

Hæmatites, Galactites, & Melitites.

A. l. 2. t. 2. c. 36. fol. 125. c Porrò" talium quoq; vnus eſt Hæmatites quem vocant, à coloris ſimilitudine id appellationis C ſortitus:Sicut & Galactites,quando & ipſe in ſuccum ſolutus,lacti ſimilis cōſpicitur. Huic autem colori adſimilem ſuccum efficiens,Melitites à mellis ſimilitudine,quod guſtu repræſentat, nuncupatus eſt. Porrò oſtenſum in quarto horum commentariorum eſt, quod ſuccus omnis dulcis à temperato calore talis eueniat,adſtringens verò à frigore. Habebit ergo lapis Hæmatites tantum frigiditatis,quantum habet adſtrictionis: Melitites verò calorem temperatum: mediā autem vtriſque temperiem Galactites. Meritò itaq; auſi ſunt medici ocularibus facultatibus lapidem miſcere Hæmatiten. Ac ſolo eo vti poſſis palpebris exaſperatis:ſi quidē cùm phlegmonæ aſperæ ſint redditæ, ex ouo ipſum diluens: ac ſi magis, etiam per decoctum fœnigræci: Sin vero citra phlegmonen, ex aqua.Incipito vero ſemper à modicè humido, per ſpecillum infundens: vbi autem quod vires eius ferat conſpexeris,magis ac magis craſſum efficies: ac tandem adeo craſſum facies, vt ſpecilli cuſpide inungas ſecundum ſubiectionem aut euerſionem palpebræ. Hic idem lapis ſimiliter in cote contritus ſanguinis expuitioni competit,omnibusq; vlceribus. Porrò ſiccus ſi ad tantum redactus fuerit læuorem,vt pollinem tenuitate æquet,reprimit excreſcentia. Atque eo nullus ſolo atq; per ſeſe vtitur. Ego vero ad ea,quæ dixi,vſus ſum, facultate eius ex guſtus qualitate cōperta, cùm mox experientia periclitari vellem,nunquid rectè conieciſſem. Et ipſa quidem oculorum vlcera ſolus per D ſe cicatrice includit,vt paulo antè comprehenſum eſt attritus,cæterùm aut affuſus, aut inunctus: nā & id experientia exploratum habeo.

Schiſtos, Ac Multi alij Lapides.

Huic lapidi perſimilem vim obtinet,verùm infirmiorem, is qui vocatur Schiſtus: ac poſt eum Galactites. At Melitites caliditatis etiā non nihil,vt dixi,adiūxit. Vt itaq; vnuſquiſq; leuiter ac ſenſim ab Hæmatitis facultate recedit,ita ad oculos in vſum ducitur:eſt tñ mitior. Porrò mitiora remedia partibus etiamnum phlegmone afflictis, ſemper gratiora ſunt atq; iucundiora: cæterùm liberis iam phlegmone partibus,infirmiora quàm quæ perſanare valeant. Porrò cùm lapidibus omnibus cōmune ſit vt deſiccent: quotquot ex ijs in ſuccū ſoluti, aut alioqui ad læuorē triti, nullam euidentem qualitatem in guſtu obtinent,hos putandū eſt eſſe tū infirmiſſimos, tū mitiſſimos, tū minimè mordaces. At qui manifeſtā guſtui qualitatē offerunt,hi pro qualitatis proportione potentiā poſſident: ac ſi quidē adſtringant,ad comprimendum,conſtringendum,ſpiſſandum,& contrahēdum: ſi verò mordicent,ad excalfaciendum, digerendum, & liquandum: medij eorum ſunt, qui abſtergent citra adſtrictionem aut mordicationem. Igitur Hematites,Schiſtos,Galactites,ac Melitites,in ſuccū ſoluūtur,quo poſui modo,ad cotē aut mortariū attriti, cùm ſint & alij lapides in ſuccū ſolubiles, vt qui in Ægypto naſcitur, quo vtuntur ad ſplendorem linteis conciliandum. Eſt autem omnium

dictorum minimè qualitatis particeps, nec adſtrictionem, nec morſum, nec abſterſionem præ ſe ferens. E Quocirca hoc ipſum duntaxat lapidi huic ineſt, ꝙ deſiccet videlicet. Proinde cerato eum miſcentes, ad cicatricem vlceribus inducendam in mollibus corporibus vſurpant. Sed & ocularibus miſcetur facultatibus perinde vt modo dicti: at quãto eſt maiore emolliendi vim ꝗ prædicti, ꝙ nullam videlicet effectricem qualitatem habeat, tanto etiam moderatior eſt, magiſque dolorem leuat. Hunc lapidem quidam Moroxum, nonnulli Leucographida nuncupant.

METALLICA MEDICAMENTA

METallica medicamenta appellare medicis mos eſt, quorum generatio in metallis eſt, ſiue ſpõtanea, ſiue per fornacem facta. Et ad hæc tertio loco ſunt quæ rurſum homines ex his ipſis præparant quouis modo, velut ceruſſam, pſorycum, ſandyca, phycum. Deinceps itaque de ſingulis dicetur ea ſerie literarum, qua quodq; nomen incipit. Verùm illud primũ de omnibus illis dicemus cõmuni prefatione, qualẽ de lapidibus paulo ante habuimus, & his etiã ſuperius de terra medicamino ſa. Nã vti illis id inter ſeſe omnibus cõmune eſt, vt deſiccẽt, ita metallicis quoq; medicamẽtis omnibus: eſt enim eſſentia eorũ terrea, ſecundũ elementaris videlicet terræ ſignificatum nũc loquẽdo. Sed quẽadmodum à nobis ex terra figulina, dolia, & fictilia, ollæq;, & alia eiuſmodi, parantur, per ignem qui torrendo humiditatẽ abſumit, durata: eundẽ in modum in terra, caliditate diuti- F na miſtã ex terra & aqua, non nunꝗ etiam aere, ſubſtantiã vniente tẽperanteq;, ac poſtea deſiccante, metallicorũ medicamentorum proueniunt conſiſtentiæ. Porrò locorũ in quibus hæc proueniũt, natura, prout plus minuſq; eſt frigida, alia plus alia minus congelat ac cogit. Quẽadmodum itaque in terræ differentijs plurima ineſt eſſentia terræ elemẽtaris, paulum verò aeris: ita in metallicis multum immiſtũ eſt igneæ ſubſtantiæ. In medio eorum ſunt lapides. Proinde pleraq; metallicorũ medicamentorũ alia ſemel aut bis, alia verò frequentius lota, idonea ſunt ad deſiccantes ſiue morſu facultates. Atq; hæ ſunt cõmunes rõnes quas de his oĩbus præſcire oporteat. Deinceps vero dicentur quæ cuiq; ſingulatim ſunt propriæ, idq; iuxta literarum, à quibus appellationes incipiunt, ordinẽ.

Hales Sales.

Sal Partim ex mari prouenit, in ſalinis videlicet, quas Græci vocant halas, cuius & inter marina medicamenta mentionẽ facturi ſumus: Partim ex terra effoditur {Græci ὀρυκτὰς ἅλας nominant} cõmuni metallicorum genere comprehenſus. Vtriq; vis adſimilis eſt, ſiue foſſilis ſit, ſiue ex mari oriundus. De quibus & ſuprà verba fecimus libro quarto, eo loco, vbi ſalſum ac ſalſuginoſum ſaporem ab amaro diſtinximus. Ac nunc quoq; dicetur, ꝙ Aphronitri quidem amarus eſt & abſtergens: Salis vero tanto in abſtergendo inferior eſt, quantum acceſſit adſtrictionis: eſt enim ex dua- G bus qualitatibus miſtus, abſtergente videlicet, & adſtringente. Porrò ꝙ magnopere vterq; deſiccet, ſuprà monſtratum eſt. Cæterùm vtriuſque in medio eſt Nitri ſapor.

A. l. 2. t. 2. c 616.

Armeniacum.

Armeniacũ vim habet extergentẽ cũ leuicula acrimonia, & leuiſſima adſtrictione. Itaq; tale cũ ſit, ocularibus miſcetur facultatibus. Et ipſo per ſeſe quoq; ad pollinis læuorẽ redacto, vtuntur ſicco ad pilorũ in palpebris incrementũ: nẽpe vbi præ humorũ acrimonia partim excidunt, partim verò nec creſcunt, nec alũtur. Siquidẽ depaſtis his acrimonijs, in bonũ naturæ habitũ pars reducitur: cuius cũ alia ſunt munera, tũ etiã producẽdi incrementũ ꝓbendi, ac roborandi, ꝗ in palpebris ſunt pili: Quippe cùm prima & ex profeſſo, quædã ſint medicamentorũ opera: quædã vero mediante natura, quæ animantium corpus diſpenſat, æduntur, velut quæ in ipſis calliblephara nuncupant. Ipſa enim partes oblæſas mediocriter deſiccãt, pilos corrũpentẽ humiditatẽ abſumẽdo: quæ vbi abolita eſt, tum natura ad proprias redit actiones, nimirum ſublatis, quæ hactenus impedimento fuerant.

A. ibid. c. 618

Arrhenicũm Auripigmentum.

* Al. Arſenice ſeu Arſenicon.

Arrhenice, ſiue Arrhenicũ (vtroq;.n. modo appellitant) facultatis eſt cauſticæ ſiue vrentis, idq; tam cõbuſtum, ꝗ vſtionis expers. Cæterũ id conſtat vſtione reddi tenuiorũ partiũ. Vtuntur porrò H eo ceu adurente ad denudandã pilis partẽ quãuis: verũ ſi diutius inhæreat, nec cuti etiã ipſi parcet.

A. ibidẽ. c. 49

Aphrolitrum.

† Aphronitrũ à ſpuma nitri differt. Nitri enĩ ſpuma &c.
* Aphronitrũ.
† nitri. † nitro.

† Aphrolitrũ ab Aphronitro differt. Litri enim aphros hoc eſt ſpuma, medicamentum eſt exiccatorium, aſpectu triticeæ farinæ ſimilis: etenim alba eſt, non vt aliæ petræ flos, cinericea: Aphõnitrum vero farinæ ſpeciẽ nõ habet: neq; ſolutũ eſt, ſed congelatum & coactũ: quo qui in balneis ſordes exterunt, quotidie vtuntur: ea detergendi facultate, vt non modo ſordes extergeat, ſed etiã pruritum ſanet, nempe digerendis quæ ipſum excitant ſaniebus. Non abs re itaque medici ex eo multa digerentium medicaminum præparant. At ſpuma † litri eiuſdem quidem cum † litro tum naturæ, tum facultatis eſt, cæterum eſſentiæ tenuioris. Dictum tñ paulo antè eſt, Nitrum in medio conſiſtentem habere facultatem aphronitri & ſalis. Aphronitro enim ſola ineſt vis extergendi, ſali vero etiam adſtringendi multo magis, ac extergendi.

A. ibidẽ. c. 84

Gypſus Gypſum.

Gypſum & ipſum ad cõmunem omnium terrenorum lapidoſorumq; corporum facultatem, qua deſiccare dicta ſunt, inſuper hoc adiunctum habet, ꝙ eſt facultatis emplaſticæ. Vnitur enim ipſa ad ſeſe, & cogitur, lapideſcitq; macerata. Quamobrem ſiccis medicamentis, quæ ad ſanguinis

A. l. 2. t. 2 c. 284. fol. 13

accommodantur

A accõmodantur eruptionem, vtiliter cõmiſcetur: nam ipſa per ſeſe lapidoſa fit coacta ac congelata. Proinde rigare diluereq́ȝ illã excogitaui tenui alboq́ȝ oui liquore, quod ad ophthalmias vtile eſt, admiſto quod in farina triticea eſt pollinis tenuiſſimi, qui in parietibus molarũ reſidet. Excipere vero, quod ſic maceratum eſt, tenellis leporis pilis, aut qui perinde ſunt molles, expedit.

Gypſum Κεκαυμένον *hoc eſt Deuſtum.*

Gypſum Cõbuſtum non æque emplaſticã vim habet, cæterum tenuiorum eſt partium, & valentius deſiccat. Quin & repercuſſorium eſt, maxime ſi maceretur oxycrato.

Diphriges.

Diphriges miſtã habet tum qualitatem, tum facultatem: habet.n. in ſeſe quiddã & mediocriter adſtringens, & mediocriter acre. Quamobrẽ vlcerum rebellium optimũ medicamen eſt. Conuexi aũt & huius medicamenti vim ingentẽ ex ijs, qui in Cypro ſunt Soli, vbi metallũ ab vrbe abeſt quaſi triginta ſtadijs. Proiectũ enim erat in medio ſpatio ædiũ, quæ ante metallũ extructæ erant, & vici qui ei ſubiacet. Cæterũ Præfectus ac Procurator metalli, id quod poſt cadmiam reperiretur, eſſe dicebat inutile: itaq́ȝ abijci non ſecus atq́ȝ vſtorum in foco lignorum cinerẽ. Verum hoc mihi multo vtiliſſimũ factum eſt medicamentũ, tum ad putreſcentia oris vlcera, ſiue per ſe, ſiue cum melle B cui detracta ſit ſpuma: tum ad anginam, videlicet vbi iam per adſtringentium medicaminum auxilium conſtitit quod influebat. Præterea columellam vbi præſecuiſſem, ipſo ſolo & ſtatim, & vſq; ad cicatricem, ſum vſus: ac frequenter exacte occluſam effecit cicatricem tum huius particulæ, tum omnium adeo exulceratarum: ſic in vlceribus omnibus pudendorum, atq́ȝ ani. Vſus autem ſimilis eſt vt in oris vlceribus: ſiquidem eæ partes eiſdem ferè medicamentis gaudent, nimirum calidæ ſimiliter ac humidæ, Verum hæc oratio iam tractatum de componendis medicamentis attingit. Ea itaque omiſſa, ad id quod propoſitum eſt pergamus, vniuerſalem medicamenti cuiusq́ȝ facultatẽ exponentes, ſicut ſanè diphirgis diximus. Adijciã vero huic, qui de illo habetur, ſermoni rem nõ modò de Diphrige ſcitu vtilem, ſed & de Lemnia ſphragide, & põpholyge, & opobalſamo, & lycio Indico, Nã etiãnum adoleſcens didici hæc ita præparare, vt à veris natiuisq́ȝ nihil differre viderentur: nã qui me docebat ingenti mercede, homo curioſiſſimus erat, non in his tm̃, ſed & alijs ſimilibus. Itaque in Lemnũ, in Cyprũ, in Palæſtinã Syriã, eo ſtudio nauigaui, vt medicamẽtorũ iſtorũ cuiuſq́ȝ vim magnam, quæ in oẽm vitam meam ſatis foret, reponerem. Sed & lyciũ Indicũ nuper aſportatum in Phœnicen cum aloe Indica id temporis cõmodum accipere contigit, cum à Palæſtina iter reflecterem: cùm perſuaſum haberẽ, eo ipſo, ꝙ à camelis cum tota ſarcina aduectũ eſſet, pro- C culdubio eſſe Indicum: quodq́ȝ adulteratum haud noſci ab ijs qui portaſſent poſſet, propterea ꝙ materia, ex qua id præparatur atq́ȝ adulteratur illis in locis haud naſceretur. Porrò ſatius viſum eſt mihi, quibus rationibus ea adulterantur, haudquaꝗ̃ adſcribere, vtpote cùm homines ſcelerati in lucro ponant talia poſſe diſcere. Nec enim neceſſarium eſt cum verorum, ac germanorum notis, ac indicijs adulterandorum noſſe compoſitiones cũ nihil ad ea diſcernenda conferant: immo optem, ſi fieri poſſet, quæ à maioribus me perperam conficiendorum medicaminum proditæ ſunt compoſitiones, omnes prorſum delere atq́ȝ extirpare.

Theion Sulfur.

A.ibi.c.612. Sulfur omne trahendi vim poſſidet, eſtq́ȝ temperamenti calidi, atque eſſentiæ tenuis, adeo vt ad multa venenatorum animalium reſiſtat. Siquidem ego aduerſus Turturem marinũ, & Dracone͂, ſæpenumero eo ſum vſus: & cùm id piſcatores quoſdam docuiſſem, reuerſo poſt aliquantum temporis magnificè medicamentum hoc cõmendarunt. Vſus eius eſt, vt & ſiccũ ictui inſpergatur, & cum ſaliua miſtum: nam cùm & hoc excogitaſſem, ab experientia cõprobari repperi. Sed & vrina maceratum idem effecturum excogitaui. Docebã enim piſcatores medicamenta maxime parabilia: dixiq́ȝ pulchrè illos & cum oleo veteri, & melle, & reſina terebinthina vſuros. Et ſane horum D omnium experientia iudicium præſtitit. Quin & pſoras, & lichenas, & lepras, non raro hoc medicamento cum reſina terebinthina ſanaui. Extergit enim omnes id genus affectus, atque in profundum non repellit: cùm alia multa medicamenta, quæ illos curant, miſtam habeant potentiam, nempe vt digerant pariter & repercutiant.

Ios Aerugo.

A.ibi.c.739. Ærugo guſtantibus acrem qualitatem offert, digerẽs, detrahens, & liquans non teneram modo ſed & duram carnem. Porrò ſuprà dictum eſt non nullos eius generis medicamenta, Epulotica hoc eſt quæ cicatricem inducant, appellare, cùm ijs in tenuiſſimũ pollinem tritis per ſpecilli cuſpidem contigerint vlcera excreſcentia, ac poſtridie contracta reperiant: tametſi illos haud lateat, ſi paulò plus impoſitum foret, ſeſe vlcus non contractum ſed eroſum inuenturos: Siquidem colliquat & digerit carnem: cũ medicamenta epulotica contrahant, conſtipent, conſtringant, & calli in morẽ illã indurent. Quin & guſtum mordicat ærugo, non tantum ipſa vlcera. Quòd ſi pauculum eius, cerato non pauco admiſceas, id quod ex ambobus miſtũ eſt, citra morſum exterget. Dictũ vero ſuprà eſt de talium medicamentorũ natura: tum vt ſeſe quidã fallant, ex talibus cõpoſitionibus aut ſarcoticã aut epuloticam facultatem medicamentis adſcribentes, quibus minimè oportet, vtpote cùm ipſa id præſtare nequeant, verum ea, quæ ex ipſis compoſita ſunt.

Cadmia.

Cadmia. E

Cadmia fit,vbi in fornacibus æs paratur, nempe tota terra ex qua æs generatur, in fornacibus in A. l. 2. t. 2.
altum egerente velut fuliginem quampiam,aut fauillam,vtcunq; appellare libuerit. At ſi non ter- 165. fol. 115
ram, ſed lapidem, nuncupare velis, ex quo in fornacibus ſecernendo partim fit æs, partim cadmia,
partim diphriges,nihil ſanè retulerit. Sed & in argenteis metallis efficitur ſimili ſecretione ſiue ge
neratione,aut quomodocunque vocare vobis. Quin & ex Pyrite lapide in fornacibus vſto fit cad-
mia. Cæterum abſq; fornace in Cypro cadmia inuenitur: ac iure quiſpiam illam lapidem nuncu-
pet.Itaq; in Solis pauciſſimum etiã reliquũ erat cadmiæ, quæ in fornacibus prouenit, quo tp̃e ego
in inſula peregrinabar. Verum lapides,qui in montibus & riuis reperiebantur,à metallis Præfecto
acceptos,in Aſiam Italiamq́; portaui ad amicos: à quibus ſummam inibam gratiam,ꝙ ſe vel maxi-
mum munus accepiſſe dicerent,& quæ alia omni cadmia multo eſſet præſtãtior.Et talem certè me-
ritò quis lapidoſam vocet cadmiam. At eius quæ cõbuſta eſt, aliam Botryitin, aliam Placitin me-
dici nuncupant: Botryitin quidem, quæ in æditioribus domorũ, in quibus fornaces extructæ ſunt,
partibus colligitur: Placitin vero,quæ in inferioribus.Ac liquet ſanè botryitin partium eſſe tenuio
rum,craſſiorum vero placitin,vtranq; autem vi deſiccandi,ceu alia metallica omnia,& lapidoſa ter
renaq́;. Porrò præter deſiccandi facultatem mediocriter item extergit. Attamen quæ in fornacibus F
colligitur,igneæ facultatis aliquid habeat neceſſe eſt. Meritò itaq; lauantes eam,medicamentũ effi
ciunt mediocriter tum deſiccans, tum extergens abſq; mordicatione, vtile ad vlcera carnis imple-
tionẽ poſcentia, & in oculis, & in toto corpore. Porrò vlcera magnopere humida aut putreſcentia
in corporibus impendio mollibus, qualia ſunt eunuchorum, puerorum, ac mulierum, eiuſmodi
cadmia adiuuat: at in durioribus & contentioribus, quæ valentius deſiccant requiruntur. Itaque
illud ſemper memoria tenẽdum ſermonẽ ad temperatam & mediam exceſſuum naturã in ijs, quæ
ita ſimpliciter efferuntur,referendum: puta cũ dicimus medicamentũ aut vlcera carne implere,aut
cicatrice claudere,aut aliud quiduis eius generis præſtare: ad quam vtiq; & nos reſpicientes, deſic-
catoriam leuiterq́; abſterſoriam cadmiæ ineſſe facultatem dicimus. In caliditatis autẽ & frigiditatis
differentia,temperata quodammodo exiſtit cadmia,nempe neutrum inſigniter efficiens.

Cinnabari.

Cinnabari" modice acrem facultatem obtinet. Habet vero & aſtrictionis quippiam. A.ibi.c.627.

Ciſeris Pumex.

Pumicẽ ſi inter metallica recẽſeas,calumniabuntur,quibus animus prurit accuſandi libidine:&
ſi inter lapides ponas,lapidem eſſe negabunt: ac multo minus terrã eſſe concedent:nec marinorum G
haberi quodpiã volent. Atqui alicubi tñ de illo dicendum eſt: quippe qui in ſarcotica indatur me-
dicamenta,& ea quæ dentes extergunt,partim vſtionem non expertus,partim ẽt vſtus, quãdo vide
licet, alijs omnibus cõbuſtis ſimiliter, ſubſtantiæ efficitur tenuioris. Cæterũ vſtione quiddã acqui-
rit acrimoniæ,quam rurſum lotione exuit. Videri aũt poterit ſplendorem dentibus conciliare nõ
tñ facultate,ſed ẽt aſperitate:velut ẽt ſi ſmirin,aut teſtam, aut hoc genus quippiam tritũ admoueas,
quæ certe & ipſa ſplendorem afferunt: forte vtroq;,tum quia detergendi habeant facultatem, tum
quia aſperitatem. Eundem in modum Cornua deuſta dentes ſplendidos efficiunt.

Conia Lixiuium ex Cinere.

Lixiuiũ. Abluto cinere fit lixiuiũ. Cinerẽ aũt,vſtorum corporũ reliquias Latini nuncupant,ſi-
ue natura ſint lapidea,ſiue arborũ animalium've particulæ. Fit ergo lixiuiũ pro eius,quod eluitur,
natura: eius,quidẽ quod empyreuma ſiue igneam naturã, habet acerrimã, ipſum quoq; acerrimũ
eſt: eius,quod tale non eſt,etiã moderatius. Quare & ſepticis vocatis facultatibus cõmiſcetur, vtpo
te cauſticã caliditatem poſſidens,ſed propter ſubſtantiæ tenuitatem citra dolorem adurens.

Cyanos Cæruleus.

Cyanos,ſiue maſculino,ſiue fœminino genere,pronunciare velis. Hoc medicamen acri faculta- H
te eſt tũ detrahendi (quã καθαιρετικὴν vocãt) tũ digerẽdi,potẽtiore q̃ Cinnabari. Ineſt quoq; ei nõ
nulla adſtrictio. *Lepis ideſt Squama, Aeris, & Ferri, & Stomomatis.*

Squama" alia eſt Æris,medicamen multo vtiliſſimũ: alia Ferri & Stomomatis. Quidã vero no- A.ibi.c.231.
minant & Helitin lepida ſiue ſquamã. Oẽs ſanè vehementer deſiccant. At inter ſeſe diuerſæ ſunt,
tum ꝙ alia magis, alia minus, exiccat: tum ꝙ alia craſſioris, alia tenuioris, ſit eſſentiæ: quodq́; plus
minus've adſtrictionis ſint participes. Helitis certe principem in deſiccando locum obtinet: nã &
ſubtiliſſimæ omnium ſubſtantiæ eſt: nimirũ quæ & æruginis non nihil aſſumpſerit. Maiorẽ obti-
net adſtrictionẽ Squama Ferri,& hac ẽt maiorem Stomomatis: quamobrem ad contumacia vlce-
ra meliores ſunt,q̃ ſquama æris.Detrahit & liquat carnem potentius Squama æris,& hac ẽt valen-
tius helitis. Oẽs autẽ ſquamæ non inſtrenuè mordaces ſunt. Ex quo clarum eſt,ꝙ eſſentiæ ipſarum
conſiſtentia non admodum tenuis eſt,ſed potius craſſa. Siquidem inter quæ eandem vim obtinent,
minus eſt mordax quod eſt tenuius: ceu ſuperioribus libris oſtendimus.

Lithargyros

Lithargyrus" deſiccat quidem, velut alia omnia metallica, lapidea, terrenaq́; medicamenta, ve- A. ibi. c.49.
rum omnium id efficit moderatiſſimè. Et ſecundum alias tum qualitates,tum facultates,quodam-

modo

A modo in medio eſt,neqꝫ manifeſto excalfaciens,neqꝫ refrigerans. Modica tñ adſtringẽdi abſtergendiq́ꝫ facultas ei ineſt: quamobrem inferior eſt & ſarcoticis medicamentis,quę mediocriter extergẽtia oſtendimus,& contrahentibus atqꝫ adſtringentibus. Cæterum ad intertrigines femorum vtilis medela eſt: qñquidẽ vtriuſqꝫ iam dictæ facultatis leuiter eſt particeps. Iurẽ itaque medij ordinis in metallicis habebitur. Proinde ea frequenter vtimur ceu materia,ijs miſcentes, quæ valentem facultatem obtinent ſiue mordicantẽ,ſiue adſtringentẽ,vel aliud quid facientem: ſicut in liqueſcentibus ad pleraqꝫ medicamenta ceram adhibemus tanquam materiam, quia & ipſa quodammodo medium tenet eorum quæ valentem facultatem poſſident.

Nitrum.

l.2.t.2.c.84 l.108.h Nitrum" dictũ eſt ſuprà in medio eſſe aphronitri & ſalis viriũ. Cæterũ vſtũ propius ad aphronitrũ accedit,vtpotè ex vſtione tenuius redditum. Deſiccat itaqꝫ ac digerit: & ſi intrò in corpus ſumatur,ſecat & extenuat craſſos lentosq́ꝫ ſuccos potentius multo,ꝗ̃ ſal. Aphronitrũ vero, niſi grauis vrgeat neceſſitas,deuorandum non eſt,nimirum inimicũ ſtomacho: qñ quidem plus etiã nitro incidit. Sanè ad fungos ſuffocantes ruſticus quidã vti eo aſſolet: & ſemper profuiſſe probatum eſt. Cæterũ nitro vſto ſimul & non vſto,& multò etiam magis eius ſpuma, in talibus vti conſueuimus.

B *Melanteria.*

ibi. c.47. Melanteria" ex medicamentis eſt multum adſtringentibus,cum hoc ꝙ omnia propemodum adſtringentia tenuitate partium exuperet.

Melan Graphicon Attramentum Scriptorium.

ibi. c.689. Atramentum" quo ſcribimus, admodum & ipſum deſiccat aqua ſolutum. Vlcera autem ignĩ ambuſta protinus illitum iuuat: at ſi acetum quoqꝫ habeat,multò magis.

Miſy.

ibi.c.47. Miſy." In metallo Cypri,cuius modò mentionem feci,in montibus Solorũ, domus erat ingens, cuius ad parietem dextrum,ſed ad nos vtiqꝫ qui ingrediebamur, ſiniſtrum, deſcenſus erat in ipſum metallum: in quo quaſdam conſpexi in longiſſimum porrectas veluti zonas alias ſuper alias, numero tres: infima erat ipſius ſoreos,ſuper quam erat altera chalciteos,ſuprema miſyos. Cæterum id temporis Præfectus metalli his cõmonſtratis,ſicut,inquit, nunc aduenis in cadmiæ fornacariæ inopia, ita horum trium admirandas has vides diuitias. Itaque ego ingenti eius accepto pondere,primum quidem in Aſiam, deinde Romam attuli,& vſqꝫ modò habui, elapſis iam annis plus minus triginta. Et forte quadam abſolutum fuit hoc opus aduſqꝫ octauum librum antè annos viginti,nec C adiectus fuit nonus, partim ꝙ lapides quoſdam non dum conſpexiſſem: partim ob alia negocia, quæ mihi interea temporis obuenere. Nunc autem cum nonum hunc librum cæteris addere pararem, interea forte fortuna mihi accidit res ſpectatu longè pulcherrima, ac ſi quiſpiam eo ſtudio, ac induſtria magno cum artificio effeciſſet. Nam cum miſy opus haberem ad medicamen quodpiam pręparandum,bolum eius accepi,quantum ferè plena manu teneas,qualem ſanè conſiſtentiam miſy non admodum ſolet habere: cum in parua fruſtula diuidatur. Miratus itaqꝫ inſolitam eius cõdenſationem,bolo fracto extimum quidem miſy circumquaqꝫ repperi, eius quod intus erat, velut efflorefcentiam. Porrò ſub eo,inter chalcitin videlicet & miſy, quiddam erat medium vergẽs ex chalcite ad miſy,ex dimidio iam cõmutatum: principio enim bolus fuerat chalciteos,cæterum quod in alto erat,perfecta erat chalcitis,nullam dum alterationem experta. Hoc igitur vbi vidiſſem, cogitatione repetens, & in metallo ita ſuper chalcitin naſci ipſum miſy, vt ærugo ſuper æs,in mentem ſubijt inſpicere,quod ſeruabatur adhuc apud me reliquum ipſius ſoreos, nunquid & ipſum vllam accepiſſet mutationem in chalcitin: & quædam certe apparuit ſuſpicio, vt videretur & ipſum forte longo tempore mutationem in chalcitin poſſe accipere. Itaqꝫ mirum non eſt, tria hæc medicamina eiuſdem genere facultatis eſſe,Sori dico,& Chalcitin,& Miſy, tenuitate partium & craſſitu-D dine inter ſe diuerſa. Craſſiſſimum enim eſt inter ipſa ſori, tenuiſſimum miſy, mediam vtriuſque facultatem habet chalcitis. Adurunt vniuerſa hæc tria, & eſcharas quas vocant efficiunt: attamen etiãſi vrant, non nihil quoqꝫ adſtringunt. Cæterũ miſy admotum corporibus duris minus chalcite mordicat,tametſi ea non minus ſit calidum: verum id habet beneficio tenuitatis partium. Porrò cũ vtraqꝫ hæc in decoctionibus fundãtur,& magis chalcitis ꝗ̃ miſy,ſori tamen non liqueſcit,nimirum ꝙ lapidoſius ſit ac vehementius compactũ: ſicut rurſum miſy, quia à congenito calore elaboratius eſt,ac proinde ſiccius chalcite,idcirco meritò quoque ægrius liqueſcit.

Molibdæna Plumbago.

ibi. c.460. Molibdæna" ſimilẽ Lithargyro vim poſſidet,tñ à media temperie ad frigidius paulum quid recedens: ſed nec abſtergentis facultatis eſt particeps. Vtraqꝫ autẽ hæc medicamina liquari poſſunt, ac non vt lapides,& cadmia,& arena, liquationem reſpuunt: ſed celerrimè liquantur,vbi oleo additum non nihil aceti eſt: liquantur tñ etiã admiſta aqua, ſed diutiſſime coctione. Porrò ceu in Cipro Cadmiam,quæ in montibus & riuis naſcitur,accipiebam,quæ & ipſa lapidis, vt dixi, ſpecies eſt: ad eundem modum Molibdænam multam cum alijs proiectam lapidibus conſpexi in via, quæ ad Ergaſteria ducit à Pergamo. Vocatur autem Ergaſteria pagus quidam, in quo & metalla ſunt, inter Cyzicum & Pergamum, quadringentis & quadraginta ſtadijs diſtans à Pergamo.

Molibdos.

Molibdos Plumbum E

Plumbum facultatis eſt refrigeratoriæ. Siquidem non modo multam habet ſubſtantiam humidam à frigore congelatam coactamq́ʒ, ſed & aeream, paucam autem terream. Igitur quòd plurimum habet eſſentiæ humidæ à frigore coactæ, indicium tibi eſto, quòd vbi admotum eſt igni, celeriter fundatur fluatq́ʒ. Quòd vero & aereæ ſit particeps, hoc habeto ſignum. Omnium quæ nouimus, vnicum plumbum tum mole ipſaſtum pondere augetur, ſi condatur in ædibus ſubterraneis aerem habentibus turbidum, ita vt quæcunque illic ponantur, celeriter ſitum colligant. Tum etiam plumbea ſtatuarum vincula, quibus earum pedes annectuntur, ſæpenumero creuiſſe viſum eſt, & quædam adeo intumuiſſe, vt ex lapidibus dependerent cryſtalli modo verrucæ. Atque hæ probabiles quidem ſunt humiditatis eius frigiditatisq́ʒ notæ, prius quàm experiaris. Cæterũ ſcientificæ & certæ per experientiam cognoſcuntur. Præparato igitur mortario, ſimulq́ʒ piſtillo, vtriſq́ʒ ex plumbo, infunde quemlibet liquorem, itaq́ʒ terito, vt & piſtillus, & plumbeum mortarium ſuccum quendam reddat: id quod ex vtroque conſtabit, multò erit frigidius, quàm liquor ipſe fuerat. Liceat autem & aquam, & vinum tenue aqueum, & oleum inijcere, aut quiduis eiuſmodi. At ſi etiam plus efficere ſuccum voles refrigeratorium, oleum omphacinum ſit, aut roſaceum, aut melinum, aut myrtinum. Porrò ſi ſucco qui proueniet vti voles, optimum habebis remedium, & ad phlegmonas in ſede cum vlcere aut rugis, & ad eas quæ in pudendis, teſtibusq́ʒ, & vberibus conſiſtunt: ſimiliter aduerſus cæteras omnes fluxiones incipientes, quæ aut in inguina, aut in pedes, aut in alium quemuis articulum, decumbunt. Sed & vlceribus rebellibus vtile eſt: nam ad cancroſa, eo vtens virtutem medicamenti mirabere. Quòd ſi celeriter multum ſucci plumbei voles colligere, conare in Sole terere, aut quocunq́ʒ certè modo aere excalfacto. Multo autem vtiliſſimum habebis medicamentum, ſi adfuſo refrigerantium ſuccorum quopiam teras, ceu ſemperuiui, cotyledonis, intybi, lactucæ, chondriles, pſyllij, omphacis, portulacæ. Porrò ſi qua horum non facilè in ſuccũ ſoluuntur, velut portulaca, miſceto illis aliorum ſuccorum quempiam, velut omphacis: qui & ipſe per ſeſe prædicto mortario inditus, medicamentum efficit refrigeratorium longè pulcherrimum. Quin & in laminam diductum plumbum ipſum per ſeſe, athletarum ſeſe exercitantium lumbis inſternitur, vbi Veneris ſomnijs vexantur ſcilicet: nimirum haud obſcurè eos refrigerans. F A.l.2.t.2.c. fol.100.b

de Fracturis com.3.t.63.7ª. 150.f Sed & bractea tenuis ex plumbo facta probè ganglio illigata planè ipſum diſſipat. Illigabit autem probè quiſquis ab Hippocrate didicerit ‖ in ipſam noxam potius firmandum, quàm hinc vel inde.

Mirum ergo non eſt, ſi Plumbum Crematum, ac rurſus ablutum, refrigerantis efficiatur facultatis, cùm ante lotionẽ miſtæ fuerit. Et hoc ipſum medicamen, nempè plumbum combuſtum, bonũ eſt ad vlcera rebellia. Vbi vero lotum fuerit, multo optimum medicamen eſt & ad vlcerum impletionem, & ad eadem cicatrice obducenda. Conuenit & Chironeis quæ vocant vlceribus, & cancroſis, & putredinoſis omnibus, tum ipſum per ſeſe, tum medicaminum ad cicatricem perducentium quibuſdam cõmiſtum, quale eſt quod ex Cadmia conficitur. Cæterum ſoluendum eſt principio, ſi copioſa ſit ſanies, quotidie: ſi minus, tertio aut quarto quoq́ʒ die. Verum foris ſpongiam imponito aquæ frigidæ: quæ ſi deſiccetur, rurſum mergatur. Sed hæc fuſius q̃ pro inſtituto diximus, pluſculum ſermonis affinitate prouecti. At tempus iam eſt ſequentia deinceps perſequi. G

Oſtracon Teſta.

Teſta deſiccandi vim poſſidet, atq́ʒ abſtergendi, maxime quæ ex fornacibus eſt, quòd videlicet toſta ſit. Quocirca emplaſtrus, quam vocant Hepheſtiada, ex hac præparata videlicet, optimum eſt medicamen inducendæ cicatrici. A.ibi.c 70

Pompholyx, & Spodium.

Pompholyx fit & in æris fornace, velut & Cadmia: fitq́ʒ & dum in fornacibus cadmia vritur, vt in Cypro. Cùm enim Præfectus ad æris fornacem inſtructas res nõ haberet, præcepit ex ipſa Cadmia præparari, præſentibus atque inſpectantibus nobis, Pompholyga, videlicet minutis cadmiæ fragmẽtis in ignem coniectis, qui ante ærarium iacebat follem. Camera quædam erat incurua, nuſquam pertuſa, ſed integra, quæ egeſtam ab vſta cadmia fauillam excipiebat: quam vbi collegiſſent, habebant pompholyga. At quod reflectens in pauimentum recidebat, Spodos eſt quam vocant: quæ plurima vbi æs in fornacibus vritur, colligi aſſolet. Quidam eam Spodium neutro genere pronunciant: Cui videtur ſimilem habere facultatem, quod vocant Antiſpodium. At ego illo vſus ſum nunquam, cùm largè mihi ſemper pompholyx ſuppeteret. Nec enim quiſq̃ vbi hæc adſit, ſpodio vti velit, nedum antiſpodio. Eſt autem Pompholyx medicamentum propè omnium quæ citra morſum deſiccant, ſi elota fuerit, præſtantiſſimum: Quamobrem ad vlcera cancrõſa idonea eſt, & ad alia omnia maligna. Itaq́ʒ inditur collyrijs quæ ad oculorum imponuntur fluxiones, quæq́ʒ bullas ſiue poſtulas in eis natas aut vlcera curant. Præterea ad pudendorum, ac ſedis vlcera optimum eſt medicamen, nimirum ſiue morſu, vt dixi, deſiccans. Sed non eſt huius negocij, in iſtis diutius immorari. A.ibi.c.69 H *Al.ſcirrhoſa.

Sandarace.

Sandarace vrentis eſt facultatis, ceu Arſenicum quod vocant. Meritò itaq́ʒ eam digerentibus facultatibus commiſcent, atque extergentibus. A. ibi. c. 4

A.l.2.t.2.c. fol.100.b

A *Sandix.*

Sandix qua ſit facultate prædita, in ſermone de Pſimpthio explicabitur

Scoria.

ibi.c.131. Scoria″omnis reſiccatoriũ medicamen eſt, potiſſimum aũt Ferri. Siquidẽ ad læuorem redigens ipſam in aceto quã acerrimo, poſteaꝗ decoquẽs, ad aures, quæ longo iam tp̃e pure fluxerũt, ea vtor pro medicamento maximè exiccatorio, adeo vt mirentur qui præparantem me vident, & ante rei periculum fidem non habeant aures tale poſſe ferre medicame[illegible]genti ſcoriam propriè helcyſma appellant. Verũ emplaſtris quibuſdã, quippe quæ reſiccatoriæ facultatis ſit cõmiſcetur.

Stimmi.

Stimmi. Ad facultatem deſiccantẽ adiunctam habet hoc medicamen adſtrictionem. Quamobrem & ocularibus medicinis commiſcetur, & illis ſcilicet, quæ conformantur in collyria quæ vocant: & ſiccis, quæ vtique ſicca collyria cognominant.

Stypteria Schiſte, & Strongyle, & Hygra. Alumen Fisſile, Rotundum, & Humidum.

ibi c.68. Stypteria.″Huius medicamenti nomen ab adſtrictione deductũ eſt: nã adeſt illi vehemẽtiſſima. Ceterũ cũ ſit craſſarũ partiũ, tenuiorũ quodãmodo partiũ eſt, q̃ vocatur Schiſte, hoc eſt fiſſilis. Pro- B xima eſt Strongyle, & Aſtragalote. Admodũ aũt craſſarum partiũ eſt tum Liquida, tum Placites, & Plinthites appellata.

Titanos Calx.

ibi. f.117.a Calx,″ Viua quidem {quæ Α᾽σβεϛος Græcè dicitur} vehemẽter vrit, adeo vt cruſtas efficiat: Extincta vero protinus ẽt cruſtam molitur & ipſa: at poſt diem vnũ aut alterũ minus vrit, minusꝗ inducere cruſtã poteſt: at vero temporis progreſſu prorſum nec cruſtam quidem gignere queat, tametſi etiãnum calfaciat, carnemꝗ liquet. Porrò ſi Lauetur in aqua, ſuã mordacitatẽ exuit, efficitꝗ nuncupatã Græcè Κονίαν id eſt lixiuiũ. At ipſa abſꝗ morſu reſiccat: ac ſi bis terꝗ, aut amplius, abluta fuerit, planè mordacitatis expers conſtituitur, ac ſtrenuè abſꝗ mordacitate exiccat.

Hydrargyros.

l.2.t.2.c. fol.102.e Hydrargyrus non eſt ex ſponte naſcentibus medicamẽtis ſed ex ijs quæ preparantur, velut pſimythium, ærugo, pſoricũ, lithargyros. Nullũ aũt eius feci periculũ, neꝗ ꝙ interimat ſi deuoretur, neꝗ vbi foris admota ſit.

Phycos.

Phycos cuius nam ſit facultatis, vbi de Pſimythio agetur, exponam.

Chalcantos Atramentum Sutorium.

ibi.c.47.f.g c.167. fol. 1.f Chalcanthos.″ Fortè fortuna & chalcanthũ in chalcitin trãſire conſpexi. Aſportaui.n. ex Cypro C & huius medicamenti ingentem copiã. Extimum eius omne poſt annos plus minus viginti chalcitis effectũ eſt, intima eius parte chalcanthi ſpeciem ſeruãte. Quamobrẽ & vſꝗ in hũc diem quod ſic mutatur aſſeruo, obſeruãs dum ad imum vſꝗ voluentibus annis procedat mutatio, ceu chalcitidis quoꝗ in miſy: vt eſt antè poſitũ. Cæterũ mirari ſubit de hoc medicamẽto, quo pacto vehementiſſimæ adſtrictioni admiſta eſt caliditas non inſtrenua. Conſtat ergo ꝙ omnium maximè condire ſeruareꝗ carnes hamidas poteſt, nimirũ caliditate humiditatẽ abſumens, atꝗ adſtrictione ſubſtantiam contrahens atꝗ conſtipans: hoc.n. opere nõ nihil ẽt humiditatis ipſius exprimit. Conſtringit vero, deſiccat, atꝗ contrahit in ſeſe totius ſubſtantiam carnis. Porrò quo tempore in Cypro diuerſabar, hunc in modum medicamentum hoc colligi conſpexi. Domus erat magna quidem, ſed humilis, ingreſſui in metallum obiecta. Ad parietem autem domus ſiniſtrum, qui erat ingredientibus dexter, effoſſus erat ſpecus in continentem collem, ea latitudine, vt tres ſeſe viri in eo contingerent: tanta vero altitudine, vt viro ſummè procero recto liceret incedere. Specus hic decliuis quidẽ erat, non tamen præceps ac præruptus. Porrò ad finem eius quaſi in ſtadiũ porrecti, lacus erat aquæ viridis & craſſæ tepidæ plenus. At in toto deſcenſu calor ſimilis qualis in primis balneorum ædibus percipitur: quas, ꝙ in eis corpora præmolliri ſoleant, Promalacteria appellare conſueuerunt.

D Aqua vero quotidie guttatim ex pertuſo colle deſtillans, quatuor & viginti horis totius diei ac noctis colligi aſſolet ad amphoras Romanas quaſi octo. Eam vincti quidam in piſcinas quaſdã quadratas fictiles, in domo ad ingreſſum poſita ſitas efferebant; in quibus paucis diebus concreſcebat fiebatꝗ chalcãthus. Mihi vero vbi ad terminũ effoſſi ſpecus deſcendiſſem, vbi videlicet tepida hęc viridisꝗ aqua colligitur, aeris odor viſus eſt ſuffocãs, & toleratu difficilis, chalcitin æruginemꝗ redolẽs. Et aqua quoꝗ guſtu præferebat qualitatẽ eiuſmodi. Eapropter & nudi, & cum ſumma feſtinatione amphoras vincti exportabant, nec longiorem illic morã perferre poterant, ſed celeriter recurrebant. Accenſi autẽ erant mediocribus in ſpecu interuallis lychni, qui nec ipſi longo tẽpore durabant, ſed celerrimè extinguebantur. Hunc ergo ſpecum pedetentim excauatum multi annis ab ijs tunc didici. Hæc enim, inquiebant, aqua viridis, quam vides ex colle in lacum manantem, ſenſim ſeipſa minor effici aſſolet. At vbi, propè adeſt vt deſinat, rurſum vincti, quod continens eſt ipſius collis, perfodere pergunt. Eueniteꝗ aliquando olim, vt ſubitò, quicquid perfoſſum eſſet, cõcideret, oẽsꝗ ad vnum occideret, ac totã viam corrumperet. Id vbi fit, alio foramini fodiendo eouſꝗ inſiſtunt, quoad rurſum aqua illis adſit. Hæc habui quæ tibi de Chalcantho exponenda cenſerem, & ſanè fortaſſe non neceſſaria, cæterum quæ ſcire præſtaret, quàm ignorare. Memineris autem, ꝙ ad ſiniſtram manũ ingredientibus cõſpectum nobis dixerim metallũ Soreos, chalciteos, & miſyos:

vt

vt ex ijs conijcere liceat aquã pluuiã totius collis terrã illã colluere atq; abluere : ex qua ſponte quidẽ fiebat Sori, miſy, & chalcitis: & per fornaces Æs, cadmia, pompholyx, ſpodium, & diphryges. E

Chalcitis.

Calcitis. Dictum de ea eſt in ſermone de Miſy: Nunc autem tantum dixiſſe ſufficiat, ꝙ miſtas habeat adſtringentem acremq; facultates. Cæterum vincit acris, vt quæ adeo eſt vehemens, vt carnem vrat, vocatamq; eſcharam efficiat. Vſtum hoc medicamen minus quidem mordicat, cæterum non minus deſiccat: ſed & adſtrictionis non parum amittit. Itaque vndequaq; melior eſt chalcitis vſta ꝙ quæ non vſta eſt, nempe partibus tunc quidem tenuioribus, ceu alia omnia combuſta, verum haud aſſumpta acrimonia, velut in alijs multis accidit. Didiciſti porrò, ꝙ Vſta omnia ſi lauentur, moderatiora reddantur, minusq; mordacia. A. ibi. c. 47 & 167.

Chalcos Cecaumenos Aes Vſtum.

Æs vſtũ habet & acrimoniã quandã: ſed & adſtrictionis eſt particeps. Proinde ſi Lauetur pulcherrimũ eſt medicamen inducendæ vlceribus cicatrici: Quanquã id ipſum præſtare & antequam lauetur poſſit, potiſſimum in carne duriore: alioqui in molliore cõmodius eſt quod ablutum eſt. A. l. 2. t. 2. 231. fo. 124

Chalcu Anthos Flos Aeris.

Flos Æris facultatis eſt tenuiorũ partium ꝙ aut Æs vſtũ, aut Squama. Meritò itaque ex eo factis collyrijs extergunt auferuntq; palpebrarum magnas aſperitates, quas vocant ſycoſeis. F A. ibidem.

Cryſocolla.

Cryſocolla. Et hoc medicamentum ex ijs eſt, quæ carnem liquant: non tamen valenter mordicat, quanquã ſit facultate admodũ digerente deſiccanteq;. Igitur quidam id modò quod in metallis inuenitur ita nominant: Alij vero id quod in æreo mortario piſtilloq; æreo ex pueri vrina præparatur: id quod quidam inter æruginum differentias numerant. Satius vero eſt ipſum præparare tempore æſtiuo, aut certè aere prorſum calido vrinam in mortario terentes. Præſtat autẽ æs, ex quo mortarium piſtillumq; conficias, rubrum ſit: nam quo æs mollius fuerit, eo plus circumagendo piſtillo deteritur. Hoc medicamentum aptiſſimum eſt vlceribus cõtumacibus, tum per ſe, tum alijs miſtum, vt in opere de componendis medicamentis referetur. Nunc autem id nouiſſe ſat eſt, quòd quanto plus ꝙ Chryſocolla metallica deſiccat, minusq; mordicat, tanto etiam ipſam excellit tenuitate partium. Ipſam tamen chryſocollam illam ſi vras, multo tenuiorem efficies. A.c.358.

Pſimythium Ceruſſa.

Pſimythium. Et hoc medicamen teſtimoniũ præbet modò dictæ facultati. Nam ſi ex acri aceto ſoluatur, guſtu tamen neq; acre erit, neq; mordax, neq; digerẽs, ſed emplaſticum & refrigeratoriũ: facultatis ærugini diſſimillimæ, tametſi & illa conficiatur aceto æs diſſoluente. Porrò ceruſſa Aduſta in Sandyca quam vocant, tranſit, medicamentum ſe ipſo tenuius, non dum tamen excalfaciens. Phycos autem ſeruata ceruſſæ frigiditate tenuitatem partium aſſumpſit, vt per eam in profundum altumq; corporum, quibus admouetur, vis eius penetrare valeat. G A. l. 2. t. 2. 117. fol. 1. 2

Pſoricum:

Pſoricũ. Cõficit hoc medicamẽ dupla chalcite admiſta lithargyro: ante tñ vtriſq; aceto acerrimo ſolutis, ſicq; in ollã nouã coniectis, quã fimo æſtate media diebus quadraginta obrutã ſepelies. Hoc medicamẽ deſiccatoriũ eſt magis, ſimulq; minus mordax chalcite, ac nimirũ ptibus ẽt tenuioribus. A. ibi. c. 262 & 273.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER DECIMVS

H

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de Facultate Simplicium Medicamentorum, quæ Ex Animalibus ſumuntur.

Aduerſus Xenocratem, & cæteros, qui, Quæ mortalibus damno, & dedecori ſunt, Scriptis prodidere.

Nihil eorũ, quæ nunc dicenda veniũt, magnopere iuuare poterit eos, qui ea quæ principio huius tractationis, primis videlicet quinq; libris, tradita ſunt, ignorãt: immo quædã fortaſſis noxę occaſio erũt illi, qui, cùm ſcriptis hic medicamẽtis vti volet, rationẽ tñ ac methodũ nõ habeat. Tanquã itaq; illa didiceris, ita tecũ verba faciã repetita totius tractatus ſumma. Oſtẽſum eſt medicamenta, ꝙ effectricibus nominatis qualitatibus agunt, nẽpe caliditate, frigiditate, humiditate, & ſiccitate, harũ miſtione effici acerba, auſtera, ſalſa, ſalſuginoſa amara, acria, dulcia: Præterea extergentia, repercutiẽtia, attrahentia, emollientia, vrẽtia, ſeptica, cruſtica: Ad hæc ſecundũ alias actiones magis ſpeciales ſarcotica, ſynulotica, glutinatoria tũ fiſtularũ tum vlcerũ, aut carnis excreſcentiã detrahentia. Oſtenſum quoq; eſt, quo pa-

A cto vniuerſalis facultas experientia vnica demonſtratoriè inueniatur, nec ea vulgari & quauis,
ſed quæ cum dictis adhibeatur limitationibus: Cæterum inuenta ſemel facultate vniuerſali,
nulla inſuper experientia opus eſſe ad particulares actiones, niſi ad confirmationem eorum,
quæ ratio repperit. Sic ergo nunc quoque iudicium faciamus propoſitæ materiæ, quæ eſt ea,
quæ ab animantibus accipitur. In tribus enim libris, qui inſequuntur quintum, nempè ſex-
to, ſeptimo, & octauo, materiam ad plantas attinentem expoſuimus, non ſanè omnem quæ vni-
uerſo terrarum orbe reperiatur, ſed quantum nobis experiri eius [illegible] in ſuperiore vero, qui
eſt totius operis nonus, eam quæ verſatur in terroſis ac lapidoſis corporibus, enarrauimus. Reli-
quum porrò nunc eſt, vt eam quæ ab animalibus ſumitur materiam, perſequamur. Deinde reſtant
quæ in mari, paludibus, aut omnino in aqua naſcuntur, quæ quidem neque plantæ, neque terra, ne
que lapis, neque animal, ſunt. Ea planè pauciſſima ſunt, & vltimo loco ſcribenda, poſtquam videli-
cet quæ ad animantium corpora pertinent, abſoluero. In quibus is doctrinæ ordo ſeruabitur, qui in
nomenclaturarum primis viſitur literis. Porrò ſicut in plantarum materia etiam de ſuccis, qui ex
ipſis fiunt, diſſerui, ita nunc quoque non ſolum edocebo ſolidarum in animalibus partium faculta-
tem, ſed eorum quoq; quæ in ipſis continentur, puta pituitæ, bilis, ſanguinis, vrinæ, ſtercoris, & ſi-
B milium. Igitur in ijs quæ ſuperius ſunt dicta, haud ita multa particularia eorum, quæ in materijs
conſcripta ſunt à medicis, ignota mihi fuere: verum operam dedi, vt ipſe per experientiam faculta-
tates eorum cognoſcerem. Quòd ſiquid ignorabam, planè nec de illo quicquam conſcripſi, haud
credendum alijs cenſens ne de vno quidem eiuſmodi, quòd certum habeam non nullos multa men
tiri. At in præſenti materia non ita ſe res habet. Ingenue ſiquidem fateor complura eſſe tum par-
tium, tum liquorum, in animantium corporibus comprehenſorum, quorum nullius eiuſmodi feci
periculum, cuiuſmodi quidam ſcriptum reliquerunt. Siquidem quædam eorum abominanda de-
teſtandaq; ſunt, quædã etiam legibus vetita: de quibus haud ſcio, quo pacto ſcribere licuit Xeno-
crati, homini non olim nato, ſed proauorum noſtrorum ſeculo, cum Imperium Romanum homi-
nibus veſci vetuiſſet. Atq; ille ſanè, tanquam ipſemet fuerit expertus, magna profectò fiducia ſcri
bit, quosnam affectus curare valeat comeſum cerebrum, aut carnes, aut iecur humanum: quos au-
tem capitis, ſuræ, & digitorum oſſa, partim vſta, partim vſtionem non experta: quæ denique & ſan
guis. Sed hæc ſanè tametſi contra leges ſunt, non tamen ſunt fœda atque abominanda: At potio ſu-
doris, aut vrinæ, aut menſium mulieris, abominanda deteſtandaq; eſt: atque horum in primis ſter-
cus: quod tamen ſcribit Xenocrates, ſi oris ac gutturis partibus inungatur, & in ventrem deuore-
C tur, quid præſtare valeat. Scripſit etiam de aurium ſordibus deuorandis. At ego ne has quidem
vnquam deuorare ſuſtineam, ne ſi in totum quidem morbo deinceps liber degerem. Atque his
etiam magis abominandum puto ſtercus. Eſtq; probrum grauius homini modeſto audire *κο-
προφάγον* hoc eſt ſtercoriuorum, quàm fellatorem aut cinædum. Et inter fellatores magis execra-
mur qui phœniciſſant, quàm qui lesbiantur: Cui non diſſimile mihi videtur perpeti, qui menſes
bibere ſuſtinet. Itaque horum nemo periculum facere non auerſabitur hominum certè ſecundum
naturam habentium: neque inſuper eorum, quæ tametſi modeſtiora videantur, tamen etiam fœ-
da ſunt, nempe partem aliquam corporis ſtercore inungi perpeti, ob affectum ſcilicet ſi quem pa-
tiatur: Aut humano ſemine, id quod *γόνον* hoc eſt genituram, appellare ſolet Xenocrates: ſum-
maq; diligentia diſtinguit, quæ nam ipſa genitura ſola illita iuuare queat, quæ vero vbi ex ſinu mu
lieris poſt coitum viri effluxerit. Nam ingens ſit medicamentorum penuria oportet, vbi quis quò
chimethla ſiue perniones curet, viri ſemen conquirere cogitur, quod in mulieris congreſſu intus
non remanſit, verum effluxit, atque effuſum eſt. Atque pleraque ſanè eiuſmodi materiæ ſpecies
eſt in ijs, quæ de vtilitate ab animalibus percipienda ab illo ſunt conſcripta. Siquidem non quam
vim habeat epota vrina, aut deuoratum illitum'ue oris partibus ſtercus duntaxat hominis, enarrat,
D verum etiam aliorum cuiuſque animalium, atque alia etiam non pauca rarorum & paratu diffici-
lium, puta cum Elephanti aut equi Niloi meminit. Nam beſtiam ſeu feram regiam, quam vocant
Baſiliſcon, ne videre quidem vnquam contigit: & ſi vera ſunt quæ de illa referuntur, periculoſum
etiam eſt vel propè accedere ad hoc animal. Non diſſimilia ijs quæ à Xenocrate ſcripta ſunt, &
ab alijs prodita ſunt de animalibus: ex quibus & ipſe Xenocrates pleraq; excripſit. Nam vnde
illi tantarum taliumq; rerum experiundarum fuiſſet copia? Sanè Rex quondam noſter Atta-
lus cum ambitioſiſſime talia ad experientiam conquireret, tamen pauciora ſcribere conſpicitur.
Porrò quidam Ateuriſti eandem tractationem commendans, enarrandam mihi tradidit: cæte-
rum iudicio meo nec illa quidem etiam ita ab illo conſcripta eſt, vt omnia ipſe fuerit intuitus, ocu-
liſq; ſuis præſens conſpexerit. Proinde nec ego baſiliſcorum, aut elephantorum, aut equorum
Niloorum, neque alterius cuiuſquam, cuius ipſe periculum non fecerim, meminero. Porrò
φίλτρων, ἀγωγίμων, ὀνειροπομπῶν, & *μισήθρον* vocatorum (ex induſtria enim ipſa illorum no-
mina recenſui) planè nec ſi abundè illa forem expertus, mentionem facere in animum induce-
rem, ſicuti nec lethalium medicamentorum, aut vt ipſi vocant, *παθοποιῶν*. Nam illa ſanè ridicula
ſunt, conſtringere ac vincire aduerſarios, vt in iudicio nihil poſſint eloqui, aut grauidæ aborſum
afferre, aut vt ne vnquam deinceps concipiat efficere, & quæcunque eius ſunt generis. Sanè ho-

rum

rum pleraq; vel antequam facias periculum, ſcire licet eſſe impoſſibilia: quædam vero poſſibilia, E
cæterum vitæ mortalium noxia. Itaq; ego, per deos, admiror, qua cogitatione, quo'ue conſilio, ad ea
ſcribenda quidam acceſſerint. Nam quæ viuentibus dedecori atq; ignominiæ ſunt prodita, quo pa
cto ſibi poſt mortem gloriæ fore ſperarunt? Itaq; ſi regia poteſtate præditi in hominibus morti cō-
demnatis illa experirentur, nihil graue cōmitterent. At vbi totam vitam degunt priuati, atque eiuſ-
modi poteſtatis expertes ad ea ſcribenda accedunt, duorum alterū neceſſe eſt: Aut enim ſi experti
non ſunt, ea conſcribunt quæ [illegible] ignorant: Aut ſi experti ſunt, hominum omnium ſunt vel impijſ-
ſimi, qui experiundi gratia hominibus innoxijs pernicioſa medicamenta exhibent, ac non nun-
quam etiam honeſtis ac probis viris. Nam quidam medicis duobus ad vnguentariorum offici-
nam conſpectis, attulit ad eos mel, venditurus ſcilicet. Illi vbi guſtaſſent, de pretio diſceptant. At
hic tanquam illi parum offerrent, propere ſubducit ſeſe: verum medicorum neuter ſeruatus eſt.
Itaq; non minus qui ſcribunt, quàm qui talia perpetrant, immo magis etiam, odio digni ſunt: quanto
ſcilicet minor iniuria ac ſcelus eſt, quod ſolus facias, quàm quod cum multis. Deinde cum eo, qui perpe
trauit, moritur & malorum theorematum experientia: at eorum, qui ſcriptis prodidere, immortalis
eſt malitia arma prauis hominibus ſuppeditant. Iam igitur nos dicamus de ijs rebus, quæ humano
generi ſunt vtiles, vtiq; quarum fecimus periculum. F

De hvmidis qvæ svnt in animalibvs

Hæma Sangvis

SAnguis. Intelligendū videlicet eſt animalis ſecundū naturā habētis: nā is re vera ſanguis eſt. At
melācholicus, aut picrocholus, aut pituitoſus, aut ſeroſus, aut putridus, ſanguis eſt miſtus, ex ſan-
guine. ſ. vero, & ichore, ſanie've illi permiſta. Tum ipſius quoq; ſanguinis naturalis in quoq; ani-
mali alius liquidior, alius ſiccior: hic magis, ille minus calidus: nam frigidus ſanguis nullus eſt.

Sanguis Suillus.

Sanguis Suillus humidus eſt, & minus calidus, humano" maximè temperie ſimilis: ſiquidem & A.l 2.t.2.
carnes ſuum humanis ſunt ſimiles. Comperti enim ſunt hoſpites & coqui complures, qui huma- 601.fol.16
nas carnes pro ſuillis venderent: tametſi, qui eas ediſſent, nullum omnino diſcrimen percipere po-
tuerint. Quin & ipſe narrantes audiui viros fide dignos ſeſe in diuerſorio publico ius elitaſſe deli-
catum cum carnibus ſuauiſſimis: cæterum, cùm iam penè ſaturi eſſent, inueniſſe digiti partem an-
teriorem, quæ videlicet ad vnguem eſt: quo perculſi, ac metuentes eos, qui agebant in diuerſorio,
ne. ſ. ſe quoque vorarent, ceu ei rei aſſueti, protinus quidem illinc exiere, ac vomitu redditis quæ
ederant, ita iter denuò ingreſſi ſunt. Sed & in ipſo facinore homines mactantes deprehenſos non ita G
multo poſt referebant. Itaq; iure quiſpiā exiſtimet ſuillum ſanguinē humano eſſe ſimillimū: ex ta
li enim ſanguine tum prima conſtat generatio, tum poſtea nutritio carnibus. Itaq; quiſquis ſangui-
guinem humanum morbo alicui vtilem eſſe ait, in ſuillo primum id comprobet: ac ſi non eandem,
ſaltem ſimilem, actionem oſtendat. Nam etſi aliquatenus inferior ſit humano ſanguine, ſaltem aſſi-
mile quippiam efficiet: quo cognito, ab humano pleniorem fore vtilitatem ſperabimus. Nam ſi ne
paulum quidem promiſſis reſpondeat, nō erit cur in humano experiri oporteat: quippe ſimilia ef-
ficere poſſe ſimilia experti ſumus. Nam columbæ ſanguinem Pergameni noſtri, atq; adeo per to-
tam ferè Aſiam qui capitis oſſa confracta perforant, in craſſum cerebri inuolucrum effundere aſſo-
lent. Poſtea quidā cū haberet palumbum, nec eſſet ad manum columba, vſus eſt palumbi ſanguine,
& tamen ſeruatus eſt homo ille. Et alius turturem eundē ad vſum applicans nihil hominē læſit. Si-
quidem ſimilibus ad eoſdem vti affectus, vbi quæ antea expertus ſis non adſunt, vnum eſt ex con-
feſſis, & experientia comprobratis. Et humanæ vitæ pleraq; hunc in modum peraguntur.

Hæma Peristeras Sanguis Columbæ.

Porrò quoniam exempli vice mentionē feci ſanguinis columbini, nihilo deterius fuerit iam ipſum ſer-
moni proponere. Siquidem eo ad hypoſphagmata in oculis conſiſtentia quidam vtuntur, protinus H
videlicet ſumentes qui ex animante mactata effluit. Nam calidū in hypoſphagmata affundunt ve-
nis ad alarum exortus inciſis, quo videlicet ad multos vſus idem animal ſufficiat. Alter, pullorum
tenerorum extractis pennis (ſunt autem hæ molles, & fiſtulas humore plenas obtinent) eum ipſum
humorem exprimebat, oculis" inſtillans. At alijs medicis controuerſia fuit, pulli'ne ſanguinem an A. lib. 2. t.
columbæ adultæ, meningi affundere oporteret: & an maris, an fœminæ. Ego vero ſexcentos noui c. 292. a
eorum, quibus Romæ perforata fuere capitis" oſſa, nec quicquam ab vſu roſacei citra columbæ ſangui- A. ibi. c. 60
nem, offenſos. Verum id calidum ſit æquè atq; columbæ ſanguis, neceſſe eſt: ac fortaſſis ipſa tamen ca- fol. 163. g
liditatis in contactu moderatione eſt vtilis, haudquaquam eximia & incognita facultate. Adeſt illi quo-
que bona facultatis temperatura. Sed quid hoc? Nam & hæc roſaceo ineſt, præterquam quod leuiter ad-
ſtringat. Itaq; melius inuenire nihil poſſis in capite perforato, quàm vt roſaceo probo vtare. Indicaui au
tem ſuprà, quo pacto oporteat roſaceū, de quo queri non liceat, præparare. Sed & collyria ſunt plu-
rima, quæ medeantur hypoſphagmatis, & maxime quod plurimam recipit myrrham, quale eſt
quod à Damocrate compoſitum eſt, quod vocant Diaſmyrnon. Secundo ſunt quæ habent mul-
tum thuris. Poſt quæ ſunt quæ ex croco conſtant. Quin & fœnigræci ſuccus ſanguine colum-
bino in hoc vtique præſtat. Quid ergo moramur aut columbos, aut palumbos, aut turtures,

cum

A cum omnium medicamentorum paratu facillimũ habeamus fœnum græcum, tum memorata collyria in promptu ſeruemus? Ad eundum modum nec noctuæ ſanguine ad difficulter ſpirantes egebimus: quanquam ſunt qui non ſanguinem bibendum exhibeant, ſed ipſam iubeant coctam, edere ex ſimplici iure. Ac ſanguinem quidē alij aquæ, alij vino, inſtillãtes exhibent. Et fuit etiam quidam qui immodicè hunc ſanguinem apud mulierem aſſiduè difficulter ſpirantem extolleret, & cùm rogarem, qualem ab eo ſciret curatam ſpirandi difficultatem, ne id quidem nouerat ꝙ plures eſſent. Et ſanè in muliere quidem eſt vſus, verùm profuit nihil.

Hæma Mycteridos Sanguis Veſpertilionis.

A. ibidem. f Sicut nec Sanguis Veſpertilionis: quem ſcribunt quidam, ſi virginum vberibus illinatur, plurimo ea tpe ab extuberatione tueri. Eſt autē & ipſum falſum, veluti & ꝙ enaſci ſub alis pilos prohibeat: Id quod rectè Xenocrates tanꝙ mēdacium calũniatus eſt. Verùm ipſe cenſet poſt illius vſum aut chalcanthon inſpergendum, aut ſemen cicutę. Aitq; vbi hoc factum erit, aut prorſum pilos non prodituros, aut certè lanuginoſos: ceu leue atq; exile medicamentum adderet cicutæ ſemen, ac non per ſeſe ſufficiat ſtrenuè refrigerare partes quibus fuerit impoſitum. Alij verò & puerorum pudēdis ſanguinem veſpertilionis illinunt, credentes ita diutiſſimè eas partes à pube ſeruari poſſe immunes. B Atqui non oportebat putare diutiſſimè, verùm perpetuò fore tales: velut exiſtimant & alas. Ergo ex refrigeratione partis vehementi eiuſmodi quippiam poſſe contingere non eſt à ratione alienum. Non tamen adeo frigidæ facultatis eſt veſpertilionis ſanguis: nam in totum nullus ſanguis frigidus eſt. Sunt enim non pauci qui pro alimento habent ſanguinem leporis, gallinarum, & caprarum: verùm leporis & gallinarum complures etiam eorum qui vrbes incolunt: at agreſtes vētres ſuos caprarum ſanguine vnà cum adipe implent, vti Homerus ait ſolitos ſponſos Penelopes. Sed nunc non eſt nobis ſermo de ijs, quæ ciborum loco ſumuntur, ſed quæ adhibentur vt medicamenta. Sed quædam ſunt, vti ſuprà poſui, alimenta ſimul & medicamenta: quorum hic facienda mentio eſt quatenus medicamenta, non quatenus alimenta. Etenim qui aqua inter cutem laborantibus Sanguinem Caprarum cũ melle exhibuerunt, eũ vt medicamen, non vt alimentum, obtulere: tum qui ad dyſenteriam toſto eo, & ad ventris fluxum, ſunt vſi. Videturq; mihi quiſpiam craſſam eius eſſentiam & terream cum caliditate exiccatoriā eſſe ſuſpicatus, ad hunc vſum perductus. Porrò Galli Gallinæq; ſanguinem cum ab ipſis ad meningum hæmorrhagiam ſcriptum inueniſſem, nec magnum quippiam effecturum ſperaui, nec auſus ſum experiri. Simul enim metuebam, ne curioſus & ſtolidus viderer, ſi tantis tamq; probatis remedijs ſemel præteritis, confiderē ſanguinem gallinaceum illis plus poſſe præſtare: Simul verò cùm eiuſmodi ſanguinis eruptio admodum ſit C periculoſa, non eſt mihi viſum fore honeſtum, ſi ad ea quæ inexplorata eſſent, tranſiſſem: ſiquidem periculoſa eſt eiuſmodi experientia, & quæ ſolis Regibus in homines noxios meritò vſurpatur.

Deſperabam vero ēt de ſanguine Agnorũ, quē quidā comitiali morbo mederi potũ ſcripſerunt. Itaq; nec hunc quidem etiā experimēto iudicare ſum auſus. Quòd ſi quis experiri volet, certò ſcio dānabit qui talia ſcripſerunt. Siquidem quæcunq; potu iuuant epilepticos, ea facultatis ſunt incidentis: at ſanguis agninus omnium minimè talis eſt. Porrò quod de Hœdorũ ſanguine prodidit Xenocrates, cùm exiſtimaſſem non eſſe impoſſibile, ratus ob aceti miſtionem poſſe aliquid efficere, perſuaſi cuidam in agro degenti, ac rei ruſticæ quidem ſtudioſo, cæterùm primis diſciplinis erudito: retulitq; ſe eo in duobus ſanguinem expuentibus vſum, non nullā vtilitatem expertum. Cæterùm illorum neuter, ex ijs, quę mihi narrabat, neq; ex arteria, neq; ex larynge aut pulmone, expuiſſe viſus eſt. Xenocrates igitur in primo libro de percipienda ab animantibus vtilitate, vbi de hœdis diſſerit, ſcribit in hæc verba. Ad hæmoptoicos hoc eſt ſanguinem ſpuentes, admodum vtile. « Oportet autem {hœdorum ſanguini} non dum concreto menſura ſemicotylæ tantundem admi- « ſcere aceti acris, idq; feruefactum trifariā partiri, & in ſingulos dies ſingulas partes exorbendas pręcipere. « bere. Itaq; liceat tibi fortè fortuna in agro deprehenſo, vbi reliquorũ fuerit inopia, hoc vti, cùm citra periculum id experiri poſſis. Vrſorum verò Sanguis ſi abſceſſibus calidus imponatur, fieri poteſt D vt concoquat. Adijciam verò etiam Caprinum, Hircinũ, Taurinum. Liceatq; tibi, ſi voles, pręteritis decem millibus medicaminum paratu promptorum, quibus cōcoquuntur abſceſſus, vrſos, tauros, ac hircos mactare, quolibet ſcilicet vſu: nec enim quiſpiam ſemel impoſito in partem affectā medicamento promiſſum eius exiget, nec etiam ſi refrixerit vt iam cogatur.

Sanguis Viridium Ranarum.

A. ibidem. f Porrò cùm aſſereret quidā ſanguinē Viridiũ Ranarũ, paruarum ſcilicet, quas quidā Brexãtes nuncupãt, ſi euulſis ex palpebris pilis inungeretur, vt in poſterum ne recreſcerent, prohibiturũ, falſum id cōperi facto periculo. Poſtea verò ſcriptum à quibuſdā repperi illud ipſum, ſicut ēt Crotonum, quos potius veteres appellitant Cynoraiſtas. Verùm nec hic facto periculo promiſſa pſtitit.

Sanguis Crocodili, & Reliquorum.

A. ibidem. h Cęterum an Crocodili Terreſtris Sanguis viſum acuat, ne id quidē experiri volui, cùm haberē ꝓbata aciei exacuēdæ medicamina, {quæ Græci vocant ὀξυδερκῆ.} Neq; an Admiſſariorũ Equorum ſanguis cruſtam moliatur, & ſepticus ſit: neq; an Murium Domeſticorum ſanguis verrucas, {quas vocãt ἀκροχορδόνας,} decidere faciat. Nam aliorũ fuit mihi magna ſemper copia & ad hoc

pathema,& quod ægrius illo medicabile eſt,nempe ad vocatam myrmeciam. Et cauebam ne præ- E ſtigiaturæ opinionem meritò referrem,cum iam etiam improbi quidam medici ex diuinandi quapiam arte,non ex ſpeculatione medica,me in morbis ſolere prædicere calumniarentur.

Gala Lac.

Lac.Bifariam″hoc vtimur,partim vt cibo,partim vt medicamento. Sed quid valeat vt cibus,in curandi Methodo alibiq; expoſitum eſt: At facultatem eius ceu medicamenti, eam nunc explicabimus. Ac primum [illegible]ebo,quod paulo antè de ſanguine,ꝙ non de morbido lacte, ſed de naturali cuiuſq; animantis, ea quæ dicenda ſunt intelligere oporteat. Igitur lac ſaniſſimum, velut etiam ſanguis, purum ſyncerũq; eſt, nec amaritudinis, nec acrimoniæ, aut aciditatis,aut ſalſedinis, aut fœtoris particeps: ſed vt dixerit quiſpiam, bono odore præditum, aut odoris expers, aut certè exiguum odorem bonum referens. Clarum etiam eſt id eſſe debere guſtu ſuaue, pauculam habens dulcedinem,ſicut & ſanguis integræ ſanitatis, ex quo & lacti conſtat generatio. Tale lac ad acres & mordaces fluxiones eſt vtiliſſimum, non abluens tantummodo eas à partibus afflictis (eſt enim id illi cum aqua commune)ſed & corpora illinens,vt non in nuda cadat quod defluit.Nec in hoc duntaxat aquæ præſtat, verum etiam quia colluit, vtpote extergentem in ſeſe humiditatem continens, quã vocant Serum,id quod colluit,diluitq; corpora:reliquo autem quod craſſum pingueq; eſt cir- F cũlinitur,non aliter ꝗ pinguedo,adeps,atq; oui albumen,& ceratũ ex eloto oleo ceraq; confectum: Nam & hæc ab acribus ichoribus ſeu ſaniebus natas mordicationes mitigant, eo ꝙ corporibus circũliniantur,ipſa naturæ minimè mordacis.Porrò cùm lac oĩum facillimè alteretur,præſertim ſi ambiens fuerit calidũ, multũ à dicta facultate amittit, niſi protinus quis ab vberibus effuſo calido etiãnum vtaẽ. Maximè igitur Mulieris bene habitę,& bonam victus rationẽ ſeruãtis lacte vtendum, nam id humano corpori eſt familiariſſimũ:deinde aliorum animalium,quæ quidem ab humana natura non longiſſimè abſunt: id quod ſcies ex carnium odore, nam faſtidioſus eſt & iniucundus eorum quæ multum diuerſam habent temperiem, ceu canis, lupi,leonis,pardalis,vulpis,hyenæ,vrſi, & ſimilium:non iniucundus autem eſt eorũ quę non porrò abſunt,vt ſuis,capræ,equæ,bouis,ouis, aſini. Quocirca etiam cũcti homines docti experientia Caprino, Ouillo,Bubulo, Aſininoq; vtuntur lacte,& caſeos ex eis conficiunt,excepto aſinino.Nam id planè tenue eſt,& plenum humoris ſeroſi,velut bubulum craſſum: cæterum conſiſtentia medium caprinum eſt: at ſus crudũ aqueumq; lac obtinet.Porrò Lac omne ex tribus conſtat eſſentijs, caſeoſa,ſeroſa,pingui: Hanc plurimam habere conſpicitur bubulum,ex quo conficitur & id,quod Butyrũ nominant, concoquentis & laxantis facultatis: Quamobrem maximè illo vtuntur ad parotidas & bubones. G

A.l.2.t.2.c.45 fol.142.d.e

Serum Lactis.

At″Serum,vt dictum eſt, extergendi potentiam poſſidet: adhibeturq; ſubducendi ventris gratia,ac per clyſteres inijcitur,extergens & abluens ſine mordacitate inteſtinorũ acrimoniã. Præterea ſi quis vlcera,quæ ſanie infeſtantur acri,vice aquæ ſero colluat,optimè ſanè fecerit. Præterea quæcũq; medicamẽta digerere ſolent ecchymomata & atra,ea pręſtat ſero ꝗ aqua diluere. Sic ẽt eo vtimur ad ſugillata & hypoſphagmata,peculiaribus ad hęc medicamẽtis cõmiſcentes. At Caſeoſum illud & craſſum ipſius lactis magis illitũ adhęret,& eo nomine acrimoniã retundit{magis.}Porrò vbi aliã quãpiam deſiccantem facultatem habuerit adiunctam, optimũ eſt remediũ dyſenteriæ, & omniũ ventris acrium fluxionum. Eam accipit à lapidibus,qui prædecocto ipſi inijciuntur igniti. Porrò eos eſſe oportet quos vocant κάχληκας. Et lac eouſq; decoqui debet,dum pleraque ſeroſi in eo humoris abſumpta pars fuerit. At nos iniectis ferreis in ipſum cylindris candentibus, eandem, aut etiam meliorem facultatem efficimus: nam ferrum adſtringentis quoq; (vt eſt dictum) facultatis eſt particeps. Ac proinde cylindros ego cõplures effeci huius gratia, ad fines veruũ propendentes, quo videlicet quis manubrio ignitum ferrum facile igni eximat: & ſicut cauteriorum,ita horũ manubria pannis inuoluo. Porrò Lac totum ad acres oculorũ fluxiones tum per ſe,tum cum mollium collyriorum quopiam,eſt vtile:præterea ad hypopia, & hypoſphagmata. Quin etiam palpe- H bris extrinſecus,vbi qui ophthalmia laborant,ſomno ſeſe dabunt,impoſitum ſimul cum roſaceo & ouo,phlegmonas eorum concoquet: Sed hoc eſto lac mulieris recens ex mammilis expreſſum. Infundimus ipſum & vtero vlcerato tum per ſeſe, tum ijs medicamentis commiſcentes, quibus miſceri poteſt, vtiq; citra morſum curantibus: & vbi in ſede vlcera mitigamus præ ſaniei acrimonia dolentia,aut phlegmonas,aut ſtolidas perpetientia.Sic & ad vlcera pudendorum vtimur, & ad omnia,quæ leniri poſtulant ſiue ob phlegmonen,ſiue ob morſum, ſiue ob malignitatẽ. Ea propter & cancroſis applicatur vlceribus, medicamentis anodynis commiſtum, qualia ſunt quæ conſtant ex pompholyge.Et quid attinet cõmemorare, ꝙ ore contentum & collutum gargarizatumq; vel maximè phlegmonas eius mitigat? Sed & tonſillas, & columellam, & antiadas phlegmone affectas, admodum mitigat, & proinde etiam ſynanchen ſiue anginam. Atq;, vt ſemel dicam,medicamentum eſt leniens{Græci vocant παρηγορικὸν,}totam quidem ſubſtantiam habens mordacitatis expertem, ſed multo magis vbi concoctione moderata potiſſima pars ſeroſi humoris abſumpta eſt. Sic mihi videntur etiã medici ad venena quę eroſione interimunt,lac dari ſuadere,velut ſunt lepus marinus,& cantharis, Sed & ſunt qui exhibent ijs, qui aconitum & thapſiam ſumpſerit. Sed hæc

A.ibidem.

ex rõne

l.2.t.2.c.144 l.116.b

A ex ratione fecerũt. Alia verò palàm mentiti ſunt, vt de Lacte″canino, ꝙ in palpebris pilos renaſci prohibeat,ſi prioribus euulſis ei loco foret illitum,vnde pilorum radices extractæ eſſent. Ad eundẽ modum qui ſcripſerunt, ꝙ celerem pilorum in pudendis exortum reprimat, ſi quidem foret ante pubertatem illitum:quiq́; ꝙ fœtus emortuos eijceret potum,verum non protulere. Sed & alia quędam præſtigiaturis contaminata,tum de horum,tum de aliorum quorundam animalium lacte con ſcribunt,quæ me ab initio dicturum negaui,etiamſi experientia didiciſſem vera dixiſſe.

A.l.2.t.2. fol.141.d

Caſeus.

l.2.t.2.c. 3.fol.113.a.

Caſeus. Sermoni″qui habet de Lacte,annectendũ eſt de Caſeo, propterea ꝙ ſit lac coagulatum. Non tamẽ vniuerſa lactis eſſentia in caſeos cogitur,ſed quod craſſum eſt duntaxat, ſcilicet tenui ſeroſo ſecreto ac ſeparato. Porrò dictũ eſt habere lac in ſe naturam quãdam pinguem & veluti oleoſam, eamq́; plurimam eſſe poſui in bubulo: ac vbi à reliquo lacte ſeiunctum fuerit, ſolum′que per ſe conſtiterit id pingue, Butyrum appellari:at, vbi cum toto lacte coagulatum fuerit, ſeroſo duntaxat humore per coagulationem ſeparato,pinguem caſeum effici.Fiunt′que hoc pacto caſei bubuli quidam adeo pingues,vt ex ijs effluat quiddam ad ſpeciem olei. Porrò tum hi tum reliqui omnes, temporis ſpatio acriores tibi apparebunt,ſiue guſtes,ſiue olfacias. Itaq; cum mihi olim caſeus alla-
B tus eſſet bubulus, quem ex odore acrem eſſe conijciebam, abieci:& iam à famulis abſumptum putabam:cæterum illi talia ſeruare ſoliti, longo poſt tempore ex promptuario proferentes, quid′nam de illo fieri iuberem, rogant. Cum igitur edendo non eſſet propter acrimoniam, ludicrum nobis problema extitit,proponentibus,cui rei quis illum vtiliter poſſet accõmodare. Interea cum ad me Arthriticus quiſpiam in curru cõuectus eſſet,tophos {quos Gręci πώρυς nuncupant,} in articulis habens,ſubijt mihi crure ſuillo ſalſo quod erat intus,decocto,caſeum eo decocto macerare,ac probè in mortario ſubigẽdo vnitũ tophis imponere.Et ſanè arthriticus ab hoc medicamine magnificè adiutus eſt:nã rupta ſponte ſua cute,abſq; inciſione videlicet, effluxere quotidie citra dolorẽ tophorũ particulæ. Vbi aũt totus, qui apud me erat,caſeus fuiſſet abſumptus, talẽ ſibi alium comparans arthriticus in poſterum ſeruauit:& poſtea rurſum vſus eſt inueterato, atq; vbi tunc quoq; idem percepit cõmodũ,ſæpius deinceps vti perſeuerabat:& quoſdam amicorũ ſimiliter affectorum docuit. Atq; id quidẽ nos excogitauimus:cæterũ comprobauit atq; confirmauit experientia.Porrò recentem,qui inueterato contrarij eſt temperamenti,quãdoq; homini in agrò degenti,moderatæ magnitudinis vulnus habenti impoſui,antea videlicet ad lęuorẽ tritũ.Extrinſecus autem illi imponebam folia lapathi.Poſſint verò etiã,ſi hæc non adſint,folia ſuperponi vitis, aut platani,aut betæ,aut lactu-
C cæ.At ipſe quidẽ caſeus vulnus glutinauit, † eratq; etiamnum mollis. Alius verò,qui vocatur & in patria mea Pergamo, & per ſuperiacentẽ, Aſiã Oxygalactinus, magnũ ruſtici vulnus conglutinauit impoſitus:Nam recens coagulatus ac mollis repercutiendi vim obtinet,nimirum leuiter refrigerans. At oxygalactinus præter hæc digerendi inſuper leuem quandam vim poſſidet.

†Cod.græ.hẽt ἁπλῶς τις ὢν i.ſimplex ſ.exiſtens. & ita vetus trala. Interpres vr̃ legiſſe ἁπαλὸς, ideſt tenet.

A.ibidem.

Butyrum.

l.2.t.2.c.110 l.110.h. Et 1.d

Butyrus,″aut Butyrum,vtcũq; nominare voles, ſiue maſculino, ſiue neutro genere,fit quidẽ,vt ſuprà dictum eſt,ex eo quod in lacte pinguiſſimum eſt. Miror autem, quo pacto Dioſcorides ex ouillo & caprino confici referat:Ego nãq; ex bubulo hoc medicamentum fieri noui,ac proinde nũcupatum eſſe butyrum exiſtimo.Facultatis eſt concoquentis, paulum habens etiam digerendi potentiæ,in medijs nimirum corporibus ſecundum duritiem ac mollitiem.Nam id ſemper memoria tenere oportet,quicquid ſimpliciter ac ſine addito aut limitatione aliqua profertur,de medijs temperatura corporibus intelligi.Nam corporum planè durorum tumores pręter naturam hoc nequit medicamen digerere:at quæ in mollibus ſunt phlegmonæ,eas & concoquit & digerit perfacilè:Nã parotidas,& bubonas,& oris phlegmonas, aliaſq́; partes complures, prorſum illo ſolo curauimus, nimirum puerilibus corporibus ac muliebribus perpetientibus. Sed & gingiuis puerorum den-
D tientium aſſidue illitum, nihilo imbecillius melle gingiuas extenuat, per quas exitus eſt dentibus. Et alios omnes in ore affectus phlegmonoſos,poſtea ꝗ fluxio reſtiterit,digerit pariter & cõcoquit. Proinde cataplaſmatis inditur quæ extrinſecus imponuntur parotidibus,hypochondrijs,& bubonibus.Sed & in ventrem deuoratum,& ex eo diſtributum,magnificè confert expuitionibus ex pulmone,idq́; in pleuriticis & peripneumonicis affectibus,cum hoc ꝙ eos etiam concoquat. Atq; ſi ſolum lingatur, magis quidem concoquit,verùm minus educit: ſin cum melle & amygdalis amaris, plus educit,ſed minus concoquit.

Pytia Coagulum.

l.ibid.c.115.f

Coagulum″omne acris ac digerentis potentiæ eſt,ac nimirum etiam exiccatoriæ:nam neceſſariò id ſuperiora comitatur. Ac Leporis quidem Coagulum comitialem morbũ,ſi cum aceto ebibatur, præterea profluuium muliebre, ſanare proditum eſt: Sed & lac in ventre coagulatum diſſoluere: quod certè & nos experti ſumus,non ſolum in leporino, ſed etiam in aliorum animalium omnium coagulo: attamen leporinum omnium eſt præſtantiſſimum. Sed & ſanguinem in ventre concretum ſimili modo epotum diſſoluit, ac efficacius quidem cæteris, verum non ſolum,quod quibuſdam ſcriptum legitur, ſed & hoc commune eſt omni coagulo. Quidam autem ſanguinis ex thorace reiectiones leporinum coagulũ epotũ ſupprimere prodiderunt:cæterum nec aliũ quenquam eo

vſum noui, nec ipſe ſum auſus acri vti remedio ad affectum adſtrictionem poſcentem. Porrò Coa- E gulum Equinum ad dyſentericos & cœliacos peculiariter accommodari ſcripſerunt non nulli.

Coagulum Phocæ.

At Phocæ Coagulum eximiè aptum eſſe quidam prædicant, tanquam vires obtineat caſtorij. Verum quæcunque proditum eſt quodq; coagulum ſecundum eſſentiæ ſuæ præſtare proprietatem, non eſt nunc tempus exponere.

Fel.

Hic "ſuccus omnium, quæ in quoq; ſunt animalium calidiſſimus eſſe demonſtratus eſt. Itaque A.lib.2.t.7.c 250.fol.127. ſicuti ſanguinem & carnes diſſimiliter temperata obtinent animalia, eadem ratione & fel. Quocirca calidiſſimorum fel, aliorum quoque animalium fel excellere neceſſe eſt: & quæ illis minus ſunt calida, proportione & hunc humorem illis ineſſe calidum, quanto ſcilicet & in alijs ſunt inferiora. Didiciſti enim quatuor eſſe vniuerſos in vnoquoque animali ſanguineo humores, ſanguinem pituitam, & bilem tum flauam, tum atram. Didiciſti porrò ex more non tantum medicis, ſed & Latinis omnibus bilem flauam abſolute efferri bilem, tanquam ſubaudituris, qui audiunt, coloris cognominationem: Atram verò non ſimpliciter nuncupari bilem, ſed cum addito, nempe hoc toto, atram bilem. Sed & quod flauam bilem non nunquam pallidam cognominant, noſti: & quod in veſica iecoris F interdum pallidam, interdum flauam, in confectionibus animalium, ipſam conſpicimus. Audiſti porrò flauam tanto eſſe pallida calidiorem, quanto & craſſiorem: nam ſeroſo recremento flauæ bili commiſto pallidam conſtitui contingit: ſicut & flauam pluſculum excalfactam conſiſtentia reddi craſſam, colore autem flauam. Quin & in animalibus apparet flaua quidem ijs quæ magis ſunt calida: quæ vero minus, pallida. Et vbi calida animalia aut fame aut ſiti torquentur, ad atrum colorem vergit, interim illum habens æruginoſum, interim cœruleum, interim iſatidis qui quidem magis eſt colore braſſicæ fuſcus. Itaque & tu bilis colori diligenter intendito, cum medicamentum præparabis cui admiſcenda eſt bilis. Miſcent autem cycliſcis vocatis & trochiſcis, qualis eſt Andronis, & Polyidæ, & Paſionis, & Bitinus, qui tauri recipiunt bilem: nam vbi ea medicamenta præparant quæ ſunt vtilia ad oculos, hyænæ, galli, perdicis, & aliorum quorundam animalium, bilem adhibent. Porrò Taurorum Bilis calidior eſt & ſiccior quàm Boum caſtratorum: nam caſtratum animal ſemper ſimile redditur fœminæ, & ijs quæ ſunt ætatis minoris. Itaque ſicut hæc humore ſuperant adulta & perfecta, vincunturq; ab ijſdem caliditate: ad eundem modum bos caſtratus à tauris. Et quorundam ego taurorum bilem vidi cœruleam, flaua nimirum ſuperaſſata: quam ſanè in præparandum inijci medicamentum vetui, ſumpto illius loco alterius tauri bile mediocriter fla- G ua. Nam ille vinculis violenter tractus, ſupra modum fuerat defatigatus: itaque eo labore cum excanduiſſet, clarum eſt temperaturam eius fuiſſe calidiorem: probabileque eſt ſic violenter pertractum tum ſitiſſe, tum etiam eſuriuiſſe. Atque, vt ſummatim dicam, velut vrina à modica potione modice pallere, & ſitim famemque & multum laborem perpeſſis flaua eſſe conſpicitur: impletis verò atque inebriatis albida: ita & bilis colores variat, ad flauius quidem per exercitia, inediam, & ſitim: ad candidius verò in contrarijs. Scito ergo ſi præparando medicamini bilem impenſe flauam inijcias, calidius te id effecturum: ſi pallidam, mediocriter calidum: ſin exolutam & aqueam, tanto imbecillius temperie conuenienti, quanto & bilis ad candidius fuerit verſa. Sic qui occluſas hæmorrhoidas taurino felle aperiunt, ijs interdum imbecillũ, interdum verò ſupra quàm conueniebat, acre apparuit. Quanquam non nulla quoq; diuerſitas exiſtit pro corpore cui adhibetur, prout ſ. promptiore ſenſu aut hebetiore fuerit: tum perfacile patiens, aut difficulter. Verum in ipſa bile non parua viſitur, vt dixi, varietas: nam idem homo à pallida minus, à flaua bile plus, mordicatur. Liquet itaque vel ex eo quod hæmorrhoidas aperit, quàm ſit hic humor acris: ſed & illis ipſis qui vtuntur, mordicare percipitur. Ac proinde cauemus, ne ad alium morbum aut ſymptoma bilem flauam vſurpemus ſolam ac per ſe: nam propoſiti cycliſci pauculum bilis accipiunt. Ac quæ ad H oculorum acutiem componuntur medicamenta, partim hyænæ, partim perdicis, partim galli, partim alterius cuiuſpiam bilem accipientia, admiſtum habent tum mel, tum fœniculi ſuccum, tum opobalſamum. Porrò animalium quorundam ſingulariter bilis à medicis extollitur, tanquàm aciem exacuat oculorum, & ſuffuſionum initia digerat, velut piſcis quem vocant Callyonymon, hyænæ, & ſcorpij marini, tum galli, & perdicis. At Suilla adeo omnium imbecillima eſt, vt ne vlceribus quidem toleratu ſit grauis: & apparet omnium bilium maximè aquea, exceptis ſylueſtribus ſuibus, & ijs qui degunt in montibus: nam vt horum caro & calidior & ſiccior eſt, ita & bilis. Porrò domeſticorum ſuum bile vtuntur quidam ad vlcera aurium, medicamento vtique non reprobo: & tu quoq; vbi compoſitorum nihil adfuerit, vtitor: ſunt enim innumera. Sed & pro affectus magnitudine alia etiam atq; alia alterius animalis bilis poteſt congruere. Nam vbi vlcus diuturnum fuerit, multamq; ſaniem puſq; contineat, etiam ſicciorem bilem perferet, puta ouium, quæ paulo eſt acrior ſuilla: hac etiam magis caprarum: cui adſimilis quodammodo eſt vrſorum, & boum. At taurorum his valentior eſt, inferior tamen bile hyænarum: & hæc quoque inferior bile
* Capræ, callionymi, & ſcorpij marini, & marinæ teſtudinis. Porrò Hirci* agreſtis bilem ſcripſere quidam prodeſſe luſcioſis ſiue nyctalope velatis. Cæterum Volatilium animalium biles omnes tum

acriores

A acric res ſunt,tum ſicciores quàm quadrupedum:& inter ipſas quoque volucres Gallinarum & Perdicum biles ad medicinæ vſum probatiores habentur. Miluorum vero & Aquilarũ impendio acres ſunt, ſed & erodunt:quamobrem colore viſuntur æruginео,ac non nunquàm atro. His itaque earum cognitis differentijs:atq; affectibus,qui plus,quiq; minus,deſiccari poſtulant,cognitis: ſi vnam modo quampiam opere fueris expertus, inde ad alias tranſire poteris per methodum, vt ſemper, quæ affectui commoda ſit,adhibeatur.Nam cum velut in coniectura ſita ſit cuiuſque facultatis vehemẽtia, à definito quopiam principio ad materiam inexploratam tranſire oportet, ac à prius explorato exceſſus qui in illis conſiſtunt diſcere.Sed & notas quaſdam lucu[illegible]tas ego expoſui tum à bilis colore,tum ab animalium temperie. *Accipitrum.

Hidros Sudor.

A.ibi. c.648. Sudor."Vnus & hic eſt humorum in animantis corpore prouenientium, & eãdem habens materiam quam vrina,& eundem generationis modum.Siquidem vtrique ex bibito humore conſtat generatio, excalfacto ſimul in corpore, & bilioſæ non nihil ſubſtantiæ adepto: verum ſudor plus eſt elaboratus, vtpote qui ad cutem vſque permeatis omnibus, quæ interſunt, partibus peruenit.

Attamen ſudores inter ſeſe & vrinas differre neceſſe eſt, tum pro animalium temperaturis, quæ B & natura & per ætates non parum à ſeſe inuicem ſunt diuerſæ, & pro præcedente victus ratione. Clarum autem eſt, etiam ſi aliquando in ſermone omiſſum fuerit, pro tempore anni, & præſenti conſtitutione, præterea pro regionibus, diuerſitatem effici in animantium corporibus nõ paruam. Nam compendij gratia vno capite complecti eiuſmodi omnia ſoleo, nempe pro cingentis nos aeris temperie ea mutari dicens: etenim diuerſitatem regionum, quæ eſt in caliditate & frigiditate, hic comprehendit,vt tempus anni,& præſentem præteritamq; conſtitutionem. Cùm ergo ſermo fuerit de vrinis, aut ſudoribus, aut bilibus, aut ſanguine, aut pinguedine, aut adipe, aut quopiam in corpore nato, diuidentibus videlicet nobis eas, quæ in animalibus viſuntur, differentias, de ſanis corporibus ſermo intelligendus eſt,mediam propriæ ipſorum temperaturæ conſtitutionem habentibus. Sic ergo quòd & ſudor ſalſæ & ſalſuginoſæ vocatæ qualitatis eſt particeps, guſtus teſtimonio probatur: nam ſæpenumero nolentibus in os defluens dictam qualitatem indicat. Sæpe verò etiam non obſcuram præfert amaritudinem. Attamen & color eius naturam deſignat: nam ſicut vrina naturalis modicè eſt pallida.ſic & ſudor. Verum id facile cognoſces in ijs qui lauantur,cũ abſq; oleo ſtrigili raduntur:nam ſudor in cauo ſtrigilis colligitur,colorem quem dixi ſimul & guſtum præferens,ac euidenter ſalſedinem habens,ſed obſcurè amaritudinem. Verum de vrina plus etiam quàm cõueniat medici ſcripſerunt, propterea nimirum, quòd largè ea in omnibus hominibus tum priuatim, C tum publice, quotidie colligatur. At de ſudoribus aut nihil, aut quæ curioſa ſint potius, & præſtigiaturæ obnoxia:& inſuper ſcripſerunt alij ſuperuacanea, quæ per aliam fieri poſſent materiã medicam. Porrò ſudor etiam in palæſtris exercentium miſcetur ſordibus,hoc eſt pato,quem quidam curioſe Atticam ſectantes linguam, Coniſalon vocant:confertq; non nihil tenuibus ſordibus vt tumores præter naturam per halitum digerant. Nam illæ plus repercutiunt, minus autem digerunt: at poſt adiunctum exercentium ſudorem acquirunt multum facultatis digerentis. Ergo in phlegmonas vberum ſolæ hæ ſordes impoſitæ efficaciori ſunt remedio. Sin ſicciores videbuntur, cyprinum ſuperungito:& ſi valde etiam ſiccæ,cyprino item ſubigito.Præſtat autem non ſiccas,ſed molles accipere. Porrò ſi non adſit cyprinum,roſaceum bonum miſcuiſſe ſufficit. Hoc medicamẽtum admodum eſt vtile ijs quibus à partu reſtringere lac conſilium eſt, eo nomine quòd in mãmis coaguletur in morem caſei. Hinc orſo,ad alios affectus ſimiles vti licebit. Atq; ego ſanè ad bubonem eo vſus,celeriter diſparuiſſe tumorem conſpexi.

Vrina.

Dictum quidem eſt de tota eius natura in ſermone de ſudore:Diceturq; & nunc,quòd quanta eſt in animalibus bilis diuerſitas, tanta item ſit in vrinis. Atque omnes quidem facultate ſunt calidæ, ſed plus tamen animalium calidiorum:minus autem frigidiorum.

D *Vrina Humana.*

A.ibid. c.716. At"Vrina Hominis omnium propè aliarum vrinarum eſt imbecillima, exceptis porcis domeſticis,quibus execti ſunt teſtes. Nam illorum ſimilis eſt totius corporis temperatura,temperiei hominum,& vrina ſimiliter debilis. Verum montanorum Aprorum valida eſt,vt etiam ex odore apparet,qui vtiq; acerrimus eſt.Sed & in alijs animalibus ex odore vim eius conijcere liceat:nam vrinas illas deguſtare planè eſt abominandum,cùm ne pueri quidem vrinam vir quidam honeſtus vita pariter ac moribus ebibere ſuſtinuerit, cum peſtiferè ægrotaret in Syria: vbi, cum multi vrinam puerorum ſimul & virorum hauſiſſent,ſeſe hinc ſeruatos credebant. Cęterum vrina Hominum,vt ſi quid aliud,extergendi vim obtinet: quod cùm alij multi ſatis indicant,tum maxime fullones,qui ſordida veſtium ea expurgant atq; extergunt.Hanc eius vim cum & medici cõſpexiſſent,pſoras & lepras ea detergunt: perfunduntq; vlcera tum multa humiditate, tum ſordibus & impuritate ſcatentia, ac multo magis vbi putridum quiddam obtinent. Sed & pudendis, vbi ſic afficiuntur, vrinam infundunt, & auribus pure fluentibus. Quin & achoras, & furfures ea curant, capiti identidem perfundentes. At nos hæc facere odimus potius, cum ad manum ſint quæ illis conducant alia

alia medicamina: At vlcera digitorum, pedis maximè, quę ex illiſione atque offenſione eſſent infli- E
cta, ſæpenumero, vbi nimirum phlegmone careret, & ipſe curaui, eaq́ȝ in ſeruis & hominibus ru-
ſticis, quos iter ingredi abſq́ȝ medicis erat neceſſe: Siquidem linamento {μῶτον Gręci vocant,} vl-
ceri impoſito, ac inſuper linteo circũuoluto ac ligato, quoties meiendi inceſſeret cupiditas, in digi-
tum ferri vrinã pręcepi, nec antè ſoluere ꝙ bene eſſet curatus. Nam & ſi quẽ alium ruri ſine medico
agentem, vrinam vlceribus perfundentem a[illegible]diſſem, non vetui, vbi ſcilicet in partibus thorace infe
rioribus vſq́ȝ ad imos pedes vlcus conſtitiſſet: ſiquidem vlcera aut capitis, aut faciei, vrina perfundi
ſinere auerſabar. Attamen M[illegible]camentũ quod ex Vrina pueri conficitur, qđ quidã vocant Chry
ſocollan, q̃a eo ad auri glutinationẽ vtuntur, ad vlcera difficilia ſanatu optimũ eſſe aſſero. Fit autẽ id
fiura ꝑphiali, confecto mortario ex ære rubro, habente piſtillum eiuſdem materię, in quod meiente
puero piſtillum circũages identidem; vt non tantùm à mortario quid deradat, ſed etiam à ſeſe non
nihil deterat: id quod pluribus deinceps diebus peragitur, donec vrina craſſitudinẽ aſſequatur mel
lis. Faciendum verò id in Sole: nam facilius in aere eiuſmodi ab ęre quid deteritur: aut ſi Sol abſit,
calidas eſſe ędes ſaltem conuenit. Hoc medicamento miſto ijs, quę curandis vlceribus rebellibus
ſunt idonea, vtimur, vt dixi, ceu optimo: nihil enim habet abominandũ, perinde vt vrina capiti al-
teri′ve parti infuſa. Nam quid cõmemorẽ Vrinę potum? Scripſere tamen medicorum quidam de F
ſubſidente in vrina craſſo illo videlicet & albo, dicentes id mederi eryſipelatis. Sanè ea eryſipelata,
quę ignea etiãnum ſunt, & re vera eryſipelata, calidorum & acrium medicamentorũ omnino nullũ
iuuare poteſt: quæ verò per refrigerantia refrixere, tum hoc, tum alia multa medicamina digeren-
tia, adiuuare valent. Atq́ȝ hoc quidem vti licebit, vbi non in facie, aut propè, eryſipelas conſtiterit,
verum in artuum quopiam, aut dorſo, aut ventrę. At Vrinam pueri orthopnęæ gratia ebibere ne-
ceſſarium non eſt, cum ſint & alia medicamina quæ huic medeantur affectui. Quin cum bibiſſet
quidam, affectu liberatus non eſt: vt non eximium quid præter alia poſſideat.

Sielon Saliua.

Sielon, ″ſiue Sialon, ſiue Ptyelon appellare libet, nihil intereſt. Verùm id ſciendum eſt, vim eius A.ibid. 599.E
eſſe differentem tum in animalium ſpeciebus, tum in eorum vnoquoq́ȝ ſano & ægroto, ieiuno & 613.
ſitibundo, aut cibo potuq́ȝ ſumpto. Etenim vt vrina & bilis, ſic etiam ſaliua ſumpto quidem cibo
imbecilla eſt: valida & acris eorum qui ingenti aut inedia: aut ſiti premuntur: in medio vtriuſque
eſt eorum qui probè concoxere quidem, non dum tamen cibum potum′ve hauſere. Hac ergo ſali-
ua nutrices pueris lichenas curant, paruum videlicet digitum rigantes, ac deinde cutem affectã con-
fricantes: idq́ȝ faciunt ſubinde, tanto ſcilicet interuallo, dum ſaliuæ vires in lichene perdurent, ac nõ G
dum ſint extinctæ. Sed & triticum mandentes ruſtici non pauci furunculis imponunt, nam celeri-
ter eos & digerit, & concoquit: cùm ſi macerarent aqua, non æquè prodeſſet. Ex quo liquet ſaliuã
iuuandi robur adferre. Atq́ȝ corporibus mollibus, aut puerorum, panem non triticum imponunt
ore cõmanſum. Porrò omnia ſic commanſa digerunt & ſugillata, cæteraq́ȝ ecchymomata, maximè
vbi panis ſimul cum pauco radiculæ fuerit commanſus. Porrò tota ſubſtantia vel maximè aduerſa
eſt Saliua beſtijs hominem interficientibus, ceu alicubi etiam Nicander poeta refert. Pollicitus au-
tem mihi quidam incantationem ſeſe oſtenſurum, quæ ſcorpios interficeret, vbi illam ſemel dixiſ-
ſet, in ſcorpium expuit: inde rurſum eam obmurmurans, iterum ſcorpium conſpuit: ac vbi tertiò di A.ibidem.
xiſſet, atq́ȝ expuiſſet, mortuus eſt ſcorpius. At poſtea ego abſq́ȝ incantatione à ſola ſaliua occiſum vi
di ſcorpium, idq́ȝ celeriter à ſaliua eſurientium, aut ſitientium: tardè autem ab illis qui cibo potuq́ȝ
fuerant impleti: in alijs autem, proportione.

De Iis Quæ in corpore proueniunt.

Naſcuntur ″in corpore cùm alia præter naturam, quorum non eſt ſatis honeſtum meminiſſe: tũ A.l.2.t.2.c.395.
etiam Lapis in veſica: de quo ſcripſere quidam ꝙ lapides veſicæ comminuat. Atq́ȝ hoc quidem fal- fol. 139. d
ſum eſt experientia iudicatum: cæterùm an renum lapides frangat, omnino experti nõ ſumus, cùm
ſuppeterent alia ad hoc ſymptoma probata medicamina. De Pure autem & id genus dicere ſuper- H
ſedeo, id illis concedens qui his in rebus mirifici ſunt, ſcilicet quibuſdam cum præſtigijs. Cæterùm
Stercus, vnum eſt inter ea, quæ in corpore proueniunt ſecundum naturam affecto animali, veluti
& auium ſordes. De vtroq́ȝ itaq́ȝ deinceps diſſeram.

Copros Stercus.

Copros, ″ſiue Copron, ſiue Apopatema appellari velis, perinde eſt. Scito autẽ hanc ſubſtantiam A.ibid. c.606.
vim habere vel maximè digerentem. Verùm ſtercus Humanum ob fœtorem abominandum eſt:
At Bubulum, caprinum, crocodilorum terreſtriũ, & canum vbi oſſibus duntaxat veſcuntur, neq́ȝ
grauiter olet, & multa experientia non tantùm nobis, ſed & alijs medicis me natu maioribus, com-
probatum eſt. Siquidem Aſclepiades, cui cognomentum erat Pharmaceon, & alia omnia medica-
menta collegit, vt multos impleret libros: & ſtercore ad multos ſæpe affectus vtitur, non modò me-
dicamentis quæ foris imponuntur commiſcens, ſed ijs quoq́ȝ quæ intrò in os ſumuntur.

Stercus Caninum.

Sanè ″ego memini me admirandam tum Humani tum Canini ſtercoris expertum facultatem. A. ibidem.
Sed prius diſſeram de Canino, quo vti aſſiduè conſueuit præceptorum noſtrorũ quidam, ſola oſſa
cani

A cani edenda exhibens duobus continuo diebus, ex quibus durũ, candidum, ac minimè fœtens ſtercus proueniebat. Hoc igitur acceptũ deſiccabat, vt cũ poſtea vſus eſſet, facilè ad læuorem poſſet redigi. Vtebatur eo ad anginam, & dyſenteriam, & ſummè inueterata vlcera: Ad anginam quidem, ijs admiſcens quæ alioqui huic affectui congruebant: Ad dyſenteriam, lacti illi immiſcẽs, cui decocto calculos vocatos κάχληκας, ignitos inijci antè poſuimus: aut, vt ego poſtea ob parabilitatem ad ferrum confugi, id candens lacti probè decocto inijciens. Vocant autẽ medici non nulli lac eiuſmodi, neſcio quo pacto, Schiſtum: verum oportebat non hoc ſic appellare, ſed in quo ſegregamus ac ſcindimus {quod σχίζειν græce dicitur} ſerum à caſeo. Cæterùm medicus ille ſtercus Caninũ aridũ tritum lacti, in quo extincti erant calculi marini, clam inijciebat, & id ſolum generoſſimos quoſq; diſcipulos docebat. In his ergo duobus multum expertus ſum ſtercus Caninum ceu medicamentũ mirabile, ſicut & in vlceribus extreme malignis. Miſcui ergo & ad illa paulum quidam ſtercoris canini medicamentis probatis, & manifeſto ſe ipſo valentius redditum eſt medicamen. Et ſi quando digerere aut deſiccare quid opus eſſet, illis etiam medicamentis admiſcui.

Stercus Humanum.

Cæterum Humani Stercoris hoc habeo experimentum. Aſſidue quidã à phlegmonis ad guttur exiſtentibus vexabatˇ, adeo vehementer, vt ſuffocationis ſubiret periculum: & ſanè ob hoc periculum ſanguinem mittere cogebatur. In hunc cũ forte quis incidiſſet, pollicitus eſt ſe præbiturum medicamẽti experimentũ: & ſe vocari, ſi quando rurſus aliqua in parte gutturis emicuiſſet phlegmone, ante ſanguinis miſſionẽ præcepit. Itaq; vocatus, medicamento illito ſtatim hominẽ curauit. Vt autẽ iterum profecit, non in ipſo tm̃, ſed & in alijs qui ſimiliter erant affecti, rogabat is, qui aſſiduo ſuffocari periclitabatur, data mercede, vt ſeſe medicamentum illud doceret: erat enim ille & locuples, & in pecuniæ ſumptu liberalis, Porrò vbi conuentum eſſet de pretio is, qui vendebat, Hoc medicamentum, inquit, per antipatheian quandã vtilitatẽ obtinet: eſſe aũt eam antipatheian, vt qui curatur, neſciat, vnde conficiatur. Iuſſit itaq; alium daret, qui pro ipſo diſceret, qui ſibi fideliſſimus eſſe videretur, quiq; iureiurando reciperet ſeſe nulli eius facturum copiã, priuſquã ipſe qui dediſſet, foret defunctus: Itaq; à morte eius qui indicarat, non tm̃ ille ſuum hoĩem, ſed & alios ſanabat: & mihi ne petenti quidem medicamenti exẽplum volens ac lubens obtulit. Erat autẽ Stercus Pueri ſiccum cũ melle attico ad læuorem tritũ. Victitabat autẽ puer, cuius ſtercus accepturus erat, vti ipſe qui medicamentum dederat, oſtendit, lupinis, illis videlicet qui ex more edi ſolent, cum pane bene cocto in clibano, modicum ſalem & fermentum habente. Præbebat autem bibendum vinum vetus: atq; hæc omnia mediocri in quantitate, vt perfectè ea puer poſſet concoquere. Itaq; cum primo die eo victu eſſet vſus, poſtero tamen die nõ dum ſtercus capiebat, ſed in eo quoq; die rurſum eodẽ alebat victu, ac tertio demum ſumebat: ac poſtea arefacto vtebatur ſimiliter, vt ſtercore canino, vt ante dictum eſt. Dicebat autem illum, qui docuerat, fugitantem alios cibos ob fœtorem, prætuliſſe lupinos: ſeſe verò, experimenti gratia, carnes gallinaceas aut perdicum ex aqua aut tenui iure bene coctas perſæpe exhibuiſſe, & medicamentum nihilo minus operatum. Atque ego ſanè hæc tibi de canino humanòque ſtercore narrare poſſum.

Stercus Lupinum.

A. ibidem. At Lupinum Stercus quidam colicis potandum dabat, non tantum in ipſis paroxyſmis, ſed etiã in interuallis, ſi quidem phlegmone vacarent. Quorum ego quoſdam vidi non amplius inuadi: & qui erant inuaſi, non amplius id grauiter paſſos, ſed nec poſt paucum temporis. Accipiebat autem ille albidius potius ſtercus, quale vbi oſſa ederint ſolent excernere. Verum illud etiam in eo mirabar, q vel ſuſpenſum euidenter aliquoties iuuiſſet. Itaque hic ſtercus capiebat, quod non decidiſſet in terram: Id quod non erat inuentu difficile: ea enim eſt luporum natura, quæ canum, vt ſuſpenſo altero poſteriorum crurum & meiant & cacẽt in eminenti quopiam ex terra. Itaque in ſpinis ſępe D æſtate ſtercus lupinum reperitur, & fruticibus, vepribus, herbiſq; procerioribus. Inuenitur porrò in ſtercore illorum & non nihil oſſium deuorati animalis: quod vt effugit cõmanſionem, ita & con coctionẽ: quod & ipſum contũdens ac conterens, bibendum præbuit colicis: ac ſi homo eſſet puritatis amans, miſcebat & ſalis quippiam, aut piperis, aut quippiam eiuſmodi. Vt plurimum autem ex vino albo conſiſtentiæ tenuis bibendum præbebat: interim vero etiam ex aqua. Hoc ergo ſtercoris quod patientis ilibus {λαγῶνας Græci vocant,} applicandum eſſet, præcepit ſuſpendi ex vinculo confecto ex lana, ſed non qualibet: verum multo præſtabat eam eſſe ouis à lupo laniatæ, vnde, quod ad hunc vſum accommodaretur, eſſet conficiendum. Quòd ſi talis non adeſſet lana, ex pelle ceruina & lorum quod cingeret ilia, & in quo ſtercus contineretur, parari præcipiebat. At nos ollulam ad magnitudinem maximæ fabæ confecimus, quam experiundi gratia indito ſtercore quibuſdam ſuſpendimus, nec potuimus non mirari, cùm plurimos ipſorum videremus adiutos. Cæterum ad ollulam duas ceu aures affiximus, per quas lorum tranſmitti poſſet. Sed hoc quidem obiter dictum eſto, ſiquis inuenietur qui ſic ſuſpenſis fidem habere dignabitur. Dico autem ſic, nam ſubſtantia eſt quæ ſuſpenditur, non voces barbaræ, vt quidam facere præſtigiatorum aſſolent: quando & alias expertus ſum ſubſtantias, quæ in alijs affectibus ſimiliter operarentur. Sed de his non eſt nunc dicendi tempus. Ad propoſitum itaque reuertamur.

Stercus Caprinum. E

A. ibidem.e Nam"humanum, caninum, lupinumq; ſtercus recenſui, alia verò non dum: quorum etiã maior eſt q̃ dictorum numerus: & quædã aſſiduo habẽtur in vſu, quædam rariore. Omnium creberrimè vtimur Caprino ſtercore {Græci Σπυράθους propriè nominãt,} digerentis & acris facultatis: adeo vt & induratis ſcirrhorum in modum tumoribus congruat, nec tantum lienis, ad quos creberrimè medici non pauci huiuſmodi ſtercora applicant, ſed etiam aliarum partium. Siquidem ego eo vſus ſum ad genu, tumorem habens inueteratum & ægrè ſolubilem, iuſſo fieri cataplaſmate ex farina hordeacea per oxycratum, indito videlicet hoc ſtercore: & mirum eſt, q̃ homo ille fuerit adiutus. Erat autẽ ruſticus in quo id factum eſt. Et iam etiam alius ruſticus, cùm ſic vſus eſſet non tantùm in genu, ſed etiam alijs in partibus ad tumores ſimiles, perinde adiutus eſt. Nam acrius eſt medicamentum q̃ vt mulieres vrbanas, aut pueros, aut omnino qui tenera ſunt carne, ſanare poſſit. Sed de particulari omniũ medicamentorũ vſu in opere de componendis illis tractabitur. Quin & ad aquã inter cutẽ, & ad ſplenicos variè caprino ſtercore vtimur. Sed & Vſtum tenuioris quidem eſſentiæ, verùm haud manifeſtò redditur acrius. Quamobrem ſanè ad alopecias congruit, & oĩa adeo, quæ extergentia medicamenta deſiderant, vt lepras, pſoras, lichenas, & hoc genus alia. Miſcetur digerentibus cataplaſmatis, qualia ſunt quæ accommodantur ad parotidas & bubonas diuturniores: eſt F enim vis eius tum vſti, tum non vſti, abſterſoria, & digerens, nec etiam paruam habet digerendi potentiam. Nam medicus quiſpiam ex ijs, qui in agris & vicis medicinam exercent, vtebatur eo ex aceto ad viperarum morſus, & multo ſanè etiam magis aliarum beſtiarum: ac profectò ex ijs complures ſeruauit. Et hic ipſe quoq; medicus ad auriginẽ potandas ipſas ſpyrathos ex vino prębuit, & ad profluuium muliebre cum thure appoſuit. Quæ omnia ſanè optimus medicus ignorare nõ debet: cæterùm potiora eligere potiſſimum ad vrbanos & honoratos, alicuiusq; exiſtimationis viros: in quibus equidem ego tali nunq̃ ſum vſus medicamine, cùm multo meliorum ſuppeteret copia. Attamen exiſtit non nunq̃ talium vſus, aut in itinere, aut in venatione, aut ruſticatione, cùm ſcilicet meliorum nihil adfuerit, aut homo ruſticus perinde fuerit carnis duræ ac aſino ſimilis. Nam eiuſmodi multos in agris reperias dignos, qui bibant ſpyrathos. Porrò quod & ſuprà monui de vrinis, & bile, & ſaliua, id nunc memoria repete, nempe vniuerſalem & communem facultatem eandem omnibus ineſſe, verùm pro animalium temperaturis variam. Nam eorum, quæ ſicciore ſunt temperatura, & ſtercus exiccantius eſt: ſicut & calidiorum magis etiam excalfactorium. Verùm nullum omnino ſtercus refrigerat, ſicut nec vllum humectat. Sed & pro natura eorum quæ edunt, multa item fuerit diuerſitas. Proinde in hominibus potius q̃ alijs animalibus maior eſt: quãdoquidem hoc animal diuerſiſſimis maximeq; varijs cibis vtitur. Nam quid ſimile habent, qui allium ac cæpas comedunt, & qui cucurbitam, verbi cauſa? at caprarum ſpyrathi pro paſtu vario non nihil item habuerint differentiæ, non tamen tantum, quantum ſtercus humanum. G

Stercus Bubulum.

A. ibidem.e Similiter"Stercus Bubulum exiguam habet differentiam: Eſtq; & ipſum facultatis exiccatoriæ: verum attractoriam etiam obtinet, vt monſtrat, dum aptum veſparumq; morſus iuuat. Atq; hæc vt à proprietate ſubſtantiæ totius iuuentur, fieri poteſt. Cæterùm medicus quidam medicamentorum peritus, in Myſia quæ in Helleſpontho eſt, aqua inter cutẽ laborantes bubulo ſtercore oblinens, in Solem exponebat. Atq; hic ipſe impoſuit & partibus ruſticorum phlegmone obſeſſis humidum illud vere collectum, cùm herbam boues paſcuntur. Manifeſtum autem eſt hoc eſſe alio moderatioribus multo viribus: dico autem aliud, cùm paleis veſcuntur: nam hoc medium eſt inter id quod modò diximus, & quod prouenit ab erui paſtu. Liquet ergo, quemadmodum id quod ex paſcuo herbaceo prouenit, ad phlegmonas accommodatur, ſic iſtud aqua infeſtatis eſſe idoneum.

Scire tamen oportet, omnia id genus medicamenta duris agreſtium hominum corporibus aptari, nempè foſſoribus & meſſoribus, & qui opus obeunt tam validum: In quibus vtiq; Myſius ille medicus & ad chœradas adhibebat, & ad tumores omnes ſcirrhoſos, ex aceto in cataplaſmatis formam compoſitum illinens. H

Stercus Ouillum.

A. ibidem.e Sed"& Hic ipſe medicus Ouium vtebatur Stercore ad acrochordonas, & myrmecias, & thymos, & furunculos duros quos clauos nominant, aceto videlicet diluens. Quin & vlcerum ambuſta ad cicatricem illo ducebat, nempe ſtercus hoc cerato roſaceo commiſcens. Sed & per ſtercus Caprinum combuſtum ſimiliter curabat: cæterùm pauculum eius multis numeris maiori cerati moli admiſcebat. Et in totum, ſtudium id illi erat vnicum, omnia curare per ea, quæ ex agris facillimè parãtur: inter quæ ſunt & herbæ, & frutices, & arborum flagra, & germina, & folia mollia, & fructus, & cortices: Super quibus copioſius dicetur in facile parabilibus.

Stercus Columbinum.

A. ibidem.e Porrò"Stercore Columbarum Nomadũ (nam ſic eas quidam cognominant, à domeſticis videlicet diſtinguentes) tanq̃ medicamento excalfaciente & ipſe ad multa frequenter admodum vtor, Nempe cum ſemine naſturtij contuſum cribratum'que ſiccum vice napyos ad ea, quæ rubrificari debent, adhibens. Manifeſtum autem eſt, quòd inueterata omnia dico in talibus affectibus, quales

A les ſunt coxendix, hemicrania, ſcotomata, vertigines, & cephalæa: & in lateribus, ſcapulis, ceruice, lumbis, dolores inueterati: & ad hæc nephritides, & affectus cœliaci, & podagricæ arthritides quũ videlicet in articulis eorum non dũ conſtiterint tophi ſiue pori. Atq; hoc ſtercus planè fœtidũ non eſt, maxime arefactum. Quocirca & in vrbibus eo varie vtimur, aliàs alijs miſcentes medicamẽtis.

Stercus Gallinaceum.

A. ibidem.g Porrò "cum conſpexiſſem illum in Myſia medicũ Gallinaceo vtentẽ Stercore in eis, qui ab eſu fungorũ ſuffocabantur: Et ipſe quoq; ſum vſus in quibuſdã vrbẽ inhabitãtibus, qui & ipſi fungos eſitarant, ipſum videlicet ad lęuorem contritum tribus quatuor'ue oxycrati aut oxymelitis inſpergens cyathis: & palàm adiuti ſunt, idq; celeriter. Nã qui præfocabantur, paulo poſt vomebant pituitoſum humorem omnino craſſiſſimum, & exinde planè liberati ſunt ſymptomate. Eſt autẽ hoc ſteecus columbino minus calidum. Cæterũ Myſius ille medicus dabat ẽt bibendum ſtercus gallinaceum ijs, qui diutino coli dolore fuiſſent vexati, ex œnomelite: quòd ſi hoc non aderat, ex aceto, aut vino aqua diluto. Porrò memoria tenere oportet cõem de omnibus animantibus rationẽ, nẽpe tum in ijs quæ in corporibus ipſorum cõtinentur tam humida q̃ ſolida, tũ in ipſis partibus, plurimam eſſe diuerſitatem montanorũ quæ vocant, & eorũ quæ in pratis, paludibus, lacubus, & ædi-
B bus verſantur. Semper.n. quæ exercentur, ijs quæ non exercentur, ſunt ſicciora: & quæ cibis vtuntur calidioribus ſiccioribuſq;, ijs quæ humidis frigidiſq;. Nã in columbis (quandoquidẽ creber nobis earum ſtercoris eſt vſus) multo ſemper inferius ac imbecillius expertus ſum earum ſtercus quę in domibus degebant, q̃ earum quæ in montibus, quas Nomadas nuncupant. Tum gallinarũ quoque inueni multo etiã imbecillius earũ quæ concluſæ ſeruantur, & furfuribus aluntur: non paulo autem valentius earum quæ in agris, atrijs, aut foris paſcuntur.

Stercus Anſerum, & Ciconiarum.

A. ibidem.d Cæterum "Stercus Anſerinum præ nimia acrimonia inutile eſt. Colligo etiam ita eſſe & Accipitrum, & Aquilarũ. Verum fugienda eſt materia omnis eiuſmodi, quæ difficulter cõparari poteſt. Qua occaſione complures validiſſimas vires talibus materijs teſtimonio adſcribunt ſuo, ceu non facile redarguendi: Velut qui Ciconiarum ſtercus comitiali morbo mederi ſcriptitant. Verũ quanquã hoc multis alijs quæ ſcribunt, longè ſit parabilius, curioſum tamen eſt (vt taceam falſum eſſe) quod de illo eſt proditum: Nam quidam ijs, qui talia memorant, credulus, epoto hoc ſtercore nihil adiutus eſt. Nam & antequam experiare, promiſſorum prauitatem ac falſitatẽ ipſi qui talia ſcribunt, detegunt: nam cum multis modis difficulter homines ſpirent, neq; ꝙ omnibus con-
C ferant adſcribunt, neq; ꝙ his aut huic. Tametſi ſunt inter eos, qui talia ſcriptitant, qui nõ ſimpliciter dyſpnœæ hoc eſt difficilis ſpirationis, ſed ortopnœæ, talia eſſe remedia dicunt, nempe ciconiæ ſtercus, noctuæ ſanguinem, vrinam humanam, & alia his abſurdiora: haud ſcientes quòd pituitoſus viſcoſuſq; ſuccus bronchia obſtruens pulmonis, huius affectus ſit cauſa, & ꝙ in eo euacuando conſiſtat medela, & ꝙ euacuatur dum per tuſſim excreatur, & ꝙ id fieri nequeat abſq; crebro epoto medicamento acriore. At hi adeo ſunt nugaces, aut præſtigiatores, aut quo illos digno appellem nomine neſcio, vt dicãt abſurdorum iſtorum poculorum vnumquodq; epotum à dyſpnœa liberare: quod fieri non poſſet, ne ſi vel ſpecillum fas eſſet alicui in pulmonem demittere, quo infixum humorẽ tolleret ſemel duntaxat demiſſo. Præſtabat itaq; illis dixiſſe, non ſi epotus ſit hic ſanguis, aut vrina, ſanare dyſpnœam, ſed ſi potetur: Rectiuſq; etiam ꝙ non ſemper & omnino ſanabit, ne ſi vel aſſiduo potetur: ſed ꝙ multos ſanauit, multos verò adiuuit quidem, ſed morbo prorſum non liberauit. Sed hos iam mittamus, & quod deinceps eſt, ad id pergamus. Cuiuſq; enim ſtercoris acrimoniam & digerendi vim poſſidentis, prout aliud alio plus minus'ue eius ſortitum eſt facultatis, ita particulares in ipſis proueniunt differentiæ: ac proinde aliud hoc pathema potius, aliud illud magis curare valet.

D *Stercus Murium.*

A. ibidem.e Sic enim "Murium Stercus alopecias curare proditum eſt: Et inuentus eſt quidã medicus, qui ad hoc pathema vtebatur compoſito medicamento ex murium ſtercore confecto. Et alius quidam glandem puero familiaribus rogantibus vt apponeret, præcepit vt ex ſtercore cõficeretur muriũ. Quo dicto oẽs, qui audierant, in riſum ſoluti ſunt, ꝙ cũ tot eſſent, quæ appoſita ſedi ad excretionẽ excitarent inteſtinũ, ille omnibus pręteritis ad murium confugiſſet ſtercus. Nã re vera pudendum eſt alia etiã experiri velle, cum oẽs ceu curioſum & præſtigiatorẽ condemnẽt eum qui talia aut faciat, aut dicat. Itaq; de murium ſtercore hæc quoq; ſufficiunt.

Stercus Crocodilorum Terreſtrium, & Sturnorum.

A. l.2.t.2.c. 222.fol.123.g Cæterum "Terreſtriũ Crocodilorum, horum inquam exiguorum, & humi ſerpẽtium, Stercus pretioſum effecere mulieres delicioſæ: quibus non eſt ſatis, quòd alia ſint medicamenta tã multa, quibus faciei cutis & tenſa & ſplendens efficitur, quin etiam adiungant ſtercus crocodilorum. Simile illi fit & Sturnorum Stercus, cum ſolam oryzam ederint. Clarum itaq; eſt quòd abſtergendi deſiccandiq; facultatem, vtranque moderatam, habent ſtercora eiuſmodi, & multo moderatiorem & hebetiorem ſtercus ſturnorum. At ſtercus crocodilorum, ſicut a facie ephelen tollit, ita & vitiliginem, & lichenas.

Rhypos,

Rhypos hoc eſt Sordes, Hominum, & Ouium. E

Sordes naſcitur non tm̃ per totam corporis cutem, ſed & in auribus: ſed ob paucitatem paratu difficilis eſt. Proinde de illa nihil ſcribunt, niſi ꝙ paronychijs congruat ſordes auriū: quam ſane etiā ſolam per ſe licet accipere. Nā quæ in tota cute prouenit, & in balneis & in palæſtris deraditur, cōferens non nihil & ipſa pato quem vocant: de quo ſupra diſſerui. Sed & generatio, eius naturā indicat. Nam ſi ſordes eſt craſſum illud ac terreſtre, quod reliquum eſt eorū, quæ per latentē tranſpirationem euacuantur, ſequitur vt deſiccandi vim habeat cū non nulla caliditate iunctā. Ea tamen ſordes quæ lanis Ouium innæſcit & adnaſcitur, ex qua Oeſypon quod vocant, conficitur, concoquendi vim habet ſimilem butyro: paulum verò etiam digerentis facultatis obtinens.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER VNDECIMVS

F

ARGVMENTVM LIBRI

Adduntur, Quæ ſuperiori libro de Medicamentis ex Animalibus deerant, Ac quæ ex Mari, & Salſis Aquis proueniunt.

Quæ Animalia Carne aut Sanguine careant, vel prædita ſint.

Pleræq; animantiū partes cōes inter ſe omnium ſunt: nulla tm̃ eſt æquè cōis vt caro. Hanc.n. habet omne animal ſanguine quidē præditum, vt homo, & oēs quadrupedes, tum aues, ſerpentes, lacerti quos ſauros vocant, teſtudines, & q̃ ſunt eius generis. Sanguine carentia, tum oſtrea omnia, tū non pauca genera eorū quæ in aquis degunt, ſicut & non nulla quæ in terris. Et quod ex aīantibus maxime editur, caro eſt: nā & viſcerum plurima moles ex carnibus ipſis inhærentibus conſtat. Verum non nulli medicorū carnem viſcerū Parenchyma vocandam cenſent, propterea ꝙ ex venis effuſus ſanguis circum vaſa oīa concreſcat, vt ipſi arbitrantur: ſed eam quæ viſitur in muſculis, ſolam carnis appellatione dignātur. Verum de nominibus, vt ſemper monemus, contendendum non eſt: ſed exercenda potius rerum ſcientia: Cuius nos quoque ſtudio vſque dediti, quæcunq; tum de proprijs cuiuſq; animantis partibus, tum de cōibus cognouimus, eaq; partim experientia, partim ratione docti, omnia deinceps exponemus, orſi a Carne propriè dicta.

A.l. 2.t.2.c. 145.fol.116.l — G

Caro {Viperæ.}

Non oēs animalium carnes hominem nutriunt, ſed quorundam ēt lethales ſunt, nō ſecus atque venena quæ vocant deleteria. Tum inter eas carnes quæ hominem nutriunt, quædam hoc ipſum tm̃ ſunt, nempe nutrimentū: quædam verò ſuprà q̃ ꝙ nutriunt, habent & facultatem ceu medicamenti, qn̄quidem deſiccando, humectando, excalfaciendo, ac refrigerando, corpus alterant. Nam Viperarū carnes palā videre eſt excalfacientes & deſiccantes, vbi condiuntur ceu anguillæ, nempè oleo, ſale, anetho, porro, & aqua, ſeruato nimirum mō. Quòd autē totum corpus per cutim euacuent, diſcere tibi liceat vel ex ijs, quæ ego iuuenis etiānum in Aſia noſtra ſum expertus: quę ſingulatim deinceps narrabo. Homo quidam morbo, quem Elephanta cognominant, laborās aliquouſque cum ſodalibus cōuerſabatur, donec ex ipſius conſuetudine conuerſationeq; quidam noſtrū morbi inficerentur contagione: & ille iam odoratu grauis, ac fœdus redderetur aſpectu. Conſtructo igitur illi tugurio proxime vicum in iugo collis propter fontem, illic hominem collocant, tantum illi quotidie ciborum ferentes, quod vitæ ſuſtinendæ ſatis foret. Cæterū ad canis exortum, cū forte meſſoribus haud procul inde metentibus vinū eſſet allatum in fictili ſane q̃ fragrans, is quidē qui attulerat, depoſito illo, ꝓpe meſſores, abijt. Verū vbi eius bibendi aduenisſet tp̄s, ſublato fictili adoleſcens, vt pro more impleto cratere, competente aqua vinum temperaret, in cratera vinum effundit, & vna excidit vipera mortua. Quare attoniti meſſores, veriti ne quod, ſi ebibiſſent, inde ſibi malum eueniret, ſuam quidem ſitim aquæ potione ſedare maluerunt. Cæterū cum illinc diſcederent, præ humanitate videlicet ac miſericordia homini illi elephanti obnoxio vinum largiūtur, rati expedire illi potius mori, q̃ viuere in ea miſeria. At ille vbi bibiſſet, admirandū in modum ſanitati reſtitutus eſt. Nam tuberoſum illud oē cutis totius non aliter ꝙ animalium, a teſtis mollitie nuncupatorū malacoſtracon, tegmen decidit: quod aūt reliquum erat, molle admodū apparuit, inſtar cutis cancrorum & locuſtarum {carabos Græci vocant,} vbi extima teſta fuerit detracta. Alterum quoq; eiuſmodi non diſſimili caſu in Myſia Aſiæ, nō procul ab vrbe noſtra accidit. Vir q̄dam Elephanto laborans profectus eſt ad aquarū calidarum ſponte naſcentium vſum, ſperās inde non nihil ſe commodi adepturum. Erat illi ſcortum mancipium, iuuencula ſane formoſa, complu-

A.ibi.c.141. f.&c.608. — H

ribus

A ribus amatoribus ambita. Ille iſtius fidei tū non nulla alia ad rē domeſticā ſpectātia, tū penu ipſum,
crediderat. Profectis igitur illis, in ædibus, quibus vicinus erat locus ſquallidus, & viperarum ple-
nus, forte fortuna ex illis vna in vrceū vini incidit negligentius poſitum, extinctaq; eſt. Ac ſcortum
quidē in lucro id reputās quod forte eueniſſet, hero id vini propinat, atq; ille ebibit. Cæterū exinde
ad eū modū, quo ille qui degebat in tugurio, perſanatus eſt. Porrò tertiū quoque annectā, quod ex
noſtra profectū eſt imitatione. Cū quidā hoc morbo ęgrotaret, animo magis, q̄ vulgus, philoſophi-
co, & contemptore mortis, oppidò q̄ grauiter ferebat: ſatiusq; di[illegible]emel perpeti, q̄ vitā
viuere tā miſerabilē. Itaq; illi quæ ſuperioribus duobus accidiſſent indico. Erat aūt ipſe auguriorū
peritus, & amico vtebatur mirifice hāc diſciplinā tractante. Itaq; vbi ad auguriū cū illo conſediſſet,
perſuaſus eſt, vt quæ per experientiā eſſent cognita, ipſe imitaretur: atque epoto vino, quod ſic erat
veneno infectū, leproſus factus eſt: ac poſtea leprā eius nos cōſuetis remedijs ſanauimus. Quar-
tus præterea viuas capere viperas arte inſtituit. Sed illius morbi tantū erant in illo principia. Itaque
cura ſtudiū que nobis fuit, vt illū q̄ celerrimè ſanitati redderemus. Quocirca miſſo ſanguine, atraq;
bile medicamēto detracta, viperis quas capiebat vti iuſſimus, præparatis in olla anguillarū in mo-
dum. Atque hic ita ſanatus eſt, euaporato per cutē affectu. Poſtremo & alius vir quidā opulentus,
B non noſtras ille quidem, ſed ex media Thracia, Pergamū aduenit, admonitus ſomnio. Vbi iubente
Deo per inſomniū, vt quotidie medicamentum biberet, quod confectū eſt ex viperis, foriſq; cor-
pus inungeret, non multos poſt dies morbus in leprā abijt: rurſumq; & hoc pathos, quibus Deus
præcipiebat, medicamentis curatum eſt. Sanè Viperarū Caro adeo ingentem obtinet deſiccan-
di facultatē, vt quidam, qui eam edere, vehemētiſſima cruciati ſint ſiti: ac ꝓinde illas, Dipſadas co-
gnominant. Sunt autē qui dicant demorſos à viperis ſatiari non poſſe potādo, ſed dirumpi citius,
q̄ ſiti liberari. Quocirca eos qui Romæ viperas venantur, quos Marſos nuncupant, percontatus
ſum, ecquid haberent ſigni quo genus vtrunque viperarū diſcernerent. At illi prorſum negabant
vllum eſſe genus viperarum dipſadum, verum eas quæ iuxta mare atque in locis degunt ſalſedinē
multam habentibus, carnem obtinere ſalſam: ac proinde in Libya talium ingentem eſſe prouen-
tum, in Italia verò propter regionis humiditatem non inueniri. Atq; hæc quidem narrantes audi-
ui Marſos: non tamen certo dicere queam, an in totum verum dixerint, an partim etiam falſum.
Nam quaſdam eſſe viperas in ijs, quas memorabant, regionibus, quibus ſalſa ſit caro, vel maxime
mihi videtur eſſe probabile: ſcio enim cum cibis animalium mutari carnes: non tn̄ nullū eſſe ge-
nus viperarum dipſadum pronunciare valeam. Cæterum tutiſſimum eſt cauere, ne in eiuſmodi
C regionibus viperas venemur ſeu ad eſum, ſeu ad medicamenti præparationem, quale eſt & hoc
præclarum quod medici propè omnes Theriacam appellitant. Porrò qm̄ ex more, cum Artiſcos
Theriacos, quos vocant, præparamus, non tantū caput, ſed & caudam earum abijcimus, ſubijt mi-
hi frequenter rationabile fortaſſis eſſe, caput quidem totū abijci ob venenū, quod ore continēt, ve-
rū a ratione alienum eſſe, adimere & caudam. Nec enim dicere liceat ꝙ id faciēdum ſit ob recremē
ta nutrimēti tum liquida, tum ſicca. Nam interfectis atq; excoriatis apertiſque exempta interanea
omnia abijcimus, vt ſola ſit carnium ſubſtantia reliqua vnà cum arterijs veniſq; per ipſas innatis,
quarum minima moles eſt vt ad totam carnem, ac ne apparens quidem, niſi quis multum diligen-
ter intentis oculis cōſideret. Atq; Artiſcos, quos & Theriacos vocant, hunc in modum præpara-
mus. Purgatas illas in aqua lixamus, quoad exactè nobis videantur coctæ. Indimus autem ab ini-
tio ſtatim aquæ anethum, & poſt coctionem ſpinas à carne ſeparamus: mox pani ad læuorem tri-
to carnem commiſcemus. Verum non quemlibet panem citra delectum accipimus, ſed q̄ fieri poſ
ſit puriſſimum ſimul & probè in clibano coctum, & ſalis ſimulq; fermenti quod ſatis ſit habētem.
Eum autē antea deſiccamus in ædibus ſiccis, minimeq; humectis, donec adeo ſiccus efficiatur, vt
in mortario contundi poſſit. Non tn̄ tundentes miſcemus, verum aqua in qua decoctæ fuerant vi-
D peræ, maceramus: & carnem ipſam priuſq̄ commiſceatur pani, in mortario coquorum eatenus
conterimus, donec exacte reddatur læuis. Poſtea paruos artiſcos fingentes, atque in ædibus calidis
ſiccisq; deſiccantes, deinde quoq; in talibus repoſitos ſeruamus. Hos ergo ineunte æſtate confici-
mus: quo potiſſimū tempore optima eſt viperarū caro. Porrò vtimur eis poſtea contuſis denuo
& cribratis, & rurſus ad læuorem redactis, ſalis non nihil adijcientes ad ſuauitatē præparati: cuius
etiā aliquid ipſi theriacæ inijcimus. Cæterū eodē quoque tp̄e ex Viperis aſſatis Salem cōficimus,
viuis illis in ollam nouam iniectis vna cum ijs medicamentis, quæ illis & ſubſterni & apponi aſſo-
lent: quæ omnia nunc commemorare non eſt præſentis negocij. Nam inuenientur fortaſſis etiam
qui me non iniuria reprehendent ob monſtratam hoc in loco Artiſcorum præparationem, tanq̄
alieno tp̄e expoſitam. Verum hæc poſteaq̄ dicta nunc ſunt, ſeruentur tn̄ ac maneant, etiā ſi non ad-
modum videantur huic inſtituto propria. At quæ ſequuntur, conuenienti dicantur modo: Con-
ueniens aūt eſt, generalis facultatis meminiſſe, Carnem Viperinam dicendo exiccatoriam, & valē
ter digerentem, mediocriter verò excalfacientem. Properat autē, vt videtur, vis eius ad cutem, per
eam videlicet quæ in corpore ſunt recremēta exigens. Quibus ergo affatim eſt malus ſuccus in cor
pore, ijs ingens prouenit pediculorum numerus: & à cute ceu ſquama abſcedit ac decidit extima
cutis, {quam Græci vocant ἐπιδερμίδα,} ad quā ſiſtuntur ac retinentur craſſi terroſiq; humores
ad

ad cutem protruſi,à quibus quidem pſoræ,lepræ & elephantes naſcuntur. Et hæc quidem habui E
quæ de viperarum carne dicenda putarem. Rurſum ergo ſermonem repetã. Calidiorum natu-
ra animalium carnes non ſolum nos alunt,ſed etiam calfaciunt, frigidorum autem refrigerant: ſic
etiam ſicciorum carnes deſiccant,humidiorum humectant. Memoria itaque repete, quemadmo
dum didiciſti in libris de Temperamentis, ꝙ vbi conieceris animal quoduis temperatura eſſe ſic-
cius,velut exempli gratia ſuẽ ſylueſtrem domeſtico,huius & carnẽ cognoſcas eſſe magis exiccato-
riam,& ſecundũ ali[illegible]arũ differentias ſimiliter:puta ſue ſicciorem ouem, & hac caprã,
qua bouem,quo deniq; leonem: Sic in caliditate leo calidior eſt cane,canis tauro, taurus boue exe-
cto.Itaque proportione,qua cætera animalia in temperatura excedunt, & carnes quoque eorũ dif-
ferunt atque exuperant.Proinde vbi conſilium fuerit corpus exiccare, ſicciorum temperie anima-
lium carnem exhibeto: calfacere autem volens,calidiorum: & frigidiorum,ſi coneris refrigerare:
denique ſi humidius reddere, humidiorum. Nec parua exiſtit carnium differentia, cum quaſdã
ſale condimus.Nam prorſum diuerſæ atque aliæ euadunt,adeo vt ſæpenumero animalis tempera-
tura humidiſſimi caro ſalita longè euaſerit exiccantior,quàm ea,quæ natura fuerat ſicca. Porrò in-
ter eas,quæ ſalitæ non ſunt,ſiccior eſt,quæ aſſa eſt,ꝗ quæ in aqua elixa. Scripſerunt autẽ & aliorũ
animaliũ carnes quidã prodeſſe tũ comeſas,tũ in partes affectas impoſitas, Vt Erinacei" terreſtris F A.ibi.c.145. fol.116.f
deſiccatam,ſi bibenda præbeatur elephanto obnoxijs,cachectis hoc eſt qui mali ſunt habitus, tum
conuulſionem ſæpenumero patientibus,nephriticiſq;, & ijs qui laborant aqua inter cutem quam
anaſarca vocant.Ac ſi ea efficere poteſt, facultatem habuerit valenter ſimul digerentem deſiccan-
temq;. Sicut & caro Muſtelæ {Græci Galen vocant,} arefacta, quæ vtique comitiali morbo af-
flictos iuuat epota. Sed & ſalitorum Hælurorum carnem ad læuorem contritam palos & ſpicula
educere aiunt,impoſitam videlicet,tanquam trahendi vim habeat. Porrò Mutolorũ {quos Mya-
cas Græci vocant} carnem vlceribus à mordente cane inflictis competere. Ego vero nullam inſi-
gnem inuenio facultatem,quam requirant id genus vlcera, tanquam ea, quæ a rabido cane mor-
dente ſunt illata. At Cochlearũ caro prius in mortario contuſa,ac poſtea ad læuorem redacta, om-
nium valentiſſimè deſiccat partes ſuperfluo humore grauatas,adeo vt & hydericis conueniat. Ipſe
autem Humor ſolus per ſe citra carnem (vocatur autem is a vulgo cochliu myxa hoc eſt mucus li-
macis,) thuri miſtus,aut aloæ,aut myrrhæ,aut horum quibuſdam, aut omnibus,quoad accipiat cæ
rati craſſitiem,medicamentum fit tenax,deſiccatq; † purulentos mucos} aurium.Sed & fronti im- †Al.muccoſos tumores.
poſitum inhæret,oculorum fluxiones reſiccans. Quidam etiam ad palos eximendos vtuntur totis
vna cum teſtis ad læuorem tritis: ſed & quidam ad ſiſtendos menſes. Equidem ego aliquando in G
agro carnes ipſas ſolas in vulnus cum nerui vulneratione & contuſione factum tritas impoſui, ip-
ſum'que vulnus pulchrè glutinatum eſt, & neruus phlegmonen haud perpeſſus: erat autem ho-
mo durus & agreſtis:miſcui tamen illis contritis pollinem farinæ acceptum a pariete molæ proxi-
mo. Scripſere autem maiores me non nulli medici ad eiuſmodi vſum miſcendum thus, aut myr
rham, vel vtraque. Verum horum habebam tum neutrum, vt qui tũc ab vrbe abeſſem in agro.
Poſſis autem & reſinæ frictæ contritæ admiſcere, ſi adſit,quippiam. Porrò vbi multum muci co-
chlearum accipere voles ſeorſum, ſtylo carnem earum pungito.Sed non ante multos dies venatas
eſſe expedit, alioqui enim tempore deſiccantur: nam recentes plurimum habent viſcoſæ illius hu-
miditatis, quam ſtylo compunctæ effundunt. Humiditas hæc pilorum in palpebris præter natu-
ram gluten eſt.

Pimele, & Stear   Pinguedo, & Adeps.

Pinguedo, & Adeps." Et hęc quoque communiſſimæ ſunt inter animalium partes.Nam quæ- A.l.2.t.2.ca 70.fol.106.
cunque bene nutriuntur,ea omnia aut pinguedinem, aut adipem obtinent: quæ vero macilenta
ſunt,male'que nutriuntur,ſæpe omnino ne habere quidem, ſæpe vero pauculũ idq; ſiccum, vt æ-
gre vti poſſis,apparent.Porrò Differt a pinguedine adeps,quòd craſſior ſit: ac propterea animan- H
tibus totam naturam terroſiorem habentibus adeps prouenit, velut humidioribus pinguedo.
Proinde Pinguedo celeriter in ignem poſita liqueſcit: nec facile,vbi liquata fuerit, rurſum concre-
ſcit ac cogitur: At Adeps nec facile funditur liqueſcit've: & fuſus celerrime coit ac conglaciatur,
multoq; apparet pinguedine durior. Sus enim bene habitus paſtuſq; multam habet pinguedinẽ,
ob naturalem temperamenti humiditatem. At Boues & Capræ,& quæcunque {id genus} corni-
gera ob ſiccitatem adipem plyrimum generant. At tu ſi voles, oleoſam & pinguem in animali-
bus ſubſtantiam omnem, adipem appellato,vt plerique medici:ſed & pinguedinem appellare to-
tum hoc genus licet: Non tamen licet citra mendacium adipem caprinum humidiorem eſſe di-
cere, quàm ſuum: nam hic omnium fermè aliorum eſt humidiſſimus, ac proinde actione ſua vi-
cinam oleo vim poſſidens,quanquam oleo magis tum emolliat, tum concoquat: ac proinde cata-
plaſmatis quæ ad phlegmonas accommodantur, commiſceri ſolet. Qui verò mordicationes per-
petiuntur aut in recto inteſtino, aut in colo, ijs potius caprinũ adipem quàm ſuillum inijcimus:
non ꝙ acrimonias plus obtundat (nam ex natura ſua ſuillus obtundit magis, ac proinde miſcetur
medicamentis vlcera curantibus, cuiuſmodi eſt quod vocant Parygrum) ſed quòd caprinus ob
craſſitiem citius concreſcat, ſuillus autem inſtar olei defluat: proinde ipſum potius dyſentericis

A & tineſmoſis inijcimus, quando morſum eorum mitigare conſilium eſt. Porrò ob tenuitatem eſſentiæ non nulla acrimonias magis retundunt, vbi nimirum in alto mordicatorum corporum q̃d moleſtum eſt hæſerit. Nam quod craſſiorum eſt partium minus, magis autem quod ſubtilium, tota corpora penetrat, & omnibus ipſum ſaniebus mordicantibus permiſcetur. Hac ratione Adeps Anſerinus, quæ in alto corpore mordicant, magis obtundit: ſed & ſuillo calidior eſt. Horum tamen in medio eſt Gallinaceorum adeps ac Gallinarum. Porrò calidior ſemper ac ſiccior eſt Maſculorum animaliũ: & horum ipſorũ exectorum minus tum calidus, tum ſiccus: quippe Mas caſtratus eiuſdem ſemper generis fœminæ aſſimilatur. Hoc autem ſermonis caput comune eſt, cuius meminiſſe oportet, Pro animalium temperatura ſemper exiſtere differentias eius, quæ in illis eſt, pinguedinis, aut adipis, aut quocunque modo appellare libebit totum hoc genus corporis in animantibus oleoſi & pinguis. Igitur cum Sus omnibus propè quadrupedibus animalibus in caliditate ac ſiccitate inferior ſit, proinde pinguedinem quoque minus habet calidam, magis'que humidam.

Omnis igitur pinguedinis facultas eſt humectatoria & excalfactoria humanorũ corporum, huius enim meminiſſe perpetuo oportet in principijs huius operis dicti: at Differentiæ quæ ſunt cuiuſque ſingulatim, in maioris minoris'que ratione ſunt. Nam pinguedo Suis, vt ad nos quidem,

A.lib.c.. fol.116.

B largius humectare poteſt, ſed non æque excalfacere, ſicuti neque oleum: verum pinguedinis ſuũ talis eſt caliditas, qualis ſpectatur in nobis. Porrò Taurorum Adeps ſuillo multo calidior eſt & ſiccior, rurſum id memoria repetentibus nobis marem fœmina eſſe tum calidiorem, tum ſicciorem: marem autem caſtratum adſimilari fœminæ, velut quicquid iuuenilis eſt ætatis. Et inter iuuenilia fœmina mare humidior eſt, & minus calida. Sic & Adeps Vitulinus taurino minus tum calidus eſt, tum ſiccus: & Hœdorum quàm caprarum: ſed & Caprarum minus quàm hircorum: & rurſum Taurorum minus quàm leonum: Nam horum adeps omnium propè quadrupedum adipe potentius digerit, nam & caliditate exuperat, & partium tenuitate. Itaque ſi ipſum medicamentis ad vlcera & phlegmonas conuenientibus commiſceas, non modo nihil adiuueris, verum etiam læſeris, nimirum addita maiori, quàm conueniat, acrimonia: Inueteratis tamen tumoribus atque ſcirrhi in morem induratis, tum neruorum curuaturis, {ἀγκύλας Græci vocant:} & in ſumma quæcũque ſcirrhoſa ſunt, ijs aptiſſimus eſt: in quibus ſanè minimè apparet efficax ſuillus. Taurinus autem ab vtroque ex æquo diſtat: vt quanto calidior ſiccior'q; ſuillo eſt, tanto ſuperetur a leonino. Itaque tanquam in medio conſiſtens, meritò vtrique medicamentorũ miſcetur generi, & ei ſcilicet quod ſcirrhoſis medetur, & ei quod phlegmonas concoquit, cuiuſmodi *Al. ſuppurat.

C eſt tetrapharmacum quod vocant, ex cæra, reſina, pice, & adipe conſtans. Nam ſiue in hoc taurinum, ſiue vitulinũ, ſiue hircinũ, ſiue caprinũ, ſiue ſuillum indideris, ſemper puri mouendo aptũ & concoctorium medicamen effeceris. Sed ſuillus ſi addatur, in pueris, & fœminis, & vt breuiter dicam, omnibus, quibus caro eſt mollior, competit. Sin taurinum adieceris, foſſoribus & meſſoribus, & omnibus carnẽ duram habentibus, ſiue ob naturalem temperiem, ſiue ex ratione ac forma vitæ, conueniens effeceris. Cæterum Adeps omnis dũ inueteraſcit, ſe ipſo & calidior, & tenuiorum partium efficitur, ac proinde quoque valentius digerens. Verum id omnibus inueteraſcentibus accidit, quæ quidẽ non putreſcere anticipent. Nam vinum, mel, acetum, fru*mentum, butyrum, œſypus: oleũ omne ſiue lentiſcinum, ſiue cicinum, ſiue raphaninum, ſiue ipſum quod ex oliuis conficitur: vetuſtate & calidiora & tenuioris eſſentiæ efficiuntur: ac proinde guſtantibus apparent acriora, & ad induratos ægre'que ſolubiles affectus adhibentibus potentius digerẽtia. Atque ego ſane guſtantibus acriora videri dixi: at quidam, quibus ſtudium eſt nominum ſignificatus corrumpere, non acria ſed adſtringentia vocant id genus omnia, aduſque piper: tanquã interſit nihil, adſtringens an acre dixeris. Et ſi denuo illos roges de galla, myrto, meſpilis, mali punici putaminibus quæ ſidia vocant, rhoo, & omphacio, & hæc dicunt adſtringere: tametſi aduer-

* πυρὸς eſt in impreſſis i. frumentum: ſed in manuſcriptis τυρὸς i. caſeus & ita vetus eſt Interpres.

A.l.s.c.. 70.fol..

D ſiſſimum ex illis ſenſum percipiamus ei, qui à pipere, pyrethro, napy, euphorbio, cæpa, allio, adarce percipitur. Igitur ſi quemadmodum adſtrictionis vocabulum de vtroque affectu, quem guſtu percipimus, cõmuniter efferunt, ſic ipſos quoque affectus vnã habere naturã exiſtimant, quiduis aliud potius habendi, quàm homines, vt qui ſoli proprios ſenſus obtineant. At ſi omphaca, rhoon, gallam, balauſtiũ, hypocyſtida, contrahere conſtringere'que noſtram fateantur ſubſtantiam: ſecernere vero, mordicare, ac penetrare, piper, napy, pyrethrum: impropriè adſtringentia nuncupant quæ mordicant & excalfaciunt, cæterum in cognoſcendis ipſis medicamentis non peccant. Verum ſi oportet conjectantem dicere, in vocabulis an in rebus hallucinentur, equidem in vocabulis potius falſos viros illos dixerim, & maxime quibus Græca lingua inſueta eſt: Qualis eſt Dioſcorides Anazarbenſis, qui profectò multa bene dixit eorum, quæ de materia medica memoriæ prodidit, cæterum ſignificata græcanicarum vocum non ſatis pernouit. Hic ergo cum ait magis eſſe adſtrictorium adipem caprinum ſuillo, ſi quidem acriorem ſignificare velit per magis adſtrictorium, accipimus ſermonem ceu verum: at ſi illud, talem habentẽ qualitatem & facultatẽ, qualem rhus, rheon, hypocyſtis, balauſtium, haud verum eſſe ſermonem dicemus. Porrò, quoniam Viperarum Adipem, vbi radicitus pilos ſub alis euulſeris, prohibere illos recreſcere illitum referunt, viſum eſt mihi eius facere periculum eſſe ſatius: at vbi prout iubent feciſſem, mentitos comperi,

peri,ſicut etiam quòd initia ſuffuſionum ſanet. Verum Vrſorum adipem alopecias curare verè E
eſt proditum: cum tamen probatiora habeamus ad eum affectum remedia. Porrò cum dicant ta-
men Vulpinum adipem dolores aurium ſanare, neque dicant quos aurium dolores,ceu non no-
ſcentibus ipſos diſtinguere attendendum non eſt. Alij Piſcium adipem laudant, tanquam ad ſuf-
fuſiones,aut quemcunq; alium affectum nominare velint,congruat. Alij non ſimpliciter Piſcium
dicunt,ſed addunt fluuiatilium: alij vero potius marinorum: quo videlicet aliquid plus ſcire vi-
deantur quam vulgus.

Myelos Medulla.

Medulla" vim habet indurata & ſcirrhoſa corpora emolliendi, ſiue muſculis, ſiue tendonibus, A.ibi.c.48
ſiue ligamentis id accidat,ſiue etiam viſceribus. Optimam ſemper expertus ſum Ceruinam, de-
inde Iuniorum Boum,quos vitulos etiam nominãt, ac proinde medullam eorũ Vitulinam appel-
litant. At Hircorum & Taurorum tum acrior eſt, tum ſiccior. Itaque durities ſcirrhoſas diſſol-
uere nequit, ſi qua etiam memoria manet eorum, quæ in quinto libro de his ſunt prodita. Ex vi-
tulina igitur & ceruina medulla peſſi componuntur vteros emollientes. Et extrinſecus vteris me-
dicamenta imponuntur,quæ ex medulla præparantur,vim habentia emolliendi. Accipitur autem
non ſolum medulla ex Oſſibus,quę ſanè re vera eſt medulla,ſed & ex Spina, quã & ipſam medul- F
lam nominant,ſpinalem videlicet,quæ tum durior tum ſiccior eſt,quàm alia: illa enim mollior eſt
& pinguior: ac proinde ego ſpinalem ſeorſum per ſeſe abſq; illa repono. Sed ea mihi vtriuſque cu-
ra eſt,ne aut putreſcant,aut ſitum colligant. Itaq; in hyeme primum eas capio, velut & adipẽ: de-
inde in ædibus ſiccis atque editis,planè humoris expertibus,cũ folijs lauri ſiccis repono: nam quæ
recentia ſunt & humida,multum etiã qualitatis ſuæ illis impartiunt, vt acriores fiant medullæ. At
ſi quando ambiente calido & auſtrino medullas aut adipem voles reponere,paratum ſit in hoc cu-
biculum neque calidum,qualia fere ſunt quæ meridiem ſpectant, putreſcunt enim in talibus: nec
humo proximum,atque humidum,nam in talibus ſitum contrahunt: ſed ſupernũ atq; excelſum,
& ad Aquilonem obuerſum,paruas habens apertas feneſtras, vt tam noctu quàm interdiu ab Ar-
cto ſpirantes ventos accipiat.

Caput Mænidum.

Capitibus Mænidũ ſale inueteratarũ Vſtis,ad ſedis fiſſuras vtebatur quidam: & is ipſe ad colu-
mellam diu induratam. Videtur ergo vis illarum eſſe deſiccatoria,non admodũ acris: nam id adu-
ſtorum quæpiam obtinent,ſicut omnia communiter deſiccationem.

Caput Leporum. G

Alius Caput totum Leporis Comburens vtebatur ad alopecias cum adipe vrſino.

Caput Saurarum ideſt Lacertarum.

Porrò Sauræ caput contritum quidam palos & ſpicula extrahere memoriæ reliquerunt, tum
myrmecias,acrochordonas,& clauos.

Cerebrum Leporis.

Cerebrum" Leporis attritum & eſum vtile eſſe didicimus pueris dentientibus, capite videlicet A.ibi.c.387
toto elixo, vt fieri ſolet. Non tamen eximia vis eius eſt, ſed ſimilis melli & butyro,& alijs,quæ ad
*Al. tremorẽ. dentientes pueros conueniunt. Quidam etiam aduerſus metu*m vtiliter edi cerebrum hoc pro-
didere.

Cornua Cerui & Capræ.

Cornibus" Cerui & Capræ Vſtis maxime vtuntur: vt & nos ſæpe vſi ſumus, tum ad candorẽ A.l.2.t.2.c
dentium,tum ad contrahendas mollitie fluidas gingiuas. Cæterum Ceruinum maxime commẽ- 178. fol.120
datur ab ijs,qui talia ſcribunt. Quòd ſi ab vſtione Lauetur,dyſenteriam & ſanguinis excreationẽ,
præterea cœliacos affectus, ſanat: & aurigini vtile eſſe dicunt. Porrò duo exhiberi cochlearia ad
omnia iſta præcipiunt. Miſcuerunt autem ipſum non nulli, vt dictum eſt vſtum & elotum, col- H
lyrijs etiam deſiccantibus oculorum fluxiones. Eſt enim ſcilicet omnium talium vis exiccatoria,
velut & ante dictum eſt.

Pulmo Agninus, & Porcinus, & Vulpinus.

Pulmo Agninus, pariter & Porcinus,intertrigines à calciamentis curare creditur. At Vulpi-
nus ſi bibatur reſiccatus,aſthmaticos iuuat.

Iecur Canis Rabidi.

Iecur Canis rabiẽtis,ſi Aſſum edatur,remedium exiſtere ijs, qui ab ipſo fuerint morſi, quibuſ-
dam eſt proditum: Ac ſcio certe quoſdã qui ſumpſere,manſiſſe ſuperſtites, verum nõ illo dunta-
xat vſos: ſiquidem alia præterea remedia,quorum fecimus periculum, in rabiẽtibus tunc adhibui-
mus. Audiui verò quoſdam,cum illi ſoli fidem habuiſſent,poſtea mortuos.

Iecur Caprinum, & Hircinum.

Porrò Caprinum Iecur quidam Aſſantes,ſaniemq; effluentẽ excipientes, inungunt nyctalopa A.ibid.c.23
affectos. Vaporẽ etiam eius dum lixatur,oculis apertis excipiendũ præcipiũt. Quin & Aſſumpſi fol.124.c
edatur, & ad eoſdem affectus accommodari aiunt: & eos, qui comitiali morbo ſunt obnoxij,ar-
guere,conuulſionemq; illis accerſere. Idem poteſt Hircinum.

Iecur

A *Iecur Lacertæ.*

bi.c.639. Iecur ″autem Lacertæ eroſis impoſitũ dentibus,eos dolore liberare non nulli ſcriptũ reliquere.

Venter Mergi.

Ventrem Mergi quidam commendat tanquam medicamen cõcoquens,& pepticũ:idq́; ſiue protinus lixum,ſiue arefactum comedas.At nos id experti vanam eſſe promiſſionem cõperimus: ſicut ſanè etiam quod de interna Tunica Gallinarum memoriæ eſt proditum. Aiunt.n.quidam, ſi ea arefacta bibatur,iuuare ſtomachicos.

A.ibi.c.41 *Iecur Lupinum.*

Iecur Lupinum ſæpenumero in medicamentum indidi hepaticum, quod ex eupatorio conficitur:nec tamẽ,quod mentione dignum ſit,amplius præſtare comperi,ad illud videlicet comparãs quod ſine ipſo componitur.

Caſtorium.

l.2.t.2.cap. 12.g Teſticulos Caſtoris″nuncupant Caſtorium,medicamentũ &celebre,& multi vſus,adeo vt Archigenes de caſtorij vſu totum conſcripſerit librum. Atq; ille ſane particulares eius facultates expoſuit:nos verò velut in alijs medicamentis fecimus, ita & in hoc quoq; generalem modò facultatem dicemus. Quam ſi præ oculis habeas,ipſe per te particulares inuenire poſſis. Itaque ꝙ excalfaciat,manifeſtum eſt.Nam ſi voles ipſum ad vnguem læuigatum oleo maceratum parti cuipiam infricare,euidenter illam incaleſcere percipies. Porrò calefacientia omnia vbi contactæ ſubſtantiæ quippiam digerunt,continuò etiam illam deſiccant,niſi ſi quid natura fuerit humidum,ceu oleum & aqua,atq; aduentitiam qualitatem calidam,non facultatem aſſumpſerit:ſicut certe hæc ipſa igni Soli′ve æſtiuo admota.Itaque cum caſtorij conſiſtẽtia quoq; ſit ſicca, & calfaciẽdi potentiã habeat adiunctam, meritò deſiccat:atque hoc illi cum multis alijs medicamentis commune exiſtit. Porrò quoniam impensè ſubtilium eſt partium,ob id plus valet ꝙ̃ alia,quę ſimiliter vt ipſum & calfaciũt & deſiccant.Nam quæ tenuium ſunt partium medicamenta,ijs quæ ſunt craſſarum,plus ſunt efficacia,etiam ſi parem ſortita fuerint facultatem, nimirum quia penetrent & in altũ ſubeant admotorum corporum,potiſſimum ſi ea denſa fuerint,velut neruacea. Palàm igitur talia ob cauſam poſitam magnificè iuuantur à caſtorio. Cæterum falluntur medicorum plerique in vſu caſtorij, cũ id modo conſiderant partem quampiã aut tremere,aut conuelli, aut ſenſu motu′ve priuatam eſſe, aut ægre ſentire,mouere′ve,haud ſcientes id genus ſymptomata ad diſſimiles ſequi corporis affectus. At tu ab Hippocrate doctus ex plenitudine pariter & inanitione conuulſionem conſequi: 6a.Aphori.39.

C vbi quidem quæ in neruis continentur præter naturam,euacuare conſilium eſt, ibi & bibendum exhibe,& foris cuti caſtorium impone: vbi vero ex ſiccitate nimia obuenerit conuulſio, ſcito hoc medicamen illic eſſe aduerſiſſimum. Ad eundem modum ijs qui præ plenitudine tremunt, vtiliſſimum:aduerſiſſimum vero ijs, quibus id accidit ab inanitione. Ad portionem modo dictorum affectuum,vbi ſiugultus euenerit ſtomachi,perſcrutato prius inuentoq; illius affectu ac diſcreto, ſiquidem a plenitudine ipſum ægroti perpetiantur,ad caſtorei vſum accedito: ſin autem à ſiccitate & euacuatione,aut acrium humorum morſu prouenerit,medicamen hoc fugito. Sane ſi odori guſtuiq; aduertas animum, ſuſpicaberis humano corpori aduerſiſſimam habere ſubſtantiam: tametſi in natura nihil efficere comperiatur eorum, quæ talia facere aſſolent. Siquidem alia ſtomachum vitiant, alia ventrem, alia caput,alia aliam quamuis partem lædunt: At hoc medicamen ſiue corpori humido applices reſiccationem poſcenti, ſiue frigido excalfactionem, ſiue humido ſimul frigidoq; excalfactionem pariter & reſiccationem requirenti, magnam vtiq; experiere commoditatem: nec vllam parti cuiquam noxam afferet,potiſſimum ſi febri vacet,aut non admodum calidam perpetiatur homo febrim, ſed vt ſic dicam tepidam, qualis accidit in cataphoris maxime & lethargis. Ac multis ſane caſtoriũ exhibuimus vnà cum pipere albo, vtrunq; menſura cochlea-

Ext.ord.50.f (margin)

A.ibi.c.3 (margin)

* Al. vſu. (margin)

A.l.1.t.1. 178.fol.1 (margin)

D rij ex melicrato bibendum præbentes: nec quiſq; vllam ſenſit noxam. Sed & menſibus retentis, vbi per venam quæ in talo eſt,modice euacuaſſem, oblato caſtorio vnà cum pulegio aut calamintho,ſemper medicamen hoc expertus ſum purgationem ciere abſque fœminæ læſione. Præterea ſecundas morãtes eijcit.Ea′que omnia ex melicrato potum efficit. At quibus ita venter flatu diſtenditur,vt ægre curationẽ admittat,itaq; torminibus vexat atq; ſingultu, idq́; ob frigidos craſſos′que humores, aut craſſos flatulentos′que ſpiritus,eos ex oxycrato potum adiuuat. Quæ porrò iuuat in corpus intrò ſumptum,ijs prodeſt quoque cuti impoſitum cum ſicyonio aut veteri oleo : quæ vero ampliori caliditate indigent, ijs etiam per ſeſe infricari debet. Iuuat etiam, ſi quis ſuffitum eius in prunis impoſiti inſpiratione hauriat, maxime affectus humidos & frigidos in pulmone aut capite conſiſtentes. Attamen lethargicos & cataphoricos affectus omnes, qui quidem adiunctam habent febrem,præſtat non dictorum oleorum quopiam macerantes curare, ſed potius ex roſaceo capiti collo′que imponere.

A.ibid.c. fol.124 (margin)

Renes Scincorum.

bi. c.696.& 67. Renes″Scincorum bibunt quidam tanquam pudenda intendentes: Quorũ contrarium accidere videtur maxime ſemini lactucæ poto ex aqua. Sed & quidam lenticularum decoctum cũ melle bibitum intenſiones ſedare referunt.

Vngues

E

Vngues Caprarum, & Aſinorum.

A. ibi. c. 55 & 732.

Quidam"Vngues Caprarum deuſtos moxq; aceto perfuſos alopecijs illinũt. Itaq; fuerit & talis Cinis facultatis extenuatoriæ. Sunt autem qui combuſtos Aſinorum Vngues comitialẽ morbum curare dicant, ſi ſcilicet aſſiduo bibantur: ſi verò oleo macerentur, chœradas digerere: Sed & ipſum Cinerem, ſi ſuccus inſperſus fuerit, ſanare *perniones ſiue chimethla.

* Al. phygethla.

Oſſa.

A. ibi. c. 62

Oſſa"Cõbuſta admodum digerentẽ exiccãtemq; vim obtinent, & id maximè, vt quidã aſſerũt, Humana. Certè Talũ Suillũ combuſtum, ac deinde bibitum, inflationes & tormina ſanare dixerunt. Noui autẽ noſtratium quoſdã Oſſa cõbuſta potui exhibuiſſe, haud ſciẽtibus qui biberent, qd nam ebibiſſent, ne ſcilicet auerſarentur: ac multorum tum epilepſiam, tum arthritin, curaſſe.

Senecta Serpentis.

Senectam Serpentis ſcripſere quidam in aceto Bullitam dentium mederi doloribus.

Pellis Ouina.

Pellis Ouina recens detracta, circumpoſita ijs, qui quocunque modo fuerint verberati, omnium luculentiſſimè adiuuat, adeo vt die ac nocte vna illos curet: concoquit enim & digerit quæ ſub cute ſanguinem habent.

F

Equorum Lichenes.

A. ibi. c. 233

Equorum"Lichenas cum aceto tritas comitiales curare ſcriptum quibuſdã eſt. Alij verò & ad cuiuſuis feræ morſum adhiberi conſulunt.

Tela Aranei.

A. ibi. c. 62

Aranei Telam ſcribunt quidam à phlegmone tueri ſummæ cutis vlcera.

Coria Vetera.

A. ibi. c. 538.

Coria"Vetera, quæ videlicet veteramentorum ſunt, Vſta, ad attritiones commodari calceamẽtorum ſcriptum à quibuſdam eſt, tanquam ſcilicet hoc faciant ex antipathеia quadam. Certe quæ phlegmone obſidentur, haudquaquam iuuantur: verum vbi ſedata fuerit phlegmone, non iniuria iuuantur, nempe quia reſiccantur: eſt enim talis cinis reſiccatorius. Ac nos ſanè quãdoq; in agro ad vlcus eiuſmodi ex attritione ſumus vſi. Curat autem talis cinis non ab re vlcerum ambuſta, & quæ vocantur intertrigines in feminibus exiſtentes.

Oſtrеia.

A. ibi. c. 525

Oſtrеia"quidam nuncupant omnia oſtracoderma hoc eſt teſtacea ab Ariſtotele appellata. At qđ à pleriſque vocatur Oſtreon, ſecunda ſyllaba abſque ι ſcripta, vnam eſſe oſtrеiorum ſpeciem conſtituunt, in toto genere comprehendentes & buccina, & purpuras, & chamas, & pinas, & ſimilia omnia, de quibus deinceps dicam.

G

Buccina, & Purpuræ.

A. ibi. c. 529

Buccinorum'Purpurarumq; Teſta quandoquidem duriſſima eſt, nunquã abſque vſtione vtor: Atq; vſta quidem deſiccandi vim admodũ poſſidet. Cæterum ad vnguẽ eã læuigare planeq; pollinis in modũ neceſſe eſt, tundendo ſcilicet & cribrando prius. Quod tibi cõmune ſit in omnibus lapidoſis teſtaceiſq; ſubſtantijs præceptum: nam niſi exactè læuia ſint reddita, arenis ſimilia ſunt.

Per ſe autem illarum tritarum farina vlceribus malignis competit. Id quod ipſum quoq; cõmune eſt omnium, quæ citra inſignem morſum deſiccant vehementer: quippe cum alioqui fluxionũ cauſa exiſtant. Sed & aliud eſt omnium id genus commune, nempe vt cum aceto, aut oxycrato, aut œnomelite, aut oxymelite, idonea ſint vlceribus putreſcentibus. Idcirco lapides omnes vbi ad eum vſum applicantur, alij magis, alij minus, certe omnes conferunt.

Oſtrea.

A. ibidem.

Oſtreorum"Teſta Vſta ſimilis eſt facultatis Buccinorum teſtis, tametſi etiam ſubtilioris, immo vt certius veriuſq; dicam, minus craſſæ. Nam terroſam duram'que corporis ſortita conſiſtentiam concretionemq;, impendio omnia craſſarum ſunt partium. Itaque accuratè ea læuigare neceſſe eſt. Quamobrem cum dicimus horum aliud alio eſſe tenuius, ita inaudienda dictio eſt, tanquam ſi Vlyſſem Therſite dicamus maiorem, cum vterque tamen fuerit paruus: aut Aiacem Achille minorem, cum ambo itidem fuerint magni. Cæterum omnia id genus (vt & antea eſt dictum) cogendi quandam in ſe facultatem obtinent, per quam condenſata eorum eſſentia, dura terroſa'que ſunt reddita: quam vbi per vſtionem depoſuerint, contrariam adſciſcunt facultatem, quam vocant digerentem. Porrò ſi vſſeris ea Laueris'que, ignea tota natura in aquam depoſita, ipſam efficiunt cum tenuitate excalfacientem, adeo vt & interdum putrefaciat: reliquum vero terroſum, morſus ſit expers: id quod maximè implendis cicatrice'que claudendis vlceribus humidis eſt vtile. Igitur Teſta eorum, quæ peculiariter vocantur Oſtrea, combuſta vtor ad diuturnas ex fluxione ægre'que carne implebiles cauitates, nempe quæ fiſtuloſæ ſunt atque profundæ, eam foris cum ſuillo adipe veterato circumponens: id vulgò axungiam nuncupant. At in ſinum ipſum aliquid eorum quæ talia carne implent, immitto, quale eſt † vſtum Diaphanes, quod Specarium nominant.

H

† Al. æs vſtum diphryges.

Parem in genere facultatem habẽt & cæterorum Oſtracodermorum Teſtæ deuſtæ, maxime vero, vt dixi, oſtreorum, deinde buccinorum, & purpurarum. Itaque Cinis eius generis emplaſticis

cis

A eis miſcetur facultatibus digerentibus, & cum quouis adipe digerit. Verum quoniam inueteratus efficacius digerit, illi magis miſceri ſolet. Porrò potentius hoc medicamen digeret, ſi acrem illi adipem quempiam miſcueris: de quibus ſuperius determinatum eſt. Quin & dentes ſplendidiores talium omnium cinis efficit, non tantum extergendi potentia, ſed & aſperitate ſubſtantiæ, velut & pumex, & teſta clibani. Verum in vſu eiuſmodi non eſt neceſſe quæ ſic vſta ſunt, admodum læuigare: at in vlceribus rebellibus præ omnibus diligenter ſunt læuiganda ac inſpergenda. Porrò excreſcentiam carnis mediocriter exterunt comprimuntq́;. Ad hæc cum ſale omnia id genus vſta dentium ſmegma reddunt efficacius, adeo vt non modo laxitatem mollitiemq́; gingiuarum deſiccet, verum etiam vlcera putreſcentia adiuuet.

Sepia.

Sepiarum Teſta admodum laxa eſt, non vt oſtreorum lapidoſa. Itaque abſterſio quidem illi cum alijs oſtracordemorum teſtis communis eſt, velut etiam deſiccatio: cæterum partium tenuitas eximia illi præ cæteris ineſt. Quocirca Vſta ea vtimur ad vitiligines, ephelin, lentes, pſoras. Quin & foſſili ſali miſta, in oculis exiſtentes vngues eliquat. Et antequam vratur contrita & læuigata dentibus ſplendorem adfert: vlceraq́; deſiccat. Porrò hoc nomine, quòd mediocrem obtinet aſperitatem, B adhibemus eam & ad ingentes oculorum aſperitates, quas ſycoſeis appellare conſueuimus. Nam exculpentes ex ea quiddam ipſa figura ſimile collyrio, eo illas confricamus, donec ſanguinem reddere incipiant: quo facto collyria cathæretica ſiue detrahentia præſtantius effectum ſuum in illas exerunt.

Opercula Purpurarum.

Opercula Purpurarum quidam memoriç prodiderunt ex aceto bibita lienes turgidos ſanare: & ſuffitu eas quæ vteri ſuffocatione periclitantur, iuuare: prætereà retentas eijcere ſecundas.

Lana Oeſypera hoc eſt Succida.

id.c..439. Lana "Sordida, ac proinde à quibuſdam appellata ſuccida, idoneè excipit irrigationes, quæ adhibentur contuſis, aut quomodocunq́; percuſſis particulis, vt quæ vtilitatem ex illis proficiſcentem promoueat, idq́; propter œſypon. Lota verò, nec amplius œſypon habens, apta quædam materia 2. t. 1. c. fit humoribus qui irrigātur, excipiendis. Porrò Vſta "vim habet acrem pariter & calidā vnà cum partium tenuitate. Itaque molles nimiumq́; humidas vlcerum carnes celerrime eliquat. Inditur & in medicamina deſiccatoria. Vrito eam tanquam alia plurima, ollam implens nouam, quam tegat operculum multis foraminibus pertuſum.

C *Pili Vſti.*

Pili Vſti ſimiliter vt vſta lana excalfaciendi deſiccandiq́; admodum ſunt facultatis.

Ouorum Facultas.

2. t. 2. c. Conſequens "fuerit ad partium doctrinam de Ouis diſſerere: nam alibi eorum meminiſſe non licet. Sane Oua partes non ſunt animalium, ceu nec arborum fructus, nec grauidarum fœtus: verum proportione reſpondet ijs quæ agnaſcuntur. Itaque eorum quæ agnaſcuntur, quædam planè familiaria propria'que conſpiciuntur tum plantarum tum animalium naturis: quædam non omnino talia, vt viſcum quod agnaſcitur quercubus: & vt ſemel dicam, ſi qua arboribus alterius generis arbor, frutex, fructus, herba, aut omnino germen quodpiam vt fungi, agnaſcantur. Ex familiaribus autem eſt & ouium Lana, & aliorum animalium Pili: & Cornua, quæ decidentia denuo recreſcunt, vt in maſculis ceruis, ex hoc ſunt genere. Conceptus autem ſiue fœtus fructibus proportione reſpondent, nimirum ad generis propagationem à natura creati. Ex his vnum eſt & Ouum factum ad generis ſucceſſionem perpetuitatem'que. Cæterum vtile eſt & tanquam nutrimentum: verum de nutrimento non eſt nunc inſtitutum diſſerere. Proinde quæ tanquam medicamentum efficere poteſt, ea hoc loco recenſebo, ex pauculis vſibus particulari-D bus vim eius exquirens tum in partibus, tum in tota ſubſtantia. Siquidem quo pacto inuenta rerum cuiuſque generali facultate, ad multos eam vſus particulares ducere poſſimus, didicimus. Inſuper docti iam ſumus, quomodo ex vno altero've experimento de generali facultate liceat colligere. Igitur ouorum Album & tenue illud, quo item ad ophthalmias vtimur, ex numero eſt medicamentorum minime mordicantium: nec vnquam effectu fruſtratus ſum ex vlla tali intemperie, qualem habet ſæpe lac, vti ante oſtendimus, in animalibus cruditatem perpetientibus, aut nimiam famem ſitim've, aut quæ cibis paſta ſunt prauis: quæ ſanè frequentius euenire ſolent mulieribus, ob victus videlicet vitæ'que errorem. At oua vnam modò prauitatem patiuntur, quam ſcilicet adfert vetuſtas: eam'que facillime effugias, ſi vtaris recentibus. Porrò vſitatiſſimum nobis eſt maxime'que parabile gallinarum ouum: ea propter illo vtimur, aliorum oua nihil curantes, tametſi eandem illi habeant naturam. Temperatura porrò ſymmetro frigidius eſt. Itaque vtendum eſt oui albumine non tantum ad oculos, verum etiam ad alia omnia quæ medicamenta requirunt ſuauiſſima minime'que mordacia, vt ſunt vniuerſa ſedis, ac pudendorum vlcera contumacia. Miſcetur quoque idoneè medicamentis profluuium ſanguinis ex cerebri inuolucris ſupprimentibus, quæ nimirum citra morſum illinuntur, atque adſtringunt. Sed & ad vlcera rebellia miſcetur ijs, quæ abſque morſu ea poſſunt deſiccare, cuiuſmodi eſt medicamen pompholyx elota,

& metallicorum quædam elota:de quibus priuatim ſupra diſſeruimus. Porrò & ipſe Vitellus ad- E
ſimilis eſt naturæ:ac proinde miſcetur ceratis morſus expertibus, ouis videlicet aut lixis, aut aſſis.
Verum id tamen manifeſtum eſt hîc leuiculam exiſtere differentiam, ꝙ paulo plus deſiccent quæ
ſunt aſſa: ac quantum huius accipiunt facultatis, tantum deperdant de mitigandi potentia. Miſce-
tur & cataplaſmatis phlegmonen extinguentibus, vt ijs quæ ex meliloto conſtant, ſedi applicandis.
Crudo vero Ouo toto vtimur admiſto roſaceo ad palpebrarum, aurium, mãmarumq; phlegmo-
nas, quæ.ſ.aut ictis illis, aut alio quouis modo euenerint: aut extiterint in neruoſis corporibus, puta
cubito, & digitorũ tendonibus, aut articulis, idq; in pedibus pariter & manibus. Porrò in aceto Co-
ctum Ouum ſi edatur, fluxiones ventris deſiccat. At ſi etiam quippiam eorũ, quæ ad dyſenteriam
aut cœliacum affectum conueniunt, adiunxeris, atq; in igne modico fumiq; experte (qualis eſt qui
ex prunis conſtat) frixeris, edendumq; ita prębeas, non minime ſanè laborantes adiuueris. Aptiſſi-
ma talem ad vſum ſunt omphacium, rhus tum ipſe qui cibis adſpergitur erythros nũcupatus, tum
ſuccus ipſius: galla, ſidia hoc eſt mali granati putamina, cinis cochlearũ integrarum vſtarum. Apta
quoq; & vuarum acini, & myrta, & meſpila, & corna. Magis iſtis medicaminoſa ſunt balauſtium,
hypocyſtis, cytini ſiue mali punici flores. Sed & ad ambuſtiones protinus impoſitum eſt vtile, ſiue
quis ſeorſum albumen duntaxat ipſum molli lana excipiat, ſiue etiam cũ vitello cõmiſcens cõſun- F
densq; applicet: etenim mediocriter refrigerat, & citra morſum deſiccat. Tale cum ſit, & ad anacol-
lemata vocata, quæ fronti videlicet imponuntur, vtimur: & pilos palpebrarum adglutinamus, ni-
mirum admiſto idoneorum quopiã, cuius generis eſt thus, potiſſimũ pingue ſi fuerit, ac non inue-
teratum & ſiccum. Verum in illiuſmodi, ipſius albuminis commoda eſt viſcoſitas, non autem tem
peries: niſi quis, quatenus nequaquã aduerſatur illi quod adhibetur medicamento, eo nomine vtile
commodumq; dixerit. Nam viſcoſorum quædã ſunt quę aduerſantur, velut viſcum, nimirũ acre
& calidum, ad ea quæ excalfieri non debent: dictumq; frequenter ſuperius eſt ea, quæ validam vim
nullam obtineant medicamenta, ceu materiam ijs, quæ tales vires obtinent, miſceri: proinde quoq;
creberrimi ſunt vſus, vtpote ijs quæ valenter agunt, inſeruientia. Eiuſmodi cum ſit ouum, ſimulq;
non paruam adipiſcat̃ in lixationis aſſationiſq; quãtitate differentiã, fit ſanè multo vtiliſſimũ. Nam
medicamentis, quæ humiditates deſiccant, aut lixum, aut aſſum, aut frictum, miſcetur: ijs verò, quæ
incidunt ea, quæ in thorace pulmoneque ſunt, ſorbile quod vocant: id quod in aqua eouſque lixari
debet, dum incaluerit. Eiuſdem huius naturæ nomine & ad eos, quibus gutturis ſupremum aut ex
vociferatione, aut ex humorũ acrimonia, exaſperatum eſt, aſſumitur, tũ ſcilicet ꝙ affectis partibus
illinitur, atque cataplaſmatis modo inhæret: tum ꝙ ſubſtantia ſua mordacitatis experte eas mitigat, G
ſanatque. Eadem ratione ſtomachi, ventris, inteſtinorum, ac veſicæ medetur aſperitatibus.

Echinus hoc eſt Erinaceus, Combuſtus.

Erinacei ″ vtriuſq; tũ Marini, tũ Terreſtris, corpus totũ vſtũ Cinerẽ efficit facultatis tũ extergen | A.l.2.t.2.c
tis, tũ digerentis, tum detrahentis. Itaque eo quidam & ad excreſcẽtia, & ad ſordida vſi ſunt vlcera.

Cochleæ, ſiue Limaces.

Cochleæ ″ ſi totæ cũ teſtis Vrãtur admiſta galla omphacitide, ſimulq; pipere albo, mirifice pro- | A.ibidẽ.c.3
ſunt dyſenterijs, in quibus vlcera non dum cõputreſcere cœperunt. Conuenit autem vt piperis ſit | Et 529.
pars vna, gallæ vero duæ, quatuor cineris cochlearum. Hæc vbi ad vnguẽ læuigaris, cibis inſpergi-
to: bibendumq; aut ex aqua, aut ex vino albo & auſtero, præbeto. Cæterum abſq; gallæ miſtione ci
nis cochlearum admodum reſiccantis eſt facultatis, obtinens item non nihil ex vſtione calidum.
Porrò Cochleæ quæ vſtionẽ non ſunt expertæ, ſi tritę vnà cũ teſtis imponant̃, & toti vẽtri aqua in-
ter cutem laborantium, & in arthriticis articulorum tumoribus, ægre quidem diuelli poterunt, cę-
terum impensè deſiccant. Et ſanè inhærere ſinere oportet, quoad ſponte decidant. Idemq; facien-
dum in tumoribus ex ictu natis difficile ſolubilibus, & ex contuſione facta in auribus: deſiccant
enim illos magnopere vniuerſos, etiamſi viſcoſus craſſuſq; in alto humor contineatur. H

Carcini hoc eſt Cancri, Vſti.

At ″ Fluuiatiliũ Cancrorũ Cinis quanq; ſimiliter prędictis exiccatorius eſt, ſubſtãtię tñ proprie- | A.ibid.c.14
tate mirabilis eſt eius in ijs qui à rabiente cane ſunt morſi, effectus, iſq; tũ ſolus, tũ cum gentiana &
thure multo præſtãtior. Thuris ſanè partem eſſe vnam oportet, quinq; autẽ gentianæ, porrò cãcro-
rum decem. Et raro equidem aliter, illis vſtis nos ſumus vſi, cæterum ad eum modũ plerunq;, quo
Æſchrion empiricus ille medicamentorũ peritiſſimus ſenex, conciuis ac præceptor meus. Patella
erat æris rubri, in quam impoſitos cancros viuentes, hactenus vſſit, dum facile ad læuorem redigi
poſſent. Hic Æſchrion paratum ſemper in ædibus hoc habebat medicamen tẽpore ęſtiuo, vrẽs eos
poſt ortum Canis, qñ Sol in Leonem tranſiſſet, non niſi Luna decimaoctaua. Porrò bibendum
hoc medicamen ijs, qui à cane rabido fuiſſent morſi, præbebat quotidie diebus quadraginta, men-
ſura cochlearij magni aquæ inſperſum. At ſi non protinus ab initio, verum aliquot poſt dies curam
cepiſſet demorſi, tunc quotidie duo cochlearia aquæ inſpergebat. Ad ipſum vero vulnus emplaſti-
cũ applicabat medicamentũ, quod ex pice brutia & opopanace acetoq; cõficitur, habẽs picis librã
vnã, vnũ aceti acerrimi ſextariũ Italicũ, opopanacis vero vncias tres. Hæc tametſi à prę́ſenti inſtitu-
to eſſent aliena, ſcribenda tñ cenſui, quia magnopere medicamento huic ipſe confiderẽ: nimirum

cùm

A cùm nullus vnq̃ eorũ qui illo fuerint vſi,ſit mortuus. Cæterùm ſeorſum etiam librum conſcribam aliqñ de ijs,quæ proprietate ſubſtantiæ totius quid agunt,è quorum numero ſunt id genus omnia. Ignoſcendũ itaq; tum hoc in loco ſcribendi importunitati, tum ſicubi præterea id mihi hoc in opere contigit: nempe quia ex ijs ſumma proueniret vtilitas, quam ſanè poſteris impertire volebam, ſi forſan me,prius,q̃ q̃ poſt hæc deinceps ſunt,opera perfeciſſem,'mors occupaſſet propoſitum impediens. Cæterũ Pelops doctor meus & ipſe omniũ eiuſmodi cauſas reddere volens,Non ab re,inquit,Cancer,cum animal ſit aquaticum,prodeſt à cane rabido morſis,quibus videlicet metus eſt ne corripiantur affectu ſicciſſimo,nẽpe rabie:quamobrem ſanè etiã aq[illegible]. Ac fluuiatiles, nõ marinos, cõuenire cancros dictitabat.ſ.q animalia marina ob admiſtionem ſalis natura ſicciſſimi, haud æquè exactam tuerẽtur eã,q̃ eſt aduerſus rabiẽ contrarietatẽ. Ac cũ quidã ſubieciſſet, Cur nõ omnia quæ in potabili aqua degunt animalia,perinde vt cancri,iuuari aſſolent? quia, inquit, ſimilem cancris præparationẽ non admittunt,Nam horũ vſtorum cinerẽ,exiccatorius cũ ſit,canum rabientiũ venenũ abſumere, ſimulq; digerere. Hæc igiť ſanè Pelops dicebat, profitens ambitioneq; magna iactitans omniũ ſe taliũ nouiſſe cauſas. At ego,niſi planè me ſcire quippiã perſuaſũ habeã, alijs pſuadere nõ tẽto.Itaq; nec Pelopis rõnẽ vt verã accepi, vt quę crebras habeat contradictiones:
B verũ cancros opinor ex ꝓprietate totius ſubſtãtię prodeſſe. Qm̃ autẽ nullũ eorũ, qui fuerãt illis vſi, mortuũ ſciuerã,hæc aperiẽda recẽſendaq; à me exiſtimaui:tametſi nõ eſſet huius inſtituti propriũ.

Chelidones ſiue Hirundines,Vſtæ.

id.c. 347. Sanè" corporibus totis (nam id erat propoſitum) non eorum tantũ animaliũ quæ dixi,ſed & Hirundinũ vſi ſunt multi,Cõburentes videlicet,& cinerẽ melli miſcẽtes, ac deinde ſynanchicos inungentes,& in totũ quicũq; in guttere ac columella conſiſtunt cũ tumoribus affectus. Vtuntur & ad acuendum viſum hoc cinere nonnulli. At alij eas arefactas drachmæ pondere bibendas exhibent.

Tettiges id eſt Cicadæ.

Sed & Cicadis Siccis quidam vtuntur ad colicos affectus cum paribus numero piperis granis: dantq; aut treis,aut quinque,aut ſeptem,per intermiſſionem videlicet, & per ipſos etiam paroxyſmos.Porrò alij Aſſas edendas offerunt,quibus affecta veſica eſt.

Corydos id eſt Galerita Alauda.

Galerita tamẽ auis illa puſilla obiter nobis plerunq; obuia,in iure elixa colicos adiuuat. Verum aſſiduè eam edere ſimul cum iure neceſſe eſt.Habet verò hoc animal in capite velut galerum ex pilis ſponte enatũ,cuius occaſione efficta eſt,quę apud Ariſtophanem comicũ legitur fabula. Is enim
C inquit hunc in modum:Imperitus es,nec curioſus,& nec Æſopum quidem didiciſti, qui ait galeritam primam volucrum fuiſſe,etiam ante terram: inde patrem morbo defunctum,cùm humus nõdum eſſet enata,dies quidem quinque iacuiſſe: at hanc præ inopia melioris conſilij in capite tandẽ patrem ſuum defodiſſe. Hoc quoque aiunt,obſcurè licet,deſignaſſe tamen Theocritum,

Οὐδ᾽ ἐπιτυμβίδιαι κορυδαλλίδες. ἢ λαΐνον τί.

nempe indicare illum eas,quę in capite tymbon hoc eſt ſepulchrum gerant. Annexui autẽ huic iſta ſermoni,quò planè & clarè hoc animal, nempe galeritã, ſignificarem, quos ferat in capite pilos erectos:quandoquidem expertus ſum eius aduerſus colicos vtilitatem, velimq; qui ipſum non norũt, ijs beneapertè q; mõſtratum. Etenim auiculis pyrgitis ac troglytis appellatis adſimilis eſt. Diſcernitur autem tum quia galeram habet,tum quia paulo maior exiſtit. Nam & ipſa Corydalis appellata herba colicis conuenit.Et hoc quoque tibi obiter ſit notatum.

Alectorides id eſt Gallinæ.

id.c. 289. At" Gallinarum ius ſimplex *retinendi vim poſſidet, vti Gallorum ſubducendi. Coquendi autem ſunt cum ſale proliximè.Sed horum ipſi fecimus periculum. * ἐπικρατητικῆς. ſunt qui legendũ putẽt ἐπικερασικῆς i. contẽperãdi.

Gale id eſt Muſtela.

D Muſtelam nunquam combuſſimus.De qua ſcriptum legitur,Cinerem quidem eius cum aceto illitum podagricos arthriticos'q; iuuare, tanq̃ vehementer valeat digerere: Ipſam verò arefactam ac potam prodeſſe comitialibus, eadem nimirum illa facultate. Porrò quidam etiam planè omnis feræ alexipharmacum eam eſſe referunt,& maximè eius ventrem.

Ranæ Vſtæ.

id.c. 589. At" Ranarum vſtarum Cinerem ſanguinis eruptioni mederi referunt inſperſum: Cæterùm cum liquida pice ſanare alopecias.

Hippocampus.

Et Hippocampum,animal illud marinũ ſi totum Vſſeris,alopecijs prodeſſe proditum quibuſdam eſt:ipſum'q; videlicet deſiccantis eſſe facultatis,extenuantis'q;,aut certè eius cinerem: Quem quidam vnguento amaracino commiſcent,quidam pici liquidæ,alij veteri adipi ſuillo.

Tellinæ Salſæ.

bid.c. 529. Et" Salſas Tellinas vſtas adeo vrentem efficere Cinerem aiunt, vt is cum cedria euulſos radicitus ex palpebris pilos,inſtillatus in locum,renaſci prohibeat.

† Inteſtina Terræ,ſiue Lumbrici.

bid.c. 198. 718. Porrò" citra vſtionem aut lixationem, totorum animalium in partes affectas impoſitorum, aut

†In multis codicibus continuatur hic ſenſus cũ ſuperiori vſque ad dictionem, ſcribunt:ibiq; incipit hoc caput, Inteſtina terræ &c.

intrò in corpus ſumptorum,quidam medicorum fecere periculum:aut ceu fecerint periculum,ita E
ſcribunt:} Terræ quidem inteſtina contrita, neruisq; diuiſis impoſita protinus mirum in modum
* Al. proſunt. prodeſſe:atq; hæc ipſa quoque cum mulſo pota medicamen *eſſe mouendæ vrinæ idoneum.

* Al. ſunt.

Cimices.

Sed "& de Cimicibus quibuſdam traditum eſt,ꝙ ſi cum aceto bibantur,hirudines abſorptas eijciant: At nobis,cùm eas perpetuo alliorum eſu eiecerimus,haud opus fuit cimicibus. A.ibid.c.

Cantharides.

Veruntamen "ſufficienter habemus de Cantharidibus experientiam, ꝙ in vngues pſorodeis cum idoneis ceratis aut emplaſtris impoſitæ ſic illos educunt,vt toti cadant. Miſcuimus eas etiam facultatibus pſoris & lepris congruentibus,necnon quibuſdam ſeptis: atque interim etiam ijs,quę clauos, quos vocant, eijciunt. Porrò præceptorum meorum quidam earum paulum quiddam in medicamenta vrinam mouentia ſolebat inijcere. At quidam ſolas alas & pedes inijciunt, quæ aiũt eſſe alexiteria ijs,qui corpora ipſorum bibiſſent:alij contra:at nos totas indimus. Cæterum aptiores ſunt ad ea, quæ expertum me dixi, eæ cantharidum quæ inuentæ in frumento lutea tranſuerſim in alis cingula obtinent, potiſſimum ſi inijciantur in vas fictile, cuius ori linteum obductum ſit rarum:itaq; illud inuertas,vt linteum halitum ab aceto ſubtus poſito excipiat,donec emoriantur F ipſæ cantharides. A. l. [illegible] 201. f. 12.

Bruprestis.

Sic Bupreſteis quoq; reponere expedit. Sunt autem & ipſæ animalis quoddam genus cantharidibus tum ſpecie tum viribus adſimile.

Pityocampe.

Quin & Erucæ,quæ in piceis naſcuntur,meritò ſanè nũcupatæ Pityocãpæ,huius ſunt facultatis.

Salamandra.

Et Salamandræ combuſtæ Cinerem quidam ſepticis,& lepricis, pſoricisq; miſcẽt facultatibus.

Narce Torpedo.

Sed "& Torpedinem totam (dico autem animal marinum) capitis dolores ſanare capiti admotam,ſedemq; euerſam coercere,à quibuſdam eſt proditum. Verùm ego cum vtrunq; eſſem expertus,neutrum verum comperi. Eam igitur cùm cogitaſſem viuam eſſe applicandam,cui caput doleret (poſſe enim fieri vt hoc medicamen anodynon eſſet, ac dolore liberaret ſimiliter, vt alia quæ ſenſum obſtupefaciunt) ita habere comperi. Putoq; eum qui primus eſt vſus,tali quapiam motum ratione experiri aggreſſum. G A. ibid. c.

Draco Marinus, & Trigle, & Alia id genus.

Viuas "etiamnũ haſce animãtes apertas,& protinus partibus affectis appoſitas,prodeſſe ſcripſerunt,nempe Draconem marinum in ſuũ ipſius ictum impoſitum: ſimiliter & Triglam, in draconis: Mures domeſticos,in ictum ſcorpij, velut & Saurã: Mygalen in ſuum ipſius, & Saurã chalcidicam,quã & ex vino bibendam præbent,tanquã ſuum ipſius morſum ſanet. Porrò Scorpium ſuũ ipſius ictum curare,ſi tritus imponatur,ſimiliter ſi aſſus edatur. Congruere autem aiunt & ijs,qui à vipera ſunt morſi, Aſcalabota vero ijs,qui à ſcorpio. Referunt autẽ & in Ægypti regionibus arefactum Aſtracum quem vocant,exhiberi ijs,qui à ſcorpio percuſſi ſunt:& vocatũ Cybium vtiliter vulneri à cane inflicto imponi: multaq; eiuſmodi, de quibus copioſius diſſeremus, vbi tractabitur de ijs, quæ proprietate ſubſtantiæ quid agunt. Cæterum in Oleo lixis totis animalibus ipſo oleo vtebantur noſtratium medicorum quidam,ſed & ſuperiorum non nulli, ad depilationem ſeu pilorum nudationem,nempe Pityocampis,& Vrticis marinis, Lepore marino, Scolopendro marino. Ad aurium vero dolorẽ Silphis in oleo coctis,& ijs quos vocant Oniſcos {Græci, Latini multipedas.} Ea enim animalia in globũ ſeſe contrahunt, vocantq; ea apud nos quidam cyamos hoc eſt fabas,quandoquidem eſculentis fabis ſunt perſimilia,vbi ſeſe videlicet in globum conuoluerint, colore fuſco. Porrò in agro complures videre eſt natos ſub ſitulis, quibus à fontibus ruſtici aquam comportant,deponuntq; eas iuxta focum. Vidiq; quoſdam ex ijs, qui medicinam in agro exercebant,aſſiduè oleo ex illis compoſito ad vniuerſos aurium dolores vti, non diſcernentes affectum vnde oriretur. Itaque non ab re euenit,vt interim effectum conſequerentur,interim læderent. Et quid mirum, quando & inſignes quidam medici de ijs citra diſtinctionem ſcripſere: Tales ſunt Apollonij libri de facile parabilibus. Atque hic ſanè etiam ſcripſit vermes terræ in oleo coctos aurium dolores mitigare:ſed alij cenſent admiſto adipe anſerino ſic demum vtendum. A. ibid. c. fol. 123. H

Vulpes, & Hyænæ.

Cæterum de "Vulpibus quæ totæ oleo coquuntur (nam ſic quidã curant arthriticos,partim viuas vulpes in lebetem ingentem inijcientes, partim etiam mortuas) fuſius dicere mihi neceſſe eſt, quandoquidem pleroſq; viſæ ſunt principio planè morbo hoc liberaſſe, verùm poſt multum temporis non ita profuiſſe:liquidẽ illos malũ repetijt, quanquã non ita vehemens ꝙ antea. Sanè Oleũ in quo cocta vulpes eſt,non eſt potentioris in digerendo facultatis, quã in quo hyæna:quæ ſi ſimiliter in oleo lixetur,redditur oleum longe potentiſſimæ in digerendo facultatis. Porrò frequenter dictum eſt talibus medicamentis ineſſe potentiã eorum,quæ in alto cõtinentur corpore, in extimã A. ibid. c.

cutem

A cutem extrahendi, ac eo nomine quandoque ſedandi dolores: non enim perpetuo hoc ad ea ſequitur, cum ij duntaxat dolores ab eiuſmodi medicamentis ſedentur, quorum cauſa eſt humor in alto contentus, dolorem ciens aut ſubſtantiæ craſſitiæ, aut refrigeratione, aut vehementi acrimonia: aut etiam ſpiritus flatuoſus exitum non habens. Itaque qui vtuntur vulpibus, & ipſi oleum digeſtiuum efficiunt: atque inde impletis eo alueolis totos arthriticos, in eos imponunt, multo ibi tempore immorari præcipientes. Verum ex hoc fit vt non tantũ, qui citra articulos ſunt, tumores euacuentur, ſed etiam vniuerſum corpus. Itaque vbi corpus illis antea pleniſſime affectum fuerit, mirum non eſt per euacuationem conſecutum commodum, nempe cum nihil etiam in affectas partes influat, quia corpus vniuerſum iam euacuatum eſt: & qui continebantur, humores exhalarunt. Cæterum quemadmodum antea, cum corpus noxa vacaret, praua victus ratio morbum inuexit, eundem in modum, aut etiam amplius, à ſimili diæta par eſt rurſum illos ſimiliter afficiendos in articulis, quibus iam laborauerunt.

DE IIS QVÆ IN MARI ET AQVIS SALSIS PROVENIVNT.

SOla hęc in toto opere reliqua hoc habent nũc tempus opportunum. Nam quæ in mari & aqua naſcuntur animalia, ſuperiori ſermone expoſita ſunt, vbi videlicet agebatur de animalibus:
B At quæ in aquis quidem aut ex aquis naſcuntur, nec ſunt animalia, ea nunc exponentur.

Adarcion.

l.2.t.2.c.16. 100.d Adarcion,[a] quidam verò maſculinè efferunt Adarcon, alij fœmininè Adarcen appellitant, eſſentia quidem ſua velut ſpuma eſt aquæ ſalſæ concreta, circum arundines & farragines concreſcens. Acerrimum hoc eſt medicamentum, ſimul'que calidiſſimum: proinde & per ſe inutile eſt, verum commiſceri ſolet ijs, quæ vim eius retundunt, ſic'que fit multo vtiliſſimum in ijs affectibus qui excalfieri poſtulant: Idq; foris impoſitum, nam intrò in corpus ipſum ſumere eſt impoſſibile, nimirũ ob virium vehementiam.

Alcyonia.

ibid.c. 620. Alcyonia[a] omnia detergunt, ac digerunt, qualitatem habentia acrem, & calidã facultatẽ: verum aliud alio non parũ plus minuſq;, & in his ipſis quæ diximus, ſecundũ partiũ eſſentiæ totius tenuitatem. Eſt autem eorum Vnum denſum & graue, odoris praui, olet enim piſces putridos: ſpongię figura ſimile. Alterum verò figura longiuſcula, leue & rarum, odorem habens ſimilem phycis. Aliud tertium vermi ſimile eſt figura, colore purpureo, conſiſtentia molli: vocant id Mileſiũ. Poſt quæ quartum ſecundo quidem iam poſito ſimiliter & leue & rarum, verum lanis ſuccidis ſimile.
C Deniq; & quintum extima ſuperficie læui circunſcribitur, cæterum interna ſubſtantia aſperũ nullius odoris, guſtu tamen apparens acre: & ſanè omnium alcyoniorum eſt calidiſſimum, adeo vt & pilos vrere poſſit. Itaq; cum duo prima lichenas, alphos, pſoras, lepraſq; adiuuent præterea cutem ſplendidiorem competentia virium efficiant, idem præſtare non poteſt hoc vltimo loco poſitum. Nec enim perinde vt illa cutem duntaxat ſummam extergit, ſed etiam excoriat, vſq; in profundum cutis penetrans, vt etiam vlcera moliatur. Porrò quod tertio ordine recenſuimus, omnium eſt tenuiſſimum. Itaque vſtum alopecias curat illitum cum vino, colore quidem fuluo, tenui tamẽ eſſentia. Quartum autem eiuſdem cum hoc ſpeciei vires obtinet, verum haud parum imbecilliores.

Sal.

ibid. c. 616. Sal[a] eiuſdem generis facultatis eſt, ſiue Foſſilis ſit, ſiue Marinus: verum hoc differunt, quòd ſalis ex terra effoſſi ſubſtantia magis ſit compacta, ac proinde in hoc maior eſt & partium craſſities, & adſtringendi potentia. Itaq; marinus affuſa aqua protinus liqueſcit: at foſſili hoc non euenit. Porrò eiuſdem ſpeciei cum marino eſt, qui in ſtagnis quibuſdam ſalſedinem habentibus naſcitur, æſtate videlicet aquis æſtu ex ijs abſumptis, cuiuſmodi eſt Tragaſius, non procul à Sminthio. Confluit enim illuc ante aquas ſpontaneas, quæ admodum ſunt calidæ, copioſa aqua ſtagnans non amplo
D in loco: & ea æſtate omnis abſumitur, à Sole videlicet arefacta. Porrò quoniam locus ipſe ſalſedinem connatam continet, quod reliquum eſt omne, ſal eſt, cognominationem à loco pariter & aquis ſortitus. Nam ſpontaneæ & ipſæ illis in locis aquæ Tragaſiæ nuncupantur, potentia ſummè exiccatoria: & ſanè qui in ea regione ſunt medici, ad hoc illas accommodant. Porrò dictum eſt & de Sodominis in mari mortuo prouenientibus, in quarto libro: quem ſi quis librum diligenter perlegerit, illi tantum refricare memoriam nunc opus eſt, vt expoſita guſtus qualitate, ipſe medicamenti facultatem cognoſcat. Igitur cum qualitas ſalſa digerat ſimul & contrahat contactam ab ipſa ſubſtantiam, Aphrolitron in hoc differt, quòd in ipſo vnum modo ſaporem exuperantem euidenter ſit videre, quem vocant amarum, vim habentem digerendi, haud etiam contrahendi, vti ſal. Nam hic quicquid in corporibus humidum ineſt, id quodammodo abſumit: & quod reliquum eſt ſubſtantiæ ſolidæ, adſtrictione contrahit: ac proinde etiam conditura ſua carnes ſeruat, & à putredine tuetur: Quippe, quæ putreſcunt excrementitium continent humorem, ſubſtantiam'que tum diſſolubilem, tum minimè compactam. Quibus ergo corporibus nulla prorſum eſt humiditas ſuperflua, ceu melli optimo: & corpus ſolidum & compactum eſt, ceu lapidibus: ea vt putreſcant eſt impoſſibile. Ac proinde in his ſalis non probatur vſus, verum in ijs, in quibus ſuſpecta putredo. * AP. totum.

Sal Vſtus. E

Sal Vſtus digerit quidem potentius quàm vſtionis expers, quãto ſcilicet ſubtilius ipſius corpus accepta ab igne facultate redditur: velut & in alijs, quæ cõbuſta ſunt, euenire diximus: Verũ non ſicut ille, qui non eſt vſtionem expertus, ſolidam ipſam ſubſtantiã contrahere conſtringereq; poteſt.

Litrum Nitrum.

Litrum. Oſtenſum eſt & hoc medicamen in medio ſalis & aphrolitri vires habere. A. ibidẽ. c. 8

Halos Anthos hoc eſt Salis Flos.

Halos Anthos. Quidam vt vnum nomen Haloſanthos, quidam diuidentes Halos anthos nominant. Eſt autem hoc medicamen liquidum, tenuiorum etiam partium quam ſal vſtus: tum acris qualitatis, & admodum digerentis facultatis.

Halos Achne Spuma Salis.

Halos Achne ſpumoſa eſt talis effloreſcentia, multo tenuioris naturæ quàm ſal ipſe: Quare & extenuare, & digerere multo plus ipſo poteſt: verùm quod ſubſtantiæ eſt reliquum, contrahere vt ſal nequit.

Aſphalton Bitumen.

Bitumen, vnum & ipſum eſt ex ijs, quæ in aqua marina proueniũt, & in alia quapiam quæ nõ F A. ibid. c. 11
* Al. calidis. eſt marinæ diſſimilis, vt in Apollonio Epiri. Et per alia id genus loca multa, aquis ſponte naſcentibus ceu ſpuma quædam: innatans hoc medicamen reperitur. Et molle quidem eſt dum innatat, poſtea verò reſiccatum pice ſicca durius efficitur.

Bitumen Proueniens in Mari Mortuo.

* Al. Plurimũ. Optimũm verò bitumen in mari quod Mortuum vocant, prouenit. Eſt autem id ſtagnum ſalſum in Caua Syria. Cæterùm medicaminis ipſius vis eſt tum reſiccatoria, tum excalfactoria in ſecundo ordine. Meritò itaq; eo vtuntur & ad glutinationes vulnerum cruẽtorum, & ad alia omnia, quæ exiccari debent cum modica excalfactione.

Spongos Spongia.

Spongia Vſta acris eſt & digerentis potentiæ. Vtebatur ea præceptorum meorum quidam ad ſanguinis eruptiones, quæ manuali opera indigent: in quem vſum ſemper eam paratam habebat ſiccam, & exareſactam: cùm verò res poſceret, bitumine in primis imbuebat: ſin eo careret, pice. Porrò admouebat eam partibus ſanguine profluentibus etiamnum ardentem, vt & cruſta parti induceretur, & ipſum ſpongiæ vſtæ corpus ceu operculum acciperet. Cæterùm ſpongia Noua, non ſicut lana aut linamentum (quod μότον μιλωτὸν id eſt carpinatum vocant) materia duntaxat G eſt quæ humores irrigando excipiat, ſed etiam manifeſtè deſiccat. Id quod ſcies, ſi ea ſola vtaris in vulnere cum aqua, aut oxycrato, aut vino, pro diuerſitate videlicet corporum, vti eſt antè dictum. Glutinabit ſiquidem ea ſimiliter atq; medicamenta quæ vocant enæma. At ſi Non noua ſit, ſed vſui accommodata, palàm cognoſces quantum à noua ſuperetur, ſi vulneribus eam imponas ſiue cum aqua, ſiue cum oxycrato, ſiue cum vino. Nec mirum eſt, cùm in ſpongia noua ſeruetur etiamnum ea, quam à mari accepit, facultas modicè corpora exiccandi. Atque hæc quidem præſtare poteſt, cum etiamnum ſeruat maris odorem. Nam temporis ſpatio, etiam ſi nũquam vſui accommodata ſit, tamen & odorem maris amittit, nec æque deſiccare poteſt. A. ibid. c. 59

Garus vel Garum.

Garus facultatem habet multùm & calidam & ſiccam: Ac proinde ex eo medici quidã ad vlcera vſi ſunt putreſcentia: tum dyſentericis iſchiadicisq; inijciunt. A. ibid. c. 48

Halme Salſugo ſeu Muria.

Salſugo piſcium ſalſorum ſimiliter garo & ad putredines accommodatur: & ad iſchiadas dyſenteriasq; infunditur. Et acrimonia quidem humores coxam infeſtantes attrahit, ac proinde per inteſtina euacuat. Putreſcentia verò vlcera in dyſenteria colluit atq; deſiccat. H

Maximè verò ſalſugine ſalſorum Siluorum & Mænidum ad talia vti medici quidam aſſolent. Et nos ſanè ad vlcera
* Al. ore. in corpore putrida accommodauimus.

FINIS

GALENI LIBER DE SVBSTITVTIS MEDICINIS

Iulio Martiano Rota interprete

DE ſubſtitutis medicinis cùm & Dioſcoridem, & Philiſtionem, & Euriphontem quædam ſcriſiпſſe conſtet, age nos quoq; pauca de his tradere non recuſemus. Subſtitutas medicinas appello, quæ in alterius locum ſubrogari queunt. Has medico notas eſſe multum opis affert, ſi tñ operando velit artem exercere, nec recidiuas aut contemnendas curationes efficere. Euenit enim plerunq; vt ea medici deſiderent, quæ ad ſalutem alicuius plurimum conferre iudicarunt, & his vtãtur quę propoſito minus conueniunt, nec eaſdem quibus illa vires obtineant. Atqui par fuit ipſos, ne in tales anguſtias deuenirent, ſimplicium medicinarum notitiam didiciſſe. Quòd ſi nec eã adepti fuerint, nec quę mox ſubiũgemus animaduerterint, meritò in curandis ægris aberrabunt. Tibi verò Diogeniane veritatis amatori, ac ſimplicium medicinarum virtutes ediſcere cupienti, quibuſdam explicatis propoſitam materiam aggrediar. Erit autem verus, quem tecũ ineo ſermonem, modò reuoces in memoriam id, quod mihi contigit in Alexandria. Ibi enim cùm eſſemus, ecce mulier tam graui morbo periclitabatur, vt moritura videretur: morbi conditionem explicare, cũ nihil interſit, nunc opus non eſt. Huic opem allaturus lyſimachiam herbam cum quæſiuiſſem, nec repperiſſem: niſi ſtatim Ægyptię ſpinę ſemine, lyſimachiæ loco vſus eſſem, perijſſet mulier: quæ illo properè dato, ſuppreſſo ſanguine, mox cõualuit. Hoc factum poſtridie medici pleriq; acccdentes cùm mirarentur, interrogarunt me, quid morituræ fœminæ pro lyſimachia exhibuiſſem. Quibus ego, Ægyptiæ ſpinæ ſemen cum reſpondiſſem, idq; in compluribus fieri poſſe dixiſſem, non deſtiterunt mecum precibus agere, quoad medicinas, quæ in aliarum locum ſubſtitui poſſunt, vnum in opus conferre promitterem. Sic itaque libellum hunc de ſubſtitutis medicinis compoſui, in quibus recenſendis, quò magis expeditum vſum haberent, ſeriem literarum ſeruaui, principiumq; ab earum prima ſumpſi.

A

Pro	Abrotono	Origanum.
	Abſinthio	Abrotonum.
	Acacia	Succus lentiſci.
	Aconito	Iridis agreſtis radix.
	Acoro	Radix aſari.
	Amianto	Aphroſelinum lapis.
	Agallocho	Calamus odoratus.
	Agarico	Euphorbiũ, aut Epith.
	Alga	Anchuſa.
	Aloe indica	Aloes viridis folia, Lycium, Glaucium, Centaurium
	Aloe	Fimus ibis.
	Alumine	Sal foſſilis.
	Ammi	Aniſus.
	Ammoniaco ſuffitu	Propolis.
	Amomo	Acorus.
	Amylo	Gyris ſicca.
	Amygdalis amaris	Abſinthium.
	Anchuſa	Hyacinthus.
Pro	Aniſo	Daucus.
	Arace	Seſamum.
	Ariſtolochia ro.	Ariſtolochia longa.
	Argemone	Siſymbriũ, Seriphium
	Armenio lapide	Atramentum indicum.
	Asbeſto. i. calce viua	Adarce. (cis ſemen.
	Aſphalatho	Erices fructus, aut Viti-
	Aſphodelo	Succus betæ.
	Aſaro	Zingiber.
	Aſio lapide	Sal ammoniacus toſtus.
	Auripigmento.	Sandaracha.

B

Balſamo	Radix albæ violæ.
Balſami ſucco	Myrti ſuccus.
Balauſtio	Malicorium.
Bdellio	Sphagnus odoratus
Bitumine	Pix brutia vel liquida.
Brutia pice	Pix in aceto ferueſacta.

Pro Buccena	Oſtreum.
Bupreſti	Vermes panarij.
Butyro	Lac bubulum concretũ.

C

Cadmia	Leucographis ægyp.
Calamo odorato	Sphagnus.
Canchri	Lauri baccæ, Pyrethrũ.
Cantharidibus	Phalangia.
Capparis radice	Erices radix aut Myricę.
Cardamomo	Fructus myrti, vel Xylocalpaſum, vel Cyperis ammoniaca.
Caſia	Cinnamomi quiſquilię.
Caſtorio	Vermis panarij viſcera.
Cedria	Ladanum.
Ceraunio	Leucographis.
Ceruina adipe	Anſeris adeps.
Cera	Faba freſa cum propoli cocta & trita.
Cerui cornu	Caprinum.
Ceruſſa	Scoria plumbi, plumbũ vſtum.
Chalbane	Sagapenum.
Chamedry	Lapati ſylueſtris rad.
Chamæmelo	Anthemis.
Cicuta	Semen coriandri.
Cinerula cypria	Cinis foliorum oliuæ.
Cinabari	Roſei paſtilli.
Cinnamomo	Caſiæ duplum, aut Sabinæ, vel Sutæ ſylueſtris duplũ triplumve, & melius facit cinnamomo: vel Thuris corticis tantundem, aut Cyperos attici.
Clinopodio	Heliotropium.
Cnico	Viticis ſemen.
Colocynthide	Ricini ſemen.
Colophonia pice	Pix nauibus abraſa.
Corallio	Moly, aut Symphitum.
Coſto	Cedri fructus, Heleniũ.
Cotyledone	Anagallis.
Crinanthemo	Aphrodiſias
Croco	Crocomagma.
Crocomagmate	Agallochus indica.
Crocodili adipe	Canis marini adeps.
Cumino	Braſſicæ ſemen.
Cynosbato	Solani veſicariæ ſemen.
Cyperi	Iuniperus magna.
Cyphi	Carica combuſta.

D

Damaſonio	Carpeſium, aut Nepita.
Dauci ſemine	Sij ſemen.
Dictamo	Saluia, vel Pulegium.
Diphryge	Phrygius lapis, Miſy vſtum, vel Æs vſtum, aut lapis Pyrites.
Dorycnio	Alterci ſemen.
Draconti	Aron.

E

Ebeno	Loti arboris lignum.
Ebiſci radice	Folia mori, vel radix Papyri.
Elaterij ſucco	Eiuſdem herbæ, ſuccus, aut Porri Ficus've ſuccus,
Pro Elleboro nigro	Papyri radix, aut Struthij.
Enneaphyllo	Potamogiton.
Epithymo	Colocynthidis ſemen.
Equiſeto	Chamępitys.
Ericis fructu	Galla immatura.
Erinij folijs, ideſt caprifici.	Stercus ibis, vel Mori folium.
Erucæ ſemine	Eryſimi ſemen.
Erucis pini	Veſpæ cum cedria.
Erugine	Atramentũ metallicum.
Eryſimo	Struthij ſuccus.
Euphorbio	Stercus palumborum.
Eupatorio.	Chamæpitys.

F

Faba freſa	Struthium.
Felle cameli	Fel aſcalaboti.
Felle muſtelæ	Fel cameli.
Felle hyenæ	Fel perdicis.
Felle ſimiæ	Fel cameli.
Felle viperæ	Fel ichneumonis.
Filice	Cneori ſemen.
Fœnugræco	Maluæ ſemen.
Flore æris	Squama æris.
Folio	Nardi ſpica, vel Iris illyrica.

G

Galla	Fructus myricæ.
Gentianæ radice	Radix apij odorati, id autem eſt petroſelinum, aut Rhedon.i. Helenium.
Glycyrrhizæ ſucco	Mori ſuccus.

H

Hederæ ſucco	Perſeæ ſuccus.
Hedychroo	Amaracinum.
Heliotropiæ ſem.	Semen rapæ.
Hyacintho	Flos iſatidis.
Hyenæ adipe	Vulpis adeps, aut Anſeris.
Hyoſcyamo	Solani veſicariæ ſemen.
Hippuri	Aiuga.
Hyperico	Anethi ſemen.
Hypocyſtide	Acacia.
Hyſſopo	Thymum.

I

Iri illyrica	Helenium odoratum.
Iuniperi baccis	Cyperus.
Iunco odorato	Cardamomum.
Iunco paluſtri	Polygoni radix.

L

Ladano	Sampſuchus.
Lapathi radice	Radix cynaræ.
Lapide phrygio	Lapis argyrites.
Lapide aſio	Gagates lapis.
Lapide pyrite	Lapis igniuomus.
Lauri baccis	Serpillum aridum.
Lathyridis ſem.	Granum cnidium.

Pro Lemnio ſigillo	*Sandaracha.
Lentiſco	Terebinthus.
Lepidio	Rubia.
Lepidij radice	Folia capparis.
Lepore marino	Lepus fluuialis, aut cō cha.
Leucini flore	Struthium.
Lini ſemine	Fabæ medulla.
Loti ſemine	Betæ ſemen.
Lupi adipe	Vrſi adeps.
Lyguſtico	Paſtinacæ ſemen.
Lyſimachio	Spinæ ægyptię ſemen.

M

Magnete	Hæmathites lapis.
Malabathro	Nardus indica.
Malo cydonio	Melilotum.
Malua	Fœnumgræcum.
Mandragora	Durycnium.
Manna	Thuris cortex.
Maſtiche	Lentiſci caulis.
Medulla cerui	Vituli medulla.
Meliloto	Syluestris lotus herba.
Melle	Sapa.
Melle attico crudo	Mel deſpumatum.
Menta	Calamenthum.
Mæo	Myrobalanus.
Myrſinite	Succus mori.
Molybdena	Lythargyrium.
Mori ſucco	Rubi folia.
Myrobolano	Glauciū, aut Peucinū.
Myrrha troglodytica	Calamus odoratus
Myrti oleo	Lentiſci oleū, aut Melinū, aut Mori ſuccus.
Miſy cyprio	Ochra cypria.
Miſy toſto	Diphryges.

N

Nardo indica	Nardus celtica.
Nardo ſyriaca	Iuncus odoratus.
Napyos ſeminē	Rapæ ſemen.
Nepita	Agreſtis menta.
Nucleis pineis	Cucumeris ſemen.
Nuce pinea	Galla.

O

Ochra	Miſy cyprium.
Ocymo	Siſymbrium.
Ocymoide	Menta agreſtis.
Oenanthe	Omphacium ſiccum.
Oeſypo	Vituli medulla.
Oleo cicino	Laurinum, aut Vetus oleum.
Oleo vetere	Feruefactū duplum.
Oleo ſuſino	Fœnumgræcum.
Oleo picino	Pix liquida.
Oliuæ lachryma	Hypocyſtidis ſuccus.
Oliuę ęthyop. lachrīa	Acaciæ duplum.
Omphacio	Galla immatura.
Omphacio	Succus rhu opſoniorū.
Onocardio	Pſyche herba.
Pro Opobalſamo	Gutta myrrhæ.
Opopanace	Lac ſycamini.
Oryza	Farina hordei.
Ormino	Lini ſemen.
Ornithogalo	Anthyllis.
Oſtreo	Buccina.

P

Peucedano	Succus glycyrhizæ.
Panacis radicis vncia	Succi pars octaua.
Papyri radice	Elleborus albus
Perſicæ folijs	Roſæ folia.
Pice liquida	Succus panacis.
Phu	Sphagnos.
Pipere	Zingiber.
Pipere albo	Nigri duplum.
Potamogitone	Serpillus.
Polygoni ſucco	Erucæ ſemen.
Polij ſemine	Erucæ ſemen.
Polypodio	Chamæleonis radix.
Polytrico	Abſinthium.
Pompholyge	Cadmia vſta.
Populi gemmis	Sampſucus.
Propoli	Ladanum.
Pſyllio	Lens paluſtris.
Pulegio	Hyſſopum.
Pumice	Terra cretica.
Pyrethro	Zingiber.

R

Radice cynaræ	Bulbus aſphodeli.
Rheo	Centaurium.
Rapa	Heliotropium.
Raphanino oleo	Ricini oleum.
Reſina pini	Terebinthi.
Ricino	Paleſtræ ſordes.
Roſeis paſtillis	Sinopis.
Roſis ſiccis	Perſeę folia ſicca.
Rhu ſyriaco	Oxyacanthæ fructus.
Rubo canino	Semen veſicariæ.
Ruta ſilueſtri	Domeſticæ duplum.
Rhu coquinario	Sampſuchus.
Rubigine	Squama ferri.

S

Sagapeno	Reſina pinus ſicca, vel Chalbane.
Saluia	Calamenthum.
Salamandra	Lacerta viridis.
Salis flore	Sandaracha.
Sale ammoniaco	Sal cappadocius.
Sambuco	Spinæ viridis folia.
Sampſucho	Rhus coquinarium.
Santonico	Abrotonum.
Satyrio	Erucæ ſemen.
Scammonio	Ricini ſemen, vel Lathyridis aut Colocynthidis.
Scinco	Satyrium.
Scylla	Bulbus, qui edēdo eſt.
Scoria plumbi	Plumbum productū.
Scoria cypria	Melanteria ægyptia.

Pro Sem-

Pro Semperuiuo	Lactuca.
Sepiæ cruſta	Pumex.
Serapide	Radix pęoniæ.
Serpillo	Fontinalis herba.
Seſamo	Lini ſemen.
Seſamoide	Amaranthi expreſſio
Sinapi	Naſturcium.
Sio	Radix aſparagi, vel Lyguſtici.
Siſone	Aniſus.
Sinnone ſyriaco	Petroſelinum macedonicum.
Siſymbrio	Ocymum.
Solano veſicaria	Semen hortẽſis ſolani.
Spodio	Pompholix.
Sphagno	Iuncus odoratus.
Spinæ albæ ſemine	Acanthi ſemen.
Spondylio	Cinis foliorum oliuæ.
Stœchade	Chamædrys.
Stercore vulturis	Columbi ſtercus.
Stercore turturis	Stercus columbi.
Stercore felis	Ichneumonis ſtercus.
Stercore lupi	Canum fimus.
Stibio	Aeris ſquama.
Styrace	Caſtorium.
Struthij radice	Ellebori nigri radix.
Succo chamæleonis	Salicis ſuccus.
Succo ficus	Succus mori.
Succo mori	Succus hederæ.
Succo peucino	Dulcis radix.
Succo thebaico	Succus papaueris.
Succo balſami	Succus carpobalſami.
Succo calpaſi	Succus myrti.
Succo cyrenaico	Syriacus ſuccus.
Succo peucedani	Glycyrrhizæ ſuccus.
Succo rododaphnes	Viſcum quercus.
Succo papaueris	Mandragoræ ſuccus.
Succo ſalicis	Hederæ nigræ ſuccus.
Succo gallæ	Succus mori.
Succo panacis	Lac ſycamini.
Succo perſico	Hedera.
Succo ſyriaco	Mori ſuccus.

Pro Succo polygoni	Succus plantaginis.
Sulphure viuo	Sandaracha.
Symphito	Centaurium.
Sori	Diphryges, aut Melanteria.
T	
Tragacantha	Gummi.
Terra cretica	Terra eretria.
Terra megarica	Salis ſpuma
Terra ſamia	Leucographis ęgyptia
Terra eretria	Calx thebaica.
Terra alana	Plumbago.
Terra aſteri	Cimolia.
Terebinthina	Maſtiche.
Teucrio	Chamædrys.
Thapſiæ ſucco	Chamęleonis nigri ſuccus.
Thapſia	Naſturtium, vel Erucę ſemen.
Thymo	Satureia.
Tithymallo	Chamæleon.
Thure	Ampelitis terra.
Thuris cortice	Manna thuris.
V	
Verbenaca	Chamæleuce.
Viola	Flos radiculæ.
Vino rhodio	Vinum auſterum.
Vino falerno	Vinum mendeſium.
Viſco quercus	Chamæleonis viſcum
Vituli adipe	Porcinus vetus.
Vrticæ ſemine	Viticis ſemen.
Vulpis adipe	Vrſinus adeps.
Vua domeſtica	Palpa dactylorum.
X	
Xylocalpaſo	Cinnamomum.
Xylobalſamo	Radix violarum albarum, aut Lyguſtici.
Z	
Zingibere	Pyrethrum.

GALENI DE PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATE

B Iulio Martiano Rota Interprete.

Quæſtionis Introductio, & Aduerſariorum ad inconueniens deductio, Quòd in euacuando non quid educendum, ſed tantum quid æger mallet, ſpectare oporteret. CAP. I.

EA mihi de cauſa prauos opiniones vetuſtiſſimi medici irriprehenſas omiſiſſe videntur, qua & legum latores antiquiſſimi maxima ſcelera inulta reliquerunt. Nam cum per id tempus hominũ malitia intra mediocritatis terminos ſtetiſſet: nec quiſquam aliũ ſupremis iniurijs afficere, aut manifeſtiſſima quæq; impudenter abnegare auderet: quo pacto quis, vel non dum perpetrata caſtigare, vel non adhuc dicta reprehendere, debuit? Poſtea vero vnà cum tempore adaucta hominũ malitia, cum neque inauſum amplius quicquam, neq; non dictum, inueniretur, coacti ſunt & legum conditores noua ſupplicia aduerſus maleficos excogitare, & veritatis obſeruatores varijs reprehẽſionum C formulis ſciolos coarguere. Id quod in præſentia facere nos quoque decreuimus, eos medicos confutando, qui purgantibus medicamentis vim adimunt, qua humores quos euacuant, è corpore trahunt: quiq; vim aliam ipſis attribuunt, qua æquabiliter humorem, quemcunque attigerint, immutare dicunt. Qua de re Hippocrates ne verbum quidem idcirco fecit, quòd ea tempeſtate neque Aſclepiades vixit, qui tam impudenter loquens veluti in certamen contra veritatem deſcendit: neque Eraſiſtratus, qui tametſi non ſine modeſtia, vniuerſum tamen de purgantibus medicamẽtis caput euertit, cum actiuam maxime, ac naturæ conſuetam attrahendi vim nuſquam ſuis in ſcriptis agnoſcat, ſed eius loco illa, quæ vacuum conſequitur, inanitione vti maluerit. Pars eſt autem facultatis propria attrahentis vis ea, quæ in medicamentis purgantibus ſita eſt, quemadmodũ & illa per quã bilis & vrina in ſua receptacula deriuantur, compluraq; alia non modo dum ſana ſunt animalia à natura, ſed etiam per morbos, & dum ad ſanitatem reuocantur cùm à medicis, tùm præcipue ab ipſa natura abſoluuntur. Hippocrates itaque cùm nihil aduerſus eos dixerit qui attractionem è medio tollere geſtiunt, quia auctores tam peruicaces, quàm poſtea plures, iſtæc opinio non habebat, " æquum eſſe videtur me de rei veritate ‖ pro Hippocrate contendere debere, ac primum quid'nam " ipſi dicant commemorare, deinde peruersè eos ſenſiſſe commonſtrare. Eſt autem ipſorum ora- de Natura hu. com. 1. t. 31. 1ª. 31. g

" D tio huiuſmodi. Medicamentum omne cui purgandi vis ineſt, quemcunque attigerit humorem in " ſuam naturam conuertit, itaq; tranſmutat. Nam flauam nigram'ue bilem facit id quod bilis eſt huius vel huius, vt ipſi appellant, eductiuum: Similiter pituitam aquoſamq; ſubſtantiam, quod vel pituitæ, vel aquæ eductiuum iſtorum vocabulo nuncupatur. Poſtremo, vt ſummatim dicam, commutatio eſt omnium qui in venis ſunt humorum, non vnius alicuius euacuatio, illa, quæ purgatio appellatur, vt iſtorum oratio introducit. Verum ſi ita vultis, illud modo obijciemus, ſiue quis flauam, ſiue quis atram bilem, ſiue pituitam, ſiue aquam educens medicamentum ſumat, omnes in venis humores euacuare. Atqui hac vna in re ſolum diſtat purgare aliquem tali medicamento & eidem ſanguinem mittere, quòd aperta vena, quale prius inerat, euocatur: purgante autem medicamento non ſolum colore, ſed etiam natura immutatum educitur. Etenim & quæ aquã purgant, humida omnia & tenuia reddunt, quæ in venis attigerint, etiam ſi craſſiſſima prius fuiſſent: & quæ nigram bilem euacuant, craſſa ac ſolida, quamuis antea tenuiſſima, verſa vice faciunt. Quamobrem quoties hunc purgare, illi ſanguinem mittere, volemus, alio quàm ad ipſam euacuandorum naturam reſpiciemus. Quid'nam igitur aliud ſpectabimus, niſi complures ad venarum ſectionem propenſos, quoſdam purgantibus medicinis aptos magis eſſe? quemadmodum alij quiduis potius, ꝙ venas incidi, ſuſtinerent: alij abſcindi membrum aliquod ſibi potius, quàm

medica-

medicamentũ exorbere tolerarent: aliquibus enim ſumpto purgãte medicamẽto ventriculus ſub- E
uertitur, non paucis id ipſum ſine moleſtia facientibus. Hæc ergo reſpicientes his ſanguinem de-
trahemus, illis medicamentum exhibebimus, non quæ Aſclepiadis ſequaces putant, cõtentos qui-
dem in venis humores æqualiter omnes euacuari ſanguinis miſſione credentes, purgando autem
non omnes ſed vnum aliquem, ac ſolum illum, quem ducere exiſtimatur: vnde & purgari ſangui-
nem ab huiuſmodi medicaminibus aiunt, non euacuari, quemadmodum fit ad aperta vena. Hæc,
veſtra decreta, nolitis velitis, abſurda ſequuntur.

*Quod Vnumquodq; Medicamentum vim habeat Proprium Humo-
rem attrahendi, experientia probat.* CAP. 2.

SVbiungam autem ipſorum capita. Aſclepiadis ſectatores aperta vena contentos in venis hu-
mores indifferenter omnes exire, data potione non omnes ſed quoſdam eximi, ſanguinemq; pu
rum reddi hoc pacto, autumant. Qui vero Eraſiſtratum ſequuntur, vniuerſos aiunt tam medica-
menti potione, quàm ſanguinis egreſſu, pariter euacuari: vnde nec purgare re vera quicquam, ſed
cum immutatione quadam, & euacuandorum corruptela, inanire dicunt. Atque cauillatores hi
omnes mihi, ſiue mediocriter ſiue magnopere impudentes, in certamen procedant: ac mecum ve-
luti in ſtadio contendant, non verbis, neq; prolixis nugis, ſed operibus, ad quæ ipſos hac in populo- F
ſiſſima vrbe prouoco, in qua quotidie penè innumeri morbo regio & aqua inter cutem laborantes
inueniri poſſunt: ſiquidem mihi de his primum ſermonem facere ſatis erit. Ducat aliquis ad me
quempiam ſine febre, cui in vniuerſum corpus amara bilis redundarit, ſpectetq; poſt aliquot dies,
cùm hominem præparauero, mihiq; iam tempus inſtare viſum fuerit exhibendi medicamenti ali-
cuius, quod bilem expurget, quo pacto naturalem corporis habitum eiuſmodi potione ipſi reſti-
tuam, etiam ſi non dum extrinſecus quicquam admouero. Hæc ipſe non ſemel, bis'ue, ſed ſæpe
admodum, oſtendens, ſemideprauatos ipſorum ac multos ad meliora reuocaui. Neque tamen in
eam ſententiam hæc dico, vt te peſſime cauillator teſtibus fidem adhibere velim: ſpectes ipſe, cùm
volueris, vnica ex purgatione morbo regio laborantem priſtinum colorem accipere: cumq; hoc
factum videris, audebis lepidum caput in coronis hominum præconis inſtar, vocem attollere, ac
diſcipulis tuis prolixas nugas, quales ſæpe deblatteraſti, intonare, Non detrahi quippiam certi ab
vllo purgante medicamento: verum quicquid in venis repertum fuerit, qualecunque ſit, in id
mutari, in quod virtus medicamenti ipſum conuertere ſuapte natura valet. Atque hic qui nunc eſt
arquato morbo liberatus, non bile educta, ſed euacuatione tantùm facta conualuit. Videte itaq;,
quo pacto alium ego ita affectum vel ſecta vena, vel data potione, iuuabo. Hæc cùm aſſeueres ip- G
ſe, deinceps mihi è duobus arquatis vni ſanguinem mitte: alteri potionem aliquam porrige ex ijs,
quæ cæteri omnes nigram bilem euacuare, tu vero non euacuare ſed gignere iudicas. Atque ſi
ægrotum ſubleuabis, aut pallorem de cute eijcies, me tibi omni ſupplicio deuinctum trado. Sin
autem non modo quicquam non profeceris, ſed hominem in extremam pernitiem egeris, ad me-
1. de Nat. hu. t. 31. 1ª. 31. g. liores ſententias redi, ‖ & Hippocratis artem ſequare. Ac de morbo regio laborantibus hactenus.
Nunc ad aquam inter cutem habentes tranſitu facto, conſidera rurſus hunc quoque non eodem mo
do ſanguine miſſo, & medicamento quod aquam detrahit exhibito, affici. Nam ſi non monſtraue-
ro aquam aqualiculo comprehenſam medicamento euacuari, tum antiquam opinionem condem-
nes licet, quæ non gigni, vt tu putas, medicamento, ſed è corpore trahi, eiuſmodi humorem affir-
mat, ac de nobis tuo modo decerne. Sed profecto ſi, quod nigram aut flauam bilem educit, dede-
ris, ventris tumorem nequaquam minues. Atq; ita vt ſingulum quodq; medicamẽtum proprium
quendam humorem è corpore trahat apparet. Tu vero ſi omnes eodem modo immutari perſua-
ſum habes, & medicamenti opus euacuare ſolum, non purgare credis, venam adaperias licet. Hæc „
ſi quis apud Indos ſcribendo alium increparet, difficile eſſet ipſum redarguere: nunc autem cùm „
ſingulo quoque die à vobis is conſpiciatur, atque ad ipſum factorum argumentum prouocet, ne- H „
ſcio cur blatterare non erubeſcatis. Nolo autem nunc cõmemorare, vt ipſe quàm plurimos regio „
morbo laborantes vnica potione flaua bile detracta liberarim: multorum enim hac de re teſtimo-
nium extat. Quòd ſi impudentiſſimi iſti cauillatores vniuerſo populo non credere ſe fingunt, rem
ipſi quoties voluerint, intueantur.

*Reſponſionis cuiuſdam Confutatio, Quæ primo tenuia, deinde craſ-
ſiora trahi concedebat.* CAP. 3.

SEd quid ego dico, intueantur? oſtendi enim iam ſæpenumero hoc ipſis: Ac neſcio quem, me-
mini tales nugas reſpondiſſe, non vnum aliquod humoris genus, ſed pariter omnes medica-
mento trahi, ac veluti ab emulgente elici: Ex humoribus autem tenuiſſimos primum, deinde cor-
pulentes magis, vltimo craſſiſſimos etiam extrahi: Medicamentum itaque cuius vis celeriter eua-
neſcit, aquoſa deijcere: cui amplius durat, flauam bilem educere: & nigram, quæcunque ambobus
robuſtiora fuerint. Hunc ſodales cùm ſapienter reſpondiſſe iudicaſſent, acclamarunt. At ille con-
citato greſſu me relicto diſceſſit, probè noſcens, opinor, ſi manſiſſet, ſe à nobis confutatum iri. Po-
ſtero autem die libellum, in quo tam temeraria reſponſio refellebatur, eius aſſeclis porrexi: neque
poſtea ipſis etiam tanta in exiſtimatione amplius fuit, cùm noſtras obiectiones diluere neſciret.

Erant

A Erant autem hæc eo in libro ſcripta. Heri tu quidem diſceptationem ſubterfugiſti ſimilis pugili, qui antea quàm luctetur, coronam rapit & aufugit: hodie vero quin redarguaris ſubterfugere nō poteris. Conſequetur enim te libellus iſte qui in manus tuorum ſodalium incidit: neque enim minus cum illis quàm tecum ſermonem inſtituit: qui nunquam antea te vlla in re prorſus attrahentem facultatem concedere audierant, & heri quæcunq; in venis continentur, indifferenter medicamento trahi confitentem audiuerunt. Par quippe fuit vt non modo dictum hoc tuum non admirarentur vel prorſus laudarent, ſed prodidiſſe etiam cauſam tuam te exiſtimarent. Nam quo pacto vrina & vtraque bilis in ſua loca deſcendant, aliaq; permulta in corpore fiant, longo ſermone frequenter exponitis quid vis potius concedentes quàm vnumquodq; corporis membrum facultatem quandam à natura inſitam habere, qua ſibi conuenientia adducit atque rapit: nunc autem non modo quorundam, ſed indiſcrete omnium attractionem eſſe dicitis: quod profecto longe maius eſt, quàm certa quædam attrahi concedere. Siquidem, vt facultas quædam animantibus ineſt, qua aliena à ſe repellunt, ſic aliam qua ſibi conuenientia trahunt, vnicuique corpori ineſſe probabile omnibus videtur, non dum hanc veſtram ſapientiam edoctis: at omnia, ſiue cognata, ſiue contraria, quippiam ex æquo ad ſe trahere, rationem nullam prorſus habet. Atque ita non ſolum attra-
B ctionem confeſſus es, verum etiam, quod multo deterius eſt, non aliqua ſolum ſed omnia indiſcrete trahi fateris: idcircoq; mihi non tam à tuis diſcipulis extollendus quàm explodendus videris. Cæterum purgantibus medicamentis manum te nunquam admouiſſe, ac vulgarem quendam medicinæq; imperitum eſſe, paucis monſtraturum me confido. Quæcunque nigram bilem purgāt, ſtatim à principio eam educunt: differunt tamen inter ſe purgationes eo, quòd liquidiora primum, deinde corpulenta magis, ſemper euoluunt. Idem in euacuantibus pituitam, & flauam bilem euenit. Trahunt nanque medicamenta omnia in primis quidem ſibi obnoxia liquidiora, deinde craſſiora etiam: non tamen, vt tu putas, primam matellam quiſpiam aquoſis replet excrementis, ſecundam flaua bile, tertiam pituita, atque ita tandem nigra bilis egeritur. Qua de re patet medicamentum ante omnia ſuum quodq; humorem elicere, quem comitantur aquoſa excrementa in matellis ſupernatantia. Hoc autem tibi nunc ſpectare, ſi nunquam antea, licet, aquoſa & bilioſa plurima, medicaminibus ad id facientibus, purgatos homines emittere: at nigram bilem deijcientibus, ſimul omnia pauca eſſe. Oportebat autem, ſi tibi conſtare vis, ab hiſce medicamentis quæ atram bilem expurgant, plura ſemper educi, pauciora vero ab euacuantibus aquam & bilem detrahi, cùm ad fortitudinem & imbecillitatem euacuandi, medicamenta diſtinxeris. Sic itaque atram bilem
C euacuantia, quoniam ipſa reliquis fortiora conſtituiſti, quàm plurimum euacuabunt: & primum aquoſa omnia, deinde bilem, poſtea pituitam, demum atram bilem: debilia vero medicamenta aquoſa tantummodo ſubtrahere poterunt: Quorum tamen cum nihil fieri appareat, ſenſus ipſe tuum ſermonem confutat. Libet tamen interea ex te ſcire, ſi inter exeundum corpulenta ſemper ad tenuia conſequuntur, cur nigra bilis ante ſanguinem exeat, præſertim cum ſit eius veluti ſedimentum, qualis in vino fæx eſt.

Quòd extet Medicina, quæ Sanguinem primò è venis Trahat. CAP. 4.

SEd quæres forſitan & tu, num aliquod medicamentum ſtatim à principio ſanguinem educens inueniatur. Inuenitur ſanè, nec eo quiſquam inuento vteretur. Quamobrem? inquies fortaſſe: quia hoc iugulare non purgare homines foret. Nam quæ purgant, purgantia paſſim idcirco nuncupantur, quòd ſanguinem ab antedictis humoribus purum conſtituant: atqui nemo eſt adeo prudens medicus, vt vniuerſum ſanguinem euacuare, reliquos autem humores intus omittere velit. Quare medicamenta omnia quæ per venas inteſtinorum & ventris, ſanguinem deijciunt, venenis adnumerant. Conſentaneum autem erat, ſi modo quæ doces vera ſunt, neque hæc primò ſanguinem euocare. Quibus autem nominibus eiuſmodi medicamenta nuncupentur, etiam ſi con-
D ſtanter ſcirem, literis cōmendare nolim. Illud tamen quod in Thracibus Bithyniam incolentibus, me adhuc puero contigit, ſine periculo cuiuſquam dici poteſt. Inuenit homo quidam herbam, quam ſi quis aſſumpſiſſet, ſanguinem primo, tum vitam emittebat. Multis itaq; hoc pacto morientibus, cum facinus hoc diligenti inquiſitione dignum arbitrarentur, herbarium comprehendunt, & ad gentis magiſtratum ducunt. Is cum non ſolum hominem necare ſtuderet, ſed ſi quis alius herbam aut didiciſſet aut docuiſſet, à nullo ſe quidem ipſam didiciſſe veneficus aſſeruit: Verum in ſuburbanum cum aliquando ſuillum iecur deferret, vrgente ventre, ſuper herba quadam iecur depoſuiſſe, quod aliquanto poſt cùm ſuſtuliſſet, vidiſſe ex vniuerſo iecinore ſanguineos riuulos ad herbam confluere: Ex hoc coniectura facta corpori ſanguinem ea detrahi poſſe, periculo mox in obuio quodam facto, vt verum comperit, quod fore ſperarat, ad malos vſus herbam deinceps tranſtuliſſe: ſe tamen alicui alij eam monſtraſſe negauit. Hæc herbarius ille diu inter quæſtiones habitus retulit. Populi vero magiſtratus, cùm plurimam illis in locis naſci hanc herbam ex rei dictis accepiſſet, vinctis oculis ad ſupplicium ipſum duci iuſſit, ne cui inter eundum herbam indicaret. Ex his ergo lepidum caput multa medicamenta eam vim habentia, vt ſanguinem à principio ſtatim eliciant, inueniri conſtat. Reticere autem ipſa melius eſt, quemadmodum & alia venena tacent, quicunque ratione aliqua præditi ſunt. Quanquam & hæc olim non nulli abun-

dè

dè docuerint, miram quandam rerum diuerſarum miſtarum oſtendentes, ac qua via quodq; vene- E
num conficiatur, ſcribentes: qui mihi cerebrum non habuiſſe videntur, quemadmodum & vos, ſi
me interrogetis, quæ'nam ſint ſanguinem educentia. Sed vt vnde digreſſa eſt, eo rurſus noſtra re-
deat oratio, Qui humores omnes ex æquo trahi, & primò liquidiora, tum alia, excerni aſſeuerat,
propriam cauſam prodit, cùm attrahentem facultatem rebus ineſſe fateatur, quam eius ſocij impu
denter abnegant. Et ſiquando dicere cogantur quo pacto bilis & vrina in ſua receptacula veniant,
quoq; modo concoctum alimentum corpus ſubeat, & huiuſmodi alia, monſtra loquuntur: & hi-
ſce quæ ſenſus dictat, contraria ſtatuunt, veluti paulo antè monſtrauimus. Nam ſi verum eſt quod
diſcendum proponunt, quæ educentur medicamento nigram bilem euacuante, plurima erunt:
quæ ab aquoſum excrementũ purgante, pauca. At millies, ſi modo artis opera inſpicere velis, oſten
dam tibi perdite veterator, aquoſa purgantibus, plurima: nigram bilem euacuantibus, pauca ſem-
per excrementa deijci, ac nigram bilem ſtatim inter initia exire.

Quòd Purgans Medicina non immutet humores in ſuam naturam: Ac totius Quæſtionis concluſio.

QVi ergo omnes humores è venis æquabiliter duci aſſerit, ſtolidus tantùm & imperitus eſt:
qui vero immutari dicit, conſideret vt nullum diſcrimen faciat inter ſanguinem mittere, & F
bilis medicamentum regio morbo laboranti exhibere: &, num aquam inter cutem ha-
benti venam aperiat, an medicamentum aliquod aquam educens porrigat, quantum in ipſo eſt ni-
hil intereſſe: tum quomodo hæc indecora non ſint explicet. Irridet iſta vulgus minus rectè, quo-
ties medicos inter ſe altercantes animaduertit, eoſq; loquacitate condemnat: ac ſi quos mutire quip
piam omnino viderit, verbis tantùm medicos ipſos appellat. Subiungam nunc id, quod ſemper
aſſerere conſueui, imperitum quemq; hiſce cauillatoribus meliorem eſſe. Nam ſi nulla alia in re
præſtet, communes ſaltem animi notiones admittit, quas iſti longa conſuetudine deprauati ne-
gant. Nuper itaque homo quidam minimè ſtultus, cùm puſtulæ ipſi toto è corpore ſubitò erupiſ-
ſent vlceroſæ & malè coloratæ, medicum adiuit exiſtimans ſe quàm primum purgatum iri: at eo
ſanguinis miſſionem potius iubente, ne deſipias, inquit, veriſimile ſiquidem eſt vnà cum prauis
bona quoque effluxura. Cæterum qui omnia potius, quàm verba Hippocratis, vera eſſe volunt,
communes animi notitias vincendi ſtudio tollunt: tum nobis, ac ſi dilaniare vellent, inſiliunt: atq;
ipſo rerum euentu poſtea redarguti condoleſcunt. Æquum autem fuerat, vt quemadmodum nos
ſuſtinemus, & docere conamur eos, qui Hippocratem in ijs, quæ non intelligunt, calumniantur, ſic
& ipſi rationes contra ſe factas tolerarent: docenteſq; plurimum, ſi fieri poteſt, diligerent: aut ſi G
id fieri nequit, odio penitus non haberent: Veluti nuper medicus quidam eiuſmodi dementia
præditus. Is ſimul atque nouit me ſola purgatione complures à defluuio capillorum liberaſſe, illi-
co proſequi me odio cœpit. Item alius, cùm incipiens carcinoma, quoſq; elephantes appellant,
& depaſcentia, multaq; alia vlcera curatu difficilia, ſanaſſem: Et alius, quia ſolis purgationibus ocu
lorum obtenebrationem patientes conualeſcere feceram: Et adhuc alius, propterea quòd inſanien
tes, comitiales, melancholicos, & inſuper non paucos diutino capitis dolore vexatos, purgando
tantùm liberaſſem, vt & coxendices, & longis doloribus alijs in partibus infeſtatos, Atque hunc
nuper, quem, tanquam colo vexaretur, tribus iam menſibus medici tractauerant in peius quoti-
die abeuntem. Hunc ego omnia, quæ illi impoſuerant abijcere iuſſi, ac ſolis purgationibus ſani-
tati reſtitui. Muliebrem fluxum præterea nobilis cuiuſdam Romanæ matronæ ita hac arte ſup-
preſſi: vt & multas alias ignobiliores fœminas non ſolum ab hoc morbo, ſed etiam ab alijs vteri
ægritudinibus, exemi. Quid vero me commemorare opus eſt, vt nullum remedium ſacro igni,
{ἐρυσίπελας Græci dicunt,} efficacius adhibeatur, quàm bilem expurgans? nullum magis aduer-
ſum, quàm pituitam educens? Diem hunc totum contererem, ſi quàm admiranda opera purgan-
tibus medicamentis abſoluantur, referre vellem: quæ tamen iſtos ignorare veriſimile eſt, artem tra H
ctandi medicinas expurgantes nunquam edoctos. Nam cùm nec quicquam extare penitus arbi-
trentur, quod purget, quo pacto vel quibus in morbis purgationibus vtendum, vel quo mo-
do, intelligent? Hac de cauſa quàm plures ſolas experientia ducti ægrotantes medican-
tur. Noſtri autem iſti ſapientes qui rerum rationes tractant, non quo aliquid ex-
perientia inuentis addant, ſed vt eam ſubuertant, longè pernicioſius ijs, qui
ſolo vſu nullaq; ratione ducuntur, medicam rem exercent. Cæterum
horum omnium principium atque fons vnus eſt, conceptum ad-
uerſus Hippocratem odium, ex quo ceu fonte cum alia mul
ta abſurda manant, tum præſens hoc conſilium, vim
attrahentem abnegandi: cuius pars, ſiue ſpe-
cies, aut quo quis alio nomine ap-
pellare velit, purgantis
medicamenti fa-
cultas eſt.

GALENI QVOS, PVRGARE CONVENIAT, QVIBVS MEDICAMENTIS ET QVO TEMPORE LIBER.

Iulio Martiano Rota Interprete.

Oribaſii eſt hic Libellus, ex Galeni libris Excerptus: & eſt Caput vigeſimumtertium & vigeſimumquartum Libri ſeptimi Collectionum Medicinalium ad Iulianum Imperatorem.

B

QVi ſano corpore ſunt, ſi purgentur, moleſtias, ſentiunt: nam & vertigines & tormina patiuntur, ægreq; purgatio ſuccedit, & cum hoc etiã celeriter exoluuntur. Cauſa autem horum omnium medicamentum eſt, quod cum ſibi obnoxium humorem educere cupiat, nec ipſum reperiat, ſanguinem & carnes colliquat, vt ex eis quod ſuum eſt eliciat.

1.f.1.d.2. .1.c.6.fo. g — At ſani" quidẽ adhuc, ſed niſi euacuati fuerint, ægrotaturi, prçueniendi ſunt, & ineunte vere inaniendi vel miſſo ſanguine, ſi ex multitudine: vel data potione, ſi ex humorum corruptela, morbis capi ſoleant. Nos etenim Podagram & articulorum dolores inter initia tamen, qui non adhuc circum articulos nodum fecerant, eiuſmodi euacuatione complures annos inhibuimus. Non paucos inſuper, ſanguinem expuentes, comitiales, attonitos, melancholicos, & huius generis alios diutinos affectus, quo diximus modo, euacuando ſedauimus.

C Multis itaq; pituitam, alijs amaram bilem, quibuſdam nigram, non paucis ſeroſa excrementa, ad impendentis morbi qualitatem, expurgare conducit: Velut ecce Melancholia quidam, niſi purgatus fuerit, ſingulo quoque anno capitur: hunc purgo non ſolum vere, ſed autumno etiam. Item fœminam quandam Cancrum in mammilla quondam habentem quotannis aduentante vere ſimiliter euacuo: quam ad ſanitatem reuocaui, vſus medicamento nigram bilem validius ſubtrahente. Hæc ſi quando aſſumpta purgatio non fuerit, dolore mammillam ſentit altius infeſtari. Quin & incipientem Elephantiaſim miſſo primum ſanguine, & potione data in alio, ſanaui: deinde huic quoque vnica purgatio in ſingulos annos ſufficit, quæ intermiſſa morbum ſtatim reuocat. Atque hoc genus ægritudinum nigros humores ſubduci poſtulat: comitiales autem, attoniti, quiq; ægre ſpiritum ducunt, pituitoſos: velut articulorum dolores ſi multo cum calore infeſtent, amaram bilem: ſin tumeant frigeantq;, pituitam, extrahi volunt. Alius quidam æſtiuo tempore febre Tertiana ſemper corripiebat: qui multos iam annos febrem non ſenſit, noſtro conſilio decedente vere flauam bilem antea ſubtrahendo. Hoc enim tempore id genus homines inanire melius eſt: Quemadmodum comitiales, & attonitos, articulorumq; morbo laborantes, & melancholicos, ac quicunque humorum craſſitie in morbos incidunt, inchoante vere. Oportet autem,

D prius quàm purgans exhibeamus medicamentum, craſſos humores attenuare, tenaceſq; diſſecare, & meatus recludere, per quos traijci atque deduci queant, ſi purgatio ſuccedere optima debeat, cùm in reliquis omnibus, tum præcipue in elleborum aſſumentibus. Vis enim medicamenti, quæ diuellit, cùm humores affectis membris altius inhærentes excutiat, & ob hoc longius morbis proſit, facilius opus ſuum abſoluit, prius attenuatis humoribus. Quod qui negligent, moleſtas obibunt purgationes, hoc eſt non ſine torminibus, interdum & vertigine quadam, multaq; nauſea, malo pulſu, exolutione, & difficultate. Elleborum itaque ſumpturi naturam prius experiri debemus, quo modo illa ſe habeat ad ſupernas expurgationes, eas dico quæ vomendo fiunt. Experiemur autem, ſi quæ vomitum mediocriter prouocant, exhibuerimus: qui enim facile hoc pacto non purgabitur, hic niſi præparatus ad elleborum agendus non eſt. Præparatur autem cùm vomitu ipſo ſæpius facto, ita eo qui elleborum accepturus eſt, vomere promptius aſſueſcentes: tùm

i.1.f.1.d 2. n. 2. cap. 3. .40. d — melius etiam, ſi corpus humidum antea faciemus. Humeſcit" autem corpus partim multo cibo, partim quiete. Ac quietem quidem iſtud facere nemini dubium eſſe poteſt: quando vt exercitatio membra exiccat, ita quies, cùm vacatio quædam & exercitio contraria ſit, humiditates conſeruat: At cibus quamuis large ingeſtus non omnis humectat, ſed is qui vehementes qualitates non habet, hoc eſt nec ſalſedinem, nec acrimoniam: nec amarus, aut acerbus ſit. Nos itaque

acetum

àcetum mulſum,aliquando bibendum exhibuimus, in quo ellebori albi ramuſculos per integrum E
diem ac noctem raphanis infixos dimiſeramus: eſſetq́ hæc ellebori leuis expurgatio. Cæterum
qui anguſtum Pectus habent, & idcirco pulmonem compreſſum, ad euomendū ineptiſſimi ſunt
cùm alijs vomere facientibus, tùm præcipue veratro: conceptaculum enim aliquod ex ijs quæ re-
ſpirando vſui ſunt, dirumpent. Conuenit inſuper Amaram Bilem per ſuperiora, Pituitam per in-
feriora magis educere: quamuis interdum contrarium facere oporteat, ſi in ventriculo pituita, in
inteſtinis aggeſta bilis conſtiterit: nam atra bilis per inferiora ſemper eſt eijcienda. Quòd ad An-
4ª. Apho. 4. Ex. ord. 27. h — ni autem tempora attinet, in aphoriſmis Hippocratis ſcriptum eſt, ‖ Æſtate ſuperiores, hyeme in-
feriores, ventris partes medicamento purgandas eſſe: & regiones, calore frigoreq́ diſtinctas ad an-
ni tempora æſtimari debere. Idem eſt & in ætatibus ſentiendum. Conſuetudo" quoque haud pa- A.l.1.f.4 fo.72.h
rum euacuationis modum oſtendit. Nam qui aſſueti ſunt vomere, per ſuperiora purgari facilius
tolerant: non aſſueti periculum ſubeunt, præſertim ſi elleboro purgentur. Morbi præterea Ge-
nus ſpectandum erit: Hydrops enim quem Φλεγματίαν appellant, eget medicamento pituitam
educente, ac primò quidem per inferiora, deinde per vomitum, poſtremò per nares & palatum.
Cùm enim noxius humor in vniuerſum corpus redundarit, omnes euacuationum ſpecies admo-
uebimus. At hydropi Aſcitæ, quippiam aquam detrahens offeremus: Velut Regio morbo la- F
boranti, aliquid quod bilem educat: nam & his bilem euocare multifariam opus eſt, ſurſum, de-
orſum, per vrinæ meatus, per palatum, & nares. Eodem modo ſi bilis Atra ſupra modum excre
uerit, vt in melancholia, cancro, elephantiaſi, aliquid quod nigram bilem detrahat exhibemus:
Nam Comitiales pituitam inanientibus expurgamus. Ex his itaque planum eſt morbi conditio-
nem oſtendere & humorem euacuandum, & locum per quem educere ipſum conueniat. Nem-
pe inflãmationem habentibus in iecinore, ſimulatque maturuerit, aluum ſubducemus, cùm in ſi-
mis iecinoris partibus ea incubuerit: at ſi in gibbis extiterit, vrinam ciebimus: Itidē & in reliquis
ſpectabimus, humorem exuberantem, & locum humore infeſtatum, ex quo tanquam cauſa qua
dam, vis morbi conſurgit: hæc enim & quid euacuandum, & quomodo, & qua parte euacuan-
dũ, indicabunt, & ad hæc omnia tempus etiam monſtrabunt. Siquidem inter initia morbi, tenues
& aquoſos humores euacuabis: vbi craſſi & tenaces fuerint, quales ſuapte natura ſunt pituita, &
nigra bilis, concoctionem expectabis. Acceſſiones quoque quo modo euacuandum ſit docent.
Nam dum acceſſio infeſtabit, à ſuperioribus educes: vbi deſtiterit, quod intermiſſionē dicimus,
ab inferioribus trahes. Ad hoc etiam facient quæ Sponte in morbis eueniunt. Multis enim per
acceſſiones vomitus excitatur, & ſanguis è naribus erumpit, non paucis intermiſſione facta lo- G
tium & aluus fluit. Præcipue vero quo tempore acceſſiones, & iudiciales dies aduenient, obſer-
uandi erunt, ſiquando per inferna purgare molieris. Nam ſi ad ſuperiora humores inclinauerint,
purgantis medicamenti efficacia impedietur. In his autem qui iam ægrotant, ſi Diuturnus futu-
rus eſt morbus, expectanda ſemper erit concoctio: Sin Acutus ſit, inter initia, ſi modo à concita-
tis pendeat humoribus, purgare licet: quanquam & iſtud ipſum magna cum animaduerſione, di-
ligentiq́ conſideratione faciendum eſt. Neque enim exiguum impendet periculum, ne ſiniſtrè
purgatio ſuccedat, eo quòd quæcunque purgant, latentem caloris excitandi poteſtatem habent:
& febris, vt febris eſt, ſecundum ſuam rationem, non ſicca neque calida, ſed hiſce ſummè contra-
ria, humida frigidaq́, requirit. Non igitur febrilis caloris gratia purgans exhibemus medicamen
tum, quod nos quoque quantum in ipſo eſt, nocere ſcimus: verum vt humores febrem concitan-
tes extirpemus. Vtilitas itaque maior prouenire debet moleſtanti humore detracto, quàm ab ex-
purganti remedio nocumentum, quod neceſſariò corpori infligitur: vtilitas autem maior obue-
niet, ſi & quicquid lædebat, & ſine moleſtia, detractum fuerit. Vt autem hoc fiat, ante omnia cō-
ſiderare oportet, idoneus'ne ſit ad eiuſmodi purgationem qui morbo laborat. Etenim qui ſæpe
cruditate laborarint, & qui tenacibus & craſſis veſci conſueuerint, quiq́ ſub coſtis tenſum & in- H
flatum ventrem habent, vel eximiè calidum atque feruentem, aut in his locis inflãmationes ſen-
tiunt, omnes ad purgationes ſunt inepti. Hos itaque dimittere oportet: nam quoad fieri poteſt,
ægroti humores ad fluendum paratos eſſe conuenit, hoc eſt tenues minusq́ tenaces: ac meatus,
per quos traijcientur, apertos eſſe, ne qua illos moretur obſtructio. Hæc nos quoque antea fa-
cere moliemur, cùm aliquem purgare volemus. In acutis" vero morbis, ſi ſtatim inter initia pri- A.li.1.f.4.c fol.71.h
mo die vel non vlterius ſecundo, purgatione vti velimus turgente materia, huiuſmodi præpara-
tioni locus non eſt, niſi quis fortè nactus fuerit occaſionem, aquam mulſam exhibendi, in qua
hyſſopum, origanum'ue, aut tragoriganum, vel thymum, vel pulegium, vel quippiam aliud hu-
mores attenuans, incoxerit. Quocirca raro in acutis morbis modo rationem adhibeamus, ab ini-
tio nobis medicamenta vſui erunt, cùm neque affligentes humores plerunque concitati ſint à prin
cipio: neque, ſi hoc adſit, ægrotus aptus ſit purgationi, vel ſe præparãdi tempus idoneum nobis nō
præſtet. Concitari vero & turgere humores dicuntur, cum motu vehementi agitantur: ac ab vno
loco ad aliud confluentes inter principia morbi hominem vexant, do*loresq́ ac titillationes af-
ferendo ægrum quieſcere non permittunt. Hos ergo humores euacuare conuenit, in motu,
agitatione & fluxu poſitos: Qui vero iam aliqua in parte corporis conſederunt, neq́ vllo alio au-
xilio

*ἀσῶντες legitur in antiquo codice, quod eſt faſtidia cientes.‖

A xilio neq; purgãti medicamẽto prius mouẽdi ſunt,ꝗ̃ cõcocti fuerint: tũc.n.& naturã euacuationi ad-
iutricẽ habebimus.Hæc.n.ſimul atq; cõcoxit, humores excernere atq; ſuperflua reſecare cõſpicitur,
quo tpe iudicatio morbi quoq;,quã criſim appellãt,celebrat̃. Verũ quoties natura euacuationẽ abſol-
uit,nulla inſuper opus eſt medicina:cùm autẽ ipſam mediocriter ac ſegnius peragit,qđ deeſt medicos
ſupplere cõuenit.Illud verò nõ ignorare par eſt,rarò euenire vt ab vno mẽbro ad aliud humores con-
fluãt:ſæpius accidere,vt aliqua in parte corporis quieſcant,ibiq; tandiu maneãt donec cõcoquant̃ toto
morbi tpe,quoaduſq; ſoluat̃.Cùm ergo non ſolũ morbus acutus fuerit,veluti pleureſis, ſed etiã maxi-
ma cũ febre,multo magis cauẽda eſt purgationis exhibitio,p̃cipue cũ ægrotãtis natura nobis incogni-
ta fuerit.Alij nanq; difficulter purgari ſolẽt:alij modica potione ebibita,copioſè vacuant̃. Cũ itaq; fe-
A.l.1.f.4 bris vehemens non fuerit,ægriq; naturã noueris,inaniens medicamẽtũ dabis,elleborũ nigrũ,aut aliud
to.71.h ſimile quippiã, quorũ eſt etiã diacolocynthis, quã nunc vſitato nomine hierã hoc eſt ſacrã appellant.
Hæc cũ variè cõficiat̃,q̃ veratrũ aſſumpſit, nec ſcammoniũ habet,medicamentũ eſt eximie purgãs, in
ijs tamen,in quibus eductio cõuenit. ‖ Poſt aſſumptã verò purgationẽ ſtatim hordei pulticulã ſorbe- *de Rat.vict.i
re vtile eſt,vt Hippocrates inquit.Nã purgans medicamentũ vt exiguũ etiã fuerit,in fundũ ventricu- mor.acu.cõ.2.
li deſcendat,oportet:In deſcenſu cùm gula & quicquid ventriculi gulã excipit,non ſolũ medicamenti t.12.7ª.118.d
f.4.c.5. B qualitate,ſed etiã ſubſtantia inter deglutiẽdũ appulſa inficiat̃,magnopere lædit̃:Quare* vtile eſt hor
i.d dei cremorẽ deinceps ſorbere, propterea ꝙ abſtergere & inferius trahere poteſt, id qđ tranſeundo ſe
meatibus implicuit,& tẽperare atq; immutare medicamẽti qualitatẽ,q̃ mẽbris inſedit.Ob hæc igitur
Hippocrates iubet ab aſſumpta purgatione ægrotos hordei pulticulã ſtatim bibere: nõ tñ eã dare cõ-
ſulit,cùm purgatio procedere incipit,timens ne purgationis opus diſſoluat̃.Quãuis interdũ data pur-
gatione aluus non egerit,vel ob ægri naturã eiuſmodi:vel quia,quod purgare debet,exiguũ fuit. Ple-
runq; etiã ſtercus dẽſatũ atq; in aliquo inteſtino exiccatũ,quod clyſtere ſubduci opus fuit,antea ꝗ̃ me-
dicamentũ exhiberet̃,euacuationẽ prohibet.Poteſt inſuper natura ad vrinã vergente,potio, q̃ ſubdu-
cere aluũ debuerat,nihil efficere.Interdũ quoq; cũ euacuatio fruſtrat̃,prœter hoc ꝙ nocumentũ aliqđ
corpori nõ affert,in nutrimentũ etiã tranſit.Interim tñ in pernitiẽ & venenũ mutat̃. Cũ verò medica-
menta omnia quæcunq; purgant,ventriculũ lædant, & maxime eius oſtiũ, qđ maxime neruoſum eſt,
& acutiſſime ſentit,excogitatũ eſt bene olẽtia purgãtibus admiſcere, ne ſola atq; ſincera eorũ vis oſtiũ
ventriculi attingat.Oportet autẽ admiſta ſemina talia eſſe,q̃ & medicamenti malitiã retundere,& eius
opus impedire nequeant:quæq; attenuare & incidere valeãt:& vt craſſos humores ſecare, & vias per
f.4.c.4. quas educi debent,aperire & patefacere poſſint.Oportet* præterea vt cõmiſta ſibi inuicẽ medicamẽ-
.c C ta cõſentiant,neq; vlla in re diſcrepent. Diſcrepant autẽ non cũ hoc bilẽ,illud pituitam trahit, vtraque
enim pari modo euacuationem procurant: verũ ſi hoc celeriter, illud tardius, ab aſſumptione purgare
incipit. Ita nanque inæqualiter euacuatio celebratur, quamuis ſimul accepta ſint. Inæqualem autem
euacuationem dico,ſi cum hæc deſiuiſſe videtur euacuatio,alia rurſus incipiat.

HIERONYMI MERCVRIALIS FOROLIVIENSIS, MEDICI HAC TEMPESTATE CLARISSIMI,

Iudicium de Libro Theriaces ad Piſonem.

QVæ potiſſimũ efficiũt, vt nõ facilè à Galeni libris germanis hic reijciendus ſit, duo ſunt. Vnũ quia in eo nullũ
dogma Galenicę doctrinę cõtrariũ cõtinet̃,multa certè in ipſius ab oĩbus receptis voluminibus tradita inue-
niunt̃,quã primã dicebat Gal.ipſe eſſe rationẽ explorãdi libros Hippocratis an ſint eius genuini: Alterũ eſt,
ꝙ Serapion, Auic.Razes,Rabi Moſes, & Arabes ferè oẽs, quorũ nõ eſt contẽnenda auctoritas, hũc librũ tanq̃
Galeni indubitatũ citant. Accedũt grauiſſima Pauli, & Aetij, q fideliſſimè Galeni ſcripta ad verbũ in ſua cõ-
mentaria trãſtulerunt,teſtimonia.Paulus quidẽ tũ lib.7.docens modũ cõficiendi ſales theriacales ipſiſſima verba ex hoc li-
bro adducit,ex Galeno ſe ea dicere ꝓfeſſus,tũ etiã vbi de Satyrio agit. Aetius verò lib. 13. longũ de theriaca ſermonẽ inſti-
D tuens,oĩa ferè ex hoc libro noĩe Galeni ſæpe addito,trãſportat, & quanq̃ nõ ſit inficiãdũ fieri potuiſſe, vt Paulus & Aetius
facilè ſint decepti,ꝙ ſub falſo titulo hũc habuerint,vt etiã tpe Galeni multi ſimiles circũferebãt̃, rationi tñ cõſentaneũ eſt,
eos,cũ habuerint libros,ꝗbus tũ genuinos Galeni ab adulterinis diſcernere, tũ ſingularẽ ordinẽ ſcire poſſent, integriores,
q̃ hoc tpe ſint,fuiſſe ẽt intellecturos,an hic legitimus eſſet,itaq; nõ male fortaſſe qs ſtatuat, librũ hũc fuiſſe à Galeno ſcri-
ptũ,ſed iuuene adhuc.Nõnullis nõ leuibus cõiecturis id cõfirmari põt,primò qa nullũ (vt alibi facere ſolet)ſuũ cõmẽtariũ
citat,quaſi ante alia,p̃ſertim in ꝗbus de medicamẽtis tractauit,eũ ſcripſerit. Deinde ꝙ Demetrij Archiatri tũ viuentis me-
minit, quẽ tñ primo de Antidotis ab ipſo ſene cõpoſito iã mortuũ fuiſſe ſcribit, dũ Antoninus bello Germanico circa Iſtrũ
A.l.1.f.4 occuparet̃,quo tpe Galenus 34.ætatis annũ p̃tergreſſus ſecundò Romã ab Imperatoribus,accitus venerat,vt is cõm°.de li-
fol.71.h bris proprijs teſtat̃. Poſtremo quã plurimorũ Imperatorũ ſimul dominantiũ meminit,duos autẽ,nẽpe M.Aureliũ, & L.Ve-
rũ Galeno adhuc viuo Imperiũ Rom.gubernaſſe,cõſtat,ſub ꝗbus Romæ bis fuit,ſemel qñ vix annis 30. natus erat; iterũ qñ
paulò prouectior,quo primo tpe ipſũ Piſoni Imperatorũ militiæ duci librũ hunc ſcripſiſſe puto.At dices illud repugnare,
ꝙ Marcũ Imp.iã interijſſe memorat,ideoq; fieri nõ poſſe, vt ſub duobus illis Imperatoribus liber à Galeno ſcriptus fuerit,
cũ L.Verus ante Marcũ in itinere Aquileia Romã peſte obierit,ſolusq; Marcus poſt diu regnauerit, ac nunquã ætate Galeni
amplius duos Imperiũ tenuiſſe habeat̃,Rñderi fortè poſſet,pro Marco mortuo legẽdũ eſſe Antoninũ Piũ: nã ſi Demetrius
Archiater obijt ante M.Aureliũ,vt ſcribit primo de Antidotis,atq; is viuebat cũ Galenus librũ de theriaca ſcriberet, ſanè
nõ Marcus ſed is erat Antoninus, quẽ etiã theriaca ob valetudinẽ ſicut tiliacis tabulis pectori faſcijs alligatis ad curuitatẽ
retardandã vſum eſſe,& ob longã,atq; ſatis vigentẽ ſenectutẽ, (nã 78.annũ attigit) theriacę magnã auctoritatẽ cõparaſſe
haudquaquã rationi diſſentaneũ eſt, Quare ſi cõſtituamus hunc librũ à Galeno adhuc iuuene fuiſſe conſcriptũ, arduũ non
erit intelligere,cur in eo plurima verba ab ipſo aliàs nõ vſurpata,fabuloſa aliqua,& ſtylus totus penè diuerſus reperiat̃,no-
runt enim oẽs,iuuenes plerunq; in ſcribẽdo ambitioſos,nõ ita prudentes eſſe,at ſtylũ indies magis caſtigari, vt non mirũ
ſit,Galenũ natura alioquin loquaciorẽ in iuuentute nõ eandẽ ſcribendi rationẽ, quã in ætate prouectiore,ſecutũ fuiſſe; qñ
p̃ſertim ad Piſonẽ virũ illuſtrẽ ſcribit,quod genus hominũ dũ alloqui iuuenes volunt, in oratione artẽ quandã oſtẽtare ni-
tuntur quaſiq; in ſermone laſciuiunt. Etenim Platonis in Phædro,quem ſcripſit iuuenis,ſtylum ſi comparemus libris de

Repub. atque Timæo in ſenectute ſcriptis, proculdubio planè diuerſam in his loquendi rationem inueniemus, ſic quoque, E
Si libros priores de Placitis Hipp. & Plat. à Galeno ante 37. ætatis annū ſcriptos, libris Methodi, alijſq; in ſenectute editis
comparemus, certè non parū ſcribendi rationē in vtriſq; diuerſam agnoſcemus; in illis enim fabulę & poetarū figmenta
cōmiſcentur plurima, in methodo omnia oratione & ſententijs grauioribus tractantur. Iā verò de helenio & trifolio quæ
hic dicunī, partim ex vulgi ſermone relata ſunt (qualia nō rarò apud Ariſt. ipſum reperire licet) partim mendoſa videntur;
ſiquidē apud Paulū Aeginetā lib. 7. cap. de Satyrio eadē ex Galeno de trifolio, ſed diuerſo modo citantur, quanquā & hæc
potuit Galenus apud quēpiam aliū auctorē legiſſe, & vt acceperat, ſuis ſcriptis tradidiſſe, Nec quicq̄ nos moueat, ꝙ Razes
in ſuo cōtinēte, & Rabi Moyſes in aphor. ſepiſſimè huc librū Gal. citēt ſub titulo de theriaca ad Cęſarē, qm̄ Arabes & alia
Gal. volumina ſub alijs, quā nos, titulis habuiſſe videnī, cū de locis affectis inſcriptū volumē ſciētiarū libros, & de medēdi
methodo ſanitatis ingeniū vocēt, ſimiliterq; multa alia: niſi quoq; dicere licet, hūc librū abſq; titulo & principio ad Arabas
peruceniſſe, ipſosq; cōiecturis aliquibus ductos ad Cęſarē ſcriptū putaſſe. Nec forſan vero diſſimile videaī, totum illud
principiū vel additū, vel immutatū fuiſſe; qn̄quidē nō memini ex multis veteribus, q librū de theriaca citāt, quēq̄ ad Piſonē
appellare, ſed vel ſimpliciter de theriaca, vel de theriaca ad Cæſarē. Hæc oīa argumēta ſcio facile poſſe refelli, & ſtylū libri
à Galenico nō parū differre, verumtn̄ auctoritas veterū, q pro Galeni genuino habēt, tractationis ſumma illa diligētia,
exquiſita totius theriacęę naturæ cōpoſitionis aliarumq; conditionū alibi à Gal. aut nullo modo, aut ſaltem nō ita abſolute
traditarū declaratio à poſterioribus cōmendata perſuadent, vt à Gal. conſcriptū vel ſaltē eius placitis minime cōtrariū. &
ob id neq; reijciendū, neq; inter ſpurios habendū putē: eo maxime ꝙ niſi eius libri auctoritatē probatā habeamus, conditiones
theriacę, atq; omnia ferè ad ipſam pertinentia hic tantum pertractata, vnde ſolitā fidem mereantur, non inuenio. F

GALENI DE THERIACA AD PISONEM

Iulio Martiano Rota Interprete.

Libri Dedicatio, Andromachi Commendatio: & Quid Galenum impulerit Ad hoc opus ſcribendum. CAP. I.

ET hunc tibi de Theriaca librū, maxime Piſo, diligēter oīa perſcrutans, cū ipſe vl-
tro de induſtria dedicaui, tū quia animū tuū ab huiuſce medicamēti cognitione
nō abhorrentē animaduerti, quo tpe, ſicuti conſueueram, ædes tuas ingreſſus, & G
alijs quā plurimis, tibiq; conſuetis voluminibus circūſeptū te offendi: & ſcriptū
quendā de Theriaca libellū, auide percurrentē inueni. Soles. n. à publicis occu-
pationibus ociū nactus, tēpus oē in euoluendis antiquorū philoſophorū libris,
cōſumere. Vt igit me tibi accedentē, blādo primū vultu, deinde verbis etiā, ex-
cepiſti, intermiſſam poſtmodū lectionē auſcultantibus nobis, pſecutus es. Nā &
ego libenter aures adhibebā, cū opus illud nō incōcinne ſcriptū eſſe cōſtaret † à viro quodā, cui nomē
Andromachus fuit, ꝫ artē medicā ad ſummū vſq; edocto, nec faciēdo ſolū, ſed dicēdo ēt, vehementer
exercitato. Hic itaq; ꝙ vtroq; p̄ſtaret, reliquos medicos ab ſuæ tēpeſtatis Imperatoribus anteire, vt mi
hi quidē vr̄, creditus eſt: cui forſitā & patria aliqd, ad medicinā optime cōſequendā, attulit. Nā ex inſu
la Creta genus ducebat, quā credibile fuit, vt cōplures herbas, ſic talē virū pducere potuiſſe, q huma-
no generi ſalutarē antidotū componeret. Cùm itaq; tu huiuſce viri libellū legeres, plurimū quidē ego
gaudebā: admirabarq; magnopere, ꝙ rebus q̄ ab eo ſcriptore tradebanī, mentē tātopere adhiberes: nec
poterā nō habere magnas gratias noſtri tpis fortunæ, ꝙ te vſq; adeo ſtudioſum medicinæ cōſpiciebā.
Maior ſiquidē pars hominū aures tantū ſibi demulceri volunt medicorū orationibus: tu verò non ſo-
lū, quæ ab eis dicunī cū voluptate audis, verū etiā multa quæ nō exprimuntur, inſita tibi prudentia & H
aptè & facilè conijcis: immo & peragenda quædā ſic accuratè cognoſcis ac inſpicis, veluti nos qui ma-
gnis laboribus iſta didicimus. Id quod ego quā veriſſimè ſum in te ipſo contēplatus, atq; magnopere
demiratus, qn̄ chariſſimus omniū tibi filius, vrgente quadā equitandi neceſſitate ſummis femoribus
ægrotauit. Sacris enim certaminibus tunc ipſe præeras, quæ in honorē deorū Romanorum celebra-
bantur. Oportebat autē eo tēpore, nobiles etiā pueros equis inſidentes, atq; pro conditione certaminū
ad numerū diſcurrentes, ludū quendā obire. Tunc igitur filio quoq; tuo valde tenero coxarū ſummi-
tas à ſubiectis ſtragulis contuſa, inflāmationē cōtraxit, & inde ſaniē collegit, quā per inciſionē educere
opus fuit. Ac puer quidē, perinde atq; iā vir aliquis eſſet, patienter omnia ſuſtinens apte curabaī: pu-
taſſes illū ad inſtantia mala fortiter toleranda philoſophorū ſermonibus optime inſtructū. Tu verò di-
ligenter adeo, præſens cū fores, inſpiciebas, & omnia quę à nobis fiebant, annotabas, vt ſi qn̄ minus ap-
te quippiā fieret, inſtares illico, moneresq; ‖ Nihil temere ſecundum Hippocratē agendū. Quamob-
rem ego ſingula diligentius obſeruans, etiā pluſquā conueniat operoſius quippiā quod abs te fieret,
animaduerti. Nā ſi quod eorū quæ à medente imponebantur, apte minus inſiſteret, illud tu ſtatim tuis
digitis ita transferebas, atq; ſic decēter vulneri coaptabas, vt mirabile foret ſpectare, tantā te manibus
promptitudinē oſtendere, ob amorem quo filium proſequebaris, ingeniumq; tuum ad omnia verſa-
tile, quantā qui ſunt artē exacte conſecuti. Quamobrē illud in te merito conſpici poſſe videbaī, quod
etiam ſapientiſſimus philoſophus Plato, ſicut par fuit, in quā plurimis ſæpe ſpeculatus, veritatiſq; ne-
ceſſitate delectatus, aſſeruit, Quæ in noſtram cognitionē veniunt, non diſcere nos, ſed reminiſci, inge-
nitamq;

† Gracè impreſſū legitur ὑπό τινός ἀνδρομάχου καλουμένου, i. à quodā Andromacho vocato. In ātiquiſſimo āt cod. legitur ὑπό τινός ἀνδρὸς μάγνου καλουμένου, i. à quodā viro, cui nomen Magnus.

‖ 6. Epid. cō. 2. t. 25. 3ª. 164. h

A nitamq; humanæ menti rerum omniũ eſſe notitiam: quæ tum deniq; ſeſe pandit, qñ vſus expoſtulat. Vt igitur artis medicæ peritiam in te filij ſollicitudo, nihil nobis tale expectantibus, aperuit, ita vir elegans & ingenioſus cum ſis, legendis de theriaca verſibus intentus eras, procurabasq; cùm illius vires & temperaturã cognoſcere, tum quantitatis modũ, & vſus opportunitatem intelligere.

Theriacæ Commendatio, & Dignotio, Principumq; Romanorum hac in re Studium. CAP. 2.

NAm re vera celebratiſſima eſt apud omnes homines partim ob promiſſionum certitudinẽ, partim ob actionum efficaciã. Nullus.n. vnq̃ traditur occubuiſſe, qui cõmorſus ab hiſce feris quæ conſueuerũt necare, theriacã ſubito ſumpſiſſet. Ac ſi quis prius ipſam bibat, indeq; paulo poſt ab aliquo ſerpente feriatur, irritum eſſe venenũ illud compertũ eſt: Quod ſæpenumero complures magiſtratus, qui mortis & vitæ poteſtatem habẽt: & vtrũ quæ promittit antidotus præſtare queat, dignoſcere volũt: in hominibus ob aliquod perpetratum facinus carnificinæ adiudicatis experiuntur. Nos autẽ qui in hominibus periculum facere non poſſumus, in alijs quibuſdã aĩalibus verum de ipſa iudicium ſumere tẽtamus. Accipimus.n. gallos non dormi enutritos & contubernales noſtros, verum ſylueſtres, ſicciori cum ſint tẽperatura: deinde iniectis ſerpentibus, illos qui theriacam non biberint, illico mori videmus: alios autẽ qui biberunt, conſiſtere, & vitam etiã poſt ictũ B retinere. Nonnunq; vero & hoc pacto, num adulterata ſit experiri conuenit. Data prius theriaca, poſtmodum exhibemus medicinam aluum ſubducentem: ac, ſi qui aſſumpſit non purgatur, optimam iudicamus antidotum fuiſſe, quoniã purgari prohibuit eũ, qui purgantem medicinã aſſumpſerat. Atq; hæc probatio nunq̃ nos fefellit, quin veram theriacam agnoſceremus. Multæ quippe fiunt ab impoſtoribus hac etiam in re fraudes: vulgusq; ſola theriacæ fama deceptũ, ab iſtis quibus ars eſt mercennaria, non recte compoſitam antidotum multa pecunia redimit. Etenim aliqui repe riuntur qui quanq̃ valeant, toto tñ vitæ ſuæ ſpatio theriacam ſine intermiſſione ſuſcipiunt, præſertim qui propter ſiniſtros & illiberales mores ſecuri non viuunt, ſed mortẽ ſibi per inſidias ab inimicis impendere ſemper exiſtimant. Aliqui vero ſingulis diebus incolumitate corporis ducti theriacam aſſumunt, quemadmodum nos Marcum Antoninum, qui paulo ante Romanum imperiũ ſumma integritate adminiſtrauit, & corporis ſui temperamentum exacta prudentia cognouit, abũde quaſi delicato quodam cibo, vſum nouimus. Ab illo enim auctoritas medicamento amplior creuit, cum eius efficacia latius inter hoĩes diuulgaretur: ſiquidem cum Imperator vitam ſanã traduceret vtilitatis fidem antidotus maiorem obtinebat. Verum Antonini quidẽ temporibus opus ſolummodo theriacæ cõis fuit ſanitatem Principis intuẽtibus: his autem Imperatoribus, vſus etiam C publicus euaſit. Licet.n. omnibus nobis ab ipſis petere, & tradita per manus antidoto liberaliter curari, quoniam non ſolum cunctos excellunt, ꝙ à dijs imperium ſint adepti, ſed etiam quia libenter in vniuerſos oĩa bona deos imitati conferunt: tantumq; gaudium concipiunt, quanto fuerint incolumitatem ab ipſis conſecuti, Maximam imperandi partem arbitrantes, cõis ſalutis procurationẽ: quæ res me magis in admirationem ipſorum traxit. Neq; enim de theriaca ſolummodo curam habent, verũ ita ſunt hominibus in rebus benigni, vt ſi quando quiſpiam amicorũ antidoto egeat, mirandum ſit quanta promptitudine, quantaq; animi propenſione, ipſam cõicent. Non enĩ theriacæ compoſitionẽ in neceſſitatem vſus differunt, ſed repentinis occaſionibus, improuiſisq; euentibus, promptam, paratamq; decenter habent. Quo tempore igitur Antipatrus, cui græcas epiſtolas ſcribere cõmittebant, & ob morum grauitatem exactamq; rhetoricæ artis peritiam honoris plurimũ deferebant, in renalem morbum incidens, grauia & irremediabilia pateretur, laude dignũ eorum ſtudium pro ſalute amicorum ſuſceptum vidi, mirabilemq; in admouendis remedijs concertationem. Sic enim varijs differentibusq; ſymptomatis occurrentes, morbo repugnabant, vt optimi medici & omne vitæ tempus in re medica exercitati conſueuerunt. Amicam vero mihi præ cæteris Arriam, eximie commendatam & ipſam ab Imperatoribus, ꝙ philoſophiæ diligenter operam D daret, & præcipue Platonis lectione delectaretur, non leuiter olim ægrotantem ſanarunt. Laborabat.n. ventriculi languore, atq; ideo ita ſupinè decũbebat, vt ne cibum quidẽ accipere valeret: vnde periculum ipſi imminebat, ne defectu nutrimenti periret. Tunc itaq; ſicut expertiſſimi ſolent medici, mulierem curarunt, vinum abſynthio medicatum, me commonſtrante, propinantes. Mox enĩ vt tale vinum bibit, & ſtomachum roborauit, & celeriter cibi appetẽtiam recepit. Illud vero, quod in filio tuo contigit, vt recorderis adhuc, credibile eſt. Collecto ſiquidem abſceſſu, tu quidem, vt bonus pater, inciſionem tardabas: tempus autem feſtinam puris emiſſionem ſuadebat: illi dato medicamento nos ea in re magna ſollicitudine liberarunt. Nam ſuperimpoſitum emplaſtrum ſubiectum locum inciſione citius aperuit, & omnem incluſam ſaniem ſic eduxit, vt dolorem ea de cauſa puer deinceps ſentiret nullum.

Cur è Multis Antidotus componatur, Inſitamq; Rebus omnibus eſſe Virtutem, quam ratione ſenſibusq; inueſtigamus. CAP. 3.

TAlem igitur diligentiam circa hæc medicamenta, ſicuti vides, cùm noſtri Imperatores habeant, merito theriacam quoq; ſumma cura conficiunt. Cum.n. ſingula quę imponuntur, ipſi diligenter adeo examinẽt, vt ne minimam quidem rem contemnant, propterea mirandos effectus producit. Nã ſicut noſti, Theriaca, quemadmodum multis è rebus cõponitur, ita quàm plurimos

vſus habet. Quãobrem ego demiratus ſum illũ qui primus ipſius cõpoſitionẽ eſt aggreſſus: vide- E
turq; mihi non temère, ſed exacta quadã ratione, & exquiſito ſupra modũ cõſilio, tot res miſcuiſſe.
Non.n.ſic & nos medicinarum notitiã aſſequimur, quẽadmodũ qui ſe empiricos ab ſola experien-
tia cognominant. Illi.n. omiſſa diſciplina quæ rerum naturã inueſtigat, quoties oblatos ægros nul-
la ratione curãt, turpiter profitentᷣ ſe remedia partim ab inſomnijs, partim à fortuna, ſuſcipere. Nos
autẽ auxilia quæ rõ & prima & ſola excogitare põt, ſumma conſideratione diligẽtiaq; ſcrutantes, A.I.2.t.1. 2.fol.92.l
magno ſtudio reperimus: quæ aũt ratio non valet inuenire, ea ſenſuũ iudicio perpendimus: plerũq;
tñ vni non fidentes, pluriũ cenſurã adhibemus. Neq;.n. vt calcem frigidam credamus, quãuis ſit vt
nix, alba, oculorũ duntaxat iudicio ſtãdũ eſſe arbitramur: aut roſam, ꝑpterea ꝙ rubra ſit, calidã idcir
co ſtatim cõcedimus: Sed oculis tactu adiuncto, calcẽ tã calidã deprehendimus, vt fortiter vrat: ro-
ſam tã frigidã agnoſcimus, vt leuiter refrigeret. Sic & in reliquis medicinis accurata ſenſuũ opera
cuiuſq; facultatẽ inuenimus. Nã guſtus nobis diſcernit illud acutum vel ſalſum eſſe, ꝙ tale ſit: hoc
amarũ vel dulce, ꝙ eiuſmodi. Tactus aũt quæ calida & frigida, quæ ſicca & humida, contrectando
nobis manifeſtat. Multa quoq; nariũ iudicio exploramus, in primiſq; medicinarũ vires, quarum
integritatem odoris vehemẽtia, imbecillitatẽ eiuſdẽ remiſſione, colligimus. Nos itaq; ſenſuũ iudi-
cio, quæ ſimplices medicinæ bonæ ſecus ue ſint, cognoſcentes, ipſas primum experimur, inde ſenſu F
vſuq; cõprobatis poſtmodũ experientiæ rationẽ coniungimus: quã ducẽ rebus in oĩbus ſequentes,
& ſimplicibus remedijs ſicut par eſt vtimur: & cõmonſtrante artis viã ratione, cõpoſita ꝙ̃ optima
conficimus. Nam ſimul atq; didicimus morbi cuiuſq; naturã, & variã differentẽq; tẽperaturã ſim-
plicis vniuſcuiuſq; nouimus, tũ remedia miſcemus, quæ ſuæ cõpoſitionis diuerſitate ſingulis ægri-
tudinibus occurrant, oĩbuſq; hominibus artificioſe conueniant, variato tñ in ſingulis corporibus
medicamenti modo. Magnã.n. vt non ignoras remediorũ copiã promptam habemus, & adeo mul-
tiplicẽ, vt non ſolum in cõpoſitis ſpectari multitudo virtutis ipſius queat, ſed in ſimplicibus etiã.
Quorũ alia oĩbus ſuis partibus vnã & eandẽ vim oſtendunt: velut Scãmonia, quæ flauã bilẽ violen
ter educit: velut atticũ Epithymũ, quod nigrã bilem per aluum purgat: velut Granũ gnidiũ, quod
pituitã & oẽm aquoſum humorẽ aperte ſubducit. Hę ſiquidẽ medicinæ oĩbus ſuis partibus, totaq;
ſua ſubſtantia, ꝑ̃dictos humores extrahere conſpiciuntur. Neq;.n. fidẽ Bithyno Aſclepiadi præſta-
mus, dicenti, tunc occaſione data humores ſubita quadã mutatione fieri, quando purgantur homi-
nes. Nã cũ è molibus & meatibus humana corpora conſtare ſemel ſuppoſuiſſet, atq; ideo negare co-
gatur operationes naturæ, conſentaneũ ipſi fuit, hunc etiã de humoribus afferre ſermonẽ: nimirũ
quia ratione caruit, prorſuſq; fieri non potuit id quod ſuppoſuerat. Quis.n. mente prędítus credat, G
ſtatim vt medicina corpus attingit, humoris educendi ſubſtantiã ꝑcreari? Quis cõtra non facile ſibi
perſuadeat, humores iſtos ſuapte natura prius in corpore ſubſtitiſſe? Cũ videat ictericũ quo tẽpore
purgantẽ bilis medicinã accipit, & ſubito tã multã bilẽ excernere, & à pallore tã prompte liberari?
Aquã vero inter cutẽ habenti, medicinã nõ reperiri, quę cõfeſtim vt accepta fuerit, cõtentã in vẽtre
aquã totam educat, quin vel nullus vel minimus humor in corpore ſuperſit. Sed dogma pueriliter
ſeruans Aſclepiades, iſta ſe videre diſſimulat, inuectæ, ſicut dixi, ſententiæ flauens, mauultq; ꝓbabi-
liter fingẽdo cũcta experiri, ꝙ̃ verè ꝓpriã cuiuſq; medicinæ facultatẽ concedere. Nos autẽ cũ ante-
dicta fieri videamus, & rationẽ ſecuti cognoſcamus poſſe nos verè naturalis cuiuſq; medicamenti
vires fateri, prædictas quoq; medicinas ingenita quadã facultate proprios humores extrahere pla-
nè ſcimus: quemadmodum & in magnete lapide virtutem quandam inſitam, qua ferrũ ad ſe rapit,
bona ratione credimus. Deus enim eſt illa, ſicut in hominibus, Natura, prout ſentit Homerus, quæ
ſimilibus ſimilia adducendo diuinas eo pacto ſuas virtutes oſtendit.

Simplicia Medicamenta plerunq; Compoſitas vires obtinere, Diuerſas corporis partes & lædere & iuuare, Diuerſiſq; diuerſa conuenire. CAP. 4.

OMniũ aũt naturã ideo diligenter inquirimus, vt facultatẽ accurate diſcamus, ꝑ quã agũt. Dũ H A.I.2 t.1.c.
itaq; ſcrutamur iſta, deprehẽdimus alia, ſicut dicebã, oĩbus ſuis partibus idẽ & poſſe & agere fol.91.h
ſemꝑ: alia vero, q̃ ſicut partes diuerſas habent, ita vires diſſimiles oſtendunt, & actiones plerunq; tã
diuerſas efficiunt, vt contrarios effectus in humanis corporibus ab eis fieri videamus, quę res inſpi
cientibus admirationẽ excitat. Siqs.n. lapathij folia comedat, aluũ deijciet: ſin aũt manducet eius ſe-
mina, retinebit. Pari modo quoq; galli veteris ius, braſſicæ decoctũ, & cochlearũ marinarũ iuſculũ,
ventrẽ ꝓuocãt: at ipſius braſſicæ olus, & illorũ carnes comeſtæ, aſtringũt. Aloes puluis, & ęris ſqua-
ma, carniũ excreſcẽtias in vlceribus cõprimunt, & illuc cõfluẽtes humores ſiccãt: ore autẽ ſumpta
corpus totũ & molliũt & expurgãt. Lac ipſum ſi qs diuidat, contrarias facultates & vſus habet: ſerũ
eñ ebibitũ, ventrẽ laxat, caſeus emãſus eundẽ cohibet. Iam vero quędã ex cõmiſtis virtutibus quas
in ſe continẽt, admirabiles adeo producunt effectus, vt ne fieri quidẽ poſſe audiẽtibus videanť, niſi
ex euẽtu fidẽ oculis ipſi conſequanť. Trifoliũ qđ verno tpe cũ floret, hyacintho ſimilis eſt, & ſemẽ
agreſti gnico parẽ gignit, ſi qs valde decoquat, & inde cõmorſum à phalãgio vel etiã vipera locum
decocto abluat, ipſum ſanat, & illico dolores amouet: At ſi qs alius non ꝑcuſſus eidẽ aquę, partẽ ſa-
nã immittat, ſimilẽ cõmorſis lęſionẽ, totidẽq; dolores ſentiet: vt re vera ſumma admiratione dignũ
ſit, eandẽ herbã & ꝑcuſſis mẽbris ſanitatem inducere, & ſanis ꝑcuſſionis læſionem inferre. Rurſus

medicinæ

A medicinæ quædam extant nullo pacto nutriendis hoībus idoneæ, veluti cicuta:quę ſturnos alit,nec in eis mortiferam vim exercet, in nobis autem vitæ calorem extinguit: Et veratrum,quod tametſi coturnices paſcat, hoīem tñ ſtrangulat. Non nulla vero deprehendimus, quibus propriū eſt partem aliquam corporis ſolum offendere: quemadmodū lepus marinus, pulmonē:cantharides, veſicam exulcerant. Et rurſus quibus inſitum eſt, vt aliquod mēbrum ex oībus iuuent, vnde male affectum iecur, eupatorium herba plerunq; valde confirmauit, & vnguentaria glans lieni pluries contulit, & ſaxifragia atq; betonica renibus multoties profuit. Sunt & aliæ quæ membris aliis conueniant medicinę experientia comprobatæ: quas nos, ſicut dicebam, accurate pſcrutati, propriū cuiq; valetudini remedium adhibemus, optimum vt in alijs, ſic in hoc quoq; magiſtrū ſecuti Hippocratem, quem exactiſſimum medicinarum artificē fuiſſe, cum alia multa probant ab eo tradita, tum illud quod ipſe ſcribit in ſecundo epidemiorū libro his verbis: Medicamentorum modos nouimus, quibus ſingula quæq; fiunt: non.n.eodem modo cuncta, ſed aliter alia rite componuntur. Nā quædam celerius, quędam tardius colligunt: parant etiā aliter alia, velut ſiccantur, tundunt, coquuntur, & id genus alia, donec plurima plus minuant, & quæq; ſingulis accōmodent. Præterea quibus in morbis, morbi ætate, valetudinis ſpecie, victus qualitate, anni tempore, conuenienter exhibeantur,

A.1.t.2.c.150 f.117.e

A.1.t.1. f.fol.91.

B & id genus reliqua. Per hæc itaq;, vt vides, ſummatim nos inſtruit, monetq; vt medicinarū naturam intelligamus, vt tempus quo ſumi debeant exploremus, vt tēperaturas accipientium inſpiciamus. Reperiunt.n.re vera nō nulli, qui tā facile medicinas ſumunt, vt vel ipſas ſæpe conficiant, vel nulla in re ſaltē ab eis male afficiantur, interdum etiam in nutrimentum commutent. Aliqui vero medicinis accipiendis inepti ſunt eo vſq;, vt ſtatim ab initio ipſas auerſentur, & inde ſtomachus eorum ſubuertatur, demum ante ꝗ̄ illa procedere incipiat, ipſi facile diſſoluantur.

Quid Medicos induxerit, vt Plura Simplica commiſcerent: Quis ꝗ́. Primus viperas theriacæ impoſuit. CAP. 5.

HÆc igitur, vt ego quidē arbitror, veteres medici quotquot optimi fuerunt, cū ab Hippocrate didiciſſent, tā optimas medicamētorū cōpoſitiones inuexerūt, cōpōnis artē ex ingredietis cuiuſq; tēperatura mutuati. Nā, ſi quæ nimiū intenſas qualitates habebant, aliorū admiſtione retuderunt: ſi ꝗ nimiū acres, hebetarūt: ac poſtremo in ſingulis morbis varietate pſpecta & in ſingulis hominibus tēperatura ppenſa, magno artificio medicinas adminiſtrarunt. Quamobrē, opinor, & hāc ipſam theriacā, de qua nobis totus hic liber accurate diſceptat, ē plurimis & optimis rebus apparatunt. Nā cū ex vna parte animaduertiſſent, nec ſerpētiū ictus euadere, nec venenorū inſidias euitare nos poſſe, ſed vtraq; de cauſa mortē incurrere: ex altera vero cōſideraſſent tantopere naturā hoīum

C inter ſe differre, vt quod vni pdeſt, alteri non cōferat: merito ſunt multiplicē & exquiſitā ipſius cōpoſitionē moliti, vt hoc noīe foret in oībus hiſce neceſſitatibus remediū pſentaneū, & vſu tā opportuno apud oēs gentes ſummopere celebrata. Siquidē mihi nihil tā difficile vr̄ in vita ꝗ̄ ſerpentes & venena vitare non poſſe. Nā cætera ꝗ nobis excidiū inferre queunt, euadere fugiendo poſſumus: at iſta, qa caueri nequeūt, facile decipiunt. Etenim ſæpe vnus & alter venenū ſibi p imprudentiā aſſumit, nēpe qa non intelligit, qd vitet. Itē alius ab inſecto, vel ſerpente, non animaduerſo pcuſſus, quā primū interit. Memini ēt me in hiſtorijs legiſſe ꝙ dux quidā cum Romanis bello nauali dimicaturus, aiaduertens ſe militari manu imparē (Carthaginenſis hic fuiſſe tradit) ollas multas impleuit ſerpentibus, qui cōfeſtim interimere ſolēt. Cū itaq; teſtas opertas oēs repēte in hoſtes iaculatus fuiſſet, nec illi quid incluſum foret, ſuſpicarent, atq; ideo ſibi non cauerēt, nō.n.cōſuetū fuerat eiuſmodi tela mitti, breui tpe quā plurimi ſerpētibus icti cecidere. His artibus vir iſte, tanꝗ̄ alter ſerpēs & ipſe foret, in bello vſus, multoties hoſtiū manus effugit. Quāobrē & vobis Principibus ad euitandum inſidias, & exercituū Ductoribus in varios bellorum euentus, neceſſariā hanc antidotum exiſtimo: quæ ſane quondā licet ſine viperis conficeret, plurimū tñ aduerſus hæc oīa valebat. Inde medici cū huic vni inuigilarent: & quo maxime præſentanea fieret, quid adderent, inter ſe conſultarent: medicus quidam excogitauit, viperas admiſcere. Ferunt hunc virum Andromachū fuiſſe, medicū cō-

A.1.t.1. f.fol.91.b

D memoratione dignum, qui non multis ante nos annis fuit. Cōuixit enim Neroni, cui libellum verſibus ſcriptū dicauit, in quo Theriacæ cōpoſitionē & promiſſiones tradit. Subſcribā aūt illius carmen, ne vir elegās adeo cum ſis, ipſo careas. Illud tantum prius dicam, Theriacam duabus de cauſis meritò, & ab eo qui ſic ipſam admiſcuit, & à nobis deinceps appellatā, ſimul quia morſibus ſerpentum maxime ſuccurrat, ſimul quia viperinas carnes admixtas habeat. Sunt autem carmina hæc.

Prima pars Poematis Andromachi continet Operis dedicationem, Theriacæ nomina, Promiſſiones: & poſtremo Doſim, Modum aſſumptionis, & Tempus. CAP. 6.

ANtidotum multis inſignem viribus audi
  Cæſar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc, Hilariſq; ſuo, pariterq; Serena.
  Nomine, cyaneos non timet vna ſinus.
Non, ſiquis cupidis expreſſa papauera labris
  Hauſerit, exitium pocula ſumpta ferent.
Non, ſiquis gelida compleuerit ora cicuta,

Siquis hyoſcyamum,ſiue aconita bibat. E
Non ſi cantharides, aut præſens morte venenum
Colchi tuum ſumat, feruida Thapſe tuum.
Arida non dipſas,non clarus fraude ceraſtes,
Non feret impreſſo vipera dente necem.
I caſſum cauda conſurget ſcorpius vnca:
Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit.
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire via.
Nullus ob hæmorrhi ſtillabit vulnera ſanguis:
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non cogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo frigoribusq; diem:
Non hydrus.Nec vbi torret Sol ęquora cancro,
Cùm petit arua minax,concitus atq; furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta, F
Supremum vitæ ducet in exitium.
Hac fidens æſtu per rura vagabere Cæſar,
In Lybico quamuis progrediare ſolo.
Nil oberit ſicci tibi ruris alumna rubeta,
Nil geminum tollens amphiſibæna caput.
Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt:
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus:
Aut intus toto cùm ſpiritus vndiq; ventre
Fluctuat,& ſurdis viſcera pulſat aquis:
Diraq; cùm miſerum dirumpunt tormina ventrem,
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hi poſitas nolunt miſeri contingere menſas,
Nec,ſiquis vitæ tempora longa daret. G
Sed ſibi diſſimiles oculis animiq; dolore,
Contemnunt medicæ, quis putet? artis opem.
Inuadet quoties hydrops mala,corpora liuor
Inficit,hac fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumina ſument.
Hac phthiſis incipiens victa recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neruos,
Pendula tunc aliquis tenta'ue colla gerit.
Nec ſinit vt membrana,leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones,victa tumore premat.
Hac etiam magno veſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis vlceris icta ſolet.
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos vrit,ſollicitatq; Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoq; dolores,
Hauriat hæc aliquis pocula,ſanus erit. H
Sola poteſt eadem multis accepta diebus,
Tollere de læſo pectore puris onus.
Neu te dira lues, neu lædat noxius aer,
Hanc cape,cum primo eſt Sole reuecta dies.
Hacq; canum rabiem fato impendente fugabis,
Cùm trepidat moriens,& ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes,
Conciliat ſomnum,peruigilesq; leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro
Atq; reſtagnanti flumine,Nilus alit.
Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus
Antidoti,cyathis igne calentis aquæ.
Sic commiſta,tibi vel claro mane bibatur,
Vel cùm nox primam protulit orta facem.

A Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane
Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis.
Veſpere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti cuſtos atq; leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,
Ignarus'ue doli toxica nigra bibit,
Et cùm mane nouum, & cùm ſe Sol abdidit vndis,
Sumat, ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus, vireſq;, & tempora Cæſar.
Quod ſupereſt, dicam quo facienda modo.

Secunda pars Poematis Andromachi continet Compoſitionem Paſtillorum ex viperis & ſcilla, Pondus eorum quæ ingrediuntur Theriacam, Modum commiſtionis, & poſtremo Aeſculapij Inuocationem. CAP. 7.

Vipera principio, cura obſeruata procaci,
Protinus eſt celeri corripienda manu.
B Namq; vbi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim violis carpit vernantia prata,
Dum viridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput, imaq; cauda,
Demenda, hinc quicquid venter inanis habet.
Infert nam ſeuos hinc atq; hinc vipera luctus.
Et ſquammis caudæ dira venena tegit.
Ceruiciſq; ideo tantum caudæq; ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante venenum,
Verè hilarem nam ſic experiere diem.
Hæc vbi rite tibi fuerint perfecta, ſubinde
C Vipereas carnes fictilis olla coquat.
Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indis aquæ.
At cùm panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumq; tument flauæ noxia terga feræ,
Exime vipereas, confuſa cadauera, carnes,
Exemptas, longa ventilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne vipera formam
Tuſa neget rotulis, ne pereat'ue liquor.
Inq; cauo dudum poſtquam hæc verſaueris orbe,
Finge rotas, aptum det quibus vmbra locum.
Inde capillato ſcillam cum cortice ſumptam,
Pulte linas, medio conſtituaſq; foco.
D Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit, feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute, & vt leues dempſeris exuuias,
Tres ſcillæ partes, erui compone duabus,
Piſtilloq; crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes,
Quos procul à radijs mitior vmbra tegat.
His igitur lancem primum cumulabis, & octo
Biſq; decem drachmas accipe, biſq; decem.
Dimidium ſuperadde rotæ, quam vipera fecit,
Et piperis longi ſit quoq; pondus idem.
Sitq; opij tantum, tantum medicaminis eius
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas
Iridis, & ſiccæ protinus adde roſæ.

Addaturq; tui radix dulciſſima ſucci,
Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas, & odoribus inclyta ſemper
Balſama, qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
Conijce, & agarici par quoq; pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham, coſtumq;, ſpecuq; reuulſum
Corycio, fragrans impoſuiſſe crocum.
Et caſiæ calamos, & quam tulit India nardum,
Teq; Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſq; nitorem,
Diuite quod fœlix rure Sabæus alit.
Nec tu dictamnum, nec tu quoq; pontica rheon
Defueris, ſtœchas, marrhubiumq; virens,
Atq; apium petris quod naſceris, & calaminthe,
Afraq; cum lachrimis ò terebinthe tuis.
Et folijs gramen quinis, & zingiber ardens:
Singula ſed drachmas ſex tibi quæq; trahant.
His etiam polium drachmis ſe quatuor addet,
Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumq; racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor, feruidaq; herba meon.
Atq; humilis quercus ſemen, Pontoq; petita
Phu, quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri folium, miſcebis & aſſam
Chalcitim, fibras gentiadas'q; ſimul.
Inde tenax gummi, preſſaq; hypociſtide ſuccus
Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum, ſeſelim'q; his iungere mollem,
His cardamomum, fœniculum'q; velis.
Atque atram lachrimam, Nili quam ſpina remittit,
Quæq; ſuo thlaſphis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum, pallens miſcebis & ammin,
Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.
Pondere dimidio tum quos ſibi Caſtor ad Iſtrum
Ore ſecat teſtes, impoſuiſſe decet.
Quis nec Ariſtolochi radix, ſiccum'q; bitumen,
Candida nec deſint ſemina dauce tua.
Deniq; cum panacis ſuccum, centaurion atque
Addideris, finem chalbanus ipſa dabit.
Antiquo primum ſolues tamen omnia vino,
Humida quæ fuerint, vt liquor & lachrimæ.
Tum quæ ſicca vides poſtquam contuſa minutim,
Cecropio pariter iungere melle velis.
Hæc qui nos primus docuiſti maxime Pæan
Adſis, ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant,
Seu Burrina magis, Rhodos, aut Epidauria tellus,
Adſis, & Regi fer tua dona meo.
Stirpe tua natam Panaceam, namque ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Cur Andromachus Viperam potius quàm ſerpentem alium Theriacæ admiſcuerit, deq; Cleopatræ Morte diligens Hiſtoria. CAP. 8.

IN his itaque carminibus ab Andromacho non inſcite compoſitis, illud mihi conſideratione dignum eſſe viſum eſt, cur è tam multis ſerpentibus non alicuius alterius, ſed viperæ ſolius, carnes idoneas iudicarit, quæ reliquis in Antidoto poſitis miſceantur: nam, vt vides, nihil ipſe de hac reſcripſit. Mihi verò præ cæteris viperæ non tam noxiam in ſe vim habere videntur. Baſiliſcus enim ſerpens parumper flauus, & tres in capite eminentias habens, tantummodo conſpectus, & ſi quando ſibilat auditus, videntes ſe & audientes necat: atque ſi quod aliud animal, illud etiam mortuum attingit, ſtatim moritur: hinc aiunt omne aliud reptiliũ genus cauere ne baſiliſco vicinum habitet.
Dryinus & eiuſdem generis, ſed diuerſi ſexus Dryina, in radicibus quercuum vitam agit, & adeo peſtifera qualitate præditus eſt, vt ſupra ſe tranſeuntium pedes quidem excoriet, crura verò tota

valde

A valde tumefaciat: ac quod admirabile magis adhuc eſt,ſi quis ægrum curare velit, medicantis ma-
nus pelle mulctentur. At ſi quis forte Dryinum occidere contendat,tradunt eum,qui id facere ag-
greſſus fuerit,putare oĩa bene olentia male olere, nec quicquam aliud olfacere inſuper poſſe. Hæ-
morrhus & alterius ſexus Hæmorrhois,ſimilem ſuorum nominum ſignificationi læſionem indu-
cunt.Nam qui demorſi ab his fuerint, ſanguine per os nares & vniuerſum corpus erumpente, mo
riuntur. Sicut à Dipſade percuſſi ſitis incendio miſere pereunt:nam ſupra modum ſitientes, & ve-
hementer æſtuantes,atq; non nunquã fatiſcentes intereunt. Acontias vero ſe ipſam valde proten-
dit,& ſicut iaculum hominem inuadens,eum interficit. Aſpis quædam reperit̃ nomine Ptyas, quæ
perinde ac ſi tunc ratione prædita foret,æſtimata interualli diſtantia, collum eouſq; extendit, vnde
poſſit iter facientibus commode venenum inſpuere. Horum itaq; ſerpentium vno (ſiquidẽ tria
ſunt aſpidum genera,Ptyas,Cherſea,& Chelidonia) Reginam ferunt Cleopatram cum vellet cu-
ſtodes fallere,citra ſuſpitionẽ repente ſibi mortẽ conſciuiſſe. Nã Auguſtus qui Antoniũ vicerat,&
Cleopatram viuã capere,& viuere volebat, magna vt par fuit diligẽtia ipſam ſeruabat,quo tã inſi-
gnem fœminã Romæ in triumphũ duceret.Id Cleopatra cũ perſenſiſſet, & elegiſſet etiã tũ Regi-
na potius è vita decedere,q̃ priuata de ſe Romanis ſpectaculũ p̃bere, hoc ſerpẽtis genere ſibi mor-
B tem inferre decreuit. Conuocatis itaq; duabus fidiſſimis ancillis,Naera & Carmione, quarũ mini-
ſterio ad cultum corporis vtebat̃:nam altera capillos decẽter cõplicabat, altera ſcitè vnguium puta-
mina reſcindebat:iubet cõtectam ficubus & vuis ptyadem inferri,vt,ſicuti diximus, cuſtodes late-
ret. Inde periculo in ancillis prius facto, num celeriter ſerpens illa necaret, vt vidit eas celeriter in-
terijſſe,deinceps illã ſibi admouit. Quo facto tradũt Auguſtũ vehemẽter admiratũ cum ancillarũ
beneuolentiam,quę dominam etiã in morte ſequi voluerunt, tum Reginę magnanimitatem, quæ
generoſam mortẽ ſeruili vitæ prætulerit. Siquidẽ ferunt Cleopatram inuentã fuiſſe dextra manu
regium geſtamẽ in capite detinere, vt mortua quoque ſpectantibus Regina appareret:Id quod de
Polyxena tragicus poeta ſcribit. Nã etiam ſi à Pyrrho iugularetur,tñ mẽtem adhibuit, vt cũ deco-
re caderet. Qui verò nobis & mulieris ad fallendum ſagacitatẽ, & aſpidis ad occidendum celerita-
tem,verbis extollere volunt,Cleopatram inquiunt magnum primô ac profundum vulnus brachio
ſuo dentibus intuliſſe,deinde venenum quod prius ex aſpide parauerat in pixide quadam ad ſe al-
latum vulneri infudiſſe,atq; ita veneno corpus ſubeunte non multo poſt inſcijs cuſtodibus vitã le-
uiter finiuiſſe. Verum hęc non ſine animi voluptate narrauimus, vt tuo diſciplinarum omnium
deſiderio ſatisfaceremus,& per iſta intelligeremus q̃ celeriter hi ſerpentes mortem afferant. Nam
C re vera ſerpentes iſti velociter interficiunt,ſicut ego ſæpe in magna Alexandria ſpectaui. Cum.n.
aliquem hoc ſupplicij genere condemnatum ſine longo cruciatu dilationeq; necare volũt, aſpides
illorum pectoribus admouent,ambulareque parumper faciunt,atq; ſic ipſos breui perimunt. Vi-
des'ne igitur quomodo nos merito nullum id genus ſerpentum antidoto commiſcemus, ob tã ma-
gnam quam in corporibus ſuis vim mortiferam continent?

Cur Vipera Theriacæ Integra non imponatur, Multaq; ex Animalibus remedia haberi. CAP. 9.

AT qui ne viperas quidem totas in Theriacã mittimus, ſed capite amputato & cauda id quod
ſupereſt accipimus. Et hoc neq; forte fortuna,neque ſine ratione facimus: verum quia vipe-
rarum capita humorem peſſimum,hoc eſt ipſum venenũ, continent: propterea igitur capita reci-
dimus,vt minus viperinæ qualitatis antidotus habeat. Nam viperarum capita facultatem obtinent
veneni conficiendi:ſicuti conuoluta vaſa,ſeminis:& muliebria vbera,lactis. Et reliquis autem om-
nibus vipera caput habet ad lędendum aptius. Ferunt enim ipſam ore adaperto maris ſemen exci-
pere:quod cum fecerit,inſertum illius caput præcidere: hunc'que viperis eſſe congreſſus morem:
ex eo ſemine poſtea natos fœtus natura tacitè vltionem procurante,genitricis ventrem rodendo di-
D uidere,atq; ita foras exilientes in patris vindictam matrem occidere. Hæc nobis Nicander ſuis in
carminibus eleganter deſcribit. Sunt autem hæc:

O triuium moneo fugias & aperta viator,
Diſtinctis maculis quoties mas vipera nigris
Congreſſum vitat,denteſq; ſubire maritæ.
Diffugit,exardens tunc illa cupidinis ira
Inſequitur,ſaltuq; viri conatibus obſtat.
Donec ab occurſu & veneris dulcedine captus,
Vxori demens caput inſerit: illa mariti
Ora fouet,lambit'que diu,compreſſa'que tandem
Colla ſecat. Tali prægnans de ſemine geſtat
Progeniem,matris fraudeſ,cædem'que parentis
Vlturam, fracto cum mox prorumpit ab aluo.

Caudas vero & extrema corporis amputamus,tanq̃ caudæ partes, puto quia magis ſordidum hu-
morẽ ad ſe trahunt:nã frequenter cũ moueant̃ plurimũ attrahunt, veluti & piſcium caudas ob aſſi-
duum motũ,magis nutriri dicunt. Ne vero vlla te capiat admiratio,ſi hiſce partibus ademptis reli-

qua viperarum membra potentiorem antidotũ efficiant, ex ingenita admiſtaq́ꝫ carnibus ipſarum B
iuuandi facultate, q̃n & aliorum aĩalium multas partes ſtrenuum nõ paucis morbis auxiliũ præſta-
re ſciamus, vt Capita Muriũ, q̃ combuſta & ex melle inuncta alopecias ſanant. Itẽ Milui Caput la-
borantibus podagra ſuccurrit, ſi quis ipſum ſine pennis exiccet, & ex eius puluere quantũ tribus
digitis continere põt, cum aqua bibere velit. Sunt etiã quædam mẽbrorum partes, q̃ ſępenumero
ſolæ certos affectus ſanare queunt, vt ſiccatũ Cameli Cerebrũ, quod ex aceto bibitũ epilepticos li-
berat. Idẽ & Muſtelæ Cerebrum poteſt, vt Hirũdinis ſuffuſiones tollere cũ melle ſumptũ, & Ouiũ
itidem melli cõmiſtum pueris in amiſſione dentiũ prurientibus ſummè cõferre. Si quis aũt Tauri-
ni Cornu ramenta cũ aqua deglutiat, ſanguinis eruptionem detinebit. Cremata vero Femorũ Oſ-
ſa ſanguinem ſupprimunt, & ſæpe hoc idem remediũ ſolutã aluum quoqꝫ continuit. Ceruini Cor-
nu ſcobes exuſtæ, vinoq́ꝫ admiſtæ poſtea ſuperimpoſitæ commotos dentes firmãt: Id quod & Bo-
uis Talũ facere dicunt: ſed hic cũ melle ſumptus rotũdos lumbricos educit, & cũ aceto mulſo ſple-
nem liquefacit, ac vitiligines albas delet, & venerẽ nõ nihil excitat. Caſtoris inſuper Teſticuli poti
conuulſiones ſanant. Amplius multa reperiuntur aĩalia, quorum, fel, pinguedo, medulla, pellis, lac,
ſanguis, & exuuiæ vt ſerpentum, hoĩbus auxilio eſſe poſſunt: & quod plus eſt, quorundam fimum
etiam cõtuliſſe nouimus. Nam Bubulus ſiccatus & cõbuſtus menſura trium cochlearium hydro- F
picis auxiliũ præſtat. Murium aũt, aceto cõmiſtum alopecijs medetur, ebibitũ vero calculos veſicę
cõminuit. Iam vero Anſerũ Adeps oleo roſaceo coniunctũ, inflammationes curat. Hyęnæ Fel ex
melle inunctũ viſum acuit, & ſuffuſiones diſcutit. Equi fluuiatilis Coriũ vſtum, & ex aqua impo-
ſitum, adenum abſceſſus diſpergit. Viperę Pellis attrita & alopecijs impoſita capillos mira quadã
celeritate reſtituit. Aſpidis Senectã ſi quis terat, & ex melle inungat, maximè oĩum videbit. Demũ
magnus eſt harũ rerum numerus, q̃ nunc recẽſere intempeſtiuũ arbitror, ne ſermo longius q̃ par
ſit, proueha͠t, cum ea quæ hactenus attulimus ad comprobandum quod propoſueramus ſufficiãt.

Illud certè cognitione tua dignũ exiſtimo, tota multorum aĩalium corpora nobis prodeſſe, velut
Cancer in fluminibus viuens, qui contuſus & impoſitus iacula & infixos ſtipites extrahit. Cãtha- A. l. 2. t. 2
ris quoqꝫ ſimiliter attrita, ac cum radice vitis albæ bibita, lumbricos eijcit. Scorpius ſi aſſatus cũ pa- 147. fol. 11
ne comedat̃, calculos in veſica rumpit: Idem faciunt & Lũbrici terræ cũ vino hauſti. Quòd ſi quis
eos attritos ex vino mulſo capiat affectus regio morbo, q̃ primũ purgatus liberabitur. Sępenume-
ro & cũ ceroto roſaceo podagricis impoſiti eorum inflammationes leuarunt. Accipiter in vnguẽ-
to ſuſino decoctus, obtuſam oculorũ aciem reuocat. Scarabeus aurium doloribus ſuccurrit, ſi oleũ
in quo ferbuerit, auribus inſtilletur. Galerita poſtq̃ toſta fuerit, comeſta coli dolores aufert cũ om- G
nium admiratione. Atqꝫ vt plus etiã virtutem in corporibus aĩalium poſitã mireris, illud inſuper
tibi commemorabo. Multa ſunt quæ ſolũ inſpecta vim ſuam oſtendunt, vt Stellio, quẽ ſi ſcorpio-
nes intueantur immobiles & demum mortui redduntur. Amphiſibęna ſerpens eſt ſimilis nauigio
proras duas habenti, ipſi. n. natura propter abundantiam materiæ duo capita eſt elargita: hanc am-
phiſibænã ſi prægnans mulier tranſcendat, fœtũ corrumpit & abortũ facit. Quam ob rem minimè
mirũ eſſe debet, viperas quoque partibus illis amputatis vim quãdã auxiliatricẽ obtinere. Opinor
enim diligenter oſtendimus, interdũ totum aĩal, interdũ animalis partem etiam minimam, iuuare.

Quomodo Quæ noxia ſunt, interdum Prodeſſe queant: Vnamq́ꝫ in compoſitis medicinis Qualitatem ex omnibus reſultare. CAP. 10.

ILlud vero ſcrutandũ potius eſſe duxi, quod pleriſqꝫ admirabile vr̃, quo pacto eadẽ animalia, q̃
nobis inimica ſunt & hoĩem cito perimunt, ſi ipſorũ morſibus imponãtur, auxilio eſſe poſſint,
& ſola hoĩem ab ea noxa ſeruare. Huic quæſtioni vetus q̃dam oratio reſpondet, virulentas beſtias,
ſi quidẽ attigerint humanũ ſanguinem, qui dũ mordent egredit̃, necare. Sin non attigerint, ſed ſo-
lum deuorentur, cõmorſos ſanare poſſe: id quod de Helenio a Græcis, Nico ab incolis appellato,
memoriæ proditum tradunt. Dracas. n. & Dalmatas inquiunt telorũ cuſpides Helenio confricare, H
idq́ꝫ hoc pacto vulneratorum ſanguini congrediens occidere poſſe: at ab eis manducatũ innoxium
eſſe, nullumq́ꝫ ex eo cibo nocumentũ prouenire, quin & ceruos ab eis ſagittis confoſſos nullã co-
medentibus læſionem inferre. Verũ hæc reſponſio ſatis mihi non eſſe videt̃ ad inuentionem illius
quod quærimus, cũ experientia ſola nitat̃, & tm̃ id, quod euenit, exponat. Nã medicos qui ſolũ ex-
perientiã ſequunt̃ non admittimus, q̃m & ipſi, ſicut vulgares faciũt, quæ vident inſpiciẽtes, rerum
euentũ quidem mirant̃, ſed euentus cãm ignorãt. Quorũ alij quia ne rerũ quidem originẽ diſcere
quærunt, ſed ipſam rõne inuenire negligunt̃, tantũq́ꝫ facta annotant, & ſibi ſatis eſſe ad medicandũ
multoties viſa dicunt, eodẽ vt vides mõ, quo vulgares admirant̃. Alij p̃dictis diligentiores, fatẽtur
quidẽ oportere medicos hiſce de rebus conditã magis q̃ vulgares habere cognitionẽ, ſed cum ip-
ſam inuenire nequeant, inquirere ſuperuacaneum exiſtimant. Nos autẽ qui maiorẽ illis curam arti
medicæ impendimus, & euenta ſolum vulgariũ more inſpicere nolumus, experientiam nõ reijci-
mus, ſed experiẽtiæ rõnem quoties licet, coniungimus, atqꝫ ita neceſſario rationalem perfectamq́ꝫ
medicã artẽ habemus: nec vt ſolũ inueniamus, quo pacto aliquid fiat inuentioni operã damus, ſed
vt aliquid ad medẽdũ vtile ex inuẽto diſcamus. Atqꝫ ideo rõne hic quoqꝫ certabimus aliquid inue-
ſtigare, quod euentus cã eſſe poſſit: eſt. n. admirabile q̃ prompte celeriterq́ꝫ hoc etiam, tanq̃ reſpon-

dens

A dens & conſonum quippiã,inquirẽdi ſtudio reperiatᷣ.Atq; quo magis fide dignus ſermo noſter ha
4.f.6.t.4. c.1.fol.502.f beatur,a quibuſdã " alijs,q̃ quotidie fieri videmus,oſtẽſionẽ moliemur,ſiue foris tantũ imponantᷣ,
ſiue per os ẽt intus accipiantᷣ.Demorſis a crocodilo crocodilinũ adipem ſumme cõtuliſſe nouimus
obtritis mẽbris impoſitũ.Muris aranei morſus,qui ẽt ipſi interficiunt,ab eodẽ mure araneo con-
tuſo & impoſito,ſine dolore ſanatᷣ.Eodẽ mõ & à vipera pcuſſi liberantᷣ,ſiquis illam atterat, & vul-
neri coniungat.Atq; hæc,noſtra quidem ſententia,ſicut dicebã,non abſque rõne cõtingunt. Nam
cum tantã vim non habeant vt illico necare poſſint, paulatimq; in profundum corporis virus ſer-
pat (id quod & in cataplaſmatis euenire conſpicimus,cũ moderatum vigorem in ſe habeant) ſana-
re impoſita non occidere queunt.Id vero quod in theriaca contingit, apertã magis rationem conti-
net.Aſſero.n.beſtiolas iſtas lethiferas propterea cõmorſis à ſe hominibus auxilium præſtare, quia
maiorem partẽ venenoſæ facultatis cum capitibus ipſarum amputamus,minorem aũt reliquo cor
pori confuſam conuenienti præparatione obtundimus. Nã & earũ truncum cadauer elixamus, &
nõ paruã ſalis & anethi quãtitatẽ aquæ cõmiſcemus, non ſolum vt huiuſmodi miſturam ſuauiorẽ
reddamus,ſed vt viperarũ carnes eliquemus,atq; ita vel parum vel nihil potius venenoſum in ipſis
relinquamus. Magnum vero momentum ad iuuandũ viperis confert admiſtio. Nã tot talibusq;
B rebus adiunctæ,quo'nã pacto officere amplius valent,ſoluta iã ipſorum noxia facultate? Ac vt ora-
tio mea vera adhuc magis eſſe dignoſcatᷣ,conſimilium rerum exẽpla ſubijciã. Cãtharis ſi ſola exhi-
beatur,veſicam exulcerat:& cum inimicam nobis facultatem obtineat, hominem plerunq; necat:
at ſi quibuſdam alijs miſceatur,auxilium eidẽ veſicæ præbet,& vrinã maximope prouocat. Papa-
ueris ſuccum p ſe bibitum qui lethalẽ neſciat,eſt nemo: hic quibuſdã alijs admiſtus, ſic interdũ la-
borãtibus ſubuenit,vt nulla magis ſalubris extet medicina. Neq;.n.raro phreneticorum amẽtiam
ſtrenue curauit:aut vires impotentia dormiendi labefactatas,cum omnium admiratione ſomno re-
uocato ſolidauit.Phalangia redacta in puluerem & è vino pota, illos quos momorderint,ab inſtã-
ti morte liberant: vt ex hoc maxime noſtris verbis fidem adhibere queas. Nam ſi vinum ſolũ pha-
A.l.2.t.1 147.fol.1 langijs adiunctum ab imminenti periculo ſecurum facit, proculdubio theriaca ex tot tãtisq; rebus
compoſita,ſalutaris potius q̃ lethalis euadit. Illud.n.in plurium medicinarum iunctura tenere nos
oportet,admiſtæ cuiusq; vim medicinæ eandem immutatãq; non ſeruari, verũ ex omnibus vnam
quandã reſultare.Nã cum quodq; ſimplex alteri virtutẽ ſuam cõicent, vna quædam alia tempera-
tura virtusq; ex ipſis conſurgit:id quod & in mulſo fieri videmus, potione è melle vino'que cõpo-
ſita.Nã duo hæc poſtq̃ in vnum exactè coiuerint, neque mel,admiſtũ cum ſit, mellis guſtũ retinet:
C neq; vinũ amplius vinũ exiſtens,vinum eſſe apparet,ſed pter vtrunq; aliud quiddã ex vtriſq; tem-
peratum,ipſum inq̃ mulſum.Idem mihi cogita fieri cum in oĩbus alijs compoſitis medicamentis,
tum præcipue in ipſa theriaca,vt non amplius vna cuiuſq; ſimplicis medicinæ facultas,qualitas've
permaneat, verũ ſingulis quibusq; congredientibus & naturalem quandam vnionem ſubeunti-
bus,quædam alia diuerſa'q; ex omnium confuſione natura procreetur.

Digreſsio aduerſus Aſclepiadem & Epicurum, qui Negabant Alterationem: & Opera Naturæ in Atomos & moles referebant. *CAP. II.*

SI enim ex atomis & vacuo,ſicut Epicurus & Democritus aſſerunt,omnia conſtitiſſent: vel vt
Aſclepiades medicus inquit,molibus & meatibus, nã homo iſte eãdem quã illi de rerum natu
ra ſententiam cum retineat,noĩbus tm̃ mutatis atomos moles, vacuum meatus appellat: incom-
mutabiles iure medicinæ forent,eo quòd neq; à ſuis qualitatibus dimoueri neque ſpoliari poſſent.
Cum aũt vera non ſit hæc ſententia,ſicut oſtendemus:ſed (vt diximus) oĩa mutentur,alterentur, &
temperaturã à ſe inuicem accipiant: neceſſe eſt,vt temperamento per omnia commiſta dffuſo, id
quod eſt validius vincat q̃ imbecilliora ſunt.Et idcirco nos cum vſus poſtulat artificioſis miſtioni-
bus medicaminum qualitates immutamus: quod fieri non poſſet, ſi parua quædã impaſſibilia in-
D cõmutabilia'que rerum corpuſcula forent. Quãobrẽ ego ſæpe miratus ſum,quo pacto videntes tã
celeres in vniuerſo mutationes fieri,tot'que in temperaturis variationes euenire, ſuſtineãt talia re-
rum principia defendere,& in primis is de quo paulo ante mentionem feci, medicus Aſclepiades,
cũ quo ſermonẽ potius inſtituto,qm̃ manifeſtas etiã corporis mutationes variationesq; non admit-
tit.Quid.n.ad hæc reſpõdere poterunt,qñ ſi ſolum digitum in aquã frigidã ponimus, illico totius
corporis immutatio fit:& qñ ſi vẽtus variat,corpora noſtra mutantᷣ? Noui ego ex ſodalibus meis
quendam,qui ẽt dum in lecto cubaret,ex alteratione circa caput facta, quis ventus ſpiraret agno-
ſcebat:nam quoties grauari ſibi caput ſentiebat, ſtatim dignoſcebat flantem ventum auſtrum eſſe.
Mulier prægnans ſi tonitruũ audiſſet,vel formidoloſum quidpiã vidiſſet,fœtum eijciebat.Interdũ
etiã cũ velociter ſuccurrere volumus,& celerem auxilij ſenſum ægris inferre,ſubitã corporum mu
tationẽ fieri videmus. Vnde in quibuſdã valde deficientibus vir admirabilis Hippocrates aliquã 2.Epid. ſec.4ª. circa finem. Et 6.Epid.ſec.5ª. t.9.3ª.190.c
animi iritationem admoueri conſulit, vt conatus fortitudine, defectus imbecillitatem ſanemus:ſæ-
penumero quoque vel modicus cibus exhibitus confeſtim ipſos recreauit, & eorum virtutem ro-
borauit: arbitror corpore velociter in melius commutato, non aũt quia moles nihil patiantur,atq;
ideo talium alterationem ſenſum nobis exhibere queãt. Quis.n.tam repente moles cõponere va-
leat? aut quis ex inalterabilibus cõpoſitus molibus occurrentia tam celeriter ſentire? Nã tranſpo-

ſitarum

ſitarum molium noua cõpoſitio figuram tm̃ variare,ſed alterare & qualitatem aliã ex alia produ- E cere,nõ põt. Proptereaq́ꝫ mihi vr̃ Aſclepiades non ſolũ id quod in medicinis euenit, negare, quo ſuum dogma ſequat̃,verum ẽt naturam quæ in nobis cuncta diſpenſat, nihil eſſe putare, cum velit ſingula q̃ fiũt è molium cõplicatione iuncturaq́ꝫ naſci. Quocirca magna me ſubit admiratio,cum ipſum video non videntem opera naturæ tam admiranda,& in primis artem quã adhibet in prima hominis origine,vt fœtũ in vteri concauitatę formet:vt formatum ingenioſe nutriat:quantis,& quã mollibus vinculis eundem intus detineat,donec opportunum exeundi tempus adueniat: q̃ diuino artificio,quamq́ꝫ euidenti ſimilitudine,parentum imaginem in genitis effingat. Qua in re vel maximo cum dedecore Aſclepiadis de molibus poſitio redarguitur,cum infantes non parentibus modo ſed progenitoribus ẽt,ſimiles naſcant̃. Mihi vero quædam vetus hiſtoria expoſuit,hoĩem opulentum quidem,ſed deformem extitiſſe,qui cũ affectaret pulchrũ ſibi filium procreare, formoſum in ampla tabula puerum depinxit.Inde vxori congrediens præcepit,vt e regione poſitã imaginem diligenter conſideraret:illa vero attente reſpiciens,& vt ſic dicam, totũ animũ illuc conijciens (erat enim valde pulchra ea figura) puerum peperit non patri,ſed picturæ ſimilẽ,oculis puto,non molibus,picturæ exemplum naturæ tradentibus.Ac qm̃ ob moles vir iſte talibus naturæ myſterijs non initiatus eſſe ſuſtinet,& ob videndi incertitudinẽ debilitatemq́ꝫ, non ſinit diſcipulos ſuos tã mira- F bilibus operibus naturæ fidẽ præſtare,ab opertis & abditis ad aperta & manifeſta ipſum traducere volo. Quis.n.aranei ſtructas ad capturã inſidias cernens; & telam ab eo fallentibus adeo tenuibusq́ꝫ filis confectam, vt aliqui dixerint hoĩes ab araneis artem texẽdi primum accepiſſe, de natura dubitet? Quẽ vero non ſuadeat confiteri naturã eſſe rem admirabilem,cum videat illud quod vrſa facit? Parit quidem vrſa,ſicut cætera aĩalia faciunt, ſed carnem parit informem indiſtinctamq́ꝫ, & nullam prorſus figuram habentẽ,quam tñ naturali quodam artificio breui diſtinguit:nã mater linguam tanq̃ manum,tam diu admouet quoad in fœtu animalis figuram abſoluat. Sed finẽ faciam dicendi aduerſus iſtos homines: In diſceptationibus.n.conſueui, vt contumacẽ equũ freno, ſic altercantem orationem moderatione acriter cohercere.

Quòd diligenter Exploranda ſint Singula quæq; Theriacam ingredientia: & quòd Andromachi Deſcriptio cæteris Anteferenda ſit. CAP. 12.

MOnſtrauimus,opinor,hactenus adeo manifeſte, vt amplius tibi mirandum eſſe non poſſit, qũo ſerpentes ijdem alio & alio modo præparati,diuerſiſq́ꝫ medicinis admixti, prodeſſe & obeſſe valeant. Incipiemus deinceps ab his antidotum conficere, qñ & quam parandæ theriacæ adhibemus artem,exigua non ſit. Nã & fraus qua ſæpe venatores in viperis vtuntur, & imperitia G medicinarum qua plerunq; cõpoſitores laborant, antidotum multoties inutilẽ reddiderunt. Multi ſiquidem artem capiendi viperas oſtentare volunt,ij p̃ſertim qui ſe remedia quædã ad hæc facientia habere iactitant: quod tñ mentiuntur, nã qui haberet nunq̃ inueni. Sed vbi viperas malitioſe concinnarint,ſpectantibus imponunt.Non.n.viperas conuenienti tp̃e capiunt, verum multo poſt q̃ꝫ è latebris exierint,qñ non amplius vigent:deinde cum eas ceperint, ipſas ante ſibi conſuetas efficiunt:demum non vſitatis alimentis eas paſcunt,ſed carnibus, quas cum aſſidue mordere cogant̃, venenum quod ore continent, eijciant neceſſe eſt. Quidã vero & offas quaſdam illis exhibẽt, quibus dentium foramina obſtruãt, vt etiã hoc pacto viperarum morſus imbecilles euadant: Id quod ſpectatores in admirationem magnã adducit,ignaros artis quibus ad fraudem ornandam vtuntur.

Rurſus quoq; (ſicuti dicebam) & medicinarũ quæ theriacę imponunt̃ non parua eſt inſcitia.De ijs dico quæ precioſiſſima immittunt̃:vt puta & caſiæ,cinnamomiq́ꝫ,non modica eſt differentia, q̃ plurimos fallere cõſueuit.Nã & adulteratum cinnamomum licet vero ſit ſimile, guſtu tamẽ & olfactu multo deterius eſſe deprehendit̃: atq; à xylocinnamomo differt, q̃ꝑ ligneũ hoc plus ſit, durioreſq́ꝫ ramuſculos habeat,nec tam bene redoleat. Nã verũ cinnamomũ illud quod in montibus naſcit̃,nec ſubtile nec longũ cum ſit,colorem habet ad modicã rubedinẽ magis tendentem: reliquum H aũt aliquãtulũ nigricat,& veluti quaſdã fibras habet. Aliud reperitur cinnamomũ planè albicans, fragile,non durum,nec magnam radicem habens.Eſt & aliud ruffæ caſiæ ſimile,redolens, & leue. Oĩbus tñ pręſtat id,quod ab incolis Moſyllum appellatur:colorem habet cinereum,virgas paruas A.l.2.t.2. fol.117.f & ſubtiles,ramos denſos,odorem vehementer redolentem. Hoc nos præcipue ſeligere conſueuimus,cum & odoratum ſuauiſſimum,& guſtatũ acre & mordax valde appareat, manſumq́ꝫ rutam imitari videat̃:lene eſt ẽt,& frangi facile poteſt. Caſia quoque & ipſa niſi quis in iudicãdo peritus exiſtat, fallere ſæpenumero conſueuit. Nam extat quædã falſa caſia,quæ quidem ſimilis veræ plurimum eſt,ſed tã bene non olet,& medullæ corticẽ adhærentem habet. In ſumma vero quæ cenſet̃ optima, modice rubet,roſam ſpirat,guſtata ſuauis euadit,concaua eſt,vinum refert,& valde redolet. Ziger ab incolis hæc nominatur. Verum par eſt te non ignorare fraudes quas in longo pipere ſtruunt. Quidam.n.ipſum confingunt vero piperi longitudine æquale, & impoſito pyretri vel napyos aliquantulo,quia ſenſum hoc pacto mordet,guſtantem fallunt. Verum qui circa hæc peritus fuerit,& ſuaue acutumq́ꝫ guſtu dijudicare nouerit,pręſertim ſi pediculũ ipſi adhęrentẽ accuratius inſpiciat,verũ piper inuenit,& ab iſtis decipi non poteſt. Cũ vero magna ſit adhibẽda in cæteris etiam oĩbus diligentia, ſicut in antedictis narraui, quæ hucuſq; diximus ſatis eſſe tibi ad commen-

tationem

A tationem quãuis exiſtimẽ,ne liber nimis in longum protrahaẗ. Conſulo tñ vt cũ ſingulas medicinas diligenter exploraueris,tum deniq; componas antidotum : nã vnius alicuius improbitas ſæpe reliqua omnia corrũpit. Eſt ẽt ipſius antidoti deſcriptio,ne hoc quoq; neſcias,à medicis varie tradita. Andromachus enim,de quo paulo ante mentionem feci,diligẽs in cõmiſcẽdis medicinis cum foret,hac deſcriptione theriacã cõponebat. Paſtillorum″ſcillinorũ ʒ xlviij , paſtillorũ viperinorum ʒ xxiiij,piperis longi ʒ xxiiij,ſucci papaueris ʒ xxiiij,magmatis hedychroi ʒ xxiiij : roſarum ſiccarum,iridis illyricæ,radicis dulcis,ſeminis napi ſylueſtris,ſcordij,liquoris balſami,cinnamomi, agarici,ſingulorum ʒ xij : myrrhæ,coſti,croci,caſiæ,nardi,florum iunci rotundi odorati, thuris,piperis nigri,dictami,marubij,rhei,ſtœcadis,petroſelini macedonici,calaminthæ,terebinthinæ,zingiberis,radicum quinque folij , ſingulorum ʒ vj : polij,chamæpityos,ſtyracis,racemorum amomi,mei, nardi gallicæ,ſigilli lemnij,phu pontici,chamædryos creticæ, foliorum malabathri , chalcitis aſſæ, gentianæ,aniſi,ſucci hypociſtidis,fructus balſami,gummi,ſeminũ fœniculi,cardamomi , ſeſeleos , acaciæ,thlaſpeos,hyperici,ſagapeni,ameos,ſingulorum ʒ iiij : caſtorij , ariſtolochiæ tenuis, ſeminũ dauci,bituminis iudaici,ſucci panacis, centaurij tenuis,chalbani, ſingulorum ʒ ij : mellis libræ decem,vini falerni quantum ſufficere videatur. Xenocrates autem & ipſe, qui nõ exiguum ſtudium

A.5.ſu.1.t.1 f.523.b

B hiſce rebus adhibuit,cætera quidem ſicut Andromachus admiſcet in compoſitione theriacæ, tantum quatuor ſagapeni drachmas non duas imponit. Damocrates quoq;,medicus optimus & ipſe cum eſſet, integrum librum verſibus accurate conſcripſit de compoſitione antidotorum : in quo theriacam deſcribens,res quidem eaſdem imponit,ſed in pondere diſcrepat. Nam quædam quorum illi quatuor drachmas accipiunt,hic duas ſumit : & rurſus quædam ex quibus illi duas imponunt,ipſe quatuor immittit. Magnus etiam,qui nr̃a tẽpeſtate † præſes medicorũ fuit,reliqua quidem omnia,ſicut illi conſueuerant,ſeruat : in cinnamomo ſolum diſcordat : duplum.n.cinnamomi theriacę cõmiſcet. Ita & de chalcitide,& de ſagapeno ab Andromacho diſſentit:nã,vt Xenocrates, duas drachmas inijcit,cum tñ Andromachus quatuor imponat. In ſagapeno autẽ & à Damocrate euariat:Damocrates.n.quatuor drachmas adhibet , Magnus duas. Vino præterea Magnus menſuram aſcribit:vult.n.ſextarios duos ipſam implere,cum alij ſicuti par eſt quauis menſura, quantũ ſatis videatur,vtantur. Demetrius etiam ætate noſtra medicus,& ipſe medicis † pręſidens,omnibus in rebus Andromachum ſecutus antidotum componebat,tantum in pondere paſtillorum ſcillinorum euariabat & ab illo & à cæteris. Nam illi xlviij drachmas cum immitterent , ipſe xlvi tñ admiſcebat. Tanta cum extet diſcordia inter theriacæ deſcriptiones,nos Andromachi traditionẽ,

† ἀρχιατρὸσ. i. nuperatoris medicus.

† ἀρχιατρὸσ. i. nuperatoris medicus.

C vt optimam probamus:atq; ita theriacam in vſum Imperatorum componimus. Eius autem compoſitio hoc abſoluitur modo,nam verbis compoſitionis modum cõplecti,valde vtile tibi fore iudico,vt ſi quando theriacam facere volueris & medicis careas,ingenioſus cũ ſis, per te ipſum conficere q̃ optimam valeas,magiſtrum hunc librum habens.

Quo Pacto Componendi ſint Paſtilli Hedychroi, Scillini, & Viperini. CAP. 13.

CÆterum ante cõmiſtionẽ oportet vt Hedychroi Magmatis, quod imponitur antidoto , deſcriptionem agnoſcas : cuius optima compoſitio eſt , quam Magnus tradit:ea eſt huiuſmodi. Radicũ corticis aſphalathi,calami aromatici,florũ iunci rotũdi odorati,phu,coſti,aſari, ligni balſami,ſucci balſami,caſiæ,ſingulorum ʒ vj, cinnamomi ʒ xxiiij , amomi tantundem, amaraci ʒ xx, mari ʒ xx,nardi indicæ ʒ xvj,folij ʒ vj myrrhæ ʒ xxiij,maſtiches ʒ vj , croci ʒ xix : vino falerno ſimul hæc admiſcere conuenit,& in rotulas redigere,quæ dum facimus manus & ferramẽta inungemus liquore balſami : poſtremo digeſtum in rotulas medicamentum in vmbra ſiccandũ eſt. Non aliter & Scilliticos Paſtillos conficiemus hoc modo. Recentem ſcillam non admodũ magnã accipere oportet,& eam non luto ſicut quidam faciunt inuoluere (ſordidũ.n.id mihi eſſe videẗ) ſed pulte teneriori : in qua & aſſatur facile, & ab ea quiddam dum aſſatur,accipit. Vbi ipſam probe coxeris,

D vel in furno quod vocant : vel ſub cacabis in quibus panes aſſantur , quo æqualiter aſſetur : ſume interiores partes ſcillæ,quæ tenerrimæ fuerint:& eis accurate diſſolutis admiſce farinę erui optimę recentiſſimæq; tantundem, ſicut Damocrates cenſet. Nam & magnus qui dimidium iubet , parũ mihi conijcere videtur : & Andromachus,qui duas partes præcipit,non dum ſatis imponere , cum æqualẽ erui portionẽ ſcilla requirat. Sic itaq; ſcilla & farina cõmiſtis,modicas inde faciemus rotulas, quas in vmbra ſiccatas vſui reſeruabimus. His ita peractis,oportet tot accipere Viperas, quot totius antidoti mõ ſufficiant,non quouis tp̃e captas,ſed potiſſimũ circa veris initia , qñ non amplius in ſubterraneis cauernis degunt,ſed inde progreſſæ ſub diuo diuerſantur,nec vlterius tam noxium venenum habent : nam donec in ſubterraneis locis habitant cũ nullatenus difflentur , peſtilentem noxiamq; magis intra ſe qualitatem colligunt. Quo tp̃e ſerpentes ẽt , ſenectam quam vocant , ſibi obducere conſueuerunt,quæ craſſiſſimus quidam lentor eſt ex diuturna latitãdi mora contractus : quæ res potius tp̃is longitudine,quàm ſeneſcentis ætatis vitio,prouenit. Quam ob rem non oportet ſtatim egreſſas viperas ſurripere,verum eas aliquod tp̃s dimittere,vt & libero fruantur aere , & cibis nutriantur conſuetis. Comedunt autẽ huiuſmodi beſtiolæ , & certas herbas , & quædam animalia,& alia non nulla ſibi conſueta, ſicut bupreſtem , cantharidem , & appellatam pinus erucam. Hæc.n.viperis conuenientia ſunt alimenta. Sit″autem Vipera fulua parumper,& ad motũ valde

A.l.1.t... fol.117.

A.5.ſu.1.t.1 f.523.f

prona,

prona, quæ collum præcipue attollat, & oculos aliquantulum rubros habeat, atq; audacter & toruè E
conſpiciat. Sit præterea capite lato, ventre propenſo, ac toto corpore ſinuoſa: meatus excrementis
deſtinatus magis ad extremam caudam vergat, quam non conuolutam ſed modice flexam potius
eſſe conuenit: greſſu denique incedat quieto: Nam hac in re ſolum a fœmina mas diſcrepat, & den
tibus caninis, quorum plures fęminis, duos maribus, Nicander his verſibus aſcribit.

Sunt gemini dentes maribus, ſua ſigna, canini
Fundentes virus: habet hos ſed fęmina plures.

Viperis igitur hoc tpe captis, pro quatuor digitorum menſura caput primum caudamq; detrun-
cabis. Quod dum facis, vt diligenter inſpicias moneo, nunquid poſt abſciſionem detruncatæ vipe-
ræ ſine ſanguine, ſine motu, ac prorſus ſine vita, ſtatim conſiſtant: nam tales ſi inueneris antidoto cō
ponendę inutiles arbitrator. Quòd ſi amputatis extremis, videas in viperis motum aliquem ſuper-
eſſe, & vitam per aliquod ſpatium prorogari poſſe, ipſas vt optimas conficiendæ theriacæ ducito:
quippe cum ex eo non imbecillē, ſed validam, habere vim dignoſcantur. Inde poſtq̄ beſtias obtrū-
caueris, pellem è toto corpore diligenter auferes, pinguedinemq; vt inutilem eximes, & interna o-
mnia, vt quæ excremētorum receptacula ſint. His peractis, conijce viperas in aliquod vas teſtaceū
q̄ pulcherrime confectum, vel lebetem bene abſterſum, atque accenſis carbonibus impoſitum vt F
ſine fumo coquantur. Coquantur autem in aqua fontana, cui recentem ſalem inijcies, & anethi nō A.ibidem.g
ſicci ramuſculos quot ſint ſatis. Deinde cum bene fuerint carnes elixæ, quod erit quando ſpinas à
carne ſeparari videbis, tunc lebetem ab igne remoue, & accurate ſpinas à carnibus ſeiunge: quas in
mortarium coniectas contundes, adhibito panis quàm puriſſimi & ſinceriſſima ſiligine compoſi-
ti, quantum ad compinſendum ſatis eſſe iudicabis, ſicut etiam Andromachus vult. Nam Magnus
& Damocrates, qui determinant panis portionem, admiſcent æqualem carnibus panē, & ſic vtra-
que commiſcent. Poſtremo iuris quantum ſufficiat infunde, & inde conuenientes paſtillos cōfice:
quod dum facis, manus pauco intinges opobalſamo. Hos paſtillos in vmbra ſiccatos ad totius anti-
doti ſtructuram ſeruabis.

Theriacæ Compoſitio, Repoſitio, Aetas, Probatio, Doſis. CAP. 14.

PAſtillis abſolutis, deinceps è reliquis quæcunq; & contundenda & cribranda ſunt per incerni-
culum mittes, anguſtis quantum fieri poteſt foraminibus. Nam quod valde minutum eſt, mi-
hi plurimum conducere videtur, vt auxilium præſtet idcirco, quia corpori plus adhæreat: quęcun-
que vero macerare & diſſoluere conuenit, ea tu vino mollies & læuigabis. Vinum autem illud ſit
optimum, quale falernum dulce eſt, quod fauſtinianum appellant, non autem acre & actum nomi- G
natum ab oībus. Poſtea cum liquidis ſicca admiſcueris, mellis quantū ſatis eſſe videatur, infundes.
Satis aūt videntur libræ decem mellis conuenienter decocti, ſicuti authorū literæ præcipiunt, quo
ſi quid ineſt flatuoſum aut cereum, feruendo ſeponatur. Oportet aūt mel eſſe Hymetium, nā apes
in eo colle Atticæ quia thymum paſcuntur, mel optimum conficiunt. Separatim etiam reſinam &
chalbanum prius liquefacies, & inde reliquis in mortarium coniectis ſuperinfundes. Atq; vbi de-
inde coniunxeris omnia, diligenterq; commiſcueris, denuo manibus & ferramentis inūctis liquo-
re balſami, antidotum è mortario in vas aliquod vitreum aut argenteum transferes: quod tn̄ non re-
plebis ad ſummum vſque, ſed ſpatium aliquod relinques, quo reſpirare queat. Immo frequenter
operculum dimouere conuenit, vt antidotus magis diſſlari poſſit, & celerius vtilis euadat: nam tē-
pore non modico eget, ſi tm̄ concoqui debeat, quantū vſus requirit. Concoquit autē vt plurimū A.l. de med.
intra annos duodecim: Sed qui valentiori potētioriq; vti voluerunt, ipſam poſt quintū & ſeptimū l.t.2.c.4. fo
exhibuerunt, præſertim aduerſus venenatorum ictus, canum rabientium morſus, & noxia herba- 585.f
rum venena: validis ſiquidem noxis ſuccurrere cum vellent, potentioribus theriacæ viribus egue-
runt. Potens eſt autem in his ad annos vſq; triginta: Alijs aūt morbis in quibus tanta non ineſt effi
cacia lædendi, ſexageſimo etiam ſubuenit: nam vltra hoc ſpatium debilis admodum & imbecillis H
euadit. Multi itaq; vires antidoti dignoſcere cū volunt, primū alicui purgantem aliquā medicinā
porrigunt, deinde theriaca paulo poſt exhibita, iudicium de ipſa ſumunt. Nā ſi valida vigens que
adhuc fuerit, nullatenus ventrem purgari ſinit, nempè deuicta ſoluentis medicinæ facultate ab an-
tidoti potentia: ſin autem aluus ita deijcitur, vt ſi theriacam non ſumpſiſſet, planum eſt antidotum
adeo viribus defeciſſe, & vt ita dixerim, conſenuiſſe, vt ne purgantis quidem medicinæ vim ſup-
primere queat. Non damus autem oībus eandem quantitatem antidoti, ſicut nec liquoris quo ip-
ſam diſſoluimus. Nam in antedictis ad magnitudinem nucis auellanæ, theriacā ex tribus vini cya-
this propinare ſolemus: In alijs aūt morbis & antidoto & liquore differenter vtimur. Ad affectuū
enim diuerſitatem reſpiciētes, & theriacæ pondus metimur, & liquoris cōuenientiam iudicamus,
quando non ſolum reptilium morſibus, & venenorum noxis, auxilietur hæc antidotus, ſed in maxi
mis etiam alijs ægritudinibus à nobis experta ſalutaris medicina reperta ſit.

Quot & Quantis Morbis auxilietur Theriaca. CAP. 15.

ITaq; ipſam Andromachus in ſuprapoſitis carminibus opinor idcirco tranqllā appellauit, quia
corporibus tanq̄ aliqua morborū tempeſtate vexatis, vt tranquillitatē, ſanitatem inducit. Diu-
turnos.n. capitis dolores & vertigines ſanat. Auriū tarditatem, & oculorū hebetudinem curat. In-

terdum

A terdum genitale membrum flacceſcens,atq; vietum attollit. Sępe furentium deliria generoſe ſeda-
uit adducto ſomno, per quē etiā animi turbulentiā, perplexaſq; cogitationes ſedauit. Comitialibus
inuaſionibus acriter reſiſtit:nā & nimiā capitis humiditatem abſorbet,& aduenienti vento vias ob-
ſtruit. Subuenit quoq; cū difficultate ſpirantibus, qn̄ pituita quædā craſſa meatibus pulmonis inſi-
dens,hoīem inſpirare prohibet: facile.n.ipſam & deſiccat,& ad expulſionē præparat,cum & cōpa-
cta attenuet,& tenacia diuidat. Illis etiam qui ſanguinem expuunt,valde prodeſt, ſi quis ſolidaginē
herbam elixet,& in eius decocto theriacā ſoluat & bibat. Malos ēt ventriculi affectus plerunq; cu-
rare conſueuit,quem & appetitus deiectionē patientem,nec quicq̄ aſſumere valentem,ad cibi ſoli-
tam appetētiam reduxit. Creſcit interdum cibi deſiderium ſupra modum ex quodam acriori mor-
daciq; humore ventriculo inſiſtenti,hoc quoq; valenter diſſipat: Itē eam famem,quam in inteſtinis
lumbrici morantes excitant: eos.n.theriaca potenter ſtrangulat,atque ita ventriculum ab inſatiabili
comeſtionis deſiderio liberat. Mirabiliter ēt ex inteſtinis eijcit maximū & latum illum vermē, qui
ſuſceptum oē nutrimentum deuorat,atq; ideo reliquum corpus extenuat. Hepatis inſuper & lienis
morbos frequēter curat,illarū partium obſtructionibus adapertis. Morbum quoq; regium ex ali-
quo iecinoris vitio collectum,facile ſanat,bilē deponēs ac veluti manu detergens, cum efficiat vt he
B par ipſam à ſanguine prorſus diſtinguat. Lienē induratū qn̄q; liquefacit, paulatim conſumens ſor-
des & ſuperuacuā materiam,quæ in eo continetur. Renū calculos frangit,& oē quod in renibus eſt
terreum ac ſordidū,facile expurgat. Vrinā è veſica vix egredientem producit, atq; eius vlcera ſæpe
curauit. Tardam ventris concoctionem & imbecillitatem ſanat,ipſum calefaciēdo & vim eius cor-
roborando. Quin & inteſtinorum exulcerationes, difficultates, & lubricitates, iuuare conſueuit:
ac inſuper ijs prodeſt qui vel in voluuli dolores inciderint, vel diuturna coli vexatione laborarint,
præcipue qn̄ inflammatione caruerint inteſtina: nam acres in eis humores theriaca abſumit,& eo-
rum flatus in vaporem reſoluit. Succurrit etiam plerunq; cholêræ fluxu laborantibus, partim hu-
mores denſando,partim ſiſtendo. Illud vero quod in cardiacis ſæpenumero cōſpicitur,maximum
eſt opus theriacæ. Nam cum multis & cōtinuis ſudoribus corpus diffluat, atq; ita vires dilabantur,
vt nec exhibitum vinum ſæpenumero ſuccurrere morbo valeat, antidotus ebibita & ſudorem com
primit,& concidentē ægri virtutē veluti ſuſcitat,atq; ex infirma valentem reddit. Educit eadem in
mulieribus menſtruum ſanguinē,& ſuppreſſas vteri ſedis've ſanguinis excretiones frequenter ape
rit: ac quod admirabilius eſt,immoderatas eiuſdem ſanguinis eiectiones detinet. Recorderis.n. di-
xiſſe nos in præcedentibus antidoti huius virtutem multiplicem ac variam eſſe: atq; ideo quædam
C egredi facit cum ea attenuet atq; diffundat,quędam ob imbecillitatem virtutis immodice prodeun-
tia ſupprimit,corporum vires inſtaurans. Pedum inſuper & aliorum oīum articulorum doloribus
ab influxione excitatis tunc præcipue cōfert,qn̄ tēpus incremēti diſceſſerit, & ſtatus vigor aduene
rit. Oportet autem prius dolores mitigare,foris imponendo quippiā, quod ipſos lenire queat, inde
theriacā bibere,quo fluxionē cohibeat: nā & quæ iam illata fuerint abſumit, & quæ mox inferren-
tur auertit. Maxime vero prodeſt qn̄ quis ipſam ſanus adhuc frequēter accipit,idcirco quia ſuper-
fluitates humorum conſumit,& totius corporis temperamentum immutat. Nam alia medicamen-
ta quæcunq; podagrici bibunt in remedium dolorum, fluxionem quidē ad pedes ferri prohibent,
ſed cum ſuperfluum humorem non conſumant,aliq̄ aliam maiorē ægritudinem excitant. Vagatur
enim toto corpore fluxio illa,& pulmo qui propter reſpirationis offm̄ continue mouet̄,rarus cū ſit,
facile huc & illuc vagum humorē ad ſe trahit,atq; ſic hoīem ſuffocat,quēadmodū ego in multis ve-
ra experiētia cognoui. Quo circa ne prorſus tales medicinas ebibant ægri,dehortor: ſuadeoq; ſum-
mopere,vt theriaca velint in talibus morbis vti, qm̄ & ſuperfluum humorē exiccat, & alium colli-
gi nō permittit: vnde plurimi in principio ex hac bibētes,prorſus à podagra liberati ſunt. Nec, ar-
bitror,alia rōne hydropicis theriaca tantopere contulit,q̄; ꝙ humorem in ipſis conſumit, & refrige
D ratum in eis naturalē calorem accendit: maxime vero anaſarcas, & leucophlegmatias quos appel-
lant,potenter adiuuat: in vniuerſum.n.corpus ſe inſerit,& malā inde humiditatem exprimit. Quā
obrem mali habitus bona eſt medicina, vt q̄ corporis habitū in melius cōmutet,& quæ ſuperuacua
ſunt in vapores eijciat,ac naturā prōpte ſuas actiones exercere faciat, quo mō ſæpe etiā laborātibus
elephantiaſi,remedium præſtitit. Nā cum multus humor corruptus toto corpore diſperſus ſuis vi-
ribus illius tēperaturā perdat,ſuperueniens antidotus morbum profligat,partim humoris fluxionē
ſiſtendo,partim ab eo ſanguinem corrumpi prohibendo. Neruorum autē vel contractiones, vel di-
ſtenſiones, non aliter multoties curauit, neruos calefaciens & eorum tenſiones remittens, q̄ mem-
brorum reſolutiones ſæpenumero ſanauit: qm̄ naturali excitato calore,& ſpiritus in priſtinum ſta-
tum reduxit,& membris ſolitas motiones reſtituit. Verū vt libuerit hæc quiſq; æſtimet: Illud certe
ſumma eſt admiratione ꝓſequendū,ꝙ theriacā non mō corporis affectus ſanare videmus,ſed etiam
animi paſſionibus ipſum qn̄q; grauiter infeſtātibus opitulari cōſpicimus: Veluti cū excitatas me-
lancholia graues curas multoties ſumpta ex animo pellit, perinde ac ſi è ſplene ac reliquis membris
atrā bilem exurgeret: Id quod ēt in ſerpētum venenis euenit. Qua de cauſa quartanis etiā febribus
optime conuenit: cum.n.ea febris ab atra bili cōſurgat,facile ſumpta theriaca diſcedit,mō quis ipſa
ſeruatis medicæ artis præceptis vtatur. Ego nāque multos quartana laborantes, hac vſus artis ſemi-

ta,

ta,facile à morbo vindicaui.Primum.n.cum cœnaſſent, vt euomerent,effeci: deinde ſecuta die ſuc- E
cum abſynthij bibendum,tradidi,quò bilem contemperarem ac veluti edulcorarẽ : poſtremo dua-
bus horis ante inuaſionem antidotum exhibui : atque ita cum omnium admiratione voti compos
euaſi,cum celeriter is qui theriacam ſumpſerat liber ab inuaſione maneret.

Methodicorum Reprehenſio, Qui morborum cauſas noſcere ſuperuacuum arbitrantur:
Et inde reliqua Theriacæ Remedia. *CAP.* 16.

AQuæ formidinem quoq; morborum dirum peſſimum hęc antidotus plerunq; tollere conſue-
uit: ſtrenueq; aduerſus tot malorum concurſum dimicare,quibus non ſolum corpus exiccat,
& interdũ cõtrahitur,febreq; intus aſpera cõburitur,ſed ẽt animus delirat, & difficillimo ſympto-
mate moleſtatur. Aquam.n.expaueſcunt,& quis ob nimiã ſiccitatem ipſam vehementer affectent,
tñ eam bibere reformidant,quia corrupto mentis iudicio quid ipſis prodeſſe poſſit, non intelligũt.
Sicq; remedium vitando,& aquam metuẽdo,miſerabili morte pereunt. Qua in re methodicos ad-
miror magnopere,qui cauſarum notitiã curandis morbis inutilem arbitrantur: neſcio.n.quo pacto
tales ægrotos ſanare poſſint,cum vniformis & ſimilis ſit morſus a cane rabido & non rabido illatus.
Quem enim curationis modum ipſis oſtendit commorſus locus, nullam ex vulnere diſtinctionem
habens, ſi internã mordentis cauſam ſcrutari nolunt?;Nẽpe methodicorum oculis aſpici non valet, F
ab rationali aũt medico nõ niſi ſola cogitatione diligentiq; diſcuſu inueniri. Quocirca, ſiquis mi-
ſer,in methodici tanq̃ in alterius beluæ manus incidat,proculdubio morietur, ex conſecutione dog
matis ab eo interfectus,qm̃ vt ẽ ſecta non recedant,inueſtigare cauſas nolunt. At bene fortunatus il-
le,qui rationalẽ medicum acceſſerit,neq; tam malis ſymptomatis facile capietur, neq; ob artẽ ratio-
nalis medici mortẽ incurret. Statim.n.rationalis medicus, ſuſceptum ægrum diligenter interroga-
bit, qualiſnam foret is canis à quo cõmorſus eſt. Ac ſi audiet ꝙ macilentus & gracili corpore fuit,
& oculos rubricatos,caudã demiſſam, ſpumã ex ore fluentem habuit : diſcetq; vt linguam exertam
geſtaret quæ tanq̃ bile infecta crocea videret, vt obuios quoſq; incurreret, vt interdum ſine cauſa
procurreret & deinceps ſubito conſiſteret,vtq; furioſa quadam indignatione improuiſos aggrede-
retur : ſi inq̃ talia cõperiet,ſtatim intelliget canem illum rabidum fuiſſe. Curabitq; vulnus illud nõ
ſimpliciter,ſicut methodici ſolent,ſed ipſum maius illico faciet, carnem circumquaq; auferens, &
ad rotunditatem redigens, ne facile cicatricem obducat, ſed apertum longo tpe perſeueret, ſaltem
quadraginta diebus, quo rabidi canis venenum egredi queat. Ferramentis itaq; valde ignitis ſoli-
ti ſumus locũ inurere,& inde [illegible] medicamenta admouere,quæ attrahentem vim habeant, nec intra
carnem venenum manere ſinant. Equidem olim mecum ipſe aliquod remedium excogitans, hãc G
ipſam theriacam oleo roſaceo mollitã, linamentis impoſui, ac veluti medicamen aliquod vulnera-
rium foret vlceri ſuperimpoſui,vt tãquam cucurbitula venenum ẽ profundo traheret & exugeret.
Deniq; theriaca perinde atq; pęonia aliqua medicina & foris impoſita,& intus aſſumpta,præſenta-
neum auxilium cõmorſis à cane rabido præſtat. Deprehenſaq; eſt mihi vel ſola in peſtilenti conſti-
tutione languentibus poſſe ſuccurrere,cũ nullum aliud pręſidium tam magno malo tunc ita reſiſte
re valeat: nec immerito,cũ peſtis ipſa,ceu fera quædã venenata, non paucos aliquot miſerè perdat,
verũ totas ciuitates depaſcatur. Immutat enim aerẽ malo quodã modo,vt hoĩes interficiat, qui cum
non reſpirare nõ poſſint,cõtagium miſeri euadere nequeunt. Attrahunt.n. in ſe ipſos aerem illum
infectum,tanq̃ præſentaneum aliquod venenũ. Quo circa ſummis laudibus proſequor admirandũ
Hippocratem,‖qui peſtẽ illã ex Æthiopia ad Græcos venientem, non alio præſidio reppulit quàm
aerem purũ faciendo,ne ab hominibus (qualis tunc erat) infectus hauriretur. Præcepit itaq; vt per
totam ciuitatẽ ignis accenderet, qui non ſolum ẽ ſimplici materia conſtaret, ſed bene olentes coro-
nas & flores haberet : talia ſiquidem ignibus alimenta ſubminiſtrari conſuluit, & vt vnguenta q̃
pinguiſſima infunderent,& id genus alia bonum odorem fundentia, vt hoc pacto ciues aerem pu-
rum inſpirantes,ab imminenti lue tuti forent. Ad iſtum modũ arbitror & theriacã, tanq̃ ignis qui- H
dam purificans & ipſa eſſet,illos quidem, qui ſani adhuc ipſam biberint,non permittere, vt peſtilen
tia prorſus capiantur: illos aũt qui iam ægrotent, ſanare poſſe, cum aeris inſpirati malignitatẽ com-
mutando,tum corporis temperaturã † corrumpi non ſinendo. Quãobrem cõſulo tibi Piſo, vt par
tim ob has tam repentinas aeris cõmutationes, partim ob alias nocentium rerum cauſas, frequenter
etiam ſanus,theriacam ſumas,vt exterius occurrentibus noxis corpus tuum reſiſtat: & ſiqñ paſſum
aliquid fuerit,ad ſanitatem facile reducat. Nã theriaca, optimam quandã temperaturã corporibus
procurat,& in eis bonam valetudinem conſeruat. Abſumit.n. humores ſuperfluos, calefacit mem-
bra refrigerata,corroborat naturalẽ virtutẽ vt debitas actiones exercere queat. Nam qñ fortis na-
tura fuerit,tunc & venter expedite cibos concoquit, & venæ ſanguinem facile producunt, & iecur
prompte bilem ſecernit: atq; ita defęcatum ſanguinem cor ſuſcipiens, ipſum deinceps vniuerſo cor
pori iam nutriendo idoneũ ſubmittit. Excrementa quoq; moderate forás eadẽ expellit, & quæ cor
pori ſuperflua ſunt,membrorum oĩum reſpiratione ſalubriter excernit. Maxime verò conſulerem,
vt antidotũ aſſumeres,cũ frigẽte per hyemẽ aere,iter aliquod ſuſcipis. Erit.n.tanq̃ optimum viſce-
ribus indumentũ, multũ eis calorẽ præbere cũ poſſit. Cõpertũ adhuc nobis eſt theriacã & ad ani-
mi prudentiã,& ad ingenij acumen,haud parũ conducere, qñquidẽ & ſenſus actiones ſuas fortiter
obire

In vita Hippo. ex Sorano. Et in decreto Atheniẽſium, quod poſt eius epiſtolas habetur.

† Contex. græ. καὶ μηκέτ' ἐῶσαν διαφθείρειν τὴν σύγκρισιν, i. non amplius corrumpi, &c.

A obire faciat, & mentem à vaporibus corporis liberando ſolertem magis reddat. Verum vt ſummatim laudes huius antidoti complectar, totum corpus ita diſponit, vt ab vlla re noxia non corrumpatur. Hanc autem reſiſtentiam procreat tam varia & efficax tot medicinarum compoſitio, & pręſertim quæ in ipſam ingrediuntur viperæ. Nam & Mithridatem illum bellatorem magnum ferũt non aſſumpta theriaca, quæ non dum erat, ſed alia quapiam multiformi antidoto mithridatica de illius nomine dicta, non potuiſſe ſumpto veneno mori, quoniam ſic illius membra temperauerat, vt ab re noxia pati non poſſet. Hoc autem contigit quo tempore bellum cum Romanis gerens à Pompeio profligatus, atq; in extrema fortuna conſtitutus, illæſus è vita decedere feſtinaret. Hauſit itaq; venenum, & plus etiam q̃ ſatis eſſet ebibit, nec tñ ipſe mori potuit: filias vero ipſius quæ cum patre vitam finire prorſus decreuerant, atq; ideo ex eodem quoque veneno hauſerant, celeriter occubuiſſe tradunt. Mithridates igitur cum mori tardaret, eo ꝙ antidotus quam præſumpſerat, venenum redderet irritum, vnum ex amicis ſuis nomine Biſtocum vocauit, cui mandauit, vt ſe iugularet. Is autem opus veneni, ferro abſoluens, Mithridatem violenta morte confecit.

Quantum, & Quando, & à Quibus Theriaca ſit accipienda. CAP. 17.

B VIdes igitur quo pacto è pluribus compoſita medicamenta magnam vim habeant ad efficiendum corpora nullis obnoxia læſionibus, præſertim theriaca propter eximiam, ſicut dixi, viperarum poteſtatem: Quam tamen aſſumas velim, poſtq̃ cibos probè concoxeris, nec amplius repletum te ſenſeris. Rectè autẽ facies ſi varia ipſam menſura ſumas, interdum ad ægyptiæ fabæ magnitudinem ex duobus aquæ cyathis, qñ modicum interuallum tibi ſupererit ad antidoti concoctionem: interdum ad nucis auellanæ quantitatem ex tribus aquæ cyathis, qñ plus temporis habiturus es, quo poſſit in corpus theriaca digeri. Conſiderabis præterea & anni tempus, & loci conditionem, quoties ipſam accipere volueris. Æſtate enim, vt theriacam ſumas, nullo pacto conſulo: nam temporis conſtitutio calida tunc cum ſit, calefactum adhuc magis ab ea corpus læditur. Id quod videns admirabilis Hippocrates aſſerit, ‖ Medicinas, & antequam canicula oriatur, & poſtq̃ orta fuerit, moleſtas eſſe: vt plurimum enim ea pars anni febrem hominibus affert. Quamobrem & eos qui media ſunt ætate, & eos qui naturalem temperaturam calidam admodum habent, moneo, vt neq; multoties neque multum theriacæ ſuſcipiant. Ex aduerſo quibus ætas iam in ſenium vergit, & plurimum, & plerunque, & non ex aqua ſed ex vino, theriacam bibere ſuadeo, vt ab ipſa & corpus iam flacceſcere incipiens, reparetur, & natiuus calor iam langueſcens excitetur. At pueris maximè omnium theriacam interdico, quoniam ipſius magnitudinem illorum vires plurimũ C excedit: nam & puerile corpus facile diſſoluit, & complantatum ſpiritum celeriter extinguit, non aliter atq; lucernæ flammam pluſquam conueniat infuſum oleum. Vidi ego aliàs puerum, ab intempeſtiuo theriacæ vſu ſolutum: febrierat enim longo tempore, fueratq; corpore valde macilento, & viribus adeo debilis vt viuere magna cura vix poſſet: Quæ conſpicatus medica prudentia vetabam antidotum puero dari. Cùm autem quidam ipſius curam haberet, qui patrem ſe pueri eſſe dicebat, & potius imperioſa quadam iubendi licentia vteretur, quàm profectum à ratione conſilium audiret, temerario quodam impetu & violento coegit me theriacam puero exhibere: quam ille acceptam concoquere non valuit, eo quòd potentior eſſe viribus ipſius. Soluit itaque vniuerſum pueri habitum, aluumq; fluere cum feciſſet, ob datam præter rationem antidotum ſubſecuta nocte perijt. Quòd ſi quando & tu Piſo in æſtuoſa regione fueris, noli theriaca vti, ſatis cum eſſe poſſit eius loci caliditas. Quocirca gentibus quoque primum orientem habitantibus, calidiſſimi cum ſint, atque ideo multum ſicci, non conuenire theriacam exiſtimo.

4. Aph. 5. Ex. ord. 28. a Et de Medic purgã. iuxta finẽ. Et de Aere aqs & locis iuxta medium.

De Salis Theriaci virtutibus. CAP. 18.

PRæparatur vero & Sal quidam hiſce ſerpentibus, de quo mentionẽ facere neceſſarium duxi, vt abſolutiſſimus hiſce de rebus penes te ſermo foret. Facit autem & hic ſal ad omnia quæ an D te diximus, ſed modicè facit, nec niſi longo poſt tempore remedium apparet: ſi quis tamen frequenter eo vtatur, ſenſim auxilium affert. Vnde plerique hoc ſale medicati cum inter initia celerem remedij ſenſum non habuiſſent, ne prorſus quidem ipſum cõferre arbitrabantur, præſertim cum redactum in cinerem, vim medicam incendio amiſiſſe cenſeant. Equidem, vt antidoto parem facultatem non habere ſalem affirmo, ſic omnem ipſius vim aboleri penitus nego. Nam ignis multa efficit meliora, & interdum latentem rerum naturam detegit: quædam etiam quos volumus in vſus apta reddit. Aurum quippe à nobis igne exploratur, impurumq; à puro hoc pacto ſecernitur: nam aurum quod igne repurgatum exactè fuerit, Obrizum eſſe cenſetur. Ferrum quoq; flammis emollitum, quouis modo producitur, & flexum ſicuti volumus, varijs hominum vſibus inſeruit. Sed quid remota conſector? non ne multa quæ nutrimenti cauſa ſumimus, igne nobis idonea redduntur? Panis & pecudum piſciumq; carnes quandiu crudæ ſunt, ne appetuntur quidem: at vbi cocta fuerint, etiam in nutrimentum cedunt. Ipſum inſuper vinum ſi quis ſtatim, vt natum eſt, è racemis premat, crudum & immaturum eſt, at Solis igne maturatum, & ſuauiſſimum, & potui conuenientiſſimum euadat. Amplius, multa reperiuntur ad ſtructuram medicamentorum attinentia, quæ donec priſcam naturæ ſuæ rigiditatem ſeruauerint, & acerrima, & noſtris corporibus inimica eſſe, docet experientia. Hæc ignium virtute temperata, curandis morbis idonea, reddun-

tur, vtputa Chalcitis, quæ ſi cruda fuerit, corpus vrit, & in eo cruſtam celeriter excitat, ſin toſta ad- E
moueatur vlceri cicatricem inducit. Item Lapis qui è prigia aduehitur, is crudus acerrimus eſt, aſ-
ſatus & alijs quibuſdam commiſtus præſtans oculis remedium euadit. Cinis etiam quem ex incen-
ſis ſpongijs conficiunt, ſanguinis fluxum valenter aſtringit. Idem mihi & de theriaco Sale iudican-
dum videtur. Nam omnia ſimul accenſa, hoc eſt, integri cum ſale ſerpentes exuſti ſicut ignis ope-
ra noxiam excedentem'que corporis noſtri virtutem deponunt, ita conuenientem medicaminibus
opem aſſumunt. Præcipuum vero Sal iſte habet, ꝙ morbos cutim infeſtantes curat, albam dico vi-
tiliginem, lepram, impetiginem quam feram vocant: & demum omnia ſub cute poſita excremen-
ta reſoluit. Quamobrem magna pars eorum, qui ſalē hunc comedunt plusq́; conſueuerant, ſudan-
tes putridam materiam eijciunt, & cum ea pediculos etiã appellatos quoſdam emittunt, qui è pu-
tri materia ortum ducentes nomen ſibi φθεῖρες apud græcos acquiſiuere. Dentes præterea ſal hic
optime purgat & ipſos à putredine ſeruat, nec eos erodi permittit: membra laxa denſat, illucq́; de-
ſcendentem fluorem ſupprimit.

De Salis Theriaci Compoſitione. *CAP.* 19.

Conficitur autem hoc modo: enitar enim rurſus tibi hunc quoq; Salem nudis verbis deſcribe-
re. Oportet viperas quatuor antedictis ſimiles & eodem tempore captas, nec plus duobus F
diebus aſſeruatas, accipere, immo ſi fieri poteſt eodem quo captæ ſunt die: poſtea ſalis ammoniaci
quem vocant, ſin minus communis albi & parumper aeri expoſiti modium vnum italicum: dein-
de ſali adiunge cretenſis gentianæ in partes aliquot conciſæ, libram vnam & dimidiam: ariſtolo-
chiæ rotundæ, itidem libram vnam & mediam: ſummitatum centaurij minoris, libras duas: carda-
momi armeniaci, marrubij, lib ram mediam: ſcordij montani, chamædryos creticæ, libram vnam:
ſeminum rutæ domeſticæ tantundem: hæc omnia melle attico commiſcebis. Harum rerum mediã
portionem in ollam nouam ex argilla confectam conijce: poſtea viperas quatuor viuas ſuper im-
mitte, & cum eis ſcillas quinq; recentes, & nuper euulſas, atq; in fruſta conciſas: inde reliquum alia-
rum rerum dimidium: poſtremo lutum ollæ diligenter inducito, vbi prius operculum impoſueris:
quod foraminibus quatuor aperies, vt per eam vapor egrediens aſſationis menſuram ſignificet.
Nam fumus qui primum exibit obſcurus admodum & valde turbidus denotabit ignem ad vipe-
ras iam perueniſſe: quo tempore diligenter aduertas moneo, vt reſpirando, non aerem attrahas in-
fectum hoc fumo, qui à viperis exhalat. His peractis cum fumus deſiſtet, & tenuem quandã flam-
mam è foraminibus aſcendere videbis, tunc optime toſta cuncta iudicato: itaque transfer ollam ab
igne in locum, vbi per integrum diem & noctem frigeſcat. Inde vaſe adaperto combuſtas res exi- G
me, quibus contuſis atq; cribratis hæc alia adiunge. Seminum rutæ ſylueſtris vncias nouem, hyſo-
pi creticæ tantundem, ſeminum fœniculi ſylueſtris vncias ſex: nardi gallicæ, ſtachyos ſcythicæ, ſin-
gulorum tantundem: petroſelini macedonici vncias quatuor, racemorum amomi vncias tres, ori-
gani heracleotici capitulorum, vncias nouem, ſeminum hormini torrefacti vncias tres, ſummitatũ
thymi attici vncias nouem, foliorum malabathri indici vncias quatuor, carnium baccarũ iuniperi
laconici libras duas, ſeminum coriandri domeſtici ſelibram, piperis albi libras duas, piperis nigri
tantundem, radicum ſilphij vncias decem, zingiberis non perforati libras duas, radicum ſatyrij ſe-
libram, pulegij montani tantundem, ſeminis ſeſeleos maſſilienſis fului vncias ſex, ſeminum tordi-
li montani tantundem, mentæ tantundem, caſiæ optimæ vncias duas, cinnamomi vnciam vnam.
Hæc vbi ſemel contudi & excuſſi, denuo & contundere & excutere molior, quò ſæpenumero cri-
brata in tenuiſſimum puluerem redigantur: quem in vitrei vaſibus poſitum, non ſtatim, ſed à qua-
drageſimo die vtendum trado. Cæterum ipſe hunc ſalem etiam non inuſtis viperis conficio, ve-
rum paſtillos ex eis quorum compoſitionem in theriaca docui, reliquis quæ cum viperis vruntur,
admiſceo, ipſosq́; comburo, vt quam in ſe habent amaritudinem incendio deponant. Tantam ve-
ro paſtillorum menſuram impono, quantã habere quatuor viperas conijcio: ac reuera ſal quã opti- H
mus euadit, vt qui propter vſtionem, neq; cinerulentum quippiam guſtatus prę ſe ferat, neque con
ſpectus nigredinem, verum & iucundiſſimus accipiētibus euadat, & virtutem ad quæ dixi ipſum
proprie valere, præſtantiorē oſtēdat. Hæc ſunt quæ de Theriaca, & Theriaco Sale, dicenda habui,
diligenter ſicut arbitror à nobis elaborata, præſertim cum & tu Piſo in omni ſermone valde ſis ac-
curatus. Memini enim te cùm eloquentiæ magna cum gloria operam nauares, ſiue concionem in
ſenatu vel ad populum haberes, ſiue cauſam aliquam in foro ageres, obijcerentq́; qui tecum con-
tendebant ea de re multas dicendi occaſiones abs te inueniri reſpondiſſe, dicentes aliquãdo ceſſare.
Nam & deos affirmabas quoties non reſpondent, tacere, & illos qui reſpondent, interdum ſilere:
Mare præterea hyberno tempore nauigationem non concedere: & fluminum aquas deſinere
fluere, rurſusq́; interpoſito ſpatio curſum repetere: Terram demum non ſemper fruges
producere. Quamobrem te Piſo imitatus nihil omiſi quod de theriaca quæri
poſſit: & ſimul hortatus ſum, vt ea libenter vtaris, quoniam comper-
tum eſt Theriacæ vſum, Tempus vitæ prorogare: quam
tibi à dijs longiſſimam exoptare me-
rito debeo.

GALENI DE VSV THERIACAE AD PAMPHILIANVM

Iulio Martiano Rota interprete.

B

Sunt etiam qui opinentur, & hunc non eſſe Galeni librum.

QVæſiſti ſæpenumero Pamphiliane artē cōponendæ Theriacæ & vſum ex me cognoſcere: ſed quæ olim à nobis præſens ipſe audiuiſti, cū neq; te amplius meminiſſe exiſtimem, neq; tum ſatis à me dictum fuiſſe, nūc ocium nactus omnia quæ, dum eſſem Romæ, mihi narrabantur ab hac antidoto effecta, quæq; nos experiendo cognouimus, in memoriam reuocaui, redactaque in exiguum hunc libellum ad te miſi: & vnà docui, quo modo, quo tempore, quibus in morbis, theriaca vti conueniat: quæ ſi quis ad vnguem ſeruauerit, nunquam à concepta ſpe decidet. Nam rem occultare quæ ad ſalutem hominum conducat, & qua ſe merito iactant qui in vrbe omniū principe degunt, vt & priuatè beneficio, & publicè ornamento, affecti ab ea antidoto, quæ communis ſalutis gratia pro totius ciuitatis conſeruatione parata ſeruatur, ruſtici admodum mihi eſſe videtur, præſertim tibi, quem nouimus, cum alias
C vrbes, tum præcipue Creticas, animi tui moderationem & oībus in rebus manſuetudinem, non ſolum cōmendare, ſed etiam amore ſummo proſequi. Nam in Ægypto, Ægyptiq; regia vrbe Alexandria, plures vni tibi Cretenſiū amici ſunt quàm cæteris oībus. Quam ob rem iure quiſpiā fortunam quoq; miraretur, quæ tuis moribus tam conueniens nomen impoſuit, perinde atq; præſagiret te cunctis amabilem fore. Sed ad Theriacam redeo, quā tu tibi liberaliter & à multis facile comparabis: vſus vero pueritia noſtri in te ſtudij pignus & beneuolentiæ monumentū erit. Vt enim ſi lyram aut tibiam aliquis poſſideat, nec vſum noſcat, tantundem eſt, ac ſi eā non haberet: ſic qui antidotum aliamve medicinam domi continet, nec vti ſciat, nullam ex ea vtilitatem capiet. Quòd ſi theriaca, ſicut apud oēs iam inualuit, ad morſus ſerpentium & ad venena tantūmodo faceret, oportebat eam domi repoſitam tanquam picturā aliquam aſpernari, nullo vſu, ſed ſola vetuſtate, conſumendam: Cum vero præter ſupradicta, bonum corporis habitum, vitam longam, ſenſus vegetes, ſanitatem ſtabilem promittat: nec ſolum ab inſtantibus morbis liberet, ſed etiam ab imminentibus præſeruet: non ab re facturum exiſtimo quiſquis theriaca ſanus etiam vti velit, malitq; potius impendentem morbū præuenire, ꝙ iam vexantem arcere. Hac de cauſa Romæ principes viri complures, alij primo die Lunæ theriacam accipiunt, alij quartum eligunt: & tribus interiectis diebus
D concoctioni dant operam, curatoque leniter ventre circiter horam tertiam, ex vno cyatho mellis duobus aquæ calidæ admiſto tantum theriacæ ſumunt, quantum eſt græcæ fabæ magnitudo, non vt aliquo morbo liberentur, ſed ne prorſus in aliquem incidant. Nec ſua eos fallit opinio: nam ſanguinem theriaca bonum reddit, non quia malam ſanguinis qualitatem excernat, ſed quia eius contumaciam vincat, & ex inimica amicā efficiat. Foris quoq; ſi quam vrbem aut regionem morboſam eſſe conijciant, vel aquas malignas eſſe intellexerint, eodem pacto theriacam aſſumunt, & ea tanquam lorica quapiā corporis ſui ſtatum tuentur. Referam quę vetuſtiſſimum omnium eorum qui me docuerunt dicere audiui, virum & medicæ facultatis experientia præſtantiſſimum, & ſingulari quadam humanitate inſignem Ælianum Meccium: Italiam olim peſtem inuaſiſſe, qua celeriter & multi intercipiebātur. Timentibus igitur omnibus, vt fit, & medicis & principibus, auctorem ſe fuiſſe, vt ſola theriaca vterentur, nam cætera nihil contulerant: Tūc itaq; ex ijs qui ægrotabant quàm plures aſſumpta theriaca conualuiſſe: paucos in quibus vis morbi nimium inualuerat, occidiſſe: reliquos omnes, quos nō dum peſtis occupauerat, nō modo periculum euaſiſſe, ſed ne in morbum quidem incidiſſe. Atque mirum hoc alicui videri non debet, quando, ſi hauſtum venenum ſuperat, peſtilentiam quoque vincere poſſit: aer enim eſt, qui corruptus cum ſit, homines

perimit: Quod & complures medicos & imperitos omnes neſcire ne mireris, cum illud etiam eos E
lateat inutilem ætate theriacam reddi. Radices enim, ſucci, cortices, lachrymæ, ſemina, flores, &
carnes, ſunt ea ex quibus componitur: atque vt hæc ſingula tempus exinanire poteſt, ita & quod
ex eis confectum eſt medicamentum antiquare valet. Hinc fit vt qui medicinas venales habent,
hoc ſenſu præditi, inueteratam nimium theriacam alijs vendant, aut etiam amicis donent: ipſi vero
cum res poſtulat, viribus & ætate præſtantem promunt: fieri'que non poteſt quin ipſis opem offe-
rentibus res ex voto ſuccedat. Subiungam deinceps alias temporis præſcriptiones, alia morbo-
rum genera, in quibus ſi quis vti theriaca voluerit, nunquam fruſtrabitur. Nam percuſſis à vipe-
ra, vulneratis à ſerpente, ictis ab aſpide, commorſis à rabido cane, demum læſis ab aliquo animali
quod dentibus aculeo vel contactu venenum relinquat, recens theriaca ſatis ſuper'que efficax re- A.l.5.fu.1
medium eſt. Recens autem eſt quæ ſextum & trigeſimum annum non dum attigerit, quo tempo- fol.522.h
re venenis etiam alijs confert: nam ab eo tempore morbis ſolum auxiliatur, de quibus mox refe-
ram, modo ad trigeſimum ſextum annum multorum adhuc annorum acceſſio facta non ſit: Inef-
ficax enim tum denique theriaca redditur & inutilis penitus: quod hoc pacto deprehendes. Medi-
cinam quæ vel aluum ſubducat, vel vomere faciat, ſcammonium aut elleborum vel quiduis aliud
hiſce etiam valentius exhibe, perinde atq; ſi aliquem purgare velles: huic poſtea bibendum trade F
tantum theriacæ, quantum græcam fabam æquet: ſi bona erit, non ſolum non purgabitur qui aſ-
ſumpſit, ſed ne commotionem quidem vllam ſentiet: ſin contrarium eueniet, vetuſtate deprendes
antidoto vires concidiſſe. Sed tempus eſt theriacæ vſum doceamus. Datur ex tribus cyathis vini,
nucis auellanæ magnitudine, tam poſt venenum venenoſorumq; animalium ictus, quã ante, ſi quis
veneni ſuſpicionem habeat. Eodem modo illis etiam ſubuenit, qui ex interna cauſa & incerta con-
ſumuntur, tanquam ſi veneno aliquo petiti forent. Tuſſi tam nouæ quã antiquæ, & quibus coſtas
aut pectus dolor infeſtat, auxiliatur ex mulſo, ſi non febriant: ſi febriant, ex aqua dulci, noctu da-
ta fabæ Ægyptiæ magnitudine: Quæ quantitas inflationes etiam ventriculi, tormina ventris, do-
lores inteſtinorum & colli, ſedat: ex aqua tamen & primo mane ſumenda eſt. Magnum inſuper
comedendi deſiderium remittere, proſtratum'que eundem excitare poteſt, ſingulis quibuſq; natu-
ræ functionibus intra conſuetum operandi modum reuocatis. Bibere vero oportet horum gratia
ſupradictam antidoti quantitatem ex aquæ vel diluti vini cyathis neque pluribus tribus, neque
paucioribus duobus. Bona eſt etiam hoc modo ad tollendum tremores, & frigora febrium qua-
uis interualli ratione ſeruata inuadentium: item ad bilis vomitum qui febris acceſſionem præue-
nire ſolet, quanquam exacerbationem etiam interdum comitetur. Si quis vero ter vel quater ad G
ſummum ante febris annotationem aduentum'que theriaca vtatur, febrem omnino tollet, modo
victus ratio non repugnet: Nullum enim tam efficax remedium medicina habet, quod ſolitum
auxilium afferre queat, ſi ei victus vel reſiſtat, vel non adiuuet. Creditur etiam retentos mulierum
menſes ducere: mortuos fœtus eijcere, quos natura etiam ſi multoties tentet, expellere tamen non
poteſt: his datur ad fabæ Ægyptiæ magnitudinem (incolæ cithe ciborum'que nominant) ex paſſo
vel aqua mulſa in qua dictamnum vel ruta prius ferbuerit. Vtilis inſuper eſt aquam inter cutem
habentibus, & regio morbo laborantibus, ex aſari decocto. Quidam tamen aquam inter cutem ha-
bentibus ante cibum ſolam theriacam deglutire præcipiunt: alij eam vni cyatho poſcæ cõmiſcent:
ita nanque magnopere illorum ſitim leuat, vniuerſum corporis habitum firmiorem facit, & cum
hoc, quod aquam inter cutem minuit, ipſam etiam exiccationi paratiorẽ reddit. Facit pręterea ad
vocem retuſam ſola, & hauſta, & ore detenta. Qui tamen eam bibere volet, tragacanthi duplum
admiſceat, & ex mulſo vel paſſo hauriat. Qui vero ſub lingua continere, colliquefaciat medicamen
tum paulatim oportet, quomodo in alijs quoque præcipere ſolemus, quæ arteriaca à meatu in pe-
ctus deſcendente nominantur. His etiam qui ſanguinem è pectore vel pulmone reijciunt, theria-
ca conuenit: atq; ſi recens hoc malum ſit, è poſca bibenda eſt: ſin antiquum, ex aquæ tribus cyathis: H
longe tamen præſtantius remedium fiet, ſi herbæ ſymphyti modicum, aquæ incoxeris. Sumi vero
debet ad fabæ Ægyptiæ magnitudinem incipiente nocte & illuceſcente die. Romæ quoſdam è
præceptoribus meis obſeruauimus in ita affectis hominibus eo etiam remedio conſueuiſſe vti,
quod è ſubere conſtat, cuius compoſitionem opportuno magis loco, cum opus fuerit, deſcribam.
Abunde ergo pectus circunquaq; ante & retro, hac medicina fouebant, atq; ita ferè ſemper morbũ
hac arte ſuperabant. Prodeſt inſuper renum vitijs, veſicæ calculis, inteſtinorum excoriationibus,
ęgrè ſpirantibus. Demum in iecinore aut liene duritiem habentibus, aliud've aliquod inueteratum
malum, his ex aceto mulſo dandum eſt: acetum mulſum ſumemus quod è fauis confectum ſit, id. n.
Lib.5.de Morbis circa finẽ. Et de Frac. cõ. 2.t.29.7ª.235.h. Et cõ 3.t.49 248.c. Et 4. de Artic. 292.f
Hippocrates recte compoſitum arbitratur in eo libro quem de Acutis morbis ędidit: Difficulter
autem ſpirantibus ex aceti ſcyllitici cyatho vno & dimidio: Lapidem in veſica habentibus ex apij
petroſelini've decocto: Renum vitio laborantibus ex mulſo: Excoriationem inteſtinorum patien-
tibus ex decocto arbuſculæ ſyriacæ quam rhun Græci appellant. Comitialibus quoq; ſi macilen- A. ibidem
ti fuerint, & parum ſanguinis habeant, ex aqua mulſa: ſin corpulenti & multi ſanguinis, ex aceto 523.b
mulſo, dari ſolet. Quidam vero approbati medici comitiales iubent prius ſinapin commanduca-
re & expuere, tum nocte ſuperueniente theriacam quæ fabam Græcam æquet, ex aqua ſumere

Demum,

A Demum, vt paucis multa colligam, in quibus alia remedia vi morbi ſuperata nihil contulerint, in his theriaca exhibita præter omnem expectationem egregiè operatur: quamobrem & cholericis quibus iam vox intercepta erat, & cardiacis præ dolore ventriculi deficientibus exhibita, tanquam ad vitam eos reuocauit. Cæterùm omnia verbis conſequi non poſſum, nec ſi poſſem, deceret, cum ex hiſce quæ hactenus recenſuimus deducta vſus ratione, fœliciter vti theriaca poſſit in alijs etiam morbis qui ſuperſunt. Nam qui ipſam adhuc magis extollere voluerũt reprehendendi ſunt, quòd ei non medicas ſed circularias promiſſiones attribuere, dum aurium theriacam dolores tollere, grauem auditum meliorem facere, hebetes oculos acuere, demiſſam vuam ſuſpendere, & oris vlcera obducere, narrant. Calumnias ſiquidem iſta laus antidoto potius quàm commendationem affert: nam ſi minutos hoſcè morbos vili remedio ſanare melius poſſumus, ignaui eſt id ipſum pretioſa antidoto minus conſequi velle. Sed miſſa hæc faciamus, cùm adhuc de compoſitione theriacæ dicendum ſuperſit. Indiget enim & hæc breui quadam enarratione, ſiquidem Menecrates confuſè ipſam protulit, quam nos in præſentia diſtinguemus. Ac cùm hedychroum medicamentum, paſtillos ex ſcilla, item'que alios ex vipera capiat, nos prius hæc explicabimus quæ compoſita ſunt & ipſa, tum alias ſimplices medicinas ex quibus theriaca miſcetur, ſubiungemus. Hedychroum
B medicamentum ita conficies. Corticis radicum aſpalathi, calami aromatici, coſti, aſſari, ligni balſami, phu herbæ, amarici, maſtiches, ſingulorum pondo vi, florum iunci rotundi odorati pondo xij, cinnamomi pondo xij: amomi, caſiæ, rha pontici, ſingulorum pondo xv: nardi indicæ, folij, ſingulo. pondo xvj: myrrhæ, croci, ſingu. pondo xij: vino falerno excipe, & dum còncorporas opobalſamo iunge, tum vt in vmbra ſiccescant finito. Paſtillos Scilliticos conficiemus. Scillam luto circunquaque tege, tectam in ignem quo thermæ calefiunt inijce, ſequenti die eius quod intus eſt drach. cxx cape, & farinæ erui drach. lxxx: vbi commiſcueris in paſtillos redige. Paſtillos autem Theriacales ita compones. Viperas quatuor vel quinque flauas accipe: melius eſt autem paulo antè captas ſumere quàm diu retentas, nam quæ multo tempore detentæ fuerint, magis venenoſæ ſunt: conijcere hoc ex ieiunis hominibus licet. Deinde ad quatuor digitorum menſuram vtrinq; .i. caput & caudam amputa, corium detrahe, viſcera & inteſtina abijce, quod ſupereſt in ollam nouã conijcito, anethum adde: ferueat: cùm cocta fuerit, ſpinas diligenter exime, latent enim plerunque. Carnes vbi exquiſitè collegeris, panis ſicci quidem ſed puri dimidium adijcies, commiſcebis, opobalſamoq; aſſumpto maſſam totam in paſtillos diuides, quos in vmbra ſiccabis. Ipſa verò Antidotus cui ab Andromacho qui primus ipſam compoſuit, nomen Galene hoc eſt Tranquilla, indi-
C tum eſt, quamuis alij qui ipſam ab eo ſuſceperunt, vt Crito & Critonem ſecuti, ꝙ viperæ carnes
.ibidem. c. d acciperet, theriacam appellarint, hoc modo conficitur. Paſtillorum ſcillinorum, pondo xlviij, paſtillorum theriacalium pondo xxiiij, paſtillorum hedychroi pondo xxiiij, piperis nigri pondo xxiiij, lachrymarum papaueris pondo xxiiij: cinnamomi, iridis illyricæ, radicis dulcis, opobalſami, roſarum rubearum, ſcordij cretici, ſeminis napi .i. rapi agreſtis, agarici, ſingulorum pondo xij: croci, myrrhæ, zingiberis, rha pontici, radicum quinquefolij, calamenthi, marrubij, petroſelini, ſtœchadis, coſti, piperis longi, dictamni cretici, florum iunci rotundi odorati, thuris maſculi, terebinthinæ chiæ, caſiæ fiſtulæ nigræ, nardi indicæ, ſingulorum pondo vi: ſummitatum polij cretici, ſtyracis, ſeminum ſeſeleos, thlaſpeos, ammeos, trixaginis, chamæpityos, ſucci hypocyſtidis, malabathri, nardi gallicæ, radicum gentianæ, aniſi, mei, ſeminum fœniculi, ſigilli lemnij, chalcitidis vſtæ, àmomi, carpobalſami, phu pontici, hyperici, acaciæ, cardamomi, gummi, ſingulorum pondo iiij: ſeminis dauci, chalbani, ſagapeni, bituminis, ſucci panacis, caſtorij, centaureæ tenuis, ariſtolochiæ, ſingulorum pondo ij: mellis attici libras x, vini falerni ſextaria duo. His ita paratis in mortarium conijce ſuccum hypocyſtidis & glycyrrhizæ, myrrham, opium, ſagapenum, ſtyracem, acaciam, opopanacem, melq; paulatim inſtillando ſimul omnia contunde & diſſolue, tantum'que
D vini demum infunde vt ſuperferatur. Hæc tribus diebus ita macerato: poſtea cinnamomum, crocum, caſiam, nardum, thlaſpim, malabathrum, ſigillum Lemnium, chalcitim vſtam (hæc enim nigro colore theriacam commendat ſi ſcitè combuſta fuerit) amomum, bitumen, caſtorium, ſigillatim quodq; contuſum & cribratum in pilam mitte: & affundens vinum, ac ſi collyrium faceres, diligenter commiſce. Poſtea quæ in mortario ſunt in pilam transfunde, diligenterq; commiſcendo vinumq; infundendo ſicca omnia ſuperadde, atque in vnum corpus redige. Deinde mel, terebinthinam, chalbanum, opobalſamum, in cacabo tepefacta ſuperinfunde ijs quæ in pila ſunt, omnia'que in vnum corpus redige, & in vaſe ſtanneo argenteo've repone & vtere. Crito hoc plus de theriaca ſcriptum reliquit, Viperas vere finiente vel autumno comprehendendas eſſe, eligendasq; illas quæ magnæ & corpulentæ ſint, anethoq; impoſito elixandas. Carnibus autẽ è decem viperis collectis vnam panis ſiliginei vnciam admiſcendam cenſet, atq; ita paſtillos theriacales appellatos conficere. Rurſus ſcillas meſſis tempore colligendas iubet, quòd eo tempore præcipuè vigeant.

GALENI DE ANTIDOTIS LIBER PRIMVS

Iulio Martiano Rota Interprete. F

Quid Antidotus ſit, & Vnde Theriaca originem habuerit. CAP. I.

MEdicamenta quæ non extrinſecus impoſita, ſed intus aſſumpta, malas
corporis affectiones ſanant, Antidotos medici vocant: quarum tres ſunt
omnes differentiæ. Nam aduerſus exitiales potiones quædam faciunt:
quædam ad feras valent, quę venenum ictu morſu've relinquunt: quę-
dam excitis mala victus ratione morbis auxiliantur. Nonnullæ verò
tria hæc ſimul pollicentur, Cuiuſmodi eſt quam Theriacam vocãt, quę
ab Andromacho medico compoſita Mithridaticam ferè antiquauit, A.I.5.fu.1.t
ita & ipſam ab auctore ſuo dictam. Mithridates.n. iſte, quemadmodum fol.524.ab
& apud nos Attalus, omnium fermè ſimplicium medicamentorũ quæ
venenis aduerſantur, ſeduló vim expertus eſt in illis hominibus, qui
morti condemnati fuerant. Repperit itaq; priuatim quædam phalangijs, quædam ſcorpionibus,
quædam viperis, aduerſari: Item eorum quæ ad exitiales potiones faciunt, illa aconito, hæc lepori
marino, alia alij atq; alij veneno, remedium eſſe. Quæ omnia commiſcẽs Mithridates, medicamen- G
tum vnum effecit, ex eo ſe ſperans auxilium venenis omnibus præſens habiturum. Subſecutus
autem multis pòſt annis Andromachus inter Neronis medicos primus, non nullis additis, qui-
buſdam ademptis, theriacen quam appellant, compoſuit, haud exiguam partem carnium viperæ
quibus Mithridatica antidotus carebat, cæteris admiſcens. Saneq; idcirco theriaca ad morſus vi-
peræ plus Mithridatica valet: ad reliqua verò omnia non modò quicq; illa plus non poteſt, ſed eſt
in quibuſdam inferior etiam. Neutra tamen eam vim habet poſt venenũ accepta, quam antè ſum-
pta habuiſſet. Nam portio antidoti quæ prius, & ſemel hauſta, tutum à morte quempiam præſti-
tiſſet, ea venenum ſubſecuta, niſi ad quadruplum quincuplum've aucta, non iuuabit: neque id ſe-
mel tantùm, ſed bis ſingulis quibus'q; diebus hauſta, faciet. Quòd ſi quis ſingulis diebus quemad-
modum tempeſtate noſtra Aurelius Antoninus Imperator, vel ſicuti olim Mithridates ſolebat,
antidotum capiat, nullis ſerpentum morſibus, nullis'que noxijs potionibus, lædetur: Id quod ipſi
Mithridati contigiſſe ferunt: qui cùm potius veneno mori, quam in poteſtatem Romanorum ve-
nire decreuiſſet, nihil inuenit quod ſe necare poſſet. Atque Mithridati hoc quidem eueniſſe acce-
pimus: Nos autem Antoninum ſcimus, quo ſe in primis tutum à veneno præſtaret, ſingulis die-
bus tantum theriacæ quantum eſt Ægyptiæ fabæ magnitudo, ſumpſiſſe, interdum'q; ſine aqua aut H
vino eam deglutiſſe, interdum verò liquidi quippiam admiſcendo ebibiſſe. Sed cum ipſum quoti-
die, inter vitæ functiones quoq; profundo ſomno corripi accidiſſet, papaueris ſuccũ eximi iuſſiſſe.
Quare rurſus euenit vt, quia mos eius ita antea fuerat, quòd naturalem temperaturam corporis ſic-
ciorem haberet, & quia multis iam menſibus exiccantem antidotum accepiſſet, plurimam partem
noctis inſomnem duceret. Quamobrem coactus eſt denuo theriacam aſſumere quæ papaueris
ſuccum haberet, iam aliquo modo inueteratam. Dictum eſt autem â nobis aliàs ſæpe huiuſmodi
medicamenta inueterata, mitiorem eum ſuccum habere. Fuit autem hoc, quo tempore ſuſcepto
aduerſum Germanos bello, & ille in prouincijs quæ ſecus Iſtrum ſunt degeret, & ego me illum
eò ſubſequi poſſe excuſaueram. Verùm quia Imperator antidotum laudabat à Demetrio medi-
corum primario confectam, eo vita functo, Euphrati medicæ materiæ venditori, à quo ſimplices
omnes medicinas ad theriacam conficiendam emebat, per literas ſignificauit vt ſibi renunciaret
quis'nam medicus imperatoriam antidotum conficienti Demetrio aſtuiſſet: Ab eo itaque cũ intellę
xiſſet me ſemper Demetrio quoties theriacam componeret, aſtitiſſe, tum quidẽ eam me per literas
cõponere Antoninus iuſſit: Romamq; poſtmodum reuerſus, ꝙ ea præcipuè delectatus fuiſſet, per-

contatus

A contatus eſt,qua'nam ſimplicium conuenientia ipſam miſcuiſſem. Cui ego rem ita vt ſe habuerat,
aperiens,retulit primum me quicquam eorum quæ ab antiquis Imperatorum medicis imponi cō-
ſuetum fuerat,neq; omiſiſſe,neq; addidiſſe: Deinde cauſam expoſui,cur ipſi noſtra compoſitio ma-
ximè placuiſſet: de qua nunc quoq; dicere cùm nobis decretum ſit, eorum quæ tunc facta fuerunt,
mentionem feci. Nam Antoninus cùm ſingulis quibusq; diebus magno cum ſtudio theriacam ſu-
meret,eius vitia virtutesq; exactiſſimè dignoſcebat.

Quomodo Theriaca Optima componatur. CAP. 2.

CONficitur autem pulcherrimè & hæc, & alia fermè quæcunque medicamenta, ſi eorum quæ
imponuntur virtus cognita,& virtutum inter ſe proportio ſeruata fuerit. Pleriq; vero, quod
primum eſſe deberet, ne ſigillatim quidem vnūquodq; eorum q̃ bonum malum've ſit dijudicare
ſciūt: quare nec virium inter ſeſe proportionem ſcire poſſunt: & idcirco vbi plurima vel tempore
vel genere debilia interdum immiſerint, validum ac potens aliquod poſtea commiſcent. Veluti
olim quidam, qui cùm ab Ægyptijs petitum Thebis opium (id autē eſt potentiſſimum) impoſuiſ-
ſet,& guſtu & viribus ſimilem Philonio theriacam fecit. Idem rurſus, cùm myrrham quā optimā
pluribus inualidis admiſcuiſſet,vt cæteris ipſa dominaretur effecit. Alius quoq; ſimiliter in croco
B peccauit, & alius in ſagapeno, vt & alius rurſus in aſphalto & galbano. Non pauci vero & duo
& tria ſic, vt diximus, valida debilibus admiſcentes, in cauſa ſunt, vt inualidis fortia præualeant.
Atque artem quidem antidotos conficiendi, ſi quis acuto vir ingenio vel ſemel tantùm inſpexerit,
facilè diſcet: vt vero eorum quæ imponuntur notitiam conſequamur, non ſemel, bis've, aut ter,
ſed ſæpius admodum ſigillatim quæque obſeruaſſe neceſſum eſt, etiam ſi quis attentius ab aliquo
commonſtrante ac verbis docente cuiuſmodi ſint,quæ ſunt optima,diſcat. Quòd ſi nullo mōſtran-
te, ex libri alicuius lectione, quod genus eſt opus Heraclidis Tarentini, item Crateuæ, Dioſcori-
dis,Nigri,Iollæ,Rufi Epheſij, aliorum que quorundam, in eorum cognitionem peruenire aliquis
velit, longè maiori ipſi opus eſt inſpectione, prius q̃ exactè ſingularum medicinarum virtutes ac
vitia dijudicare ſciat. Nam qui ſimplices medicinas diuēdunt vſque adeo callidè illarum quaſdam
concinnant, vt exercitatiſſimos etiam quoſque ea in re viros decipiant. Quapropter optimum eſt
multo antè eas ſibi per amicum ſpectatæ fidei ibi comparare, vbi electiſſimæ prouenire ſolent: vel
illuc ſemel accedendo ſecum inde tantum earum aſportare,quantum per totum vitæ ſpatium ſuffi-
cere poſſit: cuiuſmodi ſunt fermè omnia quæ metalla nuncupantur. Cyprum itaque & nos hac de
cauſa viſere voluimus, vbi amicum magnæ auctoritatis hominem cùm haberemus, ſodalem pro-
C curatoris,qui Cæſaris nomine metallorum fodinis præerat,& cadmiam,& diphrygem, & ſpodiū,
& pompholygem,& chalcitim,& miſy,& ſori,& æs vſtum,inde multum aſportaui. Quemadmo-
dum rurſus è Palæſtina Syriæ balſami liquorem puriſſimum, nam bitumen Iudaicum ne fraudes
quidem vllas admittit, ſicut neq; balſami fructus,neque lignum. Nauigaui quoq; in Lemnum in-
ſulam,dij norunt,non alia de cauſa quā vt Lemnia ſiue terram quis velit ipſam nominare, ſiue ſigil
lum, agnoſcerem: dictum eſt autē à nobis ſatis ſuperq; de hac in nono de ſimplicibus medicinis li-
bro. Hanc inquam ſiue terram, ſiue ſigillum quis appellet, adeo quidam interpollant, vt veram à
ficta dignoſcere queat nemo, velut & quod lycium Indum appellatur, alia'que complura quæ non
niſi magna cum difficultate ſecerni poſſunt ab adulterinis. Atq; hæc per eos qui talibus in locis di-
uerſantur conquirere opus eſt,vel per Præfectos & Senatores,qui illis regionibus præſunt, vel ſal-
tem per amicos ibi habitantes,quomodo me facere vidiſtis. Apportantur nanq; mihi quædam ex
magna Syria,quędam è Palæſtina,quędam ex Ægypto,non nulla è Cappadocia,ex Ponto alia, ple-
raque è Macedonia,& ex prouincijs ad occidentem poſitis quas Galli habitant & Hiſpani, & op-
poſitas oras incolentes Mauri. Quæ'nam igitur quocunque in loco medicamenta optima proue-
niant,cùm alij, tùm Dioſcorides veriſſimè ſcripſit. Nos vero, vt dicebam, ipſa comparare opus eſt,
D eo quo diximus modo, præſertim ſi Romæ habitemus, quò ex vniuerſis gentibus quàm plurima
quotannis aduehuntur. Multa quoq; per ipſam Italiam partim ſponte naſcuntur: partim arte fiunt,
veluti Dicearchiæ Puteoli nunc dictæ, ærugo, ceruſſa, æs, æris ſquama, ac quædam alia: & Romæ,
lithargyrium hoc eſt argenti ſpuma. Non pauca verò penè ſingulis quibuſque diebus Romam
importantur, quæ è Sicilia & magna Libya quotannis ęſtiuo tempore aduehuntur, præſertim'que
è Creta. Multa nanq; herbarij qui illic à Cæſare aluntur, non ſolum ipſi Cæſari, ſed & toti Roma-
næ ciuitati, vaſa hiſce rebus plena mittunt, quę quòd viminibus contexta ſint, textilia vocant. Tam
multa itaque vaſa Romam & in nationes alias è Creta afferuntur, vt nullius rei prorſus quæ ibi na-
ſcatur egeamus, non herbarum, non fructuum, non ſeminum, non radicum, non ſuccorum. Acre-
liqua licet omnia ſincera quidem inde afferantur, ſuccos tamen aliquot adulterari, quanquam ra-
rò, contingit. Nam cùm herbarum copiam inſula gignat, fraudulenter concinnare quicquam non
admodum curant herbarij qui in ea deguntnec ſi curarent, magni, quemadmodum in alijs, ea fraus
eſſet. Nam in ſuccum abſynthij quem ſolum conficere debuiſſent, marrubium quoque exprimūt,
aut exiguum quippiam hoc genus interpollant. Quamobrem Romæ ſi quis vnguentarios adeat,
qui ſingulis quibuſque annis vaſa illa textilia herbarum plena emunt, ab eis primo omnia hæc co-
gnoſcere poterit, etiam ſi nunquam antea ipſa vidiſſet. Deinde ex frequenti inſpectione, quale ſit

optimum quodque,per ſe ipſum intelliget:qui.n.memores ſunt eius quod ſuperiori anno emerũt, E
cum aliud melius illo vident,facilè hoc illi præſtare dijudicant. Ex herbis ſiquidem quæcunq; vnà
cũ ſemine ſummis ramuſculis adhærente apportantur, pro cuiuſq; tamen conditione, plurimũ ſe-
minis habentes,non habentibus:vegetas,exilibus:ponderoſas,debilibus:cõpactas,flaccidis: tẽpore
non conſumptas,citò abſumptis,potiores arbitrantur. Aſinus planè is eſſet,qui iſta cogitare neſci-
ret. Atque vt hæc percipere difficile nõ eſt,ſta nec guſtu & olfactu,quid optimum ſit,dijudicare la-
borioſum erit,hiſce tñ qui eadem ſæpe inſpexerint:nam qua in re medicamentũ guſtu olfactu'que
tentatum excellit,id ea in re validius ſui generis alijs eſt. Mel itaq; quod optimum eſſe perhibetur,
dulciſſimũ eſt & acerrimũ,eo ꝙ mellis natura acrimoniã dulcedini iunctam habet. Quoties igitur
muſtũ è dulcibus vuis expreſſum ad dimidias tertias've coquendo deferbuerit,quamuis dulcedine
melli non cedat,vt aqua tñ obtuſum eſt,nec ſenſum vellicat:atqui mel eiuſmodi non eſt,ſed acrimo
niam ita dulcedini iunctam habet,vt præſtantiſſimum id ſit quod hiſce duobus excellit. Ac primę
quidem optimi mellis notæ ex hiſce ſumuntur: ſecundæ verò ex accidentibus colligũtur naturam
eius conſequentibus,colore,odore & corpore. Colore nanq; luteum mel ſit oportet:corpore verò
neq; craſſum,neq; cõcretum,neq; valde dilutũ,ſed vniforme totũ:atque ita tenax, vt ſi digito parti-
culam ex ipſo ſuſtuleris,defluereq; permiſeris,perinde atq; viſcum deſcendat,non cæſim, non fru- F
ſtatim. Quanq̃ ob iſta mel optimũ quidẽ non eſt,ſed cum ſuapte natura optimũ eſt, tũ hæc ſe;cõſe-
quentia ſigna ſemper habet,ipſumq; idcirco optimum eſſe iſta ſignificant. Quamobrem ſimplex
quodq; medicamentum ſæpius quiſq; contẽpletur admoneo, quò memoria teneat quantũ quodq;
dulcedinis,aut acrimoniæ,aut alicuius ſenſilis qualitatis,habere poſſit:neque.n.qualitatum gradus
verbis vllis explicari queunt. Accedit præterea & aliud quoddam iudicij genus, quo vis vniuſcu-
iuſq; medicamenti perpenditur,longa experientia cõparatum,quod oratione declarari non poteſt.
Mel quippe è Cnido aduectũ, ſi quis ſigna quæ modò retulimus attendat, optimum adeo cenſebit,
vt ipſum thaſio & hymetio proximũ eſſe iudicet:quod tñ vbi conſenuit, vitiũ haud paruum oſten-
dit,vini nanq; conditiones aſſumit. Idem quoq; rhodio accidit. Vnde quidam theriacã rhodio mel
le cũ admiſcuiſſet:deindeq; tertio pòſt anno ipſam mihi non modò guſtu,ſed etiã odore, vinũ redo-
lere inuentã oſtendiſſet, & eã ego conſpexiſſem: id quod euenerat, ex melle quod impoſuerat acci-
diſſe dixi. Mirabatur autẽ ille. Tum ego rurſus eũ interrogaui, nũquid & mel plurimum coxiſſet,
ipſumq; diutius deſpumaſſet. Quæ ſe feciſſe cũ fateretur,ob hoc etiã mirabatur,ac ſi recõditi quip-
piã ex me audiuiſſet. Hìc ego eius temeritatẽ dãnare cœpi, ꝙ ex ſola librorũ lectione theriacã confi
cere auſus foret. Alius quoq; theriacam mihi videndam obtulit quã compoſuerat, acidam factam, G
cauſamq; ſciſcitabatur. Cũ ergo ex me cognouiſſet ſe plus vini quam par fuerat impoſuiſſe, nec de-
fæcati,nec antiqui: forſanq; & plus panis quam decebat non ritè confecti viperinis carnibus admi-
ſcuiſſe,ſicq; rem ſe habere fateretur:vt temerarius à nobis obiurgatus diſceſſit.

Quod Vinum in Antidotis poni debeat. CAP. 3.

IN primis itaq; prouidendum eſt,vt id vini genus imponamus,quod firmiſſimũ eſſe nobis expe
rientia cõpertũ ſit:tũ vt validũ quoq;,quod non amplius mutatũ iri per multos iã annos explo-
ratũ nobis ſit. Nã & debiliſſima vina, &,veluti quiſpiam diceret,aquoſiſſima, vel magnopere auſte
ra,quæq; præ cæteris aceſcere ſolent,niſi à primis annis acida fiant,integra poſtmodum perſeuerãt.
Eſt autẽ huiuſmodi cõmutationis tẽpus alij aliud. Aquoſis quidem non multorũ annorũ:ita.n.vi-
na appellant colore alba,corpore tenuia,atq; vt diluantur non multæ aquæ indiga. Demũ talia cum
ſint,vt nec caput omnino petunt,ita nec corpus planè calefaciunt, nec ventris venarum'que conco-
ctionem euidenter adiuuant,nec deniq; bene alendo corpori conducunt. Celerrimè omnium vina
hæc inueterantur:appellant autẽ citò inueterari,periti harum rerũ,ante tempus antiqui vini condi-
tiones aſſumere. Sunt autem,acrimonia primum,qua planè calefacit, tũ amaritudo quoq; † ad quã
ſubinde tranſit. Interdũ tñ & aquoſa quędã vina ad vetuſtatem perueniſſe vidimus,ſi primis tribus H
annis vel quatuor acida non euaſerint. Potentia autem vnà & auſtera & alba vina cũ craſſitie, qñq;
poſt decennium etiã,nõ ritè ſeruata,aceſcere contingit: contingit & quã plurimo tẽpore vetuſteſce
re. Talia ſunt in Italia Tiburtinũ,Signinũ,Marſum,& Surẽtinũ. Tiburtinum nanq; & Marſum,
auſterũ eſt,& ſi improuidè reponat,aceſcit facilè:Signinũ verò validius,& minus aceſcit,inuetera-
tum'q; optimũ euadit. De Surentino autẽ quid me dicere opus eſt? quod omnes iam ſciũt ante an-
nũ fermè vigeſimũ crudũ adhuc eſſe:vigeſimo.n.tãdẽ anno viget,potui'q; aptũ diu perſeuerat,nec
facilè amareſcit,pręſtantia'q; cũ Falerno cõtendit. Cõtrarias his diſpoſitiones aquoſum vinũ ſubit,
Albanũ,Sabinũ,& quod in Gauro mõte naſcitur,qua parte Puteolos vrbẽ ſpectat:quod'q; in colli
bus Neapoli vicinis oritur,Aminæũ quidẽ nuncupatũ,ſed tenue,nec tale quale in Sicilia & Bithy-
nia naſcitur Aminęũ. Nã licet apud has gentes nõ nihil tenuis & aquoſi vini gignatur,nõ tñ multũ
abeſt à Sabino quod in Italia naſcitur, neque ab Arſinio & Titacazeno quod in Aſia prouenit,aut
ab eo quod à noſtris Tibenũ vocatur,ita à regione Tiba in qua conficitur,denominatum. Atq; hæc
omnia vina facilè in contrarias qualitates mutantur,acidã dico,& amarã:acidam quidẽ à principio,
amaram verò ſi poſtea perdurauerint. Locus tñ in quo vinum reponitur multum facit,vt ad alteru-
tram qualitatẽ mutetur. Optimus itaq; inter initia locus frigidus eſt,poſtea calidus, vel è contrario
multum

† Cod. impreſſis habẽt εἰς ἣν μετέςη. ἐνίοτε δὲ καὶ τοὺς ὑδατώδεις οἴνους ἀφικνουμένους ἐςὶν,ει δεῖν,ὅταν γε. c. Antiquiſsimus tñ cod. habet εἰς ἣν ἐν ἔτεσιν ἐνίοτε δεκάτοις καὶ τοὺς ὑδατώδεις &c. i. ad quã in annis quandoque decem & aquoſa vina peruenire videre eſt, vbi primis &c.

A multùm calidus primo: quoniã tepidus locus vina facile acida reddit. Si vero duobus aut tribus an-
nis frigido loco repoſita, bona manſerint, in cellam calidã ſatis transferri poſtea deſiderant, nec vnq̃
tepida temperataq́; indigent. Reperiuntur tamen quædam vina vſqueadeo aquoſa & debilia, vt
frigus ne à principio quidem ferant: Quæ pater meus experiendi gratia cum in calidiſſimã cellam
detuliſſet, ſtœbe cùm multa tum calida plenas lagœnas contexit: votiq́; cõpos effectus, nunq̃ dein-
ceps acidum vinum habuit, ſed ꝙ celerrimè vetus effectũ. Quo modo autẽ vnuſquiſque cellã vi-
nariam calidam ſibi cõparare poſſit, vt & pater meus, iam exponam. Apud nos omnibus in agris
atria magna extruuntur, quæ focum in quo ignis accenditur, in medio habent: nec procul inde iu-
mentorum præſepia ſunt vel vtraq; ex parte dextra & ſiniſtra, vel ex altera ſaltem. Furni autem fo-
co iuncti ſunt ab anteriori parte, quæ ad fores totius domus ſpectat. Tales itaq; ſunt domus omnes
in agris etiam ſi frugalius ædificatæ ſint. Nam quæ maiori cura fabricatæ ſunt, exedram habent è
regione ianuæ ſitam ad parietem qui intus eſt, & vtrinque cubicula: quibus aliæ cellæ, quemad-
modum & in multis cauponis in circuitu trium, & ſæpe quatuor atrij parietum diſpoſitæ ſuperin-
cumbunt. Ex his autẽ omnibus cellis ea plurimum ab vtroq; latere contegitur, quæ exedræ inſtat,
quamq́; pater meus vino reponendo eligebat, quod in dolijs deferbuiſſet. Nam vt firmiora vina
B prius q̃ ferueant in fidelias transferre, ſic infirma calido in loco ſeruare, noſtrates ſolent. Melior autẽ
ad id ea cella eſt quæ ad meridiem ſpectat, & à ſeptentrione auerſa eſt. Herba vero quædã apud nos
inuenitur fruticoſa, calida, & acris valde, parumper redolens, quam incolæ colymbadẽ, alij ſtœbẽ
appellant, ad præſeruandum vina aptiſſima. In hac itaque fidelias ruſtici collocant, atq; parietẽ vnũ
ſuperioris cellæ qui in atrium reſpicit, in quo furnum & focum eſſe diximus, amplis feneſtris ape-
riunt, agnoſcentes calorem per feneſtras ingreſſurum cellam, in qua fideliæ repoſitæ ſunt. Cella igi
tur vinaria partim calore ex atrio aſcendente calefacta, partim herba ſtœbe fota, vinum quodcunq;
repoſitum aceſcere non ſinit. Quòd ſi quis magis adhuc hoc conſequi, nec vnq̃ aberrare, deſide-
rat, vinum fidelijs infundat non nouis, ſed alijs, è quibus antiquum vinum iam exhauſtum ſit. Si-
milem quoq; morem ſeruandi vinum & in Italia obſeruaui, in agro Neapolitano, & Neapoli vici-
no colle, quem Trifolinum appellant: multiſq́; alijs in locis Italos accepi, ita vinum calefaciendo
præſeruare. Verum eiuſmodi vinum vt firmius euadit, ſic & capitis dolorem facilius parit, eamq́;
ex fumo qualitatẽ acquirit. Fugienda ſunt autẽ omnia eiuſmodi vina nec medicamentis admiſcen
da, quæ corpus intrant: nam in emplaſtris & id genus alijs medicaminibus quæ foris admouentur,
ſi optima deſint, talibus quoq; vti nihil prohibet. Eligenda ſunt itaque in conficiendis antidotis vi-
C na ſuapte natura firma, inter quæ Falernum non hac re ſolùm excellit, verum & omnibus alijs doti-
bus antiſtat: eligendumq́; ex falernis id quod non dum eſt vetuſtate amarum, vt aliqui faciunt, hac
in re ab ijs qui theriacam ritè conficiunt, aberrantes. Cùm enim audierint id quod ſemper ab om-
nibus dici ſolet, ſeneſcere cætera temporis diuturnitate præter vina, ſummè vetuſtum vinum admi-
ſcent. Neq; vero hac in re vna delinquunt, ſed in alia etiam peccant, dum ex eo quantum admiſcere
debeant, coniectare neſciunt, ꝙ in libris medicinarum cõpoſitionem continentibus quantum vini
infundere conueniat, expreſſum non ſit. Cum autẽ Falerni genera duo reperiantur quæ ſeſe vir-
tute nihilo ſuperãt, dulcius, quod Fauſtianum propriè appellant, gratiorem antidotum facit. Quẽ-
admodum ergo qui fugiens vinum, & aceſcere ſolitum antidotis adhibent, magnopere peccant,
nam tametſi nullum de ſe vitium habeat, cõmiſtum tamen rebus alijs plerunq; aceſcit: ſic & qui Fa
lernum eximiæ vetuſtatis immittunt, errant: ipſum nanq; antidotos amaras reddit.

De Melle Componendis Antidotis idoneo.

CAP. 4.

MEl quoque vetus admodum alius quidam medicus, vt & de falerno vino diximus, impone
bat, tali ratione motus. Si mel quod optimum antea videbatur admiſtũ antidotis vinoſum
effectum eſt, tutius eſt multo illud mel admiſcere, quod ſicut & vinum, temporis longitudine con-
D ſtet incorruptum eſſe. Atque hoc ſanè mel vetuſtate ſubamarum tum fuit: poſteaq́; plus etiam
quàm par fuerat coctum, magis adhuc amarum euaſit, id quod omni vetuſto melli, ſimulatq; de-
coctum fuerit, euenire ſolet. Atque hoc admirabile non eſt, cùm etiam ſi coctum non ſit, dulcedi-
nem tamen cùm amaritudine vetuſtate cõmutet. Pater meus mel quoddã habuit ita amarũ, ac ſi in
Ponto natum foret, eo in tractu, vbi ex abſinthio apes mel colligunt. Id ipſum tamen & Athenien-
ſe & optimũ fuiſſe dicebat, verum temporis diuturnitate amarũ euaſiſſe. Hoc quoniã inutile mihi
videbatur etiã poſt patris obitum, nunc vſque ſeruamus, amarumq́; adhuc plus quã tunc fuerat
effectũ eſt, & nigrius: non tamen craſſius multo euaſit, id quod mellis optimi præcipuum indiciũ
eſt. Siquidem mel quod in Eleunte Cherſoneſi naſcitur illo in loco, vbi Proteſilai fanum extat,
quãuis diu eaſdẽ conditiones habeat quas & hymetiũ, craſſius tamen & conglobatius proceſſu tem
poris efficitur. Conijcienda ſunt igitur in antidotos mella quantum fieri poteſt, optima, hymetia,
thaſia, aut certè attica: quibus ſi careamus è Cycladibus aduectũ mel imponemus quodcunque ſi-
milius attico fuerit. Quanquam in Iſthmo quoque bonum mel prouenit, ita Iſthmiacum, à loco
vbi naſcitur, cognominatũ: Sicut & Tubreũ, quod & ipſum, nomen adeptũ eſt. Celebrata autem
mella hæc ſunt. Nã mel in alijs etiã regionibus optimũ conficitur, ſed cũ ob exiguitatẽ ab incolis
totum abſumatur, in alias prouincias non exit, nomenq́; idcirco vllũ non habet. Noſtra ſiquidẽ in

Aſia

Aſia collis quidam inter Pergamum & Eleam vrbem maritimam porrigitur, thymo ſcatẽs, in quo E apes optimum mel reponunt, quod ibidem totum abſumitur: occurrit aũt collis iſte à læua Pergamo Eleam abeunti, viæ tñ vicinus nõ eſt. In Myſia quoq; qua parte noſtræ prouinciæ finitima eſt, tractus occurrit, quem Britum nominant, in quo mel attico ſimile penitus magna cum admiratione conſpexi, quãq; deteriora plane mella ibi quoq; proueniant. Extabat autẽ ibi quoq; monticulus quidam non magnus, ſaxoſus totus, thymo & origano plenus, ad cuius radices agri cytiſo q̃ plurimo abundabant. Ex eo collis dominus mel vſqueadeo dulce colligebat, vt hac in parte atticum etiã ſuperaret: acre tamen, vt atticum non erat: ſtatimq; idcirco ſe guſtantes ſubuertebat, & nauſeam citò commouebat, ſi paulo liberalius comeſum fuiſſet. Hoc ſiquidẽ de cytiſo ſcriptores vno ore tradunt, apes ex cytiſi floribus plurimum mellis excerpere. Fruticoſa vero planta Cytiſus eſt eam altudinem attingens, ad quam myrtus creſcit. Dicta autem à nobis hæc ſunt, non ſolum ad vtilitatem medicorum qui Romæ diuerſantur, quo ſingulis annis optima quæq; ex omnibus prouincijs comportantur, ſed etiam ad cõmoditatem eorum qui in cæteris orbis terrarum partibus degunt. Nam ſi rerum optimarum notas agnoſcent, eximia quæ eligere ſcient, quæ apud ipſos in ſuburbanis & vicinis agris populis'ue naſcuntur. Philonium igitur ſi quis conficere velit, aut aliquam aliam minorem antidotum, medicinis non eget ad ſummum optimis. At ſi vel mithridaticam, vel F theriacam, vel aliquam aliam maiorem antidotum, componere moliatur, quæ & multa comprendat, & cinnamomum accipiat, optimis quibuſq; indiget medicinis. Quæ quoniam alio in tractu q̃ Romæ haberi non poſſunt, propterea tales antidotos Romæ conficiunt non ſolum optimi quiq; medici, ſed etiam vnguentarij. Qui tametſi omnes in earũ cõpoſitione nunc plus nũc minus impingant, eas tamen viui non inutiles conficiunt. Quo tempore igitur Antoninus imperabat, theriaca à multis diuitibus parabatur: deerantq; idcirco non nunq̃ eorum quæ difficulter haberi poſſunt, ſimplicia quædam. Eſt enim admiratione dignum quantopere diuites principum mores vel imitentur: vel, ſi non imitentur, videri ſaltem velint. Nam poſtq̃ ex humanis Antoninus exceſſit, pauci amplius aut theriacam aut mithridatum conficiunt. Cæterum vt Romæ potius q̃ alibi medicinæ ſimplices optimæ, oẽs haberi poſſunt ſic quoq; ab eo qui Romæ Cæſarum antidotos conficit, ſingula multo magis perfecta habentur, Vinũ falernum, mel hymetium, opobalſamũ Syriacum, quod à loco in quo plurimum & optimum prouenit alterum quoq; nomen accepit, Sagadinumq; dicitur, cunctis alijs melius quæ in Paleſtinæ prædijs colliguntur. Quantum vero falernum vinum eo quod caupones vendunt, præſtantius eſt, tñ Ægyptio opobalſamo ſagadinũ vocatum antiſtat. Is igitur cui theriacam Cæſari conficere obtigerit, vt & mihi contigit, modo ſingulas G medicinæ cuiuſq; dotes exactẽ noſcat, optimum proculdubio antidotum conficiet. Nam cum optima quæq; Imperatoribus vndecunq; afferantur, ex optimis quoq; denuò præſtantiſſima ſeligentur. Equidem ipſe vini falerni ætate perlecta, quæ ſingulis in fidelijs deſcripta fuerat, id tantum guſtabam quod vigeſimum annum exceſſiſſet: indeq; initio facto ad id vſq; perueniebam quod ſubamarum non dum foret. Id enim vinum optimum quo ad ætatem cenſeo, quod vetuſtiſſimũ quidem eſt, non dum tamen amaritudinẽ aliq̃ aſſumpſit. Ex mellis quoq; hymetij copia quæ in Imperatorum apothecis plurima erant, bimum guſtabam, idq; rurſus eligebam quod dulciſſimum, & acre plus eſſet: hoc enim & recenti & magis inueterato præſtat. Cæterum quia non modò regias opes tractantibus, ſed omnibus quoq; alijs medicis, hanc componendi artem vtilem eſſe volumus, idcirco quædam adhuc ſubiungemus, in primiſq; illud, Mella Athenis multa diuendi, quæ thymum multùm in imo vaſe occultatum, atq; ideo aſpectui non obuium habent: acrimoniam autem id melli parit, & proceſſu temporis in ſuperficiem enatat, quemadmodum, & quicquid aliud melli incidit. Tale autem mel eſt penẽ omne quod Romæ venale proponitur, niſi ipſum qui afferunt prius cõmiſceant, thymumq; quod ſupernatat omne auferant, vt vulgo ex guſtato melle, thymi ſaporem q̃ plurimũ percipienti, facilius imponant. Verum hic ſapor non niſi in vitiato melle contingit. Quamobrem ſi quis thymi ſaporem habere mel ſenſerit, modò expoſitas fraudes ſubeſſe intelligat. Mel ſiquidem optimum q̃uis thymi acrimoniam præ ſe ferat, non tamen eius odorẽ reddit, aut guſtum tantopere vellicat. Ac de mellis quidem optimi conditionibus hactenus, nam quoaduſq; coquerẽ ipſum conueniat, mox docebimus, cum de theriacæ compoſitione loquemur. Interea vero ea de vino ſubiungemus quæ paulo antẽ dicere omiſeramus. H

Conquirenda eſſe Quauis in regione, Mella, Vina: Simplices medicinas. CAP. 5.

IN Aſia nanq; ſi antidotos conficere volueris aut aliqua alia in gente, vinoq; ad medicamentum requiſito carueris. vinum conquires fuluum quidem colore: nam neq; nigrum, neq; albũ, neque rubicundũ, eiuſmodi antidotis conuenit. Corpore autem ita tenue eſſe debet, vt oculis peruium ſit & tranſpareat. Guſtũ vero talem præ ſe ferat, qualem modò falernum habere dicebamus, non dum quidem amarũ, non tamen adhuc ob iuuentam crudũ. Subijciam autẽ in exemplũ quæ nam vina talia ſint, nominatimq; ipſa quæ in noſtra Aſia proueniunt, cõmemorabo. Antiqui.n. medici, etiam ante quàm Romanorũ Imperiũ creuiſſet, & falernum vinũ famam adeptũ eſſet, eorũ nomina ſuis libris cõmiſcere, ſuntq; tria hæc in Aſia à medicis celebrata vina, Chiũ quod in Chio inſula naſcit: Ariuſiũ ab eo tractu, in quo prouenit, cognominatũ: Lesbium ita de nomine totius inſulæ, in qua oritur,

A oritur,appellatum : & Tmolite à monte Ciliciæ vnde aduehitur, cui Tmolus nomen eſt, vocabulum adeptum. Perſpicuum autem eſt ex his optimum eligendum eſſe per ea ſigna quæ ſuperius expoſui. Nam, vt de melle quoq; dicebam, quemadmodum id quod in Attica naſcitur, omne ferè bonum eſt, & inter attica mella hymetium principatum obtinet, poſtea ab illo thaſium: ſic cùm multa vina in Lesbo gignantur, id quod fuluum nec corpulentum eſt, & bene olet, minimum'q; conſtipat, & dulcedinem modicam quidem non tamen obſcuram habet, Lesbium propriè nuncupatur. Optimum'q; in Ereſſo vrbe huiuſmodi vinũ prouenit: deinde ab hoc ſecundũ in Methymna, & tertium Mitylene gignitur: quorum omnium præcipuum is eliget qui notis antedictis vinũ dijudicat. Vinum enim id ex omnibus aptius erit ad componendũ antidotos, quod & odoratius, & dulcius, & tenuius fuerit: quod genus eſt lesbium & aruiſium, quæ duo parum inter ſe differunt. At tmolite & falernum eiuſmodi non ſunt, ſed duo vini genera, alterum dulce: alterum nec dulce, nec auſterum, ſed inter dulcia & auſtera medium. Injiciemus ergo in theriacam vinũ quod eſt dulce, non quia præ cæteris vim aliquam antidotis afferat, ſed quia illarum guſtum gratiorem reddit: cui operam dare conuenit, in hiſce medicinis quæ intrò aſſumimus, præſertim cùm amara inter ſe q̃ plura continuerint, quod genus eſt theriaca & mithridatum. Nam & omnes alias ſimplices me-
B dicinas, quas longa experientia ſerpentibus aduerſari compertũ eſt, amaras eſſe conſtat: velut cùm eas tractabimus apparebit. Homerus autem, vt ex verbis eius colligitur, quæcunque dolores etiam amouent, amara putat. Inquit enim, Radicem'q; addit amaram Compreſſam manibus, cunctos quæ ſola dolores, Abſtulit. Medicus autem omnium ſtirpium, ſi fieri poteſt, peritiam habeat conſulo: ſin minus, plurium ſaltem, quibus frequenter vtimur. Sunt autem ipſarum genera, vel ſi ſicca denominare velis, differentiæ hæ, arbores, frutices, herbæ, ſpinæ, virgulta. Hæc enim quiſquis toto ætatis illarum decurſu nouerit, multis in partibus orbis terrarũ reperiet: Vt & ego in Italia multis in locis inueni, quæ nec quando pullulant, nec quando creſcunt, nouerunt iſti qui ſiccas ſtirpes tantummodo cognoſcunt. Nullus itaq; Romæ vnguentarius extat qui Creta allatas herbas, & ipſarum ſemina, non agnoſcat: at in ſuburbanis vrbis non paucas ex ipſis naſcentes prorſus ignorãt: idcircò'q; nec quo tẽpore ſemen ferant, obſeruant. Ipſe vero, & chamæpityn, & chamædryn, & thlaſpim, & centaureã, & hypericum, & poliũ, & id genus herbas alias Romæ vidi, quas obſeruato tempore quo vigent, neq; æſtiuo Sole arefactas, neque citius quàm par fuit euulſas collegi, non dum concoctis ſeminibus aut maturis. Compoſitarum nanque medicinarum virtus ex ſimpliciũ vigore conſurgit, parua quadam interueniente differentia ex componendi arte: ad quam explican-
C dam mox deueniemus, ſi prius quo pacto ſimplicia medicamenta inter ſe aptè componi poſſint, expreſſero. Quoniam vero quædam formulæ compoſitionis artem continentes, mendosè conſcriptæ ſunt, dum alij illarum deſcriptiones petentibus exhibendo dedita opera mentiuntur: alij exemplaria quæ à maioribus integra acceperunt, peruerſa minoribus tradunt (nam libri qui in bibliothecis repoſiti ſunt, cum numeros notis deſignatos contineant, facilè deprauantur, ſiquidem ε modo in θ, modo in ο, tranſit, & ι quoque & ν reciprocant: vna enim linea addita ι, in ν mutatur, & ex duabus altera detracta, ι remanet) idcirco, ſicut Menecrates librum conſcripſit quem integris literis Imperator inſcribit, in quo ſeptem duarum ſyllabarum voce, non his notis ſolum vij, ſignificantur: & viginti, triſyllabica dictione deſignantur, non autem his literis xx: & quadraginta, quatuor ſyllabis, & non his ſolummodo figuris xl: item'q; alijs in numeris, eodem modo fecit: ita & ego faciam. Andromachum quoq; ſummopere commendo, qui theriacam ipſam, vt & alij quidam carminibus celebrauit. Nam Damocrates non theriacam ſolùm, ſed quaſcunque etiam alias medicinas verſibus conſcripſit, rectè ſanè: ita nanque ab improbis peruerti medicamenta minimè poſſunt. Verum Andromachi primùm nos in præſentia carmen ſubiungemus.

D

ANDROMACHI SENIORIS THERIACHA QVÆ VIPERAS HABET, ET TRANQVILLA COGNOMINATVR, AD D. NERONEM CAP. 6.

Antidotum multis inſignem viribus audi — *Theriacæ Dedicatio.*
  Cæſar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc, Hilaris'q; ſuo, pariter'q; Serena, — *Theriacæ Nomina.*
  Nomine, cyaneos non timet vna ſinus.
Non ſiquis cupidis expreſſa papauera labris — *Ad Venena.*
  Hauſerit, exitium pocula ſumpta ferent.
Non ſi quis gelida compleuerit ora cicuta,
  Siquis hyoſcyamum, ſiue aconita bibat.
Non ſi cantharides, aut præſens morte venenum
  Colchi tuum ſumat, feruida Thapſe tuum.
Arida non dipſas, non clarus fraude ceraſtes, — *Ad Serpentes.*
  Non feret impreſſo vipera dente necem.

Incaſſum

B

Incaſſum cauda conſurget ſcorpius vnca:
Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit.
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire via.
Nullus ob hæmorrhi ſtillabit vulnera ſanguis:
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non cogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo frigoribus'que diem:
Non hydrus. Nec vbi torret Sol æquora cancro,
Cùm petit arua minax, concitus atq; furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta,
Supremum vitæ ducet in exitium.
Hac fidens æſtu per rura vagabere Cæſar,
In Lybico quamuis progrediare ſolo.
Nil oberit ſicci tibi ruris alumna rubeta,
Nil geminum tollens amphiſibæna caput.

F *Ad Grauiores Morbos.*

Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt:
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus:
Aut intus toto cùm ſpiritus vndi'q; ventre
Fluctuat, & ſurdis viſcera pulſat aquis:
Dirá'q; cùm miſerum dirumpunt tormina ventrem,
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hi poſitas nolunt miſeri contingere menſas,
Nec, ſiquis vitæ tempora longa daret.
Sed ſibi diſſimiles oculis animi'que dolore,
Contemnunt medicæ, quis putet, artis opem.
Inuadet quoties hydrops mala, corpora liuor
Inficit, hac fies liber ab antidoto.

G

Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumina ſument.
Hac phthiſis incipiens victa recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neruos,
Pendula tunc aliquis tentá'ue colla gerit.
Nec ſinit vt membrana, leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones, victa tumore premat.
Hac etiam magno veſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis vlceris icta ſolet.
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos vrit, ſollicitat'q; Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoq; dolores,
Hauriat hæc aliquis pocula, ſanus erit.
Sola poteſt eadem multis accepta diebus,
Tollere de læſo pectore puris anus.
Neu te dira lues, neu lædat noxius aer,
Hanc cape, cum primo eſt Sole reuecta dies.

H

Hacq; canum rabiem fato impendente fugabis,
Cùm trepidat moriens, & ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes,
Conciliat ſomnum, peruigiles'que leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro
Atq; reſtagnanti flumine, Nilus alit.

Doſis Theriacæ.

Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus
Antidoti, cyathis igne calentis aquæ.

Aſſumptionis Modus.

Sic commiſta, tibi vel claro mane bibatur,
Vel cùm nox primam protulit orta facem.

Aſſumptionis Tempus.

Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane
Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis.
Veſpere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti cuſtos atq; leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,

Ignarus

A Ignarus'ue doli toxica nigra bibit,
Et cùm mane nouum,& cùm ſe Sol abdidit vndis,
Sumat,ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus,vireſq;,& tempora Cæſar.
Quod ſupereſt,dicam quo facienda modo.
Vipera principio, cura obſeruata procaci, *Paſtilli ex Viperis.*
Protinus eſt celeri corripienda manu.
Namq; vbi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim violis carpit vernantia prata,
Dum viridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput, imaq; cauda,
Demenda,hinc quicquid venter inanis habe.
B Infert nam ſæuos hinc atq; hinc vipera luctus,
Et ſquammis caudæ dira venena tegit.
Ceruicisq; ideo tantum caudæq; ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante venenum,
Verè hilarem nam ſic experiere diem.
Hæc vbi rite tibi fuerint perfecta,ſubinde
Vipereas carnes fictilis olla coquat.
Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indis aquæ.
At cùm panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumq; tument flauæ noxia terga feræ,
Exime vipereas,confuſa cadauera, carnes:
Exemptas,longa ventilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
C Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne vipera formam
Tuſa neget rotulis,ne pereat'ue liquor.
Inq; cauo dudum poſtquam hæc verſaueris orbe,
Finge rotas,aptum det quibus vmbra locum.
Inde capillato Scillam cum cortice ſumptam, *Paſtilli è Scilla*
Pulte linas, medio conſtituasq; foco.
Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit,feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute,& vt leues dempſeris exuuias,
Tres ſcillæ partes,erui compone duabus,
Piſtilloq; crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes,
Quos procul à radijs mitior vmbra tegat.
D His igitur lancem primum cumulabis,& octo *Primus ingredientium ordo xlviij.*
Bisq; decem drachmas accipe, bisq; decem.
Dimidium ſuperadde rotæ,quam vipera fecit, *Secundus xxiiij.*
Et piperis longi ſit quoq; pondus idem.
Sit'q; opij tantum, tantum medicaminis eius
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas *Tertius xij.*
Iridis,& ſiccæ protinus adde roſæ,
Addatur'q; tui radix dulciſſima ſucci,
Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas,& odoribus inclyta ſemper
Balſama,qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
Conijce,& agarici par quoq; pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham,coſtum'q;,ſpecuq; reuulſum *Quartus ordo vi.*
Corycio fragrans impoſuiſſe crocum.

Et

Et caſiæ calamos, & quam tulit India nardum, E
Teq; Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſq; nitorem,
Diuite quod fælix rure Sabæus alit.
Nec tu dictamnum, nec tu quoq; pontica rheon
Defueris, ſtœchas, marrubiumq; virens,
Atq; apium petris quod naſceris, & calaminthe,
Afraq; cum lachrimis ò terebinthe tuis.
Et folijs gramen quinis, & zingiber ardens:
Singula ſed drachmas ſex tibi quæq; trahant.

Quintus ordo iiij.

His etiam polium drachmis ſe quatuor addet,
Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumq; racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor, feruidaq; herba meon.
Atq; humilis quercus ſemen, Pontoq; petita F
Phu, quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri folium, miſcebis & aſſam
Chalcitim, fibras gentiadaſq; ſimul.
Inde tenax gummi, preſſaq; hypociſtide ſuccus
Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum, ſeſelimq; his iungere molem,
His cardamomum, fœniculumq; velis.
Atq; atram lachrimam, Nili quam ſpina remittit,
Quæq; ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum, pallens miſcebis & ammin:
Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.

Sextus ordo ij.

Pondere dimidio tum quos ſibi Caſtor ad Iſtrum
Ore ſecat teſtes, impoſuiſſe decet.
Quis nec Ariſtolochi radix, ſiccumq; bitumen,
Candida nec deſint ſemina dauce tua.
Deniq; cum panacis ſuccum, centaurion atque G
Addideris, finem chalbanus ipſa dabit.

Commiſtionis Modus.

Antiquo primum ſolues tamen omnia vino,
Humida quæ fuerint, vt liquor & lachrimæ.
Tum quæ ſicca vides, poſtquam contuſa minutim,
Cecropio pariter iungere melle velis.

Aeſculapij Inuocatio.

Hæc qui nos primus docuiſti maxime Pæan
Adſis, ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant,
Seu Burrina magis, Rhodos, aut Epidauria tellus,
Adſis, & Regi fer tua dona meo,
Stirpe tua natam Panaceam, namq; ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Andromachi Iunioris Theriacæ deſcriptio. CAP. 7.

HÆc quæ ſenior Andromachus de theriaca conſcripſit, Andromachus filius in eo libro cui titulus eſt de Medicinis intro aſſumendis, his verbis explicat: non tamen equeſtri, vt pater, ſed H pedeſtri vtitur oratione. Antidotus Galene ideſt Tranquilla cognominata ad omnem malam internamq; corporis affectionẽ, præcipueq; ad ventriculi vitia & venena, febreſq; per circuitũ inuadentes. Habet" autem paſtillorum ſcillicorum ʒ xlviij: paſtillorum theriacalium, ſpiſſamenti hedychroi, piperis nigri, opij, ſingulorum ʒ xxiiij: roſarum ſiccarum, ſcordij cretici, ſeminis napi, iridis illyricæ, agarici pontici, cinnamomi, ſucci radicis dulcis, opobalſami, ſingulorum ʒ xij: myrrhæ, croci, zingiberis, rhei pontici, radicum quinquefolij, nepitæ, marrubij, petroſelini, ſtœchadis, coſti, piperis lo*ngi, dictamni, florum iunci rotundi odorati, thuris, terebinthinæ, caſiæ fiſtulæ, nardi indicæ, ſingulorum ʒ vj: polij cretici, ſeſeleos, ſtyracis, thlaſpeos, ameos, chamædryos, chamæpityos, ſucci hypocyſthidis, malabathri, nardi celticæ, radicum gentianæ, aniſi, mei athamantici, ſeminis fœniculi, rubricæ lemniæ, chalcitidis vſtæ, amomi, † phu pontici, fructus balſami, hyperici, acaciæ, gummi, cardamomi, ſingulorum ʒ iiij: ſeminis dauci, chalbani, ſagapeni, opopanacis, aſphalti, caſtorij, centaureæ tenuis, ariſtolochiæ tenuis, ſingulorum ʒ ij: mellis attici drachmas no*ningentas ſexaginta, vini ʒ tercentum viginti. Hæc Andromachus iunior ſoluta oratione cum ſcribat, poteſt qui non intelligit, omnia quæ ſenex Andromachus elegiaco verſu tradidit, hinc ea conquirere. Quamobrem & nos eorum quæ obſcurius ibi dicuntur, expoſitionem omiſimus operis prolixitatem veriti. Vnum tantum demirati ſumus, iuniorem Andromachum, dum connume-

A. l. 5. ſu. t. 1. fol. 523.

* *In cod. græ. Baſ. etiam album piper additur.*

† *acori, additur in impreſſit.*

* *In cod. græ. Baſi. eſt Mellis 3. pr. vini. 3. π.*

A connumeraret ſimplices medicinas quæ antidotum hanc faciunt, in locum calamenthi, nepitam retuliſſe, ſic enim Romani calamenthum vocant. Non decuit autem ipſum qui cætera Græce ſcribebat, hanc ſolam Romanam vocem Græcis vocabulis interponere. Vna autem in re tantum hæc ab ea differt quæ carminibus deſcripta eſt, quod illa piperis longi ℥ xxiiij, nigri ſex habet: hæc autem proſa oratione deſcripta nigri xxiiij, longi vi continet. Quoniam vero, vt dixi, multa exemplaria medicinarum pondus mendoſum habent, idcirco ipſum non notis, ſed integris vocabulis, primū appoſui, Menecratis iudiciū hac in parte ſecutus. Deinde quia Andromachi verſus obſcuriores videbantur, Damocratis iambos eam et de re aperte admodū conſcriptos, ſubiungere decreui. Verum hoc paulo poſt fiet: in præſentia nanq; , qm̄ ex ſimplicibus medicamentis quæ huic antidoto imponuntur, à nobis aliquot iam expoſita ſunt, reliqua deinceps ſubnectere melius eſſe viſum eſt.

De Compoſitione Paſtillorum ex Viperis. CAP. 8.

l. 5. ſu. 1. t. 1. f. 513. f VIperas non, vt aliqui faciunt, æſtate media, neq; ſtatim vbi cauernas egreſſe fuerint, venari cōuenit: æſtate ſiquidem earum carnes ſitim excitant, ſtatimq; ab egreſſu frigidæ ſiccæ & extenuatæ ſunt. Opportunum itaq; tempus eſt quod ijs medium intercedit, quodq; Andromachus ipſe ſignificauit: quo tempore & qui libero patri ſacra faciunt, viperas lacerant, vere quidem finiente, non dum tamen æſtate incipiente: vel ſi ver quoad magnam ſuam partem hyemale fuerit, circa principium æſtatis, non multo poſt pleiadum ortum. Viperas autem quæ prægnantes ſunt, reijcere oportet: aliarum vero caput ac caudam abſcidere, quæ partes venenatæ etiam plus eſſe videntur, & duras paucasq; carnes continere. Sufficiet autem in magnis viperis ſi id, quod vtrinque amputabimus, quatuor digitorum menſuram non excedat. His peractis reliquum corpus inteſtinis exēptis pelleq; detracta aquis primo abluendum, atque in vas fictile conijciendum eſt: deinde aqua pura ſuperinfuſa, & anetho quod tunc viget, ollæ prunas vt coquatur ſubijciemus: vel arida ligna quæ quod fumum non emittant, ἄκαπνα vocant: vel quod melius adhuc eſt, vitium ſarmenta. Salis autem ſi ſuo tempore viperas ceperis, tantillum immittere oportet: ſin æſtate iam incipiente, nihil. Omittere inſuper eas conuenit quæ maritima loca, quæ'ue in aliqua ſalſa aquarum lacuna, degunt. Antidotus enim quæ eiuſmodi viperas acceperit, ſitim excitabit. Viperas igitur cum ita coctæ fuerint ac ſi quis ipſas comedere vellet, ab iure primum eximemus: deinde illarum carnes ita à ſpinis auellemus, vt ſpinam aliquam non accipiamus: auulſas carnes exquiſite conteremus: panis ex puriſſima farina confecti optimeq; ſiccati, qui præcipue & bene fermentatus ſit, & † in furno non ſub clibano coctus, modicum quiddam admiſcebimus. Non nulli tamen in commiſcendo panem viperis hanc menſuram ſeruandam præcipiunt, vt panis pondus viperinarum carnium dimidio minus ſit: alij ne tertiam partem excedat malunt. Ego vero quandoque quartam, quandoque & quintam, panis impoſui. Cæterum niſi bene coctus fuerit, periculum aliquod acoris imminet medicamento. Melius eſt igitur panem hunc ita coctum per aliquot dies loco aliquo ſicciori prius exiccaſſe. Verum cum viperas & panem coniunxeris, diligenterq; adeo ſubegeris, vt nulla viperinæ carnis particula non contuſa remanſerit, paſtillos ex ea maſſa conficito, qui tenues ſint: nam craſſi cum difficulter ſicceſcere ſoleant, & carnem putreſcere, & panem aceſcere ſinunt. Quamobrem panem quoq; ante ſiccatum terere ſatius eſt, & non quemadmodum ante nos qui Cęſari theriacam faciebant, viperarum iure maceratum. Quam rem ipſe quoq; diu feci, ſed mihi poſtea melius eſſe viſum eſt, panem antea contritum, viperarum carnibus exacte iam ſubactis admiſcere: citius nanque paſtilli ſicceſcunt qui ſiccum panē non madidum acceperint. Sit autem cella in qua paſtillos arefacies, in ſuperiori domus parte ad meridiem conuerſa: vel ſaltem ad ſeptentrionem non reſpiciat, vt Solis radios tota penē die accipiat. Tali enim in loco cōmode ſicceſcent, ſtatim à compoſitione ibi collocati, quo ſolares radij peruenire non poſſunt. Fræquenter autem ipſos conuertere opus erit, vt æqualiter vtraq; ex parte ſicceſcant, quod facere ſi quis omiſerit, ſuperior quidē pars celeriter areſcet, inferior autem humida diutius permanebit, periculumq; erit ne marceſcant. Poſtea vero quam exiccati fuerint, maneant adhuc aliquot diebus eadem in cella longius quam prius à Solis radijs, ſæpeq; denuo conuertantur. Sufficient autem ad hæc omnia quindecim dies ad ſummum: poſt quod tempus, donec theriacam conficere volueris, recōdi debent in vaſe ſtāneo, aut vitreo, aut etiā aureo. Vitro ſiquidem & auro nihil fraudulenter admiſceri poteſt: Stannum autem plumbo adulteratur, quod vitare conueniet, non ſolum in hac antidoto, ſed & in quibuſcunq; alijs medicinis: Queadmodum & argentum, ſi purum non fuerit, vaſa nanq; ex eo fabricata celerrime rubiginem contrahunt: purū autē argentum Romani candidū vocant. Cæterum longe melius eſt haud multo poſtquam paſtillos confeceris ipſis vti: quanquam non multum detrimenti capiunt, etiam ſi peracto anno, atq; etiam multo poſt, eis vtaris. Recte nanq; à principio ſiccati, ad tertium quartumq; annū integri perſeuerant, dummodo tñ aptē reponantur: & ſubinde puluiſculus quidam qui ipſis obnaſci conſueuit, mundis mantilibus interdum abſtergatur: is nanq; ſi diutius inhæreat, paſtillos perforabit. Perſpicuum eſt autem inutiles eos tum denique reddi, cū perforati fuerint, quemadmodū anteā quam hoc accidat, etiam ſi multum tempus interceſſerit, non inutiles eſſe.

† *In clibano, nō in furno coctus, ita & Græcus codex & ratio poſtulat cū Gale. in lib. 1. de alim. fac. præferat quæ coquuntur ſub clibano ijs, quæ in furno & ſi etiā ibi interpres errarit.*

De Paſtillorum Scilliticorum Compoſitione. CAP. 9.

SIue ſcilliticos, ſiue ſcillinos, quis appellare velit confectos è ſcilla paſtillos, rotulas'ue, aut orbes, nihil

nihil refert: neq; enim medicamento quicq; officit, quomodolibet inditum nomen, modo errorem E aliquem in eorum compoſitione non admittant. Quod ne contingat, ego tibi eam dilucide nunc explicabo. Principio ſcillam ſucculentam de terra euelles, cuius folia penitus iam & ſcapus aruerint. Huic deinde cortice detracto duriorem pulticulam induces ex tritico nouo quantumq; fieri poteſt exquiſito confectam: ipſam poſtea multo calidoq; cineri ſubiectam non prius extrahes, quoaduſq; circumpoſita pulticula cruſta planè fiat. Quod ſi vbi hæc agis furnus aliquis adſit, vna cum pane ſcillam illuc inferre potes: inde cùm obducta plus iam exaruit, ipſam extrahes, & conteres. Satis aſſam vero ſcillam intelliges, ſi feſtucam immiſſam admiſerit: ſcilla nanq; cum bene toſta eſt, ſurculos facile excipit. Vbi vero ſcillam diligenter attriueris, candidam erui farinam admiſce: nam quæ candida non eſt, amara ſupra modum eſſe conſueuit. Cognitum autē vnicuiq; exiſtimo prius oportere tenui cribro farinam excutere, ac præterea diligenter eam læuigare. Scilla vero ſeſquipondere farinam ſuperet opus eſt: dico autem ſeſquipondere, vt ſi duas farinæ ſumas, ſcillæ tres accipias. Quam rem cum & Andromachus iunior afferat, neſcio qua ratione ductus velit erui farinam drachmas octoginta eſſe, ſcillam vero centumuiginti: cum ſatis ſit dicere, ſcilla eruum ſeſquipondere ſuperet. Poſtremo vero ſimulatq; rotulas tenues ex hac miſtura conformaueris, in cella, ſicuti paulo ante dicebamus, ad meridiem vergente, repones: quas tamen non in Solis radijs collocabis. F Verum ſicut de paſtillis viperæ dictum eſt, ita in his quoque cætera perage.

De Magmatis Hedychroi Compoſitione. CAP. 10.

CVm ſuperius theriacam Andromachus conficere nos doceret, quomodo viperini ſcilliniq; paſtilli conficerentur, ipſe quidē ſatis ſuperq; expoſui: Quo pacto autem Hedychroum magma componeremus, neq; Andromachus docuit, neq; complures alij: qui tametſi de medicinarum cōpoſitione tractarent, tamen cum theriacam deſcriberent, Hedychroi cōpoſitionem omiſerunt: adeo vt medicus quidam Romæ qui theriacam conficere nunq; viderat, ipſamq; ſe ex ſola librorū lectione compoſiturum fidebat, ab vnguentarijs Hedychroum peteret, exiſtimans illud herbam eſſe quampiam, vel ſimplex aliquod aliud medicamentum. Sed ego ſpiſſamentum hoc etiam indicabo, ab Andromacho in eos qui nunc quoq; Cęſari ipſum componunt, perpetua ſerie deriuatum. Quod vt ipſum quoq; peruerti non poſſit, hexametro carmine ſubſcribetur.

Magma, quod Hedychroum læto dixere colore,
Aſphalathi drachmis, aſariq;, mariq;, duabus
Conſtat: nec plures attollit amaracus illis.
Tres calamus, late ſuaues qui ſpargit odores. G
Tresq; Arabum paſſim qui creuit iuncus in aruis.
Tres coſtum redolens. Tres toto cognita Ponto
Phu: quibus æquale fragrantia cinnama pondus,
Et lachrymæ, & ſarmenta dabunt, quæ balſamus ædit.
Rurſus ſex foliorum drachmas, ſex indica nardus,
Sex caſiæ calami, ſex myrrhæ gutta leuabit,
Sexq; croci flores: bis ſex attollet amomum.
Maſtiche ſolidam tantum trahet vltima drachmam.
Omnia tu vino ſimul hæc coniunge falerno.

Hæc vbi inter ſe miſcueris rotulas viperinis & ſcilliticis ſimiles figurabis, ipſaſq; eodem modo ſiccabis. Hæc autem Hedychroi magmatis conficiendi ratio, veluti diximus, ab Andromacho per manus multorum ad nos vſq; peruenit: nam quas alij conſcripſere, aliqua in re ab hac noſtra differunt. Quæ ſiquidem Hedychroi deſcriptiones ab ijs traditæ ſunt, qui medicamentorum experientiæ dant operam, rerum iniectarum pondere ab hac euariant: aliæ vero neq; marum neque amaracum prorſus habent. Quædam alterutrum tantum continent: neque enim duo hæc vnguentarij H omnes noſcunt, eo q herbas ſolum Creta aduectas emant, & earum ſemina atque ſuccos. Ego vero, & has duas herbas ſcio in Aſia naſci, ac in alijs quidē regionibus raras eſſe, ſed in Cyzico frequentes. In Italia quoq;, vt & alias quaſdam herbas, ita & amaracum vidi quæ odore multum à maro ſuperatur: marum enim valde redolet. Putaretq; forſan aliquis ſola nominis appellatione ductus vnguentum amaracinum quod in Cyzico faciunt, amaraci plurimum capere: ſicq; forſitan ab antiquis id vnguentum conficiebatur, ſed nunc ſolum marum imponunt. Hanc herbam aliquando cum ipſe deguſtaſſem, ac eam amaram quidem plurimum, ſed acrem parum, deprehendiſſem, hortatus ſum quendam eorum qui amaracinum conficere ſolent, vt amaraci tantum immitteret, quantum & mari. Viſumq; eſt mihi id vnguentum, minus quidem redolere, ſed peius nihil operari. Hæc itaq; à nobis obiter dicta ſint.

De Exploranda Quarundam Medicinarum integritate. CAP. 11.

NVnc, quo pacto antidotus hæc confici debeat, explicabimus: eo ordine ſingula quæque imponenda cōmemorans, quo ſuis in elegiis Andromachus recenſuit. Is. n. rotularum ſcilliticarum drachmas octo & bis decē, rurſusq; bis decē, imponi iubet: quod perinde eſt, ac ſi quadraginta octo diceret. Harū dimidiū, hoc eſt vigintiquatuor drachmas, theriacaliū paſtillorum, opij, piperis

longi,

A longi, & magmatis Hedychroi præcipit. Ac de tribus quidem, iam dictum eſt. Piper autem longum fraudulenter concinnatum deprendes, ſi illud aqua maceraueris: ſoluitur enim hoc pacto, quod ſubornatum eſt: quod autem fraude caret, indiſſolutum manet. Eſt autem id quo piper longum adulteratur herba quædam fulua ab externis regionibus aduecta, quæ piperi longo, aſpectu quidem proxima, non tamen guſtu ſimilis eſt, quo etiam ab eo diſtinguit facillime poteſt. Sagapenum quoque quod vocant & ipſum in aqua ſeu vino dimiſſum cognoſcitur: verum nanque ſtatim diſſoluitur: quod autem tale non fuerit, indiſſolutum manet. Siue autem quiſpiam vt neutrum nomen ſagapenum, ſiue vt maſculinum proferat, & totum hoc ſagapenum ſuccum intelligat (eſt enim re vera ſuccus ferulæ cuiuſdam panaci ſimilis) nihil refert. Cæterum Panacis ſuccus ſimile quicquam non habet chalbani particulæ cuidam albiori: nam chalbani pars quędam re vera in ſagapenum tranſit, quæ ſpumoſa & leuis eſt: quædam vero chalbanum optimum eſt ſagapeno æmulum: denſum autem hoc eſt, & reliquo chalbano longe magis compactum, quo vti debemus, ceu optima chalbani particula. Quoniam vero ad ſagapenum ex chalbano tranſire diximus quodcunque ſpumeum, conſtans, & album eſt, humoriq; immiſſum facile diluitur, ſuperioribus quædam adhuc ſubiungere opus eſt, pręſertim cum ob ſimilitudinem optima caſia cinnamomum
B euadat. Vidimus enim aliàs frequenter caſiæ elatæ & auctæ tantum, vt fruticis magnitudinem æquaret, ramos quoſdam cinnamomo penitus ſimiles aſpectu, corticis tenuitate, & præterea hiſce ſignis quæ cinnamomum certiſſime oſtendunt, ac guſtu olfactuq; percipiuntur. Ad hunc modum & in optima myrrha opocalpaſum reperitur, quod tamen à myrrha differt. Atque ſecundum hæc tria, ſagapenum dico, opocalpaſum, & cinnamomum, quædam proueniunt, quæ neque chalbanum, neque caſia, neq; myrrha quidem amplius ſunt, non dum tamen ſagapeni, cinnamomi ue, aut opocalpaſi, naturam exacte conſecuta. Quam ob rem ſæpenumero perſpexerit oportet, qui ſimilia internoſcere ac ſecernere cupit. Nam quemadmodum gemellos atq; conſimiles inter ſe fratres qui conſuetudinem cum ipſis non habent, diſtinguere neſciunt, quod tamen contubernalibus facillimum eſt: Sic in omnibus medicinis qui inter ipſas enutritus fuerit, & eas frequenter aſpexerit, facile illarum diuerſitates vel minimas etiam, inueniet atque comprehendet: At qui ſemel tantum aut bis inſpexerit, eas tanquam indiſtinctas intuetur, neque vnam ab alia internoſcere valet, cum tamen ſigna quibus diſtinguantur manifeſtiſſima non nunquam habeant, illi vſque adeo expoſita qui ſæpenumero conſpexerit, vt per vnum eorũ facile quanq; medicinam agnoſcat.

Sagapenum itaque è chalbane confectum eundem odorem non habet, quem verum ſagapenum poſſidet: nam id odoris genus quod harum rerum periti hircinum appellant, ſumptum è chalbane
C ſagapenum non deponit. Quanquam inter verum ſagapenum, & eiuſmodi chalbanum non multum interſit, etiam ſi quis antidotos componat: ambo nanq; ad id apta ſunt, & ſerpentibus ac venenis ambo aduerſantur, & ſi chalbanum ſagapeno minus. At opocalpaſum exitiale eſt, multosq; nos ſorte quadam vidimus noſtræ in ætatis decurſu mori, ꝙ myrrham cui opocalpaſum admiſtum eſſe neſciebant, aſſumpſiſſent. De induſtria nanque qui antidotos conficiunt, tanquam optimam talem myrrham imponebant, eo ꝙ viderãt ipſam in collyrijs optimam fuiſſe medicinam: nempe ſaniem abſque mordicatione extenuat, & interdum incipientes oculorum ſuffuſiones, & adhuc tenues aufert. Atque ſiue in emplaſtrum, ſiue in ceratum, ſiue in extenuans aliquod medicamentum foris imponendum, talem myrrham conijcies, remedij vim augebis: at intra corpus aſſumpta exitium affert. Hæc vberius ideo narrauimus, non ſolum, quia orationis ſeries ita expoſtularet, ſed etiam quia hæc noſſe plurimum conducit.

De Medicinis in Tertio Ordine poſitis. *CAP. 12.*

VErum iam tempus eſt, redeamus ad ea cõſideranda quæ ſunt in tertium ordinem ſimplicium medicinarum ab Andromacho relata. Inquit enim, Inde quater ternas mutato pondere drachmas. Hæc igitur quo tempore vigent, proculdubio colliges. Roſas primum, vt de paſtillis dictum eſt, exiccabis, illas decerpens quæ plus alijs bene olebunt, & rubicundiores fuerint. Vitabis autem
D cellas ſubterraneas, nec vllum medicamentum in ipſis repones: præſertim vero in humidis, in quibus recondita celeriter carioſa fiunt. Roſis Andromachus Iridem illyricam adiungit: quæ verba non tanquàm inaniter prolata negligenter excipienda ſunt: veluti nec cum alijs medicinis patriæ nomen apponit, de quibus paulo poſt ediſſerens quid quoque in genere optimum ſit demonſtrabimus. Polium ergo & Chamædrys, duo hæc Romam afferuntur, natis in Italia parum meliora: in aliquot ſiquidem Italiæ locis, haud multũ deteriora proueniunt, illis annis quorum vniuerſum ver humidum non fuerit, ſed ſicuti ſæpe contingit æſtiuo tempori ſimile. Quòd ſi veris conſtitutio ſiccior obuenerit, multa quæ in Italia naſcuntur pluribus Creta allatis paria erunt, veluti chamædrys, chamæpitys, hypericon, gentiana, thlaſpis, elleborus niger, & id genus alia. At vero quod ad Iridem pertinet, ſecus ſe res habet. Si enim iris Lybica quæ plurima ex Africa Romam affertur, Illyricæ comparetur, tantum ipſi cedet, quantum cadauer viuo corpori: non tñ alijs in gentibus orta, tam multum ab illyrica degenerare iris videtur. Iridem igit̃, velut & reliquas medicinas, odoratiorem ſemper eligito: Vnũquodq;.n. optimum eſt quod ſui generis odorem vehemẽtiorem habet: is autem ex multorum inſpectione manifeſtus vnicuiq; fit. Ac de guſtu quidem perceptis quali-

tatibus eodem modo cenſendum eſt. Id em̃ optimum medicamentum eſſe conſtat, in quo id quod E
ſuo generi propriũ eſt, exuperat: peſſimũ vero quod ſui generis alijs & tenuius & exilius eſt. Me-
liora nãque ſunt omni in ſpecie, quæcunq; nec rugoſa, nec exilia fuerint: vt quæ conuenientem ſibi
magnitudinẽ excellere, peiora ſunt ijs quæ bene quidẽ enutrita, ſed tñ aſtrictiora ſunt. Quam ob rẽ
vt dixi, medicinas ſimplices multas & ſæpius inſpexiſſe operæpretiũ eſt, & maxime optimas, quæ
longo iam tpe ſui experientiam ipſis naſcendi initijs præbuere, quæq; vno ore à peritis medicæ ma
terię auctoribus cõmendantur. Omnes igitur herbarij vnanimes ſcripſerũt, iridẽ in Illyrio natam,
optimam eſſe: Petroſelinum vero, quod in Macedonia prouenit: Aſphaltũ è Iudęa aduectum, item
& Opobalſamũ. Eodem modo & in reliquis. Quorum dotes à regionibus acceptas cum priuatim
de vnoquoq; loquemur, non omittemus. Subiungit deinde Radicis dulcis ſuccũ, & Agreſtis napi
ſemen, quæ duo nobis è Creta q̃ optima afferuntur: præcipueq; radix dulcis & ipſa & eius ſuccus.
Scordiũ quoq; pulcherrimũ Creta mittit: quãq̃ in alijs regionibus etiã minime contẽnendũ ſcor-
diũ reperias. Literarũ quippe monumentis traditũ eſt à quibuſdã celebribus viris, cũ in prælio inte
rẽptorũ cadauera multos dies inſepulta iacuiſſent, quęcunq; ſupra ſcordion fortè fortuna ceciderãt,
multo minus alijs computruiſſe, ea præſertim ex parte qua herbã attigerant. Ob quã rem ſanè per-
ſuaſum eſt oĩbus, tam reptilium venenis q̃ noxijs medicaminibus, quæ corpus putreſcere faciunt, F
ſcordiũ aduerſari. Ac de omni quidẽ medica materia ſatis ſuperq; eſt à Dioſcoride quinque libris
diſputatum: à quo diſcere licet vnicuique cũ alias oẽs notas, tum guſtu olfactuq; perceptas, quibus
ꝓbatæ medicinæ certiſſime cognoſci, & ab improbatis ſecerni queunt. In quibuſdam vero, oculis
quoq; perceptæ qualitates haud parũ vtilitatis afferunt. Sed conſiliũ meũ non eſt quæ ab alijs recte
conſcripta ſunt, hoc in opus transferre: verum quæ illi planè omiſerunt in medium adducere.

De Opobalſamo & Cinnamomo. *CAP. 13.*

MEminit poſtmodũ Andromachus Cinnamomi & Opobalſami: in quibus poſt notas à Dio-
ſcoride traditas præcipuum illud eſt, videre prius ipſa, quibus in locis optima naſcuntur:
Quemadmodum ego feci, qui ſciens balſamũ vſqueadeo pluribus artibus adulterari, vt internoſci
vix queat, ipſum ex arbore ſua reſudantem aſpicere volui, & ex eo particulã tanq̃ regulam cæteris
agnoſcendis apud me ſemper habere. Didici quoq; quo pacto multis modis adulteratum peritiſſi-
mos ẽtiã quoſq; falleret. Quam rem qui ſciunt, diuulgare non conſulo, ne obiter improbi fraudes
diſcant, & in malos vſus conuertant. Nã neque illos approbo qui noxias medicinas deſcribunt, &
publicant. Si quis igitur probationes à Dioſcoride ſcriptas, & ab alijs quicũq; de oĩ medicamento-
rum materia docuerunt, agnoſcendis ſimplicibus medicinis admoueat, ipſeq; ſuũ ex multa inſpe- G
ctione collectum iudicium adhibeat, exacte quæcunque ſecerni poſſunt diſtinguet. Quædã enim,
vt dixi, vel nullatenus, vel non exacte, ab adulterinis ſecerni queũt: vſqueadeo falſis vera ſunt vtro-
rũque confuſa indicia: veluti de quo nunc loquimur opobalſami: Nam de Cinnamomo contraria
ijs quæ de opobalſamo narrauimus, comperta habeo. Perſuaſum nanque mihi eſt ipſum cognitu fa
cillimũ ex omnibus eſſe, illis qui ſæpe optimum cinnamomum viderint. Optimum vero conſequi
nemo poteſt, niſi repoſitum ab Imperatoribus intueatur, ſex generibus quodãmodo diſtributum.
Siquidem & in hoc ipſo velut & in caſia optimi ad deterrimum tam magna differentia eſt, vt ſu-
prema caſia ab infimo cinnamomo parum diſtet. Neque vero cinnamomi virtus ad vſum apta lon
go tempore durat: ad triginta ſiquidẽ annos quã à principio vim habuit, integram non conſeruat:
nugantur enim qui cinnamomũ ex hiſce medicinis eſſe dicunt, quæ ſenectutẽ non ſentiant. Atqui
ego non centum neque ducentum annorũ interuentu, ſed pauciorum, ſi quis ad tantum numerum
conferat, vetuſtius factum obſeruaui. Quo tempore ſiquidem Antonino Imperatori theriacam pa
raui, vaſa lignea in quibus eiuſdẽ generis cinnamomũ inerat, multa conſpexi, alia Traiani, quædã
Adriani, non nulla Antonini, qui poſt Adrianum Imperator fuit, ætate repoſita: omniaq; hæc ſeſe
& ſaporis & odoris imbecillitate vehementiáque tantũ planè ſuperabant, quantum & tpe differe-
bant. Olim è barbarorum terris arca cubitos quatuor & medium longa Romam perlata cũ fuiſ- H
ſet, in qua cinnamomi primi generis integra arbor erat, ex eóque M. Antonino Imperatori anti-
dotum quandam compoſuiſſem, ipſam cæteris multum præſtare deprehendi, adeo vt Imperator
quoque ea deguſtata, medicinæ concoctionẽ, velut in alijs fieri ſolet, expectare noluerit. Sed ſtatim
ea vſus ſit non dũ integre duobus menſibus elapſis. Antonino ſubſecutus eſt Commodus, qui nec
theriacæ, nec cinnamomi, curã vllã habuit: ſub quo non ſolum arboris illius qđ ſuperfuerat omne
diſſipatum eſt, verum etiam quodcũque poſt Adriani tempora comportatum fuerat. Quo factum
eſt, vt nunc Imperator noſter Seuerus cum me ſibi theriacam eo modo conficere iuſſiſſet, quo M.
Antonino confeceram, ex cinnamomo Traiani & Adriani tempore repoſito ſumere coactus ſim:
imbecillioríque planè mihi viſa eſt, & tamen non dum anni triginta interceſſerant. Hinc nos opti-
mi cinnamomi notas quaſdã neceſſarias ſubijcere volumus, Summopere ipſum bene olere, inex-
plicabilémque præ cæteris bonum quendam odorem ſpirare, ac calidum guſtantibus ſe multum
exhibere, non ita tamen vt mordicando triſtitiam palato inferat: colorem denique talẽ habere, qua-
lem ſi quis lacti nigrum colorem admiſceat, atque cœrulei quem vocant aliquantulum addat. Ex
hoc igitur quantum volebam, vt mos mihi fuit, cum accepiſſem, ramuſculos aliquot apud me de-

poſui,

A poſui, in ea apotheca in qua res meas omnes pretioſas ſeruabam. Verum ipſa combuſta, qua tempeſtate & templum Pacis incenſum eſt, & hæc & aliæ quinque cinnamomi ſpecies quas mihi conquiſiueram periere. Nunc itaq; cum Imperatori noſtro Seuero theriacam componerē ex cinnamomo Adriani tempore repoſito, quod optimum viſum eſt elegi: de quo etiam vtile quiddam lecturis ſubdere cū poſſim, id facere non grauabor. Superſunt adhuc ibi multa vaſa lignea, quæ varias cinnamomi ſpecies continent, quarū nulla tñ veluti truſcus in ramos plures diuiſus multum attollitur, ſed ellebori figurā præ ſe fert, immo vero damaſonij quod è Creta ad nos affertur. Quæuis autem cinnamomi ſpecies ab vna radice ceu frutex quidam paruus conſurgit, emittitq; hæc ſex, illa ſeptem virgulta, vel paulo plura pauciora ue: non ęquali tamen omnia longitudine ſunt, verum quod maximū eſt, pedis Romani dimidium non excedit. Vniuerſa autem cinnamomi natura ſimilis eſt quodāmodo optimæ caſiæ: quam qui afferunt barbari biſſyllabo nomine vocant, cuius prima g & i conſtant, ſecunda z & i continet. Ac de cinnamomo quidem hactenus.

De Reliquarum Medicinarum Probatione & Electione. CAP. 14.

AGaricum ſequitur, quod fraudem nullam admittit. De quo illud modo dicere ſufficiet, quod eſt ab auctoribus ante nos proditum, optimum id agaricum eſſe quod leuiſſimum eſſet: denB ſum vero, graue, & lignoſum abiectum: quod autem inter hæc medium eſt quātum ſignis tantum & virtute ab vtriſq; diſtabit. Subſcripta ſunt deinde Myrrha & Coſtus, nequaquā cognitu difficilia hiſce qui prius vtraq; viderint: nouiſſe tamen opus eſt myrrham quā Trogloditicam appellāt, antidotis idoneam eſſe. Hanc quidam Minæam vocant, à loco in quo optimam naſci ferunt. Maxime vero hæc bene olet, &, vt modo dicebamus, opocalpaſi quicquam admiſtum non habet.

Crocum vero Corycium cùm omnis antiquitas, tum poetæ quoq; laudant. Ego vero & antrum corycium in quo gignitur & crocum ipſum accuratius inſpexi, vegetum quidem, non tamen odoris magnitudine vel diuturnitate cunctos alios excedentem. Quibus ſignis & vos optimū ab ignauo dijudicare conſulo, non autem quia ſupra modū vegetum ſit. Perſpicuum eſt autem optimum crocum ſumme flauum, & plurimum redolens eſſe, ac longo tempore vigorem conſeruare. Quoniam vero crocum quoque adulterari à quibuſdā ſolet, neq; facile id deprehenditur, niſi ab ijs qui ſæpe optimum inſpexerunt, ſatius eſſe duco crocum multum ante emptum aliqua in domus cella ad id apta repoſitum habeamus: quemadmodum paulo ante faciendum docuimus: Magnum ſiquidem probitatis indicium eſt, ſi tale permaneat quale repoſitum fuit: adulterati nanque crocitam color quā odor citiſſime aboletur. Quod ad Caſiam vero attinet, ea me commemorare nunc C opus eſt, quæ in multis de medicina libris ſcripta ſunt, Duplum caſiæ ſi quis cinnamomo egeat iniiciendum. Hoc dictum irridens Satyrus magiſter meus, vnam ex Quinti facetijs ipſum eſſe dicebat, aſſeuerantis eos qui duplum caſiæ imponere iubent, ſi cinnamomo careamus, ſimilia illis facere, qui nos cenſent ſiquando falerno caruerimus, illius quod in cauponis venditur duplicata menſura bibere: ſiq; panis ſiligineus deſit, furfuracei duplum comedere. Mihi vero hæc Quinti facetia ſi de re vna quapiam qua per ſe ſola vti velimus afferatur, vera irreprehenſibiliſq; videtur: ſin de re quæ in ſocietatem multorum veniat, non eſt eodem pacto vera. Nam cuiuſcunque quod ſolum corpori admoueri debet, rhus puta, abſinthium, iris, gentiana, vel id genus alia aliqua medicina, ſi quis minus boni duplum loco præſtantiſſimi accipiat, & corpori vel extra vel intra admoueat, duplicato etiam nocebit At ſi multis vnum aliquod optimum commiſcendum fuerit, quod ſe aucturum aliorum vires ſpondeat, ſi præſtantiſſimum deſit, peius nihil erit vti duplo illius qui proprietates eiuſdem generis habeat, etiam ſi deterius hoc illo videatur. Caſia ſiquidem cinnamomo genere proxima vſqueadeo eſt, vt ex ipſa quandoque cinnamomum oriatur, ſpectenturq; non nunquam caſiæ arbores integræ, in quibus aliqua cinnamomi virgulta è caſiæ ramis prodeant. Simileque iſtud eſt, non vino aut pani, ſicuti Quintus dicebat, ſed vitæ functionibus in D extruenda domo, in fabricanda naui, in tollendis & tranſponendis oneribus, in omnibus denique vitæ actionibus, in quibus quod peragendum erat ab vno homine robuſto, ſi abſit, à duobus imbecillioribus perficitur. Hæc aduerſus Quinti dictum obiecta ſint, eo quòd mihi reijciendum omnino non videtur eorum præceptum, qui pro cinnamomo duplum caſiæ imponendum cenſent, quāquam ego ſemper cinnamomum impoſuerim. Nam quibus ego Romæ antidotos compoſui, cum vel Imperatorum amici vel diuites eſſent, facile fuit illis quidem à Regibus petere, ijs vero cinnamomum emere. Quibus illud etiam addidiſſe, quando Imperatoribus antidotos compoſui, me cinnamomo nunquam eguiſſe, ſuperuacaneum planè fuerit. At Quinti ſententiam quam de Carpeſio habuit, cōmemorare tēpeſtiuum: ipſam nanque non ſolum à Satyro, ſed ab alijs etiam Quinti diſcipulis accepi. Imponebat igitur Quintus, vt aiunt, quoties cinnamomum deerat, carpeſium, perinde atque viribus optimæ caſiæ non inferius. Egoq; carpeſium idcirco multum mecum attuli ex ea peregrinatione, qua orientis prouincias adij, diligenterq; repoſitum nunc vſque plurimum ſeruo, quod odorem etiamnum & ſaporem ſi non qualem prius habebat, certe non dum extenuatum retinet. Eſt autem Carpeſium herba phu appellato genere ſimilis, validior tamen atque aromaticū quiddā plus ſpirans. Plurimum hæc in Sida vrbe Phamphiliæ naſcitur: emiturq; propterea illic viliſſimo pretio. Quocirca ſi quis veſtrum illuc acceſſerit carpeſij multum emat,

.t.2. c.151 17.f

m eum ſibi longo tempore duraturum nouerit. Tenuia autem quædam carpeſij ſarmenta cin- E
namomi virgultis ſimilia ſunt. Eius duo genera reperiuntur, vnum quod Laertium, alterum quod
Ponticum nominatur, à monte in quo naſcuntur vtraque nomen adepta: ſed ponticum melius eſt.
Quod cum plurimum haberem permultis medicamentis admiſcui, in quibus phu vocata impo-
ni debuerat: eſt enim carpeſium, vt dixi, phu ſimile, validius tamen, & qualitatem quandam aro-
maticam, guſtum, odoratumq́ꝫ remittens. Inter tam multa autem quæ de caſia retulimus, neceſ-
ſum eſt illud etiam in primis explicemus, quæ caſia theriacæ inijcienda ſit. Nam Gizi nuncupatam
præcipue laudant, ſecundo autem loco Moto dictam. Sunt & qui Arebo Daphitenq́ꝫ probent.
Cæterum Gizi quam vocant, in omnibus cinnamomo ſimilem eſſe ſuperius quoq́ꝫ diximus. Hęc
eſt quæ ab aromatum peritis perinde atqꝫ cinnamomum aſſidue venditur. Quãquam Androma-
chus iunior caſiam à quibuſdam fiſtulam appellatam imponendam arbitratur. Hæc omnibus co-
gnita eſt, nam & vilius cæteris venditur. Cuius exterior cortex fiſtula appellatus, quia obuolutus
ipſam repræſentet, ſaporem & odorem validum habet: interior autem pars debilis adeo eſt, vt nul-
lum vſum præſtet. In carminibus itaque patris paulo ante à me tranſcriptis caſiæ nomen abſolute
pronunciatum eſt: in ſoluta vero filij oratione fiſtulæ nomen caſiæ adiectum eſt. Atque ab eo ſeries
per eos qui ante nos theriacã Imperatoribus cõpoſuerunt, in nos vſqꝫ deriuata fiſtulæ nomen nunc F
vſqꝫ appoſitum ſeruat. Iubet deinde Andromachus Indicam Nardum imponere, quã ex eo quia
ſpicæ figuram imitetur, nardi ſpicã nominant, quãuis radix ſit. In qua cauiſſe oportet, nequis Elutã
vocatam nobis vendat: eſt autem hæc nardus quæ prius ab vnguentorum ſtructoribus elixata, vt
ipſorum mos eſt integra venditur. Quam ob rem Ompham barbara voce dictam emere con-
uenit, cuius radici terra adhuc adnexa ſi contrectetur, nardi odorem habet. Schœnum id eſt iun-
cum, ex Arabia petitum, ad hæc idem auctor imponere præcipit, neſcio qua de cauſa ſchœnan-
thum id eſt iunci florem, à vulgaribus appellatum: nobis ſiquidem cum florum copia non adſit,
iunco vtimur ex Arabia comportato: Cuius ſummitatem cameli ſæpenumero abroſerunt, iucun-
diſſime nanqꝫ hunc iuncum cameli paſcuntur, ſecus vias ibi plurimum naſcentem. Eſt autem iun-
cus iſte exigui pretij medicina, ſolaq́ꝫ odoris integritate dijudicanda: quoniam celeriter ipſius odor
expirat. Subſcribit poſtmodum Andromachus, Inde nigrum coniunge Piper, thuriſq́ꝫ nitorem.
Quo in loco non opus eſt, inquiramus, quid nitor ſit, perinde atque cuiuſpiam alterius medicinæ
nomen, cum & ex theriacæ deſcriptione proſa oratione ab Andromacho iuniore prodita, & ex cõ-
poſitionis inſtituto quod ab eo in nos vſque peruenit, medicamenti nomen nitor non ſit. Nam prę-
ter duodecim drachmarum piperis longi in ſex nigri commutationem, tam pater quàm filius ea- G
dem de theriaca ſcripſerunt. Quare thure & pipere excepto cum nihil ſuperſit, de quo quis ni-
toris appellationem dictam putet, cenſendum eſt Andromachum verſus conſcribentem id ni-
toris vocabulum thuri epithetum feciſſe. Meminit deinde Piperis nigri, dictamni, marrubij, rhei,
rerum omnibus cognitarum. Theriacæ tamen deſcriptio quæ nobis per manus tradita eſt, graue
piperi adiectum habet. Magnitudine vero piper hoc aliud ſuperat, corticemq́ꝫ ſubtiliorem, & mi-
nus rugoſum habet. In Rheo quoque fraus committitur. Nam quibus in locis naſcitur, ſimulatq́ꝫ
euulſum eſt, ipſum elixant, quo ſuccum remittat, ac tam ſuccum vt ſincerum & aquę impermiſtũ,
quàm rheum exiccatum vt non elixum, ad nos poſtea mittunt. Quam ob rem ſcientia opus eſt ve-
rum ab adulterino ſecernendi: quam faciliime conſequuntur, qui ſuæ ſpontis reum aliquando
viderint. Nam elixi pars quæ ſub aſpectum venit, denſa per totum & compacta non eſt, ſed ra-
rior: & guſtu tentatum ſaporem adſtringentem, vel nullum vel obſcurum remittit, cum tamen ſi
adulteratum non ſit, vehementer aſtringat. Cito tamen & ipſum foraminoſum efficitur. Stœ-
chas autem multa pluribus in locis prouenit: plurima vero in Creta & inſulis Stœchadibus quæ
in Ibero mari ſitæ ſunt, vnde & Stœchadi nomen deductum eſt. Quæ autem in prædictis inſulis
oritur, vegetior Cretica & melior eſt. Quod ad Petroſelinum attinet, laudatiſſimum Macedo- H
nicum eſt omnibus cognitum. Hoc Eſtreaticum etiam quidam appellant, à loco in quo naſcitur
nomen imponentes: verum exiguum eſt prorſus quod ibi prouenit, cum & præruptus & angu-
ſtus is locus ſit. Eſtreaticum itaque, ſeu Macedonicum hoc quod in omnes gentes affertur, pau-
cum & ipſum in Macedonia gignitur. Sed idem in petroſelino macedonico accidit, quod in at-
tico melle & vino falerno contingit. Mercatores ſiquidem in vniuerſa fermè orbis terrarum op-
pida, vt mel atticum, vinum falernum, ſic petroſelinum macedonicum aduehunt: cum tamen in
Macedonia petroſelini tantum non oriatur, quantum populis omnibus ſatis eſſe queat: verum in
Epiro petroſelini multum gignitur, in Cycladibus mellis plurimum. Atqꝫ vt mel ex inſulis Athe-
nas affertur, ſic petroſelinum ex Epiro in Macedoniam comportatur, plurimumq́ꝫ immo penè
totum Theſſalonicam: vnde tanquam macedonicum quocunque aſportatur. Idem in vino faler-
no contingit. Nam cum in exiguo quodam Italiæ agro falernum proueniat, complura alia vina
in falerni ſpeciem à vini magiſtris concinnantur: quæ perinde atque falernina in omnes prouin-
cias imperio Romano ſubiectas exportantur. Tibi vero ſi Petroſelinum Eſtreaticum quandoque
deerit, ne peiorem exiſtimes theriacam futuram ſi aliud impoſueris. Non enim ſi mortiferis ve-
nenis, ſi venenatorum morſibus, aliud ab eſtreatico petroſelinum minus congruit, propterea reli-

quis

A quis etiam morbis, vt torminibus, ventriculo debili, aquæ inter cutem, & id genus alijs, ſegnius
opitulantur, quos in primis ſanare theriaca non promittit. Ad hæc eſter aticum petroſelinum ama-
ram etiam plus theriacam facit, præſertim cum recens adhuc imponitur: nam vt acrimonia, ſic ama
ritudine, hoc alia ſuperat. Reſinam poſtea Terebinthinam addit, quā neſcio cur Andromachus
omiſſa Chia Libycam eſſe voluerit, Chiam nanque penè omnes meliorem iudicarunt. Quanquam
laudo & Libycam ſi bona ſit: ſed proculdubio bona ſemper non eſt, quemadmodum quæ è Chio
venit. Naſcitur quoque & in Ponto, & in alijs aliquot locis optima terebinthina: verum chia reli-
quas & odore & ſapore vincit. Retulit ſubinde inter componentia theriacam Andromachus
Zingiberem, & Pentaphylum hoc eſt quinquefolium herbam, quæ duo fraudem non admittūt, &
ab omnibus cognoſcuntur. Meminit ab his Polij quod omnibus cognitū, nec ſimile ſibi quo adul-
terari poſſit quicquàm habens. Deinde Chamæpityos, de qua illud tantum referam, multis in lo-
cis & odore & ſapore præſtantiorem chamæpityn gigni, quàm in Creta: nobis enim inde affertur, eaque
omnes qui Cæſari antidotos conficiunt, vtuntur. Romæ ſiquidē in ſuburbanis prædijs, & chamæ-
pityn & chamædryn repperi multo plus redolentes quàm Creta aduectas, ſi tamen continuis imbri-
bus obrutæ non fuerint. Illud hoc loco non ignorare nos conuenit, cum Creta nobis herbæ afferun-
B tur chartis obuolutæ, in quibus earum nomē ſcriptum eſt, quædam inuolucra ſolummodo incluſæ
herbæ nomen inſcriptum habere: quædam vero præter herbæ nomen cāpeſtris quoque vocabulum
additum continere: ac campeſtres quidem generoſiores inuenies, etiam ſi in planis locis herbæ
fermè omnes imbecilliores proueniant. Manifeſtum inſuper eſt Styracem qui in calamis è Pam-
philia apportatur Andromachum pręcipere. Pauciſſimus autem illic ſtyrax naſcitur: tantumque ab
hoc vulgari diſtat, quantum à vino quod in tabernis venditur falernum. Accipere vero ſtyracem
oportet maxime pallidum, quem & odorem & ſaporem quoque vehementiſſimum habere per-
ſpicuum eſt. Nardum ab hoc Andromachus commemorat, quemadmodum ipſe ſcribit ex Gal-
lia petitam, quam regionem orbis terrarum periti Celticam frequenter appellant. Tria nāque nul-
lo diſcrimine vnius gentis vocabula ſunt, & eos populos aliqui Gallatas, aliqui Gallos, quidam
Celtas nominant, ſed vſitatius apud eruditos Celtarum nomen legimus. De reliquis autem dein-
ceps ab Andromacho conſcriptis, partim alibi eſt à nobis in ſuperioribus libris diſputatum, velu-
ti de Lemnio ſigillo, & rubrica: nam terram potius ipſum quàm rubricam appellare conuenit. Eſt
enim Lemnia rubrica res alia quædam in Lemno naſcens, ad alios vſus apta non ad quos Lem-
nium ſigillum quod vocant. Sed de hoc quoque, ſicut etiam de reliquis, à nobis eſt in libris de ſim-
plici medicina diſceptatum: partim vero ſunt medicis omnibus cognita, nec fraudes vllas admit-
C tunt: eorumque non nulla ſunt in theriaca pedeſtri oratione conſcripta, dilucidius explicata, veluti
" illud, Atque atram lachrymam Nili quam ſpina remittit. Acaciam nanque ex Ægyptia ſpina collectā
Andromachus ſignificat. Hoc loco vnum hoc præterire non poſſum. Vtuntur omnes ferè Thla-
ſpi, quod è Creta affertur: at vbique naſcitur, colore inter luteum & flauum medium, figura rotun-
dum, exiguum adeo vt multoties grano milij cedat. Melius eſt autem, è Cappadocia comportatū
thlaſpi imponamus. Hoc ad nigredinem quàm plurimum inclinat, figuramque non exacte rotun-
dam habet, & antè dictum magnitudine permultum ſuperat: atque ab vno latere paruam quandam
veluti compreſſionem præ ſe fert, vnde & nomen obtinuit. Prouenit autem vt hoc ſic & illud in
Cappadocia quam plurimum. Ideoque non abſolute quod inde aſportatur optimum cēſendum eſt.
Sed quod peculiariter in Sauro naſcitur, nec Cretico, nec paſſim naſcenti, ſimile. Si quid adhuc
aliud ſupereſt, quod minus dilucide ſit ab Andromacho patre elegiaco verſu dictum, planum fiet
theriacam legentibus ab eius filio ſoluta oratione deſcriptam. Quod enim ille Cecropium mel ob-
ſcurius appellat, hic Atticum aperte nominat. Centaurion ille nulla adhibita diſtinctione in carmi-
ne pronunciat, hic in proſa tenue apponit, eo quod aliud quoque centaurium extet craſſum appellatum.
Idem & in ariſtolochia fecit, cum præter tenuem ariſtolochiam, alia quoque reperiatur quæ craſſam
radicem habeat: & rurſus tertia, quæ rotundam.

D *De Compoſitione Theriacæ.* CAP. 15.

DIctum eſt à nobis & ſuprà eum qui theriacam commiſcentibus animum ſemel intenderit, nō
iterum neque tertio id facientem videat opus eſſe: At optimas quocunque in genere medici-
nas vt idem agnoſcat non ſemel, bis, aut ter, ſed multoties, & ſæpe, quæ ſingulis in locis optime pro-
uenire feruntur, inſpexerit, oportere. Nec ſatis hæc ſunt. Præcepta quoque ad vſum earum pertinen-
tia habere conuenit: de quibus & ſi in ſuperioribus iam egimus, denuo tñ per capita de oībus dice-
re tempeſtiuum erit. Radices igitur medicinarum quæ in vſum veniunt extento cortice ſint opor
tet, non rugoſo: hoc.n. earū maciem ſignificat. Fructus autem vnà cū virgultis & germinibus & ca-
licibus vegeti pluresque eſſe debent: item & quicquid ſemen includit, tegmina, cortices, inuolucra.
Semina vero ſicut & radices vegeta ſint conuenit: quod ex eo quia tentū corticē habeant conijcie-
mus. Liquores & ſucci neque diuturnitate arefacti ſint, neque ſuas qualitates obſcuras habeant: has di-
co quæ guſtu olfactuque percipimus. Fructus aūt qui vnà cū virgultis, folijs, calicibus, ac floribus, in
theriacā mittuntur, ij ſunt ſcordij, nepitæ, marrubij, ſtœchadis, dictamni, polij, chamædryos, cha-
mæpityos, hyperici, centaureæ. Radices autem hæ, zingiberis, iridis, rhei, quinquefolij, coſti,

nardi Indicæ, nardi Gallicæ, gentianæ, mei Athamantici, phu, ariſtolochiæ tenuis. Semina vero E
hæc, napi, petroſelini, thlaſpis, ammeos, anethi, fœniculi, dauci, cardamomi. Hæc itaque tria rerum
genera mortarijs Ægyptijs imponi debent, duriſſimi enim ſunt: itaque minus periculi eſt, ne pars
aliqua inde inter contundendum abrupta medicinis admiſceatur. Antedictis autem hęc quoq; ad-
denda erunt, paſtilli ſcillitici, paſtilli viperini, magma hedychroum, piper nigrum & longum, ro-
ſæ ſiccæ, agaricum, crocus modò ſiccus ſit, terra lemnia, chalcitis vſta, amomum, cinnamomum,
caſia fiſtula, balſami fructus, acacia modò tenera aut humida non ſit, caſtorium denique, & aſphal-
tus, ſiue fœminino ſiue maſculino genere quis ipſam efferre velit: diximus nãque ſępius aliàs non
animaduertendas eſſe huiuſcemodi verborum minutias. Vino autem macerata diſſoluenda hæc
erunt, myrrha, & crocus, ſi tamen ita facere tutius tibi viſum fuerit, nec ipſum, quia humidius ſit,
contundere. Succi autem omnes ideo vino macerantur, vt & diſſolui queant & læuigari facilius
poſſint, ſagapeni dico, panaceæ, papaueris, cuius liquorem & Meconium & Opium vocant: aca-
cia quoque cum humida tibi viſa fuerit, nec ad contundendum facilis: hypociſtidis item & radicis
dulcis ſuccus. Thlaſpis autem & napi ſemina primo quidem, ſicut & ante me alios feciſſe viderã,
in mortarium vnà cum alijs contundendis ipſe quoque conijciebam: inde vero cum ipſa pilæ con-
cauitati adhærere ob tenacitatem animaduertiſſem, melius eſſe duxi ſola in alio mortario prius at- F
trita, vino ſuperinfuſo macerare quoad exacte diſſoluerentur, diſſolutaq; poſtmodum cæteris quæ
peculiariter vino macerantur ac diluuntur, admiſcere. Thus quoque per ſe ſolum in mortario ſeor
ſum læuiter comminuere ſatius eſt, ne in placentam coeat: tum vbi cõminueris & excuſſeris prom-
ptum habere, quò reliquis vino maceratis cum placuerit ipſum inſpergas: Nam gummi & vino
macerare & ipſum per ſeſe vel cum thure læuigare neceſſe eſt. Hæc igitur quo diximus pacto om-
nia præparentur, atque humida quidem ex vino diſſoluantur: ſicca vero in puluerem redigantur.
Quo tempore autem cuncta ſimul admiſcenda erunt, reſinam terebinthinam in vaſe duplici pri-
mum colliquabis, tum ſtyracem & chalbanum antea piſtillis ferreis rutabulis've confracta, mel-
lisq; crudi parumper inſtillabis. Hæc ſimul atque effuderis, & manibus complanaueris, mellis ali-
quantulum, reſinæ quoq; liquefactæ affundes. Atq; ita vaſe cooperto ea rurſus liquari permittes.
Melius eſt enim his rebus impoſitis, non dum mel admiſcere, ſed adaperto vaſe quod aquæ inna-
tat, vt elixentur permittere. Interea dum iſta liqueſiunt, maceratis ex vino rebus ſiccas medicinas
eatenus adijcies & cõmiſcebis, quouſq; ſpiſſa ſatis eſſe videantur. Atq; ita paulo poſt in mortariũ
magno cochleari liquefacta, tepida tñ tranſpones, robuſtusq; aliquis homo tunc ipſa commiſceat.
Ac poſtea ꝙ bene inter ſe commiſta, atque in vnum corpus redacta fuerint, denſaq; iam quodam- G
modo videri cœperint, mellis & moderate decocti & proculdubio deſpumati partem quandam
ſuperimmittes: poſtea contuſarum medicinarum portionem quandam: deinde rurſus mel infe-
res: poſtea liquefacta, ſed tepida infundes: poſtremo quicquid pulueris & mellis ſupererit, admi-
ſcebis, vehementer omnia magno in mortario magnaq; tudecula commiſcendo. Cum vero tu-
deculæ ductu in mortario omnia coiuerint, tum in pilam transferenda ſunt: atque ferreis rutabulis
diligenter exterſis ne quid rubiginis inſiſtat ſine intermiſſione contundenda. Rutabulum autem
opobalſamo ſubinde perunges, ne ſubigendarum rerum tenacitate obtineatur, ne'ue difficulter
ſe inde attollentibus reſiſtat. Vt igitur opus expedite procedat, imas rutabuli partes opobalſa-
mo frequenter inungere conueniet, atq; opobalſamum hac vna in re totum abſumere. Melius eſt
autem in Sole theriacam commiſcere: ſic enim citius in vnũ corpus ſimplicia coeunt: dumq; hoc
faciemus pilam in qua antidotus admiſcetur, operiemus. Ac poſt quatuor aut quinque dies rurſus
in Sole ipſam eodem modo commiſcebimus: idemq; ſex, ſeptem'ue dierum ſpatio interiecto ite-
rum atque deinceps repetemus, donec menſes duo vel quadraginta dies ſaltem compleantur.

Hactenus quæcunq; conſcripſimus ad Theriacæ vim augendam pertinent: quæ vero mox ſub-
iungam, ad colorẽ. Danda nanq; eſt opera, vt nigram theriacam efficiamus: nam hoc etſi quo pa-
cto in conſuetudinem venerit, neſciam, quiſquis tamen hunc colorem non conſequitur, irridetur, H
quanꝙ nulla coloris qualitate medicamenti vis immutetur. Nigra vero theriaca non erit, ſi chal-
citis flaua lutea'ue dum vritur, euaſerit: chalcitidis enim particula quantũuis minima colore ſuo,
theriacam inficit. Ne quis igitur hac quoque in re fruſtretur, ijs quæ dicam, mentem adhibeat.
Quatuor chalcitis drachmas cùm theriaca ſolummodo capiat, multo plures aſſare conueniet hoc
modo. Conijce in exiguam ollam chalcitis crudæ drachmas non pauciores quadraginta: poſtea
ſuccenſis carbonibus ollam abſque operculo, in medio prunarum ſtatue: cumq; liquefactam chal-
citin videris, ac quæ leuiſſima & ſpumoſa pars eius eſt innatare, ſtatim ollam ab igne amoue, hu-
miq; colloca, nec vt aliquando ſolebamus, ſicuti qui ignem accendunt, ipſi inſufflabis: mirandum
eſt enim quantum ita faciendo luteus flauusq; color emergat. Non tamen in Sole collocanda erit:
ſed in vmbra, donec frigeat, omittenda. Hinc poſtea id ſolummodo capies quod ſuperne ſpu-
meum fuerit, quodq; neque luteum, neq; flauum, neq; pallidum eſt. Deinde experiundi gratia ali-
quantulum eius quod probaueris, accipe, atque comminue: & num quis ex ſupradictis coloribus
appareat, inſpice. Nam ſi qualis accepta eſt, viridis aut cinerea manſerit, drachmas quatuor ipſius
impones: talem nãque chalcitin exiguam inuenies, etiam ſi multam exuſſeris. Quæ ad compo-
nendam

A nendam conficiendamq́; theriacam requirebantur,omnia iam abſoluimus.

De Theriaca ex Deſcriptione Damocratis. CAP. 16.

CVm vero Damocrates atque Crito in quibuſdam ab hiſce diſcrepent,opportunum mihi quę ab hiſce quoq; auctoribus conſcripta ſunt, ſubijcere viſum eſt, Ac prius quidem Damocratis Theriacam qui omnem eius vſum dilucide explicuit. Ea autem eſt iambicis verſibus, vt mos hominis fuit,deſcripta: commoditatemq́; hanc habet, vt non ſolum memoria facile contineri, ſed nec à ſuo ordine peruerti poſſit. In eo itaque libro in quo antidotos deſcribit, ab vſu ipſarum communi,& à proprio theriaces ipſius,initium ſumens, ita exorditur,

ANTIDOTOS paratas habere decet.
Aduerſus omnes virulentas feras,
Quarum reperta & videntur gratia.
His & venenis obuies lethalibus,
Illi propinans ante,cui metus ſubeſt
Ne quid veneni capiat miſtum cibis.
Poſt vero illis,qui putauerint ſimul
B Ferale quicquam ſe indidiſſe cum cibo,
Ingeſtam vbi reiecerint eſcam tamen,
Bis illam terq; præcipe paſſis dari,
Donec veneni ſigna permanent mali.
Hanc,læſit ſerpens quos obuius,dabis.
Lethalis dentes vel quibus impreſſit fera,
Aſpis,Ceraſta,Dipſas,atq; Hydri graues,
Echidna triſtis,ſpumei Canis furor:
Hæc quippe morſu cuncta lethali nocent.
Obſtat marinis omnibus belluis quoq;,
Et quas minutas beſtias vocant,Apes,
Crabrones, Veſpas,& rigentes Scorpios,
Mures araneos,rapax Phalangium.
Huius antidoti,plus vna drachma dato,
Quantum nux magna,ſed parumper amplius,
C Admiſtis vini puri cyathis decem.
Male commorſis,non ſufficiet ſemel
Haurire,metu ſi quis abſolui velit,
Neceſſe antidotum ingerat frequentius.
Hæc vſum ad omnes commodum morbos habet,
Qui corpus longa male afficiunt mora:
Ad febris orbe tranſeuntis impetus,
Rigorem quoq;,qui longum tempus manet,
Membris pernitiem afferens præcipuis:
Incluſumq́; vtero flatum,& flatum coli,
Et quos veſica torſit,vel renes diu,
Siue adſit vlcus,ſiue torqueat lapis.
Miſcebis & quos hepar infeſtat male,
Et qui è pectoris ſanguinem receſſibus
Aut fœculenti virus excreant ſputi,
D Feratur vndecunq;, ſit pulmo licet.
Infunde ruptis,atq; conuulſis, quibus
Intus diruptum eſt atq; conuulſum aliquid.
Sic cura triſtis,ſicq; pelletur dolor.
Hanc,ægre ſumptum cum coquit calor cibum,
Quamuis des modicum,coquet calor cibum.
Quosq́; ira motu ſemper aſperat graui.
Iter profectis longius,quibus diu
Vti neceſſe rabidis lymphis erit.
His vero,pendent quantum oboli tres,dato,
Caldæq́; cyathos quatuor,aut tres aquæ
Miſcebis,ante cibum tres horas vel amplius.
Læſa eſt quibus veſica è paſſo dabis,
Et ſputo ſanguinis, & ſtomachum vlceratis.
Quibus at totum ſtillat in pectus fluor,
Ex aquæ,in qua coxerit pugillulus

Polij Teuthrij, præſtat hoc Cretico, B
Præſtatq; Scythico, Pontico eſt præſentius:
Nam continebis fluxionem citius:
Tribus cyathis præbe, vt eſt dictum modo;
Quidam ſi magnus vrget aurium dolor,
Paſſo diſſoluunt antidotum Cretico,
Et ſic meatus illita lana obſtruunt,
Optimam quiſquis theriacen cupit,
Selecta cuncta cum reliqua habeat:
Tum vero paſtillos viperæ quos vocant,
Sicut docemus, ita inſtructus paret,
Nam hi inter commiſcenda præſtant admodum.
ÆSTATE grandes viperas bis decem
Venator, captas quas recenter attulit,
Sumat, vel plures etiam, nam parum eſt
Quod inde tollens ponat in antidotum. F
Nempe qua caput inſtat, abſcindat primum,
Quod æquet digitorum menſuram trium;
Qua cauda vibrat, amputet plus parum.
Id dum recentes, dumq; vigentes adhuc,
Agat oportet. Poſt vt anguillas, exuat
Pelle, tum pingue & inteſtina abijciat.
Quod reſtat, lauet, in ollam mittat, atque
Anethi ſicci congerat manipulum,
Aquæ quod ſatis. Hinc ferueant tam diu,
Facile donec recedat à ſpinis caro.
Ollam tepenti tunc ab igne transferens,
Solam reuulſis oſſibus carnem legat.
Æquali carnem panis æquet pondere,
Polline panis confectus triticeo.
Hæc ſoluens ambo, dum læuigas, modicum G
Iuris affunde: mox inde placentulas
Paruas confinge, quibus ſiccis vtitor.
Paſtillos hactenus diximus è viperis:
DICEMVS Scillæ. Cum meſſis falce cadit,
Et magnam bene & albam ſcillam cape.
Vndiq; ſiccum detrahito corticem.
Radices, quę lignoſæ, cunctas amputa.
Nudatæ pultis vbi loricam feceris,
In furnum mittes. Cum aſſam ſatis duxeris,
Sumes exemptæ quod libræ pondus leuet.
Contundes. Læuigatæ diligentius,
Adde farinam, libræ pondus mediæ,
Erui farinam parumper vſtulati.
Statim vt eruo ſcillam obligaueris,
Paruas, ſicut dixi, conficies rotas. H
Et mox ſiccatas conde quo vaſe libet.
MISTVRAM iſtam ſumere, vt nuper inuentam,
De Theriaca loquor, ſi ambigis, audi.
Ferunt hac vſum Mithridatem quoq;
Deuictus ergo venenum cum liberis,
(Coegit fatum peruicax) hauſit miſer,
Nullamq; ſolus vim veneni pertulit,
Sed enſe vitæ terminauit circulum,
Natas iam ferox abſtulerat potio.
NE tardes igitur. Scillinos orbes quater
Denis aſſume, bisq; drachmis quatuor,
Paſtillus viperæ pendat ſenas quater.
Opium quoq;, nigrum piper, & magma
Quod olim veteres dixerunt hedychroon.
Radicis ſuccum dulcis exiccatum

His

A His adde, drachmas impleat duodecim.
Tantundem pendat ſiccæ pondus roſæ,
Et cinnamomum, & balſami præſtans liquor,
Et iris quam ſuperbum fert Illyrium,
Napiq; ſemen, & albens agaricum,
Cretenſe ſcordium. Rurſus dimidium
Pontica radix pendat, petroſelinum,
Et myrrha, & ſtœchas, & Corycium crocum,
Radix pentaphylli, & quam nepitam vocant,
Marrubij ſemen quod globuli continent,
Album piper, longum piper, nardi Indicæ
Spica, & terebinthina, thuſq; maſculum,
Atq; album coſtum, dictamniq; herba etiam,
Et iunci non feſtucæ flores Arabi,
Et ſiccum nec madeſcens vnquam zingiber.
Cortices demum nigræ iunge caſię,
Senas impono drachmas iſtorum quoq;.
Inde quę drachmas ſingula pendant duas,
Contuſa thlaſpis, polium, phu pontica,
Gummi, chamædrys, atq; lenteſcens ſtyrax,
Et gentiana, & acorus, meon etiam,
Et cardamomum, & ſemen fęniculi,
Hypocyſtidis ſuccus, aſſa chalcitis,
Semen hyperici Creticum ſit tamen,
Acaciæ ſuccus cum humens tum bonus,
Celtica nardus, & ſigillum Lemnium,
Et ammi, & chamæpitys, atq; ſeſelis,
Aniſi dudum ſiccati ſemen quoq;,
Racemum amomi, malabathri folium,
Cuiuſq; drachmas nos imponimus duas:
C Quaternas quidam, ſed non rectè faciunt.
His rurſus panax, lachrimæq; chalbani,
Addatur ſemen dauci Creta genitum,
Nuperq; lectum ſagapenum, & caſtorium,
Centaurium'que non recens ſed Creticum,
Ariſtolochia tenuis & ſicca probe,
Impone drachmas ſingulorum bis duas.
Æquum'que ſtatue pondus aſphalthi bonæ:
Duas huc quidam conferunt, quod improbo,
Confeci ſæpe quo diximus pondere.
His tu Falernum quod ſatis, funde optimum,
Mellis recentis attici libras decem.
Horum cum ſucci quædam ſint, illa ſemina,
Folia hæc, radices iſta, illa lachrymæ,
Gignantur'que in metallis haud compluſcula,
D Mero diſſolue lachrimas, ſuccos, atq;
Metalla, donec mellis acquirant modum,
Immitte quæ ſuperſunt, ſicca omnia,
Contuſa, denſoq; tranſmiſſa cribro.
Mel rigans adde, bis ter quod deferbuit,
Repone, & ſerua vaſculis non ligneis,
Sed vitreis, argenteiſq;, & corneis,
Et ſtanneis, & teſtaceis, denſis tamen.
Trades bibendum antidotum nec protinus,
Nec moræ quam ſiccauerit prolixitas.
Id ſi contingat, iſto corriges modo.
Infunde mellis quod ſat, quodq; ferbuit,
Nam ipſum poſtquam commiſcueris diu,
Vtile habebis, quod corruperat dies,
Peiore at multum ſorteq̃ miſtum ſemel.

* Ipſe igitur ſe Damocrates ab Andromacho diſſentire ſignificat, cum inquit, Quaternas quidam,

dam,ſed non recte faciunt:& rurſus,Duas huc quidam conferunt,quod improbo.Illud quoq; perſpicuum eſt,apertam magis eſſe theriacæ deſcriptionem ex iis quæ a Damocrate ſcripta ſunt. E

Alia Theriacæ Deſcriptio Hexametro carmine. CAP. 17.

CVm vero aliam etiam theriacę deſcriptionem apud me haberem,carmine & ipſam comprẽſam,mihi eam quoque non omittere ſatius eſſe viſum eſt,ſed quo modo ipſam à ſuperioribus medicis accepi, ſubſcribere, ſeruata ſingularum medicinarum ratione.Eſt enim cæteris omnibus & planior & conciſa magis hæc deſcriptio.

PONDERA quæ rerum,rerum quis poſſit aceruus
Condere Theriacen,paucis aduerte docebo.
Semina principio dauci,panacisq; liquorem,
Et tenuem (inuentum Chironis) centauream,
Ortaq; Syriacis graue olentia chalbana terris,
Serpentesq; fugans olido nidore bitumen,
Nec non immeritis exempta virilia fibris,
Et longam (Lucinæ munus) ariſtolochian
Difficiles tenui partus radice leuantem,
Accipies:geminas ſuſpendant ſingula drachmas.
Inde meon, ſeſelimq; breuem, poliumq; ſeneſcens,
Fœniculum,gummi,chalcitim,thlaſpin,amomum,
Balſameos fructus,duplicato pondere ſumas,
Atq; humilem quercum Graii dixere chamædryn,
Et pinu ſimilem foliis & odoribus herbam:
Quamq; bonus primusq; manu Rex Gentius olim
Montibus in patriis radicem vulſit amaram,
Conſpectamq; ſuo donauit nomine: quamq;
Lemnus habet terram,pharetratæ ſigna Dianæ:
Atq; Paretonium fudit quem ſpina liquorem,
Compreſſumq; rubra flauū ex hypocyſtide ſuccum.
His folium ſtagnis fœcunda quod India nutrit,
His ſtyracem iungas,inimicaq; flatibus ammi,
His & ab Aſſyria ſagapenum gente petitum, G
Et cardamomi pręcluſo cortice ſemen,
Hypericiq; comas,nardum quam Gallia mittit,
Phu quam Pontus alit,Cretei ruris alumnum
Aniſum multis Celebratum laudibus adde.
Rurſus quæ drachmas attollant pondere ſenas
Marrubium capies,dictamnum,zingiber inde,
Et piper oblongum,caſiamq;,crocumq;,rheumq;,
Et nepitam,& myrrham,& coſtum, iunciq; rotundi
Diues odoratos quos dat Panchaia flores,
Atq; apium petras quod amat,numerum'que ſuorum
Quinq; tibi referens foliorum nomine gramen,
Emiſſum'que tuo frondens terebinthe liquorem
Stipite,& hinc alio ſtillantia caudice thura,
Heſperioq; mari naſcentem ſtœchada,quamq;
Proxima iam noſtris nardum tulit India terris. H
Hinc noua congeries ſequitur,ſylueſtria primum
Semina buniadis,cinnamomum,ſcordion herba
Allia quæ redolet,tantum'que imitatur odore.
Adde nigrum dulci preſſum radice liquorem.
Adde etiam Illyricis creſcentem in collibus irim,
Quæq; Palæſtino de palmite balſama ſudant,
Siccatamq; roſam,lectum leuitate locoq;
Agaricum:ſenas bis tollant ſingula drachmas.
Inde piper capies geminato pondere nigrum,
Atq; ſuo fundunt quem ſecta papauera ſuccum
Vulnere,tum læti nomen ſortita coloris
Magmata,rem noſtro memoratam carmine,nec non
Vipereos orbes,ſcillæ quos pondere duplo
Paſtilli ſuperent,ſpumati deniq; mellis
Et vini quantum ſatis eſt infunde falerni.

Reliquum

A Reliquum adhuc mihi videtur ad explendam vniuerſam theriacæ doctrinam, ſi quid Crito vel aliter ꝙ ſupra diximus ſenſit, vel omiſſum aliquid addidit, ſubiungere.

Quæ Crito de Theriaca ſcripſit in Tertio de medicamentis libro. CAP. 18.

QVod ad pondus itaq; medicamentorum attinet, conijcit quidem & ipſe piperis nigri drach. xxiiii, quemadmodum Andromachus filius, & longi ſex: imponitq; chalcitidis vſtæ ʒ iiii, & mellis attici libras decem. Viperas autem ver; iam deſinente æſtate'que incipiente, aut vindemiæ tempore comprehendere iubet, vitans nimirum æſtatem omnem, excepto principio, vſq; ad canis ortum, & inde ſequens tempus quod aliqui Oporam id eſt fructuum prouentum, peculiariter vocant. Tunc in hominibus quoq; bilis plurimum excreſcit. Vindemiæ autem tempore, quod autumni medium eſt, colligendas primo apprehendendas'que viperas cenſet quæ magnę corpulentæq; ſint, anetho'que impoſito elixandas, deinde carnem ex decem viperis collectam vnis ſiliginei panis vnciis commiſcendam, atq; ita paſtillos conficere ſuadet. Ad hunc modum & Scillas meſſis tempore, quo præcipuè vigent, euellere iubet. Planum eſt autem meſſem ipſum appellare illud æſtatis ſpatium, quo triticum ruſtici metunt. Euulſas deinde in furno quoad ſatis ſit, aſſare præcipit: gypſo luto've circumtectas, calido cineri ſubiicere, donec planè toſtæ ſint: tum extra-
B ctis medullam excipere (ita enim Crito ſcillæ meditullium nominat) eam'que atterere: vnam'que erui partem duabus ſcillæ admiſcere: rotulasq; ſic demum conficere, & eas in vmbra ſiccare mandat. Quod ad contundenda verò medicamenta pertinet, accuratè ſingula docuit. Nam mortario pellem obſtrictè circumligandam præcipit, atque ita in medio perforatam, vt per id foramen non modo rutabulum imponere poſſis, ſed etiam eo ſublato manum quoque & cochlear immittere, quò per eum contuſa & quæ cribranda ſunt eximi queant. Rurſus quoque alia pelle opus fore dicit quę anguſtius foramen adhuc habeat, vt per ipſum tudecula ſolummodo demitti poſſit ad contundendum ea quæ in mortario fuerint: hancq; priori ſuperimponendam dicit, nec prius adimendam, quàm excitatus inter contundendum puluiſculus ſubſidat. Eodem modo quoque cum per cribrum contuſa tranſmittemus, deſuper contegere quæ excutimus nos admonet, nec ea prius aperienda, quàm cribrum mouere pridem deſiuerimus, de'que ſublato cribro quicquid inhæſit, penna deducere.

GALENI DE ANTIDOTIS

C

LIBER SECVNDVS

Iulio Martiano Rota Interprete.

De Mithridaticis & Alijs quibuſdam Andromachi Antidotis. CAP. 1.

EXpoſita à nobis integro volumine Theriaca, vt reliquas antidotos breuibus explicemus, efficiet, quas mihi hoc in libro recenſere propoſitum eſt, ab ea quam Mithridaticam vocant initio ſumpto. Hæc enim aduerſus ꝙ multa venena plus etiam q̃ theriaca valet, quamuis ictus viperæ ſanare minus poſſit. Qm̃ vero Andromachus & hanc, & deinceps optimas quasq; fermè antidotos, literarum monumentis commiſit, cum de medicamẽtis ageret quæ intra corpus aſſumuntur, idcirco & ipſe eas omnes, quo ordine ille cõſcripſit, ſubiungam. ¶ *Antidotus Mithridatica, priuatim ad Omnia Venena faciẽs, & ad*
D *Malas Internasq; corporis Affectiones efficax.* Radicis dulcis ʒ vii, oboli iiii: opii ʒ iiii, ob. ii: caſtorii ʒ vi, ob. ii: polii ʒ v, ob. ii: coſti ʒ vi, ob. ii: ſpicę nardi ʒ vii, ob. iii: caſię ʒ v, oboli ii: thuris ʒ vi: ſeſeleos ʒ v, ob. ii: ſucci hypocyſtidis ʒ vi: acori ʒ ii: ſcordii ʒ vi, ob. ii: folii ʒ iiii: * ſalis ʒ v, ob. iii, alii ʒ vi immittũt: cypheos ʒ vi, ob. ii: myrrhæ ʒ vi: croci ʒ vii, ob. ii: cinnamomi ʒ vii, ob. ii: ſtyracis ʒ v, oboli iii: ſemi. dauci ʒ vi, ob. iii: zingiberis ʒ vii, ob. ii: phu Pontici ʒ ii: petroſelini ʒ iiii, ob. iii: nardi gallicæ drac. iiii: ſeminis fœniculi ʒ iiii: nardi Indicæ ʒ iiii: hyperici ʒ ii: acaciæ ʒ ii: gentianæ ʒ iiii, alii vero duas imponunt: aniſi ʒ iii: thlaſpeos ʒ vi, ob. iiii: meu Athamantici ʒ iiii, alii ʒ ii: roſarum ſiccarum ʒ iiii: gũmi ʒ ii: cardamomi ʒ iiii, alii ʒ ii: iunci odorati ʒ vi, ob. ii: opopanacis ʒ vi, ob. ii: opobalſami ʒ vi: galbani drach. vii: ſcinci ʒ ii, oboli ii: terebinthinæ drach. vi, obo. ii: vini Chii quod ſatis eſt: mellis Attici deſpumati quod ſufficit. ¶ *Aliter Mithridatica hæc Antidotos componitur ex Antipatri & Cleophantis traditione.* Myrrhæ drach. vii, ob. iii. ſpicæ nardi tantundem: croci ʒ vii, obo. iii: opii drach. iiii, oboli ii s: ſtyracis ʒ v: caſtorii ʒ vi, obo. i: cinnamomi ʒ vii, ob. iii: polii ʒ vi, oboli iii: ſcordii drach. vii, ob. iii: zingiberis tantundem: coſti drach. vi, oboli iii: piperis longi drach. vi, ob. iii: piperis albi ʒ v, ob. ii. ſeſelis drach. v, ob. ii: abrotoni drach. v, obo. ii: petroſelini drach. xiiii: ſeminis dauci drach. vi, obo. iii: caſiæ drach. v, oboli iii: thuris drach. v, obo. ii: ſucci hypocyſtidis drach. vi, oboli i s: nardi Gallicæ ʒ iiii: ſeminis fœniculi drach. iiii: foliorũ malabathri drach. iiii: acori, phu pontici, ſagapeni,

* galiũ aliq legũt. g. γαλίου

fructus

fructus balſami,hyperici,iridis Illyricæ,ſingulorũ ʒ.ij:rubricæ Lemniæ, cypheos, lumborũ ſcinci, E
ſingulorum drach.vj:acaciæ,gummi,cardamomi,ſecuridacæ,ſingulorũ drach.ij:ſeminis thlaſpeos
ʒ.vj,ob.iiij:gentianæ drach.iiij,alij iij:aniſi ʒ.iij:roſarũ exiccatarũ ʒ.iiij:mei Athamantici tantundẽ:
florum iunci rotundi odo.ʒ.vj,ob.iij:opopanacis ʒ.vj:chalbani ʒ.vj, ob.iij:opobalſami tantundem:
ariſtolochiæ.ʒ.j:hyſſopi ʒ iij:marrubij ʒ.j:chamæpityos ʒ.iij:roris marini ʒ.v: terebinthinæ ʒ.vj,ob.
iij:mellis attici quod ſufficit:vinum ne inijcito. ℂ *Antidotus in Orbanum Indum relata ad Fœtus eij-
ciendos.* Myrrhæ ʒ.xv:croci drach.xvj:nardi Indicæ ʒ xvj:cinnamomi, caſiæ,panacis,ſingulorum
drach.xiij:amomi drach.viij:ſcordij drach.v:florum iunci odo.ʒ viij: mei Athamantici drach.iij:
ſucci roſarum drach.xij,obo.iij:phu drach.v,ob.iij:hyperici drach.v: zingiberis drach.vj: piperis
nigri drach.vj:piperis albi drach.viij: ſtyracis drach.v,ob.iij: ſeminis fœniculi ſylueſtris ʒ iij, ob.
iiij:piperis longi drach.v,alij drach.vj:coſti ʒ vij,ob.iij:ſeminis trifolij ʒ v:gentianæ, drach.iiij: ari-
ſtolochiæ rotundæ drach.iiij:polij drach.v:radicis trifolij drach.v,ob.iij:cardamomi drach.v: radi-
cis echij drach.iiij:thuris drach.vj:petroſelini drach.vj:verbaſci drach.vj:ſeſeleos drach.v: cumini
Æthiopici drach.iij: fructus balſami drach.iiij: nardi Celticæ drach.vij:terræ ſigillatæ drach. iiij:
opij drach.iiij,ob.iij:cachryos drach.iij:cypheos drach.iiij:iridis Illyricæ tantundem:ſucci mãdra-
goræ drach.vj,ob.iij:ſagapeni drach.iiij:opopanacis drach.iij: aniſi drach. iiij: ſucci hypocyſtidis F
drach.vj:terebinthinæ ʒ v,ob.iij:caſtorij drach.v:opobalſami drach. xvj: ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ.
iij.chalbani drach.iiij:ſeminis napi tantundẽ:medullæ ceruinæ ʒ.vj,ob.iij:vnguenti nardini drach.
xx: ſanguinis hœdini exiccati drach.v,obo.iij:ſanguinis anſerini tantundem:ſanguinis anatis ʒ. iij,
oboli.iij:ſucci buphthalmi Ægyptij ʒ viij: vini Chij,mellis attici, quod ſufficit. ℂ *Antidotus Pa-
nacea qua vtor multa promittens ab Aphroda accepta.* Cinnamomi drach.viij:amomi drach.iiij:ca-
ſiæ fiſt. nigræ drach.xvj: croci drach. xvj: iunci rotundi odo. drach.v: thuris drach.v:piperis albi
drach.iiij,ob.iij:piperis longi drach.j,oboli iij: myrrhæ drach.xj,ob.ij: nardi Indicæ drach. xj, ob.
iiij: nardi Gallicæ drach.xvj,ob.ij: roſarum exiccatarum drach.vi: coſti drach.ij,ob.iij s: opobal-
ſami drach.iiij,ob.ij:ſucci Cyrenaici drach.iij,alij drach.iiij s:ſtœchadis drach.v,ob.ij:radicis trifo-
lij drach.iiij,vel eius ſeminis drach.iii: florum ſcordii drach.xi,obo.ii:polii Cretici drach.vi,ob.ii:
aſari drach.ii:acori drach.iii,ob.iii s:ſeminis dauci tantundẽ: ſeminis aniſi drach. ii:cumini Æthio-
pici tantundem:rhei Pontici ʒ v,ob.iii s:ſeminis napi ſylue.drach.iii,vel ſeminis napi ſatiui tantun-
dem: phu pontici drach.ii:mellis deſpumati quod ſatis eſt. ℂ *Antidotus Incomparabilis quam ipſe
compoſui faciens ad omnes Malas internasq́, corporis affectiones ex Nicoſtrati traditione.* Radicis dul
cis,folii malabathri,opobalſami,agarici,cinnamomi,ſingulorũ ʒ xiii:zingiberis,ſemi. trifolii,amo- G
mi,ſemi.rutæ ſylueſtris,baccarũ iuniperi immaturarum & exiccatarum, ſingulorum ʒ.xv: petro-
ſelini * ſingulorum,drach.viii:ſucci papaueris tantundem: caſtorij,piperis longi, ſucci hypocyſti-
dis,cypheos,ſingulorum drach.xii,ob.ii:polii,piperis albi, ſeſeleos, bdellii, ſingulorum drach.xv,
ob.iii: florum iunci odorati,coſti,ſingulorum drach.xii s:ſeminis dauci,thlaſpeos,ſingulorũ drach.
xiii:ſpicæ nardi drach.xxiiii:radicis caſiæ nigrę drach.xvi:thuris,panacis,opopanacis, ſingulorum
ʒ xii:acori ʒ v:ſcordii ʒ xvii:fęniculi,nardi Gallicæ,gentianæ,florum roſarum, gummi, ſucci Cyre-
naici,cardamomi,thymiamatis ammoniaci,radicis echii,ſucci aparines,ſingulorum drach. viii: ſa-
gapeni,hyperici,ſucci acaciæ,iridis Illyricæ,ſingulorum ʒ xiiii: myrrhæ quæ ſtacte dicitur, ʒ xx:
croci drach.xxx:ſtyracis drach.xi,oboli ii: phu,mei,dictamni,ſemi.napi, calami odorati, ſingulo-
rum ʒ viii,aut x:aniſi,aſari,agarici,ſcinci,ſingulorum drach.vi: terebinthinæ * ſingulorum drach.
xiiii,ob.iii:galbani drach.v:ſanguinis anatis fœminæ, ſanguinis hœdi, ſingulorum drach. vii: pi-
peris nigri, piperis longi, ſingulorum drach.xxiiii: crocomagmatis tantundem:radicis quinque-
folii,origani ſylueſtris,marrubii,ſtœchadis,ammeos,chamædryos,chamæpityos, centaureæ mino
ris,ariſtolochiæ minoris, ſingulorum drach. vi: ſigilli Lemnii ʒ xxx: ſanguinis anſerini,teſtudinis
marinę,rhei pontici,ſingulorum drah.vii:mellis Attici quod ſufficit. Datur ad magnitudinem fa- H
bæ ex aqua.Facit etiam ad quartanam,cæterum ad venena plus aliis antidotis valet. ℂ *Antidotus
Aelij Galli, qua Cæſarem liberauit, hac & Charmes vtebatur, ad ebibita morſuq́, illata Venena fa-
ciens: quaque ſi Loca in quibus reptilia diuerſantur, aſperſeris, ea fugabis. Valet etiam ad Fluxiones
Oculos aliud ve quoduis corporis membrum infeſtantes: eas enim exiccat. Triſtem animi Habitum &
longas intermittentesq́, Febres ſoluit. Mulieribus præterea, quæ Difficulter purgantur, auxiliatur. Fœ-
tus ſine dolore eijcit. Tabidis demum ex quatuor aquæ cyathis ad nucis auellanæ magnitudinem ſumpta
prodeſt: Vt a Vipera percuſſis ex vino.* Myrrhę drach.duodecim,croci drach.xiiii,nardi drach.xiiii,
iunci rotundi odorati drach.xii,cinnamomi drach.ii,amomi drach.iiii,chalbani drach.xi, terebin-
thinæ drachmæ v,piperis albi drach.x,piperis longi drach.xxxii,coſti drach.viii, thuris drach.xii,
ſucci papaueris tantundem, ſcordii ʒ viii,polii ʒ iiii,ſucci hypocyſtidis ʒ duodecim, ſeſeleos ʒ. xiiii,
opobalſami ʒ xii,caſtorii drach.viii,petroſelini ʒ xviii, ſeminis dauci ʒ xvi, opopanacis tantundem,
mellis Attici ſeſtaria duo. ℂ *Antidotus Zopiria.* Cinnamomi ʒ iii: myrrhæ, quæ ſtactæ dicitur,
drach.v: nardi drach.v.Exhibetur ad nucis auellanæ magnitudinem ex tribus aquæ cyathis, poſt-
quam annus tranſactus fuerit.

A *De Mithridatica Antidoto ex Damocratis traditione.* CAP. 2.

QVas hactenus antidotos deſcripſimus, omnes ſunt ab Andromacho conſcriptæ. Cum vero quæ carminibus explicatæ ſunt, ad ponderis ſinceritatem medicamentorumq́ memoriam maxime conducant, idcirco conſcriptas quoq; à Damocrate antidotos memoratu dignas ſubiunximus, principio rurſus à Mithridatica ſumpto.

Antidotus quam viri quidam inſignes admodum, Mithridatium vocãt, medicamen ad omnes malas corporis affectiones efficax, quamq́ omnis antidoti vicem præſtare dixerunt.

5.ſu.1.t.1 524 b MIRRHAE" Arabicæ Troglodyticæ drachmas decem,
Croci decem, agarici decem, zingiberis decem,
Cinnamomi decem, ſpicæ nardi decem,
Thuris decem, & item thlaſpis decem.
At ſeſelis, & ſucci balſami, & iunci odorati,
Stœchadis, coſti, chalbani, terebinthinæ,
Piperis longi, ac caſtorij Pontici,
Succi hypocyſtidis, ſtyracis bonæ,
B Opopanacis, & folij malabathri recentis,
Pares ſingulorũ bis quatuor drachmas capit.
Caſiæ vero nigræ ſeptem, & polij ſeptem,
Piperis albi ſeptem, ſcordij tantundem
Cretici tamen, & ſeminum dauci tantum.
His pendet fructus balſami drachmas pares.
Æquale pondus cyphi prædictis dabit.
Sunt qui par velint bdelium adijcere.
Hinc nardi Celticæ repurgatæ, & gummi,
Et petroſelini, & opij meconium quod vocant,
Et cardamomi, & ſeminum fœniculi,
Et gentianæ, & foliorum roſæ,
Drachmas imponunt ſingulorum quinas,
Parumper tamen deſcendat lanx propenſius:
C Pendat dictamnum Creticum tantundem.
* Rurſus aniſi & tres aſari & *
Acoriq́, phuq́, ſagapeniq́ tres.
Meiq́ Athamantici, & acaciæ,
Et ventris ſcinci, & ſeminum hyperici,
Singula drachmas hæc pendant duas ſemis.
Vini & mellis adde quantum eſt ſatis.
Satis eſt quantum hæc apte iungas ſimul.

QVONIAM vero Damocrates Cypheos mentionem facit, id'que etiam ipſe componit, recte ideo illius quoq; compoſitionem adſcripſit, quam deinceps ſubijciam.

Cyphi vero nec miſtum quicquam eſt, nec ſimplex
Ipſum fert tellus vlla, non preſſus herbæ ſuccus.
Ægyptus quoſdam hoc cum placat Deos,
Incendit, & quo dicam parat modo.
ibidem.e Paſſam" & albam ſumunt, & pinguiſſimam,
D Corticem demunt, eximunt vinacea.
Pulpæ contuſæ & ſubactæ diu,
Drachmas accipiunt quatuor bis decem.
Exuſtæ terebinthinæ pondus idem
Addunt, & myrrhæ, & cinnamomi, & iunci
Rotundi tantum, ſed vnam ponunt croci.
Tres vnguium bdellij, aſpalathi duas ſemis,
Tres ſpicæ nardi, tres caſiæ bonæ,
Tres lecti cyperi, baccas iuniperi quibus
Adiungunt æquas, pingues & magnas legunt.
Accedit drachmis calamus flagrans nouem,
Mellis quod ſufficit, & vini prorſus parum.
Bdellium, vinum, myrrham, in mortarium
Mittunt: & terunt, quoad mellis craſſitiem
Liquentis iuncta reddant. Tum mel poſtea
Affundunt, vuas miſcent: demum cætera

Imponunt,

Imponunt,ſed contuſa. Paruos inde E
Confingunt orbes,quibus deos fumigant.
Rufus nos Cyphi ſic parare docet,
Vir probus valde & peritus medicus.
Quidam,ſi deſit cinnamomum ſibi,
Tantundem miſcent cardamomi ſeminum,
Et hac vtuntur æquè ac priore.
Quidam,ſi pulmo vel iecur vel ex extis
Aliud vllum,vlcus habet malum,
Huius propinant pharmaci denarium.

De Tribus Antidotis, Duabus ad Phthiſim, Vna ad Venena. *CAP. 3.*

CVm vero Damocrates alias quoq; antidotos memoratu dignas, & ob expoſitas commoditates,carminibus ab eo proditas conſcripſerit, illas quoque ſubiungere mihi ſatius viſum eſt,quàm intactas omittere. Nam theriacam quam vocant,quo ritu ipſe conficiat,in præcedente libro docuimus: Nunc quæ deinceps expoſitæ ſunt antidoti ſubijciemus.

ANTIQVAE phthiſi alia valde bona, F
Et ſputo ſanguinis,& clàm febrienti,
Nec non & pectus imbecille habentibus.
Stomacho,renibus,& iecori prodeſt.
Omnibus quæ dixi valet,delicatis tamen
Quòd poſſit minus,conueniet magis.
Libenter ſumpta hac Auguſtum ferunt
E longo morbo,conualuiſſe breui,
Pectore multum coſtisq; affectum male.
Accipit & pſylli & ſubrubentis caſiæ,
Indæq; nardi,& Gallicanæ puræ,
Et cinnamomi,atq; recentis croci,
Drachmas duodecim: opobalſami decem:
Myrrhæ quam ſtacten dicunt,craſſæ,ſedecim,
Hinc iunci tenuis,& ſigilli lemnij,
Radicis Ponticæ,& ſeminum rutæ: G
Syluestris melior multo eſt ruta tamen:
Amomi quoq;,& ſiccæ roſæ tantum.
His album piper adde,ſemen napi:
Incultis locis hoc,non ſubactis lege.
Quater hæc duo drachmam,ter vero thus trahet.
Æquabit thus dictamnum creticum,ſatis
Siccatum quidem, ſed tamen adhuc recens.
Thuri cuminum exæques Thebaicum.
Alia cribro tuſa excerne tenui,
Immitte ſolum in mortarium pſyllium,
Multo plus tamen,vt inde quantum velis
Sumas,nam totum comminui nequit.
Confice hoc pacto: Myrrham mitte bonam
In pilam latam,vini quantum eſt ſatis
Falerni pinguis affunde,atq; dilue H
Myrrham parumper: opobalſamum dein
Admiſce translucidum,nam id eſt bonum.
Hinc,vbi tuſa conſperſeris alia,
Combibant ſines humorem tantiſper,
Donec feruorem bis ter've mel efferat.
Affuſo melle vnies antidotum.
Repones vaſe qualem deſcripſi modo.
Sic quibus dixi hinc remedium dabis.
ALIA,valde bona ad quæ dixi omnia,
Prorſusq; hanc dicunt ad flatus meliorem,
Stomachum longo qui infeſtarunt tempore.
Tollit rugitus,qui ventrem & colon
Perturbant inteſtina diſcurrentes.
Acutos quoq; reddit oculos ſenum.
A feris morſos ſumma leuat ope.

A Ita hanc conficies,ſed miſcenda hæc habe.
Succi Cyrenai boni drachmam cape.
Acori,phu,caſtorijq;,& aſari,
Seminis cardamomi,gummi arabici,
Liquoris acaciæ,iridis optimæ,
Sagapeni puri,Cretenſis hyperici,
Propenſa lance drachmas inijce duas.
Tres opobalſami pellucidi,parem
Menſuram pſyllij opobalſamo ſubdes.
Tum albi piperis,& ſpicæ,& nardi Celticæ
Petroſelini,ac recentis folij,
Cumini quoq; ſeminum Æthiopis,
Meiq; Athamantici,& amomi boni,
Meconis opij,gentianæ,& balſami,
Appendo ſingulorum dracmas quatuor:
B Styracis quinq; liquidæ & triobolum :
At albi coſti,thlaſpeos,& ſeſelis,
Nigræq; caſiæ,vno obolo minus:
Schœni,& polij,drachmas quinq;,tres obolos:
Item dictamni Cretæ quam tellus alit.
Pondere eodem conijcito ſcordium,
Maſculum thus,Lemni terram,longum piper,
Myrrhã,glycyrhizã, chalbanum, terebinthinam,
Anatis recentem ſed ſiccatum ſanguinem,
Succum panacis,ac ſemen fœniculi,
Folium roſæ ſiccum,hypocyſtidis
Expreſſum pulchre ſuccum,dein agaricum,
Dauci que ſemen Cretici electum adde,
Aniſi quoque ſemen,& ſcincum quoque,
Bis tres cuiusq; pondera denarios:
C Demum zingiberis cum ſicci tum boni,
Et cinnamomi,atque croci,bis quatuor.
Omnium pondus mel geminet.Chium
Infunde vinum quod eſſe putas ſatis,
Siue Falernum vetus quantum Chij.
Miſcebis hanc antidotum,vt te parum
Ante miſcere theriacam docui.
Vtq; illam dixi,ſic hanc omnibus dabis.
ALIA ex Sanguinibus,quam quidam aiunt
Cæteris amplius ad venena conferre,
Continet anſerini ſanguinis ſicci duas
Drachmas,tres marinæ teſtudinis,
Hœdini tres,tres anſerini ſanguinis:
Anatis fœminæ ſanguis præſtat tamen.
Drachmas perpinguis myrrhæ iunges decem.
D Liquenti myrrhæ ſpicam nardi æquabis.
Nam cinnamomi bis tres erunt ſatis:
Bis quatuor foliorum ſiccæ roſæ:
Iunci rotundi,coſtiq;, & thuris vna:
Amomi tres,piperis albi totidem:
At longi piperis vnam & dimidiam,
Croci duodecim,caſiæ bis quatuor:
Quinq; radicum trifolij,& polij:
Opobalſami tres,petroſelini quatuor:
Baccarum iuniperi pinguium,& acori,duas:
Rha pontici,meiq;,& dictamni,duas
Cuiuſque,drachmas dico, & phu itidem, duas,
Ammoniaciq; thymiamatis ſimiliter,
Et fœniculi:agarici duas ſemis,
Tres rutæ ſylueſtris,dauci duas quoque:
Aniſi,& aſari,vnam cum dimidia.

Æquabis

Æquabis antedictis ammi, & ſemina E
Cumini, Thebe quod exuſta procreat.
Tres ſeminum ſylueſtris drachmas napi,
Prædictis addes: quinq; vero ſcordij,
Quòd Creta gignit, diximus id melius.
Omnium pondus mel atticum duplicet.
Partim contuſa, partim ſoluta omnia
Excipe melle cocto. Serua pyxide.

De Charme Antidoto. *CAP. 4.*

POſt antidotos hucusq; deſcriptas Mithridaticam Damocrates ſubiungit, quam nos paulo ante recenſuimus. Ea igitur omiſſa quas deinceps conſcripſit ille, nunc ipſe ſubijciam.

ANTIDOTVS, quam recentes Charmen vocant,
Affectus ſanat, qui moleſtarunt diu,
Et quibus nullum medicamen profuit.
Myrrhæ hæc optimæ habet, & opobalſami, F
Succi hypocyſtidis, & thuris boni,
Opopanacis ſinceri, & croci noui,
Drachmas duodecim, in ſingulis pares.
Albentis coſti, Pontici caſtorij,
Terebinthinæ puræ, florum ſchœni, inijce
Drachmas bis quatuor ſingulorum: atq;
Amomi racemorum, & polij quatuor,
Et cinnamomi quoq; totidem boni:
Cretenſis dauci ſeminum bis tres,
Dauco par pondus ſeminum ſeſeleos:
Ruſæq; caſiæ corticum bis nouem,
Æquabis caſiæ petroſelini ſemen:
Piperis longi & noui bis duodecim,
Abroſum carie nam vetus reperies.
Piperis albi decem, chalbani decem,
At ſpicæ nardi electæ drachmas ſedecim. G
Drachmas recentis bis viginti & quinq;
Adiunge ſcordi, quod tellus Creta parit.
Res ſiccas pondus mellis ter adæquet.
Commiſce, ſicut antidotos alias
Te pridem monui, & ſimiliter dabis.
Hanc Charmes auctor bis quingentis atticis
Vendebat drachmis, nec totam libram dabat.
Dare'que gratis videbatur inſuper.
QVIDAM fide dignus Charmis diſcipulus,
Scripturam hanc dicebat probatiſſimam,
Quæ nardi Indicæ drachmas ſedecim capit:
Et myrrhæ pinguis, & ſucci papauerum,
Hypocyſtidis ſucci, ſucci balſami,
Succi panacis recentis & liquidi, H
Et thuris, & caſtorij, ſingulorum
Drachmas bis ſenas: at chalbani quatuor,
Terebinthinæ quinque, polij quatuor,
Bonæ ſed nigræ caſię bis quatuor,
Albi piperis duas, oblongi vnam
Et duos obolos, croci Corycij decem.
Vnam prædictis addes & bis quatuor
Schœni attriti, ſed amomi quatuor,
Duas cinnamomi, item & ſeſelis duas,
Sex dauci drachmas ſeminum Cretenſis,
Petroſelini ſeminum bis nouem.
Hinc ſcordij drachmas bis quatuor comæ,
Bdellij vnguium vnam ſed pellucidi.
Mellis infunde libras quinq; plus parum.
Confice hoc pacto. Succos diſſolue prius
In melle calido, atq; reſinam optime

A Cribrata poſt hæc admiſcebis reliqua.
Corpus in vnum rediges. Ex hoc dabis,
Quantum auellana, ſumere quibus expedit.

De Quibuſdam alijs Antidotis à Damocrate deſcriptis. CAP. 5.

HÆc,ſi componere vis,impetum cohibet
Infrà ſupra've prorumpentis ſanguinis.
Hanc ſi accuratè facis,habebis optimam.
Capit Cilicij croci recentis & boni
Drachmas bis octo, & tantundem opij:
Sinceræ myrrhæ,& thuris infracti,
Cuiuſq; drachmas accipiet ſedecim:
Corticum octo radicum mandragoræ,
Hyoſcyami ſeminum ter quatuor.
Bis ternas adde ſeminum papaueris.
Tres cinnamomi drachmas addendo boni.
B Succi Pataricæ aut Syriacæ rhois
Ter viginti quinque,alterius bis duodecim.
Miſcebis ita. Primò ſelectum crocum
Cretico & albo & dulci vino madeat,
Ad ſummum dies duos. Cùm fracidum videris
Et mollem valde,conijce in mortarium,
Et cochleari ſubige,dum læuigatum facis.
Adiunge myrrhæ thus ſimul & opium.
Seorſum rhois ſuccus madeſcat quoque,
Quem maceratum prædictis adijcies.
Subinde læuigata,& comminuta
Cætera cuncta pariter confundes:
Ac mellis cocti & Attici quod ſatis,
Paulatim fundens in vnum aceruabis.
C Aceruum è mortario in vas vitreum,
Vel ſtanno factum,transferes,& oblines.
Ex hoc ijs dabis,qui ſanguinem reijciunt
E ventre, gutture, pectore, pulmone,
Quantum tres oboli pendunt, aut plus parum,
E tribus vini cyathis diluti.
In vino myrtis facto,& ſaxis aqua
Aſtricta,renes,aut veſica,ſanguinem
Remittit,quibus hanc medicinam dabis.
Quòd ſi ieiunum,ſiue inteſtinum aliud
Subtile,ſiue colon,ſiue vterus fluet,
Huius antidoti,quantum eſt drachma,dato.
Febriat ſi quis pluuia ex aqua:
Non febrienti,ex vino dabis quoque
Diluto,vel myrtaceo,vel dulci Cretico.
SI QVIS non multis miſtam habere velit,
D Sed paucis conditam antidotum rebus,
Ita componat ſedulus aptiſſimam
Infirmo ſtomacho,nec appetenti cibum,
Squallidis,macris,tardè concoquentibus,
Dolores omnes inueteratos pectoris,
Et ventris tollit infixos iam diu.
Ferunt Auguſtum hac vſum Tiberium,
Vllam nec vnquam perbibiſſe aliam.
Continet nigri piperis quinque vncias,
Crocomagmatis quindecim,roſæ decem,
Excuſſa cribro excipe melle omnia.
ALIA faciens ad eadem,quæ & prior
Roſarum conſtat vncijs bis quatuor.
Cætera verò quæ & ſuperior capit.
Contuſa ea omnia,& per cribrum adacta,
Melle deſpumato excipe valde bono.
Quinta Claſſis.

Ad magnitudinem auellanæ ex hac dabis E
E mulſo vel recenti melicrato
Bene decocto,& commiſto bene.
Percuſſis à ſerpentibus,ſeu veneno
Petitis,quantum nux iuglans,exhibe
In ſeptem vini cyathis diluti.

Paſtillorum è Roſis Apparatio.

Hos te oportet pulchrè ſtruxiſſe prius
Quo dicam modo.Recentes carpe roſas.
Carptas ſiccato in vmbra dies duos,
Vel tres ad ſummum. Tres inde libras cape,
Et tunde miſſas in pilam,quantum eſt ſatis.
Schœni viginti,bisq; ſex myrrhæ diu
Contuſæ,drachmas,bis quatuor adde croci.
Inſpergens ſimul commiſcebis omnia.
Rotulas finge magnas ſiccatas bene. F
Deſumes quantum ſatis in antidotum.

Crocomagmatis Compoſitio.

Crocomagma ſi habere bonum cupis,
Miſceto diligenter hæc cuncta ſimul.
Primùm Cilicij drachmas centum croci,
Myrrhæ dimidium pinguis,inde roſæ
Tantundem ſiccæ,pòſt amyli candidi,
Et gummi drachmas bis quinque & viginti.
Cuncta hæc tuſa atq; excuſſa bene,
Vino odorato Coo inſperge parum.
Vbi ſatis maduerint,finge rotas.
Sicca,vtere vt bono,cùm opus fuerit.

Antidotus Prognoſtica.

Prognoſticam Antidotum ita conficies.
Quam ſi quis prius cepit,ſi venenum ſumat, G
Euomet ipſum ſtatim & cibum ſimul.
Qui verò,ne ſumpſerit venenum,timet,
Si hanc ſuſceperit,reijciet eſcam
Vnà cum nuper hauſto medicamine.
Quòd ſi nil prauum,nil noxium,inter
Dapes propoſitas ſumpſerit,nauſeam
Ne ſentit quidem,atq; epulum retinet.
Hæc quoque medicina ad dolores facit
Lateris,dorſi,renum,& veſicæ.Impetum
Sanguinis cohibet abſque moleſtia,
Vndecunque feratur,etiam è pulmone.
Ita conficias.Lemniam terram cape
Inſcriptam ſigno,inde ſigillum dictam,
Pendat hæc drachmam vnam,duos obolos.
Æquent iuniperi baccæ drachmas duas. H
Diſſolue diu fundens olei parum,
Quod dulce & bonum,quodq; ſit recens ſatis.
E mulſa,quantum nux auellana magna eſt,
Offeres,quibus offerre hanc erit opus.
Si profluentem ſiſtere voles ſanguinem,
E mulſo aceto quod diu ferbuit,dabis.

De Antidotis ab Aſclepiade conſcriptis in Quinto Internarum affectionum libro, qui Mnaſonis inſcriptus eſt. CAP. 6.

MOs itaq; iunioribus medicis eſt antidotos appellare,non modò quæ aduerſus mortifera medicamenta, quæq; ad morſus ictusq; venenoſos exhibēt, ſed etiam quæ cōtra malas corporis affectiones,præſertimq; diutinas valent,ex aliquo viſcere aut abſceſſu conſurgentes.Has autem cū Aſclepiades deſcriberet,in tria genera & diſtribuit. Quorū primū ea continet, quæ febribus per circuitū inuadentibus cōuenire dicit: quibus & inunctiones quaſdam, ita.n.eas ipſe συγχρίσματα vocat,ſubiungit. Atq; hæc omnia ληξιφάρμακα & ληξιπύρετα hoc eſt ſoluimorbia & febrifugia, cognominat. Secundum verò medicamenta complectitur, quas Theriacas appellat, ad morſum

A canis rabidi, ſcorpij, phalangij, & viperæ, facientia. Tertium autem genus in duas partes & ipſum ab eo dictum eſt. Quarum alteram medicamenta à venenis liberantia nominat, alteram à venenis præſeruantia inſcribit, Andromachi ordinem hac in parte minimè ſeruans. Is enim, vt eſt à nobis inter initia huiuſce libri dictum, in libro quem de medicamentis intra corpus aſſumendis inſcribit, prius antidotos omnes ad venena, venenatasq; feras faciẽtes, diſponit: Deinde medicinas ſubſcribit ad quamcunq; affectionem, non ſolum contra abſceſſus, ſed etiam ad fœtus eijciendos, ſi opus fuerit, propinanda: nam & hoc medicamenti genus antidotum etiam vocat: Ad conuulſa quoq; & rupta, atq; (vt ſummatim dicã) ad omnes malas internasq; corporis affectiones, quacũq; in parte corporis incubuerint. Atque hæc medicamenta in huiuſmodi affectionibus bibenda potiones etiam idem auctor appellauit, cùm circa finem libri quarti Mnaſonis ea deſcriberet. Poſtremas itaque, hoc eſt in fine librorũ quos Mnaſonis inſcripſit, antidotos Aſclepiades collocauit, quæ vel eos qui venena iam ebiberunt liberant: vel ne ab ebibendis lædantur, tutos præſtãt. Ego verò tales antidotos primas hîc deſcribere ſtatui, ſimul quia paulo antè traditis affinia ſunt, ſimul quia ipſis plurimùm vtimur. Nã & id abſceſſus quocunq; in viſcere interna've corporis parte inſederint, omnes faciunt: Quarum aliquæ corporis imbecillitatem ſubleuant, indolentiã procurant: humores vitioB ſos quidem emendant, incoctos verò concoquunt, atque eos vel per cutem inſenſibiliter, vel per aluum vrinamq; ſenſibiliter, item & per ſputum tranſmittunt, vt quæcunque pulmonem & pectus, per tuſſim expurgant. Plurimæ verò humores craſſos attenuare, tenacesq; diſſecare & abſtergere, poſſunt: quibus ſequitur, vt & obſtructiones adaperiant: quæ quidem in iecinore ſæpe, in alijs autem viſceribus & corporis particulis aliquando, fieri ſolent. Finis enim ipſarum eſt humores attenuare, & abſtergere, clauſa'que meatuum ora patefacere.

Aſclepiadis Remedia ijs qui Venena ebiberunt, Ipſiuſmet auctoris verbis deſcripta. CAP. 7.

IIs igitur qui Papaueris ſuccum hauſerint, confert hydrelæon hoc eſt aquam oleo conditam, calidam ſubinde bibendam exhibere, atque vt vomant cogere: vel aquam calidam & acetũ mulſum dare, & euomere facere: competet etiam aluum clyſteri inanire. Qui autem Opium id eſt papaueris lachrymam, biberint, ijs ſtatim merum plurimum exhibẽdum eſt, aut piper, aut naſturtiũ, aut cardamomum ex vino. Proderit quoque lac aſininum, bubulum've haurire, & farina triticea vel hordeacea vino commiſta decocta'que ventrem emplaſtrare, ac mitioribus vti clyſterijs. Aconitum verò ſi quis aſſumpſerit, rutæ manipulum ſubactum tamen è vino puro bibat. Ius quoq; gallinaceum pingue auxiliatur. At qui Apollinarem herbam biberint, ijs lac bibere confert, aſiniC num præcipuè. Quòd ſi non aderit, aliquod aliud lactis genus, vel ſolum, vel cum mulſa calida.

f. 6. t. 1. l. 424. a

Coriandrum autem viride qui guſtarint, ij vino puro iuuantur, & iure gallinaceo pingui. Quòd ſi Leporem marinum ederint, lac potent aſininum in primis: vel ſi deſit, bubulum, aut caprinum. Maluæ quoque caules diutius elixatos comedant, aut etiam pulegij manipulum è paſſo: vel mali terræ radicem vino commiſtam hauriant: vel deniq; cedriam pondere vnius aut dimidij oboli paſſo maceratam deglutiant. Sin autem Toxicum biberint, auxilium afferet vinum dulce, oleum roſatum, ſanguis caprinus, ſemen napi contuſum ex vino: Velut Ephemeron aſſumentibus, polygonij ſuccus, plantaginis've, aut origani, vel thymi etiam aliquantulum vino admiſtum. Dorycnion autem ſiquis edat, lac bubulum bibat, & paſſum, & conchyliorum ius. At ſi malos Fungos aſſumat, raphani crudi dandi erunt, vtq; ex eis plurimum comedat iubendum: vinum purum inſuper, & è ſarmentorum cinere factum lixiuium: nitrum'q; in aceto diſſolutum, aut vini fæx vſta & contrita ex aqua: abſinthiũ præterea, aut ruta aceto cõmiſta, quãuis & ipſa per ſeſe ruta comeſta profit. Ixiam verò aſſumentibus opem affert abſinthium ex vino ſumptum, caſtorium'que, & ruta. Confert etiam acetum mulſum bibendum exhibere, poſtea vomitum irritare. Confert denuò origanum ex vino hauſtum. Vtemur quoque hac compoſitione, quæ habet Rutæ drach. vj, reſinæ D drach. iij, caſtorij drach. ij, chamæpityos cochlearia tria. Omnia hæc contere, & aceto calido miſce, & vtere. *Al. chamæleontis.* Bupreſtin autem quiſquis ebiberit, paſſum multum primò hauriat, deinde vomat, ius demum carnis ſuillæ, & lac calidum ſorbeat. Prodeſt etiam ad ſaturitatem non edere. Dandum eſt quoque ficuum decoctum: vel nitri rubri drach. iiij contuſas, ex aqua bibendas trade. Cantharides autem ſi quis aſſumpſerit, paſſum oleo miſtum, & ſeuum in aqua decoctum atq; colatum, bibere proderit, tum vomere eniti. Proderit quoque lac plurimum bibere, nucleos'que pini multos comedere, aut eorum plurimos atterere & ex mulſa propinare, vel rutam tritam atq; irino unguento miſtam dare, uel denique cantharidum alas & pedes ex melle tritos lingere. Quòd ſi Pſilothrum quis fortè biberit, oleum calidum ſumendum eſt, deinde uomendum. Vtile etiam erit lac caprinum, & maluæ elixæ ſuccus expreſſus cum mulſa calida uel oleo, aut ficuum decoctum cum oleo, uel ſeſamum tritum ex uino, quinque'ue nuces iuglandes ex oleo, lixiuium'ue ſarmentorum cinere factum. At ſi Spumam argenti quiſpiam hauſerit, piper, apium, myrrha in vino diſſoluta & bibita, proderunt: Vt Gypſum deuorantibus lixiuium è ſarmentorum cinere confectum, dandum eſt, thymum'ue ex aqua contritum. Ad Lac autem concretum in grumos acetum ualet, opus'que erit coagulo etiam ex aqua fontis vti, uel aſerpitij & thymi æquas partes ex aceto mulſo bibendas tradere. Taurino autem Sanguini remedium eſt acetum bibere & uomere, uel laſerpitij obo-

lum ſemiobolum've ſumere, aut nitri obolos duos in vino diſſolutos, vel caprifici groſſos aceto di- E
lutos. Proderit quoque ventrem ſubducere, eundem'que lupinorum farina & nitro in oximelite decoctis contegere. Hirudines verò ſi quis deglutierit, alij muriam, quidam niuem, ſuperbibere ſuadent. Aſclepiades autem primò os colluere monet, mollem'que ſpongiam frigida madefactam faucibus immittere, vt hirudo ſpongiæ inſiliat & extrahatur: poſtea lentis ſuccum exhibet, & ceruicem extrinſecus emplaſtris refrigerantibus operire docet. Apollonius autē cognomento Mus, acetum acerrimum propinabat cum muria. Qui verò niuem dabant, eam calefaciebant, & diſſoluta vtebantur, cibum'que & potum ad ſubducendam aluum opportunè adhibebant, vt hirudinē eijcerent: ſæpenumero nanque aiunt vnà cum excrementis ipſas quoq; deferri. Ceruſſam verò ſi quiſpiam aſſumpſerit, oleum calidum bibat & vomat, vel paſſum & aquam calidam. Proderit etiā aſininum lac bibere, & expreſſum maluæ decoctæ ſuccum, atque aquam mulſam calidam oleo miſtam, vel caricarum decoctum cum alijs dare, nuces'que iuglandes quinque oleo commiſtas exhibere, aut è ſarmentorum cinere lixiuium. Atque de ſimplicibus quidem venenis hactenus à nobis dictum ſit. De compoſitis autem poſtea dicetur. Eorum autem compoſitionem docere improbi mihi hominis videtur. Quamuis hæc multi conſcribere ſint agreſſi: inter quos eſt Orpheus theologus cognominatus: & Horus Mendeſius, iuniorem dico: & Heliodorus Athenienſis, qui tragœ- F
dias quoque conſcripſit: Aratus'que & alij quidam huiuſce notæ ſcriptores, quos ſanè quiſpiam commendatione dignos iudicauerit, quòd talia carminibus illuſtrare adorti ſint: reprehendet autē, ac meritò quidem, ob genus materiæ ſuſceptum. Nam cùm ſigillatim quodque venenum parare doceant, improbos magis inſtruunt, & pronos ad malum ducunt. Quam ob rem qui pulchra hæc poemata conſcripſere, veriti ne publicè plecterentur, lectoribus inter initia ſuadere conantur, ſe neque perditis moribus eſſe, neq; eiuſmodi lethalia conficere, ſed vitare docuiſſe: veluti Heliodorus qui cum ſe ad Nicomachum purgat, ita exordiens fatur:

* Fortaſſe ἄλον. i. ſale.

Mitia per Tricen habitantia numina teſtor:
Quiq; deos latè conſpergit lumine Phœbum,
Sceptrigerumq; Iouem, Saturno rege creatum,
Nec me muneribus quiſquam, nec viribus vllis
Flexit, amicitiæ vinclum've abduxit, vt iſta
Conſcius efferrem: at tollens ad ſidera palmas,
Immunem ſceleris mentem pro pectore ſeruo.

Ex his itaq; libros eiuſmodi legentibus, quod dicebamus, perſuadere moliuntur, metuentes ne à G
multitudine læderentur. Atqui nec dici poteſt, oportere propterea talium venenorum inſtructionem ſciri, quò quis aptius indigentibus ſuccurrat. Falſum eſt enim hoc. Nam qui ſimplici veneno petitis auxiliari nouit, is etiam priuatim vnumquodque ſuperueniens ſymptoma diſtinguens, compoſitis affectos optimè tractabit, ingenioſè obſeruando id quod inter reliqua ſymptomata excellit. Sed ad id quod reſtat, redeamus. Si incognitum nobis fuerit venenum, quod quis biberit ederit've, hydrelæon calidum dabimus, vtq; ex eo multum bibat iubebimus, tum vomere ipſum faciemus. Vtile inſuper erit ſomnos quoque circumſcribere. Veruntamen vt & ab his & ab alijs, quibuſcunque venenis caueamus, ſubſcriptis antidotis vtendum erit.

Apollonij Muris Medicamenta à Venenis præſeruantia. CAP. 8.

RVtæ folia viginti, nuces iuglandes duas, ſalis grumū vnum, caricas duas. Hæc ſi ieiunus aliquis comederit, à venenis lædi non poterit. ℭ *Antidotus quæ exhibita accipientem tutum à Venenis reddit.* Baccarum iuniperi drachmas ij, terræ lemniæ drachmas ij. Hæc vbi in puluerē redegeris, oleo aut melle cōmiſcebis, & repones: atq; cùm opus fuerit ex aquæ mulſæ cyathis duobus, quantum eſt auellana, dabis. Hac antidoto Nicomedes Rex vtebatur, ſi quando ſuſpectos habuiſſet qui ſe vocarant: nam ſi venenum non ſubſit, quieta manet: ſin adſit, nauſeam concitat, & H
euomere cogit, ita vt venenum quoq; cum antidoto reijciatur. ℭ *Antidotus Codij Tuſci, qua & Craterus vtebatur.* Marrubij, herbæ ſacræ, ſeminis rutę agreſtis, ſcordij, corticum radicum rhamni, ſingulorum pondus æquale. Hæc melli commiſce, indeq; drachmas duas exhibe, ad ſerpētium quidem morſus ex vino, ad venena autem ex mulſo & oleo. *Ad idem alia, vt Apelles tradit.* Dictamni drachmas duas, polij drachmas tres, piperis longi drachmas quatuor, rutæ ſylueſtris drachmas ſex, ſcordij drachmas tres. Hæc melli commiſce, atque, vt modò dictum eſt, vtere. Bona eſt etiā laterum morbo, trium obolorū pondere exhibita: menſtruaq; mulieribus detrahit, drachmas vnius pondere. ℭ *Antidotus Mithridatis Athanaſia cognominata faciens ad Venena, & omnium venenatorum morſus, quibusq; Cibus in ventriculo aceſcit, Sanguinemq; reijcientibus. Antiquas inſuper Tuſſes, Hepatis, Lienis, Veſicæ, & Vteri morbos ſanat.* Continet autē piperis albi grana quadraginta: coſti, mei, aſari, acori, ſeminis dauci Cretici, petroſelini, nardi Indicæ, neſtoritæ lapidis, ſingulorū drachmas quatuor: croci, myrrhæ, ſingulorū drachmas octo: cinnamomi, caſiæ, ſingulorū drachmas xij: mellis attici deſpumati quod ſufficiat. Datur ex hac ad auellanæ quantitatem cum mulſo.

In alio exemplari ſic ſe huius antidoti compoſitio habet. Spicæ nardi, piperis albi, coſti, mei, aſari, acori, opobalſami, ſeminis dauci Cretici, ſeminis petroſelini, ſingulorum drachmas xij: mellis quod

ſatis

A ſatis eſt. *Item in alio rurſus hoc modo ſe habet.* Piperis albi grana quadraginta:coſti,mei,aſari, aga-
rici,ſcordij,dauci cretici,petroſelini, ſingulorum drachmas quatuor:croci, myrrhæ, ſingulorũ dra-
chmas octo: cinnamomi, caſiæ, florum iunci odorati, ſingulorum drachmas xij: mellis quod ſatis.

ℭ *Ambroſia quæ dicitur Philippi Macedonis antidotus ad Venena, omniumq́ Venenoſorum ictus, & Internos corporis morbos.* Accipit autem Styracis,galbani,piperis albi, piperis longi, cinnamomi,
ſingulorum drachmas duas: ſeminis apij, aniſi, iunci rotundi odorati, coſti, cumini æthiopici, ſeſe-
leos,cypheos,rhei pōtici,cardamomi,amomi,nardi,myrrhæ,caſiæ,ſingulorum drachmas quatuor:
palmularum eiectis nucleis,carnium iuglandium,ſingulorum drachmas ſex:croci drachmas octo:
vuæ paſſæ demptis vinaceis drachmas duodecim: mellis attici quod ſatis ſit: confice vt mos eſt.

ℭ *Antidotus Zopyria quæ facit ad Venena & Reptilium morſus. De hac talia feruntur, Zopyrum per epiſtolam Mithridatem monuiſſe,vt antidotũ hanc ita experiretur. Accerſeret vnum è condẽnatis, iuberetq́ primò venenũ haurire, deinde hortaretur antidotũ bibere: vel prius antidotũ aſſumere, poſtea venenum bibere. Idem quoq́ vt percuſſis à ſerpentibus, & in vulneratis à ſagittis toxico illitis, faceret, hortatus eſt. Verùm omnibus ita peractis hominem contigit illæſum permanſiſſe. Iuuat autem Vitio ventriculi acidum ructantes, Sanguinem reijcientes, Cœliacos, Inteſtinorum torminibus laborantes, Comi-*
B *tiales, Iecoris, lienis, renumq́ morbo vexatos. Veri demum, & veſicæ affectionibus medetur. Emortuos fœtus & ſecundas trahit.* Conficitur autem hoc modo. Opobalſami drachmas tres:nardi indicæ,
myrrhæ troglodyticæ,florum iunci odorati,cinnamomi,characiæ,coſti recentis,piperis longi, hy-
pocyſtidis,polij,piperis pereatici,ſcordij, mei cretici, cardamomi, ſingulorum drachmas quatuor:
thuris maſculi,carpobalſami,dictamni,ſingulorum drachmas ſex:petroſelini,caſiæ fuluæ, ſingulo-
rum drachmas ſeptem:croci corycij,drachmas octo:mellis attici quod ſufficit. Datur hęc antidotus
ad magnitudinem nucis auellanæ,non febrientibus ex vino, febrientibus ex mulſa. ℭ *Antidotus Diæmaton id eſt ex ſanguine, appellata, ad Venena venenatorumq́ omnium morſus.* Habet autem. Pi-
peris lōgi,piperis albi,coſti,acori,croci,phu,mei,dictamni cretici,ammoniaci, agarici, ſingulorum
drachmas duas:amomi, opobalſami, ſeminis rutæ ſylueſtris, cymini æthiopici,aniſi, ſanguinis ana-
tis maris & fœminæ ſicci,ſanguinis hœdini,ſanguinis anſerini,ſeminis napi ſylueſtris,ſingulorum
drachmas tres:gentianæ,trifolij,florum iunci rotundi odorati, thuris, roſarum ſiccarum, ſingulorũ
drachmas quatuor:petroſelini drachmas v,phu cretici tantundem,cinnamomi drachmas ſex, florũ
ſcordij drach.viij:myrrhæ,nardi,ſingulorum drach.xij:caſiæ drach.viij. Omnia hæc diligenter cō-
tuſa, ac per excuſſorium cribrum traiecta, melli attico deſpumato commiſcebis, commiſtaq́ in ar-
C gentea pixide repones:atque hac vt magno aliquo medicamento vteris.

De Diaſcinco nobili antidoto, Theriaca, & Centena. CAP. 9.

A*Ntidotus Mithridatis Eupatoris, Diaſcinci cognominata, faciens ad Venena omniumq́ venenatorum materiã mortẽ inferentẽ, Omniumq́ venenoſorũ animaliũ ictus, & Malas internasq́ corporis affectiones. Mulieribus concipere nequeuntibus opitulatur. Menſes ducit, emortuos fœtus, atq́ retentas ſecundas trahit. Febres per interualla inuadentes, earumq́ tremores ſoluit. Coxendices, in ſcapulas rigentes, podagricos, & id genus reliquos neruorum morbos iuuat.* Conficitur autem hoc pacto.
Scinci,ſagapeni,acori,phu,coſti,hyperici,acaciæ, iridis, mei, gummi,ſingulorum drachmas duas:
roſarum ſiccarum,gentianę,cardamomi,ſingulorum drachmas quatuor: ſeminis papaueris drach.
v,obo.ij:ſtyracis drachmas octo:polij,caſiæ nigræ,ſeſeleos,bdellij, balſami, piperis albi, ſingulorũ
drach.v,obolos ij:ſucci hypocyſtidis,opopanacis,myrrhæ,thuris maſculi,caſtorij,piperis longi,cy
pheos,foliorum malabathri,ſingulorum drachmas ſex:ſcordij,florum iunci odorati,chalbani,tere-
binthinæ,ſingulorum drachmas ſex,obol,ij:nardi ſyriacæ,opobalſami,thlaſpis,dauci cretici, ſingu
lorum drachmas ſex,obol.ij:croci,cinnamomi,zingiberis,ſingulorum drachmas vij, obol.ij: ſucci
glycyrhizæ,agarici,ſingulorum drachmas octo,obol.iij:mellis quod ſufficit: vini optimi quod ſa-
D tis eſt ad ſuccos diſſoluendos. Conſtruitur autem hoc modo: Cyphi,hypocyſtis,ſagapenum,gum-
mi,opium,ſtyrax,opopanax,vino chio macerantur die noctúque quoad penitus diſſoluta ſint: reli
qua verò interim contuſa,tenui cribro excutiuntur,illiſque iam maceratis ac diſſolutis commiſcẽ-
tur: commiſtaq́ attico melle ad craſſitiem vſque deſpumato excipiuntur: opobalſamóque ſuper-
immiſſo demum in vas argenteum transferuntur,atque ad multos vſus reponuntur. Datur autem
ex hac antidoto quantum æger tolerat. Nos autem vt validius medicamentum hoc faceremus ad
Menſtrua prouocanda,vtque ſine periculo Fœtus educi poſſent,impoſuimus dictamni drachmas
quatuor,ammoniaci drachmas tres,ſeminis rutæ ſylueſtris drachmas tres, cumini æthiopici drach-
mas ſex,ſeminis trifolij drach.iiij,napi ſylueſtris drachmas iiij, chamedryos drach. iiij, rhei pontici
drach.iij, ſucci cirenaici drach. ij. His additis medicamenti vſus ad multa vtilis redditur: Quadri- † *Hæc cōpoſitio corrupta ē et mutilata. licet uero eã inſtaurare ex deſcriptione theriacas Democratis pa.108.*
meſtres enim fœtus corrũpit,& trimeſtres educit. ℭ *Mithridates Theriaca. Hac Mithridates Rex ſemper vſus eſt, vt ſe à venenis tutum præſtaret. Itaque à Romanis obſeſſus bis epoto veneno cùm mori nō poſſet, ſe ipſum enſe traiecit. Facit autem ad pernitioſa Venena, omniumq́ venenatorum morſus, & Internas corporis affectiones. Hac & Andromachus poſtea vſus eſt.* Componiturq́ hoc modo. †Paſtil-
lorum ſcilliticorum drachmæ quadraginta octo:paſtillorum viperinorũ, piperis nigri, ſpiſſamenti
hedychroi,ſucci papaueris nigri,ſingulorum drachmæ vigintiquatuor:roſarũ ſiccarum,ſcordij,ſe-

minis napi, iridis illyricæ, agarici, cinnamomi, ſucci glycyrhizæ, opobalſami, ſingulorum drach- E mas duodecim: roris marini drachmas octo: myrrhæ, croci, zingiberis, rhei pontici, radicum quinquefolij, nepitæ montanæ, marrubij, petroſelini * oboli duo: ſtœchadis, coſti, piperis albi, piperis nigri, thuris * caſiæ nigræ drach. iiii: coſti ʒ i, croci ʒ iiii, piperis albi drach. i, piperis longi drach. i: iridis illyricæ, iunci rotundi odorati, polij, ſcordij, roſarum ſiccarum, ſanguinis anatis, ſingulorum drach. iij: mellis attici deſpumati quantum ſufficit. ℭ *Antidotus Centena qua vtor, quamq́; Cæſari compoſui ad Omnia, præſertimq́; ad Venena*. Abrotoni drach. ii & ſemis, ariſtolochiæ drach. xx, acaciæ drachmas iiii, baccarum iuniperi tantundem, croci drachmas ii, aſari drachmas iiii, aniſi drach. iii, amomi drach. vi, agarici drachmas iii, carpobalſami drac. ii, bdellij drach. iii, balauſtij ʒ ii, gentianæ ʒ iiij, ſucci glycyrhizæ tantundem, ſeminis rapi drach. viij, terræ ſamiæ drach. viij, ſeminis dauci drach. iiij, radicis dracontij drach. iii obol. tres, ſeminis irionis drach. xx, iridis illyricæ ʒ ij, myrrhæ drach. vii, zingiberis tantundem, radicis eryngij drach. iiij obol. ij, thlaſpeos drach. xx, conizæ tenuis drach. vi obo. iij, cyperi drach. vi, acori drach. vi, ſeminis cicutæ decorticati drachmam i obo. iii, ammeos drach. iiij, ſeminis cnici drach. vii obo. ii, cinnamomi drach. vii, coſti drach. vii obo. ii, caſiæ ʒ vi obo. ii, ſucci centaureæ ʒ iiii obo. v, caſtorij drach. vi, calami aromatici ʒ iiij, gummi drach. ii, cardamomi drach. iiii, cachryos drach. iii, obo. iii, cypheos drach. vi. chalbani ʒ vi obo. F ii, foliorum libanotidis drac. iiij, ſaluiæ tantundem, ſeminis lonchitidis drac. ij obo. iij, ſeminis lithoſpermi drac. iij, thuris ʒ vi obo. iij, ſeminis fœniculi drac. vi, ſucci papaueris drac. vi, rubricæ lemniæ ʒ iiij, malabathri drac. x, mei drac. vi, ſanguinis anatis tantundem, nardi ſyriacæ drac. vi, obo. iij, nardi celticæ drac. viij, xylobalſami drac. iij, ſucci panacis tantundem, ſeminis hormini drac. viij, erui albi tantundem, radicum panaceæ drac. iij, opobalſami drac. iiij, ſecuridacæ drac. vi, polij drac. v obo. ii, foliorum polygoni drac. ix, radicis elenij drac. v obo. iii, petroſelini drac. vi obo. ii, quinquefolij drac. viii, ſucci peucedani tantundem, piperis nigri drac. v obo. iii, piperis albi drac. iiii obo. iii, piperis longi drac. iiii, ſcinci drac. iii, terebinthinæ drac. ii, roſarum exiccatarum drac. vi, ſagapeni drac. viii, ſtœchadis drachmas quatuor, pineæ nucis torrefactæ drac. vi, iunci odorati drac. iiii obo. ii, vuæ paſſæ ſine vinaceis drac. iiii, ſeſeleos drac. v obo ii, ſeminis paſtinaceæ drac. iiii, fellis taurini ʒ v, fellis vrſini tantundem, chamæpityos drac. iii, ſeminis pſyllij drac. iiii, chamædryos tantundem, ſeminis ſiſami aduſti drac. vi, radicis conſolidæ drac. ii, ſummitatum ſcordij drac. iiii obo. iiii, herbæ pedicularis drac. v, ſtyracis drac. v obo. ii, fructus trifolij drac. ix, ſeminis tordilli drac. ii, foliorum teucrij drac. iiii, ſucci hypocyſtidis drac. ii & ſemis, fructus hyperici drac. ii, ſeminis alterci drac. ii, rhei pontici drac. ii, phu drac. viii, rhus obſonio- G rum drac. v obo. iii, radicis vmbilici veneris drac. i obol. iii, vini & mellis quod ſatis eſt. Ego vinum non adhibeo.

Variæ Diuerſorum Antidoti, Diuerſis affectibus ſuccurrentes. CAP. 10.

ANtidotus *Aelij Galli cum ad alia, tum ad Canis rabidi morſus*. Nardi ſyriacæ drachmas quatuor, myrrhæ drach. ix, cinnamomi drach. xii, caſiæ nigræ tantundem, croci drachmas octo, coſti drachmas quatuor, ſeminis dauci tantundem: mei tantundem, at alij ʒ i: petroſelini ʒ iiii, piperis albi grana xxxx, carpobalſami ʒ iiii: acori, aſari, tantundem: iunci rotundi odorati drac. viii, alij ipſum non immittunt: mellis deſpumati quantitas, quæ ſufficiat. Hæc per ſe ſola deglutienda eſt. ℭ *Eiuſdem alia ad Internas affectiones multum efficax*. Cinnamomi drachmas ſex, croci drac. ii obo. iii, piperis albi drac. iiii obo. ii, piperis longi drac. iii obo. iii, opij drac. iii, nardi indicæ drachmas quatuor, myrrhæ drac. iiii obo. ii, acori drac. iii, nardi gallicæ drac. iiii, ſtyracis drac. i obo. ii, chalbani drach. quatuor, caſtorij drac. iii obo. ii, coſti drac. ii obo. ii. Omnia hæc melli commiſceto, indeq́; pilulas conficito, potione've aliqua diluito: concoctionem enim & indolentiam procurat.

ℭ *Aromatica optima Galli ad Omnia faciens*. Cinnamomi drac. i, caſiæ drac. i, croci drachma s, amomi drachmas v, malabathri drac. ii: myrrhæ drac. s, alij drac. i: iunci rotundi odorati drac. i, H coſti drac. s, piperis drac. iii, mellis attici quod ſufficit. Ego verò, inquit, cinnamomi duplum immitto, meliorq́; efficitur. ℭ *Antidotus Archiuij, quæ Ambroſia & Sacra cognominatur, ad omnes Internas affectiones qua vtor*. Continet autem Aniſi drachmas quatuor, ſeminis apij tantundem, myrrhæ drac. i, panacis tantundem, cinnamomi drac. ii, ſeminis loti amari drac. ii, caſiæ drac. ii, croci drac. ii obo. iii, piperis obo. iii, ſucci papaueris drac. iiii, mellis quod ſatis eſt. Potio hinc conficitur, ad inteſtinorum Tormina quidem, ex vini myrtini hemina vna, & aquæ quarta parte: Ad Hepar autẽ ex aquæ mulſæ hemina dimidia: Item ad Vigilias, Ophthalmiam, & Lateris morbum ex aqua mulſa: Ad Stomachi demum vitia, ex vini granatorum cyathis duobus, & aquæ totidem. ℭ *Antidotus Antipatri, quæ & Theriaca nuncupatur, & ad Morſus aſpidis valet, ante & poſt ictus exhibita, qua vtor*. Habet autem Gentianæ drac. iiii, radicis trifolij ʒ iiii, ſeminis eiuſdem ʒ ii, polij drachmas iiii, ariſtolochiæ tenuis drac. ii, radicũ peucedani tantundẽ, chalbani drachmas duas, petroſelini drachmas quatuor, rutæ ſylueſtris drachmas tres, pyrethri drachmam vnã, herbæ pedicularis tantundem, radicum vitis albæ drachmas duas, piperis albi tantundem, acori drachmas tres, thymiamatis ammoniaci drachmam i obo. iii: verbaſci, ideææ chamæpityos, chameleæ, marrubij tenuis, conyzæ, tenuis, cymini æthiopici, ſucci papaueris, caſtorij, ſeminis fœniculi, agarici, caſiæ

rufæ,

A rufæ, florum iunci odorati, rhei, ſingulorum drac. ij: dauci cretici drac. j obo. iij, opopanacis tantundem, ſagapeni ʒ ij obo. iij, abrotoni ʒ j obo. iij, dictamni tantundem, ſtyracis tantundem, cinnamomi drac. iij, nardi tantundem, myrrhæ drac. iiij, thuris ʒ j, croci drac. viij, aniſi ʒ j, ſucci cyrenaici tantundem, coaguli hinnuli ʒ iij, mellis attici quod ſatis eſt. Ex hac ſumitur quãtum eſt nucis auellanę magnitudo, vt ſe quis à veneno tutum reddat. ℭ *Aelij Galli Theriaca qua vtor, optima ad Scorpionũ ictus, & Alia quæ venenum morſu relinquunt, ad Rupta, Conuulſa, Coli inflationes, & huiuſcemodi cætera. Hanc Gallus ex Arabia rediens Cæſari obtulit, qua multos ex commilitonibus ſuis ſeruauerat.* Habet autem, Radicis vitis albæ drac. xvj: ſeminis trifolij, opopanacis, ſingulorum drac. viij: ariſtolochiæ tenuis drac. xij: radicis libanotidis, iridis illiricæ, zingiberis, opij, ſingulorum drac. viij: ſeminis rutæ ſylueſtris drac. xij: cumini æthiopici drac. ſedecim: myrrhæ, caſiæ, caſtorij, ſeſeleos, radicis eryngij, ſerpilli, ſucci cyrenaici, ſingulorum drac. vj: medicæ drac. xij, ſagapeni drach. vj, croci ʒ v, farinæ erui ʒ xxiiij. Cum aqua hæc in paſtillos trium obolorum rediges, & ex vino dabis.

Eiuſdem alia Theriaca valde efficax: Quæ ex his conſtat, Seminis trifolij ʒ xij, ariſtolochiæ drac. vj, magmatis hedycroi ʒ viij, quinquefolij drac. iiij, echij herbæ drac. vj, philocrati drac. v, ſagapeni drac. iiij, polij drac. vj, caſtorij ʒ iij, croci drac. viij: ſeminis apij, aniſi, fœniculi, petroſelini, ſin-
B gulorum drac. vj: opopanacis drac. iiij, opobalſami drac. vj, ſeſeleos drac. quatuor, cumini æthiopici drac. v: myrrhæ, ſcordij, phu, mei, ſingulorum drac. ſex: ſeminis alyſſi cretici drac. ſex, farinæ erui drach. octo. Vinum ariuſium lene quod ſatis eſt infunde: orbesq; confice ponderis quatuor obolorum, quorum vnum dabis ex vini chij; vel ſalſi puri cotyla dimidia. ℭ *Theriaca ad Dolores internos Euclidis Palatiani, quam, vt ipſe dicebat, ad morſus Aſpidum compoſuit: facit tamen & ad Pleuriticos & Quartanarios magnitudine nucis auellanæ exhibita, ſi prius euomuerint. Tuſsientibus inſuper & ægrè ſcreantibus ex aqua percuſsis à Serpentibus ex vino: Pleuriticis & ſanguinem reycientibus ex aquæ cyathis duobus & aceti vno datur.* Habet autem, Caſtorij drac. ſex: opopanacis, ſagapeni, ſeſeleos, cachryos, chamædryos, chamæpityos, marrubij, ſingulorum drac. ſedecim: ſtyracis, bituminis iudaici, myrrhæ, drac. vij: ſucci papaueris drac. octo: mellis libram vnam. Percuſſi à ſerpentibus, ſi fieri poteſt, fac vt prius euomant, deinde ex hac cum plurimo ſucco fraxini, vel ſi deſit, cum vino, drac. j exhibe, vel plus etiam: Quartanarijs autem ad nucis iuglandis magnitudinẽ dato. ℭ *Zenonis Laodicei Theriaca, quemadmodum tradit Menutianus, qui eam ab ipſo accepit.* Habet autem, Cardamomi demptis inuolucris, ſerpilli, ſeminis apij, radicis vitis albæ, ſeminis trifolij, aniſi, petroſelini, radicis & ſeminis fœniculi, ammeos, ariſtolochiæ tenuis, farinæ erui, opopanacis, ſingulorũ põ-
C dus æquale. Separatim primo quæq; contunde, tum cõmiſce: & vbi ea vinum auſterum affundens ſubegeris, orbes conficito, qui ſimulat'que in vmbra exiccati fuerint, trium obolorum pondus impleant. Horum vnum ex duobus aquæ cyathis dato ter interdiu, ſemel noctu, interdum verò & ſæpius, præſertim ijs qui frequenter euomunt: quandoque per nares etiam infundendi ſunt, ſi eos ægrotus deglutire nequeat noxio ſomno grauatus, aut aliquo alio prauo ſymptomate correptus. Loca verò demorſa, ſi quodam cum tumore nigricauerint, ac carnem alioqui diffluentem habuerint, veluti vlcera maligna procurato. ℭ *Antidotus quæ ad Cõuulſiones & Rupta facit. Sanguinẽ reycientibus, Lienoſis, Iecinoroſis, & exulceratæ Veſicæ auxiliatur. Ventriculi vitio laborantes & Cœliacos ſanat. Inflationes diſcutit, & Arquatos liberat. Datur ad hæc omnia ex mulſo oliuæ magnitudine.* Cinnamomi, coſti, ſingulorum drach. ſex: nardi ſyriacæ drac. xx: croci, myrrhę, malabathri, ſingulorum drac. octo: caſiæ drac. xij, piperis albi drac. x, thuris drac. quatuor, iunci odorati drac. ſedecim, iridis illyricæ drach. xij, terræ lemniæ drach. xx: mei, ſeſeleos, ſingulorum drach. octo: ſeminis apij drac. quatuor, pinearum drach. xij, irionis drach. ſex, ſeminis cucumeris torrefacti drach. ſex, terebinthinæ drach. tres, petroſelini drach. quatuor, amomi drach. tres: ſcordij, polij, opobalſami, gentianæ, cumini æthiopici, ſingulorum drac. v: ſeminis rutæ ſylueſtris, drac. tres: aniſi, tragachanti, ſin-
D gulorum drach. octo: phu, ſtœchadis, cneori, ſingulorum drach. ij. Irionem linteolo conuolutum in aqua primùm coquito, vt ipſum deinde reliquis omnibus comminutis admiſcere poſſis: tragacantham poſtmodum aqua maceratam ſuperimmitte. Dabis ex hac antidoto quantum eſt ægyptiæ fabæ magnitudo, Febrientibus quidem ex aquæ, non febrientibus autem ex mulſi, cyathis duobus.

ℭ *Antidotus Mithridatica, vt Xenocrates ait apud Nicoſtratum, ad Venena omnia, Venenatos ictus, Difficiles concoctiones, Inflationes, Stomachicos, & Cœliacos faciens, Iecoreq; & liene & coxẽdicibus, ac renum lateris & pulmonis vitio, laborantibus ſubuenit.* Continet autem, Succi hypocyſtidis drac. ſex, ſcordij drac. v, caſtorij drac. quatuor, petroſelini drac. quinque, ſeſeleos drac. j, thuris drac. vj, polij drac. ij, dauci cretici drac. x, piperis albi drac. j obo. iij, piperis longi drach. j, coſti drach. quatuor, obo. iij, cinnamomi drach. ij, croci drach. quinque obo. iij, caſiæ nigræ drach. quatuor, nardi drach. octo, myrrhæ drach. octo, iunci rotundj odorati drac. quatuor, amomi drac. ij, chalbani drac. ij, terebinthinæ drac. j obo. iij, ſucci papaueris drac. xx, mellis attici quod ſufficit. Ex hac dabis quantum & è reliquis. ℭ *Antidotus Tyrannis appellata, & vt inquit Nilus, ab Antipatro compoſita, ad Calculoſos, & Eos qui inter ſpirandum ſuffocari videntur, facit. Secundas & fœtus retentos eijcit. Comitialibus, Podagricis, Articulorumq; & coxendicum morbo laborantibus prodeſt, vrinam craſſam plurimam educens. Hanc dabis ad fabæ magnitudinem ex mulſo etiam contra Venena: aduerſus autem Serpẽtium*

ictus ex vino : Comitialibus verò,ſi febriant,ex mulſa. Habet autem,Sinci drachmas viij , myrrhæ E
drach. xxviij , rubricæ lemniæ drach.quatuor, nardi drac. viij, iunci odorati drac. iiij , cinnamomi
drac. xxiiij,radicis dulcis drac.xxviij, * myrrhę drac.xx,eryngij drac.xxiiij, amomi drac.xij,car-
damomi drac. octo, croci ʒ viij , baccarum cedri nigrarum ʒ xij, meliloti ʒ xij, ſeminis hyacinthi ʒ
iiij, piperis longi ʒ iiij, piperis albi grana lxxxv, ſpondilij ʒ xij, ſtœchadis drach. v, pyrethri ʒ vj, ſe-
minis maluæ ſylueſtris ʒ xij,ſeminis leucoij ʒ iij , opobalſami ʒ vj , coſti ʒ viij obo. j, ammeos drach.
xij, radicum vmbilici veneris drach.xiiij, ſeminis dauci ʒ xij,carpobalſami ʒ iiij, xylobalſami ʒ iiij,
caliæ drach.viij, cumini æthiopici drach. iiij, ſeminis ocymi drach. octo, acori drach. octo,florum
lambruſcæ drach.octo,ſeminis apij drach. xij,ſagapeni drach. octo, radicum capparis drach. qua-
tuor,gentianæ drach.xiiij, radicis periclimeni drach.octo, thuris drac.viij, ſtyracis drach.j. * mi-
lij agreſtis drach.xxiiij,radicum ſmyrnij drac. quatuor,thymiamatis ammoniaci drac. xvj, ſeſeleos
drac. quatuor,cachryos drac.iiij,iridis illyricæ drac.quatuor,aniſi drac.quatuor, chamędryos drac.
xv, chamæpityos tantundem, ſeminis ſmyrnij drach. viij,zingiberis drach.xiiij, centaureæ tenuis
drac octo:ſeminis paſtinacæ,mei,ſingulorum drac. octo:radicis calami drac.quatuor, * vnguen-
ti boni cotylam vnam. ℭ *Antidotus Arpuli ad Quartanarios.* Myrrhæ drachmas quatuor, pi-
peris longi drac. ij,lachrymæ papaueris drac. ij, caſtorij obolos iij & ſemis,cardamomi drac.iiij, ſa- F
gapeni drach. ij. Comminutis his omnibus & aquæ commiſtis rotulas ponderis duorum oboloru͂
confinges: Quas per interualla Febrientibus dabis ex adriani vel aminæi vini cyathis duobus, &
aquæ fontanæ quæ deferbuerit,cyathis quatuor: Febrientibus autem ſine intermiſſione ex hydro-
melite totidem cyathis. Facit quoque ad reliquos Febrium circuitus. Quoniam verò ad morſus
ictusq; venenoſorum animalium, ſupraſcriptis antidotis tam Aſclepiades quàm Damocrates quę-
dam inſuper alia addiderunt, idcirco mihi quoque ea hoc in libro ſubijcere potius quàm omittere
viſum eſt,ac primo quidem ab Aſclepiade prodita.

Remedia ab Aſclepiade conſcripta in Quinto Mnaſonis ad Serpentium noxas. CAP. II.

P*otio demorſis à Rabido cane hominibus amuletum valde generoſum , præſeruat enim ne in rabiem
incidant.* Licij indici quàm optimi obolos tres ex aqua dabis, verbenæq; parumper immit-
tes. Diebus autem tot id facies,quoad ſecurum eſſe ægrum arbitraberis.Datur & ſine aqua lycium
ſolu͂ in ouo ſorbili. *Alia.* Caſtorij drachmam j ex vini roſacei albi cyatho,bis ſingulis quibuſque
diebus bibendum dabis. Quod cùm facere deſieris,abſinthij decocto ægrum euacua , ſalisq; tantu͂
immittes, vt clyſtere vehementius reddatur. ℭ *Antonij Coi.* Alyſſum herbam contuſam & cri-
bratam repone . Huius cùm opus fuerit, à rabido cane morſis cochlear exhibebis ex aquæ & mul- G
ſæ cyathis tribus,ſtatim à primo die vſque ad quadraginta:ſin minus ſaltem primis ſeptem diebus.
Alyſſus autem herba eſt marrubio ſimilis, aſperiores tamen & magis ſpinoſos in ſurculorum ſum-
mitatibus orbes habet,florem ad cœruleum vergentem profert.Hanc inter caniculæ æſtus collige-
re oportet:exiccata'que & cribrata ſeruanda eſt, vt expirare non poſſit. ℭ *Alia celebris admodum:*
Quæ recipit,Cineris cancrorum fluuialium vitis albæ ſarmentis exuſtorum attritorum'que my-
ſtra x,radicum gentianæ myſtra tria, terebinthinæ myſtra duo . Ex hac antidoto ſingulis quibuſq;
diebus quoad ſextus adueniat, cochlear vnum ex vini puri antiqui cyathis tribus plus minus've
dabis:ætatem nanque & vires infirmi ſpectaſſe conuenit. Ijs inquam cochlear vnum dato, quibus
ſimulat'que rabido cane morſi fuerint, medici copia affuit. Quòd ſi quis primo vel altero die re-
medio caruerit, ſi ſecundus dies is ſit, antidoti duplum capiat: ſi tertius triplum:nam vinum, ſatis
idem ſemper erit. Tribus poſtea ſubſequentibus diebus tantum aſſumat,quantum prima die ſum-
pſiſſet. Hoc medicamentum bibentem ſatis ſuper'que tutum reddit, ne in aquarum formidinem
incidat. ℭ *Antidotus Cratippi viri & celebris & alendis canibus dediti.* Cancroru͂ drach. xx, myr-
rhæ drachmas ij,croci drach.j & ſemis, gētianæ drach.j, piperis albi grana x, vini quantum ſatis eſt
ad commiſcendum . Dabis ex hac drachmam vnā ex vini aqua diluti cyathis tribus. ℭ *Alia qua* H
vſus eſt Heras Cappadox. Scordij drach.ij, piperis albi drac.ij s, opij drachmas tres, ſucci cyrenaici
drac.iij s,cachryos drac.iiij : gentianæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, rubricæ lemniæ, ſingulorum drach-
mas quinque: myrrhæ drac.vij,opobalſami drac.viij. Hæc primum vino infunde, tu͂ melli deſpu-
mato commiſce,poſtremò opobalſamum inijce. Robuſtioribus quod bis Ægyptiæ fabę magnitu-
dinem æquet, dato ex aquæ calidæ cyathis tribus. ℭ *Alia Aelij Galli quæ, vt Belchionius inquit, à
Cæſare ſumpta eſt.* Polij,ſucci cyrenaici,ſingulorum drach. iij s: cachryos, ſeminis rutæ ſylueſtris,
ſingulorum drachmas quatuor:gentianæ, rubricæ lemniæ, ſingulorum drachmas quinque: myr-
rhæ drach.vj:opobalſami drach.octo:ſcordij,piperis,ſingulorum drach.xij:melli omnia hęc admi-
ſceto. ℭ *Antidotus Zenonis Laodicenſis ad morſum Canis rabidi,quæ etiam eſt bona theriaca.* Semi-
nis petroſelini,ameos,aniſi, ſerpilli,radicum vitis albæ, ſeminis fœniculi, farinæ erui, ariſtolochiæ
longæ,ſeminis trifolij, opopanacis,medullæ cardamomi detractis folliculis, ſingulorum drachmas
quatuor. Ita vero cōficitur.Opopanacem vino diſſolutum in promptu habe:reliqua verò vbi con-
tuderis, ac per minutum cribrum traieceris, inſpergendo ſubige, ſubacta'que opopanaci commi-
ſce. Rotulas inde confice, quas poſtquàm in vmbra ſiccaueris, drachmæ vnius pondus ex vini
meri cyathis tribus totidem diebus exhibebis nuper à rabido cane morſis. Quòd ſi diu iam com-

morſus

A morſus quis fuerit, ex aqua frigida pondus idem dabis. Antidotus hæc in Dionyſium Mileſium
refertur. ℭ *Claudij Apollonij medicamentum aduerſus Canis rabidi morſum, quod & theriaca eſt.*
Seminis trifolij, radicum fœniculi, ſingulorum ʒ vj: foliorum ſcillæ aridorum, ariſtolochiæ longæ,
ſingulorum drach. quinque: ſcinci, ſurculorum ſerpilli, ſingulorum drach. quatuor: cardamomi
à cortice depurati, radicis dulcis, ſingulorum ʒ iij: ammeos, radicis rutæ, ſingulorum drach. ij: opo-
panacis, ſucci cyrenaici, ſingulorum drach. j: vini falerni ſeſtaria tria, & cancrorum marinorum exu
ſtorum libras tres. Cancros in vinum coniectos macerari ſinas: quod vbi combiberint, ipſos accu-
ratè diſſolutos promptos habe. Res autem ſiccas contuſas & per minutum cribrum tranſmiſſas can
cris admiſceto: rotulasq́; inde confingito, quarum tres obolos propinabis ex vini puri cyatho vno
& dimidio tribus diebus. Ac de his quidem hactenus: nam quæ foris quoque admoueri debent
ſubiungenda videntur. *Menippi Emplaſtrum ad morſum Canis rabidi, quo Pelops vtebatur.* Picis
brutiæ libram vnam, opopanacis vnc. iiij, aceti ſeſtarium vnum. Opopanacem in cyathis quatuor
aceti diluito: aceti quod ſupereſt vnà cum pice decoquito: vbi conſumptum tum id videris, opo-
panacem addito, ſed caueto ne efferueat. Cùm ſatis inter ſe commiſta videbuntur, plagellas perma-
gnas inde conficito, locoq́; demorſo ſuperindito. Neceſſe eſt autem vlcus per quadraginta dies aper
B tum ſeruare. ℭ *Menelai quod valet ad morſum Canis rabidi, Aegylopas q́, & omnium Reptilium ictus.*
Habet autem. Nitri rubri drac. ij, fæcis vini combuſtæ drac. octo, thymiamatis ammoniaci ʒ vij, ſe-
ui caprini lib. j, olei lib. j & ſemis, ceræ libras duas, aquæ ſeſtarium vnum. Ammoniacum in aqua
diſſolue ſic vt amurcæ craſſitiem habeat, reliquum vero aquæ ferueat nitro & fæce immiſſa. Quod
cùm denſatum fuerit, ea quæ colliquantur inijcies. Vbi diſſoluta fuerint, ab igne vas amouebis,
ammoniacumq́; impones, indeq́; vtraq; in mortarium transferes, diligenterq́; ſubiges. Ex hoc cùm
opus erit vtere. ℭ *Album Heræ medicamentum ad morſum Canis rabidi, quod & extrinſecus vlceri
imponitur: & per os intrò aſſumitur, maximè ab ijs quibus iam rabies dominatur, pilula ad magnitu-
dinem auellanæ nucis confecta, ac quotidie quadraginta diebus deglutita: ſtatim enim à periculo liberat.
Imponitur autem loco demorſo, nec niſi ſecundo quoque die ſoluitur: & idcirco opus eſt alternis diebus
vulnus ſoluere, & vlceris nigredinem ſpongijs abſtergere, idq́, tandiu facere quoad vſq́, medicamentum
albũ permaneat.* Ita aũt conficitur. Ceræ ponticæ lib. ij: ſpumæ argenti aureæ, ceruſſæ, ſingulorũ
lib. j: myrrhæ, medullæ ceruinæ, ſingulorum vnc. ij: thuris maſculi vnc. j, olei veteris ſeſtarium
vnum. Argenti ſpumam oleo decoque: Quam cùm ad ſordium craſſitiem perueniſſe videris, ce-
ram inijce, & ceruſſam inſperge. Cumq́; ad id venerint vt manus non inquinent, igne ſubdu-
C cto medullam impone, myrrhamq́; & thus inijce: atque vbi cuncta bene ſubegeris vtere.
ℭ *Baſilica aduerſus Canis rabidi morſum compoſita, quæ in aquarum formidinem ægros incidere non
permittit. Hanc Auguſta apud ſe compoſitam ſemper habuit.* Continet autem, Salis ammoniaci, ſucci
cyrenaici, ſingulorum drachmas duas, quod ſi cyrenaicus deſit, ſyriaci duplum accipito: coaguli lepo-
rini drachmas quatuor: iridis illyricæ, caſtorij pontici, ſingulorum drachmas quinque: lactis capri-
ficus aridi tantundem, aut ſi ſiccus deſit, liquidi duplum impone: adipis hyænæ drachmas octo: re-
ſinę terebinthinæ drachmas nouem: adipis canis nigræ, ſanguinis eiuſdem, ſingulorum drachmas
vndecim: ceræ ponticæ drachmas xxxvj, olei antiqui cyathos duos, aceti ſcillitici cyathos tres. Ari-
da contrita aceto commiſce: liquanda vero liqueſcant prius, deinde attritis addantur atque in oppor
tunos vſus omnia reponantur.

Remedia ad Scorpiones tam intus aſſumenda quàm foris admouenda. CAP. 12.

AD Scorpionum ictus ſubſcriptis antidotis vtendum erit. ℭ *Hac Diophantus vtebatur in Scor
pionum ictibus & in commorſis à Phalangijs.* Habet autem, Ariſtolochiæ drachmas quatuor,
piperis drachmas duas, opij drac. j, pirethri drac. iij. Contuſa hæc & melle excepta in rotulas ad fa-
bæ ægyptiæ magnitudinem rediges, quarum duas deglutiẽdas trades ex vini puri cyathis duobus.
D ℭ *Alia ad Scorpionum ictus, noxiosq́, aliorum animalium morſus.* Accipit autem Ariſtolochiæ,
zingiberis, ſingulorum drac. viij: nepitæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorum ob. iij: piperis ob. ij.
Hæc primum teſtudinis ſanguine ſubigito, tum rotulas inde trium obolorum pondere confingi-
to, atque ex vino puro dato. *Alia.* Quæ conſtat ex Cymini æthiopici, ſulfuris viui, piperis albi, ſin
gulorum drac. ij: caſtorij, ſilphij, trifolij, ſingulorum ʒ j. Hæc inter ſe vino cõmiſce & ex vino pu-
ro ſorbenda præbe. ℭ *Antidotus ad eos, qui in periculum deuenere ob ictum Scorpionis Phalangij ue,
aut alterius cuiusq́, reptilis.* Aſſumit autem, Seminis rutæ ſylueſtris, ſeminis erucæ, pyrethri, ſty-
racis, ſulfuris viui, ſingulorum drac. vj: caſtorij drac. ij. Omnia hæc teſtudineo ſanguine ſubacta,
ex meri vel aceti dimidia cotyla propinabis quatuor obolorum pondere. ℭ *Antidotus quæ Dolo-
rem ſedat ijs qui à Scorpionibus Phalangijs cæterisq́, reptilibus percuſſi fuerint: Quæq́, cum difficultate
parientibus auxiliatur. Huius nomen eſt Calliſta, hoc eſt optima.* Continet autem, myrrhæ, caſtorij, ſty
racis, ſingulorum drac. j: opij drac. ij, chalbani drac. iij, ſeminis apij acetabulum vnum, aniſi tantun
dem, piperis grana xxx. Hæc inter ſe vino coniuncta ex vna vini cotyla dabis pondere vnius drach-
mæ. Antidotus autem hæc eximiè bona eſt. ℭ *Antidotus Abaſcanti medicam artem Lugduni exer
centis.* Accipit autem, Piperis albi grana xx: caſtorij, opij, croci, myrrhæ, iridis illyricæ, herbæ pedi-
cularis, chamædryos, radicum vitis albæ, pyrethri, ſingulorum partes æquales. Omnia hæc vi-
no

no commiſce, & drachmam vnam ex vini puri cyathis tribus exhibe. ℭ *Antidotus quæ à ſcorpionibus Scorpiaca dicitur, quæq́; medicantem minime fallit, magna cum difficultate nobis à quodam: accepta: qui in Africa degens hac vtebatur, & percuſſos à ſcorpionibus tutos ab omni periculo reddebat. Optimè quoq́; præſeruat bibita à non dum percusſis in ſecuritatem euentus.* Habet aūt, Sulfuris viui, ſulfuris foſſilis, ſingul. lib. ij: piperis albi, ʒ iiij, opopanacis, ſabinæ herbæ, thuris maſculi, ſingulorum ʒ. tres: ariſtolochiæ rotundæ, peucedani, myrrhæ, centaurij, ſerpilli, chamædryos, chamæpityos, herbæ ſcorpiacæ, anagallidis, bituminis, ſingulorum drachmas duas: betonicæ, medullæ ceruinæ, ſcinci, ſingulorum ʒ j. Singula quæ enumerauimus contuſa, ac per minutiſſimum cribrum primo traiecta, deinde ſimul omnia commiſta ita ſeruanda ſunt, vt reſpirare non poſſint. Cùm vero percuſſis opitulari volueris, cochlear vnum huiuſce pulueris ex vini puri cyathis duobus exhibebis. Præſeruationis autem annuæ gratia ſemel ex hac antidoto bibant, qui ſe tutos à periculo ſeruare volent. Oportet tamen eos qui primo hoc medicamentum præſeruationis gratia bibent, die illo nec lauari, nec venere vti. ℭ *Antidotus à Zoilo ſumpta, qua Epaphroditus Carthaginenſis vtebatur. Statim autē hæc & ægros à dolore liberat, & per annū quàm pulcherrimê quoq́; præſeruat ſemel ebibita.* Continet autem, Sulfuris viui libras quatuor, thuris lib. j: ſabinæ, ſtœchadis, ariſtolochiæ, ſingulorum ʒ vj: myrrhæ ʒ v: medullæ ceruinæ, opopanacis, ſingulorum ʒ iiij: dictamni cretici ʒ iij: bitumi- F ni, ſerpilli, ſcordij, rhei, trifolij, centaurij, chamædryos, piperis albi, abrotoni, betonicæ, polij, coaguli hœdini, anagallidis, ſingulorum drach. ij: crocodili terreſtris, drach. x. Confice vt dictum eſt. Et percuſſis cochlear vnum bibendum præbe ex vini puri cyatho. Præſeruat eadem ſingulo quoque anno ſemel exhibita.

ℭ *Quæ Extrinſecus imponenda ſint percusſis à Scorpionibus.* Lauri folia in vino cocta & contuſa impone: vel liliorum radices attritas ex aceto. *Aliud.* Ariſtolochiæ in vino decoctæ, rutæ ſummitatum, & nitri, partes æquales atteres, & ex vino impones. *Aliud* Cancrorū fluuialiū, cachryos, herbæ pedicularis, rutæ, partes æquales ex vino ſuperimmittes. *Aliud.* Chamæmeli, nigellæ, nitri rubri, partes æquas contunde, & ex aceto admoue. ℭ *Arabæ Thebani medicamen ad ictus Scorpionum excogitatum.* Habet aūt, Chalbani, terebinthinæ, ſingulorū ʒ ij: herbæ pedicularis pyrethri, ſulfuris viui, ſingulorum ʒ j: myrrhæ, piperis, ſingulorum ʒ j: & ſemis, picis liquidæ quod ſatis eſt.

Diuerſa ad Phalangiorum Morſus remedia. CAP. 13.

C*Haritonis circulatoris Antidotus ad Phalangiorum morſus:* Quæ habet, Seminis ſpondilij, calaminthi, partes æquales. Hæc ſimul attrita ex vini cyathis duobus bibenda dabis pondere ʒ j ſæpius quocunque die. Hac medicina vtebatur Charito, frequenterq́; in conuentus hominum venie G bat, vt à phalangio demorſis opem ferret. *Eiuſdem alia,* Quæ continet, Succi cyrenaici, ſeminis dauci cretici, mentæ ſiccæ, nardi indicæ, ſingulorum pondus æquale. Hæc aceto commiſta, ex aceti puri cyathis quatuor dato ʒ j pondere, bibentesq́; in aquam calidam deſcendant.

ℭ *Antidotus Andreæ ad Phalangiorum morſus.* Habet autem, Herbæ pedicularis, pyrethri, myrrhæ, opij, vitis albæ, chalbani, ſingulorū æquas portiones. Vino odorato hæc ſimul admiſce, indeq́; ex paſſi cotyla vna, drachmam vnam dato. *Alia nobilis admodum,* Quæ continet, Cachryos, ſeminis rutæ ſylueſtris, piperis albi, herbæ pedicularis, myrrhæ, ſingulorum ʒ j: radicum cyperi, drachmas duas. Omnia hæc vino odorato commiſce, indeq́; drachmam vnam, ex paſſi cyathis quatuor mellisq́; vno ſorbendum dato. ℭ *Antidotus ad Phalangiorum, Scorpionum, Aliorumq́; reptilium ictus, qua Thephanes vtebatur.* Accipit autem, Caſtorij, piperis albi, myrrhæ, ſucci papaueris, ſingulorum pondus idem. Hæc in vino diſſoluta, atque in orbes redacta, trium dabis pondere obolorum ex vini puri cyathis tribus, vt & Deophanes faciebat. *Alia.* Corticum radicis mandragoræ, piperis albi, caſtorij, ſucci papaueris, ſingulorum partes æquales. Confice & exhibe ſicuti ſupra diximus. ℭ *Alia ab Apollodoro ſumpta, quam & Heraclides Tarentinus deſcribit in eo libro quem ad Aſtydamantem mittit, ad omnes Venenatæ feræ morſus, Doloresq́; vehementisſimos, & Vteri ſtrangulationes.* Accipit autem, Succi cicutæ, alterci, ſingulorum drachmas quatuor: caſtorij, piperis H albi, coſti, myrrhæ, opij, ſingulorum drachmam vnam. Hæc comminuta paſſi cyathis duobus additis in Sole tam diu commiſcebis quoad denſeſcant: inde rotulas confinges, quæ magnitudinem fabæ græcæ non excedant. Harum ſingulas ex vini cyathis duobus tradito. ℭ *Alia Heraclidis Tarentini ad Phalangia omniumq́; Reptilium morſus, quæ tam impoſita quàm ebibita prodeſt.* Accipit autem, Cachryos, ſeminis rutæ ſylueſtris, piperis albi, myrrhæ, cocci cnidij, coſti, pyrethri, herbæ pedicularis, ſingulorum pondus idem: cyperi duplum. Hæc aceto diſſoluta melleq́; excepta ſuperimpone. ℭ *Alia ad Phalangia omniumq́; Venenatorum ictus:* Quæ continet, Herbæ pedicularis, pyrethri, myrrhæ, ſucci cyrenaici, ſingulorum drachmas quatuor: radicum vitis albæ, chalbani, ſingulorum tantundem. Aceto hæc diſſoluta melli commiſcebis & impones. Eadem quoque pota ſummopere iuuat. ℭ *Alia quæ ictibus Phalangiorum aliorumq́; Reptilium & impoſita, & ebibita prodeſt. Hac Simmias circulator vtebatur.* Habet autem, Sulfuris viui, chalbani, ſingulorum drachmas quatuor: ſucci cyrenaici, amygdalarum amararum à corticibus repurgatarum, ſingulorum drachmas duas. Hæc in vino diluta melléque excepta ſuperimmittenda ſunt. *Alia.* Quæ recipit, Seminis rutæ ſylueſtris, herbæ pedicularis, ſeminis erucæ, cachryos, ſeminis viticis, pilula-

rum

A rum cupreſſi, ſingulorum partes æquales. Hæc aceto diſſolue, melli commiſce, & impone: pota
quoque auxilium præſtat.

Remedia ad Viperas, in quibus Antiochi Theriaca continetur, quam Plinius in foribus ædis Aeſculapij deſcriptam fuiſſe tradit. CAP. 14.

VErùm de his hactenus, Quibus autem à viperis morderi contigerit, infrapoſita remedia ad-
mouebimus. ℭ *Dorothei Helij remedia aduerſus Viperarum morſus.* Ita enim ipſe inquit: Po-
tionibus ego planè ſimplicium vſus ſum ijs quæ ex aceto dantur: Acetum nanque calefactum, &
per ſe potum quantum heminæ dimidium cōtinet, iuuat: Item corticum Ariſtolochiæ drachmę ij,
ex vini, aut aceti, hemina dimidia: Et ſeminis trifolij oboli tres, ex dimidio vini cyatho. Proſunt
etiam panacis chironiæ drachmæ duæ, ex aceto: Item hinnulorum coaguli drachma vna ex vino:
Et ſanguinis marinæ teſtitudinis exiccati drachmæ duæ ex aceto.

ℭ *Ex Compoſitis vero Antidotus, quæ ab Apollodoro confecta eſt, & à Soſtrate, atq; alijs qui ipſam ab
eo exceperunt cōmendata, hæc eſt, quæ à teſtudinis ſanguine nomen accipit:* Et continet, Seminis cumi-
ni ſylueſtris acetabulum, ſanguinis marinæ teſtudinis exiccati drachmas quatuor: coaguli hinnulo-
B rum, aut ſi deſit, leporis, drachmas tres: ſanguinis hœdini drachmas quatuor. Hæc ſimul admiſta af-
fuſoq; optimo vino coniuncta repones. Cùm opus fuerit hinc quantum eſt oliuæ magnitudo ſu-
mes, dilutumq; ex vini quàm optimi cyatho medio bibendum trades. Quòd ſi paulo poſt ægrotus
antidotum euomat, denuò quantum eſt oliuæ dimidium ita, vti diximus modò, prebebis. Et rur-
ſus ſi reiiciat, quantum eſt ægyptiæ fabæ magnitudo tertiò propinabis, quo prædiximus modo.

ℭ *Ruſtici medici Antidotus ad Viperæ morſus.* Accipit autē Trifolij, ſtachyos, erui moliti, ſeminis
rutæ ſylueſtris, ariſtolochiæ rotundæ, ſingulorum drachmas octo. Hæc vino cōmiſta in rotulas redi
gito: quarum drachmam vnam ex vini cyathis tribus dabis bis ter'ue ſingulis quibuſq; diebus.

ℭ *Alia verſibus ab Eudemo conſcripta, quæ Antiochi Philomitoris theriaca inſcribitur.* Cuius prin-
cipium hoc quidem eſt.

Diſce medelam iſtam ſerpentum, matris amicus,
　Expertam victor quam docet Antiochus.

Conficiendi autem Modus is qui ſequitur.

Radices conuelle mei, quæ pondera drachmæ
　Duplent, ſerpilli ſit quoq; pondus idem.
C Sit panicis ſucci tantum, nam drachma triphylli
　Impoſita fructus ſat erit vna tibi.
Hinc apium, aniſumq;, hinc ammi, fœniculumq;,
　Semine quodq; ſuum compleat oxybaphum.
Poſt orobi tenuis duplum ſuperadde farinæ.
　Et coeant Chio nectare cuncta ſimul.
Tum paruos facias æquati ponderis orbes,
　Quiſq; trahat drachmæ pondera dimidiæ.
Hos quicunq; Chio miſcebit, & hauriet orbes,
　Temnet echidneæ dira venena feræ.
Officient vnquam nec ſæua phalangia, nec qui
　Scorpius obliquè ſpicula tenta gerit.

Singula vero quæ hiſce carminibus continentur hæc ſunt. Radicum mei, ſerpilli, opoponacis,
ſingulorum drachmas ij: ſeminis trifolij drach. j: aniſi, fœniculi, ammeos, ſeminis apij, ſingulorum
acetabulum vnum: farinæ erui tenuiſſimæ acetabula duo: vini antiqui quantum ſatis eſt ad cōmi-
D ſcendum, vt rotulas hinc conficere poſſis: quas in vmbra ſiccatas ex tribus vini cyathis trium obo-
lorum pondere dabis. ℭ *Antidotus Enneapharmacos id eſt ex nouem rebus, Heraclidis Tarentini,
quam ipſe in ſuo de Serpentibus libro tradidit.* Habet autem, Myrrhæ troglodyticæ, opopanacis, ſuc-
ci papaueris, ſingulorum ʒ ij: radicum vitis albæ ʒ iiij, corticum ariſtolochiæ longæ tantundem, ra
dicum pyrethri tantundem: ſeminis rutæ ſylueſtris, cumini æthiopici, ſeminis trifolij, ſingulorum
acetabulum vnum. Omnia hæc poſtquam attriueris, ac per cribrum traieceris, aceto commiſcebis,
in quo gummi maduerit, vt agglutinandi vim quandam habeat: tum rotulas inde conficies, quas
in vmbra ſiccabis. Cùm ipſis vti volueris, dimidiam dabis ex vino vel aceto in quo rutæ folia de-
ferbuerint. Hoc licet ſæpius diebus ſingulis peragas, integrum tamen antidoti pondus drachmas
duas impleat: nam ſupra hanc menſuram exhibita, vomitum excitare ſolet: quare plus duabus
drachmis, dare non conſulo. Quòd ſi vomitus inſurgat, nihilo minus pluries adhuc ſingulis qui-
buſq; diebus antidotos exhibebis. Opus eſt inſuper ægrotum alere: & vino diluto recreare, hocq;
ſæpius die vno facere. Locus quoque demorſus calida diu fouendus erit, & in his ſubmergendus,
quæ ipſum iuuare poſſunt: quod dum fit, ita collocandus erit, vt deorſum inclinet.

ℭ *Antidotus Dorothei ad omnium Reptilium ictus excogitata.* Quæ continet, Corticum radicis ver
baſci fœminæ, ſeminis trifolij, ſingulorum ʒ j: opopanacis, ſerpilli, mei, coaguli hinnuli, ſingulo-
rum

rum drachmas duas: ſeminis apij, ameos, ſeminis fœniculi, ſeminis aniſi, ſingulorum acetabulum E
vnum: erui in farinã redacti drachmas duas. Res ſiccas contuſas & cribratas vino ariuſio coniun-
ges, in quo prius & coagulum & opopanacem diſſolueris: orbesq; inde conficies, quos pro viri-
bus ægrotantium dabis. Nam vehementer à veneno detentis drachmam vnam: alijs obolos tres,
ex vini cotyla tribues. Vtebatur quoq; Dorotheus hac medicina ceu nobili admodum ad Inteſti-
norum affectiones, & eos quibus noxiam materiam ad veſicam fluere volebat: ad tuſſes etiam &
morbos alios. Cæterùm percuſſis quidem à venenoſis animalibus ex vino, cæteris autem ex aqua
tribuenda antidotus eſt. ℂ *Alia Hybriſti Acuti roſtri cognomento, ad omnium Serpentium ictus re-
perta, atq; ab Apollonio Memphite deſcripta:* Quæ cõtinet Ariſtolochiæ, panacis, ſeminis viticis, ſin
gulorũ drachmas quatuor: cachryos myrrhæ, piperis, ſeſeleos maſſaleotici, nardi indicæ, caſtorij,
cinnamomi nigri, piperis longi, ſucci cyrenaici, iridis, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorũ drachmas
duas, hyperici drachmam vnam. Omnia hæc contrita & per tenuiſſimum cribrũ demiſſa vino ſal-
ſo affuſo ſubiges: rotulasq; inde conficies: quas in vmbra ſiccatas ex vini puri cotyla vna, & aquæ co
tylis quatuor, drachmæ vnius pondere ſorbendas trades. Vnam præterea ex hiſce rotulis contuſam
ac vino diſſolutam cõmorſæ particulæ ſuperimpones, adiectis ariſtolochiæ in tenuiſſimum pulue-
rem redactæ drachmis duabus, itemq; erui farinæ quatuor. His nanque diligentius attenuatis F
comminutisq; vlcus operies, ac folio ficulneo deſuper immiſſo vittam demum circumligabis.
ℂ *Antidotus, quæ aduerſum Viperæ morſus theriaca eſt. Facit tamen & ad aliorum Serpentium ictus.
Hanc Gallus ex Arabia reuerſus Cæſari obtulit, qua multos ex commilitonibus ſuis à Rabido cane demor
ſis, & à Scorpionibus, Phalangijs, cæterisq; Serpentibus percuſſis, ſeruauerat.* Accipit autem Erui in
farinam redacti drachmas xxv, radicum vitis albæ drachmas xvj, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. xij:
iridis opopanacis, ariſtolochiæ longæ, ſucci papaueris, zingiberis, ſingulorum drachmas octo: cu-
mini æthiopici, myrræ, eryngij, ſucci cyrenaici, croci, ſerpilli, coſti, ſagapeni, ſingulorum drachmas
ſex. Vinum aminæum inſperge, ſubige, rotulas confice: confectas pro conditione virium ægro-
tantis da. Sunt autem tres oboli, pondus antidoti integrum, ad percuſſos quidem ex vini diluti, ad
reliquas vero affectiones ex mulſi hemina vna. ℂ *Medicamentum Viperarum ictibus imponendum:*
Quod habet Sagapeni, piperis, ſucci cyrenaici, opopanacis, ſingulorum partem vnam: chalbani,
ſulfuris viui, ſingulorum partes duas. Res quidem ſiccas contunde, ac per tenuiſſimum cribrum
excute: ſuccos autem vbi in aceto diſſolueris, ſiccis ſuperinfundes: atque omnia ad emplaſtri craſ-
ſitiem rediges: læſo membro ſuperimmittes, & ficus vrticæ'ue folio extrinſecus impoſito conteges.
Aliud. Cardamomi, radicum eryngij, ſulfuris viui, piperis, ſingulorum pars vna: myrrhæ, chal- G
bani, ſingulorum partes duæ: confice vt ſuprà diximus. *Aliud.* Centaureæ, herbæ pedicularis,
radicum peucedani, ſingulorum partes æquales. Hæc contuſa, cribrata, & ex aceto ſubacta chal-
bano commiſce, & quo diximus modo vtere. *Aliud.* Cachryos, herbæ pedicularis, radicum vitis
albæ, ariſtolochiæ, ſingulorum partem vnam: myrrhæ, opopanacis, ſingulorum partes duas.
Hæc quoque cùm aceto veluti docuimus ſubige.

Damocratis ad Reptilium & Canis rabidi Morſum Antidoti. CAP. 15.

QVoniam verò quæ carminibus conſcriptæ ſunt medicinæ facilius memoria continentur, &
earum pondera ſincerius incorrupta ſeruant, ideo mihi ſatius eſſe viſum eſt Damocratis ver-
ſus hoc in loco ſubiungere, qui ita ſe habent.

NVNC autem tradere medicinas volo,
Quæ morſus tantum venenatos ſanent
Cornutæ, viperarum, aſpidis, cherſydri:
Ictus ferarum, & puncturas quoq;
Apum, veſparum, ſcorpij, phalangij.
Hac arte ſtruas. Iridis bis quatuor H
Aſſume drachmas primùm: tum zingiberis,
Succi panacis, & ſucci papaueris,
Radicum libanotidis, ſemen trifolij
Cuiusq; creticum tamen, bis quatuor.
Ariſtolochiæ, longam dico, & rutæ
Agreſtis ſeminum drachmas duodecim.
Radicum vitis albæ ſex & decem:
Serpilli verò pariter & ſmyrnij,
Pontoq; miſſi nobilis caſtorij,
Tantundem: ſed eryngij, & ſeminum apij
Æthiopici præſertim & adhuc noui,
Cuiuſq; drachmas appendo ter duas:
Eruiq; candidi & mundi bis duodecim.
Hæc cuncta ſicca & tranſmiſſa cribro,
Excipe vino. Paruos inde fac orbes

A Rotas'ue paruas. Vnicam drachmam dabis
Huius medicamenti, ex hemina meri
Boni, non commiſti, pinguis, & non noui.
Facit dimidium reſolutum aqua
Tumori ventris, atq; turgido colo,
Et quibus incerta cauſa quicquam dolet.

Alia

Valde bonum remedium, quo vſos etiam
Ipſos bibendo noui commorſos male
A viperis nuper captis, quos vocant
Pſyllos(gens hæc natura non fermè ſolet
Pati ſerpentes, neq; aſſueta timet)
Dediſſeq; aliјs valde commorſis malè.
Mollem ſiccabis vmbra melliſſophyllon:
Siccatum tunde, moxq; drachmas accipe
B Inde bis octo. Tum longæ vel rotundæ
Ariſtolochiæ, drachmas adde decem,
Siccæ tamen: chamædryos decem quoq;:
Myrrhæ & bone & troglodyticæ item decem.
Iſtæc contuſa ſubtili cribro excute:
Mellis quod ſatis dulcis adde, & vnias.
Dato quod pendet drachmam vel plus parum,
E vini purioris cyathis decem.
QVIDAM è longo atq; recenti folio
Exprimunt ſuccum, ſicq; menſura pari
Vinum coniungunt, vtq; bibatur iubent.
Menſura vtriuſq; ſint cyathi decem,
Parum vel minus, aut parumper amplius.
Impoſitum quoq; folium attritum prodeſt.

Alia

Cùm hæc ad alias ſerpentes feras quidem,
C Tùm vero eſt viperis efficax remedium.
Semper repoſitum habeas coagulum
Ceruini pulli, recens ſit præcipimus.
Antiquo recens ſtomacho plus conuenit.
Drachmam repoſiti cyathis duobus
Vini falerni, & aquæ ſat quæ videatur,
Admiſce. Præbe quibus dentes intulit
Serpens, mox vigilent ambulentq; impera.
Ac, ſi demorſa non hoc prohibeant loca,
Balneas petant, vbi per tempus aliquod
Maneant: egreſſiq; haud multùm poſtea
Rurſus, vt dixi, capiant coagulum.

Alia.

E Genere eorum quæ aduerſantur venenis
Antidotus ea eſt, quæ ad rabidi morſum canis
D Facit, latrandi morſum inferentem amentiam,
Et aquæ & potus omnis inanem metum
Vſqueadeo, vt ſi aquæ tantillum videat,
Et conuellatur æger, & ſtatim tremat.
Hic & vigilias inter & amentias
Iuges degendo, commorietur breui.
Ac quamuis primo effugiat metum aquæ,
Tamen mox ipſum tales heu caſus manent
Repente, quales ſolent commorſos diu.
Ergo ne tales in pauores incidas,
Velim tam ſacram medicinam pares.
Nam ſi quis ipſam quo dicam bibet modo,
Nullam commorſus ſentiet inſaniam.
Confice hoc pacto. Cancros fluuiatiles
Sarmentis vitis albæ ſed viniferæ

Combure,

Combure, & tere, trites ſerua pyxide.
Rurſus cribratam bene gentianam,
Alio conde vaſe. Cùm vti opus erit,
Inſperge cyathis vini ſuauis tribus,
Myſtra duo parua cancrorum cineris, &
Gentianæ vnum, ſicut dixi, contritæ.
Ieiunus hoc commiſtum ſorbeat tribus
Æger diebus nullo intermiſſo, iube.
Lux prima ſi quo caſu præterierit,
Duobus alijs ſimplicem menſuram
Trades: ſecundo duplum die porriges
E vini cyathis, vt dixi modo, tribus.
Quibuſdam rurſus & tranſacto tertio
Videtur, tantum morſu vaſtatos graui
Tres ſemper gentianæ dandos obolos,
Secundus adſit donec & vigeſimus,
Tribus è vini cyathis vel plus parum.

† Alia

Hanc quoq; ad eos qui timent aquam ſibi
Dicebat Niceratus conſtare, & ſimul
Amicis, qui mirandas iudicare
Medicinarum proprietates queunt.
Lycij Patarici optimi tres obolos,
Præſtaret Indicum, ſi id adeſſet tibi.
Dies iubebat viginti duos dare
Ieiuno, vt dixi, nuper morſo, & ex aqua.
Facere ſuccus britannicæ fertur idem
Datus, quo lycium præcepimus modo.
Hoc quidam etiam multum admirantur, Duo
Vrſinæ fellis myſtra, duobus aquæ
Admiſta cyathis, diebus tribus datum,
Manè cùm primum illuceſcit, ante cibum.
Ad morsvs rabidi Canis, præſertim vbi
In rabiem complures incidunt canes,
Emplaſtrum, quo aduerſus ſaniem vtor, habe,
Quæ è morſu exit: iuuabit, & ſi quid nigrum
Vulneribus ineſt aut liuens. Vulnus vbi
Circùm ſcalpſeris, emplaſtrum pone ſuper
Per longum tempus, atq; vulnus dilata
Medicamento quod cruſtam & vlcus ducat.
Facit ad aliarum ferarum nihil minus,
Quæ virus linquunt, ictus, atq; morſus:
Et tela prauo madefacta toxico:
Et vlcus omne, ſic vocant, moris mali.
Terræ ampelitidis nigræ drachmas cape
Bis quinque, bis viginti. His adde argenti bonæ
Tantundem ſpumæ, & tantundem bituminis.
Tribus prædictis par ſit pondus olei.
Attica pendat propolis decem quater.
Ariſtolochia, & ſymphitum, & marrubium,
Eleniumq;, & chamelæon bis hæc duas.
Tres iris alba ſicca, tres & ſmyrnium,
Tres galla non matura: ſex alumen, &
Polium, quæ chalbanum vno vincat obolo.
Decem & duas thus pendat & dimidiam.
Chalcitis vſta drachmas tantum quatuor
Pendat, centaurion tenue ter duas,
Bis quinque & decem affunde mellis attici.
Confice diligenter, & pręſens aſta:
Nam valde, ſi contemnas, vritur citò.
Ergo ampelitim terram, & argenti ſpumam

Concrede

A Concrede vaſi fictili magno & nouo.
Oliuo affuſo. Mox igne leni quoque.
Denſari cùm videbis, alumen, atq;
Chalcitim ſparge: vaſq; ſeorſum aliud
Colliquet mella, chalbanum, & propolin:
Ac ſi quid aliud liquandum adſit, liquet.
Hæc vbi ſatis ferbuerint, transferas.
Oliuo iuncta cùm ferbuerint parum,
Nec plus inquinant, inſperge puluerem
Quem tuſa radix, quem caulis herbæ dedit.
His actis, ſtatim vas ab igne transferas.
Et commiſcendo vbi refrixerit parum,
Effuſum valida emplaſtrum ſubiges manu,
Subactum ſerua, ſed contectum corio.
Vulneri cuſpis quod intulit hoc prodeſt,
B Veneno cuſpis illita. Prodeſt quibus
Serpens venenum intulit, atq; fera.
Vnuſq; idcirco eſt omnium curæ modus.
Omnibus carnem vulneratam protinus
Scalpello circuncide, vel igne amputa.
Ventoſam poſt hæc, ni locus vetet, infer,
Acutiſq; & vrentibus medicinis
Vulnus ſeruabis latum multo tempore.
* Hoc nos in libro docuimus alio,
Illis ſcribentes qui medicinas volunt
Conficere, quæ vrentibus & ſcalpro fiunt.
VTATVR idem antidotis, quas docui
Bibendas illis quos commorſit vipera.
Bibendum trade, & hinnuli coagulum.
Bibendam trade gentianam rabido
C Cane commorſis, ac quæ dixi reliqua
Iſtis prodeſſe, nam hæc conueniunt quoque.
Cyrenes ſuccus, is ſi non adſit, dabis
Quem Medi mittunt, quantum pendet obolus
Duobus è calentis cyathis aquæ.
At gentianæ quod tres obolos trahit,
Multùm radice ſuccus eſt præſtantior.

Antidoti ab Hera conſcriptæ, quæ & Theriacæ ſunt: Quaſq; & nos experti ſumus. CAP. 17.

THeriaca qua Marcus Imperator vtebatur hæc recipit, Seminis trifolij quod bitumen plurimum oleat, ariſtolochiæ rotundæ rutæ ſylueſtris, erui permoliti, pondus æquale. Omnia hæc inter ſe vino cõmiſce, rotulas confice drachmarum quatuor, quarum vnam dabis ex vino & oleo. † *Alia.* Fraxini folia contũde, exprime, expreſſum ſuccum bibendũ da: quod ab expreſſione ſupereſt, vulneri impone. *Alia ad Phalangiorum ictus.* Vni rotulę trigonis paſtilli, piperis grana tre- D decim admiſce, & folij herbæ grana quadraginta, commiſta ex vino diluto calefacto bibenda trades quotidie vſque ad tres dies. *Alia quæ ad Idem facit:* Et continet, Ariſtolochiæ longæ ʒ j, cumini æthiopici obolos tres, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ vj, ſucci cyrenaici ʒ iij & ſemis, rubricæ lemniæ ʒ x, myrrhę ʒ vij, opobalſami ʒ viij, piperis albi ʒ ij & ſemis, cachryos ʒ iiij. Hæc tuſa & cribrata melli concorporato: & ex aqua calida dato magnitudine fabæ ægyptię: ꝙ ſi impenſius obniti volueris, duplum porriges. *Alia poſt theriacales antidotos conſcripta.* Neſcio tamen quo pacto Aſclepiades ordine non ſeruato, poſtea quàm potiones duas ad coxendices ſcripſit, rurſus ad antidotos reuertatur, deſcribatq; eam quam Zopyriam appellant: Et aliam quandam ex multis rebus compoſitam venenis omnibus, vt inquit, aduerſantem tam antè ꝙ̃ poſt aſſumpta: vtilem inſuper demorſis à cane rabido, laborantibuſq; morbo laterali, & internis doloribus omnibus, ita vt muliebres affectiones quoq; leuet. Poſt hanc rurſus aliam plurimi vſus ſubiungit ex centum rebus conflatam, excellenter, vt ait, ad venena & eos qui ſumpta ceruſſa ſuffocantur facientem. Deinde ab his aliam adhuc ex rubrica lemnia confectam, de qua dudum antea mentionem feci, cùm Damocratis verſus tranſcriberem. Illa igitur quæ ex centũ rebus eſt, omiſſa, ſatis mihi feciſſe videbor ſi Zopyriam vocatam, huicq; aliam ſubſequentẽ, & vltimò illam quæ à rubrica lemnia cognominatur exponam, prętermiſſa, vt dixi, centum rerum antidoto, quæ eadem eſt cum illa quam Andromachus conſcripſit.

† In cod. græ. Baſ. hoc in loco interpoſitæ ſunt carminibus aliæ duæ antidoti.

¶ *Antidotus*

¶ *Antidotus Zopyria faciens ad Omnia, ſed præcipuè ad Venena, Iecoris morbos, Ventris inflationes, &* E
Incipientes aquas inter cutẽ effundi, maximè vero quando plus flatus quàm aquæ affuerit. Accipit autẽ
Myrrhæ ʒ v, ſpicæ nardi ʒ v & ſemis, croci ʒ iiij & ſemis, florũ iunci odorati ʒ ij & mediã, caſiæ ʒ iiij,
cinnamomi ʒ tres, piperis albi drachmã vnã & mediã, thuris drachmam vnã & obolum vnũ, coſti
drachmam vnã. Ex his melle attico exceptis rotulas confice, nucis auellanæ magnitudinẽ non ex-
cedentes, quas ex vino aut aqua dabis. ¶ *Alia Antidotus quæ ad omnia Venena tam antè quam poſt
aſſumpta confert. Demorſos quoq. à Cane rabido; Lateris morbo laborantes, Internis doloribus vexatos,
ſanat: ac Mulierum dolores morbosq. ſubleuat.* Habet autem Radicis dulcis drach. vj obo. j ſemis, ſe-
minis dauci cretici ʒ vj ob. j ſemis, opij ʒ iiij ob. ij, caſtorij drach. ij ob. j, piperis longi drach. vj ob.
iiij, coſti ʒ vj. obo. ij, ſpicæ nardi drach. vj obo. j ſemis, caſiæ nigræ ʒ v obo. ij, thuris maſculi ʒ j &
ſemis, ſeſeleos ʒ v obo. ij, ſcordij drach. vj obo. ij ſemis, ſucci hypocyſtidis drach. vj, acori ʒ ij, fo-
liorum malabathri drach. vj obo. j, ſagapeni drach. ij, fructus balſami drach. v obo. ij, myrrhæ ʒ vj,
croci drach. vj. obo. ij, ſtyracis drach. vj, cinnamomi ʒ vij obo. ij, zingiberis drach. vij obo. ij, piperis
albi drach. v obo. ij, phu drach. v, petroſelini drach. iiij, nardi gallicanæ ʒ iiij obo. ij ſemis, hyperici
drach. ij, ſucci acaciæ ʒ ij, gentianæ ʒ iiij, iridis illyricæ drach. ij, aniſi ʒ iij, thlaſpeos ʒ vj obo. ij ſemis,
roſarum ſiccarum ʒ iiij, mei ʒ ij, gummi ʒ ij, cardamomi drach. iiij, florum iunci odorati ʒ vj obo. ij, F
opopanacis ʒ vij, opobalſami ʒ vj & ſemis, chalbani ʒ iij obo. ij, terebinthinæ ʒ iij obo. ij, agarici ʒ vij
& mediam, cypheos ʒ vj, bdellij ʒ vj, ſcinci ʒ ij, amomi ʒ iij, polij ʒ v obo. ij, dictamni drach. vj, ſe-
minis rutæ ſylueſtris ʒ iiij, ſigilli lemnici ʒ ij ſemis, irionis ʒ iiij. Hæc omnia ex vino falerno & attico
melle cõmiſce. ¶ *Alia Antidotus quæ tam ante Venenum quàm poſt aſſumpta hominem à morte libe-
rat: quæq. ſi cum alijs medicinis exhibeatur, impedimentum nullum affert. Quoties autem exhibita fue-
rit eouſq. nauſeam concitat, quoad mortiferum omne excutiat.* Habet autem Rubricæ lemniæ ſigillo
obſignatæ drachmas duas & obolos totidem, baccarum iuniperi drachmas duas. Hæc minutè con-
trita oleoq; quàm bono cõmiſta, ex mulſo dabis nucis auellanæ magnitudine. ¶ *Ad eos qui à Ra-
bidis canibus morſi in aquarum formidinẽ deuenerunt, Antidotum ab Aphroda ſumptum.* Lathyridis
vnciam vnam, caſtorij drachmas tres. Cõminuta hæc ad drachmæ pondus ex hemina vini roſacei
bibenda trade. ¶ *Auctoris eiuſdem ad Aquarum formidinem Pilula.* Caſtorij drachmam vnam &
mediam, & lathyridis grana nouem. Cõmiſce & exhibe. ¶ *Ad Idem Antidotus alia a Nicoſtrato
accepta:* Quæ continet Caſtorij drachmas octo, lycij indici drachmas quatuor, gentianæ drachmas
duas, cancrorum exuſtorum drachmam vnam & mediam. Cuncta hæc melli commiſta dato.
¶ *Ad Aquarum formidinem admirabile.* Si quis aquam in qua fabri ferrum intingunt artifice in- G
ſcio bibendam præbuerit, valde mirabitur. Vt autem qui iam in aquarum formidinem deuenerũt
bibant, pannum ſuperimmites poculo, qua parte egreditur aqua & bibit. Gentiana quoq; per ſe
ipſam ex aqua data confert trium cochlearium menſura. ¶ *Amaranthi grammatici* † *ad Dolorem
pedum Antidotus, qua & ipſe vſus ſum.* Habet autem Rhei pontici ʒ x, piperis albi ʒ viij: petroſelini,
agarici, hyperici, acori, eryngij, ſingulorum ʒ vj: cardamomi, thlaſpeos, acaciæ, ſucci glycyrrhizæ,
roſarum ſiccarum, ſingulorum drachmas quatuor: ſeminis fœniculi, ariſtolochiæ longæ & rotun-
dæ, ſingulorum ʒ ij: baccarum ruſci ʒ iij, ſeminis apij ʒ iij, ſeminis napi ſylueſtris ʒ iij, zingiberis
drach. iij, gentianæ ʒ vj, ſcinci ʒ ij, thuris drach. v, phu pontici drach. iij, irionis drach. vj, iri-
dis illyricæ drach. iij: caſiæ, liguſtici, florum iunci odorati, ſpicæ nardi, vj, ſcorpiuri,
ſingulorum drach. vj: mellis quod ſufficit. Ex hac ſingulis annis dato quantum
eſt nucis auellanæ magnitudo. *Alia qua vtor*, Chamædrios drachmas qua-
tuor, ſcordij drach. iij, petroſelini drach. iij, cardamomi drach. iij: mar-
rubij, gentianæ, ſingulorum drach. quatuor: centaurij drach.
iiij & ſemis, ariſtolochiæ rotundæ tantumdem, mel-
lis quantum ſatis eſt. Dabis ex hac ſingulis
annis nucis auellanæ ma-
gnitudine.

† Fortaſſe ad viperarum morſus.

F I N I S.

Galeni

A

GALENI DE COMPOSITIONE

MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBRI DECEM

B

A Iano Cornario Medico iam in latinum ſermonem conuerſi, ac denuo poſt Nicolai Macchelli Medici Mutinenſis emendationem, plurimis in locis ad veterum græcorum codicum amuſsim caſtigati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI

Continet Medicamenta ad Pilorum & ſummę Cutis capitis Affectiones.

Quid Agendum Hoc libro, ac de Differentijs, & Affectionibus, Pilorum.

QVo'd non ſolu'm is affectus qui curatur, curationem ipſam indicet, ſed ꝙ tum ipſius ægri temperamentum, tum affectæ particulæ natura, nõ parum ſimul indicent, antea in cõmentarijs de medendi methodo eſt mõſtratũ. Quemadmodũ etiã quo modo quis ex ſimplicibus medicamentis ꝑ ſe cõpoſitũ aliquod faciat,
C compendio quidẽ in illa ipſa methodo, fuſius vero' in ſeptem libris ante hunc item æditis, oẽm cõponendorum medicamentorũ vniuerſalẽ viam ac rõnem oſtẽdimus. Nunc vero' quo modo quis per ſe vniuerſali via ac rõne medicamentorũ facultates præparet ad ſingulas partes congruentes, atque ijs quæ à prioribus medicis inuentæ ſunt rectè vtaẽ, percurrere propoſitum eſt, à capite initio facto, ſicuti oĩbus qui nos præceſſerunt eſt viſum. Accidunt autem capiti plurimę affectiones cũ reliquis oĩbus partibus communes: veru'm capillorum affectionem cum paucis cõmunem habet, ꝓpterea ꝙ etiã piloſum eſſe, ex primaria rõne haud multis ineſt. Generatio.n.pilorum eadem eſt quæ terræ naſcentiũ, quemadmodũ in libris de temperamentis eſt demonſtratũ. Queãdmodũ autẽ in ijs quędam arte & arbitrio agricolæ, quædã vero' iuxta naturales cauſas proueniunt, eodẽ modo & in animalium corporibus. † Aruo.n.cuipiam triticũ aut hordeũ aut quidpiam cæterorum cerealiũ ſeminum in ſe natorũ habenti, ea pilorum parte, quæ in regione ſuperiori producitur, caput ſimilatur. Pili vero' qui in vniuerſo corpore, cęteris herbis ſimilẽ habent generationem: non.n.ſecundum primam rõnem, ſed per accidens quoddã, natura eos generare ſolet. At pili cu'm palpebrarum, tum ſuperciliorũ, non paruã vtilitatem animalibus exhibere oſtendebanẽ: menti vero' & pudendorũ pili
D minoris vtilitatis gratia producti vidẽtur. Quapropter etiã affectiones pilorum in oculis & ſupercilijs in primis nos ad ſui curationem adhortantur: ſecundum vero' locum capitis capillorum affectiones habent: deinde menti & pudendorum. Sunt autem pilorum affectiones, perfecta perditio, & coloris ipſorum alteratio, velut in vitiligine alba, {Leuce Græcis appellata,} fieri conſueuit. Ad hæc etiam in alopecijs & ophiaſi non modicũ atq; indecorum detrimentum ſimul capillis accedit. Quidã igiẽ promiſerunt veluti has, ſic etiã incipientem caluiciem ſe, ne augeſcant, prohibituros: ſunt autem qui hoc impoſſibile eſſe dictitant. Ad alopeciarum aũt & ophiaſis curationem accedentes, pharmaca ſcripſerunt per quæ perfectã ipſarum ſanationem pollicentur At vero' pleriq; medici ex ipſorum vſu aliqñ non ſolu'm ſucceſſu longè fruſtrantur, ſed etiã vehementer nocent, vt affectio ipſa incurabilis reddatur: quod ſanè ipſis etiam circa alia pharmaca contingit, quibus citra methodi rationem vtuntur. Ego vero' id quod Hippocrates præcepit, in artis operibus facere ſemper annitor: nimirum ‖ Vt quod auxilij loco adhibetur, velut ille ſcripſit, iuuet, vel certè non noceat. Quod vero' pharmacorum citra methodum vſus non ſolu'm non proſit, ſed frequenter etiam obſit, hinc ſanè diſcere licet. Iam vero' ordiendi quod propoſuimus tempus adeſt.

† Antiq. interpres qui oĩa fideliter ex gręc. ad verbũ tranſtulit, hæc ita eſt interp̃tatus. terræ.n. habenti triticũ vel hordeũ, vel aliud aliquod cerealiũ ſeminum in ſe ipſa oriẽtium caput aſsimilatur, alijs vero herbis pili qui in ſuperi parte naſcuntur, qui his qui ſunt in toto corpore pilis ſimilem habent generationem.

‖ 5. Epid. cõ. 2 t. 50. 3ª. 112. f

De Alopecia, Caluicie, & Ophiaſi. CAP. 2. E

A.li.4.f. c.2.fol.5.

QVemadmodum plantæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatæ corrumpuntur, aliquæ verò ob humoris alieni ab ipſarũ natura cõmercium, eodem modo & capilli aut propter humorum ex quibus nutriri conſueuerunt inopiam, aut propter eorundem vitiationem, accidit vt corrumpant. Et propter inopiam ſanè humorum Caluicies cõtingit, ꝓpter vitiatos verò humores Alopecia, & Ophiaſis: vnũ quidem ambæ ſecundum morboſam affectionem malum, nomina autẽ iuxta figurã habentes diuerſa: ſerpenti.n. ſimilis læſa capitis pars in ophiaſi apparet: alopecias aũt ob id appellatas ferunt, ꝙ vulpibus frequenter accidant. Nos aũt propter quid ſic appellari cõtigit non quærimus: vnde verò oriantur cauſam quærentes, eã ipſam humorũ vitiatorũ redundantiam comperimus. Quales autem tandem ſint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognoſces: aliquibus.n. mutata albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pallidior. Quare in iſtis primum totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmaco pituitam ducente exhibito, aut quod bilẽ pallidam, aut nigrã trahit, coniectura redundantis humoris ex colore cutis facta. Ego verò ſemper ꝑ hieram purgaui: aliqñ veratro nigro adiecto, vbi atræ bilis expurgare volui humorem: aliqñ ſcammonia, ſi amara bilis purganda eſſet: ſi verò pituitoſum exuperare conieciſſem humorem, nihil admiſcui. Tales.n. præſertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare cõſueuit, ſimulq; cum his etiam alios F quoſdam humores etiam ſi ſcãmonia, aut veratrũ nigrum, aut epithymum non aſſumpſerit. Quin & ex aloe catapocia quæ tum ſcammoniam tum colocynthidem admiſtam habent, vtiliter ita affectos purgare ſolent. Cæterùm poſt totius corporis purgationem, pituitam per os ducere præſtat, {Græci ἀποφλεγματίζειν dicunt:} deinde vſque adeo affecto loco remedia admouenda, de quorũ cõpoſitione dicere aggredior. Oportet enim, velut in aliis, ſic & in his affectioni mederi, cuius acceſſio ſiue ſyptoma eſt vitium capillorũ. Si quidẽ igitur vitiatus humor circa vnum locum fuerit collectus, ſcopus medendi erit, vt is quã celerrimè euacuetur, prius q̃ ab ipſo cutis in quendã malum habitũ deducatur tñ, vt etiam, ſi quis vitiatũ ipſius humorẽ euacuet, & boni ſanguinis influxum præparet, is adeo etiã à malo in ipſa habitu prius inducto corrumpatur. Si itaq; vitiatũ humorem in cute euacuare volueris, diſcuſſoriis pharmacis opus habebis. Atqui contradicet forſan aliquis, communem ſcopum in omnibus affectionibus quæ ex influxu humorum fiunt, contemni ac ſubuerti ratus, repelli ipſos debere aſſerens, partem refrigerando ac adſtringendo, non attrahi calfaciendo: eſſe autẽ diſcuſſoria medicamẽta oĩa facultate calida. Et certè affirmamus nos quoq; verè hæc dicta eſſe. Incipiẽtes.n. ophiaſes & alopecias ꝑ huiuſmodi pharmaca prohibere oportet ne augeſcant: nõ tñ iam principium ipſorum alopeciam aut ophiaſin appellari, ſicut neq; ſcabiem, neq; G lepram iam appellamus quæ ex impetigine orditur. Ergo itaq; quẽadmodum noſtis, etiam iam factas alopecias aliqñ ſola purgatione ſanaui, nullo amplius medicamento poſt ipſam ad locum affectum admoto. Vt autẽ ampliorẽ eius rei experientiã facerem, ex eiuſmodi quopiam ſucceſſu ſum impulſus. Adoleſcens quiſpiã bonæ habitudinis, & exercitiis adſuetus, hanc affectionẽ in capite habebat: erat autẽ ſatis familiaris mihi, vt victus rationem etiam ipſius qua iam per tres aut quatuor menſes vſus erat, probè noſſem: explebat.n. ſe quotidie fermè fungis. Hunc itaq; ſola hiera ex colocynthide purgaui bis in quinque diebus: in prima ſanè purgatione quatuor ex ea drachmis, in ſecũda quinq;, exhibitis. Prius q̃ verò ad has purgationes peruenirem, catapotia ex aloe vndecim ei præbui, ciceribus ferè magnitudinem parem habentia. Habent autẽ catapocia hæc, Colocynthidis partẽ i: aloes & ſcãmoniæ, vtriuſq; partes ii: his ego vnam partem ſucci abſinthii miſceo. Antea verò, etiã maſtichen chiam & bdelliũ adieci, hoc enim modo Quintus vtebatur. Verùm propter quid ea reiecerim poſtea, alio ſermone explicabitur, quẽ in cõpoſitionis purgantium pharmacorum libros reſeruo. Cũ igitur poſt has tres purgationes homini pituitã è capite deducere ꝑ anophlegmatiſmos vellẽ, atq; deinde pharmacũ quoddã ad affectam partẽ adhibere, contigit ipſum de repente in ꝓfectionẽ quandã ablegari: in qua cum boni ſucci cibis, de quibus à me audierat, vteret, poſt dies fortè viginti rediit ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc ſanè ſucceſſu incitatus ego, H cùm in aliis eandem curationẽ feciſſem, expectaui vt viderem quid citra pharmacorũ ad caput adhibitionem eſſet ſecuturũ. Curati ſunt itaq; oẽs hoc modo: non tñ in iam inueteratis huiuſmodi experientiæ periculũ feci. Difficulter.n. eluuntur in his cuti admodũ inſidẽtes ſeroſi humores: multo verò magis in iis qbus iã ipſa cutis ad malũ habitum peruẽnit, † deſparanda eſt ꝑ ſolas purgationes curatio. Atq; hæc quidẽ neceſſariò ꝑfatus ſum. Cæterùm de pharmacis affectioni huic cõmodis iã dicere incipiam. Euacuatiua igitur omnino eſſe oportet ipſa affligẽtis humoris, verùm euacuare nihil poteſt quod non diſcutiendi vi ſit prẹditũ, eam verò vim citra calefactionẽ habere non poteſt: Sed ſi quidẽ ex vehementer calfacientiũ numero fuerit, cutẽ exuret: ꝙ ſi verò non vrat, in principio quidẽ præclare iuuabit, progreſſu verò tpis cuticula capitis ſuper reſiccata talis euadet, qualem in caluis videmus. Non tñ ſimpliciter moderatè calidum eſſe pharmacũ oportet, ſed intra videlicet fines ſcopi ꝓpoſiti accedens. Nam & tenuium partiũ ipſum eſſe cõuẽnit, quod ſanè in altũ ſit ꝓgreſſurũ, vnde radices capillorũ generationis ſuæ principiũ habẽt, & vi qualem diximus ꝓditum: propter id ꝙ craſſior ſit & durior capitis cutis, & ob id medicamento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſupra hoc ꝙ vitiatos humores diſcutiat, etiã idoneum ſit ad bonũ ſanguinẽ attrahendum, velut eſt

A.li.4. c.6.fo.

† Græ. οὐ χρὴ θαῤῥεῖν μόναις ταῖς καθάρσεσιν. i. non eſt fidendum ſolis purgatiõibus.

thapſia,

A thapſia, optimum ſanè pharmacum eſt cenſendum. At verò cùm thapſia longè calidior ſit ꝗ affectioni ſit ex vſu, meritò eius adhibitionem per ſe vitamus: exulcerationes enim in cute excitare conſueuit, & omnino phlegmonoſa œdemata: quapropter neceſſario quędam quę eius vehementiam mitigent admiſcemus. Idipſum verò ceratum ex oleo apparatum præſtare poteſt: ſit autem tenuium partium oleum quale eſt Sabinum, præſtat item moderatè eſſe vetuſtum. Ad hanc rem confert item oleum Cicinum, quod mox ab initio eiuſmodi naturam habet, quale prædictum eſt Sabinum inueteratum. Quòd ſi neutrum horum ad manum ſit, ex reliquis græcis oleis citra olearum germina apparatis quodcunq; tandem admiſcemus, præſertim ſi ſit vetuſtum. Perſpicuum itaque eſſe opinor oleum ex Iberia, aut Hiſpania, aut quomodocunq; quis eam appellare velit, fugiendum eſſe, itemq; quod ex oliuis non dum planè maturis apparatur, Omotribes & Omphacinum Græcis appellatum. Vſus ſum autem & ſola thapſia, vehementi eius facultate larga aquæ admiſtione exoluta. Verùm de thapſia, qui ipſa vtitur, ſciat opus eſt, maximam differentiam eſſe recentis ad vetuſtiorem: vis enim huius pharmaci poſt annum multum exoluitur, atque amplius adhuc poſt duos annos: auderet autem quiſpiam dicere inutilem penitus eius vſum ad triennium progreſſæ. Hæc igitur haud ignorans, imparem aquæ modum admiſcebis. Ad recentem enim plu

B rimum aquæ addes, eamq; ſæpe ſingulis diebus illines: ad eam verò quæ per tempus imbecillior reddita eſt, minus adfundes, quò & ob craſſitudinem diutius adhærere, & propter liquiditatem non ſtatim defluere contingat. Quin & cùm compoſitum pharmacum paras quod thapſiæ admiſtionem requirit, quale eſt quo ego aſſiduè vtor, non æquale ſemper pondus thapſiæ admiſcebis, ſed quantum pro tempore ætatis eius conuenit, tantum ipſum pondus augebis. Cæterùm de hac tota re paulo poſt diligentius cùm ad compoſita peruenero diſſeretur, vbi prius omnia ſimplicia pharmaca affectioni huic familiaria recenſuero. Etenim ex his quæ fortiter calfaciũt, eſt Euphorbium: quæ autem ſufficienter, Laurinum, ſiue oleum ſiue vnguentum, aut quocunq; tandem nomine id appellare velis: nam & his vnà cum calfaciendi ac diſcutiendi facultate ineſt vis adtrahendi ſanguinem in locum ab ipſis calefactum. Licet igitur ipſis & per ſe vti, euphorbium quidem in oleo læuigando ſoluendo'ue, laurino verò ſolo citra alterius admiſtionem illiniendo; ſi tamen nimis fluidum appareat, parum ceræ addatur. Cùm verò multo calidius ſit recens euphorbium, ſi quidem eo quod duorum aut trium annorum eſt, vteris, ad libram vnam romanam olei, euphorbij vnciam vnam inijcies, quæ ſanè duodecima olei pars exiſtit. Recenti verò euphorbio parcè vtaris, quàm minima eius parte primùm admiſta, aut etiam ceræ vncia vna inſuper addita, quò

C videas quantum hominem excalfaciat: licebit enim tibi vbi rurſus vti voles, denuò addere ſiue oleum ſiue ceram malis. Eodem modo etiam thapſia vtendum eſt, omnibusq; fortibus medicamentis. Peccatum enim infra modum nullum detrimentum affert, ſuprà verò aliquãdo exaſperat & exulcerat cutem, inflammationemq; ſuſcitat. Et ſanè vbi in ſequentibus compoſitis pharmacis quandoq; euphorbium aut tapſia ſcribatur, pondus ipſorum in vigore exiſtentium non veterum intelligere oportet. Valet enim vetuſta omnino fugere oportet, non ſolum in his pharmacis, ſed omnibus etiam alijs, quæ videlicet ſucci, & liquores, & flores, & folia, & fructus, & radices, & ſemina exiſtunt, quando ſanè etiam Metallica, per longioris temporis ſitum & ipſa viribus infirmãtur. Vtimur tamen quibuſdam pharmacis viginti aut etiam triginta annorum, propterea quòd non dum vergentem omnino habeant ætatem: alia enim aliam tum vigentem, tum vergentem ſeu inclinatam ætatem habent, atque etiam, ſi ita dicere libeat, ſenectam. Vnumquodque autem proprium vigorem ijs qui ea ſæpe viderunt indicat, tum ex odore, tum ex guſtu, aliquando etiam ex colore, & ſecundum craſſitiem compage. Quemadmodum in alijs omnibus pharmacis nõ ſolum quòd calefaciant operæpretium eſt cognoſcere, ſed & quanta diſtantia, quantóque ordine id faciant. Sic item in ijs quæ alopecij conferunt pharmacis noſſe oportet, ꝙ calidiſſimum quidem ex

D eis eſt euphorbium. Eo autem minus calidum eſt thapſia, poſt thapſiam autem ſinapi & naſtur*tium. Iuxta alium autem modum limnitis nulli horum ſecundum eſt: habet autem præter hanc duas alias appellationes, nam & Adarcium & Adarce vocatur. Poſt hæc ſuccedunt ſulphur, & nitri ſpuma, ipſumq; nitrum molle vſtum, & quod Berenicariũ appellatur: quemadmodũ & Aphronitrum album, leue, ac laxum †, quod nullam in ſe terream *aſperitatem habet. Deinde veratrum vtrunque, & erucæ ſemen, & laurinum ſiue oleum ſiue vnguentum velis appellare: ad hæc alcyonium vtrunq; vſtum & non vſtum, præſtat tamen vſtum: & arundinis radices, itemq; cortex, ambo vſta. Quin & pix liquida, & cedrinum quod aliqui cedriam appellant, & murium ſtercus, vrſæq; adeps: præſtat autem ſi vetuſtior extet. Quanquam etiam hyænæ, leoniſq;, ac pardalis, ac anſeris, adipes conueniunt, & quicunq; tenuium partium ſubſtantiam habent, quò promptè in cutis profundum penetrare queant, atq; ad radices vſq; capillorum pertingant. Sed & amygdalæ amaræ integræ viſtæ commodæ ſunt, & thus aceto acerrimo confectum. Confectum autem intellige cùm pluribus diebus, & maximè ad Solem diutius cum acri aceto ſit contritum. His itaque omnibus pharmacis licet vtaris, ad fortia quidem cerato liquido addito, debilibus verò oleo laurino imbutis. Et inueteratas quidem ac difficulter curabiles cum fortibus perſanare conaberis, incipiẽtes autem & paruas, cum debilibus.

*Vbicunq; cardamum i. naſturtium, legitur, codex quidam manuſcriptus græcus ferè ſemper habet cardamomum.

† Deeſt in antiquo cod.

* τραχύτητα al. παχύτητα i. craſſitiem.

Ad Alopecias Compoſita Medicamenta E

Cæterùm pharmaca compoſita, quæ partim à prioribus medicis, qui alicuius æſtimationis fuerunt, magnopere ſunt laudata, partim verò à nobis ipſis per longam experientiam ſunt examinata ac probata, eiuſmodi exiſtunt. ¶ Euphorbij, thapſiæ, laurini, ſingulorum ℥ ij: ſulphuris viui, veratri vtriuſq; ℥ i: neq; refert albo an nigro veratro, quod ad manum ſit, vtaris. His admiſce ceræ ℥ vj, laurino, aut cicino, aut veteri oleo præliquãs: vtereq; hoc vt fortiſſimo pharmaco ad inueteratas & ægrè curabiles alopecias. His etiam aliquando naſturtij ℥ i, aut alcyonij vſti ℥ i, admiſcui. Præſtat autem in hunc vſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperum. Quòd ſi thapſia non adſit, pro ipſa tm̃ pondus ſeminis naſturtij aut erucæ addes, aut ipſum adeo naſturtium. Si verò laurinum non habeas bonum, picem liquidam adde: laurinum nanque picem liquidam non multùm excellit, thapſia verò reliquorum reſpectu maximum exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacũ omnium quæ ad hanc affectionem efficaciter faciunt, fortiſſimum & valentiſſimum eſt, q̃n videlicet affectio, vt dicebam, ægrè recipit curationem. Quę enim parua eſt & incipiens etiamnum, ſola purgatione ſanatur, & ꝑ ſingula quæ recenſui ſimplicia vſta † laurino, aut cedrino, aut liquida pice, aut cicino vel veteri oleo excepta. Admiſcui etiam aliquando mel pro cerato, minori tñ copia & pondere, neque vlla ex parte peius euaſit pharmacum. Quæ verò etiã ex adipibus componuntur thapſię pauſillum F aſſumẽtia proſunt, præſertim ſi euphorbium & adarcium addatur. Sit aũt adipis cuiusq; pars vna: ſunt enim tres, leonis, pardalij, & hyænæ. Si verò hyænæ adeps non adſit ſufficit præſentibus reliquis duobus vti, anſerino admiſto. Si verò omnes quatuor habeas, ſimul omnes miſcebis, addito inſuper ſi adſit vrſino. Ad totam verò eorum molem duodecimã thapſiæ aut euphorbij partem addere ſatis eſt: aut ſi omnino fortius facere velis, amborum ſimul addes: nam & per experiẽtiam hæc ipſa pharmaca efficacia ſunt iudicata. Plurium.n. experientiæ habendæ gratia, petentibus ſubinde medicis à me amicis, ſingulis aliud atque aliud eorum quæ experientia cognita habui, ex tp̃e digeſtum exhibui, & reperta ſunt ſanè plurima ex eis optimè conducentia. Verũ ante omnia vos methodi meminiſſe oportet circa eorum vſum, quæ cõis in omnibus p̃ſertim fortibus pharmacis exiſtit: quare etiã ſæpe eius mentionem facio, vtpotè in qua magna omnino vis ſita eſt. Qui.n. ſingulis fortibus pharmacis vtitur, in principio quidem ipſa molliora adhibebit, admiſtione videlicet eorũ quæ vires ipſorum exoluunt: qualia ſunt oleum & cera, & ex ſimplicibus quę diximus debilia, velut eſt thus, & arundinis cortex ac radices exuſtæ, & amygdalæ amaræ, & quæcũque illius generis exiſtunt. At verò poſt primũ vſum cũ iã ſecundò adhibere voles, intueri oportet qualẽ ateratio-nem in affecta particula prius admotum pharmacum fecit, atque illius reſpectu aut vehementiam G facultatis eius lenire, aut augere. Velut in hac quam iam tractamus affectione, primum quidem capillos nouacula tollere oportet, deinde affectã cutẽ per linteolum neq; aſperũ neq; molle nimis confricare, ac videre ad quantũ ruborẽ ꝑ huiuſmodi motionem ac confrictionem ꝑuenit. Hoc.n. tibi ex vſu ad ſpem curationis eſt futurum. Nanq; ſi ꝑ exiguas defrictiones rubefiat, moderatã affectionem opinaris: ſi verò ꝑ multas, grauiorem, p̃ſertim cum quædam ciculæ etiam ſi multum confrices, non rubefiant. Manifeſtũ igitur eſt has oĩum difficillimè curari, ſicut contra facillimè, quę facilè rubeſcunt: quæ verò inter has medio modo habent, tm̃ inter ſe differunt, quantum vel ad peſſimas vel moderatiſſimas accedunt. Atq; hęc quidẽ acceſſionis loco ſint dicta, quanq̃ neq; neglectui habenda. Rurſus itaq; ad id quod ꝓpoſitum erat reuerſus, methodi te cõmonefaciam quam vſus pharmacorum requirit. Poſt primam igitur pharmaci cuius vſum elegeris adhibitionẽ, intueri conuenit primũ quidẽ, an etiam ante confrictionem cutis coloratior appareat: deinde autem an cũ pauciore q̃ prius frictione: aut an cum æquali quidem, magis tñ q̃ prius rubicũda fiat. Præ oĩbus verò animaduertere oportet ne in fortium pharmacorum admotione cutis vltrà q̃ conuenit concaleſcat, id quod tum ex colore ipſius, tum digitorum tactu deprehendes: colore nãque flauior apparebit, & digitorum contactu abundè calidam cognoſces. Horum itaq; animaduerſionẽ habere oportet: pe- H riculum enim eſt iterũ atq; iterum repetito eorum vſu cutem exuri. Quare ad molliora tranſeundum eſt: aut eodem vtendum quidem, ſed cerati, aut adipis, aut liquoris cuiuſdam oleoſi admiſtione vi ipſius exoluta. Vtendum eſt & olei calidi dulcis irrigatione, & cataplaſmate ex pane, fomentisq;, & ſcarificationibus, ac cucurbitis, & cerati illitione, {virium item refectrice diæta.} Cæterum perſeuerante affectione vtendum eſt aſſidua raſura, & rubificatorio ex ſinapi velut eſt prædictum, itemq; frictionibus p̃ſcriptis: & ſequentibus diebus illita pice, aut oleo cedrino, & poſt confrictionẽ ſcarificationibus. Quidã verò aciculas colligantes hoc modo, vt aciem ad cutem vergentem habeãt, per ipſas cutem compungunt. Verùm poſt rubificationem per defrictionem inductam & poſt ſcarificationẽ, pharmacis quæ ex alto euocare, ac meatus tranſmutare poſſunt {Metaſyncritica Gręci appellant,} vtemur. In omnibus autem cõis ſcopus hic ſit, vt in aere calido pharmacum ipſum adhibeamus, & maximè ſi fieri poſſit in loco inſolato, qui non habeat auram ipſum perflantem: hyemis autem tempore præſtiterit in balneo his pharmacis vti.

† vſta i. κεκαυμένον. al. καθ' αὑτὸ μόνον i. per ſe ſola.

A.l.4. f. c.5. fol.5

De Pharmacis Compoſitis ad Alopeciæ affectionem à Senioribus me Medicis conſcriptis.

Heras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriẽ ſic ſcripſit ad alopecias. ¶ Alcyoniũ quod aſperius eſt, vſtum ac cum oleo tritum ac læuigatum loco illinito. Sit autem oleum maximè ex

lucernis

A lucernis acceptum. Hæc quidem ſunt Heræ herba: Verùm noſſe oportet mediũ eſſe viribus hoc pharmacum, & propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens. Infirmum equidem pharmacum eſt, ſi calami radicem aut corticem, aut amygdalas amaras, aut eius generis quippiam vſtum, cum oleo committas. Fortia verò ſunt quæ ex euphorbio, & thapſia, & adarca apparantur. In medio verò iſtorum eſt alcyonium vſtum, ſed & ipſum moderatius redditur oleo admiſto, fortius verò liquida pice aut laurino affuſo. Miſcetur item prædictis adipibus. Et ſanè ego cuidam qui ad hanc affectionem vrſino adipe vſus erat, nec quicquam profecerat, alcyonium†, admiſcere conſului, à quo poſtea breui ſanus euaſit. Cæterùm oleum lucernarum non ob aliam rationẽ aptum eſt, quàm quod magis tenuium partiũ exiſtit, id quod ipſi ex lucerna in qua veluti coquitur accedit, fitq; tum veteri, tum cicino adſimile, veluti ſi etiam aliàs ad ignem oleũ velis calefacere. Itaq; & ſordes quæ in lucernis liquido luto ſimiles gignuntur, ijs qui apud nos ruri degunt cognitæ ſunt, ad vlcera in medio digitorum pedum curanda efficaces: quæ vlcera frequenter illis oboriuntur, propter illuuiem & negligentiam perluendi eos ſingulis diebus. His itaq; ſordibus lutoſis conſului cuidam rurali alopeciam, vbi prius raſiſſet, quam mihi oſtenderat, illinire, ſimulq; frequenti abraſione vti: qui ſanè ab ipſis perſanatus, etiam alios tentauit hoc modo curare, vtpote qui putaret omnem alo-B peciam ab hoc pharmaco poſſe curari. Verùm ego cùm moderatam eius affectionem eſſem intuitus, ſperaui ipſum quidem per illas ſordes ſanitatem conſecuturum.

† *Addit vſtũ antiquus interpres.*

Aliud Compoſitum Pharmacum Heræ Pueris aptum.

Aliud etiam deinceps pharmacum Heras poſt præſcriptum, iuxta ſeriem dictionis hoc modo ſcripſit. ¶ Seminis erucæ partem i, naſturtij partem i, nitri partem i. In aliquibus autem exemplaribus ſimpliciter ſcriptum eſt: Erucæ partem i, naſturtij partem i, nitri partem i: contritis picem liquidam affunde, & loco prius confricato impone: atq; vbi abſtuleris pharmacum, locum ſpongia calida imbuta extere. Auferes autem bis per diem, & in pueris maximè efficax conſpicitur hoc pharmacum. Fortius enim eſt priore verùm inueteratam & ægrè cedentem alopeciam non curauerit: quod ipſum etiã Heras indicat, qui in pueris ipſũm maximè efficax adſcripſit, hoc eſt in corporibus molli cute præditis. Ex huiuſcemodi enim vitiati humores facilè diſcutiuntur. Habent autem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres.

De Iis quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

Crito verò in tertio libro eorũ quæ ad corporis ornatum pertinent, ſic ſcripſit. ¶ *Ad affectionem Alopeciam appellatam, quæ capillos deuaſtat, & cutis deformitatem inducit, ſubſcriptis compoſitionibus † vtendum eſt, vt Heraclides Tarentinus tradit.* Amygdalas amaras cũ corticibus vſtas ac tritas ace-C to excipe, modico item affuſo melle. Vſu verò expetente, loco per mundum linteolum præfricato, aſſiduè illine. Prodeſt autem maximè etiam aſſidua raſura, antequã pharmacũ imponatur. *Aliud quo Moſchus vſus eſt.* Erinaceorum marinorum teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis impone In quibuſdam exemplaribus non aqua, ſed adipe vrſino excipi debere Erinaceorum cinerem repperi, quod mihi magis placuit: hoc enim modo efficacius redditur. *Aliud.* Arundinis radices vſtas adipe vrſino excipe, atq; impone. *Aliud.* Thapſiæ corticem tritum cum aceto imponito. *Aliud.* Chamæleonis radicem cum aceto diligenter tritã imponito. Hæc præfatus Criton deinceps ita ſcribit: Quòd ſi verò perſeueret affectio, ſubſcriptis compoſitionibus vtẽdum eſt. Quibus verbis planè indicat per præſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari. Itaque deinceps quæ ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, quæ iuxta ſeriem dictionis ipſius hoc modo habẽt. ¶ *Ad Alopecias velut Heraclides Tarentinus tradit. Oreſtini ad alopecias inueteratas.* Muſcerdæ ʒ ij, thuris ʒ ij: aceto acerrimo diſſoluta prærafis locis illine. *Aliud.* Erinaceorum marinorum vnà cum teſtis exuſtorum ʒ ij, gallarum acerbarum tantundem, amygdalarum amararum vſtarum tantundem, muſcerdæ ʒ i: aceto diſſoluta & probè trita imponito. *Aliud Oreſtini.* Pilorum vrſi vſtorum, adianthi vſti, radicum arundinis vſtarum, foliorum fici vſtorum, panniculi Cilicij vſti, ſingulorum æquales partes adipe vrſino & cedria excipe. Vſus verò tempore, loco foto, & per fici folia confri-D cto, ac per nitrum exterſo, pharmacum quotidie illine. Cutis verò ſuperficie exulcerata, ceratum ex oui luteo impone, † & farinarum tritici ac hordei ſuccum recentem ſuperline. *Aliud Orthonis Siculi accommodatum.* Cineris ranarum minimarum in ollula vſtarum partem vnam: muſcerdæ, veratri albi, radicis arundinis vſtæ, piperis albi, ſingulorum æquales portiones aceto excipe, & ad præfrictum ac præraſum locum vtere. *Aliud.* Cineris vngularum caprinarum vſtarum, ſucci thapſiæ, alcyonij, muſcerdæ, ſpumæ nitri, myrrhæ, piperis albi, zingiberis, ſingulorum æquas partes probè tritas felle caprino excipe.

† *Additur in antiquis πρὸς ἀλωπεκίας τὰς μετρίας. i. ad alopecias moderatas.*

† Al. Et liliorũ & tritici & hordei ſucco recẽti.

Quæ Cleopatra in Libro eorum quæ ad Corporis ornatum pertinent, ſcripſit.

In libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias deſcripta ſunt pharmaca, quæ iuxta illius dictionis ſeriem hoc modo habent. ¶ *Ad Alopecias.* Sandaracham tritam, largoq; viſco quercino exceptam, & in linteolum inditam, loco per nitrum prius præparato imponito. Ego verò etiam nitri ſpumã ad prædicta admiſcui, & egregiè efficax pharmacum fuit. *Aliud.* Scillæ ʒ i, veratri albi ʒ i: ex aceto trita præraſis & nitro confrictis illinito. *Aliud.* Sinapis ʒ i, naſturtij ʒ i, trita ex aceto: præraſis & nitro exterſis locis imponito. Præſtat autem locum vulnuſculis † impactis ſcarificare.

† *Deſunt in antiquo.*

Aliud. Corticis arundinis ʒ iiij, ſpumæ nitri ʒ iiij: pice liquida exceptis vtere. Cæterùm locũ aſ- E
ſiduè radere oportet, & cum linteolo confricare, ſic enim ꝙ celerrimè pilos producet. *Aliud.* Mu-
ſcarum capita contrita affrica. *Aliud.* Muſcerdas tritas illine, loco prius per linteoli affrictum ſub
cruento reddito. *Aliud.* Amygdalas amaras vnà cum corticibus exuſtas cũ aceto & melle contere,
& loco per defrictionem ſubcruento reddito illine, idq; ipſum aſſiduè facere perge: & locum no-
uacula rade, ſic enim capilli citò prodibunt. *Aliud.* Cæterùm ea quæ ſequitur compoſitio oẽs vi
ſua præcellit, faciens item ad profluuium capillorum, cum oleo aut vnguento diſſoluta: facit & ad
deciduos in principio palpebrarum pilos, & in caluiciem prolabentes: eſtq; omnino admirabilis.
Murium domeſticorum vſtorum partem vnam, panniculi *ampelini vſti partem vnam, dentium
equinorum vſtorum partem vnam, adipis vrſini partem vnam, medullæ ceruinæ partem vnam,
corticis arundinis partem vnam. Hæc omnia arida læuigentur, & ſufficienti melle admiſto ad craſ-
ſitudinem mellis redigantur, indeq; adeps & medulla liquefacta addantur: & pharmacum ipſum
in æream pyxidem reponatur, ex eoq; alopecia donec capillos producat defricetur. Similiter autẽ
& proflui capilli quotidie ex eo illinãtur. Porrò inter hæc ipſa pharmaca, itemq; ea quæ deinceps
deſcribentur, non difficile eſt diiudicare quæ acriora ac fortiora, rurſusq; quæ molliora & imbecil-
liora, exiſtant, modò quis ea quæ in principio dixi in memoriam reuocet. Ita enim & rectus eorum F
vſus continget, nimirum ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortioribus: ve
lut etiam ad eas quæ fortiſſimæ ſunt, fortiſſima remedia admouentur.

Quæ Archigenes ad Alopecias commoda Medicamenta conſcripſit.

Archigenes item hæc pharmaca ad alopecias hac verborum ſerie deſcripſit. ¶ Alopecias leues
& in ſuperficie hærentes, nitro confricatas, ac linteolo exterſas, verbenaca in Sole trita acetoq; dilu-
ta largiter illine. Aut eodem modo exterſis betæ folia impone, inſuperq; linteolo humecto con-
tege, aufer autem ea per loci humectationem. Cæterùm in altum progreſſas cum aceto, *nitri gle-
ba, aut ſepiæ {eius quæ piſcis eſt} teſta, aut fici folijs, vſque ad dilaniationem defrica: deinde deterſo
ſanguine, betam ex vino coctam impone, aut caricas vſtas cum vino: aut lentis farinam cum vino
pro cataplaſmate adhibe. Aut bupreſti cum aceto, aut ranunculo, aut arti radice, aut tali quopiam,
in cerati formam redactis, & per noctem impoſitis, bullas ex alopecia excita: manè verò bullas com
punctas, allio, aut buſelino, aut anemones quernij'ue folijs, intege. Probè faciunt etiam poſt excita-
tas bullas hippocampi marini vſti, & cum modico atramento ſutorio crudo trito inſperſi: itemq;
oſſa maxillarum ſuillarum vſta. Aut vbi deraſeris & cum nitri ſpuma deterſeris, alcyonio, ex acri
aceto confrica, donec ſanguis emanet: dehinc vbi nucum auellanarum putamina vſta ex melle læ- G
uigaueris, inunge: atque id bis in die facito. Sedat ac ſiſtit eas vt plurimùm in diebus decem. Aut
mures domeſticos in olla exuſtos tritosq;, axungia excipe, & præfrictis cum alio alopecijs in ſple-
nio impone, idq; donec capilli enaſcantur quotidie repete. Aut ranunculos paruos ſimiliter exure,
eorumq; cinerem cum pice ſæpe feruefacta vſquequo craſſa facta ſit, illine, loco neque raſo, neque
prius confricto. Aut muſcerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis craſſitudinem reda-
cta loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas vſtas cum oleo ſimiliter illine, vbi prius læuigaue-
ris. Aut veratrum album, {aut} piper, {aut} muſcerdas, prædeterſis, ac præraſis ex aceto illine.
Aut raphano & cepis obliquè conciſis probè confricans illine. Aut alcyonium torrefactum cum
digito oleo madefacto diligenter affrica, donec morſum percipiat: & correctam alopeciam emen-
dabis. Aut alcyonium ad lucernam torrefactum, adipemq; vrſinum ſimiliter liquefactum, miſce,
& præfrictis ad Solem, illine. Aut præpũctis pro more, cepas tritas cum melle cataplaſmatis mo-
do impone. Aut raphani corticem eodem modo. Aut facta ſcarificatione, arundinis corticem ſu-
periorem quem Ægyptij Siphtherium appellant, vſtum cum pice liquida committe, ſpleniumq;
impone, & quater aut quinquies ſolue: deinde exterge, ac aliud ſplenium impone. Quidã nitrum
ad decimã cineris ipſius partem admiſcẽt, valdeq; ei ſuccedit. Aut ſquamam ſtomomatis ferri cum
aceto & oleo illine eodẽ modo. Aut felis ſiue crocodili ſtercoris ʒ vi, ſinapis ʒ iiij, cum acri aceto il- H
line. Aut cantharidas vſtas pice liquida exceptas ad cerati liquidi formam redige: præfrictisq; ex
nitro aſſo locis & exterſis, in ſplenio impone, & per noctem ſine: manè verò tolle, locumq; exic-
cari permitte vſquequo circumcirca rumpatur: vbi verò eruperint capilli, eos aſſiduè rade. Aut
naſturtium, vel vt alij piper: muſcerdas, veratrum album, æqualibus portionibus ex aceto illine.
Aut cũ piſcis corio, quale eſt ſquatinæ, aut folio ficulneo, aut pumice læui, ſupernè alopecias cruen-
tas facito, deindeq; amygdalas amaras vſtas cum aceto mulſo illinito: idq; aſſidue facito, ac radito,
augeſcẽt.n. ſtatim capilli. Aut teſtitudinis marinæ ſanguinem illine, ex laudatiſſimis.n. hic eſt. Aut
*hippopotami hippo*tami corium vſtum illine. Aut nuces ponticas vſtas, & ſtaphidas ſylueſtres cum vnguen-
to laurino. Hoc enim ab Archigene laudatur. Aut muſcerdas & veratrum album illinito. Aut
corticis arundinis vſtæ, & nitri æquas partes, cum pice liquida ad malagmatis formam redige.
Aut nuces amaras vnà cum corticibus vſtas ex aceto aut melle frequenter illine, id'que loco prius
per linteolum exterſo: pòſt verò aſſiduè radito. Aut ammoniacum thymiama cum ſucco tithymali
† *cũ aceto ad-* affricato, aut felis ſtercus aridum ex aceto. Aut rhois ʒ iiij vel ij, ſinapis ʒ ij, cum acri aceto illine.
dit interp. an- Aut amygdalas amaras † & pumicem illine. Dionyſodorus autem medicus, Corium, inquit, nouũ
vſtum

*Al. linei

A vſtum cum acri aceto illine†. Egregiè autem facit ad inueteratas alopecias, ſi thapſiæ ſuccum aut radicem cerato exceptũ loco impoſueris, etiam ſi nihil præterea aliud facias: decedit.n. ſuperna cutis & ſanie feroſa madet, capilliq; ſua ſponte ſubnaſcunt. Vides itaq; quõ Archigenes ex Thapſia pharmacum collaudet, neq;.n. aliud eo præſtantius reperias. Auget autẽ fidem commoditatis eius conſona hiſtoria: quapropter & ego omnia quæ apud medicos expertos ſunt medicamẽta ſcribo. †*Additur ex ãtiquis, caballiq; dẽtes vſtos ſimiliter.*

Quæ Aſclepiades in libro de Alopecia ſcripſit.

Non recentioris nũc mentionem facio Aſclepiadæ, qui memorabiles ſanè pharmacorũ compoſitiones in multis libris conſcripſit, ſed vetuſtioris, Bithyni videlicet. Hic itaq; Aſclepiades curandi viam ſe reperiſſe gloriatur, per quam multos curatu difficiles alopecias habentes ſanatos dicit. Verùm plus ad curationem totam viuendi rationem valere ꝙ pharmaca ipſa tradit. De viuendi ratione itaq; hæc ſcribit: Abſtinendum itaq; ab omni vino in totum, propter has ipſas cauſas. Manifeſtum verò eſt inde, ipſum antea retuliſſe cauſas, quas ſi quis diſcere velit, ex libri ipſius lectione requirat. Deinde ſubiungit: Abſtinendũ etiã à nimia repletione. Prohibet autẽ & carnium eſum, & caſei, & lactis, & leguminũ, oĩumq; ſimpliciter quæ etiã exigua copia accepta vim habent, qua multum & nutriãt, & inflent. Quin & exercitia plurima fugere iubet, velut etiã aſſidua balnea, & mul-
B tas exudationes. Cæterùm de Pharmacis iuxta ſeriem dictionis ſic ſcribit. ℭEſt autẽ primũ vnguentũ tale. Spumæ nitri partes duas, ſalis ammoniaci partem vnã, vſta trita acerrimoq; aceto diluta, donec ſtrigmentorum craſſitudinem accipiãt, præſcalptæ leuiter alopeciæ, quò denſetur & cruẽtus reddatur locus moderatè illinimus: defricamusq; donec caput ea concipiat, & pharmacum in altum probè deferatur, atq; ita quieſcere vſq; ad crepuſculum ſinimus: poſtea ad veſperam idem repetentes, ſimiliterq; ſequenti ac tertia die, magnam permutationem reperimus. Siſtitur.n. depaſtio, & capilli dum raduntur, neq; vi trahuntur, reſiſtunt & non euelluntur. Deinde ſequenti die ex aceto præfrictis cataplaſma apponimus, quoad bullæ aſſurgant, & cutis in ſuperficie exulceretur. Bullas autem vbi diuiſerimus, atq; ad duos dies aquoſitatem exceperimus quæ ab ipſis vlceribus prodit, inde rurſus eodem vnguento vtimur, vlceratis tm̃ locis parcentes, eoſq; trãſgredientes: Sanos verò apprehendentes, eoſq; deradentes, {vſq; ad crepuſculum quieſcere ſinimus, quo idem repetentes} multumq; confricantes, vſq; ad ſeptimum aut octauum id facere pergimus diem: quo ſanè tempore videmus iam ab extremis alopeciæ non amplius tenues vt antè, & lanuginoſos prodire pilos, ſed robuſtiores, poſtea paulatim etiam in partibus denudatis excreſcentes, viciſſimq; tenues & imbecilles deficientes. Contingitq; ſimile quiddam quale in vlceratis videmus. In vlceribus eñ
C cicatrix ab extremo initium faciens, poſtremum in medio vlcere deſinit ac coit. Ita in alopecia partes piloſis vicinæ primum conualeſcunt, & denſæ pilis redduntur: quæ verò in medio ſitæ ſunt, omnium poſtremò pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo proceſſerit, reliquis medicamentis nihil opus habebimus, ſed vno hoc per multum tempus ſemper vtimur: ceditq; benigniter affectio, niſi omnino magna nuditas exiſtat. Medio autem tempore, ſcalpturam per acutum cælum aſſiduè facimus. Aliquando etiam cuſpide acuti ſpiculi cute pertuſa, per fiſſuras ipſas ſanguinem moderatè elicimus. Hæc his verbis præfatus Aſclepiades, deinceps de raſura contra ꝙ alij tradit: neq; enim aſſiduè, ſed per interualla, affectam partem radere iubet, vbi iã mediocriter dẽſi capilli in ea fuerint exorti: prodeuntes autem iam, & adhuc tenues, raſura non dignatur. Cæterum poſt raſuræ factam mentionem, deinceps hæc verba ſcribit: Quòd ſi verò remoretur capillorum exortus, ad ſubſcriptas compoſitiones confugimus. Sunt autẽ tales: ℭErinacij terreſtris caput aut corium vſtum, tritum, ac melle ſubactum, illinito. *Aliud.* Hippocampum marinum & nitri parũ coexure, adipeq; anſerino admiſto, loco nitro præparato illine. *Aliud.* Thapſiam aqua maceratam illine. *Aliud.* Muſcerdas aceto tritas illine. *Aliud.* Calami Cyprij folia in olla exurito, deinde reſina pinus cineris plurimum excipito, & præſcarificatæ alopeciæ imponito ac obligato. Aut corticem ſiue co-
D mam arundinum eodem modo præparato, ampliuſq; nitri parem cineris modum admiſceto, & pice exceptis vtitor. Eſt autem non inualidum, ſed plurimum efficax. Poſt hæc verò etiam muſcarum Aſclepiades meminit, iubens ꝙ plurima ipſarũ capita, mox vbi captæ ſunt, nudis alopeciꝫ partibus affricari, atq; id maximè, vbi alopecia fuerit exulcerata. Etenim fert, inquit, muſcarum ſanguinem irritata tunc per medicamenta quæ ex nitro atque ãlijs componuntur, nimirum, inquit, cùm non mordeant hæc ipſas tantum, ſed bullas etiam in eis excitent. *Al. ἁλῶν i. ſale.*

Quæ Soranus ad Alopecias conſcripſit.

Soranus aũt cùm prædixiſſet quædam quæ iuxta propriæ ſectę ductũ digeſſit, meminiſſet que eorum quæ Aſclepiades ſcripſit, deinde ſic hac verborũ ſerie ſubtexit: ℭQuapropter vbi recens malũ eſt, primum abſtinẽtia proderit, deinde ſimplex exiguus cibus boni ſucci, & irrigatio ex oleo dulci calido, & panis in cataplaſmate, fomentáque, & ſcalpturæ, & cucurbitæ, ac cerata. Vires item reparentur. Inueterata aũt iam affectione aſſidua raſura, & rubificatio ex ſinapi, & frictiones præſcriptæ, ita vt in ſequentibus diebus picem ſuperlinas, aut oleum cedrinũ. Proderit item rubificatio ex affrictu foliorum fici, aut cæparum, aut linteoli indici aut pollici obuoluti, & poſt frictionẽ ſcarificationes. Quidam verò acus colligantes ita, vt cuſpides ipſarum in eundem locum porrigãtur, per ipſas & cutẽ cõpungunt. Cæterum poſt rubificationẽ per defrictionẽ inductam, poſtq; ſcari-

ficationem pharmaca conueniunt ex alto euocantia ac transferentia, metaſyncritica Græcis appellata, tum illita, tum emplaſtri modo impoſita. Eiuſmodi autem multa particulatim exiſtunt. Nam & cæpe tritum, & raphani cortex, vtrũq; cum melle emplaſtri more appoſitum valet. Aut ſpumæ nitri pars vna, rhois partes duæ, ſalis ammoniaci pars vna: vſta, & cum acri aceto trita ad ſtrigmentorum craſſitudinẽ redigãtur. Scripta ſunt & alia multa, inquit, apud Aſclepiadem & Heraclidẽ Tarentinum Elephãtidemq; ac Moſchionem in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quę ex Aſclepiade præſcripta vidiſti, excripſi, & alia item quædam quorum deinceps mentionem faciã. E

†Al. ptes duas.

¶ Adipis vrſini † partem vnam, ⅃ cineris foliorum arundinis vſtorum partem vnam, ſquamæ ſtomomatis ferri partem vnam: aceto & oleo veteri ſubacta illine. *Aliud.* Stercoris felis aut crocodili ʒ viij, ſinapis ʒ iiij, ex acri aceto. *Aliud.* Hordei vſti & muſcerdæ par pondus ex acri aceto. *Aliud.* Naſturtium & muſcerdas, veratrum album, piper, æquali menſura ex acerrimo aceto. *Aliud.* Sinapi & naſturtium, aut ſpondylium, vſta, trita ex aceto illine. *Aliud.* Ranarum vſtarũ ʒ xviij †: pumicis vſti ʒ xij, alij xv: habent ſinapis ʒ viij, nitri ʒ iiij, nucum vſtarũ ʒ xxiiij. *Aliud.* Pręſtat & ceratum ex pipere, pirethro, calce viua, & oleo myrteo. Oportet autem & partem affectam præfricare vel per alcyonium vſtum, donec morſum perſentiſcat: vel per Erinacij marini vſti cinerem linteolo inuolutum, donec locus rubefiat. Alia pharmaca quæ partim mihi, partim præceptoribus meis, partim amicis medicis, in vſu fuerunt. F Pumice rubificatorio præfricato, præfomentatoq; : & thapſiæ ſuccum, donec cutis eleuetur, illinito: deindeq; fomento adhibito, cerato roſaceo vtitor. *Aliud.* Foliorum ac radicis arundinis vſtorum, pilorum vrſi, adianti, adipis vrſini, picis liquidæ, pilorum caprarum vſtorum, cedriæ, omnium octo par pondus accipe, liquidaq; cum aridis committe, & præfrictis adhibe. *Aliud.* Fici folia cum aceto donec lanugo prodierit affrica, deinde verò herbæ quæ Stœbe appellatur ſuccum illine. *Aliud.* Ranas paruas vſtas pici liquidæ tepidæ inſperge: deinde neq; præraſis, neq; præfrictis illine. *Aliud.* Spumę nitri ʒ iiij, ſtercoris muris ʒ ij, corticis arundinis vſtæ ʒ ij: pice liquida excipito, & ſplenium formato, idq; præraſo, ac cum nitro præparato loco imponito, & ante biduum vel triduum non auferto. *Aliud.* Sinapis & ſtercoris felis ęquas vtriuſque partes, loco præfricto illinito. *Aliud.* Scarificato, ac ſepiæ atramentum illinito: aut marrubium viride tritum illinito. *Aliud.* Sphęritidis folia torrefacta & cum aceto læuigata imponito. Appellatur autem ſphæritis, cupreſſus, quæ ſphæria ideſt pilulas, producit. *Aliud.* Nuces amaras vnà cum putamine vſtas, præraſis ex aceto & melle illine. *Aliud.* Erinaceorum marinorum teſtas vſtas ex melle & aceto præraſis illine. *Aliud.* Alcyonium vſtum & murium ſtercora cum porri ſucco illine. *Aliud.* Radicis thapſiæ drachmas quatuor, radicis chamæleonis ʒ ij, viſco probè ſubacto excipe: & cataplaſmatis modo impone, cum'que exacerbatus æger fuerit, adime. G *Aliud.* Foliorum arundinis græcæ vſtorum ʒ iiij, muſcerdæ ʒ ij, erinaceorum vſtorum drachmam vnam, cum aceto trita illine. *Aliud.* Salis ammoniaci ʒ i, nitri drach. vnam: vtrunque torrefacito, acetoq; rigata ter in die illinito, loco prius cum nitro præparato. *Aliud.* Amygdalarum amararum toſtarum obolos tres, pumicis obolos ij, ſalis ammoniaci obolos iij, ſimiliter illine ex aceto. *Aliud.* Piper, muſcerdas, veratrum album, æquali pondere, cum aceto & exiguo oleo illine. *Aliud.* Squamam ſtomomatis cum aceto & modico oleo illine. *Aliud.* Locum per pumicem proritato: & ſulfuris, ſpumæ nitri, ammoniaci, ſingulorum æquas partes miſtas cum aceto illinito. *Aliud.* Alcyonij drach. i, ſulfuris viui drach. † vj, muſcarum ad ariditatem torrefactarum cyathum vnum: muſcas per ſe terito, itemq; ſulfur: alcyonium verò aqua coctum vnà cum ſiccis læuigato, felle ſuillo ac aceto viciſſim affuſis vſquequo ſtrigmentoſum reddatur. Deinde axungiam à rotis deraſam, & manu emollitam vt emplaſtri forma confiat, miſceto: & præraſa alopecia ac rubificata, pharmacum vt optimum confidenter illinito. *Aliud.* Locum vbi deterſeris, alicam'que aceto irrigatam læuigaueris, addideris'que exiguum cyrenaicum liquorem, inunge. *Aliud.* Loco præfricto ac ſcarificato caricas aſſatas cum paſſo cataplaſmatis modo imponito. H *Aliud.* Paſſum illinito, ac deinde ferulam vſtam inſpergito. Quæ deinceps ſequuntur duo pharmaca, admiranda ſunt: & verbis eius qui ea prodidit inſcripta ad alopecias, caluiciem, raritatẽ capillorum ægrè curabilem in capite, in mento, ac ſupercilijs. Pilorum ouis vnciam vnam, radicis arundinis vnc. vj, filicis cum radice quadrantem ac vnciæ dimidium, caſtanearum hiſpidi corticis quadrantem, lanarum ſuccidarum q; pinguiſſimarum ſexuncem, capita muſcarum numero xxxvj †, muſcas v capitibus reiectis. Omnia in nouam ollam indita in furnum mittito, deinde cinerem ipſorum terito. Sunto autem tibi in vino aminæo prius trita ladani ℥ vna, myrrhæ ℥ vna: adijciatur'que olei veteris ſextans, & cedrini ℥ vna, malabathrini ſextans: deinde inſperſis aridis tritis medicamentum ſume: atq; vbi linteolo alopeciam præfricueris, deinde'que aut cæpa aut ſcilla vellicaueris, aut fici folijs lente excalpſeris, pharmacum ipſum illitu affrica. Lotoq; homini, in ſequentibus diebus locũ † intento linteolo valide confricato, contentus illitione vſq; ad mẽſes duos. Quod ſi amplius in hac curatione perſeueraueris, etiã caluiciẽ ea perſanabis. *Ad Calueſcentes præter ætatem remedium.* Adipis taurini inſolati lib. vnam, adarces vnc. vnam: ſucci thapſiæ ſeſquiunciã, alij vnciæ dimidium habent: myrrhæ bonæ vnc. vnam, polytrichi lib. dimidium, callitrichi lib. dimidium, membri aſinini libram vnam, ſplenis aſinini lib. vnam, ladani tantundem. Ego ladanum in

*al. λευκοὺς. i. albas.

*πράσιον. al. πράσον i. porrum.

† Al. drach. xv.

† Al. ij.

† Antiq. xxx.

† Al. valido linteolo.

vino

A vino pauxillo maceratũ contriui: adipẽ vero aquę vapore liquefeci, deinde aſini membrũ aſſatum
donec inſumatur radito: ſplenem vero cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito: contu-
ſisq; quæ contundi poſſunt ac cribratis, oia gleucino aut ſabino excipito, & ante balneũ vtitor ca-
pite prius pectinato. Manifeſtũ vero eſt quòd eadẽ pharmaca ẽt ad menti pilos non enaſcentes cõ-
ducunt. *Aliud.* Fœnigræci ſextarios iiij, ſeminis lini ſextarios ij, ladani beſſem, ſucci acaciæ ſex-
uncem, folij † malabathri ſexuncẽ, gallas numero xx, onychis aromatici ſextantem: calami Syriaci † *μαράθρου. Legit Antiq. i. fœniculi.*
ſextantẽ & vnc. dimidium, alij vnc. vnam habent: bdellij ſextantem, myrti vſtæ ſextarium vnũ: mu
ſci, quem alij ſplanchnon, alij bryon aromaticum vocant, quadrantem: iridis aſtragalitidis, alij Illy-
ricæ, ſextantem. Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps vt præſcri
ptum eſt miſceto. V ſu vero expetente, pharmaci tertiam partem, aut quantum ſufficit, in æreũ aut
teſtaceum vas conijcito, deinde vini Italici odorati tantum vt liquidum reddaẽ admiſceto: atq; ita
prunis impoſitum donec ſemel ebulliat cum lignea virga agitato, animaduerſione habita ne com-
buratur. Poſt vero illines, ęgro cũ medicamento in aquam deſidere iuſſo, ſenſimq; in ſolio ſedenti
affricabis, ac pro more capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues. Deinde autem ſtaphidem ſylue
ſtrem per ſe tuſam ac cribratã, quatuor diebus illitionis pharmaco admiſcebis, ſimiliterq; coques:
B eodemq; modo illines, parce tñ ac caute, ne in oculos deſtillet. Vnguento aũt a balneo vteris, olei
myrtei libra vna, cum ladani triente contrita. Conſtans & certa eſt pharmaci huius facultas, neq; ci-
tra effectum dilabitur. *Aliud ad Eadem* Pericalamitidis vnc. i. myropiſſoceri †, ſordis eius videli- † *Additur in textu ἀποτραγοπωγώνος.*
cet q̃ à pilis, vtriuſq; * vnciæ dimidium: adipis infantis informis libram vnam: ſucci foliorũ diony- **Al. libræ.*
ſiaci tenerorum, ſucci foliorum ladonidis tenerorum, ſucci callicereos, ſucci herbę verbenacę, ſucci † *Antiq. & græc. cod. iij. s*
foliorum arũdinis, ſingulorum cyathos † iij: cynomori, erinaciorum marinorum vſtorum, vtriuſq;
ſextantem, aut amplius ſi melius reddere pharmacum velis: acanthionis terreſtris corium vſtum.
Hæc oia ad plures dies in pila plumbea terere oportet, donec omnia probe læuigata vniant, atq; ẽt
donec à pila quippiam detritum eis accedat. Vtere loco acriter ex crudo linteolo ex lino præfricto,
ac deinde cum althęæ ſiue hibiſci radice deterſo, illinito. Hoc pharmacũ eo modo ſcriptũ reperit
Claudianus amicus noſter in libello ex membranis contexto, eo qui pharmaco vſus fuerat vita de-
functo. Multi aũt faciebat eius poſſeſſionem, propterea quòd duos quoſdam calueſcere iam inci-
pientes ex eo curatos conſpexiſſet ita, vt neq; vlterius caluicies progrederetur: & quòd denudatus
locus pilis denſus euaſerat: ad hæc quòd ſymbolice ſcriptus erat. Nos hoc nacti, ſingulatim conſi-
derabamus quid tandem ſingulis ſignificaretur, cumq; iam hoc iam aliud mente conciperemus,
C per magnã experientiam tandem nos veritatem reperturos ſperabamus. Verum in præſens qui-
dem ſit poſteris ſcriptum, ſcripturi etiam in poſterum ſi quid experientia cognitum repererimus.
In præſens autem pericalamitidem, arundinis corticem dici putamus. Nam & alias ipſum eiuſ-
modi affectionibus conuenire ſcimus maxime vſtum, nouimus item alios ſcriptores ex eiuſmodi
pharmaca compoſuiſſe: quapropter credibile eſt, qm̃ cortex arundini circum adhęret, pericalami
tin ipſum appellari. Poteſt aũt etiam id quod ab aliquibus limneſtrum, ab alijs adarce & adarcium
dicitur, pericalamitis appellari, propterea quòd arundinibus adnaſcatur. At vero myropiſſocerũ,
picem & ceram dici æſtimamus, vnguento quopiam ad huiuſmodi affectiones congruẽti eliqua-
ta, veluti eſt gleucinum, & laurinum, nardinum, lentiſcinum, ſeſaminum, & cedrinum. Cæterum
† barbæ hircinæ ſordes} ſtatim nobis viſæ ſunt de ladano dictæ eſſe: nam ad has affectiones conue-
nire in confeſſo eſt. Et ſanè generatio eius circa mentum hircorum in quibuſdam locis contingit, † *ἀποτραγοπωγώνος.*
quod ipſum & Rufus Epheſius per hos verſus indicat.

† Ladanum Eremborum reperitur & alterum in aruis † *Al. ex antiqua tralatione. Aliud autẽ ſane per terram errans ladanum inuenies.*
Caprarum circum barbas. Nam pabula capris
Florentis ciſti ſummæ gratiſſima frondes,
D Iſtius vero lanuginis vnguen inhæret
* Caprarum hirſutiſq; genis, atq; vndiq; coſtis. **mentum.*
Non adeo id morbis prodeſt, ſed ſpirat odorem
Eximium: quare præſtantia pharmaca miſcent
Plurima, Eremborum & tellus fert qualia campis.

An quidẽ igitur hoc ſolũ ladanum is qui pharmacũ compoſuit, inijcere iubet, non ſatis manifeſtũ
eſt: poſſibile eſt aũt per vnam ſpeciem totum genus ab eo deſignari. Porrò infantẽ informem vi-
detur mihi vrſæ dixiſſe. Vrſam enim parere aiunt informem quãdam velut carnis molem, verum
poſt per linctum matris animal formari ac effigiari. Dionyſiacum aũt vitem mihi dicere videtur,
quãquam & de hedera dici poſſe aliquis opinari queat. At vero quòd ladonidẽ laurum appellet,
nemini puto dubium eſſe. Calliceros autem fœnumgræcum appellare videtur: nominatur autem
hęc plãta apud nos in Aſia Ægoceros. Cynomorũ deinde rubum canis veriſimile eſt dici. Acan-
thiona autem poſtremum terreſtrem, erinacium terreſtrem appellatum ab eo exiſtimo.

De Defluuio Capillorum. CAP. 2.

f.7.t.1.c. 506.a ESt & " alia pilorum affectio quæ ad raritatem cutis, inopiam'que ſubſtantiæ pilos generãtis,
conſequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læſorum, non eundem ſcopum quem alo-
peciæ

peciæ habet. In alopecijs enim, vt vitiatus humor conſumatur, intentionem ſummã ac primarium ſcopum habemus: in his vero, vt capitis habitum roboremus, & boni ſucci allationem procuremus, cutemq́ʒ ad denſitatẽ ac raritatem moderatã reuocemus. Quã ob rem ſane ad pharmaca humectãtia aliquid moderate adſtringens admiſcere oportet, quale eſt ladanũ, quod vtraqʒ in ſe moderate complectitur quæ ad hoc ſymptoma conueniunt, caliditatẽ videlicet mediocrẽ, & adſtringendi vim iuxta eandẽ proportionem: ꝑp hoc itaqʒ oleo miſtum, quo illiniri poſſit, ſymptoma ſiue acceſſionem defluuij capillorum ſiſtit. At vero manifeſtum eſt capitis frictionem neceſſario huius pharmaci vſui præmitti, & multorũ pilorum ablationem, aut ſi anni tẽpus id fieri permittit, perfectã ablationem. Ita.n. in affrictu & illitu robuſta & calida reddetur cutis, & moderatã denſitatẽ acquiret, eam videlicet quæ ẞm naturam eſt. Conſueuit autem hæc circa pilos oblæſio ſæpe ijs qui ægrotarunt accidere: raro aũt citra morbum. Et magis ſane victu vires reficiẽte atque ſalubri, opus habet: multiq́ʒ citra medicamentum perfecte ſanati ſunt, atque id breui. Compoſuerunt tñ medici eius gratia pharmaca moderatam denſitatem cuti inducentia, ita tñ vt ne ſimul eam refrigerent: quæ enim vehementer adſtringunt, omnia ẽt refrigerant, & alimenti influxum reprimunt, ꝓpter cuius inopiã capilli defluunt. Intentio itaqʒ medicamentorum eſt ſanguinẽ affluentem non ſolum non præpedire, ſed etiam prolectare, cogere autem ſenſim & adſtringere rarefactam cutem. Tale F aũt ſponte naturæ eſt ipſum ladanum, quod quia ceræ ſimilem compagem habet, largo aliquo cõuenienti liquore indiget, quo capiti illini poſſit. Præſtat igitur huiuſmodi liquorem ſimilem ladano eſſe, hoc eſt ex contrarijs facultatibus miſtum, attractoria nimirum & coactoria. Nequaquã ergo oleum Sabinum, aut vetus, aut Cicinum ad hanc rem aptum fuerit, ſed in Iberia aut Hiſpania, aut quomodocunqʒ tandem appellare velis, natum: habet.n. & adſtrictorium quippiam, atqʒ amplius adhuc eo lentiſcinum, ſponte naturæ tale exiſtens, quale eſt ipſum ladanum. Quare neqʒ expertus ſum, neqʒ mẽte concipere poſſum, vllum præſtantius pharmacum fore ad defluos capillos, ꝙ eſt quod ex ladano & lentiſcino oleo permiſtum conſtat. Manifeſtum aũt eſt quòd raſo quidem cuipiam, craſſius admouere medicamentum oportet: ad ipſam vero cutem præſectos & attonſos habentibus pilos, liquidius: ꝙ enim comam alere non oporteat priuſquàm quis curetur, euidens puto. Quòd ſi vero large defluãt capilli, & coniectare poſſis multam raritatem cutis capitis factã, non ineptum fuerit in præſens myrteum oleum pro lentiſcino ad ladanum admiſcere. Licebit etiã aliquando vnguentum nardinum adhibere in ætate frigida, & tempore hyemali. Bonum autem pharmacum ad hæc eſt diuitum fœminarum vnguentum, quod Romæ vocãt Foliatùm. Non minus autem eo commodum eſt, immo magis, qđ appellant Spicatum. Quare cum his vel ſolis diui- G tes vngi iubeto, & cum optimo nardino. Ladanum vero in duplo vaſe liquefacito, & liquefacto vnà cum nardino ex prædictis pretioſis vnguentis quodcunqʒ ad manum fuerit admiſceto. Atque hæc quidem medicamenta mihi ſuffecerunt vna cum refectoria ac ſalubri diæta, quæ in pleriſque etiã ſola ſuffecit. Compoſuerunt autem, vt dixi, quidam ex prioribus medicis pharmaca ad defluos capillos, in quorum relatione, vbi inuicem diſſentiant exponam. Primum autem referam compoſitiones ab Hera ſcriptas, quarum priorem quidem laudo, poſteriorem vero curioſam, & præter rem auctam exiſtimo. De priore vero ita ſcribit.

Compoſitiones Pharmacorum ad Defluos Capillos ab Hera ſcriptæ.

Heras in ferula duo ſubſcripta pharmaca habet, iuxta hãc ipſam dictionis ipſius ſeriem, ad hoc vt capilli in capite ne defluant: Ladanũ in vino auſtero rigatũ terito, & oleo myrteo ac vino viciſſim affuſo ad mellis craſſitudinem redigito, ex eoq́ʒ ante & poſt balneum caput illinito. Præſtat autẽ & polytrichon quod quidam adiantum vocãt, dimidia ladani portione adijcere, & cum myrteo aut nardino vti. Hæc de priore compoſitione locutus Heras, deinceps hæc ſcribit. ℭ *Compoſitio Olei ad Defluos Capillos, quæ & Nigros eos facit.* Intra calendas & Idus Iulias, nuces virides centũ tũdito, eiſq́ʒ olei † primãrij ſextarium j ℈ affundito, & aluminis liquidi lib. iij. Hæc ſimul in vas nouũ H teſtaceum præmadefactum indito, id ipſumq́ʒ ꝙ diligentiſſime oblitum in loco neqʒ humecto nimium neqʒ calido reponito, & per menſes tres ſub terra ſitum ſinito: deinde auferto, oleoq́ʒ vtitor. Hæc ipſa ſecũdi pharmaci eſt deſcriptio, quę plus ꝙ̃ conuenit ipſum pharmacum adſtringens reddit. Quapp vt vehementem adſtringendi vim ipſius corrigeret is, qui primus hoc pharmacum cõpoſuit, defodere ac velut putrefacere ipſum iuſſit, inde nimirũ magis tenuium partium reddere in eo commiſta conatus. At vero tale pharmacum in tempore, regioneq́ʒ, ac natura corporis, calidis commodum fuerit, adeo vt in contrarijs non tutum ſit tali vti. Etenim perfrigeratas eius vſu mulieres vidi, vt inde in grauedinem ac raucedinem defluxumq́ʒ à capite ad pulmonem delaberẽtur.

Quæ Archigenes ad Defluos Capillos conſcripſit.

Archigenes in primo libro pharmacorum ſecundum genus, ad defluos capillos in hæc verba ſcripſit: ℭ Ladani & abſinthij æquales partes, & iuniperi baccas x, tritas in linteolũ illigato, & in oleo per dies v macerato, ex eoq́ʒ caput illinito: & neque capilli defluent, neque furfures habebunt. Aut dum capillos pectis, adiantum cum myrteo aut roſaceo oleo adhibeto. Aut adianti, myrti nigræ, æquales partes, gallæ duplum, cum oleo veteri, aut lentiſcino, aut myrteo, ad mellis craſſitudinem redige, ac vtere. Aut thus, & myſi, & gallam, & adiantum, æquis partibus cum

vino

† Aℓ boni libram j s.

* ἐλαίου πρωτείου forte προτρόπου, erat oleum, protropum ſicut & vinũ, quod ſine expreſſione ſponte defluebat, alias lixiuium oleũ vocatum, quã quàm ẽt πρωτεῖον pŏt eſſe vocatũ, quod prima expſſione manabat. etenim Plinius, Columella cæteriq. geoponici. in oleo faciendo tres preſſuras fieri ſolitas docent, quarum prior oleum omniũ optimum reddebat: poſſumus etiã pro oleo primario intelligere, quod ante tẽpus maturationis ex oleis immaturis cõficiebatur.

A vino maris experte ad mellis ſpiſſitudinem in Sole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigreſcat, deindeq; cum oleo veteri, aut lētiſcino, aut myrteo miſta, in vſum adhibe. Aut braſſicam aridam tuſam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in Libro de Ornatu ſcripſit.

Quæ à Cleopatra in libro de ornatu ſcripta ſunt, illius ipſius verbis ſic habēt. ℭ *Ad Capillorum in capite generationem.* Arundinum tenellarum radices vbi contuderis ſuccum exprimito, muſcasq; vbi ſiccaueris, in pulticula miſceto: ſimulq; vrſinum adipem, atq; oleū cedrinū, vbi in vnum triueris, atq; vna miſcueris, ad illinendum exhibeto. Quo verò odorem obtūdas, vinū aut paſſum affundito. *Aliud non longe præcedens, his verbis conſcriptum.* Quo capilli enaſcātur, lini ſemē ſiccum vna cū lini ſtipula exurito, tritūq; cū oleo ſeſamino illinito. *Aliud paulo inferius ſcriptum hoc modo.* Ad defluos capillos, terrā cimoliam ſolidiſſimam vino auſtero & mororū ſucco tāto, quantum combibere poteſt, rigato, eiq; hyoſcyami tenuiſſime triti acetabulum adijcito, indeq; paſtillos formato: quos in vmbra ſiccatos in vas figulinum nouum reponito. Vſu verò poſtulante, aqua diſſolutos illinere iubeto. Deinde cum locus exaruerit, abluatur. Quinto die id ipſum facito. Facit itē ad faciei & colli impetigines. ℭ *Aliud Capillos augens cito, denſansq; ac denigrans.* Ladanū cum
B oleo & vino dulci læuigatum ac ad mellis craſſitiem redactum præfrictis illinito. Non longe quoque poſtea aliud pharmacum ſcriptum eſt his verbis. ℭ *Ad Defluuium Capillorum* † *citra morbum accidens.* Braſſicam aridam tritam ex aqua impone, aut loti radicem eodem modo. † *Antiq.* Ex *morbo.*

Quomodo Comptoria ab Exornatoria medicinæ parte differat.

Comptoriæ quidem ſcopus eſt, vt pulchritudinē acquiſititiā inducat. Exornatoriæ verò medicinæ partis, vt quicquid ſm naturā eſt, id oē in corpore cuſtodiat, ad quod conſequitur ēt naturalis pulchritudo. Indecoro.n. aſpectu eſt caput alopecia vitiatum, velut ēt oculi pilis palpebrarū denudati, ſimiliterq; ſuperciliorum pilorum defluuium. Non ſolum verò ad pulchritudinem, ſed multo prius ad ipſam partium ſanitatem huiuſcemodi pili cōducunt, quemadmodum in libris de vſu partiū eſt demonſtratū. Quid attinet aūt dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra, cum præter naturā talia exiſtāt? At verò faciei colorē per pharmaca nitidiorē aut rubicūdiorem facere, aut pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quēadmodum mulieres ſolent in longitudinem auctos, hæc ipſa, & quæ huiuſmodi ſunt, cōptorij maleficij exiſtunt, non medicæ artis opera. Verum pp ſocietatem quandā quam cum illis habēt, qñq; ad regiarum fœminarum, atque adeo ipſorum Regum imperium, etiā comptoria adiungimus, vt pote cum his negare non liceat, docendo tamen compto
C riā ab exornatoria medicinæ parte differre. Quapropter viſum eſt mihi ea quæ Crito ſcripſit pharmaca capillos conſeruantia, eoſdemq; augentia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

Quæ Crito ad Conſeruandos ac Augendos Capillos ſcripſit: Itemq; quæ à Defluuio ipſos præſeruent.

In primo libro Exornatoriorū ſtatim in principio poſt præfationem Crito hæc verba ſcripſit: Ad conſeruandos itaq; capillos ſubſcriptis cōpoſitionibus vtendū eſt. ℭ *Heraclidæ Tarentini conſeruatiua Capillorum.* Phernij florē anemonesve cū oleo tritū illine, idem ēt eos denigrat. *Aliud.* Ladanū vino auſtero maceratum ac tritum oleo myrteo excipe, eoq; pilos ante balneum ſubline. *Aliud.* Verbenacā rectam appellatā vna cum radicibus arefactam contundito, & per anguſtiſſimum cribrū cōcernito: deinde oleo admiſto, vt ſtrigmenti craſſitudinē accipiat, in vas æreum reponito: atq; vbi computruerit, pro oleo ſimiliter vtitor. *Aliud.* Ladani partes duas, polytrichi quod quidā Adiantum appellant partē j: vino & oleo myrteo excipe ac vtere. Nos aūt pro myrteo, nardino vſi ſumus. ℭ *Aliud, quod ipſum & Subnigros reddit.* Baccarū myrti nigrarum quadrantē, ladani tātundem, diſſoluta cum acaciæ fructus, hoc eſt ſiliquarū ipſius ſpinæ appellatarum, decocto, contere: atque vbi limi craſſiciē acceperint, nardino, aut myrteo, aut aliquo alio hedyſmate i. odora-
D to vnguento, excipe. ℭ *Aliud Vnguentum Conſeruans pilos, quod ipſum etiam Subnigros reddit.* Baccarū myrti nigrarū ſextariū i, ſeminis apij ſextarium i, ſeminis betę ſextarium i, virgultorū myrti ſextariū i, adiāti ſextarij dimidiū, ladani tātundem, vini nigri ſextarios vj: vſq;quo penitus diſſoluantur coquito: atq; vbi tertia pars ſuperfuerit, olei cuiuſdā, aut hedyſmatis i. odoriferi vnguenti, ſextarios ij aut iij addito, rurſumq; coquito. Vbi vero bis aut ter ebullierit, liquorē exprimito ac diligenter per ſaccū excolatum in hydriam recondito. Vſu vero expetente † in præraſis penitus} vtitor, illitis ex eo bis per diem capillis. † AP. κινῶν παντελῶς, i. omnino commouens. *Aliud.* Paſſi cretici ſextarium j, ladani vnc. j, corticis nucū pinearū vſti ſextantē, polytrichi vſti vnc. * j, adipis vrſini libram j, ſucci betę cyathos iij. Ladanū & paſſum donec cogantur in vnam cōpagem coquito, deinde reliqua inijcito, & ſublata in vas plumbeum ſeruato. * *Al.* ij. Vſus autem tempore, quantum ſufficit in quocunq; velis ſuaueolente vnguēto diluito. Vſus eius debet eſſe quotidianus. Quidam vero raſo capiti pharmacū illeuerūt nulla re dilutum. *Aliud.* Ladani vnc. j, paſſi ſextariū j: corticis nucum pinearū vſti drach. ij, alij ſeſquidrachmam habent, {alij cyathos ij, vel ſeſquicyathum;} ſpongiam marinam vſtam tritam vnam, pan*niculi Cilicij vſti triti cyathos iij, polytrichi vſti triti cyath. ij, adipis vrſini lib. j: coquito & apparato, vt dictū eſt. * μέλανος. ℭ *Aliud quod Pilos Conſeruat, & Defluentibus quoq; auxiliatur.* Seminis apij ſextātem, betæ ſeminis ſextantem, callitrichi ſextantem, thuris ſextantem, nuces iuglandes numero xv,

ladani ſextantē̄,corticis nucis pineæ lib.j.Omnia in nouā ollā coniecta,& cū argilla probe obtura- E ta,in balnei fornace aſſato:deinde extracta terito, & adiecta adipis vrſini libra vna ſubigito, & in pyxide ilicea {aut ciprina} reponito. Vſu vero expetēte quātū ſatis videbit̄ ex pharmaco accipito,ac quocūq; velis hedyſmate {i.odorato vnguine} conquaſſato, ex eoq; caput bis in die illinito. Quidā vero vbi caput ēt abraſerint, medicamēto excepto adipe vrſino illiniūt. ℂ *Aliud ad Caluiciem, quo vſus eſt Andromachus iunior.* Leporū vētres ſex accipito, probeq; ſiccatos in teſtaceo vaſe torrefacito: ad eosq; baccarū myrti quadrantē,& virgultorū eiuſdē tātundē, coniȷcito: indeq; adiāthi quadrantē addito, acaciæ ſucci tātundē, fructuū canis rubi tātundē: oīaq; ſimul attētè torrefacta tūdito, ac per anguſtū cribellū excernito, deinde adipis vrſi † lib.i, } ac phocę tantundē, ſubigito: ſublatumq; pharmacum in pyxidem plumbeam recondito. At vero vbi vſus tempus inſtiterit, quocunq; velis hedyſmate. ipſum diluito, ac vtitor. Atq; de his quidem hactenus.

† *Al. vnciam vnam.*

De Tincturis Capillorum. *CAP. 3.*

CVm vero poſt præſcripta pharmaca Crito alia quædam ſcribat, quæ quidem conſeruationē capillorū promittūt, verū primum ipſorū opus eſt vt tingant ipſos, quo ſiue nigri, ſiue flaui reddant,† viſum ſane eſt mihi in principio ea relinquere, cum omnia talia manifeſte comptorij generis exiſtant. Quandoquidem aūt haud ſcio, quomodo dogma cōe inoluerit, vt vetulæ fœminæ F capitis capillos denigrent, tanquam turpe ſit canos habere: atque hoc ipſum etiam maſculis eſt viſum, qui turpe {ſpectaculum} eſſe aiunt, aniculam vxorem cano capite habere: quæcunq; quidē præ delicȷs ſe ipſas ornant, harum nulli tale quippiā à me petenti exhibui: Quæcunq; vero magis venerandæ, vt notam effugerent, tum maritorum ſuorum importunitatem vitarent, pilos ſuos nigros aliquo modo reddere cupierunt, neq; ex adſtrictoria vi nigrorem inducentiū oblædi, illis cōſului cedriæ vſum, ita vt tribus aut quatuor horis ante balneum illinirent, & poſtea detergerēt, idq; per quatuor aut quinq; dies facere pergerent. Ad hoc.n. quòd nihil lædit, amplius ēt commoda eſt eis quæ facile à frigore offenduntur, nimirum pharmacum exiſtens cedria quod abūde calefactet. Oportet aūt ipſam citra olei admiſtionem adhibere capitibus vehemēti reſiccatione & calefactione indigentibus, quibus ſcilicet humida & frigida intemperies per ſe ineſt: alȷs vero oleo miſtum adhibere pharmacū oportet. Quin & defluentes capillos corrigit, & non defluentes auctiores reddit. Cæterum odorem eius vitent delicatæ mulierculæ, qui ſane non iniucundus eſt ȷs quę ſuſtinēt ad conſuetudinem vſus peruenire. Porrò in Aſia apud nos agreſtes mulierculæ montana incolentes, non cedria ſolum illinuntur oleo permiſta, verum tum corpus vniuerſum, tū caput inungunt. Quin ēt picem liquidam cum oleo eodem modo permiſtam, ad radices capillorum capitis illinūt: G vocantq; hoc compoſitum pharmacū piſſelæon hoc eſt oleum picatum, quod omnino aliud eſt ab eo quod piſſanthos hoc eſt flos picis, appellatur, quod ipſum liquidæ pici incumbit, & ſuperſtat, tenuium magis partium ꝙ ipſa pix exiſtens, tum compage, tum etiam facultate. Huiuſmodi itaque pharmaca tarde caneſcere faciunt, nulla vtentium oblæſione: at vero quæ ex auſteris & acerbis cōpoſita ſunt, magnopere lædunt. Cæterum materiam ex qua confiunt hæc, adſtringentis qualitatis ac facultatis exiſtentem, ēt quippiam tenuium partium habere oportet, quo non in ſuperficie tantum, ſed & in profundo cutem permutent, vſq; ad locum radicum capillorum progrediēdo. Atq; hæc quidem eſt Methodus componendi ea. Habes autem in ſimplicium pharmacorum tractatu particulatim materias ipſorum, in quibus facultates & qualitates earū dictæ ſunt. Quapropter ex illis tum ea quæ iam à prioribus compoſita ſunt iudicare, ac quali'nam vi prædita ſint inuenire potes, tum etiam per te ipſum de integro noua componere. Vtile aūt hoc eſt & ad cognitionem affectionum quas iam incurrerunt aliquæ mulieres, & ad futurarum prænotionem, præſentium'que ſanationem. Non ſolum enim in periculo verſatas ſæpe ſcio fœminas, ſed & mortuas, ex perfrigeratione capitis per huiuſmodi pharmaca inducta. Læſio autem eis maxime accidit, aliquando quidem in ſtuporem attonitum, aut comitialem, aut veternum, aut ſoporē profundiorem, aut animi H apprehenſionem, {catalepſin Græcis appellatam, } delabentibus: aliquādo vero deſtillationibus ſolutu difficilibus capiuntur, vt ante quàm ſoluantur, pulmones male habere incipiāt, exinde'que tabes conſequantur. Offenduntur autem citius quæ frigidius temperamentum capitis habent, tardius vero quæ calidius: frigidæ enim particulæ frigidis affectionibus, calidæ calidis, facilius corripiuntur. Atqui periculum minus ſubeunt, vtpote cum à minore cauſa lædantur, quę frigidius tēperamentum habent: at vero calidæ, propterea ꝙ ægre & vix tādem à frigidis cauſis lædi poſſunt, cum ſane à magnis cauſis fuerint exuperatæ, maiorem læſionem incurrunt, quæ communi & vniuerſali rationi ſubiacēt, in Aphoriſmis ab Hippocrate relatæ,[a] ‖ In morbis minus periculū ſubeūt » ægrotantes, quibus congruus naturæ, ætati, habitui, ac tempori, adfuerit morbus, q̄ quibus nihil » ſecundum hæc ipſa congruerit.

† *Antiq. omiſit aūt vt mihi videtur hoc in principio dicere quādo ſunt omnia hmōi euidenter coſmetica.*

A 1[a]. Aph. 34. Ex, ord. 17 c

B † Quidā veteres g. cod. caput hoc a ſuperiore diſtinctū non habent.

[b] † *De Pharmacis Capillos [c] Denigrāntibus, Archigenis.*

Paulo ante dixi, ꝙ nō ex mea ſentētia medicus eiuſmodi pharmaca contrectat, verum cū regiæ aliqn̄ fœminæ, q̄bus minime negare licet, nigros aut flauos capillos reddere expetant, eam ſane ob rem ēt Archigenē puto, quāquā honeſtiſſimum virū, de illis ſcripſiſſe in hæc fere verba. ℂ *Denigrant'' Capillos hæc.*[d] † Radicē capparis tritā} cū muliebri lacte aut, vt alȷs placet, aſinino, ad tertias

C * *Al, tingētibus.*

D † Al. Aeoliā capparim tritā Al. folia capparis trita.

A.l.4.f.7.c.19.fo.5

coquito,

A coquito,& ad noctem pro cataplaſmate imponito. Aut vrina canis in quinque aut ſex dies adſer-
uata lauato. Aut corticē radicis * ilicis donec mollis fiat coquito, eūq; cataplaſmatis modo impo-
nito, cum aqua vero decocti lauato. Aut quod in phernio intrinſecus nigrū eſt,cum oleo myrteo
tritum affricato. Aut ſpumā argenti,cimoliam,alumen liquidum,pari mēſura,prælotis & ſiccatis
capillis in noctē illinito,& betę folijs ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terrā,argenti ſpumam, cal
cem,cū aqua ad mellis craſſitudinē redige:& vbi liquidò lixiuio prælaueris,capillū viciſſim inun-
ge,ſimiliterq; betæ folijs impoſitis obligato: mane vero excuſſos capillos applanato. Aut abſin-
thij,oſſium palmarū ſyriacarū,fabarum ægyptiarum,oīum vſtorū cinerem pari mēſura cum vino
Mendeſio ad ſtrigmēti craſſitudinē redigito,& cerato myrteo liquido admiſto affricato. Aut cor-
ticis ſalicis ſuccū cum oleo affricato:ſumme denigrat. Aut nodos ad racemorū ſimilitudinem ex
arbore nuce enatos ex oleo coqto,& bitumine liquido admiſto vtitor †. Poſt prędicta ēt hęc Ar-
chigenes adſcripſit:Denigrant barbā,Suber aridum,& plumbū vſtum, cum betę crudę ſucco mel
lis ſpiſſitudine illita:ſinito vſq; ad prandium,deinde abluito. Aut ferri retrimētum ac plumbum
in aceto cocta ad tertias, illine citra oleum. Poſt hæc Archigenes ex cōptoria dānata arte accepta
hæc ſcripſit: Fuluos aūt reddūt capillos lupini crudi cū aqua & nitro illiti. Hæc de flaueſcētia. De
B criſpantibus aūt capillos dicit:Criſpos aūt reddes capillos,ſi ſpuma ſalis cum myrrha cōfricaueris.
Aut ſucco carpaſi illine,& manebunt criſpi ac nigri. Aut myrti baccis ac betæ ſemine æquali pon
dere cum oleo tritis vtitor. Aut aſphodeli radicē cum mero illine. Aut lupinorū cortices ac parū
nitri in aqua ad quatriduum macerato,ac vtitor. Horum pharmacorum mentionem ob id feci,vt
oſtenderem neceſſario quoſdā ēt honeſtiſſimos viros talium ſibi comptoriorū experientiam para-
re. Quando enim Archigenes hæc ſcribere non eſt veritus, multo amplior venia Critoni dāda eſt,
qui in Imperatorijs ædibus eſt medicatus. Apparet aūt & Heraclidem Tarētinum multa & pro-
bata pharmaca comptorię ſpeculationis ſcripſiſſe, quanquam non dum tantæ deliciæ fœminas oc-
cuparant,quantæ nunc ſunt. Verū Heraclidæ,& Cleopatræ, & aliorū quicunq; poſt ipſos interie-
cto tempore medici fuerunt,pharmaca oīa Crito coaceruauit: ad quem ſane remitto eos qui quo-
modo capilli nigreſcant,aut flaueſcant,& alia huiuſmodi,diſcere volunt. Scripſit enim quatuor de
ornatu libros,qui in omnium manibus verſantur. Quid igitur ego nūc ipſa fruſtra traſcriberem,
cum poſſint ex illo diſcere qui adeo ea cognoſcere velint? In primo quidem libro omnia quæ ad
capillos pertinent ſtatim in principio ſcripta ſunt, reliqua verò deinceps iuxta proprium quodq;
ordinem. Quo itaq; facile inuenire queant ſingula talium pharmacorū abſq; longa inueſtigatione,
C viſum mihi eſt capita ſingulorum librorum indicare. In primo itaq; libro capita hæc ſunt.

* πρίνου. quidam τῶ ἐρινοῦ i. caprifici.

† *Additur ex antiquis. Denigrantia pilos barbæ, Archigenis.*

Primi libri Critonis de ornatu capita. Conſeruātia capillos. Augētia capillos. Præſeruan-
tia capillos. Tincturæ canorum. Tincturæ flauos & auricolores capillos reddentes. Smegma-
ta capillorū. Illitiones præſeruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidā reddentes. Ca-
taplaſmata faciem nitidam reddentia. Superciliorum illitiones. Supercilia denigrantia. Ocu-
lorum illitiones. Illitiones ex ſtibio. Ad graueolentiam narium. Dentifricia. Manducationes.
Ad fœtorem ſub alis affrictiones. Manducationes ad fœtorem oris.

Secvndi libri capita. Quæ nigredines colli repurgent. Illitiones ad exudationes ſub alis.
Illitiones māmillas cōſeruantes. Ventrem purgantia. Smegmata manus nitidas reddentia. Ad
nigredines à partu. Ad rugas à partu. Ad fiſſuras à partu. Illitiones ad eminentes vmbilicos.
Quæ pueros impuberes cōſeruant. Quæ virginitatē cōſeruant. Ad humectas & frigidas mu-
lierculas. Ad cicatrices nigras. Depilatoria pilorū. Smegmata attenuātia omnis generis. Illi-
tiones capillos abolētes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorem inducentia oīgena.
Cōſperſiones aromaticæ veſtiū. Odoratæ tincturæ veſtiū. Aſperſiones thalamorū & ambula-
crorū. Suffimētorum oīgenorum cōpoſitiones. Illitionū & vnguentorum oīs generis compoſi-
D tiones,videlicet amygdalini,balanini,nucum,ſeſamini,myrtei, lentiſcini, laurini,roſacei,gleucini,
melini,œnāthini,ſampſuchini,telini,ſuſini quod aliqui crininū hoc eſt liliaceū appellāt, cicini,iri-
ni,narciſſini,phœnici,cyprini,crocini,nardini,amaracini,hedychroi,mendeſii, malabathrini.

Tertii libri Critonis capita. Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad acho-
ras,hoc eſt vlcera manātia. Ad pediculos & lendes. Ad alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectio-
nes. Ad lētigines. Ad maculas à Sole prouocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liuentia.
Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erūpentes. Ad mēti tubercula. Ad mēti impeti-
gines,impetiginū illitiones. Epithemata excoriatoria. Emplaſtra viridia, q̄ ab excoriatione im-
ponunt. Emplaſtra alba ad cicatricē inducēdā. Pharmaca emolliētia, q̄ impetiginibus affricant.

Qvarti libri capita. Ad alphos, id eſt vitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras.
Ad leucas, hoc eſt vitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad vngues ſcabioſos. Ad prurigi-
noſas affectiones. Ad tubercula parua pſidracas Græcis appellata, & ad excoriata. Ad ſerpigi-
noſas affectiones. Ad ſcabidos. Ad thymos, verrucæ genus. Ad penſiles verrucas. Ad for-
micarias latiores've verrucas. Ad vmbilici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad
hydrocelas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimethla, hyemis tempore oborta vlcera.
Ad rimas pedū. In his quatuor libris Crito diligentiſſimè omnia fermè exornatoria pharmaca
ſcripſit,

ſcripſit, appoſitis ẽt comptorijs quæ ſpuriam pulchritudinem nõ veram inducunt: quapropter ẽt ego ea relinquam, ſolum que mentionem eorum faciam quæ pulchritudinem ſecũdum naturam conſeruant. Quanq̃.n. vel maxime cognita habeam ſmegmata corpori nitorem inducentia, itemq; quæ in virginibus mãmillas conſeruant, & quæ impuberum puerorum teſticulos ad multum tẽpus paruos conſeruant, ſimiliter & quæ pilorum exortum cohibent, verecundor tñ eiuſmodi ſcribere, atque multo magis eas quas Crito tradidit conſperſiones veſtium aromaticas, odoratasq; veſtium infectiones, & aſperſiones thalamorum ac ambulacrorum: ſuffimentorum item omnis generis varietates, illitionũmq; & vnguentorum. Extra enim medicinæ documenta talia exiſtunt. At vero vbi decoris ſecundum naturã conſeruatiua ſcripſit, ſi qñ locus ita tulerit ea referam: ac primum quidem quæ circa capillos medicis vtilia mihi videntur, docebo. E

De Pharmacis Pilos Corrumpentibus. *CAP. 4.*

QVemadmodum ex pharmacis quæ pilos augent, alia medici vſus, alia comptorij exiſtunt, eodem modo & quæ ipſos corrumpunt. Aliqñ.n. & his medici neceſſario vtuntur iuxta triplicem eorum differentiam: Nempe cum quædam ex eis proprie pſilothra appellãtur, alia attenuatoria capillorum, alia vero ipſos penitus extirpantia. Hæc itaq; poſtremo loco nominata periculoſi ſunt vſus. Ex eis.n. illitæ corporis partes, non ſolũ in poſterum depiles omnes penitus redduntur, ſed & vſq; ad caput, & mentum, ſuperciliaq;, & palpebrarum pilos, nuditas ipſa procedit. F
Reliquæ verò duæ differentiæ vſum minime periculoſum habent. Et quæ quidem pilorum denudatoria ſunt, & propriè, vt dixi, pſilothra vocant̃, tñ non quotidie in oĩum muliercularum, ferme ẽt quorundam virorum, vſu habent̃. Altera verò quæ tenuiores pilos reddunt & minores, eis conueniunt qui duros & magnos, multosq; & craſſos, pilos habent, & ob id ſuillis non abſimiles exiſtunt. Cæterum hæc ipſa ſecundum exceſſum & defectum inter ſe differunt, cum vnum genus ſit pharmacorum quod in hunc vſum compoſitum eſt, nimirum eorum quæ erodẽtem & vſtoriam, habent facultatem. Præſtant aũt erodentem facultatem habentia, quòd minori periculo admouentur. Periculoſiora aũt quodammodo ſunt vſtoria, quæ, ſi quis paulo negligentiùs adhibeat, bullas excitant, & exulcerant, & aliquantulũ cutem exurunt. At vero particularem eorum ſyluam omnẽ in commentarijs de ſimplicium pharmacorum facultate tradidi: ſed tñ exempli gratia ea quibus aſſidue vtor recenſebo. Ex liquidis igit̃ eſt lixiuium tali vi præditum. Ex aridis autẽ & metallicis, arſenicũ, & ſandaracha, & calx non extincta, quam pleriq; viuã, Græci verò ẽt ſolius Aſbeſti i. nõ extinctæ nomine appellant. Manifeſtũ itaq; eſt vehementem ipſorum vim per admiſtionem imbecilliorum pharmacorũ tum liquidorũ tum aridorũ frangi. Quorum congruẽtem miſturæ mo- G
dum coniecturaliter primum faciet viriũ eorum expertus: deinde vero per experiẽtiam defectum corriget, aut ẽt addet. Quo verò ẽt eorũ quæ per experiẽtiam iudicata ſunt notitiam habeatis, adſcribã ea quæ in primo libro de ornatu à Critone ſunt relata, vbi prius oſtendero ẽt medicis ſępiuſculè ipſorum vſum neceſſarium eſſe. Quemadmodũ tincturas expetentibus, honeſtè negare poſſumus, vt quæ comptoriæ ſint maliciei: ſic depilatoria negare minime licet. Si.n. moderatos quiſpiam habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delicias. Si vero admodũ multos & longos durosq; habeat, honeſtum eſſe videtur & rõnabile ipſos pauciores, & tenuiores, molliores q; ac rariores facere. Contingit autẽ aliqñ neceſſitas, vt eis qui multos & alte fixos, non tñ duros habent, in totum pilos tollamus, qñ aut picatione opus habet totum corpus, qñque.n. hoc præſidio iuxta medicinæ rationem vtimur: aut qñ pharmacum Emplaſton, hoc eſt quod meatus obducat, imponere velimus: tunc.n. neceſſario à parte pilos prius tollimus, quod quidem etiam per nouaculam facere licet. Quidam vero ſiue re vera, ſiue fictè, nouaculæ timorem confitentur, q̃m periculum ſit ex ea cutem ſauciari. Quidam aũt non citra rationem fortaſſe metuunt, maxime cum partes gutturis radi oportet. Quapropter neceſſarium eſt medicum etiam huiuſmodi pharmacorum experientiam habere, tum quod ad compoſitionem, tum quod ad vſum attinet. H

Pſilothra à Critone hac verborum ſerie conſcripta.

Pſilothra Capillorum. Auripigmẽti auricoloris [a] † ſcrupulos vij, aut x, } calcis viuæ tantũdẽ, amyli ſextantẽ, terræ q̃ Romanis Selinuſia appellat̃, [b] † vnc.i. } Omnia trita & per anguſtiſſimum cribrum excuſſa reponito. Vſus vero tpe ex pharmaco qđ ſufficit acceptum aqua cõquaſſato, deinde illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. ℂ *Aliud eueſtigio læuem reddit.* Calcis viuæ partes duas, auripigmenti partem j. Hæc in mortarium plumbeum coniecta, aqua aut ptiſanę ſucco affuſo terito, atq; vbi nigra reddentur, calefacta illini maxime in balneo iubeto, læue.n. corpus reddũt. Quòd ſi vero tenuis capillus enaſcens ſubeat, calcem coquito, & auripigmentum cum aqua terito, & vbi in vas fictile aconitum conieceris coquito, atque vbi coacta fuerint nigraq; reddita illinito. ℂ *Paridis ſaltatoris Pſilothrum ſtatim pilos aufert.* ″ Sandarachæ [c] † vnc.j, } calcis viuæ ſextarium i. Trita cum aqua diligenter coquito, [d] † atq; vbi ebullire cœperint, ablatis vtitor. Experimentum huius facies, ſi pinnulam in ipſum pſilothrum immergas, breui enim glabra fiet. } *Aliud.* Amyli vnc.j, calcis viuæ vnc.j, auripigmenti [e] † vnc. j: } contuſa & cribrata repone, vtere que vt dictum eſt. ℂ *Heraclidæ Tarentini Pſilothrum eueſtigio pilos tollit.* Calcis viuæ ſextarium i, cimoliæ ſextarium i, pumicis vſti ſextarium i, auripigmenti partes quatuor: trita ac læuigata reponito. Vſus vero

tempore

A † Al̃. vncias duas.
B † Al̃. vncias duas.
C † Al̃. vncias duas.
D † *Al. ex antiquis. atque, vbi cœperit opari, ablato vtere. Experimẽtũ aũt huius rei fiet, ſi pinna in ipſũ pſilothrũ immiſſa breui tibi glabra reddatur.*
E † Al̃. vnciam j s.

A.l.4.f.7
7.fol.50

A temporeaqua dilutis,vt dictum eſt,vtitor.Hæc quidem igit Crito ſcripſit. Cæterum eorum vſus melior eſt,quemadmodum nunc mulieres vtuntur, poſt corporis videlicet illitionem, in tepidam balnei domum ingredientes,atq; vbi exudare cœperint,ſtrigili pharmacũ ex aliqua corporis parte detrahentes,deinde cum ſimul auferri pilos ſenſerint,reliquum corpus omne abluentes.

Quæ Pilos Diſperdant.

Scriptum quoq; de ijs eſt,quæ pilos diſperdant in cõptorijs libris, quæ ſane iam ex medica materia exciderunt. Quapropter & ego ſimplicium tm̃ ex ẽis faciam mentionem, in ſimplicium item pharmacorum tractatu à me relatorum. Iuxta rationem enim propoſita pharmaca cõponunt, Ex lepore marino,hepate thunni putrefacto,cedria,ranarum in viridibus arundinetis degentiũ cruore ſiue muco,marinæ teſtudinis ſanguine,lachryma vitis albę,lachryma hederæ,ſimiliter'que bryoniæ,ac oleo quod inſulſum appellat:Ex marinis itẽ ſcolopẽdris, vrticaq; marina, & ſtellis marinis, nitro ac amurca ad hæc admiſtis. Quin & fortiora his ex erinaceis & ſalamandra componũt in oleo coctis. Admiſcent autem ipſis & alcyonia & ſandarachen, & quæcunq; alia eius generis exiſtunt.

Quæ Pilos Attenuant. CAP. 5.

VTetur ẽt aliqñ medicus velut dixi,ijs quæ pilos attenuant, quæ non eandem cum depilatorijs
B facultatem habent. Quam enim in ſimplicium pharmacorum commentarijs exterſoriam facultatem appellauimus,eiuſdem ſunt ẽt ea quæ pilos attenuant. Quemadmodum aũt in omnibus eiuſdem generis pharmacis,differentia ſecundum exceſſum & defectum exiſtit,ſic ẽt in exterſorijs habet. Hordei itaque farina,& fabarum,amplius'que erui,ſpuma nitri,ac ipſum nitrum,familiaria pharmaca ſunt omnibus ad tollendas ſordes vſurpata. Aſſiduus aũt eorum vſus etiã pilos attenuat. Quæcunq; vero fortiori vi exterſoria prædita ſunt, in ijs qui valde duros & magnos pilos habẽt, aſſumpta congruunt. Eius itaq; generis pharmacorum eſt nitrum vſtum,& nitri ſpuma, & aphronitrum ſpumoſum. In aſſiduo aũt vſu faciunt item purpurea appellata vaſa fictilia Alexandrotica, contuſa videlicet,& tenui cribro excreta. Cæterum pauperibus ego etiã fictilium,& clibanorũ in quibus aliquid ſub textu coquitur, teſtas, itemq; pumicem vſtum,ac non vſtum indicaui. Vili autem & gratis habuerit quis circa mare degens, aut vrbe quapiã non longè a mari ſita,teſtas vſtas tum buccinorum,tum purpurarum,aliorumq; oſtreorum: ſepiæ verò teſtam etiam citra vſtionẽ. Atq; hæc quidem pro valde egenis indico,pro alijs verò alcyonium, & herbam lanariam, vtrunq; veratrum,bryoniæ item & dracunculi radicem, ariſtolochias, canchry, & panacis radicem,& q̃cunque eius generis exiſtunt: plura enim, vt dixi, relata ſunt in ſimplicium pharmacorum tracta-
C tu. At verò ſi hæc ipſa odorata facere volueris,cyperum,& melilotum, roſaſq; ſiccas, & iunci odorati florem,iridem illyricam,meliſſophyllumq;,& cydoniam herbam,eis admiſcebis. Et ſi pro diuitibus paraueris,ſpicam nardi indicam,celticamq;,& mõtanam inijcies:& terram Eretriada. Addes etiam † folium malabathri,amomum,myrrham,crocum,coſtum,& hedychroum. Qui verò p̃cioſiori materiæ parandæ non ſufficit,ei viliores ij,qui exornatoria compoſuerunt, excogitauerũt. Quorum etiam Crito meminit in primo de ornatu ſic ſcribẽs: Ollam nouam figulinam magnam, operculum habentem accipito,in eamq; cimoliæ glebas pro ſitus ratione conijcito. Componãtur autem hæ quantum fieri poteſt ad theatri formam, vt in medio ipſarum locus vacuus relinquatur. Inter glebas autem viciſſim mala cotonea recentia viginti locentur, hæc autem per interualla variare iubeto: deinde operculo impoſito marceſcere ipſa mala ſinito. Vſu autem expetẽte, quãtum ſatis videbitur accipito,terito,ac vti iubeto. Poſt pſilothrorum vero impo*ſitionem, ſuauem quendam odorem habet. *Aliud.* Roſas q̃ odoratiſſimas per diem vnam in vmbra refrigeratas, quo humor ſaltem ab eis deſiccetur,in vas figulinum componito: eodemq; modo,vt dictum eſt, glebas cimoliæ indito,ita vt roſæ ſubſternantur,rurſuſq; inter glebas eædem imponantur: deinde operculo addito,combibere ſinito. Vſus iam demonſtratus eſt.

† *Additur in græcis malabathrum,&c. In aliquibus aũt marathrũ id eſt fœniculum,&c.*

* *Al. ἀπίθεσιν i. ablationem.*

D *De Furfuratione.* CAP. 6.

QVibuſdam ſe ſcalpentibus,furfuribus ſimilia ex capitis cute decidunt, & propterea furfurationem medici hanc acceſſionem ſiue ſymptoma appellant,a vitiatis ſaniebus prouenĩẽtem: quas conſumere ſcopus eſt eis,qui malũ hoc ſanare volunt. Manifeſtum igitur eſt diſcuſſoria & exterſoria pharmaca adhibenda eſſe, præparato prius vniuerſo corpore, ſi vitiatis humoribus repletum videatur: in omnibus enim huius rei meminiſſe oportebit, etiam ſi aliquando in ſermone relinquatur. Admiſcuerunt autem quidam prædictis pharmacis quædam adſtringentia, quo per ea affectum membrum corroboretur, vt ne facile in ſe ipſum ſuſcipiat influentes humores ſeroſos,ſed reſiſtat,eos'que repellat: & ob hoc ſane Archigenes in pharmaco ex atramento ſutorio compoſito hęc verba adiecit: Hoc,inquit,adeo efficax eſt,vt neq; ſinat in poſterum fieri. Crito equidem in tertio libro de ornatu, eiuſmodi pharmacorum ſyluam ſcripſit in principio ſtatim ipſius libri. Quare velut paulo antè dixi,minimè neceſſarium eſt me ipſa hîc rurſus deſcribere, cũ omnes illius habeant libros. Cæterũ quæ Archigenes ſcripſit indicabo ob id maximè, quòd quibuſdam ex eis adſcripſerit, quòd non permittant ſymptoma hoc rurſus fieri. Scribit autem hoc modo ſuis ipſius verbis: Victus ratio conſtituatur flatus expers, nihil ex craſſi ſucci cibis habens quales ſunt † tubera,fungi,bulbi,legumina,carnes'que, maximè bubulæ, ac quæ ſimilia exiſtunt.

f.7.t.1. fol.510.c

† *Antiq. ſorba.*

Sint

Sint aūt cibi quibus veſcuntur boni ſucci, faciles concoctu, & mel iiſdem addatur. Intinctus confe- E
runt, acetum cum ſapa. Condimenta, cuminum, & fœniculum: aliis parcè vtantur, & a bellariis oī-
bus maximè abſtineant. Vinum conducit eis album & tenue: voluptatis verò gratia dulce, & vi-
num mulſum. Ex fructibus optima eſt vua arefacta, deinde ficus, quibus ante cibum reliquū ve-
ſci præſtat. Verum ante oīa bonæ concoctionis cura habenda eſt. Deambulationes lenes plurimę
& mane & veſperi optimæ ſunt. Lauatio ex frigida balneis præſtat. Si vero quis calida lauit, incō
grua ei eſt longior in aere mora: & perfuſſio capitis præ ſolio eſt eligenda, poſtea vero larga frigi-
dæ adfuſione refrigerato. Dormire ad ſatietatē vſq; vtile eſt. Ira, indignatio, verſatio in Sole, & ve-
hemens refrigeratio vitanda, omnia item quæ caput replēt. ℂ *Archigenis ad Furfurationem capi-*
tis. Quibus furfures caput occuparunt, his cū fęnugræco, betæ ſucco, ac nitro, præfrictis & exter-
ſis, cimoliam felle bubulo aut ſuillo acetoq; ſubactam illine. Deinde poſt horam ablue, atramen-
tumq; ſutorium ac nitrum cum oleo trita illine. Aut myrobalanum, id eſt vnguentariam nucem,
& fabaceam farinam, æquali pondere trita, in aqua coque, & affrica. *Aliud.* Amygdalas ama- A.ibidē
ras decorticatas cū aqua aut aceto affrica, cumq; exaruerint capilli, calida ablue. *Aliud.* Aut mal-
uam ſylueſtrem aqua marina ad decimæ partis reſiduum coctam terito & affricato. *Aliud.* Aut
nitri ſpumam & atramentum ſutorium, æquis partibus cum vino, ter aut quater in menſe affrica- F
to: hoc adeo efficax eſt vt neq; in poſterum fiant. *Aliud.* Aut vini Rhodii fæcem, & pumicem,
& nitrum, pari pondere cum lupinis affrica. *Aliud.* Aut cimoliam cum fęnigræci cremore adhi
be. *Aliud.* Aut nitrum aſſatum & bulbum. Aut hæc omnia ſimul pari pondere læuigata affrica.
Aliud. Aut vbi picis liquidæ ſerum illeueris, alumen inſperge.

De Phthiriaſi, hoc eſt Morbo Pediculari. CAP. 7.

PEdiculorum generatio quibuſdam in capite contingit aceruatim, ex multis videlicet humo- A.l.4.f.
ribus calidis quidem, ſed non ad tantam caliditatem progreſſis, ad quantam perueniūt acres c.26.fo.
ichores, id eſt ſanies. Quare manifeſtum eſt, in profundo cutis pedicularis morbi affectionem fie-
ri, vbi ēt animalia hæc generari poſſibile eſt, non in ſuperficie cutis, in qua furfures conſiſtere dixi-
mus. Pharmaca itaq; ipſorū neceſſario exiccantia ſunt, & quę ex alto trahere ac euacuare poſſunt, A.ibidē
magis vtiq; ꝙ ea quæ furfuribus conueniunt. Atq; hęc quidem Methodus eſt ea cōponendi. Ve
rum ſylua eorum quæ experientia conſtant (oportet enim, vt dixi, in omnibus maximè attendere
ac confidere his quibus experimentum teſtimonium præbet) in tertio libro Critonis de ornatu
ſcripta eſt. Apponam autem etiam nunc ego ab Archigene ſcripta hac ſerie verborum. ℂ *Reme-*
dia Morbi Pedicularis. Morbo pediculari affectis hæc conferunt. Staphidis ſylueſtris, id eſt her- G
bæ pedicularis partes ij: ſandarachæ & nitri, vtriuſque partem i: cū aceto & oleo capiti illine. Aut
Rheon, qui in obſonia additur, cum oleo tritū ſimiliter illinito. Aut oxylapathi i. acutæ rumicis, ra
dicem cum oleo eodem modo. Aut veratrum album, & ſtaphidem ſylueſtrem i. herbam pedicula-
rem, & nitrum, pari pondere cum oleo in balneo adhibe. Aut aqua marina, aut muria meraca cū
aceto, perfundito. Quòd ſi nuditas pilorum adſit, ſylueſtrem ſtaphidem i. herbam pediculare {em
plaſtri more} cum oleo & aceto imponito. Aut alumen tritum cum oleo illinito.

De Achoribus, hoc eſt Vlceribus Capitis manantibus: & Cerÿs, id eſt Fauis. CAP. 8.

INter affectiones cutis capitis cōnumeratur quoq; ea quæ Achor appellat̃, ex genere tumorum
præter naturam exiſtens: propriam autem & ſingularem appellationem nacta, ob acceſſionum
quæ ad eam conſequuntur proprietatē: valde.n. tenuibus foraminibus eroditur, quæ tenuem in ſe
humorem modicè viſcoſum complectunt̃. Ad ſimilitudinem vero eius proxime accedit alia cutis
affectio quæ Fauus, Græcis Cerion vocatur: maiora tm̄ foramina habens, in quibus humor melli,
quod eſt in fauis, ſimilis continetur. Generatio ipſis ex humore miſto eſt, qui partim tenuem ſero-
ſumq; ac mordacem, partim vero craſſum ſuccū, in ſe habet. Tenuis itaq; humor vtpote mordax,
primum quidem ad ſcalpendum ipſos impellit, progreſſu vero tp̄is, ad ſcalpturam tum tumor au- H
geſcit, tum foramina in ipſo erumpunt. Manifeſtū igitur eſt euacuare oportere humores affectio-
nem ipſam operantes. Qui ſi ēt influant amplius, prohibendus primum eſt ipſorum influxus per
capitis euacuationem, atq; totius corporis purgationem, velut in alopeciis eſt proditum. At vero
ſi parua affectio exiſtat, ſola localia & partialia appellata remedia (quæ ſ. locis affectis adhibentur)
citra totius corporis euacuationem ſuffecerint. Cōuenient aūt ipſis ob craſſitudinē videlicet & vi-
ſcoſitatē humoris eas generantis, pharmaca quæ ipſum incidant, quæq; facultate ſua neceſſario di-
ſcutiant & repellant. Atqui acetū ex incidentium ordine exiſtens, vltra hoc quod diſcutit, præci-
puum quiddā in ſe habet, quo reprimit, ac quod influit depellit, vtpote quod ſubſtantia ſua parum
calidum eſt, plurimum vero frigidum, & partium tenuium: tali nanq; facultate præditum eſſe, in
primo de ſimplicium pharmacorum facultate demonſtratum eſt. Sit itaq; acetum exquiſite acidū,
in quo nulla penitus vini qualitas appareat: hoc ipſo ſanè pharmaca metallica appellata, modo
hoc, modo aliud imbues, achoribusq; ex eis medeberis. Incipere autē ab imbecillioribus p̄ſtat, præ-
ſertim ſi dolor ſimul ipſis adſit. Cimolia igitur ad hanc rem apta eſt, & Cretica lemniaq; terra, & ſa
mia, pompholyxq;, & ſpodium, ſpuma argenti, & cadmia tenella. Quòd ſi neq; ex his quieſcat ma
lum, pharmacū ex charta ſiccū aceto dilutum illinito. Neq; obſcurum eſt tollendos prius capillos,

antequam

A antequam talia admoueas. Si verò acrius tibi ex charta pharmacum appareat, miſcebis ipſi argen-
ti ſpumam, ſi quidem abundè mordacitatem eius exoluere velis, pari copia: ſi verò pauxillum miti-
gare velis, minori: quemadmodum etiam ſi plurimùm eius vim exoluere placeat, maiorem eius co-
piam addes. Porrò cum aliquando ruri degenti mihi pharmacum ex charta ad manũ non eſſet, con-
ſpecta in ægri domo inutili aliàs charta, faculã poſtulaui, exuſtaq́ꝫ charta ac aceto diluta, locum affe-
ctum illeui, hominemq́ꝫ ad me poſtridie venire iuſſi, ſciebam enim ꝙ, cùm duræ carnis eſſet, phar-
macum ferre poſſet: qui vbi veniſſet, parum aberat quin curatus eſſet: quare ad aliud pharmacum
non tranſiui, ſed eodẽ vti iuſſum, poſtera die perfectè ſanitati reſtitutum conſpexi. Prudenti igitur
viro, quod ſæpe iam dixi, opus eſt: & qui tum curandorum morborum ſubſtantiam, tum ægri na-
turam, probè norit. Inſuperq́ꝫ pharmacorũ facultatem non iuxta genus tantum, ſed & iuxta quanti-
tatem, cognoſcat, quò ſingulis diebus quali præſidio opus ſit coniectet. In extendẽda enim aut exol-
uenda pharmaci, quod prioribus diebus admotum fuit facultate, in quantum ſanè affectio ipſa in-
dicat, congrua curatio conſiſtit. ℭ *Ad Achoras inflammatos.* Quòd ſi quando in vlcus manans
inflammatum ſimul & doloroſum incidas, lenies primùm per humectum concoctorium'que ac
emolliens & acrimoniam arcens pharmacum dolorem. Tale autem eſt parygrum appellatum, ab
B Hera aliiſq́ꝫ plurimis deſcriptum. Satis manifeſtum autem eſt, quòd ipſum in manu per ſpecillum
latum cum roſaceo emollitum, & ad vnguenti formam redactum, non emplaſtri forma, qualem à
principio habebat, adhibere oportet. Conueniunt etiam hoc tempore, ea quæ ad ſedem ex vlceri-
bus aut rupturis dolentem faciũt, de quibus priuatim deſtinato ſermone ac tempore dicetur. Sicut
etiam conueniunt ea quæ cancros mitigant. Hæc igitur omnia vbi prius conſideraueris, etiam par-
ticularem pharmacorum varietatem vtiliter cognoſces. De qua ego quoque dicere aggrediar, me-
dicamenta apud præſtantiſſimum quenque medicum laudata, ordine ſcripturus. ℭ *Ad Achoras
Archigenis.* Archigenes in primo pharmacorum iuxta genus, ad Achoras ſic ſcripſit: In quibus
Achores, aut papulæ feruidæ, aut eruptiones circa caput vlceroſæ ſunt, ab omni acri & ſalſo abſti-
neant, item'que acuto. Deinde deraſis capillis, aut ter aut ſæpius quotidie ex calida, in qua myrtus,
aut lentiſcus, aut rubus, aut bryonia, aut ſycomorus, aut lupini, aut lentes, aut aſparagi radix, inco-
cta ſint, lotis, & maximè vbi multa ſanies effluxerit, ſalicis folia ex aqua emplaſtri more apponito:
aut lentem cum melle, aut aſparagi radicem coctam eodem modo. † Aut fœnum græcum betæ
ſucco maceratum pinguibus emplaſtris vſu cognitis admiſceto ac vtitor. *Aliud præclare faciens.*
Pinus corticem cum cerato. Aut cadmiam cum oleo veteri illinito. Aut cinnabari ſimiliter empla-
C ſtri more vtere læuigato. Licebit & myrti baccas, aut hordeum vſtum, aut argenti ſpumam, aut ce-
ruſſam, aut oſtreorum teſtas vſtas, admiſcere: ſingula etiam cum oleo veteri illinire. Aut cineru-
lam & mannam ex vino. Egregiè conſtanter facit & chalcitis cum aceto & oleo veteri illinita.
Aut betæ decoctum cum exigua cimolia, ſale & vino admiſtis, in balneo affrica. Aut hyoſcyamum
& ſemperuiuum minus, trita cum roſaceo mellis ſpiſſitudine illine. Aut vlceribus ex ſmegmate
quopiam repurgatis, terram cimoliam torrefactam cum vino, aut fæcem vini Rhodii vſtam cum
aceto veteri, aut radicis cucumeris ſylueſtris decoctum adfundito ac proluito. Aut tragacantham,
aut argenti ſpumam, aut ſandarachæ duplum, cum vino aut etiam cum oleo myrteo aut pingui
quopiam illinito. Aut argenti ſpumam & calcem pari pondere cum aceto & oleo illine. Aut
chalcitidem cum myrteo oleo, vel ſuillo felle liquido, illine. Hæc quidem Archigenes ſcripſit, do-
ctrinam tradens non modo Empiricam, ſed etiam indefinitam. Inuenire itaque eſt apud Empiri-
cos, qui ſanè non in contentioſis ſermonibus vitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operibus di-
ligenter verſati ſunt, quòd in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidentia diſcrimina retu-
lerunt, qualia & ego paulo antè in alopecia feci. Faciam autem & nunc in his quæ Archigenes
ſcripſit pharmacis. Quædam enim ex eis incipientes achoras, citra humorum in vniuerſo corpo-
D re vitiationem aut eorundem multitudinem redundantem, ſanant, adſtringentem nimirum & re-
pulſoriam vim habentia. Quædam verò vbi magnum quoddã malũ minãtur Achores, eos augeri
prohibent, ſimul & quod influit repellentia, ſimulq́ꝫ quod iam in eis continetur concoquẽtia & di-
ſcutientia, quæ euidens eſt miſtæ facultatis eſſe oportere. Quædam autem eis quæ in ſuperficie hæ-
rent, paruiſq́ꝫ tantum auxiliantur, quæ moderatis viribus prædita eſſe oportet, & nihil quod irri-
tet habere, ex diſcuſſoria nimirum facultate. Alia autem viribus omnino robuſtiſſima ſunt, adeo
vt etiam Achoras ex craſſis ac viſcoſis humoribus obortos, ineluibiliter'que cuti infartos euacuare
poſſint, atqꝫ id adeo validè, vt etiam ſi obduratum quid habeant, id ipſum deturbare valeant, quã-
uis morbus ipſum cutis habitum adeo vitiet, vt quod influit corrũpatur, etiam ſi cõmodum id exi-
ſtat. Hæc autem ſunt ex efficaciſſimis pharmacis compoſita, quale retulit Archigenes vbi ſalem ad
reliqua diſcuſſoria admiſcet. Sal.n. & chalcitis, & vini fæx vſta, & ſandaracha, & calx viua, fortiſſi-
ma viribus pharmaca ſunt, calfacientia, mordentia, & diſcutientia. Eius generis eſt etiam fel cali-
dorum & ſiccorum animalium, quorum non meminit Archigenes, ſed vnius ſuilli tantum, quod
omnium moderatiſſimum exiſtit: ad cuius facultatem etiam proximè cinnabari accedit. Propin-
quum deinde locum habent conchæ vſtæ, & hordeum, & poſt hæc oleum vetuſtum. Quemadmo-
dum autem hæc emouent, ſecant, & diſcutiunt violenter impactum, ſic repellunt adſtringentia, ali-

† Additur in quibuſdã cod. Aut bryoniã eodem modo.

quia quidem ſimpliciter citra contrariæ facultatis admiſtionẽ, aliqua verò per dominium adſtrin- E
gentis in eis facultatis. Myrti equidem earumq́; baccæ, & pinus cortex, ex eorũ numero ſunt quæ
non habent contrariæ facultatis admiſtionẽ, velut etiam rubus & ſycomorus, quamuis moderatius
adſtringant, quàm myrti earumq́; baccæ, ſed tñ adſtringendi vim ſenſibiliter in ſe habent. Miſtæ autẽ
facultatis eſt oleũ myrteum: nam & ex oleo, & ex baccarum myrti, aut ipſius etiam myrti ſucco, eſt
compoſitum. Oleum autem ipſum emollientẽ habet facultatem, Myrtus autem eiusq́; baccæ ad-
ſtringentem, non mollire ſed cogere & ſtringere natam. Roſaceum item quanquã minus quàm myr-
teum aſtringat, tñ & ipſum miſtæ facultatis exiſtit. Quemadmodum autẽ hæc per præparationem
miſtas vires habent, ſic alia ſponte naturæ talia ſunt, velut lentiſcus, cyperus, & lentes: quod ipſum
in ſermone de his eſt demonſtratum. Cæterùm diſcuſſoria & repurgatoria, citra ſenſibilem calidi-
tatem facultate præſtant ex eis quæ iam Archigenes retulit, Beta ipſa, & cimolia vſta: priuſquã ve
rò vritur, imbecillior viribus quàm beta eſt. Sed fortior his eſt cucumeris, & bryoniæ, ac aſparagi facul
tas. Spuma vero argenti præſtantius quidem quã cimolia vſta pharmacum eſt, multum verò debi-
lius quàm ad propoſitæ affectionis ſufficiat medelam. Cadmia autẽ moderatè habet ad mediæ magni-
tudinis achoras. Citra mordacitatẽ verò reſiccat cinerula. Manna autẽ etiã cõcoquit. Oleum verò,
vt iam dixi, laxantem quidem habet vim, ſed eam non adeo fortem, atq; ob id per miſturam facilè F
exuperatur. Itaq; vbi fuerit cũ obducentibus meatus & refrigerantibus permiſtum, velut eſt ceruſ
*hoc, ſ. oleum. ſa, poſſibile eſt hanc magis vim ſuam demonſtrare, quæ eſt cogere, oppilare, & adſtringere ſubſtã-
* contingit. tiam corporum quæ contingunt. Porrò hæc omnia in Archigenis ſermone confuſa ſunt, neque in
quibus achoris, neq; quando eis vtendum ſit, ipſo demonſtrante. Vtitur autem & vino in eodẽ ſer-
mone, neq; apponit quale probet. Atqui multijuga circa vinum differentia exiſtit. Aliud.n. auſte-
rum, aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeſtè eſt: aliqua etiam plures qualitates ſimul ex ſe
oſtendunt, nimirum & dulce quippiam & adſtringens & acre complectentia. Qñ igitur ſimplici-
ter quis ſcribat, dilui debere quippiam vino, lectorem coniectare oportet quem ſcopum pharma-
ci compoſitio habeat, & ad illum reſpiciendo, id quod aptum fuerit vinum eligere. Adſtringens
quidem vbi repellere velit, acre verò in quibus diſcutere. Reliquis item vtetur, quemadmodum
vniuſcuiuſq; vim demonſtrauimus in loco vbi de vinorum differentijs docuimus. Acetum verò
in omni occaſione ad achoras aptiſſimum eſt, vtpote craſſos & viſcoſos humores ſecans, atque id
quod influit diſcutiensq́; & repellens. Verùm ipſo non vtique per ſe quiſpiã vtetur, ſi quidem nõ
proluere aut expurgare achoras velit, ſed eo pharmaca diluet, moderata quidem, in quibus incipit
& adhuc parua eſt affectio, fortia verò in maioribus & diuturnioribus, fortiora autem adhuc in in- G
ueteratis iam & ægerrimè curabilibus. Verùm differentia pharmacorum iuxta fortitudinem iam
antè à me relata eſt. Cæterùm ex relatis ab Archigene pharmacis, in totum non vti exoptem ſem-
peruiuoq́; & ceruſſa. Illud enim ſtrenuius refrigerat, quã conuenit incipientes achoras refrigerari.
Ceruſſa verò exiguam quidem habet frigiditatem, & ex pharmacis eſt obducentibus meatus, em-
plaſtica vocant, pro ea autem vti poſſumus cinerula & pompholyge.

Quæ Apollonius in Primo de Parabilibus ad Achoras ſcripſit.

Apollonius in Primo de Parabilibus ad achoras, Primũ quidem ſic ſcripſit: Roſacco oleo caput illi-
ne. Deinde poſt hoc, Betæ ſuccum ſimiliter illine. Tertium deinceps, Teſtudinis ſanguinem eodẽ
modo adhibe. Quartum, Laurino oleo caput illine. Et quintum, Crocinum vnguentum inunge
eodem modo. Ex his ſanè primum debiliſſimum eſt, pueris & mulierculis teneræ carnis in princi-
pio affectionis vtile exiſtens: concoquit enim & diſcutit ac repellit, eaq́; omnia moderatè facit. Se-
cundum verò vbi betæ ſucco vti conſulit, efficacius quidem eſt roſaceo, diſcuſſoriam vim habens,
non tñ ad fortes ac iam obfirmatos achoras ſufficit. At verò teſtitudinis ſanguis curioſum & ſuper-
uacaneum eſt pharmacum, neq; vnquàm tentaui eius periculum facere. Quod verò deinceps ſcriptum
eſt, laurinum, fortiter calfacit & diſcutit: opusq́; habet corporis totius & capitis euacuatione, quo H
diſcutiat humores achoras facientes. Crocinum deinde vnguentum diſcuſſorium quiddam habet
& adſtringens, & concoctoriũ: atq; ea tria fortiora in ipſo ſunt quàm in roſacei natura: ex eis igitur quæ
de illo dicta ſunt, etiam de hoc ratiocinari licet. Poſt hæc autem ipſius verbis ita ſcriptum eſt: Tauri
vrinã affrica. deinde ſequitur, Facit & cameli vrina eodem modo. Vtendũ autem eis, inquit, ad plu
res dies. Verùm ego vtiq; dixerim ad ipſum, non eſſe quòd ad multos dies, ſed ne ad vnum quidẽ,
purus homo tolerare queat, vt illius alicuius eiuſmodi animalis vrina capiti affundatur, præſertim
in affectione adeo parua, & quæ facilè curari poteſt. Bis enim per omnia, quod dicitur, diſtans eſt,
roſaceo videlicet vti, quod penitus exiguam habet ad propoſitũ ſymptoma facultatẽ: & tauri ac ca-
meli vrina, quæ acerrimæ grauiſſimæq; & penitus iniucũdæ exiſtunt. Deinceps verò tale quoddã
pharmacum his verbis ſcriptũ eſt: Furfurum chœnicẽ mediũ in aquæ heminis duabus madefaci-
to, poſteaq́; terito ac ſuccum excolato, cumq; media aceti hemina ad limi ſpiſſitudinem coquito: &
ex eo caput fricato, deinde aqua in qua beta, aut fœnumgræcum, aut lupini cocti ſint, abluito. Vn-
guento autem vtitor fæce irini. Hoc pharmacũ diſcuſſoriũ eſt citra mordacitatẽ, ex repurgantibus
atq; extergentibus appellatis cõpoſitum. Eiuſmodi.n. facultatis ſunt furfur, beta, & lupini: diſcutit
autẽ ſimulq; calefacit non vehementer fœnumgræcum: ex eo autẽ genere eſt & irini vnguenti fex.

A De aceti verò facultate antea quoq; dictum eſt, ꝙ aptum ſit ad achorum affectionem, quare hoc vt
conuenientiſſimo, & efficaciſſimo pharmaco vtendum eſt. Aliud deinde poſt hoc pharmacum
ſcriptum eſt ab Apollonio his verbis: Cucumeris ſylueſtris radices decoquito, & ſuccum affricato.
Didicimus autem cucumeris radici plurimũ diſcuſſoriæ facultatis eſſe. Et poſtea hoc pharmacum
ſcriptum eſt: Terræ cimoliæ, ſulphuris viui, par pondus cum aceto terito, & in balneo affricato, ca-
lidaq; abluito. Hoc illinire etiã conuenit pharmacum, non ſolũ, vt dixit, in balneo adhibere: omnes
enim habet facultates quibus affectio indiget, aceto quidem ipſas habente, velut antea eſt dictum.
Solum verò ſulfur vlterius quàm conuenit excalfacere & diſcutere poteſt: quapropter cimoliam ei ad-
miſcuit, quæ cõpoſitionem ex vtroq; ad moderatam temperaturã reducit. Cæterùm quod ſequitur
pharmacum vbi inquit, maluam exiccatam & tuſam in vrinam inſpergito ac affricato, reprehẽdo,
in quantum etiam ſuperius vrinæ vſum deteſtatus ſum, etiam ſi facultatem eius affectioni conueni-
re non negauerim. At quod deinceps ſcriptum eſt, in quo ait, Fici folia in aqua coquito, & aquam
inſolato, iniectaq; in ipſam fæce vſta affricato, poſt hæc verò repurgantibus pilos, eluito. acre valde
hoc exterſorium medicamentũ eſt: ꝙ ſi in balneo tantum adhibeatur, non vehementer valet acho-
ras irritare, præſertim ſi quis, vt ipſe deinceps iubet, proluat, hoc eſt ex aqua dulci caput perfundat.
B Ad illitionem verò eiuſmodi pharmaco vti periculoſum eſt: eſt.n. plurimũ acre medicamentũ fæx
vſta, quemadmodum in libris de ſimplicium medicamẽtorum facultate eſt cõmonſtratum. Quod
verò ſequitur pharmacum ſecurũ vſum habet, eoq; confidenter quis vtetur ex ſpuma argenti lauri
noq; compoſito. Miror autem quomodo, vt laurino ſimile, oleum ſimplex admiſcet, ſic quodãmo-
do ſcribens, Argẽti ſpumam cum oleo albo, aut laurino tritam, vbi calida prælaueris circumlinito.
lõge.n. deficit à laurini facultate oleum commune, quod albũ appellauit, e regione ipſum à laurino
diſtinguẽs. Quin & quod poſt hoc ſcriptum eſt, conſimilem habet abſurditatem. Pro ſpuma.n.ar
genti, ceruſſa vtitur: diluit autem ipſam myrteo aut laurino, cum multã omnino differentiam hæc
pharmaca habeant: alterum.n. repulſorium eſt, alterum verò plurimũ calfacit & diſcutit. Vſusq; eo
rum eſt repulſorij quidẽ in principio, diſcuſſorij verò, vbi humor qui achoras generat, iam eſt fir-
matus. Amplius autẽ deinceps cum rubi canini folia contundere & exuccare iubet, deindeq; oleo
miſcere, imbecille eſt pharmacum, & incipiẽti affectioni ſolummodo aptum, vtpote cũ rubus cani-
nus adſtringat. Tale pharmacum eſt etiã plumbago cum ceruſſa vino ſubacta, vſquequo ad cõpa-
gem quæ illini queat redigantur. Porrò contrariæ prædictis facultatis ſunt, quorum æqualiter nul-
la diſtinctione appoſita meminit, id videlicet quod ex naſturtio, & quod ex ſcilla conſtat, De priore
C quidem hęc verba tradens: Naſturtij & ſalis parem modũ adipi anſerino admiſceto, terito ac vtitor:
De altero verò ſic ſcribens: Scillã in fornace velut cucurbitam cinere obruito, cumq; mollis fiet, ex-
primito, deinde ad ſuccum oleo non multo admiſto, illinito. Manifeſtum verò eſt multo vehemen-
tius eſſe, quàm hoc quod ex naſturtio apparatur. Quod verò deinceps tradit, ex mitigatoriorũ pharma-
corũ genere eſt, quod vbi dolor quiſpiã vehemens circa achoras exiſtit, donec eũ leniat, conuenien-
ter adhibetur: ſi verò duros & inueteratos achoras diſcutere velimus, omnino imbecille eſt. Scripſit
autẽ in hunc modũ de eo Apollonius: *Mitigatoria ad Achoras inflãmatos, & ad Rhagades ani in-
tumeſcentes rimasq; ac fiſſuras ſedis &c.* Olei quàm optimi heminã in pilã plumbeã infundito, & plum
beo piſtillo terito, donec craſſum & ſubnigrũ reddatur: deinde ſeorſim ſpumæ argenti lib. vnam &
ceruſſę tantundem terito, oleoq; admiſceto. Poſtea verò eloto & ſiccato capite, pharmacum illinito.
Neq; verò ex ſimplici tantũ oleo, ſed qñq; roſaceo, qñq; myrteo apparabis, & ad rugas ani intume
ſcentes rimasq; ac fiſſuras ſedis, ad vlceraq; dolentia, omniaq; alia quæ ex fortiorum pharmacorum
vſu exacerbata ſunt, optimum medicamentum habebis. Egregiè enim ea lenit, etiã ſi ſerpendo exe-
dentia, aut etiam cancroſa, aut quomodocunq; maligna exiſtãt. Nequaquàm igitur eius cõpoſitionem
nunc ſcribere oportuit, ſed quemadmodũ ego antea dixi, ſufficiebat illud dicere, ꝙ dolorifici acho-
D res eiuſmodi pharmacis mitigantur: cõmune.n. hoc eſt in oĩbus dolore affectis, propriè autẽ faciens
ad achoras. Deinceps autẽ tale pharmacum ſcripſit: Spumæ argenti ℥ viij, foliorum rutæ tenerorũ
℥ v, olei ℥ viij, aceti heminæ quartam partẽ: ſimul trita capiti illinito. Hoc ſanè pharmacũ multo vſu
habemus exploratum. Propinquũ autẽ ipſi facultate eſt id quod conſequenter ab eo eſt conſcriptũ,
iuxta hanc cõmenſurationem: Ceruſſæ ℥ vj, ſpumæ argenti ℥ iiij, ceræ tantundem, ſulphuris ℥ † vj, † Al. nouem.
olei roſacei aut myrtei quod ſatis eſt, vt ceratum liquidum fiat. Arida cum cerato cõmitto, caputq;
inde illinito. Hoc autẽ & ad omnes in toto corpore eruptiones vehementer cõmodum eſt, vt ritè ſit
ab Apollonio conſcriptum. Quin & quod poſtea ſequitur, plurimum diſcuſſorium eſt, vt quod
ſpumam nitri habeat multam, adeo vt, niſi olei multitudine caſtigetur, acrius ſit quàm conuenit. Iu-
bet autem ad vnam ſpumæ argenti partem, quincuplum ſpumæ nitri admiſceri, hiſq; dum terun-
tur paulatim oleum adfundi, donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad Achoras pharmaca ſcripſit.

In Methodo de curandis morbis vniuerſales facultates pharmacorum ad ſingulos morbos re-
cenſui, verùm paucorum definitæ materiæ exemplorum mentionem feci, reiecta illic multitudinis
ipſorum commemoratione. At verò in præſenti, quam nunc in manibus habemus, tractatione,
omnia quidem quæ omnes pharmaca ſcripſerunt, longum fuerit recenſere: Quæ verò à probatis

medicis per experientiam tradita ſunt, ea omnia viſum eſt mihi conducibilius enumerare, quò E
etiam inter ſe propinqua, & quæ omnino eadem apparent, paulum verò iuxta apponderationẽ aut præparationem euariant, ij qui in his ſcriptis verſantur cognoſcant, ea'que maximè præparent quorum materias in prõptu habentur. Contingit enim aliquando, vt aut in totum ea quæ in compoſitionem miſcentur non reperiamus: aut talia reperiamus, vt ipſa inijcere non audeamus. Cæterum eius maximè in componendis pharmacis cura habenda eſt, vt bona integraq; & in vigore ſint omnia quæ admiſcentur. Ob id igitur etiam iam omnium quæ Crito tradidit, mentionem faciam: nam is ſanè diligentius achorum curam tractaſſe mihi videtur. In quinque itaque ſermones doctrinam de ipſis diſtinxit, quorum primum & ipſe recenſebo.

PRIMVS Critonis ſermo de Achorũ curatione. Scribit itaque Crito hæc verba: Ad achoras in capite contingentes, qui plerunq; furfuribus præcedẽtibus fiunt, & fermè etiã ſcabie, in principio ſubſcriptis cõpoſitionibus vtemur. ℭ *Ad achoras recentes.* Glutem fabrile aqua coctum obline. *Aliud.* Papaueris ſylueſtris & hyoſcyami folia cum oleo emplaſtri more appone. *Aliud.* Fici ſylueſtris virgulta aut folia tenera trita cũ aqua imponito. In inueteratis verò cum aceto terito. *Aliud.* Nucũ amararum nucleos in aquam tepidã iniectos & decorticatos, cũ aqua terito, & cerati craſſitudine præraſis imponito. In inueteratis cum aceto diluito. *Aliud.* Recremẽti ferri & roſarum par F
pondus cum vino terito & imponito. Quidam verò trita cerato roſacco excepta adhibent.

SECVNDVM ſermonem ad Achorum affectionem his verbis conſcripſit: Circuntenſa autem cute, & ob id moleſtiam inferente, ſubiectis compoſitionibus vtendum eſt. ℭ *Lipara ſeu Pinguis compoſitio ad Achoras, Pſydracas, Papulas feruidas, intertrigines. Eſt commoda quoq; Vitijs ſedis.* Spumæ argenti ʒ l, foliorum rutę tenerorum ʒ xxv, aceto diluito: & roſaceo aut myrteo excepta, cũ penna illinito. *Alia.* Spumæ argenti ʒ cc, ceruſſæ ʒ cl, rutæ ʒ c, ſtaphydis ſylueſtris ʒ xxv, aceti ſextarios iij, myrtei libras iij: particulatim ſingula terito, & affuſo liquore, vt dictum eſt componito. *Alia.* Ceruſſæ ʒ cl, ſpumæ argenti ʒ cc, rutæ ʒ centum, myrtei ſextarios iij: particulatim tritis aquam affundito. *Alia.* Ceruſſæ vſtæ ʒ centum*, rutæ ʒ c, mannæ thuris tantundem, corticis pinus ʒ l, olei myrtei ſextarios ij, aceti tantundem, ſimiliter componito. *Alia.* Recrementi plumbi ʒ c, pampinorum vitis ʒ c, thuris ʒ centum*, myrrhæ & ſpumæ nitri tantundem, aceti & myrtei quantum ſufficit.

[* Aliter l.] [* Aliter l.]

IN TERTIO autem hæc tradit: At vbi affectio inueterata fuerit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. Et deinceps ita ſcribit. ℭ *Damocratica compoſitio ad Achoras humectos & inueteratos.* Ladani ʒ viij, ceruſſæ tantundem, ſulfuris viui ʒ iiij: vino & myrteo oleo ſubactis vtitor. *Alia.* Spumæ argenti ʒ viij, pampinorum vitis ʒ viij, ſucci hypocyſtidis ʒ iiij, ſpumæ nitri ʒ ij, gallarum ʒ iij, G
aut ij: ex aceto & myrteo adhibe. *Alia.* Malicorij, gallarum, acaciæ fuluæ † tantundem: malicorium & gallas vino macerata coquito, acaciam verò vino dilutam reliquis probè tritis adijcito, cum'que rectè omnia comparata fuerint, myrteo excipito. *Alia.* Spumæ argenti, ceruſſæ, hyoſcyami, miſyos vſti, ramulorum cicutæ, æquales portiones: thuris vſti, ramulorum oleæ, tantundem: aceto & oleo lentiſcino exceptis vtere. *Alia valde commoda.* † Ceruſſæ vſtæ ʒ viij, ſpumæ argenti ʒ viij, atramenti ſutorij ʒ iiij, rhois rubri ʒ iiij, ſulfuris viui ʒ ij, opij ʒ ij, myrrhæ ʒ ij, aceto & lentiſcino oleo excipe.}

[† ἴσον.]

[† In antiquis cod. ita legit. Ceruſſæ vſtæ drach. iiij, ſpumæ argẽti dra. iiij, atramenti ſutorij drac. ij, rhois rubri ʒ ij, ſulfuris viui dra. ij, myrrhæ drach. ij, aceto & lentiſcino oleo excipe.]

QVARTVM verò ſermonem de Achoribus curandis hac verborum ſerie conſcripſit: Quando verò ex his quæ ad achoras ſcripta ſunt, pleraque reſiccant, magisq; dolorem inferunt, vtpote cute in ipſis affectis circuntenſa, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, per quas poſt hæc omnia citra dolorem emendari licet. ℭ *Leuce Emplaſtrum album inexuperabile, faciens ad humectos Achoras, & qui ægrè tolli poſſunt. Facit & ad Papulas feruidas, & Intertrigines.* Spumæ argenti drac. c: ceræ ʒ c, alij l habent: ceruſſæ drach. c, thuris drach. xxv, aluminis ſciſſi drach. xvj, terebinthinæ drach. xxv, piperis albi drach. iij, olei ſextarium vnum, arida tundito. Oleum verò & argenti ſpumam ac ceruſſam in ollam nouam coniecta ad prunas coquito, atq; vbi mutationem acceperint, ceram & H
reſinam addito, ac donec non inquinet amplius manus agitato: deinde ab igne ablatis, & quodammodo refrigeratis arida adijcito, & in pilam translata diligenter emollito. Vtitor autem in linteolum impactis, ſoluitoq; tertia die. Magis autem commodarit pharmacum hoc, ſi cum melino emplaſtro Paſionis fuerit permiſtum, ita vt emplaſtri Leuces inexuperabilis, Anicetũ Græci hoc appellant, partes duæ, melini autẽ Paſionis vna pars committantur. *Alia.* Ceruſſæ drac. cxx, ſpumæ argenti drac. lxxx, ceræ drach. xxiiij, terebinthinæ drac. xij, mannæ drac. xvj, aluminis ſciſſilis viij, olei heminas ij, committe vt dictum eſt. ℭ *Melinum Leuci Emplaſtrum, quod omnem Fluxum reſiccat, faciens ad Achoras inueteratos & humectos.* Cerę drac. viij, ſandarachæ drac. iiij, adipis vitulini ʒ iiij, terebinthinæ ʒ ij, thuris ʒ j, myrrhę ʒ j, aluminis ſciſſi vſti ʒ j, corticis pinus ʒ j, olei myrtei quod ſatis eſt: liquefacta cũ aridis cõmittito. ℭ *Aliud Melinum Hygieni, reſiccans omnem Fluxum.* Spumę argenti librã j, ceruſſæ lib. j, ſalis foſſilis lib. j, aluminis ſciſſi librę dimidiũ, atramenti ſutorij ſexuncem, olei ſextarios ij, aceti ſextarium j. Oleum, ſalem, ceruſſam, ſpumam argenti, donec non inquinent manus coquito: arida verò tuſa, cribrata, aceto'que diluta, ad refrigeratum pharmacum addito, paulatim adſtillando ac aſſiduè agitando: deinde in pilam translata ac probè emollita tollito ac vtitor. ℭ *Thebæi Emplaſtrum ad Achoras humectos.* Spumæ argenti ʒ xlviij, ceruſſæ drach.

xxiiij,

A xxiiij,corticis thuris ʒ xij,gallæ omphacitidis ʒ xij, ceræ ʒ viij, reſinæ terebinthinæ ʒ xvj, olei ſeſquiheminam: componito vt dictum eſt.

QVINTVM poſtremum ſermonem de Achoribus Crito ita orditur: Cæterum vbi affectio decreuerit,& cicatrix perfectè fuerit obducta, ad totius mali translationem ſubſequentibus compoſitionibus vtendum eſt. Deinde ſmegmata plura ſcribit, vnumquodque iuxta hanc compoſitionis formam. ℭ *Smegma ad Achoras, Furfures, Aſperitates & Scabies.* Terræ cimoliæ lib.j,nitri rubri lib.j: expreſſionis nucis vnguentariæ ſexuncem, alij lib.s.habent: myrrhæ ʒ [a] octo, piperis albi ʒ [b] octo,nardi celticæ ʒ iiij,caſiæ ʒ iiij,coſti ʒ iiij,contuſa & cribrata repone, ac vtere in balneo. *Aliud.* Nitri rubri lib.iiij, terræ cimoliæ tantundem,expreſſionis nucis vnguentariæ lib.ij:cyperi lib.j,alij iiij:baccarum lauri lib.j,iridis aridæ lib.j: radicis bryoniæ, alcyonij, amygdalarum repurgatarum, cornu ceruini vſti,ſingulorum [c] librām vnam:cōponito vt dictū eſt. *Aliud.* Fæcis vini vſtæ, quam Romani fæculam,nos trygā appellamus,lib.xxiiij,aquæ pluuialis ſextarios xlviij,thuris lib.ij, terræ ſamiæ lib.ij:olei ſabini lib.iiij,alij ſextarios iiij:ceræ lib.iij & dimidiam. Fæcem & aquā in doliū figulinum non picatum coniecta ad dies vij madeſcere ſinito, & ter in die cum ferula agitato. Sequenti deinde die diſſolutū & ſacco excolatum liquorem in vas æreum ſplendidum transferto, &
B igni impoſitum coquito,luculentiore autem igne vtaris:atq; vbi tertia pars reliqua ſit, oleum & ceram inijce,rurſuſque ad lentum ignem decoque:poſtquam verò iniecta fuerint liquefacta,thus & terram ſamiam trita addito,conquaſſato,& in vitreum vas robuſtum transferto,tenuia.n.rumpuntur. Vſus autē tempore affectos locos circūlinens & diligenter confricans,abluere iube. Præſtaret quidem in balneo id facere: q̄ ſi fieri nequeat,in domo abluatur. Commodum eſt pharmacum ad omnes ſordes,aſperitatēq; ac ſcabiē cutis,itemq; ad impetigines. *Aliud.* Fæcis vini vſtæ lib.j, aquæ pluuiæ ſextarios vj,thuris albi lib.ij,maſtiches lib.ij,alcyonij lib.* j, ammoniaci thymiamatis lib.ij, terræ ſamiæ lib.ij,olei roſacei lib.ij,ceræ Tyrrhenicæ albæ lib.ij. Fæcem in aqua vt dictum eſt macerato,ter ſingulis diebus cum ferula ſtrenuè agitando. Deinde excolatum per ſaccum liquorem in vas ſplendidum transferto,poſitumq; ad ignem ad dimidiam partem coquito: deinde liqueſcibilia adijcito,atq; vbi diſſoluta fuerint, alcyonium tenuiſſimè tritum inſpergito. Habeas autem ad manum prompta,in fæcis aqua diſſoluta,probeq; trita,thus,ammoniacum,maſtichen,terram ſamiam, eaq; ſtrigmenticia prædicta craſſitudine:hæc vbi adieceris,ac diligēter ſubegeris inſperge, & ablatis vtitor. *Aliud Diaſmyrnum appellatum.* Fæcis vſtæ lib.xxiiij,aquę pluuialis ſextarios xlviij,olei ſabini lib.iiij,ceræ lib.iiij, terræ ſamiæ lib. ij, thuris lib.ij,maſtiches † libram j, ammoniaci Thy-
C miamatis lib.j,alcyonij lib.j,myrrhæ ʒ viij. Componito ac vtitor vt dictum eſt.

A* Al. duas.
† * Additur ī quibuſdā cod. iridis ʒ. viij.
B* Al. duas.
C* Al. vnciam vnam.
* Aliter ij.
† Al. lib. ij.

Quæ Cleopatra in libro de Ornatu ad Achoras ſcripſit.

Porrò quæ Cleopatra ad achoras ſcripſerit, ea deinceps referentur illius ipſius verbis: ℭ Fœnugræco tenui cocto, & in betæ nigræ ſucco macerato, caput eluatur: aut betæ decocto: aut terra cimolia in his macerata, atque exoluta, inungatur: aut myrto læuigata ex vino & oleo οἰνέλαιον vocant,ſuperneq; betæ folia imponantur. *Aliud ad valde vlceratos.* Ceruſſæ frictæ ʒ ij, thuris ʒ ij, ſulfuris ʒ j,trita ex oleo illinito. *Aliud, quod & ad Furfures facit.* Nitri,atramenti ſutorij,vtriuſq; ʒ j: tritis oleū affundito,& illinito. *Aliud ad Achoras.* Myrrhā & myrti albæ folia viridia vino trita illinito. Aut terrā cimoliam torrefactam cum vino nigro illinito. Aut ceruſſæ & plumbaginis ęquales partes cum myrteo tritas illinito. Aut ſulfuris viui ʒ vj,thuris maſculi ʒ j: aluminis ſciſſi, ſtaphidis ſylueſtris id eſt pedicularis herbæ,erucæ,ſpumæ nitri, ſingulorū ʒ j: atramenti ſutorij ʒ j, rutę ramulos tres. Terito aceto moderatè affuſo,item laurino, aut myrteo, aut crocino, aut oleo veteri adſtillato,quo pinguis compoſitio fiat, eamq; vbi prius hoc ſmegma affricueris illinito. ℭ *Smegma.* Hyſſopi chœnicem j,lupinorum chœnices ij,ptiſanæ chœnicem j,fabæ freſæ chœnicē j,radicis cucumeris ſylueſtris ʒ iiij. Hæc trita,miſceto,& adfricanda præbeto. Idē & ad leprā & ad varos facit.

D *Quæ Pharmaca Soranus ad Achoras ſcripſit.*

Quando quidem verò & Soranus de achoribus,tū in quarto de medicina,tum in vnico medendi libro,quem Monobiblum inſcripſit,pharmaca quædam tradidit, quæ etiam nobis per experientiam conſtant,partim quidem proprio, partim verò pręceptorum, aut medicorum amicorum vſu cognita: Quare etiam ea ipſa hîc apponemus iuxta ipſius dictionem hoc modo tradita. ℭ Vbi multus ſaniei fluor exiſtat, & vexatio doloris vehementer incumbat, lenticulam coctam tritam cū exiguo melle cataplaſmatis modo imponito. Aut panem cum coriandro, aut plantagine, aut ſolano,aut ſeride, aut polygono, aut perdicio herba. Soranus quidem igitur velut in implicata affectione,eiuſmodi remedia adhibet, iuxta propriam ſectam ratiocinatus. Apparent autem re vera commoda in principijs & circa generationes, cōmuni repellendi ratione. Deinceps verò inquit: Vbi autem exacerbationes remiſerint, radendi ſunt loci, & fœnigræci decocto aut betæ, & ſimilium, ex aqua, non vrina, confricandi: Quemadmodum etiam nos prius reprehendimus eos, qui per vrinam eiuſmodi frictiones faciunt. Poſtea verò pharmaca ſcribit, etiam nobis, vt dixi, cognita. ℭ Plumbaginis,ſulfuris viui, æquales partes terito: & affuſo roſaceo, aut myrteo, aut lentiſcino donec ſtrigmentoſum reddatur,illinito. *Aliud.* Sulfuris viui,ſpumæ argenti, ceruſſæ, omnium æquales partes,croci dimidiam,trita cum paſſo cretico illinito. *Aliud.* Rutæ lęuigatæ ʒ iiij,

A Al. viij. B Al. viij. † Additur in aliquibus aut. olei heminam vnam. C Al. viij. D Al. ij.

ſpumæ argenti ʒ viij, aceto & oleo roſaceo admiſto illine. *Aliud.* Spumæ argenti ʒ [a] xx, calcis viuæ E ʒ [b] xx, aceti heminam vnam, † terito ac velut liparan aliquam ſeu pinguem compoſitionẽ illinito. *Aliud.* Chalcitidis ʒ [c] ij, ſandaraches ʒ iiij, ſpumæ argenti ʒ [d] j, vino auſtero & myrteo oleo ſimul trita illinito. Huic verò deinceps, Soranus aliud forte pharmacum ſcripſit, quod pro ſuæ ſectæ inſtituto Metaſyncriticum, hoc eſt quod ex alto euocat humores ac transfert, appellauit. Conuenit autem in inueteratis & ægrè cedentibus achoribus, ex eiuſq; vſu quidã medicus nobis amicus magnum nomen adeptus eſt. Olei cedrini ſextarium j, aceti acris ſextarios iij: coquito donec exhalet acetum: deinde adijce adipis ſuilli veteris ſale ſeruati lib. ij: eoq; liquefacto ollam ab igne auferto, & nitri triti beſſem, ſulfuris viui ſexuncem, ſandaraches ℥ j, infarcito. Poſtquam verò illitum pharmacum exaruerit, in balneo per prædicta ſmegmata confricari iube, perq; vinum & oua ac nitrum, & per radicum cucumeris ſylueſtris decoctum: aut fæce rhodia & pumice, cum aqua calida.

Ad Pſydracia, & Achoras, Puſtulasq; vlceroſas, helcydria Græcis appellatas, & Exanthemata in capite. CAP. 9.

AD præſcriptas affectiones conuenienti victus ratione vti oportet, corporiſq; ac capitis purgationem adhibere, per pilulas ex aloe, colocynthide, & ſcammonia, ita vt braſſicę ſucco coactæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipſa locali curatione vtendum eſt, cuius generis eſt, adian- F tum cum roſaceo illitum. Aut fœnigræci decoctum adfrictum. Aut malua cum farina hordeacea pro cataplaſmate impoſita. Aut melilotum cum farina fœnigræci ex vino impoſitum, & cicerum decocto: ipſumq; cicer coctum impoſitum, nuces amaræ commanſæ & illitæ. Diſcutit autem maximè & lilij radix affricta, & thus cum vino & aqua, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, bulbi cum nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum. Aut anchuſæ radicem vſtam & tritam cum oleo donec ſtrigmenticiam craſſitudinem accipiat, cum penna illinito, & ægrum iuuabis.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER SECVNDVS

G

ARGVMENTVM LIBRI

Medicamenta exponuntur ad Dolores, Contuſiones, Vlceraq; & Cæteros Capitis affectus.

De omni Capitis Dolore, Dimidiæq; eius partis Affectione, Vniuerſalis Doctrina. CAP. 1.

QVicunq; " citra diſtinctionẽ indiſcriminatimq; doloris capitis auxilia ſcripſerunt, maius detrimẽtum, quàm emolumentũ, ijs qui eis fidem habuerunt, attulerunt. Neq;.n. oẽs ob vnam affectionẽ caput dolent, ſed tum ipſæ affectiones plures ſunt, tũ curatio ipſarũ ſingularũ propria exiſtit. Vna etenim affectio eſt iuxta intemperiẽ ſimplicem citra humorũ cõplexum: Alia iuxta humorũ qualitatem: velut etiã Tertia quępiam alia iuxta multitudinem tm̃ ipſorũ humorum contingit. Quibus accedit ea quę fit, cũ humores tranſitus liquorum ac vaporũ obturarint. Et ad hæc alia eſt, cũ in quibuſdã capitis partibus, pro- H pter imbecillitatẽ flatuoſus ſpiritus innaſcit. Qñq; ẽt ob cauſam aliquã externã, procatarcticẽ Græci appellant, velut eſt ardor externus, frigiditas, ebrietas, plaga, capitis dolor contingit. Vehementiſſimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatẽ & frigiditatẽ, maximè cũ inęquales exiſtant: moderati verò iuxta ſiccitatem: ad humiditates verò nullus conſequitur dolor. Eodem modo cùm ob redundantes humores ſiue iuxta oẽs capitis partes, ſiue iuxta vnam quamcunq; tandem, ſiue duas, dolor contingit, vehementior quidem ob calidos & frigidos, moderatior autem ob reſiccantes citra caliditatẽ aut frigiditatẽ manifeſtã oboritur. Humectantes " verò penitus nullum dolorem inducũt, quantum ad qualitatẽ ipſorũ attinet: ob multitudinẽ ſanè inſtrumentalium partiũ morbos faciunt, nõ tñ ſimilariũ partiũ vllũ aliquem, in quibus ſolùm affectiones iuxta intemperiẽ ſimplicem fiunt. At verò affectiones ob humorũ multitudinẽ, citra quidem obturationẽ, caput grauant: cum obturatione verò, ſi quidem ea moderata fuerit, moderatè doloroſæ, ſin fortis, fortiter contingunt. Quod ſi etiã mordacem qualitatẽ humorũ multitudo cõplectatur, etiam iuxta hanc dolorẽ augebit. Atq; hæ quidẽ differentiæ ſunt affectionũ, quantũ ad cauſas attinet eas producẽtes. Aliæ verò ſunt iuxta affectarũ partiũ naturã. Aliqñ enim extra caluariã affectio eſt, aliqñ intra. Et qñq; quidẽ omnium exteriorum aut interiorũ eſt; qñq; non omnium, ſed vnius tm̃ corporũ generis arteriarũ videlicet,

A. l. 3. f. 1. c. 1. fol. 18

A. ibidem.

aut

A aut venarum,aut neruorum,aut membranarum,aut cutis,aut ipſius adeo cerebri. Itaque difficillimum eſt affectũ cognoſcere locum,ſiue vnus,ſiue plures vno exiſtant, aut qui tandem hi ipſi extẽt. Nec verò affectionẽ inuenire promptum eſt,ſed & hoc exercitato homine indiget, qui tum per rationis exercitium,tum per multã & aſſiduam affectionis ægrorũ inſpectionem,eã cognoſcat. Proprietates enim aliquæ quidem omnino dici non poſſunt,quædã verò ęgrè circa ægrotantia corpora oſtendi poſſunt,vtpote quæ tantum ijs qui eas ſæpe viderunt cognitæ exiſtant. Non parum verò ad affectionis cognitionẽ faciunt quædam ex cauſis antegreſſis, quæ priuatim procatarcticæ id eſt antegreſſæ,medicis Græcis vocantur, velut cùm manifeſtus ſenſus & offenſa ægros ardoris aut frigoris contigit:& facilè ſanè eiuſmodi affectiones recentes ſanantur:probeq; & ritè ab eis initium ſumpſerunt medici,qui præſidia ac auxilia morborum cum diſtinctionibus deſcripſerunt. Multa quidem igitur à vetuſtioribus pharmaca ſimplicia & compoſita ad huiuſmodi affectiones deſcripta ſunt. Mihi verò etiam hîc ſatis erit ex recentioribus apponere,qui ſanè tum ea,quæ veteres inuenere,conſcripſerunt,tum ipſi etiam alia quædam addiderunt. Equidem vniuerſum curationis ſcopũ ſingularum affectionum ratio nos docet:at verò materię facultates,experientia ipſa demonſtrat. Per hanc igitur auxiliorum copia progreſſu temporis augetur. Atque adeo nunc tempus adeſt ſermo-
B ni,propria auxilia iuxta ſingulas affectiones deſcribendi, initium ab ijs, quæ ſecundum qualitates ſolas à naturali cuiuſque particulæ ſtatu diſceſſerunt,facturo.

Quæ Apollonius ad Capitis,propter Ardorem, Dolorem conſcripſit.

Apollonius igitur in primo de facilè parabilibus ad capitis dolorẽ propter ardorem ſic ſcripſit: Roſaceo aſſiduè caput irrigato:aut lanam ſiue linteolũ roſaceo tingito & imponito. *Aliud.* Narciſſino vnguento ſimiliter vtitor. *Aliud.* Melino vnguẽto eodẽ modo vtitor. *Aliud.* Aut mori ſucco per linteolum expreſſo,cum pari roſaceo vtitor. *Aliud.* Portulacæ folia tuſa, per ſe,& cũ polentæ flore,imponito. *Aliud.* Cupreſſum teneram tritã per ſe,& cum polentę flore,imponito. *Aliud.* Solanum per ſe,& cũ polentæ flore,imponito. *Aliud.* Seſamum terito & roſaceo adſtillato: imponito. *Aliud.* Vitis folia cocta trita cum mulſa aqua imponito. *Aliud.* Folia ricini contuſa & in octo aquæ heminas coniecta ſub diuo per noctem exponito,& cum aqua caput perfundito: & poſt hæc quæ ad huiuſcemodi affectum ſcripta ſunt,emplaſtri more apponito. *Aliud.* Conyzæ odorę faſciculum decem & ſex digitorum, in aquæ heminas octo coniectum ſub diuo per noctem exponito,& leniter aquam effundito. Vtendũ & cibi ſubtractione, & ventris euacuatione, ſomnoq; & quiete. Vitanda autem maximè vinum,Sol,& balneum: amplius autem & fomẽnta, clamor, con-
C tentio,omniſq; mentis perturbatio,& percuſſio. Atque † in loco bene perſpirabili } degendum.

Ad Capitis Dolorem ex Frigore.

Irino vnguento calido caput rigato:vtere etiam lanis ac linteolis in eo madefactis. *Aliud.* Laurino vnguento ſimiliter vtere. *Aliud.* Farina cocta cum aqua mulſa vtitor. *Aliud.* Lauri folia tenera cũ irino vnguento trita capiti infunde. *Aliud.* Sampſucho cum vino trita aut roſaceo ſimiliter vtitor. *Aliud.* Cyperum tuſum adipe anſerino admiſto, capiti illinito. *Aliud.* Cornu cerui exurito, eiuſq; acetabulo vinum odoratũ dupla menſura admiſceto,terito,ac illinito. *Aliud.* Conuenient & fomenta per ſpongias calida imbutas & expreſſas, maximè ſi lauri folia tenera in aqua fuerint incocta,aut ſampſuchi,aut cyperi:Et lanarum mollium pilei vnguento irino & vino rigati, capitiq; circumpoſiti. Item tegmina,& tepor,& ciborum ſubtractio,ac vẽtris euacuatio. Amplius autem & ſomnus,& quies,& corporis tranquillitas ac lætitia. Vitanda verò ſimiliter,clamor, contentio,vini potus,& frigiditas. Hæc quidem auxilia aduerſus capitis dolorem ex ardore { & perfrigeratione } obortum Apollonius ſcripſit. Appellant autem ardorem,ex Sole æſtiuo circa caput factam perſeuerantẽ caliditatem. Oẽs.n. hoĩes in Sole æſtiuo diutius verſantes capite incaleſcunt,nõ tñ omnibus ęqualiter caliditas permanet,ſed ſtatim quieſcit,quibuſdam etiam ante balneũ,pleriſq;
D verò poſt lotionem:quibuſcunq; autem permanſerit,affectionem capitis iam iuxta habitum ſolutu difficilem,non verò iuxta ſimplicẽ modo contactum habitumq; ſolutu facilẽ, putantes, ardorẽ appellant:hoc Græci κατὰ σχέσιν,illud κατὰ ἕξιν dicunt. Aliqñ igitur ſola intemperies conſiſtit, affectione circa caput calidiore facta. Aliqñ verò etiam humorũ aut vaporũ multitudo ad ipſum caput decurrit & maximè cum redundantia quædã humorũ, quã Eraſiſtrati ſectatores plethoran hoc eſt plenitudinẽ,vocant,in toto corpore * oberrat. Fit autẽ hæc quatuor humoribus ex æquo auctis, aut etiam ſanguine ſolo. Nam cũ alius quiſpiã humor redundarit,velut eſt pituita,& flaua bilis, itemq; nigra,eiuſmodi auctionẽ ſiue redundantiam,non plenitudinem,neque ſimpliciter multitudinem, ſed cum appoſitione pituitæ, aut bilis flauæ, aut nigræ, in corpore faciam multitudinem dicunt. † Cæterùm eis qui ex ardore caput dolent,cutis tactui aridior ad primum contactum apparet, oculoſq; rubros habent, frigidiſq; tum perfuſionibus, tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatione vtendum eſt, ex refrigerantibus & adſtringentibus conſtante. Poſtea verò mitigatoria & concoctoria pharmaca ad repulſoria admiſcere oportet. Deinde etiam ex diſcuſſorijs quippiam addendũ,paulatim detractis pharmacis quæ repellunt. } Optima ſunt autẽ cẽſenda quæ tenuiũ partiũ ſubſtãtia prędita adhibent. Quapropter in principio quidẽ melius eſt roſaceo probè apparato ꝙ frigidiſſimo caput perfundere,lanę faſciculo orbẽ circũpoſito,iuxta frõtem quidẽ, vbi

* Al. πικρίαν i. amarulentiã † ἐν εὐπνοίᾳ.

* *Al.* ὑποτρέφεται. i. ſubnutritur.

† *In duob⁹ ant. cod. græcis legitur* ἥδε ἴασις ἐν ἀρχῇ μὲν ἀμφοῖν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνεται βοηθημάτων. ἐστὶ δὲ ταῦτα ψυκτικὴν ἅπαντα δύναμιν ἔχοντα, μὴ μέντοι στύφουσαν. *i. curatio autẽ in principio quidem ambabus ab eiſdem fit remedijs: habent autẽ hæc omnia refrigeratoriam facultatem, non tamen adſtringentem.*

piloſa eius pars deſinit: iuxta vtrunque verò eius latus, vbi pili ipſi ad aures nectuntur: exinde verò E
poſt verticem, non tñ longè inferius. Neq; n. facilè exuritur capitis ea pars quæ occiput, & Græ-
cis Inion, appellatur: neq; etiã citra moleſtiã, refrigerantia ſuſtinet, propterea ꝙ iſtic principiũ me-
dullæ ſpinalis exiſtat, ad ſtipitis modum in multos ramulos diuiſæ, in ſexaginta fermè iuxta nume-
rum neruos. At verò regio capitis iuxta ſinciput, propter laxitatẽ coarticulationis iuxta coronalẽ
ſuturã, & ob oſſium tenuitatem & raritatem, facilè tum caliditatẽ tum frigiditatẽ omniũ quæ adhi-
bentur pharmacorum intrò diſtribuit. Quare ſiue refrigerare oporteat ex caliditate ardorem, ſiue
calfacere frigiditatem, aptiſſimus eſt capitis iuxta ſinciput locus. Optima autẽ in principio refrige
ratio ex roſaceo frigido, æſtiuo tempore exiſtente, in quo maximè ardoris affectio oboriri conſue-
uit. Dictum autem eſt mihi de roſaceo iam ſæpe, ꝙ optimum eſt ex oleo crudo quod Omotribes
& Omphacinon bifariam appellant, citra ſalis admiſtionem confecto, roſis quàm plurimis ad ip-
ſius irrigationem præparatis. Sit autem roſaceum non vetus, ſed eo ipſo anno confectum, ſiue in
vere, ſiue principio æſtatis Proximum à roſaceo chamæmelinum oleum locum habet, in ijs corpo
ribus quibus vehementem frigiditatem inducere veremur, qualia ſunt fœminarũ, & eunuchorũ,
ac puerorum: & quicunque molli carne præditi, albumq; habentes colorẽ, Soli ſunt inſueti. Mẽſu
ram autem tum roſacei tum chamæmeli, quod ad refrigerationẽ attinet, ex prædictis corporis ha- F
bitibus, & ex ardoris magnitudine, inuenire oportet, conſiderata ſimul ægri ætate, & ambientis nos
aeris temperie, non minus autem & domo in qua æger decumbit. Refrigerabis autem quæcunque
adhibere voles, in aqua vehementer frigida collocata: quæ ſi non adſit, niuem vaſculo circumpo-
nes. Hoc auxilium ſiue humorũ ſiue vaporũ multitudo in caput impetum faciat, pręclarè auxiliať:
repellit enim eos infraq; in corpus detrudit, adeo vt ego in ſexcentis hoc medendi modo vſus, nullo
alio habuerim opus. Nam & frigidorum fontium multa Romæ vbertas eſt, & niuis, quemadmo-
dum apud nos in Pergamo, & in plurimis Aſiæ Græciæq; ciuitatibus. At verò in calidis regioni-
bus, qualis eſt Ægyptus, in qua & fontium frigidorum & niuis penuria eſt, neceſſarium eſt præfri-
gerato roſaceo per expoſitionẽ ſub diuum per integram noctem, & per obuerſionem ad auræ ali-
cuius afflatum, ita demum addere ei ſemperuiui ſuccũ, aut portulacæ, aut lactucæ, aut pſyllij, aut po
lygoni: quin & ſolani aliqñ paululũ, & pampinorũ vitis, & vuarũ immaturarũ, tales. n. ſunt adhuc
tempore æſtatis. A papaueris verò & mandragoræ ſucco abſtinendum, non enim citra damnum
refrigerat. Vitanda etiam quæ cum refrigeratione manifeſtè adſtringunt: quare ſi quando neceſſi-
tas poſtulet, parum quiddam ex eis ad refrigerantia admiſcere oportet. Propterea ſanè & ſolani ſuc
cum aut nũquã penitus, aut omnino parcè admiſcemus, ſic etiã mali punici, & mali, & meſpili. Ad G
hanc tñ rem malorum punicorum acidorum ſuccus præſtantior eſt, magis enim refrigerat. Porrò
cùm aliqñ ruri degerem, nihilq; horũ ad manum eſſet, cucurbitæ ramenta exuccata ad vuæ imma-
turæ ſuccũ admiſcui. Poterit autẽ quiſpiam in tali loco etiã ſeridis ſucco vti, lactucæq; tum hortẽſis,
tum ſylueſtris, quam propriè Thridacinen Græci appellant: hortenſem enim Thridaca vocant:
Et συκαμίνων id eſt mororum, ſuccus aptus ad refrigerandum: ſint autem non valde matura. Quòd
ſi caluus ſit æger, aut omnino breues habeat pilos, maxima vbertas refrigerantium exiſtit. Quæ-
cunq; enim ad eryſipelata auxiliaria ſcimus ex cataplaſmatis & ceromatis humidis, ea omnia ab ar-
dore exuſtis conueniunt. Cæterùm Apollonius Ricini folia tenera tuſa in aquam conijcere iu-
bet: & deinde per totam noctem vaſculum in quo continentur ſub diuum exponere, & poſtera
die vti. Ego quidem igitur non valde expertus ſum ricini facultatem: veriſimile eſt autem Apol-
lonium qui longo tempore in Alexandria vixit, per magnam experientiam vim eius cognouiſ-
ſe. Atqui oleum ex ricino factum manifeſtè cognoui calidius eſſe facultate oleo quod apud nos
eſt: quare etiam ſi non præſens ſit, veteri vtimur. Puto autem & Potamogetonẽ & Niliacum Stra-
tioten quiddam refrigeratiuum habere, mirorq; eorum Apollonium nullam mentionem feciſſe.
Quin & Tribulus apud nos, velut etiã Polygonum, quiddã refrigerans habent, tenera videlicet, & H
non dum dura ac ſicca facta. Conyzam autem non ſolùm refrigerare impoſſibile eſt, verum & mo
deratè calfacere potentem noui, & miror ſanè cur Apollonius eam inter refrigerantia retulerit.
Quòd ſi & ab arboribus & fruticibus auxilia ad caput præter naturam calidius petere oporteat,
Vitex conuenientior ad hoc exiſtit, & Vitis, & Lentiſcus, & Platanus, ſi quis eorum teneris germi
nibus acceptis, deinde tritis, ab ipſis ſuccũ exprimat. Eraſiſtratus verò magnum quoddã præſerua-
tiuum in calidioribus habitibus tradit, cum videlicet eos Solem perferre oportet, Si ſpongiã latam
& denſam ac cauã in aqua madefactã, & probè expreſſam, capiti imponas. Porrò ſigna dolentium
caput ob frigiditatem, contraria ſunt eis quæ ex ardore oboriuntur. Nam & incontracta minimeq;
arefacta, & decolor, ipſorum facies exiſtit: & frigidis neq; gaudent, neq; ab eis iuuantur. Quemad-
modum autem ardor non ægrè ſolubilis affectio eſt, ita neque frigiditas ex ambiente nos aere con-
tracta difficulter curatur ſi recens eſt, ſed ſufficit oleum Rutaceũ calidũ ſincipiti vt dictum eſt affu-
ſum, perfectè hominem liberare. Si verò vehementiori calfactione opus ſit, Euphorbium ad oleũ
conijciatur, & quæcunque ex pipere pharmaca conſtant. Inungenda autem eſt frons, aurium
& narium meatus, hiſce vnguentis, maximè quidem Irino & Amaracino, & Nardino. Quin &
† comptoria vnguenta } ex calfacientium numero exiſtunt, atque adeo ipſa opulentarum fœ-

† Al. Cõmagenũ vnguentũ.

minarum

A minarum pretioſa vnguenta, quæ foliata & ſpicata Romæ appellant. Opobalſamum vero ſępe experti ſumus, nullum manifeſtum cōmodum ad vllam aliquam affectionem calfactione indigētem conferre. Quemadmodum autem Rutaceum oleum conuenire dixi, ſic etiam Sampſuchinum & Laurinum laudo, itemq; Serpyllinum, ſæpe & in pleriſq; ipſis vſus. Dandum etiā vinum tenuium partium, & motus corporis præcipiendus, lauacraq; calida, & quandoq; à raphano vomitus.

De Inueteratis Capitis Affectionibus Calidis & Frigidis.

In inueteratis capitis doloribus ac affectionibus neceſſario pilos radimus, aut valde ad ipſam vſque cutē pręſecamus: pharmacaq; tum emplaſtrorū ac ceratorū forma, tum ēt liquida adhibemus: atq; ea quidē quæ emplaſtrorum ac ceratorū formam habēt, raſis penitus adhibemus, liquida vero his qui breuiſſime pręſectos pilos habēt. Eſt aūt & horū materia multiformis, ꝙ partim quidē magis, partim vero minus, refrigerentq; & calfaciāt. Ea igit̄ quę frigefaciunt, ex ijs quę eryſipelata, curant, transferenda ſunt: calfaciētia vero, ex pharmacis calfactorijs cōponenda: quorū ſimpliciſſimū ex euphorbio præparatū. Sufficit aūt vnciā euphorbij vnā, ad tres ferę liquefactæ in olei libra vna conijcere. Vtendū aūt oleo ad oēs affectiones calefactione opus habentes, neq; omphacino, neq; eo quod vulgò ab oibus Hiſpanum appellatur, neq; oino eo quod cū olearum germinibus præpara-
B tur, ſed eo quod ex maturis oliuis cōficitur apud pleraſq; gentes citra germinum iniectionem. Optimum aūt ex eis quæ ego noui, eſt Sabinum, non procul ab vrbe Roma in Sabinorum regione prognatum. Cæterum pharmaca quæ recentiores medici ſe ipſos Methodicos appellantes, Metaſyncritica hoc eſt ex alto euocantia ac transferentia, appellant, ea omnia ad huiuſmodi affectiones commoda exiſtunt: ex quibus optima etiam in ſeptimo libro huiuſcemodi tractationis, quæ ante hanc à me ædita eſt, relata ſunt. Tempus igitur iam eſt me ad aliam capitis tranſire affectionem, adſcripturum primo quæ ab Apollonio conſcripta ſunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habent.

{Quæ Apollonius ad Capitis Dolorem ex Ebrietate & meri potu ſcripſerit.}

Vtendum eſt oibus deſcriptis auxilijs ad dolorem capitis ab ardore obortum. Quòd ſi dolores amplius inualeſcant, rutæ folia cum aceto & roſaceo trita ſtrigmenti craſſitudine capiti illinenda. *Aliud.* Nuces amaras cum aceto & roſaceo ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem tritas capiti illinito. *Aliud.* Iridem ſiccam ac viticem aridū*m cum aceto & roſaceo, eodem adhibe modo. *Aliud.* Lauri baccam & rutę folia cum aceto & roſaceo trita adhibeto. Conueniet aūt ſomnus, fames, quies, corporis tranquillitas. In potu aqua calida, aqua mulſa, & euacuatio. Hæc quidē Apollonius ſcripſit. *Aᴸ. χλωρᾶ. i. viridem.
Atq; huius rei gratia laudare virum decet, ꝙ cum diſcrimine de vnoquoq; auxilio ſcripſit, cū neq;
C Archigenes id ipſum fecerit, quem cum poſterior Apollonio natu ſit, apponere quidpiam ad diſcriminum certitudinem oportebat: verum quæ ipſe in priore de Pharmacis libro conſcripſit, paulo pòſt referentur. At vero quæ ego per longā experientiam de capitis dolore ex vini potu cognoui, iam exponam, vtpote qui ſpem quidem vtilitatis ipſorū ex affectione inueni, diligentem autem cō probationem per multā experientiam feci. Capitis itaq; dolorem ex vinorum temperatura calidorum productum indicat, ꝙ ipſum caput omnino vaporibus repletur, q̄nq; etiā humoribus calida tē perie præditis: nam & citra vini potū eiuſmodi ad caput promptè deferuntur. Curatione itaq; opus eſt, quæ ſcopum primùm vniuerſalem & cōem oibus habeat, nimirum euacuatione indigentem. Cum vero calidi ſint qui caput repleuerunt humores, ēt refrigerante eos medela opus erit. Iubendi igitur ſunt, ſi crudum adhuc in eis vinum permaneat, vt tepida aqua hauſta vomāt: ꝙ ſi etiā poſt cō coctionem caput doleant, refrigerantibus vtendum eſt ac repellentibus: quale eſt roſaceū per ſe & cum aceto, aut hederæ aut braſſicæ ſucco. Quin & ipſa braſſicæ folia calida irrigata, capitiq; circūpoſita ac obligata, naturaliter ebrietati reſiſtunt. Cæterum ſomni ac quietis cura in primis habenda eſt: quod vbi factum fuerit per totum diem, ad veſperam lotum, boni ſucci cibis non tñ calfacientibus nutrire oportet. Sunt autem tales ptiſanæ ſuccus, & ſorbitio ex alica, & panis ex acqua, &
D oua ſorbilia abſq; garo: admiſceatur aūt eis ex melle quantum ad condimentum ſatis fuerit: ſi vero ad mel accipiendum non fuerint appoſiti, ſales conditorij miſcentor. Ex oleribus eſt lactuca, vtpote boni ſucci & refrigeratoria: & braſſica, vt quæ vapores reſiccet. Sic & ex leguminibus lēs eſt. Potu vero omnino aqua vtendum eſt. At vero cum ſtomachus in quibuſdam propter aquæ potum ſubuertatur, malum punicum eis inſuper exhibendum eſt, aut ſolum per ſe, aut cum alica flaccida calida, probè cocta. Quin & mala ceſtiana appellata in vrbe Romana, citra cocturam quidem ſunt auſtera, poſt cocturam vero ſtomacho ſatis commoda fiunt. Coquenda autem ſunt ipſa in ollam nouam aqua modica infuſa, deinde malo in olla ſuſpenſo, igneq; ſub ollam coniecto, quo vapor ex aqua calidus ſublatus cocturam ipſi malo præbeat. Vuæ paſſę etiā & pyra, aliqua quidē cruda, aliqua vero vt malum ipſum cocta, ſtomachum corroborant. Abſtinendum vero à "glandibus palmarum, proprietatem enim quandam habent capitis dolorem inducēdi. Quòd ſi vero poſt hæc probè dormire non poſſint, ad balneum poſtridie quam celerrimè inducantur, calidaq; aqua eis in balneo ſæpe affundatur: deinde vbi dormierint, aut omnino iuterpoſito tempore quieuerint, rurſum ad balneum ducendi ſunt: deinde veluti pridie connutriendi. Si vero moderatè habeant, & aquā bibere non poſſint, permittendus eſt eis potus aquoſus ex aquoſis vinis, quale eſt in Italia Sabinū, in Aſia Titacazenū, & Arſyenium, & Ariuſium. Quin & moderatè habentibus gallorū teſticuli,

A. 3.f.1.t.2. c. fol. 193.c

ſticuli & alæ, & ex piſcibus petroſi & teneris carnibus præditi, exhibebuntur, & columbarum pul- E
li. Hæc vero omnia citragarum, & vinũ, in albis ac ſimplicibus iuſculis coquantur, in quibus aqua
ſola cum oleo, & anetho, ac exiguo porro, cocturam perficiat, exiguo adiecto ſale, non ſtatim in prin
cipio cocturę, ſed cùm iam aliquo modo flaccida facta fuerint ac victa. Manifeſtum vero quòd tum
hos, tum omnes qui caput dolent, augeſcente adhuc & vigente dolore, quieſcere melius eſt: remit-
tenti vero ac decreſcente, in locis aptis deambulare. Apti ſunt autem ijs qui calfieri opus habent, lo
ci calidiores: qui frigefieri, frigidiores. Et ante cibum quidem pluribus deambulationibus vten-
dum, poſt acceptum vero cibum breuibus & lentis. Oportet autem neq; multa comedere, neque
ſtatim deambulare, ſed poſt duas aut tres aut etiam plures horas. Quòd ſiquando ex vaporibus &
humoribus in caput ſublatis reliquiæ quædam relinquantur, tenuibus poris ac meatibus impactæ,
& ob id etiam capitis dolor perſeueret, à roſaceo quidem abſtinere expedit. Vtendum eſt autem
primùm quidem Chamæmelino moderatè calido, poſtea vero Irino: maximopere enim huiuſmo
di affectiones iuuant. In balneo vero caput calida perfundatur, non ſolùm ob id vt quippiam circa
ipſum diſcutiatur, ſed & ſomni conciliandi gratia. Quapropter etiam ſecundum, aut tertium etiam,
ad veſperam balneum apparandum eſt, acceptis ab eo lactucis ex aceto, exiguo aut omnino nullo
addito garo, verum aqua affuſa multa, vt acetum planè exæquet, niſi omnino aquoſum ſit acetum, F
nam & huiuſmodi magis quàm acerrimo opus habent, caliditatem enim in ſe aliquam tale acetum
complectitur. Poſt hæc vero poſtera die, quæ magis caput calfaciant adhibenda: ita vt ad Irinum
aliquando Amaracinum vnguentum addamus, aliquando vero Nardinum, quandoque etiam pre
tioſa, quibus opulentæ fœminæ etiam ſi nihil habeant mali, vti conſueuerunt. Per huiuſmodi ſa-
ne medicationis ductum, capitis dolores ex vini potu obortos in totum perſanaui, nullo ab Apollo-
nio præſcripto pharmaco vſus. Cùm enim & per ea, quæ iam dixi, ſcopum contingerem, nullum
ex Apollonij ſcriptis ſpem mihi adiecit, vt probè dictum eſſet, & ſuperuacaneum amplius erat eo-
rum experimentum facere. Cæterùm poſt prædictas tres affectiones capitis dolorem inducentes,
Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad Dolorem Capitis ex Plaga aut Caſu, Apollonij.

℄ Roſaceo & aceto tepefactis caput rigato. *Aliud.* Roſis ſiccis maxime coctis, aut certe in paſſo
maceratis, aut àqua mulſa tritis, pro cataplaſmate vtitor. *Aliud.* Meliloto ſimiliter apparato vti-
tor. *Aliud.* Myrti albæ folia tenera cum vino & myrrha trita emplaſtri more imponito. *Aliud.*
Irino vnguento & aceto illinito. *Aliud.* Abſinthium tritum cum vino & myrrha itidem trita im-
ponito. *Aliud.* Pulegio trita ex vino ſimiliter vtitor. *Aliud.* Pulegium & myrrham trita ſimiliter G
adhibeto. *Aliud.* Apij comas cum vino coctas ac tritas imponito. *Aliud.* Mala cotonea cocta ex
vino imponito. Conuenient & fomenta per ſpongias aqua calida imbutas, & mollium lanarum
faſciculi aceto & roſaceo conſperſi. Ad hæc & quies, & corporis tranquillitas, ſubtractio cibi, eua
cuatio, fuga eorum quæ offendere poſſunt, qualia ſunt Sol, balneum, vini potus, clamor, conten-
tio: & ex ijs quæ alimenti loco exhibentur, acida & acria ac ſalſa. Hæc quidem Apollonius ſcri-
pſit de capitis doloribus ex conſpicua plaga obortis. Verum operæpretium eſt noſſe nos, eiuſmo-
di affectionem nullam aliam quàm inflammationem eſſe, quæ non ex plaga ſolum aut caſu, ſed ci-
tra etiam manifeſtam cauſam, iuxta omnes corporis partes, propter humorum influxionem fieri
conſueuit. Si quidem igitur plaga vulneris, aut contuſionis cauſa exiſtat, plures ſcopi erunt ad re-
mediorum inuentionem. Vnus quidem in vulnere, ad quod conglutinantibus, & inflammatio-
nem arcentibus pharmacis vti oportet, poſtquam vlceris labia fibulis impoſitis conſtrinxerimus.
Alter vero in contuſione: & Tertius in doloribus, qui quandoque in ipſis ſolis percuſſis partibus
fiunt, plerunque vero etiam ad vicinas partes extenduntur. Etenim membrana quæ caluariam
ambit, & cutis quæ forinſecus circuntenditur, vtraque propriam ſubſtantiam cõtinuam habet per
omne caput extenſam: & ob id ſanè ſæpe ipſum vniuerſum dolere contingit, præſertim ſi vſque H
ad membranam os caluæ ambientem plaga penetret, quam diducta membrana caluariam am-
biente, oſſeq; conſcalpto abraſo'ue, carne generanda curare oportet. Quòd ſi per communio-
nem membranæ caluam ambientis, quam ad duram cerebri membranam circa ſuturas habet, etiã
intra caluariam inflammatio ipſa diſtribuatur, non abſque periculo eiuſmodi capitis dolor exiſtit.
Contingit autem non parum ſæpe in caſu, præſertim ex ſublimi facto, vt quædam circa cerebrum
aut membranas eius, partes abrũpantur: quod vbi contigit, etiam amplius capitis dolor inuale- A.l.3.f.1.t
ſcit, ipſáque affectio tota ægrè curabilis redditur, & periculum ingens, ac præceps imminet. c2.6.fo.194
Optimum itaque fuerit in his, niſi ætas prohibeat, & niſi vitalis facultas debilis appareat, à
venæ ſectione curationis initium facere: & conuenientibus capitis irrigationibus vti, ex lana
nimirum oleo dulci imbuta, capitéque ex ea contecto. Quòd ſi quippiam horum, ſiue ætas, ſi-
ue virium debilitas, aut etiam ambo ſimul, ſanguinis detractionem fieri præpediant, aluum per
clyſterem euacuabimus, tum vt ſuperflua in ipſo recrementa extrahamus, tum vt humores qui
ad affectas partes inde ferri conſueuerunt reuellamus: atque inde auxilijs ad inflammationes
commodis vtemur. Si vero membrana cerebri fuerit vulnerata, egregiè ipſam conglutinat, in-
quit Archigenes, calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milij arida inſperſa. Deinde butyrum,

& ro-

A & roſaceum, ac adeps ſuillus inſulſus vetus, tepefacta ac miſtim infuſa. Cæterum hoc modo affectos à vino & cibis craſſioribus abſtinere oportet, maximè ſi febri ſint correpti. Atqui prædictam euacuationem cõſulit etiam Apollonius, qualem autem fieri oporteat non oſtẽdit. At vero acetum roſaceo admiſceri iubet, quemadmodum in phreniticis & lethargicis in principio plurimi medici facere conſuerunt, verùm non rectè menſuram vtriuſq; dicere reliquit, Empiricorum ſimili tranſitione vſus, non indicatione Dogmaticorum. Affectio enim ipſa nobis indicat auxilia: Quantitatem autem ſingulorum, & particularem materiarum differentiam, ſimul tum affecta particula, tum ægri temperamentum indicat: & ad hæc vitalis facultas: deinde ætas: & ambientis nos aeris temperatura, iuxta regiones, anniq; tempora, & prædominantem anni conſtitutionem, euarians. In phreneticis quidem igitur, cùm omnia quæ extra caluariam, circaq; cutem & pelliculam caluariam ambientem, ab affectione immunia ſint, veteres conuenienter acetum admiſcuerunt: ea ratione perſuaſi, quam in commentarijs de pharmacorum compoſitione per longum recenſui: quando videlicet ad affectiones in profundo corporis obortas, pharmaca diuerſa ab ijs, quæ ad affectiones in ſuperficie herentes deſtinata ſunt, adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipſorum vis in tranſitione per profundum, & ob id ad propria affectioni auxilia aliquando contrariæ & nocen-

B tis facultatis pharmaca admiſcemus. Cùm nanque inflammatio dolorem inducat, maxime contrarium eſt acetum reliquis auxilijs admiſcere, vtpote quod neq; mitigandi, neque laxandi, vim aliquam in ſe complectatur. Sed cùm per ſinciput (neque enim per aliam quampiam capitis partem tranſitus patet) pharmaci facultatem intra penetrare velimus, tunc ſane ad admiſtionem alicuius eorum quæ propria natura auxiliantur, ac in profundum ducunt, deuenimus, tenuium partium ſubſtantiam quandam inuenientes, quandoque quidem frigidam, velut acetum: quandoque vero calidam, velut euphorbium, affectione quæ curationi ſubiacet conſiderata ac perſpecta, num calfacientibus opus habeat an refrigerantibus. Iuxta hanc igitur ratiocinationem, ſi quidem craſſæ cerebri membranæ nudæ roſaceum offeratur, quemadmodum in illis quibus capitis oſſiculum aliquod exciſum eſt, fieri conſueuit, ſolum ipſum leniter tepefactum adhibemus. Cùm vero citra denudationem per capitis iuxta ſinciput partem, ſana & integra exiſtente caluaria, roſaceum ad cerebri membranam peruenire velimus, acetum ei, vt eò perducat admiſcemus: cuius item rurſus vehemens facultas tum per viarum tranſitionem, tum per roſacei miſturam, exoluitur. Quapropter Apollonius in eo quòd acetum roſaceo indefinite admiſcere iuſſit, peccauit. Cutis enim capitis aut quæ poſt eam eſt membranæ caluariam ambientis inflammationes, citra quidem vehementem do-

C lorem obortæ, per exigui ſane aceti ad roſaceum admiſtionem iuuari poſſunt: lædentur autem vbi magnæ fuerint, doloremq; vehementem induxerint. Deliquit amplius Apollonius, quòd neque tempus vſus ſingulorum ab eo deſcriptorum auxiliorum appoſuit. Quædam enim incipientibus & naſcentibus adhuc inflammationibus auxiliantur: quædam etiam in vigore conſiſtentibus, aut decreſcentibus, aut etiam induratis, opem ferunt. Roſaceum itaque cum aceto incipientibus: in vigore vero conſiſtentibus, roſaceum ſolum adhibemus: quemadmodum etiam in induratis abſinthiumq; ac pulegium ei admiſcemus: ac vero quæ citra indurationem decreſcunt inflammationes, pharmacis laxantibus appellatis ſolum opus habent. Relata eſt autem tum materia tum compoſitio ipſorum in prioribus huiuſcemodi tractationis commentarijs, quos ædidimus, antequam hoc opus ſumus aggreſſi, in quo affecti loci multam indicationem faciunt ſimul cum ipſis affectionibus ad inuentionem remediorum. Cùm igitur affectiones ab Apollonio deſcriptæ quatuor ſint, quæ capitis dolorem faciunt, ob manifeſtas cauſas obortæ: deinde vero ex ordine tranſierit ad eas, quæ ex obſcuris cauſis producuntur: meritò ſane quis ipſum reprehenderit, nõ ſolùm quòd à dogmatica deſciuerit doctrina, ſed quòd neq; empirica ſit vſus. Diſtinguunt enim etiam hi affectiones per ſymptomatũ concurſus, ſyndromas ab ipſis appellatos, qui ſane accidentium ad morbos ip-

D ſos congregationes ſunt, quæ omnibus euidenter apparent: in quibus concurſibus etiam externas cauſas ipſi comprehendunt, tanquam partes totius concurſus exiſtant. Verum nullam talem congregationem, neque ſymptomatum ſiue accidentium, neque ſignorum, Apollonius ſcripſit, quemadmodum diſcemus vbi & ad ſequentem viri doctrinam non minus quàm ad priorem animam adhibebimus.

Condependens ex præcedenti Apollonij doctrina, ad Temporum ac totius Capitis Dolores, citra manifeſtas cauſas obortos.

¶ Vnguento Mendeſio caput illine. *Aliud.* Adipem anſerinum Mendeſio vnguento dilutum illine. *Aliud.* Myrrham vino quàm optimo tritam, & ad ſucci ptiſanæ craſſitudinem redactam, illine. *Aliud.* Myrrham vngnento pretioſiſſimo tritam ſimiliter adhibe. In pueris autem ſinciput dolentibus, myrrha cum oleo trita vtitor. *Aliud.* Viticis ſemen tritum & aqua dilutum imponito, aut linteolo illitum ſimiliter imponito. *Aliud.* Lolij farinam cum adipe anſerino contritam pro cataplaſmate imponito, adipe prius liquefacto. *Aliud.* Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito. *Aliud.* Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito ac imponito. *Aliud.* Cinerem quemcunque habes aceto aut aqua diluito, eóque caput rigato. *Aliud.* Solanum, & terram figulinam trita, ac læuigata imponito. *Aliud.* Halicacabi fructum cum adipe

anſerino,

anſerino, aut vnguento balanino tritum adhibeto. *Aliud.* Lentiſci folia trita ex aqua imponito. B
Aliud. Blitum tritum ac oleo dilutum adhibito. *Aliud.* Ricini ſemen aqua tritum imponito.
Aliud. Coriandri ſemen & anethi trita ac melle miſta imponito. *Aliud.* Melanthium tritum ac
oleo dilutum imponito. *Aliud.* Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. *Aliud.* Succũ
papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate, & ſalis partes duas, & pulegij partem vnam, cum aceto &
vnguento optimo trita illinito. Conuenit item cibum ſubtrahere, & aluum euacuare, caputq́; con-
tegere: amplius verò & quietè agere, omnemq́; motum vitare. Quòd igitur Apollonius, quem-
admodum dixi, infinitè tradendo hæc remedia ad capitis dolores abſque manifeſta cauſa factos du-
pliciter peccarit, neque vt dogmaticus vir affectiones explicans, neque vt empiricus earum con-
curſus, id ipſum ex illius ipſius dictione didicimus. Quòd verò & pharmacorum facultates inter
ſe non parum differant, ex tota virium ipſorum perpenſione diſcere licet. Etenim primum ab eo
deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis: talis enim eſt Mendeſij vnguenti facultas. Secundum
verò eandem vim intenſè poſſidet, in quo ad Mendeſium vnguentum anſerinus adeps admiſce-
tur. Tertium autem propter myrrham quidem reſiccatorium eſt, vnaq́; calfacit, propter vinum
vero adſtringit, vtile ijs exiſtens in quibus redundantem humiditatem ſimul repellere, ac diſcute-
re propoſuimus. Scimus porrò myrrhæ odorem plurimis etiam ſanis dolorem capitis inducere: F
quare ſanè eos ipſos, qui iam caput dolent, non parum offendet. Eiuſdem autem facultatis eſt, &
quod ſequitur quartum. Quintum verò non probè ad horũ vim accedit, vbi.ſ. cataplaſma ex aqua
& viticis ſemine componit, quod non ſolùm ab vtraq; facultate tum calfaciendi, tum reſiccandi,
quibus ea præſtant quæ ex myrrha compoſita ſunt, multùm deficit, ſed & contrarium facere po-
teſt in ijs qui caput ob frigiditatem dolent. Quod verò deinde ſequitur ex lolij farina & anſerino
adipe cõpoſitum, in quibus reſiccare intendimus vtile eſt, neq; in capite ſolum ſed & in alijs par-
tibus rationabiliter adhibetur: id ipſum verò ob anſerinum adipem citra moleſtiã reſiccantem con
tingit, abundè enim pharmacum hoc & mitigat & ſedat dolorem. Verum quod deinceps ſequi-
tur, de quo hæc verba ſcripſit: Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito. refrigera-
torium eſt pharmacum, præclare faciens ad affectiones calidas. Quod verò poſt hoc ſcriptũ eſt hoc
modo: Oleæ folia tenerrima oleo, ac vino nigro affuſo terito & imponito. dolorem quidem non
mitigat, verùm humiditates ſuccorum euacuat. At verò quod deinceps ſcriptum eſt, forti faculta-
te præſtat, in quo videlicet iubet cinerem aceto aut aqua dilui, eoq́; caput rigari. Si quidem enim
ex aceto præparetur, inueteratas affectiones & in ſcirrhum induratas ſanare poteſt, non tamen do-
loris mitigatiuum exiſtit. Si verò cum aqua cinis diluatur ac percoletur, fortitudine quidem pluri- G
mum ab eo deficiet quod ex aceto conſtat, neq; tñ ſic doloris mitigatiuum erit. Quemadmodum
neque id quod poſtea deſcriptum eſt, ex terra figulina & ſolano compoſitum. Superfluam autem
compoſitionem Apollonius in eo quod ex halicacabi fructu conſtat, oſtentat, vtpote quod neque
prædictis, neq; poſtea dicendis, quicq̃ amplius habeat. Quemadmodum ſanè ea quæ deinceps ſe-
quuntur ſingula alia facultate prædita ſunt. Non ritè autem fecit hæc omnia indefinitè tradendo.
Quid enim ſimile habeat cataplaſma ex blito cum oleo trito, ad illud quod ex ricini ſemine, aut co-
riandri, aut cumini, aut melanthij, componitur? Calefaciunt.n. hæc & reſiccant, blitum verò debi-
liter humectat & frigefacit. Porrò quod in fine ſermonis ipſius ſcriptum eſt, primum neq; ab vllo
in vſum aſſumi experiundi gratia conſuluerim, ne dum ſępe. Rarò.n. cogimur pharmacis ex opio
vti, cum videlicet præ doloris vehementia homo de vita periclitatur: quanq; & tunc ſolidæ partes
ex eius vſu offendantur, adeo vt poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria multis
detrimento fuerunt, adeo vt debilem oculum reddiderint, & viſus hebetudinem, amblyopiã Græ-
cis appellatam, induxerint: Velut etiam auditus grauitatem inducunt, quæcunq; ad vehementem
† *Additur* πλείονος.*i. copioſo, in cod. antiquis.*
aurium dolorem ex papaueris ſucco, † compoſita ſunt. At verò ob capitis dolorem vehementem
nemo vnquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt, neq; ſe ipſum occidit, quemadmodum
quidam coli dolore vexati fecerunt. Vtcunq; enim doleant, longè minor ipſorum dolor eſt, quàm H
eorum qui coli, aut auris, aut oculi, aut dentis, dolore vexantur. Mitigantur illi ipſi perfuſionibus,
& illitionibus, & cataplaſmatum impoſitione.

Quæ Archigenes ad Capitis Dolorem Remedia conſcripſerit.

Relato igitur iam Apollonio, ad Archigenem tranſeamus, qui in priore libro de Pharmacis ſe-
cundũ genus ei inſcripto, hoc modo ſcripſit. ¶ *Archigenis ad Capitis Dolores circa febrem obortos.*
Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus, parcitas cibi, ſolutio alui. Hæc præfatus de-
inceps pharmaca multiformia conſcribit. Præſtabilius igitur mihi videtur ſingulatim vnãquamq;
ipſius dictionem in manus ſumptam conſiderare: & primùm ſanè principium eius collaudare, in
*al. Apolloni⁹.
quo manifeſtè diſcrimen ab eo quòd quis non febriat inductum, diſtinxit. Fuit itaq; Archigenes*
non quidem vulgaris medicus, velut & Mantias, & Heraclides empiricus: verùm ad diligentiam,
quam circa artem fecit, etiam hoc Archigeni acceſſit, quod poſterior natu illis ipſis fuit. Cæterum
maximum hoc cenſeri debet ijs, qui artem quancunque tandem rationalem ediſcere rite volunt,
cùm natura apti ad eam fuerint, ingenioſiq́;, & à pueris in primis diſciplinis eruditi. Pleriq; aũt ex
ijs qui eiuſmodi artes tractant, non vt ipſi ſapientes in ijs euadant, ſed vt vulgo tales videantur,
ſtudio

A ſtudio habent. At vero Archigenes, vt ſi quis alius, quæ ad medicam ſpeculationem attinent, diligenter re vera ediſcere ſtuduit, atque ob id meritò ſcripta ꝗ plurima memorabilia reliquit. Non tñ in omnibus ſanè quæ tradidit irreprehenſibilis mihi videtur: verùm velut ipſe pleraq; eorum virorum à quibus adiutus optimus euaſit, reprehendit, ſic par eſt ipſum delinquentem à nobis poſteris examinari. Difficile enim eſt, vt, qui homo ſit, non in multis peccet, quædam videlicet penitus ignorando, quædam vero malè iudicando, & quædam tandem negligentius ſcriptis tradendo. Quemadmodum ſanè & nunc mihi in diſtinguendo non febrientes à febricitantibus, peccaſſe videtur, cum non omnes eorum qui non febriunt diſtinctiones & diſcrimina appoſuerit.

De Iis qui ex Stomacho Caput dolent.

Statim igitur primum in his diſcrimen eſt doloris capitis ex ſtomacho producti. Quidam enim etiam ſi pauxillus quiſpiam humor acris in ventre, & præſertim circa os eius, congregetur, ſtatim caput dolent: Atq; ob id ſi diutius famen tolerent, offenduntur, augetur.n. ipſis inediam ferentibus eiuſmodi humorum malitia. Eos igitur qui hoc modo affliguntur ſanare oportet, ita vt nihil remediorum capiti adhibeamus, quandoquidem neque proprius eſt hic capiti affectus, ſed ab humorũ in ventre malignos vapores excitantium in ipſum adſcenſu affligitur: Quemadmodum alij in ſuf-
B fuſorum ſymptomata ob huiuſmodi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? vt videlicet affligentes in ventre humores quàm celerrimè euacuemus. Euacuantur autem ad vomitum procliues, facilè ab aquæ potu: ægrè vomentibus vero difficilius, adeo vt etiam digitorum ſiue pinnularum immiſſione venter ad vomitum iritatus, quibuſdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimur quàm primum cibum boni ſucci, ac ſtomacho commodum exhibere, ſi res ita ferat à balneo: ſi non, ante balneum tantum cibi offeremus, vt ne lædantur inde poſtea lauantes. † A cœna autem modicum abſinthium in potu dabimus: atque ita & poſtridie faciemus: eoq; modo in poſterum diætam ipſis conſtituemus, donec valde bene concoquentes ipſos videamus: atque tum ſanè panis pauxillum eis præbebimus circa tertiam aut quartam horam, aut paulò prius, vel etiam ſerius, vt ſatis amplum ſpatium ad conſuetam balnei horam interſit. Quicunque vero panem citra obſonium edere non poſſunt, ijs oliuas, aut pålmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experientiam cognoſcendo quid ex eis præſtet, cùm aliud alio melius ſit iuxta naturæ proprietatem.

† *Aetius habet, A cœna parum bibãt, poſtridie mane abſynthio, & eadem diæta vtantur.*

* *Ex Aetio qui hæc oĩa ad verbum accipit loco* ἢ φοινίκων *.i. palmularũ, reſtituendũ eſt* λευκῶν *vt tota oratio ſit (ijs oliuas albas, aut vuas.) Nã Gal. Dioſ. Athenæus & alij palmulas dolorem capitis facere perhibent oliuas, aut albas & Oribaſius cõmẽdat, & Plinius pro ſtomacho corroborãdo: meminit ẽt earũ Gal. lib. huius tractatus quintus.*

Cæterum ad vitioſorum in ventre humorum redundantiam tum facultatis concoctoriæ debilitas, tum oris ventris infirmitas, plurimùm conferunt. Quemadmodum etiam ſenſuum mollities, &
l.1.f.4.c.13 ad hæc" caput ad eiuſmodi humorum vapores ſuſcipiendos aptum, quemadmodum & in quibuſ-
l.77.a C dam oculi. Ego quidem igitur ſæpe & in multis expertus ſum hanc quam narraui curandi viam, ac capitis ex ſtomacho dolorem commodam. Archigenes vero cùm ſimpliciter ad omnem capitis dolorem citra febrem, cibi parcitatem auxiliarem ſcribat, palàm facit ſe nihil de eo qui ex bilioſo humore oboritur ſcire. Quod ſanè etiam amplius quis crediderit, qui poſtremam eius dictionem legerit, quæ hoc modo habet. ℭ *Archigenes.* In his vero qui ex ſtomacho caput dolent, flatuoſeq; diſtenduntur, acetum in quo papaueris capita incocta ſint affundito, aut ſpongias eo imbutas imponito: deinde polentam cum menta & aceto fronti pro cataplaſmate imponito. Aut pulegium cum ijſdem. Aut ſolani ſuccum cum roſaceo illinito. Stomachum equidem os ventris appellat, cùm & medici hanc partem ita appellare ſint adſueti, qui etiam ſtomachica animi deliquia appellant: & quoſdam ſtomachicos eſſe dicunt, à quopiam videlicet in eo loco oborto affectu ita appellantes, velut etiam hepaticos ab hepate, & colicos à colo, & nephriticos à renibus, & ſplenicos à ſplene affectos. Vnam autem ex ſtomacho affectionem doloroſam ſcripſit quæ caput occupet, eorum quos ipſe flatuoſè diſtentos vocauit, quam ex vini largi potu magis oboriri ſcio. Qui enim propter humores acres caput dolent, mordacem dolorem, non diſtendentem, percipiunt. Fames igitur in diſtenſionibus commoda eſt, at non ijs qui mordaces humores in ore ventris habent.
D Cùm itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis appellatur, quæ ob naturalem leuitatem ad ventris os ſurſum fertur: Cùm vero pituitoſus, aut acidus, aut ſalſus fuerit, magis in totius ventris ſpatio continetur, quàm quòd in ore ipſius firmetur. Optimum autem fuerit (quantum ſanè nunc in his dicere licet) in fundo ventris ipſum contineri, facile enim relicto ventre in inteſtinum delabitur: Peſſima autem fit affectio vbi vitioſi humores in ventris tunicas ineluibiliter
.l.5. ſu.1. fuerint imbibiti: Quorum" optimum remedium eſt ex aloe pharmacum, quod aliqui picram
2.fol.531.e hoc eſt amarum, aliqui hieram id eſt ſacrum, ex aloe appellant: inq; eius cõpoſitionem aloes drachmas centum conijciunt, & ſex vniuſcuiuſque reliquorum, quæ etiam ſex numero exiſtunt, cinnamomum, ſpica nardi, xylobalſamum, maſtiche chia, aſarum, crocus. Præſtantius autem fit pharmacum vbi minus de aloe additur. Viſa nanque mihi eſt, nimia eius copia centum drachmæ eſſe, ad proportionem reliquorum quibus hæ adduntur, quapropter etiam per xc drachmas ipſum cõpoſui, & per lxxx: Quin & per pauciorem aliquãdo crocum, propterea quòd quidam ex eius vſu capite lædantur, quod ipſum ſæpe ex ſolo croci odore perpetimur. Quare opimam eius eſſe compoſitionem iudicans, quæ ex aloes drachmis xc, & croci drachmis v, conſtat, hac ego vtor. His vero qui neq; croci odorem citra moleſtiam ferunt, ſed ſtatim capite replẽtur, ex quatuor croci drachmis pharmacum cõpono. Cogor autem aſſidue hoc pharmacum præparare, propterea quòd non

ſolùm

ſolùm his de quibus iam dixi, ſed & ſuffuſorum ſpeciem patientibus, aut etiam alia ſymptomata ex E
ſtomachi affectione habentibus, id ipſum exhibeam, & præterea ijs qui aluo adſtricta laborant, &
mulieribus quæ non probè purgantur. In quibus maiorem efficaciam habet, vbi aloes drachmæ
lxxx, & croci vj, fuerint cõmiſtæ. Præſtat autem & carpeſium pro aſaro conijcere, quanquã etiam
vtriſq; coniectis aliquando compoſuerim. Datur ad ſummum ex pharmaco hoc drachma vna, cũ
aquæ calidæ cyathis non pluribus q̃ tribus: minimum vero dimidium eius præbetur. Datur & in-
tra hos modos, quantitate iuxta ætatem, corporis magnitudinem, conſuetudinemq; permutata.

Quæ Archigenes conſequenter ad Primam dictionem ſcripſit, In quibus eſt etiam Galeni cenſura.

De ijs quidem igitur qui caput ex ſtomacho dolent hæc ſuffecerint. Tranſeundum itaq; iam ad
ea quæ Archigenes poſt primam dictionem deinceps ſcripſit. Faciam autem iuxta ſingula ipſorũ
conſimilem expenſionem, qualem circa primam feci, connectendo ad ipſa propter rerum conſe-
quentiam etiam vltimam ipſius dictionem. Sed nunc à ſecunda initium faciam. ¶ Irrigationes »
autem, ſi quidem à frigore aut hyeme patiantur, conueniunt, oleum tepidum, & illitio narium, ſuc- »
cus è baccis lauri expreſſus, aut oleum laurinum, aut vnguentum Syriacum, aut cicinum, aut ſtyra- »
cinum, aut gleucinum, aut tale aliquod aliud calfactorium. Vt igitur à poſtremo exordiar, opinor »
ipſum reſinam, quæ ſua ſponte emanat, dicere, quæ plurima in Lacedæmone prouenit: & Capne- F
læon, hoc eſt oleum fumoſum Ciliciæ: & Amaricinum ac Styracinum in Cyzico, & quod in Per-
ga apparatur Irinum. His vero vnguentis nares oblinere operæpretium ducit, quò per odorẽ ipſo-
rum caput calefiat: quod ipſum inde euenire manifeſtè apparet adeo, vt & idiotæ vulgò his vtan-
tur, & maximè eis quæ facilè parari poſſunt. Parabilia autem ſunt alijs alia, quæ videlicet apud ſin-
gulos redundant. Et apud nos ſanè in Aſia agreſtibus, & ruri degentibus hominibus cedrino ap-
pellato vti mos eſt: & ſi quando eius inopia ſit, piſſelæo, quo nomine id appellant quod ex oleo &
liquida pice conſtat. Admiſcent autem tum huic, tum cedrino, oleum aliqui plus, aliqui minus, in
quantum virium ipſorum vehementiam exoluere velint. Vtuntur autem omnibus quæ dixi &
circa caput, & præſertim circa ſinciput, veluti dixi. Illinunt & frontem ex eis, & aurium meatus:
quidam etiam veſtigia pedum, ac ſedem. Cęterùm cùm Archigenes ſuccum è baccis lauri expreſ-
ſum dicit, quod ſimpliciter laurinum dicitur, ipſum nominare putandum eſt: velut id quod oleum
admiſtum habet, laurinum oleum appellatur. Syriacum verò vnguentum, eum dicere Comage-
num exiſtimo, quandoquidem id ipſum nobis ex Syria apportatur. Æſtate verò, aut vbi aliàs »
æſtuoſè diſtenduntur, per acetum & oleum, aut aquam & roſaceum. Amplius verò & per poly- »
goni ſuccum, aut portulacæ, aut ſolani, aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato, ſpongiasq; po- G »
ſca imbutas capiti imponito. In hoc ſanè ſermone videbitur fortè quibuſdam negligentius legen- »
tibus, vnam ſimplicem affectionem Archigenes curare: verum non ita habet. Ex eo enim quòd
æſtuoſè dicit, calidam affectionem indicat: ex eo verò quod addit, "diſtenduntur, affectionem quæ A.l.3.f.t.2 c.5. fo.19..c
hoc modo à flatu ventoſo affligitur oſtendit: vt non ſolùm ſecundum intemperiem mutata ſit, ſed
etiam vaporoſi flatus redundantia adſit. In principio itaque in eiuſmodi vtriſque affectionibus, re-
frigerantium auxiliorum facultas apta eſt, quæ intemperiem calidam refrigeret, & ventoſi flatus al
lationem repellat & retundat. Atque mea quidem opinione præſtiterit diligentiorem rei inquiſi-
tionem facere. Aliquando etenim ex corpore ventoſus flatus affertur, quemadmodum in dolori-
bus capitis ex ſtomacho relatum eſt: aliquando vero in ipſo capite generatur. Venter nanq; inter-
dum ægrè ſolubili modo inflatur: interdum vero etiam poſt ipſum ſita inteſtina, quandoq; quidem
ieiunum, aut tenue inteſtinum, quandoq; etiam colum. Nihil igitur mirum eſt, neque impoſſibi-
le, eandem affectionem in quibuſdam iuxta caput partibus obortam, ventoſum flatum generare:
Cuius generationis in locis circa ventrem cauſam inuenimus, tanti caloris inopiam, vt ex cibis ac
potibus vaporoſum & ventoſum flatum generet: propter infirmitatem vero comprehenſiuæ facul
tatis, interna ita affectarum partium capacitas infletur & expleatur, vt propter expletionem qui- H
dem diſtendatur, propter tenſionem vero dolore afficiatur. Inuentum equidem & hoc nobis in
commentarijs eſt, in quibus communes & generales dolorum cauſas conſiderabamus, quòd ob
diſſolutionem continuitatis ſimilarium partium, dolor oboriatur. Diſſoluunt autem ipſam ero-
dentia, diſſecantia, diſtendentia, & vehementer calfacientia ac refrigerantia. Quapropter in dolo-
ribus circa caput, ægros interrogare conſueui, qualis'nam eorum qualitas ſit. Quidam enim velut
erodantur corpora, doloris ſenſum perceptant: quidam vero velut diſtẽdantur, aut grauentur, aut
tundantur, aut ſolius vehementer inualeſcentis caliditatis aut frigiditatis. Si quidẽ enim velut ero-
dantur, aut pungantur, ſenſerint, vel humorum vel eiuſmodi flatus acredo cauſa putanda eſt: ſi ve-
ro citra morſum diſtendantur, repletionem diſtenſarum partium, vel per ventoſum flatum, vel
per multi humoris influxum, cauſam putabimus: In quo genere & inflammatio & eryſipelas exi-
ſtit: inflammatio quidem, vbi inflammata corporis pars multum ſanguinem in ſe continuerit: ery-
ſipelas vero, vbi bilioſum continuerit humorem: quòd ſi ex vtriſque redundantibus pars aliqua
expleatur, aut inflãmatio eryſipelacea, aut eryſipelas inflãmatum, oborietur. Et ne exiſtimet quis
longum nos ſermonem de vna particula iuxta vnum ſymptoma affecta facere: communis enim
omnium dolore affectarum ratio eſt: & ſi quis diligenter in articulos digeſſerit, promptior ac
expeditior.

A expeditior ad auxiliorum inuentionem in omni affecta parte fuerit. Quod enim artis coniectura-
le eſt, id maximè in affectionum cognitione conſiſtit. Quæ vbi inuentæ fuerint, curationem non
coniecturaliter, ſed ſcientificè indicant, cum hoc quòd & cognoſcere datur, quàm ægrè aliquæ af-
fectiones medelis cedant: in quibus rationabiliter iuxta indicationem remedijs vtimur, etiam ſi
nihil efficere in principio appareant. Atq; hoc eſt quod in aphoriſmo dictum eſt, in quo ait, ‖Om- 2ª. Apho. 52. Ext. ord. 19.d
nia ſecundum rationem facienti, ſi iuxta rationem non ſuccedat, ad alia tranſeundum non eſt, ma-
nente eo quod viſum eſt à principio. Aliquando enim adeo vehementer in anguſtijs meatuum fla
tus vaporoſus infarcitur, atq; eo adhuc magis viſcoſus, aut craſſus humor, vt multo tempore opus
ſit ad curationem. Etenim quæ ſic infarta ſunt attenuare oportet, meatusq; dilatare per quos excer-
nantur, habita ſimul prouidentia ne quid aliud, puta humor, aut eiuſmodi flatus, amplius influat:
& ad hæc corroborandum eſt affectum membrum, vt neq; ipſum ventoſum flatum gignat. Qui
igitur primi ad eiuſmodi affectiones pharmaca compoſuerunt, meritò varia materia opus habue-
runt. Siquidem influentem ſubſtantiam, ſiue humor, ſiue vapor fuerit, repellere neceſſarium exi-
ſtit: impactam vero concoquere & attenuare, eandemq; ipſam diſcutere: atque nihilo minus, im-
mo magis, circa affectam partem firmitatem inducere, ne videlicet quod influit ſuſcipiat, attenua-
B tum vero excernat, impactumq; concoquat & attenuet. Verùm in miſtura pharmacorum hac fa-
cultate præditorum, alius alio fœliciore coniectura vſus: alius minus, alius magis, commodam fe-
cit compoſitionem. Quapropter velut noſtis (ad vos enim ſodales loquar quibus maximè hæc ſcri-
buntur) duo omnino vidiſtis mihi præparata pharmaca eundem effectum promittentia, quan-
doq; etiam tria & quatuor, & ex horum miſtura in ægrè curabilibus affectionibus à me ſæpe quod
oportuit factum eſſe. Conſidero nanque in quónam eorum copia, ſimplex pharmacum calfaciens
ſuperet, aut frigefaciens, velut etiã reſiccans, aut humectans, aut tenuium partium, aut craſſarum:
Deinde contemplans quid effecerit quod ægro iam fuit admotum, ſecundum vſum aut per aliud
quoddam, aut per hoc ipſum facio: ſæpe quidem ad aliud quod idem promittit tranſeo: aliquan-
do vero vtraque committo, ac medium quiddam ex eis conficio. Talia autem omnia abunde à me
non vniuerſim tantum, ſed & particulatim, in medendi methodo relata ſunt: noſcéque oportet,
quod & iam antè dixi, hanc tractationem illam ſequi: & cogor tamen etiam nunc rurſus memi-
niſſe, quò magis ea quæ iſtic tradidi aſſequamini. In prædicta itaque affectione, calore doloroſo
prædominante vna cum flatu ventoſo, in principio quidem repulſoria curatione vtendum eſt,
quæ ex refrigerantium facultate conſtat: quod vbi moderatè factum eſt, ex mitigatorijs ac conco-
ctorijs medicamentis quippiam admiſcere ad repulſoria oportet. Deinde etiam diſcuſſoria adden-
C da, ita vt paulatim repulſoria pharmaca detrahamus, donec ad contrariam miſturã perueniat phar
macum ei, quam à principio habuit, hoc eſt vt plurimum quidem diſcuſſorium ſit & attenuato-
rium, minus vero cõcoctorium & mitigatorium, minimum autem repulſorium. Portulacam qui-
dem igitur refrigerantis & aquoſæ ſubſtantiæ eſſe didiciſtis: minus ea Polygonum: in Solano autẽ
tantum admiſtum eſſe craſſæ & terreæ, quantum adſtrictionis. Acetum vero repulſoriam ſimul &
attenuatoriam, & diſcuſſoriam habet facultatem, tanquam quod temperamento, tenui frigiditate
præpolleat, quemadmodum exactè ſerenus aquilonaris aer. Didiciſtis etiam Roſacei facultatẽ,
quòd videlicet & repulſorium quiddam habeat: habet autem & concoctorium & mitigatorium,
& ad hæc etiam diſcuſſorium. Meritò igitur Archigenes in prædicta affectione eiuſmodi phar-
macis vtitur, ipſum quidem per ſe ſolum acetum neq; alibi exhibens, neq; hîc, ob facultatis ipſius
vehementiam: admiſcet autem ei vel roſaceum vel aquam. † Tranſeamus autem iam ad ſequen-
tem Archigenis dictionem. Si vero augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia congrua eſt. Dein-
de venæ ſectio è cubito, & alui euacuatio per validum clyſterem. De his auxilijs dictum à me
prius eſt, quando Apollonij dicta conſiderabam. Vbi ſanè in bilioſis cauſis fami renunciaui, ve-
lut etiam venæ ſectionem in pueris & ſenibus, ac viribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem
D euacuationem per clyſterem, non ſolùm propter euacuationem eorum, quæ in inteſtinis conti-
nentur, ſed etiam ob reuulſionem eorum quæ ad caput feruntur. Atque ob id probè in his quæ
ſcripſit Archigenes non ſimpliciter dixit, Euacuatio alui per clyſterem, ſed addidit validum:
1.f.4.c.17 .77.c multum " enim in huiuſmodi clyſteri ſitum eſt, quantum ad reuulſionem attinet, vltra hoc quòd
non ſolùm ea quæ circa ventrem & meſaræum ſunt euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima
hærent. ℭ *Archigenis.* Irrigationes autem, ruta cum aceto & oleo trita. Memores affectionis
ad quam auxilia ſcribere propoſuit, ſic iudicamus vnumquodque eorum quæ recenſere cœpit.
Affectionem itaque ſic ſcripſit: Æſtate vero, aut vbi alias æſtuoſè diſtenduntur. Deinceps ve-
ro refrigerantis facultatis auxilia ſubiecit. Et poſtea inquit: Si vero augeſcat affectio, perfecta ci-
bi abſtinentia, & venæ ſectio, & clyſter validus adhibeatur. Et poſt hæc propoſitam conſcri-
pſit dictionem, in qua cum aceto & oleo tritam rutam adhibere iuſſit, non apponens an viri-
dem an aridam velit: eſt enim non parua differentia, cùm arida multo acrior & calidior, quàm
viridis exiſtat. Mihi ſanè viridem conſulere videtur, neque enim aceruatim ſubitò ue à refrige-
rantibus ad contraria tranſgreſſus eſt. Acetum vero ad hoc quòd refrigerat & repellit, diſcuſ-
ſorium quid habere antea dictum eſt. Mitigatoriæ autem & laxatoriæ facultatis exiſtens oleum

† In codice ãtiquiſſimo græco hæc habentur ĩteriecta, q̃ tamẽ ĩ alijs non inueniuntur. De cephalalgia per ſympatheiam facta. Si vero per ſympatheiam ſtomachi fiat, qui imbecillis circa cõcoctionem ſit, vel materiam ĩ ſe ipſo aliquã aut bilioſam, aut pituitoſã contineat, vel non recte concoquat, conſiderandum rurſus, an per calidam intemperiem vel frigidam. Siq; per frigidam, neceſſe eſt per roborantia ac calefaciẽtia prouidentiam facere: ſi vero per calidã, per refrigerantia, & contemperantia.

meritò

meritò ipſis admiſcuit. *Alia.* Succus è lauri baccis expreſſus cum aceto & ruta. Hæc priore lon- E
gè efficacior exiſtit; ad ſuccum nanq; è lauri baccis expreſſum fortiter calfacientem, rutã admiſcuit
cum aceto, relicto oleo. *Alia.* Succus radicũ iridis cum aceto. Hoc remedium nihil calfactoriũ
habet, melius itaq; fuerat ipſum primũ in tranſitu ad præclariora auxilia poſitũ eſſe. *Alia.* Salicis
folia trita cum aqua. Hoc præſcripto ex iride imbecillius eſt, atq; ijs quæ omniũ primũ ſcripta ſunt
ſimile, vt intempeſtiuè nunc ab eo ſit relatum. *Alia.* Serpyllum cum aceto & oleo tritum. De ace-
to & oleo prius dictum eſt: adiecit autem nunc eis ſerpyllum acris qualitatis pharmacum, & ob id
etiam calfactoriæ facultatis. Negligenter vero etiam hîc reliquit, an viride aut aridum velit: præſti-
terit autem fortaſſis viride intelligere. *Alia.* Polygonum cum ruta oleo & aceto dilutum. Polygo
ni ſucco primo ſermone vt refrigerante vſus eſt, nam & re vera talis exiſtit. Quare etiam ad inuete-
ratos dolores iuxta primum tranſitum rationabiliter quis eo vtetur, ruta admiſta. Animaduerſio-
ne autem dignum eſt in ſingulis contrariæ facultatis pharmacorum miſturis, vt in principio pa-
rum ex præſtantiore admiſceamus: iuxta ſecũdum vero & tertiũ vſum, copiam augeamus. *Alia.*
Amygdalæ amaræ delibratæ tritæ cum aceto, & oleo irrigationis modo adhibitæ, aut cerati craſſi-
tudine in linteolo fronti impoſitæ. Et hoc ad primum tranſitum pertinet: didicimus enim diſcuſſo-
riam citra mordacitatem facultatem amygdalas amaras habere. *Alia.* Ruta ſylueſtris cum oleo F
& aceto eodem modo. Inordinatè rurſus hoc, valde forte pharmacum interpoſuit, in doloribus
multum inueteratis meritò adhibendum. *Alia.* Populi albæ fructus cum aceto tritus. Diſcuſſo-
riæ facultatis eſt albæ populi fructus. In quibuſdam autem exemplaribus non cum aceto, ſed cum
poſca, ſcriptum reperitur. *Alia.* Ocymi ſemen cum aqua. Ocymi ſemen calfactoriæ & attenua-
toriæ eſt facultatis, non tamen vehementer: cũ aqua aũt ſola in inueterata affectione minimè rationa
biliter quis eo vtatur, melius enim erat oleum & acetum, velut in alijs dixit, etiam huic admiſcere.
Alia. Facit & balſamum, peucedanum, caſtorium, ſimul & ſingulatim vnumquodq;, cum oleo &
aceto. Hoc pharmacum rurſus vehemens eſt, maximè cùm ipſum peucedanum ſolum adhibeatur
citra caſtorij admiſtionem. Quid vero balſamũ nunc vocet, non habeo dicere: num videlicet plan
tæ fructum, aut ſuccum quem opobalſamũ vocant, aut ramulos ipſius xylobalſamum appellatos.
Melius tamen mihi videtur opobalſamũ accipere, quod tenuium partium & diſcuſſoriæ ſubſtan-
tiæ exiſtit, non tamen manifeſtè calentis. *Alia.* Lauri folia, & populi albæ, & viticis, cum oleo &
aceto. Et hoc pharmacum ex ſimplicibus facultatibus differentibus cõpoſuit: lauri enim folia cali-
diſſima, viticis vero moderatè refrigerantia ſunt, in medio vtrorunq; populi folia exiſtunt. *Alia.*
Panacem cum oleo illinito. Nihil hîc refrigerantium admiſtum eſt: & ob id valde inueteratis affe- G
ctionibus & nihil amplius caliditatis habẽtibus vtile exiſtit. Quapropter meritò quis ipſum repre-
henderit, citra diſtinctionem pharmaca auxiliaria conſcribentem. Panacem vero negligenter nunc
ipſum dicere puto, panacis radicem: neque.n. opopanaca putandum eſt ab ipſo panacem dictũ eſ-
ſe: differt autẽ à radice hic non paruo caliditatis exceſſu. *Alia.* Viticem aut mentam, amygdalas
amaras, iridem, æquali menſura cum aceto & roſaceo miſta adhibeto. Aliorum vires ſupra relatæ
ſunt: mentæ autem nunc primum mentionem fecit, pharmaci calfactoriæ facultatis. *Alia.* Aut mo
rorum ſucco cum aceto admiſto rigato. Hoc pharmacum euidenter apparet refrigerantium medi-
camentorum generis ab ipſo conſcriptorum eſſe, quæ incipiente affectione conueniunt, minimeq;
rectè nunc ad pharmaca auctis affectionibus commoda admiſcentur. *Alia.* Inueterata autem affe-
ctione pilis denudato, illitionibusq; & rigationibus prędictis, craſſius tamen apparatis vtitor. *Alia.*
Reſinam cum melle temporibus & fronti illine. Aut muſcerdas cum aceto & roſaceo. Tertium
hoc tempus eſt & opportunitas in capitis remedijs adhibendis. Primum nanque erat incipiente af-
fectione. Secundum vero, vt ipſe ſcripſit, augeſcente. Tertium autem hîc, cùm ait inueterata, quod
ipſum vehementioribus auxilijs opus habet, quorum aliqua non rectè prioribus admiſcuit.

De Iis, qui ob Bilioſum humorem Caput dolent. H

Signa in his ſimilia ſunt eis quæ ex ardore oboriuntur, accedit his maior morſus, & faciei pal-
lor, & aliquando oris amaritudo. Ætati autẽ vigoris, & temperaturis calidioribus, & vitæ curioſę,
& ijs qui flauam bilem congregant, hæc affectio præcipuè contingere ſolet. Itaque balnea tempe-
rata, & vnctione, & potus dilutus, eis exhibenda ſunt, omniſq; victus ratio liquidior & boni ſucci
conſtituenda. Euacuandus item bilioſus humor per abſinthij cremorem, aut per aloen, & per ip-
ſam picram antidotum per ſe datam aut modica addita ſcãmonia, vel per catapotia ex aloe confe- A.l.3.f.1.p.
cta. Illinenda frons paſtillo croceo, aut Trigono appellato, aut aliquo alio his conſimili. c.11. fo.1.c

De Dolore Capitis per Conſenſum.

Si quidẽ vniuerſo corpori caput per conſenſum coafficitur, illi cùm aduerſus intemperiem, tum
aduerſus exuperantem materiam, inſtandum. Et ſi quidem humorum multitudo, & maximè circa
venas fuerit, venam ſecabimus. Si vero qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco vtemur.
Si vero vni alicui parti condoleat, velut hepati, aut ventri, aut ſtomacho, his ipſis auxiliabimur: ca-
lida quidẽ in ipſis ſubſiſtente intemperatura, panẽ ex vino diluto exhibendo, & ſorbitiones ex ali-
ca: Et foris irrigationes moderatè refrigerantes, & firmitatem addentes, velut antea dictum eſt.
Si vero propter viſcoſos & craſſos in ſtomacho contentos humores caput doleant, etiam hos

exturba-

A exturbabimus, acetum mulſum in potu præbendo, oxymeli dicunt, tum ſimplex, tum Iulianium appellatum. Ex hyſſopo ẽt ac origano potionibus, & quæ his adhuc fortiores ſunt, magiſq; incidẽdi vi præditæ, vtemur, & vomitu à raphanis, irrigationibusq;, ac cataplaſmatis calidioribus.

De Capitis in Febribus Dolore.

In doloribus capitis qui in principio cum febribus irruunt, vena ſecanda eſt poſt primam aut ſecundã remiſſionẽ, niſi quid impediat, & præſertim in corporibus bonæ habitudinis, & multo ſanguine redundantibus. Animaduertendum autem num ob vapores à vẽtre ſublatos, aut ob alui ſuppreſſionẽ, capitis dolor contingat. Quod ſi ſerius poſt ſeptimũ tãdem irruat diem, aluo per clyſterẽ qui aliquid operæpretij faciat, præeuacuata, cucurbitæ ad occiput ſiue ceruicẽ affigantur, caputq; rigationibus ex oleo mitigetur, roſaceo quidem in calidioribus ac hora æſtiua, & cum exiguo aceto: chamæmelino verò in frigidioribus habitudinibus ac hyeme, quinta aceti parte adiecta. Illinenda frons ex cyphi in frigidioribus, ex crocomagmate in calidioribus. Cæterũ ad capitis dolores ob febris magnitudinem obortos, medelæ præſcriptæ ſunt in febrium tractatu. Porrò vitare oportet hæc, non ſolum in dolore capitis per cõſenſum ſtomachi oborto, ſed omnibus etiã alijs circa caput obortis affectionibus: ſunt autẽ ea quæ ſequunt: Viticis ſemen, abſinthij ſuccus, lac in potu, glan-
B des quercinæ in cibo, oliuæ nigræ, arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruum quod ipſũ etiã articulos diſſoluit. Amplius aũt offendunt myrrha, thus, hederæ cacumina. Mentem ẽt perturbant lentiſci fructus, crocus, peucedanum, cyclaminus ſicca cũ vino potata. Styrax paucus quidem potatus triſtitiam vultus diſcutit, multus verò ſomnos multùm turbulentos inducit.

De Cephalæa Capitis dolore antiquo. CAP. 2.

CEphalæa inueteratus & ægrè cedens capitis dolor appellat, qui ex facili occaſione, maximas exacerbationes habet, adeo vt neq; ſtrepitus, neq; vocem vehementiorem, neq; lumen ſplendidum, neq; vini potum, neq; odoramenta caput replentia, tolerare poſſint, neq; item motum, ſed in quiete & tenebris ob dolorum magnitudinẽ decũbere velint: tanq; à malleo enim pertundi ſibi videnť. Quidam enim velut contundanť, aut diſtendantur ea quæ circa caput ſunt, ſentiunt: nõ paucis verò vſq; ad oculorum radices dolor ꝓgreditur. Habet autem hæc affectio aliquando quidem continuos dolores: aliqñ verò exacerbationes, & interualla ſiue ordinata, ſiue inordinata. Intermittunt enim quandoq; eiuſmodi exacerbationes, velut in comitiali morbo apprehenſis, interceditq; tẽpus aliquod quod omnino accuſari non poteſt. Manifeſtum igitur eſt hanc affectionẽ conſimilem aptitudinẽ capitis vt facilè lædatur, velut in cephalagicis id eſt capitis dolore vexatis, habere: verùm ad maiorem debilitatem deueniunt in hac affectæ capitis partes. Et quidam ex eis cerebri in-
C uolucra dolitant, quidam verò membranam tantum caluariam ambientem. Dolores igitur cum grauitate, humorum multitudinem ſignificant: cũ mordacitate verò, aut humorum, aut vaporum acredinem: cum pulſu aũt, inflammationem: cum tenſione verò, ſi quidem citra grauitatem & pulſum fiat, flatus tenuis & ventoſi multitudinem demonſtrant: cum pulſu verò, membranoſi corporis inflammationem. Si verò cum grauitate diſtentio fiat, humorum multitudinem intra membranulas contentam, & dolores quidem in ſuperficie hærentes, membranæ os caluæ ambientis affectionem ſignificant: qui verò in profundo ſunt, cerebri inuolucrorum: quibuſcunque enim affectio intra caluariam eſt, his vſque ad oculorum radices dolores procedunt, propterea ꝗ oculorum tunicæ ex cerebri inuolucris habeant ortum. Si verò humor putrefactus calidior fiat, cum febri caput dolitãt. Febricitãt autem omnino & qui ex inflãmatione dolent. Si quidem igitur humorum aut vaporum multitudinem repereris cauſam, ſi quidem propter totius corporis repletionem facta eſt, vniuerſo corpore euacuato capitis dolorem ſanabis. Si verò velut debile exiſtens caput ad ſe ſublatos humores ac vapores ſuſceptet, materiam reuellere oportet in totum corpus, atq; ita particulæ mederi. Per clyſteres itaq; reuulſio fit, & ligaturis extremitatum, & pluribus infernarum partiũ confrictionibus: interdum etiam ſanguinis ex cubito detractione: quòd ſi amplius ſanguis redundare videatur, etiam ex naribus aperta vena, & quantum ſufficere videtur ſanguine euacuato. De-
D inde hieram dabimus exacutam. Et poſtea apophlegmatiſmis pituitam detrahentibus, & medicamentis quæ naribus induntur vtendum eſt, qualia ſunt quæ ex elaterio & cyclamino cum lacte & porro apparantur. Caput autem curabis, quando quidem reuulſorijs vti oportet, per repulſorias irrigationes. Cæterùm poſt totius corporis euacuationem, iam caput euacuantibus vteris, deinde ijs quæ firmitatem addere poſſunt admotis. Repellit igitur oleum omphacinum, & roſaceum, per ſe & cum aceto, & quod ex papaueris capitibus, & oleę teneris germinibus, & hederę cacuminibus, ac menta viridi apparatur. Afferantur autem remedia tepida quidem, vbi frigidior & crudior fuerit humorum multitudo, frigida verò vbi calidior & bilioſior extiterit. Diſcutit autem oleum dulciſſimum calidum, & magis inueteratum, itemq; ſicyonium. Si verò craſſior ſit humorum multitudo, ſpondylium, aut ſerpillum, aut pulegij comam, aut calaminthen, aut mentã oleo incoquendo, multitudinem euacuabis. Eadem hæc etiam firmitatem parti addunt, quapropter vſq; ad perfectam curationem eis vti conuenit. Omnium porrò longè maximè diſcutit, & perfectè corroborat verbenaca recta maximè viridis: immo & arida cum radicibus, & ſimul cum ſerpillo, oleo incocta. Conijcienda etiam ad ea crocodiliadis maximæ iuxta aquas naſcentis radix.

...f. 1. t. 2.
...ol. 190. g

Quin & ipſam per ſe verbenacam ſi oleo incoxeris, caputq; inde rigaueris, omni capitis dolori antiquo ex frigiditate, aut ex craſſis humoribus, oborto medeberis. Maxime etiã proſunt ſub aquario vaſe naſcentes aſelli, Millepedæ appellati, ſi oleo incoquantur.

Archigenes de Apophlegmatiſmis.

¶Poſt hæc vero Apophlegmatiſmi, quibus pituita à capite detrahit, ex ſinapi, aut hyſſopo cum paſſo cocto: Aut ex ſtaphide ſylueſtri i. pedicularia herba cum pipere & melle trita: Aut ex oleo admiſto melle: Aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, vel cum melle trita. Pharmacorum quippe quæ pituitam à capite euacuant, & medicis pro more Apophlegmatiſmi appellantur, materiam poſtea referã: Nunc autem tantum oſtendere commodum fuerit, ꝙ hocce auxilium pituitæ infeſtãtis eſt medela, quemadmodum ſane & ipſum nomen eius apud Græcos oſtendit. Archigenes autem calidã & flatuoſam affectionem ſe curaturum pollicitus eſt, non frigidam & pituitoſam. Iuuãtur autem plurimùm lauri, aut rutæ, aut panacis, aut papaueris capitum, aut baccarum lauri, decocto perfuſi. Fortibus calefacientibus pharmacis, non ſcio quomodo papaueris capita non inſtrenuè refrigerantia annumerauerit, cùm in ſermonis contextu ſingulis dictis aliquem per ſe vti poſſe oſtenderit, & fortaſſe etiam aliquando ſimul miſtis: Nõ tamen manifeſtum fecerit, num quippiam ex papaueris capitibus ipſis adijciendum ſit, quò videlicet aliorum pharmacorum vehementia minuatur & mitigetur: an & ſolis aliquando vtendum ſit, quod ſane incipiente & augeſcente affectione tempeſtiuius fieret: inueterata enim affectione non ſolum non proſunt, ſed etiam nocentiora capita papaueris exiſtunt. Commodum eſt & ex ſalibus fomentum. Omnem rationem Archigenes hic confudit, cùm fomenti mentionem faciat per pharmacum reſiccans quidem *non ſtrenuè, verùm & calfactorium quiddam in ſe habens. Meminiſſe enim eum oportebat, ꝙ cum calidã affectionem curare aſſumpſiſſet, aut ſemper ab illa ipſa indicationem ſeruaret, aut de tranſmutatione in diuerſam ſpeciem quippiã diceret, iuxta quã temporis progreſſu calore ſedato, obdùratio, aut intenſio, aut tale quiddam acceſſiſſet, quod contraria curatione indigeat, & non ea quæ in principio fuit determinata. Poſt perfuſiones vero aut fomenta iuuantur, ſi lini ſemen roſaceo infartum adhibeas, & lanas ſordidas ex aceto roſaceo calidas circũponas ac obliges. Hoc mitigatiuum eſt auxilium, cum vehementer infeſtat dolor, vnà cum hoc ꝙ & ſubiectæ commodet affectioni. Quare vbi ad intenſum capitis dolorem remedia ſcripſit, iſtic præſtiterat etiã de hoc fomento mentionem facere. Verum pro præſenti temporis opportunitate, de qua nunc ſermo inſtat, ſi quis fomentis aut cataplaſmatis vti velit, fomenta ex milio meliora fuerint. Quemadmodum enim ‖Hippocrates ait, Leue & lene milium exiſtit. Sales verò ob grauitatem moleſti ſunt, præſertim capiti admoti.

* non particulam, Græci veteres quidã codices non habent.

‖ de Rat. vict. c. 4.t.6.7a.117.a

De Cataplaſmatis in Capitis dolore, Archigenis.

¶Cataplaſmatis verò vtere hordeacea cruda farina quæ iridem contuſam habeat admiſtam. Aut rutæ ſemine eodem modo. Aut fœniculi radice ſimiliter. Aut cruda hordeacea farina cum aceto mulſo apparata. Aut polenta & pulegio miſtis. Et hæc cataplaſmata ad ſecundam temporis opportunitatem pertinent, quam ſuprà augeſcente capitis dolore conſtituit: nam & hunc mitigãt, & affectionem iuuant. Aut Nilei pharmacum, caſtorij & iridis decima parte admiſta, cum aceto & roſaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplaſtri formam paratum eſt, iam olim nobile, & laudatum pharmacum eſt, & ob id omnibus notum: promittit autem reliquiarum inflãmationum in præcordijs iuueteratarum curationem. verum eorum quæ ei admiſcentur, caſtorij videlicet & iridis, Archigenes obſcurè miſtionem cõſcripſit: incertum enim num alterius ipſorum decimam Niliacei malagmatis partem eſſe velit, an vtriuſq;. Verùm mihi præſtabilius videt vtriuſq; decimam partem admiſcere. Oportet autẽ caſtorium atq; iridem probè trita eſſe, & Nilei pharmaco diligenter emollito paulatim hæc admiſceri, manibus partim roſaceo, partim aceto madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parum ex iride, cum aceto & roſaceo committito: & malagmatis forma imponito. Cum eiuſmodi multa pharmaca circa ſecundum propoſitæ affectionis tempus Archigenes conſcripſerit, facultatis ipſorum expoſitionem illis feci. Aut viticis ſeminis, perſææ viridis foliorum, & myrrhæ, æquales partes cum vnguento Ægyptio fronti cataplaſmatis modo imponito. In ſola Alexandria perſææ arborem vidi, & in nulla alia Romanis ſubdita gente. Quidam Perſion ipſam appellant, aiuntq; in Perſis lethalem eius arboris fructũ eſſe, cum qui in Ægyptiorum regione, innocuus exiſtat. At verò Ægyptium vnguentum, non ſolum ſic, ſed & Mendeſium nominatur. Quidam etiam Megaleũ vocari aiunt, vtroq; cognomine à Megalo, qui ipſum cõpoſuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorum forma Megaleũ, à patria verò ipſius Mendeſium, appellari. Eſt autẽ laxatoriũ, & ſedat dolores. Aut ſulfur, caſtorium, baccas lauri, æquis portionibus cũ cerato roſaceo infarta, tẽporibus & fronti imponito. Hoc pharmacum multum calfacit, & frigidas affectiones relaxare poteſt. Aut caſtorium & peucedanum pari menſura. Conſimilis eſt & huius pharmaci facultas cum præſcripta.

Quòd ſi affectio perſeueret, venæ ſectione à naſo aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis, vtitor. Sanguinis à locis affectis detractiones in affectionibus inueteratis conuenire omnes ferè medici confitentur. Verùm cucurbitæ ad occiput affixæ, ex reuulſorijs auxilijs ſunt, cùm humores ad oculos, aut ad anteriorem capitis partem ferri conſuetos auertere conamur. Aut ſternutatorio

quopiam

A quopiam concutito, faſciolaq́ꝫ collo circumpoſita ſpiritum cohibere iubeto. Vtilitatem ex hoc au-
xilio indicauit per verbi concutito adiectionē. Quòd verò faſciolam collo circũdare iubet, ad vehe
mentiorem affectionem pertinet. Aut per nares purgato. Hoc præfatus deinceps ea quę per na
res purgant recenſet, de quibus ego ſermonē deinceps faciã, velut etiã de Apophlegmatiſmis, vbi
pharmacorũ quæ capiti adhibent tractationē abſoluero. At verò in vehementer inueteratis ſi-
napi vt moris eſt, capiti adhibe & perure. In oībus plurimũ inueteratis affectionibus, cũ nihil pro-
fecerint reliqua auxilia, curationē Metaſyncriticã à methodicis appellatã oēs ferè adhibere conſue
uerunt, prioribus medicis haud ſcio qua rõcinatione primum ad eius vſum progreſſis. Ego verò
cũ intemperies quæpiam humida & frigida, aut per ſe ipſam in partibus affectis adeſt, aut propter
eiuſmodi humorum frigiditatē fuerit oborta, ex ſinapi & thapſia ac ſimilibus adhibeo pharmaca:
calidis verò & ſiccis non adhibeo. Cæterũ hi qui affectiones cognoſcere non poſſunt, ad eiuſmodi
pharmaca velut ad ſacrã appellatã anchoram confugiunt, & ob id ſæpe quod conuenit perficiunt,

Archigenes, de iis qui ex Ebrietate Caput dolent.

quòd pleroſq́ꝫ hominum eiuſmodi affectiones propter malam & vitiatam diætam infeſtent.
¶ In ijs qui ebrietate caput dolent, iridem ſiccã & viticis folia ex aceto & roſaceo adhibe. Aut apij
B comas coctas in vino impone. Aut pulegium ex vino eodem modo. Aut Mendeſium vnguen-
tum per ſe, vel cum anſerino adipe irrora. Aut myrrham cum vino Mendeſio impone. Aut rutæ
folia, baccas lauri, viticem, populi albæ fructum æquali menſura trita, cum aceto & oleo tepefacta
irrora. Cæterùm Amethiſta quæ ab ebrietate præſeruent, eiuſmodi eſſe poterunt. Abſinthium
mane ieiunis bibendum præbe. Aut myrti florem & myrrham ac rutam trita ex aqua. De ijs qui
ex ebrietate caput dolent ſatis dictum à me eſt, cùm ea quæ Apollonius ad hanc rem tradidit expē-
derem. At verò poſt hanc præſcriptam Archigenis dictionem alia ſequitur de ijs, qui caput ex ſto
macho dolent, de qua iam dictum eſt.

Eiuſdem Archigenis Amuleta quæ Capiti coronæ modo circumpoſita & alligata, Dolorem eius arcent.

Quandoquidem verò & Amuleta ad dolorem capitis Archigenes ſcripſit, quæ quidem nullã
medicam rõnem habent, ea his qui talia per experientiã cognouerunt, & ſecundũ mirabilē quãdã
contrarietatē homini incognitam efficacia eſſe dicunt, relinquam: Quæ verò ab eo iuxta medicam
rõnem tradita ſunt, ſelecta referam tm̃, iuxta illius ipſius dictionem, quēadmodũ hactenus de phar
macis facere conſueui. ¶ Polygoni duos ramulos coronæ modo imponito Quòd polygonum
C calidis & flatuoſis capitis doloribus conueniat, ipſe prius dixit. Nihil itaq́ꝫ miri eſt, in talibus ſæpe
ipſum iuuiſſe: nam propter ardorem & ebrietatem dolores capitis aſſiduè contingunt. At verò ꝙ
duos omnino ramulos eſſe oporteat, ab illis adiectum eſt qui polygoni vtilitatem ex incognita con-
trarietate, & non ex ipſius temperamento, procedere volunt. Aut cichorium quod Romani In-
tubum olus appellant, ægri capiti imponito, & maximè ſi ex ardore doleat. Rectiſſimè appoſuit
ſi ex ardore: Ego verò etiam apponam, ſi ex ebrietate: ſic enim & roſaceæ coronæ iuuant. Eas igi-
tur volenti itidem licebit adſcribere, numerumq́ꝫ, quencunq́ꝫ tandē velit, addere, & ex totidē roſis
nexam coronam capiti mederi aſſeuerare. Deinceps callitricho coronare caput operæpretium
ducit, quod trichomanes, inquit, quidam appellant. Ego verò eos qui de herbis ſcripſerunt, adian-
tum magis appellare callitrichum ſcio ꝙ̃ trichomanes. Deinde paulo pòſt philanthropio her-
ba coronari iubet, & palmulæ maſculæ cortice ſummo. Et poſt hæc in hæc verba ſcribit: Aut
aduerſus Solem ægrum expoſitum, donec dolor quieſcat ſinito. In Amuletorum ſermone & hoc
ab eo relatum eſt, quod quidem ex frigiditate dolens caput iuuare poteſt, ſi neq́ꝫ humoribus omni-
bus æqualiter redundet homo, neq́ꝫ ex cruditate laboret, aut aliquem vitiatum humorem in vētre,
maximè circa *cauitatem eius habeat: verùm calidos capitis dolores, ex quorum numero ſunt & ex *Al. ςόμα i. os.
D ardore ac ebrietate oborti, non parum lædet. Conſimilia his deinceps ſcribens ad chamæmelum
peruenit: cuius experientiam habemus quòd capitis dolorem iuuet, ſi quis eo, velut antè dictum,
queat vti. Appellat autē Archigenes anthemidem hanc herbam, quemadmodum alij multi: & ait
florem quidem ipſius tritum olfactu prodeſſe, folia verò olfactu ſummè nocere. Liberat à capitis
dolore verbenaca herba, quam aliqui hieram ideſt ſacram vocant, tum coronæ modo circumpoſi-
ta, tum illita ex roſaceo & aceto. Hoc auxilium oportebat eum non nunc inter amuleta, ſed prius in
ter medicamenta referre, ſi quidem re uera ei confidit, per longam experientiam cognito & proba-
to. Aut teſtudinis paluſtris, quam quidem amyda hoc eſt lutariam, vocant, ſanguinem ſincipiti
inſtilla. Et hoc, ſi quidem verum eſt, inter pharmaca, & cum diſcrimine referri conueniebat. Niſi
ſanè hoc vult ꝙ omnem capitis dolorem iuuet, idq́ꝫ omni temporis occaſione. Ita enim & nos con-
trarietatis teſtimonium ei præbebimus, non efficaciæ, quam ex temperamento habet. Abſoluto
igitur de amuletis ſermone, deinceps hæc ſcribit.

Archigenis de Fiſſuris & Contuſionibus in Capite factis.

¶ De Vulneribus porrò in capite factis deinceps dicetur. Parua aũt fiſſura facta, aliqui myrrhã
aceto tritam, aut aloen cum linamentis indunt: glutinaturq́ꝫ ita, & abſq́ꝫ inflammatione mirabiliter
adſeruaт̃. Cæterùm in contuſionibus citra diſparationē ac fiſſurã circa caput factis polēta impoſita

commoda eſt. Amplius verò & Oeſypum hoc eſt lanæ ſordes, atq; ipſæ adeo lanæ ſordibus ſudoris ſuccidæ eodem modo. Magis autem proprie ſimilaginem ex aqua pro cataplaſmate impones. E Aut origanum cum polenta. Hæc vtilia iudicata eſſe quid attinet referre? verùm alterius negocij atq; operis ſunt, ꝙ vt ob huiuſmodi cauſam caput dolẽtibus apta eſſe iudicans ea adſcripſiſſe putandus ſit: ſed vt quæ obortas inflãmationes curare, aut eaſdem probibere, poſſint. Atqui in aliquibus exẽplaribus hæc in totũ non habentur], velut in alijs etiam plura his in hunc modum. In mediocribus capitis vulneribus, aut quæ oĩno legitimo medico non habent opus, In quibus quidẽ nuditas ꝑ ſe non adeſt, pilos rademus, fibulisq; impoſitis conſtringemus, ac glutinantibus experimento cognitis vtemur. Egregiè glutinat vulneratã cerebri mẽbranã, calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milij arida inſperſa, deinde butyro, & roſaceo, ac adipe ſuillo veteri miſtis ac tepefactis infuſis. In quibus verò os denudatũ eſt, diuiſa membrana caluariã ambiente, os ipſum ſcalpemus, & per ſuturæ adductionem, tanquam nõ ſit denudatum curabimus. Si verò non permaneant ſuturæ, iuxta concarnationẽ, velut etiã aliorum vulnerum curam faciemus. Referetur autem huiuſmodi curationis ductus in proprio loco. Cæterũ in quibus vulneribus aut ꝓpter paruitatem, aut aliàs ſuturis vti non licet, linamentum conuulſum cum aceto & oleo imponito, aut cum myrti ſucco, aut lentiſci, aut rubi, aut conyzæ tenuia folia habentis: ad aliquem eorum exiguo admiſto melle, ita vt linamẽtum F ex his imbutum imponas. Et folijs alicuius ex prædictis pro cataplaſmate vtitor. Aut ſpongiã nouam aceto & oleo imbutam imponito. Aut lanam ſordidam eodem modo. At verò ad ipſum vulnus braſſicæ folia apponito, aut polentam aceto ſubactã per ſe imponito, aut cum braſſicæ folijs tritis. Hæc quidem Archigenes ſcripſit ad capitis dolorem, diſcriminibus ſimul quibuſdam additis, quemadmodum etiã Apollonius fecit. Aſclepiades verò varia quidem pharmaca ſcripſit, ſed eorum diſcrimina iuxta affectiones non ita multum appoſuit, ſed ſaltem in incipientibus & inueteratis: quanꝗ neq; hoc in multis fecerit; ſed in primo ſolum & poſtremis duobus. Poſtrema igitur credere quis poſſit inueteratis efficacia eſſe, vtpote ex fortibus ſimplicibus pharmacis compoſita. Primũ verò ob id fortaſſis ſolũ quis in vſum talẽ adſumpſerit, ꝙ papaueris ſuccum nõ paucum admiſtum habet: huiuſmodi autem didicimus, non propterea ꝙ affectionibus proſint, ſed ꝙ ſenſilem facultatẽ ſtupefaciant, dolores mitigare ſolere. Quare etiã ea omnia deinceps à me conſcribentur.

Quæ Aſclepiades ad Capitis Dolorem in Primo externorum ſcripſit.

¶ *Ad recentes Capitis Dolores irrigatio, qua vſus eſt Nicomedes.* † Foliorum rutæ drach. ij, mentæ ʒ ij, peucedani ʒ iiij, iridis ʒ ij, ſeminis ocymi ʒ viij: ſeminis papaueris nigri ʒ iiij, alij ʒ viij: poſcæ heminas ij. Ad dimidium coquito, & expreſſum ſuccum cum roſaceo conquaſſato, & caput aſſiduè G ex eo irrigato. *Aliud quo vſus eſt Charicles.* Amygdalarum amararum depuratarum ʒ ij, floris viticis ʒ ij, radicis peucedani ʒ ij, mentæ viridis ſiue aridæ ʒ ij, ramulorum rutæ ʒ ij, baccarum lauri depuratarum ʒ ij, ſerpylli ʒ ij, ſpondilij ʒ ij, caſtorij ʒ ij, roſarum viridium aut ſiccarum ʒ iiij, aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt. Apparato ac vtere vt dictum eſt.

> † Noſtra quidẽ ſnĩa, huiuſce medicamenti cõpoſitio hoc mõ eſt ſcribenda, preſertim ſi recẽtibus capitis doloribꝰ ſit conductura. Nobis auctoritas cuiuſdã antiqui cod. aliqua in pte ſubſcribit. Boni medici cõſiderẽt ac iudicẽt. Rutæ foliorũ ʒ ij, mentæ ʒ ij, peucedani ʒ ¦ij, iridis ʒ ij, ſeminis ocymi ʒ ij, ſeminis papaueris nigri ʒ j, aliqui autẽ ij. poſcę heminas duas &c.

Paſtillus ad Capitis Dolorem, quo vſus eſt Antonius herbarius qui multa artis experientia clarus fuit.

¶ Succi" peucedaui ʒ vi, ſucci papaueris ʒ iiij, [a] † croci ʒ iiij, myrrhæ ʒ iiij, ſcãmoniæ ʒ iiij. Omnia trita cum aceto in paſtillos redigito, eosq; in vmbra reſiccato. Vſus [b] autem tempore aceto dilutos fronti illinito, à tempore altero initio ſumpto & vſq; ad alterum tempus progrediendo: In febricitantibus ex aqua illinito. ¶ *Quo Alexander vſus eſt. ſic habet.* Peucedani radicis aut ſucci ʒ[b] j, croci ʒ j, myrrhæ ʒ j, opij ʒ j. Aceto excipe ac redige in paſtillos: Vſu verò exigente aceto diſſolutos locis ſenſum doloris perceptantibus illinito[c] †. *Aliud Antigoni, qui in caſtris exercitus inſignis medicus fuit.* Baccarum lauri ſiccarum purgatarum tritarũ ʒ iiij, ſcammoniæ ʒ iiij, ſucci papaueris ʒ iiij, ſeminis apij ʒ viij, croci ʒ viij, myrrhæ ʒ iiij, omphacij ʒ iiij, ſerpylli ʒ viij, aceti quod ſatis eſt. H Præpara ac vtere vt dictum eſt.

> A.l.5.fu fol.544.

Ad Inueteratum Capitis Dolorem Epithema, quo Charicles vſus eſt.

¶ Retrimentorum quæ ab expreſſo irino vnguento ſuperſunt, peucedani, caſtorij, ſingulorum partem vnam, baccarum lauri partes duas, ſeminis viticis partes duas, roſarum ſiccarum partes ij, ramulorum rutæ partes iiij. Aceto diſſoluta cerato ex roſaceo apparato excipito: deinde linteolo impacta præraſis capillis per omne caput imponito, & faſciola obligato: atq; vſque in ſequentem diem obligata cuſtodito, rurſusq; imponito. *Aliud valde bonum.* Amygdalarum amararum, floris viticis, peucedani radicis, mentæ viridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, ſerpylli, ſphondilij, caſtorij, ſingulorum partem vnam: roſarum partes duas. Appara & vtere vt dictum eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca Archigenes & Apollonius, itemq; Aſclepiades, pharmaca conſcripſerunt, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterùm quæ Archigenes tradidit, hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

> *A † Ex duobus antiquiſſimis cod. græcis hæc addun tur, aniſi dra. iiij, ſemi. hyoſcyami ʒ iiij. B Aliter ij. C Additur ex antiquis cod. ſtatim dolores ſoluit.*

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ Naribus infunduntur.

Poſt hæc verò Apophlegmatiſmi ex ſinapi aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo admiſto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe & cum melle trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit. Apollonius vero de ijs

quæ ad

A quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc verba ſcripſit. ℭ *Quæ Naribus infun*
dantur in Dentium dolore Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum infundito, & dolores dentium ſol-
uet. *Aliud.* Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ ad magnitudinem fa
bæ, medullæ cucumeris ſylueſtris duplum, trita & lacte muliebri ſubacta in collyria redigito: eaq́ꝫ
in vtranqꝫ narem indito: deinde quandiu quis quinqꝫ ſtadia percurrere poſſit, attrahere, & poſtea
emungere iubeto. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Aſclepiades aũt in primo exte-
riorum ita ſcripſit. ℭ *Aſclepiades de ijs quæ Naribus induntur, & de Sternutatorijs, & Apophlegma-*
tiſmis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ Naribus indita Caput purgant. Commodant etiam
veteri Lippitudine oculorum infeſtatis. Faciunt & ad Comitiali morbo apprehenſos, ducuntq́ꝫ multam
humiditatem. Melanthij ʒ viij, ſalis ammoniaci ʒ j, elaterij ʒ j, trita & q̃ꝫ tenuiſſime leuigata ſicyonio
oleo, aut irino vnguento, aut cyprino, excipe, quo ad cerati liquidi craſſitudinem perducantur: &
reconditis in cornea pyxide vtitor, ſublitis inde naribus, atque ægris attrahere iuſſis. *Aliud citra mo*
leſtiam purgans, Doloremq́ꝫ eueſtigio ſedans. Cyclamini ſiccæ ʒ viij, iridis ſiccæ ʒ ij, nitri rubri ʒ j.
Ego elaterio vſus ſum dilig̃eter trito, & per arundinem inſufflato, ægro ipſum attrahere iuſſo, atqꝫ
deinde deorſum pronuere, quò videlicet coactus liquor deſtillet. Poſt hæc verò Aſclepiades in
B hæc verba ſcripſit. ℭ *De Sternutatorijs. Sternutatoria Caput purgantia Heraclidæ Tarentini.* Cu-
mini æthiopici, piperis albi, ſtruthij, caſtorij, ſingulorũ æquales partes contuſas & cribratas in ærea
pyxide reponito. Vſu verò exigente, pyxidem concutito, & apertam naribus admoueto, aut cum
digito adhibeto, aut etiam per arundinem inſufflato. *Aliud.* Zingiberis ʒ ij, ſtruthij ʒ ij, piperis
albi ʒ j, caſiæ ʒ j: vtere vt dictum eſt. ℭ *Ad Veterem Capitis dolorem Sternutatoria Ptolemæi. Facit*
ad Vertiginem & Comitiali affectos. Veratri albi ʒ iiij, alij vnam habent: radicis cucumeris ſylue-
ſtris ʒ j, ſtruthij ʒ j, nitri rubri ʒ j, caſtorij ʒ j, piperis albi ʒ j. Vtere vt dictum eſt. *Aliud.* Vetratri al-
bi, radicis cucumeris ſylueſtris, ſtruthij, ſingulorum partes duas: caſtorij, acori, nitri rubri, cumini
æthiopici, ſingulorũ partem vnam: euphorbij partem vnam. Tritis vt dictum eſt vtere. At verò
poſt dictorum ſternutatoriorum deſcriptionẽ Aſclepiades in hunc modũ ſcripſit. ℭ *Quæ manſa*
Caput purgent, & multam humiditatem ducant. Piperis albi ʒ ij, ſtaphidis ſylueſtris ʒ ij, origani ʒ ij, ca-
ſiæ ʒ ij. Excipe vuarum paſſarum exacinatarum, aut ficuum pinguium carne, & mandenda præbe.
Mandentes verò deorſum pronuere oportet, & per interualla hiare, quò collectus humor deſtil-
let. Pòſt verò etiam aqua calida in ore continenda: quæ etiam vbi multam perceperint mordacita-
tem eis etiam frigida exhibenda eſt. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris, pyrethri, piperis albi, hyſſopi, car
damomi, ſingulorum æquales partes, polentæ duplum. Aqua ſubigito ac vtitor vt victum eſt.
C Porrò ex ſubſcriptis pharmacis quibuſdam præceptores meos vſos ſcio, quibuſdam amicos, ali-
qua etiam ipſe in vſum adſumpſi, vt ex multo vſu fidem ſuam mihi probauerint. Sunt autem hæc.
ℭ Foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccus naribus infunditur tum per ſe ſolus, tum betæ addito
decocto aut ſucco. *Aliud.* Myrrham melle coctam naribus infundito. *Aliud.* Aloes, nitri, me-
lanthij id eſt nigellæ, parem menſuram, cum oleo veteri ad ſtrigmentorum craſſitudinem redacta.
Aliud quod Manditur. Nitri ſexuncem, aniſi trientem, ſtaphidis ſylueſtris quadrantem: foliorum
lauri viridium, & vuæ paſſæ exacinatæ, parem menſuram: excipe, & ex hac miſtura paſtillos trium
drachmarum coge, & ſingulos vſu expetente mandendos præbe. *Aliud quod Naribus inditur.* Eu-
phorbij drach. dimidiam, thapſiæ ʒ j, iridis ʒ j, mellis cocti ſeſquidrachmam, ſucci radicis betę quã-
tum ſufficit. Ex hoc ad milij magnitudinem accipe, & aqua dilutũ ſpecilloq́ꝫ exceptum naribus
infunde. *Aliud quod Naribus infunditur.* Succi cyclamini cyathos ij, ſucci foliorum hederæ cya-
thum vnum, peucedani obolum vnum, elaterij obolum vnum. In vitreo vaſe recondito, vſu verò
expoſtulante lacte muliebri diſſoluta naribus infundito. *Aliud.* Myrrhæ trientem: euphorbij
trientem, piperis albi grana *xxv. Myrrham aqua prius diſſoluito, vnaq́ꝫ ipſum euphorbium: de- *Al. drac. iiij.
inde piper tritum addito, & adiecto olei gleucini ſexunce vtitor. *Aliud, quod Naribus infuſum mul-* † *Al. xv.*
tam pituitam per os detrahit. Olei communis † ſextarios duos, ſaponis libram vnam, reſinæ frictæ † Al. hexagia duo.
D ſeſquilibram, opopanacis vnc. j. Per anchuſam colorato ac vtitor, ore prius aqua expleto. *Aliud*
quod in Os illinitur. Saponem betæ ſucco dilutum iuxta palatum illinito, atqꝫ itidem iuxta oris colu-
mellam. Idem etiam naribus infundi poteſt.

Quæ Crito in Primo de Pharmacis ſcripſit his verbis.

ℭ *Apophlegmatiſmi.* Staphis ſylueſtris per ſe & cum pulegio manſa. *Aliud.* Staphidis ſylue-
ſtris & origani, vtriuſqꝫ acetabulum, nitri ʒ ij, trita cochlearij menſura manducanda præbeto, do-
nec os pituita repleatur: deinde aperto ore effluere ſinito. *Aliud.* Origani ʒ iiij, hyſſopi drach. iiij,
ſtaphidis ſylueſtris ʒ iiij, ſpumæ nitri ʒ ij, ſinapis ʒ ij, pyrethri ʒ iij. Tritis vtere. *Aliud.* Sinapis par-
tem vnam: ſtaphidis ſylueſtris partem vnam: contuſis vtere. Hoc pharmacopolæ vtuntur. *Aliud.*
Hyſſopo, thymo, origano, tum per ſe, tum ſimul miſtis, vtere. *Aliud.* Medullæ colocynthidis in
aceto ad multum tempus coctæ, aut etiam per longum tempus in vino maceratæ, liquorem in ore
contineto. *Aliud.* Alia cum erucæ ſemine & nitro. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris drach. vij, pyre
thri drach. iiij, hyſſopi drac. j. Contuſa in orbiculares paſtillos cogito, eoſq́ꝫ drachmæ pondere for-
matos, manducandos exhibeto.

Quæ Pharmaca Naribus indenda Crito Ićtericis ſeu arquato infeſtatis conſcripſit. E

ℭ Pharmacum quod Naribus infunditur, & tum per nares, tum per os excernit. Ob id ipſum verò ne
conſterneris, ſi palatum calefaciat aut exaſperet: ex alto enim auocat ac transfert humores. Staphidis
ſylueſtris drachmam vnam, melanthij drach.iij. Cum aceto trita ad formam ſtrigmento liquidiorē
redigito, & per dies quinque in nares infundito, donec expurgetur æger: id autem alternis diebus
facito. *Aliud.* Hederæ folia decem, lauri folia decem, cum oleo terendo ad ſtrigmenti craſſitudinē
redigito, & naribus ſimilitet inſtillato. *Aliud.* Egregiè facit & elaterium inſufflatum in ipſorum
nares. Cæterùm ſi quis hoc citra detrimentum facere velit, in calidæ ſolium ægrum immittet, atque
ita toto corpore preter faciem in eo immerſo elaterium inſufflabit: largè enim bilem per nares edu-
cit. *Aliud.* Elaterium ad magnitudinem erui in lacte muliebri dilutum naribus infundito: atq; vbi
purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam Pituitam detrahentia tradidit.

Quorum experientiam per Æneæ vſum habeo, à quo etiam deſcriptiones accepi. *ℭ Pharma-*
cum quod Naribus inditur, atq; pituitam detrahit. Saponis lib. ſex*, adipis caprini lib.j, ceræ lib.iij: pi-
cis aridæ trientem, quidam verò quadrantem* habent: nitri tantūdem, lixiuij acris cyathos* ij. Vſus
tempore aqua diluito, & dum vteris per ſpecillum infundito, attrahereq; iubeto. Caput verò irino F
prærigato, & poſt vſum aquam mulſam ſæpe gargariſſandā præbeto. *Aliud.* Euphorbij ℥ vj, ly-
cij indici drach.iiij, ſucco betæ excipe, ac melle addito coge. Vſus tempore aqua aut lacte dilue.
Aliud. Succi cyclamini cyath.ij, ſucci cacuminum hederæ cyath.j, ſucci peucedani obolum vnum,
elaterij obolum vnum. Vtere in balneo cum lacte muliebri. *Aliud.* Pyrethri, piperis, hyſſopi, ſta-
phidis ſylueſtris, parem menſuram in paſtillos drachmæ pondere cogito: quorum vnum mandu-
candum præbeto, & poſt factam, ab ipſo purgationem, ſale, & melle curato. *Sternutatorium.*
Piperis albi, veratri albi, caſtorij, euphorbij, ſtruthij, ſucci cyclamini aridi, æquali menſura, penna
præiritatis inſufflato.

*Al. ſemis.
*Al. drac. iij.
*Al. xij.

De Vſu omnium Fortium Pharmacorum.

Quam vtendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunque fortem
vim habent transferre oportet. Non enim ſtatim à principio efficaciſſima adhibere conuenit, ſed
à debilioribus auſpicari. Quin & ipſa fortia pharmaca mitigatoriorum admiſtione lenita, mode-
rata fiunt. Et ob id ego quædam ex eis muliebri lacte recenti & aqua diluo, & poſt hoc oleo dulci,
deinde betæ ſucco, & anagallidis quæ cœruleum florem habet itidem ſucco: atq; ita ſenſim in vſu
eorum progredior, donec poſtremum etiam per opobalſamum talia diſſoluo. Ac primum quidem G
lacte admiſto adhibeo: quod vbi leuiter ferunt ægri, etiam citra lactis adiectionem admoueo. Porrò
parabili ſæpe pharmaco vſus ſum, quod naribus infunditur, Melanthio aliquando quidem aceto
acri rigato ac pridie macerato, deinde ſequenti rurſus cum aceto trito, & naribus infuſo, aut ægro
ipſum abſorbere in nares iuſſo. Aliquando verò oleo veteri idem melanthium contriui, atque ita
intrò inſtillans vſus ſum, quo modo etiam Archigenes eo vtitur in narium obturatione. Priore ve-
rò quod cum aceto infunditur, Crito vtitur ad arquati morbum.

De Hemicrania, hoc eſt dimidiæ partis capitis affectione. *CAP. 3.*

HEmicrania affectio doloroſa circa dimidiam capitis partem aliquando dexteram, aliquan-
do alteram, contingit, quæ iuxta futuram ſecundum longitudinem eius extenſam termina-
tur: & vt plurimùm per circuitum exacerbatur, influxu vaporum aut humorum ſiue multorum,
ſiue calidorum, ſiue frigidorum, cauſam dolori ſuggerente. Quidam igitur ipſorum circa tempo-
rum muſculos vehementer dolitant, & pleraq; ſanè ipſorum pars hoc modo affligitur. Quidam
verò dolorem ad ſublimiora aſcendentem habent. Et quidam adeo vehementer dolent, vt neque
manuum contactum facilè ferant: in quibus palàm eſt pelliculam caluam ambientem eſſe affe-
ctam, & neq; cutem ipſam omnino ab affectione immunem exiſtere. Rationabile igitur eſt vapo-
rum, aut humorum, aut vtrorunque influxum, ſiue per venas, ſiue per arterias, ſiue per vtraſque H
contingere: cùm interdum ea ſola quæ intra caluam continentur, hoc eſt cerebrum eiuſq; mem-
branæ, quod in ipſis redundat foras protrudant: interdum verò corpus infra caput poſitum vi-
tiatos vapores aut humores ſurſum mittat. Quapropter vbi quis hemicraniam curare aggredi-
tur, prius quaſi purgatione aut venæ ſectione æger opus habeat, conſideret: Atque ita deinde ad
capitis auxilia progrediendo, tum per digitos ſuæ manus, tum per linteum, dimidiam frontis par-
tem, & eam maximè quę circa temporum muſculum eſt, confricando excalſaciat, atque id ante iri-
tationis tempus faciendum eſt. Poſt exacerbationem verò pharmacis hemicranicis à medicis
appellatis vtendum, ſi quidem multa caliditas in doloribus percipiatur, ijs quæ refrigerans quip-
piam habent: citra verò hanc, ijs quæ multùm excalfaciant. Vtriſq; verò aliquid ex ijs quæ firmi-
tatem ac robur addunt miſceatur, quod adſtringentem videlicet habeat facultatem. Demiror au-
tem quòd neq; Apollonius, neq; Archigenes, neq; Aſclepiades quicquam de hemicranicis phar-
macis, quæ meritò poſt doloris capitis totius pharmaca ſubijcienda erant, conſcripſerunt. Dece-
bat enim ipſos, tametſi nihil priuatim in ſe habeant, propterea ꝙ inter ea quæ totius capitis dolo-
ri deſtinata ſunt, contineantur, id ipſum ſaltem annotare. Similiter autem & ab Hera & à Critone,

vberior

A vberior de hac affectione tractatio neglecta eſt. Cæterùm per quæ pharmaca inueterato capitis
dolori medentur, per eadem conſtat eos etiam hemicranicis affectionibus auxiliari. Heras itaqꝫ in
medicamentario libro ſtatim à principio in hæc verba ad capitis dolorem pharmaca conſcripſit.

Pharmaca ex libris Heræ ad Capitis dolorem.

¶ Crocomagmatis partem i, gallæ partem i: trita ex vino fronti ac temporibus illinito. ¶ *Pa-*
5.f.2.t.1. fo.550.b *ſtillus ad Capitis Dolorem egregiè faciens, à tempore ad tempus bis aut ter illitus.* Croci ʒ xv, atramen-
ti ſutorij ʒ x, aluminis ſciſſi ʒ xiij, myrrhę ʒ iij, opij ʒ iij, omphacij ʒ iij, chalcitidis ʒ iij, gũmi ʒ xv. Tri
tis oĩbus vini falerni auſteri quod ſatis eſt affunde, & vt collyrium tere, indéqꝫ in paſtillos omnia re
dige. Vſu vero expetente poſca aut aceto dilutis vtere. ¶ *Malagma ad Capitis Dolorem.* Ærugi-
nis raſilis ʒ iiij, æris vſti ʒ ij, ſquamæ ſtomomatis ferri ʒ ij: cimoliæ ʒ iiij, calcitidis ʒ iiij, pumicis crudi
ʒ iiij: terebinthinæ ℥ j, ceræ ʒ xxxvij & dimidiã, olei veteris cyathos ij. Aridis tenuiſſimè tritis lique-
ſcibilia liquefacta affunde, emolli, ac vtere. Quòd ſi durius videat pharmacũ oleo amygdalino e-
mollito. Hæc quidem pharmaca Heras ad capitis dolorẽ ſcripſit. Vtuntur autẽ eis quidam etiã
ad hemicranicos dolores, quemadmodum etiam alijs medicamentis quæ prædicti viri ad inuete-
ratos capitis dolores deſtinauerunt. Non tamen per omnem frontem pharmacum extendunt, ſed
B per affectam ſolùm partem. Cæterùm ex præceptoribus noſtris quiſpiam hoc pharmacum ad
3.f.1.t.2. fo.192.f inueteratas hemicranias in vſu habebat. ¶ Piperis albi drac. ij, crocomagmatis ʒ ij, euphorbij
drach. dimidiam: vtere. Porrò de euphorbij facultate iam mihi relatum eſt, quòd citò exoluatur:
quare in eiuſmodi pharmaca non vetus conijcere oportet. Dictum etiam recẽs albidius eſſe, quod
verò inueteratum eſt, flauioris aut pallidioris coloris reddi. Verùm ſi non valde vetus ſit euphor-
bium, ſed duorum aut trium annorum, duplum eius adijcies, hoc eſt drac. j. Quemadmodum au-
tem euphorbium recens conijciendum eſt, ſic itidem ſtercoris columbini drachmæ dimidium ex
columbis montanis, quas in turribus nutriunt ſibi ipſis victum quærentes, non velut quæ in vrbi-
bus intra domos nutriuntur. At verò & atramenti ſcriptorij æqua portio, hoc eſt, drachmæ dimi-
dium ad columbinum ſtercus inijcitur: atque ad hanc rem noſtrum Pergamenũ præſtat, eo. n. ſem-
per præceptor noſter vtebatur. Aut igitur illud ipſum ex Pergamo atramentũ inijcere oportet, aut
aliquod aliud optimè præparatum. Atque ita omnibus his miſtis & probè ſubactis acetoqꝫ acer-
rimo imbutis ac dilutis temporis muſculus, & dimidium frontis, & affecta capitis pars illinẽda eſt.
*Aliud Pharmacum, quod non ſolùm in Hemicrania, ſed & in omni Inueterata Capitis affectione illini-
tur: In Capitis quidem dolore, per omnem frontẽ: In Hemicrania verò per mediam capitis partẽ affecta.*
C Croci drachmas xvj, atramenti ſutorij drachmas decem, aluminis ſciſſi drac. †xiij, myrrhæ drac. † *In textu eſt ij.*
iij, opij ʒ iij, chalciteos ʒ iij, omphacij ʒ iij, gummi ʒ xv. Omnibus tritis vinum falernum adijce, &
rurſus vt collyrium teræ, deindéque in paſtillos redige. Vſus verò tempore poſca dilutos aut ace-
to illinæ. *Aliud ad Eaſdem Affectiones.* Scammoniæ drac. vj, croci ʒ ij, comæ hederæ ʒ vj, ſulfuris vi
ui drachmas quatuor, ſeminis aniſi drac. viij, ſeminis apij ʒ viij, diligenter trita cum ocymi ſucco in
paſtillos cogito. Hoc pharmacum multo roſaceo diſſolutum capitibus lethargicorum rigandis fit
commodum. *Aliud Pharmacum non ijſdem ſolùm conueniens, ſed & Vertignoſis auxiliare.* Radicis
peucedani drachmas quatuor, iridis illyricæ ʒ ij, æruginis drachmam vnã, acori ʒ j, ſphondilij ʒ iiij,
piperis nigri ʒ ij & dimidiam, caſtorij ʒ ij & dimidiam, ſerpilli ʒ iiij & dimidiam, myrrhæ ʒ ij, bac-
carum lauri numero xxxv, rutæ viridis ʒ viij, mentæ viridis drac. quatuor, opij drachmam vnam.
Aceto excipe, & in paſtillos redige. Vſu exigente aceto & roſaceo dilutos illine. Verùm cerato ro-
ſaceo exceptum hoc pharmacum vt malagma imponitur. ¶ *Paſtillus non ſolùm Hemicrania labo-
rantibus commodus, ſed & Coxendicum morbo affectis auxiliaris.* Thapſiæ ʒ iij, euphorbij drac. qua-
tuor laſeris ſiue ſucci medici drach. iij, myrrhæ drac. j, opopanacis drach. j. Simul contuſa in paſtil-
los cogito, quos deinde vſus tempore aceto tritos illinito Hæc quidem compoſita ſunt pharma
D ca. Sæpe vero & ex tempore ac improuiſo pharmaca præparare coactus, ſimpliciter euphorbij illi
tione vſus ſum, exigua cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Sufficit autem in libram olei ſiue
ſabini, ſiue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem inijcere, & euphorbij vnc. j: atque ex hoc dimi-
diam frontis partem illinere, vnà cum temporis videlicet muſculo. Cæterùm in quibus ſuſpicio-
nem habueris à calidis vaporibus aut humoribus, dimidiæ capitis partis fieri dolorem, in his ne ad
moueris hoc pharmacum: Iis verò qui ob frigidas cauſas infeſtantur, commodiſſimum adeo eſt,
vt ſæpe ſemel ante balneum illitum, quàm citiſſimè affectionem perſanet, vt à balneo omnino ſa-
ni ægri euadant. Iuuat etiam hos ſi oleum tepidum in aurem inſtilletur, modico euphorbio
ad oleum iniecto: Nimirum ad libram olei vnam, euphorbij vncia dimidia, ſi va-
lidum euphorbium exiſtat: ſi verò non, etiam amplius iniicere con-
uenit. Verùm in corporibus molli ac tenero ſenſu præ-
ditis, etiam ſi minus ꝙ dimidiam vnciam
inieceris, melius res procedet.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDI-
CAMENTORVM LOCALIVM SIVE
SECVNDVM LOCOS LIBER TERTIVS

ARGVMENTVM LIBRI

Docet Medicamenta ad Aurium & Narium Affectiones.

De Aurium Affectionibus, & ob Quot cauſas Aures dolore affligantur. CAP. I.

AVrium dolores aliqui ex frigiditate fiunt, quos ſanè in peregrinationibus à
frigidis ventis perflati patiuntur. Aliqui verò ex balneis frigidis, & quibuſ-
dam medicatis aquis, oboriuntur, in quibus quidam ob delicias lauant: quã-
quam ſint qui & ob corporis commoditatem id faciãt. Fiunt & auris dolores
ex inflammatione, interdum quidem ſolius circa meatũ cutis, interdum verò
in profundum progreſſa, qñ videlicet neruus auditorius, ad inflãmatam affe- F
ctionẽ peruenit. Qua verò rõne inflammatio partes inflammatas diſtendens
dolorem producit, iuxta eundem modum etiã flatus ventoſus tranſitum non
habens dolorem excitat. At verò conſimilis dolor eſt ex ſeroſis & ſanioſis humoribus in corpore
aurium generatis ei, qui ex mordacium humorum illapſu forinſecus facto contingit.

De Dolore Auris ex Frigiditate.

Dolores quidem igitur à ſola frigiditate obortos calfacientia quã celerrimè curant. Atq; in hunc
vſum quoſdam rurales homines magnas cæpas exculpere vidi: deinde oleo eas explere, & in feruẽ-
te cinere moderatè calefacere, atq; ita auribus infundere. Quoſdam verò non cæpas tm̃ ſed & alliũ
in oleo contũdere, vel feruefacere, atq; ita infundere vidi. Ego verò euphorbio oĩno exiguo ad mul
tum vetus oleum admiſto vtor, velut ẽt pipere exquiſitiſſimè trito: aurium.n. dolores à frigiditate
inductos eiuſmodi calefacientia magnopere iuuant. Prodeſt etiã Amaracinũ oleum eis infundi, &
optimum nardum, & quod apud Romanos Foliatũ, itemq; quod Spicatũ appellat: prodeſt eis &
Cõmagenum. Atq; ſi rutam quoq; oleo non adſtringenti amplius'q; tenuium partiũ incoxeris, ve-
lut eſt Sabinum, magnopere iuueris. ¶ *De Dolore auris ex aqua medicata.* Cum verò ex aqua me
dicata quippiã circa auditorium meatũ cõtineatur, oleũ aſſiduè infundere cõuenit, quo ipſum eluã G
mus: deinde lana molli extergere, rurſus'q; infundere. Magnificè autem eos mitigat oui candidum
quo etiã ad lippitudines vtimur, itemq; lac muliebre. Manifeſtũ verò eſt, quicquid″adhibetur, me
diocriter calidum eſſe oportere. Plurimum iuuantur quoq; ex adipe anſerino, atq; item vulpino. A.l.3.f.4.c 5.fol.235.c

De Dolore Auris ex Inflammatione oborto.

Quòd ſi inflammatio adſit, optimum ad eam pharmacũ vnguentum nardinum cum exiguo ba
ſilico appellato pharmaco infunditur: idem etiã tetrapharmacũ appellatur: & Commagenũ quoq;
aptum eſt: & ex adipibus pharmacum, cuius compoſitionem paulo pòſt deſcribam. Cogente verò
dolore neceſſarium eſt etiam ijs quæ ſenſum ſtupefaciunt vti, quemadmodum etiam in ijs qui co-
lum, aut renes, aut quãcunq; tandem partem affecti vehementi dolore affliguntur, facere conſue-
uimus. Miſcetur autem opium muliebri lacti & oui candido, quæ ipſa & per ſe ſæpe aurium in-
flammationibus profuere: Miſcetur & caſtorio opium. Verùm multo ante vſum tempore, ſiue pa
ri pondere, ſiue duplo, caſtorio admiſceatur, præparatum id eſſe conuenit, & miſcetur quidem in
vehementiſſimis doloribus pari, in minoribus verò duplo. Liquor verò quo hæc diluuntur, ex
muſto ſapa ſit: multo.n. magis ꝙ̃ dulcia vina, dolorem hæc ſedat. Statim itaque in principio prædi-
cta pharmaca diligenter trita cum ſapa miſceantur, caſtorium quidem diligenter prius tritum & le- H
uigatum, papaueris verò ſuccus ipſa ſapa diſſolutus, atq; ita hæc tria miſta probè læuigantur. De-
inde verò vſu poſtulante rurſus ſapa diluantur in eiuſmodi compagem, vt per aurifuſoria ſpecil-
la ad lucernam tepefacta infundi poſſint. Verùm ego nullum pharmacum dolore vexatis infun-
do, neq; etiam per lanam inſtillo: vtpote qui experientia edoctus ſim, ꝙ præſtat neq; omnino con-
tingere doloris tempore auditorium meatum: ſed per auriculare ſpecillum lana molliſſima obuo-
lutum dolore vexatos foueo: pharmacumq; ita moderato tepore in aurifuſorio ſpecillo prepara-
tum inijcio, vt interrogato per nos ægro, num tepidum ei videatur, & num calidius ipſum ferre
poſſit, ad tantam caliditatem procedam, vt nihil amplius offendat. Tinctum itaque in hoc modo
preparato pharmaco ſpecillum ad principium meatus moderatè imponito, & in altum defluere ex
eo pharmacum permittito: & poſtea iterum iterumq; & ſæpius tingito, idemq; facito nullo tempo
re intermiſſo. Palàm eſt autem cum hoc fit, etiam foris omnino aliquid effluxurum eſſe, expleto
nimirum toto auditorio meatu: hoc igitur quantum poſſibile eſt moderatè excipe, nec aurem con-
tingas. Poſtquam verò probè foueris, meatum pharmaco expletum ſinito, & mollem lanam fo-
rinſecus tum meatus oſculo, tum vniuerſæ auri imponito: atque vbi rurſus fomenta adhibere opor
tebit, incumbentem foris lanam leniter tollito: rurſus'que ſimiliter foueto, quantum poſſibile

fuerit

A fuerit dilig̃eter cauens,ne vel auditoriũ meatum,vel aliam ꝙ̃piam auris partem,attingas. Ad hoc verò præceptum maxime animum aduertas, vtpote quod omnium poſſimum ſit in aurium curatione.Fomenta verò fiant per ea quæ,velut dictũ eſt,dolorem ſedant, quale eſt optimũm Nardinum vngnentum pauciſſimo in eo tetrapharmaco diſſoluto. Deinde ẽt Cõmagenum & Suſinũ, & pretioſa diuitum muliercularũ vnguenta,quæ ipſæ ſpicata & foliata appellant.Sunt aũt ſpiſſiora ꝙ̃ vt infundi queant:quapropter per nardinum vnguentum ea diſſoluere oportet: & æſtatis tẽpore,& ſi caloris ſenſus ægrum circa inflammatã aurem infeſtet, per roſaceũ bonũ: aut ſi hoc non adſit,amygdalinum. Memineris autẽ quod bonum ſemper roſaceum dico,in quo plurimæ roſæ maceratæ ſunt:vèrum oleum in quo hæ macerantur, omphacinum ſit ex crudis oliuis & nec dum penitus maturis expreſſum,citra ſalis additionem præparatum.Immo neq; ẽt aliud quicq̃ ad roſas conijciatur, quemadmodum illi faciunt qui ſpiſſamenta ſymmata Græcis appellata addunt, quo videlicet per multum tempus ipſum roſaceum odoratum permaneat.

De Dolore Auris ex Flatu ventoſo, aut Craſsis & viſcoſis humoribus.

Si verò flatum ventoſum, aut craſſum aliquem & viſcoſum humorem, qui tranſitum non habeat,incluſum eſſe conieceris, etiam ex pharmacis ab obturatione liberãtibus quippiam admiſce. B Artificioſa enim coniectura cauſarum dolorem efficientium tibi continget,ſi tum prægreſſa, tum præſentia percunctatus fueris.Frigiditate.n.antegreſſa flatus ventoſus congregatur: grauitate vero capitis, cibiſq; pituitoſis & mali ſucci, frigidi & craſſi humores.His enim ſi frigiditas accedat, dolores contingunt, eis nimirũ quæ prius difflabantur propter denſitatem incluſis & retentis. In [A. l. 2. t.2.c. 7.fol. 104 g] his igitur ſpuma nitri,& nitrum ipſum molle,eiuſmodiq; aphronitrum,& oleum " amygdalinum appellatum rationabiliter in auricularia pharmaca miſcent̃.Ex hoc genere album item ac nigrum veratrum eſt,& ſtruthium,ac amygdalæ amaræ,& ex tribus ariſtolochijs quæcũq; fuerit ad manũ, & iris Illyrica.Iniicies aũt & cinnamomũ ſi habueris,aut caſiam illo non præſente, tũ eam quæ Zigères,tum quæ Metodes appellatur.Item carpeſium,quod plurimũ in Sida Pamphyliæ naſcit̃,& [* Gizeres.] ob id viliſſimo pretio venditur.Quintus ſanè,cũ cinnamomi inopia eſſet, carpeſium pro ipſo iniecit duplo pondere, velut aliqui eius loco caſiam. Cæterum aurium meatus ab obturatione liberãt etiam quæ lapides in renibus atterunt, omniaq; inſuper tenuium partium citra mordacitatem, vt ne dolorem exacerbent.Ex quorum numero eſt ẽt cucumeris ſylueſtris radix, itemq; bryoniæ, & ari,& dracunculi,ac centaureæ,& polij,& omnino omnium amarorum: citra mordacitatem nãq; & abſq; moleſtia expurgant hæc meatus,diſiiciunt'que & diſſecant obturata. Verum ob id multa C huiuſmodi exẽpla ſcribo, q̃uis ſane omnia in libris de ſimplicium pharmacorum facultatibus retulerim,quòd videlicet omnibus terræ locis remedijs vos abũdare volo, vt ipſorum memoriam in promptu habeatis.Alia.n.in alijs regionibus abundant, & meliora ijs quæ alibi naſcunt̃ exiſtunt. Alioqui ſanè ex adipibus compoſitum pharmacum tibi ſufficiet,& ex ſimplicibus quæcunq; paulo ante recenſui doloris mitigatiua. Mirari porrò ſubit medicos qui citra diſtinctionem ad aurium dolores pharmaca quædam conſcripſerunt.Quæ etenim à frigiditate dolent,per calfacientia celerrime curantur:ſi verò a mordaci acredine,aut a pulſatili inflammatione,dolor fiat, maximum detrimentum continget,ſi eiuſmodi pharmaca adhibeantur.Atqui moderatæ inflammationes & non pulſatiles ẽt per eiuſmodi pharmaca curantur:quale eſt acetum cũ roſaceo tepefactum,vtriſq; diligenter ſimul commixtis.Sic etiam Glaucium in cote medica cũ aceto tritum moderatis inflammationis doloribus prodeſt.Præſtet autẽ paſtillum ex glaucio multæ ſane vtilitatis pharmacum, prius præparatum habere,qui fit ex glaucio probe cum aqua pluuiali trito,deinde in paſtillum redacto & exiccato.Si vero fragilius videatur glaucium q̃ vt in paſtillos formari poſſit,parum gummi ei addes:ſufficit aũt id duodecimam,aut quintam & decimam,glaucij partem eſſe.Quin & collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita,eis proſunt auribus inſtillata, atque his nihilo minus D collyria ex croco. Hæc quidem igitur ſunt doloris & inflammationis remedia. Cæterum de alijs affectionibus, quæ in auribus oboriuntur, vbi pharmaca quæ per experientiam cognoui recenſuero,ita deinde ad ea quæ a prioribus medicis ſcripta ſunt tranſibo.

De Vlceribus Aurium.

Vlcera aurium recentia tum Glaucium ſolum cũ aceto tritum,vt iam dictum eſt,curat,tum collyria ex eo omnia,& collyria ex croco,& ex roſis medicis appellata,velut ẽt quod Nilo inſcribitur. Curat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ vero pure manant citra dolorem, atque id moderate patiunt̃, per eadem curantur. Verum quæ fortiter affliguntur,per eiuſmodi qualis eſt paſtillus Andronius,& paſtillus Muſæ,cum ſapa & exiguo aceto dilutus.In quibus componendis varietas rurſus dicetur. Vbi vero & hæc a malo vincãtur,ſcoria ſiue recremento ferri ad plurimos dies in Sole cum acerrimo aceto trita & læuigata confidenter vtere: etiam ſi præter rationem videatur aurem acerrima pharmaca ſuſtinere poſſe, quam paulo ante dixi neq; molliſſimorum infuſorum admotionem & allapſum citra moleſtiam ſuſtinere, ſed & hæc ipſa offendere ipſam videri.

De Audiendi Difficultate, & de Sonitu Aurium.

Reſtat itaque adhuc de audiendi difficultate, & de ſono aurium diſſerere, quæ nihil cum doloribus & vlceribus commune habent. De quibus deinceps dicam, vbi prius compoſitiones au-

riculares à celeberrimis medicis magnifice laudatas recenſuero, iuxta quam rationem eas compoſuerint tandem illi, initio ab ea quam Heras ſcripſit ſumpto. E

Compoſitio Auricularis, Heræ.

Heras" quidem igit̃ ita ſcripſit. ℭ *Compoſitio Auricularis ad omnem Dolorem, omneq́ vlcus. Hac in Febriente quodam vſus ſum, & ob dolores delirante, & fœliciter ſucceſſit.* Myrrhæ ʒ i, thuris ʒ iij alÿ vÿ, ſpumæ nitri ʒ iij, croci ʒ iiij alÿ j, ſucci papaueris drach. iij, chalbani drach. ii, amygdalas amaras delibratas xx: aceto excipito. Vſus vero tempore, ſi quidẽ dolor adſit, roſaceo diluta inſtillato: ſi verò audiendi difficultas adſit, aceto. Heras itaq; vnum hoc pharmacum ſcribere contẽtus fuit, ad omnẽ dolorem, ac aurium exulcerationem, remedium. Ego verò dolores per pharmacum ex adipibus conſtans, & per nardinum vnguẽtum tetrapharmaco admiſto, leniri dico, vnaq́; & affectiones ipſas iuuari, velut ẽt oui candido, & lacte muliebri: per papaueris verò ſuccum mitigari ſolum dolores, nihilq́; iuuari affectiones. Verum per accidens, non primario, etiam affectiones inde opem ſentire quis dicere poſſit: ſedato enim dolore, & ſomno conſequente, natura affectiones dolorem efficientes concoquit. Cæterum vlcera in auribus omnino cum glaucino ex aceto curaui: quemadmodum ẽt quæ cum fluxione aut purulentia conſiſtunt, per paſtillos, a mitioribus auſpicatus, qualis eſt Polyidæ, & poſt eum Andronius, & ab illo Bithynus appellatus, cui ſimilis eſt meus, hoc eſt ex charta vſta conſtans, & velut ego iudico, eo ẽt præſtantior. F Minime verò ſemper oĩum vſu opus habemus, ſed ſufficit omnino vnus, ſi quis ipſo vti norit, aliqñ quidẽ per ſapã diluto, ſi quidem mitius reddere pharmacum velit: & rurſus per vinum dulce, deinde per acetum non acre, deinde ẽt per acre, ac poſtremo per longe acerrimum. Quapropter cum ꝑ eiuſmodi miſturam aliàs aliter parabilem, huiuſcemodi pharmaci vehementiam exoluere poſſis, fortiſſimum tantum præparatum habere poteris. Verum mirari rite, velut dixi, licet pleroſq; medicos, qui citra diſcrimen omnigena aurium doloris pharmaca conſcripſerunt, eaq́; commiſcuerunt in vnũ ordinem redacta, quæ vel maxime contrarias habent vires. Quemadmodum ſtatim (à veteribus enim auſpicari præſtat) Apollonius Herophili ſectator, in parabilium pharmacorum deſcriptione, in principio quidem libri, capitis doloris remedia ſcribens; primum omnium ea quæ ex ardore oborto conueniunt, locauit: Deinde conſequenter ea, quæ dolori congruunt ex frigiditate: Deinde ea, quæ ex ebrietate & meri potu oborto medent̃, ſic enim ipſe appellauit. Quarto loco ea quę plagæ aut caſui dolores capitis inducentibus adhibenda ſunt, ſubiecit. Et poſtremum iuxta illius præſcriptum ea, quæ ad temporum & totius capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos conducunt. Verum in aurium dolore nullam omnino appoſuit diſtinctionem, ſed ſimpliciter, Ad aurium dolores, titulo præſcripto, deinceps pharmaca recenſet, aliqua calefacientia, aliqua refrigerantia, quædam humectantia, quædam reſiccantia: & iuxta ſecundas facultates ac qualitates, auſtera, acerba, amara, acria, acida, ſalſa: & ad hæc inſuper alia diſcutientia, alia adſtringentia & cogentia, ac repellentia influxiones, alia extrahentia è profundo corporis, alia ab obturationibus liberantia, alia repurgantia & extergentia, alia ſenſum ſtupefacientia. G Si quidem igitur vna affectio dolorum eſt cauſa, rationabile eſt etiam vnam eſſe remediorum ipſius facultatem: ſi verò multæ, tantum remediorum numerum eſſe oportet, quãtus eſt efficientium cauſarum. Cum itaq; Herophilus diſtinctiones in tantum, vt haud ſciam ſi quis alius, laudet: ipſeq́; Apollonius capitis doloris pharmaca diſtinctè ſcripſerit: magis vtiq; miror, ꝙ circa auriũ dolores ita indiſcriminatim omnia tractauit.

Et quintum inſuper pharmacorum genus penitus indiſtinctum reliquit, illud ſcilicet quod poſtremum ad capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos deſcripſit. Quanq̃ & huiuſmodi capitis dolores neceſſe ſit primum communibus generibus cauſarum dolores efficiẽtium ſubiectos eſſe, ſolutioni videlicet continuitatis, aut intemperiei, quemadmodum à nobis eſt demonſtratum: deinde etiam ijs, quæ has ipſas operantur. Quæ omnia à me proprio huic rei & tractationi loco ſunt determinata: Nunc autem eorum quæ ad aurium dolores pertinent ſolum mentionem faciã, H cum omnium poſtrema, velut ſæpe in methodi medẽdi libris dictum eſt, hęc tractatio exiſtat. Etenim curandi methodos illic tradens, vnum atque alterum particulare exemplum appoſui, multitudine pharmacorum quæ ex multis compono, in præſentem tractationem reiecta. Quare medẽdi methodum de Simplicium pharmacorum facultate libri xi merito ꝑcedunt: poſt hos verò xiiij de medendi Methodo rite conſequuntur: his demum de Compoſitione pharmacorum libri, quos nunc in manibus habemus, ſuccedunt.

Quæ Apollonius ad Aurium Dolores ſcripſerit.

Quòd verò Apollonium deliquiſſe dixi, in eo quòd non diſtinxerit, in quali aurium dolore vnumquodq; eorum quæ deſcribit pharmacorum vtile exiſtat, ne falſo virum reprehendiſſe coarguar, ex paucis exemplis demonſtrabo. Cum enim præſcripſiſſet, vt dixi, ad aurium dolorem infundenda, inter eaq́; ſcripſiſſet," Anſerinum aut gallinaceum adipem liquefactũ ſenſim inſtilla. rurſus deinceps ſcribit, Fel taurinum aut caprinum cum porri ſucco inſtilla. Adeps quidem igit̃ horum quæ dixi animalium maxime mitigat omnes affectiones dolores inducentes, ſimulq́; ipſarum aliquibus magnifice auxiliatur: † Fel vero ipſum cum porro, tum ex inflammatione, tum ex acribus & mordacibus humoribus, obortos dolores augent: ſolos autem iuuant ob obturationem,

aut

Margin notes:

A.l.5.ſu.2. fol.552.h

A.l.1.f.4.c 30.fol.84.d

† Ex cod. vetuſtiſſimis. Fel vero ipſũ cũ porro tum ex inflãmatione obortos dolores augent: tum ijs, qui ex acribus et mordacibus humoribus facti ſunt, nullam opem ferunt,

A aut frigiditatem inductos:ſiue ob nudam intemperiem frigiditatis,ſolidæ partes dolore vexentur: ſiue propterea ꝙ in eiuſmodi affectionibus ventoſi flatus & frigidi humores generentur, excerni autem prohibeant propter continentis corporis condenſationem, citra inflammationem factam. Vbi enim ab huiuſmodi acribus & calidis pharmacis dolorũ cauſæ fuerint excluſæ, curatio ſimul & doloris ſedatio contingit. Gallinaceus itaq; & anſerinus adeps,ſi quidem euacuatum corpus,inuenerint,& humorem qui inflammatam affectionem excitat,non amplius influentem, duabus rationibus tum mitigandi,tum curandi,profuerint. Si verò influente adhuc cauſa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur,leniunt tñ doloris acceſſionem ſiue ſymptoma, quemadmodum ẽt ſi ob humorum acredinem mordacitas contingat. Verum fel cũ porri ſucco nunq̃ in eiuſmodi affectionibus quicq̃ commodum efficere poteſt: quemadmodum neq; piper: Et tñ eo ẽt medicũ quendam vſum ſcio in muliercula, ex calidarum naturæ ſpõte aquarum vſu aurem dolente. Cum enim per omnia parabilium pharmacorum Apollonii libris fidem haberet, & iam ante fœliciter ſæpe ex pipere remedio vſus eſſet, etiã tunc ſperauit ſe in auris dolore opitulaturum: verum adeo ab ipſo exacerbata eſt muliercula,vt parũ abeſſet quin ſe ipſam ſtrangularet. Scribit itaq; Apollonius in hunc modum: ℭ Piper in vino feruefactum terito, & mediocri craſſitudine inſtillato.

3.f.4. t.c. fol. 236.h B Scribit aũt conſequenter poſt hoc ẽt hæc: Lycio," & papaueris ſucco, pari pondere lacte muliebri dilutis vtere. Et poſt hoc rurſum aliud,hoc ſcilicet: Caſtorij & papaueris ſucci par pondus in teſta,præcipue quidem Attica,ſin minus,Romana,torrefacito: & trita paſſo diluta inſtillato. Pharmaca igiť ex papaueris ſucco oĩa ſenſum ſtupefaciunt: & ob id ſanè neceſſario cogimur ipſis vti, vbi nullum aliud mitigatiuũ opem tulit. At vero ex pipere pharmacũ alterius generis eſt: Quemadmodum ẽt quod ex adipibus conſtat: Et velut id quod deinceps ſcriptũ eſt hoc modo: Galbanũ ſuſino vnguento diluito,& mel ac roſaceum admiſceto, atque lanam ſordidam auriculario ſpicillo obuolutam in eis agitando imbuito,& tepefacta inſtillato. Diſcuſſorium eſt citra moleſtiam hoc pharmacum,inflãmationibus conducens,in quas nihil amplius influit. Probe etiã fecerit in ijs qui ex frigiditate dolore vexantur. Cæterum quæret fortaſsis aliquis, quam ob cauſam, cũ non ſolũ Apollonius,ſed alii etiã quidam celebres viri,papaueris ſuccum & caſtorium torrefacere iuſſerint, quo videlicet vehementia virium ipſorum minueretur, ego ad priorem meum ſermonem id apponere reliquerim,nimirũ ſupra,cũ auris doloris curandi rõnem ſcribebam. Huic ego reſpõdebo in hunc modum: Caſtorium quidem igitur neq; omnino torreri operæpretium exiſtimo: neque enim tanq̃ ſenſus ſtupefactiuum ad papaueris ſuccum admiſcemus, ſed ob contrariam oĩno ratio-

C nem,vt videlicet vehementiam refrigerandę facultatis in eo obtundat. Quare qui papaueris ſuccũ torreri iubent, probe id faciunt: In caſtorio verò omnino abſurde id præcipiunt, ipſum enim per ſe concoctoriam ægrè ſolubilium & in ſcirrhum induratarum affectionum vim habet. Abunde igiť ſatis eſſet papaueris ſucci lenitas,quæ ex eorũ compoſitionis perennitate comparatur, torrefactus enim efficaciam amittit. At ſi caſtorio miſceatur, perennaret, quippe manet & nunc abunde efficacia,eius verò malignitas obſcuratur: ex qua ẽt aliqui læduntur, vt obſcurius videant per multos omnino dies, & capitis grauitatem ſentiant,& neq; probe concoquãt cibos †: & ob hanc ſanè eius malignitatem pleriq; medici ad torrefactionem confugerunt. Verum cũ rurſus in torrefaciẽdo efficacia ipſius peſſundari videatur, id quod ſæpe ſum expertus,melius eſſe exiſtimaui intoſtũ quidem miſceri, ſed poſt tẽpus aliquod inueterata iã cõpoſitione in vſum adſumi. Hæc itaq; extra rem dicta ſunt,ſed quæ tñ vtilia exiſtant. Cæterum vt ad id quod propoſitum erat reuertamur, non parum noxæ inferunt illi qui indefinitis pharmacorum deſcriptionibus fidem per omnia habent. Porrò multi alij iuxta eũdem modum in pleriſq; tũ locis, tum affectionibus indefinita pharmaca ſcripſerunt, neq; cognouerunt quantam vim habeat certa diſtinctio ad artis cõſtitutionem. In quibus ſane nihil miror ꝙ omnia indiſcriminatim confuderunt,quemadmodum in Apollonio

D Herophili ſectatore mihi accidit: vtpote qui norit,ꝙ iubeat Herophilus Medicum omnino animaduertere debere,vt ſciat,quæ & qualis & quanta ſit morbi cauſa, & vbi maxime ea domineť, quo videlicet & curationem vnicuiq; conuenientem faciat. Magis verò adhuc Archigenem quis mireť, qui & ipſe non pauca indefinitè & indiſtinctè ſcripſit cum in aliis curationibus, tum in eis præſertim quæ ad aurium dolores deſtinauit. Vna enim tantũ in ipſis diſtinctione vſus eſt, a vehementia nimirum & mediocritate doloris. Atqui & ipſius totam tibi adſcribam dictionem.

† In antiquis additur εἰ πόθεὶη i. ſi bibať.

Quæ Pharmaca Archigenes ad Aurium Dolores conſcripſit.

In priore de pharmacis ſm genus libro, Archigenes in hũc modum hæc verba ſcripſit. ℭ In auriũ dolore, præcedente alia victus ratione quam ad capitis dolorem ordinauimus, Si quidẽ moderatus fuerit,ſimplicia vnguenta tepida inſtilla, velut crocinum,aut irinum,aut roſaceum,aut nucum amararum ſuccum,aut caſiæ vnguentum,aut ſimplicem nardum,aut ſuſinum, aut amygdalinum, aut roſarum,aut mali punici,aut papaueris ſuccum cum oleo calido,aut porri ſemen tritum. Aut veratrum album cum roſaceo tritum, tepidum per ſtrigilem infunde. Aut opij parum cũ lacte muliebri. Aut opij ſuccum eliquatum cum lacte eodem modo. At verò vbi vehemens ſit dolor, aluus per clyſterem valide ſubducatur,& ſanguis à cubito detrahatur, & quæcunque ſimilia adhibeantur. Indeq; fomentum ex decocto lauri,aut ſimili quopiam, fiat, aut ex ſulfure viuo in

aquam inſperſo. Exprimantur aũt vehementer ſpongiæ, auribusq́; apponãtur, facillime enim ab E
humore ſoluuntur ac laxantur. Quapropter fomenta ſicca longe commodiora eis exiſtunt, ex ſale
videlicet aut milio, aut delicatis pileis, molliter´ve effigiatis. Aut rutam feruefacito, eius´que deco-
ctum in anguſti oris vaſculum transfundito, lanaq́; os eius obturato, & auriculæ admoueto, quo
* Aliter vel — vapor inde per lanam ad aurem penetrare poſſit. Quidam in poſca *et exiguo oleo rutam coquũt,
atq; ita liquorem in vaſculum infundunt, ex eoq́; fomentum parant. Poſt fomenta vero autẽ con-
cutito, & balſamum cum roſaceo dilutum infundito, aut aliquod ex prædictis vnguentis tepidum.
Aut aliquod aliud conueniens ad auris dolorem ex ijs, quæ mox deſcribentur imponito. Aut pa-
paueris calicem tenuem farina admiſta, & in aqua mulſa coctum. Aut papaueris calicem cũ hor-
deacea farina in vino coctum. Aut fœnugræcum aqua mulſa coctum. Aut ſemen lini eodem mo
do. Summe auxiliatur ſpongia ocularis melle cocto atque adhuc calido imbuta, & impoſita.
Aut ceratum ex irino, ſtyrace ad ipſum admiſto. Egregie facit ad aurium dolorẽ aloe roſaceo per-
miſta, & mellis craſſitudine infuſa. Aut chalcitis vino diluta. Aut perdicii ſuccus tepidus inſtil-
latus per ſe, & cũ melle. Aut nitrum exigua aqua diluito, admiſtoq́; oleo tepidum inſtillato. Aut
ariſtolochiæ radicem cum oleo. Aut veratrum album cum roſaceo tritum tepidum per ſtrigilem
inſtillato. Probe facit opium in teſta torrefactum, ſimiliterq; caſtorium, pari pondere, cum roſa- F
ceo & paſſo ad mellis ſpiſſitudinem redacta: in quibus deinde poſt fomentum, ſpecillum lana ob-
uolutum intingitur & imponitur. Aut ſuccum fœniculi cum aliquo ex prædictis vnguentis in
principio inſtilla. Aut anguis ſenectam cum calicibus papaueris coquito & infundito, aut cum
quopiam ex prædictis vnguentis. Aut garum Hiſpanum calefactum per ſtrigilem inſtillato. Fa
cit & acopon fœtidum tepidum infuſum. Aut papaueris ſuccus roſaceo, & exiguo crocino dilu-
tus. Omnibus tamen præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex vnguentis. Egregie facit & ve-
ratrum album tritum, cum melle & roſaceo infuſum, meatu per purpuræ lanam obturato. Præ-
clare facit & veratrum cũ irino oleo vel vnguento. Facit & cedria cum nardino vnguento infuſa.

Seuerus aũt Aſellos in aquarijs vaſis naſcentes, millepedas Latini vocant, cũ vnguẽtis tritos vl-
ceratis infundebat. Quidam vero frigidam aquam dolenti auriculæ infundunt: & confeſtim qui-
dem longe magis dolitant, paulo poſt verò perfectè à dolore liberantur. Alij melius faciunt, & in
* Al. Decius — alteram non dolentem aurem frigidam infundunt, quemadmodum L*ucius ſolet. Præclare faciũt
& aloe & crocinum cum vnguento amygdalino inſtillata. Aut æs tritum cum aceto & aliquo vn
guento. Summe prodeſt & Silphium cũ roſaceo, ſi exulceratio adſit. Mirabiliter cõfert in excel-
lenti auriũ dolore porri ſuccus, & caprina vrina, & roſaceum, cũ exigua myrrha infuſa. Aut Sciu- G
ri adeps in ſtrigili tepefactus inſtillatus. Aut alumen ſciſſum, & mentæ ſuccum, cum paſſo inſtil-
† *Al. quinquies aut ſepties.* — la. Aut piper album & ſalem pari pondere, cũ ſapa, ſiniſtra manu ter aut † quater aut quinquies}
infunde. Aut cochleam ſiue limacem aphricanam putridam compungito, & roſaceo impleto, &
feruefactum calidius per ſtrigilem infundito. Quòd ſi ex plaga, externa pars auriculæ doleat, ad
micam thuris lac affundito, ſemelq́; atq; iterum diffundito, ac tertio macerari in eo ſinito, & agita-
tum infundito, ſtatim enim dolorem ſedat. Hæc quidẽ Archigenes valde indiſtincte ſcripſit: poſ-
ſit autem quiſpiam mente præditus, reuocatis in memoriam ijs quæ prius dixi, facile animo conci-
pere quale tandem ex prædictis pharmacis, ſingulis relatis aurium doloribus conueniat: nimirum
ſi memor ſit facultatis eorum: de qua in ſimplicium pharmacorum libris mentionem feci. Verum
ego iam ad auriculares compoſitiones ab Andromacho ſcriptas tranſibo.

Auriculares Compoſitiones Andromachi numero xxiiij.

Quatuor & viginti compoſitiones auriculares ex ordine Andromachus conſcripſit: quarum
aliquibus diſtinctionem quandam, aliquibus nullam, appoſuit. Et prima quidẽ ex eis hoc modo
ſcripta eſt: ℭ *Compoſitio" Auricularis ex Libris Galli, qua vtor.* Myrrhæ ʒ i, ſalis ʒ iiii, thuris ʒ iii, ſpu — A. l. 5. ſu. 2
mæ nitri ʒ iij, croci ʒ iiii, ſucci papaueris ʒ iii, amygdalas amaras xx, galbani ʒ ij, aceti boni quantum H — fol. 552. c
ſatis eſt. Deſcriptio hæc ad Menemachũ refert. Multi vſus hanc compoſitionem auricularem An
dromachus ſcripſit, multis ſimul affectionibus aurium deſtinatam. Verũ antea à me dictum ꝙ hu-
iuſmodi compoſitiones nihil magnopere corrigunt, neq; ẽt error ex earum vſu nobis contingit.
Quæ verò vni affectioni cõgruũt, illã ipſam optime curãt: alias verò aliqñ, vltra hoc ꝙ nihil iuuãt,
amplius etiam exacerbant. Secundam deinceps compoſitionem poſt prædictam ſcripſit hanc.
* Aliter duas — ℭ *Compoſitio Auricularis Aelij Galli ad Inflammationem, & Intenſos Dolores.* Galbani ʒ octo*, cin-
* Aliter octo — namomi drach. ii, myrrhæ drach. viij, croci drach. viij, thuris drach. tre*s, ſpumæ nitri, drach. iii, ſuc-
ci papaueris drac. iii, aceti vt mellis accipiat ſpiſſitudinem. Oportet autem nitro prius præpara-
* *Al. ſordidũ.* — re, ne pingu*e quicquam adſit, deinde pharmacum ipſum infundere. Et hîc rurſus ab obturatio-
ne liberantia, & concoctoria, & laxatoria, & diſcuſſoria pharmaca, miſta ſunt, quæ vehementes do-
lores ſanare non poſſunt, & ob hoc ipſis papaueris ſuccus admiſtus eſt. Tertiam auricularem hu
iuſmodi conſcripſit. ℭ *Auricularis Compoſitio Laodici Regis, qua aſsidue vtor.* Caſtorij ʒ ii, ſuc-
ci papaueris drach. iiij, opopanacis drach. ii, ſpumæ lycii drach. i: paſſo excipe, & tepefactis vtere.
Hæc euidenter intenſis doloribus conuenit, non tamen aliis affectionibus. Ego verò quemadmo-
dum dixi, in vnaquaq; affectione proprio pharmaco vtor: ſemperq́; papaueris ſuccũ fugio, neq;
niſi

A niſi vrgēte neceſſitate,ad eius vſum peruenio. Quartā deinceps auricularē ſic ſcripſit. ℭ *Alia ad" Inflammationem & Purulentus ac veteres Affectiones.* ibidem.f Fabæ Ægyptiæ, internæ amaræ, aluminis ſciſſi,piperis albi,ſpumæ nitri,croci,opii,malicorii,myrrhæ,thuris,nardi, ſingulorum ʒ.ij:caſtorij drach.i:aceti & mellis quantum ſufficit,alij mellis drach.vi coniijciunt.In hac cōpoſitione,pharmaca alia diſcuſſoria,& reſiccantia,& obduratione liberantia ſunt: & quædam ēt concoctoria, velut myrrha & thus exiſtunt.Alumen aūt ſciſſile fortiter adſtringens pharmacum cum ſit, ad reſiccandum purulenta admiſtum eſt. Adiectum eſt & opium doloris ſedandi gratia,oppoſitumq; eſt ei caſtorium,velut antea dixi:ſed in eiuſmodi affectionibus non ſolum vt oppoſitum, ſed & vt cōcoctorium earum,& tanq; reſiccatiuum,merito inijcitur. Quintam deinde auricularem Andromachus ſcripſit his verbis. ℭ *Alia Xenocratis, qua ſæpe vſus ſum.* Spumæ lycij drach.ij,myrrhæ ʒ j,croci obolos iij,thuris drach.j,aluminis ſciſſi obolos iii,ſpumæ nitri obolos ij. Trita cū aceto reponito. Vtere cum aceto.Et hæc multi vſus eſt,non tñ in dolore forti conuenit, vt quæ neq; opiū, neq; caſtorium habeat,neq; quippiam ex adipibus ſedātibus dolorem, neque galbanum. Sexta compoſitio auricularis conſequenter hac verborum ſerie ſcripta eſt. ℭ *Alia Prytanidis, concordat cum Harpali compoſitione.* Myrrhæ obolos iii,nardi obolos iii,croci obol.iii,æris vſti obolos v,opii

B obol.ii,caſtorii obol.iiii,aluminis ſciſſi drach.j,& rotundi drach.i.Excipe paſſo vbi fluxus fuerit: cum dolor,roſaceo: vbi vero vermiculi generentur, veratri nigri ʒ ij,admiſceto. Probe fecit q; in fine vſum eius adiecit, quem nos ſane dixiſſemus,ſi ipſe adſcribere neglexiſſet. Septima ſimilis præſcriptę,in hunc modū deſcripta eſt. ℭ *Alia diui Gaij compoſitioni conſona.* Veratri nigri obo. ij,myrrhæ obolum j & dimidium,opii obolos iij, æris vſti obolos iiij,aluminis ſciſſi obolos ij, caſtorij obolum j,croci obolos iiij, nardi obolos iiij: cum paſſo vtere. Octaua præſcriptis omnino ſimilis eſt. De nona vero hoc modo ipſe ſcripſit. ℭ *Alia qua vtor in Doloris vexatione & Sonitu.* Nitri drach.vnam,myrrhæ drach.vnam,roſacei cyathum j,aceti cyathum j:ſimul tritis vtere. Hoc pharmacum non ad dolorem in inflāmmationibus conuenit, ſed ad eos dolores qui ex obturatione,& flatu frigido ac vaporoſo,ſimiliter'que ex humore,oboriuntur. Decimam deinde hoc modo ſcripſit. ℭ *Ad Aures Purulentas Harpocrationis.* Florum mali punici,mali corij, ariſtolochiæ, chalcitidis,miſyos cyprij,gallæ,ſquamæ æris,ſingulorum drach.j: myrrhæ,thuris, vtriuſq; obolos iii:atramenti ſutorii aſſati,aluminis ſciſſilis,vtriuſq; obolos iii.Cum paſſo paſtillos formato ac vtitor. Quòd ſi etiam ipſe pharmaci promiſſionem non præſcripſiſſet,facillimum tñ erat nobis eam animo aſſequi,memoria repetentibus ea quæ in principio præfatus ſum.Eſt enim aurium purulē

C tarum reſiccatiuum hoc pharmacum,quod ipſum malum ex fluxione quapiam ex capite delabente cōtingit,ob quam ſi diu perſeueret etiam exulcerationes accidere videmus. Vndecimam auricularem ſic ſcripſit. ℭ *Auricularis" Compoſitio in multis conſona.* ibidem.g Croci drach.j, myrrhæ ʒ i, caſtorij drach.ii,aluminis ſciſſi drach.quatuor, thuris ʒ i.Cum paſſo ad mellis craſſitudinem redigito,deinde etiam ſic dilutis vtitor.Et hæc moderatas affectiones ſanat,quemadmodum etiā ea quæ hāc ſequitur. * Al. vnam. Cæterum quæ deinceps poſt hanc ab Andromacho adſcriptæ ſunt auriculares cōpoſitiones,eas citra meam expoſitionem adſcribam,cum ipſas per ſe diiudicare poſſint,qui prædicta memoria tenent. Verum quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earum nulla amplius noſtra interpretatione opus habet.Deinceps igit̃ omnes deſcribentur, ne videlicet amplius alicuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionem facere opus habeam.In his enim varietas omnium ipſarum cōprehenſa eſt. ℭ *Auricularis vt Solon Diætarius.* Myrrhæ drach.iiij,aluminis ſciſſi drach.iiii,caſtorij drach.ii,thuris drac.i,croci drach.vnā, opii drach.i.Cum cretico aut vino mulſo ad mellis craſſitudinem redige. ℭ *Auricularis Compoſitio Antipatri ad Doloris vexationes.* Croci ſextantē alii ℥ i,myrrhæ ℥ i,ſalis ammoniaci ℥ i:aluminis ſciſſi, ammoniaci thymiamatis,vtriuſq; ℥ dimidium:fæcis vnguenti irini aut Syriaci ſextantem. * Aliter i.

A.l.5.fol. 551 D Cum vino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſſitudinem redige, ac vtere. ℭ *Auricularis alia valde commoda.* Opopanacis drach.ii,ſucci papaueris drach. iiij, ſpumæ lycii drach.iiii,caſtorii ʒ. ii,aluminis ſciſſilis obolos iii,croci obolos iii,myrrhæ drach.vnam. Vſus eius eſt cum lacte mulie bri. ℭ *Ad Aures Purulentas compoſitio Spenduſæ.* Fellis porci caſtrati partes ii, mellis attici partem i. Vaſe vitreo ſimul indita in feruido cinere vſq; ad dimidiū calfacito,atq; ita vtitor. ℭ *Auricularis Harpocratis ad Affectiones & Dolores.* Spicenardi ʒ vi,myrrhæ ʒ vi,piperis drach.vi,ſpumæ nitri drach.vi,floris ſalis drach.vi,croci drach.vii, nuces amaras x, ſucci papaueris drach.vij, vini veteris quantum ſufficit.Stanneo vaſi pharmacū infundito. ℭ *Ad Grauitatem Auditus & Sonitus.* l.3.f.4.t.1.c. fol.235.f Veratri" albi drac.i,caſtorij obolum i,ſpumę nitri ſeſquiobolum. Cum aceto optimo vtere. ℭ *Alia ad Sonitus pulchra.* Struthii drach.i,croci cilicii drach.i,caſtorij drach.i, veratri albi ʒ iiii,nitri ʒ vnā*m.Redigito in paſtillos,& vſu expetente,vino dilutis vtere. ℭ *Ad Aures Purulentas.* * Al. iiij. Alumen ſciſſum vſtum & myrrham cum melle terito,& præelota auricula pharmacum lana exceptum imponito. ℭ *Auricularis Chryſanti Gratiani, ad Inflammationes & Exulcerationes.* Blattas detractis pennis xii,vini veteris & mellis vtriuſq; ſex*uncem,mali punici putamē vnū,ſucci * Al. libras ij. porri ſeſquicyathum.In olla noua donec mali punici putamen flaccidum fiat coquito:deinde terito, & vnguenti Syriaci vnciam vnam adiicito, picis liquidæ ſeſquiunciam, cæparū quatuor ſuc-

cum

cum expreſſum: & contrita ſimul reponito. Vſu verò expetente tepefacta lana excepta indito. E
℃ *Auricularis compoſitio ad Inflammata & Purulenta.* Nardi indicæ ʒ.i, aluminis ſciſſi drach. ij, opij drach.iiij, malicorij drach.iiij, croci drach.iij, myrrhæ drach.iiij, thuris drach.iiij, mellis attici drac. iiij, ſpumæ nitri drach.iiij, caſtorij drach.ij, amygdalarum amararum drach.viij, piperis albi grana xxx, aceti cyath.i, vrinæ ſuis ſylueſtris tantundem, fabæ Ægyptiæ viridis internæ amaræ drach.iiij. Trita ſimul in ſtanneo vaſe reponito. Vſus tempore cum roſaceo inſtillato, & lanæ purpura infectæ tomẽtum indito. ℃ *Auricularis ad Deſperata, velut Zoilus Ophthalmicus tradidit.* [a] † Seminis hyoſcyami obolos iij, aluminis ſciſſi oboli dimidiũ, myrrhæ drach.vnam, caſtorij obo.iij, ſucci papaueris obolos iij, gallæ obolos iij, croci obolos iiij, cinnamomi obol.iiij, thuris obo.ij, ſpumæ nitri obol.ij, ſandarachæ obol.ij, [b] † opij recentis cochlearia iij, vrinæ ſuis feræ maſculæ cochlearia tria, ſanguinis conchilij obol.iij, ſucci mandragoræ obol.i, mellis attici quantum ſufficit: conchylio aurem obturato. ℃ *Auricularis alia ad Inflammata & Purulenta mirabilis.* Rutæ obo.iij, myrrhæ ob. iij, [c] † baccarũ lauri amotis corticibus obol.iij, } ſucci hyoſcyami drach. vnam, opij ʒ.vnam, croci drach.j. Cum lacte muliebri vtere, & tepidum infunde. ℃ *Auricularis compoſitio valde bona & probata, ex Apollonij libris.* Myrrhæ drach.ij, thuris drach.i, nucum amararum drach. vnam, ſpumæ nitri drah.i, aluminis ſciſſilis drach.i, malicorij drach.vnam, ſpicæ nardi ʒ vnam, aloes drach. iij, vini mulſi veteris cyath.iii. Arida trita vino mulſo admiſce, & cocta in ſtanneo vaſe repone: vſu vero exigente tepido vtere. F

A † Sed hæc cõpoſitio nõ conſentit vetuſtiſſimo Venetorũ codici. Hẽt enim ille opij obo. iiij. ꝗ hĩc paulo inferius thuris obol. j, ſpumæ nitri obo.i, ſandarachæ obo.i.

B † Olei amygdalarũ amararũ μετόπιον appellati.

C † δαφνίδων ἀλιλεσμένων τριώβολον.

Compoſitiones Auriculares ab Aſclepiade in Primo Externorum ſcriptæ.

℃ *Auriculares cõpoſitiones ad Dolores Aurium recentes, quibus Niceratus vſus eſt. Inter eas optima hæc eſt.* Aſellorum domeſticorum: eſt autem animal multipes in aquariis vaſis & ſterquiliniis enaſcens, quod ad digitorum cõtactum in orbem ſe contrahit: horum tres aut quatuor in oleo ferueſacito, & expreſſum oleũ auribus infundito. Facit & cucurbitæ ſuccus cũ roſaceo, aut nardino miſtus & tepefactus. Et perdicii herbæ ſuccus cum oleo coctus. Et cẽtaureæ ſuccus aqua mulſa dilutus. Et hyoſcyami ſuccus roſaceo miſtus. Facit & papaueris ſucci parum lacte muliebri diſſolutum. Et ſeroſus cruor qui à carnibus bubulis dum torrentur deſtillat. Has itaq; crudas recentes prunis imponere oportet, & crudas adhuc exprimere, & expreſſum liquorem calidum infundere. Facit etiam nucum putrefactarum internarum liquor aceto dilutus addito roſaceo. Facit & Aphricana limaca in propria teſta, cum oleo nardino aut roſaceo ferueſacta. Facit & ſuis quæ non peperit, fel pari melle attico admiſtum. *Aliud.* Succi papaueris, caſtorii, vtriuſque obolos ii paſſo diluito: & pauco roſaceo adiecto tepida infundito. *Aliud.* Succi papaueris, & ſucci peucedani, æquales par- G tes diſſolutas infundito.

Ad Inflammationes cum exulceratione, Charixeni.

℃ Myrrhæ, opii, caſtorii, ſingulorũ æquales partes paſſo dilutas tepidas infunde. *Aliud.* Hyoſcyami ſucci, ſucci papaueris, myrrhæ, caſtorii, ſingulorum drach.iiii: piperis, drach.i: paſſi protropi quantum ſatis eſt. ℃ *Ad Siccas & non humentes Vlcerationes. Optime conuenit & in Peſſo oppoſitum.* Oeſypi ʒ.iiii, medullæ ceruinæ drach.iiii, butyri drach.iiii, adipis anſerini drac.iiii, ceræ Tyrrhenicæ ʒ.iiii, terebinthinæ ʒ.iiii, olei cicini cyath.ii, olei amygdalini cyath.ii, olei cyprini cyath. ii, piſſelæi id eſt olei picini cyath.i. Componito, & vtitor, quantum ſufficit oleo nardino diluto, & ad mellis craſſitudinem redacto. ℃ *Aliud valde commodum. Facit & ad Neruorum affectiones.* Olei cyprini cyath.ii: irini, roſacei, amygdalini, olei veteris, ſingulorum cyath.ii: piſſelæi cyath.ii, ceræ ſextantem, terebinthinæ vnc.i, adipis anſerini vnc.i: componito & vtitor. ℃ *Aliud ad Abſceſſus in profundo, Antonij Muſæ.* Croci drach.ii, myrrhæ drach.ii, bdellii drach.iiii, nucum amararũ drach. viii, ſucci marrubii heminæ dimidium, paſſi protropi heminæ dimidium. Liquores coquito, & admiſtis reliquis excipito. Vtere in paſſo, diſſoluens quantum ſufficit. *Aliud.* Croci, myrrhæ, caſtorii, centaureæ, ſingulorum drach.ii: ſpumæ nitri drach. vnam, amygdalarum amararum de- H puratarum drach.viii, ſucci helxines ſeſquiſextarium, paſſi protropi ſeſquiſextarium. Componito, ac vtitor vt dictum eſt. ℃ *Ad Inflammationes cum fluxu, quo vſus eſt Cleon.* Myrrhæ, aloes, thuris, ſucci papaueris, ſingulorum drach.ii: miſios crudi drach.vnam: aceto excipe, & vſu expetente, paſſo diluta infunde. ℃ *Aliud Arij Tarſenſis.* Myrrhæ drach.iiii, thuris drach.iiii, miſyos crudi drach.ii, lycii Indici drach.iiii: aceto excipe. Vſus iam indicatus eſt. Quòd ſi multus fluxus oboriatur, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. Croci, thuris, myrrhæ, opii, ſeminis viticis, ſingulorum drach.vnam: lycii Indici, florum mali punici, florum roſarum, ſingulorum drach.ii: aceti heminam vnam. Viticis ſemen, mali punici flores, roſarum flores in aceto coquito: & vbi diſſoluta fuerint, reliquis adiicito: & excepta reponito. Vſus tempore paſſo diluta infundito. ℃ *Aliud ad Purulentas Aures cum dolore, quo vſus eſt Cimon.* Caſtorii ʒ ii: aluminis ſciſſi, croci, myrrhæ, thuris, ſingulorum ʒ i. Paſſo aut vino myrtite excipe: ac vtere ad recens malum cum vino mulſo, ad inueteratũ cũ aceto. ℃ *Aliud Claudij Damonici ad Purulenta, & Inueteratas Affectiones.* Croci drach.iii, myrrhæ drach.vnam, nuces amaras depuratas numero xxx: ſpumæ nitri, nardi ſyriacæ, aluminis ſciſſi, ſingulorum ʒ.vnam: thuris obolos.iii. Aceto acerrimo excipiuntur, & p acetum diluuntur. ℃ *Ad Fœtorem, & Nomen ſiue vlcus depaſcendo proſerpens, Compoſitio Hiſpanorum appellata.*

A *appellata.* Gari nigri quod Romani Sociorum appellant, ſextariũ vnum: aceti ſcillitici ſextariũ vnum, mellis attici ſeſquiſextarium, ad compagem coquito: & in vitreo vaſe repoſitis vtitor. In alijs deſcriptionibus ſic legere eſt: Succi cucurbitę ſextarium vnum, componito: facit ad fœtorem cum inflammatione. ℭ *Charixeni ad Corruptiones & Fœtores.* Aluminis † Melij ʒ viij, atramẽti ſutorij ʒ viij, aloes ʒ viij, crocomagmatis ʒ viij, myrrhæ ʒ viij, vini myrthitę ſextarium dimidium. Alumen & vinum ipſum coquito: atq; vbi in compagem coierint, reliqua aceto diſſoluta inijcito: & repoſitis vtitor. *Ad Carnium Incrementum, quo vſus eſt Heraclides Tarentinus.* Æruginis raſæ ʒ viij: ſquamæ æris ʒ viij, in alio exemplari ʒ iiij: mellis heminę dimidium. Arida trita, ac melle excepta, donec rubefiẽt, coquito: & ablatis vtitor. *Aliud.* Æruginis ʒ iiij, atramenti ſutorij ʒ iiij, myrrhæ drach. iiij, ſucci marrubij cyath. iij, mellis quantum ſufficit: præpara vt dictum eſt. ℭ * *Chalcedonia ad Inueteratas Affectiones.* Veratri albi ʒ iiij, croci ʒ iiij, myrthæ ʒ iiij, caſtorij ʒ iiij, thuris ʒ iiij, opij ʒ iiij, atramenti ſutorij ʒ xvj, piperis ʒ ij. Myrrhã, opium, thus, caſtorium, in aceto cui malicoriũ incoctum eſt, vſq; ad diſſolutionem macerato: deinde veratrum, crocum, piper, atramentum ſutorium, contuſa iniicito, atq; omnia ſimul diligenter terito: quod vbi probe factum fuerit, vini mulſi quantum ſatis eſt affundito, vt ad diluti mellis craſſitudinem redigantur. Vſu vero expetente tepe-
B facta infundito. Ex huius pharmaci vſu ſæpe egregie mihi ſucceſſit, verum tpis progreſſu omphacij ʒ j, ad hanc deſcriptionẽ adieci. ℭ *Aegyptia ad Eaſdem Affectiones, etiam ſi ſint connatæ.* Amygdalarum amararum depuratarum ʒ ij: fabarum ægyptiarum interioris partis amaræ, piperis albi, croci, myrrhæ, opij, ſingulorum ʒ ij: thuris ʒ ij, omphacij ʒ iiij, aluminis ſciſſi ʒ iiij, caſtorij ʒ ij, atramenti ſutorij ʒ iiij, ſpumæ nitri ʒ ij, aceto in quo malicorium incoctum eſt excepta, ad limi craſſitudinem redigito. Vſus vero tempore quantum ſuffecerit ex pharmaco acceptũ, ac nardino vnguẽto diſſolutum, infundito. ℭ *Ad Sanguinis ex Auribus eruptiones, Heraclidæ Tarentini. Facit vt ne in grumos coeat.* Marrubij ſuccum coquito & admiſto aceto infundito. Aut mali punici in aceto cõcti ſuccum exprimito & infundito. Aut polygonij ſuccum cũ exiguo aceto. Aut acaciã, aut amurcam, aut lycium cum aceto. ℭ *Aliud Botryos ſiſtit Sanguinis Eruptiones.* Succum rubi, & ſuccum gallarum in aceto coctarum, ſimul miſtos infundito.

† Al. Mileſii libram vnam. al. μηλείας i. non læuis.

* Al. καρχηδονία.

* Al. ἐκθλί-ψας i. exprimito.

l. 5. ſu. a. t. 3 . 552. g

Quæ Pharmaca Archigenes poſt prius ſcripta ſubiecerit.

Pharmaca ad auriũ dolores ab Archigene ſcripta ſupra relata ſunt. Nũc verò etiã ea quę ad alias affectiones conſcripſit apponã. ℭ Humentibus vero poligoni ſuccũ cum pari roſarũ ſucco infundito. Aut crocũ & myrrham cũ paſſo & roſaceo tepefacta infundito. Purulentis autẽ prodeſt
C quidem polygonũ cũ roſaceo infuſum. Verũ egregie conuenit eis vinum, in quo conizæ tenuia folia habentis folia ſint incocta, inſtillatum. Quidam ẽt thus ad vinũ admiſcent. Aut lycium roſaceo dilutum inſtillato. Aut marrubij ſylueſtris ſemen cũ aceto & roſaceo eodem modo. Aut cumini & croci æquale pondus cum vino auſtero. Aut croci & myrrhæ vtriuſque ʒ ij, nuces amaras decorticatas numero xxxv. Nuces tritas cũ mellis hemina dimidia, & porri ſucci hemina dimidia, cõmiſceto, & reliqua itẽ probe trita ijſdem liquoribus diluito, ac ſimul deinde tepefacta inſtillato.

{Eiuſdem} De Auribus Exulceratis.

ℭ Cæterum exulceratis auribus & cruentis ac dolentibus, galbanum & opium cũ paſſo & roſaceo mellis craſſitudine inſtilla. Aut pro galbano peucedani ſuccum admiſce, & magis ſuccedet. Aut cinerulã aſſatam cũ roſaceo tritam infundito. Aut lycium cũ lacte muliebri. Magnifice opitulatur etiã ipſum mel per ſe tepidum infuſum, præſertim ſi fœtores ſimul adſint. Quidam aſellos mille pedas appellatos, qui in aquarijs vaſis reperiuntur, cũ vnguento quopiam inſtillãt, & eximie opem ſentiunt. Aut blattas domeſticas cum roſaceo inſtillato. Probè facit ad omnem auris affectionem adeps vulpinus {recens &} inueteratus, liquatus & inſtillatus. Aut ſphõdylij interiorem velut medullam cũ melle & roſaceo infunde. Aut elota & conſcalpta auricula porri aut marrubij ſuc-
D cum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle feruefactũ. Aut thus cum aceto in mali punici putamine feruefactum infunde. { Aut crocum & alumen ſciſſile cum vino mulſo in mali punici putamine eodem modo feruefactum infunde. } Aut gallam tritam linteolo illigatam in vino coquito, & ex hoc inſtillato, ſtatim à dolore liberat.

{Eiuſdem} De Vermibus Aurium.

ℭ Porrò in quibus vermes ſunt, veratrũ album cũ melle immitte, aut aridum inſuffla. Aut rubi ſuccũ infunde. Quòd ſi vero auriculę os corroſum, {vel pingui humore imbutum ſit,} fiſſura retro aurem impacta, ipſum ſcalpito, deinde vrito, ac citra moleſtiam cicatricem inducito.

De Sonitu in Auribus.

Sonitus quidam ex flatuoſo ſpiritu generantur. Quidam ob exquiſitam ſenſus audiendi ſubtilitatem fiunt, quemadmodum in oculis imaginariæ ſuffuſiones, propter vapores ex ore ventris exhalantes. Cæterum neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi poteſt. Non conuenit tamen citra artẽ, aut cognitionẽ aut curationẽ auſpicari. Dictũ.n. iam ſæpe eſt, atq; ẽt demõſtratum, non vnũ coniecturalis ſpei genus eſſe: atq; artificialem quandam coniecturam ex cauſis forinſecus laceſſentibus, prócatarcticis à Græcis appellatis, facere licet, ſi quis ipſarum vires norit, cum alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodum etiam ex prægreſſa plaga, aut tali vel tali

morbo:

morbo:velut & ex cruditate, aut largo vini potu, aut violento & multò vomito: aliq̃n & ob phar- E
macorum auricularium vſum: ſonitus quidam fiunt. Quin & ſi vel paulatim congregetur, vel coa-
ceruatim irruat ſonitus, id ipſum quoq; ad inuentionẽ affectionis conducit. Inſuperq; ſi per inter-
† ualla repetat, vel continenter hoc ſymptoma perſeueret. Verum certa cognitio tp̃e contingit, poſt
vſum pharmacorũ artificiali coniectura exhibitorũ. Si quidem ″ igitur in febribus ſonitus fiant, A.l.3.f.7.t. c.11.fol.237
minime interturbandi ſunt: vt plurimum.n. ſtatim ſedantur. Si vero ob flatum ventoſum, cui tran-
ſitus interclusus ſit, ſonitus fieri ſuſpicatus quiſpiã fuerit: & ob hanc rẽ diſſecantibus & attenuato-
rijs ac diſcuſſorijs pharmacis admotis, nihil profecerit: ſimulq; apophlegmatiſmis vſus ſit, & toto
capiti proſpexerit: huic merito in hanc ſuſpicionẽ inclinatus animus erit, ſenſus audiẽdi videlicet
ſubtilitatem ſonitus cauſam eſſe, præſertim ſi acuto audiẽdi ſenſu æger p̃ditus appareat. In eiuſmo
di itaq; quendã, qui p̃dictis pharmacis vſus erat, neq; quicq̃ opis ſenſerat, cũ ego forte incidiſſem,
ex ſtupeſaciẽtibus ſenſum quippiã admiſcui, velut eſt mandragoræ ſuccis, & papaueris ſuccus: ex
eiſq; à ſonitus ſymptomate liber euaſit. Quæ igit̃ a prioribus medicis ad hmõi ſymptomata & ac-
ceſſoria mala conſcriptæ ſunt auriculares compoſitiones, ex diſcuſſorijs & incidẽtibus pharmacis
conſtant. Supra itaq; in Catalogo & enumeratione compoſitionum auricularium ab Androma-
cho deſcriptarũ, ex eiuſmodi materia compoſita quædam recenſebantur, quas ipſe ad ſonitus con- F
uenire ſcripſit: Nunc vero eas quas Archigenes ad hanc rem conſcripſit recenſebo.

Compoſitiones ab Archigene ad Sonitus conſcriptæ.

¶ In ſonitibus repentinis acetum cũ roſaceo inſtilla. Aut cuminum & oleum craſſitudine mellis.
Aut radicis cucumeris ſylueſtris ſuccum. Aut ipſam radicem oleo incoctam. Si vero ad multũ
tempus perſeuerent, omnibus amaris & acribus, attenuatorijsq; & diſcuſſorijs, quæ ad dolorẽ ex
craſſis humoribus obortum deſcripta ſunt, vtaris, ſingulis in aceto coctis & admiſto melle. Aut re-
clinato ægro, & nitro crudo trito in aurem inſperſo, acre acetum tepidum infunde: ac poſtquã fer-
uere deſierit, lana ſcalpendo exterge: & nucum amararum ſuccum infunde, & lana obtura. Aut ni-
trum & myrrham probe vnita, cum roſaceo & aceto ac atramento ſcriptorio craſſo inſtilla: aut pẽ-
na in eis immerſa bis in die inde. Aut caſtorio ac nardino pari menſura cum aceto & roſaceo vte-
re. Aut aceto ac nitro melleq; miſtis collue. Cæterum quibus ob multam ſenſus ſubtilitatem ſo-
nitus oboriuntur, caſtorium & cicutæ ſemen cum aceto trita inſtilla. Ex ″ morbo verò obortis ſo- A.ibidem.
nitibus, vbi fomentum ex decoctione abſinthij adhibueris, acetum & roſaceum inſtilla. Aut ra-
phani ſuccum cum roſaceo: aut aloen optimam cum vino mulſo dilutam. Si verò perdurent, vera-
trum nigrum aceto decoctum adhibe. Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus aurium con- G
ſcripſit: Verum Apollonius in primo parabilium ſubſcripta habet.

Quæ Apollonius ad Sonitus & Suſurros Sibiloſq́, ac Inflationes Aurium conſcripſit.

¶ Acetum acre tepidum inſtilla. Oleum & acetum tepidum inſtilla. Mel atticum calidũ inſtilla.
Laurinum oleum eodem modo. Porri ſuccũ cum lacte muliebri aut roſaceo infunde. Cucume-
ris ſylueſtris foliorum aut fructus ſuccum per linteolum inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullam
oleo dilutam infunde. Cuminum tritum cum medulla vitulina inſtilla. Cucumeris ſylueſtris me
dullã oleo dilutam infunde. † Glandem vnguentariã terito, & adipe anſerino ac reſina pari men-
ſura admiſtis inſtillato. Semen lini tritum & vnguento Arabico dilutum inſtilla. Miſy terito &
vnguento roſaceo dilutum inſtillato. Rutam & cuminum pari menſura trita et aceto diluta, ad-
miſto melle infunde. Hyſſopum tritã & cedrino oleo dilutam inſtilla. Amygdalarum amararum
oleum mellẽ miſtũ eodem modo. Quòd ſi efficacius reddere velis hoc cum priore cõmittito.* Viti
cẽm & ſtellionis caput pari pondere trita admiſto oleo inſtilla. Nitrum & reſinam & adipem anſe
rinum, æquis partibus cum oleo admiſto diſſoluta inſtilla. Cæpas & allium & adipem anſerinum
pari menſura trita, & excolata infunde: & aqua collutis prius calida, nitrum tritum inſuffla.

Ad Aures Exulceratas & Purulentas, eiuſdem. H

Primũ quidem collutiones Apollonius ſcripſit. Secundũ deinde locũ infuſilia habent. Tertiũ
reſiccatoria, & Quartum quæ inſufflant, iuxta ſubſcriptã ipſius dictionem. ¶ *Collutiones.* Aqua
calida aſſidue collue. Lenticulæ decocto eodẽ modo. Aqua mulſa calida ſimiliter. Hederæ cremo-
re aut decocto cũ vino vtitor. Malicorij cremore aut decocto ſimiliter cũ vino. Gallæ plenæ de-
cocto cũ vino. Myrto in vino decocto elue. Vino cum exiguo alumine trito vtere. Stœbes ſemi
ne in vino cocto elue. Vrina & vino miſtis ac calfactis elue. ¶ *Infuſilia.* Picis ſerum infunde. †
Myrrhã cum vetere vino contritã infunde. Oleæ folia exuccato, & admiſto melle coquito ac vti-
tor. Papaueris ſuccũ paſſo dilutum inſtilla. Cęparum ſucco cũ melle vtere. Rutæ ſylueſtris ſuc-
cum cũ vino & oleo roſaceo in mali punici putamine calfactis inſtilla. {Fel bouis vel ſuis in pu-
tamine mali punici tepefactum infunde. Fel capræ, vel ouis, vel marinæ teſtudinis, cum muliebri
lacte tepefactũ infunde.} Cardamomũ tritũ cũ melle inſtilla. Peucedani ſuccũ roſaceo dilutũ in-
ſtilla. Aloen & crocomagma diluta inſtilla. Abſinthio cũ melle trito vtere. Myrrhã & reſinam
ac anſerinũ adipẽ cũ oleó trita infunde. Pinguitudinẽ caſeo in figulinũ vas recẽs coacto ſuperſtã-
tem tepefactã inſtillato. Diphryges tritum cum melle inſtillato. Alumẽ ſciſſum tritum cũ paſſo
& aceto ad mellis craſſitiem coquito, ac vtitor. ¶ *Reſiccatoria.* Cedriam melle miſtam inſtilla.

Piperis

† In antiquo cod. græco hæc reperiuntur Aloen, folia viridia amaranthi, rutã, lulacien, origanum, terræ inteſtina, ana partẽ vnam. Vbi coxeris hæc vnà cum oleo vſq; ad cõplemẽtũ horũ, ex ipſo oleo tepido inſtillo in aurem.

**Al. λάγωον i. leporem.*

† Additur in antiquis codi. Vitrũ vino dilutũ infunde.

A Piperis albi grana tria vnguento Ægyptio diluta, & in parua concha trita inſtilla. Crocum & ce-
ruſſam pari menſura trita, & roſaceo diluta, infunde. Melanthium & ſulfur pari pondere terito, &
roſaceo diluito: & vnguento irino adipeq; anſerino pari menſura additis, rurſus terito ac vtitor.
Myrrham & ſulfur æquis partibus trita & oleo miſta inſtillato. Myrrham, & putamen mali pu-
nici dulcis æquis partibus trita ac melle diluta infundito. Animalcula ex arboribus, veluti rubri
vermes, trita & oleo diluta inſtilla. Animalculum quod Inteſtinum terræ appellatur, coctum &
excolatum inſtilla. Reſinam & mel ac oleum pari menſura miſta ac diſſoluta inſtilla. Malum pu-
nicum dulce accipito, & execto eius vmbilico acinos eijcito: deinde paſſi cyathum vnum infundi-
to, & atramenti ſutorij triti obolos duos infarcito, & ad mediocrem craſſitudinem coquendo redi-
gito: ac tepido vtitor. ¶ *Quæ Inſufflantur.* Gallam tritam inſuffla. Piper rotundum cum vino
contritum inſperge. Eodem etiam magis diluto pro infuſili vtendum eſt. Omphacium & gal-
lam torrefactam æquis partibus trita inſuffla. Cinerulam cypriam læuigatam inſuffla. Vtendũ
etiã deambulationibus, & ventris euacuationibus, & ciborum ſubtractione, & purgatione aurium
diligentiore. ¶ *Ad Aures Humectas.* Cæterum ad aures humore madidas, ita enim Apollonius
appellat, ſubſcripta pharmaca commoda eſſe ait. Miſy in linteolo vſtum & cũ ipſo leuigatum in-
B ſufflato, Galla vſta ac trita ſimiliter vtitor. Spodio trito eodem modo: attamen in teſta torrefactum
& affuſo oleo tritum inſufflato. Cæterùm eadem diligentia circa diætam vtitor.

Ad Auditus Grauitatem.

Porrò in ſubſurdis, ſiue grauiter & difficulter audientibus, aut etiam ſurdaſtris appellatis, vtpo-
te qui exiguas voces penitus non audiunt, magnas autem vix percipiunt, hoc ipſum ſymptoma val
de ſuſpectum habere oportet: paulatim enim augeſcens, temporis progreſſu perfectam ſurditatem
inducit. Quapropter per hieram purgandi ſunt, & per catapotia ex colocynthide: pituitaq; eis per
apophlegmatiſmos detrahenda, ac caput reſiccandum eſt: omniq; modo curandum vt robur ei ad-
datur, quemadmodum iam ſæpe eſt demonſtratum. Vtendum etiam attenuatoria victus ratione.
Atque in ipſam auriculam pharmaca conijcienda ſunt, quæ craſſos & viſcoſos humores findant, ac
ſecent, attenuentq;: Quorum ſylua eiuſmodi eſt.

Quæ Apollonius in Primo Parabilium ad Auditus Grauitatem
Pharmaca conſcripſit in hæc verba.

¶ *Ad Auditus Grauitatem repentinam, & ex Dolore capitis obortam. Fomenta.* Abſinthium cũ
aqua decoquito, & per ſtipulam fomentum inde facito, quo modo aliàs per arundinem id fieri de-
C monſtrauimus. Baccis lauri aut folijs eiuſdem in aqua decoctis ſimiliter vtitor. Similiter etiã ori-
gano, atq; item hyſſopo. Aqua quoq; marina & aceto eodem modo. Eiſdem autẽ & in olla coctis
vtendum eſt. Fomẽtum verò per ollam quomodo fiat iam demonſtratũ eſt. ¶ *Collutiones.* Aceto
albo & aqua pari menſura cum nitro trito feruefactis ad plures dies eluito, atq; inde aqua ſimplici
calida eluito. ¶ *Infuſilia.* Et ſic ea quæ ad hanc rem deſcripta ſunt infundito. M*arrubij ſuccum * Al. porri.
& irinum vnguentum miſta infundito. Fel tauri & capræ ac vnguentum roſaceum miſta inſtil-
lato. Cæparum ſucco & reſina oleo dilutis æqualiter vtitor. Oleo nucum & reſina miſtis pari-
ter vtitor. Alumen aceto dilutum inſtillato. Myrrham & alumen pari pondere trita & aceto di-
luta infundito. Adipem anſerinum, & fel bouis, ac laurinũ, pari menſura miſta inſtillato. Hede-
ræ ſylueſtris baccarum ſuccũ per linteolum expreſſum inſtillato. Veratrũ nigrum aceto tritum,
melleq; multùm cocto exceptum in parua collyria ad formam glandis redigito, eaque meatui in-
dito, ac per dies quinque ſinito. Senectam anguium aceto tritam inſtillato. Eadem & cum felle
bubulo, aut caprino, aut teſtudinis marinæ, aut callionymi piſcis, diluta vtitor. Naſturtij quantum
ſufficit, & nitri parum, carne ficus reiectis granis excipito: indeq; collyrium auditorio meatui con-
gruum formato ac indito. Per triduum autem ipſum eximito. Hoc multas ſordes educit, & confe-
D ſtim leuius malum reddit. Cæterùm reliqui corporis quoque cura habenda eſt. Deambulationi-
bus itaq; pro viribus multis vtendum eſt, & capitis, reliquorumq; membrorum frictione. Inſuper
& apophlegmatiſmis, & collutionibus, quæ pituitam extrahere poſſunt. Cibis vtendum eſt copia
moderatis, & ex genere eorum quæ facilè exoluuntur, facileq; excernuntur. Plurimum autem au-
xiliatur in huiuſmodi affectione conſtitutis ſpongia tenuiſſimè contrita in orbemq; cõuoluta, mel-
leq; imbuta & auriculæ indita. Idem remedium commodum eſt & ad carnem in auditorio meatu
enaſcentem. Poſt hæc verò inquit vtendum eſſe ollæ fomento iam antè à ſe indicato. Indicauit autẽ
hoc ipſe inter reliqua auditus præſidia: verùm ego ipſum velut à me condemnatum reliqui, propte
rea quod ad elotionem quidem præſtet in aurium dolore, vtilitatem autem de ſe omnino nullam præ-
beat. Quapropter nunc ipſum apponam: veriſimile eſt enim ſurdaſtros inde iuuari, vtpote qui cõ-
trarijs præſidijs opus habeant his, qui aurium doloribus vexantur. In doloribus enim affectæ par-
tes exquiſita quiete opus habent: Surdaſtri vero vehementi motu: & ferè dixerim tranſmutatione
in contrariam ei quæ iam adeſt affectionem indigent.

Fomenta ad Aurium Dolorem ab Apollonio his verbis conſcripta.

¶ Fomentis porrò vtendum eſt per ſpongias aqua calida imbutas ac ſufficienter expreſſas.
Itemq; per cucurbitas affixas. Amplius verò & per vaporem ex arundinibus perforatis allatum.

Oportet autem alterum arundinis extremum concauitati auriculæ congruens eſſe:alterum verò in E
ollam perforatum operculum habentem,& vndiq; obturatam incumbere. Sit autem in olla abſin-
thium in aqua feruefactum,quo vapor inde ſublatus ad auditorium meatum perferatur. Similiter
* Al. adipem. & per fermentum in veru aſſatum fomentum adhibendum eſt. Vehementer etiam ſubſcriptus fo
menti modus conuenit. Vrinam tauri maximè, aut certè bouis vetuſtiſſimam,in ollam nouam an-
guſti oris infundito:& aceti tertiam vrinæ partem,ac myrtũ contuſam admiſceto: deinde teſtas pro
ollæ magnitudine ſatis multas, igni candefactas in ollam conijcito: poſteaq; hominem inclinatum
appoſita ad aurem olla fomentum admittere iubeto.Circum aurem verò faſciculum ex lana in or-
bem circumponito,ne videlicet circunſitæ partes exurantur. Vtendum & farina hordeacea ac tri-
ticea in vino cocta:itemq; vnguento irino calido,gratia fomenti. Supernè verò auriculæ imponen-
dæ ſunt lanæ molles ac puræ,vino & oleo imbutæ. Hordeacea itidem & triticea farina, aliquando
quidem per ſe cocta,cum vino & vnguento irino: aliquando verò columbino ſtercore, & ariſtolo-
chia tenui,æquis partibus admiſtis.Confert autem cibi abſtinentia,& diæta tenuis, & alui euacua-
tio larga & memorabilis.Inſuper & quies,ocium capitis velamen. In potu aqua calida, aqua mul-
ſa,ptiſanæ ſuccus cum melle,donec remiſerint dolores.

Quæ Archigenes ad Auditus Grauitatem ac Surditatem his verbis conſcripſit. F

¶ In auditus grauitate Succũ corticis raphani cum roſaceo aut cyprino tepefactum inſtilla.Aut
galbanum cum aceto & melle feruefactum.Quòd ſi ſurditas ſuccedat, Veratrum nigrum erui ma
gnitudine in cocto melle indito, ac donec quod impedit erodat ſinito. Aut vbi abſinthij decocto
elueris,mel & oleũ inſtillato.Aut collyrio ex nitro ficu & ſinapi immiſſo,per triduum id non extra
himus.Poſtea " verò acutis vocibus aſſiduis & viciſſim grauibus inclamamus, & per turbam ſoni- A.l.3.f.4.
tu immiſſo malum depellere conamur.Poſt hęc & aſphodeli radices oleo veteri incoctas vtiliter in- c.5.fol.2.
fundimus,caprinaq; vrina aſſiduè eluimus.Cæterum ſurditate ex capitis dolore oborta, Raphani
ſuccum cum roſaceo infunde. Aut foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccum.Aut caſtorium cum bac
cis lauri & aceto. Aut nigrum veratrum albo aceto irrigatum ſub orobi quantitate cocto melli mi-
ſcens,glandulaſq; componens impone.

Eiuſdem de Corpuſculis,quæ Auribus illabuntur.

¶ Quòd ſi aqua in aurem illabatur,auxiliatur acetũ, & altero pede affectæ auriculæ propinquo
exilire,aliqualiter ſe ipſum reclinando,hoc.n.modo facilè excernitur. Quin & exuctio ſimplex per
os,aut etiã per ſtipulam,egregiè aquam extrahit: quod vbi factum fuerit, conſcalpta per lanam au-
ricula,ex prędictis vnguentis aliquod inſtilla.Si verò calculus,aut faba,aut conſimile quippiam, in G
auditorium meatum illapſum fuerit, eluito:aut lana circa auricularium ſpecillum obuoluta, & re-
ſina tincta extrahito. Idem & per glutinoſum aliquod pharmacum fieri poteſt. Quòd ſi neque ſic
ſequatur,ſternutatorio in nares iniecto os ac nares obturato: facta enim ſpiritus concluſi extẽſione,
id quod incidit efflatur:idq; aſſiduè,donec excidat facito:ſi.n.intus manſerit, aure inflammata con-
uulſiones inducet.Optimè etiã confert ad eorum quæ illapſa ſunt eiectionem,concuſſio. Si itaque
puer fuerit,pede comprehenſum & in caput eleuatum cum concuſſione vibrabis.Si verò perfectę
ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulam ſecundum affectam aurem reclinatum caput
ad tabulam firmare iubeto: deinde leuata tabulæ circa caput parte deferri ſinito, idq; ſæpe repetito.
Mouebitur enim quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredietur: atq; ita anguſta &
concaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si verò faba aut conſimile quippiam in aurem illa-
pſum in ea maneat, madefactumq; & tumefactum dolores inducat, impoſſibile quidem eſt ipſum
integrum eximere. Quare per ſpecilli concauum induſtriè partiri ac diuidere ipſum oportet, atq;
ita particulatim extrahere:deinde ſapam aut vinum dulce calidum infundere,ac lenire meatum ex
lancinatione offenſum. At verò ſi animal aliquod illapſum ſit,ſcammoniam aceto dilutam,aut ab-
ſinthij ſuccum,aut peucedani ſuccum,nitrumq; ac ſulfur cum raphani ſucco inſtillato. H

Apollonij de Iiſdem.

Apollonius autẽ de iiſdem ſic ſcripſit. ¶ *Ad Pulices & Vermiculos in Auribus, Reliquaq; earum
poro illapſa.* Acetũ & oleũ inſtilla. Aut capparis ſuccum inſtilla. Aut amygdalas amaras terito,&
oleoſum ab ipſis expreſſum inſtillato. Veratrũ albũ tritũ inſpergito. Aut ariſtolochiã tritã inſper-
gito. Aut calaminthæ ſuccũ infundito. Aut cinnabarim viridẽ inſtillato. Aut veratrũ albũ cum vi-
no infundito. Aut aluminis,& ſeminis cucurbitæ ſylueſtris, ſiue medullæ eius, æquas partes tritas
* Al. hyſſopũ. cũ oleo cedrino inſtilla. Aut cępam tritam & œſypũm æquis partibus in vino diluito ac infundito.
Aut myrrhã tritã,acetoq; ac melle pariter dilutã,adhibe. Aut chalcitidẽ crudã tritam ac melle di-
lutã infunde. In vniuerſum verò eximendũ eſt quicquid in meatũ incidit hoc modo. Per auriſcal-
piũ nimirũ aut volſellam,aut lanam mollem ſpecillo obuolutã & reſinatam, aut etiã quæ vncinum
habeat tenuem appenſum. ¶ *Ad Aurium Sordem.* Nitrum aſſatum tritum auriculæ inſpergito,
& acetum inſtillato, ac lana appoſita per noctẽ ſinito: ſequenti verò die aqua & oleo calido eluito.
Cæterum ad aquam in aurem acceptam cæpę ſuccum & adipem anſerinum tepefactum inſtilla.
Aut mali punici nucleo carentis dulcis & acidi ſuccum in æreo vaſe,donec duæ partes ſuperſint,co
quito:indeq; duas guttas inſtillato. Aut myrrham ex aceto & melle tritam infundito.

Auricularia

A *Auricularia Pharmaca à Critone conſcripta his verbis.*

℃ *Ad Sonitus aurium à morbis.* Abſinthium in aqua decoctum pro fomento adhibe, & roſaceũ cum melle inſtilla. Aut raphani corticis ſuccum cum roſaceo inſtilla. Aut aloen cum vino & melle. Aut thus cum aceto & roſaceo in malicorio ad mellis ſpiſſitudinem coquendo redactum. Aut hyoſcyami ſuccum cum roſaceo tepidum. Aut radicum calami viridis ſuccum cum lacte. Aut rhamni ſuccum cum celtica nardo. Aut gallam nigram cum pari myrrha* ex melle. Aut lycium cum vino mulſo inſtilla. Aut vulpis adipem. ℃ *Ad Dolores Aurium cum* humiditate & purulentia.* *Al. μυρσίνης i. myrto. * abſque.

Vini veteris ſeſquiunciam, mellis corſici ℥ j, nitri rubri vnciæ dimidium, lycij indici ℥ j. Lycium cum vino & nitro tritum læuigato, ac mel admiſceto: & in vitreo vaſe repoſita infundito, hyeme quidem bis in die, æſtate verò ſæpius: & † tomentũ lanæ conchylio infectæ} indito. ℃ *Ad Aures Purulentas.* Alumen ſciſſile terito, & affuſo aceto ad liquidiorem ſtrigmẽto compagem redactum lana conuoluta excipito, & reſiccata lana, ex ipſa in aurem indito: aut hoc ipſum pharmacum liquidum per lanam ſpecillo obuolutam in aurem demittito, eamq; ex eo quotidie illinito. Expedit & paulum paſſi adfundere, ne pharmacum exareſcat. † κροκύδα κογχυλίον, i. floccum vel fomentum lanæ conchylij.

Archigenes ad Aurium Affectiones Extra meatum.

B Cæterùm ad affectiones aurium extra meatum auditorium Archigenes hæc conſcripſit. ℃ *Ad Aures Contuſas.* Myrrham, thus, thuris mannam, terram nigrã qua aliqui ſe tanq; ſmegmate confricant, cum acri aceto probè vnita, cerati craſſitudine imponito, & nequaquam amplius iritato. Aut ceruſſam & apij ſemen pariter accepta, cum melle obline: quidam abſinthium pro ceruſſa ſcribunt. Aut ſulfur viuum, myrrham, & thus, cum pice liquida in ſplenio imponito. Aut glutinum fabrile & aſphaltum ſiue bitumen eodem modo: quidam etiam mannam, hoc eſt thuris micas admiſcent. Aut cephalico Aſclepiadeo emplaſtro vtere. Aut paſtillis pudendis deſtinatis illine. Porrò in quibus contuſæ ſunt aures, intrinſecam expeditiorem concauitatem chartilagineam figulina terra ẽxpleto*: & ſequenti die, vbi exaruerit, ſolanum cum ceruſſa illinito, vſquequo in integrum reſtituantur. Verùm in auriũ vulneribus & fiſſuris chartilagine probe coaptata fibulas imponito: deinde inflammationem arcẽtibus, & reliquo glutinatorio ductu, vtitor. At verò inflammata in aurium puerorum pulpis foramina, oleum, quod in ærea lucerna æruginem contraxerit, illinendo perſanabis. Cæterùm Aſclepiades huiuſcemodi ad contuſas & fractas aures cõpoſitione vſus eſt: Paruas cochleas vbi cum teſtis contriueris, & rubrica tinxeris, appone. *Aliud.* * AP. ἐμπλάσας, i. emplaſtri more illiniro.

Aloes partem vnam, glutinis fabrilis cum aceto cocti partem vnam, miſta imponito: aliqui man-

C nã ſiue micas thuris admiſcent. ℃ *Epithemata ad Contuſas Aures.* Cotyledonis herbæ drach. viij, amygdalarum amararum depuratarũ drach. duas, tragacanthi drach. ij, aceto dilue: & viſco quercino excepta, & linteolo infarta impone. Aut ceræ ʒ viij, galbani ʒ viij. † nucum amararum ʒ viij*, viſci quercini ʒ xvj, thuris ʒ viij, miſyos aſſati ʒ viij: componito ac vtitor. ℃ Apollonius autem hoc modo tum aurium inflammationes in ſuperficie cutis ex humorum impreſſione aut plaga obortas, tum tumores ac rubores, curauit. Butyrum recens excolatum inſtilla. Aut adipem anſerinum, & lac muliebre miſta inſtilla. Aut glandis vnguentariæ ſuccum & reſinam liquidam tepidam affunde. Aut adipem bubulum ac anſerinum æquis partibus liquefactos inſtilla. Aut ocymi ſuccum ac adipem anſerinum æquis portionibus miſce & inſtilla. *Aliud, quod illini poteſt.* Papaueris ſuccum aqua dilutum penna illinito. Aut crocum tritum & muliebri lacte dilutum illinito. Aut argenti ſpumam cum aqua & nardo tenui tritam illinito. Aut ceruſſam coriandri aut polygoni aut ſolani ſucco dilutam illine. ℃ *Cataplaſmata.* Abſinthium tritum ex aqua pro cataplaſmate impone. Aut ſeſamum aqua tritum impone. Lentem in aqua coctam ac tritam cum melle impone. Aut mali punici dulcis putamina* cocta & trita in vino: hoc valdè commodum pharmacum exiſtit. Aut myrrham & adipem anſerinum, vel butyrum, vel reſinam, & conchilij partem internam, * AP. iiij. † κάρυος, in antiquis cachryos. * AP. putamen mali granati.

D æquis partibus trita, ſuper aurem & propinqua tempora impone. Cõuenit autem ad hæc ciborum abſtinentia, alui euacuatio, inſuper quies, & velamen capitis, & corporis requies. Longè verò remota eſſe debent ardor, frigiditas, balneum, vomitus, clamor, & omnis diſtentio.

{Eiuſdem} Ad Exulceratas ex plaga {in ſuperficie} & Fractas Aures.

℃ Panem " calidũ internum cum melle tritum impone. Myrrham cum vino veteri tritam illine. Cochlearum colla {vnà cum teſtis} terito: & dimidiã myrrhæ partem addito, ac imponito. Abſinthij & apij ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picem circũline, & ſulfur tritum, aut thuris micas inſperge. Verum ne obliges iſta, neq; frequenter repetito epithematum detractiones. f. 4. t. 2. fol. 238. e

De Parotidibus. CAP. 2.

PArotides è genere quidem ſunt inflammationum: fiunt autem glandulis circa aures affectis: non tñ in ipſis vtimur prima parte curationis partium inflammatarum. In illis.n. vt plurimũ curatione reprimente ac repulſoria à medicis appellata vti conuenit: atq; id maximè, cum neq; maligaum ſit, neq; multum quod influit, neq; corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nanque ſpõgia ſola ex poſca impoſita incipientes inflammationes repreſſit, neque quicquam ex eo totum corpus fuit offenſum. Verùm in parotidibus ipſum contrarium facimus, pharmaca attractoria adhibentes: atq; ſi hæc nihil memorabile efficiant, etiam cucurbitam affigentes, aut fomenta aſſidua adhi-

bentes Annitimur enim vt affligens humor ex profundo ad cutem attrahatur, præſertim ſi in ca- E
pite affectio ſit firmata, humoribus videlicet in ipſo obfirmatis. Quin & cùm citra capitis affe-
ctionem in febribus, acutis natura ſuperfluos humores ex vaſis effundens, ad regionem inter cu-
tem & ſubiecta corpora deponit, quando ſanè & glandulæ ex effuſis humoribus participant, me-
lius vtique etiam tunc videtur naturam adiuuare per humorum ex loco in locum impetuoſum il-
lapſum febres curantem. At verò cùm vehementi impetu fluxus illabitur, nihil nos curioſius
agentes omnia naturæ permittimus. Si enim ſiue cucurbitam, ſiue aliud pharmacum humores
ex alto ad cutem attrahens, admouerimus, vehemens dolor hominem apprehendit: vnde & vigi-
liæ fiunt, & febres ſuccedunt, ac vires exoluuntur. Mitigare itaque tunc, & non humorum influ-
xui opitulari conuenit, per cataplaſmatum maximè lenientium vſum: Velut eſt quod ex frumen-
ti, aut hordei, aut ſeminis lini farina, cum aqua mulſa, aut fœnigræci, aut althææ, aut chamæmelo-
rum decocto coquitur: & quæcunque ad hoc quod moderatè humectam habent caliditatem, per
quam mitigare dolores valent, etiam influentes humores cõcoquere poſſunt ac ſuppurare, quem-
admodum de his in cataplaſmatum tractatu ſermonem fecimus. Quòd ſi etiam ſanguis redun-
dare videatur, per venæ ſectionem ipſum euacuabimus, præſertim ſi id vires permittant, Nunc
verò ad pharmacorum compoſitionem progredientes, quam etiam à principio nos tractaturos re- F
cepimus, qua ratione tum compoſitio ipſorum, tum vſus conſtet, docebimus. Si itaque tumor non
diſcutiatur, ſuppurantibus pharmacis vtendum eſt, velut eſt frumenti farina cum caricarum deco-
cto & oleo. Item quod ex polline, & quod ex fermento conſtat pharmacum. Si verò ſuppuratæ
fuerint parotides, tunc aut per ſectionem pus elicere oportet, vlcus'que velut in eiuſmodi ſieri mo-
ris eſt ac omnibus notum curare: Aut ſanè per pharmacum acre abſceſſum rũpere, quale eſt Smi-
lium appellatum, & quod ex alijs conſtat: Aut tentare vt ipſum per medicamenta attractoria &
tenuium partium vim habentia diſcutiamus, bis per diem iiſdem ablatis, & fomentis admotis, do-
nec remiſerint & laxati fuerint dolores. Quando verò iam plurimum puris fuerit diſcuſſum, tunc
iam primùm ſemel ſoluere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet: deinde verò neque ex
re eſt id facere, ſed ipſis pharmacis permittere, vt ſi quid reliquum in profundo hæreat, id ipſum
diſcutiant. Quòd ſi duricies adſit, ea ipſa quoque mollienda eſt: quare hoc tempore ex miſta phar-
macorum facultate compoſitio parabitur, emollientibus videlicet ad attractoria admiſtis. Poſt-
quam verò omnis purulentia fuerit euacuata, & adhuc duricies aliqua relinquatur, emollientibus
pharmacis vtendum eſt: quorum ſyluæ ſiue materiæ, item'que compoſitionis varietatem, in ma-
lagmatum ſermone demonſtraui. Manifeſtum autem eſt, quòd moderatas parotidas, in qui- G
bus neque humorum multitudo redundans in particulas irruit, in tantum vt vehementes dolo-
res excitet, neque caliditas cum humore adeſt, facilè per hæc ſanare poſſimus: neque enim ad ſup-
purationem feſtinant, neq; vehementem dolorem inducunt. Verùm licet etiam fomentis ex mu-
ria vti, & cataplaſmata magis calefacientiaq; & diſcutientia adhibere, & medicamenta eandem fa-
cultatem propè attingentia. Cum verò plerique medici & parotidum pharmaca indiſtinctè con-
ſcripſerint, ſi quis prædictis in memoriam reuocatis ad eorum vſum acceſſerit, facilè intelliget qui-
bus tandem ad ſingulas parotidas vtendum ſit. Verùm præexercitabo etiam ego vos ad hanc rem
per exempla, quæ Archigenes in primo pharmacorum ſecundum genus his verbis ſcripſit.

¶ *Archigenis ad Parotidas*. Parotidas diſſoluere volentes plantaginem cum ſale tritam aſſiduè
pro cataplaſmate imponimus. Aut caprinum ſtercus ex aceto. Aut rumicis ſylueſtris radices co-
ctas in vino. Aut ficum tritam cum atramento ſutorio. Aut ficum coctam cum abſinthio & vino
tritis. Aut buccina marina, aut purpuras vſtas, melle aut axungia exceptas imponito, & confeſtim
diſcutientur. Idem etiam oſtreorum teſta vſta & cum melle impoſita facit. Aut ceratum roſaceum
ſiue cyprinum ruta admiſta aut ſulfure viuo addito emollitum, aut cimolia cum aceto. Diſcutit
maximè ficus aqua marina aut muria cocta ac trita impoſita. Idem facit & marrubium tritum cum H
ſale. Et lana butyro imbuta ac impoſita inchoantibus parotidibus opitulatur. Quemadmodum
huic poſtremo loco ab eo relato rectè Archigenes diſcrimen appoſuit, incipientes parotidas è bu-
tyro opem ſentire teſtatus, ſic conueniebat ipſum etiam circa alia medicamenta vtendi tempus
adijcere, velut ego paulo antè feci. Quin & circa hoc ipſum butyrum, non ſatis eſt ex ſolo paroti-
dum principio facere diſcrimen, niſi apponatur num vehementer aut molliter concitetur, & num
dolenter, velut cum pulſationibus & vigilijs infeſtet, an cum moderato dolore: Deinde; qui ſit
morbi ſtatus: Nam magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudicari ac finiri poſ-
ſit: tali nanque ſuffecerit butyrum, in corporibus præſertim mollibus eunuchorum, puerorum, &
mulierum, & eorum qui teneram habent carnem. Si verò cum vehementi dolore fiat, cataplaſ-
mate dolorem ſedante opus habet, ſimul'que aſſiduo fomento vel per ſolam aquam, vel etiam
cum exiguo iniecto ad eam ſale. Quandoquidem verò primum omnium pharmacum conſcri-
pſit plantaginem cum ſale, ab illo ſanè etiam nos rurſus initium faciemus, plantaginis naturam re-
cordantes ex miſtis facultatibus diſcuſſoriaq; & repulſoria compoſitam eſſe. Ego verò nunquam
pharmacis ad parotidas deſtinatis repulſoria admiſceri operæpretium exiſtimo, præterquam ſi
aliquando, raro tamen, ad multam diſcuſſoriorum copiam parum quiddam ex eis addatur, atq; id

A tum demum, vbi citra vehementem dolorem parotides irruant. Quod verò deinceps ſcriptum eſt, Stercus caprinum ex aceto inueteratæ ac induratæ, nullumq; amplius memorabilem dolorem habentis parotidis pharmacum eſſe poſſit, velut etiam lenis in ſcirrhum indurati. Tertio deinde loco conſequenter, Radices rumicis ſyluestris in vino coctas tradidit. Si ſanè & qualitatem & ætatem vini appoſuiſſet, fortaſſis & ego tentaſſem de eo iudicium ferre: Cùm verò non adiecerit, multum'que differat acerbum, aut auſterum, aut acre, aut dulce, aut recens, aut vetus, aut craſſum, aut tenue, aut fuluum, aut album, aut nigrum vinum eſſe, ob id etiam ego nihil habeo quod de hoc pharmaco dicam. At cùm vobis hoc cognitum ſit, quòd maiori diſcutiendi vi præditum ſit vetus, præſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit, velut ſunt in totum fulua, contraria verò huic ſecundum vires tum auſterum tum acerbum, huiuſmodi quidem vinum vitare oportet. In fuluo verò & mediocriter vetuſto, & tenuium partium, rumicis radices coquentes, in parotidibus citra vehementem dolorem obortis iis vti poteritis. Scribit deinceps, Ficum tritam cum atramento ſutorio. Diſcuſſoriæ quidem igitur & concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recens verò diſcutiendi quidem vim habet, verum concoquere non poteſt. Verùm atramẽtum ſutorium nemo ignorat vtraſq; facultates fortes repulſiuam & diſcuſſoriã complecti, quapropter etiam vehementia eius vi-
B tanda eſt. Cocta deinde fico nimirum arida, cum abſinthio & vino tritis vti iubet. His ſanè etiam vos vtemini in tempore, ad medias magnitudine ac tẽpore inflammationes: quemadmodum etiam buccinis, & purpuris, & oſtreis vſtis, in dureſcẽtibus ac vetuſtis: eſt enim pharmacum quod omnẽ afflictionem & acrimoniam mitigat & diſcutit, nõ ſolùm ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo magis ſi adipẽ ſuillũ inſulſum, vetuſtũ, & à fibris depuratum admiſceat: citra omnẽ enim moleſtiã omnes inueteratas inflammationes diſcutit, etiam ſi ex rheumatica affectione ſint obortæ.

Deinceps cerato roſaceo *et cyprino cũ ruta vti iubet: quod diſcuſſorium quidem pharmacum eſt, *Al. vel.
verũ nihil vehemens neq; violẽtum in ſe habet. Paulò verò efficacior fit cõpoſitio, ſi ſulfur viuum pro ruta admiſceamus. Quæ ſequitur deinde Cimolia cum aceto, neq; fortẽ, neq; doloroſam, neq; magnam parotidem curare poteſt. Ficus verò aqua marina cocta in inueteratis iam commoda fuerit, vtpote diſcuſſoria vi prædita, velut etiam ſi aquæ marinæ penuria muria quis vtatur. Simile huic eſt, quemadmodum etiam ipſe Archigenes dixit, Marrubium cum ſale. Poſt hæc verò de butyro ſcripſit, cuius vt vltimi circa illius dictionis ordinem paulo antè mentionem feci: Poſt quod rurſus ad generoſum pharmacum tranſijt, Pyrethrum tritum fico excipi iubẽs. Deinde calce viua cum melle trita vti præcipit. Et poſt hoc muſtelæ ſanguinis illinendi meminit. At verò talia tan-
C quam curioſa & ſuperuacanea, & quæ magnam rei medicamẽtariæ egeſtatẽ indicent, ſi per alia au-
4.f.3.t.2. xilia citra ſanguinis " muſtelæ adhibitionem parotidas curare nequeat, neque in vſum adſumpſi,
fol.458.e neq; eorum experimentum habeo. Sed neq; ex amicis noſtris quiſpiam alius vti tẽtauit. † Verùm cerebrum illinire quodcunq; tandem¦, mediocrum parotidum medela exiſtit. Poſt hoc verò hæc verba ſcribit: Aceto feruenti perfundito, aut ſpongiam in acida muria imbutam imponito. Foſſorum ac meſſorum fortaſſis ea fuerit medela, non hominum vrbanorum. Deinceps acris mẽtionem facit pharmaci ex muſtela vſta, cuius cinerem cerato irino excipi iuſſit.¦ Verùm eiuſmodi pharmacis, quæ diu durant, & in ſcirrhum indurantur, vtendum eſt: pleraque enim ab eo ſcripta veteraſcentium & ægrè ſolubilium parotidum remedia exiſtũt. Quapropter etiam ipſe ad pharmacum hoc adiecit, quòd etiam Strumas probè ſanare poſſit. Poſt hoc verò eiuſmodi dictio inordinatè inſerta eſt, tum aſſidua calidæ diſperſio, tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Quod ipſum ſiue quis per ſe legat, ſiue prioris dictionis finem huius dictionis principium faciat, vtrunque malè dictum eſt. Manifeſtum verò hoc erit, vbi præcedentis dictionis finem præpoſuerimus, vt totus ſermo eiuſmodi fiat: Mirabiliter diſcutit & ſtrumas, ſæpe etiam parotidas, tum aſſidua calidæ adſperſio, tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Etenim apertum mendacium eſt ſtrumas
D atque parotidas mirabiliter ex aſſidua aquæ calidæ aſperſione, aſſiduaq; crudæ hordeaceæ farinæ impoſitione, diſcuti. Si verò de parotidibus ſolùm dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in quibus & qualibus parotidibus aquæ calidæ aſperſio, & aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ adhibitio, conueniat. Non enim in omni, ſed quam citiſſimè velimus ſuppurari, hæc facienda ſunt, quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatum. Hoc itaque vitioſè, vt dixi, interſertum eſt.

† τῷ δ' ἐγκεφάλῳ καταχρίειν ὁΐῳ δήποτε &c. eſt in impreſſis, vt trãſtulit Cornar. in antiquis τῷ δ' ἐγκεφάλῳ χρῆσθαι οἵῳ δέ. &c. id eſt Verùm cerebro vti quocũque tandẽ, etc.

Cæterum Archigenes ad conſequẽtia tranſgreſſus rurſus pharmaca ſcribit, nõ apponens quòd induratis & inueteratis parotidibus ſalutaria exiſtant, cũ nos ex materia ipſorum ipſa talia eſſe cognoſcamus. Adſcribam autem iam vobis ipſius Archigenis dictionem, quę ſic habet: ¶ Propriè verò lupinorum amarorum farinam cum melle coctam, exigua calce viua addita, pro cataplaſmate imponito. Egregiè diſcutit & hoc. Picis brutiæ, mannæ ſiue micarum thuris, æquales partes: terebinthinæ, palmarum Syriacarum non vetuſtarum pinguium carnis puræ, vtriuſque duplum: chalbani dimidium mannæ: probè vnitis vtitor: ſi verò dura ſit, reſinam miſceto. Aut nitrum & rubricæ ſinopidis tertiam partem cum vnguento cyprino ad ſtrigmentitiam craſſitudinem redacta, ac linteolo inſarta imponito. Aut calcem viuam cum ſtrigmentis eodem modo. Aut caricas, chalbanum, nitrum, pari menſura: ſulfuris tertiam partem: terebinthinæ, opopanacis, vtriuſque parum quiddam: vnitis vtere. Aut calcem viuam cum aceto tritam impone. Quòd ſi neque per

hæc diſcutiantur, adiuuabimus per mutationem in ſuppuratione̅ per frequentia ex calida crudaq; E hordeacea farina cataplaſmata. Dehinc rurſus digerendum per largam & frequentem decocti lauri aut baccarum eius perfuſionem, aut ſulfure, vel conſimili quopiam in aquam inſperſo, ſiue nitro, ſiue columbino ſtercore in ea admiſto: aut etiam cucurbita cum ſcarificatione affixa. Deinde ad chirurgiam perueniendu̅ eſt, & † crudi abſceſſus ſectionem: optimum enim in his, vt quàm celerrimè fluxio foras euellatur. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Sunt autem & multa emplaſtra quæ parotidas diſcutiunt, aliqua quidem iam inueteratas & induratas: aliqua verò eas, in quibus ſedato dolore nulla amplius puris ſuſpicio eſt: quemadmodu̅ etiam aliqua quæ iam ſuppuratas curare poſſunt. Talia verò inter diſcuſſoria emplaſtra, ſingula cum virium ſuarum profeſſione conſcripta ſunt: velut etiam ea quæ ſimplices parotidas curant, laxatoria appellata, omnibus nota ſunt. Exempla ipſorum ſunt, Emplaſtrum Mnaſeæ, & quod ex ſuccis conſtat, & quod ex ptiſana. His etiam præſtant quæ molliora ſunt, & cerati forma conſtant, cùm ex butyro, tum ex œſypo* conflata, oſtreis aut buccinis aut purpuris vſtis additis, cuiuſmodi eſt hæc: Adipis porcini veteris inſulſi quadrante̅, quidam ſemiſſem: butyri vnciam vnam, ceræ ſextantem & vnciæ dimidium, oſtreorum vſtorum quàm tenuiſſimè tritorum ſextantem. Liqueſcibilia liquefacito, oſtreaq; infarcito, ac vnitis vtitor confidenter. Efficaciſſimum hoc ad parotidas exiſtit. F

† Vulg. codi. Græc. καὶ ὠμοτομητέον. antiq. interpres legit φλεβοτομητέον.

** In græc. & in antiquo legitur hyſſopo, ſed mendoſe.*

De Affectionibus Narium. CAP. 3.

EX genere tumorum præter naturam Polypodes in naribus generantur: ex genere verò vlcerum Ozænæ. Secundum genus autem excretionum præter naturam Sanguinis eruptiones fiunt in morbis acutis iuxta rationem earum, quas recentiores medici priuatim ſuperexcretiones appellant, nimirum in quibus natura ad iudicatorium auxilium co̅citata modum exceſſit. Primum itaque de ozænis ſermone̅ faciam, quę ex humorum acrium & putreſcibilium influxu generantur: ita vt ſi acres ſolùm ſint, ægrè curabilia vlcera producere conſueuerint, non tamen graueolentia. Cæterùm cura communis ambobus his eſt, itemq; polypi, vt videlicet primum caput ſiccetur & firmetur, cùm palàm ſit ob vitiatorum humorum redundantia̅ defluxum ex eo in nares prouenire. Quo modo verò caput totum corroborare oporteat, quò nullum recrementum ex eo ad inferas partes delegetur, ſæpe iam dictum eſt. Cum igitur per illa caput validum reddideris, ad naris progredieris curationem ſcopo in ozænis propoſito, vt affecta pars per miſtæ facultatis pharmaca tum repellentia, tum diſcutientia reſiccetur. Repellunt itaque tum auſtera, tum acerba, quæ communem adſtringentium appellationem habent: diſcutiunt autem calida & ſicca facultate prædita, quorum ſylua talis eſt. ℭ *Archigenis Pharmaca ad Ozænas.* Cùm ozæna in naribus fuerit, calaminthæ ſuccum infunde. Aut ipſam calaminthem aridam per fiſtulam inſuffla. Aut veratrum album cum ſeminis naſturtij chema quotidie inſuffla: poſt hoc verò caput perfunde. Obline autem eos vel chalcitide, aut atramento ſutorio, aut pſorico cum melle. Aut inſtillato in narem melle, & per ſternutatorium facta concuſſione tectoria vlceri obducta excutito: deinde præſcriptum ex naſturtio & veratro pharmacum per narem attrahere quam plurimum iubeto: & poſtea amurcam* cum melle illinito. Aut myrrham & naſturtium cum melle. Aut ranunculi ſuccum cum alumine liquido in narem infunde, ægrumq; reſupinatum donec ad os penetret attrahere iube: atq; id vſquequo percuraueris, identidem repete. Si verò vetera ſint vlcera, etiam acetum vetus admiſce, aut ſulfur tritu̅. Acre item acetum in vaſculum anguſti oris fuſum ad multum tempus ad reſpirationem ipſorum appone: deinde miſy cyprium & dimidium eius nardi Indicæ cum vino chio ad mellis craſſitudinem redige: ex eoq; meatus penna obline, & per lanam obtura. ℭ *Ad Vlcera in Naſo.* Vlcera in naſo ex malorum punicorum ſucco in æreo vaſe ad medietatem cocto perline. Aut malum punicu̅ dulce integrum in vino coctum terito, & forinſecus imponito. Aut æris ſquamam & æruginem cum alba viola ex aqua affricato. Aut rubi ſuccum & alumen Melium cum aqua diluta eode̅ modo. Si vero vetus ſit vlcus cum aceto diluito. Aut itide̅m* & ſandaracham cum melle oblinito. Aut H adipem vitulinum & reſinam illinito.

** Antiq. Zingiber & naſturtium cum melle.*

** Iridem.*

De Polypo Narium.

Polypus tumor eſt, qui pręter naturam in naribus generatur polypodis carni aſſimilis iuxta ſubſtantiæ proprietatem. Manifeſtum itaque eſt affectionem hanc ex craſſis & viſcoſis humoribus generari: atque ob id miſta materia medicamentaria opus habet, vt videlicet partim adſtringat, partim ſecet & attenuet, partim etiam diſcutiat, & conde̅nſet. ℭ *Archigenis ad Polypodas.* In polypode naſturtij tenuis chemam ſiue drachmam dimidiam cum veratri albi obolis duobus nare attrahere iube. Vbi verò exciderit, linamentis cum anthera ſiue florido emplaſtro ex melle vtere, aut lycio eodem modo. ℭ *Aſclepiadæ ad Ozænas & Polypos.* Aſclepiades in quinto exterorum ſic ſcripſit. ℭ *Aridum ad Ozænas.* Aluminis ſciſſi drachmas qua*tuor, † myrrhæ drach. iiij, ſandarachæ drach. iiij, gallæ drachmam vnam, † atramenti ſutorij ʒ vſti drachmam vnam. Tritis vtere, naribus prius vino odorato elotis, & pharmaco per ſpecilli extremum ſiue nucleu̅ admoto. *Aliud.* Seminis ericæ drach. viiij, myrrhæ drach. viij, nitri rubri ʒ viij, malicorij ʒ viij, ſeminis tamariciſ drachmam vnam, crocomagmatis ʒ ij: tritis vtere. *Aliud.* Soreos ægyptij friabilis ʒ ij, chalcitidis vſtæ ʒ ij, ſeminis tamaricis ʒ j, croci ʒ j, myrrhę drach. j: tritis vtere. *Aliud.* Chalcitidis vſtę drach. ij,

** Al. exi…*

† Antiq. Zingiberis.

** Al. duas*

† Al. æris

atramenti

A atramenti ſutorij aſſati ʒ ij, miſyos ʒ ij, amomi ʒ j, myrrhæ ʒ iiij, croci ʒ j: tritis vtere. ℭ *Alia Compoſitio, quæ Flaueſcens appellatur.* Aluminis ſciſſi ʒ viij, chalcitidis crudæ ʒ vj, ſandarachæ ʒ iij, putaminis mali punici drac. ij, atramenti ſutorij vſti drac. ii, miſyos aſſati drac. ii: tritis vtere. *Alia.* Atramenti ſutorij vſti drach. iiii, diphrygis drach. ii, calcis viuæ drac. ii, ſandarachæ drach. ii: arida admoue, aut linamentum tortum aqua madefactum ac pharmaco imbutum inde. *Aliud.* Miſyos aſſati drach. ii, mannæ thuris drach. ii, chalcitidis aſſatæ drach. ii, ſquamæ æris ſeſquidrachmam, æruginis drach. vnam*: arida adhibe. * Aliter ij.

Lamponis ad Ozænas, Aegilopas, Polypodas, & Multa alia.

ℭ *Ad Ozænas & Aegilopas, & Polypos, et quæcunq. velis citra ſectionem ac vſtionem ſubmouere. Dirimit etiam Oſſa corrupta. Facit & ad Vlcera ſerpentia ac putrida inſperſa: & ad ſordida vlcera, linamento excepta ac indita cum melle.* Scobis æris rubri vnc. i, ſalis ammoniaci ſextantem, ammoniaci thymiamatis ſextantem, aluminis rotundi quadrantem, aceti acerrimi heminas vj. Arida terito, & affuſo aceto omnia in vas æris rubri transferto, in eo´que ad Solem ſub caniculæ ardore cū æris rubri radio agitato donec pharmacum exareſcat: deinde in mortarium translatum diligenter terito, & in fictili recondito. Vſu verò exigente aquam abſorbendā dato, deinde etiam in ore continendam:
B pharmacū verò per fiſtulā inſufflato. ℭ *Scribonij Largi, facit ad omnem Extuberationem.* Miſyos vſti, chalcitidis vſtę, atramenti † ſutorij vſti, ſoreos, ſquamæ ęris, ſingulorum ʒ viii: arida admoueto. † *Hoc medicamentū apud Scribonium est ad polypos, ſed loco atramenti ſutorij ſcriptus eſt æris flos.*
Oportet autem præcedenti die quieſcere, deinde ſequenti pharmacum poſt cibum indere. Illinendæ etiam nares antea cum bitumine, aut liquida pice, aut myrrha ſtacte. ℭ *Philoxeni Chirurgi ad Polypodas, Ozænas, omnem Excreſcentem carnem, Hæmorrhoidas, & Quibuſcunque cruſtam inducere velis.* Æris vſti, auripigmenti torrefacti, miſyos aſſati, ſingulorum drac. duas*: diphrygis ʒ iii: chalcitidis vſtæ, atramenti ſutorij vſti, ſquamæ æris, ſingulorū drach. quatuor*: tritis vtere. Cæterùm poſt pharmacorum adhibitionem etiā ſternutatorijs vtimur, quò videlicet tectoria vlceri obducta excutiamus, quæ tribus aut quatuor diebus ferè excidere conſueuerunt. Vbi verò exciderint, adipe anſerino ac butyro cum roſaceo cerato curantur. Verum Aſclepiades in primo pharmacorum exteriorum ſic ſcripſit. * Aliter i. * Aliter i.
ℭ *Aſclepiadæ ad Ozænas, quo vſus eſt Meges.* Seminis ericæ ʒ iiii, myrrhæ ʒ iiii, nitri rubri ʒ iiii, putaminis mali punici ʒ iiii, croci ʒ ii, coſti ʒ ii: trita inſufflato. *Aliud.* Aluminis ſciſſi ʒ iiii, myrrhæ ʒ iiii, ſandarachæ ʒ ii, rhois rubri drach. duas*, ſalis foſſilis drac. ii, coſti ʒ ii, croci drac. ii: trita inſufflato. Ante curam verò nares vino odorato & optimo melle eluere conamur. * Aliter iij.

ℭ *Ad Narium Polypos, quo vſus eſt Antipater.* Æris vſti drach. iiii, minij ſinopici drachmam vnam,
C trita per arundinem inſufflato. Quin & per ſpecilli nucleum admoueto. ℭ *Aliud Antonij Muſæ.* Atramēti ſutorij partem vnam, ſandarachæ partem vnam, trita inſuffla. ℭ *Aliud Charixenis poſt chirurgiam.* Cornu cerui vſti drach. quatuor, ſquamæ æris rubri drach. iiii, auripigmenti drach. vnam*, trita inſuffla. *Aliud.* Bryoniæ radicis vſtæ drach. iiii, atramenti ſutorij drach. iiii, ſpumæ nitri drach. iiii, elaterij drach. iiii, trita inſuffla. ℭ *Ad Vlcera in Naribus.* Recrementi plumbi, vini veteris, olei myrtei, ſingulorum æquales partes. Plumbi recrementum, vt quàm læuiſſimum fiat, terito: & adfuſo vino, rurſus læuigato: deinde myrteum addito, omnia´que ſimul miſceto ac conquaſſato: & in figulinum vas coniecta prunis imponito, aſſiduéq; agitato: atq; vbi ſtrigmentoſum redditum fuerit pharmacum, ſublatū in pyxide plumbea ſeruato. *Aliud.* Plumbi vſti & loti ʒ viii, vini † roſati quantum ſufficit, olei myrtei quod ſatis eſt: apparato, & vtitor vt dictum eſt. *Aliud.* Spumæ argenti drach. vj, ceruſſæ drach. viij, malicorij drach. iiii, aluminis ſciſſilis drach. iiii, vini aminæi quantum ſufficit, olei myrtei quod ſatis eſt. Arida tuſa & cribrata, in mortarium coniecta, cum uino ad ſtrigmentitiam craſſitudinem redigito: poſtea uerò myrteo oleo affuſo cōquaſſato: & ablatis in pyxide plumbea reconditis, ut dictum eſt, utitor. Sint autem myrtei heminæ quatuor, uini cyathi. iiii. ℭ *Diogenis Pharmacum accommodatum.* Adipis anſerini drach. iiii, œſypi ſeſqui- * Aliter ij. † *Græc. οἴνου, ῥοδίνου. t. ut antiq. interp. vini, olei roſati.*
D drachmam, medullæ ceruinæ drach. ii, ceræ tyrrhenicæ drach. viij, plumbi uſti & loti drac. quatuor*, ſtibij uſti & loti drach. viij, ladani drach. ii, adipis uitulini drach. ii, terebinthinæ drach. iiii, ceruſſæ drach. ii, ſpumæ argenti drach. i, roſacei quantum ſufficit. Liquida cum aridis committito, & repoſitis utitor. Vſu autem expetente quantum ſatis fuerit tollito, & roſaceo dilutum naribus ſublinito. * Aliter viij.
Ex primo de Parabilibus Apollonij, Ad affectiones in naribus. ℭ *Ad Narium Exulcerationes, & Putredines, ac Fœtores.* Mali punici nucleo carentis dulcis itemq; acidi ſuccum in æreo uaſe, donec duæ partes ſuperſint coquito: ac utitor quam penitiſſime illinendo. Facit & malum punicum dulce cum uino coctum & contritum, & forinſecus impoſitum, atq; intrò illitum. ℭ *Ad Excreſcentem carnem in Naribus & Polypum.* Diphryges tritum admoueto, & linamēto nares diſparato.
Aliud. Veratrum terito, ei´que origani par pondus tritum addito, ac naribus bis in die inſufflato.
Aliud. Veratrum nigrum cum pari ſandaracha terito, & admiſto oleo lana excipito, eóq; narem expleto. *Aliud.* Florem æris & ęruginem, ac ſilphij ſuccum, pari menſura, oleo admiſto terito: & ad vnguenti craſſitudinem redacta ad dies quinq; naribus ſublinito: deinde per volſellam eximito. *Aliud.* Auripigmentum & calcem trita cum ſpecillo largè adhibeto. Vbi verò intumuerit & eleuatus fuerit polypus, veratro nigro arido trito moderatè vtitor: ut plurimùm enim in diebus ſeptē naſus uacuus redditur. Deinde diphrygis cum melle uſu expurgato. *Aliud.* Auripigmen-

tum & calcem ac veratrum album trita cum ſpecillo admoueto. ℭ *Ad ea quæ Naribus illabuntur.* E

Quæ naribus illabuntur, aurifcalpio aut volſella extrahito: aut ſternutatorio admoto os apprehendito, atq; alteram narem comprimito, ſi quidem non in vtraq; nare affectio exiſtat. Hæc quidem Apollonius quibus ipſe vſus eſt tradidit. † Verùm vt ego vſus ſum, & in polypis ac ozænis narium, probatiſſima repperi, ſubſcripta: Ac primum quidem quod ex malis punicis conſtat pharmacum. Sin autem pari numero ac magnitudine ex tribus eorum differentijs accepta: aliqua enim ex his ſunt auſtera, aliqua dulcia, & quædam acida. Contundenda itaq; ſunt recentia & matura, atque integra diligenter confringenda, quò ſuccus ex eis exprimi poſſit: quem in vaſe ſtanneo depoſitum adſeruare oportet modicè coctum, ſi quidem liquidior quàm oporteat videatur. Quòd verò ab eo reliquum eſt ſolidum & craſſum, rurſus diligenter contundendum eſt, vt à contuſione rurſus in pila atteri ac læuigari poſſit, indeq; collyriorum formæ effingi, quæ cõgruam ad ægri nares proportionem habeant. Induntur.n. hæc in naris quam polypus obſedit, meatum, quò citra mordacitatem & conſenſum, qualem acria pharmaca excitare ſolent, per longiorem moram ipſum expurgent. Quòd ſi humectior & mollior tibi appareat polypus, plus ex auſteris malis punicis conijcies: ſi durior, ex acidis. Quandoquidem verò perpetuò tolerare collyrium moleſtum eſt, ab eius vſu interquieſcere conuenit, atque eo tempore quo ipſum non indis, per expreſſum ſuccum ægrũ curare, & ſanè oris diducto ritu hianti, etiam circa illas partes iuxta quas naſus ad palatum perforatus eſt, liquidum ipſum expreſſum pharmacum illinere vel cum penna, vel cum lana ſpecillo duos nucleos ſiue cuſpides habenti obuoluta. Cæterùm ex aridis pharmacis diphryge citra mordacitatem aliquando per multum tempus conſumptum polypum noui. Probatur etiam in ipſis prædictum collyrium ex malis punicis effictum, ſi vbi exaruerit, probè contundatur, cribreturq; ac læuigetur, indeq; inſuffletur, aut etiam per ſpecilli nucleum indatur. Omnia autem hec aſſiduè facere oportet, vt nunquam ab affecta parte pharmacum abſit, cùm facilè ab humiditate eluatur. Quẽadmodum igitur in lippiẽtibus, ſic & in his ſemper, ſi poſſibile eſt, pharmacum adhibere opertet: abluitur enim facilè, vt dixi, ab influente humiditate. Porrò cùm eunuchus quidam nullius pharmaci ferre poſſet adhibitionem, ſed ab omnibus irritaretur, roſis aridis contuſis ac probè tritis atq; inditis, mirum quã viderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum. Quare in corporibus mollibus & humidis, aut quibus ægrè vlcera ipſa ſaneſcunt, rurſus eodem pharmaco vſus ſum: contigitq; ex duobus alterum, aut vt nihil noceret, aut omnino citra moleſtiam opus ſuũ perficeret: pleraq; enim eorum quæ polypodas exterunt, eos exacerbant, vbi à ſcopo aberrent. Cæterùm vlcera in narium meatibus ſemper per paſtillos curaui, Andronij videlicet, & Paſionis, & G Polyidæ, & Bythini, & per eum quem ego compoſui, his ipſis aliquando vino dulci diſſolutis, aliquando auſtero, & quandoque moderatæ ætatis, quandoque veteri. Interdum etiam aceto dilui vel vinoſo, vel ſimpliciter acido, vel etiam acri valdè & vetuſto, iuxta prædictas indicationes, vſu pharmacorum ſecundum ſymptomata affectionum reperto. In diuite verò quopiam qui odoratũ pharmacum ſibi adhiberi expetebat in ozænæ curatione, hedychroi vſum excogitaui, ipſumq; vino falerno veteri diſſolui, & mirum quàm breui affectio ipſa ſit curata. Relata eſt hedychroi compoſitio circa theriaces antidoti deſcriptionem.

Heraclidæ ad eruptiones Sanguinis è Naribus ad Antiochidem. CAP. 4.

SVfficienter quidem de ſanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum eſt, verùm nunc quæ ex ſylua vſu cognita conſtant, & à prædeceſſoribus noſtris approbata ſunt, referentur. ℭ Vbi grumos ſanguinis eduxeris, lanam ſpecillo obuoluito, eamq; in lycio aqua diluto imbuito, & ſanguine manantem locum illinito. Aut linamentum lõgum lycio imbutum indito, deinde forinſecus cum digitis apprehenſum naſum comprimito, donec conſtiterit ſanguis. Aut chalcitidem mediocriter læuigato, & linamentum ex ellychnio contortum in frigidam aquam demittito, deinde in chalcitide obuoluito. Aut linamentum priapi ſiue pudendi forma naribus indito. Aut linamento fiſſili vtitor quàm penitiſſimè intuſo. Præſtat autẽ digitum ad palatum immittere, ne eo linamentum fiſſile deferatur. Aut thus confringito, & polygoni aut ſeminis porri ſucco diluito, in eoq; linamentum fiſſile, aut ex ellychnio obuolutum, indito. Aut mentam tritam indito. Aut ſpongiam ſiccam immittito. Aut ſpongiam in acre & feruidum acetum coniectam imponito: & ſanguine manantem narem ſpecillo forinſecus donec impellatur, apprimito. Præſtat autẽ ſpongiæ principium filo per acum tranſmitti, quò facilè extrahi poſſit: extrahito autẽ cùm opus ſuum perfeciſſe exiſtimaueris. Si verò inareſcat ſpongia, intuſq; agglutinetur, per auricularem clyſterem frigidam aquam immittito, ac infundendo humectato, atq; ita extrahito. Vtere etiã compoſitionibus vulnerarijs & ſanguinem ſiſtentibus quæ deſcribentur. Accommodatum eſt & frontem ſpongijs refrigerare, item'que partes quæ ad caput ſunt ſublimes facere: brachia autem & manuum iuncturas, fœmoraq;, & inguina, atque genua, qua parte contracta ſunt, deligare, quemadmodum in venarum ſectionibus facere moris eſt: Iubendiq; ſunt vt ea membra moueant, manus quidem confricando, pedes verò ambulando: expletis enim ſanguine quæ in eis ſunt venis, nares ſanguine manare ceſſant. In potu amplius exhibenda ſunt ea quæ ad ſanguinis reiectionem conſcribentur. † Aures quoque intenſe per linteola ac ceram obturentur, & in ore aqua pluuialis frigida contineatur,

† Al. quibus autẽ ego vſus ſum.

† Græc. codic. hẽt aures ſed antiqu. interpres legit nares, et melius.

A contineatur. Quòd ſi quid ex ſanguine deglutitum eſſe videatur, ẽt id ipſum vbi multa eius ſit co-
pia, per euacuatiuum educito: in ventre enim & inteſtinis in grumos coactum inflationem facit.
¶ *Pharmaca Aſclepiadæ in quinto Externorum ad Sanguinis Narium eruptiones ſcripta, quæ Marcellæ inſcribit.* Platani pilulas collectas in vmbra exiccato, & deſiccatas ſuper pannum aſperum in diſcũ
diffundito, easq́ʒ aſpera ipſius panni ſiue tunicæ parte confricato, aut in panno ex pilis ſiue ſetis cõ-
poſito obuoluito: ac ſemen quidẽ pilularũ abijcito, tomenta vero collecta in teſtaceum vas nouum
reponito. Vſu aũt expetente ea ipſa lanuginoſa platani tomenta in arundinem, cuius geniculi reciſi
ſunt, indito: & qua parte excauata eſt arundo, naribus imponito ac inſufflato: cõpendio hoc vincit
ſanguinis eruptionem. *Aliud.* Atramentũ ſutorium diligenter tritũ reponito: vſu vero poſtulan-
te raſuram q̃piam linteolorum in pharmacũ immerſam indito. *Aliud.* Spongiam cruda pice im-
butam exurito, vbi vero aliquid huius linamẽto torto exceperis, indito. *Aliud.* Putaminis oui par
tem j, gallæ acerbæ partem vnam, trita linamento torto aqua aut aceto madefacto excipito, & indi-
.3.f.5.t.1. to: frontem vero & naſum gypſo aut luto figulino integito: aures aũt fortiter cõtinere iubeto. Qui-
.90.241.2 dam ſpongiam aphricanã aceto acerrimo incoquunt, deinde exprimunt, eamq́ʒ in ignito lapide fre-
quenter obuoluunt: atqʒ ita ſuffitum & vaporem excitant, quem naribus attrahere iubent.

B *Quæ Andromachus ſcripſit.*

Ad ſanguinis quidẽ ex naribus eruptiones nihil priuatũ Andromachus ſcripſit. Verùm inter
ea quæ ſanguinẽ cohibẽt, pleraqʒ ẽt hæmorrhagias nariũ ſiſtunt. Quapropter ẽt ego adſcribã eiuſ-
modi pharmaca, quo modo ab ipſo deſcripta ſunt. ¶ *Compoſitio Iſchæmos, id eſt ſanguinem ſiſtens, qua vtor.* Chalcitidis, miſyos, mannæ thuris, ſingulorũ ʒ iiij, tritis vtitor. ¶ *Flaua, qua vtor.* Chalci-
tidis ʒ centum, atramenti ſutorij ʒ l, miſyos aſſati ʒ vigintiquinque, æris vſti ʒ xij & dimidiam: tritis *Aliter. xii.
vtere. ¶ *Iſchæmos magna.* Miſyos cyprij ʒ vij, atramenti ſutorij ʒ vij, corticis pini ʒ iiij, ſquamæ
æris ʒ iiij: mannæ ſiue micarum thuris ʒ iiij, alij ʒ xv habẽt: æris vſti ʒ xv, chalcitidis ʒ xv: calcis viuæ
drac. octodecim, alij xl: gypſi torrefacti ʒ iiij, alij octo: tritis vtere. ¶ *Iſchemos Aphrodæ.* Chalciti- A".viii.
dis ʒ vj, mannæ thuris ʒ ij: reſinæ terebinthinæ frictæ ʒ iiij, alij tres accipiunt: tritis vtitor. Aliter,v.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE
C
SECVNDVM LOCOS LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI

Agit de Medicamentis, quæ Affectis Oculis ſoleant adhiberi.

Doctrina Affectionum quæ in Oculis fiunt, inter quas etiam de Pharmacis acrimonia carentibus, & Meatus obducentibus, & de Alijs omnibus. CAP. I.

NOn equidẽ alia eſt cõponendi, alia vtendi methodus in his pharmacis. Ipſa.n.
cõpoſitio velut ad vſum relata cõficitur, ita vt ij qui pharmaca cõponunt, ſco-
pum habeant vtilitatẽ ex vſu ipſorum emergentẽ. Verùm quemadmodum
in aliis, ſic etiã in his affectionibus quidã indefinitè pharmacorũ vſus ſcr pſe-
runt, verbi gratia: Quòd ad dolorẽ accõmodatum eſt hoc pharmacũ, nõ ap-
ponẽtes affectionẽ in qua dolor ſit obortus. Quidã vero ẽt affectiones adſcri-
pſerunt, alij quidẽ magis iuxta experientiam: alij aũt magis ſm rõnem: Iuxta
D experientiã quidẽ magis, quicũqʒ ex cõſpicuis circa oculos ſignis diſcrimen
fecerunt: Secundum rationem vero magis, qui ex obſcurè apparẽtibus, aut neqʒ in totum apparen-
tibus idem fecerunt. Conſpicuè itaqʒ apparet fluxus multus & modicus, mordacitas & lenitas, ru-
borq́ʒ plus aut minus, velut itidẽ venæ pauco & multo ſanguine plenæ, & inflãmationis tumor mi-
nor aut maior. Quemadmodum ẽt colores præter naturã variegati, & oculorum ſordes ſiue lemæ
plures aut pauciores, aut minores, aut maiores, progredientes. Apparent itẽ nobis manifeſtè aſperi- † *Interpres an*
tates in palpebris oculorum. † Quid vero attinet dicere, quòd & vlcera & puſtulæ tum ſecundum *tiq. ita legit*
locos, tum magnitudine, non paruam differentiã habent, itemq́ʒ quæcunqʒ eius generis alia exiſtũt? *hanc partem.*
Quin iuxta alium ſanè modum ex eorum, quæ conſpicuè apparent, numero ſunt etiã ipſi adeo do- *Nõ oportet au*
lores. Nihil enim intereſt ſiue nobis ſiue ægris appareant: etenim ꝙ dolent, & quo modo dolent, *tẽ dicere, quo-*
quippè ꝙ cum compreſſione, aut tenſione, aut obturatione, aut corroſione, aut quibuſdam pulſa- *niã & vlcera*
tionibus dolent, nobis apertè denunciant. Cæterum eiuſmodi diſcrimina non apparent (velut ali- *renum, & in-*
qui ſcribunt) ad fluxum, qui ab ijs quæ intra cranium ideſt caluariam ſunt: aut ad fluxum, qui ab iis *teſtinorũ, &*
quæ extra cranium ſunt: aut etiam per Iouem ad eum, qui ex arteriis aut ex venis affertur. Et cum *veſicæ ſecũdũ*
quidam dicant diſtenſionem, aut obturationem in profundo oculorum eſſe, humoribus videlicet *loca, & ma-*
craſſis, aut viſcoſis, aut multis impactis, nullum ſymptoma adeo ægros grauat, velut vehemens *gnitudinẽ ha-*
bent non par-
uam, &c.

dolor

dolor circa quodcunq; ſindem membrum, non ſanè circa oculos ſolos, adeo vt mortem aliqui vltro E elegerint, melius fore rati hanc ſemel obire, q̃ vnum integrum diem dolorem ferre. Ego vero cùm in alijs quibuſdam, tum duodecimo de curandis morbis Methodi in vniuerſum manifeſtè ſcripſi tum de differentia affectionum, in quibus vehementer dolent, tum quæ cauſa vniuſcuiuſque ipſarum exiſtat. Scripſi item in decimotertio eiuſdem operis omnia, quæ neceſſe eſt medicum de oculorum affectionibus noſſe, & quæ ad ipſarum curationes requiruntur. Referam nihilo minus tamen & nunc breuibus, capitibus tantum repetitis eorum, quæ ad præſentem tractationem vtilia ſunt, hoc eſt eorum quæ cum materiæ medicæ doctrina cohærent. Nam & liquores, & ſucci, & ſemina, & fructus, & plantarum particulæ ocularibus compoſitionibus induntur, veluti etiam non pauca ex ijs quæ metallica appellantur, aliqua quidem extremè auſtera & acerba atq; acria: aliqua vero his moderatiora, & tamen fortia: quemadmodum item aliqua omnis mordacitatis expertia, ac leniſſima per lotionem reddita.

De Pharmacis Mordacitatis Expertibus, ac lenibus.

Pompholyx igitur lota nulli pharmacorum mordacitatis expertium inferior eſt: atque ob id ea vtimur ad tenues & acres fluxiones, capite videlicet prius ſimulq; vniuerſo corpore euacuato. At vero manifeſtum eſt quòd per venæ ſectionem ac purgationem totum corpus euacuamus, per apo F phlegmatiſmos vero caput à pituita vindicamus. Poteſt enim pompholyx lota, quemadmodum etiam ſpodium, atq; amylum, ſimul & moderatè humores reſiccare, ſimulq; ne per tuniculas euacuetur ea, quæ in * magnis ipſorum venis ſuperflua humiditas continetur, prohibere. Quare ſi quis prius q̃ caput ab humoribus ad oculos defluentibus expurget, obturantibus pharmacis vtatur, vehementem dolorem ex diſtentis tunicis efficiet, & ex multitudine influentium humorum aliquando rupturam aut eroſionem ipſorum inducet. Eiuſdem generis cum prædictis pharmacis ſubtenuis ouorum liquor exiſtit, ex redundanti potens humiditates abluere, & exaſperata oblinire. Verùm obturandi meatus vim cum illis æqualiter non habet, ſicut neque vim reſiccandi. Atqui fœnigræci ſuccus quod ad viſcoſitatem attinet, ſimilis eſt albo ouorum liquori: diſcuſſoriam autem habet facultatem, & moderatè calfactoriam, atq; ob id multos dolores mitigare conſueuit.

De Pharmacis Acribus.

Prædictorum pharmacorum ſyluæ ſecundum genus maximè contraria acrium liquorum materia eſt, veluti liquoris cyrenaici, & medici, & ſagapeni, & euphorbij, atq; ſimpliciter loquendo omnium vehementer calfacientium citra exaſperationem. Atq; hæc ipſa ſylua non ſolùm in liquoribus, ſed & in ſuccis, & ſeminibus, & floribus, & plantarum fructibus continetur. G

De Extergentibus ſiue repurgantibus.

Tertio conſequenter poſt prædictas fortis facultas eſt extergentium pharmacorum, qualis ſquamæ æris eſt, & chalcitidis vſtæ, & æris vſti, itemq; floris eius, & miſyos, ac ſoreos, itemq; ſtibij.

De Erodentibus.

His adhuc aliud quid genus adiacet erodentium videlicet, quale eſt auripigmentum, & ſandaracha, & Aſiæ petræ flos: participat & miſy paululum eiuſmodi facultate.

De Adſtringentibus.

Eſt & aliud genus pharmacorum quod in oculares compoſitiones iniicitur, eorũ videlicet quæ natura adſtringunt. Quæ igitur mediocriter hanc vim habent, influxiones repellunt: quæ vero vehementer, ampliorem dolorem infligunt tunicas exaſperando, q̃ iuuent influxionum impetum repellendo. Miſcetur aũt aliquando vtiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exacuentes, vtpote quæ oculorum ſubſtantiam cogant & adſtringant. Verùm quæ mediocriter adſtringunt, lippitudinibus commodiſſima exiſtunt: conferunt autem & reliquis ferè omnibus affectionibus cùm vlcerum, tum puſtularum, tum fluxionum. Sunt vero eiuſmodi, Folia roſarum & flores & ſuccus, ericæq; fructus, & nardi ſpica, ampliuſq; & malabathri folium, & crocus, & lycium, H & quæ hypocyſtis appellatur. Porrò vehementiorem his adſtringendi vim acacia habet & omphacium, quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur. Item balauſtium, & cytini, & gallæ omphacitides, ex genere eorum ſunt, quæ multùm adſtringunt.

De Concoquentibus.

Inflammationes, itemq; alias affectiones concoquunt hæc, myrrha, crocus, caſtorium, & thus, & fœnigræci cocti ſuccus: quæ etiam diſcuſſoria vi prædita ſunt, & præſertim ex eis myrrha. Atque hæc quidem eſt ocularium medicamẽtorum ſylua. Et quicunq; ſanè naturali intelligentia præſtãt, ratiocinationeq; exercitati ſunt, nihil amplius opus habent mea inſtructione, potentes nimirum ad ſingulas oculorum affectiones aptum componere pharmacum. Quandoquidem verò pauci tales exiſtunt, & multorum vtilitatis potiorem rationem habere conuenit, præſtabilius mihi viſum eſt compoſitionis ipſorum rationem integrè recenſere, vbi repetiuero prius perſpicacitatis gratia cõmunem in genere vim ſingulorum quorum mẽtionem feci pharmacorũ: Quæ vniuerſim quidem in quinto de ſimplicium pharmacorũ tractatione cõmentario à me relata eſt, & per conſequentes ſex libros particulatim vſq; ad extremum. Vtar aũt appellationibus facultatũ in pharmacis, ijſdẽ quas in prædicta tractatione poſui: Velut exempli clarioris gratia, quædã ſubſtantia terreſtri dico,

citra

A citra refrigerationem manifeſtam aut caliditatem, in medio quodammodo vtriuſque conſiſtentia: atque ex his aliqua quidem parum quid ex frigiditate aut caliditate complectuntur, aliqua verò in totum nullam eiuſmodi facultatem ex ſe oſtendunt: Totum autẽ hoc genus pharmacorum emplaſticum, hoc eſt meatus obducens & obturans, appellari, contrariam vim habens iis quæ ab obturatione liberantia ecphractica ſunt appellata: qualis eſt Samius aſter, magis tenuium partiũ exiſtẽs, ꝙ quæ ſimpliciter Samia terra appellatur: & pompholyx lota, velut ẽt cinis eius lotus, & cadmia vſta ac lota. Videtur autem mihi parum quid exterſorium in ipſa cadmia ineſſe, ſiue poſt vſtionem, ſiue citra eam lauetur. Pompholygi vero & ſpodio parum quid adſtringens ineſt: quemadmodum etiam plumbo poſt vſtionem & lotionem, nam & hoc pharmacum omnis acrimoniæ expers eſt parum quid adſtringens habens: neque refert ſiue maſculino ſiue muliebri genere pompholygem dicere velis. Eodem modo etiam amylum habet: quod & ipſum lotum exquiſitè mordacitatis expers eſt & medium, vt neque adſtrictionem neque acredinem habeat, hoc eſt neq; frigiditate neq; caliditate participet. Quin & ceruſſa lota proximè ad facultatem vſti ac loti plumbi accedit: manifeſtumq; ſignum ſtringenti exhibetur, ꝙ penitus qualitatis omnis expers ſit, id quod amylum, & ſamius aſter, guſtu & odore oſtendunt. Vniuerſum igitur huiuſmodi pharmacorum genus, ſiue B exiguam in guſtu aut odore qualitatem exhibeat, ſiue penitus nullam oſtendat, conſimiliter vt puriſſima aqua qualitatis expers nominatur, & per ſolam terreſtrem ſubſtantiam moderatè à natura reſiccat. Quapropter etiam longiori tempore commoditatem ex ſe proficiſcentem ſenſui perceptibilem faciunt, vtpote quæ per primos dies nihil iuuiſſe putentur. Adhibentur tamen à medicis tanquam acrimoniæ expertia circa ægrè curabiles affectiones, in quibus vlcus eſt ſiue ſolum, ſiue cum eroſione corniformis tunicæ, & prolapſu vuiformis appellatæ, ſeroſis humoribus longè mordaciſſimis affluentibus: In his enim nullum aliud pharmacum conuenire poteſt, vtpote cùm adſtringentia cohibeant effluentes humores, atque per hoc dolorem ex mordacitate ipſorum obortum intendant: Acria vero affectionem ſimul adaugeant, ſiue in ſolis oculis affectio ſit, in eiuſmodi malum habitum partibus perductis, vt quod influit corrumpant: ſiue etiam ipſum quod influit vitiatum ſit, aut propter ſolum caput, aut etiam ob totum corpus, tale exiſtens. Vnde etiam affectã partem quò ad curationem apta fiat præparamus, tum totius corporis purgationibus, tum reuulſionibus, primùm quidem ad infernam corporis partem, deinde etiam ad occiput, & capitis cutem.

A.3.f.3 t. 1. c.fol.222.g Vtimur etiam ſectionibus arteriarum quãdoq; retro caput, porrectas iuxta aures arterias incidentes. Excidimus quoq; partem arteriarum in temporibus, tantum vt curemus in tunicis oculorum C factam affectionem, ob quam etiam bonus ſanguis per venas ad ipſas tunicas delatus corrumpitur. Ad has igitur affectiones ſolas conuenire videtur prædictorum medicamentorũ genus, citra mordacitatem reſiccans in affecta parte vitiatos humores, qui vt dictum eſt, id quod influit corrumpunt. Adſtringentium enim facultas neq; reſiccat talem affectionem, cohibetq; mordacium humorum ſeroſorum effluxus: Calidorum vero & acrium facultas, non ſolùm nihil iuuat, ſed etiam ſimul auget mordacium humorum qualitatem. At vero relaxantium ac diſcuſſoriorum pharmacorum vis euacuare quidem poteſt quod generatur: verùm vlceratum neque renutrire, aut ad cicatricem perducere poteſt, neque quod procidit retrudere & concludere: Quemadmodum etiam neque concoquentium facultas id præſtare poteſt, etiam ſi concoquere affectiones non paruum commodum complectatur: ex eorum vero genere ſunt crocus, myrrha, & thus, quemadmodum dixi. Quid porrò dicere refert de his pharmacis, quæ acidas aut amaras habent vires, ꝙ mordacia & exacerbatiua eiuſmodi affectionum exiſtant? Verum his adhuc ampliore malitia prædita ſunt, quæ nitroſam, aut ſalſam, aut auſteram vim habent. Reliquum igitur eſt genus id quod vlcera cum acri fluxione curare poteſt, eorum videlicet quæ paulo antè mordacitatis expertia pharmaca dixi, quæ longiori tempore affectæ partis vitiatum humorem conſumunt. Appellantur talia à medicis † collyria lybiana, & cygni, ob colorem quidem album, qualem etiam cygni habent, præualente in ipſis D amylo, & terra ſamia, ac ceruſſa rhodiaca. Nam & aliàs optima hæc eſt, & colore albidior ac leuior, magiſq; tenuium partium, quâm quæ in alio quopiam loco conficiantur. Cæterum in quibus alia pharmaca prædominantur, colorem iuxta ſuam ipſorum ſubſtantiam efficiunt, veluti ſi quis albo colori paucum cœruleum admiſceret. Hæc ipſa vero collyria quidam in cotibus terunt boni ſucci lacte ex nutricum vberibus inſtillato, vt obductoriam meatuum vim quæ in ipſis ouis eſt euitent, cùm in lacte ſeroſa quædam exterſoria vis contineatur, cuius vſus congruens eſt ad propoſitam curationem. Relatum enim in tertio curandi methodi eſt, quòd vlcera explenda citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeant. Quòd ſi huiuſmodi lac haberi nequeat, per fœnigræci decoctum collyria terere præſtiterit, vtpote quod exterſoriam quandam vim habet, qua oua ipſa in totum carent.

† Additur in antiquo codi. νεωτέροις, id eſt iunioribus.

De Aſpritudinibus Palpebrarum.

Cum ægrè curabiles prædictæ affectiones exiſtant, adhuc moleſtius ſe extendunt, vbi acceſſerint aſpritudines palpebrarum, à quibus etiam in lippitudinibus oculorum tunicæ conciſæ dolore affliguntur. Verũ in illis audemus ad inflãmationi propria pharmaca miſcere paulum quid de extergentibus, velut eſt collyriũ ex vino aſpritudinibus accommodatum, quò primùm ea quæ palpebris

ſuccreuerint,

ſuccreuerint,deprimantur:vbi verò inflammatio oculorum mitior euaſerit,aſpritudines repurgen E
tur: In his vero qui vlcus habent cum mordaci fluxione, impoſſibile eſt eiuſmodi vti pharmaco: corniformis enim tunica amplius erodetur,& vuiformis magis procidet, & vehemens dolor hominem apprehendet,augebiturq; malignitas fluxionis. In huiuſmodi itaque affectionum complexu medici ad conſilij inopiam redacti ſolum remedium velut in deſperatis reppererunt, vt palpebras ipſas inuerſas citra pharmacorum vſum repurgent & abſtergant, Aliqui quidem ſpecilli concauo ſuperficiem deradentes, deinde molli ſpongia id quod defluit excipientes, palpebraſq; quod ad reliquum aſpritudinis ad æqualitatem redigentes: Aliqui vero etiã marinorum quorundam animalium coria in ſuperficie aſpera in eiuſmodi vſum congruè adſumunt. Quidam ex præceptoribus meis etiam ex pumice collyrium fecit,atq; eo verſis palpebris aſpritudines deradebat. Manifeſtum eſt aũt pumicem exquiſitè læuigatum eſſe oportere, atq; vbi id factum fuerit cum tragacantha aut gummi in collyrium formari. Cæterùm vbi temporis progreſſu per prædicta collyria fluxio fuerit ſedata, audemus iam pharmaca quæ extergant palpebris admouere, parum tñ quidpiam ex eis principio admiſcendo:quod vbi homo perpeti poſſe videbit,paulatim copiã augebimus. Poſtq̃ verò palpebræ moderatè habuerint, & fluxus fuerit reſiccatus, caua vlcera collyrio ex thure explere oportet, ita vt in principio pauxillum collyrij ex vino ei admiſceamus,& paulatim eius copiam ex F
tendamus,vt ne palpebræ amplius tunicas oculorum infeſtent,& vlcera munda reddita exactè impleantur,& cicatricem perducantur. De his itaq; ſufficienter dictum eſt. Trãſeundi enim iam tempus ad reliquas oculorum tum affectiones,tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones.

De Lippitudine ſiue Ophthalmia. CAP. 2.

EXordium autem à frequẽtiſſima oculorum affectiones ſumam, quam propriè ophthalmiam, hoc eſt lippitudinem,appellant. Eſt autem velut didiciſtis,inflammatio tunicæ os capitis & caluariam ambientis. Neq; refert ſi pelliculam quis, aut quocunque tandem nomine appellare velit. Vocant autem & membranam agnatam, propterea quod alijs quæ oculum ipſum conſtituunt,tunicis forinſecus agnata ſit, ligamentum exiſtens toti oculo ad circumſita oſſa: & ob id omnia quæ circumcirca oculos ſita ſunt vſq; ad malas quãdoq; in vehementi lippitudine ſimul attolluntur. In propatulo itaq; eſt omnia pharmaca huiuſmodi affectionem curantia ſub cõmunem omnium inflammatorum curationem cadere,aſſumereq; neceſſariò quippiam pro partis ipſius natura, quæ excellentem mollitiem, & ad hoc vt lædatur aptitudinem ſuper omnem totius corporis cutem nacta eſt propter ſenſus ſubtilitatem & ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ſunt autẽ pharmaca repulſoria nõ exaſperantia,hoc eſt non vehementem fortita adſtrictionem, ſed quæ tum propria ſua ſubſtantia G
ſunt moderatiora,tum lenitiui liquoris admiſtione adhuc magis talia fiant. Lenitiuos autem liquores dixi oui candidum,& fœnigræci decoctum,& ad hæc amplius ipſum lac:in quo prouidum eſſe conuenit, vt iuuenculæ ſimulq; boni ſucci fœminæ exiſtat, vberibus ipſius in cotem in qua collyrium teritur expreſſis,quò calidum adhuc oculis infundatur. Cęterum hoc in vehementi dolore afflictis, aut propter inflammationis magnitudinem, aut ob influentium humorum acritudinem, facere cogimur. Vt plurimum vero albus oui liquor cum accommodatis pharmacis lippitudines curare ſufficit,per collyria videlicet Monohemera hoc eſt vnius diei, appellata. Adeo enim hæc non parum ſæpe magnas inflammationes mitigauerũt, vt in veſperam quidem homo balneo vteretur: in ſequenti vero die nardino collyrio ad inſtaurationem & corroborationem inungeretur. Admiſcere aũt ei circa primam inunctionem minimum quiddam acrium & ſiſtentium medicamentorũ oportet, & circa ſecundam paulò amplius quiddam priore. Sufficiunt.n. hæ duæ pharmaci adhibitiones & deambulatiuncula aliqua non multa ante balneum. Porrò collyria Monohemera appellata,quædam priuatim fæculenta dicta multam in ſe habent acaciam: quædam ſiue omnino exiguam,ſiue neq; in totum habent. Complectunt autẽ alia quidẽ æris ſquamam : alia vero æs vſtum exiguum additis multis aliis quæ mediocriter adſtringunt, & concoquunt, & diſcutiunt. Talia aũt H
ſunt, crocus,myrrha,lycium Indicum: & caſtorium quidem,& thus citra adſtrictionẽ concoquunt ſimulq; diſcutiunt. In quibus igitur adſtringentia prædominantur, plurimum oui liquorẽ, & pauciſſimum pharmacum eſſe oportet,præſertim ſi quid ex metallicis pharmacum in ſe complectatur: In quibus vero crocus,& myrrha,caſtoriumq; ac thus,& lycium perualeant, paulo craſſiore pharmaco vtendum eſt. Fomentum præterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiam, ſi quidem mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die: ſi vero vehementior dolor vrgeat, præſtat ter aut quater & ſæpius vti in longis præſertim æſtiuis diebus. Fiat autem fomẽtum per meliloti & fœnigræci decoctum. De lippitudine itaq; ſatis dictum eſt,deinceps de vlceribus dicam.

A.l.3.f.3.t. c.9. fol.213.

De Vlceribus Oculorum. CAP. 3.

VLcera oculorum eandem ſm genus curationem requirunt, quam alia vlcera, eam videlicet quam per longum in tertio & quarto curatiuæ methodi recenſui: verum ob partis naturam q̃ leniſſima adhibenda ſunt, ex quorum numero id quod ex põpholyge lota cõſtat eſſe dixi. Admiſcent eis ẽt ſucci quidã non ſolum oĩno mordacitatis expertes,ſed qui ẽt vehementiſſimos dolores mitigare poſſunt,velut eſt mandragoræ ſuccus. Quidam ẽt polygoni ſuccũ admiſcuerunt,quẽadmodum alij ipſorum etiam ouorum candidum. Manifeſtum vero eſt, quod vbi iam propemodum

inſtat

A inſtat tempus præparandi pharmacum,tum demum huiuſmodi admiſcētur,propterea ꝙ facilè ace
ſcant. Eodem tempore etiam roſarum additur ſuccus.Cæterùm ſylua medicamentorum quæ pro-
prie ad oculorum vlcera pertinet, itidem ſcopum habet, vt vlcus mundum ſeruetur, vtpote par-
tium natura ipſum explente,& ad cicatricem perducente, quemadmodũ in alijs vlceribus eſt præ-
dictum. Si itaq; inflammatio adhuc circa oculum exiſtat, aut quiſpiam etiã dolor, collyria ex thu-
re,& metallicis lotis,& ſuccis mordacitatis expertibus adhibentur:vbi verò ſordida reddita ex eorũ
vſu vlcera fuerint,de repurgantibus quippiam admiſcere oportet,quale eſt paccianum ex vino cro
ceum,quo vtimur,minimum quid ex eo prædictis pharmacis addentes. Habet aũt hoc plurimum
in ſe crocum,vnde etiã croceum appellatur: habet etiã ex repurgantibus metallicis aliqua,quapro-
pter etiã aſpritudines extirpat non paruas modò,ſed magnas, quas ſycoſeis Græci à granorum ficus
ſimilitudine appellant:attenuat itē pterigia hoc eſt oculorũ vngues.De his itaq; medicamentis pau
lo pòſt dicetur. At verò vlcera quæ per eroſionem tunicæ corniformis fiunt, vt etiam ex vniformi
quid pronuat, manifeſtum eſt ꝙ tum propter ſe ipſa, tum ob prolapſionem repellentibus, & ad-
ſtringentibus pharmacis opus habent. Conandum eſt aũt vt ex ipſis eligamus quæ nullam aſpritu-
dinem faciunt. Verum his contraria pharmaca,hoc eſt diſcuſſoria, puſtulæ expetunt, & pus quod
B intra corniformem eſt generatum. Recentia igitur & adhuc inflãmata pharmacis ex myrrha, thu-
re, & croco ſedantur: vetuſtiora aũt ex diſcuſſorijs etiã quid depoſcunt,quemadmodum item indu
ratæ inflammationes tunicarum. In his enim & per acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyrio-
rum formam redacta proficiunt, & quæ priuatim à medicis inunctiles liquidæ compoſitiones ap-
pellantur, quales etiam in ijs qui ſuffuſionis principium ſentiunt,apparant. In pterygijs verò & ſy
coſi repurgantia,vt dixi,pharmaca adhibentur,partim in collyriorum formam reducta, partim ari
da citra alicuius figuræ inductionem: in quibus aliqui etiam ex erodentibus pharmacis aliquid ad-
diderunt.His vicina ſunt quæ ſcabras in palpebris affectiones perſanant, atq; ob id pſorica appel-
lantur. Fortiſſima vero omnium ſunt quæ antiquos callos liquefaciunt, & quæ pterygia dicta cu-
rant,ex repurgantibus & erodentibus medicamentis conflata.

De Ocularium Pharmacorum viribus. CAP. 4.

PORrò cùm iam omnium ferè in oculis affectionum, pharmacorumq; eorundem,ſecundum ge
nus expoſitionem fecerim: relataq; ſint à me pharmaca ſecundum genus mordacitatis exper-
tia, qualia ex lotis metallicis componi dixi: melius fore mihi videtur ſi etiam aliorum ocularium
pharmacorum vires exponam.Ex hoc enim exiſtimo ad componendum promptiores futuros, &
C de iam compoſitis fœlicius iudicaturos eos qui in ipſis fuerint exercitati. Cum igitur mordacita-
tis maximè expertia ſint pharmaca quæ dixi: ſintq; acrimoniæ omnis expertes tres liquores, quo-
rum primus fœnigræci decoctum erat,alter lac,tertius tenuis ouorum liquor: in hoc genere eſſe exi
ſtimandum eſt tum gummi, tum tragacantham. Et niſi prædicta tria copiaq;, & vſu prompta &
expedita eſſent, poſſimus parum gummi aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundem
vſum velut illa aſſumere: ita vt per ipſa in medica cote collyria tereremus, & per ſola etiam infuſa
ſeroſos in affectis oculis generatos humores elueremus. Sed tamen etiam nunc ipſis circa omnia fe-
rè collyria vtimur: pauciſſimis enim demptis, omnia poſtquam trita ſunt, moderatè his ipſis phar-
macis madefacta excipiuntur. Vnum ſanè hoc genus ocularium pharmacorum numeretur, in tri-
bus liquoribus, tragacanthaq; ac gummi, & lotis metallicis, contentum. Alterum vero genus eo-
rum eſt, quæ exiguam habent mordacitatem,propterea quòd quædam eis admiſta ſunt quę parum
adſtringunt & extergent: qualia pharmaca ſunt roſæ & thus,roſæ quidem paucam habentes adſtri
ctionem, thus vero modicam vim extergendi. Et cùm thus mediocriter calida vi præditum exi-
ſtat, eam ob rem habet quid concoctorium, & quod dolorem ſedat. Ex eodem genere cum ipſo,
quantum ad concoctionem & diſcuſſionem attinet, cenſendus eſt crocus & myrrha: quæ inter ſe
D in eo differunt, quòd crocus moderatè adſtringat, myrrha vero citra adſtrictionem non inge-
nerosè diſcutiat & reſiccet humiditates. Suntq; ſanè hæc viribus præſtantiora thure: & ob id
etiam maiorem diſcutiendi vim habent: verum exterſoria vi carentia, ad vlcerum curationem
thure inferiora exiſtunt. Huius generis medicamentorum, concoctorij inquam, & diſcuſſo-
rij, Lycium quoque eſt & Caſtorium: neque obſcurum eſſe puto, Indicum lycium à me di-
ci, non hoc quod apud noſtros populos prouenit.Proximè vero ad horum facultatem accedit Sar-
cocolla dicta, quæ concoctorium & diſcuſſorium eſt medicamentum: atq; ipſa magis adhuc Gal-
banum prædictas vires habet. Meliloti vero decoctum ad concoctoriam facultatem aſſumpſit
etiam quid adſtrictorium, eiuſdem ferè generis cum croco exiſtens. Inijcitur etiam in oculares
compoſitiones lapis Hæmatites appellatus, humores reſiccandi vim habens, velut & Cadmia.
Mitius autem pharmacum lapis ipſe quàm cadmia exiſtit, vtpote ex humida ſubſtantia, non ter-
reſtri, velut cadmia, generationem adeptus.Hanc enim eius naturã indicat ſolutio, quæ fit in me-
dica cote, cùm per attritionem cum liquore quopiam in ſuccum reſoluitur. Quin & cum ſolus per
ſe citra liquoris alicuius affuſionem teritur, non in terrea fragmenta diſſoluitur velut cadmia, ſed
in æqualium partium & cohærens corpus. Conſimilis ſubſtantiæ ei eſt & lapis Schiſtus appel-
latus, ſed fortiorem facultatem habet. Quòd vero Stibium appellatur, illotum quidem fortem

ex ſe oſtentat adſtringendi facultatem: lotum verò exoluitur, vt propè ad mordacitatis expertium E
vim accedat. Vehementem aūt exterſoriā facultatem Æs vſtum habet, itemq; Squama eius & flos.
Neq; minus efficax, ſed minus mordacitatis expers Chalcitis vſta eſt. Quòd ſi lauentur talia phar-
maca, exterſoria quidem adhùc manent, tanto aūt efficacia imbecilliora, quantū mordacitatis magis
expertia fiunt. Huius generis ſunt etiā Miſy & Ærugo, fortiſſima pharmaca ijs quæ ſycoſi & callis
conueniunt admiſta. Quidam verò ipſis ēt gallas iniecerunt, vehementer adſtringens pharmacū:
quemadmodum aliqui chalcanthū neutro genere appellatum, atq; ēt, vt aliqui vſurpant, chalcan-
thum tum maſculino tum muliebri genere, quod ad adſtringendum vnà cum acredine vehemen-
tiſſimum inter hæc omnia pharmacum exiſtit. Manifeſtum eſt autē q multo moderatius redditur
vſtum & lotum. Ad hanc ſyluam pertinet etiam Stomomatis ſquama. At Thuris cortex adſtringit
quidem & ipſe non ingeneroſè, verùm prædictis omnibus longè inferior eſt. Atqui & Miſy ip-
ſum tum ad eaſdem affectiones, tum amplius ad ſcabras palpebras quidam in collyria miſcuerunt.
Qñquidem verò & Mannæ quidam mentionem fecerunt, & videtur aliquibus nihil à thure trito
ac læuigato differre, cognoſſe operæpretium eſt, q mannam propriè appellāt, id quod excuſſum eſt
à thure circa magna onera confracto: auferuntur.n. ſimul ab ipſo fragmenta quædam parua corti-
cis thuris. Quare à thure differt tale pharmacum in hoc q parum quid adſtrictorium adſumpſit. F
Quæcunque igitur ex adſtringentibus multam terream compagem habent, aſpritudines & ſyco-
ſeis ac callos conſumunt. Cæterùm quæ ex ſuccorum genere ſunt, velut Omphacium & Hypoci-
ſtis, eluuntur facilè in ſublitionibus diffluentia ſimul cum lachrymis. Ex hoc genere eſt & Glau-
cium & Acacia. Citra mordacitatem verò exterget cerui Cornu vſtum, velut etiā caprarum. Dictū
eſt autem & Thus ex talium genere eſſe, verùm hoc, velut dictum eſt, oīno exigua participat exter-
gendi facultate, doloris ſedatiuum & concoctorium exiſtens. Cornua verò prædictorum anima-
lium extergendi quidem vim habent, ſed neq; dolorem ſedant, neque concoctoria facultate prędita
ſunt, frigidi nimirum & ſicci temperamenti exiſtentia. Habet autem & quod Armenium vocatur,
extergendi vim, quemadmodum & Atramentum Indicum appellatum, & ob id ſanè vlceribus in-
flammatione carentibus citra moleſtiam adhibetur. Miſtæ vero quodammodo facultatis eſt Aloe,
veluti etiam Roſa: habet enim quid in ſe amarum, quod extergendi à natura aptitudinem habet, in-
eſt autem ei etiam quid adſtrictorium, vt committat & ad cicatricem vlcera perducat.

Quæ ad Scabras Affectiones conueniant.

Ex pharmacorum ad ſcabras in palpebris affectiones conuenientium numero ſunt Sales ammo
niaci: & Lapis aſius tum ipſe, tum flos ipſius: & quod pſoricum appellatur, non ſimplex neq; ſpon G
te naturæ productum, ſed præparationis modum quendam habens: quem etiam Dioſcorides con-
ſcripſit, & alij ferè omnes, qui de medica materia commentati ſunt. Admiſcetur his & Miſy vſtū,
& Sandaracha, & quod à veteribus Græcis Arrhenicum, noſtro verò æuo Arſenicum appellatur.
Ex medicamētis vero aromaticis id eſt odoratis Caſia, & Malabathri folium. Quin & Amomum,
& Cinnamomum quidam ocularibus compoſitionibus admiſcuerunt, cùm diſcuſſoriam quidem
vim habeat cinnamomum, reliqua verò etiam adſtringendi facultate participent. In communi por-
rò de omnibus repurgantibus ſiue extergentibus & rhypticis à Græcis appellatis medicamentis, id
noſſe oportet, tum eis quæ moderata ſunt, tum eis quæ ſycoſeis & callos conſumunt, q hæc omnia
etiam ad cicatrices craſſas conueniant. Attenuant enim ipſarum craſſitudinem, & ſubſtantiam ſu-
perficiei deradunt ac remouent.

Quæ Induratis auxilientur.

Compoſitiones quæ ad induratas oculorum tunicas conueniunt, ex ſuccis conſtant & ammonia-
co thymiamate, quemadmodum etiā antea dixi. Miſcentur aūt eis moderatiora quædam, quæ vi-
ribus eorum tamen non obluctentur, myrrha videlicet, & thus, & galbanum, aliaq; conſimilia.

Quæ Suffuſis conueniant. H

Ad ſuffuſos vero quidam medici liquida pharmaca compoſuerunt. Ac prima ferè omnium cō
poſitionū eſt, Quæ ex fœniculi ſucco, & hyænę felle, ac melle attico conſtat: quidam vero etiam ca-
prinum fel addiderunt. Verùm poſtea alius aliud fel admiſcuit, alius galli, alius viperæ, alius teſtu-
dinis marinę, alius callionymi piſcis. Nunc vero in pretio eſt Pharmacum ex felle ſcarorum: quem-
admodum & Quod ex myrrha ſtacte conſtat. Promiſſiones itaq; omnium horum pharmacorum
magnæ ſunt, verùm effectus aliquando nullus, aliquando valde exiguus.

De Aridis Medicamentis Oculis conducentibus. CAP. 5.

EX præſcripta materiæ medicæ ſylua compoſita ſunt à medicis pharmaca arida, quæ priuatim
ab ipſis arida collyria appellantur. Quorum aliqua quidem callos & ſycoſeis cōſumunt, excre
ſcentem item iuxta naſi angulum carnem encanthida appellatam, & pterygia quæ ēt vngues dicun
tur. Aliqua vero ſcabris palpebris conueniunt & ad palpebrarū defluuia, quæ Mylphæ appellan-
tur, conducunt: verùm aliam ab acribus collyrijs facultatem habent, vnde ēt à quibuſdam medicis
Apodacrytica id eſt delachrymatiua, & repulſoria appellantur, velut ēt ipſa collyria viſa ſunt appel
lari. Ex his autē pleraq; etiam obtuſè cernentibus ſiue per ætatem, ſiue craſſitudinem aut frigidita-
tem humorum in oculis, aut etiā flatus caliginoſi redundantiam, id contingat, non parum proſunt.

A Aliqua deinde ex aridis pharmacis affectionẽ aliquam in oculis congregari prohibent, impediẽdo videlicet influxiones humorum, ex quibus oculi lædi cõſueuerunt. Præſtantiſſimum vero horum apparuit, & experientia iudicatum eſt, quod ego compoſui, & ob id apud multos in vſu eſt, ac ferè per oẽs gentes, quibus imperant Romani. Ac primùm ſanè ipſius cõpoſitionem ſcribam, cum præſtantius putem eſſe nullis omnino affectionibus corripi, q̃ eas quæ iam præoccuparunt optimè ſanare. Qñ verò etiã Aſclepiades plurimamq; & optimam ſum aridorũ tum liquidorum collyriorum conſcripſit ſyluam, ab aridis primùm initio facto: & ego ſanè mihi rectè facturus videor, ſi cõſimili ſcribẽdi ordine vtar. Quare vbi meum aridum adſcripſero, deinceps oĩa quæ Aſclepiades habet in primo externorum quem Marcellæ inſcribit, iuxta ipſius ordinẽ ſubiungã. Et poſt hæc cataplaſmata oculis accõmodata, agglutinatoriaq; & inunctilia pharmaca ab Aſclepiade deſcripta adijciã. Præſtabilius.n. mihi videtur & iſtorum ordinem in ſcribendo ſeruare, atq; ita ad collyria ac liquida pharmaca tranſire omnibus appoſitis, velut Aſclepiades ipſe recenſuit, illius ipſius verbis.

Pharmacum Aridum ad Tuendam Oculorum Valetudinem à me compoſitum.

Vtiliſſimum ſanis oculis præſeruatiuum ego cõpoſui pharmacum, quod oẽs iam in vſu habẽt. Vritur Lapis Phrygius in minutas partes confractus, vt maior tñ ſit nuce quæ pontica à quibuſdã B vocatur, ab alijs nux parua. Modus vrendi idem qui in aliis eſt, lapide in ollulã nouam coniecto, deindeq; ollula forinſecus luto circũlita operculum perforatum vel in ſolo vertice: vel quod melius eſt, etiã circa alias plures partes imponimus, quò per ipſa foramina fuliginoſæ, & fumoſæ eorũ quæ vruntur exhalationes facilius efferantur. Poſtq̃ verò totus lapis ignitus factus fuerit, tum ſanè ollulã in purum quoddam vaſculum euacuare oportet, butyrumq; infundere non vetuſtum, & circũagitare vſti lapidis partes, donec oẽs extinguantur, atq; tunc ceſſare: Et ſic rurſus eaſdem in ollulam coniectas vrere, rurſus prunis candefactis ab igne ollulã imponendo, vt nihil fumoſum in ſe habeãt: ventilatione etiã eaſdẽ excitare conuenit, quò citius vſtio perficiatur: Deinde cùm iam igniti facti fuerint lapides, & nulla amplius fuligo effertur, rurſus eoſdem eximere oportet, & vino falerno extinguere, aut aliquo fuluo & odorato, velut eſt tmolites ariuſiumq; & leſbium: Deinde rurſus in ollulam coniectos tertio vrere: & poſtq̃ ignitus fuerit lapis, rurſus extinguere melle attico non multo: reddetur.n. pharmacum non aridum, ſed viſcoſitate aliqua præditum. Cæterum pluribus diebus trita & prælæuigata in promptu habere oportet, ita vt in tenuiſſimum puluerem redacta ſint ſubſcripta. Æris vſti ʒ j, quod eſt ʒ viii: piperis albi tantundẽ: folij malabathri tantundem: ſtibij hemiolium, quod eſt ʒ xii: his admiſce lapidis vſti lib.i. Et poſtq̃ omnia probè fuerint læuigata, & re C ponere medicamentum velis, adiice opobalſami Syriaci ſeſquiunciam, quod totum ʒ xii facit. Sit verò opobalſamum tenue, & pellucenti compage, non craſſum, quemadmodum ſolet in vaſis circa fundum conſidere ac ſpiſſari: quod.n. ita craſſum eſt, ariditatem pharmaci impediet. Porrò vſus ipſius ad ſolas palpebras cõpetit cum ſpecillo inducti, citra tunicarũ ipſius oculi contactum. Vt plurimum itaq; ſufficit circa ſolam infernam palpebram ſpecillum inducere. Nihil verò vetat etiam ſupernam palpebram ſimiliter illinere, vbi præſertim pharmaco opus fuerit, hoc eſt vbi iam manifeſtè perturbationem quandam perceperit oculus: non tamen expectare conuenit donec id fiat. Verùm præoccupare oportet circa primũ affectionis ſenſum, in omni tpe diei, ẽt ſi quis biberit & cœnauerit. Et planè frequens eius competit vſus cum cautione, vt dixi, ne tunicæ oculorum eo contingantur. Oportet aũt & eum cui inducitur pharmacum palpebras exertas & extentas exhibere, & cùm inungitur nequaq̃ cum ipſis nictare. Hoc ſanè pharmacum à me compoſitum eſt, non permittens eum qui ipſo rectè vtatur oculorum lippitudine apprehendi. Deinceps verò quæ ad affectiones commoda ſunt medicamenta conſcribam, initio ab iis quæ Aſclepiades ſcripſit facto.

Arida Pharmaca ad Oculos ab Aſclepiade conſcripta. CAP. 6.

IN primo libro Pharmacorum externorum quæ Marcellæ inſcribit, in hunc modum hæc verba D ſcribuntur. ¶ *Aridum ex pſoricis Heraclidæ ad Circumroſos oculorum Angulos.* Spodij cyprij ʒ iiii, omphacij aridi ʒ duas, nardi obolos iii, piperis fricti grana quindecim: tritis vtere. ¶ *Pſoricũ Aelij.* Cadmiæ drach. iiii, æris vſti drach. ii, cum aceto in Sole terito, & reſiccato: rurſumq; læuigatis & repoſitis vtitor. *Aliud.* Cadmiæ ʒ j, æris vſti drach. j, nardi indicæ drach. j, piperis fricti obolos duos: tritis vtere vt pharmaco vehementer commodo. *Aliud.* Chalcitidis partes duas, cadmię partem vnam, tuſa & cribrata terito in Sole adiecto vino ſufficienti: deinde reſiccato, & læuigatis repoſitis vtitor. ¶ *Ex libris Philoxeni aridum Achariſton.* Cadmiæ drac. ii, chalcitidis drac. octo, aloes obolos ii, æruginis obolos duos, piperis grana x, florum roſarum drachmã vnam: tritis vtitor. *Al. vnam. *Al. octo.

¶ *Eiuſdem ad Lippitudinem ſiccam, & Sycoſin, Putreſcentia, & Excreſcentem carnem.* Cadmiæ drach. decem, chalcitidis drach. octo, piperis grana xv, nardi celticæ drach. vnam. Cadmiam & chalcitidem cum vino terito: atq; vbi exaruerint, nardum & piper inijcito, ac in puluillum redactis vtitor. *Aliud.* Cadmiæ drach. uiginti, chalcitidis drach. quadraginta, nardi indicæ drach. duas, myrrhæ torrefactæ drach. duas, piperis grana trigintaquinq;, cum aceto acerrimo apparato. ¶ *Capitonis ad* "*Lippitudines ſiccas, & Oculos humectos, ac Angulos circumroſos, & Palpebras ficoſas.* Cadmiã cypriam ad polentæ magnitudinem confringimus, deinde attico melle ſubactam in vaſculum fictile coniicimus. Huius autem ore obturato ac luto circumlito, foramen iuxta medium oris facimus, *Aliter octo. *Aliter duas. l. fu. t. t. 2 l. 2

mus,quò id quod aſſatur inde tranſpiret.Ipſum verò vaſculum intra prunas erectum ſtatuentes ſuc E
cenſis prunis vrimus. Atq; vbi exignitum fuerit, exhalationum per foramẽ elatarum animaduer-
ſionem habemus: quæ ſi nigriores efferantur, amplius vrimus: cùm verò albidiores apparuerint,
aſſationem ſufficientem factam putamus: ablatoq; vaſculo & dempto operculo cadmiam vino Ita-
lico extinguimus,& in pilam translatam terimus,reſiccatamq; ad pharmaci confectionem reponi-
mus, quæ hoc modo habet. Cadmiæ ʒ viij,æris vſti drach.viij.ſtibij drach.viij: tritis & ablatis vte-
re, cum ſpecilli extremo palpebris manẽ & veſpere ex eo ſublitis. *Aliud.* Cadmiæ vſtæ velut præ
dictum eſt, drach.viij,æris vſti drach.viij,ſtibij drach.iiij,armenij drach.ij: tritis & repoſitis vtitor.
Nos cadmiam & reliqua adipe viperæ excepta aſſauimus, deinde vino extinctis ac tritis vſi ſumus.
℄ *Pharmaca ex lapide Hæmatite ad Scabras Palpebras accommodata, Capitonis ocularij.* Cadmiæ cy-
priæ drach.xxiiij.lapidis hæmatitæ drach.vj,in alio exemplari drac.xvj: æris vſti drach.xxiiij.Ari-
da ad polentæ magnitudinem contunduntur, melleq; excepta velut prædictum eſt,aſſantur, ac vi-
no extinguũtur: deinde reſiccata læuigantur. Vſus demonſtratus eſt. *Aliud.* Cadmiæ drach.xx,
æris vſti drach.x,lapidis hæmatitæ drach.x,tomentorum purpuræ laconicæ drach.viij: melle exce-
pta & vſta componito vt dictum eſt. ℄ *Soſandri ad Palpebrarum defluuia, & Inueteratas affectio-
nes. Facit & ad Excreſcentem iuxta Naſi angulum carnem.* Cadmiæ,ſtibij, chalcitidis crudæ,miſyos F
peregrini,ſingulorum drac.viij: contuſa & melle excepta velut dictum eſt, aſſato: deinde vino ex-
tincta tritaq; & reſiccata reponito,ac vtitor. *Aliud.* Chalcitidis crudæ,cadmiæ,ſtibij,miſyos pere
grini,ſingulorum ʒ viij: nardi indicæ ʒ ij, croci torrefacti drach.ij, piperis drach.j: Metallica melle
ſubiunguntur ac vruntur,vt dictum eſt: deinde vino extinguuntur & teruntur: adijciturq; his nar-
dus,& crocus torrefactus,itemq; piper: poſtea vero ſimul læuigatis ac repoſitis vtimur. ℄ *Pharma-
cum Calliblepharon Exornandis Palpebris accommodum. Facit & ad Inueteratas Lippitudines.* Stibij
vſti ac vino extincti ʒ xvj,plumbi vſti & loti ʒ viij: fuliginis thuris,ſpicæ nardi,myrrhæ torrefactæ,
croci, ſquamæ æris, ſingulorum drach.j. Omnibus tritis ac repoſitis vtitor. *Aliud ex croco.* Croci
vnc. j, glaucij vnc. j, ſarcocollæ ʒ j. Ego etiam opij vnc.j. adieci. ℄ *Aliud Seuerianum.* Cadmiæ
vſtæ & lotæ ſextantem: † ſalis ammoniaci,piperis albi, vtriuſque ſextantem:} folij, drach. ij: pro-
bè tritis vtitor. *Aliud Pueris maximè commodum.* Stibij drach. xvj, plumbi drach. viij, ſquamæ
æris drach.j, croci ʒ j, florum roſarum ʒ vnam,myrrhæ drach.vnam: nardi indicæ,thuris maſculi,pi
peris albi, ſingulorum drachmam vnam: palmularum oſſicula decem. Omnia in figulinum vas
coniecta diligenter aſſato: deinde in pilam translatis ac tritis opobalſami cochlearia duo adijcito:
conquaſſato,reſiccato,& vtitor. ℄ *Aridum Philoxeni ad Pruriginoſos ac circumroſos Angulos. Fa-* G
cit & ad Obtuſum Viſum. Cadmiæ drach.quatuor, ſalis ammoniaci ʒ ij, piperis albi drach.[a] vnam:
tritis vtere. *Ego hæc ita adparo.* Cadmiæ ʒ viij, croci ʒ ij, piperis albi drach. j, ſalis ammoniaci ʒ ij,
nardi indicæ ʒ j: tritis vtitor.

Liquidæ Oculares Compoſitiones ad Ficoſas eminentias, ac omnem Extuberantiam carnis. Facit & ad Carnem circa Naſi angulum excreſcentem, & ad incipientem Lippitudinem. CAP. 7.

COmpoſitio qua vſus eſt Philippus in Cæſaria. Miſyos aſſati drach.viij, myrrhæ drach.iiij,cadmię
drach.viij,croci drach.ij,ſalis ammoniaci drach.ij: nardi indicæ, piperis albi, vtriuſq; drach.
vnam: mellis attici cyathum vnum. *Aliud.* Myſios aſſati drach.vj, atramenti ſutorij drach. qua-
tuor,myrrhæ drach.iiii,æris vſti drach.vnam,mellis attici cyathum vnum. ℄ *Panchreſtos id eſt om
nifarij vſus, Ereſiſtrati,ad Aſpritudines,ac omnes Lippitudines, Aureſq; purulentas, & ad Vlcera ægrè
recipientia cicatricem, & ad Nomas hoc eſt vlcera ſerpentia oris.* Æris vſti drac.[b] duas, myrrhæ drac.
vnam, piperis obolos duos,myſios aſſati ʒ vnam,croci obolos iii,vini Chij heminam vnam,[c] paſſi
cretici heminæ dimidium. Arida terito affuſo vino: atq; vbi imbibitum fuerit vinum, affunde etiã
paſſum: & conquaſſata in æreum vaſculum trãsferto, ac ad lentum ignem coquito: deinde in py-
xidem æream reponito. ℄ *Ad Callos & omnem eminentiam.* Æris vſti drach.ij, myſios vſti drach. H
vnam,myrrhæ drach.vnam,croci drach.vnam,omphacij drach.vnam,vini Chij cyathos duos, mel
lis attici libram dimidiam: vtitor. ℄ *Philoxeni Liquida Viſum exacuens,Cicatrices & Callos exterit.*
Ammoniaci thymiamatis drach.iiii, æruginis drac.ii, vino diluta & contrita melle attico excipito.
Aliud. Ammoniaci thymiamatis drac.[d] † xij,æruginis drach.vj, myrrhæ drach.ii: componito vt
dictum eſt. ℄ *Aliud Phædri Rhinion id eſt limula.* Ammoniaci thymiamatis drach.[e] quatuor,æru
ginis drach.vnam,alcyonij torrefacti drac. vnam,floris lapidis aſij obolos tres: componito ac vtitor
vt dictum eſt. *Aliud.*[f] † Ammoniaci thymiamatis drach.viii, æruginis drach.viii, floris lapidis
aſij drach.ii obo.ii, alcyonij drach.vnam obo.ii, opij ſeſquidrachmam, myrrhæ ſeſquidrachmam:
componito ac vtitor vt dictum eſt.} ℄ *Aegyptia ad Callos & Albugines, aufert etiam Pelliculas con-
feſtim.* Æruginis Corinthiæ drach.vj,ammoniaci thymiamatis drach.vj obo.iiii, ſalis foſſilis ʒ iiii,
medullæ colocynthidis drach.[g] quatuor,fellis taurini drac.[h] † ij. nitri nigri ſeſquidrachmam,pipe-
ris albi grana quadraginta,mellis attici cyathos ſex. Componito vt dictum eſt,& in pyxide ilicea re
poſito vtitor. ℄ *Alia Aegyptia ad Callos & Albugines,ac Inueteratas affectiones.* Æruginis drac.vj,
ammoniaci thymiamatis drach.vj, medullæ colocynthidis drach.iii, fellis taurini drach. ii, nitri
nigri

† Al. ſalis ammoniaci vnc.j, piperis albi ſextantem.

A * Aliter duas

B * Al. vnam

C * *Al.* γλυκέως οἴνου. *i. dulcis vini.*

D † *Al. iij.*

E * Aliter vnã.

F † Codex antiquiſſ. Venetorũ hãc cõpõnẽ habet. Ammoniaci thymiamatis ʒ viij,æruginis ʒ vj, floris lapidis aſij ʒ ij obol. ij, alcyonij ʒ j ob v, radiculę ʒ i ob. ij. Aliud, Ammõiaci, drac. j ob.iiij, opij ſeſquidrachmã, myrrhæ ſeſquidrachmã; componito & vtitor vt ꝑdictũ ẽ. Alii cod. ita habẽt. Ammoniaci thymiamatos, ʒ viii, æruginis ʒ vi, floris lapidis aſii ʒ ij ob. ij, alcyonii ʒ j ob. v, ſtruthii ʒ i ob.ii, ſalis ammoniaci ʒ i ob. ii, opii, &c.

G * Al. iii obo. iiii.

H † *Al. iij.*

A nigri drach.ij:excipe mellis attici cyathis ſex,& vtere. ℂ *Compoſitio Exacuens Viſum, faciens & ad*
Glaucedinem, Antonij Muſæ. Fellis perdicis ſylueſtris partem vnam, in alio exemplari ſucci herbæ
perdicij,aiqui ſucci centaureæ partes iij,mellis attici tantundem. *Aliud.* Fellis gallinæ veteris par-
tem vnam,ſucci centaureæ partem vnam,mellis attici partes tres. Facit ad glaucedines. ℂ *Compo-*
ſitio Largi Exacuens Viſum. Succi fœniculi radicis partem vnam,mellis tantundem. Reponito in
pyxidem æream ac vtitor. *Aliud.* Succi radicis fœniculi partem vnam, ſucci chelidoniæ tantun-
dem,mellis attici tantundem. ℂ *Aelij Galli ad Suffuſiones.* Fellis teſtudinis marinę ʒ viij,mellis atti-
ci tantundem, fellis taurini ʒ ij, croci ʒ ij, opobalſami ʒ ij: contuſis vtere. ℂ *Caſsij ad Suffuſiones.*
Fel taurinum in æream pyxidem euacuatum per dies decem ſinito:deinde myrrhæ, croci,vtriuſq;
ʒ ij: opopanacis ʒ ij, opobalſami ʒ ij, piperis grana xij, mellis attici duplum omnium accipito: om-
niaque cum felle miſceto, & in æreo vaſe coquito: deinde in ærea pyxide repoſitis vtitor. ℂ *Li-*
quida Baſilis hoc eſt regina: hanc Reparatricem appellamus. Omphacij ʒ ij,myrrhæ ʒ ij, fellis aqlæ ʒ ij,
opobalſami drac.ij,lachrymæ oleæ drac.ij,ammoniaci thymiamatis drac.j.fellis hyænæ ʒ ij:excipe
melle attico. *Aliud.* Omphacij drac.ij,myrrhæ drach.vnam,ſalis ammoniaci ʒ j,croci ʒ vnam,opo
balſami ʒ j,lachrymæ oleæ ʒ j,ammoniaci thymiamatis ʒ j, fellis hyænæ ʒ viij: excipe attico melle.
B In alio,olei veteris cyathos duos. ℂ *Antonij Muſæ.* Fellis hyænæ ʒ vnam,fellis vrſi drach.ij,opo- *Aliter iiij.
balſami drac.ij, ſalis foſſilis ʒ j, croci drachmam vnam, myrrhæ drachmam vnam,mellis attici cya-
thos duos,ſucci fœniculi cyathos ij. *Philoxeni.* Fellis hyænæ ſeſquidrachmam,adipis viperæ ſeſ-
quidrachmam, croci ʒ *vnam, omphacij ʒ j, myrrhæ drach.dimidium, opobalſami ʒ j, mellis attici *Aliter ij.
ʒ viij. ℂ *Tincturæ Albuginum.* Gallam tritam ac læuigatam in prompto repoſitam ſeruato: vſu
verò expetente,cum ſpecilli nucleo calfacto adhibeto: deinde atramentum ſutorium aqua dilutum
admoueto. *Aliud.* Malicorium tritum adhibeto, indeq; atramentum ſutorium aqua dilutum ad
moueto. *Aliud.* Miſyos, atramenti ſutorij, gallarum omphacinarum, ſingulorum æquales par-
tes,contuſas & cribratas reponito. Vſus verò tempore aridum adhibeto. ℂ *Ad Glaucos oculos, quò*
Pupillæ nigræ reddantur. Malicorij dulcis ſuccum infundito: deinde poſt temporis interſtitiũ hyo-
ſcyami florem cum vino aut hyoſcyami ſucco tritum inſtillato. Verum hæc opportuno tempore
colligere & reponere conuenit. *Aliud.* Acaciæ fructum & gallarum parum quid diligenter trita
phernij ſucco excipito, & ad mellis craſſitudinem redigito. Deinde expreſſum per linteolum li-
quorem reſeruato,ac vtitor vt dictum eſt. ℂ *Ad Pilos pungentes in Palpebris enaſcentes, Trichiaſin*
appellant Græci, Antonij Muſæ. Fel auiculę,quę cinędus appellatur,& aconiti dimidium eius,miſta
reponito. Vſu verò exigente, euulſo pilo locum ex pharmaco illinito. *Aliud.* Fel piſcis phagri, &
C aconiti dimidium, cum ſquama ferri lota, adipe ſubijcito: atq; his amygdalini olei parum adijcito,
& ſanguinis veſpertilionis quantum ſuffecerit. Deinde miſtis & repoſitis vtitor vt dictum eſt.

ℂ *Agglutinatoria, Pilorum, Heraclidæ Tarentini.* Cerę drach.*vnam,picis drach.j,lithocollę drach. *Aliter ij.
vnam, ſimul liquefacta reponito. Vſu verò poſtulante ſpecilli ſummum candefacito, & quod ex
pharmaco diſſoluto adhæſerit adhibeto, eoq; pilos agglutinato. *Aliud.* Reſinæ ſiccæ, picis ſiccæ,
vtriuſque drach.*vnam, ſulfuris viui drac.j,bituminis drachmam j,ceræ drach.ij:liquefactis vtitor. *Aliter ij.

ℂ *Ad Paruos inſtar hordei oblongos circa pilos palpebrarum Abſceſſus, Crithas & Poſthias Græci ap-*
pellant, Antonij Muſæ. Galbani partem vnam cum exiguo nitro miſtam imponito. *Aliud.* Ceram
& miſyos crudi paulũ admiſceto. Faciunt & ficus aridæ in vino mulſo coctæ & tritæ, exiguo ſimul
galbano contrito. Facit & farina hordeacea in vino mulſo cocta ac trita, itidem exiguo galbano ſi-
mul contrito. ℂ *Dioniſii Mileſii ad Pilos Palpebrarum pungentes.* Leporem marinum in figulino
nouo vrito, & cinerem tritum caninarum muſcarum ſanguine excipito, & repoſito in cornea py-
xide vtitor euulſis antea pilis. *Aliud.* Salamandræ vſtæ cinerem, terreſtrium erinaceorum felle ex-
cipito, ac vtitor vt dictum eſt. Quidam caſtorio vſi ſunt cum melle miſto. Aut caſtorio & hiru-
dinis vſtæ cinere. Aut cicutæ ſemen tritum, ac Thunnæ ſanguine exceptum, præuulſis pilis ille-
uerunt. ℂ *Ad Crithas i. hordeolos & Chalazia hoc eſt inſtar grandinis in palpebris tubercula.* Sagape
D no cum aceto trito vtitor. *Aliud ad Aegilopas.* Succi illecebræ, ſucci ſolani, vtriuſque libræ di-
midium: thuris drach.viij, maſtiches quadrantem, galbani libram dimidiam. Succos cum thure
coquito, atque vbi diſſolutum fuerit galbanum inijcito: maſtichen enim improbamus. *Aliud.*
Thuris drach.viij,ladani drach.iiij,aluminis ſciſſilis drach.iiij, myrrhæ drach.viij, ceræ drach.iiij,
ſpumæ nitri drach.iiij, coaguli leporis drach.iiij. Contunditur hoc pharmacum, & cum vnguenti
irini fæce mollitur.

Cataplaſmata in eodem Libro Primo Externorum, ab Aſclepiade ad Oculos
deſcripta, itemq; Agglutinatoria, & Inunctilia.

ℂ *Cataplaſmata Lippientium, ad Doloris vexationes ac maximas Epiphoras, quibus vſus eſt Hera-*
clides Tarentinus. Roſarum viridium aut ſiccarum drach.iiij, croci drachmam vnam,opij drach.
vnam,excipe meliloti decocto,aut paſſo. *Aliud.* Roſarum,violarum albarum,meliloti,capitũ pa-
paueris,ſingulorum drach.ij,croci drachmã vnam, opij drach.vnam,myrrhæ drach.vnã,oui aſſati
vitellum:tritis & paſſo ſubactis vtere vt dictum eſt. ℂ *Illitiones ad Dolores, quibus vſus eſt Glaucus.* *Al. Gallus.
Aloes lycij indici, roſarum viridium, croci opij, myrrhæ,ſingulorũ ęquales partes, vino ſubactas

in paſtillos formato, eosq; in vmbra ſiccato. Vſu verò exigente paſſo dilutos oculis illinito, itemq; E
fronti ac temporibus. ℂ *Philoxeni ad Fluxionem multam & Dolores.* Foliorum roſarum recentiũ
Aliter ſex. drach.ij, ſeminis hyoſcyami ʒ viij, thuris ʒ tres, myrrhæ ʒ iiij, farinæ polentarum acetabulum, oui
aſſati vnius quod intus eſt, ſucci mandragoræ drach. iiij, croci ʒ ij, opij ʒ iiij, vini auſteri quantum
ſufficit. In paſtillos redigito, ac vtitor veluti dictum eſt. ℂ *Illitio Anthera eadem hora iuuans.* Cro-
Aliter ij. ci drach. quatuor, thuris drach. ij, cinnabaris drach. iiij, gummi drach. ij, vino excipito. Vſus tem-
pore vbi triueris, & ad ſolidum redegeris, pauxillũ mellis adijcito. ℂ *Aliud Lychnium inſcriptum.*
Aliter j. Croci drach. j, thuris drach. ij, opij drach. duas, gummi drach. ij, cinnabaris drach. ij, aqua pluuia ex
cipito. Alij habent, croci roſas ſpecie referẽtis drach. iiij, cinnabaris drach. ij: myrrhæ, opij, vtriuſq;
drach. ij: aqua pluuiali excipito. ℂ *Illitiones mordaces quæ eueſtigio Fluxionem cohibent. Faciunt
& ad Lippitudinem ſcabram ac aridam.* Æris vſti drach. iiij, croci drach. iiij, piperis albi drach. ij, opij
drachmas ij, gummi drach. iiij: cum aqua pluuiali forinſecus illinuntur. Relidit hoc pharmacũ ma-
ximas epiphoras: cæterùm cauere oportet ne quid ex eo in oculum præterlabatur. ℂ *Aliud, Phlo
ginum hoc eſt flammeum inſcriptum.* Æris vſti & loti drach. duodecim, croci drach. vj, piperis albi
drachmas iiij, myrrhæ drach. iij, opij drach. iij, gummi drach. duodecim, vino aminæo excipito.

ℂ *Agglutinatoria quæ Fluxiones cohibent.* Pollinis partẽ vnam, myrrhæ partem vnam, mannæ F
thuris partem vnam, candido oui excipe: deinde in linteolum impacta impone tẽporibus ac fronti.
*Al. duas. *Aliud.* Seminis hyoſcyami drach. ij, opij drach. j, croci drach. vnam*, pollinis drach. iiij, ouorum
aſſatorum vitellos duos, caſtorij drac. j: omnibus ſimul coactis vtitor. ℂ *Collyrium ad Epiphoram,
& Dolores, ac Fluxionem multam, quo Moſchion familiaris vſus eſt.* Glaucij drach. ſedecim, ſarcocol
læ drachmas viij, croci drac. iiij, gũmi drac. ij, tragacanthæ drach. ij, ſucci mandragoræ drach. ij, opij
drach. j, aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. ℂ *Heronis ophtalmici Pſittaces. ad Dolores, & Flu
xum largum, eueſtigio Somnum inducit.* Glaucij drach. ſedecim, croci drach. viij, ſarcocollæ drac. viij,
opij ʒ iiij, ſucci mandragoræ drach. ij. tragacanthæ drach. viij, aqua pluuiali excipe. ℂ *Ad Prædi
ctas affectiones, Neapolitæ.* Glaucij drach. quadragintaocto, ſarcocollæ drac. xxiiij, croci drac. xxiiij,
† Al. opij ʒ iij, ſucci mandragoræ ʒ ij. lapidis hæmatitæ drach. duodecim, † opij drach. xij, ſucci mandragoræ drac. viij, } gummi drach.
ſedecim, tragacanthæ drach. duodecim, excipe aqua pluuiali. ℂ *Sergij opthalmici Babylonij.* Glau
cij drach. vigintiquatuor, ſarcocollæ drach. ſedecim, croci drach. duodecim, opij drach. iiij, lapidis
hæmatitæ drach. vj, gummi drach. duodecim, excipito aqua pluuiali. Illinito per vnum atque alte-
rum diem: atque vbi affectio non ſoluatur, ad inſequentes illitiones tranſimus. ℂ *Aliud, Diaſmyr
num Glaucidanum inſcriptum.* Glaucij drach. quadragintaocto, ſarcocollæ drach. xlviij, croci drach. G
Aliter viij. vigintiquatuor, opij drach. ſex, myrrhæ drach. ſex, hæmatitæ drach. vj, tragacanthæ drach. xlviij,
† Al. Glaucij ʒ lxiiij, ſarcocollæ ʒ xxxij, croci ʒ xxiiij, opij ʒ vj, myrrhæ ʒ vj, hæmatitæ dra. vj, tragacanthæ ʒ xvj, gũmi ʒ xij. aqua pluuia excipe, ac vtere cum ouo. ℂ *Diaſmyrnum ex Hæmatite.* † Glaucij drach. lxiiij, ſarco-
collæ drach. xxxij, croci drach. duodecim, opij drach. viij, myrrhæ drach. vj, hæmatitæ drach. xvj,
† Al. lxviij. tragacanthæ drach. † xlviij: gummi drach. xvj, in alio exemplari drach. xlviij: } excipiuntur aqua
*Aliter xij. pluuiali. Vſus eius eſt cum ouo. ℂ *Phoſphorus ad Doloris vexationem, omnemq; Inflammationem,
& intenſas Epiphoras.* Glaucij drach. xxiiij, ſarcocollæ drach. viij: croci, opij, vtriuſque drach. viij:
myrrhæ drach. viij, miſyos vſti drach. viij, gummi drach. nouẽdecim*, excipe aqua pluuia: vtere cũ
ouo. ℂ *Euchroum" ideſt boni coloris, excellentis & mirabilis efficaciæ.* Glaucij drac. xx, ſarcocollæ A.l.ſ. fol.55
drac. vij, croci drac. vij, myrrhæ drach. vij, opij drach. vij, miſyos vſti drach. vij, gummi drac. duode
cim, excipe aqua pluuiali: vtere cũ ouo. ℂ *Pharmacum ex ſuccis, Dolorem ſedans. Facit ad omnem
Doloris vexationem, Somnum eueſtigio inducit.* Glauci drac. xlviij: ſarcocollæ, tragacanthæ, vtriuſq;
drac. xvj: croci drach. viij, opij drach. iiij, ſucci roſarum drach. iiij, lycij indici drach. iiij, hyoſcyami
drac. iiij, ſucci mandragoræ drach. iiij, { ſucci cicutæ drach. iiij, } gummi drac. viij. excipiuntur me-
liloti decocto. Componuntur autem hoc modo: Meliloti libram vnam, & aquæ pluuialis heminas
xij, ad tertias coquito: & excolato liquore ad pharmaci compoſitionem vtitor. *Aliud.* Glaucij ʒ
xlviij, ſarcocollæ drach. xxiiij, croci drachmas xxiiij, opij drach. xij, lycij indici drach. xij, ſucci hyo H
ſcyami drachmas duodecim, ſucci cicutæ drach. duodecim, roſarum viridium reſectis extremitati-
Al. xviij. bus drac. xlviij, gummi drac. quadragintaocto, aqua pluuiali excipe: vtere cum ouo. ℂ *Pharma-
cum Phæon ideſt fuſcum, inſcriptum, accommodatum ad Doloris moleſtias.* Cadmiæ drach. duodecim
aut xvj, æris vſti drach. vj, myrrhæ drachmas iij, opij drac. iij, acaciæ drac. vij, excipito aqua pluuia,
velut demonſtratum eſt. ℂ *Aliud Phæon ad omnem Fluxum, & omnem Lippitudinem. In alio Pæ-
dicon id eſt puerile legitur.* Æris vſti drach. duodecim, cadmiæ drach. xxxij, gummi drach. xxxij, aca
ciæ drach. xxxij, myrrhæ drach. iiij, opij drach. iiij, aqua pluuia excipe. ℂ *Aliud ex libris Philoxeni.*
Spodij cyprij id eſt cinerolæ cypriæ drach. xij, æris vſti & loti drach. tres: opij, myrrhæ, vtriuſque
Aliter xvj. Aliter ij. Aliter xij. drach. tres: acaciæ, gummi, vtriuſq; drac. ſeptẽm: aqua pluuiali excepta cum ouo in vſum veniunt,
vt dictum eſt. ℂ *Pharmacum Berytium inſcriptum, quo vſus eſt Straton Berytius ad maximas Epi-
phoras eueſtigio auxiliatur.* Æris vſti & loti drac. xvj, acaciæ drac. xvj, ſpodij põpholygis drach. xvj,
Aliter xij. opij drachmas ſedecim, gummi drac. xvj, croci drachmas xij, myrrhæ drac. ij, aqua pluuiali excipe;
vtere cum ouo. Oportet hoc aſſiduè infundere. ℂ *Aliud ad eaſdem affectiones.* Spodij pompho
lygis drach. xvj, opij drachmas xij, myrrhæ drach. xij, gummi drach. xvj, æris vſti & loti drach. xvj,

aqua

A aqua excipito pluuiali,ac vtitor cum ouo. ℭ*Pharmacum Achariſtum inſcriptum,ad maximas Epiphoras. Huius ſolius vſu medici Aegyptij fœliciter medicantur, in agreſtioribus præſertim corporibus.* Cadmiæ drach.xvj,acaciæ drac.viij,æris vſti & loti drach.†viij,opij drach.iiij, fructus ericæ drac. iiij,myrrhæ drach.iiij,gummi drach.xvj:aqua excipito,ac vtitor cum lacte muliebri.Temperatura media eſt: vbi vero circa oculos affectio ſit, ab hoc collyrio abſtinere oportet. ℭ *Quo ipſe vſus ſum,ſic habet.*Cadmiæ ʒ xvj,fructus ericæ drach.ij,æris vſti & loti drach.iiij,opij drach.ij, myrrhæ drac.vnam,acaciæ drach.†vj,gummi ʒ viij:aqua excipito,vſus indicatus eſt. *Aliud.*Cadmiæ drachmas vj,fructus ericæ drach.iiij,opij drac.vj,thuris drach.ij,myrrhæ drac.viij, lapidis ſciſſilis ʒ ij, acaciæ drach.viij,æris vſti & loti drach.iiij, gummi drach.xx: componito,ac vtitor vt dictum eſt.

† *Al.iiij.* † *Al.ij.*

ℭ*Nectarium Marci.facit ad incipientem Lippitudinem,facit & ad illationem Fluxus tenuis,ad Chemoſeis,Tumores,Pellicularum eminentias,& ferè ad omnem Lippitudinem facit,& ad Palpebras craſſas.* Oportet autem præ omnibus fomentum adhibere,deinde ipſum infundere,in principio quidē fluxionis cum aquoſo oui liquore:vbi verò proceſſerit hæc curatio,paulatim hanc temperaturā extendere & augere oportet. Cæterùm ad palpebras aſperas collyrio cum aqua vtimur. Apud alios Sphragis appellatur. Æris vſti & loti drach.iiij:cadmiæ drac.iiij , acaciæ drachmæ iiij, croci B drachmas ij,opij drach.ij, gummi drach.vj, aqua excipe ac vtere vt indicatum eſt. ℭ *Sergij ophthalmici Monohemerum inſcriptum,hoc eſt vna die efficaciam ſuam commonſtrans.* Cadmię vſtę & lotę ʒ iiij,ſpodij pompholygis vſti & loti drac.iiij,æris vſti & loti drach.iiij,croci drac.ij,opij dra.ij, acaciæ drach.vj,gummi drach.vj:aqua pluuiali excipe,ac vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa.Poſtquam lachrymæ proiectæ fuerint,candidum oui infundere oportet, & rurſum ſublinere. Vbi verò morſus conſequeretur, fomentum adhibendum eſt, rurſumq; oui candidum infundendum: poſtea verò collyrio nigro inſcripto illinito. ℭ *Sphragis Neapolitæ.* Cadmiæ drach.viij, æris vſti & loti drach.viij,acaciæ drach.viij,ſpodij cyprij drach.iiij,croci drach.iiij, opii drach.qua*tuor gummi drach.xij,aqua excipe:vſus indicatus eſt. ℭ *Sphragis Paccij.* Cadmiæ vſtæ & lacte caprino ſiue muliebri extinctæ ac lotæ, & in vmbra ſiccatæ, drachmas x,æris vſti & loti drach.x,acaciæ drach.x,opij drach.vj,croci drach.vj,gummi drac.xv,aqua pluuiali excipito. Zoili ſphragis cum Paccij concordat. ℭ *Philotæ Aphroditarium inſcriptum.* Cadmiæ lotæ drachmas xxiiij,acaciæ drach.xxxvj, æris vſti & loti drach.xij, croci drach.xij, opij drach.xij, ſpodij cyprij loti drach.xij, gummi drach.xlviij,excipe aqua pluuiali:ac vtere cum ouo aſſiduè infundendo. Poſt curationem verò lauari iubeto.Hoc aſſiduè vſus ſum in maximis epiphoris. ℭ *Aliud Neapolitæ,facit ad ma* C *ximas Epiphoras, maximè in oculis qui ægrè rigantur & ſubalbicant circa inflammationes , vt ſimile quiddam chemoſi appareat.Hoc nos vſi ſumus,poſt illitiones ægris lauare iuſsis.*Lapidis ſchiſti drac.viij, thuris drach.vij,æris vſti & loti drach.viij,opij drach.viij,myrrhæ drach.iiij,gummi drac.viij,excipe vino,ac vtere cum ouo.Temperamentū eſt aquoſum.Sæpe verò hoc infundere oportet,& poſt interuallum ab illitione lauari iubere. ℭ *Fuſcum Olympionico inſcriptum,facit ad maximos Dolores, facit & ad Chemoſeis,& omnino ex accommodatiſsimis collyriis eſt,nam ſtatim liberat.*Cadmię vſtę & lotæ drac.viij,acaciæ ʒ viij,ſtibij vſti & lothi drac.viii,aloes indicę drac.viii,croci drac.iiii, myrrhę drach.iiii,opii drach.iiii, gummi drac.viii, aqua excipe, ac vtere cum ouo. Temperamentum eſt craſſum.Ego etiam pompholygis ac thuris vtriuſq; drach.iiij.adieci. ℭ *Aliud Zoſimi inſcriptum Odorum,facit ad dolores, & recentes affectiones.* Cadmiæ vſtę & lotę vino Italico hoc eſt extinctę ʒ viij,aloes drach.viii,ſtibii drach.viij,ęris vſti & loti drach.viii.aut ii,croci drach.duas, myrrhę dramam vnam,nardi indicę drachmam vnam,opii drachmam vnam,acacię drach.nò*uendecim,gummi drach.duodecim,aqua pluuiali excipe. ℭ*Hermiæ ophthalmici Lutron ideſt balneum appellatum, ad maximos Dolores,eadem die ad ſummum auxilians. Facit & ad inueteratas Lippitudines.* Aloes ʒ viii,æris vſti & loti drach.xvi,opii drach.ſede*cim,myrrhæ drach.duo*decim, croci drach.viii.cad- D miæ drachmas quatuor , thuris drachmas tres, gummi drach.xvi, vino Mendeſio excipe, ac vtere cum ouo.Temperatura eſt aquoſa.Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarum infundere,& vſq; ad mali depulſionem ſinere: atq; tunc lauari iubeto. ℭ *Theodotion Phlacianum,Harpocratium inſcriptum,ad maximas Epiphoras & Dolores: liberat citra venæ ſectionem.* Succi acacię ʒ vigintiquatuor,cadmię drach.viii,ęris vſti & loti drach,viii, ſtibii drachmas xvi, aloes drach. quatuor , croci drachmas tres, myrrhę drachmas tres , lycii indici drachmas duas, caſtorii drach.i, opii drachmas duas,gummi drachmas vigintiquatuor,aqua pluuiali excipe,ac vtere cum ouo.Tempe

. f.2. t.2. 50.e ratura eſt craſſior.Hoc collyrium tumorem palpebris inducit. ℭ *Scylacium"Pharmacum accommodatum eadem die curans.Eueſtigio ſoluit Inflammationes.*Stibii drachmas xl,acaciæ drach.xl, cadmię drach.xvi,ęris uſti & loti drach.xiiii,ceruſſæ drac.viii, myrrhę drachmas quatuor, nardi indicę drachmas quatuor,croci drachmas duas, lycii indici drachmas quatuor,caſtorii drachmas duas, aloes drach.ii,opii drach.ii,chalcitidis aſſæ drachmas duas,gummi drachmas du*as,excipe roſarum decocto ac utere cum ouo.Temperatura eſt craſſior. ℭ*Neapolitæ Phanion ideſt lampus ſeu facula, ad maximas Epiphoras & Doloris moleſtias. Facit & ad Affectiones.*Cadmiæ lotæ drachmas octo,acaciæ drachmas [a] o*cto,æris vſti & loti drachmas ſex,ſtibii loti drachmas [b] u*iginti,pſimmythii drach. [c] ſe*x,myrrhę drach.ii,aloes drach.[d] du*as,nardi celticæ ſeſquidrachmam,opii ſeſquidrachmā, croci

*Aliter ij. *Aliter xij. *Aliter x. *Al.xvj. *Aliter xl. A* Al.xx. B* Al.ij,& aliter viij. C* Al.ij. D* Al.viij.

drach.vnam,caſtorij drechmæ dimidium,gummi drachmas viginti, aqua pluuia excipe,vtere illi- E
nendo. *Aliud Phanion Serapiacum inſcriptum.* Acaciæ drach.xl, ſtibij drach.xl,cadmiæ drac.xvj,
æris vſti & loti drach.duodecim, aloes drach.tres, myrrhæ drachmas quatuor, ceruſſæ drach.duo-
decim,opij drach.ij,croci drach.ij,caſtorij drach.ij, nardi indicæ ſeſquidrachmam, gummi drach-
mas xxv,aqua pluuiali excepta illinito. *Malabathrinum noſtrum,facit ad Doloris vexationes, &*
Affectiones in declinatione. Cadmiæ drachmas xvj, acaciæ drach.xl, æris vſti & loti drachmas xiiij,
opij drachmas duas,lycij indici drach.ij,myrrhæ drachmas quatuor,malabathri drach.ij, nardi in-
dicæ drach.ij, caſtorij drach.ij, croci drach.ij, aloes drach.ij,ceruſſæ drach.viij, ſtibij loti drachmas
viij, gummi drachmas xl : aqua pluuiali excipe:& vtere cum ouo in principio affectionum , & in
declinatione facta illitione pharmaci panchreſti appellati.Deſcriptum hoc inter mordacia collyria
habetur. ℭ *Aliud Philadelphium inſcriptum facit ad Declinationes inflammationum, & Vlcera ſor-*
dida, & Puſtularum eruptiones.Eueſtigio auxiliatur. Stibij vſti & loti ʒ xx,plumbi vſti & loti drac.x,
*Aliter viij. cadmiæ drac.viij,acaciæ drach.*ij,æris vſti & loti drach.iij,aloes drac.iij,ceruſſæ drach.*iij, lycij in-
*Aliter ij. dici drach.ij & dimidiam,myrrhæ drach.ij & dimidiam,nardi indicæ drachmas ij,croci drac.ij, ca
ſtorij drac.vnam,opij drach.j, gummi drac.viij, aquam, & ad exceptionem candidum ouorum x.
ℭ *Collyrium Album ad Epiphoras & Affectiones.Inſcribitur Tripherum ideſt delicatum.*Cadmię" F A.l.3.f3.1 5.fol.224.
lotę drach.xvj,ceruſſæ drachmas viij,amyli drachmas iiij,gummi drachmas iiij,tragacanthæ ʒ qua
tuor,opij drachmas ij : excipe aqua pluuia : vſus eſt cum ouo. ℭ *Collyrium ex terra Samia Terre-*
†Al.xviij. *num inſcriptum,ad Epiphoras & Affectiones.* Cadmiæ lotæ drac.†xij,ceruſſæ drach.duodecim,ter-
ræ Samiæ drach.duodecim,opij drac.j, gummi drac.iiij,aqua excipe ac vtere cum ouo. ℭ *Aliud*
Doloremſedans, ad Fluxum omnis generis, Vlcera, Dolores, Papulas & Tubercula,Prolapſus, Chemo-
ſeis, & omnigenas Affectiones. Ceruſſæ drachmas viij, terræ Samiæ drac.viij, ſpodij pompholygis
drach.xij,tragacanthæ drach.ij,opij drac.ij,gummi drac.iiij,aqua pluuia excipe,ac vtere cum ouo.
ℭ *Aliud Diocleum inſcriptum,ad Doloris moleſtias, & Epiphoras, ad Suppuratos oculos, Vlcera, Puſtu-*
las.Hoc pharmacum delicatius exiſtit. Tragacanthæ ʒ viij , gummi drachmas quatuor, amyli ʒ qua-
tuor, ſpodij pompholygis drach.xvj, ceruſſæ drachmas octo , opij torrefacti drachmas duas : aqua
pluuia excepta admoue cũ ouo. ℭ *Pharmacum ex Thure, accõmodatum ad Fluxiones & Chemoſeis.*
Cadmiæ drach.xx,thuris ʒ xx.ceruſſæ drach.xl. opij drach.vj,gummi ʒ vj, aqua pluuiali excipito.
Cæterùm nos ſic apparauimus: Cadmiæ drac.x. pompholygis drach.x.thuris drach. decẽ ceruſſæ
drach.xi,opij drach.vi,gummi drach.vi:aqua pluuia excepta admoue cũ ouo. ℭ *Aliud Trypheron*
id eſt delicatum inſcriptum,ad Inuſtiones epicaumata Græcis dictas , Puſtulas, Chemoſeis , maximè in G
ijs qui nullam mordacitatem perferre poſſunt. Cadmiæ lotæ ʒ xx,amyli drach.xx. thuris drach.viij,
ceruſſæ drachmas xlviij,opij drach.ſex,gummi drach.xvj, aqua pluuia excipe : vſus indicatus eſt.
*Aliter xij. ℭ *Cygnus inſcriptis Reginæ,ad maximos Dolores & Affectiones.* Cadmiæ drach. ſede*cim, ceruſſæ
lotæ drach.octo,amyli drachmas duas , tragacanthæ drachmas duas , acaciæ drachmas duas , opij
drachmas duas,gummi drachmas duodecim,excipe aqua pluuiali, & ad excipiendum adijce ouo-
rum crudorum recentium candida quatuor. ℭ *Aerianum Diomedi inſcriptum,Collyrium accommo-*
datum ad Epiphoras, & veteres Affectiones itemq́ recentes. Spodij pompholygis drachmas octo,
*Aliter.viij. ceruſſæ drach.*viginti,æruginis drach.iiij,myrrhæ drach xiiij,thuris drach.iij,opij drac.tres, gum
mi drachmas octo,excipe aqua pluuiali,ac vtere cum ouo. ℭ *Cygnus ex terra Samia, ad Vlcera om*
nis generis,ad Epiphoras,Dolores circum circa moleſtantes , Suppuratosq́ oculos. Spodij loti drach.
xvi,ceruſſæ lotæ drachmas octo,terræ Samiæ drachmas quatuor, amyli drachmas quatuor,acaciæ
drach.quatuor,opij drach.iiij.gummi drach.iiij. tragacanthæ drachmas duas , aqua pluuiali exci-
*Aliter xxxij. pe,ac vtere cum ouo. ℭ *Aliud Dionyſio inſcriptum.* Ceruſſæ drach.trigintao*cto, æruginis vermicu
latæ drach.xvi,ſucci papaueris drachmas octo, gummi drachmas quatuor , excipe aqua pluuia, ac
vtere cũ lacte. ℭ *Aerianum Pharmacum noſtrum, ad Veteres ac recentes Affectiones accommodatum.* H
Ceruſſæ drachmas vigintiquatuor , cadmiæ vſtæ & lotæ drach.x. ſtibij vſti & loti drach.x.thuris
drach.x.ſquamæ æris drach.v.opij ʒ tres,myrrhæ drac.tres,gummi drach. duodecim, excipe aqua
Aliter viii. pluuiali,ac vtere cum ouo. ℭ *Collyrium Gennadij.* Ceruſſæ drac. o*ctodecim , ſtibij drachmas duo-
decim,myrrhæ drachmas duodecim, ſquamæ æris drach. duodecim.opii drach.vi, gummi drach.
vigintiquatuor,excipe aqua pluuiali. ℭ *Collyrium ex terra Samia, Paccij ophthalmici ad Affectiones*
*intenſas.*Cadmiæ drach.xvj, ceruſæ ʒ ſedecim,terrę Samię drachmas quatuor,opii drach.duas,thu
ris drac.duas,ſtibij drach.quinque,gummi ʒ v, excipe aqua : ac vtere cum ouo. ℭ *Therinum" ideſt* A.l.5.f 2.fol.55
† Aliter viii, acaciæ ʒ xx. *æſtiuum inſcriptum.* Cadmiæ vſtæ & lotę ʒ † viginti,acacię drac.duas,terrę ſamię drac. † xx,ceruſſę
drac. † xx , ſquamę ęris vſtę & lotę drach. duode*cim, corticis thuris drach. duas, tragacanthi drac.
†Aliter viij. v, gummi drachmas xvj, aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. ℭ *Collyrium Hygidion appellatum .*
†Aliter viij. Cadmię drach.viij,myrrhę drach.octo,acacię drach. vj,opii drach. ij, ęris vſti & loti drac. ij , gum
*Aliter ii. mi drac.vj, fructus ericę drachmam vnam, aqua pluuiali excipito . ℭ *Aſter Anicetus,hoc eſt inexu-*
perabilis,ad Doloris vexationes, Puſtulas, Staphylomata, Vlcera ſordida & ſerpentia.Facit & ad Inuete
ratas affectiones, & Cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. xvj, ceruſſæ lotæ drachmas xvj,
amyli drach.xii,ſtibij vſti drac.xij,ſpodij ʒ viij,plumbi vſti ac loti drac.viij, terræ Samiæ drac.viij,

myrrhæ

A myrrhæ drach.ij,opij drach.ij,tragacanthæ drach.viij, excipe aqua pluuiali. ¶ *Libyanum,ad Pu-*
ſtulas,Inuſtiones,Rupturas,Concauitates,Oculos purulentos,Chemoſeis,Staphylomata. Facit & ad cir-
cũmoleſtantem Dolorem,& Affectiones:& Cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach.xvj,ceruſ
ſæ lotæ drach.xvj,ſtibij vſti & loti ʒ ſede*cim plumbi vſti & loti drach.viij, amyli drach. xij,ſpodij *Aliter xij.
pompholygis drachmas octo, myrrhæ drachmas octo, terræ aſteris drach. viij, tragacanthæ drac.
viij,opij drachmas duas:aqua eſto pluuialis, & ad exceptionem ouorum albumina decem. *Aliud*
Libyanum. Pompholygis drachmas octo,cadmiæ vſtæ & lotæ drachmas ſede*cim, †ſtibij vſti & lo *Aliter xviii.
ti drachmas duodecim,}- ceruſſæ lotæ drach.ſedecim, amyli drach. duodecim, terræ ſamiæ drach. † Non eſt in q̃
viij,plumbi vſti & loti drach.viij,myrrhæ drach.ij,opij drach.ij,tragacanthæ drach.ij:excipe aqua buſdam anti-
pluuiali. ¶ *Collyrium ex Cornuceruino,ad Vlcera,Puſtulas: Cicatrices exterit*. Cornu ceruini vſti quis exempla-
& loti drach.iiij,thuris drach.quattuor,plumbi vſti & loti drach.iiij,ſquamæ æris lotæ drac.ij,opij ribus.
drachmam vnã,gummi drac. quatuor,excipe aqua pluuiali. ¶ *Aliud ex Cornu ceruino,Neapolitæ*.
Plumbi vſti & loti drach.xvj,cornu cerui vſti drach.xvj, thuris drach.viij,acaciæ drach.viij, ſpodij
cyprij drach. viij, amyli drach. iiij, opij drach.ij, ſquamæ æris drach. ij, croci drach. viij, myrrhæ
drach.iiij,tragacanthæ drach.j,gummi drac.viij,hyoſcyami cremore excipito. ¶ *Viride ad Affe-*
B *ctiones*. Spodij cyprij drach.xvj,amyli drach.xvj,croci drach. octo, ſtibij drach. octo, opij drach.
iiij,gummi drach. iiij, excipe aqua pluuiali, ac vtere cũ ouo. ¶ *Aliud Viride Zoili ophthalmici id*
eſt oculary. Spodij cyprij drac. octo, croci drachmas octo,amyli drac.octo,opij drac.ij.ſtibij drac.
octo, gummi drachmas quatuor: anagallidis ſucco excipito. Aliud alia exemplaria ita habent.
Zoili viride. Cadmiæ vſtæ ac lotæ & vino Italico extinctę drachmas octo, croci drac.iiij,ſtibij vſti
& lacte extincti drach. iiij, amyli drach. vnã*m, gummi drachmas duas: excipito ſucco anagallidis *Aliter ii.
quæ cœruleũ habet florẽ. ¶ *Ex libris Scribony Largi,Pſittacinum inſcriptum,ad Doloris moleſtias,*
Puſtulas,Inuſtiones,Cicatrices reſolutas,Prolapſus,Confuſiones,& vbi multus Sanguis æſtate ſuffundi
tur.Cõmodat etiã ad alias affectiones,& præſertim in oculis molli ſenſu præditis,in quibus tenuis lachry
ma profluit. Cõpoſitio hoc modo habet.Cadmiæ drac.viij,croci drac.viii,ſtibii drac.viii, amyli re
centis drac.viii,opij drac.iiii,gummi drac.quatuor,aqua pluuiali excipito,vtitor cum ouo. ¶ *Nau-*
fu.2. t.2, 50.f *cratitæ Pharmacum Affectionibus accommodatum*. Cadmiæ drac.duodecim,croci drac.duodecim,
opii drach.vi,ſquamæ ſtomomatis purgatæ drach.v, ſquamæ æris drach. vi, ſucci roſarum drach.
xvi.plumbi vſti & loti drach.v,myrrhæ drach.iii,nardi drachmas duas,acaciæ drach.duas.gummi
drach.duodecim, excipito aqua pluuiali. ¶ *Antæi Viride*. Cadmiæ drach. xlviii, myrrhæ drach.
vigintiquatuor, croci drach. xlviii, opii drach. xxiiii, plumbi vſti & loti drach. viii, ſquamæ æris
C drach. vi, nardi indicæ drach. vi, acaciæ drach.vi, gummi drachmas vigintiquatuor, aqua pluuiali
excipito. ¶ *Pharmacũ ex Galbano, quo vſus eſt Nicetes, ad Dolores & Lippitudines*. Cadmiæ drac.
octo, ſpodii cyprii drach. viii, æris vſti & loti drachmas octo, opii drachmas octo, myrrhæ drach.
octo, chalbani drachmas octo: aqua pharmacum excipito. Ex valde approbatis eſt,recipitq; am
plius gummi item drachmas octo. Alia exemplaria ſpodium non habent. *Aliud*. Cadmiæ drac.
xvi,æris vſti & loti drach.viii:myrrhæ,chalbani,ſingulorum drach.octo:opii drach.octo, atramen-
ti ſutorii drach.vi,gummi drach.vi,aqua pluuiali excipito. ¶ *Collyrium Diarrhodon Nili ex roſis,*
velut Andreas tradit, ad Doloris moleſtias, Fluxum vberem actenuem, Puſtulas, Prolapſus. Foliorũ
roſarum reſectis extremitatibus drach. quatuor, croci drach. duas,opii obo.j,nardi indicæ obol. i:
gummi drac.iij,alii drac.vnam habent:aqua pluuia excipe,ac vtere cum ouo. Temperatura diſſo
luta eſt. ¶ *Aliud ex roſis Nili, quo vſus eſt Gallio ophthalmicus id eſt ocularius*. Roſarum drac. iiii,
croci drach.ii,acaciæ drach.i, opii obol.i, nardi indicæ obol.i,gummi drac.iii,aqua pluuia excipe:
vtere cum ouo. Temperatura eſt diluta. ¶ *Aliud ex roſis Horæum id eſt tempeſtiuum,appellatum,ad*
eaſdẽ Affectiones. Roſarum reſectis vnguibus drac.xxiiii,croci drach.xii,amyli drac. vi, balauſtii
drachmas quatuor,opii drach.quatuor, tragacanthæ drac.octo, hyoſcyami foliorum ſucco excipe.
In præceptoris & Ioannis libro ſcriptum erat,cupreſſi ſucco. *Aliud*. Roſarum drach.octo, ctoci
D drach.quatuor,æris vſti & loti drac.vnam,gummi drach.vnam,aqua pluuiali excipe, ac vtere cũ
ouo. ¶ *Aliud Diarhodon ex roſis Terenty, conſtans ex pompholyge*. Roſarũ recentiũ drac.xii, ſpo
dii cyprii drac.quatuor,croci drac.quatuor,opii drac.quatuor, nardi drac.quatuor, gummi drach.
quatuor, excipito aqua pluuiali. *Aliud Diarhodon*. Roſarum recentiũ drac.duas,croci drac. vj,
ſpodii cyprii drac.duas,amyli drac.ii,acaciæ drachmam vnam, nardi indicæ drach. vnam, gummi
drac.ii,tragacãthę ʒ ii,excipito aqua pluuiali. ¶ *Diarhodon Euelpidion, Diaſmyrnum appellatum*. Ro
ſarum drach.c,croci drach.l,opii drach.octo,myrrhę ſeſqu*idrachmã, gummi drach. l, vino odoro *Al. ʒ ii s.
excipe,ac vtere cũ ouo. *Aliud Diarhodon*. Roſarum ʒ c,crocl drac.l,opii drach.viii,myrrhę drac.
octo,gummi drach. l, vino odorato excipe, ac vtere cum ouo. Ego hoc apparaui pro foliis roſarũ
florum earundem drach.c, iniiciens, atque fœliciter ſucceſſit. ¶ *Diarodon ex roſarum lxxij drach*
mis Magnum appellatum. Hoc vſus eſt Leucius præceptor ad Doloris moleſtias,Puſtulas,Inuſtiones,Sta
phylomata,Prolapſus,ad Oculos purulentos, ad Fluxiones antiquas, inueteratas Lippitudines, & Affe-
ctiones ægre cedentes. Roſarum viridiũ reſectis vnguibus ʒ lxxii:cadmię vſtę ac lotæ drach.xxiiii, *Aliter lii.
croci ʒ ſexa*ginta,opii ʒ iii:ſtibii ʒ iii,alii drach. vi: æruginis drac.ii,alii iii: ſquamæ æris ʒ duã*s,nardi *Aliter vi.

indicæ drach.ii,myrrhæ drach.vi,alij iiij: gummi drach. vigintiqnatuor, excipito aqua pluuiali. E
Aliud ex drachmis lxxij. Roſarũ drac.lxxij,cadmiæ vſtæ & lotę drac.xxiiij:croci drac.vj,alij viij:
opij drach.iij,ſtibij drach.iij,myrrhæ drach.iij,ſquamæ æris drachmas duas, æruginis drach.duas:
nardi drach.vnam,alij ij:gummi drac.xxiiij, excipe aqua pluuiali, ac vtere cum lacte. ℭ*Pharmacum ex Violis albis,accommodatum ad Epiphoras & Affectiones.* Acaciæ drach. xlviij, ſucci violarũ
*Aliter xxiiij. albarum drach. xlviij, ſpodij cyprij drac.vigintiquatuor,croci drac.xxiiij,myrrhæ drac.quatuor:
*Aliter xl. opij drach.iiij,alij vi:ſucci hyoſcyami drach.iiij,æris vſti & loti drach.iiij,gummi drach. quatuor,
excipe vino falerno. ℭ*Collyrium quo vſus eſt Phlorus in Antonia Druſi matre, quæ parum abfuit vt ab alijs medicis excæcaretur.* Acaciæ drach.xlviij,roſarum ſiccarũ drach.xlviij,meliloторũ ʒ xlviij, A.l.5.fu.a.l fol.552.c
*Aliter xij. ſpodij cyprij drach. xxiiij, malorum mandragoræ drachmas duas, croci drac. xxiiij, opij drach. vj:
ſemimis hyoſcyami acetabula ij, alij drachmas xxiiij: myrrhæ drach.iiij,æris vſti & loti drachmas
quatuor gummi drachmas xl:vini falerni,aquę pluuialis,vtriuſque heminas iij. Vinum & aquam
miſceto, eiſq; roſas, melilotum, ſemen hyoſcyami, mandragoræ mala, aut ſi hæc non adſint, corticem inijcito, & ad dies iij aut v macerari ſinito: deinde expreſſo liquore ad pharmaci compoſitionem vtitor: probatiſſimũ hoc exiſtit. ℭ*Melinum delicatum, commodum ijs qui nullam penitus pharmacorum mordacitatem perferre poſſunt. Facit ad Puſtulas, Prolapſus, Fluxum acrem & vberem, Inuſtiones q́. & ad recentes Affectiones.* Cadmiæ vſtæ ac lacte extinctæ drac. xvj, ceruſſæ lotæ ʒ viij, F
croci drachmas quatuor,opij drach.j,tragacanthæ drach.ij,aqua pluuiali excipito ac vtitor cũ ouo.
ℭ*Aliud ad Inuſtiones, Puſtulas, Prolapſus, Dolores.* Ceruſſæ drach. xxiiij, amyli drach. xij, cadmiæ
lotæ drach.x,thuris drach.x,croci drac. viii, opij drach.viij, gummi drach.x,tragacanthæ drach.ij,
excipe aqua pluuiali,& vtere cum ouo. ℭ*Diarhodon inculpabile.* Cadmiæ vſtæ & lotæ drachmas
xxiiij, ceruſſæ drach. xij, opij drach.vj,florum roſarum drach.vj,croci drachmas vi,lapidis ſchiſti-
*Aliter xj. drach.duodecim,gummi drach. †x, excipe aqua pluuiali:ac vtere ad vlcera ſordida cum lacte, ad
†*Aliter vi* munda cum ouo. *Aliud.* Cadmiæ vſtæ & lotæ drac.xxiiij,ceruſſæ drach.xij,lapidis ſchiſti drac.
iiij, florum roſarum drach.vj, croci drach.vj, opij drach. vi, gummi drac. vi, excipe aqua pluuiali:
ac vtere ad ſordida vlcera cum lacte,ad repurgata cũ ouo. ℭ*Croceum, Pædicon id eſt puerile, inſcriptum, ex pompholyge, ad Epiphoras, & moleſtias Doloris, & ad Affectiones ex plagis.* Spodij pompholygis drac.xvj,croci drach.xvi,opij drach.xvj,tragacanthæ drach. viii, excipe aqua pluuia, adhibitis ſimul albuminibus ouorũ iiij. ℭ*Collyrium Gaij ophthalmici id eſt ocularij.* Spodij cyprij drac.
**Al. Gallij.*
*Aliter xvj. quatuor,amyli recentis drach.xij,croci dragmas duas,myrrhæ drachmam vnam,ſucci mandragoræ drachmam vnam,gummi drac.iiij,excipe aqua pluuiali ac vtere cum ouo. ℭ*Atimetri Lyſiponion hoc eſt ſoluens dolorem.* Atramenti ſutorij crudi drach. xl, pompholygis crudæ drachmas xl, G
**Al. Atmeti*
ceruſſæ drach. vigintiquatuor, opij dragmas duas, croci drach. iij. Crocus in aquam conijcitur ac
maceratur,& ex cremore hoc collyrium apparatur: quod verò reliquum eſt ex croco teritur, reliquiſq; admiſcetur,additis item gummi drac.trigintaduabus. ℭ*Diomedis Lyſiponion ad Dolores.* †
**Al. xxxviij.*
†*Additur ex quibuſda cod. græcis, ſtatim ſoluit dolores,*
Atramenti ſutorij crudi drachmas trigintaduas,ceruſſæ dragmas trigintaunam, ſpodij pompholygis drach.ſedecim,croci drach.xvj,thuris drach.viij, myrrhæ drach. duas, gummi drac. xvi, aqua
pluuiali excipito,ac vtitor cum ouo,præclarũ eſt hoc collyrium. ℭ*Zoili Pharmacum faciens ad Lippitudines antiquas, Myocephalos, Staphylomata, & Fluxiones antiquas.* Cadmiæ drach.viii,æris vſti
*Aliter xxxvi. drach.viii,ceruſſæ drachmas quatuor,aloes ſeſquidrachamam:foliorum croci,chalcitidis aſſæ,atramenti ſutorij opij,lycij ſingulorum drach.vnam:myrrhæ drachmas ij, acaciæ drach.viginti, ſpicæ
**Al. ij, & aliter viij.*
nardi ſeſquidrachmam, gummi drachmas viginti, caſtorij dragmas quatuor, ſtibij vſti drachmas
*Aliter ij. viij,excipe, aqua pluuiali. ℭ*Aſclepiadeum Paccij, ad Dolorum vexationes, Fluxum tenuem & multum, Inuſtionẽ, Puſtulas, Pellicularũ eminentias, Aſpritudines, Inueteratas affectiones, & eos qui à multis illitionibus læſi ſunt: confeſtim opitulatur.* Compoſitio ſic habet.Cadmiæ drach.duodecim,æris
*Aliter xlii. vſti drach.xij,croci drach.xij, ſquamæ eris ʒ xij,myrrhæ drac. quatuor,nardi indicæ drach.iiij, roſarum ſiccarum drachmas quatuor,opij drachmas quatuor, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, H
piperis albi grana xxiiij, gummi drachmas duodecim, vini chij quantum ſufficit: vtere cum ouo.
Aliud exemplar habet roſarum drach.iij:piperis grana. xxv. ℭ*Pharmacum accommodatum Nectarium inſcriptum.* Cadmiæ ʒ xij,ſquamæ æris cypriæ lotæ ʒ xij,croci ʒ xij,opij drach.iiij,æris vſti &
loti drach.xij,myrrhæ drac.iiij,lapidis hæmatitæ ʒ iiii,roſarum ſiccarum drac.iiij,ſpicæ nardi drac.
quatuor,miſyos aſſi drach.iiii,caſiæ fiſtulæ drach.iiii,piperis albi grana xxv,gummi drac.xij: vino
exceptis vtere. ℭ*Antigoni Croceum Leontarium hoc eſt leunculus, appellatum, propterea quòd Leonis imago ei imprimeretur. Facit ad Epiphoras, moleſtiam Doloris, inueteratas Affectiones. Eſt & Aſpritudinibus cõmodum. Cicatrices & Callos exterit Maximè vero pueris commodũ eſt.* Spodij cyprij
drach.xlviij, croci drach.xxiiij,myrrhæ drach.xij, lapidis hæmatitæ drach.octo,opij drach.xij, pi-
*Al xlviii. peris albi grana xxxvj, gummi drach. octoginta, vino falerno excipito. *Aliud.* Spodij cyprij
†*Al. viij.* drach.lxxx, croci drach. xl, myrrhæ drachmas † viginti, opij drachmas viginti, lapidis hæmatitæ
*Al duas, & aliter viii. drach. duodecim, piperis grana. lx, gummi drac.lxxx,vini falerni quantum ſufficit. ℭ*Ex Libris Scribonij Largi Aſclepios Machaonis, ad veteres Affectiones, & Oculos ſuppuratos.* Spodij pom-
*Aliter xvi. pholigis drach.trigintaduas,æris vſti drac. xxxij, croci ſiculi ʒ xvi, myrrhæ ʒ ſex, lapidis hæmatitæ
drach.

A drach. x, nardi indicæ drach. vj, opij drach. vj, piperis grana. xl, gummi drach. xl, vino chio excipi-
to. In libro de Atheníppis Aſclepijs, opij drachmæ octo habentur. ¶*Euemeri ad Dolores, & Affe*
ctiones. Æris vſti & loti drach. xxxij, ſpodij pompholygis drach. xvj, croci drachmas xvj, myrrhę
drach. viij, lapidis hæmatitæ vſti & loti drach. viij, ſpicæ nardi drach. iiij, miſyos vſti drac. quatuor, *Aliter viij.
opij torrefacti drach. iiij, gummi drach. xvj, vini Italici quod ſatis eſt. ¶*Diaſmyrnum odorum Sine*
rotis, pharmacum accommodatum ad Inueteratas affectiones. Facit & ad Rhœadas hoc eſt angulos antro
ſos, & Aegilopas. Cadmiæ lothæ drach. xxviij, lapidis hæmatitæ vſti & loti drac. uigintiquinque, *Aliter xxviij.
ſpodij cyprij drachmas vigintiquatuor, myrrhæ drac. xlviij, croci drac. quatuor, opij hiſpani drac. *Aliter xxiiii.
octo, piperis albi grana xxx, gummi drac. vi, vino Italico excipito: vtitor cum ouo in recentibus affe
ctionibus. Temperatura aquoſa eſt. Aliqui croci drac. xij, inijciunt. ¶*Hæmatinum Synerotis aſpri-*
tudinibus commodum, facit ad Veteres affectiones, ad Ficoſa, & ad omnem Extuberantiam ſi cum odoro
Synerotis commiſceatur. Æris vſti & loti drach. xxiiij, lapidis hæmatitæ drac. vnam, croci drac. iiij, *Aliter iiij.
opij drachmas iiij, gummi drach. xij, excipe aceto acerrimo. *Aliud*. Æris vſti drach. xlviij, croci
drach. xxiiij, opij drach. iiii, gummi Thebaici drach. xxiiii, pompholygis drach. xviii, myrrhæ
drach. xviii, ſalis ammoniaci drach. duodecim, lapidis hæmatitæ drach. vnam, æruginis drach. iiii, *Aliter iiij.
B vino excipito. ¶*Hieracis ad Aſpritudines*. Miſyos vſti drach. viij, croci drac. octo, opij drac. viii,
lapidis hæmatitæ loti drach. viii, æris vſti & loti drach. duodecim, myrrhæ drac. duodecim, gũmi ʒ
l.5. ſum. 2. xii, aceto acerrimo excipito. ¶*Apollonij Phœnix*" *collyriũ* † *Hieracium ad aſpritudines. Per hoc catu* †*Al.* εἰρωνιαν.
t.fol.552.a *lo egregiè medicatus eſt. Facit & ad Palpebrarum defluuia, & Inueteratas affectiones*. Lapidis hæ-
matitæ vſti & loti drach. trigintaduas, æris vſti & loti drac. xvj, æruginis raſilis drac. xvj: opij drach.
viij, alij vi: cadmię botrytidis drach. quatuor, chalcitidis aſſatæ drachmas quatuor, gummi drach.
xvj. excipe aqua pluuiali. *Phœnix Apollonij aliter, velut Arius Aſclepiades inſcripſit in libro, quo*
propria pharmaca coaceruauit. Lapidis hæmatitæ drac. xxiiij, lapidis ſchiſti vſti & loti drac. xxiiii.
cadmiæ drach. xii, æris vſti drach. duodecim, opii drac. viij: chalcitidis aſſatæ drac. iiij, alij drac. viij.
In alio exemplari etiam æruginis ʒ duodecim, gummi ʒ ſedecim, excipe aqua pluuiali. *Aliud*
collyrium ad Aſpritudines. Chalcitidis vſtæ ʒ duodecim, miſyos vſti & loti drac. viii: croci, opii, vtri
uſq; drach. vi: lapidis hęmatitæ drach. viij, gummi ʒ duodecim, acerrimo aceto excipito. ¶*Colly-*
rium ad Scabricies orbiculares, Cicatrices, & Callos detergit. Facit & ad veteres Affectus. Æris vſti
& loti ʒ xxiiij, ſpodii põpholygis ʒ xvj, myrrhæ ʒ ſexdecim, ſalis ammoniaci ʒ duo*decim, lapidis hæ *Aliter xvj.
matitæ drac. xxiiij, opij drac. iiii: piperis grana. xij, alii xvj, gummi drachmas o*cto: vino excipito ac *Aliter xij.
C vtitor. ¶*Euemeri, Cicatrices, & Callos exterit. Facit & ad Inueteratas affectiones*. Cadmiæ drac.
lx, croci drach. l, ſpicæ nardi ʒ xx, ſquamæ æris torrefactæ & lotæ ʒ l, myrrhæ drach. l, opii drac. xxx,
æris vſti drach. lx, miſyos crudi drach. l, gummi drach. lxx, excipe vino chio. ¶*Aliud Pyrami, Ci-*
catrices & Callos exterens, deprimit omnem Extuberantiam. Cadmiæ cypriæ drach. xl, lapidis hæ-
matitę drach. xl, æris vſti drach. xl. miſyos vſti drach.[a] viginti, croci drach.[b] viginti. ammoniaci thy *A Alit. viij.*
miamatis drac.[c] viginti, ſquamę æris vſtæ & lotæ drac.[d] viginti, opij drach.[e] xx, myrrhę ʒ[f] xx, gum *B Aliter viij.*
mi libram vnam: cum acerrimo aceto vtere. ¶*Aliud Euemeri, ad Eaſdem affectiones*. Æris vſti & *C Aliter viij.*
loti drach. xxiiii, ſpodij pompholygis drach. duodecim, myrrhæ drac. viii, ſalis ammoniaci drach. *D Aliter viij.*
duodecim, lapidis hæmatitæ ʒ iiii,[g] † piperis drac.[h] duodecim, gummi drac. viii, vini chij quod ſatis *E Aliter viij.*
eſt. ¶*Lynceus, ad Affectiones calloſas, exacuit Viſum, Cicatrices & Callos exterit*. Cadmiæ drac. *F Alitet viij.*
duodecim, æris vſti & loti drach. duodecim, ammoniaci thymiamatis ʒ duodecim, myrræ ʒ[i] xvj, la- *G† Additur in*
pidis hæmatitæ drach. vi, opij drach. vi, aloes drachmas iiij, fellis taurini drac. iiii, galbani drac. iiii, *antiquis* λυκίου. *<* δ, ι. *opij*
æruginis drach. j, opoponacis drach. iiij, ſalis ammoniaci drach. ii: gummi drac. vj, alij ij: aqua plu- *drach. iij.*
uiali excipito. ¶*Collyrium Rhinema hoc eſt lima, inſcriptum, facit ad Calloſas affectiones, Cicatrices* H Aliter iiij.
exterit. Facit & ad Suffuſiones. Cadmiæ drac. xlviii, ammoniaci thymiamatis drac. xlviij, æris vſti *I Aliter vi.*
D drach: xlviij, opij drach. ſedecim, æruginis cyprię ʒ ſedecim, aloes ʒ ſedecim, myrrhę ʒ ſedecim, la-
pidis hęmatitę drach. xxiij, chalbani drach. xvj, opopanacis drac. xviii, felis taurini drach. octo,
ſalis ammoniaci drach. iiij, gummi ʒ lx, aqua pluuiali excipe. Tẽperatura aquoſa eſt. ¶*Collyrium*
Harmatium id eſt currus, inſcriptum, quo vſus eſt Ptolemæus Rex exterſiua facultate præditum. Exte-
rit Cicatrices, acuit Viſum, eſt & Aſpritudinibus commodum. Æris vſti & loti drach. viij, ammonia
ci thymiamatis drac. viij, lapidis hæmatitæ ʒ octo, corticis thuris ʒ octo, gũmi ʒ octo, excipe aqua plu
uiali, ac vtere cum aqua. Alia exemplaria etiam æruginis ʒ duas habent. ¶*Collyrium Oxydercicum*
hoc eſt viſum exacuens, ex hæmatite, Cicatrices & Callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach.
vigintiquatuor, æris vſti & loti drach. vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach. xxiiii, gummi drac.
vigintiquatuor, æruginis drac. viii, excipe aqua pluuiali. ¶*Collyrium Artemonium inſcriptum quo*
Baſſus ſodalis meus vſus eſt. Facit ad Fluxiones antiquas, & Aſpritudines palpebrarũ, ad Putreſcen-
tes & eroſos angulos, ad Oculos humectos, & Membranarũ extuberantias. Cicatrices & Callos exte-
rit, Et quod maximum in eo eſt, poſt illitiones oculos imperturbatos conſeruat. Stibij drachmas iiij, æris
vſti drac. du*as, ceruſſæ drachmas ij, croci drachmam vnam, myrrhæ ʒ vnam, corticis thuris ʒ vnam, *Aliter viij.
æruginis vermiculatæ drachmam vnam, gallarum omphacinarum drachmam vnam, piperis albi †*Al. drac. ij*
† drachmam vnam, gummi drach. vna*m, vino excipe: vtere cum aqua. ¶*Aliud Pharmacum ac-* *Aliter iiij.

commodatum. Cadmiæ drach.viij, ſtibij drach.viij,ceruſſæ drach.viij,æris vſti drach. iiij,corticis E thuris drachmas duas, croci drachmas ij, myrrhæ drachmas ij, æruginis vermiculatæ drach. ij. gallarum omphacinarum drachmas ij, piperis albi drachmam j,gummi drach. iiij: excipe vino.

¶*Collyrium Indicum Aerianum inſcriptum,præoccupat ac præripit omnes Lippitudines.Facit ad obtuſum Viſum, & Scabras affectiones, ac Eroſos angulos. Cicatrices exterit, & quod maximum eſt, poſt illitionem oculos imperturbatos conſeruat.* Ceruſſæ rhodiacæ drac.xlviij,cadmiæ cypriç drac.xxiiij, atramenti indici ʒ [a] octo,[b] † opij drach.[c] octo,piperis albi drac. viij aut vi, opobalſami drac. viij aut vi,gummi drach.xvi:cinamomi drach.ij,alij xij: aqua pluuiali excipito. ¶*Hermophyli Collyrium Thalaſſerum, accommodatum ad Suffuſiones, & ad omnem Hebetudinem viſus. Facit & ad incipientem Suffuſionem eſt q; odoratiſſimum pharmacum.* Cadmiæ drach.xvj,atramenti indici drac.xvj,piperis albi drac.viij,æruginis ʒ iiij,ſucci medici drach.iiij, opobalſami ʒ iiij, gummi drac xij: aqua excipe,vtere cum aqua. Tēperatura diuerſa eſt iuxta affectiones. ¶*Pomponij Baſſi, facit ad incipientem Suffuſionem.* Cadmiæ drach.xxvij,atramenti indici ʒ xvj,piperis longi drac.[d] xvj, piperis albi drach.xij,ſucci cyrenaici drach.[e] v,opobalſami ʒ vj,ſpicæ nardi drac.vj, ſagapeni drac. v, opopanacis drach.v,opij drach.iiij,euphorbij drac.j,cinnamomi drach.j,gummi drac.triginta,fęniculi ſucco excipito. ¶*Indicum*[''] *Baſilicon id eſt regium inſcriptum. Facit ad incipientē Suffuſionem, & omnem Viſus hebetudinem. Cicatrices exterit.* F Cadmiæ vitæ & lotæ librā j & trientē,atramenti indici vnc.vj,ceruſſæ [f] trientem,piperis albi [g] ſexuncem,fel hyænę integrum quanticunq; ponderis, fel ſcarorum decem,fel perdicū quatuor,ſucci papaueris [h] vnciā j,opobalſami [i] ſextantem, opopanacis ſextantem,ſagapeni [k] ſextantem,gummi libram vnam:excipe ſucco fœniculi,aut herbæ heracleæ appellatæ. ¶*Enſtacton id eſt inſtillatitium, Pacij,vt Themiſon.* Cadmiæ drac.[l] ſexagintaquatuor, miſyos ʒ xxxij,atramenti ſutorij ʒ xxxij,ſtibij ʒ xxxij, piperis albi ʒ xxxij,opij ʒ xvj,æruginis ʒ [m] xvj, opobalſami ʒ xvj, gūmi ʒ lxiiij:excipe aqua pluuiali. ¶*Collyrium, Chelidonium inſcriptum.* Cadmiæ drach.xlviij, ſtibij drach. viij, miſyos drach. viii, piperis albi drach. vj, atramenti ſutori ʒ vi,[n] † opij drach.vj,æruginis drac.vj,opobalſami drac.iiij,gummi drac.xxiiij, excipe aqua pluuiali.

¶*Hieracium,ad Obtuſum viſum, & Scabras affectiones.* Ceruſſæ drac.xvj,cadmiæ drac.viij, æruginis drach.ij, piperis albi ʒ ij, omphacij id eſt ſucci vuæ acerbæ ʒ ij, opij drach.ij,gummi drach.vj, excipe aqua pluuiali,ac vtere cum aqua. *Aliud. Cicatrices & Callos exterit.* Cadmiæ drac.[o] xvj, ceruſſæ drach.octo,piperis albi drac.quatuor,æruginis drachmas [p] duas,opobalſami drach. ij, omphacij drac.ij,gummi drac.iiij,excipe aqua pluuiali. ¶*Collyrium Fuluum panchreſtum,ob omnimoda vtilitate inſcriptum,accommodatum ad Scabros & circumroſos angulos,ac intenſos Pruritus, & Palpebras ficoſas.* G Cadmiæ drac.octoginta,chalcitidis vſtæ drac.xl,piperis albi drach. xl,gūmi drach. xl,aqua pluuiali excipito.In alio exemplari æqualis omniū apponderatio habetur. *Aliud.* Cadmiæ drach.octoginta,chalcitidis vſtæ drach.xl,piperis albi drach.xl,croci drac.duodecim,myrrhæ drach.xij,gummi drach.xl,aquæ pluuialis quod ſatis eſt. ¶*Tryphonis orbiculare Sphæricū dictum.* Cadmiæ drach. xlviij, ſquamæ æris drach. trigintaduas, æris vſti & loti drac. trigintaduas, piperis albi drachmas trigintaduas,opij drach.viij,myrrhæ drach.viii, opobalſami drachmas iiii, gummi drachmas trigintaduas, excipe aqua pluuiali. ¶*Collyrium Galli Oxydercicum.* Cadmiæ ʒ xlviij, chalcitidis vſtæ drach.vigintiquatuor,piperis albi drach.vj,ſquamæ eris drach.viii, opij drach. vj, omphacij drach.iiii,myrrhæ drac.ij,opobalſami drach.* iiii,gummi drach.xij,aquæ pluuialis quātum ſufficit. ¶*Collyrium Aromaticum appellatum.* Æris vſti & loti drach.xvj, æruginis drac. iiij, myrrhæ drach.iiij,opij drach.iiij,piperis albi drach.iiij,nardi drach.ij,croci drach.iiij, opobalſami drach.iiij,gummi drac.iiij,aqua pluuiali excipito. ¶*Heraclidæ Aromaticum croceum ex hæmatite.* Æris vſti & loti drach. xlviij, cadmiæ ʒ vigintiquatuor, croci ʒ vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach.vigintiquatuor, opii ʒ duodecim, myrrhæ drach.xij,piperis albi drach.xii, gummi ʒ xxiiij, vino falerno excipito. ¶ *Croceum Aſclepium oxydercicum.* Æris vſti drach.xlviij,croci drach.xii, H omphacij drach.iiii,opii ʒ duodecim,myrrhæ drachmas ii,opobalſami drac.iiii,gummi ʒ xii, piperis albi ʒ.x,aquæ pluuialis quantum ſatis eſt. ¶*Collyrium Iſochryſon hoc eſt auro compar,ad Corroſos angulos,Scabras affectiones, inueteratas Lippitudines, Aſpritudines, Ficoſas eminentias. Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ ʒ sex,*lapidis hæmatitæ drac.xvj,myrrhæ drac.xvj,opii ʒ xvj, croci drac. vigintiquatuor, piperis longi ʒ xii, piperis albi ʒ vigintiquatuor, gummi drach. lxiiij, vini Italici quantum ſatis eſt. ¶*collyrium* † *Cinnabarium,celebris ophthalmici Stoli Britannici,ad Corroſos angulos,Lippitudines ad malum habitum perductas, intenſos Pruritus, & Inueteratas affectiones.* Pſorici drach.xxiiij,cadmiæ drach.vigintiquatuor, croci ʒ xvj,piperis albi ʒ ſedecim, cinnabris ʒ ſedecim, opij drachmas duodecim, gummi ʒ xxiiij,aquę pluuiæ quod ſatis eſt. *Aliud.* Pſorici ʒ xxiiij,piperis drach.xxiiij,cadmiæ drach.xxiiij,croci drac.xxiiii, ſandarachæ drac.viii,opii drac.viii,cinnabaris drach.viii,gummi drac.viii,aqua pluuiali excipito. ¶*Melinum Atarachum à perturbationibus amoliendis appellatum. Facit ad omnem Oculorum hebetudinem & ad Affectiones antiquas.Cicatrices & Callos exterit.* Cadmiæ drach.xxiiii, omphacii drach. xii, ſalis ammoniaci drach. quatuor,* ammoniaci thymiamatis drach. xii, opii drachmas xiii, gummi drach. xiii, ceruſſæ drach. xxiiii, croci drach.xvi,piperis albi drachmas xxiiii, aquæ pluuialis quantum ſufficit. ¶*Lucij præceptoris,*

Melinum,

A *Aliter v.
B † *Additur in antiquo codi. græco, ἀρμενίου < ε, ψωρικοῦ < ε, σμύρνης < ε, ὀμφακίου < ε.* i. *armenij drachmas v, pſorici drach. v, myrrhæ ʒ v, omphacij ʒ v,*
C *Aliter v.
D *Aliter xij.*
E *Aliter vij.*
F Al. ʒ iiii.
G Aliter ʒ vi.
H Aliter ʒ i.
I Al' ʒ iii.
K Al. ʒ viii.
L Aliter lx.
M Al. xxxii.
N † *In cod. impreſſis græcis eſt opij ſolum, in alijs æruginis ſolum, in aliquibus ſunt vtraque.*
O Aliter vi.
P Aliter iiii.

*Aliter ij.

*Al.xvj.

† *In impreſſis eſt, κινναβάριον ἄξιον. in antiquis quibuſdam, κινναβάρινον ναξίου.*

*Aliter xxiiij.

A.l. 5. fu. 2.fol. 552.

A *Melinum, ad Scabros & corroſos angulos, intenſos Pruritus, Oculos humectos, ad omnẽ Viſus hebetu-
dinem. Cicatrices & callos exterit.* Ceruſſæ ʒ xxiiij, croci ʒ xxiiij, ammoniaci thymiamatis ʒ vj, ſa-
lis ammoniaci drach. vj, nardi indicæ drach. vi, opij drach. vj, myrrhæ drach. vj, omphacij drach. vj,
gummi ʒ xxiiij, excipe aqua pluuia. ℂ *Aliud collyrium Proteus, cui nullum conferri poteſt. Facit ad
incipientem Suffuſionem, & ad omnem Viſus obtuſitatem. Cicatrices & Callos exterit.* Cadmiæ drac.
xl, chalcitidis crudæ ʒ xl, ceruſſæ drach. xl, piperis albi ʒ xxx, ſucci cyrenaici drach. xx, croci drach.
xvi, opij drach. xij, ſagapeni drach. xij, lachrymæ oleæ drach. xij, auripigmenti drach. viij, myrrhæ
drach. xij, gummi drach.[a] xx, opopanacis drach.[b] xx, opobalſami drach.[c] xij: apparato cum aqua *A Alit. vij.*
pluuiali, ac vtitor cum aqua. ℂ [d] *Hygieni collyrium Aureum, ad Corroſos angulos, & Scabras affe* *B Aliter vij*
ctiones. Sandarachæ ʒ xxiiij, piperis albi grana xij, myrrhę ʒ vj, croci ʒ vj, gummi ʒ [e] duodecim: cũ *C Aliter vij*
aqua pluuiali apparato. *Aliter Aureum collyrium.* Sandarachæ drach. xvi, croci drach. xvi, pi- *D Al. Hypini.*
peris drach. xvi, myrrhæ drach. iiij, gummi drach. xij: vſus oſtenſus eſt. *Aliter.* Sandarachę drac.
xiiij, piperis albi ʒ xij, myrrhæ drach. vj, croci drach. vj, gummi drach. xij, aqua pluuiali excipito. E Aliter xvj.

ℂ *Euemeri Pſoricum, facit ad Corroſos angulos, & Scabras cicatrices, ac Callos exterit. Facit & ad
Inueteratas affectiones, & Lippitudines ad malum habitum perductas, itemq́ ad Aſpritudines.* Pſo-
B rici ʒ xxiiij, croci ʒ xij: opij, ceruſæ, vtriuſque drach. iiij: piperis albi drach. iiij, omphaci drach. iiij,
gummi drach. iiij: vino falerno excipito. ℂ *Baſi idion hoc eſt regineum, pſoricum.* Pſorici ʒ xlviij,
croci ʒ xxiiij, opij drach. viij, floris lapidis aſij drach. viij, ceruſſæ ʒ viij, piperis drach. vj, opobalſa-
mi ʒ iiij, omphacij drach. iiij, gummi drach. xvi: vino falerno excipe. ℂ *Panchreſtum Athẽ*nipion.* * *Al. Athenipion.*
Pſorici drachmas lxiiij, croci drach. xvj, chalcitidis vſtę drach. xvj, ſandarachæ drac. xx, myr-
rhæ drach. viij, piperis albi drach. xvj, caſiæ fiſtulæ drach. viii, foliorum malabathri drachmas iiij,
opij drach. xvi, omphacii drach. iiii, miſyos vſti drach. ii, gummi drach. xxiiii: excipe aqua pluuiali.

ℂ *Ptolemæi familiaris Pharmacũ, accommodatum ad Scabros & corroſos angulos, intenſos Pruritus,
Defluuia palpebrarum, Hebetem viſum.* Pſorici ʒ xl, ſandarachæ ʒ xxx, chalcitidis vſtæ drach. xxiiii,
croci drach. xxiiii, myrrhæ drach. xii, opii drach. ij, caſiæ fiſtulæ drach. xii, piperis ʒ qua*tuor, pipe- * Aliter xiiij.
ris albi ʒ vij, omphacij drach. vj, miſyos vſti ʒ iij, foliorum malabathri ʒ j, gummi ʒ xxxvi, aquæ plu-
uiæ quantum ſufficit. ℂ *Collyrium Ma*labathri oxydercicum, facit ad Corroſos angulos.* Stibij ʒ * *Al. μέλαν id eſt nigrum.*
xxiiij, {cadmiæ drach. xxiiij,} acaciæ drach. xxiiij, piperis albi drach. xxiiij, nardi indicæ drac. xij,
opij drach. vi, croci drach. vi, myrrhæ drach. vi, omphacii drach. vj, gummi drach. xxxvj: aqua plu-
uiali excipito. *Aliud.* Stibij vſti & loti drach. xl, acaciæ drach. xlvi, nardi cel*ticæ drac. vi, myrrhæ * *Al. indicæ.*
C drach. viii, croci drach. viij, omphacij drach. xi, opii drach. vi, cadmiæ ʒ xxxvi, gummi drach. xxxii,
aquæ pluuialis quod ſatis eſt.

Remedia ad affectos Oculos, ab Archigene in Primo Pharmacorum ſecundum genus conſcripta. CAP. 8.

IN fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas, aquę potus, & maxime
omnium rei venereæ abſtinentia. Aluus ipſa ſubducatur, & facies aſſidue primum multa frigi-
da, deinde ẽt aceto admiſto, proluatur. Quidam atramentum ſutorium aqua dilutum proluẽdum
exhibent. Fugiant odores acres, & pulueres, fumumq́, & tum Solis tum lucernarum ſplendorẽ.
Ad noctem lanas puras ex vino, aut ſordidas ex aqua frigida, imponant: maneq́, velut dictum eſt,
ſe proluant. Quòd ſi augeſcat fluxio, accedatq́ dolor, venæ ſectio congrua eſt, & perfecta cibi ab-
ſtinentia ac ſitis, niſi exurantur, & malũ inde augeſcat. Conuenit & ſolutio ventris valida, ſiue per
purgatorium conueniens medicamentum, ſiue per clyſteres robuſtos. Poſt hæc vero circa frontẽ
impoſita aſſidue vitis folia viridia auxiliantur. Aut myrti, aut lentiſci, aut rubi ſuccus: aut braſſicę,
aut vitis folia cum flore farinæ polentæ. Aut cupreſſus, ſampſuchus, ocymum, ſiſymbrium, œnã-
the, crocus hortenſis itemq́ agreſtis, portulaca, mali punici ſatiui flores cytini appellati, vitex; fo-
D lia recentia mali cotoneæ, ſingula cum vino & flore farinæ polentæ. Super ipſos vero oculos lana
pura oui cãdido madefacta imponat̃. Aut oui aſſi luteum. Aut melilotum in paſſo coctum. Aut
aſphodeli radix cum vino & flore farinæ polentæ. Aut iris contuſa cum vino & flore farinæ polẽ
tæ. Aut mali punici ſuccus cum flore farinæ polentæ. Aut ipſum malum in vino maris experte
coctum. Aut iuniperi baccæ tritæ cum vino & flore farinæ polentæ fronti imponantur, aut ẽt ſu-
per ipſos oculos adhibeantur. Ad hæc vero eryngij & fœniculi ſylueſtris radix trita ex aqua, &
cicutæ ſemen eodem modo apparatum, opitulãtur. Caſeus item mollis & †nuper ſalſus} cum apij † *Al. νεοπαγὴς* i. nuper coagu
folijs cataplaſmatis modo impoſitus. Aut papauer ſylueſtre paſſo coctum ac tritum impoſitum. latus.

Similiter & melilotum paſſo coctum, exiguo croco & papaueris ſucco admiſtis. Panis item ex vi
no, roſaceo admiſto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulum recentem per ſe imponito: immo & po-
lenta admiſta egregie opitulatur. Et vt ſummatim dicam, omnia ex adſtringentium genere, & re-
pulſoria, in principijs proſunt, velut eſt cicuta, & pſyllium, apium ſolanum, lentes paluſtres, ſerpyl-
lum, ſampſuchus, folia vitis, coriandrum, portulaca, ſemperuiuum, folia papaueris, vrtica. Quæ ſin
gula ex vino trita imponantur: pſyllium vero ex aqua, eodemq́ modo paluſtris lenticula.

Ad Fluxionem Calidam.

ℂ Braſſicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodem modo.

Aut

Aut rutæ folia cum adipe anſerino: aut ſampſuchi folia: aut halicacabum tritam. Cæterum largũ E
fluxum ſiſtunt papaueris capita, & hyoſcyamus cum polentæ flore ex vino: oportet autem fomen-
tum prius adhibere, atq; ita imponere. Poſtquam vero ſtatus & vigor præterierit, & cum nõ am-
plius opportunum eſt adſtringentibus vti, non incommodum fuerit, tum oculorum, tum capitis,
fomenta adhibere. Magnifice vero auxiliatur, inflãmationesq; ſoluit, & ſi qua diſtentio adſit, eam
laxat, linteolum molle butyro madefactum, ac oculis ſuperpoſitum.

De Chymoſi hoc eſt vtriuſq; palpebræ diſtortione, ex inflammatione oborta.

In quibus vero chymoſis fortis contingit, oui luteum cum muſcę carne terito: atq; vbi ad cerati
formam deducta fuerint, linteolo excepta impone: confeſtim ſedant.

Oblitiones Oculorum.

¶Panis purus vſtus, acaciæ & hederæ permiſtus cũ aqua. Verũ ad doloris vexationes roſas viri-
des aut aridas paſſo maceratas terito, & admiſto oui aſſi vitello, ac croco ſufficienti, cũ paſſo vtitor.
Aut crudam hordeaceã vel triticeam farinã paſſo coctam adhibeto. Si vero maior dolor fuerit,
papaueris folia recentia admiſceto, aut corticem papaueris capitum. Aut hyoſcyami folia drach-
marum iiij pondere cum oui vitello. Aut ſiſymbrium aqua coctum terito ſufficienti affuſo vino,
& imponito. Aut papaueris albi capita paſſo cocta ac trita imponito. Aut apij recentis coma, F
itemq; pulegio recenti ſimiliter vtitor. Aut peponis, aut cucumeris carne. Aut oui aſſi luteum
cũ exiguo croco ac pauco vino tritum imponito. Cæterum dolentes ex inflammatione oculos,
cũ panace & pulegio vino ſubactis integito. Præclare facit & pini cortex, & polenta cum vino.
Aut hyoſcyami folia, & opium trita imponito. Aut papaueris cortices terito, roſisq; ac meliloto
myrrhaq; admiſtis, albumine oui diluito, atq; ita imponito. Aut aloẽ ac opium cum aqua diluta,
linteoloq; excepta, in emplaſtri morem appone, vitãdo ne quid in oculũ præterlabatur. Cæterũ
in his qui dolore vexant̃, crocũ bonum cum lacte inſtillato. Verum ad vehemẽtes dolorum mole-
ſtias coriandri ſuccus cũ muliebri lacte oculorum angulis inſtillatus: Similiterq; papaueris ſuccus
torrefactus auxiliat̃. Folia item platani trita cum farinæ polentæ flore oculis ſuperpone, emplaſtri
more appoſita. Cataplaſmata vero in fluxionibus cõueniunt, Cupreſſus viridis cum vino. Aut
paliuri folia, {aut ſpinæ folia.} Aut portulaca trita cũ adipe anſerino & croco. Aut iris ſicca cum
melle. Aut micas thuris, & myrrhã cũ oui cãdido lana excepta fronti imponito. Aut apiũ cũ po
lenta, aut ſeſelis flores vino maceratos imponito. Aut papaueris folia recentia adglutinato. Qđ
ſi vigiliæ inſtẽt, mandragoræ radicẽ & ſuccũ, papaueris folia, & polentã æquis partibus in maſſam
cogito, eamq; odorandã exhibeto, & obdormiſcẽt. Porrò in magnis fluxionibus, pulegij recentis G
ſemẽ, & maxime fuluũ, cũ aceto ad malagmatis formã redigito, ac ſincipiti imponito, lanis ſuper-
nè additis, ac leni vinculo cõſtrictis. Aliqui ẽt papauer recẽs ei admiſcent, aut opij minimũ qđ, aut
roſas, aut melilotũ coctum. Aut amylo ex vino aut oui cãdido oculos ipſos integito. Præclare fa-
ciũt ad fluxionẽ vberem, tenuẽ ac vetuſtã, itẽq; vlcera, põpholygis drach. iiij, opij torrefacti † obo.
iij, } gũmi drach. iiij: aqua pluuiali aut fontana excipe. ¶ *Agglutinatoriũ ad Fluxionẽ.* Similagi
nem, & mannæ thuris dimidium eius, cum oui albumine ad emplaſtri formam redigito, & in prin
cipio fronti in linteolo imponito. Aut oui aſſati vitellum cũ thure. Aut cochleam cum teſta ſua
& oui candido ad ſtrigmentitiã formam redactã in ſplenio à tpe altero ad alterum extendendo im-
ponito. Sua ſponte decidit, vbi reſtiterit fluxus. Aut Moſchi malagma, aut barbarum emplaſtrũ,
aut viride, aut aliquod aliud eorum quæ aceto conſtant, ſplenio inditum fronti imponito.

† Al. drach. iij, & oboli. iij.

† *Ita græc.* καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἁπαλλῶν πτερῶν. *antiq. interp. videtur legiſſe* ἐκ τ͂ ἁπαλοπτέρων. *& ideo trãſtulit, ex iuuenibus columbis nec male. nam vt* ἁπαλοσαρκὸσ *dicitur q carnem teneram habet, ſic & auis quæ teneras habet pennas. nimirũ iuuenis dicitur* ἁπαλόπτερον

Ad Hæmalopas & Hypoſphagmata. i. cruentatos oculos, & ſugillatos.

¶Ad plagas oculis illatas, & ad oborientes ex eis cruentas ſuffuſiones, ſtatim in principio tum
ad inflãmationem, tum ad dolorem compeſcendum facit columbinus ſanguis inſtillatus, & præſer
tim is qui ex † teneris pennis exprimitur. Candidum ẽt oui eodem modo in oculum inſtillatũ, atq;
amplius pura lana exceptum & ſuperne impoſitum. Prodeſt ẽt oui aſſi luteum cum vino impoſi- H
tum, aut melilotum coctum cum vino eodem modo. Inſuper & folia roſarum ac flos per ſe & cũ
vino trita, itemq; cum flore farinæ polẽtæ. Aut braſſicæ folia in cataplaſmate. Vbi vero diutius
cruentatio perſtiterit, thure & bitumine æquis portionibus acceptis ac miſtis oculũ ſuffito. Aut
hyſſopi comam tritam lineo panniculo illigatam in feruentem aquam demittito, oculoq; admo-
ueto. Sequitur enim cruor adeo, vt ex linteolo compreſſo exprimi queat. † Aut nitrum, & terram
Æthiopicam, ac myrrham, pari pondere cum aqua illinito. Aut foliorum oleæ viridium ſuccum
ſublinito. Aut ammium & hyſſopum cum lacte bubulo terito, agitato, ac ſublinito. Aut ſemen
lini tritum cum butyro per linteolum exprimito, ac ſublinito: caput vero frigida perfundito.

† Aliq tñ cod. hñt. Aut nitrũ & Aethiopicã myrrham pari pondere &c.

Curatio Tumorum.

¶Ad tumores ex plaga circa oculos obortos valde conuenit fomentum per mollem ſpongiam
aſſidue factum, ita vt noua ſpongia poſtea aceto diluto madefacta imponatur. Conuenit inſuper
ſinapi vetuſtum ex aqua tritum, aſſidue circũ*impoſitum & ablatum. Similiter & naſturtiũ, ſi poſt
eorum ablationem loci aſſidue calida aqua foueantur.

* *Al.* προστιθέμενον *i. appoſitum.*

Ad Oculos Scabros ac aridos.

Ad oculos propter Solem, aut omnino puluerem, ſcabros atque aridos factos, aqua multa

æſtate

A æſtate quidem frigida, hyeme vero calida affuſa, commodat. Conuenit & ſpongiæ calida aut lentis decocto imbutæ fomentum. Ipſis vero oculorum angulis, rubi, lentiſci, myrti, roſarũ ſuccum, vnumquẽq; per ſe cũ aqua adhibeto. Aut roſas aridas tritas cum vino: aut earum florem. Aut vinum maris expers, ac oleum vetus, maxime vbi dormire voluerint, admoueto. Cõducit præterea his, vt a ſalſis, acribus, ampliusq; acidis omnibus abſtineant. Porrò ad inueteratas & calloſas circa palpebras affectiones, amurcam coctam cum oleo tritam illinito.

Ad Glabras, ſimulq; naſcentes alias palpebras, Ptilo: Græcis dictos.

¶ *In iis qui Glabras, ſimulq; naſcentes alias palpebras, quiq; pilos non habent, egregie facit, ac pilos producit, hoc medicamentum.* Acaciæ ℥ ij: atramenti librarij aridi, aut ſi fieri poteſt memphitici ℥ v: ſucci porri heminas quatuor, vini maris expertis heminas iiij: coquito donec ſtrigmẽtitiam formã induant, & repoſitis in pyxide vtitor. Aut muſcerdas & caprarum ſtercora vſta pari menſura, cineris calami Græci duplum, cum melle attico illinito. Hoc vero etiam palpebrarũ defluuia emendat. Æruginis tritæ partem vnam, ammoniaci thymiamatis tantundem, trita adhibeto. Facit idẽ & egregie ad ſcabros oculos. Aut cadmiam tritam melle ſubactam in ollula vrito ac aſſato: deinde æris vſti tantundem admiſceto, ac tritis vtitor.

B *Ad Pilos inutiles & pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin hoc malum Græci appellant.*

¶ Pilos inutiliter in palpebris ſupernaſcentes euellito, & ſanguinem cimicum illinito, & non enaſcent. Papias Laodicẽſis Autolyci medicus multa in his tentabat: euellebat primum ipſos pilos, deinde locum diligenter cum dropace irritabat, & cum chamæleone albo trito viridium ranarum ſanguine permiſto (ſunt aũt ranæ quæ in arundinibus degunt) illinebat: neque enim poſtea enaſcuntur. Potes & euulſis prius pilis cedriam cum tellinarum cinere miſtam ac tritam illinere.

Ad candẽ quoq; rem auiculæ cinędi appellatæ felle vtitor. Aut phagri marini piſcis itidem felle. Aut ricini à cane fœmina adempti ſanguine. Egregie facit hoc. Fellis & ſanguinis erinacei terreſtris pares partes, fellis chamæleonis tantundem, caſtorij parum, ad formã ſquamularum piſciũ reducito: & pilis radicitus euulſis vtitor, ſquamulam vnam oris ſaliua matutina dilutam illinendo, locumq; ad dimidium horæ obligando. Dolitant equidem ex medicamenti huius vſu, ſed pili amplius non enaſcuntur. Aut felle hyænæ fœminæ mox ab euulſione illinito. Aut tellinarũ tenuiſſimam puluerem oblinito. Aut euulſis pilis, cicutæ folium & cedriam ęqualibus partibus cum veſpertilionis ſanguine illine, illitumq; donec exareſcat tene: ſi enim hoc oculum contingat, eius humorem corrumpit. Aut ab euulſione, capræ fel cum braſſicæ ſucco illinito. Aut capni ſiue fumaC riæ herbæ ſucco palpebræ alam ſiue ſummitatem illinito: deinde pilos euellito, rurſusq; illinito. Teſtatus eſt & Hermeas ſpumam aquæ poſt dropacum adhibitionem illitam ſumme conducere.

De Staphylomatis ſiue Vuis, & Albuginibus.

¶ Staphylomata tolles cantharidum ſucco illito. Albugines vero cito ſanat nitrum cũ oleo veteri diligenter tritum & illitum. Aut lacertæ ſtercus illine, & tolles. Aut nycticoracis ouum illine, & tinges ipſas. Aut croci, piperis, æquales partes, cum felis felle in collyria formato, ac illinito. Aut ſepiæ teſtam tritam melle ſubigito, ac vrito, & læuigato, poſtea pharmaco hoc ſublinito.

Curatio Obfuſcationis viſus, & Suffuſionis.

¶ Obfuſcationẽ oẽm, aut ẽt incipiẽtem ſuffuſionẽ perſanat vulturis fel cum marrubij ſucco ac melle attico. Aut myrrhæ & piperis partes æquales cum melle. Aut ſolanum nigrum illine. Facit & Cyprus in ærea pyxide repoſita. Aut fœniculi ſuccum, & fel taurinum liquidũ, paribus partibus, mellis attici duplum, illinito. Aut croci, & piperis æquas portiones felle taurino excipito, atque in collyria redigito, ac illinito. Aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici illinito.

De Humorum Suffuſionibus.

¶ Fellis teſtudinis marinæ partem vnam, mellis attici quadruplum illinito. Fel ipſum etiam D per ſe ſufficit cum aqua illitum.

Ad Pterygia.

¶ In pterygijs oculorum, atramenti ſutorij, ſalis ammoniaci, æquales partes, gummi dimidium, cum aceto in collyria formato, ac illinito. Aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici miſtum ac tritum illinito.

Ad Glaucos Oculos, & Nyctalopas hoc eſt luſcioſos.

¶ Solani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat. In luſcioſis vero, hepar hircinum aſſato, ipſumq; inter aſſandum deſtillantem cruorem coadunato, atq; hoc quidem ipſos illinito: ipſum verò hepar edendum præbeto. Auxiliatur & columbinus ſanguis illitus, & fel capræ. Aut hepar caprinum coquito, eosq; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatum inde vaporem oculis ſuſceptent. Ipſum vero hepar aſſidue edendum dato: ex hoc enim cito auxilium ſentient. Aut elaterij obolum, ſeminis portulacæ ℥ j, cum melle inunge. Aut ſtercus aſini recens exuccato ac illinito. Veſcatur æger beta, vulturis iecore aſſato, eiusq; felle illinatur.

Ad Crithas i. inſtar hordei oblõgas circa palpebrarũ pilos abſceſſus, q; itẽ Poſthiæ Græcis appellãtur.

f. 3. t. 3. fol. 229. d ¶ Abſceſſus circa palpebrarum ciliacrithas ab hordei ſimilitudine Græcis appellatas ceræ albę fomento diſcuties. Aut muſcæ caput auellito, ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato.

Galeni

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER QVINTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Ad reliquas Faciei, Dentium, ac Gingiuarum affectiones, Medicamenta.

De Sugillatione ſub oculis, Hypopion Græci dicunt. CAP. I.

de Iis q̃ in medicatr.ſi. cõ.3. tex.30.7ª.219. c. Et d Liquid. vſu à prĩcipio. Et de tract. cõ. 1. tex. 28. 7ª. 235. g. De Artic.4.68.292.e

A.l.4.f.7. c.6. fol. 51

QVod ″ Hypopion ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat: idẽ enim eſt velut ſi quis hypophthalmium dicat, quod ipſum ſub oculis ſonat. Eſt aũt ex genere effuſionũ, ecchimomatum appellatarũ. Appellãt ita ‖ Hippocrates & alij multi medici, circa cutẽ affectionẽ, cũ tenuibus in ipſa venis contuſis ſanguis F p fiſſuras effundit, non vno loco aceruatim ac ſtatim ita excretus in grumos coiens, ſed poſtq̃ per perſultationẽ hoc eſt diapedeſin, vt ipſi appellant, effuſio ipſa facta eſt. Cõtingit ſanè aliqñ vbi ita coierit, tp̃is progreſſu liueſcere & denigrari, paruis nimirũ grumulis ex diſp̃ſo in multas cutis partes ſanguine coactis. Quare merito ad eius curationẽ ſtatim feſtinãt medici, priusq̃ denigreſcat, ſcopũ medendi habẽtes vt ſanguis diſcutiat̃, cũ ſciãt id quod in grumos coierit ex ſanguine, ægerrime diſcuti poſſe. Cũ vero tunicula venarũ, ex q̃bus ſanguis exilit rũpat̃, parũ quiddã ex adſtringẽtibus ad diſcutiẽtia admiſcet: ſi.n. ex ſola ſimplici facultate diſcuſſoria pharmacũ à principio adhibeat̃, nõ ſolum quod effuſum eſt diſcutiet, ſed & p fiſſuras aliquid attrahet ex ſanguine in cõtuſis venis contento. Poſtq̃ verò in ſuã naturã redierint venulæ, ad diſcuſſoria pharmaca citra adſtringentiũ admiſtionẽ opportune tranſimus. Quẽadmodum aũt in alijs affectibus pleriq; medicorũ indiſtincte auxilia cõſcripſerunt, ita ẽt in his citra eas quas iã receſui diſtinctiones, ſimpliciter ſugillatorũ remedia prodiderũt. Porrò ſi vos eorũ q̃ in libris de ſimpliciũ pharmacorum facultate didiciſtis, memores fueritis, facile diſcernere poteritis, quas nã ſugillationes ſola diſcuſſione digerere oporteat abſque adſtrictione, & in quibus admiſcere cõueniat quippiã ex parce adſtringẽtibus. Quin & ex ipſis diſcuſſorijs imbecilliora primũ adhibenda eſſe manifeſtũ eſt, fortiora vero ″ inueteratis & denigratis admouẽda. Exẽpli itaq; loco primũ ea quibus ipſe vtor indicabo, inde ad ea q̃ probati medici tradiderũt progreſſurus. Appellat̃ aũt collyriũ Neli ex roſis diarhodon, multis iam annis præclarũ & celebratũ, cuius † cõpoſitionẽ proximo libro tradidi: hoc ipſum in ocularioru coticula ex aqua cõtero, atq; ſugillationi illino, ſertulæ cãpanæ ac fœnigræci decocto prius pro fomẽto admoto, deinde ẽt collyrio ex eo decocto diſſoluto, poſtea ẽt ex ipſius ſolius fœnigræci decocto. Quòd ſi reliq̃æ quæpiã affectionis reſiſtẽt, in fœnigræci decocto collyria ex myrrha, diaſmyrna appellata, ſoluo ac illino. Cõducit aũt bis in die pharmacũ hoc illinere, ſimulq; fomentũ decoctorum calidorum per mollẽ ſpongiam prius admouere, ita vt primũ ex ambobus fœnugræco & meliloto decoctũ fiat: inueterato aũt malo ex ſolo fœnugræco. Hic curandi modus vt plurimũ perfecte ſugillata p̃ſanat paucis oĩno ſubterfugientibus eumq; reſpuentibus: in quibus collyrium ex ſandice commodum eſt, & ex pharmacis ad ſugillata à medicis deſcriptis ea q̃ generoſe diſcutiendi vim habẽt. Initium autem faciam ab eis quæ Archigenes in primo pharmacorum ſ̃m genus conſcripſit, propoſiturus quidem ipſius verba: poſtea vero ſi quid ab eo ad diſtinctionem pertinens relictũ eſt, appoſiturus.

G

A.ibidem.

† *Antiq. interp. cuius cõpoſitio hæc eſt Roſarũ drac. iij. croci drac. ij. acaciæ 3.i. opij Scrop. i. nardi indicæ Scrop. i. gũmi arabici drac. iij s. miſce cũ aqua pluuiali.*

Archigenis Pharmaca ad Sugillata, iuxta ipſius dictionem. H

¶Sugillata eueſtigio ſanat raphanus impoſitus: auferes autem ipſum poſtq̃ mordere inceperit. Recte fecit in eo, quod adſcripſit tollendum eſſe vbi mordere cœperit: ſi.n. diutius maneat, venulas contuſas commordendo oſcula ipſarum aperiet. Quapropter & à principio eo vtendum non eſt: vbi verò inueteratæ fuerint ſugillationes & iam denigratæ, etiã ſi quis longiori tp̃e incumbere ipſum ſinat, magis iuuabit. Facit & caſeus recens ſalſus impoſitus. Ipſe quidem caſeus vim obſtruendi meatus habet, verum recens ſalſus & non dum inueteratus miſtam facultatem habet, obductricem ex ſe ipſo, diſcuſſoriam vero & aliqualiter adſtringentem ex ſale: quare nihil abſurdi eſt eo etiam in principio vti. Aut ceratum cum abſinthio, vel raphani ſucco ſubactum. Aut hyſſopi coma leuigata eodem modo. Siue cum abſinthij coma trita, ſiue cũ ſucco, ceratum ſubactum adhibeas, eandem vim demonſtrabit: verum ad tactum mollius reddetur pharmacum ſi ſuccus cum cerato committatur. At vero raphani ſuccus, aut hyſſopum cerato addita efficacius reddunt pharmacum, q̃ vt a principio ſtatim adhiberi conueniat, niſi iam plane liuida aut nigra facta ſit ſugillatio, q̃d etiam ipſe deinceps dicet. Summe facit ad recẽtia & liuida ſugillata ſpongia muria tincta & aſſidue impoſita ac ablata: poſtea vero fomentum aſſiduum ex calida aqua procedit. Quemadmodum raphano in principio vti minime tutum eſt, ob eam quam dixi cauſam, ſic etiam muria:

quapropter

A quapropter etiam poſt eius vſum, calidæ fomentum probat, quo videlicet acrimonia ex muria inducta cōpeſcatur. Neq; vero in omnibus ſugillatis in principio fomento ex muria vti conſulit, ſed in ijs quæ ſtatim liueſcunt. Breui itaq; tempore in ijs muria vtendum eſt: in quibus vero cruentus, aut ſubflauus, aut ſubpallidus eſt color, fugere muriam oportet. Cataplaſmate autem vtere faba freſa contrita, abſinthio, hyſſopo, origano, raphani cortice, vua paſſa exacinata, vnoquoque per ſe cum melle, aut aceto, aut aqua. Imperfecte primum hæc remedia conſcripſit, cum non apponat ad ſermonem, coctis ne an crudis vti iubeat faua freſa, & abſinthio, & hyſſopo. Videtur autem crudorum vſum præcipere: nam ad finem vbi dicit, cum melle, aut aceto, aut aqua, ſingulis prædictis vtēdum eſſe, tum quidem coctis appoſuiſſet. Quin & eo ipſo ſermone tria viribus inæqualia medicamenta tradens, minime recte mihi videtur præcipere cum hoc vel cū illo eſſe vtendum. Aqua.n. {calida} acrimoniæ omnis expertiſſima eſt, non in cute tantum, ſed ipſis etiam vlceribus. Mel vero vlceribus mordax eſt, cutem autem non offendit. Acetum vero vtriſque mordax exiſtit. Neque vero raphani cortex vuæ paſſæ viribus par eſt, ſicut neq; abſinthium, ac hyſſopum, & origanum: fortia enim hæc ſunt, & diſcuſſoria vi prædita: moderata autem eſt vua paſſa, & omnis acrimoniæ expers. Et bulbus albus cum ouo & melle. Bulbum flatuum vt acriorem in principio ſtatim
B adhibere recuſat. Scimus autē mel diſcuſſoriæ facultatis eſſe, quapropter ouum ipſis admiſcere vi detur, quòd mitigandi facultate multum præſtat. Cyclaminos per ſe, & cum vua paſſa. Neque hic paruum eſt, quod intereſt inter cyclaminum & vuam paſſam. Quare haud ſcio, qua ratione p ſe cyclamino vtatur, & admiſta vua paſſa, etenim per ſe vehementiſſimum eſt medicamentum: at cum vua paſſa commiſcens, tantū auferet facultatis, quanta fuerit admiſtæ vuę paſſæ moles. Aut nitrum cum hyſſopo & vua paſſa melle exceptum. Hic ſermo priore rectior eſt, in quo etiam ſolius cyclamini vſum permittebat. Nam ſi etiam nunc hyſſopum ipſum per ſe adhibere conſuluiſſet, non apponendo inueteratis ſugillationibus id conuenire, ſimiliter vtique deliquiſſet. Myrtum cum ſale & aqua. Dictum etiam antea à me eſt, quòd ex diſcuſſorijs medicamentis, in principio præſtantiora ſunt quæ exiguam adſtringendi vim complectuntur, qualia ſunt roſæ, & melilotum, & crocus. Non tamen ex eiuſmodi pharmacorum numero eſt myrtus, vtpote vehementer adſtringens: quapropter ego nunquam ipſa vti audeam, præſertim ſi iam liuidus ſit color ſugillationum. Sinapi cum adipe ouillo. Inueteratis & nigrefactis ſugillationibus ſolum, hoc medicamentum conuenerit, & maxime ſi non omnino paucum ſit ſinapi adipi admiſtum. Myricæ folia & fructus trita cum aqua, per ſe & ſimul miſta. Et hoc pharmacum non ſolum diſcuſſoriam, ſed
C & contractoriam quandam vim habet: quare inueteratis & nigrefactis ſugillationibus non conducit. Facit & ſpongia, & linteolum, aceto ac melle imbuta & appoſita. Hoc remedium in principio adhibitum non valde acri aceto opus habet: in progreſſu autem temporis liquefacta aut denigrata ſugillatione nihil profuerit abſque acerrimo aceto præparatum. Aut fabam freſam cōmanducatam imponito cum melle. Quin & fabæ lomentum etiam citra manducationem cū melle ſubactum liuida diſcutit: ex manducatione autem ſumme diſcuſſorium redditur, nimirum viribus a ſaliua adſumptis. Oui vitellum eodem modo. Si mel ad oui vitellum miſcuerimus, velut ante dixi de faba freſa, ſimile faciemus prædicto medicamento tum in apparatu, tum in facultate. Aut porci pulmonem calidum imponito. Hoc remedium non tolerarit vir mundiciem amans. Aut myricæ decocto prolue. Non ita longe ante de myricæ facultate dictum eſt. Aut cardamomum cum myrrha impone. Diſcuſſorium quidem pharmacum eſt myrrha, verum acre cardamomum. Hæc ſane ſufficere videntur mihi ex Archigenis ſcriptis exempli gratia prolata oſtēſo ſimul modo examinandi pharmaca, qualia ſcilicet in principio conueniant, antequam liuida aut nigra ſugillatio fiat: & qualia liuidis, aut iam nigrefactis, & inueteratis ſint adhibenda. Quare quæ conſequantur apud eum deinceps, ea ſola per ſe adſcribam ipſius Archigenis verbis. Aut ce-
D ruſſæ, & ſpumæ argenti æquales partes cum melle terito: & admiſta faba freſa ad cerati formam re ducito, ac vtitor. Aut anguium ſenectam cum aqua marina tritam illine. Aut cuminum linteo illigatum & in feruenti aqua tinctum pro fomento adhibe. Aut ſinapi cum cerato impone. Aut fœniculum tritum impone. Aut thus & thapſiam æquis portionibus cum cerato roſaceo. Aut mentam & argenti ſpumam pari pondere impone. Aut hordeaceam farinam cum aceto mulſo coctam. Aut fabam vino maceratam donec tenera fiat, tritam ſplenij modo impone. Aut cicer eruinum vocatum eodem modo. Aut furnorum fuliginem cum pari ceruſſa ex vino odorato illine. Aut thapſiam & eruinæ farinæ triplum eodem modo. Aut crudum ſalſamentum, omotarichon Græci vocant, exprimito: deinde in vino odorato tritam imponito. Cæterum ad vetuſtiores ſugillationes ſimilacis fructus cum vua nigra tritus facit. Aut thapſiæ radix tuſa, & ſuccus eius adipe exceptus, ac aſſidue appoſitus. In vetuſtis exemplaribus non vetuſtiores comparatiue ſcriptum eſt, ſed vetuſtiſſimas ſuperlatiue. Dictum eſt porrò a me ſtatim in principio, quòd in eiuſmodi ſugillationibus pharmacis forti diſcuſſoria vi præditis vti oporteat, qualia ſunt ſane ab eo his verbis deſcripta, & quædam item ex ſuperioribus, velut eſt indicatum. Atque hæc quidem Archigenes prodidit. Verum Apollonius diligentius & cum pluribus diſtinctionibus in primo Parabilium in hunc modum ſcripſit.

Pharmaca

Pharmaca ab Apollonio conſcripta ad Sugillata recentia ac liuida. E

¶ Spongiam in aqua marina feruente tinctam aſſidue locis pro fomento adhibeto. Aut ſpongia in acri muria tincta ſimiliter foueto. Aut in aceto feruenti, & pariter in vino. Imponendũ eſt & ſplenium melle & aceto madefactum, aut lana, aut ſpongia. Cataplaſmate aũt vtere, abſinthio trito cũ melle: aut † hyſſopo læuigato cum melle: & faba freſa eodem modo. Origano ſimiliter: raphani cortice cum melle. Bulbis tritis per ſe, aut cũ melle & oui vitello. Lini ſemine & ſalibus tritis cum oleo & oui vitello. Silphio trito cum oleo & vino. Sampſucho trito cum melle: myrto & ſale tritis cum aceto: fœniculo trito cum cerato: hyſſopo & nitro cum melle & aceto: calce viua cũ cerato: ſinapi trito cum adipe vitulino, aut cum cerato. ¶ *Ad Sugillata Inueterata.* Ari radicẽ raſam ac melle ſubactam in linteolum illitam imponito: vtere ẽt diſcuſſorijs facultatibus & compoſitionibus, quæ ex deſcriptionibus commentariorũ apparantur. ¶ *Ad Sugillata cum Tumore.* Spongiã aceto imbutã imponito, & præmonſtratis fomentis frequentius vtitor: cataplaſmatis loco farinã hordaceam ex aceto mulſo coctã imponito, donec locus ſugillatus humilior reddatur: de cætero vero ſubſcriptis cataplaſmatis vtitor. ¶ *Ad Sugillata cum Inflammatione.* Aqua calida foue, & pro cataplaſmate lenticulam coctam tritam cum melle impone. Aut cochleam ægyptiã contuſam impone. Vbi vero inflãmatio remiſerit, tũc iam ẽt alijs pharmacis vtere. ¶ *Ad Sugillata* F *cum Pertuſione.* In ipſam quidem pertuſionis fiſſuram ex medicamentis, quæ cruentis vulneribus conueniunt, inde: circũſitis vero partibus cataplaſmata ex medicamentis ad ſugillata citra pertuſionem conſcriptis impone. Præſtabat fortaſſis hîc iam ſermonem de ſugillatis deſinere, verũ cum ea quæ ex conſentiente experimento iudicata ſunt, alijs ſtabiliora exiſtant, viſum eſt mihi etiam ea quæ Crito in tertio de Ornatu ſcripſit apponere, quæ ſane iuxta illius dictionem ita habent.

† Deeſt ĩ græ. cod. & in antiqua interp.

Quæ Crito ad Sugillata recentia, Medicamenta ſcripſit.

¶ † Cicutam tritam ex aqua impone. Abſinthium tritũ ex aqua, & in linteolũ infartũ imponito: ꝙ ſi tenera ſit cutis, parum mellis adiicito. Hyſſopum cilicium ex aqua tritum, & in linteolum ligatum in globulos cogito, atq; his in feruentem aquam tinctis ſenſim foueto. Bryoniæ radicem tritam cum melle imponito: aut roſaceo cerato exceptam adhibeto. Muriam acrẽ facito, ſpongijſq; in ea madefactis foueto: & poſt hæc raphani corticem tritum cum melle, & linteolo infartũ imponito. Aut ſinapi tritum cerato exceptum, & exiguo adipe vitulino addito, in linteum infartũ imponito. Et de his quidem in tantum. Quòd ſi inueteratæ ſint ſugillationes, aut etiam appellati liuores, † ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. ¶ *Ad Liuores, & Sugillationes profundas.* Tordyllij partes duas, terræ ſamiæ partem vnam, aceto excipito, paulumq; mellis ſimul conquaſſato. G Animaduertere autem oportet diligenter, ne cutis exulceretur. ¶ *Medicamentum deterens Sugillata, Ariſtarchi.* Hyſſopi cilicij drachmam j, radicis thapſiæ tantundem, thuris integri nõ ſecti tantundem, ceræ tyrrhenicæ ℥ ij, reſinæ terebinthinæ ℥ j. Arida cum liqueſcibilibus committito, deinde linteolo infarta imponito, animaduerſione habita ne locus exulceretur: & ob hoc ſane frequẽter tollere oportet. *Aliud.* Radicis thapſiæ ℥ xii, aut ſucci ℥ vi, thuris inſecti drach. viii, veratri albi ℥ ij, abſinthij drach. i, cerati roſacei drach. xvi: mollita repone, ac linteolo infartis vtere. Oportet etiam hoc aſſidue amouere. *Aliud.* Viticis albæ obolos tres, ſtruthij tantundem, glandis ægyptię tantundem, pulmonis caprini vſti tantundem, radicis aſparagi tantundem, bdellij tantundem, ſucci thapſiæ tantundem: aceto mulſo exceptis vtitor. *Aliud.* Seminis viticis albę drac. iij, radicis ſtruthij tantundem, nitri rubri tantundem, ſucci raphani tantundem, hyſſopi cilicij tantundem, farinæ fabarum tantundem, glandis vnguentariæ drach. xl, myricæ drach. xl, pulmonis ca*prini vſti drac. xl, bulbo*rum rubrorum drach. xl, radicis thapſiæ drach. xl, thuris drach. xii: excipe cerato roſaceo, ac vtere, vt dictum eſt.

† Græc. κώνειον λεῖον antiq. interp. legit κύμινον. & ideo interpretatus eſt ciminum.

† Al. προγεγραμμέναις i. ſupraſcriptis.

* Al. agnini.

* Al. βόλων.

Medicamentum ab Hera conſcriptum ad Sugillata.

Aufert, vt inquit Heras, tribus horis: ꝙ ſi inflammatio fiat, cataplaſma ex viridi caſeo probat, & H fomentum ex pane. ¶ Succi cicutæ obolos duos, croci drachmas ij, myrrhæ drachmam vnam, acaciæ drachmam vnam, opii drachmas ii, ſucci thapſiæ drachmas duas, gummi drachmam vnam, cum aqua cogito. Hoc equidem Heras ſcripſit. Ego" vero nucem per ætatem iam oleoſam factã expertus ſum aliquando ad cruentatos facientem. Oportet autem ipſam nucem diligenter terere, atque ita imponere homini ſupine reclinato, quo ad horas duas & tres pharmacum adhæreat: vbi enim ſic fecerit, etiam ſi poſtea ſurgat, ad multum tempus adhæret: oportetq; priore delapſo aliud ſtatim imponere. † ¶ *Eiuſdem Heræ ad Aegilopas.* Maluę folia cum ſale & melle trita imponito: deſtruit hoc ac extirpat ægilopas. Alicam etiam in aceto coctam incipienti ægilopi imponito. Aut myrti recentiſſimas baccas cataplaſmatis modo adhibe, vbi videlicet fluxio infeſtauerit. Similiter facit & lemnia terra, ſi illinatur.

A. l. 4. f. 7. c. 6. fol.

† Hic incipit Caput 2 in antiquiſſimo codi. græco.

De Aegilope. *CAP. 2.*

INter"naſi os & magnum iuxta oculum angulum, paruum quoddam abſceſſui ſimile tuberculum oriri ſolet: & rumpitur ſanè ſæpe in angulum, vt ægre curabile reddatur, niſi mature occurratur. Mederi igitur oportet ipſi cum diſcuſſorijs medicamentis, quæ citra mordacitatem efficacia ſunt: coafficitur enim oculus ab acribus, atq; ita etiã affectæ partis inflammatio augetur.

A. l. 3. f. 3. 14. fol. 22

Verum

A Verum affectio ipſa non ob id ſolum ægre curabilis eſt, ſed & propterea, ꝙ cũ multa liquida pharmaca in experimentum adſumi poſſint, ea non tolerat locus ipſe:neceſſario enim ex eis in oculum quid influit. Neq; verò adhærere eiuſmodi queant citra obligationem, quæ totum oculum complectatur, quam impoſſibile eſt tot diebus aliquem perferre poſſe, quot ad mali curationem requiruntur. Ob hanc igitur cauſam Apollonius nulla pharmaca ad ægilopas ſcripſit. Archigenes vero paucis enumeratis, deinceps ad curationem ipſorum per chirurgiam progreditur, quanquã res ipſæ non manuariæ operæ, ſed pharmacis ſecundum genus, ſit ſubiecta. Itaque totam ipſius dictionem adſcribam hoc modo habentem.

Quæ Archigenes ad Aegilopas ſcripſit in Primo Pharmacorum ſecundum genus.

℄ Ægilopas qui circa oculorum angulos oriuntur, eruo cum melle integimus: aut cinere vitis cum aceto ſubacto. Probè facit & thus cum columbino ſtercore recenti impoſitum. Aut ſuccum herbæ ægilopis, auenam noſtri dicunt, cum melle illine. Cæterum in nondum perforatis ſtaphidem ſylueſtrem, & ammoniacum thymiama cum melle veluti ſplenium, impone. Aut alumẽ ſciſſile cum terebinthina ſplenii forma impone. Aut lanæ tomentum ſanguine marini leporis tinctũ inde. Aut melanteriam tritam adhibe. Quòd ſi neque ſic ſanentur, diuiſo angulo, & cum tenui
B perforato terebello continuis foraminibus incuſſis diſparato, capitale emplaſtrum adhibeto: diſcedent enim ſquamæ, & ſanabuntur. Aut "oſſe denudato cauterium amoue, & ſic ſquamulæ diſcedunt ac ſanantur. Quidam diuidentes angulum, oſſi, qua parte perforatum eſt, anguſtum infundibulum admouent, ac plumbum liquefactum infundentes vrunt, atque hoc modo optime ſanant. Hæc quidem Archigenes ſcripſit.

[margin: ibi. c. 15. 226. b]

Quæ Aſclepiades ad Aegilopas conſcripſit.

Porrò Aſclepiades in primo exteriorum hæc prodidit. ℄ Succi illecebræ libram dimidi*am, *Aliter i. ſucci ſolani lib. dimidiam, thuris ʒ viij, maſtiches dr*ach. iij, galbani libræ dimidiũ. Succos cum thu- *Al. vncias. re coquito, & vbi diſſolutum fuerit galbanum iniicito, maſtichen vero dimitte. *Aliud.* Thuris ʒ viii, myrrhæ ʒ viii, ladani ʒ iiii, ceræ ʒ iiii: aluminis ſciſſi, coaguli leporis, vtriuſq; ʒ iii: ſpumæ nitri ʒ iiii: pharmacum contundito, & emollito irini vnguenti fæce.

De Varis. CAP. 3.

TVmor paruus & durus in faciei cute orit̃, Varus Latinis, Græcis Ionthos appellatus, a craſſo videlicet ſucco congregatus, demonſtransq; ſui ipſius curationẽ rationabiliter per pharmaca emollientia & diſcuſſoria futuram. Etenim duricies ipſius emollientibus, tumor vero præter natu-
C ram diſcutientibus, opus habet. Cum igitur iam ſæpe tum in ſuperioribus libris, tum in de ſimplicium pharmacorum facultate commẽtarijs, prædictæ ſint mihi materiæ tum diſcuſſoriorum, tum emollientium medicamentorum, compoſitio ſane ipſorum particularis per experientiam iudicata vtilis erit ad rectum relatorum vſum, quæ videlicet paulo poſt referentur, vbi ſaltem prius determinauero, quæ ſimiles ſint varis affectiones, & aliqua parte ab ipſis differentes.

De Ficoſis Tumoribus. CAP. 4.

VNa quædam hæc affectio eſt ex ijs, quæ in mento enaſcunt̃, differens à varis in eo ꝙ non ſolũ craſſus ſit qui hos tumores efficiat humor, ſed & ſeroſa tenuitate participet: ob quã etiã cito exulcerantur, ſi non vt debent curent̃: & ob id magis reſiccantibus pharmacis q̃ vari opus habent.

De Lichenoſis Impetiginoſis've Tumoribus. CAP. 5.

ET hæc affectio ex miſto quopiam generatur humore, ſeroſis nimirum ac tenuibus & acribus ſuccis cum craſſis permiſtis: quapropter ẽt facile in pſoram, id eſt ſcabiẽ, & lepram tranſit: indigetq; ẽt ipſa pharmacis fortirer reſiccantibus. Poſtq̃ vero in pſoram aut lepram tranſierit, vltra hoc ꝙ reſiccantibus indiget pharmacis, etiam repurgantia & exterſoria expoſtulat.

De Menti Eruptionibus. CAP. 6.

D HOc eruptionũ, ſiue, vt Græci dicunt, Exanthematum nomen quidam in cõmuni vſurpant, de affectionibus videlicet vleeroſis & aſperis in mento ſua ſponte prouenientibus, quemadmodum etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæc ipſa affectio reſiccantibus medicamentis.

De Furunculis. CAP. 7.

FVrunculi Dothienes Græcis dicti ex ſimilibus humoribus, veluti vari, generant̃ per vniuerſum corpus, duplices exiſtentes, Aliqui quidẽ, vt ita dixerim, varoſi, duri, & ægre concoctiles: Aliqui vero inflãmati, in quibus aliq̃n ẽt febres conſiſtunt, & tumor in magnitudinem excreſcit, & in pus tranſmutatur: vnde curatio ipſorum vt plurimum eadem quæ inflammationis exiſtit.

Ex Critone ad Varos.

Crito in tertio de ornatu hæc verba ſcripſit. ℄ *Ad Varos in facie.* Mellis attici cyathũ vnum ſiue drach. xij, aceti acerrimi tantundem, miſceto diligenter: & pharmaco varos illinito, digito affricando. *Aliud.* Spumæ argenti chemam ſiue drach. iij, terebinthinę purę ad fabę Ægyptię magnitudinem, addito olei albi parum: atque vbi prius faciem deterſeris, ex medicamento hoc paulum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo varos obline. Hoc pharmacum etiam à rugis liberam & mundam faciem conſeruat. *Aliud.* Amygdalas amaras aceto dilutas ac probe tritas faciei obline. *Aliud.* Alumen ſciſſum probe læuigatum terebinthina excipe, & emol-

litum

ſitum impone. *Aliud.* Coſtum Indicum tuſum & tenuiſſimo cribro cretum felle caprino excipe: E
ac ad cerati craſſitudinem redactum varis circa veſperam illine; mane vero vbi ſurrexerit, lacte
ægrum faciem proluere iube. Inueteratis porro varis ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad Varos Calloſos.

¶ Saponis gallici ʒ iiij, ammoniaci thymiamatis drach. j, thuris drach. j, aqua diſſoluito, & cerati ſpiſſitudinem facito, eoq́ꝫ illinito, & poſt horæ interſtitium tepida abluere iubeto. *Aliud.* Nitri rubri, hyſſopi, pulegij, ſalis foſſilis, æquales partes tundito, & per tenuiſſimum cribrum cribrato, exceptisq́ꝫ cerato roſaceo vtitor. *Aliud.* Seminis ocymi, nitri rubri, pulegij viridis, aluminis ſciſſi, coſti indici, ſingulorum æquales partes tuſas & cribratas adipe anſerino ſeu gallinaceo excipe, vt cerati fiat craſſitudo: ex eo verò in linteolum inſarcito, & imponito donec penitus perſaneſcãt.
Aliud. Salis aſſati, pulegij, hyſſopi, ammoniaci thymiamatis, rhois coriarij, ſingulorum par pondus, roſaceo cerato exceptum, donec perſanentur, imponito.

Ad Affectiones eminentiores, & in Facie pruritum, ac principium Elephantiaſis.

¶ Gummi albi, ſpumæ nitri, thuris, ſulfuris viui, ſingulorũ æquales partes aceto dilutas ac probe tritas in paſtillos redige, eosq́ꝫ in vmbra exicca. Vſu vero expetẽte aceto dilutos illine, atqꝫ vbi
reſiccati fuerint, ſubſcripta cõpoſitione deterge. Saponis gallici librã v[illegible]ã, ammoniaci thymiama F
* Al. drach. iij. tis tantundem, thuris quadrantem, maſtiches quadrantem, ſpumæ nitri quadrantem*. Saponem &
ammoniacũ in vas fictile coniecta, & aquæ ſextarijs duobus affuſis coquito: atqꝫ vbi diſſoluta fuerint, arida contuſa & cribrata adijcito: deinde in mortarium translata ac probè conquaſſata, vaſe vitreo reponito. Vſu verò poſtulante faciẽ ex eo ſmegmate inquinato, & poſt modicum tp̄is ſpatiũ larga aqua molliter perfricando abluito. Vtẽdum eſt hoc ſmegmate per oẽm varorũ curationem.

Ad Ficoſas Menti Papularum eruptiones.

Crito in tertio de ornatu in hunc modum de eis ſcripſit. ¶ *Ad Ficoſas in Mento eruptiones, velut Leucius præceptor tradit.* Spumæ argẽti, miſyos crudi, æquas partes tritas inſperge. *Aliud.* Thu-
* Aliter iiii. ris drach. ij, ſpumæ argenti drach. iiij, ſalis foſſilis drach. octo*, ſandarachæ drach. ij: trita inſperge.
Aliud. Ceruſſæ drach. iiij, myſeos crudi drach. iiij, ſalis foſſilis drach. ij, ſandarachæ ʒ ij: trita inſperge. *Aliud.* Atramenti ſutorij drach. ij, ſulfuris viui drach. ij, æruginis drach. j, nitri rubri drach. ij: trita inſperge. *Aliud.* Elaterij drach. iiij, ſalis foſſilis drach. iiij, atramenti ſutorij drach. ij: miſta inſperge, & cum ſpecilli humecti extremo admoue, quo videlicet pharmacum ipſum adhæreat.
Cæterũ poſt pharmaci impoſitionẽ ſemine lini ex aqua trito vtendum eſt. Porrò vbi humidiora
fuerint vlcera, vt ab ipſis aqua pura velut à fonte defluat, ſubſcriptis compoſitionibus vtendũ erit. G
¶ *Paſtillus ad Ficoſas Menti Papulas. Vſus eſt eo Artemidorus. Reprimit oẽs Tumores, qui accidunt ijs quibus Cicatrix male inducta eſt, veluti in ijs qui ſutura vſi ſunt, contingit. Compoſitio hæc eſt.* Squamæ æris ʒ quatuor, atramenti ſutorij ʒ ij, aluminis ſciſſi ʒ ij, glutini fabrilis perlucidi ʒ ij. Arida tunduntur & cribrantur, glutinum verò aceto maceratur, & tritis affunditur: rurſusq́ꝫ leuigatur, & formantur paſtilli, quos vſus tempore aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentum etiam fiſtularum callos extirpat. ¶ *Alius Magni Clinici.* Aluminis ſciſſi, æruginis corinthiæ, rubricæ ſinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, ſingulorum æquas portiones: componito, ac vtitor vt dictum eſt.
¶ *Alius Arij Aſclepiadei.* Milti ſiue rubricæ ſinopidis, æruginis corinthiæ, aluminis ſciſſi, gallæ omphacitidis, malicorij, æquas ſingulorum partes, gummi duplum: aceto excipito, ac vtere vt dictum eſt. ¶ *Alius Apollonij, vt Carixenus tradit.* Squamę æris, miſyos aſſati, auripigmẽti, ſingulorum drach. ij, diphrygis drach. iij, æris vſti drach. iiij, chalcitidis vſtæ drach. iiij, glutinis fabrilis ʒ iiij, aceto diluito, & paſtillos formato: quib[illegible] velut ſuperioribus vtitor. ¶ *Andronis Pharmacum accommodatum.* Atramenti ſutorij drach. ij, myrrhæ drach. ij, thuris drach. iiij, aluminis ſciſſi drach. iiij, malicorij drach. viij, gallarum drach. octo, ariſtolochiæ drach. octo: vino auſtero exceptis
vt prædictis vtere. H

Critonis, ad Lichenas in mento.

Cõſequenter verò Crito ad lichenas menti ſcripſit hoc modo. Ad mẽti lichenas quæ iniucũdiſſima eſt affectio. Nã & pruriginẽ inducit, & affectarũ partium circũtentionem, & periculũ non modicum: proſerpit. n. aliqñ per totam faciem, oculosq́ꝫ contingit, & fermè extremæ fœditatis cauſa exiſtit. Quapropter diligentiore cura vtendum eſt inſpiciendo tum paroxyſmos i. iritationes, tũ interualla & remiſſiones, ita vt etiam ab inueteratis recentes diſparemus: in quibus conueniet vti reſiccantibus medicamentis. Cum verò in pſoram aut lepram tranſierint, ſupra reſiccantia etiam exterſoriorum & repurgantium erit vſus, & poſtea ſane ſubſcriptarum item compoſitionum.

Criſpi amici ad recentes in Mento, ſiue alia Faciei parte Lichenas.

¶ Tritici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac ſuper lichenas linito. Hoc ſolo multos curatos ſcimus. *Aliud.* Maluæ agreſtis ſemen tenerum adhuc colligito, mundato, ac tundito, ſuccum'que reponito, atqꝫ eo aſſidue illinito. *Aliud.* Portulacæ ſuccum aſſidue illinito.
Aliud. Oleæ æthiopicæ lachrymam cum aqua terito, & pauco adiecto ſtyrace miſceto, & imponito. *Aliud.* Vlmi lachrymam aqua diſſolutam imponito. Quòd ſi inueterati ſint lichenes, ſequentes

A quentes compoſitiones adhibendæ ſunt: Albuci radicem aceto coctam & tritam illinito. Viticis
folia trita cum aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortenſis radi-
cis corticem ex aceto tritum, loco prius cum nitro præparato, imponito. Chamæleonis radicem ace
to coctam & tritam imponito. Cæterùm cùm ad lichenum curationem multa & varia medica-
mina exiſtant, particulatim de ſingulis tranſigam, initio è paſtillis ſumpto. ℭ *Paſtilli Lichenici.*
Glutinis fabrilis drach. quatuor, alij duas habent: ſulfuris viui drach. ii, chamæleonis drac. quatuor,
thuris drach. ii, aceti heminæ dimidium: glutinum aceto diſſoluitur, deinde aridis adijcitur. Vſus
tempore, quantum ſatis eſt, aceto diſſoluito, calidúmque imponito. In alijs exemplaribus ſingulo-
rũ par pondus continetur. *Alius.* Chamæleonis, ſulfuris viui, vtriuſq; ʒ iiii: lachrymæ oleæ æthio-
picæ ʒ ii, thuris ʒ i, aceti quantum ſatis eſt, Iuxta alios, Alcyonij ʒ ii, chamæleonis nigri ʒ iiii, pyrethri
ʒ ii, ſulfuris viui ʒ iiii, thuris drach. iiii, glutini ʒ iiii, aceti acerrimi heminas iiii. *Alius.* Lachrymæ
oleæ æthiopicæ drach. iiii, ſulfuris viui ʒ iiii, alcyonii drach. viii, ſpumæ nitri drach. octo, alicæ ace-
to coctæ ʒ octo, aceti quod ſatis eſt. *Alius.* Alcyonii vſti ʒ ii, chamæleonis nigri ʒ iiii, radicis albu-
ci drach. iiii, ſulfuris viui ʒ duâs, thuris drach. ii, pyrethi drach. ii, ſpumæ nitri drach. ii, glutinis ʒ iiii, * Aliter iiii.
aceti quod ſatis eſt. Porrò extenta iam affectione & calloſa reddita, ſequentibus vtendum eſt me-
B dicamẽtis. ℭ *Humida ad Impetiginum affectus.* Miſyos peregrini, thuris, myrrhæ, aluminis ſciſſi,
ſingulorum drach. *octo: aloes, ſulfuris viui, vtriuſq; drach. iiii: excipe paſſo, vt ſtrigmentitiam ſpiſ- * Aliter iiii.
ſitudinem accipiant, & bis aut ter in die præfrictis, illine: forinſecus autem conſeruandi pharmaci
gratia, veſicę pelliculam, aut oui teſtam, aut virida folia quantum ſatis eſt impone. *Aliud.* Miſyos
drach. iiii, acaciæ ʒ ii, ſquamæ æris ʒ iiii, ſulfuris viui ʒ vi, chalcitidis drac. viii, gummi drac. viii, aceti
quod ſatis eſt: in quo vbi gummi diſſolueris, reliquaq; admiſcueris, amurcam iniice, & probè con-
quaſſata reconde, ac vtere vt dictum eſt. *Aliud.* Sulfuris viui, thuris, myrrhæ, atramenti ſutorii,
miſyos crudi, ſingulorum ʒ ii: gummi ʒ iiii: aceto & cedrino oleo quod ſatis eſt diſſoluito, eodemq;
vtere modo. ℭ *Ex ſcriptis Zeuxidis, Aliud.* Chalcitidis crudæ, miſyos crudi, myrrhæ aminęæ, ſul-
furis viui, ſingulorum æquales partes: gummi duplum aceto diſſolutum: excipe oleo cedrino. Ve-
rùm cedrinum prius coquere oportet vſq; ad mellis craſſitudinem. ℭ *Aliud Diodori.* Lachry-
mæ oleæ æthiopicæ ʒ xx, gummi ʒ xl, atramenti ſutorii ʒ xvi, ſulfuris viui ʒ x, thuris drach. x, ærugi-
nis ʒ x, acaciæ drach. x, myrrhæ aminęæ ʒ x, aceti quod ſatis eſt. Et vbi diſſoluta fuerint ſingula, ac
læuiſſima reddita, excipe amurca condenſata, & repoſitis vtere. Adnectantur porrò & aliæ com-
poſitiones. ℭ *Illitio cocta ad Lichenas inueteratos, quæ citra vlcerationem perſanat.* Atramenti ſu-
C torii, fœnigræci moliti, *cardamomi, ſingulorum ʒ ii, melanthii ſeſquidrach. foliorũ caprifici ſeſqui- *Al. καρδάμου.
drach. aceti acerrimi quod ſatis eſt. Læuigata ad mellis ſpiſſitudinem reducito, deinde coquito, &
poſtquam nigrum factum fuerit & condenſatum pharmacum, tollito, illinito, † inſuperq; lichenas ab- †Aliter προαπονίπτων
luito. ℭ *Heraclidæ Tarentini Illitio Lichenica, ſanat citra vlcerationem.* Polentarum ʒ viii, glutini αὐτούς, id eſt
ʒ vi, atramenti ſutorii ʒ iiii, chalcitidis ʒ iiii, ſulfuris viui ʒ iiii, ſpumæ nitri ʒ vi, alcyonii ʒ iiii, myrrhæ prius ipſos ab-
aminęæ ʒ ii, aceti heminas iii. ℭ *Dionyſii condiſcipuli, ſanat citra vlcerationem.* Farinæ hordeaceæ luens.
ſextarium vnum, atramenti ſutorii vnc. i, corticum radicum rumicis ſylueſtris ſextarium vnum, ſul
furis viui vnc. i, myrrhæ ſeſquiunciam, gummi vnc. i, aceti heminas vi. Rumicis radicẽ coquito, &
vbi diſſoluta fuerit, extractam terito: hordeaceam verò farinam in reſiduum liquorem coniectã co-
quito: atq; vbi rectè habuerit, reliqua iniicito, & ablatis vtitor. ℭ *Illitio Socrationis cocta.* Farinæ
alicæ ſextarios *ſex, ſulfuris viui ʒ xvi, miſyos peregrini ʒ xvi, cimoliæ ʒ xvi, chalcitidis drach. xvi, * Aliter iii.
ſpumæ nitri drach. viii, alcyonii drach. viii, aluminis ſciſſi drac. viii, radicis albuci vnc. viii, myrrhæ
drach. viii, thuris ʒ viii: lachrymæ oleæ drach. viii, ammoniaci thymiamatis drach. viii, aceti he*mi- * Aliter ſextarios.
nas tres. Alcyonium & albucum in aceto coquito, vbi verò ad dimidias redactum fuerit percolato,
& in colamento ammoniacum, myrrham, thus, oleę lachrymam, diſſoluito: deinde terito, aridáque
D iniicito: alicam verò in reſiduo liquore coquito, & diſſolutam reliquis adiicito, ſimulque terito ac
vtitor. *In alijs Collectaneis ſic habet.* Sulfuris viui, miſyos peregrini, chalcitidis, ſingulorum dra-
chmas xvi: nitri, aluminis ſciſſi, alcyonii, radicis albuci, thuris, lachrymæ oleæ, terræ cimoliæ, am-
moniaci thymiamatis, ſingulorum drach. viii: aceti heminam vnam. ℭ *Alia valde efficax.* Aceti
acerrimi ſextarios vi, farinæ hordei ſextar. duo*s, mannæ ſextarium i, radicis rumicis agreſtis ʒ † xx, * Aliter vnum.
veratri albi drach. x, alcyonii drac. xv, cardamomi drach. iiii, terræ cimoliæ drac. viii, glutinis ʒ xvi, †In textu ſunt
ſpumæ nitri drach. xvi, halicacabi virgultorum viridium manipulum. Componito. Quando- quinque. aliter
quidem verò multi pharmacorum quæ illinuntur compoſitiones recuſant, amantq; magis empla- octo.
ſtrorum impoſitiones, vtpote quæ neque ſudoribus obortis diffluunt, neque reſiccata cutem cir-
cuntendunt, meritò etiam ipſorum præparationes ſubiungimus.

Emplaſtra Lichenica, quæ citra exulcerationem liberant.

ℭ Ceræ, picis coctæ, thuris, terebinthinæ, ſulfuris viui, ſingulorum libræ dimidium: liquabilia
cum aridis committito. *Aliud.* Thuris drachmas viii, aluminis {rotundi} drach. viii, atramenti
ſutorii drach. octo, ſulfuris viui drach. quatuor, glutinis ʒ quatuor, radicis chamæleonis ʒ iiii, ceræ
drach. octo, picis crudæ heminas duas. Picem & glutinum coquito, atq; vbi condenſata fuerint cerã
iniicito, aridisq; affundito, ac repoſitis vtitor. *Aliud, Facit ad Lichenas eleuatos, adeo vt reprimat ea*

quæ reſidua putantur. Mannæ thuris, picis, vtriuſq; drach. octo: bituminis ʒ octo: ceræ ʒ octo, reſinæ E
pinus ʒ octo, ſulfuris viui ʒ viii, olei cyprini parũ. Coquito vt dictũ eſt, & ſublatis vtitur in linteolũ
† Aliter lib. i. aut pelliculam tenuem infartis. ℭ *Aliud, citra vlcerationem remouet.* Picis brutiæ liquidæ † ſextariũ vnum, } mannę lib. i, ſulfuris viui lib. i, farinæ lupinorum lib. i: pro conſuetudine componito, deinde chalbani ſextantem adijcito. Eſt hoc ex valde probatis. Alia exemplaria farinã non habent, neq; chalbanum. ℭ *Emplaſtrum Lichenicum Philotæ, citra vlcerationem ſanãs. Exhibitũ eſt à Philota ſodali per verſus ſcriptum.* Chalcitidis aſſatæ, chryſocollæ, miſyos aſſati, ſquamæ æris, diphrygis,
* Aliter vi. ſalis ammoniaci, terræ eretrię, ſingulorum drach. quatuo*r: ſulfuris viui drach. xii: atramenti ſutorij, floris lapidis aſij, ęris vſti, ſingulorum ʒ vj: ſoreos drach. v, aluminis liquidi drach. iiii. Hęc omnia terito, deinde aceti heminis xii affuſis, per dies v ſub canicula Soli expoſita itidem probe terito, donec pharmacum redditum fuerit æruginoſum ſiccum've. Porrò in alio mortario thuris u*ncia vna,
* Al' ſextans. myrrhę ſextans, aloes vnc. i, ladani quadrans, opopanacis quâdrans, aceto diſſoluta ad ſtrigmentitiã
* Al' ʒ iii. craſſitudinem præparentur, atque vbi rectè habuerint, ad ea quæ in Sole læuigata ſunt adijciantur, rurſusq; terantur, addaturq; ariſtolochiæ rotundę & longę, vtriuſque tuſę & tenuiſſimo cribro excuſſæ dra*ch. j. Poſtquam verò iam trita emplaſtri formam acceperint, liqueſcibilia prius liquefacta
* Aliter vnc. i. aliter ʒ ii. & frigefacta inijcito. Sunt autẽ hæc: Ceræ ʒ cx, terebinthinæ ʒ xx, chalbani ʒ x, olei hemin. j: & pro- F
bè emollitis ac repoſitis vtitor. Hoc pharmacum duplicem aſpectum vidẽtib9s exhibet. Cæterùm ſi affectio pertinacius perſeueret, & pharmacorum impoſitionem reſpuat, excoriatorijs appellatis remedijs vtendum erit: promptè enim ſuperficiem auellunt.

De Excoriatorijs Lichenum.

ℭ *Excoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ vſus plurima lucratus eſt, cùm in vrbe Mentagra appellatus morbus inualeſceret.* Squamę æris drac. vi, auripigmenti drach. iiii, ſandarachæ drac. iiii, æris vſti ſeſquidrach. veratri albi ſeſquidrachmam, ventrium cantharidum ſeſquidrach. Singula per ſe terito: deinde ſimul miſta, cedria excipito: & ad ſtrigmenti denſitudinem reducta pyxide æris cyprij reponito. Vſu autem expetente, nitro & aceto exiguo perfrictis lichenibus, pharmacũ hoc cum ſpatula illine, ac affrica: deinde interiecto ſpacio derade, rurſusq; pharmacum impone: deinde vbi bis vel ter hoc feceris, quò facilè deradi poſſit, rurſus imponere tenta, illitis locis cum veſicæ bubulæ aut alterius cuiuſdam animalis pellicula intectis, hæc enim pharmacum ne defluat conſeruat, & aliàs leuis eſt: poſt pelliculæ autem impoſitionem, faſciola leuiter obligatum ſinito. Præſtiterit quidem per noctem adhærere, aut ſaltem ad aliquot horas, vſquequo bullas excitet ſaniem complectentes craſſam & glutinoſam. Deinde verò lauare præcipimus, & in balneo morari: nam G
& hoc ad hanc curationem auxiliatur: ſit autem calidius balneum. Quo ſiquid vti prohibeat, fomentum aquæ multæ calidæ adhibendum eſt: quo deterſo panis ex aqua mulſa ſubactus cataplaſmatis modo imponatur. Porrò vbi ſordida iam facta fuerint vlcera, ſplenium ex emplaſtro viridi imponito, exigua parte de excoriatorio adiecta. Cæterùm ſanie excluſa & nulla cruſtula vlceri incumbente, ſplenium album imponito: atque hac curandi ratione donec cicatrix penitus inducatur vtitor, ſingulis diebus fomentum adhibens, & nouum ſplenium imponens. Poſt cicatricem plenè inductam, ſi qua ſuſpicio reliqua ſit, eodem curationis ductu vtendum eſt. Antequam verò excoriatoria imponantur, circunſitas & vicinas licheni partes pharmaco aliquo inflammationem arcente in ſplenio excepto, integere ac tueri oportet, nimirum lichene ſua extrema linea ſemper parum quiddam ex ſanis corporibus affricante & inuadente. Hæc communis Mentagræ curatio eſt. ℭ *Aliud Excoriatorium Axiorij.* Squamę æris drachmas ſex, atramenti ſutorij drac. quatuor cantharidum ſeſquidrachmam, veratri albi ſeſquidrach. ſandarachæ drach. i: excipe cedria.

* Al. Phthuſci. ℭ *Aliud Apij Pha*ſci, ad Mentagras, quod citra cicatricis veſtigium ſanat. Facit & ad Alopecias inueteratas.* Cæterùm alopecias in Sole aut ad ignem illinito, & bulla excitata eã acu perpungito, ac humore excluſo cum ceratis curationem perficito: poſt inductam enim cicatricem enaſcuntur pili. Atq; hęc quidem in alopecijs: in lichenibus verò velut prædictum eſt vtitor. Pharmacum H
ipſum hoc modo habet. Sandarachæ ʒ ii, auripigmenti ʒ ii, ſquamæ æris drach. ii, veratri nigri drac. i, elaterij drac. i, ventrium cantharidum drach. i: excipe cedria. *Aliud.* Cantharidum drach. i, & dimidiam, veratri albi tantundem, auripigmenti drach. duas, ſquamę ęris tantundem, atramenti ſuto-
* Aliter i. rij drach. i, ſcammoniæ drach. dua*s, excipe cedria. *Aliud.* Au*ripigmenti vſti drach duas, ſquamæ
* Aliter Aeris. æris cyprij drach. vi, chryſocollæ drach. j, atramenti ſutorij drach. j, veratri nigri drach. i, aluminis ſciſſi drach. i, ſucci thapſiæ drach. i, ſcammoniæ drach. i, cantharidum drach. i, cedriæ quod ſatis eſt.

ℭ *Emplaſtra Viridia Lichenica.* Poſt excoriatoriorum vſum emplaſtra viridia & alba imponere oportet, quare rationabile eſt & illorũ præparationes adſcribere. ℭ *Emplaſtrũ viride Pamphili. Hoc*
* Al. quadrãtẽ. *vſus eſt Pamphilus in Mentagra poſt rupturam bullarum.* Cerę lib. i, æruginis raſæ ſexu*ncem, reſinæ frictæ lib. duas, olei cyath. iiii, aceti acerrimi quantum ſufficit. Æruginem cum aceto in Sole terere oportet: liqueſcibilia autem liquantur & refrigerantur, ac deraduntur, liquidis'que adijciuntur.

ℭ *Viride Demoſthenis.* Cerę lib. ii, reſinæ frictę lib. i, æruginis raſę trientem, mannæ trientẽ, olei ęſtate cyath. iiii, hyeme cyath. vi, aceti quantum ſufficit. ℭ *Viride Herophili.* Æruginis drach. ii, mannæ drach. iiii, adipis vitulini drach. xii, chalbani drach. iii, ceræ drach. lxxx, reſinæ drac. viginti,

aceti

A aceti quod ſatis eſt. ℂ *Tryphonis antiqui Emplaſtrum Euchrum à bono colore dictum.* † Æris vſti triẽtem, aluminis rotundi ſextantem, æruginis raſæ ſextantẽ, ſalis ammoniaci ſextãtẽ, mannæ ſextantem, ceræ lib. ij, reſinæ frictæ lib. ij, olei ſextantẽ, aceti quod ſatis eſt. ℂ *Antonini Emplaſtrum. Hoc Timocrates poſt Lichenas excoriatos imponit.* Ceræ ʒ c, colophoniæ ʒ cc, ſquamæ cypriæ drach. xij, aluminis rotundi ʒ xij, æruginis ʒ xij, mannæ ʒ xij, chalbani ʒ xij, olei heminã vnã*, aceti quod ſatis eſt. Annectendæ his etiam emplaſtrorũ alborum præparationes: nam his poſt viridia vtendum eſt mundis iam factis ab excoriatione vlceribus. Etenim cura habenda eſt vt citra callum cicatrix inducatur, atq; ea gratia eiuſmodi pharmaca in vſum veniunt, quæ multam ad tactum lenitatẽ inducũt.

† Al. Aeris vſti ʒ iiii, aluminis rotundi ʒ iiii, æruginis raſæ ʒ ii, ſalis ammoniaci ʒ li, mannæ &c.

* Al. heminas duas.

ℂ *Emplaſtrum Album Aquoſum appellatum. Hoc Magnus circulator vſus eſt poſt Lichenas excoriatos.* Spumæ argenti lib. j, ceræ tyrrhenicæ lib. j, olei ſextarium j, ceruſſæ lib. j, aquę ſextarium j. Spumã argenti, ceruſſam, & aquam terito, atq; vbi læuigata reddita fuerint, paulatim oleum adſtillato, aſſiduéq; terito: & poſtquã vnita fuerint, in vas fictile tranſlata igni imponito, aſſiduéq; agitato: & abſorpta iam aqua ceram inijcito, qua diſſoluta in mortarium transferto: & emollitis repoſitis vtitor.

ℂ *Emplaſtrum Pancratiaſtarum ſiue athletarum, Trypherum id eſt delicatum appellatum. Facit item Ambuſtis, vt citra cicatricis veſtigium ſanentur.* Spumæ argenti ʒ xxv, ceruſſæ ʒ xxv, plumbaginis
B lotæ ʒ xxv, ceræ ʒ xvj, terebinthinæ ʒ xvj, olei heminam vnam, aquę tantundem: componito vt dictũ eſt. ℂ *Megetis Chirurgi.* Ceruſſæ lib. ij, ceræ lib. j, terebinthinæ vnc. † j, ſpumæ argenti lib. j, olei lib. iij, aquę ſextarios ij: componito. *Diophanti ad Ambuſta, & Intertrigenes. Conſeruat & faciem roſaceo diſſolutum.* Spumę argenti tórrefactę* ʒ xij, medullę ceruinę drach. xvi, ceruſſę tórrefactę* ʒ xii, cerę ʒ octo, terebinthinæ drac. octo, thuris drach. octo, olei heminas quatuor: pro more componito.

† Aliter ij.

* Al. ablutæ.

* Al. ablutæ.

ℂ *Manna Emplaſtrum, medicamentum accommodatum.* Spumæ argenti ʒ c, ceruſſę ʒ c, cerę ʒ l, terebinthinæ drach. xxv, mannę drach. xvi, aluminis ſciſſi drach. † xl, olei heminas ij & dimidiam: componito, & repoſito vtitor. Affrictis porrò & extritis lichenibus à quocunque tandem medicamento, præſertim verò ab excoriatorijs, ſubſcriptis vtendum eſt.

† Aliter viij.

Compoſitio Menecratis, quæ Proteus excoriatorium appellatur.

ℂ Picis brutiæ pellucidę ſiccæ & electę drach. ii, & dimidiam, reſinæ pinus pellucidæ lib. j* et quadrantem, ceræ ponticæ tantundem, chalbani quãdrantem*, aceti heminam vnam. Liqueſcibilia ad ſplendidum ignem donec non inquinent coquito, deinde chalbanum adijcito: atque vbi diſſolutum fuerit, ab igne ablatis, acetum paulatim inſtillato, aſſiduéque moueto, animaduerſione habita ne ebulliat: & inſumpto iam aceto pharmacum in magnum mortarium transferto, ac diligenter
C terito, donec ad melinum colorem reducatur: deinde in pelliculam albam inſpiſſatam repoſitum ſeruato. Vſu verò exigente, in pelliculas quantum ad integendos affectos locos ſatis eſt, infartum imponito, & terito quoque die ſoluito: non nunquam vſque in diem duodecimum imponito, ita vt quatuor fiant ſolutiones. Hoc pharmacum ſquamas diſcedere facit, & corpora attenuat, ac ſolida facit ad conuenientes excoriationes.

* Aliter vel.

* Aliter ʒ iii.

Quæ Archigenes in Secundo Pharmacorum ſecundum genus Pharmaca ſcripſit ad Papularum in mento eruptiones † & ad Ficoſas eminentias.

† Aliter, tum alias tu n fico ſas.

ℂ Papularum in mento eruptiones, ex myrti baccis, malicorio, argẽti ſpuma, æris flore, paribus partibus exceptis, cum vino obline: In ficoſis verò menti papulis, mentagris appellatis, & ab aliquibus lichenibus agreſtibus ſiue feris, faciunt quidem robuſtiora ex ijs quæ ad lichenas relata ſunt: Amplius autem & quæ ad pſoras & lepras deſcribentur. Mirabiliter verò hæc compoſitio conuenit: Atramenti ſutorij drach. i, veratri nigri drach. i, auripigmenti drach. i, ventrium cantharidum drach. ii, quidam etiam obolos tres inſuper addunt: tritis vtitor cum oleo, aut cedria, aut roſaceo, prę fricto prius loco. Fiunt enim bullæ, quibus per ſpecilli cuſpidem ruptis, rurſus affricato, quò penetrare pharmacum poſſit & mordere: deinde poſt horam fomento adhibito, ceratum roſaceum im-
D ponito, hoc vſquequo ad cicatricem perueniat facito. Quod ſi primum non expu*eret, iterum iterumq; illinito. Facit & ad lepras & leucas, alopeciaſq; & pſoras, excellenter. ℂ *Heraclidæ Tarentini, ex libris ad Antiochidem, ad Capitis & Menti Ficoſos tumores, atque etiam alijs partibus eminentia vlcuſcula.* Elaterii & ſalis pares partes miſceto ac vtitor: ſupernè verò lini ſemen crudum ex aqua imponito, aut ficus paruas tritas. Eodem etiam ad tube*rcula vtendum eſt.

* vinceret.

* Aliter ſtaphylomata.

De Dentium Affectionibus. *CAP. 8.*

EX dentium affectionibus aliquæ ſanè omnibus euidenter apparent: Quemadmodum cùm perforati ſunt, aut denigrati, aut detriti: aut neq; frigida ferunt, neq; calida, ſed ex vtriſque, aut
7. c. r. g h altero ſolo dolor eis contingit. Quædam verò non manifeſtè apparent in ipſis affectiones, veluti cùm ipſe æger ſe ſentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortum. Quidam enim contradicunt aſſerentes, cùm os ſit dens, eum citra dolorem affici, veluti cùm aliquando promínentiores per limulam deterere cogimur, aut etiam ob aliam quampiam cauſam, de quibus paulo poſt mentionem faciam. Nunc enim citra rationalem & naturalem demonſtrationem teſtimonium his perhibere volo, qui ipſum dentem dolere aiunt. Etenim cùm ego aliquando dolerem, diligentem ſuper meipſo animaduerſionem habui, vtpote qui iam audieram de hac dubitatione: percepiq; manifeſtè non dolentem modò, ſed etiam pulſantem dentem, quemadmodum carnoſæ

partes inflammatione vexatæ conſueuerunt. Quare mirum mihi videbatur quòd & hæc affectio E
quam phlegmonem ſiue inflãmationem appellamus, in dente oriri poſſet, qui lapideam & duram
ſubſtantiam habet. Atqui cùm etiã alio tempore dentem dolerem, manifeſtè ſenſi non ipſius den-
tis, ſed gingiuarum dolorem eum eſſe, inflammatis videlicet ipſis, vt etiam citra coarctationẽ dole-
rent: quin & ob vicinitatem dentium natura durorum, aucto dolore ob coarctationem. Quapro-
pter vtriuſque doloris ſenſum expertus, alium quidem in gingiuæ, alium in ipſius dentis ſubſtãtia,
eſſe clarè ſcio: & id aſſerentibus teſtimonium præbeo, quòd ipſi aliquando dentes dolent. At verò
nerui, qui ad radicem dentis enatus & ſubſtratus eſt, dolorem aliquando fieri, neruo imaginationẽ
confuſam & indiſcriminatã incertam've apud pleroſq; exhibente, tanquã ipſe dens doleat, conſen
taneum rationi eſt: nam & huius rei manifeſtum periculũ aliquando in me ipſo feci. Et ſanè quòd
remaneat adhuc parua doloris portio exempto dente, innaſcitur ob nerui inflãmationem, cùm do-
lor nerui leuior tantum reddatur cum ob id ꝙ non amplius tendatur ob cohærẽtiam oſſis extẽden-
tis, tum ꝙ liber factus reſpirationem quandam habeat, eumq; remedia quæ adhibentur contingere
poſſint. Neq; enim per contactum, neq; per diſtributionẽ, poſſibile fuerit inflammatum neruum
curare, vtrinque à dentium locellis coarctatum, & ab anteriori parte ab ipſo dente. Si verò liuidi
per omnem ſuã ſubſtantiam facti appareant dentes, nihil mirum eſt ipſos quid inflammationi ſimi F
le pati. Cui rei ex eo quis amplius fidem habeat, ꝙ ex nutrimento ferè per omnẽ animantis ætatem
incrementum accipiant. Id quod euidenter ſæpenumero apparet in ijs dentibus qui exemptis op-
poſiti ſunt, vtpote qui ſemper augeſcunt: quantum verò augeſcunt, tantum in ciborum manſu de-
teruntur. Cùm verò impoſſibile ſit incrementum accipere citra nutrimentum, omnino duabus
affectionibus, & his contrarijs obnoxij erunt, inopiæ videlicet & redundantiæ alimenti quod eis
ſuppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores alimentumq; non ſentientes, & ob id tenuio-
res eos reddit: redundantia verò conſimilem in eis affectionem excitare poteſt, qualis eſt circa car-
noſas partes inflammatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem ſcopum quem habent propoſitũ
qui inflammationes curant: qui ſanè eſt vt redundantia euacuetur, partim diſcutiendo, partim eam
repellendo. Cæterùm tenuitatis dentium ob alimenti inopiam remedium nullum eſt: laxari enim
tunc & moueri ipſos neceſſarium eſt, compage ipſorum laxiore facta, cùm non ſolum ipſi den-
tes, ſed & locelli eos complectentes ſint attenuati. Hæc itaque affectio † ſenibus accedit citius aut
ſerius, velut etiam magis aut minus: quæ verò proportionem ad inflammationem habet, magis iu-
uenes corripit. Auxiliari tñ etiam ſenibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita autem appellantur
carnes quæ dentes comprehendunt, vbi primum è locellis emergunt. Ipſas itaque adſtringentibus G
medicamentis robuſtiores, & magis circa dentem adſtrictas, facere oportet, tanquã quæ & ipſæ ali-
quid faciant ad ſtabilitatem ac firmitatem dentium, quæ ob exactam compagis ipſorum congluti-
nationem contingit. At verò foramina dentium ex humorum acrium & erodentium influxu per-
ficiuntur, velut vlcera in cute citra externam cauſam. Verùm in cute id aſſiduè & multis: in oſſibus
rarò contingit, quanto videlicet minus, quã cutis, noxæ expoſita ſunt ob duritiem naturalem. Mani
feſtum igitur quòd eroſorum corporum medela erit per reſiccationem vitiati influentis humoris:
qui ſi paucus fuerit, localibus auxilijs ex reſiccantibus pharmacis cõtingere medela poteſt: eorum
verò materiam paulo pòſt dicemus. Si verò multus influens humor fuerit, vniuerſi capitis ratio ac
prouidentia habenda eſt: atque ſi ipſum quandoque propter totum corpus affectum ſit, etiam reli-
qui corporis cura habenda erit. Porrò eroſos dentes qui id mali præ mollicie perpeſſi ſunt, reddere
oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atque id per auſtera & acerba medicamenta. Cæte-
rum liuidos redditos per reſiccantia curare oportet, vt qui ex humorum vitiatorum influxit id pa-
tiantur. Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

† *Additur in antiquis, ἐξ ἀνάγκης, id eſt ex neceſſitate.*

De Gingiuarum Curatione. CAP. 9.

Gingiuis ex inflammatione dolentibus optimum pharmacum eſt oleum lentiſcinum calidita- H
te temperatum ore retentum. Sit autem recens, nam vetuſtius tanto recẽtiore peius eſt, quã-
to ætate antecellit. Imponatur autem vaſculum in quo calefit lentiſcinum, in aliud maius vas quod
ſatis aquæ calidæ complectatur. Maximopere itaque inflammationi gingiuarũ hoc conducit. Nec
verò minus etiam ſi iuxta aliam quandam partem, cùm pelliculæ linguam ambientis, tum ſuccin-
gentis totum os, aliquis dolor ob inflammationem oriatur, dolorem ſedat lẽtiſcinum: repellit enim
citra moleſtiam & abſque aſperitate, quam pleraq; auſterorum habent: diſcutitq; citra mordacita-
tem, cuius rei inflammatis præcipuus vſus exiſtit. Quidã verò medici cõmuni quadã falſa ratioci-
natione vtentes inflammata lædunt: quare ea re ſemel perpenſa de cætero vitare oportet. Exiſti-
mant.n. ſi adſtringentia ſolum id quod influit repellendo, inflammatis proſunt, atq; aliquando etiã
quid ex contento circa inflammatam partem, ad venas membrum ipſum nutrientes exprimendo,
veriſimile ob id eſſe, id quod amplius adſtringit, amplius prodeſſe: eodem modo etiam id quod
magis digerendo diſcutit, magis auxiliari opinantur, quam ea quæ moderatè idẽ præſtant: non ani-
maduertentes quòd alterum ipſorum intenſum inflammatis doloroſum exiſtit. A vehementer.n.
adſtringentibus partes ſimile quiddã contuſioni perpetiuntur, nimirum cùm ſubſtantia ipſarum
violenter condenſetur: ab acribus verò eroſioni quid ſimile contingit. Meritò igitur moderatum
in vtraq;

A in vtraq; facultate immoderatis præfertur. Hæc igitur ſufficienter mihi præfatus videor. Cæte-
rum de affectionibus citra dolores deinceps narrabo. In dolore dentium citra gingiuarum inflam-
mationem, aliquando in ipſo proprio dentium, veluti dixi, corpore, aliquando vero in neruo, dolo-
rem fieri contingit. Vehementiſſimis igitur opus eſt medicamentis, ſiue quis repellere, ſiue diſcu-
tere velit doloris cauſam, ſiue humor ſit, ſiue flatus ventoſus. Et propterea ſanè pleraq; ipſorum ex
acerrimo aceto præparantur. Adſcribam autem ex ordine quæ aliorum relatione nobis tradita
ſunt, initio ab ijs quæ Archigenes tradidit ſumpto.

Quæ Archigenes ad Dentium Dolores conſcripſit.

¶ Dolentes dentes colluant acri aceto calido cum galla. Aut halicacabi radice cum aceto & gal-
la. Aut pinguibus tædis in aceto feruefactis. Aut myrti ramulis & galla cum pice in aceto tepe-
factis. Aut hyoſcyami ſemine & folijs cum aceto. Aut cedria, vel propoli, vel nardo, vel ſolano
aut ſucco eius, vel cappari, vel alijs, vel myrti ramulis ſiue in aceto ſiue vini fæce calida feruefactis.

Aut polij folijs, vel ipſa herba, vel agreſtis cucumeris radice, vel marrubio, ſingulis cum aceto, pi-
pere, & nitro. Aut radice chamæleonis eodem modo. Aut hyſſopo, vel ſtaphide ſylueſtri, vel ru-
ta cum vino. Aut pulegio cum aceto mulſo. Aut platani pilulas, vel roſas aridas, in vino albo ad
B tertias coquito: & vinum in fictili ſeruato, eoq; aſſiduè dentes colluito. Eodem modo vtere penta-
phili ſiue quinquefolij, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur radice cocta ex vino, aut pulegij lar-
ge cocti decocto. Aut cornu cerui in poſca coctum colluito. Aut braſſicæ cauliculos tres, & ſoreos
ʒ ij, in aceti ſextario vno ad tertias coquito, & colluito. Egregie verò facere fertur ranæ in aqua &
aceto probè coctæ decoctum diutius ore retentum. Mirificè facit dens caninus vſtus & tritus, de-
inde cum aceto coctus & ore retentus. Aut malicorio & galla aceto incoctis vtitor. Aut ſquilla
ex aceto calido. Aut ſquillæ medullã in minutas partes diſſectam ſub libræ vnius pondere, & in ace
ti ſextarium iniectam, in vaſe fictili condito ac inueterari ſinito, vaſe in aſinino ſtercore ad dies xxx
defoſſo, & vtitor. Aut aſinino lacte colluito: hoc & eos qui mobiles ſunt corroborat. Aut halica-
cabi corticis, & tæde in aceto extinctæ, decocto largè incocto colluito. Aut cornu cerui in acido ga-
ro incoctum colluito. Aut idem ex aceto colluito. Aut tithymalli radicem in vino ad dimidias co-
ctam colluito. Aut hyoſcyami radicem aceto mulſo coctam colluito. Aut tædarum ramenta, mali-
corium, alumen rotundum ſiue ſciſſum, in aceto ad tertias coquito, ac tepidum colluito. Aut hel-
xines radicem in aceto ad tertias coctam in ore detineto: atque vbi os ſaliua refertum fuerit, eo aper-
to effluere ſinito. Aut allium & arundinem alexandrinam acerrimo aceto feruefactam colluito.
C Aut hyſſopum, aut thymum, aut origanum, per ſe & ſimul aceto cocta colluito. Aut pyrethrum
cum hyſſopo, & colocynthidis medulla, ſimiliter in aceto coquito: liquoremq; ex eis longo tempo-
ris ſpatio in ore contineto. Aut colocynthidem vino calido macerato, & diutius ore teneto: multam
enim pituitam ducit & dolorem leuat. Aut aliorũ, & erucæ ſeminis, ac nitri decocto collue. Aut ra-
nunculum in vino coquito, & præmundato prius dente colluito. Aut ſycamini hoc eſt mori, arbo-
ris lac in vinum infunde, ſimulq; lanas ſuccidas in ipſum exprime, tepefac, & per lanas ſordidas ma-
xillæ infunde: extrahit pituitam & dolorem tollit. In his omnibus Archigenes catalogũ fecit phar-
macorum incidendi, diſcutiendi, ac calefaciendi vi præditorum, raro aliquid ex acerbis admiſcens,
quale eſt ipſa galla. Porrò cùm ſemel tantum ſolanum poſuerit, miratus ſum cur id admiſceri velit,
cum nulla ratione iuuare poſſit, præterquàm ea, iuxta quam colica pharmaca proſunt, ſtupefacien-
do videlicet doloris ſenſum. Quid igitur amplius parabilium Apollonij relationem faciam, cum
parum abſit quin omnia comprehenderit Archigenes? Quandoquidẽ verò Apollonius ipſe qui-
buſdam à ſe traditis teſtimonium præbet, tanquam eueſtigio ſedantibus dentium dolores, viſum
etiam mihi eſt illa ipſa adſcribere ſecundum ipſius Apollonij verba, quæ hoc modo habent.

Apollonij, eueſtigio Dolores Dentium ſedat.

D ¶ Alliorum nucleos v, thuris maſculi obolos iij, myrti ramulos lõgitudinis duorum palmorum
duos, ex his folia decerpta per ſe terito, ſimiliter & alliũ & thus: deinde ſimul omnia in nouam ollã
conijcito, & aceti heminã j ſuperfundito: ac coquito ſpatula ex tæda agitãdo, donec ad dimidias re-
digatur: atq; ita tepido vtitor. Oportet autẽ liquorẽ hunc in dolente parte ad multũ tempus tenere,
donec liquor ipſe conſumatur. Cõmodũ eſt & ante hoc balſami ſuccũ colluere, aut corticem impo
nere ſuper dolentem dentẽ: qui ſi nõ adſit, panacis ſucco contuſo, inde defluentẽ liquorẽ inſtillare.

Poſt prædicta, Archigenes remedia Perforatorum Dentium cum dolore & abſq; dolore conſcripſit in hæc verba.

Oblitionibus porrò & epithematis eiuſmodi vtitor. ¶ Sory ægyptium reſina terebinthina
exceptum obline, idemq; cauernæ inde. Aut compoſitionem ex duobus piperis generibus inde,
nardino aut roſaceo diſſolutam, & maximè amygdalino: quin & in aurem eiuſdem partis inſtilla,
ſummè facit. † Aut gallam læuigatã, aut lycio, aut reſina terebinthina exceptam, obline præpur-
gato dente. Aut pulegij comam tritam denti indito. Cæterùm in maximis dentium doloribus ſum-
mè facit hoc: Anguis ſenectam exurito, & cum oleo ad mellis ſolidi ſpiſſitudinem redigito, ac den-
tem præpurgatum ex eo integito, omniaq; circunſita oblinito, itemq; cauernis indito. Aut ſene-
ctam anguis non vſtam dentibus apprimito, & excident. Aut vermes terrenos toſtos cauernæ

† Hæc omiſerat interpres. Aut ſulphur ignem non expertum cũ lycio exceptum, cauernæ inde, aut obline præpurgato dẽte.

præmundatæ inſperge. Aut araneorum oua vnguento nardino diluta inde. Aut melanthium tor- E
refactum cum oleo obline: atque vbi parumper concluſo ore tenuerit, pituitam collectam reijcere
iube. Aut piper vel canchry, hoc eſt roriſmarini ſemen, opio exceptum in cauernam inde. Porrò
vbi veluti inflammatione correpti fuerint, nitrum rubrum & oſſium perſicorũ nucleum vnita re
ſina excipe, & dentẽ ex eis intege, ac donec dc*ciderint ſine: in cauernam verò piper, ſpumam nitri,
& chalbanum cum melle inde. Aut ſtrigmenta cum pipere eodem modo. Aut pyrethrum cum
myrrha*. Aut ſuccum cyrenaicum & piper æquali pondere cum chalbano. Aut melanthiũ, & allij
dimidium eius, ac parũ ſalis ſimul trita obline: dolorem tollit. Aut blattæ piſtrinariæ auulſo capite
adipem cum roſaceo calefactum & in aurem inſtilla, & in cauernã inde. Aut gallã tritam cũ cedria
adhibe. Aut in aurem denti vicinam oleum ſeſaminum, in quo vermes terreni cocti ſunt inſtilla.

*Al. ἀποτακῆ. i. liquata fuerint.
*Al. myrto.

Verùm ipſo dolente dente hyoſcyamum conterant. Aut hederæ albæ cacumina quinq; cum ro-
ſaceo terito: & in mali punici putamine tepefacta, bis aut ter in die in aurem vicinã inſtillato. Quin
& ipſe fructus cum vino tritus, denti illitus iuuat. Cæterum his relatis Archigenes etiam hæc ſub-
dit. Summè facit cruentatis gingiuis, alumen liquidum duplo aloes pondere addito admotum.

Aut alumen ſciſſum & myrtum tenuiſſime trita affricato. Vbi verò reſtrictæ fuerint, melle ipſas
illinito. Aut nucleorum oſſium ſiue machærarum perſicorũ partes ij, myrrhæ partem j, præmun- F
dato denti indito: à dolore liberat. At verò perfractis & dolentibus dentibus cauterium ignitum
admoueto. ℭ *Apophlegmatiſmi Pituitam extrahentes.* Poſt prædicta verò Archigenes ita ſcripſit.
Apophlegmatiſmi optimi ſunt in dentium dolore, Staphis agreſtis per ſe & cum pulegio mandu-
cata. Aut quod intra gallam eſt nigrum, dolenti dente conterat, ſinat'que pituitam effluere: in op-
poſitam autem aurem duos hederæ corymbos cum roſaceo tritos inſtilla. Aut myricæ fructus ʒ ij,
ſpumæ nitri ʒ j, aluminis paulum, alliorum nucleos v, myrti folia pauca, cum aceto ad dimidias co-
que, ſpatula ex tæda agitando: id'que decoctum colluendum ac ore continendum præbeto: deinde
hiante ore pituitam effluere permittito: & poſt hoc, roſaceo ore colluto, ptiſanam ſorbendam exhi-
beto. Si verò ex colluendo aliqua circa os vlcerata fuerint, croco & roſarum ſucco inungito.

ℭ *De Fomentis.* Fomenta ad dentium dolorem faciunt, forinſecus ex ſale torrefacto, & millio in
ſacculos coniectis: aut per ſordidos panniculos probè calfactos. Quin & Epithemata conducunt ci-
tra aquam apparata, velut ſunt quę ex hordeacea farina fiunt, ſiue ex ſemine lini. Ipſius verò dolẽtis
dentis fomentum hoc modo adhibeatur. Origani aridi ramulum in feruens oleum tinctum dolenti
denti ſuperne affricato. Aut ricini caulicolũ eodem modo. Aut ſtaphidem agreſtem ſtilo cuipiam
acuto infixam, eodem modo. Aut cera dolenti dẽti impoſita, ſpecilli extremum calidiſſimũ aſſidue G
adhibe. Aut opopanacem & peucedani ſuccum vnita linteolo illigato, & in ferventi oleo liquefa-
cito: cum vero inceperit feruere pharmacum, denti imponito, & cum ſpecillo apprimito: vtere ma-
nè & veſperi. Atq; in vniuerſum omni fomento cũ forinſecus tum intrinſecus ante cibum, necnon
poſt cibum, haud admodum multo temporis ſpatio ad cibum rurſus ſpectante, vtere. Cæterum ſpe
cies fomenti & hæc eſt: Dentem valde bene præpurgato, & ægro contecto ac hiare iuſſo, hyoſcya-
mi ſemine ſuffito. Quòd ſi ad nullum prædictorum malum ipſum cedat, & dolor vehementer per
ſeueret, tenui terebello dentem perforato, ac dictis remedijs vtitor: hoc.n. modo magis prodeſſe con
ſueuerunt. Si vero neque ſic profeceris, & videatur dens tollendus eſſe, citra dolorem tollere poſſis
valde conuenienti pharmaco hoc: Pyrethrum acerrimo aceto ad dies xl condito, terito, & reponito:
vſu verò exigente, reliquis cera obturatis & probe munitis, ipſum dolentem præmundatum hoc
pharmaco integito: deinde hora interpoſita digitis extrahito, aut ſcalpello exigito. Aut ſori cum
acerrimo aceto ad multos dies imponito, & excidet. Aut plumbaginem tritam cerato exceptam im
ponito. Educunt fortiter tithymalli ſuccus & ſori cum chalbano impoſita.

De Iis quæ Apollonius ſcripſit in Primo Parabilium.

Primũ" quidẽ eorum caput, ſunt collutiones dentium doloribus conferentes, quæ nihil amplius H A.l.3.f.6.
habent ijs, quæ Archigenes tradidit. Secundo loco refert quę ad eroſos dolentes dentes imponãtur fol.248.e
& indantur. Tertium locum obtinent fomenta & vſtiones. Quartum ſuffitiones ad dentium dolo-
res. Quinto habentur commanducationes & purgationes. Sexto gargariſſationes. Septimo poſtre-
mum capite ea ſcripſit, quæ in dolore dentium auribus infunduntur: quorum nullius mentionem
facere volui, cum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſſit, qui non adeo difficulter parabilis
exiſtit. Ego ſanè ijs quæ Archigenes prodidit contentus fui. Cum vero Apollonius quæ naribus
infunduntur conſequenter tradat, viſa ſunt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ in Dolore Dentium Naribus infundantur, ex Apollonio in Primo Parabilium.

ℭ Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum inſtillato, & ſolues dentiũ dolorẽ. Cumini quãtũ tribus
digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ magnitudinẽ fabæ, & duplum interioris cucumeris terito, &
lacte muliebri miſta in collyrio redigito, eaq; in vtranq; narem indito: atq; ita attrahere iubeto, do-
nec quis quinq; ſtadia percurrere poſſit: deinde pharmacũ emungat. Idem ad aurium dolorẽ facit.

Ne Eroſi Dentes Vacillent, neque Fœtorem faciant.

ℭ Veratrum nigrum erui magnitudine melle cocto exceptũ cauernis inde. ℭ *Ad dentes deni-
gratos.* Teſtam Callãinam aſſatam ac tritam dentibus affricato. Hoc etiam gingiuas corroborat.

*Al. χαλβι-νόν.

Aliud

A *Aliud*. Sal foſſile melle ſubactum in teſtula torreto, terito, ac modica myrrha admiſta ſimiliter affricato. *Aliud*. Pulegij partem vnam, ſalis tantundem, melle ſubacta in eodem, donec in carbonem tranſierint, torreto, ac trita dẽtibus aſſricato. *Aliud*. Caricas exurito ac terito, modicaq́ȝ nardo ac melle admiſto vtitor: hoc & gingiuas comprimit. *Aliud*. Polentam acerrimo aceto ſubactam exurito, ac tritam dentibus affricato: hoc & gingiuas fortificat. *Aliud*. Alabaſtri vſti ʒ viij, pumicis vſti ʒ iiij, ſalis torrefacti ʒ iij, tritis eodem vtere modo. Ab horum vſu collutione vtendum eſt, vino odorato, in quo ad multum tempus iris ſicca fuit macerata.

Quæ Aſclepiades in Primo Externorum ad Dentes ſcripſit.

Heraclidæ Tarentini ad Motos Dentes.

℄ Vtendum eſt ſpodio cyprio, vt per id gingiuæ comprimantur: itemq́ȝ verbaſci radicibus coctis: poſtea ablutio fiat ex aqua myrti, aut rubi, aut lauri: deinde ſpodio rurſus admoto quies præcipiatur. *Aliud*. Veratri nigri manipulum, radicis mandragoræ ʒ iiij, radicis hyoſcyami ʒ iiij, in vas fictile conijcito, & vini chij aut coi quàm optimi heminas tres ſuperfundito, ac ad prunas luculentas ad dimidias coquito, indeq́ȝ liquorem excolatum ore retinendum præbeto. ℄ *Aridum ad Motos Dentes*. Terebinthi fructuũ torrefactorum ʒ octo, aluminis ſciſſi vſti ʒ † viij, balauſtij ʒ ij, * Aliter ij. † *Al.* y.

B gallarũ ʒ j, croci ʒ j, myrrhæ ʒ j: tritis vtitor. *Aliud*. Cornu cerui vſti ʒ viij, rhois rubri ʒ iij, omphacij ʒ ij, balauſtij ʒ iiij, corticis pinus ʒ j, myrrhæ Aminnęæ ʒ j: tritis vtere. ℄ *Collutio ad Molarium Dolores*. Radices ſmyrnij cum aceto mulſo coquito, & excolatum liquorem ore tenendum exhibeto. *Aliud*. Rumicis agreſtis radicem & platani pilulas ex aceto mulſo coquito, atque vt dictum eſt exhibeto. ℄ *Commanducationes ad Molarium Dolores*. Canchryos ʒ ij, origani ʒ du*s, piperis albi ʒ j, myrrhæ drach. j, vuæ paſſæ albæ, aut alterius quã pinguiſſimæ ſextarij dimidium. Vuam paſſam diligenter tundito, myrrham verò melle diſſoluito: arida autem tundito, ac tenui cribello cernito: poſtea vuæ paſſæ ac myrrhæ adijcito, miſcetoq́ȝ, ac inſtar malagmatis emollito. Vſus verò tempore, nucis ponticæ magnitudinem commanducandam præbeto. Poſtquam verò collecta pituita fuerit, ægrum hiare ac pronuere oportebit, quò liquor facilè profluat: quo facto, vinum colluere iubeto. *Aliud*. Vuæ paſſæ pinguis exacinatę ſextarium dimidium, piperis albi acetabulũ, grani cnidij ʒ ij, ſpicæ nardi ʒ ij, caſiæ ʒ vnam, pyrethri ʒ ij: myrrhæ ʒ ij: apparato, ac vtitor vt dictum eſt. ℄ *Ad Corroſos Dentes Præſeruatiuum. Per huius vſum conſeruaui eroſos dentes abſq́ȝ dolore*. Zingiber cum aceto mulſo coquito ac probè terito: indeq́ȝ in cauernam indito, foriſq́ȝ dentem ex eo integito. *Aliud*. Hederæ lachrymã chalbano miſceto, aut tithymalli, ſiue ficus ſylueſtris, ſucco diſ- * Aliter j.

ſ ſu.2.t.4. 553.a C ſoluito, ac vtitor vt dictum eſt. ℄ *Aliud" Dolorem tollens, ad Dolentes & Eroſos Dentes. Conducit itidem Tuſſi*. Succi papaueris ʒ ij, piperis albi tuſi & cribrati drach. j, myrrhæ drach. ij, ſtyracis ʒ ij, chalbani drach. j, paſſi quod ſatis eſt his excipiendis: contundito ſimul, & catapotia formato, dentiq́ȝ circumponito, & cauernæ indito. *Aliud*. Succi hyoſcyami ʒ ij, myrrhæ ʒ ij, opij ʒ ij, chalbani ʒ ij, ſtyracis ʒ ij, zingiberis ʒ ij, piperis drach. j, ſucci ſyriaci tantundem, paſſi quod ſatis eſt: præparato, ac vtitor vt dictum eſt.

Molare Emplaſtrum bonum, quod in multis miraculo fuit.

℄ Lachrymæ oleæ ʒ vna*m, myrrhę ʒ ij, veratri nigri ʒ j, balſami liquoris ʒ j, ſtyracis ʒ j, piperis ʒ j, hyoſcyami ʒ j, ſucci papaueris ʒ j, caſtorij obolos iiij, chalbani ʒ vj, ſucci cyrenaici ʒ j, ſucci carpaſi ʒ j, panacis ʒ j, ſagapeni obolos quatuor, pyrethri obol. quatuor, ſtaphydis ſylueſtris ʒ ij, cedriæ quod ſatis eſt, quò emplaſtri formam acquirat. *Aliud*. Sulfuris viui ʒ iiij, bituminis drac. ij, amurcę olei drach. quatuor, picis liquidæ ʒ viij, cedriæ ʒ xij, piperis longi drac. qua*tuor, opij ʒ iiij, pyrethri ʒ iiij, ſtaphidis ſylueſtris drachmam vnam, veratri nigri drach. j, grani cnidij drach. j, opopanacis drac. j, picis aridæ lib. j. Arida aceto excipito, deinde liquida affundito, ac ablatis vtitor. Ex pharmaco hoc molaris dens eſt integendus. * Aliter ij. * Aliter ij.

D *Ad Dentes, qui Peſſum eunt, vt citra dolorem excutiantur.*

℄ Pyrethrum in acetum coniectum ad dies iij aut iiij ſinito, deinde terito, & malè affecto denti imponito, vicinis dentibus optimè præmunitis, eodemq́ȝ diligẽter præmundato, ita vt per duos aut tres dies dentem ex hoc pharmaco integas: ita enim citra dolorem excutietur. *Aliud*. Cucumeris ſylueſtris radices eodem modo vt pyrethrum præparato, ac vtitor vt dictum eſt.

De Mobilibus Dentibus ac Prominentibus.

Relatum à me etiam antè eſt, quòd ob ſenilem ætatem aliqui dentes reſiccati mobiles fiunt, modicum omnino auxilium ex adſtringentibus pharmacis, quibus gingiuæ coarctantur, ferẽtes. Refertur autem & nunc, quòd aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam verò etiam citra plagam: in quibus coniecturam facio neruum, qui ad radices ipſorum adnatus & ſubſtratus eſt, per multam humiditatem rigatum, laxatum eſſe, & ob hoc reſiccantibus medicamentis ad curationem opus eſſe. Poſtquam autem motos dentes reliquis prominentiores factos videbam, & maximè cùm & plaga id eſſent perpeſſi, viſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe in tantum, quantum ſuper reliquos prominent, ne ſcilicet oppoſitos ſibi offendant tum in loquendo, tum in manducando: atque ſanè reppeti experimentum mihi fauens ac teſtimonium præbens. Ferream itaque limulam quò celerius opus ſuccederet feci, multæ enim aggreſſiones dentem mobilem faciũt: cui quiete & minimo

motu opus eſt,ſi ſaltem ſtabiliri debeat. Quandoq; igitur eminentiæ inæquales apparent in denti- E
bus,& iuxta aliquas tantum partes lima opus habent. Aliquando verò æquales ſunt extremitates,
& æquali ſimiliter lima indigent. Oportet autem gingiuis linteolum molle vſq; ad radices dentiũ
circundare,deinde cum digitis ſiniſtræ manus leniter amplecti,ſimulq; tutè & citra compreſſionẽ,
ne cõcutiatur cui limam adhibemus,atq; ita chirurgiam aggredi. Quòd ſi dolorem percipiat, dum
limula admouetur,& affecta pars digitis vehementius non contingitur, quieſcere quidem ab ope-
† *Aliter* εἰρημένων. *i. quæ dicta ſunt.* re ſtatim conuenit: Vbi verò ex pharmacis † quæ poſt referentur, } interea aliquid exhibuerimus,
rurſus vt dictum eſt aggredi,iterumq; modicè ceſſare,donec extremitates circa dentes deterantur:
atque id non prima tantum die bis & ter, ſed etiam ſequenti faciendum eſt: ac imperandum ægro
* *intulerimus.* vt neque loquatur,neque durum aliquem cibum accipiat. Vtatur autem alimento ſucco ptiſanæ,
& ſorbitione ex alica, & pane madido, atque alijs ad hunc modum mollibus. Cæterum materiei
ſylua quæ motis dentibus commoda eſt,talis exiſtit.

Ab Archigene ſcripta,quæ Mobiles Dentes corroborant.

† *Aliter lentiſci.* ℭ Mobiles dentium ſtabilire volens,myrrhæ,pompholygis, † aluminis ſciſſi, } amyli, æquales
ſingulorum partes tritas admoue. Aut oliuarum albarum ſuccum,& rutam,melle miſta affrica: de-
inde nardum cum alumine liquido obline. Aut alumen rotundum cum duplo ſale dentibus adſper F
ge. Aut aluminis ſciſſi & miſyos æquales partes cum cedria ad cerati liquidi ſpiſſitudinem reda-
ctas dentibus obline,& pituitam defluere ſine. Quo facto,aſininum lac colluant calidum, aut ace-
tum,aut vinum in quo malicorium & galla ſunt incocta.

Ad Debilitatos Dentes tum alios,tum molares.

ℭ Mel, ceram, æquis portionibus ad Solem calida aqua diluito, & picis dimidium admiſceto,
ac ad emplaſtri formam deducito,atq; manducanda exhibeto. Quòd ſi aridum ſit pharmacum,pa-
rum olei addito. Summè facit & maſtiche chia commanducata.

{ *Ad Stuporem Dentium.* }

ℭ Cæterum in dentium ſtupore portulacam manducent. Aut oleum calidum ore contineant.

De Dentitione Puerorum,vt Archigenes ſcripſit.

ℭ Infantibus qui dentiunt,ſi doluerint, canino lacte gingiuas obline. Aut ſi leporino cerebello
infantis gingiuas illeueris,citò dentes proueniunt.

Amuleta Dolori Dentium reluctantia,quibus fidem deberi putant,hæc ſunt.

ℭ Si batrachij ſiue ranũculi folia ei,qui dẽtẽ dolet,in eiuſdẽ partis brachiũ impoſueris,dolore q-
dẽ liberabit:brachiũ autẽ exulcerabitur, cuius curã prout cõuenit facies. Si verò infans cui dentes G
* παλαιοῦ. *aliter* παλαιικοῦ. prouenire incipiunt dolores habeat, veteris cochleæ cornu pelliculæ illigatũ pro amuleto appẽde.

De Doloribus Gingiuarum.

ℭ Gingiuis dolentibus collutiones ferè eædem faciunt,quæ ad dolores dentium ſunt deſcriptæ:
Magis tamen proprie facit acetum, cui hyoſcyami radix eſt incocta. Verùm inflammatis gingi-
uis alumen cum ſalis quarta parte tritum admoue: poſt morſum vero perceptum, vino aut foliorũ
oleæ decocto ipſas colluant. At verò fluxione laborantibus gingiuis, & corroſis cum tumore & do
lore,& per nomen depaſtis,præclare conducit fomentum,quod fit per auriſcalpium,cui lana obuo-
luta eſt,in feruens oleum tinctum,& gingiuis vſquequo exæquentur admotum, & donec circum-
circa albæ reddantur: ita.n.ſiſtitur nome, & ex ſana carne id quod corroſum eſt connutritur: poſtea
vero affrictionibus vtere,& ijs quæ ad dentes ſunt deſcripta. Proprie autem conuenit galla tenuiſſi-
me trita acetabuli menſura,cum myrrha magnitudine fabæ: tritis itaque ac læuigatis vtitor. Quòd
ſi enaſcens dens difficulter oritur & pungit gingiuam, cyperum cum butyro & vnguento ſuſino
iuxta exortum illinito. Cæterum in epulide, hoc eſt ſupercreſcente ex inflammatione carne, atra-
mentum ſutorium cum pari myrto,& modico alumine ſciſſo admoueto. Faciunt pleræque etiam
ex Antheris,id eſt floridis appellatis compoſitionibus. H

Quæ Dentes Præſeruent.

Quin & doloris dentium præſeruatiua Archigenes his verbis tradidit. ℭ *In Dentium" dolori-* A.l.3.f.7
bus præſeruantia à dolore conueniunt eiuſmodi. Tithymalli radices in vino ad dimidias coquito, & fol.248.
bis in menſe colluito,ac nũquam dolebis. Optime conſeruat citra dolorem & fortes dentes, ſi fabã
ægyptiã,reiecto interno amarulento,triueris,ac dentibus & gingiuis ſemel in anno affricueris. Aut
alumine ſciſſo cum modica myrrha confricato, & nunquã erodentur: ſi verò adſtringat hoc nimiũ,
melle vtitor. Aut granorum iuniperi paruorum & cupreſſi foliorum parem portionem, & gallæ
parum,melle cocto excipito,& in paſtillos drachmæ pondere reducito: ac vtitor, vnum ex his com
manducando,inſuperq; vino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis ponticæ magnitudinem
mande,ſimiliterq; collue. Aut ſali gallam omphacinen ideſt acerbam, in vino odorato coctam, mi-
ſceto & mãdito. ℭ *Optime prӕterea tum ad Præſeruandos à Dolore Dentes, tum ad Corroborandos eoſ-*
dem,ac pariter Gingiuas,ampliusq; ad Decorem,faciunt Smegmata ſubſcripta. Lanas ſuccidas linteo-
lo illigatas exurito, deinde ſalis tertia parte addita affricato. *Aliud.* Aut daſypodis caput vſtum
tritum. *Aliud.* Aut ſalem & mel ad cerati formam terendo redigito, deinde mundo linteolo illi-
gata exurito,& admiſta iride illyrica modica dentes confricato.

Quæ

A *Quæ Andromachus ſcripſit ad Omnes Dentium Dolores.*

fu.2.t 4 l.3.a ¶ *Compoſitio Molaris eadem hora Dolorem ſedans.* Piperis, pyrethri, ſucci tithymalli, chalbani, ſingulorum ℥ vnam: galbano excepta in cauernā inde. ¶ *Molaris Antiphanis, etiam ſi non præmundaris indito, & dentem ex ea integito.* Seminis hyoſcyami, opij, nitri, myrrhæ, pyrethri, piperis, ſingulorum drach. vnam, galbani drach. ij, tritis ex vino vtitor. ¶ *Alia Molaris, qua vtor.* Aluminis ſciſſi drach. vnam, piperis albi drac. duas, opopanacis aut piperis longi obolos quatuor, ſoreos obolos quatuor, gummi aqua macerati drach. duas, ceræ duplum totius ponderis omnium, cætera conterens in aqua calida miſceto, atque ita vtitor. ¶ *Alia Chereæ.* Myrrhæ drac. vnam, veratri ſeſquidrachmā, pyrethri ſeſquidrachmam, iridis illiricæ ſeſquidrachmā, aluminis ſciſſi obolos tres, aqua terito, & dentem oblinito, ac ſuperne ceram imponito. ¶ *Alia Molaris ex libris Aphrodæ.* Aluminis ſciſſi drach. quatuor, myrrhæ obolos tres, piperis grana quinque: ego obolos tres accipio, & melius facit: reſina excipe, & præmundatæ cauernæ inde, & ſplenium illitum ſuperimpone.

¶ *Alia Molaris eiuſdem. Etiam non præmundatæ cauernæ hanc inde, & ſuperne ſplenium ex pharmaco item impone, & probè faciet.* Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, myrrhæ, nitri, pyrethri, piperis albi, ſingulorum partem vnam, galbani † partes duas: } cum aceto tritis vtitor. ¶ *Alia ex libris Aphrodæ.* *Al partē vnā.

B Succi peucedani drach. vnam: ſucci papaueris drach. vnam: tithymalli myrſinitæ, ſucci cyrenaici, ſingulorum drach, vnam: galbani drach. vnam & dimidiam, galbano excipe, & in cauernam inde, & vbi præpurgaris dentem, in ſplenium illine: in vna hora dolorem ſedat. ¶ *Molaris bona.* Sciſſum alumen papaueris ſucco exceptum indito & oblinito. ¶ *Alia vt Ariſtocrates.* Papaueris drach. duas, ſagapeni ſeſquiobolum, ſucci cyrenaici tantundem, piperis drachmam vnā, Aliter. j. ſphondilij tantundem, myrrhæ tantundem: galbani, pyrethri, croci, ſingulorum tantundem: mel quo ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem accipiat.

Ad Dolores Dentium, Gingiuarum, Aliaq́ multa, Ariſtocratis grammatici.

¶ Mellis libram vnam, aceti acris ſextarium vnum, aluminis ſciſſi ſexuncem, alij liquidi trientem habent, coquito donec nigreſcat. ¶ *Ad Dentes Motos.* Aluminis ſciſſi partem vnam, mannæ partem vnam: tritis vtere, conſpergendo motum ex eis dentem.

Ad Eroſionem & Dolorem Dentium.

¶ Quinquefolij radices in vino coctas à cœna colluendas præbe: coquito autem ad tertias. *Aliud.* Rumicis radices cum vino aut aceto coquito, & modicum auripigmenti triti inſpergito, ac liquorem ore retinendum exhibeto. Coquatur itidem ad tertias. ¶ *Ad Gingiuas Madore laxas.* Pyrethri drach. tres, thymi drach. ij, aluminis ſciſſi obolos tres, iridis illyricæ drach. vnam: tritis vtere, ac gingiuis impone.

C

Pythij, ad Motos Dentes, Gingiuas humore grauidas, & ſubcorruptas.

¶ Alumen ſciſſum chartæ inuolutum vritur, deinde tritum rubrica coloratur, atque ita gingiuis admouetur: ſimiliterq́ ſubcorruptis inditur.

Dioclis medici ad Dentium Dolores.

¶ Galbani, opij, piperis, ceræ, ſtaphydis ſylueſtris, grani cnidij, ſingulorum drachmam vnam: trita, cera excipito & illinito.

Aliud commodum ad Corroſos Dentes.

¶ Succum ſilphij indito, aut ipſam radicem. Aut galbanum cum pipere. Aut opium cum galbano. Facit & opopanax in cauernas infartus. ¶ *Ad Dentium Dolores.* Soreos drach. ij, aluminis ſciſſi drach. ij, miſyos drach. vnam: aridis vtitor.

Smegma Dentium quo vtor, Gingiuas contrahit.

¶ Cornu cerui vſti libras ij, lanæ ſuccidæ teneræ quadrantem, ſalis ammoniaci trientem, piperis albi ſextantem, coſti vnciam j, aluminis ſciſſi ſextantem: lentiſci, & perdicij herbæ vſtæ cum lanis, *Al. drach. ij.

D aut † per ſe ſolum, vtriuſq́ quartam libræ partem: } foliorū malabathri vnc. j: contuſis ſimul vtere.

Quæ Crito ſcripſit ad Omnes Dentium Affectiones. Quædam ex eis etiam Gingiuis conferunt, & ad Fœtorem oris, & Nigros in ſuperficie dentes.

¶ Hordeum & ſalem melle ac vino ſubacta in charta ligato ac vrito, & ex læuigatis gingiuas cōfricato. *Aliud.* Atramentum ſutorium, alumen, putamina mali punici dulcis, æqualibus partibus trita ac leuigata, gingiuis in ieiunio affrica: deinde vino adſtringente collue. ¶ *Aliud ad Gingiuas vlceratas.* Nitri vſti, cyperi vſti, hordei vſti, cuiuſque pares partes læuigatas cum melle illine.

¶ *Aliud ad Gingiuas, & Dentes Motos.* Iridis trientem, corticis pinus trientem, aluminis ſciſſi vnciam vnam: aridis vtere. ¶ *Aliud ad Motos Dentes.* Lentiſcum, myrtum, gallam, in vino cocta colluenda præbeto. *Aliud.* Salis partes duas, aluminis ſciſſi vſti & acri aceto extincti partem vnam: tritis vtitor, deinde vino colluito. ¶ *Ad Motos Dentes ſtabiliendos.* Atramentum ſutorium cum oleo terito, & cum lana dentium radicibus admoueto. Facit & ad eroſos dentes cera exceptum & inditum. Item cum myrto pari tritum ac melle exceptum. *Aliud.* Vlmi corticem in vino coquito, & decoctum ore tenendum exhibeto. Item cerui cornua in vino cocta. ¶ *Ad Corroſos vero Dentes.* Capparis radicem cum acri aceto ad dimidias coquito, ac tepidum colluito. Cortice item eodem vtitor modo. Idem ad dolores facit. ¶ *Fomentum Dentium Corroſorum, & Dolentium.*

Sulfuris

Sulfuris viui partem vnam, butyri partem vnam, liquefacito, & cum his per auriſcalpium foueto. E *Aliud.* Dentes ex ſale præfricato, & lixiuium tepefactum mediocri tempore in ore contineto. Oportebat hîc apponere, in gingiuarum dolore hoc conuenire:

Compoſitio Molaris, eadem hora ſiue die Dolorem ſedans.

*Aliter drac. j.

℃ Piperis, pyrethri, ſucci tithymalli, galbani, ſingulorum drach. vnam, terito, & galbano excepta in cauernam indito. *Alia.* Piperis ſeſquiobolum, grani cnidij tantundem, galbani ſeſquidrach*mam, ſpumæ nitri obolos duos, croci ſeſquiobolum, iridis ſiccæ ſeſquiobolum, roſarum tenerarum drachmæ dimidium: trita melle excipe, & ad emplaſtri formam redactis molarem dentem intege.

*ὀπτοῦ. alit. ὀποῦ i. ſucci.
*Aliter erui.

℃ *Ad Corroſos Molares.* Melanthium torrefacito, & ex acri aceto terito, indeq; molarium cauernam integito, & non amplius erodetur, ſed manebit vt eſt. Quidam etiam nitri drachma vna cum acri aceto vtuntur. *Ad idem.* Caſtorij, pyrethri torre*facti, galbani, ſingulorum æquales partes miſtas indito. ℃ *Vt Molaris circa dolorem tollatur.* Farinæ cice*rum, puræ drachmas duas, ſucco tithymalli exceptas denti imponito, ſupraq; hederæ folia addito, & ad horam finito, tollito, & ſua ſponte in minutas partes frangetur. Facit idem ab eroſos, verum vſus tempore ceram emollitam circumponito. ℃ *Aliud, vt Dens Digitis tollatur.* Præmundato antea circumcirca dentem: & ſoreos, gallæ omphacines, ſtaphidis ſylueſtris, aluminis ſciſſi, ſulfuris viui, piperis longi, æquales partes læuiga- F tas cedrias excipe & impone, ceraq; liquefacta dentem egregiè circumline. Eijcit ipſos etiam pyrethrum, & tithymalli myrſinitæ ſuccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus & impoſitus. Aut pyrethrum ad dies † xl, aceto maceratum & denti circumpoſitum. ℃ *Aliud ad Sauciatos.* Caſtorij, pyrethri, opij, galbani, ſingulorum æquas portiones miſtas indito.

† *Aliter quatuor.*
* *Al.* βεβρωμένους *i. eroſos.*

De Dentifriciorum Compoſitione, quibus vtor.

Quædam ex dentifricijs à me compoſitis experimento comprobata, & generoſa efficacia prædita, digna mihi viſa ſunt quæ conſcriberentur, & primùm ſanè ea quæ frigidas dentium affectiones curant, ſiue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem, ſiue ex fructibus per niuem frigefactis, ſiue ex quibuſdam aliis eduliis, aut potionibus, ſint productæ: inſuperq; ſi propter frigidum humorem è capite in ipſos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos magnificè iuuat apophlegmatiſmus: quo modo vero hunc præparare oporteat, alio capite priuatim conſcriptum habes. Eos vero qui citra humorem frigefacti ſunt, per ſolum medicamentum hoc quod nunc referetur curare decet. Præſtat eo etiam poſt apophlegmatiſmum vti, vt non ſolùm noxium euacues humorem, ſed etiam generatam ab ipſo affectionem perſanes. ℃ *Compoſitio Pharmaci hoc modo habet.* Accipito herbas duas, quarũ altera ſideritis, altera perdicias, appellatur: caſq; G domi ſenſim citra Solis admiſſionem ſiccato, vt neq; humidæ amplius neque ſiccæ adeo extent: & vrito in tantum, vt vbi primùm contuſioni & ſectioni aptæ fuerint, ab vrendo ceſſes: vileſcit enim & corrumpitur vis earum ſi diutiùs vrantur. In alia porrò ollula ſal foſſilis vratur cum alumine ſciſſo, attico melle ſubactus. Deinde hæc aliis permiſta tundantur, & per anguſtiſſimum excreta cribrum, ſurſus in mortario terantur: melius enim erit pharmacum, quanto diligentius fuerit læuigatum. Vtendum autem eo eſt ſolùm ad dentes confricandos, citra gingiuarum circũſitarum contactum, niſi humore fuerint prægnantes. Cùm enim reſiccandi vim habeat pharmacum, aptum quidem eſt gingiuis humentibus, inimicum vero ſiccis: attamen ipſas dentium radices poſt gingiuas ſitas, eo confiricare oportet itidem, vt ipſos dentes. Cæterùm eorum quæ in compoſitionem miſcentur, eiuſmodi ponderum proportio eſſe debet: Herbarum quidem poſt vſtionem drachmę xvj: ſalis verò cum alumine vſti drachmæ xi. Ante verò vſtionem vtriuſque herbæ par pondus miſceatur: ſal autem quadruplici aluminis pondere admiſceatur. Aliarum autem rerum nihil vratur, ſed arida iniiciantur iuxta ſubſcriptam apponderationem. Comæ origani drach. ij, piperis drach. noue*m, pyrethri drach. ij, coſti drach. iij, ſeminis apij drach. iii. iridis illyricæ drach. v, mentæ ſiccæ drach. ii, cornu cerui aut capræ vſti drach. dua*s: ſeſeleos, hyſſopi, vtriuſq; drach. ii. Si odo- H ratum eſſe velis, caſiæ aut amomi drach. ii, admiſceto. Si vero in Regis vſum præparaueris, cinnamomi drachmam vnam addito.

*Aliter. ij.
*Aliter. iiii.

Ad Mobiles Dentes aliud, quo vtor.

†Al. ſextariũ i.
**Aliter* vnc.

℃ Seminis callitrichi † libram vnam: *aluminis ſciſſi & rotundi, vtriuſq; quadrantem: ſpicę nardi ſextantem malabathri foliorum vnciam vnam, piperis albi vnciam vnam, pyrethri dra*ch. v, cõtundito & cribrato ſimul omnia, ac gingiuis vſque ad radices dentium admoueto. ℃ *Timocratis Dentifricium, ad Gingiuas madore laxatas, putreſcentesq́, ac cruentatas: Mobiles Molares, Concuſſos dentes, Ozænas, Putrefactiones, Parulidas, & Omnia Oris vitia, ac Dentium dolores.* Accipito herbæ perdicialis modium Italicum, alij minam habent: ſalis albi tenuis ſextarium vnũ, mellis hexagium. Contundito vt maſſa friabilior reddatur: qua in ollam nouam coniecta, ollam luto figulino obturato: operculum autem adaptetur circa medium perforatum, quò per ipſum foramen rudicula immiſſa pharmacum ſuper prunas poſitum agitetur, donec neq; fumoſum quippiam, neq; vaporoſum efferatur. Deinde ab igne tollito & refrigerato. Et ſumito ex hoc toto ʒ xiiii, piperis albi drach. quinque, piperis nigri drach. ſex, pyrethri drachmas ſex, aluminis ſciſſi vſti & vino auſtero extincti drach. ii: pumicis, myrrhæ, hyſſopi, ſeminis apij, pulegij, ſingulorum ſextante*m: mentæ, iridis illyricæ,

*Al. drach. ij.

A illyricæ,vtriuſq; drach.iij. Hæc omnia in Sole præſiccata tundito & cribrato, ac reliquis ex olla læuigatis admiſceto. *Aliud.* Perdicij recentis ʒ x,mellis ʒ iiij,aluminis ſciſſi ʒ iiij,iridis illiricæ drach. iiij,piperis albi ʒ octo*,nigri ʒ iij,pumicis ʒ ij,myrrhæ ʒ iij,pyrethri ʒ ij,mentæ ſiccæ drac.iij,hyſſopi drach.ij,pulegij drac.ij,ſeminis apij drach.ij,herbæ ſideritidis drac.iij, ſalis foſſilis drach.xiiij. Perdiciam & ſideritidem ac mel & ſalem miſta vrito: alumen vero per ſe vſtum vino extinguito: deinde ſimul omnibus contuſis vtitor. *Aliud.* Salis aſſati cum melle & perdicia ʒ xiiij : aluminis ſciſſi aſſati & vino auſtero extincti,iridis illiricæ,vtriuſq; drach.iiij: helxines, myrrhæ, mentæ ſiccæ, ſingulorum drach.iij: pulegij ſicci,pumicis,pyrethri, hyſſopi, ſeminis apij, ſingulorum drach.ij: folij malabathri drach.† ij,piperis albi drach.v,nigri drac.vj. Tuſis & cribratis vtitor. *Aliud.* Salis toſti cum melle & perdicia drach.xiiij, pulegij drach.ij, aluminis ſciſſi vſti & vino auſtero extincti drach.iiij, iridis illyricæ drach.iiij, piperis albi drach.v, nigri drach.vj, pumicis drach.ij, myrrhæ drach.iij,mentæ drach.iij,pyrethri drach.ij,hyſſopi drach.ij,ſeminis apij ʒ ij. Sal lotus melle probè* ſubigitur,tritusq; in ollam nouā mittitur: deinde etiam perdicia inditur ſale vndiq; conſperſa : quo facto,operculum ollæ imponitur, ipſaq; luto oblita in clibanum datur : indita torrentur, & exempta ſimul cum alijs teruntur: oportet enim valde læuigata in vſum adſumere. ℭ *Smegma Dentium,*

Aliter. v. † *Aliter xij.* *καλῶς. Aliter attico.*

B *quo albi & odorati redduntur, & ab eroſione adſeruantur.* Nitri vnciam vnam, teſtæ ſepiæ vnciam vnam, myrrhæ vnciam vnam : tritis vtitor. ℭ *Dentifricium optimum.* Aluminis ſciſſi ſexuncem*, maſtiches vnciam vnam,comæ roſarum quadrantem*, iridis trientem*. Tritis vtere, indeq; aquam tepidam colluendam prebe.

*Al. drach. vj. *Al. drach. iij. *Al. drach. iiij.

Dentifricium Damocrati inſcriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus,quem Damocrates Pythicum inſcripſit, ab eo qui ipſi pharmacorum ori deſtinatorum compoſitiones tradidit,appellatione ducta: in quo ſanè libello iuxta finem etiam hæc conſcripta reperiuntur.

Si dentifricijs voles vti bonis,
Quæ candidos cuſtodiant, immobiles
Denteſq; reddant : oris & graueolentiam,
Laxaſq; gingiuas ſedent,& comprimant:
Album hoc parabis optimum ſic pharmacum,
Cerui cape cornu ſic quater vſti quàm optimè,
Quartam libræ partem,ſalis ſolam libram.

C *In Alio Exemplari ſic repperi.*

ſum.2. f.553.b Cerui cape cornu ſic quater vſti quàm optimè
Libram mediam,rurſus ſalis vncias duas,
Ammoniaci ſicci nec amari hinc amplius,
Alicæq;, maſtiches chiæ ſolam libram :
Coſti quadrantem, aut paululum quid amplius:
Albiq; iunci tantum, & albi mox piperis
Vnam vnciam,malabathri at vncias duas.
Contuſa,cribrata omnia hæc mortario,
Vtenda præbebis modo quem dixero.
Quòd ſi velis parare quando ad phlegmonas,
Et vtile gingiuis cruentis,ſaucijs,
Carnemq; calloſam ſimul promentibus,
Aluminis coniungito his ſciſſi libram.

Aliud Damocratis Dentifricium.

D Verùm magis parabile hoc fortaſſe erit,
Et promptius factum,minus nec commodum,
Admiſta & hoc quadam ſimul dulcedine.
Multùm ſideritin viridem capito herbulam,
Magnam in nouam quā tu patinam mox inditam,
Miſcebis hordeo recenti ſed modico.
Sic hordeo vt poſito ſequatur faſciculus
Herbę,ſal hinc,herba atq; iterum,mox hordeum.
Fiantq; tam diu viciſſim hæc omnia,
Donec patinæ omnem expleris amplitudinem,
Vt mox ſupernum rurſus herba habeat locum.
Furnoq; mox calente,vel clibano indita,
Torrenda per noctem ſines,vel ſic potius
Vrenda,quò teri queant ita promptius,
Criboq; mox ſed arctiore hinc excuti.
Odoris addes gratia his parum tamen

Albi piperis, thuriſq; mox item modicum. E
Hinc iunci odori plus, cyperiq; optimæ.
At omnibus miſtis probe, & iam ſepoſitis
Plus maſtiches aridæ chiæ coniunxeris.
Dabis ſed hinc in veſperam volentibus,
Maneq; rurſus maximè puris viris.
Sed colluant à pharmaco mox Bromium
Lymphis ſociatum, & maximè hoc in veſperam,
Sed manè acetum mulſum aquoſum præſtiterit
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

¶ *Aliud Aurelij.* Alumen in teſta ærea aut figulina vrito, ac vino auſtero extinguito, eiuſq; dodrantem accipito: & maſtiches ſexuncem, thuris vnciam vnam, folij malabathri drach. iiij, cyperi drach. iiij, miſceto, ac vtitor. *Aliud quo vtor.* Cornu cerui vſti drach. ij, † marmoris vnciam j, } origani drach. quatuor: vtitor.

† Al. malabathri drach. j.

Compoſitio Pharmaci Dentes præſeruantis.

¶ Tragorigani ʒ ij, hyſſopi ʒ iiij: herbæ perdicij † ſeu perdicialis, } melle & ſale tenui ſubactæ, F & in olla exuſtæ donec in prunas redigatur, quadrantem: piperis ʒ iiij, tundito & cribrato: & poſt vſum reponito. Neq; dolebunt dentes, neq; findentur, neq; parulides producentur, neque gingiuæ ſuperflua carne redundabunt, neq; fluxione infeſtabuntur. Habebis autem os odorum, & ſplendidos dentes. Quidam ſalſa*menta in olla exuſta ad pharmacum addunt, aut etiam cybium: ſiquis enim eorum cinere per ſe vtatur, dentis dolorem non percipiet.

† τῆς τιβερίας.

*τρίχους, eſt ī cod. græ. impreſſis aſteriſco notatum. Aliqui habēt ταρίχους, id eſt ſalſamēta. Alij βατράχους, i. ranas, ī olla exuſtas.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI

Declarat Medicamenta, quibus ſuccurritur Affectibus, qui in Ore contingunt. G

De Affectionibus in Ore, & de Pharmacis ad eas commodis. CAP. I.

VErus profectò ſermo eſt, quem pleriq; artifices in ore habent, Quòd non idem ſit neq; ſimile à viua voce diſcere, & ex libro legere: at vero induſtrij & natura prudentes hoīes non vulgarē ſæpe vtilitatem cōſequuntur, ſi in libros incidant non obſcure conſcriptos. Itaq; cùm ſciā non paruā vtilitatem ex hac tractatione, primū quidē amicis ac ſodalibus acceſſurā eſſe, qui videlicet etiam per opera cognouerunt, quantā vim habeat rōnalis methodus ad medicamentorū copiam parandā: deinde vero ēt alijs ſingulis, qui optimarū rerū ſtudio ſe fatigare nō ceſſant, rem gratam facere volēs: ad huius operis explicationem progreſſus ſum, nō feſtinabundo & cōpendiario docēdi modo in hoc inſtituto, ſed prolixo & longiore, quali ēt in ſermonibus, quos frequēter citra ſcriptū ad amicos habeo, vti ſoleo. Præſta*t. n. rōnalis auxiliorū inuentio experimentatrici, quemadmodū ēt antè iam mihi in ſermòne de ſauciatis neruis dictū eſt, in cognitione vniuerſali facultatis pharmacorū, quorum vſus circa ſingulas affectiones contingit. In pharmacis itaq; ori deſtinatis, ob id ſtomaticis appellatis, velut eſt quod ex moris H conſtat oībus notum, primus medendi ſcopus eſt cōis omnium partium inflāmatarū: deinde conſequenter alter ſcopus priuatim ex ea, quæ curatur. Quæ igitur ſit affectio inflammatorum, prius noſſe oportet, ſi ex ipſa indicationem quandam auxiliorum accipere velimus. Prædidicimus autē, & prius demonſtratum habemus inflammationes ex calidi ſanguinis influxu fieri. Didicimus etiā quòd hunc ipſum influxum in ″ principio quidem reprimere ac repellere oporteat, præterquam ſi ad partem aliquam principalem recurſurus ſit, atq; aliud quoddam grauius malum effecturus. Verùm nunc adeo nihil opus habemus eiuſmodi determinationibus: hic nos enim vbi ad memoriam reuocauerimus, quomodo totum corpus præparare ad curationem affectuum circa quācunq; partem conſiſtentium oporteat, ad inſtitutum progrediemur. Etenim venæ ſectione vtimur, & purgatione, & clyſteribus, & inedia, vbi totum corpus apparuerit aut multitudine humorum refertū, aut eorundem malitia vitiatum. Si vero neutrum horum adſit, ſtatim ad curationem per localia remedia peruenimus. Quomodo igitur inuenire ipſa oporteat eum, qui oris inflammationes ritè curare velit, præſens ſermo ſtatim te docebit: & quomodo inuentis conuenienter vti oporteat: Sodalibus autem in memoriam reuocabo, cùm ij me ſępe viderint pharmacis eorum medicorum, qui me in conſilium aduocarent, curantem eas affectiones, quarum gratia vocatus fui. Impoſſibile

*διαφέρει
* deeſt in antiquo.

A. l. 3. f. 9. fol. 254. d

A enim eſt pharmaco ritè vti eum, qui vim ipſius non noſcit, iuxta cuius efficaciam auxiliatur. Eo-
dem igitur modo in inflammationibus in ore conſiſtentibus, communis ſcopus omnium ipſarum
ſi adſumpſerit ex natura particulæ indicationem, reperiet primùm quidem genus pharmacorum
quibus vti conueniet: Deinde conſequenter etiã particulares in ipſis differentias, ſi quidem præco
gnouerit ſimplicium pharmacorum facultatem, velut iam ſæpe eſt demonſtratum. Genus igitur
repellentium pharmacorum in principio inflammationum, in refrigerantium materia ſitum eſt.
Hæc autem ipſa cùm duplicia exiſtant, vt didicimus, quæcunq; adſtringendi natura prædita ſunt,
efficaciorem vim habent ad influxum citius repellendum. Ineſt autem ipſis ſtatim etiam vis co-
gendi & denſandi ſuperficiem corporis, cui adhibentur. Communis igitur ſcopus hic eſt prohi-
bendi incipientes inflammationes, ab ipſius affectionis indicatione inuentus. Alter verò à parti-
culæ quæ curatur natura ipſi accedit, cùm ſciamus rariorem eſſe ac molliorem ſuperficiem tunicæ
oris non paulo, quàm eſt cutis quæ totum corpus ambit. Ineſt autem & aliud quiddam particulis oris,
atque id duplex, quod non adeſt ipſi cuti. Inſuauitatem enim medicamentorum, quæ adhibentur
ſentiunt: & duos meatus ſubiacentes habent, per quos in ventrem & pulmonem defluere quip-
piam ex ſtomaticis pharmacis poteſt, quale eſt & quod per atramentum ſutorium conſtat. Et ſa-
B nè medicus quidam ſiue imprudens, ſiue inexpertus facultatis pharmacorum, vbi hoc miſcuiſſet
pharmaco ori deſtinato, multo quidem fortius ipſum reddiderat, verum vehementer lædens, ſi
quidem ad gulam, aut aſperæ arteriæ extremum quidpiam fortè fuiſſet præterlapſum: atque hæc
quidem vt ſtatim occurrentia, per ipſa vero & ventrem, & aſperam arteriam, & pulmonem. Ad-
eſt autem pharmaco ipſi circa guſtum inſuauitatis, quæ tum vſus tempore moleſta eſt, tum per to-
tam perſeuerat diem, adeo vt etiam in cibis accipiendis iniucunda ſit. Huiuſmodi itaque fortibus
& quæ venenoſam habent facultatem non conuenit vti ad affectionum oris curationem, niſi ma-
gna neceſſitas vrgeat. Neque vero de inflammationibus ſolum hunc ſermonem intelligere opor-
tet, cùm neque ex harum indicatione ipſum inuenerimus, ſed communem eſſe de omnibus oris af-
fectionibus intelligendum eſt, vt qui indicationẽ ex ipſa particulæ natura habet. His igitur con-
ſideratis ab eo qui pharmacum ex ſucco mororum compoſuit, pr mum quidem ipſum cum mel-
le coxit, quo repoſitum in promptu haberet per totum annum, non illo tempore ſolum, quo ex-
preſſo fructu, ſucco vti licet. Melior enim ſolus eſt incipientibus inflammationibus, ideoq; me ſæ
pe ipſo in huiuſmodi inflammationibus vti vidiſtis. Magis idoneus autem eſt priuatim cum mel-
le apparatus. Appellaui autem magis idoneum, non ſolum quod cito corrumpitur citra cocturã cum
C melle repoſitus, ita vt ſequenti anni tempore eo vti non poſſimus: ſed etiam propterea quod vtilior
l.1.f.4.c.1. f.71.h eſt, ad ſequentia inflammationis tempora, vſque ad perfectã curationem. Quemadmodum enim
in principio commoda ſunt pharmaca id quod influit repellentia, ſic poſt principium vſque ad fi-
nem, pharmaco opus eſt ex vtriſque miſto, repellente videlicet & diſcutiente facultate prædito: ac
primo quidem tempore adſtringens præcellere oportet, ad finem vero diſcutiens, interpoſito vero
tempore æquales vtrorunque partes eſſe conuenit. Quando vero velut induratum quiddam de
inflammatione relinquitur, penitus non conuenit adſtringens ad diſcuſſorium admiſcere, ſi quidẽ
totum corpus ſit euacuatum. Atqui neque in principio bonum eſt diſcuſſorium adſtringenti ad-
miſcere. Cæterum qui pharmacum ex ſucco mororum compoſuit, parum ex croco & myrrha ei
commiſcuiſſe videtur, quòd communem habeant facultatem concoctoriam inflammationum: pri
uatam vero vtrunque, crocus quidem quòd adſtringat, myrrha autem quòd calfaciat in tantùm,
vt ſufficienter diſcutiat. Penetrat enim magis in altum corporũ myrrha quàm crocus, vtpote ſubſtan-
tiam tenuium partium habens: atque ex hoc duplicem vtilitatem exhibet, ſimul introducens qui-
dem ſecum vires admiſtorũ, & perſanans vſque in altum inflãmata. Et tamen adiuuant ſe mutuo
crocus & myrrha in penetrando in profundum, crocus quidem velut impellens myrrham: myr-
D rha vero velut dux præcedens, peditem ſequentem crocũ, ſi ita dicere liceat, deducens. Quẽadmo-
dum enim crocus ob adſtringendi vim, minus habet ſubſtantiam tenuium partium quàm myrrha, ſic
myrrha ſubſtantia tenuiorum partium prædita, citius quidem vim ſuam in altum tranſmittit: ci-
tius autem etiã ad cutem recurrit, ſimul ſecũ efferens ea quæ in profundo ſunt attenuata. Hanc igi-
tur recurſus eius velocitatem impediunt adſtringentiũ miſturæ: non enim hoc ſolus facit crocus.
Eſt itaque in pharmaco ſtomatico ex moris appellato, tum mororum ſuccus qui non modicam
habet adſtringentem qualitatem & facultatem, tum alia quædam etiam admiſcentur, vbi quis for-
te pharmacum reddere velit. Hæc igitur adſtringentia deducuntur quidem per myrrham, quæ vi
ciſſim ab illis compellitur, atque ita ſe mutuo adiuuant, quo vis ipſorum amplius progrediatur.
Vidiſtis autem ſæpe me ad pharmacum ex moris in principio quidem rhois ſuccum, aut vuæ acer
bæ ſuccum, quem priuatim omphacium appellant, admiſcere. Si vero hæc non adſint, florẽ roſa-
rum, aut ipſas roſas ſiccas, balauſtium, cytinos, & malicorium aridũ, & gallam omphacitin appel-
latam: amplius autem & pini corticem, itemq; thuris, & tum hypociſtidis, tum lentiſci ſuccum: &
vt compendio dicam, omnia adſtringentia, præter ea quæ corrumpentem habent facultatem, quã
venenoſam vocant, & lethalium ſpecies quædam exiſtit. Didiciſtis enim quòd non omne lethale
ſtatim etiam eſt venenoſum. Quemadmodum autem in principio inflammationis harum rerum
miſtura

miſtura fortius efficit medicamentum ſtomaticum, ſic cùm reſtiterit quod influit, nullo eiuſmodi E
opus habet ſolo: ſufficit enim tunc id pharmacum quod crocum & myrrham aſſumpſit ad inflam
mationem concoquendam. Nam vbi iam fuerit concocta, addimus etiã aliquid ex diſcuſſorijs, ve-
lut ſæpe vidiſtis me iniicere ſpumam nitri, & aliquando ipſum nitrum, quod tenuium partium exi
ſtit, & iam ab omnibus Berenicium appellatur: vltra hoc ẽt ſulfur viuum vocatum, aliqñ etiã ſapã,
origano qñq; incocto, interdum etiam hyſſopo, aut alio quopiã ſimili, pulegio videlicet, thymbra,
thymo, calamintha hortenſi ac agreſti. Hoc igitur modo quis rectè vtetur pharmaco ex moris, ſi
iuxta indicationum vniuerſalium quantitatẽ ipſius vſum permutet. Quouſq; enim quicquam in-
fluit, id ipſum repellere conuenit: vbi verò reſtiterit, concoctoria afferre, & deinde conſequenter di-
ſcuſſoria. Manifeſtum enim, quòd per huius methodi vſum, nemo qui ſimplicium pharmacorum
facultatem nouit, vnq̃ auxiliorum inopia laborabit, ſiue per montes venetur, ſiue quid operetur in
agro, ſiue in peregrinatione quãdoq; præparatis careat medicamẽtis, velut Eraſiſtratus ſcripſit, qui
ſe ipſum curauit ad rubi ſuccum progreſſus, cùm in illo loco Andronius paſtillus præſens non eſ-
ſet. Cùm enim ſciret paſtillum Andronium in adſtringendo curandi dominium habere, materiam
adſtringentem perquiſiuit, non velut Serapion & Menodotus aiunt, empirica tranſitione ad ſimi-
le vſus. Iuxta hanc.n. vobis demonſtraui plurimam diſſimilitudinem ſucci rubi ad paſtillum An- F
dronium eſſe, pauciſſimam vero ſimilitudinem iuxta vnum ſolum, vim videlicet adſtringendi. Ve
rùm qui generalem facultatem, quam vniuerſalem vocant, nouit, in quacunq; materia eam reppe-
rerit, confidenter ea vtetur. Huiuſmodi autem materiarum ingens eſt aceruus, quibus omnibus vti
licet, ita vt ſolùm fugiamus quæ vim quandam iniucundam aut venenoſam habent. Sic igitur etiã
ego pharmacum ex ſucco nucum viridium præparaui, nullo doctore vſus, neque aliquod præſcri-
ptum ſecutus. Cuius vim expertus ſum multùm aliorum ſtomaticorum facultatem excedentem:
alia autem dico, id quod ex moris conſtat: & id quod ex ſucco rubi morborum præparatur, ita enim
rubi fructum appellant: & tertium quod ex muſto: & quartum quod ex punicorum ſucco: & quin
tum id quod per adſtringentia mala componitur, ex quorum numero optima ſunt cydonia & ſtru
thia appellata, & poſt hæc ad præſentem vſum quæ ceſtiana à Romanis appellantur. Cæterum cõ-
poſita ex multis talibus ſunt quæ ex fructibus præparantur.

De Stomatico Medicamento ex Nucibus.

Ego autem qñ primùm ex Alexandria in patriam meã redij, agrum pertranſiui, & inueni quen
dam hortulanum ab vua & tonſillis ac glandibus ferè ſuffocatum: vtebatur autem collutione aquæ
mulſæ roſis in ipſa incoctis. Cùm igitur vidiſſem fructum nucum in vigore eſſe, iuſſi detractum G
ab eis externum corticem, quo etiam tinctores videram vtentes, ſtatim in mortario contundi, & ſuc
cum eius per linteum excolari, non dum ſciens quo modo iuxta craſſitiem aut tenuitatem haberet.
Cùm verò repperiſſem aquoſum & cõpage tenuem, gargariſſare eum iuſſi ipſum hortulanum.
Poſtq̃ vero valde tenuis apparebat, præcoxi: & mel commenſuratè, velut in eo quod ex moris fit, fie
ri ſciebam, admiſcui: atq; vbi iam ad compagem mellis redactum eſſet, hortulano vtendum reliqui.
Porrò cùm viderem celerrimam vtilitatem ipſi inde oboriri, præſtabile ratus ſum in multis expe-
riri: atq; ex hoc ſufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci, ſemper ipſo vtor, ve-
lut noſtis. Meritò itaque mirandum nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco mente
concepiſſe, vt tum parabili tum generoſo hoc ſucco vterentur, maximè cùm viderint quo modo
etiam manus inficiantur eorum, qui virides nuces decorticant. Ex his enim apparet qualis ſit earũ
ſuccus, & quòd ægrè elui poſſit ipſarum adſtringendi vis, adeo vt neque per fortiſſima exterſoria
elui queat. Amplius autem adhuc miratus ſum de medicis, quòd non cogitauerint fortem eſſe ip-
ſarum vim, cùm etiam tinctores videant eiuſmodi nucum corticibus vti. Niſi enim in profundum
manuum deſcenderet, & niſi per omnem ſubſtantiam lanarum penetraret, non certè ægrè eluibi-
lis eſſet: cùm vero deſcendat, indicat planè ſubſtantiam ſucci tenuium partium eſſe. Rationi au- H
tem conſentaneum eſt adſtringendi vim maxime proficere, vbi in eiuſmodi ſubſtantia continea-
tur: etenim quæ ex adſtringentibus craſſas partes habent, per adſtrictionem cogunt & condenſant
ſuperficiem corporum quibus adhibentur, & à progreſſu in altum ipſorum corporum ſeſe impe-
diunt: quibus enim etiam aliàs ob ſubſtantiæ craſſitudinem impoſſibile erat progredi in altum,
his ſanè amplius impoſſibile fuerit denſato corpore iuuare id quod totum eſt inflammatum. Opti-
mum itaq; eſſe nucum ſuccum perſuaſus, vt qui etiam coctum cum melle guſtarim nihil inſua- A.l.3.f.9.c. fol.255.c
†antiq. ĩterp. aliquid vini ſtipticant.us. uè habentem, eum in quatuor partes diuido: & ad primam ſtatim aliquid † ex adſtringentibus inij-
cio, ad ſecundam ex croco & myrrha, ad tertiam ſulfuris quiddam ac nitri addo: quartam vero
ſolam ſynceram ſeruo, pueris vtilem futuram ob dulcorem, immo etiam viris ob delicias mente
fractis, & mulierculis. Ego quidem igitur à ratione inductus inueni, quemadmodum neruorum
ſauciatorum curationem, ita etiam hoc pharmacum, quod omnibus præſtat. Eſt equidem id quod
ex rubi moris conſtat, fortius eo quod ex moris fit: quemadmodum hoc eo, quod ex muſto para-
tur: Omnibus autem his præſtat id quod ex nucum ſucco inuenimus, in principiis quidem in-
flammationum cum his quæ fortiter adſtringunt confectum: in vigore vero croco & myrrha ad-
ditis: quanquam etiam ſolum aliquando moderatas inflammationes ſanare queat. Quando ve-

rò

A rò humorem qui inflammationem produxit impactum digerere ac diſcutere oportet, cùm acrium miſtura commodum exiſtit. Verum dixerit fortaſſis quiſpiam mihi ex medicis pauperioribus, ſe amplecti quidem ipſum medicamentum, ſi vnam pyxidem expleri iubeam hoc pharmaco ſemel præparato: Me autem præcipere, aut ſtatim à principio quatuor facere compoſitiones: aut vnam ex melle & ſucco compoſitam reponere, atque vſu expetente ei admiſcere, vſque quo quidem influxerit quippiam inflammatis, ea quæ vehementer adſtringunt: poſtquam autem quieuerit fluxus, concoquentia: vbi verò euacuationem poſtulauerint ea quæ influxerunt, diſcutientia: Operoſum autem hoc eſſe & difficile his qui domi non habent ſuppellectilem omnium ſimplicium pharmacorum: Immo neque ad peregrinationes me commodam confectionem exponere, in quibus impoſſibile ſit quatuor vniuſcuiuſq; medicamenti differentias circunferre. Ob id igitur excogitata ſunt, tum mihi, tum aliis etiam prioribus medicis, pharmaca medias facultates habentia, & ad peregrinationes idoneas futura, & pauperculis medicis vtilia. Quæ verò hæc ipſa ſint, paulo pòſt referam. Nunc autem pauperum medicorum ſermoni reſpondere volo. Quemadmodum enim ipſi exilem apparatum laudant, ſic oportet etiam diuitibus permittere, vt confectiones pharmacorum pro opulentiæ ſuæ dignitate comparent. Satis enim ſcio etiam ipſe, non ſolùm multos
B pauperes eſſe medicos, ſed & qui ab ipſis curantur: quibus ſatis eſt vbi ægrotent, alicam cum aqua mulſa accipere, & mũdum panem habere, aut aliquam farinam vtilem ad cataplaſma. Verùm eũ qui curandi tractationem ſcribit, omnis materiæ meminiſſe operæpretium eſt, quò tum diuitibus copia ſit ipſis artificioſè vtendi, tum pauperibus electio ſit illarum tantùm, quibus vnuſquiſque pro opportunitate abundet.

De Mediorum Pharmacorum Compoſitione.

Dicamus igitur iam aliquid de compoſitione mediorum pharmacorum, initio ab eo quod ex moris conſtat ſumpto. Commune eſt autem omnibus mediis, vt congruens modus mellis ad ſuccum ipſum decernatur. Inuenitur autem hic modus per experientiam. Vbi enim ſuccum ipſum cum melle miſcueris ac guſtaueris, ſi quidem apparuerit moderatè habere, rurſus ſimiliter ipſa miſcebis: ſi verò deficere quid videbitur, addes. Velut exempli gratia, in mororum ſucco ſi quinta pars mellis addatur, medium fuerit temperamentum, vt hoc modo coctum pharmacum plurimis valde placeat: & hanc miſturam pauci reprehendant, alij quidem velut dulciorem, alij verò vt auſteriorem. Quemadmodum enim aliqui aquam mulſam dilutiorem, aliqui dulciorem, libentius bibunt: ſic etiam his pharmacis vtrique delectantur iuxta propriam naturam. Quando igitur ali-
C quis pharmacum ſibi præparari poſtularit, ſemper vtiq; vidiſtis me ei qui dulcioribus delectatur, plus mellis iniicere, qui verò contrariis minus. In pharmacis igitur quæ deglutiuntur, maxime coniectare oportet naturam eorum qui ipſa ſument: quod enim cum moleſtia, aut iniucundè acceptum eſt, ſtomachum ſubuertit: In pharmacis autem ſtomaticis eiuſmodi diligentiam aliquando contemnere licet. Medium itaque temperamentum, velut dixi, ſucci ad mel, quintuplum habeat multitudine ſuccum. Audito autem me, diligenter animaduertens quibus vtor verbis in ſymmetria ſeu commenſuratione medicamentorum, quæ inuicem miſcentur. Iam etenim præcepi quintuplum eſſe debere multitudine ipſum ſuccum ad mel, quod nihil differt ab eo ſi dicam mole quintuplum eſſe ipſum oportere: vtrouis enim modo dicatur, menſurare oportet pharmaca permiſcenda. At verò ſi pondere iubeam quintuplum eſſe hoc pharmacum, per lancê vtique facere oporteat ſymmetriam grauitatis ipſorum. Cæterùm ad permiſtionem ſucci ad mel, non eſt neceſſarium heminæ, aut cyathi meminiſſe, ſed ſufficit dicere, quintuplum eſſe oportere ſuccum, mellis reſpectu. Si verò quid aliud his admiſcendum ſit ex dictis paulo antè, neceſſarium eſt dicere, quota quantitatis mole ipſis exiſtentibus, quantum addendũ ſit illorum in lance appenſorum. Velut in ipſo adeo pharmaco ex moris, in Heræ Cappadocis medicamentario libro, mellis quidem coniicitur libra
D vna, ſucci autem mororum libræ ſex: admiſcet autem ipſis croci drachmam vnam, myrrhæ duplũ: par etiam croci pondus coniicit ex ſucco vuæ acerbæ, qui omphacium appellatur, atque eius dimidium ex alumine ſciſſo. Mihi verò placet quantuplum ſuccum ad mel coniicere: par autem pondus croci & myrrhæ, vtriuſq; drachmam vnã & dimidiam, ita vt ex vtriſque tres drachmæ conflentur. Quòd ſi quis omphacium addat, & vini auſteri item heminam vnã, velut Heræ videtur, rectè ſanè drachmam vnã omphacij addet. Si verò citra vinum præparetur, multo plus de ipſo coniicere conuenit, ſi quidẽ medium temperamento pharmacũ efficere velis, vnciam vnam: ſi verò auſterius, vt in principiis conueniat, nihil peccaris ſi omnino duas aut tres admiſcueris. Quòd ſi non ſit omphacium, pro ipſo rhois ſuccum iniice: & ſi volueris par pondus vtriuſque indere, neque ſic quicquam deliqueris. Heras tamen in ſymmetria huius pharmaci etiam hoc adſcripſit, hoc modo: Quidam autem & heminam vnam dulcis vini. Muſtum eum velle indicare palàm eſt: prædixit enim vini auſteri maris expertis heminam vnam. Mihi verò non placet, ſufficiente melle iam coniecto, vnà cum hoc quòd & heminam auſteri vini addidit, rurſus aliam miſceri vini heminam: redderetur enim valde vinoſum medicamentum. Coquunt autem hoc ex moris medicamentum, aliqui quidem à principio miſcentes ſuccum mororum, aliqui verò modicè præcoquentes. Heras autem videtur velle ſuccum ſolum diutius coquendum eſſe. Scripſit igitur hoc modo, Succi mororum

rorum heminas ſex ad ſtrigmentitiam craſſitudinem coquito: deinde trita admiſceto, croci drach- E
mam vnam, & reliqua videlicet iam dicta. Quin & ego cenſeo ſuccum ipſum ſolum per ſe præco-
quendum eſſe, deinde verò adiiciendum mel: atq; vbi iam cacabum ab igne auferre velis, reliqua
admiſcenda eſſe: verùm Heras videtur ſimul cum melle etiam alia admiſceri iubere. Et vinum qui
dem rationabiliter quis tunc admiſcuerit, myrrham verò & crocum melius eſt in fine coctura iniji-
cere, couſque ſaltem cum aliis coquendo, aut olla in terram poſita mouendo, donec omnia probè
vniantur. Amplior autem coctura ipſorum deſtruit facultatem aromaticorum medicamentorum.
Spuma argenti equidem, & plumbago, atq; alia multa metallica per cocturam meliora fiunt, Cro-
cus autem & myrrha multaq; alia aromata in decoquendo vires amittunt. Itaque medij facultate
pharmaci & ſymmetria & coctura, moderatis inflammationibus congrua, ampliusq; in maiorum
vigore, atq; inſuper in principiis & augmentis eorundem conueniens, iam relata eſt. Cæterùm ad
induratas inflammationes, cùm iam præterierit vigor, & nihil amplius influxerit, venerit autem
tempus diſcutiendi, admiſcere conuenit ad ſtomaticum pharmacum aliqua diſcuſſoriorum: Talia
autem ſunt ſpuma nitri, & ipſum nitrum molle, aſiæq; petræ flos, & ſulfur viuum. Sufficit porrò
ad prædictam medij pharmaci commenſurationem admiſceri, nitri quidem vnciam dimidiam,
†Al. ʒ xviij, quidã ẽt ʒ ij, veluti etiam vetus interpres.
ſulfuris autem † vncias duas. Quòd ſi neque ſic præparatum habeas ipſum, neque præſtò ſit tibi F
nitrum, aut ſulfur, aut aſiæ petræ flos: origanum in ſapa, quam alii ſircon, noſtri omnes hepſema vo
cant, feruefacito, ſtomaticumq; pharmacum addito, ac gargariſſare iubeto. Si verò neque ſapa ad-
ſit, in aqua mulſa origanum coquito. Nihil autem refert etiam, ſi hyſſopum coniicias pro origa-
no, aut pulegium, aut thymum, aut thymbram, aut calaminthen, aut mintham odoram quam ve-
*Al. πολλοὶ. i. multi.
teres* hedyoſmon appellant. At verò in vigore inflammationum, non ſolùm nihil ex eiuſmodi
pharmacis adhibere oportet, ſed etiam contrarium totum: atque rarò quidẽ ſtomaticis medicamen
tis vti, collutionibus autem & gargariſmis mitigatoriis concoquere inflammationem: cuius gene-
ris eſt, Decoctum pinguium caricarum, & oleum lentiſcinum in duplo vaſe tepefactum. Quin &
ipſum ſtomaticum pharmacum in vigoribus gargariſſare conuenit, aqua mulſa dilutiore permi-
ſtum, aut calida ſapa: quæ ſi non adſint, aqua calida. Præualere enim oportet tunc mitigatorium &
concoctorium ductum, velut in declinationibus diſcuſſorium, qui ex fortioribus conſtat medica-
mentis. Porrò meum pharmacum ex ſucco nucum omnium aliorum eſſe fortiſſimum opere ex-
perti eſtis: ad vos enim ſodales loquor, in quorum gratiam maximè ad hanc tractationem progreſ-
ſus ſum. Quòd verò etiam omnium viliſſimum & parabiliſſimum ſit, nemo ignorat: proiiciunt
enim hortulani viridium nucum cortices, vbi ipſas decorticarunt, vt vel maximos corbes nobis G
explere liceat gratis. Mel igitur ſolum, ut pauperibus medicis (nam & illis oportet nos ea quæ nar
ramus communicare) deficit, cùm eius fuerit penuria, nihil uerò aliud, niſi quis ultrò adeo aliud ue
lit. Sæpe enim hoc modo confectum pharmacum nihilò deterius apparuit eo, quod ex moris con-
ſtat, in quod tum crocum, tum myrrham, indebamus. Quin etiam ſi alumen ipſi addere uelimus,
non eſt neceſſe ſciſſum iniicere. Sufficienter enim adſtringit etiam liquidum, quod aliqui phori-
mon appellant, quod uilis prætij & maximè parabile in omnibus regionibus exiſtit: tenuitate ta-
men partium à ſciſſo deficit, & ob id etiam minus efficax eſt. At uerò ſi hortulanus aliquis aut ru-
ralis hoc pharmacum ſibi præparare uelit, habuerit gratis quos coniiciat Cytinos aridos contuſos
& cribratos: nominantur autem ſic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere deſi-
nit, fructus ipſius apparet figuratus in ſpeciem punici mali: quem ablatum & reſiccatum adſerua-
re licet ad tempus fructus nucum. In fine enim ueris cytini generantur: deſinente autem æſtate ad
perfectionem ueniunt nuces. Quin & in terram decidunt multi cytini, aut à uento decuſſi, aut alio
quopiam modo: quos collectos ſiccare licet: ut neq; hac parte egenos medicos quicquam impen-
dere opus ſit. Noſtis autem acidorum & acerborum punicorum (quorum fructus parum abeſt vt
eſitari nequeat) cytinos meliores eſſe: quare etiam ſi ex arboribus, eos auellas, aut nemo penitus te H
prohibebit, aut certè vtiliſſimum pretium ſibi dari pro eis poſtulabit. Cæterùm Balauſtium ap-
pellatum penitus cibis non conuenit: & ſi quis colligere id velit, quemadmodum origanum, &
thymbram, ac thymum, atq; alia huiuſmodi, gratis licebit. Itaq; ſi balauſtium velit quis crudum tu-
ſum ac cribratum iniicere iuxta proportionem quã antea dixi, pari omphacio pondere, vtile phar-
macum efficiet. At verò & cortices punicorum malorum, valde parabiles res ſunt, adſtringendi
vim ſufficientiſſimam habentes, & qui ad prædicta ſtatim in principio coniici queant. Optimum
autem pharmacum reddetur, ſi iuxta id tempus quo punica non dum perfectè matura ſunt, non ta
men longè à perfectione abſunt, eos cortices detractos conieceris, atq; id ſtatim in principio coctu-
ræ ſucci. Oportet autem prius in mortario tundere, quò ipſorum vis vniuerſa citius in medicamen
tum quod paras diffundatur.

De Confectione Pharmaci ex Malis punicis, & Malis, Alysq́; ſtomaticis.

Cùm verò tres ſint punicorum malorum differentiæ: aliqua enim ipſorum ſunt auſtera, aliqua
verò dulcia, & quædam acida: ſi quidem ſola auſtera iniicias, magis adſtringens pharmacum red-
detur: ſi verò dulcia, ſuauius: quemadmodum ſanè fortius fiet, ſi acida tantùm indas. Ego autem
conſueui par pondus vniuſcuiuſque generis admiſcere. Nam & aliàs ipſa ſola matura punica mala

integra

A integra vna cum corticibus tundo, deinde ſuccum exprimo, ac cũ melle coquo: & non ſolũ ſtoma-
ticũ pharmacum ori cõmodum habeo, ſed & ad multa alia vtile, veluti rurſus dicetur. Atq; fit hic
ſuccus ad omnia præſtantior ex tribus punicorum ſpeciebus, aut generibus, aut differentiis, aut
quomodocunq; quis appellare velit. Miſcemus autem & ruborum fructus, quos aliqui quidem à
planta denominant, batina, hoc eſt rubina appellantes: aliqui autem compoſita appellatione mora
appellant, apponentes quæ à rubis producuntur. Ex quibus ſane ſuccus ſimiliter ſucco mororum
præparatus, melius illo pharmacum redditur: ſed minus validum eo, quod eſt nucũ ſucco paratur.
Quin & malorum coteneorum, & pyrorũ ſylueſtrium, ac meſpilorũ ſuccus ſimiliter præpara-
tus, ſtomaticum pharmacum efficitur, deuorari q; aptum, cum hoc quod ex nucibus conſtat, deuo-
rare non liceat: quanquã.n. noxium non ſit, velut atramentũ ſutoriũ, tamen ſtomacho non eſt com
modum. Manifeſtum verò quòd & ex punicis conſtans pharmacum, aptum eſt fracto & cibos fa-
ſtidienti ſtomacho: deficit tamen ab eo quod ex malis conſtat. Innocuus eſt etiam rubi mororum
ſuccus deuoratus, velut etiam ipſorum mororum: ſed ſuccus rubi mororum habet quid quod ſto-
machum corroborat, quod ipſum mororum ſuccus non habet. Porrò mel his omnibus ſuccis non
eadem proportione iniicitur. Plurimo. n. nucum ſuccus opus habet, & poſt eũ rubi mororũ: mo-
B dico aũt malorum, & punicorum, & pyrorum ſylueſtrium: medius autem inter hos eſt meſpilorũ
ſuccus. At vero & ex cornis ac brabylis & prunis apud nos appellatis, præparantur apud nos ſto-
matica pharmaca eodem modo, quem in principio de moris recenſui, in quorum omnium confe-
ctione rationem quandam communem referam hãc. Si quidem craſſus apparuerit ſuccus, ſtatim
mel admiſcere oportet: ſi vero liquidior ſit ſuccus præcoquatur. Suſcipit autẽ pyrorum ac malo-
rum ſuccus, amplius vero etiam plurimorum fructuum, parem ſibi ipſis mẽſuram mellis: ſuccus
verò eorum quæ multum acerba ſunt, velut eſt corni fructus, aliqñ duplum, aliquando triplum,
mellis adſumit. Omnia igitur hæc citra noxam deuorantur: ſi vero atramentum ſutorium admi-
ſtum ſit, non valde deglutire oportet cõfectum pharmacum, præterq̃ ſi iuxta ſtomachũ aut aluum
vlceroſam affectionem fieri ſuſpicemur. Quin & ſi in ipſo ore maligna vlcera fiant, præſtant ex
atramento ſutorio medicamenta. Sufficit autem drachma ad prædictam compoſitionem admiſta,
in qua vnam mellis libram coniici eſt relatum: ſed & plus quandoq; recte inijcitur ad vlcera pu-
trefacta. Singula porrò quæ dixi iniicere licet aliquando & muſto vuarum auſterarũ, quas Ami-
næas appellant. Præſtat autem vltimum muſtum in hunc vſum: quod enim in principio fluit li-
quidius eſt, & aquoſius. Inijcienda vero ſunt ex prædictis pharmacis acerbiora, quemadmodum
ſæpe vidiſtis me aut punica mala, aut balauſtium, aut cytinos, aut ægyptiæ ſpinæ fructum, aut cor-
C na, aut aliud quid ex huiuſcemodi adſtringentibus, admiſcere. Maxime vero aptus eſt rhus, ſiue
maſculino, ſiue muliebri genere, ipſum velis nominare. Eſt autem duplex: alter obſonijs inſpergi-
tur, ſtomacho cõmodus: alter à tinctoribus coriorum expetitur. Vterq; vero muſto incoctus ſto-
maticum efficit medicamentum, cui admiſcere licet etiam alia iuxta eãdem proportionem, velut
in eo quod ex moris conſtat relatum eſt. At vero citra mellis miſturam, muſtũ ſolum per ſe in mel
lis compagen redactum, exemptis etiam quæ aliàs induntur, bonum fit pharmacum in principiis,
augmentis, & vigoribus: ad declinationes autem, ſi tædas addideris pingues: aut etiam in tenuia
fruſtula contuſas & fractas eaſdem vna cum rhoe in muſtum cõieceris, deindeq; interpoſita vna
die coxeris, donec ſuam ipſorum qualitatem in ipſum muſtum tranſmittant. Tunc enim tædas
quidem eximere ac proijcere oportet: muſtum vero vſq; ad aptam cõpagem coquere, quo vide-
licet illiniri commode poſſit. Quæcunq; autem prius ex adſtringentibus iniici dixi in id quod ex
nucibus præparatur medicamentum, ea omnia etiam accipienda ſunt recte in muſtũ addi. Quòd
ſi vero pretioſius efficere pharmacum velis, iniicies etiam caſiæ corticẽ, aut nardum indicam, aut
malabathri folium: æque enim vt pauperibus, ſic etiã diuitibus nos pharmaca ſcribere oportet.
Eadem etiam prædictis ſtomaticis pharmacis miſcẽtur. Sufficit autem drachma vna ſingulorũ
ex his tribus ad tantam medicamenti ſymmetriam ac commenſurationem, iuxta quam libra mel-
D lis vna conijcitur. Nihil vero læſeris, ſi ad ſingulas drachmas adhuc dimidiam apponas, vt in totũ
quatuor drachmæ & dimidia fiant. Cæterum ad induratas inflammationes conijciũtur quæ ge-
neroſius diſcutere poſſunt, tuſa videlicet & cribrata. Tempus autem indendi ipſa non eſt princi-
pium, ſed vbi propè perfectè coctum fuerit pharmacum, aut etiam penitus coctũ, olla iam in ter-
ram depoſita. Sũt autem hæc, coſtus, amomum, & quod macer appellatur: nominatur autem ſic
cortex quidam aromaticus qui ex India affertur, multum calefaciens & adſtringens. Quin & cy-
renaicus ſuccus ad diſcutiendas induratas inflammationes aptus eſt, quemadmodum etiam me-
dicus, aut aliquis eorum qui poſtea celebres facti ſunt. Pauperibus porrò pro ſumptuoſis diſcuſſo-
rijs pharmacis, aut dictamnum, aut acorum, aut meon, aut pyrethrum, aut cardamomi quippiam
& ſinapi æquale inijciendum cenſeo, ita vt ad trium drachmarum pondus eorum miſtorum mo-
les perueniat, ad prædictam in principio ſtomaticorum pharmacorum ſymmetriam, in qua mellis
libra habebatur. Si vero quatuor aut quinq; drachmarum pondus ex his explere velis, magis di-
ſcuſſorium pharmacum habebis. Semper enim pro conſtitutionis affectuum proportione, auge-
ri ac minui pharmacorum vehementiam oportet.

De confectione Pharmaci ex Muſto, in quo etiam parabilia diuerſa. E

In pharmaco ex muſto, ad decem muſti heminas, tres iniicimus heminas rhois coriariorum,
aut eius qui obſoniis inſpergitur: ſi verò vtrunq; inijcimus, vtriuſq; vnam & dimidiam, aut pau-
lo plus ſumimus: iuxta proportionem verò ẽt ex diſcuſſorijs, cuiuſcunq; quidem ſuppetat facul-
tas. Quòd ſi vnũ tm̃ habeamus adſtringendi vim habens quod in principio inijciamus, aut vnum
ſaltem diſcuſſoriũ quod iuxta finem indamus, ex illo totũ pondus immittimus quod ex omnibus
aliàs conflaretur. Quæ igitur dicta ſunt in̈ medicamentum ex nucibus coniicienda, ea omnia ẽt in
pharmacum ex muſto indantur. Quin & quæ iſtic non dicta ſunt, amplius iniicere licet, velut gal-
lam omphacitin appellatam, aut extremitates mollis rubi, aut rubi canini, & corni, cuius etiã fru-
ctum diximus iniici oportere, velut etiam pruna, & myrti baccas, & fructũ myricæ, ac ſpinæ ægy
ptiæ fructum, omniaq; adſtringentia, præter ea quæ medicamentariam vim habent, ne videlicet
deuorata lædant. Omnia porro ſtomatica pharmaca quomodocunq; parata iuxta propria tempo-
ra opportuna accommoda fiunt. Si quidem enim auſteriora fiant, in principijs & vehementibus
influxionibus conueniunt: ſi vero moderatiora, in vigoribus: ſi autem magis diſcuſſoria vi præ-
dita, in declinationibus. Quare etiam ſi non inſi præparauerimus quid, neq; ſymmetriam iniecto
rum nouerimus, ſed tm̃ ipſum compoſitum pharmacum guſtauerimus, cognoſcemus quomodo F
eo ſit vtendum. Hæc igitur ſi memoria conſeruabitis, quãdo neceſſitate aliquãdo vrgente eorum,
quæ exprimento conſtant, pharmacorum copia non ſit, ex parabili illius loci materia, vos ipſi ex
tempore aptum medicamentum componere poteritis. Non ſolum autem in hanc rem vtilis fue-
rit prædictorum memoria, ſed etiam ad iam inuentorum conuenientem vſum. Si enim in ipſis ad
ſtringentem qualitatem præualere inueneritis, in principiis eis vtemini: ſi vero mitigatoriam &
laxatoriam ac concoctoriam, in doloribus & vigoribus inflammationum: ſi verò obduratũ quip-
piam & ægre ſolubile inflammationis relinquatur, in declinationibus. Eodem modo etiam in me
diis temporibus, media relatorum pharmacorum medicamenta offeretis, ab repulſoriis ad diſcuſ-
ſoria paulatim tranſeundo, atq; ſi vnum duntaxat vobis præſtò ſit medicamentum, id ipſum per
aquæ ſimplicis miſturam exoluentes, & per additionem parabilium intenſius reddentes. Sunt aũt
parabilia ex adſtringentibus roſæ, & myrti baccæ, & myrtus, & lentiſcus, & rubus, & rubus cani-
nus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ ſpinæ fructus, omniaq; aluminis genera. Poſt hæc
parabilia ſunt rhus culinarius & coriarius, & ſuccus qui ex Syria affertur: atq; hic quidem per
ſe admiſcetur, culinarius aũt & coriarius rhus aqua prius decocti, vtiles miſtura fiunt. Eſt autem &
glaucium ex parabilibus, & omphaciũ, & cytini, & balauſtia. Ex diſcuſſoriis autem parabilia mo G
derata ſunt caricarum & furfurum decoctum: & aqua mulſa, in qua origanum, aut hyſſopum, aut
thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora quam hedyoſmum vocãt, ſint incocta.
Fortiora autem ſunt etiam hęc, ſi diutius coquantur: amplius autem & nitri ſpuma, aut ipſum adeo
nitrum vſtum: fortius verò his eſt ſulfur viuum.

Stomaticorum Pharmacorum Compoſitio, in quibus etiam quæ ex Moris conſtat, Heræ.

Proprie quidem Stomatica appellantur quæ ad vuas, tonſillas, ac omnes quæ in ore fiunt de
repente inflammationes, conueniunt, Componuntur autem per prædictam materiam, ex qua ſa-
nè multæ particulares compoſitiones à medicis ſunt confectæ. Ego verò etiam hîc celebrium tan-
tum mentionem faciam.

Compoſitio Pharmaci ex Moris iuxta Heram.

Pharmacum ex Moris ſtomaticum, faciens ad tõſillas, & vuas, atq; alias in ore inflammationes,
tum illitum, tum gargariſſatum, velut eſt prædictum. Præparat aũt ipſum Heras hoc modo. ℂ Suc
ci mororũ heminas vi, ad ſtrigmẽtitiam ſpiſſitudinẽ coquito: deinde tritas croci ʒ j, myrrhæ ʒ ij, om
phacij ʒ j, aluminis ſciſſi obol. iij, mellis heminam vnam, addito. Ipſe aũt Heras ſe etiam aliter præ-
parare ipſum ait, hoc modo, vt croci drachma dimidia* iniiciatur, & paſſi hemina vna, & vini ma
ris expertis auſteri hemina vna. Coctura autem fit vſq; ad compagem melleam. H

*Aliter iii s. & aliter vj.

Andromachi Deſcriptio Pharmaci ex Moris.

Andromachus aũt de pharmaco ex moris in hæc verba ſcripſit: ℂ Succi mororũ heminas vj
accipito, & in ipſum gallas v conijcito, radicis autem dulcis ʒ xx, vini chij heminam j: & inſolato,
aut coquito: deinde vbi coactum & ſpiſſatum fuerit pharmacum, radices tollito ac proijcito: gal-
las autem tritas admiſceto, & myrrhæ drach. j, croci ʒ j, aluminis ſciſſi ʒ j, omphacij drac. duas: qui-
dam autem aluminis ʒ ij, mellis attici heminam vnam. Manifeſtum autem eſt, quòd hoc pharma-
cum magis adſtrictorium eſtq̃ præſcriptum, maxime ſi alumen adſumat. Sufficientes enim erãt
gallæ, & omphacium, vt multum adſtringens redderent pharmacum, verum vbi alumen amplius
additur, plurimum in ipſo adſtrictoria vis augetur. Recte tamen in eius confectionẽ admiſta eſt
dulcis radix, quæ exaſperata lenit, & propterea aſperitatem ex adſtringentibus inductam lenire
poteſt. Cæterum pro mororum ſucco coniicitur etiam mororum rubi ſuccus, aliis quomodocũq;
velis appoſitis, ſiue vt Heras, ſiue vt Andromachus ſcripſit. Relatum autem à me antea eſt, quo-
modo liceat ipſum variare, per eorum quæ adiiciuntur admiſtionem. Dictum eſt etiam, quòd per
ſuccum nucum componi queat hoc pharmacũ, reliquis eodem modo iniectis. Quin & per puni-
corum

A corum malorum ſuccum ſimiliter præparatur, tum ſucco ſolo cum melle præparato, tũ iam dictis iniectis. Sic vero & rubi fructus cũ melle confectus ſufficienter adſtringens fit pharmacum, quem admodũ ſane & quod ex nucũ ſucco paratur, veluti prius eſt dictum. At vero etiam varia cõpoſitione pharmaca ex punicorũ ſucco à medicis conſcripta ſunt, velut ẽt ab Andromacho his verbis.

Stomaticon ex malis Punicis, Andromachi.

℄ Punicorum dulcium nucleis carentium partes ij, & acidorum partem j: ſucci in æneum vas congij mẽſurã exprimito: deinde excolatũ ad lentum ignem ad tertias coquito. Sint aũt læuigatæ myrrhę mineę ʒ viij, crocomagmatis ʒ viij, omphacij ʒ viij, illyridis ʒ viij, aluminis ʒ iiij, gallę ʒ viij: vbi ſolueris, hæc per liquoris affuſionem læuigato, & ad melleam ſpiſſitudinem coquito: rurſus per proiectionem in pilam læuigato: ac vtitor, quandoq; cum melle, quandoq; ſyncero. Hic non ſimul coquit mel cum punicorum malorum ſucco, ſed poſtea cum paratum eſt, dupliciter pharmaco vti iubet, aliquando quidẽ ſyncero, ad inflammationes videlicet adſtrictionis indigas: aliquando vero cùm melle, cum diſcuſſione indigent. Multitudinem autem ſucci cõgium eſſe iubet, hoc eſt ſextarios ſex Romanos. Cum enim Romæ medicatus ſit, ſemper eius vrbis menſuris vtitur. Inijcit autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallam, & iridem illyricam, ipſam enim illyrida B appellare ſolet: amplius autem ad hæc omphacium: omnium quinq; numero, ſingulorum vnc. j, octo enim drachmæ vnciam efficiunt: ex alumine verò ſciſſo vnc. dimidiam. Scripſit porrò deinceps Andromachus etiam id quod ex muſto fit ſtomaticum, ſic in hæc verba.

Andromachi Stomaticum ex Muſto, quo vtor.

℄ Gallas † xxx, rhois coriarij ſextarios ij, muſti ſextar. vj. Gallas confractas cum rhoe per diem & noctem in muſto macerato: deinde coquito, donec ex toto quarta pars ſuperſit: & per linteolũ colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato: deinde trita addito, aluminis ſciſſi ʒ † j, croci ʒ j, myrrhæ ʒ j: permiſta repon ito atq; vtitor. De muſto nihil manifeſte retulit, ex quali vua ipſum ſumi velit, num ea quæ auſterum vinum fundit, an quæ dulce, an quæ medium. Nos igitur noſſe oportet quòd pharmacum ex dulci confectum magis mitigatorium & moderatum erit, ac minus efficax. In quibus autem opus eſt vti vehementiore adſtrictione, id quod ex acerbis vinis fieret, vehementius quidem adſtringit, leniendi autem vim non habet. Palàm eſt autem ex medio vino paratum, etiam mediam facultatem habere. † *Aliter l.* † *Aliter ij.*

Critonis Stomaticum ex malis Punicis.

Crito pharmacum ex ſucco punicorum his verbis deſcripſit. ℄ *Stomaticum ex Punicis ad Vlcera & Aphthas oris.* Succi punicorum dulcium hẽminas ſex in æreo vaſe ad tertias coquito: deinde cinnamomi ʒ j, caſſie ʒ j, myrrhæ ʒ j, omphacij obolos tres croci obolos tres, nardi indicæ obolos iiij, terito: eiſq; mellis heminam j admiſceto: atq; ita adinfuſo ſucco ad lentum ignem moueto: ac donec ſpiſſetur, coquito, ac vtitor. Scribit autem & aliam compoſitionem pharmaci ex punicis huiuſmodi. Malorum punicorum dulcium vnà cum corticibus tuſorum ac expreſſorum ſextarios vj, mellis boni ſextarium j, in ollam coniecta coquito ad ſpiſſitudinem mellis: deinde aluminis ſciſſi vnciam vnã, myrrhæ vnc. dimidiam, terito, addito, ac miſtis vtitor. Magis adſtringens ſcripſit certe hoc pharmacum Crito q̃ precedens. Ridicule igitur quidam faciunt interrogantes, vtrum ipſorum altero melius ſit, alterutrum enim in proprio tempore altero melius eſt: atq; hoc quidem poſterius ad ea, quæ vehementi adſtrictione indigent: ad ea vero quæ diſcuſſione, prius, maxime cũ & cinnamomum iniecerit in ipſum, diſcuſſorium medicamentum. Scripſit autẽ & ex muſto medicamentum Crito hoc modo. *Al. cyathos. * Aliter drach.

C (margin mark beside "ra & Aphthas oris")

Critonis Stomaticum ex Muſto.

℄ *Stomaticum ex Muſto, facit & ad Aurium & Sedis Vlcera.* Muſti ſextarios ſex, ad ſextarios ij, decoquito: deinde rhois coriarij ʒ iiij, alij drãch. ij, miſceto: & gallarũ ʒ iiij, alij vero gallas triginta: croci ʒ ij, alij ʒ j: aluminis ſciſſi ʒ ij: quidam etiam myrrhæ drachmam vnam, mellis ſextarium vnũ: D miſtis vtitor. Multa verò alia pharmaca ex prædictis ſuccis à multis medicis ſcripta ſunt iuxta commenſurationem variantia, cùm aliqui quidem omia prædicta coniiciant: quidam verò auferant, alius aliud: & alius plus, alius minus. In quibus, velut dixi, inſpicere oportet quid redundet, an adſtringens & repulſorium, aut lenitiuum & concoctorium, aut diſcuſſorium: ita enim rectiſſime ipſis vtemur. Quare relinquam particulares eorum quæ ſcripſerunt differentias: Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata. * *Codi. multi habent ſextarios.*

Stomatica Pharmaca citra ſuccos compoſita, ex aceto & gallis.

Stomaticũ pharmacũ ſcripſit tũ Andromachus, tũ Crito, eandem habens ſymmetriã. Sufficiet itaq; deſcriptionem Andromachi referre hoc modo habentẽ his verbis. ℄ *Stomaticum Ariſtoclis ad Synanchas, quas anginas Latini vocant, & Reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater vſus eſt.*

Gallas numero xxx, aceti albi ſeſquicyathum, alij cyathos ix, myrrhæ drach. viij, nardi indicæ drachmam vnam, rhois culinarij ſeſquicyathũ, alij cyathos ix: aluminis ſciſſi drachmam vnam, piperis grana viginti: mellis attici cyathos ij, alij ſeſquicyathum. Coquuntur gallæ in aceto donec flaceſcant, deinde tritæ melli miſcentur tempore vſus. Quidam etiam ſeminis mandragoræ, † vnciam vnam ⁆ addunt. Hæc quidem Andromachus ſcripſit. Fortaſſis autem dubitauerit quiſpiã, †Aliter ʒ j. antiqua translatio habet ʒ j s

propter quid,cum ſcripſiſſet, Aceti ſeſquicyathum.mox adſcripſerit,Alij cyathos ix.multũ enim E
menſura altera alteram excedit:Quemadmodum etiam rurſus cum ait, Rhois culinarij ſeſquicya
thum,alij cyathos ix.Singulatim itaq; vtrunq; expenſum dubitationem affert: ſi vero inter ſe com-
plicentur,conuenienter ſcripta ſunt. Si etenim cyathos ix iniecerimus, inijciemus etiam rhois cu-
linarij eoſdem ix cyathos: ſi verò aceti ſeſquicyathum, ſufficiet etiam rhois culinarij ſeſquicya-
thus. Quare in pharmaco plus aceti habente, diuturnior coctura facienda eſt: in minus habente,
breuior: præſtat autem diutius fieri cocturam, ita enim gallæ molles reddentur. Conſpicuum ve-
ro eſt generoſum eſſe hoc pharmacum ex contrarijs compoſitum: gallæ enim, & acetum, & rhus,
magis adſtringentia ſunt,& maxime repellunt: valde autem diſcuſſorium eſt piper, ſed miſtæ fa-
cultatis eſt nardus. Myrrha verò diſcuſſoriam habet vim, ſed & lenem ac mitigatoriam vnà cum
hoc, quòd etiam concoquit. Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel, ſed citra mordacitatẽ earũ affe-
ctionum quæ in ore fiunt,cum in oculis mordax exiſtat. Verũ de aceti viribus iam ſæpe mentionẽ
fecimus,quòd & ſecat, & diſcutit,& repellit. Album autem in deſcriptione addidit, vt videlicet te
nuium partium indicet. Quidem verò tum aceti quinq; cyathos,tum rhois eoſdem inijciunt, me-
dium quodammodo apprehendentes inter eos, qui plurimum, & qui minimum, de vtroq; conij-
ciunt. Manifeſtum igitur eſt eos medium quoq; pharmacum iuxta facultatem præparare,quẽad- F
modum ſymmetria ipſa media exiſtit.

Stomatica Illicito ex Beſaſa, hoc eſt Semine Rutæ ſylueſtris.

Celebre eſt & hoc pharmacum ab Andromacho hac verborum ſerie deſcriptum. ℭ *Stomati-
cum ad Anginas ex Beſaſa, faciens ad Deſperata, quo vtor.* Seminis aniſi,ſeminis apij, ſeminis am-
mij,floris iunci odorati rotundi,aluminis ſciſſi, iridis illyricæ, beſaſa quod aliqui harmala vocant,
cinnamomi,myrrhæ troglodyticæ,ariſtolochiæ longæ,ſingulorum vnc. vnam: caſiæ, roſarũ ſicca-
(* *Aliter ij.*) rum, vtriuſq; ℥* j: crocomagmatis ℥ j: coſti, cineris hirundinũ recentis, vtriuſq; quadrantem: cro-
(* *Aliter ij.*) ci ſeſquiunciam: nardi indicæ, amomi, vtriuſq; vnciæ dimidium: gallas viii: tritis cum melle vte-
re. Verum vſus tempore tandem mel adde. Hoc ipſum pharmacum etiam Heras ſcripſit, vt pa-
rum abſit quo minus penitus idem ſit: ſolas enim roſas variauit, & non ipſas conijcit, ſed florẽ ip-
ſarum & ad finem addit: Quidam etiam caſiæ fuluæ ℥ j. De hirundinibus autem ambo obſcu- A. I. 3.f 11.fol. 2
re tradiderunt, quanq̃ alij clare ſcripſerint,niſi quòd inter ipſos non conuenit. Alij enim nidũ vre-
re iubent ex ſtercoribus hirundinum maxime compoſitum:alij ipſas hirundines: alij ipſarum pul-
los. Hi verò obſcurius ſcripſerunt: & Andromachus quidem,cineris hirundinum recentis: opor
tebat autem ipſum apponere vſtarum: tale enim quiddam cineris vox ſignificat, niſi nidum ip- G
ſum terere ac læuigare iubet: Heras autem,hirundinum recrementi,non apponens vſti. Fortè igi-
tur neuter vult comburi debere hirundinum recrementum, quemadmodum alij. In quibuſdam
(* *Aliter ij.*) tamen exemplaribus ſic ſcriptum eſt. Hirũdinum tenerarum vnciam* j: quemadmodum in alijs,
hirundinum à trabibus. Palàm eſt autem quod acre & diſcuſſorium eſt hirundinum excremen-
tum, quemadmodum etiam alia omnia omnium animalium ſtercora, aliqua magis, aliqua minus:
velut etiam ipſorum animalium vſtorum cinis. Dictum eſt etiam nobis de beſaſa in ſimplicium
pharmacorum tractatu, quòd tertij ſit ordinis calfacientium: & nunc ſanè quòd eiuſmodi admi-
ſtum eſt etiam prædicto medicamento, quod plurima diſcuſſoriæ facultatis in ſe habet, quemad-
(* Ant. cod. habent ςυπτικῆς. quã vocẽ ẽt habuit vet⁹ interpres. impreſsi tñ codi. græci hẽnt diaphoriticæ, ſeu diſcuſſoriæ.) modum aliqua ex alijs ſtomaticis,adſtringe*ntis & repulſoriæ. Etenim iam relata pharmaca valde
diſcuſſoria ſunt,& ad hæc amplius cinnamomum ſuper omnia vim tenuium partium & diſcuſſo-
riam habens Quin & ſemina aniſi,apij, & ammij,diſcuſſoria ſunt: & iris, & ariſtolochia,ex diſcuſ
ſorijs ſunt, velut etiam myrrha. Miſtæ autem facultatis ex diſcuſſoria & adſtringente eſt caſia, &
crocus,& nardus,& amomum,& coſtus: præcellit autem in ipſis calfactoria & diſcuſſoria, & ma-
xime in coſto. Miſtæ facultatis eſt & iunci rotundi odorati flos, ſed vtràque imbecilli tum adſtrin-
gente, tum calfaciente. Gallæ vero (clarum eſt quod de omphacitidum genere loquor) ex adſtri- H
gentibus multum ſunt pharmacis, velut etiam alumen ſciſſum. Roſæ autem rurſum debiliſſimã
habent adſtringendi vim. Ex contrarijs igitur facultatibus particularium pharmacorum, hoc
medicamentum propoſitum iam conſtat, & non ſolum contrariis, ſed etiam vtriſq; fortibus: atq;
velut dixi antea,multo fortioribus diſcuſſorijs, quàm adſtringentibus. Quando verò confectionẽ
eius clare conſcripſerit Heras, viſum eſt ob id etiam illius verba in commune proponere ac adſcri-
bere, quæ hoc modo habent.

Stomaticum ex Beſaſa, Heræ.

ℭ *Stomaticum faciens ad Anginas, & Inflãmatas Tonſillas, ac Vlcera facta in ore. Conuenit ẽt Sto-
machicis & Dyſentericis ſumme, in frigida exhibita magnitudine fabæ. Eſt & Arteriaca bona, & dolo-
rem ſedat.* Aniſi vnciam j,ammij ℥ j.apij ſeminis vnciam j,coſti ſeſquiunciam, floris iunci odorati
vnciam j,iridis illyricæ vnciã j, aluminis ſciſſi vnciam j, gallas omphacitidas mediæ magnitudinis
(*Aliter ij.) octo,crocomagmatis vnciam vn*ã,croci ſeſquiunciam,myrrhæ† vnciæ dimidiũ,floris roſarum
(†*Al. vnc. i.*) vncias duas, ariſtolochiæ longæ vnciam j, ſeminis beſaſa vnc.j, cinnamomi vnciam j, ſpicæ nardi
ſeſquiunciam, amomi racemi vnciæ dimidium: quidam etiam caſiæ fuluæ vnc.j, cineris hirundi-
(*Aliter ii.) num recrementi vnc. vn*ã. Myrrham cum melle terito, reliqua vero omnia contuſa & cribrata

in mortarium

A in mortarium conijcito: atq; vbi miſcueris, per piſtillum myrrham cum melle moderato agitato, vt pharmacum melle craſſius reddatur. Vſus verò tempore melle dilutum* illinc, atq; ex aqua gargariſſandum præbe, aut ex aqua mulſa vel ſucco ptiſanæ. Cæterum pharmacum hoc in ſtanneo vaſe reponitur ac adſeruatur.

Aliud Stomaticum ex Hirundinibus abſq; Beſaſa, Aſclepiadæ.

Scripſit etiam Aſclepiades ſtomaticam illitionem his verbis. ℭ *Aliud Stomaticum. Facit & ad Anginas.* Hirundinum ſylueſtrium vſtarum cineris ʒ iiij, croci ʒ j, nardi indicę ʒ j, melle excipe. Miſtura fit cùm iam ſub manibus ſunt affectiones. Hirundines porrò vruntur hoc modo. Pullos ſale conſperſos vnà cum pennis in fictile conijcimus, obturatumq; prunis imponimus. Gratia habenda eſt Aſclepiadæ ob id, quod tam diligenter deſcribit, quo modo hirundinum pullos viri iubeat: & quod ipſa animalia, & non eorum recrementa, in pharmaci compoſitionem præparanda cēſeat. Scripſit verò etiam Andromachus ſtomaticum pharmacum ex hirundinibus, hoc modo.

Stomaticum ex Hirundinibus ad Anginas, vt Harpocrās.

ℭ Pullorum hirundinum vſtorum numero xj: mellis cyathum j, alij cyath. ij habent: ſucci myrti viridis cyathum j, alij cyath. ij: myrrhæ obol. iij: pullos vrito, omnibusq; miſtis ac tritis vtitor. Clare
B etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaque duo præſcripta pharmaca ex hirundinibus ſunt abſq; beſaſa. Alia autem duo ſtomatica hæc præcedentia ex hirundinibus vnà cum beſaſa conſtant. Eſt autem & tertia coniugatio pharmacorum eiuſdem generis, in qua ea quæ ex beſaſa citra hirundines præparantur, continentur.

Aliæ Stomaticæ Illitiones Andromachi.

Præſtat autem opinor neq; alias relinquere oris illitiones, quæ ſanè laudantur ab ijs, qui de pharmacorum experientia ſunt curioſi, maxime cum multorum ex eis etiam ipſi experimentum fecerimus, partim quidem ex noſtro vſu, partim vero eorum qui nobiſcum ſunt medicati. Incipiam autem ab ijs quæ Andromachus ſcripſit, ipſas compoſiturus iuxta illius verba.

Ad Columellam laxatam.

ℭ Mellis lib. j, aluminis liquidi lib. j, florum roſarum libram dimidiam, ſucci hypociſtidis quadrantem. Alumen in melle coquito, deinde ſicca inſpergito, atq; ita vtitor: coquito autem modice. Vere bonum eſt hoc pharmacum, eoq; tribus modis vti oportet, quemadmodum vidiſtis me plurimis ſtomaticis pharmacis vti. Vnus vtendi modus eſt & maxime in principio, vt diſſoluatur per aquam calidam aut aquam mulſam, ac gargariſſetur: nam & mitigatorium eſt hoc, & quod conuenit efficit. Interea autem dum eo ſic vtimur, etiam ſyncero pharmaco vti conuenit, partim quidem
C cum digitis illinendo, partim verò per cochleare admouēdo, vnà cum hoc quod reprimamus & intrepide foras columellam ipſam ducamus. Confert enim quàm maxime ad linguam ipſam vergere, & à rectitudine ſecedere, quam habet vt plurimum ad ipſius aſperæ arteriæ extremum.

Aliud Stomaticum eiuſdem Andromachi ad omnia Vitia oris.

ℭ Crocomagmatis drach. ij, iridis drach. iiij: ſandarachæ drac. dimidium, hoc eſt obol. iij: terebinthinæ drach. ij, lycij indici drach. j, vuæ paſſæ drach. octo, aloes drach. j, omphacij drach. j, nucum pinearum toſtarum drach. † octo, ſucci glycyrrhizæ drach. j, aluminis ſciſſi drach. j, balauſtij drach. j, floris roſarum drach. ij: mellis heminas duas & dimidiam, in quibuſdam exemplaribus ſeſquihemina habetur. Ipſe quidem Andromachus ſic ſcripſit, non oſtendens, quomodo mel miſcere oporteat, num crudum, aut coctum, aut deſpumatum tantum. Ego vero deſpumatum miſcendum eſſe cenſeo. Scripſit etiam alias ſtomaticas illitiones Andromachus omnes bonas: quare minimè relinquendas putaui: ideóque ſubſcribam omnes deinceps, quemadmodum ipſe præſcripſit. ℭ *Stomaticum, quo ipſe ſe vti dicit.* Floris roſarum drach. ij, nucum pinearum drach. j, croci drach. j, excipe melle. *Aliud, quo item ſe vti dicit.* Iridis illyricæ drach. vij: croci drach. viij, alij iiij: florum roſarum drach. iiij: excipe melle. *Aliud.* Miſyos cyprij drach. viij, iridis illyricæ drac. iiij, myrrhæ drach. † ij, croci drach. j: excipe melle. ℭ *Aliud odorum, tenerum, ad Inflammationes &*
D *Cruſtas commodum.* Nucum pinearum drach. iij, amyli drach. ij, aluminis ſciſſi drach. j, floris roſarum ʒ j, croci obolos iij: excipe melle. Hæc ex ferula Cratippi eſſe ait. ℭ *Aliud Stomaticum Menecratis.* Croci drach. iiij, balauſtij drach. iij: florum roſarum drach. j, alij dimidiā*m: fructus ericæ drach. j, malabathri drach. j, nardi indicæ drach. j, nucum pinearum numero xx: excipe melle. ℭ *Aliud, quod ex libris Mēliti* eſſe ait.* Rhois rubri drac. ij, florū roſarum drac. j: coſti, croci, vtriuſq; obol. iij: excipe melle. Hanc etiam gargariſſari cum paſſo, aut aqua mulſa ait: neq; ſcio cur hoc hîc adſcripſerit, cum omnia gargariſſari poſſint. ℭ *Aliud Stomaticum quod etiam ipſe laudat.* Floris iunci rotundi odorati, myrrhæ, croci, caſiæ, aluminis ſciſſi, illyridis, ſingulorum drach. iiij: nardi indicæ drach. vnam: excipe melle cocto. Hîc quidem igitur cocto adiecit: in prioribus verò ſemper ſimpliciter melle dixit, permittens nobis, quomodocunq; præparare velimus. Ego autem velut dixi, melle deſpumato vtor.

ij ideſt vij, eſt in cod. impreſſis, ī aliquibus x i. xx.

† Aliter vij.

*Aliter ſeſquidrachmam.

*Al. Mēphyti.

Aliæ Illitiones Stomaticæ, quas Aſclepiades ſcripſit.

ℭ *Illittio ad Putredines oris Aſclepiadæ.* Rhois rubri drach. iiij, acaciæ drac. j, medullæ drac. iiij: vino Pramnio diſſoluta excipe melle cocto, & vtere ad illitionem. Haud ſcio, quomodo reliquerit

adſcribere ad medullam,num ceruinam,an vitulinam,coniꝭci velit.Quando igitur non adſcripſit, E
tutius eſt ceruinam adiſcere: forte enim eſſe vult medicamentum, fortior autem eſt medulla cerui-
na quam bubula. *Alia.* Succi hypociſtidis drach.ij,balauſtij drach.j, lycij drach.j, acaciæ drach.j:
excipe oliuæ immaturæ ſucco,& melle ſubactis vtere.

Illitiones Oris, aptæ eis, qui medicamentarias qualitates ægrè admittunt.

Porrò de mulierculis quid attinet dicere,& maxime diuitibus, quæ præ delicijs ſtomatica medi
camenta ægre admittunt: Iam vero etiam viri quidam non ſolum præ delicijs,ſed etiã natura quo-
dam modo malum ſtomachum habentes, eiuſmodi pharmaca non ferunt. Et ſane præter labentia
ſæpenumero in ſtomachum,non ſolum iniucunda aliquo modo ſunt,ſed etiam noxia. Manſuetiſ-
ſima igitur ex ipſis crocum habent & myrrham, & alumen. Melius igitur eſt aliquas ſtomaticas
compoſitiones abſque his factas habere. In moderatis itaq; inflammationibus aut tõſillarum, aut
vuæ,aut alterius alicuius partis,ſufficiũt ſucci ſoli fructuum iam dictorum,velut rubi, & mororũ,
punicorum'que malorum, & cotoneorum. Quin & ſuccus nucum, vbi cum ſolo melle paratur,
ſuauem guſtum habet: itemq; muſtum ex acerbioribus vuis, ex quibus aminæum vinum fundi-
tur, ſi in ipſum rhus addatur: hoc enim velut adſcripſit optimum fit pharmacum, coctum vt di-
ctum eſt. Ad eas vero inflammationes quæ multa adſtrictione indigent, illitiones ſtomaticas hu- F
iuſmodi paraui. Auſterorum punicorum ſuccum, aut auſterorum cotoneorum, aut etiam vtro-
runq; ſimul,iuxta prædictam proportionem cum melle miſcui,atque ſufficiens erat. At verò mo-
rorum ſuccus debile pharmacum eſt. Sed inter hunc & prædictos, medius eſt iuxta adſtringendi
vim ſuccus rubi mororum. Fortis autem eſt nullo minus ex corticibus nucum,quãq̃ non ſit etiam
in guſtu acerbus. Vnicuiq; verò ex his licet vuas acerbas expreſſas miſcere, ſi quidem vehemẽtius
efficere velis, eadem menſura: ſi verò non, omnino tamen dimidium ſucci ipſarum addes. Vehe-
mentiſſimum autem reddetur pharmacum, ſi punica integra tundas vnà cum corticibus, indeq;
ſuccum exprimas, atq; hoc magis ſi fuerint acerba. Amplius vero acerbiſſimũ ex his fiet, ſi ad pu-
nicorum auſterorum ita tuſorum ſuccum, vuæ acerbæ ſuccus ſuperaddatur cum moderato melle.
Præſtantius adhuc erit, ſi tota contuſa punica mala paſſo cocta excoles. Licebit etiam ex ſolis dul-
cibus punicis pharmacum præparare,vt debilius,ita ſuauius,& magis ſi ex ſolo ſucco citra cortices
compoſueris. Ego vero ſæpe tria punicorum genera permiſcui, auſtera, acida & dulcia: ne vero
valde exaſperet,admiſto glycyrrhizæ ſucco, optimum pharmacum efficies. Quin & ex fructibus
factum per ſe ſolum optimum eſt medicamentum, tum ijs qui gargariſſando colluere, tum qui il-
linire, oris inflammationes volunt: eſt autem & hoc partim auſterius, partim moderatius in ad- G
ſtringendo, diceturq; de compoſitione ipſius paulo poſt. Quando vero non ſolum repulſorium
pharmacum nos habere oportet,ſed etiam diſcuſſorium, ſi quid appareat induratum, in hunc mo-
dum ipſum parabis. Iis quæ medias facultates habent ex prædictis, inijcies aliquid dum coquun-
tur, ex pulegio, aut thymo, aut origano,hyſſopo,mintha, aut calamintha: deinde colabis, & habe-
bis optimum medicamentum: ſi vero calidius efficere velis, piper addes. Præparaui quandoque
etiam ſine pulegio,aut thymo,aut aliquo huiuſmodi,id quod ex ſuccis cõſtat, ſolo pipere in ipſum
coniecto.Omnibus autem ſi glycyrrhizæ ſuccus addatur,melius pharmacum efficietur. Quòd ſi
pro opulentis componas,etiam amomi quid miſcebis. Quantitas autem huiuſmodi rerum eadem
tibi ſeruetur cum ijs,quæ crocum & alumen ac myrrham adſumunt,velut præſcriptum eſt:pro il-
lis enim tibi hîc amomum erit.Quin & maſtichen chian quandoq; inieci,poſt factam videlicet co
laturam,& poſtquam ea quæ incocta ſunt fuerint exempta.

De Cruſtis in Ore. *CAP. 2.*

IN calidis & humidis corporis locis,quale eſt os,citò putredo accedit, ex quacunq; tandem cau-
ſa fuerit exulceratum. Confert ad hanc rem etiam id, quod nihil penitus in ipſo ex pharmacis
incumbere queat, velut in alijs vlceribus poteſt: eluuntur enim omnia à ſaliua.Quapropter etiam
fortiſſimis pharmacis ſæpe ad ea vti cogimur. Fortiſſima autem ſunt quæ cruſtam, eſcharan H
Græcis dictam, efficiunt ad modum cauteriorum. In externis igitur vlceribus, vbi parti cu-
randæ cruſta fuerit inducta, à fortibus pharmacis deſiſtimus, ad ea quæ cruſtas tollunt tranſgre-
dientes, quæ manifeſtum eſt exterſoriæ qualitatis ac facultatis eſſe: In ijs verò quæ in ore fiunt,
propter loci naturam, tutius mihi eſſe videtur admiſcere ad exterſoria pharmaca quædam fortia,
quæ ſingulatim admota cruſtas infligunt.Ob hanc igitur cauſam melli vehementiſſima extergen-
di vi prædito pharmaca admiſcemus ipſas cruſtas efficientia. Quemadmodum ſane in ſordidis
vlceribus in cuticula obortis diximus admiſceri oportere melli, quæ parum extergent, thus,
eruum, iridem, ariſtolochiam, & quæcunque alia huiuſmodi, eadem ratiocinatione contraria ap-
ponentes,velut Hippocrates dixit: Vna enim eadem'que ratiocinatio in vtriſq; eſt,vt videlicet ex-
terſorium pharmacum moderate habens ad affectionem adhibeatur. Habebis autem commode-
ratum pharmacum ipſum mel,in vlcerum quidem ſorde,debilibus exterſorijs permiſtum: In qui-
bus autem ob loci naturam, putredinis acceſſionem formidamus, ex fortioribus quippiam ad
ipſum mel admiſcemus. Rationabiliter igitur ad oris vlcera arida medicamenta cum melle com-
miſcuerunt,per quæ cruſtas inducimus. Quædam igitur ex huiuſmodi pharmacis prius recenſui

A in eo loco, quo ad nomas oris medicamenta ſcripta ſunt: eadem enim etiam ad cruſtas conuenire dixi, ſi mel ipſis addatur: quin etiam nunc de ipſis ſcribam, omnia tametſi bis dici cuipiam videantur. Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulo ante, in memoriam ſaltem me reuocare oportet ex eo loco, in quo docuit quæ pharmaca ad nomas oris conueniant: apponam autem principia ipſorũ tantum. Vnum igitur pharmacum ſic conſcripſit. Andromachi ſtomaticum odorum tenerum ad inflammationes & cruſtas commodum. Compoſuit autem ipſum ex nucibus pineis, amylo, & alumine ſciſſo, flore roſarum, ac croco, melle admiſto. Alterum autem hoc modo ſcripſit. Paſtillus ad affectiones in ore, cruſtas, ac nomas, quo etiam ipſo, cum melle vtitur. Quin & omnia alia ab ipſo ad nomas deſcripta, etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad Cruſtas conſcripſit.

Quæ verò Crito ad cruſtas ſcripſit, illius ipſius verbis ſic habent. ℂ Miſy crudũ eueſtigio tollit: in alio exemplari cum melle toſtum habetur: Ad oris verò cruſtas aqua diluto ac modico vtere. Sint autem miſyos torrefacti ʒ iij, mellis boni cyathi ſex, commiſce ac vtere. Similiter facit & chalcitis aſſata cum melle, vt ſtrigmentitia ſit ſpiſſitudo.

Quæ Archigenes ad Cruſtas ſcripſit.

B Archigenes autem de his ſic tradidit. ℂ In cruſtis quæ Eſcharæ Græcis appellantur, priuatim cõmodum eſt Stercus caninum cum melle illitum. Aut atramentũ ſutorium purpuræ marinæ tomento inuolutum vrito, neq; agitato: deinde cum melle tritum illinito. Aut pice liquida cum pari melle, pauxillo autem cedriæ admiſto, vtitor. Aut rhois coriarij quantum ſatis ſit irrigati aqua, donec ſtrigmentoſa euadat, vbi coxeris, melli miſceto & vtitor. Facit & Syriacus rhus cum melle. Aut hirundinum vſtarum, & ſtercoris humani, parem modum cum melle illine. Aut hepatis lupi aridi cochlearia duo trita bibẽda præbe. Horum pharmacorum maximam partem laudo: quod verò ex rhoe conſtat damno, cũm adſtringentis ſit facultatis, quæ nequaq; cruſtis conueniet. Verũ de lupino hepate non habeo quod dicam. Ad hepaticas enim affectiones ſcio hoc pharmacum tum per ſe, tum pharmaco ex eupatorio miſtum, bibi: an verò etiam ad cruſtas in ore potum conueniat, iuxta aliquam totius ſubſtantiæ proprietatem, per ſolam experientiam iudicare oportet: de qua non eſt quod dicam, vt qui hoc non ſim vſus in huiuſmodi affectionibus. Caninum autem ſtercus, vbi oſſa comederint canes, per omnia optimum eſt: nam & magnopere auxiliatur, neq; vllam inſuauitatem exhibet vtenti: Humanum verò tanquam abominandum ſemper deteſtatus ſum. Vſus eſt itaq; ipſo quidam non prædicens, ſed latere conatus. Accepit autem non vulgare, ſed pue-

C ris dabat in cibo panem cum leguminibus quæ lupini vocantur, atq; ita reſiccatũ habebat in promptu ad quæcunq; eo vtiq; opus eſſet. Quin & Muſa plurimum vſus eſt primus adeo ſtercore canino, album ſemper adſumens. Scribit igitur in præſenti affectione ſimiliter eodem canino ſtercore ſe vſum, his adeo verbis.

Muſa ad Anginam.

ℂ Ad Anginam ſtercus caninum album accipito ac reſiccato, tritumq; cribro medico cribrato, & in promptu habeto. Vſus tempore melle diluito, atq; tunc vt deuoretur illinito. Hæc cum ſcribat Muſa, meritò ei adſtipulamur: hoc enim pharmaco fortius nullum nouimus, neque in angina, neq; in magna tonſillarum inflammatione, aut ijs quibus ex glandulis ſuffocationis periculum imminet. ℂ *Ex Sorano.* Experti ſumus etiam Sorano ſcripta pharmaca probe facere, quæ his verbis tradidit. † Chalcitidis toſtæ, mellis attici, quod ſatis eſt: chalcitidẽ cum melle terito ad ſtrigmentitiam craſſitudinẽ, ac vtitor. ℂ *Aliud ad Cruſtas faciens & humore prægnantes Gingiuas, itemq; fœtentes.* Miſyos vſti ʒ viij, iridis illyricæ ʒ iiij, croci ʒ j: hæc trita ac miſta in pyxide lignea reponito, & tum per ſe, tum cum melle, vtitor. Conſequenter verò etiam hæc hoc modo prodidit: ℂ *Aliud pharmacum Anthera, ad prædicta faciens.* Iridis illyricæ, ſandarachæ, cyperi, ſingulorum ʒ iiij: aluminis ſciſſi, † croci, crocomagmatis, ſingulorum ʒ ij: his tritis ac miſtis vtere. Quidam verò & flo-

D rum roſarum, & gallæ, vtriuſq; ʒ ij adijciunt. Vtere autem ad putredines, & diſparatas per abſceſſum ac cruentas gingiuas arido: ad cruſtas cum melle.

† Additur in quibuſdã cod. Ad eſcharas ſeu cruſtas ſtomatica.

† Additur in quibuſdam, myrrha.

Quæ Heraclides Tarentinus ad Cruſtas in Ore ſcripſit.

Heraclides Tarentinus in ſcriptis ſuis ad Antiochidem in hunc modum ſcripſit, de putredinibus in ore. ℂ Facit quidem & anthera ſicca admota. Si verò validior ſit putrefactio, appoſita eſt hæc compoſitio. *Libri vſti partes iij, auripigmenti partem j: tritis, miſtis vtitor: & ſupernè linamentum conuulſum impone, roſaceo tinctum ac expreſſum. Quidam *libri partes viij, capiunt.

** βδελλίου, i. bdelly eſt in impreßis, licet in manuſcriptis ſit βίβλου, i. libri.*

ℂ *Aliud ad robuſtas Putrefactiones Oris, ac reliqui corporis.* Chalcitidis partem vnam, calcis viuæ tantundem, auripigmenti partem dimidiam: tritis, miſtis vtere. ℂ *Aliud ad Putredines in Ore, & Gingiuarum abſceſſus.* Florum roſarum drach. iiij, aluminis ſciſſi drach. ij, gallæ drach. ij, myrrhæ drac. j: trita melli miſceto ac vtitor. Verum ad vlcera leuiter cruſtoſa, inijce aluminis drac. quatuor, myrrhæ obol. iij. gallarum drach. j. *Aliud.* Aceti acerrimi heminam vnam accipito, in ipſumq; tãtum ſalis donec non amplius liquetur conijcito, deinde donec ſiccetur coquito, & ex illo accipito, atque aceti cyathum vnum affundito, ac ore detinendum exhibeto per ſatis multum tempus: deinde iterum atque iterum idem facito ter aut quater per diem, reſpectu habito ad ſubiectas partes.

In pueris verò lanas circum ſpecillum apponito, intingitoq́ꝫ, ac locum confricato, ea corporis fi- E
gura ordinata ne ipſam ſieuoret. Quidam verò arido ſale vtuntur terentes ipſum cum aceto & re-
ſiccantes. Faciunt & alumen rotundum ac ſori, pari pondere. Oportet autem colluere lentium
decoctum modico admiſto melle, aut roſarum cremorem cum melle. Quòd ſi non exuperetur
per hæc putrefactio, vrere iube, munitis & contectis in orbem circunſitis locis. Sit autem candens
ac pellucens cauterium, quod admoueatur, donec nullus humor amplius defluat, & locus videatur
exuperatus. Poſtea colluenda prædicta, & Anthera compoſitione vtendum ex melle, vſquequo
cruſtæ circunrumpantur: atqꝫ tum ſanè melle vteris. ℭ *Aliud odorum, tenerum, ad Inflammatio-
nes & Cruſtas commodum.* Nucum pinearum drachmas iij, amyli drachmas duas, aluminis ſciſſi,
drachmam j, florum roſarum drachmam j, croci obolos iij, excipe melle. Hoc medicamentum ex
Ferula Cratippi ſumptum dicit.

Ad Columellam ſiue Gurgulionem. CAP. 3.

CArnoſa quædam particula in ſummo ore apparet dependens, ſi quis aperto plurimùm ore
toto linguam deprimat. Hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur à veteribus Græ-
cis, gargareon & cion, hoc eſt gurgulio & columna: cæterùm poſteriores medici ferè omnes non
ita, ſed cionidem id eſt columellã, vocant. Nam qui ſtaphylen id eſt vuam, ipſam appellant, eorum F
neqꝫ meminiſſe præſtat: nos. n. non particulam ipſam, ſed vnam aliquam eius affectionem, ſtaphy-
len ſiue vuam nominamus. Rarò aũt hæc affectio circa columellã contingit: verùm valdè ſæpe in-
flammatur. Et ſanè quemadmodũ in alijs omnibus, in quibus ex humorum influxu contingit mor
bus, ita etiam hîc prima auxilia reprimunt fluxum. Adſtringentis igitur facultatis hæc eſſe oportet:
& ſi quidem moderatus ſit influxus, moderatè adſtringentis, quam auſteram priuatim dicunt: vbi
vero vehementior fuerit influxus, acerbæ: ambæ enim adſtringunt, ſed debilius auſtera, vehemen-
tius autem acerba. Relatæ ſunt autem ſæpe ambarum materiæ: verùm præſtat & nunc meminiſſe,
quò in paruis inflammationibus debiles, in magnis vehementes, adhibeatis. Collutiones itaque
moderatæ ſunt ex palmulis, aut phœnicobalanis, aut quomodocũqꝫ appellare velis, decoctis quan-
doqꝫ ſola aqua, quandoqꝫ modico melle iniecto. Huic conſimilis eſt collutio ex decocto roſarum,
pampinorum vitis, rubi, rubi canini, lentiſci, hederæ, cypri, terebinthi, rhamni, aſpalathi, cyperi,
ac cytinorum, item ſiliquarum, & radicum mori, hypociſtidis, malorum auſterorum, & pyro-
rum acerborum, ac ὄων id eſt ſorborum, quæ multi apponentes ad primam nominis ſyllabam υ,
ὄυα appellant, vt nominis quidem tres ſint in vniuerſum literæ, tum ο tum υ tum α: apud græciſſan-
tes verò cùm ο tum α. His fortiora ſunt myrti ac baccarum eius decoctum, & ex acerbis cotoneis G
malis, & virgultorum tenerorum ilicis, arbuti, ſmilacis, ac phagi, & ipſarum glandium, meſpilorũ
item, & cornorum, & fructus me*mæcyli. Generoſiſſimum autem eſt decoctum gallarum, & rhois
culinarij ac coriarij, ac fructus myricæ, & ſpinæ ægyptiæ. Ex his ſingula tum per ſe, tum etiam mi
ſtim, cocta ex aqua gargariſſare oportet: mirum enim quam miſturæ ipſorum vtiliores ſæpe fiunt
ipſo ſimplici vſu. Quin & aridis tritis columellam contingere oportet, ſenſim quodammodo ad ſu-
pernam regionem & externam, ad linguam videlicet ducendo. Verùm trita arida pharmaca co-
chleario excipiantur: & melius eſt vt ipſum cochlearium ad finem in obliquam lineam deſinat, ꝙ
in rectam. Et ex his ipſis, moderatæ quidem ſunt roſę, & flos ipſarum, & virgulta iam enumerata-
rum plantarum, hypociſtis, rheon: lapis quo ſutores muliebria calciamenta expoliunt, vocatur autẽ
Ageratus velut nõ ſeneſcens: aloeq́ꝫ, & cyperus, & iunci rotundi odorati flos, radix †nardi indicæ,
ac noſtræ montanæ. Fortiora his ſunt, & citra manifeſtam aſpritudinem adſtringunt, fructus ſpi-
næ ægyptiæ, rheon, & quod diphryges appellatur, rhus obſoniorum, ſiue culinarius: & ex acerbis
balauſtium eſt, cytini, malicorium, galla, & magis exactè cùm omphacitis fuerit. Adſtringũt etiam
eximiè omnia aluminis genera: ſciſſum vero inter ea tenuiorum partium eſt, & ob id vtilius. Atra-
mentum verò ſutorium vehementem habet adſtringendi vim, ſed non expers eſt calfaciendi, & ꝓ- H
pterea putredinoſis vlceribus conuenit: & tamẽ exacerbat columellam, etiam ſi iam ſit in ſcirrhum
indurata. Succi porrò adſtringentes ex omnibus dictis plantis ſunt, & fructibus ipſarum conſimi-
liter: dictum eſt de ipſis inter illitiones ſtomaticas, quarum aliquæ ex muſti, aliquæ ex mellis, mi-
ſtura præparantur: corrumpuntur enim ſucci omnino ſi abſqꝫ melle reponantur, aut rurſus reſic-
cantur ſi plurimùm fuerint cocti. Quidam verò ſucci etiam ſi ad Solem æſtiuum ſiccentur, ad mo-
deratam ſpiſſitudinem, per tempus tamen exareſcunt: & ſi ad plures annos durarint, in eam per-
ueniunt ariditatem, vt conteri queant in modum cytinorum & balauſtiorum. Tales ſunt hypoci-
ſtidis ſuccus, & vuæ acerbæ, ac glycyrrhizę, & centaurij. Et, vt in ſumma dicam, omnes ſucci etiam
ſi abſqꝫ melle diutius fuerint cocti, non quidem corrumpuntur, verùm tempore fiunt aridi: & qui-
dam ſanè velut dixi, conteri poſſunt: quidam verò natura videlicet tenaces & viſcoſi, in laminam
magis abeunt, quam vt conterantur. Atqꝫ hæc quidem ſimplicia commoda exiſtunt. Compoſi-
ta autem ex ipſis iuxta duplicem vtilitatem fiunt: Vnam quidem ex ijs quæ eiuſdem generis ſunt,
quando vehementi molle admiſcemus, carentes ſcilicet medio, velut florem roſarum aut ipſas ro-
ſas, cum galla aut alumine permiſcentes, & vnumquodqꝫ ex prædictis lenibus pharmacis cum ve-
hementi complicantes. Non pauca enim numero iuxta huiuſmodi permutationem erunt. Immo

& iuxta

* *Al. κοκκομήλων. quam dictionem interpres inferius tranſtulit prunum.*

† *Legitur in antiquis, nardi tum celticæ tum indicæ.*

A & iuxta miſturam ipſam ex duabus factam plura pharmaca fient,cum alias alia quantitate miſceā-
tur: Velut ſi duplus ſit roſarum flos quantitate aluminis,aut vice verſa duplum alumen ad florem
roſarum.Poſſit aũt non ſolum duplum, ſed & triplũ, & quadruplum, alterum alteri miſceri:neq;
clam eſt ēt par pari, atq; hoc quidem medium fuerit inter ſumma ſiue extrema: reliqua vero om-
nia partim propius molliori accedunt,quæ videlicet plus roſarum habent: partim autem vehemē-
tiſſimo,quæ ſcilicet plus aluminis capiunt.In vtriſq; vero non obſcurum eſt magis & minus.Cum
enim duo ſunt pharmaca,forte quidem eſt in quo alumen roſas excellit: fortius autē eſt in quo tri-
plum alumen ad roſas continetur, q̃ pharmacum quod duplum ſaltem habet. Quod igitur ſem-
per me dicere audiuiſtis,etiam nunc dicam. Stulti ſunt qui inter duo eiuſdem generis pharmaca,
vtrum ipſorum melius ſit quærunt,aut quod tandem omnium optimum exiſtat. Perinde enim fa-
ciunt ac ſi quis quærat,præſtet'ne alicam aut ptiſanam ægris exhibere: aut, num vinum, an acetũ
mulſum, aut aliquod purgatorium medicamētum:aut num melius ſit veratrum album an nigrũ:
aut ſi in vniuerſum quis de omnibus auxilijs interroget, quod ipſorum optimum exiſtat. Omnia
enim reſpectu ad aliquid,tum emolumentum, tum detrimētum, in ſe habent:quod ‖ ipſum etiam lib. de Alimento iuxta finē.
cũ Hippocrates dixerit primus omnium quos ſciam, ij qui poſt ipſum fuerunt, inſequuti ſunt: ex
B recentioribus autē medicis aliqui,quemadmodum alia multa nugantur,ſic ēt talia. Vidiſtis porrò
ſæpe opere perfecta quam dico veritatem.Intempeſtiue nanq; aliqui pharmacis quæ habebāt vſi,
deinde ꝙ exacerbari affectionem his viderent,ad alia citra methodum trāſgreſſi, & neq; his quic-
quā efficientes,ad tertiam deinceps tranſitionem,aliquando etiam quartā, præter rationem delati,
& affectum iam malignũ eſſe iudicantes,me in conſilium adhibuerunt: quibus oſtēdere mihi iuſ-
ſis pharmaca quæ habebant,id quod commodũ eſſet ad præſentem conſtitutionem indicaui.Atq;
cum ipſi dicerent per pharmacum quod ego conſulebam,ægrum exacerbatum eſſe, & ob id ſe eo
vti formidare, verum ēt ſic perſuaſos a me,ad ipſius vſum compuli, & tum illis, tum nobis vtrunq;
quod Herophilus dixit,verum eſſe oſtendi.Siue enim dixeris pharmaca nihil eſſe ſola per ſe ipſa,
recte dices:nihil enim ſunt,niſi vtentē eis recte fuerint adepta. Siue rurſus pharmaca veluti deorũ
manus eſſe dixeris,ēt hoc recte dices:iuuant enim maxime,ſi is qui eis vtitur, in rationali methodo
fuerit exercitatus, & cum hoc natura prudens: quidam enim haud ſane præſtantiores exiſtentes,
de ſapientia cum prudentiſſimis contendunt. Miſtura itaq; medicamentorum eiuſdem generis,
mediorum pharmacorum vſus gratia fit. Et ob id ſemper duo contraria facultatibus pharmaca in
vnoquoque affectu vos habere operæpretium duco: permiſcendo.n.ipſa omnino multis medijs
C pharmacis abundabitis. Vna igitur miſturæ eiuſdem generis pharmacorum cauſa hæc eſt, iam
videlicet relata. Vna vero alia miſtura ex diuerſi generis pharmacis,ex huiuſmodi ratiocinatione
cœpit.Raro equidem inuenerit quis affectionem aut diſcuſſorijs tantũ,aut repulſorijs,indigētem.
Paruæ etenim, & affectionis nomine vix à medicis dignatæ,confeſtim ſedantur. Vbi vero genera-
tus affectus maiorem habuerit cauſam,impoſſibile eſt ipſum per repulſoria perfecte ſanare, & ma-
xime vbi ægri corpus fuerit humoribus *multis refertum,aut particula affecta natura debilis.Ob id * Al. vitioſis.
igitur cogimur ſæpe quidem in principio,ſæpe vero paulo poſt, admiſcere quippiam ex diſcuſſo-
rijs:ſi vero dolor affuerit ſimul vehemens,etiam ex mitigatorijs. Itaq; tunc opus eſt vnicuiq; præ-
dictorum pharmacorum aliquid ex diſcuſſorijs addere. At vero cum & hæc omnino multa ſint,
a mollioribus auſpicandum erit:ab acribus enim inflammata exacerbantur. Atq; ea gratia cōpoſi-
ta medicamenta in vſum venerunt cum ad aliarum partium inflammationes,tum gurgulionis: ve-
luti cum ad alumen iridem illyricā admiſcemus,aut farinam eruinam, aut thus,aut myrrham. Cũ
enim adſtringentia ſint multa, & non pauca citra acrimoniam diſcutientia,varietas pharmacorum
ad columellas inflammatas merito multiiuga facta eſt. Cæterum tu perfecta inflammationis ma-
gnitudine ac caliditate, & conſiderata influxus quantitate, ampliusq; copiam humorum in toto
D corpore per coniecturam aſſecutus, pharmaco in quo aut adſtringentium aut diſcutientium vis
excellit,vteris. Adſcribā autem rurſus etiā hîc pharmaca quæ ab expertiſſimis tradita ſunt,aliqua
quidem cum proprijs diſcriminibus,nō pauca verò etiam citra diſtinctiones. In quibus ſane ego,
velut etiam in alijs quæ ſupra tradidi, propria diſcrimina apponam.

Quæ Archigenes ſcripſit ad Gurguliones inflammatos.

Ad propoſitam affectionem ſic ſcripſit Archigenes in primo Pharmacorum. ℭ Vua laxata
ſuccũ diſſolutum admoue,aut gallam tritam cũ ſale,aut ipſum ſal diſſolutum, aut lycij radicem tri-
tā,aut omphaciũ cum melle.Si vero fortius velis,atramenti ſutorij, ſquamę æris,aluminis ſciſſi,mi
ſyos,myrrhæ,gallæ,æquas partes tritas ac vino exceptas illine. Si ſola hæc Archigenes tradidiſſet
& ſic ceſſaſſet, haud iniuria ipſum reprehenderim citra diſcrimen ſcribentem pharmaca facultatis
penitus contrariæ: quoniam vero in his quæ deinceps ſcribuntur, corrigit interdum ipſam horum
indiſtinctionem, recte facit. Quòd vero indiſcriminatim hæc dicta ſint, hinc diſcere licet. Vuæ
inquit laxatæ ſuccum diſſolutum admoue. Oportebat equidem etiam hîc apponere, qualem ſuc-
cum dicat: verum cum omnibus iam perſuaſum ſit cyrenaicum ſuccum optime facere ad colu-
mellam inflammatam, non appoſuit cyrenaicum: & ob id igitur quiſpiam haud ipſi ſuccenſue-
rit. At verò quòd acerrimum & maxime calfactorium pharmacum, ipſum cyrenaicum ſuccum
cum

cũ contrarijs ſcripſit, non apponens diſcrimen, neq; oſtendens quando ipſo ſucco vti conueniat, E
& quando aſtringentibus pharmacis, in hoc perperam fecit. Atramentũ ſutorium enim, & ſqua-
mam æris, & alumen ſciſſum, & miſy, & gallam, omnia æquis partibus in vino terere iubens, am-
pliusq; ad hæc myrrham pari pondere addens, hoc modo compoſito pharmaco vuam illinit, quod
fortiſſima adſtringendi facultate præditum eſt. Verum huius ſcripturæ indeterminatam incerti-
tudinem mox mitigauit, præſcribendo videlicet hæc verba pharmaci cõpoſitioni, Si vero fortius
velis, hoc enim ſcripſit tanq; ſcientibus nobis quando fortibus vtendum ſit. Porrò miſtũ phar-
macum eſt & hoc vbi ſcripſit, Aut gallam tritam cum ſale. Galla enim vehementer adſtringit: ſal
vero diſcutit cum modica adſtrictione. In principio vero ſale non eſt priuatim vtendũ, ſicut neque
ſucco, ſed in indurata iam & diuturna columellæ inflammatione: ipſe autẽ non columella ſcripſit,
ſed vua laxata, cum vulgo exiſtimans columellæ inflammationem vuam appellari. Et quid mirũ
hoc putandum, quando etiam ex noſtratibus quidam ob atticiſmum ſuperciliosus & iactabun-
dus, vuam ipſam particulam appellari exiſtimauit? Maior enim huius q̃ Archigenis ignorantia
fuit, quanq̃ tum ex alijs veteribus huius appellationis vſus parabilis ſit: tum ex Hippocrate con-
com.3.tex.25, 4ᵈ.209.e ſtet, ex his adeo in ‖ Prænotionum libro, verbis: Gurguliones cũ periculo exciduntur, vruntur, ac »
reſecantur, quandiu rubri fuerint, & magni: nam & inflammatio ad hoc conſequitur, & ſangui- F »
nis eruptio. Verum tales graciles reddere alijs artibus hoc tempore oportet. Hæc præfatus Hip- »
pocrates deinceps ait: Cum verò totum fuerit ſeparatum, quod ſane vuam vocant, & extremum »
gurgulionis maius & liuidum fuerit factum, ſuperior vero pars tenuior, in hoc ſane tempore tu- »
tum eſt manus admoliri. Præſtiterit autem aluo prius euacuata manum adhibere, ſi tempus hoc »
permittat, & non ſuffocetur homo. Manifeſtius autem adhuc Diocles interpretatus eſt, qualis
ſit affectio vua appellata, & poſt eum Praxagoras, & Mantias, & quicunque concomitantia affe-
ctus conſcripſerunt. Quidam vero etiam ob id affectionem vuam appellatã eſſe dixerunt, quòd
† ῥαγὶ σαφυλῆς. †vuæ fructui} extremum gurgulionis ſimile apparet. Quæ porrò deinceps ab Archigene ſcri-
pta ſunt, recte dicta ſunt, diſcrimina nimirum vſus ipſorum eo adſcribente. Habent autem ſic.

¶ *Commune pharmacum Columellæ & Tonſillarum.* In cõmune tum tonſillis, tum columellæ in-
flãmatis, aut exulceratis, in principio conuenit quies, inedia, & conſequens diæta, gargariſmi ſim-
plices leniter adſtringentes, poſca dilutior tepida, aut aqua mulſa: aut palmularum, aut vitis pãpi-
norum, aut malorum cotoneorum, aut meſpilorum, aut pyraſtrorum, aut roſarum decoctum: ita
vt ad auſtera decocta parum mellis admiſceatur. Pulchre hîc adſcripſit, auſteris oportere mellis
pauxillum miſcere, verum paulo ante cum aqua mulſa per ſe vti iuſſit in principio inflammatio- G
num, non recte fecit. Nihil enim adſtringens habet aqua mulſa, ſed rectiſſime quis ipſam exter-
ſoriam dixerit: & ſi ſimul diſcuſſoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ vero deinceps ab eo ſcripta
ſunt, recte habent in hunc modum. Facit & acaciæ ſuccus aqua dilutus. Illinenda ſunt etiam con-
ſimilia ſtomatica medicamenta, velut eſt quod ex moris conſtat ſimplex. Rhois item ſyriacæ ac
coriariæ cremore cocto ad ſpiſſitudinem, cum melle miſto vtere. Aut punicorum dulcium atque
acidorum ſuccum ad mellis craſſitudinem decoquito ac vtitor. Aut vuæ acerbæ ſuccum expreſ-
ſum adhibeto. Aut rubi, aut lentiſci, aut terebinthi, aut myrti, aut roſarũ ſucco cũ melle vtere. Et
poſtea forinſecus alumen ſciſſum cum dimidia aloes parte, ac modica acacia cum ſucco ſolani im-
ponere conſulens, hæc verba infert: Quòd ſi moretur inflammatio, acetum tepidum per ſe garga-
riſſet, aut galla trita admiſta, aut rubi, aut agreſtis oleæ radice. Aut cyperi decoctum cum mel-
le. Aut paſſum cum aqua. Aut ſycites vinum calidum. Aut maluæ decoctum. Manifeſtũ eſt
enim hæc auxilia communia eſſe, velut prædictum eſt, tum columellæ, tum tonſillarum. Verum
non recte videtur mihi paſſo cum aqua confidere, vtpote imbecilli ad talia medicamento: quem-
admodum etiam vino ſycite, & maluæ decocto, priuſquam ad ſuppurationem perueniat affe-
ctus: oportebat autem hoc ipſum ab eo indicari. Connectit deinde Archigenes ad prædicta ſic H
ſcribens: Illinito & ea quæ ſupra ad vlcuſcula in naribus ſcripta ſunt. Priuatim autem picem cum
oleo aut melle. Aut crocomagma cum modica galla & melle. Aut alumen rotundum cum flo-
re roſarum tritum, aut roſas aridas, aut florem ipſarum, trita inſperge: aut tum tonſillis, tum vuæ
inſuffla. Aut cyperi radicem, vel myrtum, aut lentiſcum, vel rubum, aut gallam, aut ſalem tenuẽ,
ſimiliter inſperge. Aut omphacium, vel alumen ſciſſum, cum melle illine. Aut florem roſa-
rum vel crocum cum mali punici ſucco. Hîc rurſus adſtringentia ad diſcuſſoria citra diſcrimen
permiſcuit. Nihil enim ſimile eſt inſpergere ſalem tenuem, aut roſas ſiccas, vel florem ipſarum:
aut pice cum oleo vti, quod pharmacum eſt calfactorium ac diſcuſſorium: aut galla & alumi-
ne, quæ pharmaca ſunt maxime adſtringentia. Cæterum ſeneſcente atque indurata iam in-
flammatione recte pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc vero etiam ſal com-
modus fuerit, corpore videlicet prius euacuato. Incipiente vero aut augeſcente & cum multa
caliditate vigente, maxime contrarium auxilium eſt pix cum oleo, eademque ratione etiam ſal.

Conſequenter autem recte deſcripſit Archigenes ad vigentem affectionem auxilia. Indicat
autem ex eo, augeſcens & nihil opus ſentiens ex præſcriptis malum. Habet ſermo eius hoc mo-
do. Si vero in vigorem peruenerit affectio, aut aluus ſubducatur, aut furfurum loturam calidam
gargariſſet,

A gargariſſet, aut ptiſanæ ſuccum, aut paſſum tepidum, aut radicis dulcis decoctum cum paſſo & hyſſopo, aut ficus vino incoctas, aut ptiſanæ ſuccum in quo vuæ paſſæ ſunt incoctæ. Magnopere iuuantur ſi amygdalinum oleum in aures infuderis, forinſecus´que ſpongijs expreſſis leniter foueris. Quin & diſſolutum crudum ex hordeacea farina imponendum, aut ex farina ſeminis lini aut fœnigræci, aut etiam miſtura ex his omnibus facta. Si ita prope ſuppurationem fuerint tonſillæ, coadiuuare aſſidue per ficuum decoctum oportet, & ferme indeſinenter id ad gargariſſandũ exhibere, ſimiliter´que aquam mulſam calidam. Si vero nihil tale apparuerit, augeſcat tamen malum, ita vt ægre tranſglutire poſſint ægri, & ſuffocationis principium ſit nobis ſuſpectum, aluus forti clyſtere aut glande ſubducenda eſt, & vena cubiti ſecanda, cucurbitæ´que cum ſcarificatione collo ac mento affigendæ: fomentis etiam ac cataplaſmatis frequentius & robuſtius vtendum, & aſſiduis gargariſmis. Quòd ſi ad nullum horum præſidiorum cedat, ſed augeatur, venæ ſub lingua ſecentur, aut iuxta angulos oculorum, atque ea quæ in fronte eſt. Illinatur autem aſſidue fel tauri, & elaterium cum melle, aut ſal & oleum vetus cum melle & aceto. Aut centaurea cum melle. Aut abſinthium cum nitro & melle. Aut hirundines integras vna cum pennis vſtas ac tritas cum melle illinito. Aiunt aliqui etiam ſumme facere hirundinum pullos teneros valde, ſiue re-
B centes, ſiue ſale conditos, aſſatos, & in cibos exhibitos: ſtatim enim leuant ſuffocationem. Siue autem pueri ſint, ſiue ſenes, ſulfur & iridem cum melle delingenda dato. Quôd hæ communes medelæ ſint vtriuſque, velut in principio dixit, vuæ videlicet & tonſillarum, manifeſtum fecit ex his quæ conſequenter infert, cum ait: Aliqui angina prehenſis, quos tum ſynanchicos tum cynanchicos Græci appellant, elaterij, & fellis tauri, vtriuſque obolos duos, cum aqua mulſa tepida bibendos præbent. Quidam vero aſellos ſub aquarijs vaſis naſcentes in potu exhibent, aut delingendos dant, aut dolentibus & affectis partibus illinunt, & valde ſe iuuari teſtantur. Quin & per vaporém intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur. Origanum aut hyſſopum, aut ſatureiam, cum ſufficienti aceto diligenter in olla feruefacito obturata. Operculum autẽ circa medium habeat foramen: deinde arundinem ad foramen operculi ac os ægri adaptato, ac fomentum admittito. Si vero os à feruore arundinis comburatur, ouum vacuum vtrinque perforatum ægri in ore contineant, & per ipſum arundo inſeratur. Mollius fit fomentum, ſi pro aceto aqua ſumatur. Quidam nitrum, & origanum, & naſturtij ſemen, ac oleum, in poſca trita miſcent, & ſimiliter pro fomento adhibent. Aut cinerem pullorum hirundinum implumium illine. Aut ſolani ſuccum, & butyrum, æquis partibus cum roſaceo cerato mento impone. Eis vero qui ſuf-
C focantur, picem cum aqua & nitro in potu præbe. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Ego vero nunquam tentaui vlli alicui, ea quæ bibuntur pharmaca, in eiuſmodi affectionibus exhibere, qualium ſane tum ipſe, tum alij quidam, meminerunt. Itaque hoc, quod ad finem ſermonis præſcripti habetur his verbis: Eis vero qui ſuffocantur, picem & nitrum cum aqua in potu præbe. non poſſum mihi perſuadere, qua ratione ſit dictum. Immo neque ex præceptoribus aliquem, neque alium vllum, eo vtentem vidi, neque etiam ipſe in vſum aſſumere tentaui. At vero venam ſecare eis qui ſuffocantur, & eluere forti atque acri clyſtere, & purgatoria exhibere, gratia euacuandi vniuerſum corpus, & transferendi infra humorum momentum qui ad affectas partes feruntur, rationabile eſt, & multa experientia iudicatum ac cognitum. Similiter etiam poſt totius corporis euacuationem, & diuerſionem ad infernas partes, pharmacis acribus multum diſcuſſorijs vti rationi conſentaneum eſt, & experientiam teſtem habet. Picem vero cum aqua & nitro in potu præbere abſtinui, vtpote cum neque alium vtentem viderim, neque rationem ad hunc vſum ducem habeam.

Quæ Apollonius in primo Parabilium tradidit.

Apollonius in primo parabilium ſic ad verbum ſcripſit. ℭ *Ad Inflammatam Columellam Illi-*
D *tiones.* Sale trito & melle illinens reprimes columellam. Picem illinens per digitum apprimito. Succum cyrenaicum aqua diluito, & columellæ adhibeto. Chalcitidem tritam ſimiliter admoueto. Omphacio trito cum melle vtitor. Hęc Apollonius. Licet autem nobis videre in his quæ abſque diſcrimine ſcripta ſunt. Quòd ſi quis non vniuſcuiuſque indefinite ſcripti facultates nouerit, quo in opportuno tempore eis vtatur, maximum omnino nocumentum inferet. Scriptum eſt itaq; hîc primum omnium, Sale trito & melle vtendum eſſe: poſtremum autem, Omphacio cũ melle. Contraria autem facultas eſt omphacij ad ſalem. Quare ſi quis in principio ſale vtatur, maxime ſi humores in corpore ex æquo abundent, aut etiam circa caput hæreant, extreme ægrum lædet. Omphacium vero in principio commodiſſimum eſt, non trahens, neque euellens ad ſe ex alto, velut ſal cum melle, ſed repellens. Sales autem cum melle diſcuſſoriam vim habent, modica adſtrictoria vi ſali commiſta, quæ ſane per admiſtionem mellis penitus euertitur. Cæterum id quod ex pice conſtat, inueteratis inflammationibus, & iam in ſcirrhum, vt ita dicã, induratis conuenit: quemadmodum etiam cyrenaicus ſuccus non incipientibus, ſed vbi iam quod influit per adſtringentia repreſſum eſt, prodeſt. Chalcitis vero in totum inepta eſt, præterquam ſi valde inueterata & ægre curabilis ſit affectio: eſt enim medicamentum mordax ſi cruda adhibeatur: quapropter vt vim ipſius diminuamus, vſta frequentius vtimur. Deinceps Apollonius hęc ad verbũ ſcripſit.

ℭ *Gargariſmi*

† *Additur in aliquibus cod. græc.* ταῦτα μὲν ὁ ἀπολλώνιος ἔγραψεν, *i. hæc quidem Apollonius ſcripſit.*

† *Additur in aliquibus cod. græc.* πό τιμα πρὸς τὴν αὐτὴν διάθεσιν, *i. potio ad eandē affectionē.*

¶ *Gargariſmi ad Pendulam Columellam.* Origanum tritam aceto & aqua affuſis feruefacito, & E cum caricarum ſucco miſceto, ac vtitor ad gargariſſandũ. Aut hyſſopum terito, & caricarũ coctarum ſucco miſceto, ac vtitor velut origano. Mentam ac rutam & coriandrum lacte aſinino trita gargariſſanda præbe. Apiũ & lauri folia trita, & vino aut lentis decocto diluta gargariſſato. † Noui quendam, qui omnibus ab Apollonio ſcriptis indiſcriminatim vtitur, in principio inflammationis gurgulionis vno ex his vſum eſſe, & ægrum extremè læſiſſe: præter alia enim neque ſciebat quid pendula columella eſſet, cum velit Apollonius valde laxatam abſque inflãmatione, gurgulionis affectionem oſtendere: quam etiam reſecare conſueuimus: atque in hac, re vera pituitam detrahentia & calfacientia pharmaca commoda exiſtunt, nam in totum ſubalbida fit & exanguior. Deinde Apollonius hæc ſubdit. † Lotium aſini plurimum & calidiſſimum bibendum præbe. Idem etiam in angina. Miror equidẽ eiuſmodi auxilia tradentes: certè enim ſcio omnes homines, paucis omnino exceptis, citius mori velle, quàm vrinam aſini bibere: verum hic etiam plurimam addit. Et alias velut antea dixi, abſurdiſſimum eſt curantem oris inflãmationem pharmacum potabile exhibere, niſi ſi ex purgantium numero exiſtat: hæc enim alterius vſus gratia dantur. Ex aliјs ſufficiũt quæ citra tranſglutitionem auxiliari poſſunt. Quin & quod poſtea ſcriptum eſt ab ipſo pharmacum, quod itidem bibere iubet, ſimilem habet abſurditatem. Scribit itaq; ſic de ipſo: Lauri folia tri F ta ex vino & aqua bibenda præbeto.

Quæ ab Hera tradita ſunt.

Heras igiť multo melius quàm Apollonius ſcripſit hoc modo. ¶ *Ad Columellam Laxatam.* Gallæ omphacitidis partẽ vnam, aluminis ſciſſi partẽ vnam, ſalis ammoniaci partem vnã: vtrunq; per ſe ac ſimul terito, & expleto inde cochleario vuam contingito. Aut lapidem ageratum appellatum, quo ſutores ad muliebria calciamenta expolienda vtuntur, deradito, exindeq; cochlearium expletum vuę adhibeto. Ex his duobus pharmacis, alterum poſterius omni moleſtia caret, neque nocere potens, neque magnopere iuuare, quocunque tandem tempore quis eo vtatur: fortius eſt prius. In principio itaq; & cum valde rubent, minime aptum eſt: ſi verò præeuacuato toto corpore, & poſt repulſoriorum pharmacorum vſum adhibeatur, vbi non valde rubens ſit gurgulio, iuuare poteſt: ex contrariјs enim fortibus componitur facultatibus, repulſoria & diſcuſſoria. Quare non recte fecit Heras indiſcriminatim ipſa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

Tarentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflammatas columellas ſic ſcripſit: ¶ Omphacium ſiccum terito, & admiſto ſufficienti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum mel- G le: Aut alumen ſciſſum eodem modo. Aut ſuccum cyrenaicum cum melle. Aut melãteriam qua ſutores vtuntur. Aut Andronium paſtillum, quem in vulnerariјs medicamentis referam, cum vino. Oportet autem poſt hæc lentium decoctum gargariſſare. Recte ad finem hoc adſcripſit. Vehementia enim ſunt omnia præſcripta ab ipſo pharmaca, acerba qualitate prædita, & ob id exaſperanti: itaq; aſpritudinem ab ipſis inductam mitigare vult per lentium decoctum. In moderata inflammatione non eſt neceſſe talibus vti: quemadmodum neq; vbi columellæ valde rubræ fuerint, & calidam inflammationem habent: immo neque in declinatione earum, tunc enim diſcuſſoriorum medicamentorum vim prædominari oportet.

Ab Aſclepiade prodita.

*Al. hexagium

Aſclepiades ad eaſdem ſic ſcripſit. ¶ *Siccum ad Laxatas Columellas.* Anethum vna cum ſemine & radicibus quod ſatis eſt accipe, & in vas fictile coniectũ, cuius os ſit ſubobturatũ & ipſum vas luto oblitum, in furnum donec vas igneſcat mitte: deinde ex furno extractũ anethum vſtum tere, & ſublatum repone. Vſu vero expetente anethi partes duas accipe, & iridis illyricæ in tenuiſſimum puluillum redactę partem vnam admiſce, ac per arundinem inſuffla. *Aliud.* Roſarũ ſiccarum ſextarium* vnum, nardi celticæ vna cum radicibus & adhærente terra faſciculum vnum, ni- H di hirundinum ſylueſtrium aridi drachmas tres, myrrhæ drachmas octo, gallas omphacitidas numero quindecim: contuſa & trita inſuffla, & cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius penitus nihil ex repulſoriјs habet, ſed eſt totum diſcuſſorium. Alterum vero ex contrariјs miſtum eſt facultatibus, multã enim diſcuſſoriam vim habet ſylueſtrium hirundinũ nidus, adſtringentem autem gallæ. Mediæ vero potentiæ eſt myrrha, & miſtæ nardus celtica, ita vt tum diſcuſſoria, tum adſtrictoria facultas, ambæ in eo ſint moderatæ. Cæterum per arundinem eiuſmodi pharmaca inſufflari valde improbo: defertur enim ex ipſis multum tum in gulæ ſummum, tum in ipſam gulam. Præſtat itaq; cochleario indita apprimere, quemadmodũ ego vti ſoleo, vt vidiſtis. Quin & tertium pharmacum Aſclepiades poſt prædicta duo conſcripſit his verbis. ¶ *Siccum ad Laxatam Columellam & tumentem, Neapolitæ.* Piperis albi drach. vnam, myrrhæ drach. vnã, aluminis ſciſſi drach. duas, gallæ omphacitidis drach. duas: trita admoue. Hoc pharmacum à principio vſque ad finem vtile eſſe poterit, præterquam in vehementer rubentibus: in his enim vitare oportet acrium ac mordacium valde miſturam, quale hoc loco piper exiſtit. Aliud deinceps eiuſdem facultatis ſcripſit ad tumentes columellas ex his compoſitum. Lapidis agerati drachmas quatuor, floris lapidis aſiј drachmas quatuor, terræ ſamiæ drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drachmas duas, croci

torrefacti

A torrefacti drachmas duas,gallarum omphacitidum drach.duas: tritis vtere. Hoc & nos vſi ſumus ſæpe vt optimo, & quod omni tempore iuuare poſſit,præterquam velut in præcedēti dixi, ſtatim in principio, & cum ruber & calidus fuerit inflammationis tumor. In inueteratis autem iam, & corpore euacuato,poſt vnum vſum ſtatim magnam commoditatem exhibet:ſunt enim vehementer adſtringentia,ac diſcutientia,& ea quæ mediæ materiæ ſunt,in ipſo temperate miſta.

Critonis Pharmacum hoc modo ſcriptum ad Columellas.

Hoc pharmacum ad ipſam temporis opportunitatem apparato. ¶ Oſſium palmularum, nucum tenerarum immaturarum ſiccarum,vtrorunq; drachmas quatuor,vrito, ac in puluillum terito. Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco oſſium palmularum vis ſatis diſcuſſoria eſt:nam & in alijs affectionibus eorum experientiam habemus, ꝙ eiuſmodi viribus ſint prædita.Nucum vero tenerarum ſiccarum cinis diſcuſſoriam vim habet vnà cum adſtringente.

Sorani ad Columellas.

Quin & Soranus pharmacum indiſcriminatim ſcripſit, non apponens in quibus priuatim faciat. Habent autem verba eius hoc modo. ¶ Radicem dulcem contundito, & mel & dulcem aquam pari menſura affundito, deinde coquito, & ſuccum gargariſſandum præbeto. Peccauit B in hoc quòd non adſcripſit, maxime mitigatorium hoc pharmacum eſſe, quod in vigore inflammationum magnopere auxiliari poteſt. Huius vſus commodus etiam eſt, vbi ex acerbis pharmacis immoderatius quis iritarit & exaſperarit columellam inflammatam: hanc enim lenit hoc pharmacum.

De Pharmacis ad Vlcera Oris Aphthas appellatas. CAP. 4.

Al. f.6.c.13. Al.16.f VLcerationes in ſuperficie oris obortas Aphthas appellant, habentes quippiam igneæ caliditatis. Fiunt autem vt plurimum pueris lactentibus, cum aut vitioſum fuerit lac nutricis, aut non probe ipſum concoxerit infans. Curantur facile, vtpote quæ ex moderate adſtringentibus ſedantur. Quandoque tamen diuturnæ fiunt ac ægre ſolubiles,& progreſſu temporis putredinoſum quid acquirunt, quod à medicis nome id eſt vlcus depaſcens; appellatur. Scripta itaque ſunt & ad ipſas medicamenta, moderata quidem ad eas quæ nihil maligni habent: fortia vero ad eas, quæ iam quid putredinoſum & ſerpendo depaſcens habent. Mentionem faciam eorum quæ recentiores coaceruarunt: nam ex ijs quæ veteres conſcripſerunt, optima cum magna experientia ipſi elegerunt, & quædam eorum quæ poſtea inuenta ſunt appoſuerunt. Inuenias autem poſt veteres, etiam Mantiæ & Heraclidæ Tarentini plurima pharmaca ſcripta. Similiter C & Menecrates librum optimorum pharmacorum inſcripſit, ex quibus plurima ipſe inuenit, quemadmodum & cappadox Heras: Andromachus autem duos, & tertium in quo oculorum pharmaca continentur. Plures autem libros compoſuerunt Antonius Muſa, & poſt eum Aſclepiadæ duo, & poſt hos Crito. Verum hi quidem tres poſt Andromachum nati ſunt, Heras autem ante Andromachum, & ante ipſum etiam Muſa ac Menecrates. Longo vero tempore etiam hos præceſſit Heraclides, & præceptor eius Mantias: verum Mantias velut ab initio Herophili ſectator fuit, ita etiam per omnia manſit: Heraclides autem ad medicorum empiricorum ſectam declinauit, optimus medicus tum circa alias artis partes factus, tum plurimorum pharmacorum expertus. Cum itaque aphthæ (de his enim ſermo inſtitutus eſt) malignæ euadunt, fortioribus medicamentis egent,qualia etiam alias in tonſillis ac ore affectiones ſanant. Prædicto igitur ſcopo compoſitionis eorum,nihil amplius opus habeo de ijs dicere, ſed ad narrationem progrediar præcognitorum, initio ſumpto ab iis quæ Andromachus ſcripſit, quemadmodum conſueui ad verbum ipſa tranſcribere.

Quæ Andromachus ſcripſit ad Aphthas.

Non ſolum Andromachus, ſed & alij multi duo pharmacorum genera ad aphthas conſcripſe- D runt,ad eas quidem quę nihil maligni habent, moderata viribus pharmaca componentes: ad iam malignas verò fortiora. Adſcribunt autem in his ipſi aliquando, quòd ad aphthas & vlcera hoc pharmacum conuenit: aliquando, quòd ad aphthas putredinoſas. Cum vero ſimpliciter ad aphthas adſcripſerint, ſimplices indicant & nihil maligni habentes. Andromachus igitur ad malignas aphthas ſic ſcripſit. ¶ *Ad Aphthas in Ore & Vlcera.* Aluminis ſciſſi vſti ʒ duas, fructus ericę drachmam vnam, oleo excipito,& per digitū locis apprimito. *Aliud.* Æruginis drachmas duas, aluminis ſciſſi † partes duas,℥ gallæ in puluillum redactæ partem vnam: terito & per linteolum concernito:deinde digitum oleo madefacito, ſiccumq; excipito, & tonſillis extergendis apprimito:item palato, & vuæ.Diſparat pelliculas,& tollit aſperitates circa ipſum os, callos excoriat, & vlcera ad cicatricem perducit. Cęterum ad aphthas in ſuperficie hęrentes ſic ſcripſit.Ad aphthas lycium Indicum vino tritum circumlitum facit,& ericæ fructus tritus,aut roſæ ſiccæ cum melle. Hæc præfatus infert: Si verô nigræ ſint & malignæ, vuę paſſæ puræ partes tres, aniſi tantundem,trita cum melle illine,deinde collue. †Al. partē vnā.

Quæ Crito ad Aphthas ſcripſit.

Crito verò ſic ad aphthas ſcripſit. ¶ Portulacam in melle tinctam manducet. Aut oleę folijs in vino coctis os colluat: Aut foliorum myrti albæ decocto ex vino. Aut æruginis vermiculatæ

obolos

obolos tres, in vini heminæ parte quarta tritos colluat. Quin & galla in acri aceto contrita illini- E
tur. In pueris autem tædulas, bouinamq́ȝ medullam vbi coxeris, minutim conciſas porrige. Fa-
ciunt & amygdalæ amaræ cum melle. Nigrefactas autem aphthas, vua paſſa exacinata & aniſo tri
tis cum melle illine. Tarentinus autem Heraclides, vbi exterſeris, ait, farina erui cum melle, gal-
lam cum melle adhibe. Conuenit & rhus obſoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem rhois co-
pia quantum tribus digitis præbendi poteſt, mentæ vero ramuli tres, & roſarum folia ſeptem, &
nuces pineę ſeptem: his omnibus cum melle tritis vtitor: Aut lycio ex aqua. Conuenit & fęx vi-
ni dulcis illita cum melle. Aut alumen, & malicorium punici dulcis, æquis portionibus terito, &
adipe anſerino miſta illinito, atque aquam calidam frequentius colluendam præbeto, ampliusq́ȝ
adipem anſerinũ admoueto. ℭ *Aliud Muſæ.* Fructus myricæ drachmas ſex, aluminis ſciſſi ʒ.
duas, oleo excepta admoue. ℭ *Aliud maxime in Pueris.* Rhoen rubrum tritum melle miſtum
illine. Aut adipẽ ſuillum & mel liquefacta. Præbeto eis etiam gargariſſandum lac aſininũ. Quòd
ſi multa ſaliua feratur, gallam & ſolanum aceto diluta gargariſſare facito: aut violas albas ſiccas cũ
melle tritas illinito. Hæc cum ſcripſerit Crito, merito quis ei ſuccẽſeat, velut etiam alios ſemper
reprehendo, qui ex ordine indiſcriminatim auxilia recenſent, non apponentes, an incipiente affe-
ctione, aut progrediente, aut decedente, aut vigente, aut decreſcente, conueniãt: & num parua exi- F
ſtente affectione & manſueta, aut adeo maligna, vt iam putredinoſum quid habeat. Ex his enim
quæ ſcripſit aliqua ſimpliciſſima ſunt, in pueris maxime conuenientia nullam affectionem haben
tibus: Velut cum adipem ſuillum & mel liquefacta aſſumit: & multo magis cum aſininum lac col
luere præcipit. Simpliciſſimum pharmacum eſt & portulaca melle tincta & manducata: & collu
tio ex folijs oleæ, ſimiliterq́ȝ ex myrto alba. Fortiſſimum verò quod ex ærugine & vino conſtat:
Quemadmodum etiam galla, acri aceto trita ac illita: valde enim forte hoc pharmacum, velut etiã
id quod ex ærugine conſtat. Verum in illo pauciſſima eſt ærugo, obolos enim tres dixit in vini
quarta heminæ parte terendos eſſe ac colluẽdos: debilis'que fit copia miſturæ vini exoluta. Galla
vero aceto acri trita vt craſſa fiat, & illitioni apta, valde vehemens eſt pharmacũ: Quemadmodum
etiam quod ex alumine & malicorio punici dulcis componitur: quod niſi ad adipem anſerinum
admiſtum eſſet, ad putrefactiones fortes congruens eſſet. Forte eſt & quod ex myricę fructu ac alu
mine conſtat, ſed non adeo velut id quod ex galla & aceto. Semel porrò tantum recte fecit appo-
nendo in verborum ſerie ſic, Quòd ſi multa ſaliua feratur, gallam & ſolanum aceto diluta gargariſ-
ſare facito: multam enim ſaliuam ferri, maiorem affectionem eſſe ſignificat. Præſtabilius autem
fuiſſet ſtatim dixiſſe, Quòd ſi paſcendo proſerpat affectio, aut vlcera profunda fiant, aut eiuſmodi G
quippiam, adſcripſiſſe.

De iis quæ Aſclepiades ad Aphthas ſcripſit

Recte igitur fecit Aſclepiades, tametſi non multa pharmaca ad aphthas conſcripſit. Verunta-
men in duobus quæ in principio tradidit ſic, Ad aphthas citra nomen, id eſt non paſcentes. dein-
de poſt duo rurſus adſcribens, Ad aphthas depaſcentes. Lenia enim ſunt duo pharmaca, Alterũ
quidem prius in quo ait, Medullam bubulam melle miſtam ac tepefactam illinito. maxime vero
pueris infantibus eſt commodum: Alterũ vero eſt, Adipe ſuillo melli admiſto vtitor. Cæterum
ad depaſcentes aphthas, gallarum decocti cyathum vnum ac mellis tantundẽ miſcere iubet, & fer-
uefacto vti. Verum ego tum hoc pharmacum, tum alia tria poſt ipſum tradita, paulo ante in phar-
macis ad nomas præſcripſi: neqȝ enim referre puto, ſiue ex aphthis, ſiue ex alio quopiam, tranſitio
ad nomen id eſt vlcus depaſcens, contingat.

Quæ ab Apollonio ad Aphthas ſcripta ſunt.

Apollonius autem Herophili ſectator, in primo Parabilium pharmacorum ſic ſcripſit ad ver-
bum. ℭ *Ad Aphthas albas.* Chalcitidem oleo tritam penna illinito: hoc eueſtigio ſedat. Poſt-
quam vero pura facta fuerit, Myricæ fructum tritum, & aqua mulſa aut vino dilutum, illini- H
to: maxime infantibus eſt ex vſu. Deinceps autem aliud ſcribit, & maxime ad nigras aph-
thas. Vuam paſſam exacinatam, & aniſum trita cum melle illinito. Et rurſus aliud, Atramento
ſutorio trito cum melle vtitor. Videtur ſane in malignis, eiuſmodi pharmacis iubere vti. Ad-
ſcripſit itaque ad primum, Ad aphthas albas. Ad ſecundum, Ad nigras. oſtendens per id co-
lorem præter naturam, & magnitudinem affectionis. Conſequenter adſcribit & collutiones
ad aphthas hac verborum ſerie. Vino nigro auſtero & ſubadſtringente colluito. Oleæ folijs
in vino coctis colluito. Myrti albæ foliorum decocto cum vino ſimiliter vtere. Hæ collutiones
citra diſcrimen ſcriptæ nullum detrimentum inferunt: nam & in moderatis, & in maioribus,
& in maximis affectionibus, conueniunt. Recte vero deinceps aliud valde efficax ſcripſit:
Æruginis vermiculatæ obolos tres, in vini quarta heminæ parte gargariſſandos præbe: dein-
de etiam vinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodum etiam
quod conſequenter ſic ſcriptum eſt: Muriam oliuarum & acetum pari menſura miſta colluen-
da dato, inde'que vino colluito, poſtea etiam aqua mulſa, & deinde aqua: In pueris autem oleum
colluendum præbe. Poſt hæc, duo pharmaca ſcribit diuerſis formis ac ſpeciebus aphtharum
congrua. Hyſſopum enim tritum ad calidas & eroſas affectiones, itemq́ȝ puras maxime contra-
rium

A rium eſt: congruit autem ſordidis & inflammatis aphthis. Omphacium verò cum vino aptum eſt puris, & mordacitatem ſentientibus, ac eroſis. Iubet autem omphacium cum vino tritum collui, hyſſopum vero cum vino aut aqua mulſa. Validum valde eſt quod ab his ſequitur pharmacum, vt iam paſcendo proſerpentibus aphthis conueniat, quod ipſum componit, myricæ fructum coquens cum aceto. Validum eſt & quod deinceps ab eo ſcriptum eſt, in quo ait, Gallam tritam in acri aceto colluendam præbe. Hoc verò quod poſtea ſequitur, in quo ait, Succo ſilphii diluto ſimiliter, vtitor: & poſtea oleum colluendum dato: etiam ipſum acre & mordax eſt ac diſcuſſorium, non adſtringens. Non recte itaque adſtringentia & acerba ac repulſoria, diſcuſſoriis admiſta ſunt ac acribus, atque hoc nullo diſcrimine adiecto. Quod vero ſequitur ex aceto apparatum generoſum eſt. Quoniam autem ad acetum non appoſuit acre, & quoniam per ſemen lini, moderatius euadit, adiecit autem ipſi etiam lolium, pharmacum multum diſcuſſorium: atque propterea ipſum ad linguæ tumores conuenire ait: Verum adſcribam omnem ipſius dictionem. Semen lini, ac lolium, æquis partibus aceto trita colluito. Hoc itidem ad linguæ tumores facit.

Longe lenius his omnibus pharmacum deinceps ſcripſit hoc modo. Folia pruni contuſa ac lacte permiſta colluito. Cum enim adiecerit ſermoni, colluito, manifeſtum eſt quòd multo lacti
B pauca folia admiſcet. Nam ſi folia cum lacte trita pro pharmaco inunctili eſſe iuſſiſſet, palàm vtique eſſet, quòd multa folia, paucum vero lac, eſſe iuſſiſſet. Deinceps porrò etiam quæ manſa aphthas iuuent, annectit. Mandendæ ſunt oliuæ muria cõditæ. Manifeſtum eſt leniſſimum hoc pharmacum eſſe. Et rurſus. Portulaca melle tincta manducetur. Et hoc ſimiliter mite eſt. Differunt hæc duo inter ſe in eo, quòd oliuæ muria conditæ & adſtringunt & diſcutiunt, plurimam verò in ſe adſtringendi vim habent: portulaca verò cum melle imbecillius eſt pharmacum. Conſequenter probè fecit, cum ait in pueris conuenire, quæ dicturus eſt medicamenta. Scribit vero de eis in hæc verba. Vbi puerulus aphthas habeat, ſimilaginem & medullam bubulam ac farinam coquens, infanti mande, ſi iam ipſe ab vberibus mandere nequeat. *Aliud.* Lienem bubulum in vino coquens & cum melle terens mande. Hoc pharmacum ſuperuacaneum eſt, & plus æquo curioſum. Deinceps recte ſcripſit, Abſtinendum circa diętam, ab acribus, & ſalſis, & acidis, tum edulijs, tum potibus. Deinde haud ſcio, quo modo in hanc ſententiam ſcribit, Atramentum ſutorium tritum † cum melle illinito. Hoc enim medicamentum ſuperius ſcribere oportuit cum alijs fortibus pharmacis.

† κεκαυμένην, i. vſtam, additur in multis cod. antiquis.

Quæ Archigenes ſcripſit ad Aphthas.

C Quædam ex his quæ Archigenes ad aphthas ſcripſit, eadem ſunt cum præſcriptis. Verum viſum eſt mihi ex ordine omnem ipſius ſermonem adſcribere, ita vt nihil ex eo relinquam. Scribit igitur ſic. ℭ *Ad Aphthas Collutiones faciunt,* Foliorum oleæ decoctum. Aut foliorum myrti albæ eodem modo. Aut aqua oliuæ colymbadis appellatæ, {hoc eſt muriæ innatantis.} Facit & amurca, & marrubij ſuccus, aut lentis decoctum, ſeu rubri, aut † cypri. Aut æruginis vermiculatæ obolos tres, in vini cnidij quarta heminæ parte diſſolutos, colluat. ℭ *Illitiones autem faciunt pleraque ex deſcriptis ſtomaticis medicamentis: priuatim autem congruunt hæc.* Aluminis ſciſſi, florum roſarum, æquales partes: fructus myricæ duplum: vtere ſiccis. Aut thus & glycyrhizę ſuccum æquis portionibns: gallæ, myrrhæ, aniſi, ſingulorum parum quid: cum vino protropo illine. *Aliud.* Mannam & ſalem pari pondere ſicca, per pennam adhibeto. *Aliud.* Fæcem vini dulcis cum melle illinito. *Aliud.* Miſy & alumen & rhoem cum melle, aut chalcitidem cum oleo, per pennam illinito: vehementer bonum eſt. Aut oleæ folia cum oleo illinito. Poſtquàm vero repurgatæ fuerint, myricæ fructum cum aqua mulſa aut vino illine. Aut vbi cum erui farina & melle exterſeris, gallam cum melle adhibe. Aut myricæ ſemen & aluminis tertiam partem cum oleo illine. Hoc etiam ad nomas facit. Aut adipem ſuillum aut anſerinum manna in-
D ſperſa illinito. Aut gallam tritam cum oleo. Aut liquidum alumen dilutum. Aut † cypri folia manducent. Aut lycij radicem aridam adhibe. Aut oleæ germina trita ex melle. Aut gallam cum ſale. Si verò extendatur affectio, & ſerpendo putredinoſe depaſcat, collutionibus quidem & gargariſmis vtendum eſt ad aphthas deſcriptis fortioribus: priuatim autem muria frequentius colluenda eſt. Aut herbam ſacram aqua aut vino incoctam colluendam aut gargariſſandam dato. Illitionibus etiam ad aphthas deſcriptis fortioribus vtantur: Priuatim verò cornu cerui tritum affrica. Aut atramentum ſutorium toſtum tritum cum melle. Aut æruginem æris ſiue ſquamam cum melle. Summè facit ad nomas, fœniculi radicis vſtæ cinis. Hæc ad aphthas Archigenes in primo de pharmacis ſcripſit, quæ parum abeſt vt omnia etiam alijs ſint ſcripta. Quid igitur operæpretium duxi eadem bis ſcribere, quamuis cauerim ne hoc facerem? Quòd ſanè & Archigenem, quem ſcimus maiore quàm alios dignitate, etiam communia cum proprijs diſcriminibus ſcribere poſſe, videbam nunc ipſum in pluribus eiuſmodi doctrinæ negligentem. Nunc enim omnia confuſim proiicit auxilia, vnà cum hoc quòd continenter inter ſe ſcribendo commiſcuit leniſſima & acerrima. Quid enim ſimile habet ærugo ad lentis & rubi ac cypri decoctum? quid galla ſimile adipi anſerino aut ſuillo? Acre enim & erodens fortiterq; reſiccans pharmacum eſt ęrugo: rubus autem & † cyprus, & lenas, pauciſſimam habent adſtringẽdi facultatem.

† Al. cyperi.

† Al. cyperi.

† Al. cyperus.

Sic

Sic etiam galla fortiſſime adſtringẽs, contrariam vim habet ſuillo ac anſerino adipi. Quin & de- E
inceps ab eo ſcripta, planéq; omnia quorum mentionem facit, eandem confuſionem perturbati
ordinis habent. Præſtabat autem, velut ſemel alicubi in ſermone apponendo dixit, Hoc etiam ad
nomas facit. eodem modo etiam alia diſtinxiſſe, vt adſcriberet videlicet, Hoc quidem infantibus
ac pueris conuenit, hoc vero perfectis: & hoc incipientibus aut moderatis aphthis, hoc autem vi-
gentibus & fortibus: maxime vero omnium, aut inflammatis & calidis, aut magis frigidioribus:
& ex inflammatis, hoc quidem rubicundioribus, hoc vero flauioribus: aliæ enim ex ſanguine, aliæ
ex flaua bile inflammationem habent: quemadmodum illæ rurſus non inflammatæ pituitoſæ in
totum exiſtunt: quemadmodũ aliquæ ex inueteratis, humoris atræ bilis malignitatem acquirunt.

Cognoſcentur hæ omnes facile viſu ſimul & tactu. Viſu quidem ex coloribus, quemadmodum
etiam nunc dictum eſt: rubicundiores enim ſanguineum humorem præualere oſtendunt: flauio-
res autem amaram bilem: quemadmodum rurſus albeſcentes pituitoſiorem, liueſcentes & nigre-
ſcentes, atræ bilis ſuccum. Qui enim hæc rite diſcreuerit, noueritq; amplius ſingulorum ſimpli-
cium pharmacorum facultatem, quemadmodum in libris de ipſis à me ſcriptũ eſt, is in vnaquaq;
aphthæ ſpecie, tum ſimplicibus, tum compoſitis vti ſciet, velut iam ſæpe eſt prædictum. Conſide-
rabit autem ſimul & corporum naturas, num molles ſint & humidæ, velut in pueris, eunuchis, & F
mulierculis: an duræ & aridæ, velut in piſcatoribus, ac nautis, & venatoribus: atq; agricolis. For-
tioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca, debilioribus molliora. † Ego porrò in-
fantibus quibus nutrices cibum mandunt, lentem cum modico pane & medulla cerui, aut vituli,
præbeo. Admiſceo etiam cibis, ex malis cotoneis, atq; alijs quæ adſtringunt, velut Romæ ceſtiana
appellata. Quin & ex pyris addo, ſorbiſq;, ac meſpilis, & cornis. Quandoq; etiam de lactuca, & ſe-
ride, ac ſolano, & portulaca, in cibos qui manduntur permiſceo, ſi aphtha fuerit inflammata. Quòd
ſi non adhuc quid mandi queat, nutricem eiuſmodi victu alo, eíque ſimul bonam concoctionem
proſpicio. Verumtamen etiam infantes pharmacis illino, ſi quidem ſubrubras videro aphthas, in
principio quidẽ ijs quæ moderatiſſime adſtringunt ac frigefaciunt: deinde vero ijs quæ citra mor-
dacitatem diſcutiunt. Si vero ſubflauas videro, ijſdem quidem vtor, ſed magis refrigerantibus. Si
vero pituitoſiores, adſtringentibus. Si nigreſcentes, diſcuſſorijs generoſioribus. Cæterum in ma
ioribus pueris, eiuſdem generis facultatibus pharmacorum vtor, auctis tantum viribus ipſorum.
Quemadmodum ſanè etiam in perfectis & duris corporibus, ſingulis relatis facultatibus fortiſſi-
mis vtor. Placebat autem mihi in his per omnia miſios vſus cum vino adſtringente, quod tum in-
tendit, tum remittit vim ſuam, prout magis aut minus vinum fuerit adſtringens, & prout craſſius G
aut liquidius efficitur pharmacum ex miſyos ac vini miſtura. Quòd ſi ſordida appareat aphtha,
miſy cum vino mulſo tero. Iis vero qui fortioribus quàm miſy eſt, pharmacis opus habent, æru-
go ſimiliter cum vino & vino mulſo vtilis exiſtit. Illinendæ autem ſunt ex his pharmacis affectæ
oris partes. Commodum eſt etiam pharmacum ad hanc rem, chalcitis oleo trita. Atq; hæc quidẽ
efficaciora. Moderata vero & maxime ad incipientes affectiones omphacium cum vino, & vino
mulſo. Similiter etiam rhus. In pueris ſufficit roſarum flos, & ipſæ roſæ ſiccæ, & collutiones mo-
derate adſtringentes, pro ætatis & naturæ eiuſmodi corporum ratione. Et in ſumma moderatæ
aphthę maxime in teneris corporibus moderatis pharmacis opus habent: fortes vero & maxime in
duris corporibus, à fortioribus curantur. Fortia pharmaca dico, tum quę fortiter adſtringunt, tum
quæ mordent: ſicut ſanè moderata, quæ haud omnino quidem mordent, parum autẽ adſtringunt.

Fiunt porrò etiam in his, velut in alijs prius dictum eſt affectionibus, compoſita medicamenta,
& ſæpe etiam ex contrarijs, quale eſt quod ex oleo & chalcitide conſtat. Ipſum ª equidem oleum A.l.3.f. fol.246
per ſe infeſtiſſimum eſt aphthæ affectui, velut etiam chalcitis: quandoquidem alterum quidẽ hu-
mectat & ſordidum facit, mordet autem vehementer chalcitis: verum miſtura ipſorum vbi fuerit
moderata, optimum pharmacum efficit. Quemadmodum igitur ex cerato & ærugine, incarnans H
effici pharmacum oſtenſum eſt, cum tamen ambo incarnationi contraria exiſtant: eadem ra-
tione ex oleo & chalcitide aptum medicamentum efficitur. Si vero in putredinem aph-
tha vertatur & exulcerationes faciat, neque aphtham amplius affectionem nomina-
re conuenit, neque pharmaca eiuſmodi affectiones curantia, inter ea quæ aph-
this commoda ſunt, connumerare. Quemadmodum neque inter eryſi-
pelata ſanantia, recte connumerantur ea quæ præclarè diſcutiunt li-
uidas & duras partes, ex frigidiorum medicamentorũ adhibi-
tione tales factas, & iam ad induratã in ſcirrhum affectio-
nem ex eryſipelate delapſas. Profecto.n. qui eiuſ-
modi ſcripturarum indiſcriminata incertitu-
dine decepti, eryſipelatis calida & diſcuſ
ſoria medicamenta, aphthis autem
ea quę putrefactis cõueniunt,
adhibent, non parũ detri-
menti inducunt.

† In antiquiſſimis cod. græcis hoc in loco adduntur hæc uerba, οἷς ἐγὼ χρῶμαι πρὸς ἄφθας, i. Quibus ego medicamentis vtar ad aphthas. ut hic incipiat caput nonũ, atq; hæc ſit veluti inſcriptio.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER SEPTIMVS

ARGVMENTVM LIBRI

Oſtendit Quæ Medicamenta congruant Affectis Partibus, per quas Vox æditur, ac Reſpiratio.

De Affectionibus circa Partes Reſpirationis contingentibus. CAP. I.

MOs eſt recentioribus medicis arteriæ pharmaca, Arteriacas appellare, non apponentibus, num antidotos dicant, an iuxta aliud ſignificatum: quidam verò Electa nominant ipſa, non apponentes pharmaca: & quidam penitus nullũ
B diſcrimen ipſis adſcripſerunt: aliqui verò raro addiderunt: alij, ad vocem interceptam: alij adhuc generalius, ad vocẽ læſam: ſunt qui & ad exaſperatã arteriã, & ad exulceratã, ſcripſerunt: adeo vt rationabile ſit eos, qui arteriacis appellatis pharmacis indiſcriminatim vtunt̃, aliqñ fœliciter eis vti, aliqñ vero nihil penitus ægros iuuare, ſed maximè lædere. Palã eſt autẽ ꝙ aſperam arteriam in huiuſmodi affectionibus criminantur. Quondam igitur qñ non dum eas, quæ ſimiliter vt cor pulſant, arterias ſic nominabant, in ſolã eam quæ ex pulmone in laryngẽ emergit arteriã, ipſum arteriæ nomen inferebant, venas appellantes in totũ, velut alias quæ nõ pulſant, ſic etiã pulſantes. Poſtea verò conſuetudine obtinente arteriæ appellationẽ in pulſantibus dici, propter æquiuocationem aſperæ nomen apponentes, eã quæ ex larynge in pulmonem deſcendit arteriã, aſperam arteriã appellauerunt, vnà cum hoc ꝙ ipſam etiam bronchum vocant, quandoquidem cartilaginoſa corpuſcula, quæ plurima eius pars ſunt, bronchia appellant. Ambit autem ipſam arteriam intrinſecus † craſſa pellicula, } quã ob craſſitudinem aliqui tunicam vocant. Cùm igitur affectio aliqua aut circa hanc, aut circa laryngis (qui ſumma arteriæ pars eſt) muſculos cõtingit, arteriacas appellant curantes ipſam, nõ apponentes, velut dixi, antidotos. Diſſimiles autẽ facultatibus ſunt ab ipſis deſcri-
C ptæ, & ob id contingit vtentes ipſis abſq; diſcrimine, à ſcopo aberrare. Quòd verò multa ſit differentia earum quæ in medicamentarijs libris ſcriptæ ſunt, ex tribus exemplis diſcere licet, quorum Primum omnis acrimoniæ expers eſt, & exquiſitè meatus obturat, læuigans aſperitates: Alterum huic contrarium eſt, acrimoniæ mordacis non parum habens, vt ſi ſanè particulæ adhibeatur, ipſam exaſperet: Medium deinde inter ambo dicta aliud genus arteriacorum pharmacorum eſt, lenis & citra acrimoniam extergẽtis facultatis. Id igitur quod meatus obducit, ex paſſo cretico, & gummi, & tragacantha, ac radice dulci apparatur: Acre verò ex pipere, & caſia, & cinnamomo, & chalbano, ac reſina terebinthina: Medium autẽ amborum ex ptiſanæ conſtat ſucco, & amygdalis, & fabis freſis elixis, & alijs huius generis. Inter medium autem & vtrunq; extremũ plura pharmaca ſunt, partim magis, partim minus, à medio progreſſa: de quibus deinceps determinabo, eos quidem qui diſcrimen aliquod addiderunt laudaturus, qui verò ſimpliciter protulerunt, neque admiſſurus. In horum medio locandi ſunt, qui diſcrimina non tñ integra fecerunt, qualia ſunt eorum qui ſcripſe-
10.t.2. runt: Arteriace ad interceptam vocem, aut rurſus. Arteriace ad raucam vocem. Etenim " vox in-
263.a tercepta, hoc eſt non poſſe loqui, ad plures cauſas ſequitur, partim quidem ad deſtillationes à capite diuturnas: partim verò ſuppuratis pectore, ac tabidis: & ijs qui ex magno & multo clamore læſi
D ſunt, & deinde non probè curati ſunt: aut etiam affectionem, quæ adhuc generatur, habent. Eodem modo etiam raucoſa vox fit ob eaſdem cauſas, ¦& amplius ob frigidi aeris inſpirationem. Affectio itaque interceptæ ac raucoſæ vocis eiuſdem generis eſt. Magnitudine tñ differunt inter ſe hæc mala. Cùm enim vocis organa ab humiditate vehementius & vt ægrè ſolui poſſit, fuerint madefacta, vox intercipitur: quando verò moderatius ſunt humecta, raucedo oboritur: organa vocis cum dico, arteriam accipite, & eius ſummum, aut fauces. Qui igitur ex vehemẽti clamore vocem amplius oblæſam habent, his ſimilis quædã affectio contigit ei quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & ſpinæ, & muſculis, vbi plurimum laborẽ pertulerint, accidit. Vocant autẽ aliqui exercitiorũ magiſtri eiuſmodi affectionem muſculorũ, in quibus cõſiſtit, laſſitudinẽ inflammatam. Itaq; iuxta arteriam intrinſeca ipſius pellicula, aut tunica, aut quomodocũq; quis nominare velit, à ſpiritu in magnis vociferationibus extra prolato perculſa, in affectionem inflammatam deuenit: atq; hoc multo magis ſi ad magnitudinẽ vocis, acumẽ quoddã acceſſerit. Iuxta arteriæ verò ſummũ vltra hanc plagã, etiã muſculorum ipſum mouentium actio offenſa, maiorem affectionem efficit. Porrò curationis ipſarum genus in omni particula ſecundum materias euariat. Etenim crura, & manus, & ſpinam, per oleum confricare facilè licet, cùm per cutem in adiacẽtes ipſi muſculos vis ipſius olei penetrare poſſit. Iuxta aſperam verò arteriam chartilagines poſt cutem ſitæ, prohibent in ſubiectam pellicu-

† *ἰσχυρὸς ὑμὴν. i. fortis membrana, eſt in antiquis.*

* *ὑποκειμένους. i. ſubiectos, eſt in manuſcriptis.*

lam tranſitum facultatis emollientium vnguentorum. Quemadmodum enim oleum,ſic etiam alia E
multa compoſita pharmaca eandē vtilitatem præbent. Quin & ea quę in principio Acopa tantum
appellata ſunt, hoc eſt laſſitudines emendantia, paulatim appellationem ſuam à ſe ipſis extenderūt
ad ſimilia cōpage medicamenta,etiā ſi gratia vehementer calfaciendi aſſumantur. Cæterùm cōmu
nis materia auxiliorum ad vocis organa, præter reliqua, eſt quæ ex balneis contingit: manifeſtum
eſt autem ꝙ dulcium aquarum dico. Marina enim balnea,& ſulphurea,& aluminoſa, & atramen-
tum ſutorium olentia,ac bituminoſa,propterea ꝙ fortiter reſiccant,inepta ſunt. Et ſanè ita faciunt
phonaſci, qui magno vocis exercitio vtuntur, cùm contendendo oblæſerint vocem (ſunt autem
hi citharœdi, & præcones, & tragœdiam ac comœdiam perſonati repræſentantes) balneis enim
multis vtuntur,& cibos lenes ac laxantes edunt. Si verò etiam aſpritudinem percipiant, cibos qui
infarciuntur particulis quas contingunt,aſſumunt. Vna enim eſt tunica ſibi ipſi cohærens & con-
tinua,quæ ſummo gulæ,ſummo aſperæ arteriæ:gulæ etiam,atq; ipſi aſperæ arteriæ:intrinſecus prę
tenditur. Quòd ſi ex victu ac balneis oborta affectio non ſedetur in organis vocis, ad arteriacas
tranſeunt,per totum hoc tempus cibis vtentes qui ex lacte,amylo,alica,ouis,& dulciarijs libis com
ponuntur. Si verò per hæc non curentur, inuenta ſunt à medicis pharmaca ſub lingua tenenda,
inde etiam hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiuſdem cum arteriacis inflammationem arcen F
tibus facultatis,ex vino theræo,& gummi,ac tragacantha,& glycyrrhiza:cōpoſita, quæ vt dixi, læ-
uigant ſimulq; remittunt aſperitates: quicquid verò reliqui eſt in partibus inflammationis, hoc
concoquunt,& citò* perſanant. Induſtrium porrò eſſe oportet qui pharmacum linguæ ſubdit, quò
eo paulatim liqueſcente, ſummum aſperæ arteriæ id quod in ipſum defluit, ſuſcipiat, renitendo
orienti tuſſi. Obluctantes enim vt ne tuſſiant, permittent quippiam ex pharmaco in arteriæ
ſummum, ipſamq; adeo arteriam demanare. At verò ſic curatos claram vocem habere impoſſi-
bile eſt,citra vſum pharmacorum abſq; acrimonia extergentium,quale" eſt faba freſa elixa,& ptiſa A.l.3.f.
na,& ſemen lini torrefactum:huiuſmodi enim medium obtinent inter ea,quæ media facultate præ c.6.fol.
dita ſunt,& ea quæ meatus obducunt pharmaca. Magis autē quā hæc abſtergunt reſina terebinthi
na,thus,mel deſpumatum,ac amygdalæ amaræ. Quemadmodum etiam & his rurſus fortiora ſunt,
oroborū farina,hormini ſemen,iridis panacisq; ſemen. Cæterū his omnibus vina mollia, † & paſ-
ſum creticum,& theræū,ac ſcybelites apta ſunt: & ad hæc haud ſcio quomodo neglectum id, quod
à Græcis in noſtra Aſia hepſema appellatur {Latini ſapā dicunt.} Verū atticiſſantes ipſum Siræū
vocant:Queādmodū alij caricarū decoctū ſiræū appellandū cenſent, pugnantq; inter ſe vtrū ipſorū
ſiræum vocare oporteat. Eſt ſanè & hoc ipſum ſiræum, quod pinguibus caricis in aqua decoctis G
fit,mediæ facultatis,quàm lenem & citra acrimoniam extergentē appellauimus. Muſtum quidem
igitur coctum {hoc eſt ſapa ipſa,} leniſſimum pharmacum eſt,& maximè meatus oblinens: cari-
carum autē decoctum magis diſcutit & exterget. Quemadmodum igitur in præcedentibus dixi,
Omnium ſimplicium medicamentorū vires exquiſitè noſſe oportet eum, qui compoſitū quoddā
ſit facturus: atq; hic ipſe etiam ab alijs compoſitis rectè vtetur, & maximè vbi indiſcriminatim fue-
rint conſcripta,queādmodū plures arteriacæ habentur. Palam eſt etiam quòd hic ipſe ijs, quæ cum
diſcrimine prodita ſunt,rectius vtetur. Etenim iuxta exactā rationem, in quantum apparatus affe-
ctionum trāſmutatur, tantū etiam cōmodum ipſi pharmacum permutare oportet: hoc ipſum verò
ſolus is qui ſingulorum ſimplicium pharmacorum vim nouit,exactè præſtabit, ad primum phar-
macum parū quiddā ex ſequenti ordine apponendo. Velut exempli gratia,In laſſitudinibus inflā-
matis cū in ſummi ipſius aſperæ arteriæ muſculis fiūt, In principio qdē leniſſima edulia cōueniūt,
pharmaca verò meatus obducentia: Conſiſtente autem inflāmatione parū quid extergentium ad-
dendum eſt:deinde conſequenter amplius:deinde rurſus aliud illo præſtantius,quo paulatim com-
poſitio ad medium exterſorium perueniat, & rurſus ſecundum eundem modum ab hoc magis di-
ſcuſſorium ac exterſorium:ita progreſſu ad vehementiſſimum facto,vbi diutius velut in ſcirrhum H
indurata affectio in vocis organis perſtiterit. Primi itaque ordinis eſt tragacantha,& gummi, & ſa-
mius aſter, amylumq;, & ex alica ac trago probè coctis ſorbitio. Quin & lac aptum eſt, & dulcia-
rij panes,& oua ſorbilia,ac nuces pineæ quas nunc omnes Græci ſtrobilos vocant,quondam autem
apud Atticos coni vocabantur. Seſama etiam ex hoc genere ſunt. Ab his autem deinceps eſt bu-
tyrum, quod etiam butyros maſculino genere Græcis appellatur: & decoctum radicis dulcis ad
craſſitudinē attici mellis liquidi redactum. Atqui radicem dulcem quam glycyrrhizam vocant,
præſtat in primo tempore in aqua, velut dixi, coctam, ad ſiræum ſiue ſapam ex muſto paratam ad-
miſcere:ad paſſum item Creticum idem decoctum miſceri poteſt. Siue autem cum ſapa, ſiue cum
paſſo Cretico fuerit permiſtum, rurſus poſt miſturam decoquendum eſt. Hæc" igitur in affectio- A.l.3.f.
nibus inflammatis iuxta arteriam eiuſq; ſummum commoda in principio ſunt, donec inflamma- c.5.fol.
tio moderata fiat: & præ omnibus à vini potu hoc tempore abſtinendum. Cùm verò moderatior
facta eſt inflammatio,vinum dulce theręum,aut ſcybelite bibere licet,aut ex noſtra Aſia caryinum,
& deinde therinum appellatum, deinde etiam dulce emolite. Eo tempore etiam butyrum aptum
eſt,& ſorbitio ex amygdalis,ſorbitio item ex lacte & melle diutius coctis amylo iniecto: & ſi amy-
lum non adſit, ſiligine Romanis appellata iniecta. Manifeſtum eſt autem quòd per huiuſmodi
victum

* ταχέως i. ci to, eſt ī impreſſis. τελέως id eſt perfecte, eſt in manuſcripto.

† Legitur in antiquis καὶ γλυκέα, οἷον ὁ κρητικὸς, i. & dulcia, quale eſt creticū.

A victum,inflammatio tum pelliculárum, tum muſculorum circa arteriam eiuſq; ſummum ſedatur. Relinquitur autē humiditas multa,ob quā impoſſibile eſt clarā vocē proferri. Quare tranſire tunc conuenit ab his edulijs ad omnia ex melle cocta,& ad fabam freſam elixatam,& ptiſanā, ac braſſicam , & porrum probè coctum . Pharmacorum porrò vſus idoneus eſt, quo tempore aut inflammatio, aut aſpritudo præualeſcunt, eorū, quæ ſub lingua detinentur, de quorum compoſitione dicam: poſt hæc magis exterſoria & reſiccantia damus: & deinde rurſus his ipſis adhuc magis exterſoria,& magis reſiccantia, vſquequo ad ea quæ aliquid acredinis habent perueniamus,ita vt etiā in his à moderatioribus initio facto,ad vehemētiora paulatim tranſeamus. Itaq; qualem formam eſſe conueniat victus,antea dictum eſt, quemadmodum etiam ſimplicium pharmacorum ſpecies eſt relata. Cæterum compoſita ex ipſis pharmaca multiformiter alij iuxta aliam ſymmetriam & cōmenſurationem conſcripſerunt. Et quibuſdā ſanè ex tribus aut quatuor ſimplicibus compoſitum pharmacum ſuffecit:quidam verò in maiorem numerum extenderunt. Et quidam,velut dictum eſt,ex molliſſima & leniſſima materia arteriacas confectiones compoſuerunt: alij viceverſa ex acri, calida,extergente,ac multum reſiccante: ſunt & qui tertium genus medium inter ambo iſta fecerunt. Poſt hos verò alij medij generis inter medium & molliſſimum, alij medij generis inter medium & B acerrimum:& iuxta eandem rurſus rationem,quidam magis,quidā minus, à medijs facultate pharmacis digreſſi,diuerſas cōpoſitiones fecerunt: Quibus omnibus ſolus is rectè vtetur, qui ſingulorū ſimplicium pharmacorum vires nouit: ipſe.n.ſciet & ordinem pharmaci, & quanta diſtantia ſit à medijs digreſſum. Porrò eiuſmodi pharmaca ſcripſerunt etiam qui ante Mantian & Heraclidem, & qui poſt hos,vixerūt:verum multo præſtantiora à prædictis viris tradita ſunt per libros quos nobis reliquerunt, & in quibus medicamentariam artis partem auxerunt, partim ipſi componentes, partim ab alijs compoſita tranſcribentes. Progreſſu verò temporis tum hæc,tum etiam priora, exacta & longa experientia cognita, à viris electa & coaceruata ſunt, quorum iam ſæpe in hoc opere mentionem fecimus:ſunt autem hi, Aſclepiades, Muſa, Andromachus, Heras, Crito, & Menecrates:quin & multa alia pharmaca Archigenes & Philippus ſcripſerunt: Vt nullo amplius ex veteribus opus habeamus:hi enim omnia ab antiquioribus inuenta optimè,velut dixi,tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho deſcriptis. CAP. 2.

PLurimas arteriacas confectiones ſcripſit Andromachus, vt promptum ſit à debiliſſimis ad fortiſſima paulatim per media tranſitu facto progredi,ſi quis ipſorum differētiam nouit: ipſe enim Andromachus indiſcriminatius ipſas prodidit. Verùm ego diſcrimina apponā,in memo-
C riam reuocatis ijs quæ paulo antè dixi. Quòd enim circa ſimplicium pharmacorum tractatum præexercitatum eſſe oporteat eum, qui dicenda aſſequi velit, ſæpe à me dictum eſt:citra enim ſingulorum ſimplicium exactam ac certam cognitionem impoſſibile eſt cognoſcere, ex quo ordine eiuſdē generis medicamentorum compoſitum ſit,num ex molliſſimo,an vehementiſſimo,aut medio, aut alio aliquo inter hunc & alios intermedio.

Primam itaq; Arteriacam confectionem non longè à principio libri,in quo affectionum corporis internarum curationem tradit,hoc modo in hæc verba ſcripſit. ℭ *Arteriaca, qua vtor.* Thuris drachmam j,alij iiij:myrrhæ ʒ j,alij iiij:croci ʒ j,alij iiij: ſcylle ʒ ij, paſſi cretici ſextar. iij. Scylla in paſſo coquitur donec paſſum ſpiſſetur,deinde ſcylla abiecta,reliqua inſperguntur. Hoc pharmacū ſi ſcyllam non reciperet,inter exactè molliſſima numerandum eſſet,vtpote in tres paſſi cretici ſextarios,pauciſſimo thure,ac myrrha,& croco cōiectis,vt parum abſit quo minus totū paſſum creticū exiſtat. Manifeſtum eſt autem q pharmacum hoc,eclecton hoc eſt delingibile,efficitur: vocant autem huiuſmodi etiam ſub fœminino genere eclectas,hoc eſt delingibiles,confectiones.

Conſequenter ad preſcriptā Alteram addidit Andromachus hoc modo. ℭ *Arteriace Diacodyon.i.ex capitibus papaueris.* Capita papaueris viridia mille & ducenta, mellis attici lib. qua*tuor: D croci cilicij ʒ v,alij x:ſucci hypociſtidis ʒ x,acaciæ ʒ x,aquā pluuiā ad capita papaueris. Aqua quidē pluuia additur, quò minus putredini obnoxium ſit pharmacū: habet autē & adſtringens quippiā in ſe hæc aqua. Scopus eſt prædicto pharmaco cōcoquere affectionē circa arteriā, † quod ſanè continget,} per ſomnū, & cōcoctoria cū adſtringendi vi non adeo multa. Cæterum ſimplex pharmacū ex papaueris capitibus vt ego facere conſueui, ſola capita habet in aquā coniecta: atq; vbi flaccida reddita fuerint,ipſa quidē proijcimus,aquā verò ipſorū ad ſolum mel atticum admiſcemus,vſq; ad cōpagem delingibilis pharmaci facta coctura, quomodo ſanè ego apparare conſueui. Quātam autē copiam aquæ itemq; mellis miſcere,oporteat in huiuſmodi pharmacorum præparatione,in ſequentibus dicam eo loco, † quo talia verba ſcripturus ſum:} Confectio ex capitibus papaueris.

Tertiam deinceps confectionem arteriacam Andromachus hanc prodidit. ℭ *Arteriace, qua vtor, Blaſti ad Tabeſcentes valde bona.* Nardi celticæ ʒ iiij,amomi ʒ viij,cinnamomi ʒ x, malabathri ʒ iiij,nardi indicæ ʒ iij,floris iunci rotundi odorati ʒ ij,caſiæ ʒ viij,thuris ʒ iij,myrrhæ ʒ j,coſti ʒ iiij,fæcis vnguēti malabathrini ʒ vj,ſucci glycyrrhizæ ʒ iij,ſucci mādragoræ ʒ v,maſtiches chiæ ʒ iij,croci ʒ vj. Palmulas in vino mulſo aut protropo coquito:deinde in ipſum decoctū nuces pineas xx conijcito ac terito. Poſtea ex pharmaco ad nucis ponticæ magnitudinem, aut paulo minus, accipito: & ad aliquot dies cum hoc decocto vtitor: deinde etiam ſimplici pharmaco vtaris. Poſtea autem ad

* Aliter v.

† Al. quæcunque ea ſit.

† *Vbi in codi. impreſſis Græcis legitur* ἔνθα γραφὴ ποιήσομαι τοιαύτην, *Antiqui habēt* ἔνθα προγραφὴν ποιήσομαι τοιαύτην,*i. quo præſcriptionē ſeu titulum faciā talem.*

duos vel tres dies hiera ex aloe vteris, cochlearij menſura ex aqua in diem data. Vtere pharmaco E
etiam cum lacte in ijs, qui arteria affecti ſunt, ad gargariſſandum: & rurſus facto interſtitio vtere
pharmaco fabæ ægyptiæ magnitudine. Cùm verò fortis fuerit fluxio, opium & caſtorium in anti
dotum miſcemus, vtriuſque parum quid: In his autem qui ſtomacho malè affecti ſunt, ea ipſa vita-
mus. Manifeſtum igitur ex ipſis verbis quæ ſcripſit Andromachus, quod in fluxionibus partium
thoracis, & pulmonis, ac arteriæ, præſcripta confectio confuſæ eſt facultatis. Dixit enim ipſe, cum
fortis fuerit fluxio, opium & caſtorium in antidotum miſcemus, vtriuſque modicam partem, reſic-
care nimirum fluxionem & ſanam reddere volentes. Varium autem eſt pharmacum, & ex multo
rum miſtura conſtans, vt ad omnes conueniat affectiones, quæ etiam diuturnæ & malignę exiſtunt
ac ægrè curabiles, etiam ſi vlcus ſit circa arteriam aut eius ſummam extremitatem, laryngem Grę-
cis dictam, & multo magis ſi iuxta pulmonem. Talia enim fortibus adeo opus habent pharmacis,
quò ad longius tempus ſufficere queant tabidam affectionem habentes. Cùm enim obtigerit eis
regio ſicca, & in conuenientis victus pharmacorum vſu perſeuerarint, quam diutiſſimè reniten-
tur conſuetas actiones moderatè obeuntes. Hanc igitur confectionem non cenſuerim admiſcen-
dam eſſe ijs quæ priuatim Arteriacæ appellantur.

Quartam deinceps cōfectionē Andromachus ſic ſcripſit. ℭ *Altera eiuſdem.* Blaſti videlicet F
dicit, de quo circa pręcedētē arteriacā ſcriptū eſt, Arteriaca Blaſti qua vtor. Cōpoſitionē autē eius
talē facit. Aloes ſextantē, croci ℥ j, maſtiches ℥ j. Palā eſt hoc pharmacū ex eorum numero eſſe, quæ
priuatim ſtercorū eductiua appellantur, vnà cum hoc, ꝙ concoctorium quiddam habet crocus. At
verò cùm concoctorium dico, intelligere oportet eius affectionis, cuius gratia exhibetur.

Quintam ex ordine compoſitionem Andromachus talem prodidit. ℭ *Confectio ſedans Dolo-
rem, eiuſdem.* Opij quadrantem, croci ℥ j, myrrhæ ſextantem, acaciæ vncię dimidium, ſucci radicis
dulcis ʒ iiij: excipe melle. Hæc Andromachus. Verùm ego non auidè recipio eiuſmodi compoſi-
tionem pharmacorum, vbi non oſtenditur affectio, in qua ea ſit vtendum. Scimus etenim compo-
nendi ſedantia dolorū ſcopum, cùm ſomnum videlicet inducere voluerimus, & vehementem dolo
rem ſtupefacere. Acaciæ autem miſtura velut ad vlcus eſt, quemadmodum radicis dulcis ſuccus ad
lenienda exaſperata. Crocum autem & myrrham in compoſitiones dolorem leuantes miſcere plu-
rimis placuit: videntur enim ipſis omnes affectiones ſufficienter concoquere poſſe.

Sextam conſequenter confectionem Andromachus hoc modo ſcripſit. ℭ *Arteriace eiuſdem.*
Thuris vnc. j, ſucci radicis dulcis vnc. j, myrrhæ ʒ iiij, tragacanthæ ʒ vj, nardi drach. vnā*, amomi
ʒ iiij, croci ʒ iiij: mellis attici quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt etiam hanc ad reſpirationis organo- G
rum affectiones compoſitam eſſe ex concoctorijs, mitigatorijs, adſtringentibus, & extergentibus.
Myrrha enim, & thus, & crocus, affectiones concoquunt. Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat:
idem etiam tragacantha facit. Amomum fortiter reſiccat cum modica adſtringendi facultate. Mel
autem calfactoriam & exterſoriam vim habet.

* Aliter ij.

Septimam poſt relatas compoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis valdè medicamētis con-
ſtantem, quæ omnes fermè facultates habent: nam & adſtringentia, & mordentia, & attenuantia,
& mitigantia, & læuigantia in ea continentur: quin & ſoporifera vis, & diſcuſſoria, ac exterſoria
in ipſa habentur. In quibus omnibus multifariam miſtis facultatibus communis ratio eſt, quemad-
modum etiā antea dixi, ꝙ videlicet quiſpiam ex omnibus pharmacum quoddam cōponere voluit,
ſpe faciendi vnum medicamentū ad omnes eiuſdem generis affectiones cōmodum. Verùm ex ip-
ſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna, & propterea relicta: aliqua verò fœli-
citer pro ipſius componentis coniectura, efficacia euaſerunt, & ob id recepta. Quin & præparan-
di ipſam modū Andromachus adſcripſit, quanquā hoc facere aliàs non ſoleat. Quòd verò ex phar-
macis compoſita ſit eas, quas dixi, facultates complectentibus, præſtat meminiſſe eos qui hos libros
in manus ſument: ſi tn̄ non promptam habeant memoriam, eo ſanè tempore quo huiuſmodi phar- H
maca diſcunt, ſextum & ſeptimum ac octauum de ſimplicium pharmacorum facultate librum le-
gant: in illis enim omnem pharmacorum materiam conſcripſi, qua radices, & folia, & flores, & ſe-
mina, & fructus, & liquores, & ſucci omnium ex terra naſcentium plantarum exiſtunt. His itaque
præmiſſis iam animum ad ea quę Andromachus de hoc medicamento ſcripſit aduerte. ℭ *Arte-
riaca, qua vtor.* Radicis filicis craſſiſſimæ lauantur donec puriſſimæ fiant, & omne terreum de-
ponant: deinde per diem vnum perfrigerantur, & in fruſta magnitudinis trium digitorum ſecta
conquaſſantur: atque ex eis libræ x in ollam emerco luto oblitam, aquæ dulcis ſextarios decem cō-
plectentem, inijciuntur, & ad dimidias, hoc eſt vt ſextarij v reliqui fiant, coquuntur: exprimuntur,
& liquor quidem in duplum vas diffunditur, & aromata craſſa ac integris partibus addūtur: Nar-
di indicæ ʒ iiij, cinnamomi ʒ vj, radicis dulcis ʒ vj, caſiæ ʒ iiij, rhei pontici ʒ iiij, balauſtij drach. vj: ro-
ſarum ſiccarum drach. iiij, alij vj. Hæc ſimiliter ad dimidias coquuntur, ac exprimuntur: & ad de-
coctum, mellis attici ſextarius vnus additur: ſit autem mel præcoctum, & in duplici vaſe priuatim
ſpiſſatum, vſquequo manus non inquinet: adijciuntur & terebinthinæ pellucidæ drach. tres, chal-
bani drach. ij, croci drach. v, ſucci hyoſcyami drach. j, ſucci hypociſtidis drach. j, mandragoræ ſucci
oboli iij, piperis albi drach. octo*.

* Aliter vna.

Octauam

A Octauam deinceps confectionem ſcripſit, ſumma facultatis ipſius indicata, quod ipſum in omnibus feciſſe oportuit. Habet autē ſic. ℭ *Arteriace laudata Mithridatis, ad Thoracis collectiones, Subpurgat & læuigat.* Irionis torrefacti ʒ xx: in quibuſdam exemplaribus fabæ freſæ ſcriptum eſt: ſunt autē ambo exterſoriæ potentiæ. Seminis lini toſti ʒ xx: & hoc exterſoriam vim habet. Nucis pineæ ʒ xx: hæ læuigandi vim habent. Vuæ paſſæ exacinatæ ʒ iiij: & hæc ob id ꝙ modicè ſubadſtringat, ſimulq; commodus corpori cibus ſit, meritò admiſta eſt: habet autem & paſſi facultatem, qualem in quarto de ſimplicium pharmacorum viribus indicauimus. Croci obol. ij: minimum quid ex croco coniecit, qui pharmacum compoſuit, vt propè nihil ſit aliorum proportione: diximus de croco eum concoquendi vim habere vnà cum adſtrictione: dictum eſt etiam ꝙ adſtrictio corpora cogit, conſtringit, & corroborat. Adiecit autē etiā mellis † heminas iiij, à vino dulci ac ſapa digreſſus: vult enim hoc modo præparatum pharmacum velut præfatus eſt, in pectore hærentes collectiones depurgare: cæterum in huiuſmodi pharmacis ea, quæ craſſos ſuccos habent, impediunt repurgationem. His admiſcuit tragacanthæ ʒ iiij: quod pharmacum læuigat exaſperata: prædictum eſt autem quòd vult hoc propoſitum medicamentum repurgare, & læuigare ea quæ iuxta thoracem hærēt: ſcopus enim huiuſmodi eſt, attenuare, & abſtergere, ac ad eductionem ſupernè aptas facere col-

† Cod. tū impreſsi græci habent, quartam partem heminæ.

B lectiones in thorace: verùm ſedandi doloris gratia, & ne nimium tuſſiant partes exaſperatæ, læuigantia apponuntur. Maximum hoc eſt, atq; ipſius per omnia meminiſſe oportet, Nimirum quòd ſæpe vnus ſcopus ſit, in quem pharmacum componitur: ne verò hoc ipſum aliquo modo offendat, vtraque miſcentur primum vtilitatis ſcopum nequaquam habentia.

Nonā arteriacen poſt has Andromachus his verbis tradidit. ℭ *Arteriace Marini.* Croci ℥ j, gummi ſextantem, tragacanthæ ℥ j, mellis attici ſextarium j: coquito donec cùm diffunditur non inquinet. Hoc pharmacum medium eſt facultate: eſſetq; exactè mitigatorium ad dolorem ſedās, ſi neque crocum haberet, neque mellis ſextarium, ſed pro ipſo theræum vinum creticum: aut ſapam ex muſto cocto factam, quam nos Aſiani, vt dixi, hepſema appellamus. Verùm hoc loco importunè inter relata fortia pharmaca locatum eſt, vtpote quæ ſuppuratis & tabeſcentibus conueniunt.

Decimam conſequenter recēſet, quæ inter exactè læuiſſimam ac mediam, qualem ſanè eſſe dixi præcedentem, intermedia eſt. Ex gummi igitur hanc, & paſſo cretico, ac aqua componit, melle etiā admiſto: & gummi quidem inijcit beſſem, paſſi ſextarium vnum, mellis libram vnam, diſſoluere cū aqua iubens ipſum gummi, copia eius non expreſſa. Itaq; ob gummi, & paſſum, & aquam, penitus nihil exterſorium habet: ob mel verò, à leuiſſimo & læuigante eſt digreſſa: ſcimus enim exter-

C ſoriū eſſe mel. Coqui autē ſuper prunas oportere ipſum dixit, hoc eſt ad mollem & non fumantem ignē. Melius verò feciſſet, ſi etiā ad alias omnes hoc adſcripſiſſet. Ego itaq; ſic ipſum præparo, & neque ad prunas adhuc ardentes cocturam facio, ne videlicet inde quid acre & fumoſum ſublatum, acrimoniā non neceſſariam medicamento ipſi affricet. Mellis equidē acredinē toleramus, quanq; ea non ſit vehemens, propter aliam ipſius vtilitatem, verū fumi nulla eſt vtilitas. Quare fugiendus eſt fumus, inquantum poſſibile eſt, circa omnium huiuſmodi pharmacorum preparationem. Preſtat autem & in ijs quæ meatus obducunt, lignis fumum non ædentibus vti.

Vndecimam confectionem ſic prodidit. ℭ *Arteriaca alia bona.* Cinnamomi, thuris vtriuſq; vnc. j, ſucci radicis dulcis vnc. j, myrrhæ ʒ iiij, tragacanthæ drach. ſex, nardi indicæ ʒ iiij, amomi ʒ iiij, * croci ʒ j: melle attico excipe. Rectè dixit bonam hanc arteriacē eſſe, verùm deeſt ſermoni, ad quas affectiones bona ſit: dictum enim in principio eſt & per vociferationem, & per diſtillationem lædi arteriam, ampliuſq; propter vlcus & inflammationem obduratam. Hæc autem confectio quam nunc Andromachus deſcripſit, etiam ad tabidos aptum pharmacum eſt, & ſimpliciter omnes inueteratas thoracis ac pulmonis affectiones. Cinnamomi etenim natura tenuium partium & reſiccatoria etiā induratas affectiones ſanare poteſt. Ab eo proximum locū amomi facultas habet, ſimulq;

* Aliter iij.

D adſtringēs quippiam habet. Verùm ob horum actionem vehemētem rationabiliter admiſta ſunt, thus, & radicis dulcis ſuccus, & tragacantha, pharmaca exaſperata lenire à natura apta. De croco & myrrha ſæpe diximus, eſſe videlicet concoctoria & modicè reſiccatoria huiuſmodi affectionum.

Duodecimam arteriacā Andromachus hoc modo ſcripſit. ℭ *Alia ex libris " Galli ad Arteriam affectam, Vlcera pulmonis, Puris & Sāguinis reiectiones, & Fluxiones in thoracem, & ad Ea quæ ægrè educi poſſunt, vehementer efficax.* Reſinæ terebinthinæ ʒ iiii, croci * cilicij ʒ iiii, thuris ʒ iiii, myrrhæ troglodyticæ ʒ iiii, cinnamomi ʒ iiii, amomi ʒ iii, nucis pineę ʒ iiii, radicis dulcis eiecta medulla ʒ iiii, nardi ſyriacæ ʒ ii & dimidiam, caſiæ nigræ ʒ ii, tragacāthæ ʒ iii, palmularum ſyriacarum carnis ʒ iii, aſteris ſamij ʒ iiii, chalbani puri obol. iiii: coſti ʒ iiii, alij ʒ j: mellis attici heminas iiii. Mel & reſina in duplo vaſe coquuntur, atq; vbi ſpiſſari cœperint chalbanum miſcetur, donec nōn inquinent: deinde refrigeratis reliqua trita admiſce, & ſic vtere. Rectè fecit in hoc pharmaco, tū quòd ad quas affectiones conueniat, tum quòd quomodo præparare ipſum oporteat, adſcripſit. Ratio autem compoſitionis ex ſuperioribus conſtat.

* Al. corycij

Decimamtertiam arteriacē Andromachus his verbis tradidit. ℭ *Arteriaca Galli, eadem etiam antidotus eſt ad eadem efficax.* Nardi ſyriacæ ʒ iiii, myrrhæ ʒ iiii, croci ʒ quatuor: coſti drach. iiii, alij * drachmam vnam: piperis albi grana xxx, radicis dulcis drachmam vnam, nuces pineas centū, ſtyra-

* Aliter ij.

cis drach.i,tragacanthæ ʒ i, cinnamomi drach.vnam, amomi ʒ i,thuris ʒ i obol.iiii,caſiæ fiſtulæ ʒ i, E
balauſtij drach.tres obol.iiii: mellis attici aut paſſi cretici heminas duas. Paſſum in duplo vaſculo coquitur ad ſpiſſitudinem mellis, atque ita ad arida trita affunditur: tragacantha autem & ſtyrax per diem antea in ſufficiente protropo macerantur, & ita ad reliqua admiſcentur: reponitur pyxide argentea aut vitrea. Rectè fecit & hîc quòd tum ea quæ promittit hoc pharmacum, tum quomodo præparatur, adſcripſit. Ego verò propterea omnes ab ipſo deſcriptas arteriacas appoſui, ne quis alium ſcriptorem requirere cogatur: omne enim facultatum genus in ipſis continetur, mollium, fortium, ac mediorum.

Decimaquarta arteriaca eius eſt, de qua ſic prodit. ℭ *Arteriaca ex libris Aphrodæ, Moſchionis. Eſt eius facultas non modicè medias tranſgreſſa ad fortes. Habet vim ſecandi & Attenuandi ac Calfaciendi ex multis pharmacis, quibus etiam lenta quædam admiſta ſunt ob eam quam dixi cauſam.* Compoſitio eius hæc eſt: R ubricæ lemniæ, thuris, myrrhæ, nardi, amomi, caſiæ rufæ, croci, iridis illyricæ, floris iunci odorati, ſingulorum ʒ ii: cinnamomi ʒ iiii, reſinæ terebinthinæ ʒ iiii, floris roſarum ʒ iiii, opobalſami ʒ ii, mellis heminam vnã, aut paſſi cretici heminæ dimidium ampliusq; quartam eius partem: liquorem & reſinam donec fulua reddantur coquito, deinde ab igne ablatis reliqua addito ac conquaſſato. Datur in thoracis & arteriæ affectionibus fabæ græcæ magnitudine, cum aqua, F
quarta heminæ parte: reliquis forma eclegmatis delingendum.

Decimãquintam arteriacã ſic ſcripſit. ℭ *Arteriace ad Gutturis ſiue Arteriæ aſpritudinem, Vocem interceptam, & Sanguinem reiectantes, qua utor. Ex libris Apollonij & Alcimionis.* Tragacanthæ
† Aliter iiij. ʒ † vi, gũmi ʒ vi, thuris ʒ i obol. vnũm, myrrhæ ʒ i obol. ii, croci ʒ i obol. ii, ſucci radicis dulcis ʒ i obo.
* Aliter ij. iii, aut radicis ſeſqui*drac. piperis albi grana xxv: palmularum pinguium carnis ʒ iii, alij palmulas v
* Aliter ʒ v. & aliter ʒ ij. aut tres habent. Tragacantham paſſo maceratã ac tritam reliquis aridis tritis committe, ex eisq; omnibus catapotia fabæ magnitudine effice, ſub linguaq; tenenda exhibe. Huiuſmodi confectiones hypoglottidas medici, ab eo quod ſub linguã dantur, appellant: iubentq; id, quod à diſſoluto pharmaco defluit, ſenſim in aſperæ arteriæ ſummum excipere, obnitendo ſimul ne tuſſis excitetur.

Decimaſexta ex ordine ſic ſcripta eſt. ℭ *Arteriace delingibilis ad omnes Internas affectiones, maximè Tabeſcentes & Suppuratos, ad Hydropas incipientes, Tuſſes veteres. Datur per diem & noctem, cochlearij menſura.* Succi ſcyllæ ſextarios iiii, paſſi cretici ſextarios iii, vini falerni ſextar. viii, mellis attici ſextar. iii, myrrhæ trientem, croci ſextantem, thuris ſextantem, ariſtolochiæ dactylitidis minã
† Al. ſextantẽ. vnam & dimidiã, glycyrrhizæ minam vnam, radicis eryngii ſextantem, caſiæ vnc.i, nardi celticæ †
* Al. ſextantẽ. vnc.i, xylobalſami be*ſſem. Ariſtolochiam, eryngium, glycyrrhizã, xylobalſamum, caſiã, nardũ, G
in craſſas partes contuſa in vini ſextariis viii macerato ad triduum: deinde ad lentum ignem ad tertias coquito, atq; ita exprimito: & recremẽtis abiectis paſſum, mel, & ſcyllæ ſuccum committito, & ad mellis craſſitudinem coquito. Crocum verò, thus, & myrrham cum vino terito: atque vbi optimè habuerit pharmacum, addito: & vbi modicè fuerint liquata ab igne tollito, & repoſitis vtitor. Rectè facit & hîc Andromachus ꝙ quæ promittit, & quomodo præparetur, adſcripſit.

Decimaſeptima cõfectio talis ab eo traditur. ℭ *Arteriaca alia vt Heraclides Tarentinus.* Succi ſcyllæ ſextarios iii, paſſi cretici ſextar. iii, mellis attici heminam vnam: croci trientem, alii ſextantẽ:
* Aliter vnc. j. myrrhæ quadrantem, tragacanthæ vnc.i, ſucci radicis dulcis ſe*xtantem, thuris vnc.i, opobalſami ſexuncem: vtere præparato. Iuxta hanc confectionem neque quæ promittat, neq; quomodo præparetur, tradidit, tanquam iam ante ſententiam ipſius legentes intelligere queant. Ex eo enim quod dicit: Alia Arteriaca, ſimilia præſcriptæ ipſam promittere, nos intelligere conuenit. Præparationem autem ex antea relatis computare oportet.

Decimaoctaua confectio ſic tradita eſt. ℭ *Arteriaca ex libris Perigenis, ad omnes Arteriæ affe-*
† Aliter iiij. *ctus.* Croci ℥ i, vuæ paſſæ exacinatæ ʒ † i, amygdalarum ʒ viii, myrrhæ obol. iiii, tragacanthæ ʒ iiii, piperis albi obol. iiii, mel coctum. Vua paſſa torretur, amygdalæ excorticantur: tragacãtha in aqua H
maceratur per diem vnum, & teritur, ac reliquis admiſcetur. Et hîc rectè ab eo factum eo, ꝙ tũ promiſſionem, tum compoſitionem eius adiecit. Cæterùm mediæ facultatis pharmacum exiſtit, quare ad omnes affectus ipſum commodum eſſe ait: eſt enim mediorum pharmacorum natura talis. Vnde etiam ipſis mediis affectionibus propriè & primariò conuenit: iis verò qui mollibus aut fortibus opus habent, neque emolumentum neque detrimentum magnum affert.

Vltimam omnium arteriacam hoc modo deſcripſit. Vini mulſi veteris ſextarios iii ad vnũ decoquito: deinde nucum pinearum toſtarum heminam adiicito, piperis albi ſextantem: ac vtitor. Eſſet ſanè hoc pharmacum ex molliſſimis, ſi non piper acceſſiſſet: hoc verò addito, ad mediam facultatem peruenit: propterea etiam eiuſdem generis cum præſcripto eſſe ratus ſubſcripſit.

Arteriacæ à Critone conſcriptæ Quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone conſcriptis quatuor produxiſſe ſuffecerit. De prima ſcribit in hęc verba.

ℭ *Ad Vocem interceptam ob contentionem.* Ficum & eryngium probè coquito, & ad decoctũ gũmi miſceto, vt melle durior confectio fiat: dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob id ſanè pharmaci huius mentionem feci, quòd in principio apta eſt hæc præſcripta confectio, ſi per eryngium præparetur: ammoniacum autem inueteratis commodum, forte enim pharmacum exiſtit.

A Non rectè igitur Crito fecit, q cum moderato fortiſſimum pharmacum indiſcriminatim tradidit: ſi enim ab vſu duri immutaueris, non ſolum nihil iuueris, ſed etiam lædes hominem. Alteram arteriacam ſcripſit Crito mediam facultate, concoctoriam & lenem his verbis. ¶ *Alia faciens maximè ad Phonaſcos, & Aſperam arteriam, & Tuſsis irritationes, Dolorem aurium, Vlcera in auribus, ac pudendo. Concoquit etiam Deſtillationes.* Thuris obol. iiij, myrrhæ ʒ ij, paſſi cyathos iij: paſſum ad mellis ſpiſſitudinem decoquito, deinde myrrham & thus trita cũ paſſo ſemicocto ablato adijcito. Facit etiã ad dyſentericos, cœliacos. Quidam croci etiam drachmam addunt, & fit auribus commoda, atque oculis inflammatis. Hæc Crito perſpicuè & probè ſcripſit: neq; opus eſt me eiuſmodi pharmacorum expoſitionem apponere, vt qui ſæpe iam de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidem ſimiles, verum moderatiori facultate & ſimpliciſſimas ſic ſcripſit. ¶ *Eclegma Fauſtianum appellatum.* Vini falerni ſextarium j, mellis attici lib. j: in duplici vaſe coquito, rutæ ramulo agitando. Alterum pharmacum tale eſt. ¶ *Eclegma ex vino ſcybelite quo vtimur.* Vini ſcybelitis ſextarium j, gummi quadrantem, mellis dodrantem: coquito in duplici vaſculo, gummi prius macero ac diſſoluto. Hoc ſolùm loco appoſuit in duplici vaſculo, hoc eſt diplomate, cocturam fieri debere. Rectiſſimè autem fecerit, qui omnes arteriacas quæ mitigatoriam, concoctoriam, & lenitoriam vim habere

B prædicantur, in duplo vaſe coxerit, quod Diploma Græcis vocatur, quomodo ſanè vnguentarij vnguenta præparant: nimirum calidam aquam in magnum quendam lebetem infundentes: ac poſtea vaſculum, quod pharmacum coquendum in ſe habet, imponentes: & ſic præuſtas prunas, aut ligna fumum non ædentia ſuccendentes.

Confectio Diacodyon id eſt ex capitibus papaueris, iuxta Veterum traditionem.

Quin & circa huius compoſitionem veteribus indiſcreta diſcordia fuit. Quidam enim ex ipſis ad capita papaueris cxx, aquæ ſextarios xx infundendos cenſent, vt quælibet ſextarij menſura ſex papaueris capita recipiat. Quidam verò in lxxx ſextarios octingenta papaueris capita inijciunt, vt ſinguli ſextarij capita x accipiant. Quidam ita temperauerunt, vt ſextario vni viij capita tribuerentur. Quidam autem haud ſcio qua ratione, in aquæ ſextarios tres, capita papaueris lxxx conijciunt. Alij capita cxx in eoſdem tres ſextarios addunt: verùm mihi videtur valdè pauca aqua eſſe, ad tantam copiam capitum.

Confectio ex Capitibus papaueris, Andromachi.

Andromachus igitur, velut ſupra in arteriacis præſcriptum eſt, alteram ex ipſis præparans ſic ſcripſit: Capita papaueris viridia mille ducenta, deinde ad finem: Aquam pluuiam, non apponens

C aquæ quantitatem.

Confectio ex Capitibus papaueris, Critonis.

Crito verò ſic. *Confectio ex capitibus papaueris, ſimplex.* Capita papaueris agreſtis octingenta, aquæ ſextarios lxxx: coquito ad tertias, atq; expreſſis addito mellis lib. x. Si verò variam efficere velis, adde croci, myrrhæ, ſucci hypociſtidis, ſingulorum ʒ xij: thuris ʒ vj, acaciæ ʒ xij. Rectè videtur mihi ad ſingulos ſextarios capita x conijcere: ita enim contingit, cùm ſcribat ipſe, capita octingenta in aquæ ſextarios lxxx indendos eſſe. Et ego ſanè hoc modo præparo non apponens, neque crocum, neque myrrham, neque aliud quicquam: optima eſt enim ſimpliciſſima.

Confectio ex Capitibus papaueris, Heræ.

At verò Heras ad capita cxx, aquæ pluuię ſextarios iij infundit, modicam omnino quantitatem: tametſi in quibuſdam exemplaribus non numerus capitum papaueris cxx ſcriptus ſit, ſed pondus totidem drachmarum. Adſcribam autem totam ipſius dictionem ſic habentem. Capita papaueris viridia cxx in vas conijcito: & affuſis aquæ pluuiæ ſextarijs tribus, ad triduum madeſcere ſinito, deinde ad tertias coquito: & ablata ab igne exprimito ac colato, admiſtoq; mellis ſextario in duplici vaſe coquito: atque vbi ſpiſſari cœperit, acaciæ rufæ ʒ j, ſucci hypociſtidis ʒ j, adijcito. Cæterum

D cùm ipſa capita coxeris in aqua, croci ʒ j linteolo illigatam ſimul coqui permittito. Quidam enim myrrhæ ʒ j addunt, ipſaq; cum modico paſſo terunt, atque ita indunt: ac ſimul coquunt, donec aliquantulum fuerit confectio inſpiſſata. Quòd ſi tamen non medicamentariam confectionem facere velis, cum capitum decocto ad tertias redacto mel coques, reliquis non adiectis.

Confectio ex Capitibus papaueris, Damocratis.

Hoc pharmacum primum à Themiſone præparatum eſt, inquit Damocrates in libro, Damocratis Philiatrus, {hoc eſt rerum medicarum ſtudioſus,} inſcripto. Scimus autem ex verſibus eũ conſtare. Aiunt Themiſonem hoc pharmacum primùm præparaſſe ad tuſſes humidas, dolorem arteriæ, & gulæ, ſpecies fluxionum ſimpliciter omnium quæ circa thoracem conſiſtunt, & ad vigilias, quarum ſanè illę exiſtunt cauſę.

L. ſu. 1. t. 6. ol 39. d

Papaueris quod nominant ipſi agricolæ
Agreſtis (nam ſpontaneum eſt, nec conſeritur)
Capita virentia & recentia, integra,
Semen rubens non dum nigrum gerentia,
Centena biſq; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam ore amplo indito.

Infunde tres pluuia de aqua ſextarios: E
Macerato in his totam diem noctem ſimul:
Dein coquito lento igne, ac diutiuſculè, &
Omnem liquorum expreſſum in ollulam excipe,
Et mellis attici libras tres addito.
Decoquito rurſus leniorem ad flammulam,
Dum non liquentis mellis inſtar duruerit.
Mox frigefacta in vitreum vas condito.
Sic nos quidem. At Themiſon prior qui prodidit
Vſum, addidit myrrham, acaciam, & rubens crocum, &
Hypociſtidis ſuccum. Aſt ea obſoleta iam,
Simplex enim parata commodiſſima eſt,
Iucunda valde, lenis atq; viribus.
Ex hac datur myſtri minuti quantitas,
Aliquando plus ſub noctem, & ad diem minus,
Vt hanc in ore quis breui ſic detineat, F
Iuſſus liquentem ſenſim ita vt poſt deuoret.
Quòd ſi voles aluum morandi gratia, &
Siſtatur vt pulmonis & ſtomachi fluor,
Eruptioq; ſanguinis ſeptum ſupra,
Facere, eupatoricæ aut tu potius hinc ponticæ
Addes rhois ſucci ſimul drachmas duas,
Tantundem, & acaciæ bonæ, non veteris:
Auferre iam volens ab igne pharmacum,
Diluta paſſo ambo hæc ſimul confundito,
Paulatim adhuc in ollula feruentibus,
Quò ferueant parum ſimul: mox vaſculo
Refrigerata indantur inde vitreo.

Confectio ex Capitibus papaueris, Sorani.

Soranus porrò ita præparandam cenſet. Capitum papaueris numero cl, aquæ ſextar. xx, in lebetem nouum coniecta ad dimidias coquito: & reiectis capitibus mellis ſextar. j addito: poſtea verò G myrrhæ, croci, hypociſtidis, & acaciæ ſucci, ſingulorum drach. j obolos tres, linteolo illigato: & in ollam ſiue lebetem ſuſpendito, quò ſimul cum melle coquantur: poſtq; verò craſſeſcere inceperit, faſciculum colligatum tollito, & in mortarium coniectum cum paſſi cyathis iij terito: indeq; in lebetem coniectum, lentè ſimul donec ſpiſſetur coquito. Verùm mitior eſt confectio quæ ex ſolo melle & capitum papaueris cremore cõſtat. Efficacior autem redditur, ſi in faſciculum linteoli pro adſtringentibus melilotum & radicem dulcem addideris.

Confectio ex Capitibus papaueris, Galeni.

Cæterùm velut ego compono confectionem ex papaueris capitibus, ita ea vtendum cenſeo. Etenim cum de prædictis confectionibus experimentum ſumpſerim, prętãtior ea viſa eſt, in qua ad vnum aquę ſextarium capita decem inijciuntur, quemadmodũ Crito ſcripſit: aut ad duos ſextarios quindecim capita, velut Soranus: in medio autem horum amborum terminorum eſt, vbi octo aut nouem capita in vnum ſextarium coniijciamus. Præmacero" autem ea non ad triduum, velut Heras, ſed neq; ſtatim ablatas coquo, ſed ſi quidem humidiora & molliora fuerint, ad vnum diem. Accipienda eſt autẽ in omnibus huiuſmodi ſermonibus etiam nox: quemadmodum etiam annum dierum ccclxv eſſe ſolemus dicere. Si verò duriora & ſicciora ſint, etiam longiori tempore ipſa macero: præſtat autem accipere nondum indurata. Manifeſtum verò ꝙ etiam valde mollia abijcienda ſint: ſicciora enim exiguum ſuccum habent: humectiora verò cra*ſſum quidem, ſed crudum adhuc & aquoſum ac debilem: quapropter ex humidis ac paluſtribus locis accepta fugienda ſunt. At verò numerum quem dixi inijci oportere iuxta proportionẽ aquæ, de mediocribus intelligere oportet. Cùm enim quædam maiora moderatis, quædam minora exiſtant, quædam verò inter hæc media, quemadmodum vt plurimum eſſe ſolent, ex his prædictum numerum ad ſextarium conijcere oportet. Terminus autem cocturę ſit non vt tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquę fiat reliqua, verùm vbi primùm in totum flaccida fuerint facta: ſuccũ enim ipſorum exprimere volumus, hoc verò ſufficienter continget ipſis flaccidis factis: ſuperuacuum igitur diutius coquere. Cæterùm mellis dimidiam menſuram huic ſucco admiſcendam cenſeo, & coquendam ſimul ad lentum ignẽ ad compagem attici mellis. Verùm in aqua pluuia quidam capitum cocturam fecerunt, ne videlicet ipſa ad aliam putredinoſam qualitatem tranſmutetur: tibi verò etiam fontana ſufficiet, pluuia non præſente: ſatis eſt & ipſam mundam eſſe, & omnis miſturæ exortem, Ob quam rem ea quę per plumbeos canales deriuatur fugienda erit, limus enim quidam ex plumbo in ea continetur. Vnde etiam qui aquæ eiuſmodi fæcem combibunt, dyſenterici euadunt.

A.l.3.f. 10 c.3. fol. 14

*Aliter multũ.

A *De Vſu Confectionis ex Papaueris capitibus.*

Vſus eius eſt in ijs qui ſomno opus habent, quibus etiam ex opio conſtantia ſæpe exhibere cogi
mur. Opus habent maximè huiuſmodi pharmacis ij, quibus tenuis fluxus à capite ad aſperam arte-
riam deſtillat, non permittens dormire ob conſequentem tuſſim. In talibus ego etiam ex ſapa phar-
maci confectionem parare ſoleo. Dictum autem à me antea eſt ſapam, id eſt hepſema, à nobis ap-
pellari muſtum coctum, quod etiam ſiræum quidam medici vocant. Sufficiens coctura eius ad
huiuſmodi eſt, vbi capita papaueris ad medietatem aquæ fuerint decocta. Quin & per paſ-
ſum, aut theræum creticum, melius eſt quàm per mel cocturam fieri, vbi fluxus valde tenuis
extiterit: ſcimus enim attenuantis facultatis mel eſſe: fugiendum igitur tunc, tenues enim flu-
xiones auget. Miſcenda etiam huiuſmodi pharmaco dum coquitur, radix dulcis, quo ſimul co-
quatur: vbi verò hæc non adſit, ſuccus qui ex Creta apportatur. Si verò circa pulmonem conſi-
ſtat copia fluoris à capite delati, confectio ex melle melior eſt. Quemadmodum enim ſomno opus
habentibus, ea quæ ex ſapa conſtat: ſic reiectatione per ſputum indigentibus, ea quæ ex melle fit,
commodior exiſtit. Contrà vrgenti igitur renitendo, vbi in ſomnum vertitur æger, aut quod ex
melle conſtat, aut quod citra hoc apparatum eſt, pharmacum exhibebis: aliquando etiam ambo-
B bus permiſtis, ſcopum habens ipſum vrgens, circa miſturam, ex vtro amplius coniicere oporteat:
appello autem vrgens id, quod maiori auxilio opus habet. Datur commoderata menſura duo-
rum cochleariorum ſatis magnorum copia. Augebis autem & minues hanc copiam ad magnitu-
dinem corporis cui exhibiturus es, reſpiciens, item ad ætatem, & anni horam, ac regionem: in om
nibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quòd vero etiam multitudi-
nis ac qualitatis ipſius deſtillationis reſpectu, aut plus aut minus dabis, manifeſtum exiſtit: com-
mune enim hoc in omnibus auxilijs eſt. Suffecerant equidem præſcriptæ arteriacæ, verùm ap-
ponere amplius mihi viſum etiam eas, quæ Aſclepiades in ſecundo Interiorum ſcripſit. Aliquæ
enim ex eis penitus eædem ſunt: quædam præſcriptis valde vicinæ, vt & ex eo certitudo deſcriptio
num confirmetur. Quin vltra hæc præparandi & vtendi modus, diligentius ab ipſo Aſclepiade
traditus eſt.

Arteriacæ ab Aſclepiade conſcriptæ in Secundo Internorum, quæ Mnaſoni. inſcribit. Antonij Muſæ, ad Vocem interceptam.

℄ Braſſicæ viridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quod inſtar palearum exuccũ
eſt, expuere iube, ſuccum verò deglutire. *Alia.* Braſſicæ ſuccum cum melle coctum delingendum
C exhibe: auxiliatur confeſtim. *Alia.* Succi eryngij in aqua cocti heminas duas excipito, & ſucci fi-
cuum in aqua coctarum tantundem: his adde gummi ſubtiliſſimè diſſoluti drach. viij: coquito di-
ligenter ad arteriacæ ſpiſſitudinẽ, & inde cubitum ituris ad cyathi menſuram delingendum prębe.
℄ *Alia Arteriaca Charixenis, facit ad Sonum vocis fractum, Deſtillationes in arteriam, Vocem in-
terceptam & raucoſam, ad Interceptiones vocis ex diſtenſione.* Croci drach. ii, ſucci cyrenaici drach. j,
mellis attici cyath. vj: mel coquito, & vbi ſpiſſatum fuerit, reliquis admiſceto: ac vtitor velut dictum
eſt pilulis inde formatis, quæ ſub lingua detineantur. *Alia.* Galbani drac. ſex, piperis drac. i, nitri
drac. i, mellis attici cyatos ſex: galbanũ & mel coquito, & denſata reliquis vnito: vtitor vt dictũ eſt.
℄ *Alia ad Exulceratã arteriam Charixenis. Facit Phonaſcis ante & poſt certamen data. Facit ad Ocu
lorum dolores forinſecus impoſita, lana ex ea madefacta. Facit & ad Internas affectiones linctu accepta.*
Gummi, tragacanthæ, vtriuſq; drach. ſex: thuris, myrrhæ, vtriuſq; drach. i, obolos tres: croci, hypo
ciſtidis ſucci, vtriuſq; drac. i: vnam: paſſi ſcybelitę aut theræi ſextarios ſex. Gummi, tragacantã, myr
rham, thus vnà cum hypociſtidis ſucco macerato affuſa ipſis paſſi portione: atque vbi diſſoluta fue
rint, diligenter terito, & ad paſſum miſceto, aſſidueq; mouendo coquito. Crocum verò ſacculo ſtu-
pa contexto { κροκοφάντιον vocant, alij κροκοφαντὸν } initiis in ſublimi contentis inditum, vnà cum
D pharmaco coquito: deinde exemptum paſſo dilutum ac tritum ad pharmacum coniicito: & repo-
ſitis vtitor. *Alia.* Succi radicis dulcis, tragacanthæ, vtriuſq; drach. iij: croci, myrrhæ, vtriuſq; drac. j:
thuris, ſpicæ nardi, vtriuſq; obolos tres: protropi ſextarios tres: vtere. ℄ *Alia Lyſiæ ad Eaſdem affe-
ctiones.* Croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, thuris, caſiæ, ſingulorum drach. j: piperis grana xxiiii,
paſſi cretici ſextarios tres, mellis attici cyathos vj: vtere. ℄ *Alia Charixenis.* Croci drach. iij, myr
rhæ drach. vnam & dimidiam: thuris, ſucci glycyrrhizæ, vtriuſq; drach. vnam: paſſi cretici ſexta
rios tres. Facit ad ſonum fractum, deſtillationes in arteriam, interceptam vocem, tonſillas inflam
matas, facit etiam ad phonaſcos ante & poſt certamen data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recentem &
veterem tuſſim, ad ſpuentes ſanguinem, eundemq; ſurſum reiectantibus prodeſt, & cœliacis. Con
.l.5. fu.2.t5 ducit item ad ſpiritus fœtorem. *Alia Hypoglosſis, ſub lingua tenenda, facit ad Arteriam exaſpera
l.553. f *tam, & Vocem interceptam, itemq; Reliquas affectiones.* Tragacanthę, gummi thebaici, vtriuſq; drac
tres: myrrhæ, thuris non fecti, vtriuſq; drachmam vnam obolos tres: croci drach. vnam, ſucci gly
cyrrhizæ obolos tres, phœnicobalanorum trium carnem, paſſi protropi aut theræi quod ſatis e
his excipiendis: decoquatur ad craſſitudinem mellis. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine ſub lin
gua tenenda, & diſſoluta tranſglutienda. ℄ *Alia Hypoglosſis Dioſcoridæ.* Croci, myrrhæ, tragacan-
thæ, radicis dulcis ſucci, ſingulorum drach. j: nuces pineas repurgatas numero ſexaginta, amygda-
las

las mundatas totidem: excipe melle coćto. Datur nucis ponticæ magnitudine ſub lingua tenenda. E
¶ *Alia Scribonij Largi Hypoglosſis, facit ad Vocem interceptam.* {Croci, terebinthinæ, ſingulorum
drach. octodecim: iridis illyricæ drach. ſedecim, tragacanthæ drac. octo, piperis grana cccl x: excipe
melle coćto, & terebinthina ſimul cocta: vtere ſub lingua nucis pōticæ magnitudine.} ¶ *Alia Scri
bonij Largi Hypoglosſis, facit ad Vocem interceptam.* Glycyrrhizæ ʒ octo, myrrhæ ʒ vigintiquatuor,
terebinthinæ drach. trigintaduas, tragacanthæ drach. trigintaocto. Arida ſingula per ſe tundito ac
cribrato: reſinam autem in pilam coniectam tundito, arida ad ipſam inſpergendo: deinde ex vni-
tis omnibus paſtillos formato fabæ ægyptiæ magnitudinis, quos in vmbra ſiccato: atque vſus tem-
pore vnum aut duos ſub lingua tenendos dato, ac liqueſcentes deuorandos. Oportet autem hoc
pharmacum confeſtim in paſtillos conformare. Quo tempore igitur paſtillos cogis, eodem etiam
tundes, reſiccantur enim citò: & ob id paſtillos ex eo formātem ad manum ſimul tundere oportet.
¶ *Alia Aromatica Mithridatis, facit ad Arteriæ affećtiones, Pulmonis vlcerationes, Spuentes ſan
guinem, Tabeſcentes, Suppuratos, & Peripneumonicos.* Croci drach. duas, & dimidiam: myrrhæ, re-
ſinæ terebinthinæ, vtriuſq; drach. ij: thuris ſeſquidrachmam: nardi, cinnamomi, caſiæ, tragacan-
thæ, ſingulorum drach. vnam: mellis attici heminam i. Mel & reſinam coquito, vt tractilia fiant ac
fibroſa, & non inquinent in frigidam aquam inſtillata: dein cum aridis committito, ac probè con- F
tundito, & reponito. Vtere nucis ponticæ magnitudine ſub lingua detenta, vt prædictum eſt.
¶ *Alia Mithridatis.* Myrrhæ, croci, vtriuſque drach. iiij: nardi indicæ, terebinthinæ, vtriuſq;
drach. duas: thuris, caſiæ, cinnamomi, ſingulorum drach. vnam: paſſi cretici heminas tres. Paſ-
ſum & terebinthinam ad perfectam compagem coquito, & cum ſiccis committito: indeq; ad nu-
cis ponticæ magnitudinem ſub lingua tenendum dato. ¶ *Alia ex Filice Andromachi aromatica.
Prodeſt Hæmoptoicis, Pleuriticis, Tabeſcentibus, Splenicis, Hepaticis, Ictericis. Facit & ad Affećtiones
circa vterum & veſicam.* Radices filicis q̃ craſſiſſimæ lauantur diligenter, donec omne terreum ab
† *Aliter xij.* eis decedat: deinde perfrigerantur ad diem vnam: & ex ipſis libræ † x, in fruſta digitalis magnitu-
dinis ſecantur, & conquaſſantur, ac in vas figulinum coniiciuntur. Infunduntur deinde aquæ dul-
cis ſextarij x, & ad ignem poſitæ coquuntur. Cùm verò ad dimidias deuenerint per cocturam, eas
tollimus, & in duplum vas vnguentarium excolamus. Et radices quidem expreſſas proiicimus: in
aquam vero craſſo modo contuſa coniicimus, Balauſtij drach. vj: nardi indicæ, roſarum ſiccarum,
vtriuſque ʒ iiii: cinnamomi drach. tres, glycyrrhizæ drach. vi, caſiæ drach. quatuor, rhu pontici
drach. iiii. Deinde rurſus ad ignem admota coquimus: & vbi ad dimidias peruenerint, rurſus in
Al. lignoſa. aliud paruum vas vnguentarium excolamus: & arida* quidem expreſſa reiicimus, ad aquam vero G
mellis attici heminas quatuor addimus, probèq; miſta & igni adhibita rurſus coquimus: & cùm
inſtillata in frigidam non inquinarint, his reſinæ terebinthinæ drach. tres, chalbani non lignoſi tan-
tundem, admiſcemus. Hæc verò liquefacta ad ſubſcripta deplemus: ſunt autem hæc, Croci, ſucci
hyoſcyami, ſucci mandragoræ, piperis albi, ſucci hypociſtidis, ſingulorum drachma vna. Omnia
hæc tenuiſſimè trita, & cum primo filicis ſucco vnita habeto, vt ſtrigmentitiam craſſitudinem ha-
beant. Poſtquam igitur inuicem permiſta, ac probè conquaſſata fuerint, in vitreum aut argen-
teum vas reponimus. Datur ex pharmaco cochlearium. Maximè iuuat vocem interceptam.
¶ *Alia*" *Panacea Mitridatis, ad Phonaſcos ante & poſt certamen. Facit & ad Glandularum inflāma-* A. l. 5. ſum. t. 5. fol. 553
*tiones, Laxatas columellas. Facit ad Gingiuas humore prægnantes, & Nomas in ore, & motos Dentes.
Prodeſt Deſtillationibus, recenti ac veteri Tusſi. Hæmoptoicis, Empyicis, & Anaphoricis.* Vtor phar-
maco hoc quandoq; puro, quandoq; paſſo diſſoluto, aut vino ſcybelite, & aqua calida. Etenim ad
tonſillarum inflammationes diſſoluto pharmaco vtendum eſt: ad affećtiones verò in profundo, pu-
Aliter iibras. ro. Compoſitio ſic habet. Capita papaueris agreſtis numero cl, filicis lotæ dra*ch. iij. ſymphyti de-
purgati, corticis mandragoræ, rhu pontici, roſarum ſiccarum, iridis, chalcidoniæ, glycyrrhizæ pon
Al. drach. iij. ticæ, balauſtij, ſingulorum triente*m: cinnamomi drac. ij, nardi celticæ ſeſquidrachmam, aquæ plu- H
uiæ ſextarios xv. Prædicta in craſſas partes contuſa in vaſe duplici vnguētario ad triduum maceran
tur: ſequenti deinde die ad tertias coquuntur: & poſtea in quallū coniecta exprimimus ab ipſis in
aliud vas vnguentarium liquorem: & res decoctas abijcimus quidem, verùm de expreſſo liquore
quantum ſufficit accipientes, ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus: ſunt autem hæ, Gummi, tragacan
Al. vncia i. thæ albæ, vtriuſque libra vna: myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſucci hypociſtidis, ſingulorum ſexta*ns:
croci, maſtiches, vtriuſque vncia vna. Hæc diſſoluta diligenter terimus, paulatim de expreſſo li-
quore adſtillantes: poſtea ad pharmaci confectionem vino ſcybelite, aut theræo, aut pramnio vti-
mur: ſint autem eius ſextarij xxiiij. Paſſum in vas fictile diffuſum coquimus: atq; vbi mellis ſpiſſi-
tudinem acceperit, ipſi diſſoluta & trita pharmaca adiicimus, rurſusq; coquimus ad compagem:
& ſublato in vas vitreum aut argenteum vtimur, quemadmodum dictum eſt antea. Aliam ad de-
ſtillationes, & omnes tuſſiculoſas affectiones Aſclepiades in ſecundo internorum ſic tradidit.
¶ *Ad Deſtillationes pharmacum, quo vſus eſt Comon philoſophus: auxiliatur ſtatim.* Pyrethri, coſti,
vtriuſq; drac. ij, piperis albi drac. j: tuſa & cribrata reponito: vſu vero expetente naribus admouere,
& pharmacum attrahere, iubeto. *Alia.* Piperis albi drach. vnam, ſeminis vrticæ tantundem: coſti,
myrrhæ, croci, ſingulorum obolos tres: præparato ac vtitor vt dictum eſt. ¶ *Alia Dolorem ſedans,
Antonij*

A *Antonij Muſæ. Facit ad Deſtillationem, & Vocem interceptam.* Opij, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami, ſin-
gulorum drach. duas: ſingula in cicutæ decocto macerato, ac diligenter terito: & ex miſtis catapotia
erui magnitudine formato, & duo ex ipſis ante ſomnum dato. ℭ *Alia facit ad Hæmoptoicos.* Semi-
nis hyoſcyami albi drach. octo, nardi indicæ drach. ſex, croci drach. iiij: opij, amyli, aniſi, ſingulo-
rum drach. duas: rubricæ lemniæ drach. vnam: cum aqua catapotia erui magnitudine formato, ac
vtitor vt dictum eſt. ℭ *Alia Delingibilis, ad Tuſſes extremas & inueteratas.* Vini falerni ſextarium
vnum, mellis attici libram vnam, coquito aſſiduè agitando cum ramulis rutæ: dato inde myſtrum.
Facit & ad ſtomachicos. ℭ *Alia Petini, ad Vlcerationes & Suppurationes in profundo.* Vini mulſi
veteris † ſextarium vnum: axungiæ veteris ſextantem, alij vnciam vnam. Axungiam probè cum †Aliter. ij.
vino mulſo terito ac diſſoluito, indeq; in vas fictile transferto, & ad prunas ramulis rutæ agitando
coquito: & vbi denſata fuerint, in vaſe vitreo reponito: ac myſtrum delingendum vt prædictum
eſt exhibeto. ℭ *Alia Origeniæ.* Glycyrrhizæ ponticæ drach. duas: ſeminis vrticæ toſti, ſeminis lini
toſti, vtriuſque drach. vnam: myrrhæ, croci, vtriuſque obolum vnum: mellis attici, aquæ, vtriuſq;
cyathos ſex. Glycyrrhizam aqua coquito, deinde expreſſo liquore, reliqua terito, & melle cocto
excipito, ac delingenda præbeto. *Alia.* Ari toſti drach. vnam: ammij torrefacti, nucum pinearum
B toſtarum, irionis toſti, ſingulorum drach. vnam: excipe melle cocto. ℭ *Alia Placentula, hoc eſt copta-
rium ad Tuſſientes.* Seminis lini torrefacti cõtuſi & cribrati, vuæ paſſę pinguis citra acinos, vtriuſq;
ſextarium vnum: nucum pinearum toſtarum, nucum ponticarum depurgatarum, vtrarunque he-
minam vnam: piperis albi ſextantem: myrrhæ, croci, vtriuſque vnc. j: mellis attici libras quatuor:
contuſa vt oportet tritaq; reponito. Semen lini cum melle coquito, & vbi denſata fuerint reliquis
addito, miſceto, ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. ℭ *Alia, facit & ad Thoracis affe
ctiones.* Farinæ fabaceæ tenuiſſimæ toſtæ heminam vnam, iridis illyricæ contuſæ quadrantem, nu-
cum pinearum toſtarum ſextantem, pulegij aridi contuſi ſeſquidrachmam, ſeminis vrticæ drach. *Al. drach. ij.
vnam, piperis vnc. dimidiam, mellis boni ſextarios ij: farinam cum melle ad denſitatem coquito.
Seminis lini etiam tuſi, toſti, & cribrati heminã vnã in promptu habeto & adiicito. ℭ *Alia ad Tuſ-
ſim, & Spiritus prolationem, valde probè expurgans.* Hyſſopi, pulegij, vtriuſq; ſextantem: iridis, ſe-
minis ſinapis, cardamomi, ſingulorum vnciam vnam: aniſi, piperis, vtriuſq; vnciam vnam: tuſa &
cribrata melle cocto excipito. Datur cochlearij boni menſura. Si vero hyems ſit, & accepturus nõ
febriat, piperis ſextantem, & pro aniſo fœniculum aut cuminum, & pro cardamomo ſinapi duplũ,
coniicito. ℭ *Catapotium ad Tuſſim recentem, Panacea pharmacum Dolorem leuans, inducens Som-*
C *num facit ad Hæmoptoicos, ad Empyicos & Anaphoricos.* Styracis ʒ octo: opij, myrrhæ, vtriuſq; drach.
quatuor: diluta paſſo in catapotia cogito, & erui magnitudine cubitum euntibus dato. Alia exem-
plaria par pondus omniũ habent. ℭ *Aliud Platoni inſcriptum: eueſtigio auxiliatur.* Styracis, myr
rhæ, opij, galbani, ſingulorũ par pondus: paſſo diluta in catapotia redige. ℭ *Aliud Baſſo inſcriptum,
pharmacum accõmodatum: auxiliatur ſtatim. Facit Hæmoptoicis, Sanguinem reijcientibus, Suppuratis.*
Galbani, ſtyracis, iridis illyricæ, corticis pinus, ſingulorum drach. duas: enulæ, opij, vtriuſq; drach. *Aliter Vnc.
vnam: excipe melle cocto, & præbe ciceris magnitudine ex aquæ mulſæ cyathis iiij. ℭ *Confectio ex
Marubio Platonis.* Myrrhæ, ſtyracis, opij, ſucci marrubij, galbani, croci, æquales partes: præpara ac
vtere melle exceptis cocto. ℭ *Catapotium Dolorem ſedans, pharmacum accommodatum ad Inuetera-
tas affectiones. Facit ad Deſtillationem, Dolorem capitis. Aegrè ſpirantes, Peripneumonicos, ad Veſicæ
& Vteri affectiones. Inſcribitur Panacea accommodata, ab aliquibus Sticus.* Myrrhæ, piperis, carda-
momi, opij, ſtyracis, caſtorij, galbani, æquas partes excipe paſſo: fac catapotia, & vtere. ℭ *Aliud
pharmacum valde bonum, inſcribitur Harmonia. Facit ad Deſtillationes, & inexuperabilem Defluxum.*
Styracis, caſtorij, piperis, cardamomi, ſingulorum drach. iij: opij, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi,
ſingulorum ʒ iiij: excipe paſſo, reduc in catapotia, dato ciceris magnitudine ad ſomnũ. *Aliud.* Cro-
D ci, ſulfuris viui, myrrhæ, opij, ſingulorum drach. quatuor: ſeminis hyoſcyami albi, cardamomi, pipe
ris albi, ſingulorum drach. octo: mellis cocti quincuncem, aut quod ſatis eſt. Vſus præmonſtratus
eſt. Datur cubitum euntibus. ℭ *Confectio Proxeni, ad Tuſſes inueteratas, & valde diu durantes Hu
mectas affectiones, appellatur Symphonos, & Lexopyretos id eſt optime ſedans febrem. Hac vſus eſt An-
tonius Muſa.* Piperis albi, opij, cardamomi, ſingulorum drachmas octo: croci, ſulfuris viui, myrrhę,
ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor: mellis cocti ſexuncem. Datur nucis ponticæ
magnitudine cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

*Confectiones ad Tuſſim ab Andromacho libro Secundo
de Confectionibus Internis conſcriptæ.* CAP. 3.

POſtquam multas ad tuſſim Andromachus ſcripſit confectiones, deinceps omnes ſoporem inducentes, & ob id ſoporiferas appellatas, tradidit. Cæterùm hæ omnes tenues fluxiones inſpiſſare poſſunt reſiccantes ſimulq; refrigerantes: & propterea aliquæ non tantùm opium, ſed & mandragoræ ſuccum, aut radicis corticem, aut hyoſcyami ſemen: aliquæ etiam duo, aut tria, aut etiam omnia huiuſmodi habent: quemadmodum aliæ ſtyracem, & crocum. Rationabiliter autem his alijs partim calfacientia admiſcuerunt, partim cum modica adſtringendi vi aromatica & reſiccantia, itemq; ſemina quædam familiaria, velut aniſi, fœniculi, apij, dauci, ſeſelis,

vtpote

vtpote quæ tum pharmacorum iniucunditatem ac vim obtundunt, tum vrinam etiam prolectant. E
Quædam verò etiam aſpritudines læuigant, velut ſunt tragacantha.glycyrrhiza, & vina dulcia. At
verò ex iis, quæ minus de aromaticis complectuntur, eaſ etiam tabeſcentibus præbent. ℭ *Confectio
ad Tusſim ex duobus piperis generibus.* Cinnamomi drach.vnam, ſucci papaueris drac.vnam, myr-
rhæ obolos tres, piperis nigri obolos tres, coſti obolos tres, caſtorij obolos tres, piperis albi obolos
tres, chalbani obolos tres, croci dimidium: redigito in paſtillos, dato cum melle aut paſſo. ℭ *Alia ad
Tusſim excellenter efficax. Eadem Febres ſedat.* Seminis hyoſcyami ℥ dimidiam: vnum exemplar
*Aliter vnc. vnc.vnam habet: cardamomi drach.vnam, ſucci papaueris vnc.vnam: myrrhæ, ſulfuris viui, cro-
ci, ſingulorum vnciam dimidiam: piperis albi iuxta Heram ſeſquiunciam, mellis attici quod ſatis
eſt. ℭ *Aliud ad Tusſim ſiccam.* Styracis partem vnam, ſucci papaueris tantundem, croci partem di-
midiam: contundito ſimul, & catapotia inde exhibeto. ℭ *Confectio ad Tusſim, qua vtor, Sacrificu-* A.I.5. fun. t.5.fo.553
li bona. Succi papaueris drach. decem, ſeminis lactucæ drach.xx: caſtorij drach.xviij, alij xvi: rutæ
hortenſis aridæ drach.xiiij, ſeminis lini drach. ſedecim, panacis drach. trigintaſex, myrrhæ drach.
quatuordecim: croci drac.vii, alij vnciam vnam: excipe melle. Datur pro viribus ægyptiæ fabe ma-
gnitudine, febrientibus ex aqua, febre carentibus ex vino, ad noctem. ℭ *Catapotium ad Tusſim quo
vtor.* Styracis, myrrhæ, opij, ſingulorum drach.quatuor: opobalſami, croci, vtriuſque drach.duas: F
ſimul trita excipe, ac vtere. ℭ *Ad Tusſim ſiccam.* Succi radicis dulcis drach.ij, ſtyracis drac.vnam:
opij, croci, myrrhæ, ſingulorum obolos tres: excipe paſſo aut aqua, & ad fabæ græcæ magnitudi-
nem redigito, ac vtitor. ℭ *Potio qua vtor ad Phthiſicos, Rhipali, multis commoda, appellatur Menodo-
rios, & Ambroſia. Facit ad Febres per circuitum repetentes.* Nardi, croci, myrrhæ, coſti, caſiæ, cinna-
momi, iunci rotundi odorati, piperis nigri & albi, caſtorij, galbani, terebinthinæ, ſtyracis, ſucci pa-
paueris, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum drach.iij: aniſi drach.vnam, apij ſeminis drach.vnam, tra-
gacanthæ drach.ſex, mellis quod ſatis eſt, vini falerni heminam vnam: tragacantham vino ſufficien-
ti macerato, & reliqua ſimul cum melle committito. Datur febrientibus ſeſquidrachma ex aqua
mulſa: febre carentibus vncia dimidia cum melle, & aceti cochleario vno, & vini falerni cyathis
duobus. ℭ *Apollonij Confectio, facit ad multa, præſertim ad Tuſſes, egregiè.* Cardamomi drac.octo-
decim, myrrhæ drach.duodecim, hyoſcyami drach.duodecim: opij drach.decem, alij duodecim:
*Aliter xviij ſeminis petroſelini drach.duodecim, croci drac.quindecim, malorum mandragoræ drach.x, zingi-
beris drach.viij, ſulfuris viui drac.vj, ari drach.ſex, thuris drach. vj, coſti drac.vj, piperis albi drach-
mas ſex, mellis attici. ℭ *Alia ad Internos Abſceſſus, probè repurgans.* Sagapeni drachmas ij, myrrhę
drac.ij: cardamomi drach. quatuor, alij drach. vnam: caſtorij drach.vnam, piperis albi obolos tres, G
opij drach.duas: cum aqua in paſtillos formato duorum obolorum ponderis. Dantur cum aqua.

ℭ *Iſotheos ad Tusſim, ad Tabem, ad omnes Internas & per Circuitum repetentes affectiones.* Nardi
drach.duas, myrrhæ drach.vnam, croci drach. vnam & dimidiam, coſti drach. vnam, piperis albi
drach.vnam, fæcis opobalſami drach.duas, cinnamomi drach.duas, ſucci mandragoræ drach.ij, ca-
*Aliter i. ſtorij drach.duas, ſeminis dauci drach.vnam & dimidiam, opij drach. duas, amomi ſeſquidragmā,
caſiæ nigrę ſeſquidrachmam, mel coctum. Facit ad dolores ſtomachi, hepatis, pulmonis, oculorum,
ſanguinis reiectionem, abſceſſus: prodeſt dyſentericis, voluuloſis, nephriticis, iſchiadicis ægrè ſpi-
rantibus: vrinæ ſuppreſſæ, doloribus laterum, præcordiorum: fluxui muliebri, & vteri ſtrangula-
tioni. Admiranda eſt antidotus ad lethalia venena, ante & poſt cibum ſumpta, ad omnem ſangui-
nis eruptionem cum frigida: & ad morſos à vipera, & percuſſos à phalangijs, in vini cyathis tribus.
Quartanarijs prælotis dantur ante horam acceſſionis oboli duo, ex vini cyathis tribus. ℭ *Potio ad
Tusſim, Dyſpnœam, & alia multa, Antipatri, qua vtor.* Styracis drach.vi, terebinthinæ drach. qua-
tuor, opopanacis drach.duas, galbani drach. duas, iridis illyricæ drach.duas, myrrhæ drach. duas,
ſeminis hyoſcyami albi obolos quatuor, ſpumæ nitri obolos quatuor, piperis albi obol.quatuor,
opij obolos v. Datur quantitate fabæ ægyptiæ ad ſomnum. Quidam opij obolos tres, alij drachmā H
vnam, coniiciunt. ℭ *Eclegma ad Tusſim.* Nucleorum nucum pinearum drach.duodecim, ſeminis
lini toſti drach.octo, tragacanthæ drach.duodecim, carnis palmularum drach. octodecim, iridis il-
lyricæ drach.duodecim, amygdalarum dulcium drach. ſedecim, mel coctum. Dato delingendum
bis per diem, manè & veſperi. In quibuſdam tragacantham aqua pluuia diſſolutam primum cum
melle coquito. ℭ *Catapotium ad Tusſim, Criſpi Liberti.* Myrrhæ, piperis albi, galbani, caſtorij, ſty-
racis, croci, opij, ſingulorum par pondus: ſtyracis dimidium. Dato inde catapotia ii ad noctem.

ℭ *Scribonij, ad Tusſim.* Seminis apij drach.duas: floris iunci odorati, nardi, celticæ, ſtyracis, croci,
ſingulorum drach. vnam: balauſtij obolos tres, ſucci papaueris drach.quatuor: mellis quod ſatis
eſt. Datur magnitudo fabæ non febrientibus ex aceto mulſo, febricitantibus cum aqua. ℭ *Aſcle-
piadæ, ad Tusſim.* Rhu pontici, croci cilicij, ſucci papaueris, ſpicæ nardi, thuris, myrrhæ, ſingulorū
A*Aliter vnc. [a] drac.vnam: radicis nardi celticæ ſextantem, ſtyracis [b] quadrantem. Datur drac. i cum vino mulſo.
B*Al.vnc.vi ℭ *Theſpiana Apollonij, ad Internos abſceſſus.* Seminis apij drach.tres, ſucci papaueris drachmas
C*Aliter iij. tres, melantij drach.tres, iridis illyricæ drach. [c] ſeptem, caſtorij drach. duas, ſeminis dauci drach.
D*Aliter iij. [d] ſeptem, ſinopidis rubricæ drach. ſeptem: excipe melle cocto, & dato nucis pontice magnitudine
ex aqua. ℭ *Catapotiū Reſiccatoriū, ad Fluxiones thoracis, ad Molæ dolorē, Affectiones per circuitū re-
petentes,*

A *petentes, & percuſſos à Scorpio.* Succi papaueris, ſeminis hyoſcyami, vtriuſq; par pondus: cum paſſo
aut melle ad fabæ græcæ magnitudinem formato. Dato ad noctem: ſomnum inducendo prodeſt.
℃ *Confectio finiens Febrem, Phamphili pharmacopolæ bona.* Seminis hyoſcyami vnciam vnam, car
damomi exenterati vnciam vnam ſucci papaueris ℥ i, ſulfuris viui ℥ dimidiam, croci ℥ dimidiam,
myrrhæ ℥ dimidiam, euphorbij ʒ ii, coſti ʒ iii, iridis illyricæ ʒ iii, piperis albi drac. quatuor & dimi-
diam, mellis quod ſatis eſt: vtere. ℃ *Catapotium ad Tuſſim & alia multa commodum, & præſertim
ad tuſſim humidam.* Iunci odorati ʒ ſex, opij drachmas quatuor, galbani drach. ſex, ſtyracis drach.
quatuor: fiant catapotia araci* magnitudine, dentur ad ſomnum. ℃ *Alia ſedans Febrem Darij.* *Al. orobi.
Hac antidoto vſus eſt ad omnia, ad Tonſillas, Tuſſes, & Anginas. Croci unc.* vnam, piperis quin- *Aliter drac.
cuncem, myrrhæ vnciam vnam, ſucci papaueris ℥ vnam, thuris tantundem, ſeminis hyoſcyami
tantundem, cardamomi tantundem, coſti ʒ quatuor, iridis illyricæ drach. tres, ariſtolochiæ drac. ii.
melle attico excipito. ℃ *Aliud ad omnem Tuſſim expertum.* Aniſi drachmam vnam*, coſti obo- *Aliter. ii.
los tres, myrrhæ ʒ vnam*: caſtorij, galbani, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, opij, ſucci radicis dul- *Aliter. ij.
cis, ſingulorum ʒ vnam: excipe paſſo, redige in catapotia ciceris magnitudine. Dato in noctem.
℃ *Catapotium Concoctorium ex libris Perigenis, ad Tuſſim & Deſtillationem.* Styracis obolos duos,
B piperis grana viginti, myrrhæ ʒ duas* & dimidiam, ſeminis hyoſcyami obolos quatuor, euphor- *Aliter i.
bij ʒ duas, iridis illyricæ drach. ii, opopanacis drach. ii, croci obolos tres, opij obolos tres, terebin-
thinæ drachmam vnam, piperis albi obolos tres, galbani ʒ duas: trita excipe galbano ac reſina,
opioq; & ſtyrace. Datur, prout ſunt vires. ℃ *Apollonij Confectio ad Tuſſim commoda.* Folio-
rum malabathri ʒ octo, croci ʒ ſex, opobalſami drach. vnam, ſpicæ nardi drach. vnam: roſarum ſic
carum, floris iunci odorati, ſingulorum drachmam vnam: coſti, caſiæ, ſtyracis, myrrhæ, mei, ſin-
gulorum ʒ tres: vuæ paſſæ mundæ drach. ſedecim, ſucci mandragoræ drach. ſex, mellis quod ſa-
tis eſt. Vuam paſſam in cretico paſſo per noctem & diem macerato, deinde admiſtis aridis terito,
& mel miſceto, ac repoſito vtitor. ℃ *Potio ad Tuſſim ex libris Apollonij, item ad Muliebrem fluxum.*
Seminis hyoſcyami drachmas tres, myrrhæ ʒ tres: croci, ſucci* mandragoræ, thuris, ſingulorum *Al. corticis.
drach. tres: piperis albi*, & nigri, vtriuſque drachmas quatuor: viticis drach. tres, opij ʒ tres, mel- *Al. μακρῦν
lis & vini chij quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ. ℃ *Ad Tuſſim, incipientem Phthiſim, Hæ-* id eſt longi.
moptoicos, ac Fluxiones. Seminis hyoſcyami ʒ quatuor, radicis nigræ mandragoræ drach. quatuor,
rhu ʒ tres, corallij ʒ tres, opij ʒ tres, lycij ʒ duas, balauſtij ʒ tres, thuris drac. quinque, tragacanthæ
drach. duas, croci drach. tres*: cum aqua paſtillos triobolares formato. Datur hæmoptoicis ex po- *Aliter v.
C ſca, reliquis in aqua. ℃ *Potio prodita à Cletio Abaſcanto, ad Tabeſcentes, qua vtor abunde: verùm
inepta eſt ad ſaguinis reiectationem.* Ariſtolochiæ dactylitidis drach. viginti, ſulfuris viui ʒ viginti,
corticis mandragoræ drach. viginti, thuris drach. quadraginta, gentianæ drach. xxx, ſeſelis drach.
xxx, opij drach. quadraginta, ſeminis hyoſcyami albi drach. quadraginta, myrrhæ ʒ quadraginta,
croci ʒ octo, piperis albi grana c, euphorbij ʒ decem, baccarum lauri drach. ſeptem & dimidiam, co
ſti drach. ſeptem & dimidiam, cardamomi drach. ſeptem*. Euphorbium & myrrham in vino tun- *Aliter x.
dito, opium vero & hyoſcyamum in vino mulſo: reliqua priuatim tundito, ac ſimul miſceto ad mel
coctum. Vtere pharmaco non recenti. Rectè appoſuit Andromachus ad hoc pharmacum, quòd
ſit ad ſanguinis reiectationem ineptum, ob ſulfur videlicet viuum, & euphorbium, partim etiam
ob lauri baccas. ℃ *Catapotium ad Tuſſim, ſtatim auxilians.* Iridis obolos quatuor, croci cilicij ſeſ-
quiobolum, myrrhæ obolos duos, cinnamomi obolos quatuor, caſiæ obolos quatuor, ſeminis hyo-
ſcyami albi obolos duos, ſeminis † papaueris nigri obolos duos, ſeminis cicutæ obolos duos, { ſe- †Al. θρίδα-
minis lactucæ nigræ obo. ii: } redige in paſtillos obolares aut ſemiobolares cum paſſo, & præbe in κος μελαίνης
paſſi quarta heminæ parte. ℃ *Aliud. Ad omnem Tuſſim, & Fluſionem, & Abſceſſus internos, vt* id eſt lactucæ
Apollonius. Sagapeni, gentianæ, myrrhæ, opopanacis, piperis albi, ſingulorum ʒ ii: baccarum lauri nigræ.
D mundarum drac. quatuor: trita cum aqua reduc ad magnitudinem fabæ grecæ. Dato autem iſchia-
dicis paulo plus ex vini diluti cyathis tribus. ℃ *Ad Phthiſicos aliud, quod à Flauiano Cretenſi* aſſe-* *Al. critone.
cutus ſum. Succi hypociſtidis ʒ octo, myrrhæ* ʒ octo, caſtorij drach. ſex, thuris drach. octo, ſucci *Al. myrti.
rhois drach. ix, ſagapeni drach. ſex, ſucci papaueris drach. octo, aniſi drach. nouem, ſeminis apij
drach. octo, liquoris panacis drach. v, ſeminis hyoſcyami drach. octo, ſtyracis drach. octo, croci
drach. † x, liquoris cyrenaici drach. vnam, ſeminis dauci drach. octo, marrubij drach. j, corticis man †Aliter ix.
dragoræ drach. x, piperis longi drach. octo, & albi drach. quinque & dimidiam, verbenacæ ſupinæ
drach. vnam, mel coctum. ℃ *Catapotium album*, vt Prytanis & Apollo.* Myrrhæ, ſeminis hyoſcyami *Al. ad tuſſim.
albi, opij, ſtyracis, ſingulorum æquale pondus: formato catapotia quanta deuorari poſſunt, hæc ip-
ſa vua paſſa, aut paſſo, aut palmularum carne excipiens. ℃ *Catapotium ex libris Perigenis, Ad Tuſ-
ſim.* Seminis hyoſcyami, caſtorij, myrrhæ ſtyracis, ſingulorum par pondus: dato magnitudinem
fabæ cum paſſo, aut aqua mulſa. ℃ *Catapotia ad Tuſſim humidam ex libris Perigenis.* Styracis, chal-
bani, ammoniaci thymiamatis, caſtorij, opij, ſingulorum æquales partes: in catapotia erui magni-
tudinis redigito, ex eiſq; duo exhibeto.

De Reiectatione Sanguinis. CAP. 4.

IN reiectatione ſanguinis primum periculum eſt, ne immoderata eius euacuatio fiat. Secun-
dum

dum verò poſt ſuppreſſum ſanguinem. Curatio autem eius quidem quæ ex apertione oſculi alicuius vaſis contigit, per obturationem fit oris dilatati: eius verò quæ ex vaſis ruptura, per eiuſdem conglutinationem: quemadmodum eius quæ ex eroſione, per renutritionem eroſorum. Obturatur igitur oſculum dilatatum per adſtringentia: conglutinatur autem ruptum per eadem, & quæcunq; ipſis in compoſitione miſcentur citra mordacitatem reſiccantia, & glutinoſum quiddam habentia: velut eſt lemnia terra ſphragis appellata, & ſamius aſter. Renutriuntur autem corroſa per cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignentia, ſarcotica Græcis appellata: de quorum facultate dictum eſt in ſecundo opere huiuſce tractationis. Iuxta primam quidem igitur rationem, ex talibus pharmaca componuntur ad reiectationem ſanguinis curandam conuenientia: iuxta ſecundam verò, in ijs qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arteriæ parte, ſanguinem reiectant. Miſcentur enim prædictis congruenti menſura tum calida, tum tenuium partium exiſtentia, quæ infeſtiſſima ſunt prædictis tribus affectionibus, apertioni videlicet orarum, rupturæ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaque miſcentur? diſtributionis nimirum ipſorum in corpus. Etenim adſtringentia & viſcoſa ac tenacia ſibi ipſis vias præcludunt, quare opus habent facultate ipſis viam ſtruente ac præparante. Porrò cùm ex locis circa ſtomachum, aut aluum, aut aliquod inteſtinum, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorum miſtura non eſt opus. Verùm rurſus infeſtiſſimum his eſt hoc genus pharmacorum, quæ in tantum refrigerant, vt affectionem ſtupefaciant: & tamen etiam hæc admiſcentur medicamentis ad hæmoptoicos conuenienter paratis, vt quæ altiorem ſomnum ac ſoporem inducant: & commodiſſima ſunt iis qui à tuſſi lancinantur, ſiſtentia nimirum ſanguinem qui ad affectum vas defertur, atque hoc per ſuam frigiditatem. Atque hi quidem ſunt componendi ſcopi. Copia autem materiæ pharmacorum, quæ ſufficientem experientiam prioribus medicis, qui circa curatiuam artis partem diligenter verſati ſunt, exhibuerunt, deinceps referetur.

E

F

Quæ ab Andromacho ad Sanguinis Reiectationem ſcripta ſunt.

Primum ex ijs quæ ſanguinem reijcientibus conueniunt pharmacis, Andromachus ſic tradidit, ℭ *Ad Sanguinis Reiectationem, quo ego vtor.* Acaciæ drachmas viij, roſarum ſiccarum drach. viij, balauſtij drach. viij, gummi drach. ij, tragacanthæ drach. j: cum aqua paſtillos facito drachmæ vnius: dato ex aqua pluuia. ℭ *Aliud Apollonij.* Seminis hyoſcyami drach. viij, opij drac. iiij, thuris ʒ viij, terræ ſamiæ drach. iiij, amyli drach. ij, rubricæ lemniæ drach. ij: aut ſi hæc non ſit, ſinopicæ drach. iij: corallij drach. iiij, coſti drach. iiij: floris balauſtij obolos tres, alij drach. ij: excipe ſucco polygoni, ac redige in paſtillos triobolares, quos ex frigida prębeto. Quidam cicutæ ſeminis drac. † ij, adijciunt. ℭ *Aliud, quo vtor.* Cytinorum drach. vj, ſpinæ ægyptiæ drach. vj, ſucci papaueris drac. iiij, hypociſtidis † drach. vj, balauſtij drach. vi, acaciæ drach. vi, lycij indici drach. quatuor, myrrhæ drach. duas: excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmæ vnius. Ex eodem decocto præbe bibendos. ℭ *Aliud ſiſtens Sanguinem.* Croci cilicij, myrrhæ, iridis, nardi indicæ, thuris, acaciæ, ſingulorum vnciam vnam: ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum vnciam dimidiam: roſarum ſiccarum trientem: melle excipito. Datur fabæ ægyptiæ magnitudo. ℭ *Aliud. Fluxiones ſiſtens. Prodeſt Fluxionibus internis, Tonſillarum, & Vuæ, & ad exulceratam Arteriam gargariſſatum: & ad Sanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine Ponticæ nucis. Congruit etiam Mingentibus ſanguinem, & Fluxui muliebri, potum & appoſitum.* Myrrhæ vnciam vnam, nardi indicæ vnciam vnam, cinnamomi vnciam [a] vnam, thuris vnciam vnam, croci vnciam dimidiam, piperis ʒ iiij, ſucci acaciæ ʒ iiij, coſti ʒ iiij, ſtyracis drach. quatuor, iridis illyricæ ſextantem, roſarum ſiccarum ſextantem: excipe melle cocto. ℭ *Aliud Siſtens fluxiones, ex libris Galli. Facit probè & ad Sanguinis reiectationem.* Croci, myrrhæ, iridis, nardi ſyriacę, caſiæ nigræ, rhu pontici, ſingulorum [b] drachmam vnam: ſtyracis, piperis albi, vtriuſq; vnciam dimidiam: roſarum ſiccarum quincuncem: tritis mellis attici quod ſatis eſt affunde. Datur nucis ponticæ magnitudine ex aquæ cyathis tribus. ℭ *Aliud ad Hæmoptoicos, ex libris Apollonij.* Succi hypociſtidis ʒ duodecim: balauſtij, acaciæ, cytinorum, ſingulorum ʒ duodecim: gallæ ʒ duodecim, ſucci papaueris drach. vj, croci drac. vj: redigito in paſtillos triobolares. ℭ *Aliud ad Hæmoptoicos.* Succi papaueris obolos [c] duos, amyli obolos tres, gummi obolos duos: dato ex aqua. ℭ *Aliud ad Sanguinis eductionem, & omnem Sanguinis eruptionem, ex aqua potum.* Succi papaueris drachmam vnam, cinnamomi drachmam vnā, caſtorij drachmam vnam: coſti, piperis longi, & rotundi, myrrhæ, ſingulorum obolos [d] tres, croci ſeſquiobolum, corallij obolos ij, balauſtij drachmā [e] vnam, aniſi drachmam [f] vnam, gummi drachmam vnam: ex tritis paſtillos formato ac vtitor. ℭ *Aliud ad Sanguinis reiectationem.* [g] † Rubricæ ſinopicæ ʒ quatuor, thuris ʒ viij, aniſi drach. i, ſeminis cicutæ drach. quatuor, ſucci papaueris drach. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, ſeminis hyoſciami drach. octo, terræ ſamiæ drach. tres: dato pharmacum ieiunis ex aqua. *Aliud.* Succi hypociſtidis drachmam vnam, opij obolos tres, balauſtij drach. j, acaciæ drach. vnam: ex aqua. ℭ *Aliud ad Sanguinis eductionem, vt Herophilus.* Radicis ſymphyti quadrantem, terrę aſteris vnciam vnam, thuris ſextantem, balauſtij vnciam vnā, hypociſtidis vnciam vnam, croci obolos iij, myrrhæ ʒ ij, opij drach. i, rubricæ lemniæ quadrantem & obo. tres, gummi drac. i: excipe ſucco polygoni aut plantaginis. ℭ *Aliud ad Hæmoptoicos, Boni præceptoris.*

G

H

A. l 5. fun c. 5. fol. 5

† *Aliter iij.*

† *Additur in antiquis* χυλοῦ *i. ſucci.*

A* *Al. dimidiam.*

B* Al. vnciam.

C* *Aliter i.*

D* *Aliter i.*

E* *Aliter ij.*

F* *Aliter ij.*

G † *Additur in antiquo codice græco, corallij torrefacti obolos tres, thuris obol. ij, acaciæ obo. iij: oui unius albumen terito, & gummi obolū vnū admiſceto. Totius huius dimidiū dato cū aquæ cotyles quarta parte ad bibēdū. Ad Sanguinis reiectationem valde bonum.*

A *præceptoris*. Balauſtij drac.ii,acaciæ drach.ii, tragacanthæ drach. quatuor, ſucci hypociſtidis drach. quatuor,florum roſarum drach.quatuor,opij drach.duas,thuris drach.iii,myrrhæ drach. duas, ſeminis hyoſcyami obolos quatuor: excipe ſucco ſanguinariæ quæ Grecis eſt polygonum. ℭ *Aliud Sanguinem reijcientibus,vt Acacios*. Terræ ſamiæ drachmas quatuor,corallij drach.quatuor,rubricæ ſinopicę drach.ii,balauſtij obolos tres,opij ℥ quatuor, amyli drach.xii,thuris drach.viii,ſeminis hyoſcyami drach.octo: cum polygoni ſucco paſtillos triobolares formato. Dato in poſca, ſi fluxio ſit multa cum vitello oui aſſato, & aqua* plantaginis. ℭ *Aliud ad Hæmoptoicos, & Dyſentericos*. *ſucco.
Floris roſarum,opij,acaciæ, gummi, balauſtij, hypociſtis, ſingulorum quadrantem: gallæ vnciam vnam: ſeminis plantaginis eiuſdemq; ſucci,vtriuſque ſextantem: lycij indici vnciam vnam, ſucci roſarum vnc.i: redigito in paſtillos drachmales.Quidam etiam omphacii vnciæ dimidium addũt. Dyſentericis etiam infunditur. ℭ *Aliud ad Hæmoptoicos, Carteri robuſtiſſimum*. Seminis cicutæ drach. duas, ſeminis hyoſcyami drach.vnam, amyli drach. vnam, nardi obolos tres: rubricæ lemniæ obolos tres,alij quatuor: aniſi obolos quatuor, alij tres: croci obolos tres. Dato cum vitello oui aſſati, ex aquæ lactoſæ cyathis tribus. Facit & ad deſtillationes. ℭ *Aliud ad Hæmoptoicos, magni Philadelphi*. Corallij obo.ii,aſteris ſamij obo.iiii, ſucci ſanguinariæ cyathos ſex. Dato hoc totum
B pro duabus vicibus in potu.

Vſus Prædictorum Andromachi pharmacorum.

Iam antè quidem palam eſt ex iis, quæ in principio ſermonis de reiectatione ſanguinis dixi, quis ſit vſus præſcriptorum pharmacorum: verùm maioris lucis gratia repetam etiã nunc id quod primum omnium ex acacia,roſis ſiccis, balauſtio, gummi, tragacanthaq; eſt compoſitum. Manifeſtũ autem eſt acaciam quidem, & roſam, balauſtium, adſtringentia habere: gummi verò & tragacantham viſcoſa & glutinatoria. Igitur impoſſibile eſt ipſum vſque ad thoracem & pulmonem per ſe deferri, ſi non habeat quæ adſtringentia & viſcoſa ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit,neq; mellis quicq̃ eius compoſitor addidit: ſed per aquam pluuiam, quæ & ipſa adſtringentem vim habet, tum compoſitio ipſius, tum exhibitio tradita eſt, vt ad ſanguinis ex ſtomacho & vẽtre eductiones conuenire poſſit. Quin & ſi poſſibile ſit ex inteſtino ieiuno aliquid per nauſeam efferri, ad hoc etiam commodum pharmacum fiet. Contrariam autem viciſſim ad pręſcriptum pharmacum compoſitionem habet quintum ex ordine ſcriptum, itemq; nonum: nimirum cùm cinnamomum, & piper, & coctus & myrrha eis ſint admiſta. Reliqua verò omnia, media quodam modo inter hæc ſunt, neq; exactè adſtringentia per totam ſui compoſitionem, neque fortiter calfacien-
C tibus permiſta. Cæterum opium, & hyoſcyamus, & cicutæ ſemen maximè quidem iis, qui à tuſſi, aut etiam aliàs lancinantur, apta ſunt: quanq̃ omnibus quomodocunque ſanguinem reiicientibus conueniant. Quare ipſa miſcere licet tum in iis, qui ex nutritiuis organis ſanguinem ſurſum educunt, tum quibus ex ſpiritalibus organis idem contingit.

A.3.f.16.t.1. c. fol.337.c

Quæ Aſclepiades ad Hæmoptoicos ſcripſit ad verbum.

ℭ *Ad ſanguinis reiectationem*. Radicis ſymphyti ſexuncem, balauſtij ℥ ii aut iiii, aquæ ſextarium vnum: coquito ad tertias, & expreſſo liquori hæc addito: Amyli ℥ i, gummi thebaici tantundem: dato in potu. *Aliud*. Cucumerum ſatiuorum lib.i in tenuia fruſta diſſecato, & aquæ potabilis ſextarium vnum affundito, ac ad tertias coquito. Expreſſo deinde liquori terræ ſamiæ ſeſquidrachmam inſpergito, ac bibendum exhibeto. ℭ *Charixenis Pharmacum accommodatum*. Radicis polygoni manipulum, radicis ſymphyti tantundem, rois rubri acetabulum, aquæ ſextarios iii: coquito ad tertias, & expreſſi liquoris cyathum vnum dato, cum gummi tenuiſſimè triti ac diſſoluti drachma vna. ℭ *Pharmacum Arrabiani, quod Ponticum dicitur*. Vuæ vrſi libras xvi, aquæ pluuiæ ſextarios xvi: coquito ad tertias, & expreſſum liquorem reponito. *Aliud*. Mororum rubrorum non dum maturorum libras xvi, aquæ pluuiæ ſextarios xvi: coquito ad tertias, & expreſſum liquo-
D rem reponito. *Aliud*. Fructus corni libras xvi, aquæ pluuialis ſextarios xvi: fac eodem modo. *Aliud*. Palmularum thebaicarum lib. xvi, aquæ pluuiæ ſextarios xvi: coquito ad tertias, & poſtq; expreſſeris liquorem, ad prius expreſſos liquores infundito, omneſq; probè miſtos ad tertias coquito, & in fictili vaſe reponito: & inde cyathum vnum ante cibum dato. Pharmacum hoc eſt valde bonum, & regenerationem prohibens. Oportet autem ſingula ſuo proprio tempore præparare, & ad pharmaci confectionem reponere. ℭ *De Vrſi Vua*. Quæ vrſi vua appellatur, in Ponto naſcitur. Planta eſt humilis & fruticoſa, folio memæcyli, fructum ferens rubrum & rotundum, guſtu auſterum, quem vrſi vuam appellant. ℭ *Medicamentum quod Inſpergitur, Græcis καταπαστον ad Hæmoptoicos*. Corticis thuris, terræ ſamiæ, amyli, ſingulorum drachmas quatuor: tuſa & cribrata reponito. Vſu verò expetente, cochlearium vnum in aquæ frigidæ cya*tho dato. *Aliud*. Balauſtij, terræ ſamiæ, corticis thuris, gummi, ſingulorum æquale pondus: tuſa & cribrata exhibe vt prædictum eſt. ℭ *Ad Sanguinis reiectationem Eclegma Amaranti, pharmacum accommodatum*. Vini falerni ſextarium vnum, mellis attici libram vnam, in vas fictile coniecta & conquaſſata ſuper prunas ponito: & vbi arteriacæ acceperint ſpiſſitudinem, ab igne ablata refrigerari ſinito: eiſq; contuſa & cribrata addito gummi cochlearia iiii: balauſtii, thuris, terræ ſamiæ, ſingulorum drachmas duas: & rurſus ad ignem admota & calfacta reponito. Dato, vt prædictum eſt. ℭ *Aliud.*

* Al. duobus cyathis.

Orige-

Origeniæ. Succi gentianæ, ſucci ſymphyti, balauſtij, ſingulorum drach. viij: croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſingulorum ʒ viiij: protropi, aut theræi, aut ſcebelitæ, ſextarios vj: præpara ac exhibe, vt dictum eſt. ¶ *Catapotia ad Sanguinis reiectionem dolorem ſedantia. Vſus eſt Carixenes.* Succi hypociſtidis, balauſtiorum, opij, ſingulorum drachmas iiij: excipe vino myrtite, & fac catapotia. Dato ex his trioboli pondus. In alijs exemplaribus opij drachmæ duæ habentur. *Aliud.* Succi hypociſtidis, ſucci acaciæ, ſucci rhois ſyriacæ, ſingulorum drach. iiij: balauſtij, opij, gummi, ſingulorum ʒ iiij: vini myrtitæ quod ſatis eſt. Vſus oſtenſus eſt. ¶ *Paſtillus Hæmoptoicus, pharmacum accommodatum, inſcribitur Trypherum, hoc eſt Delicatum.* Amyli, balauſtij, terræ ſamiæ, ſucci hypociſtidis, gummi, croci, opij, ſingulorum ʒ ij: excipe ſucco plantaginis, & exhibe ʒ vnam. Liquor ipſe huic affectioni ſit conueniens. *Aliud.* Amyli drach. iiij: terræ ſamiæ, hypociſtidis, ſingulorum drach. duas: opij, croci, balauſtij, tragacanthæ, ſingulorum drach. vnam: excipe ſucco plantaginis.

¶ *Paſtillus ex Succino, facit Hæmoptoicis, diuturnæ & recenti Tuſſi, Phthiſicis, Anaphoricis, Suppuratis, Cœliacis, Dyſentericis, & Inflatis. Eſt etiam Auricularis bona.* Pſyllij mundi ʒ xlv: iridis illyricæ, maſtiches, ramentorum ſuccini, croci, ſingulorum ʒ xxx: opij drachmas xv. Pſyllium in aquam calidam coniectum macerari ſinito: atq; vbi viſcoſum ac glutinoſum de ſe in aquam depoſuerit, liquorem exprimito, & cum eo pharmacum præparato, in paſtillos ipſum cogendo: ex quibus obo. iij, ad ſomnum euntibus dato. Sint autem aquæ ſextarij iij. In aliis exemplaribus pſyllium ad triduum madeſcit, deinde ter donec ebulliat coquitur, & ab igne ademptum rurſus ad triduum ſinitur, atq; tunc liquor ad pharmaci confectionem ſegregatur. ¶ *Paſtillus Neapolitæ facit Hæmoptoicis, Supparatis, Phthiſicis, Affectionibus fluidis.* Seminis hyoſcyami albi, ſucci mandragoræ, vtriuſq; drach. v: thuris maſculi, opij hiſpani, ſtyracis, coaguli hinnuli, ſingulorũ drach. x: maſtiches drach. † xx: ramentorum ſuccini, iridis illyricæ, croci, ſingulorum drach. xxx: pſyllij drach. xlv, aquæ ſextarios. iij: præpara ac vtere vt prædictum eſt. ¶ *Paſtillus ex Corallio, vt Niceratus.* Corallij, terræ ſamiæ, vtriuſq; drach. viij: balauſtiorum, amyli, terræ lemniæ, ſingulorum drachmas iiij: ſeminis hyoſcyami albi, opij, hypociſtidis, ſingulorum drach. ij: excipe ſucco arnogloſſæ, coge paſtillos, ac exhibe. ¶ *Aliter Dioclis Chalcedonij.* Corallij drach. viij: ſucci hypociſtis, balauſtij, ſucci acaciæ, rhu* pontici, terræ ſamiæ, opij, thuris, ſucci ſymphyti, ſingulorum drac. ij: excipe ſucco plantaginis.

*rheumaticis.

†Aliter viij.

*Aliter rheu

¶ *Aphrodiſiacum Clidion, pharmacum accommodatum. Facit Hæmoptoicis, Cœliacis, Dyſentericis, & qui Stomachi fluxionibus laborant.* Cytinorum, ſpinæ ægyptiæ, balauſtiorum, ſucci hypociſtidis, ſucci acaciæ, ſingulorum ʒ vj: lycij, rhu pontici, opij, ſingulorum drach. iiij: myrrhæ drach. ij: contuſa & cribrata diligenter baccarum myrti decocto excipe, & paſtillos coge. Exhibe pro viribus cum roſarum decocto, aut baccarum myrti, aut aqua frigida. Forinſecus ſpongiam poſca imbutam imponito. Poſtquam verò fluxus conſtiterit, pectus & fluxione infeſtatos locos omphacio cum aceto diſſoluto illinito: tepefiat autem ad cinerem calidã, donec aliquantulum ſpiſſetur. ¶ *Philippi Pharmacum accommodatum Dyſentericis, & Hæmoptoicis.* Balauſtij, acaciæ, hypociſtidis ſucci, opij, rois, thuris, myrrhæ, croci, gallæ, lycij, aloes, rhu pontici, baccarum myrti nigrarum, malicorij, ſingulorum drach. iiij: excipe vino Italico, & redige in paſtillos triobolares. Dato febrientibus ex aqua, non febrientibus cum vino.

A. l. 5. ſum t. 5. fo. 554. b

Confectiones Dolorem ſedantes, Tabeſcentibus, & Sanguinem reiectantibus commodæ, Itemq; alijs quibuſdam accommodatæ, præterquam colicis. CAP. 5.

IN iis equidem qui ſanguinem reiectant, nõ dum tñ exactè tabe apprehenſi ſunt, hoc genus pharmacorum dolorem ſedantium priores medici compoſuerunt, ipſumq; anodynon appellauerũt, Conueniens & iis qui ſanguinem reijciunt, & qui tum hoc perpetiuntur, tum etiam iam tabeſcunt: itemq; ad alios dolores & affectus, qui circa pulmones, & arteriam, & thoracem, atque alias quaſdam partes conſiſtunt, colicis tantùm exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab ijs quæ priuatim colica appellantur, aromatum, & odoratorum ac vrinam cientium ſeminum, miſtura. Colicæ enim H confectiones his vehementiores ſunt, ſtupefactoriam vim prædominantem habentes ex multitudine refrigerantium pharmacorum: quale eſt hyoſcyami ſemen, & cicuta, & papaueris ſuccus, & cortex radicis mandragoræ: his nanq; in colicis vti cogimur ob magnitudinem doloris.

Quas Andromachus ſcripſit ad Prædictas affectiones †.

† Additur in antiquis, ἀνώδυνοι, i. dolorem ſedantes.

¶ *Confectio Sedans dolorem, ad omnes Internos affectus, & Pleuritidas, qua vtor.* Radicis panacis, ſeminis dauci, vtriuſq; drach. iiij: caſtorij drachmas iiij, alij drach. ij: ſeminis hyoſcyami, opij, vtriuſque drach. iiij, alij drach. ii: mellis quod ſufficit. Dantur oboli quatuor, cum aquæ cyathis tribus.

¶ *Alia Sedans dolorem, Marcellini.* Aniſi drach. ii, ſeminis hyoſcyami drach. ij, ſucci papaueris drach. j, ſeminis apij drac. ij, croci obo. iiij, roſarum ſiccarum drac. j, myrrhæ drach. j, amomi drac. j: trita cum aqua in paſtillos trigintaduos redige. Dato ad ſomni tempus cum aquæ cyathis duobus aut tribus. ¶ *Alia Sedans dolorem, ex Seminibus.* Seminis apij drach. viij, opij drach. ij, ammij drach. viij, aniſi drach. iiij, fœniculi drach. iiij, caſiæ nigræ drach. ij: cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex paſſo, ſexta & decima heminæ parte, aut ex aqua. ¶ *Alia Achillis Compunctoris.* Aniſi ʒ † viij, ammij drac. viij: ſeminis fœniculi, ſeminis apij, ſingulorum drac. iiij: opij drac. ii, nardi indicæ drachmas ii, myrrhæ drach. ii, piperis drach. j, caſiæ nigræ drach. ii: fac paſtillos triobolares

† Aliter vi.

A res,q̃ reſiccati pōderent obol.ij.Dato vt reliquos. ¶ *Alia Dolorem ſedans vt Xenocrates,qua vtor maximè ad Tormina & Dyſentericos.* Semihis apij ʒ ij,aniſi ʒ j,piperis albi ʒ j, myrrhæ obol.iiij, caſtorij obol.iiij,opij obol.ij,croci obol.iij,gentianę drac.ij.Fac paſtillos triobolares,& varie exhibe. ¶ *Alia Sphragis dicta,Sedans dolorem,reſiccās Fluxiones,& Tormina ac Tuſſes,qua vtor.* Myrrhæ obol.v.alij vj:corticis mandragorę ʒ iiij,ſucci papaueris ʒ v:ſeminis hyoſcyami drac.iiij,alij ʒ ij:thuris drach.v,croci drac.v:excipe vino. Exhibe,p viribus,aliquibus fabæ ægyptiæ magnitudine, aliquibus obol.ij. ¶ *Alia, Aſter appellata, Siſtens dolorem, qua vtor ad omnem Fluxum, Dolorem, & omnes Internos affectus,& Deſtillationes,ad Veſicam,ad Suffocationes, Fluxum muliebrem, Stomachi fluxionem,Dyſentericos,Sanguinem reijcientes,facit,& ad reſolutos.* Croci obol.iij,ſeminis hyoſcyami drac.vj,ſeminis apij drach.vj,aniſi drach.iiij,ſtyracis drach.iiij,ſeminis dauci drach.iiij, caſtorij drach.ij,opij drach.ij ,myrrhæ drach.† ij:quidā etiā mandragoræ ſucci drach.iiij:vt vero Xenocrates,etiam piperis albi ʒ vj:cum aqua fac paſtillos triobolares.Dato ex aqua. *Alia Sedans dolorem, Lycomedis.Reſiccat Deſtillationes arteriæ,& Fluxiones oculorum.* Seminis hyoſcyami drach.ij,ſeminis apij drac.ij,opij drach.ij,aniſi drach.j,croci obol.iiij,roſarum ſiccarum drach.ij: myrrhæ drach. vnā,alij drach.ij: cum aqua redigito in paſtillos triobolares. Vtere quēadmodum Trigono appel- † *Aliter iij.*

B lato. *Alia Sedans dolorem,Reſiccatoria,facit & ad Hæmoptoicos,Cœliacos, Dyſentericos, Rupta & Conuulſa.* Aniſi drach.iiij,ſeminis apij drach.iiij, opij drach.iiij, croci drach.j, ſeminis hyoſcyami drac.iiij,ſtyracis drach.j,floris iunci odorati drach.j:balauſtij obol.iiij,quidam drach.vij: foliorum roſarum drach.j, nardi indicæ obol.iiij : cum aqua formato paſtillos diobolares. Dato ex vino, aut aqua,aut protropo. ¶ *Alia Dolorem ſedans potio,Rufi,qua vtor.* Corticis mandragoræ drach.iiij, thuris drach.v,piperis albi drach.ij & dimidiam,croci drach.v,ſeminis hyoſcyami drach.iiij,ſucci papaueris drach.v,myrrhæ drac.v, nardi obol.iiij,caſiæ nigræ drach.ij: trita cum paſſo in paſtillos drachmales cogito,ac reponito ne humecti fiant. Dantur ex aquæ calidæ cyathis duobus,cholericis,hoc eſt,biliosa ſupernè & infernè reddentibus,ex frigida. ¶ *Alia Sedans dolorem,ad omnes Internas affectiones,qua vtor.* Caſiæ nigræ,myrrhæ,opij,ſtyracis,croci,ſingulorum drach.vnam,quidam drach.j, & obol.iij : cogito in paſtillos trium aut duorum obolorum. Præbe febrientibus ex aqua, non febricitantibus in vino : hepaticis in aqua mulſa,itidem & pleuriticis. Efficax eſt & ad tuſſim. ¶ *Alia Trigonos vocata,Reſiccatoria,& Sedans dolorem.* Seminis hyoſcyami drac.iiij,ſeminis apij ʒ iiij,aniſi ʒ ij,opij drac.ij : cum aqua paſtillos formato. Dantur cum frigida,manè & veſperi,vnus pro vice. ¶ *Alia Sedans dolorem, Aſclepiadæ,ad omnes Internos affectus.* S*eſelis,chamę- *Aliter piperis.

pityos,herbæ ſaluiæ,ſeminis rutæ ſylueſtris,ſeminis dauci,ſingulorum drach.vj : ſeminis hyoſcya-

C mi,opij,vtriuſq; drach.viij:caſtorij drach.xxv,rheu pontici drach.xiiij : excipe melle. ¶ *Alia,vt Charicles.* Tordilij drach.viij,chamępityos drach.viij,rhu* pontici drac.vj,caſtorij drac.duodecim *rheu.

& dimidiam,herbæ ſaluiæ drac.viij,ſeminis rutæ ſylueſtris drac.† viij,ſeminis dauci drac.viii,opij † *Aliter iiij.*

drach.iiij,ſeminis hyoſcyami drach.iiij,croci drach.v:quidam addunt mel atticum,reliqua ipſo excipientes. ¶ *Alia Dolorem ſedans,Iucunda appellata. Facit & ad Tabeſcentes, & Inflatos.* Illyricæ drach.xxx:ſuccini, croci, maſtiches chiæ, ſingulorum drach.xxx: pſyllij drach.xlv, aut xxx : ſucci papaueris drach.xv:cum aqua pluuia paſtillos drach.j.& obol.iij ponderantes formato,ac exhibeto. Pſyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato, deinde coquito & exprimito, atque ſic cum reliquis committito. ¶ *Alia Potio ſedans Dolorem, ex libris Aphrodæ, ad omnem Dolorem in Neruis,vtero,coxendicibus.* Succi papaueris drach.j,opobalſami drach.j,aut carpobalſami ʒ j.obolos duos:myrrhæ,ſeminis hyoſcyami,caſtorij,ſtyracis,ſingulorum drach.vnam:excipe paſſo,& fac paſtillos oboli vnius & dimidij. Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus. ¶ *Aliud Sedans dolorem Catapotium ex libris Aphrodæ,ad omnes Internos affectus, & ad Quartanarios,qui interualli tempore inediam ferunt,& deinde accipiunt.Facit & ad Calculoſos,Dyſentericos, Stomachicos, & iā Deſperatos atque anxios. Eſt & Oculis valdè commodum* Seminis hyoſcyami, {ſeminis apij,} aniſi, ſtyracis,ſingulorum ʒ iiij: croci,opij,vtriuſq; ʒ iij : caſtorij ʒ ij:fac catapotia ægyptiæ fabæ magnitu-

D dine.Præbe ex aquæ cyathis duobus. ¶ *Alia Dolorem ſedans,ad omnes Internos affectus,& Sanguinis reiectationem vndecūque feratur: etiam ſi ex vulnere prodeat quibuſdam prodeſt. Facit & ad Nephriticos & Hepaticos. Hanc ne prius dederis quàm mercedem acceperis.* Cinnamomi, caſiæ,vtriuſq; drac.duas:myrrhæ ʒ j,piperis albi drac.j,& longi drac.i,chalbani ʒ j,opij ʒ ij : trita cum melle pauco in catapotia redige, partim magnitudine fabæ,partim quantitate araci. Dato pro viribus cū aqua, aut pro iudicio tuo. ¶ *Alia Dolorem ſedans ad Omnia interna.* Seminis apij ʒ ij,aniſi drach.ij, piperis longi drac.ij,nigri drach.j,caſtorij obol.iiij:myrrhæ,opij,vtriuſque obol.iiij:panacis, gentianæ, vtriuſq; obol.iiij:cinnamomi obolos tres,ſucci radicis dulcis obol.tres:fac paſtillos triobolares: dyſentericis drachmæ vnius. ¶ *Alia ſedans Dolorem,Crateri,ad Tabeſcentes,& Sanguinem reijcientes.* Myrrhæ drac.vj,mandragoræ drac.iiij,ſeminis hyoſcyami drac.iiij,opij drach.v: croci, thuris, vtriuſque drach.v : rhu drach.v ; ſeminis cicutæ , ſtyracis , vtriuſque drach.v : excipe vino mulſo. ¶ *Alia Sedatiua doloris,Myſterium appellata,vt Niceratus. Ad Phthiſicos,Tuſſientes,Cœliacos,Dyſentericos,Deſtillationes: confeſtim auxiliatur.* Croci,coſti,caſtorij,aſari,ſeminis hyoſcyami:opij,ſtyracis,ſingulorū ʒ j:quidam hyoſcyami ſeminis ʒ dimidiā:excipe melle,ac vtere. ¶ *Alia Doloris ſe-*

datiua ad Deſtillationem conueniens. Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, amyli, ſingulorum ʒ ij: E
aniſi drach. † j, ſpicæ nardi ʒ j, croci ʒ j: rubricæ ſinopicæ obolos † iij, aut lemniæ drac. j: formato pa-
ſtillos xxx: Dato duos in noctem cum aqua.

† Aliter ij.
† Aliter iiij.

Quæ ab Aſclepiade ſcripta ſunt ad Eaſdem affectiones.

† In Aldino codi. & quotquot vidi manuſcriptis, legitur, ἐκλεικτὸν, φάρος καλούμενον. οἴνου, &c. i. Medicamentum quod lingitur, Pharos vocatũ. Vini ſextarij &c. vt Pharos ſit nomẽ medicamenti. vt etiã inferius pag. 200 4. conſidera.

† ℭ *Eclegma.* Farris Cluſini appellati ſextarij dimidium, decocti marrubij viridis ſextariũ vnũ.
Hæc in vas vitreum coniecta per diem & noctem macerari ſinito. Sequenti die pharmacum mol-
lito, quemadmodum alicam maceramus: atque vbi penitus diſſolutum fuerit, exprimito liquorẽ,
ei que pinguedinem aliquam addito: & igni admota aſſiduè mouens coquito, donec ſpiſſata mel-
lis craſſitudinem acceperint. Ex hoc myſtrum datur ante cibum, & poſt cibum tantundem. *Aliud.*
Foliorum marrubij tenerrimorum manipulum cum ſufficienti aqua in fictili coquito: & vbi exo-
luta fuerint, eximito ac terito: & decocto diluta rurſus coquito, pollinis acetabulum inſpergens, &
pinguedinis arietinæ probè ſubactæ quadrantem addens: & vbi coctura rectè habuerit, veluti re-
liquæ ſorbitiones præparantur. Ablata ab igne, & modico ſale conſperſa, ſorbenda exhibe. Am-
plius abſorptum amplius iuuat. ℭ *Aliud Nicerati, facit Suppuratis, Dyſpnoicis, veteri Tuſſi, Viſco-
ſum ac glutinoſum reiectantibus, & Iis quæ à partu non purgantur, Secundas deducit. Prodeſt etiam In-
fantibus alimentum non ſentientibus, ſi nutricibus præbeatur.* Succi marrubij ſextarios ſex, verũ pro- F
bè hunc ſuccũ colligere oportet à recenti marrubio tuſo expreſſum: vini falerni ſextar. j, mellis attici
tantundem: piperis albi, myrrhę, thuris, ſingulorum ʒ octo: vinum & ſuccum ad tertias coquito, de-
inde mel addito: quibus inſpiſſatis arida inſpergito: & diligenter miſta in vitreum vaſculum tranſ-
ferto. Dato myſtrum ante cibũ. ℭ *Aliud, Scribonij Largi.* Succi marrubij ſextarios vj, ſucci ſem-
peruiui tantundem: mellis attici ſextar. iiij, alij ſextar. j: vini Italici ſextar. j: picis liquidæ brutiæ tan-
tundem: nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, piperis albi, ſingulorum ʒ octo: præpara, ac vtere vt p̃-
dictum eſt. ℭ *Aliud Pthiſicis, & ad Fluxiones Thoracis.* Seminis cucumeris hortenſis decorti-
cati drach. octo, amyli drach. iiij: ſeminis lini, ſeminis papaueris albi, vtriuſq; drach. ij: tuſa & cri-
brata excipe tragacanthæ cremore, & in drachmales paſtillos redige. Dantur oboli tres, non febriẽ-
tibus ex vino & myrti cremore, febrientibus cum rhois ſucco. *Aliud.* Amyli drach. iiij: ſeminis
cucumeris ſatiui toſti, ſeminis papaueris albi toſti, amygdalarum depurgatarum, ſingulorum ʒ ij:
tragacanthæ drach. j, obol. iij: croci drach. j: excipe tragacanthę cremore, & poſtea etiam vino ſcybe
lite cocto. Vtere eodem modo. ℭ *Aliud Scribonij Largi Catapotium, Pthiſicis, Sanguinem reiectan
tibus, Suppuratis, educit Pelliculas, Repurgat ſufficienter. Verum immorari pharmaco oportet.* Sagape-
ni, myrrhæ, vtriuſq; drac. ij: opij, cardamomi, vtriuſq; drach. iiij: caſtorij ʒ † iiij: piperis albi obol. iij: G
excipe paſſo, fac catapotia. Da ex aquæ calidæ cyathis iij. ℭ *Alia confectio Theſpeſiana, facit Suppu-
ratis, & ad Abſceſſus occultos.* Seminis apij, opij, melanthij, † ſingulorum ʒ ij. caſtorij drach. ij: ſemi-
nis dauci, ſinonis, iridis, ſingulorum drach. vj: excipe melle cocto: præbe nucis ponticæ magnitudi-
ne ex calidæ cyathis iij. ℭ *Alia Coſi, ad Humores ægrè eductiles, Suppuratos, Peripneumonicos. Ma-
ximè autem ijs, qui Craſſa & glutinoſa educunt, vtilis eſt.* Mellis attici cocti ad glutinis compagẽ li-
bram vnam: piperis contuſi & cribrati, myrræ, vtriuſq; vnc. j: myrrhã & piper trita melle cocto ex-
cipe, & nucis põticę magnitudine in pillulas diuidens deuorãda præbe. In aliis exẽplaribus habet.
Mellis lib. j, piperis vnc. j: myrrhæ, opopanacis, vtriuſq; ʒ vj: p̃para, ac exhibe ſimiliter vt prædictũ
eſt. ℭ *Paſtillus ex Mandragora, inſcribitur Sphragis. Facit ad Hæmoptoicos, Anaphoricos, Empyicos.
Reſiccat omnem Fluxionem.* Radicis mandragoræ corticis drach. iiij, † ſeminis hyoſcyami drac. iiij:
thuris maſculi, ſucci papaueris, croci, myrrhæ, ſingulorum drach. v: trita redige in paſtillos obola-
res, & præbe conuenienter iuxta affectiones. ℭ *Aliud Ptolemæi familiaris.* Styracis, opij, thuris,
croci, ſingulorum drach v: corticis mandragoræ, ſeminis hyoſcyami albi, dauci cretici, ſingulorum
drach. iiij: caſiæ drach. ij: excipe vino aminæo, ac præbe obolum cum aquæ calidæ cyathis duo-
bus. ℭ *Aliud ad Eaſdem affectiones.* Styracis drach. vj. myrrhæ, opij, ſeminis hyoſcyami, irionis
torrefacti, ſingulorum drach. iiij: corticis mandragoræ, opoponacis, vtriuſque drach. ij: piperis al- H
bi, ſpumæ nitri, vtriuſque drachmam vnam: excipe melle cocto. Dato magnitudine ciceris.

† Aliter i
** Al. Theſpiana.*
† aniſi, additur i antiquis.
** Al. Coſti.*

†Greci cod. antiq. ita habẽt, ſeminis hyoſcyami albi ʒ iiij, lauri cretici ʒ iiij.

ℭ *Alia confectio Panchreſtus ab omnimoda commoditate dicta. Facit ad Tuſſim antiquam, Suppura-
tos, Orthopnoicos, Tabeſcentes. Prodeſt Hypochondriorum hoc eſt præcordiorum diſtentionibus, & ad om
nem Inflationem. Mulieribus menſes, & quæ à fætu corrupto, aut à partu relinquuntur, Secundas dedu
cit. Liberat etiam ab Affectionibus circa veſicam.* Terebinthinæ drach. viij, ſtyracis ʒ vj, myrrhæ ʒ v:
croci, iridis, chalbani, ſingulorum ʒ iiii: ſeminis hyoſcyami, corticis mandragoræ, irionis torrefacti,
opopanacis, ſingulorum drac. ii: piperis, ſpumæ nitri, vtriuſque drachmam vnam: excipe paſſo.
ℭ *Charixenis, facit Peripneumonicis, Phthiſicis, Anaphoricis, Empyicis, Hæmoptoicis, ac veteri Tuſſi.*
Myrrhæ, corticis thuris: in alio exemplari opii, mãdragoræ, ſagapeni, ſeminis hyoſcyami albi, opo-
panacis, dictamni cretici, pilularum marrubii, ſingulorum drach. iiii: ſubigito cũ aqua, & in paſtil-
los cogito. Dato ex his obol. iii ex aquæ mulſæ cyathis tribus. ℭ *Alia Aſclepiadæ, qui Philoſophyſicus,
à naturalium rerum ſtudio, appellatus eſt, Pharmacum accommodatum.* Corticis mandragoræ, ſeminis
apii, vtriuſq; drac. quatuor: myrrhę, croci, aniſi, ſeminis dauci, ſucci rhois rubri, ſeminis hyoſcyami,
piperis albi, caſtorii, ſagapeni, opopanacis, ſingulorum drachmas i: excipe melle cocto. Dato pro
viribus.

** Aliter philoſophicus.*

l. fu. 2 t. fo. 54. b A viribus. Liquor verò ex quo exhibetur, ſit conueniens affectioni. ℭ "*Antidotus Theſpeſiana, Pthiſicis, Sanguinem reiectantibus, Suppuratis. Facit & ad Alias internas affectiones, & præ omnibus Cibi appetentiam excitat.* Seminis apij ʒ xii: myrrhæ, aniſi, opij, ſingulorũ ʒ vi: piperis albi ʒ v: petroſelini, nardi, piperis longi, ſingulorũ ʒ iiii: caſtorii, floris iunci odorati, croci, ſingulorũ ʒ iii: cinnamomi ʒ ii, caſiæ aromaticæ ʒ iiii: excipe melle cocto. Dato nucis pōticæ magnitudine ad noctem, cum aquę cyathis tribus. ℭ *Antidotus Ariſtarchi, Compoſitio admiranda, hanc Paulinam appellamus. Facit Hæmoptoicis, Tuſsientibus, Pthiſicis, Suppuratis, Peripneumonicis, ad Conuulſa, Rupta, ad Stomachi ſubuerſionem, & Bilem vomentes ac ſecernentes, Cœliacos, Dyſentericos. Facit ad Affectiones circa veſicam, Suffocationes vteri, Febres per circuitum repetentes, vna hora ante exacerbationem exhibita. Facit in Malum habitum delapſis, Cibum non ſentientibus, & ad Lethalia pharmaca, ac Plagas venenum iaculantium beſtiarum.* Cinnamomi, coſti, chalbani, caſtorij, ſucci papaueris, piperis nigri & longi, ſtyracis, ſingulorum vnciã vnam: mellis ſextarium vnum: arida tunduntur & cribrantur per anguſtiſſimum cribrum: chalbanũ coquitᷣ cum melle, & vbi diſſolutum fuerit, mel excolatur, ipſiq; reliqua adduntur & tunduntur: deinde in pyxidem vitream aut argenteam reponuntur. Vſus eſt ad prædictas affectiones. Datur fabæ ęgyptiacæ magnitudine, cum aquæ mulſæ cyathis duobus, irroratis de * Al. Theſpiana.

B digito guttis aceti nouem, ℭ *Alia Antonij Muſæ Panacea. Vſus eſt ea Diotas Iatraliptes. Facit ad eos qui per circuitum à Rigore infeſtantur, delet Febres antiquas, ac Reliquos morbos. Facit ad Tuſsim veterem, Phthiſicos, Sanguinem reiectantes, Suppuratos, Diſpnoicos, Conuulſa, Rupta, Inueteratas inflãmationes, Splenicos, Hydropicos inueteratos, Cœliacos. Extrahit Lapides è renibus, probè cit Vrinã. Prodeſt omnium Reptilium plagæ, & ad Lethalia venena, & ad omnem Materiam venenoſam ac corruptoriam vim habentem.* Piperis albi aut longi ʒ viij: ſeminis hyoſcyami albi, cinnamomi, cardamomi, myrrhæ, thuris, ſingulorum ʒ xij: opij, croci, vtriuſq; ʒ x: ſulfuris viui ʒ vj: coſti, ariſtolochiæ longæ, corticis mandragoræ aut ipſorum malorum vel foliorum, euphorbij, ſingulorum drach. iij: mellis attici cocti quod ſatis eſt. Datur ijs qui per circuitum infeſtantur, magnitudine nucis ponticæ, reliquis pro viribus. ℭ *Alia Ceruſiana, data eſt à Phllippo Trallıanis. Huius vſu Phthiſicos & Suppuratos liberabat.* Piperis albi, ſucci cyrenaici, ſyriaci, ſucci papaueris, ſingulorum quadrantem: myrrhæ, croci, ſulfuris viui, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum vnciam dimidiam: malorum mandragoræ drach. ij, cardamomi vnc. j, mellis attici libram vnam. Datur pro viribus vt dictum eſt. Porrò alterum exemplar ſic ſcriptum habebat. Piperis quadrãtem, ſucci cyrenaici vnc. j, ſucci papaueris vnc. dimidiam, ſucci ſyriaci vnc. dimidiam, croci vnc. vnãm, ſulfuris viui vnc. dimidiam, myrrhæ vn- * Al. Diogas.

C ciam dimidiam: ſeminis hyoſcyami albi, malorum mandragorę, vtriuſq; drac. ij: cardãmomi vnc. j, mellis attici lib. j. Datur pro viribus, vt dictum eſt. * Al. dimidiã.

De Orthopnœa ſeu Aſthmate. *CAP. 6.*

l. f 10. t. 1. fo. 261. a QVi citra febrem denſè reſpirant, qualiter faciunt qui velociter cucurrerunt, ab acceſſione hac medicis Græcis aſthmatici, {Latinis anheloſi} appellantur. Eoſdem "etiam ab alia acceſſione orthopnoicos vocant, propterea quòd thoracis corpus penitus rectum habere coguntur ob timorem ſuffocationis: quin & ſtratum circa ſupernas partes ad quas thorax reclinatur, ſibi ipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrangulentur: minus eſt enim quod inſpirant quam pro vſu reſpirationis, quamuis thorax plurimùm ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtum fit intrinſecus ipſis coarctationem locorum factam eſſe præter naturam, quam etiam ægri ipſi non obſcuro ſenſu perceptant. Fit equidem & ſuppuratis locorum coarctatio ob coaceruatum inter thoracem & pulmonem humorem. Fit etiam peripneumonicis ob pulmonis inflammationem. Reſtant autem adhuc duæ affectiones, quæ locorum coarctationem efficiunt in vijs, per quas aer inſpiratur, cùm ſanè aut humorum craſſorum ac viſcoſorum multitudo pulmonis bronchijs fuerit infarta: aut tumor abſceſſui ſimilis in ipſo conſtiterit. Cæterùm curatio ambarum affectionum aliquid commune habet, aliquid priuatum, & alteri tantùm proprium. Commune quidem vtriſque eſt, vt re-

D dundantia humoris affectiones generantis expendatur & conſumatur. Proprium autem affectioni viſcoſorum ac craſſorum humorum, vt per attenuantia & extergentia pharmaca conſumantur: ei verò quæ propter tumorem abſceſſui ſimilem contingit, vt per attenuantia & reſiccantia eadem conſumptio fiat: quæ curatio rurſus omnibus in profundo corporis abſceſſibus communis exiſtit. Vini itaque potus ambabus conuenit tenuis ſubſtantia. Omnis autem potus modicus ſit in iis, qui alicubi abſceſſum habent: multus contrà in iis, quibus bronchia viſcoſis ac craſſis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca quæ eiuſmodi ipſorum humores abſtergunt, neceſſariò quidem tuſſes mouent, non verò facilè per ſputum reiicitur quod abſterſum eſt, ob craſſitudinem videlicet: quapropter humectatione multa opus habent, quò facilè efferatur. Porrò quemadmodum in aliis pharmacis plurimi medici, ſic etiam in iis quæ ad ambas has affectiones commoda ſunt, delinquunt, indiſcriminatim ipſa tradentes, cùm tamen compoſita ſint quædam pharmaca, alteri affectioni commoda, quædam rurſus alteri, quædam verò ſic vt ad ambas quidem moderatè conueniant, verùm nihil operæpretium efficiant. Quare recenſendo pharmaca alicuius pretij à prioribus medicis prodita, indicabo iuxta ſingula, quali facultate prædita ſunt, initio ab iis quæ Aſclepiades ſcripſit in Secundo Internorum, facto.

Aſclepiadæ pharmaca ad Dyſpnoicos conſcripta. E

℄ *Eclegma ad Dyſpnoicos, Antonij Muſæ.* Aſellorum ſub hydrijs naſcẽtium ſextarium vnum in vas fictile conijcito, & ad prunas torreto: inalbatos autem terito, ac melle cocto excipito: & ante cibum myſtrum delingendum dato. *Aliud.* Scillæ crudæ ſuccum exprimito, eiq́; parem mellis attici menſuram addito, & ad prunas admota coquito. Dato inde ante & poſt cibum myſtri menſuram. ℄ *Aliud Charixenis.* Origani ʒ viij: comæ thymi, iridis illyricæ, calaminthæ ſiccæ, piperis albi, aniſi torrefacti, ſingulorum tantundem: tundito, & per anguſtiſſimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. *Aliud.* Piperis albi libræ i, libyſtici trientem; calaminthæ ſiccæ, aniſi toſti, pulegij ſemen non gerentis, ſingulorum quadrantem: ſeminis apij, comæ thymi, vtriuſq; vnciam vnam: excipe melle, & præparato vtere vt prædictum eſt.

℄ *Potio ad Dyſpnoicos, Chariclis Pharmacum accommodatum: auxiliatur confeſtim.* Vuæ paſſæ rhodiæ exacinatæ acetabulum, fœnigræci loti tantundem, aquæ pluuiæ ſextarium i: coquito donec diſſoluantur, & liquorem excolatum reponito. Ex hoc præbeto aſſiduè & iuxta ſingulas iritationes cyathi menſuram calefactam. *Alia Potio.* Abrotoni partes duas, vuæ paſſæ pinguis tantundem, ſummitatum rutæ partem vnã, aquæ pluuialis ſextarios iij: coquito ad tertias, & exprimito liquorem: eiq́; mellis vnc.j addito, rurſusq́; coquito: ac dato, vt prædictum eſt. ℄ *Catapotium Dyſpnoicis, & Aſthmaticis.* Abrotoni, virgultorum rutæ, comæ abſinthij, ſingulorum drach.iiij: tuſa & cribrata aceto ſubigito: & catapotia xij formato. Dato ex aceto mulſo. ℄ *Aliud Nicerati.* Caſtorij, ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulorum drach.ij: abſinthij, cumini æthiopici, vtriuſque ʒ i: aceto ſubigito, ac catapotia formato: ac dato ad ciceris magnitudinem. ℄ *Pharmacum ex Sulfure viuo Dyſpnoicis.* Aniſi, ſulfuris viui, vtriuſque quadrantem: ammoniaci thymiamatis, caſtorij, melanthij, ſingulorum drach. iiij: aqua diluta in catapotia cogito: vnumq́; in aceti mulſi cyath.iii dato. *Aliud.* Seminis rutæ ſylueſtris drach.iiii: ariſtolochiæ, abrotoni, abſinthii, ammoniaci thymiamatis, ſulfuris viui, ſingulorum tantundem: aceto ſubigito, & catapotia ciceris magnitudinis formato: ex quibus duo cum aceti mulſi calidi cyathis tribus exhibeto. Hæc omnia pharmaca ab Aſclepia de conſcripta iis, qui propriè dyſpnoici, hoc eſt egrè ſpirantes, appellantur, conueniunt. Vocant autem ſic eos quibus bronchia pulmonis craſſis & viſcoſis humoribus ſunt obfarta: in quibus velut dixi, vltra hoc ꝙ craſſitudinem & viſcoſitatem humorum neceſſariò ſecamus atque attenuamus, humiditatem quandam cùm pharmacis, tum victui, adeſſe oportet. At verò abſceſſus qui attenuãtibus & reſiccantibus opus habent, maximè gaudent aromatum facultatibus: quas omnes oſtendimus tenuium partium eſſe, & reſiccatorias, vnà cum hoc ꝙ calfaciant. Quare ijs qui propriè orthopnoici & aſthmatici appellantur, pharmaca conuenient ſecantia citra calfactionem: & ob id maximè eos iuuat acetum ſcylliticum appellatum, atq; ipſa adeo ſcylla, & acetum mulſum ex eiuſmodi aceto confectum. Cæterum aſellorum ſub hydriis naſcentium meminit inter ea, †vt qui} attenuatoriam & diſcuſſoriam vim habeant: verùm quo conſilio ad vſum ipſorum peruenerit, non habeo quod dicam. Quemadmodum autem in hac affectione vehementer cauendum eſt ne calfaciamus, propterea ꝙ viſcoſi & craſſi humores non ſolùm nihil ab his auxilii ſentiunt, ſed etiam offenduntur: Eodem modo etiam quæ valdè refrigerant vitanda ſunt: omnia.n. craſſefaciunt, & cogunt, ac coagmentant humores, eoſq́; ægrè eluibiles reddunt. Et ob hanc rem ſanè rectè fecerunt, qui eiuſmodi pharmaca compoſuerunt, ꝙ neq; papaueris ſuccum, neq; mandragoræ ſuccum, aut radicis corticem, aut hyoſcyami ſemen, aut cicutæ, aut pſyllii, aut ſemen †lini, admiſcuerunt: & multo magis, ꝙ neq; ex adſtringentibus quippiam pharmacis addiderunt: maximè enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus, vt palàm videtis.

A.l.5.fu fol.554.

G A.l.3.f.r c.40.fol.

† *tanquam.*

† *Suſpicor abũdare, & ob id expũgẽda eſſe, ſiquidẽ multũ abeſt vt lini ſemen inter valde refrigerantia, reponatur cũ potius moderate calidũ ſit, atq; a Dioſ. vitia pectoris extrahere dicatur: accedit & antiqui interpretis auctoritas apud quẽ ea verba minime leguntur.*

† Al. τὸ λοὸν *i. totum.*

* *Al.* πάνακος *i. panacis.*

Quæ Pharmaca Andromachus ad Huiuſcemodi Affectiones conſcripſit.

℄ *Ad Dyſpnœam.* Sulfuris viui drachmam i, ſeminis rutæ ſylueſtris drach.i: ariſtolochiæ, abſinthii, ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulorum drach.iiii: trita cum aceto ad catapotia magnitudine fabæ redige. Dato manè tria, & veſperi totidem. ℄ *Aliud ad Dyſpnœam, vt Alcimius.* H Colocynthidis carnis obolos iii, panacis obol.iij, aniſi obolum vnum: fac cum aqua catapotia iiii: & reſiccatorum † obol.i.} præbeto. Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. *Aliud.* Colocynthidis ſeſquidrachmam, iridis illyricæ drach.ij: radicis opo*panacis drach.ij, abrotoni drach. vnam: nitri drach.j, alij obol.iij: excipe aqua, & redige ad fabæ magnitudinem. Dantur catapotia quatuor, & poſt ſemihoræ ſpatium datur aquæ mulſæ hemina dimidia. *Aliud.* Sinapis drachmam vnam, ſalis communis obol.iij: elaterij obol.iij, alij obol.j & dimidium: terito cum aqua: fac paſtillos viij: dato alternis diebus cum hydromelite. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis drach.j, abrotoni drach.ij, ſulfuris viui drach.j: formato cum aqua paſtillos, & cum aquæ mulſæ cyathis tribus præbeto. ℄ *Aliud ad Orthopnoicos.* Elaterij oboli dimidium, aſellos ex ſterquilinijs iij, terito ſimul: & dimidium ex aquæ cyatho vno dato. ℄ *Aliud vt Philinus ad Anhelos & Dyſpnœam.* Cardamomi ʒ iij, iridis ſeſquidrachmam, panacis ſeſquidrachmam, caſiæ ſeſquidrachmam, ſtruthij ſeſquidrachmam, ſtyracis ʒ ij, thymi drac.viij, ſeminis rutæ ſylueſtris drach.viij, abrotoni drach.viij: ariſtolochiæ clematitidis, ſulfuris viui, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachmas viij: cum acri aceto ad cerati craſſitudinem redige: præbe fabæ ægyptiæ magnitudine

A dine ex aquæ cyath.iij. ℭ *Ad Orthopnœas, vt Apollonius.* Scyllæ partem vnam:ſulfuris viui,bitu minis,ſingulorum partem vnã. Dantur oboli tres in aceto mulſo. ℭ *Ad Orthopnœam, Soſicratis.* Opopanacis ʒ j,myrrhæ ʒ j, piperis grana xl, rutæ faſciculum quantus duobus digitis apprehendi poteſt:ex tritis catapotia xx formato.Dato manè itemq; veſperi vnum,febricitantibus in aquæ cya this duobus,alijs ex vino. ℭ *Ad Orthopneam, Andronici.* Sulfuris viui obo.iij,ammoniaci thy-miamatis ʒ j:aniſi,myrrhæ, caſtorij,ſingulorum ʒ j:cumini æthiopici ʒ j †: cum aqua paſtilos cogi-to ſcrupulorum trium aut quatuor. Dato ad noctem ex aquæ cyathis duobus. ℭ *Ad Orthopnoi-cos, Tuſsientes, Peripneumonicos, Tabeſcentes, Aegrè ſpirantes, Hepaticos, vt Eugenius.* Croci ʒ viij, miſyos ʒ iiij, baccarum lauri ʒ ij:piperis albi,& longi,vtriuſq; ʒ j:opij ʒ iij,coſti obol.iij,terebinthinę obol.v,chalbani obol.iij,ſucci radicis dulcis obol.ij,gũmi obol.j,mellis lib.dimidiã. Dato cochlea-rium vnum cum aquæ cyathis duobus aut tribus:ſi res vrgeat, ante & poſt cibum. ℭ *Ad Ortho-pnoicos, Valentis.* Opopanacis ʒ ij,carnis colocynthidis ʒ j. Tantum datur ad ſummum. ℭ *Aliud Onetri.* Caſtorij ʒ j,ammoniaci thymiamatis ʒ ij.Detur dimidiũ ex aqua mulſa. ℭ *Ad Dyſpnœam, Podanithæ.* Sinapis ʒ j, ſalis ʒ j, nitri obol.iij:redigito in catapotia viij.Dato ex his duo ad noctem & intermittens diem, † poſtea etiam ſex deinceps dato:} aqua excipe.

† In quibuſdã antiquis codi. additur, Vt autẽ ego, pro cumino, melanthij drachmã vnam.

** Al. Oneteris.*

† In cod. græcis aſteriſco notantur, εἶτα καὶ ἕξ δίδου. in manuſcriptis εἶτα καθεξῆς δίδου, i. poſtea conſequenter dato, id eſt poſt diẽ dato duo, & ita conſequenter.

B

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER OCTAVVS

ARGVMENTVM LIBRI

Refert ea Medicamenta, quæ facere ad Ventriculi, ac Hepatis Affectiones prodita ſunt.

De Pharmacis Stomacho congruis. CAP. I.

QVod ſemper dico, etiam nunc proloquar, nimirum perſuaſum me habere ꝙ difficillimum ſit ad veritatem reuocare eos qui ſectæ alicuius ſeruituti ſe addixerunt. Verum qui prudentes ſunt,ſimulq; veritatem ſyncerè amant, eos ſpero cuſtodituros eſſe ea quæ veluti iudicandi inſtrumenta nobis à natura C data ſunt ad actionum vitæ cognitionem, experientiam dico, & rationem. Quæ quidem vtraq; ex æquo quibuſdam conferunt ad artẽ, quibuſdã verò alterum altero amplius: & tñ tanꝗ̃ ſemper ad perfectionẽ alterũ altero opus habeat. Sic ſanè ad reſiduũ ſermonis & doctrinæ huius abſoluendũ progrediar. Falſæ etenim opiniones animas hominũ præoccupantes, non ſolũ ſurdos, ſed & cæcos faciũt, ita vt videre nequeant quæ alijs cõſpicuè appareãt. Quod ipſum vel maximè circa affectiones oris ventris videre contingit, prę ſertim cũ fuerit inflammatũ. Eius.n.itemq; iocineris inflammationes adſtringentium complexu opus habent: ſi nãq; per laxatorium medicationis ductum, citra admi- (f. 13. t. 4. ol.300.c) ſtionem facultatis robur addentis,curentur,periculum incurrunt de ipſa vita. Atq; hoc ipſum cum omnes empirici medici per experientiam edocti ſint, & omnes dogmatici in ipſis artis operibus obſeruent,non pauci tñ huius temporis methodici(neq; enim de omnibus dico)innumeros quidẽ ſtomachicos ipſi in † animi deliquium} inducunt, omnes verò hepaticos occidunt: nullum enim ego vidi ſeruatum ex ijs qui in eiuſmodi medicum inciderunt. Quidam tamen ex ipſis quanquam pauci, oleo eos fouent in quo abſinthij coma eſt feruefacta, & lanam nardino vnguento imbutam obligant. Quidam verò etiam maſtichen chiam,aut aloen admiſcent, aut etiam pro nardino meli-D num adhibent. In diuitibus verò mulierculis foliatum & ſpicatum ab eiſdem appellata vnguenta admouent: atq; cùm hæc faciunt, laxatorium ductum ſe ſeruare putant, tantum ſcilicet habent experimenti facultatis pharmacorum. Malim autem ego omnes ſic indoctos eſſe, quàm ꝙ adſtringentia quæ ſint, ſciant, vſum tamen ipſorum vitent. Quæcunque igitur adſtringentia in fomenta & cataplaſmata miſceantur, in hepatis aut oris ventris,qnod ſanè & ſtomachum vocant, affectionibus,non eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcunque verò in emplaſtra & ceratiformia medicamenta,quæ forinſecus imponuntur,commoda ſunt, & quæcunque vtiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea quæ inflammatis proſunt primum tradendo, quandoquidem etiam in ipſis ægri maximè periclitantur. Ceratum igitur quo aſſiduè vtor, ex aloe, & maſtiche, & cera pontica amara, atque vnguento nardino, conſtat. Componitur autem hyeme, ad viij drachmas ceræ, vncia j menſurali Romana vnguenti nardini coniecta: Æſtate autem ad vij, eadem vnguẽti proportione. Optimum autem vnguentum eſſe oportet, quale antea quidem in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur: nunc verò etiam in alijs multis Aſianis vrbibus ſimiliter componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam conijce: & neque illa præſente, eam quę tyrrhenica appellatur:

† Syncopen.

ſi verò neq; hæc adſit,aliam aliquam odoratam & pinguem: ſi neq; talem habeas, eã quam habere E potes lotam adde. Liquefiat autem in duplici vaſe,atque ita refrigeratum & eraſum ceratum cum tritis reliquis probè permiſce,cum aloe videlicet & maſtiche. Sit autẽ vtriuſq; drach.j, & quãdoq; plus, non tñ vt ſeſquidrachmam tranſgrediaris. Quòd ſi ampliori opus ſit adſtrictione, nimirum debilitate tanta exiſtente,vt cibum retinere non poſſint, omphacium pari pondere addatur, vt triũ ſingulorum drachma ſit vna,aloes vna,maſtiches vna,& tertia omphacij.Cæterùm in cerati præpa ratione primum omphacium miſceatur,deinde etiam alia his vniantur. At verò quemadmodum omphacium,ſic etiam abſinthij ſuccum admiſceto,qñq; etiam ambo,& tertium inſuper hypociſti dis,& quartum œnanthes:ſic autem appello vitium ſylueſtrium † germẽ vnà cum floribus,ex quo ſuccedẽtibus diebus vua fit:quin & rhois ſuccum non rarò admiſcui. Sed & cerati nardini copiam augere oportet iuxta proportionem numeri reliquorum pharmacorum, ita vt ſi quatuor drachmę aliarum rerum accumulentur,triens ſit nardini cerati,ſextans quidem ceræ,ſextans item nardini vn guenti,hoc eſt vtriuſq; drach.xvj. Porrò ſi inueterata fuerit inflammatio & iam obdurata,magis varia pharmaca adhibere oportet, & quæ ex aromaticis quippiam habeant,ac mollientibus,& di ſcuſſorijs:quale eſt quod fit ex meliloto.Eſt autem compoſitio ipſius multiformis,propterea ꝙ om nibus iuxta præcordia inflãmatis conuenit,non magnis adeo differentijs euarians,ita vt aliqua ipſis F præparatio inflammato hepati ſit commodior, alia ſtomacho, aut aluo,aut ſpleni, aut quibuſdam iſtius loci muſculis, quæ omnes communi deſcriptione comprehenſæ ſunt in malagmatum com poſitionibus. Verùm in præſenti loco ea quę prioribus medicis ad omnes ſtomachi affectiones ſcri pta ſunt, & non ſolum forinſecus impoſita, ſed etiam in potu accepta auxiliantur, omnia conſcri bentur:quædam verò ex ipſis communia ſunt etiam affectionibus ventris.

† *Additur in aliquibus cod. græcis, ἄνθος η, i, florem uel*

De Stomachi Affectibus ſine inflammatione.

Sæpenumero iam dictum eſt, ꝙ medici in more habent os ventris,veluti cardian, hoc eſt cor, ſic etiam ſtomachum appellare: verum quondam frequentior cardiæ appellatio erat: nunc autem ab ea adhuc reſtant,cardioſſein id eſt corde dolere,& cardialgia id eſt cordis dolor: quibus vocibus nõ cordis, ſed oris ventris, dolores ſignificantur. Particulam autem ipſam ſtomachum vocant æqui uocè cum illa particula, quæ cibum ex ore in ipſam defert. Scripſerunt igitur priores medici phar maca ad affectiones in ipſo,cùm alias, tum ſubuerſiones ab ipſis appellatas: videntur autem ſic vo care tum appetitus perditionem,tum nauſeoſas diſpoſitiones,in quibus aliquando quidẽ vomitus contingunt. Fiunt autẽ & morſus quidam in ipſo, quemadmodum etiam magnæ famis & anxio ſæ affectiones.In quibus omnibus communis quidam adſtringentium pharmacorum vſus inuen- G tus eſt:admiſta autem ſunt pleriſque ipſorum calfacientia & reſiccantia. Fiunt & aliæ affectiones rariores, humectantibus,aut refrigerantibus, aut vtriſque ſimul, opus habentes. Cæterum qui ab experientia citra rationalem methodum auxilia inueniunt,meritò ea quæ ſæpe iuuerunt in memo riam reuocant, & in vſum conuertunt: eorum enim quæ ſæpe eodem modo facere viſa ſunt, ob ſeruationem & memoriam,ſuam ipſorum experientiam eſſe aiunt. Quemadmodum autem in ore ventris, ſic etiam circa ipſum totum, ſingulaq; inteſtina, & vt comprehenſim dicam, circa omnem corporis particulam, eædem intemperaturæ obortæ actiones ſimilarium partium offendunt: quas ſi quis non eſſe morbos ipſarum credet, nihil circa cognitionem efficiet, qua ignorata neque cura tionem inueniet. Habent autem non modicam coniecturam cognitiones ipſæ affectuum in pro fundo corporis conſiſtentium:& ob id vtiliſſima medicæ artis pars eſt, quæ cognitionẽ docet eiuſ modi affectionum: Quas neq; ꝙ primæ & maximæ ſunt, plerique ex vulgo medici ſciunt: quare meritò neq; cognitionem ipſam,neq; curationem inueſtigarunt. Coguntur igitur,etiam ſi dogma tici ſint, † in rationalibus methodis ad ſolam experientiam peruenire: vt iuſtè miremur ꝙ cùm abſq; febre & inflammatione abſceſſuq; & vlceratione quiſpiam debiliter concoquat, aut penitus non concoquat, promiſſione facta ſe inuenturos curationem, quærant an contritione ciborum con coctio fiat:& deinde vbi hoc vt maximum inuenerint,edulia quę facilè conterantur exhibent,neq; H quod promptiſſimum eſt intelligentes: quod etiam quiſpiam rei medicæ rudis, aliàs autem pru dens vir me interrogauit: Quomodo prodeſt ſcire per contritionem ciborum fieri concoctionem ad hoc, vt quis affectionem ventris ſanet, in qua debilitatur ad concoctionem ciborum? cùm non per exhibitionem alimentorum quæ facilè conterantur curatio fiat, ſed læſio tantum euitetur, velut etiam per paucum alimentum ac inediam. Quemadmodum enim qui inediã perfert, in cõcoctio nis quidem debilitatem non incurrit, non tamen ab affectione hoc modo curatur: ſic neque qui in cibo accipit ea, quæ in totum nulla contritione opus habent: quale eſt lac, ptiſanæ ſuccus, & ſorbi tiones ex alica. Hæc quidem igitur in libris de curandi methodo ſufficienter tradita ſunt, & non obſcurum eſt præſentem doctrinam vtilem eſſe ijs qui ſe in illis præexercuerunt. Quemadmo dum autem in alijs quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam ſingulis illic mihi præmonſtratis capitibus, ad pharmacorum compoſitionem progreſſus ſum, ſic etiam nunc faciam. Cum octo ſint in ſingulis partibus corporis intemperaturæ, atq; hę omnes aut circa ſolas nudas qualitates, aut cum alicuius humoris complexu fiant, Intemperiem quidem ſiccam humectare oportet, humi dam autem ſiccare: ſic & calidam refrigerare, frigidam calfacere: ſimiliter verò etiam compoſi tas

**Legitur in antiquis αὐτὸν i. ipſum, i. os uẽtris.*

† Cod. manuſcripti græci habent τὰς λογικὰς ἀφέντες μεθόδους i. rõnales methodos prætermittendo, ad ſolam &c.

A tas intemperaturas aut calfacere & ſiccare, aut humectare & calfacere, aut refrigerare & humectare, aut ſiccare & refrigerare oportet. Quando verò velut dixi, plurimæ intemperaturæ hominibus ex redundantia humorum magis, q̃ ex inopia fiunt, pharmaca reſiccantia pleroſq; magis iuuant. At vero cùm reſiccantia partim quidem adſtringant cogendo ac adſtringendo ſubſtantiam eorum quæ contingunt: partim verò diſcutiant, & in hoc ſubſtantiam ipſorum diſſoluant: ob hoc ipſum ſanè plures ſunt qui adſtringentibus indigent: verum, ſi humida intemperies cum frigiditate fiat, læduntur qui per ſola adſtringentia curantur, quę frigidę facultatis exiſtunt. Quapropter merito plurima pharmaca per experientiam inuenta ex miſta materia componuntur, adſtringente videlicet & calfaciente. Verum ipſorum differentiam cognoſces, ſi ſimplicium pharmacorum facultatem memoria tenueris. Dictum enim iam mihi ſæpe eſt, neminem poſſe rationabiliter, & ſecundum methodum vti his, quæ in hoc opere conſcripta ſunt, ſi non memoria teneat, quæ in duobus operibus ante hoc opus ęditis prodita ſunt, de ſimplicium pharmacorum facultate, & curandi methodo, dico. Quidam enim abſq; diſcrimine pharmaca ad eiuſmodi affectiones ſtomachi & ventris conſcripſerunt: quidam vero aliqua diſcrimina attigerunt à ſymptomatis id eſt accidentibus, quæ omnibus apparent. Quò igitur & vos cognoſcere ſciatis facultates vniuſcuiuſq; pharmaci per experientiam longam approbati, etiam ſi non inueneritis differentias affectionum, in quibus conueniunt, adſcriptas, primum quidem ea quæ Andromachus prodidit, adſcribam: deinde, quæ Aſclepiades: & poſt hæc, ſi ita videbitur, etiam alia quædam.
B

Confectiones Stomachicæ Andromachi. CAP. 2.

ANdromachus poſtquam præſcripſit, Stomachicæ, poſt hanc præſcriptionem, ſic auſpicatur. ℂ *Ad Stomachicos Hiera, qua vtor.* Et deinceps totam eius cõpoſitionem adſcribit in hũc modum. Floris iunci odorati, xylobalſami, maſtiches, croci, nardi indicæ, aſari, cinnamomi, ſingulorum ℥ vj: aloes lotæ ℥ c: ſimul trita repone. Præbe ieiunis cochlearia duo, alij vnum præbent cum aquæ frigidæ cyathis quatuor, aut calidæ. Hæc quidem Andromachus ſcripſit, neq; quos ſtomachicos nominet oſtendens ac declarans: neq; an omnibus ipſis hoc pharmacum conueniat, an pluribus. Itaq; id mihi neceſſarium eſt dicere: cum ex iis, qui ſtomachici dicũtur, aliqui quidem ſtatim magnopere ex prædictæ hieræ vſu iuuentur, aliqui verò lędantur. Pleriq; quidem vulgo homines eos qui appetentiam perdiderunt ita vocant: & quibus poſt acceptum cibum ventris os grauatur, atque opprimitur, & quandam ægre tolerabilem anxietatem habet. Appellant eodem modo etiam illos quibus nauſea cõtingit, & maxime ſi ad vomitum impellat: & adhuc magis ſi ſimul cibi corrumpantur, quandoq; acidi, q̃nq; nidoroſi facti, q̃nq; etiam aliam vitiatam qualitatem adepti. Et præ his omnibus adhuc magis illos ſtomachicos nominant, quibus ructus eiuſmodi cum moleſtia quadam & anxietate ac ſubuerſione contingunt ſæpe, cùm non dum cibum acceperunt. Quin etiam ſi per plurimum tempus cibi in ore ventris morentur grauantes & vix deſcendentes, hos itidem ſtomachicos appellant. Alios item appetitum caninum appellatum habentes, vt & plurima edant, & maxime grauati paulo poſt reuomant, ſimiliter vocãt. Alios rurſus qui fortiter exoluuntur, vbi diutius inediam pertulerint: &, ſi non citius cibum accipiant, in ore ventris morſus percipiunt: eodem modo ſtomachicos vocant. Horum ipſorum verò aliqui facile nauſeoſi fiunt, {niſi} citius potum ac cibum accepterint. Itaque qui ſecundum rationalem methodum auxilia inueſtigat, ad affectionis inquiſitionem procedit: qua inuenta abundaturum ſe ſperat proprijs ipſi auxilijs. Qui vero per ſolam experientiam auxilia accumulat, ipſe ſuam fortuitam occaſionem expectat, & à prioribus tradita relegit. Cum verò plurima ab ipſis indiſcriminatim prodita ſint, & in pleriſq; etiam inter ſe differant ac diſſentiant, merito etiam ipſe aliàs aliud ſentit, maxime vbi ab ipſis auxilijs aliquando quidem iuuari ſtomachicos videt, aliq̃n vero lædi: Quemadmodũ in propoſita hiera contingere ſolet: quam equidem oẽs qui nunc Romæ medicantur, picrã hoc eſt amaram, nominant, quãdoquidem hieræ appellationem pharmaco ex colocynthide id eſt ex cucurbita ſylueſtri, cenſuerint adſcribendam. Verum qui ante nos Romæ medicinam exercuerunt, ambo ea pharmaca hieras appellarunt, & diſtinctionis gratia alteri ex colocynthide, alteri ex aloe. appoſitionem addiderunt, ſic ſcribentes: Hiera ex colocynthide: Hiera ex aloe. Hiera itaq; ex aloe dupliciter præparatur, Ab aliquibus, velut Andromachus deſcribit, ac centum aloes drachmas ſingulorum aliorum drachmis ſex admiſtis: Ab aliquibus verò non ſex, ſed octo. Quidam verò in octoginta aloes drachmas, ſex aliorum addunt. Plurimi autem ad pharmaca, quæ aloe miſcentur, & ſex numero ſunt, etiam florem iunci odorati apponunt. At verò ipſam aloen Andromachus quidem lotam, aliqui verò ex alijs etiam ſic, aliqui verò illotam adijciunt. Verum noſſe operæpretiũ eſt ad ventris ſubductionẽ illotam aloen aptiorẽ eſſe: multum verò de medicamentaria vi deponere lotam, quam etiam febricitantibus dare aliquis audeat, ſi non vehemens, ſed valde debilis, ſit febris. Quidam verò etiam ex illota aloe pharmacum multis ſic febricitantibus exhibuerunt, deindeq; cum nihil manifeſte læſiſſent, in alijs rurſus magnam experti ſunt cladẽ. Infeſtiſſima eſt enim aloe, etiam lota, ijs qui citra vitiatos humores ex intẽperie calida & ſicca affligunt. Proximam ab his cladẽ percipiũt, qui ſiccam intemperiẽ habent cũ frigiditate implicata: Et in vniuerſum qui ex ſola qualitate particulam aliquam affectã ac læſam habent. Etenim in humoribus intẽperaturæ, pharmacis ipſas euacuantibus
C
D

A. 5. fu. 2. t. b. l. 554 g

A. f. 13 t. 1. fo. 289. d

cuantibus egent: quæ verò abſque his conſiſtunt, penitus in tabem deueniunt ex pharmaci huius E
ex aloe conſtantis vſu. Itaq; vbi humiditas vitiata tunicaſ ventris perrigat, Picra ex aloe vtilis eſt,
expurgans humiditatem: Omnino autem ſic affectis acceſſio nauſeæ plus aut minus adeſt. Eua-
cuatio igitur affligentis humoris per ſolam aloen contingit, quæ purgatoriam vim non fortem ha-
bet, ſed vt ea quæ circa aluum ſunt, quæ etiam contingit, purgare poſſit. Et ſi aliquando amplio-
ri pondere exhibeatur, vſque ad locos circa hepar conſcendit: non tamen totius corporis purgato-
ria aloe exiſtit. Cæterum ex ijs quæ ei admiſcentur, maſtiche vt ſtomacho commoda & odora, &
quæ medicamentariam aloes vim frangere queat, admiſcetur. Cinnamomum verò eàdem gra-
tia: & propterea ꝙ tenuiſſimarum partium eſt, vt aperire ventris meatus poſſit, extergereq́; ac at-
tenuare ſi quid viſcoſum aut craſſum in humoribus feratur: craſſos enim humores ob purgato-
riæ facultatis imbecillitatem aloe trahere non poteſt. Quapropter bilioſarum ventris affectionum
optimum pharmacum eſt, adeo vt in vno die ſæpe multos ſtomacho ita affectos credita ſit perſa-
naſſe. Iuuat autem & hos & alios omnes affectus ex vitiatis humoribus ortos cinnamomum admi-
ſtũ, vtpote quod alterantem habet facultatem vitioſarum qualitatum in id, quod ſecundum naturã
habet. Quare ſcire oportet affectiones in humoribus vitiatis circa vẽtrem & ſtomachum, maxime
per medicamenta ex aloe iuuari: in maximum verò detrimentum peruenire ex adſtringẽtium edu F
liorum, potuum, ac pharmacorum vſu: Quemadmodum vice verſa, in quibus humiditas multa,
& velut mador quiſpiam eſt circa affectã partem, citra vitiatos humores, qui ipſe ſola quantitate &
copia affligat, & velut irriguum ventris os reddat, vtiliſſimus adſtringentium eduliorum, potuum,
ac pharmacorum vſus exiſtit, languida nimirum & exoluta tunc reddita affecta particula ad mo-
dum laxatorum articulorum: in quibus ipſis etiam adſtringentium vſus corrigit affectionem. Cæ-
terum picra confectio (de hac enim nobis ſermo eſt) velut cinnamomum, ſic etiã alia partim vt ſto-
macho commoda, partim vt tenuium partium & extergentia, aſſumit: quæ robore quidem mul-
tum à cinnamomo deficiunt, idem verò facultatis genus habent. Secundam" à præſcripta cõpoſi A.l.5.ſu. fol.532.
tione Andromacus ſic ad verbũ tradidit. ¶ *Aliud vt Lampon Peluſiota.* Cinnamomi, calami aro-
matici, caſiæ nigræ, xylobalſami, floris iunci odorati, palmæ elates, ſingulorum quadrantem, alij vn
ciam vnam omnia in craſſas partes tuſa in ollam nouam conijce: & aquæ pluuiæ ſextarijs tribus
infuſis donec dimidium ſuperſit coque, & excola: & accepta aloes indicæ libra vna, aquam pluuiã
ſufficientem ſuperfundito: & ſub caniculæ æſtus donec reſiccetur terito: atq; vbi primum per hanc
aquam aloen ipſam edulcaris, poſtea eam quæ ab aromatis excolata eſt, aquam affundito, & in So-
le donec reſiccetur terito: indeq́; trita hæc quæ ſequuntur admiſceto: Croci, myrrhæ, maſtiches, G
ſingulorum quadrantem, alij vnciam j: conterito ſimul omnia, & reſicca reponito: Atque in potio-
nibus ad conuulſa, rupta, plagas internarum partium, incipientes laterum dolores vtitor: Item ad
inflatos, dolentes, ſtomachum, tarde concoquentes, reiectantes ſanguinem, & iſchiadicos. Datur
ad ſummum obolus vnus, aut duo, ex aquæ cyatho vno: reliquis pro viribus præbeto. In vulneri-
bus & inflammationibus dilutum aceto mulſo vtiliter imponitur: In oculorum inflammationi-
bus ſucco mentæ, aut calaminthæ, aut ſolani, aut alicuius conſimilis: In podicis inflammationibus
cum roſaceo aut vino aminæo. Vtere etiã in vnguium abſceſſibus, paronychias Græci vocant, ſic-
co, ſuperne linamento cum roſaceo impoſito: Et ad ſanguinis eruptiones ſicco cum aceto. Et ad
cruſtas in ore, ex paſſo gargariſſandum dato. Hoc pharmacum quod Peluſiotæ Lamponis eſſe
ait, ad multas affectiones cõmodum eſt, polychreſta ob id talia Græci appellant: de quibus etiã ante
aliquid dictum eſt, ꝙ videlicet deficiant ab ijs quæ vnum quoddam optime faciunt, ob multitudi-
nem eorum quæ promittunt. Apparãtur autem cum vnũ habere viginti affectionibus congruum
malumus, ꝙ̃ tot numero alia: cum tñ ad ſingulas affectiones vnum aliquod deſtinatum eo, quod ad
plures paratum eſt, melius exiſtat. Facultas autem ipſius per quam in prædictis efficax eſt, tenuium
partium exiſtit & calfactoria, ſecans, extergens, & aperiens, & ob id diſcuſſoria redundantium in H
quibuſdam partibus ſeroſorum ſuccorum ac humorum. Et propterea etiam prædictis in ſermo-
ne affectibus conuenit, diſcutiens, vt dixi, vitioſos & ſeroſos ſuccos ac humores affectarum par-
tium. Quare etiam prædictas alui affectiones, in quibus picra confectio moderatam purgationem
operatur, curauerit per modicam reſiccationem, non per coaceruatam euacuationem. Præſtantior
igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra compoſitio prima deſcripta. Tertium poſt prædicta phar
macum Andromachus ſic deſcripſit. ¶ *Ad Stomachicos & Cæliacos Paſtillus amarus, Mollit al-
uum facit ad Somnum. Eſt autem ex libris Aphrodæ. Facit & ad Veſicam, & Coli affectus.* Seminis apij
drach. ſex, aniſi drach. ſex, piperis albi ſeſquidrachmam, caſtorij drach. duas, myrrhę ſeſquidrach-
mam, nardi celticæ floris ſeſquidrachmam, opij ſeſquidrachmam, cinnamomi ſeſquidrachmam,
comæ abſinthij drachmas tres, aloes obolos tres, maſtiches drachmam vnam: cum aqua paſtillos
formato triobolares aut drachmales, & dato cum aquæ cyathis tribus. Neque in hoc pharmaco ad-
ſcripſit Andromachus, quos nam ſtomachicos dicat ex ijs, qui quidpiam patiuntur: verum ex
eo quòd compoſitioni additum eſt opium, manifeſtum fit compoſitorem huius pharmaci in-
tentionem ſuam eò direxiſſe, vt reſiccatorium ſimul & doloris ſedatorium pharmacum effice-
ret, ſomnumq́; aliquem induceret, non tamen contentioſe contra vnam aliquam ex prædictis af-

A fectionibus inſtando, quo videlicet breui ipſam excideret. Quartum deinde pharmacum Andromachus ſcripſit, neq; ad vnam aliq; affectionem contentioſe compoſitum, neq; ad multas moderate. Habet deſcriptio hoc modo. ℭ *Ad Stomachicos Hiera Antipatri.* Aloes bonæ drac. iiij, maſtiches drach. duas, aſari drach. quatuor: roſarum ſiccarum, iunci odorati, mei, phu, caſiæ, ſingulorum ſemiunciam. Vtere arido trito quemadmodum in hiera ex aloe. Quintum poſt hæc pharmacum, quod ex plantaginis ſucco præparatur, & ipſum Apollonij eſſe ait, tale eſt. ℭ Succi plãtaginis aridi drach. tres, maſtiches drach. duas, myrrhæ drach. j, mentæ drach. j, zingiberis drach. vnam. Videtur mihi Apollonius hanc compoſitionem experimento cognouiſſe in ſtomacho calidiorem affectionem habente, atque ita ipſam indiſcriminatim extuliſſe, non potentem frigidis affectionibus conuenire: refrigeratorius enim eſt plantaginis ſuccus. Porrò quæ ſequitur videtur mihi compoſita eſſe ab eodem autore, in prioris vſu ſucceſſum non ſentiente, & recognoſcente pharmacum refrigeratorium ſe effeciſe, & ob id caſtorij modicum, & aloes quippiam apponẽte quæ euacuare poteſt: & maſtichen, vt ſtomacho commodam: ac crocum & myrrham, vt quæ concoquere queant. Quapropter neq; hoc, neq; præcedens pharmacum adhibuerim in ſtomachica affectione, cum nullam probe curare poſſint, prætereq; multum calidam. Scripſit de ea hoc mo-

B do. ℭ Succi plantaginis ſicci drach. x, aloes Indicæ drach. j, maſtiches drach. j, croci obolos duos, opij obolos tres, caſtorij obolos tres, myrrhæ drach. j: formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque conſequenter ſcriptum citra diſcrimen recte quis adhibuerit in alia affectione, q̃ quæ moderata ſiccatione & adſtrictione opus habeat, in humoribus quidem modicis, qualitate vero non vitiatis: cõponitur enim ex ſuccino & maſtiche, ſic ipſo Andromacho prodente. ℭ Succini: maſtiches chiæ. Succini plus coniice. Dato cochlearium vnum ex aqua tritum. Cæterum quod ſequitur pharmacum, hac deſcriptione, Stomachica Galli, affectioni quæ calfieri & ſecari poſtulat, vtilis exiſtit, ex fœniculo, aceto, & melle conſtans, quod ipſum Andromachus his verbis tradidit. ℭ *Stomachica Galli.* Corticis radicis fœniculi libræ dimidium, aceti acris ſextarium vnum eiusq; dimidium, aloes quadrantem, mellis attici libram j. Radices lotas ad triduum aceto macerato, deinde coquito: atque vbi coctæ fuerint, expreſſas proiicito, & affuſo ad acetũ melle ſimul coquito: deinde aloen inſpergito: & cochlearia tria cum aqua dato. Alcetius ſophiſta ad hanc deſcriptionem addidit rutæ, & apij, ſemina gerentium, vtriuſq; manipulum, iubens cum radicibus macerari ac coqui: & aceti † ſextarium dimidium, } & mellis libras duas coniicit: atq; hãc laudat. † Quidã legũt, ſextarios ſex. Poſt præſcripta pharmaca Andromachus ſic ait. ℭ *Stomachica, vt Nicoſtratus.* Succi-

C ni, maſtiches chiæ puræ, iridis illyricæ, ſingulorum trientem: floris roſarum ſextantem. Dato aridi triti cochlearia duo, cum aqua lactoſa: ſtatim enim dolorem leuat. Reponatur in corneo vaſe. Et hoc pharmacum palàm eſt adſtringentius quodammodo eſſe: optatq; affectionem humidiorem in humoribus non multis, neque valde mordacibus: in quibus ſane experimentum pharmaci feciſſe eius authorem opinor: aut certe aſſiduo eius vſu ægrum à dolore leuaſſe, atque inde vniuerſalem pronunciationem ipſi appoſuiſſe, quòd videlicet ſtatim ægrum dolore leuet, cum non poſſit id in multis præſtare. Poſtremum deinceps pharmacum ab Andromacho ſcriptum hoc modo eſt.

ℭ *Ad Stomachicos.* Corticis radicis fęniculi drachmas duas, vini cyathos tres, coquito ad tertias, vt vnus cyathus ſuperſit: ac totum præbeto. Et hoc ex calfacientibus eſt, opusq; habet affectione quæ calfieri exoptat.

Stomachica Pharmaca ab Aſclepiade in Primo Internorum conſcripta. CAP. 3.

ASclepiades porrò de Stomachicis ſcripturus, de ipſis ſic orditur: Ad ſtomachi ſubuerſiones. Quas verò ſubuerſiones dicat, nõ manifeſte indicauit. Poteſt enim & appetitus perditionem ita appellare. Poteſt ẽt nauſeoſas affectiones ab accepto cibo fientes: aliquando enim hoc vnum ſolum ſymptoma accedit accepto cibo, vt ſi paulo fortiori motu moueantur, ſtatim vomant: appel-

D lant igitur aliqui ẽt tales ſtomachicos, & ſtomachũ ipſis ſupinũ reddi aiunt. Sequitur aũt hoc ſymptoma qñq; ad ſolã oris ventris debilitatem, ꝙ cibos amplecti, eiſq; obuolui non poteſt, velut tota ventris amplitudo ſolet. Qñq; verò & cum vitiatæ alicuius modicæ tñ humiditatis complexu: etenim multa, quemadmodum ẽt valde vitiata etiam citra cibum, nauſeam efficit. Cæterum quæ à multis vulgo ſupinitas ſtomachi appellaẽ, contingit quidem iuxta intemperiem q̃cunq; tandem citra vitiatos humores. Fit etiam per humiditatẽ multam quidem, non tñ malignæ qualitatis: irriguus enim ſtomachus per largam humectationem ſimiliter, vt ligamenta neruorum, laxatur. Facillime itaque curabilis hæc eſt affectio ex omnibus fere alijs, pharmacis indigens, quæ ſiccare humiditatem, & coagmentare & conſtringere laxatum corpus, valent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas, craſſaq; ſit & viſcoſa, opus eſt miſtura pharmaci attenuatorij, & ſi ita dicere libeat, perroſiui, quale eſt acetum, & acetum mulſum. Si vero neque talis ſit humiditas, neque in altum extenſa, adſtringentia ſola ſuffecerint ad curationẽ. Propoſitum igitur in ſermone pharmacum nõ moderatarum ſupinitatum, ſed fortiorum, eſt curatiuum: eſſet autem & moderatarum ſanatiuum, ſi adſtringentia ſola quis miſceret, aut etiam ex calfacientibus quippiam, ſi frigidam eſſe affectionem ſentiret. Sufficiens autem ſignum eſt frigidæ affectionis, ſi æger ſe non ſitire percipiat: vbi enim neque ſiticuloſus fuerit, neque ardorem ſenſerit in ore ventris, palàm eſt affe-

.f.13.t.1. fo. 288.h

ctionem non calidam eſſe. Idonea itaq; ſunt ad huiuſmodi ventris affectus quatuor pharmaca ab E
Aſclepiade conſcripta, quæ etiam ego nunc ſcribam, ipſius Aſclepiadæ & verbis & ordine ſerua-
tis. ℂ *Ad Stomachi Subuerſiones.* Nucleorum mali punici acidi tuſorum ſucci ſextarios tres, ſuc-
ci mentæ ſextarium vnum, mellis attici ſextarium vnum, in vas fictile conijcito, ac coquito aſſi-
due agitando: & vbi denſata fuerint, ab igne ablata reponito. Tempore vſus dato myſtrum vnum
aut duos ante cibum. ℂ *Aliud, facit ad Dyſentericos, & Vomentes cibum.* Radicis mali cotoneæ
libram vnam, vini myrtei ſextarios tres, coquito ad tertias: deinde exprimito liquorem, & mellis
attici ſeſquilibram addito: rurſus'que coquito aſſidue mouendo. Dato ex repoſito velut dictum
eſt. ℂ *Confectio ex Fructibus, facit ad Stomachi ſubuerſionem, Cœliacos, & Dyſentericos.* Mala co
* *Aliter xij.* tonea numero decem, ſorba numero quinquaginta, meſpila quinquaginta, rhois rubri ſextarium
vnum, aquæ congios ſeptē. Fructus tuſos & in aquam coniectos diligenter coquito: & vbi diſſolu-
ti fuerint, liquorem exprimito: ac rurſus coquito eiecto eo, quod ex fructibus inſtar palearū exuc-
cum reliquum eſt: cum vero tertia pars liquoris ſuperfuerit, mellis attici libras quatuor addito, &
ad prunas aſſidue agitando coquito, ac ſpiſſata reponito. Vſus oſtenſus eſt. *Aliud Pharmacum.*
Sorborum maturorum ſextarium vnum, baccarum myrti nigrarum ſextarium vnum, rhois ſy-
riaci ſextarium vnum, prunorum ſylueſtrium ſextarium vnum, meſpilorum ſextarium vnum, F
phœnicobalanorum thebaicorum libras duas, mala cotonea decem, mala punica integra vna cū
nucleis decem, muſti aminæi ſextarios xlviij. Præpara pro conſuetudine, & expreſſum liquorem
rurſus diligenter coque donec ſpiſſetur. Vtere vt dictum eſt. Porrò poſt præſcriptas confectio-
nes quintam ſcripſit Aſclepiades hoc modo. ℂ *Catapotia ad Stomachi ſubuerſiones, Origeniæ, bo-
na & valde probata.* Florum roſarum ʒ viij, baccarum myrti nigræ exacinatarum acetabulum, ſe-
minis hyoſcyami acetabuli dimidium. Terito ſimul diligenter, ſufficiente protropo paulatim in-
ſtillato: deinde his palmularum paſſarum, patetos Græci vocant, decem numero carnem addito:
& ex contritis catapotia ciceris magnitudine formato: & tres aut quatuor cum aquæ mulſæ vete-
ris dilutæ cyath. ij exhibeto. Et hoc pharmacum in ijſdem affectionibus commodum eſt, in qui-
bus quatuor præſcripta. Voluit autem author huius pharmaci per ſeminis hyoſcyami miſturam,
doloris ſedationem & ſomnum inducere vna cum reſiccatione. Manifeſtum eſt autem refrigerato
rium quippiam hyoſcyami ſemen habere, velut etiam papaueris ſemen habet: quare ad calidos af-
fectus facit. Simile præſcripto pharmacum deinceps proditum ab ipſo eſt his verbis: Roſarum
recentium deſectis vnguibus drach. viij, ſeminis papaueris albi drac. iiij, ſeminis hyoſcyami drac.
ij, aloes obol. iij, aſari obol. iij: cum aqua diluta in pilulas redigito, & ciceris magnitudinem præbe G
to. Septimum poſt prædicta pharmacum Aſclepiades ſcripſit appoſito diſcrimine a ſymptoma
te palam apparente: ait enim ardori ſtomachi ipſum conuenire, & propterea Adipſon ideſt ſitim
extinguens, appellat, compoſitionem ipſius ſic tradens. ℂ *Ad Ardorem Stomachi Adipſon cata-
potium.* Seminis cucumeris ſatiui ʒ octo, ſeminis portulacæ drach. octo, tragacanthæ drach. qua-
tuor. Tragacantham ouorum crudorum recentium candido diſſolue, & probe tritis alijs adde:
& ex miſtis catapotia forma, ea'que in vmbra reſicca: atque vnum ſub lingua tenendum præbe,
ac liquorem inde ſolutum deuorare iube. Quin & quod poſtea ſequitur, refrigerat ac corrobo-
rat ſtomachum madore prægnantem, & qui humidam ac calidam affectionem habet. Scribit au-
tem de ipſo Aſclepiades hæc verba. ℂ *Aliud, facit ad Stomachi ſubuerſionem, maxime commodum
eſt Ardorem multum perferentibus, & qui Stomacho exuruntur.* Foliorum roſarum viridium drach.
ſex, glycyrrhizæ drach. quatuor, nardi Indicæ drachmas quatuor. Excipe vino dulci aut protro-
po, & redige in catapotia: ex quibus vnum ſub lingua tenendum præbe: aut ciceris magnitudinē
cum frigida aqua diſſolue, & in potu exhibe. Nonum deinceps pharmacū Aſclepiades ſcripſit
hoc modo. ℂ *Ad Singultum, & Stomachi debilitatem, & Cibi reiectionem.* Reiectio itaq; hoc eſt
vomitus ex genere eſt ſupinitatum. Quando enim os ventris fortiter afficitur, hoc autem velut di- H
xi, ob vitioſos humores, quos venter abrumpere conatus, propter debilitatem nauſeæ ſympto-
ma perpetitur, atque hanc etiam tum ante acceptionem cibi, tum poſt ingeſtum cibum, ob extre-
mam debilitatem perfert. Supinitates igitur ex vitiatis humoribus obortas picra confectio quàm
celerrime curat, nempe vitiatos humores expurgans. Vomitus vero ob imbecillitatem graua-
ti ſtomachi oborti curantur per intemperaturæ correctionem. Non parum ſæpe contingit etiam
non ſolum ſtomachum, ſed & ventrem, ob debilitatem ferre non poſſe ciborum onus, atque ideo
reiicere aliquando quidem ad infernam partem, vbi illis robuſtior ſit ſtomachus: aliquando ve-
ro ſurſum ob ſtomachi imbecillitatem, quando ſane hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc ita-
que vomitus ſymptoma vnum quidem eſt, ſequitur autem ad multas affectiones diuerſam mede-
lam exigentes. Similiter & ſingultus ſtomacho interdum ob frigiditatem aut repletionem ac-
cidit: interdum ob mordacitatem humorum acrium, & medicamentaria qualitate præditorum.

Impoſſibile itaque eſt pharmacum inuenire omnibus dictis affectionibus aptum. Cæterum
quæ deinceps ſcripſit Aſclepiades duo pharmaca, oſtenſa ſunt ſubſtantiam habere multum ab
humana natura diuerſam, quæ ipſa maxime omnium inter reliquas corporis partes ſtomachus
non fert ob excellentiam ſenſus, qua præditus exiſtit. Magnopere igitur affligitur ſtomachus

etiam

A etiam vbi ex ſtomaticis pharmacis quippiã in ipſum fuerit præterlapſum, maxime quæ atramentum ſutorium, aut tale quid, in ſe habẽt. Quod enim ex fructibus conſtat, ex comeſtili materia compoſitum eſt: verum atramentum ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt: quemadmodum ẽt mandragora. Fugienda itaq; ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano & radicis mandragoræ cortice compoſita: apponam tñ ẽt ipſorum compoſitionẽ. Et prioris quidem deſcriptio hæc eſt. Chryſobalani libram j, maſtiches chiæ libræ dimidium, corticis radicis mandragorę quadrantem: tuſa & cribrata excipe mentæ ſucco, & redige in catapotia. Da inde obolos tres cum aquæ frigidæ cyathis tribus. Poſterioris autem deſcriptio hæc eſt. Maſtiches chiæ lib. i, tragacanthæ albæ lib. vnam, corticis radicis mandragoræ ſextantem: tuſa & cribrata reponito. Vſu exigẽte dato cochleariũ inſperſum aquæ frigidæ cyatho vni. Poſt præſcriptas cõfectiones Aſclepiades ſic ſcripſit. Ad voluulosas ſtomachi ſubuerſiones. Coniectarit quiſpiam ipſum voluuloſas appellare fortes: quemadmodum enim in voluulis ſubuerſiones fiunt cum magna contentione & violentia, adeo vt ſtercus etiam euomant, ſic ẽt alios vomitus concitatos quis appellare voluuloſos poſſit. Sequũtur autem huiuſmodi vomitus, vbi affectæ partes à medicatis ſeroſis humoribus magnopere fuerint afflictæ: ſi vero etiam imbecilliores fuerint, duplicatur malum. Erit itaq; ob id curationis ſco-

1.f.4.c.5. 048. B pus, vt ſimul ad affectas partes odoratas qualitates opponamus, quales aromatum ſunt, & quorũdam ſeminum in ciborum vſum venientium, velut eſt aniſum, apium, daucus, cuminum, & ſeſeli. Iuxta hanc itaq; rationem Hippocrates in pleuriticis purgatiuum exhibens medicamentum, miſceri aliquid ex his iuſſit, ſic ſcribens: ‖ Si vero ſub ſepto tranſuerſo ſit dolor, & ad clauiculam non ſe extendat, mollire ventrem oportet veratro nigro, aut peplio: ad veratrum quidem dauco, aut ſeſelide, aut cumino, aut aniſo, aut alio quopiam odorato addito. 2.de Rat. vict. acu. tex. 117. 127.h. Apparet enim quòd in his miſcendis maxime odorem ipſorum reſpiciat, quo medicamentariam vim, quæ hominis naturæ contraria eſt, mitiget & obtundat: quemadmodum enim graueolentia omnia ſtomachum ſubuertere ſolent, ſic odorata corroborare. Si vero vltra hoc etiam in ciborum vſum veniant, multipliciter auxiliantur ſtomacho ob vitiatos ſeroſos humores ſubuerſo. Atque iuxta hanc ratiocinationem autor propoſiti pharmaci aniſum & apium admiſcuit: abſinthium vero propterea ꝙ à natura vim habet extergendi, ac repurgandi, & ſubducendi vitiatos ſtomachi humores, ampliuſque denſat & cõſtringit ac robur addit parti affectæ. Cinnamomum autem addidit, vt quod omnibus fœtidis & putredinoſis ſeroſis humoribus ſe opponat iuxta vtranque facultatem ſuam, alteratiuam & diſcuſſoriam: nõ paruam enim ex odore ſuo exhibet vtilitatem omnibus *malis affectionibus. Opij

*χαχαῖς. aliter, κακοχύμοις.

C vero parum pharmaco immiſcuit, ſenſum ſtomachi hebetare volens: qua ratione etiam cœliacis ipſum damus, vt quod profundum quendam ſoporem inducere poſſit. Quo vero vehementem opij frigiditatem compoſitor ipſe corrigeret, caſtorium ipſi adiecit, oppoſitum ferme ipſi in facultate: eadem ratione etiam piper admiſtum eſt. De myrrha vero operępretium eſt ſcire, ꝙ in quantum facultas ipſius eſt concoctoria humorum præter naturam & vitioſorum, in tantum conueniẽter admiſcetur: in quantum autem medicamentaria eſt, non conuenienter: verum paucitas eius ad concoctionem quippiam confert, qualitatis autem peregrinitas non apparet, vtpote victa ab odoratis. Ego itaque hoc pharmacum etiam ſine myrrha præparare conſueui, ad ſecuritatem perducere ſemper tentans vſum omnium pharmacorum, præſertim vbi in acuta febri tale quid exhibetur. Cum igitur cinnamomum habeat hoc pharmacum, & ſemina calida vrinam cientia, ac piper, & præterea caſtorium, ac opium, merito multis affectionibus commodum eſt, quandoque cum vino ſtomacho grato datum, quale protropum eſt: quandoque cum myrti baccarum decocto, velut in dyſentericis: aut cum aceto mulſo, velut in ſplenicis: in cholera vero & bilis vomitu ac effluxu, cum frigida, velut Aſclepiades ſcripſit, ſed addito diſcrimine, ſi ſiticuloſior eſt nunc quàm antea, aut nauſeæ calidæ ſenſus circa os ventris ipſi contingat, aut frigidam bibere ſanus con-

D ſueuit. Ego ſane hoc medicamentum ad ſecuriorem vſum perduxi, myrrhamque dimiſi, & piperis quantitatem auxi. Cum vero plurimum cinnamomum accipiat, neceſſarium nobis eſt vbi cinnamomo caremus, caſiam optimam conijciamus, aut plus quàm duplo cinnamomi pondere, aut omnino non minus. Cæterum commenſuratio ac apponderatio pharmacorum quę ipſum cõſtituũt, ab Aſclepiade his verbis proditur.

.ſu.2.t.6 548 ℭ *Ad Voluuloſas Stomachi ſubuerſiones Paſtillus Amazonum. Facit ad Inflatos, Ardorem ſtomachi, & Vomentes cibum. Facit & ad Internas affectiones.* Seminis apij drachmas ſex, aniſi drachmas ſex, abſinthij drachmas quatuor, piperis drachmas duas, myrrhæ drachmas duas, cinnamomi drachmas ſex, opij drachmas duas, caſtorij drachmas duas. Cum aqua paſtillos formato, & ſummum drachmam vnam dato, ſtomachicis cum protropi diluti cyathis tribus: cholericis & vomentibus cibum, cum frigida: cœliacis & dyſentericis cum baccarum myrti decocto: ſpleniticis cum aceti mulſi cyath. iij. Aliud pharmacum deinceps ſcripſit Aſclepiades, non ſolum ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones ipſum conuenire promittens, ſed & ad intenſos ſingultus, & ſtomachicos, qui ardorem, hoc eſt multam caliditatem percipiunt. Dictum autem iam ſæpe à me eſt impoſſibile eſſe inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum: inuenitur enim in vnaquaque ipſarum id, quod proprie ipſis deſtinatum eſt præſtantius eſſe. Verum ijs qui vnum pharmacum ad multos affectus habere volunt, etiam horum pręparatio

ac compoſitio vtilis exiſtit. Continetur tamen ambiguitas quædam in huiuſmodi pharmacorum E promiſſionibus,qualem Aſclepiades nunc de propoſito pharmaco fecit. Putabunt enim fortaſſis aliqui ex ignaris,tum ſingulorum trium ſymptomatum curationem promitti, tum duorum ſimul coincidentium,aut omnium ſimul: Velut cum lancinatur vehementer nauſeans æger, & ſingultit,& multæ anxioſæ caliditatis ſenſum circa ſtomachum percipit. Et de tali ſane affectione primo dicam,in qua tria hæc mala ſimul hominem infeſtant,nimirum ardoris ſenſus, & ſingultus,& affectio voluuloſa. ‖ Hippocrates quidem igitur conuulſionem fieri dixit ex repletione & euacuatione, & additum eſt ad aphoriſmum ferme in omnibus exemplaribus, Sic autem & ſingultus.Ego vero in cõuulſione tertiam aliquam cauſam ſupra euacuationem & repletionem non dum repperi: Singultũ " autem ſine his fieri video,acribus humoribus,aut † ſeroſis,& medicatis,ſtomachum mordentibus, quos vbi vomitu reiecerint,ſtatim ſingultu liberant. Quin & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus conſtante,ſi ſtatim vinum inſuper bibant,omnino ſingultiunt, ex quorum numero etiam ego ſum. Amplius autem & cibo in mordacem qualitatem corrupto aliqui ſingultiunt:& quod à vomitu ſtatim liberãtur,omnibus notum eſt. Quidam etiam ex rigore oris ventris ſingultiunt. Verum pueros maxime frequenter ſingultire contingit tum ob corruptionem alimenti in ventre, tum ob partis frigiditatẽ*. An vero & ob nimiam euacuationem fiat F ſingultus,veluti etiam cõuulſio, dignũ conſideratione eſt. Verum ſi in præſens hac conſideratione relicta eos,qui ob frigiditatem,aut ciborum copiam, aut mordacem acredinem, grauantur, intueamur,vomitum reperiemus ſufficientem medelam eorum,qui ob copiam aut morſum ſingultiunt,caliditatem vero eorum qui ob frigiditatem. Alio autẽ modo reperiemus ẽt ſenſus ſtupefactionem per refrigerantia, & permutationem ac diſcuſſionem mordacium per attenuantia & reſiccantia. Componitur autem ex huiuſmodi ipſum pharmacum. Opium enim, & roſæ,& pſyllij ſuccus,ex refrigerantibus ſunt.Spica nardi vero, & chryſobalanos,ex diſcutientibus & corroborãtibus. Aſarum autem per vrinam deducit vitioſos humores. Aloe vero vitiatos humores expurgat,& inferne per ventrem euacuat.Crocus autem concoquit & roborat partes,per temperamentum quidem caliditatis concoctionem efficiens, per adſtringendi vero vim quæ ipſi adeſt, robur addens.Coſtus autem ſufficienter calfacit,moderate vero adſtringit, quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porro compoſitum pharmacum aptum eſt ſingultiẽtibus:aptum eſt & ijs,qui ad vomendum lancinantur: † & qui circa præcedens pharmacum dicti ſunt,verum nõ ſimiliter vt illud, neq; aliquid aliud ex odoratis habet, neque cinnamomum. Refrigerantium autem in ipſo miſtura ſtupefacere ſenſum potens mitigando moleſtiam ex mordacitate ſeroſorum & aliorum etiã hu- G morum obortam,vere aptum pharmacum efficit ad nauſeoſæ affectionis imminutionem. Quãdoquidem vero etiam ad ſtomachi ardorem conuenire pharmacum dixit, repugnat autem huic ſermoni calfaciens coſtus,operæpretium fuerit & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis, & a quibuſdam,dolorum ſedatorijs,qualis eſt Philonis antidotus, ſcopus componẽdi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quo vero non cum magno detrimento id fiat, & ut per altum dolentium corporum frigiditas {celeriter} penetret, calfacientia miſcentur, quæ refrigerantium ſtupefactionem deducere poſſunt, cum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant.Hæc igitur vbi quis inaudiuerit, quantitatem conſideret ſimplicium pharmacorum quæ in compoſitiones miſcẽtur: ex hac enim ſciet,num magis aut minus, efficere poſſit compoſitum pharmacum ea quæ promittit.Si nanque refrigerantia plura apparuerint, ſenſum affectorum magis obtundit, & quantum caloris in ipſa particula fuerit,etiam hunc extinguit: vbi vero calfacientia fuerint aucta,minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacũ,innocentius aũt reddet.Noſſe enim oportet corpora viuentium mortificationi ſimile quippiam perpeti ab omnium ex opio & hyoſcyamo & mãdragora compoſitorum pharmacorum vſu, nimirum cauſis dolorem infligentibus inſenſibilibus factis:& multi ſane qui aſſidue talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatem particulas perdu- H cunt.Quemadmodum aũt in refrigerantium & calfacientium oppoſitione, vtrorunque quantitas oſtendit p̃dominantem pharmaci actionem, eodem modo etiam in alijs cõſiderationẽ facere oportet:velut denſantibus & rarefacientibus,coagmẽtantibus & diffundentibus, odoratis & graueolẽtibus,humectantibus & ſiccãtibus,diſcutiẽtibus & cohibẽtibus. Itaq; vbi ſubſcripſero his miſtorum in cõpoſitione quãtitatem,ad cohærẽtia trãſibo.Scripſit aũt ipſam Aſclepiades in hęc verba.

6ª. Aph. apho. 39. Ex.or. 50 f

A.l.3. f.13 c.19. fol.3

† ἢ ἰχώρων φαρμακωδῶν i. ichoribus medicamentoſis. ita antiquus interpres, ſed neq; ſic clara eſt locutio.

* ψύξει i. frigiditatem, eſt in impreſſis. δήξεσι i. mordicationibus, eſt in aliquibus antiquis.

† διὰ τὰς κατὰ τὸ προγεγραμμένον εἰρημένας αἰτίας, eſt in antiquis, i. ob cauſas in præcedente pharmaco dictas.

℄ *Stomachicis Ardorem ſentientibus, & intenſos Singultus, & Voluuloſas Stomachi affectiones.* Coſti ʒ iiij, ſpicæ nardi drach. quatuor, chryſobalanorum drach. quatuor, roſarum viridium drach. quatuor, maſtiches drach. quatuor, aloes drach. duas, aſari drach. duas, opii drachmam vnã. Excipe ſucco pſyllij, & reduc ad paſtillorum formam, & exhibe obolos tres. Liquor ſit affectioni conueniens. Poſt p̃ſcripta pharmaca Antidotum Hieram iam antea in Andromachi pharmacis cõſcriptam, ex aloe & cinnamomo compoſitam, etiam ipſe tradidit non iuxta eandem commenſurationem & ſymmetriam. Habent autem verba eius in hunc modum. ℄ *Antidotus Hiera hoc eſt Sacra, Themiſonis, ad Stomachi ſubuerſiones. Facit & ad ſentientes Ardorem, & oẽm Inflationem, tardam Concoctionem, & affectiones Vteri. Probe cit Vrinam, & omnino admiranda confectio eſt Hydropicis, Hepaticis, & Nephriticis. Deducit & fœminis Menſes.* Aloes drach. c, maſtiches vnciã vnam,

croci

A croci vnc.i,nardi indicæ vnc.i,cinnamomi vnc.i,carpobalſami vnc.i,aſari vnc.i: tundito, & angu-
ſtiſſimo cribro excernito, atq; aridum v ne tranſpiret ſeruato. Vſus eius eſt ad tarde concoquen-
tes,atq; ita ſanos,drach.i cum frigidæ cyath.iiii: vomentibus bilem,aut aliàs fluxione laborantibus
drachmæ dimidiũ: ad inflammationes internas conuenit cum aqua mulſa bibitũ:verũ quibus vri-
nam ciere volumus, aut menſes deducere, pharmacũ cum vino damus. Eſt autem medicamẽtum
inſperſile in pulueris ac farinæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepiades de prædi-
cto pharmaco. Videamus autem primum in his de quãtitate pharmacorum ipſum conſtituen-
tium quatenus conſenſit,& diſſenſit,cum Andromacho: deinde conſequenter de promiſſione &
vſu. Equidem in miſtura pharmacorum conſenſerunt inter ſe Andromachus & Aſclepiades in
hoc,quòd aloes drachmas centum conijciunt:Diſſentiunt autem in eo, quòd Aſclepiades ſimpli-
citer aloes ſcripſit, Andromachus autem lotæ appoſuit: Et quòd Aſclepiades reliquorum ſingu-
lorum ſingulas vncias admiſcuit, hoc eſt drachmas argenteas octo, aut ſeptem & dimidiam, An-
dromachus vero ſex: Amplius etiam in eo quòd Aſclepiades carpobalſamum, Andromachus xy-
lobalſamum inijcit: & præterea quòd Aſclepiades florem iunci odorati penitus relinquit. Cæte-
rum circa promiſſionem operum Andromachus nihil amplius ſcripſit,quã quibuſdam vnum co-
B chlearium, quibuſdam duo, cum aquæ frigidæ aut calidæ cyathis tribus exhibere: verum Aſcle-
piades plura de vſu propoſitæ antidoti prodidit. Ad tardas enim concoctiones ſanorum drachmã
vnam dari iubet, cum aquæ frigidæ cyath. quatuor: opinor autem ipſum dicere drachmam argen-
teã, etenim ſic fere omnes recentiores medici appellare in more habent: neq; ipſa rei natura aliud
nos intelligere cogit: manifeſtum eſt autem quòd drachmam dicimus nunc in huiuſmodi omnes,
quod Romani denarium appellant. Verum non omnibus tarde concoquentibus expedit præ-
bere hoc pharmacum, ſed iis ſolum quibus ob vitioſos humores tarda concoctio contingit, & ma-
xime cum tenues fuerint & bilioſi. Fecerit & quietem in iis,quibus citra vitiatos humores humi
da intemperies intantum affectam partem perrigauit, vt exoluatur & laxetur ad modum ligato-
riorum neruorum circa laxatos articulos. At vero qui bilem in ventre habent,quæ præſertim ip-
ſis in tunicis in alto continetur, præſtantius pharmacum non reppererint. Verum haud ſcio qua
ratione parum de ipſo exhibeat Aſclepiades, cũ moderata exhibitio ipſius ad drachmas tres pro-
grediatur. Porrò ad inflammationem habentes non ſimpliciter in omni inflammationis tempo-
re dandum eſt,ſed vbi concocta fuerit & declinarit.‖ Concocta enim medicanda recte cenſet Hip-
pocrates, non cruda,neque in principiis, †niſi ſua ſponte concitata id expetant}, hoc eſt niſi mo-
C tus ad excretionem † nos adducat},qui non dum firmam aliquam inclinationem ac ſtationem ad
vnam partem habeat. Recte autem hoc pharmacum tarde concoquentibus, aut bilem vomenti-
bus,aut alias ſtomachi fluxione laborantibus,aquæ cyathis quatuor inſpergens præbet, nimirum
ſubuerſionem ſtomacho ex melle oborientem formidans. Ad declinationem autem internarum
inflammationum cum aqua mulſa tempeſtiue quis exhibuerit: Quemadmodum etiã vrinam cie
re volens,aut menſes euacuare,Aſclepiades quidem ex vino dãdum ait. Præſtiterit autem,vt ego
ſentio, cum vino mulſo pharmacum præberi: ita enim ſimul & quæ circa diſtributionem & dela-
tionem ex ventre in vrinam,& quæ circa vterum inſtant,ſecat ac diſſoluit: & robur partibus addit
per quas trãſitum facit: ampliuſq; & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipſa non
parum confert ad inſtantes humores fundendos ac euacuandos. Poſt præſcriptam Hieram The
miſonis antidotum,Aſclepiades aliam ſic ſcripſit. ℂ *Alia ex Mantiæ compoſitionibus Attalica. Fa
cit ad Stomachicos & Reijcientes cibum,Cholericos,Cæliacos,Dyſentericos.* Compoſitio ſic habet.
Croci ʒ ii,nardi ʒ duas,ſeminis hyoſcyami drachmã vnam,aloes vnc.vnam,balauſtii vnc.vnã, tra-
gacanthæ vnc.i,piperis albi vnc.i,acaciæ vnc.i,rheu pontici vnc.i,rhois ſyriaci culinarij vnc.i: ex-
cipe ſucco roſarum in vino auſtero coctarum, & redige in paſtillos drachmæ vnius: tragacantham
D vero ſucco præmaceratam vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile habet: illud enim purgato-
rium eſt: hoc adſtringens, iis qui ſtomachum aut totum ventrem ob multam humiditatem exolu-
tum ac laxum habent,conueniens: quemadmodũ etiam in articulis eiuſmodi laxitates contingunt,
ligamentis ipſorum multa humiditate perrigatis,quæ plurimi medici neruos ligatorios appellare
ſolent. Multæ enim eiuſmodi affectiones tum in ventre,tum in ſtomacho, fiunt iis qui multo potu
ſe explent,aut fructus humectãtes,aut etiã edulia talis temperamenti,ingerũt. Cum itaq; multi ſint
qui tali victu vtantur,rationabiliter etiã prædictæ facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadũt,
vt quæ prædominantem adſtringendi vim habeant. Vbi vero aut vitiatos humores euacuare, aut
affectam particulam calfacere oportet,non ſolum nihil iuuat ita adſtringentium pharmacorũ vſus,
ſed etiam nocet. Poſt præſcriptum medicamentum,aliorum duorum Aſclepiades meminit,quę
& ipſa ambo bona ſunt, & ex multis compoſita, ac propterea multi ad varios affectus vſus, &
præſertim poſterius. Quòd vero tale ſit quale ipſum eſſe dicit, etiam nobis ipſis facile erit iudi-
care, vbi in memoriam reuocarimus ſimplicia in ipſo pharmaca, qualia ſingula ſint,amplius'que
methodum compoſitionis eius audiuerimus. ℂ *Aſter Stomachicus, facit ad eos quibus Cibus in
ventre aceſcit,ad Tormina,Deſtillationes,Dolorem capitis,ſpuentes Sanguinẽ,Tabeſcentes,Affectio-
nes circa Veſicam & Vterum.* Præparatur ſic. Succi mandragoræ drach. quatuor, myrrhæ drach.
quatuor,

1ª. Aph apho. 22. Ex. or. 10. b
† ἢν μὴ ὀργᾷ.
† ἐπάγοιτο, *eſt ĩ impreſſis. ſed clarius in manuſcriptis,* ἐπείγοιτο, *i. incitet. vt etiã in aphoriſmis.*

quatuor,balauſtij ʒ iiij,caſtorij ʒ iiij,croci ʒ iiii,opii drach.ſex,aniſi ʒ viii,ſeminis apii ʒ viii, ſtyracis E
drachmas octo,hyſſopi cretici drachmas duodecim, ſeminis hyoſcyami albi drachmas duodecim.
Componito pro more,& digerito in paſtillos:dato pro viribus. Liquor ſit affectioni conueniens.
*¶ Aſter alter inexuperabilis, pharmacū accōmodatū,ſedans Dolorē,inducens Somnū, multi vſus ad
varios affectus. Nā & Stomachi morbos mirabiliter ſanat a ructibus acidis,ægris cōcoctionibus,tormini
bus, vôluulis,inflationibus. Facit & ad Capitis dolores potatum,& foris illitum fronti,aceto dilutū. Fa-*

* ἰλίγγους.

*cit & ad Oculorum dolorem paſtillus perdicij ſucco dilutus. Facit & ad Dentium dolorem cauernæ indi-
tus,tritus ac galbano exceptus,aut fici ſucco. Prodeſt ad Influxus Oculorum, & Tonſillarum inflamma-
tiones,vino dulci dilutus,ita vt ad oculos lanam eo imbutam imponamus: in tonſillis vero affectis tepe-
factum † colluamus. Facit ad omnem Sanguinis fluxum vino myrtite diſſolutus: & ad veteres ac recen-
tes Tuſſes & Deſtillationes dilutus vino theræo,aut protropo,aut ſcybelite. Facit Phthiſicis, Suppuratis,
marrubij ſucco diſſolutus. Hæmoptoicis, Dyſentericis, Cholericis, ſanguinariæ ſucco dilutus: & ad omnis
Reptilis plagam cum rutæ decocto potatus. Soluit Irritationes per circuitum repentes, duabus ante eius in-
uaſionem horis,ex vini diluti cyathis tribus acceptus. Menſes etiam fœminarum ducit,artemiſiæ deco-
cto dilutus. Facit & ad Veſicæ affectiones vino mulſo diſſolutus. Similiter etiam ijs,quæ ab vtero ſuffocā-
tur,auxiliatur. Facit Arthriticis, Podagricis, gentianæ decocto dilutus. Et de his quidem quæ efficit* F
hactenus. Compoſitio vero hoc modo habet. Myrrhæ ʒ iiii,ſtyracis drach.quatuor,nardi Indicæ
drachmas quatuor,caſiæ fiſtulæ drachmas quatuor:terræ lemniæ quæ ſphragis, hoc eſt ſigillum,
appellatur,drachmas quatuor: corticis mandragoræ drachmas quatuor. In alio exemplari etiam
piperis drachmas quatuor,croci drachmas ſex, ſucci papaueris drachmas ſex, ſeminis dauci creti-
ci drachmas octo, aniſi drachmas octo, ſeſelis maſſilienſis drachmas octo, ſeminis apii drachmas
octo. Myrrha, & ſtyrax,atque opium,vino diſſoluuntur odorato & teruntur:arida vero tunduntur
& cribrantur,ac deinde ſimul miſcentur: ſubiguntur, ac in paſtillos coguntur ponderis drachmæ
dimidiæ, & in vmbra reſiccantur. Vſus oſtenſus eſt. In alijs exemplaribus paſtillorum pondus
drachmale proditur.

† παραινεῖν ἀναγαργαρίζεσθαι, i. admonendū eſt, vt gargarizetur.

*Quæ Archigenes in Primo Pharmacorum ſecundum genus prodidit, de
Affectionibus circa Stomachum.* CAP. 4.

* ἀπεψίας.

CVm multæ & variæ ſint circa ſtomachum affectiones,atq; hæ omnes fere in totum ex *cruditā-
te oboriantur,totis viribus conſiderandum. Et ſi quidem aquarum aut aeris malitia oſtenda-
tur,vniuerſali via ac ratione quā maxime licet vtentes hæc immutando, hominem liberare eſt opus: G
Si vero ob inconſuetos cibos,eis interdicemus: Si vero ob copiam, cibos contrahemus: Et in vni-
uerſum ex quacunq; cauſa ſuſpicati fuerimus fieri, eam prohibebimus. Quòd ſi in omnibus ipſis
bono ordine tractetur,& iuxta ipſum ſtomachum tñ concoctiones impediantur, vnctionibus, &
exercitiis,vociferationibusq;, & aliis huiuſmodi,per expertum artificem adhibitis,ſtomachus cor
roboretur. Verum ructu acido affectis coriandrum cochlearii menſura ante reliquum cibū eden-
dum dato,& merum inſuper bibendum. Quòd ſi qñq; moderata *cruditas & quæ contemni poſ-
ſit oboriatur,longiore tempore in lecto decumbendum eſt: & ſi negocia id non permittant, quan-
to poſſibile eſt,omnis diſtentio & labor,ampliusq; æſtus † ac ira,vitanda ſunt. Serius etiam q̃ pro
conſueto tpe ex feruida aqua lauādum eſt:& in priore balnei domo aqua tepida hauſta, omnia " in A.l.3.f.13 c.5.fol.2
ſtomachum coaceruata pituitoſa remouenda:& modico cibo itemq; potu prima die vtendum. Si
vero fortis ciborum corru*ptio fiat,ſtomachiq; morſum ſentiant,ac ipſos eructent, ampliusq; nau-
ſea afficiantur,aqua tepida exhibita vomere cogito, donec omne corruptum expurgetur: deinde
caput mollibus linteolis ad ignem calefactis obducito: aut huiuſmodi aliquo non inani ductu lo-
cos circa ſtomachum foueto, & præcordia mitigato: ſummas item partes molli frictione aut etiam
conſtrictione lenito. Atque ita in lectulo quieſcere ſinito, ac inediam per totam ſequentem diem H
perferre. Si non abſurdum quid inde conſequatur, fortiores quidem, vt prædictum eſt, effectos
lauatione curato: ſi vero infirmi eſſent, moderate ad diem vnum refectos, in ſequentem lauato,
moderatis cibis ac potibus ad triduum vti iuſſos. Et *cruditatis quidem talis quædam (vt rudi
quadam forma expreſſi) curatio exiſtit. Verum de iis quæ ex ipſa proueniunt, velut profluuio
ventris, aut bilis per vomitum ac ſeceſſum reiectione, aut aliis eiuſmodi, in proprio loco dice-
tur. Cæterum in aliis ſtomachi moleſtiis, iis quidem qui ſtomacho exuruntur cum exolutione,
aut animi deliquio, aut appetentia perdita,ex qualicunque tandem cauſa,præter febrem, cyathos
tres aut quatuor aquæ frigidæ abſorbendos dato, bis aut ter per interualla: & ſi quidem inde mi-
tius habeant,ipſos reuocatos tum cibo,tum etiam aliis,refocillare tentabis. Si vero permaneat ma-
lum,† deprehenſis atque læuigatis } extremitatibus, huiuſmodi quendam cremorem aſſidue ab-
ſorbendum dato,velut palmularum,malorum cotoneorum,pyrorum, meſpilorum, baccarum iu-
niperi,pampinorum vitis,roſarum,mali item punici nucleum non habentis ſuccum,aut nuces pi-
neas viginti,& ſeminis cucumeris grana xxv,baccas myrti viginti, croci obolos duos*, & roſarum
duarum folia ex aqua bibenda exhibeto. Aut aquā frigidam cum omphacii ſucco præbeto. Aut
florem roſarum cum nardo & aqua frigida. Aut etiam portulacæ ſemen admiſceto, aut atriplicis
ſemen

† *Additur in antiquis græc.* ϰ̕ ψῦχος, *i. et frigus.*

† Al. ligatis & calefactis.

* *Al. vnum. et al. dimidiū.*

A ſemen, aut malorum cotoneorum decoctum. Aut cucumerum ſatiuorum ſemina quinquaginta trita, ex frigida præbe. Aut orizam coctam cum butyro edendam exhibe. Aut tragoriganũ tritam & exuccatam cum aqua edendam præbe. Aut fabas ægyptias decem, & nardi celticæ obolos duos, vtraq; toſta & trita bibenda exhibe cũ mali punici acidi ac dulcis ſucco, & aqua, pari vtriuſq; menſura. Aut mentę ramulum contritum bibendum dato. Aut œnanthen ſimiliter tritam cum nardo indica bibendam dato. Aut lentes coctos tritasq; ex aqua præbeto. Aut phœnicobalanos cum roſis. Aut marrubij ſuccum cum melle: & vbi paululum quieuerint, vinum cum polẽta exhibeto. Aut cardamomi drachmam vnam, cum aceti mulſi cyathis tribus potandam dato, ac quieſcere ſinito. Porrò ijs qui ſaliuam multam in ſtomacho aggregarunt, aridam conyzam manducãdam dato: Forinſecus vero ſtomacho imponãtur vitis folia viridia trita: aut mala cotonea, aut palmulæ, aut meſpilą cũ cerato. Aut myrti folia tenera, vel rubi, vel lentiſci, trita cum polentę flore frigida ſubacto. Aut portulaca viridis ſimiliter præparata. Aut caſeus recẽs mollis cũ polẽta & apij foliis. Aut ſeridis folia cum aceto & polenta ac apij folijs. Si vero multum ſint æſtuoſi, veſicam aqua expletã imponito. Aut niuem ſuperdato. Aut cucurbitarum ramẽta imponito, & omnino oĩa quibus in cardiacis vtimur. Dolores autẽ ſtomachi lenit, & maxime ijs quibus triſtitia aliqua

B aut deſperatio accedũt, lac aſininum, aut muliebre, aut bubulum, ſilicibus incoctis potatum. Aut vnguentum nardinum vel aliquod pretioſum dato ex aqua. Aut decoctum floris iunci odorati, roſarum flore ſimul inſperſo. Aut portulacæ ſuccum, quandoq; per ſe, qñq; cum nardo. Aut oui vitellum toſtum & in farinam comminutum, cum polenta bibendum dato. Aut amaras nuces cũ cucumeris ſemine & nuce pinea. Aut rumicis ſylueſtris ſeminis obolos tres bibendos præbeto.

Oẽs vero circa ſtomachum dolores & diſplicentias ac moleſtias ſedari aiunt cochlea aphricana cruda integra vorata. Exoluto aũt ſolum & nauſeabundo facto ſtomacho, lactucæ albæ ſemẽ modicum ex aquæ cyathis quatuor aut vno bibendum dato. Aut paſſerum ſtercus aridum velut polentam, ſiue aquam biberint, ſiue vinum, inſpergito. Aut maſtiches chię cochlearium ex aqua frigida dato. Aut glaciem ieiunis quotidie exhibeto, vt ea aſſidue manducata ſaliuam expuãt. Aut conizam aridam manducent. Si vero vna cum humectatione ẽt inflammatio aliqua adſit, œnanthen cũ meliloto, aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ vſtæ habente, impone. Aut acaciæ & † aluminis melij pares partes dupla cerati proportione excipe, & vt malagma impone.

† στυπτηρίας μὴ λείας, i. aluminis nõ læuis. eſt in ĩpreſſis. ĩ manuſcripto eſt, στυπτηρίας ὑγρᾶς μὴ λείας, i. aluminis humidi nõ læuis. & ita etiam in veteri tralatione.

Cæterum quibus bilem atram generantibus ſtomachus inflať, ſpõgias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachum imponito, atque hoc maxime tempore diſtentionum: & ſi poſtea etiamnum

C perſeuerarint, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito melle exceptum imponito. Aut hæc & aloen pari portione miſta & cerato myrteo excepta imponito. Aut hederæ folijs vino coctis pro cataplaſmate vtitor. Aut plantaginis cum ſale tritis. Aut armentariæ bouis ſtercus aridum vino coctum. Aut marrubium cum pane & roſaceo ſubactum. Aut bulbos rufos & alumen pari portione imponito. Poſt hæc antidotus apyretos appellata, aut hiera, aut alia quæpiam quæ cuiq; per experientiam cognita eſt, in potu exhibenda eſt. In cibo ſtomachicis cõueniunt beta, lens, tragus, oryza, alica: malis cotoneis, aut palmulis, aut meſpilis, aut mali punici nucleo carentis granis, aut melapijs, ſimul incoctis: aut teneris lentiſci, aut myrti, aut rubi ramulis, admiſtis. Panis ſit ſumme tm̃ fermentatus, aut penitus abſq; fermento præparatus. Ex oleribus cõueniunt cruda, cichorium, meconides, eryngium, intubus, gingidium, ſeris, lactucæ: cocta maxime commoda eſt braſſica & ſiſarum. Ex reliquis aũt coctis conueniunt cochleę & bulbi. Ex carnibus venter, roſtra, pedes: turdi, perdices, attagenes, turtures, palumbes, anates, lepores, dorcades. Ex piſcibus ſquillæ, gammari, natatrices ſiue colymbænæ, locuſtæ, loligenes, ſepiæ: & ex ijs qui duras carnes habent mulli: ex teſtaceis maxime buccina, purpuræ, pectines, glauci, cerri, glandes, ſiue balani. Verum Siſarum à reliquis omnibus acceptũ, vt ſtomacho gratum, & refectioni commodum, ad pleraſq; oẽs ſtomachi

D acceſſiones conueniens eſt. In potu prodeſt vinum quod vnuſquiſque libenter bibit. At vero iis qui inflantur & ſtomacho diſtenduntur, polij faſciculum coquito & bibẽdum dato. Aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſitum, modico melle, & piperis drachma *una, admiſtis, bibendum præbeto. Aut ſpongiã acerrimo aceto imbutã pedibus ac brachijs imponito, vſquequo bullæ excitentur, maxime ſi cibos reiectent. Aut fœnigræci farinam aceto ſubactam. Aut ſinapi tritum cum aceto, vſquequo rubefiat locus. Aut pſyllium aceto & aqua maceratũ & in mortario tuſum, pari portione carnium cochlearum admiſta, in malagmatis forma imponito. ℭ *Quæ Stomachicis Dolorẽ eximãt.* Cuminũ toſtum & apiũ, vtrũq; modica portione cũ aqua bibẽdum præbe. Aut aloes obolos duos cũ vino mulſo, aut vino, aut aqua, bibẽdos dato. Aut abrotoni, & thymi, vtriuſq; obolos duos, ex vino præbe bibẽdos. Ligaturas inſuper extremarũ partiũ fortiter adhibe, & circa ipſum ſtomachũ cucurbitulis & fomẽtis varijs vtere. Quòd ſi vehementer valida ſit diſtentio, ẽt venæ ſectio efficax auxiliũ erit, & alui ſolutio per ſuppoſititiã glandem. Deinceps poſt pſcripta Archigenes de fame ingẽti, bulimo Gręcis appellata, itẽq; de ſingultu, prodit quę ſequunť. ℭPorrò eos qui ex ingenti fame in viis vel alio quocunq; modo aĩo linquunť, reuocabimus odoramentis aceti, aut pulegii: aut q̃ forte obtingit terra aceto macerata: aut malis, aut pyris, aut aliis ſimilibus fructibus, qui ad manũ ſunt. Panẽ inſuper odorandũ dabimus, & ingerere cogemus.

* *Aliter ij.*

mus. Ad hæc enim ſingula confeſtim excitantur,& præterea ad ſuillam carnem aſſatam ac coctã, E & in vniuerſum ad omnẽ quod multum alit,& præſertim ea quæ odorem nidoroſum ac probe cõditum abundanter habẽt:per huiuſmodi enim odores vt plurimum tales reuocantur. Nihilo minus tamen etiam extremæ partes ipſorum conſtringendæ ſunt, ipſiq; excitandi tum maxillarum punctura,† tum capillorum ac aurium diſtentione. Refocillabis porrò ab exolutione, panem in vino diluto,aut etiam aliud quippiam ex ijs quæ aceruatim reficere vires poſſunt, exhibendo: velut ſunt oua ſorbilia,† bulbi,cochleę.Etenim ſingula hęc ſtomachi humiditatẽ eximunt, & in modica mole multam vim complexa cumulatim corroborãt. Singultientibus autem rutam cum vino dato,aut nitrum in aqua mulſa, aut opium,aut caſtorium,aut abrotonum, aut ariſtolochiã, aut daucum creticum,aut cuminum,aut aniſum,aut zingiberis radicem, aut ſyllam cũ aceto & oleo, aut tordilion, aut dictamnum, aut calaminthen,aut acorum, aſarum item & nardum celticum, & pulegium,ſingula tum per ſe,tum ſimul miſta.

† καὶ τρίχας ἢ ὦτα ἀνατείνοντας, eſt in impreßis, vt tranſtulit interpres. in aliquibus manuſcriptis, καὶ τρίχας εἰς τὰ ἄνω τείνοντας, i. tum capillorum ad ſuperiora tractu.

† Halica cũ vino ex Aetio q omnia hinc accepit, quòd enim bulbi, et cochleæ aceruatim nutriãt neq; rõne cõſonum, neque ab vllo probato ſcriptore traditum.

Pharmacum Noſtrum,ex Succo malorum Cotoneorum conſtans.

Magnæ equidem oris ventris affectiones à prædictis pharmacis curantur:moderatas vero omnes ferme,præter eas quæ ex vehementi ardore fiunt, ſubſcriptum medicamẽtum iuuat. ℭ Succi malorum cotoneorum ſextarios duos, mellis attici ſextarios duos, aceti ſeſquiſextarium: ſi vero F multum acre fuerit,ſextarium vnum:zingiberis quadrãtem, piperis albi vnciam vnam: arida inſperges,vbi malorum ſuccus cum melle & aceto coctus ad lentum ignem attici mellis craſſitudinẽ acceperit. ℭ *Aliud ex malorum Cotoneorum Carne conſtans.* Malorum cotoneorum carnis libras iij,mellis libras iij,aceti albi lib.iij,piperis quadrantem,zingiberis quadrantẽ,petroſelini macedonici vnciam vnam.

De Pharmacis,quæ Forinſecus Ori Ventris imponuntur. CAP. 5.

VOcant quidem plurimi medici,haud ſcio quare,velut Aſclepiades & Andromachus,omnia pharmaca quæ forinſecus imponuntur,ſiue adſtringendo condenſent,ſiue indurent, Malagmata,{quæ vox emollitionis ſignificationem habet.} Verum nos permittemus ipſis,etiam ſi non propriæ appellant. Quæ autem conſcripſerunt ad ſtomachi affectiones commoda pharmaca, per experientiam non illorum ſolum, ſed etiam noſtram approbata, ea nunc adſcribemus, ab ijs quæ Aſclepiades prodidit initio facto.

Quæ Pharmaca Aſclepiades ad Stomachi affectiones in Quarto Externorum tradidit, quæ Marcellæ inſcribit.

Eueni,ad Stomachi Subuerſiones Doloresq; facit partim etiam ad Inflammationes. ℭ Oenanthes ℨ G viii,croci drach.* ij, roſarum ſiccarum drach.iiij,meliloti drach.iiij,maſtiches drach.iiij,ramentorũ ſuccini drachmas quatuor,carnis phœnicobalanorum quadrãtem,vini myrtei quod ſatis eſt. Arida tundito & per anguſtiſſimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito, vt cerati ſpiſſioris craſſitudinem accipiant: his carnem phœnicobalanorum addito, & conquaſſata cerato ex roſaceo apparato excipito, & linteolo infarta ori ventris imponito. Facit & ad oculos inflammatos. *Aliud.* Oenanthes drach.vj,croci drach.* duas,myrrhæ drach.quatuor, floris roſarum drac. iiij: meliloti,maſtiches,vtriuſque drach.iiij: aloes drach.iiij,corticis mandragorę drach.iiij, carnis palmularum quadrantem: excipe cerato ex roſaceo apparato. ℭ *Aſclepiadæ qui Philophyſicus** *dictus eſt,hoc eſt naturæ ſtudioſus,ad Stomachi ſubuerſiones.Facit & Cæliacis & Dyſentericis.* Seminis hyoſcyami ℨ iiij,ſeminis apij ℨ quatuor*,floris roſarum drach.ij,ſeminis aniſi drach. ij, ſucci hypociſtidis drach.ij,myrrhæ drac.duas,croci ſeſquidrachmam,opij ſeſquidrachmam. Arida tũdito & per anguſtiſſimum cribrum excernito: hypociſtidem vero & myrrham, & papaueris ſuccum vino myrteo diſſoluta aridis adijcito: & paſtillos formato,eosq; in vmbra reſiccato. Vſus tempore quantum opus eſt tuſum,melle cocto excipito, & deinde linteolo infartum locis affectis imponito.Si fortis fuerit fluxio,ſucci hypociſtidis aliam adhuc drachmam addito, & floris roſarum tan- H tundem. ℭ *Aliud Galli Marci Aſclepiadei, ad Eaſdem affectiones.* Seminis hyoſcyami drach. iij,florum roſarũ drachmas duas,aniſi drachmas duas,ſeminis apii drachmas quatuor, opij drachmam j,ſucci hypociſtidis drach.ij,myrrhæ troglodítidis drachmas ij, croci ſeſquidrachmam, vini myrtei quod ſatis eſt,mellis cocti quod ſufficit,præpara,ac vtere vt dictum eſt.Eiuſmodi pharmaca etiam bibuntur, & valde auxiliantur. Cohibito autem fluxu & ſequente dolore, tantundem ponderis cerati roſacei ad pharmaci confectionẽ addere oportet. Si vero multa fluxio contingit, ad pharmacum ſucci hypociſtidis drachmas tres conijcito, & florum roſarum aliam drachmam.

Vigilijs infeſtantibus,etiã ſucci papaueris aliam drachmam addito. ℭ *Aliud Nicerati, Cæliacis, Dyſentericis,valde generoſum.* Oenãthes drachmas* duas,roſarũ ſiccarum vnciam vnam, maſtiches vnc.j,aloes vnc.j,gallarum omphacitidum vnc.j,aluminis rotũdi vnc.j,acaciæ ℥ j, ceræ lib. j, picis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib.j,arida cũ liquidis committito. ℭ *Aliud valde præclarum.* Oenanthes vnciam j,omphacij vnc.j,gallæ omphacitidis vnc.j,aluminis ſciſſi vnc. j, acaciæ vnciam j: cytinorum mali punici, balauſtij, maſtiches, ſingulorum vnc.i: vini myrtitæ quantum ſatis eſt his ſubigendis,carnis phœnicobalanorum ſexuncem:excipe cerato pręparato ex lentiſcini libra vna,præpara ac vtere vt dictum eſt. Hæc quidẽ igitur præſcripta pharmaca facultatis ſunt

adſtrin-

* Aliter ij.

* Aliter iij.

* Aliter iiij.

* Al. philoſophicus.

* Aliter ij.

* Al. vnciam.

A adſtringentioris: Quæ verò deinceps ab Aſclepiade prodita ſunt, miſtam facultatem habent, adeo
vt etiam induratas inflammationes curent: & propterea etiam hepaticis vtilia ſunt, opus enim ha-
bent etiam illi adſtringentium ad laxantia miſtura, non tamen æque vt ſtomachici: in ſtomachicis
enim medicamentis qualitas adſtrictoria prædominatur. ℂ *Malagma Nilo inſcriptum, facit ad* † *Diſtentiones; & ad Articulorum dolores. Diſſoluit omnem Duritiem. Facit & ad Exarticulata & Lu-* † *Hypochondriorum, eſt in*
xata poſt declinationem inflammationum impoſitum. Facit Spleniticis & Hepaticis. Ceræ lib.j, am- *cod. græco.*
moniaci thymiamatis lib.j, olei cyprini lib.j, croci ſemiunciam, aceti quod ſatis eſt: ammoniacũ diſ-
ſoluito, deinde ſic arida adijcito. ℂ *Aliud ex libris Arij Aſclepiadei.* Ammoniaci thymiamatis lib.
ij, diligenter tritas in vas fictile conijce, eiq; floris ſalis lib.j, adde, & olei cyprini ſeſquilibrã. Coque
ad lentũ ignẽ aſſidue agitando: atq; vbi emplaſtri formam acceperint, adijce ceræ lib.ij: qua eliqua-
ta cum pharmacum amplius non inquinauerit, eximito, & in mortariũ transferto, conquaſſatumq;
diligenter reponito, ac vtitor. ℂ *Malagma Nilei cro*cerum, pharmacum accommodatum ad Prædi-* * κροκηρὸν,
ctas affectiones, facit & ad Eryſipelata. Hoc vſus eſt Licinius Atticus. Ammoniaci thymiamatis lib. *al.* κρόκινον,
j, ceræ lib.j, olei roſacei libram j, croci vnciam vnam, aceti quantum ſufficit: præparato pro more. *al.* κιῤῥόν.
ℂ *Aliud Melinum inſcriptum aromaticum, Hepaticis, Stomachicis, & ad Præcordia diſtenta, & om*
B *nem Neruorum per conſenſum affectionem.* Ammoniaci thymiamatis ʒ c, ceræ ponticæ ʒ c, meliloto-
rũ ʒ † xij: croci, myrrhę, bdellij, ſingulorum ʒ viij: olei cyprini lib.j. ℂ *Aliud facit Stomachicis, He-* † *Alit. xiiij.*
paticis, ad Præcordia inflammata, & omnẽ Neruorum per conſenſum affectionem. Ceræ ʒ c, croci ʒ xij,
ammoniaci thymiamatis ʒ c, myrrhæ ʒ xij, bdellij ʒ viij, confectionis hedychroi quadrantem, vini
dulcis quantum ſufficit, olei cyprini lib.j: præpara pro more. ℂ *Aliud Napolitæ, Aromaticum in-*
ſcriptum, pharmacum accommodatum ad Internas affectiones. Ammoniaci thymiamatis lib.iij, ceræ
lib.iij, olei roſacei lib.iij, confectionis hedychroi libræ dimidium, meliloti libræ dimidium, cyperi
libræ dimidium, nardi celticæ libræ dimidium, floris iunci odorati libræ dimidiũ, vini dulcis quod
ſatis eſt. Arida cum liquidis ſubacta cõmittito. ℂ *Malagmata bona Inflammationum* † *citra debili-* † *Additur in*
tatem inueteratarum: quæ ad Hepatis inflammationes ſimiliter conueniunt. Malagma Aſclepiadæ ex *manuſcriptis,*
Meliloto Hieraticon, hoc eſt pontificium inſcriptum, Stomachicis, Hepaticis, & ad Viſcerum dolores. *ſtomachi.*
Nardi celticæ ʒ x, cyperi ʒ x, myrrhæ ʒ x, cardamomi drac. viij, meliloti ʒ xl, croci ʒ viij, amomi drac.
viij, cypheos hieratici hoc eſt ſacrificulorum drach. xvj, ammoniaci thymiamatis drach. xl, reſinæ
terebinthinæ drach. lxxx, ceræ minam vnam, {olei cyprini minam vnam,} vini odorati Italici he-
minã vnam. Præpara, vt dictum eſt, ac vtere. ℂ *Aliud Baſilicum, hoc eſt Regium inſcriptum, faciens*
C *ad Prædictas affectiones, omnemq; per conſenſum Neruorum affectionem.* Ceræ minas iij, ammoniaci
thymiamatis minas ij, reſinæ frictæ minam vnam, meliloti minę dimidium, propoleos ʒ xxv, myr-
rhæ drach. xxv, nardi celticę drach. xxv, ſtyracis drach. xxv, cyperi drach. xxv, iridis illyricæ drach.
xxv: cardamomi, panacis, vtriuſque drach. xxv: croci, caſiæ, maſtiches, opobalſami, amomi, floris
iunci odorati, ſingulorum drach. xvj: vini Italici odorati quãtum ſufficit. Arida cum nardini Aſia-
ni aromatici libris quatuor, ſubacta pro more præparato. ℂ *Malagma Polyarchion, facit Peripneu-*
monicis, Stomachicis, Splenicis, Hydropicis. Facit ad Affectiones circa Veſicam aut Vterum: ad omnem
Neruorum per conſenſum affectionem. Ceræ minam vnam, terebinthinæ minam vnam, bdellij minã
vnam: ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, ſingulorum minam vnã: meliloti, amomi, nar-
di indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinnamomi, ſingulorũ drach. xxv: olei cyprini heminam vnã,
vini Italici quod ſatis eſt. Præpara pro more ac vtere quandoque immiſto, quandoq; diſſoluto: cum
cerato cyprino. ℂ *Polyarchi Pharmacum accõmodatum, facit ad Prædictas affectiones, & omnẽ Ner-*
uorum per conſenſum affectionem. Facit etiam ad aſſiduas Cruditates, & Corrumpentes cibum, & Vo-
mentes bilem, ac omnes Inueteratas affectiones. Vſus eſt eo Iulius Agrippa. Compoſitio hoc modo
habet. Caſtorij, amomi, vtriuſque ſeſcunciam: piperis albi ſeſcunciam, & longi ſeſcunciã, myrrhæ
D quadrantem, confectionis hedychroi quadrantem, carpobalſami quadrantem, cro*ci quadrantẽ: fo- *coſti.
liorum malabathri, caſiæ roſas referentis, panacis, opobalſami, nardi indicæ, ſingulorum quadran-
tem: floris iunci odorati, cinnamomi, vtriuſq; trientẽ: pyrethri, croci, cardamomi, ſingulorum trien-
tem: cyperi ſemiſſem: iridis illyricæ, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum ſemiſſem: cerę
lib.iiij, terebinthinæ lib.ij, reſinæ laricis quadrantem: In alio exemplari, etiam bdellij trientem, am-
moniaci thymiamatis tri*entem: vnguenti nardini aſiani lib. iij: vini falerni quod ſatis eſt: præpa- * Al. vncias ij.
ra pro more. Ego autem adijcio maſtiches, cinnamomi, ammoniaci thymiamatis, ſtyracis, aloes,
opobalſami ſingulorum quadrantẽ. ℂ *Malagma Andromachi ex Meliloto.* Nardi celticæ dra-
chmas o*cto, cyperi drach. octo, iridis illyricæ drach. octo, myrrhæ drach. octo, croci drach. quatuor, *Aliter decem.
meliloti drach. xxv, ammoniaci thymiamatis drach. l, terebinthinæ drach. l, ceræ drach. c, cyprini
heminæ dimidium, aceti quod ſatis eſt: quidam ammoniaci drach. c conijciunt. Facit ad omnia
interna. ℂ *Malagma" Polyarchi ex epiſtola ad Omnia interna.* Cyperi minam vnam, cardamomi
l.2.t.6. h minam, mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ ſeſquiminam, aut liquidæ minas
iij, cyprini quantum ſufficit. Ego etiam bdellij appono minam vnam. ℂ *Aliud, altera deſcriptio.*
Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, thuris, balſami, ſingulorum minam vnam: ceræ ſeſquiminã,
reſinæ frictæ minas quatuor, cyprini heminæ dimidium, vini odorati ſeſquiminam. Prępara vt

moris eſt,ac vtere velut pręſcriptis. Vt ego componere ſoleo: Cyperi,cardamomi,amomi,bdellij, E
thuris, ſingulorum minam vnam: ceræ minæ dimidium, reſinæ frictæ aut terebinthinæ minas iiij,
cyprini heminam j,caſiæ minæ quartam partem, ammoniaci thymiamatis minæ quartam partem:
nardi indicę,croci,myrrhæ,ſingulorum minæ quartam partem:vinum odoratum.

De Hepate & eius Affectionibus. CAP 7.

CVm hæc tractatio poſtrema omnium à me conſcribatur, omnibus ſanè manifeſtum eſſe opi-
nor,quod ex duobus his alterum verũ ſit, Aut alias omnes inutiles eſſe & ſuperuacaneas,ſi quis
ex hac ſola ſufficiens ſit omnes affectiones curare,quę mędelã per pharmaca requirant: Aut,ſi qui-
dem illę vtiles exiſtant,primum ipſas legendas eſſe, & in memoriam reuocandas illis, qui hinc ali-
quid commodi auferre velint. Ipſas etenim methodos curandi prædictas affectiones in quatuor-
decim libris de curandi Methodo inſcriptis prodidi:nunc verò tanquã his ipſis cognitis, citra præ-
dictas demonſtrationes in memoriam reuoco, oſtẽdens omnino, quomodo nos pharmaca compo-
* πεῖραν. namus, & quæ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus, indeq; in vsu*m agere ac aſſumere confidamus.
Et ſanè vtilis hęc ſpeculatio exiſtit. Nam empirici qui ſuam artem rationis expertem eſſe volunt,
omnia quidem legenda eſſe cenſent, quæ à probatis medicis ſunt conſcripta: non autem ſtatim in
* χρῆσιν. vsu*m aſſumenda eſſe, ſed prius iudicanda, an ſingula ex ipſis ea quæ promittunt, opere etiam de- F
* θεωρηματα. monſtrare poſſint.Nos autem experientiam in omni arte magnum quid poſſe perſuaſi ſpecu*latio-
nes tum per rationalem methodum,tum per rationalem indicationem,inuentas,'ad ea quæ ab ipſis
de iudicationis hiſtoria tradita ſunt,apponimus,demonſtrantes, qualem facultatem ad ambulandũ
vtrunque crus exhibet,talem in medicina experientiam & rationem habere. Itaque in tractatione
de ſimplicibus pharmacis per vndecim libros conſcripta, ſingulorum ſpõte naturæ productorum
pharmacorum facultatem qua methodo quis inueniat recenſuimus: atque etiam ad particularem
ipſorum materiam progreſſi, vtiliſſimam ad artis opera facultatem omnem ſecũdum ſpecies pro-
didimus. Conſequenter autem ab illo opere, etiam curatiuam tractationem, quomodo quis opti-
me non ſolum ſimplicibus, ſed etiam compoſitis, vtatur, expoſuimus: ſimulq́; vias compoſitionis
ipſorum omnes indicauimus. Cæterum in propoſito iam opere, quomodo varietas compoſito-
rum medicamentorum inducta ſit oſtendimus, ac certos iuxta ſpeciem ſcopos tum compoſitio-
nem, tum vſum, ipſorum deducentes, amplius'que iudicationem eorum quæ iam ante ſcripta ſunt
docentes. Cum igitur conſequenter poſt prędicta ad affectionum hepatis doctrinam progredi
velimus, affectus circa ipſum conſiſtentes non nuda doctrina, ſed ratione exquiſitos, referemus,
& ab vniuerſalibus ſcopis curationis ipſorum, quos in curandi methodo tradidimus,ad compoſi- G
torum doctrinam perueniemus. Primum " igitur omnium diſcernendum eſt,num debilitas quæ- A.l.3.f.1
dam viſceris adſit,quemadmodum etiam de ventre diximus: aut etiam alia quædam affectio ipſum c.13.fol.
apprehenderit:aut citra debilitatem affectum ſit inflammatione,aut induratione,aut abſceſſu labo
rans,aut obturatione: quemadmodum etiam an eryſipelatoſam habeat affectionem, aut vlcus, aut
aliquam putrefactionem,nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt: Quemadmodum etiã ore
ventris affecto plerique medici ac idiotæ ſtomachicam affectionem vocant,in multis ſymptomati-
bus, non tamen omnibus, circa vnam affectionem accedentibus contingẽtem, ſed circa multas vna
quadam generali cõmunitate comprehenſas,& tamen inter ſe in tantum differentes,vt aliquę ipſa-
rum maxime contrariæ exiſtant. Quomodo enim non maxime contrariam quis dixerit frigidã in-
temperaturã calidæ,humidã ſiccæ,quanq; ſecundum genus eędem ſint: Fermè autem omnia con-
traria eadem genere 'ſi quis dixerit, non peccabit: contrariorum enim notio contingit, vbi pluri-
mum inter ſe diſtarint.Plurimum autem diſtãt, à medijs in quocunq; genere'ea quæ extrema ſunt,
adeo vt contraria ſæpe quidem eadem videantur iuxta communis generis fines: ſæpe vero gene-
* *Al.* γενικωτάτων.*i.generaliſsimis.* ra*lioribus contrarijs ſupra ipſa aſcendentibus,ab illis cõprehendantur. Illa ipſa vero ob id omnino
contraria ſunt,quòd cum vnius generis ſint,plurimum inter ſe diſtent, adeo vt quæ his ſubiacent, H
primũ & ſupremum genus cõmune habeant. Atq; hoc quidẽ,hoc loco ſemel à nobis obiter & ac-
ceſſionis loco dictũ,ſemper in memoria teneatur, ne videlicet cuipiam videri poſſit à ſe ipſo diſſen
tire,qui aliquando vnam affectionẽ in duobus hominibus eandẽ eſſe dixerit: aliquãdo non vnam,
neq; eandem,ſed duas contrarias.Intemperiem enim vnam quandam affectionẽ generaliter appel-
lant, ſed quæ in contrarias differentias ſecetur. Licet enim ſecundum hoc quod diximus, duo &
† *Additur in antiquis* λέγειν.*i. dicere.* tria & plura iuxta particulares differentias inter ſe contrarijſſima eſſe †: & ſecundum hoc debilita
tis hepatis affectionem vnam eſſe,quã intemperiem vocant, præfatus, non male rurſus dixero non
vnam, ſed octo affectiones eſſe, propterea quòd tot differentiæ intemperierum exiſtant. Etenim
rurſus iuxta aliam ſectionem duæ intemperierum differentiæ fiunt, & rurſus iuxta aliam tres: hæ
quidem in qualitatibus ſolis, affectis partibus alteratis: hæ verò cum humoribus quibuſdam, aut
in ſpatijs affectarum partium cõtentis,aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa ventrem
igitur & inteſtina vna in ſingulis eſt cauitas,'quæ vitiatam humiditatem ſuſcipere poteſt: Verum
circa hepar tot numero ſunt, quot ſunt arteriæ & venæ. Cùm verò hæ omnes anguſta oſcula ha-
beant,qua parte ſima huius viſceris cum gibbis coeunt ac committuntur,obturatio & oppilatio vi
tioſorum humorum aliquando contingunt, ad quas putrefactio conſequitur in calidis breui, in

frigidis

A frigidis intemperaturis verò non citò, ſed temporis progreſſu accedens. Fit autem intemperatura iuxta propriam hepatis ſubſtantiam, quam Eraſiſtratus putat præterfuſionem quandam, hoc eſt parenchyma, & non principaliſſimam viſceris partem eſſe. Fit etiam intemperatura circa contentas in ipſo venas & arterias, & iuxta materias in ſpatijs ipſarum contentas. Cùm autem habeat hoc viſcus non vnam ſed plures facultates actionum, quas vitæ tempore operatur, eaſque tot numero, quot ſunt actionum ſpecies, contingit ſæpe vnam ipſarum præcipuè lædi, ſæpe duas, & tres, atque omnes quatuor ſimul. Actio nanque ipſius vna quidem attrahere cibum & alimentum in ſeſe: altera verò obuoluere & continere, donec permutans ipſum ſui ipſius faciat partem. Eſt igitur hæc ipſius facultas principaliſſima & ferè prima, concoquere videlicet & permutare ac alterare atque aſſimilare ſibi ipſi alimentum, quam alteratiuam vocamus; quæ verò iuxta hanc alterationem remanent recrementa, ea per aliam facultatem, quam excretiuam & expulſoriam nominamus, expelluntur. Oſtenſum autem eſt quòd hæ facultates omnes in omnibus ſunt in partibus corporis per omne vitæ tempus: omnes enim familiare ſibi attrahunt, & alienum excernunt, attractum'que temporis progreſſu alterant, quo tempore etiam retinent & conſtringunt. Vocatur autem alteratio ipſa, vſque quò in ſimilitudinem partis quæ nutritur tranſmutatur, concoctio: vbi

B verò iam parti apponitur, nutritio. Cùm igitur hepar præ imbecillitate ex ventre & inteſtinis alimentum trahere non poteſt, liquida & non dum iuſto modo exuccata per ſedem excernuntur: & ſi quidem venter ſimul cum hoc viſcere fuerit imbecillis ac non probè concoquens, *cruda: ſi verò validus fuerit, concocta quidem, ſed liquida, propterea quòd nulla aut omnino modica digeſtio ac diſtributio ad hepar eſt facta. Si verò traxerit quidem hepar in ſe ipſum ex ventre & inteſtinis alimentum, ſanguificare autem ipſum præ debilitate nequit, quemadmodum in ventre multiformis corruptio contingit eorum quæ cruda remanent, ſic etiam circa hepar. Dico autem nunc *cruditatem ſolam, non comprehendens hoc ſermone tardam concoctionem. Quòd ſi velis alimentum vbi crudum permanet, & alterationem quæ fit à particula iuxta naturam, non aſſumpſit, itidem crudum appellare, neque ego fugio appellationem, ſi mihi ſaltem differentia rerum conſeruetur. Peior enim eſt ea tranſmutatio quæ in peregrinam qualitatem iuxta cruditatem fit: Moderatior verò ea eſt, in qua alimentum ſuam naturam quàm diutiſſimè ſeruat nulla alteratione ex particula, quæ ad ipſum concoquendum à natura deſtinata eſt, ſuſcepta: Atqui & tertia præter has ſpecies eſt fruſtratæ concoctionis, cùm ſemicoctum fit alimentum. Et" circa ipſam ſanè exactam concoctionem fruſtratam, hepaticis ſanguinolentus humor per aluum excernitur talis conſiſtentiæ,

C veluti ſi quis ſanguinem cum aqua confudiſſet: & plerique ſanè medici imaginem eius depingentes ſcripſerunt talem eius compagem eſſe, velut ſi quis victimæ recens mactatæ carnes aqua lauaſſet. Et plurimæ hepaticæ affectiones ab eiuſmodi excretionibus initium capiunt, non dum magnam debilitatem hepate habente, ſed adhuc concoquere, & alimentum alterare velut in formam ſanguinis, potente. Aucta autem affectione nihil amplius tale excernitur, ſed multiformes aliæ qualitates & compages, velut à ventre ex cruditate laborante. Verùm in ventre ciborum ipſorum corruptiones manifeſtè apparent: circa hepar verò diſtributum alimentum ad ſanguinem prius in viſcere exiſtentem admiſcetur, corrumpiturq; temporis progreſſu etiam hic, vna cum alimento circa ipſum non concocto. Calida igitur intemperie circa viſcus exiſtente colliquationes fiunt, primùm humorum, deinde etiam carnis ipſius hepatis: & euacuatur per ventrem bilis craſſa, graueolens, & abundè colorata, quemadmodum in peſtilentibus febribus contingit. Frigida verò intemperie exiſtente, neque aſſiduæ excretiones, neque multæ fiunt: durat tamen affectus diutius, & per aliquos dies profluet ipſis venter maiori copia, cuius neque fœtor ſimilis eſt ijs quę ex calore ſunt liquefacta, neque color ſimilis, aut compages, verùm minus graueolentia ab his excernuntur, ſpeciem putrefacti ſanguinis, non colliquatæ carnis, habentia. Aliquando verò id quod excerni-

D tur, velut ſanguis niger apparebit: verùm diligenter conſideranti neque ſanguis niger eſt, neque grumus, ſed velut limus quidam ſanguinis craſſi, qui propèad atram bilem accedat: & plures ac ægrè iudicabiles colores circa eiuſmodi affectionem in egeſtionibus apparent. In vtraque autem intemperie tum calida, tum frigida, quando intemperatura humida & ſicca fuerint admiſta, liquidiora in humiditatis complexu, ſicciora verò ex ſiccitatis copula, fient recrementa. Scopus igitur curationis in eiuſmodi affectionibus fit communis quidem iuxta intemperiei contrarietatem, peculiaris autem vnicuique per cuiuſque contrarietatem. Affectio igitur Hepatica peculiariter appellata, veluti etiam cœliaca, & ſtomachica, citra tumores præter naturam circa ipſas partes contingit. Inflammatum enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe, medici dicunt, aut aliud quippiam tale, non tamen hepaticum vocant hominem ipſum, cui tale quippiam accidit: verùm quando citra manifeſtum aliquod in viſcere malum, in proprijs actionibus debilitatur, tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primum ea quæ ſcripſerunt ij qui ante nos de pharmacis optimè & ſtudioſiſſimè tradere ſategerunt, initio ab ijs quæ Andromachus prodidit facto. Hic enim vir in libro internarum affectionum curationes continente, multas hepaticas confectiones conſcripſit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipſius verbis in medium adductis, & primùm ſanè Antidotos adſcribam.

* ἠπεπτημένα.

* ἀπεψίαν.

l. id. c. 14. b

Quæ Pharmaca ad Hepaticos ab Andromacho ſunt conſcripta. CAP. 7. E

† Aliter i.
† Aliter ʒ i s.

ANdromachi antidotus Cyphoides ad Hepaticos, & omnia Thoracis vitia. Vuæ paſſæ carnis drach.xxv,alij drach.centum:croci drach.j,alij obol.iij: calami drach. † ij & dimidiã, bdellij † drachmas duas & dimidiam,} caſię ſeſquidrachmã,cinnamomi obolos tres,ſpicæ nardi drac. tres,floris iunci odorati drach.duas & dimidiam,myrrhæ drachmas quatuor: terebinthinæ drach. iiij,alij drach.xvj:ramentorum aſpalathi drach.ij,mellis drach.xvj:vini quod ſatis eſt. Hęc quidem eſt antidoti deſcriptio. Appellauit autem ipſam Cyphoide, hoc eſt cypheoformem, ob ſimilitudinem: nam & odore & guſtu ſimilis eſt cyphi ab Ægyptijs appellato, qui ſanè primi hoc pharmacum compoſuerunt, & vtuntur eo quotidie ad vaporem ædendum accenſo in deorum honorem. Plurima autem eorum quæ in illo thymiamate & ſuffumigio ſcripta ſunt, eadem ſunt cum ijs quæ in hoc pharmaco habentur: quin & ſuffumigari hoc ipſum ſimiliter vt cyphi poteſt. Compoſitum eſt autem ex moderatè adſtringentibus, & reſiccantibus, ac diſcutientibus vitioſos ſeroſos humores, & corrigentibus humorum malitiam, & contrariam vim habentibus aduerſum putrefactiones, quorum plurima ex aromatum ſylua exiſtunt. Habet itaque pharmacum hoc cinnamomum omnes putredinoſas & venenoſas facultates corrigens, non ſolùm feroſorum & aliorum humorum, ſed etiam lethalium pharmacorum: quemadmodum & feris virus eiaculantibus contrarium exiſtit. F Conſequenter autem poſt cinnamomum caſia eandem vim habet, optima videlicet & cognata ipſi cinnamomo. Et poſt hanc omne aromatum genus velut hic eſt nardus, & iuncus odoratus, calamusq́; & myrrha: hæc enim ad propoſitum pharmacum iniecta ſunt iuxta iam dictam ratiocinationem & modum: quemadmodum etiam ex ijs quæ apud nos gignuntur, aſpalathus, & crocus, adſtringens & concoctorium pharmacum, & quod corrigit putrefactiones.

Cæterùm vua paſſa contemptilis videri poſſit ob familiarem eius vſum: at verò hoc ipſum eam facit vtiliorem, nam cùm familiaris nobis ſit, in tantum adſtringens eſt, quantum opus habet viſcus affectum. Habet autem & vim concoctoriã crudorum humorum, & vim coercendi maligna: fit'que ipſa haud facilè putredini obnoxia, & vltra hæc ſecundum totam ſubſtantiam viſceri ipſi familiaris eſt & propria. Didicimus enim quòd alimenta ſecundum totam ſuam ſubſtantiam proprietatem ac familiaritatem habent ad ea quæ aluntur, quod maximum eſt in huiuſmodi affectionibus curandis quæ iuxta intemperiem fiunt: optimè enim in ipſis faciunt quæ vnà cum hoc quòd intemperiem curant, etiam alere poſſunt. Et ob id etiam vinum conuenientiſſimum eſt citra inflammationem, aut eryſipelas, aut abſceſſum, aut calidam intemperaturam, ægrotantibus: nam & nutrit, & concoquit, & roborat, & putrefactioni reſiſtit: & ſi intemperies ex humiditate facta ſit G & frigiditate, eam citra omnem moleſtiam ac ſecurè perſanat. Eadem eſt & mellis facultas, præterquam quòd non condenſat ſubſtantiam corporum quæ contingit, ſed pro hoc vim extergendi, & aperiendi, ac puros reddendi meatus, & vrinam ciendi, non parua ſanè auxilia poſſidet. Porrò admiſtum eſt à compoſitore pharmaci bdellium, ſufficienter emolliens & concoquens, velut didicimus, amplius'que moderatè diſcutiens. Conſimilem fermè vim terebinthina reſina habet, ſupra hoc quòd anguſtos meatus extergit & expurgat: quibus auxilijs viſcus curandum opus habet, quò oſculorum venarum in ipſo commiſſuræ laxæ & ab obturatione liberæ permanent: didicimus nanque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamen huiuſmodi confectionum compoſitores, quemadmodum etiam prius in ſtomachicis dictum eſt, opium, aut hyoſcyamũ, aut quippiam aliud ex refrigerantibus miſcendo, ad calidas intemperies vtile pharmacum effecerunt. Et ob id etiam Philonis Antidotus mirificè ſemel tantum exhibita hepaticam intemperiem ſanauit, id quod & compoſitor eius teſtatum reliquit. Verùm ex pharmacis hepaticis ab Andromacho conſcriptis nullum eſt huiuſmodi. Et ſanè vehementer refrigerans nullum eſſe debet, ſed qualia tum ab alijs, tum ab Aſclepiade, ſunt ſcripta. Nunc igitur hepaticas antidotos conſequenter ab Andromacho proditas ſubſcribam, modò memoria nos teneamus nullam ipſarũ calidis in- H temperaturis conuenire, ſed aut humidis, aut frigidis, aut ex vtriſque compoſitis, aut certè humidis quidem fortiter, calidis verò moderatè. Conſcribentur autem omnes iuxta ipſius Andromachi dictionem. ℭ *Alia Cyphoides ad Hepaticos, ex libris Galli, ad Tuſſes item & Reiectiones.* Croci (A.l.5.fu. fol.526.) drachmam vnam, cinnamomi drachmam vnam, myrrhæ drach. vnam,* (* Aliter ij.) bdellij drach. quatuor, aſpalathi obol.iiij, iunci odorati drach.iij, calami drach.ij, caſiæ drach.j, nardi indicæ drachmam vnam, terebinthinę drachmas vj, carnis paſſarum vuarum drach.clx, mellis heminam dimidiam, vini chij quod ſatis eſt ad macerandam vuam paſſam bdellium'que ac myrrham: reſinam verò melle liquefacito: & deinde omnia miſta ac trita reponito. ℭ *Alia ad Hepaticos & Ictericos.* Amygdalarum amararum drachmas duas, aniſi drach.j: abſinthij, cumini, ſeminis apij,* ſingulorum drachmã j: cornu cerui obol. iij: trita cum aqua in paſtillos triobolares redigito, ex eisq́; vnum manè ac veſperi cũ vino mulſo dato. (* Al. σελίνου i. apij.) ℭ *Nectarea Antidotus ad Hepaticos, & Arquato laborantes.* Helenij ſeſquilibram, crocomagmatis lib.ij, ariſtolochiæ vnc.j, petroſelini vnc.j, piperis nigri vnc. dimidiã, myrrhæ vnc.j, mel quod ſatis eſt. ℭ *Antidotus Hepatica, Athanaſia appellata. Facit & ad Nephriticos & Ictericos, multum Mouet ſudorem* Croci drach.ij, cinnamomi drac.j, nardi drac.ij: caſiæ, myrrhæ, iunci odorati, ſingulorum ʒ j: melle attico excipe. Datur fabæ græcæ magnitudine, febricitãtibus ex

aqua

fu.1.t.1.o.d A aqua mulſa. ¶ *Hepatica" admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus vſus eſt.* Croci drac.ij: mei, aſari, phu pontici, dauci, petroſelini, myrrhæ, ſingulorum drach.iiij: nardi indicę & celticæ, vtriuſq; drach.vj: coſti, caſiæ, iunci odorati, ſingulorum obol. iij: carpobalſami drach. iij & dimidiam, rubiæ drach.octo, ſucci radicis dulcis drach.iij, hemionitidis herbæ drach.iij, polij drach. iij, ſucci balſami drach.vj, confectionis hedychroi drac.v, mellis quod ſatis eſt: vtere. Ad omnia vitia efficax eſt, nucis ponticæ magnitudine, cum vino mulſo. ¶ *Antidotus Hepatica à Nearco laudata.* Radicis panacis, rubiæ, eryngij, eupatorij, helenij radicis, polij, coſti, ariſtolochiæ, piperis, ſcolopendrij herbæ, ſeminis cucumeris, chamæpityos, radicis gentianæ, milti ſiuæ rubricæ ſinopidis, fellis vrſini, ſpicæ nardi, baccarum iuniperi, ſeminis braſſicæ, ſeminis erucæ, ſingulorum par pondus: melle attico cocto excipe ac vtere. ¶ *Antidotus Hepatica Dioſcori.* Cinnamomi, caſiæ, vtriuſq; drach.iiij: croci, nardi, coſti, ſeminis balſami, hyperici, glycyrrhizæ, ſingulorum drach.viij: excipe melle attico, ac exhibe nucis ponticæ magnitudine. ¶ *Alia ad Hepaticos, & reliquos Internos affectus, vt Ariſtocles.* Piperis grana xl, myrrhæ drac.viij: croci, coſti, mei, acori, nardi, dauci ſeminis, petroſelini, ſcordij, ſingulorum drach.iiij: cinnamomi drach.xij, caſiæ drach. xij, mellis quod ſufficit. Datur nucis ponticæ magnitudine. ¶ *Potio ad Hepaticos, Spleniticos, Nephriticos, Hydropicos. Auxiliatur & Stomachicis, & moleſtijs ex Partu, & Conuulſis. Prodeſt Conualeſcentibus & ſe reficientibus ex infirmitate. Facit ad Vitioſos humores, Ictericos, & Tuſſes, ac Pleuriticos. Eſt etiam antidotus ad lethalia pharmaca, & ad Ferarum plagas.* B Nardi indicæ ʒ ij, coſti ʒ ij, caſiæ ʒ j, croci drach. j: piperis albi obol. v, alij ʒ ij: ſeminis apij drach.j obol.iij, iridis illyricæ tantundem, acori ʒ j obol.j, opobalſami drac.j, ſucci ari maſculi ʒ iij, vuæ paſſæ exacinatæ drac.vj: terito cum paſſo, aut melle excipito: & drachmam vnam cum vino diluto dato, aut cum aquæ mulſæ cyathis quatuor, aut vt conueniens fuerit. Hæ quidem ſunt Hepaticæ confectiones ab Andromacho proditæ. Tranſibo autē iam inde ad eas, quas Aſclepiades tradidit in tertio internorum, quæ Mnaſoni inſcribit.

*Al. Dicori.

Confectiones Hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. CAP. 8.

PRimam equidem confectionem Aſclepiades Antonij Muſæ eſſe dicit, hoc modo compoſitam. ¶ Succi cichorij cyathum vnum cum aquæ calidæ cyathis tribus dato, mellis attici cochleario addito. Aut filicis vel anethi ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ cyathis iij dato. Aut picridis recentis, aut ſeridis recentis, ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ calidæ cyathis iij. Hęc prima eſt deſcriptio trium pharmacorum in Aſclepiadæ libro. Cichoria" itaq; & ſeris cibarij generis exiſtunt: apud nos nanque & rurales ambo hæc edunt & cruda & cocta: vtitur eis etiam Eraſiſtratus abunde in affectionum circa aluum cura. Facultas horum olerum ſubfrigida eſt & ſubamara ac moderate adſtringens, & propter has qualitates, optima pharmaca calidis intemperaturis ipſius hepatis exiſtunt: vltra hoc enim quod moderate refrigerant, amplius & robur viſceri addunt per adſtrictoriam facultatem. Inſuper que commiſſuras oſculorum venarum in ſima viſceris parte ad eas quæ in gibba ſunt, extergent. Neque verò frigidas intemperies magnopere lædunt, quemadmodum, quæ frigidam humiditatem abſque adſtrictione aut amaritudine poſſident, facere ſolent. Iuuare etiam viſcus talium olerum ſubſtantia poteſt, etiam ſi citra ſeroſorum aut aliorum humorum vitiationem intemperies fiat per ſe, & cum humiditatis cuiuſcunque complexu: ex miſtura enim mellis, humiditatem per vrinam educunt: quapropter etiam ſi ſiccata tuſa quis potioni inſpergat, itidem iuuant: quin & decoctorum decoctum potatum multum commodi affert. Si verò non calida aliqua intemperies infeſtet, aut ſi obturatio quædam ſit circa viſcus, magnopere auxiliantur ex vino albo tenui potata cum ijs quæ vrinam ciunt. Vtilis autem non ſolum ſuccus ipſorum eſt tum recens, tum exiccatus: ſed & ipſa olera exiccata tuſa'que ac trita potui inſperſa, & eorum decoctum in potu acceptum, auxiliantur. Cæterùm ad viſceris expurgationem & meatuum apertionem, citra manifeſtam calfactionem aut refrigerationem, optimum pharmacum filix eſt, prædominantem habens amaram qualitatem. Anethum verò nihil forte habet ad huiuſmodi affectiones, ſed modice refrigerati ac condenſati viſceris curatiuum exiſtit. At verò catapotium ex chamæpity, cuius itidem meminit, eiuſdem cum prædictis facultatis eſt, amarum enim & hoc pharmacum eſt: nihil igitur mirum eſt, ipſam chamæpityn tum per ſe, tum cum cichorio potatam, hepaticas intemperaturas iuuare: Quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc verba.

2.t.2.c. 2 fo.124.cd

C

D

¶ *Catapotium Hepaticis.* Radicis chamæpityos drach.octo, radicis cichorij drach.quatuor: contunde & excipe melle cocto: ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres inſuper bibendos. Hęc Aſclepiades ſcripſit. Iuuant autem prædictæ herbæ hepaticos, nō ſolum radicibus ipſarum acceptis & præparatis, velut Aſclepiades prodidit, ſed & ſucco, & decocto, & arida coma vnà cum ſemine tuſa ac trita, aſſumptis. Quin & Sphendamni, id eſt aceris, radix tuſa & trita, nam & huius meminit, eiuſdem eſt cum prędictis facultatis. Exhibet autem ex ea drach. j cum vini mulſi diluti cyathis tribus. Inſuper & ex nardo celtica pharmacum, cuius item meminit, his conſimile eſt: ſcripſit autem ipſum ſic: Nardi celticæ partes tres, abſinthij partem vnam, tuſa & cribrata melle cocto excipito, & myſtrum delingendum dato. Et quod poſt hoc ſcriptum eſt, conſimile ipſi exiſtens in reliquis, plus habet de vi expurgandi ipſum viſcus per vrinas. Scripſit autem ſic Aſclepiades de ipſo: ¶ *Paſtillus Hepaticus amarus.* Aniſi, ſeminis apij, aſari, amyg-

dalarum amararum mundatarum, abſinthij, ſingulorum ℥ iiij: præpara cum aqua & reduc in paſtil- E
† *Aliter ij.* los: ac febre carentibus exhibe ℥ † j, cum vini diluti cyathis iij, febrientibus cum aqua mulſa. Hoc
pharmacum leniter quodammodo eſt calidum propter vrinam cientium miſturam: reliqua vero
omnia ſuperiora, aut prædominantem habent frigiditatem, aut omnino neque hanc, neque calidi-
tatem: verum vim extergendi, & vias digeſtionis ab obturatione vindicandi omnia habent.

Alia inſuper medicamenta ab Aſclepiade ſcripta ſunt, partim extergendi ac aperiendi & ſecan-
di vim habentia, partim verò calidiora paululum quàm ſunt media: media autem dico quæ neque
calfaciunt, neque refrigerant manifeſte. Vnum verò inter ipſa calfactorium eſt, vbi ait: Coſti triti
cochlearium præbe cum aquæ mulſæ calidæ cyath. iij. Reliqua verò, quæ propè ad medium tem-
peramentum accedentia, ad caliditatem vergunt, hæc ſunt. Helenij drach. xii, crocomagmatis
drach. octo, excipe cichorii ſucco: & fac catapotia, eaque pro viribus exhibe: datur ad ſummum
drachma ex vini mulſi diluti calidi cyathis tribus. Hoc pharmacum poterat & abſque helenio ca-
lidis intemperaturis conuenire. Quoniam autem helenium extergentibus admiſtum eſt, ad cali-
ditatem vergit, niſi quis omnino modicum de eo cum multa frigida permiſceat. Quin & id quod
ex fœniculo conſtat calfactorium eſt, ſic habens: Fœniculi drach. i, petroſelini drach. ii: aniſi, amyg-
dalarum amararum, abſinthii, ſingulorum drach. i: croci, myrrhæ, vtriuſq; obol. iii: excipe aqua, ac F
redige in paſtillos: & dato drach. vnã, vt ſupra dictum eſt. Etenim hoc loco fæniculum quidem &
petroſelinum multum calfaciunt, reliqua verò moderate. Amygdalæ verò attenuatoriæ ſunt fa-
cultatis, & præſertim ſi fuerint amaræ. Medium autem quodammodo inter calfacientia & refri-
gerantia eſt hoc pharmacum, quod Aſclepiades ſcripſit hoc modo. ℭ *Eclegma Hepaticum Pauli-
ni: auxiliatur confeſtim.* Chamæpityos ſiccæ lib. i, myrrhæ vnc. i, paſſi protropi ſextar. iii: chamæ-
pityn & vinum dulce coquito: & vbi ſuperfuerit tertia pars, liquorem exprimito, eiq; mellis attici
libram dimidiam adiicito, ac rurſus coquito: poſtea verò myrrham addito aſſidue agitãdo: atq; vbi
diſſoluta fuerit, ab igne ablata reponito: & ante cibum myſtrum exhibeto. Scripſit & ex cochleis
pharmacum hepaticum Aſclepiades huiuſmodi. Cochlearum ″ trium carnem valde probe teri- A. l. 3. f. 1.
to, & affuſis vini nigri cyathis tribus calfacito, ac bibendum dato. Videntur autem hæc iuxta totã c. 20. fol. 3
ſubſtantiam efficacia eſſe, non ſecundum vnam aut alteram qualitatem: Quale eſt & lupinum he-
par, cuius abunde experimentum habemus. Vſus autem ipſius conſimilis cochleis eſt: teritur. n.
exacte hepar lupinum, & datur drachma vna cum vino aliquo dulci, qualia ſunt theræum, creti-
cum, & ſcybelite, ac dulce protropum. Benignà enim hæc ſunt viſceri, ipſum nutrire potentia, &
media iuxta calidi & frigidi oppoſitionem: & ob id talia pharmaca omnibus intemperaturis con- G
uenire videntur, vt quæ ex ſubſtantiæ proprietate commoditatem de ſe exhibent, & neque calidas,
neq; frigidas, intemperies lædant. Atqui in febricitantibus manifeſta febri, aut non obſcurè, velut
ſolet aliquibus hepaticis accidere, melius eſt ex aqua calida pharmacum prębere, aut ex aliquo prę-
dictorum ſuccorum, velut eſt ſeridis ſuccus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Aſclepia-
des quatuor pharmaca his verbis ſcripſit. *Confectio ciens Vrinam, facit ad induratas Hepatis affe-
ctiones, ad Splenicos, & Aegre ſe à morbo recolligentes, ad Hydropicos, & in vniuerſum Bonum colorem
inducit.* Croci, nardi, caſiæ, ſingulorum drach. ij: coſti, floris iunci odorati, cinnamomi, myrrhæ ſta-
ctæ, ſingulorum drach. i: mellis cocti drach. xxv. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine cum vini mulſi
cyath. iiij. ℭ *Alia, qua vſus eſt Paſicrates, Vrinam multam ducit.* Seminis dauci ſeſquidrachmam:
radicis rheu ponticæ, floris iunci odorati, ſeminis balſami, cedridum, aniſi, nardi indicæ, croci, cin-
namomi, caſiæ, phu, aſari, petroſelini, chamæpityos, ſingulorum drach. i & dimidiam: mentæ ſiccæ
obol. iii, nucleorum pinearum nucum repurgatorum numero l: excipe melle cocto, & dato nucis
ponticæ magnitudinem cum vini mulſi diluti cyathis iii. ℭ *Alia antidotus ex Felle vrſino, phar-
macum accommodatum ad induratas Hepatis affectiones.* Chamæpityos, marrubij, ſeminis petroſe-
lini, gentianæ, ſeminis viticis, fellis vrſi, ſinapis, ſeminis cucumeris, ſcolopẽdrii, panacis, rubricæ lem H
niæ, rubię, ſeminis braſſicæ, ariſtolochię, piperis, nardi indicę, coſti, ſeminis apii, ſeminis erucę, eryn
gii, polii, echii, eupatorii, baccarum iuniperi, ſingulorum drachmam vnam: tuſa & cribrata mel-
le excipe. Datur nucis auellanæ magnitudo in vini mulſi cyathis duobus. ℭ *Alia accommodata.
Facit & ad alias Internas affectiones citra tuſſim.* Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubij, ſemi-
nis petroſelini, fellis vrſi, ſinapis, ſeminis cucumeris, ſcolopendrii, panacis, rubricæ ſinopicæ, ru-
biæ, ſeminis braſſicæ, ariſtolochiæ longæ, piperis albi, ſpicæ nardi, coſti, ſeminis erucæ, eryngii,
baccarum iuniperi, fructus fraxini, chamædryos, dictamni cretici, ſeminis ceſtri, ſeminis dauci,
ſingulorum vnciam vnam: mellis attici quod ſatis eſt. Datur nucis ponticæ magnitudo. Liquor
ſit paſſi cretici cyathi duo. Hoc pharmacum vſu & experimento approbatum eſt. In alio exem-
plari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prædicta quatuor pharmaca recte fecit Aſclepia-
des, quòd non ſimpliciter adſcripſit, velut in aliis, quòd ad hepaticos ipſis ſit vtendum, ſed cum ap-
poſitione, ad induratas videlicet affectiones. Humidæ etenim viſceris affectiones exolutum &
imbecille ipſum facere ſolent, veluti ſunt articuli laxati: ſiue autem cum frigiditate, ſiue cum ca-
liditate, ſiue ſine his, laxitas ipſius ſola conſtiterit, penitus adſtringentibus pharmacis opus ha-
bent: verum hoc aut cum calfacientium miſtura, ſi frigida qualitas prædominetur: aut cum refri-

gerantium,

A gerantium, ſi calida. Quæ verò ob frigidos & craſſos ac viſcoſos humores in ſolidis corporibus imbibitos indurantur, ex neceſſitate frigidam habent affectionem: quare & calfacientibus, ſimul'que tenuium partium pharmacis opus habent: hæc enim ſufficientia ſunt, & ad viſcoſitatem humorum induratis partibus infartorum extergendam, & ad ſecandam craſſitudinem, & diſcutiendos ita extenuatos. Verum in quinto de ſimplicium pharmacorum facultate, vbi de eiuſmodi affectionibus ſermo mihi habitus eſt, emollientium medicamentorum miſturam laudaui, nimirum vt præparantem indurata corpora, & prædictis pharmacis idonea facientem: citra verò præemollitionem diffunduntur quodammodo ea ipſa corpora, & è veſtigio manifeſtam imminutionem habent: ſed in immedicabiles reliquias terminatur res vbi fuerint ſuperreſiccata. Hæc eadem & in decimoquarto Methodi curatoriæ nobis ſunt dicta. Igitur & circa hepar coniectare oportet emollientium miſturam: nam cùm compagis humectæ ſit hepatis corpus, valde moderatis opus habet emollientibus. Prædominatur itaque in ipſo præter aliarum partium induratarum morem, calfacientium & attenuantium miſtura. Merito itaque ex præſcriptis quatuor pharmacis Aſclepiades poſtremum maxime laudat, vt quod multam de ſe experientiam præbuit: ex aromatis enim componitur attenuare ac diſcutere valentibus: alia'que pharmaca adſumpſit, acria ſecan-
B tia'que ac diſcuſſoria: mitigatoria autem his admiſta ſunt, cucumeris ſemen ac iuniperi baccæ: deinde verò mel & eryngium velut vrinam cientia his addita ſunt, quò exterſæ viſceris affectionis per vrinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad Hepaticos in Secundo Pharmacorum ſecundum genus ſcripſit. CAP. 9.

IN hepaticis conueniente prægreſſo ductu per alimenta, vnctiones, communia cataplaſmata, venæ ſectionem, cucurbitas, ſinapiſmos, dropaces, & conſimilem diætam, amplius conſcribendis compoſitis potionibus & malagmatis, optime ipſis conuenientibus, vtaris. Et potionibus quidem his: Senecionis decoctum vt valde commodum exhibeto: naſcitur autem huius caulis maxime in tegulis. Aut vnguenti nardini cochlearia quatuor quotidie bibenda dato, & maxime in induratis. Aut ariſtolochiæ obolos tres propinato febrientibus ex aqua, febre carentibus ex vino: valde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias, & per triduum bibendum dato pro vice cyathum vnum. Aut fel vrſinum in vaſe leniter feruefacito, & in Sole reſiccato, atque ex eo hepaticis cochlearium vnum dato. Aut radicis rubi corticis minam vnam, cum aquæ congio vno, in nouo vaſculo ad reſiduum quartæ partis coquito: & ad ſuccum per noctem ſub dio expoſitum mellis cyathos vj admiſceto: & ieiunis ad triduum bibendum dato. Aut
C pſeudobunij obolum vnum dato cum melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis dimidium, * Al. oxymelite.
cum aceto mulſo ad tertias coquito: & ieiunis cyathum vnum exhibeto. Aut glycyrrhizæ ſucci obolum vnum aut duos ieiunis dato: & aluum ſubducit, & vrinam mouet. In magna duritia, abrotoni ſuccum quàm craſſiſſimum præbe bibendum. Aut acori obolum vnum, panacis tantundem, cum aqua propinato. Aut ſpicæ nardi decoctum aſſidue exhibeto. ℭ *De Cataplaſmatis.* Cataplaſma porrò Hepaticum fit, malis cotoneis cum farina hordeacea & fœnogræco coctis. Aut ſemine lini trito cum polenta in vino cocta: aut ipſo lini ſemine in paſſo cocto. Aut ſemine lini trito cum melle ſubacto. Aut capparis radice in aceto mulſo cocta. Aut farina hordeacea cum ficubus. Aut oleæ radice in vino cocta. Aut myrobalano tuſa cum vino. Aut cerato ex phœnicobalanis facto: ſumme enim ad hepatis inflammationes facit, maxime in quibus etiam ſtomachus affectus eſt, & coſtæ diſtentæ ſunt. Aut palmulam reiecto interno nucleo diligenter tundito, & cum æquali parte cerati roſacei in mortario probe vnito roſaceum adſtillando, atque ita imponito. Aut myrrham aminæo vino macerato, & palmulis admiſceto, & linteolo infarto imponito.

Cæterum malagmata quibus quis vti poſſit in inflammatione hepatis citra manifeſtam cauſam, poſt irrigationes & cataplaſmata, iam ante ſcripta ſunt in ſermone de oris ventris inflamma-
D tione, nimirum communia illi & hepati exiſtentia: in quibus ſunt etiam quæ ex meliloto præparantur, & polyarchium. Verùm etiam nunc apponentur quædam ex ipſo Andromacho.

A. f.14.t.3. C. fol.317.h *Malagma Andromachi ad Hepaticos.* Ammoniaci " thymiamatis drachmas cxliiij, alij drachmas centum habent: bdellii drachmas xxiiii, alii centum: aceti heminæ quartam partem: cyprini heminam vnam, ego verò heminæ dimidium. ℭ *Malagma Apollophanis.* Ceræ drach. lxxx, bdellii drachmas lxxx, ammoniaci thymiamatis drachmas lxxx, terebinthinæ drachmas xl, mannæ thuris drachmas xl: cum irino contundito.

Malagmata à Damocrate conſcripta ad Hepar & Præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum Ventrem & Splenem. CAP. 10.

AFfecta ſi quis per ſtomachum præcordia,
Et per iecur, inteſtina per, dein per colum,
Per ventriculum, aut viſcus aliud ſic propriè
Dictum, volet inquam læſa quis præcordia
Malagmate integere bono & percommodo,
Primum paratum habebit hoc longe antea.
Recens enim, eſt ægris minus firmum ac valens.

Ceræ capit quod Ponticæ libras duas, E
Ammoniaci thymiamatis ſolam libram,
Terebinthinæ frictę pariter ſolam libram,
Vſtęq; reſinæ piceæ ſimul libram,
Et poſt trientem cardamomi ſeminis,
Aridæ cyperi tantundem, item myrrhę bonę,
Pondusq; par vni horum iridis mox candidæ,
Sextantem & inde Celticæ ſpicæ integræ,
His vnciam vnam & dimidiam croci boni,
Et ſex meliloti, item duas, beſſem puto.
Verùm melilotum prȩſtiterit hîc atticum.
Recentis & cyprini libras olei duas.
Oleum cyprinum tu cum reliquis liquoribus
Et decoque lenta flammula, & deradito.
Dein tuſa, cribrata & reliqua, vino bono
Rigata per noctem integram & totam diem F
Vinum omne donec combibant, ſeponito.
Vnctisq; poſt cyprino manibus hæc pharmaca
Mortario amplo vni, & ſimul committito,
Molliq; pelle tecta ſimul reponito.

Aliud Malagma eiuſdem.

Aliud valens, ætas itidem ſi acceſſerit.
Verum hoc male affectus vitiantes mox habitum.
Quicunq; non cum flatibus, feruentibus
Et phlegmonis lædunt diutioribus,
Et viſcera irritant grauibus doloribus,
Iuuat. Solubiles male & iam duritias
Soluit, ſoluta mole earum celeriter.
Paratur hoc modo, vt bonæ terebinthinæ
† Libram mediam, tantumq; cerę ponticę, (*† Al. libras duas cum dimidia.*)
Fœniq; græci vnam capias puri libram. G
Et de nitro, & de panace, vnicam libram.
Rurſus aniſi ſeminis vnicam libram,
Pinguedinis puræ vituli ſimul libram,
Pondusq; par contuſæ & albidæ iridis.
Parum de aceto, tres cyathos ſine dimidio.
Mellis duas libras recentis attici.
Ammoniaci thymiamatis ſolam libram
Quidam addidere, verùm alij libras duas.
Sic tuſa, cribro excuſſaq; tenuiſſimo,
Cataplaſmatis modo, ſed & mel addito
Nec omne acetum, coquito: vbi molle fuerit,
Addas calenti exiguam aceti ſtillulam,
Ceræ liquatæ infuſor, & pinguedini
Terebinthinæq;: coctaq; egregie ſimul
Omnia manibus exactius committito, H
Et vaſculo maiore deraſa excipito,
Vſurus haud mox: Inualidum eſt factum recens.

Aliud Dampcratis Malagma.

Odorum & hoc, tollensq; mox vitia hepatis,
Affectiones renibus, colo & graues,
Stomacho ſimul & vuluę diutiuſculas.
Idemq; iam corrupto habitu ſuperdatur,
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui minus coquunt cibum & faſtidiunt.
Habet hoc amomi Scythici, xylobalſami,
Et cardamomi, bdellijq; lucidi,
Aridæ cyperi, thuris boni, omnium parem
Modum, libram: poſt caſiæ daphnitidis,
Myrrhæ bonæ, pariter croci, de ſingulis
Libræ trientem, aut amplius quid paululum.

Nardi

A Nardi bonæ pôſt Syriacæ vncias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albæq; ceræ perpolitæ vnam libram,†
Recentis vnguenti cyprini † libram vnicam,
Vini falerni hinc optimi ſextarium.

†Additur in antiquis, & dimidiam.

† Al. libras duas.

Contuſa alia cribro tenui concernito:
Thus, bdellium in mortarium conijcito.
Myrrham bonam, ſimul crocumq; his addito:
Fractisq; pauco cyprinum vino indito.
Dein tundito, mellisq; craſſitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et quod ſupereſt vinum addito, committito
Totam diem noctem ſimul quò combibant.
Terebinthinam verò, cyprinum, ceram & ſimul
Igni liquata lentulo his affundito.
B Vnctisq; poſt manibus per vnguen quodpiam,
Subacta ſic committito, & reponito.
Nec mox parato vti velis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto. Et vt cerotulum
Sit mollius, quandoq; deraſum diu
Miſceto, ſolo rarius ſed vtitor.

Aliud Damocratis Malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, ſi fuerint diutinæ.
Confert lienoſis vel omnium optimè,
Si palleant, febri laborent ac grauiter,
Aquamq; habeant præcordia his ſi pauculam:
Multam nequeunt curare enim malagmata.
Ficus cape pingues ſicciores, ſed nouas,
Et ſemine eiecto, ſimul vmbiliculo,
C Appende drachmas quinquies tres, ac decem,
Albæq; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram poſt integram,
Nitri marini ſed libram modo dimidiam,
Aluminis ſciſſi duas ſupra & decem
Drachmas, ſuperq; dimidiam, triobolon.
Et mox onychis, quod ſic vocatur, bdellij
Addes parem tu aluminis dictum modum,
Nitro parem florem lapidis ſed Aſij,
Ammoniaci tantumq; thymiamatis:
Et ſeminis poſt filiculæ, & naſturtij,
Et cardamomi, quàm optimiq; origani,
De ſingulis ſextarij quartam modo.
Viniq; pôſt, irini vnguinis, quod ſufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum.
D Vino rigatum ſuaue olenti bdellium
Mortario emollito, & hinc adiicito
Ficus, ſimul rurſusq; ritè tundito,
Quò trita vini ſtillulis fiant probè.
Miſtura mox addatur inde inſperſilis,
At poſt rigatam feruida ceram ex aqua,
Mollem manibus factamq; latam adiicito.
Et tuſa mox ligni radio compingito,
Guttis & vnguinis frequens madefacito.
Vſus malagmatum omnium, quæ ventriculo
Induntur, & ſtomacho, ſimul interaneis,
Eſt tempus, in quo qui cibus congeſtus eſt,
Non amplius reſidet, ſed aluum iam ſubijt.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER NONVS

ARGVMENTVM LIBRI

Reliqua affecti Hepatis Medicamenta, Lienis item, Inteſtinorum,
Sedis, Pudendorum, ac Vteri, explicantur.

De Ictericis. CAP. I.

FIunt quidẽ Icterici rõne bonę iudicationis in febribus, proruente nimirũ ad cu
tẽ bilioſo humore. Et facilè ſanè hi curãtur balneis aquarũ potabiliũ, & olei di
*Al. comaginũ ſcuſſorij affrictu, oĩumq; rarefacientiũ cutem: quale eſt anethinũ oleũ, & cha-
mæmelinum, ac cicinũ: poſt hæc ẽt vnguẽta faciunt, gleucinũ, crocinũm, de- F
inde irinũ & amaracinũ. Verũ alias confectiones priuatim Ictericas appella-
tas ſuis authoribus, ne putes ad hmõi ictericos cõuenire (neque.n. hoc illi ip-
ſi de his ꝓdiderũt) ſed ad eos ictericos qui ob vaſorũ circa hepar obturationẽ
fiũt: Immo etiã eos qui ex inflãmatione icterici fiũt. Itaq; qui icterũ ſeu regiũ
morbũ ex obturatione incurrũt, ſine febre permanẽt: qui verò ex inflãmatione, oĩno febricitãt. Qui
cunq; igitur in pharmacis ictericis adſcripſerũt, in quibus ea ipſa conuenire dicant, hi rectè fecerũt:
qui verò indiſcriminatim & ſimpliciter protulerunt, non parũ peccauerunt. Etenim quæ multum
medicamentaria ſunt, itidẽq; facultate calida, magnopere febricitantes lædunt: talia ſunt gentiana,
ſtruthion, heleniũ, coſtus, ariſtolochia, polion, centaurea. Conueniunt aũt ictericis ex inflãmato he-
pate: quæcunq; inflãmationes ſanant: quemadmodũ etiã ijs qui ex obturatione, omnia quæcunq;
ſtrenuè extergent, etiã ſi medicamentariam ſubſtantiam habeant, & calidæ ſint facultatis: ſi verò co-
incidant ſimul obturatio & inflãmatio, laxantibus, ſimulq; extergentibus opus erit. Fugienda autẽ
quæcunq; medicamentariæ ſubſtantiæ, & calidæ facultatis, exiſtunt. Cùm igitur & pleriq; ante me
Icterica pharmaca indiſcriminatim conſcripſerint, ego propria diſcrimina ſingulis ipſorum adij-
ciam, quo ſciatis quibuſnam in febribus citra periculum vti queatis: & quibus maius ex acerbatio- G
ne febris & inflammationis detrimentum ſubſequatur, q̃ ex abſterſione emolumentum reſultet.

De Pharmacis Ictericis ab Andromacho ſcriptis.

Andromachus quatuor pharmaca ad Ictericos indiſcriminatim tradidit, minimè quidem peri-
culoſi vſus in ijs qui nõ febricitant, verũ non ſecuri in febricitantibus, & maximè ſi cũ vino aut vi-
no mulſo ea, quis exhibeat, quemadmodũ aliqñ damus in febribus moderatis, & viſceris obturatio
ne. Quare ex aceto mulſo nõ valde acido ſecurius eſt tunc ea propinare. Sunt aũt huiuſmodi qua-
tuor pharmaca iuxta illius ipſius diſtinctionem ſubſcripta. ¶ *Ad Ictericos.* In colocynthidis calicẽ
vinũ fundito, calfacito, ac bibendũ dato: ſubducit aluũ. Idẽ & thus facit. ¶ *Aliud Ictericos.* Adianti
obo. iij, nardi obo. ij, abſinthij drach. i, myrrhæ obo. iij: excipe paſſo, ac dato nucis auellanæ magni-
tudine ex aquæ cyathis ij. ¶ *Aliud ad Ictericos, quo vtor.* Struthion cum croco coloratũ nucis pon-
ticæ magnitudine ex aqua, aut aqua mulſa, dato. Datur & anchuſa cochlearij menſura. ¶ *Aliud ad*
A Al. xx. *Ictericos, vt Apollonius.* Erui drach.[a] xxiiij, cornu cerui vſti[b] drach. viij, thuris drac. iij, nardi celticæ
*B *Al. xiiij.* drach.[c] duas, nardi ſyriacæ drac. j, piperis ſeſquidrachmã, floris iunci odorati drac. j, myrrhæ obo. ij,
C*Aliter j. coſti obo. ij, caſiæ obo. j, cinnamomi obolum vnum. Vtere ſicco cum vini mulſi cyathis tribus.

De Pharmacis Ictericis ab Aſclepiade ſcriptis, in Tertio Internorum. H

Ex ijs q̃ antea dixi cognobile fit, ẽt ſi citra diſcrimen pharmaca prodant, q̃ fugiẽda ſint febricitan
tibus. Conſueuit aũt Aſclepiades aliqñ diſtinguere apponendo, febrientibus hoc modo exhibere
oportere medicamentum, non febrientibus hoc modo: vbi verò omnino nihil apponit, ijs in non
febrientibus magis eſt vtendum: quemadmodum ſanè etiam, qñ ex vino ſolo, aut vino mulſo, vſum
fieri debere cenſemus, talia.n. non febrientibus conueniunt. Verum ſcripta ab ipſo pharmaca hæc
ſunt. ¶ *Potio ad Ictericos.* Cichorij ſucci cyath. vj febrientibus per ſe dato, non febrientibus aũt cũ
vini cyathis iij. *Aliud.* Solani ſucci cyath. j, vini mulſi diluti dimidium. ¶ *Aliud Inſperſile.* Anchu-
* ſæ tenuiſſimæ tritæ cochlearia ij cum aqua potabili exhibe. *Aliud.* Struthij cochlearium j dato
cum mulſi diluti cyathis iij. ¶ *Aliud Nicerati ciens Vrinam.* Cicerum ſiccorum ſextarium j, roſma
rini manipulum, aquæ ſextar. vj, fœniculi manipulum, aſparagorũ paluſtrium radicũ manipulum:
præparato ac dato, vt dictũ eſt, coctum ac excolatũ liquorem febrientibus ſimpliciter & aſſiduè bi-
bendum, non febrientibus cũ vino diluto. *Aliud.* Cicerum ſextariũ j, adianti manipulũ, aquæ ſex
tar. vj, aſparagorũ paluſtrium radicum manipulũ: pręparato & exhibeto, velut dictũ eſt. ¶ *Paſtillus*
ad Ictericos facit & ad Hepaticos. Amygdalarum amararum mundatarum drac. iiij: aniſi, abſinthij,
*Aliter ij. vtriuſque drach. vnãm: nardi Indicæ, aſari, vtriuſque ʒ j: tuſa & cribrata aqua ſubigito, ac formatis

paſtillis

A paſtillis drach.i,cum vini mulſi cyathis iij,nõ febrientibus dato. ¶ *Aliud, quo vſus eſt Charixenes.* Aſari,abſinthij,vtriuſq; ℥ viij: ſeminis aniſi, fœniculi, apij, amygdalarum amararũ repurgatarum, ſingulorum ℥ iiij: aqua ſubige ac forma paſtillos:& exhibe vt dictum eſt. ¶ *Nicerati Errhinum medicamentum, quod naribus attractum morbum Regium expurgat, quando reliquum corpus iuxta naturam habuerit, oculi verò pallidi permanſerint.* Aceti acerrimi cochlearium vnum in balneo naribus attrahendum exhibe: detrahit multæ bilis fluxionem. *Eiuſdem aliud.* Naſturtij viridis folia tenera, aut roſmarini viridis folia tenerrima, terito: & expreſſo inde liquore, vt prædictum eſt vtitor. *Aliud e iuſdem.* Elaterium cum lacte muliebri tritum naribus infundito,& attrahere iubeto. *Aliud.* Cyclamini ſuccum ex aqua diſſolutum: vtere ſicuti dictum eſt.

Quæ Pharmaca Archigenes ad Ictericos conſcripſit in Secundo Pharmacorum ſecundum genus.

¶ Ad Ictericos conuenienti diæta & ductu per frequentes deambulationes, & multam vnguentorum frictionem vtaris,ampliusq; fomentis ſiccis & ſubſcriptis medicamentis. Aiunt eos qui † in febribus morbum regium incidunt, rubi canini fuluo fructu comeſto ſtatim probè iuuari. Auxiliatur & chelidoniæ herbæ ſuccus cum vino aut aqua mulſa potatus. Aut adianti vel rubiæ radicis obol.iij cum aqua mulſa exhibe. Aut ſtruthion cum melle delingant. Aut fellis vrſini cyathum bibendum dato. Aut hyperici ℥ j ex vino mulſo propinato, vel aquæ mulſæ cyatho vno.

B Aut helxinæ decoctum ad dies v, vel vj cum vino mulſo. Aut ſtercoris canini albi ſextantem cũ mellis quadrante ad triduum bibendum dato. Aut lichenas in petris naſcentes cum aqua mulſa propina. Aut lichenis in tegulis vel lapidibus naſcentis drach.vnam, ex meraco propina. Aut naſturtium cum olei cyatho vno bibendum præbeto, radicem verò eius in nares indito. Aut abſinthij cochlearia iiii,aniſi cochlearia iii, exhibeto ex aceto mulſo. Aut oxylapathi ſiue lapathi radicis tritæ acetabulum dato ex aqua mulſa: ſi non febriat, cum vino aut vino mulſo. Aut adianti & mentæ & rubiæ parem menſuram in aqua feruefacito, & heminam inde bibendam exhibeto diutius ad Solem inſolato, ac ſitienti, & anheloſo, quò poſt acceptum potum exudet: ſtatim tranſmutat colorem. Aut adianti, & myrrhæ eius dimidium, ieiuno à balneo exhibeto in vini hemina dimidia. Aut leporis coagulum cum meraco ad dies quinque vel ſex præbeto. Aut ſcolopendrij drach.iiij ieiunis ex vino ad dies quinque vel ſex dato. Aut mentæ & rubiæ ac adianti æquas portiones cum aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ foliorum crudorum ℥ vi,myrrhæ obo.ij,cum aqua mulſa ieiunis exhibeto: aut prælotis ac ieiunis cum vini hemina dimidia dato. Aut adianti drach.i,myrrhæ drach.ii,mentæ drach.i,in aquæ heminis duabus coquito donec medietas ſuperſit: deinde vbi

C plurimùm deambulauerit,probè fricato,& ſpiritu adhuc ſublimiore exiſtente bibendam dato:hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua ſub dio per noctem exponito, aquamq; bibendam dato,& cicer inſuper comedendũ manè ac veſperi: inde verò per triduũ abſinthium ex aqua mulſa bibant. Aut cum cyclamini ſucco purgatis naribus lauato. Aut herbam orontium appellatam coquito,& cum decocto lauato,& decoctum confeſtim viride reddes. Aut "venam ſub lingua ſecato. Quòd ſi ad nullum horum auxiliorum malum cedat, expurgatione per ſcammoniam & exquiſita diæta vtantur, atq; ita ad exercitia progrediantur.

† In antiqs eſt ἀπυρέτους, i. qui ſine febre ſunt.

A 3.f.15.t.1. c. fo.327.b

De Splenis affectionibus. CAP. 2.

QVòd oẽs corporis particulę familiarem ſibi ipſis ex venis trahant humorem,in commentariis de naturalibus facultatibus edocti: in iiſdemq; etiam ꝙ velut fęcem ſanguinis, ex qua atra gignitur bilis, hoc viſcus alimentum habet,inſtituti: & vltra hæc memoria tenentes ea, quæ in curandi methodo de ſplene ſunt dicta: facilè aſſequemini ea, quæ nunc referentur. Quorum primum & principaliſſimum hoc eſt, ꝙ hoc viſcus à natura celerrimè indurari ſoleat, ſanguine nimirum in venis ipſius obturato,& ob craſſitudinem neque excerni neq; diſcuti facilè potente. "Attenuantibus igitur opus habet pharmacis citra manifeſtam caliditatem, vt ne vehementius incraſſeſcat ſuccus craſſus in ipſo obturatus: quò verò actiones ipſius conſeruentur, ex auſteris aliquid his admiſcetur,quale eſt etiam adſtringentium genus. Didiciſtis enim in naturalium facultatum commentariis,ꝙ cum oẽs particulæ ſuæ conſeruationis gratia habeant facultates,tum familiarium attractoriam,tum alienorum expulſoriam, itemq; aſſimilatricem ſibi ipſis eorum quæ attraxerint, aliquibus ipſarum inſuper ineſt per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horum genere eſt & lien,qui ex hepate in ſe ipſum velut fæcem ſanguinis trahit,quemadmodum veſica in hepate bilem,& renes vrinam. Si igitur præ imbecillitate eiuſmodi ſanguinem ad ſeſe trahere non poteſt, vitioſus humor vniuerſo corpori affricatur.Ob id itaq; naturalem ipſius firmitatem cuſtodire oportet, quò conueniens ſibi alimentum attrahat: per quam actionem vniuerſo corpori ad humorum bonitatem confert, & generata in ipſo recrementa in ventrem demittere poteſt, vna cum ciborum recrementis excernenda. Ea gratia igitur valde amara medicamenta ipſi offerimus,quædamq; ipſis ex auſteris miſcemus. Quædam verò ad materiam cõmoda,ad ceratorum videlicet & malagmatum præparationem apponimus,quale pharmacum eſt cera,& reſina,& pix, & bitumen, & quæcunq; alia huiuſcemodi. Iuxta primam autẽ rationem acetum, & acetum mulſum,viſceri commoda ſunt,vtpote ſecare & attenuare craſſos humores potentia citra calfactionem. Quemadmodum igitur in aliis particulis ea quæ per cataplaſmata, aut liquida pharmaca impoſita, aut affuſa, fotu auxiliantur,

A 3.f.15.t.2. c. fol.329.g

D

auxiliantur, in alio opere relata ſunt: Ita & nunc relictis his quæ inflammato ſpleni* commodant, E eorum ſolùm mentionem faciam, quæ indurato viſceri opitulantur, quod ipſum etiam in medicamentarijs libris fecerunt, qui ante me ſcripſerunt, propriè eos ſplenicos appellantes, qui induratam ſplenis affectionem habent.

Pharmaca Potabilia ab Andromacho ad Splenicos conſcripta.

*Al. σκολοπένδριον.

A* ὀπου̃. *In quibuſdā cod. non hētur hæc dictio. in alijs aſteriſco eſt notata.*

B *Aliter .iiij.

C* χυλῷ.

D *Aliter viii.

E† *In aliquibus cod. additur τὰ δὲ λοιπὰ ἀνὰ ξ, i. reliquorum vero ana drach. ſex.*

F† *In aliquibus additur ἕνα. i. vnū, ſ. paſtillum.*

G *Aliter. ii.

H *Aliter.iiij.

ℭ *Potio ad Splenicos Antipatri, vt Nilus.* Carnis myrabolani drach.iij: hemionitidis herbæ, quam quidam aſplenum, quidam ſcolo* pendram dicunt, drach.vj: corticis radicis capparis drach.iiij, coſti drach.iiij, chamædryos drach.vi, polij drach.iij, radicis cotyledonis drach.ij, corymborum hederæ nigræ grana xxv, ammoniaci thymiamatis drac.iiij, ſeminis hyperici drach.ij, galbani drach.ij, ſeminis periclymeni drach.i, aut radicis drach.iij, naſturtij nigri ſeſquidrachmam, ᵃ ſucci fructus ſcyllæ drach.xvi. Dantur oboli duo in aceto mulſo. ℭ *Aliud Splenicis Potabile.* Glandis vnguentariæ drach.iiij, hederæ albæ grana xxiiij, coſti drach. ᵇ duas, ſeminis periclymeni ʒ ij: hyperici ʒ j, alij drach.iiij: galbani drach.j obol.ij, naſturtij drach.iiij: excipe ᶜ ſucco ſcillæ cocto. Dato fabam græcam in aceto mulſo. *Aliud.* Carnis myrobolani drach.iij, hyperici drach.vj, ſeminis periclymeni drach.vj, radicis dauci drach.vj: rubiæ, acori, phu pontici, croci ſingulorum drach.vj: iunci odorati drach.iij, mei drach.vj: naſturtij, chamæpityos, radicis capparis, ſingulorum drach. ᵈ ſex: F polij drach.vj, alij drach.iij: ᵉ † ammoniaci thymiamatis drach.iij: cum aceto mulſo paſtillos duorum obolorum ponderis formato, & vnū in aceto mulſo dato. Facit & ad hepaticos, & hydropicos.

ℭ *Aliud, facit ad Splenicos.* Trixaginis drach.iiij, polij drach.v, chamæpityos drach.iiij, rubiæ drach.v, ammoniaci thymiamatis drach.iij, arthemiſiæ drach.iij, myrobolani drach.iiij, corticis radicis capparis drach.iij, ariſtolochiæ ʒ vj, tragacanthæ drac.ij: cum aqua in paſtillos triobolares redigito, ac dato ᶠ † ex aceto mulſo. ℭ *Aliud Stomacho cōmodum. Vtere etiam ad omnem affectionem Splenis, Facit & ad Conuulſa, Inflata, & vitia Muliebria.* Myrrhæ drach. ᵍ quatuor, nardi Indicæ ʒ iiij, corticis radicis capparis drach.iiij, coſti drach.v, radicis panacis drach.iiij, radicis peucedani ʒ iiij, dictamni ʒ iiij, polij drach. ʰ duas, corticis radicis periclymeni ʒ iiij, rubiæ ʒ iij & dimidiam, ammoniaci thymiamatis ʒ iiij & dimidiam, aliqui etiam iridis ʒ iiij & dimidiam: excipe aceto mulſo: præbe obolos duos in aceto mulſo. ℭ *Aliud Splenicis, Orthopnoicis.* Struthij, ſcyllæ aſſatæ, panacis, radicis capparis, ſingulorum ʒ v: crocomagmatis ʒ ij & dimidiam: excipe aceto, & præbe in aceto ſcyllitico. *Aliud.* Struthij, corticis radicis capparis, trixaginis, panacis, ſingulorum ʒ x: fructus myricæ ʒ iij: excipe aceto ſcyllitico: & ʒ i ex aceto ſcyllitico exhibeto.

Pharmaca Potabilia ab Aſclepiade ad Splenem conſcripta. G

ℭ Cynogloſſi manipulum cum vini cyathis iii terito, & expreſſum liquorem ante cibum bibendum dato: facit & ſuccus per ſe. Colligere autem oportet herbā ſiniſtra manu ante Solis exortum. *Aliud.* Trixaginis manipulum cum vini ſextario vno coquito, & expreſſum liquorem reponito atque ex eo cyathos duos ante cibum dato. ℭ *Pharmacum Inſperſile Splenicis.* Myricæ fructum tuſum & cribratū reponito. Vſus verò tēpore cochlearia duo cum aceti mulſi diluti cyathis tribus dato. Aut herbam pelargitin apellatā tuſam ac cribratā dato vt prædictū eſt. *Aliud.* Aſini aut equi ſylueſtrium lienem ſiccatum tundito ac reponito: & cochlearia duo cum vini diluti cyathis tribus exhibeto. ℭ *Catapotium Splenicis.* Corymborum hederæ albæ grana tria* deuoranda præbe, & aceti mulſi cyathos iij inſuper bibendos. ℭ *Catapotium Andreæ, Pæonium dictum.* Myricæ fructū tuſum & cribratū galbano excipe, & in catapotia redige, eaq; pro viribus exhibe. ℭ *Paſtillus Splenicus, Tumorem eliquat.* Fructus ericæ ʒ iiij: piperis albi, nardi ſyriacæ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum ʒ ij: arida tunduntur & cribrantur: ammoniacum aceto ſcyllitico diſſoluitur, & aridis additum in paſtillos cogitur. Fiunt aūt paſtilli drachmæ pondere, daturq; ʒ j ex aceti mulſi cyathis iij. Qui pharmacum hoc tradidit, dixit porcellum ad triduum hoc bibiſſe, & poſtea reſectum ſine liene inuentum eſſe. ℭ *Aliud Splenem tumentem eliquans & conſumens.* Ammoniaci "thymiamatis, H foliorum rubi tenerrimorum, vtrorumq; ʒ viij: corticis capparis ʒ iiij: myricæ fructus, herbæ aſpleni, quæ & ſcolopendrium & hemionitis dicitur, vtriuſq; ʒ ij: nuclei ſcyllæ aſſatæ & purgatæ, piperis albi, vtriuſq; ʒ ij: excipe aqua, & redige in paſtillos: atq; exhibe ʒ j cū aceti mulſi cyathis tribus.

*Aliter. vj.

A. l. 3. f. 15. c. 7. fo. 33[...]

ℭ *Chryſermi Paſtillus, Splenicis, Hydropicis, cit Vrinam, mollit Aluum.* Scyllam magnam luto oblitam aſſato, & corticem detrahito ac quod ad fundum eſt durum: ex nucleo verò libras duas accipito: ſeminis dauci ʒ viij, hoc eſt vnc.j: aniſi, ſeſelis, radicis panacis, iridis, ſingulorum tantundem: ſeminis vrticæ, baccarum cedri, vtrorumq; ʒ xij: myrrhæ ʒ iiij, erui moliti chœnicem, vini odorati quod ſatis eſt: ſubacta in paſtillos redigito. Datur drac.j cum aceti mulſi cyathis iij. ℭ *Aliud Eugeraſiæ.* Scyllæ aſſatæ depuratæ minas ij, radicis bryoniæ minas viij, piperis albi tantundem, petroſelini tantundem, ſeminis dauci cretici tantundem, erui moliti tantundem: cedridum, hoc eſt cedri baccarum ſextar.vj, habeat verò ſextarius vnc.viij: iridis, radicis panacis, myrrhæ, ſingulorum quadrantem: vini falerni quantum ſatis eſt his in paſtillos cogendis. Formatos autem paſtillos in vmbra reſicca, & vnciam* j cum vini diluti cyathis iij, exhibe.

* Aliter drach.

Epithemata & Emplaſtra eiuſdem Aſclepiadæ ad recentes Splenis inflammationes.

ℭ Foliorū tenerrimorū arboris ſambuci lib.iij, aloes lib.j, cum aceto ſubigito: & linteolo infarta imponito.

A imponito. *Aliud.* Ericæ fructus ſemiſſem: galbani lib.i, alij ſemiſſem: fructum tundito ac cribra-
to: atq; ita galbanum addito, ac diligentèr miſceto: atq; in linteolum impacta imponito. ℭ *Phar-
macum Idiotæ, accommodatum.* Viſci quercini lib.[a] i, calcis viuæ lib.[b] vnam: viſcũ in vas fictile con- *A Aliter ij.*
iectum, ac prunis appoſitum, diſſoluito: & diſſoluto calcem viuam inſpergito, miſceto, & calidum B * Aliter.ij.
*albæ pelli infartum imponito. Oportet autem cum adhærente adhuc pharmaco lauari, atque ita ſi- C *Al. θερμῷ *i. calidæ.*
nere donec ſua ſponte cadat. Curam item habere oportet, vt diſparatæ ſplenij partes reſecentur.
Aliud. Viſci quercini †lib.i, calcis vnc.i, floris lapidis aſij trientem, cedriæ vnc.i: præparato pro †Al. ſemiſſem.
more ac vtere, quotidie auferens pharmacum, & ſpongijs calidis fouens locos, rurſusq; imponens.
Hoc pharmacum vrinam mouet. ℭ *Malagma auri colorem referens, valde commodum.* Ceræ, reſi-
næ pinus & frictæ, ſingulorum lib.ij: arſenici, aluminis ſciſſi, calcis viuæ, ſingulorũ ſextantem: ace- *Al. drach.ij.
ti, olei, vtriuſq; cyath.viij: apparato pro more. ℭ *Aliud valde generoſum, quo vſus eſt Andromachus.*
Ceræ, reſinæ pinus, picis brutiæ aridæ, ſingulorum lib.ij: arſenici, aluminis ſciſſi, calcis viuæ, ſingu- *Al. drach.ij.
lorum ſextantem: aceti cyathos viij: præpara pro conſuetudine. Facit ad ſplenicos, hydropicos, &
ad præcordia diſtẽta. Facit & ad iſchiadicos, arthriticos. Nos ad pharmacum hoc appoſuimus myr-
rhæ ſextantem & vnciam dimidiam, viſci trientem. **Al. Vnc. vnã*

B *Ad induratas Splenis affectiones, Vſus eſt Tryphon Cortyniates.*

ℭ Fœnigræci moliti, ſinapis, mannæ thuris, ſingulorum ſextarium vnum: retrimentorum à my-
robalano expreſſa reliquorum ſextarij dimidium, ſpumæ nitri quadrantem: tenuiſſimè trita ac mi-
ſta, cedria cocta excipe, vt emplaſtri liquidi habeant ſpiſſitudinẽ. Vſus eius eſt per interualla: phar-
macũ aũt impoſitum faſciolis complectere & obliga. Tempus imponẽdi eſt ante balneum, quantũ
poſſibile eſt ægrum ferre: poſtea verò obligatum adhuc in balneum inducito, & poſt reliqui cor-
poris curationem in ſolium demittito, atq; ita in aqua faſciam re ſoluito. ℭ *Aliud ad Splenicos per
vnam diem ſanans. Verum ſupra pharmaci impoſitionem per tres dies certo viuendi modo vtimur.* Myr
rhæ, mannæ thuris, vtriuſq; quadrantem: ſinapis alexandrini, naſturtij, vtriuſq; ſextantẽ: aceti ſcil-
litici quod ſatis eſt: ſinapi & naſturtium tundito ac cribrato, mannam verò & myrrham diſſoluito,
eiſq; arida addito, & ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formam reducito: & à ſecunda hora vſq; ad
nonam imponito. Poſtea verò duabus faſciis obligatum in balneum inducimus, atq; vbi relaxatus
fuerit in calidæ ſolium demittimus. In ſolio verò longiori temporis ſpatio moretur cruribus extra
aquam emotis. Ne verò in animi deliquium delabatur, acetum & pulegium odoret, & faſcias pau-
latim reſoluat. Egreſſo porrò è balneo ſalſamentum citra panem exhibendum eſt, & vinum mari
C miſtum. Sequenti die eadem offerenda ſunt. Tertia verò gymnaſijs vtendum, quæ ſpiritum acu-
tum reddere valẽt. ℭ *Aliud Arij Tarſenſis. Vſus eſt per interualla.* Ficuũ pinguiſſimarũ, ſinapis, ra
dicis capparis corticis, ſingulorum lib.i: aceti quantum ſatis eſt. ℭ *Aliud Diodori.* Sinapis naſtur-
tij, fœnigræci, ſeminis lini, retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum, ſingulorum ʒ octo:
excipe cedria cocta aceto ſcyllitico admiſto. Vſus eſt ante balneum: pharmacum bonum eſt, & poſt
vſum ſanguinem mingunt.

Pharmaca ab Aſclepiade in Quarto Externorum conſcripta, ad Splenicos, & Hydropicos. Quæ iuxta dictionem eius ſic habent.

ℭ *Epithema Splenicis, tumorem eliquat.* Foliorum tenerorum ſambuci lib.iij, aloes pinguis lib.i,
terito cum aceto, & linteolo excepta imponito. *Aliud.* Fructus ericæ lib.i, galbani lib.i: fructum
tundito & cribrato ac galbano excipito: rurſusq; tundito vnguenti irini fæce admota, quo ad malag
matis formam redigantur: deinde linteolo infarta imponito. ℭ *Malagma ad Splenicos.* Myroba-
lani corticum tuſorum cribratorum minam dimidiam, & retrimentorum ab expreſſo ſucco eiuſdẽ
reſiduorum tantundem, ceræ drach.vj, reſinæ terebinthinæ drach.xxxij, galbani drach.x, irini pa-
rum: arida cum liquidis committito. ℭ *Aliud valde præclarum.* Farinæ myrobalani quadrantem:
D nitri vnc.i, alij vnc.iiij: ceræ ſemiſſem, terebinthinæ beſſem, aceti quod ſufficit: ſplenem eliquat.

ℭ *Malagma ex Cedria Splenicis, Hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinam cit multam,
& Splenem eliquat. Oportet aũt vnà cum pharmaco lauari, & quod ab eo diſparatũ eſt, à ſplenio videlicet,
de corporis cuticula deſecare: ſinendum enim eſt adhæreſcens pharmacum, donec ſua ſponte dilabatur.*
Cõpoſitio hæc eſt. Viſci quercini lib.i, calcis viuæ ſemiſſem, floris lapidis aſij trientem, cedriæ quã- **Al. Vnc.i.*
drantẽ: viſcum ærea patina coquito, & poſtquam fuluum factũ fuerit, cedriam adiicito, aſſidueq; moue
to, ac arida trita inſpergito: deinde ab igne ablata aliqualiter frigefieri ſinito: atq; in pellem albam
à ſpina appellatam infarta affectis locis imponito: & vnà cum pharmaco lauare iubeto, donec ſple-
nium ſua ſponte delabatur. Oportet tamen, vt prædictum eſt, diſparatas ſplenij partes deſecare.

ℭ *Aliud valde præclarum.* Floris lapidis aſij ſextantem, lapidis gagatæ vnc.i, calcis viuæ beſſem, **Al. Vnc.i.*
viſci quercini lib.j: præpara ac vtere vt dictũ eſt. ℭ *Malagma Antiochidis, ad Splenicos, Hydropi-
cos, Iſchiadicos, Arthriticos. Præparatum eſt Fabullæ.* Ceræ lib.iij, reſinę terebinthinę lib.iij, retrimen
torũ ab expreſſa myrobalano reliquorũ librã vnam, ſpumæ nitri lib.i, floris lapidis aſij lib.i, ammo-
niaci thymiamatis lib.i, olei cyprini lib.iij, acetum ad ammoniacum diſſoluendũ. ℭ *Aliud Fabullæ
compoſitum, valde præclarum, ad Eaſdem affectiones.* Myrrhæ ſtactæ, bdellij, onychis, medullæ ceruì-
næ, ammoniaci thymiamatis, iridis ſiccæ, ſingulorum libras duas: opopanacis lib. vnam, chalbani

lib.i,

lib.i,maſtiches lib.i,floris lapidis aſij lib.i,ſtyracis lib.i,ſucci ſycomororũ lib.i,canchryos lib.i,pipe- E
ris albi ſemiſſem,ceræ lib.v,terebinthinæ lib.v.Pharmacũ eſt tuſile,id eſt quod contunditur.Oportet autem tundentes vnguenti irini fęcem admouere,donec q̃ molliſſimum pharmacum reddatur: repoſitum enim molliſſimum euadit. ℭ *Malagma, quod Aurei coloris appellamus.* Auripigmen-
† *Aliter ij.* ti vnc. †i, aluminis ſciſſi ſextantem,calcis viuæ ſextantem: arida tundimus ac cribramus,& in mortarium conijcimus,hiſq; aceti cyathos viij ſuperfundimus, & probè trita liquidis excipimus. Sunt
† *Aliter ij.* autem liquida hæc, Ceræ lib. †i, reſinæ frictæ lib.ij, pinus lib.ij, olei cõmunis cyath.viij. Hæc frigefieri poſt eliquationem ſinimus, & ſic eraſa tritis adijcimus. Nos ad pharmaci præparationem etiam myrrhæ ſextantem appoſuimus. ℭ *Aliud,hoc vſus eſt Andromachus, facit Splenicis Hydropicis, & ad Præcordia diſtenta: Facit item Iſchiadicis, Arthriticis, & ad Inueteratas affectiones.* Ceræ lib.i,picis brutiæ lib.i,pro reſina fricta, picẽ addimus,olei cyath.viij, auripigmenti auricoloris ſextantem, aluminis ſciſſi ſextantem,calcis viuæ ſextantem: præpara vt dictum eſt. Nos ad pharmacũ etiam myrrhæ ſextantem,& viſci quercini trientẽ,appoſuimus. ℭ *Ad"Inueteratas induratas Splenis affectiones, Authemeron,ab eo quòd per vnam diem curat, appellatum.Oportet autem cum pharmaci impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diæta vti.* Myrrhæ,mannę thuris,vtriuſque quadrantem: A.l 5. fur. t.6. fol. 55
ſinapis alexandrini ſextantem, naſturtij ſextãtem,aceti ſcyllitici quod ſatis eſt. Arida tundito & cri- F
brato, & cum aceto ad malagmatis formam ſubigito:& linteolo excepta ab hora ſecunda vſq; ad nonam imponito,ita vt complectaris & contineas incumbens malagma faſciola obligata. Deinde verò ita obligatum in balneum mittito, & vbi probè laxatus fuerit, in ſolium deſidere facito, & pedes extra ſolium extendere iubeto, ac longiori tempore in ipſo immorari. Cæterùm ad reuocandos in animi deliquium collapſos acetum cum pulegio naribus admouemus, & paulatim reſoluere faſcias tentamus. Sint autem duæ faſciæ malagmati incumbentes: cùm enim faſciæ tolluntur, auferimus etiam incumbens malagma,& poſt affectos locos ſufficienter fouemus.Egreſſo de balneo ſalſamentum citra panem exhibemus, & vinum mari miſtum. Idem etiam ſequenti die facimus. Et tertia ſimiliter,inſuperq; gymnaſijs vtimur quæ ſpiritum acutum reddere poſſunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretenſis pharmacum accommodatum.

ℭ Fœnigręci moliti ſextarium vnum,retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum ſextarium dimidium,ſpumæ nitri quadrantem: omnia trita cedria excipe: Verùm hanc prius coctam condenſare oportet ad cerati ſpiſſitudinem. Vſus eſt ante balneum, quantum æger ferrẽ poteſt: à balneo cerotarium imponimus. ℭ *Aliud Authemeron inſcriptum, liberat ab affectione.* Pyrethri
†Al. beſſem. † drachmas xx,}myrobalani beſſem,naſturtij beſſem,piperis beſſem,ſeminis vrticæ beſſem, ſina- G
pis ſextarium dimidium: omnia trita & aceto ſubacta per interualla imponito ad horas tres,ſi æger tolerare poſſit: deinde ablato pharmaco lauari iube.Poſt balneum verò cerato vtendum eſt ex roſaceo apparato. ℭ *Aliud Tumorem liquefacit.* Floris lapidis aſij,nitri rubri, retrimentorum expreſſæ myrobalani,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drachmas vigintiquatuor: corticis radicis capparis drachmas octo: ſeminis raphani drachmas decem, aut ſucci cyathum vnum: aceti acerrimi quod ſatis eſt, viſci quercini drach.xl: ammoniacum ſambuci ſucco, aut myricæ, aut trifolij, diſſolue: arida verò tunde, & anguſtiſſimo cribro excute,ac aceto ſubige: indeq; admiſto viſco omnia ſimul contunde,& vtere.

* *Al.* δευτέρῳ.ι. *ſecundo.*

Pharmaca ab Splenicos ad Archigene in Primo Medicamentorum ſecundum genus conſcripta.*

ℭ In ſplenicis porrò præcedente ſimiliter tota dięta, ex deſcribendis compoſitionibus his vtitor. Potus quidem ſit aqua in qua ignitum ferrum ſæpe ſit extinctum, non febrientibus cum vino, febricitantibus verò aqua ſola. Aut anagallidis cœruleum florem habentis obolum vnum exhibeto cum aceto mulſo. Aut ſerpillum cum aceto. Aut panacis radicem viridem cum aqua mulſa:
Aut ſemen ſimiliter: Aquam mulſam verò per noctem ſub dio exponito. Aut corticis radicis H
periclymeni & ſeminis eius quantum tribus digitis apprehendi poteſt, in vino albo meraco calido ieiunis bibẽdum ad dies xl exhibeto. Aut "vulpis hepar ſiccum cum aceto mulſo exhibe bibendũ. A.l.3.f.15.t. c.7.fo.330.
Aut cuminum æthiopicum ſimiliter vt hepar ex aceto mulſo. Aut radicis ari corticis drachmam dimidiam cum aceti mulſi cyathis iij. Aut polium ſimiliter cum aceto mulſo. Aut hederæ albæ grana tria cum aceti mulſi cyathis iij. Aut arida trita capparis folia propinato. Cataplaſmata autem eadem impones ſplenicis quæ hepaticis. Ampliuſq; cinerem ex ferraria officina cum aceto. Aut capparim maceratam aceto ac tritam cerato cyprino exceptam.Aut naſturtium & fęnumgræcũ ac calcem viuam, & nitrum, cum melle mollita imponito. Aut fœnumgræcum, & calcem, ac nitrum,item cum melle imponito. Aut lepidij folia imponito: cùm verò iam morſum perceperint, in balneum inducito: & ablato pharmaco in feruidæ ſolium demittito,ac detineto: ægrè.n.ferunt nimiam mordacitatem, verùm ſani exeunt. Idem etiam in iſchiadicis facit. Aut myrobalani expreſſæ retrimentum aceto maceratum, roſaceo cerato excipe ac impone. Aut fœnigræci & naſturtij par pondus, mannæ duplum, calcis viuæ parum, cum melle ſplenia velut emplaſtra facito, ac imponito. Aut fęcẽ acris aceti imponito. Aut capparis radicem cum aceto. Aut ſpongiam acerrimo aceto imbutam. Egregiè faciunt myrobalani cortices, & nitri tertia ipſorum pars: trita aceto

ſubigito,

A ſubigito: & reſinam ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito, & mollitis vtitor. Perſeue-
rante malo cucurbitas cum ſcarificatione affigito. Amuleta autem, & per contrarietatem quandam
naturalem ad hepar & ſplenem facere credita, hæc ſunt: Venam retro ſiniſtram aurem ſecato, &
detracto ſanguine affectum ſplenem confricato.

De Hydrope ſiue aqua inter cutem. CAP. 3.

HYdropicorum medicamenta, & alia cōmunia ad ſplenicos ipſos, itemq́ꝫ quædam multipli-
cis vſus ad varias affectiones tum iam prædictas, tum duritias, & vbi quid diſcutere oportet,
etiam ſi iam purulenta ſit cōpages, dicere aggrediar, initio ab ijs quæ Aſclepiades tradidit ſumpto.

Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad Prædictas affectiones in Quarto Externorum, quæ Marcellæ inſcribit.

℄ *Epithema Hydropicis valde commodum, quòd adiacentem humorem abſorbet.* † Farris, quod zeam
vocant, moliti ſextar. ij: floris lapidis aſij ſextar. j, mannæ lib. i: probe trita adipe ſuillo veteri probe
ſubacto, & vino per integram noctem macerato, excipito: ſit autē tanta adipis copia, quāta ad mol-
lefaciendum pharmacum ſatis eſt. *Aliud.* Beſaſa: eſt aūt ſemen rutæ ſylueſtris quod in Syria na-
ſcitur, & vernacula lingua Harmana ab illis appellatur: huius tuſi ſextarium i, mannæ ſextariū di-
B midiū, adipis ſuilli veteris quantum ſufficit, præparato vt dictū eſt. *Aliud.* Ficuum pinguiſſimarū
lib. iij, aphronitri lib. i, origani lib. i: quidam cumini lib. i, ſulfuris viui quadrantem, cochlearū africa
narum lib. i: arida tundito & cribrato, & tuſis ficubus vnà cum carne cochlearum excepta, ac in lin
teolum infarcta imponito, melle cocto ſufficienti addito. *Aliud ex Critone.* Fœnigræci moliti ac
cribrati ſextarios. ij: ſulfuris viui lib. ij. & dimidiam: in alijs lib. ij, nitri lib. ij, abſinthij ſicci contuſi
ſextarios duos & dimidium: } arida tenuiſſime trita melle cocto excipito, indeq́ꝫ linteolo infarcta
per noctem imponito. In die vtere & geſtatione, & confectione ſubſcripta: Ceræ lib. i, picis aridæ
lib. i, lapidis aſij lib. i, olei veteris lib. i: arida cum liquidis miſceto. ℄ *Malagma Ipoterium inſcri-
ptum, Reſorbet humiditates exalto, & Duricies diſſoluit.* Ceræ, picis aridæ, vtriuſque lib. ij: aluminis
liquidi, ſulfuris viui, mannæ, nitri rubri, ſingulorum lib. i: reſinæ frictæ lib. iiij, olei veteris heminam
.5. ſum. 2. fo. 555. e vnam, aceti q̄tum ſatis eſt ad arida diſſoluenda: præpara ac vtere vt probato. ℄ *Aliud" præclarum
Ipoterium, pharmacum accommodatum. Facit Hydropicis, Splenicis, & ad Inueteratas affectiones.*
Reſinæ frictę lib. iiij, cerę lib. ij, ſulfuris viui lib. i, mannæ lib. j, picis liquidæ lib. ij, aluminis liquidi
lib. j, nitri rubri lib. j, ariſtolochię quadrantem, bdellij quadrantem, amomi racemi quadrantem, ra-
dicis cucumeris ſylueſtris quadrantem, aloes ſemiſſem, pyrethri quadrantem, ammoniaci thymia-
C matis quadrantem, viſci quercini quadrantē, ſucci ſycomororum quadrantē: aceti ſeſquiſextariū,
aut pro aceto vini Italici tantundem: olei heminas iij: præparato pro more. ℄ *Malagma ex Baccis
lauri, ad Splenicos, Hydropicos. Diſſoluit oēm Duritiē, abſorbet Abſceſſus in profundo.* Ceræ lib. i, reſinæ
pinus lib. j, picis brutiæ {aridæ} lib. j, baccarum lauri ſiccarū lib. j, nitri rubri lib. j, ammoniaci thy-
miamatis lib. j, adipis vitulini ſubacta lib. i: arida tundito & cribrato per anguſtiſſimum cribrum:
liqueſcibilia liquantur, & frigefacta aridis adiiciuntur: atque ita contuſis ſimul ac repoſitis vtimur:
Aliud. Baccarum lauri lib. j, picis lib. j, mānę lib. j, adipis taurini lib. j, ammoniaci thymiamatis lib. i.
ceræ lib. j: præparato vt prædictū eſt. ℄ *Emplaſtrum Tonſoris appellatione, ad Splenicos, & Hydropi-
cos. Hoc tonſor quidā vir Bithynienſis vſus Iſchiados à coxendicum morbo penitus liberauit.* Picis aridæ
lib. iiij, ceræ lib. ij, reſinę pinus lib. iij, ammoniaci thymiamatis lib. ij, nitri rubri lib. ij, {baccarū lau-
ri aridarū lib. ij, } adipis taurini lib. i. In alio exēplari ēt iridis lib. ij: habētur, canchryos vnciæ xviij,
farinę fœnigræci ſextarius j, pollinis ſextar. i, radicis chamæleonis nigræ tenuiſſime tuſæ ſextar. i, cu
mini tenuiſſimè triti ſeſquiſextarius, paſſi ſextar. i. In alio exemplari aniſi| triti ſextarius dimidius ha
betur, & pollē deeſt. ℄ *Aliud Bithynū appellatum, pharmacum accōmodatū ad Prædictas affectiones.*
Picis brutiæ lib. iiij: reſinæ pinus, ceræ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum libras duas: medullæ
D ceruinæ lib. i, adipis taurini ſubacti lib. i, ſucci ſycomororū libram vnā, floris lapidis aſij ſemiſſem,
radicis chamæleonis cōtuſæ ſemiſſem, baccarum lauri ſiccarum librā dimidiā, farinæ loliaceæ librā
dimidiam, ſeminis dauci cretici contuſi trientem, petroſelini trientem, cumini æthiopici trientem,
aniſi trientem, ſalis hiſpani ſexuncem, aphronitri ſexuncem, cyprini ſexuncem, vini falerni quod
ſatis eſt: arida cum liquidis pro more apparato. ℄ *Malagma ex Seminibus, pharmacum accōmoda-
tum ad Prædictas affectiones, hoc vſus eſt Olympius.* Cerę drachmas centum, terebinthinæ drac. c, am
moniaci thymiamatis drach. c, adipis taurini drach. c, aniſi drach. c, fœnigręci drach. c, petroſelini
drach. cen*tum: ammij, iridis illyricę, vtriuſque drach. quinqua*ginta: panacis drach. c, nitri drach. l, *Aliter l.
glycyrrhizæ drach. l, cyperi drach. xxv, ſabinę drach. xxv, ſampſuchi drach. xxv, meliloti ʒ xxv, car *Aliter. c.
damomi drach. xij & dimidiam, caſiæ fiſtulæ drach. xij & dimidiam: nardi celticæ, radicis dauci cre
tici, vtriuſque drach. xij & dimidiam: mellis heminam & dimidiam, vini odorati quod ſufficit:
præpara pro conſueto more. *Aliud.* Ceræ minam vnam, ammoniaci thymiamatis minam vnam,
terebinthinæ minam. j: ſampſuchi, { baccarum lauri, cyperi, ſingulorum } minam dimidiam iri-
dis illyrice minæ quartam partem, hoc eſt drach. *xxv: ſeminis lini toſti minæ quartam partem: *μ′, ideſt qu.
{fœnugręci, panacis, vtriuſqꝫ minę quartam partem: } adipis taurini minę quartam partem: radicis draginta, i
cucumeris ſylueſtris, aniſi, ſeminis apij, ammij, cumini, fœniculi, nitri, ſingulorum minæ quartam in textu.
partem:

† *Multi cod. antiquiſſimi græci habent, φάρος καλοῦσι σίτου ζέα λεγομένου. i. eſt Pharos vocant. Frume. illi⁹, quod Zea dicitur, moliti &c. Vt Pharos ſit nomen medicamenti: vt etiā ſupra pag. 185 e: & Zea ſit quidem ſpecies frumēti, non tamen ſit far.*

partem : piperis drach.xij & dimidiam, mellis heminam, vini ſeſquiheminam, cyprini ſeſquihe- E
minam, aceti ſeſquiheminam : componito ac vtitor.

Ex Andromacho ad Hydropicos & Inflationes.

℄ Picis liquidæ libras duas, ceræ libram vnam, nitri vncias ſex, ſulfuris viui ſexuncem, aluminis
ſexuncem. ℄ *Ad Hydropicos Cleophanti.* Ceræ, reſinæ, ſpumæ nitri, ſingulorum drach. c: chalba-
ni drach.xij & dimidiam, propolis drach.xij & dimidiam, ammoniaci thymiamatis drach.xij & di-
midiam, cyprini cyathos ij, aceti cyathos duos.

Ex Archigenis Secundo libro Pharmacorum ſecundum genus.

℄ Hydropicis diætam conuenientem conſtitue. Pro cataplaſmate quidem ſtercus bouis ar- A.I.3.f.14. c.13.fo.33
mentariæ impone. Reſicca autē ipſum ſtercus diligenter, & tritum in poſca velut crudam hordea-
ceam farinam coque, inſperſa ſulfuris viui quarta parte : cataplaſma verò per omnem ventris am-
plitudinem impone. Muſa verò cataplaſma ad ipſos præparauit ex elaterio, ſtaphide ſylueſtri, hyſ-
ſopo, felle tauri, æqualibus partibus ipſorum ficubus contuſis exceptis. Aut radicis cucumeris ſyl-
ueſtris minam vnam in vino coquito, & ficuum minam dimidiam ſimiliter coquito : atque hæc ſi-
mul terito affuſo eorum decocto, donec malagmatis forma euadat : indeq; altheæ radicis tritæ tan-
tundem admiſceto, ſimulq; coquito ac terito: atq; ita imponito. Aut caprinum ſtercus in vrina pue F
ri impubis veneris expertis, vel ipſius capræ vrina coctum, ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem redi-
gito, ac imponito : egregiè ipſum per aluum purgat. Aut veratrum nigrum, fel taurinum, nitrum,
piper, æquis partibus cum melle aluo per dimidiæ horæ ſpatium imponito. Porrò per omne cura-
tionis tempus vnam aliquam ex his potionibus ipſis propinato. Cotyledonis drach.i, ſcyllæ aridæ
mundæ drach.i, in vino mulſo diluto quotidie exhibe. Aut corticis radicis ari drach.i. Aut cneori,
quam aliqui chamælæan appellant, teneras eminentias ad calamorum radices naſcentes exuccato,
ac ſucci cyathos iij prædictis admiſtis quotidie exhibeto. Optimè facit & hoc: Cancri fluuiales ſic-
ci triti, pedibus ac eminentijs omnibus amputatis, drach.j, aſari drach.j: miſceto aqua ex ipſo flumi
ne vnde cancri extracti ſunt accepta, & propinato. Aliquando verò pro aſaro, opobalſami par pon
dus additur. Aut corallij drach.i, aluminis ſciſſi † drach.i. } obol.ij, cum calaminthæ cremore terito,
& in paſtillos duorum obolorum ponderis redigito, & obolum inde ex calaminthæ aqua biben-
dum dato. Summè facit & ad nephriticos. Aut radicem calaminthæ coctam propina. Aut ſion
{ quod lauer Latini dicunt } itidem coctum propina : idemq; etiam edendum exhibe. Aut tribu-
li folia ſiue radicem cum vino dato. Aut in balneo cum ſale & oleo diligenter, vſque quo exudent,
illitos educito : & ſolis teſtibus exudantibus ablutis, primùm linteis, deinde etiam reliquis amicu- G
lis, contectos curato : ac panem furnaceum cum ſufficientibus* caricis edendum dato : vinum verò
nigrum Italicum, aut, Spicatum recens, in quo ficuum triens in vini ſextarijs vj, incoctus eſt, donec
tertia pars ſuperfuit, bibendum exhibeto : purgat per vrinam. Aut vrinæ capræ cochlearium
vnum cum nardi drachma vna calfactum bibendum dato. Aut cucumim ſylueſtrem vino nardi-
no vel aminæo macerato, & ex cremore ter cyathum vnum bibendum præbeto, & paulatim vſq;
ad cyathos tres progreditor. Aut ſeſeli in potu vel cibo exhibe. Aut daphnoides tritum lupini ma-
gnitudine inſpergens bibendum dato : ducit vrinam multam. Aut corticem radicis ari ex vino.
Aut ſquamæ æris drachmam vnam, panis medulla excipito, & catapotia facito ac exhibeto : forti-
ter aquam ducunt. Aut æris vſti drach.i, rutæ ramulos tres, ſtercoris columbæ drach.i, ſalis com-
munis parum, cum vino epheſio & aqua, ita vt tota miſtura † heminæ dimidiæ } ſit, præbeto. Sum-
mè faciunt & Theriacæ omnes vrinam cientes. Inſuperq; potiones aquam ducentes, quæ vnicuiq;
per experientiam cognitæ ſunt minimè periculoſæ. Similiter & catapotia. Cæterum hydropicos
diutius ad Solem, contecto capite, inungito ex oleo multo ſale admiſto, & multa ſalſugine calida
perfundito. Inflatos verò maximè locos, veſicis magnis probè inflatis quotidie continenter pulſa-
to, inde enim arctantur ac contrahuntur. Scarificatis item ipſorum talis & vulnuſculis impactis, H
ipſos in ferculo aut lectica geſtato ac circūuehito : multus.n.humor hoc modo ipſis profluere ſolet.
℄ *Ad Eaſdem affectiones Confectio Biennij.* Croci, opij, opopanacis, myrrhæ, iridis, acori, man-
dragoræ, aſari, coſti, nardi Indicæ, dauci cretici, mei, ſingulorum drac.viij: piperis albi & longi, gen
tianæ, ſtœchadis, caſiæ, phu ponticæ, ſingulorum drach.viij: excipe melle.

De Pharmacis Dolorem ſedantibus, anodynis & colicis appellatis. CAP. 4.

HVíuſmodi pharmacis, magni doloris, aut vigiliarum gratia, aut ne per violentam tuſſim lan
cinemur, velut in ſanguinis reiectatione, & grauibus diſtillationibus aliquando contingit,
vti ſolemus. In moderatioribus tamen prædictis affectionibus confectiones ex ſeminibus, priua-
tim tuſſiculares appellatæ ſufficiunt, quæ & ipſæ omnino aliquid ex ſoporiferis ſeminibus habēt:
verùm modicum inter multa adeo ſemina, quæ odorata & tenuium partium ac vrinam cientia exi
ſtunt. Appellant autem hæc medici ſæpe citra appellationis ſeminis appoſitionem, Cuminum di-
centes, & daucum, & ſeſeli, apiumq;, & aniſum. Eiuſmodi igitur pharmacorum compoſitiones
inter tuſſiculares appellatas confectiones ſunt relatæ : verùm dolorem ſedantes anodinæq; & coli-
cæ dictæ, quæ eiuſdem quidem generis cum illis ſunt, multo autem facultatibus illas exuperant, in
hoc ſermone oſtenduntur. Prima itaq; ex ipſis priſcis temporibus, vt apparet, celebris fuit, quam
Philo

† Cod. quidam manuſcripti græci non habēt has dictiones.

* Al. Africanis.

† Al. cyathi dimidij.

A Philo prodidit,& de qua ipſe hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus.

En me Tarſenſis medici prægrande Philonis
Inuentum,mala quod multa dolore leuo.
Siue colum doleas,ſeu tu iecur,auxiliabor:
Seu lapis infeſtet,difficile aut lotium.
Et medeor ſpleni hinc,orthopnϾq; moleſtæ:
Conuulſa atq; tabem protinus exupero.
Pleuritimq; malam,& ſputum vomitumq; cruoris,
Euinco,mortis terror & hoſtis ego.
Viſcera tentantes omnes ego ſedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit.
l.f.13.t.5. a fo 306.g Tuſſim,"ſingultum,deſtillanteſq; fluores
Siſto,etiam ſi quid ſtrangulet excipio.
Me dedit ille author ſapienti munera magna
B Diſcipulo,ſtupidos nil ego curo viros.
ODORVM fuluumq; pilum pueri cape, cuius
Fulget adhuc campis Mercurij ille cruor,
Pondus ad humanos ſenſus perpendito prudens.
Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum.
Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam,
Qui pecoris denſis ventribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conijce flammæ,
Et totidem fabæ poſt ſuis Arcadicæ.
Et drachmam dictæ falſo radicis,ab ipſa
Terra,Piſſæo quæ Ioue clara manet.
Cumq; pion ſcribes,voci caput amplius addes,
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis
Quinq; bis.Atq; iſtæc prouidus excipito
Natarum tauri textura Cecropidarum.
C Sic mecum Triccæ progenieſq; facit.

In his verſibus Philo iubet croci drach.v coniici,pirethri vnam,euphorbij vnam, ſpicæ nardi vnã: piperis autem albi & hyoſcyami par pondus, vtriuſq; drach.xx:opij verò drach.x. Primi quidem igitur duo verſus crocum indicant, vt qui fuluus colore ſit, & tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem Croci fulgere adhuc in campis Mercurij dicit. Adoleſcens enim Crocus appellatus cum Mercurio diſco ludens, & incurioſius conſiſtens, illapſo in caput ipſius diſco ſtatim mortuus eſt: ex ſanguine autem ipſius in terram acto crocus natus eſt. Fulgere verò cruorem dixit, hoc eſt ſanguinem iam occiſi, propter coloris croci ſplendorem. Scribitur autem non ſolum campis, ſed & herbis in verſu,hoc modo,Fulget adhuc herbis Mercurij ille cruor.Cæterum pondus croci ʒ v, eſſe vult,cum ad humanos ſenſus perpendere iuſſit,qui quinque numero exiſtunt.Quod verò drachmas quinque eſſe velit,& neq; obolos,neq; libras, neq; aliud quicquam tale, per ſequentia commonſtrat, primum quidem cum ait, Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum. Deinde verò & conſequenter cum alijs idem drachmæ nomen apponit. Nauplion itaque Euboicum, pyrethrum vocat,propterea quòd Nauplius magnis pyris incenſis,vt aiunt,circa Eubœæ portum,multos Græcorum decepit, vt perirent, tanquam ad regionem portus bonos habentem applicantes. Id ipſum vero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At verò & Euphorbium ſimiliter his D ænigmatice vocauit,cum ait,Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam.Quandoquidem poeta Patroclum ſic loquentem facit:

« Sed me parca ferox,Latonæ & filius aufert,
« Atq; vir Euphorbus.

Pecoris autem, hoc eſt ouium ventribus excipi & adſeruari euphorbium ait, propterea quod hos ſolos non corrumpit, & ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò Euphorbium plantæ cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcentis ſuccus, facultate calidiſſimus: & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorum. Conſequenter verò Philo ait, Viginti & drachmas candentis conijce flammæ.piper album per hoc ſignificans. Eſt autem ſtomacho commodius & acrius quàm nigrum. Viginti inſuper drachmas ſeminis hyoſcyami inijcere iubet, quod ænigmatice fabam ſuis Arcadicæ appellat, quandoquidem aprum Erymanthium Hercules occidiſſe fertur, qui in Arcadum terra fuit connutritus. Quin & nardi ipſius drach.j.conijciendam cenſet, quam radicem falſò dictam appellat,quãdoquidem ſpica nardi vere nominatur. Vult autem eam Creticam eſſe,cum ait: Ab ipſa terra, Piſſæo quæ Ioue clara manet. Quandoquidem fabularum

ſcriptores Iouem in Dictæo Cretæ monte educatum aiunt, occultatum ibidem à matre Rhea, ne E
& ipſe à patre Saturno, deuoraretur. Appoſuit autem Ioui epitheton Piſſæi, quemadmodum multi etiam extra poeticam, in communi ſermone dicere ſolent, per Æſculapium Pergamæũ, per Dianam Epheſiam, per Delphicum Apollinem, per Veſtam Eleuſiniam. Quidam verò non Creticam terram, ſed Indicam, indicatam eſſe aiunt, ex qua ebur affertur, ex hoc enim ſtatuam Iouis in Piſſa factam ac formatam eſſe. His omnibus & papaueris ſuccum admiſceri iubet, qui recepto à medicis more priuatim opium appellatur, cùm nullus aliorum ſuccorum quantumuis multi ſint, in neutro genere, opium videlicet, nominetur. Quando igitur ipſum nomen opion, ex voce, o, & pion componitur, ob id ſane inquit:

Cumq; pion ſcribes, voci caput amplius addes
  Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis
  Quinq; bis, &c.

Hoc eſt iniјce & opij drach. x. Supereſt poſtremum quo omnia hæc trita excipiuntur, ipſum mel, itidem coniecturaliter ab ipſo appellatum: Natarum tauri textura. q̃n quidem ex putreſcentibus tauris apes generari tradunt. Quòd autem atticum ipſum mel eſſe velit, ea gratia addidit, Cecropidarum, hoc eſt Athenienſium. Cæterùm per extremũ verſum oſten- F
dit etiam Aſclepiadas hoc pharmacum ſic præparare. Ex Tricca.n. generis ſui originem ducunt, ex quorum ordine & poeta eſt. Hæc fermè prima antidotorum dolores ſedantium celebris facta eſt. Iuxta hanc autem alijs partim ad ipſam appoſitis, partim detractis, aut apponderationibus permutatis, poſteri magnum antidotorum dolores ſedantium numerum fecerunt: quas etiam colicas vocant, denominatione ab affectione quæ maximos dolores habet, deducta. Ego verò primũ quidem generales componendi ipſas modos referam: deinde velut conſueui, etiam particularium materierum ſeriem quantum latiſſime ſe expandit, ſubſcribam. Opium itaq; fortiſſimum eſt ex ijs quæ ſenſum ſtupefaciunt, ac ſomnum ſoporiferum inducunt. Operatur autem hęc etiam ſolum ſapa dilutum, deinde tomento exceptum ac ſedi inditum: itemq; fronti ac naribus illitum: ſi verò cum alio quopiam vim ipſius moderante miſceatur, moderatius hæc facit. Verum quæ admiſcentur ipſi, aut concoquere, aut mitigare doloroſam affectionem, oportet, aut humores affectionem efficientes diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam ſubſtantiam alterare. At verò neque ignorare nos puto optimum eſſe compoſitionis ſcopum, qui trium coniectationi ſit intentus: nimirum vt & ſenſus ſtupefiat, & nullum in poſterum inde circa particulam detrimentum permaneat, ampliuſq; vt affectio ipſa maxime inde iuuetur. Ad hæc igitur reſpiciens Philo mihi vide- G
tur hoc pharmacum, de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, Ex opij quidem & hyoſcyami miſtura ſomnum ſoporiferum, & ſenſitiuę facultatis ſtuporem inducere volẽs. Quò verò citius diſtribuerentur, & totorum affectorum corporum profundum penetrarent, calfaciẽtia admiſcuit, pyrethrum, & euphorbium, & piper: quæ nocentes humores diſcutere poſſunt, & extergere viſcoſos, ac ſecare craſſos, & ventoſos flatus attenuare ac euacuare. Eſt autem non modica concoctoria vis omnium frigidarum affectionum in nardo ſita: verũ Creticam nardũ iniјcere non oportet: neq; omnino eam quæ apud nos naſcitur, quam montanam & herbã Narditen magis q̃ nardum appellant. Eſt igitur Celtica nardus optimum pharmacum, efficiens quæcunq; etiã indica nardus ſolet, verum ab ipſa viribus deficit, velut etiam à celtica, montana. Quemadmodum autem ex aromaticis appellatis medicamentis Philo ſolam nardum iniecit, ſic poſterorum alius aliud appoſuit, aliqui etiam plura: quæ verò apponũtur, ſunt flos iunci odorati, & caſia, cinnamomum, amomum, & coſtus. Quemadmodum autem rurſus crocum addidit, crudorum humorum concoctorium itemq; affectionum medicatarũ, ſic alij myrrham & caſtorium admiſcuerunt. Plurimi autem ex ipſis, neq; male in hoc facientes, & hæc familiaria ſemina, de quibus etiam antea in confectionibus ex ſeminibus conſtantibus dictum eſt, addiderunt: quò videlicet amarorũ medicamentorum iniucunditatem mitigent, & totum pharmacum ad diſtributionem & vrinæ propulſionem inſtigent. H
Si verò & humorum craſſitudo attenuari expetat, etiam hoc ipſum faciunt: dico autem apij ſemẽ, cumini, dauci, petroſelini, aniſi, & quæcunq; eiuſmodi exiſtunt. Apponam igitur iam & copiam ac ſeriem particularium materierum, à prioribus medicis vſu ac experientia cognitarum.

De Colicis Pharmacis ab Andromacho conſcriptis.

Prima itaq; ipſarum hæc in verba ſcripta eſt. ℭ *Colica Caſſij.* Aniſi drach. vj, ſeminis apij ʒ xij: nardi ʒ iiij, alij drach. vj: caſtorij drach. iij: petroſelini drach. iiij, alij drach. iij: piperis albi drach. v, & longi drach. v, myrrhæ drac. vj, iunci odorati drach. iij, ſucci papaueris drach. vj, croci drach. iij: excipe melle cocto. Quidam etiam cinnamomi drach. j, aut caſiæ drach. ij. Datur ad ſummum nucis regiæ paruæ magnitudo ex aquæ calidæ cyathis tribus, minimum nucis ponticæ magnitudo. Colica ſecunda ab Andromacho ſcripta hæc eſt. ℭ *Colica Caſſij, vt Criſpus. Facit & foris impoſita.*
† *Alit. xiiij.* Aniſi ʒ xij, ſeminis apij ʒ † xxiiij, nardi indicæ tantundem, caſtorij drach. ſex, ſeminis petroſelini
* Aliter iij. drach. xvj, myrrhæ ʒ xij, piperis albi ʒ xij, & longi drach. x, iunci odorati ʒ ſex: opij, croci, caſiæ, ſingulorum drach. xij: coſti, acori, vtriuſq; drach. vj: excipe melle cocto. Præbe nucis ponticæ magnitudine ex aquæ calidæ cyathis iij. Hæ igitur præſcriptæ duæ confectiones ex medicamentis de

quibus

A quibus paulo antè dixi compoſitæ ſunt. Quæ verò deinceps ſequitur, qua ſe vſum eſſe ipſe ait, habet etiam alia quædam præter priora, eiuſdem generis cum opio & hyoſcyami ſemine exiſtentia, velut malorum mandragoræ ſuccum, aut qui ex radice ipſius expreſſus eſt, & ſuccum cicutæ. Habet item phu ponticum, quod partim nardo celticæ, partim petroſelino, & vrinam cientibus ſeminibus, ſimile exiſtit. At verò ſylueſtris braſſicæ ſemen ex maximè attenuatorijs eſt, & quę multum ſiccare ac diſcutere poſſunt. Ex vrinam cientibus eſt & meon, & aſarum. Illyris verò, quam neque nominauit iridem illyricam, cōcoctorium eſt & attenuatorium pharmacum. Stœchas autem à putrefactione vindicat & attenuat. Ipſum pharmacum autem ſic deſcribitur. ¶ *Colica Tullij, qua vtor.* Succi malorum mandragoræ drac. octo, aut ſucci radicis eiuſdem drach. x, phu pontici drach. octo, ſeminis braſſicæ ſylueſtris drac. octo, ſucci cicutæ drach. xvj: coſti, piperis albi, & longi, myrrhæ, opij, ſingulorum drach. octo: opopanacis drach. ſex*: ſtœchadis, ſeminis dauci, mei, aſari, ſingulorum drach. xij: cinnamomi, illyridis, acori, ſingulorum drach. octo. ¶ *Sequitur poſt præſcriptas Colica Abaſcanti, quam apud me conſonam repperi.* Aniſi drach. x, ſeminis ſeſelis* drach. xx: petroſelini, nardi indicæ, piperis albi, & longi, ſingulorum drach. três* & obolos iiij: opij drach. x, myrrhæ drach. x: cumini æthiopici, caſtorij, vtriuſq; drach. v: iunci odorati, croci, vtriuſq; drac. v: excipe ac

*Aliter xvj. — *Al. apij. — *Aliter vi.

B præpara cum melle cocto. ¶ *Colica admirabilis qua vtor, & ad Voluuloſos, & qui Stercus ſurſum euomunt in magnis doloribus. Datur magnitudine fabæ in aquæ frigidæ cyathis ij, aut iij.* Piperis albi, ſeminis hyoſcyami, vtriuſq; drach. xl: opij ʒ. xx, croci ʒ x: ſpicæ nardi, euphorbij, pyrethri, ſingulorum ʒ ij: excipe melle cocto. ¶ *Alia non inefficax Adiaptotos ob id dicta, ad omnem etiam Inflationem.* Sinonis, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, ſingulorum drachmas xl: ſucci papaueris ʒ. xx, croci drach. vj, opobalſami drach. iij: excipe melle cocto. ¶ *Colica Terentij Valentis.* Sinonis, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum ʒ xl: ſucci papaueris ʒ xx: croci ʒ octo, alij ʒ vj: corticis radicis mandragoræ drach. iij, mellis quod ſatis eſt: quidam etiam opobalſami ʒ iij. ¶ *Colica Apollonij.* Nardi drach. ij: caſtorij, fœniculi*, ſucci mandragoræ, coſti, ſingulorum drac. j: aſari, † ſpicæ, vtriuſq; drac. iij: opopanacis drach. j, dauci cretici drac. iij, cinnamomi drach. v: piperis albi, & longi, iridis, myrrhæ, ſingulorum drach. ij: lemniæ ſphragidis drach. x, abſinthij drach. ij: excipe melle. Datur drachma vna ex aqua. ¶ *Colica* vt Nicoſtratus, Iſotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad Stomachicos, Oculorum dolores & vexationes, Vuluæ labores, ex aqua mulſa incocta ruta.* Croci ſeſqui drachmam, nardi ʒ ij, myrrhę drach. † viij: coſti, piperis albi, & longi, chalbani, ſingulorum ʒ j: opobalſami drach. iiij: cinnamomi, ſucci mandragoræ, caſtorij, ſingulorum drac. † ij: ſeminis dauci ʒ iiij

* *Marathri, al. Malabathri.* — † *Al. ſtœchados.* — 1. 5. ſum. 2. fol. 556. b — † *Aliter ij.* — † *Aliter i.*

C & dimidiam, ſagapeni ʒ iij, caſiæ ʒ iiij: excipe melle attico. ¶ *Colica, vt Scribonius.* Cineris cornu cerui teneri vſti heminam: piperis albi, myrrhæ, vtriuſq; drac*. ij: ex tritis cochlearium vnum exhibeto. Et cochleam vnam crudam tritā cum vini cyathis duobus & aqua calida. ¶ *Colica, qua aſſiduè vtebatur, perfectè liberans & malum extirpans.* Zingiberis* ʒ iij, corticis ſalicis ʒ iij, rutæ ramulos tres aut quatuor, phœnicobalanorum drach. iij, aquæ cyathos vj: conijcito in vaſculum nouum, & coquito donec tertia pars ſuperſit: & bibendum dato ad triduum poſt irritationem: & facto interſtitio idem facito, ad plures dies pharmacum in potu exhibendo. ¶ *Colica † Tullij bona, qua & ipſa vtor.* Seminis braſſicæ ſylueſtris, phu pontici, vtriuſq; ſemiſſem*: piperis albi, & longi, ſeminis dauci, mei, ſingulorum drach. † ix: caſtorij, coſti, opij, corticis mandragoræ, nardi indicæ, aſari, illyridis, acori, myrrhæ, ſingulorum drac. vj: opopanacis ʒ iiij, ſeminis cicutæ drach. ij, ſtœchadis dra. ix, cinnamomi drach. j, caſiæ daphnitidis drach. xviij: excipe melle cocto. Da fabæ ægyptiæ magnitudine. ¶ *Colica, quam admiratus eſt Ariſton, vt Diophantus Lycius.* Succi centaureæ, caſtorij, ſcyllæ aſſatæ, piperis albi, & longi, myrrhæ, rutæ hortenſis, hyſſopi, abrotoni, iridis illyricæ, ſingulorum drach. ij: croci, ammoniaci thymiamatis, radicis acori, phu pontici, zingiberis, veratri albi, ſingulorum drach. j: excipe aceto mulſo. Datur etiam drach. j. ex aceto mulſo. ¶ *Colica, vt Publius in Putiolio & Apollonio.* Polij drach. vj, ſcordij drach. xij, gentianæ drach. v, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ iiij,

*Al. vncias. — * *Græce* συνεχῶς. *al.* Σενεκᾶς *i Seneca.* — de infra litera G. — * Al. myrrhæ. — † *Al.* τηλλίκ. — * *Al. drac.* vi. — † Aliter ʒ ij.

D ſucci cyrenaici drac. † iij, rubricæ lemniæ ʒ v, myrrhæ ʒ vij, opobalſami ʒ octo, piperis albi drach. ij & dimidiam, cachryos drach. iiij, verbenacæ herbæ drach. ij, pentaphylli drach. v: excipe melle attico. Da magnitudinem nucis ponticæ.

† *Aliter vi.*

Quæ Aſclepiades ad Coli affectus prodidit.

¶ *Pharmacum inſperſile ad Coli inflationes, † Antonij pharmacopolæ. Hoc vſus ſanus erat.* Chryſobalani drac. duas: ſeſelis, aſtragali, vtriuſq; ſextantem*: illyricæ, tragorigani, vtriuſq; unc*. j. Hæc ſimul tuſa & cribrata, cochlearij vnius plus minus menſura, ex aquæ calidæ cyathis quatuor ante cibum exhibeto. *Aliud.* Gallinarum interanea omnia exempta & in vas fictile coniecta aſſato, ac trita reponito: vſus verò tempore cochlearium vnum & dimidium, & ſeminis dauci cretici tuſi & cribrati tantundem, ex aquæ mulſæ calidæ cyathis tribus exhibeto. ¶ *Ad Coli inflationes, Chariclis.* Cumini æthiopici drach. vj, ſeminis apij drach. v, ſeminis dauci cretici drach. † ij, piperis albi ʒ j: tuſa & cribrata reponito. Dantur ex eo cochlearia duo cum aquæ mulſæ cyathis tribus. *Aliud.* Seminis rutæ ſylueſtris aridi, ſeſelis maſſilici, vtriuſque drach. octo: petroſelini drach. quatuor, ſinonis ſyriaci drach iiij, piperis albi drach. ij: tuſa & cribrata exhibe vt dictum eſt. ¶ *Eclegma Colicis Nectareum. Facit & Pleuriticis, & Dyſpnoicis Deducit mulieribus Menſes. Eſt & Concoctoriū.*

†Al. Antonini medicamentū valde generoſum. — * *Al. drac. ij.* — * *Al. drac.* — † *Aliter i.*

Cumini hiſpani vnc.j: piperis albi, zingiberis, vtriuſque tantundem:vini dulcis aut ſcybelitæ, aut E
protropi,ſextarios.iij:vini falerni ſextarium vnum,mellis attici libram vnam. Arida tunduntur &
cribrantur craſſiore cribro, deinde cum vino coquuntur donec tertia pars ſuperſit: deinde affun-
ditur vinum dulce ac rurſus coquitur. Mouere autem oportet ramulis rutæ virga ſalicis exceptis,
& ſalicis cortice obligatis. Habenda eſt ad manum etiam altera virga ſimiliter rutæ ramulos recen-
tiores complectens,quò prioribus exiccatis recentioribus moueas. Poſtq; autem liquor ſemel atq;
iterum ebullierit, iniice mel ac rurſus coque: & excolatum per ſaccum liquorem repone. Vſu ex
† Al. myſtrum vnũ vel duo. petente, † myſta tria, ante & poſt cibum præbe. ℭ *Alia Scribonij Largi ex Salice, Liberat à tota*
affectione. Corticis ſalicis drach.iiij, zingiberis aridæ drach.iij, phœnicobalanos vi numero, aquæ
ſextarium vnum & dimidium:coquito omnia rutæ ramulis mouens: & vbi tertia pars liquoris re-
ſtiterit,tum excolato:& cyathos duos quotidie bibendos dato. Hoc verò per triduum facere opor-
tet: & poſt triginta dierum interſtitium rurſus repetere, quò per annum potiones xxxvj fiant: bi-
bitur enim hoc pharmacum per annum totum. In alijs exemplaribus hoc modo habetur: Corti-
cis ſalicis viridis drach.v, zingiberis ſicci drach.iiij, piperis albi drach.iiij: palmularum paſſarum
maximarum, quas Græci patetos appellant, numero duas aut tres: rutæ viridis ramulos v, aquæ
pluuiæ ſextarios iij:coquito ad tertias,& dato vt prædictum eſt. ℭ *Alia Paccij Antiochi, à Tota affe-* F
ctione liberans. Cornu cerui recens enati molliſſimi vſti ad albedinem cochlearia iij maioris ma-
gnitudinis,piperis albi grana x aut ix,myrrhæ parũ odoris gratia:omnia teruntur,& cochlea afri-
cana varijs coloris vnà cum teſta itidem teritur,vino falerno per ſaccum non excolato affuſo: ſit au-
tem vini menſura cyathorum trium. Hæc omnia in fictili vaſe permiſta ad prunas calfacimus, di
ligenter mouentes, ne quid ex pharmaco ſubſidat: calfactum verò in ipſis irritationibus bibendum
dato,itemq; ſequentibus duobus diebus. Oportet autem diem vnam antè,cibum differre, & reli-
quis diebus prandio ſolo vti, in eoq; aſſumere cibum qui facilè confici poteſt. ℭ *Alia Confectio.*
*Al.iiij. Succi fœniculi ſexta.iiij,mellis attici ſextar. † ij, croci drac.iiij: crocum in linteolum purum ligato,
ſuccum verò & mel miſta in vaſe fictili coquito, & faſciculo croci moueto: vbi verò denſata fuerit
ad arteriacæ ſpiſſitudinem,crocum quidem expreſſum reijcito,pharmacum verò reponito. Vſus
tempore miſtrum vnum aut duo ante cibum dato. ℭ *Colica Sigonis, qua vſus eſt Valens, facit in*
ſummis Doloribus. Dat nucis ponticæ magnitudine, ex aquæ calidæ cyathis tribus, & confeſtim minuit
dolores, & maximè ſi pruritus per totum corpus fiat. Facit & ad inueteratos Splenicos, & ad Voluuloſas
† *Additur in antiquis δυσπνοικοῖς, i. difficulter ſpirantibus.* *affectiones. Facit Hepaticis* † *& ad Febres per circuitum repetentes, ac Vuluæ ſtrangulatus, & Veſicæ*
affectus. Eſt & Arteriaca bona. Sinonis ſyriaci aut hiſpani drac.lx,piperis albi ʒ xl,ſeminis hyoſcya- G
mi albi ʒ xl:opij,corticis mandragoræ,vtriuſque ʒ x.croci ʒ vj, mellis cocti quod ſatis eſt his excipien-
dis. Quantitas exhibitionis oſtenſa eſt. Alia exemplaria ſic habent:Sinonis hiſpani drach.lx: pi-
peris albi,ſeminis hyoſcyami albi,vtriuſque drach.xl:cornu cerui vſti,opij,vtriuſque ʒ xx: corticis
* *Al. Glichonis.* mandragoræ drach.x. croci drach.vj, mellis quod ſufficit. ℭ *Confectio Lingonis* Colica: data ex*
frigida ſtatim ſoluit Dolores. Seminis hyoſcyami albi ʒ xx: opij, ſeminis dauci cretici, vtriuſque ʒ x:
petroſelini drach.vj:croci,ſpicæ nardi,pyrethri,ſingulorum drach.iiij:euphorbij,opobalſami,cin-
namomi,ſingulorum drach.ij:excipe melle cocto:& exhibe fabę ægyptiæ magnitudine cum aquę
tepidæ aut frigidæ cyath.iij,in irritationibus. ℭ *Colica ſedans Dolorem, qua vſus eſt Caſſius. Facit*
& ad Internorum affectiones, pharmacum eſt valdè bonum. Aniſi, nardi ſyriacæ, myrrhæ, ſingulo-
Al. Apij. rum drach.viij:piperis albi,& longi,vtriuſque ʒ xij:ſeminis ſeſelis ʒ vj,opij tantundem:croci,caſto-
rij,petroſelini,iunci odorati,ſingulorum drach.iiij: mellis attici cocti quod ſatis eſt. Datur ponticæ
nucis magnitudine. ℭ *Colica ſedans Dolorem Lucij: confeſtim eximit dolores, & inſcribitur Sicula.*
† *Al.* x, *ideſt viginti.* Myrrhæ,ſucci hyoſcyami, opij, ſingulorum drach. † viij: radicis mandragoræ, piperis albi,croci,
thuris,ſingulorum drach.x: excipe melle: & præbe fabæ ægyptiæ magnitudinem ex aquæ calidæ
Vide ſupra litera C. cyathis tribus ad noctem. *Colica ſedans Dolorem Euſchemo Spadoni inſcripta, bibitur in dies trigin* H
ta. Seminis braſſicæ ſylueſtris,phu,cinnamomi,iridis illyricæ,acori,aſari,opopanacis,myrrhæ,nar
di indicæ,opij,coſti,ſucci mandragoræ,caſtorij,ſingulorum ʒ vj:trium piperis generum,mei, ſemi
nis dauci cretici decorticati, ſingulorum ʒ xij:ſtœchadis, ſeminis cicutæ, ſingulorum ʒ viij: excipe
melle cocto:ac prebe fabæ ægyptiæ magnitudinem, febre carentibus cum vini mulſi diluti cyathis
quatuor, febrientibus cum aqua mulſa. Hac etiam in infuſis vtebatur nucis ponticæ magnitudine,
cum fœnigræci decocto cyathorum quatuor,& oleo cui ruta incocta eſt item cyathorum quatuor.
Al. Bienniti. ℭ *Ad Eaſdem affectiones confectio Breniti.* Croci,opij, opopanacis, myrrhæ, iridis,acori, mandra-
goræ,aſari,coſti,nardi indicæ, dauci cretici, mei, ſingulorum drach.vj:piperis albi,& longi,gentia-
næ,ſtœchadis,caſiæ,phu pontici,ſingulorum ʒ viij: excipe melle.

De Dyſentericis. *CAP. 5.*

DE dyſentericis equidẽ quæ in vniuerſum noſſe oportet, iam ante dictũ eſt, tũ in curandi me-
thodi libris,tũ etiã nũc in ſermone de hepaticis habito. Reliquũ eſt igit̃ de verè dyſentericis
agere,in qbus neq; hepar affectũ eſt,neq; alia aliqua affectio eſt,pter inteſtinorũ vlceratione͂,aut nu
dã,aut cũ putrefactione aliqua obortã,quã medici cõſueto vocabulo nomẽ appellãt. Quæcũq; igit̃
ad tales affectiões cõmoda sũt medicamẽta,& iã frequẽti expimẽto cognita, ea i pricipio ſuſcribẽt.

Quæ

A *Quæ ab Andromacho ad Dyſenteriam ſcripta ſunt.*

¶ *Potio ad Dyſentericos & Hæmoptoicos.* Floris roſarum, opij, acaciæ, gummi, ſingulorum ʒ iij:
balauſtij tantundem, ſucci hypociſtidis tantundem, gallarum drach.ij, ſeminis plantaginis tantun- *Al. vnc.
dem, & ſucci eius tantundem, lycij indici drac. †j, ſucci roſarum drac.j: fac paſtillos drachmę vnius. †Al. vnc.
Vtere varie. ¶ *Ad Dyſentericos & Cœliacos, confectio ex Fructibus.* Mala punica integra xx, *Al. vnc.
mala cotonea xx, erui ſextar.j, prunorum ſylueſtrium ſextar.ij, ſorborum epheſinorum ſextar.ij, *Al. vnc.
rhois ſyriaci ſextar.iij, pyra terentiana xx, mala ceſtiana xxx, ſiliquas xl, baccarum myrti nigrarum
ſextar.iij, muſti aminæi ad tertias decocti ſextar.xlviij: coquito ſimul ad mellis ſpiſſitudinem, &
in figulino reponito. ¶ *Alia ex Fructibus ad Eadem, Stomachum ſubuerſum reſtituit, Imponitur
etiam forinſecus.* Mala punica x, cotonea xx, mala orbiculata xv, ſorborum ſextar.duos, meſpilo- *Aliter j.
rum ſextar.j, glandium ſextarium vnum, rhois ſyriaci ſextarium vnum, rubi faſciculum manipu-
larem, baccarum myrti nigrarum ſextarium vnum: palmas paſſas, patetos Græci dicunt, xxx: aci-
norum aridorum ſextarium dimidium, prunorum ſylueſtrium ſextarium vnum, ſiliquas magnas
x, œnanthes ſexuncem, cornorum ſextarium vnum, mala citria v, paſſi cretici ſextarios xvj: coqui-
to ſimul & reponito in vitro: vtere vt priore. ¶ *Ad Dyſentericos, qua vtor.* Gallæ, fructus ericæ,
B opij, ſingulorum ʒ iiij: cum aqua redigito in paſtillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut vino.

¶ *Ad Dyſentericos Clidion.* Nardi, croci, vtriuſq; drach.viij: aloes drach.iiij, ego drach.ij: thuris
drach.ij, acaciæ drach.iiij, myrrhæ drach.iiij: ſucci hypociſtidis drac.iiij, alij ʒ vj: roſarum ſiccarum
drach.iiij, lycij indici drach.iiij, tragacanthæ drach.iiij: opij drac.iiij, alij ʒ j obolos ij: piperis drac.ij:
alij etiam iridis drach.ij: excipe aqua: quidam etiam cinnamomi drach.ij & dimidiam, gallæ ʒ ij:
fac paſtillos obolorum duorum ponderis. Exhibe cum vino myrteo: ¶ *Ad Dyſentericos & Cœ-
liacos, Paſtillus Berityj.* Nardi, croci, vtriuſque drach.ij: myrrhæ, ſucci hypociſtidis, aloes, opij, tra-
gacanthæ, lycij indici, gallæ, aniſi, acaciæ, piperis, rhu pontici, ſingulorum drach.j: tragacantham
in vino macerato, & reliqua trita commiſceto, paſtilloſq; drac.j formato, atque ipſos ex vino dato.

¶ *Clidion ad Dyſentericos.* Acaciæ ʒ xxv, ſucci papaueris drach. †xxij, ſeminis hyoſcyami ʒ* lvj, †Al. xxv.
baccarum myrti tuſarum drach. †clx, rhois ſyriaci drach.lxx, & ſucci eius drach.ij & dimidiam, *Aliter l.
thuris drach.lxxv: omnia torrefacta terito, & vino nigro excipito. Datur ſummum drachma vna. †Aliter c.

¶ *Ad Dyſentericos & Cœliacos.* Vini falerni ſextar.vj, mellis attici lib.vi, coquito ſimul ad mul-
tam ſpiſſitudinem: vtere pleno cochleario, ad delingendum dato. ¶ *Ad Dyſentericos, & omnia
Interna vitia, Paſtillus ab Eudemo ſeniore.* Croci, caſiæ fiſtulæ, vtriuſq; ʒ ij: nardi ʒ i: myrrhæ, alumi-
C nis, ſucci papaueris, ſingulorum ʒ ii: cū aqua paſtillos formato: & dyſentericis ex vini cyathis duo-
bus dato, febrientibus ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua mulſa. Ita etiam pleureticis
& tuſſientibus. ¶ *Aliud, ad Dyſentericos.* Seminis fœniculi, aniſi apii, malicorii, ſingulorum ʒ iiii:
opii ʒ ii: cum aqua redige in paſtillos duorum obolorum. Dato vnum ex aqua. ¶ *Ad Dyſenteri-* *Aliter iiij.
cos & Cœliacos, ex libris Antipatri. Piperis nigri ʒ iiii, gallæ ʒ iiii, myrrhæ ʒ ii, croci drach.ii, nardi
ʒ i, lycij drach.j: ſucci hypociſtidis, acaciæ, ramentorum loti, gummi: ſingulorum drac.ij: opij, aloes,
aniſi, ſingulorum drach.j: rhois obſoniorum drac.duas: excipe ſucco rubi & vtere. ¶ *Ad Dyſen-
tericos, Cœliacos, & Hæmoptoicos, è Cornelio medico.* Myrrhæ, thuris, aloes, croci, opij, rhois ſyriacæ
& coriariæ, lycij indici, acaciæ, malicorij, ſucci hypociſtidis, gallæ, balauſtiorum, ſingulorum par
pondus: in paſtillos cogito: & ad noctem febre carentibus ex vino, febricitantibus ex frigida, dato.

¶ *Aliud ad Dyſentericos, Valentis.* Myricæ fructus, rhois ſyriacæ, opij, petroſelini, ſingulorum
par pondus: torreto, ac terito: & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabæ. Da in noctem
febricitantibus ex aqua calida, non febrientibus ex vino. ¶ *Ad Dyſentericos ex ſcriptis Lucij.* Sty-
racis drachmas duas: opii, croci, acacię, gallæ, fructus myricę, ſingulorum drach.j: cum aqua paſtil-
los facito: ac dato fabę ęgyptię magnitudinem cum vino. ¶ *Ad Dyſentericos & Hæmoptoicos: ſta-
tim à prima potione cohibet fluxum.* Cochlearum vſtarum drach.duodecim, cornu cerui vſti drac. † †Aliter drac.v
D xx obol.ij, ʒ baccarum myrti nigrarum drach.xv, opii torrefacti drach.v obo.ii, gallę toſtę drach.v obol.vj.
obol.ij, œnanthes drach.vj, ſucci hypociſtidis drach.v obol.ij, radicis mandragoræ drach.xij: ſucci
rhois, terræ aſteris, vtriuſque drach.xij: rhois culinarij drach.xxiiii, malicorii toſti drach.vii, thu-
ris drach.octo, corticis pinus torrefacti drach.vj, ſeminis apij drach.xiiij, hyoſcyami toſti drac.de\- *Al. quinque.
cem, rhois coriarii ſextar. †ii, acaciæ toſtæ drach.v obol.ij: vini nigri, quo rhus coquatur vt craſſiſ- †Aliter i.
ſimus ſuccus fiat. Coquito itaque cum vino, atque colato: & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtil-
los drachmales & triobolares ac diobolares cogito: & pro habitu exhibeto, febricitantibus cum
aquæ calidæ cyathis iij, non febrientibus cum vini cyathis ij. In alijs exemplaribus cornu cerui dra
chmæ ſex obol.ij habentur, & ſucci hypociſtidis drachmæ ſeptem & oboli ii, & acacię tantundem.

¶ *Ad Dyſentericos Flauij Pyctæ, id eſt pugilis.* Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextarium vnū,
roſarum ſiccarum tuſarum ſextarium dimidium, fęcis malabathri drach.ij, baccarū iuniperi drach.
xxx, pyrorum aridorum tuſorum ſexta.j, corticis pinus drach.xii, myrrhæ drach.i, gallas v, ſiliqua-
rum tuſarum ſextarium vnum. Dantur ad ſummum drach.viij. Dato aridum cum vino diluto.
Quæ verò craſſiora ſunt, palmulis pinguibus excepta exhibeto. ¶ *Ad Cœliacos: ſiſtit fluorem con
feſtim.* Fructus myricæ drach.iiij, rhois cibarij drach.iiij, baccarum myrti nigrarum drach.iiii,

acaciæ drach.ij,ſucci papaueris drach.j:excipe malorum ſpiſſamento:& fac paſtillos drachmę pon E
deris,ac vtere cum oui aſſati vitello. Vbi verò bibendum dare volueris,radicem rubi,aut myrtum,
aut mala cotonea coquito, atq; decoctum horum frigidũm cyathorum iij menſura cum pharmaco
dato.Facit & lientericis. ℭ *Potio ad Internos Fluores. Forinſecus etiam cum melle coctum impoſitum
facit.* {Seminis apij,hyoſcyami,vtriuſq; ʒ iiij:} aniſi drach.ij,ſucci hypociſtidis ſeſquidrachmam,
ſeminis roſarum ſeſquidrachmam,ſucci papaueris drach.vnam,myrrhæ drachmam vnam,croco-
magmatis drach.j.Dantur cum aqua obol.iij,& duo,& vnus item. ℭ *Potio ad omnem Fluxionem
& Inflationem Lucij Tarſenſis.* Aniſi, ſeminis apij,vtriuſq; drach.ij:ſeminis anethi, dauci, tordylij,
ſingulorum drach.iiij: opij, ſeminis hyoſcyami, vtriuſque ſeſquidrach. excipe aqua, atq; ita vtere.
ℭ *Potio ad Fluxum Muliebrem ſiſtendum, vt Apollonius.* Coralli obol.iij,balauſtij obolos iij, gum
mi obolum vnum,excipe oui crudi candido:& dimidium totius cum aqua cyath.iiij præbe.

Infuſa Dyſentericis commoda.

γινομένας i. factas, eſt in impreſſis. in antiquis autẽ quibuſdam νεμομένας i. depaſcentes.

ℭ *Infuſum ad Dyſentericos, Iſidori, ad Exulcerationes fact*as in inteſtino recto.* Cineris chartæ ʒ x,
aluminis ſciſſi ʒ iiij, auripigmenti ʒ iiij, ſandarachæ ʒ iij:ſquamæ æris, omphacij,vtriuſq; ʒ iij:croci,
ſucci papaueris,vtriuſq; ʒ ij:calcis viuæ ʒ v:trita miſce & excipe vino dulci,ac forma paſtillos drach
marum trium,& duarum,ac vnius,ponderis. Vſus tempore vino auſtero diluuntur ad ſtrigmenti- F
tiam craſſitudinem,miſcenturq; ſucci ptiſanæ cyathi duo. Infundito hæc ſimul ægroto, ita vt tum
de ptiſanæ ſucco, tum de pharmaco, pro viribus ipſius ſumas. ℭ *Infuſum Fauſtianum.* Auripig-
menti ʒ xij,chartæ vſtæ ʒ xxx, ſandarachæ ʒ vj:calcis viuæ ʒ x,alij xij:cogito in paſtillos quatuor dra
chmarum:& cum plantaginis ſucco,in quo ſpiſſamenta incocta ſunt,iufundito, aut vino diluto cya
this iij. ℭ *Infuſum, quo vtor, Athenæi, concordat Harpocræ, Magno Philadelpho, Ariſtolao.* Ompha
cij ʒ vj, aluminis ſciſſi ʒ vj : calcis viuæ, ſquamæ æris, vtriuſque drachmas vi : auripigmenti drach.
octo,ſandarachæ ʒ iij,chartæ vſtæ drach.xv,cum vino myrteo paſtillos drachmarum iiii,aut iii,for-
mato. Infunde cum vini diluti cyathis quatuor & aquæ tepidę cyathis duobus : quandoque etiam
cum aqua pluuiali. ℭ *Infuſum, quo vtor.* Chartæ vſtæ ʒ xxx, auripigmenti ʒ xij, gallæ ʒ ix, calcis
viuæ ʒ xvi,bituminis drach.xvj, ſulfuris viui drach.xvj, ſandarachæ drach.xvj. ℭ *Infuſum aliud,
vt Idius.* Æris vſti drach. xxiiii : calcis viuæ, aluminis ſciſſi, vtriuſque tantundem :chartæ vſtæ
drach.xxx,auripigmenti drach.xij, ſandarachæ drac.xij:excipe vino myrteo,aut roſarum decocto,
quæ cum vino auſtero ad dimidias coctæ ſint & expreſſæ:forma paſtillos,eoſq; infunde cum aqua

*Al. viij.

ℭ *Infuſum ab Eubulo.* Squamę æris drach.*viginti, chartæ vſtæ drach.xvj, calcis viuæ drach.vj,
auripigmenti ʒ viij,ſandarachæ drach.xv,acaciæ drach.quinque,omphacij drach.iij,fæcis vini vſtę. G
drach.i : excipe vino myrteo, & infunde cum vino diluto calido. ℭ *Infuſum Heræ.* Chartæ vſtæ
vnc.i,calcis viuæ vnciam dimidiam,cadmiæ vnc.i,auripigmenti vnc.i:ex hoc arido cochlearia duo
cum decocto baccarum myrti, aut vino myrteo, cyathorum iiii, menſura infunde: calcem verò
cum ſucco plantaginis extingue. ℭ *Infuſum aliud eiuſdem.* Sandarache, auripigmenti, vtriuſq;
Al. iiij. drach.octo:acaciæ drach.iiij,calcis viuæ drach.iiii:excipe vino auſtero, & coge paſtillos drachma-
rum trium. In debilibus verò minus cum vino diluto infunde. *Aliud.* Sandarachæ drach.viij,
calcis viuæ recentis ʒ x:chartæ vſtæ drach.*octo,alii drach.xxx:malicorii,gallarum, acaciæ, ſingulo-
*Al. x. rum drach.v:menarum aceto conditarum ad dies viginti vnum, ac vſtarum,drach.iii: auripigmen
ti ʒ xvj:vruntur mænæ in olla cruda : & aliqui arido medicamento vtuntur, aliqui in paſtillos cum
myrti baccarum decocto cogunt. Si verò non moretur pharmacum retentum,ante eius vſum po-
lygoni ſuccum aut muriam infundito. ℭ *Infuſum, quo vtor, Aphtha appellatum.* Rhois ſyriaci,
gallarum vſtarum, vtriuſque drach.xv: chartæ vſtę tantundem, ſuberis vſti drac.xv, panis alexan-
†Al. viij. aliter v. drini ſicci vſti ʒ xv.auripigmenti ʒ viij,ſandarachæ ʒ x,acacię drach.v,ceruſſæ ʒ†xx, calcis viuę ʒ x,
ſpumę argenti ʒ iij: excipe vino veteri,& forma paſtillos, alios duarum,alios trium, alios quatuor,
dragmarum pondere.In principio quidem per plantaginis,aut ſanguinarię,aut helxines ſuccum
infundito: qui ſi non adſint,per aquam. Si verò vigor ſit, & morbus fortis cum dolore, cum fœni- H
greci aut ſeminis lini decoctione infunde. In declinatione autem cum decocto myrti & rubi, vi-
no coctorum. In pueris cyathorum duorum copia, in fœminis trium, in viris quatuor. ℭ *Infu-
ſum, quo vtor, Gemelli.* Auripigmenti drach.viii,ſandarachę ʒ iiii,calcis viuę ʒ viij, ſquamę ęris ʒ vi,
aluminis ſciſſi tantundem,omphacii drach.viii, lycii indici tantundem, ſucci papaueris drach.iiii,
ſucci hypociſtidis tantundem : croci drach.ij, ego autem drach. iiii : chartæ vſtę drach. xx, aliqui
drach.xv:excipe vino myrtite:fac globulos,quorum ſinguli ſint drach.iiii,& trium. Infunde cum
Al. Agathini. vino diluto. ℭ *Infuſum Agathy.* Auripigmenti drach.ii, ſandarachæ drach.v, calcis viuę drac.
iii,chartę vſtæ drach.iiii.Ex hoc pharmacho drach.iii cum ſale trito infundito in aquę frigidę cya-
this.vj. ℭ *Infuſum Nicoſtrati ad Dyſentericos, quo Menander vſus eſt.* Calcis viuę drach.i, gypſi
drac. viii,acaciæ drach.ii,omphacii drachmam i,ſtibii drach.iii,thuris drach.i,gallę drac.iiii,traga-
canthę drach.ii:cum vino myrteo cogito in paſtillos.Reponuntur in reliquiis ab expreſſo vuarum
ſucco reſtantibus ſtipati, ne tranſpirent. *Infuſum Ad Dyſentericos Thamyræ.* Auripigmenti
drachmas duas, aluminis ſciſſi drach.ii, cadmię tantundem, calcis viuę nouę drach.i, chartę vſtę
drachmas duas, ſuberis ex dolio vini falerni vſti drac.vii & dimidiam : cum ſapa aut paſſo hiſpano

A apud te recocto paſtillos cogito. Cæterum paſtillis rurſus tritis cochlearia ij infundito. Reliquis
pro viribus cum lenticulæ decocto: ſi lenticula non abſit, rubum cum roſis aridis decoquito, & ſe-
orſim myrti baccas cum vino auſtero coquito,& vtriuſq; cyathum vnum miſceto: quandoq; verò
vini auſteri cyathos iiij, & rubi decocti cyathos ij. Facit item in potu acceptum pro viribus ad co-
chlearij plus minus'ue menſuram ex frigida aqua. ℭ *Infuſum, vt Deletius Epagathus.* Auripig-
menti drach.xij,ſucci hypociſtidis drach.iij,ſandarachæ drac.iij,chartæ vſtæ drac.†xxx,calcis viuę † *Aliter iiij.*
drac.†xxiiij, balauſtij drach.xlviij. Balauſtium in vino veteri auſtero coquitur, deinde cum deco- † *Aliter xiiij*
cto reliqua teruntur, formanturq; paſtilli drachmarum quatuor: quidam vnciæ ponderis faciunt.
Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum & lenticulæ decocto.

Quæ ab Aſclepiade ad Dyſentericos ſcripta ſunt: Quorum aliqua etiam Cœliacis conueniunt.

ℭ Vini myrtitæ ſextar.iij,rhois rubri heminam j:mellis attici cocti lib.j:rhoem & vinum coqui
to rubi ramulis mouendo:& vbi tertia pars reſtiterit,liquorem exprimito,eiq; mel adijcito:ac rur-
ſus coquito,donec ſpiſſetur. Datur myſtrum ante cibum. *Aliud.* Rhois ſyriaci, farinæ polentæ,
vuæ paſſæ non exacinatæ, ſingulorum drach.ij: malicorij tuſi & cribrati drach.j: excipe melle co-
cto. Dato myſtrum ante & poſt cibum. ℭ *Paſtillus Cœliacis & Dyſentericis.* Ouum crudum re-
B cens perforato,& in vaſculum euacuato,& cum teſta ſubſcripta menſurato olei omphacini teſtam
oui vnam,piperis albi tenuiſſime triti tantundem, rhois ſyriaci tenuiſſimè triti tantũdem, & galla-
rum omphacitidum tantundem,farinæ tritici tantundem:omnia ſubacta & mollita in paſtillos redi
gito,& in ſartagine fricta ante cibum dato. ℭ *Aliud. Hoc ſcimus multos vſos à morbo liberatos eſſe.*
Gallarum ſubtiliſſime tritarum cochleariũ:piperis albi,rhois rubri,malicorij tenuiſſimè triti, ſin-
gulorum æqualem partem: omnia miſta oui luteo excipe, & in vacuam mali punici teſtam conij-
ce,atq; obturato cũ farina oſculo ipſius ad prunas torre:deinde depurgata mali punici teſta cochlea
rium vnum comedendum exhibe. ℭ *Catapotia, Cœliacis, Dyſentericis.* Gallarum omphacitidum
non perforatarum ʒ iiij,opij hiſpani ʒ ij,petroſelini ʒ j: excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudi-
nẽ ciceris,virium tamen ratione circa menſuram habita. ℭ *Aliud Aſpaſii, pharmacum generoſum.*
Petroſelini,fructus ericæ,rhois ſyriaci,opij,ſingulorum ʒ ij,cum myrti decocto in catapotia redigi-
to,ac dato vt dictum eſt. ℭ *Paſtillus ſedans Dolorem, Cœliacis & Dyſentericis & bibitur & infun-
ditur. Quandoq. etiam ipſo pro cataplaſmate vtimur excipientes melle cocto.* Seminis hyoſcyami,ʒ iiij,
ſeminis apij tantundem:aniſi,florum roſarum,vtriuſq; ʒ ij:hypocyſtidis,{balauſtij,} opij, vtriuſq;
ʒ j:cum aqua trita in paſtillos reducito:& obolos tres exhibeto,febrem non habentibus cum vini di
C luti cyathis tribus,febricitantibus cum aqua. ℭ *Aliud. Cœliacis, Dyſentericis, pharmacum accom*
5. fu. 2 t. *modatum, & bibitur, & infunditur, & forinſecus impoſitum auxiliatur.* Seminis apij, ſeminis hyoſcy
.556.a ami,aniſi,fœniculi,ſingulorum ʒ iiij:opij,rhois ſyriaci,vtriuſq; ʒ ij:ſucci hypocyſtidis,balauſtij, ſin
gulorum drach.j:† excipe aqua,& coge paſtillos: dato vt prædictum eſt. ℭ *Paſtillus Aromati-* † *Additur in*
cus, Cœliacis, Dyſentericis, Berytij appellatus, pharmacum accõmodatum. Siſtit confeſtim. Croci ʒ iiij: *antiquis, &*
nardi indicæ,aniſi,vtriuſq; tantundem:myrrhe ʒ ij:aloes indicæ,ſucci hypociſtidis,lycij indici,ſucci *dimidiam.*
acaciæ,ſucci papaueris,gallarum omphacitidum,tragacanthæ,piperis albi,ſingulorum tantũdem:
excipe vino,& forma paſtillos: dato obolos tres. ℭ *Paſtillus Pihlippi, ad Dyſentericos inueteratos,
ſedans Dolorem: bibitur & infunditur.* Balauſtij,acaciæ,ſucci hypocyſtidis,rhois,opij, thuris, myr-
rhæ,baccarum myrti nigrarum,croci,gallarum,lycij,aloes,rhu põtici, malicorij, ſingulorum ʒ iiij:
excipe vino Italico,& coge paſtillos pondere obolorum trium. Da non febrientibus cum vino, fe-
brientibus cum aqua mulſa. ℭ *Paſtillus ſedans Dolorem, præclare inducens Somnum, ad inueteratos
Dyſentericos.* Chartæ vſtæ ʒ x,ſandarachæ,auripigmenti,ſquamę æris,aluminis ſciſſi,omphacij,cal
cis viuæ,ſingulorum ʒ v:croci,opij,vtriuſq; ʒ ij:ſingula diligenter trita in paſtillos drachmales cum
vino myrtite coagmentato,ac vtitor.Infunduntur ad ſummum ex eo drachmæ tres,mediũ duæ, mi
nimum vna.In conficiendo aũt,omphacium cum opio tibi ſit in vino myrtite maceratum. Crocus
D ſeorſum teratur, deinde ſimul miſta probè terito, & additis aridis vnito,animaduerſione habita ne
pharmacum à calce viua exuratur:ſi tamen tale quid conſequatur, de myrtite ſufficienter affunde,
vt omnia diſſoluantur. Oportet autem calente adhuc pharmaco paſtillos formare. Vſus iuxta ap-
ponderationis variationẽ fit, ſecundum quod ægri ſubtili aut hebete ſenſu præditi id tolerare poſ-
ſunt,& ſecundum magnitudinẽ affectionis.Infundito autẽ diligenter in non febricitantibus cũ vini
auſteri diluti cyathis ſex,in febrientibus cum aqua, aut decocto palmularũ,aut roſarum, aut myrti.
Ante infuſionẽ detur panis non febrientibus cũ vino diluto, febrientibus ex aqua. ℭ *Alius Dy-
ſentericis non febrientibus: facit confeſtim.* Chartæ vſtæ ʒ x:ſandarachæ, auripigmẽti, ſquamæ æris,
aluminis ſciſſi, omphacij, lycij indici, ſucci acaciæ, ſucci hypocyſtidis,calcis viuæ, ſingulorum ʒ v:
croci,opij,vtriuſq; ʒ ij:excipe vino myrteo,& forma paſtillos magnitudine differẽtes.Infunduntur
ad ſummũ drachmæ quatuor. Infundere autem oportet quãtitate pharmaci ad magnitudinẽ affe-
ctionis appõderata. Sitq; liquor paſſum creticũ dilutũ, & ex eo ad ſummũ cyathi ſex infundantur.

ℭ *Epithemata Cœliacis, Dyſentericis.* Seminis hyoſcyami albi,apii,vtriuſq; trientẽ:aniſi,floris ro
ſarum,ſucci hypocyſtidis,balauſtii, rhois ſyriaci,ſingulorum ſextantem:ſucci papaueris vnc.i: hæc
ſingula cum vino myrteo terito, deinde miſta in paſtillos cogito, eoſq; in vmbra ſiccato. Inde vero

quantum ſufficit tundens & cribrans palmis paſſis excipito, deinde linteolo infarta ventri impo- E
nito. *Aliud.* Succi acaciæ, malicorij, ſeminis hyoſcyami, opii, gallarum, omphacii, rhois ſyriaci cu
linarij, ſingulorum quadrantem: baccarum myrti nigrarum heminam j: tundito, cribrato, & vino
auſtero ſubacta in paſtillos coagmentato, eoſq; in vmbra ſiccato. Vſus iam oſtenſus eſt.

De Affectionibus & Vitijs Sedis. *CAP. 6.*

SEdis vitia & affectus ob multas cauſas difficilem curam accipiunt, multo enim ſenſu particula A.l.3.f.17. c.1.fol.35.
hæc prædita eſt. Dictum autem ſæpe eſt eiuſmodi particulas facilè per acriora & auſtera phar-
maca irritari. At verò & ipſe retrimentorum alimenti tranſitus per ſe mordax eſt, & hoc magis vbi
eruperit ipſa bilis, & ſeroſi quidam aliquando humores: Quibus accedit & hoc, quòd neq; ſtatum
tempus habeant medici ad imponenda pharmaca, ſed plerunq; tempore minime conuenienti ægri
ad excernendum concitantur. Quin & humiditas ac caliditas ipſius loci ſiccantibus ſimulq; frige-
facientibus opus habens, non parum confert ad hoc, vt ægre curabilis ani affectio exiſtat: ſiquidem
mordent adſtringentia, verùm locus ſubtili ſenſu præditus acrimoniam ferre non poteſt. Ob id
igitur aptiſſima ipſis pharmaca ſunt, quæ citra aſpritudinem adſtringunt: qualia maximè ſunt ex
metallicis, quæ neq; acria, neq; acerba, penitus exiſtunt: hæc enim lota citra mordacitatem id quod
oportet, operantur. Horum itaq; in ſumma dictorum memores deinceps materiæ ſyluam experi- F
mento cognitam ſubſcriptam habebitis.

Medicamenta Sedis ſeu Ani, ab Andromacho conſcripta.

℄ *Medicamentum Sedis quo vtor.* Ceruſſæ, ſpumæ argenti, vtriuſque ʒ v: thuris, aluminis ſciſſi,
vtriuſq; drach. iij: croci obol. iij, vini & roſacei quod ſatis eſt. ℄ *Aliud ad Sedem, vt Apollonius, quo*
vtor. Lycij indici ſextantem, œſypi vnc. j: ceræ tyrrhenicæ trientem, alij ſextantem: roſacei quod ſa
tis eſt. *Aliud.* Butyri ſeſcunciam, ceræ ſeſcunciam, medullæ ceruinæ vnc. i, œſypi vnciam j, thuris
vnc. j, aluminis ſciſſi quadrantem, lycij ſextantem, vini & roſacei quod ſatis eſt. ℄ *Aliud, vt Nico-*
ſtratus. Ceræ tyrrhenicæ vnc. j, lycij indici ſextantem, balauſtij vnc. dimidiam, œſypi vnc. j, acaciæ
vnc. dimidiam roſacei trientem. ℄ *Aliud, vt Herophilus.* Roſarum ſiccarum aut viridium ʒ ij,
ceruſſæ ʒ ij, pompholygis ʒ ij, croci drach. ij, ſpumæ argenti lotæ drach. ij, meliloti drac. ij, iunci odo-
rati drach. j, ſucci papaueris drach. j, œſypi drach. j, oui aſſati vitellum j, roſacei quod ſufficit, ſucci
plantaginis cyathos duos. ℄ *Aliud, faciens & ad Pruritus.* Spumæ argenti lib. dimidiam: † thu-
ris, terræ ſamiæ, vtriuſque vnc. j: œſypi ſextantem, roſacei ſextantem, melini libram dimidiam: ari-
da in vmbra cum vino falerno terito, œſypumq; infarcito, & affuſis duobus vnguentis terito ac cō-
miſceto. ℄ *Aliud ad Sedem, quo vtor, ad Condylomata Inflãmationes ani, ac rimas.* Ammoniaci thy- G
miamatis, lapidis hæmatitæ, thuris, aluminis rotundi, ſingulorum drach. ij: gallę, croci, vtriuſq; ʒ j, te
rebinthinæ drach. j, ceræ tyrrhenicæ drach. xij, roſacei † heminas iiij: excipe peſſo, cum ſyriaco, in
reliquis cum roſaceo. ℄ *Medicamentum Sedis ex Cerebellis.* Adipis anſerini curati, ceræ, thuris,
medullæ cerui, florum roſarum, pompholygis, cadmiæ, plumbi loti, ſingulorum drach. iiij: ceruſſæ
drach. viij, cerebri gruis drach. ij, ſucci papaueris ſeſquidrachmam, œſypi drach. v, ſucci ſeridis he-
minam vnam, roſacei heminam dimidiam. ℄ *Medicamentum Sedis à Ruſtico, quo vtor.* Roſarum
viridium drach. viij, lactis muliebris heminam j, ſpumę argenti drach. xl, ſucci papaueris drach. xl,
oua cruda integra duo, butyri drach. xvi, œſypi drach. xvj, malicorij drach. xvj, mellis drach. c. In
alio exemplari heminam dimidiam, ceræ drach. xl, roſacei aut myrtei heminam dimidiam. Verùm
Heras pro œſypo adipem anſerinum pari pondere coniecit, & ſpumæ argenti drach. x, lactis † he-
minas iiij, & oui vitellum aſſatum. ℄ *Aliud à Tyranno.* Spumæ argenti ſextantem, ceruſſæ ſex-
tantem & vnc. dimidiam, thuris vnc. i, myrrhæ vnc. i, cadmiæ ſeſcunciam, aluminis ſciſſi trientem,
ceræ trientem, vinum & roſaceum. ℄ *Aliud Samithræ ad multa commodum.* Spumæ argenti drac.
xij, ceruſſæ drach. † ij, chalcitidis drach. ij, miſyos aſſati drach. i, terebinthinæ drach. vj, olei & aquæ
† heminas iiij. ℄ *Pinguis compoſitio ad Achoras & Pſoras.* Spumæ argenti, ceruſſæ, vtriuſque H
drach. xxxij. atramenti ſutorij drach. xvj, ſulfuris viui drach. viij, olei myrtei & aceti quod ſufficit.
℄ *Alia Pinguis Galli.* Spumæ argenti drach. xxiiij, ceruſſæ drach. xxiiij, myrrhæ drach. viij, thuris
drach. x, olei myrtei drach. xiiij, vini auſteri tantundem. ℄ *Alia Pinguis, qua vtor, Cleophanti.*
Olei myrtei, lentiſcini, roſacei, ſingulorum drach. † xvj: ceruſſæ lib. i, ſpumę argenti lotæ ſexuncem,
vini veteris Italici ſextarium dimidium, ceræ trientem. ℄ *Alia ex nouem medicamentis conſtans,*
Enneapharmacos dicta. Mellis partem i, ceræ albæ partem j: medullæ ceruinæ, myrrhæ, vtriuſque
partem i: butyri partem i: adipis anſerini, adipis vitulini, vtriuſq; partem i: terebinthinæ partem j:
olei roſacei partem j, aliqui & ricinini partem j. ℄ *Alia Xanitæ multi vſus.* Ceræ drach. xvj, bu-
tyri drach. x, œſypi drach. x, adipis anſerini drach. viij, terebinthinæ drachm. viij, medullæ ceruinæ
drach. iiij, roſacei parum. ℄ *Alia ex Ruta.* Spumæ argenti minam vnam: rutę minam dimidiam,
alij minam vnam, aceti drach. iiij, olei quod ſatis eſt. ℄ *Alia ad Obturationes, & alia Sedis vitia.*
Plumbi vſti & loti drac. † x, ceruſſæ drac. iiii, ceræ drach. xii, adipis porcini vel anſerini drac. iiii,
olei quantum ſufficit. ℄ *Ad Obturationes & vitia Sedis compoſitio Icodati, qua Aſtainus curatus eſt.*
Oeſypi drach. i, obol. iii, adipis anſerini per hyemem curati drach. vi, per ęſtatem drach. iiii, medul
læ cerui aut cameli drachmas ii, ceræ tyrrhenicæ drach. viij, plumbi vſti & loti drach. iiii, ladani
drach. ii,

† *Additur in quibuſdã codicibus* θυμιάματος *i. ceruſſæ libram dimidiam.*
† *Al. heminæ quartã partē.*
† *Al. heminæ quartam partem.*
* *Al. drac. iiij.*
† *Aliter xij.*
† *Al. heminæ quartam partem.*
† *Aliter vi.*
* *Al. Axanitæ.*
*Aliter vitulini
† *Aliter viij.*

A drach.ij,adipis vitulini drach.iiij,terebinthinæ ʒ iiij,ceruſſæ drach.ij,ſpumæ argenti ʒ i: roſacei heminæ quartam partem,hoc eſt ſeſquicyathum, hoc eſt ſextantem & vnciam dimidiam: arida cum liquidis committito.Quando vero temporis progreſſu fuerit induratũ,diſſoluitur roſaceo, & adipe anſerino. Facit & ad contractos articulos. ¶ *Ad Condylomata, quo melius nullum reperitur.* Aluminis ſciſſi drach.iij,ceræ ʒ viij,croci ʒ iiij,opobalſami ʒ vnam, œſypi ʒ viij, thuris ʒ iiij, aloes ʒ iiij:liqueſcibilia liquefacito,ac cum aridis tritis committito.

Ad Prolabentem Podicem Aſclepiadæ Pharmaca ex Quinto Externorum.

A.5.ſu.2.t.6. fo ¶ *Ad Prolabentes Podices, vt Archelaus.* Recrementi plumbi ʒ viij,rhois ſyriaci ʒ octo, floris roſarum drach.quatuor,myrrhæ minęæ drach.ij.Admoue ſiccum,vbi prelaueris vino auſtero,aut lentiſci decocto. *Aliud.* Gallæ omphacinæ,malicorij ſicci, rhois coriariæ, ſingulorum drach. ii: plumbi vſti drach.iiij,ſpumæ argenti drach.viii,{thuris drach.ii:}trita inſpergito. *Aliud.* Balauſtii drach.i,malicorii drach.ii,ſeminis hyoſcyami drach.ii,ceruſſæ drach.viii,myrrhę drach.ii:plũbi loti,{thuris,} ſingul.ʒ ii:tritis vtitor. *Aliud.* Corticis pinus,ſpumæ argenti, mannæ, ſingulorũ drach.ii:pilularum cupreſſi aridarum drach.ii,plumbaginis drach.ii:trita inſperge,vbi prælaueris vino acerbo. ¶ *Pharmacum noſtrum ad Procidentem ſedem.* Fructus ericæ,gallarum, acaciæ, ce-
B ruſſæ,ſucci hypocyſtidis,corticis pinus,thuris,myrrhæ minęæ, ſingulorum drach. quatuor: arida trita inſperge,vino auſtero prælotis locis.

De Hæmorrhoidibus. *CAP. 7.*

QVæ Aſclepiades in quinto externorum de hæmorrhoidibus ſcripſit, in ſubſcripto ſermone continentur. Quandoquidem vero plurimæ hæmorrhoides opus habent extractione ad facilem pharmacorum impoſitionem,neceſſe eſt etiam huiuſmodi compoſitiones ſubſcribere. ¶ *Extractorium Hæmorrhoidum Magni Tarſenſis, Pharmacum accommodatum.* Piperis,nitri, vtriuſq; ʒ i:terito & admoueto ante reliquorum pharmacorum impoſitionem. *Aliud.* Spumæ nitri,fellis tauri,ſtaphidis ſylueſtris,ſingulorum drach.i:trita adhibe,modico addito melle. *Aliud.* Succi abſinthii drach.i,fellis tauri,ſtaphidis ſylueſtris,vtriuſq; ʒ i. ¶ *Aliud, vt Diogenes.* Succi cyclamini, mellis, vtriuſque parem menſuram:coquito in vaſe ęreo ad cerati liquidi ſpiſſitudinem.

A.3.f.17.t.1. fol.353.d ¶ *Aliud ex ſcriptis Largi, quod vix pronuentes extrahit hæmorrhoidas.* Succi centaureæ ʒ ii, aluminis liquidi drac.ii,myſios drach.i,ſtaphidis ſylueſtris drach.i:excipe melle, & anum obline, aut lanam ex eo madefactam in ſedem inde.Poſtquàm verò hoc pharmacum promptitudinem induxerit ad egerendum,& tumor hæmorrhoidum prociderit,pharmaca ad hæmorrhoidas conſcripta
C adhibeto.Quando vero aliquod huiuſmodi pharmacum illitum ſedem ac anum ipſum extrahit, neceſſario tales confectiones adhibemus,qualis eſt & Nicodemi Romæ medicãtis quæ Euaphion a lenitudine appellatur. Ceruſſæ vnc.i,ſpumæ argenti quincuncẽm,cadmię beſſem,aut pompholygis vnc.i,olei myrtei beſſẽm,vini boni beſſem,butyri vnc. ¶ *Ad Sedem inflammatam ac prolapſam.* Gallam flauã coctam ac tritam imponito,cum vino ſi fortiore vti velis:aut cum aqua, ſi mitiore.Succus item echini facit ad inflammationes & prolapſam ſedem. *Aliud.* Corticis pinus ʒ viij: pilularum cupreſſi aridarum drach.ii: prælotis vino auſtero inſpergito. Cæterum ad ardentes ſedis dolores, oui aſſati vitellum vino albo terito,& cerato roſaceo exceptum illinito. Verum ad pruritus cimoliam tritam cerato myrteo excipito. Ad rimas vero tum ſedis, tum pudendi, raſuram linteolorum vrito, eiuſq; cinerem cum pari amylo tritum ſucco foliorum oleæ admiſto illinito. ¶ *Paſtillus ad Eminentias.* Aloes,croci,vtriuſq; drach. ii, & dimidiam:aluminis ſciſſi vnciam vnam:terito vino aminæo,ac vtitor.

*Al. vnc. viij

*Al. vnc. x,

Ad Pudendorum Affectiones. *CAP. 8.*

EXulcerati pudendi cognitio ex manifeſto circa ipſum dolore contingit vna cum hoc, quòd & circa mictiones excernitur quid ex corpuſculis vlceri ipſi inſidentibus. Diſcernuntur autem
D hæc ab eis quæ ex veſica feruntur,quòd ſtatim circa primum exitum illa appareant, verum ex veſica delata ipſis vrinis admiſta ſunt. Cæterum vlcera pudendorum & circa ſedem citra inflammationem conſiſtentia reſiccantibus valde indigent pharmacis, qualia ſunt, quod ex charta vſta conſtat, & anethum vſtum ſiccum, & cucurbita vſta. Verum ſiccis & recentibus vlceribus etiam aloe bonum eſt pharmacum,ſi eius aridæ puluillus inſpergatur. Omnium autem maxime dolorem ſedat,neque vllo minus efficax eſt pompholyx. Si vero humectiora ſint vlcera, pinus cortex per ſe & lapis hæmatites:verum ſi profunda etiam ſint vlcera,manna prædictis addatur. Porrò quæ circa vterum aut veſicam ſunt vlcerationes,iiſdẽ pharmacis indigent: ſed inſtrumentis inſuper opus habent,quæ ipſa intromittant,quæ metrenchytæ,& catheteres,Græcis appellantur. Aptiora itaq; ſunt arida,qualis eſt crocus,& pompholyx, & aloe, quæ facile plantaginis aut alteri tali ſucco miſcentur. ¶ *Ad Scroti & Pudendi dolores.* Butyro & reſina pari mẽſura vtere. Aut ſemen lini cũ aqua coquito,& admiſta myrrhæ ferme decima parte,reſinæ tantundem ẽt imponito. ¶ *Ad Pudendum intumeſcens.* Foliorum vitis tenerorum drach.i,ceruſſæ drach.v, trita cataplaſmatis vice impone. Vtere etiam marinę aquæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis religatione. *Aliud.* Lenticulam in aqua coquito,& cum mali punici cortice tritam imponito. Si vero a ſudoribus vlcera in ſcroto fiant,gallam tritam cum alumine inſpergito. Ad tubercula vero in pudendis naſcen-

tia,

tia,pyri ſemen inſpergito,& fel hircinum oblinito. Cæterum fiſſuras ac rimas pudẽdorum iuuat E reſina fricta cum roſaceo trita ad ſtrigmentitiam craſſitudinem,admiſto ẽt oui aſſati vitello. Aut roſacei, & amyli, ac thuris, ſingulorum vnc. vna. Aut foliorum hederæ aridorum vſtorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus. Ad inflammationes autem pudendorum, vuã paſſam exacinatam,& cuminum trita imponito. Aut farinam hordeaceam aqua mulſa coquito,& vitis folia tenera cum polenta terito, omniáq; ſimul imponito. Aut cuminum tritum cum butyri & reſinæ æqualibus partibus eliquatis committito. Teſticulos porrò vlcere aphthæ non abſimili apprehẽſos ex terra cimolia cum aqua oblinito,& exiccari ſinito: indeq; aqua calida ablutos myrto arida trita & modico ſmyrnio item trito conſpergito. Excreſcentem vero teſtium carnem cinis ſarmẽtitius cum nitro & aqua ſubactus ſanat,cataplaſmatis vice impoſitus.

De Priapiſmo. CAP. 9.

PRiapiſmus" eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem ac orbem tumefacti, citra rei venereæ appetẽtiam. Eſt aũt flatus ventoſus videlicet, qui membrum ipſum tumefacit, ex humoribus viſcoſis ac craſſis generatus per moderatam caliditatem. Palam eſt igitur non oportere membra ipſa calfacere,ſed refrigerare leniter per ceratum roſaceum in aqua conquaſſatum:itẽ per chamæmelinum ceratum tum pudendo,tum lumbis impoſitum. Victus & pharmaca exhibeant attenua F toriæ facultatis citra manifeſtam calfactionem. Adhibẽda ſunt etiam † naturali efficacia prædita per experientiam inuenta:nymphæaq; in potu danda,ac viticis ſemẽ:ruta ẽt viridis obſoniis admiſceatur,verum hoc à principio ne fiat,multum enim calfacit,ſed poſterius poſt aliorum extenuantium vſum. Quòd ſi euacuatione vti libeat,per vomitum id fiat:quæ enim per inferiorem vẽtrem fiunt euacuationes,ſæpenumero vicinas partes fluxione infeſtant. ¶ *Ad Eos, qui ſe in ſomno permingunt.* Veſicam caprinam aut ouillam vſtam ex poſca bibendam præbeto, & ad veſperam ſiticuloſos ſomnum petere iubeto. Facit & leporis teſticulus in vino odorato feruefactus, atq; ita potatus. *Aliud.* Calaminthам & myrrham in vino ante cœnam bibẽda dato. Oblinat autem & pudendum cimolia terra cum perdicij ſucco.

A.l.3.f.20 c.37. fol.3

† φυσικῶς ἐνεργοῦντα.

Ad Vteri Affectus. CAP. 10.

IN vteri" ſuffocatione contingit ſenſus ac motus priuatio,& pulſus obſcurus ac paruus & penitus interceptus. In aliquibus vero tum ſenſus,tum motus adeſt, itemq; ratio, verum vix reſpirant. Aliquibus ẽt vox intercipitur. Alijs contrahuntur artus. Fiunt igitur & ſenſus & motus & ſpirationis interceptiones ob frigiditatem,cum ipſę ſola perſpiratione totius corporis per arterias contingente contentæ ſint,& reſpirationem per os non expetant:atq; hoc,vt dictum eſt,ob frigidi- G tatem,qñ ſane in priori tpe probe purgatæ,& concipientes,ac viris coeuntes,his ipſis priuatæ fuerint,vt palam ſit humidum & frigidum in ipſis ſemen totum corpus perfrigerare. Ad vuluæ igĩt ſtrangulatus conuenit agarici ʒ j in potu accepta ex vino. Plantaginis ſemen & ſuccus cum vino. Onyx detractus ex conchylio potatus. Acetum ſcylliticum abſorptum. Cæterum olfactu excitant ſtrangulatas bitumen, caſtorium, chalbanum, pix liquida, cedria, pili vſti, ruta, allium, cæpa. Eandem in rem cornu cerui ſuffitur. Et ruta cum melle lana excepta in anum inditur.

A.l.3.f.21 c.16.fo.396

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER DECIMVS

ARGVMENTVM LIBRI

Recenſentur Medicamenta, quæ Renum, Veſicæ, Coxæ ac Articulorum, Affectibus ſuccurrunt. H

De Nephriticis. CAP. 1.

QVòd nephriticas antidotos & cõpo*ſitiones appellẽt,q̃ renibus affectis cõmodãt,ex ipſa appellatione manifeſtũ eſt:Nephriticę.n.nihil aliud q̃ renales ſonãt. Eſt aũt differẽtia ipſarũ generaliſſima duplex. Quædã.n.calculoſos renes iuuãt:q̃dã vero inflãmatos & vlceratos,q̃ ẽt ad veſicã ſimiliter affectã cõueniunt. Maxime vero cõtrariæ inter ſe ſunt prædictorũ pharmacorũ facultates. Quæ.n.ad inflãmatas & vlceratas affectiones componunt,mitigatorijs medicamentis opus habẽt:cũ vero impoſſibile ſit hæc cito ad regiones renũ puenire,ob id ipſis pharmaca vrinã ciẽtia miſcemus. Quæ vero calculoſis auxiliant,vnica facultate indigent,q̃ ſecare & extergere cũ manifeſta caliditate põt: ſunt aũt talia fere oĩa amara. Quemadmodũ igĩt in alijs,ſic ẽt in his materiã experimento cognitã deinceps ſubſcribã,initiũ ab ijs quæ ad vlceratas & inflammatas affectiones conueniunt facturus, a quibus ẽt Andromachi ſectatores & Aſclepiadis orſi,inde ad compoſitiones calculos frangentes tranſierunt.

* δυνάμεις.

Confectiones

A *Confectiones Renales ab Andromacho ad Renum & Veſicæ affectiones conſcriptæ.*

℄ *Potio.* Seminis lini, ſeminis papaueris albi, ſeminis cucumeris, tragacanthę, ſingulorũ drachmas duas: amyli ʒ iiij: cum aqua in paſtillos redigito, & ad veſicam vlceratam ac vrinæ emittendæ difficultatem exhibeto. *Alia.* Nuces pineas xxx, amygdalas xx, palmas xv, tragacanthæ ʒ iiij, ſucci radicis dulcis ʒ ij, croci obolum vnum, myrrhæ obol. i: vino protropo diluito, ac vtitor vt accommodato. ℄ *Alia, ad Veſicæ affectus & vlcerationes. Paſtillus, quo vtor.* Seminis cucumeris drach. xij, ſeminis hyoſcyami drach. vj: ſeminis cicutæ, opij, fæniculi, croci, ſingulorũ drach. iij: caſiæ drac. quatuor, amygdalas x, nuces ponticas x, ſeminis apij drach. ſex, ſeminis maluæ ſylueſtris drac. tres: excipe paſſo cretico, & præbe obolos tres non febrientibus ex paſſo. Quidam cicutæ drach. ſex habent. ℄ *Alia, ad Eadem & Veſicæ dolores.* Croci, ſeminis beſaſæ hoc eſt rutæ ſylueſtris, ſeminis maluæ ſylueſtris, ſingulorum drach. ſex: ſeminis hyoſcyami drach. xij, opij drachmas ſex, ſeminis apij drach. xij, nuces auellanas viij, amygdalas xx, ſeminis cucumeris drach. xij, mellis attici quod ſatis eſt. Datur magnitudo nucis ponticæ cum vini mulſi cyath. tribus. ℄ *Alia, ad Profluuia ſanguinis ex veſica.* Aluminis drachmam vnam, tragacanthæ drachmas duas, gummi obolum vnum. Dato ex paſſo quandoque obolum vnum, quandoque ij. ℄ *Alia, ad Veſicæ affectiones, Vrinam* B *ciens, à Macedone profecta. Facit & ad Hepaticos, Hydropicos, Ictericos, Nephriticos, ac Omnia veſicæ ſymptomata: frangit etiam Lapides.* Acori drach. l, phu drach. xxv, nardi celticæ drach. xxiiij, ſeminis dauci drach. xxij, cinnamomi drach. xxxij, mei drach. xvj, aſari drach. xxiiij, petroſelini drach. xvj, opobalſami drach. xvj, & carpobalſami tantundem, croci drach. xxiiij, myrrhæ drach. xx, radicis dulcis drach. xvj, nardi Indicæ drach. xvi, caſiæ drach. xij, amomi drach. xvj, vuæ paſſę drach. viij, tragacanthæ ʒ ix: arida melle excipito, & tragacantham vino aminæo macerato. Dato nucis ponticę magnitudinem cum vini cyathis iiij, febricitantibus cum aqua mulſa. ℄ *Alia ad Veſicæ Vlcera & inflammationes.* Nuces *pineas xx, ſeminis cucumeris ſylueſtris grana xl, amyli obol. iij, nardi drachmam vnam, ſeminis apij cyath. ij: nardus & apium in aquæ ſextario vno coquuntur, deinde ex decocto duo cyathi præſcriptis admiſcentur. ℄ *Alia ad Calculoſos, qua Baſſa vxor Marij curata eſt. Frangit ita vt neque rurſus gignantur.* Caſiæ ʒ ij, ſeminis apij drach. iij, myrrhæ minęę drach. quatuor, piperis albi drach. ij, thuris drach. tres, lapidis ſyriaci maſculi ʒ j, aut fœminæ drachmam vnam: ſeminis paſtinacæ, aniſi, vtriuſque drach. ii: ſtyracis drach. iii, iridis illiricæ drach. iii, ſeminis papaueris albi ʒ duas, ſpicæ nardi tantundem: amygdalarum amararum mundatarum, aſari vtriuſq; drach. tres: ſeminis ſmyrnii, cyperi, vtriuſq; drach. ii: mellis attici quod ſatis eſt. Dato quo- C tidie. ℄ *Alia ad Calculoſos, frangens & paulatim expellens, donec mundam veſicam reddat, deinde æger pellucida lotia reddat: & quod maximum eſt, curat vt non amplius renaſcantur.* Seminis *dauci, aniſi, ſeminis cucumeris, petroſelini, myrrhæ, ſingulorum drach. ſex: caſiæ daphnitidis, cinnamomi, nardi celticæ, ſingulorum drachmas quatuor: terito, & cum aqua ad parui lupini quantitatẽ coagmentato: & ieiunis quotidie per dies triginta ex aquæ cyathis tribus præbeto. Hoc vero pharmacum quemadmodum accepimus, cum quadam religione præparatur: ligneo enim mortario ac piſtillo tunditur: oportetq; eum qui tundit neq; anulum habere ferreum, neq; calciamenta clauis ferreis transfixa. Hoc a ruſtico vt myſterium accepimus. ℄ *Alia ad Nephriticos & omnem Fluxionem, vt Apollonius.* Corticis mandragoræ toſti ſeſquidrachmam: hyoſcyami ſeminis toſti, ſeminis papaueris nigri toſti, vtriuſq; ſeſquidrachmam: aniſi toſti ſeſquidrachmam: tragacanthi, carnis palmarum, vtriuſq; drachmas três: dato cum melle.

Nephriticæ Compoſitiones ab Aſclepiade conſcriptæ.

℄ *Antonij Muſæ.* Fructuũ pini, qui pityides vocantur, †tuſorum & cribratorum, ʒ xx: ſeminis papaueris *albi, tragacanthæ, vtriuſque drach. ii: nardi celticæ, croci, aniſi decorticati, radicis dauci cretici, ſingulorum drach. i: coſti obol. iii: præpara cum protropo, & repone in pyxide. Da nu- D cis ponticæ magnitudinem cum protropi cyatho vno, & aquæ calidæ cyathis duobus. *Alia.* Seminis cucumeris ſatiui toſti drach. iii, ſeminis maluæ drach. v, nucum pinearum drach. vi, ſeminis apii drach. vii, ſeminis lini drach. vnam, amygdalarum amararum mundatarum ʒ ix: excipe paſſo, & exhibe vt prædictum eſt. ℄ *Alia ad Nephriticos Oneſidemi.* Amygdalarũ amararum ʒ xvi: ſeminis dauci cretici, ſeminis maluæ, vtriuſq; drach. vi: radicis iridis ſylueſtris drach. viii: cornu ceruini vſti, tragacanthæ, nardi celticæ, ſeminis cucumeris ſatiui, ſingulorum ʒ vi: paſſi quantum ſufficit, præpara vt dictum eſt. ℄ *Aliud Pharmacum accommodatum.* Hoc ſcimus multos nephriticos vſos eſſe, & a tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius vſu perſeuerare. Datur & calculoſis, & colicis medetur, ac veſicę affectibus. Componitur hoc modo: Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararum mundatarum, ſeminis cucumeris repurgati, ſingulorum drach. iii: ſeminis cicutæ, croci, ſeminis maluæ, opii, ſingulorum drach. ſex: ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis apii, vtriuſque drach. xii: cogito in paſtillos cum melle, ac dato obol. iii, cum aquæ mulſæ cyathis iii: in alio exemplari, & beſaſa, hoc eſt ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ vi. ℄ *Ad Calloſas in Renibus concretiones, Oneſidemi.* Symphytũ, & ſion, & artemonium, cum vino coquito: & expreſſi liquoris cyathos duos, cum pari aqua dato. *Aliud.* Maluæ ſylueſtris radicẽ, & rutæ ſylueſtris radicem, & apii montani radicẽ, {cum vino} coquito: & eo qui dictus eſt modo

Margin notes: A.3.f.18.t.2 c.2.fol.360.a — A.5.fu.2.t. 6.fol.556.d — * Aliter xii. — * Aliter ſatiui. — * Aliter i. — * Aliter vi. — † Al' exacinatorum. — * Aliter nigri.

do exhibeto. ℭ *Aliud ad Calculoſos inſperſile.* Seminis balſami partē i, lapidis qui in ſpongijs re- E
peritur tantundem: pulegij aridi, ſeminis maluæ ſylueſtris, ocymi aridi, ſingulorum tantundē: tu-
ſa & cribrata reponito, & dato cochlearium cum vini diluti cyathis duobus. *Aliud.* Struthij ra-
dicis partē j, iridis ſylueſtris ſiccæ tantundem, oxalidis ſiccæ tantundē, fremij luteum florem haben
tis ſicci tantundē. Tuſis & cribratis, vt dictum eſt, vtere. ℭ *Catapotia Heraclidæ Tarentini, diſſol-
uunt veſicæ Tophos, commodant & ad veſicæ Stillicidium.* Piperis, galbani, vtriuſq; ʒ i: ſucci lybici ʒ
ij, myrrhæ ʒ iiii, protropi q̄d ſatis eſt: forma catapotia ciceris magnitudine, & tria deuorāda dato, &
pa*ſſi cyath. ij inſuper bibendos. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis, piperis, ſpumæ nitri, ſingu- * Al. vini dulcis.
lorū ʒ i. carpobalſami ʒ ij, myrrhæ ʒ iiij: excipe protropo, & forma catapotia ciceris magnitudine: ac
tria deuoranda dato, ita vt vini dulcis quadrātem inſuper propines. Hoc ad dies † xlviij, ægro plo- † Aliter xl.
to facies. ℭ *Paſtillus ciens Vrinam, detrahit Lapillos & Tophoſas concretiones.* Aſari, petroſelini,
phu, mei, ſingulorū ʒ iiii: acori, ſeminis aniſi, ſeminis dauci, apij montani, carpobalſami, tragacāthę,
ſingulorum ʒ ij: tragacantham paſſo diſſolutam aridis adiicito, & paſtillos formato: indeq; obolos
tres cum paſſi diluti cyathis duobus exhibeto. ℭ *Alius paſtillus Chariclis, educit Arenoſas ſubſiden
tias, facit & ad Affectiones vlceratas.* Seminis apii, petroſelini, aniſi, ſingulorū ʒ xvi: floris iūci odo
rati, croci, tragacanthæ, ſingulorū ʒ vj: ſeminis dauci cretici, piperis albi, vtriuſq; ʒ iiij: præpara vt di- F
ctum eſt: & da drachmam vnā, cum protropi diluti cyathis tribus. ℭ *Antidotus ex Lapidibus, vt
Mithridates, facit Nephriticis & ad Veſicæ affectus: atterit Calculos, & Tophos diſſoluit.* Seminis
ſmyrnii, cyperi, ſpicæ nardi, ſeminis papaueris albi, cinnamomi, caſiæ fiſtulæ, piperis albi, ſeminis
paſtinacæ, ſingulorū ℥ i: thuris non ſecti, ſeminis apii, croci, ſtyracis, iridis, amygdalarū amararū, aco
ri, ſingulorū ſeſquunciam: lapidis ſyriaci fęminæ, aut maſculi, vtriuſq; ſemunciam: myrrhæ min-
neæ ſextantem: excipe melle. Datur nucis ponticæ magnitudine. ℭ *Alia antidotus" Biennitæ,* A.l.5.ſu.1.t.1 fol.530.g
*pharmacum accommodatum, ſedans Dolorem. Vtile & Nephriticis hoc eſt renalibus affectionibus, & ad
Veſicæ vlcerationes. Frangit Lapides, & lutum per vrinam expellit.* Iridis ʒ iiii: mei, ſeſelis, chamæ-
dryos, hyperici, cneori, canchryos, ſingulorum tantundem: amomi ʒ viii, cinnamomi ʒ xij: roſmari-
ni montani, nardi Indicæ, croci cilicii, petroſelini, polii, ſeminis rutæ ſylueſtris, dictāni cretici, ſingu
lorum tantundem: glycyrrhizæ, lapidis ſyriaci maſculi, vtriuſq; drach. xvi: thlaſpeos drach. xxiiii:
ſeminis viticis, myrrhæ, ſpondylii, ſingulorum tantundem: cardamomi drach. xlviii: excipe melle
cocto, & præbe nucis ponticæ magnitudinem cum vini mulſi diluti cyathis quatuor.

Quæ Archigenes ad Renum affectiones ſcripſit in Secundo Pharmacorum ſecundum genus.

ℭ Ex renibus laborantes nephriticos appellatos conuenienti diæta adſeruo. Et ceratum qui- G
dem roſaceum cum ſtyrace ad malagmatis formam redactū impono. Cæterum Antiochus apud
Phricen Linophobum, valde iuxta naturalem contrarietatem auxilio fuiſſe ait ad mali euerſionē
prototomi caulis decocti cyathos duos ieiuno ad dies nouem exhibitos. Inſpergito autem ſalem
modicum & magis proficies. ℭ *Alia Potio.* Foliorum roſarum, amygdalarum decorticatarum,
thuris æquales partes: capitum papaueris duplum: excipe protropo, & in vas fictile repone in loco
non humecto: & obolos duos, cum protropo exhibe. Quidam pro amygdalis amylum coniiciūt,
& pro protropo aqua excipiunt, verum cum protropo bibendum exhibent.

De Iſchiade coxendicum morbo, Podagra, & morbo Articulari ſiue arthritide. CAP. 2.

EX genere" arthritidis eſt tum iſchias, tum podagra: quod enim in omnibus articulis arthritis A.l.3.f.22.t.1 c.5.fo.401.c.
eſt, hoc in vno iuxta coxendicem quidam iſchiada, hoc eſt coxendicum morbum, appellant:
iuxta pedem autē podagram. Incipit igitur plerunq; podagræ generatio ex vno articulo, & pro-
greditur in omnes temporis diuturnitate accedente. Communem habent hi tres affectus humo-
ris redundantiam, quę affectam occupat coarticulationem: qua expleta in omnem partem circum
ſitæ neruoſæ particulæ tenduntur, & ex his dolor oritur. Aliquando quidem igitur irruens hu-
mor ſanguineus eſt, vt plurimum vero pituitoſus, aut ex pituitoſo & bilioſo miſtus, aut etiam ſan- H
guine cum ipſis permiſto. Quòd ſi quis exactius interpretari rem velit, non pituitoſum humorē,
ſed qui proprie crudus appellatur, vt plurimum circa arthritidas prædominari dixerit. Eſt autem
hic craſſus ad ſimilitudinem puris craſſioris: vbi vero in ipſis articulis diutius moram traxerit, non
ſolum craſſior, ſed & viſcoſior, redditur. Qui igitur tophi ſeu calli appellantur, horum generatio
ex his eſt: & poſtquam fuerint producti, ne ſperaueris ad priſtinam conſtitutionem exacte redi-
re articulum poſſe. Cæterum differentiæ affligentium humorum facile deprehendi poſſunt tum
coloribus, tum ſymptomatis coincidentibus: item' que per experientiam pharmacorum, quæ ad-
hibentur. Cognitio igitur ipſorum ex colore omnibus expoſita eſt: ex ſymptomatis vero coinci-
dentibus, tametſi non omnibus, neque ex procinctu, manifeſta ſit, tamen non adeo difficilis co-
gnitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſum ægroto exhibet, & calfacientibus im-
poſitis exacerbatur, quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verum ad " humoris noxii co- A.l.1.f.1.d.1 ſu.1.c.7.fol. 45.h
gnitionem conferet tibi etiam prægreſſa diæta ſiue per exercitia, ſiue per otium tranſmiſſa, & per
balnea, poſt aut ante acceptum cibum. Quemadmodum conferet etiam horum gymnaſiorum &
eduliorum tum quantitas, tum qualitas: item anni hora, & regionis ac aeris conſtitutio: inſuperq;
& ætas, & habitus corporis: quorum omnium facultates ſæpe in pleriſque locis enarraui. Porrò

principium

A principium curationis ſit tibi euacuatio humoris affligere reperti: ſi quidem humoribus ex æquo redundarit corpus, venæ ſectione primum omnium aſſumpta, deinde purgatione: quibus accedat pharmacorum dicendorum conueniens & tpe, & ordine, vſus, ita vt in manibus & pedibus pharmacis fluxionem repellentibus vtamur, circa coxendicum vero iuncturam id facere vitemus: cum enim in profundo ea ſita ſit, ſanguis ex vicinis & ambientibus vaſis ac muſculis ad illam compellitur. Mitigatorijs igitur in principio medicamentis opus eſt in dolore circa coxendicem hærente, quæ neq; refrigerent multũ, neq; fortiter calfaciant, qualibus ſane poſtea opus habet: exacerbantur enim per ipſas fluxiones caliditate nimirum plus attrahente ipſas, q̃ impediente. Qñquidem vero præſentis operis inſtitutum eſt neque de cataplaſmatis, neque de irrigationibus, quicquam dicere, ſed de methodo compoſitorum pharmacorum, ad hãc ſolam progrediar initio ab iſchiade ſumpto. Raro equidem fit iſchias ex ſanguinis multitudine: & citiſſime curatur, venis circa poplitem aut talos ſectis. Quemadmodum autem ſæpe ſola ſanguinis euacuatio ſufficiens auxilium exiſtit, ſic contra in omni iſchiade, & præſertim eo qui ex humorum copia exortus eſt, ſi quis ante euacuationem totius corporis acribus pharmacis circa partem affectam vtatur, ægre curabilem reddet affectionem, copia nimirum indiſſolubiliter ibidem condenſata: præter alia enim & craſſa & viſcoſa
B fit ob calorem & ſiccitatem acrium pharmacorum, non diſſimile quippiam aſſationi perpetiens. Tanq̃ igitur maximam vim ad affectionis curationem habeat totius corporis euacuatio, ab ipſa incipiendum eſt non ſolum à cruribus, ſed & à cubito primum, ſanguinis detractione facta. Auxiliã-
1.f.4.c.11 6.g tur etiam vomitus ipſis iſchiadicis magis vtiq;, q̃ euacuationes infernæ per ventrẽ, vt qui reuellant repetentẽ deorſum humorẽ. Faciendi itaq; ſunt vomitus in principio ab accepto cibo: poſtea vero etiam per vomitoria medicamenta, initio a mediocribus facto. In quibus autem vehemens humorum denſatio, quæ ægre diſſolui poteſt, a medicis intempeſtiue acribus pharmacis vtentibus facta eſt, his cucurbita affixa maxime auxiliatur, & purgatio per efficaciora infuſa, quale eſt & quod ex colocynthide conſtat. Si igitur ea quæ nunc dicta ſunt præ oculis habueritis, medicamentis ſane à prioribus medicis traditis iuxta methodum vtemini. Verum in ipſis recenſendis auſpicabor ab ijs quæ ab Andromacho ſcripta ſunt in illa parte libri de externis pharmacis conſcripti, in qua præſcriptis malagmatis proprie appellatis, inde etiam alia omnia prodit, iuxta quencunq; tandem modum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam iſchiadicorum appellatorum cura.

Compoſitiones ab Andromacho conſcriptæ ad Iſchiadicos.

¶ Seminis rutæ ſylueſtris ʒ iiii, ſilphij ʒ iiii, ſpumę nitri ʒ iiii, baccarũ lauri ʒ iiii: abrotoni, colocyn
C thidis medullæ, cardamomi, ammeos, ſingulorum ʒ iiij: rutæ viridis minæ octauam partem. Quidam horum ſingulorum ʒ xx accipiunt: & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorum tantundem: adipis taurini tantundem, chalbani ʒ vi, ammoniaci thymiamatis ʒ vi, opopanacis ʒ iiii, ſulfuris viui ʒ iiii. Quòd hoc pharmacum fortiter calfactorium ſit, ſi memoria tenuerimus ea quæ in libris de Simpliciũ pharmacorum facultate ſcripta ſunt, nihil opus recentiore aſſertione. Eſt enim vehementiſſimum & calidiſſimum medicamentum ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphium, & baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonũ, indeq; colocynthis, & cardamomũ, & ammi. Ruta ẽt viridis minus quidem his, non tñ contemnẽdam habet caliditatem, quemadmodum neq; ſulfur viuum. Ex profundo itaq; attrahere omnia hæc poſſunt humores articulũ & iuncturam coxendicis vexãtes. Quo vero emplaſtrum ex ipſis fieret, picem & terebinthinã † ac myrteũ, & cerã, ac adipem admiſcuit is, qui pharmacum compoſuit. Verum ammoniacum thymiama, & chalbanum, vltra hoc quòd conferunt ad emplaſtri compoſitionem, etiam emolliendi ac mitigandi vim quandã habent. Opopanax vero eiuſdẽ cũ ipſis eſt generis, ſed fortiori facultate præditus. Alterã porrò cõpoſitionẽ ad eandẽ affectionẽ Andromachus ſic ſcripſit. ¶ *Aliud Malagma ad Iſchiadicos, & Alia multa.* Cerę ʒ lxxii, terebinthinę ʒ xlviii, ammoniaci thymiamatis ʒ xxxiii, propolis
D ʒ xliii, chalbani ʒ xxxvi, bdellii ʒ xxv, croci ʒ v, opopanacis ʒ xii, ſpumę nitri ʒ xxx: vnguento irino admoto tũdito. ¶ *Aliud Protæ Peluſiotæ, ad Coxendicum, & Capitis dolorem, & ad omnes diuturnos Dolores.* Ceræ ʒ xxiiii, ammoniaci thymiamatis ʒ vii, terebinthinę ʒ vii, ſucci thapſiæ ʒ viii, olei cyathũ vnũ. Quin & aliã compoſitionẽ inter malagmata Andromachus retulit hoc modo. ¶ *Ad Iſchiadicos ab Hera Cappadoce.* Picis liquidę heminas iii, aut ii & dimidiã, ceræ lib. i, reſinę pini lib. i, nitri ſeſquilibram, ſulfuris viui lib. i, ſtaphidis ſylueſtris ſextarium i, pyrethri lib. dimidiam, fæcis vini vſtæ lib. ii, cardamomi ſextarium i, chalbani lib. dimidiam: arida cũ liquidis committito. Hoc pharmacum etiam ipſe Heras in proprio libro prope finem ſcripſit, ſed non appoſitum eſt ad picem, aut duas & dimidiam, ſed ſimpliciter ſcriptum eſt, heminas tres. Præſcripſit autem hæc verba: Ceratum ad iſchiadicos, quod eruit etiam valde inueteratas affectiones: hoc vſus ſum in Frontino. Scripſit autem & alias duas iſchiadicas compoſitiones Heras, quarum altera hoc modo habet. ¶ *Ad Iſchiadicos valde mitigatoria.* Picis partes ii, ſulfuris viui partem vnã: vtraq; trita miſta dolenti loco imponito. Verum prælauare ægrum oportet, vt pharmacũ adglutinetur, & ſuperne chartam ſuperponere, ac ſinere donec ſua ſponte dilabatur: licet etiam lauare charta ſuprapoſita adhuc incumbẽte. In quibuſdã exemplaribus, picis pars vna habetur: & licet etiã ſic præparare, modo ſciamus nos efficacius eſſe ambo pari menſura miſceri. Debilius vero pharmacum, in quo

duplum

† In quibuſdã codi. dictiones hæ non habentur, in alijs legitur, ἢ ῥητίνης. i. et reſinã.

duplum picis ad ſimplum ſulfuris conijcitur. Porrò quæ reſtat adhuc tertia compoſitionũ iſchia E
dicarum, hoc modo ab Hera prodita eſt. ℂ *Alia Iſchiadica. Hac vſus ſum in Frontino, ſtatim in ex-
acerbationibus.* Ceræ ʒ c, viſci quercini ʒ xvj, myrrhæ ʒ vj, terebinthinæ ʒ xxv, chalbani ʒ vj, iridis il-
lyricæ ʒ vj, cedriæ heminã dimidiam, cyprini heminam dimidiam: ceram & cedriam cum cyprino
liquefacito, deinde reſinam & chalbanum: atque vbi iam ab igne auferre voles iridem inſpergito,
itemq; viſcum indito. Ablata autem iam olla in promptu ſit tibi myrrha trita, ad quam liquefacta
diffundes, & miſtis ſimul omnibus vteris. Quidam ſupra hæc omnia etiam nitri ʒ v addiderunt.

Quæ pharmaca Aſclepiades in Quarto Externorum prodidit, quæ Marcellæ inſcribit.

Nominat equidem & hic omnia huiuſmodi malagmata: apponit autẽ alijs ꝙ ad iſchiada, alijs ꝙ
ad ſplenem, alijs ad latus aut aliam aliq̃ partem, conducant: quædam etiam varij vſus eſſe ait: Quẽ-
admodum et hoc ſcriptum ab ipſo in hæc verba. ℂ *Malagma Antiochidis, Splenicis, Hydropicis,
Iſchiadicis, Arthriticis. Præparatum eſt Fabullæ Libycæ.* Ceræ lib. iij, viſci quercini lib. iij, reſinæ te-
rebinthinæ lib. iij, retrimenti ab expreſſa myrobalano reliqui lib. j, ſpumæ nitri lib. i, floris lapidis
aſij lib. i, ammoniaci thymiamatis lib. i, olei cyprini lib. iij: acetum ad ammoniacum diſſoluẽdum.

Poſt hoc ſcribit rurſus aliud ſic. ℂ *Aliud Fabullæ compoſitum valde præclarum, ad Eaſdem affe-
ctiones.* Myrrhæ ſtactæ lib. ij, bdellii onychis lib. ii, medullæ ceruinæ lib. ii, ammoniaci thymiama F
tis lib. ii, iridis illyricæ lib. ii, opopanacis lib. i: chalbani, ſtyracis, vtriuſq; lib. i: maſtiches lib. i, floris
lapidis aſij lib. i, ſucci ſycomororum lib. i, canchryos lib. vnã, piperis albi lib. i: ceræ, terebinthinæ,
vtriuſque lib. v: tundendum eſt pharmacum, ita vt qui tundit fęcem vnguenti irini adhibeat, quo
mollius pharmacum fiat. Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. ℂ *Malagma quod &
Aurei coloris appellamus.* Auripigmenti auricoloris, calcis viuæ, vtriuſq; ſextãtem: aluminis liqui-
di, & ſciſſi, vtriuſq; ſextantem: arida tundimus & cribramus, & in pilam coniectis, aceti cyathos
octo affundimus, & probe trita liquefactis excipimus. Sunt autem hæc: Ceræ, reſinæ frictæ, & pi-
nus, ſingulorum lib. ii: olei communis cyath. viii: hæc liquefacta frigefieri ſinimus, & eraſa tritis ad-
miſcemus. Nos ad pharmaci præparationem etiam myrrhæ ſextantem addimus. Alii etiam ſanda-
rachæ ſextantem apponunt aluminis liquidi ſextante ſublato. Nos aũt coniectis omnibus præſcri-
ptis conficimus, & fit efficacius. Poſt præſcriptum aliud ſubdidit hoc modo. ℂ *Hoc vſus " eſt* A. l. 5. ſu. 1
Andromachus. Facit Splenicis, Hydropicis, & ad Præcordia diſtenta. Facit Iſchiadicis, Arthriticis, & 11. fol. 547
ad Inueteratos affectus. Ceræ, picis, brutiæ, vtriuſq; lib. i: nos pro pice reſinã frictam indimus: reſi-
næ pinus lib. i, olei cyath. viii: auripigmẽti auricoloris, aluminis ſciſſi, calcis viuæ, ſingulorũ ſextan-
tem: præpara vt dictum eſt. Nos appoſuimus ad pharmacum myrrhæ ſextantem, viſci quercini G
trientem. Poſt relata alia quædam ad hydropicos & ſplenicos recenſet, & inde rurſus multi vſus
compoſitionem tradit, quam etiam iſchiadicis conuenire ait, hoc modo. ℂ *Andreæ Malagma.
Compoſitio admiranda ad Ea quæ velis perforare, diſſoluere, adæquare. Educit oſſa corrupta, aculeos, &
infixa. Deſcriptũ eſt etiã à Serapione empirico. Facit & ad Iſchiadicos, commodum eſt Suppuratis, facit
& ad Induratas viſcerũ affectiones. Eſt & Acopon bonũ diutinis reſolutionibus, & diſtortis corporis par
ticulis. Facit etiã ad Ea quæ pingui mucore obſeſſa ſunt: educit. n. aliena, & vlcus ad cicatricem perducit.*
Grani cnidii purgati, nitri rubri, ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticę, radicis cucumeris ſylueſtris, A. l. 3. f. 22
terebinthinæ, ſingulorũ drachmas viginti: piperis rotundi & longi, ammoniaci thymiamatis, & vt c. 10. fol. 4
quidam volunt amomi, & xylobalſami, ſingulorum drachmas decem: thuris maſculi, myrrhę, reſi-
næ ſiccæ, viſci ſubacti, ſingulorum drachmas decem: ſucci mororum drachmas decem, ceræ ʒ xxx,
adipis caprini ʒ xv, fęcis vnguenti irini quantum ſatis excipiendis erit. Arida tunduntur, & angu-
ſtiſſimo cribro excernuntur: liqueſcibilia vero ſingulatim diligenter tunduntur: deinde omnia ſi-
mul miſcentur, ac rurſus tunduntur admota irini fęce: deinde vbi probe fuerint vnita, emollita re-
ponimus. Quòd ſi velis acopo vti, accipe pharmaci quadrantem, adipis anſerini quadrantem, olei
cyprini quadrantem, ac miſtis vtitor. Poſtea vero conſequenter ſic ſcripſit. ℂ *Aliud ad eaſdem* H
affectiones. Pyrethri ʒ xx: grani cnidii, ſpumæ nitri, vtriuſque drach. xx: ſalis ammoniaci, ari-
ſtolochiæ creticæ tenuis corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorum drach. vi-
ginti: piperis rotundi & longi, ammoniaci, thymiamatis, bdellii, xylobalſami, thuris, myrrhæ, car-
damomi, amomi, adipis caprini, reſinæ ſiccæ, ſingulorum drachmas decem: ceræ drach. xxx, viſci
probe ſubacti drach. viii, ſucci mororum drach. viii, fęcis vnguenti irini quod ſufficit his excipien
dis, vini Italici quod ſatis eſt: maceratis his quæ diſſoluere oportet, pro more apparato. In alio exẽ-
plari neq; xylobalſamum, neq; cardamomum, neq; amomum repperi. Poſt hæc alia pharmaca
prodidit, & deinde rurſus iſchiadicorum meminit, ſic ſcribens. ℂ *Aliud eiuſdem Epithema, Iſchia-
dicis, & Arthriticis: auxiliatur confeſtim.* Fęnugræcum in vas fictile coniicito, & ad ipſum poſcã
ſufficientem affundito, & prunis impoſitum donec diſſoluatur coquito: ad diſſolutum vero mellis
quod ſatis eſt iniice, ac rurſus coque: deinde exempta diligenter tere, & in linteolũ infarta locis af-
fectis impone, faſciaq; obligatos ſine. Hoc autem ad biduum & triduum facimus. Cæterum ſi in
terendo pharmacum induretur, ex liquore quantum ſufficit addimus: liquor autem tantus ſit, vt
tractile cataplaſma reddatur. ℂ *Aliud quod continenter ad prædicta ſequitur, hoc modo.* Symphi-
ti ſeſquilibram raſam & minutim conciſam, ac in mortarium teſtaceum coniectam, diligenter te-
rito:

A rito: & ad tritam mannæ quadrantem addito, atque ouorum crudorum recentium trium numero candidum vna cum luteo, & rurſus terito: & vbi vnita fuerint, his adipis ſuilli veteris librã vnam adiicito, & conquaſſata diligenter atque in linteolum infarta imponito: mitigat confeſtim. Poſt præſcriptum aliud deinceps ſcripſit hoc modo. ℭ *Aliud eiuſdem Malagma. Iſchiadicis ſtatim in iritationibus imponitur. Appellatur Didymæa. Facit ad Attrita, & oẽm Neruorum per cõſenſum affectũ: diſſoluit omnem Duritiem: facit etiã ad alias Inflammationes: delet malignas Cicatrices: facit ad Luxata & Colliſa: facit & ad Mãmillarum affectiones malignas.* Ceræ, viſci quercini, terebinthinæ, iridis ſiccæ, myrrhæ, chalbani, ſingulorũ ʒ xlviij: olei cyprini aũt vnguẽti ægyptiaci qđ ſatis eſt. Chalbanum in oleũ cyprinum, aut vnguentum ægyptium coniectum ad ignem diſſoluimus: & ceram mollimus, ac reliquis miſtam probe tundimus: atq; his chalbanũ liquefactum cum cyprino inijcimus, ac rurſus tundimus, malagma leniſſimum tactui reddendo: quo vtimur. Conſequenter etiã hoc Aſclepiades ſubdidit. ℭ *Aliud eiuſdem ex Areo. Facit ad Colicos ſupra quàm dici poteſt, in ipſis vexationibus impoſitum: & Pſoras curat citra exulcerationem.* Ceræ, picis liq̃dæ, vtriuſq; lib. i: {picis aridæ lib. i:} ſulfuris viui, aluminis ſciſſi, nitri rubri, ſingulorũ lib. dimidiã: liqueſcibilia liquefacito: arida vero tundito, & per anguſtiſſimum cribrum concernito, & ad liquefacta adijcito, pau-
B latim ea inſpergendo ac aſſidue mouendo: indeq; in pilã translata ac tuſa reponito, & vtitor. Deinceps rurſum aliud prodidit hoc modo. ℭ *Aliud eiuſdem Malagma ex Silphio, Iſchiadicis valde commodum.* Ammij ʒ xij: ſilphij, ſeminis rutę ſylueſtris, baccarũ lauri purgatarũ, ſingulorũ drach. xiiii: medullæ colocynthidis ʒ ij, nitri ʒ iiij, abrotoni thebaici ʒ iiij, cardamomi ʒ iiij, ceræ põticæ minæ octauam partem: picis, reſinæ, {adipis anſerini,} ammoniaci thymiamatis, ſingulorum minæ octauam partem: liquida cum aridis committito. Conſequẽter & hoc ab Aſclepiade ſcriptum eſt ita. ℭ *Aliud eiuſdem, quo vſus eſt Antipater.* Silphij, rutæ ſylueſtris ſiccæ, baccarũ lauri ſiccarum, ſpumæ nitri, medullæ colocynthidis, abrotoni thebaici, ammij, cardamomi ſingulorũ ʒ iiij: rutæ ſatiuæ viridis, picis ſiccæ, reſinæ terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis, adipis vitu*lini, ſingulorum minæ octauã partẽ: chalbani ʒ xvj, opopanacis ʒ iiij, ſulfuris viui ʒ iiij, olei cyprini heminas iiij. Vſus tempore oportet prius coriandrum aridum vſtum cyprino excipere, & ex eo coxendicẽ illinere, atq; poſt huius vſum malagma ipſum imponere. Poſt hoc rurſus aliud ſcripſit hoc modo. * AP. anſerin.

ℭ *Aliud eiuſdem Malagma, in Iſchiadicis humores ex alto euocat ac transfert, liberatq́; a tota affectione. Facit & Diſſolutis, & Trementibus, & Affectionibus inueteratis.* Picis liquidæ brutiæ lib. iij, fæcis aridæ vſtæ lib. ij, nitri rubri ſeſquilibrã, reſinæ pini lib. i, ceræ lib. i, ſtaphidis ſylueſtris lib. i,
C ſulfuris viui lib. j, pyrethri lib. dimidiã, cardamomi ſextarium j: picem, ceram, reſinã coquito: arida tundito, & cribrato anguſtiſſimo cribro, ac cũ liquefactis committito: & vtitor. Poſt præſcriptũ adhuc aliud pharmacum ſubdidit ita habens. ℭ *Aliud eiuſdem quo vſus eſt Philocalus.* Sinapis, fœnigræci moliti, vtriuſq; ſextar. dimidium: pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris, nitri rubri, ſingulorum ʒ iiij: opopanacis ʒ ij, chalbani ʒ ij, reſinæ terebinthinæ lib. j, ceræ lib. j, olei cyprini lib. j: arida cum liquidis committito & vtitor.

Iſchiadicorum Cura à Damocrate conſcripta, ex Iberide.

Damocratis extat libellus Clinicus inſcriptus, in quo verſibus Iambicis, quemadmodum ſolet, de tribus differit medicamẽtis, Ac primo quidem eo, quod ex herba, quam ipſe Iberidem appellat conſtat: Secundo ex ſemine dolores ſedante compoſito: Tertio vero purgatorio, & ab ipſo Hiera appellato. De primo igitur in iſchiadicorum curatione in eo libello hæc ſcripſit. In Iberide inquit medicum quendam amicum ſuum per hãc herbam curatum eſſe: quam herbam, vt dixi, ipſe Damocrates Iberidem appellat, vt qui ipſe viſu herbam cognorit, nomẽ autem eius nullum audierit, cum etiam id ipſum ignorarit is qui eum vſum eius docuit. Verum ex ſignis quæ ſcribit videt̃ Iberidem appellare, quæ a Græcis lepidium nominatur, à regione, in qua amicus eius curatus eſt,
D appellatione ducta. Deſcribit autem ipſius ſigna per hos Iambos.

Herba hæc vbiq; multaq; frequens naſcitur
Monumenta iuxta antiqua, muros & veteres,
Tritasq; quondam publicè pedibus vias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola.
Semper vireſcens, folijs naſturtii
Florentibus, vere attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit,
Paulo minorem aut rurſus ampliorem. Ab hoc
Æſtate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem, &
Deiecta & exiccata depereant gelu:
Adnata radici tamen cernes alia.
Æſtate florem fert colore lacteo
Multum tenuem variumq; valde cauliculus.
Ad quem ſequitur ſemen penitus ſic exiguum,

Viſum ferè vt fallens,oculos quoq; effugiat. E
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Vero ſimilem ꝙ maxime naſturtio.

Per hos quidem verſus figuram herbæ indicauit. Conſequenter autẽ vſum ipſius per huiuſmodi.

Hanc erutam larga ſatis cape copia,
Æſtate:nam tunc optima,& fortiſſima eſt
Adhuc recens,ſiccata fit ſed debilior.
Tuſam hinc probe (nam difficulter tunditur)
Pauca ſubactamq; excipies axungia:
Cruriq; toti & maxime coxendici
Adhibebis,& ligabis,& ſines duas
Horas mulieribus,viris ſed quatuor.
Hinc balneo inductos,nec vllo ex vnguine,
Nec ſmegmate vllo pinguiore collines,
Sudore ſed modico exiliente in ſolium
Merges,manere coge,ſiquidem ſæpius F
Morſum caloris quempiam ac ſenſum afferat.
Verum hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus ſint plurium,
Exibit attamen ſuis pedibus valens.
Ad multum oleum miſcebis hinc vinum modicum,
Et concuties,& illines totos eo.
Ac mox madore terſo & pinguitudine
Totum teges crus mollibus tu velleribus,
Iubens obire aſſueta vitæ munia,
Quæcunq; vult,& non grauatim ſuſcipit.

Hoc auxilium certum atq; conſtans integre eſt,
Et nullo alio adijciendo ei ſimul indigum.
Expers doloris & vbi manſeris,fere
Quod accidit,radiculam lætus cole.
Quòd ſi tamen inde affectionis veſtigium G
Quoddam ſuperſit,poſt repetes hoc præſidium,
Diebus vt multum decem bis præteritis.

Hoc ſane vtendi modo & inueteratos capitis dolores, & alias omnes quacunq; corporis parte inueteratas & ægre ſolubiles affectiones ac reſolutiones,ſe curaſſe ait. Et oĩno vitia in quibus alij ſinapiſmo appellato,& auxilio ex thapſia conflato,vtuntur,ſe per hanc herbã perſanaſſe dicit. Porrò de hac Iberide ẽt Archigenes ſcribit in ſecundo pharmacorũ ſm genus, lepidium ipſam appellãs. Dicit autẽ ſplenicis & iſchiadicis ipſam conuenire. ℂ *Ad Iſchiadas & Perfrigerationes,Hygiani Hipparchi.* Herbam Iberidem quam aliqui lepidium vocant,aut agriocardamũ.i.naſturtiũ ſylueſtre,colligito:& radicẽ eius tuſam ac adipe porcino cõmollitam emplaſtri vice imponito ad dolentem locum ad horas tres, indeq; in balneum mittito. Idem præſidiũ & veteres capitis dolores depellit,in conſimili vſu adhibitum,quem Damocrates medicus per verſus prodidit.

De Podagricis & Arthriticis affectionibus. CAP. 3.

Dictum iam antea eſt in ſermone de Iſchiade,ex fluxionibus generari eiuſmodi affectiones irruentibus in locos iuncturarũ:quare ẽt curatio ipſarũ iuxta eundem fit modum, nimirũ vt irruẽtes fluxiones euacuent. Influentibus igitur adhuc ipſis ſcopum afferendorum auxiliorum cõi rõni influentium humorum ſubijcere oportet,ita vt repellamus ac reſtringamus. Vbi vero amplius non influant,vt diſcutiamus iam illapſos. Cæterum materia pharmacorũ per quæ hæc fiunt multiformis eſt,quemadmodum etiam in aliis affectionibus,excogitantibus videlicet à principio prudentioribus viris iuxta quandam artificialem cõiecturam modo hoc,modo aliud eorum, quæ optima per experientiam ſunt iudicata. Quapropter & ego velut in alijs affectionibus,ſic etiam in his optima ex eis quæ priores medici experientia cognouerunt,adſcribam. H

Pharmaca ab Aſclepiade ad Prædictas affectiones in Quarto Externorum prodita, quæ Marcellæ inſcribit.

ℂ *Epithema Podagricis, Arthriticis,ſedans dolorem.Vſus eſt in ipſis vexationibus.* Succi papaueris ʒ iiij,croci ʒ j,cũ lacte bubulo aut caprino terito:& adiecto pane interno diligenter læuigato, vt molle cataplaſma fiat,& roſaceo admoto mollito:ac vtitor leni cataplaſmate,forinſecus betæ aut lactucæ folijs,cuſtodiendi eius gratia,impoſitis. Qñq; opium & crocũ cum lacte trita cerato roſaceo excipimus,& linteolo infarta imponimus. *Aliud.* Styriacit ʒ ij, opii ʒ i: confice ac vtere vt dictũ eſt. ℂ *Aliud,confeſtim a dolore liberat,verum ante pharmaci impoſitionem ægrum lauare oportet, & tunc deterſis locis imponere.* Succi abſinthii põtici,croci,opij,ſingulorum drac.i, ceræ põticæ ʒ iiij, A.l.3.f.22. c.15.fo.40

vnguenti

A vnguenti irini drach.vj,vini cretici quantum ſufficit:& læuigata liquidis excipe, & linteolo inſar-
ta impone. *Aliud.* Seminis cicutæ dempto cortice expoliti drach.vj,croci drach.j,{ſtyracis drac.
j,} opij drach.j, paſſi cretici quod ſatis eſt: trita excipe roſaceo cerato. ℭ *Epithema Podagricorum,
Arthriticorum,facit ad Maximas affectiones. Vſus eſt eo Eraſiſtratus Sicyonius.* Radicis capparis
tuſæ & cribratæ chœnicem vnum,ſeminis hyoſcyami chœnicem dimidiũ,radicis chamæleonis ni-
gri chœnicis quartam partem,ſeminis cicutæ chœnicis quartam partem, radicis mandragoræ chœ
nicem j: radicis ſolani,aut vt alij dorichnij, chœnicis quartam partem: omnia tuſa & cribrata miſta
in vaſculum figulinum reponito, & probè obturata ſeruato. Vſus verò tempore chœnicis quartã
partem inde accipito,& paſſo tritam in vas fictile non picatum conijcito: & addita fæcis vini aridæ
quarta heminæ parte, ad prunas poſita diligenter mouendo coquito, donec bis aut ter efferueant:
deinde ab igne ablata quàm calidiſſima imponito, aut quomodo perferre ægri poſſunt. Verum
ante huius cataplaſmatis vſum pedes multa aqua frigida perfundere oportet, & ſpongijs deterge-
re,atq; ita pharmacum imponere. Supra verò cataplaſma linteola tenuiſſima aceto imbuta impo-
nantur, & faſcia circundata ad horas duas pharmacum incumbere ſinatur. Poſtea verò eo ablato
excitatas bullas acubus perforare oportet, ab ijs enim humor mucoſus multus ac glutinoſus pro-
B fluet: poſt cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluantur,& rurſus pharmacum, vt dictũ
eſt, imponatur, ita tamen vt pro aceto aqua potabili vtamur, & ex ea rigatum linteolum pharmaco
ſuperindemus. ℭ *Aliud eiuſdem. Hoc pro cucurbitis & hirudinibus vtimur: nam Seroſos ſanguinis
humores exugit,facit & ad tofos ac Duritias,vt inde diſſoluantur.* Farinę fœnigręci ſextarium vnũ,
floris lapidis aſij ſextarium j:lomenti,fabæ nigræ molitæ,farinæ lupinorum, vtriuſque ſextarium j:
omnia miſta; & aqua calida ſubacta, calida imponito, & faſcia conſtringito. Oportet autem prius
affectos locos perfundere,aut etiam in ſolio lauare. Cùm verò faſciæ circundatæ madidæ ac cruen-
tæ factæ fuerint,pharmacum tollimus:& fotis locis paſtillo ex amygdalis amaris vtimur, & malag-
mate,quod crocum,iridem,& ariſtolochiam habet: hoc ipſum verò inter malagmata ad podagram
deſcripta habetur. ℭ *Paſtillus Podagricis, Arthriticis. Vſus eius eſt in ipſis irritationibus.* Aloes li-
bram j,ſucci centaurij ſexuncem,thuris non ſecti trientem, myrrhæ trientem, floris lapidis aſij ſex-
tantem,opij ſextantem,ſucci mandragoræ ſextantem, aluminis ſciſſi ſextantem:excipe paſſo, & fac
paſtillos. Vſu expetente,lacte diſſolutos cum pennis illine, & ſupra illitionem linteolum paſſo im-
butum impone. ℭ *Alius Paſtillus, Iuppiter appellatus.* Aloes drach. xij, opij drach. viij, ſucci pa-
pauẹris drach.vj,ſucci hyoſcyami drach.vj,aconiti drach. iiij, hypociſtidis drach. vj, glaucij drach.
C viij,croci ʒ xij,gummi drach.xxiiij, malorum mandragoræ drach. xx,aceti heminas duas*: mala cũ * Aliter v.
aceto coquito, & expreſſa prædictis admiſceto: & ex dilutis ac probè læuigatis paſtillos formato,
eosq; in vmbra ſiccato. Vſus oſtenſus eſt. ℭ *Malagma Arthriticis, Podagricis, ex cicuta & agari-
co accommodatum.* Seminis cicutæ ſextarium j,agarici ſextarium i,fœnigræci ſextarium i, nitri vn-
ciam i,ceræ libram i,reſinæ frictæ libram i, olei veteris libram i, medullæ ceruinæ trientem, illyricæ
trientem: arida tuſa per anguſtiſſimum cribrum concernito: liqueſcibilia verò eliquato, & frige-
fieri ſinito, & ſic eraſa aridis committito: & contuſis ac repoſitis vtitor. ℭ *Aliud eiuſdem.* Ceræ
lib. i, olei veteris aut ſabini ſextarium i, fœnigræci ſextarium i, {ſeminis} cicutæ ſextarium dimi-
dium,reſinæ frictæ lib.i, nitri rubri dodrantem, floris lapidis aſij ſemiſſem, medullæ ceruinæ trien-
tem,illyricæ trientem: præpara vt dictum eſt. ℭ *Aliud Malagma eiuſdem ex Tedis, Titi Ceſaris.
Facit Podagricis, & Arthriticis. Emollit omnem Duritiam.* Viſci quercini ſeſquilibram,thuris librã
i,ceræ libram i,tedarum pinguium libram i, reſinæ pinus lib.i: liqueſcibilia coquito, ac pinguibus
tedis moueto: poſtquã vero omnis pinguitudo ab ipſis effluxerit, ab igne ablatum liquorem exco-
lato, atque huic thus tenuiſſime tritum inſpergito, aſſiduéq; moueto donec ad compagem manus
non inquinantem redigatur: & in mortarium translata reponito, ac vtitor. *Aliud.* Tedarũ pin-
D guiſſimarum libram i, thuris maſculi lib.i, reſinæ pinus libram i, viſci quercini libram dimidiam:
præpara,vt prædictum eſt. ℭ *Malagma ex Lapide Aſio, Podagricis, Arthriticis valde præclarum.
Liberat à tota affectione. Vſus eſt in ceſſationibus.* Viſci quercini,terebinthinæ,vtriuſq; lib.i: ſpumę
nitri,floris lapidis aſij,thuris,ſingulorum libram dimidiam: olei cyprini lib. j, adipis quantum ſatis
eſt:arida tunduntur & cribrantur,ac cum aqua teruntur ad cerati liquidi ſpiſſitudinem:liqueſcibi-
lia verò eliquantur,& tritis adijciuntur:quibus ſimul cõquaſſatis ac repoſitis vtimur. *Aliud.* Vi- *
ſci lib.j,terebinthinæ lib vnam:lapidis aſij,nitri,vtriuſq; trientem:mannæ quadrãtem, cyprini ſex-
tantem,aquæ lixiuij figulini,quod ſatis eſt. ℭ *Aliud ad Arthriticos valde præclarum: auxiliatur
confeſtim, humores in alto abſorbens.* Viſci libram i, terebinthinæ libram i:adipis taurini,floris lapi-
dis aſij,vtriuſq; quadrantem: {nitri quadrantem,} calcis viuæ quadrantem, mannæ quadrantem,
cyprini libram i:præpara vt dictum eſt. ℭ *Aliud Diodori.* {Calcis viuæ drach. i: thuris terebin-
thinæ,ammoniaci thymiamatis,ana ʒ iiij:} adipis taurini ʒ viij, ſpumæ nitri ʒ iij, floris lapidis aſij ʒ
iij,in alio exemplari ʒ iiii:olei cyath.ii:arida cum liquidis committito. Hoc pharmacum
valde commodum eſt. Reſorbet etiam collectiones circa articulos
conſiſtentes, & à doloribus liberat.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBRI SEPTEM

Ioanne Andernaco Interprete.

Ad vetuſtiſſimorum Græcorum codicum fidem diligenter aliàs ab Auguſtino Gadaldino recogniti, & nunc etiam ab eodem aliquibus in locis emendati.

ARGVMENTVM LIBRI

Agit de Ratione & Vſu Componendorum Medicamentorum: ac recenſet Emplaſtra quædam, maximè verò candida, quæ cùm ad Alia tùm ad Cicatricem inducendam accommodata ſunt.

Quid in Duobus Galeni Libris de Compoſitione medicamentorum per genera, qui Romæ vnà cum alijs incendio conflagrarunt, contineretur. CAP. I.

SCripſimus & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in publicum ſanè prodierant: ſed cum alijs in apotheca, quæ ad viam ſacram G
eſt, relicti intercidere, quando Pacis delubrum totum, & ingentes palatij bibliothecæ incendio conflagrarunt. Tunc enim & aliorum complurium, & mei libri, qui in apotheca illa erant ſepoſiti, interierunt, idq́ cùm amicorum nullus, qui Romæ degebant, priorum duorum exemplaria habere ſe fateretur. Efflagitantibus itaque familiaribus, vt idem opus denuò ſcriberem, operæpretium mihi viſum eſt prius æditorum mentionem facere, ne ſi quis antea in illos inciderit, cauſam quæritet, cur bis de eiſdem rebus tractauerim. In illis igitur à primi libri exordio diſputationem in eos direximus, qui ſophiſtarum modo; compoſitorum medicaminum pollicita ſeu profeſſionem, quantum licuit, abrogare, non nullaq́ ſimplicium calumnijs deprimere, conabantur: dicterijs eos pariter inceſſentes qui ſcriptum de illis reliquerunt, alia iecur, alia lienem, alia renes, vel veſicam, vel caput, vel pulmones iuuare. Vtrum enim (aiunt) præſes quidam eis imperat, quemadmodum in Tragœdia,

Abi quidem tu flumina ipſa ad Inachi,
Thebas at age tu pergito cadmeias. H

Sic in his tu quidem ad hepatis portas, tu verò ad veſicam, vel renes duos, proficiſcere? An quod in ventriculum ingeſtum eſt, iecur quidem excipit, inde verò per vniuerſas corporis partes defertur? At hoc ſcomma eos, qui hæc cauillantur, tam eſſe medicamentorum facultatis imperitos arguit, vt à marino lepore pulmonem exulcerari ſolum ex omnibus corporis particulis ignorent, veſicam ſolam à cantharidibus: ab alijs renum lapides conteri: ab alijs rurſus ex pulmone atque thorace faciles fieri excreationes: quemadmodum ab alijs alia in vna quadam particula peculiariter perfici. Atqui varie hunc ſermonem in primo commentariorum iam antea nobis (vt dixi) conſcriptorum libro, ſicut rurſus in ſecundo alterum, ſumus executi, q̄ alij quidam putarent in compoſitione ſimplicium medicamentorum contrarias inter ſe poteſtates omnino corrumpi. Etenim ſi aquam (inquiunt) feruentiſſimam cum frigidiſſima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, permanet, ſed tertia quædam ab vtraque diuerſa generabitur. At hîc quoq́ vanam ipſorum nugacitatem oſtendimus, qui ignorent ex ijs, quæ corpori admouentur, non nulla pro innatis facultatibus, alia pro acquiſitis qualitatibus, functionem obire. Quis.n. cicutam aut papauer refrigerandi vim habere dubitat? quin tu ſi recalfacta ea vehementer, animalis corpori offeras, non ſecus ac cauterium, vlcus concitabunt. Quemadmodum rurſus, vbi ſinapi in frigido aere cum aqua tritum, frigidiſſimo

A gidiſſimo hyemis tempore,repente corpori raro ac imbecilli applices, horrebit nihilo minus, quã
ſi niue aut cryſtallo ipſum contigiſſes. Sed ſi id ipſum ſinapi longiore temporis ſpatio corpori no-
ſtro admotum fuerit, principio ſanè exigui caloris ſenſum præbebit, dein maioris, poſtea tam eui-
dentis vt igne vri videamur. E contrario verò cicuta & papauer, † calida exhibita, tantam parient
refrigerationem,vt ſtuporem corporibus quamlibet acuto ſenſu antea præditis inferant. Cùm igi-
tur id genus omnia in commentarijs,qui vndecim numero ſunt, de ſimplicium medicamentorum
facultate definiuerimus,iam ad ipſam diſciplinam vtilem deſcendemus,in qua exercitatus,etiam ſi
facultatum, quas polypharmacos græci nominant, ſcriptiones minus attuleris,non deſiderabis cõ-
moda cuiuſque morbi auxilia, modò ſimplicium pharmacorum, vti diximus, materiæ non ſis im-
peritus. Cæterùm hic liber obiter oſtendit & Empiricorum medicorum contentionem,qui ad in-
ſomnia,fortunam,& caſum ſeu incidentiam, (grece periptoſim) medicamenta cõpoſita propè vni-
uerſa referũt,ſi pauciſſima quædã excipias,quę cõi omnium hominũ ratione, quã epilogiſmũ ipſi
vocant,inueniſſe ſe dicunt. Quemadmodum,vbi eiuſdẽ facultatis pharmaca inuicẽ miſcuerimus,
quæ alia in alio corpore melius aut peius functionẽ ſuã obijſſe vſu ac experimẽtis didicimus,ratio-
ni conſonũ certè nobis eſſe videtur (Empiricorum aliqui dicunt, non.n.omnes) componere plura
B huiuſmodi,vt vel vnum ex eis corporis curandi naturæ idoneum inueniatur:Quod in hoc vtiq; re-
centiſſimo pharmaco,cui nomen inditum eſt Cephalicum,quaſi capitale dixeris, accidiſſe ferunt,
miſtis in eo omnibus ijs,quæ vel per ſe vlcera carne implere cognoſcuntur. Sed qua ratione ærugo
cerato ſimplici miſta medicamen ſarcoticum i.ad gignendam carnem idoneum faciat, cùm neutrũ
ex illis nutriendæ carnis vim habeat, non item exponunt: ſiquidem ærugo vlceratam carnem ero-
dit,vtpote acre & calidum medicamentum:ceratum mite quidem eſt,nec mordax,verùm nouæ car
nis loco ſordes parit vlceribus.Nos verò diximus in tertio methodi medendi libro,quomodo vide-
licet tum hoc, tum alia quæ ex contrarijs eodem pacto conſtant, inuicem commiſceantur: dicetur
nunc quoque particularis exercitatio,morbi cuiuſque appoſito exemplo.

† Cod. impreſſi græci habẽt εἰ θερμὰ προσαχθέντα τοσαύτην &c. Manuſcripti, εἰ θερμὰ προσαχθέντα χρονίσῃ, τοσαύτην, etc. i. ſi calida adhibita, imorata fuerint, tantum, &c.

Quæ Præſcire conueniat eum, qui Medicamenta probè compoſiturus ſit. CAP. 2.

EXpoſitum eſt alibi,ſimplicium medicamentorum vires,non ſolum cuiuſq; generatim noſcen
das eſſe,vt quidam ſcripſerunt,dicentes ea vel calefacere,vel refrigerare,vel ſiccare,vel hume
ctare:verùm diſtinctè,membratimq;,& ex quo ſint ordine ſingula,vti nos docuimus. Nã nõ nulla
quidem medicamina obſcurè prorſus vnumquodque prædictorum efficiunt, quædam manifeſtò,
aliqua validè, ſicut alia abſolutè. Non ſatis eſt ergo nouiſſe pharmacum hoc calefaciendi, aut refri-
C gerandi, virtutem habere,ſed quantam habeat, definire oportet. Calefaciunt igitur reſinæ omnes,
idq; ſibi cõmune habent,attamen maioris minoriſq; rationem non exiguã in calore ſortitę ſunt.Itẽ
ſucci plures non mediocriter ratione ad maius minuſq; facta differentes, excalfaciunt. Nam ſi pa-
nacis ſuccum cyrenæo & medico conferas, videbitur tibi hic nihil ceu ad illos eſſe. At quorſum
attinet ſermonem ipſorum diuertere longius, cùm eorum differentiæ, quibus in cibo vtimur quo-
tidie, poſſimus meminiſſe? Anethum igitur, & ruta, cępaq;, omnia calefacientia, magno inter ſe
variant diſcrimine. Quapropter in curationibus quoq; particulæ admodũ refrigeratæ,medicamen
quod impensè calefaciat admouebimus:illi verò,quòd paululum à naturali habitu receſſit, modico
calore præditum:ſicut & inſigniter refrigeratæ,vehementiſſimè calefaciens adhibebitur. Meritò
igitur quatuor nos excalfacientium ordines ſtatuimus, ſeparantes è modicè calidis ea quæ euidenti
eiuſmodi qualitate præcellunt:tum quæ magna: tum quæ vehementi adeo,vt vrere videantur. In
ſingulis autẽ illis quatuor ordinibus diuerſis quædam eſſe velut incipientis differentiæ, non nulla
deſinentis,& ei,quæ poſt hanc exiſtit,propinquæ,alia in medio conſtituta. Itaque ſunt ex ijs, quæ
propter caloris vim exulcerant:quemadmodum etiam ex illis, quæ {exedẽtia ſeu putrifica latine,}
ſeptica græcè nominantur, alia ſimulatq; corpora contigerint,poteſtatem ſuã oſtendunt: quædam
D duabus tribuſ've,aut quatuor horis,opus habent:non nulla diem totum, vel etiã poſt eum noctem,
vel maius dein ſpatium,requirunt. Hæc iam vt in calefacientibus,ita quoque in refrigerantibus,in-
telligere eum oportet,qui medicamen aliquod confecturus eſt:pari modo & in ijs, quę humectant
exiccantq;. Cæterùm materiæ medicaminum quædam à plantis,quædam à metallis,non nulla ab
animantibus,proueniunt: quas omnes in tractatu de ſimplicibus medicamẽtis definitè expreſſas di
diciſtis.Nam cum familiaribus hic mihi ſermo potiſſimũ eſt, qui precibus me adegerunt, hęc nũc
propter librorũ interitum denuò perſcribere. Iam verò vt ſimplicium medicaminum vniuerſorũ
facultates ad amuſſim vobis cognoſcendæ ſunt, quò vbiuis corporibus curationem deſiderantibus
idonea ex ijs, quæ adſunt, facilè poſſitis remedia componere, ita etiam omnium præter naturã affe-
ctuum differentias tenere expedit: quas primùm quidem libro de morborum, altero de ſympto-
matum differentijs: tertio poſt illos, in quo de cauſis morbos efficientibus diſſero: comprehenſas
habetis: ad hæc alijs tribus de ſymptomatum cauſis: vno inſuper meo de plenitudine, nec non de
febrium differentia, commentario: poſtremò medendi methodo: in quibus affectiones actionem
lædentes didiciſtis,item curationem harum primam eſſe (quemadmodum etiam pręſeruationem)
cauſarum eas parientium. Docti pariter eſtis,primum curationis ſcopum à morboſis diſpoſitioni-
bus ſuggeri: ac cum his vnà patientis particulæ naturam indicari. Præterea aeris nos ambientis

temperamentum,conſtitutionem,ætatem,tempus,locum,vitæ propoſitum,& ἔθη i.conſuetudines, E plures egregij medici inſpiciunt:de quibus,vbi eorum vſus fuerit,aliqua ſimul & hic nobis dicentur.Hæc itaque in memoria vos omnia ſic exprompta habere expedit,ſi quouis loco medicamentorum,tum ſimplicium,tum compoſitorum,copiam habere deſideratis. Inſuper q ab vno interim aliquo ſponte nato medicamine ac ſimplici morbus curari poſſit, interim verò compoſiti vſus requiratur:ac quamobrem id agamus,rationem deinceps explicabimus.

Quis Compoſitorum Medicaminum Vſus. CAP. 3.

SI ſolis ſimplicibus medicamentis vniuerſos præter naturam affectus curare liceret,nullus vtiqꝫ compoſiti vnquam vſus foret:at hoc nunc ita comparatum non eſt, nam ſæpe cum corpus aliquatenus calefacere volumus,ſimplex nullum,quod præſtare id queat, habemus: medicamentum enim curans,affectioni cui adhibetur,proportione nimirum reſpõdere oportet. Ergo ſi diſpoſitio ſit frigida, quatuor numeris à naturali recedens, curaturum ipſam pharmacum totidem gradibus mediocri ſymmetro've calidius eſſe oportere omnibus eſt manifeſtum. Porrò cũ interim tale ſimplex nullum adſit,ſi duo habeamus,quorum hoc numeris quinque,illud tribus calidius ſit, ea ſi miſcuerimus,medium efficiemus,quatuor numeris ſymmetron exuperans. Iam quædã ſimplicia citra alterius miſturam ne in vſu quidem eſſe poſſunt, veluti cum emplaſtum pharmacon apponere F cuipiam volumus,quippe ſimplex nullum ad talem vſum idoneum eſt. Ergo neqꝫ bitumen, neqꝫ cera,neqꝫ reſina,ſicut neqꝫ pix,neqꝫ propolis,ac ladanum,multo minus ęrugo,& ceruſſa, vel ſpuma argenti,vel molybdæna,vel aliud quodpiam metallicum medicamen, ſimili modo nec herbæ ſolę, emplaſton pharmacum efficere poſſunt. Quare primi emplaſtrorum authores nõ temere ex oleo quoque metallica coquere excogitarunt,quæ liquefieri poſſint,liquefacere, ac ſiccas herbas contuſas cribratasqꝫ eis adijcere.Rurſus in alijs affectibus vnum medicamẽtum ſolum ex ijs,quæ ſuapte natura proueniunt,vſurpamus.Cui tamen non nulla adijcimus,aliquando virium ipſius vehemẽtiæ obtundendæ, interim inſuauitatis mitigandæ gratia, quemadmodum Hippocrates in libro de

Com.2 cla. 7a.117.h

victus ratione in morbis acutis hiſce verbis inquit: Si ſub tranſuerſo ſepto dolor ſit, ad clauiculam verò ſignum non fecerit,emolliendus eſt venter vel nigro veratro,vel peplio:veratro quidem daucum,vel ſeſeli,vel cuminum,vel aniſum,vel aliud quid odoriferum miſcendo:peplio autem ſilphij ſuccum.Hac dictione manifeſtò Hippocrates vſum quidem pharmaci purgantis eſſe oſtendit, ſed inſuauitatem eius in potu,moramqꝫ in ventriculo,condimentum requirere: multa ſi quidem, quæ bibuntur pharmaca,tam ſunt aſſumentibus inſuauia,vt ſtomachum ſubuertant,vomitumqꝫ protinus cieant:quædam licet paulúlum in ventriculo manere poſſint,poſtea tamen euomantur,cũ pra- G uas eructationes mouerint. Quemadmodum vero purgantium ceu condimẽta ſunt eiuſmodi medicamina,quorum Hippocrates meminit,ita dolorem leuantium quæ anodyna appellantur Græcis, alia vehementiam mitigant, vt cum papaueris ſuccum, vel hyoſcyami ſemen, præbemus, vel mandragoræ radicis corticem. Quare & hic pharmacorum compoſitionis vſus eſt: Maximus autem in morbis, qui contrarias ſimul facultates deſiderant, verbi gratia repellendi & digerendi, vel detergendi ac læuigandi,vel incraſſandi ſimul & attenuandi humores, ac veluti plurimi vſus medicamenta (Græci polychreſtotata vocant) & optima,diuerſas in ſe poteſtates,vt indicabimus,continent. Verum is quoque medicamentorum compoſitionis vſus eſt, cum vnum aliquod illorum ad multas venenatas feras, vel exitialia pharmaca, efficax habere volumus, qui vſus etiam theriacam, vt vocant,antidoton comparauit,item mithridation,aliasqꝫ multas. Sunt porrò & aliæ quędam vtilitates minores quidem prædictis, attamen quæ crebro nos ad medicaminum compoſitionem deſcendere cogunt,quas vniuerſas hoc in opere docebimini. Nunc enim vbi primum emplaſti medicamiis, & ad plura vtiliſſimi à me confecti mentionem fecero,iam inſtitutum aggrediar.

De Emplaſtro pharmaco Dia Chalciteos,id eſt ex chalcitide confecto, quod Phœnicinum appellatur. CAP. 4. H

QVa ratione compoſuerim emplaſtrum ex chalcitide, quod à palma quam phœnica Græci vocant, Phœnicinum appello, medicamen glutinandis vlceribus, cicatrice obducendis, & phlegmonis curandis, accommodum (vbi liquefactum humidi cerati craſſitudinem obtinet) animum exercete, tum permiſſis Empiricis ſuam ipſorum fateri inſcitiam, tum relictis quoque Theſſali ſectatoribus, qui optima pharmaca à medicis inuenta contrarijs conſtare facultatibus ignorant. Exercete inquam ingenium, vt eiſdem mecum vtentes methodis, medicamenta poſſitis conficere, ac ſitis re ipſa perſuaſi vel ea, quæ à maioribus inuenta ſunt, omnia ex ratione componi, nimirum quum Empiricorum incidentia nugatoria ſit. Dicenda itaque iam eſt propoſiti medicamenti compoſitionis ratio. Oleum vetus & adeps, digerendi vim obtinent: chalcitis & palmæ ſuccus, repellendi adſtringendi'que. Ex his igitur pharmacum compoſui, quo iam complures vti nouiſtis, ideo, quòd omnibus ſui generis melius eſſe ex ipſis operibus comprobatum ſit. Etenim ratio compoſitionem inuenit, experientia de inuentorum virtute decernit, vt etiam rationalium methodorum imperitis artificioſe confecta fidem faciant. Porrò cum modo dictis medicamentis argenti ſpumam miſcui, quæ nihil magni adeo momenti adferre poteſt, neque repellentibus quod influit, neque digerentibus quod iam particulis phlegmone laborantibus

A tibus infixum eſt: quippe ſiccandi virtutem habet, ſed non validam. Quare ipſam ceu aptum me-
dicamen in emplaſtri compoſitionem adiunxi: nam cum prædictis incoquitur, donec ſubſtantiam
quæ non polluat, conſequatur. Adipem verò inſulſum, & quàm maximè fieri licet, vetuſtiſſimum
eſſe cõuenit: tum oleum vetus ſimiliter, quod cum ſuillo adipe propinquam virtutem habere quo-
dammodo didiciſtis, licet adeps paulo maiorem emolliendi calefaciendiq; vim obtineat. Didici-
ſtis quoque vetuſtate ipſa tenuiorum partium fieri, & digerere promptius: eoq; phlegmonis, quæ
magnum dolorem inferunt, magis blanda ac mitia eſſe ipſa recentia: ijs verò, quæ tales non ſunt,
commodiora vetuſta. Et quo phlegmone & diuturnior, & contumacior, hoc magis vetera proſunt,
ac ſola curare valent: modò præterea nihil afflictæ parti influat. Quòd ſi quidquam influat, miſtam
eſſe medicamenti quoq; virtutem oportet, cuiuſmodi habet à me compoſitum pharmacum. Itaq;
propterea chalcitidem & palmam digerentibus admiſcui, non ignarus paucas omnino phlegmo-
nas diuturnas exiſtere, quibus nihil influat, nam ob humores in eas confluentes diutinæ eſſe ſolent.
Dum autẽ hæ incipiunt & accreſcunt, adſtringentium refrigerantiumq; medicaminum virtus prę
pollere debet: ideoq; hoc emplaſton pharmacum abſq; humidi cerati ſpiſſitudinem liquefactum
multis admodũ vtile redditur, interim vino adiecto, vel aceto, vel aqua illiqueſcens: non nunquã ex
B oleo immaturo, vel alio quopiam adſtringente, quale eſt hiſpanũ, & hiſtricum: vel ex dulci aliquo
adſtrictionis experte, vel etiã vetuſto. Ego quoq; ſæpe myrteo & melino, vbi validius adſtringere
res poſtulabat, medicamentũ liquefeci. Hæc igitur cõpoſitio medicaminis tali ſymmetria confici-
tur: Vetuſti adipis, quem inſtitores axungiam appellant, ſint pondo duo, olei veteris pondo tria, ar-
genti ſpumæ tantundem, chalcitidis pondo vnciæ quatuor. Hæc autem ita coquere oportet. Adi-
pis membranulæ omnes eximuntur, reliquum contunditur, vt liquari facilè poſſit: mox ad ignem
liquefit: deinde per colum deſtillatur, vt purũ fiat, nihilq; mẽbranæ habeat, pondo duo prædicta pẽ-
dens: poſtea chalcitidis læuigatæ pondo triens cum olei tribus libris adipi miſcetur: his & argenti
ſpumæ pondo tria adijciuntur: ac omnia vbi ſimul in mortario coierint, cõijciuntur in cacabum, ac
rudicula palmæ mouentur. Sufficiet autẽ tibi ramus vnus maiuſculus, vt ſolida ligni parte mouen-
do vtaris in modũ ſpathæ dictæ: vocant.n. ſic id, quo confecturas mouent, & nos perſpicuitatis gra-
tia ſimiliter nominabimus. Quod autem ſolidæ rami parti continuum eſt, in orbem purgato, ac te-
nellos ramuſculos vtrinque procedentes *contuſos decide, ſed cortice prius exuto, vt ſegmenta inie-
cta pharmacum ſucco ſuo imbuant inficiant'que. Igitur ſtatim ab initio ſpatha vtendum eſt, ſed te-
nuia palmę ſegmenta inijcere oportet, vbi medicamentum cerato ſimilem conſiſtentiam habuerit.
C Nam ſi à principio ea immittas, ſuccus iniectorũ, quem manere volumus, ex decoctione conſume-
tur. Inſuper ſpathæ, qua medicamentum initio mouetur, pars in cacabo intincta poſtquã inaruerit,
vt proprium ſuccum non amplius ſeruet, amputatam reijce, reliqua vtere. Hanc rurſus, cũ medica-
mento intincta ſiccata fuerit, ſimili modo abſecato. Conſtare autẽ vobis arbitror, ꝙ palmæ ramum
non multis diebus antè abſciſum arbore eſſe oportet, quippe temporis interuallo areſcit, & ſuccum
amittit. Pridie igitur per hyemem auferatur: æſtate, vel eodem ipſo die, quo coctures es pharmacũ.
Vbi autẽ ſic coctum ſpiſſitudinem, vt non inquinet, acquiſierit medicamen, ipſo vteris emplaſtro
ad vlcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, dyſepoluta græcè vocantur: ad cruenta valet oleo liquefa-
ctum: benefacit phlegmonis, podagris, articulorum morbis, bubonibus, phymatis, ambuſtis, per-
nionibus, fracturis oſſium, contuſionibus, omnibus denique affectibus, quos appellant rheumati-
cos. Iam verò & multi qui hernias abſecant, poſt manus operam ſtatim ipſum cum irrigationibus
& cataplaſmatis præparatum imponunt. Si verò chalcitidis vnciæ ſex immittantur, quæ eſt ſelibra,
medicamen ad magna vulnera glutinanda promptius, atque ad ea quæ cicatricem ægrè ducunt, ef-
ficacius fiet. Sunt quidem in hoc etiã alia eiuſdem potentiæ medicamenta, ipſi tamen cũ oleo lique-
facto magis quã alijs omnibus, in rheumaticis affectionibus fidẽdum eſt. Cùm igitur plurima eiuſ-
D modi Romæ exiſterent, nullum tã celebre probatumq; fuit. Conducit, vt dixi, & podagricis, & ar-
ticulorum vitio laborantibus quolibet tempore, cùm dolores intenſi non ſunt, qui perfuſiones &
cataplaſmata lenientia poſtulent. Incipientibus igitur atque augeſcentibus etiamnum id genus vi-
tijs, liquefactum pharmacum refrigerari ſinito, idq; ſpathomela deradens pilæ inijcito, cui vinum
ſuperfundito, quod vt recipiat, manibus ad pilam ſubigito: erit autem vinum auſterius, ętate quidẽ
medium, ſubſtantia non craſſum, ſed quam maximè fieri poteſt, dilucidius: nam huiuſmodi, vtpotè
ſubſtantiæ tenuioris in altũ corpus penetrat. Tantiſper autẽ liquefacto medicamini ipſum infundi
to, manibus conterens, dũ excipiatur, miſceaturq;, nec humidum adnatet, quod cõtrito ac emollito
pharmaco miſtũ non ſit. Ad hæc etiã ſi non prius refrigeratũ medicamentũ deraſeris, liquefacto &
adhuc calido vinum ſuperfuſum permiſcere licet. Itaque in phlegmonωn principijs vim repulſo-
riam validiorẽ eſſe oportet: In incrementis verò hæc non nihil imminuenda, quæ digerit virtus au-
gẽda eſt: Cùm autem in ſtatum proprium, ſeu vigorem phlegmones tumor peruenerit, pares inui-
cem eſſe poteſtates conuenit repellendi & digerendi, niſi quis vehemens dolor pharmacum le-
niens requirat. Cæterùm inclinante phlegmone digerendi vim augebitis, vt prorſus nihil vini eo
tempore miſceatis. Præterea dum id liqueſcit, vbi aſtrictoriam qualitatem ſatis excellere volumus,
hiſpanum oleum, vel hiſtricum, vel quod omphacinũ ſeu omotribes (latinè immaturũ ſeu crudum

* *ἀπορρίψας eſt in impreſſis i. abiectos, interpres autẽ uidetur legiſſe ἀποτρίψας.*

appellant) inijciendum eſt. Vbi æquales vtraſque facultates habere cupias, oleo dulci nec recenti E
nec vetuſto liquandum eſt. Si vt digerat expetis, vetus oleum, vel cicinum, commodè ſumitur. Em
plaſtri autem medicaminis in liqueſcẽdo huiuſmodi fiąt ſymmetria: Oleum paulo copioſius quàm
medicamentũ eſto, magiſq; æſtate, videlicet vt librã vnam abſoluat: medicamenti verò decẽ vncias
inieciſſe abundè ſuffecerit. Clarum eſt autẽ cuilibet hoc efficacius reddi emplaſtrũ, quo plus medi-
camenti habuerit: tãto autẽ magis mitigare ac dolorẽ tollere, quãto liquidius fuerit ex roſaceo lique
factum. At cerati, quod inungi poſſit, conſiſtentiam recipit, dum medicaminis põdo in olei ſelibra
liquatum fuerit. Tale verò phlegmonum inclinationibus ex vſu eſt. Item ſedis, rectiq; inteſtini tu-
mores phlegmonodas ſponte obortos omnibus melius iuuat. Ipſum autẽ tunc liquefactum oportet
cum oleo copioſiore, vt per cornu recti foraminis, cui veſica ſuis alligata ſit, immittatur, velut in
eiuſmodi vſurpare conſueuimus. Ad hæc frequenter ipſum in his ex roſaceo liquefecimus, caca-
bo vaſi, in quo liqueſcit, prius ſubiecto, qui calidam contineat: prunis verò ardentibus incumbat,
aut flammæ fumo carenti. Iam verò pro ſuperioris ſymmetrię modo liquatũ, vt liquidi cerati ſpiſſi-
tudinẽ habeat, & pudendi & podicis vlcera perſanat, immo & alia omnia vſq; ad vlceratos pernio-
nes, & ambuſta. Etenim vniuerſa ſtatim inflammatione liberat, puraq; reddit, & ſolida implet car-
ne, præſertim vbi plus chalcitidis adiectum fuerit. Inſuper nemo ignorat vinum quoque medica F
mento id effecturo admiſcẽdum eſſe. Quòd ſi acetum acceperit, ambuſtis optimè facit & ſtatim, &
poſtea, quolibet tempore impoſitum, ſiue illa iam puſtulas, ſiue non, habeant. Cõſtat autẽ, ſi quis in
aqua feruenti vſtus fuerit, hunc etiã affectum, pyricauton id eſt ambuſtum igne, nominari. Porrò ſi
pharmacum antè impoſueris quàm phlegmone ſit orta, nihil adeo ipſius generationẽ impedit pro-
hibetq;. Quapropter, vt dictum eſt, non nulli qui hernias ſecant, ſtatim eo vtũtur, neq; prius vulne-
re madefacto. Ad hæc contuſionibus, fracturis, & qualibuſcunq; plagis, ſi liquidũ imponitur, accõ-
modatiſſimum eſt remedium. Ligamentis autẽ circundatum faſciarum inſtar quibus rupturæ deli
gantur, catamagticas Græci vocant, œdemata omnia & inflationes mirificè iuuat. Cum malo ſucco
corpus abundat, vel admodum ſentiens eſt, quam primùm contuſis & percuſſis partibus illud im-
pones, hyoſcyamus recens adijcietur: qui ſi non eſt recens propter anni tempus aut locum, nihilo
magis ipſum deſiderabis, ſi adiungas eum qui per æſtatem repoſitus eſt, qualis etiam ſingulis annis
ex Creta vobis Romam apportatur. Hoc magis adhuc dolori ſedando opportunum, id eſt anody-
non medicamen, ſuccus mandragoræ miſtus efficiet: non autem vos latet & hũc à Creta optimum
fictilibus poculis afferri: cuius vnciam vnam, librę olei emplaſtri liquefacti miſcere ſufficit: atq; in-
terim amplius, interim minus impones, prout diſpoſitio poſtulat. Conducit autẽ in eiuſmodi cor- G
poribus & pharmacum ex roſaceo liquefactum eſſe. Cæterùm ex caſu contuſis partibus, vel ligno
ac lapide percuſſis, etſi ecchymoſis quædam contigerit, protinus ab initio medicamen liquatum
imponi oportet, vino, vt docui, miſto. Quod vinum die tertio, aut certè quarto, ſi particula inflam-
matione careat, auferri oportet, oleo autẽ veteri emplaſtrũ liquare: nam ſi plus adſtringãtur ecchy-
momata, vix queant per halitum digeri. Hoc medicamento etiam vtor aduerſus eryſipelata, præ-
ſertim phlegmonode, & adhuc longè magis ad phlegmonas eryſipelatodeis. Principio igitur im-
pono ipſum liquatũ ex roſaceo, quod oleo omotribe ideſt crudo, & ſalis experte conſtet: tale enim
eryſipelatis eſt accommodatiſſimum. Ita iam liquefacto ſolani ſuccus in mortario miſceatur, qui to
tus per totum accuratè ſubigatur excipiaturq;: qui ſi non adeſt, pſyllij: ſi æſtas fuerit, etiam ompha-
cis i. vuæ acerbæ, cũ portulacæ vel ſemperuiui ſucco. Etenim vuę acerbæ liquor per ſe plus ꝙ opor
tet adſtringit: tanta autẽ adſtrictio eryſipelata promouet, vt quæ calorẽ ipſorũ cutẽ denſando inclu-
dat. Rurſus portulacæ ſuccus, neque is ſolus præ lentore poteſt exprimi. Optimum igitur eſt qui
ex vua acerba prius tunſa exprimitur, portulacæ in pila committere, & ſic iterum contundere: de-
inde vbi ex ambobus miſtum exactè vnitum fuerit, liquorem elicere. Simili modo etiam ſemper-
uiui ſuccũ exprimes: nam ſeorſum neq; ex hoc, quemadmodũ neq; ex cotyledone, ſuccum copio- H
ſum exprimere quiſquam poteſt. At mandragoræ pomorum maturitate vigentium ſuccus recens
adiectus magis aptum medicamen efficiet: quem ſi tempus non admittat, illius quę à Creta, vel alio
quopiam loco aduehatur, miſcere non dubitabis. Quin & hyoſcyami ſuccum miſcere ei conſue-
uimus, interim meconium, ita autem nominatur papaueris ſuccus. Satius autem eſt unà cũ hoc &
glaucij quippiam ſuperindere. At his multo imbecillior, ſed acquiſitu facilis, lactucæ ſuccus eſt, tũ
agreſtis, tum hortenſis, quam vniuerſi Græci huius tempeſtatis non thridacinen, ſed thridaca, no-
minant, agreſtem ſolam thridacinen appellantes. His rurſus ſereos, polygoni, trifolij, & auriculæ
muris, ſucci minus ad refrigerandum efficaces ſunt, quanquã & ipſi refrigerant: ſed his euidentius
lenticula paluſtribus locis prouenićs. Horum omnium penuria, miſcebis acetum & aquam. Porrò
medicamenta hæc uniuerſa aſcititias qualitates frigidas habeant, uaſis uidelicet aquæ admodum
frigidæ, aut niui inſiſtentibus. Atqui ipſum quoq; Phœnicinum medicamentum ſimili modo re-
frigeratum eryſipelatis admoueatur, donec uehemens ipſorum ardor ſubſidat. Liquet autẽ ſubin-
de ea, quæ aduentitia qualitate frigida eryſipelatoſis affectibus ſuccurrunt, immutanda eſſe, maxi-
mè ubi exactum eryſipelas citra phlegmonem fuerit. Poſteaquã uerò uehemens ille ardor quieue-
rit, aut nec perfectum planè eryſipelas afflixerit, ſed uel eryſipelatodes phlegmone, uel phlegmo-

A nodes eryſipelas,non adhuc externum frigus admoliemur, verùm à ſuccis etiam impensè frigidis
abſtinebimus,eos medicamini liquefacto miſcentes, qui mediocriter refrigerant. Atq; ab his iam
& lini ſeminis & chamæmeli ſuccum miſceamus, ipſoq; ſolo poſtea medicamine liquato vtemur,
nihil aliud præterea immittentes. At ſi quando liuidũ ex frigefacientium vi eryſipelas euaſerit,tale
non amplius eryſipelas appellandum eſt, ſed tunc abſtinere non à vini miſtura modo, ſed roſacei
quoq; & adſtringentium oleorum,oportet:nam ſolum Phœnicinum veteri oleo liquefactũ, quod
liuorem contraxit,per halitum diſcutere poteſt:& tunc affectæ partes aqua calida fouentur,& ſcari
ficantur. Vobis ſi fuerit viſum hoc interdum facere, protinus Phœnicini liquefacti humidũ medi-
camen,cui vinum adiectum ſit,imponere conuenit,altero die vinum auferendum. Quòd ſi iã plus
impendiò eryſipelas refrigeratum ab immodicè refrigerantibus medicis acceperimus, vt iã quoq;
nigricet, perfuſione & ſcarificatione magis vtemur, atque citra hæc calcis viuæ quippiam liquido
pharmaco immittemus: Si verò laborantes teneri ſunt, lotam ipſam vſurpabimus. Tunc prodeſt
etiã ſuccus coriandri pharmaco inditus,qui ſanè & cum cerato roſaceo iuuat non mediocriter. Ad
hæc ſanè ſimilesq; affectus alia pleraq; medicamenta ſequenti ſermone dicentur, quædam pari vir-
tute cum Phœnicino,non nulla etiã efficaciore prædita. Aduerſus autẽ rheumatũ i. fluxionũ vitia,
B omnium optimum hoc medicamentum eſt,ac ſpe maiora frequenter præſtitit. Cum itaque femur
aliquando prope inguen cruda phlegmone totũ id affligente ſuppuraſſet, crus ita nobis figuraba-
tur,vt ſanies ad inguen conflueret. Facto autẽ vlcere,dũ hoc longiore interuallo contingeret, fluxio
quæ in femur decubuerat,euacuata eſt: ſed fiſtuloſa quædam diſpoſitio ſub femoris totius cute orta
eſt,vt ipſam,iuxta patellã,quæ genu pars epigonatis Græcis dicitur,diuidere cogitaremus, quò ſa-
niei vtrinq; liber eſſet exitus,medicamentis autem liquidis inditis largius pertranſeundi via prom-
ptior. Vbi autem femur ſoluiſſem poſtero die,quo incidere ipſum decreueram,inuenta ſunt om-
nia collapſa,arida,madoriſq; expertia. Nemo igitur non nouit, ꝙ rationi conſentaneum erat & po-
ſtero die,& ſequentibus ſimiliter, vti pharmaco, quandoquidẽ particula quotidie coloratior ac om-
nino ſanior quam eſſet reddebatur. Curato itaq; hoc modo adoleſcente, poſtea multas rheumaticas
affectiones hoc medicamine ſanaui,quæ quidem oſculũ ſimplex haberent, ſed vt glutinari nõ poſ-
ſet, & fiſtuloſum intus eſſet. Non eſt autem ab ipſius pharmaci vſu deſiſtendum, etiam ſi multis
diebus euidens nullum præſidium afferre videatur; vt quod poſtea vno interim die ſimul vniuer-
ſam vtilitatem maximã oſtendat. Quare bono animo hoc ſemper in rheumaticis affectionibus vta
mini, in teneræ quidẽ carnis homine, vel puero aliquo, vel muliere, poſt prædictam ſymmetriam
C quatuor vncias chalcitidis immittentes: in valido ac duro corpore, ex proportione, vel vnciam vnã
vel duas apponentes,vt quinq; vel ſex chalcitidis vnciæ ſint,tres libræ vtriuſque,nempe olei veteris
& argenti ſpumæ,duæ vetuſti adipis,quem inſtitores axungiam appellare diximus. Diluatur autẽ
in rheumatum vitijs oleo dulci nec nouo nec veteri,aſſumatq; vinum auſterum ætatis mediæ. Hoc
pharmacum coarguit Theſſali nugacitatẽ, efficaciſſimũ auxilium ex contrarijs potentijs cõpoſitũ
oſtendens,quarum ſi alterã adimas,nihil faciet prædictorum. Nam neq; ex adſtringentibus ſolum
ſine laxantibus ad rheumaticos affectus præclarũ quidquã perficiet, vel certè ad phlegmonas inci-
pientes & augeſcentes, neque enim leniendi vim obtinebit: neque ex ſolis relaxantibus diſcuſſo-
rium,ſine adſtrictione confectum,quæ indurata habent emollire. Porrò laxabit perfectè,& medio-
criter emolliet,ſi nõ admodum vetus oleum & adipem receperit. Quod itaq; Mnaſeus pharmacũ
condidit,æqualia inuicẽ continet tum oleũ, tum argenti ſpumam, tũ adipẽ, ſed maximè phlegmo-
nis incipientibus increſcentibusq; eſt contrariũ. Habet & noſtrũ videlicet hoc pharmacum eadem
omnia,quæ Mnaſei,& argenti ſpumã,& adipem, & oleum: verùm ſi nihil ex ijs, quæ adſtringunt
acceperit,particulas effœminat,& robur earum diſſoluit,ob quod etiã fluxioni fiunt obnoxiæ. Di-
diciſtis enim non ſemper ob calorem immodicũ,vt quidam arbitrantur,corporis particulas fluxio-
D nibus laborare,ſed hoc quidẽ ipſis raro accidere: ab imbecillitate verò illarum id genus vitij progi-
gni,quæ vt plurimũ ex intemperie frigida proficiſcitur. Itaq; ſi humectet eas quiſpiam calefaciatq;
medicamentis laxantibus,diſſolutæ prorſus & infirmæ fiunt. Rurſus ſi tumores in rheumaticis af-
fectionibus fortiter adſtringat: initio quidem proficere videbitur, cæterùm quod reſtat, contumax
& ſcirrhoſum faciet:nam magna ex parte tales affectus ne quidem ferunt nimis adſtringentium im
poſitionẽ,vt qui illis & dolore & tẽſione moleſtentur. Atqui omnis dolor inflammata exacuit, iri-
tatq;,& fluxionibus occaſionem præbet, quamuis rheumatica intemperie æger non afficiatur. Sed
miri nihil eſt Theſſalum medicæ artis operum inexpertum, & qui affectiones ratione inuenire ne-
queat,omnem phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem,qui crebrò tum phœnicini hu
ius,tum aliorum medicamentorũ quæ contrarijs conſtant virtutibus, euidentiſſima in multis mor-
bis auxilia videritis, conandum eſt ipſis quoque, vbi iam compoſita interim deſiderantur, eadem
methodo ex illis,quæcunque regio præbet, conficere: cùm phlegmonen ſuſpicamini futuram, vel
incepiſſe modò,quæ magis adſtringunt:in augmento ipſo,quæ minus:in ſtatu & inclinatione, quę
magis relaxant & digerunt. Semper tamen vtraque miſceatur & repellẽdi & diſcutiendi facultas,
niſi quando fluxio prorſus conſtiterit,& corpus vacuum fuerit,tunc ad digerentem,ſicut in primis
incurſibus ad repulſoriam virtutem,tuta eſt acceſſio.

De Emplaſtris quæ ex Argenti ſpuma præparantur. CAP. 5. E

QVoniam in emplaſtri mei Phœnicini confectura adipem vetuſtam & oleum digerendi poteſtatem habere dixi, chalcitidem verò & palmam cogendi repellendiq́; : hæc autem medicamen emplaſtum ſine argenti ſpuma procreare nō poſſunt : ob id viſum mihi eſt de ipſius ſpumæ argenti vſu deinceps verba facere : ſi quidem phœnicini viribus nec eam obeſſe quidquã, nec conducere, ſed materiæ ad emplaſtri pharmaci cōpoſitionem tantũ idoneæ rationem obtinere putandum eſt. Non abſurdũ itaq; mihi apparet, ſi de eiuſmodi medicamenti exempli gratia de ſpuma argenti diſputationem inſtituero. Sũt non pauca quæ poteſtatem aut nullam aut exiguam admodum pharmaco, quod præparatur, ſimul afferunt, commoditatem verò materiæ præbent, vt vel emplaſtri, vel cerati, ſpeciem referat. Neq; .n. argenti ſpuma manifeſtò calida eſt, ſicut nec frigida, nec humida, ſed exiguam ſiccandi habet virtutem in primo abſceſſu ab ijs, quæ ad amuſſim media ſunt inter humida & ſicca. Nō tamẽ vis eius eſt obſtruere, ſicut nec aperire, itẽ nec abſtergere, quẽadmodum nec inquinare euidenter: ſed paulum à medijs ad craſſius quodammodo receſſit. Verũ hoc quoq; ex diuturna coctione deponit fuſa per ignis potentiam, & alterata. Porrò ſola per ſe cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo etiam parum exiccare cognoſcitur. At neque acrem vel dulcem, neq; acidam vel amaram, vel auſteram, vel acerbam, vel omnino adſtringentem facultatẽ, F ipſam habere guſtus abundè teſtis eſt. Quemadmodum etiam vlcera nec ab ea derodi, nec calefieri, nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cùm caro ſupercreuerit, tolli percipimus. Licet itaque nobis in varium vſum adminiſtrare argenti ſpumam, interim ex oleo & aqua coctionem eius aduſque emplaſtri ſpiſſitudinem molientibus, interdum ex oleo & aceto, aliquãdo ex oleo & vino. Porrò in quibuſcunque iſtorum coquatur, melius id medicamenti redditur, quod magis coctum fuerit: quod liquidorum, quæ miſcentur, copia continget. Eſt .n. ex ijs pharmacis, quæ liquefieri poſſunt, etiam ſpuma argenti, dum tota funditur, ſicut reſina & cera, ſed non ſtatim vbi ignem contigerit: vnde multis imponit, qui nullo modo ipſam fundi exiſtimant. Igitur ſi cum oxelæo coquatur, liqueſcit citius, perinde ac cum ærugine, quæ & ipſa fundi natura ſolet, vti chalcitis quoque & miſy. Ipſorum itaque celerrimè chalcitis funditur, tardiſſimè argenti ſpuma: at in horum medio ſunt ærugo & miſy. Funditur & ſori, ſed longiore temporis interuallo, vt quod terreſtre magis & ſaxeum ſit quam chalcitis & miſy: ſed de his iterum dicetur. Argenti autem ſpumam per oxelæum coquens ocyus liquefacies, per hydrelæum tardius, tamẽ funditur ſic quoq;, ſi duplũ eius ſit vterque humor. Ego certè plus etiam quã duplũ miſcui frequẽter, vt paulo pòſt exponã. Atqui melius eſt ſtatim ab initio hæc tria in mortario miſcere, argenti ſpumam, aquam, & oleum. Quòd G ſi candidum medicamen eſſe cures, oleum purius lucidiusq́; inijcito, atque aquam ſimiliter puram ac candidam: coquaturq́; in loco ſub dio Soli expoſito, quia nubilus aer pharmacum denigrat, ſyncerus magnum ad albedinem adiumentum adfert, ſicut aqua etiam in huiuſmodi aere aſperſa. Cæterùm obſeruato, ne coctionem lignis aut carbonibus peruri incipientibus moliaris, nam fumus ei facilè nigredinem conciliat. Peruſtis igitur antea carbonibus, cùm exactè ardent, tunc coctionem auſpicare: quòd ſi illam per hos abſolui non licuerit, in alio foco ſimili modo carbonibus præparatis cacabum ſuperponito. Quæ ergo medicaminis candidi faciendi gratia obſeruanda ſunt, abundè ſatis indicatum eſt. Iam verò hoc fit glutinantius, quo plus, vt dictum eſt, liquoris affuerit: quemadmodum ſi ſingulorum trium pondo libram vnam inijcias, firmius adhærebit. At ſi argenti ſpuma non illiqueſcat, cauſa eſt potiſſimùm, cur id facilè decidat: ſicut diutius adhæret cum argenti ſpuma cocta funditur, alteraturq́;. Candidius ſanè erit, citiusq́; coquetur, libris duabus aquæ in tres vtriuſque, puta, ſpumæ argenti & olei iniectis: atque hoc in paruis vlceribus vti conſueuimus. Medicamenti quod aqua coquitur poteſtas nota eſt, ſi meminerimus eorum, quæ in commentario de ſimplicibus medicamentis dicta ſunt.

De Emplaſtro, quod ex Argenti ſpuma & Hydrelæo conficitur. CAP. 6. H

AQua peculiari ſubſtantia ſemper humectat & refrigerat: aſcititio autem calore aſſumpto, donec ipſum perſeuerat, excalfacit: frigida facta, refrigerat. Oleum verò ſi recens ſit, pharmaco non renititur, permanet enim humidum & modicè frigidum, quali maximè tenera corpora & vitioſis humoribus repleta indigent. Mulieres itaq; & pueri, atq; ex grandioribus mollem corporis habitum ſortiti (ſunt autem hi & candidi cute) eius generis medicamenta requirunt. Porrò coctum oſtendimus ex oleo copioſiore & aqua reddi tam glutinans, vt ne quidem à lotis decidat. Et verò etiam vlceribus, quæ ad cicatricem veniunt, multis diebus ſubſequentibus pharmacum immanere expedit, quò melius & citius ita cicatrix ducatur. Notum eſt huiuſmodi pharmacum pruritus, deſquamata, &, vt vno verbo expediam, parua vlcera perſanare, in quibus & ſubliquidũ, vt vocant, ceratum, alia'que id genus quædam vtiliora ſunt ijs, quæ validam poteſtatem obtinent, qualia magnis vulneribus imponimus. De quorum omnium vniuerſali virtute in tertio libro de morbis curandis dictum eſt, in quo generales communes'que ſermones (vniuerſales nuncupant) de quaq; vlceris differentia tradidi, oſtendens quales medicamentorum, quibus illa curabuntur, vires eſſe conueniat. Hic verò particulares materias recenſeo, ſymmetrias miſcendorum definiens: & modos, quibus ſi præparentur, reddantur optima, demonſtrans. Ex hydrelæo itaque

A argenti ſpuma, ſicuti dictum eſt, præparata, emplaſtrum tactu blandiſſimum ſimul, & adhærendo pertinax efficit: præterea aſpectu album, refrigeratoriam vim habens mediocrem, cuius auxilio, exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & quod iam influxit, denuo ad partes circumiacentes retrudit, vt res fiat huiuſmodi, qualis cum ſpongiam aqua frigida humentem particulæ cuipiã corporis imponimus. Nam illa rugoſum contractumq; totum locum facit, non tantum repellens quod influit, ſed etiam quod in eo continetur, ad vicina elidens. Atque emplaſtrum modo commemoratum non ex prima facultate, ſed per accidens, exiccare dicetur. Nam propriè quidem & primario ea quæ digerunt, & temperamenta ad ſicciorem ſtatum perducunt, nominantur ſiccantia: ex accidenti verò etiam ea, quæ frigoris cauſa, id quod influit, propulſant, quod continetur expellunt. In ſumma nullum humectans vel primario, vel ex accidenti, vlceribus commodum eſt, vt in tertio Methodi medendi libro monſtrauimus. De argenti ſpuma quæ ex hydrelęo præparatur, etiam hæc ſufficiunt.

De Emplaſtro, quod ex Argenti ſpuma & Oxelæo componitur. CAP. 7.

DIgrediendum modo eſt ad eam, quæ oxelęo conſtat. Itaq; mediocriter exiccans medicamentum fit, ſi vtriuſq; nempe olei & aceti duplo maior portio quã argenti ſpumæ miſceatur. At ſi B vetus quoq; oleum ſit, adhuc etiam magis exiccat. Copioſior verò quã duplum ſit vtriuſq; menſura, valentius facit pharmacum: quapropter fiſtulas quæ non dum callum durum habent, curat. Cęterum ſpumę argenti vna pars iniicitur, illorum ſingulorum duæ & ſemis. Quin etiã tripla vtriuſq; parte non nunq̃ miſta, toto die coxi medicamentum: vnde quidem reddebatur nigrum, ſed perinde ac bitumen probum ſplendeſcebat. Porrò maxima ſiccandi potentia hoc pollet, curatq; vlcera difficilia: & fiſtulas, quales dixi, iungit: vulnera cruenta glutinat: vno verbo, exiccat ſine morſu: huius rei gratia etiam alia vniuerſa vlcera ſanat, maiora minoraq;, donec ad cicatricem perueniant.

Æquum eſt & alia quædam eius opera commemorare, quæ forſan ne quidem ſperaueris, quantũ ad materię humilitatem attinet. Nam cum quis in febre ex parotide ſuppurata iudicatus fuiſſet, parua relicta eſt fiſtula, quam poſt ſex menſes à principio in agro mihi oſtenderunt: erat enim puer filius agricolæ, annos natus circiter quindecim. Huic cum ex emplaſtro illo, quanta tunc mihi copia aderat, imponendum dediſſem, ipſe in vrbem reuerſus ſum: ac pluribus negocijs medicis occupatus, oblitus ſum eius qui pharmacum acceperat: ſed poſt duos certè menſes in vrbem venit incolumis, cum hoc ego euenturum, non admodum ſperaſſem. Immittentibus enim nobis ſuillum pilum per fiſtulam, ad articuli commiſſuram vſq; procedere videbatur. Non multos poſt dies, cum C alius puer fortè fortuna eiuſdem cum priore ætatis, eodemq; morbo laborans, mihi eſſet oſtenſus, emplaſtrum hoc impoſui, quo ille pariter integræ ſanitati reſtitutus eſt. Ab eo tempore plurimos eodem vitio huius medicamenti virtute liberaui, tum pueros, tum adoleſcentes, tum mulieres. Igitur ſi vos quoq; vti eo ad huiuſmodi affectus volueritis, vetuſtiſſimum oleum, & acetum q̃ acerrimum ex vino videlicet ſolo confectum, iniicitote, non vt quidam aqua miſta ipſum præparant, ſed purum ſit q̃ maximè licet, ac pellucidum: tale ſiquidem tenuius commodiusq; ijs erit, ad quæ ipſum requirimus. Hoc pharmaco etiam muſculos induratos ſubinde curaui.

De Emplaſtro, quod ex Argenti ſpuma & Oenelæo præparatur. CAP. 8.

REliquum eſt, vt de argenti ſpuma dicam, quæ ex œnelæo componitur, & eandem prædictis ſymmetriam ac virtutis exceſſus pro humorum copia reſpondentes habet. Etenim æquali portione tria miſſa præparaui, & duplo maiori vtriuſq; liquidi menſuræ quàm argenti ſpumæ, dimidium inſuper, ac interdum & triplum, addidi. Confeci autem non nunq̃ ipſum & hoc modo. Per æſtatem Sole calido argenti ſpumam ex vino falerno conterebam ſingulis diebus quindecim continuis, vinum rurſus, ſi forte primum euaporarat, infundens. Poſt dictos dies coctum medicaD men, exiccans abunde factum eſt: quo in rheumaticis quoque affectionibus perinde ac phœnicino, vſus ſum, ex oleo liquefaciens, vt in illo prædictum eſt. Ac femur iam diu induratum, cruentaq; vulnera eo ſanauimus, atq; ad oĩa fuit optimum. Itaq; ſi Falernum ad manum non habeas, aliud ſu mito colore fuluum, ſed tenue ſubſtantia vt pelluceat, cuiuſmodi eſt Ariuſium, quod in Chio naſcitur: & odorum vehementer Lesbium, in Mitylene paucum, in Ereſſo & Methymna copioſius meliusq; proueniens: item, quod falerno ſimile eſt, Tmolite. Eſt & hoc tenuiſſimum, perlucidum, fuluum colore, dulce mediocriter, nimis quàm odoratum: potes inueteratum hoc vſurpare ad quęcunq; & falerno veteris. Eſt porrò & aliud vinum Tmolite huic tum colore, tum ſubſtantia ſimile, verum neq; dulce, neq; odoratum: habet autem vim quandam adſtringendi, ſed dulcedine multo inferius eſt. Hæc itaque ex cocta ſpuma argenti fiunt medicamenta.

De Crudæ Spumæ Argenti vſu. CAP. 9.

NOn cocta quidem, per ſe, vt annotauimus, attritus emendat. Ex aceto autem ſeu vino trita ſiccataq;, vlceribus medetur, quæ ob humiditatem vix cicatricem recipiunt. Quòd ſi mordacitatis expertem eſſe cupis, elota vtitor.

Quomodo Lauare oporteat Argenti ſpumam, & Reliqua metallica. CAP. 10.

FAcile aũt eluitur, vt quæ ſtatim propter innatã grauitatẽ liquoribus, in quibus læuigatur, ſubſidat:

dat: vnde totam mordacitatem in aqua lota exuit: acuti verò ſenſus corpora parum adeo mordacē B
percipiunt, ſi ex aceto vel vino eluatur. Porrò conuenit diligenter toto die contritam, cum liquore
per noctem relinquere: poſtero die mane illum auferre, alium mox ſuperfundere: poſtea rurſus
terere ſimiliter, iterumq́ꝫ ſequenti aurora liquorem emittere. Quod faciendum eſt, dónec ſimul cū
humore argenti ſpumæ velut tenuiſſima quædam portio (achnen hanc Græci vocant) appareat:
cumq́ꝫ nihil amplius innatat, nihil ēt magis effundendum eſt. Attamen conterere diebus pluribus,
& ſi nihil ei inſiſtat, idq́ꝫ Sole feruenti, ſatius eſt: ita.n. accidit, vt medicamentum exiccet valentius.
Porrò nouerunt omnes id æſtate non ſolum in argenti ſpuma, verum in alijs etiam quę hoc modo
præparantur, fieri commodius. Siquidem cadmia, æris ſquama, æs vſtum, ad hæc item quod voca-
tur diphryges, cerusſa, miſy, ſori, ſtymmi, & oēs lapides, præterea calx, perinde vt argenti ſpuma, ex
liquore aliquo prædicto eluuntur læuiganturq́ꝫ. Interdum ex marina præparationem ipſorum mo
lior, de quibus in ſermonis proceſſu rurſus agetur: nunc.n. propoſitū mihi eſt emplaſtra percenſe-
re, quæ Græci iuniores medici cum rho græca litera in vltima ſyllaba & ſcribūt, & enunciāt. Quē-
admodum in Centrio & Melotride facere oēs conſueuerunt: ſiquidem in his prima nominū poſi-
*Al. centio. tio videtur ſine rho facta fuiſſe à verbo quidem centēn, quod eſt pungere, cēntrio nominato, vltima
*Al. melotide ſyllaba rho non habente: melòtride verò compoſita ex mela & ote i. ſpecillo, & aure. At cum hoc F
tempore propè omnes ea cum rho efferant, nō peccaueris cum ſi ſimili modo, illis pronuncies, prę-
ſertim in centrio: quippe oſtendimus in opere, quod contra illos, qui ſolœciſmum committentes
corripiunt, prodidimus, & ipſos Atticos viros valeſcentem vſum & conſuetudinem ſecutos fuiſſe.
Nam alij quoqꝫ ante me indicarunt Atticorum linguam permultum à proprietate ſua decidiſſe: ac
omnes, quorum eloquentiæ laus ac gloria maxima apud Gręcos extat, ſuę quemqꝫ tempeſtatis mo
rem imitatos fuiſſe. Et nos itaqꝫ cum omnes inueniamus iam medicamentarios libros emplaſtri no
men cum rho ſcriptum habere, vſum præualentem ſequemur.

De Medicamentis, quæ ex Molybdæna conficiuntur. CAP. II.

RElatum à me eſt ſuperius quoqꝫ molybdænam, & argenti ſpumam in eundem ferè vſum ad-
hiberi. Omnia enim quæ ex argenti ſpuma cōponuntur, etiam ex molybdæna fieri poſſunt:
ſed facultate inuicem differunt tantum, vt molybdæna ſubſtantiæ craſſioris frigidiorisq́ꝫ ſit: argen-
ti ſpuma tenuioris, & inter calidam ac frigidam mediæ. Cæterum colores medicamentorum, quæ
inde præparantur, molybdæna non nihil euariat, quatenus fuſciores ipſos efficit. Quare & alborū
emplaſtrorum, quæ non modo ceruſſam ſed argenti ſpumam quoqꝫ habent, nullum ex molybdæ-
na conſtat: quippe ex huius miſtura color albus cinereus redditur. Poteſtas autem in albo empla- G
ſtro, quod ex hydrelæo componitur, melior etiam euadit, præcipuè in teneris corporibus, tantum
abeſt vt pereat. Cum diſcutere quid volumus, argenti ſpuma ꝙ̄ molybdęna potior eſt. Pari modo
& in reliquis medicaminibus cunctis, quæ ex argenti ſpuma compoſitionis titulum ſortita ſunt,
cum molybdænam adijcimus, color & virtus tantum immutantur medicaminis, quantum paulo
ante indicauimus.

De Emplaſtris Albis, quæ ex Argenti ſpuma & Ceruſſa fiunt. CAP. 12.

VEl coloris cauſa medici ceruſſam argenti ſpumæ ad emplaſtra alba conficienda miſcent: vel vt
quandam adſtringendi, ac refrigerandi vim, medicamento concilient. Videntes autem &
huiuſmodi nigreſcere, cum largius coctū fuerit, pręſertim lignis, & ijs quoque fortaſſe fumidis, nec
in aere puro, mox ab igne tollere coguntur, ob quod ipſum nec aquam copioſam, nec oleum, mi-
ſcere. Meritò igitur reſinam ei adiungere excogitarunt, quo ſequax ac ſibi continuum fiat, viſco-
ſum quid aſſumens, maximè cùm liquida reſina immittitur. At ex tali miſtura deterius efficitur
pharmacū, cū mordax quiddā reſina repræſentet: quod vero ſiccet, nihil admodum generoſum, cū
ius vſum maxime vlceribus eſſe neceſſariū didiciſtis. Quædam itaqꝫ vel inſigniter mordaces ſunt
reſinæ de quibus vniuerſis iterum ſermo futurus eſt. Mitiſſimæ verò duæ inter eas ſunt, prima te- H
rebinthina, larix altera nuncupatur. Has igitur miſcere ſatius eſt, vbi id genus emplaſtri conficere
cogitas. At multo leniora tactu omnia fiunt, tum quæ reſina conſtant, ſi ceræ quid adiectum ſit:
tum quæ ex cera, ſi reſinæ non nihil admiſtum habeant. Quam ob rem cera quoqꝫ reſinæ immit-
tenda eſt: vt autem color emplaſtri albus ſeruetur, albam ceram eſſe cōgruit. Eſt ſanè alba, quæ ſua-
pte natura prouenit, Pontica: ſic enim nominari iam conſueuit, licet aliunde veniat, quòd pluri-
ma in Ponto alba naſcatur, alijs in regionibus pauciſſima: ac candida quæ Tyrrhenica nomi-
nata eſt, non ſponte naſcitur, quare nullam euidentem habet acrimoniam. Quæ verò ſuo inſtin-
ctu proueniunt, non nullæ acres ſunt, quas prius eluere oportet in hunc modum. Liquantur pri-
mum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demerguntur: vbi permouentur, expurganturq́ꝫ. Si-
mili ratione & pix & reſina, & quod phyſema dicitur, lauandum eſt: de quibus iterum exactius
commentabimur. In præſentia, quoniam albi emplaſtri compoſitionem tradimus, reliquum eo-
rum, quæ præcepta ſunt, deinceps percenſebimus. Poſteaquam ergo ceruſſæ, ſpumæq́ꝫ argenti,
coctis prius, vſqꝫ dum medicamen ad amuſſim non inficiat, cera ſimul cum reſina fuerit adiecta, can
didum iam emplaſtrum ſi placet, habebitis: interim aquam inijcientes, interim oleum duntaxat:
idq́ꝫ nunc recens, nunc vetus. Prius enim iam audiuiſtis, quam virtutem aqua, & oleum vetus
habeat.

A habeat. Nouiſtis item quod omphacinum oleum, & id quod colitur in Iberia, quæ nunc Hiſpania
dicitur, adſtringens quippiam pharmaco addit. Hiſtricum non modo exiguam adſtrictionem, ſed
amaritudinem quoq; refert. Proinde differẽt tñ ex adſtringentibus confecturæ ab ijs, quæ dulci
oleo conſtant, quanto initio vlceris & fini potiora ſunt omnia, quæ non nihil adſtringens cõtinent:
in medijs, dulcia. Nã in principio medicamenta repellentia proſunt vlceribus, ne phlegmone cor-
ripi incipiant: inde quæ magis relaxent, ſi non phlegmone adſit, tranſpiratus gratia: ꝙ ſi affuerit,
etiam ob illam, vt citius diſſoluatur. Enimuero clarum eſt de parua phlegmone verba fieri: ſiqui-
dem exigua vlcera, in quibus albis hiſce emplaſtris vtimur, magna comitari phlegmone non po-
teſt, ſi error nullus acceſſerit. Cæterum & vlceribus, quæ iam ad cicatricem veniunt, adſtringendi
qualitatem vtilẽ eſſe nullus ignorat. Tempus igitur iam poſtulat medicaminum, quæ emplaſtrum
album vtiliſſimum conſtituunt, ſymmetriam exponere.

Pondus Emplaſtri.

Æqua ſit portio vtriuſq; metallici, ceruſſæ & argenti ſpumæ: & hæc, ſi videatur, eſto ſingulorum
pondo libra, olei verò menſura amborum ſimul pondus abſoluat: vel vt Romani dicunt, ſint pon-
do libræ duæ, ceræ pondo ſelibra, terebinthinæ illius dimidium, hoc eſt pondo vnciæ tres. Quòd ſi
B & thus admiſceas, primum dolori mitigando aptum magis erit: tum parua vlcera, quę phlegmone
infeſtat, ocyus concoquet, ſed ad cicatricem ducendam erit imbecillius: nam carnem ſupercreſcen-
tem promouet, qm̃ thus carnem generat, vt in tertio quoq; libro de morbis curandis legiſtis. Satius
itaq; eſt inijcere & aluminis paululum, tum ad cicatricem ducendam: tum alterius cauſa, quando-
quidem laxantia medicamenta plethoricis & vitioſo ſucco abundantibus corporibus adhibita, affe-
ctis partibus fluxum concitant. Ex his autem omnibus compoſitum medicamen tumores præter
naturam in molli corpore, qui nec magni adeo nec dolorifici ſunt, diſcutere poterit, præſertim cum
thus abunde aſſumpſerit. Erit itaque in prædictis copioſum thus, ſi æquale ipſi terebinthinæ pon-
dus accipiat: ſin eius dimidium, minorem digerendi vim medicamentum habebit: magis autem
cicatrici ducendæ erit idoneum, ꝙ̃ quod duplo copioſius id receperit. Iam ſi plenius adhuc digere-
re cupiatis, etiam piperis albi pauxillum adiicitote, quod vlcerum cicatrici obducendæ nihil obeſſe
poteſt. Sit igitur aluminis pondo vncia, piperis vero ſemuncia: ratio ſiquidem eſt, huius tres dena-
rios, aluminis ſex inijcere. Quoniam vero & aliàs præſtat alumen quod ſciſſile nominatur, & co-
lore candidum eſt, id immittere expedit.

Album Emplaſtrum ex Pipere, vt Attalus Herasq́; compoſuerunt. *CAP. 13.*

C IVuat ſenum vlcera, & eorum, qui mollem habent cuticulam: deniq; omne vlcus curat quod &
humidius eſt, & non facile cicatricem admittit: ad hæc abraſa, quæ apoſyrmata Græci vocant, vt
cutis ſuſpenſa ſit, interim nigreſcens in cubito, tibia, & genu, quibus neque caro, ſed membrana ſola
os ambiens (perioſtros dicitur) ſubiecta eſt. Hiſce igitur, vt omnia ordine recenſeam, medicamen-
ti compoſitio conſtat: Argenti ſpumæ, ceruſſæ, vtriuſq; pondo libra: olei duarum librarum menſu
ra: nuncupatur enim à Romanis æquiuocè ponderalis, vt ita dicam, libra ſolidorum corporum, &
menſuralis libra liquidorum, quæ copioſiſſima in tota vrbe ex materia cornea conſtat: præter hæc
ceræ pondo ſelibra, terebinthinæ reſinæ pondo vnciarum trium, thuris vel dimidio ipſius reſinæ
vel æquali pondere, aluminis pondo denariûm ſex, piperis pondo denariûm trium. Coctio manife-
ſta eſt. Initio quidem metallica in Sole coquuntur, dum planè non inficiat, vel etiam paulò durius
fiat: immittuntur aũt tunc cera & reſina: dein cum omnia in vnum coierint, thus primum, mox alu-
men & piper addẽtur. Inijcere aũt conuenit ceruſſam, quam vocant rhodiacam, ſi emplaſtrum can
didũ eximie fieri cupias. Quin etiam in ciuitate Dicæarchia olim, nunc Puteolia vocant non nulli,
qui ceruſſam præparant, ſimilem rhodiacæ albam facere conſueuerunt. Porrò quòd in Sole confi-
ciendum ſit emplaſtrum, & aqua admiſcenda, vt albius ſimul & magis refrigerans fiat, antea diſcuſ-
D ſum eſt. At ſi mauis ad cicatricem ducendam cõmodius ipſum reddere, ab aqua in totum abſtineto:
olei autem veteris pondo vncias duas ac dimidiã, immo ẽt tres, immittito. Hoc medicamentum nõ
ex eorum numero eſt, quę à me primo authore compoſita ſunt, ſed iam annis multis antè à Rege no
ſtro Pergamenorũ Attalo, viro omnigenorum medicaminum ſtudioſo. Conſtat ratione prædicta.
Et ſanè admirarer, ſiquid eiuſdem ſpeciei hoc ipſo præſtantius poſſit confici. Meminit eiuſdẽ He- *
ras quoq; in medicamentorum libro, quem non nulli Nartheca id eſt promptuarium medicamen-
torum inſcribunt, alij Tonon dynamωon i. robur virium, cenſens oleum vetus attribuendum, eiq́;
parem aquæ menſuram, vel dimidiã, eſſe miſcendã. Cęterũ alia, quæ ad ſymmetriã ſpectãt, ita habẽt
vt à me ſcripta ſunt, niſi ꝙ ille heminas non libras, tum aquæ tum olei, poſuerit, non indicans, quot
vnciarum heminam ſiue ponderis, ſiue menſuræ, conſtituant: etenim ponderales vnciæ grauitatẽ
corporum, menſurales molem, decernunt. Cum igitur pharmacũ hoc ſenum vlcera & tenerorum
curare dicit, verus eſt: cum vero omne vlcus ſanare ſcribit, amplius ꝙ̃ par eſt, ei cõdonat & tribuit.
Siquidem humidiora, eoq́; minus ad cicatricem venientia curat, cacoethes nullum, ſicut nec vllum
vulnus cruentũ: ille aũt & hæc omnia promittit. Attñ deraſis ipſum mederi ſcribens, non falſus eſt:
ſubinde.n. tam deraſum os, vt cutis inde cũ ſubiecta quadam carne dependeret, medicamento im-
poſito cum ipſa coaluiſſe vidi: & quod hoc maius eſt, interdum iam nigricante: rurſus aliud ꝙ̃ hoc

etiam

etiam admirabilius,in cubiti gibbero,tibia,& genu,quibus nulla caro,ſed os conueſtiens membra- E
na,vel latus tendo ſolus ſubiectus eſt. Quare ad abraſa optimum hoc medicamentum habueritis:ad
ſinus & abſceſſus, nec omnium optimum,nec bonitate optimorum ſecundum: verum ad medio-
cres hos affectus in teneris,mulieribus,pueris,& ſenibus,commendatur. Quare & hîc plus,quàm opor
tebat Heras medicamento detulit: multo autem magis, cùm laudaret ipſum, ſcribens ad morſus
vniuerſos eſſe remedio. Cur enim ſermoni appoſitum eſſe vult vniuerſos? vtrum ſi etiam ferarum
morſus fuerit, an hominum vniuerſorum tantùm, dicit? atqui falſum eſt vtrunq;. In feris quidem
clarum eſt,quæ enim ab efficacibus pharmacis vix curantur, hæc nemo ab illo ſanari poſſe dixerit:
quòd ſi de hominibus dicat, & ſic oratio incerta indiſtinctaq; eſt, adeo vt auditores magis offendat,
quàm iuuet. Itaque perſuaſit aliquis cuidam medico, vt emplaſtrum hoc adoleſcenti in pancratio
digitum indicem morſo imponeret: qui inde tam male habuit,vt in periculo eſſet,ne pars tota mor
ſa computreſceret oborta iam putredine: vix autem diuturna curatione glutinatus eſt. At cum non
in neruum,ſed carnem,læſionem acceperit, nihil mirum eſt huiuſmodi medicamento ſaluum eua-
ſiſſe. Etenim hominum morſus alijs vlceribus admodum ſimiles ſunt,niſi qui momorderit,vitioſis
humoribus abundet,aut diutius à cibo abſtinuerit,aut ira correptus ſit, vt vniuerſum corpus & etiã
dentes bile madeant:neq; in his tamen eiuſmodi quicquam mentione dignum medicamen facere vide- F
bitur. Atqui ei qui ſubito fuerit vſus,ſatis erit,ſi nihil incõmodi acceperit prius, quàm pharmacum ali-
quod talibus curandis peculiariter dedicatum, morſæ particulæ impoſuerit: de quibus mox diſpu
tabitur. Nunc vero tantum dixiſſe ſufficiet in ijs,quos ſiue homo qualem diximus, ſiue ſimia, ſiue
canis,ſiue id genus animantium aliud,momorderit. *

Attalici ſecundum Andromachum Albi narratio & compoſitio, quod minus lædit à rabioſis morſos, & neruos vulneratos. CAP. 14.

ALba,quæ oleo recenti & aqua citra piperis atq; thuris miſturam conficiuntur, cõmorſas par-
tes vehementer offendunt,licet animantis ſaliua quod momorderit,vel pauxillum adeo virus
contineat: at minus illis omnibus Attalicum lædendi naturam obtinet, quod terebinthina, oleum ve-
tus, thus, & piper, adiecta ſint. Pari etiã modo in neruorum vulneribus reliqua alba magis nocent,
ſed multo minor offenſa eſt ex hoc,quod quidem oleum vetus habet,aquam non item. Inſuper hoc
magis eueniet,ſi tres vncias thuris integras,& non eius dimidium recipiat. Dictum ſiquidem mihi
eſt & antea,quod ſi & hoc pacto præparemus,in huiuſmodi †albis alumen pharmaco male congrue
re: nam opus eſt hîc non adſtringentibus,ſed abunde extrahentibus,quæ in alto neruos punctos af-
fligunt, & venenatam animalium ſaliuam. Heras hoc emplaſtrum ex rhodino,vel myrteo,vel myr G
rhino,dilutum,mederi & ambuſtis igne tradit: & ſi etiam hîc longè inferius ſit pharmacis,quæ am
buſta commodè ſanant,de quibus ipſis quoq; rurſus ſermonem inſtituemus. Præſtantiora enim in
his ſunt alia candida, quæ neq; thus, neq; reſinam habent. Quin & hæc non parum ab ijs ſuperan-
tur, quæ ambuſtis igne proprie auxiliantur: quemadmodum à me compoſitum eadem ſanare di-
xi,ſi acetum adiungas: illud ſiquidem nullo non tempore cõmodum eſt. Quod autẽ ex pipere albũ
conſtat,excoriatis aduſtionibus cùm ad cicatricem perueniunt, vtile eſt: ante, per ſe nihil conducit:
dilutum verò ex oleo myrteo prodeſt,non tamen æquali cum ijs medicamentis virtute, quæ ad am
buſta igne proprie faciunt. Heras morſis etiã ipſum conuenire ſcribit. Sed hic quoq; diſtinctione
vtamur oportet,ſiquidem in duris & ad patiendum difficilibus imbecillius eſt medicamentum: in
mediocribus, maxime in ſenibus, pueris, mulieribus, & vt breuiter dicam molli carne præditis,
abunde ſufficit. Inſuper varis aptum eſt, quemadmodum & hoc verè prodidit Heras. At de pu-
ſtulis quæ exanthemata Græcis dicuntur,indiſtinctè pronunciauit. Etenim ex harum numero me
diocriter ſubduras perſanat: quæ vero plus caloris, aut phlegmonodes quippiam, referunt, irritat,
præſertim initio. Poſt commemorata, deinceps in hæc verba Heras diſſeruit: Fecit etiã ad duritiã
trimeſtrẽ,quæ ex partu profecta erat,ac perſpiratu diſcuſſit,non impoſſibilia dicens. At conuenie- H
bat ipſum præſcripſiſſe,cuius nam durities eſſet,totius ne vuluæ, an ceruicis ſolius, vel orificij, vel
cornuum, vel externi cuiuſdam corporis ei incumbentis. Iam verò id ipſum emplaſtrum impen-
ſius,quàm natura comparatum ſit, laudat aduerſus fiſtulas cum alias oẽs, tum maxime quæ in dactylio
id eſt podice,oriuntur: ſic.n. appellauit ipſe, cùm illud curare adfirmaret. Simili modo ad poda-
gram, carbunculos,epinyctidas,condylomata,lepras,vitiligines,ſugillata,propoſitum emplaſtrum
Heras extollit. Si itaq; tanquam meliorum penuria eo vſus quiſpiam mediocre præſidium attulerit,ve
re prædicat: ſin aũt vt medicamen ad hæc optimum adducit,manifeſti mendacij arguitur,cum mul
ta alia præſtantiora inueniantur. Cæterum poſt ipſius laudes his verbis præcipit: Vtere hoc maxi-
me,quum vlcus ab acribus pharmacis,& ijs quæ cruentis imponuntur vulneribus (Græci vocant
enæma) ſoluitur, & phlegmonen recipit: tum in abſceſſibus qui circa genu fiunt. Hic quoq; fidei
illius erat apponere pro abſceſſuum quidem ratione, tenera carne præditos,pueros,mulieres,& ſe-
nes: in vlceribus autem, ſpecies eorum adſcribere: Vti nos faciemus in ſermone de malignis vlce-
ribus:nam iſtud, de quo nũc loquimur, emplaſtrum nulli tam cacoethi ſeu maligno cicatricem ob-
ducit. Verum diſtinguenda ſunt ea, quæ cicatricem ægre ducunt, à cacoethibus: neq; enim omnia
cacoethe difficulter cicatricem admittunt. At dicetur ſermone procedenti de ipſorum differentia,
& me-

†In aliquibus legitur, ἑλκῶν i. ulceribus. Vt ĩtelligatur de vlceribus ex morſu vel punctura.

A & medicaminum,quæ vtriſq; ſanandis dicata ſunt. Quin ex ſolis metallicis album emplaſtrũ præparare licet,vt paulo antè in ſola argenti ſpuma cocta admonuimus. Si enim ſpuma argenti ceruſſæ committatur: deinde olei,& aquæ,vtriuſq; duplum miſceatur: & coctionem, vt nuper eſt dictum, carbonibus antea peruſtis in aere lucido peragas: tum glutinans ac tenax, tum album colore, medicamentum erit: maiore autem refrigerandi virtute præditum,ꝙ quod eſt ex ſola argenti ſpuma cõfectum. Quemadmodum enim molybdæna frigidioris craſſiorisq; naturæ eſt, etſi argenteæ ſpumæ eam admiſceas, ſic etiam ceruſſa,vel magis adhuc ꝙ molybdæna: ꝙ ſi vetus oleum indatur,non parum lentoris & hoc medicamen habiturum eſt,ne videlicet à corpore facile decidat,cuicunq; fuerit impoſitum. Atqui ſi emplaſtrum candidum fieri poſtulatis, oleum ꝙ fieri poteſt puriſſimum ſimul & lucidiſſimum iniicitote: multa enim eius generis non ſunt. Mitigans verò ac dolorem ſedans erit pharmacum, ſi & adipis aliquid inieceris, veluti ego facere conſueui. Adeps verò anſerinus ſit, vel huius inopia gallinaceus. Si neque hunc habemus,ſuillum iniiciamus, non ignari quidem magnam eſſe anſerini ad reliquos eminentiam: vtentes autem peioribus etiam,ſiquando optimi copia non conceditur: nam & cùm cinnamomum deſideratur, ad caſiam optimam deſcendimus. Verùm in prædicta ſymmetria adipis põdus dimidio minus,ꝙ vtriuſq; metallici,miſcere ſuf-
B ficit: vt argenti ſpumæ & ceruſſæ ſingulorum pars vna adſit, olei dupla, & aquæ dupla, vel etiam paulo amplior,adipis pars dimidia. Cæterùm, quomodo dicam iis qui lance metiuntur, dupla, dimidia,& æqualia, ante paulum oſtenſum eſt, dum Romanæ libræ ponderalis cũ menſurali cognominationem, quam vocant homonymiam ſeu æquiuocationem, interpretarer. Pharmacum hoc varijs modis præparaui: ſiquidem quatuor pari portione miſtis dimidiam adipis, interim quoque liquidorum vtriuſque vnam & dimidiam,adiunximus. Porrò fiet veluti exemplo ſymmetria talis, argenti ſpumæ pondo libra,ceruſſæ pondo libra: olei,aquæ,vtriuſque pondo libra s: poſtremò adipis pondo ſelibra. Eſt cùm & pondo trientem adiecerim, ſicut & aquæ pondo libram integram. Quod autem idiotæ frequenter dicere ſolent,& medici ipſis ſimiles,obſeruate ne interdum dicatis, nempe medicamentum quodlibet generoſius fieri,ſi adiectum hoc fuerit,quodcunq; ſcilicet nominauerint. Non nulli ignorare ſe fatentur, rogantq; nos, qualis nam cõpoſitio præparatioq; ſit optima,ignorantes aliam in alio affectu eſſe cõmodiorem, ſimpliciter verò & indefinitè ne vnam quidẽ optimam. Huius itaq; rei gratia ego ſimplicium pharmacorũ virtutes accuratè pernoſcere operæ pretium eſſe vobis puto: nam compoſitio probè vti non poſſitis illorum ignari. Nimirum igitur in propoſito hic albo emplaſtro recens adeps admiſtus medicamentum efficit, quod dolorem magis
C adeo leuat, vt ſi & inflãmatione laboret vlcus, iuuet ipſum: at cicatrice obducenda minus reddet accommodatum: Quod citra adipem conficitur,facilius quidem cicatricem inducit,verùm non ex æquo ſedat dolorem. Dictum quoq; eſt prius,ꝙ aqua admiſta euidentius refrigeret,ſed oleo veteri, magis diſcutiat. Itaq; qui eam facultatem adſecutus eſt,vt quo potiſſimum vlcus indigeat,ſcire poſſit,is optimè & ipſe componet medicamenta,& iam compoſitis vtetur. Atque vidiſtis me ſubinde medicorum, qui me in conſilium aduocarunt,pharmacis multa curaſſe,à quibus illi ſanitatis ſpem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictum eſt non ſermone ſimplici, ſed inter ea quæ hoc aliquid facere pollicentur: quemadmodum ego Phœnicinum optimum eſſe retuli aduerſus rheumatica,ſi eo iuxta prædictas diſtinctiones vtamur.

De alijs Emplaſtris Albis. CAP. 15.

ALba igitur antè cõmemorata, qua dixi ratione iam olim confecta ſunt: poſt quæ alia diuerſa medici poſteri excogitarunt,quædã adimentes, addentes,& immutantes: de quibus & ipſis præſtat dicere: vt in varia medicamentorum cõpoſitione vos exerceamini. Scripſit itaque Andromachus in libro,cui titulũ fecit, Virtutes ad exteriora. hiſce quodãmodo verbis. ℂ *Album,quo vtor.* Argenti ſpumæ pondo mina, ceruſſæ tantundem, ceræ pars quarta, reſinæ pars quarta, olei heminę
D tres, aquæ heminæ duæ. Hactenus Andromachus, nec quibus conueniat adſcripſit, nec coctionis eius mentionem fecit. Non nulli viginti vncias minam continere tradunt, quidam ſedecim. Atque medicamentum vtroque modo præparari poſſit, non tamen rectè mihi parem modum reſinæ & ceræ iniicere videtur: nam Attalici compoſitio melior eſt, quæ ceram reſinæ duplo copioſiorẽ accipit. Conſtat aũt,ſi reſinæ & ceræ æqualis portio adiecta ſit, emplaſtrum fore glutinantius, non tamen ex æquo ſuaue gratumq; vlceribus,ſed acrimoniam habiturum. Quin etiam eò ꝙ indicare noluit,qualis immitti debeat reſina, parum rectè fecit: nos autem haud ignari eſſe meliorẽ per omnia terebinthinam tum colophoniam,tum eam quæ phryctenominatur, illam inijciemus. At ſi & laricem habeamus, quid vti prohibet, cùm ſibi inuicem propemodum ſint adſimiles: Olei heminas tres. atticas puto ipſum ſcribere,aut certe ſcripſiſſet, libras. Atqui miretur quiſpiam, quomodo Romæ degens pro libris heminas nominauerit: eius nempe regionis illa ſunt nomina, libra, ſextarius, vncia. Ex multis pharmacis quondam conſcriptis, priuſquam Romanorum res eò potentiæ accreuiſſent, conieci quam illi vocarent heminam, eſſe æqualem vnciis nouem libræ Romanæ hodiernæ. Nunquid igitur & Andromachus tres heminas cenſet adijciendas, tanquam ſingulæ vnciis nouem valeant: eademq; ratione & aquæ duas? Vos ergo ſi ſimplicis cuiuſq; poteſtatem cognitam antè habeatis, quomodocunq; præparato vti potueritis ad ea,quæ compoſitionis modus

promittit,

promittit,aliјs permittentes inquirere, qualiſnam confectio ſit optima: oẽs enim optimæ ſunt & E
non optimæ, quemadmodum nobis prius oſtenſum eſt. Poſtea Andromachus aliud ſubiungit hu
iuſmodi. *Album aliud.* Argenti ſpumæ pondo denariũ centum ſexaginta, ceruſſæ pondo denariũ
ducentorum, ceræ pondo denariũ quinquaginta, terebinthinæ pondo denariũ xxiiij, olei heminæ
dimidium, aquæ cyathos vj. Hoc igitur emplaſtrum priori plus ceruſſæ, q̃ argenti ſpumæ, habens,
candidius euadet, magiſq; refrigerans quod ad hoc attinet, ſed facile decidit, minuſq; adhæreſcit, li-
cet ſedecim vncias, & duas partes heminam habere ſtatuamus, quemadmodum non nulli aiunt.
Iuuat ſanè ipſum ad hæc terebinthinæ miſtura, ne friabile fiat pharmacum: quoniam omnino ali-
pes, vt Græci dicunt, id eſt pinguis expers, & aridum eſſet, pauco oleo & aqua addita. Neque in hoc
verò adſcripſit Andromachus, vel coctionem, vel quid promittat. *Aliud album.* Aliud poſt hoc po
nit tertium, quod eadem alia omnia cum Attalico ex pipere albo confecto continet. Adiecta autẽ
ſunt ei hæc duo, orchis herbæ pondo denariũ octo, ſtruthij pondo vnc. duarũ. Aquam verò nequa-
quã huic pharmaco adiungit, ſed thuris pondo denarium xxv inijciendum cenſet, non adſcribẽs vt
† Græc. codex, q̃; q̃; haud ſcio q̃ rectè, habet δεκαδύο καὶ εἴκοσι, i. duodecim, & xx. Sunt, qui legẽdũ putẽt xxii.
Heras conſueuit: non nulli aũt † xxvj immittunt. Olei tñ & hic ille heminas duas imponit, eandem
nobis obſcuritatem relinquens, cuius ſupra memini. Accuſauerit quis eum vehementer, ꝙ phar-
macorum pollicita ſeu titulum non præfixerit, quippe ſecundum cum primo & tertio eandem po- F
tentiam non obtinet. Heraſq; ſanè laudandus eſt, qui medicamentorum virtutes adſcripſerit, vten-
diq; modos, quos Andromachus in emplaſtris albis prorſus omiſit, raro ad quid valeant apponens:
quin nec quo pacto coquendum medicamentum ſit, indicauit. Attamen nemo forſan eum accuſa-
re poſſit, ꝙ iam exercitatis in re medica, non idiotis, ſcribat. Verum ꝙ titulum præterijt, vel vniuer-
ſales potentias, non mediocre peccatum eſt. Quid enim dicet, qui defenſionem eius ſuſceperit? for-
ſan ꝙ peritis ſimplicium medicaminum virtutum hæc tradiderit: atqui illorum nullus Androma-
chum deſiderat, cum & ipſe ſimili modo poſſit componere.

Album Heræ aduerſus Rabioſos morſus. *CAP. 16.*

RVrſus ad Heram reuertamur, aliud candidum emplaſtrum poſt Attalicum iiſdem hiſce ver-
bis ſcribentem. ℭ *Candidũ aduerſus Rabioſorũ morſus. Facit exacte etiã ad Aquam expaueſcen
tes rabidi canis morſu, præſeruat. n. ſtatim à periculo vulneri impoſitũ: itẽ deuictis valde catapotiũ nucis
auellanæ magnitudine ex eo dandũ eſt, idq́; diebus quadraginta: mutat tamẽ colorẽ in ſplenijs, redditurq́;
nigrũ. Valet & contra Morſus hoĩum canũq́;, Abraſa, & Vlcera quæ cicatricẽ difficulter admittunt. Tol-
lit etiã Sugillata ſiliq̃ua vna, Vulnera conglutinat, aufert Phymata, & Rhagadas. Eſt & Peſſus emolliẽs.* G
*Oportet tamen poſt diẽ ſoluere, & nigredinem vlceribus obortam ſpongia detergere: idq́; tantiſper facien
dum eſt, donec nigricies amplius nulla appareat. Iam quoq́; idem Cicatricem ducit, & ad oĩa bonum eſt.*
Hæc præfatus Heras deinceps ſymmetriam emplaſtri his verbis enarrauit. *Album.* Ceræ albæ
ponticæ pondo libras duas, argenti ſpumæ chryſitidis pondo librã, ceruſſæ tantundẽ, myrrhæ pon
do vnc. ij, medullæ ceruinæ tantundẽ, thuris atomi id eſt infecti pondo vnciam, olei veteris ſextariũ.
Hæc ſanè ſymmetria eorũ eſt, quæ emplaſtrum conſtituunt. Coquẽdi vero modũ deinceps ita ſcri-
pſit: Argenti ſpuma ex oleo coquitur: vbi ſordiũ craſſitudinẽ habere videt̃, cera, mox ceruſſa aſper
gitur, mouturq; : vnita iã nec polluẽtia ab igne tollunt̃, & medulla iniicitur: poſtq̃ refrixerit medi-
camentũ, myrrha & thus miſcet̃: deinde emollitum ſubactumq; manibus, vſui eſt. In hoc igit̃ He-
ras cõmendandus eſt, qui non reliquerit nobis, quomodocunq; lubet, emplaſtrum coquendum, ſed
ipſe appoſuerit. Procliue. n. erat ceruſſam cũ argenti ſpuma, vt in albis aliis, ſtatim ab initio coque-
re, & nos id plerunq; factitare conſueuimus, immo & ille ipſe in alijs conſcripſit: verũ in hoc ipſam
ſecundo iniicere præcipit, non apponens cauſam, cur id agere præſtiterit, etſi oſtendat non vnum
coquendi modum in omnibus eſſe ſimiliter vtilem, ſed in quibuſdam & duos & tres efficere lice-
re, non modo colorem verũ & facultatẽ immutantes medicaminum: quemadmodum in hoc nunc H
propoſito ceruſſam cũ argenti ſpuma coquere noluit, ſciens ipſam & exactũ candorem ex coctio-
ne perdere & aſtrictionẽ, quam habet cum refrigerandi virtute, deponere. Forſan igitur inquiret
aliquis, ecquid cũ emplaſtri author primus, quicunq; fuerit, digerens id eſſe vellet, conatus tñ eſt ce
ruſſam crudã in eo perſeruare? Mihi ſanè videt̃ huius gratia ad talem veniſſe conſecturam, vt me-
dicamentum repulſoriæ quoq; virtutis quippiam habeat, etenim eiuſmodi nullam habentia, ple-
thoricis corporibus nequaq̃; tuta ſunt. Vt ergo conueniat & his, ceruſſam crudam miſtam eſſe ve-
riſimile eſt. Cæterum neminem latet magna de ſe propoſitum medicamen promittere, inde ꝙ myr
rham & ceruinam medullam aſſumpſerit, ſicut & alia quoq; eadẽ cum cõmunibus his emplaſtris
continet. Didicimus autẽ myrrham valde ſiccans, tenuiumq; admodum partiũ, eſſe medicamentũ:
medullã rurſus nullo inter ea, quæ mollientia vocantur, inferiorẽ. De hac facultate, quemadmodũ
& de aliis oĩbus ſecundis in libro quinto ſimplicium pharmacorum dictum eſt. Videtur tamen nõ
ijs tantum medicamenti compoſitor, ſed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ vim habet medicamento-
ſam, confidere, atq; ideo plurimum eius immittere. Cæterum ſextarij (hoc eſt xeſti) Romani He-
ram meminiſſe puto: nam apud Athenienſes neque menſura, neque nomen hoc erat: nunc ex quo
Romani imperare orbi cœperunt, nomen ſextarij apud omnes, quæ Græca lingua vtuntur, natio-
nes

A nes exiſtit: ipſa verò menſura Romanæ æqualis non eſt, quippe alij aliam ſextarij menſuram vſurpant. Apud Romanos ſextarius libram vnam, ſemiſſem, & ſextam illius partem pendet, vt omnes ſimul iunctæ vnciæ ſint viginti: quas plurimum cornibus metiuntur, inciſis extrinſecus lineis quibuſdam orbicularibus. Non nulli falſo romanum ſextarium opinati ſunt octodecim menſurales vncias capere. Videtur igitur & Heras cum heminam ſcribit, ſextarij dimidium indicare: num vero nouem vncias ex librali cornu, an decem, innuant, etiamnum ignoratur. Item ad rabioſos morſus ne aptum ſit pharmacum ſiue bibitum, ſiue extrinſecus impoſitum, ratione cognoſcere nemini licet. Indicauimus enim tota ſubſtantiæ proprietate eiuſmodi medicamenta efficaciam habere, & ob id experientia iudicari. At experiri nunq̃ auſus ſum hoc pharmacum, quam vim in rabidorum morſibus oſtenderet, ꝙ certo ſanans haberem medicamentum ex cancris confectum: cum autem hoc non adeſt, alia quoq; non nulla, quæ nunq̃ proſpero ſucceſſu nos fruſtrantur. Quare in tam periculoſo affectu certis medicaminibus relictis curioſæ experientiæ cauſa, morſi ſalutem prodere, graue & iniquum mihi videbatur. Iam quidem de rabioſis morſibus hæc quoque dicta ſufficiunt.

Reliqua verò, quæ Heras de hoc emplaſtro retulit, vt in Attalico, partim ſanè vera prædicari, partim impendio magis ab eo extolli, dixerim. Optimum enim eſt pharmacum, vt inter emplaſtra, B quæ ſugillatis dictis admouentur: inter ea verò, quæ cruenta vulnera glutinant, non in primis & optimis eſt. Summatim permultos inuenio non modò huius tempeſtatis medicos, ſed etiam veteres qui libros poſteritati reliquerunt, hoc genus emplaſtra ſupra veri fidem extuliſſe, de quibus ſequenti volumine agetur. In præſentia ad inſtitutum reuerſi, iterum Heræ dicta examinabimus. Ait enim phymatis medicamentum illud mederi, nulla diſtinctione eorum appoſita, quæ ego de Phœnicino protuli. Quædam ſiquidem calida ſunt phymata, & cum vehementia quadam exiliũt: quædam frigida ſiccaq; ſunt: permulta alia inter hęc conſiſtunt, alia quidem exacte media illorum, quæ diximus, alia à medio in vtranque partem paulum inclinant: aliqua plus idem faciunt, non nulla ſummis vicina, vel à medijs quodammodo & ſummis pari ſpatio abſunt. Quibus vniuerſis emplaſtrum hoc conuenire non poteſt, niſi cum mollibus quibuſdam id velit liquefacere, vt multi modi fiant, quibus eo vtamur, quos explicaſſe ipſum, ſicut in alijs factitauit, oportebat. Proinde par eſſe puto, vt hunc laudemus ob ea quæ tradidit, Andromachum accuſemus. Cæterum de eo, ꝙ emplaſtrum iſtud hominum canumq; morſibus conferat, eaſdẽ puta à me rationes audire, quas & de Attalico pronunciaui: ſimiliter etiam de alijs, quæ pharmacum commendant: quemadmodum illud, ita hoc quoq; bonum eſſe medicamen dicens, ſed multum ab ijs, quæ optime ad vnum- C quodq; illorum faciunt, inferius eſſe, vt quis eo confidenter vtatur, vbi optima deſint omnia. Hoc autem non paruum eſt in medicamentis, quemadmodum nec in victus ratione, & omnibus quæ circa artem verſantur. ‖ Ego contempſi quidem id primum, vt neq; dignum eſſe iudicarem Hip- tex.50.claſ.3ª. pocrate, qui adhortatur nos ita omnia artis opera perficere, vt iuuent, vel non offendant. Poſtea 1.Epid.com.2 112.f verò cognoui magnam vim habere, cum ſcilicet viderem non nullos medicos in pharmacis ſe primum recte geſſiſſe, vt in admirationem ſui alios perducerent: eoſdẽ poſtea in alijs proſpero euentu fruſtratos, vt riſui eſſent. Ideoq; ſemper conatus ſum eiuſmodi vti præſidijs, quæ an profutura eſſent, non nunq̃ ſanè dubitabam, ꝙ autem nihil afferrent incommodi, certo ſciebam. Quæ igitur in Attalico emplaſtro atq; hoc laudauit Heras, non quidem, vt dixi, magna ſunt: ſed vbi deſiderantur, quæ id magnifice efficiant, nemo his vtens manifeſtam læſionem inferet, etſi nihil iuuerit. Atqui ſi quis hoc pharmaco vti volet in phymatis, ab illis quæ in Phœnicino docui, ipſe intelliget, alias aliter ipſum liquefaciens. Tractabitur autem vberius deinceps & phymatum tota curatio, vnde ſpero vos methodum exactam perfectamq; medicaminum, quæ illa iuuare poſſunt, habituros. Vocetur autem vobis emplaſtrum hoc, Album ad rabioſos morſus, ſicut illud quod ex albo conſtat pipere, Attalicum. Subiungit mox & aliud emplaſtrũ Heras in hanc ſententiam. ℭ *Album Ariabarzanion, quo Xenocrates abſceſſum iam inalteratum circa tarſum,* { *ea pars eſt in pede, quæ carpo ſeu* D *brachiali proportione reſpondet,* } *diſcusſit.* Deinde eorum, quæ ipſi immittuntur ſymmetriam, & poſtea coquendi modum præfatus, ad calcem hæc verba apponit. *Maxime facit ad Cacoethe, Paſcentia, Contumacia, vniuerſaliter ad Omne vlcus.* Porro cur eorũ, quibus conſtat pharmacum, ſymmetriæ tertiam partem recitauerit, cõpertum non habeo, cum alij integram hoc modo tradiderint: Argenti ſpumæ denariũ pondo ducentorum, ceræ denariũ pondo quinquaginta, olei veteris heminas iij, ceruſſæ denariûm pondo octoginta, terebinthinæ denariûm pondo triginta duũ, cineris buccinorũ denariũ pondo decem, thuris denariũ pondo decẽ & nouẽ, & aquæ cyathos duodecim. Hęc oĩa à me prolata pharmaca Heras ad tertiã partẽ imminuit, ſic: Argenti ſpumæ denariũ pondo ſexaginta ſex obo.iiij, ceræ denariũ pondo ſedecim obo.iiij, olei veteris heminã, ceruſſæ denariũ pondo vigintiſex obo.iiij, terebinthinæ reſinæ denariũ pondo decem obo.iiij, cineris buccinorum denariûm pondo tria obo.ij, thuris denariûm pondo ſex obolos duos, aquæ cyathos quatuor. Poſtea coctionem ita ſubdit: Argenti ſpumam & ceruſſam cum aqua & oleo terito, deinde recenti olla igne non acri coquito ferrea ſpatha ſedulo mouens, ne adurantur. Vbi ſemicocta fuerint, ceram immittito: hac liquefacta, reſinam & thus: ac tam diu coquito, dum aliquatenus non inquinet. Poſtq̃ bene habere propemodũ videtur, buccinos iniectos reliquo tempore concoquito. Cum perfecte

coierint,

coierint,in mortarium demittito,aqua exigua prius ſubiecta, & ſubacto vtitor. Hoc medicamen- E
tum,vt ſine morſu diſcutiat, præparatum eſt, quod & ceruſſæ parum ad argenti ſpumæ portionem ha-
beat,& cum hac ab initio coctum ſit valideq́ꝫ exiccet ob buccinorum cinerem additum.Non diſſi-
milis quodammodo facultas eſt & purpuris & oſtreis concrematis: notum eſt aũt ſine carnibus ho-
rum animalium teſtas concremari. Ac Heràs quidem vnũ de facultatibus librũ conſcripſit:Aſcle
piades cognomento Pharmacion,decem,præter theriacas & gynæcea: apponens & ipſe cuiuſque
pharmaci titulum,in multis ẽt coctionis,in quibuſdam vtendi modum.Porrò Andromachus mul-
tas vires collegit,& ferè non pauciores ijs,quæ in decem libris Pharmacionis Aſclepiadis habentur,
tribus ipſas libras comprehendens. Primo pharmaca docet, quæ extrinſecus imponuntur: altero
quæ intrò aſſumuntur: & tertio quæ oculis adhibentur.Reprehendere autem ipſum iure poſſis,vt
admonui,quod nec confecturas, nec vſus rationem,nec vires,nec quid promittant, adiecerit.

Quæ Aſclepiades Alba ſcripſerit. CAP. 17.

AD Aſclepiadem igitur iam tranſgreſſus producam in medium,quæ ipſe alba emplaſtra ad fi-
nem tertij libri exteriorum tradidit.Nã inſcribit eorũ primam Marcellã, ſecundam, tertiam,
quartam,quintam: veluti alios interiorum quinq́ꝫ,primũ Maſonem,ſecundum,tertium, quartum,
& quintum. Verum in tertia Marcella ad calcem alba emplaſtra adſcripſit : prioris titulũ eſſe ait, F
ad ambuſta igne,abraſa,cutem teneram: quod emplaſtrum Aceſin id eſt medelam, nominari dicit.
Omnia verò ſimul quatuor,argenti ſpumam,ceruſſam,oleum,aquam, pari pondere incoqui opor
tere commemorat.Conſtatq́ꝫ hoc pharmacum fragile & alipes effici, hoc eſt pinguis expers, vt cu-
ti ſine deligatura adhærere non poſſit: niſi.n.vt præfatus ſum ante, metallica plenius cocta fuerint,
tale fieri emplaſtrum neceſſe eſt.Coquuntur largius, dum maiorem liquidorum menſuram in mi-
ſtura continent. Huic aliud emplaſtrũ Aſclepiades ſubdit, eiuſdem quidem tituli, ſed non eiuſdẽ
confecturæ: neq́ꝫ.n.æquale metallicorum pondus immittit,verum ceruſſam argenti ſpumę ſeſqui
plam : quin & ſeuum vitulinum adijcit,totam ſymmetriam ſic faciens: Ceruſſæ denarium pondo
centum viginti,argenti ſpumę denariûm pondo octoginta, adipis vitulini denariûm pondo trigin-
ta,ceræ denariûm pondo vigintiquinq́ꝫ,olei heminas duas.Hoc pharmacum olei parum habet,ceu
ad metallicorum proportionem,ſi quis heminam ſtatuat valere vncijs nouem romanis, quæ in cor
nibus conſuetis libralibus deſcriptæ ſunt.Quoniam verò ceruſſa in ipſo ſuperat,eoq́ꝫ magis adſtringens
magisq́ꝫ refrigerans,quam ſuperius reddebatur,adipem author admiſcuit. Sciens autem bubulũ adipẽ
calidiorem eſſe ſuillo,& vehementius digerere,cauit perfecti bouis ſeuum indere : quippe in omni
animantium genere iuuenilia perfectis humidiorem,minusq́ꝫ calidum,adipem habent. Erit igitur G
& hæc compoſitio difficilior quidẽ,ac ſimplicis albi emplaſtri quod ante ſcripſit, ſed nihilo vtilior.

Ab his tertium aliud profert cicatricem ducens album, ex pari cum argenti ſpuma pondere, ce-
ræ quarta illorum parte,& terebinthinæ rurſus dimidio minore quàm in cera:oleum & aqua ferè æqua
portione metallicis menſuris vtriſque ſimul indita ſunt. Voluit.n. medicamenti author ceruſſæ,
& argenti ſpumæ, ſingulorum pondo denarium centum miſcere, ceræ denariûm pondo viginti-
quinq́ꝫ,terebinthinæ denariûm pondo duodecim,olei & aquæ cuiuſq́ꝫ heminas duas. Itaq́ꝫ Attalici
memores Emplaſtri,quod metallica perinde ac iſtud continet, ſicut etiã oleum ſimul cum aqua,ce-
ram dupla portione ad eam quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam ſimiliter, ſcietis ma-
nifeſto,quónam diſcrimine medicamẽta inter ſe variant: adiectum nanque eſt illis & thus,alumen,
ac piper.Quin etiam Aſclepiades Attalici illius emplaſtri commeminit,non vocans id Attalicum,
immo nec piper admiſcens. Alia verò omnia pariter ita ſcripſit ad verbum. ℭ *Albũ, quod ad Mna*
ſæum refertur: Facit & ad Diuturna ac Difficilia. Argenti ſpumæ,ceruſſæ,cuiuſq́ꝫ denariûm pondo
centum,ceræ denariûm pondo quinquaginta: terebinthinæ, thuris, ſingulorum denariûm pondo
vigintiquinq́ꝫ: aluminis ſciſſi denariũ pondo duodecim,olei heminas duas. Porrò ne putetis differ-
re,ſi drachmas centũ alicubi inueniatis loco vnius libræ ſcriptas:ſed illud potius conſiderate,vtrum H
qui ſcripſit centum denarios, dimidium ceræ ipſis miſceat, ſiue huius dimidium terebinthinæ, vt
ſint ceræ quidem denarij quinquaginta,terebinthinæ vigintiquinq́ꝫ,an aliam quandam ſymmetriã
faciat. Si nãq́ꝫ prædictam,nihil referet dicere libram,& ſelibram,& tres vncias : ſiquidem libra de-
narios ſex habet ad nonaginta, ſelibra octo & quadraginta ſic & huius rurſus dimidium quatuor
& viginti. Quapropter eadẽ proportio ſeruatˉ nulla inſigni differentia, ſiue centum drachmis me-
tallicorum,ſiue nonaginta ſex,heminæ duæ olei miſceantur. In hoc itaq́ꝫ non variabunt pharmaca,
ſiue libra nominetur,ſiue denarij centum. Illa verò Aſclepiadis ſcriptum pharmacum ab Attalico
emplaſtro diſiunxit,quod Attalicum ſex quidẽ drachmas aluminis ſciſſi, piperis verò albi tres habeat:
Aſclepiadis album piper non habeat,ſed duplum pondus ſciſſi aluminis. Porrò validius adſtringe-
re quodãmodo,ideoq́ꝫ promptius cicatricem ducere Aſclepiadis pharmacum,Attali magis digere
re, omnes norunt. Vnde,quod dixi & prius,qui rogant,vtrum ipſorum præſtet, medicamentis vti
neſciunt: Etenim ad cicatricem ducendã Aſclepiadis, ad digerendum Attalicũ, eſt melius. In vni-
Prope finem. uerſum meminiſſe oportet,quod apud Hippocratem ſcriptum eſt in libro de Alimento,‖ prauum
videlicet & non prauum, noxium & vtile, relatione ad aliquid dici. Alia enim ratione pronuncia-
ueris Attalicum hoc emplaſtro eſſe præſtantius: alia ad multa vtilius illud eſſe. Denique & Aſcle-
piades

A piades ipſe poſt hoc modò recitatum,ſcribens illud ipſum quod ex pipere ſit,non vocat Attalicum ſed Pamphilion, ignorans opinor primum ipſius inuentorem. Apponit autem nomen vtentis,ac vnde acceperit:tum quid valeat,his verbis præfixit. ¶ *Aliud Pamphilion dictum pharmacum accommodatum. Facit ad Vetera, vix ſanabilia, Carbunculos, Epinyctidas, Achoras, Pſoricos affectus, Sinus glutinat, facit ad Abſceſſus, Condylomata, & ferè Omnibus vtilius eſt.* Conſtare ipſum tradit ex ceruſſa,argenti ſpuma,cera,terebinthina,duabus heminis olei,eodem modo ſicut & Heras: ad hæc item fiſſo alumine,& albo pipere:aquæ verò non meminit in confectura,ſed neq; thuris. Quidam non quinq; & viginti, ſed dimidium immittunt, quin etiam de aqua: cum enim olei veteris heminas duas infundi ſcripſiſſet, poſtea aquæ duas vel vnam adiecit. Ego & ſine aqua medicamentum ſæpius præparaui,& ad omnia alia melius fieri apparet,prætereà in teneris corporibus: nam in his aquam præſtat adhibere, præſertim cùm phlegmone tentantur vlcera. Inde aliud Aſclepiades cum ſuperioribus albis emplaſtris profert,quod rabioſos morſus ſanare promittit, quemadmodũ & quod apud Heram ſcriptum eſt,pollicebatur. Aſſumit & hoc præter ſimplex album, quod ex argenti ſpuma,ceruſſa,thure,cera conſtat, inſuper medullam ceruinam & myrrham:porrò miſcet ei argenti ſpumæ denarium pondo quadraginta,ceruſſæ denarium pondo triginta, thuris denariũ
B pondo decem,myrrhæ tantundem,medullæ ceruinæ duobus pauciores quam decem,ceræ albę denarium pondo quinquaginta, olei veteris ſextarium. Primum horum omnium, quæ recitauit, prodidit Aſclepiades, quod vocat Rhodiacum, ceu digerens & curans in mammis duritias, & ex his componitur:Argenti ſpumæ,ceræ ponticæ,ſingulorum pondo:ceruſſæ, adipis ſuilli elaborati, cuiuſq; ſelibra,hoc eſt vncijs ſex:myrrhæ põdo vncijs quatuor, ouorum toſtorum vitellis duobus, olei hemina vna & ſemis,Iſtud etiam ſedi benefacere confirmat,non apponens quónam liquefieri velit, ſed nobis coniectandum forſan relinquens, interim ex roſaceo vnguento, interim myrteo, aliàs ex oleo quopiam, liquandum eſſe.

Quomodo Candida Emplaſtra Componenda ſint aduerſus Vlcera Cacoethe id eſt maligna, & Ea quæ cicatricem difficulter admittunt. CAP. 18.

QVæ dyſepulota id eſt vix ad cicatricem venientia,quæ item cacoethe id eſt maligna,appellẽ, diſtinguendum modò eſt: quia non ſolum in præſentem diſputationem, ſed etiam in futuram,commoda præfinitio eſt futura. Quæ itaque ex humorum confluxu,vel multorum, vel acrium,oriunt̃, ſine eo ꝙ locus affectus huiuſmodi iam diſpoſitionem habuerit,vt, licet bonum ſit quod influit, tamen ipſum corrũpat. Dyſepulota nomino:quæ verò dictam diſpoſitionem iam
C obtinent, præcipuo vocabulo Cacoethe appello. Nunc igitur, qm̃ priores me emplaſtra quædam alba, vt quæ dyſepulotis cicatricem probè obducant, conſcripſerunt, propterea ego quoque alba ſcribo emplaſtra,quæ aduerſus dyſepulota omnia, & cacoethe non nulla,quæ non prauum admodum habent ſtatum,compoſui:nam in illis denuò medicamenta accommoda dicentur.Primùm & hîc methodum dicturus ſum, qua id genus emplaſtra complura conficere diſcetis. Duplex porrò eius ſcopus eſt,alter omnium,quæ ratione componuntur,medicamentorum communis:alter peculiaris,colore ab his differens. Quæ igitur in commentario de Simplicibus medicamentis cognouiſtis,ſine roſione quidem ac morſu,validè tñ adeo exiccantia, hæc in memoriam reducite. Omnino autem conueniebat, prætereà ꝙ non mordicent vel adſtringunt manifeſtò, etiam detergere poſſe: ſiquidem caua plurima eius generis vlcera, tanquàm ab exeſione humorum malignorum, facta apparent, eiuſq; rei gratia carne impleri deſiderant: oſtendimus autem in tertio therapeutices Methodi libro, omnia quæ carnem generant, medicamenta detergendi facultatem habere. Multa etiam alia ſiccam obtinent virtutem, huiuſmodi vlceribus curandis accommodam. Sed age nunc repetamus ea,quæ aut compoſiti emplaſtri candorem tueri poſſint,aut non adeo lædere. Hoc ex genere eſt cadmia, pompholyx, calx,oſtrea concremata, purpuræ,buccina,& ſepię pars oſſea: parum officiet colori & ęris ſquama,& vſtę chalcitidis non fuluum,ſed cineritium,vel ſubalbidum, Quo-
D modo autem huiuſmodi res pręparanda ſit, rurſus in Theriacę antidoti ſermone dicemus. Porrò dictorum quodq; ſi lauetur, totam mordicationem amittet, quemadmodum cera, quę medicamini conficiendo admiſcenda eſt, tum reſina. Cęterùm ꝙ cera tyrrhenica vel pontica dicta ad candidi emplaſtri pręparationem ſit idonea, prius explicatum eſt: reſinę verò & quę laryx vocatur,& terebinthina, aduerſus vlcera maligniora magis valent. Thuris quoque partem aliquam indere non ab re fuerit,vt vlcerum maleficorum diſpoſitio coquatur,& ad ſuppurationem veniat., At non ſolum ex prędictis medicamentis vnumquodque lauandum venit, ſed etiam metallica quàm maximè in loco Soli expoſito,cum aqua,vel aceto,vel marina,vel vino,lęuigare oportet.Pura autem,& candida,& perſpicua, ſingula hęc erunt, candoris cuiuſdam medicamento conciliandi gratia. De ceruſſa, oleo, coctionis modo, aere circunfluo, & igne,quomodo quodq; eorum ad albedinem aliquid adferat,antè expoſuimus.At quemadmodũ in alijs,ita in his quoq;,facultatis aquæ,aceti, marinæ, viniq; albiſſimi peritum, id in compoſitura miſcere conuenit, quod maximè curando morbo profuturum eſt. Etenim in vlceribus prætumidis ac duris (ochthode Græci appellant) quæ oras craſſas, calloſas, multamq; attenuationem requirentes habent, ex aceto, & marina læuigata, magis,quàm quæ per aquam,idonea ſunt. In quibus autẽ acre & mordax eſt humidum,quod in vlcera

fertur, ex aqua terere potius ſingula metallica neceſſe eſt: Quemadmodum rurſus ex vino magis, E
vbi copioſus humor vlceribus influens apparet. Hæc igitur ſingula quæ dixi, in vnoquoq; iam nominato humore læuigata diebus pluribus, inieci frequenter pharmacis, quæ ex argenti ſpuma & ceruſſa conſtãt, eaq; expertus ſum omnia cicatricem optime ducere. Verum ſcriptiones quaſdam amicis quoq; dedimus, qui huiuſmodi pharmaca deſiderarent: à quibus ipſis quoq; in experientiam producta, quod titulo promittunt, tueri videbantur. Itaque argenti ſpuma cum ceruſſa prius cocta, & medicamento propè ad non inquinantem conſiſtentiam perueniente, iniicienda eſt laryx, vel terebinthina reſina cum cera candida. His pulchre vnitis adde metallica, quæ huiuſmodi ſymmetriam habent: Argenti ſpumæ & ceruſſæ pro conſuetudine ſingulorum pondo coquatur cum olei libris duabus, frequenter etiam aquæ ſelibra addita: liqueſcit.n. ſic argenti ſpuma citius, & coctio aquam conſumit, vt nihil ad humiditatem pharmaco apertè proſit: reſinæ pondo tres vnciæ, ceræ duplum ſufficit. Quanquã ſi duas reſinæ indideritis interim, quatuor ceræ, ſic quoq; compoſitiones non adeo differre inuenient. Thuris ẽt pondo vncia ſemis ſatisfacit poſt ceram & reſinã iniecta: deinde tres aliorum vnciæ, quæ drachmę quatuor ſunt ad viginti. Impones aũt duorum, trium, plurium, ac omnium quæ numeraui, quorum ſingulorum tibi copia contingat: vt ſi omnia habeas, æquã portionẽ cuiuſq; iniicias, cadmiæ dico, & pompholygis, buccinorum cineris vel oſtreorũ, & F
ęris ſquamę: ſingulorum denarij ſex erunt, qui tres vncias abſoluunt. Quòd ſi & calcem lotam miſceas, ſingulorum drachmæ quinque ponentur. Si vſtæ chalcitidis, ſingulorum drachmæ quatuor, vt ex omnibus ſex counitis tres vnciæ fiant. Verùm chalcitis vſta ſit elota, & colore cinereo, non qualem multi ex ijs, qui vrunt eam, faciunt, veluti ſi dicas ex pallido flauam. Si duo quædam ex his habeas ſolum, tres vncias ex ambobus ponito, hoc eſt vtriuſque vnam ac ſemiſſem. Hæc in præſentia ad alborum emplaſtrorum conſtitutionem vlceribus dyſepulotis curandis cognoſcere vobis ſufficit. Atque ſubhumida cerata candida etiam ex ijs ipſis præparantur, differunt tamen ab emplaſtris, quod neq; argenti ſpuma, nec ceruſſa coquatur: adeps verò vel anſerinus, vel gallinaceus, vel ſuillus, vel vitulinus indatur. Quòd ſi vinum interim habeas vel acetum, quę albiſſima lucidiſſimaq; ſint, aquæ loco ipſa admiſcebis.

Damocrates de Albo Emplaſtro. *CAP. 19.*

QVoniam pharmacorum virtutes metris tranſcriptæ facilius memoria tenentur, & exactam ipſorum ſymmetriam perſeruant, ſatius mihi viſum eſt & horum meminiſſe. Cùm itaque Damocrates pręter alia alba emplaſtra, etiam candidum ſcripſerit quod commendat, apponam ſcripturam ijſdem illius verſibus, Iambico trimetro expreſſis. G

At cum his habere emplaſtrum medicis conuenit
Album, efficax aduerſus abuulſam cutem,
Ambuſta, ad vlcera, & per ſumma corporis
Occaſionem citra manifeſtam ędita.
Ita confit: Ceruſſæ libra ſumitur:
Lithargyri, tryphere, eodem ſimul modo,
Et portio præterea libræ tertia:
Ceræq; puræ ponticæ quinque vnciæ,
Terebinthinæ pondo vncia puriſſimæ:
Thuriſq; mannæ, vel thuris, quinæ vnciæ:
duæ libræ Candidi olei boni recentis ſelibra.
Aquæ ſuperfundetur his ſextarius.
Oleum, ceruſſa, argenti ſpuma, aqua coquitur
Leni igne, agitatur ſedulo rudicula.
Cùm tota pulchrè deſiccata ſic aqua,
Et leue medicamentum apparet, candidum, H
Et molle, inficiens nec, terebinthina inditur,
Deinde cera ſuccedet, thus poſtea.
Ab igne cùm depones ollulam, moue.
Cùm mediocriter eſt refrigeratum pharmacum,
Mortario ſuperfundas, atque excipe
In mulieribus, vel delicatis puerulis,
In ſenibus, habitu aut prauo iuuenibus ſimul.
Huic tertiam partem immiſceto Aluminis,
Quod prodidimus emplaſtrum non multo antea:
Ac vtitor ad omnia recentia vulnera.
Ipſi verò rhodinon liquefacto immiſceas,
Paulum ac ceræ, liparon habebis ac bonum,
Album vinum, parum auſterum, ſi affuderis.
Aluminis, cuius meminit, compoſitio in quinto huius operis commentario.

Galeni

GALENI DE COMPOSITIONE MEDI-CAMENTORVM PER GENERA LIBER SECVNDVS

ARGVMENTVM LIBRI

Exponuntur Emplaſtra Viridia, Melina, Gilua, ac Cæteris coloribus prædita, tum quædam quoque, quæ Cephalica ac Catagmatica appellantur.

Qui Authores ſcripſerint de Componendis Medicamentis: ac de Ratione ipſorum Componendorum Exemplo medicamenti ex cera, roſaceo, & ærugine confecti. *CAP. I.*

CVm propoſitum opus hunc quoq; cum alijs ſcopum teneat, vt ſi qñ librum,
B quo medicaminum, quibus vtimur, cōpoſitiones ſcriptas habemus, perdide
rimus, ipſi nos perditis ſimilia poſſimus conficere, neceſſariū eſt primū nos
in vniuerſum formulā quādam viæ didiciſſe, qua propoſitum inueniamus.
Deinde per hanc viam in multis particularibus exerceamur oportet, ſciētes
citra talis ſtudij exercitationem, nullū rectè opus perfici. Et verò graue eſt,
quod iā quibuſdā accidit medicis duobus mihi cognitis, quorū alter dolore
ex taliū ſcriptionū interitu cōtabefactus perijt: alter ab operibus medicis de-
ſtitit. Verùm exercitatis, iudicio meo, præterq́ pharmaca vtilia componere, ēt à ſuperioribus no
bis medicis ſcriptorū arbitris eſſe licet, cōmodeq; omnia ea, quæ ab illis prodita ſunt, vſurpare, atq;
illa, quæ ipſi methodo inferius poſita inuenerint. Melius igitur eſt experimentis iam comprobata
ſumere eū, qui vſus ipſorum methodum didicerit, licet, quod dixi, neceſſitas frequenter nos cogat,
vt vel experientia incompertis ex tēpore vtamur. Itaq; ſuperiore libro quō ex argenti ſpuma ſola
emplaſtrum præpares docuimus, interim oleo tātum, interim aceto admiſto, vel vino, vel huiuſmo
di alio: item ex quali ipſorum ſymmetria emplaſtrum fieri candidum poſſit, ſi probè coctum fue-
rit. Cæterùm ex his emplaſtris quædam ducendæ cicatrici accōmodata fieri diximus, quędā vulne
C ribus cruentis glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis: quædam vlceribus quæ cica-
tricem ægrè admittunt ſanandis, ſi non cacoethe ſint: quædam ad tumores præter naturam, ſed non
magnos neq; duros, diſcutiendos. Scriptum ſimul in eo eſt nō multo poſt initium, & emplaſtrum
à me compoſitum, quod Phœnicinum nomino. Præſenti autem hoc libro de viridibus, & meli-
nis, & giluis, & fuſcis, & rufis agetur emplaſtris, quibus etiam adnumerantur quæ dichroma ideſt
bicolora, dicuntur. Inter hæc alia quædam ſunt medio inter hæc nomine, vt ex candido melina, &
ex nigro viridia, & à ſimilitudine ſordium rhypode græcè appellata quaſi ſtrigmentoſa: adde quæ
aerem imitantur, & cœrulea: quædam verò nomine prorſus carentia. Itaq; ſimilia inuicem viri-
bus deinceps ſcribere commodum eſt, vt qui in plura incidit, vel librum legit, id quod optimum
corpori, eiuſq; curando affectui ſit, eligat. At colore ſimilia tradere, eorum eſt qui ſimilitudinem
non artificialem attendunt: verùm quoniam potentes quidam viri interdum nos iubent empla-
ſtrum ſibi melinum cōficere, quod vlcera glutinet, vel cicatricem ducat, vel indurata emolliat, vel
aliud huiuſmodi facere poſſit, coacti ſunt non nulli recentiorum medicorum, vbi ſimilia colore ſe
riatim conſcriberent, proprias cuiq; profeſſiones apponere. Quamobrem ego miſtam quandam
diſciplinam conabor effingere, à magis artificioſa auſpicatus. Scribo enim prius, quæ caua vlce-
D ra carne implent, quorū plurima colore viridia ſunt: adnotans, quot ex his glutinantia ſint, quotq;
in maligna euadentibus medeantur, atque huiuſmodi aliud quidquam poſſint perficere. Dein-
de glutinantia non modò recentium vlcerum, ſed etiam ſinuum: ex his & plura ſunt, quæ ad vſque
cicatricem vlcera perducant. Atque horum omnium vnam ſeriem facturus ſum, melinorum aliā,
barbarorum (vt vocant) aliam, & fuſcorum aliam, necnon in reliquis coloribus ſimiliter. Produ-
cam in alio quoque vno libro ſimilitudines abſque coloribus, quæ vlcera cicatricem vix admitten-
tia (dicuntur & chironia) perſanant. In alio rurſus poſt iſtum, quæ tum hæc, tum alia quædam, cu-
rant, quæ dicuntur & ſunt vſus multiplicis. Ac poſt hæc omnia, quidquid emplaſtrorum faculta-
tum reliquum fuit methodo cognoſcendum, percenſere conabor. Hæc igitur vice prooemij cu-
iuſdam omnium emplaſtrorum, quæ commemorabuntur, communis præfati, ad ea quæ hoc libro
ſcripta ſunt, digrediemur, oratione quadam generali eis præpoſita, tanq́ nihil etiam mihi iam præ-
dictum ſit. Compoſitiones medicamentorum complurium laudabilium primus omnium, quos
nouerim, Mantias Herophileus ſcripſit: cuius diſcipulus factus Heraclides Tarentinus non ſo-
lùm in pharmacorum vſu videtur imitatus illum, ſed etiam in ea artis parte, quæ victus rationem
docet. Poſt quos alij ſanè quidam non paucis voluminibus, ſicut Mantias & Heraclides. Sunt ēt
qui vno aut altero tantùm ea conſcripſerint, quemadmodum Cappadox Heras, qui nec impro-

batum aliquod medicamen tradidit:nec confecturas ipſorum omiſit, & vniuerſos particulatim E
vſus recenſuit. Permulta pharmaca pluribus libris ſtudioſe ſcripſerunt Muſa, & Aſclepiades, &
Crito. Verum Andromachus vnico libro medicinalia medicamenta ad exteriora corporis vitia:
altero,quæ interna curant,memoriæ prodidit: item tertio his minore,oculorum remedia. Pauciſſi-
mis autem ipſorum tum præparandi modus, tum vtendi, appoſitus eſt: neq; verò horum quiſpiã,
nec alius,cuiuſq; pharmaci componendi rationem docuit. Ob quod Empirici confidentius, licet
abſurda, pronunciant, vt qui pharmacorum compoſitionis inuentionem ad caſum referunt: inde
nimirum confidentiæ occaſionem ſumentes, ꝙ nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorum
regulam abſolute reſcripſerit. Nam cum dogmatici interrogati rationẽ,qua pharmaca ſingula cõ-
poſita ſint,quibus vtuntur,nihil,quod dicant,habeãt:perditisq; illorum ſcriptionibus ipſi alia com
ponere ex tempore non poſſint: & ipſi merito contemnuntur, & Empiricis contradicendi maio-
rem præbent audaciam. Quòd ſi affectus cuiuslibet eorum, quos curandos ſuſcipiunt, naturam
ſcirent: methodumq; cognoſcerent, qua & ſimplicium ſingulorum medicaminum vires, & ſco-
pum curationis,inuenirent: non vtiq; compoſitionis rationem ignorarent. Vt exempli gratia, ca-
uum vlcus apertum,græce aperiſtaton (nihil enim mali eſt, vt quidam vocant, breuioris diſcipli-
næ gratia ſic nos quoq; nominare) quomodo quis ſanare queat, conſideremus: tanꝗ ſi non dum F
aliquod ei curando aptum medicamen inuentum ſit. Nam cum docti à ratione fuerimus cauorum
vlcerum curationem ſubminiſtrari, naſcente alia carne loco perditæ, ex ea videlicet quæ ſubiecta
eſt,cogitauimus fieri non poſſe hoc,ſi in vlcere ſordes,aut copioſa humiditas, inſit. Verum ſordes
medicamina detergentia auferunt, humorem exiccantia diſcutiunt. Conuenit igitur huiuſmo-
di pharmacorum materias cognoſcere non ſimpliciter ſecundum genus, vt Dioſcorides alioqui
ſcripſit, ſed vti nos in commentarijs de Simplicibus medicamentis fecimus, non tantum apponen
tes vel calefacere, vel refrigerare, vel huiuſmodi aliquid aliud quoduis medicamentum facere, ve
rum etiam quòd prima diſtantia, vel ſecunda,vel tertia, vel quarta, à medio tale exiſtat. Frequen-
ter etiam, ꝙ in horum media vnaquaq;, vel incipiente, vel deſinente ſit: vt duodecim,pharmaco-
rum quæ per excellentiam quancunq; proferuntur,ordines ſubſiſtant. Interdum enim vel medio-
criter calefaciens, vel exiccans: interdum quod vehementiſſime quoduis horum facere poſſit, re-
quirimus. Qui autem ſimpliciter particulam calefactione indigere intelligit, non magis piper &
ſinapi, quàm thus,accipiet. Hæc ſanè & prius oſtendimus,diximus verò & in tertio Methodi the
rapeutices commentario: quaſi verò præſcientes ea ex demonſtratione conuenienti, ad reliqua
deducam, hinc præſentis ſermonis ſumpto initio. Quoniam vlcera carne implenda, pharmaco G
exiccante & detergente mediocriter ſine morſu indigere demonſtrauimus, conuenit eiuſmodi
pharmacorum materiam,quænam ſit,in memoriam reducere. Indicata eſt autem in libro de Sim
plicium medicamentorum facultatibus, inſuper & conueniens ſingulorum ordo expolitus eſt.
Hoc etenim, ſicut dixi, admodum vtile eſt, vt ſi quando fortiore quis pharmaco opus habeat,ad
quod digrediatur,cognoſcat. Verum cum ſimplex nullum habemus,compoſito vtimur. Atque
primum fingamus nos habere ceram & æruginem, aliud nihil, quod cauo vlceri manifeſte con-
ducat: thus dico, irim, ariſtolochiam, farinam eruorum, radicem panacis, & quæcunque ex hoc
ſunt genere. Cum igitur ſciamus cera ſola impoſita ſordidum vlcus euaſurum, vt quod neque de-
tergere,neque exiccare, poſſit: ærugine autem adiecta morſum & roſionem illatum iri, atq; phleg-
monem excitandam: horum ſanè vtrunque deuitabimus, medium autem ex ambobus aliud con-
ficiemus, imbecillius quidem ærugine, valentius autem cera: ſed quoniam hæc paululo inferior
eſt eo,quod commodè queat adijci, erugo autem multum præcellit, multæ ceræ parum æruginis
admiſcebimus. Quantam ergo quantæ? hoc enim deinceps venit dicendum. Exactè quidẽ quan
titatem cuiuſque ante experientiam inuenire nemo poteſt,conijcere tamen,& iudicare, & compo-
nere pharmacum prima poteſt experientia, nullum inſigniter improſperum; ſucceſſum habitu- H
rum: Quemadmodum ego aliquando feci in quodam vico, vbi cum neque ipſe medicamentum,
quod me ſequeretur, haberem; neq; alius ex ijs,qui ibidem agebant,copiã mihi facere poſſet: rep-
peri ſolum ad compoſitionem idonea æruginem & ceram. Quibus acceptis, & ad ignem cera li-
quefacta cum oleo roſaceo, vt liquidum ceratum fieret, miſcui cerati libræ vnciam vnã æruginis,
hoc eſt duodecimam partem: ſtatui enim decimam, vel duodecimam miſcere, ſuſpicatus quidem
maiorem, vt acriorem, cera futuram: minorem, tanquam imbecilliorem. Expertis autem nobis
compoſitionem viſæ ſunt partes & decima & duodecima rectè pro corporum differentia commi-
ſtæ. Oſtendimus enim, quod etiam vſus atteſtatur, valida corpora validiora ſuſtinere medicami-
na,imbecilliora huiuſmodi non ferre. Validiora dico corpora, quæ temperamento ſicciora ſunt,
veluti agricolarum naturam,& venatorum: imbecilliora,molliora vel natura,vel victus conſuetu-
dine, cuiuſmodi ſunt mulierum,eunuchorum,puerorum, & qui naturali temperamento ſunt hu-
midi,cãdido molliq; corpore præditi. Dura igitur corpora ex copioſiore ærugine cerato admiſta,
carnem recipiunt,molliora ex pauciore. Vnde, vt frequenter dictũ eſt, vnum pharmacum omni-
bus nequaquam cõuenire poteſt corporibus,ſed oportet medium eſſe, ceu ad mediã temperaturã
aptatum: duci vero ad vtranq; eius medij partem, dum quotidiano vſu probatur. Si.n. quod res po
ſtulat

A ſtulat effeciſſe videat, in eo manere conueniṫ; ſi paulũ deficiat, augere ipſius vires: quemadmodum etiam adimere, cùm præter modũ efficax fuerit: Velut in ipſo hoc propoſito pharmaco quod cerato & ærugine conſtat, conſiderare prius oportet, vlcus'ne carne obductum ſit, an non dum, ſed ſordibus humoreq́ȝ ſit refertum: vel præterq̃ꝙ carne impletum non eſt, mordicationis ſenſus aliquis laboranti ortus ſit: & calidior, vel rubicunda magis, pars vlcerata apparuerit. Si igitur imbecillius videatur, melle vel ærugine admiſtis potentiam eius adaugebis: ſi validius, oleũ vel roſaceum miſcebis, molliens pharmacum, quod linamentis excipiendum eſt. Cõmodè quidem ceratum & ærugo ſic miſcentur, quemadmodũ à me non nunq̃ȝ eſſe miſta retuli. Confectura autẽ medicantibus hæc eſto emplaſtri cõpoſiti, Viride à colore vocant, ſanantis quidem & recentia vulnera, quęcunq́ȝ non magna ſunt, ſed quod ex rhodino ſimul ad medio*cris pharmaci conſiſtentiã poteſt liquefieri. Quin & reſinæ, vel colophoniæ, & frictæ nominatæ, vel terebinthinæ, non nihil ipſum habere oportebit: oſtendimus autẽ laricẽ vocatam terebinthinæ quodãmodo eſſe ſimilẽ. Porrò quantitas earum miſturæ & hîc coniecturalis eſt. Si.n. plus reſinæ q̃ꝫ ex vſu ſit admiſceamus, donec manibus ſubigitur, molle apparet: in linteolum verò illitum, paulo poſt inſtar pellis durum erit, facilè à corpore decidens. Sin minus iuſto reſinæ cũ cera miſtum ſit, non habebit hoc quod echecollon ideſt glutinans, B Græcis appellatur, vt diſtrahendo eo, plurimũ extendatur. Liquet autẽ ſi alicui particulæ impoſueris, fore vt difficulter agglutinetur, & protinus ab ipſa delabatur. Quæ igitur mediocris miſtura, ceu emplaſtri conſiſtentiæ conueniens? ſiquidem mihi fidem adhibes, par vtriuſq́ȝ portio. Nec verò cera, nec reſina, ſicca vetuſq́ȝ eſto: optimum ſiquidem ita amborum miſtionis coagmentum eſt, ſi ambo pinguia & mollia aſſumantur: ſi alterum excedat, ſemper reſinam præpollere ſatius eſt: quare non nulli vel duplum huius pondus ceræ admiſcent.

* forte pro ἐμμέσου i. mediocris, legendũ ἐμμότου. i. linamẽto excipiendi.

Confectura Simplicis Emplaſtri Viridis Andromachi, & Virtutis ipſius explicatio. CAP. 2.

AC ſanè viride non nulli, ſic.n. ipſi nominant, ex dupla reſinæ portione confecerunt: duas quidem eiuſdem libras, vnã verò ceræ, & binos olei cyathos, immiſcentes. Æruginis autem alij duas, alij tres vncias, huiuſmodi ceræ & reſinæ miſtioni immittunt. Sed etiã in pręparatione, liquefactis, quæ liquari poſſunt, ærugině inſpergunt: quidam vbi refrigerauerint, mox raſerint, in mortario miſturam moliuntur. Porrò qui medicamentũ cruentorum vlcerum glutinantius facere ſtatuunt, æruginem in pila prius cum aceto læuigatam inijciunt, ceratum radentes. Proinde ſi quis vos roget, quale horum viridium emplaſtrorũ ſit præſtantiſſimum, ſuccurrat id, quod identidem à me prædicatur, reſpondere omnia eſſe optima ei, qui affectus, quibus ſingula offeruntur, cognoC ſcat, ſicut & eos ignoranti omnia peſſima. Mei etenim officij eſt dicere, id exiccare valentius, quod acetum aſſumit. Conſtat autẽ, quod plus æruginis continet, id tum validũ eſſe, tum magis exiccans, tum ſordida vlcera rectius purgare. Terminus ipſius eſt, vt hæc citra morſum efficiat: nam adeo valens, vt iam puris vlceribus impoſitum morſum pariat, nec ea vnquam carne replebit, ſed alio modo humida ſordidaq́ȝ reddet, ſicuti illa, quæ parum integrè ſiccant detergentq́ȝ. Iam verò ex acrioribus cauum magis vlcus euadit, & rubicundius calidiuſq́ȝ eſt, cùm æger etiam ipſe morſum eius percipit. Ne igitur quoduis medicamentum ſimpliciter laudate citra diſpoſitionis, in qua commendatur, appoſitionem: nec in alio quoquam pharmaco, nec in ijs, quæ modò nobis proponuntur, id agendũ eſt. Quos igitur viridibus ordine ſuo deſcriptis affectus, quibus ea conueniunt, diſtinguere non piguit, minus peccant q̃ꝫ ij, qui ne hoc quidẽ fecerunt. Qui verò ſine diſtinctionibus ac indefinite ſcripſerunt, cum ad alia tranſeunt, apponentes, Aliud viride, diſciplinam reddunt prauiſſimam, ſi modò oportet omnino diſciplinã vocare huiuſmodi ſcriptiones. Igitur Andromachus in libro, quẽ externorũ inſcribit, paulo poſt principiũ primò fuſca poſuit, mox rufa, deinde nigra, poſtremò ad viridia conuerſus diſciplinæ huiuſmodi initium fecit, præfixo nomine, Viridia. Ac quod principẽ locũ habet, ſcripſit his verbis. ¶ *Viride Galli.* Reſinæ ſtrobilinæ denariũ pondo trecentũ, ceræ denariũ pondo c, æruginis raſæ denariũ pondo l, thuris denarium pondo D xxv, aceti quantũ ſatis eſt. Conueniebat igitur ipſum non nihil forſitan & de confectura dixiſſe, nũ etiam thus ſimul cum ærugine in læuorem redigi aceto affuſo velit, an ſolam æruginem: vtrunque enim licet, atque in multis compoſitionibus non nulli hoc, quidam illo modo, ſcripſerunt. Verùm in hoc mentem eius conijcere poſſumus, nempe ambo cum aceto velle conteri, thus puta & æruginem: attamen, in quibus'nam affectibus medicamento ſit vtendum, ſignificatum prorſus oportebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc, duo quædam emplaſtra ſcripſerat, quorum priori præpoſuit, Ad gangrænas, putredines, nomas vetuſtas & malignas. ſecundo, Ad nomas quo vtor, & alia pleraque. ideo viride iſtud ſine appoſitione deinceps protulit, oſtendens iiſdem ipſum affectibus conuenire? Cæterũ aliud rurſus huic ſubiungens ſimpliciter dixit, Viride Potamonis: deinde aliud tertium viride, & quartũ, quo vtor. Ad hæc quintum aliud, ſextum, ſeptimum, octauum, nonum, decimum, vndecimum, duodecimum, decimumtertium, decimumquartum, decimumquintum, decimumſextum, recenſuit, vno duntaxat hoc nomine, Aliud, ſingulis præpoſito, differentia quidem inter ſe omnia viribus cõmemorans, non tamen vniuerſa ad putredines, nomas, & gangrænas idonea, quemadmodum ex ipſorum materia eſt cognoſcere. Vnde etiam conſtat pro coloris, non virium, ſimilitudine, ſimul inuicem hæc ipſum conſcripſiſſe. Itaq́ȝ nos cuiuſq́ȝ

eorum poteſtatem exponemus, à ſimplicium medicamentorum natura ſumpto principio. Nam E
hoc longè vtiliſſimum fuerit ijs, qui non ſolũ in vniuerſali compoſitionis methodum, ac vſum ta-
lium medicamentorum, cupiant intelligere, ſed etiam ſuomet ipſorum marte conficere poſſe, &
quæ à veteribus citra diſtinctionem tradita ſunt, qualem'nam poteſtatem habeant, dignoſcere.

Quod igitur primum Andromachus prodidit, inſpiciamus, proponentes conſiderantesq; ſim-
plicia ſingula, quibus confectum eſt. Primum igitur reſinæ ſtrobilinæ in eo meminit, quę vt in cõ
mentarijs de ſimpliciũ medicamentorum facultatibus aſſerui, reſinarum longè calidiſſima eſt, ſicut
terebinthina ambabus qualitatibus omnium moderatiſſima: omnes ſiquidem reſinæ calefaciunt
& exiccant ſed hæ magis, illæ minus. Validiſſima igitur eſt ſtrobilina: moderatiſſima, vt dixi, tere-
binthina. Quin etiam ſiccat celerrimè ſtrobilina: & quod peculiari appellatione pityinon phyſema
dicitur, reſina quidem & ipſum genere, cæterum ſiccans & calefaciens, ſiccando aũt à ſtrobilina nõ
ſuperatur, calefaciendo plurimùm. Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes ſunt, ideoq; emplaſtra be-
ne adhærentia conficere non habent, vt viſcoſæ & liquidæ. Inter pityinon phyſema id eſt piceam,
& ſtrobilinam reſinam, media calore abietina eſt, liquida tñ diutius perdurat, ſicut etiam colopho-
nia illa, quæ thus redolet, & quę non nullis ſola vocatur colophonia, odoratu ſuauitatem quandam
referens ſicut abietina, & colore mediocri prædita vt illa: naſcitur aũt admodum modica, atq; ob id F
pretioſa eſt. Humidiſſima tñ omnium eſt altera laricis appellatæ differentia, nã hæc quoq; duplex
quodammodo eſt, vna quidem ſimilis in omnibus terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis li
quida, & odoratu grauior, & guſtu amarior, calidiorq;. Porrò humida reſina quæ in continentibus
pineam reſinã ſubſidet vaſis fictilibus, conſiſtentia & colore terebinthinæ ad amuſſim ſimilis, odo-
re & guſtu diuerſa, ingratior quidem olfactu, ſicut etiam acrior & guſtu mordacior. Quare ſatius
eſt terebinthinam omnibus medicamentis, quę vlcera rectè curabunt, admiſcere, quoniam primus
pæcipuusq; in eis ſcopus eſt, vt id, quod offertur, non mordeat. Igitur ad compoſitum emplaſtrũ
reuertamur, in quo Andromachus ſtrobilinæ reſinæ denariûm pondo trecentorum, ceræ denarijs
centum miſtis iubet inijcere, neq; conſiſtentiam neq; virtutem exactè aſſecutus vel ipſe, vel qui id
compoſuit. Neq; enim glutinans erit, & acre fiet: auxilium verò ei ad utrunque contulit thus ad-
miſcens, verùm pro illorum copia paucum adeo, præſertim cùm æruginis denarios quinquaginta
immittat, octauam partem quadringentorum ex cera reſina q; collectorum explentes. Atqui ne-
mo hoc illi vitio verterit, vtpote cui conſilium fuerit medicamen conficere vehementer exiccans,
cùm & alioquin ipſum carni generandæ, ac mediocribus glutinandis vulneribus, aptum reddere
volenti drachmæ quinquaginta miſceri rectè poſſint, ita q; lenius, ad carnem producendam com- G
modius, adhærendo pertinacius, & ad multa vtilius fieri. Commendanda verò eſt thuris commi-
ſtiò, ꝙ emplaſtri coagmentum iuuet, anodynon enim eſt, & concoquit. Quare ſi æqua ipſius por-
tio ærugini fuiſſet coniuncta, hoc eſt denariûm pondo quinquaginta, glutinantius, vt dixi, reddi-
tum fuiſſet, & mitius medicamentum. Quoniam verò vigintiquinque adiecit, ſiccantem ærugi-
nis vim ſeruare curans, emplaſtrum ad glutinandum maiora vulnera, & vlceribus vix ſanabilibus
curandis, idoneum factum eſt: quodq; tale ipſum fore in animo habuerit, aceti quoq; miſtura in-
nuit. Penes nos itaque eſt & vehementius & lenius ipſum facere, vel plus aceti, vel minus mi-
ſcentes, ſicut acrius, vel minus mordax: etenim ex acrioris miſtione, quemadmodum etiam copio-
ſioris, medicamen exiccabit fortius, & cruentorum erit glutinantius, ſi vinoſum acetum ſit adie-
ctum. Porrò præſtat in compoſitione pluſculis diebus æruginem ex aceto acri, in Sole calido al-
læuigare: quod enim in eo mordax eſt, miteſcet, virtus q; nihilo fiet minor. Thus autem initio ad-
miſcere neceſſarium non eſt, verùm huic dies vnus ſatis eſt. Siquidem meminiſſe vos puto &
huius quod toties repeto, fortium medicamentorum, cuiuſmodi eſt ærugo, miſy, chalcitis, ſori, æris
ſquama, vel chalcanthum, ex aceto diebus pluribus contritorum morſum obtundi, bonitatem
augeri. Quoniam enim metallica, vt quæ craſſioribus natura conſtant partibus, poteſtatem ſuam
in altum vſque corporis, quod curatur, non extendunt: ideo vt tenuiora fiant, ijs per trituram H
& acetum adhibendus eſt cultus: hæc enim curioſè ita attenuata ad intima vſque penetrant.

Accedit autem & aliud quoddam cõmodum in huiuſmodi medicamentorum præparationibus,
ꝙ diligenter elaborata corporis meatus nuſquam inter eundum retenta pertranſeunt: eiusq; rei
gratia & ſi calidioris naturæ ſint, ſine morſu munere ſuo funguntur. Quin & inter humores ip-
ſos in corpore generatos, tenues facilè citra morſum perſpirant: craſſiores retenti obſtructiq; mo-
leſtant, vbi mordaces fuerint. Eadem ratio eſt in metallicis medicamẽtis combuſtis, ſed illa ex ignis
commercio non nihil mordax perſeruant, quod per lauationes deponunt, ac lenia prorſus reddun-
tur. Quibus autem ſimile quippiam vſtioni ex tritura cum aceto in Sole facta ignis loco accidit,
ea neque ex igne genitum calorem conſequuntur: ſi tamen & quæ combuſta ſunt, ex aceto læui-
gentur, multo præſtantiora fiunt. Igitur tum hæc multorum medicamentorum communia, ſunt
cognitu neceſſaria, tum vſus ipſorum ſimiliter, alius quidem in alijs affectibus: in cauis verò vlce-
ribus cum linamentis excepta imponuntur. Propoſitum itaq; emplaſtrum ſi ex roſaceo liquefa-
ciens eo vtaris, prodeſt ſordidis & humidis vlceribus: aperiſtata verò id eſt aperta, mordicat: cu-
ius rei cauſa miſcendum ei eſt ceratum liquidum ex cera & reſina confectum, vel ex roſaceo, vel

ex oleo

A ſtulat effeciſſe videat,in eo manere conuenit:ſi paulũ deficiat,augere ipſius vires: quemadmodum
etiam adimere,cùm præter modũ efficax fuerit: Velut in ipſo hoc propoſito pharmaco quod cera-
to & ærugine conſtat, conſiderare prius oportet, vlcus'ne carne obductum ſit,an non dum,ſed ſor-
dibus humoreq́ʒ ſit refertum: vel præterq̃ꝙ carne impletum non eſt, mordicationis ſenſus aliquis
laboranti ortus ſit: & calidior, vel rubicunda magis,pars vlcerata apparuerit. Si igitur imbecillius
videatur,melle vel ærugine admiſtis potentiam eius adaugebis:ſi validius,oleũ vel roſaceum miſce
bis,molliens pharmacum,quod linamentis excipiendum eſt. Cõmodè quidem ceratum & ærugo
ſic miſcentur,quemadmodũ à me non nunq̃ eſſe miſta retuli. Confectura autẽ medicantibus hæc
eſto emplaſtri cõpoſiti, Viride à colore vocant,ſanantis quidem & recentia vulnera,quęcunqʒ non
magna ſunt,ſed quod ex rhodino ſimul ad medio*cris pharmaci conſiſtentiã poteſt liquefieri. Quin
& reſinæ,vel colophoniæ,& frictæ nominatæ,vel terebinthinæ, non nihil ipſum habere oportebit:
oſtendimus autẽ laricẽ vocatam terebinthinæ quodãmodo eſſe ſimilẽ. Porrò quantitas earum mi
ſturæ & hîc coniecturalis eſt. Si.n.plus reſinæ q̃ ex vſu ſit admiſceamus,donec manibus ſubigitur,
molle apparet: in linteolum verò illitum, paulo pòſt inſtar pellis durum erit, facilè à corpore deci-
dens. Sin minus iuſto reſinæ cũ cera miſtum ſit, non habebit hoc quod echecollon ideſt glutinans,
B Græcis appellatur,vt diſtrahendo eo,plurimũ extendatur. Liquet autẽ ſi alicui particulæ impoſue
ris, fore vt difficulter agglutinetur, & protinus ab ipſa delabatur. Quæ igitur mediocris miſtura,
ceu emplaſtri conſiſtentiæ conueniens? ſiquidem mihi fidem adhibes, par vtriuſq́ʒ portio. Nec ve-
rò cera,nec reſina, ſicca vetuſq́ʒ eſto:optimum ſiquidem ita amborum miſtionis coagmentum eſt,
ſi ambo pinguia & mollia aſſumantur: ſi alterum excedat, ſemper reſinam præpollere ſatius eſt:
quare non nulli vel duplum huius pondus ceræ admiſcent.

* forte pro ἐμμέσου i. mediocris, legendũ ἐμμότου. i.linamẽto excipiendi.

Confectura Simplicis Emplaſtri Viridis Andromachi, & Virtutis ipſius explicatio. CAP. 2.

AC ſanè viride non nulli,ſic.n.ipſi nominant, ex dupla reſinæ portione confecerunt: duas qui-
dem eiuſdem libras,vnã verò ceræ,& binos olei cyathos, immiſcentes. Æruginis autem alij
duas,alij tres vncias,huiuſmodi ceræ & reſinæ miſtioni immittunt. Sed etiã in pręparatione,lique-
factis,quæ liquari poſſunt, æruginẽ inſpergunt:quidam vbi refrigerauerint,mox raſerint, in mor-
tario miſturam moliuntur. Porrò qui medicamentũ cruentorum vlcerum glutinantius facere ſta-
tuunt, æruginem in pila prius cum aceto læuigatam inijciunt, ceratum radentes. Proinde ſi quis
vos roget, quale horum viridium emplaſtrorũ ſit præſtantiſſimum, ſuccurrat id, quod identidem
à me prædicatur, reſpondere omnia eſſe optima ei,qui affectus,quibus ſingula offeruntur, cogno-
C ſcat,ſicut & eos ignoranti omnia peſſima. Mei etenim officij eſt dicere,id exiccare valentius,quod
acetum aſſumit. Conſtat autẽ,quod plus æruginis continet,id tum validũ eſſe,tum magis exiccans,
tum ſordida vlcera rectius purgare. Terminus ipſius eſt, vt hæc citra morſum efficiat: nam adeo
valens, vt iam puris vlceribus impoſitum morſum pariat, nec ea vnquam carne replebit, ſed alio
modo humida ſordidaq́ʒ reddet, ſicuti illa, quæ parum integrè ſiccant detergentq́ʒ. Iam verò ex
acrioribus cauum magis vlcus euadit, & rubicundius calidiusq́ʒ eſt, cùm æger etiam ipſe morſum
eius percipit. Ne igitur quoduis medicamentum ſimpliciter laudate citra diſpoſitionis, in qua
commendatur,appoſitionem: nec in alio quoquam pharmaco,nec in ijs, quæ modò nobis propo-
nuntur,id agendũ eſt. Quos igitur viridibus ordine ſuo deſcriptis affectus,quibus ea conueniunt,
diſtinguere non piguit,minus peccant q̃ ij,qui ne hoc quidẽ fecerunt. Qui verò ſine diſtinctioni-
bus ac indefinitè ſcripſerunt,cum ad alia tranſeunt,apponentes, Aliud viride,diſciplinam reddunt
prauiſſimam,ſi modò oportet omnino diſciplinã vocare huiuſmodi ſcriptiones. Igitur Andro-
machus in libro, quẽ externorũ inſcribit, paulo poſt principiũ primò fuſca poſuit, mox rufa, dein-
de nigra, poſtremò ad viridia conuerſus diſciplinæ huiuſmodi initium fecit, præfixo nomine, Vi-
ridia. Ac quod principẽ locũ habet, ſcripſit his verbis. ❡ *Viride Galli.* Reſinæ ſtrobilinæ dena-
riũ pondo trecentũ,ceræ denariũ pondo c,æruginis raſæ denariũ pondo l, thuris denarium pondo
D xxv,aceti quantũ ſatis eſt. Conueniebat igitur ipſum non nihil forſitan & de confectura dixiſſe,nũ
etiam thus ſimul cum ærugine in læuorem redigi aceto affuſo velit, an ſolam æruginem: vtrunque
enim licet,atque in multis compoſitionibus non nulli hoc, quidam illo modo,ſcripſerunt. Verùm
in hoc mentem eius conijcere poſſumus, nempe ambo cum aceto velle conteri, thus puta & æru-
ginem: attamen, in quibus'nam affectibus medicamento ſit vtendum, ſignificatum prorſus opor-
tebat. Nunquid igitur, quoniam ante hoc, duo quædam emplaſtra ſcripſerat,quorum priori præ-
poſuit, Ad gangrænas, putredines, nomas vetuſtas & malignas. ſecundo, Ad nomas quo vtor, &
alia pleraque. ideo viride iſtud ſine appoſitione deinceps protulit, oſtendens iiſdem ipſum affecti-
bus conuenire? Cæterũ aliud rurſus huic ſubiungens ſimpliciter dixit, Viride Potamonis: dein-
de aliud tertium viride,& quartũ,quo vtor. Ad hæc quintum aliud,ſextum, ſeptimum, octauum,
nonum,decimum,vndecimum, duòdecimum, decimumtertium, decimumquartum, decimum-
quintum,decimumſextum,recenſuit,vno duntaxat hoc nomine, Aliud, ſingulis præpoſito, diffe-
rentia quidem inter ſe omnia viribus cõmemorans, non tamen vniuerſa ad putredines, nomas, &
gangrænas idonea, quemadmodum ex ipſorum materia eſt cognoſcere. Vnde etiam conſtat
pro coloris, non virium, ſimilitudine, ſimul inuicem hæc ipſum conſcripſiſſe. Itaq́ʒ nos cuiuſq́ʒ

eorum poteſtatem exponemus, à ſimplicium medicamentorum natura ſumpto principio. Nam E
hoc longè vtiliſſimum fuerit ijs, qui non ſolũ in vniuerſali compoſitionis methodum, ac vſum ta-
lium medicamentorum, cupiant intelligere, ſed etiam ſuomet ipſorum marte conficere poſſe, &
quæ à veteribus citra diſtinctionem tradita ſunt, qualem'nam poteſtatem habeant, dignoſcere.
Quod igitur primum Andromachus prodidit, inſpiciamus, proponentes conſiderantesq́ ſim-
plicia ſingula, quibus confectum eſt. Primũ ſiquidem igitur reſinæ ſtrobilinæ in eo meminit, quę vt in cõ
mentarijs de ſimpliciũ medicamentorum facultatibus aſſerui, reſinarum longè calidiſſima eſt, ſicut
terebinthina ambabus qualitatibus omnium moderatiſſima: omnes ſiquidem reſinæ calefaciunt
& exiccant ſed hæ magis, illæ minus. Validiſſima igitur eſt ſtrobilina: moderatiſſima, vt dixi, tere-
binthina. Quin etiam ſiccat celerrimè ſtrobilina: & quod peculiari appellatione pityinon phyſema
dicitur, reſina quidem & ipſum genere, cæterum ſiccans & calefaciens, ſiccando aũt à ſtrobilina nõ
ſuperatur, calefaciendo plurimùm. Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes ſunt, ideoq́ emplaſtra be-
ne adhærentia conficere non habent, vt viſcoſæ & liquidæ. Inter pityinon phyſema id eſt piceam,
& ſtrobilinam reſinam, media calore abietina eſt, liquida tñ diutius perdurat, ſicut etiam colopho-
nia illa, quæ thus redolet, & quę non nullis ſola vocatur colophonia, odoratu ſuauitatem quandam
referens ſicut abietina, & colore mediocri prædita vt illa: naſcitur aũt admodum modica, atq; ob id F
pretioſa eſt. Humidiſſima tñ omnium eſt altera laricis appellatæ differentia, nã hæc quoq; duplex
quodammodo eſt, vna quidem ſimilis in omnibus terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis li
quida, & odoratu grauior, & guſtu amarior, calidiorq́. Porrò humida reſina quæ in continentibus
pineam reſinã ſubſidet vaſis fictilibus, conſiſtentia & colore terebinthinæ ad amuſſim ſimilis, odo-
re & guſtu diuerſa, ingratior quidem olfactu, ſicut etiam acrior & guſtu mordacior. Quare ſatius
eſt terebinthinam omnibus medicamentis, quę vlcera rectè curabunt, admiſcere, quoniam primus
pæcipuusq́ in eis ſcopus eſt, vt id, quod offertur, non mordeat. Igitur ad compoſitum emplaſtrũ
reuertamur, in quo Andromachus ſtrobilinæ reſinæ denariûm pondo trecentorum, ceræ denarijs
centum miſtis iubet inijcere, neq; conſiſtentiam neq; virtutem exactè aſſecutus vel ipſe, vel qui id
compoſuit. Neq; enim glutinans erit, & acre fiet: auxilium verò ei ad utrunque contulit thus ad-
miſcens, verùm pro illorum copia paucum adeo, præſertim cùm æruginis denarios quinquaginta
immittat, octauam partem quadringentorum ex cera reſina q́ collectorum explentes. Atqui ne-
mo hoc illi vitio verterit, vtpote cui conſilium fuerit medicamen conficere vehementer exiccans,
cùm & alioquin ipſum carni generandæ, ac mediocribus glutinandis vulneribus, aptum reddere
volenti drachmæ quinquaginta miſceri rectè poſſint, ita q́ lenius, ad carnem producendam com- G
modius, adhærendo pertinacius, & ad multa vtilius fieri. Commendanda verò eſt thuris commi-
ſtiò, q̃ emplaſtri coagmentum iuuet, anodynon enim eſt, & concoquit. Quare ſi æqua ipſius por-
tio æruginì fuiſſet coniuncta, hoc eſt denariûm pondo quinquaginta, glutinantius, vt dixi, reddi-
tum fuiſſet, & mitius medicamentum. Quoniam verò vigintiquinque adiecit, ſiccantem ærugi-
nis vim ſeruare curans, emplaſtrum ad glutinandum maiora vulnera, & vlceribus vix ſanabilibus
curandis, idoneum factum eſt: quodq́ tale ipſum fore in animo habuerit, aceti quoq; miſtura in-
nuit. Penes nos itaque eſt & vehementius & lenius ipſum facere, vel plus aceti, vel minus mi-
ſcentes, ſicut acrius, vel minus mordax: etenim ex acrioris miſtione, quemadmodum etiam copio-
ſioris, medicamen exiccabit fortius, & cruentorum erit glutinantius, ſi vinoſum acetum ſit adie-
ctum. Porrò præſtat in compoſitione pluſculis diebus æruginem ex aceto acri, in Sole calido al-
læuigare: quod enim in eo mordax eſt, miteſcet, virtus q́ nihilo fiet minor. Thus autem initio ad-
miſcere neceſſarium non eſt, verùm huic dies vnus ſatis eſt. Siquidem meminiſſe vos puto &
huius quod toties repeto, fortium medicamentorum, cuiuſmodi eſt ærugo, miſy, chalcitis, ſori, æris
ſquama, vel chalcanthum, ex aceto diebus pluribus contritorum morſum obtundi, bonitatem
augeri. Quoniam enim metallica, vt quæ craſſioribus natura conſtant partibus, poteſtatem ſuam
in altum vſque corporis, quod curatur, non extendunt: ideo vt tenuiora fiant, ijs per trituram H
& acetum adhibendus eſt cultus: hæc enim curioſè ita attenuata ad intima vſque penetrant.
Accedit autem & aliud quoddam cõmodum in huiuſmodi medicamentorum præparationibus,
q̃ diligenter elaborata corporis meatus nuſquam inter eundum retenta pertranſeunt: eiusq́ rei
gratia & ſi calidioris naturæ ſint, ſine morſu munere ſuo funguntur. Quin & inter humores ip-
ſos in corpore generatos, tenues facilè citra morſum perſpirant: craſſiores retenti obſtructi q́ mo-
leſtant, vbi mordaces fuerint. Eadem ratio eſt in metallicis medicamẽtis combuſtis, ſed illa ex ignis
commercio non nihil mordax perſeruant, quod per lauationes deponunt, ac lenia prorſus reddun-
tur. Quibus autem ſimile quippiam vſtioni ex tritura cum aceto in Sole facta ignis loco accidit,
ea neque ex igne genitum calorem conſequuntur: ſi tamen & quæ combuſta ſunt, ex aceto læui-
gentur, multo præſtantiora fiunt. Igitur tum hæc multorum medicamentorum communia, ſunt
cognitu neceſſaria, tum vſus ipſorum ſimiliter, alius quidem in alijs affectibus: in cauis verò vlce-
ribus cum linamentis excepta imponuntur. Propoſitum itaq; emplaſtrum ſi ex roſaceo liquefa-
ciens eo vtaris, prodeſt ſordidis & humidis vlceribus: aperiſtata verò id eſt aperta, mordicat: cu-
ius rei cauſa miſcendum ei eſt ceratum liquidum ex cera & reſina confectum, vel ex roſaceo, vel

ex oleo

A ex oleo liquefactum. Poteris interim & myrteo vti, atq; horum miſtionis methodum quandam intelligas oportet. Olei ſanè nomen vnum eſt, qualitas & facultas diuerſa. Nam omphacinum frigidius: ex maturis oleis preſſum calidius eſt, temporis autem proceſſu calefaciendi vim auget. Sic etiam quod ſalem habet, quantum ex illo ſumpſerit, tanto calidius eſt, magis q́; ſiccat q̃ quod ipſius expers eſt. Quod ſurculos oleæ, thallos Græci nominant, continet, valentius adſtringit. Indicat autem tibi id quod eſt vtilius & vlceris forma, & corporis ægri natura: vlceris quidem ſanandi, contrarijs: corporis autem vlcerati, ſimilibus. Quapropter medicamentum, quod linamento exceptum immittēdm eſt, myrteo liquefacies, cum generata caro flaccidior quam par eſt, apparet, præſertim vlcere ad cicatricem perueniet propemodum. Nam cum pauxillum quiddam phlegmones in ambientibus particulis relinquitur, optimum eſt pharmacum ex roſaceo liquare. Roſaceū vero præſtantiſſimum eſſe nouiſti, quod ſolis roſis pluribus in oleo citra ſalem præparato diutius maceratis confectum eſt. Si ergo hæc quiſpiam in memoria prompta ſemper habeat: nec oblitus ſit, vt præcepimus, omnium ſimplicium medicamentorum potentiæ, & varia ipſe emplaſtra viridia componet, & ſingulis iam confectis optime vtetur. Emplaſtrum igitur hactenus in ſermone propoſitum, quod primum viridium ſcripſit Andromachus, multifariam licet adaptare, partim
B pro ſtrobilina reſina aliquam aliam adijciendo, partim thus augendo, vel cum eo ſiccum aliquod carne explens, velut irim, ariſtolochiam, erui farinam, atq; huius generis alia admiſcendo. Quin etiam, quod ora vlceris indurata emolliat, miſcendo, compoſitionem variare licet. Vnde non nulli guttam ammoniaci, & chalbanum: non nulli medullam ceruinam, aut vitulinam, aut ſeuum admiſcuerunt: ſicut rurſus alij repellens aliquod, dum influxus conantur reprimere. Hac ratione igitur alij fiſſum alumen, alij rotundum, alij gallam omphacinam id eſt immaturam, adiecerunt: quidam ladanum vtraq; virtute præditum, molliendi videlicet & repellendi, vt labra emolliantur, & nihil ex ſuperioribus influat. Inſuper qui vix ſanabilia curare ſtuduerunt, vt multiplicis vſus medicamentum eſſet, adiunxerunt enumeratis chryſocollam, vel diphryges, vel æs combuſtum, vel ſquamam, aliqui æris, aliqui ſtomomatis † ferri. [† Debet addi aliqui, vel qd ſimile.] Et propè omnia modo enarrata, viridium emplaſtrorum colorem ſeruant, alia verò ijſdem facultatibus prædita miſta corrumpunt. Quare nec ego omnium memini pro qualibet facultate, ſed illorum duntaxat, quæ emplaſtri compoſiti colorem tuebuntur: non enim de glutinantibus, vel ijs, quæ carni alendæ ſunt, emplaſtris ſimpliciter, verum de eiſdem viridibus, dicere etiam ſtatuimus. Quamobrem hęc modo narrata, & attramentum ſutoriū, & chalcitis cruda, ſi breui menſura admiſceantur, colorem pharmacorum in ſermone præcedentiū
C reſeruant. Itaq; de talium compoſitione abunde ſatis actum eſt. Vſum vero ipſorum q̃m Andromachus omiſit, à quo traditum eſſe cōueniebat, nos apponemus, communem vnum de talibus medicamentis vſurpandis ſermonem planè neceſſarium præfati: deinde vniuerſalem methodum interpretati, particulares, eorum cauſa qui illam didicerunt, cōuenit effingamus. At huiuſmodi opus ad dialecticos pertinet in omnibus particulares ipſis perſcribere, ſicut Heras, Crito, Aſclepiades, alij q́; complures factitarunt. Atqui etiam tertia diſciplinæ ſpecies eſt, quam nos tractamus, neq; in omnibus particularibus medicamentis vſum ſcribentes, immo nec vniuerſim communi methodi diſciplinæ ſoli totum concedentes, ſed hanc quidem primam docentes, inde verò vnum vel alterū, vel etiam tertium exemplum, claritatis & exercitij diſcentium gratia accommodantes. Quemadmodum ſanè ea & nunc re ipſa oſtendimus, vt iam in prioribus quoq; fecimus. Nam quatenus medicamentum exiccet detergatq́; cum ex ſimplicium facultate, quæ id conſtituunt, inuenerimus, inde ſimul diſpoſitionem, cui conueniet, indipiſcemur. Vbi enim humiditas multa & copioſa ſordes eſt, deſiccans euidenter purgansq́; medicamentum applicare oportet: vbi apertum (Græci aperiſtaton vocant) vlcus eſt, carnis indigum, moderatiſſimum inter exiccantia detergentia q́; competit. Verum minoris maiorisq́; in eo rationem ab ægri natura ſumere conducit. Siquidem du-
D rioribus vel ex temperamento naturali, vel ætate, vel loco, vel ſtudijs, corporibus magis exiccantia exhibenda ſunt, humidioribus minus. Quapropter primus cuiuſq; medicaminis linteolis excepti (emmoton Græcis appellatur) vſus ex prædictis nuper ſcopis coniecturali artificio ſumitur: Secundus, vt etiam antea monuimus, ex ſignis in corpore curando apparentibus. Si nanque cauum vlcus citra phlegmonen, & purum inueniatur, nihil nouum tentare oportet: ſi humidius vel ſordidius, iniendere deſiccans detergensq́; pharmacum ratio poſtulat: ſi cauum magis quam prius exiſtit, ſoluere. Intenditur itaque mellis miſtione: mitigatur ex oleo & cerato, vel oleoſo quopiam, cuiuſmodi eſt roſaceum, myrteum, & cyprinum, ſimpliciter præparata ſine ſpiſſamentis (ſtymmata Græci vocant) quæ addunt odoris gratia, vel vt confecta diutius ab iniurijs immunia permaneant. Iam vero ſi contentioſus quiſpiam nos increpet, tanquam præter id, quod ab initio inſtituimus, ad medicamētorum vſus orationem deducamus, polliciti nos de eorum compoſitione verba facturos, ille conſiderato, q in vſu etiam confectura quædam fit, ſilentium ſibi imponat. Prima enim pharmacorum, quæ cerato miſcentur, in eo confectio eſt: altera roſaceo, vel myrteo, vel cyprino, vel lentiſcino oleo, vel melle appoſito conſtat. Atq; de his ſatis. Verum ad emplaſtra quæ iam per experientiam abunde probata ſunt, tranſeamus. Hæc igitur Andromachus memoratu digna medicamenta vſurpare ipſa ſcientibus præſcripſit. Vnde cum talia ſint, ea deligenda,

quæ ex paucioribus, paratu've facillimis ſimplicibus componuntur: tum quæ ad plura valent, & E propoſito maximè ſcopo ſeruiunt. Res fiet exemplo ita dilucidior. Finge cauum vlcus apertum in ſano corpore: tale verò ab emplaſtro viridi, quod Lite vocatur, liquefacto ex roſaceo curabit: appellant autem Liten quod ex ærugine, cera, & reſina conficitur. Ego ſanè, vt oſtendi, æquam vtriuſque portionem miſceo, æruginis decimam, vel duodecimam, vel octauam. Eſt videlicet duodecima, ſi ceræ pondo, & reſinæ tantundem, æruginis vncias duas miſcuerimus: Decima, ſi duabus æruginis vncijs, viginti ambarum, reſinæ & ceræ, hoc eſt vtriuſque decem, adijciantur: Quin etiam ſi octauam æruginis partem cerato ex cera & reſina confecto apponamus, etiam ſic bene habebit: nam acrius quidem magis'que detergens huiuſmodi medicamentum erit, non tamen inutile, duris enim corporibus percommodè adhibebitur. Melior euadet compoſitio, vbi octauam portionem æruginis confecturæ ex cera reſina'que immiſcuerimus, ærugine ex aceto quàm acerrimo diebus pluſculis antè in læuorem redacta. Præſtantior erit, ſi etiam thuris partem dimidio maiorem, quàm fuit in ærugine, indiderimus. Olei pares numero cyathos æruginis vncijs adiunges, cùm ſine aceto & thure medicamen conficis. Quando autem thus, acetum'que adijcis, ſi quidem fricta reſina pinguior quodammodo mollior'que ſit, ac æſtate pharmacum præparas, miſcebis nihil: ſi verò dura, idq; per hyemem conficis, cyathum vnum infundes. Quòd ſi liquidarum F quampiam reſinarum ceræ miſceas, oleo prorſus carere licet. Liquidiſſimæ quidem tertiam ceræ portionem addes, minus liquidæ dimidiam. Fiet autem videlicet huiuſmodi quædam compoſitio. Ceram reſinam'que liquatam, vbi refrigeraueris, æruginis parti nunc octauæ, nunc decimæ, alias duodecimo commiſceto: cognoſcens duris corporibus primam ſymmetriam conuenire, mollibus tertiam, medijs mediam. Æruginem ex aceto læuigabis. ſi lenius medicamentum voles efficere, thuris pondus dimidium eius, quod ærugo continet, adiungens: ſin hoc mitius, thus & æruginem æquali modo committes. Atqui & reſinam cum cera, vbi ſine raſura refrigeraucrimus, liquefactas, æruginì thuri'que in pila ex aceto tritis ſuperfundimus. Hæ igitur primæ compoſitiones ſunt viridis emplaſtri, quod cruenta quidem vulnera non adeo magna glutinat, & reliqua aduſque cicatricem ſanare poteſt, & carnem in eis producere, ex humido quodam oleoſo liquatum. Voco autem oleoſa, roſaceum, quo maximè ad illum, quem retuli, modum confecto vtendum eſt: & poſt hoc myrteo, cyprino, & lentiſcino. Sed ipſum oleum, vbi medicamento liqueſcenti caloris quippiam adijcere cordi eſt, commune hoc miſcebis: in quibus refrigerare ſtudes, id quod omotribes, hoc eſt immaturum appellatur: vbi adſtringere, myrteum: vbi miſtæ facultatis aliquid, concoquens puta & repellens, roſaceum: in quibus modicam adſtringendi vim cum ma- G iore caliditate deſideras, cyprinum & lentiſcinum. Porrò & pleræque aliæ dixi quemadmodum compoſitiones erunt, dum medicamentis ſimplicibus modò cõmemoratis, vel carne explentia, vel emollientia, vel adſtringentia, vel quæ difficilia vlcera curant, commiſcentur. Non nulli verò digerentia miſcuerunt, ſicut etiam cicatricem ducentia. Alijs autem quibuſdam omnia commiſcentibus, vel confecturam inutilem, vel medicamentum varijs accommodum, præparare contigit. Quorum materias cognoſcentes, tum iam inuentis vti, tum ſimilia componere, ipſi poteritis. Adſcribam tamen & ego non nulla celebria, ab ijs denuò, quæ Andromachus tradidit auſpicatus. Sunt itaque ordine à præcedenti triginta: quæ verò ab ipſo commendantur, duntaxat adijciam. Quartum ergo poſt primum ita expreſſum eſt. ¶ *Viride, quo vtor.* Æruginis raſæ denariûm pondo nouem, chryſocollæ denariûm pondo nouem, terebinthinæ pondo minam vnciarum ſedecim, ceræ minæ dimidium, aceti parum. Quid ſingula emplaſtra polliceantur, non (vt prius dixi) præpoſuit Andromachus, ſed ex ſimplicium medicamentorum materie, ex quibus propoſitum componit, nulli obſcurum eſt vel ipſum per ſe, priusquam liquefiat, vlceribus mederi poſſe, ac liquatum linamento exceptum immitti. Minam verò ſedecim vnciarum inijcit: nam quæ viginti continet, ceu ad chryſocollæ & æruginis æquam menſuram, magna eſt. Poſt hoc verò H alijs tribus ſeriatim productis, rurſus aliud ſic ad verbum ſubiungit. ¶ *Aliud, quo vtor.* Æruginis raſæ pondo: mannæ vncias decem, ego libram inijcio: ceræ, reſinæ frictæ, reſinę liquidę, ſingularum pondo quinque, olei cyathum, aceti quantum ſatis eſt: ego etiam guttę ammoniaci pondo vncias decem pono. Poſt hęc Andromachus ceſſat. Liquet autem, ſi prędictorum meminimus, etiam hoc ipſum emplaſtrum perſimilem ſuperiori facultatem obtinere. Deinde aliud ſcribens Andromachus, ſic exorſus eſt. ¶ *Aliud Molochinum.* Ac poſtea ſimplicium pharmacorum ſymmetriam, vnde ipſum conficit, his verbis ſubſcribit. Æruginis raſę pondo, picis pondo duo, mannę pondo, cerę pondo duo, reſinę pondo duo, olei pondo, aceti quantum ſufficiat. Hoc itaque ſuperioribus ſimile eſt. Manifeſtum verò eſt vtriuſque & ęruginis, & mannę parem portionem ex aceto lęuigandam eſſe: duplam horum, cerę, picis, & reſinę, hoc eſt cuiuſque pondo duo, cum olei libra liquanda. Et ſic in lęuorem ex aceto redactis admiſcere oportet, vti frequenter nobis dictum eſt, refrigerantes magis & radentes, quàm infundentes, ne aere iam frigido encerides appellatas fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplaſtrum ſubnectit. ¶ *Viride Hecatondrachmon.* Guttę ammoniaci denariûm pondo octo, ſquamę denariûm pondo duodecim, mannę denariûm pondo octo, reſinę ſiccę denariûm pondo duo-

decim,

* minorem.

A decim,æruginis denariorum pondo octo,ſeui vitulini denariorum pondo quatuordecim,reſinæ te
rebinthinæ denariorum pondo octo, ceræ denariorum pondo triginta , olei quartam cyathi par-
tem , aceti quantum ſatis eſt. Hoc & magna vulnera glutinare poteſt, & ſordida vlcera purgare:
vbi ceratum inter liqueſcendum adſumpſerit, carni producendæ eſt: prius quàm verò liquefactũ
ſit,craſſas vlcerum oras ſanare,& ſinus iungere.In totum digerere & repellere poteſt: nam ex con-
trarijs facultatibus miſtum eſt. Quod ſuccedit viride nunc commemorato ſimilis & potentiæ, &
vſus,huiuſmodi ſymmetriam obtinet. ℭ Terebinthinæ pondo minam, ſerapiadis herbæ dena-
riorum pondo vigintiquinque, æruginis raſæ denariorum pondo decem, ſeui vitulini denario-
rum pondo vigintiquinque,ceræ denariorum pondo vigintiquinque, thuris denariorum pondo
duodecim,cyprinum aridis adiicitur. Ac emplaſtrum, quod ab alijs Iſis nuncupatur, ipſe citra
hanc appellationem in hunc modum conſcripſit. ℭ *Viride Epigoni.* Qum autẽ omnes eius me-
minerint,nihilo minus & nunc ſimplicium in ipſo medicamẽtorum ſymmetriã addicturus ſum,
quoniã non nulli in eis diſſentiunt. Iubet enim immittere æris vſti,ſalis ammoniaci, æris ſquamæ,
æruginis,guttæ ammoniaci,ariſtolochiæ, & thuris, ſingulorum denariorum pondo octo, hoc eſt
vnciam : aloes autem,myrrhæ,chalbani,ſingulorum ſeſquiplum, hoc eſt vnciam ſemiſſem, quod
B perinde eſt,ac ſi dicas omnium vncias vndecim & s:aluminis rotundi denariorum pondo ſex. Mi-
ſcet etiam reſinæ colophoniæ denariorum pondo ducentorum, ceræ dimidium hoc eſt centũ, olei
heminæ dimidium. Quoſdam ait quartam partem miſcere,aceti quantum ſatis eſt, dracontij radi-
cis vnciæ dimidium,quod eſt denariorum pondo quatuor. In fine autem hoc adiecit, quod in Iſi-
dis ſcriptura non continetur, nam Epigonus id appoſuit: atque hac ratione Iſis ab Epigono dif-
fert. Iam vero poſt nuper relata addidit Andromachus viride Paſionis hac ſymmetria. ℭ Re-
ſinæ colophoniæ denariorum pondo trecentorum, ceræ denariorum pondo centumquinquagin-
ta,æruginis denariorum pondo octo,aluminis rotundi tantundem,æris ſquamæ denariorum pon-
do duodecim, thuris denariorum pondo ſedecim,æris combuſti denariorum pondo octo,ſalis am-
moniaci denariorum pondo octo,olei dimidium cyathi, aceti quantum ſufficit. Hoc medicamen-
tum,quia ſalem ammoniacum prius aſſumpſit, magis quàm ſuperiora extrahit, magis'que dige-
rit,† in alijs omnibus cum illis conuenit. Fortius autem magisq; ad multa vtile præſcripto poſt
medium vnum recenſet Andromachus, quod *Viride Alcimionis* nominauit in hac ſymmetria.
ℭ Terebinthinæ denariorum pondo ducentorũ, ceræ denariorum pondo centumquinquagin-
ta,æris ſquamæ denariorum pondo decem & octo,æruginis raſæ denariorũ pondo ſedecim,alumi-
C nis rotundi denariorũ pondo ſedecim,chalbani denariorũ pondo ſedecim,thuris denarium pondo
decem,ſalis ammoniaci denariũ pondo duodecim,æris combuſti denarium pondo ſedecim, ariſto
lochiæ denarium pondo decem,aloes Indicę denarium pondo duodecim, myrrhæ denarium pon-
do ſedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo decem & octo : chalbani denarium pondo duode-
cim,alij octo:olei heminæ dimidium,aceti tantundem. Aliud inde ſcribit,cui titulus *Athena,* id
eſt Minerua,ſicut ipſe ad calcem refert.Porro ſimplicium eius medicaminũ ſymmetria, vnde cõ-
ponitur,in hunc modum habet. ℭ Ceræ denariũ pondo ducentorumquinquaginta, terebinthi-
næ denariũ pondo ducentorum,frictæ denarium pondo centũ,ſeui vitulini denarium pondo quin
quaginta,chalbani denarium pondo vigintiquatuor,mannæ denarium pondo vigintiquatuor, ſa-
lis ammoniaci denarium pondo duodecim, æris vſti denarium pondo duodecim, aloes denarium
pondo duodecim,ęris ſquamę denarium pondo vigintiquatuor,aluminis rotundi denarium pon-
do duodecim, & fiſſi denarium pondo octo, chalcanthi denarium pondo octo, miſyos denarium
pondo octo,opopanacis denarium pondo octo,ęruginis raſæ denariũ pondo ſex, guttæ ammonia-
ci denariũ pondo ſex,minij ſinopici denariũ pondo trium,aceti heminas tres, olei heminas duas:
minium initio inditur. Athena,hoc eſt Minerua,vocatur hoc emplaſtrum,vtiliſſimum multis, vt
D indicauimus. Quomodo autem vſui erunt emplaſtra multis vtilia,in ſermone de ijs futuro ſigni-
ficabitur. Ab hoc deinceps aliud viride his verbis conſcripſit. ℭ *Viride ex Cyprino Aphrodæ.*
Ceræ denariũ pondo vigintiquatuor,reſinæ aridæ denarium pondo duodecim : æruginis raſæ de-
narium põdo octo,Aphrodas denarium pondo duodecim : mannæ denarium pondo octo, cypri-
ni dimidium acetabuli.Cotunditur autem cum eo, & difficilibus curatu vlceribus poteſt condu-
cere. Atque hæc cauſa eſt, cur ipſum ſcripſerit,tum ꝙ paucis conſtet,tum ꝙ vtiliſſimum eſſe poſ-
ſit. Cum autem multa deinceps viridia alia multiplicis miſturæ & vtilitatis adducat Androma-
chus,viſum mihi eſt ea relinquere,& vt ipſi vocant,Litas duntaxat percenſere. Is igitur ſic ad ver-
bum ſcribit. ℭ *Aliud Viride Lite,quo vtor.* Reſinæ pondo libras duodecim , ceræ pondo libras
octo,æruginis raſæ pondo libras octo, ſeu vitelini pondo libras duas, aceti pondo libram : ego au-
tem mannæ libram iniicio. Liquet igitur acetum cum duabus æruginis libris, & libra thuris, eſſe
læuigandum,ſicut antea præcepi, deinde liquabilia his miſcenda : dico autem ſeui libras octo* cum
ceræ octo, & reſinæ duodecim. Emplaſtrum hoc Lite ad amuſſim foret,niſi adipem aſſumpſiſſet,
& mannam:ita nanq; ærugo decima amborum ſimul portio eſſet, reſinæ videlicet & ceræ. Quòd
ſi reſina dura fuerit,omnino etiam olei quid addendum putabis,vti prius expoſitum eſt. Quoniã
vero ſeuum vitulinũ recepit, nec amplius exacte eſt Lite, vt quod molliens & concoquens medi-
camentum

† *Codex antiquus addit, καὶ ῥυπτικώτερον, i. magisq; abſtergit.*

* *duas legitur in antiquis. & ita omnino legendum videtur.*

camentum acceperit:multo autem magis,ſi etiam mãnam aſſumpſerit, quæ concoquit puriq́ꝫ mo E
uendo eſt,& carnis gignendæ quandam vim obtinet.

Communis Sermo de Emplaſtris Colore ſimilibus. CAP. 3.

QVò ſane medicamenta non ſecundum coloris, ſed facultatis ſimilitudinem, vtrã ſcribi con-
ueniat,manifeſtũ plane eſt. Vt ergo Andromachus, ſic alij quoqꝫ non nulli, ordine tradunt
emplaſtra non ſolum viridia, ſed etiam melina,fuſca,& candida. Quo igitur modo fiant
cãdida,priori volumine dictum eſt. Viridium vero compoſitionis,licet antea expoſitæ, nunc quo-
que mentionem faciemus.

Quomodo Viridia fiant. CAP. 4.

AErugo non pauca ijs immittitur,vt & aliorum colorem vincat, & omnia in ſuum permutet.
Porrò conijcere oportet eum, qui tale emplaſtrum conficit, præter æruginis quantitatem
etiam colorem illorum, quæ ipſi commiſcentur: ad hæc coctionis rationem: in ijs quæ miſcentur
quidem,colores pertinaces vitare,cuiuſmodi flaua, & rufa,& nigra medicamenta obtinent. Dico
autem flaua & rufa, qualia ſunt melitites, chalcitis combuſta, auripigmentum, ſandaracha: nigra
vero,quod genus ſunt pix,bitumen,terra ampelitis, lapis gagates. At inter coquendũ non opor-
tet æruginem ſuper ignem coeuntibus committere,verum vbi in mortario vnitas facta eſt, admi- F
ſcere,ſi colore viride medicamentum permanere deſideras: ſin autem melinum voles emplaſtrum
conficere,intelligito in coctione æruginem primum in hunc colorem perduci:poſtea in giluum,vt
emplaſtrum,quod dichromon ideſt bicolor,appellant,euadat. Etenim a coctionis tempore paucis
diebus poſt,in ſummo quidem emplaſtri fuſcus magis redditur color, in imum vero giluus currit.
Q̃m vero de ipſorum colore quæ conueniebant diximus, rurſus ad facultatis ſermonem reuerte-
mur memoria repetentes,vnde primum hoc in libro exordium ſumpſerimus. Agere autem cœ-
pimus,ſiquid meminimus,de medicamentis carnem generantibus:quorum poteſtatis ſcopus eſt,
vt mediocriter & ſine morſu detergeant exiccentq́ꝫ:at ſpeciales confecturę pro diuerſa ſimplicium
pharmacorum materię differunt. Cæterum nemo ignorat ea, quæ proprie & primario ſarcotica
id eſt carnem progignentia, nominantur, aperta vlcera carne implere, hoc eſt, quæ caua quidem
ſunt,non tamen ſordes,aut inflammationem coniunctam habent,magis vero etiam nec prauorum
humorum influxionem,neque carnem in cauo vlcere intemperatam: nam prædictorum aliquod
cauitati ſi immiſtũ eſt,prius illud curãdum.Scopi vero curationis ipſorum ſunt, ſordidis quidem
detergentia pharmaca adhibere:eis vero,quæ ex influxione humorũ proueniunt,exiccantia,atque
repellentia id, quod influit: at ſi multum & contumax exiſtat, fluoris cauſa prius amputanda eſt. G
Conſtat autem & inflammatarum partium phlegmonen ſanandam eſſe, carnem autem intempe-
ratam habentium,hanc ad temperiem reducendam.Porrò intemperata illa cum fiat quatuor ſane
modis ſimplicibus,quatuor item compoſitis, per contrarias qualitates ſuccurretur. Sed de his &
poſtea.Nunc autem de medicamentis vehementer detergentibus agemus.

De Pharmacis vehementer Abſtergentibus. CAP. 5.

QVòd hæc ex prædictorum genere ſint,quæ ob moderatam deterſionem cauis vlceribus, pu-
ris,apertis,ſine omni morſu admouebantur,antea diximus. Intenſam vero detergendi virtu-
tem obtinent, quæ copioſas ſordes auferunt. Quare non nulla ex prædictis viridibus
medicamentis vna re ſolum,nempe æruginis copia,ab ijs quæ ſimpliciter carnem producunt, eua-
riant.Quædam & aliorum vehementer detergentium miſtura, ſicuti vocatum Iſis, & Machęrio-
nis emplaſtrum,quod nos pro more vſurpamus,Oleoſum ex vſu nuncupant:vbi enim ſinum car-
ne implere proponimus, copioſiore oleo liquefacientes per cornu recti foraminis, modo clyſte-
ris,porcinæ veſicę cõiuncti,ipſum infundimus.Quin & vocatis pyulcis, hoc eſt pus trahentibus,
in eo vtimur: etenim horum etiam ij,quibus latius foramen eſt, ad huiuſmodi adminiſtrationem
commodi ſunt. Perſpicuum autem eſt ſinus oppletos ſordibus ex meraciore hoc medicamento H
purgari, id eſt oleo pauciore adhibito, rurſus puriores ex humectato magis olei vberioris miſtu-
ra. Itaque ſi paruæ adhuc phlegmones ſinum infeſtantis ſuſpicio quępiam exiſtat,medicamẽtum
ex roſaceo prorſus liquefiat:ſin à phlegmone fuerit liber,ex oleo: & ſi citra mordicationem veteris
miſturam ſuſtinuerit,illo pharmacum liquetur.Cæterum in huiuſmodi vſum non ſolum hoc, ſed
Machęrionis quoqꝫ emplaſtrum,& Iſis,atqꝫ alia faciunt,quę maiores noſtri perſcripſere,cerato mi
ſta,cauis vlceribus carnem inducere.Omnia nãqꝫ hęc ſine cerati miſtura ex oleo & roſaceo liquefa
cta ſinibus immittuntur, eo ꝙ conſiſtentia,quæ linamento excipitur (emmoton ſyſtaſin Gręci vo-
cant) ſinibus illini non poteſt. Pari modo & medicamentum ſiccum, quod combuſta charta con-
ſtat,roſaceo copioſiore diluentes,ipſis infundimus.Quemadmodũ vero ſinus liquidioribus phar-
macis indigent,dum craſſiora imponi nequeunt, ita quę in ſummo caua vlcera affligunt, craſſius
medicamentum deſiderant,hac videlicet occaſione,ꝙ liquida ſtatim ab eis decidunt, & linamenta
ſicca relinquuntur.Merito igitur in id genus vitijs ceratum valide abſtergentibus admiſcemus,in
ſinibus oleum vel roſacei plurimum. Atqui hęc in eũ modum abſtergentia pharmaca omnino etiã
digerunt,ideoq́ꝫ vehementer exiccant:ac cõmune quoddam ipſorum genus efficitur, quod Græ-
ci polychreſtum id eſt multiplicis vſus,appellant. Accedunt huic generi emplaſtra admodũ acria,

qualia

A qualia ſunt ea,q̃ di halωn id eſt ex ſalibus,nominantur:quę non offerēda ſunt vbi carne quidq̃ ex-
plere cogitamus.Nam præter alia hoc quoq; ſal eximiū habet, vt adſtringat magis q̃ purget: ſicca
re vero nihilominus q̃ aphronitrum ac nitrum poteſt: ſed illa adſtringendi facultatem non agno-
ſcunt, ſicut nec Aſiæ petræ flos: atq; huius rei gratia diſcutere, & ceratis admiſta vlcerum ſordes
tollere,nata ſunt: ſal propter adſtringendi poteſtatem hoc efficere non poteſt. Proinde cum hæc
in memoria habeatis, & methodum compoſitionis vſusq; omnium eiuſmodi medicamentorum
audiueritis,deinceps illa quæ à clariſſimis medicis propter optimorum medicaminum cognitionē
experimentis probata ſunt,enumerabo,Primum ſane Mantiæ,atq; eius diſcipuli Tarentini Hera-
clidis ſectatoris,permulta pharmaca,quæ ſubſequentibus annis per experientiam probantes diſtin
xerunt, & præſtantiſſima eorum ipſi duo literis mandarunt: quæ vero minus efficaciæ habere vi-
debantur,omiſerunt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionem eorum, qui illis ſucceſſerunt.
Sunt autem inter eos,qui in medicaminum experientia rectiſſime ſe geſſiſſe videntur, Petronius,
Muſa,Heras,Andromachus,Aſclepiades,& Crito.Iam vero Archigenis & Philippi ſtudioſi nō
pauca medicamenta prodidere.Quin etiam liber vnus eſt Menecratis,cui nomen inditum eſt, In-
ſignium pharmacorum autocrator hologrammatos, quaſi dicas imperator integris litteris deſcri-
B ptus. Quæ ergo pulcherrima ipſis tradita ſunt medicamina,& commendantur,quorum'que nos
inter omnia relata experientiam habemus,& quibus præceptores noſtri vſi ſunt,ad hæc ſi quod &
nobis inuentum ſit,deinceps adducam,quo ſingula genere contineantur,exponens. Nunc autem
viridibus relatis melina protinus ſubiungam.

Melina Emplaſtra. CAP. 6.

QVemadmodum viridium emplaſtrorum plurima propter æruginem præpollentem talia
fiunt,præſertim quæ ſunt ex ipſis coloratiora,ita quoq; melina. Sed viridia æruginem inco-
ctam habent:melina vero coctam quidem, ſed mediocriter: nam ſi amplius coquas, bico-
lora emplaſtra quibuſdam appellata,quibuſdam gilua, efficies. Solent medici viridia ſimpliciter
melina & rufa nominare,quæ non adeo magna vulnera glutinant, & vlceribus cicatricem obdu-
cunt:quæ mos eſt medicis appellare aperiſtata, quaſi dicas aperta.Item ex roſaceo liquefacta cauis
carnem gignunt. Multiplicis vſus ſunt inter ea quæ plura pollicentur. Quædam multa non pro-
mittunt,ſed vnum mentione dignum, videlicet vel vlcera cacoethe bene curare, vel plus digerere,
vel meliceridas, vel duritias emollire, vel huiuſmodi quid non contemnendum nec curatu facile.
Andromachus itaq; quatuordecim melina conſcripſit, ex quorum numero quinq; æruginē ha-
C bent,reliqua ſine hac confecta ſunt.Porrò ex ijs,quæ ærugine cōſtant, vnum quidem primum in-
ter quatuordecim poſitum eſt,alterum vero quartum, poſt hoc aliud ſextum, inde ſeptimum, &
decimum. Quibus ergo nihil eximij appoſuit,omnia ſimul & conglutinant vlcera, & cicatricem
inducunt.Quæ ſi ex roſaceo liquefiant,carnem procreant: quin & mediocribus phlegmonis me-
dentur:ſicut mediocres etiam duritias emolliunt, atq; hoc faciunt euidentius, quæ guttam ammo-
niaci continent:his adhuc ipſis magis, quæ copioſiorem reliquorum proportione eam aſſumpſe-
runt.In quibuſdam vero appoſuit ipſe,tenerū,hoc eſt tenerę cuti conueniens videlicet: & cui præ-
fixit,epiſpaſticon & exippoticon,ideſt attrahens & eruens,innuit membrorum doloribus, ſynan-
chæ, & lateris cruciatui benefacere, vel interiores abſceſſus diſcutere: magis quoddam teſtimoniū
his adferens,q̃ ſimplici ſermone ſcriptis. Igitur omnia ipſa deinceps ſubijciam.

Melina Andromachi. CAP. 7.

M*Elinum quo vtor.* Spumæ argenti denariorum pondo centū* m quatuor, olei æſtate heminā, *Al. heminā s.
hyeme † tres cyathos,} ceræ denariorum pondo quadragintaocto, colophoniæ denariorum † Al. heminā.
pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariorum pondo vigintiquatuor: æruginis raſæ,
chalbani,myrrhæ,ſingulorum denariorum pondo octo. *Aliud.* Spumæ argēti denariorum pō
D do centum,olei † tres cyathos,} reſinæ colophoniæ denariorum pondo ſexagintaquatuor,guttæ †Al. heminā s.
ammoniaci denariorū pondo quadraginta, ceruſſæ denariorum pondo vigintiquatuor. *Aliud.*
Spumæ argenti denariorum pondo quadrā*ginta, ceruſſæ denariorum pondo ſex, ceræ tyrrheni- * Aliter l.
cæ denariorū pondo ſedecim, reſinæ pityinæ ſiccæ denariorum pondo ſedecim, guttæ ammonia-
ci denariorum pondo duorum,olei heminam. *Aliud.* Spumæ argenti denariorum pondo cen-
tum: colophoniæ denariorum pondo ſexaginta quatuor, alij quadraginta octo: ceræ denarium
pondo octogintaquatuor:chalbani,myrrhæ,æruginis,ſingulorum denariorum pondo octo: opo-
panacis denarium pondo ſex,olei heminā* m ęſtate,hyeme vero † tres cyathos.} *Aliud.* Spumę ar *Al. heminā s.
genti denarium pondo centum,reſinæ pityinę denarium pondo centū, cerę denarium pōdo duo- †Al. heminam
decim,olei † tres cyathos,} vini falerni heminæ dimidium. Spuma argenti ex vino læuis fit, do- †Al. heminam & s.
nec ſiccata fuerit,deinde coquitur. *Aliud.* Spumæ argenti denarium pondo centū,olei veteris he-
minas † lxx, cerę denarium pondo cētum,æruginis ſcoleciæ denarium pondo vigintiquinq;, cha- † Aliter duas.
mæleontis nigri denarium pondo duodecim ac ſemiſſem, chryſocollæ denarium pondo quadra-
ginta. *Aliud.* Spumæ argenti denarium pondo ducentorum,olei veteris heminas tres,cerę dena
riorum pondo centum ſexagintaocto, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ de- *
nariorum pondo quatuor,æruginis denarium pondo octō*, reſinæ colophoniæ denariorum pon- * Aliter xx.
do

do centum vigintiocto, chalbani denariorum pondo viginti, chamęleontis atri denariorum pondo E
* Al. viginti. octo, alij propoleos denariorũ pondo octo* pro chamæleonte. *Aliud.* Olei veteris, in quo chamæleon ferueſactus ſit q̃ copioſiſſimus, ſextarium: ſpumæ argenti pondo: vbi ebullierit, argenti ſpumam inſpergito, & coquito. ¶ *Aliud ad Nomas, id eſt Vlcera depaſcentia.* Sandarachę denariorũ pondo trium, aluminis fiſſi denariorum pondo quatuor, thuris denariorum pondo quatuor, myrrhæ denariorum pondo quatuor, guttę ammoniaci denariorum pondo octodecim, ceræ denariorum pondo octodecim, terebinthinæ denariorum pondo ſex, adipis ſuilli denariorum pondo duũ,
* Al. centumviginti. mellis decimamſextam heminæ portionem. *Aliud.* Spumę argẽti denariorum pondo centũ*m-
* Al. centumviginti. octo: ceræ denariorum pondo centũ*mocto, alibi centum inuenio: guttæ ammoniaci denariorum pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorum pondo quadraginta, ariſtolochiæ denariorum
* Al. viginti. pondo vigintiquinque, zeæ radicis denariorum pondo o*cto, æruginis ſcoleciæ denariorum pondo ſedecim, aluminis ſciſſilis denariorum pondo ſedecim, olei veteris binas heminas. ¶ *Alina Simplex.* Spumæ argenti denariorum pondo centum, axungiæ denariorum pondo ſeptuagintaquinque, olei veteris pondo denariorum ſeptuagintaquinque. Ad molli carne præditos facit, & digerit. ¶ *Aliud Melinum emolliens, Diophantis, Aphra nominatur, Attrahens, & eruens, quo Articuli curantur.* Viſci elaborati pondo, ceræ pondo, reſinæ terebinthinæ pondo, chalbani vnc. tres: F
liquefactis vtitor. ¶ *Aliud Salome, ad omnem Dolorem, & Anginam ſynanchen cum cucurbitula, &*
* Al. vnum. *ad Lateris affectum.* Spumæ argenti pondo du*o, olei veteris vncias octo, ſimul coquito. ¶ *Aliud Melinum Heraclidis, interiores Abſceſſus ſine dolore diſcutiens.* Spumæ argenti denariorum pondo centum, ceruſſæ denariorum pondo cẽtum, ceræ denariorum pondo octoginta, reſinæ aridę denariorũ pondo ſexaginta, guttæ ammoniaci denariorũ pondo quinquaginta, galbani denariorum pondo ſedecim, olei veteris heminas duas. Vt autem Ruſticus ille familiaris Iſidori, Spumæ argenti denariorum pondo quinquaginta, ceruſſæ denariorum pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci
* Al. quadraginta. denariorũ pondo o*cto, ceræ denariorum pondo vigintiquinque, reſinæ aridæ denariorum pondo triginta, vlmi in ſacculis ex corio recunditę denariorum pondo quindecim, galbani denariorũ pon
† Al. olei veteris heminam & s. do octo, † olei tres cyathos. Inter hæc emplaſtra, nullius coctionem ſcripſit Andromachus. Ego vero ad colorem ipſorum pertinere dixi, ſcilicet neq; æruginem crudam eſſe oportere, vt in viridibus: neq; nimis coctam, ſicut in ijs, quæ bicolora & gilua nominantur: verum vbi iam cacabus ab igne auferendus propemodum eſt, inijci ærugo debet: deinde cum mutat colorem, & melinum redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus eſt, ſi iam nõ inquinet: ſin minus, paululum ſuper ignem lentiſſimum remorati ſic tollemus, nam in admodum vehementi facile in giluum degenerat. G Cuius rei gratia quoq; duo inſignia emplaſtra melina, alterum Menœti, alterum Serapionis, ſubiungam: quorum coquendi rationem pleriq; tradidere, & vos confecturæ eorum, quæ Andromachus ſcripſit, exemplum habebitis.

Menœti Melinum. CAP. 8.

SPumæ argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinæ pellucidæ pondo duo, ceræ pondo: æruginis, thuris, chalbani pinguiſſimi, ſingulorum pondo vncias quatuor: guttæ ammoniaci põdo vncias ſex. Argenti ſpuma ex oleo ad multam ſpiſſitudinem vſq; incoquitur: deinde reſina ceraq; inijcitur: cum pulchre ſoluta hæc fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene ſinitur: poſt illa ærugo immittitur: & vbi infra motum fuerit, denuo ſuper ignem lenem coquitur, donec melinum colorem repræſentet: poſtremo chalbanum, & thus, lęuia facta, ac in mortarium demiſſa, vbi ammoniacum ex aceto in læuorem redactum eſt, vt ſordium imaginem habeat: ſtatimq; manibus ſubacta excipiuntur: & aceto modico affuſo in ſequentem diem vſque relinquuntur, ac tunc rurſus emollita reponuntur.

Melinum Serapionis ad Vulnera, & ad Reſoluendum, Pugilibus vtiliſſimum. CAP. 9.

SPumæ argenti denariorum pondo centum, guttę ammoniaci denariorum pondo vigintiocto, H ceræ denariorum pondo quinquagintaſex, æruginis cypriæ denariorũ pondo nouem, myrrhæ denarij pondo vnius, colophoniæ denariorum pondo quinquagintaſex, chalbani denariorum pondo nouem, olei tres cyathos, æſtate cyathum & dimidium. Argenti ſpumam ac oleum coquito: cũ inalterata ſunt, ammoniacum, deinde ceram: poſtq; depoſueris cacabum, chalbanum, æruginem, & reliqua addito, atque molliter incoquito. Huiuſmodi coquendi modos melinorum, quæ ſcripſimus, emplaſtrorum multi me priores tradidere, iuxta quorum ſimilitudinem etiam alia melina
* coquere poteritis. Argenti ſpumam ſane primum inijcere conuenit, mox reſinas & ammoniacũ, deinde chalbanum & æruginem: poſtea ſi vel thus, vel myrrham, vel aloen capiat, hæc immittenda ſunt, cum medicamentum ab igne tollitur, quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autẽ lente coquenda eſſe, præſertim cum ærugo indita fuerit: quin & ipſam miſcendam, vbi cacabũ in terram depoſueris, ac parum refrigeraueris, idq; magis, ſi vas paruum ſit, in quo coquitur, nam efferueſcenti immiſſa ærugo, frequenter ex ipſo vaſe diffundi medicamentũ cogit. Porrò in Menœti primo melino, quod ideo Pycticon ideſt pugillatorium, vt ita dixerim, vocat, q̃m pugiles potiſſimum medicamento eo vtantur, ammoniacum quoq; ex aceto læue in mortario fieri poſſe, alijs omnibus in cacabo miſtis, deinde ex ipſo defuſis, prius inſtituti ſumus.

Melina

A qualia ſunt ea, q̃ di halω̃n id eſt ex ſalibus, nominantur: quę non offerẽda ſunt vbi carne quidq́; explere cogitamus. Nam præter alia hoc quoq; ſal eximiũ habet, vt adſtringat magis q̃ purget: ſiccare vero nihilo minus q̃ aphronitrum ac nitrum poteſt: ſed illa adſtringendi facultatem non agnoſcunt, ſicut nec Aſiæ petræ flos: atq; huius rei gratia diſcutere, & ceratis admiſta vlcerum ſordes tollere, nata ſunt: ſal propter adſtringendi poteſtatem hoc efficere non poteſt. Proinde cum hæc in memoria habeatis, & methodum compoſitionis vſusq; omnium eiuſmodi medicamentorum audiueritis, deinceps illa quæ à clariſſimis medicis propter optimorum medicaminum cognitionẽ experimentis probata ſunt, enumerabo, Primum ſane Mantiæ, atq; eius diſcipuli Tarentini Heraclidis ſectatoris, permulta pharmaca, quæ ſubſequentibus annis per experientiam probantes diſtinxerunt, & præſtantiſſima eorum ipſi duo literis mandarunt: quæ vero minus efficaciæ habere videbantur, omiſerunt. Iure igitur & ego maiorem facio mentionem eorum, qui illis ſucceſſerunt. Sunt autem inter eos, qui in medicaminum experientia rectiſſime ſe geſſiſſe videntur, Petronius, Muſa, Heras, Andromachus, Aſclepiades, & Crito. Iam vero Archigenis & Philippi ſtudioſi nõ pauca medicamenta prodidere. Quin etiam liber vnus eſt Menecratis, cui nomen inditum eſt, Inſignium pharmacorum autocrator hologrammatos, quaſi dicas imperator integris litteris deſcri-
B ptus. Quæ ergo pulcherrima ipſis tradita ſunt medicamina, & commendantur, quorum'que nos inter omnia relata experientiam habemus, & quibus præceptores noſtri vſi ſunt, ad hæc ſi quod & nobis inuentum ſit, deinceps adducam, quo ſingula genere contineantur, exponens. Nunc autem viridibus relatis melina protinus ſubiungam.

Melina Emplaſtra. CAP. 6.

QVemadmodum viridium emplaſtrorum plurima propter æruginem præpollentem talia fiunt, præſertim quæ ſunt ex ipſis coloratiora, ita quoq; melina. Sed viridia æruginem incoctam habent: melina vero coctam quidem, ſed mediocriter: nam ſi amplius coquas, bicolora emplaſtra quibuſdam appellata, quibuſdam gilua, efficies. Solent medici viridia ſimpliciter melina & rufa nominare, quæ non adeo magna vulnera glutinant, & vlceribus cicatricem obducunt: quæ mos eſt medicis appellare aperiſtata, quaſi dicas aperta. Item ex roſaceo liquefacta cauis carnem gignunt. Multiplicis vſus ſunt inter ea quæ plura pollicentur. Quædam multa non promittunt, ſed vnum mentione dignum, videlicet vel vlcera cacoethe bene curare, vel plus digerere, vel meliceridas, vel duritias emollire, vel huiuſmodi quid non contemnendum nec curatu facile. Andromachus itaq; quatuordecim melina conſcripſit, ex quorum numero quinq; æruginẽ ha-
C bent, reliqua ſine hac confecta ſunt. Porrò ex iis, quæ ærugine cõſtant, vnum quidem primum inter quatuordecim poſitum eſt, alterum vero quartum, poſt hoc aliud ſextum, inde ſeptimum, & decimum. Quibus ergo nihil eximij appoſuit, omnia ſimul & conglutinant vlcera, & cicatricem inducunt. Quæ ſi ex roſaceo liquefiant, carnem procreant: quin & mediocribus phlegmonis medentur: ſicut mediocres etiam duritias emolliunt, atq; hoc faciunt euidentius, quæ guttam ammoniaci continent: his adhuc ipſis magis, quæ copioſiorem reliquorum proportione eam aſſumpſerunt. In quibuſdam vero appoſuit ipſe, tenerũ, hoc eſt tenerę cuti conueniens videlicet: & cui præfixit, epiſpaſticon & exippoticon, ideſt attrahens & eruens, innuit membrorum doloribus, ſynanchæ, & lateris cruciatui benefacere, vel interiores abſceſſus diſcutere: magis quoddam teſtimoniũ his adferens, q̃ ſimplici ſermone ſcriptis. Igitur omnia ipſa deinceps ſubijciam.

Melina Andromachi. CAP. 7.

M*Elinum quo vtor.* Spumæ argenti denariorum pondo centũ*m quatuor, olei æſtate hẽminã, *Al. heminã s.
hyeme † tres cyathos, } ceræ denariorum pondo quadragintaocto, colophoniæ denariorum † Al. heminã.
pondo quadragintaocto, guttæ ammoniaci denariorum pondo vigintiquatuor: æruginis raſæ,
chalbani, myrrhæ, ſingulorum denariorum pondo octo. *Aliud.* Spumæ argẽti denariorum põ
D do centum, olei † tres cyathos, } reſinæ colophoniæ denariorum pondo ſexagintaquatuor, guttæ †Al. heminã s.
ammoniaci denariorũ pondo quadraginta, ceruſſæ denariorum pondo vigintiquatuor. *Aliud.*
Spumæ argenti denariorum pondo quadra*ginta, ceruſſæ denariorum pondo ſex, ceræ tyrrheni- * Aliter l.
cæ denariorũ pondo ſedecim, reſinæ pityinæ ſiccæ denariorum pondo ſedecim, guttæ ammonia-
ci denariorum pondo duorum, olei heminam. *Aliud.* Spumæ argenti denariorum pondo cen-
tum: colophoniæ denariorum pondo ſexaginta quatuor, alij quadraginta octo: ceræ denarium
pondo octogintaquatuor: chalbani, myrrhæ, æruginis, ſingulorum denariorum pondo octo: opo-
panacis denarium pondo ſex, olei heminã*m ęſtate, hyeme vero † tres cyathos. } *Aliud.* Spumę ar *Al. heminã s.
genti denarium pondo centum, reſinæ pityinę denarium pondo centũ, cerę denarium põdo duo- †Al. heminam
decim, olei † tres cyathos, } vini falerni heminæ dimidium. Spuma argenti ex vino læuis fit, do- †Al. heminam & s.
nec ſiccata fuerit, deinde coquitur. *Aliud.* Spumæ argenti denarium pondo centũ, olei veteris he-
minas † lxx, cerę denarium pondo cẽtum, æruginis ſcoleciæ denarium pondo vigintiquinq;, cha- † Aliter duas.
mæleontis nigri denarium pondo duodecim ac ſemiſſem, chryſocollæ denarium pondo quadra-
ginta. *Aliud.* Spumæ argenti denarium pondo ducentorum, olei veteris heminas tres, cerę dena
riorum pondo centum ſexagintaocto, guttæ ammoniaci denarium pondo centum, myrrhæ de- *
nariorum pondo quatuor, æruginis denarium pondo octo*, reſinæ colophoniæ denariorum pon- * Aliter xx.
do

do centum vigintiocto, chalbani denariorum pondo viginti, chamęleontis atri denariorum pondo E
* Al. viginti.
octo, alij propoleos denariorũ pondo octo* pro chamæleonte. *Aliud.* Olei veteris, in quo chamæ-
leon feruefactus ſit q̃ copioſiſſimus, ſextarium: ſpumæ argenti pondo: vbi ebullierit, argenti ſpu-
mam inſpergito, & coquito. ℂ *Aliud ad Nomas, id eſt Vlcera depaſcentia.* Sandarachę denariorũ
pondo trium, aluminis ſiſſi denariorum pondo quatuor, thuris denariorum pondo quatuor, myr-
rhæ denariorum pondo quatuor, guttę ammoniaci denariorum pondo octodecim, ceræ denario-
rum pondo octodecim, terebinthinæ denariorum pondo ſex, adipis ſuilli denariorum pondo duũ,
* Al. centumviginti.
mellis decimamſextam heminæ portionem. *Aliud.* Spumę argẽti denariorum pondo centũ* m-
* Al. centumviginti.
octo: ceræ denariorum pondo centũ* mocto, alibi centum inuenio: guttæ ammoniaci denariorum
pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorum pondo quadraginta, ariſtolochiæ denariorum
* Al. viginti.
pondo vigintiquinque, zeæ radicis denariorum pondo octo*, æruginis ſcoleciæ denariorum pon-
do ſedecim, aluminis ſciſſilis denariorum pondo ſedecim, olei veteris binas heminas. ℂ *Aliua
Simplex.* Spumæ argenti denariorum pondo centum, axungiæ denariorum pondo ſeptuaginta-
quinque, olei veteris pondo denariorum ſeptuagintaquinque. Ad molli carne præditos facit, & di-
gerit. ℂ *Aliud Melinum emolliens, Diophantis, Aphra nominatur, Attrahens, & eruens, quo Ar-
ticuli curantur.* Viſci elaborati pondo, ceræ pondo, reſinæ terebinthinæ pondo, chalbani vnc. tres: F
liquefactis vtitor. ℂ *Aliud Salome, ad omnem Dolorem, & Anginam ſynanchen cum cucurbitula, &
* Al. vnum.
ad Lateris affectum.* Spumæ argenti pondo duo*, olei veteris vncias octo, ſimul coquito. ℂ *Aliud
Melinum Heraclidis, interiores Abſceſſus ſine dolore diſcutiens.* Spumæ argenti denariorum pon-
do centum, ceruſſæ denariorum pondo cẽtum, ceræ denariorum pondo octoginta, reſinæ aridę de-
nariorũ pondo ſexaginta, guttæ ammoniaci denariorũ pondo quinquaginta, galbani denariorum
pondo ſedecim, olei veteris heminas duas. Vt autem Ruſticus ille familiaris Iſidori, Spumæ argen
tĩ denariorum pondo quinquaginta, ceruſſæ denariorum pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci
* Al. quadraginta.
denariorũ pondo octo*, ceræ denariorum pondo vigintiquinque, reſinæ aridæ denariorum pondo
triginta, vlmi in ſacculis ex corio reconditę denariorum pondo quindecim, galbani denariorũ pon
† Al. olei veteris heminam & s.
do octo, † olei tres cyathos. Inter hæc emplaſtra, nullius coctionem ſcripſit Andromachus. Ego
vero ad colorem ipſorum pertinere dixi, ſcilicet neq; æruginem crudam eſſe oportere, vt in viridi-
bus: neq; nimis coctam, ſicut in ijs, quæ bicolora & gilua nominantur: verum vbi iam cacabus ab
igne auferendus propemodum eſt, inijci ærugo debet: deinde cum mutat colorem, & melinum
redditur, medicamentum tollere iam ab igne tempus eſt, ſi iam nõ inquinet: ſin minus, paululum
ſuper ignem lentiſſimum remorati ſic tollemus, nam in admodum vehementi facile in giluum de- G
generat. Cuius rei gratia quoq; duo inſignia emplaſtra melina, alterum Menœti, alterum Serapio
nis, ſubiungam: quorum coquendi rationem pleriq; tradidere, & vos confecturæ eorum, quæ An-
dromachus ſcripſit, exemplum habebitis.

Menœti Melinum. *CAP. 8.*

SPumæ argenti pondo quatuor, olei pondo tria, terebinthinæ pellucidæ pondo duo, ceræ pon-
do: æruginis, thuris, chalbani pinguiſſimi, ſingulorum pondo vncias quatuor: guttæ ammo-
niaci põdo vncias ſex. Argenti ſpuma ex oleo ad multam ſpiſſitudinem vſq; incoquitur: deinde re
ſina ceraq; inijcitur: cum pulchre ſoluta hæc fuerint, cacabus deponitur, & refrigerari bene ſinitur;
poſt illa ærugo immittitur: & vbi infra motum fuerit, denuo ſuper ignem lenem coquitur, donec
melinum colorem repræſentet: poſtremo chalbanum, & thus, lęuia facta, ac in mortarium demiſſa,
vbi ammoniacum ex aceto in læuorem redactum eſt, vt ſordium imaginem habeat: ſtatimq; mani-
bus ſubacta excipiuntur: & aceto modico affuſo in ſequentem diem vſque relinquuntur, ac tunc
rurſus emollita reponuntur.

Melinum Serapionis ad Vulnera, & ad Reſoluendum, Pugilibus vtiliſſimum. *CAP. 9.*

SPumæ argenti denariorum pondo centum, guttę ammoniaci denariorum pondo vigintiocto, H
ceræ denariorum pondo quinquagintaſex, æruginis cypriæ denariorũ pondo nouem, myrrhæ
denarij pondo vnius, colophoniæ denariorum pondo quinquagintaſex, chalbani denariorum pon
do nouem, olei tres cyathos, æſtate cyathum & dimidium. Argenti ſpumam ac oleum coquito: cũ
inalterata ſunt, ammoniacum, deinde ceram: poſtq̃ depoſueris cacabum, chalbanum, æruginem,
& reliqua addito, atque molliter incoquito. Huiuſmodi coquendi modos melinorum, quæ ſcri-
pſimus, emplaſtrorum multi me priores tradidere, iuxta quorum ſimilitudinem etiam alia melina
* coquere poteritis. Argenti ſpumam ſane primum inijcere conuenit, mox reſinas & ammoniacũ,
deinde chalbanum & æruginem: poſtea ſi vel thus, vel myrrham, vel aloen capiat, hæc immittenda
ſunt, cum medicamentum ab igne tollitur, quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autẽ len-
te coquenda eſſe, præſertim cum ærugo indita fuerit: quin & ipſam miſcendam, vbi cacabũ in ter-
ram depoſueris, ac parum refrigeraueris, idq; magis, ſi vas paruum ſit, in quo coquitur, nam effer-
ueſcenti immiſſa ærugo, frequenter ex ipſo vaſe diffundi medicamentũ cogit. Porrò in Menœti
primo melino, quod ideo Pycticon ideſt pugillatorium, vt ita dixerim, vocat, q̃m pugiles potiſſi-
mum medicamento eo vtantur, ammoniacum quoq; ex aceto læue in mortario fieri poſſe, alijs o-
mnibus in cacabo miſtis, deinde ex ipſo defuſis, prius inſtituti ſumus.

Melina

A *Melina Heræ Emplaſtra.* *CAP. 10.*

A*D Strumas Heræ.* Quæ ab Hera conſcripta ſunt, hunc in modum habent. ¶ *Melinum ad veteres Sinus, & ſi in vacua perforati ſint. Idem etiam diſcutit Strumas quæ in pueris nuper ortæ ſunt. Facit etiam ad Artus è loco motos.* Argẽti ſpumæ chryſitidis denarium pondo cẽtum, reſinæ pityinæ ſiccæ tantundem, ceræ ponticæ denariũ pondo duodecim & ſcrupulos duos, olei tres cyathos, vini falerni tantundem. Argenti ſpuma ex vino læuigatur, donec ſicceſcat: poſt vna cum oleo ſic coquitur, quouſq; mutata fuerit: & tũc reſina læuis additur, ac cera coquitur, donec nõ inquinet.

¶ *Menœti, coloris aurei, ad Teneros, maxime Eunuchos facit. Aptum eſt Abraſis, & omni inueterato & recenti Vlceri, itidem Combuſtis. Eſt etiam Malagma, diſcutit Phymata, Parotidas, Strumas, & omnes Duritias. Valet etiam ad Rhagadas, & ad Condylomata. Valde generoſum eſt.* Argenti ſpumæ denariorũ pondo centum, olei veteris denariorum pondo centum, reſinæ pityinæ aridæ denariorum pondo quinquaginta vel* centum, ceræ denariorum pondo quinquaginta. Argenti ſpumã * *Aliter et*
cum oleo coquito, donec vnitas fieri inceperit: mox reſinam læuem indito: hac liquata ceram: vbi bene habuerit medicamen, in mortarium oleo prius inunctum demittito, & denuo tritum excipito. Eſt autem glutinans, nec polluit. ¶ *Hygyni Emplaſtrum ad multa boni coloris. Curat Vlcera vix ci-*
B *catricem ducentia, & Paronychia. Hoc melius emplaſtrum non extat.* Argenti ſpumæ chryſitidis minam, ceræ tantundem, chamelæontis nigri radicis denariorum pondo trigintaſex, æruginis raſę denariorum pondo octodecim, chryſocollæ denariorũ pondo quadraginta, olei veteris heminas tres. Argenti ſpuma cum oleo igne non acri coquitur, vſquedum efferueſcere inceperit: deinde ærugo inſpergitur cacabo depoſito: atq; iterum repoſito emplaſtrum permouetur, quouſq; proprium colorem receperit: poſtea cera: quæ vbi bene ſe habuerint, chryſocollam & chamæleonem aſſumunt: demiſſo iam in mortarium acetum ſuperfunditur. Itaq; prædictis affectibus bene facit etiam chryſocolla admiſta, attamen ſine hac mitigantiſſimum eſt, & præcipue ad neruorum puncturas valet, itidem vbi à muſculis vel neruis abluere quid oportet. Horũ trium emplaſtrorum, quæ Heras conſcripſit, primum ex vino & confectionem & titulum habet: multiq; noſtri tam præceptores q̃ amici eo ſine ærugine videlicet p̃parato vtuntur, ſcripto autem ab Andromacho & fere omnibus, qui varia emplaſtra compoſuerunt. Proinde non pauci illorũ incurioſe ipſum conficientes, contẽptum emplaſtro pariunt. Optimum vero eſt, ſi vti tradidimus, ex vino falerno conficiatur, cuius penuria giluum vetus, tenue ſubſtantia, quatenus poteſt giluum hoc eſſe, immiſcebimus: nam cãdida hoc peculiariter habent, vt pelluceant. Porrò præſtantiſſima apud nos ſunt in Aſia tria, Tmo-
C lite vocatum, Leſbium, ac celebratiſſimum apud veteres Ariuſium, in Chio proueniens, quo omnes ad optima medicamenta, pręſertim antidotos, ſicut nunc Falerno, vtebantur. Huiuſmodi igitur vinum ſi in argenti ſpumam ſub caniculæ æſtu, vel Sole alioqui calido, mittamus, deinde teramus: vel ſine Sole etiam diu teramus, vt humor reſicceſcat, ipſaq; argenti ſpuma relinquatur vel omnino madoris expers & ſicca, vel prope fiat: medicamentum optimum euadit. Vnus ſane ex præceptoribus meis, poſtq̃ in vino falerno tritam exiccaſſet, hoc modo ipſam præparabat: Oleum alio, vinum item alio, vaſe calefaciens, paulatim argenti ſpumã ſuperfundebat interim vino, in quo læuigatæ probeq; permiſtæ oleum adiiciebat: interdum ab oleo auſpicatus, ad vinum tranſibat. Alternis autem vicibus hoc ſæpius agendo vtrunque conſumebat, & ſic ex mortario in cacabum demittens, pityinam reſinam, quam propriæ phyſema Græci vocant, læuem ad amuſſim factam addebat, mox ceram: & ſenſim, quoad non inficeret, decoquebat. Vtebatur eo & ad ſinus diuturnos, illinens prius ſanguine columbæ non domeſticæ, ſed ex eis, quæ in turribus nidum collocant, (boſcadas quidam nominant) quas apud nos in agris extruunt: non nulli has agreſtes vocant. Pari modo magnis vulneribus, recentibus, huiuſmodi ſanguine columbino illinens, medicamentum imponebat non mediocri eius confidentia. Vini autem heminam & s indebat, non vt Heras &
D Andromachus, ſemiſſem tantum: atque huius occaſione medicamen longe melius factũ eſt. Cæterum vbi ipſum voles boni odoris efficere, opopanacis ſemunciam, quod eſt denarios quatuor, miſcebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adiicies. Hoc medicamentum vlcera vel ad vſq; cicatricem probe perducit.

Critonia Melina Medicamenta. *CAP. 11.*

QVæ Crito melina ſcripſit, Buxea nominat. ¶ *Buxeum ad Recentia Vulnera. Idem Cicatricem obducit & extrahit.* Spumæ argenti pondo quatuor, cerę pondo totidem, terebinthinæ pondo vncias octo, æruginis tantundem, olei veteris ſextarios duos, aceti ſextarij dimidium. Spumam argenteam, oleum, æruginem, acetum, vna ſuper ignem lentum incoquito: vbi vero coitura ſunt, reſina ceráque adiungatur; & in vnum redactis ad recentia vulnera potiſſimum vtitor. Scripſit & aliud ante hoc Crito, quod Buxeum vocat, ſimplex quidem quantum ad miſtorum numerum pertinet, magnum vero pollicitis. Scripſit igitur de ipſo ad verbum hoc modo.

¶ *Emplaſtrum ex Chamæleonte, eadem faciẽs quæ Tyria. Cicatricem Vlceribus difficillimis, calloſis, & inueteratis, maxime inducit. Medetur etiam Rhagadijs digitorũ, Condylomatis, & Duritiis.* Spumę argenteæ pondo minam, ceræ pondo minas ſex, æruginis pondo minas quatuor, chamæleontis pondo minas octo, olei pondo minam. Oleo ſpumam argenteam coquito rudicula mouens, do-

nec conſiſtat,& fiat melinum: poſt hoc æruginem inſpergito, inde ceram adijcito. Porrò vbi dili- E
genter liquata ab igne tuleris,chamæleontem indito:cum vnitas facta eſt,in mortarium demittito:
vpi ſubacta,excipito. Iam vero & alia quædam emplaſtra Crito tradidit in quarto medicamen-
torum volumine,Buxea quidem,vt ipſe nuncupat: Melina vero,vt alij:attamen non nulla ex ijs ci
tra æruginem componuntur: non nulla æruginem quidem aſſumunt, ſed in alio pharmacorum
genere pro facultatis ſeu virium ſimilitudine dicentur, in Epuloticis,Epulotica: in ijs quæ ſuccis
conſtant,ex ſuccis compoſita:in mollientibus, illa quæ mollire nata ſunt: quemadmodũ & Mna-
ſæi emplaſtrum multifariã ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire iam tem-
pus eſt,colore inuicem,& a melinis,differentia.

De Giluis Emplaſtris,quæ & Dichroma id eſt bicolora, dicuntur. *CAP. 12.*

QVædam ex eadem materia conſtant,qua æruginem habentia melina, ſicut prius quoque di-
ximus, hoc ſolo differentia, ꝙ diutius coquantur: omnia ſiquidem propter crudam ærugi-
nem viridia, fiunt melina,vbi mediocriter ipſa cocta fuerit:gilua, vbi liberalius. Maniſe-
ſtum igitur melina gilua´que oleum copioſius quàm viridia neceſſario habere, etſi reliqua omnia
eadem recipiant. Atque huius gratia primum ſpuma argenti cacabo inijcienda eſt, in quo tan-
tiſper coquetur, dum ſordium craſſitudinem conſequatur: mox ærugo, deinde ſi metallicum ali- F
quod, ceu æs combuſtum eius´que ſquama, immittatur. Ac quando ſpiſſitudinem acceperint,
tunc ceram & reſinam, ſi hæc etiam medicamentum recipiat, indere conueniet: poſtremo thus;
myrrham,aloen, alia´que id genus: ſicut celeberrimũ giluum,quod ex dictamno vocatur, Sacrum
& ipſum appellatum, velut Iſis, quoniam aiunt ea ex ſacris Ægypti locis eſſe allata. Vſum igitur
hoc præſtat multiplicem, proinde in ſequenti ſermone ſimul cum ijs, quæ ad plura valent, paulo
poſt deſcribetur. In præſentia de alijs giluis, tum omnino ſimplicibus, tum ijs quæ inter hæc &
polychreſta id eſt multipliciter vtilia, conſiſtunt, verba facturi ſumus. Vt igitur viridia empla-
ſtra ſimplicia ex cera, reſina, oleo, & ærugine, conficiebantur iuxta dictam illic ſymmetriam, ſic
gilua ex argenti ſpuma & oleo copioſiore, quàm in viridibus, ſumpto componuntur. Itaque ſi
emplaſtrum largius voles coquere, augeas´que oleum, medicamen habiturus es, quod magis ſic-
cet, ideo´que vulnerum cruentorum glutinantius: ſin autem mediocriter, tantam olei menſuram,
quantum argenti ſpumæ pondus, eſſe ſufficit: libram enim olei menſuralem Romanorum in ar-
genti ſpumæ libram ponderalem inijciemus. Iam ſi pharmacum plenius incoquere placet, non
ſolum vnam libram & s, ſed etiam duas & plures immittemus. Porrò inter hæc gilua emplaſtra
ſic præparata plus ſiccant quæ nec reſinam,nec ceram,omnino habent,ſed ex ſolis, vt vocant, me- G
tallicis conficiuntur: quemadmodum alij quoque non nulli ex prioribus alia ſcripſerunt. Cæ-
terum quo ego ſemper mea induſtria compoſito vtor, in hunc modum coquitur. ℭ *Giluum ex*
Metallicis. Argenti ſpumę cum oleo prius coctę metallica ex aceto læuigata immitto,& ſic coquo,
donec non inficiat. Addo his olei libras quatuor, hoc autem quanto vetuſtius, tanto erit melius,
magis´que ſi id fuerit ſabinum: argenteæ ſpumæ libras tres, aceti quàm acerrimi libras duas: ho-
rum trium metallicorum, ſquamæ æris nigri, æruginis, chalcitidis, ſingulorum æquale pondus,
nimirum vncias duas, hoc eſt denariorum pondo ſedecim. At cum vetus oleum exiſtit, craſ-
ſum´que ex vetuſtate, quatuor libras & s. immittito. Nos & quinque interim, id´que per hyemem
indidimus, non ignari hyeme plus olei, quàm per æſtatem, immiſcendum. At argenti ſpumam
prius videlicet coques,donec ſordium craſſitudinem recipiat. Quòd ſi & oleum cicinum habeas,
id pro vetere vſurpato. Medicamentum hoc cruenta vulnera facile glutinat, magis´que in duris
corporibus quàm mollibus,cuiuſmodi ſunt mulierum,puerorum, & eunuchorũ: dilutum quoq;
ex oleo cicino vel veteri,ac linteo exceptum impoſitum´que, mirum eſt, quàm vlcera curatu diffi-
cillima concoquat,quæ pus nequaquam faciunt.. Ad hæc ſinus conglutinat, & fiſtulas adſtringit
exiccat & prorſus claudit.Atque vbi iam ipſum hæc pulchre velis efficere,metallica pluribus die- H
bus aceto longe acerrimo conterito, ac potius in Sole:pari modo argenti ſpumam tritam exicca-
tam´que,& oleo poſtea miſtam,eo quo dixi modo incoquito. Attamen ad vlcera, quibus cicatrix
difficulter induci poteſt, metallica ſic elaborari, & argenti ſpumam ita conterere, non eſt neceſ-
ſum:etenim ſine his quoque,epuloticoteron, quaſi dicas cicatrici ducendæ promptius, illud eua-
dit. Adiiciatur autem tunc ei diphrygis, & chryſocollæ,ſingulorum vncia. At hæc non ſimul cum
ſquama & ærugine committuntur, vti nec vbi iam coctum medicamentum fuerit omnino, ſed
eo, quod intercedit, tempore. Tantam enim huiuſmodi pharmaca coctionem requirunt, vt ex-
acte cum prioribus in vnum coeant: quod mediocri interuallo accidit, neque multo ante, nec
paulo minus, quàm cacabus ab igne tollatur. Solum itaque hoc emplaſtrum fiſtulas, ſinus, &
magna vulnera,glutinare poteſt. Iuuat ipſum ſpongia recens,non dura,veteri vino reſperſa. De-
ligatura in ſinibus ab imo fiat,ligamento ad orificium perueniente, ſicut in ſermone de fiſtulis cla-
rius oſtendetur.

De Iis, quæ Cicatricem obducunt. *CAP. 13.*

EMplaſtra cicatricem inducentia, ſiue ſynulotica, ſiue epulotica, nominare velis, ſicut etiam
alia medicamenta epipaſta, id eſt quæ inſperguntur,& quæ linamentorum vſu apponuntur,

A nihil vt ad curationes eorum, differentiæ adfert, ſi qualis quodq; facultatis medicamentum huiuſmodi eſſe debeat memineris: quam ſimul cū reliquis oībus in therapeutices Methodi libris explicauimus. Quanto enim glutinantia ſarcoticis id eſt carnē generātibus, ſiccare magis oſtenſa ſunt, tanto glutinantibus epulotica: nam ipſorum beneficio carnem cauis vlceribus generatam cutem reddere ſtatuimus: ob quod etiam tale pharmacorum genus, ſiue illinendum, ſiue inſpergendum ſit, adſtringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplaſtrorū mentionem facere cogitamus, ſiquidem ea quæ linamentis excepta imponuntur pharmaca, ex his, roſaceo vel myrteo liquatis, fiunt. Atq; myrteum roſaceo hoc magis conducit, quo vehementius adſtringit. At ſi neutrum habeas, ex cyprino, lentiſcino, & melino, liquanda ſunt: ſi his quoq; careas, ex omphacino, vel eo qđ ab Hiſpania portatur, Hiſpanum nominant: vbi nec huius copia adſit, teneros oliuarum ſurculos contuſos alij cuipiam vulgari oleo admiſcebis: quod ſi hos etiam deſideres, præſtat oleo vetere liquefacere, hinc enim medicamentum ſiccandi virtute augebis. Proinde pleriq; medicorū a pharmacis, quæ optimi quiq; medici longi temporis experientia ſatis probarunt, eoq; nobilia reddiderunt, hac ratione ſolum abſtinent, vt ipſi melius quippiam præter maiores habere videantur. Attamen ſciendum eſt his ipſis celebribus medicamentis, quæ ab omnibus laudantur, haud facile alio-

B rum vllum reperiri, quod ſit preſtantius. Ab antiquo igitur laudata ſunt, tum quod ex cadmia, tū quod ex ladano inſcribitur, ad cicatricē ducendam vtrunq; eſſe præſtantiſſimum. Quanquā apud omnes miſturę ſimplicium pharmacorum ſymmetriam eandem non ſit inuenire. Quapropter viſum mihi eſt eas, quę cuiq; Scriptori placēt, deſcribere, auſpicati a proditis ab Aſclepiade in tertio de Exterioribus commentario, quæ Marcellas inſcribit.

De Epuloticis Emplaſtris Aſclepiades ſic memoriæ prodidit. CAP. 14.

POſteaquam vlcera particularia ſine alia diſpoſitione ad cicatricem iam tendunt, vtēdum eſt ijs compoſitionibus, quæ infra ſcribuntur. ℂ*Emplaſtrum ex Cadmia, ad Cicatricem ducendam. Hoc Lucius Cathegetes id eſt præceptor, vſus eſt.* Cadmiæ vſtæ & ex vino præparatæ, chalcitidis toſtæ, ſingulorū denariorum pōdo ſedecim: ceræ denariorum pondo octoginta, picis colophoniacæ pondo vncias octo, vini Italici quod ſatis eſt. Chalcitis & cadmia ex vino terantur, vt humidi ceræti ſpiſſitudinem habeant: ceram & reſinam perfractam in vas fictile immittito, atq; his ſolei myrtei pondo libram adijcito: deinde carbonibus ſuperponito, mouens ſine requie: cum ſoluta fuerint, ab igne tollito: vbi refrixerint, radito, leuigatisq; indito, ac miſta excipito. In vſu oleo myrteo ſubigito: temperatura diſpoſitioni reſpondeat. ℂ*Aliud ex Cadmia.* Cadmiæ toſtæ, chalcitidis to-

C ſtæ, diphrygis, ſingulorum denariorū pondo ſedecim: ceræ, reſinę frictę, olei myrtei, ſingulorū pondo ſelibram: vini Italici quantum ſatis eſt. Præpara quomodo dictum eſt: ac vtitor nunc diluto, nūc mero pharmaco. *Aliud.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, cadmiæ, diphrygis, reſinę, ſingulorum denariorum pondo octo: chalcitidis denariorum pondo duorum, cerę denariorū pondo octo, myrtei olei quod ſufficit, vini aminęi quod ſatis eſt. ℂ*Aliud Euphranoris.* Diphrygis, miſyos toſti, ſingulorum denariorum pondo octo: chalcitidis toſtę, molybdenę, ſingulorum denariorum pondo duorum: cadmię denarij pondo vnius, cerę denariorum pondo ſex, colophonię pondo vncias tres, myrtei libras tres, vini Italici quod ſatis eſt. ℂ*Aliud ex Ladano accommodatum medicamentum, non ſolum Cicatricem ducens, ſed etiam Callos excindens, & Male curata inſtaurans.* Chalcitidis, argenti ſpumę, ladani, ſingulorum denariorum pondo vigintiquatuor: bituminis denariorum pōdo octo, cerę denariorum pondo ſeptuagintaduum: myrtei heminam, alij drachmas decem & octo: vini heminam. Præparato in modum prædictum, cum res exigit, & ſplenio, & diluto vtitor. *Aliud.* Argenti ſpumę denariorum pondo centum, picis danariorum pondo quinquaginta, ladani denariorum pondo vigintiquinque: æruginis raſę, ęris combuſti, ſingulorum denariorū pondo octo: olei myrtei libras duas, ęris ſquamæ denariorum pondo quatuor: conficito ac vtitor. ℂ*Aliud*

D *quod Pyricauton dicitur, ex Attalicis virtutibus medicamentum accommodatum.* Olei heminam: aluminis ſiſſi, mannę thuris, argenti ſpume, chalbani, ſingulorum denarij pondo vnius: ceræ denariorum pondo vigintiquatuor, anchuſę denariorum pondo octo: medullę ceruinę, adipis ſuillę, æruginis, ceruſſę, ſingulorum denariorum pondo duum: ouorum trium lutea. Quę liquari poſſunt, ſiccis immiſcentur. Hoc pharmaco alias diluto, alias mero vtitor. ℂ*Aliud Medicamentum accommodatum. Facit ad Vetera, ac Sanatu difficilia.* Ceruſſæ, argenti ſpumæ, aluminis ſiſſi, mannæ, chalbani, thuris, medullæ ceruinæ & vitulinæ, ſingulorum denarium pondo quatuor: ceræ, anchuſæ, ouorum luteorum, ſingulorum denarium pondo octo: olei heminas quatuor. Medullas diligēter tundito, & liquato cum iis quæ liquefieri poſſunt, mouens anchuſa, ex qua poſſint ea colorari: deinde ab igne ſublata, & in aliud vas conięcta, refrigerari ſinito: deraſa ſiccis immiſceto, deinde in vſum excipito. ℂ*Candidum, quod Magnum dicitur, medicamentum accommodatum. Valet & ad Diuturna Vulnera, & quæ vix cicatricem recipiunt, item Scabioſos affectus. Benefacit & Sedis vitijs roſaceo dilutum* †. Argēti ſpumæ denarium pondo centū, ceræ denariū pondo quinquaginta, ceruſſæ denariū pondo centū, terebinthinæ denariorū pondo vigintiquinq;, thuris denariorū pondo vigintiquinque, aluminis ſiſſi denariorum pondo duodecim, olei heminas duas. Componito ſimili modo: & vtitor interim emplaſtro, interim diluto medicamine. ℂ*Aliud, cui nomen eſt Pamphilion, ad idem.*

† *Additur in antiquis ἢ μυρσίνῳ id eſt aut myrtino.*

ad idem. Inſuper Sinus conglutinat, & Fiſtulis callum exterit. Valet ad Vlcerum fluxiones, tum ad Diu- E
turna, & Dyſepulota, Scabiemq́; ſanat, tollit Sugillata, benefacit Caput dolentibus, & oculorum Epipho-
ris fronti impoſitum, nec minus Sedi conuenit dilutum roſaceo vel myrteo. Cæterum in hunc modum
componitur. Argenti ſpumæ denariũ pondo centum, ceræ denarium pondo quinquaginta, tere-
binthinæ denarium pondo vigintiquinq;, thuris denarium pondo vigintiquinq;, ceruſſæ denariũ
pondo centum, aluminis fiſſi denarium pondo ſedecim, piperis albi denarium pōdo trium, olei ve
teris heminas duas. Liquato, vt dictũ eſt, nunc diluto medicamine, nunc emplaſtri modo vtens. Nã
in capitis manantibus vlceribus quæ achores Græcis dicuntur, & oculorum aſperitatibus, vel in ijs
quas epinyctidas vocãt, vel ani vitijs, dilutũ pharmacũ myrteo vel lentiſcino illinitur. ℭ *Aliud*
Telamonis Pharmacum accommodatum. Facit & ad Carbunculos, Sinus exiccat immiſſum vel inſtilla-
tum. Ad hæc Cicatricem probe inducit. Pityinæ, ceræ, calcis viuæ, argenti ſpumæ, ſingulorũ denariũ
pondo quinquaginta: ceruſſæ denarium pondo vigintiquinq;, olei tres cyathos. Argenti ſpumam
oleumq́;, dum in vnum coeant, incoquito, mox ceram, inde reſinam. Porrò calci & ceruſſæ in læuo
rem redactis liquabilia indito. Dum vteris, oleo cineri calido ſuperpoſito medicamen confringẽdo
inijcito: vbi incaluerit, mortario ſuperfundito, & diligenter ſubigito, donec ſordium ſpiſſitudo fiat.
Ab igne depoſito vtitor tanq; maximo pharmaco, alias pennis illinens, alias inſtillans. Cæterũ car- F
bunculis vocatis linteolo illitum adhibeto. ℭ *Aliud Moſchionis, celebre ad qualibet à Callo vindi-*
canda, & Cicatrice obducenda. Idem & Sedi prodeſt inſigniter. Argenti ſpumæ, ceruſſæ, calcis viuę,
ſingulorum denarium pondo octo: medullæ ceruinæ, ceræ, vtriuſq; denarium pondo ſedecim, olei
myrtei quantum ſatis eſt, Quæ liquari poſſunt, aridis immiſcẽtur, & mollita curioſe in paſtillos di-
geruntur. Cum vti voles, prius aqua vel lacte diluetur quantum habet, vt ſordium craſſitudinẽ ha-
beat: deinde roſacei quod ſufficit, immittitur, vel myrtei: contuſum diligenter in plumbeam pyxi-
dem reponitur: vſûi eſt, quemadmodum prædiximus.

Epulotica Andromachi. *CAP. 15.*

CAdmiæ pondo libram, chalcitidis vſtæ pondo libram, ceræ pondo libram, reſinæ aridæ pon-
do libras tres, myrtei pondo libras tres: vinum ſiccis immiſcetur. ℭ *Aliud ex Ladano.* Ar-
genti ſpumæ denarium pondo quadraginta, ladani denariorum pondo triginta duum, chalcanthi
denarium pondo octo, aluminis ſciſſilis denarium pondo duodecim, ceræ denarium pondo centũ,
ſquamæ denarium pondo octo, bituminis denariorum pondo triginta duum, myrtei quartam he-
minæ partem: vinum falernum ſiccis adiicitur. ℭ *Aliter, vt Alcimion, quod præparaui.* Ladani
denarium pondo octo, hyſſopi denariũ pondo quatuor, propoleos denarium pondo octo, bitumi- G
nis denarium pondo octo, argenti ſpumæ denarium pondo quatuor, æris ſquamæ denarium pon-
do quatuor, miſyos crudi denarium pondo quatuor, ceræ denarium pondo vigintiquatuor, myr-
tei octauam minæ portionem. ℭ *Aliud ex Hordeis.* Ceruſſæ denarium pondo quinquaginta, ar-
genti ſpumæ denarium pondo quinquaginta, hordei combuſti non triti ſextarium, cerę denarium
pondo quinquaginta, olei ſextarium: poſtremum hordeum adiicitur. ℭ *Aliud ad ducendam Ci-*
catricem. Cadmiæ pondo vncias duas: chalcitidis, ceræ, terebinthinæ, ſingulorũ pondo vncias qua
tuor: hyſſopi pondo vnciam, myrti pondo vncias quatuor, chalcanthi pondo vncias quatuor: vinũ
ſiccis affunditur. *Aliud ad idem.* Reſinæ aridæ denarium pondo xviij, diphrygis denarium pon
do quatuor, argenti ſpumæ denarium pondo ſedecim, ceræ denarium pondo decem, olei heminas
quatuor. Poſt hæc Andromachus alia emplaſtra ſex percenſuit cicatricem ægre ducentibus ac-
commoda, quæ ſane hic nunc adſcribere viſum non eſt: dicentur enim ſimul cum illis quæ vlcera
curatu difficilia ſanant, in quarto huius operis volumine. Cum autem Andromachus ibidẽ an-
te prædicta modo epulotica alia quædam tradiderit, non præponens, quod apertis vlceribus cica-
tricem inducerent, præſertim in pueris, mulieribus, & eunuchis, ſummatim in omnibus qui tene-
ram habent carnem, ſtatui hæc quoque huc adiicere. Titulum ipſis a colore Andromachus indi- H
dit, vt qui de ijs hunc in modum ad verbum ſcripſerit. ℭ *Candida Andromachi Epulotica. Album*
quo vtor. Argenti ſpumæ pondo minam, ceruſſæ tantundem: ceræ, reſinæ, ſingulorum quatuor:
olei heminas tres, aquæ heminam. *Aliud.* Argenti ſpumę denarium pondo centum ſexaginta,
ceruſſę denarium pondo ducentorum, drachmas quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo vi-
gintiquatuor, olei veteris heminæ dimidium, aquæ cyathos ſex. *Aliud.* Argenti ſpumę denariũ
pondo centum: ceruſſæ, cerę, ſingulorum denarium pondo quinquaginta: terebinthinę denario-
rum pondo vigintiquinque, aluminis fiſſi denarium pondo ſex, piperis albi denarium pōdo triũ,
orcheos herbæ denariorum pondo octo, olei veteris cyathos duos, †aliter denariorum pondo duũ,
aquæ heminas duas. *Aliud.* Argenti ſpumæ denarium pondo vigintiquinque, ceræ denariorũ
pondo quinquaginta ſeptem, adipis ſuilli denarium pondo trigintaſeptem, myrrhæ denariorum
pondo duum: ouorum coctorum vitellos quatuor, alij crudorum. ℭ *Medicamen Arete ideſt*
virtus, appellatum. Strigmenti puri heminas duodecim, argenti ſpumæ pondo minas tres: ſqua-
mæ denariorum pondo ſex, alij denariorum pondo ſedecim: reſinæ colophoniæ pōdo minas ſex,
alij denarium pondo quinquaginta: ceræ pondo minam, quidam minas quadragintaquinque: ma
rinæ aquæ heminas tres.

**Al. συντίθει i. componito.*

**Al. βέλτιον ἔδοξέμοι, i. melius mihi viſum eſt.*

†Codex antiquiſſimus addit, ſtruthij drach. ij, manna drac. xxv. Aliud. Argẽti ſpumæ drac. lxx, ceruſſæ drach. cẽtum, ceræ drach. quĩquaginta, olei cyathos ij.

A *Andromachi Panacea, i. Vniuerſale remedium.*

* ℭ Argenti ſpumæ denariûm pondo centumquinquaginta, ceræ denariûm pondo quadraginta, terebinthinæ denariûm pondo quinquagintatrium, † marinæ veteriſ heminas duas, ſtrigmenti heminas ſex, ſquamæ denariûm pondo ſedecim, ricini heminas duas, ceruſſæ denariûm pondo octoginta, guttæ ammoniaci denariûm pondo vigintiquatuor, ſeui vitulini denariûm pondo octoginta, calcis viuæ denariũ vigintiquatuor, ariſtolochiæ denariûm pondo vigintiquinq;. Coquito vt didiciſti. ℭ *Candidum Telephanis.* Argenti ſpumæ denariũ pōdo octoginta, ceruſſæ denariũ pōdo centumuiginti, myrrhæ denariûm pondo trium obolos duos, ſagapeni denariũ pondo quinque, thuris denariũ pondo ſex obolos quatuor, olei heminas duas & s. Omnia ſimul incoquito. *Aliud.* Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo vnciam, thuris tantundem, medullæ ceruinæ pondo vncias duas, adipis hyenæ pondo vncias duas, coaguli cerui vel hœdi pondo vncias duas, nitri pondo vncias duas, chalbani pondo vnciam, guttæ ammoniaci pondo vncias quatuor, argenti ſpumæ libram s, ceruſſæ denariûm pondo ſex, olei veteris heminam s, marinæ aquæ tres cyathos. Cauniace dicitur. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariûm pondo ducentorum, ceræ denariûm pondo quinquagintaduûm, olei heminas tres, ceruſſæ denariûm pondo octoginta, terebinthinæ denariûm pon-

B do trigintaduûm, buccinorum cineris denariûm pondo decem, thuris denariûm pondo nouemdecim, aquæ ſextarium. *Aliud.* Adipis ſuilli recentis denariûm pondo octogintaocto, ceræ candidæ denariûm pondo quadragintaocto, ceruſſæ denariûm pondo duodecim, argenti ſpumę denariûm pondo duodecim. Facit ad herpetas, carbunculos, condylomata, rhagadas: phlegmonen prorſus arcet, vt Heras Cappadox meminit. In hoc igitur rectè fecit, quòd non ſimpliciter ceræ ſcripſerit, ſed candidæ adiecerit: nam ſic fieri poſſit, vti vult, colore candidum. Poſt hæc autem aliud commemorans, neque ceræ neque vini candorem appoſuit, ſed nos adiungere oportet, ſi emplaſtrum candidum reddere ſtatuimus. Porrò compoſitio eius his verbis ab ipſo Andromacho tradita eſt.

ℭ *Aliud ex Vino, Publij.* Cadmiæ pondo libram vncias nouem, argenti ſpumæ pondo libras duas, ceruſſæ tantundem, vini græci ſextarios duos, roſacei pondo libras quinq;, ceræ pondo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo vncias tres. Hæc incoquito. Candidorum emplaſtrorum coquendi rationes in priori commentario percenſui: ſimul'que methodum non coquendi modò, ſed etiam eorum compoſitionis, oſtendi. Et fortaſſe nihil amplius eiuſmodi emplaſtrorum doctrinæ adijciendum reſtat: ſed quia hic liber non ſolùm de carnem generantibus emplaſtris, quæ quidem vt plurimùm viridia ſunt, verùm etiam de glutinantium & epuloticorum om-

C nium ratione egit, quæ vlcera malignitate carentia cicatrice obducunt, quoniam'que melina ac gilua percurri, ideo candida quoque emplaſtra, quorum in illo libro mentionem nullam fecimus, in hoc producere viſum eſt. Cæterùm vt nihil præſenti commentario deſit, non pigebit adijcere emplaſtra, quæ ab ipſis cephalica & catagmatica id eſt capiti fracturisq; medentia, nominantur: & magna vulnera, ſinus'que glutinant: cùm verò diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt ſarcotica id eſt carnem progignentia.

De Catagmaticis & Cephalicis, i. ad fracturas & caput, accommodatis Emplaſtris. CAP. 16.

QVi plurima ac optima pharmaca prodiderunt (antea omnes nominatim citauimus) genus quoddam emplaſtrorum cephalicum & catagmaticum vocant, à caluariæ fracturis potiſſimum nomen eis imponentes. Sunt autem talia abſtergendi, digerendi, & ſiccandi, poteſtate prædita. Plerique paululum ex adſtringentibus pharmacis eis admiſcuerunt, idq; duplicis vſus gratia ſicut diximus, nempe vt id, quod affectis partibus influit, repelleretur, & abſtergentium facultatem in profundum vſque deduceret Porrò docuimus nos antea, niſi adſtringentia elaborentur tritura, quoadúſque in puluerem redigantur, noxam magis quàm præſidium eſſe allatura ijs, quæ trahendi vim obtinent. At optimè elaborari oſtendimus ea, ſi ex aceto acri læuia fiant. Itaq; huiuſmodi

D pharmacorum ſeriem ab ijs, quæ Aſclepiades tradidit, iam auſpicabimur.

De Emplaſtris ad Fracturas idoneis ab Aſclepiade traditis. CAP. 17.

PRimum in tertio exteriorum medicamentorum his verbis perſcripſit. ℭ *Nigrum Ariſton id eſt optimum, Catagmaticum.* Hoc pharmaco vſus ſum in fracturis oſſium multorum, ita vt eorũ plura mouerentur ac innatarent, omneſq; hortarentur innatantia illa oſſa auferri. At hoc Ariſtum id fecit, quod præter omnium opinionem eſt viſum: nam fluitantia & ab alijs oſſibus ſeparata ita copulauit, vt alijs continuauerit. Hęc recipit, Argenti ſpumę, bituminis, ſingulorum denariûm pondo ducentorum: picis aridæ, ceræ, ſingulorum denariûm pondo centum: reſinæ terebinthinæ, denariûm pondo quinquaginta: aluminis ſciſſilis, propoleos, ſingulorũ denariûm pondo triginta: guttæ ammoniaci denariûm pondo vigintiquatuor, æruginis denariûm pondo decē, olei ſextarios quatuor: præparato, vt prædictum eſt. Alia præpoſito generi ſimilia in eodem libro Aſclepiades conſcripſit in hæc verba. *Aliud Pithionis ad Fracturas, quo Helenus vſus eſt. Valet etiam ad Vulnera ex ictu. Cùm exhibebis, ſpongia calida madefacta ſplenium relaxare oportet, nam medicamentum validè glutinat. Benefacit idem ad Strumas & Fiſtulas. In ſinibus autem & fiſtulis ſplenium excindere conuenit, hoc eſt in orificio, vt humor, qui excernitur locum habeat: item ſimul cum medicamento lanandum eſt.* Præparatur hoc pacto. Bituminis iudaici pondo libras quinque vncias quatuor, pi-

† *Sunt, qui legedum putet, Vini Veteris. cũ apud auctores marinæ ueteris nuſquam mentionem fieri dica*

cis brutiæ ſiccæ partes portiones, reſinæ frictæ pondo libras octo, ceræ pondo libras quatuor, thu- E
ris libras quatuor, ſquamæ rubræ pondo libram vncias quatuor, olei per æſtatem pondo libram,
hyeme pondo libram & ſemiſſem aceti heminam. Quæ liquari poſſunt, liquefacito: thus & ſqua-
mam ex aceto trita reliquis admiſceto, attendens ne ebulliant, mouens'que in mortarium demitti-
to: contuſa & ſubacta excipito, ac vtitor. In alio exemplari ſquamæ rubræ pondo libram dimidiam
offendi. Liquet autem efficacius eſſe, quod copioſiorem ſquamam receperit. ℭ *Moſchionis Phar-
macum, ad Fracturas, recentia Vulnera, & Neruos præciſos confectum: item ad Diuiſa cum contuſione.
Bene facit etiam Fracturis cum vulnere: etenim vulneribus ſuccurrit, & oſſa cum deligatura conuenien
ti impoſitum ad callum perducit. Nec minus incipientibus Hydropicis, & Teſtium contuſionibus prodeſt,
Eminentias circa anum reprimit, & Rhagadas butyro dilutum ſanat, & Faucium tumores quos Græci* *
*bronchocelas appellant. Diſſoluit omnem duriciam. Inſuper valet ad Luxatum & peruerſum articulamē-
tum: itidem ad Calloſos exceſſus in manibus, pedibusq́, quos clauos appellamus, ita valet, vt ſine exulce-
ratione auferat. In ſumma pharmacum eſt longè vtiliſſimum.* Hoc modo conficitur. Argenti ſpumę
pondo minam (mina verò in hoc pharmaco habet denarios centumſexaginta) picis denariûm pon-
do centumſexaginta, ſeui vitulini denariûm pondo centumſexaginta, reſinæ terebinthinæ denariū
pondo octoginta, mannæ thuris denariûm pondo octoginta, ceræ denariûm pondo quadraginta, F
æruginis denariûm pondo octo, opopanacis denariûm pondo octo, chalbani denariûm pōdo octo,
olei cicini heminam, aceti tantundem, liquoris ſycamini heminam, picis liquidæ heminæ dimidiū.
Argenti ſpuma læuiſſima & cicinum oleum in vas fictile æreum'ue iniecta, & ſuper ignem poſita
incoquuntur: poſteaquam ebullierint, ſeuum & manna thuris adduntur, mouentur'que continuè:
cùm coiuerint, pix cera, reſina admiſcentur: & coctis quoad vſque non polluant, chalbanum aſper-
gitur, deinde ærugo & opopanax ex aceto reſoluta. Liquor verò ſicomori, & pix liquida, in alterū
vas transfuſa coquuntur: vbi coiuerint, priori pharmaco admiſcentur: rurſus'que ſupra ignem po-
ſita, vſque dum non inquinent, coquuntur: & in vinum demerſa relinquuntur triduum: inde ſub-
actis vtimur in linteolum illinentes. Oportet autem poſt medicamenti impoſitionem vittam re-
ſperſam vino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodum verò Lucius præceptor
noſter præparauit, ita habet: Adeps & oleum prius liquantur: vbi diſſoluta fuerint, manna thuris
læuiſſima, & argenti ſpuma, inſpergitur: his in vnum coactis ſequentia facimus. Atque tum in hoc
pharmaco, tum in eo, quod proximè ſubſcribitur, minam denarijs centumſexaginta valere ait.
Vnde clarum eſt Alexandriæ minam ipſum intelligere, quæ vncias viginti pendet, & ſingulæ vn-
ciæ denarios octo habent: ſic enim accidet minam centumſexaginta denarios continere. ℭ *Aliud* G
*Claudij Philoxeni Apelum (forte quaſi hiulcis conueniens) inſcriptum, ad Cruenta, & Fracturas. Facit
etiam ad Prædicta vitia.* Argenti ſpumę minam, quæ valet drachmas centumſexaginta: ſeui vitu-
lini drachmas cētumſexaginta, thuris drachmas octoginta: opopanacis, reſinæ terebinthinæ, drach.
lxxx: ceræ drachmas quadraginta: æruginis, aluminis ſciſſilis, chryſocollæ, chalbani, ſingulorum
drachmas duodecim: olei cicini heminam, aceti quantum ſit ſatis: poſtremum thus, & ęruginem, &
opopanacem, & alumen, & chryſocollam, & id genus reliqua prius aceto diſſoluta & curioſe læui-
gata inijcito. In alia ſcriptura ſic habet: Argenti ſpumę drach. centumſexaginta, picis drach. centum
ſexaginta, ſeui vitulini drachmas centumſexaginta, reſinæ terebinthinæ drach. octoginta, mannæ
thuris drach. octoginta, ceræ drach. quadraginta: opopanacis, æruginis raſæ, vtriuſque drach. ſede-
cim: chryſocollę, aluminis ſciſſilis, vtriuſque drachmas duodecim: guttæ ammoniaci drachmas ſex,
ciceos heminam, aceti tantundem: vt catagmatica componito. ℭ *Oenanthe Catagmaticum, accom-
modatum pharmacum ad idem.* Argenti ſpumę denariûm pondo cētumſexaginta: picis vinarię de-
nariûm pondo centumſexaginta, hanc ex Italicis dolijs defluentem capimus: reſinæ terebinthinæ
denariûm pondo octoginta, thuris denariûm pondo octoginta, ſeui vitulini elaborati denariûm
pondo octoginta, medullæ ceruinæ elaboratæ denariûm pondo octoginta, ceræ denariûm pondo H
quadraginta: œnanthæ ſiccæ, ſymphyti radicis, centaurij comæ, ſingulorum pondo libram: ærugi-
nis raſæ, opopanacis, ſingulorum denariûm pondo octo: papaueris ſucci, myrrhæ, aloes, chalba-
ni, ſingulorum denariûm pondo octo, aceti heminas tres, olei cicini heminam. Symphyton, œnan-
then, centaurion, non minutim contuſa, ac in acetum iniecta, ad tertias coquimus, & humore ex-
preſſo ad pharmaci confecturam vtimur. Prodeſt medicamentum etiam podagricis. Alibi ſic ſcri-
ptum eſt: Argenti ſpumæ, picis vinariæ, ſingulorum denariûm pondo centumſexaginta: medullæ
ceruinæ, reſinæ terebinthinæ, ſeui vitulini, thuris, ſymphyti radicis, ſucci ſycamini, ſingulorum de-
nariûm pondo octoginta: œnanthes aridæ, centaurij, ſingulorum pondo: ceræ denariûm pondo
quadraginta: æruginis, opopanacis, ſtyracis, papaueris ſucci, mandragoræ ſucci, myrrhæ, aloes,
chalbani, chryſocollæ, aluminis fiſſi, ſingulorum denariûm pondo duodecim: aceti *ſextarios tres,
olei cicini libram. Præparato quemadmodum prędiximus, & in vinum italicum demergito, vt in
catagmatico Moſchionis fecimus.

* Al. heminas.

De Emplaſtris, quæ proprie Cephalica nominantur. *CAP.* 18.

CApitis fracturarum, quæ ad craſſæ membranæ duplicaturam vſque peruenere, emplaſtra ce-
phalica dici cōſueuerunt. Eorum virtus eſt, vt oſſium ſquamas ſurſum attrahant, ac in priſti-
num

A num locum reuocent,& fragmenta tum in capite tum in alijs corporis oſſibus educant. Non nul-
li communi genere hæc etiam vocant catagmatica, propriè vero nuncupatis fortiora ſunt. Siqui-
dem catagmatica ab eis dicta purgandi ſiccandiq; facultatem habent: hæc autem acrimoniam etiã
quandam ſortita ſunt,vt ex alto in ſuperficiem extimam non oſſa modò,ſed his multo magis quoq;
humorem craſſum aliquem,& viſcoſum,vel omnino deprauatum,attrahant. Meminit huiuſmodi
emplaſtrorum Aſclepiades in tertio libro de Exteriorum medicamentis, quæ ſanè in quarto huius
operis libro tractamus. Quoniam verò ad cacoethe vlcera & chironia, quædam ipſorum conue-
nire dixit, tum quod ad Deileontem authorem refert cephalicum, tum hoc ſequens ex nigro viri-
de cephalicum,tum poſt hæc Philotæ cephalicum,tum deinde Iſin quod & ipſum cephalicum ap-
pellat,aliaq; non nulla huiuſmodi,huius generis eſſe putandum eſt. Ideo nunc quoque ipſa non ap-
poſui,ſed ad catagmatica & cephalica ab alijs medicis memoriæ mandata tranſgrediar, vbi genera-
lem vtriuſque potentiam expoſuerim. Quæ verò & antea,& in hoc libro protulimus, & in ope-
re de Simplicium medicamentorum facultate, in memoriam reducentes, cognoſcere vos expedit
cephalica catagmaticis eſſe valentiora, eoq; cum cerato carnem producere natura ſunt apta. Qua-
propter & ſarcoticis alio quodam modo genere ſimilia ſunt. Nam vbi ex cerato vim remiſerint,
B ſarcotica fiunt, quæ linamentis excipiuntur, adiecto videlicet interim oleo, aliàs roſaceo, non nun-
quam alio quodam huiuſmodi.

De Quibus Heras Catagmaticis & Cephalicis ſcripſerit. CAP. 19.

PRimum id genus emplaſtrorum Iſin vocatum Heras ſcripſit, medicamentum ad ſatis multa
idoneum: deinde quod ex herbis appellant,quod & ipſum multiplicis eſſe vſus atteſtatur id,
nempe quod cephalicum exiſtat. Quin & quod confectum ex ſcylla ſcriptum deinceps eſt, cùm mul-
ti ſatis vſus pharmacum exiſtat, idem pollicetur. Inſuper poſt hæc omnia aliud emplaſtrum ma-
nifeſtò his verbis expoſuit. ℭ *Aliud Cephalicum. Ad Capitis fracturas facit, Oſſa facilè reducit, &
Squamas ſeparat, reliquaq; Omnia facit, quæ & ante ipſum paſtillus.* Squamæ æris rubri denariûm
pondo xxv, aluminis denariûm pondo viginti, ariſtolochiæ dactylitidis denariûm pondo viginti,
guttę ammoniaci denariûm pondo vigintiquinque, thuris denariũ pondo vigintiquinque, myrrhę
denariûm pondo duodecim, ſeui taurini pondo libras quatuor, ceræ libras quatuor, terebinthinæ
pondo libras iiij, pityinæ ſiccæ pondo libras quatuor, olei heminam, aceti quantum ſatis eſt. Sic-
ca ad læuorem terito, quot ſufficiat diebus ſub æſtu caniculę: ammoniacum madefactum prius ace-
to infundito, demum quæ liquari poſſunt raſa: ac in vnum coactis vtitor. In quibuſdam exemplari-
C bus adſcriptum eſt, olei veteris. At cùm hoc ipſum emplaſtrum dixerit efficere, quæ & ante ipsũ
paſtillus, viſum mihi eſt illius quoque compoſitionem ſubſcribere, quæ ſecundum Heræ ipſius
verba ita habet. ℭ *Paſtillus Cephalicus triplici miſtura conſtans. Facit ad Capitis fracturas, item ad
Phymata, Fiſtulas, Podagras, Callos, Coxendices.* Terræ erythriadis pondo minas duo*decim, ſqua- * Aliter ij.
mæ æris rubri pondo minas quatuor, ichtyocollæ ponticæ pondo minas quatuor. † Erythrias & † In aliquibus additur, in lib. autẽ Heræ reperitur mina vna.
ſquama ſeorſum teruntur: deinde ſimul acetum acre affunditur, vt mellis craſſitudinem habeant, &
læuigantur: reſiccatis acetum rurſus admouetur: hoc fit diebus viginti ſub caniculæ æſtibus: pòſt
ichtyocolla ex aceti hemina confringitur, & lento igne liquatur: mox terra ſquamaq; additur: quæ
in vas æris rubri coniecta. Soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec coiuerint:
poſt hæc exempta paulatim in mortario conteruntur aceto affuſo, vſquedum conſtiterint: inde
paſtilli finguntur & collyria, tum longitudine tum craſſitie inæqualia, & refrigerata reponuntur.
In vſu ad vnam medicamenti partem ex aceto læuiſſimam factam tres cerati roſacei portiones ad-
miſceto: vtitor platyſmate primùm, mox ſplenio, in capitis fractura, deſuper lanis ſuccidis ex ace-
to adiectis. Porrò collyrio fiſtulis impoſito, ſplenium ex hoc cum cerato ſuperdandum eſt.
ℭ *Aliud Eiuſdem ad multa valens.* Poſuit aliud quoq; multiplicis vſus emplaſtrum, ad fractu-
D ras quoq; conueniens, de quo ſic ad verbum inquit. *Emplaſtrum ad Fracturas artuum cum vulnere,
& ſine vulnere, item ad Male curata, & Sinus.* Picis aridæ pondo minam, argenti ſpumæ tantun-
dem, manna † eius dimidium,} ſeui vitulini pondo minam, ceræ tyrrhenicæ põdo minas quatuor, † Al. pondo minam.
opopanacis denariûm pondo octo, æruginis raſę pondo minas ſedecim, ęris cyprij decimamſextã
minę portionem, chalbani denarij põdo vnius, terebinthinæ minę dimidium, ricini vel olei veteris
heminam, aceti heminę dimidium. Argenti ſpumam, oleum, & ſeuum, lento igne incoquito: vbi co-
lorem mutauerint, picem, reſinam, chalbanum adijcito: poſtea coquito donec coeant: & tunc ſubtra-
cto igne ſinens paululum refrigerari, mannam, mox opopanacem, & æruginem ex aceto tritam, in
ollam fundito: ac vbi tantillum incoxeris, dum bene habeat, tollito. Vtimur facultate, frigidã affun-
dentes æſtate, hyeme gelu adimentes. Cęterùm vbi medicamentum tenerius facere animus eſt, vel
vt os maturius abſcedat, medulla cerui ipſum diluimus. Iam verò in hoc pharmaco Heras minam
ſedecim vnciarum eſſe velle planè oſtenditur, aliàs enim decimamſextam minæ partem non ſcri-
pſiſſet. ℭ *Aliud.* Huic deinceps aliud ad eadẽ hiſce verbis Heras ſubdidit: *Emplaſtrum Phleg-
monas arcens. Ad Puncturas neruorm, ac fracturas. Hoc frequenter & ad Articulos luxatos ipſo die vſi
ſumus, tum in Fracturis, itẽ in Contorſione tali, vel genu. Diſcutit Humores incoctos circa genua ſummè
ſe attollentes, præſertim ſi partes affecta duobus vel tribus diebus antè, erui farina oxymelite madefacta*

illita ſunt. Summatim ad omnem Conuulſionem, & Rupturam valet, nam mirificè Phlegmonen arcet. E Argenti ſpumæ denariûm pondo vigintiquinque, bituminis aridi denariûm pondo centum, picis aridæ denariûm pondo quinquaginta, ceræ denariûm pondo quinquaginta, reſinæ pityinæ denariûm pondo vigintiquinque, guttæ ammoniaci denariûm pondo quindecim, aluminis fiſſi denariũ pondo quindecim, ęruginis denariûm pondo quindecim, propoleos denariûm pondo quindecim, olei veteris libras tres. Argenti ſpuma cum oleo coquitur: & vbi confluere cœperint, bitumen adijcitur: vſq; dum probè liquefactum fuerit, incoquitur, liquatur enim pedetentim: dein pix, poſtea reſina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: ſingula autem adhibe contorquendo, ignemq; ſubtrahendo: quibus ſic ſpiſſatis, vt non amplius inquinent, æruginem, ac ſciſſile alumen, adiungito: tum feruore remiſſo, in ollam, in qua frigida ſit, transfundito. Hoc, poſtquam fractura reliqua callum cepit fruſtulis pluribus innatantibus, vſi ſumus, idq; paucis diebus eò rem perduxit, vt callus etiamdum fruſtula comprehenderet. Valdè eſt in multis vſui. Inde aliud quoque deinceps eiuſdem generis cum prædictis emplaſtris in hunc modũ Heras recenſuit. ℭ *Emplaſtrum ad Fracturas, & ad Hydropicos.* Picis aridæ pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris ſycomori heminam, argenti ſpumæ pondo minam, thuris pondo minam, chalbani denariûm pondo octo, terebinthinæ minæ dimidium, adipis vitulinæ pondo minam, ceræ pondo minam, opo- F panacis denariûm pondo octo, æruginis raſæ denariûm pondo octo, ricini non adulterati heminas quatuor, aceti acris heminam. Argenti ſpuma & thus cum ricino & ſeuo leniter incoquuntur: deinde pix adijcitur, cera, reſina, chalbanum purgatum & pauco aceto dilutum: reliqui aceti tertia pars ærugini, duæ opopanaci, admiſcentur, & hæc immittuntur. In alia autem ollula picis liquidæ, ſycomori, & ricini liquoris pars octaua, † ne ærugo} denſetur: deinde mediocriter coquuntur, vt vnitas fiat: cùm bene vnita videbuntur; in vino reponitur pharmacum. Hoc multis hydropici ſuccurrimus, inijcientes ipſum, ac moroſo minus victu regentes, ſolumq; vt bene cõcoquerent, prouidentes. Cùm verò profeciſſe ſe multùm ægri ſentiunt, deſcendimus ad emplaſtrum ei ſubiunctum, quod ex ſalibus dicitur.

† *Al.* ἵνα μή ὡς ἰξὸς, *i. ne tanquã uiſcũ.*

Catagmaticum Andromachi. *CAP. 20.*

PRimum Catagmaticũ Andromachus ita ſcripſit. ℭ *Catagmaticum, quo continuè vtor.* Argenti ſpumæ pondo minam, picis pondo minam, ceræ pondo minam, ſeui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris ſycamini heminam, terebinthinæ pondo minam, opopanacis denariûm pondo *octo, chalbani, denarium pondo *octo, æruginis denariûm pondo octo, ricini heminam. Non nulli etiam butyri pondo minam addunt, guttæ G ammoniaci denariûm pondo vigintiquinque: ex vino auſtero diluitur. Mox poſt hoc aliud hac ſententia ſcribit. ℭ *Aliud Catagmaticum.* Argenti ſpumę pondo minam: ceræ minę dimidium, alij quartam partem: picis pondo minam, terebinthinæ pondo minam s, ſeui vitulini pondo minam, opopanacis denariûm pondo octo, ęruginis denariûm pondo octo: chalbani denariûm pondo octo, alij ſex: ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit ſciſſilis denariûm pondo xij, chryſocollę denariûm pondo duodecim. Aliud ſuperioribus catagmaticum hoc modo Andromachus ſubnectit. ℭ *Nigrum Catagmaticum.* Argenti ſpumæ denariûm pondo ducentorum, bituminis denariûm pondo ducentorum, picis denariûm pondo centum, ceræ denariûm pondo centũ, ſciſſilis denariûm pondo triginta, propoleos denariũ pondo triginta, terebinthinæ denariûm põdo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariûm pondo vigintiquatuor, æruginis raſæ denariûm pondo decem: olei ſextarios quatuor, alij duos adijciunt. Veteres etiam lapidis pyritę denariûm pondo ſexaginta. Hæc igitur ab Andromacho ordine ſcripta ſunt, ſeorſim verò inter viridia poſtremum emplaſtrum quoddam his verbis expreſſum inuenio. ℭ *Aliud Viride Cephalicum ex collectaneis Aphrodæ.* Squamæ denariûm pondo quadraginta, terræ erythriadis denariûm pondo viginti, ariſtolochiæ denariûm pondo triginta, ichtyocollæ denariûm pondo ſedecim, ſalis ammoniaci dena- H riûm pondo duodecim, miſyos denariûm pondo duodecim, myrrhæ denariûm pondo duodecim, thuris denariûm pondo trigintaſex, æris vſti denariûm pondo ſedecim, aluminis fiſſi denariûm põdo duodecim, rotundi denariûm pondo ſedecim, bryoniæ denariûm pondo duodecim, chamæleontis nigri denariûm pondo duodecim, reſinæ vſtæ denariûm pondo octodecim, guttæ ammoniaci denariûm pondo octodecim, argenti ſpumę denariûm pondo duodecim, *illyridis denarium põdo duodecim, chalcanthi denariûm pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, aceti cõgium. Sub caniculæ æſtu paſtillos fingito, qui ſinguli denarios quatuor pendant, ceræ quartam partem miſceto, aceti heminas ſex, olei tantũdem.

*Aliter xx.
* Aliter xx.

* Al. legitur ἐν ἄλλῳ εὗρον θείου ἀπείρου, i. in alio inueni ſulfuris ignem non experti.
* Aliter heminę dimidium.

De Emplaſtris Glutinantibus. *CAP. 21.*

QVidam hæc ſanguinaria & vulneraria id eſt cruentis & vulneribus adhibenda, nuncupant. Opus eorum eſt coniungere diuiſas partes, & conglutinare, vt in priſtinam vnitatem particula reducatur. Verùm non modò cruenta protinus glutinantur, vbi ſanguinem ex diuiſione profluentem adhuc ſpongia deterſerimus, deinde ſuturis aut fibulis coarctauerimus: ſed etiam ſinus veteres, cùm ab omni inflammatione immunes, & puros medicamentis appoſitis effecerimus, committuntur, coeuntq;. Dictum eſt in therapeutices Methodi libris medica-

A medicamentum primariò atque ex ſeſe ſordis deterſorium appellari, ſecundaria verò ratione car-
nem producens & glutinans. Non enim tanquam ipſum carnem generet aut vniat, neq; tanquam
hæc naturæ ſolius opera non ſint, ſed quòd talibus impoſitis medicamentis, vlcera carne replen-
tur ac coeunt, appellationem hanc ſortita ſunt. Opus ipſorum proprium eſt affectam partem re-
crementis vacuare, ne videlicet ſanies carnis generationem glutinationem´que impediat. Indica-
tum porrò eſt glutinatoria carne explentibus eſſe ſicciora, item quæ carne explent detergendi vim
omnis morſus expertem referre: glutinantibus autem non abſterſorijs prorſus, verùm deſiccanti-
bus ſolùm, eſſe licet. At cùm cicatricem quoq; ducentia pharmaca multo his (præterquam ꝙ abun
dè adſtringunt) ſicciora ſint, ſtatuamus demum & quæ glutinant & quæ coniungunt, moderatius
iſtis exiccare. Finis autem glutinantium eſt nullam inter coitura ſubnaſci humiditatem permitte-
re: Cicatricem verò contrahentium non hanc tantùm impedire, ſed etiam num conſiſtentem in ijs,
quæ mox cicatricem ducent, conſumere, ad hæc callum obducere & adſtringendo indurare. Quæ
carne implent, ſanguinem ad refectionem idoneum tum pro quantitate tum pro qualitate tuen-
tur, ac tantum talem´que, quanto natura & quali ad carnis generationem indiget Cæterùm mordi-
cationis prorſus expers medicamen purum vlcus ſeruat, ſi quidem tale acceperit: ſi verò ſordidum,
B neceſſe eſt tantum pro ſua ipſius poteſtate detergens ſit, quantum craſſitudinis ſordes habuerit:
quin etiam carnem recens iunctam mordere & exedere debebit. Vnde palàm colligitur id, cùm
tale exiſtat, vlceri carnem non eſſe inducturum, nec cauitatem carnis repleturum, ſed quòd potius
colliquabit imminuetq́;. Atq; huius rei cauſa medicamentum, quod ſordibus copioſis repurgan-
dis eſt, quod antea dixi, non ſemper carnem poteſt gignere, niſi vel ex vberiore oleo, vel ro..ceo
liquatum: ſicut quod oleoſum & quod ex charta inſcribitur, deterſionis vehementiam remittat,
vel ex cerati miſtura mordicationem deponat. Huiuſmodi ſunt plures multiplicis vſus medica-
menta; quemadmodum Machærionis emplaſtrum, & Iſis. Scopus igitur ſingulorum id genus
in therapeuticæ Methodi libris declaratus eſt, ſimplex facultatum materia in alio opere priori, cõ-
poſita in præſenti tractatur. Ac primùm ſanè in eo meminiſſe oportet naturæ corporum, quę cu-
randa ſuſceperis. Nam humida, eoq; mollia, quemadmodum mulierum, puerorum, eunuchorum,
& qui muliebriter degunt, imbecillioribus medicamentis indigent: virorum corpora, potiſſimum
qui ex virilibus munijs & Sole durum corporis habitum conciliarunt, ab imbecillibus nihil præ-
ſidij ſentiunt. Quapropter nec glutinantia vtrorunq; corporum communia ſunt, ſed quæ ex argen
ti ſpuma oleo & aceto præparantur (in priori libro de ipſis egimus) imbecillam mollemq́; carnem
C glutinant: quæ bitumine ærugine ſquama aloe & myrrha conſtant, robuſtam & duram. Itaque bi-
tumen ipſum per ſe in harum virtutum ſcopo continetur. At nulla ratione ſolum ex oleo liquatum
vſurpare poteris, vt quod friabilius ſit, quàm medicamento emplaſtri forma faciendo cõueniat. Vt
igitur emplaſtrum fiat, ceram & reſinam ei admiſcemus: à quibus denuò virtutem eius ſolutum iri
ſcientes, interdum æs vel eius ſquamam, ſæpe aloen vel myrrham, vel in ſumma ſiccans aliquod
medicamentum, non ineptè adijcimus.

Ex Bitumine Barbara. *CAP. 22.*

PRima hîc quoque ab Andromacho ſcripta apponam ipſis illius verbis.

Barbara Andromachi.

¶ *Barbarum, quo vtor.* Ceræ, picis, reſinę, bituminis, ſingulorum denariûm pondo ducentorum:
thuris drach. vigintiquatuor, olei heminam. *Aliud.* Picis pondo lib. ij: bituminis, ceræ, ſingulo-
rum pondo libram: guttæ ammoniaci, mannæ, ſingulorum pondo vnc. ſex: ceruſſæ pondo vnc.
iij, olei heminæ dimidium, aceti heminas quatuor. Hoc Aphrodas admiratus eſt. ¶ *Aliud Ni-
grum.* Picis aridæ, reſinæ aridæ, bituminis, ſingulorum pondo libram: ceruſſæ pondo vnc. vj: man
næ, atramenti ſutorij, æruginis raſæ, ſingulorum pondo vnc. iij: olei heminę dimidium, aceti tantun-
D dem. ¶ *Aliud ex emplaſtris Galli.* Seui caprini denarium pondo triginta, æruginis denariũ pon-
do *octo, ceræ denariûm pondo quinquaginta: ariſtolochiæ, bituminis, picis, ſingulorum denariûm * Aliter xx.
pondo vigintiquinque: guttæ ammoniaci denariûm pondo duodecim, chalbani denariûm pondo
duodecim s, ſilphij denariûm pondo *octo, mannæ denariũ pondo duodecim: pręparato. ¶ *Aliud * Aliter xx.
quod Inuictum dicitur.* Ceræ denariûm pondo centum, ſæui taurini denariûm pondo triginta, bitu
minis denariûm pondo vigintiquinq;, picis denariũ pondo vigintiquinq;, terebinthinæ denariûm
pondo vigintiquinq;, nitri denariûm pondo vigintiduũ s, ariſtolochiæ denariũ pondo duo*decim, * Al. xij & s.
chalbani denariûm pondo octo, myrrhæ denariûm pondo octodecim, thuris denariûm pondo duo-
decim s, ammoniaci denariûm pondo octo, amomi drach. *octo, * cardamomi denariûm pondo xij, * Aliter xx.
opopanacis denariûm pondo octo, medullæ ceruinæ denariûm pondo quindecim, æruginis de- * *Al. cardami i. naſturtij.*
nariûm pondo duodecim, aloes denariûm pondo octo, bdellij denariûm pondo ſedecim, olei he-
minas duas. Ego verò adieci propoleos denariûm pondo duodecim. ¶ *Aliud, quod cruentis Vul-
neribus imponitur, Iuliani.* Argenti ſpumæ, bituminis, ceræ, picis brutię, ſingulorum denariũ pon-
do quinquaginta: reſinæ frictæ denariûm pondo quindecim, æris ſquamę denariûm pondo duode-
cim, thuris denariũ pondo quatuordecim, chalbani denariûm pondo octo, chalcitidis denariũ pon-
do quatuor, aloes denariûm pondo ſex, gallæ denariûm pondo quatuor, myrrhæ denariûm pondo

quatuor,ariſtolochiæ longæ denariûm pondo ſex,ariſtolochiæ rotundæ denariûm pondo quatuor, E
olei veteris heminas quatuor,nos olei heminas tres.

Barbara Heræ.

Quod Heras conſcripſit barbarum,ſic habet. ℭ *Nigrum Emplaſtrum,ad cruenta Vulnera, ad Di-*
uiſiones notatu dignas,maximè capitis,ad Fiſtulas, Sinus, Fracturas.Conuenit etiam Hepaticis,& Lie-
noſis,citra inflammationem glutinat.Benefacit etiam Neruis,Cartilaginibus,& Oſsibus præciſis. Cohi-
bet etiam mirificè Sanguinem erumpentem. Inſuper valet ad Tubos & Sinus, glutinat enim inſigniter :
Item in Abſceſsibus humore ablato hoc imponitur.Eſt etiam ad Sanguinem cohibendum præſtantiſsimũ,
præſertim in ijs,qui ſanguinem reijciunt : duas verò in pelles illinito, & vnam pectori & lateribus im-
ponito,alteram dorſo:præter opinionem ſanguinem ſiſtit.Valet inſuper ad Canum hominumq́; morſus,in
totum phlegmonen arcet.Idem ea,quæ vulneribus adhibentur,ſuperat,vt experientia indicauit. Hyemè
diebus ſeptem ſoluitur, per æſtatem quinque,ſi verò neceſsitas vrgeat, tribus. Ceræ, picis, bituminis,
pityinæ,ſingulorum pondo libram:mannæ pondo vncias ſex,ceruſſæ pondo vncias quatuor, chal-
* Al. ſemiminam. canthi pondo vncias quatuor,opopanacis pondo vncias duas:olei ſemi*unciam,alij ſelibrã : aceti he-
minas duas.Ceram,bitumen,oleum,acetum paululum relinquens,in olla recẽti liquato:deinde pi-
cem & reſinam adijcito : in minima fruſta diligenter concidito : vbi ſemicoctum fuerit,tollito ollã : F
& aliquandiu refrigerato, atramentum ſutorium percolatum læuigatumq́ꝫ ex duabus aceti hemi-
nis paulatim inſpergito,ne efferueſcat:quãdo autem effundis, leuiter ignem ſubminiſtrato moues :
cùm non inquinat,cacabum deponito : opopanacem in reliqui aceti parte pridie madefactũ infun-
dito,vt diſſoluatur:mox ceruſſam mannamq́ꝫ vnà pariter trita inſpergito:& paululum tepefaciens,
vt in vnum coeant, obſerua ne opopanax & manna adurantur : refuſa in mortarium ibi refrigerari
ſinito : ac rurſus ſubacta reponito, atqꝫ vtitor. Porrò manifeſtum eſt etiam alia barbara, quæ tum
Andromachus,tum reliqui tradiderunt,eodem modo confici oportere. Quidam opopanacem ca-
cabo non inijciunt,ſed læui ex aceto facto,liquata in mortario ſuperfundunt.Cum eo non nulli mi-
ſcent mannam & ceruſſam,quemadmodũ ego quoqꝫ ſæpius feci in mortario terẽs ex aceto,& quæ
liquari poſſunt,liquefacta infundens. Subinde verò atramentum ſutoriũ duntaxat cum opopanace
læue factum cacabo indidi,mannam ceruſſamq́ꝫ inſpergens. ℭ *Aliud Barbarum,Heræ.* Heras ſo-
li huic præſcripſit,barbarum,ego verò antecedens etiã ſimiliter appellaui, etſi nigrum ab ipſo nun-
cupatum:quoniam pleriqꝫ ex recentioribus medicis emplaſtra ex bitumine, barbara nominare cõ-
ſueuerunt. Heras de ipſo ſic ad verbũ. ℭ *Barbarum ad recentia Vulnera, Sinus, Canum hominumq́;*
morſus,Condylomata,Inflammata,ad Articulorum vitia omnia in principio,& Podagram. Ceræ, pi- G
cis,reſinæ frictæ,bituminis iudaici,ſingulorum pondo minam: argenti ſpumæ denariûm pondo de-
cem, ceruſſæ denariûm pondo quinqꝫ, æruginis denariûm pondo quinque, opopanacis denariûm
* Al. heminã. pondo quatuor,olei heminam,aceti cy*athum. Cera, pix, bitumen, reſina incoquuntur, donec illi-
quata fuerint:deinde reliqua ex oleo trita inijciuntur:his ablatis ab igne,& aliquantulum refrigera-
tis acetum paulatim inſtillatur. Talis ſanè barbarorum emplaſtrorum formula eſt. Ego vbi paucis
* Al. ais i. nibusq. expoſuero quo*modo ipſe vtar,ſermonem de eis finiam. Sunt autem duo,vnum ad maxima vulne-
ra,alterum ad minora.Quod itaque ad maxima adhibetur,hæc recipit.

Barbarum Galeni.

ℭ Picis pondo libras octo, ceræ pondo libras ſex & vncias octo, pityinæ pondo libras quinque,
& vncias quatuor, bituminis pondo libras quatuor, olei pondo libram & vncias ſex : argenti ſpu-
mæ,ceruſſæ,æruginis,ſingulorum denariûm pondo vigintiquatuor:thuris pondo ſelibram, alumi-
nis liquidi denariûm pondo xij, fiſſi pondo vncias quatuor: opopanacis, ſquamæ, chalbani, ſingu-
lorum denariûm pondo duodecim:aloes,opij, myrrhæ, ſingulorum denariûm pondo quatuor : te-
rebinthinæ pondo vncias vigintiquatuor, mandragoræ ſucci denariûm pondo ſex : aceti heminas
ſex,quæ valẽt libras quinqꝫ. ℭ *Simplicioris Barbari ſymmetria eſt talis.* Picis,ceræ,reſinæ pityinæ, H
reſinæ frictæ,bituminis,horum quinque ſingulorum pondo libram:argenti ſpumæ denariûm põ-
do decem,ceruſſæ denariûm pondo quinqꝫ æruginis denariûm pondo quinqꝫ,opopanacis
denariûm pondo trium, olei hyeme pondo vncias nouem, æſtate pondo vn-
cias ſex. Quæ liquari poſſunt, ſiccis in mortario aceto acri læui-
gatis affunduntur.Quòd ſi ſedando dolori aptius voles
medicamentum reddere,hyoſcyami ſucci de-
narij pondo vnius s,item opij tan-
tundem, admiſceto.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER TERTIVS

ARGVMENTVM LIBRI

De Medicamentis, quæ ad Vulneratos, Punctos, Contuſos, ac Quocunq; pacto affectos Neruos adhibentur.

De Vulneribus Neruorum. CAP. I.

ET hæc amici commentaria vobis paro, qui iam ex ipſis medicinæ operibus
comperiſtis, quàm efficax ſit noſtra neruorum vulneratorum curatio, nempe
ex qua omnes ſeruati ſint, non autem manci nec claudi redditi, quæ aliter cu-
ratis accidere conſpexiſtis, quemadmodum etiam nõ nullos conuulſione cor-
B reptos, vel cum dolore vel putredine vel febre mortuos. Par autem eſt hoſce
libros ad aliorum quoque manus peruenturos, qui ſcriptis bene vti non poſ-
ſunt, vel quia à præceptore medicæ artis ſpeculationem non didicerunt, ſed
omnino rudes, quaſi vix initiati & prorſus inexercitati permanent: aut quia
perperam edocti, adhæſerunt ijs, qui compoſita medicamenta ſola experientia citra rationem eſſe
inuenta aſſerunt. Etenim ij manifeſtò contentione ſua errant. Altero modo non minus prædictis
errant ij, qui nullum pharmacum ex ſimplicibus facultate contrarijs confici oportere arbitrantur.
Verum hos medicamenta ſuperiore libro citata coarguunt, vt quæ magnas ipſorum vires ex con-
trarijs inuicem ſimplicibus compoſitis oſtentent: immo etiam in libris hunc ſubſecuturis præſtan-
tiſſima pharmaca ex contrarijs virtutibus compoſita indicabuntur. Nunc de noſtra curandi ratio-
ne, quam in neruorum vulneribus excogitauimus, toto hoc libro diſſeremus, oſtẽdentes quantam
eiuſdem facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis ſanandi ſcopi indeptione, tum ex ſim-
plicium virtutis cognitione, inuenerimus.

Quis Communis Vulneratorum Neruorum Curationis modus, & quæ Medicamenta ſpecialia. CAP. 2.

C SPectauimus omnes præceptores præſidio, quod iam recentiores medici Sanguinarium ſeu
cruentis opitulans (græcis Enæmon dicitur) & glutinatorium appellare ſolent, vti: nam ini-
tio medicamentum aliquod ex enæmis imponentes, vulneris oras committere ſeu glutinare molie-
bantur. Si vero phlegmone eas obſederat, calida aqua liberaliter fouebant, oleum affundentes: ac
tritici farinam ex hydrelæo decoctam, epiplaſma applicabant. Quin etiam gladiatores in patella
vulneratos, ſupraq; hanc in lato tenui'que tendine, pari modo ab ipſis curatos vidi: forſan melius
dicas non curatos, ſed perditos, pauciſſimi enim illorum & ij claudi ſuperuixerunt. Et verò etiam
permultos in manu ſumma tendones, per quos digiti flectuntur extenduntur'que, vel contuſos,
vel minimo punctu læſos, putreſcentes adeo conſpexi, vt coctis præſertim diutius in aqua ſimiles
apparerent: non enim ſecùs exoluuntur, & conſiſtentia emolleſcunt, qui ſuperiorem ſanandi mo-
dum experiuntur. Itaque ipſum reprobaui, vt qui partem vulneratam putrefaceret. Quoniam ve-
rò putreſcentia omnia ab humiditate ac caliditate id pati prænoſcebam, curationem per ſiccantia
refrigerantiaq; moliendã eſſe deprehendi. Rurſum apud me contemplatus frigidum verè ab Hip-
pocrate ‖ neruis inimicum dici, optimum fore neruorum vulneribus medicamentum intellexi, 5ª. Aphor. 18.
quod & ſiccaret, & medium eſſet inter calefaciens & refrigerans, vel nõ multũ à medio ad calorem Ext. ord. 39.a
D recederet: calidum verò etiam eſſe ſatis poſſe, modò ſiccandi poteſtate polleat, etenim calor citra
humiditatem putrefacere nihil habet. Inſuper illud quoq; cùm cogitando adinueniſſem multum
referre, nudæ parti affectæ medicamentum offeras, an per alia corpora ei præpoſita, conuenire ad-
uerti alijs in nudato neruo vti pharmacis: alijs cùm punctus fuerit, partibus quæ ipſi præiacent il-
læſis. Vbi etenim nudo neruo medicamentum adferas, ibi prædictam auxiliorum integram indi-
cationem aſſumi cõuenit: præpoſitis autem partibus ſaluis, tenuius pharmacũ inueniendum eſt, cu-
ius virtus interiacentes particulas permeando non diſſoluatur, ſed in altum penetret: Hoc autem
efficere tale pharmacum poſſe, ſi validè ſiccet, & ſi non calore & frigiditate medium ſit ac ſym-
metron: neque offendere, dum efficacia ipſius calefaciendi vel refrigerandi in particulis, quæ ner-
uoſo corpori præpoſitæ ſunt, penetrandis, imbecillior eſt reddita. Atqui inuento iam præſidio-
rum ſcopo in ſubſtantiæ eorum tenuitate, deinceps materiæ mentionem facere oportet. Pluri-
ma igitur, quæ calefaciunt, tenuiorum eſſe partium: permulta rurſus, quæ refrigerant, craſſiorum:
in ſimplicium medicamentorũ ſpeculatione didicimus. Quippe vna ſolùm inter ea qualitas acida
cum tenui ſubſtantia non nunquam ſit, eoq; inter omnia, quæ refrigerandi vim obtinent, tenuio-
rum partium acetum eſt acerrimum, quod etiam caloris exigui particeps eſſe demonſtrauimus.
Calefacientium verò liquores probi tenuiſſimam habent ſubſtantiam, & apud omnes iam homi-

nes Cyrenæus primas tenere cognoſcitur: qui ſi non adſit, etiam medico vtimur, & ijs, quæ cum E
ipſis ab orientalibus plagis afferuntur, cuiuſmodi eſt, quod ſagapenum appellamus. Hoc genere
comprehenditur & liquor Euphorbij in occiduis orbis regionibus natus, ſiue liquorem ipſum,
ſiue aliud quid nominare velis: nobis in toto commentario euphorbium hoc medicamentum vo-
care ſufficiet, quemadmodum iam omnes conſueuerunt. Quin immo & inter ea, quæ in noſtra re-
gione proueniunt, & Panacis & Tithymallorum liquores ſubtili facultate præditi ſunt. Et verò
etiam omnes nominati liquores generoſe calefaciunt: Opobalſami verò, qui ſubtilis & ipſe eſt,
non admodum calefacit. Ex terreſtribus autem Nitri ſpuma tenuem ſubſtantiam habet: item quod
ex aqua facilè ſoluitur Aphronitrum, ſi ad corpora terreſtria videlicet relationem fieri inaudia-
mus. Subſequitur Nitrum nomine Berenicium: & Aſia petra, cuius flos etiam omniũ terreſtrium
eſt ſubtiliſſimus. Porrò ex metallis Auripigmentum & Sulfur, tum ſubtilia, tum calida ſunt: qui-
bus ſuccedit Miſy, Æris ſquama, & Chalcitis, paululum ſimul adſtringentia. Quare vſta quoque
chalcitide frequenter in ſubtiliorum medicamentorum, compoſitionibus vtimur. Citra calorem
verò manifeſtum tenuium partium metallica ſunt Spodium & Pompholyx: adde, quod vocatur
Pſoricum: ſubtilis abundè eſt & Chryſocolla. Cæterùm inter ſuccos Laurinum ſimul cum eo ꝙ
valide calefacit vt ad ſenſum, tenuem eſſe dicimus. Nihilo enim minus eo calefacit facultate Cedri- F
nus, calore tamen qui ſenſibus ſubijcitur, propter ſubſtantiæ ſuæ tenuitatem, illi cedit. Eiuſdem cũ
cedrino generis eſt lixiuia, quæ ſtacte id eſt ſtillatitia dicitur: atque inter hanc ipſam, ea quæ ex ma-
teria ſubtili vſta fit, cedrinum oleum virtute ſuperat. Ex malo igitur & ficu, ea'que magis agreſti,
quam vocant caprificum, item ex tithymallis combuſtis, huiuſmodi lixiuiam conficimus. Præſtan-
tiſſimus eſt ex tithymallis, qui characias nuncupatur. Cæterùm ex ſeminibus frumentarijs, vti no-
minant, ſubtiliſſimum eſt Eruum, ſine inſigni calefaciendi poteſtate, Lolium verò cum inſigni:
Hordeum nequaquã calfacit. Mediam inter ea materiam obtinent, qualitatibus amara, quæ mul-
tum tenuibus ſubſtantia cedunt, craſſi licet nihil habentia. Non nulla ipſorum à medijs tantillum
declinarunt, alia ad calorem, alia ad frigiditatem: quorum omnium materias in opere de Simpli-
cibus medicamentis executus ſum, quemadmodum etiam omnium nucum (græcis Acrodrya di-
cuntur) in quarum numero ſunt amygdalæ amaræ & piſtacia. At ſtirpium materiæ in præſentia
non memini, redire enim ad principium cogito, atque exponere, quando, quoq; modo, ſingula per
rationem nobis inuenta vſurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes incitatum iri, vt
medicamentorum materiam cognoſcant ipſimet inſpicientes, non ſemel aut bis, ſed frequenter,
quoniam ſenſibilium rerum cognitio ſedula inſpectione confirmatur: cuius rei indicium eſt eui- G
dentiſſimum, ꝙ gemini per omnia ſimiles eſſe nobis videantur: differentes autem ijs, qui ipſos in-
ſpicere conſueuerunt. Itaque herbarum fruticũ & arborũ materiam prius, quã è terra eximantur,
contemplari pulcherrimum eſt, dum fructus videlicet futuri ſunt, dum edũtur, dum augeſcunt, &
dum vigent. Hæc ſiquidem continua eorũ ſpeculatio docebit te, quando potiſſimum ipſos cõmo-
dè decerpas, ac in ſiccis domunculis repoſitos cuſtodias, ne à Solis radijs exurantur, neq; ab humidi
tate ex tecto vel muris madefiant. Id optimè fiet, ſi domus neque ſubterraneæ ſint, neque alijs vici-
næ, neq; ſub tegulis, ſed oſtia ad meridiem ſpectantia habeant, prope quæ tamen medicamenta re-
poni non debent. Amici vos admoneo, vt in hoc quoque me ſequamini, ſi artis opera pulchrè
obire velitis: nouiſtis enim, quomodo ex omni natione præſtantiſſima quotannis medicamenta
mihi adferantur, eo ꝙ perditi illi omnigenarum rerum coemptores (græcè rhopopolas vocant)
varijs modis ea contaminant. Præſtiterat forſan non hos ſolùm, ſed multo magis etiam mercato-
res qui illa aduehunt incuſare: atque his multo magis ipſos herbarios: item nihil minus eos, qui
radicum liquores, ſuccos, fructus, flores, & germina ex montibus in vrbes conferunt, hi ſiquidem
omnium primi in eis dolum exercent. Quiſquis igitur auxiliorum vndique copiam habere volet,
omnis ſtirpium materiæ, animalium, metallorum, & abſque metallica natura terreſtrium corpo- H
rum, quæ ad medicinæ vſum ducimus, expertus eſto, vt ex eis & exquiſita, & notha cognoſcat:
deinde in commentario meo, quem de Simplicium medicamentorum virtute prodidi, ſeſe exer-
ceat. Niſi enim hoc modo inſtructus ad præſentis operis præſidia veniat, verbo'tenus quidem me-
dendi methodum ſciet, opus verò nullum ipſa dignum perficiet. Fingat nanque ipſa, quæ de ner-
uorum vulneribus prædixi, quædam aliquis cognoſcere, adulterata verò medicamenta per igno-
rantiam compoſitioni inijcere, vel neque omnino exactè facultates ipſorum intelligere, an non
erit neceſſarium frequentius hunc errare, quàm rectè agere? mihi quidem vel admodum vi-
detur. Iam verò accuratè virtutes cognoſcere ab eo multum differt, quod eſt cognoſcere.

Etenim ſolum cognoſcere, ſcire eſt, an medicamentum ſiccare, vel humectare, vel refrigera-
re, vel calefacere ſuaptè natura nos poſſit: accuratè verò cognoſcere præter hoc etiam virtutis
quantitatem ſciuiſſe eſt. Quædam enim pharmaca calorem tepidum generant corporibus no-
ſtris admota, quædam moderatum, quemadmodum alia hoc paulo validiorem, non nulla iam ſic
feruentem vt vrere poſſint. Conuenit igitur medicum non modò affectus qualitatem, ſed etiam
ipſius, vt ita dicam, quantitatem, coniectaſſe: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dici-
tur, quanquam dicatur tamen, vt febris magna & parua. Ac tantus vſus eſt eorum, quæ ſic di-

cuntur,

A cuntur, vt iam proprij vim obtineant ipſa, perinde ac pyxis, excuſor, pictor, quercus inciſor: in to-
tum quæ ex vocato à grammaticis abuſu inceperunt, deinde vero propria dici credita ſunt. Hæc
quidem attulimus propter eos, qui parum opportuno tempore de ſermonis proprietate arguta-
tur. Quod autem dicere deſij, tale eſt, nempe, Quod exiccari deſiderat, non ſimpliciter ſiccante
indiget medicamento, ſed conuenienti menſura: copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter
exiccante: parua, parum hoc faciente: quemadmodum multa, admodum reſiccante, non tamen
extremè, neq; in ſummo, ſiccitatis enim quantitatem humiditatis copiæ, reſpondere conuenit. Ego
itaque dum communem neruorum vulnerum curationis modum immutare primum auſus ſum,
conieci in quantam humiditatē caliditatemq; affecta pars recidiſſet. Et cum adoleſcens quidam
mihi oſtenſus eſſet in primo articulo medij dextræ manus digiti, totum circa neruum locum hu-
mentem adeo ex contuſione habens, vt iam computreſceret: partem ſanè putreſcentem cataplaſ-
mate ex lixiuia ſtillatitia & hordei farina (ſic autē noſtri me omen lyſin Græcis dictam nominare)
foui: non putreſcentem vero, ſed tenſam dolentemq; oleo calente liberaliter perfudi: inde cùm la-
na ſicca madorem exhauxiſſem, ceratum tam humidum illeui, quàm in fracturis vtimur, cui eu-
phorbium ſit admiſtum. Confectum autem mihi fuerat hoc quoque mea induſtria huiuſmodi oc
B caſione. Profectus ad me quiſpiam hyeme vehementi, oſtendenſq; genu, facile dicebat rigore id
affici, ſtatim vero calefacientibus iuuari. Rogabat igitur huiuſmodi aliquod medicamentum da-
rem, vt qui profectus in frigore inalgeret doleretq; vehementius quàm aliàs. Nunc igitur, inquit,
loturus diſcedo, mittam autem ex balneo qui medicamentum accipiat. Hæc cùm dixiſſet abijt.
At ego cùm talē nullum medicamen ad manus haberē, euphorbium cū oleo triui, & ceram liqua-
tam immiſcui: paulo poſt cùm amicus pharmaco ferendo puerū miſiſſet, exhibui. Dolore pro-
tinus ceſſante, inde in alijs particulis ſimiliter effectis vti præcepimus, de quibus mox dicetur.

Nunc ad nerui vulnerati ſermonē redeo propter eos, qui nihil, quod ego nunc dico, intelligunt,
vitio autem vertunt dictiunculas: quos inuenire auguror neurotrotus (quaſi neruiſaucios dicas)
perperam eos nominari, qui in tendonibus vulnus acceperint: tendones enim ipſis puto vocari,
extra manū toti carpo id eſt brachiali, & digitis ſupertenſi ſunt. Quanq; ſanè non ignorē mani-
feſtius magiſq; proprie tenontotrotus (id eſt in tendonibus vulneratos) ipſos nominari: tamen
cum omnes neurotrotus id eſt in neruis ſauciatos, nuncupare ſoleant, & ego ne quis innouare me
appellationē dicat, conſuetam pro vera ſuſcepi, etſi nec illa ſine ratione abire in conſuetudinē po-
tuerit pleriſque medicis tendones etiā neruorum nomine iam vocitantibus. Verum ſiue in ner-
C uis, ſiue in tendonibus vulneratos appellaſſe mauis, neque ob has voces incolumes erunt, neque
conuulſione laborabunt, quēadmodū neque manci fient, nec morientur: appellatio ſiquidē nec
ſeruauit hominē vnquam, nec perdidit, ſed medicamentorū facultas vtrunque efficit. Atque ego
hæc immutans, putreſcentes, conuulſos, mancos, non nullos etiā pereuntes, ſanos viuoſq; red-
do. Nam neruos contuſos habentes ſicut ille habuerat, neurotrotus (id eſt in neruis vulneratos)
non neurothlaſtus (id eſt in neruis contuſos) nuncupare anticiparunt. Cæterū curatio cōmunis eſt,
& periculum æquale amborū, nempè contuſorum & vulneratorū vel neruis vel tendonibus. Itaq;
homo ille putredine iam circa primū medij digiti articulū orta, cùm ſuperiacentiū tentione dolo-
req; infeſtaretur, multo melius habere cœpit die poſtero, quo vice hordei farinæ, eruorū farinam
ſtactæ lixiuiæ cōmiſcuimus. Ac tertio ſanè cū ſimiliter etiā curaretur, iam quidem in alijs particu-
lis dolorem omnino non percepit, ex contuſione verò neruoſum quoddam corpus craſſæ mēbranæ
perſimile exertum eſt: quod mediocriter me cōmouente facile totum ſemiputridū excidit. Vide-
batur omnibus contēplantibus hoc corpus neruus totus eſſe qui computruiſſet, vt qui ignorarent,
quo pacto tendones hi neruoſis mēbranis conuelati per brachiale procedunt, & ſuper totos digi-
tos extenduntur: mihi verò putridum ex contuſione attollenti tendo ſaluus apparuit. Cum igitur
D vel paſtillo vno, vel trochiſco, vel vtcunque vocaſſe libet, quorum in numero eſt & ille Polyidæ,
ſoluto ex hepſemate, vel ſiræo id eſt ſapa (nam & hoc pro arbitrio nominare liceat) apparentem ner
ui particulam prius iunxiſſem: rurſus eodem modo & cataplaſmate, & vnctione ex euphorbio, in
iiſdem locis ſicut prius, vtroque vſus ſum. Quarto iam die omnia cōpoſita circa contuſum qui- *προσεσαλ-
dem antea, vlceratū vero tunc primum digiti articulum intuitus cōſiderabam, quorſum à cataplaſ- μένα.
mate tranſgrederer. Viſum igitur eſt ſi neruus inflāmatione prorſus vacaret, ad cicatricem ducen-
tia tranſire: ſi vero phlegmones ipſius ſcirrhoſum quidq remaneret, aliquod ex abunde ſiccantibus
exhibere. Qm̄ igitur non nihil ex ea reliquum eſſe videbatur, medicamentum ex dracunculi radi-
ce confectum prius vſurpaui, quod alia eadem cum ægyptio pharmaco, quæ Iſis vocatur, continet:
aſſumpſit aūt dracunculi radicem. Ab hoc verò deinceps Athene id eſt Minerua dicta vſus, inde
ad ea, quæ cicatricē ducunt, perrexi. At cū alium curarē paſtillo ſapa diluto nudatas vulneris partes
illinens, euphorbiū extrinſecus imponebā, tm̄ ceræ ac reſinæ miſcens: vnde emplaſtri craſſitudo ſi-
mul fieret, & euphorbij vires conſeruarentur. Cæterū quō ad hos ſcopos reſpiciens medicamētum
cōponas, deinceps declarabimus. Etenim aliud quoq; ex aceto pharmacū cōfecimus, hoc ſpectātes
vt ipſius ſpiſſitudo, & ſubtilis aceti virtus, cū refrigerātis facultatis exolutione incolumis pmaneat.
De his ſanè, quō cōpoſita ſint, poſt paulū tractabitur. Nūc quia neruis vulneratis medendi modum
ex

*περιπτώσει. ex rationali indicatione nugatorio illo empiricorum ca*ſu repudiato inueni, totam cogito ipſam E
dicere, ita vt nullam diſtinctionem præteream, ſermonem ab initio rurſus repetens. Quando igi-
tur vulneratum aliquem protinus ſuſcipio, interim per liquida pharmaca curationem molior, in
terim emplaſtris, lanam extrinſecus quàm molliſſimam oleo calente imbutam applicans. Quòd ſi
medicamentum ex aceto vſurpem, aceti parum oleo admiſceo, ac bis ter'ue quotidie ſoluo, & oleo
calente foueo. Si noctes longæ fuerint, etiam in his ſoluere conſueui: idq́ magis facio, dum vlcus
à medicamentis mordetur: nam vbi initio tali medicamento vtenti æger nec ſe morderi, nec dole-
re, nec tenſionem percipere mihi dicat, die ſoluo & foueo mane ſemel, & veſperi iterum. Oleum
vero quo fouemus, ſatis calens eſto, verum ita, ne vulneratam partem offendat: ſicut enim frigidũ
huiuſmodi affectibus maxime eſt contrarium, ſic tepens non omnino vtile. Nanque in primo de
Simplicibus medicamentis volumine didicimus, vt aqua in eo, quòd calens aut frigida ſit, maxi-
me contraria facere nata eſt. Ita quoque oleum, nam frigidum corpori admotum, perſpiratum
quodammodo ipſius obſtruit, immo prohibet: calidum vero, digerit ac extenuat. Quod tibi etiam
ex carnibus in eo coctis licet condiſcere: ſimiliter enim vt prærancidas friabiles efficit, etſi protinus
cum animans mactatum eſt, in eo coquas, aut ſartagine frigas. Propter quod & ego fomentum ex
oleo ſatis calente vſurpare malui, tepidum ſemper vitans, adhuc autem magis frigidum. Porrò ab F
aquæ vſu in tota curatione ita tempero, vt ne attingat quidem vlcus: proinde cum ſanguis initio
ſtatim à vulnerata parte eluendus eſt, ex oleo id facere expedit. Vbi autem iam ægri mediocri-
ter habentes lauacro vtuntur, neque tunc affectum locum in aquam demergere ipſis concedendũ:
magna ſiquidem ex parte nerui in manibus vulnerantur. Memini cuiuſdam ex huiuſmodi vul-
neratis, qui cum diem quartum citra omnem dolorem ageret, partemq́ affectam abſque phleg-
mone videret, multo in frigore domo egreſſus ad opus quoddam neceſſarium, eiq́ diu immora-
tus, domum rediit membro vniuerſo ad ceruicem vſque tenſo, idq́ cum ingenti ipſius dolore.
Poſtquam verò quodam me accerſente profectus ad eum, vidi quibus in malis eſſet, oleum ex iti-
nere refrigeratum à particula auferri iuſſi, calente vero totum membrum foui: deinde ceruicis par
tem aduerſam lanis oleo reſperſis, & medicamento liquido ex euphorbio ſimul cum caſtorio ho-
minem ſtatim mitigaui, & ſomno poſt hæc accedente vſq; ad veſperam oĩa ceſſarunt ſymptomata.

Præ omnibus igitur danda opera eſt, vt lana permaneat calida, ſiue oleo tantum, ſiue oxelæo hoc
eſt aceto & oleo, quoque imbuta fuerit: fiet hoc ſi aliæ lanæ ſiccæ extrinſecus circumponantur, &
æger intra tectum, cum hyems fuerit, ad quintum vſque vel ſeptimũ morbi diem ſeſe contineat.
Nam ſi eouſque nec phlegmone aliqua tentetur, vacetq́ prorſus dolore, & nullam ſentiat tenſio- G
nem, in poſterum tutus erit. Curabis autem, ne in aceto vinoſum aliquid appareat, quemad-
modum oleum quoque vt omni aſtrictione vacet. Neque igitur quod crudum vel immaturum
dicitur, adhibebis: neque id quod ab Hiſpania vehitur, ac vocant Hiſpanum: immo nec aliud
quodlibet ex iis, quæ oleæ ſurculos habent. Optimum oleum eſt tenue, quale in Italia Sabinum:
albi vero in nationibus Romano Imperio ſubiectis, quæ nullam adſtringendi vim obtinent.

Iam vero qualis res ſit rationalis indicatio, & quanto ditior quàm nuda experientia citra me-
thodum, vel hinc condiſces. Cum permultis neruorum vulneribus ſæpe in itinere, in naui-
gio, in agro, vel in ciuitate, ſed procul à meis ædibus incidiſſem: nec medicamenti ex euphorbio
copia adeſſet, nec illius quod ex aceto conficitur, nec alterius: pharmaca, quorum forte fortuna
eo loco facultas erat, vulneri imponentes, propoſitum ſemper ſumus aſſecuti. Noui etenim me
ipſum in agro propolim recentem liquidam & pinguem, quam agricola habebat, vulneri impo-
ſuiſſe: interim fermentum ″ ſolum, interim ambo cõmiſta. At fermentum quàm vetuſtiſſimum A.l.4. f.4 c.3.fol.47
eſſe: propolim vero contra habere conuenit, quantum ad tempus attinet: ſin autem vetuſtior
ſit, ex oleo iuxta ignem, vel in Sole, emolliatur. Rurſus in alio quodam ruſtico ſuccum tithy-
mali fermento miſtum impoſui, quem prope ipſius cortem ſuccreuiſſe conſpexeram: quippe H
fermentum vt recens contemnebam. Non nunquam & propolim ex oleo liquefactam fermen-
to ſubegi, ſed prius aceto quàm acerrimo diſſoluto. Præſtat oleum eſſe vetus in huiuſmodi mi-
ſtionibus, puta ex oxymelite & fabarum farina, vel eruorum, vel lolii, vel ciceris, vel lupinorum
amarorum, vel tenuiori polentæ puluere, vel hordeacea farina: Quibus, in vrbibus, vſus ſum ca-
taplaſmatis, non ſolum in iis, quos iam phlegmone prehenderat, ſed etiam protinus ab initio. In
agro cum & picem liquidam apud fabrum inueniſſem, fermento miſtam impoſui. Item apud
alium eruorum farinam illo ſubactam: cuius penuria etiam prædictarum quæuis miſceri po-
teſt. Quin etiam oxelæum ſolum, quod caleret, lana exceptum ſtatim, dum aliud nihil haberem,
obtuli, confiſus aceto abunde acri & vetuſto. In alio refrigerato, quod ante horam vnam, vel lon-
gius etiam tempus neruus contuſus eſſet, quouſque mihi quoddam idoneum medicamen adfer-
retur, expectaui, partem oleo foueri præcipiens: interim aceto prius admiſto, quoniam aer per
æſtatem calidiſſimus erat, miſtura ex vtroque diutiſſime foui, donec aliud medicamentum alla-
tum fuit. Singulis autem prædictis farinis permiſtam quoque ſtacten ſæpe illeui, & mox à prin-
cipio, & poſtea, cum homo medicamine quodam, quod cruentis imponitur, non probe vſus eſ-
ſet. Hæc itaque omnia, quomodocunq; applices, medicamina calida qualitatibus offeras. Et ve-

rò

A ro etiam cum domo mea egredi feſtinans aliquando, medicamentum nullum in promptu compoſitum haberem, dedi cuidam familiari vetus euphorbium: iniunxiq; læue factum ex oleo veteri, donec humidi cerati ſpiſſitudinem haberet, tendinis puncturæ in manu admoueret. Reuerſus igitur interrogaui vulneratum, multum'ne caloris in parte affecta ſentiret: ille mediocrem quendam reſpondit ſe percipere. Rurſus igitur quæſiui, an mordicationem à medicamento in vulnere ſentiret: ille cum ſe non morderi, ſed veluti pruritum quendam ſentire dixiſſet, pharmacum ad noctē vſque adhærere permiſi. Quoniam verò cum impoſita abſtuliſſem, calor in affecto loco mediocris mihi apparuit, neq; punctura hians, ſatius mihi viſum eſt eodem vti medicamento: & verò cũ vulneratus altero die proſpere haberet, item tertio, & quarto, ad finem vſque idem pharmacum vſurpaui: Quod contemplatus quidam, in alio vulnerato ſimiliter recenti euphorbio in eundem modum vſus eſt: quare neceſſario calor ægrum multus, & commorſus, & dolor in vlcere ſubſecutus eſt, adeo vt homo ad me deductus ſit, tanq̃ hoc præter omnium opinionem accidiſſet. Atq; ego ſtatim re intellecta, quod impoſitum erat abieci: fotu autē per oleum ipſi adhibito medicamentum ex aceto impoſui: quod ſi non in procinctu fuiſſet, pharmacum ex euphorbio copioſioris ceræ particeps admouiſſem. Quapropter non oportet, vti paulo ante diximus, probatorum medicaminũ B facultates ac ſpecies ignorare, nec quæ celeriter virtutem mutant, tum quæ rurſus diutino tempore conſeruant. Nam ex ijs, quæ caducum ac ſtatim euaneſcentem calorem habent, euphorbium eſt. Id autem cognoſces, etiã ſi non manduces, colorem contemplatus: quippe non vt ab initio cinereum, verum ſuppallidum & ſubflauum redditur inueteraſcens. Statim etiã ſiccum abunde videtur tunc, & vix inter læuigandum ex oleo recenti protinus imbibito diſſoluitur. At ſubito ipſum oleo miſcendum non eſt, ſed prius in mortario ſenſim terendum, ne dilateſcat. Quid item opus eſt dicam, quod etiam guſtanti tibi recens, percipiatur feruentiſſimum, vt linguam adurat, vetus autē exiguam efficiat caliditatem? Iam alijs quoque multis pharmacis euanidam potentiam paucculis annis habere contingit, attamen euphorbium poſt thapſiam: hæc enim anno admodum imbecillis redditur, vt bimula prorſus expiret: euphorbium vero cum principio bonum fuerit, & probe repoſitum aſſeruatumq;, etiam anno tertio adhuc vim aliquam retinet, interim & quarto: quinto autem & ſexto iam exoluitur, deinde procedente tempore in totum elangueſcit. Porrò id, quo me aliquando cum inueterato oleo ſine cera vſum eſſe dixi, quinque annorum aut ſex erat euphorbium. Vnde vſum ipſius menſura comprehendere nemo poteſt. Nam recens oleo decuplo † cum cera tripla commiſcetur: veteraſcens copioſius ei immittendum eſt: trimum vero & quadrimum, C vel duplicatum prioris pondus, vel æquale ceræ. Cum igitur pharmacum conſiſtentia ſimile acopis dictis vnctionibus habere volueris (quæ ſpiſſitudo liquidi etiã cerati eſt) oleum ceræ quadruplum eſſe curabis. Vbi verò ad emplaſtri ſpeciem fiet, ceram omnino æqualem oleo miſcere oportet, maxime ſi ſicca fuerit, & vetuſta: ſicut recēs & pinguis pauciore oleo indiget, vt ceratum in emplaſtri modum efficiat, idq; magis adhuc per æſtatem. Itaq; ſi ceratum emplaſtri formula facere ſtatueris, ceræ ex oleo liquefactæ, qua dixi ſymmetria, ſextam recentis euphorbij partem admiſcebis, vt illius vna ſit drachma, ceræ ſex, olei item ſex vel quinque. Sed quoniam cera glutinans ac viſcoſa non eſt, quemadmodum reſinæ & pix, ideo hanc vel illam, vel vtriuſque partem, cerato admiſceo. Clarum igitur eſt, dum hæc miſcentur, non amplius oleum pari illis portione affundēdum. Etenim cera ad liquiditatem multo pingui indiget: at reſinæ quæ quidem aridæ prorſus ſunt, pauco: liquidæ & ſiccam quandam ſubſtantiam ad emplaſtri craſſitudinem aſſumere poſtulant. In ceris igitur non magna humiditatis ac ſiccitatis differentia eſt: in reſinis, ſicut etiam in picis genere, contra, aridæ ab humidis permultum differunt. Omnium ergo reſinarum ſicciſſima eſt, quam non nulli frictam, alij colophoniam, appellant. Huic ſuccedit, quæ ex fictilibus impura nec fricta ſumitur: quã ſi purges, in frictam mutabitur. His ambabus ſiccior eſt, quæ dicitur pityinon phyſema, ac ſi dicas D piceа germinatio. Hanc ſanè ceu ſqualidam, in præſentis emplaſtri compoſitionem non eſſe idoneam ratus abieci: vſus autem ſum fricta & liquidis. Iam vero ex his quoque non nullæ diutius liquidæ permanent, quemadmodũ terebinthina: aliæ cito inareſcunt, ſicut ſtrobilina: media vtriuſque eſt abietina. Quin etiam facultate calidior eſt quidem ſtrobilina, mox vero abietina, deinde terebinthina. Cupreſſi reſinam miſcere non auſus ſum, vt quæ non nihil adſtringeret. Putabit forſan aliquis nobiſcum diſſentire Dioſcoridem Anazarbeum in ſermone de reſinis hæc verba ſcribentem primo de medica materia commentario. « Ex omnibus reſinis principatus terebinthinæ datur, « poſt eam lentiſcinæ, tum ei quæ de picea raditur & abiete, poſt quas pinea ſtrobilinaq; numeratur. In his enim Dioſcorides tanquam de infima ſtrobilina, optima vero terebinthina, ſentire videtur. Verum ego ex his tribus reſinis ſtrobilina, abietina, terebinthina, principem certè ſtrobilinam calore, ſecundum abietinam, poſtremam terebinthinam, eſſe dixi. * Quemadmodum igitur, qui inter Italiæ vina auſtera optimum ponit vinum Italicum, alius ad qualitatem vnam ſermonem referens, alius abſolute de tota ipſorum ſubſtantia pronuncians, verus deprehenditur: Eadem ratione etiam inter reſinas optimam, tanquam medicamentum in multiplices vſus accommodatum, merito terebinthinam affirmaueris, non tamen caliditate primas obtinere. Itaque vt aiebam, licet tibi quamlibet reſinam ceræ miſcenti ſimplex ceratum glutinantius efficere, quod ex

† *Additur in antiquis καὶ δωδεκαπλασίω, i. et duodecim partibus ſuperante.*

ex oleo & cera duntaxat componimus. Hîc vero experientiæ quoque vtilitas eſt, quæ de coniectu E
ra noſtra decernat. Potes enim vbi triplicatam ceram terebinthinæ commiſcueris, intelligere, em-
plaſtri'ne ſpiſſitudinem iam medicamentum acceperit: an adhuc ſiccius ſit ac copioſiorem inſu-
per reſinam deſideret. Quapropter vbi hunc in modum experienti tibi, mediocriter habere viſum
fuerit, miſcebis tunc medicamento, quod conficis, duodecimam partem euphorbij. At ſi "ignores A.l.4.f.4. c.2.fo.47
an euphorbium exacte ſit calidum, an non nihil à tali diſcedat, poſt confectionem linteo paululum
illius medicamenti illitum tuæ ipſius tibiæ vel cubito horis aliquot impoſito: poſtea ſi modice ca-
lefacere deprehendis, bene temperatum eſſe medicamentum arbitraberis. Quòd ſi vel nullum ſen
ſilem calorem dat, vel iuſto feruentiorem, integrum eſt aut pharmacum remittere, aut intendere: re
mittere quidem miſtura cerati, intendere appoſito euphorbio. Atqui ſi Propolim pinguem ha-
beas, eam omnibus reſinis aptiorem fore tibi intelligito, vt quæ vaporoſam ſpiritus craſſitiem, hu-
moresq; ſuperfluos elicere, ac ex alto foras ductitare, ſuapte queat natura. Siquidem reſinæ cum
cera, emplaſtri ſpiſſitudinis gratia, non tanquam curationis conſilio, aſſumuntur, propolis autem
curationis ipſius ſcopo continetur. Atq; hac aliquando ſola, vt dixi, recenti, quantum ad humidita-
tem attinet, vſus ſum in agricola quodam duro corpore: ac mirum eſt, quomodo ſola aduſq; finem
adhibita adiuuerit, adeo vt nullius pharmaci præterea venerit neceſſitas. Alteri qui puncturam F
profundiorem haberet, tithymalli cuiuſdam exiguum quid liquoris admiſcui. Mollioribus vero
corporibus medicamētum tactu durius apparet, niſi olei miſtura vehemēter ipſum mollias. Quin
& alia medicamenta omnia quæ neruorum vulneribus adhibentur, liquida & mollia eſſe conue-
nit. Mollitiem igitur quoduis oleum conciliare, robur vero medicamēti vetus oleum tueri poteſt.

Vt autem propolim in agro non nunq̃ accommodaui, tanq̃ melius pharmacum ijs quæ tum af-
fuerant eligens, ita Fermentum rurſus in alio admoui medicamenti inopia, qm̃ hoc quoque in alto
fixa extrahere & diſcutere ſciebam. Quanto autem vetuſtius fermentum, tanto eſt præſtantius. Por
rò huiuſmodi res non ſolum facile in agris reperiuntur, ſed etiam ſulphur viuum, quo non nunquã
*Al. ſpumam nitri. & ipſo ſum vſus miſcens cum tetrapharmaco. Huic igitur & Aphr*onitrum, & bereniciũ Litrũ,
& Aphrolitrum non lapidoſum ſed vere aphrolitrum, quod ſpumæ conſiſtentiam habet, adijciens
frequenter vſurpaui, non modo in agris aliorum penuria, ſed etiam præſentibus enumeratis me-
dicamentis hoc nomine, vt animi ſenſum experientia explorarem, probaremq;: Ac vulneratus ta-
lis rei ſolo vſu conualuit, fotus videlicet oleo. Hoc enim commune tibi eſto in omnibus medica-
mentis, quæ hic dicuntur, neruorum vulneribus conducere. Iam vero & quod à medicis vocatur
Arſenicum, ab ijs autem, qui attice omnia volunt proferre, Arrhenicum, adiunxi tetrapharmaco, G
quod animo conceperam, experientia volens pertentare: rurſus cum id non adeſſet, ſandaracham,
vti vocant, ſicut calcem reſtinctam & viuam, lotam & illotam, minus autē viuæ, plus reſtinctæ, &
plus adhuc lotæ adieci. Cæterum de exacta cuiuſque componendæ quantitate paulo poſt dicemus,
vbi hæc ſimplicia omnia, vſusq; ipſorum diſtinctiones, retulerimus. In hoc enim ſermone propter
empiricos, qui ex periptoſi (id eſt incidentia ſeu caſu) plurima compoſitorum medicaminum in-
uenta eſſe putant, viſum mihi eſt commemorare neruorum vulnera curandi rationem à me citra
caſum repertam inde, ꝙ ſanationis ipſorum ſcopum, & ſimplicium pharmacorum facultates, co-
gnoſcerem. Etenim ex caſu vnum aliquod ſimplex medicamentum inuenitur, rationalis autē me-
thodus plurima ſimul inuenit, & varias ipſorum cōpoſitiones. Quæ igitur ex alto humores edu-
cere digerereq; natura poſſunt, neruorum vulneribus ex vſu ſunt. Quandoquidem vero non nul-
la caliditatem immoderatam, vel mordacem vehementer acrimoniam, vel acidam qualitatem, con-
iunctas habent, alia ipſis pharmaca admiſceri ratio eſt, quæ prædictos exceſſus ſine virtutis offenſa
temperare queant. At hoc fieri recte non poteſt, niſi cuiuſq; medicamenti non modo qualitatis ge-
nus, ſed etiam quantitatem, in eo cognoſcas. Quædam nanq;, vt oſtendimus in cōmentario de Sim
plicibus medicamentis, in primo calefacientium ordine collocantur, à temperatis paululum ab- H
ſcedentia: alia in ſecundo, magis inde declinantia: alia tertio: non nulla quarto, quæ vrere iã queãt.
Igitur pro vehementiæ virtutis cuiuſq; pharmaci proportione, miſcendorum facultas inuenitur,
modo ſimplicium omnium temperamenta intelligas. Empiricorum hæreſis ſola genere conſimi-
lia propter vniuſcuiuſque medicamenti naturæ ignorantiam miſcet: & qui hanc nouerunt, ſola ea-
dem miſcent, quia exceſſus quantitatem certò nòn cognoſcunt. Quod itaque ipſe primum præ-
paraui medicamentum, ex multis eiuſdem generis compoſitum eſt, quoniam non dum cuiuſque
virtutis quantitatem exacte pernoſcebam. Inieci etenim non nihil arſenici, ſulfuris, miſyos, calcis
lotæ & illotæ, & pompholygis, ſimiliter ſpodij, item ſquamæ æris, chalcitidis vſtæ lotæ & illotæ,
ad hæc non vſtæ. Hæc igitur prius in aceto quàm acerrimo diebus multis, Sole æſtiuo, læuia red-
didi. Quæ ſuperfundi his debebant, cera erat neceſſario, & mellis non nihil prius expurgati, re-
ſinæ propemodum omnes, propolis, pix, & ladanum: liquida cyprinum, ſuſinum, opobalſamum,
amaracinum, gleucinum, cedrinum, & oleum ricininum & vetuſtum: ex ſingulis autem liquo-
ribus, quos non multo ante recenſui, paulum aliquid. Poſtremo aliàs aliud auferens experien-
tiæ gratia, nihilo ſimpliciora ſingula, quibus in hunc diem vtor, inferiora eſſe animaduerti: ipſo-
rum autem ſymmetriæ mox ponentur. Itaque ex aceto & liquoribus talia confeci, ceræ, reſinarum,

propoleos,

A propoleos; & picis non nihil adiungens, pari modo ex columbarum ſtercore, & herbis tenuium
partium. Minus ergo moleſta ſunt liquida pharmaca cùm alijs, tum neruorum maximè vulneri-
bus. Vtimur, etiam emplaſtri modo compoſitis propter eos, qui ſe lauare volunt: lanis enim ablatis
ac tali pharmaco ſolo adhærente minore cum moleſtia lauant. Prædictum enim eſt neque tunc
vulnere affectam partem aquis reſpergendam, ſi in manu id contigerit: pes verò, ſi is læſus
ſit, vt non madefiat fieri non poteſt, ſed tunc à balneo primis quatuor diebus abſtinendum eſt.
Quoniam verò omnium huius tempeſtatis hominum, & eorum iam etiam, qui ruri degunt, for
titudo perijt, qui lauare ſe quotidie conſueuerunt, equidem qui non adeo delitijs affluunt (ſunt hi
maximè pauperes) vt plurimùm obtemperantes nobis habemus: diuites verò & præſertim po-
tentes admodum illos, vel ægrè obtemperantes, vel prorſus immorigeros experimur. Optimum
igitur fuerit nec ipſis mederi: verùm cùm, neſcio quo modo, alius ob aliam cauſam, quidam no-
ſtrum inuiti, quidam vltrò, ipſorum mollitiem tolerare coguntur, tale quippiam factitare conſue-
ui: Vulneratæ parti pharmacum aliquod in emplaſtri modum imponens, extrinſecus iterum mul
tiplices pannos oleo tinctos plures ſuperinijcio: quibus rurſum extrinſecus faſciam ex linteis ac-
commodo: quam deinde in ipſo rurſus balneo, cùm æger in ſolium eſt ingreſſurus, oleo prius per
B fundo: & loto videlicet iam omnia impoſita aufero, vtorq; prædicto totius curationis genere.
At verò patet omnibus eum, qui pulchrè neruorum vulneribus proſpecturus eſt, etiam particu-
larum naturæ peritum eſſe oportere. Nam antea comprehenſum eſt tendines pariter, in quos mu
ſculi plurimi deſinunt, non mediocriter condoleſcere, primùm quidem conuulſionem generan-
tes, dein putreſcentes & ipſos vicinas ſimul partes vniuerſas inficere. Non nulli autem eorum
ceu membranæ, tenues latiq; ſunt, quales in femorum terminis ad genua ſpectantibus, tum in-
tra manus, infraq; pedes ſubtenſi ſunt. Omnes enim qui in manibus pedibuſq; ſunt, ſatis quidem
coeuntes cutem contingunt: qui verò in patellam perueniunt, à circumpoſita cute cata darſin id
eſt per excoriationem, abſcedunt. Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorum vul-
nerum curationem iuuenis adhuc, cùm primum ex Alexandria in patriam reuerterer, annos vi-
gintiocto natus excogitaui. Quia verò ſingula pharmaca, quæ adinueneram, medicis amicis non
ſolum ciuibus ſed etiam vicinis exhibueram, vt omnia vſu ac experimentis firmarentur: viſumq;
erat, haud noui quomodo, ciuitatis noſtræ pontifici, gladiatorum curationem mihi ſoli tradere, q-
uis iuueni adhuc, vigeſimum nonum enim tum primum attingebam: tunc vulneratos in priore
infernaq; femoris parte inuento præſidio curaui: in ijs ſanè, qui per tranſuerſum percuſſi erant, re
C liquum tendinis ipſe amputans, vt tuta eſſet mihi curatio: qui verò paruum, vel per directũ, vul-
nus acceperant, cum ſecuritate ſimul & metu totam ſanandi deductionem exercens. Nam cùm om
nes ante nos medici plurimum aqua calente ipſos fouerent, & triticea farina ex hydrelæo modicè
decocta illinirent, ego ſanè aquam omnino non obtuli: oleo autem frequenter reſpergens ſimul cũ
prædictis pharmacis, ſtatim omnes ſanitati reſtitui. Quandoquidem vero multi ſuperioribus an-
nis fortuito perierunt, mihi tamen ne quidem vnus vel ex neruorum vulnere, vel alio, mortuus eſt,
alter pontifex ſuccedens illi, qui mihi tum medendi officium commiſerat, ſimiliter & ipſe à ſeptẽ
menſium interuallo gladiatorum curationem fidei meæ concredidit: ſiquidem primus autumna-
li ſolſtitio, ſecundus vigente vere, pontificatum geſſit. Rurſus poſt hunc, omnibus à me ſerua-
tis, tertius, quartus, & quintus, pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, vt iam permul-
tum illam medendi curationem exploratam habeam. Quin etiam hoc tempore tale quid indu-
ſtria inuenimus, cui animum aduertere maxime illos medicos conuenit, qui vulnerum curatio-
nem recte adminiſtrare cupiunt. Contemplatus enim gladiatorem quendam ex ijs quos equites
nominant, tranſuerſam diuiſionem in priore, ac inferiore femoris parte habentem, eamq; ſatis al-
tam: ac vulneris labrum intuitus, ſurſum alterum reuulſum, infra alterum quaſi ad patellam de-
4. f. 4. t. 4. 475. h D tractum: non dubitaui " diſtantes inuicem muſculorum partes ſuturis contrahere, curatione illa,
quæ cata platos i. per latitudinem dicitur, neglecta. Itaque veritus tendines ipſis conſuere, denu-
datis prius illis ſic altioribus ſuturis vſus ſum, haud ignarus carnoſam ipſam muſculorum partem
periculo vacare, tendines vero non item: quamuis hoc nullũ ex præceptoribus facientem viderim.
Quidam ſiquidem ipſorũ in huiuſmodi vulneribus ſolas cutis oras conſuebant: non nulli in carno-
ſis partibus muſculos ipſos ſuere auſi, id in ſuperficie ipſorum facere ſolebant: proinde ſiquando
vulnus inſigniter altum, non ſecundum membri longitudinem, contigerit, ſummã quidẽ muſculi
partem glutinabant, reliquam vero totam inglutinatam relinquebant. Etenim in vulneribus iuxta
membri longitudinem factis deligatura vulnerati muſculi partibus inuicem contrahendis ſuffi-
cit: per tranſuerſum vulneri accepto cùm deligatura nihil prodeſſe poſſit, ex ſola ſutura totum ab-
ſoluitur: has igitur niſi quis altas faciat, muſculi in profundo partes inglutinatæ permanent. Cæ-
terum non nulli opus à me confectum imitantes, anatomes imperiti, ab omnibus muſculi ſub-
* iectas membranas auellunt neſcientes has ſimul cum muſculis tutò conſui, tendines autem ſimi-
liter ipſis dilatatos non mediocri cum periculo. Verùm quomodocunque illi dilatati fuerint, ta-
men craſſiores adhuc dūrioreſq; membranis ſunt: tenues abunde illos videbis, & in omnibus
iuxta abdomen muſculis, præterquàm duobus rectis, quibus obliquorum membranoſæ aponeu-

roſes,

roſes (ij ſunt neruoſi ex muſculis exortus) incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos E
membranæ modo dilatatur: quippe ſeruant omnes, qui dilatantur, craſſitudinem magnam ſatis, vt
neminem latere queant. Atqui ſympathia id eſt conſenſus, ſuperpoſitarum partium vſq; ad ipſum
neruorum principium, non minus q̃ ijs, qui iuxta femoris articulum, muſculis, tum in cubiti gib-
berum, quem Greci ancona vocant, tum in calcaneum inſertis, accidit. Dilatantur itaq; vtriuſq; ten
dines, ſed ita vt craſſitudinem notandam retingant: calcis tendo ex ſura deſcendens magis adhuc ro
buſtus craſſusq; ceu ex tribus neruoſis exporrectionibus cōpoſitus apparet. Latuit autem hoc æta-
te nobis maiores anatomicos, ſicut & pleraq; alia in totis muſculis, ac multo etiā magis in venis, ar-
terijs, & neruis. Multi verò iam ex meis ſodalibus etiamnum hæc omnia nouerunt, & diſcipulis
oſtendunt, libris meis anatomicis perlectis. Memini ſanè ex anatome, euidentium nihil, vt quis pu
tauerit, cōe cum opere de medicaminibus cōponendis habentium, timens ne ex huiuſmodi inſci-
tia errantes vel vniuerſam curandi rationem ſuſpectam haberent, vel fruſtra membranas auellerēt,
fugientes inde, ſicut falſò exiſtimant, noxam futuram. Quemadmodum alij quidā, cùm non valeāt
ligamenta cognoſcere, ea tanq̃ neruos & tendines vulneratos ſuſpecta habent à periculo alioquin
remota, quomodocunq; afficiantur, vtpotè inſenſilia, & ex oſſibus non ex muſculis ſicut tendines
orta, vel ex cerebro ſpinaliq; medulla, vt nerui. Optimè igitur, velut alia pleraq;, etiam in his per- F
multi medici clariſſimi dixerunt, medicinæ partes mutuā opem requirere, tum quę manu, tum quę A. l.1.f.4. fol 70.g
medicamentis, tum quæ victu medetur (primam græci chirurgicen, alteram pharmaceuticen, ter-
tiam diæteticen nominant,) ac ſanè maximè illam quæ manu curat, reliquis duabus indigere. Itaq; ſi
frequenter in ſimijs cuiuſq; tendinis & nerui poſitum ac magnitudinem contempleris, exactè pote
ris etiam ſi humani corporis incidendi copia tibi vnquam ſuppetet, ſingula, vt vidiſti, celeriter in-
uenire: quòd ſi inexercitatus omnino facias, nihil inde promouebis. Quemadmodum nec medici
bello germanico, barbarorum corporum inſectionis poteſtatem habentes, amplius quippiam di-
dicerunt ijs, quæ coqui intelligunt. Etenim empiricorum anatome caſu contingens prolixum nu-
gamentum eſt ſimile capris, quæ iuncis manualibus cōpunguntur. Hac nugacior eſt ex libris ana-
tomicis inſtitutio, non abſimilis ijs, qui ſecundum parœmiam ex libro gubernare dicuntur. Quan
doquidem enim contemplati palam à præceptore oſtenſos in corpore neruos, & tendines ipſorum,
niſi denuò eos videant, & tertium, & ſæpius deinceps, loci accuratè, in quo poſiti ſunt, non memi-
nere, multo minus ex lectione poterunt addiſcere. Itaq; huius tempeſtatis empiricorum optimus,
cum libros omnes anatomicorū perlegiſſet, puerum ſtilo in interiore brachij regione, ſupra medias
ipſius partes in ſchola quandoque punctum pharmaco emplaſtico curare aggreſſus eſt, cuius expe- G
rientiam ex nerui vulnere curatio paulo antè acceperat, puerumq; ob id ab inflāmatione ac dolore
immunem videns in totum curatum putabat, verùm repetente ſeptimo die conuulſus perijt. Ille
igitur cùm factum, quaſi cuius ratio aut cauſa dari non facilè poſſet, nobis recenſeret: ego verò me-
dicamenti cōpoſitionis ſcripturam recitaret, poſtulaſſem: ei, cùm id ſtatim egiſſet, hæc protinus ſu-
bieci, nunquid recenſendo, quæ puero neruum vulnerato nuper contigerunt, plus aliquid narratio
ni adiecisti, quàm quod medicamenti mirificè puerum recens vulneratum curantis experimētum
habueras? Vt autem ille confeſſus eſt nil ſe aliud ſermoni addidiſſe: rurſus igitur, inquam, audi à
me quid geſtum ſit. Notabile vulnus erat nerui percuſſi, quod medicamento hoc curatum eſſe di-
cis: & quidem audacter in id genus vulneribus iterum eo vtitor: puncturas autem neruorum an-
guſtam cutis diuiſionem habentes tale pharmacum ſanare non poteſt: ſicut nec id, quod puncturis
medendis dicatum eſt, ipſi neruo nudo adhibitum: quippe multo calidius eſt, magisq; mordet, q̃ vt
nudus neruus mordicationem eius & ardorem ſuſtineat. Vbi vero & cutis, & membrana ſuper ip-
ſo, item caro præpoſita eſt, mordax medicamentum, ſi tenuium etiam partium ſit, eadem ratione
neruo medetur, qua pharmacum tuum, quando ipſum ſolum nudum neruum affectum contige-
rit. Præcipua autem danda opera eſt, vt oræ anguſtiorum punctuum apertæ ſint, vt calidum me- H
dicamen extrinſecus applicatum per eas vapores educat, attrahens humiditatem circa affectum lo-
cum in alto latentem. Ob quam rem in id genus puncturis orificium duabus in cutem ſectioni-
bus ſecundum rectos angulos diuidere oportet. Atque tum hæc, tum alia multa prius relata, di-
xi ei, qui in pueri neruo vulnerati curatione errauerat adeo, vt ex praua medendi ratione ipſe con-
uulſus interierit. Itaque omnes norunt etiam punctæ partis naturam indicare non nunquam vul-
nus abſque periculo, non nunquam ſuſpectum eſſe, cùm neruum ſubiectum viderimus, vt in pue
ro ad brachium puncto; non enim ſermone locus poteſt exprimi, vbi, quæ per alam in totam ma-
num pertendunt, brachio inſeruntur. Et ſanè hîc quoque demirari eſt empiricorum litigandi ſtu
dium, qui quidem in alijs omnibus medicinæ opus quodlibet ſubinde contemplatum melius ip-
ſum imitari concedunt, quàm ſi raro viderit: itidem melius eum quolibet opere perfungi, ſi
frequenter illi abſueuerit: Sola vero, quæ ex corporum inciſione cognoſcuntur, poſſe quempiam
firmiter aſſequi, modò anatomicorum virorum hiſtoriam perlegerit, cùm vel ex ijs, qui à præ-
ceptore oſtenſas corporis partes conſpexerunt, nemo ſemel vel iterum ſpeculatus ad amuſſim
memoria tenere poſſit, ſed frequenter illum conſpicere conuenit. Nerui autem non modò ma-
gni in alto particulas multas corporis permeant, ſed in cutem quoq; ſolam diſtributorum tanquam
radices

A radices quædam ſunt: in quibus vulnerati niſi probè curentur, ſubiacētium neruorum magnorum affectum conſenſorium obtinēt, vnde ij prodeunt, quos in anatomicis adminiſtrationibns accuratè pertractauimus, ab omnibus, qui me præceſſerunt, omiſſos. Atq; has radices niſi crebro in ſimijs fueris intuitus, fieri non poteſt, vt cùm humanum corpus in confectionem nactus fueris, exactè deprehendas. Quemadmodum multo minus in anatome fortuita, quam & ſpeculationem vulnerariam nominant, locum ex ſola lectione inuenire queas: quanq̃ nec aliquis permulta vulnera ipſemet inſpicere poterit, ſi ea excipias quæ in bello contingunt, in quibus & ipſis nemo, dum ſaucium citò curare ſtudet, contemplatur, vbi vulneratis partibus nerui, vbi arteriæ, venæq; ſubiaceant. Videntur itaq; in huiuſmodi affectuum curationibus anatomes imperiti ſimiles ijs, qui iter in lectica cæci faciunt, eoq; vehementer errant. Verùm qui inter ipſos & partium experientiam ex inciſione cognitam, & methodum confectionis vſusq; medicamentorum coniunxerit, is ſemper neruorum vulnera, vti nos, ſine omni periculo curaturus eſt, vt nec principalior vlla pars condoleat, nec vulneratus neruus aut contuſus inflammatione laboret: vbi iam hæc ſunt, multo minus vel putredo, vel claudicatio, vel conuulſio, vel ipſa mors comitabitur.

Confectiones Medicamentorum ex Metallicis, ad Neruorum Vulnera. CAP. 3.

f.4.t.4. 1475.f B EX″ metallicis medicamentis adſtringentia vitare conſultum eſt, præſertim vbi compoſiti pharmaci vſus in punctura eueniat: quæ verò detergendi vim obtinent, ſicut æris ſquama, ex vſu ſunt. Cæterum omnia metallica cùm craſſiorum partium exiſtant (multùm enim terreſtris ſubſtantiæ in ſe continent) artificij non nihil in præparando requirunt, quò tenuiora fiant. Hoc igitur ex aceto facere q̃ acerrimo excogitaui, præſertim quod ex vino non auſtero confectum eſt. † Ac ſi ex tali non ſit, ſed admodum vetus, }eo vtitor. Attende tñ diligenter in guſtu, ne tibi vel minimam vini qualitatem referre videatur, tale quippe acetum validam exedendi, ſecandiq; vicina, poteſtatem non habet. Iam verò metallica ex acerrimo, & q̃ fieri poteſt vetuſtiſſimo, ſubſtantiaq; tenuiſſimo, læuigare oportet eum, qui conſiſtentiæ craſſitudinem deuitat. Præſtat autem id in Sole æſtiuo perficere. Sunt quidem ex metallicis, quæ nec comminui nec cribrari poſtulant, cum facilè ab aceto ſoluantur, ſicut chalcitis, & miſy: non nulla & contundi & cribrari & poſtea læuigari deſiderāt, quē admodum æris ſquama. Cùm igitur primum præpararem medicamentum, immiſcui ei & arſenicum, poſtea ſuperfluum eſſe putaui: etenim ex æris ſquama & miſy, & chalcitide, medicamen cōpoſitum iri abundè mihi ſatis videbatur. Miſcui autē prima confectione etiam æruginem combuſtam: nam quæ ignem experta non erat, tanq̃ iuſto mordaciorem ſuſpicatus ſum: deinde tñ nō vſtę

C pauxillum ſimul adieci, quantum aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidem ſanè pauciſſimā, vſtam verò æqualem miſy & æris ſquamæ, indidi. Præſtantius aūt omnibus compoſitis fore ſperaui, immo etiā experientia deprehendi, in quo plurima æris ſquama ineſſet, dein chalcitis combuſta, poſtea miſy. Quæcunque igitur miſcebis pharmaca, ad Solem, vt dixi, æſtiuo tempore, multis deinceps diebus in puluerem ex aceto quàm acerrimo redigantur: quanto enim longiori tempore trita fuerint, hoc tenuiorem ſubſtantiam conſequentur. Ideoq; anguſtis vulneribus aptiora, ſicut in neruis denudatis, admodum tenuia exedentiaq; cauenda ſunt: ob quod prædicti paſtilli omnibus id genus conueniunt, ſiquidem non nulla adſtringentia quoque aſſumpſerunt. Porrò celebres ex illis ſunt, qui ad Andronem, Polyidam, & Paſionem, authores referuntur. Sunt & alij quidam quartus, & quintus, illis valentiores, quibus ego ſubinde vtor. Symmetriæ verò ipſorum perfectæ ſermonis proceſſu dicentur. Nunc de eorundem vſu tantùm explicaſſe ſufficiat, quòd tritos ipſos aridos, poſtea rurſus ſiræo id eſt ſapa, adiecto ita terere conuenit, donec ſordium ſpiſſitudinem recipiat medicamentum, & æqualiter læue fiat. Vocant autem nunc omnes apud nos & ſiræon, ex muſto decocto natum: id autem nihil vinoſum habeat, quale non ex auſterarum vuarum, ſed quàm maximè dulcium, muſto præparatur, neque ex primo fluente, ſed poſtremo. Si igi-

D tur tale muſtum extiterit, coquendum eſt, dum ad dimidiam partem menſuræ conſumatur: ſin minus tale, ad tertias coquendum eſt. Huiuſmodi quidem decocto paſtillos ſoluere expedit, vt mellis craſſitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximeq; ex ipſis temperatiores, qualis Polyidæ eſt. Ac multo ſanè magis, ſi corpus ſit tenerum ac molliuſculum: in quo & prorſus à paſtillorum vſu te abſtinere tutius eſt, alijs vtentem pharmacis, de quibus iam ſermo factus eſt, iterumq; fiet. Neruo autem nudo linamentis cooperto, extrinſecus vnum aliquod ex ijs, quæ ad anguſta vulnera conueniunt, ſuperdandum eſt. Quorum ſunt quatuor genera, vnum hoc quod ex metallicis conficitur, alterum quod ex liquoribus: inter quæ refertur & illud, quod ex euphorbio conſtat: tertium ex columbarum ſtercore: & quartum praon ideſt mite, à me appellatum, quo etiam ad neruos tenerorum corporum omnino denudatos vtor. Ex his quatuor vnum quoddam toti affectæ particulæ circundandum eſt ita, vt ſanarum quoque partium multum vnà comprehendat, præſertim ſuperpoſitarum: quas bis die, vel ter, ſi neceſſitas incidit, perfuſione fouere oportet. Quin etiam nocte interim, linamentis quidem denudato neruo impoſitis, cæterùm eo, quod extrinſecus admotum erat, ablato. Porrò cùm permagna humorum corporum ſit differentia, tum in natiuis ipſorum temperamentis, tum ætatum mutationibus, inſuper vitæ ſtudijs, nulla ratione, quod componitur medicamentum, omnibus conuenire poteſt. Quam ob rem duo in

† Al. ac ſi ex tali ſit, admodūque vetus ſit.

promptu

promptu habeto,alterum valentius eiuſdem generis reliquis, alterum mitius: quibus inuicem mi- E
ſtis, dum vſus poſtulat, permulta inter hæc media iuxta miſturæ quantitatem conſtituas. Si nanq; parem vtriuſque portionem confuderis, miſtum exactè medium amborum erit: φ ſi alterius plus adijcias, tm̃ à medio ad illud ſummum recedet, quanto miſtura ſuperauerit. Eſto igitur valentiſſimum metallicum ex his conſtructum, vnam partem crudæ chalcitidis habens, duas miſyos ſimiliter crudi, tres æris ſquamæ: Inualidiſſimum, vnam itidem miſyos & chalciditis, ſed vtriuſque combuſti, ſquamæ quatuor. At verò amborum medium, quo ſubinde vſus ſum, tale eſto: Miſyos, chalcitidis, æruginis, cuiuſq; vſti pars vna, æris ſquamæ partes tres. His, ſicut prædixi, contritis ceræ in valentiſſimo duplum: in altero duæ partes & s miſcentur: in medio, quod intra hæc conſiſtit, partes duæ, & quarta: ſicut in primo trium, quod valentiſſimum eſſe dixi, oẽs partes numero ſex, ex miſy, chalcitide, & ſquama collectæ, naſcuntur. His ergo duodecim ceræ partes adijcientur. At in
*Al. octodecim medicamento inualidiſſimo ſi metallicorum ſex partes exiſtant, ceræ duo*decim apponas: in medio cri amborum medium, ſunt autem inter octodecim & duodecim media quinq; & decem. Siue igitur denarium vnum ſtatuas vnam eſſe partem, omnium videlicet, tot denarios adiicito, quot partes, ſiue vnciam, ſiue libram: ſic enim apud Romanos conſuetudo eſt nominari tot vncias vel libras.

Porrò menſura quidem apud ipſos eſt, qua oleum metiuntur, inſecta diſcretaq; lineis totam in F
duodecim partes diuidentibus: atq; integra menſura ab eis libra nominatur: duodecima vero eius portio, vncia. Metallica igitur & cera in lance alijs vncijs ponderantur, oleum cornu metiuntur. Itaque prædictis pharmacis omnibus iuxta ceræ proportionem oleum immittatur, ſuperetq; in ſingulis ipſis dimidio: vt ſi cera vncias octo compleat, oleum duodecim hoc eſt integram libram pendat. Eſto autem id ſabino ſimile, partium tenuiorum minimeq; adſtringens: at etiam ſi vetus ſit, præſtat: acerbum verò, & quod ex oleæ ſurculis confectum eſt, nequaquam conuenit. Cæterùm omnibus medicamentis commemoratis, vbi mettallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita fuerint, thus candidiſſimum & pingue admiſceatur: deinde rurſus vnà cum metallicis diebus aliquot læuigetur, priuſquam ceratum eis immiſceas. Quanta verò ex omnibus metallicis copia colligitur, huius partem dimidiam thus contineat: quòd ſi mollius medicamentum facere poſtulas, amplius q̃ dimidiam: ſicut vbi acrius expetis, minus dimidio, adiungas. Et verò etiam ceræ cum oleo liquatæ reſinam quandam ex ijs, quas recenſuimus, miſceas licet, ſciens acrius ipſum adiecta ſtrobilina fieri, mollius terebinthina, medium vtriuſque abietina. Ex harum genere larix quoque eſt, prædictis plane humidior: conſiſtentia verò ſimilis liquidæ piceæ, quam loco terebinthinæ inſtitores vendunt ignorantibus eas diſcernere: eſt autem talis reſina odore, guſtu, & facultate, q̃ te- G
rebinthina acrior. Cùm hac igitur, & terebinthina, perſimilem potentiam larix obtinet, ſed tenuioribus partibus maioreq; diſcutiendi virtute prædita eſt. Miſcebis igitur ceræ ſextam ſuperiorum reſinarum partem, volens medicamentum emplaſtri figuram induere: nam vni ceræ pondo, reſinæ vncias duas adijcias: ſin autem liquida inſigniter fuerit, vel vnam tantùm miſcere ſatis eſt. Attamen ſi, vt in modum emplaſtri pharmacum fiat, nihil curas, reſinam addere non admodum opus eſt: & chalbani vèrò æquale thuri pondus indes, vbi mitiſſimum reddere medicamentum ſtatuis: dum valentius, dimidium: quando ipſorum medium, id quod inter æquale & dimidium eſt. Verbi gratia, ſi quatuor thuris denarij fuerint, duos chalbani impones, validũ permanere medicamen poſtulans: mite, quatuor: medium, tres. Vt enim molle, & dolorem leuans quippiam habet, ita quoq; putrificum, quod ſanè & plurimis mollientibus accidit. Quare cùm neruo denudato pharmacum adhibes, non adeo chalbanum eſſe commiſtum oportet: quòd ſi nudus ille non eſt, haud mediocriter ipſius admiſtio dolori auferendo conuenit: ideoq; tale etiam medicamentum acuto ſenſu præditis, teneris & cacochymis paratum habere expedit, in quo plus chalbani adiectum ſit. Omnia ſiquidem metallica exaſperant, doloremq; concitant, & ex liquidis acetum: vnde meritò ex illis confecta pharmaca aſpera videntur, & dolorifica: ob quam rem & fotus ex oleo, & chalbani miſtu H
ra ſimiliter ipſis idonea eſt: nihilo autem minus tenuium partium adeps chalbano dolorem ſedat. Quare velim te aliud quoque medicamen ex his aliquod præparatum habere, quod ex metallicis compoſito miſcere poſſis tùm in dictis corporibus, tùm in ijs quæ aſperum, & dolorificum quandoq; medicamentum præceperint. Deligendus autem adeps, qui tenuiorum partium exiſtat, cuiuſmodi ſunt agreſtium animantium, maximè leonis, pardi, hyenæ, & vrſi: ad hæc volatilium, maximè anſerum: horum inopia agreſtium gallorum gallinarumq;, ita verò anſerum quoque ſyluestrium: nam animalium, quæ in vrbibus aluntur, & tanquam in ocio concluſa ſunt, humidior eſt adeps & craſſior. Cæterum quò pharmaci conſiſtentia cerati ſpiſſitudinem habeat, ceræ tertia vel quarta pars admiſceatur: vel ſi adeps humidus nimium eſſe tibi videatur, licet & ceræ dimidium adijcere: quemadmodum & vbi ſicca fuerit, quartam: cum mediocriter habet, tertiam. Porrò huiuſmodi ceratum quod vtile nobis futurum eſt, dia ſteaton i. ex ſeuis, nominetur.

De Medicamento, quod ex Euphorbio componitur. CAP. 4.

DIctum mihi eſt & antea vetus euphorbium recentiori multo inferius. Si igitur anniculum ſit etiã Cyrenæo magis liquore excalfacit, præſertim eo, quem nũc habemus: ex quo per aquę irrigationem ſtirpes augent, & ad liquoris copiam generandã præparant. Nam poſt annum vnum

abunde

A abundè calidùm eſt, deficit autem iam non mediocriter à recenti: bimum, adhuc magis à nouo de
generat: quemadmodum trium aut quatuor annorum, etiam hoc magis: vetuſtioris virtus omni-
no reſoluitur. Cognoſces autem, vt dixi, quam ætatem, quam q; vim obtineat, & colorem & con-
ſiſtentiam eius reſpiciens. Colore quidem vetus nouo flauidus pallidius q; apparet, conſiſtentia
durius & ſiccius. Iam ſi guſtu voles diſcernere non coniecturalem eius dignotionem, ſed firmam
habiturus es: quod verò dixi calfactoriam vnctionem ex eo me confeciſſe extemporali vſu exigen-
te, exactiſſimè pharmaci facultatem tibi indicabit. Conſtat autem hac ſymmetria. Vna pars eſt
euphorbij, tres ceræ, olei duodecim: ceram quidem euphorbio triplo copioſiorem, oleum verò q̃
ipſa cera, quadruplo eſſe conuenit. Vbi igitur in hunc modum medicamentum compoſueris, fri
cata eo parte aliqua manifeſtò licebit dignoſcas, quantam virtutem obtineat: maximè autem in bal
neo innoteſcit, ſiquidem ab aere quidem mordentur, ſed magis adhuc validè ab aqua, cùm euphor
bium ſit calidum, recens, & forte. Tale igitur conſecutus, & hanc ipſam commemoratam vnctio-
nem audacter puncturis imponito, vbi oras conuiuere metus eſt. Si imbecillius fuerit, auge men-
ſuram euphorbij pro imbecillitatis ratione, interim partem vnam ac dimidiam inijciens, interim
duas, non nunquam etiam pares ceræ, & plures ſi vetus nimium extiterit. Primus ſanè vſus in pun-
B cto neruum, vel tendonem, ad ſecundum te deducet. Si nanq; & vulneratus ipſe mordicationem
ſenſiſſe dicat, tibi q; ipſi partes puncturam ambientes calidæ appareant, tum ipſa punctura magis
ac par eſt elata, & oræ inflammatione ſubafficiantur, vel olei copioſioris miſtura vim medicamen-
ti remittes, vel compones aliud ad *priorem ſymmetriam, aut euphorbio vetuſtiore, moderatum *προτέραν id
ita efficies. Quòd ſi econtrario quam dixi eueniat, virtutem pharmaci adaugebis. Sin mediocriter eſt priorem, in
omnia habere videbuntur, ſeruabis. Itaq; confectura ceram triplo euphorbio copioſiorem con- antiquis tamē
tinens aliarum eſt valentiſſima, cùm illud (quemadmodum diximus) recens additur: quincuplo legitur πραο-
autem habens, inualidiſſima: quadruplo capiens, medio inter vtraſq; ordine conſiſtit. At ſi vn- τέραν, i. mitio
guenta proponis efficere, qualia à medicis acopa i. laſſitudinem leuantia, nuncupantur, oleum ce- rem.
ræ quadruplum immiſcebis: Si verò vt in fracturis liquidum ceratum parare. duplum: quando
cera & ſicca & pinguitudinis expers fuerit, etiam amplius q̃ duplum: plerunq; verò ſufficit vnius
partis dimidium duplo apponere, vt tota ceræ menſura duarum partium & s. fiat. Atqui in modũ
emplaſtri medicamen cupiens componere, oleum pari menſura ceræ miſcebis, ſiquidem ambiens
fuerit calore temperatus: ſin cera vetus & arida, & ille frigidus ſit, paulo amplius: ſicut cùm cera
eſt pinguis, ambiens calidus, paulo minus. Id autem minus duodecima vtroq; verſum medij por-
C tio eſt, etenim & vndecim & tredecim non nunquam olei vncias ceræ libræ miſcui, tum pro eius
conſiſtentiæ quantitate, tum aeris circunflui caloris frigoriſq;. Rarò autem paulo plus, vel mi-
nus, verùm vt colligationem, pinguitudinem, viſcoſitatem q; haberet, nec friabile eſſet, aut facilè diſ
ſolueretur, aut à cute decideret, adiunxi reſinam ei potiſſimum, ſi aderat, terebinthinam veram, ſin
minus paratiſſimam vbiq;, quam frictam & colophoniam appellant, eam q; pari cum cera pon-
dere. Conſeruat enim medicamentis, quibus iniecta eſt, priorem conſiſtentiam, vbi & ipſa medio-
criter habeat: quippe notum eſt vt in omnibus alijs, ſic in reſina quoque, maioris minoris q; ratio-
nem conſiſtere. Itaque ſi pinguior liquidior q; non nunquam appareat, ſciendum eſt ceratum,
quod ex cera cum oleo liquata proueniet, liquidius multo, quam fuiſſet, euaſſurum: Summatim in
neruorum vulneribus, quum interim ab exacta: media q;, medicamentorum emplaſtri modo cõfe
ctorum conſiſtentia erratum fuerit, ad molliorem potius tendere, ſi inquinaturum quoque ſit quod
confectum eſt: ſimili ratione, & quod conſiſtentia mediocri eſt. Pix autem cerati conſiſtentiam *
ſeruat: optima verò ſicut dictum eſt, in talem miſturam pinguis exiſtit, quemadmodum & reſina.
Si liquidam reſinam inijcias, quali conſiſtentia eſt terebinthina, tertiam ipſius partem ceræ eſſe
oportet. Atq; ipſa terebinthina recens, veteri longè eſt liquidior. Mementote igitur, quod de ce-
ra & reſina audiuiſtis, id in omnibus obſeruare: nec enim ex ſiccis & aridis, vel tempore vel ex pri-
D maria natura, verùm ex mediocribus conſiſtentia, tantum cuiuſq; miſcendum eſt in medicamen-
torum compoſitione, quantum à me ſcriptum inueniatur. Eſto igitur quod vim & ſubſtantiam
prædicti medicamenti mediocrem habet, ceræ, reſinæ frictæ, & olei, pares portiones continere, ip-
ſius euphorbij ſextam, vt ſingulorum ſit illorum libra, euphorbij vnciæ duæ. Quòd ſi mollius ip-
ſum reddere voluerimus, octauam euphorbij partem inijcere ſufficit, hoc eſt vnciam & s: in recen-
te & calidiſſimo, velut præcenſui, euphorbio ſymmetria hac definita, nam ſi vetuſtius ſit, eóque
imbecillius, copioſius hoc aliorum portione eſſe debere prius indicauimus. At ſi non reſinam
duntaxat, immo etiam picem, inijcere eſt animus, ſelibram vtriuſque miſcebimus, vt modus ceræ
ſit æqualis: quanquam multo præſtat medicamentum, ſi reſinæ piciſque loco propolim ceræ pa-
rem adiungas. Quòd ſi ipſa pinguitudinem non habeat ſimiliter reſinis, ſi adhærens pharmacum,
vt faſcijs ligati non opus ſit, eſſe curemus, terebinthinam, vel laricem nominatam, vel etiam ſyn-
comiſten pineam, indemus: voco ſyncomiſten, quam in alueis & dolijs comportant ligna mul-
ta ac lapidoſa corpora in ſe habentem: quæ liquata, dum percolatur, pura tunc, ſicut colophonia
& fricta dicta redditur. Quin & reſinas autorrhytus id eſt quaſi ſponte fluentes admiſcere licet: no
minant ipſas in Lacedæmone, ac alijs regionibus non nullis, protorrhytus, quaſi primifluas di-

xeris:in Cilicia verò nuncupant talem reſinam capnelæon,liquidis omnibus reſinis tum liquidio- E
rem,tum calidiorem,tum partibus tenuioribus præditam:quare potentiæ quidem hæc medicamẽ
ti quod componis conferet,ac maximè inijcienda,cum euphorbium roboris expers fuerit. Porrò
& inter alias reſinas odoratior eſt,ſicut terebinthina, & abietina. Enimuero dictum eſt antea tere-
binthina abietinam eſſe calidiorẽ,hac verò ſtrobilinam. Differt autem à prædictis reſinis quod vo
catur ſtrobilinum Phyſema,& pityinum,adeo ſiccum,pinguedinis expers,areſcensq; vtrunq; cele
riter,vt in pila contundatur,& cribro ſecernatur:quare ad propoſiti medicamenti compoſitionem
neutiquã hæc conueniunt. Vſus tamen ſum frequentiſſimè,cum euphorbium anniculũ exiſteret,
Porrò dum componitur,olei ceræ,reſinæ frictæ,ſingulorum pondo librã miſceo:picis pinguis ſe
libram:& his liquefacti euphorbij pondo vncias duas: ſi imbecillius ſit,tres:ſi terebinthinam ceræ
adijcere voles,vnam.Mediocrem pharmaci conſiſtẽtiam facies, ſi cera terebinthinam liquidam &
recentum triplo ſuperet.Huius verò exiccatæ temporis ſpatio reſinæ dimidium pondus oleo adæ-
quato.Totum aũt ex tribus miſtum,oleo inquã,cera,& terebinthina, cum ſit libræ vnius ac ſemiſ-
ſis,euphorbij anniculi vnciam vnam accipiet:ſi tale non extiterit,vnam & ſemiſſem. Vnde ſicut iã
ſubinde dictauimus,euphorbium pro temporis ratione augere nobis eſt integrum. Quin etiam,ſi
vulneri impoſitum pharmacum primo vſu videtur quodãmodo imbecillius,euphorbium oleo læ F
uigatum medicamini emplaſtroſo manibus ante ſubacto licet admiſcere: ſic enim nobis faciẽtibus
promptè vnitatem accipit.Ceterùm in prima pharmaci cõpoſitione ſatius eſt ceratum raſum,ſeor
ſum vbi præparaueris,ita læui facto euphorbio ex oleo admiſcere:quippe ijs,quæ liquata ſunt,ip-
ſi ſuperfuſis in mortario plerunq; fiunt encerides nominatæ,præſertim ambiente frigido. Aquam
verò ceræ liquefactæ cum reſina cõmittere non eſt neceſſarium,ſicut ego ab initio factitabam, tan
tum ei admiſcens,quantum in ipſa coctione conſumendum erat.

Medicamentum ex Liquabilibus confectum. CAP. 5.

LIquabilia voco medicamenta, tum quæ ignis commertio colliquantur, tum quæ ex humidis
quibuſdam,velut aqua,aceto, & vino. Ex aceto itaq; citra ignem liqueſcit gutta ammonia-
ci,ſagapeni liquor,& panacis ſimiliter, quẽ appellatione cõpoſita opopanacem vocant. Igni verò
liqueſcunt propolis,cera,reſina,ladanum,ſeuum,chalbanum, verum hoc in duplici vaſe colliquare
melius eſt.Nominamus aũt ſic,cum in cacabo, qui aquam calidam habeat(prunis.n.incumbit)vas
alterum conſiſtit,præter liquabilia etiam chalbanum continens. Habeto autem tale quoddam cõ-
fectum medicamentũ ſaltem vnum,& ſi duo habere præſtaret: Quorum validius erit huiuſmodi.
Opopanacem ex aceto diſſolutum diutius conterito: huic poſtea liquefacta ſuper igne propolim, G
chalbanum,reſinam terebinthinam,miſceto.Singulorum itaq; aliorum pars vna eſto,propolis ve-
rò recentis pinguisq; ſex:quòd ſi ſicca vetusq; contigerit, præſtat omnino tali non vti: at ſi aliam non
habes,duas portiones,non vnam,miſcebis. Sin abſit propolis,eius loco picem pinguem immitte,
qualis eſt brutia,& quæ ex regionibus circa Pontum apportatur, pinguis ſimul & odorata, quam
in nigrum amaricinum inijciunt, quale prius omne conficiebatur:nunc.n.& ſine ea ſubalbidum
amaracinũ cõponunt.Quòd ſi tali etiã careas,alia vtitor terebinthina,ſicut prædiximus,duplicata.
Ego non nunquam vel ſolum medicamentum ex pingui pice confectum impoſui, quo etiam ad
canum morſus vtor.Hoc nanque ſolam picem pinguẽ ex aceto acri coctam huiuſmodi ſymmetria
continet:Sextarium vnum Romanum aceti,libram vnam picis,opopanacis quadrantem,quod eſt
vncias tres. Hoc pharmacum vlcus ex rabioſi morſu cicatricem ducere non ſinit, ſed punctis in
neruoſa aliqua particula idoneum eſt, quippe quòd puncturæ oras conniuere nequaquam permittat.
Quoniam verò durum eſt, in duris ſolùm corporibus eo vtemur, qualia ſunt foſſorum, & meſſo-
rum. Sin autem puero, vel muliere, vel molliore corpore puncto, hoc tantum quiſpiam veſtrum
præſens habeat,idem cũ vnguento aliquo diſcuſſorio,amaracino maximè & opobalſamo,colliqua
re licet,deinde cũ irino & comageno:Hæc ſi non adſint,gleucino,ſuſino, & cyprino: His quoque
deſideratis,oleo veteri liquefaciat,vel ſi in Alexandria fortè fuerit,ricinino & raphanino:hæc ſiqui H
dem copioſiſſima in illa ciuitate habentur, ſicut etiam in vniuerſa Ægypto. Atqui in illis regio-
nibus ſinapinum oleum haud ægrè reperiri poteſt, cuius & ipſius parte aliquando miſta pharma-
cum acerrimum fore nemo ambigit, vt ad puncturas conniuentes aperiendas conducat. Patere
autem cuilibet arbitror ex prædictis, ſi & loco opopanacis ſagapeno prius in pila ex aceto trito li-
quefactam reſinam propolim & adipem quampiam acriorem adijcias, eiuſdem generis medica-
men futurum. Alterum verò mollius eſt genus pharmacorum liquabilium, ſed acetum non ha-
bet, quod reſinis & propoli & ſeuis tantùm præparatur, cera quoq; propter ſpiſſitudinem adie-
cta,ex cuius miſtura pharmacum tactui cõmodius redditur. Adeps porro tenuium partiũ acrisq;
eſto, ſicut leoninus, & pardalinus, & poſt hos hyænæ & vrſi. Sed de anſerino quid attinet dicere,
præſertim cùm anſeres ruſticæ fuerint? Quin & tauri vetuſtus adeps & hircinus huc conuenit:
nam cum miſtæ naturæ ac facultatis exiſtant, temporis interuallo (quia terreſtres acresque ſunt)
ad maiorem acrimoniam declinant, ſimiliter videlicet plurimis quæ vetuſteſcunt: ſic nanque &
ipſe porcinus adeps omnium cùm ſit molliſſimus, temporis proceſſu acrimoniam acquirit. Idem
vino, aceto, & melli accidit. In horum autem medicamentorum genere ſunt etiam medullæ,

A longe verò præſtat ceruina, & vitulina. Horum acrius coagulum, & iam vehementiori pharmacorum generi propinquum exiſtit. Itaque & huiuſmodi aliquod pharmacum habere te conſulo, vt cùm à forti aliquo medicamento ſuprà modum morſam partem vulneratam indignatam offenderis, oleo prius fotam huiuſmodi quopiam contegas, ſic nanque placata ea rurſus ad acrem curandi modum redire poteris. Ego itaque dum partem in neruo vulneratam quandoq; ſoluiſſem, vulnus iritatum contemplatus, pharmacum liquidum forte fortuna præſens, quod ex adipe conſtat, Ad aures inſcriptum, in vaſe duplici calfactum, affectæ particulæ illeui, ac ſubitò inde auxilium ipſo ægrotantis ſenſu acceſſiſſe percepi: quippe ſtatim omnis dolor quieuit, atque inde à nobis ſoluta ſecundum naturam habere viſa eſt.

De Pharmaco ex Columbarum Stercore confecto. CAP. 6.

COlumbarum in ruſticorum turribus agentium ſtercus acre eſt, quo interim ruri vſus ſum in adoleſcente nerui vulnere affecto. Atque hoc agricola cùm vidiſſet, qui fundi curam gerebat (erat.n.non imprudens) imitatus ſemper vſurpat, & neruis vulneratis medetur. Porrò compoſitio, & vſus idem eſt medicamini ex euphorbio, alijs nimirum eodem modo habentibus, ſed euphorbij loco ſtercore indito. Verùm ſtercus hoc ſubtilitate euphorbio cedit, eoq; duris corporibus in agris B ex vſu eſt. Miſcui aliquando ipſum & metallicis experiundi gratia, ſtatim à principio cum eis terẽs ex aceto ad Solem, ſicut nuper docui, multoq; acrius medicamentum euaſit, quemadmodum & cùm æruginem viuam, id eſt non combuſtam, acceperit.

De Pharmaco Dia botanων i. ex herbis, compoſito. CAP. 7.

INſuper ex herbis tenuium partium ad neruos vulneratos medicamentum compoſui, initio quidem ex dictamno amaraco & ariſtolochia tantùm, poſtea verò & ex alijs, mei ipſius periculum faciẽs, an rectè compoſitionem ipſorum coniectura aſſequerer: atque omnia, quò volebam, perduxi. Idoneæ verò ad id herbæ amaritudinem ſine adſtrictione guſtu referant, vel acrimoniam quidem, non tamen immodicam: tales ſunt præter prædictas, maron, amaracum, polium, argemone, chamæpitys, centaurium, quæq; eius notæ in ſimplicium medicamentorum doctrina commemoratæ ſunt, quemadmodum etiam radices omnium ariſtolochiarum, dracunculi, cucumeris agreſtis, bryoniæ, althææ, iridis, acori, mei, aſari, phu, gentianæ, & panacis: omnium enim id genus materiam in ſimplicium pharmacorum commentarijs expoſui. At radices herbasq; totas non modò ſcire oportet accuratè contuſas tenuibus cribris ſecernere, ſed etiam denuò exactè læuigare, vt arida collyria, quoque vſque in puluerem redigantur. Nam quod craſſis conſtat partibus, C neruos vulneratos nihil iuuat, qui ſubtilia, vt diximus, pharmaca requirunt. Cęterùm conciſum me dicamen læuigatumq; liquido aliquo excipiatur cerati ſpeciem habente, ea ſymmetria, quæ in euphorbio prius indicata eſt. Quantum enim in illo bimuli euphorbij, tantum ijs dictamni, mei, & acori, injciendũ eſt, & quæ his ſimiliter calida guſtu percipiuntur: quantum verò illis trimuli, tantum his ariſtolochiæ, iridis, dracunculi, gentianæ, aliorumq; id genus, quæ perinde atque hæc amara ſunt, immittemus.

De Sumptuoſis Pharmacorum Confecturis, ad Neruos vulneratos. CAP. 8.

NOn ab re fuerit etiam eiuſmodi pharmaca cognoſcere: vſus enim ipſorum quandoque, ſed rarius incidit, quemadmodum ſimpliciorum frequenter. Vbi enim quiſpiam pharmacorũ medicinæq; ſtudioſus non plura quingentis myriadibus habens, vllo ſimpliciore vti dedignabatur, multo magis vel diues aliquis, vel Monarca, odoratum ſimul, & quod multa conſtet pecunia, volet habere pharmacum. Porrò diues citatus, cuius in primo de præcognitione ex pulſibus ſuppreſſo nomine memini, quemadmodum & nunc, qualis erat, ex duabus ipſius actionibus huiuſmodi condiſces. Vlcus famuli malignum ipſe ſanare conabatur; vbi autem nihil promouit, mihi hominem tradidit: ac cùm videret curatum, medicamenti ſcripturam poſtulabat, neſciens multas D quidem malignorum vlcerum eſſe differentias, multas item medicamentorum, ſed arbitratus vnũ pharmacum omnibus poſſe mederi. Cùm igitur, qui applicabat, neque artificioſè ipſo vteretur, poſtquam audiuit, quibus conſtaret, eſſentq; omnia vilis pretij, hoc, inquit, mendicis ſerua, me autem ſumptuoſius aliquod doceto. Quin etiam puellum diu ex auribus laborantem, vbi ipſe multis, quibus vſus erat medicaminibus citra methodum, nihil attuliſſet præſidij, nobis quoque curandum adduci præcepit: poſteaq; audiens re quadam vili puerum ſanatum, non poſtulauit à me pharmaci ſcripturam. Hic igitur ipſe contemplatus multis, quibus nerui vulnerati erant, digitos & abſciſos & putrefactos, quoſdam verò perijſſe, vel mancos redditos: deinde intelligens nullum ex eis, qui à me curati eſſent, periclitatum, omnes verò celeriter ſanos euaſiſſe: pharmacum cupiebat aliquod à me accipere odoratum ſimul & ſumptuoſum, quo neruorum vulnera poſſet ſanare. Ego ſanè multas iam ſæpe tum familiaribus tum amicis medicis ſcripturas iuxta prædictam methodum ex tempore compoſitas tradideram, vt experimentis compoſitionis ipſorum ratio confirmaretur: ſumptuoſum verò, cuiuſmodi ille volebat, pauperculis hominibus nullum vtiq; dedi, ratus melius eſſe remedia ex paratu facillimis componi. Cùm igitur diues ille odori ſumptuoſi'que medicaminis compoſitionem aliquam ſibi dari petijſſet, plures ei ſcripturas donaui prædicta methodo factas: quas ille cùm experiri feſtinaret, tum liberis, tum ſeruis, neruis vulneratos

ratos ſibi conquirere iniunxit: medicamentis autem ſupra omnem ſpem operatis primùm ſanè me E
laudauit,vt qui citra inuidiam ac liberaliter ſcripturas ei communicauerim, poſtea etiam donis pro
ſecutus eſt: etenim ad huiuſmodi quoq; officia promptus erat. Porrò medicaminum, quæ ei de-
† Al. partem vnam. deram,confectura eſt talis. ℭ Cinnamomi, dictamni, mari, ſingulorum † denarium pondo qua-
draginta.Hæc nãque odorata ſunt & ſubtilia. At amaracũ quaſi non boni odoris nequaq; miſcere
cogitaui:deinde qm̃ Romæ ægrè poterat inueniri,ſicut & marum:videbã autẽ illum ægrè parabili-
bus gaudere,quemadmodũ & ſumptuoſis:appoſui ſcripturę etiã illius pauxillum quiddam partis
vnius,vt puto quartam vel quintam portiunculam.Hæc contuſa,cribroq; ſubtiliſſimo ſecreta,mi-
ſcere iuſſi cerato ex opobalſamo optimo & cera tyrrhenica facto:commodum verò eſſe conieci, ſi
ceræ partes octo,opobalſami decem,receperit. At ne friabile medicamentum foret,ſed ſibi cohæ-
rens vnitumq;, etiam reſinæ terebinthinæ, quæ & ipſa eſt odorata,modò ſit optima, partem vnam
adieci. Verum ſi generoſius,vt dixi,medicamentum facere proponas, non vnã cuiuſq; herbæ com
memoratæ partem immittas,ſed amplius,vt vna & ſemis fiat.Hoc igitur ab experientia probatum
eſt medicamen.Alterum præterea ex eodem cerato,& liquore cyrenæo compoſitum,miſtura pro-
portione euphorbij facta.Tertiumq; aliud ex ambobus miſtis confectum.Quartum deinde,quod
ſtacten myrrham accepit. In quibus autem neruus nudus eſt, ibi ceratum ex cera,quæ myrepſice F
id eſt vnguentaria vocatur,& vnguentis apud Romanos dictis ſpicato & foliato compoſui,duode-
cimam partem pompholygis ei admiſcens ſiue eloti maſculino genere,ſiue elotæ fœminino,malis
dicere:nihil enim quomodocũq; dicas,vel præſidij vel nocumenti pharmaco adferes. Licet autem
tibi & ex tyrrhenica cera ipſum præparare. Nec prohibet quicquam,ſine prædictis vnguentis tyr
rhenicam ceram ex nardo proba liquefacere,in duplici nempe vaſculo,quod in omnibus vnguen-
tis commune eſt. At raſo cerato,ſpicæ nardi,amomi,folij malabathri, & pompholygis eloti,pares
ſingulorum portiones miſcebis. Etenim in puncturis, ſicut prædictum eſt, acrioribus pharmacis
eſt opus,quæ vulnus apertum perpetuò ſeruent:denudatis autem,mediocri adſtrictione cum dige
rendi virtute abſq; morſu prædita afferre conuenit. Quanq; & amomum adſtrictionis ſit aliquate-
nus particeps,magis autem ipſo nardi ſpica,& malabathri folium.

De Medicamentis ab Alijs medicis aduerſus Neruorum Vulnera proditis. CAP. 9.

VNiuerſam neruorum vulnera curandi rationem,quam ego deorum quadam prouidentia cõ
poſui,nullus ante me conſcripſit:medicamenta tamen, quæ neruorum vulnera quædam cu-
rare promitterent, compoſuerunt ſine diſtinctione, & vario vtendi modo,neq; in anguſtis puncti-
bus ſanandi rationem, qualis futura eſſet,indicantes : neque in latioribus vulneribus,vel denudato G
neruo,vel tendine,vel contuſo:multo minus ſi pars affecta phlegmone infeſtaretur, vel etiam gan-
græna propemodũ. Porro "vnũ quendam noſtræ ætatis medicum pharmaco vtentem vidi, perin- A.l.4.f.4.
de ac meis ex metallicis præparatis,indiſtinctè quidem & ipſum:qm̃ vero ex paucis ſponte naſcen 4.fol.476
tibus ipſum componi audieram,quod aũt multis conſtat, ego illo tempore præparaueram : cogita-
ui pluribus ademptis aliud rurſus ex paucis compoſitum inſpicere, ac experientia inquirere, mul-
tóne ab eo,quod varia miſtura paratur, inferius eſſe videretur,an paulo. Quouis igitur modo cu-
raui etiam medicaminis,quod medicus noſtræ ætatis habebat,ſcripturam accipere,& ſtatim ſimile
præparatum eadem & ipſum polliceri & præſtare,quæ varium illud,comperi. Huius igitur cõ-
poſitio in hunc modum ſcripta erat. ℭ Ceræ pondo vncias ſex,olei vncias nouem,miſyos pondo
drachmas ſex, chalcitidis denarij pondo vnius , ſquamæ æris pondo vncias duas & s,thuris pondo
vnciam & s,chalbani pondo vnciam. Quæ liquari poſſunt, hoc eſt cera & chalbanũ,liquefacta me
tallicis in aceto acri prius accuratè tritis ſuperfunduntur.Hoc pharmacum haud ſcio quis compo-
ſuerit, neq; enim apud Aſclepiadem Pharmacionem ſcripturam inueni, nec apud Petronam , nec
Andromachum,etſi omnes antiquiores medici optima medicamenta conſcripſerint. Planè autem
conſtat nec apud Heram Cappadocem,nec Mantiam,nec Heraclidem Tarentinum,reperiri, qui H
magnam pharmacorum experientiam habuerunt:immo nec apud Archigenem, aut Philippum,
aut apud aliquem eius diſcipulũ.Inſuper Sorani libris de medicamentis perlectis oĩbus,item Me-
necratis,Critonis,Damocratis, & aliorum,qui medicaminum cognitione claruerũt, apud nullum
hoc modo citatum pharmacum comperi. Quæ verò apud viros iam dictos habentur , deinceps
* Exteriorum. ſcripta indicabo:ac initium à Pharmacione Aſclepiade facturus ſum, qui in tertio Inte*riorum me-
dicaminum,quas etiam Marcellas inſcribit,hunc in modum docet. ℭ *Andromachi Aegyptia ad
Vulnera cruenta,vt Aſclepiades præſcribit.*|*Facit ad Neruos, Muſculosq́; præciſos : item ad Punctus,
Contuſiones, Attricus, Artus fractos.Valet etiam ad Abſceſſus,eſt item Lippientibus collyrium, iuuat Ca
pite dolentes, & ad Multas diſpoſitiones vtile eſt remedium.* Argenti ſpumæ,ceræ, ſingulorum dena-
riûm pondo centũ quadragintaquatuor,guttæ ammoniaci denariûm pondo ſeptuagintaduûm, te-
*Al. octodecim rebinthinæ denariûm pondo trigintaſex, lanæ ſuccidæ cõbuſtæ denariûm pondo duo*decim: ſqua-
mæ æris,ſquamæ ſtomomatis,thuris,ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum denariûm pondo octo:olei
ricinini heminas tres. Argenti ſpuma & oleum incoquuntur: ac vbi mutata fuerint,cera reſinaq;
adijcitur:cũ non inquinant,ammoniacũ indas dilatando,& tunc lanas ſuccidas,ac reliqua.Hoc me-
dicamentũ quanto vtilius ex ſtomomatis ſquama euaſit, tanto deterius ad neruorũ vulnera factum
eſt:ſi

A eſt:ſi nanque punctus ſolùm fuerit,etiam æris ſquama ſuperuacua eſt. Quippe nullum metallicum
his conducit, niſi prius ex aceto acri pluribus diebus læue factum fuerit,quãquam in nudis neruis
& tendonibus bonum fuerit remedium. At ſi iam phlegmone coniuncta eſt, liquare ea ex roſaceo
conuenit, & ſic emmoto hoc eſt in linteolos illito, vti: vbi verò non adeſt phlegmone, molliora
humidioraq; ſtatim ab initio potiora ſunt medicamentis durioribus ac ſiccioribus,pręſtatq; liqua-
ta ipſa in digerente quodam vel mitigatorio medicamine vſurpare. Voco digerentia quidem ve-
tus oleum,& ricininum,& ſicyonium: mitigatoria autem roſaceum, chamæmelinum,& quod ex
althæa conficitur.His fortiora,eoq; durioribus corporibus magis idonea,ſunt, quod ex cucumeris
agreſtis radice in oleo decocta,& quod ex iride,bryonia,& aro paratur. His valentius eſt ex dracũ-
culo,ariſtolochia,& panace factum.Porrò nos frequenter etiam ex abietis ſemine,oleo, item ex po
puli flore confecto,vſi ſumus,nam hæc diutius ſabino oleo intingimus. Quæ igitur de eiuſmodi
medicamentorum vſu dicta ſunt,vos memoriter ſeruantes ad alia, quæ explicanda veniunt, tradu-
cere operæpretium eſſe arbitror. Quod autem nobis inſtitutum erat facere,aggrediemur:appone-
mus enim & alia eiuſdem facultatis medicamina, quale eſt & quod ab Aſclepiade poſt pręd ictum
his verbis ſcriptum eſt. ℭ *Claudij Philoxeni chirurgi Aegyptium ad Prædicta vitia.* Argenti ſpu-
B mæ, ceræ, ſingulorum denariûm pondo centumſexaginta, guttæ ammoniaci denariûm pondo
octoginta,propoleos denariûm pondo quadraginta: reſinæ ſiccæ, terebinthinæ,ſquamæ æris, thu-
ris,denariûm pondo ſede*cim:lanæ ſuccidæ combuſtæ,ſquamæ ſtomomatis,ſingulorum denariûm *Al.octodecim
pondo octo: opopanacis denariûm pondo quatuor, ricini heminas tres. Hoc igitur pharmacum
ſuperiori eſſe ſimile omnibus apparet, & vtendi modum eundem cum nuper à me citato habebit.
Quin etiam ad hæc duo emplaſtra aliud tertium Aſclepiades ſic ad verbum inquiens tradidit.
ℭ *Giluum Haltei. Facit ad cruenta Vulnera, & Neruos præciſos: item ad Vetera cicatricem ægrè du-
centia & fluentia Vlcera. Quin & probè emollit Duritias, maximè in mammis oborientes. Vtimur eo
ad Canum hominumq; morſus. Summè facit ad Paſtinacæ, Draconis, Aliorumq; ſæuorum piſcium ictus.
In totum virtutem habet mirabilem.* Argenti ſpumæ,ceræ, ſingulorum denariûm pondo centum:
terebinthinę,mãnæ thuris,chalbani,minij ſynopici,ſingulorum denariũ pondo o*cto,olei ſextariũ. *Al.centum.
Nec ipſe ergo Aſclepiades hoc pharmacum ad punctus tendinum ac neruorum,ſed ipſis præciſis,
vtile eſſe promittit,cùm videlicet maius vulnus extiterit,& neruus nudus appareat:quippe aptiora
tunc ſunt medicamenta,quæ mitigatoriam & mediocrem vim obtinent,cuius generis eſt nuper ab
ipſo citatum. Itaq; hæc tria emplaſtra in medio ferè libro Aſclepiades produxit: ſuperius etiam
C aliud multiplicis quidem vſus emplaſtrum, melius autem ijs tribus, ceu ad neruos præciſos corru-
ptosq; tradidit. Verba Aſclepiadis ita habent. ℭ *Moſchionis Catagmaticum. Valet ad recentia
Vulnera, Neruos præciſos, & cum contuſione Diuiſiones. Facit etiam ad Fracturas cum vulnere, etenim
vulneribus auxiliatur, & Oſſa callo obducit conuenienti deligatura impoſitum. Prodeſt Hydropicis inci-
pientibus, item facit ad Teſticulorum contuſiones, tollit Circa anum eminentias, ſanat Rhagadas butyro
dilutum, ad hæc Gutturis tumores quas Græci bronchocelas appellant, ſoluit omnem Duriciem. Curat At-
tritus, & Fractos articulos, item Pedum manuumq; calloſas excreſcentias, quos clauos vocamus, vt eos
etiam citra exulcerationem auferat. Summatim, medicamen eſt vtiliſſimum.* Confectio hæc recipit.
Argenti ſpumæ pondo minam,quæ continet denarios centumſexaginta:picis aridæ denariûm põ
do centumſexaginta,ſeui vitulini denarium pondo centũſexaginta, reſinæ terebinthinæ denariûm:
pondo octoginta, mannæ thuris denariûm pondo octoginta, ceræ denariûm pondo quadraginta
æruginis,opopanacis,chalbani, ſingulorum denariûm pondo octo:olei ricinini heminam,aceti pa
rem menſuram,liquoris ſycamini heminam,picis liquidæ tres cyathos. Argenti ſpuma tenuiſſima
& cicinum oleum in vas fictile vel æreum coniecta,igniq; ſuprapoſita,coquuntur: cùm efferbue-
rint,ſeuum & manna thuris adijciuntur, mouenturq; aſſidue: vbi confluxerint,pix, cera,reſina in-
duntur,& donec non amplius inquinent, incoquuntur:deinde chalbanum, poſt ærugo, & opopa-
D nax,ex aceto ſoluta inſperguntur. Liquor ſycamini, & pix liquida,in aliud vas transfuſa coquũtur:
& cùm commiſta fuerint, ſeu confluxerint, priori pharmaco immittuntur: & rurſus ſupra ignem
poſita,quouſq; non inquinent,incoquuntur,ac in vinum demiſſa triduo relinquuntur:poſtea ſub-
actis manu,in linteolumq; illitis,vtimur. Oportet autem poſt medicamen impoſitum, linteum vi-
no madefactũ exprimere,& tunc medicamento circundare. Porrò noſtri præceptoris Lucij confe
ctio ſic habet. Seuum ac oleum prius liquefacimus:ac vbi ſoluta fuerint, mannam læuiſſimã factã,
& ſpumam argenti inſpergimus:poſtquam confluxerint,reliqua facimus. Cæterùm laude dignus
eſt hîc quoque Aſclepiades, qui confecturæ medicaminum modum adſcribat, non,vt Androma-
chus, omittat, qui nec, quam virtutem habeat,apponit. Denique primum è tribus ab Aſclepiade
traditis, à me ſcriptum emplaſtrum Ægyptium, quod & ipſe Andromachi eſſe confirmat, neque
cuius ſit virtutis, nec quomodo præparandum ſit, aut vtendum, Andromachus indicauit. Verum
ſimpliciter tanquam vulgare quoddam pharmacum libro de exterioribus facultatibus, quem ipſe
ſecundum inſcripſit,proiecit. Primum enim omnium ſcripſit, quod ipſe nominat Pantagathium,
quaſi dicas ad omnia valens, deinde hoc Ægyptium, aliud vt dixi nihil adiungens. Habet enim
eius dictio in hunc modum. ℭ *Aegyptium.* Argenti ſpumæ denariûm pondo centumquadra-

*Aliter tres.

† Addit in antiquis, thuris denarium pondo octo.

† *Al. duodecim.*

gíntaquatuor, ricini heminas ſex, ceræ denariûm pondo centum quadragintaquatuor, guttæ ammoniaci denariûm pondo*ſeptuagintaduũ, terebinthinæ denariûm pondo xxxvj, lanæ combuſtæ denariûm pondo octodecim, ſquamæ ſtomomatis denariûm pondo octo, ſquamæ ęris denariûm pondo octo, †ariſtolochiæ denariûm pondo octo: non nulli myrrhæ denariũ pondo quatuor, opopanacis denariûm pondo † duûm. His ad finẽ adſcripta ſunt, marinæ aquæ ad irrigandam cerã heminas octo. Quid ſibi velit, cûm dicat, ad irrigationem ceræ, manifeſtò nõ ſcimus, intelligere enim plura licet. Mirandum verò, quomodo in alijs omnibus cum Andromacho conueniat, menſuram ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas ſex, Aſclepiades tres ſcripſit. Neque verò etiam appoſuit, quod in fine ſcripturæ ab Andromacho adiectum eſt, Non nulli myrrhę denariûm pondo quatuor, opopanacis denariûm pondo duũ. Rurſus adiunxit ipſe, In combuſtis lanis ſuccidis. quod in Andromachi ſcriptura non habetur. Poſt dictum Ægyptium theriaca emplaſtra quinque retulit Andromachus: deinde aliud Fuſcum, quod ad Eubulum authorem refert: poſtea rurſus aliud Fuſcum, quod Mineruam nominat. Poſt hæc iterum alia fuſca ſimpliciter duo, quibus ſubnectit aliud, vbi ſic ad verbum ſcriptum eſt. ℭ *Fuſcum Nygmaticum, hoc eſt ad neruorum punctus vtile, Andromachi.* Guttæ ammoniaci denariûm pondo octo, ceræ noue denariûm pondo octo, terebinthinę denariûm pondo octo, ęris combuſti denariûm pondo octo: picis aridæ denariûm pondo quadraginta, vt autem Zeno ait, minę dimidium, & quartam partem: argenti ſpumę denariûm põdo quatuor, aloes indicę denariûm põdo duûm, ariſtolochię denariûm pondo duûm, chalbani denariûm pondo duûm: ęruginis denarij pondo vnius, alij denariûm pondo duûm: thuris denarium pondo duûm: olei hyeme quartam heminę partem, ęſtate octauam: aceti tres cyathos, quibus ammoniacum diſſoluatur. Hoc veriſimile eſt ab ipſo nominari Nygmaticum, vt quod neruorum puncturis ex vſu eſſe queat.

E F

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI

G

Docet Medicamenta, quæ faciunt ad Putrida, ac maligna Vlcera, ad Nomas. & Reliqua quæ vix ad cicatricem perueniunt.

De Methodo parandorum Medicamentorum ad Maligna Vlcera & ægrè cicatricem admittentia. *CAP. I.*

PRimus ſanè liber in alborum emplaſtrorum cõfecturis, tum alijs, tum eorum quæ vlceribus cicatricem ægrè ducentibus conueniunt, finitus eſt: vbi diſtinximus cõiter appellata dyſepulota. i. cicatricem difficulter admittentia, ab ijs, quæ proprie à cacoethe hoc eſt maligna, dicuntur, & ipſa nimirum dyſepulota. Qm̃ verò quædam ſaniei humorumq́; vlceratis partibus influentium vitio cicatricem ægrè admittunt: quædã ipſa affecta ſede influentẽ ſuccũ qualibet probũ corrũpente: vlcera ſecundo modo habẽtia, dyſepulota & cacoethe propriè nominant: in quibus interim totam partem affectam excidere, vel adurere, non nulli coguntur, aut medicamentis cruſtã inducentibus, aut igne vtentes. At cũ ampla ſit latitudo vtrinq; in eo, ꝙ alterũ altero magis minus've dyſepulotum malignumq́; eſt, tm̃ medicãtium pharmacorũ eſſe numerum oportet, quantus ipſorũ quoq; vlcerum extiterit. Meritò igitur oẽs, qui vnũ duntaxat medicamentũ vlceribus malignis cicatricẽ inducere promittens habent, ſucceſſu crebrò fruſtrantur. Nam duo minimum, quæ idem pollicentur, eandẽq; facultatem oſtendũt, diuerſa alioquin inter ſe non ſimpliciter maioris minorisq́;, verùm vt apertiſſimè dicam, maximi ac minimi ratione, in promptu adeſſe illi conuenit, qui omnia id genus vitia curare propoſuerit. Quemadmodum igitur commentario therapeutices Methodi, in vniuerſis affectibus primã omnium communem auxiliorum potentiã inueniri docebamus, dein materias, quibus illa cõtinetur: ita nunc quoq; in vlceribus dyſepulotis generalem pharmacorum, quibus illa curabuntur facultatem, quæ tandem ſit, prius inuentã eſſe oportet. Indicata verò mihi eſt & hęc in illo opere, cùm quidem nullus vitioſus habitus vlceratas partes infeſtat, duos ſcopos habens, vnum, vt id quod influit, repellat: alterum, vt quod affectæ parti inhæret, infixumq́; eſt, diſcutiat. Hæc autem contrariæ vires præſtant: ſiquidem influxum reprimunt, quæ ſunt adſtringentia pharmaca: digerunt impacta iam exceptaq́;, trahendi poteſtate prædita. Porrò quæ adſtringunt vt plurimum exaſperant, atque hac occaſione moleſta ſunt: trahentia verò ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniam id efficiunt.

H

A id efficiunt. At acrimoniam dolor quidam neceſſario ſequitur, vlceratam partem mordens. Atque ſic propter dolorem, quem exaſperantia mordentiaq; concitant, humores vlceratis partibus influentes iritari contingit: vnde quoque vlcus phlegmone obſideri exediq;. Ex quibus dictis colligitur vlceribus dyſepulotis præſidia inueniri difficulter poſſe: multo magis adhuc malignis. Quare talis pharmacorum materia, quo ad eius fieri poſſit, inuenienda eſt, vnde vlcus citra dolorem ſiceſcat: quod accuratè fieri nulla ratione licet medico ignorante, quem effectum medicamen exhibitum oſtenderit. Quippe ambobus componentibus mordente puta & adſtringente, neceſſario validum exiſtit: verum ſordes & humiditatis copia id genus vlceribus incumbens, veluti propugnacula quædam vlceratis particulis facta mordicationem pharmacis valentibus exoluunt. Itaque attendendum eſt, quantum primus vſus humiditatis in vlcere deſiccauerit: vel, ſi etiam ſordes habeat, quantum harum quoq; abſterſerit: ac ita ſecundùm, tertiumq; vti illo debemus, donec purum & ſiccum vlcus apparuerit. Vbi vero primum id tale conſpexeris, ad aliud medicamentum te conferes, eiuſdem quidem ſpeciei, ſed priore imbecillius: nam validiora, dum medendo vlcus dolorem inferunt, fluores mouent, & phlegmonas concitant. Quòd ſi rurſum multo imbecillius priore pharmacum adhibeas, vlcus humidum ſordidumq; euadet. Hac igitur parte artificio vtens
B medicus, eo qui ſolo experimento innititur, melior eſt, ꝙ ſciat vlcus non alia medicamentorum virtute curari, ꝗ dum affecta pars eam ſiccitatem conſequatur, quam in naturali ſtatu ſita poſſidebat: quod factum intelligimus, vbi neque tenuis amplius ſanies influat, neq; pus producatur. Hanc diſpoſitionem vlcera nanciſcentur, quo dixi modo, ſicceſcentia, hoc eſt adſtricta, diſcuſſaq;: dein vbi ſicca quidem fuerint, verum ſordida adhuc appareant, deterſorijs pharmacis repurgantur: de quibus ipſis quoque non nihil in opere de ſimplicibus medicamentis commemorauimus. Omnis autem abſolutiſſima methodus eſt tractatu de morbis curandis perſcripta, in quo prius exercitatũ eſſe conuenit, qui hinc perfectè frugem reportaturus eſt. Hoc vobis amici, quibus iſta ſcribuntur, conſtare manifeſtò admodum noui: itidem rationem ſine exploratione in operibus facta probabilem non eſſe, quæ nunc à me dicuntur, demonſtrant. Etenim vidiſtis ſubinde illis ipſis pharmacis, quibus ſine methodo medici quidam vtentes nihil proficiebant, multa me eius generis vlcera perſanaſſe. Quamobrem in memoriam reducite medicamenta citra demorſum exiccãtia: ſunt autem ipſorum pleraq; metallica. Atqui hoc etiam memineritis, ꝙ combuſtis elotisq; mordicatio, quæ prius adfuit, edomatur ac interit. His igitur in præſentia vti vobis licet: elotis quidem in pueris, eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne ſunt præditi: item qui ad ſentiendum habiles admo-
C dum ſunt, & vitioſo ſucco laborant: In alijs corporibus etiam illota vſurpare potueritis, manè primum ipſa ijs, qui curantur, vbi probè concoxerint, adhibentes. Si verò & corpus totum præparationem quandam requirat, & hanc prius factam eſſe oportet: præcepimus de his in commentario de morbis curandis. Non nullis ſiquidem vel purgatio ſola ſufficit, quibuſdam ſanguinis detractio, alijs vtraq; hæc adhibere profuerit. Sunt in quibus ſuperiacentem varicem excindere opus eſt: vel lieni, vel iocinori, proſpicere: aliquibus ambientes vlcus partes ſcarificare, quemadmodum interim labrorum callos amputare. Si horum nullo egemus, humoris copia ſimul cum ſordibus inſpicienda eſt: atque ita ad idoneum medicamen veniemus, rurſus ſimplicium ſingulorum memores, quæ deſiccant, non tamen vlceris ſordes abſtergunt: item quæ abſtergunt quidem, non tamen probè deſiccant. Quæ verò vtrunq; poſſunt efficere, proſpiciemus ex quoto quodq; ordine exiſtat, quod maximum inter ea cenſeo, quæ ad curationem pertinent, neglectum tamen medicinalis materiæ ſcriptoribus. Nam hi ſoli omnes ipſius vires dicere ſtuduerũt, ſicut etiam Dioſcorides, quem nulli eorum, qui in ea quaſi arena deſudarunt, ſecundùm eſſe quiſq; dixerit. Ego igitur deinceps omnia pharmaca recenſebo, quæ vlcera citra mordicationem exaſperationemq; manifeſtam exiccare poſſunt. Incipiam à metallicis, quibus etiam terræ ſpecies adnumerantur. Porrò cùm variè
D inter ſe differant in eo, ꝙ magis minuſq; ſiccent, à medijs orſus ad vehementius vel obſcurius exiccantia me conferam. Siccant igitur modicè lemnia ſphragis, & cadmia, atque hac magis ea, quę ſua ſponte naſcitur citra permutationem, in torrentibus aut riuis ac in cypriorum montibus alijſq; in locis inuenta, præcipuè verò vbi metalla ſunt. Porrò conſueui eam magis ſiccantẽ reddere, per ęſtatem in Sole pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut vino colore giluo, ſubſtantia pellucido. Cuiuſmodi eſt in Italia Falernum, in Aſia Tmolite, quod vinorum maximè ſiccare natũ eſt. Hoc genere comprehenditur & Ariuſium in Chio natum: item odoratum Lesbiũ in Ereſſo & Mithymna. His ſuccedunt oĩa vetera, cùm ex albis & adſtringentibus inueterata ſunt, in Italia Signinum, Tiburtinum, & Marſum, in Sicilia vocatũ ab incolis Aminæũ: in Aſia Aphrodiſieum, & Miſyũ. Sufficit enim mihi facultatum vniuerſalium veluti exempla expoſuiſſe. Iam verò Cadmiã ex aceto acri ſimiliter multis per æſtatem diebus in Sole præparo, ſiccatamq; repono, vt vlceribus malignitatem aſſumentibus inſpergi poſſit. Valentius hoc pharmacum eſt chalcitis combuſta eodem modo prius in puluerem redacta: per ſe autem ignem non experta tam valens medicamentum eſt, vt cruſtas faciat. Lotam igitur ipſam, deinde ſiccatam habere ſatius eſt: minus enim lota, ꝗ vſta deſiccat, ac lõgè mitior eſt minuſque mordax. Perſimile huic medicamentũ eſt etiam Ærugo cõbuſta: quæ verò ignem non experta eſt, fortiſſimum medicamen eſt, ſicut etiam chalcitis: verum

hæc non nihil etiam adſtringit, & ea multo magis Chalcanthum, quod inter metallica maxime ſic- E
cat: at ærugo huius potentiæ omnino particeps non eſt. Miſy autem & Sori, vt didiciſtis, chalci-
tidi genere cognata ſunt, ex vna, vt ita dicam, radice producta: tenuius tamen miſy apparet, ac mi-
nus mordax & vrens: craſſius ſori eſt, & vtroq; ſiccat imbecillius: quemadmodum & Stibi maio- A.l.2.t. fol.99.f
rem adſtringendi ſiccandiq; vim ac ſori poſſidet. Porrò Diphryges appellatum pharmacum vlce-
ribus ægrè humiditatis vitio ad cicatricem venientibus, aptiſſimum eſt: validè nanque ſiccat, etſi
modicè mordeat. Enimuero id quoq; præter acrem tum qualitatem, tum potẽtiam, vim habet ad-
ſtrictoriam: quas tamen ambas fortiores & chalcitis cruda, & chalcanthum repræſentat, ſiue id ma
ſculino genere, ſiue fœminino, ſiue neutro, appellaſſe quis malit: nam hoc vobis ſemper ſuccurrat,
de nominibus contendendũ non eſſe, vbi ſpeculationem ipſius artis vſui neceſſariam ediſcere ſta-
tueritis. Quin & Alumen quodlibet vlcera ſatis exiccat, generosè adſtringens. Vnde nemo ſolis
his ad vlcera vtetur, ſicut nec cruda chalcitide, & ærugine: vſta vero & hæc & miſy vtilia ſunt: vt
elota morſum quidem remittunt, verum minus ſiccant. Itaq; lotis ipſis vti tutius eſt, quoniam per-
multa corpora, quibus mederi cogimur, vnam quandam diſpoſitionem habent, qua vehementem
commorſum ferendo non ſunt. Audiuiſtis autem ipſa frequenter, ſed & nunc iterum commemo-
rabo, atq; ad omnem ſequentem ſermonem memoriter teneri operæpretium eſſe arbitrabor. Quę F
igitur plethora vitioſoq; ſucco laborant corpora, ad hæc quæ tenera carne prædita, & ad ſentien-
dum inſigniter habilia ſunt, facile ex morſu phlegmonem recipiunt. In carne molli præditorum
numero continentur mulieres videlicet candidæ, pueri, eunuchi, viri cute alba: inſuper qui regio-
nem frigidam incolunt, humidi hi quoq; & pituitoſi, eóque molles & albi: quemadmodum ij, qui
calidum tractum inhabitant, vt Ægyptum, & Arabiam, duros corporum habitus & ſiccos ſortiun-
tur. Itaque horum vobis veluti memoribus appoſiturus ſum quãdam & aliam pharmacorum ſim-
plicium materiem, quæ malignis vlceribus curandis ſit idonea. Sarcocolla igitur & Ichtyocolla,
& his magis adhuc Chryſocolla tali facultate prædita eſt. Huc optimè facit & Plumbum combu-
ſtum: poſt hoc ſori, ſtibíque, hæc quoque combuſta: inſuper plumbi recrementum probè ſiccat:
quemadmodum & ferri ſquama, euidentius tamen ſtomomatis. Porro Æris ſquama, præter quàm quod
ſiccat, etiam abſtergit purgatque, vnde pura quoque vlcera efficit: quod reliquæ ſquamæ nõ poſ-
ſunt. Quare ſi hæc omnia medicamenta arida vlceribus malignis ac contumacibus inſpergis, mi-
rifice videbis citra mordicationem ea deſiccari, ſicut vbi buccinorum teſtas concrematas, purpu-
rarum, oſtreorum, aliorúmque id genus, adhibueris. Quin & quod græcè Diaphanes, Romanis A.lib.2.t. 385.fo.13
lapis dicitur ſpecularis, ex ijs eſt, quæ leniter ac ſine morſu exiccant: qui vſtus vlceribus ægrè cica- G
tricem admittentibus non item malignis ac rebellibus conducit: quippe minus exiccat, quam illa
requirant. Idem poteſt Vitrum vſtum, ac Ignitum illud, quod in calfactorijs ærariorum fabrorum
officinis conſiſtit. Cæterùm Ægyptiæ ſpinæ fructus, Galla omphacitis hoc eſt immatura, Rheon,
Malicorium, radices herbæque non paucæ vltra ſiccandi, etiam adſtringendi poteſtatem habent.
Nam & Ariſtolochia, iris, acorum, artemiſia, panacis radix, argemone, chamæleontis nigri radix,
cyperum, dracunculus, gladiolus, affatim exiccant. His euidentius adhuc Centaurium, & polium:
quibus paulo imbecillior eſt terra nomine Erethrias, vti valentior eſt Ampelitis. Talis ſane medi-
camentorum ſimplicium ad vlcera maligna ac contumacia materies exiſtit. Extrinſecus autem nõ
nulla ipſis apponuntur, quæ quidem per ſe vehementis potentiæ gratia non admoueri, ſed alijs mi
ſceri, ſolent, veluti ærugo ignem non dum experta, calx viua & illota, & molle apholitrum, quod
re vera aphrolitrum eſt: quanto enim ſpumantius, tanto præſtantius eſt vtraque facultate, tum qua
minus mordet, tum qua magis digerit. Didiciſtis enim & in opere de Simplicibus medicamentis
ſubtiliora craſſioribus hac virtute inter omnia, quæ ſimili ſpecie comprehenduntur, præcellere.
lib. de vlcerib. a principio. Porrò nihil tam nobis euitandum eſt, quàm pharmaca generis oleoſi, ‖ quæ Hippocrates maltha
code ideſt mollicina, nominat: cuiuſmodi ſunt omnes adipes, præſertim porcorum, dein reſinæ, po H
ſtea cera: Alia verò ratione & quæ indurata remolliunt (malactica Græcis dicuntur) non conue-
niunt, chalbanum, bdellium, gutta ammoniaci, ſtyrax, medullæ: Item alio modo acria, piper, zingi-
ber, ſinapi, canchri, multáque eius generis alia.

Quomodo Medicamentis Siccis modo commemoratis in Vlceribus ad cicatricem ægrè venientibus, & malignis, vtendum ſit. CAP. 2.

HViuſmodi vlcera vitioſo plena humore neceſſario exiſtunt, pleraque verò ipſorum etiam
ſordes copioſas continent. Quoniam ergo ſiccum aliquod pharmacum ipſis ſumus inſper-
ſuri, conuenit prius ea linteolo molli, puro, & ſicco, extergere. Vbi vlceris cauitatem medicamen-
to impleueris, platyſma emplaſtri labris attenuandis accommodati extrinſecus ſuperdandum eſt,
atque huic rurſus linamentum vndique æquale foris inijciendum, cui ſpongiam ex aqua aut vino
tinctam applicabimus. At in primis curandum eſt, vt ſpongia frigida permaneat: quod ex facili
com. 3 t. 10. & 15. cla. 7ª. 243. d. & h. Et lib. de Medico circa medium. fiet, ſi frigida ipſam continue citra deligaturæ ſolutionem foueas. Sed faſciam ei inijcere ac circun-
dare debes, vt Hippocrates in ‖ commentario de Fracturis edocuit, maximam offenſam fore ra-
tus ex deligatura, quæ ad elegantem formam, non vſum, conducit. Si igitur faſcia vna fuerit, in-
ferne ſurſum tribuenda eſt, ſiue tibia, ſiue genu, ſiue talus, ſiue cubitus, ſiue manus ſumma, ſiue

alia

A alia quæuis pars, laborauerit. Quòd ſi duabus vti velis vt in fracturis, altera à parte affecta ſurſum feretur duntaxat: altera deorſum prius, mox in ſuperiore parte deſinet, eodemq́ cũ priore perueniet. Quamobrem haſce faſcias ex linteis, non panniculos eſſe, vt oẽs nouiſtis, expedit. Tertio autẽ quoq́ die non ſingulis ſoluendum membrum eſt, ſic vt aqua non adhibita, quo dixi modo nuper, molli puro & ſicco linteo ſaniem vlceri abſtergas. At ſi ambientes vlcus partes phlegmonodes quippiam repræſentent, humidum medicamen latum extrinſecus platyſmati ſuperaccõmodãdũ eſt ex meo phœnicino, non ſimpliciter liquefacto, ſed cui plurimũ, quoad fieri poteſt, vini adſtringentis adiectũ ſit. Neq́ tñ obuio quouis oleo liquare ipſum conuenit, verũ ſi rubor quiſpiam, vel omnino calor, in circumpoſitis vlceri partibus exuperet, adſtringente & refrigerante aliquo id faciendum eſt: ſunt huiuſmodi myrteum & melinũ: ſi hæc non adſint, adhibeto, quod omphacinum & omotribes nominant. Si durities maior extiterit, oleo veteri, vel ricinino, ipſum phœnicinum liquefacies. Sed tutius fuerit, ſi nihil in ambiente vlcus loco vitioſi appareat, ſuperpoſitæ regioni liquidum medicamentum admouere, quod repellat, ſiquid prius vel prauum, vel plus q̃ par eſt, in fluat, maxime cũ in crure vlcus obortum ſuperpoſitam venam varicoſam habeat. Quæ dum magna eſt, ac colore nec rubrum nec probum ſanguinem, ſed atriorem magiſq́ melãcholicum, conti-
B nere videtur, excidenda venit. Interim vero contigit, vt vena tali exciſa vlcus ſtatim ad cicatricem veniret, etſi iam annum durarat, verũ ipſius loco iuxta diuiſionem, vbi vena erat exciſa, vlcus malignum ac contumax oriretur, cui cicatrix induci non potuerit. Igitur id genus vitiis præſtat, viribus ægri conſultis, à venæ inciſione auſpicari, deinde pharmaco purgare, melancholicum humorem vel cũ hoc ẽt pituitoſum educente, qm̃ is quoq́ vna non nunq̃ cum melancholico influit, dũ varices generantur. Poſtea ipſam venam vlceri ſuprapoſitam in longum ſcarificare commodum eſt. Vbi abunde vacuaris, ei ipſi venæ ſectæ prius medendum. Poſtquam exacte iam cicatricem ducere videtur, tunc maligni vlceris curationem, vt prædictum eſt, aggredere. Iam vero lien inter dum male affectus, vitioſi talis humoris author eſt, ſicut & iecur. Quibus vbi proſpexeris, ſic tandem ad vlcus curandum venire oportet. Pari modo, ſi vniuerſum corpus cacochymum vel plethoricum exiſtat, prius expurgare vacuareq́ ipſum expedit, quàm medicamentum vlceri admoueas. Porrò intra vlceris per arida medicamenta curationem, quotieſcunque ſolueris, aduertendum eſt, qualem'nam in particula effectum ędiderint. Sciendũq́, ac in memoria habẽdum, quòd quæ deſiccare, non autem detergere, valent, cuiuſmodi ſunt illa quæ adſtringendi qualitatem obtinent, vlcus purum non efficiunt: at quæ præterquam ꝙ ſiccant, adhuc etiam detergunt, ea non
C modo ſiccam, ſed puram quoq́, totam partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum venit pura vlcera ab ijs medicamentis, vnde prius, cum eſſent ſordida, nihil mordicationis percipiebant, nunc morderi: Quæ cauſa eſt, vt a valentioribus abſterſorijs pharmacis ad mitiora, minuſq́ mordacia, digrediamur, vbi vlcus ad amuſſim purum inuenerimus: quemadmodum rurſus in ſordidis ad magis abſtergentia tranſimus, niſi ex mordicatione ſordida apparuerint. Hoc ſiquidem medicis etiam bonis exiſtimatis nõ nunquam impoſuit, vt ad abſterſorium valẽtius acriusq́ ſe conferrent: vnde iterum vlcus eroſum, ex æquo ſordidum, vel etiam magis adhuc, altera ſolutione viſum fuerit carne à medicamento colliquata ipſum fœdante: nam in prauam ſaniem degenerat colliqueſcens caro. Cæterum quicquid ex his ipſis tenuioris conſiſtentię eſt a pharmaco difflatur: reliquũ ibidem circa vlcera concretum, ſordes ipſis redditur. Quare animum attendere oportet, vtrum vlcus carne, quæ ſubeſt, exeſa ac colliqueſcente ſordidum euaſerit: an quia medicamen ſordibus auferendis aptum requirat, impoſitum vero tale non ſit. Indicat autem vlceris maior facta cauitas, tum oræ rubentiores calidioreſq́, cum medicamenti acrimonia ſordidatur. Forſan igitur ſuperuacaneum fuerit in præſenti commentario compoſitorum medicaminum vſus rationem modumq́ adſcribere, quippe in Methodo curandi explicatum: at quæ neceſſaria ſunt, & magnam
D noxam adferunt neglecta ſatius eſt bis ter'ue, vt fidelius memoriæ inhæreant, repetere. Ponamus igitur & hoc etiam in talium vlcerum curatione, ſi quidem citra totius corporis offenſam fieri poterit, ægro a balneo abſtinere, perfricari linteis largiter, mox oleo, deinde halteribus hoc eſt ſaltatorijs ponduſculis exerceri, ſi crus fuerit affectum: vel curſu, ſi partes ſuperiores male habeant. Quòd ſi a balneo temperare ſine totius corporis noxa non poterit, ſoluere deligaturam non oportet, verum vt ligatum eſt, membrum lauare, & aquam calidam ex ſpõgia exprimere, aliamq́ mox frigidam infundere, vt nullus in deligatura calor ſit reliquus. Iam ſi curatio ſuccedere uideatur, etiam abſque ſpongia alligata ſanari poteſt, ſi phœnicinum liquefactum, vt dixi, extrinſecus imponas, & citra ſpongiam, quæ faſciis comprehenſa uelut in fracturis, ægrotæ corporis parti orbiculatim circundatur.

Compoſitio Medicamentorum, quæ in modum emplaſtri fiunt. CAP. 3.

QVoniam malignorum, & difficulter cicatricem recipientium ulcerũ curationis ſummus eſt ſcopus, ut medicamentũ citra morſum exiccet, aqua uero & oleũ maxime oĩum humectant, ab eis abſtinendũ eſt ita, ut nec ꝑ ſe adhibeant̃, nec ſiccis quæ recẽſuimus miſceant̃ medicamẽtis. Itaq́ cera deligẽda eſt neq́ natura, neq́ uetuſtate ſicca, uerũ recẽs & pinguis natura. Qua in Sole emollita, aridorũ medicaminũ dictorũ, quodcũq́ uolueris, excipere poteris: ſin aũt Sol abſit,

apud ignem calefacta ſubigatur,& in calidam aquam demergatur: non enim aqua per totam mi- E
ſcetur,ſed ſtatim ab ea emollеſcente defluit, anteꝗ̃ vlceri fuerit impoſita. Symmetria vero mixtu
rę eſt talis. ℭ *Mediocre Medicamentum hoc modo efficitur.* Quarta pars metallicorũ ceræ adiicit:
valentius erit,ſi tertia ſumatur.Porrò cũ ipſa metallica minus magiſq; immordacia ſiccaq; exiſtãt,
virtus in ijs,quæ magis ſiccant,intendetur:quæ minus,remittetur: quemadmodum rurſus tutior le
niorum vſus eſt,mordaciorum periculoſior.Dictum nanque frequenter eſt,non nullas naturas cor
porum,tum cutem tum carnes magis ſenſorias habere:quibuſdam has ambas minus eſſe ſenſorias.
Item pro maioris minoriſq; ſenſus ratione doloris etiam affectus ſequitur,vt & phlegmones. Ac-
cedit huc non mediocris differentia, ꝙ quis molli ſit carne, vel duriore,boni maliq; ſucci, vel ple-
thoricus,vel vacuus,vel medio quodam modo inter enumeratos affectus. Vnde colligo vnum o-
mnibus idoneum medicamentum præparari non poſſe:ſed qualecunque ex ſimilibus ſpecie con-
fectum fuerit, hoc vti ſciet ille,qui methodum iſto libro traditam artificioſe didicerit.Exempli gra
tia in ſubiecta materie ſi pares vtriusq; æruginis,& æris cõbuſti,partes miſceas, aluminis ſciſſi par-
tis vnius dimidium: vt totum tribus,vel duobus denarijs,s,vel vncijs totidem,conſtet:ſufficiet de-
cem ceræ denarios adiicere denarijs,decem vero vncias vncijs,in temperati & medij facultate phar
maci compoſitionem:Melius fiet, minuſq; mordebit,ſi loco aluminis ſciſſilis diphryges accipiat: F
cuius vno denario integro iniecto, quemadmodum æris quoque & æruginis,medicamen erit prę
ſtantius. Quòd ſi æruginem mordacius facturam ſuſpicati,lene prorſus ipſum fieri poſtulemus,
combuſtam apponimus. Inſuper ſi expurgare ſordes ſtatuerimus, æris ſquamæ denarij dimidiũ
addetur,vt tota medicamenti ſymmetria talis euadat: Æris,æruginis vſtæ,diphrygis, ſingulorum
partes æquales, hoc eſt cuiuſq; denarij pondo vnius:æris ſquamæ denarij dimidium:hæc pingui ce
ra,vt dixi,mollita excipiantur.Vbi ſiccior paulo fuerit,ꝗ̃ vt commemorata excipiat, miſcendũ eſt
myrteum molliendo,vel melinum,vel lentiſcinum,vel ricininũ, vel cyprinum, vel omotribes oleũ
vetus,vel recens Hiſpanum,vel quod apud nos ex oleæ ſurculis præparatur. Aut ſi omnino nihil
oleoſum medicamento adhibere placet, laricem reſinam admiſceto:cuius ſi copia non eſt,terebin-
thina eius loco vtendum. Cæterum hoc ſemper in memoria tenendum eſt ijs,qui hæc legunt, ma
xime ad primum, quod dictum eſt, tanquam præſtantiſſimum veniendum eſſe, mox ad ſecun-
dum,& tertium,deinde ad alia quæ poſt tertium ſunt, ceu pro pharmacorum virtutis & potentiæ
proportione,ſermonis ordinem nobis vſurpantibus. His igitur auditis quiſpiam, & ſimplicium
medicamentorũ viribus intellectis diiudicare poterit,quæ maiores noſtri ad vlcera cacoethe phar-
maca conſcripſere. Sicut verbi gratia Aſclepiades cognomento Pharmacion in tertio Exteriorũ G
in hunc modum tradidit.

Quæ Medicamenta memoriæ prodiderit Aſclepiades. CAP. 4.

AD *Chironia & curatu difficilia Vlcera Medicamentum accommodatum.* Æris ſquamæ pondo
vnciam,æruginis raſę pondo vnciã,ceræ ſelibrã,reſinæ laricis pondo vnciã s. Ea quæ liquari
poſſunt,aridis affunduntur:quibus exceptis,ac curioſe mollitis vtitor: item platyſma exiguum ſoli
affectæ parti,vt vlcus tm̃ comprehendat,iniicito.Cæterum ambientes particulas pharmaco, quod
phlegmonen arceat, circundare oportet:inter curandũ tertio quoq; die ſoluere, deinde fomentis
mitigare,idemq; emplaſtrum quod a latitudine platyſma vocatur,abluendo emollire,ac rurſus im
ponere donec cicatricẽ inducere incipiat. Hæc eſt medicamenti ſcriptura. Pulchre vero author
ipſe adiunxit, Ad chironia. nominant.n.ſic vlcera,nõ mediocriter ſed maxime maligna contuma-
ciaq;. Generoſum hoc medicamen eſt,vt quod ex tertia cerę parte metallica contineat, æruginem
ſane pharmacũ valentius,ęris ſquamã multo illo moderatius,attamẽ & ipſum generoſum. Mediã
ac ſymmetrã habet temperiem,vt ẽt modice maligna curet,ſi non triplex,ſed quadrupla,ceræ por-
tio alijs cõmiſta fuerit: Moderatius adhuc extiterit,ſi quincupla adiiciatur,vt non dũ cacoethe, ſed H
ægre cicatricẽ ducentia,perſanet:Quemadmodũ ẽt ſi metallicorum ſex partes cera capiat,vt ſit ęru
ginis & ſquamæ vtriuſq; denarius,cerę duodecim,laricis quot exigit proportio:quę erit, ſi tres ip-
ſius denarij imponantur.At vbi cera pinguis eſt,etſi minus reſinæ addatur, ſpiſſitudinem, quanta
ſufficit, medicamentum habebit:ſiquidem huiuſmodi pharmacis reſina ob conſiſtentiam inditur,
veluti & myrteum, vel lentiſcinum. Ego certe attico non nunꝗ̃ œſypo ceram emollitã miſcui: ac
vſu didici,vel nihil,vel parũ adeo medicamentũ ab illis,quę ſine hoc ꝑparata ſunt,ſuperari.Mani-
feſtum aũt eſt me hæc ad futuri medicaminis robur referre:nã auxilium ad aliquid ſpectat,quippe
mollius pharmacũ ad moderatiora cacoethe id eſt minus malefica, magiſꝗ̃ vehementius cõducit.
Vbi igitur vlcus ipſum minus malignum eſt, oræ vero prætumidę ac durę, Græci ochthodeis ap-
pellant,potior in his eſt œſypus.Benefacit ẽt his cerui vituliq; medulla, quã lęuem ante factã ceræ
prius admiſcere oportet:dein ſic in vnitatẽ coactis ijs metallica trita,vt in puluerẽ redigantur, exci-
pienda ſunt,vt quæ mordicationem pariant.Omnia vero ſicca ac terreſtria pharmaca,quantum ſa-
tis eſt,antea læuigẽt,vt eſt galla,cytinus,malicorium,ęgyptię ſpinæ fructus, qm̃ id genus oĩa ægrè
fiunt læuia:ſicut facile,quę ex ſuccis & liquoribus reſiccatis proueniũt,myrrha,aloe,acacia, & quæ
his ſunt genere finitima. Cęterum recte Aſclepiades ad finem ſuperioris medicamẽti ſcripti hæc
verba adiecit: Et hęc triduo ſoluito, fomentiſq; mitigato, ideq; emplaſtrũ ablutum emollito, rur-
ſuſq;

A ſusq; apponito. Niſi.n.diutius cuti pharmacũ adhæſerit,nihil efficiet. Quòd & pleroſq; medicos
latuit,arbitrãtes,ſi ter die ſaniẽ ab vlcere detèrſerint,melius ſe facturos ijs,qui bis idẽ faciũt: qui ve-
ro ſemel ſoluũt,ab ipſis quoq; ægris tanq̃ negligẽtes male audiũt. Conuenit hic quoq; vos memi-
niſſe,quod in pleriſq; noſtris cõmẽtarijs dictũ eſt,qualitates videlicet oĩum vicinorũ corporũ mu-
tuo in ſe quicq̃ agere,etſi alterum ipſorum multo ſit validius:hac nanq; rõne ſpecie quodammodo
inter ſe ſimiles fiunt ſpatio tp̃is, tametſi permultũ differant: vbi aũt qualitas medicamenti curando
corpori ſimilis ſpecie fuerit, vtilitas maior ſequitur. His igitur rationibus, qui primus emplaſtro
ã impoſito vti ſtatuit,laude dignus eſt:& nos ipſum ſequi multo magis decet, cũ quod ratione in
uenit,experiẽtia cõprobatum cognouerimus.Nec temere triduo quoq; ipſum foueri, ſingulis vi-
delicet ſolutionibus,præcipit:nã,quia valẽs medicamentũ eſt,merito lenitionem deſiderat. Satius
igĩ eſt in vlceribus non ita malignis, cerã quadruplam vel quincuplã amborum ſimul metallico-
rũ eſſe. Poſt hoc pharmacũ,aliud Aſclepiades deinceps tradidit,quod his conſtat. ℭ Æruginis
pondo vncijs duabus,ſquamæ pondo vncijs duabus,diphrygis pondo vncia, ceræ pondo libra, la-
ricis pondo vncijs tribus.Hæc rurſus ſymmetria ſimpliciũ medicamẽtorum eadem eſt, q̃ ſuperio-
ris,ſolo diphryge ſuperãs:alia certe oĩa priorũ duplicata ſunt. In illa.n.ſcriptura æruginis & ſqua-
B mæ,vtriuſq; pondo vnciã adiiciebat,ceræ modum ambabus triplo maiorem: ſiquidem oẽs vncias,
ſex eius admiſcendas cenſuit, reſinæ vero ſemunciã, ſupra vtriuſq; metallici portionem. Secunda
ſcriptura,illius quidẽ,loco vnciæ & ſemiſſis,tres imponẽdas iubet: metallicorũ vero pro vna vncia
ſingulorũ duas,ceræ libram, cũ in priore ſcriptura ſelibrã immittat. Clarũ itaq; eſt diphryges ſolũ
in ſecunda eũ appoſuiſſe. Ac ſi vnciã ipſius immittendam alijs duplicatis præcipit, modo ſimpli-
cibus vniuerſis in priore ſcriptura miſtis diphrygis ſemunciã addideris,talẽ medicamenti cõfectu-
rã habiturus es: Squamæ pondo vnciã,æruginis põdo vnciã,ceræ ſelibrã,reſinæ laricis pondo vn-
ciã s,diphrygis ſemunciã.Eadẽ oĩno & hæc eſt priori,ſi diphryges excipias, quod tam moderatũ
eſt pharmacũ,vt ẽt ſolũ inſperſum vlceribus,quæ cicatricẽ difficulter admittunt, medeaĩ: ſimiliter
& æs cõbuſtum. Valentior aũt longe ærugo, vt vel ſordida admodũ & humida curandi terminos
exceſſerit, ſi ſolã eam inſpergas, exedit.n.& mordet inſigniter. Porrò in chironijs vlceribus, alijs
miſta pharmacis tantum de vehementia quidem virtutis ſuæ remittit,auget aũt illorum, vt cõpoſi-
tũ ex omnibus pharmacum fiat præſtantiſſimũ. Qua vero rõne prædictis medicaminibus ærugo
miſta fuerit,hac & viua calx, exigua proportione aliorũ multis a quibuſdã adiecta. Extincta me-
diocre eſt pharmacũ,elota prorſus leue,& mordacitatis expers. Hoc igitur emplaſtrũ exẽpli gra-
C tia adſcripſi, ꝙ iuuenes in particularibus exerceri velim, nec vniuerſalibus ſolis eſſe contentos.
Rurſus autem reuocato ad initium ſermone ad Andromachi medicamenta digrediar.

De ſcriptis ab Andromacho Emplaſtris ad Vlcera Maligna. CAP. 5.

APponã igitur cauſa exempli, quæ ex cõpoſitis medicamentis ad cacoethe vlcera conuenire
vſu probata ſunt,ab iis exorſus,quæ ſcripſit Andromachus: quẽ nõ iniuria queas accuſare,
ꝙ citra diſtinctionem pharmaca tradiderit. Hac.n.omiſſa permultos medicos male ipſis vti cõtin-
git,ideoq; non nunq̃ ſcopum mirifice adſequi,interim ab illo errare, permultũ delabentes. Cum
igitur par eſſet,vt ipſe diceret,Hoc ipſum validiſſimũ eſt, ab hoc rurſus aliud moderatiſſimũ, hoc
vero imbecilliſſimũ, ille oĩa ſubinde ſcripſit nulla diſtinctiõe appoſita. Auſpicatur igitur ea ipſa
hoc titulo: ℭ *Cicatricem inducentia.* Mox ita ſubdit:Cadmiæ toſtæ pondo librã,chalcitidis vſtæ
põdo librã,ceræ pondo libras quatuor,reſinæ aridæ põdo libras iij, myrtei pondo libras iij: vinum
aridis miſcetur. Ab his vero deinceps in hunc modũ ſcribit ad verbũ: *Medicamentum ex Lada
no.* Et ſymmetria appoſita,iterũ deinceps ait: *Aliter vt Alcimion.* Deinde hic quoq; ſymmetriis
expoſitis infert inquiens. *Pharmacum ex Hordeo.* Poſt huius cõpoſitionẽ in hanc ſententiã iterum
ſcribit. ℭ *Aliud Cicatricem inducens.* Reſinæ ſiccæ denariũ pondo octodecim,diphrygis dena
D rium pondo quatuor,ſpumæ argenti denariũ pondo ſedecim,ceræ denarium pondo x,olei cyathũ
& dimidium.vt hoc ſit ei medicamẽtum ab initio ſextum. His ſubiungit iterum alia ſex,vnicuiq;
præponens, *Aliud,* volens nimirũ cicatricem inducens nos inaudire. Quinq; igitur ſunt epulo-
tica,quibus vti mos eſt,nec malignis,nec ægre cicatricẽ ducẽtibus,idoneis.Sextũ ad vlcera quidem
dyſepulota,id eſt q̃ cicatricem difficulter recipiunt,non tñ iam ad cacoethe,q̃ nobis maligna dicun
tur,valet.Reliqua vero ſex adiecta malignis proſunt,virtute ĩuicẽ diuerſa:Quibus alterutrũ opor-
tebat,nẽpe vel rationalem ac methodicam diſciplinam conficiendo,adſcripſiſſe in eorum vehemẽ-
tia differentiam,tanquam nobis intellecturis ad maligniora vlcera valentioribus vtendum reme-
diis,ad mediocria imbecillioribus: Vel Empiricorum more poſuiſſe, quædam horum medicami-
num phagedænicis,in ſummaq; exeſis,ac paſtis,eſſe vtilia,quædam cauis,quædam vehemẽter ſor
didis:ijs vero,qui phlegmonodem ſimul aut ſcirrhoſum affectum habent, aut labra vlceris dura,
vel prætumida, vel nigra, vel alterius cuiuſquam coloris, ſingulis propria: Horum autem nihil
ille effecit. Poſtea ſex facultates cicatricem inducendi ordine retulit, quarum ego compoſitio-
nem cum proprijs diſtinctionibus narraturus ſum. Primum itaque ab eo ſcriptum, quod ta-
men a principio ſeptimum eſt,ſatis validum,vt quod æquale habeat pondus æruginis & ſquamæ:
remiſit autem minuitque vim ipſius ceræ miſtura, quæ octo partes vtriuſque ſingillatim, qua-

tuor amborũ ſimul explet. Etenim æruginis,& ſquamæ,cuiusq; vnciam miſcere pręcipit,cerę vn- E
cias viij:admodũq; cõmod̃e cauit,qui id cõpoſuit, miſcere aliquod mollicinũ, græce malthacodes
dicitur:oleum dico,& ſeuũ,& œſypum,& butyrũ,& reſinã. At ſi pinguis cera non adſit, metallica
ægre miſcebuntur. Ac ſi iuxta ignem vel in Sole calido miſcere ipſa cogamur,paulo poſt pharma-
cum indureſcet. Quapropter cum vlceri fuerit impoſitum, ſanum ſuum æger durum contingere
putabit:quippe eiuſmodi medicamenta oĩa talem habẽt vſum. Si vero calidis manibus tractet, tm̃
ex ipſis recipit magnitudinis,vt emollitũ dilatatũq; toti vlceri imponat,atq; etiã oras cõtegat. Cũ
altum vlcus extiterit, totũ ipſius cauum medicamine indito replebit. Poſtq; hoc rurſus aliud pla-
tyſma ſuper accommodabit,quod & labra comprehẽdat. Huic deinde rurſum linteus pannus fri-
gida madẽs tantus vndiq; obiicitur, vt medicamentũ occultet. Poſtremo extrinſecus ſpongia mol-
lis faſcia ex linteo excepta,vel ſemel vel bis affectam partem orbiculatim ambiente,tantæ magnitu
dinis, quo totũ vlcus cũ labris,ac ſuperpoſitorum ipſis aliquid ſubiectorumq;,complectatur. Deli-
gatio a duobus principiis fiat: vocant ſic quoties tota pars media vinculi affecto loco incumbat,
* Al. caput. — cru*s aũt vtrunq; in oppoſitum deducatur. Poſtremo ſi pannus tã ſit validus,vt ſemel iniectis ſpon-
giam tuto contineat,illic terminis conſuetur,eo,quod ſuperfluit, forfice adempto: ſin imbecillis,
rurſus vtrunq; cru*s ducetur ſimili robore ad id,quod affectũ eſt,attractum: quod in primis obſer- F
uare conuenit,cũ in primo faſciæ traiectu, tum vel maxime in ſecundo. Quin nec illius obliuiſci-
de fract. com.3 tex.5.cl.7.242 g. Et tex.8.243 b — re oportet,cuius primus,quorum ad nos memoria peruenit, ‖ Hippocrates inuentor extitit, olim
ab omnibus ante ipſum medicis,nunc ab ijs,qui artem parum legitime didicerunt, commiſſi. Pu-
tant.n.ſatius eſſe partem exulceratam incompreſſam ſeruare,vtrinq; vero ligamentum ei circum-
ponere:quod q̃ ſit incõmodum ac noxium,Hippocrates demonſtrauit. Igitur vbi hæc primo die
peregeris,altero aqua frigida ſpongiam perrigato. Si ambiens aer calidus, & ſiccus fuerit, bis hoc
ter've in dies ſingulos faciendũ eſt:ac deligatura tertio quoq; die ſoluenda, per hyemem ẽt quarto.
Cæterum inſpiciẽda eſt,à medicamẽti virtute facta inalteratio, tũ in vlceris cauitate, tum in labris,
tũ in locis ea ambientibus. Porrò vnde hæc diſcas,libri de Tẽperamentis ſuppeditabunt: nec non
in opere therapeutices Methodi de his vlceribus tractatum eſt. Vel.n.ſiccius,vel humidius,vel ca-
lidius,vel frigidius,q̃ prius,& totũ mẽbrum affectũ,& ſingulæ eius partes,apparuere. Inſup conſi
derabimus,nũ quid ex oris ademptũ ſit:vel emollitæ quodãmodo, vel attenuatæ ſint: itẽ color'ne
mutatus,& an ſordiũ copia eadem remãſerit. Vnde cognoſces vtrũ fortius, vel mollius, vel ſimile
priori medicamen imponendũ veniat. Poteris ſane & primũ ipſum ex facili immutare, ſi mollius
voles reddere,miſto inter molliendũ paululo cuiuſdã olei adſtringentis,aut myrtei,aut roſacei, aut G
melini,aut lentiſcini,aut maſtichini,aut cyprini: Sin validius,aut ſquama,aut ærugine, ex quibus
vtriſq; paulũ ad amuſſim læue reddes, vt ſubigendo adiicias. Nos, vti nouiſtis, vel mite aliquod
pharmacũ vlceri inſpergimus, eiq; medicamẽ emplaſtrodes ſuperimponimus. Nulli dubiũ eſt mi
tia pharmaca mihi dici, diphryges,ſarcocollã,chalcitidẽ vſtã,itẽ cõbuſtũ & æs, & æruginẽ, & chal-
canthũ:quę ignẽ non experta,acria oĩa ſunt:cõbuſta,moderata:lota poſt combuſtionẽ,lenia morda-
citatiſq; fiunt expertia. Præſtat autẽ ſicut prædiximus,& emplaſtrũ miſtioni adaptare, aliquodq;
ex alijs medicamẽtis imponere,quorũ deinceps meminit Andromachus: idq; nõ modo ſimpliciũ
vires,ſed menſurã quoq; inſpicientes, vt in eo quod iã cõmemorauimus. Quatuor.n.partes ceræ,
cũ æruginis & ſquamæ,vtriuſq; vna,miſcentur:tres fortius ipſum efficient,ſicut quinque imbecil-
lius. Eodẽ modo in alijs agendũ eſt,puta in eo,quod prædictũ ſequit,octauũ ordine,tali ſymme-
tria. ℭ Chryſocollæ denariũ pondo duũ,ſquamæ denariũ pondo duũ, ceræ denarium põdo ſex,
diphrygis denariũ põdo duum,ſquamæ argenti denariũ pondo octo,roſacei vel myrtei parum. In
hoc pharmaco chryſocolla & diphryges ipſa per ſe inſperſa malignis vlceribus curãdis ſufficiunt.
Squama validius,aſperius,mordaciusq; medicamentũ eſt: eoq; argẽti ſpumam author admiſcuit,
ſubueritus ſquamæ violẽtiam,cupiensq; ipſam mollioris pharmaci miſtura mitigare ac exoluere. H
Sin abſq; cera quatuor illa iuxta dictã tẽperaturã miſceas,medicamẽ aridũ inſperſile, Græci vocãt
epiſpaſton,habiturus es,ad malignorũ vlcerum curationẽ non inefficax. At vbi emplaſtrũ facere
conaris,cera miſcẽda eſt. Et pp metallicorũ copiam, neceſſario ẽt liquidorũ in præſenti facultate
meminit Andromachus,roſacei nẽpe,& myrtei:cera nãq; modica nimis eſt pro metallicorum mõ.
Cum igitur chryſocollæ,ſquamæ,& diphrygis, binos denarios:argenti ſpumæ octo miſceri iubet,
quatuordecim videlicet vniuerſos efficiens:vel cerã pinguẽ permultã,vel oleoſum aliquod, phar-
maco affundere debebat. In ſuperiore medicamẽto cera quadruplo metallica ſuperabat:vnde ſpu-
ma argenti ablata,ex alijs licet pharmacum cõponere, quemadmodũ ego non nunq̃ factitaui. Qđ
ſi fiat,myrteo non opus erit,cera,vt dixi,pingui adhibita:ſi dura ſit, liquidũ aliquod miſcere opor-
tebit. Quam ob rem non nulli in id genus pharmacis ceræ appoſuiſſe videntur,alij nouẽ, alij recen
tis,nõ per Iouẽ ipſius ætatẽ,ſicut in alijs medicaminibus,ſed humiditatem requirentes. Eſt etenim
* Al. viginti. — re vera melior noua, ſed non iam vt bimulã,trimulam've reiicias. Cæterũ ad ſequens emplaſtrũ
ire tẽpus eſt,quod habet in hũc modum. ℭ Diphrygis denarium põdo octogintaquatuor,argẽti
*Al. ε, i. quinq;. Sũt, q legẽdũ putent, s, ideſt heminæ dimidium. — ſpumæ denarium pondo ducentorũ quadraginta,ceræ denarium pondo trecentorum octo*decim,
olei heminas ſe*x. Poterit aũt hoc pharmacũ vlceribus non dũ malignis,verũ cicatricem ægre reci-
pientibus

A pientibus eam obducere, qm̃ exiccat, ſed non valide, vt quod poſt ipſum ſcribitur: minori tamen
ſymmetria cõficiendum eſt, idem enim ei hoc eſt. ¶ Diphrygis denarium pondo quatuordecim,
argenti ſpumæ denarium pondo quadraginta, ceræ denarium pondo quinquagintatriũ, olei myr-
tei pondo vncias decem. Nam Andromachi pharmaca horum ſeſcupla ſunt. Hoc igitur cicatrici
obducendæ re vera eſt reſpondens ex cadmia confecto, & glyceæ nominatæ, de quibus ſequẽti ſer-
mone dicemus. Huic ſubſcriptum validius quidem eſt, non tamen primo ex hiſce ſex, verum ſe
ptimo a primordio finitimum: In quo ſquamam & æruginem ceræ quadruplæ commiſcuit: di-
phrygis enim adhuc denariorum pondo ſedecim, argenti ſpumæ denariorum pondo quadragin-
taocto, ceræ denariorum pondo ſexagintaſex, adijcit. Inde horũ copiæ gratia coactus eſt & myr-
tei olei heminam s*, affundere. Numeretur ergo hoc quoque inter ea, quæ cicatricem generant. * Al. et s.

Quod ſtatim ſubiũgitur, eiuſdem generis eſt, mitiſſimum vero minimeq; mordax, ex plumbo
combuſto & eloto, ſpodio, cadmia, diphryge, & terebinthina compoſitum. Zenonem aiunt chal-
banum quoque miſcere, quod mihi prædictis videtur ſuperfluum. Scribit igitur ipſius ſymme-
triam talem. Eloti plumbi denariorum pondo duorum, ſpodij denariorum pondo quatuor, cad-
miæ tantundem, diphrygis † denarij pondo vnius. } Excipit ea terebinthinæ denarij ſex. Zeno- † Al. denariũ pondo iiij.
B nem dicit chalbani addere † denarij dimidium. } Si quidem ceu molliendis labris calloſis, ac du- † Al. denariũ pondo iiij.
ris, eoq; Grece ochthodeſi id eſt verrucoſis, appellatis id facit, probe admiſcet: ſin ad vlceris mali-
gnitatẽ & contumaciam, nõ item: tametſi enim chalbanum quoq; receperit, etiam ſic a maligno-
rum vlcerum prauitate vincetur. Magis autem veriſimile videtur duodecim hæc ordine ſe conſe-
quentia pharmaca ad cicatricẽ ducendam idonea ſcripſiſſe. Etenim præter duo ex ipſis, puta ſepti-
mum a principio, & octauum, alia omnia vlceribus quidem ægre ad cicatricem venientibus, ſed
non dũ malignis, medẽtur. Item duodecimum inter ea ſimiliter quidem cicatricẽ obducit, imbe-
cillius aũt eſt, q̃ vt cacoethe perſanet. Compoſitio quoq; huius hæc capit, Molybdenæ denarium
pondo centum, diphrygis denarium pondo ſedecim, ſoreos denariũ pondo decem, miſyos cyprij
toſti denariũ pondo octo, reſinæ terebinthinę denarium pondo octo, ceræ denariũ pondo quadra-
ginta, myrtei denarium pondo quadraginta. Porrò minoris ſymmetrię, quæ huic proportione re-
ſpondeat, omnia eiuſmodi pharmaca conficere oportet, ſcientem ipſa confeſtim duram ac ſaxeam
duritiem acquirere. Tantum igitur cuiuſq; præparare ſatius eſt, quanti vſus fuerit, præſertim ſi
hyems vſum ipſorum excipiat. At ſi quartam ſingulorum partem capias, molybdænæ quinq; &
viginti denarij erunt, quatuor diphrygis, duo & ſemis ſoreos, toſti miſyos duo, terebinthinæ
C duo: & ceræ & myrtei pares portiones, vtriuſq; decem, amborum ſimul videlicet viginti. Porrò
in omnibus eius notæ pharmacis, illa quæ liquari poſſunt, liquefacta & refrigerata, deinde raſa, ſic-
cis diligenter in puluerem redactis admiſceto. Nam ſi liquida ipſis affundas, ſępe fient grumi ceræ
modo (enceridas Græci vocant) maxime cum frigus fuerit. In Sole feruenti ſi miſtura fiat, licet ea
ſuperfundere, mouendo vehementer rudicula primum, deinde cochleario: præſtat autem in hiſce
omnibus rudiculam palmæ eſſe ramuſculũ. Hæc Andromachus indiſtincte, ſicut diximus, duo
decim pharmaca tradidit, hoc ipſis tantum communiter præponens, Epulotica hoc eſt ad cicatri-
cem ducendam idonea. Ego vero differentiam ipſorum manifeſto (vt arbitror) expoſui, quæ cor
datum virum ad dextrum particularium vſum veluti manu ducere queat. Inſuper aliorum po-
lychreſtωn id eſt multiplicis vſus, medicamẽtorum meminit, vt ad alios pleroſq; affectus, ita ad vl-
cera dyſepulota id eſt ægre cicatricem ducentia, aptorum, quæ nos ſermone procedente percenſe-
bimus, vbi pharmaca, propter variam vtilitatem polychreſta Græcis dicta, aggrediemur. In præ-
ſentia peculiariter de ijs ſermo nobis eſt, quæ ad maligna, & dyſepulota faciunt, ea'que potius ma-
ligna, quæ chironia non nullis appellantur, quemadmodum & ipſi Andromacho. Ordine itaque
ex duodecim medicamentis modo relatis, cum duo ad carbunculos prodiderit, vnum ad herpetas,
D quartũ aliud poſt tria hiſce verbis conſcripſit. *Epuloticum ad Chironia, Dioſcoridis.* Magis variũ
quidem medicamentum componens, non tamen ſeptimo illo ſupraſcripto valentius, in quo ce-
ram quadruplo copioſiorem, quàm vtriuſque, nempe ſquamæ & æruginis, miſcebat. At in nunc
propoſito, pauciore cera metallicorum proportione iniecta liquari ipſam pauco myrteo iubet aut
roſaceo, quantitate eorum non adſcripta. Iam vero vniuerſam eius ſententiam ex Andromachi
verbis apponam. ¶ *Cicatricem obducens, ad Chironia, Dioſcoridis.* Chryſocollę denariorum pon
do duorũ, ęruginis raſę denariorum pondo duorũ, cerę denariorum pondo ſex, diphrygis denariũ
pondo duum, ſpumę argẽti denarium pondo octo, roſacei vel myrtei modicum, vt liquefiat. Hoc
pharmacum ad amuſſim ſuperiori illi conuenit, quod inter cicatricem obducentia locum, vt dixi,
octauum obtinet, poſt id poſitum, quod ſquama atq; ærugine conſtat, ſola illud ærugine nimirum
ſuperans. Ideoq; cicatricem illud inducentibus adſcripſit: maiora tñ de ipſo pollicetur, ad chironia
conuenire id dicens. Et vero poſt hoc quoq; optimi medicaminis mentionẽ facit in iſtũ modũ.
.1.f.4.t.3. 9 pl.472.h ¶ *Medicamentum obducendis Cicatricibus ex collectaneis Primionis, ad Deſperata.* Hoc nomẽ,
Deſperata, vlcera illa, quorũ curationẽ pleriq; aggreſſi non abſoluerunt, ſed tanq̃ ab inſanabilibus
deſtitere, ei ſignificat. Fidendum huic medicamento, quòd præter alia vſu quoque probatum eſt.
Hanc autẽ eius compoſitionẽ ſcribit. Soreos denariũ pondo vigintiquatuor, aluminis ſciſſilis de-

narium pondo ſedecim,malicorij denarium pondo ſedecim, calcis viuæ denarium põdo ſedecim, E
thuris denarium pondo trigintaduum,gallæ denarium pondo trigintaduum, ceræ denarium pon-
† Al. ſexaginta. do centum viginti,ſeui vitulini denarium pondo † centum ſexaginta,} olei veteris,heminã. Hæc
eſt ſimplicium medicamentorum ſymmetria ad præſentis compoſiti præparationem. At quomo-
do illud præparandum ſit,omiſit,vt in alijs ẽt multis,quę confecturæ narrationem requirunt, nam
in hoc quidem vel admodum facilius eſt,vt paulo poſt dicemus. Cæterum vos ſcire in primis vo-
lo,vt ſiquando vitulinum pingue deſideretur,eius loco vetus ſuillum, quod nominant axungiam,
admiſcendum, verum ſalis expers,& non multorum nimis annorum. Vetus itaque oleum abũde
ſatis digerit,ſic adeps quoq;,idq; citra mordicationem ambo efficiunt: bubulus ſimiliter quidem
digerit,ſed non æquè morſu caret:medium locum obtinet vitulinus, quo porcino acrior, hoc bu-
bulo mollior.Itaq; pharmacum,quo de ſermo inſtitutus eſt,validiſſima continet, ſori, alumen ſciſ-
ſile,malicorium,gallam,non digerendi facultate eximia, ſed adſtringendi vt vocant, prædita. Cla-
rum eſt autem gallam ſemper adijciendam eſſe, quæ vocatur omphacitis id eſt immatura: alumen
vero Ægyptium,& ſciſſile:cuius penuria rotundum,quod ſciſſili quidem eſt craſſius, ſed non mi-
nus adſtringens. Quòd autẽ malicoriũ putamen mali granati vocatur,oẽs nouerunt. Breui adeo
tempore viget,ſi velis aridum contundere,& in puluerem redigere,ſeu læuigare: nanq; dum are- F
ſcit malicorium, imbecilliorem quoq; vim ſortitur, cum humore eius diſcuſſo pereuntem. Quare
tutius eſt ſuccoſum prius ex vino decoquere, donec optime læuigari poſſit. Vinum autẽ auſterũ
prorſus,ſed neq; recens,eſſe oportet,nam auſtera niſi vetera ſint,craſſarum partium exiſtunt:neque
vetuſtũ adeo vt iam acre exiſtat,etenim recens penitiora corporis non permeat, vetus acre & mor-
dax eſt.Ergo ætate medium potius eſt, quod plurimum intra quinque & decem annos conſiſtit.

Poſtulat locus hic in memoriam reducere,quod multi ſæpe dictarunt, de auſteris, acerbis, in to-
tum de adſtringentibus, vinis, cibis,& pharmacis: ac primum de harum vocum ſignificationibus
agendum eſt. Auſterum enim Græcis idem ſibi vult, quod mediocriter adſtringens: Acerbum,
quod valide hac vehementer id facit.Genus vtriq; cõe adſtrictionis vocabulo ſignatur, non etiam
vtrum valide an obſcure ea fiat,declarante.Omnia igitur adſtringentia contrahunt ac dẽſant mea-
tus:ad hæc vinciunt ac continent partium ſibi inuicem cohærentium ſubſtantiam: atq; minus ma-
giſq; hoc pro adſtrictionis quantitate efficiunt. Cæterum ſtringendo ac denſando ſumma corpo-
ris quod adſtringitur, virtus illorum excluditur, & in altum ire prohibetur. Ob quam rationem
pulchre non nulli medicorum huiuſmodi pharmacis alia ſubtilium partium,& acri poteſtate præ-
dita,indere cogitarunt:a quibus veluti ductæ adſtringentium vires in profundum corpus perue- G
niant. Hoc igitur pharmaci propoſiti author conſiderauit,qui calcem viuã ei addiderit: at in An-
dromachi libro calcis vox omiſſa eſt,viuæ nomen adſcriptum,medicis compendij gratia & plera-
que alia ſic interpretantibus.Nimirum igitur in ipſis medicamentis ad vlcera vix cicatricem reci-
pientia & maligna compoſitis,ſquama ſimpliciter appoſita,citra adſcriptionem æris:& ſciſſile, ſi-
ne vocabulo aluminis:& terebinthina,abſq; adiectione reſinæ: ſubaudimus, quæ ipſi ſic in dictio-
ne omiſerunt, quemadmodum & nunc in vocabulo,viua,calcem: nuncupant enim per excellen-
tiam ipſam,reſtinctam,& viuam,appellatione non minus & alijs,quæ vtuntur,accõmodata. Itaq;
viua calce miſta emplaſtri huius author acerbis medicaminibus validum compoſitum reddidit,
vt virtus eius in imum vſq; penetret. Qm̃ vero ex valentiſſimis confectura eſt: ac nullum mitiga-
torium,nec leniens,nec concoquens aliquod continet: merito thus ei, quod puri mouendo phar-
macum eſt, admiſcuit. Si igitur ſicco compoſito veteris, vlceri ipſum inſpergens, ſic vehemens
admodum eſſet, mordax, aſperum, & exedens: at quia emplaſtrum id facere propoſuimus, per-
ſpicuum eſt vnicuiq;, reſinam, vel ceram, vel adhuc adipem, vel medullam miſcendam fuiſſe:ac ſi
non dum ex his emplaſtri ſpiſſitudinem acceperit, oleum aliquod affundendum. Cũ autem addo
aliquod,inaudiendum eſt tibi præterq̃ quod proprie & ſimpliciter oleum dicitur, ẽt quod cũ adie- H
ctione roſaceum nominatur oleum, vel myrteum, vel cyprinum, vel eius generis aliquod: diſtin-
ctum nanq; eſt iam ſæpius,quid diſcriminis ſit,roſaceum vnguentum dicas, an oleum roſaceum:
& vnguentum cyprinum,an cyprinum oleum: aliaq; ſimilia. Merito igitur eiuſcemodi pharma
corum miſturam non eandem oẽs fecerunt, qui id genus emplaſtra compoſuere. Nam q̃ plures
huius differentiæ cauſæ exiſtant,non ratione,ſed mea ipſis experientia,deprehendi. Non nunquã
enim ex paucis numero ſimplicibus medicamentum ſubito præparaui,interim ex pluribus, alias
ex plurimis,vel omnibus, eiuſdem generis.Inſuper quia nõ nulla apud nos abunde copioſa, quæ-
dam ex toto non eſſent aut pauciſſima eo tempore, ex ijs quæ habebam medicamentum cõpoſui
vſu ita poſtulante: deinde cum experimento id probatum inueniſſem,ita ſemper vſurpaui. Sępe
fortiora quædam pharmaca compoſita,quædam imbecilliora, vltro facere inſtituens, vt varijs affe
ctibus accõmodata haberem,diuerſas compoſitiones aggreſſus ſum: præterea hac ratione motus,
q̃ pars exulceratione laborans plures requirat facultates:vt cũ ſimul & caua eſt, & fluida, & ſordi-
da,& oris prætumida ac dura,& fluxionem ex ſuperioribus recipit. Si nanq; pharmacum ad om-
nia,quæ ſic exulceratis partibus acciderunt,valere cupias,diuerſarum virium materias miſcere ne-
ceſſarium eſt. At ſi vnum aliquod primum, quod vrget,ſanare ſtudeas,alijs neglectis non eſt quod
pharma-

A pharmacorum varietatem requiras. Clarũ eſt igitur & illos, qui ante me eiuſmodi medicamenta
confecerunt,ob prædictam rationẽ diſſenſiſſe: veluti verbi gratia in propoſito pharmaco, vitulinũ
pingue author,cepit,ꝙ oras induratas emolliat. Proin duplicem ei vſum adhibere debebat,vnum
vt molliuſculo medicamini (malthacodes appellauimus) ad vnitatẽ ſiccorum faciendam,quæ pri-
mum erant vtilia:alterum,vt & ipſum aliqua partis affectæ ſymptomata ſeu accidentia perſanaret.
Verũ multo vtilius medulla ceruina induratis oris adhibetur:quæ ſi non adſit,vitulina:ſin vtraque
deſideratur,humida aliqua & non acris reſina.Nam oẽs reſinæ humiditatis gratia ſimul & viſcoſi-
tatis,quã habent cognatam,ſicca medicamenta veluti colligant: quia vero non euidentem habent
acrimoniam , vlcus nequaꝗ̃ iritant.Quapropter non nulli merito talibus medicaminum confectu
ris admiſcuerunt vel terebinthinam,vel laricem nominatam,reſinam. Meminiſſe autem vos in-
ter componendum oportet illius ẽt,quod à pleriſq; medicorum negligitur, à quibuſdã per igno-
rantiam committitur.Credunt enim inſtitoribus,vetus oleum dare ſe affirmantibus, ignari, qũo
ipſius loco vendant adipem ſuillum veterem,ex oleo communi liquatum temperatumq;, ſed mẽ-
branulis prius diligenter exemptis.Apparet enim ſic,craſſum inſpicientibus: ſi odoreris, vetuſta-
tis graueolentiam repręſentat.Similitudo igitur eſt fœtoris: qui vero vtriuſq; ad vnguem memi-
B nit,manifeſto alterum ab altero diſcernit:alia ſiquidem eſt odoris adipis, alia veteris olei, proprie-
tas.Accedit huc,ꝙ craſſitudo ipſius adulterati continua non eſt,nec ſimilaris, quemadmodum olei
veri.Quin & craſſius in vaſis fundo, tenuius in ſummo,euadit: ob quod etiã id adulterantes per-
mouent,dum emptoribus tradunt.At ſi re vera quoq; ſit oleum ſine tali aſtu ſua ſponte natum, no-
men quidem hoc obtinet vetus:vis autẽ trimuli non eſt propinqua trigenario: aut quod annorum
quatuor eſt,nullam confinitatem cum quinquagenario habet:ſiquidem temporis ſpatio, cum in-
ueterarunt tum oleum,tum adeps,mordacitatem quandam acquirunt. Sed hæc quidem ſunt ma-
xima,maxima vero & facultatis permutatio:maximã enim digerendi facultatem tum oleum, tum
adeps, quando inueterata ſunt,habent.Atque hoc ego expertus ſum ideo, ꝙ oleum ac adipem ve-
tuſtiſſima forte quadam haberem a patre multis annis obſeruata: quæ ipſe rurſum ambo admodũ
iuuenis adhuc,copioſa repoſui,vt iam inueteratis eis vti poſſem, vbi patris eſſent conſumpta. Sed
ẽt poſt hæc iterũ ambo ſæpe recondi,vt vetuſteſcerent,tantaq; mihi nunc illorum copia eſt, quanta
vel centum annis victuro ſufficiat. Propterea pharmacũ,de quo ſermo eſt,oleum & adipem qua
draginta annorum recipiens,ſemper apud me vlcera diuturna præter modum maligna, ꝗ̃ opinio
ferret,melius ſanauit.Sunt huiuſmodi vlcera, in quibus ipſa affecta pars in tã vitioſo habitu conſi-
C ſtit,vt ꝗ̃uis ſanguis nutriẽdi cauſa ad eam perueniens probe ſit concoctus, tñ mutet ipſum, corrũ-
patq;:ſiue,id quod influit,adeo prauo ſucco præditum eſt,vt ẽt ſi pars nihil paſſa fuerit,ab illo cer-
te ipſo ſolo erodatur.Mirifice igitur medicamenti compoſitor adſtringentia pharmaca repellendi
facultate prædita aſſumpſit,vt nihil parti affectæ,dum curetur,influat: quædam digerentia, vt ſa-
nies in laborante particula contentæ per halitum digerantur,vacuenturq;. Symmetria vero ipſo-
rum ita habet. ¶ Aluminis ſciſſilis,& malicorij,vt quæ validiſſime adſtringant, minus iniecit,
vtriuſq; denariũ pondo ſedecim in idem miſcens:ſoreos ſeſquiplum vtriuſq;, hoc eſt denariũ pon-
do vigintiquatuor,minus quidem adſtringentis,non minus autem ſiccantis: ſciſſilis quoq; & ma-
licorij æquales vtriuſq; portiones indidit:gallæ ad triginta denarios, duos apponens: vt omnes ex
pharmacis denarij octogintaocto colligerentur. His oppoſuit valide digerens & ſiccans medica-
mentum calcem viuam,cõtentus ſedecim denarijs, qui adſtringentium vires ſufficiunt deducere.
Centũ igitur & quatuor denarijs ex metallicis medicaminibus collectis,plus quoq; thuris adijcere
conueniebat:& hoc mitius euaſiſſet pharmacũ, quo copioſius illud recepiſſet: cæterum vehemens
ipſum ſeruare curans,minus adiecit. Tibi autem licet bifariam ipſum componere: nam vbi priora
quinq; cõtriueris,omniaq; ſimul commiſceris,aceruo in duas portiones diuiſo,alteri parti ſedecim
D thuris denarios,alteri duplum indito,deinde liquato:& poſtꝗ̃ refrigeraueris, radito ceratum ex li-
quabilibus medicamentis confectum:quod & ipſum in duas partes ſeiungito, alterã ei, quod plus
thuris habeat,alteram reliquo,admiſcens.Atq; de ceræ & adipis ſymmetria prima coniectura lati-
tudinem magnam ſatis obtinet, nobis haud plane intelligentibus, quale tandem craſſitudine me-
dicamen futurum ſit:at poſtꝗ̃ omnia miſta fuerint,clarum fit, tenerius an durius ęquo ſit redditũ.
Quare in altera compoſitione diligentius nobis coniectandum eſt & de his ipſis, & ſimul cum his
de oleo.Sicut enim citra rationalem methodum medicamenta componere, ita vim illorum certo
& accurate cognoſcere,ſine experientia nemo poteſt. Hoc itaque medicamentum Andromachus
ipſe deſperatis auxiliari dixit. Ab hoc vero deinceps quoddã ad paronychias tradidit. Ac poſt
hoc rurſus ſic ad verbum ſcripſit. ¶ *Ad Cacoethe Vlcera in Valeria Secunda.* Subaudiendũ nimi
rũm eſt, vſus ſum.Materia ſane pharmaci innuit curatione quidem ſe a vehementibus relinqui,
ſed poſſe ea,quæ vehementium medicaminum adhibitione iritantur, mitigare. Compoſitio itaq;
eius hæc capit. Tyrrhenicæ denarium pondo octo,ſubaudi videlicet ceræ: ſeui taurini denarium
pondo quatuor, terebinthinæ denarium pondo quatuor, plumbi vſti denarium pondo quatuor.
Linamentis excepto vtitor.Hæc ipſius verba ſunt. Male aũt fecit, ꝙ ad quę cacoethe ſeu maligna
conuenire id dicat, non declarauit: Nec, quod vehemens ſit, aut mitigatorium adiecerit: diuerſa

nanq;

nanq; ſunt mitigatoria pharmaca. Nam quædam tantillum etiam affectus iuuant: non nulla vero E vel paululum offendunt: aliqua nec iuuant nec offendunt, ſed dolores tantum leniunt, de quibus alias agemus, multa eius generis longo vſu explorata ſcripturi: ac quædam mirificę adeo ſymmetrijs compoſita, vt omnino iuuent: interim etiam ipſos tantum affectus agreſtium, vt ita dicam, vlcerum perſanent. Verum ex illorum materie eſt cera tyrrhenica, & plumbum vſtum, non tamen terebinthina, & taurinum ſeuum. Verum dę eiuſmodi vlceribus ac pharmacis ſermo, vt dictum eſt, peculiaris in poſterum nos expectat: Nunc de curatu difficilibus, vel chironijs, vel quomodo cunque appellaſſe velis, diſſerere propoſitum eſt: ex quorum numero ſunt & hæc quinq; vniuerſa in quarto Critonis libro conſcripta.

Quæ Medicamenta Crito ſcripſerit. Medicamentum ex Ladano. CAP. 6.

O*Ptimum medicamen Epuloticum, ex Ladano. Conuenit Prætumidis cum duritia Vlceribus, & cauis: deligatum vero membrum in diem quartum continendum eſt.* Picis aridæ denariorũ põdo centum, æruginis raſę denarium pondo vigintiquatuor, æris combuſti denariũ pondo quindecim, ſquamæ rubræ denariũm pondo vigintiquatuor, ladani pondo vncias nouem, argenteæ ſpumæ pondo libras tres, olei ſextarium vnum s, vini optimi ſextarium vnum s. Hoc emplaſtrum præparaui & ego materia recepta, quæ nullum malthacodes hoc eſt mollicinum, pharmacum con- F tineret: ſic enim vocat Hippocrates omne genus medicaminum, quę connatam humiditatem habent, qualis in pingui eſt, ſingulis que oleoſis medicamẽtis, & quidem in ipſo oleo, & aqua. Quin & reſina, cera que mollicinum quippiam obtinet. In medio ipſorum, dico autem ſiccorum temperamento & mollicinorum, pix conſiſtit: eo que ambobus generibus citra offenſam admiſcetur: quemadmodum tum argenti ſpuma, tum arida pharmaca, quæ circa mediam temperiem verſantur, etiam ſi non nihil ad vtrumuis exceſſum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix quoque, quæ ſecundum ſiccitatis ac humiditatis oppoſitionem manifeſto iam à medijs receſſit: ſecundum alteram oppoſitionem calefacientium & refrigerantium, non item: calefacit enim modice, atq; ideo medicamentis quæ pus mouent, admiſcetur. Quam ob rem in propoſito medicamine arida pix mediis attribuitur, atque hac magis argenti ſpuma, & alia quæ ſiccandi vim obtinent.

Lib. de vlcerib. à principio.

Porrò cum & hic error committi poſſit, diſputationem de ipſa inſtituam, theoremate primum ad multa vtili in memoriam reuocato: quanquam id in alijs operibus, maxime de Simplici medicina, & Therapeutice ſatis abũde ſim executus. Calidum enim & frigidum, humidum & ſiccum medicamẽ appellamus, quod corpus noſtrum calefacere, vel refrigerare, vel ſiccare, vel humectare queat, ad optimum hominis temperamẽtum collatione facta. Medium vero quoddam hoc eſt inter alia G temperamenta vitioſa, quæ etiam calida, vel frigida, vel humida, vel ſicca nominamus, à præpollente in ipſis ſiue qualitate, ſiue facultate, ſiue ſubſtantia, ſiue temperie malis dicere, denominationem facientes. Eadem ratione neq;, ſi a ſuperante in miſtura elemento vniuerſam temperiem denominare velis, rerum ſcientiam offendes: oſtenſum enim eſt in medendi Methodo præſidia per indicationem, ab ipſis quidem affectibus, contrariæ illis temperaturæ inueniri: a tota vero animantis cuiuſq; natura, atq; à ſingularum rurſus partium, propriæ & ſimilis. Vnde ſi & vlcus ſimplex cauũ habeat quis, ab iiſdem quidem genere, ſed quæ non mediocrem differentiam in particularium ſpeciebus habent, curatio ſumetur. Atq; ob id demonſtrauimus vlcerum omnino ſimilium quædam medicamentis, quæ admodum ſiccent, perſanari, puta radice panacis, ariſtolochia, achoro, iride: non nulla ſolo thure, licet hoc carnem non inducat, ſed illas naturas ad ſuppurationem perducat, quas ariſtolochia carne replet. Sicut autem in corporibus curandis differentia particularis permagna eſt, ita quoq; in vlceribus. Nam ſimplex, cauum, & purum vlcus a mediocriter ſiccantibus curatur: ſordidum vero, & malignum, & oris prætumidis ac duris quidem, ſed carne iuxta cutem fluida, validiſſime ſiccantia requirit. In his igitur vlceribus, quoniam & de ipſis verba facimus, thus eſt imbecillum medicamen, vt ne pus quidem cõcoquere, vel mouere poſſit. Argenti ſpuma hoc H eſt validius, ſed medijs tamen & ipſum inferius. At pix arida mediorum gregi annumerat̃: quemadmodum hanc ſuperat exiccando æs combuſtum, chryſocolla, & diphryges. Porrò euidenter ſiccat chalcitis combuſta, ærugo, miſy, atramẽtum ſutorium, æris ſquama: atque altero modo quæcunque acerba ſunt, galla omphacitis ideſt immatura, malicorium, alumen. Exedunt autem non vſta, chalcitis, ærugo, miſy, & calx. Quæ iam fortiſſimas facultates habent, in omnibus corporibus eãdem actionem oſtendere videntur: imbecillia manifeſtam differentiam indicant. At ſi mentem adhibeas, neque minus in valentibus pharmacis magnum actionis diſcrimen deprehendes, quàm in mollibus & duris corporibus obeunt: etenim mollia citius accendunt, vehementius moleſtant, & maiores phlegmonas concitant. Cũ igitur hæc nõ modo ad præſentia, ſed ad alia quoq; multa, quæ hoc commentario continentur, vtilia dixerim, rurſus ad propoſitum pharmacum reuertar, in quo picis aridæ denarium pondo centum à Critone ſcriptum fuiſſe retulimus, argenti ſpumæ pondo libras tres, cum neutrum propria facultate vlcus cacoethes perſanare queat: verum, vt medicamen, quod componitur, emplaſtri ſpeciem induat, recte præſidijs admiſta ſunt. Quantitas autem ipſorum artificiali coniectura ſumpta dicto nuper pondere ſtatuta eſt, cauente hoc illo, qui compoſuit, ne tam exiguum vtriuſq; validis medicamentis miſceatur, vt mordacia erodentia que

fiant,

A fiant, ægris moleſta: vel tam multa mole, & pondere, vt ipſorum virtutem diſſoluant. Nam æris ſquama admodum ſiccat abſtergitq́;, atq; hac etiam magis ærugo: quæ ambo efficacia ſunt, & carnem excedunt. Æs combuſtum nec a quoquam intendi nec reſolui poſtulat, mediocri facultate præſentibus commodum. Conſtat autem olei menſuram ex illis, quibus cum miſcetur, & coctionis quantitate, conijci: nam quæ metallica præparas ad ſiccandum ſine vllo morſu, coquere diutius oportet. Atq; hæc ratio eſt, cur Crito coctionem quoq; ipſis hiſce verbis appoſuerit: Argenti ſpumam & oleum coquito, donec aliquatenus coiuerint: deinde ſpumam æris, æruginem, dum confluxerint & colorem bonum acquirant, mox picem, adijcito: poſteaquam refrigeratum fuerint, ladanum ex vino tritum, obſeruans ne ex hoc adiecto efferueſcat: poſtremo ſupra ignem lenem vnita defundito, ſubigito que. Hæc quidem coctionis ſcriptura eſt. Licet etiam copioſiore oleo adiecto diutius coquere primum argenti ſpumam: deinde his iniectam æruginem, ſquamam, & æs: etenim vbi diutius coquuntur, duplicem in huiuſmodi vlceribus potentiam conſequuntur, quippe magis ſiccant, & minus mordent. Itaque de alijs ſimplicibus pharmacis, quæ in propoſito emplaſtro Crito percenſuit, ſatis mihi dictum eſt. Ladani autem ſermonem vitaui, q etiam ſolum ex vino tritum vlceribus ægre ad cicatricem venientibus conducat, non quia vini potentiam requi-
B rat, ſed quia durius eſt, quam vt emplaſtro conueniat: ſed ſi oleo admiſto id coquas, pharmaci vim obtundas: adeo autem validum non eſt, vt obtundi deſideret, quemadmodum ærugo, vel chalcitis, vel ſquama, vel tale quippiam, & propter id mollius. Eſt antem tale recens: nam vlceribus difficulter cicatricem ducentibus accõmodatiſſimum eſt. In Cypro igitur, vbi plurimum naſcitur, medicus quidam recens adhuc & molle, id genus vlceribus ipſum molliens imponebat: q ſi paulum induruiſſet, ex myrteo emolliebat: huius inopia ex cyprino, vel roſaceo. Aliud autem medicamentum non multo poſt hoc in quarto volumine Crito hiſce verbis conſcripſit. ℭ *Pharmacum ex Chamæleonte, facit ad eadem, quæ Tyria. Inducit egregiè Cicatricem vlceribus curatu difficilibus, calloſis, & veteribus. Medetur itidem ani Rhagadys, Condylomatis, & Duritys.* Argenti ſpumæ minã, ceræ minæ dimidiũ, æruginis minæ partem quartam, chamæleontis octauam, olei minam. Oleum & argenti ſpumam incoquito, rudicula mouens, donec craſſitudinem accipiat, & fiat melinũ: quod vbi feceris, æruginem, inſpergito: deinde ceram diligenter liquatã adijcito: & ab igne ſublato chamæleontem indito: cum in vnitatem coierint, in mortarium fundito, ibiq; ſubactum excipito. Hoc medicamen vice ladani, chamæleontem eiuſdem ſane virtutis accepit: ambo nanq; vlceribus vix ſanabilibus cicatricem inducunt. Differunt tamen, q illud æs combuſtum habeat, minimè verò cerã:
C hoc ceram quidem, ſed æs non contineat. Atq; hic rectè auctor fecit, qui in illo ceræ loco ladanum ad ſiccorum medicaminum vnitatem faciendam vſurpauerit: hic verò nihil tale babens ceram miſcuit, quæ ſane remollit mediocriter, non tamen cicatricem generat: potuiſſet autem & hic plus olei infundere, ſicut vetus, vel ricininum. Ego verò huiuſmodi pharmacis lentiſcinum quoque iniçio, quod plurium facultatum eſt particeps: ſiquidem emollit non nihil, digerit, & adſtringit: quibus omnibus difficilia cicatrici obducendæ vlcera cum oris induratis indigent.

Quæ Medicamenta prodiderit Heraclydes. CAP. 7.

OPportunum iam eſt etiam pharmacorum ab Heraclide Tarentino in tertio libro ad Aſtydamantem ſcriptorum meminiſſe. Vir nanq; fide dignus eſt, ſi quiſquam alius, qui ſola experimentis ſuis probata commemoret. Is igitur vir hunc in modum conſcripſit ad verbum.

ℭ *Aduerſus Vlcera vetera.* Squamæ pars vna, æruginis raſæ partes quatuor, cerati myrtei partibus octo excipiuntur. Heraclides itaq;, tanquã medicis cõmentariũ ſcribens adiecit, Cerato myrteo excipito. Sunt autem pleriq; huius tempeſtatis tam audaces, vt priuſquã à præceptoribus habitum quendam medicum acquiſierint, huiuſmodi libris confidentes, optimis pharmacis citra methodum, vtantur, ideo que frequenter de proſpero ſucceſſu fruſtrentur. Iam verò myrtei cerati plus
D minus ve adijcientem, nunc humidiore & molliore medicamento, nunc duriore & ſicciore, vti licet: in primo quidem vſu latiore coniectura, ſicut dictum eſt, in ſecundo propius accedente. Nam vlcus intuentes, ſi minus, quam par eſt exiccatum ſit, vehementius pharmacum reddemus, vt magis ſiccet: ſin plus ac conuenit, mollius ipſum copioſioris myrtei cerati miſtura faciemus: quia metallicorum vis non ſolum ab hoc, ſed etiam quouis cerato reſoluitur. Ab hoc cum deinceps ſcripſiſſet, *Alia*, inaudire autem videlicet oportet Virtus iſta ſubiunxit: ℭ Squamæ læuigatæ acetum affundito, ac ſub canicula læuigato, mellis ſpiſſitudinem faciens, vel incoquito: poſtquam ſiccum fuerit, in puluerem redactum, cerati partes octo miſceto: ac vtitor ad recentia vulnera, & vetera vlcera, & raſa, & attritus, & perniones non nimis vlceroſos. Hæc vobis de hoc pharmaco ſunt intelligenda. Ad alia quidem, mediocriter octo partes cerati ſquamæ adieceris: ad vetera nimium, hoc eſt curatu difficilia, ſi partes ſex aut quinque illius apponas, nihil peccabis: valentioribus.n. indigent. Inde hanc de medicamento narrationẽ ſic ſcripſit Heraclides dicens: Potes inſuper ſquama ſuper ignem reſiccata vti. Illius autem ſermo innuit, ſi alio quopiam tempore medicamentum conficiamus, loco caloris ex Sole, igne vtendum eſſe: quanquam huiuſmodi omnia æſtiuo Sole meliora fiant multis diebus trita, quædam ex vino, quædam ex aceto. Subtiliora igitur fiunt, quæ ex aceto læuigantur: atque ob id melius detrahunt, attenuant, ſiccantq;: verum ad cicatrices ducen-

das ex vino trita meliora. In vſu ſunt hæc prius exiccatis, deinde præpurgatis vlceribus, quæ cica- E
tricem ægrè recipiunt. Siccabuntur itaq; ijs quæ validè ſiccant, purgabuntur per detergentia, cica-
tricem ducent adſtringentibus. *Aliud.* Deinceps aliud pharmacum ſcripſit Heraclides, eiuſdem
quidem materiæ, ſed non validum, quia argenti ſpumæ multum cum diphryge miſtum eſt. Ete-
nim argenti ſpumæ trigintaquinq; denarios, diphrygis octo, in id conijciendas ſic conſulit: atque
hæc cerato excipit, quod ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas, capiat. Ego ſubinde vſus
ſum ſole diphryge cum tali cerato, non quidem ad phagedænica, & chironia, & putrida (multum
enim virtute abeſt ab ijs, quæ talia curant) ſed ad illa quæ citra magnam malignitatem ægrè cica-
tricem ducunt. Quare ſi & argenti ſpumam ipſi admiſceas, eam'que copioſam, medicamen reddes
imbecillum. Poſt hoc, aliud ad eadem ita ſcriptum eſt. ℭ Ceræ denariûm pondo duodecim, reſi-
næ terebinthinæ denariûm pondo trium, ſquamæ denariûm pondo quatuor, ladani denariũ pondo
quatuor, bituminis denariûm pondo trium. Ladanum & ſquama ſeparatim teruntur, deinde alia
liquefacta ex myrteo oleo miſcentur: quòd ſi molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac ſcriptura pa-
làm indicauit Heraclides ladanum durum mortario ſolum ipſum eſſe læuigandum, humidum ſi-
mul & molle ſuper ignem liquandum, vel ſolum, vel cum oleo modico: quod me non modicò in
hoc, verùm in gutta ammoniaci quoq; perpetuo facientem vidiſtis. Eſt verò &, quod poſt hoc ſe- F
quitur, medicamentum à Tarentino conſcriptum ad eadem, hac ſymmetria cõpoſitum. ℭ Chalci-
tidis denariûm pondo vigintiquinq;, cadmiæ denariũ pondo duodecim & s. Seorſum teruntur: vi-
num {originale, quod Græcis dicitur,} aparachyton, miſcetur: vbi efferbuerint, ſuperfunditur, vt
hæc modicè irrigentur: poſtea læuigantur, donec ſicceſcant: Ad hæc liquatorum ceræ denariorum
quinquaginta, reſinæ terebinthinæ denariorum triginta, myrtei heminæ partis octauæ, cerato è
ſiccis confecto denarij viginti miſcentur. Hoc quoq; medicamentum nihil habet ex ijs, quæ mal-
thacode hoc eſt mollicina, nominauimus: verùm in miſtione ad ceratum, qui exercitatus eſt me-
thodis rationalibus à me propoſitis, is conuenientem in ſingulis vlceribus miſtionis quantitatem
commodè faciet. Pulchrè autem vinum aparachyton hoc eſt cui marina non addita eſt, calidũ chal-
citidi & cadmiæ affundit, vt qui chalcitidis acrimoniam caloris ipſius beneficio auferre ſtudeat.

Aliud huic proximum inſigne pharmacũ ſcriptum eſt, ex tot & talibus ſimplicibus cõpoſitum.
ℭ Squamæ ſtomomatis denarij quatuor: æruginis raſæ denariûm pondo duũ, in quibuſdam exem
plaribus ſcriptum eſt denarij pondo *vnius: chryſocollæ denariũ pondo *quindecim: ceræ denariûm
pondo xxv, in quibuſdam verò exemplaribus nec ceram nec æruginem inuenimus. Læuigatis
alijs ceram cum reſina modica liquefacito, ne pharmacum dureſcat: vbi commiſcueris, vtitor: de- G
ſuper autem ſpongiam aceto expreſſam imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipſam chryſocol-
lam ſuper calente admodum cera exceptam ſe vſurpare. Oſtendit item Heraclides hoc in medi-
camine reſinam non primo vſu eiuſmodi pharmacis miſceri, ſed vt lentorem quendam ad empla-
ſtri ſpiſſitudinem conciliandam ipſis exhibeat, præſertim cum cera nec natura pinguis, nec re-
cens, ſed dura atq; arida fuerit: & quidem ſtomomatis ſquama præterquam quòd adſtringendi vim
habet, etiam validè exiccat. Demetrium autem Bithynum dixit chryſocolla ſola cera excepta vti,
quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modum vſurpauit: quemadmodum ego quoq; ſæ
pe non chryſocollam duntaxat, ſed alia quoque ſingula ipſa per ſe molli cera reſoluens ad huiuſmo
di vtor. Nemini verò dubium eſt me alia ſingula dixiſſe, nimirum ea, quæ id genus vlceribus pro-
deſſe ſuprà recenſui: & *terere in ſingulis, quæ curo, ægrè ſanabilibus vlceribus talia medicamen-
ta cum cera componentem. Interdum enim chryſocollam cera excipio, non nunquam æs combu-
ſtum, vel ſquamam, eamq; vel ſtomomatis, vel ferri, vel æris: interim æruginem viuam, vel com-
buſtam, ſicut etiam miſy & chalcitidem. Aliquando ex auſteris aliquid miſcemns, quorum ſuprà
meminimus, quoties id quod influit, repellere conamur: ex quorum numero eſt alumen, malico-
rium, galla, cytini, balauſtium, aliaq; his ſimilia. Itaq; fide mihi adhibita nullum hactenus comme- H
moratum medicamen repudiandum eſſe, exercete vſus eorum methodum, qua voti compotes fia-
tis, quemadmodum ego. Cæterum cùm alia quoq; duo haudquaquam contemnenda medicami-
na deinceps à Tarentino ſcripta ſint, non ab re mihi viſum eſt ea quoq; addidiſſe. Eorum itaque
prius ſic tradidit. ℭ Squamæ denariũ pondo quatuor, mannæ denariûm pondo quatuor, aluminis
ſciſſi denariûm pondo duũ, miſyos denariũ pondo duũ: trita ex aceto in paſtillos digerito, quin ſin-
guli pendant denarios duos, & reponito. Cùm vſus poſcet, ceræ denariûm pondo *quatuor, reſinæ
pityinæ denariûm pondo duum, ſeui taurini denariûm põdo quatuor: liquata refrigerare ſinito, pi-
ſtilloq; miſceto: vtitor ad vulnera tanquam glutinatorio, & quod inflãmationem arceat. Hæc qui-
dem Tarentinus. Nos verò ſic temperato ad vlcera cõmodè vſurpari dicimus, verùm ad cacoethe
tale ceratum miſcendum non eſt, quippe cera ſola, veluti in prioribus declaratum eſt, hîc ſufficit.
Ac ſi ex mollicinis quippiam miſcere oportebit, id exiguum myrteum, vel cyprinum, vel roſa-
ceum eſto. Nihil item lædes, ſi reſinam laricem appellatam adiungas: nec ſi terebinthinam, quæ
licet minus idonea ſit aduerſus hoc genus vlcera, non tamen reijcienda eſt. Alias vero reſinas
niſi prædictarum magna ſit inopia, miſcere non oportet. Sic de ſeuo intelligendum venit: neque
enim hoc apponere debemus, niſi vlceris oras emollire cupiamus. Porrò quòd taurinum pingue

inter

* Aliter vnius & s.

* Aliter xxv.

*Al. τετάσθαι i. extendere.

* Aliter xl.

A inter alia omnia, quæ manſuetorum animantium ſunt, maximè ſiccet, non ſemel audiuiſtis: quippe ſuperat ipſum ſubtilitate, tum leonis, tum pardi, tum hyænæ adeps. Potius igitur eſt, vbi adipem miſcere oportet, anſerinum indere, vel magis anſerum in paſcuis degentium, ſatis enim eſt tenuis, & mitigans. Iam cùm adhuc reſtet medicamentum ſuperiori proximum, in quo diſciplinæ principium fecit, ita fatus Heraclides, *potorion* quaſi dicas expreſſionum, præſertim ad teneros: quoniam alterius tum materiæ, tum virtutis, quam diximus conuenire ijs, qui valida medicamenta nõ ſuſtinent, ſed mordentur, exagitantur, & fluxionem acquirunt: ſermonem de eo differemus, cùm de id genus medicamentis agemus, exponendum. Nunc ad ſimilia præſcriptis deſcendam, tantum inſuper de ijs apponens, quod etiam altero libro, quem Stratiotem hoc eſt militem, Heraclides inſcripſit, eadem pharmaca repetijt, in tertio ſibi ipſi duntaxat diſſentiens. Hic enim ſimpliciter ſcripſit, ceræ denariûm pondo quadraginta. verùm in Stratiote, appoſitum eſt, alij denariûm pondo ſedecim. atque hoc rectius eſt, quia multa ceræ miſtura medicamẽti vim minuit. Præterea in libris quos ad Antiochidem ſcripſit, horum ipſorum medicaminum meminit Heraclides, atque in primis primi, quemadmodum in his, ita in illis quoque, commentatus. *Ad nimis quàm Inueterata & Calloſa hoc vteris.* Squamæ parte vna, æruginis in quibuſdam exemplaribus punctis diſtinctum.
B Δ. ſcriptum eſt: in alijs lineam ſupraſcriptam habet oblongam Δ', vt vel quatuor partes, vel vnius quartam partem ſignificet. Itidem in prædictis exemplaribus variè ipſum ſcriptum inueni. Quare in hoc quoque vtilitas propoſiti operis eſt, vt pharmacorum differentias poſſis pernoſcere, nam ſolus ipſis rectè vti poſſis. Hoc igitur ipſum medicamen quod propoſitum eſt, ſi quatuor æruginis portiones capiat, admodum acre futurum eſt. At ſi quartam æruginis partem inijcias vni ſquamæ portiunculæ, mediocre pharmacum habebis, puta ad maligna: potiſſimum'que ſi non ex ſola cera, ſed cerato ipſas temperes. Prædiximus ceram, & mollem & nouam eſſe oportere: ſi talis non ſit, apud ignem paratum, calefaciendam, vel in Sole, & cum myrtei pauxillo emolliendam: itaque æruginem & ſquamam ei commiſcendam. Oſtendimus quoque in huius commentarij principio optimum hoc eſſe pharmacum, ex ſquama & ærugine confectum, ſi cera quadrupla adiecta ſit. Atque ob id frequenter ipſo vtor, cum æris combuſti æquali pondere, plurimum admiſto. Appoſuit autem medicaminis huius vſui in libro, quem ad Antiochidem Tarentinus ædidit, ea quæ ſuis commentarijs ſuprà nominatis omiſit. Vniuerſam igitur ipſius ſeriem orationis adducam: habet autem in hunc modum. ℭ *Ad vetera quidem admodum & Calloſa hoc vteris.* Squamę parte vna, æruginis quarta: hęc læuigata, myrteo cerato duro, quod octo partes contineat, excipiuntur,
C vſui'que ſunt, ſed prius aqua frigida vlcus eluitur. Appoſuit præterea elui oportere vlcus aqua frigida. Modò producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiſeram. Antea nanque emplaſtra duntaxat retuli: quę verò medicamenta ex paſtillis pręparata, ceratis admiſtis dum vſus poſtulat, ægrè ſanabilium vlcerum epulotica hoc eſt ad cicatricem ducendam apta, eſſe dicit, vel quæ ſicca inſperguntur, ea in præſentiarum ſubiungam, ab illo quod inter arida iuxta finem ſcribitur, exorſus.

Sicca Andromachi. Ariſtum Cicatricem ducens. CAP. 8.

OSſium combuſtorum denariûm pondo duum, mannæ denarij pondo vnius: cadmiæ obolorum pondo quatuor, aliàs denariûm põdo quatuor. Tritis vtitor etiam ad nomas. ℭ *Aliud aridum, ad idem.* Piceæ corticis denariûm pondo ſex, ariſtolochiæ, denariũ pondo ſex, pumicis denariûm pondo quatuor, reſinæ ſiccæ denariûm pondo quatuor, mannæ denariûm pondo ſex, clarum eſt, colophoniam ipſum dicere: iridis illyricæ denariũ pondo duũ. Læuigatis vtitor. ℭ *Aliud Cicatricem ducens, etiam malignis.* Piceæ corticis denariûm pondo ſex, cornu ceruini combuſti denariûm pondo quatuor, cadmiæ denariûm pondo octodecim, mannæ denariûm pondo quatuor, æruginis raſæ denariûm pondo duum. Tritis vtitor. *Aliud.* Gallę denariûm pondo quatuor, ceruſſæ denariûm pondo octo, myrti denariũ pondo quatuor, ſpumæ argenti denariûm pondo octo,

* Al. oſtreorũ.

* Al. ceruſſæ.

D retrimenti plumbi denariũ pondo quatuor. Tritis vtitor. Horum quatuor medicaminum, primũ ſimplex eſt admodum, ſine morſu ſiccans, obſcuræ adſtrictionis particeps. Secundum ob piceæ corticem adiectum, ſenſibilem adſtringendi potentiam obtinet, qualem habere conuenit ea, quæ cicatricem probè ductura ſunt. Tertium non modò corticem piceæ ſed ęruginem quoque capiens, ijs conducit, quę ſordiciem facilè vlceratis adnaſcentem fouent: quippe ſordes ipſorum tollit, & cicatricem non impedit. Quartum loco piceæ corticis, myrtum habet, alia'que citra mordacitatem exiccantia. Poſt hæc, vbi alia tria arida ſcripſerit, quartum ita ad verbum ſubdit. ℭ *Aliud Aridum ad Excreſcentia, Cicatricem ducens ſine morſu, vt Harpocras.* Sandarachæ, chryſocollæ, arſenici, pares ſingulorum portiones. Facit & ad maligniora. Hoc pharmacum nihil cum prioribus ſimilitudinis habet, ſed vlceribus propter nimiam humiditatem carne excreſcentibus conuenit, vt quæ etiam repurget. Nam talis potentiæ eſt ſandaracha, & arſenicum, quibus vnum ex ijs, quæ mirificè maligna iuuant adiectum eſt, nempe chryſocolla.

Quæ adſcripſerit Archigenes. CAP. 9.

QVæ Archigenes de id genus vlceribus in ſecundo medicamẽtorum libro ſcripſit, ſic ex illius dictione ad verbum ſonant. ℭ *De Vlceribus quibus callus obduci non poteſt, & Veteribus.*

Vlcera vetera ita cicatricem ducent, communi quodam expurgatis oleum vetuſtiſſimum cum E linamentis imponitur. Vel ærugo raſa cum cerato roſaceo, quod paulum reſinæ habeat, excepta imponitur. Item ſquamę æris rubri quam plurimum cerato myrteo exceptũ, vſurpatũr. Vel amyli eloti partes tres, ſeui vitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars vna: liquatis quæ liquari poſſunt, amylum miſcetur, & vſui eſt. Vel diphrygis & ſquamæ æris, ſingulorum denariûm pondo quatuor: mannæ denariûm pondo octo: ex aceto probè læuigentur, dum mellis ſpiſſitudo fiat: ceram denarijs trigintaduobus cum olei hemina & s liquefactam ſuperfundito, ac vnita vtitor. Linamento excipito vel paucius oleum, & ſplenion facito. Vel chalcitidis, ceruſſæ, parem menſuram: ſalis communis duplam: argenti ſpumæ portionem duplo, quàm ſalis, maiorem: vino oleoq; alternis læuigans, vt liparo hoc eſt pingui, medicamento vtitor. Vel argenti ſpumæ, ceruſſæ, diphrygis, æquale pondus: calcis viuæ duplum, cum myrteo cerato vſurpato. Vel diphryges, ſquamam, gallam, pari menſura: æruginem dimidia, cum cerato myrteo: non nulli & pityinam reſinam admiſcent. Vel cucumeris agreſtis radicem inſpergito: deſuper verò linamentum filatim excerptum ex frigida repurgat, & cicatricem obducit. ℭ *Ad Vlcera in quocunq. corporis loco, quæ cicatricem ægrè ducunt.* Eryſimi ſemine læuigato, miſtoq;, dum ſordium habeat ſpeciem, ſplenij modo impoſito, celerrimè vlcera ad cicatricem perueniunt, vel maligna. ℭ *Aliud, Cicatricem inducens ſenilibus.* F Ad ſenilia retrimento plumbi cum myrteo cerato vtitor: ſi vetuſtum ipſum cupias, adipem porcinum addito. Quæ nigricant vlcera, † prius pane hordeaceo fouebis, & pani cocto) butyrum & ceruſſam pari ponder e diligenter in vnitatem rediges, & vteris.

† *Aliter vbi prius panibus fouebis hordeaceis nuper coctis.*

De Putridis & Nomis. CAP. 10.

PVtridis & nomis cerui farinam, alumen liquidum, panis ſimilaginei internam micam, porci veteris vel alterius carnem ſalſam vetuſtam illotam, terebinthinam liquidam, mel optimum, pari menſura: imponito omnia læuigata. Vel ariſtolochiæ ac cicinorum foliorum ſucci æquales partes, æruginis dimidiam ex aqua, ſed mellis ſpiſſitudine illinito, paululum partis incolumis apprehendens. Si cruſta non decidat, elaterij, æruginis, parem modum adijcito. Benę facit ad putredines, ſori tritum craſſius inſperſum, & ſupra ſiccum linamentum concerptum. Vel ariſtolochiam rotundam, & gallam, æquali põdere ex oleo circumline. Vel cucumeris agreſtis radicem, vel braſſicæ, vel betæ, vel lapathi, folijs illigatam, calido cinere recondito. Cùm autem emollita fuerit, contritam imponito: validè purgat. Vel ſummos germinantis oleæ ſurculos in vino coctos cum melle aſpergito: vel chalcitidem inſpergito, deſuper verò panniculos ſiccos filatim excerptos accommodato. Elaterium, vel lini ſemen tritum cum chalcantho imponito. Vel thymo, & G ſtaphide agreſti aut ſatiua, cum ficis coctis aſpergito. Vel ficulneis folijs in puluerem redactis cum melle. Vel nitrum cum cumino. Et farinam cum melle. Vel ficus agreſtis radicem cum melle. Vel ſquillæ coctæ ex melle. Vel veratri cum melle. Faciunt itidem hæc ad phagedænas, nigritias, & nomas. Vel ſoreos denariûm pondo duodecim, chalcitidis denariûm pondo decem, miſyos denariûm pondo quatuor, cum aceto acerrimo tribus cyathis conterito donec inareſcant, & excipito: vtere verò ſpecillum ex eis tingens, atque in vlcus deuoluens: deinde linteolum ſimplex ex œnelęo madens ſuperimponito. Quòd ſi phlegmone adeſt, alterci ſemen quod hyoſcyamon dicitur, cum polenta, vel braſſicam cum melle, inſpergito. Quibus autem vermes adſunt, ceruſſam & polium æquali pondere cum pice liquida inungito.

De Vlceribus Cancroſis. CAP. 11.

CAncroſis" & malignis vlceribus cancri fluuiatilis combuſti, cadmiæ, pares portiones tritas inſpergito. Aut cinerem cancrorum cum cerato imponito. Aut eryſimi ſemen læuiſſimum ex melle fęculentum faciens, ſplenij modo imponito. Summè facit ad chironia, & vetuſta, & cicatricem ægrè ducentia: item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum, & quæ in mammillis ſunt: ſtrumas, ac parotidas extrahit, ſi inſpergas ſeui bubuli pondo libras tres (vt quidam aiunt, H quinq;) terebinthinæ pondo vncias quinq;, mannæ pondo ſemunciam, terræ ſardæ dictæ, qua tinctores vtuntur, pondo vncias quinque: quæ liquari poſſunt, aridis miſceto, ac in vnum coactis vtitor. Aut lentem coctam cum melle, aut oleæ virentis ſurculos, aut vtrunque, inſpergito.

A.1.4.f c.18.fo

De Vlceribus Calloſis. CAP. 12.

IN ijs quæ callum contraxerunt, & prætumidas oras ac duras habent, dulciaq; vocantur vlcera, communiter quidem per experientiam bene facient vrentia, propriè verò litrum torrefactum. Calcem viuam cum vrina pueri incorrupti circumlinito: aut æruginem, thus, ſalem, mel inungito.

De Emplaſtris, quæ Aſclepiades ad Huiuſmodi Vlcera conſcripſit. CAP. 13.

PRęſtantiſſima de id genus vlceribus Aſclepiades tradidit cognomento Pharmacion. Cum.n. vnum ſit omnibus ipſis cõmune, nempe vt difficulter ad cicatricem veniãt: quædam, ꝙ malè curantur, vel molliuſculo victu à medico reguntur, cicatricem non ducunt, nullam de ſe malignitatem habentia: quędam verò ſuo vitio ægrè ſanantur, vel ꝙ praui humores ipſis influant, vel quòd exulcerata pars talem iam affectum habuerit, vt quamuis probus qui influit ſanguis exiſtat, ipſum corrumpat. Aſclepiades igitur eiuſmodi vlcera tribus diſtinguẽs generibus, de ſingulis proprium ſermonem inſtituit, quæ ego quoque illius verbis deinceps adſcribam, enarrans decernens que ſi

A ambiguitas quępiam in ſermone appareat. Itaque de primo horum vlcerum ac medicaminum ge-
nere ita Aſclepiades ad verbum diſſerit. ℂ *Vbi callum partes contraxerint, & ægrè ad cicatricem ve
niunt, confecturis infra poſitis vtendum eſt. Andreæ Emplaſtrum, omnem Excreſcentiam reprimens.
Item Vlceribus cruentis ac Vulneribus conuenit, Inflammationem arcet, facit ad Paſta, Sinus iungit. Va
let ad Vlcera fluentia, diuturna, & quæ difficulter cicatricem admittunt.* Argenti ſpumæ pondo tria
ſquamæ æris, chalcitidis, æruginis raſæ, ſingulorum vncias tres: aceti heminam, olei veteris pondo li
bras octo. Præparatur, ſicut prædictum eſt. ℂ *Aſteris Medicamentum ad idem accommodatum. Pro
bè autem etiam digerit.* Argenti ſpumæ pondo librã, olei veteris pondo libras duas s, æruginis pon-
do vnciam, chalcitidis pondo vnciam, ſquamæ rubræ põdo vnciam vnam, aceti heminam. ℂ *Am-
phionis ad idem.* Argenti ſpumę pondo libras duas, olei veteris pondo libras quatuor, chalcitidis
pondo vncias nouem, ſquamæ ęris denariûm pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundem
modum. ℂ *Turpilliani quod philoſophorum dicitur. Facit ad Vlcera fluida, & diuturna, ægreq́, Cica-
tricem ſumentia: Oſſa corrupta reducit.* Argenti ſpumæ pondo libras tres, olei veteris ſextarios tres,
chalcitidis pondo libras ij s, ęris ſquamæ denariûm pondo xxv, aceti heminam. Argenti ſpumam
& oleũ vſq; ad conſiſtentiam incoquito: deinde ſquamam læuiſſimã factã adijcito, aſſiduè mouens:
B ac cùm bene habet, chalcitidem ex aceto tritam paulatim medicamento aliquatenus refrigerato im
mittito: deinde ponens ſupra ignẽ rurſus incoquito, vſq; dũ non coinquinet: cũ in pilam demiſſum
rurſus contuderis ac ſubegeris, excipito, & ad ſupradicta vitia vtitor. ℂ *Iſis vocatum Emplaſtrum
giluum, ad Fluentia, Diuturna, Maligna valet, ac Vix curabilia, maximè in partibus extremis. Confi-
ciendum eſt mollius ac tenerius, denſatur enim repoſitum, & ſiccius euadit.* Ita habet. Argenti ſpumę
denariûm pondo centũ, minij ſinopici denariũ pondo octo: diphrygis, ceræ, chalcitidis cõbuſtæ, ſin
gulorum vnciã, in alio exẽplari, ſingulorum pondo denariûm quatuor: chalcitidis crudę denariûm
pondo duum, olei heminas duas. Argenti ſpuma & oleũ coquuntur, dum iterum ac tertio efferue-
ſcant: hoc facto, aquæ modicũ digitis inſtillatur: mox diphryges, chalcitis toſta læuis facta inſpergi-
tur, ſub manu aquam inſtillando, donec non amplius medicamen inter coquendum ſtrepat: vbi cõ-
ſtiterit, ceram indito. Adſint autem chalcitis cruda, & minium, ex oleo modico contrita: cũ bene ha-
bet pharmacum, hæc immittito, continuè mouens: cum rectè ſe habet, in pilam conijcito, ac rurſus
tundito, ſubigitoq;: excipiens vtitor. ℂ *Aliud Scribonij Largi Pharmacum accommodatum.* Ceræ
denariûm pondo *centum, argenti ſpumę denariũ pondo quinquaginta, olei myrtei heminam vnã: * Aliter l.
miſyos combuſti, chalcitidis vſtæ, aluminis ſciſſi vſti, ceruſſæ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum de-
C narium pondo xij: componitur eodem modo. ℂ *Aliud. Compeſcit in oculis Staphylomata, valet ad
Vlcera curatu difficilia.* Minij ſinopici denariûm pondo xv, argenti ſpumæ denariûm pondo cen-
tum, ceræ denariûm pondo quadraginta, pityinæ denariûm pondo xx, chalcitidis denariûm pondo
xxx, ſalis ammoniaci denariûm pondo vnius, thuris denarij pondo vnius, olei heminam. Præpara-
to, quo dixi, modo. ℂ *Aliud, vt Aphrodas. Facit item ad Condylomata, & Rhagades contumaces.* Ar-
genti ſpumæ denariũ pondo quadragintaocto, terebinthinæ denariûm pondo xxviij: miſyos toſti,
chalcitidis toſtæ, ſingulorum denariûm pondo octo: minij ſinopici, chalcanthi, ſingulorum denariũ
pondo quatuor: olei veteris heminam, aquæ heminam, ceræ denariûm pondo quadraginta: ricini
pondo libram, alij *cyathi dimidium: ſicca ex aqua læuigantur. Atque de his hactenus. * Al. heminæ.

De Secundo Vix ſanabilium Vlcerum genere, de quibus Aſclepiades hoc modo ſcripſit ad verbum.

ℂ *Ad Fluentia Vlcera, & curatu Difficilia confecturis infra ſcriptis vtemur. Medicamentum ex
Chamæleonte, quo vſus eſt Philoxenus ad Fluentia & Aegrè curabilia Vlcera.* Argenti ſpumæ põdo
librã, olei veteris pondo libras duas, chamæleõtis radicis pondo trientẽ, ariſtolochiæ pondo trientẽ,
chalbani pondo vncias duas, gallæ põdo vncias duas, thuris pondo vncias duas: cõficito, ſicut prius.

ℂ *Aliud, quod Thebano adſcribitur.* Argenti ſpumæ pondo libram, olei veteris ſextarium vnũ,
D chalcanthi denariûm pondo vigintiquatuor, chamæleontis denariûm pondo xij, ariſtolochiæ tan-
tundem, chalbani denariûm pondo octo, thuris denariûm pondo octo: componito ſimiliter.

ℂ *Aliud ex Arundinibus, ad Fluentia, & Chironia Vlcera, item ad cuiuslibet Serpentis ictum.* Ar-
genti ſpumæ pondo libram, olei veteris pondo libras duas: chamæleontis nigri radicis, ariſtolochię,
gallarum immaturarum, ſingulorum põdo denariûm quatuor: chalbani, guttæ ammoniaci, thuris,
ſingulorum pondo vncias ij: præpara mouens radicibus arũdinum viridium. ℂ *Aliud Caſti nomi-
natum Gangrænicum, Pharmacum accommodatum.* Argẽti ſpumæ denariûm pondo centumuigin-
ti, olei ſextarios duos & dimidium, chamæleontis nigri radicis denariûm pondo ſedecim, aceti ſexta
rios duos & dimidium, æruginis denariûm pondo octo, piceæ corticis denariûm pondo octo, myr-
rhæ denariûm pondo quatuor: præparato ſicut priora. ℂ *Nigrum ex Pyrite lapide vocatum, quod ad
Damonicum refertur. Valet ad Fluentia, Difficilia curatu, & Phagedænica vlcera. Facit item ad Fiſtu-
las impoſitum, emollitq́, omnem Duritiam.* Argenti ſpumę, bituminis, ſingulorum denariûm pondo
*centum: picis, ceræ, ſingulorum denariûm pondo *octo: pyritis, terebinthinæ, vtriuſq; denariûm põ- * Aliter xx.
do xxv: propolis, aluminis ſciſſi, ſingulorum denariûm pondo quindecim: ammoniaci thymiama- * Aliter l.
tis drach. xij: chalbani, aloes, vtriuſque drach. viij: æruginis, mãnæ, vtriuſq; drach. v: olei veteris ſex-
tarios duos. Argenti ſpuma cum oleo incoquitur, donec coiuerint: mox bitumen, pix, cera, reſina,

propolis inijcitur: quibus liquefactis refrigeratisq; ærugo & lapis pyrites immittitur, deinde am- E
moniacum: cùm cacabus ab igne ſublatus modicè refrixerit, alumen, chalbanum, manna'que indi-
tur: & mediocriter cocta in frigidam demittuntur, ac diem noctem'que ſinuntur. Subactis vtitor.
℄ *Aliud. Facit ad Curatu difficilia.* Picis, ceræ, pyritæ, ſingulorum pondo denariûm duodecim:
guttæ ammoniaci denariûm pondo decem, bituminis denariûm pondo quinquaginta, argenti ſpu
mæ denariûm pondo quadraginta, propolis denariûm pondo octo, ſciſſilis denariûm pondo quin-
que, æruginis denariûm pondo duum, olei ſextarium. *Aliud Nigrum ex Salicibus ad idem.* Mi-
ſyos peregrini, aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ ſutoriæ quæ melanteria Græcis dicitur, æruginis
raſæ, aluminis ſciſſilis, gallarum immaturarum, ceruſſæ, ſingulorum pōdo ſelibram: ceræ, reſinæ ſic-
cæ, picis brutię, bituminis, ſingulorum pondo libras duas: aceti acris ſextarij dimidium, olei ompha
cini pondo libras duas, ſalicis ſurculorum tenerorum foliorum pondo libras duas. Folia ſalicis in
acetum mittito, igni'que ſuprapoſita coquito mouens ſine requie, dum tertia liquoris pars relicta
fuerit: ſicca verò tundito, & cribro tenuiſſimo ſecernito: deinde in mortarium coniecta his humo-
rem expreſſum adijcito, teritoq; diligenter, tanquam cephalica medicamina. Quę autem liquefieri
poſſunt, vſque dum non coinquinent, coquito: poſteaquàm refrigerata raſeris, læuigatis immiſceto:
ac in pilam coniecta excipiens vtitor. ℄ *Indum Tharſei Chirurgi, ad eadem.* Ceræ, reſinæ frictæ, F
picis aridæ, bituminis liquidi zacynthij, ſingulorum pondo libras duas: ceruſſæ, æruginis, chalciti-
dis, miſyos peregrini, melanteriæ, aluminis & ſciſſilis & rotundi, gallæ omphacitidis hoc eſt imma
* In impreſſis græcis legitur rhu, in antiqs ῥοᾶς. turæ, malicorij, thu*ris, ſingulorum pondo ſelibram: aceti, quantum ſufficit. Quæ liquantur eo ſpiſſi
tudinis, vt non inquinent, coquito: ſicca tundito, tenuiſſimo cribro cernito, aceto perfundito, & li-
quabilibus excipito. ℄ *Aliud Cyzicenum. Facit ad Diuturnos affectus, & Neruos præciſos.* Thuris
quam optimi, ceræ, myrrhæ, ariſtolochiæ, chalcitidis, illyricę, chalbani, ſingulorum pondo denariũ
quatuor: terebinthinæ, argenti ſpumæ, ſingulorum denariûm pondo octo: olei heminam. Omnia in
vas æreum conijcito: ſuper cinerem molliuſculum coquito mouens, donec in frigidam deſcendens
mellis habeat ſpiſſitudinem: deinde tollito mouens. Hoc in pelliculam illitum imponito, & ſoluito
hyeme poſt ſeptimum diem, æſtate à quinto. ℄ *Aliud ex collectaneis Philoxeni.* Thuris, myrrhę,
croci, illyricæ, bdellij, ſquamæ æris, {chalcanthi,} chalcitidis, aluminis rotundi, & ſiſſi, miſyos pere
grini, guttæ ammoniaci, propolis, viſci quercini, opopanacis, malicorij incluſi, ſingulorum denariũ
pondo iiij: ariſtolochiæ denariûm pondo octo: ceræ denariûm pondo centum, quod minam inſcri-
bit: ſeui taurini denariûm pondo centum: reſinæ terebinthinæ denariûm pondo lxxv, quod græcè
triatettara nuncupat. Reſina in ollam fictilem nouam cōiecta coquatur, donec odorem amittat: de- G
inde ſeuum & cera purgata adijciantur, liquenturq;: ſicca tundantur, & tenuiſſimo cribro incernā-
tur. Deinde ab igne depoſita, quę liquefacta ſunt, aliquandiu refrigerari permittantur: quibus ſicca
inſpergito, curioſè mouēs: myrrham verò, thus, bdellium, opopanacē, ex aceto trita ea habere opor-
tet: quibus ea, quæ in olla ſunt, immittenda, terendaq;, ne in grumos ceræ modo coeant. Cum bene
habuerit pharmacum, pyxide lignea irino prius illita reponito.

De Tertio genere Vlcerum, quæ Vix ad ſanitatem perueniunt, Aſclepiades hæc ad verbum ſcripſit.

℄ *Ad Vlcera quæ nequaquam coeunt: aut ſi coeunt, rurſus ſoluuntur, vel carne corrupta, vel etiam
oſsibus ſubiectis labefactatis: huiuſmodi confecturis vtendum eſt. Ad Chironia, & quæ Difficilem cura-
tionem habent, Medicamentum confectum.* Squamæ æris, æruginis raſæ, ſingulorum pondo vnciā,
ceræ pondo ſelibram, reſinæ laricis pondo vnciam s. Quæ liquantur, aridis miſceto, excipitoq;, ac
vtitor curioſè ſubigens, latiuſculum ceratum ſoli affectæ parti inijciens, vt vlcus tantum compreh ē-
dat: ambientes verò particulas medicamine, quod phlegmonen propellit, circūdare oportet: tertio
curationis die vlcus ſoluere, dein fomentis lenire, ipſumq; ceratum ablutum emollire, ac rurſus im-
ponere, donec cicatrix appareat. ℄ *Aliud accommodatum.* Æruginis, ſquamæ æris, ſingulorum
pondo vncias duas: diphrygis pondo vnciam vnam, ceræ pondo libram, laricis pondo vncias tres: H
præparato, ac vtitor, ſicut prædictum eſt. Poſt hæc de medicamentis, quæ nominantur Cephalica
ideſt capiti accommodata, ſic ad verbum Aſclepiades tradidit. ℄ *Deileontis Cephalicum ad Diutur-
na, & quæ difficulter ſanantur. Oſſa corrupta educit.* Æris ſquamæ, mannæ thuris, reſinæ ſiccæ, ſin-
gulorum denariûm pondo centum: aceti heminas xij. Terito ſquamam ex aceto, & cum læuis facta
fuerit, thus in minutiſſimum puluerem redactum adijcito, & reſinam: paſtillos fingito, quos* in vm
* *Alit. Vino.* bra deſiccabis. In vſu, cùm callum auferre conaris, medicamenti partem vnam, cerati ex roſaceo cō-
fecti æqualem ſumito. In alijs verò ſit medicamenti portio vna, cerati partes tres vel quatuor: nam
temperamentum ſubiectis affectibus conuenire oportet. ℄ *Cephalicum Melanchlωron ideſt ex ni-
gro viride, quo vſus eſt Tryphon Archæus. Facit ad Diuturna, & Vix ſanabilia. Oſſa corrupta reducit.*
Æris ſquamæ pondo denariûm xij: mannæ thuris, guttæ ammoniaci, reſinæ pityinæ ſiccæ, ſeui vi-
tulini curati, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum pondo denariûm ſedecim: ceræ, olei, vtriuſque quar-
tam minæ partem: aceti heminam: conficito ad modum prædictum. *Philotæ Cephalicum, ad Diuti
na, Difficiliaq; ſanatu. Oſſa corrupta reducit, & Callos conſumit.* Terrę erethriadis denariûm pondo
centũ, ęris ſquamę denariûm pondo quinquaginta, ichthyocollæ denariûm pondo xxv, aceti hemi-
nas duodecim. Ichthyocollam minutim contuſam in vas vitreum conijcere oportet, acetum affun-
dere,

A dere, vt irrigetur diſſolutam medicamini præparato immittere: vbi miſcuerimus, paſtillos efformare: vſus indicatus eſt. ℭ *Dioniſii Samij.* Terræ erathriadis pondo minam, æris ſquamæ pondo minæ dimidium, ichthyocollæ quartã partem, thuris octauam, æruginis raſæ octauam, myrrhæ decimãſextam, aceti congios duos. Cõponito ſub æſtu caniculæ, in Sole omnia cum aceto ſimul terens: ichthyocollam verò tenuem faciens aceto modico in vaſe vitreo imbuito: deinde cum miſcueris ijs, quæ ſunt in mortario, paſtillos fingito quatuor ſingulos denariorum, quoſdam octo, & deſiccato. Vbi vtendum erit, medicamenti partem vnam cum tribus cerati ex roſaceo cõfecti ſumito, ſplenijs lanam ſuccidã aceto madentem ſuperdato, fiſtulis pharmaci partem vnam, cerati roſacei duas, collyria faciens imponito. *Emplaſtrum Dia botanwn hoc eſt ex herbis, vt Lucius præceptor conficiebat.* Anagallidis flore cœruleo denariûm pondo quinquagintaſex, papaueris agreſtis denariûm pondo quinquagintaſex: hyoſcyami viridis foliorum, & porrorum viridium, ſingulorum denariûm pondo quinquagintaſex: ſquamę æris denariûm pondo xxv, mannæ denariûm pondo xx, reſinæ pityinæ ſiccæ denariûm pondo ſedecim, aloes denariûm pondo ſex, aluminis ſciſſilis denariûm pondo quatuor, rotundi tantundem, ſalis ammoniaci denariûm pondo quatuor, cerę pondo minam, olei veteris heminas duas, aceti quantum ſatis eſt. Herbis diligenter contuſis, acetoq; ſolutis, humorem

B ad medicamenti confecturã exprimito. ℭ *Iſis Cephalica ideſt capiti accomodata, ad Chironia, & Curatu difficilia Eſt item Cruentis idoneum, quod Græci enæmon appellant.* Ceræ denariûm pondo centum, reſinæ colophoniacæ denariũ pondo ducentum: guttæ ammoniaci, ſquamæ ęris, thuris combuſti, ariſtolochiæ tenuis, æruginis, ſalis ammoniaci, ſingulorũ denariũ pondo octo: chalbani, mannæ, myrrhæ, aloes ſingulorũ pondo denariûm xij: aluminis rotundi denariũ pondo ſex, olei veteris heminam, aceti quantum ſufficit. Præparato ac vtitor interim mero, interim diluto medicamine.

De ſcriptis ab Hera vtilibus Emplaſtris ad Vix ſanabilia Vlcera. *CAP.* 14.

ALia ſanè quædam emplaſtra vſus multiplicis tradidit, quæ vlceribus quoque ægrè cicatricem ducentibus & malignis eſſe accommodata affirmat. Vnius verò propriè ad ea ſola conducentis meminit, ſic ferè de ipſo ſcribens ad verbum. ℭ *Emplaſtrum ipſius Hygyni ad multa vtile, boni coloris. Facit bene Vlceribus, quæ ad cicatricem ægrè perueniunt: item ad Paronychia, quo nullum extat præſtantius.* Argenti ſpumæ chryſitidis pondo minam, cerę pondo minam, chamęleontis nigri radicis denariũ pondo xxxvj, ęruginis raſæ denariũ pondo xviij, chryſocollæ denariũ pondo xxxx, olei heminas tres. Argenti ſpumã cum oleo leni igne coquito, donec inferueſcere incipiat: deinde cũ ab igne depoſueris, ęruginem inſpergito: iterum coquens moueto, quouſq; colorẽ propriũ rece-

.l.4.[f.4.t.4. 10.fol.474.c

C perit: mox ceram indito, cùm bene medicamentum habet, chryſocollã, & chamæleontem: in mortarium dimiſſis acetũ inſtillato. Valet ad eadẽ chryſocolla etiam contenta, quanquã & ſine hac longè mitigantiſſimum eſt, ſummeq; iuuat neruorum punctus, item cũ à neruis vel muſculis eluere quid oportet. Ac rectè fecit Heras, ad finem ſermonis de emplaſtro, ſcribens chryſocolla addita non eſſe mitigatorium, ſeu leniens: quippe adſtringens aliquid pharmacum hoc continet, at quæ ob dolorem videlicet mitigantur, relaxantibus indigent. Nam in hoc ſolum accidens mitigari poſtulat, & ſubinde mitigantia dolorificum ipſum affectum offendunt. Verũ vehementiori malo ſuccurrẽtes, dolorem primo lenimus, deinde ſic ad ea, quæ morbũ curare poſſunt, accedimus. Itaq; Chryſocolla, ſicut & prius dictum eſt, medicamen ex ijs, quæ ad vlcera vix curabilia mirificè faciunt, quemadmodum pleraq; alia, quę præterquam ꝙ vehementer ſiccant, etiã non nihil adſtringunt. Porrò nullũ huiuſmodi medicamentum eſt mitigatorium. Quoniã verò minæ, & heminæ meminit, ſpumæ argenti minam vnam inijcere præcipiens, olei heminam (dictũ nanq; mihi eſt etiã in ſuperioribus commentarijs, non nullos viginti vncijs, quoſdam ſedecim, minam æſtimare, vt heminam alios vncijs nouem, alios duodecim) diſtinguenda quoque hæc veniunt. Sumetur autem diſtinctio ab ijs, quæ pharmacum promittit, & metallicorum quantitate. Etenim: propter pollicitationem co-

D qui affatim poſtulat, eo'que plus olei accipere: ob metallicorum autem miſtionem, quæ non pauca ſunt, oleoſam humiditatem exigit. Cùm igitur nec pingue, nec medullam, nec reſinam liquidam capiat, oleum augere ratio eſt. Itaque ſi minam ceu viginti vncijs ęſtimemus, olei certè tres heminas infundemus, ſingulas vnciarum duodecim: ſin autem ſedecim reputauerimus, olei heminã ceu vnciarum nouem licet immittere. Poteſt etiam addi, ſi vncias duodecim pendat, propter coctionem diutius celebrandam: nam id talibus medicamentis eſt vtiliſſimum vel metallicorum cauſa, quorũ non mediocris copia exiſtit. Si enim chamæleontis denarios trigintaſex adnumeres, æruginis quidem octodecim, chryſocollæ quadraginta denarijs, fient vniuerſi nonagintaquatuor, qui & ipſi copioſi olei miſturam requirunt, maximè cùm ceræ denarios ſimul centum addi præcipiat, omnino enim vel ſic multo oleo erit opus. Hoc igitur emplaſtrum Heras conſcripſit, adfirmans vlceribus ægrè cicatricem contrahentibus ex vſu eſſe. Alijs verò vſus multiplicis eodem in libro ſcriptis, poſt multa ipſorum opera ſubdidit: *Cicatricem ægrè ſumentibus, vel Malignis quoque, vel Chironys idonea.* Nam & Aribarzanion ab ipſo dictum commendat aduerſus maligna, paſcentia, & difficilia curatu: Item Iſim vt gangrænas coercẽtem. Deinde tertium his verbis auſpicatur: *Boni coloris, Cruentis idoneum, Cicatricem inducens.* Quod chironijs ſimul auxiliari dicit: Inſuper quartũ, cui nomen indidit, Panacea: ad hæc quintum, Iceſiam. De emplaſtris igitur, vario vſui accommo-

datis ſequenti libro diſputabimus,vbi ſimul ea quæ Heras commendauit,adſcribentũr:Hic autem E
quæ vix ſanabilibus (chiropia non nulli vocant) medentur, longo vſu tum à præceptoribus no-
ſtris, tum à nobis ipſis explorata: quorum non nulla ab antiquioribus quoq; viris præclaris appro-
bata ſunt,quemadmodum & illud,quod in libro,cui titulus eſt Mantiæ pharmacopola de re medi-

† Al. denariũ pondo.

ca,ſcriptum inuenio. Verba ipſius ita ſonant. ℭ *Aeruginoſum Mantiæ.* Æris vſti, † pondo mi-
nas} quatuor,reſinæ pityinæ ſiccæ denariũm pondo octo,ceræ denariũm pondo octo, æruginis de-
nariũ pondo x,olei heminam,terræ cimoliæ denariũm pondo iiij, thuris denariũm pondo quatuor,
ſquamæ æris denariũm pondo quatuor. Sicca læuigata in mortario ſinito, ceram liquefactam cum
oleo tritis ſuperfundito,ſinitoq; pauxillo tempore combibere,aceti heminam addito: per triduum
terito,quantum aceti excipiatur,immittens,vt liquidi cerati fiat ſpiſſitudo. Vtitor ad omne vulnus
& ad vlcera & vix ad cicatricem venientia vlcera, & quæcunq; cancroſa ſunt, cum panniculis fila-
tim concerptis: ſupra ſplenium vero lanam ſuccidam vino oleoq; madentem leuiter alligare opor-
tet, biduo per æſtatem ſoluere, hyeme triduo, ac vlcera tepente aqua abluere, in profundis vulne-
ribus ipſas oras leuiter linamentis intercipere: quippe medicamen linamento excipi aptum eſt,
& pus mouet. Hac ratione pura fient vlcera, & cruſta excidet, ceram miſcendo æqualem æruginí
* ad cicatricem perueniet. Exterit & carbunculos citra dolorem,omne'que paſcens malignum ſiſtit, F
perſanatq;. Vtitor quoq; ad herpetas,& vngues putridos: ſimiliter autem & ad omnia vino & oleo

† In antiquis gręcis non nullis additur, emplaſtrum Galeni.

vtendum eſt cum lana. Præterea dentes eroſos medicamine repleto. {ℭ † *Bonum noſtrum.*} Ce-
ræ,picis,bituminis,ſingulorum pondo libram: mannæ, æruginis, ceruſſæ, ſingulorum pondo ſeli-
bram: malicorij,gallæ,ſpinæ ægyptiæ,iridis illyricæ,ariſtolochiæ,rotundæ, chalcãthi, ſingulorum
pondo trientem,hoc eſt vncias quatuor:ariſtolochiæ verò longæ, & æris combuſti, vtriuſque pon-
do ſextantem, hoc eſt vncias duas. Sicca ex aceto pluribus diebus terito, vt etiam prius oſtenſum
eſt: ijs probè elaboratis, quæ liquari poſſunt, cum oleo liquatis, heminam ipſis ſuperfundito, man-
nam inſpergens: vbi liquefacta frigefeceris, & deraſeris, aridis ex aceto læuigatis ſic admiſceto, vt
ne inter fundendum grumos ceræ modo facias, id'que potiſſimum ambiente nos aere frigido.

ℭ *Aliud noſtrum.* Bituminis,aluminis liquidi,ſingulorum pondo libram:picis,reſinæ pityinæ,
ceræ, pondo libras duas: ariſtolochiæ rotundæ, gallæ, ſpinæ ægyptiæ, ſingulorum pondo vncias
octo: malicorij,æris vſti, mannæ, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum pondo vncias quatuor: olei rici-
nini, aut veteris, ſi illud non adſit, pondo libras duas, quarum ſingulæ vncias duodecim conti-
neant, vt omnes ſimul vnciæ collectæ ſint vigintiquatuor. Præparato hoc quoque eodem modo
cum prædicto,metallica ex aceto teruntur,deinde ſicca adijciuntur, rurſus'que læuigantur: poſtea G
cum luti ſpiſſitudinem habuerint,liquata miſcẽtur,vt prædiximus. *Aliud.* Bituminis, reſinæ te-
rebinthinæ, picis brutiæ, ſingulorum pondo: olei denariũm pondo vigintiquatuor: argenti ſpu-
mæ, ceruſſæ, mannæ, æruginis, ſquamæ, opopanacis, ſingulorum pares portiones denarijs olei vi-
gintiquatuor: ladani pondo vncias duas, quæ valent denarijs ſedecim: aceti heminas duas.

Hoc quoq; pharmacum perinde ac ſuperiora duo, cõficitur. *Aliud.* Chryſocollæ, ſquamæ,ſto-
momatis,ſingulorum denariũm pondo quatuor:æruginis,& chalcanthi, vtriuſque dimidium, hoc
eſt ſingulorum pondo denariũm duũ:ceræ denariũm pondo vigintiquinque,hoc eſt vncias tres, &
denarium vnum: reſinæ terebinthinæ pondo vncias duas, hoc eſt denarios ſedecim. Ceram cum
terebinthina liquefacito, deinde alijs admiſceto, bifariam medicamentum conficiens, interim vt
prius citata aceto conterens arida, interim ſine hoc curioſè læuigata liquefactis miſceto. Eſto au-
tem terebintbina liquidior, ſicut plerunq; larix appellata. In ſumma,omnibus his pharmacis,quæ
chironijs conuenire palàm eſt, laricem reſinam ſi loco terebinthinæ miſceas, non peccabis.

Aliud. Ceræ pondo vncias tres, hoc eſt denariũm pondo vigintiquatuor: æris vſti, ſquamæ,
æruginis,ſingulorum pondo denariũm duum,vt trium horum ſimul denarij ſex exiſtant. Cera eſto
pinguis, vt quæ cum roſaceo vel myrteo modico emolliatur. Arida probè læuigata excipiantur, H
quemadmodum in omnibus medicamentis, quæ ad chironia parantur, vehementer eſt neceſſa-
rium. Quin etiam vbi ſicca ceræ fuerint admiſta,melius eſt ea diu in mortario contundere. *Aliud.*

Ceræ pondo vncias ſex:æruginis partem ſextam,quæ eſt vncia vna: æris combuſti, reſinæ laricis,
ſingulorum pondo denarium trium, vt ambo ſimul habeant denarios ſex. Cera pinguis eſto:inq;
aquam calentem proiecta, quò mollior fiat, manibus ſubigatur, æruginem & æs in eam recipien-
do,poſtea contundendo in pila,vbi reſinæ quoque miſtio paulatim inſtillando fiet. *Aliud.* Cad-
miæ pondo vncias tres, dimidio chalcitidis ponderi miſceto, quod eſt vnciæ ſemiſſi: Tritis probè
vinum auſterum affundito, & rurſus læuigato: vbi mellis conſiſtentiam habuerit, ceratum, ex ce-
ra, & reſina fricta, compoſitum immittito. Sint autem cuiuſque pares portiones vnius vnciæ, vt
ambæ duas vncias efficiant,myrtei liquefacti pauxillum adijcito. *Aliud.* Olei veteris,vel ricini-
ni heminam: ceræ, picis, bituminis, ſingulorum pondo: mannæ, æruginis, ceruſſæ, dimidio mi-
nus,quàm in prædictis,quod eſt cuiuſq; ſelibram: malicorij, gallæ, ſpinæ ægyptiæ, iridis, ariſtolo-
chiæ rotundæ, chalcanthi, ſingulorum trientem, qui valet vncias quatuor: æris combuſti, ariſtolo-
chiæ longæ,cuiuſque ſextantem,qui pendet vncias duas. Quæ liquantur,aridis antea ex aceto leui-
gatis commiſcebis,vt prædictum eſt. *Aliud.* Cadmiæ,chalcitidis, ſingulorum pondo denariũm
quadraginta.

A quadraginta. Ex vino tritis pluribus diebus, ceratum quod ex oleo & cera conſtat, immittes. Sint
autem olei libræ duæ, ceræ denarij ducenti. At ſatius eſt hoc minori ſymmetria conficere, Cadmiæ,
& chalcitidis, ſingulorum denarium pondo decem, ceræ & olei, cuiuſq; denarios quinquaginta,
inijciendo. *Aliud.* Cadmiæ combuſtæ, chalcitidis vſtæ, terebinthinæ, ceræ, ſingulorum parem
menſuram. Arida ex vino conteres. ℭ *Aliud ex Ricino.* Æruginis denarij pondo vnius, alumi-
nis liquidi pondo libram: malicorij, æris combuſti, mannæ, ſingulorum trientem, qui valet vncijs
quatuor: gallæ duplum adijcias, quod eſt vncias octo: picis, pithyinæ, ſingulorum pondo libras
duas: bituminis dimidio minus, hoc eſt pondo vnum: cui aluminis liquidi etiã indideris, ariſtolo-
chiæ rotundæ, & gallæ, ſingulorum pondo vncias octo: longæ ariſtolochiæ dimidium, hoc eſt vn-
cias quatuor: olei ricinini pondo libras duas. Metallica ex aceto conteruntur, vt in ſuperioribus.
Aliud. Ceræ pondo vnciæ tres: æris cõbuſti, ſquamæ, æruginis, ſingulorum pondo duo. Ceram
prius in aqua calente calefaciens: manibus roſaceum admiſcens emollies: deinde arida excepta in
mortario contundes diutius, vt verè omnium fiat vnitas. Tertio quarto'ue die hoc & alia huiuſmo-
di omnia ſoluito, ſpongiam extrinſecus ex aqua vel poſca imponens. *Aliud.* Ceræ pondo vncias
ſex: reſinæ laricis eius dimidium, hoc eſt vncias tres: æruginis triplo minus, q̃ laricis fuit, hoc eſt vn-
B ciam: picis brutiæ pondo denarium trium, chalcitidis vſtæ ſimiliter denarium pondo trium. Con-
ficito & hoc vt prædictum. *Aliud.* Æris cõbuſti, ſquamæ, æruginis, parem cuiuſq; menſurã: ceræ
ſeſcuplam miſceto. Ceram, vt prædictum eſt, calente prius aqua madidam ſubigito: ac interea dum
hoc agis, vel roſaceum, vel myrteum adijcito: deinde in pilam immittito. Præſtat autẽ trium pondo
ceram ęqualem miſcere q̃ recentiſſimam, molliſſimam, pinguiſſimam, ne multo humore oleoſo in-
digeas. *Aliud.* Æruginis, terebinthinæ, pares vtriuſq; partes ceræ triplo plures: aluminis ſciſſi-
lis, cadmiæ, ſquamæ, ſingulorum quadruplum, vt æruginis pars vna ſit, item terebinthinæ vna, ce-
ræ tres: ſquamæ, cadmiæ, aluminis ſciſſilis, vniuſcuiuſq; quatuor. Vbi arida contuderis, cribraue-
ris, in puluerem exactè redegeris, in mortarium coniectam ceram, & terebinthinam contundito,
ſicca aſpergens, piſtillum myrteo vel roſaceo madefaciens in aere calido, nam in hoc facilè tunden-
tur, maximè ſi id æſtiuo Sole fiat. Vſus eſt is, qui aliorũ quoq;, nimirũ vlcere prius deterſo aphroli-
tro, & poſtea eloto per melicratum, tum per ſpongiam probè purgato, vt madoris ſit expers: dein-
de ſuper id platyſmate hoc eſt latiore linteo, cui emplaſtrum illitum ſit, impoſito: poſtea duplici li-
namento aqua frigida tincto extrinſecus ſuperdato, præterea noua ſpongia molli: & tertio aut quar-
to die id reſolues. ℭ *Acerum hoc eſt abſque cera, noſtrum.* Argenti ſpumæ pondo libras tres, olei ri-
C cinini veteris pondo libras quatuor s, aceti quàm acerrimi libras duas: æris ſquamę nigrę, chalciti-
dis, ęruginis, ſingulorum pondo vncias duas. Argenti ſpumam cum oleo prius coquere oportet, do-
nec ſtrigmenti ſpiſſitudinem accipiat: deinde metallica pluſculis diebus ex aceto trita adijcere: atq;
ſic incoques, quouſque non coinquinet. Licet etiam ſtatim ab initio argenti ſpumam cum oleo, &
aceto diligenter miſtam coquere: ac vbi ſemicocta fuerint, ſquamam, chalcitidem, & æruginem
immittere. Voco autem nunc libram olei & aceti Romanã, quæ vncias duodecim peculiares con-
tinet. Quin & ſex olei libras tribus argenti ſpumæ pondo interdum committo: & nimirum ſecun-
dum hanc ſymmetriam diutius incoquuntur. Cùm præparas & hoc pharmacum, præſtat argenti
ſpumam cum ſolo oleo eſſe coctam: deinde metallica cum aceto inijci. Vbi verò tria fuerint, cu-
iuſq; vncias duas dixi immittendas aceti libris duabus, argenti ſpumæ tribus, olei ricinini veteris li-
bris ſex, vel, vt prius dixi, quatuor s. Hoc medicamentum & fiſtulas iungit, & calloſas iam exiccat,
contrahit, & claudit. At ſi bona victus ratione vſus quis fuerit, non reſoluuntur: plenitudine verò
inſigni collecta, periculum eſt ne pars ex fluxione infeſtante phlegmone rurſus tentetur, & fiſtula
aperiatur. Et verò inueteratis vlceribus, & dyſepulotis hoc eſt cicatricem ægrè ducentibus, quæ &
& chironia nominant, non ſolùm pharmacum impermixtum imponimus, ſed etiam liquefactum
D oleo veteri, vel ricinino, ac linamento exceptum: etiam ſi puris vel minimum non dum in vlcere
antea fuerit, concoquit ipſum, & generat, & craſſum efficit. Cæterum vlcus triduo ſolues, ſi nihil
prohibet. Quòd ſi ſtomomatis ſquama fuerit, præſtat: ſin minus eam habeas, nec nigram, cyprij
æris ſquama inijcietur. Confeci aliquando hoc emplaſtrum, phrygij quoq; lapidis vncia admiſta,
interdum etiam chryſocollæ vncia, ſicut & amborum non nunquam: glutinat & magna vulnera.
ℭ *Aliud ad Teneros & ex ijſdem Vlceribus nimis grauiter conflictantes.* Ceræ pondo, roſacei pon-
do, ceruſſæ pondo vncias octo, ſalis ammoniaci pondo vncias quatuor, ſquamæ cypriæ pondo vn-
cias duas, thuris pondo vnciam, calcis viuæ pondo vnciam, aluminis fiſſilis pondo vnciam,
æruginis pondo vnciam, malicorij pondo vnciam. Vſus prædictis idem eſt. Nouem in
præſentia ſunt pharmaca citra roſaceum compoſita, decimum enim illud. Ex no-
uem quinque ſunt pari pondere, calx viua, malicorium, thus, alumen ſciſ-
ſile, & ærugo. Squamæ duplo maius pondus eſt, & hanc ſal ammo-
niacus duplo exuperat, hunc ceruſſa, huius ſeſcupla rurſus
cera in libram vnam reducta, quam &
roſaceum habet.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER QVINTVS

ARGVMENTVM LIBRI

Continet Multiplicis vſus Emplaſtra, Paſtillos,& Arida.

De Medicamentis Vſui Multiplici accommodatis. CAP. 1.

DE medicamentis Polychreſtis futura hîc eſt diſputatio, vocant autem Græci polychreſta, quæ multis affectibus cōueniunt. Suntq́ꝫ non nulla ipſorum nō modò ſpecie,ſed etiam genere diuerſa, omnia verò ex contrarijs conſtant medicaminibus, etiam iuxta ſecundas qualitates ac vires,non tantum primas.Patere arbitror cuiuis primas me appellare caliditatem,frigiditatē,ſiccitatem,& humiditatē,atqꝫ ex harum cōiugatione quauis cōpoſitas: Secūdas verò, quæ F ipſas ſequuntur,vt in quinto libro de Simplicibus medicamētis vberius perſenſui,oſtēdens nō nulla nō ſolùm cōpoſita medicamina, ſed ſimplicia quoqꝫ vt naſcuntur,emollire,quædam indurare: quēadmodum alia obſtruere,alia reſerare: alia ſordes gignere,alia abſtergere: alia attenuare,alia craſſitiem admoliri: alia denſare,alia rarefacere: alia carnē inducere, alia repurgare: alia cicatricē ducere,alia exulcerare: alia trahere, alia repellere: aliasq́ꝫ ſimiles eorum differentias. Porrò dictum mihi eſt & ſuperioribus cōmentarijs,quæ contrariorū facultate medicaminum neceſſaria eſſet miſtura, cuius etiam nūc paulo poſt mentionē facturus ſum. Melius enim mihi videtur duo quædā tria'ue medicamenta celebria,quæ multiplicem vſum exhibeant,præſcribere, deinde cōpoſitionis ipſorum rationem interpretari. Exordiar autē ab ijs, quæ nemo non nouit, quippe in Heræ libro, cui titulus eſt Nartex id eſt promptuarium medicaminū, prodita, tum apud alios qui libros de medicamentis condiderunt. At quia ſuperiori libro de virtutibus,quæ vlcera dyſepulota hoc eſt vix cicatricē ducentia,curant,verba fecerim, animus eſt nūc quoqꝫ emplaſtra illa multiplicis vſus primum exponere, quæ cauſa malignorum (non nulli chironia nominant) compoſuimus. Alia verò vſus dicta multiplicis, ꝙ multis quidem affectibus alijs conferant,non tamen etiam chironijs, ea rurſus ſeriatim referre propoſuimus. G

Quæ ſcripſerit Heras. CAP. 2.

ITaqꝫ cū opere medicamētorum Heras Cappadox emplaſtrum quoddā ad huiuſcemodi vlcera mirificè faciens tradiderit, inde ſumā exordiū, verba ipſius adſcribens,quæ in hunc modū ſonant.

¶ *Boni coloris, Cruentis idoneum, Cicatricem ducens. Conglutinat, perfectè implet, atq; Cicatricem ducit ſolutum cum cerato, magisq́; adhuc circa cicatricem inducendam efficax eſt. Valet etiam ad Chironia vlcera, aliaq́; ſimilia ſummopere. Nā Callos conſumit, deinde genuinam carnē generat, valde album.* Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, æruginis raſæ pondo vncias ſex mannæ pondo vncias tres olei heminas quinqꝫ, aceti ſextarium. Liquabilia ſiccis admiſcentur. Vſus eſt emplaſtri ad vulnera, cum roſaceo temperatum pus generat, cerato ſolutum ad cicatricis generationē repurgat. Quidam tamen reſinæ frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundem, ingeſſerunt: atqꝫ ſic præparatum ærugine raſa ipſum exceperunt, vt collyrij tenorem haberet: atqꝫ hoc impoſuerunt, vbi callos conſumere ſtuderent: promptè enim hæc facit, vt etiam oſſa ſeparet. Meritò igitur & emplaſtrū hoc Heras commendat ceu ex æruginis, & aceti copia, efficax, ſi quid in ſuperiore libro dictorum meminimus. Laudat item Panacea ab eo vocatam, quam deinceps verbis illius appono. H

¶ *Panacea Heræ à non nullis Sanitas nominata. Ad oēm Paſſionem, & malignitatē. Siſtit autē Nomas, neq; cruſtas facit, neq; circumpoſitis partibus duritiem conciliat. Rumpit ac tabefacit omne corruptum, vt nihil à liquidà* ſtaphide differat. Cohibet Sanguinis eruptionem tum aliā, tum quæ per hæmorrhoidas fieri ſolet, myrteo dilutū. Itē Hæmorrhoidas ipſas tabefacit, & cōſumit. Inſuper Fiſtulis medetur, & Carbunculis. Sanat Aegylopas, & Chironia, vt vocant. In ſumma Vix Sanabilium, & diuturnorum genus † latentibus quidē locis, veluti vtero, vnguento cyprino liquatū: } exterioribus autē præſtat, vt alia ſingula, ſic apponere. At omni Vlceri impoſitum, quamuis agreſti, mitius ſtatim id efficiet, dolores minuet, & vigilias. Hæc eius virtus eſt.* Chamæpityos denariū pondo quatuor, ſymphyti denariū pondo quatuor, chamæleontis denariū pondo quatuor: marrubij denariū pondo quatuor, apud alios ſex: polij denariū pondo ſex, centaurij tenuis denariū pondo ſex, helenij denariū pōdo quatuor, ariſtolochiæ denariū pondo quatuor, thuris denariū pondo duodecim & ſemiſſis, myrrhæ denariū pondo triū, aloes denariū pondo ſex: chalbani denariū pondo ſex, oboli vnius & ſemiſſis: olei denarium pondo centum octoginta, mellis triginta, propolis denariū pondo duodecim s. aluminis ſiſſi denariū pōdo ſex, oboli vnius & ſemiſſis: terebinthinæ denariū pondo ſex, oboli vnius & ſemiſſis: chalcitidis denarium pondo ſex, oboli vnius & ſemiſſis: bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelitidis denarium pōdo quinquaginta, argenti ſpumæ denariū pōdo quinquaginta, gallæ denarium

pondo

*Al. bonum.

*Liquida id eſt ὑγρᾶς, fortaſſis ἀγρίας leg. i. agria vel ſylueſtri.

† *Al. ex antiquis clarius in latentes quidē locos, veluti vterū, infunditur vnguento cyprino liquatum &c.*

A pondo trium, pulueris iridis denarium pondo trium. Cõtuſæ pridie herbæ & radices oleo immit-
tuntur: vbi nocte tota in eo durauerint, manè argenti ſpuma, ampelitis, bitumen iniicitur: ſupra
ignem lenem incoquuntur: vbi ſpiſſitudinem adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sint autẽ in alio
vaſe mel, reſina, chalbanum, propolis colliquata, quæ oportet ſimul cõmiſcere, in ollam fundendo:
deinde arida, quibus cum medicamen coquitur, donec nõ coinquinet: rurſus ab igne depoſito myr
rha læuis facta, & thus inſpergitur. Eſt autem aduertendum, nequando efferueſcat, & quantum fie
ri poteſt in amplo ſpatio coquatur, difficulter.n.reſtingui poteſt, ſi quid attingat. Hæc quidẽ He-
ras de Panacea. Nobis autem materiem ipſam à medicamentis, quæ priore libro ſcripta ſunt ad vl-
cera vix ſanitatem recipientia, differre notandũ eſt. Nã illa ſolis conſtant metallicis, quędam paucis,
pluribus, pauca illorum radices ac herbas continent: at panacea hæc ſecus habet. Recipit enim hæc
chamæleontem & centaurium, quorum vtrunq; maligna vlcera iuuare idoneum eſt. Accipit præ-
terea ariſtolochiã, & iridem, imbecilliora quidem centaurio & chamæleontè, quodam ad maligno-
rum vlcerum curationem attinet, non tñ repudianda. Herbas autem valentes aſſumit, quæ vel ſolæ
maligna vlcera curare poſſunt ſæpenumero, chamepityn, polium, & ſymphyton: quibus valen-
tius eſt marrubium, & helenion. Itaq; marubio etiã ſolo vti queas in iis, quæ carnem abunde humi-
B dam circa vlcus habent, & ſordidiorem: helenion verò neque iis conuenit ſolum inſperſum, ſicut
nec aliud quoduis acre. Siquidem didiciſtis in opere de Simplicibus medicamẽtis, acrium & ama-
rorum medicaminum diſcrimen, nempe acria iritare, mordere, calefacere, & fluorem in affectis par
tibus concitare: amara verò exiccare citra morſum & calorem, eoq; exulceratis partibus conduce-
re. At quoniam ex herbis iſti cõpoſitionem paranti, inſtitutum erat emplaſtrum inde non ſiccum,
quod inſpergi poſſit, efficere: ad emplaſtri verò confecturam, vel ceram, vel reſinam, vel omnino
argenti ſpumam diutius coctam adiecturus erat, vnde virtus herbarum ſolueretur: miſcuit ipſis nõ
nulla medicamenta tam valida, vt vlceribus per ſe exhiberi non queant. Valida aũt duplicem com-
munem vim & qualitatem obtinent, non nulla auſteram acerbamq;, alia acrem & acerbam. Huius
igitur gratia ex iis, quæ acrimoniam ſortita ſunt, helenion miſcuit: ex validè autem adſtringẽtibus,
(hæc.n.auſtera, & acerba nominamus) alumen, & gallam immaturam. Qualitates autẽ vtraſq; va-
lentes habet chalcitis, quẽadmodum & vires quę in ipſis ſunt, cùm ſit acris & adſtringens. Enimue
ro dictũ eſt ſuperius neceſſariam eſſe malignis vlceribus, & præſertim cùm fluori ſint obnoxia, qua
litatem auſteram. His ergo omnibus, quæ dixi, admiſta argenti ſpuma eſt, reſina, & thus, quò phar-
macum emplaſtri formam acciperet. Sed argenti ſpuma ex media materia eſt. Thus concoquit, &
C pus mouet, ſi tanq̃ ad probè temperatam naturam reſpicimus: nam id humidioribus corporibus
carnem producere oſtendimus. Quin etiam ex medicamentis quæ concoquunt, quæq; vim à pure
mouendo, quaſi purificam vel expurgatoriam dictam habent, nullum valenter digerit, ſicut nec
acre: ſiquidem talia mediocriter excalefaciunt, immo & emolliunt magis, quam exiccant. Quare
thus etiã recte admiſtum eſt in propoſiti emplaſtri compoſitione, vti mitigatorium quid & lene ac
cipiat. Huius nimirum potentię oleum quoq; eſt, emplaſtri coquendi cauſa ſecundum primam ra-
tionem adiectum, ſecum verò duas facultates inferens, mitigatoriam videlicet, & quæ valida phar-
maca obtundit, ſiue hæc acri, ſiue auſtera virtute ſint prædita. Certè ampelitis terra ſiccat, & dige-
rit, nihil manifeſtò acre continens: propterea malignis vlceribus idonea eſt, & ſi ſolam per ſe tri-
tam inſpergas. Chalbanum verò & ipſum eò, ꝙ concoquit, emollit, mitigat, & dolorem ſedat, præ-
dictæ compoſitioni adiectum eſt, cùm thus eaſdẽ vires, ſed imbecilliores habeat, chalbano faculta-
tes ambas valentiores poſſidente. Terebinthina reſina ipſa quoque ſimul cùm detergẽdi diſcutien-
diq; facultatem habeat, etiam affectus tales ꝙ concoquat, quidpiam obtinet. Bitumen verò cum ca-
lore non admodum vehementi ſiccare nouimus. Quibus omnibus emplaſtri author medicamen-
tum tractoriæ virtutis propolim nimirum admiſcuit, qm̃ eius vſum multiplicem eſſe voluit. Om-
D nia verò, quæ multiplicem vſum præſtant, maximè varias poteſtates habere neceſſitas eſt, vt pluri-
bus vitiis medeantur. Sic etiã non parum mellis addidit ſciens ipſum ſiccans, digerenſq;, putreſcen
tibus eſſe accommodatiſſimum: quippe & ipſum ex iis eſt, quæ non putrefiunt, & milta à putredi-
ne reſeruat, præterq̃ extremè ad putreſcendum idonea, quæ humida ſunt & calida. Atque mel co-
pioſius aliis, medicamenti compoſitor indidit: nam ſi tria, quę coqui deſiderant, excipias, bitumen,
argenti ſpumam, terram ampelitidem, aliis maius eſt. Atq; his ipſis bitumini, argenti ſpumæ, & am
pelitidi tm̃ adiecit olei, quantum coctioni commodum erat futurum, coniectura & ab aliis ſumpta,
quæ ſicca pharmaco immittuntur. Inſuper omnibus perfectè coctis myrrham & aloen voluit inii-
ci, quæ ambo citra mordicationem ſiccant: verùm differunt, ꝙ aloe adſtringat, myrrha tenuiorum
partium ſit, magiſq; ſiccet. Cæterùm haud ſcio, cur Heræ viſum fuerit minoribus ſymmetriis Pa-
naceam hanc conſcribere, quam alii maioribus conficiunt: ſiquidem non nulli omnia duplicata
habere ipſam tradiderunt, alii quadruplo copioſiora. Chalbani ſanè denarios ſex, obolum vnum s,
Heras numerauit: alii de*cem & ſemiſſem: quemadmodum alii rurſus vigintiquinq;, augentes ſi- *Al. duode-
mul & alia ad portionem, vt nuſquam dicatur in ſymmetria obolus vel ſemiobolus. Itaq; aduertere cim.
vos oportet Panaceas apud alios ſcriptas huic conferentes, vtrum omnia duplicata, an quadrupla,
habeant: ac ſi ſint omnia aucta, nõ putare illas ab hac eſſe diuerſas. ℭ *Iſis à quibuſdam Epigoni dicta.*

Multiplicis

Multiplicis vſus eſt medicamentum, quod Iſidem appellant, ab omnibus commendatum. Ego ve- E
rò apponam modo, quæ Heras de illo memoriæ prodidit. Hæc illius verba ſunt. *Medicamentum*
à non nullis Epigoni dictum, ab alijs Iſis. Facit ad omne Vulnus, & ad Vulnera capitis cum oſſium præci-
ſione, ſanat citra reparationem. Valet ad Punctus, item Paxillos infixos, & Hominum atque canum mor-
ſus. Venenum trahit viperæ, ſcorpij, draconis marini, paſtinacæ. Curat Fracturas artuum cum vulnere,
callum. n. obducit citius tutiusq́. Fiſtulas oẽs receptes, veteres Foueas ſeu dehiſcentia vlcera, Sinus, Phy
mata, Parotidas, Abſceſſus in mãmis, & alis futuros, aut factos, ſanat. Aduerſus Fluxiõnẽ nobis venien-
tibus, Strumas adhuc aufert cum tunicis, celerrimè pus educens. Siſtit Oculorũ fluxiones fronti impoſi-
tum, tollit Liuorẽ. Gangrænas nõ patitur latius ſerpere. Putredinẽ purgat. In ſumma ad quoduis bonũ eſt.
Hæc recipit. Ceræ denariorum pondo centum: terebinthinæ denariorum pondo ducentorum, ſe-
cundum alios centum: ſquamæ æris rubri denariorum pondo octo, æruginis raſę denariorum pon
do octo, ariſtolochiæ rotundæ denariorum pondo octo, thuris denariorum pondo octo, ſalis ammo
*Al. rotundi. niaci denariorum pondo octo, guttæ ammoniaci denariorum pondo octo, aluminis co*mbuſti dena
riorum pondo ſex, æris vſti denariorum pondo octo, myrrhæ denariorum pondo duodecim, aloes
denariorum pondo duodecim, chalbani denariorum pondo duodecim, olei veteris heminam, aceti
acris heminas duas. Quæ liquari poſſunt, ſiccis in mortarium ſuperfunduntur. Sic quidem He- F
ras Iſim ſcripſit non etiam particularem omnem vſum ei apponens, vt in alijs conſueuerat. Inſuper
quòd ad Epigonum illud refert, à pleriſque diſſentit, quos exactius de Epigonio ſcripſiſſe arbitror,
cum alia, tum illud quoque, nempe quòd in carcere concluſus cùm quendam admodum poten-
tem curaſſet, eius rei gratia fuit dimiſſus. Adieciſſe verò ipſum aiunt præſcripto medicamini, dra
cunculi radicem: atque ego ſemper ita vſus ſum, quoniam & præceptorum meorum vnus vſur-
Al. heminæ. pabat, apponens in prædictam ſymmetriam Heræ, dracunculi denarios octo, inſuper & olei cya*-
thi dimidium, aceti heminam: ad hæc colophoniam reſinam, non, vt Heras, terebinthinam. Sed
& in emplaſtri confectione ab illo diſſentiebat, chalbanum aceto cum alijs in pila elaborans, atque
ita admiſcens ea, quemadmodum & Heras inquit, liquabilibus: deinde medicamentum mani-
bus plurimùm emolliebat, attingens acetum quàm acerrimum: poſtea in vaſe æreo reponebat, &
perfuſum longo tempore ſeruabat: atque ita excipiens vtebatur. Appellauit ipſum, velut alij qui-
dam, Hermonis ſacri ſcribæ: alibi ſcriptum inuenias ex adytis templi Vulcani in Ægypto hoc
quoque eſſe, quemadmodum & illud, quod ex dictamno conſtat. Symmetriam verò ſimplicium
medicamentorum quæ id conſtituunt, omnes propemodum æqualem ſcripſerunt, proinde titu-
lus licet diuerſus exiſtat, non opineris aliud eſſe, atque aliud, & quod ex adytis ſacrum dicitur, & G
Hermonis ſacri ſcribæ, & Epigoni: nam omnes has appellationes habet. Liquatum autem cum ce-
rato liquido purgat, & vlcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato dilui ipſum tradide-
runt, non nulli duplicato, vtrique ſymmetriam indiffinitè diſtinguentes. In quibus etenim vlcus
purum ſatis efficitur, ſi tribus cerati partibus temperatum fuerit, non oportet duplicatum adijce-
re: in quibus autem minus purgatur, ibi ceratum duplo maius aſſumendum. Nouimus enim ef-
ficacius omne id genus medicamentum eſſe, quod non multo cerato miſcetur: imbecillius, quod
multo. Nihil mali eſt autem de dracunculo quoque eatenus dicere, quòd per æſtatem caule exic-
cato, & herba tota, radicem amputare oportet: deinde in domo ſicca Solem non habente repoſi-
tam, paulo poſt dies ſex vel ſeptem in orbiculos diuidere, eoſq́ filo traiectos in ſicca domo & à So-
le remota rurſus ſuſpendere: ac ſic vbi medicamentum præparare voles, radicem contundere:
quæ ipſa quoque ſeorſum tuſa & læuigata probè, vt puluis fiat, malignis vlceribus medetur.

¶ *Emplaſtrum ex Dictamno.* Item quod ex dictamno emplaſtrum conficitur, ſacrum appellant, di-
centes & hanc ſcripturam in Vulcani templo iuxta Memphim inuentam eſſe: omnes ipſius hu-
iuſmodi ſymmetrijs meminerunt, vel parum adeo ab his differentibus. Sufficiet autẽ verba Heræ
& de ipſo adſcripſiſſe, quæ in hũc modũ habẽt. *Sacrum ex Vulcani templo in Memphi. Facit ad recen-* H
tia Cruenta, fluentia, ad Neruorũ præciſiones, Vetera vlcera, ſuppaſcentia, Contuſa, Putredines, Carbun-
culos, Nigritias, Vlcera fluentia, Cicatricẽ ægrè admittentia, Parotidas, Perniones, Abſceſſus, Strumas,
Furunculos, Duritias. Tela educit, aculeos, oſſa ex capite. Sanat ferarum Ictus, ſcorpionum Morſus, pha
langiorum, muris aranei, hominum. Valet ad omnem colli Dolorem, humeri, articulorum, vice malagma-
tis. Siſtit Oculorum fluores, nõ modò recentes, ſed etiã veteres. Tollit Capitis dolorẽ inunctum, roſaceo di-
lutum. Et Vteri dolorem ſedat tum illitu, tum ſuffitu. Necat inſuper Feras ſuffitu. Hæc recipit. Olei ve-
teris heminas duas, argenti ſpumæ denarium pondo centum, æruginis raſæ denarium pondo octo,
ſquamæ denarium pondo ſex: colophoniæ liquidæ, alij pineæ, denarium pondo quinquaginta:
mannæ denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pondo ſede*cim, æris combuſti
*Al. xxvj. denarium pondo octo, diphrygis denarium pondo ſex, gentianæ denarium pondo ſex, aloes dena-
rium pondo octo, chalbani denarium pondo duodecim, propolis denarium pondo octo, ceræ dena
*Al. viginti. rium põdo vigintiqu*inq;, ariſtolochiæ denarium pondo decẽ, dictãni cretici denarium põdo decẽ.
Argenti ſpumam & oleum in olla magna ſupra prunam incoquito, vt omnino aut ferè non inqui-
net: deinde cacabum deponens æruginem indito ſquamamq́;, & coquito, ne prorſus inficiat. Poſtea
rurſus auferens, reſinã, ammoniaci guttã, inijce cribrata, mouẽs donec feruere deſinat: mox cum re-
poſueris

A poſueris paululumq́ꝫ dimiſeris, tollito, atqꝫ æs diphrygesq́ꝫ inſpergito, rurſus coquens, quoad non inquinet, interdum enim his iniectis remittitur: poſtea deponens, ceram addito, iterum coquito, vſqꝫ dum non polluat, quod celeriter accidit. Dein cùm depoſueris, propolim immittes, ac reponens denuò, pauliſper ſines, cùm depones, addes aloen, mannam, dictamnum, ariſtolochiam, gentianam: his abundè refrigeratis ſingula læuiſſima inſperges mouens: ſi non inficiat, tolles, ſin minus, leni igne coques. Hæc quidem Heras de emplaſtro ſcripſit. Compoſuimus autem id nos interdum & ſine combuſto ære, & diphryge: vnde quæ in alto latebant, magis attrahebat, emolliebatq́ꝫ magis, diſcutiebatq́ꝫ: non tamen vlceribus ægrè cicatricem ducentibus idoneum. Quin etiam ipſum citra dictamnum confecimus, rurſus alijs apponentes chryſocollæ denarium pondo ſex, vt maligna vlcera fęlicius ſanaret. ¶ *Iceſium nigrum.* Medicamen titulo Iceſium, vſus multiplicis: quidam gignendi caſu ſcripſerunt, Iceſij. Heras itaque de ipſo hæc tradit. *Iceſium ad Vulnera & Canum morſus, Duritias diffundens, ad Parotidas, Condylomata, & Maligna. Item eſt Attrahens, & glutinatorium. Valet inſuper ad Aquam inter cutem.* Argenti ſpumæ denarium pondo centũ, bituminis Iudaici denarium pondo centum, terræ ampelitidis denarium pondo centum: mannæ, propolis, ſingulorum pondo denarium vigintiquinqꝫ: chalbani denarium pondo duodecim, ſciſſilis denarium B pondo duodecim & s, terebinthinæ denarium pondo duodecim s, iridis denariũ pondo ſex, olei immaturi heminas ſex, mellis heminam vnam, chalcitidis denarium pondo ſeptem s, gallę omphacitidis denariũ pondo ſex, myrrhę denariũ pondo ſex. Argenti ſpuma, bitumen, ampelitis cum oleo in coquuntur: vbi ſemicocta fuerint, propolis, reſina, & chalbanũ, ex melle ſeparatim cocta miſcẽtur: poſtq̃ conſtiterint, reliqua adijciuntur: mouentur autem ſpatha ex tædæ ligno confecta. Huius emplaſtri miſturæ pondus non idem oẽs, vt in ſequentibus oſtendetur, tradiderunt. ¶ *Nigrum ex duabus Ariſtolochijs*, Celebre quoqꝫ emplaſtrum vſus multiplicis eſt id, quod ex duabus ariſtolochijs conficitur, quod ipſe Heras quoqꝫ his verbis deſcripſit. *Nigrum ex duplici Ariſtolochia. {Facit ad Antiqua Calloſa, ægre Cicatricem inducentia, Depaſcentia. Eſt etiã Enæmum cephalicum, Oſſa reducit, & eſt Glutinatorium.} Facit ad Articulos ſolutos. Fluori obnoxia repurgat, implet immiſſum.* Picis põdo libram, ceræ pondo librã, bituminis pondo libram, terebinthinæ pondo libram: mannæ pondo ſelibram, vel vncias ſeptem: æruginis raſæ pondo ſelibram, ceruſſe pondo ſelibram, chalcanthi pondo vncias quatuor, ariſtolochiæ longæ pondo vncias quatuor, illyricę pondo vncias quatuor, malicorij pondo vncias duas, gallæ immaturæ pondo vncias duas, eris cõbuſti pondo vncias duas, ſpinæ pondo vncias quatuor, ariſtolochię rotundę pondo vncias quatuor, aceti heminam, ricinini vel olei ve-

C teris* heminã. Quæ liquefieri poterunt, ſimul liquato: deinde ceruſſam, æruginem, & chalcanthum cũ aceto lęuia facta inſpergito: mox ſupra ignẽ, vſqꝫ dum coiuerint, arida infriato igne ſubtracto: dehinc defuſa ſubigito. Hęc tum Heras, tum alij, de ipſo ſcriptum reliquerunt: Ratio aũt eius qui id cõpoſuit, non obſcura eſt, recordantibus, quæ hîc & in prioribus cõmentarijs dicta ſunt. Conſtat enim ex contrarijs facultatibus, attractricibus, & repultricibus, quæ commune habent, vt exiccent. Superat aũt in eo repellentium virtus, quæ adeſt adſtringentibus, chalcantho, malicorio, gallæ, æri cõbuſto, & ſpinę: ob hoc etiam ad ſolutos id eſt laxatos articulos conuenire ipſum affirmat. Ariſtolochiam autem & iridem adſtrictorijs admiſcuit, vtpote rarefaciendi & digerendi poteſtate prędita. Vt autem emplaſtrum fieret, nec ſiccum, ſed vt ſuperinduci poſſet, medicamentum, oleum & cera miſta ſunt: cera quidem ceu materies ſolum, ſicut & oleum, ſi cõmune fuerit hoc, nec ricininũ vel vetuſtum: quippe didicimus hęc calefacere & digerere. Terebinthina verò reſina pręterquam q̃ emplaſtri conſiſtentiam medicamento conciliet, cùm cera hoc ſola facere non poſſit, etiam emolliens quid & digerens detergensq́ꝫ obtinet. Ac cùm thus eadem pręſtet, manna adſtringendi vim totã*m & qualitatem aſſumpſit: vocant enim ſic thuris micas concuſſu eliſas, corticis parum item participes. Iam & bitumen abunde ſiccat, ad emplaſtri confectionem idoneum medicamen. Atqꝫ

D hęc de illius compoſitione ſufficiunt. Porrò emplaſtri huius author, cùm vellet medicamenta valenti virtute prædita miſcere, æruginem & acetum ipſis adiecit, quæ ſiccare, exedere, & vſqꝫ in profundum corporis penetrare, atque alia deducere poſſunt. Miſcentur autem hæc cum digerentibus, vt humores craſſos particulis, quas curamus, infixos attenuẽt. Reſtat igitur & de ceruſſa quippiam dicere, quam ceu ad emplaſtrum conficiendum aptam, non vt aliquid cooperaturam admiſcuiſſe illum eſt perſpicuum. Ego verò argenti ſpumam potius adieciſſem, quæ & emplaſtris conuenit, & refrigerat: ceruſſa verò alijs quibuſdam vtilis, ad propoſiti emplaſtri vires nihil præſidij affert. ¶ *Emplaſtrum Azanitæ.* Emplaſtrum Azanitæ varij vſus: & nobile, de quo Heras ita ſcribit. *Emplaſtrum Azanitæ.* Picis aridæ pondo vnciam, ceræ pondo vncias tres, adipis ſuilli pondo vncias trẽs*, ſeui taurini pondo vncias tres, œſypi pondo vncias tres, reſinæ pineę pondo vncias quinque. Facit ad maligna omnia, gangrænas, fiſtulas, recentia vulnera, ambuſta igne: perfrigeratis prodeſt vt acopon: item peſſulus eſt emolliens. Conuenit autem & ad vteri vlcera, phymata, & parotidas. Cum vlcera caua fuerint, copioſiore vtitor medicamento: vbi ad cicatricem inclinare videntur, parciore. Porrò medicaminis proprietas eſt concretum humorem ſordidum per ſumma gignere. Benefacit lippientibus, palpebris ſuprapoſitum. Oleum medicaminis affectui opponitur quare obſeruato ne infundas. Cum autem præparas, picẽ, cerã, ſeuũ taurinum inijcito: vbi fuerint liquata,

adipem

*Al. Cotylas ij.

*Al. ὀλίγην, i. paucam.

*Al. Azenitæ.

*Aliter vj.

adipem ſuillum, mox reſinam: poſtremò œſypum, vbi refrigeraueris: totum autem igne non flam E
ma liquefacito. Maximè valet in quibus nerui, vel muſculi percuſſi ſunt, item ad maligna.

℄ *Emplaſtrum Haliei ſeu Piſcatoris, ex Sinopide.* Haliei celebre, & multiplicis vſus emplaſtrū nihil
minus q̃ priora, Heras ita tradidit. *Haliei ad Vetera, & quæ Cicatricem ægrè ducunt. Item Digerit,
præſertim in mammillis Duritias. Vtimur eo tãquam optimo ad plurima.* Ceræ pondo minam, argenti
ſpumæ pondo minam, mannæ pondo denariorum octo, terebinthinæ denariorum pondo octo,
chalbani denariorum pondo octo*, ſinopidis denariorum pondo octo, olei veteris heminas duas.
Oleum & argenti ſpuma dum non inquinent, incoquuntur, deinde cera reſinaq́ꝫ: liquefactis ip-
ſis, ſublatiſq́ꝫ ab igne ſinopidem immittito, & chalbanum, poſtea mannam. Idem facit ad marino-
rum ictus ſummè. Vſus quandoqꝫ eo ſum in quodam à paſtinaca percuſſo, ſummoq́ꝫ dolore vexa-
to, & mirificè profecit: ſimiliter & in ijs, qui à ſcorpione morſi erant. Hactenus Heras. Deinceps
verò Critonis emplaſtra inſpiciamus.

** Aliter v.*

Quæ ſcripſerit Crito. CAP. 3.

HEras quidem librum vnum de medicamentorum compoſitione fecit, cui titulus eſt Nartex
id eſt medicaminum promptuarium. Quinqꝫ verò tales Critonis præter illos de exornatio-
ne ſeruantur. In quarto horum quinqꝫ emplaſtra prædictis ſimilia ſpecie commemorat: quædam F
vt Hæras in totum ſimili modo confecta: non nulla inſuper, quorum Heras non commeminit, quę
ego mox ordine apponam, non etiam ſi cuiuſdam aliter quàm ab Hera deſcripti mentionem facit,
omittens, quemadmodum in Iceſij emplaſtro factitaſſe apparet: alia nanque pondera & menſuras
huius emplaſtri Crito ſcripſit, ſicut alij quidam, non vt Heras poſuit. Incipiam igitur à primo Ice-
ſij, in cuius ſimplicium medicamentorum pondere inter oẽs non conuenit. ℄ *Emplaſtrum Iceſij.*
De Iceſij medicamento hæc ad verbum ſcripſit Crito. *Iceſij ad omne Vulnus recens, vetus, Contuſa,
Luxata, Fracturas, Phlegmonas & oẽm Dolorem, quę protinus ſedat. Facit ad Abſceſſus, Phymata, Stru
mas, Carbunculos, Parotidas, Phygethla, Condylomata, Impetigines, Clauos, Nigritias, Hæmorrhoidas
phlegmone tentatas, Fiſtulas, Ambuſta igne. Dilutum myrteo vel roſaceo, valet ad Vlcera, Aculeos, Tela,
Canum hoīumq́ꝫ morſus, Ferarum ictus. Item ad Sanguinẽ cohibendū vtitor, & loco Malagmatis ad oīa.
Oleum verò non adhibendū eſt. Iam Lippientibus in linteolo collyrium adhibetur: ſint autẽ ſplenia ſemper
maiora. Iuuat quoq́ꝫ Hydropicos.* Terræ ampelitidis, bituminis, argenti ſpumæ, ſingulorum pondo
minas duas: ceræ, thuris, terebinthinæ, propolis, ſingulorum pondo † minas ſex: } chalbani, fiſſilis,
ſingulorum pondo minæ dimidiū*m: myrrhæ, gallæ, iridis, ſingulorū denarium pondo duodecim:
chalcitidis denarium pondo ſex, mellis heminas duas: olei omphacini congios duos, quidam hemi G
nas duas. Ampelitis, bitumen, argenti ſpuma cum oleo coquuntur, humore prius expreſſo, vt fiant
læuia: incoquuntur autem igne non acri: ſpatha ex tædarum ligno aſſiduè mouentnr, ne ſubſidant,
nam citiſſimè comburuntur. Quæ liquari poſſunt, in alio vaſe liquefacito, melle prius ſeorſum co-
cto, vt coeat, ac in cacabo pulchrè conſertis miſceto, rurſus.n.reſoluitur his præmiſſis: deinde arida
inſperguntur aliquatenus refrigerata, poſtremò thus. Ac vbi in vnitatem coierint, vtitor. Hanc ſcri
pturam ab Herodoto accepi. Hæc ſanè Crito de Iceſio ſcripta reliquit. Videtur autem in ſimpli-
cium medicamentorum, vnde totum componitur, ſymmetria ab Hera diſſentire: ac partim hæc di-
ſcordia manifeſta eſt, partim diiudicari vix poteſt. Etenim Heras rectè faciens omnium pharmaco
rum pondus in denarios redegit: Crito autem ampelitidem terram, bitumen, argenti ſpumam,
non pro denariorum pondere ſcripſit, ſed duas ſingulorum minas iniiciendas cenſuit. At ab his
diſſenſit qui de ponderibus & menſuris ſcripſerunt, quantum videlicet minæ pondus exiſtat: non
nulli enim ſedecim vnciarum eſſe dicunt, quidam viginti: alij etiam diſtinctionem faciunt, Ale-
xandrinam ponentes viginti vncias pendere, aliam ſedecim: atqꝫ hoc quidem adhuc leuius eſt. Ve
rum ex ijs qui minam in denarios redigunt, alij centum, alij plurium, denariorum eſſe confirmãt:
quia & vnciam plerique ſeptem denarios & ſemiſſem valere malunt, alij ſeptem duntaxat, reliqui H
octo. Hæc igitur cū ita ſe habeant, quot denariorum minam à Critone poſitam æſtimare oporteat,
inuenire operoſum eſt. Apparet aūt in alijs quoqꝫ cẽtum denariorum minam eſſe velle: ac ſi ita res
habet, duplicatā Iceſij cõpoſitionem ab eo ſcribi putabimus, cū Heras trium horū medicaminum
priorum terræ ampelitidis, bituminis, & argenti ſpumæ, ſingulorū denarios centum poſuerit, Cri-
tone pondus in ducentos redigente. Videamus igitur an ſequentia duplicato cõſentiant, quædam
nanqꝫ apparent, quædā non item. Meminit ergo poſt tria prima, ceræ, thuris, terebinthinæ, propo-
lis, ſingulorū minæ dimidium, hoc eſt denarios quinquaginta, immittendū præcipiens: etenim pro
poſuimus tanq̃ mina centum denarijs valeat, ſymmetriā eſſe ſcriptā. Quod ſi eſt, in thure, pro man-
na videlicet poſito, Crito cū Hera conueniet, pari modo in propoli: non tñ terebinthina, quippe vi-
gintiquinqꝫ denarios Critonẽ ſcripſiſſe oportebat, cum Heras duodecim & ſemiſſem ſtatuerit. Por
rò in cera maximè viri controuerſantur diſcordantq́ꝫ, quippe cum Heras ceram omnino non inij-
ciat: didicimus enim illius vim eſſe, mediocriter emollire. Cæterum apud Critonem deinceps ſcri-
ptū eſt, chalbani, ſciſſilis, ſingulorū quarta minæ portio. Atqꝫ in hoc vir Heræ ſuffragatur. Nã quar
ta pars minæ, quæ centum pendet denarios, vigintiquinqꝫ denarios efficiet, qui duplū ſunt duode-
cim & ſemiſſis ab Hera ſcriptorū. Iam verò à minæ vocabulo digreſſus in ſequentibus Crito myr-

rhæ,

† Al' minæ dimidiū, & ita legēdū eſt, vt inferius patet.

** Quarta portio, legendum eſt, vt infra apparet.*

A rhæ,gallæ iridis,ſingulorum denarios duodecim cum prædictis miſcendos iubet,in hoc Heræ con-
ſentiens: ſiquidem ille ſex cuiusq; adijciendos præcepit. Inde rurſus Crito chalcitidis denarios ſex
tradidit,hic non parum ab Hera diſcordans. Nam cùm omnia duplicata ſint, conueniebat & chal-
citidem non ſex verùm quindecim denarios habere, vbi Heras ſeptem & s ſcripſit. In melle qui-
dem viri concordes ſunt, cùm Heras heminam vnam, Crito duas poſuerit. Reſtat autem de oleo
quæſtio magna, non ſolùm inter duos illos,ſed alios quoque, qui medicamentum hoc ſcripſerunt,
ſicut procedente ſermone dicemus. Hi igitur inter ſe hactenus differunt, etenim Heras olei imma-
turi heminas ſex ſcripſit: melius enim ſic quàm, vt alij quidam dixerunt, cyathos ſex. Quippe in
coctione argenti ſpuma,bitumen,terra ampelitis,vbi ſemicocta fuerint,tùm alia ſingula Heras im-
mittenda exiſtimat:atqui ſemicocta fieri non poſſunt,cyathis ſex immiſſis:ſcimus enim pleroſq; ex
ijs qui pharmaca componunt, ſubinde centum argenti ſpumæ denarijs,duas heminas indere. Atq;
hoc iam etiam totum antea in primo huius operis volumine comprehenſum eſt,nempe metallico-
rum quoq; vncias nouem,heminam eſſe licere,ſicut quidam putarunt. Quin & duodecim inijcere
poſſumus,vt alij præcipiunt,probè docti,ſi medicamen diutius coctum fuerit (licebit autem hoc ip
ſum copioſiore oleo impoſito) maiorem ſiccandi vim acquirere: quòd ſi ab igne ſtatim ſublatum fue-
B rit,minus propter olei paucitatem exiccaturum,emolliturum autem magis,& mitigaturum. Qua-
re ſex cyathi omnino repudiandi ſunt: ſex autem heminæ,quæ ſingulæ vncias nouem faciunt, inij-
ciendæ. At ſi largius medicamentum voles incoquere,quò ſiccet euidentius,nihil obſtat,etiam duo
decim vnciarum heminas infundere. Itaq; Hera ſex heminas ſcribente,liquet Critonem duodecim
heminas immittitere oportuiſſe,vt ſimul in hoc,ſicut in alijs, duplicata menſura exiſtat. Verũ ſcri-
pti ſunt ab eo,olei omphacini congij duo. Iterum hic quoq; damnandi ſunt, qui heminas duas po-
ſuerunt. Ergo ſi congium ſex heminarum eſſe ſtatuamus,virorum conſenſus manebit: ſi verò non
heminas ſex,verùm ſextarios ſex,ponamus,non parua diſſenſio orietur: multa nanq; erit copia, vt
ad portionem aliorum, ſi olei ſextarios duodecim infundas. Hæc quidem in præſentia de Heræ &
Critonis in propoſito pharmaco diſcordia. Cùm verò ad Andromachum venerimus,dicetur itidẽ
non nihil de illius cum vtroque, partim conſenſu, partim controuerſia. ℭ *Iſis viridis*. Iiſdem hic
quoq; ſcripſit,quemadmodum alij propè omnes. At quia diligentius tùm vſum ipſius vniuerſum,
tùm præparationem tradidit,ac ſimul non nihil ab Hera diſceſſit, viſum mihi eſt etiam ab hoc ſcri-
pta ad verbum ſubiungere. *Iſis quam non nulli Epigoni vocant. Per ſe ad Squamarum abſceſſus facit.
Item craſſa Oſſium fragmenta innatantia iuuat, linamento vel ſplenij modo impoſita. Valet ad Aculeos,*
C *oĩumq; Ferarum ictus, & morſus. Sanat oẽs Punctos, & Vulnera ferro facta in bello, & aliter. Curat etiã
Fiſtulas impoſita, & vt collyrium indita. Diſcutit Callos, & conglutinat. Alteri temperata ad omne Vul
nus linamento, & ſplenij inſtar, adhibita valet. Prodeſt ad Maligna & diutina, ac ab alijs corrupta: in
quibus deraſis prius, medicamento diluto vtitor. Mirificè facit & ad Sinus conglutinandos, dum magni
fuerint, nam exiccandis illis coniungendisq; conuenit. linamento quoq; impoſita, tùm per ſe, tùm alteri
miſta, in quibus Adenes aliquos, vel inſitas membranas eliquare volumus. Vtitor etiam ad Fracturas cũ
vulnere & ſine hoc: callũ enim ducit celerrimè, & partes affectas adſtringit. Inſuper in quibus aliud ma-
lagma non proficit, ipſa exactè prodeſt: & Vngues ex offendiculo vacillantes, vel confirmat, vel extrudit:
& Dentes ex ictu motos ſtabilit. Summatim infinita ſunt, quibus differenter adhibita, conducit. Eſt autẽ
& diluta hæc: Intẽperata pars vna ſumitur, cerati partes duæ non nunquã, atq; adhuc magis diluitur. Sed
vſus & exercitatio in hoc requiritur: fit nanq; ceratũ interim & per reſinã pityinam.* Cõpoſitio aũt ta-
lis eſt. Guttæ ammoniaci,æruginis raſæ, ſalis ammoniaci, ſquamæ æris, æris vſti, ſingulorum de-
narios octo: aluminis rotundi denarios ſex: ariſtolochiæ,thuris,ſingulorum pondo denarium octo:
myrrhæ,aloes,chalbani,ſingulorum denarium pondo duodecim: ceræ pondo denarium octo: reſi-
næ colophoniæ pondo denarium ſex,non nulli terebinthinæ tantundem:olei veteris heminas duas,
D aceti heminas duas. Epigonus verò & dracunculi radicis ſucci denarium pondo duodecim, & ma-
rubij ſucci tantundem,& ſereos ſucci denarium pondo octo. Omnia diligenter contuſa ac cribrata
mortario inijciuntur, ac paulatim acetum in Sole affunditur, donec terendo totum acetum conſu-
matur: vbi læue factum fuerit, liquefacta & refrigerata raſáq; diligenter, ijs quæ in mortario ſunt,
admiſcentur, ac ſubacta excipiuntur. Hæc ſcripſit Crito. Ego verò ſine liquore ſereos ipſam
præparaui, & non nunquam de alumine ademi, vſusq; ſum in neruorum vulneribus hoc medica-
mento ſimili modo, quo medicamento quod ex metallicis confectum eſt, quod in ſermone neruo-
rum vulneratorum ſcriptum eſt: nam valentius efficitur: aceto acerrimo vndique circunfuſum,
reponitur, & diebus circiter quindecim emollitur. ℭ *Medicamentum Macharionis.* Celebre ſi-
mul & multi vſus eſt. Conuenit affectibus vlcerum, de quibus totus hic liber ſcribitur. Sic autem
Crito ipſum protulit ad verbũ. ℭ *Macharionis. Ad oĩa recentia Vulnera: cõglutinat, & phlegmonen
arcet præſertim vbi contuſio fuerit. Rabioſi canis morſum ſummè curat, ampliori loco impoſitum ac muta-
tum frequentiſſimè. Pilulæ quoq; modo ſumptum fabæ magnitudinis diebus triginta ad omnem Paſſio-
nem facit, maximè phagedænicam: item ad aurium, naturaliumq; vlcera. In Oſſibus denudatis carnem
producit; Narium vlcera ſanat. Eſt etiã viride, diluitur roſaceo vel omphacino.* Hæc recipit. Ariſtolo-
chiæ rotundæ pondo vnciam, chalbani pondo vnciam, opopanacis pondo vnciam, æruginis raſæ

pondo vnciam, iridis illyricæ pondo vnciam, guttæ ammoniaci pondo vnciam, myrrhæ pondo vnciam, E terebinthinæ pondo vncias ſeptem & ſemiſſem, ceræ vncias ſexaginta & ſemiſſem, olei omphacini pondo vncias ſeptem & ſemiſſem. Dimidium olei cum ærugine ad læuorem teritur, reliquum cum cera & terebinthina coquitur. ℭ *Dyſrachitis Damocratis ad verbum.* Et hoc ex celebrium lateq; vſu patentium pharmacorum numero exiſtit, ſcribit de eo Crito hunc in modum. *Dyſrachitis. Mirum in modum facit ad Sinus callo vndiq; circundatos, & Fiſtulas, impoſitum: ſi orificium ſit, quod linteolum medicamento illitum queat excipere, imponito, ac citius proficiet. Vtitor eius virtute in Humectis, Fluentibus, & Diutinis diſpoſitionibus, tertio quoq; die vt plurimum ipſum mutans. Podagricos quoq; iuuat mirificè in acceſſionis principio illitum ac in latum circompoſitum, qui & ad conſuetas ambulationes, & vitæ vſus dimittantur. Citra balneum ad triduum, diesq; aliquot, permaneant: non enim materiæ dat acceſſum vt affectus increſcat. Cōuenitq; omni Vlceri ad ſex partes cerato admiſtum: inueteraſcens melius euadit.* Aluminis rotundi denarium pondo octo, ſquamæ denariū pondo duodecim, æris combuſti denarium pondo quatuor, ariſtolochię denarium pondo nouem, chalbani denarium pondo decem: guttæ ammoniaci denarium pondo duodecim, alij decem: thuris denarium pondo nouem, myrrhæ denarium pondo nouem, ſtyracis denarium pondo quindecim, miſyos denarium pondo trium, chalcitidis denarium pondo trium, ſcyllæ medullæ denarium pondo octo, picis liquidæ denarium pondo quatuor: iridis illyricæ denarium pondo nouem, ſecundum alios quatuor: terebinthinæ denarium pondo decem, alij ſeptem: pityinæ denarium pondo decem, alij ſex: F ceræ denarium pondo ſeptuagintaquinq;, olei pondo libram & ſemiſſem, quidam etiam medullæ

Al.xx. ceruí denarium pondo octo adijciunt. Squamam, æs, miſy, chalcitidem, ſcyllam, ex aceto prius quàm acerrimo in Sole terito, vt læuia fiant: maximè læuigatis ariſtolochiam, & iridē adijcito. Hæc prius contuſa, tenuiq; cribro diſcreta, rurſus aceto circunfuſa terantur: atq; hoc tam diu facito, quàm aſpredinem ſentias, non parcens aceto ſumptitando. Poſtquàm læuia fuerint, alumen addito, facitoq; hæc donec & illud in puluerem redigatur: deinde myrrham, mox thus, ab hoc ammoniacum, poſtea ſtyracem, poſtremò picem indito. Hæc in calido Sole vruntur, quò ſtyrax elaboretur. Vbi iam læuitatem & ſordium craſſitudinem nacta fuerint omnia, ceram, reſinas, & oleum liquefacito: & paululum decocti chalbano ſuperfundito, idq; congregatum in pila terito, ac quæ liquefiunt modicè refrigerata indito: tunc chalbanum demittens diſſoluensq;, in vas fictile percolato: ac vbi deraſeris, cum ijs, quę in pila ſunt, permiſceto.

Emplaſtrum ex Salicibus.

QVod ex Salicibus conſtat, præclarum & in multos vſus idoneum ſimiliter prædictis, Crito hiſce verbis recenſuit. G ℭ *Emplaſtrum ex Salicibus. Prodeſt cruentis Vlceribus impoſitum, Articulis ſolutis, Fiſtulis inditū, Flaccidis carnibus humidisq;, præſertim quæ in extremis partibus extant. Valet item ad Eriſipelata, Aliosq; plurimos affectus ſine vſturis.* Myſios, chalcitidis, æruginis, ceruſſæ, gallæ, aluminis ſciſſi, & rotundi, cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ, ſingulorum pondo vncias ſex: ceræ, reſinæ pityinæ, picis, bituminis, ſalicis foliorum, ſingulorum pondo vncias duos: olei hemi-

Al.duas. nas quatuor, vncias quatuor, chalcanthi pondo vncias ſex, malicorij pondo vncias ſex, aceti ſextarios ſex. Salices ex aceto incoquantur, donec relicti fuerint ſextarij duo: deinde ærugini, ceruſſæ, & cretæ ſutoriæ, prius tritis folia immittito, ſimulq; ad læuorem terito, deinde ſicca læuigata, rurſusq; exprimito, poſtea liquefacta ſuperfundito. Hoc Aſclepiades ſine chalcantho, & malicorio præparat, ſicut in ſecundo huius operis cōmentario docuimus. Aliud poſt hoc ex ſalicibus Crito in iſtam ſententiam ædidit. ℭ *Ex Salicibus Lite, vt Herodotus.* Cretæ ſutoriæ melanteriæ'ue, gallæ omphacitidis, aluminis ſciſſi, rotundi, ſingulorum pondo, vncias ſex: ceræ, bituminis, picis aridæ, ſalicis foliorum, pityinæ, ſingulorum pondo libras duas: olei pondo libram, aceti ſextarij dimidium.

Quæ tradiderit Aſclepiades eiuſdem generis Emplaſtra. CAP. 4. H

HIs annumerātur ex ſupraſcriptis, tum quod ad Halieum refertur ab omnibus cognitum, tum quod ex dictamno conſtat: ſed quia Aſclepiades manifeſtò de ipſis ſcripſit, ob id etiam nunc eorundem mentionem faciam. Porrò cōmodum ex eo, quod bis vel ter ſcribitur, aliud inſuper accedit, puta vt cognoſcamus, in quibus ſimplicibus miſcendis, ac ipſorum pollicitis, ſcriptores illorum inter ſe conueniant, in quibus item diſcordent. ℭ *Haliei Giluum. Ad cruenta Vulnera, & Neruos præciſos valet. Itē Vlceribus vetuſtis cicatricē ægrè ducentibus & fluentibus conducit. Quin & emollit optimè, præſertim in mām̄is ortas Duritias. Medetur Canum hominumq; morſibus. Inſigniter valet & ad Paſtinacæ, & Draconis, Aliorumq; ſæuorum piſcium ictus. In ſumma virtutem habet mirificam.* Argenti ſpumæ, ceræ, cuiuſq; denarium pondo centum: terebinthinæ, mannæ thuris, chalbani, minij linopici, cuiuſque denarium pondo octo: olei ſextarium: præparato ſicut prædiximus. ℭ *Haliei Giluum quomodo conficeret Galenus.* Argenti ſpumæ, ceræ, cuiuſq; denarium pondo centum: terebinthinæ, myrrhæ ſinopidis, æruginis raſæ, ſquamæ, ſingulorum denarium pondo octo: ariſtolochiæ denarium pondo octo, thuris denarium pondo vigintiquinq;, diphrygis denarium pondo ſex, chalbani denarium pondo duodecim, guttæ ammoniaci denarium pōdo duodecim, olei heminas duas: conficito quemadmodū ſuperiora. ℭ *Emplaſtrū Venatorū, pharmacū cōfectū. Facit ad Quadrupedū ictus,*

A *ictus, morſusq́, & ad reliqua venenata.* Argenti ſpumæ pondo minam:olei veteris,ſquamæ æris ru-
bri,ceræ,reſinæ frictæ,ſingulorum pondo:guttæ ammoniaci pondo trientem: chalbani,minij ſyno
pici,ſingulorũ pondo vncias duas. Argenti ſpumam,ſquamam,& oleum,ad ſpiſſitudinẽ vſq; inco
quito,deinde ceram ac reſinam inijcito:cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dila-
tatum immittito : vbi refrixerint,chalbanum. & ammoniacum indito,ſinopicum inſpergens:ac in
mortarium defuſis mollitisq; vtitor. ℭ *Emplaſtrum Chalcidei, Conglutinat, Inflammationem arcet
Diuiſiones cum contuſione iuuat, Sinus coniungit, reficiat, & Abſceſſus prohibet, Oſſa corrupta educit.
Maximè autem & in partibus extremis valet. In vniuerſum mirabilis ei virtus eſt.* Argenti ſpumæ,
ſquamæ æris,reſinæ pityinæ,ceræ,ſingulorum denariûm pondo centu*m:guttę ammoniaci, chalba *Aliter, nouẽ.
ni,cuiusq; denariûm pondo ſedecim:diphrygis denariûm pondo duodecim:ariſtolochię lęuiſſimę
denariũ pondo quadraginta, olei veteris ſextarios tres. Argenti ſpuma, ſquamaq́; ex oleo coquun-
tur:ac vbi colorem mutauerint,diphryges immittitur,deinde cera,reſina pityina,vel pinea:liquatũ
vt non inquinet,ab igne tollitur,ac ammoniacum elotum inijcitur:poſtquàm liquefeceris,ariſtolo-
chia pharmaco iam refrigerato inſpergatur,& continue moueatur : deinde in mortarium immitti-
to,ac ſubigito,excipiensq; vtitor. ℭ *Ex Dictammo Sacrum, virtute mirandum. Benefacit Neruis*
B *Muſculisq́, præciſis & contuſis, vetuſtis & ſanatu difficilibus. Oſſa corrupta elicit. Aculeos, & telorum
cuſpides, quæ infixæ ſunt corpori, eximit, nec minus digerit. Iuuat Capitis dolores et Oculorum fluxiones.
Eſt etiam Malagma Pleuriticis & Hepaticis idoneum. Efficax eſt & ad cuiuslibet Virulenti ictus.* Ar
genti ſpumæ denariûm pondo centum,colophoniæ denariûm pondo quinquaginta, ceræ denariũ
pondo vigintiquinque : guttæ ammoniaci , ariſtolochiæ ſingulorum denariûm pondo ſedecim:
mannæ,chalbani,vniuſcuiuſq; denariûm pondo duodecim:æruginis,dictamni,ęris vſti,aloes,pro-
polis,ſingulorum denariûm pondo octo:diphrygis,æris ſquamæ,gentianæ radicis,ſingulorum de-
nariûm pondo ſex:olei veteris hyeme heminas duas, per æſtatem vnam ac ſemiſſem. Præparatur
quo dixi modo. Huius ſcriptura ab Hera in horum pondere variat. Nam Aſclepiades dictamni de
narios octo,Heras decem,inijcere præcipit : & vero etiã ariſtolochiæ, & guttæ ammoniaci, hic cu-
iuſq; denarios ſedecim,Heras ſex quidem † guttæ ammoniaci,ariſtolochiæ vero decem. Cæterum † Al. additur, & viginti.
Heras oleum indiſtinctè ſcripſit,ſolum heminas duas eius iubens infundere: Aſclepiades autẽ hye-
me tm̃,æſtate vero vnam & ſemiſſem. ℭ *Diophanti Chirurgi, quo vſus eſt Phylacus.* Argenti ſpu-
mę denarium pondo centumquinquaginta:ceruſſæ,picis , ſquamæ æris:ceræ, ſingulorum denariũ
pondo octodecim:æruginis,reſinæ pityinæ ſiccæ,†mannæ,thuris,propolis,ſingulorum denariûm † Al. ariſtolochiæ, ſingulorum denariũ pondo ſex.
C pondo xij,chalbani,ariſtolochiæ, cyperi ſingulorum denariûm pondo ſex:dictamni,trifolij, guttæ
ammoniaci,ſingulorum denariûm pondo trium:illyricæ,artemiſiæ,polij,marrubij, ſingulorum de
nariûm pondo duûm:olei veteris heminas duas. Ad dictum modum præparatur. † Nec hoc loco, ariſtolochiæ pondere eodẽ ſcribitur.

Deſcriptis ab Andromacho eiuſdem generis Emplaſtris. CAP. 5.

EMplaſtra varij vſus, ſimul & cicatricem ægrè ducentibus idonea, hoc in libro percenſere ſta-
tui, ex quorum grege ſunt & decem illa longe optima inter ea, quæ ſcripſit Andromachus.
ℭ *Viride Euangei.* Reſinæ terebinthinæ,ſecundum alios ſiccæ,denariûm pondo quinquaginta,
alij vero centum:ceræ denariûm pondo xxv:thuris, ſquamæ, chalbani, aloes, myrrhæ,ſingulorum
denariũ põdo trium:ſalis ammoniaci, opopanacis,æruginis raſæ, æris vſti, ariſtolochiæ, guttæ am-
moniaci,ſciſſilis,ſecundum alios rotundi,ſingulorũ denariûm pondo duũ:ichthyocollæ denariûm
pondo iij,aceti heminas iiij : olei quartam heminæ partem, ſecundum alios octauam. Vtitor, ver-
miculari ærugine non impoſita. ℭ *Strigmentoſum Emplaſtrum, quo vtor.* Ichthyocollæ pondo
℥ iij, ſarcocollæ pondo vnc.iij, † erethriæ pondo ſelibram,terræ ſamiæ pondo vnc.iiij, myrrhæ pon † Additur lapidis aſij pondo vncias iij.
do vnc.iiij, thuris pondo vnc.vj, ſquamæ æris pondo vnc.viij, ſalis ammoniaci pondo vnc.ij,ęru-
ginis raſæ pondo vnc.vj,aluminis ſciſſilis pondo vnc.ij,aloes indicæ pondo vnc.iiij, chalbani pon-
do vnc.iiij,ceræ pondo libras ij,terebinthinæ pondo libras ij,olei pondo † libras iiij,aceti quod ich- † Al. vncias. iiij.
D thyocollæ irrigandæ ſufficit. Sicca læuigata liquidis inſperguntur. ℭ *Aliud Viride.* Reſinæ pi-
tyinæ denariûm pondo ducentorum , guttæ ammoniaci denariûm pondo quinquaginta , opopa-
nacis denariûm pondo octo, ceræ denariûm pondo centu*m, propolis denariûm pondo octo, chal- * Al. quinque.
bani denariûm pondo viij , ſquamæ æris denariûm pondo xij, æruginis denariûm pondo xij, alu-
minis rotundi denariûm pondo viij,miſyos denariûm pondo vij,ſalis ammoniaci denariûm pondo
viij, chalcitidis denariûm pondo v, ſulfuris ignem non experti denariûm pondo viij , thuris dena-
riûm pondo duo*decim,fellis taurini ſicci denariûm pondo ſex, vel humidi denariûm pondo xij: cy *Aliter duodecim s.
prini heminas ſex, alij quatuor:aceti quod ſatis eſt. ℭ *Viride Epicuri multa promittens.* Ceræ de-
nariûm pondo ducentorum , colophoniæ denariorum pondo trecentorum , ſquamæ denariorum
pondo ſedecim,æris vſti denariûm pondo ſedecim,eruginis denarium põdo ſedecim,ariſtolochiæ
tenuis denarium pondo ſedecim , aloes denarium pondo xxiiij , aluminis rotundi denarium pon-
do xij,myrrhę denariorum põdo xxiiij,chalbani denariorũ pondo xxiiij,ſalis ammoniaci denario-
rum pondo ſedecim,aceti heminas iiij,olei heminas ij,interim pauciores. ℭ *Viride multa promit-
tens Alcimonis vel Nicomachi, ad Fiſtulas, Nigritias, vel Nomas. Glutinat Oſſa, & reducit, Strumas di
ſcutit.* Chalbani denariorum pondo ſedecim,æris vſti denariorum pondo viij,ſquamę denariorum

E pondo vigintiquatuor,ceræ denariûm pōdo quinquaginta,ſeui caprini vel vitulini denariûm pondo triginta*:thuris,reſinæ ſiccæ,guttæ ammoniaci,terebinthinæ,nitri,ariſtolochiæ, ſingulorum denariûm pondo xxv:bryoſiiæ denariûm pondo xij,orchεos herbæ denariûm pondo xij,iridis aridæ denariū pondo iiij,aloes indicæ denariū pondo xij, ſciſſilis denariûm pondo viij,fellis taurini denariū pondo viij,aceti heminā,olei heminā.Cū inficit,roſaceo. ℭ *Viride ad Herpetas,item ad Chironia & Difficulter ad cicatricem venientia Vlcera,vt Andromachus.* Hordei cōbuſti denariûm pōdo x,æruginis denariûm pondo octo*,ceræ denariûm pondo lxxx,cyprini heminam.Hoc medicamen æruginē multam continet,pro ceræ & cyprini ſymmetria:nā hordeum cōbuſtum ſi per ſe inſpergitur,chironia vlcera iuuat,neq; intendit ceræ & cyprini vires,neq; æruginis reſoluit. Ablato ipſo, ſimile pharmacū redditur multis,quę ſuperiore libro ad huiuſmodi vlcerum curationē ſcripta ſunt. Non tñ multum cyprini aſſumetur, p̄ſertim ſi cera pinguis exiſtat, ſed quātū ad ceram ærugini admiſtam emolliendam capere neceſſariū eſt. Superiora omnia emplaſtra hoc nomine vano vſui ſeruiunt,qꝛ medicamenta emollientia,trahentia,digeſtoria,cōcoctoria,inſuper citra mordicationē ſiccantia,aſſumpſerint,plurima ipſorū etiā valide adſtringentia,quorū virtus eſt humores affectæ parti influentes repellere. Porrò dictorū medicaminū poteſtatis materias nominatim in operis de Simplicibus medicamentis ſexto,ſeptimo,octauo, nono,decimo, & vndecimo libro expreſſas habetis. F Multorum autē hoc cōmentario nominatim memini,ac iterum meminero.Quin etiā hoc pharmacū in pręſentia appoſui,eorum quæ nuper dixi mentionē facere deſiderans: quia id quoq; ſuperiore libro commemoratis genere ſimile eſt, ac proprium magis videbatur illis ipſum appendere.

* Aliter l.

*Al. viginti.

ℭ *Iceſium nigrum Andromachi.* Hoc emplaſtrum Andromachus non vbi viridia tractat:ſed ſuperius propè initiū.in ſymmetria multū euarians,vt prius Critonē & Heram prodidiſſe indicaui,ſcribitur hoc pacto. Bituminis denariorum pondo trecentum, terræ ampelitidis denariorum pondo ducentorum,argenti ſpumæ denariorum pondo lx,chalbani denariorum pondo xxxvj, terebinthinæ denariûm pondo xxxvj, ſciſſilis denariûm pondo xxxvj, propolis denariûm pondo ſeptuagintaduûm,mannæ denariū pondo quinquaginta,myrrhæ denariûm pondo xij,iridis denariûm pondo xij,chalcitidis denariûm pondo ſex, gallę denariûm pondo x,olei congium vnum & dimidium, mellis heminæ dimidium. Recte fecit, qui de mina ambiguitate relicta, omnia per denarios conſcripſerit, vt de ſolo congio quæſtionem inſtituamus. In hoc enim melius egerunt, qui ſex heminas poſuere, à triplicato autem bitumine proportione illius, quod Heras immiſcuit, ſcripturam exorſi ſunt. Etenim Heras centum denarios, hic trecentos poſuit,etſi in quibuſdam exemplaribus non fide dignis, ducentos inuenerim. Terra ſanè ampelitis duplo eam, quam Heras ſcripſit, planè exuperat. G Argenti autem ſpuma, quam & ipſam ampelitidi pondere æqualem eſſe conueniebat, multo minus ab eo iniecta eſt: nam denarios ſexaginta huius miſcet. Chalbani vero trigintaſex denarios immittens, proportionem cum Hera & Critone non ſeruat, quemadmodum in alumine ſciſſili: paululum enim hic ab exacta proportione declinat, quæ ad trigintaſeptem & s,peruenit.In terebinthina ſanè parū ab Hera diſſidet tantum ſcilicet,quantum in chalbano & ſciſſili: à Critone verò plurimū,qui minam s,iniijcere iubeat,quod aliarū ipſius miſturā,pportione,ad quinquaginta denarios excedit. Iam verò in propoli non nihil diſcordat, quantum ad duplicatam proportionem ſpectat.Item in manna à Critone & Hera recedit, quippe centum* denarios, ceu ad illorum proportionem,iniectos eſſe oportebat. In chalcitide etiam multum admodnm à proportione ſubtraxit. In alijs parua controuerſia eſt, niſi in melle, cuius heminas tres tanquam ad illorum proportionem immiſiſſe ipſum conueniebat,at is heminæ dimidium adijcit. Ita quoq; in oleo,tres congios miſcuiſſe debebat,ſi non à Critone diſcrepare voluiſſet: ſi verò cum Hera conuenire,octodecim heminas:verum ipſe congium & dimidium conſcripſit.

*Al.lxxv.

Vt Tarentinus Heraclides Iceſii Nigrum Emplaſtrum tradiderit. CAP. 6.

AD *omne Vulnus,maximè quæ in extremis partibus ſunt,dolore vindicat & conglutinat.Item Canum morſus,& Furunculos ſanat.Duritias diſcutit,præſertim mammillas obſidentes. Ani Condylomatis ſuccurrit.* H Argenti ſpumæ denariûm pondo centum,bituminis tantūdem,terrę ampelitidis idem pondus, mannæ denariûm pondo vigintiquinque, propolis totidem,chalbani denariûm pondo duodecim & ſemiſſis: aluminis ſciſſi, reſinæ terebinthinæ,pares menſuras:iridis denariûm pondo ſex,chalcitidis denariûm pondo ſeptem & ſemiſſis,gallæ denariûm pondo octo,myrrhę tantundem, mellis heminam vnam, olei immaturi † heminas ſex. Argenti ſpuma,bitumen,& terra, cū oleo coquuntur,& ſpatha ex tedarum ligno mouentur:cum conſtiterint,propolis,reſina,& chalbanum adduntur: hæc autem prius melle incoquuntur: quibus miſtis, olla ſtatim ab igne tollitur, & ſicca inſperguntur. Hęc cum Heraclides tradiderit in libris ad Antiochidem; demiror quomodo non nulli poſt eum ſcripturam ipſius non obſeruauerint. Heras ſanè vbique Heraclidem imitatus eſſe videtur,pręterquam in myrrha & galla.Nam dum Heraclides vtriuſque horū denariûm pondo octo miſcet, Heras vtriuſq; ſex iniecit. Inſuper Aſclepiades in ſecundo libro de Exterioribus,omnia proportione quadruplo maiore quàm Heras tradidit. Adde quòd olei omphacini heminas duodecim, Crito congios duos, conſcripſerit, & ſi omnia duplicata compoſitio ipſius habeat. Quare non nulli mihi videntur adſcripſiſſe, heminas duas. Quod ipſum rurſus tum veri-

†Al.heminæ dimidium.

A tati, tum Herę & Tarentini ſcripturę, magis aduerſatur. Siquidem Heras centum octoginta denarios poſuit, in pondus non menſuram oleum reducens, tanquam hemina denarios ſexaginta pēdente. Nam Attica nouem Italicas vncias conficit: pendunt enim nouem Italicę vncię, quas in cornibus inſectis metiuntur, ſeptem vncias ponderales & ſemiſſem, quę ſexaginta denarij fiunt, ſingulis vncijs octo denarios recipientibus. Quare etiam hic cum Heraclide Heram conſentire videas, cum tres heminas inijciat, † Aſclepiades duodecim, quoniam omnia in ipſius compoſitione quadrupla ſunt. Heras autem, quoniam pharmaci in Tarentini ſcriptura magna moles fieret, videtur mihi quartam omnium portionem poſuiſſe. Nam in myrrha, vt dixi, & galla paululum mutare videtur. Ac cùm alij quoque hoc Iceſij emplaſtrum tradiderint, qui exactius, in eo cuius præparationem ex coctione coniecimus, Tarentino concordes facti ſunt: qui autem negligentius, vel in vno ſolum, vel in pluribus ſimplicibus, diſſonaſſe ab Heraclide videntur. Proinde ſuperfluum fuerit de ijs mentionem facere: pręparandum enim medicamentum eſt, vt Heraclides iuſſit, vel vt Heras, qui parum adeo inter ſe differunt. ℭ *Heraclides Liten Iceſion hanc eſſe dicit.* Bituminis denariûm pondo quinquaginta, argenti ſpumę denariûm pondo quinquaginta, olei heminas decem: coquito: vbi coierint, cerę denariûm pondo quinque inijcito: chalbani, myrrhę, ſingulorum dena-
B riûm pondo quinque.

† Al. Heraclides.

Cyzicenum Heræ. CAP. 7.

HOc quoq; inter celebria emplaſtra refertur, ab omnibus probè conſcriptum, magno in ſimplicium medicamentorum ſymmetria conſenſu. Non nulli tamen diſcordant, vt innoteſcet, cum ſubiungemus, quomodo quiſq; componendum cenſeat. Heras igitur de præſenti emplaſtro ita ad verbum ſcribit. ℭ *Cyzicenum. Facit ad recentia Vulnera, & Vetera depaſcentia. Duritias præſertim in mammis diſcutit, extrahit, repurgat, implet, glutinat, cicatricem ducit. Tollit Cancroſas durities, Malè curata reficit. Et in quibus ſcalpello vti non licet, vt in ceruice, collyrij loco vtitor. Abſceſſus furentes mitigat, Chymata diſcutit, Ganglia & contractiones ſiue coitus diſſoluit abrumpitq́. Tela, oſſa, lignorum fragmenta educit, Cruſtas citra dolorem deijcit. In depaſcentibus, magnus ſplenius vti oportet. Inſuper Strumas diſſipat, Hæmorrhoidas cohibet, & Veſicæ morbis ſummè prodeſt.* Hęc autem recipit. Thuris, myrrhæ, croci, iridis illyricę, bdellij, ſingulorum denarios quatuor, ſquamę denariũ pondo duodecim: chalcanthi, aluminis ſciſſi, rotundi, guttæ ammoniaci, miſyos, putaminum meli granati dulcis, ſingulorum denariũ pondo quatuor: ariſtolochiæ, gallæ omphacitidis, vtriuſque denarium pondo *octo: chalcitidis denarium pondo quatuor, † viſci quercini, opopanacis, æruginis raſæ, aca-
C ciæ, floris roſarum, ſingulorum denarium pondo octo: terebinthinæ pondo minam, alij denarium pondo quinquaginta: liquoris papaueris denarium pondo ſex: ceræ minas duas, ſecundum alios denarium pondo qua*tuor: ſeui vitulini curati minam, alij denariũ pondo cẽtum quinquaginta: aceti communis heminas *viginti: vini, quod ſufficit, in ſicca immittitur. Hæc de Cyziceno cum Heras ſcripſerit atque Andromachus, videbitur quibuſdam maxima eſſe diſſenſio, cum Heras thuris, croci, myrrhæ, & eius, quod deinceps ab eo poſitum eſt, denarium pondo quatuor immiſerit, Andromachus octo. Verum quod iam prius obſeruandũ nobis eſſe dicebam, id etiam nũc dicturus ſum. Si omnia ſimplicia pharmaca licet duplicata horum, quæ alij ſcripſerunt, miſceas, eadem fiet ſymmetria, quemadmodum ſi & triplicata omnia inijcias: ac nunc Andromachus omnia ferè duplicata miſcuit, cum Heras ſimplicia ipſa indiderit. Ac etiam hic diſcrepant, quòd ille aloen addat, Hera ſecus faciente. Quin etiam in panacis radice differentia eſt, cum Heras opopanacem tantum ſcripſerit, Andromachus non hoc ſolum, ſed etiam panacem: ſolent autem ſic vocare radicem herbæ, quam panacem appellant. Adiecit autem Andromachus papaueris liquorem, doloris euitandi gratia: acaciam verò & roſarum florem, tanquam adſtringentia. Porrò coctionem pro more ſuo Heras adiunxit, Andromachus omittit, quippe qui ipſe etiam raro illam ſoleat apponere. Cæte-
D rum ex eo, quòd in calce aceti communis heminas duas & vinum ſiccis infundit, planè innuit ſe arida ex vino vel aceto læuigari velle, deinde liquefacta his ſuperfundi: Heras autem neque omnino aceti aut vini meminit, & ad calcem coctionis ita adſcripſit: Cæterum arida & opopanacem in cacabum coniicito: & vbi vnita fuerint, defundito, mollitoq́; irino vnguine manus inquinans.

** Hæc dictio in aliquibus exemplaribus nõ inuenitur.*

Al. xvj.

† Al. additur Ammoniaci guttæ drachmas quatuor.

* Aliter v.

* Aliter cviij.

* Aliter ij.

Ego ipſum Andromachi more conficio, opopanacem cum ſiccis in mortario terens: ſi valentius, & quod magis digerat, medicamentum facere deſiderem, acetum inter lęuigandum admiſcens: ſi magis adſtringens repellensq́; vinum: quemadmodum rurſus & id nunc auſterum, nunc giluum, nunc vetus, nunc ætate medium aſſumens: Nam quod auſterum eſt nec vetus, magis adſtringit: quod vetus nec auſterum, valentius digerit.

Cyzicenum, vt Aſclepiades. CAP. 8.

SCriptum eſt hoc emplaſtrum iam & in quarto, vbi omnia ordine, quæ ad malignitatem pharmaca habere conſuluit, commemorauimus. Et verò nunc, quia ipſe pariter ab Hera & Andromacho euariat, ſatius mihi eſſe videtur ipſius verbis in tertio libro de Exteriorum pharmacis tradita ſubiungere. ℭ *Cyzicenum. Facit ad Diutinos affectus, & Neruos præciſos.* Thuris quàm optimi, ceræ, myrrhæ, ariſtolochię, chalcitidis, illyricę, chalbani, ſingulorum denarium pondo quatuor: terebinthinę, argenti ſpumę, ſingulorum denarium pondo octo: olei heminam. Omnia in

vas ęreum coniecta, ſupra leuem prunam coquuntur mouenturq́ꝫ, donec in aqua frigida demerſum, mellis ſpiſſitudinem habeat: poſtea mouēdo tollitur. Hoc illitum pelliculę imponitur: hyeme poſt ſeptimum diem, æſtate poſt quintum, ſoluitur. ℂ *Aliud ex ijs, quæ ad Philoxenum referuntur.* Thuris, myrrhę, croci, illyricę, bdellij, ſquamę ęris, chalcanthi, chalcitidis, aluminis rotundi & ſciſſilis, miſyos peregrini, guttę ammoniaci, propolis, viſci quercini, opopanacis, malicorij pręcluſi, ſingulorum denarium pondo iiij: ariſtolochiæ dęnarium pondo octo: cerę, ſeui taurini, ſingulorum denariū pondo centū, quod minā inſcribit: reſinę terebinthinę denariū pondo quindecim, quod tres quartas appellat. Reſina in ollam fictilem coniecta, donec odorem amittat, concoquitur: deinde ſeuum & cera deraſa inijciuntur, & liquefiunt: arida contunduntur, & cribro tenuiſſimo incernuntur. Poſtea liquida ab igne tolluntur, quibus aliquatenus refrigeratis arida inſperguntur, & curioſè mouentur. Habere autem oportet ex aceto trita, myrrham, thus, bdellium, opopanacem, quibus quę in olla ſunt, adijciuntur, teruntur q́ꝫ, ne grumi cerę modo fiant. Vbi autem rectè habuerint, in lignea pyxide irino vnguento prius illita reponuntur. E

Al. lxxv.

Emplaſtrum ex duabus Ariſtolochijs vt Andromachus. CAP. 9.

DE hoc in eam ſententiam ſcribit Andromachus ad verbum. ℂ *Emplaſtrum ex duabus Ariſtolochijs.* Reſinę frictę pondo libram, cerę pondo libram, picis pondo libram, ciceos vel olei veteris heminam vnam & cyathos duos, ceruſſę pondo vnc. vj, ęruginis pondo vnc. vj, chalcanthi pondo vnc. iiij, mannæ pondo vncias ſex, ariſtolochiæ longæ pondo vnc. iiij, rotundæ pondo vnc. iiij, erethriæ pondo vnc. ſex, illyricæ pondo vnc. iiij, gallæ vncias duas, aceti heminam: ego amplius malicorij pondo vncias duas. Sicca ex aceto teruntur, deinde liquabilia. F

Emplaſtrum ex Dictamno Damocratis. CAP. 10.

DIximus frequenter metricas ſcriptiones non ſolū ad memoriam, ſed etiam ad miſturas exactè commenſurandas, proſa oratione conſcriptis eſſe cōmodiores. Cuius gratia etiam nunc medicamentum ex dictamno perfectam in Damocratis ſcriptis ſymmetriam perſeruans appoſui.

Emplaſtrorum vnum inſignium numero adſcribitur,
Solumq́ꝫ, quod recipit dictamnum creticum
Dictum. Medetur proſperè ſerpentium
Percuſſibus venenatis, ac morſibus
Quadrupedum cunctorum, etſi rabies quædam agat.
Iuuat vlcerum callos, & neruos perditos,
Et muſculos, & alto chartilagines G
Corpore putreſcentes, quæ incumbunt oſſibus.
Colli, mammillarum, dorſi quoq́ꝫ vlcera,
Perſanat, & diu ſi iam durauerint.
Ac omnia ſimul, quæ facere paulo antea
Dixi, emplaſtrum nomine ſcilicet Ægyptium.
Hoc admodum cùm ſit bonum, quidam omnibus
Vnum bonis reputant vſu præſtantius,
Haudquaquam nempe experti multa pharmaca.
Concinnatur miſturis his. Lithargyri
Drachmas habet ducentas: iſtis additur
Olei vetuſti libræ quarta portio,
Alij magis quartam volunt partem heminæ,
Et quinquaginta ceræ drachmas ponticæ,
Colophoniæ probæq́ꝫ plus cera duplo:
Alij malunt terebinthinæ parem modum. H
Æruginis quoq́ꝫ, aloes nec non indicæ,
Item combuſti æris, & diphrygis boni,
Cuiuſq́ꝫ ſedecim, ſemiſſemq́ꝫ ponito.
Quaternas & vigenas drachmas chalbani,
Mannæ pares, thuriſq́ꝫ bis duodecim,
Ammoniaci viginti bisq́ꝫ & quinq́ꝫ bis,
Et ſedecim iungantur propolis atticæ,
Ariſtolochiæ longæ bis drachmæ decem,
Æris cyprij ſquamę drachmæ duodecim,
Et gentianæ radicis ſicciſſimæ
Æquale, cunctis herbæ his dictamni quoq́ꝫ
Siccæ, ſed habentis florem, drachmas bis decem,
Læuis. Lithargyrum at cum oleo demittito
Ollæ recenti, cui patulum os figulus dedit.
Pruna leni coques, mouens rudicula

Quouſq́ꝫ

A Quouſq; ſpiſſitudo mellis attici
Fiat. †Paribus at ſquamæ immiſſis partibus,‡ — † Aerugine & ſquamam aſſumens.
Rurſus magis coquas: ac poſtquam pharmacum
Giluum fuerit, æs miſceas & diphryges:
Craſſumq; reddens pharmacum, vt non polluat,
Ceram, reſinamq; vna dictis addito.
Quibus liquatis, vbi probe coiuerit
Emplaſtrum, ab igne tolles: cumq; adieceris
Propolimq; mannamq;, aloen, atq; chalbanum,
Ammoniacumq;, tunc vbi refrixerit,
Feruorq; ignitus pharmaci ſubſederit,
Ariſtolochiam perquam læuiſſimam,
Et gentianam dictamnumq; inſpergito,
Spatha atq; medicamentum agitando ſedulo,
Manibus tibi magdalias ipſe effingens habe,
B Eaq; mala, ad quæcunq; eſt prædictum, vtitor.

†*De Paſtillis Aſclepiadis.*‡ CAP. II. — † *Al. hoc totum expungitur, ac inferius apponitur.*

QVemadmodum emplaſtra à colore, non à facultatis profeſſione, nominant quidam medici melina, candida, fuſca, & gilua: ita paſtillos græcè trochiſcus, ab effòrmationis figura vocant, non ad vnum affectum ſed ad admodum multos conferentes. Nos quoque igitur ipſos imitati, deinceps omnes præclaros ſiue paſtillos, ſiue orbiculos (vtroq; enim nomine appellantur) deſcribemus. Rectè autem illi ſingulis, quid poſſent efficere, præpoſuerunt, præſertim Aſclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quæ in tertio de Exterioribus libro prodidit, apponam.

*❡ *Paſtillus Aſclepiadis. Ariſtarchi Tharſei paſtillus ad plura vtilis. Facit ad recentia Vulnera & vetera. Prodeſt Teredinibus, & Fauis. Curat Fiſtulas, Aures ſuppurantes, Oſſa corrupta, Nomas. Reprimit omnẽ Carnis excreſcentiam, tollit Pterygia, valet ad Vteri affectus. Sanat Ozænas, Phagedenas, Cõdylomata. Iuuat Inueterata & quæ difficilem curationem habent. Vtilis eſt principio Phthiſicis, Lienoſis, Cœliacis, Dyſentericis, tribus obolis in potu familiari datus. Succurrit Synãchicis, Gingiuarum nomis. In ſumma Exterioribus & Interioribus vitijs auxiliatur.* Myrrhæ denariũ pondo ſex, croci denariũ pondo trium, crocomagmatis denariũ pondo trium, cytinorum denariũ pondo ſex, chalcanthi denariũ pondo ſex, aluminis ſciſſilis denariũ pondo ſex, aloes denarium pondo ſex: vino falerno excipiuntur, fiunt'que orbiculi ſeu paſtilli, & in vmbra deſiccantur. Vbi vſus neceſſitas eſt, humido cõgruenti diluuntur ad commemoratos affectus. ❡ *Paſtillus Neapolitani.* Myrrhæ, thuris, ſingulorum denariũm pondo ſex: gallæ, lycij, aluminis, crocomagmatis, aloes, ſingulorum pondo denariorum octo: cytinorũ denariorũ pondo duodecim, æris denariũ pondo octo: vino falerno excipiũtur. — * *Al. de Paſtillis Aſclepiadis.* — C

❡ *Andronius inſcriptus.* Cytinorum denariorum põdo decem, ſciſſilis denariorum põdo quatuor, chalcanthi denariũm pondo duodecim, myrrhæ denariũm põdo quatuor: thuris, ariſtolochię, gallæ immaturæ, ſingulorum denarium pondo octo: paſſi heminas duas. Apud Heraclidem verò ita habet. Malicorij denariũ pondo decem, ariſtolochiæ denarium pondo octo, gallarum denarium pondo octo: ſalis ammoniaci, thuris, ſiſſilis, denarium pondo quatuor: chalcanthi denarium pondo duorum, myrrhę denarium pondo quatuor, hæc paſſo excipiuntur. ❡ *Polyidæ Sphragis.* Malicorij denarium põdo ſex, myrrhæ denarium pondo octo, aluminis ſciſſilis denarium põdo v, thuris denarium põdo quatuor, aloes denarium põdo octo, chalcanthi denarium põdo iij, fellis taurini denarium põdo ſex: vino dulci excipiuntur. ❡ *Coracine Sphragis. Facit ad Tonſillarum phlegmonas, & Vuas laxatas. Gingiuas madentes reſiccat, Nomas curat, & Sedis affectus. Fiſtulis Callum exterit.* Ariſtolochiæ creticę rotũdę, cytinorum, chalcitidis toſtę, thuris, myrrhæ, chalcanthi, crocomagmatis, aloes indicæ, fellis taurini, ſingulorum pondo denarium octo: paſſi quantum ſatis eſt. — D

❡ *Paſtillus ad Nomas.* Brathyos denarium põdo qũinquaginta, myrrhæ denariũ pondo triũ: ſoreos, cypẽri, chalcanthi, thuris, ſingulorũ denarium põdo duum: vino excipiuntur. Alię ſcripturæ habent, oleę foliorum denariũ põdo duũ: myrti ſiccæ, orcheos herbę, vtriuſq; denarium põdo quatuor: arſenici, quod auripigmentum vocant, denarij pondo vnius: myrrhę denariũm pondo iiij. — *Aliter iij. *In aliquibus hęc dictio non eſt.

❡ *Ex ſcriptis Heraclidis.* Orcheos denarium põdo duũ, arſenici denarium põdo iiij, gallę denariũ pondo octo, ſquamę denariũ pondo ſex, ſoreos denariũ pondo octo, myrrhæ denarium pondo duũ, thuris denarium pondo duũ, acacię ſucci denariũ pondo duũ: vino excipiuntur. ❡ *Paſtillus ex Plantis ſeu Stirpibus inſcriptus.* Malicorij, myrti foliorum, nucis putaminum ſiccorum, ſpinę fructus, ſingulorum denariũ pondo octo: gallę denarium pondo iiij, ſalis foſſitij denarium põdo octo. Oĩa cõminuuntur, friabilia in aceto macerant, ac in vas fictile conijciuntur: deinde torrent, & cum aceto lęuigantur. Vbi bene habuerint, myrrhę denarios iiij, thuris denarios ij, inijcito, & paſtillos fingito: vſus eius eſt cum aceto. ❡ *Paſtillus, qui à Terentio inſcribitur Stypticus hoc eſt adſtringens. Facit ad quamlibet Nomen, & Ani affectus.* Sãdarachę, miſyos, chalcãthi, aluminis ſciſſilis, ſingulorũ põdo denarium duũ: myrrhę, ſquamę æris, aloes, chalcitidis, ſingulorum pondo denarium trium: — *Aliter ij. *Aliter ij. *Al. εἶτα ſcilicet poſtea.

cytinorum mali punicæ,roſarum floris,gallæ,ſingulorum pondo denariûm iiij:acaciæ ſucci pondo E
denariûm octo, mali granati putaminum pondo denariũ octo:.excipiuntur myrtorum decocto ad
dimidias coctorum. ¶ *Paſtillus ad Serpentia, Arei ad Herpetas.* Terræ cimoliæ pondo denariûm
*Al.ſex. octo,miſyos torridi denariûm pondo ſe*decim,minij ſinopici pōdo denariûm trium. Singula cum
aqua ſeorſũ terito:deinde ſimul miſcens in paſtillos digerito:vſus eſt ex aceto. ¶ *Alius ex Origano.*
Origani,oleæ foliorum,acacię,chalcanthi,ſalis hiſpani,ſingulorũ denariûm pondo duûm:aceto ex-
cipiuntur. ¶ *Ex collectaneis Largi Medicamentum confectum.* Argenti ſpumæ,vel ceruſſæ,pōdo
denariûm trigintaocto:aluminis fiſſi pondo denariûm xij,acaciæ pondo denariûm octo,croci, thu-
† Al. vnc. ij. ris,diphrygis,opij,ſingulorum pōdo †denarium duum:ex aqua terito,ac formato paſtillos: vſus eſt
ex aqua. ¶ *Aliud valde generoſum.* Aluminis rotundi, chalcitidis, cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ
vel ſoreos,ſingulorum denariûm pōdo duûm:miſyos,malicorij,vtriuſq; denariûm pondo iiij: chal
cis viuæ denariûm pondo ſedecim,aceti ſextarium. Mali cortex in aceto decoquitur,ac cum diſſo-
lutus fuerit, teritur cum acacia, poſtea cæteris adijciuntur: & vbi bene habent, fiunt paſtilli: cum
opus eſt,diluuntur aqua. ¶ *Paſtillus Threpti ad ſerpentia Vlcera, & vbi Paſtionem oportet ſiſtere.*
Facit etiam ad Oris vitia,ad Aures ſuppuratas. Item Cutis vitia,quæ exãthemata vocant,tollit. Carnis
Excreſcentiam reprimit. Narium Vlcera, & Sedis affectus ſanat. Corticis malorum punicorũ pondo F
denariũ x,gallæ omphacitidis pondo denariũ octo, ariſtolochiæ tantundẽ,aloes pondo denariũ iiij,
myrrhæ pondo denariûm viij,fiſſi pōdo denariûm duũ, thuris pondo denariũ quatuor, chalcanthi
pōdo denariũ iiij:paſſo excipiuntur. ¶ *Paſtillus Gilui Hieracis Thebani ex Halicaccabis i. veſicaris.*
Facit ad Capitis vlcera, Epinyctidas, & Narium vlcera, quæ Græci Pſydracas nominant. Iuuat Rhaga-
das, & quæcunq; citra dolorem ad cicatricem voles ducere. Ceruſſę pōdo libram, ſpumæ argẽti pōdo
libras x:aluminis fiſſi,halicaccabi hoc eſt veſicariæ corticis,chalcanthi,ſinopidis, ſingulorum pōdo
ſelibrã:aceto excipiunt. ¶ *Lucij Præceptoris pharmacum confectum.* Aluminis, æruginis corinthię,
minij ſynopici,ſingulorũ menſuram heminæ æqualem:aceto diluuntur. ¶ *Ex libris Arei ad Pſo-*
ras depaſcentes, Serpentia, Carnem excreſcentem, Pterygia, Aures ſuppurantes, Vlcera euratu difficilia.
Sanat Rhagadas & Condylomata. Sciſſilis,minij ſinopici,æruginis raſæ,gũmi,gallę,cytinorũ,ſingu
lorũ pares portiões,aceto diluunt. ¶ *Magni Philadelphi ad prædictas diſpoſitiones.* Aluminis fiſſi,
ęruginis corinthię,chalcithidis,minij ſinopici,gũmi,ſingulorũ pares mẽſurę partes:aceto ſubigun-
tur. ¶ *Paſtillus ad Eryſipelata.* Croci pōdo denarij vnius,opij tantũdẽ,ceruſſę pōdo denariũ duũ:
paſſo diluuntur. Alia lectio habet, glaucij pōdo denariũ octo. ¶ *Andromachi Crocoſus.* Argenti
*Al. xlviij. hoc eſt vnc. ſex. ſpumæ pondo denariûm qua*tuor,hoc eſt vncię dimidium:ceruſſę vncias iiij,ſulfuris ignem nõ ex- G
perti pōdo vnciam:croci, opij, ſingulorum pondo vnciam vnã:ſucco ſolani excipiuntur. Cũ opus
eſt,paſſo diluuntur. ¶ *Caij Neapolitani.* Ceruſſæ, acaciæ, glaucij,opij, cuiuſq; parem menſuram:
paſſo ſubigito, & cōtinue perungito. *Aliud.* Ceruſſæ,acaciæ,ſingulorum pōdo denariorum octo:
guttæ ammoniaci pondo denarium iiij,croci pondo denariorum duũ, opij pōdo denariorum duũ:
ſucci polygoni,vel ſereos,vel ſolani,vel cynogloſſi. ¶ *Ex libris Agathini.* Ceruſſæ pondo dena-
riorum ſex:mannæ,thuris,ſingulorum denarij pondo vnius:crocomagmatis,ſulfuris ignem nõ ex-
perti,ſingulorum pondo denariũ duũ:ex ouis aſſatis vitellorum pondo denariorũ ſex:paſſo excipi-
to. ¶ *Ad Rhagadas & Condylomata. Curat etiam Ani Rhagadas & Nomas, Meneſthei pharmacum.*
Aloes pondo vncias ſex,croci pondo vncias tres,aluminis fiſſi pondo vncias tres: vino diluuntur,
& fiunt paſtilli:in vſu liquor diſpoſitioni reſpondeat. ¶ *Apollophanis, ad Rhagadas & Condyloma*
ta. Stimmeos denariûm pondo viij,acaciæ denariûm pondo ſex,æruginis denarij pōdo vnius,opij
denariûm pondo duũ,thuris denarij pondo vnius s,myrrhæ denariûm pōdo duũ, gummi denariũ
pondo iiij:vino maris experte paſtillos fingito. *Vt Nicolaus.* Stimmeos pondo denariûm viij, aca-
*Al. denarium pondo xx. ciæ tantu*ndem,æruginis pondo denarij vnius, opij pōdo denariorum trium,myrrhæ pondo dena-
rium iiij,gummi tantũdem:vino excipito. ¶ *Magni ad Rhagadas, & Condylomata, ſiſtit Nomas.*
Aloes pondo denariûm octo,acaciæ pondo denariũ iiij,gallę pondo denariorum duũ,croci pondo H
denariorum duûm, thuris pondo denarij vnius, myrrhæ pondo denarij vnius: vino ſubiguntur.
¶ *Paſtillus Dia chylon ideſt ex ſuccis, inſcriptus, ad Nomas & Scabioſos affectus.* Licij indici, aloes
indicæ,myrrhæ,æris,aluminis ſciſſi,chalcanthi,cytinorũ,thuris,ſingulorum pōdo denariũ iiij: ſuc-
ci myrtorũ heminæ dimidiũ: cōponito,& in paſtillos digerito. ¶ *Petronij paſtillus, qui Virtus ap-*
pellatur, medicamentum ad Rhagadas, & Condylomata, in magnis Doloribus accommodatum, & cito li
berat. Stimmeos, acaciæ, plumbi combuſti & eloti, ſingulorum pondo denarium ſedecim:cineris
cyprij,ericæ fructus,aluminis fiſſi,thuris,chalcanthi,myrrhæ,opij,ſingulorum pōdo denariũ viij:
vino excipiuntur,& fiunt paſtilli. Cum vtendum erit,paſſo diluuntur.

Paſtilli ab Andromacho conſcripti libro de Exterioribus. CAP. 12.

P*Aſtillus Darij, qui per anum immittitur.* Stimmeos pondo denariûm ſedecim:acaciæ tantundẽ,
alij octo:æruginis pōdo denariûm quadraginta:ſucci papaueris pōdo denariûm trium,quidã
duûm: gummi pondo denariorum iiij, myrrhæ pondo denarij vnius: thuris pondo denariorum
Al. duorum. trium,alij u*nius: vino,vel vt alij aqua,diluuntur. ¶ *Paſtillus Multiplicis vſus, & Pus educens, &*
relaxans. Corticis thuris pondo denariorum duûm, æris ſquamæ pondo denariorum iiij: cum vi-

no factos

A no factos ex melle diluito. ℭ *Muſæ Remedium.* Aluminis ſciſſi,aloes,myrrhæ,chalcanthi, ſingulorum pondo denarium ſex:croci,crocomagmatis,ſingulorum pondo denariûm trium:cytinorum pondo denariûm iiij:mulſo ex falerno facto excipiuntur. ℭ *Ad Eryſipelata ex Agathocle.* Ceruſſæ pondo denariûm octo: aluminis rotundi, crocomagmatis, ſulfuris ignem non experti,ſingulorum pondo denariûm duum.Tritis ſolani ſuccus ſuperfunditur: & paſtilli,dum vſus poſtulat, vino auſtero formantur. ℭ *Iſidori ad Nomas.* Lanæ ſuccidæ pondo denariûm xl:ſcobis plumbi,ſquamæ, bituminis,ſingulorum pondo denariû x.aluminis fiſſi, rotundi, mali punici corticis,gallæ,miſyos, chalcitidis,thuris, ſingulorum pondo denariûm v:myrrhæ pōdo denariûm duum: amurcæ heminas octo,vel ſiccæ quinq;. ℭ *Paſtillus Niger,quo vtor.* Malicorij denariûm pondo x:ariſtolochię, gallę,ſingulorum pondo denariûm octo;aluminis fiſſi,aloes,ſingulorum pondo denariûm iiij:myrrhæ,chalcanthi,pondo denariûm duum:thuris pondo denariûm iiij: vino excipiuntur.Et cum res exigit,vino dulci diluuntur. ℭ *Paſtillus ex Veſicarijs.* Argenti ſpumæ pondo denariûm viginti-quatuor:ceruſſæ pōdo denariûm xij,vel vigintiquatuor:halicaccabi radicis pōdo denariûm octo: chalcanthi,aluminis ſciſſi, ſingulorum pondo denariûm iiij: minij quantum ad colorem accipiendum ſatis eſt:ex aqua ſubigunt. ℭ *Paſtillus ex Origano.* Oleæ foliorum viridiû pondo denariûm *Aliter iiij. *Al. viginti.

B octo, mali punici corticis pondo denariûm ſex, origani pondo denarium iiij, acaciæ pondo denariû xij:chalcitidis,aluminis ſciſſi,miſyos,ſingulorum pondo denariûm iiij:vino auſtero diluuntur.

ℭ *Paſtillus ex Rhu.* Gallæ pondo denariûm triû, acaciæ pondo denariûm iiij: chalcanthi pondo denariûm v,chalcitidis † denarij dimidium,} aluminis fiſſi pondo denarium octo, rotundi pondo denariûm iiij,miſyos pondo denariûm triû,malicorij pondo denariûm v,ſquamæ pondo denarium iiij:myrrhæ:aloes,ariſtolochiæ,ſingulorum pondo denarium duû: thuris corticis pondo denarium iiij,taurocollæ pondo denarium trium:rhu excoriarij chœnicis quartam partem.alij dimidium:aceti heminam vnam & s,ex quo rhus madefiet ac teretur. ℭ *Polyidæ Sphragis.* Aluminis fiſſi pondo denariûm trium, thuris pondo denariûm iiij, myrrhæ tantundem † vel pondo denariûm octo,} chalcanthi pondo denariû duum,cytinorum pondo denariû xij, fellis taurini pondo denarium ſex, aloes pondo denariûm octo:vino auſtero excipiuntur. ℭ *Paſtillus Andronius.* Cytinorum pondo denariû x,gallæ pondo denarium octo: myrrhæ pondo denarium iiij,ſecundû alios δ̓ctodecim: ariſtolochiæ pondo denariû iiij,chalcanthi pōdo denarium duû:aluminis fiſſi tantundem,alij pondo denarium iiij:miſyos cyprij pondo denariû duum:paſſo diluuntur. Vtere ad multa polychreſto pharmaco. ℭ *Paſtillus Achillæ.* Spumæ,miſyos,aloes,ſingulorum pondo denariû duum:ariſtolo- *Al. denarium pōdo dimidiû. †*In quibuſdā cod. hæc nō habentur.* *Al. xxviij.

C chiæ pondo denariû octo,aluminis fiſſi pondo denarium quatuor, myrrhæ pondo denarium duum, thuris pondo denarium quatuor,gallę pondo denarium octo,chalcanthi pondo denarium † duum, corticis mali punici pondo denariorum octo, fellis taurini pondo denariorum duum: aceto ſubiguntur. ℭ *Paſtillus ad Nomas Iſidori celebris.* Mannæ,thuris, ſingulorum pondo denarium xxx: cytinorum aluminis fiſſi,gallæ,cuiuſq; pondo denariorum octo:chalcanthi,ariſtolochiæ,myrrhæ, miſyos cyprij,calcis viuæ,ſingulorum pondo denariorum x:acaciæ pondo denariorum octo: excipiuntur vino,vel aceto: & læuigata vſui ſunt. ℭ *Paſtillus alius ad Multa.* Gallæ pondo denariorum octo,cytinorum pondo denariorum xij,æris combuſti pondo denariorum octo, æruginis pōdo denariorum ſex, aluminis fiſſi pondo denariorum octo: chalcanthi,acaciæ,fellis taurini, thuris, aloes,lycij,myrrhæ,aliâs & miſyos,ſingulorum pondo denariorum octo.Sub canis æſtu,multo aceto terunt. ℭ *Paſtillus Apollonij Archiſtratoris Similinus,vt Alcimion, in vſum multiplicem.* Ceruſſę pondo denarium decem,argenti ſpumę pōdo denariorum v, aloes pōdo denariorum quinquaginta,aluminis fiſſi pondo denariorum iiij, thuris pondo denariorum quatuor, myrrhę pondo denarij vnius, cimoliæ pondo denariorum xxv: vino excipiuntur, interim cum vino & roſaceo vtitor. *Aliter viij. * Al. Melinus. * Aliter iij. **Al. duorum.*

ℭ *Ad Eryſipelata, quo vtor.* Argenti ſpumæ pondo libras ſeptem, ceruſſæ pondo denarij vnius:

D opij, † ſulfuris ignem nō experti,} croci, ſingulorum pondo vncias tres: paſſo excipiuntur. Cum vſus eſt,paſſo diluuntur. ℭ *Glaucij ad Multa faciens.* Aluminis liquidi pondo denariorum c,myrrhę pondo denariorum octo,croci pondo denariorum octo:paſſo diluuntur. ℭ *Ad Eryſipelata bonus.* Acacię pondo denariorum octo, miſyos pondo denariorum iiij, opij pondo denarioru duû, thuris pondo denariorum iiij:cum aceto excipiuntur. Facit etiam ad Herpetas. ℭ *Alius ad Eadem.* Opij pondo denariorum quatuor, acaciæ pondo denariorû quatuor, diphrygis pondo denariorum quatuor,aluminis fiſſi pondo denariorum quatuor ,ex aqua diluuntur. Cum aceto vtitor. †In aliquibus non ſunt hæc verba.

ℭ *Alius ad Eryſipelata.* Ceruſſæ pondo denariorû octo,ſulfuris ignem non experti pondo denariorum quatuor, papaueris pondo denariorum duum, rutæ foliorum pondo denariorum duum, aluminis fiſſi pondo denarium iiij,cimoliæ pōdo denarium duum,amyli pōdo denariorum duû: melle & aceto diluuntur. ℭ *Ad Herpetas Tyberij Cæſaris.* Diphrygis,meconij,aluminis fiſſi,acaciæ, ſingulorum pondo vncias tres: aceto vel aqua diluens vtitor. ℭ *Ceranitis vſus multiplicis.* Arſenici denariorum pondo trigintaduum:ariſtolochiæ denarium pondo trigintaduum, alij octo: iridis denariorum pondo trigintaduum: gallæ pondo denariorum ſedecim,alij octo: aluminis rotundi denariorum pondo ſex, chalcitidis denariorum pondo ſex, ſquamæ æris denariorum pondo ſedecim, chalcanthi denariorum pondo octo, reſinæ ſiccæ denariorum pondo octo, aceti con-

gios quatuor,caniculæ ſub æſtu æreo mortario & cochleario læuigantur. Quòd ſi ęreum mortariū E
nō habeas,ſquamæ minam iniȷcito,quæ valet denarijs centum. ℂ *Paſtillus cognomento Bithynus*
in Sicilia confectus,ad Nomas,Fiſtulas,Pterygia, cum duplici cerato,ad Herpetas, Eryſipelata,& alia.
Mali punici corticis denariûm pondo vj,gallæ denarium pondo vj,iridis illyricæ denariûm pondo
iiij,ariſtolochiæ denariū pondo vj,chalcanthi denariûm pondo iij,aluminis fiſſi denariū pōdo ſex,
chalcitidis denarium pondo vj,miſyos denariū pondo iij,nitri denarium pondo ij,thuris denarium
pondo duū, cadmię denarium pondo vj,æris ſquamę denarium pondo iiij,chryſocollæ denarium
†Al. vnius. pondo † duū.Ex aceto ſub caniculę ęſtu pręparato. ℂ *Paſtillus ad Condylomata,& Ani inflamma-*
† Al. xxxx. *tione & Pterygia.* Thuris,acacię,ſtimmeos,ſingulorū denarium pōdo † ij:ęruginis,myrrhę,opij pa
† Al. vnius. paueris,gūmi,nardi celticę,ſingulorum denariorum pondo † ij:ex vino auſtero trita inunguntur.

Arida variæ ſpeciei ſeu generis,à prænominatis authoribus indicata,quibus ſingula conueniant.

ℂ *Quæ ſcripſit Andromachus in calce operis de Exterioribus.* CAP. 13.

* Aliter l. A*Ridum ex edens,ſine morſu.* Sandarachæ denariorum pondo duorum, arſenici denariorū pon
do ij,chalcis viuæ denariorum pondo iiij,mannæ denariorum pondo quatuor: tritis vtitor.
ℂ *Facultas Sanguinem comprimens,qua vtor.* Chalcitidis,miſyos,mannæ,ſingulorum denariorū
pondo iiij,alij ij:tritis vtitor. ℂ *Flaua,qua vtor.* Chalcitidis pondo denariorum c:atramenti ſuto- F
rij,Græci vocant chalcanthon,denariorum pondo l:miſyos torrefacti denariorum pondo xxv, ęris
combuſti denariorum pondo xij & s:læuigatis vtitor. ℂ *Sanguinem ſupprimens,magna.* Miſyos
cyprij denariorum pondo vij, atramenti ſutorij totidem, corticis piceæ denariorum pondo iiij,
mannæ thuris denariorum pondo iiij, ſquamæ æris denariorum pondo iiij, æris vſti denariorum
*Aliter ij. pondo xv, chalcitidis denariorum pondo xv: calcis viuæ denariorum pondo octo, alij denariorum
pondo xl : gypſi torrefacti denariorum pondo iiii, alij v: tritis vtitor. ℂ *Sanguinem cohibens*
*Al. σφόδρα. *Aphrodæ.* Chalcitidis denariorum pondo ſex, mannæ thuris denariorum pondo ij : reſinæ terebin-
i.vehementer. thinæ,frictæ,ſingularum denariorum pondo iiij : vtere tritis ad hæmorrhoidas. ℂ *Aliud vt Har-*
pocras. Sandarachæ denariorum pondo ij,arſenici denariorum pondo iiij,calcis viuæ denariorum
pondo octo.Paſtillos fingito ex aqua diebus xxxx,terens, & ſic inungito. ℂ *Aliud ad Hæmorrhoi-*
das,quo vtor. Arſenici denariorum pondo viij, ſandarachæ denariorum pondo viij, elaterij dena-
rium pondo quatuor,thapſiæ denariorum pondo ij,chryſocollæ denariū pondo quatuor, calcis vi-
uæ denariorum pondo iiij:tritis vtitor. ℂ *Aridum Galli,varij vſus,ad Pterygia.* Argenti ſpumæ
denariorum pondo viij, æruginis denariorum pondo x: læuigatis vtitor: commendatur. ℂ *Ad*
Pterygia bonum. Chalcitidis, caricarum combuſtarum, malicorij,ſquamæ æris, ſingulorum pares G
portiones.Cum opus eſt,mel coctū miſceto: emplaſtri modo imponito: alternis diebus ſoluito, ex
purgans,non madefaciens,nec reſpergens. ℂ *Anthera ideſt florida,qua vtor.* Sandarachæ dena-
riorum pondo trigintaduum,alij ſedecim:aluminis fiſſi,myrrhæ,fæcis croci, ſingulorum denario-
* Aliter lxiiij. rum pondo ſedecim:iridis totidem, cyperi denariorum pondo ſexagintaſex. ℂ *Florida Magni.*
*Al. xiiij. Caſiæ denariorum pondo xxiiij:aluminis fiſſi, gallæ, ſoreos, miſyos,ſingulorum denariorum pon
do iiij : ſandarachę denariorum pondo viij, malicorij denarij pondo j, myrrhę obolos iiij, cinna-
momi obolos iiij, croci denariorum pondo ij, myricę fructus denariorum pondo duum. Tritis
vtitor. ℂ *Aridum Cephalicum ideſt capiti accommodum.* Iridis denariorum pōdo iiij:thuris,pana-
cis, ariſtolochię, ſingulorum denarium pondo ij:tritis vtitor,etiam ad nomas. ℂ *Aridum Cicatri-*
cem inducens. Oſtreorum combuſtorum denariorum pondo ij, mannę denarij pondo vnius, cad-
mię obolos iij: contritis vtitor, & ad nomas. ℂ *Aliud Aridum Cicatricem inducens.* Picee corticis
denariorum pondo vj:mannę denariorum pondo ſex, ariſtolochię denariorum pondo ſex : pumi-
cis, reſinę, ſingulorum denariorum pondo iiij : iridis illyricę denariorum pondo xij:lęuigatis vti-
tor. ℂ *Aliud Cicatricem ducens,& ad Cacoethe.* Picee corticis denariorum pondo vj, cornu cer-
uini combuſti denariorum pōdo iiij,cadmię denariorum pondo xxij: ceruſſę,mannę, ſingulorum H
denariorum pondo iiij : æruginis raſæ denariorum pondo ij : contritis vtitor. *Aliud.* Gallæ dena-
*Aliter xij. riorum pondo iiij, ceruſſæ denariorum pondo octo, myrrhæ pondo denariorum iiij, argenti ſpu-
mæ denariorum pondo octo, retrimenti plumbi denariorum pondo quatuor: trita vſurpantur.
ℂ *Maiæ ſiue obſtetricis,generoſum ad Condylomata & Rhagadas.* Gallæ, molybdęnæ,ſingulorū de
narium pondo viij:myrrhę,ceruſſę,ſingulorum denariorum pondo iiij,tritis vtitor. ℂ *Auxilium*
ad Omnia. Iridis loco molybdænæ, argenti ſpumæ duas partes iniȷcito, reliquorum cuiuſq; vnam.
* ℂ *Aridum exedens, Lecanij Arei.* Arſenici pondo libram,calcis viuæ denarium pondo ij. In aqua
terito diebus triginta,mutans quotidie bis aquam in Sole:deinde reſiccatis vtitor. ℂ *Encathiſma*
quaſi inſeſſio,ideſt quod inſeſſu curat Hæmorrhoidas, Phanij. Atramenti ſutorij,aluminis fiſſi,chalciti
dis,miſyos crudi,ſandarachę,ſingulorum denariū pondo iiij. Trita omnia habeto vbi vſus venerit,
* Al. ſextarij veterem vrinā ſalitam viri vnius, † ſextariorum duorum} menſura in fictilem peluim iniȷcito: me-
vnius. dicamenti verò denarium pondo xij ſuperfundito vrinæ,vt ſemper duo ſextarij ſeruētur. Hoc vti-
tor inſidens diebus vij,nam in his actionem promouet: vbi ſordidū in fundo ſubſtiterit,anū circūli
nito. ℂ *Aridum carnes Cicatrice obducens citra eroſionem,Harpocratis.* Sādarachę, chryſocollę,arſe
nici,pares ſingulorū portiones,Itē ad cacoethe facit. ℂ *Paſtillus ad Nomas,dictus Aſclepius.* Chal

citidis

A citidis,arſenici,pares portiones: calcis viuæ duplum. Habet etiam ſandarachæ æqualem reliquis portionem. ℭ*Ad Ani vitia.* Alumine liquido nucis magnitudine cũ mellis cyathis duobus cocto vtitor. ℭ*Siccum ad Nomas quo vtor.* Squamæ,arſenici,chartæ cõbuſtæ,plũbi vſti,ſingulorũ denarium pondo iiij:ſulfuris ignẽ non experti denariũ pondo quinque*: læuigatis vtitor. *Aliter.* Squamæ,arſenici,ſulfuris,plumbi cõbuſti,æris,ſingulorũ denarium pondo iiij: ſandarachæ denarium pondo quatuõr,æruginis denarij pondo vniusq; chartæ cõbuſtæ denarium pondo iiij: vtitor cum rhodino vel melle. ℭ*Criſpi odoriferum ad Nomas.* Squamæ,arſenici,ſandarachę,ſingulorũ denarium põdo ij:gallæ denarium põdo iiij,myrrhę denarij pondo vnius, thuris tantundem, atramenti ſutorij denarium põdo ij,chartæ cõbuſtæ denariũ pondo iiij: læuigatis vtitor. ℭ*Antipatri ad Nomas.* Chryſocollę põdo ℥ vj,arſenici põdo ℥ vj:arido vtitor, & cum rhodino. ℭ*Aliud vt Alcimion.* Arſenici denarium pondo:† ij,ſquamæ denariũ pondo iij, chryſocollæ denarij pondo j.Sicco & cum rhodino vtitor: aqua dilutum cicatricem ducit cum cerato rhodino. ℭ*Aliud Publij ad Nomas.* Calcis viuæ denarium pondo iiij:arſenici,ſquamæ,chalcitidis,ſandarachę, ſingulorum denarij pondo vnius: tritis vtitor:non nulli ſandarachæ † denarij pondo vnius. ℭ*Medicamen ex Plantis,ad Nomas probum.* Mali punici corticis,chryſocollæ, aloes, ſingulorum denariũ
B pondo iiij :arſenici,ſandarachæ,ſingulorum denarium pondo ij:aluminis fiſſi denarium põdo iiij, chalcitidis denarium pondo iiij,myrrhæ* ſiccæ denarium pondo vij,oleæ ſiccæ foliorum tantundẽ: tritis vtitor. ℭ*Aliud Alcimionis.* Myrti ſylueſtris denarium pondo viij:malicorij,oleæ foliorũ, myrti nigræ,& corticum,ſingulorum denarium pondo xij:ſpinarum cineris denarium põdo viij, ficuum cineris denarium pondo † xvj,orcheos herbæ denarium põdo viij:arido cum melle vtitor.

ℭ*Aureum, quo vtor.* Malicorij denarium pondo xxv, aluminis fiſſi denarium pondo x: atramenti ſutorii,miſyos,ſingulorum denarium pondo viij:ſquamæ denarium pondo xvj,gallæ denariũ põdo xv,melãteriæ ex clauis cõfectæ denariũ põdo † v:chalcitidis,æris cõbuſti,ſingulorũ denariũ põdo viij:læuigatis plurimũ ex aceto vtitor. ℭ*Aliud recens efficacius ad Nomas, Philini. Inalterat, & Pus educit.* Aphronitri pondo libras † ij,mellis tantundem. Aphronitrum melle ſubactũ vrito,deinde lęuigato:admiſceto iridis illyricæ pondo ℥ vj : trito vtitor, & cũ melle. *Aridum Erodens.* Arſenici,ſandarachæ,ſingulorũ denariũ pondo ij:calcis viuæ denariũ pondo iiij, alij trium: lęuigatis vtitor. ℭ*Aliud.* Calcis viuæ,arſenici,atramenti ſutorij, ſingulorum pondo denarium iiij:ex aqua calida plurimũ terito.Reſiccatis ac tritis vtitor. ℭ*Aridum Erodens Melitonis.* Auripigmẽti,ſandarachæ,calcis viuæ,pumicis,ſingulorũ denarium pondo iiij:In aqua xxx diebus cõ
C terito,ſed quotidie illa mutata:vbi inaruerint tritis vtitor. ℭ*Aridum inſigne ad Hæmorrhoidas præclari Apollonij Tarſei.* Chalcitis vſtæ,ſquamæ,arſenici cõbuſti, atramẽti ſutorij,ſingulorũ denariũ põdo iiij:diphrygis denariũ põdo duũ,ſoreos cõbuſti obolos iiii,argenti ſpumæ combuſtæ obolos quatuor,aluminis fiſſi denariorum pondo quatuor,æris vſti tantundem: læuibus factis vtitor.

[margin notes: *aliter ij. / *aliter iij / †aliter vj. / †al. denarium pondo duorũ. / *fortaſſe,myr- t / †al. duorum. / †al. duodecim. / †aliter xv. / †al. vnam.]

Quæ Aſclepiades in librorum quinto de Exterioribus, quos Marcellas inſcribit, arida conſcripſerit. CAP. 14.

ANdromachus arida,quæ affectui cõueniunt,ijs quæ affectis proſunt,admiſcuit: Verũ Aſclepiades in quinto ſeorſum quæ ad affectum conducunt, ſeorſum item, quæ parti affectæ vtilia ſunt,expoſuit:nam parte omiſſa,tradidit cicatricem ducentia, cruſtas inferentia, ad nomas conuenientia & carbunculos,tum quæ vocant à ſanguine cõtinendo,iſchæma: Cum loco autem affecto, quæ ad polypodem,ozęnas,& ſanguinis profluuia ex naribus, ad oris nomas, gingiuas humidas, in genis duras excreſcentias,ad paronychia, pterygia,ani rhagadas,& hæmorrhoidas. Quædã etiã a parte affecta denominationem ſortiuntur,conueniunt tamen & alijs partibus, cuiuſmodi quoq; cephalica id eſt capiti ſuccurrentia,à medicis dicta, quæ eximie oſſibus conducunt, quanquam & totius corporis exulcerationes carne replere poſſunt:non.n.capiti quatenus caput eſt,prodeſſe ſunt
D nata.Nimirum etiam,niſi os denudatum ſit,vſum ipſorum non requirimus:ſed in nudatis, quoniã pinguia pharmaca vitamus, ſiccis ſolis vtimur,fugientes emmota à medicis Grece appellata, ꝙ linamentis inunctis offerantur. Quemadmodum autem oſſibus in capite denudatis vſus ipſorum aptiſſimus eſt,ita etiam in alijs omnibus denudatis oſſibus,ſiue brachij, ſiue cubiti, ſiue radij, ſiue femoris,ſiue tibiæ. Quare nos etiam arida ab Aſclepiade ſcripta deinceps prodituris, cum ipſum prima omnium cephalica ſcripſiſſe inueniamus,prima ponemus,quòd non ſolum oſſibus in capite denudatis,verum & alijs omnibus ſimili modo affectis,ipſa ſint accommoda. Deinde quæ cicatricem ducunt,percenſebimus,omnia his interiecta prætergreſſi, quæ affectum locum attingunt. Poſtea quæ prædicto iam mihi ordine ſequuntur,omnia aggrediar. Non nulla ſane ex ſiccis medicamentis duplicem vſum obtinent,vt & ſiccis ipſis vti poſſimus,& cum alijs quibuſdam miſtis, ſicut idem Aſclepiades quoq; indicat.

Arida Cephalica.

ℭ*Aridum Cephalicum, quo vſus eſt Lucius præceptor, tollit Squamas, Oſſa corrupta educit, Caua implet. Medicamentum pingui caret.* ℭIridis illyricæ,panacis,ſingulorum denariũ pondo iiii: ariſtolochiæ denariorũ pondo ii,mannæ tantundem:alij ſine ariſtolochia. Omnia contunduntur,& cribrantur. Vti licet per ſe & cũ melle. ℭ*Medicamentum ex Silphio Calloſa conſumit, & Sordida purgat, &*

gat, &

gat, & Caua replet. Vlcerum relictas tuniculas exedit. Reſinæ pityinæ ſiccæ denariũ pōdo duode- E
* *Al. pumicis.* cim:ſorcos torrefacti vino reſtincti, iridis illyricæ, ariſtolochiæ, ſingulorũ denariũ pondo octo:ſil-
phij denariũ pondo quinquaginta, æris ſquamæ denarium pondo duũ, thuris denariũ pondo qua-
tuor:arido, & cum melle vtitor. ¶ *Medicamentum ex Eruis, Xenocratis.* Eruorum rufforũ fari-
næ denariũ pondo viij, illyricæ denariũ pondo decem, mannæ denariũ pondo quinq;, ariſtolochiæ
denarium pondo quinq;, ſquamæ tantundem: tritis, & cũ melle vtitor. Aliæ lectiones habẽt, bryo-
niæ radicis denariũ pondo octo:mannæ, ſquamæ, iridis, ſingulorum pondo denarium duodecim:
erui denariũ pondo decem, ariſtolochiæ longæ denariũ pondo quindecim. ¶ *Medicamentum
quod ex Serapiade inſcribitur. Squamas tollit, Carnem facit, ex ijs quæ valde reſiccant.* Serapiadis, or
cheos, iridis illyricæ, marrubij ſicci, ſingulorũ denarium pondo octo: erui farinæ pondo denarium
* *Al. viij.* decem, ariſtolochiæ denariũ pondo quinquaginta: ſicco, & cum melle vtimur. ¶ *Triphonis Ce-
phalicon, aufert Squamas.* Piceæ corticis, ſquamæ æris, pumicis combuſti, ſingulorum denariũ pon
do ſex:mannæ thuris, ariſtolochiæ, iridis illyricæ, reſinæ pityinæ, ſingulorũ denarium pondo qua-
tuor:myrrhæ, aloes, ſingulorum denariorum pondo duorũ: ſicci, & cum melle vſus eſt. In Athenęi
ſcripturis ſine piceæ cortice medicamentum eſt. Habet autem & gallæ pares mannæ portiones.

Arida Cicatricem inducentia. F

De omnibus vlceribus recentibus, & vetuſtis curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriæ
methodi libris, tertio, quarto, & quinto diſſeruimus. Quin etiam in huius operis prioribus, cauo-
rum vlcerum ſine omni caſu pharmaca carne replentia, virtutem terſoriam ſine vllo morſu obti-
nere docui: quæ autem cicatricem inducunt, cum eo, quòd citra mordacitatem adſtringunt, ma-
gis exiccare: quæ vero ſupercreſcentem carnem tollunt, calida eſſe & acria. Quin etiam quæ opti-
ma eſſe inter ea, quæ cicatricem ducunt exiſtimem, tum in commentario de morbis curandis præ-
dixi, vbi omnium affectuum curationis methodi oſtenſę ſunt: tum prius in hoc pręſenti opere cum
de ijs, quæ vlceribus conueniunt, ageretur. Aſclepiades autem pharmaca, ſicut & Andromachus,
cicatricem inducentia conſcripſit, non diſtinguens, vtrum nullo alioqui malo conflictantia vlce-
ra, an quæ proprie ægre ad cicatricem venientia dicuntur: quę permultum inuicem differre oſten-
dimus, cum ſingula proprium curationis ſcopum habeant. In quibuſdam tamen adſcripſerunt,
ꝙ & ad cacoethe faciant, vel rurſus ad condylomata & rhagadas. At quanquam Aſclepiades ma-
gis Andromacho diſtinguere ſoleat, tamen in ijs, quæ cicatricem ducunt, diſtinctionem nullã po-
ſuit. Verum quæ ego recenſui, tum in medendi methodo, tum in hoc opere, indicabunt, ſi mentem
adhibeas, quo modo ſingulis deſcriptis vtendum ſit. ¶ *Aridum Cicatricem inducens Aſclepiadis,* G
Cineritium, quòd cineris ſpeciem referat, nominatum, ex Magni medicamentis. Calcis viuę denariũ
pōdo ſex:mannæ thuris, ſquamæ, ſingulorum denarium pōdo quatuor. *Aliter.* Calcis viuæ de-
narium pōdo duodecim: ſquamæ, mannæ, ſingulorum denarium pōdo quatuor, ſed vt Archibius
vult, ſquamæ denariũ pondo octo: mannæ denariũ pondo octo, vel quatuor: in alijs ſcripturis calcis
viuæ denarium pondo octo. *Vt Heliodorus.* Calcis viuæ, mannæ thuris, ſingulorum denariũ pon
do octo: ſquamæ denarium pōdo quatuor. ¶ *Rufum Cicatricem ducens.* Miſyos torrefacti dena-
rium pondo octo, ſquamæ æris denarium pondo decem, mannæ denarium pondo ſex: tritis vtitor.

¶ *Magni, Cicatricem ducens.* Diphrygis, ſquamæ, ſingulorum denarium pōdo quatuor: illyri-
dis, mannæ, ſingulorum denarium pondo duum: contritis vtitor. ¶ *Medicamentum ex Punice.*
Pumicis torrefacti vno reſtincti denarium pōdo octo: ſquamæ, mannæ, ſingulorum denarium pō-
do quatuor: iridis, reſinæ pityinæ ſiccæ, ſingulorũ denarium pōdo quatuor: tritis vtitor. ¶ *Aliud
Ptolemæi celebris. Facit & ad Curatu difficilia.* Piceæ corticis denariũ pōdo ſex, cadmiæ toſtę dena-
riũ pōdo octo: ſquamæ, cornu ceruini cōbuſti, mannæ ſingulorũ denariũ pondo quatuor: tritis vti-
tor. In alijs exẽplaribus habet, plumbi cōbuſti & eloti denariũ pōdo iiij, molybdænæ denariũ pon-
do octo. ¶ *Arida Cruſtas inducens.* Diximus quoq; hæc acris & adurentis eſſe potentiæ. Quare H
etiam vſus ipſorum eſt, tum in his, quę propter nimiam humiditatem ac intẽperiem partis affectę,
tũ propter putredines partibus quibuſdã innatas, proueniũt. *Cruſtas obducentia, Aſclepiadis. Me-
linon Lucij præceptoris, quod Cruſtas inducit, Callos excindit inſperſum & compreſſum ſummo ſpecillo.
Compeſcit autem, & difficilibus Curatu Cicatricem inducit, ſi quis in tenui pharmaco vtatur.* Qui er-
go dictũ puluerẽ vſurpat, Chalcitidis crudę denariũ pōdo viij, cadmię denariũ pōdo iiij, ieiunus cũ
ſaliua excipito tm̃, vt ſolum ipſum pharmacũ humectet: deinde collige, & operculo claudens, ſine
melinum fieri: vbi in vmbra deſiccaueris, leuiter circunferens piſtillum, trita excipito, ſicut prædi-
ctum eſt. Apud alios vocatur medicamentũ fuſcum. Excipitur aceto acerrimo, & ſiccatur læuiga-
turq;. In alijs ſcripturis ſicut Eunomus Aſclepiades vſus eſt. Habet autem ſic. Chalcitidis dena-
rios xij, cadmiæ denarios vj, ſandarachæ tantundem: aceto excipiuntur. *Aliud.* Chalcitidis, chal-
canthes, cadmiæ, ſingulorum toſtorum paria pondera ieiunus excipito ſaliua. ¶ *Quod inſcribi-
* Al. denarios quinque. tur Eutonon i. robuſtum.* Chalcitidis toſtæ †, chalcanthi, ſandarachæ, cadmię, ſingulorum pondo de-
nariũ octo: ſicca inſpergito. ¶ *Dia teſſaron, i. quod ex quatuor conſtat.* Chalcitidis toſtæ, miſyos,
* diphrygis, ſingulorũ pōdo denarium iiij, chalcanthi vſtæ denariũ pōdo iiij. ¶ *Cruſtam inducens
valde generoſum.* Aluminis fiſſi, atramẽti ſutorij, gallarũ, miſyos cyprij, ſingulorũ denarium pon-
do xvj:

A do xvi,ſoreos denariũ pondo † iiij:cõtritis vtitor. ¶ *Confectum, vt Eunomus.* Miſyos peregrini denarium pondo xvj,ſoreos denarium pondo xij,æris cõbuſti denariũ pondo † ij,lapidis fiſſi combuſti denarium pondo viij:atramẽti ſutorij,ſandarachæ,aluminis fiſſi, ſingulorũ denarium pondo iiij:tritis vtitor inſpergens,& ſpicillo comprimens. ¶ *Ad Nomas.* Putrida vlcera cum ambiẽtes partes depaſcunt,nomas proprie appellant:ac conſtat tales affectus vehementiſſimis medicamentis indigere,nam in ipſis ſæpe etiam cauterijs vtimur. ¶ *Ad Nomas, Aſclepiadis Pharmacum Lucij præceptoris ad Nomas.* Sulfuris viui,auripigmẽti,ſquamæ,ſingulorũ denariũ pondo † duũ:æris cõbuſti, quantum color exigit:arido,& cum melle vtitor. ¶ *Publij præceptoris.* Auripigmẽti denarium pondo iiij,ſquamæ denarium pondo duum,elaterij denarij pondo vnius,chartę quantum ad colorem ſatis eſt. ¶ *Vt autem Eunomus vſus eſt.* Arſenici,ſquamæ,ſingulorũ denariorum pondo iiii:ſulfuris viui,elaterij,ſingulorũ denariorum pondo duorũ:chartæ combuſtæ quãtũ ad colorem ſufficit.In alijs ſcripturis eſt,ſandarachæ denariorũ põdo iiij,ſquamæ denariorum põdo vj,arſenici denariorum pondo iiij,elaterij denariorũ pondo duorum,chartæ combuſtę denariorum põdo iiij.

† Aliter xvj.

† Al. viij.

† Al. vnius.

¶ *Medicamentum Arei ad Nomas, quod etiam Sordida purgat citra mordicationem roſaceo dilutum. Facit etiam ad Vuluæ exeſum. Dedit Theotropus.* Arſenici,chartæ combuſtæ,plumbi vſti & eloti,
B ſquamæ æris,ſingulorum denariorum pondo iiij: ſingula per ſe teruntur, poſtea ſimul miſcentur. Vtitor ad prædictos affectus. ¶ *Ptolemæus autem ita vſus eſt:* Plumbi combuſti, arſenici, ſquamæ,chartæ cõbuſtæ,ſingulorum denariorum pondo iiij: ſulfuris viui denariorum põdo duorum: tritis vtitor. ¶ *Vt autem Apelles. Medicamentum confectum, quod Dia chartu id eſt ex charta, inſcribitur, Nomas non ſolum ſiſtit, ſed etiam incipientes prohibet. Facit & ad Dyſentericos, infuſum roſaceo.* Cũ autem ait inſtillatum dyſentericis, ſuſpitionem ſubeſſe de nome indicatur. Compoſitio ita habet. Chartæ combuſtæ,plumbi combuſti,æris combuſti & eloti, arſenici, ſquamæ ſtomomatis, ſingulorum æquas portiones: ſulfuris viui dimidium: tritis vtitor vel cum melle,vel rhodino.

¶ *Moſchionis ad Nomas.* Elaterij,chartæ combuſtæ,ſquamę æris,ſingulorum denariorum põdo duorum:auripigmenti denariorum pondo iiij:æruginis ſcoleciæ, ſalis ammoniaci, ſingulorum denarij pondo vnius:tritis vtitor,& cum rhodino. ¶ *Odoriferum Lucij præceptoris.* Squamę,gallæ,vtriuſq; denariorũ pondo iiij:ſandarachæ,arſenici,ſingulorũ denariorum põdo duorũ:myrrhę, atramenti ſutorij,vtriuſq; denarij pondo vnius:thuris denariorum pondo duorum:elaterij denarij pondo vnius:chartæ cõbuſtæ, quantum colorem efficit. ¶ *Nos autem ſic.* Squamæ, gallæ, myrrhæ,ſingulorum denariorũ pondo viij:ſandarachæ,arſenici,elaterij, ſingulorũ denariorum pondo
C iiij:thuris denariorũ pondo iij,atramẽti ſutorij tantũ*ndem, chartæ quo colorem acquirat. ¶ *Vt Paſion.* Arſenici,ſquamæ,ſingulorum denariorum pondo duorum: chalcanti denarij pondo vnius,ſandarachæ denariorũ pondo duorum: myrrhæ,thuris,gallæ, ſingulorum denarij põdo vnius: chartę denariorum pondo quatuor:tritis & cum roſaceo vtitor. ¶ *Heraclides hanc ſcripturam habebat.* Gallæ denariorum pondo vj: arſenici,ſandarachæ,ſquamæ, ſingulorum denariorum pondo quatuor: thuris denariorum pondo trium, calcanthi tantundem, myrrhæ minææ denariorum pondo duorum,chartæ denariorum pondo octo. ¶ *Vt Cleobulus.* Squamę,ſandarachę, arſenici, ſingulorum denariorum pondo duorum:myrrhæ,thuris,atramenti ſutorij, gallæ ſingulorum denarij pondo vnius: chartæ,vt colorem accipiat.

*Al. denarium pondo iiij.

Ad Carbunculos. CAP. 15.

CArbunculus vlcus eſt cruſtam cito cum inflãmatione totius partis circundatæ valida faciens, vt & febres vehementes, & extrema pericula inferat. Quare ipſi cruſtæ valens medicamentum imponere oportet, & ex ijs, quæ ad nomas conducere dictum eſt: circumpoſitas autem partes cataplaſmatis fouere,quæ æqualem vim habeant, vt repellant, & mediocriter refrigerent,& digerant. Verũ de cataplaſmatis in proprio libro dictum eſt. Nunc ab Aſclepiade ſcripta percenſebi
D mus. ¶ *Ad Carbunculos medicamenta ab Aſclepiade prodita. Medicamentum Maſſiliotæ.* † Hoc propter vires expoſuit, carbunculos ad ſuperficiẽ perducat,& multos auferat.} Chryſocollæ, nitri toſti,lapidis aſij,arſenici,ſandarachæ,miſyos toſti,chalcitidis, aluminis fiſſi, diphrygis, ſingulorum denarium pondo quatuor:trita omnia ſingillatim ſimulq; in vas æreum cyprium reponimus. Dum vſus poſcit,imponimus,apprimentes ſpicilli latitudine,donec carbunculus nigreſcat. Deinde ſupraponimus infraſcriptũ viride, quod ita habet. Thuris, æruginis raſæ,ſquamæ æris, ſingulorum denarij põdo vnius: aluminis fiſſi obolos iiij,ſalis ammoniaci obolos iiij,ceræ denarium põdo vij obolos iij,reſinæ pityinæ aridæ denariũ põdo xv,olei veteris heminam vnam. Arida in Sole cũ aceto teruntur:quæ liquefieri pñt,liquantur,& immittuntur:vbi rurſus cõtuderis, aſſumens vtitor. Apud Demoſthenẽ Maſſiliotã,q pharmacũ cõpoſuit, olei habet duas heminas. ¶ *Apionis ad Carbunculos.* Nitri rubri,arſenici,ſandarachę,chalcitidis,atramẽti ſutorij,diphrygis, ſingulorũ parẽ mẽſurã:aceto lęuigent:& exiccatis,rurſuſq; tritis,vtitor. ¶ *Apollonij Organici.* Chryſocollę,aluminis ſciſſilis,& rotũdi,ſandarachę,ochrę,miſyos crudi,atramẽti ſutorij,ſingulorũ denarij põdo j:tritis vtitor. ¶ *Florida Magni ad Putredines, Nomas, Carbunculos, Pterygia, Aures ſuppurantes. Valet ẽt ad Oris Nomas.* Aluminis fiſſi denariũ põdo viij,chalcitidis denariũ pondo vj, ſandarachę denariũ põdo iij,mali punici corticis ſiccę dnariũ põdo ij,atramẽti ſutorij denarij põdo † vni⁹,

† In antiquis Codi. ita legit. ταύτην ἐξέθηκε τῇ πόλει τὴν δύναμιν, διὰ τὸ τοὺς ἄνθρακας ἐπιπολάζειν, καὶ πολλοὺς ἀφαιρεῖσθαι, i. hoc medicamentum ciuitati dedit, qđ carbũculi abũdarent, ac multos perderent.

† Aliter denarium duorum.

miſyos

miſyos,denarium pondo duũ: nitri,omphacini ſicci,ſingulorũ denariũ pondo duum.Sicco,& cũ E
melle vtitor. ℭ *Aliud Diodori.* Gallæ omphacinæ denarium põdo quatuor:miſyos,chalcitidis,
auripigmẽti,ſandarachæ,ſingulorũ denariũ põdo duũ:aluminis fiſſi,atramẽti ſutorij, lapidis aſij,di
phrygis,nitri rubri,ſingulorum põdo denarij vnius: tritis inſpergito,cõprimens ſcalpelli ſummo.

ℭ *Sanguinem ſiſtens Aſclepiadis, Lucij præceptoris medicamentum confectum.* Chalcitidis denariũ
pondo xvi,mannæ denariũ pondo xij,terebinthinæ aceto ſubactæ.Siccis cõſperge locos, vnde ſan
guis profluit.In alijs duabus ſcripturis inuenimus,Chalcitidis denariũ pondo viij,mannæ denariũ
† Al.xx. pondo xvi, terebinthinæ frictæ † tantundem. ℭ *Dioſcorides Tharſeus tradidit Areo Aſclepiadeo
pharmacum mirifice Sanguinis profluuia comprimens.* Chalcitidis denariũ pondo viij, mãnæ dena-
rium pondo xvi,reſinæ ſiccæ denariũ pondo viij,gypſi tantundẽ.Alia contunduntur,cribrantur,mi-
ſcentur,in ærea pyxide reponunt. Vbi vſus poſtulat,pares portiones medicamẽti cũ gypſo miſcẽ-
tur. ℭ *Ex libris Heraclidis, medicamentum ad Hæmorrhoidas. Hoc vſus eſt ad Sanguinis ex naribus
profluuia, lanam intingens & conuoluens, tanquam ellychnium.* Acidi mali punici corticis pondo ℥
iij,aluminis ægyptij põdo ℥ iiij,chalcitidis põdo vnciã:tritis vtitor: naribus vero lanã medicamẽto
repletã imponito. ℭ *Hercules cognomento, ad Sanguinis eruptiones, hoc loco cauterij vſus eſt. Cruſtam
autem inducit. Facit etiam ad Pterygia, reprimit omnem Excreſcentiam, Oſſa reducit, remouet Squa-* F
mas. Soreos,atramẽti ſutorij,chalcitidis vſtæ,rhu coriarij,ſingulorũ denariũ põdo iiij:tritis vtitor.

ℭ *Sanguinem ſiſtens compoſitum.* Miſyos peregrini denariũ põdo ſex,atramẽti ſutorij totidem:
Al.quatuor. piceæ corticis,chalcitidis,ſingulorũ denarium pondo quatuor: mannæ denarium pondo viginti,
gypſi denariũ pondo quatuor:tritis vtitor. *Aliud.* Thuris pondo vnciam, miſyos peregrini pon-
do denariũ quatuor,gallæ omphacinæ denariũ pondo quatuor, chalcitidis denarium pondo qua-
tuor,ſuberis combuſti denarium pondo octo,rhu coriariæ denarium pondo quatuor: tritis vtitor.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDI-CAMENTORVM PER GENERA

LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI

Hic quoq; Multiplicis vſus Emplaſtra declarantur, maxime vero quæ ad Nomas G
faciunt, Quæ item attrahunt,digerunt, & diſcutiunt.

Quid Differant Vlcera Aegre curabilia à Nomis: & de Vſu methodi componendorum medicamentorum. CAP. I.

SVperiore commentario emplaſtra dicta Grece polychreſta, ꝙ multis con-
ueniant affectibus,diſtinguentes,ea collegimus,quæ præterquã alijs, etiam
vlceribus ægre ad ſanitatem peruenientibus,mederi pollicentur. In præſen-
tia vero ad aliud emplaſtrorum genus multiplici vſui accommodatum di-
grediar: quæ ſingula tum ad alia multa faciunt, tum ad particulas putreſcen
tes,aliter affectas,quàm vlcera quę proprie dyſtherapeuta i.curatu difficilia
nuncupantur.Etenim has putrilago depaſcitur, eoq; turba medicorum hos
affectus nomas i. depaſtiones, appellat: illa vero vno loco ſine putrilagine
circumſcripta ſunt,vt & phagedænæ dictæ vicina quidem depaſcunt, non tamen ea putrefaciunt
febresq; inferunt,quod ijs,quæ depaſtionẽ cum putrilagine ſuſtinent, accidere conſueuit. Sum- H
ma curationis erat in prædicto vlcerum ægre curabilium genere (chironia quoq; vocant) medica-
menta inuenire, quatenus licet mordacitatis expertia, valide autem exiccantia. At hæc quæ nunc
ſcribentur,omnia mordacia ſunt, ſi quis ipſis ſolis non cerato temperatis vtatur. Quæ autem cera-
to miſcentur, purgare quidẽ vlcus ſordidum & carne replere poſſunt, atq; ẽt duritiem quãdam &
tenſionem diſcutere,non autẽ difficilia curatu ſanare. Indicant ipſorum virtutem affectus, quibus
bene adhiberi credita ſunt. Quod iã ſuperius admonui, & nunc dicturus ſum, meminiſſe videlicet
oportere illorũ,quæ in opere de Simplicibus medicamẽtis prodita ſunt. In cuius primis quinq; li-
bris methodum ſeu rõnem expoſui,qua medicaminum facultates inueniant,ſimul quoq; in pluri-
bus exẽplis eius exercitatione ꝑpoſita: in ſequentibus vero ſingulorum nominatim mentionẽ fe-
ci.Nã illorum memor,ex facili rõnem eorũ qui hæc pharmaca a nobis modo propoſita cõpoſue-
runt,aſſequeris:& videlicet ipſe quoq; alia cõficies, quocunq; tpe prius expertorũ inopia labora-
ueris:multa ſiquidẽ hmõi nõ paucis contingunt in itinere,cum alio,tum maxime nauali. Qñqui-
dẽ etiã in patria quidã manentes,pharmacorũ apparatum,vnde ægros curabant,amiſerunt, vt præ
triſtitia ipſi tabefacti,perierint. Optimũ igitur medicamenta iã explorata ſecundum dictam me-
thodum vſurpare: ſin autẽ, vt dixi, non nunq̃ hæc deſideremus,habitum talem nos habere,quo ſi-

A milia iam abunde expertis poſſimus componere: quemadmodum & me ſæpe agentem in itinere
& alibi vidiſtis. Non nulla igitur, quæ proprio marte in huiuſmodi temporũ occaſionibus condidi,
poſtquã experiẽtia probaſſem, nihilo peiora vel celebratiſſimis apparuerũt. Nam primã ipſorum
compoſitionem ex coniectura artificiali molimur: poſtea vero cum non nulla per experimentum
probatiſſima viſa fuerint, non nulla à ſcopo abſint, ſecunda rurſus correctio fit, & tertia nõ nunquã
qua ad perfectionem eius quod præſtare volumus, ipſa redigimus. At ſine methodo & in priori-
bus & in therapeutices libris expoſita, vti prædictis recte nemo põt, tm̃ abeſt vt ſimilia ipſis confi-
ciat. Iam igitur huiuſmodi emplaſtra exordiar. Emplaſtrum Dia Botanõ i. ex herbis, appellatũ,
prope oẽs, qui inſignia emplaſtra in vno libro vel pluribus collegerunt, tradidere, non multum in
miſturæ ſimpliciũ pharmacorũ ſymmetria diſcrepãtes. Incipiam ergo & hic a Critone, emplaſtra
prius illa cõmemorans, quæ in quarto de ſimplicibus medicamẽtis, ita ad verbum literis mãdauit.

Emplaſtrum Dia Botanων. i. ex herbis, Critonis. *CAP. 2.*

*EMplaſtrum ex Herbis quo vtor. Facit ad Carcinomata, Putredines. Strumas ad ſuppurationẽ per-
ducit, & exprimit. Lepras amouet, Furunculos ſoluit, Podagricis prodeſt: Calloſas durities emollit.
Idem Cephalicum, ſine foratione Squamas tollit, Oſſa educit, aliquatenus tamen oſſa abradit. Idẽ ad Ner-*
B *uorum vulnera, & ad Nomas, linamento exceptum valet, repurgat, implet cum roſaceo cerato, vna ipſius
parte ad duas cerati, interdum tres vel quatuor, adiecta. Cum myrteo cerato duabus partibus vel tribus
Cicatricem ducit.* Herbarũ ex ſiccis locis maritimis, anagallidis q̃ cęruleum florẽ habet, papaueris
ceratidis, marrubij, alterci foliorũ tenerorũ, ſingulorũ denariũ pondo quinquagintaſex. Hæc in pi-
lam ſeu mortarium coniecta terunt, quouſq; contuſa ſint ac diſſoluta dũtaxat, ne eorum ſuccus ab-
ſumatur: poſtea iniecta in mortariũ terantur. In alio autẽ mortario habẽtur ſquamæ æris rubri dena
rij vigintiſex, mannæ denarij octo*, reſinæ pityinæ ſiccæ denarij ſedecim, aloes totidẽ, ſiſſi aluminis * Aliter xx.
denarij quatuor, rotundi totidẽ. Hæc in Sole læuigãtur, vt ſordium craſſitudinem cum aceto ha-
beant. Deinde herbæ miſtæ, donec probe coeant, terunt. Poſtea ceratũ facito † ex chiæ ceræ denarijs † Aliter ἔχουσαν κηροῦ, i. quod habeat cerę drachmas centum.
centum, } ſecundum alios mina: olei veteris heminis duabus: radito & miſceto. Heras ita. Qui-
dam vero duas anagallidas immittunt: aliqui & chryſocollę, & terrę erethriadis, & ſalis ammonia-
ci, & auripigmenti, & ſciſſilis, ſingulorum denarios quatuor. Porrò quæ Aſclepiades de hoc em-
plaſtro præceperit, tum quia in pręcedẽti libro indicata, tum quia his fere ſimilia ſunt, ſuperuacuũ
mihi videtur denuo de ipſis ſcribere, cõem oĩbus ſermonẽ nunc aggreſſuro. Primũ ſane qui me
dicamentum hoc compoſuit, herbis acribus vſus eſt, vt humores prauos afflictis partibus infixos
C vehementer digereret. Atq; ideo ex ſiccis & maritimis locis eſſe iubet. Cõtrarias autem ipſis alias
frigidæ virtutis vſurpauit, ad acrium vehemẽtiam leniẽdam mitigandamq;, Quales ſunt altercũ,
& papauer: habent. n. quippiam ẽt doloris mitigatorium, puta ſtupidam refrigerationem propin
quis partibus inferentes. ‖ Stupor. n. mediocris dolorem ſoluit, ait Hippocrates. Appoſuit autẽ ex 5ª. Aphor. 25. ex 39. h. De liquidorum vſu circa finem.
metallis quoq; æris ſquamam, & alumen ſciſſile: de quibus prius diximus, quòd ſane vtrunq; me-
dicamen vlceribus malignis conuenit. Aloen vero miſcuit ex ijs, quæ adſtringunt, & ſine morſu
exiccant, medicamentis: Item mannam ex ijs, quę concoqunt, leniunt, & ad ſuppurationem per-
ducunt: Pityinam ceu materiam emplaſtro conficiendo idoneam, ſicut & ceram & oleum. At ſi-
mul cum hoc acrium medicaminum vehementiam ipſa mitigant: pityina tamẽ etiã ſiccare poteſt,
& quo ſiccior, hoc magis, qualem iniicere præcipit. Non nullos ait miſcuiſſe pharmaco chryſocol-
lam & terram erethriadem, ambo curatu difficilium vlcerum remedia. E contrario ſal ammonia-
cus & quod auripigmentum vocatur, propter acrimoniam vlcera natura apta ſunt iritare: atqui
etiam putridis conueniunt. Proinde non admodum vtile eſt propoſitum nobis in ſermone phar-
macum ad vlcera chironia. In quibus vero putredo aliqua ſubeſt, hanc comprimere idoneum eſt,
ſaniem quæ illam facit, diſcutiens. Eadem medicaminis potẽtia & ſtrumis medetur. Verum quia
D deterſoria quædam continet, ideo quoque lepras purgat: etenim conſilium in hoc affectu eſt, cutis
induratam ſummam partẽ, veluti deglubere: id quod ea efficiunt, quæ præterquã ꝙ ſupra modũ
ſiccant, ẽt detergẽt. Nam ſi cutis vitium in naturalem habitum redire poſſit, nemo exiccatam ſupra
modũ ſiccaret: quoniam vero quod lęproſum iam eſt, curationem nullam habet, proximum fue-
rit (qui in omnibus inſanabilibus ſcopus cõis eſt) incurabilem partem ex corpore excindere. Ex-
cinduntur autem non nunquam ferro, interdum igni, non nunquam medicamento, vel adurenti-
bus, vel digerentibus ſimul & detergentibus, quale eſt modo commemoratum. Quemadmodum
igitur hic ſermo omnis lepræ communis eſt, ſic & ille qui de carnis repletione tractat. Nam quia
carne explentia dicta medicamenta (ſicut in tertio libro de morbis curandis oſtenſum eſt) virtutẽ
habent deterſoriam citra mordacitatem: quæ vero huius ſunt materiæ, in hoc præſens pharmacũ
nobis propoſitũ, abſterſorium quidem hñt, mordicationis autẽ non ſunt expertia: Ideo humidum
ceratũ ex cera reſinaq; in oleo liquefactis confectum ipſis miſcemus. Siquidem cera & oleum, vt
acrimoniam obtundunt, ita ſunt emplaſtica, eoq; ſordes producunt. Reſina vero morſus expers,
emplaſticam virtutem non habet, ſed deterſoriã, vlceribus quidẽ iã mordacẽ, nõ vlceratis blãdam
& ſine morſu. Cæterũ miſturæ ſymmetriã coniectura quidem ante experientiam, verum ſcienti-
fice poſt experientiam, deprehendemus, noſcemusq; ſimul purũ vlcus deterſoriam vim ſine mor-

ſu re-

ſu requirere: ſordidũ validius, quippe cuius propugnaculum eſt ſordities: purum autẽ nudũ con- E tingenti occurrit. Quin etiam ex corporibus ipſis, non-nulla ſenſibilem magis ſubſtantiam habẽt, quædam minus: alia molliorem, alia duriorem: quæ ratio eſt, cur Crito in propoſito medicamento ad vnam partem ipſius, non nunꝙ duas cerati, aliqñ tres, vel quatuor, miſceri iubeat: Non tñ diſtincte pronũciauit, quãdo duas, quãdo plures, adijcere oporteat, tãquã qui pharmaco vtetur, verſatus iã in arte ſit, & quæ à me nunc dicuntur ſecum æſtimare queat. Roſaceo quidẽ præparari ceratum præſtat, nõ tamẽ inſignis exceſſus in huiuſmodi vlceribus eſt, ẽt ſi oleo liquefiat: attamen in ijs, quæ phlegmones quippiam habent, roſaceum oleo potius eſt. Porrò carne implenda omnino à phlegmone tuta ſunt. Pulchre autem Crito adſcripſit in vlceribus, quę ad cicatricem duci poſtulant, myrteo oportere ceratum præparari, adſtrictione.n. illis opus eſt. Hæc in pręſentiarum dixiſſe ſatis ſit tum de medicamentis carnem gignentibus, tum de ijs, quæ cicatricem inducunt. Etenim vſus, & compoſitionis ipſorum methodus, in medẽdi Methodi libris expoſita eſt: in particularibus autem materijs exercitatio, cuius ſit operis, hoc ipſo libro exponetur.

Emplaſtrum Διὰ Σκύλλης, *i. ex Scilla.*

Aliud deinde eiuſdẽ generalis potentiæ emplaſtrũ, his verbis Crito conſcripſit. ℂ {Scyllæ,} ariſtolochiæ rotundæ, {ſingulorum} denariũ pondo xxx, alij xv: iridis denarium pondo xxx, alij F xv: pityinæ ſiccæ denarium pondo xxx, alij xv: ammoniaci, myrrhæ, ſtyracis, ſquamæ æris rubri, ſingulorum pondo denariũ xv: ſcyllæ toſtæ denariũ pondo centum & octo*. Aceto acerrimo diebus xl terito, quando caniculę ſidus oritur: ſquama primum, & ſtyrax, paulatim ex vtroque, deinde gutta ammoniaci, & æs*, & ſcylla, inijciuntur, vt elaborentur, paulo poſt reſina, inde myrrha: cum læuia facta fuerint: reliqua ſicca miſcentur. Expletis aũt diebus, eiuſmodi ceratũ facito: Ceræ pondo v, alij denarium pondo ducentorum quadraginta: terebinthinæ pondo librã, alij denarium põdo xxx: olei ſextarios duos & s, alij heminas vj: chalbani denarium pondo xxx, picis liquidæ tantundem, poſtremo chalbanum indito: deinde vbi refrigeraueris curioſe excipito. Hæc quidem medicamenti compoſitio. De vſu autẽ eius hæc ad verbum Crito ſcribit: Syncero medicamine vtitor, in capitis fracturis, fiſtulis, nomis, & excreſcentijs: item ad ora venarũ adaperta, & hypophorã id eſt vlcus dehiſcens. Sin voles diluere, quo carni generandæ idoneum fiat, & cicatricem inducat, parti vni medicamenti duodecim cerati roſacei adiicito: in ambuſtis vni parti octo* immittito. Hæc ſane de vſu pharmaci Crito recte tradidit, tanquam acri ipſo & aperienti & digerenti, ideoq; & exiccanti, vſus in fiſtulis, ſupercreſcentia carnis, putredine hoc eſt nome, & oſculorum adapertionibus, quemadmodum ſunt in ſinibus & anguſtis orificiis: In capitis autem fracturis, cũ G ſine foratione curationem molimur: ſunt autem tales, quæ adusq; membranas cerebri non perueniunt: Verum carnis producendæ gratia, roſacei cerati partes quatuordecim* miſcens, donec ad cicatricem peruenerint: Melius autem eſt dicere, donec vlcerum concauitas repleta fuerit: neceſſario enim depaſcentia vlcera, quod dixi idem eſſe in putrilaginoſo, a validis medicamentis curantur, quale eſt & modo propoſitum. Primum quidem putreſcentes particulæ auelluntur, atque hinc cauæ redduntur. Vbi vero putredo ceſſauerit, purgationem repletionem'que requirunt: ac poſteaquam repleta fuerint, tunc etiam cicatricem inducentia deſiderant. Ipſum autem pharmacum, cum cerato non dum miſtum fuerit, quia acre eſt, non ſolum carnem generare non poteſt, ſed etiam ſupercreſcentia aufert, quemadmodum ipſe Crito dixit. Atque huius meminiſſe maxime oportet, quod dictum eſt & in ſuperiori emplaſtro, quod ex herbis appellauit, multa videlicet ex calfacientibus & abſtergentibus compoſita, licet admodum acria, ſi cum cerato temperentur, carnem progignere. Non nulli deſperant de ipſis, cum vel duplo copioſiore cerato miſto mordere adhuc conſpiciant, adeo vt carnem producere non poſſint, quemadmodum in hoc emplaſtro habet. Nam cum multo acrius, magiſq; mordax ſit, eo quod ex herbis inſcribitur, ad carnem creandam, inutile eſt, quamuis quadruplo miſtum cerato fuerit. Prudentis igitur eſt, & in huiuſ- H modi medicamentis vſurpandis verſati, initio quidem ſtatim intelligere, quot partes cerato miſceri oporteat: ſi autem poſt vſum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, quàm vt carnem generare queat, conijcere quantum adhuc ex cerato adiiciendum veniat: ſicut Crito in propoſito factitauit. Neque enim exiſtimes eum prima ſtatim coniectura inueniſſe duodecim cerati partes miſceri oportere, ſed ſciuit copioſius quàm quod emplaſtro ex herbis immittitur, miſceri: quanto vero copioſius, poſt primam coniecturam reperiit. Si nanque octo partibus miſtis mordax etiamnum apparebat, decem admiſcuit: quemadmodum ſi etiam decem, ad duodecim peruenit. Quoniam vero, vt dixi, pro ſordium copia, & vlceris humiditate, tum eorum quæ ſimul afficiuntur ſentiendi acumine, & hebetudine, item mollicie & duritie corporis habitus, cerati quantitatem immutare conuenit, quod ſæpe dictum eſt, conſiderare nos expedit, recordantes quantitatem vſus in huiuſmodi omnibus deſcribi, quum vtroque facilis illinc via ad alia vſque ad ſumma fiat: ſumma dico omnium eiuſdem generis ſcoporum completiones. De quibus ſi vnum exemplum nunc propoſuero, vos ſemper ipſius meminiſſe oportet, neque ſæpius de eo velle audire. Dico igitur ſcopos congeneres eſſe (hoc eſt ſimili genere comprehenſos.) plurimi quidem cerati miſcendi vlcus purum & ſiccum eſſe, corpus eius qui curatur facili ſenſu & molle: pau-

Non eſt in antiquis.

* Aliter xx.

* Quidam codices habẽt loco æris, chalcitim, cũ tñ neutrum horũ in enumeratione ſimpliciũ medicamẽtorum huius emplaſtri habeatur. Quia ergo bis mentio fit ſcyllæ, forte loco ſcyllæ ſemel legendum chalcitis.

* Aliter xx.

* Aliter xij.

A le: pauciſſimi vero adijciendi, humiditatẽ multã in vlcere ac ſordiciem, corpus ęgri durũ parumq́; ſentiens. Bene tamen omnibus quæ id cõponunt digerentibus, chalbani ſquama admiſta eſt, medicamentum exiccans, ſed quod non parum adſtringat. Non ſolum autẽ in hoc emplaſtro cognoſcendum vobis eſt propter cerati copioſam miſturam carne explens, & vlceribus malignis cicatrici obducendæ idoneum, euadere, ſed etiam in alijs omnibus, quæ eiuſdem virtutis ſunt. His ſubiungit Crito medicamentum dia Acones i. ex cote, quo ſe vti affirmat, ita componendum præcipiens.

¶ Dia Acones i. ex cote, pharmacum, quod nobis in vſu eſt. Facit ad omnia Diuturna, & peculiariter ad Capitis dolorem, fronti impoſitum. Valet ad Laterum dolores longos. Iuuat Podagricos, Iſchiadicos. Scapularum dolores, Dentium cruciatus, attritis partibus impoſitum. Educit etiam & extrahit Menſes pectini ſuprapoſitum. Auxiliatur Stomacho laborantibus, tum ijs, qui Fluxu vexantur, & Cibũ vel alimenta non retinent. Eſt etiam prorſus vtile ſine aduſtione, & Iis quæ acre medicamentum non ſuſtinent. Conuenit etiam ad Duritiem Iocinoris, & Lienis, nec non ad Strumas, & Iſchiadicos. Proprie iam vſus in ipſis fiat diebus ſeptem: ſi molles ſunt, quinque. Aquam pars vel oleum non attingat, donec vlcuſcula, quæ pſydracia dicuntur, fecerit, & ſaniem craſſam attraxerit. Deinde albo cerato ſoluẽs ex aqua vtitor: ſin efficacius voles, medicamento acone, quod ex pipere conſtat. Ceræ, chalbani, terebinthinæ, pityinę B frictæ, olei laurini, olei veteris, ſingulorum pondo librã: ſquamæ æris pondo libram † & ſemiſſem, æruginis pondo vncias ſex, guttæ ammoniaci pondo vnciã: ſinapis*, adarcæ, ſulfuris, ſingulorũ pondo vnciam: abrotoni, centaurij, atramenti ſutorij, ſalis ammoniaci, thuris, ſalis communis, aluminis rotundi, argenti ſpumæ, propolis, cocci cnidij, ſingulorum pondo ℥ iij. Omnia ſimul contundũtur, & cribrata adſtringentibus cum oleis excipiuntur. Hæc ſane propoſiti emplaſtri compoſitio eſt, non parum ſuperiori præſtans caliditate: ſinapi enim habet, & adarcen, ſulfur, & coccum cnidium, tanto calore prædita, vt vlcus faciant quibus diutius adhæſerint. Iam & laurinum ex ijs eſt, quæ abunde calfaciunt, deinde atramentum ſutorium, & ſal: didiciſtis autem hæc adſtrictionis quoque non eſſe expertia, ſalẽ paucæ, ſed atramentum ſutorium multæ. Verum de adſtringentium medicaminum miſtura cum digerentibus, antea in emplaſtris vſus multiplicis, expoſitum eſt. Omnino enim quippiam varijs vtile eſſe non poteſt, niſi contrarię quoq; virtutis participet: ſi enim digerens virtus ſimpliciter ſola eſſet, ad vnã ſpeciem affectuum conduceret, quam digerere conueniret: ſi vero adſtringens ad aliam vnam, vbi quod influit, reprimendum eſt. Quare incipientibus ex humorum influxu generari affectibus adſtringentia conueniunt: Digerentia vero ſine adſtringentiũ miſtura, vbi nihil propter euacuationem prius factam influere poteſt: nam ſi ſuperfluitas quędam C humorum exiſtat, non ſolum digeritur humor in affectis partibus contentus, ſed etiam ad ipſas accedit: cum digerentia ad ſe trahere nata ſint, ſicut contentos & contiguos humores, ita etiam in corporis profundo repoſitos. Miſcentur ergo digerentibus ſiſtentia & reprimentia, merito, cum qui ad ipſorum compoſitionem deſcendit, ratione hac vſus ſit, experientia vero atteſtante rationi. Quare non iniuria, licet conſilium ſcopumq́; habeat in propoſito calefacere, & exiccare, eoq; etiã vlcera concitare, miſtum eſt & adſtringentium quidpiam. Sed non ſufficiunt ad multa vehementer calefacientia pharmaca, duo hæc, atramentum ſutorium, & ſal. Quin etiam æris ſquama pari ratione miſta eſt, & alumen, quod à vehementer adſtringendo Græce ſtypteria appellatum eſt.

Aliud emplaſtrum celeberrimũ ſcripſit Crito, quod Meſianum appellat, diuerſum materiæ genus habens à ſuperiore, & illo, quod mox à me ordine ſuo deſcribetur. Vocat hoc Crito ipſe Anicetum ideſt Inuictum, ex acribus pluribus medicamentis cõpoſitum, cũ meſianum tale non ſit, vt poſtea ſuo tempore demonſtrabitur. Quin etiam cephalica alia nominans, quorũ generalis virtus paulo poſt explicabitur, poſt meſianum tradita, inuictum ab ipſo appellatũ ſubiungit, eiuſdem virtutis cum præſcripto, quod dia acones i. ex cote, vocitabat. Verba Critonis in hunc modum ſonãt.

¶ Aniceton, quaſi dicas Inſuperabile. Facit ad plurima. Extrahit, rumpit, purgat, glutinat excolat * D *† ſpleni modo, & cũm canalibus impoſitũ, ac dilutum ex oleo & aceto, conſtringit vndique. Diſcutit autem Duritias. Et Neruorum contractiones iuuat ſine perfuſione impoſitum, ne refrigerentur. Et vnguẽti vice dilutum facit vt Acopon, hoc eſt medicamentũ laſſitudinibus accommodatum: ſiſtit. n. morborum principijs Laſſitudines, & eas quæ † ſine cauſa manifeſtaꝫ proueniunt. Eſt etiã Malagma extremarum corporis partium in magnis ſplenijs impoſitum. Item Cruenta glutinat, ſuturis vel fibulis iuncta, ſi plicatum linteum ex ſolo aceto ſplenio imponas, æſtate quidẽ frigidum, hyeme autem calidum. Facit ad Plantæ pedis vitia, ad Contuſiones, Putredines, & Digitorum affectus, item Fracturas cũ vulneribus. Licet neq; carnem generante, neq; quod cicatricem inducat, alio vti, ſed ſoli credere. Valet ad Hominum, canum, & ferarum morſus. Maximũ hoc eſt quod pollicetur, nẽpe Abſceſſus latentes in colo & peritonæo, prohibere ne fiant, antequã in vomicam exierint, aut factos extenuare, & in inteſtina conijcere. Imponendũ autem eſt ſplenium loco, & deſuper centunculum ex aceto & oleo calente, fouendumq́; bis quotidie. Non ſoluetur autem niſi triduo vel quatriduo. Deinde poſt fomenta, madorem rurſus imponito. Vocatum autẽ eſt inſuperabile, propter miranda & multa ipſius opera.* Squamæ æris denarium pondo quinquagintaocto: pyrethri, ſtaphidis agriæ, cocci cnidij, ſynapis ſeminis, cachryos, columbini ſtercoris, ariſtolochiæ tenuis, æruginis, cyperi, erucæ ſeminis, cumini, ſingulorum denariũ pondo ſedecim: nitri, ſalis

† Cod. manuſcriptus habet libram vnam.
* Al. vnam.
* Al. ſinapis põdo vnciam ſ.

† Per ſplenium & per canaliũ i. ſole nõ appoſitionem. quid autem ſit ſplenium & ſolen, abũde ab Hippo. in libro de fracturis habetur.
† Al. ἐξ ἄλλης αἰτίας, i. ex alia cauſa.

ſalis ammoniaci, ſingulorum denarium pondo trigintaduum: lauri baccarũ, mannæ, iridis, ſingulorum denarium pondo centũviginti: aceti acris ſextarios ſedecim, decocti caricarũ cyathos quatuor & ſemiſſem. Tunſa cribrataq; omnia ſimul, cũ aceto ad fæuorẽ teruntur ſub æſtu caniculę. Vbi ſiccũ & viride euaſerit, ficũ decoctũ adiicit, & ſimul emollita tollunt, & in olla eris rubri reponũtur. Decoctum aũt caricarum ita habet. Caricarũ pinguiũm pondo libras quinq;, aquæ ſextarios ſex: coquunt, donec ſextarij duo relicti fuerint. Vſus eſt, vna pars medicamẽti aceto diluti, vt ſordes repſentet, ad ſex partes reſinoceri .i. reſinæ cũ cera iunctæ. Eſt aũt ſyncerũ Reſinocerũ, cerę pars vna, reſinæ frictæ tres, cũ oleo pauco liquefacto: mediũ, ceræ pars vna, reſinæ duæ: dilutũ vero, & abũde temperatũ, cerę pars vna, reſinæ tantundẽ: diſſolutũ, ceræ partes duæ, reſinæ vna: quod ſupra quam dilutũ, ceræ partes tres, reſinæ vna. Scribit etiam agreſti licheni .i. impetigini, cõueniſſe, purũ iniectum. Hæc Crito ad verbũ prodidit. Ego à fine eorũ, quæ dixit, ſermonis principium ſtatuã. Agreſtes impetigines nominãt, cũ à medicamentis imbecilliter ſiccantibus nihil iuuari vident, a validis autem iritari. Opus igitur in ipſis eſt medicamento efficaci abunde, non tamen vehementer mordaci: quod, vt dixi, ex artificiali coniectura compoſitum experientia probatur. Conſtat propoſitum pharmacum ex multis acribus tenuiorum partium & digerentibus: habet autem & quędam citra mordicationem detergentia, & non nulla parum adſtringentia. Itaq; acria ex ijs, quæ cõtinet, F ſunt pyrethrum, ſinapi, coccus cnidius, columbinum ſtercus, ærugo, baccæ lauri, nitrum, ſal ammoniacus, item acetum acre, tale nanque inijciẽdum cenſet. Detergentium ſumme quidem lenia immordaciaq; ſunt iris & ariſtolochia: atq; his adhuc magis, vt ex genere cõcoquentium iam ſit, manna: generoſius autem cachrys & ſtaphis agria: his adhuc præcellit cuminum, & erucæ ſemen. Cyperum ſine morſu quidem exiccat, ſed non nihil etiã adſtringit: quemadmodum & æris ſquama, validum & ipſum medicamẽ. Oportebat enim, vt prius demonſtratum eſt, medicamẽtum hoc adſtringentis virtutis vtcũq; eſſe particeps, eoq; ſquama copioſe admiſta eſt. Si vero & mãna re vera manna ſit, & non thus, ipſa quoq; aliquantulum adſtringit. Iniecta eſt autẽ & hæc multo copioſior, q̃ ſquama merito, vt acrium pharmacorum vehementiam leniat, ſimulq; humores in afflicta parte contentos coquat. Porrò caricarũ decoctio mitigãtiſſima eſt, & maxime coquit, ſimulq; quodammodo digerit. Hæc igitur omnia miſta multi vſus medicamentum iure effecerunt. Acetũ vero efficaciam eorũ plurimum iuuat, in quo pharmaca æſtiuo Sole conteri præcipit: omnia .n. ſic p̃parata tenuem ſubſtantiam acquirunt, eoq; in corporis altum virtus ipſorum penetrat.

Quæ Heras eiuſdem generis Emplaſtra tradiderit. CAP. 3.

EMplaſtrum ex herbis quo modo Crito præparet prius poſui: & ipſe Heras ſimiliter conficit, G ſicut Crito eius meminit. Differt tamen in confectione emplaſtri ex ſcilla cõfecti, nam ammoniaci, myrrhæ, reſinæ pityinæ, ſtyracis, ſquamæ, & ſcillæ tantũ cũ alijs Crito miſcet, quantũ Heras: ſed in ariſtolochia & iride diſcordat: quippe Heras ſcripſit ariſtolochiæ rotundæ denarium pondo triginta, iridis ſiccæ tantundem, alij quindecim: Crito autem ſic protulit, ariſtolochiæ, iridis, ſingulorum denariũ pondo quatuor. Rurſus quoq; poſt hæc Heras iuxta cõfectionis finem tradit, †Ex pletis diebus ceratum huiuſmodi facito: Ceræ pondo libras quinq;, alij denariũ pondo ducentorũ quadraginta: terebinthinæ pondo libram, alij denarium põdo triginta*: olei veteris ſextarios duos & s, alij heminas ſex.} Mihi vero non placet pro quinq; libris ceræ denarium pondo ducentorum quadraginta, medicamento miſcere. Interim nanq; loco libræ, centum denarios ipſi ſcribunt, interdum loco minæ: atqui nullus vnquam libram tam exiguã poſuit, vt denarios quadraginta octo penderet. Hoc enim accidit, dum pro quinque libris denarij ducentiquadraginta immittuntur, ſic neq; pro libra terebinthinæ denarij triginta.

*AP. xl cum tñ ſupius in cõfectione emplaſtri legat xxx, alij xv.

† Eadẽ tñ legũtur ſuperius in Critonis p cõfectiõe, p. 255. f

* *Alias centum triginta.*

Emplaſtrum Serapionis. CAP. 4.

ET hoc Crito in opere medicamentario in hæc verba conſcripſit. ℭ *Emplaſtrum Serapionis, quod non nulli Aegyptium, alij Venerem vocant. Facit ad omne Vulnus, cui innitendum eſt omni de-* H
ſperatione abiecta. Valet ad Punctus, Acleos, Parotidas, Perforationẽ, Phymata, excolando Conglutinat. Tollit omnẽ Duritiem, iuuat Epinictidas, Articulorum epiphoram, Aurium contuſiones. Sanat & Vlcera ſenilia, Chironia, & quæ craſſas oras obtinent. Olei veteris heminas tres, argenti ſpumæ denariorum pondo ducentorũ, guttæ ammoniaci denariũ pondo centũ ſexagintaocto: reſinę colophoniæ, pityinæ, denariũ pondo ſexagintaocto: ceræ denariũ pondo centũ ſexagintaocto, chalbani denarium pondo viginti: æruginis denariũ pondo quinquaginta, alij viginti: myrrhæ denarium pondo quatuor, alij octo. Argenti ſpuma coquitur ex oleo, donec mediocriter coiuiſſe viſa fuerint. Deinde olla ab igne depoſita gutta ammoniaci immittit, poſtea reſina, poſtremo cera. Vbi ſingula curioſe liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rurſus ſublata chalbanum aſpergitur & ærugo: iterũ ſuper ignem ponitur, coquiturq; donec melinum fiat, & iuſtam craſſitiem nanciſcatur: Poſtremo ſublato myrrha adijcitur, ac vbi moueris defundito, pelleq; excipiens reponito.

Vt Andromachus prædicta Emplaſtra conſcripſerit. CAP. 5.

TRes huius emplaſtri confectiones tradidit Andromachus, primam a præſcripta Critonis nõ nihil diſſentientem: deinde alias duas magis euariantes. Titulum aũt medicamenti & præparationem

A rationem rectè prius Crito conſcripſit: Andromachus in hanc ſententiã de ea præcepit. ℭ *Emplaſtrum ex Herbis.* Anagallidis cœruleum florem habentis: marrubij, papaueris agreſtis, alterci viridis, ſingulorum denariûm pondo quinquagintaſex: ſquamæ denariûm pondo xxv, thuris denariûm pondo octo, reſinæ ſiccę denariûm põdo ſedecim, aloes tantundem, aluminis fiſſilis denariûm pondo iiij, ceræ pondo minam, olei veteris heminas duas, aceti *. Multi quidem vtriuſq; anagallidis: Theocritus autem & terræ erethrię, & chryſocollæ, & ſalis ammoniaci, & auripigmenti, ſingulorum denariûm pondo iiij, in emplaſtrum ex herbis coniecit.

Alia Emplaſtra ex eodem genere, de quibus ſcripſit Andromachus. CAP. 6.

AD *Gangrænas Putredines, Nomas veteres & cacoethes, Iſidori Antiochei.* Argenti ſpumæ denarium pondo quatuor, æruginis raſæ denariûm pondo viij: olei cyathos ſex, Talius Ælius cyathos xij: & æruginis ſcoleciæ *. Argenti ſpuma & ærugo in cacabum lęuigata mittitur olei tres cyathi ſuperfunduntur, coquitur pruna non acri, mouetur q; ſpatha lignea, donec viride fiat. Poſtea ab igne ſublata, ac mortario ſuperfuſa contunditur, dum calidum eſt, diutius: deinde rurſus tres olei cyathos in ollam fundito, moueto q;, ne aduratur: quouſque melinum fiat, incoquito. Ac rurſus eximens terito, vt collyria: iterum q; excipiens in ollam coquito mouendo, quouſque rubrum colorem B accipiat. Quin etiam tertio ex cacabo in mortarium defuſa diutius terito: atque iterum quarto in olla coquito, vt in vnum coeant. Rurſus que dum calet, defuſa trita q; excipito, & in rubra pyxide deponito, ad prædicta q; vtitor. Poſt commemoratum emplaſtrum alterius deinceps his verbis Andromachus meminit. ℭ *Humidum Emplaſtrum ad Nomas, quo vtor, & ad Alia multa.* Ceræ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum denariûm pondo viij: adipis taurini curati denariûm põdo iiij, chalcitidis denariûm pondo duûm, ſquamæ æris denariûm pondo trium, mannę thuris denariûm pondo duûm, gallæ immaturæ denariûm pondo iiij, olei myrtei heminas quinque. Arida cum aceto & melle ſumuntur, deinde ſic liquabilia ſuperfunduntur.

* AP. xxiiij.

Ad Artis opera Methodo & Exercitatione opus eſſe. CAP. 7.

QVòd auxiliorum quædam ratio ſola inuenit: quædam experientia, quæ & ipſa rationem nõ requirit: non nulla vtriuſq; opem poſtulant: ſubinde vobis demõſtratum eſt. Ad hęc etiam ꝙ quæ ratione & experientia comperta ſunt, coniecturali via ad eorum, quæ inquiruntur, inuentionẽ vtuntur: quę verò per rationem ſeparata ſunt, experientia confirmantur: Quin etiã ſpei coniecturalis non mediocrem, quemadmodum & in vniuerſa vita, maioris minoris q; eſſe differentiam: non enim pluuiam hyemali ſolſtitio, & caniculę ortu, futuram ſimiliter ſperamus, quę hyeC mali frequenter, ſub caniculæ æſtu raro accidit. Porrò cum omnia artium opera frequenti firmentur exercitio, non ſatis eſt generalia ipſarum addiſcere duntaxat, ſed etiam in particularibus exerceri ſubinde oportet: † nam actionum vſus ſeu exercitatio, ad perfectorum poſſeſſionem via eſt. Quare ego quoq; in omnibus cõmentarijs, quos vobis amici petentibus compoſui, non ſolis communibus theorematis contentus fui, ſed exempla multa etiã exercẽdi gratia adieci, quibus ipſorum cognitionem vobis euidentiorem, magis q; firmam, fore ſperabam. Quemadmodum igitur in alijs omnibus medicinæ partibus, ita & in neruorum vulnerum curatione ſcripſi, primum vobis rationalem viam oſtendens, qua ad præſidiorum inuentionem perueniatis: Deinde materias, quibus vires à ratione inuentas contineri didiciſtis, ſiquidem in commentarijs, qui vndecim numero ſunt de Simplicium medicamentorum facultate, particularium materiarum vires vniuerſas, vel plurimas, eas q; vtiliſſimas expoſui. Nam vt pręſidijs nunquam deſtitueremini, hoc eſſe neceſſarium demonſtrauimus, non ſolum vt vos ipſi quoq; in pręparatorum ab alijs medicaminum inopia, auxiliorum copiam haberetis (ſicut olim Eraſiſtratus, quum ſtomaticum medicamen in illo profectionis loco ad manũ non eſſet, interdum herbarum ſuccos, quibus abũdabat, vſurpauit) ſed etiam vt ſi illorum authorum ſcriptiones perierint, ipſi queamus ſimilia perditis conficere. Inſuper vt ab alijs D inuentis rectè vtamur, exercitatio ex propoſito opere accedens profuerit. Quid opus eſt, vt dicam illam quoq; adiumento eſſe, vt quę compoſitis medicamentis ſuperfluo iniecta ſint, & contra quæ primi illorum authores omiſerint, diſcernere poſſimus: ſicut in tertio libro oſtẽdimus, ſermonem de medicamentis ad neruorum vulnera idoneis facientes. Ita verò & nunc indicabimus, exercentes vos in ijs, quæ me ſeniores medici inuenerunt. Vniuerſalis etenim methodus neque cum diſtinctionibus exactè, neque ſine ijs imperfectè à quoquam priorum tradita eſt: immo nec medicamentum, quod curare promittat neruos ab acuto aliquo punctos, cuiuſmodi ſunt acus, & puerorum ſtyli, quiſquam memorię prodidit, quod ipſum hoc ſolum facere optimè poſſit: at ego certè eorum innumerabilem copiam prædicto libro percenſui. Quidam tamen ipſorum nimirũ diligentiores, cum multi vſus pharmaca notatu digna ſcripſiſſent, præter alia, quę facere ipſa pollicentur, adiunxere interdum quidem & neruorum vulneribus eſſe accommoda, interim neruorum & muſculorum pręciſionibus, aliquando etiam puncturis ipſorũ vel contuſionibus auxiliari. Vobis autẽ ex ijs, quæ didiciſtis licet cognoſcere ante experiẽtiam, poſſibilia ne quis, an impoſſibilia, de quibus ſcripſit polliceatur. Prętereà & ea ſine quibus deſcripta medicamenta agere nata ſunt, vobis intelligere integrum eſt, in quibus ipſis eſt vtendum. Vt igitur ceu exempli gratia exordiar emplaſtrum quoddam, pharmacum multiplicis vſus, quod Andromachus in libro de medicamentis

† Ex antiquis ita legendũ. nã quæ p imperfectas actiões fit exercitatio, ad perfectarũ &c.

extrinſecus corpori adhibitis, ordine ſecundum poſuit, haud indicans ad quæ maxime ipſo vten- E
dum ſit. Exerceri rurſus vobis licet, quomodo ex commemoratis ſimplicibus medicamentis com-
poſiti vires ſint cognoſcendæ.

Fuſca Aegyptia Andromachi. CAP. 8.

ANdromachus enim ita ad verbũ prodidit. ¶ *Fuſca Aegyptia.* Argenti ſpumę denariũ põ-
* Al. cxliiij. do quadragintaquatuor, ricini heminas ſex, ceræ denariûm pondo cxxxxiiij, guttæ ammo-
* *Al. quatuor.* niaci denariûm pondo lxxij, terebinthinæ denariûm pondo xxxvj, lanarum combuſtarum denariũ
pondo xviij: ſquamæ ſtomomatis, ſquamæ æris, ariſtolochiæ, thuris, ſingulorum denariûm pondo
viij. Non nulli myrrhæ denariûm pondo iiij, opopanacis denariûm pondo ij, marinæ aquæ dena-
* Al. viij. riorum pondo quinquaginta ad ceram conſpergendam. Hæc quidem ſcriptura pharmaci boni
& re vera vſus multiplicis eſt: verum ipſe dicendum omiſit, in quibus eo vtendum erit. Si igitur
cuiuſque ſimplicis medicamenti virtute ante expoſita, quemadmodum nos in vndecim libris fa-
ctitauimus, & methodo quapiam vniuerſali compoſitionis medicaminũ ſcripta, ſicut à nobis quo-
que præcedente libro factum eſt, viuentibus amicis huiuſmodi ſcriptiones exercitij gratia protu-
liſſet, vt ad quos affectus vtile eſſe compoſitum medicamentum poſſet, decernerent, nimirum homi
nis inſtitutum laudaſſemus: quoniam verò nihil horum egit, quis non ipſum omnino accuſatione F
dignum cenſeat? Vnde medicamentarij ipſius libri, qui complurium optimorum medicaminum
compoſitiones habent, merito à medicis neglecti ſunt: nam inter ſexcentos vix vnus artis abſolutio-
nem habere videtur: alij idiotarum modo ſatis habent, ſi medicamentis manifeſto ſcriptis recte vti
queant. At quid oportet dicere de huiuſmodi medicis? Cum etiam empiricorum non nulli, vt vo-
cant, quamuis celebres ex artis operibus conſpiciantur, tamen ignorare ſe fateantur, quánam ratio-
ne vnumquodque compoſitorum pharmacorum inuentum fuerit. Atqui quid ego dico ratione?
protinus enim ne vllum ex eiuſmodi medicamentis inuentum eſſe ratione pronunciant. Inutilis
igitur ipſis eſt fuſci huius emplaſtri ſcriptura, quæ colorem tantum in titulo docet, vires non item,
quas ante colorem ſcriptas eſſe præſtiterat. Quoniam itaque Andromachus virtutem ipſius dice-
re neglexit, nos ex miſtorum ſpecie & facultate inuenire conemur. Argenti ſpumam medij tempe
ramenti calfaciendo & refrigerando, paulum ad ſiccitatem inclinare didiciſtis: Præterea vſum eius
in emplaſtris eſſe duplicem, nempe ſi non liquefiat, ceu materiæ duntaxat momentum adferre: ſi li-
quata fuerit, etiam ſiccare poſſe, idq́ magis, ſi diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæſtio eſt, quate-
nus incoqui debeat, cum Andromachus ſex heminas ricini, quod eſt olei ricinini, miſcendas eſſe
tradiderit. Quot enim vnciarum Romanæ libræ, heminam eſſe velit, non explicuit: & ſi melius G
erat hominem, qui Romæ degerat, librarum, ſextariorum, & vnciarum meminiſſe, relinquere au-
tem cotyles idest heminæ, vocabulum Græcis ciuitatibus extra Italiam vſitatum. Si ergo in omni-
bus ipſis idem nomen heminæ eſſet, nulla vtique foret quæſtio: nunc vero cum permagna quanti-
tatis inter eas ſit differentia, conueniebat ipſum monere, ſe vel atticam, vel alexandreoticã, vel ephe
ſiam, vel aliam quampiam heminam dicere. Nam permulti, qui de menſuris & ponderibus ſcri-
pſerunt, nouem vncijs Romanæ libræ heminam medicos in pharmacorum libris æſtimaſſe pro-
dunt: alij duodecim vncijs ab eis reputari affirmãt, ſicut Romæ olei libram ex more appellant. Iam
vero quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum commentarijs traditam ſedecim
vncias Romanas pendere diceret. At non parum refert ad medicamenti virtutem, vel magnas vel
paruas heminas inijcere. Ego ſanè olei libram Romę vocatam, quam per inciſuris diſtincta cornua
metiuntur, ponderaui quandoque, diſcere cupiens quantum grauitatis pondus contineret, inueni
duodecim olei menſurales, decem vncijs ponderum æquales. Quare medicos in libris de medica-
mẽtis accuratius ſcribere oportebat, quales videlicet vncias, vel libras, medicaminum liquidorum
immitti vellent, menſuralesńe, an ponderum: perſpicuum enim eſt, liquidorum horum corporũ,
ſicut etiam ſolidorum, alia grauiora, alia leuiora eſſe. Ac ſingulorum liquidorum, quæ in phar- H
maca mittuntur, pondus alio libro declarauimus, ſed in præſentia id quod propoſitum eſt repeta-
mus. Etenim ſi nouem vnciarum menſuralium ſingulas heminas eſſe ſtatueris, ex tribus ſeptem
& viginti vncias produces: ſi in octo denarios quanque vnciam diuidas, denarios ducentos & ſede-
cim habebis: ſi duodecim vncijs ſingulas heminas æſtimes, fient nimirum ſex & triginta vnciæ,
denarij vero ducentioctogintaocto, ſingulis vncijs in octo denarios diuiſis. Expertus ſum ego
plerunque, cum argenti ſpumam ex oleo coxiſſem, commoderatam ipſius miſturam librę quidem
argenti ſpumæ ponderali, menſurali vero olei parem fieri: ꝙ ſi copioſius oleum inijcias, & coctam
videlicet diutius, maiorem vim ſiccandi aſſumere. In candidis emplaſtris coloris gratia ceruſſam
quoque argenti ſpumæ miſcemus, omnino æqualem pondere. Immittitur autem hemina nouem
vnciarum iuxta ponderalem argenti ſpumæ libram, colorem ſeruare volentibus, eo ꝙ diuturnior
coctio nigriorem argenti ſpumam efficiat: ſed oleo pauco indito medicamẽtum glutinans euadit.
Proinde quidam vel terebinthinam reſinam, vel quam vocant colophoniam quantum licet pel-
lucentem, miſcuerunt, conantes neque colorem offendere neque medicamenti virtutem, adijcereq́
reſinæ miſtura tenacitatem, quo non facile decidat: quippe medicamentum, ſi tanto oleo tantum
argenti ſpumæ & ceruſſæ coquatur, arenidum ac friabile redditur. Non nulli eadem ratione cocto
medicamini

A medicamini albam ceram indiderunt. Spumę tamen argenti duplum olei habenti ſi nihil etiam re-
ſinoſum vel ceroſum immittas, ex coctione glutinans erit, & multo magis, ſi cum argenti ſpuma
olei triplum miſceas, hoc eſt ſi tres olei menſurales vncias cum tribus argenti ſpumæ ponderalibus
committas. Conſentaneum igitur eſt Andromachum nouem vncijs menſuralibus oleum ricini
immitti iubere, vt ſex heminæ vncias quinquagintaquatuor expediant menſurales, quod idem
eſt, ac ſi dicas, menſuræ Romanæ libras iiij & s. At clarum eſt ricini inopia interim vetus oleum
eius loco aſſumendum eſſe. Ego ſubinde & ſicyonium inieci emplaſtris digerentibus: & cùm illud
non adeſſet, aliud mea ipſius induſtria ſimile illis effeci, radicibus cucumeris agreſtis bryoniæ &
althææ in eo decoctis. Quòd verò propoſitum medicamen digerens emolliensq; Andromachus
eſſe cupiat, ricinini olei, & copioſa guttæ ammoniaci miſtura, palàm indicat: nam argenti ſpumæ
ceram pondere parem, ammoniacum dimidium, eſſe præcipit: & ſi in multis nobilibus emplaſtris
non dimidium, ſed quarta pars, vel quinta, crebrò ſeptima, & octaua, non nunquàm decima, ponde
re ad argenti ſpumę proportionem medicamenti huius immittatur. De cera didicimus, ꝙ in huiuſ-
modi pharmacorum compoſitionibus materiæ locum obtinet, non virtutis efficaciam adiuuat.
Adeſt verò & ei vis quædam emolliendi exigua, ſed non illius ergò medicamini præſenti admiſta
B eſt, quemadmodum nec terebinthina reſina, quanquàm multo viribus, quàm cera, præſtantior: ete-
nim magis mollit, quâm illa, item calfacit & digerit, ex quibus cera ne alterum quidem efficit. Ve-
rùm gutta ammoniaci ſola impoſita ſqualidum aridumq; reddet medicamentum. Quantum verò
ad emplaſtri confectionem, hoc eſt emplaſtropœiam (neq; enim ita appellaſſe nocet) attinet, vtilis
eſt tum cera, tum reſina: quippe mollit digeritq; medicamen vel ſolius ammoniaci beneficio, quod
quidem inter emollientia principatum occupat, in digerentibus verò concertat. Porrò ſi, quæ in li-
bro quinto de Simplicium medicaminum facultate dicta ſunt, in memoriam reuocaueritis ad in-
telligendum qualenam huiuſmodi medicamentis temperamentum eſſe oporteat, nihil adhuc re-
centiori diſciplina indigebitis. Nam Primæ facultates effectiuæ medicamentis ſunt, in calore, frigi-
ditate, humiditate, & ſiccitate: Secundæ mollientes, digerentes, repercuſſoriæ, attractrices, coctri-
ces, deterſoriæ, & exedentes: Quemadmodum & Tertiæ dicuntur quæ glutinant vulnera, cicatri-
cem inducunt, & carnem generant. Compoſitum igitur ex oleo ricinino & gutta ammoniaci medi
camentum abundè poteſt digerere, emollire, & nimirum etiam ſiccare, vbi materiam idoneam aſ-
ſumpſerit, ceram, reſinam, & diutius coctam argenti ſpumam. Ad hæc verò iubet inijcere lanas cō-
buſtas, ariſtolochiam, medicamenta, quæ plurimum digerunt & exiccant. Præterea meminit phar-
C maci quod concoquit & digerit, nempe thuris. Quòd ſi myrrhæ non nihil & opopanacis adijcit,
(quoſdam enim ait & ex ijs aliquid miſcere medicamento) illam ſanè ſcimus non ignauiter calefa-
cere & exiccare: opopanacem verò & generoſius adhuc hæc vtraq; efficere, inſuper attenuandi di-
gerendiq; facultate præſtare: ſed huius quidem pauxillum inditur, timente, opinor, eo qui ipſum
apponit, medicamenti acrimoniam, & volente non ſolum digerens emolliensq; emplaſtrum, ſed
vulneribus quoq; idoneum, efficere. Propterea igitur & ſquamam æris & ſtomomatis cum ea mi-
ſcuit, quæ præterquam ꝙ validè ſiccant, adſtringendi etiam vim ſortita ſunt. Ergo propter horum
miſturam propoſitum nobis in ſermone emplaſtrum Ægyptium cruentis vulneribus, vlceribusq;
alijs non paucis, bonum medicamen redditur. Quin etiam ad abſceſſus, & omnia quæ diſcuti po-
ſtulant, ſubinde audiuiſtis medicamenta, quæ ſimul cum digerentibus etiam adſtringentium ali-
quod capiunt, tutiora fieri: quæ verò ſine adſtringentibus digerunt, efficaciora quidem, ſed non pe-
rinde tuta. Sępe enim fluxiones attrahunt, dum corpus, quod curatur, plethoricū eſt, vel prauo ſuc-
co obnoxium: ſin autem vacuum corpus eſt, ac ſuperfluitatibus liberum, promptius medicamen-
ta, quæ magis diſcutiunt, ſola, ſine adſtringentibus aſſumpta, ad finem perueniunt: at cùm pauca
id genus corpora, quibus medicamenta afferuntur, reperias, iccirco ſecurius eſſe viſum eſt miſcere
D etiam non nulla repellentia. Ita ſanè & emplaſtro digerenti, quod ex ſale conficitur, quidam adie-
cerunt chalcanthi paululum, quanuis & ſal ipſe adſtringens quippiam poſſideat. Igitur propo-
ſitum medicamen fortiter digerere compertum eſt, vt etiam pus iam non admodum copioſum ſi-
ne cutis perforatione diſcutere queat, emollire calloſa & quomodocunque indurata: item magna
vulnera conglutinare, quemadmodum & vlceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatri-
cem obducere, alijsq; omnibus affectibus qui digerendi ſimul & repellendi virtutem deſiderant:
in quibus ſunt & quæ fronti, dum oculi fluxione laborant, imponuntur, vocata à medicis anacol-
lemata. Idem hoc pharmacum conueniet & neruis denudatis, etſi in parte ſua ipſorum quapiā ab-
ſecti fuerint: etenim præciſi, periculo, quod ex conſenſu oritur, carentes, adhuc etiam ſubiectis ſibi
partibus, in quæ inſeruntur, ſenſum adimunt: indigēt ſanè & hi quoq; tali pharmaco, nā quæ hume
ctant, facilè eos putrefaciunt. Ob quod & paſtilli ſiccantes, etſi abundè adſtringant, tamen denudatis
neruis conueniunt, qui non dum ad phlegmones vigorem peruenerunt: hi nanq; indignantur irri-
tanturq; ab huiuſmodi pharmacis. Sed de his poſtea. Quæ de propoſito emplaſtro dicenda reſtant,
apponamus. Quoniam plerunq; medici ex inſcitia id genus emplaſtra dura imponūt, cum liqua-
ta linamentis excipere præſtaret, vel etiam in confectione ſtatim molliuſcula reddere: poſtea cum
in magnis diuiſionibus, vbi nerui denudati ſunt, experimentum de ipſis facere, ſperant in pun-

ɛturis multò vtiliora fore, ignorantes & hîc maximam quandam ſpeculationem, de qua diſſerui E
modo, vos docens, quæ ratione inueni, inde per experientiam confirmari cognoui: propterea etiam
nunc admoneo. Multo nanque calidiora, & quæ digerant magis, pharmaca, punctus neruorum re-
quirunt, quàm cum omnino denudati fuerint vulnere inſigni facto: quippe nudi acria calidaq; ad-
modum medicamenta propter eroſionem morſumq; non ferunt, verum relaxantia digerẽtiaq; ad-
ſtringentibus mediocriter miſta poſtulant. At quoniam etiam melius eſt ambientes vulneris parti-
culas acribus & tenuibus, multumq; digerentibus, quale eſt ex Euphorbio confectum, contegere,
nos ſanè propoſitum emplaſtrum ſatis poſſe, quæ prædixi, efficere coniectauimus: eiq; præparato
experientiæ teſtimonium acceſſit. Poſtea interim in Aſclepiadis & Critonis libros medicatorios
incidens, deprehendi ipſos non vt Andromachus quoque indiſtinctè, ſed cum manifeſta diſtinctio
ne, virtutem ipſius ſcriptitaſſe. Igitur tum huius gratia, tum quòd in confectione in quibuſdam ab An
dromacho diſſentiant, ſatius viſum eſt mihi etiam eorundem verba ſubiungere, deinde ita & de ip
ſorum diſcordia in medicamenti compoſitione non nihil dicere.

Quæ Aſclepiades & Crito de propoſito Aegyptio Emplaſtro conſcripſerint. CAP. 9.

DE emplaſtro Ægyptio ab Andromacho tradito Aſclepiades in hunc modũ diſſerit. ℭ *An-
dromachi Aegyptium, Cruentis vulneribus accommodatum. Facit ad Neruorum, Muſculorumq́;* F
*præciſiones, Punctus, Contuſiones. Iuuat Attritus, Artuum fracturas. Eſt & Lippientibus collyriũ. Con-
fert Capite dolentibus. Summatim ad Multos affectus vtile eſt pharmacum.* Argẽti ſpumæ, ceræ, ſin-
gulorum denariûm pondo cxxxxiiij, guttæ ammoniaci denariûm pondo lxxij, terebinthinæ dena-
riûm pondo xxxvj, lanæ ſuccidæ cõbuſtæ denariûm pondo x & viij: ſquamæ æris, ſquamæ ſtomo-
matis, thuris, ariſtolochiæ rotundæ, ſingulorũ denariûm pondo viij: ricini heminas tres. Hæc præfa-
tus Aſclepiades deinceps coquendi modum tradit, Andromacho neq; hanc partem compoſitionis
in emplaſtris obſeruante, ſiquidem in omnibus ferè omiſit. Verum de coctione dicta ſunt non pau-
* Al. primo. ca in libro quarto, & nunc paulo poſt dicetur. Æquum autem eſt inſpicere controuerſiam, quam
Aſclepiades in ſimplicium medicaminum quantitate cum Andromacho ſuſcepit: non enim ſex
heminas ricini vt Andromachus, ſed tres inijcere præcepit. Cæterùm in ariſtolochia nullam An-
dromachus diſtinctionem fecit, ipſe rotundam adiecit: ſicut & in lana combuſta, ſuccidam addidit,
quanquàm idẽ pondus quod Andromachus immittat. Hæc igitur ipſius verba ſunt: Lanæ ſuccidæ
combuſtæ denariûm pondo duodeuiginti, ariſtolochiæ rotundæ denariûm pondo viij. Quæ vero
ad calcem poſuit Andromachus, neq; omnino Aſclepiades meminit, neq; de myrrha, neq; de opo-
panace quicquàm locutus, multo minus de marina, quæ manifeſto Andromachus præpoſuit, Ma- G
† *Al. vncias octo.* rinæ, inquiens, ad ceram irrigandã † denariûm pondo quinquaginta. Hoc enim nec Aſclepiades,
nec Crito adiunxit, attamen ariſtolochiam rotundam Crito æquè ac Aſclepiades indidit, quemad-
* Aliter octo. modũ & lanæ ſuccidę denarios octodecim, & olei ricinini. Ita enim ad verbũ ſcripſit, heminas ſex.
* Al. iij. Coctionem emplaſtri Aſclepiades his verbis docet: Argenti ſpumam, & ricinum incoquito, do-
nec in vnum coeant, deinde ſquamas: vbi color bonus apparet, reliqua immittito. Apud Critonem
hoc modo traditur: Argenti ſpuma cũ ricino coquitur, dum mellis ſpiſſitudinem habeat: hoc facto
ſquamæ inſperguntur, abundeq; incoquuntur, quouſq; digitos non inquinent: poſtea terebinthina
& cera: vbi in vnum coierint, ammoniacum, prius apud ignem digitis emollitum: cum iam ab igne
deponitur, lanæ ſuccidæ puluis inſpergitur, poſtremo thus: deinde ita tolluntur. Porrò & aquæ me-
dicamentum valeat, accuratius Crito his verbis expoſuit: Ægyptia omnem diuiſionem contuſio-
nemq; à phlegmone præſeruat. Valet ad quoslibet ferarum morſus, iuuat phlegmonas ſine vlceri-
† *Additur in quibuſdã cod. φανερᾶς, ideſt manifeſta.* bus factas. Benefacit etiam neruorum & muſculorum doloribus ſine cauſa † obortis.

Alia Andromachi Fuſca. CAP. 10.

SCripſit alia quoq; fuſca Andromachus ſuperiori quodammodo genere ſimilia: vocat alterum
Athenam hoc eſt Mineruam, alterum Nygmaticum, ideſt puncturis accommodatũ. Miner- H
ua quidem ad plures affectus, quàm Nygmaticũ conuenit, præſertim cũ vlceribus conſiſtentes: quoniã
magis varia eſt, magiſque adſtringentibus inſuper pharmacis participat: Nygmaticum verò ma-
gis hac laxat, & doloris mitigantius eſt. Itaque de priore medicamento ita ad verbum ſcriptum
reliquit. ℭ *Fuſcum, Minerua.* Argenti ſpumæ denariûm pondo c, terebinthinæ denariũ pondo
trigintaſex, ceræ denariûm pondo xxv, minij ſinopici denariûm pondo xxiiij, guttæ ammoniaci de-
nariũ pondo xxxvj, chalbani denariũ pondo xij, aloes denariûm pondo viij, diphrygis tantundem:
æris combuſti, maſtiches, ſingulorum denariûm pondo ſex: ariſtolochiæ denariũ pondo v, propolis
tantundem, mannæ denariûm pondo ſex, ſquamæ æris denariûm pondo ſex, lapidis aſij denariûm
pondo trium, trifolij ſeminis denariûm pondo ij, ſymphyti radicis denarij pondo vnius obol. iiij,
olei heminas iiij. De altero fuſco ſic ad verbum Andromachus ſcripſit. ℭ *Fuſcum, Nygmaticum.*
Guttæ ammoniaci, ceræ recentis, ſingulorum denariûm pondo viij: terebinthinæ denariûm pondo
* *Al. viij.* triũm, æris combuſti denariûm pondo viij, picis aridę denariûm pondo xxxx. Vt Zeno vult, minę
dimidium, & quartam portionem: argenti ſpumæ denariûm pondo iiij: aloes indicæ, ariſtolochiæ,
† *Al. quartã* chalbani, denariûm pondo ij: æruginis denarij pondo j, alij duûm: thuris denariûm põdo ij: olei per
hemina partẽ hyemem † heminas quatuor, per æſtatem octauam partem: ammoniacum ex tribus aceti cyathis
diluitur

A diluitur. Iam verò & alia multa cum his emplaſtra prodidit Andromachus, nihil aliud ipſis apponens quàm coloris nomen: quę conſtant quidem ex contrarijs facultate medicamentis, ſed alia ipſorum laxandi & doloris tollendi vim maiorem obtinent, quædam digerendi & detergendi, non nulla *adſtringendi. Quare nos etiam ipſos omnibus fidentes commodè vti conuenit ad vlcera, quæ vix cicatricem recipiunt, & cacoethe, fortius adſtringentibus: vbi lenire & laxare propoſueris, magis relaxantibus: vbi trahere & diſcutere conaris, ijs quæ calefaciendi virtutem præpollentem habent, quæq́; prauos humores in profundo ad ſeſe trahunt. Quibuſdam & hoc adiectum eſt, Fuſcum Lite quo vtor. Tria enim deinceps talia non variæ miſturæ deſcripſit, quorum ipſorum etiam confectionem ipſiuſmet verbis allegare melius eſſe videtur. ℭ *Fuſcum Lite, quo vtor.* Argenti ſpumæ denariû pondo xxiiij, ricini heminam vnam: æris combuſti, mannæ, reſinæ, ſingulorum denariûm pondo iiij: colophoniæ denariû pōdo viij. ℭ *Aliud Iſidori ad Dolorem ſedandum.* Argēti ſpumę, ceræ, ſingulorum denariûm pondo xxxvj: olei heminam vnam & s, reſinæ colophoniæ denariûm pondo xv, ſquamæ æris denariûm pondo ix, mannæ denariûm pondo quinquaginta: incoquito. *

ℭ *Aliud, quo vtor.* Argenti ſpumæ, reſinæ ſiccæ, ſingulorum denariûm pondo cxliiij: ſquamæ denariûm pondo xxiiij, olei heminas ij. Quemadmodum autem his commemoratis tribus ad-
B iunxit, alijs ꝙ ipſe vtatur, alij ꝙ dolori leniendo ſit; ita de alijs teſtimonium perhibuit, theriacas ipſa nominans. Tertiũ igitur ab initio his verbis traditum eſt: *Theriaca, qua vtor.* Hanc ſequitur alia rurſus, cui præſcriptum ſic eſt: *Eupatorios Theriaca.* Verum de Theriacis poſtea dicemus, nunc autem de fuſcis adhuc, quæ prodidit Andromachus, dicere cogito: quorum ꝙ vires ille & confecturas neglexit, accuſandus eſt. ℭ *Aliud Fuſcum.* Statim igitur primo omnium ſcripto amicus quidam medicus vſus eſt, permulta facienti. Etenim vlcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, præſertim vbi calloſa & dura labra vlcus amplectantur, claudit. Prodeſt etiam putredini, fiſtulis, ſinus iungit, & magna vulnera. Summatim multiplicis vſus eſt. Componentium ipſam pharmacorum ſymmetria huncin modum ſcripta eſt Argenti ſpumæ denariûm pondo cxliiij, olei heminas v: calcis viuæ, thuris, æris combuſti, terebinthinę, ariſtolochiæ, ſingulorum denariûm pondo xlviij: picis, cerę, ammoniaci, ſingulorum denariûm pondo xcvj. Ita quidem Andromachus ſcripſit. Licet tibi etiam minori miſtura ipſum præparare, ſingulorum quæ numerauimus quartam partem miſcendo, fiet enim compoſitio talis: Argenti ſpumæ denariûm pondo xxxvj: calcis viuæ, æris combuſti, thuris, terebinthinæ, ariſtolochiæ, ſingulorum tertiam argenti ſpumæ partem, hoc eſt denariûm pōdo xij: deinde picis, ceræ, guttæ ammoniaci, ſingulorum duplo maius pondus, quàm in dictis quinque
C medicamentis erit, ariſtolochia dico, terebinthina, thure, ære combuſto, & calce, quam viuam & recentem eſſe oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida vtile fiet. Cùm autem Andromachus omnia medicamenta per denarios ſcripſerit, melius egiſſet, ſi & olei ſecundum eandem ſymmetriam meminiſſet, vt quod inijceretur, totidem denarios penderet: aut ſi non hoc, certe conueniebat ipſum Romanorum libræ mentionem facere: nunc autem heminam ſcribit, conſuetam de hac menſura ambiguitatem nobis relinquens, nouem'ne videlicet menſurales vncias, an duodecim, eſſe heminam velit. Mea quidem ſententia perfecta ſymmetria ſex vncias ponderis capiet, quia Romanorum libra xij vncias pendet. Si ex quarta parte componis, nota eſt proportio, nec latere arbitror, vel ſi denarios quis dicat ad abſolutam ſymmetriam quadringētos octoginta aſſumi, eo quòd ponderalis vncia octo denarijs valeat. Inſuper aliud quoddam inter fuſca ab Andromacho poſitum eſt, quod & ipſum calcem viuam recipit, eiuſdem cum ſuperiore generis. Præponit autem ei.

ℭ *Fuſcum Eubuli.* Et ſecundum hanc ſymmetriam præparat. Argenti ſpumæ pondo libram, ceræ pondo minam: æris combuſti, æruginis, terebinthinæ, ſingulorum denariûm pondo xij: reſinæ ſiccæ denariûm pondo xvj, guttæ ammoniaci denariûm pondo viij, thuris denariûm pondo xij, opopanacis denariûm pondo viij, olei heminas iiij, aceti totidem: in quibuſdam exemplaribus ſcri-
D ptum eſt heminæ dimidium. Et nimirũ dupliciter conficere ipſum licet, ſcienti copioſius acetũ valentiſſimũ medicamen efficere. Quin etiã aliud fuſcũ, cui hoc ipſũ præponitur. ℭ *Aliud Fuſcum.*

Refert Andromachus ſingulorum cōnexum, hoc eſt pharmacũ, ex marina præparatũ, ſimilibus vitijs, quibus præſcripta, accōmodũ. Cōpoſitio eius talis eſt. Argenti ſpumæ, ceræ ſingulorum minæ dimidiũ: chalcitidis quartam minæ portionē, ſquamæ æris denariũ pōdo xvj, thuris denariûm pondo viij: terebinthinæ quartam partem & octauam, minæ videlicet: guttæ ammoniaci quartam partem: marinæ aquæ heminam, alij heminæ dimidium: ricini heminas tres: ammoniacum marina diluitur. Hæc ſanè Andromachus retulit, eatenus confectionis mentionem faciēs, vt diceret ammoniacum cũ marina prius videlicet diluendũ. De chalcitide verò & ſquama nihil poſuit, quanquã & hæc ex marina læuigari queant, ſicut etiã coqui cum argenti ſpuma, cera, & terebinthina. Vt igitur nullũ aliud fuſcum à quouis alio quęratis, adijciã alia duo eiuſdē authoris. Vocat alterum ipſorum. *

ℭ *Phthirographi.* Quod hæc recipere dicit. Argenti ſpumę denariũ pōdo c, reſinę denariũ pōdo l, guttę ammoniaci denariûm pondo xxx, cerę denariûm pondo l, ęruginis raſę denariûm pondo xij, ſquamę ęris denariûm pondo duum, ariſtolochię denariûm pondo viij, centaurij radicis tantundem, olei heminas ij. Irionis autem medicamentum ex his conſtare ait. ℭ Argenti ſpumę, picis ſiccę, vtriuſq; pondo denariûm cxlviij: † terebinthinę, guttę ammoniaci, ſingulorum denariũ pon-

* Al. trahendi.

* Al. triũ. al xv.

* Aliter octo.

† Al. Terebinthinæ drach. lxxij, guttæ ammoniaci drach. xij.

† Al. mannæ thuris, ſingulorum denariorum pondo ſeptuagintaduû: ſed, an bene, & inferius etiã capite 14, alij iudicent.

do ſeptuagintaduûm: } † mannæ thuris denariûm pondo centumduûm, ſeui vitulini denariûm E pondo centumquadragintaduûm, ceræ denariûm pondo xxxvj: ariſtolochiæ, æris combuſti, æruginis raſæ, chalbani, opopanacis, ſingulorum denariûm pondo nouem: aceti heminæ dimidium: olei, ricini, vtriuſque heminam vnam & s. Perſpicuum eſt terebinthinæ, guttæ, & thuris, partes, duplo pondere ab argenti ſpuma, pice, ſeuo vitulino, ſuperari velle: ceræ quadruplo: ariſtolochiæ, æris vſti, æruginis, chalbani, opopanacis ſexcuplodecuplo. Atque hoc pharmacum abunde in vſum venit multiplicem, quemadmodum & alia præcedentia, quibus omnibus audacter vtendum eſt. ℭ *Helleſpontia vt Andromachus.* Celebre & hoc emplaſtrum inter fuſca retulit Andromachus hac ſymmetria. Argenti ſpumæ denariûm pondo centum, picis denariûm pondo quinquaginta, ladani denariûm pondo xxv, æruginis raſæ denariûm pondo viij, æris combuſti tantundem, ſquamæ denariûm pondo duûm, olei veteris denariorum pondo ducentorum.

Helleſpontia Heræ. CAP. 11.

QVoniam verò Andromachus ab Hera in pharmaci compoſitione differt, viſum mihi eſt & Heræ prodita adiungere, quæ ad verbũ ita ſonant. ℭ *Helleſpontia perſpiratu digerens, Phlegmonem propulſans. Valet ad Strumas, Panos, Parotidas. Impoſitum ſplenium attrahit, pus maturat, rumpit, cõglutinat. In ſumma omnibus igne Combuſtis benefacit. Mitigat etiam Podagricos.* Olei F veteris denariûm pondo centum, picis ſiccæ denariûm pondo quinquaginta, ladani denariûm pondo xxv, argenti ſpumæ denariûm pondo centum, æruginis raſæ denariûm pondo * octo, chalbani denariûm pondo quatuor. Argenti ſpuma ex oleo trita coquitur: cùm autem coeunt, pix & ærugo immittuntur, deinde ladanum chalbanumq́3: atq3 ſic in mortarium transfuſa molliuntur, & vſui ſunt.

* Aliter iij & s.

Aliter j.

Quidam vt boni coloris ſit & fuſcum, miſcent etiam ſquamæ denariûm pondo * octo, nam alioqui fit nigerrimum. Hoc in podagris etiam non ſemel vſus ſum, & ceſſit feliciſſime. Oportet autem tædas lignorum loco vſurpare. Manifeſtum eſt autem viros inter ſe diſſentire in alijs paululum, in olei verò ſymmetria plurimum: nam duplo copioſius, quàm Heras, Andromachus immittit. Poteſt item præparari aliter, cùm ſciamus, ſi plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuere, ipſumq́3 medicamen magis exiccans futurum: ſin minus, remorari coctionem futuram, & pharmacum inualidius exiccaturum.

Quæ ſcripſit Damocrates Vſus multiplicis Medicamenta.

ℭ *Tyrium Emplaſtrum.* CAP. 12.

POſt hæc referam emplaſtrorum adhæreſcentium,
Sine faſcijs, quis vſus & confectio.
Ad diuiſiones faciunt * nõn magnas bene, G
Et carnis ipſius ampliora vulnera.
Medicantur à quadrupede & morſos corpore
Summo: recentes diſcutiunt furunculos,
Quibusq́3 iam pus * eſt, vapore digerunt.
Item auferendo cruſtas, ijs celerrimè
Cicatricem inducunt opera nulla manus.
In fronte poſita fluxus quàm promptiſſimè
Lippientum cohibent, ſola quamuis ceperis.
Huius generis, præſtantius primum efferam
Emplaſtrum facilè inuentu, cui color bonus
Atq3 efficacia, Tyriam nos dicimus,
Tyriam colore referat id quod purpuram,
Si quo decet, modo fiat. Sic præpara.
Sit libra iniecta quinquies lithargyri H
Boni, ſemel * ceræ capiatur, inſuper
Ter pityinæ pinguis lignoſæ ac neutiq3.
Æruginis præſtantis æris, chalbani,
Ærisq́3 combuſti, pariter ſquamæ bonæ,
Cuiusq́3 miſceto quaternas vncias.
Pinguis olei † ſex & decem } pondo addito.
At curioſè emplaſtrum coquito in hunc modum.
Lithargyrum mitte ex oleo læuiſſimam,
Fictilem in ollam nouam, ſed hanc maiuſculam.
Vbi conteres manibus, mouebis ac ſpatha,
Deinde flamma acri atq3 continua coques.
Cùm mellis accipit iam ſpiſſitudinem,
Ærugo & ſquama miſceantur, incoqui
Permittito ſatis, dehinc æs adiungito.
Rurſus coqui paruo relinquens tempore,

* In antiquis non habetur dictio μὴ id eſt non.

* πύον i. pus. al. ὑγρὸν i. humor.

* Aliter libræ ij.

* Al. quinque & s.

Paulum

A Paulum defundens ex olla medicaminis,
Refrigeratum manibus, & digitis teras.
Boni coloris atq; durum vbi conſpicis,
Sic pityinam ceramq; reliquis indito.
Deinde cunctis ritè vnitis paululum,
Stillato rurſus: & colorem ſi bonum
Et temperamentum vides, mox tollito
Ab igne fictilem, & ſubactum chalbanum
Apponito. Si pharmacum ſit durius
Multo, reſolues oleo, faciens ſic bonam
Temperiem. In aliud inde vas transfundito:
Frigidum, & ſubactum manibus ita reponito.

Aliud Eiuſdem cum ſuperiore Generis ſubiectam.

Medetur, antè quos citaui, affectibus:
Nec eſt, quod vlceribus malis, diutinis,
B Calloq; preſſis, applicet fœlicius
Cicatricem: etiamq; ore natas puſtulas
Perſanat abſq; roſione, rhagadas
Ani, nodoſas durities: callos demit.
Sic præpara. Lithargyri minam boni,
(Sed mina libra eſt, eius & pars tertia)
Minæ ſemis probatæ ceræ ponticæ, &
Æruginis minæ quadrantem raſilis:
Atri chamæleontis octauam probi
Partem, radix bona eſt regione Cretica.
Naſcens primùm, Cilicia deinde: præter hæc
Olei vetuſti plusq; mina paululo.
Quòd ſi non fuerit, vſurpato vel recens.
Lithargyron læuem, ſimulq; oleum, noua
Totum figlina conditum, rudicula
C Mouens coquito. Vbi conſtiterit, & melinon
Fuerit, adijcito æruginem, ceram dein:
Qua iam liquente ab igne tollens ollulam,
Chamæleontis paululum conſpergito.
Vnita cùm, refrigerataq;, quod ſatis,
Transfundito in pilam: poſt ſic reponito.

Aegyptium.

Ægyptium perſeuerans abſq; phlegmone
Diuiſa quælibet, contuſaq; omnia,
Quadrupedum morſus cunctorum, & ſerpentium,
Item ſubortas abſq; vlceribus phlegmonas,
Neruos dolentes † citra cauſam, ‡ & muſculos.
Laudans hoc Andromachus dabat ſodalibus
Suis, in pharmacis peritus maximè.
Aiebat eſſe ter quadraginta quidem
D Denarios lithargyri & duodecim
Bis alteros, ceræ quoq; albæ ponticæ
Totidem, ammoniaci ter viginti lucidi
Et duodecim alios, thuris & bis quatuor.
Squamæ verò æris, & ſquamæ ſtomomatis,
Cuiuſq; rurſus miſturæ bis quatuor.
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
Octódecim heminas oleiq; *ciceos,
Combuſtæ totidem ſordidæ lanæ heminas.
Docebat ipſam iſto modo comburere:
Ollæ recenti, quæ ſit ore latior,
Impone lanam copioſè ſuccidam,
Operculum gypſo prius vel *glutino
Vel terra figulari, cui ſit commiſta aqua,
Illinito: ſed largo igne mox comburito:
Contuſa, facile quando cribro incernere

† In antiquis legitur δίχα αἰτίας φανερᾶς, id eſt citra cauſam manifeſtã.

* Aliter ij.

* Al. vel ed-ce.

Fuerit,habere rectè tunc videtur. E
In clibanis quoq; ipſa & in fornacibus
Ignitis,nimium ſimilitēr exurere.
Ita capiebat tritorum,quem eſt par,modum.
Coquere lithargyron iubet læuiſſimam,
Totumq́; ricinum:temperatis inuicem,
Mellisq́; facta tandem ſpiſſitudine,
Squamam aſpergere:concoquere & quantum ſufficit,
Vſqueadeo,dum non inquinet,& tunc addere
Terebinthinam & ceram:dein cùm coiuerint,
Ammoniacum confectum digitis mollius.
Poſturus ab igne ollam,thus tritum inſpergito.
Penultimum ac lanæ immundæ puluiſculum,
Sed antè thus,pauxillulo aut pòſt tempore.
Quidam volentes iſtud proprio pharmacum
Dici titulo,cùm depoſitus eſt cacabus, F
Squamæ vnius bis octo indunt denarios.
Squama autem vtuntur æris,non ſtomomatis.

Aliud.

Nihil priore peius agit Ægyptio,
Eadem at melius,& quandoq;:ſi confecerit
Craſſum accuratè medicamentum quiſpiam',
Vtetur ad eadem ipſo non improſperè.
Olei libras & ricini quinq; continet,
Chryſitidisq́; argenti ſpumæ quatuor,
Squamæ ęris ter'que ſedecim denarios,
Terebinthinæ pręſtantis ter duodecim,
Mannæ'que thuris tantundem,pondo duo
Ammoniaci ſynceri,ceræ ponticæ
Albæ duas libras ſemiſſem & inſuper.
Coquito oleum,ſquamam,nec non lithargyron, G
Donec coierint,& color ſit optimus,
Fiat'que ſatis emplaſtrum durum:deinde ſic
Terebinthinam pones ceram'que,hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum:poſtea
Feruente ab igne caccabo depoſito
Mannam inijcies iam frigerato pharmaco.
Frequenter hoc feci citra lithargyron,
Molybdænæ bonę pari ſumpto modo,
Vſusq́; ſum,ad quæ dixi,iam ſuauiſſimè.
Probatiorisq́; id coloris condidi.

Emplaſtra ad Digerendum & Extrahendum. CAP. 13.

QVi compoſitorum medicaminum virtutes deſcripſerunt, emplaſtra quædam ab extrahēdo epiſpaſtica,ſicut alia à diſcutiendo diaphoretica,nominarunt: alijs vtranq; extrahēdi & digerendi facultatem adeſſe teſtati ſunt,etenim vicinę ſibi virtutes ſunt eorum,quę in alto latent, attractrix,& attractorum digeſtrix.Nam quę trahunt,etiam non nihil omnino diſcutiunt: & quę diſcutiunt,pariter trahunt:verùm in digerentibus medicamentis diſcuſſoria virtus,in trahentibus attractrix,prępollet.Conſtant itaq; attractrices ſimplicibus pharmacis, quę humorum ſuperfluitates ex profundo in cutē extimam poſſunt extrahere. Diſcuſſorię ex ijs conflantur, quę attractum poſſunt ſuaptè natura digerere. Vt autem emplaſtrum fiat,quemadmodū ſupra dictum eſt,huic argenti ſpuma,illi reſina,alij cera,alij oleum,reliquo pix admiſcetur:quę nec inſignē digerendi potentiā, nec extrahendi continent,ſicut vel propolis,vel calx,vel medulla,vel chalbanum, vel aſię petrę flos, vel ſpuma nitri,vel aphronitrū,vel acetum, vel lixiua ſtacte,piper, ſinapi & ſtruthium: ſales'que, tū qui edi poſſunt,tum ammoniaci:ad hæc pleraq; alia,de quorū facultate in cōmentario Simplicium pharmacorum dictum eſt. Nunc autem emplaſtra, quę iam experimento ſatis probata ſunt, exequar,tantum adhuc ipſis adijciens, ꝙ non nulli etiā adſtringentia pharmaca extrahentibus miſcuerunt,veriti,quod accidit,vbi humorum ſuperfluitas fuerit: Trahunt ſiquidem plus interim,quam conuenit,vt non ſolum ex particula quę curatur,attractionem in alto,ſed etiam ex omnibus vicinis, moliantur. Comprehenſum eſt & antea,cùm de carnē generantibus facultatibus ageremus, extrahentia & digerentia, velut omnia, quę magis quàm oportet detergunt, carnis explentia fieri cerati miſtura:in quibus virtus quidem valida eſt,copioſioris:in quibus imbecilla,paucioris. Quòd ſi cō-

A poſitum extrahendi vel digerendi præditum poteſtate medicamentum, adſtringens quoque aliquid habeat, tali pharmaco ad carnem generandam, propter vim adſtrictoriam vtendum non eſt: quæ ad vulnera glutinanda, & ſinus, tum ad vlcerum cicatricem ducendam vtilis eſt, ad carnis productionem non ita. Dictum mihi eſt abunde iam de hoc.

Andromachi Emplaſtra ad Digerendum & Extrahendum.

℄ Halicon, id eſt Salſum, ad multa. CAP. 14.

SAlis cõis pondo libras iiii, ſquamæ æris pondo ℥ iii, magmatis pondo ſelibram, mannæ pondo libram, ceræ pondo lib. xiiii, olei cyprini pondo libras xvj, acetum adijcitur. ℄ *Aliud Theudæ Sarcophagi ad Cacoethe, Fiſtulas, Teredines, & Strumas.* Reſinæ terebinthinæ, thuris, ceræ, ſingulorum pondo ℥ iiii: argenti ſpumæ pondo vnciam, quidã auripigmenti æquale pondus pro argenti ſpuma ponunt: ſquamæ rubræ pondo ℥ iiii, æruginis raſæ pondo ℥ viii, ſalis ammoniaci pondo ℥ vj, aceti heminam. Ego amplius capio, nempe olei heminam, vini heminam, aceti ſcillitici tantundẽ.

℄ *Aliud ad Digerendum Candidi, quo vtor.* Terebinthinæ pondo libras tres, ceræ pondo libras
quinqua*ginta: chalbani, nitri, aſij, ſingulorum pondo ℥ ij: thuris pondo libras iiii, medullæ ceruinæ * Aliter viij.
pondo ℥ iiii, guttæ ammoniaci pondo ſelibrã*, propolis pondo vncias tres, olei laurini pondo ℥ vj, *Aliter lib. iij.
B ſeui taurini pondo ſelibram. Quæ ſicca ſunt, liquidis admiſcentur. ℄ *Aliud ad Strumas authore Nymphodoto.* Aſij lapidis denarium pondo viij, aphronitri tantundem: ſeui vitulini, calcis viuæ, ſingulorum pondo denarium xvi: ceræ denarium pondo xxiiii, terebinthinæ denarium pondo xxxii.

℄ *Aliud ad Diſcutiendam Bronchocelen, hoc eſt Gutturis tumorem, quo Clemẽs Sertorius curatus eſt, & ad Duritias.* Argenti ſpumæ denarium pondo quinquaginta, reſinæ pityinæ denarium pondo quadraginta, olei veteris heminas x: chalbani denarium pondo iiii, {in alio ℥ i:} æris combuſti denarium pondo xx, guttæ ammoniaci denarium pondo quadraginta, aluminis ſciſſi denarium pon-
do iiii, † mannæ thuris } tantundem, ceræ denarium pondo quinquaginta: poſtremo chalbanum † Aliter, mãnæ thuris, ſingulorum.
& mannam inijcito. ℄ *Aliud ex Aſpidibus, ad Diſcutiendum Strumas, item ad Podagras.* Terebinthinæ, lapidis aſij, bituminis, ſingulorum denarium pondo trecentorum ſexaginta: aphronitri, vitulini, ceræ, baccarum lauri guttæ ammoniaci, ſingulorum denarium pondo trecentorum quadra-
ginta: lapidis pyrites denarium pondo octoginta, calcis viuæ denarium pondo † centum octo,} † Al. minam i.
aſpidum cineris pondo denarium centumquadraginta, olei veteris heminas duas: poſtremo cinis pharmaco refrigerato inſpergitur, ſin minus, perit. ℄ *Aliud ad Extrahendum, Sarceuthitæ.* Tere-
binthinæ pondo minam, ceræ tantundem, nitri pondo † minas ij, } bdellij denarium pondo trigin- † Aliter cxx.
C taduo, guttæ ammoniaci tantundem: olei*, marinæ vel muriæ, cuiuſq; heminas ij: minij denarium *Al. olei heminas xii.
pondo xxxij. ℄ *Aliud Cteſiphontis, quadam Diſſoluens, quadam Cogens & criſpans.* Aphronitri põ-
do libram, † mannæ thuris} pondo libram, lixiuæ ſtactæ pondo libram, quidam etiam aceti libram † Al. mannæ, thuris, ſingulorum.
addunt. ℄ *Aliud ex Sale, ad Extrahendum.* Salis communis denarium pondo octoginta, ceruſſæ
tantundem, olei veteris heminas qua*draginta, atramenti ſutorij denarium pondo xxiiii, aceti cya- *Aliter tres.
thos iii. ℄ *Aliud ex Sale aliter.* Ceruſſæ, ſalis communis, ſingulorum denarium pondo quinqua-
ginta: olei veteris heminas † viii, ariſtolochiæ denarium pondo octo, propolis denarium pondo x. *Aliter ij
Hoc Silo commendabat. ℄ *Aliud ex Terra pelagia ad Digerendum.* Argenti ſpumæ pondo minas iiii: terræ pelagiæ, ſalis ammoniaci, ceruſſæ, ceræ, ſingulorum quartam minæ portionem: aceti heminam, olei heminas iiii. ℄ *Aliud Cyrti ad Attrahendum.* Iridis illyricæ, mannæ, terebinthinæ, aphronitri, pumicis, ſingulorum denarium pondo quinquaginta: guttæ ammoniaci denarium pon
do xxv, chalbani denarium pondo † xvi, canchryos denarium pondo xii s: ceræ denarium pondo † Aliter vj
centum, alij octo: olei heminam. ℄ *Aliud Dia daphnidωn id eſt ex baccis lauri.* Reſinæ, nitri rufi, ceræ recentis, baccarũ lauri, colophoniæ, ſeui vitulini, guttæ ammoniaci, ſingulorum denarium pondo ſeptuaginta: cyprij decimamſextam heminæ partem: non nulli autem viſci denariorum
D pondo quinquaginta. ℄ *Aliud Attrahens, Harpali.* Guttæ ammoniaci denarium pondo viii: ceræ, iridis, mannæ, piperis, ſulfuris viui, pumicis, ſingulorum denarium pondo iiii: terebinthinæ denarium pondo viij, olei parum. *Aliud Attrahens Harpali.* Terebinthinæ pondo minas octo, pumicis denarium pondo xv, nitri denarium pondo xvi, guttæ ammoniaci tantundem, ceræ denariorum
pondo* quatuor, minij quod poſſit ea colorare: arida cum aceto ſubiguntur. *Aliud.* Sinapeos de- **Aliter quinquaginta.*
nariorum pondo iiii, nitri tantundem, ceræ denariorum pondo viii, terebinthinæ denariorũ pondo
triginta*: baccarum lauri, calcis viuæ, ſingulorum denariorum pondo iiii: olei decimamſextam he *Aliter viii.
minæ portionem, cyprij denariorum pondo viii. ℄ *Aliud ad Pus diſcutiendum.* Ceræ, terebinthinæ reſinæ, picis ſiccæ, ſeui vitulini, nitri rufi, baccarum lauri, calcis viuæ, pumicis, guttæ ammoniaci, ſingulorum, æquale pondus. ℄ *Aliud Nicomedis Regis.* Ceræ, nitri rufi, reſinæ frictæ, ſingulorum denarium pondo centum: guttæ ammoniaci, propolis, ſingulorum denariorum pondo xxv:
viſci quercini denarium pondo † duodecim s, olei ſextarium, lixiuæ ſtactæ tantundem. ℄ *Aliud* † Aliter xij
Diſcutiens Meliceridas. Olei veteris denarium pondo centum, argenti ſpumæ denarium pondo nonaginta vnius: guttæ ammoniaci, chalbani, vtriuſq; denariorum pondo nouendecim. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariorum pondo centum, ſalis communis denariorum pondo ſexaginta, olei vete-
ris heminas † ſex. ℄ *Aliud Attrahens & Digerens. Ad multa vtile.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, chal- † Aliter vnam.
bani,

bani,ſingulorum pōdo libram : ſalis foſſitij,æruginis raſæ,ſingulorum ſelibram: olei ſextarios tres, E
†Al. iij. atramenti ſutorij pondo ℥ † ij. ℭ *Aliud ad Digerendum è Struthio.* Argēti ſpumæ pondo libras † ij,
†Al. librā vnā. olei pondo libras iii: ceruſſæ,picis, terebinthinæ, ſingulorum pondo ℥ iiii : ceræ pondo ℥ ij, mannæ
pondo ℥ iii,ariſtolochiæ pondo ʒ ij,ſtruthij tantundem,gallæ pondo ℥ iii,vini boni heminas tres:vi-
num vltimum infundito. ℭ *Aliud ad Digerendum, vt Scribonius.* Argenti ſpumæ pondo quinq;,
olei pondo quinq;, pityinæ ſiccæ pondo quinque, propolis pondo viii, viſci de quercu lecti pondo
quadrantem. ℭ *Aliud Trahens & Digerens.* Ceræ nouæ, reſinæ pityinę ſiccæ, nitri, ſingulorum
denarium pondo centum : olei heminas tres: non nulli thuris denarium pondo centum,lixiuiæ ſta-
ctæ heminas iii. Ad duritias,guttæ ammoniaci denarium pondo xii miſceto, chalbani tantundem:
†Aliter s. æruginis raſæ,propoleos,viſci de quercu lecti, paria pondera. ℭ *Aliud ad Strumas Minutiani, quo*
†Aliter s. *vtor ſubinde.* Terebinthinæ pondo vnum,ceræ pondo † viij,propolis pondo vnum, chalbani pon-
†Aliter s. do † viii,viſci de quercu lecti pondo † viii. His liquefactis,fęcis combuſtę ℥ duas inſpergito,aphro-
†Aliter s. nitri pondo † viii. Deinde vbi carbonibus impoſueris, olei heminas tres iniicito : poſtea ſublatis,
cucumeris agreſtis radicis vnciam inſpergito, gladioli radicis ℥ iiij, aſij floris tantundem. ℭ *Aliud*
Antipatri. Nitri,terebinthinæ,olei veteris, ſingulorum pondo libram: aquæ ſextarium,& amplius:
vbi cocta non ebullierit immittito guttæ ammoniaci pondo ℥, duas, chalbani pondo vnciam, bdel- F
lij pondo ℥ j, thuris pondo ℥ ij, ſandarachæ pondo ℥ ij, lapidis aſij pondo ℥ duas. Aſius & ſandara-
cha ex oleo pauco læuigantur : liquabilia raduntur, & aridis miſcentur. ℭ *Aliud ad Digerendum*
Antipatri. Molybdenæ pondo denarium trecentorum,cerę denarium centumquinquaginta, tere-
binthinę denarium pondo xxx,chalcitidis denarium pondo vj,chalbani denarium pondo viij,myr
rhæ denarium pondo viij, mannæ denarium pondo viij : olei per hyemem heminas iiij, per æſta-
tem tres. ℭ *Aliud Xenocratis, Dolorem ſedans, ad Digerendum, vt Caſtus. Medicamen Polyſtomi ad*
Podagram. Ceruſſæ denarium pondo centumquinquaginta,ceræ pondo tria,terebinthinę denariū
pondo xxx,aphronitrum denarium pondo xxx,olei veteris heminas tres. ℭ *Aliud ad Digerendum*
† Aliter vel. *Meliceridas. Alexandri.* Salis hiſpani,argenti ſpumæ,ceruſſæ,ſingulorum pondo libram: cerę pon-
*Aliter i. do vnciam, terebinthinæ tantundem, chalbani *et opopanacis pondo vncias duas, ſinapeos pondo
† Al. ſextariū. ℥ vj, olei veteris pondo tria,aceti † ſextarios viij. ℭ *Aliud Sanitas, Digerens, & Extrahens, ad Mā-*
millas ex Viſco. Argenti ſpumę pondo libras duas,olei pondo libras duas,viſci quercini pōdo trien
tem,gallæ tantundem. ℭ *Aliud Pus vacuans ſine ruptura, vt Aſclepiades.* Reſinę pondo libras duas,
†Aliter ij. ceræ pondo libras ij, nitri pondo libras † viij,butyri pōdo librā,adipis leonini pondo libras ſex,olei
veteris pondo librā: ſimul liquefacito. Quotidie emplaſtri modo imponens medicamentū,vtitor. G
ℭ *Aliud Exipoticum id eſt expreſſorium, Humores & Abſceſſus, maximè in genu, & articulamentis*
ſine inciſione extrahens, à Phlegmone præſeruat, Vulneribus vtiliter admouetur. Plumbi ſtercoris, te-
rebinthinæ, ſingulorum denarium pondo centum : olei veteris heminas duas, poſtremo reſinam.
†Al. Procliani authoris. ℭ *Aliud Digerens, Cutem rumpens Cicatricem ducit, † humores euocat,} quo vtor.* Viſci quercini
*Al. quinquaginta. denarium pondo ſexaginta,picis denariū pondo quinquaginta, guttæ ammoniaci denarium pon-
do *centum,ceræ denarium pondo quinquaginta,reſinæ frictæ denarium pondo xv, lapidis pyritis
denarium pondo x,chalbani denarium pondo viij: mannæ,iridis illyricæ,cachryos,ſtercoris colum
bini,ſingulorum denarium pondo iiii: alibi & mellis heminas iiii. { In alijs quibuſdam, & propo-
leos denarium pondo xx: liquefactis quæ liquabilia ſunt,ſicca inſperge.}

Quæ ſcripſerit Aſclepiades Attrahentia. *CAP. 15.*

A*Lbū Attrahēs. Facit ad Strumas, & Parotidas, & particulares Abſceſſus. Curat Fiſtulas, & Aegy*
lopas, vt ſine inciſione liberet. Valet ad Rheumatica, & curatu difficilia. Benefacit Hydropicis.
Argenti ſpumę, ceruſſę, ſalis, ſingulorum denarium pondo octoginta : olei veteris ſextarium. Sal,
ceruſſa,argenti ſpuma,ex oleo ipſius adiecto teruntur: deinde curioſè miſta,& in vas fictile coniecta,
coquuntur : mouenturq; aſſiduè,donec non inquinēt: dehinc in mortarium transfuſa,rurſusq; tun- H
ſa,excipiuntur,& vſui ſunt. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariorum pondo centum, ceruſſæ denario-
rum pondo decem, } ſalis denariorum pondo quinquaginta, olei heminas tres, ceræ denariorum
pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorum pondo duodecim : præparato ad modum prædi-
ctum. *Aliud.* Mannæ denariorum pondo ſedecim, aluminis ſciſſi denariorum pondo octo,olei ve-
teris heminas duas. *Aliud,* Argenti ſpumæ pondo libram, ceruſſæ pondo libram, ſalis foſſitij pon
do libram, ceræ denariorum pondo quinquaginta, terebinthinę denariorum pondo vigintiquin-
que, mannæ denariorum pondo ſedecim, aluminis fiſſi denariorum pondo viij, olei veteris hemi-
nas duas & ſemiſſem. ℭ *Aliud Lucij ad Prædictas diſpoſitiones Medicamen compoſitum. Facit ad Vl-*
cera rheumatica, diuturna, & vix ſanabilia. Argenti ſpumæ, ceruſſę, ſalis ammoniaci, atramenti
ſutorij, pityinę, ſingulorum pondo denariorum centum : olei veteris ſextarios tres, aceti ſexta-
rium vnum, cerę pondo denariorum quinquaginta : præparato ad modum prędictum. ℭ *Aliud*
Salubre, pharmacum ad Prædictos affectus compoſitum. Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis, aluminis li-
quidi, ſingulorum denariorum pondo centum : olei veteris ſextarios decem, aceti ſextarium
vnum, ceræ pondo ſelibram, reſinæ terebinthinæ pondo ſelibram : conficito ad modum prę-
dictum. ℭ *Aliud Nigrum Attrahens. Valet ad Strumas, Parotidas & particulares Abſceſſus, diſ-*

ſoluit

A *ſoluit omnem Duritiem. Præſtat item Malagmatis boni vicem ſicut vſus eſt Antonius Herbarius. Item facit ad Articulorum vitia.* Salis foſſilis pondo libram, argenti ſpumæ pondo librã, ſtrigmenti puriſſimi pondo libras quatuor, chalbani denarium pondo quinquaginta. Salem & argenti ſpumam conterito, deinde ſtrigmento adiecto ſtudioſè rurſus tundito: in vas fictile coniecta, igniq́ȝ ſupra poſita coquito, mouens ſine requie: & cùm non amplius inquinat, ab igne depoſito chalbanum ligneo piſtillo tunſum addito: vbi ſoluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq́ȝ contuſis vtitor. ℭ *Aliud, quo vſus eſt Andromachus. Facit ad Strumas, Parotidas, Mammarum duritias, particulares Abſceſſus. Contentum Humorem extrahit, Sinus iungit, iuuat Fiſtulas, Aegylopas. Facit ad fluentia Vlcera vetera, & vix ſanabilia.* Ceruſſæ, ſalis foſſitij, ſingulorũ denariorũ pondo octoginta: atramẽti ſutorij denariũ pondo duodecim, olei veteris heminas tres, aceti heminas quatuor. Salem in tenuiſſimum puluerem redactum ceruſſamq́ȝ ex oleo coquito: ac dum non inquinet, moueto. Vb bene habuerint, depoſitis ab igne atramentum ſutorium aceto tritum immittito: & exiguum continuè inſpergens caue, ne efferueſcat: deinde in mortarium transfuſa, rurſusq́ȝ tunſa excipito, & vtitor.

Quæ ſcripſit Aſclepiades Diſcutientia, ex illius verbis. CAP. 16.

B TV *moribus diſſolutis, & in humorem digeſtis, infraſcriptæ cõpoſitiones cõueniunt. Cerine Cteſiphontis. Valet ad Strumas, Ganglia, Parotidas, Mãmarum abſceſſus. Vt nullum aliud pharmacum, Tumores reſoluit, & quicquid humidi continetur, rarefaciẽdo elicit. Sinus glutinat, iuuat Fiſtulas, & Aegylopas, vt citra inciſionem liberet. Eſt etiã Malagma vtile Iſchiadicis { ſeu coxarijs, id eſt coxæ morbo laborantibus. } Padagricis, arthriticis, poſt acceſſiones impoſitũ toto affectu leuat.* Hæc recipit. Ceræ terebinthinæ, nitri, olei veteris, ſingulorum põdo libram: aquæ heminam. Nitrum & aquã terito, vt ex toto ſoluantur: & in vas fictile cõiecta, igni imponito: vaſe cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cum aũt ſtrepere adeo deſierit, liquabilia inijcito, mouẽs aſſiduè, donec non inquinent: in mortariũ transfuſa rurſus tundito, inde excipiens vtitor. Vel hac rõne præparat̃: Quæ liquari poſſunt, prius liquefacimus: & cùm diſſoluta fuerint, nitrũ ex aqua læuigatũ adijciemus, idq́ȝ paulatim mouẽtes aſſiduè, cauẽtesq́ȝ ne efferueſcat. ℭ *Alia, qua vſus eſt Menecrates, præcipuè in Strumis, & Mammarũ duritie, quippe perforat eas, & contentũ humorẽ excernit. Sinus iungit, & ad cicatricem perducit.* Ceræ, reſinæ terebinthinæ, reſinæ lignoſæ, chalbani, olei veteris, aphronitri, ſingulorum pondo libram, † myrrhæ cineris } ſextarium, qui pendit vncias tres. Reſinas in vas æreum aut fictile iniectas, igniq́ȝ impoſitas, liquefacito. Vbi percolaueris quantum ſatis eſt chalbano emolliendo, poſtea liquabilia ſimul miſta, quouſq́ȝ non inquinent, coquito: deinde ab igne repoſita refrigerari ſi- † Al. συκίνης τέφρας, i. ficulnei cineris.

C nito: & his aphronitrum adiungito, mouens continuè: & contuſa cineribus læuiſſimis inijcito: poſtquam permiſcueris excipito, & vtitor: quinto quoque die ſoluito, deinde tertio, donec tumores forati fuerint: poſtea quotidie inter curandũ ſoluito. ℭ *Alia ex Aphronitro, à quibuſdam Dionyſia dicta, Pharmacum ad Prædictos affectus compoſitum, quo vſus eſt Largus.* Ceræ terebinthinæ, mannæ, aphronitri, ſingulorum pondo libram: olei ſextarium, aquæ lutulentæ ſextarium, miſyos crudi pondo vncias duas: componito, ſicut dixi. ℭ *Aliud ex Aſio, Medicamentum, ad Prædicta vitia compoſitum.* Ceræ terebinthinæ, nitri, ſingulorum pondo libram: thuris ſelibram: lapidis aſij floris, olei cyprini, vtriuſq́ȝ ſelibram: aquæ lutificæ quod ſatis eſt. Arida cum aqua lutifica diſſoluuntur, vt ſordium craſſitudinem habeant, & ſtudioſè læuigantur: quæ liquari poſſunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: vbi contunderimus, excipientes vtimur. ℭ *Aliud Aſianum Neapolitæ, facit ad Eadem.* Ceræ pondo libram vnam & ſemiſſem, nitri rubri pondo libram, lapidis aſij floris pondo libram & ſemiſſem, mannæ pondo ſelibram, myrrhæ pondo ℥ iij, olei veteris pondo libram, aquæ lutificæ heminam: præparatur ſuperiore modo. ℭ *Aliud ad Eaſdem affectiones.* Ceræ terebinthinæ, ſingulorum pondo* denarium centum: nitri ſpumæ, olei veteris, mannæ thuris, ſingulorum pondo libram: lapidis aſij floris pondo ſelibram: chalbani, propolis, guttæ, ammoniaci, ſingu- * Al. libram vnã & dimidiam.

D lorum denarium pondo xij: aquæ lutificę quod ſufficit. ℭ *Aliud Giluum ex libris Damocratis, Eadem efficiens.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitij, ſingulorum pondo libram: minij ſinopici pondo ſelibram, ceræ pondo ℥ † ij, terebinthinæ totidem, olei veteris heminas tres, aceti quantum ſinopico ſoluendo ſufficit: conficito vt ſuperiora. ℭ *Aliud ad Eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitij, ſingulorum pondo libram: minij ſinopici pondo ſelibram, ceræ pondo ℥ quatuor, chalbani pondo vncias duas, reſinæ terebinthinæ tantundem, olei veteris heminas tres, aceti quo rubrica diſſoluatur: conficito, vt dixi. ℭ *Aliud ex Maſtiche ad Eadem.* Ceræ pondo libram: maſtiches, mannæ thuris, ſinopidis, aphronitri, ſingulorum pondo ſelibram: olei myrtei pondo vncias tres, marinæ aquæ vncias tres. ℭ *Aliud Neapolitæ ad Eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitij, ſingulorum pondo libram: minij ſinopici, ceræ pityinæ, ſingulorum pondo ſelibram: chalbani pondo vncias duas, olei heminas tres, aceti quantum ſatis eſt. † *Al. quatuor, Galbani vnc. duas, reſinæ terebinthinæ & cæt.*

Diſcuſſoria ſcripta à Damocrate. CAP. 17.

AD digerendum Melinum Emplaſtrum efficax
Infantium ſtrumas non veteres, inſuper
Et duritias muſculorum, item & cutis,
Et phlegmonas, quæ durant multo tempore,

Carnem replet, ducit cicatricem probè, E
Sic conficitur. Excellentis lithargyri
Plerunq; libram, item ceruſſæ ſelibram,
Ad hæc recepta pondo libram quoq; noui
Pinguis olei. Immiſſa eſt ollæ lithargyrus
Ex oleo coquitur: vbi iam ſpiſſitudinem
Habet ſordis, læuem ceruſſam tum capit.
Cùm non inficiens, temperie & bona admodum,
Pauloq; durius videris, immittitur
Cera, & pityina: quibus liquatis ollula
Ab igne feruens tollitur: tunc protinus
Ammoniacum, tum cera manibus, vt ſolet,
Atq; digitis ſubacta iuxta ignem, inditur.
Poſtea mouetur pharmacum rudicula,
Rurſusq; mollitur manibus: ſic conditur.

Aliud. F

Aliud ad omnia hæc. Strumas ipſas verò
Magis reſoluit, & laborantes iuuat,
Præcordia ne abſceſſus, quibus eſt cautio,
Tumore quopiam atq; metu exerceat.
Hanc obtinet confecturam, nigrum quia eſt
Picis † humidæ, ſiccæ, } pondo libras duas, († Al. perlucidæ ſicciſſimæ.)
Denſiq; vitrei duas bituminis,
Frictæ pityinæ quatuor, ceræ capit
Tres, thuris vnam libram & partem tertiam,
Squamæ æris vncias pariter bis quatuor,
Recentis olei communis quinq; vncias.
Thus, ſquama teritur, quibus aceti apponitur
Menſura iuxta. Vt curioſè trita ſunt,
Et craſſitudinem mellis tenent, coques
Ceram reliquaq; tum ſimul oleo nouo: G
Et ſic læuigatis calida ſupra fundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiſcueris, contectum pelle condito.
Nam exaſperatur, cruſtula atq; obducitur.

Democratis Compoſitiones ex Sale, Diſcuſſoriæ.

Hoc præparato ſimul, vt præſtans pharmacum.
Bonæ ceruſſæ, & argenti ſpumæ bonæ,
Cuiuſq; pondo, denasq; ſalis vncias.
(Omnis vero eſt ſal albus multùm pharmaco
Futuro vtilis: atqui longè præſtantior
Ammoniacus, confectus & purus mari)
Et tres vetuſti libras olei pondere.
Oleum coquito, reliqua & trita ſimili modo,
Quò duriora adusq; ſint malagmate:
Nam ſepoſita multo remolleſcunt magis. H

Aliud.

Aliud melius, nam duritias diſcutit
Cunctis valentius inueteratas nimis.
Et bronchocelas, & magnas melicеridas,
Et contumaces ſtrumas, necnon ancylas.
Sic conficitur. Libram ſalis læuiſſimi
Tenuis, duas ceruſſæ, tot at chalbani,
Fac vncias, totidem puræ propoleos,
Ariſtolochiæ binas pariter vncias,
Præſtantis olei libras annoſi duas.
Craſſiſſimum ſi fuerit, addes alteram.
Coquito ſimiliter, temperatumq; probè
Ab igne tollito: læuigatam tunc quoque
Ariſtolochiam inſperges, inieceris vbi
Mollita, propolim ſcilicet atque chalbanum.

Aliud

A *Aliud ad Digerendum Damocratis ex Calce viua.*

Valde bonum, ſtrumas ſoluit per halitum,
Omnem tumorem reprimit: nec non hepatis
Vel ſplenis affectus aquoſos curat, &
Excretionem vrinæ valde promouet,
Et inueteratos diſſoluit coxendices.
Nempè Vlpianus hoc iuuenis induſtrius
Vtens auxiliabatur ægris plurimis.
Sed continet libram ceræ vnam ponticæ,
Vnamq; frictæ præterea vnam pityinæ,
Calcis recentis viuæ quoq; pondo vnciam,
Aluminis fiſſi ſimiliter vnciam,
Æquale pondo arſeniciq; pontici.
His ſuaueolentis paulum aceti affundito.
Maiore tere in mortario, quoad ſit ſatis.
B Ceræq; reſinæq; miſcens paululum
Olei, liquato flamma ignis quàm acerrimi.
Ac temperans omnia, faciens malagmata,
Nec pharmaci inquinantis craſſitudinem
Reponito. Vtens excipe nouo ſplenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diuturnis præſidium ſuſcipi
Iſtud bonum: quibus item longa viſceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit, auxiliari vel maximè.
Quippè id ſudores excitat, præcordijs
Duritiem tollit, morbos ſoluit protinus.
Retenta naturalia diu menſtrua,
Paucis diebus adeo impoſitum prouocat.
Nos calce dempta, duplum alumen indimus,
C Et melius pharmacum erat, haud faciens puſtulas.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER SEPTIMVS

ARGVMENTVM LIBRI

Agit de Emollientibus, Relaxantibus, & Laborem tollentibus, Emplaſtris, quæ Malagmata, Chalaſtica, & Acopa dicuntur.

Quæ ſint Medicamenta Emollientia, de Ratione vſus ipſorum, de Indureſcentibus partibus, ac de ſcyrrho. CAP. I.

D Malagmata vocant medici, quę partes præter naturam induratas emolliunt, calida omnia temperamento mediocri prædita, non tñ exiccantia, quēadmodū nec humectantia manifeſto. Nam cùm exactè mollientia medium quodāmodo ordinē inter humectātia ſiccantiaq; ſortiātur, indureſcentiū ſubſtātiæ veluti fuſionē quandā moliuntur. Nominātur aūt malactica.i. molliętia, licet in alijs paululū ad ſiccandi humectādiq; virtutem inclinent, ſi modo ſubiectam partiū, quas contingunt, ſubſtantiā queant diffundere, quod nimirū propter moderatum in eis calorem accidit. Ac ꝙ vbi durities diffuſa fuerit, digerentium medicamentorum vſus veniat, in quinto de Simplicium facultate medicaminū, & in xiiij therapeutices Methodi libro cōprehenſum eſt. Indureſcentia igitur quæ ex recta medēdi methodo nō curata ſcirrhū contrahunt, optimè curabuntur, ſi medicus ſpectet, quantū ægri corporis ſubſtātia à mediocri humiditate ac ſiccitate receſſerit: quēadmodū ēt ſi affectus conſtitutionē, quatenus ſit aucta, inſpiciat: præterea cōſideret inter ipſa pharmaca ꝙ magis, quæ minus, emolliant. Huc nanq; ſpectāti primus vſus emolliētis medicaminis, coniecturalis, quidē erit, ſed cū artificio. At poſt vnū aut alterū diē num intēdere medicamēti virtutē, an remittere cōueniat, intelliges, vt in prioribus, & medēdi Methodo dictū eſt. Quaꝓpter medici emolliētia & digerentia pharmaca cōpoſuerūt, ceu ſco

pos

pos ambos ſibi proponentes,tum vt partis duritiem,quę iam in ſcirrhum degenerat,diffunderent: E
tum vt per halitum digererent: non viciſſim vtroq; vtentes, quemadmodum me frequenter face-
re conſpicitis, verum ſemper duo ipſa compoſito medicamine molientes. Notum porrò eſt omni-
bus, in miſtura vel emollientia, vel digerentia eſſe copioſiora,tum maioris minoriſq; rationem in
ipſis eſſe non exiguam. Cõſtat quoq; ſubinde paria facultatibus miſceri: ac neceſſe eſt, ſicut in alijs
medicamentis,ita in his etiã,ſi probè mederi cupias,plura eiuſdem generis pharmaca, vel certè duo
parata habeas,validiſſimum puta totius generis,& moderatiſſimũ,vt ex varia ipſorum miſtura cõ-
uenienti facta,multa,quæ intra ſumma cõtineantur, medicamina efficias. Nõ enim adeps eandem
virtutem obtinet,quam bdellium,ſtyrax,& gutta ammoniaci: quemadmodum nec inter ipſos adi-
pes anſerinus,& gallinaceus,vel pardi,vel leonis, vel hyenæ, vel alterius cuiuſpiam animalis: nam
ſecundum animalis temperamentum etiã adeps eſt,nempè calidiorum magis excalfacit, ſicciorum
vero euidentius ſiccat. At vulgus medicorum nouit leoninum adipem in vtroq;, calfaciendo, dico,
& digerendo, longè eſſe valentiſſimũ.Proximũ locum habet pardi adeps, adeo vt parum emolliat.
Minore autem in calfaciendo ac digerendo prçditus virtute eſt anſerinus,habetq; plus quiddam in
molliendo: pari ſpatio ab hoc recedit adeps gallinaceus. Hi igitur omnes tenuiorum partium ſub-
ſtantiam inter quadrupeda animantia obtinent. At differentia rurſus permagna in illis eſt,cum ſuil F
lus quidem molliſſimus,ac humidiſſimus,eoq; aliorum imbecillimus ſit, vt teneris corporibus cõ-
ueniat,cuiuſmodi habent mulieres,pueri, eunuchi,& viri delicatiores,in vmbra,ocio,& frequenti-
bus potabilis aquę balneis,effœminati. Caprarum vero & boum pingue,quanto ſuillo eſt validius,
tanto magis corporibus natura durioribus: & inter duriora ſcirrhoſioribus conuenit: taurorum hir
corumq; in validioribus tum corporibus tum affectibus proficit. Eadem verò & alijs in minoris
maioriſq; ratione inter ſe eſt differentia. Porrò ab imbecillioribus auſpicabor, ſi prius de duritiei ac
ſcirrhi affectu quædam prælibauero. Nam cum phlegmone laborantibus & indureſcentibus com-
mune ſit accidens, digitis prementibus reniti, diſtinguuntur affectus, doloris ſenſu & indolentia:
hoc enim non amplius vtriſque commune eſt. Quemadmodum verò in alijs omnibus, quæ ſuapte
natura recidere in ſe mutuo poſſunt, ineſt confinium vtriuſque aliquatenus particeps, ita quoque
vlcerum phlegmonoſorum, cum ſcirrhis abſq; phlegmone, quales induratis accidunt, media quæ-
dam eſt diſpoſitio, doloris quidem expers, ſi non digitos imprimas, dolens autem ſi id facias: quam
clarioris breuioriſq; diſciplinæ gratia, vel phlegmonen ſcirrhoſam, vel ſcirrhum phlegmonoſum
dicemus, non hic tumoris magnitudini animum attendentes. Nam phlegmone & ſcirrhus nomina
ſunt formæ affectuum, non quantitatis in altero ipſorum: cum phlegmone vel propter partis in- G
flammatæ magnitudinem, vel ob tumorem præter naturam, magna euadat: parua autem, cum aut
paruum locum poſſederit, aut exiguum tumorem habuerit. Dicetur nunc mihi paruæ phlegmo-
nes ſcirrhiq; parui curatio, ſicut & magnæ magniq; pro affectuum ſpecie: hinc enim, & aliorum
quæ magna & parua dicuntur, curationis notio intelligetur. Itaque magna plegmone cataplaſma-
tis ac humidis quibuſdam medicamentis ſanatur: parua, quum ſcirrhoſa durities miſta fuerit, iti-
dem cataplaſmatis, interim vero medicamentis cerati modo confectis & liquidis, inſuper & emol-
lientibus emplaſtris. Talibus autem & parua durities tollitur, ſed in hac quidem ſimplex ſcopus,
quemadmodum & phlegmone conſiſtente eſt: quum vero durities phlegmonoſum quippiam ha
buerit, compoſitus quoque ſcopus efficitur.

*ἑλκῶν eſt in impſſis, in antiqs τῶ ὄγκων i. tumorum.

De Medicamento, quod, quia liquidum eſt, Parygron Græci appellant. CAP. 2.

AC ideo quoq; medicamen quodãmodo compoſitum eſt, veluti & hoc, quod Parygron nomi-
nant, omnibus cognitum: magnificè vero cùm ab alijs quibuſdã, tum Hera, cõmendatum.
Medetur enim id particulæ parua adhuc phlegmone conflictanti, nõ multo poſt cõfectionem tem
pore, ſed protinus impoſitum: vbi vero duritiem à dolore alienam pars affecta acquiſierit, vel pau-
lo recenti vetuſtius vtile eſt: quemadmodum etiã, ſi phlegmonoſo affectu omnino ſit libera, melius H
in ea vetuſtius medicamentum proficit. Enimuero medicamenti tẽpus pro duritiei intẽtione vide
licet æqualiter augere conuenit, & ſi partem valde induratam ne vetus quidem pharmacum emol-
lierit. Quippè varia hoc parygrum dictum medicamentum & promittit & põt, quoniã materiam
miſtam quoq; ſeu variam obtinet. Siquidẽ adeps ſuillus & cera mollientium ſunt imbecillima: ar-
genti ſpuma verò & ceruſſa nihil habent, quod emollire poſſint, quemadmodũ antea didicimus.
Porrò Heras, qui pharmacũ hoc omnium maximè laudauit, ex hiſce ipſum conficit his verbis.
℄ Adipis ſuilli recentis curati pondo ℥ xliiij, ceræ pondo ℥ xxiiij, ceruſſæ pondo ℥ vj, argenti ſpu-
mæ tantundem. Quę liquari poſſunt, ſiccis ſuperfundũtur: temporis autem ſpatio medicamentum
conſiſtit, ſpiſſaturq;. Sicut ceram & adipem ſuillum imbecillæ molliendi virtutis eſſe dixi, ita quo-
que ſi oleo pauxillum ceræ miſceas, id quod à medicis Cerelæon dicitur efficies. Oleum autem vi-
delicet eſſe conuenit, nec quod vocant omphacinum & omotribes, quaſi dicas immaturum & cru-
dum, nec quod oleæ ſurculos in confectione aſſumpſit.

Generalis Mollientium pharmacorum Differentia ac facultas. CAP. 3.

ITaq; tã imbecillia mollientia etiã paruis medicãtur inflãmationibus: his aũt fortiora breuẽ duri-
tiẽ ſine phlegmone perſanãt: his adhuc validiora maiores; quemadmodũ & quæ duritiẽ in ſcir-

rhum

A rhum propè degenerantem curant, efficaciſſima ſunt, cuiuſmodi eſt medullarum genus, in maioris
minoriſq; ratione inter ſe differentium, vt deinceps explicabo: item bdellium vtrunq; arabicum &
ſcythicum: inſuper ſtyraces, ſiquidem & horum efficaciſſimus eſt colore pallidus, qui etiam opti-
mus in Pamphilia naſcitur, qui verò hoc magis fuſcus eſt, vbiq; prouenit, potentia multo pallidio-
re inferior, at temporis proceſſu & ipſe aureum colorem acquirit. Hoc itaq; (priore inquam) in an-
tidotis propter caritatem vtimur, ac tu proptérea Principi quodcunq; ex ſtyrace preparans, ſemper
hoc vteris. Item ſi familiarium quis in pharmacorum ſumptibus magnificus exiſtat, illi quoque ex
hmõi ſtyrace medicamentum compones, in alijs optimum ex fuſco genere deliges, & odore potiſſi
mum & colore iudicium eius ſumens, nam niger deterior eſt. Cæterùm his, quæ indureſcentia va-
lidè emolliunt, gutta Ammoniaci adſcribitur, eaq; magis pinguis & noua. His minus, ſed tamen &
ipſa efficacia ſunt, caprarum, boumq; Pinguia: inter ea ipſa, hircorum, ac taurorum validiora ſunt:
boum verò & caprarum his quidem imbecilliora ſunt, non tamen & ipſa actionis expertia: hœdo-
rum autẽ & vitulorum his ipſis adhuc imbecilliora ſunt, porcillo tamen efficaciora: At leonis, par-
di, hyænæ, & anſeris euidentius his digerunt, non magis emolliunt, quanto etiã ſubſtantiam capri-
no & bubulo ſeuo habent. Cæterùm gallinaceum mediam inter anſerinum & ſuillum ſedem occu
B pat. Quemadmodum & Medullarum optima eſt vitulina. Ac Reſinæ, quæ non acrem odorem ha
bent, ſi dictorum cuipiam miſcentur, tenacitatẽ in medicamentis cõpoſitis præbent, emolliendi vir-
tutem non auferunt. Aptiſſima eſt, quæ chia vocatur & larix, poſt has pinea, inde abietina: ſtrobili-
na verò vehementer acris eſt: pityina ſeu picea, quã propriè phyſema nominant, pinguitudinis ex-
pers admodum exiccat. Has igitur fugere, chia verò & abietina vti, oportet, nõ ipſis per ſe, verùm
cum cera & quopiam alio, quod affectui conducere videatur. Et verò Pix brutia facultatem ean-
dem obtinet, vt quæ glutinans quiddam ac pingue habeat. Cæterùm pix alia nõ miſcenda eſt, ſicut
nec bitumen, vtpote iuſto ſicciora: enimuero ea quæ exiccant, mollientibus eſſe contraria didici-
mus. Quoniam verò pineam & frictam reſinam & colophoniam appellare conſueuerunt, ſcien-
dum venit & aliam quandam eſſe colophoniam chiæ maſtichæ perſimilem, molliẽs aliquid haben
tem, quemadmodum illa & thus: inſuper Ægyptia maſtiche non nihil emollit, ſed maior virtutis ip
ſius portio concoquit, digeritq;. Item & Thus quandam molliẽdi vim obtinet, verùm hoc quidem
coctum ex vſu eſt, veluti & fœnigræci ſemen: etenim & hoc probè coctum emollit, ac magis adhuc
pingui permiſtum. At quæ citra coctionem ob conſiſtentiæ ſiccitatem dilui, liquari, mergiq;* deſi- *Al. λύεσθαι i. ſolui.
derant, oleoſo quopiam indigent: cuiuſmodi ſunt oleum ipſum, cùm nihil adſtrictionis habet, item
C balneorum ſtrigmenta, præterea quod vocatur ſuſinum, ad hæc multo etiam magis comagenum.
Huius quoq; ordinis eſt butyrum, tum althęæ & fœnigręci decoctum. Porrò inter tam mollia & va
lidiſſima, quod genus ſunt bdellium & ſtyrax, gutta ammoniaci idem poteſt, quod & propolis: at-
qui hoc in bdellio diſtinguendum eſt, ꝙ ſcythicum altero arabico multo ad hæc ſit præſtantius, pr̨e-
cipuè nouum & molle, quod etiam pingue nominant. Cõſuetudo ſiquidem hæc eſt inter recentio-
res medicos in huiuſmodi pharmacis, quod emollientius eſt, pinguius appellaſſe: hoc aũt videlicet
humidius quoq; eſt. Cæterùm chalbanum & qui opopanax dicitur, præterquam ꝙ digerunt, etiam
quid molliens habent: opopanax aũt digerendo, chalbanum molliendo coquendoq;, præcellit. Ta-
lis ſanè mollientium pharmacorum facultas eſt. Tu verò cum vel ſcriptum aliquod in libris medi-
camentarijs diſcuſſeris, & examinaueris, vel ipſe cõpoſueris, auditis nuper pharmacorum ſecundũ
maioris minoriſq; rationem differentijs, intellectis item corporum affectuumq; diuerſitatibus, vali
da validis, imbecillia imbecillius, adhibebis. At vbi poſt primam medicamẽti impoſitionem aliud
applicas, oleo ſimplici pinguia partem affectam fouere conuenit. Porrò ex ijs quæ ἐχέκολλα, i. tena
cia, nominantur, nullum auferendum eſt prius, ꝙ̃ ſua ſponte abſcedant: immo etiam ſi laueris, per-
mittenda ſunt. Vitanda autem medicamentoſarum aquarum lauacra, præſertim quæ chalcantho-
D ſa, aluminoſa, & ſulfuroſa ſunt. Hæc quidem ſufficiunt viris cordatis ac prudentibus, quiq; in me-
dicinæ operibus exercitati peritiam aliquam ſunt adepti.

Specialis Mollientium pharmacorum Differentia ac Facultas. *CAP. 4.*

QVoniam verò oẽs eiuſmodi nõ ſunt, & propoſuimus hoc cõmentario, nõ vt in opere de mor-
bis curandis methodum ſolã exponere: verùm ſimul cum particulariũ vno atq; altero exem-
plo, pharmaca vſu cõperta ſubiungere oportet, quæ maiores noſtri in pharmaceutica id eſt
medicamentaria artis parte celebres literis mandauerunt: ad ſpeciales mollientium pharmacorum
differentias perueniemus, à molliſſimis, quæ & paruis inflãmationibus medentur exorſi. Ex cõpo
ſitis emollientibus alia quidẽ (vt ita dicam) imbecilliora primo ordine ſtatuuntur: quædam nõ mul-
to his validiora, ſecundo: & quædam alia, tertio: ad hæc non nulla, quarto. Cæterùm primi ordinis
mollientibus ad exiguas durities & in mollibus ſeu teneris corporibus vti, ſicut prædictũ eſt, expe-
dit: ad fortiora his corpora & affectus, ſecundi: quemadmodum & tertij, & quarti, pro illorũ ratio-
ne. Subſcribã aũt & eorũ cuiuslibet propria. ℂ *Emollientia Medicamenta Primi ordinis.* Butyrũ,
reſina colophonia, & cera cãdida nõ vetuſta, ſingula tria põdere æqualia, inuicẽ liquata, primi ordi-
nis mollientia ſunt. Et liquidũ medicamen, quod parygrũ appellatur, eorũ numero adſcribitur, cũ
recens fuerit: veteraſcens aũt maiorẽ digerẽdi vim acquirit. At emollientiũ imbecillimum eſt, cera
cum

cum butyro liquefacta, aut ex ſuſino, aut commageno: atque his imbecillius eſt quod dicitur Cere- E
læum, quaſi ex cera oleoq; confectum, cum in libram olei laxantis nulla adſtringenti virtute prædi-
ti, ceræ vnciæ xij vel xvj, iniectę fuerint. Iam ex ouis cerata facta exiguam quandam relaxandi po-
teſtatem poſſident. Valentiora his, verum imbecilla adhuc & ipſa, cerata ex œſypo, reſina, &
cera, pari pondere liquefactis: ſin autem vetuſtiora quodãmodo ipſa fuerint, olei cuiuſdam laxan-
tis, vel ſuſini, vel commageni, vel adipis ſuilli, vel gallinacei, vel anſerini miſturam requirunt.

¶ *Mollientia Medicamenta Secundi ordinis.* Quemadmodum in ſimplicibus medicamentis qua-
tuor congenerum ordines fecimus, qui maioris in ſe minoriſq; rationem diſtinguunt: aliquorum
autem ambiguam eſſe virtutem diximus, vtrum ad primi ordinis finem, an in ſecundi initio, locan
da ſint: ita de ſecundo, tertio, & reliquis deinceps. In quibuſdam vero audacter pronuncians, alia in
principio huius, alia in tertio huius ordinis, conſiſtere dixi: ſicut non nulla citra appoſitionem,
vel primi, vel ſecundi, vel tertij, vel quarti ordinis eſſe retuli. Multum vero experientiæ particula-
ris in varijs & corporibus & vitijs ſeu affectibus huiuſmodi pronunciata deſiderant. Quare ſi quis
poſt me æque ſtudioſus & veritatis vehemens amator extiterit, ne temere ac ſubito, vbi bis ter´ue
vſus expertuſq; ſit, ferat ſententiam: frequenter enim ei ex longa experientia, quemadmodum &
mihi vſu venit, in ſecundo ordine dicta, in tertium incipientem tranſponi oportere videbuntur, vel F
in principium tertij abſolute. Cum enim corpora quibus medicamenta adhibentur, ipſiq; affectus,
non exiguum differentiæ exceſſum in maioris minoriſq; ratione obtineant, difficillimum eſt de
omnibus eadem pronunciare. Accedit huc, ꝙ ipſa ſimplicia medicamenta non paruo diuariant di-
ſcrimine. At ego quum in præſtantiſſimis virtutem pro vnaquaque ſpecie ac genere oſtenderim,
ſi quis in deterrimo per experientiam examinationem moliatur, examinabit quidem falſo, non au
tem facultatis ipſorum ordines diſtinxerit. Itaque tutiſſimum eſt medicaminum ipſorum inter ſe
differentiam ſecundum maioris minoriſq; rationem accurate ſcribere, quemadmodum & in alijs
feci, & nunc facturus ſum.

Varias enaſci Differentias ſecundum maioris minoriſq; rationem, in Emollienti emplaſtro Mnaſæi, Pro varia ſimplicium tum quantitate, tum ætate, tum coctione. CAP. 5.

SAnè quidem emplaſtrum Mnaſęo authore cõpoſitum rectiſſimè ſecundo mollientium ordini
adſcripſeris, omnibus certè, qui eius meminerunt, conuenientibus ex oleo veteri, argenti ſpu-
ma, & adipe ſuillo cõponi: in quantitate vero horum ſingulorum diſcrepãtibus, atq; eo, ꝙ nõ nulli
ex recenti adipe, quidã ex veteri, quem iam oẽs vocare ſolent axungiam, cõponant. In his quidẽ im
becillimum fiet ex argenti ſpuma, ſuillo adipe, & oleo, neutro veteri: validius, oleo quidem ex ijs ve G
teri, altero aũt recenti addito: his validius, ex ambobus vetuſtis. Ex eo igitur ꝙ recens aut vetus oleũ
adepſq; immittitur, quatuor differentię prodibunt, aliàs quidẽ ambobus recentibus, aliàs veſtutis:
nõ nunquã oleo quidẽ veteri, adipe vero recenti: vel cõtra, oleo quidẽ recenti, vetuſto autẽ adipe in
dito. At ex trium ipſorum ſimplicium medicamentorum mutua ſymmetria aliæ plures differentiæ
emanabunt, vel enim pari pondere & menſura hæc tria miſcentur, ac multi affirmant, ab ipſo Mna
ſæo confectum tribus paribus conſtare: vel duobus quidẽ paribus, tertio nõ pari, ſed minori, aut co
pioſiori: vel tribus miſtis imparibus: vnde clarũ euadit multas fore differentias. Copioſa ſiquidem
* argenti ſpuma iniecta medicamen poteſtate mollius fiet: pauciore, validius. Ac magis emolliet, ſi
plus adipis immittamus: digeret fortius, ſi oleum augeamus. Præterea aliud quiddã accedit copio-
ſiore oleo impoſito, quod magnam vim ad medicamen, vt magis digerat, efficiendum obtinet: eſt
autem hoc, ſicut primo libro diximus, ſi magis incoquas. Si igitur ſolã argenti ſpumã in oleo copio
ſiore coquas, medicamentum euidentius exiccabit: † in vberiore verò coques, vbi plus olei indide-
ris, ſi emplaſtri ſpiſſitudinẽ habiturũ ſit: ꝙ ſi id nõ cures, ſed æquali tẽpore tum id, quod minus olei
cõtinet, tum quod plus habet, incoquas, liquet poteſtate emollientius futurum, cui oleum vberius
* miſtum fuerit, quemadmodum ſi & cruda argẽti ſpuma oleo cõmiſta acopo vti velis. Quare quod H
iam ſæpe dixi, ſemper ipſius meminiſſe volo, nõ ſicut quidã ſententias abſolute de pharmacis ferũt,
ſic & nos facere, abſolute dicentes hanc medicamenti cõpoſitionẽ illa eſſe potiorem: nam vtraque
ad diuerſos ſpecie affectus rectè cõpoſita eſſe põt, interim ad eundẽ diuerſis tẽporibus. Hæc igitur
omnia modo à me relata qui prius audiuit, nõ diligẽs mõ vel memor, ſed natura etiã prudẽs, vtiliter
& cũ fructu leget ea, quæ diſtinctè & ſcripſi & ſcripturus ſum. Ac in propoſitis medicamentis di-
ſtinctiones ibi exponã triũ quatuor´ue ſyllabarũ appoſitione cõprehenſas: qualem, inquam appo-
ſitionẽ in pharmaco præſenti libro propoſito Mnaſæi, Andromachus appendiſſe videtur. Nam in
melinorũ emplaſtrorũ catalogo vndecimum ordine cum id ſcripſiſſet, nõ ſimpliciter dicere cõten-
tus fuit, vt in prioribus cõmemoratis, Aliud, atq; Aliud, ipſis præponens, ſed Tenerũ adiecit. Itaq;
hoc volebam ipſum in omnibus feciſſe, & in ipſis melinis à tenerrimo incepiſſe: inde verò digreſ-
ſum ad paulo fortius innuiſſe adſcribendo pauxillo quodã ſecundum hoc, quã illud, eſſe valentius,
hoc rurſus tertium eſſe fortius, deinde hoc quartum: Veluti rurſus ſi aliqua æqualem putarit habe-
re potentiam, id ipſum admonuiſſe: vel ſi periculũ timeret in eiuſmodi pronunciatis, certè ſimpli-
cia emollientia pharmaca prædoceret, maioris ac minoris ratione in ipſis definita, vt qui mollientia
emplaſtra multa deinceps ab ipſo ſcripta legit, validius quidem eſſe intelligat, quod ex ſtyrace, am-
moniaco,

† Forte, diutius vero coques.

A moniaco,bdellio,propoli,chalbano,ſeuo taurino,hircinoq́;,& medullis cõfectum eſt: imbecillum, quod nullum ex his continet, ſed vel omnia inualida virtute,vel hiſce quidem ipſis valentiora:media verò temperaturis, viribusq́;, ꝙ vel vnum aliquod validum vel duo, imbecillibus miſta ſint. Conſtat enim interpoſitam maioris minorisq́; latitudinem omnibus medicamentis non exiguam ineſſe,in communi vniuerſis ipſis virtute generatim ęſtimatis:iuxta quam pharmaca congenera & conformia gręcè ὁμογενῆ & ὁμοειδῆ id eſt eiuſdem generis ac eiuſdem ſpeciei, dicuntur, quemadmodum & alia generis vel ſpeciei differentijs euariantia.Cum igitur hęc mihi prędicta ſint,quibus inſtructus, non magno negocio & valentiore virtute & imbecilliore prędita queas dignoſcere,narrationem ipſorum aggrediar:deinde conſcripta ab expertiſſimis medicamentorum viris, ſiue emplaſtra ſiue malagmata voles appellare,percenſebo. Auſpicabor autem à medicaminibus ab Aſclepiade in quarto libro Exteriorum,quibus titulum indidit Marcellus,ęditis.

Aſclepiadis Malagmata. CAP. 6.

A*Mythaonis Malagma ad Præcordiorum tenſiones. Soluit omnem Duritiem. Facit etiam ad difficiles Articulorum motus.* Guttę ammoniaci pondo vncias trigintaſex,cerę tantũdem, terebinthinę pondo vncias octo, bdellij põdo vncias octo:thuris, myrrhę,vtriuſq́; pondo vncias quatuor:
B chalbani pondo vncias *octo, cyprini heminas quatuor. Myrrha, thus, bdellium,vino madefiunt: *Al. iiij.
ammoniacum aceto diluitur:omnia cõtunduntur piſtillo cyprino inuncto,quouſque perfectè diſſoluantur. Hoc medicamentum vetus celebreq́; eſt,ſicut & quod Aſclepiades poſt hoc in iſtum modum tradidit. ¶ *Diaſmyrnon Apolophonion,id eſt Medicamentum ex myrrha,mortem differens, confectum ad Præcordiorum tenſiones. Soluit omnem Duritiam. Benefacit Hepaticis, Splenicis, Nephriticis. Valet ad omnem Neruorum ſympathiam. Articulorũ dolores, detenſionesq́; leuat.* Cerę, terebinthinæ,guttæ ammoniaci,bdellij,myrrhæ,propolis,iridis,ſtyracis,ſingulorũ pondo vncias ſedecim: irini vnguenti fæculæ,quantũ ſufficit:vini odorati,quod ſatis eſt. Præparato,ſicut p̃diximus. Quod ſuccedit huic, ab Aſclepiade ſcriptum dignius quidem ac celebrius ſuprà ſcriptis exiſtit, verùm ad induratorũ ſolutionem illis inferius. ¶ *Aliud Dioſcoridis Medicamentum confectum,ad difficiles Artuum motus,& Ligationem,hoc eſt obſtrictos articulos,Græci vocant Ancylas. Tollit omnem Duritiam. Facit ad Interaneorum affectus, Abſceſſusq́; profundos.* Ceræ põdo minam:reſinæ frictæ,chalbani,iridis illyricę,ſingulorum minę dimidiũ:irini fæculæ,quod ſatis eſt:vini,quantũ ſufficiat. Medicamen tuſile eſt,conficitur ſicut priora. Pharmacum antedicto ſuccedẽs ab Aſclepiade ſcriptum idem eſt ei, quod Heras ad calcem medicamentarij ſui libri conſcripſit:paululum verò quiddam in
C ſymmetria quatuor ſimplicium pharmacorũ euariat, vti innoteſcet cùm ambo ſcribemus. Prius aũt ab Aſclepiade proditi mentionem faciemus, quod ad verbum ita habet. ¶ *Lucij præceptoris ad Articulos recenti cicatrice contractos, quas Ancylas nominant, inſcriptum. Facit ad Abſceſſus in alto corporis obortos, item ad Neruorum contractiones, & Articulorum ligationes quas Ancylas vocamus. Succurrit Opiſthotonicis, ideſt cùm ceruix in poſteriorem partem reflexa eſt, nec prorſum retrahi poteſt. Valet ad omnem Neruorum dolorem ex conſenſu. Eſt etiam Acopon bonum irino, vel cyprino, vel laurino ſolutum. Emollit & veteratas contumacesq́; Duritias.* Bdellij, ſeui vitulini,guttæ ammoniaci, iridis illyricæ,ſingulorũ põdo denariorũ ſedecim:opopanacis,chalbani,cachryos,ſtyracis, thuris, ſingulorũ põdo denariorum octo:piperis grana numero centũſexaginta:irini fæculæ, quod ſatis ſit:ceræ, terebinthinæ,ſingulorum põdo ſelibram:vini quod ſatis eſt. Tuſile eſt medicamen,ſuperiorũ modo cõficitur. Vbi igitur Heras ab Aſclepiade in ſimplicium ſymmetria diſſenſerit,quod pollicitus ſum,iam indicabo. Primũ omnium ſcripſit Aſclepiades medicamentum, Bdellij denariũ põdo ſedecim: Heras autem non bdellij, ſed bdellij pondo denariûm octoginta, qui quinquies ſedecim adæquant. Deinceps Seui vitulini denarios ſedecim ſcribente Aſclepiade, Heras quinquies totidẽ poſuit, ſicut & bdellij: nam octoginta denarij, quinquies ſedecim cõprehendunt. Tertium ab his
D medicamentum Aſclepiades ſubiunxit, Guttam ammoniaci, & huius ſedecim denarios inijciendos cenſuit. Itaque iuxta priorum proportionem Heram quoq́; octoginta denarios ſcripſiſſe conueniebat: poſuit autem non octoginta ſed centum, quare viginti plures illo indidit. Aliud poſt commemorata pharmaca protulit Aſclepiades hiſce verbis, Iridis illyricę denarios ſedecim: Heras huius proportionem ſeruauit,octoginta ſcribens. Quintum poſt prædicta medicamenta Opopanacis denarios octo Aſclepiades ſcripſit: Heras autem hìc quoq́; proportionem ſeruauit,quadraginta ponens. Chalbani denarios octo Aſclepiades iniecit:Heras etiam in eo proportionem repręſentat, quintuplam cenſens immittendam: quippe quadraginta denarij, quinquies octonos abſoluunt. Septimum medicamen Aſclepiades ita expoſuit, Cachryos denarios octo. Oportuit igitur & Heram, ſi proportionem obſeruabat, quadraginta indere: nunc autem non ſic, verum duplices,puta ſedecim,ipſe cõſcripſit. Octauo, Styracis Aſclepiades meminit, denarios octo inijciẽs: Heras proportionem huius, quintuplo immiſſo obſeruauit. Nonum pharmacum poſuit Aſclepiades, Thuris denarios octo miſcens: Heras non quintuplum, ſed duplum ſumere præcipit. Decimo, Piperis meminit Aſclepiades centumſexaginta granis immiſſis: cui Heras rurſus conſentiens octingentos iniecit. In quibuſdam exemplaribus haud noui, quomodo viginti ſcripta ſint, quemadmodum in alijs centum & *octo. Vndecimum tradidit Ceram Aſclepiades,ſicut & Duo- *Al. viginti.

decimum R eſinam terebinthinam, vtriuſque ſelibram immittendum exiſtimans. Ratio igitur exi E
gebat & Heram, ſi proportionem volebat referre, quintuplum vtriuſque indere, quod erat ſingu-
lorum libras duas, inſuper libræ dimidium: ille verò non ita, ſed libras tres, & vnciis quatuor mi-
ſcere iubet. Vnde clarum euadit Heram cachryos duplum ad proportionem imponere, ſicut &
thuris. Ammoniaci verò guttam quadruplo copioſiorem adiecit, quemadmodum & terebinthi-
nę cerę'q́ triplo: etenim in his tertia parte exuperauit: atque hac re totam medicamenti compoſi-
tionem, Aſclepiadis confecturę ſimilem effecit. Exuperans enim in ſymmetria cachryos emolliens
nihil habentis, ſed digerens duntaxat, adauxit ei & emollientia, thus puta, ceram, & terebinthinam.
Hoc igitur medicamentum Lucij quidem pręceptoris nominat Aſclepiades: vbi vero differat ab
Hera, percenſui. Cęterum extremi mollientium ordinis eſt, vt quo nullum indureſcentia magis
emollire comperias. Porro medicamenti author huc etiam animi intentionem direxit, vt quod in
ſcirrho induratis continetur, digerat, diſcutiatq́. Reliqua pharmaca pręcedentia, parum iam di-
cta ſuperant. Habent enim in ſeipſis amplius incraſſatorum viſcoſorumq́ humorum inciſoria,
quę ſępe tumoribus ſcirrhoſis ex vſu ſunt, cum viſcoſi humores illos produxerint. Itaque opo-
panax modice attenuat, vocant autem ſic radicem panacis, cuius caulis liquore expreſſo opopana
cem faciunt: eſt enim deterſorię non inciſorię virtutis. Acetum autem cum ſtercore caprino ſecat, F
deterget, digeritq́ vehementer non modo humores incraſſatos ac lentos, verum ſolidas etiam par-
tes ipſas. Quędam appoſita ſunt medicamini ordine propoſitum ſequenti, quod Alcimionis ti-
tulum habere dixit. Scribit ergo de priore hunc in modum. ℭ *Aliud malagma Marci Telentij*
Aſclepiadis, valde generoſum, ad idem. Præcipue vero valet ad Vteri inflationes. Inſcribitur Aſclepia-
deum medicamentum, eo quòd ad Aſclepiadem Bithynum authorem refertur. Myrrhæ † denariûm pō † Al. vnc.i
do trium, } opopanacis pōdo ſelibram, ceræ pōdo libram s, chalbani pondo vncias tres, mannæ pō-
do ſelibram, guttæ ammoniaci pōdo ſelibram, reſinę frictę pōdo libram s, aceti heminam. Vtendū
eſt eo etiam ad omnē neruorum ex cōſenſu dolorem. ℭ *Aliud, Alcimionis Titulo inſcriptum.* Ce- In hac deſc
rę pōdo libram & s, reſinę colophonię pōdo libram & s, guttę ammoniaci pōdo libram s, chalbani tiõe deeſt th
pondo vncias tres, myrrhæ pondo vncias tres, opopanacis pondo libram s, propolis pondo vncias cuius tñ
tres, aceti ſextarios duos, ſtercoris caprini pondo vncias tres. Ammoniacum teritur, aceti ſextario meminit
iniecto: deinde his myrrha, thus, opopanax adduntur, rurſusq́ læuigantur: propolis poſt chalba- fectura.
num contunditur: cera, reſinaq́ coquitur, olei heminis duabus affuſis: vbi confluxerint, propo-
lim & chalbanum adijcito, mouens continue: poſtquam diſſolueris, ab igne ſublata refrigerari ſi-
nito, & deraſa læuigatis indito: cum vnà miſcueris, excipito, ac vtitor. Poſt nominatum malag- G
ma, aliud in Aſclepiadis libro ſcriptum eſt, quod quidem molliendi facultatis parum, calfactoriæ
verò plus obtinet: habet autem non gentianæ ſuccum modo, ſed peucedani & ſagapeni etiam li-
quores, calida admodum pharmaca. Cæterum miſtum ei eſt & aphronitrum, & lapidis aſij flos, at-
tenuantis incidentisq́ poteſtatis medicamina. Iam ſulphur viuum calefacere omnes norunt, quem-
admodum & vinum picatum. Subiungam & hoc medicamentum ipſius Aſclepiadis verbis.
ℭ *Malagma Pharmianum ad Prædictos affectus inſcriptum. Summè facit Pleuriticis, quippe dolo-*
res ſubito in ipſis acceſſionibus ſoluit impoſitum. Oportet autem, vbi ipſum impoſueris, rubore in parte affe
cta excitato ſplenium auferre, ac rurſus interuallo temporis imponere. Item Diuturna vitia diſſoluit.
Ceræ pondo, † libras quinq́. } guttæ ammoniaci libras tres, frictæ tantu*ndem, terebinthinæ pōdo † Al. librā
libram, thuris pōdo libram s, myrrhæ pōdo vncias ſex, aloes totidem: œſypi, gentianæ ſucci, peuce- * Al. vnc.ii
dani liquoris, ſingulorum pondo vncias tres: ſagapeni pōdo vncias iiij, aphronitri pōdo vncias ſex,
lapidis aſij floris pōdo vncias ſex, opopanacis tantundem, propolis pondo vncias tres, ſulfuris viui
pōdo vnc. iiij, vini picati ſextarios v. Picatum & gentianæ ſuccum incoquito: quæ liquari poſſunt,
vbi liqueſeceris, refrigerari ſinito: guttam ammoniaci, thus, myrrham, & aloen conterito: in pilam
cōiectis liquidum affundito, ſoluta ſtudioſe cōterito: arida vero tunſa, cribrataq́, lęuigatis indito: ac H
rurſus diligenter tunſis liquida feruefacta adiungito, abſque grumis, qui encerides dicuntur: cum
miſcueris, excipito, ac vtitor. Poſt prędictum aliud deinceps malagma perſimile Aſclepiades hi-
ſce verbis conſcripſit. ℭ *Aliud Neapolitani, præparatum eſt Aquiliæ Secundillæ.* Vini picati ſextarios
ſex, ceræ pondo libras ſex, guttæ ammoniaci pondo libras tres, frictæ tantundem, terebinthinæ pon
do libram s, thuris pondo libræ ſemiſſem: myrrhæ, aloes, aphronitri, lapidis aſij floris, gentianæ ra-
dicis ſucci, ſingulorum pondo vncias vj: ſagapeni pondo vncias iiij, ſulphuris viui pondo vncias
iiij, propolis pondo vncias iiij, panacis radicis pondo vnc. iij, ſampſuchi pondo vnc. iij, piperis albi
pondo vncias tres. Præparato, ac vtitor, vt prædictum eſt.

Andromachi Malagmata. *CAP. 7.*

M*Alagma durum & aridum.* Picis pondo libras tres, cerę pondo libras duas, reſinę pondo li-
bram, chalbani pondo vncias duas, guttę ammoniaci tantu*ndem, mannę pondo vncias *Al. viij.
quatuor, aceti ſextarios tres. *Aliter.* {Mannæ libram vnā,} picis pōdo libras quatuor, cerę pon-
do libras duas, reſinę pondo libram, guttæ ammoniaci pondo libram, {ſucci radicis peucedani vn-
cias ſex, œſypi vnc. iiij:} chalbani pondo vncias vj, alij pondo librā: aceti ſextarios tres. ℭ *Aliud*
Ariſtoclis. Picis pondo libras iiij, ceræ pondo libras viij, reſinæ frictæ pōdo libras quatuor, terebin-
thinæ

Athinæ pondo libras iiij : guttæ ammoniaci pondo libras duas, vncias octo : chalbani pondo libram,
vncias iiij. ℭ *Aliud ad Artuum ligationem, quas Ancylas Græci vocant.* Bdellij denarium pondo ſe
decim, thuris denariũ pondo ſedecim, guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanacis dena-
rium pondo octo, chalbani denarium pondo octo, ſeui vitulini denarium pondo ſedecim, pipe-
ris grana centum ſexaginta, ſtyracis denariũ pondo octo, cachryos denariûm pondo ſedecim, iridis
illyricæ pondo ſedecim, terebinthinæ minæ dimidium, ceræ minę dimidium; cyprini heminas iiij,
vini, quod ſatis eſt. ℭ *Malagma ex Meliloto.* Nardi celticæ denariorum pondo decem, cyperi
denariorum pondo octo, cardamomi denarium pondo octo, iridis illyricæ denariorum pōdo octo,
myrrhæ denariorum pondo octo, croci denariorum pondo iiij, meliloti denariûm pondo xxv, gut-
tæ ammoniaci denariorum pondo *octo, terebinthinæ denariorum pondo quinquaginta, ceræ no- *Al. xx.
uę denariorum pondo centum, cyprini heminæ dimidiũ, aceti quod ſatis eſt: quidam guttæ ammo
niaci denariorum pondo centum. Ad interiora omnia. ℭ *Diaſpermaton, i. ex Seminibus.* Guttę
ammoniaci denariorum pondo quinquaginta, ceræ denariorum pōdo quinquaginta, terebinthinę
denariorum pondo quinquaginta, fœnigræci denariûm pondo xxv. ſeui taurini curati denario-
rum pondo xxv. iridis illyricę denariorum pōdo xxv, nitri denariorum pondo xxv, mellis †hemi- †Al. hem. s.
B nas ſex, } aceti heminã, panacis denariorum pondo xxv, cyprini parum. ℭ *Vt autem Philonides.*

Fœnigręci ſeminis, aniſi ſeminis, ſtyracis, bdellij ſordidi, mannę, thuris, cardamomi, cyperi noui,
panacis radicis, iridis illyricæ, aphronitri, ſingulorum denariorum pondo xxv: guttę ammoniaci, te
rebinthinę, ſingulorum denariorum pondo quinquaginta : ſeui taurini denariorum pondo ſexa-
ginta, meliloti denariorum pondo ſexaginta, cerę denariorum pondo du*um, mellis heminę dimi- *Al. centum.
dium, {vini heminam vnam.} ℭ *Aliud, vt Harpocras.* Fœnigręci, nitri, panacis, iridis, ſingu-
lorum denariorum pondo octo : terebinthinę, guttę ammoniaci, cerę, ſingulorum denariorum
pondo centum : ſeui taurini denarium pondo ce*ntum, mellis pondo libram, aceti ſextarios duos: *Al. quinquaginta.
apij ſeminis, cumini, fœniculi, ſingulorum denariorum pondo quinquaginta : meliloti denarium
pondo quinquaginta, alij xxv: ſampſuchi denariorum pondo quinquaginta : cardamomi, {ameos
ſingulorum} denariorum pondo quinquaginta: cyprino excipitur. ℭ *Malagma ex Sampſucho, ad
multa.* Cerę noue, baccarum lauri, fœnigręci lęuis, ſampſuchi, ſingulorum denariorum pōdo cen-
tum : terebinthinę libr*as centumquinquaginta, nitri denariorum pondo trigintaduum : piperis
denariorum pondo trigintaduûm, alij ſedecim: cyperi denariorum pondo ſedecim, cyprini hemi- *Al. drachmas.
nas duas, vel ſtyracini. ℭ *Malagma ex Baccis lauri.* Ceræ denariorum pondo ſeptuagintaquinq;,
C picis brutiæ denariorum pondo ſeptuagintaquinque, baccarum lauri denariorum pondo ſeptua-
gintaquinque, nitri denariorum pondo ſeptuagintaquinque, reſinæ frictæ denariorum pondo ſe-
ptuagintaquinq;, chalbani denariorum pondo duodecim, piperis albi denariorum pondo ſedecim,
cyprini denariorum †pondo ſex. ℭ *Aliud Malagma boni coloris, ad Multa accommodatum.* Cerę †Al. heminas ſex.
pondo libram, reſinę frictæ pōdo libram, guttę ammoniaci pōdo vncias ſex, aluminis liquidi pōdo
vncias ſex, ſalis floris pondo vncias ſex, quidã viſci pondo vncias ſex. ℭ *Malagma Apollophanis.*

Ceræ denariûm pondo octoginta, guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta, bdellij denario-
rum pondo octoginta, iridis illyricæ denariûm pondo octoginta, reſinæ terebinthinæ denariûm
pondo xxxx, mannæ thuris denariorum pondo xxxx: irino contunduntur. ℭ *Malagma ex Alu-
mine, aliter.* Ceræ denariorum pondo centum, picis denarium pondo quinquaginta, aluminis li-
quidi denariorum pondo xxv, ego autem quinquaginta : viſci denariorum pondo quinquaginta.

ℭ *Ad Iſchiadicos bonum.* Rutæ agreſtis ſeminis, ſilphij, baccarum lauri, aphronitri, abrotoni, colo-
cynthidis, cardamomi, ameos, ſingulorum denariorum pondo quatuor: rutæ viridis, picis, terebin-
thinæ, guttæ ammoniaci, ceræ, ſeui, ſingulorum †pondo ſelibram : † chalbani denariûm pondo †Aliter minæ octauã partẽ.
ſex, opopanacis denariorum pondo quatuor, } ſulfuris ignem non experti denariûm pondo iiij. †Al. chalbani, opopanacis, ſingulorũ denarium pondo xx.

ℭ *Ad Lienoſos.* Ceræ pondo minam, reſinæ pondo minam, guttæ ammoniaci minæ dimidium,
D aluminis liquidi denarium pōdo quinquaginta, ſtrigmenti heminam, capparis radicis denarium
pōdo quinquaginta, calaminthæ radicis denariûm pōdo quinquaginta : myrobalani fæcis, quod
magma vocant, denariorum pondo quinquaginta: aceto aridis, oleo liquabilibus adiecto, vtitor.

ℭ *Malagma Polychreſton, i. vſus multiplicis.* Sinapios denariûm pōdo iiij, mannæ denariũ pō-
do ij, rutæ denariũ pōdo iiij, aphronitri denariûm pōdo iiij, capparis radicis denariũ pōdo ſex, gut-
tæ ammoniaci denariũ pōdo iiij, myrobalani denariorum pōdo xxv, & corticum denariûm pōdo
qua*tuor, lapidis aſij floris denariûm pōdo iiij, fœnigræci denariũ pondo iiij, cardamomi denariûm *Al. ſeptem.
pondo quatuor, ceræ denariûm pōdo ſeptuagintaquinque, reſinæ denariûm pōdo centum, mellis
{†heminas ſex, } irini ſedimenti heminam : acetum ammoniaco duabus heminis ſuperfunditur. †Al. hem. s.

ℭ *Polyarchion ex epiſtola.* Cyperi, cardamomi, mannæ, ceræ, ſingulorum pondo minam: terebin-
thinæ frictæ pondo minam s, liquidæ pondo minas tres, cyprini quod ſatis eſt : ego bdellij pondo
minam. ℭ *Altera ſcriptura.* Cyperi, cardamomi, bdellij, thuris, balſami, ſingulorum pondo mi-
nam : ceræ pondo minam s, reſinę frictę pondo minas iiij, cyprini heminas ſex, vini odorati hemi-
nam vnam s. ℭ *Vt ego vtor.* Cyperi, cardamomi, amomi, bdellij, ſingulorum pondo minam: cerę
pondo minam s: reſinę frictę, terebinthinę, pondo minas quatuor: cyprini heminam : caſię, cinna-

momi,guttæ ammoniaci,nardi indicæ,croci,myrrhæ, ſingulorum quartam minæ portionem: vini E
odorati quantum ſufficit. ℭ *Malagma ad Multa vtile, Apollonij.* Ceræ,picis,reſinæ frictæ,ſingu-
lorum denariûm pondo centum vigintiquinq;:nitri,thuris, ſingulorũ denariûm pondo quinqua-
ginta:ſeui vitulini & taurini,butyri,ſingulorum denariûm pondo ſeptuagintaquinq;:œſypi dena-
riûm pondo quindecim,aquæ cyathos ſex. ℭ *Malagma ad Hepaticos bonum.* Guttæ ammoniaci
denarium pondo centũquadragintaquatuor,alij centumduũ:bdellij denarium pondo centumqua-
dragintaquatuor, croci denariûm pondo xij, myrrhæ denariûm pondo xij: ceræ denariûm pondo
centũquadragintaquatuor,alij centum:aceti quartam partẽ heminæ,cyprini heminam: ego autem
pono heminas x. ℭ *Malagma ad Rheumatiſmum Stomachi & Inteſtinorum.* Oenanthes põdo vn-
* Al. vnam. ciã,omphacij pondo vncias iiij, phœnicobalani carnis pondo vncias d*uas, acaciæ pondo vnciã, ro-
ſarum pondo vnciam,omphacij pondo vncias quatuor,aloes pondo vncias iiij,gallæ pondo vncias
quatuor,aluminis rotundi pondo vncias iiij, picis pondo vncias quatuor, ceræ pondo vncias tres:
alij thuris, myrtei pondo vncias tres: vinũ aridis affunditur. ℭ *Ad Hydropicos & Flatuoſos.* Picis
*Aliter s. liquidæ pondo libram,ceræ pondo libram,nitri pondo vncias ſe*x,ſulfuris viui vncias ſe*x,aluminis
*Aliter s. ſiſſi pondo vncias ſex. ℭ *Aliud Malagma ad Iſchiadicos, Aliaq; multa.* Ceræ denarium pondo ſe
* Al. lxxv. ptuaginta*duûm,terebinthinę denariûm pondo quadragintaocto,guttæ ammoniaci denariûm põ- F
do trigintaduûm,propolis denariorum pondo quadragintatrium,chalbani denariorum pondo tri-
gintaſex, bdellij denarium pondo vigintiquinque, croci denariûm pondo quinque, opopanacis
denarium pondo duodecim, nitri ſpumæ denariûm pondo triginta. Irino vnguine tundens vtitor.
ℭ *Aliud Malagma Andreæ, Polychreſton i. multis vtile.* Pyrethri denariûm pondo octo,croci gnidij
* Al. xx. denariũ pondo o*cto,ſalis ammoniaci denarium pondo octo, cucumeris agreſtis radicis denariũ põ
*Al. viginti. do octo, reſinæ pineæ denariûm pondo octo, terebinthinæ denarium pondo o*cto, ceræ denariûm
pondo triginta:liquoris ſycamini denarium pondo xij,alij decem: aphronitri denarium pondo vi-
ginti,thuris denarium pondo ſexagintaquinque,bdellij denarium pondo decem:guttæ ammonia-
ci denarium pondo decem,alij viginti:myrrhæ denarium pondo x: ariſtolochiæ denarium pondo
decem, alij viginti: piperis albi denarium pondo decem, & longi denarium pondo x,xylobalſami
denarium pondo decem, cardamomi denarium pondo decem, œſypi denarium pondo xv, hebi-
* Aliter xv. ſci radicis denariorum pondo dece*m,gladioli radicis denariorum pondo decem, ſtyracis denario-
rum pondo decem, capparis radicis denariorum pondo decem, iridis illyricæ denariorum pondo
decem,aloes indicæ denarium pondo decem,chalbani denarium pondo decem: viſci de quercu le-
* Al. xx. cti denariorum pondo decem, alij duodecim:adipis anſerini denariorum pondo o*cto,reſinæ ſiccæ G
denarium pondo duodecim:ſedimenti iridis,quod ſatis eſt. ℭ *Aliud Amythaonis ad Thoracis, Præ
cordiorum, & Stomachi dolores: item ad Articulorum impeditiones, quas Ancylas Græci, ligationem La
tini vocant. Inſuper valet ad Abſceſſus, & Duritias emollit.* Guttæ ammoniaci denariorũ põdo quin
quã*ginta,ceræ denariorum pondo viginti,bdellij denariorum põdo quinquãginta,reſinæ terebin
* Al. viginti. thinæ denariorum pondo viginti,iridis illyricæ denariorum pondo decem,chalbani denariorũ põ
*Aliter xx. do quinq;.Bdellium & ammoniacum vino perfunduntur,deinde etiam liquata miſcentur,& irino
adiecto ſimul læuigãtur. ℭ *Malagma antipatri ad Colicos Omniaq; interiora.* Silphij denariorum
pondo duum, eleliſphaci denariorum pondo quatuor, caſiæ denariorum pondo quatuor, melan-
thij denariorum pondo quatuor, ſtaphidis agriæ denariorum pondo quatuor, chalbani denarium
pondo quatuor, ſtruthij denariorum pondo quatuor, ſulfuris viui denariorum pondo quatuor,
panacis denariorum pondo ſeptem,propolis denariorum pondo ſeptem,pyrethri denariorum põ-
do ſeptem,guttæ ammoniaci denariorum pondo ſeptem, nitri denariorum pondo ſeptem, alij flo-
ris denariorum pondo vigintiquinque, ceræ denariorum pondo centumquinquaginta,reſinæ de-
nariorum pondo centumquinquaginta, olei heminam. ℭ *Aliud Malagma Callinici ex collecta-
neis Paccij, ad Omnia.* Ceræ nouæ denariorum pondo centum: guttæ ammoniaci, terebinthinę, H
bdellij pellucentis, ſingulorum denarium pondo quinquaginta: alterci ſeminis denarium pondo
triginta,liquoris papaueris denarium pondo viginti:meliloti,myrrhæ,ariſtolochiæ, piperis, gen-
tianæ,ſtyracis, ſingulorum denarium pondo quindecim:thuris denarium pondo octo,croci dena-
riorum pondo octo, olei heminam, papaueris albi ſeminis denarium pondo quadragintaocto, nu-
cleorum pineorum denarium pondo viginti. ℭ *Aliud Malagma Leucopyron.* Terebinthinæ pon
do libras iiij, ceræ pondo libras tres, guttæ ammoniaci pondo vncias ſex, chalbani pondo vnc. ij,
opopanacis pondo vncias duas,mannæ pondo vncias duas, ſeui taurini pondo vncias duas, cyprini
parum. ℭ *Aliud Emplaſtrum, Malagma generoſum Criſpi.* Myrrhæ,opopanacis,chalbani,ſingu-
lorũ pondo vncias ſex: panacis radicis,mannæ, thuris, guttæ ammoniaci,ſingulorum pondo libras
* Al. vnam. duã*s:ceræ,reſinæ frictæ,ſingulorum pondo libras tres:aceti † heminas duas. ℭ *Aliud ad Coxendi-
† Al. ſextarios duos. cum, Capitis, omnesq; Diuturnos dolores.* Ceræ denariorum pondo vigintiquatuor, guttæ ammonia-
ci denariorum pondo ſeptem,terebinthinæ denariorum pondo ſeptem, thapſiæ ſucci denariorũ
pondo octo, olei heminam. ℭ *Aliud ad Aquam inter cutem Cleophantis.* Cerę, reſinæ pineæ,
aphronitri, ſingulorum denariorum pondo centum: chalbani denarium pondo duodecim, pro-
polis denariorum pondo duodecim, guttę ammoniaci denariorum pondo duodecim s, cypri-
ni heminas

A ni heminas duas,aceti heminas duas. ℭ *Aliud Dolorem ſedans, Nicoſtrati ad Podagram.* Ceræ pō-
do libram,guttæ ammoniaci pondo vncias ſe*x,opopanacis pondo vncias iiij s,meconiæ pōdo vnc. *Aliter iij.
tres,cyprinum ad contuſionem illorum adhibetur. ℭ *Aliud ad Apellas, quos Græci Lipodermus vo-
cant, authore Epidauro.* Thapſiæ radicis pondo denariûm triũ, piperis nigri* denarij pondo vnius, *Al.longi.
ſeui vitulini denarium pondo xij,thuris denariũ pondo iiij,xylobalſami denariũ pondo duũ,reſinæ
denariũ pondo ſedecim,ceræ denariũ pondo viij:liquata ſiccis ſuperfundito. ℭ *Aliud Malagma
apud Aſclepiadem Dolorem ſummouendo,* tenſionem ſubito tollens.* Cerę tyrrhenicæ pōdo minā*m:ſeui *ἄτανον eſt; impreſſis, ĩ manuſcriptis aũt ἄπονον, id eſt dolorem.
tau*rini, adipis anſerini,*medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ſingulorum pondo minam : chalbani mi-
næ dimidium,œſypi pondo vncias iiij,roſacei heminas iiij, vnguenti telini ideſt ex fœnogræco cō
fecti heminam, olei boni tantundem. Hæc igne non acri liquefacito,mouēs ſedulo : Sint autem læ-
uia in pila contuſa,iridis illyricæ denariûm pondo tercentum ſexaginta,ariſtolochiæ denariûm pō-
do centumoctoginta,hypocyſtidis læuigatæ denariûm pondo nonaginta,gallæ læuigatæ denariûm * Al.minas ij. *Al.vitulini.
pondo trecentorum ſexaginta:mannę,bdellij,ſingulorum denariûm pondo centumoctoginta:cin-
namomi, croci cilicij, myrrhæ, caſiæ, nardi indicæ, iunci floris, calami aromatici, amomi, piperis,
rhu* ſucci, teſtudinis marinę ſanguinis, androſæmi herbæ, pyrethri, ſingulorum denariûm pondo *Al.rhei.
B trigintaquinque:aceti veteris heminam,in quo omnia medicamenta iniecta emolliuntur, tundun-
turq́ʒ, quouſqʒ lentum ac elaboratum ſit medicamentum : deinde reponitur. Valet etiam ad thora-
cis ac pulmonis rheumatiſmos.Item ſincipitio dolentes confeſtim liberat. Vocatur autem medica-
mentum, Æſculapius. ℭ *Aliud ad Coxendicum dolores optimum ab Hera Cappadoce acceptum.* Picis
liquidæ heminas tres vel duas, ceræ pondo libram, pityinæ pondo libram, ſulfuris viui pondo li-
bram,nitri pondo libram ſemis,ſtaphidis agriæ ſextarium,pyrethri pondo libram,fæcis combuſtæ
pondo libras duas,cardamomi ſextarium, chalbani pondo ſelibram : liquida ſiccis commiſcentur.

ℭ *Aliud Malagma Bacchij, quo Cæſar vſus eſt.* Adipis ſuillæ pondo minas duas,ceræ pondo minas
duas : helenij, calami aromatici, panacis radicis, ſalis foſſitij vel ammoniaci, ſingulorum denariûm
pondo quinquaginta : bdellij pellucentis, guttæ ammoniaci, ſingulorum pondo minas duas: iunci
floris,iridis,ſingulorum pondo minam:thuris,piperis,chalbani,ſingulorum denariũ pondo vigin-
tiquinqʒ:coquito vt Cardamelæum. ℭ *Aliud Malagma Aureum ad Arthriticos hoc eſt articulari
morbo laborantes.* Reſinæ ſtrobilinæ pondo libras duas: axungiæ, chalbani, ſingulorum denariorũ
pondo duodecim:ceræ denariorum pondo vigintiquatuor, baccarum lauri denariorũ pondo duo-
decim:incoquito vt noviſti. ℭ *Aliud Malagma ad Laterum dolorem.* Cyperi, cardamomi,man-
C næ,guttæ ammoniaci,terebinthinę,ceræ,irini,ſingulorum pondo libram. Ammoniacum ſeorſum
coquito, liquabilia læuigato, ac cum irini cyatho liquefactis ammoniacum aſpergito : deinde arida
miſceto,irino manus inquinans. ℭ *Aliud Malagma* Cloniaci boni coloris.* Auripigmenti pondo *al.Cluiam.
vncias tres,aluminis fiſſi pondo vnc.iij,calcis viuę pondo vnc.iij,reſinæ frictæ pondo libras tre*s, ce * Aliter ..
ræ totidem:acetum aridis,oleum liquidis additur:vtitor itidem in lienoſis.

Damocratis Malagma. *CAP. 8.*

QVoniam metris conſcripta & memoriæ facilè commendantur,& medicamentorum ſymmetrias exactè conſeruant, ideo Damocratis quoqʒ pharmaca apponere conſueui : inter quæ & hoc infrà adſcriptum numeratur;

At vſus omnino & malagmatis boni
Subinde veniet medicinæ cultoribus,
Ad muſculos conuulſos,articulos quoque
Ruptos,& artuum fracturas:inſuper
Ad craſſitiem neruorum,nec non muſculos
Cum phlegmone induratos. Ad morſus ad hæc
D Eſt efficax,lichenas & lepras demit
Vt plurimùm decem diebus additum.
Mutatur altero die vel tertio.
Picis nitidæ ſicciſſimæ libras duas,
Vnam pityinæ pone,vnam & ceræ bonæ,
Ammoniaci rurſus,liquidi atqʒ aluminis,
Fac ſingulorum vnam,duos acerrimi
Sextarios aceti. Rarò chalbani
Quidam vncias duas miſcent,diutinas
Citius durities emollire qui expetunt.
Sic præparato. Partem aceti tertiam
Ammoniaco atqʒ alumini ſuperaddito:
Ac læuia reddens in magno mortario,
Mellis recentis liquidi craſſitudinem
Fingito:picem cum cæteris in fictili
Nouo incoque,vt perfrictu quin ſiccaueris

Totum, planè abſit minimum, atq; ſuperfundito E
Sic leuibus in mortario factis probè:
Et rurſus ipſa tundito, donec receperint
Flauum colorem, perquàm ſimilem melino.
At ſi ſtatuis prorſus miſcere chalbanum,
† Al. cũ cera. †Poſt ceram immittes, & reſinam pityinam,
Ab igne poſtquam caccabum poſueris.
Quidam inijciunt contra mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id vitij genus, & glutinant
Diuiſiones his recentes viribus.
Tu hoc vtitor vel à primo ſtatim die,
Ad quos affectus retuli, cùm prenderint:
Ad puſtulas, nec non has conſequentia:
Sed ſplenio madentem aceto ſpongiam
Deſuper inijcito, vinculo coarctans molliter. F
Sic & lienoſis ipſum perutile eſt.
Vbi ſuſpicaris ſcirrhum cuiquam viſceri
Futurum, intrepidus vtitor malagmate.

Poſt hoc pharmacum Damocrates ſcripſit, quod ex ſale confectum dicitur, hunc in modũ exorſus.

Si in horum aliquo maneas diebus pluſculis,
Et hoc parato medicamentum quàm optimum.

Deinde aliud quoque ex Sale poſt hoc commemorat: rurſusq; poſt ambo aliud ſtrumas diſcutere promittens, & iocinoris lienisq; aquoſos affectus. Mihi verò ſatius viſum eſt, hęc medicamenta inter emplaſtra digerentia referre.

De Relaxantibus Medicamentis. *CAP. 9.*

VOcantur medicamenta quędam relaxantia, gręcè chalaſtica familiari omnibus propè recentioribus medicis vocabulo, inde nimirũ, ſicut & nomen ipſum indicat, ꝙ tenſas laxant particulas: quippe relaxari ac intendi contraria inter ſe dicuntur. Hippocrates itaque hunc in modum quodã in loco ſcriptum reliquit: ‖ Cuti durę emollitio, intenſę relaxatio, conuenit. Si igitur propriè G quis dictionibus vti velit, nõ nulla medicamina induratorum corporũ malactica i. emollientia, eſſe dicet: ea nimirum quæ ipſorũ ſoluunt duritiem; quemadmodũ & relaxantia quæ tenſioni medentur. Porrò in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à ſubiecto tumore ſymptoma hoc capientem: interim & ipſammet ſimul inflammatione laborantem: non tñ phlegmones ſubſtantia partis inflammatę durities eſt, ſed è conuerſo planè, ſicut in libris de ipſa oſtendimus, humiditas. Atqui in ijs, quæ ſcirrho conflictantur, non præpollens in affecta parte humiditas eſt, verùm durities. Attamen vtriuſq; affectus ſimilis genere quodammodo generatio eſt, & curatio: naſcitur enim ex confluxu humorum: curatur iiſdem euacuatis, quanq; euacuationis modus in vtriſq; idem non eſt, ſed vti in therapeutices Methodi cõmentario declaratum eſt, in quo etiã aliorum omnium affectuum ſanandi rationẽ explicuimus. Inflammatis quidẽ particulis tum repulſoria medicamentorum qualitas morbi initio, tum diſcuſſoria, ſemper ex vſu eſt: ſcirrhis autem ſola diſcuſſoria ſine repellente. Itaq; ſummè indurata ſcirrho, ſummè inſanabilia ſunt. Porrò dignoſcere ea oportet, eo nempe ſigno, ꝙ nullus affectis partibus ſenſus ſuperſit. At in quibus ſenſus quidem eſt, ſed obſcurus, hæc curantur pharmacis humorem incraſſatum videlicet digerentibus, non tñ validè ac vniuerſim hoc agentibus, ſicut digerentia medicamina faciunt, cuiuſmodi vocãt Græci epiſpaſtica & exipotica i. H attrahentia & excolantia. Mirari verò non oportet mutationẽ in duritiem ex inflãmatis accidere, cum ſimul & confluens humor craſſior eſt & viſcidus, & curatio medicamentis valde exiccãtibus adminiſtratur. Quemadmodũ enim & in exterioribus permulta corpora quæ ipſum ignem cõtingunt, torrentur, ex aqua verò rurſus emolliuntur: ita etiam in inflammatis affecti loci humiditas à calefacientibus & exiccantibus validius pharmacis relictũ aliquod viſcoſum craſſumq; retinet, tenui diſcuſſo. Et hac ratione in morbis articularibus calli ꝓueniunt, & in renum vitio calculi. Quòd ſi verò fluxio quæ phlegmonen commiſit, conſiſtentia ſit tenuis, & curatio eius ſiccantibus & calefacientibus pharmacis adhibeatur, nihil ſcirrhoſum relinquitur: immo refrigerantia vehementer adſtringentiaq; ſcirrhos procreare ſolent, ac multos ex eryſipelatis immodicè refrigeratis ſcirrhoſos tumores habere conſpicimus medicorum, qui eos ſanandos ſuſceperunt, inſcitia. Prima ergo medicaminum, quæ phlegmonis, & quæ ſcirrhis medentur, differentia eſt ea, quam diximus. Altera, quæ propter dolorem inflammatis coniunctum, non ſuſtinet valens medicamẽtum affectæ particulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem ædunt inflammatis ob affectum ſtatim dolentibus, eoq; molliſſima remedia deſiderantibus: at vehementiora, præterq; ꝙ dolores non ſoluunt vel mitigant, adhuc etiam exacuentia maiores phlegmonas concitant. Itaq; primus vſus in dolenti-

Lib. de liquidorum vſu à principio.

bus

A bus phlegmonis eſt, qui medicamentis abundè humidis ſimul & modicè calidis adminiſtratur: Alter paulo craſſioribus, ſiccantioribusq́ conſtat: Tertius relaxantibus nominatis, quæ non nulli malagmatis aſcribunt. Sunt autem inter ea maximè emollientia ſanè, quæ cerati ſpeciem conſiſtentia referunt, cùm ex butyro, cera, adipibus, oleoq́ relaxante componuntur. Miſcetur ipſis œſypi, reſinæ, & picis parum, ſicut & thus, & chalbanum: præterea non nihil iris illyricæ. Porrò inuenit Menecrates, vt ipſe ait, & alij quidam ei atteſtantur, medicamentum Dia chylon i. ex ſuccis, appellatum, phlegmonis non dum vehemēter dolentibus eſſe remedio. Inſcriptus eſt liber, quo pharmacum tradidit, Autocrator hologrammatos. Certè Autocrator, quaſi dicas Imperator, q̃m huic dicatus eſt: hologrāmatos, quia ſine notis, integris ſyllabis expreſſus eſt duo, tria, quatuor, quinque aliusq́ quilibet numerus, vel reſinæ, vel picis, vel alterius cuiuſpiā medicaminis. Hoc autem fecit Menecrates, ꝗ ſæpe non modò nolentibus errorem cōmittere in ſcripturis contingit, ſed etiam per inuidiam quibuſdam volentibus, dum ο literam θ faciunt, per mediam rotundam lineam alia per tranſuerſum ducta, ι verò literæ alia ſimiliter tranſuerſim appoſita: ſicut etiam vna linea ex γ & ρ de raſa, literæ ι characterem relinqui contingit. Pari modo ex multis literis, alijs appoſitione, alijs compoſitione, alijs ablatione, mutari notas ſeu characteres illos indicantes accidit. At nihilo plus Mene-
B crates poſteritati conſuluit, cū ij, qui eius librum ſcribunt, appellationes numerorum non integris literis, ſed characteribus eas ſignificantibus, notent. Iurè igitur Damocratis libri medicamentorum metris deſcripti in pretio habiti ſunt. Et, ſi omnia hūc in modum tradita forent, optimum nimirum eſſet. Quoniam verò non pauca probatorum medicaminum relicta ſunt, ideo alijs quoq́ medicamentarijs libris indigemus, quibus variorum medicaminum compoſitiones non nulli conſcripſerunt. At verò medicamentum ex Succis à Menecrate inuentum, trimetris hiſce verſibus Damocrates cum alijs quibuſdam duobus ſimilibus ei præpoſitis prodidit.

Dia Chylon Damocratis ex Menecrate. CAP. 10.

PRæfati igitur, quo tandem pacto vulnera
A phlegmone ſecura rectè glutines,
Poſthac agemus, quomodo, cùm phlegmone
Obſedit ipſa, curare queas commodè.
Cùm muſculo læſo, vel neruo quopiam,
Vel & propinqua quando oſſi membranula
Puncta, diem poſt quartum continuus dolor,
C Et phlegmonæ, febresq́ cum ſymptomatis,
Multa vigilia fit delirio, & ſiti,
Ac ſiccitate linguæ, creſcuntq́ omnia
Quotidie, & magis mala in peius ruunt.
Et fæculenta ſanies, tenuis, vulnera &
Rubra: inſuper habent omnia hæc quum corpora,
Diſtenſiones, phlegmonas, œdemata,
Turgores, varijs tum abſtine cataplaſmatis
Quod mos iuuenibus eſt facere, quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumnijs
Occaſionem. At arti qui fidit ſuæ,
Hunc deuenire cum languentibus in metus
Oportet haud, expectantem, dum vicerit
Natura, vel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares, quibus conſului affectibus,
Quod & podagricis medicamentum conuenit,
D Ægris in omni tempore impoſitum manens.
Promptam agilitatem nam intermiſſionibus
Id gignit corpori, citò nec permiſerit
Callis, nec facilè crebris angi inſultibus.
Morbos initio prohibet increſcere,
Cogit autem vigentes mox decreſcere,
Niſi ad alia deſcendas facilè medicamina.
Hunc pharmaci in modum fit compoſitio.
Lithargyri læuiſſimi chryſitidis
Libras duas miſcens, quatuor axungiæ
Valdè vetuſtæ, †annoſæ, atq́ craſſiſſimæ,
Et non olentis, non nigræ, non aſperæ:
Sic nanq́ ſumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter olla axungię,
Membranulas ſalemq́ mox ſuſtollito,

† Ex antiquis ita legendū, libram autē vnā ac vnc. iiii, olei annoſi craſſiſſimi, & nō olētis, non nigri, non aſperi.

In vas aliud ipſam percolans amplius, E
Adiectoq; oleo, rurſus cura, ferueat.
Non omne pones oleum, ſed partes duas:
Tertia manebit in expedito condita,
Si ſit neceſſarium iungere, ne abſit longius.
Vteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini craſſum oleum longo tempore
Euaſerit: lithargyrum & feruentibus
Inſpergito, leui igne & aſſiduo coquas,
Spatha mouens, præſtiterit quam eſſe pineam.
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplaſtri ſpiſſitudinem,
Necnon fœtorem ſimili pacto pharmaci,
Confeſtim ab igne caccabum deponito,
Faciens per æſtatem pauxillo durius,
Sed hyeme mollius, non inquinans tamen. F
Moueto, aduſque, quo modicè ita refrixerit.
Sic deinde rurſus manibus durioribus,
Totum ſubactum ex olla transferri iube.
Cum poſcet vſus, iterum validè mollies,
Molliq; diligenter pelliculæ illinens,
Permagna ſuper accommodabis ſplenia.
Emplaſtrum verò hoc, ſiquando efficacius
Deſideres ad neruos craſſos, muſculos,
Duraſq; mammas, atq; articulos inſuper
Tumentes fieri, pondo radicum indito
Agreſtis maluæ purarum ac recentium,
Sectarum in partes digiti craſſitudine
Ac longitudine. In olla feruentibus
At cum madorem totum, & vires pharmacum
Ex igne depoſuerit, colo traijce G
Maluæ radiculas: læuem & lithargyron
Inſperſum coque tum, vt prædixi: & reponito
Simili modo rurſus, eodemq; ipſo vtitor.
Ambas eodem tenere id virtutes ait
Primus Menecrates inuentor pharmaco,
Vir qui fuit habitu medicam erga artem optimo.
Etenim recentia ſeruat citra phlegmonen
Vulnera, eadem necnon diuiſa glutino
Iungere, quæ ſunt & phlegmone obſeſſa vlcera
Nimis: medicari & vulneratos muſculos
Suaſit, ſine quopiam alio, quæ ſuccurrere
Poſſunt cataplaſmatis, fomentis, ſpongijs.
Ad omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex lithargyro & axungia,
Facit. Optimum verò peſſum diutinis H
Recentibuſq; vteri inflammationibus,
Implere caua dilutum roſaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim omne cataplaſma, necnon pharmacum
Extrinſecus quod ipſis ſuperinijcitur,
Superfluum eſſe dicit iſto vtentibus.
Profecto dignum ſcriptione eſt pharmacum,
Cuius fides iam vel recepta eſt inuidis.
Hunc in modum ipſum præparari dictitat.
Septem olei libras æſtiuis temporibus
Indes (aliàs eius dimidium repperi)
Pinguis, recentis pariter atq; axungiæ:
Sed hyemæ, ſicut tradit, inieceris nouem.
At ſex læuiſſimi modo lithargyri,
Fœnigræci addit dimidium ſextarij

A Et ſeminis tantundem combuſti lini.
Maluæq; *agreſtis pondo ſtatuebat tria
Radicis, etiamnum cui ſuccus ſit recens.
Quaternis bis coquere ex aquæ ſextarijs,
Ollæ orificio amplo recenti fictili.
Maluæ radix purgata, conciſa itidem
Et tenuis & contuſa, vt fuerit indita,
Mox addito fœnigræci elutum probe
Liniq; ſemen. At cum ſuccum emiſerint
Coctura, ſpiſſitudinemq; acceperint,
Habeto ſuccum, expreſſeris quem linteo,
Trutina at quaternas quando expenderis libras
Olei, commiſcens, totum coque carbonibus.
Cum vero tenues bullulæ ex maioribus
Crebræ, contentis cacabo prodiuerint,
B Lithargyrum læuem protinus aſpergito,
Igniq; non acri, ſed aſſiduo coque,
Frictus ſit dum vſq; ſuccus cum pinguedine.
Erit ipſum medicamentum emplaſtrum melinum,
Boni coloris, non inficiens, nec nimis
Durum. Vetuſtis hoc qui inuenit pharmacis,
Vocabat ipſum iure è ſuccis pharmacum.

*Al. κεκαθαρμένου, i. mundati.

Aliud.

Et hoc eodem prodit genere pharmacum,
Alijs licet miſturis ipſum præparent.
Affectus ad quos rettuli, prorſus facit.
Summatim omnibus, & crudis, & quæ concoqui,
Facile mutari nequeuntq;. Ingentia
Et muſculorum & membranarum vulnera
Perſanat, ipſorum nam facile ſubuenit
C Punctibus. Arthriticis iniectum item omnibus,
Infeſtatos iam mitigabit diutino
Dolore. Picis aſſumit quàm ſicciſſimæ
Libras duas, ceræq; totidem ponticæ:
Puræ terebinthinæ & liquidæ libras duas,
Mannæq; thuris veri vnam pondo libram:
At ſelibram, vel hac pauxillulo minus,
Albi recentis butyri pinguiſſimi.
Reliqua diu liquentur, & quidem igne acri,
Aſſidue cernens, amplius ne pharmacum
Colore inficiat digitis contritum tuis.
Quibus peractis ſublata ab igne ollula
Mannam liquatis inde ſic aſpergito,
Mouens medicamentum diu rudicula.
Sic frigeratum, & mollitum reponito.
Huic copioſumq; & recens roſaceum
D Contemperans, caua atq; ad carnis indiga
Adeo vlcera vtere, tendonumq; phlegmonas,
Tum quæ non facile in pus mutantur candidum.

De Acopis, hoc eſt Laſsitudinem tollentibus. *CAP. II.*

QVid Acopa medicamenta promittant etiam nomẽ ipſorum oſtendit. At κόπους id eſt laſſitudines, Græci homines vocant affectus ex multo vehementi've motu corporibus vel totis, vel particulis quæ amplius laborarunt, oborientes. Porrò moleſtæ ſunt diſpoſitiones hæ, potiſſimum iis qui agitantur, mouentur'que: vehementiores autem, iam & conquieſcentibus negocium faceſſunt. Cæterum poſtea medicis in vſu fuit, & ſi non ad laſſitudines medicamen ab ipſis ſit compoſitum, ſed vel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, vel motum difficilem, vel ſenſum difficilem, vel particulæ duritiam, vel tenſionem, vel tumorem ſcirrhoſum, appellare ſimiliter acopa & id genus omnia, modo humidam conſiſtentiam acopis ſimilem habeant: quæ liquidis ceratis, cuiuſmodi & in luxatis fracturiſq; vtimur, eſt propinqua. Quippe talis conſiſtentiæ humidiſſimum eſt, quod à iunioribus medicis Cerelæon appellatur: deinde illitus acopi: poſt hos liquidorum ceratum, craſſiore ſubſtantia præditum; mox ceratum tenerorum & mollium, vti

vocant:

vocãt: poſtremo amolynta hoc eſt non inquinantia, ſimilia his quæ proprie Epithema dicuntur. E
His ſuccedit emplaſtrorum conſiſtentia, quæ & ipſa in maioris minoriſq; ratione haud mediocrẽ
obtinent differentiam. Quare nõ nulli medicorum quædam nomine à ſola conſiſtentia ita deſum-
pto, Ceratomalagmata nuncuparunt: medicamenta ſiquã inter ea, quæ corpori imponuntur, non
ẽt quidem humida, duritiem vero tantam nec dum cõſecuta, quantã emplaſtra poſſidẽt. Cũ igitur
oẽs citatæ differentiæ non medicamentorum viriũ, ſed cõſiſtentiæ formæ, ſint indices, Acoporũ
appellatio quondam ſane medicaminum facultatem, poſtea conſiſtentiam ſignificauit: huiuſq; rei
cauſa cum diſtinctionibus ea nominare coacti ſunt, hoc quidem Acopon relaxãs, illud emolliens,
vel calefaciens, vel a dolore tollẽdo anodynum, vel metaſyncriticum appellãtes: ſicut etiã ad hunc
quendam affectum conferre, verbi gratia paralyſin, coxarum laterumq; dolorem, vel communiter
ad vniuerſos dolores. Natiuum igitur eſt medicamen ſimplex omnium laſſitudinum præſidium,
oleum videlicet, quod & citra adiectionẽ nominatur, quoniã vetuſtis tẽporibus ſolum quoq; erat:
poſteri cicinum apud nos ei appoſuerunt, in Ægypto.n. & hoc vetuſtum erat: & rurſus poſt cici-
num raphaninum, ſinapinum, & ſeſaminum, aliaq; eius generis, quemadmodum etiam apud nos
crininum id eſt ex lilio, maſtichinum, & lentiſcinum: quæq; his magis varia ſunt, vel vſque ad vn-
guenta. Itaq; neminem latere arbitror medicamẽta Acopa apud veteres dicta, omnia liquidæ cõ- F
ſiſtentiæ eſſe neceſſario, quippe oleum ſolum laſſitudines externis partibus ingruẽtes curat: in al-
to affligentes vehementioreſq;, cum iniecto aliquo laxante pharmaco mediocriter calefaciente,
veluti chalbano, reſina terebinthina, ad hanc colophonia quadam nominata & fricta: quibus cali-
diores ſunt abietina & ſtrobilina: terebinthina vero larix paulo calore præcellit. Cæterum id ge-
nus omnia relaxantibus oleis miſcentur, quale eſt ſabinum, iniecta interdum & cera. Iam vero aco-
pon vnguen eſt in ijs, qui iam ẽt in corpore alto dolent, & Medicamen ex ſemine abietis, chamæ-
meli, anethi, & floris populi nigræ, quorum mox dicemus confecturam. Præterea ſuſinum, & gleu
cinum, & comagenũ, ex acoporũ vnguinũ grege eſt, & quæ ex pinguedine & adipe cõponuntur,
ſuillo quidẽ moderatiſſime relaxanti, gallinaceo autẽ his vehementius, & hoc adhuc magis anſeri-
no: at adeps leoninus & pardi validior eſt, vt iam vehementer calefaciat, eoq; inſigniter diſcutiat: in
medio horũ conſiſtunt bubulus, caprinus, vulpis, & hyenæ. Hæc ſane vniuerſa in genere ſunt eo-
rum, quæ proprie Acopa dicuntur, hoc inuicẽ diſcrimine variantia, ꝙ alia magis, alia minus, calefa
ciant. Quapropter non nulla genere toto acoporum vnguinum excidiſſe videbũtur, ſi in mollibus
ea corporibus examines: etſi durioribus, cuiuſmodi agreſtium ſunt, vtiliſſima appareant: nã ſubin-
de etiam diximus dura corpora valentiora pharmaca ſuſtinere, mollia vero & humida, veluti pue- G
rorum, mulierum, & eunuchorum, eiuſmodi medicaminum potentiam ferendo non eſſe. Inſuper
cuiuis notum eſt, & quæ vocantur Myracopa, ex acoporum cũ vnguentis temperatura fieri nihilo
cæteris præſtantiora, niſi odoris ſuauitate. Quemadmodum igitur a vetuſtioribus longo vſu ex-
plorata ſcribere conſueui, ita nunc quoq; faciam ab Aſclepiadis ſcriptis ſumpto exordio.

Quæ Aſclepiades in quarto Exteriorum Acopa & Myracopa conſcripſerit. CAP. 12.

A*Copon ad Laſſitudinum moleſtias, benefacit Neruis condoleſcentibus. Hoc Themiſo vtebatur. Me-
dicamen eſt vehementer bonum.* Sãpſuchi ſextarium vnũ, roriſmarini ſextariũ vnũ, fœnigræ-
ci ſextariũ vnũ, cardamomi ſextarij dimidium, brathyos ſextarij dimidiũ, vini dulcis ſextarios tres,
olei venefrani trepõdo, ceræ põdo duo. Arida in vino triduũ macerari ſinito: quarto die oleũ adijce
re oportebit, atq; vbi ſedulo agitaueris, ac ſuper prunã poſueris, mouẽdo coquere: qñ cõtinue effer
buerit, liquorẽ exprimere, cerã deraſam huic adijcere, & rurſus ſupra ignẽ coquere: vbi cera liqua-
ta fuerit, ab igne tolles, ſineſq; refrigerari. Poſtea vitreo vaſe vel ſtãneo repones, ac vteris nunc ſolo,
nũc vno vnguẽtorũ admiſto. ℭ *Aliud.* Sãpſuci ſextariũ vnũ, roriſmarini ſextariũ vnũ, fœnigræ
ci ſextariũ vnũ, lauri ſurculorum põdo vj, iũci floris pondo ℥ iij, vini veteris ſextarios iij, olei dulcis
ſextarios iij: {radicis cucumeris agreſtis, nardi celticæ, ſingulorũ lib. s: ceræ libras iij. Præparato, ac H
vtitor, ſicut prædictum eſt. ℭ *Aliud medicamen confectũ. Benefacit Solutis, ac Tremulis. Itẽ valet ad
oẽm Neruorum ex conſenſu dolorẽ. Vſus eſt Menius Rufus. Succurrit Podagricis, Arthriticis, Iſchiadi-
cisq́;, vt toto liberet affectu. Vſus eius eſt in interuallis: at in acceſſionibus diluto medicamine vtimur.*
Sãpſuchi ſextarios duos, fœnigræci ſextariũ vnum, roriſmarini ſextariũ vnum & ſemiſſem, meli-
loti ſextariũ vnum, illyricæ põdo vnum, cyperi pondo vnũ, brathyos põdo vnum, cachryos pondo
vnũ, cardamomi ſelibrã, iunci floris ſelibrã, caſiæ ſelibrã, abrotoni ſelibrã, myrti fructus ſelibram,
lauri fructus ſelibrã. Omnibus contuſis, ac in vas duplex vnguentariũ coniectis, vini tmolitis ſex-
tarios octo affundito: triduo madefieri ſinito: deinde olei ſabini põdo xvj, irini põdo vnũ, lentiſcini
pondo vnũ, ſyriaci pondo vnũ, gleucini põdo vnum, myrtei põdo vnum, laurini pondo vnum im-
mittito: Igni ſuperpoſita incoquito: deinde liquorem ex coctis expreſſum in vas aliud trãsfundito:
rurſuſq; ſine decoctis incoquito, ceræ ſelibra adiecta, reſinæ laricis lib. j, myrrhæ ſtactæ lib. vna. His
liquatis vtitor, ſicut prædictum eſt. *Aliud.* Sampſuchi pondo ij, fœnigræci ſextarios ij, roriſma-
rini ſextarios ij: brathyos põdo ij, † ſextarios ij:} meliloti põdo ij, cyperi põdo vnũ, iridis macedo-
nicæ põdo vnũ, cachryos põdo vnũ, cardamomi põdo vnũ, calami aromatici ſelibrã, iũci floris ſeli-
brã; caſiæ fiſtulæ, coſti, eleliſphaci, ſingulorũ ſelibrã: baccarũ lauri ſelibram, cucumeris agreſtis radi-

† In quibuſdã cod. græcis manuſcriptis hæc verba non adſunt.

cis

A cis ſelibram,myrti ſurculorum ſelibram,vini tmolitis odorati ſextarios viij , olei ſabini pondo viginti quatuor,irini pondo vnum, cyprini pondo vnum , lentiſcini pondo vnum , gleucini pondo vnum,myrtei pondo vnum,ammoniaci pondo vnum,hedychroi põdo vnum,malabathrini põdo vnum,myrrhæ ſtactæ pondo vnum,opobalſami pondo vnum,ceræ pondo xv. Arida imbuuntur ac madefiunt,quemadmodum præcepimus,triduo:& his oleum , & pleraque vnguenta adiiciuntur:malabathrinum,amaracinum,hedychroün,ſtactę,& opobalſamum, poſtrema reſeruantur , vt † in medicamenti confectione,} cera iam liquefacta hæc indantur. Quomodo autẽ prçparandum ſit medicamentum,& quis eius vſus,iam oſtendimus. ℭ *Acopon,quod ex Melle inſcribitur. Valet ad Laßitudinum moleſtias,Neruorum contractiones. Benefacit Opiſthotonicis , & Canina conuulſione affectis.Dicitur Tetramyron i.ex quatuor vnguentis confectum.* Mellis vncias tres , irini vncias tres, roſacei vncias tres,cyprini ℥ iij,gleucini ℥ iij,ceræ ℥ iij, terebinthinæ ℥ iij. Mel ſeorſum coquitur : q̃ liquari poſſunt,liquefiunt : & in mortarium coniecta omnia ſimul contunduntur,læuiganturq́ue, & excepta vſui ſunt. A*liud.* Cyprini,irini,roſacei,gleucini,ſingulorum heminas ſex : ceræ denariorum pondo xxiiij,terebinthinæ denariorum pondo viij,mellis denariorum pondo ſex:præparato, ac vtitor,ſicut prædictum eſt. ℭ *Aliud vocatur Lexopyreton, id eſt febrem finiens.* Roſacei , irini ,
B gleucini, cyprini,ſingulorum heminas quatuor:ceræ denariorum pondo xij , terebinthinæ denariorum pondo quatuordecim,myrrhæ ſtactæ denariorum pondo iiij,mellis cocti denariorum pondo ſedecim:conficito,vt docuimus. ℭ *Aliud ex collectaneis Aphrodiſei.* Roſacei,irini,cyprini,ſingulorum heminas quatuor:cære denariorum pondo duodecim , gleucini heminas quatuor,adipis anſerini denariorum põdo duodecim,terebinthinæ denariorum põdo quatuor,ſtactę denariorum pondo quatuor,opobalſami denariorũ pondo duorum,mellis cocti denariorũ põdo viij:conficitur ſuperiorum modo. ℭ *Aliud Acopon, Dyſodes i.fœtidum dictum,ad Idem.* Cerę denariorum põdo viij,terebinthinæ denariorum pondo viij,chalbani denariorum pondo ſex,guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex,olei veteris heminas duas,medullæ ceruinæ denariorum pondo viij.Præparato ad modum prædictum,& vtitor mero & diluto. ℭ *Aliud ad omnem Neruorum ex conſenſu dolorem.* Reſinæ terebinthinæ denariorum pondo quinquagintaſex,ceræ denariorum pondo xxviij, guttæ ammoniaci denariorum pondo trigintaduorũ,chalbani denariorum pondo xxxij , medullæ ceruinæ denariorum pondo vigintiquatuor,mellis cocti denariorum pondo vigintiquatuor , olei veteris heminas duas:ammoniacum aceto ſoluitur. A*liud.* Ceræ denariorum pondo xxiiij,terebinthinæ denariorum pondo xxiiij,chalbani denariorum pondo ſex,guttæ ammoniaci denariorum pon
C do ſex,olei veteris heminas duas,medullæ ceruinæ denariorum pondo viij,ſtyracis denariorum põdo xvj : præparato ſimiliter. A*liud.* Ceræ denariorum pondo vigintiqua*tuor, terebinthinæ denariorum pondo ſedecim,chalbani denariorum pondo vj,ſtyracis denariorum pondo viij , olei veteris heminas duas , mellis heminam vnam s : medullæ ceruinæ denariorum pondo viij , ſalis floris quantum ſatis eſt : ammoniacum aceto ſoluitur. ℭ *Aliud.Benefacit Iſchiadicis , & Opiſthotonicis. Sanat omnem Neruorum ex conſenſu dolorem.* Ceræ pondo vncias ſex , terebinthinæ pondo libram vnam,guttæ ammoniaci pondo vnciam vn*am , opopanacis pondo vncias duas, chalbani pondo vncias duas,medullæ ceruinæ pondo vncias duas,medullæ taurinæ pondo vnc.ij,œſypi pondo vncias ij,olei irini heminam, mellis pondo vncias tr*es : conficito ratione prædicta. ℭ *Aliud ad vehementes Laßitudinum affectus , & Neruorum contractiones.* Ceræ denariorum pondo quinquaginta,terebinthinæ denariorum pondo xxv, aphronitri denariorum pondo vj,œſypi denariorum põdo vj, mellis cocti denariorum pondo vi, guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, medullę ceruinæ denariorum pondo vj , chalbani denariorum pondo vi , ſeui taurini denariorum pondo vi, baccarum ſiccarum lauri denariorum pondo vi, olei heminam , vini marinæ expertis heminam: præparatur ſicuti priora. ℭ *Aliud Aſcuntianum inſcriptum.* Ceræ pondo vnc.ij , chalbani pondo
D vncias tres, nitri pondo vncias tr*es,terebinthinæ liquidæ pondo vncias tres , œſypi pondo vnc. ij, ſeui taurini pondo ℥ ij,olei cyprini pondo vncias quatuor, olei melini pondo vncias iiij,irini pondo vncias quatuor, mellis pondo vncias quatuor , olei communis pondo vncias tres , olei veteris pondo vncias quatuor , guttę ammoniaci pondo vnciam vnam,thuris pondo vnciam vnam , præparatur vt alia. *Aliud.* Olei veteris ſextarium vnum s, terebinthinę pondo libram vnam , guttæ ammoniaci pondo vncias du*as,cerę pondo ſelibram , chalbani pondo vncias tres , œſypi pondo vncias duas, thuris pondo vnciam vnam , ęruginis pondo vncias duas, mellis † heminas duas,} medullę ceruinę pondo vncias tres,ſeui anſerini pondo vncias duas,vini heminas duas, aphronitri pondo vncias duas : conficitur inſtar ſuperiorum. ℭ *Aliud Chloracopon i.* Acopon *viride.Succurrit Opiſthotonicis,Iſchiadicis,Solutis , & Tremulis.* Myrrhę denariorũ pondo iiij , guttę ammoniaci denariorum pondo iiij,thuris denariorum pondo iiij,nitri denariorum pondo iiij , ęruginis denariorum pondo quatuor,opopanacis vncias decem , chalbani pondo vncias quatuor , terebinthinę pondo libras duas,cerę pondo libras duas , malabathrini vnguenti ſextarij dimidium, cyprini ſextarij dimidium : aceti, quantum ſufficit.Ammoniacum,myrrham , nitrum diſſoluito : iam ſolutis opopanacem,chalbanum adiungito : his lęuigatis liquata ſuperfundito, miſcetoq́ue : exceptis vtitor. *Aliud.* Myrrhę denariorũ pondo quatuor, terebinthinę pondo libras duas,cerę denariorum pondo duorum:

* *Al. amaracini,& ita omnino videtur legendum.*

† *κατὰ τὴν τοῦ φαρμάκου σκευασίαν, eſt in impreßis , vt tranſtulit interpres . In antiquis , μετὰ τὴν τοῦ i. poſt medicamenti confectionem.*

* Al. Aphrodę.

* Aliter xxviij.

* Aliter iiij.

* Aliter vj.

* Aliter vj.

* Aliter j.

* Al. v...

do duorum:guttæ ammoniaci,thuris,nitri,æruginis,ſingulorum denariorum pondo quatuor: vn- E
guenti melini ſextarij dimidium,cyprini pondo vncias tres,irini pondo vnc.iij, olei veteris ſexta-
rios tres,opopanacis pondo ℥ iij,chalbani pondo vnc.iiij,aceti quod ſufficit:præparatur,vt dictum
eſt. ℭ *Aliud ad Diuturnos affectus valde generoſum.* Ceræ pondo minam vnam,olei veteris ſexta-
rios quatuor,terebinthinæ pondo libram vnam,myrrhæ pondo vnc.iiij,thuris pondo ℥ iiij,opopa-
nacis pondo ℥ iiij:cucumeris agreſtis radicis,æruginis,nitri,ſingulorũ pondo ℥ iiij:piperis albi pon
do ℥ ij,chalbani pondo ℥ iiij,medullæ ceruinæ pondo ℥ iiij,vnguenti cyprini pondo ℥ iiij, irini vn-
guenti pondo ℥ iiij,vnguenti melini pondo ℥ iiij,rutæ viridis ſurculorum pondo ℥ tres, aceti quod
ſatis eſt.Cucumeris agreſtis radices,& rutam cum aceto incoquito,deinde liquorem expreſſum ari
dis inijcito,læuigata accurate liquatis excipito:ac interdum pharmaco ſyncero,interdum diluto vti
tor.Hoc autem pro ratione ſubiectorum affectuum fiet. ℭ *Aliud Baſſi Pharmacum confectum. Hoc
ipſo vſus,cum Neruorum reſolutione prius tentaretur,ſeruatus eſt.* Olei myrtei pondo ℥ iiij, cyprini
pondo ℥ iiij,olei veteris pondo libram s,atramenti ſutorium pondo libram s, ceræ pondo libram,
terebinthinæ pondo libram s,chalbani pondo ℥ iij,mannæ pondo ℥ iiij,opopanacis pondo ℥ ij,bryo
niæ radicis pondo vncias quatuor, æruginis pondo vncias quatuor, aphronitri pondo vncias iiij,
piperis pondo vncias duas,pyrethri pondo vncias quatuor, adipis hœdini pondo vncias ſex, eu- F
phorbij pondo vncias quatuor,aceti quantum ſatis eſt.Bryoniam,pyrethrum,cum aceto incoqui-
to:deinde liquorem expreſſum,aridisq́ probe læuigatis adiectum,liquatis excipito : vſus oſtenſus
eſt. ℭ *Aliud ex Caſtorio, Solutis, & omni Diuturno malo auxiliatur.* Oeſypi pondo vncias tres,me-
dullæ ceruinæ pondo vncias quatuor, terebinthinæ pondo vncias tres, guttæ ammoniaci pondo
vncias duas, chalbani pondo vncias duas, caſtorij pondo vncias duas, piperis albi pondo vncias
duas, euphorbij pondo vncias duas, adarces pondo vncias duas, nitri ſpumæ pondo vncias duas,
opopanacis pondo vncias duas, olei ſtyracini pondo vnciam vnam, olei irini pondo vncias duas,
olei veteris heminam vnam, ceræ pondo libram s: componitur aliorum modo. ℭ *Aliud, cuius
vſu Baſſus longo tempore Paralyſi infeſtatus, etiam ab hoc morbo conualuit.* Olei myrtei, melini, cy-
Aliter s. prini, ſingulorum vncias quatuor: olei veteris ſelibram, ceræ pondo vnum, terebinthinæ ſeli-
bram, chalbani vncias quinque, thuris vncias quatuor, opopanacis vncias duas, æruginis vncias
duas, bryoniæ radicis vncias quatuor, aphronitri vncias quatuor, piperis vncias duas, pyrethri
vncias duas, adipis hœdi vncias ſex, euphorbij vnciam vnam, aceti quantum ſatis eſt. Compo-
ſitio huiuſmodi medicaminum communis eſt. ℭ *Alia Collinitio Podagricorum, ac Articulari mor
bo laborantium ex Sale confecta : toto affectu liberat. Vſus eius eſt quotidie.* Salis inquinati, hoc eſt G
ipſius terræ pondo, aluminis fiſſi pondo, fœcis vini Italici ſextarium,lapidis aſij floris vncias qua-
tuor. Arida ſtudioſe conterito, & fæce addita accurate læuigato: quibus olei veteris ſextarium
affundito, rurſus'que condito, ac excepto vtitor.In alijs ſcripturis melle attico excipitur. *Aliud.*
Salis inquinati pondo vncias tres, aluminis fiſſi pondo vncias tres, lapidis aſij floris pondo vncias
* Al. vncias vj. tres, thuris pondo ſemunciam*, myrrhæ pondo ſemunciam*, fæcis vini Italici ſextarij dimidium:
* Al. vncias vj. præparato vti prædiximus. ℭ *Alia Illinitio Patroclo Cæſaris liberto compoſita : leuat toto affectu.
Vtendum eſt quotidie & mane ante balneum, & poſt ipſum: ad hæc veſperi. Sumentes ex pharmaco,
quod ſatis eſt, ſoluentesq́, oportet pedes inungere, & citra contuſionem infricare.* Thuris denario-
rum pondo decem, piperis albi denariorum pondo decem, aphronitri denariorum pondo viij,
myrrhæ denariorum pondo quatuor, guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, aceti quantum
ſufficit, olei cyprini heminam vnam s. Sicca contunduntur, cribro'que tenuiſſimo incernun-
tur: reliqua aceto diſſoluuntur, læuigantur'que: deinde omnia ſimul miſcentur, & tritis cypri-
num inditur: exceptis autem vtimur. *Aliud.* Thuris denariorum pondo viij, myrrhæ denario-
rum pondo viij, guttæ ammoniaci denariorum pondo viij: aluminis ſciſſilis, piperis albi, ſin-
gulorum denariorum pondo viij, nitri denariorum pondo viij, aceti quod ſatis eſt, olei cyprini H
heminas duas, ceræ pondo ſelibram. Quæ liquari poſſunt, liquefiunt, & tritis adiiciuntur.

ℭ *Aliud Neapolitæ Medicamentum, Iſchiadicis, Arthriticis, & Podagricis confectum : toto affe-
ctu liberat.* Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci, myrrhæ, lapidis aſij floris, aluminis fiſſi, ni-
tri, centaurij ſucci, ſingulorum pondo vncias duas: fæcis vini Italici ſextarium vnum: olei cypri-
ni, laurini, myrtei, ſtyracini, ceræ, ſingulorum pondo libram vnam: terebinthinæ pondo ſeli-
bram, chalbani pondo vnciam, opopanacis pondo ſemunciam: liquata tritis miſcentur. ℭ *Aliud
Domitio Nigrino compoſitum, quod toto affectu liberat.* Myrrhæ ſtactæ pondo vncias duas, thuris
pondo vncias duas, guttæ ammoniaci pondo vnciam vnam: nitri rubri, vel ſalis inquinati, pon-
do vncias duas: aluminis fiſſi, lapidis aſij floris, colocynthidis partis interioris, mandragoræ ſuc-
ci, mellis, euphorbij, ſingulorum pondo vncias duas: vnguenti crocini, melini, ſtyracini, mala-
bathrini, laurini, gleucini, hedychroi, amaracini, adipis vituli marini, ſingulorum pondo vn-
* *Al. podagricam.* cias ſex: huius penuria vtendum eſt medulla cerui vetuſtiſſima : ceræ pondo libram, chalbani
* *Infra pagin. 271. d. ſcriptũ eſt Aburnio.* pondo vnciam, terebinthinæ pondo ſelibram, opopanacis pondo ſemunciam, fæcis vini Italici
ſextarium: præparato, quemadmodum ſupra dictum eſt. Hac confectura vtemur poſt po-
darcem*, cui titulus eſt Pompeij pretioſa, Sabernio* Valenti compoſitam. ℭ *Medicamentum
ex Populo,*

A *ex Populo. Benefacit Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, Tremulis. Valet item ad Vſum quotidianum.* Po-
puli nigræ ſurculorũ pondo minã, cucumeris agreſtis radicis pondo libras quatuor, caſiæ fiſtulę põ
do libras duas, vnguenti crocini pondo libras duas, croci pondo vncias tres, vini odori ſextarios xij,
olei ſabini ſextarios decem, ſampſuchi pondo libras quatuor, ceræ pondo libras quatuor. Surcu-
los populi diligenter contuſos in vaſe duplici vnguentario contineto: ac his ſampſuchum cucume-
riſq; radices in craſſiora fruſta conciſas adiicito, his vinũ ſuperfundito. Omnia diebus nouem ma-
cerari ſinito: ſequenti die oleum adijciatur: & rurſus accurate tunſa igne non acri incoquito. Poſtea
liquori expreſſo, ceram deraſam & medullam læuem factam indito, igni impoſita coquito. Vbi li-
quata fuerint, ab igne tollens, crocinum adiungito, mouetoq; continue. Crocinum vero læue factũ,
terreſtris teſtudinis ſanguine excipito, vt olei veteris craſſitudinem habeat. Porrò iugulatur teſtu-
do, iuxta clauiculam arundine vtrinq; transfixa. Liquata croco iniecta rurſus tundito, exceptiſque
vtitor. Medicamentum toto affectu leuat. Multo autem præſtantius euadit, ſi teſtudinis ſanguinẽ
copioſum recipiat. ℂ *Aliud. Valet ad Moleſtias ex perfrictione, & Contuſiones ex ictibus.* Popu
li nigræ ſurculorum pondo minam, cucumeris agreſtis radicis pondo minas quatuor, caſiæ fiſtulæ
pondo libras duas, medullæ ceruinæ pondo libras duas, croci pondo libras tres, vini odorati ſexta-
B rios duodecim, olei libras decem, ſampſuchi pondo libras quatuor, ceræ libras quatuor: ſanguinis
terreſtris teſtudinis quantumcunq; indideris, medicamentum nihil offendes, ſed potius iuuabis: p̄-
paratur modo prædictorum. ℂ *Aliud Acopon Dia Phrynon. i. ex rubetis ranis. Hoc vſus vir Xyſti-
cus. i. iaculator, & Acopo & Malagmate, à toto affectu conualuit.* Confectio ita habet. Olei veteris
ſabini pondo libras tres, cucumeris agreſtis radicis pondo libras tres, ceræ põdo libras tres, apochy-
matis pondo libras tres, adipis ſuillæ veteris pondo libras tres: ranas rubetas magnas numero tres,
vel ſi hę non ſint, paruas quinq;: medullæ ceruinæ pondo vncias tres, aphronitri pondo vncias tres,
ſulfuris viui pondo vncias tres, olei laurini pondo vncias tres, olei irini pondo vncias tres, vnguenti
malabathrini pondo libram, ſampſuchi pondo libram. Radices in craſſiora fruſta ſectas, ac in oleũ
ſimul cum ſampſucho coniectas, ſupra prunas incoquito. Vbi radices inaruerint, humorem expri-
mito, radices quidem & ſampſuchum abiicito: ranas in ſportulam textam imponens, huiuſq; oras
conſuens, & oleo expreſſo committens, rurſus vas coopertum igni ſupraponito: vbi iam ſatis ma-
gnum temporis ſpatium interceſſerit, vt ranæ illiquatæ fuerint, ſportula depoſita humore expreſſo
abijciatur: reliquo oleo liquata indito, mouens ſine requie: poſtremo medullam & chalbanum ad-
iungito: poſtquam ſoluta fuerint, ab igne tollito: ac modicè refrigerari permittens, arida tunſa, ac te-
C nuiſſimo cribro ſecreta inſpergito, mouens aſſidue: in mortarium demiſſis, iterumq; tũſis, malaba-
thrini vnguenti pondo & ſemiſſem adiungito, & rurſus tũdito: excepta vaſe plumbeo, vndiq; ob-
turato, vt nihil perſpiret, ſeruato. Vtéris medicamento interim vt malagmate, facta morbi inclina-
tione, interim vt enchriſmate. i. illinitione. Nam pharmaci, quod ſatis eſt, capientes, ſoluenteſq; vn-
guento, vt cerati humidi ſpiſſitudinem habeat, vtimur. ℂ *Aliud Haliei confectum Pharmacum, in
quo verſans Halieus, cum affectu adeo infeſtaretur, vt corpore diſtorto eſſet, vſurpabat: & toto malo libe-
ratus eſt. Data eſt confectio Valerio Paulino.* Habet autẽ in hunc modũ. Olei ſabini libras iij: populi
nigræ ſurculorum libram, quę cũ non adſint, ſampſucho vti oportet, duas ipſius partes adiicientes.
Habet aũt & ſampſuchi, cyprini, irini, maſtiches, ſingulorũ libram: myrrhæ ſtactæ ſelibram, ceræ
trientem, apochymatis libras iij, adipis ſuillæ pinguis libras iij, ſulfuris viui ℥ iij, nitri ſpumæ ℥ iij,
chalbani lib. iij, medullæ ceruinæ ℥ iiij: teſtudinum terreſtrium x ſanguis immittendus eſt medica-
mini præparato, & iam trito. Porrò conficiendum eſt, vti diximus. In vſu, medicamenti libram j. au
ferentes, opobalſami ℥ iij, vnguenti malabathrini ℥ j, condimenti gratia illi indere conuenit. Hoc in
quotidianos vſus ita præparatur. ℂ *Aliud ad ipſum Haliei, a Valerio Paulino aliter confectum.* Ce
ræ pondo libras iij, cucumeris agreſtis radicis pondo libras tres, apochymatis pondo libras tres, adi-
D pis ſuillæ pinguis pondo libras iij, olei ſabini pondo tria, cyprini pondo, ſuſini pondo, crocini pon-
do, † ſtactæ pondo ſelibram, medullæ ceruinæ pondo & ſemiſſem, chalbani pondo & ſemiſſem, ru
betas quinque: ſampſuchi, vel populi nigræ ſurculorũ, pondo tria: ſulfuris ignem non experti põdo
vnc. iij, aphronitri pondo ℥ iij, teſtudinum plurium ſanguinem: cõficito, quemadmodum prædixi.
ℂ *Aliud Flauij Clementis confectum pharmacum. Huius vſu nouimus homines toto corpore diſtortos à
Podagra Chiragraq;, adeo conualuiſſe, vt citra noxam obambularent.* Olei ſabini pondo xij, cucume-
ris agreſtis radicis pondo xij, ceræ pondo, terebinthinæ pondo, medullæ ceruinæ pondo, chalbani
pondo, ranas numero ſex. Oleum diuidimus, & ſeorſum in eo ranas, ſeorſum item radices incoqui
mus: deinde liquore percolato ad pharmaci confectionem vtimur. Pharmacum autem acopi vſum
præſtat, Valerio Paulino ſcripturæ hunc in modum adijciente: Sampſuchi pondo vnum & ſemis,
vnguenti crocini pondo, malabathrini pondo, opobalſami pondo ℥ iij, teſtudinum x ſanguinem,
medullæ ceruinæ pondo duo, chalbani pondo duo, adipis ſuilli veteris pondo tria, apochymatis põ
do, ceræ pondo tria ſemis, ſulfuris viui pondo vnciam, aphronitri pondo vnc. iiij, rubetas tres, teſtu
dinum xv ſanguinem: & loco crocini ſyriaci pondo, ſampſuchi pondo ſemis ponitur: ſuperiorum
modo præparatur. ℂ *Aliud Pompey Sabini. Polyteles i. pretioſum, inſcribitur. Abũrnio Valenti præ-
paratum fuit. Vtile eſt Iſchiadicis, Arthriticis, Podagricis, Tremulis, & ad omnem Neruorum diſpo-
ſitionem.*

† *Additur in antiquis, maſtiches libram vnam.*

* *Supra pag. 270. h. ſcriptũ eſt Saberno.*

† *Al. libram vnam.*] * Al. pondo s.

ſitionem. Compoſitio talis eſt. Sampſuchi pondo duo, fœnigræci † pondo duo, meliloti pondo, ro E
riſmarini pondo, brathyos pondo ſemis, cachryos pondo, cyperi pondo, abrotoni pondo, cardamo-
mi pondo ſelibram, baccarum lauri pondo ſelibram, vini odorati ſextarios xxiiij, vnguenti irini põ
do xv, cyprini pondo ij, ſyriaci pondo ij, ceræ pondo duo, terebinthinæ pondo, chalbani pondo vn-
cias duas, opopanacis pondo vncias tres, guttæ ammoniaci purgatæ pondo vncias quatuor: piperis
longi, nitri rubri, lapidis aſij floris, colocynthidis partis interioris, aluminis fiſſilis, ſingulorum pon
do ℥ iiij: thuris pondo ℥ iiij, centaurij pondo ℥ iiij: mandrogoræ ſucci, myrrhæ ſtactæ, mellis cocti,
ſingulorum pondo vnc. iiij: rubetas ranas magnas numero vj, teſtudinum terreſtrium x ſanguinẽ.
Medicamentum varie componitur. Aromatica ſiccaq́ꝫ craſſius contuſa, vaſiq́ꝫ duplici vnguenta-
rio iniecta, vino ſuperfuſo, triduum macerari permittimus. Quarto die vino, quantum ſatis eſt, ab-
lato guttam ammoniaci, thus, chalbanum, & opopanacem imbuimus, & reliquos ſuccos: hæc diſ-
ſoluta læuigamus: quibus factis læuibus tunſa cribrataq́ꝫ alumen, nitrum rubrum, colocynthidem,
lapidis aſij florem, piper, & reliqua arida immittimus, ſimulq́ꝫ terimus: his myrrhã, ſtacten, & mel
adijcimus. Sic iam præparatis, omnia liquida his, quæ in vino macerantur, affundito: igni ſuperpo-
ſita coquito, mouens continue. Vbi bona vini pars conſumpta fuerit, humorem exprimito: cui ra-
nas imponens, ſicut ſupradictum eſt, incoquas, & tunc liquida adijcias. Hæc liquata ab igne depo- F
nens, læuigatis indes, ac rurſus tundes: exceptis vtitor. ℭ *Aliud Acopon Metaſyncriticũ. Auxi-
liatur Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, & Tremulis. Vtebatur Iulius Secundus Diuturnos affectus de-
molitur, Capite dolentes adiuuat.* Adarces pondo vnc. ij, myrrhæ ſtactæ pondo vnc. ij, aphronitri
pondo ℥ ij: euphorbij, opobalſami, ſingulorum pondo ℥ ij: ſtyracini vnguenti pondo. Arida tundũ-
tur, cribraturq́ꝫ: his myrrha, ſtacte, & opobalſamum adijciuntur: denuo tunſa ſtyracino excipiunt.
Ac interim per ſe, interim alteri miſtũ vſui eſt medicamen. Coctionem quoqꝫ adiuuat. ℭ *Aliud
Orphito compoſitum, cuius vſu Thoracis affectu moleſto, & iam Inueterato liberatus eſt.* Adarces pon

† Al. pondo vncias vi.

do ℥ ij, myrrhæ ſtactæ pondo ℥ ij, aphronitri pondo ℥ iij, euphorbij † pondo vnciæ dimidium, ma-
labathrini vnguenti pondo, foliati Romanis dicti pondo ſelibram, ceræ pondo ℥ ij, opobalſami põ-
do ℥ ij. Præparatur in modum prædictum. ℭ *Aliud Neapolitæ, quod Agrippæ compoſitum fuit.*

† Aliter vi.

Adarces ablatis arundinibus pondo vnc. iij, euphorbij pondo vnc. † iij, aphronitri pondo ℥ iij, ſta-
ctæ pondo ℥ iij, opobalſami pondo ℥ iij, vnguenti malabathrini primi pondo, foliati pondo ac ſeli-
bram, hedychroi pondo ſelibram, crocini pondo ſelibram, nardi aſianæ conſecratoriæ primę põdo
ſelibram, ceræ pondo vncias tres: conficito vt priora. ℭ *Aliud Myracopon, hoc eſt ex Acopis &
vnguentis conſtans, Regium ad inueteratos affectus. Item coctionem adiuuat.* Calami aromatici, carpo G
balſami, amomi, cardamomi, iunci floris, caſiæ roſam ſpirantis, meliloti, ſampſuchi, brathyos, fœni-
græci, cyperi, nardi, piperis albi, ſingulorum pondo ℥ iij: myrrhæ troglodyticæ pondo ſelibram, eu-

† *Additur in ãtiquis. Adarces ſelibrã, nitri ſelibram.*

phorbij pondo ſelibram, † vini falerni ſextarios xvj, vnguenti malabathrini primæ cõfectionis põ-
do ij, nardi primæ compoſitionis pondo, foliati primi pondo, opobalſami pondo, crocini põdo, ſty-
racini primi pondo, amygdalini pondo, comageni pondo, gleucini pondo, irini pondo, hedychroi
pondo ij, amaracini primi pondo ij. Coquitur vnguenti modo. Nimis quam bonum medicamentũ
eſt. Celeri Primipilario compoſitum eſt. Benefacit iſchiadicis, arthriticis, ſolutis, tremulis. Valet ad
conuulſa, ruptaq́ꝫ: item ad ſcirrhoſos viſcerum affectus. Et concoctiones iuuat ventriculi orificio
& dorſo illitum. ℭ *Aliud compoſitum Aquiliæ Secundillæ.* Euphorbij, opobalſami, myrrhæ ſta-
ctæ, ſingulorum pondo ℥ ij: nitri ſpumæ pondo ℥ iij, ceræ tantundem, vnguenti malabathrini pon-
do, foliati pondo ſelibram, crocini pondo ſelibram, nardi vnguenti pondo ſelibram, hedychroi pon
do ſelibram, amaracini põdo ſelibram. Cõficitur, quo dixi modo. Hæc quidem ſufficiebant. Ete-
nim Aſclepiades cõfecturas ipſorum & vſus accurate tradidit: Andromachus autẽ, vt ſolet, negli-
gentius, neqꝫ ad quid eorum ſingula valeant, indicans, ſed nobis conijciendum relinquẽs: nam ceu
ad artis peritos ſcripturas ſemper conſcripſit. Verum qm̃ non nulla acopa inuicem ſibi ſimilia, in H
ſymmetrijs diſcrepant, ideo hæc quoqꝫ appoſui, ꝙ lectores ex ijs, quæ Aſclepiades docuit, de ijs ſi-
mul ratiocinari queant, cuiuſmodi acopa, quibus vitijs potiſſimum conducant. Dicemus autem et
nos, vbi vniuerſales quoſdam ſermones de ipſis retulerimus, vnde accuratiore via ac ratione ad eo-
rundem vſus, qui mentem dicendis adhibebunt, peruenient.

Quæ Andromachus Acopa ſcripſerit. *CAP. 13.*

ACopum viride Haliei. Ceræ, terebinthinæ, olei veteris, ſingulorum pondo & s: aphronitri
pondo ℥ iiij, chalbani pondo ℥ iij, æruginis raſæ pondo ℥ iij, opopanacis pondo ℥ vj, guttæ
ammoniaci pondo ℥ iij, mannæ pondo vnc. iij, aceti pondo ℥ ij, melini pondo ℥ ij, cyprini pondo
vnc. ij, irini pondo vnc. ij, ſeui caprini pondo vnciam. ℭ *Aliud Acopum bonum.* Cerę pondo xvi,
aphronitri pondo vnc. viij, baccas lauri numero viij, piperis albi denarij pondo vnius, crocomag-
matis quantũ ſufficit, medullæ ceruinæ denarium pondo duum, myrrhæ denarij pondo vnius, ce-
ræ denarij pondo vnius, vini rhodiaci denarium, aceti parum aridis adijcitur. ℭ *Aliud Baſſi Stoici.*
Cucumeris agreſtis radicis pondo, {caſtorij pondo vnc. ij, medullæ ceruinæ pondo vnc. vj, olei ve-
teris pondo ij, ceræ pondo vnum, } aphronitri pondo vnc. iij, baccarum lauri ſextarios duos, ru-
tæ viridis faſciculum manipularem, roriſmarini tantundem, olei ſabini veteris pondo decem.

Radices

A Radices & herbæ oleo incoquuntur, deinde exprimuntur, poſtea liquata ſuperfunduntur.
Aliud. Opopanacis pondo vnciam, reſinæ pondo vnciam, reſinæ pitynæ pondo ij, ceræ pondo,
guttæ ammoniaci pondo vnc.vj, œſypi pondo ℥ ij, olei veteris ſextarium vnum ſemis, ſalis floris
pondo vncias duas. *Aliud.* Ceræ pondo, medullæ ceruinæ pondo ℥ ij, vnguenti babylonij pon-
do, hedychroi pondo, ſtactæ pondo, malabathri pondo vnciam, nardi pondo vnciam, opobalſa-
mi pondo vnc.vj. In marina vel muria medullam liquato, liquabilia curata ſimul cõmittito, poſtre-
mo opobalſamum: at ſi liquidum ſit acopon, plus ceræ indito. ℭ *Aliud Acopon Quadrati.* Irini
vnguenti vnciam, cyprini vnciam, laurini vnciam, olei veteris ℥ iij, terebinthinæ vnciam, medul-
lę ceruinæ vnciam, {ceræ vnciam,} œſypi vnciam, piperis vnciam, nitri denariûm pondo iiij, ſul-
furis ignem non experti denariûm pondo iiij, pyrethri denariûm pondo iiij, mellis vnciam. Li-
quata ſiccis miſcentur. ℭ *Aliud Acopon fœtidum.* Terebinthinæ denariûm pondo lvj, ceræ dena-
riûm pondo xxviij: œſypi, mellis, medullæ ceruinæ, guttę ammoniaci, chalbani, aphronitri, interdũ
opopanacis, baccarum lauri, ſingulorum denariûm pondo vj: olei veteris ſextarium, vini hemi-
nas ij: quidam caſtorij denariûm pondo trium addunt. ℭ *Aliud ex Sampſucho.* Ceræ pondo, olei
omphacini ſextarios iij, ſampſuchi ſextarium, fœnigræci ſextarium, vini veteris ſextarios qua-
B tuor, maluæ faſciculum: herbæ mercurialis, quam Græci linozoſtin vocant, faſciculum: cucumeris
agreſtis radices. ℭ *Aliud, vt Antimachus.* Sampſuchi noui, roriſmarini, aſpalathi, brathyos id eſt
herbæ ſabinæ, fœnigræci, ſingulorum ſextarios duos*: ceræ pondo, vini veteris ſextarios iij, gleuci- *Aliter j.
ni ſextarios iij. ℭ *Aliud à Philocle acceptum.* Olei decocti permultum, radicum cucumeris agreſtis
ſextarios iij, ceræ minam, terebinthinæ minam, medullæ ceruinæ denariûm pondo xxv, adipis an-
ſerini denariûm pondo xxv, chalbani denariûm pondo xij s, ſampſuchi ſextarium, roriſmarini
ſextarium. Hæc poſtrema cum vino odorato tum læuigantur, tum miſcentur: fit autem & malag-
ma cera copioſiore iniecta. ℭ *Aliud Acopon confectum, vt Aphrodas.* Aphronitri denariûm pon
do trium, piperis grana quadraginta, & longi totidem, thuris denariûm pondo xvj. His tritis vi-
ni odori chij vel rhodij heminam ſuperfundito, mellis denarios ix: deinde in patella liquato ceræ
tyrrhenicæ denariûm pondo xij, ſeui taurini denariûm pondo xlij. ℭ *Aliud, quod erat Aſpahalarte-
ſti.* Crocomagmatis denarium pondo quatuor, medullę ceruinę denariũ pondo xij, œſypi denariũ
pondo vj, adipis anſerini vel ſuilli denarium pondo xij, terebinthinæ denarium pondo xij, irini de-
narios xviij: cyprini, gleucini, ſingulorum denarios xviij, Mel liquatur, deinde ſiccis admiſcetur:
ac vbi ſimul cum his quæ in mortario ſunt, læuigaueris, in vſus condes. ℭ *Aliud Acopon Barba-
C ricum, ex Euphorbio, ad Iſchiadicos, aliaq́ multa.* Opopanacis pondo vnciam, tyrrhenicæ pondo
vnciam, terebinthinæ pondo ℥ ij, chalbani pondo vnciam, guttæ ammoniaci pondo ℥ ij, euphorbij
pondo ℥ ij, caſtorij pondo ℥ ij, piperis albi pondo ℥ ij, medullæ ceruinæ pondo ℥ iiij, œſypi pondo ℥
iiij, limneſtridis pondo vnciæ dimidium: ſtyracini, laurini, amaracini, ſingulorum vncias tres*: olei *Aliter vj.
veteris ſextarios ij, hedychroi vnc.vi: præparato vtitor. Valet ad deſperatos neruorum affectus, itẽ
proprie ad iſchiadicos. ℭ *Aliud Acopon, quo Aruntius Aquila curatus eſt. Benefacit Coxeudicum do-
lori, omniq́ Neruorum diſtenſioni.* Opopanacis pondo ℥ ij, {chalbani pondo ℥ i, terebinthinæ põdo
℥ ij: piperis albi, caſtorij, vtriuſq; pondo ℥ ii:} œſypi pondo ʒ iiii, caſiæ pondo vnc.iiii, medullæ cer-
uinæ pondo ℥ iiii, ceræ pondo, ſtyracini pondo ℥ vi, irini pondo vnc.vi, laurini pondo vnc. vi, olei
veteris pondo*, euphorbij pondo ℥ ii, guttæ ammoniaci pondo ℥ ii. Euphorbium cum pauco melle *Al. pondo ii.
miſceto. ℭ *Aliud Glyti, vt Philoxenus grammaticus.* Ceræ pondo libras duas*, guttæ ammoniaci *Aliter j.
pondo libram, chalbani pondo libram s, ſtyracis pondo libram, bdellii pondo libram, myrrhæ pon-
do vnc.ii, thuris pondo ℥ ix, œſypi attici pondo libram, propolis pondo libram, reſinæ terebinthinæ
pondo libram, olei veteris pondo ii: cyprini, irini vnguenti, amygdalini, ſingulorum pondo ii: ſyria-
ci pondo iii, opopanacis pondo*: præpara. ℭ *Aliud Acopon Viride, vt Clemens Sertorius, quo vtor.* *Al. pondo j s.
Æruginis raſæ pondo ℥ vi, reſinæ frictæ pondo vnc. quatuor, olei myrtei pondo, lentiſcini pondo,
D olei veteris pondo, laurini pondo ii, ſyriaci pondo, gleucini pondo tria, adipis *agnini vncias tres, ce- *Al. vrſini.
ræ ponticæ libras iii, chalbani pondo libram: myrtei tenerorum foliorum, rutæ foliorum viridium,
roriſmarini viridis, lauri foliorum tenerorum, ſingulorum vnc.vi: herbæ ſaluiæ ſelibram. Viridia
tunduntur, & oleis per noctem & diem macerantur, deinde cum liquabilibus incoquuntur: cum
ab igne depoſueris, ærugo inditur, percolata reponuntur. Facit ad omnem neruorum laborem.
ℭ *Aliud Acopon calefaciens, vt Caſtus, ad Diuturnos affectus, & Conuulſiones.* Pyſſelæi ſextariũ,
ſyriaci vnguenti tantundem, iridis illyricæ parem modum, terebinthinæ pondo librã, axungiæ põ-
do libram, raſuræ naualis pondo vnciam. Incoquito, ruta viridi mouens. ℭ *Aliud Acopon Orionis
Pexoris bonum.* Ceræ pondo libras vi, propolis pondo libras v, iridis illyricæ põdo libras quatuor,
terebinthinæ pondo libras iiii, opopanacis pondo libras iij olei veteris pondo iiii, chalbani pondo
libras duas, olei lentiſcini pondo iii, myrtei pondo iii, guttæ ammoniaci pondo librã, medullæ cer-
uinæ pondo libras tres, œſypi pondo libras vj, baccarum lauri pondo libram, ſtyracini pondo
tria, amygdalini pondo tria, ſeui vitulini pondo libras iii, & leonini pondo libram ſemis, opobal-
ſami pondo libram ſemis. Præparato diligenter. ℭ *Aliud Myracopon bonum.* Malabathri, hedy-
chroi, nardi crocini, babylonii, ſingulorum ſelibram: ſtactæ, opobalſami, ceræ, comageni, ſingulo-
rum

rum ℥ vj:aloes ℥ ij,mellis ℥ iij:conficito. ℭ *Aliud Myracopon,quo vtor.* Ceræ candidæ pondo ℥ ij, E
adipis anſerini odoramentis conditi vnciam,ſeui taurini odoramentis conditi vnciam,adipis leoni-
ni odoramentis conditi ℥ ij,*crocodili odoramentis conditi vnciam, medullæ ceruinæq́ vnciam, ſalis
ammoniaci ℥ ij,piperis albi ℥ ij,thuris vnciam,cinnamomi ℥ iij, aphronitri vnciam, iridis illyricæ
* *Al. ſextarios duos.* ſextarios ij,nardi vnguenti ſextarium,malabathri alexandrini ſextarios ij,ſtactę libras ij,ſyriaci cro
cini lib.ij,mellis libras iiij,opobalſami ſextarium,comageni libras ij.Parato, vti nouiſti. ℭ *Aliud
Myracopon.* Ceræ tyrrhenicæ ℥ vj,ammoniaci ℥ iiij,euphorbij libras iiij,piperis albi ℥ iiij, limniſtri
dis ℥ iiij,magmatis malabathri ℥ vj,opobalſami pondo,malabathri pondo,ſtactes vnc. vj, foliati ℥.
vj,nardi pondo tria.

Gleucini i.Muſtei Vnguenti confectiones. CAP. 14.

G*Leucini confectio iuxta Andromachum.* Poſt prædicta acopa Andromachus Gleucini confe-
ctionem deſcripſit,non male ipſa acopis vnguinibus adiungens: quippe ad dolorem laſſitu-
dinemq́ tollendam longe eſt accōmodatiſſimum. Traditur autem ab eo ſic ad verbum. ℭ *Gleu-
cini confectio,qua vtor.* Myrrhę pōdo lib.ij,nardi Indicæ pōdo lib.ij, coſti pōdo libras iij, ſtyracis
pondo libram:bdellij,ſampſuchi,xylobalſami,lentiſci,cardamomi,ſpathæ,iridis illyricæ, myſyos,
aſari,ſingulorum pondo libras ij:meliloti pondo libram,nardi gallicæ pondo libram:aſpalathi, ca- F
lami,ſingulorum pondo ſelibram:ariſtolochiæ longæ pōdo libram s,roriſmarini ſeminis ſextarios
† *Al. ſextarium vnum.* ij,thuris pondo libras iij,caſiæ pondo libras iij,fœnigræci † ſextarios ij,ſphagni pōdo libras ij,amo
mi pondo † libras ij,corticis thuris pondo libram,roſarum ſiccarum pondo libras ij, brathyos pon-
† *Al. libram vnam.* do vncias vj,fœniculi pondo libras ij,balſami fructus pondo libras ij, croci pondo vncias tres*, bac-
carum lauri pondo libram,piperis albi pondo libram,opobalſami vaſcula tria, malabathri foliorū
* Aliter vj. pondo libras duas,nucleos pineos virides ij,rutæ viridis pōdo vncias ij, ſalis ammoniaci denarium
pondo quatuor,nitri denarium pondo quatuor,vini veteris ſextarios ij, muſti boni fictilia ij s, olei
veteris libras v.Præparato diebus quadraginta.Hæc præfatus Andromachus non adhuc cōfectio-
nis modum,ſicut Crito,adiecit. Inſuper quot libris Italicis fictile aut ſextarijs æſtimet,ſilentio prę
terijt. ℭ *Gleucini confectio Critonis in ſecundo de Ornatu.* Crito ad libri calcem, Gleucini confe-
cturam his verbis tradidit. ℭ *Gleucinum vim habet Calefactoriam ac remittentem. Vuluæ & Ner-
uis præſidium eſt.* Huius confectiones multæ ſunt,quæ vero ſimplex dicitur, hunc in modum ha-
bet. Muſti recentis vuæ maroneæ metretam in vas ſtanneum coniectam, ſupra prunas incoqui-
to: ac vbi ter quater've efferbuerit,metretam in fictile demiſſam, Soli exponito:olei omphacini cō
gios ſex addito: lentiſci minas ſex,alij minæ dimidium: nardi,calami,aſpalathi, ſingulorum tantū- G
dem: palmæ elatæ minam, cyperi minam, cardamomi octauam minæ partem, amomi tantundē,
meliloti vncias v: ſint autem omnia læuia. Deinde diebus viij commouens, muſtumq́ repurgās
vtitor. ℭ *Gleucini confectio ſecundum Dioſcoridem libro Primo de materia Scripſit autem ille in hanc
ſententiam.* Gleucinum ſimplex componitur ex oleo omphacino,lentiſco,calamo, nardo gallica,
ſpatha, aſpalatho,ſertula campana,coſto, & muſto: vinaceis vaſi, quod aromata vinum & oleum
continet,circundatis xxx diebus: ſingulis bis mouetur: poſtea expreſſum vnguentum reponitur.
Vis eius eſt calefacere, emollire, & remittere. Benefacit rigoribus, neruorum vuluæ'que affe-
ctibus: omni acopo efficacius eſt, vt quod emolliat. ℭ *Gleucini confectio vt Heras.* Quoniam
Heras Gleucini confectionem luculentius ipſis iuxta finem operis medicamentarij edocuit, illius
quoque ſcripturam ad verbum ita ſubiuncturus ſum. ℭ *Olei Gleucini compoſitio ad Perfrictiones,
& Neruorum vitia potiſſimum. Iuuat Opiſthotonicos, i.quibus ceruix reflexa eſt in poſteriorem partem,
† *Al. lana irrigua.* nec in anteriorem inclinari poteſt, † oleo irriguo locis affectis iniecto.* Olei venefrani pondo ducentā*
octo,vini falerni ſextarios xxx,muſti aminæi ſextarios centumocto,helenij pondo duodecim, ſpa-
* Aliter ccl. thæ pondo v,aſpalathi pondo v,hedyſari pondo ij ſemis,artemiſiæ maternæ pondo ij ſemis, {cype
ri pondo ij:} myrrhæ pondo tria,alii pondo:piperis albi pondo ii ſemis, ſplachni ſeu muſci pondo H
ii ſemis,xylobalſami pondo ij ſemis,ariſtolochiæ longæ pondo vnum vncias tres,myrti ſiccę folio-
† Aliter x. rum {pondo vnc.i,roriſmarini ſicci vnc.v,foliorum lauri ſiccæ} vnc. † xij, bdellij pondo ij ſemis,
iridis illyricæ pondo ij ſemis,ſtyracis pondo vnum vncias tres,caſiæ ſiccæ pondo vnum vncias tres,
ladani pondo vnum vncias tres,cardamomi pondo vnum vncias tres, croci pondo vnum vnc. tres
ſemis, balſami fructus pondo ij ſemis, thuris pondo 'v, crocomagmatis pondo v, panacis pondo
vnum vncias tres, calami aromatici pondo v,aſari pondo ij ſemis,caſiæ nigræ pondo ij ſemis, amo
* Aliter vnum. mi vuæ pondo vnum vncias tres,iunci floris pondo v,coſti pondo quinque* vncias tres,nardi galli-
cę pondo v :ſertulæ campanæ,quæ melilotos dicitur,pondo vnum vnc.iij:ſampſuchi pondo vnum
† Al. libras ij s. vnc.iij,roſarum ſiccarum pondo vnum ℥ iij,fœnigræci † libræ dimidium,opobalſami vaſcula v,ma
labathri vnguenti pondo. Arida tunduntur, & rariore cribro incernuntur, vino'que maceran-
tur: bdellium, etſi aridum non fuerit, & ipſum contunditur: ſin pingue extiterit, vino ipſum in
pila contundendo ſoluitur. Hæc in vas exiguum vnguentarium ſtanneumq́ coniecta, ſed ita vt
nihil expiret opertum, diebus duodecim & totidem noctibus ſinuntur: muſtum vero cum his per-
maneat, vua pure expreſſa vt nihil roris contineat. Porrò muſtum in magnum ahenum condito,
vt etiam feruori ipſius locus ſit:omnia in vino macerata adijciūtur. Oleum vinumq́ bis die ſpatha
vnguen-

A vnguentaria ad horam agitantur: ſpatha verò accurate detergatur, ne id quod acidum factum ei adhæret, medicamentum offendat, dum rurſus immittitur. Præparetur autem vas operculo, & deſuper pluſculis centonibus accurate circundetur: vaſi ſubſit reſtis. Cum iam dies quindecim præterierint, ammoniacum, & ipſum amomum inditur, craſſius contuſum. At triginta dies duplici vaſe ſupra prunas duas vel tres feruere vnguentum permittendum eſt, opobalſamo adiecto. Vaſe autem depoſito ac modice refrigerato vnguentum defundere, reliqua ſportulis, vt ſunt calida, exprimere oportet: primum manibus, deinde prælo molientes aliquid vnguenti gratia, in ipſum malabathrum coniјcere, ſi vnguentum in calente aqua fuſum immittamus: item ſpatha permouere, vt miſceantur. Poſtea diem vnum ſinentes, vitreis vaſis aut teſtaceis gummi illitis reponemus.

Quæ ſcripſerit Heras Acopa. CAP. 15.

A*copon ad Paralyticos, ſummatim ad omnem Dolorem.* Rutæ viridis pondo, pulegij ſicci pondo, cyperi pondo, nitri denariûm pondo quinquaginta, fœnigræci pondo, linozoſtis ſiccæ pondo, marrubij pondo, roſmarini pondo, ariſtolochiæ pondo, amygdalarũ amararum deſquamatarũ B modij dimidium, iridis pondo duo, terebinthinæ pondo duo, baccarum lauri pondo duo, cucumeris agreſtis radicis pondo duo, guttę ammoniaci pondo duo, brathyos libras duas veratri albi libras ſex, myrti viridis libras tres, lauri foliorum ſiccorum libras tres, ceræ pondo quatuor, bdellij pondo quatuor, vini heminas duas, albi vini congios duodecim, olei congios quatuor. Cõtuſis craſſius ijs, quæ tundi debent, aquam affundito: ac rurſus tunſis vinum oleumq; adiungito, & noctem ſic eſſe ſinito. Sequenti die incoquito, dum hęc innatantia decocta fuerint, & oleum à coctis qualitatem acceperit. Hæc omnia fiunt pedetentim. Dein ſublatis, expreſſis'que recrementis, ceram, reſinam, & bdellium adijcito. ℂ *Aliud Viride Acopon ad Iſchiadas. & Neruorum reſolutionem. Hoc vſus ſum in Phorte.* Reſinæ terebinthinæ pondo, mannæ vncias quatuor, chalbani vncias quatuor, aphronitri vncias quatuor, guttæ ammoniaci vncias quatuor, opopanacis vncias quatuor, ſeui caprini vncias ſex, æruginis vncias quinque, cyprini heminam, irini heminam & ſemiſſem, melini ℥ iiij, ſyriaci vncias tres: piperis vncias tres, quidam verò vncias quatuor: olei veteris ſeſquiſextarium, adarces vnciam, aceti quod abunde ſufficiat. Æruginem, opopanacem, & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefacta ſuperfundito. ℂ *Aliud Acopon ad Coxendicum dolores diutinos, Articulorum ligationem, & Paralyſim, admodum eſt efficax.* Olei veteris & irini pondo ſex, laurini pondo ſex, pyracini pondo ſex, ceræ pondo ſex, terebinthinæ vncias duas, piperis vncias duas, euphorbij vncias duas, {guttæ ammoniaci vncias tres, caſtorij vncias duas,} opopanacis vncias duas, chalbani vncias duas, medullæ ceruinæ vncias duas. Liquabilia vbi liquefeceris, ſiccis affundito, ac vnitis vtitor. ℂ *Aliud Acopon ad Coxarum dolores, & in vniuerſum ad Omnia.* Myrrhæ partem vnam, pyrethri partem ac dimidiam: læuigatis gleucinum affunditur, vt medicamẽtum ſtrigmenti ſpiſſitudinem accipiat. Vbi opportunitas accidit, rhodino admiſſo vtitor. * Al. Frontino.

Damocratis Acoporum compoſitiones. CAP. 16.

PLurima medicinæ cum ſtudioſi dictitent
Acoporum de vſu myracoporumq; omnium,
Hæc, quæ ſient, dicam, & quo conferant modo,
Qua've ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carniſq; totius & muſculûm, quibus
Moleſta laſſitudo eſt, aut perfrictio,
D Aut his dolores ſimiles ſine patentibus
Cauſis orientes. Quin laſſitudini
Obnoxios, & frigori, haud faciles parant,
Siqui vſi priuſita prodeant ad munia
Vitæ neceſſaria obeunda. Corporis
Et carne partes pabulo indigas ſuo
Explent, perunctis aſſumpto à cibo locis.
Qui conualeſcunt ægre, hos, & ſenes iuuant,
Ipſis per hyemem ad veſperam linentibus.
Quæ porrò acopa faciunt, alio vobis loco
Exponam: & horum ſcripta ſubiungam ordine,
In quem vel vſum quoq; veniant, mox tranſigam.
Nunc referam, quo primum liceat facere modo.
Nanq; ammoniaci bis quinas quidem vncias,
Sine vncias mauult quis, ſeu pondus aliud,
Idemq; thuris, at quaternas chalbani,

Cerui medullæ tantundem: parem modum E
Simul atticiq; deinde miſtunt œſypi,
Terebinthinæ perlucidæ centum & bis duas,
Mellis recentis optimi rurſus decem,
Æqualem tribuunt ponticæ ceræ modum,
Adipis recentis anſeris mollis decem,
Vini falerni quinq; plures've heminas
Aut pauciores paulo conijciunt quoque,
Itidem olei veteris bis viginti boni.
Id autem graueolens haudquaquam commiſeris,
Sic nanq; fiet, gratum vt ſit hoc vtentibus.
Paratur ſic. Maiuſculo in mortario
Simulatq; thus in grumulos confregeris
Et ammoniacum, vinum affundens protinus,
Atque hæc dimittens macerari mediocriter,
Tere cochleari: in mellis ſpiſſitudinem F
Cogantur: addito mel vna, atque œſypum,
Cerui medullam, quæ in pila counies.
Ac deinde cera in ollula liqueſcito,
Oleumq; totum iuncta & adipe & chalbano:
Terebinthinamq; colliquefacies, ſimul
Superfundens coeuntibus in mortario:
Sed ſpathula parua, vt refrigeſcant, permoue.
Tum ſubigito tantiſper hæc omnia manu,
Vnita bene dum appareant, & humidi
Mellis boniq; craſſitudinem habuerint.
In ſtanneum vas condito, vel buxeum,
Hoc ſedulo vſus optimo ceu pharmaco.
Eſt commodiſſimum & mulieribus quoque,
Quis eſt oborta phlegmone intus: vteri
Duritiam abigit inde, ſimul & ſcirrhi metum, G
Vbi peſſulo vſurpare pharmacum iubet
Litum vtero, quod indere hoc ſolent modo.
Benefacit hoc idem ad dolores aurium
Expertium vlceris, ſineq; fluxu graues.
Sergetici autem mittis irini vnguinis
Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
Calidoq; lanam intinctam addis foramini.

Aliud.

Et Viridacopon hoc efficax ſupra modum,
Vnde & laborum exordijs facit magis
Arthriticis, podagricis quoque efficax.
Hoc ante balneas medicamento litis
Et pedibus & neruis incraſſatis ſimul,
Plures fuiſſe ſanatos conſpeximus.
Habet boni thuris pondo libram vnicam, H
Ammoniaci guttæ pondo libras duas,
Aphronitri quàm albiſſimi ſolum libram,
Tantundem puriuſculi attici œſypi,
Myrrhæq; lectæ, & non lignoſi chalbani,
Opopanacisq; puri, ſingulûm omnium
Octo vncias exacte perpendens libra:
Quatuor euphorbij recentis vncias.
His aſperi pares dato limneſij,
Hoc nominant adarcen vnguentarij
In Italia inſtitores, qui've coemunt:
Ceræ admodum bonæ duo pondo ponticæ:
Terebinthinæ tot puræ, ſemiſſem inſuper:
Olei laurini, cypriniq;, & gleucini,
Sergetici, iriniq; ſingulam libram:
Olei veteris, recentis quoque lentiſcini,

Cuiuſq;

A Cuiusq; rurſum horum immittes pondo duo:
Aceti modicum, quo miſturas ſimplices,
Siccas abunde contritas contemperes
Liquidis vnguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
Ac chalbano, liquori panacis, & aliis.
Vbi calida atq; adhuc feruentia in pilam
Conieceris, cochleari & manibus contere
Valenter. Vnita omnia ſic reponito
In pyxidem, qualem paulo prius.
Audacter inueteratisq; omnibus vtitor.

Aliud.

Et hoc parabile paſſim Acopon, item bonum.
Potiſſimum per hyemem, ſi eſt profectio
Vſquam, malo opportunis facile ſubuenit.
Quod puri recipit chalbani tres vncias,
B Sed vnam opopanacis recentis vnciam,
Floris ſalis tres, & quaternas œſypi,
Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
Octo, atq; ceræ vnam, pityinæ torridæ
Non fœtidæ quaternas bis pone vncias,
Olei ſabini bis quaternas & libras,
Plus hyeme ceu libram oportebit indere,
Vini falerni nigri denis vnciis.
Sic præparato. Ammoniacum in mortario
Contundito, atq; deinde vinum affundito,
Pauliſper macera, curioſe conterens
Florem ſalis: tunc etiam adiicias œſypum,
Terens tum, ac faciens mellis ſpiſſitudinem.
Liquatis colliquandis, inde chalbanum,
Tum opopanacem adiunctum, rurſus liquefacito.
C Læuigatisq; prius in pila, vnitis probe
Superq; fundito, & manibus miſcens ita
Pharmacum adhuc feruens vitreo vaſe condito.

Aliud Myracopon.

Et hoc Myracopon optimorum ineſt gregi.
Nam ſuauitatis plenum eſt. Iuuat inſigniter
Quos nominaui paulo affectus antea.
Stactæ bonæ receptat ternas vncias,
Opobalſami tres, & mellis tres attici.
Ceræq; puræ ponticæ tres, vnguinis.
Crocini ſyriaci quoque quaternas vncias:
Ammoniaci quàm albiſſimi, & leuis ſalis,
Sextantem: candidæ & puræ terebinthinæ
* Vnam vnciam, atq; partem ipſius vnicam:
Et cinnamomi, nec non malabathri quoque,
D Libram adde, & partem libræ tertiam inſuper.
Sin abſit autem malabathrum forſan tibi,
Adiunge nardi tantundem gangitidis:
Iſtud bonis mediocriter vnguentum additur,
Abunde medicamentoſum vt nullum inuenis
Aliud: vel irini tantum ſergetici
Vel cyziceni pondo, idem amaracini.
His vteris, vbi non adſit quod diximus
Malabathrum: arbitror moderatum myracopon
Nihil minus ſanè auxiliari vtentibus.
Sic confit. Accurate mel factum leue
Adiunge, & ſtacten tritam modice miſceas,
Opobalſamumq;, ac rurſum exacte contere.
Cera, crocino, terebinthina pura duplo
Iniectis vaſi, prædicta liqueſcant aqua
In alia olla: liquefactis inde malabathrum.

Et cunctis vnitis modice, vt non ferueat, E
Duplex depone vas protinus ex caccabo.
Exacte frigerato, & raſo pharmaco,
Et addito ijs, quæ iam prius recenſui,
Mortario læuigato rurſus, dum probe
Totum vniatur, fiatq; vnum pharmacum.
Voles at ſi ipſum reddere efficacius
Ad vitia neruorum, ſimul ad diutina,
Affectiones longas, tenſos muſculos,
Euphorbij recentis etiamnum & boni
Toti vncias duas admiſceas ponderi,
Cum ſaleq;, melleq;, inſuper opobalſamo
Elæuigatum ante, quo ſatis erit tempore.
Itaq; omnia dicta in vnum cum redegeris,
In pyxidem, vel vas vitreum, reponito.
A balneis in vſum potius ducito. F
Cum Regi facies Principi've myracopon,
Perfacile vel para ignis ſine commercio,
Opobalſami collectis ternis vncijs,
Et optimi malabathri quindecim vncias,
Et cinnamomi tantundem boni cape,
Ceræq; non olentis candidiſſimæ
Denarios decem. Sic ipſum præpara.
Partem malabathri tertiam, & ceram quoque
Conciſam multa in fruſta minutiſſime,
Argentea in tenui reconde phiala.
Aqua calente plurimum, vt liquaueris,
Ipſum refrigerato, deinde radito.
Tum leuia iungens rurſus in opobalſamo
Et cinnamomo totum contere vniens,
Quod reſtat ipſis ſuprafundens malabathrum G
Terens adunito manibus, ſic condito
Argenteum in vas aut vitreum, ſed craſſius:
Sic nanq; tuto habebis ſemper pharmacum.
At ſi trientem libræ addas gangitidis
Nardi, medicamen reddes longe ſuauius
Præſtantiusq; ad vitia adhuc recentia.
Synchryſma, cinnamomon tibi ni ſuppetat,
Minimo quidem peius habebis, vere at bonum,
Alio omni & multo myracopo præſtantius,
At ſi proponis id facere efficacius
Ad quos retuli modo affectus, atlantici
Euphorbij iunges quaternas vncias.
Nam ſic erit ſuaue, nec inefficax,
Miſturis licet confectum paucioribus.
Cognouimus quoſdam vti multis pinguibus, H
Medulla multa, & non nullis aromatis,
Liquoribus, vnguentis, & oleis aliquibus,
Quibus contra vſus, cognoui eſſe talia
Expertium boni, qui non probauerint
Miſturas, neq; naturas horum ſimplices.

Galeno

A

GALENO FALSO ASCRIPTVS LIBER DE PONDERIBVS ET MENSVRIS

B Auguſtino Gadaldino Mutinenſi interprete.

ARGVMENTVM LIBRI

Ponderum ac Menſurarum doctrina ex varijs auctoribus collecta traditur.

Quas res Pondere, quas Menſura metiamur. CAP. I.

Pondus grauitate menſum iudicatur: menſura vaſculi concauitate: vaſculum quantitatis ſiccæ vel humidæ eſt menſura: Ita vt tres eius, quam metimur, quantitatis differentiæ ſint: vna ponderis: altera ſubſtantiæ ſiccæ, quæ in cumulum poſſit aggregari: tertia humidæ. Cum verò quam plura ac penè infinita ſint tum pondera tum menſuræ pro regionibus ac conſuetudinibus vtentium, nos ſanè de eis, quæ maximè familiaria apud omnes ſunt, ſermonem habebimus.

De Notis Ponderum ac Menſurarum. CAP. 2.

C Sed quoniam non nulli non integris literis, ſed per notas ſeu characteres, hæc ipſa pondera ac menſuras ſignificant, ſatius vtique fuerit nos veteres ſectando, primum ipſas notas declarare.

Primum igitur χ littera, vbi ſuperadditum α elementum habuerit, Chalcum ideſt æreum (græce χαλκοῦν) vt vides, ſignificat, χ͑. Si verò ſuprapoſitum ο habuerit, Choa (græce χόα) ſignificat, χ. Si † οι, Chœnicen (græce χοίνικα) † χ. Si η, Chemen (græce χήμην) χ.

K verò litera, ſi quidem ε elementum ſibi ſuprapoſitum habeat, lineamq; rectam, quæ per obliquum inferius cornu ipſius ſecet, Ceratium ideſt ſiliquam (græce κεράτιον) ſignificat, ℞. Si verò υ, Cyathum (græce κύατον) ℞. Si verò ο, Cotylan ideſt heminam (græce κοτύλην) ℞.

† Linea verò aperiſtictos (ideſt quam nihil aliud circunſignat) recta, oblique omnino poſita, Obolum (græce ὄβολον) ſignificat ~. Duæ verò aperiſtictæ, duos obolos ≈, qui Gramma ideſt ſcrupulum ſeu ſcriptulum (græce γράμμα) faciunt: quod quidem à ſ cui prope ſit ρ à linea quadam recta ſectum indicatur, ℞.

Duæ autem lineæ, quæ ſe in altera extremitate contingant, ita vt angulum ad ſimilitudinem duorum cornuum ipſius K ad rectam ſeu perpendicularem lineam ſpeciatium faciant, Drachmam,

D quæ & Holca etiam cognominatur, ſignificant, <. Proprie tamen Holca (græce ὁλκη) ab antiquis per λ, quod in medio habeat ο, notabatur, λ.

Nam ſi id ipſum λ † in medio habeat ι, Libram (græce λίθραν) ſignificat, λ. } Quidam etiam alij alteram ipſius λ lineam per obliquum altera linea ſecantes, Libram indicant, λ.

ſ verò intra ſuum ipſius angulum ο habens, Vnciam (græce οὐγγίαν) ſignificat, ſo.

μ verò, ſi in medio habeat ν, Minam (græce μνᾶν) ſignificat, μ. Si υ, Myſtrum (græce μύστρον) μ. Si ε, Medimnum (græce μέδιμνον) μ. Si ο, Modium (græce μόδιον) μ.

τ autem, quod poſt ſe habeat ρ, eiq; incumbens υ, Tryblion (græce τρύβλιον) denotat, τρ.

ξ autem ſi ſupra ſe ε habuerit, Xeſten ideſt ſextarium (græce ξέστην) ſignificat, ξ. Si ο, Oxybaphum, ideſt Acetabulum (græce ὀξύβαφον) ξ. Quidam verò per ξ à linea recta ſectum, Xeſten notant, ξ.

η verò ſuprapoſitum μ habens, Heminam (græce ἡμίναν) ſignificat, η.

K autem & ρ quibus μ incumbat, Ceramium ideſt amphoram (græce κεράμιον) ſignificat, Kρ.

† Aliter, ν.
† Aliter, χ.

† Alio mõ hic locus vertitur. Linea vero circũflexa, quam nihil aliud circũſtat, & quæ oĩno per obliquũ ponitur, obolum ſignificat ∽. Duæ verò circumflexæ & cæt. ∽∽. Tu tamẽ cõfer cũ græcis codicibus, in quib⁹ verba, vt nos vertim⁹, iacẽt, quãuis in aliqb⁹ hoc mõ ∽ ∽∽ characteres notentur.

† Al. adiunctũ habeat, libram ſignificat. λι.

De Ponderibus. CAP. 3.

Mina Attica & Ægyptia habet vncias 16. Mina Romana vncias 20.

Libra vncias 12.

E

Vncia drachmas 8, quæ & Holcæ dicuntur.
Drachma habet ſiliquas 18. Alij verò dicunt ſcrupulos 3.
Scrupulus habet obolos 2.
Obolus ſiliquas 3.
Siliqua habet ſitaria ideſt granula 4. Alij verò dicunt æreos 2, duaſq; tertias alterius partes. Nam obolus æreos 8 habet.

De Menſuris Humidorum. *CAP. 4.*

Amphora Italica habet choas 8.
Chus ideſt congius, ſextarios 6.
*Al. Cotylas. Sextarius cochlearia 2: Quæ & Tryblia dicuntur. Alij dicunt Sextarium habere pondus libræ 1 & ſemiſſis.
Tryblium habet vncias 9.
Cochlearium idem pondus habet.
Cotyla ſiue Tryblium (nam idem ſunt) habet myſtra magna 3, acetabula 4.
Nam magnum Myſtrum habet acetabulum 1 & tertiam ipſius partem. F
Acetabulum habet ſeſquicyathum.
Cyathus habet chemas paruas, vel myſtra parua 2.

Si verò etiam pondus menſurarum humidorum ſcire velis, permulta ſanè ſunt ſubſtantiarum humidarum iuxta inclinationem differentiæ, vt in olei & vini & mellis exemplo dicemus. Mel igitur vino grauius eſt quarta parte ampliusq; etiam decima: quod in vniuerſum, proximum eſt tertiæ: habet enim eadem mellis ad vinum quantitas ſeu moles, totum vini pondus ac tertiam inſuper ipſius partem. Oleo mel dimidia parte grauius eſt: habet enim totum olei pondus, ac dimidiam inſuper ipſius partem. Vinum oleo nona parte excedit: nam totum olei pondus, & nonam inſuper ipſius partem, continet. Maioris autem declarationis cauſa, in tabula, menſurarum pondera ſingillatim ſubijciemus, cum pro comperto conſtitutum ſit Oleum Vinum & Mel de omnibus ſibi ordine ſubiectis enunciari.

	Olei	*Vini*	*Mellis.*
Amphora Italica habet	Libras 72.	Libras 80.	Libras 108.
Chus habet	Libras 9.	Libras 10.	Libras 13. & ſemiſſē.
Sextarius habet	Vncias 18.	Vncias 20.	Vncias 27.
Cotyla habet	Vncias 9.	Vncias 10.	Vncias 13. & ſemiſſē.
Myſtrũ magnũ habet	Vncias 3.	Vncias 3. ſcrup. 8.	Vncias 4. & ſemiſſē.
Myſtrũ paruum habet	Drachmas 6.	Drach. 6. ſcrup. 2.	Drach. 9.
Acetabulum habet	Drachmas 18.	Vncias 2. ſcrup. 12.	Vncias 3. ſcrup. 9.
Cyathus habet	Drachmas 12.	Drach. 12. ſcrup. 4.	Vncias 2. drach. 2.

G

Oribasivs verò ex Adamantij ſententia ait Sextarium Italicum Vini quidē menſura vncias 24, pondere libram 1 ac vncias 8 habere: Mellis verò menſura libras duas & dimidiam pendere.

De Menſuris Aridorum. *CAP. 5.*

†Al. 3. Artaba Ægyptia habet modios † 5.
Modius Ægyptius & Italicus habet Chœnicas 8.
Chœnix ſextarios 2.
Sextarius ſemiſextarios 2, quas & Heminas appellant.
*Al. Minas. Hemina habet cyathos 8.
Medimnus Atticus continet hemiecta ideſt ſemiſexta 12.
Semiſextum habet chœnicas 4. Ita vt Medimnus pendat modios 6, chœnicas 48, ſextarios 96. H

Harum menſurarum pondus exponere haud facile eſt, quòd infinitæ ferè iuxta inclinationem ſint materiarum diuerſitates ſecundum artis medicæ doctrinam: quemadmodum ante nos, præſtantes medici præceptoreſq; mirum in modum declararunt.

De signis et Notis Pondervm et Mensvrarvm *CAP. 1.*

Signorum ac notarum doctrina cum maxime neceſſaria ſit, haud obiter ſanè deſcribenda eſt: vt ſi qua in medicamentorum confectionibus ſymbolice poſita inuenerimus, pondus ab ipſis ſignificatum ſtatim cognoſcamus.

μ igitur elementum, cui ν ſupraponatur, μνᾶν ideſt Minam ſignificat, μ̆.
*Al. ad acens. λ ſubiectum habens ι, λίτραν ideſt Libram denotat, *λ.
*Aliter. Γ ſubiectum ο habens, οὐγγίαν ideſt Vnciam, ſignificat, Γο.
Apud aliquos autem inueni ν ſupra ſe habens ο Vnciam ſignificare, *ν.
μ ſupra poſitum habens ε, μέρος ideſt Partem ſignificat, μ̇.
λ tranſuerſe collocatum, ſi cornua ad dexteram vergentia habeat, Drachmam ſignificat, < : ſi ad ſiniſtram, Drachmæ dimidium, >.
S Romanum apud non nullos quidem Triobolum: apud nos verò cuiuſq; ponderis dimidium ſignificat,

A ſignificat, S. Tranſuerſe verò poſitũ, ſi vnicũ ſit, Obolũ ſignificat, ꝏ: ſi duo ſint, duos obolos ꝏ.

C græcum elementum intus conuerſum, Semiobolum denotat, Ↄ.

ξ ſuprapoſitum ε habens, ξέστην, ideſt Sextarium, ſignificat, ξ̇.

Κ ſuprapoſitum habens υ, Cyathum (græce κύαθον) ſignificat, Κ̇.

λ ipſi ο ſuprapoſitum, Holcam (græce ὁλκὴν) quæ & drachma etiam cognominatur, ſignificat, λ̊.

De Ponderibus Menſuris. CAP. 2.

Mina Italica habet drachmas 144. Mina attica drachmas 1*22. Vt Mina Italis ſit libra & ſemis: Atticis libra 1, vnciæ 3, drachmæ 4.

Vncia apud Atticos continet drachmas 7: apud Italos drachmas 8.

Drachma habet ſcrupulos 3.

Vncia autem continet ſcrupulos 24.

Libra continet vncias 12, † holcas 2. Holcam verò etiam Drachmam cognominant.

Scrupulus habet obolum 1, æreos 4.

Obolus habet æreos 6.

Æreus autem & Siliqua omnium ponderum ſunt minima, ad æquandam trutinam impoſita.

* Vel hic legendũ 124, vel inferius drach. 2, vbi drach. 4 legitur.

† Al. legit, Di drachma habet holcas, id ẽ drachmas 2.

B Medimnus habet ſemiſexta 12.

Semiſextum habet choas 2, chœnicas 4.

Chus habet chœnicas 2, ſextarios 8.

Vt Medimnus contineat chœnicas 48, ſextarios 192.

Chœnix habet cotylas 8, ſextarios 4.

Sextarius cotylas 2, cyathos 12.

Et hoc modo Græcorum plurimi res metiuntur.

Apud Italos autem Chus inuenitur, qui mẽſura quidẽ ſextarios 6, cotylas 12 habeat: pondere verò aquæ pluuialis, quæ minime fallax eſt, drachmas 72. Chœnix item Italis habet ſextarios 3, cotylas 6. Et hoc pondus Atticis Tryblium nominatur.

Acetabulum eſt quarta pars cotylæ.

Habet autem ſextarius pondere drachmas 120.

Propriè verò Græca Cotyla olei pendet libram 1. Sextarius librãs 2. Cotyla Italica pendit olei vncias 8, vini vncias 9. *

Scire autem oportet menſuras iuxta pondus pro materiæ diuerſitate haud mediocriter variari.

C

Ex libris Cleopatrae de Munditiis

De ponderibus & Menſuris.

Mina ponderis eſt nomen: habet autem vncias 16, drachmas 128, ſcrupulos 384, obolos 768, thermos, id eſt lupinos 1152, ſiliquas 2304, æreos 6144. Attica mina habet vncias 12 & ſemiſſẽ, drachmas 100, ſcrupulos 300, obolos 600, lupinos 900, ſiliquas 1800, æreos 4800. Peolemaica mina habet vncias 18, drachmas 144, ſcrupulos 432, obolos 864, lupinos 1296, ſiliquas 2592, æreos 6912.

Libra habet vncias 12, drachmas 96, ſcrupulos 288, obolos 576, lupinos 864, ſiliquas 1728, æreos 4608.

Vncia habet drachmas 8, ſcrupulos 24, obolos 48, lupinos 72, ſiliquas 144, æreos 384. Vocatur etiam alio nomine Tetraſſaron Italicon, ideſt Quatruſſis Italicus.

Drachma habet ſcrupulos 3, obolos 6, lupinos 9, ſiliquas 18, æreos 48.

Denarius Italicus habet drachmam 1.

Drachma etiam ãlia æquiuoce vocatur ipſa Ægyptiaca, quæ eſt ſexta pars drachmæ Atticæ, obolũ 1 pendens.

D Scrupulus habet obolos 2, lupinos 3, ſiliquas 6, æreos 16.

Obolus habet lupinum & ſemiſſem, ſiliquas 3, æreos 8.

Semiobolus habet ſiliquam & ſemiſſem, æreos 4.

Lupinus habet ſiliquas 2, æreos 5 & tertiam alterius partem.

Semiobolus verò Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.

Siliqua habet atticos æreos 2, & duas tertias partes alterius ærei.

Æreus habet ſemioboli quartam partem. {Ita vt ſemiobolus 4 æreos pendat.}

Stater pendit drachmas 4. Appellantq́ ipſum Tetradrachmon.

Dupondium etiam ſimiliter pendit drachmas 4.

Nux etiam regia pendit drachmas 4.

Cheme magna habet drachmas 3. Parua drachmas 2.

Aſſarium id eſt As, habet drachmas 2.

Cochlearium habet drachmam 1.

Cyathus habet drachmas 10, ſiue vnciam 1 & quartam eius partem, ſcrupulos 30, obolos 60, lupinos 90, ſiliquas 180, æreos 480. Eſt autem Cyathus ſexta pars cotyles.

Cotyle, menſura quidem habet cyathos 6: pondere verò drachmas 60, vncias 7 & ſemiſſem,

ſcrupulos

ſcrupulos 180, obolos 360, lupinos 540, ſiliquas 1080, æreos 2880, E

Tryblium eandem capit menſurã, quã cotyle, nã menſura capit cyathos 6, pondere drachmas 60,

Sextarius menſura habet cotylas 2, pondere drachmas 120. Vocatur autem ſextárius apud Ægyptios Inion.

Acetabulum menſura habet cotyles quartam partem, cyathum j & ſemis: pondere drachmas 15.

Concha magna eãdem ſeruat menſuram, quam Acetabulum: nam menſura habet ſeſquicyathum, pondere drachmas 15. Concha minor, menſura habet ſemicyathum, pondere drachmas 5.

Myſtrum magnum habet ſextamdecimam cotyles partem, quæ ſunt drachmæ 3 cum dimidia & quarta. Myſtrum minus habet cotyles vigeſimamſecundam partem: quæ ſunt drachmæ 2, ſcrupuli 2, & ſiliqua 1, & vndecima ferè ipſius pars.

Chus hẽt menſura quidem cotylas atticas 12, ſextarios 6, chœnicas 4: pondere drach. 720.

Chœnix habet menſura quidem cotylas 3 pondere verò drachmas 180.

In Georgicis inueni Cotylam trium eſſe quartarum ſextertij.

Choa verò ſextariorum 9, cotylarum 12.

Amphorea ſextariorum 36, cotylarum 48.

Metreten ſextariorum 72, cotylarum 96. F

Medimnum ſextariorum 108, cotylarum 144.

†Alias 90.

Metretes verò apud Syios habet ſextarios † 6, apud Italos verò 120.

Tryblium & Acetabulum ſimiliter habent cotyles quartam partem.

Cyathus cotyles ſextam partem.

Aliter de Eisdem

Mina Attica habet vncias 12. Alia mina habet vncias 15. Ptolemaica vncias 18.

Libra habet vncias 12.

Vncia habet drachmas 8.

Drachma habet ſcupulos 3.

Scrupulus habet obolos 2.

Obolus habet lupinum 1 & ſemiſſem.

† Si hic qnq. ẽ legẽdũ, ĩferius paulo poſt, duos & ſemis, legeñ oportebit: ſi ibi, duos & duas quintas, hic quatuor, & quatuor quartas alterius, ẽlegẽdum. Forte tñ, ſi ſuperiora cõſiderentur, hic legendum eſſet, quinque & tertiã alteri⁹ prẽ, inferius verò duos & duas alterius tertias.

Lupinus habet ſiliquas 2 æreos † 5.

Semiobolus Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.

Siliqua habet æreos atticos 2 & duas alterius quintas.

Æreus habet ſemioboli quartam partem. Vt 4 obolos pendat ſemiobolus. G

Stater pendit drachmas 4. Vocant autem & ipſum Tetradrachmon.

Dupondium habet drachmas 4.

Nux regia ſimiliter pendit drachmas 4.

Cheme magna habet drachmas 3. Cheme parua drachmas 2.

As habet drachmas 2.

Cochlearium habet drachmam 1.

De Mensvris, et Ponderibvs Veterinariorvm

Vncia habet drachmas † 8.

Drachma habet ſcrupulos 3, obolos 6.

†Al. 7 & ſemis.

Cotyle habet vncias 12, acetabula 2.

Acetabulum facit vncias 6.

Acetabulum habet cyathos 3.

Cyathus habet myſtra 4.

Myſtrum facit vnciæ dimidium.

Myſtrum habet cochlearia 2. H

Cochlearium eſt myſtri dimidium.

Cochlearium facit ſcrupulos 6.

Scrupulus facit obolum.

†Al. vnciã i. & ſemiſſem.

Siclium (i. Sicilicus) † vnciæ dimidium.

{Cyathus myſtra 4. Vt ſit myſtrum vnciæ dimidium.}

{Myſtrum facit cochlearia 2. Vt cochlearium ſit vnciæ quartapars.}

Mina habet vncias 15, holcas 112 & ſemiſſem.

Libra habet holcas 90.

Denarius habet ſcrupulos 4.

De Menſuris Humidorum.

Amphora Italica habet choas 8.

Chus habet ſextarios 6.

*Al. Tribana.

Sexrarius habet cotylas 2, quæ & Tryblia* dicuntur

Cotyle eandem menſuram continet, quam tryblion.

Tryblium habet myſtra magna 3, acetabula verò 4.

Myſtrum

A Myſtrum magnum habet acetabulum 1, & tertiam partem.
Acetabulum habet ſeſquicyathum.
Cyathus habet chemas paruas vel myſtra parua 2.

	Olei	*Vini*	*Mellis*
Amphora Italica habet	Libr. 72.	Libr. 80.	Libr. 108.
Chus.	Libr. 9.	Libr. 10.	Libr. 13. & ſemiſſem.
Sextarius	Vnc. 18.	Vnc. 20.	Vnc. 27.
Cotyle	Vnc. 9.	Vnc. 10.	Vnc. 13. & ſemiſſem.
Myſtrum magnum	Vnc. 3.	Vnc. 3. ſcrup. 8.	Vnc. 4. & ſemiſſem.
Myſtrum paruum	Drach. 6.	Drach. 6. ſcrup. 2.	Drach. 9.
Acetabulum	Drach. 18.	Drach. 20.	Vnc. 3. drach. 3.
Cyathus	Vnc. 1. & ſemiſſem.	Drach. 13. ſcrup. 1.	Drach. 18.

DIOSCORIDAE DE MENSVRIS ET PONDERIBVS.

EGo chariſſime de ponderibus & menſuris ita perſcrutatus ſum, quippe à minimis initiũ ſumpſi, & ad Minam vſq; multiplicando aſcendi.

B *De Ponderibus.* *CAP.* 1.

Siliqua idem pondus habet, quod Æreus.
Obolus habet æreos 3. Vnde ſemiobolus habet pondere ſiliquam & ſemiſſem.
Scrupulus pendit obolos 2. ideſt æreos 6.
Drachma, & quæ Holce dicitur, pendit ſcrupulos 3. id eſt obolos 6.
Vncia habet drachmas 8, ſcrupulos 24.
Libra habet vncias 12, drachmas 96.
Mina ſecundum medendi vſum pendit vncias 16, ideſt holcas 128. Mina Italica pendit vncias 18. ideſt ſeſquilibram, drachmas autem 144. Mina Alexandrina pendit vncias, 20, id eſt holcas 160.

De Menſuris Humidorum.

Vini. *CAP.* 2.

1 Amphora habet libras 80.
2 Vrna libras 40.
3 Chus id eſt congius libras 10.
C 4 Semicongius libras 5.
5 Sextarius habet libram 1, vncias 8.
6 Hemina, id eſt cotyla, vncias 10.
7 Quartarius habet vncias 5.
8 Acetabulum, ideſt quarta pars cotyles, æquat vncias 2 & ſemiſſem:
9 Cyathus, ideſt ſexta pars cotyles, æquat vnciam 1 & ſemiſſem, & ſcrupulos 4.
10 Cheme eſt cyathi quarta pars, æquat drachmas 3, ſcrupulum 1.

Aquæ.

Idem eſt pondus aquæ & aceti. Aiunt autem, ſi aqua pluuiali vas repleatur, minime fallax, ſed iuſtiſſimum pondus eſſe.

1 Amphora habet libras 72.
2 Vrna habet libras 36.
3 Congius habet libras 9.
4 Semicongius habet libras 4 & ſemiſſem.
5 Sextarius habet vncias 18.
D 6 Hemina, quæ & cotyle eſt, habet vncias 9.
7 Quartarius habet vncias 4 & ſemiſſem.
8 Acetabulum, quod eſt cotyles quarta pars, habet vncias 2 & drachmas 2.
9 Cyathus, qui eſt ſexta pars cotyles, habet vnciam 1 & ſemiſſem.
10 Cheme, cyathi quarta pars, habet drachmas 3.

Mellis.

1 Amphora habet libras † 108. † Aliter 120.
2 Vrna habet libras † 54. † Aliter 60.
3 Congius habet libras † 13 & ſemiſſem. † Aliter 15.
4 Semicongius habet libras † 6 & vncias 9. † Al. 7. & ſemiſſem.
5 Sextarius habet libras 2 & † vncias 3. † Al. ſemiſſem.
6 Hemina habet libram 1 & vnciam 1 & ſemiſſem.
7 Quartarius habet vncias 6 & drachmas 6.
8 Acetabulum habet vncias 3 drachmasq; † 3. † Aliter 2.
9 Cyathus habet vncias 2 & drachmas † 2. † Al. ſemi.
10 Cheme, quæ eſt cyathi quarta pars, habet † drachmas 4 & obolos 3. † Aliter drac. 5.

De Menſuris.

De Menſuris, et Ponderibus E

Medimnus habet ſemiſextar. 12.
Semiſextum habet choas 2.
Chus habet chœnicas 4.
Chœnix habet cotylas atticas 3: pondere autem, holcas 180.
Chus menſura quidem eſt cotylarum atticarum. 12: pondere verò pendit drachmas 720.
Sextarius menſura quidem eſt cotylarum 2: pondere verò drachmas 120 pendit.
Cotyle habet cyathos 6: pondere verò drachmas 6. Cotylam Attici etiam Tryblium appellant.
Acetabulum, menſura eſt cotyles quarta pars, quod eſt ſeſquicyathus: pondere verò hẽt drach. 15.
Cyathus eſt drachmarum 10.
Cheme eſt cyathi quarta pars, drachmæ 2 & ſemis
Myſtrum magnum eſt cotyles decimaoctaua pars: pendit drachmas 3 & ſcrupulum 1. Myſtrum paruum eſt cotyles vigeſima quarta pars: pendit drachmas 2 & ſemiſſem. Myſtrum iuſtiſſimum habet ſcrupulos 8.
Cochlearium habet ſcrupulos 3.
Nucis baſilicæ ſeu regiæ magnitudo pendit drachmas 7. F
Nucis ponticæ magnitudo pendit drachmam 1.
Balani ideſt glandis magnitudo pendit drachmæ dimidium.
Fabæ ægyptiæ magnitudo pendit obolum & ſemiſſem.
Orobi magnitudo pendit æreos 2.

De Signis Pondervm ac Menſvrarvm

Cum expoſitio ſignorum pondera ac menſuras indicantium neceſſaria ſit, eam hic deſcripſi, vt ſiquando ea ipſa ſigna in medicamentis notata inueneris, haud quaquam errare poſſis.
ν itaq; quod ſupra μ ſit poſitum, μνᾶν, ideſt minam, ſignificat, μ̊.
λ quando ſubiectum habeat ι. λίτραν id eſt libram, ſignificat, λ̧.
Γ quod ο ſupra vel infra ſe habeat, οὐγγίαν id eſt vnciam, ſignificat, Γ° Γ̥.
Apud non nullos autem inueni ν, quod ſupra ſe ο habeat, vnciam ſignificare, ν°
μ quod ſupra ſe habeat ε, μέρος, id eſt partem, ſignificat, μ̊.
λ obliquum, ſi ad dexteram cornua vergentia habeat, drachmam ſignificat < : ſi ad ſiniſtram, drachmæ dimidium, >.
S Romanum, apud aliquos quidem triobolum: apud nos verò cuiuſq; ponderis dimidium ſignificat, S. Si autem tranſuerſe ponatur, obolum 1 ſignificat, ∽. G

FINIS QVINTAE CLASSIS.

AAAAA BBBBB CCCCC DDDDD EEEEE FFFFF GGGGG HHHHH IIIII
kkkkk LLLLL MMMMM NNNNN OOOOO PPPPP QQQQQ RRRRR
SSSSS TTTTT VVVVV XXXXX YYYYY ZZZZZ

aaaaa bbbbb ccccc ddddd eeeee fffff ggggg hhhhh iiiii kkkkk lllll mmmmm

Omnes ſunt quaterniones præter mmmmm ternionem.

VENETIIS APVD IVNTAS.

GALENI
LIBRORVM
SEXTA CLASSIS

DE CVCVRBITVLIS, SCARIFICATIO-nibus, Hirudinibus, & Phlebotomia, pręcipuo artis remedio tradita.

QVINTA HAC NOSTRA EDITIONE, *non parum ornamenti adepta: locis pluribus quàm in alijs ſuperioribus editionibus, ad græcorum librorum fidem emendatis.*

Locis etiam Hippocratis nunc primum in margine ſignatis.

Librorum index verſa pagina continetur.

Ὄργανα εἰς κλινικήν.

VENETIIS APVD IVNTAS M D LXXVI.

QVÆ SEXTA CLASSE HABENTVR

GALENI De Hirudinibus, Reuulſione, Cucurbitula, cutis Conciſione ſiue Scarificatione, Ferdinando Balamio Siculo interprete. 2
ORIBASII De Cucurbitulis, Scarificatione, Hirudinibus, Deriuatione, & Reuulſione ſermo ex ſeptimo & octauo Medicinalium collectionum ad Iulianum Imperatorem libro. Auguſtino Gadaldino Mutinenſi interprete. 3
De Venæ ſectione aduerſus Eraſiſtratum liber, Ioſepho Tectandro Cracouienſi interprete. 5
De Venæ ſectione aduerſus Eraſiſtratæos, qui Romæ degebant, eodem Ioſepho Tectandro interprete. 9
De Curandi ratione per ſanguinis miſſionem liber, Theodorico Gaudano interprete. 19

Hos libros omnes multis in locis emendauit Auguſtinus Gadaldinus ad vetuſtiſſimorum exemplarium græcorum veritatem.

GALENI
DE HIRVDINIBVS REVVLSIONE CVCVRBITVLA CVTIS CONCISIONE SIVE SCARIFICATIONE

Ferdinando Balamio Siculo interprete.

De Hirudinibus. *CAP.* 1.

NOn nulli captas hirudines includunt, easq; ad multiplicem vſum accõmodant. Vbi enim miteſcunt, carni facile admouentur. Quæ verò modo captæ fuerint, per diem adſeruandæ, exiguoq; ſanguine alẽdæ ſunt: atq; ita fit, vt quicquid virulentum in ſe continent, exprimatur. Quando autem ijs vti opus eſt, ea pars, cui hirudines admouendę ſunt, nitro prius fricanda, inungendaq;, vnguibus'ue ipſis ſcalpenda eſt, hoc enim pacto auidius adhæreſcunt. Oportet etiam eas ipſas in tepidam aquã, C quæ vaſe lato & mundo contineatur, infundere, mox ſpongia compreh enſas mucore & ſordibus manu purgare, atq; ita admouere. Vbi verò admotæ fuerint, ne ea pars, cui inhæſerint, frigeſcat, oleum tepidum ſuperinfundes. Si autem manibus aut pedibus affigendæ ſunt, in aquam, in quam hirudines iniectæ ſint, manus aut pedes immergantur. Si verò non firmiter hæſerint, earum caudæ forcipe incidendæ ſunt: nanque ita, vbi ſanguis effluxerit, ab attrahendo non deſiſtunt, donec cinere aut ſale os earum aſpergatur. Poſtquam autem exciderint, quod relinqui ab eis venenoſum ſolet, cucurbitula exhauriendum eſt: vel ſi id minime fiet, fotu per ſpongiam adhibito vtendum eſt. Quòd ſi inde cruentæ lachrymulæ adhuc effluxerint, farinam cyminumq; admoueto, lanamq; ſubinde modico madentem oleo alligato. Cæterum ſi manare ſanguis non deſinat, linteolum aceto madefactum, gallam'ue combuſtam, vel ſpongiam in liquidam antea picem immiſſam mox crematam, imponito. Illud quoque compertum habere oportet, hirudines ipſas ſanguinem illũ attrahere, qui carni adiunctus eſt, non qui in imo corpore continetur. Earum verò vſus pro cucurbitulis eſſe ſolet. Præterea remouendæ tunc ſunt, cum dimidiam ſanguinis partem extraxerint. Quin etiam prohibendum, nec permittendum eſt, vt ſanguis eouſque effluat, quouſq; ſit ſatis: ſiquidem pars ipſa frige- D ſcit, tum ob ipſas hirudines, quæ natura frigidæ ſunt, tum etiam ob aerem ambientem.

De Reuulſione. *CAP.* 2.

VEhementes humorum fluxiones reuulſione cohibendæ ſunt, ne nimium confertæ alioquin prorumpant. Sunt autem remedia, quæ per reuulſionem adhibentur, huiuſmodi. In pectus videlicet, aut ventrem, ſi quid defluxerit, ad manus retrahẽdum eſt: vomitus verô ad partes inferiores: veluti quæ ex acribus clyſteribus fluxiones proueniunt, vomitus contra præſidio auertuntur. His verò ambabus fluxionibus, cum ſuperior atq; vnâ inferior venter vrgetur, eas ad vrinam ſudoremq; reuocabimus: vrinæ autem fluxum ad ſudorem aluiq; deiectiones. Eſt quoque auxilium quod ex diuerſis contrarijs partibus reuellit cucurbitula, ſi mammis proxima apponatur. Item adiumento eſt, ſi vbi nimium ſanguinis fluit è naribus, aut per loca muliebria immodici effluxus labuntur, præcordijs (hypochondria Græci dicunt) affigatur. Acria quoq; medicamenta ſinibus* admota, eas fluxiones retrahunt, quibus caput aut viſcera vexantur. Atq; vt ſumma rem complectar, ita reuulſio efficit: In humoribus videlicet partes ſuperiores petentibus ad inferiores: & contra, ſi inferiores petant partes, ad ſuperiores: & contra, ad dexteram ſimiliter partem aut læuam, item in anteriorem aut poſteriorem, ſiquid defluxerit, ad oppoſitas partes reuulſio facienda eſt.

* *κόλποις. i. ſinibus. ſed legẽdũ eſt κώλοις. i. artubus.*

De Cucurbitula. CAP. 3. E

CVcurbitulæ purgatis prius corporibus utiles quidem, ſed in repletis (quæ plethorica Græci vocant) prætermittendæ ſunt. Idemq; initio phlegmones ſi vel cerebrum ea, vel cerebri membranulas, uel alias corporis partes occupauerit, ſeruandum eſt, eiſq; abſtinẽdum: ſed cum nihil amplius adfluxerit, totumq; exinanierimus corpus, & uſus rei inflammantis vel mouendæ uel amoliendæ, uel extrorſum abſtrahendæ tulerit, illas adhibebimus. In his quoq; affectionibus dum gignuntur, non quidem membris ipſis quæ cœperint laborare, ſed eis quæ laborantibus coniuncta fuerint, reuulſionis gratia cucurbitulæ ſunt imponendæ. Initio verò quæ repercutiendi vim habeant, ſunt adhibenda. Cucurbitula exhaurire materiam, dolores ſoluere, phlegmonem minuere, inflationes diſcutere, appetentiã cibi excitare, imbecillo ventriculo vires reſtituere, animi deliquia leuare, ſi quæ profundas partes fluxiones infeſtent eas transferre & ſiccare, ſanguinis eruptiones prohibere, & quicquid menſtrua vitiauerit attrahere, iiſq; alleuiationem præſtare poteſt.

De Scarificatione, ſeu Cutis Conciſione. CAP. 4.

F

COrporis partes ſcarificandæ ſunt, quæ phlegmone uel duritie vrgentur, quæ uel tẽſæ fuerint, uel dolore aliquo affliguntur: quæq; fluxionibus vexantur, vbi eæ ipſæ fluxiones deſierint: aut cum acrem materiam ſubeſſe uiderimus, ſeu uis aliqua venenoſa extrinſecus illata fuerit: præterea ſi ab altera ad alteram partem deducere materiam volumus, ſicuti ſcarificatis cruribus, affecto capiti medemur: Siq; exuberans materia in corpore minuenda eſt, atq; ob id potiſſimũ exuberantia illa oriatur, ꝙ materia ipſa quæ emitti ſolet ſupprimatur, ſcarificatione vtimur: quemadmodum ſanguinis profuſionibus ſuppreſſis (quas hæmorrhoidas Græci appellant) crura ipſa lota quidem prius, uel ſpongia calido fomento adhibito, ſcarificantur. Eodem nanque anno venam frequenter incidere, minime quidem rationi conſentaneum arbitramur: quandoquidem cum larga ſanguinis copia vitalis quoque ſpiritus emittitur: quò ſane abſumpto, crebrius quidem moles vniuerſa frigeſcit, tum animales functiones omnes deteriores redduntur. Quamobrem ab ignobilioribus membris vtpote à cruribus ſanguis educendus eſt. Vtilis quoq; oculis ſcarificatio eſt, quos diutinæ fluxiones infeſtãt: tum capitis uitijs: item particulis quæ pectori dorſo'ue adiũctæ ſunt. Prodeſt G pręterea compactę materiæ, anginęq;.

Poſt hæc quatuor capita, Oribaſium de eiſdem rebus ex Galeno & alijs præſtantiſſimis medicis tractantem impreſſimus, vt pleniorem in primis de hac re cognitionem habeas: poſtea vt conſideres, an ſupra ſcripta capita priuatim ſcripſerit Galenus an magis ab aliquo ex Galeni & aliorum libris, vel ex ipſo potius Oribaſio excerpta ſint.

Oribaſij

ORIBASII
DE CVCVRBITVLIS SCARIFICATIONE

Hirudinibus, Deriuatione, & Reuulſione ſermo, in ſeptimo & octauo Medicinalium collectionum ad Iulianum Imperatorem libro.

Auguſtino Gadaldino Mutinenſi interprete

EX LIBRO SEPTIMO.

De Cucurbitula ex libris Galeni. CAP. 15.

B CVcurbitulæ euacuatis prius corporibus vtiles ſunt: nam vbi ea plethorica ſunt, cucurbitulis nō vtimur. Eadem etiam ratione vbi cerebrum eius'que membranæ phlegmone vexantur, cucurbitulis in affectuum principijs non vtimur, quemadmodum ſanè nec in vlla alia particula phlegmone laborante: ſed vbi tum nihil amplius influxerit, tum totum corpus ante vacuauerimus, vſus'que poſtularit, vt aliquid eorum quæ in parte phlegmone laborāte continent, moueamus, eruamusq́ꝫ, vel ad exteriora extrahamus. Dum verò affectus etiamnum fiunt, cucurbitula minime membris laborare incipientibus, ſed ijs quæ his continuata ſunt, reuulſionis cauſa imponenda eſt: in principio verò repellentibus eſt vtendum.

De Cucurbitula ex libris Antylli, ex Secundo ſermone de Euacuantibus remedijs. CAP. 16.

*C IN mediocri dolore & in ſimilibus, leuibus utimur cucurbitulis, quæ ſcilicet ſine inciſione aptantur. At in quibus roborare volumus, vehementibus eſt utendum. In oppletis verò particulis, quemadmodum & in ijs quæ à corrupta vexantur materia, cum inciſione admouemus. Oportet autem, antequam eas adhibeamus, ventrem iam emollitum fuiſſe: aut omnino nullam infeſtātium excrementorum adeſſe ſuſpitionem: ac prius comediſſe omnino, vel aquam prius bibiſſe à leui nutrimento & iam ſubducto. Maxime verò oportet, ſi ſanguinem detrahere volumus, vt primo pars parum fricetur: Poſtea ſi ruborem ſufficientem tumoremq́ꝫ à cucurbitula acquiſierit, ſcarificetur: ſin minus, tertio cucurbitula affigi debet, quouſq; pars tum tumefacta tum rubefacta fuerit. Quòd ſi ne tunc quidem tumor nec rubor effectus fuerit, ſpongijs partes fouendæ ſunt, quouſque coloris euadant phœnicei, & ita deinceps ſcarificandæ. At ſi quis præcognouerit corpora nō rubefactum iri, veluti in ijs qui pingue habent abdomen, vel in refrigeratis, & in mulieribus quæ pepererint: ante cucurbitularum applicationem cataplaſma illis partibus imponendum eſt. Aliquando verò tumor validus à leuibus cucurbitulis fit, & colore liuidior: ac poſtquam ſcarificatus fuerit, parum vel nihil effluit: cum ſanguis craſſior exiſtat, & quod anteſtat, ſit carnoſius. Itaque in his, ſpongijs præcipue fouendus eſt locus, ac tenuis beneq́ꝫ fluxilis reddendus eſt ſanguis. Cauendum porrò eſt
D ne prope mammas cucurbitulæ ponantur: incidentes enim interdum in ipſas mammæ, & admodum tumeſcentes, difficilem reddunt auulſionem. Sanè applicandæ ſunt cucurbitulæ cum modico igne: nam ſi vehementes apponantur, vapore inflammantes contendenteſq́ꝫ corpora, nihil effatu dignum attrahunt. Notum autem eſt ita figurandas eſſe partes, vt ſanguis in ipſis non immoretur, craſſeſcēſq́ꝫ impedimento ſit effluxioni: ſed vt pronus ad inferiora effluat. Poſt ablationem uerò cucurbitularum, ſi quod extractum fuerit, ſatis ſit, partes poſtea curabimus: ſi non ſatis, cucurbitulas denuo apponemus. In capite cum multo igne haud ſunt infigendæ: vehementer enim attrahunt, difficulterq́ꝫ auelluntur: Quæ verò cum mediocri igne affiguntur, id quod opus eſt, perficiunt. Quando autem non poſſunt niſi difficulter auelli, ſpongijs ex calida eas circumplecti oportet: ſic enim remittuntur: quòd ſi ne ita quoque remittantur, perforare ipſas oportet.

De Cucurbitularum Differentia à Materia & à Figura ſumpta.

CVcurbitularum differentiæ à materia ſumptæ tres ſunt, Vitreæ, Corneæ, Æneæ. Nam Argēteas, quia vehementius igniuntur, reijcimus. Aenearum frequentior eſt vſus. Vti etiam vitreis poſſemus, in quibus ſanguinis vacuationem conſiderare opus eſt. Corneis item in capite uti

poſſemus,vbi ęneas difficulter auulſum iri exiſtimaremus:& in timidis quoque,qui ob flammam perterreſiunt. Quòd ad figuram ſpectat, differentia præcipue in æneis eſt. Sanè elatiores,humilioribus magis attrahunt. Humiliores in capite magis accommodantur:propterea quòd haud vehementer trahunt. Quæ plana habent labra,corporibus latitudinem habentibus: quæ reſima, curuis & gracilibus commodius affiguntur. Quæ acutum os habent,illis competunt,in quibus ſcarificatione quidem non utimur, ſed per leuium cucurbitularum applicationem vehementer attrahere volumus,labrorum acuitate ad attractionis violentiam conferente. Quæ obtuſa habent labra,tum in alijs membris tum præcipue in capite utiliter applicantur. Aenearum cucurbitularum tractus, quemadmodum etiam vitrearum,per ignem fit: Cornearum, ſine igne: quippe in extremo ſunt perforatæ,cumq; aptantur,vehementer per foramen exuctæ,attrahunt:ſtatim verò foramen digito cera'ue clauditur. E

De Cucurbitulis ex libris Herodoti,ex Sermonibus de Euacuantibus remedijs. CAP. 17.

CVcurbitula verò poteſt capitis materiam vacuare, dolorem ſoluere,phlegmonem minuere, inflationes diſcutere,appetẽtias reuocare,imbecillum exolutumq; ſtomachum roborare,animi defectiones remouere,quæ in profundo ſunt ad ſuperficiem transferre, fluxiones exiccare, ſanguinis eruptiones cohibere,menſium circuitus ſuggerere, φθοροποιοῦς δυνάμεις, id eſt facultates corruptionem inducentes (ſeu medicamenta mortifera) attrahere,rigoribus finem imponere,circuitus ſoluere,à cataphora id eſt inclinatione in ſomnum excitare,ſomnos conciliare, grauitates alleuare. Hæ & his ſimiles ſunt cucurbitularum facultates. F

De Scarificatione ex Antyllo,ex Sermonibus de Euacuantibus remedijs. CAP. 18.

SCarificamus partes corporis aut phlegmone laborantes,aut induratas,aut diſtentas, aut dolore affectas,aut fluxionibus vexatas nimirum vbi iam fluxio conſtiterit,aut acri materia imbutas, aut vbi virulenta facultas extrinſecus inciderit:aut cum ex alijs partibus in aliam, traducere materiam ſtudemus,ſicuti crura affecto capite ſcarificamus: aut vbi materiam in corpore redundantem minuere volumus,præcipueq; cùm redũdantia fiat ob materiæ,quæ de more expelli ſit ſolita,ſuppreſſionem,ſicuti ſuppreſſis hæmorrhoidibus,crura ſcarificamus. Sanè pars quæ ſcarificari debet, prius,ſi fieri poteſt,lauanda eſt:ſin minus,aqua tepida quouſq; rubefiat, eſt perfundenda,aut ſpongijs fouenda, aut Soli,igni'ue exponenda,ac poſtea ſcarificanda. Infigendæ verò ſunt inciſiones, in G cruribus quidem & abdomine, κατ' ἐυθυωρίαν {id eſt per rectitudinem, ſeu longitudinem:} in thorace item & dorſo ac ceruice,eodem modo: in capite verò ſecundum capillorum poſitionem: in fronte autem per tranſuerſum. Magnitudine porrò inter ſeſe ſint æquales inciſiones: & quæ inter eas ſunt interualla,inter ſeſe æqualia ſint: Scarificationiſq; initium ab infernis partibus ſumatur:ita enim ſanguis ad ſuperficiarias partes decurrens, eam quæ ſcarificari deinceps debebit,non obſcurabit. Inciſionum ſitus per æquales inter ſe ordines fiat. Scarificatio autem non κατὰ πληγὴν,id eſt per percuſſionem,ſed κατὰ συρμὸν,id eſt per tractum, eſt facienda: hoc enim pacto citra dolorem fiet.

De Scarificatione ex Libris Apollonij. CAP. 19.

CVm ad corroborationem & ad quamcunq; corporis conſeruationem, plurimam etiam haberi utilitatem ex ſanguine compererim,qui ſæpiſſime quidem quantitate abundat, aliquando verò ſecundum qualitatem in deterius vertitur:opinatus ſum,vbi ipſe abundat, imminutionem: vbi corruptus eſt,alterationem conuenire. Ac venas quidem ſæpius eodem anno ſecare,non eſſe idoneum arbitratus ſum: conſiderans quòd vna cum ſanguine multus etiam ſpiritus uitalis excernitur:dum autem hic abſumitur frequentius,vniuerſa corporis moles refrigeratur,& omnia naturalia opera deteriora euadunt. Iudicaui ergo ab ignobiliſſimis particulis, ſicuti à cruribus, ſanguinis extractionem per ſcarificationem fieri debere:quantitate habitu hominis vſu'que menſurata: Optimum verò præſidium eſt tum ad conſeruationem ſanitatis,tum ad eiuſdem recuperationem, vbi ipſa ab aliquibus eiuſcemodi cauſis euerſa fuerit. Nemo tamen me phlebotomiam explodere ſuſpicetur. Ego enim illam in maximis periculoſiſſimis'que affectibus non omitto:in quibus ſanè abunde affatim'que ſanguinem effundere eſt opus:nam proinde vt affectus ſunt vehementes, ita quoque affatim vacuationes faciendæ ſunt. Plethoram autem commoderatam,quæ aliquid mali factura ſit,ac iam euerſionem in morboſum ſtatum attingat, tibia quæ ſcarificationibus uexata fuerit,innoxiam'que totam quam volumus ſanguinis illigationem reddiderit,citra validam totius molis commotionem,ſoluit: ſæpius enim plus quàm par ſit,congregatur. Quare tardandum non eſt,vt,quotieſcunque plenitudinis ſigna inciderint, ipſam eo quo oſtendimus pacto,tollamus. Præſtat enim tum viſcera,tum quæ in toto corpore ſunt vaſa, intemperate non repleri, neque diſtendi,ſed potius in terminata quadam relaxatione eſſe, vt naturalis ſpiritus expedite permeare poſſit. H

Scarifi-

A *Scarificationem Mulieribus quæ probe non purgantur, Alijs q; multis Affectibus prodeſſe.* C AP. 20.

MVlieribus, quibus purgatio proſpere non ſuccedit, ſcarificatio mire auxiliatur: nam quod illic ad debitam purgationem deerat, id hac via vacuatur. Statutum autem purgationis tempus expectare oportet: tunc'que cum nihil vel parum ſponte fluxerit, eatenus detrahente hoc auxilio vti debemus, quatenus vſus poſtularit. Quibuſdam ẽt mulieribus, vt de more menſtruæ purgationes iterum redirent, hoc auxilium maxime contulit: nam continua in inferiores partes ſanguinis eductio, inclinationem viam'que ipſi præbet. Ego ſanè etiam valde ætate prouectas, quibus iã pridem nihil menſtrui ferebatur, vbi aliqua corporea moleſtia conflictarentur, hac curatione ſubleuo. Hæc enim mulierum propria eſt, multum q; habet efficaciæ: quippe quæ naturalis excretionis modum imitetur. Porrò vacuare interdum ſolco ſcalpello, ideſt ſmilio: interdum autem per hirudinum applicationem. Oculos etiam cum quidam ex longo tempore ab inceſſabili fluxione infectos haberet, hoc præſidio ſanatus eſt: cùm nos alijs etiam localibus circa oculos auxilijs vſi fuiſſemus, totius'q; corporis curam geſſiſſemus. Senex etiam quidam, cum prius quidẽ longis, poſtea verò breuioribus interiectis interuallis, à ſtranguloſa circa pulmonem anguſtia vexaretur, ſimili modo curatus eſt. Ea autem quantitas, quæ conueniens eſſe videbitur, vacuanda eſt, refrigeratio'q;
B eſt vitanda: ac nutrimentum deinceps commoderatum, tribus quatuor'ue diebus eſt exhibendum. Et ſanè dum peſtilentia vehemens Aſiam deprehendiſſet, multos'q; perdidiſſet, me'que etiam morbus attigiſſet: ſecunda morbi die, remiſſione febris facta, crus ſacrificaui, duas'que ferè ſanguinis libras detraxi: hac'que de cauſa periculum vitaui. Plerique igitur etiam alij hoc præſidio vſi, ſuperſtites euaſere, erant enim plenitudinis ſigna. Illi'que præcipue ſeruabantur, qui ſanguinem copioſum exhauriebant. Igitur capitis etiam dolores moderatos, tonſillarum phlegmonas, ac dolores circa latera recentes tollit: nam diuturniora eiuſcemodi ſymptomata localibus ſcarificationibus diſſoluimus. Quin & qui à morbo reſumuntur, difficulter'q; in naturalem ſibi ipſis habitudinem redeunt, nihil æque ſanè ad conuenientem bonam'q; renutritionem ducit, vt ſanguinis per ſcarificationem exhauritio.

De Hirudinibus ex libris Antilli, ex Sermonibus de Euacuantibus remedijs. C AP. 21.

QVidam captas hirudines diu includunt, eis'que ad multa vtuntur. Ipſæ. n ſi miteſcunt, carnẽ facile apprehendunt: cum aliæ non nunquam peregrine ſeſe gerant. Oportet autem has quidem, cum primum eas experti fuerimus, applicare: quæ verò nuper captæ ſunt, per dies ſeruare, exiguum ſanguinis pro nutrimento inijcientes: ita enim earum virulentia exprimetur.
C Sanè cum eis vti volumus, locus cui hirudines applicandæ ſunt, nitro prius fricandus, ac ſanguine alicuius animalis, vel argilla liquida inungendus, vel fouendus, vel vnguibus ſcalpendus: promptius enim apprehendent. Oportet autem ipſas in aquam tepidam & puram, in vaſe lato magno'q; contentam, inijcere, vt commotæ virus abijciant: mox vbi eas ſpongia comprehenderimus, ac mucorem lentorem'que purgauerimus, manu admouebimus. Atque vbi omnes inhæſerint, oleum tepidum particulæ, ne refrigeſcat, infundemus. At ſi manibus pedibus'ue affigendæ ſunt, pars ipſa in aquam: vbi hirudines ſunt, inijcienda eſt. Quòd ſi etiam eis vbi repletæ fuerint, vti oportuerit, vel quia paucæ hirudines præſto adfuerint, vel quia paucæ apprehenderint, earum caudas forpice incidere oportet: nam effluente ſanguine trahere nunq̃ deſinunt, quouſq; nos ſalem vel nitrum vel cinerem, earum oſculis inſpergamus. Vbi verò exciderint, ſi locus cucurbitulam capere potuerit, per eius appoſitionem, virus extrahere debemus: valide nimirum ipſam apponentes, celeriter'q; auellentes: ſi verò cucurbitulæ capax non fuerit, ſpongijs fouendus is eſt. Cæterum ſi corpora vel oſcula ſublachryment, mannam, vel cuminum, vel farinam inſpergito, ac poſtea lanam pauco madentem oleo conuoluito: ſin ſanguis etiam inde erumpat, linteola, vel aranearum telas ex aceto inijcito: aut gallam vſtam, aut ſpongiam nouam pice liquida intinctam, ac vſtam, imponito: deinde char
D tula aceto irrigata imponenda ac illiganda eſt. Hæc autem in partibus quæ in medio corpore habentur, ſunt peragenda. Nam in artubus (quæ græce κῶλα. i. membra longa hoc eſt brachia & crura appellantur) ſolum etiam vinculum pro cohibendo ſanguine ſatis eſt: quod poſtero die ſoluendum eſt: ſi'q; ſanguis conſtiterit, abijciendum ſi verò nõ conſtiterit, eiſdem vtendum eſt. Scire autem oportet hirudines non ex profundo ſanguinem trahere, ſed eum qui carnibus adiacet, exugere. Eas autem in illis vſurpamus hominibus, qui ſcarificationum inciſiones pertimeſcunt: vel in illis partibus, in quibus cucurbitula ob earum paruitatem, vel gibboſitatem & inæqualitatem, aptari non poteſt. Hirudines auellimus, quando eius ſanguinis quem arbitramur exhauriri oportere, dimidiam partem attractam fuiſſe cõiecerimus: & poſtea tamdiu effluere permittimus, quoad qui ſatis ſit, excretus fuerit. Cum verò particula tum ab hirudinibus, quæ natura frigidæ ſunt, tum ab aere refrigeratur: fouenda ipſa eſt, ac recalfacienda: ſanguinis q; fluxus non per refrigerantia, ſed per aſtringentia & emplaſtica, vt diximus, eſt cohibendus.

De Hirudinibus ex Menemacho. C AP. 22.

HIrudines locis affectis applicãtur, vel eis qui proximi nõ pinguibus ſunt: nam oleũ earum appetẽtiam ſubuertit. Porrò in anguſtiã ſtricti calami ab vtraq; parte haud perforati, vel operculum parui calami, vel quidpiam ſimile, cũ aptãdæ ſunt, demitti debent. Earũ numerus à duabus ma-

gnitudini-

gnitudinibus loci nimirum & affectionis, ſumendus eſt. Auferantur, oleo calido earum labijs infu- E
ſo. Mordacitas autem ſatis in partibus vlceratis exoluenda eſt. Quod poſt earum ablationẽ effluit,
digitus impoſitus cohibet. Excretionis quantitas ab hirudinũm erectione conſpicitur: ſed eui-
dentius ea etiam apparet, ſi congregata fuerit, quando hirudines à corporibus diuulſæ ſanguinem
euomuerint. Sanè ſi hirudines ægre adhæreſcant, loci, quibus aptanda ſunt, ſuperficietenus ſunt ſca-
rificandi: vbi enim illæ ſanguinem guſtauerint, auidius ipſum appetunt.

EX LIBRO OCTAVO

De Deriuatione ex libris Galeni. *CAP. 18.*

DEriuatio (græce parocheteuſis) eiuſdem eſt generis cum euacuatione facta per particulam,
quæ fluxionem ſuſcipit. Fit autem per aliquam vicinarum partium: exempli cauſa: Quan-
do per gurgulionem vel palatum fertur fluxio, per nares certe ipſius deriuatio congruenter fiet,
irritatione à nobis facta vel prouocatione per acria medicamenta. Quando verò ad oculos vel au-
res ſucci vergunt, deriuare ipſos non in nares tantum, ſed & in ipſum etiam os debemus, medica-
mentum id quod ex origano & ſapa confectum eſt, id q; etiam quod ex ſinapi conſtat, diluẽda gar- F
garizanda'q; exhibentes. Scimus etiam quod ſtaphiſagria, ideſt pedicularis herba, commanducata, py-
rethrum, omniaq; id genus acria, ſuccorum abundantiam, quæ in oculos vel aures ex capite fertur,
ad os traducunt. Deriuatio etiam fit ſi id quod per aſperam arteriam in pulmonem defluit, ad ſto-
machum diuertamus, hoc enim magis eligendum: Nec ſecus etiam ſi mulieri per ſedis venas ſan-
guis irrumpat, eum quoque ad vteri venas traducamus. Riuare igitur (græce ὀχετεύειν) eſt per ri-
uos ducere: Deriuare verò (id eſt παροχετεύειν) eſt à riuis ad latera diuertere.

De Reuulſione ex libris Galeni. *CAP. 19.*

VEhementiſſimos ſuccorum influxus reuulſorijs præſidijs confertim ingruere prohibemus.
Reuulſoria autem præſidia ſunt, vincula quidem artuum, vbi ſucci in thoracem & ventrem
inclinant: Vomitus autem, vbi ad inferiora declinat: Quemadmodum etiam acres clyſteres, vbi
ad vomitum vergunt. Has verò ambas ſuccorum inclinationes, eam inquam, quæ per ſuperio-
rem, & eam quæ per inferiorem ventrem fit, ad vrinas ac ſudores retrahes. Quin & vrinas quoque
tum ad ſudores, tum ad alui quoque deiectiones reuelles. Reuulſorium etiam præſidium eſt,
quæ iuxta mammas apponitur cucurbitula. Quæ verò hypochondrijs affiguntur, ſæ- G
penumero ſanguinis ad nares impetum potenter reuulſiſſe conſpexiſtis: quem-
admodum etiam ſanè immodicas per vterum irruptiones. Acria etiam me-
dicamenta artubus impoſita, ſuccos ad caput viſcera q; vergentes, reuel
lũt. In ſumma, reuulſio facienda eſt, deorſum quidem, vbi ſucci ad
ſuperiora: ſurſum, vbi ad inferiora vergunt: Et vbi introrſum,
ad exteriora: vbi extrorſum, ad interiora: Ita quoq; ſi dex-
trorſum inclinat, in ſiniſtrã: ſi ſiniſtrorſum, ad dextram
reuulſio facienda eſt: Sic ſanè fluxiones quæ re-
tro inclinant, in priora reuellendæ. quæ in
priora, in poſteriorem regio-
nem abducendæ
ſunt.

GALENI DE VENAE SECTIONE ADVERSVS ERASISTRATVM LIBER

Ioſepho Tectandro Cracouienſi interprete

Denuo ab Auguſtino Gadaldino ad Græcorum exemplarium fidem emendatus

ARGVMENTVM LIBRI

Increpat Eraſiſtratum, qui poſt habito Venæ ſectionis auxilio, Neque efficacibus, Neque tutis Remedijs vteretur.

Vide de hac re lib.5. methodi cap.15.

Aduerſus Eraſiſtratum, qui cum in Minimis pleriſque Curioſus eſſet, Semel tantum idq; obiter, de Venæ ſectione mentionem fecit. CAP. I.

MIhi equidem illud inquiſitione non parua dignum vr̃, cur nam Eraſiſtratum, cum cætera quæ ad artem ſpectant, abunde ſatis pertractaret, ac circa minima quæq; tãtopere curioſus eſſet, vt & quorundã holerũ cataplaſmatũ'q; decoquendi rõnem cõſcripſerit († quorũ facultates vſumq;
C ſi vnquam aliquis alius declaraſſet, non iniuria eorundẽ conficiendi rationem omittere potuiſſet,} qñquidem id nullius pretij ſit, tale q; quod à quouis ex vulgaribus inueniri poſſit) de venæ ſectione interim, tã potenti ac magno auxilio, quod q; vel veterum ſnia non minus efficaciſſimis remedijs cxtolleretur, ipſe nullam mentionẽ fecerit. In illius.n. operibus fermè ne nomen quidem vnquam venæ ſectionis, præterq̃ ſemel, reperiri põt: vbi ipſemet, quemadmodum vnicuiq; conſiderare facile eſt, obiter potius præterq; inſtitutũ, quã ſtudio inſigni, de ſanguinis reiectione agẽs, illius meminit: id qđ ex ſuis ſcriptis intelli-
" ges, quæ ſic habent: Deligaturæ verò, quæ circa alas & inguina fiũt, non ſunt faciẽdę more quorun-
" dam, qui vulgatam curandi rõnem imitantes, nihil aliud conſequunt̃, q̃ ꝙ ſanguinẽ vinculis abun-
" de exprimant. Quòd.n. in deligatis corporis partibus ſanguis plurimus recipiatur, ex venarum ten
" ſione, earum q; ſectione coniectandum eſt: ex inciſa ſiquidem corporis parte, cum ea deligata fue-
" rit, copioſior is effluit. Dum verò ſanguinis reiectio cõtingit ex deligatura in tibijs ac brachijs facta,
" plurimũ eius ibidẽ recipiet̃. Poſtq̃ etenim qui circa thoracis partes adeſt, diminutus fuerit ſanguis,
" tũ ipſa quoq; reiectio multo minor paucior'que fiet. Hoc aũt ipſum facere volunt ij, qui ſanguinẽ
" D reijcientibus venã ſecant. Sed in hac re Chryſippus multo conſultius agit, quippe qui nõ ſolũ præ-
" ſentia inſpiciat, ſed ẽt imminentis periculi curã gerat. † Huic.n. periculo quod in reiectione accidit,
" aliud ex inflammatione adhæret, in quo quidẽ offerre aliquid perquã difficile eſt: rurſum aũt ei qui
" à venæ ſectionę famẽ longo'tpe tolerare debeat, ne diſſoluat̃ verendum eſt. Cæterum Cryſippus ſi-
" mulat'q; nutrimentum in corpore iã elaboratũ in loca ſolutu difficilia tranſtulerit, ꝙ eo tp̃e quo diſ
" ſolutionis periculum imminet, hoc pacto cibũ differre poſſit, in prõptu eſt. Et hac quidẽ ille medẽ
" di rõne vſus nunq̃ offerre coactus eſt, ob id'q; ſumma quæq; ingenio ſuperauit, ac ꝙ ſibi ipſi vndequaq; conſtet, frequentiſſimas meruit laudes. Quòd aũt nullius momẽti hæc ſint & indigna oĩbus modis, quæ vel ad Eraſiſtrati ſolertiã, quam ille ſibi in hac arte vẽdicat, vel ad auxilij vires referant̃, cuilibet conſtat. Qñquidem ſi neq; apud Hippocratẽ, {neq; apud Dioclẽ,} neq; apud Euriphontem, neq; penitus apud quẽquã alium qui ætatẽ Eraſiſtrati pręceſſerũt, tale genus auxilij in ſcriptis reperiretur, forte ſuſpicari quis poſſet illũ, tanq̃ de eo cuius vſus non dũ fuiſſet inuẽtus, aut apud celebres medicos approbatus, iure optimo verba non feciſſe: Verum cũ permulti alij fuerint, quibus non in vno tm̃ eodem'q; leui affectu, ſed ẽt in plurimis acutiſſimis'que, frequens huius auxilij vſus iam conſtiterat: ac eo pacto tum Hippocrates omnium bonorum artis medicæ author, tum vetuſtiſſimi quique illo vſi eſſe animaduertũtur: qua quæſo re Eraſiſtratus commotus id adeo ſpreuit,

vt ne

† clarius. in quibus, ſatis ſibi eſſe debebat, ubi ad quid conferrẽt tantum dixiſſet, alteri confectionis modũ relinquere.

† clarius. Huic. n. periculo quod ex reiectione eſt, periculum inflammationis proximum eſt. in quo offerre quidem nõ facile: ei uero qui poſt uenæ ſectionẽ longo tempore ſine cibo permanſerit, periculum eſt ne exoluatur. Hunc locum inferius declarat Gal. pa. 13. a

vt ne rationem quidem vllam illius in enarrando habuerit? Etenim & quòd illud non improba- E
uerit ad certos affectus reliquorum pręſidiorũ more, ipſum referendo indicare, & cauſam ob quam
id probauerit præſcribere eũm oportebat. Atque hic in huius præſidij viribus enarrandis tantope
re inops fuit, vt neque id ſignificauerit recipiẽdus'ne ſit an poſthabendus vſus illius, neque vnquã
quid de illo ſentiret proferre auſus fuerit, niſi in vno tantum, vt ſuperius dictum eſt, affectu. Quan-
quam vel ex ijs quæ ipſe reticet, opinionis ſuę ſũmmam manifeſtam facere videtur: nequaquam
enim, ſi vſum illius probaſſet, ſilentio præterijſſet. Neque etiam cum minima quæuis quæ ad leuan
dos affectus accommoda erant, deſcribenda putaret, hæc vtpote tam magna, aliquem etiam ſi ab eo
non didiciſſet, propria opera conſequi poſſe perſuaſum habebat.

Quibus Rationibus Eraſiſtrati Sectatores dogma de Non Secanda vena tuerentur. CAP. 2.

CAuſa verò, ob quam venæ ſectione ipſe non ſit vſus, fortaſſis diuinatione opus habere cui-
quam videbitur. Quî enim quis reſcire poſſit quòd ea ipſa Eraſiſtratus cognita habuerit, quo
rum nulla diffuſa oratione ille mentionem fecerit? Nihilo minus fuere non nulli qui in explican-
da illius ſententia quæuis vaticinari conati ſunt: verum hi dum inter ſe ipſos, diſcrepant, in ma-
ximis erroribus verſari, manifeſte ſunt deprehenſi. Nam nemini ex illis eadem ſtat ſententia: &
quod multo grauiſſimum eſt, neque ab ipſis Eraſiſtrati commilitonibus, diſcipulis q; Chryſippi F
Cnidij, quo primum auctore de explodendo venæ ſectionis vſu dogma ſuſcitatum eſt, de illius ſen
tentia quicquam certi conſtitutum eſt. Hæc autem quæ Apœmantes Strato q; protulerunt planè
ridicula ſunt: vterque enim dicit perdifficile eſſe venam ſecare, vel ob internotionem vaſis, vel ob
arteriæ inciſionem: nocumentum quippe illico ingens imminere, ſiquando loco venæ arteria diui-
datur. His addunt ꝙ quandoque aliquis præ timore mortuus ſit: & alter etiam ante vaſis ſectionẽ,
alter verò eo iam ſecto reſerari nunq̃ potuerit, tũ quòd quidam irreparabili ſanguinis fluxu defece
rit. Sed prætereo illa quoque, quæ à reliquis dicuntur, nam alij quidem eorum aſſerunt vacuationis
menſuram coniectura aſſequi multo eſſe difficillimum, ideo q; neceſſe eſſe, vt aut diminute euacuã
ti nihil plus contingat: aut mediocritatem excedenti maxima impendeat noxa: quid enim (aiunt
illi) venæ ſectio modum exuperans, à cæde differt? Alij verò dicunt, ꝙ cum tranſultus ſpirituum
(græce paremptoſis) ex arterijs in venas fiat, neceſſario inanitionem ſanguinis per oſculorum re-
ſerationem ipſe ſpiritus ſequatur. Sunt & alij qui affirmant venarum euacuationem inflamma-
tionis affectu in arterijs iam conſtituto, planè ſuperuacaneam eſſe. Atqui vniuerſa talia quanquam
credibilia alicui appareant, ſunt tamen re vera falſa, indigna'que quibus adhiberi fides debeat: quę
his omnibus longe facilius habenda fuiſſet, ſi hæc in medium protuliſſent, quæ dicta fuerant à cæ- G
teris quibuſdam, qui ex ſuccorum natura diſputandi initium deprompſerunt. Et quanquam vel
aduerſus hos longiore ſermone alicui conueniret inſtare, huius tamen rei impræſentiarum ea pro-
pter nulla eſt occaſio, quia orationem ſic in immenſam prolixitatem excreſcere oporteret: prætereа
nihil obſtat quo minus ea quæ tum ab Eraſiſtrato, tum à quouis alio ex Chryſippi diſcipulis dicta
ſunt, reprehendere aggrediamur.

Quæ fuerit Eraſiſtrati Opinio de Ortu Febris & Inflammationis, ac de ipſarum Medela. CAP. 3.

COmmodiſſime igitur ſermonem mihi inſtruxiſſe videbor, ſi prætermiſſis alijs ab ipſius Eraſi
ſtrati placitis initium fecero, orationem'q; ipſam quãtũ eius fieri poteſt breuiſſime abſoluero.
Cæterum ille arteriam ſpũs, venam aũt ſanguinis, receptaculum eſſe aſſerit: Deinde verò vbi gran-
diora receptacula diuiſa fuerint, magnitudine quidem illa diminui, numero aũt effici plura: ac cum
nullus locus detur vbi circa terminum vnius, vas aliud non exiſtat, illa vndequaque per corpus de-
lata in tam minutos fines deſinere, vt contentus in illis ſanguis præ extremorum oſculorum conni-
uentia intus retineatur: ob id q;, etſi oſcula venarum arteriarum q; inter ſe vicina ſint, ſanguinem tñ
proprijs terminis circumſeptum, ac nullibi in vaſa ſpiritalia inſilientem permanere: & eouſq; ſanè
animal legibus naturæ dirigi: Simulat q; verò cã quædam violenta irruerit, tum ſanguinem ipſum H
in arterias transferri, & animal iam neceſſario ægrotare: Cauſas item huius rei aliquas, pręcipuã q;
illarum ſanguinis multitudinem eſſe, à quo & venę tunicã diſtendi, reſerari'q; fines qui prius clauſi
fuerãt, trãsfundi ẽt in arterias ſanguinẽ: qui poſtea ſpũm à corde delatum perturbãs, ei'q; motũ ſuũ
alteranti reſiſtens, ſi quidẽ ẽ directo atq; ꝑpe principẽ partẽ conſtiterit, iã id febrim eſſe: ſi aũt ab ip-
ſo retrõ repellat ac in finibus arteriarũ condenſet, inflammationem tum exiſtere. Et talibus ille ra-
tionibus inflammationem ex plenitudine adſtruit. Verum quæ ex vulneribus contingit, eã quo-
que ſanguinis ex venis in arterias tranſultu cauſari ait, cuius rurſus tranſultus cauſam illam quæ ad
euacuationem fit, ſucceſſionem eſſe putat: Cum enim ſciſſis arterijs, poſt inflictum vulnus ſpiri-
tus vniuerſus ex læſa parte effuſus fuerit, & periculum inſtet ne vacuus fiat locus, ſanguinem illo
tempore, ſpiritus euacuati, qui'que locum illum prius replebat, greſſum per oſculorum reſeratio-
nes conſequi ſolere: Si ergo ſpiritus foras emiſſus fuerit, hunc quoque effundi: occluſo autem illo
atque obſerato, etiam hunc vi ſpiritus à corde demandati impulſum, in locis vulneri vicinis cunctũ
coaceruari, & ea ratione inflammationem efficere. Sed concedamus age ipſi quæcunque hoc tem-
pore de febribus & inflammationibus dixit, vera omnia eſſe: nam alibi demonſtrauimus ea nihil
in ſe veri continere: Doceat igitur ipſe nos iam medicaminum ſeriem. Ait enim cum in multis

alijs

A aliis locis,tum in primis in tertio de febribus tractatu ſic verbatim:Circa ægritudinum igitur initia ac inflãmationum generationes omnem ſorbitionum oblationem auferre oportet: inflammationes enim, quæ febres faciunt, vt plurimum ex repletione fiunt. Si itaque hoc ipſo tempore oblationes conceſſæ fuerint,& concoctione diſtributioneq; ſuas actiones perficientibus,vaſa alimento repleta fuerint,inflammationes multo vehementiores perſæpe fieri contingit. Hæc quidem ille de inflammationibus protulit,quæ citra vulnus ex plenitudine eueniunt. De illis verò, quæ ex vulnere ſuboriuntur, in primo de febribus libro denuo in hanc ſententiam recenſet: Iſtis autem ſubſequuntur medendi rationes,quo vulnera omnia ab inflammatione libera efficiant. Medicamenta enim,cum ſanis partibus illinuntur,claudendo atq; obturando prohibent,ne ſanguis deſuper fuſus in loca diſſecta irruat:quandoquidem in illa,quæ affectu carent,eo quòd multæ arteriæ illic venæq; recludantur,ſanguis,qui in arterias tranſilierat,facile in venas quoq; tranſumetur. Quamobrem conſequẽs rurſus eſt,vt vulneratis nihil prorſus inflammationis tempore offeratur:venæ nanque,cum alimento vacuę exiſtunt,longe facilius ſanguinem qui in arterias inſilierit,ſuſcipient:quod vbi contigerit, inflammationes minus contingent. Proinde, quòd multitudo euacuanda ſit, quodq; venæ diſtentæ ac repletæ, in ſeipſas iterato ſanguinem recipere non poſſint, aſſentire ipſi Eraſiſtrato nos fate-
B mur:verum,quonam pacto hæ euacuandæ ſint,in dubium à nobis vocatur.

Præſtantiorem ex venæ ſectione, quàm ex inedia fore vacuationem, quodq́; Eraſiſtratus negligens fuerit in imitanda natura, ac ſcriptis Hippocratis legendis. CAP. 4.

POſtquam itaque euacuationem faciendam eſſe confeſſum iam ſemel ſit, ego eam omnium facillimam atq; expeditiſſimam, venæ ſectione perfici arbitror, vtpote per quã ipſas etiam inflãmationes ſolas celerrime euacuare poſſimus:cum è diuerſo inediæ, præterquam ꝙ longum tempus requirant, etiam vniuerſum habitum æqualiter euacuant. Atqui iſtud nequaquam conuenit. cur enim quis id euacuet, quod euacuatione opus non habet? Aut cur eliquet carnes, cum ſanguinem ſubtrahere liceat? Vt interim noxas reticeam,quæ ex longis inedijs neceſſario euenire ſolent,ac virtutem defatigatam, & ſuccos bilioſiores amarulentioresq; redditos, frequentes item cordis morſus atque inquietudinem,tum deiectionum alui retentionem,& omnia deniq; excrementa acriora maligrioraq; effecta. Quorum Eraſiſtratus nihil animaduertens,cæcorum more,qui amplam compẽdioſamq; & planam viam in propinquo habentes, ſæpenumero anguſtam ac aſperam prolixamq;
C errabundi ineunt, & ipſe tam propinquam ſatiſq; expeditam & amœnam ſemitam ſpernens, ad impeditam illam ac longam ſeſe contulit:quippe qui hoc tantum conſiderauerit,num,quò ipſe cõtendit,via eò vergat,non autem an compendioſe,& ſine noxa ducat. Nam,quòd vel inedia ad plenitudinis euacuationem conferat,ego quoque conſentio,verum longo tempore,magnoq; cum nocumento eam efficere id dico. Attamen ſapientem Eraſiſtratum,qui quorundam iudicio Hippocrati par eſſe videtur, non puduit,quòd neglecto tam inſigni præſidio,nihil credibile aut rationi conſentaneũ attulerit,quin potius,velut de re abiectiſſima penituſq; nullius precij,verba fecerit. At Hippocrates ille medicus te,ò Eraſiſtrate,nulla ex parte inferior, non ſic de venæ ſectione pronũciauit, ſed,quæ tu verbis ſaltem admiraris, ea ille opere palàm eſt executus. Admiraris tu ſiquidem naturam ipſam,vt artificioſam ſimulq; prouidam animalis gubernatricem, nullibi tamen eam imitaris. Aut, cum illam plurimis morbis ſanguinis euacuatione medentem frequenter animaduerteris,cur ne in vno quidem vnquam hoc idem tu ipſe feciſti? Cur etiam naturæ,quam laudas, opera ſilentio ſupprimis? Cur præterea, quando apud Hippocratem reperiſti multa huiuſmodi ſcripta: Mulie- 5.Aph.32.Ex. or.40.d
ri ſanguinem vomenti menſtruis erumpentibus ſolutio:&, Ab atra bile habitis ſimilem effectum 6 Aph.21.Ex. ord.48.d
hæmorrhoides præſtant. Sanguinis item fluxus copioſi, per nares ſoluuntur: apud te nihil tale, ſed
D vnico ſolum verbo laudata natura,opus autem illius nullibi ſcriptum reperitur. Porrò mihi ſufficiebat, vt opera illius antea ad perfectum addiſcerem, à quibus poſtea initio ſumpto ad inueſtigandum reperiendumq; id,quod æquum putabam,idoneus euaſi. Liceat ergo mihi venia eorum,qui te admirantur,dicere,quod in conſpicuo eſt,quòd ſcilicet mihi aut modis omnibus demens, aut in naturæ operibus quam minime verſatus eſſe videaris. Alteri enim ex his duobus, vel quia illa nunquam cognouiſti, vel quia cognita iam dudum non ſis imitatus, obnoxius exiſtis. Aut fortaſſis in cubiculo aliquo perpetuo deliteſcens, neque aliquando ægrotum aliquem contemplatus, hæc ſcribebas: hincq; adeo non iniuria naturæ opera ignoras, quæ alioqui pro extrema dementia tua ſemper es præpoſtere admiratus & imitatus:nec non,poſtq; ſcribendi prouinciam iniiſti,legem ſcribẽdo es tranſgreſſus. Oportebat enim primum te opera naturæ mihi deſcribere,deinde declarare: & quæ illa integre ac perfecte proprijs conatibus incitata,& quæ morboſis cauſis prępedita diminute agat:nam huiuſmodi ratio viam ad inueniẽda medicamina nobis ſuppeditat. Cũ etenim didicero, quæ probe ab illa perficiũtur, ſuperaddito eo,in quo illa deficit, facile ei adiumento eſſe potero:rurſum,ſi ipſa nihil penitus mouet,id quod quandoq; morboſarum cauſarum vehemẽtia ſuperata patitur,tum ego illud omne ſuggerere enitar. Tu verò nihil horum indicans, domiq; te continens,vt qui forte ægrotorum viſitationem,vt fertur,paruipendas, quod tibi videbatur,ſcripſiſti. Cæterum

ſi tu ipſe

ſi tu ipſe non perſpexeras, Hippocratis monumenta relegenti tibi addiſcere integrum erat, & quæ B
perfecte, integreq́ʒ, ac vt ille loqui conſueuit, ἀρτίως, i. abſolute natura mouente iudicentur, & qua
ratione illam quis iudicium non aggredientem, pulcherrime imitari poſſit: quo etiam pacto aggre
dientem quidem eam, verum debiliter mouentem adiuuare oporteat. Si enim in his exercitatus

1. Aph. 20. Ex. ord. 9. g

fuiſſes, talia te conſulente audirem, qualia apud Hippocratem quoque inaudio: ‖ Quæ iudicantur,
& iudicata ſunt, ἀρτίως, ideſt integre, neqʒ mouere, neqʒ nouare, ſiue medicamentis, ſiue aliis irrita-
tionibus, ſed ſinere. Iſtud quidem habes proprium naturæ integre mouentis præceptum. Quod
verò huic ſuccedit, naturæ, & ipſum, verum diminute ad iudicium mouenti cōgruit, eamq́ʒ ob rem

1. Aph. 21. Ex. ord. 10. a

illi auxilio eſſe iubens, dicit. ‖ Quæ ducere oportet, hæc, quò maxime natura vergit, per loca confe-
rentia ducenda. Natura ſiquidem tunc temporis expellere conatur id, quod eam infeſtat: cum au-
tem præ imbecillitate finem operi imponere non poſſit, noſtris auxiliis indiget. Propterea etiam
lateris inflammatione laborantes curans, iuxta humorum vergentiam inanire eos conſueuit. Quid

de vict. rat. in mor. acu. cōm. 2. t. 10. & 11. 7ª.

enim ait: ‖ Cum ergo dolor ad iugulum extenditur, aut grauitas in brachio, vel circa mammam, aut
ſupra præcordia exiſtit, interna cubiti vena ſecanda eſt. Neque dubites copioſum detrahere ſangui
nem, donec rubicundior multo, aut pro puro, rubidoq́ʒ liuidus effluxerit, vtrunqʒ enim contingit.
At, ſi dolor ſub ſepto tranſuerſo fuerit, neque ad iugulum aſcenderit, tum aluus, vel nigro veratro, F

A ‖ 6 Epid. cō. 1. t. 6. 3ª. 155. g

vel peplio ſubducenda eſt. Rurſus verò in quopiam renalium affectionum cōcurſu præfatus:[a] ‖ Et
in rene dolor grauis[b] † per ilia vſque ad coxas tendens è directo} infert poplitem ſecare, hoc eſt, ve-
nam, quæ in poplite eſt, incidere.

De vſu ſectionis venæ in frigidis, ac reliquis ex multitudine affectibus medicorum rationalium, Empiricorum, ipſiusq́; naturæ teſtimonio. CAP. 5.

B † Legendum eſt græce. νάρκη μηροῦ τοῦ κατ' ἴξιν, i. ſtupor femoris è directo poſiti. Vide. 6. Epide. ſect. 1ª. t. 6.

C ‖ 2. Epide. ſect. 4.

D † ad coxam, & c. rm.

† puerperij.

ILlud verò quo modo dictum eſt: Ex Margei famula ne ſanguis quidem prodiit, nam,[c] ‖ vt filio-
lam hæc peperit, ilico os[d] † ad vertebras coxarum}-detortum eſt. Porrò dolor ex vena prope talū
ſecta ceſſauit, quamuis tremores corpus iam occupaſſent. Atqui nunc ad occaſionem ipſam, eiusq́ʒ
fomitem tranſeūdum eſt. Hippocrates ſiquidem te, & occaſionem morbi, & generationem occaſio
nis perpendere iubet, id quod tu mea quidem ſententia multitudine ſanguinis præſertim moleſtiā
inferente, non de alio quoquam, præterquàm de venæ ſectione dictum affirmare poſſis. Ergo præ-
fatæ mulieri, licet iā tremore correpta eſſet, ille ſecare venam non diſtulit, cum è diuerſo nemo alter
in tremoribus æque, atqʒ hydropiſi, alió ue frigido affectu vllo, ſanguinē detrahere vnq̃ auſus fuit.
In talibus. n. ex calidi ſucci euacuatione adhuc multo magis corpus neceſſario refrigeratur, & inna-
tus calor, qui per affectum antea quoqʒ frigefactus fuerat, extinguit. Hippocrates verò, vt ipſemet G
fatetur, multitudinē ſanguinis ante ipſum affectū accumulatā conſiderauit: mulier cula. n. à purga-
mentis, † quas ſecundas vocant}-non fuerat expurgata. Fomes autē, ſeu nutrimentū occaſionis, hoc
eſt generatio, primaq́ʒ cauſa, ob quam non ſit probe expurgata, eſt ipſa contorſio vteri, qui ad co-
xam contortus fuerat. Proinde, cum retentio euacuationem, ſitus verò vteri locum, per quē euacua
tio inſtituenda eſt, illi indicaret, venam talo proximam incidit: talemq́ʒ Hippocrates ſeſe in cunctis
præſtitit. Sed ne laudibus virum hunc extollentes Eraſiſtratæos triſtitia afficiamus, vt, qui ipſi,
ante eosq́ʒ Eraſiſtratus, aduerſus illum inimico animo eſſe mihi viſi ſint, miſſa faciamus nunc Hip-
pocratis monumenta: alio enim tempore totam illius de euacuatione artem declarare conſtituimus:
quin potius transferamus nos ad illos, quorum aliqui empiricam, rationalemq́ʒ ſectam vnà ſunt am
plexi, quandoquidem ex his à venæ ſectione abſtinere inuenio neminem. Nam inter dogmaticos,
Dioclem, ac Pliſtonicum, Dieuchenq́ʒ, & Praxagoram, vnà cum Philotimo, atque Herophilo, &
Aſclepiade, venæ ſectione vſos fuiſſe compertum habeo: quanq̃ Aſclepiades contentionis adeo ſtu
dioſus fuit, vt omnia fermè priora dogmata laceſſiuerit, neqʒ alicui prioris ſeculi homini, immo ne
Hippocrati quidem pepercerit, hincq́ʒ adeo veterū medēdi rationē, mortis meditationem nomina-
re non ſit veritus. Atqui neqʒ hic eo impudentiæ venerat, vt venæ ſectionem è medicinalium auxi- H
liorum numero explodere auderet. Quin etiam, neqʒ inter recentiores, aut vetuſtiores aliquis, non
Athenæus, non Archigenes, neqʒ Agathinus, tum deniqʒ, neqʒ ex empiricorum cœtu quiſquam:
hi enim cum nihil eorum obſeruent, quę rationi conſentanea ſunt, omniaq́ʒ experientia ſola decer-
nant, tamen ex his neminem mihi proferre poteris. Quando autem iſti in omnibus aliis rebus ferè
diſſentientes, in hac ſola conueniant, mihi planè concordia ſuſpicione vacante nihil magis fide di-
gnum eſſe videtur. Sed, ne præ teſtium multitudine opera naturę, quam tu, ſ. laudas, obſcuriora red
damus, mittamus hos, ſi lubet. Non'ne ipſa mulieres cunctas ſingulo menſe euacuat, ſanguine ſu-
perfluo foras effuſo? Muliebre enim genus, vt quod domi ageret, neque vehementibus laboribus
exerceretur, aut ſub claro ſole viueret, ac ob vtraque hęc multitudinem humorum coaceruaret, ip-
ſam euacuationem plenitudinis, tanq̃ remedium naturale, obtinere opus habebat. Et vnum quidē
iſtud naturæ opus eſt: alterum verò purgatio poſt partum contingens exiſtit: licet & fœtura ipſa,
ſpecies ſit euacuationis. Nam ex ſanguine vteri conceptus nutriri ſolet. Tum verò, poſtq̃ editus eſt
fœtus, generatio lactis in mammillis, vacuatio hæc quoqʒ eſt quantitate ſua non parua: vna ſiquidē,
& lactis, & menſtruorum ſubſtantia eſt, amborumq́ʒ, vt quiſq̃ dixerit, riuorum fontes communes,
venæ ſunt. Quamobrem, quibuſcunqʒ per ætatem menſes fluere ceſſarunt, his neqʒ in mamillis lac

amplius

A amplius colligitur: quæcunq; etiam purgandi tempora adhuc habent, ac interea lactant, hæ nō purgantur. Præterea cum mulieri lactanti ſanguis per locos eruperit, illico lac huic euaneſcit. Ad hæc quæcunq; animantia vtero non gerunt, his neq; lac vnq̄ adeſt: rurſus quibus id ſuppetit, illa etiam ad concipiendum à natura idonea ſunt. At ſi iam addidiciſti quot commoda ex hm̄oi euacuatione muliebre genus maneant, quotq; nocumenta ijſdem ſuppreſſis ſequantur, haud video qui ſufferas, quo minus ſanguinem ſuperabundantem modis omnibus euacuare acceleres. || Mulier enim, Hippocrate teſte, podagra non laborat, niſi menſtrua defecerint. Sed cur ego cōtra hominem Hippocrati inimicum, verbis Hippocratis vtor? Velim itaq; audias iam veritatem ipſam me præcone tibi denunciantem, φ mulier ſi probe expurgetur, neq; podagris, neq; articulorum doloribus, neq; lateris inflammationibus, neq; peripneumonijs capiatur: ſed neq; epilepſiæ, neq; apoplexiæ obnoxia ſit, aut ſpirationis vel vocis ablatione rite purgata vllo tempore infeſtetur. Num verò mēſtruis fluentibus, aut phrenitide, aut lethargis, aut conuulſionibus, vel tremoribus, rigoribus'ue mulier aliqñ correpta eſt? Num etiam vel melancholia laborantem, aut mania vexatam, aut quæ ex thorace ſpueret, vel vomeret ex ventre ſanguinem, aut *capite laborantem, aut ſynanche præfocatam, aut aliquibus id genus magnis & vehementibus affectibus impetitam, cui menſes recte excernerent, B qñq; conſpexiſti? Verum his retentis eam cuilibet malo implicari facile eſt, huicq; rurſum euacuationes medentur. Sed poſthabitis mulieribus te ad mares iam confer, vt diſcas. ſ. φ quibuſcunq; p conſuetudine, ſuperflua per hæmorrhoides euacuantur, hi omnes vitam morbis minime impeditam agunt: quibus item inanitiones ſupprimuntur, hi in pernicioſiſſima quæq; labunt̄. Vtrū̄ igit̄ neq; horum, vbi vel ſynāchen vel peripneumoniam incurrerint, ſanguinem euacuabis, aut potius, ne deſciſcere videaris ab ijs quæ perperam didiciſti, tot hoīum interitum paruipēdes? Tu fortaſſis hoc facies: ego autem non hæc ſolum, ſed etiam ſpaſmum hydropemq; ſanguinis euacuatione ſæpius ſum medicatus: in hunc.n. modum erudiuit me tum longa experientia, tum ratio ipſa, quæ mihi ſuggeſſit vt occaſionem ipſam, eiuſq; momentum ſic inueſtigarem. Quòd autem experiētia quoq; iſtud me docuerit, ſi empiricorum commentaria legeris ſcire poteris.

6ª. Apho. 29. Ex.ord.49. b

**Cephalæa.*

Communi hominum Naturæ, ac Brutorum quoque animalium Conſenſui, Eraſiſtratum, ac omnes, qui Venæ ſectionem paruipendunt, aduerſari. CAP. 6.

NE igitur in poſterum cum Hippocrate ſolo (φ euacuationem ſanguinis laudauerit, cum vel in tremorem, vel in hydropem, vel in alium quemuis frigidum affectum, mas quidem ob hæmorrhoidum, mulier verò ob menſium retentionem inciderit) tibi controuerſiam futuram re-C re, ſed & cum vniuerſis medicis qui experientiam ſectantur, uel potius cum uniuerſa hominum vita. Videris.n. tu cōem omnium ſubuertere ſententiam, prꝗſertimq; ſi neges quòd à natura cuiq; inſitum ſit, vt conſiderare poſſit ſanguinem ob nimiam multitudinem euacuandum eſſe. || Quis.n. contraria contrariorum eſſe remedia ignorat, vt φ ſententia hæc non Hippocratis tantum, ſed omnium hominum communis ſit? Tu verò præ odio quod aduerſus Hippocratem concepiſti, mea quidem ſententia etiam alijs multo es dementior, idq; cum habeas naturam te ad hæc ipſa quotidie manu ducentem: nam hæc inediam adiectione, ac repletiones euacuationibus, & frigus calefactionibus, caloreſq; refrigerationibus curat. Quid enim aliud eſt offerre cibum, q̄ plenitudinem ſuppeditare? quid rurſum excernere fęces, q̄ inteſtina repleta exinanire? quid item meiere, q̄ repletioni veſicæ mederi? Pleraq; enim animantia frigore laceſſita, latebras ac calidos ſpecus in penetralibus terræ ſibi inueſtigant. Aliqua etiam æſtatis tempore calore anhela, ſeſe in aquam frigidam cōijciunt, & in vmbroſis locis ventoq; peruijs immorantur. Ego præterea frequenter vidi canem vomitum ſibimet ſtudioſe prouocantem: auem quoque ægyptiam clyſtere imitatam: quæ omnia ab hominibus, vt qui ratione compotes ſint, multo faciliore conatu perficiuntur. Acceŕſe ergo hominem quempiam rei medicæ expertem, ad ægrotum, qui bona ſit habitudine, iuuenis, multo D abundans ſanguine, quiq; præ ſynanche aut peripneumonia ſuffocetur, poſtea hominem interroga ſiquid cognoſcat quod huic affectui ſuccurrere poſſit. Quis adeo demens eſt, vt ſanguinis euacuationem non pronunciet? Cæterum Eraſiſtratus ob contentionem quam aduerſus Hippocratē præ ſe fert, ne id quidem, quod communi omnium hominum ſuffragio receptum eſt, probare videtur, & ea propter reperitur vel gruibus ipſis inſipientior: has ſiquidem æque atq; aquilas, præ longo vſq; ad vltimos terrarum terminos volatu, partim frigus, partimq; æſtum euitantes, quò cōtraria contrarijs ſemper propulſent, videre licet. Atqui, vt & antea dictum eſt, perſpectum habere φ ijs euacuandus ſit ſanguis, quibus ex eius multitudine periculum imminet, id præſtantiam artis Hippocraticæ non dum æquat: ego enim tum qua ratione, tum quo tēpore, qua'ue quantitate euacuatio inſtituenda ſit, mihi declarari mallem. Scire nanq; qñ vel venam, quæ in fronte eſt, vel illas quæ in hirquis oculorum, ſeu ſub lingua exiſtunt, vel quæ humeraria vocatur, vel ſubalarem, vel quæ per poplitem penetrat, quæ'ue prope talum adeſt, incidere oporteat (prout de his omnibus Hippocrates docuit) hoc ipſum ego ratiocinationem medicorum arbitror eſſe. Verum quòd contraria contrarijs medicanda ſint, quod'que euacuatio repletioni opponatur, tm̄ abeſt vt admirer, vt etiam huiuſmodi cogitatione bruta animantia participare dicam. Si aūt auribus apertis, aut animo potius, ac depoſita erga Hippocratem ſimultate, veram rationem amplecti volueris, aliquid iam

*In libro de Flatib*paulo poſt principium.*

quod illius arte dignum eſſet,dicere tibi poſſem. Eouſq;.n.Diocles Pliſtonicusq́; ac Herophilus, E
& Praxagoras atq; Philotimus,nec non alij medici permulti inter ſe conſentiunt,ꝙ ipſi quidẽ non
per ſeſe,verum diuinum Hippocratem ſecuti repererint,quo tpe quælibet venę,quas ſupra cõme
moraui,incidendæ eſſent.Cæterum ꝙ ab atra bile habitis ſimiliter hæmorrhoides conferant,etiam
ſi iſtud Hippocrates perſpicue docuerit,non tamen omnes ſciunt, ſed quicũq; ſyncere in illius ſcri
ptis verſati ſunt: hi;ſoli.n.quomodo hæmorrhoides dyſenteria ac varices fiant, ab ipſo perdidice-
runt.Item ꝙ non ſemper horum vnumquodq; ſi exiſtat,prohibendum eſt, ſed ꝙ quandoq; coadiu
uandum:vel natura quieſcente(quando ſic confert)ei totum committendum:adeo ignorant illi qui
dyſenteriam varicesq́; & hæmorrhoides immature præpropereq́; medicari diſcũt, vt & ea molian
tur quæ facere nequaquam debebant.Porrò ego quoq; vidi non paucos ob huiuſmodi euacuatio-
nes,quæ medicorum imperitia cohibitæ fuerant,aut atra bile,aut inſania vexatos: ipſorùm quoq;
aliqui tum intercoſtali inflammatione,tum renali morbo correpti ſunt:non nulli verò ex ventricu-
* *paraplegijs.* lo ſanguinem vomebant,aut eundem tuſſiendo ex thorace ſpuebãt,aut*{attonito morbo}aqua'ue
intercutanea interibant. Hæc illa ſunt, quæ mea quidem ſententia medicus vnà cum præclara eua
cuationis arte cognoſcere debet.

*Sanguinis Miſsionem Non modo non Prohiberi, quia Vacuandi Sanguinis Quantitas ignore- F
tur, ſed Cæteris Vacuationibus omnibus Certiorem Menſuram, ac Tutius
auxilium præbere.* *CAP. 7.*

QVantum autem de ſanguine exuperante euacuandum,idq́; cum non ſit magni momẽti, cur
Eraſiſtratus tanq̃ ex magnis quoddam contempſit? Aut cur homines illi aduerſus oẽs obſtre
pere paratiſſimi nugãtur,cum illum incuſent,dicantq́; euacuationis perinde atq; aliorum
auxiliorum rõnem ignoraſſe? Aut cuius'nam,per deos immortales,illũ adeo exquiſite tenere mẽ-
ſuram arbitrantur,vt neq; excedat in quantitate,neq; deficiat vnquam?num clyſteris, aut purgan-
tium medicamentorum alicuius,aut vrinam cientium,vel cibi vllius potus'ue? Tempus itaq; eſſet
ipſis,vtpote oĩa ſuſpicione infeſta reddentibus quieſcere omnino. Aut cur ergo Eraſiſtratus pur-
gantibus medicamentis vtitur a:c vinum aqua frigida dilutum,tum alijs quibuſdam,tum maxime
cholericis exhibet:Chryſippumq́; præceptorem ſuum,vt qui inuenerit præſidium nulli veterum
cognitum, quodq́; & ſolum cholericos iam morti proximos reſtituere poſſit, his verbis ſatis inui-
dioſe laudat?Non etenim quouis tempore id præbet, ſed vſum auxilij huius ad occaſionem vehe-
menter præcipitem traduxit.Ego verò hac in re ipſum non accuſo, præſertim cum tã abſolute oĩa
quæ ad occaſionem ſpectant,diſquirat.Illud tñ in eo quis demirari poſſit, ꝙ ſi quando Chryſippi- G
cum quicq̃ doceat,tum, vt ex verbis eius colligere licet,vehementer ſit audax,nihilq́; ipſum pror-
ſus neq; momentum occaſionis,neq; menſuræ difficilis coniectura,neq; affectus periculum pter-
refacit: ſed putet adeo exquiſite ſimul clareq́; illum & menſuræ & occaſionis rõnem docuiſſe, vt
decreta ſua non medicis ſolum,verum & popularibus vſui futura arbitretur:at rurſum cum ex ve-
teribus medicis aliquem ob rerum inuẽta laudare opus habeat,illic vndequaq; tergiuerſetur. Age
ergo declaremus illis,ꝙ menſura in venæ ſectione multo facilius deprehendatur, q̃ in cæteris qui-
buſuis auxilijs.Nam & coloris mutationem ſæpenumero diſpicere licet, hocq́; duobus modis fieri
poteſt,interdum quidem ſanguinem ipſum fluentem,interdum aũt ægrotum conſiderando. Ad
hæc animi quoq; defectio in plurimis affectibus vacuationis terminum obtinet: Sanguinis item
fluentis vigor labeſcẽs,& pulſus mutati.Adde ꝙ & medicus huius ſolius euacuationis liberam ha-
beat facultatem ſiſtendi quandocunq; illi placuerit,aliorum autem nullius. Nam vbi dandum ſit
aliquod medicamentum ſiue deiectorium,ſeu vomitorium,ſeu vrinarum euacuatiuum,aut thora-
cis vel capitis purgatorium,horum.ſ.omnium prima exbibitio in tua poteſtate ſita eſt, cætera autẽ
fortuna adminiſtratrice obtingunt.Ingens præterea in ꝓpinationibus pharmacorum purgantium
periculum eſt,cum vel non commoueť purgatio,uel quod in aluum attractum eſt,non facile excer G
nitur:vel cum dolore,morſibus,torminibus,refrigeratione,pulſuum euaneſcẽtia, ac animi defectu
exprimiť,vel cum corpus vehementer pturbatur,interimq́; paululum admodum euacuatur: aut
euacuatio modum excedit,hoc.n.ipſum tanq̃ oĩum malorũ extremũ in hac parte frequenter con-
tingere ſolet:neq;.n.vt venæ inciſæ fluxum,quem ſupimpoſito digito mox ſiſtes, ſic profluuiũ al-
ui tibi ſiſtere licebit. Veruntñ nemo ex medicis ſuperuenientium ſymptomatum metu perculſus
à ꝓpinatione pharmacorũ abſtinet,ſed poſtq̃ errorem commiſerit tum demũ cauendum ſibi ab il-
lorum vſu ꝓponit. Sed quid ego purgatoria refero, ac in enarratione fortium medicamentorũ tps
tero,cum & cibi cuiuſq; in menſura erratũ maxima afferat nocumenta? quorũ magnitudinem in
extenuatis & imbecillibus hoĩbus,quiq́; celeri nutritione egent, conſiderare facile poſſumus. In
his.n.ſiquid minus æquo nutriat,virtutem tabidam reddet:contra vbi quid in modũ exuperans na
turæ oneri potius q̃ nutrimento fuerit,illam penitus ſuffocabit,extinguetq́;. An igitur à cibi exhi-
bitione abſtinebis,eò ꝙ menſuram illius non ſine negocio aſſequi poſſis? Atqui ea quoque rõne à
medendi ꝓuincia penitus abſtinebis,nihil.n.in medica arte reperias,quod niſi certa menſura vſur
patum ꝓdeſſe poſſit.Cæterum in ſola venæ ſectione ne hoc quidem culpare queas. Proinde erra-
ta,q̃ vtrinque circa mediocritatẽ contingunt,non paruæ noxæ ſequuntur,maximeq́; quia exceſſus

perni-

A pernicioſiſſimos eſſe nemo neget: verum in quo minus periculum eſt, in eo excedere modum nō fuerit neceſſe. Sit.n.ſi ita ſors ferat, mediocris detractio trium heminarum:vbi ſi quatuor detraxeris,noxam maximam inferes:duas rurſum ſi euacuaueris,commodabit quidem id ſatis,læſionis verò nihil afferet:licebit nãque tibi vnam illam heminam vel clyſteribus,vel inedia, vel frictionibus, vel ſudoribus exhaurire,prætereꝗ ꝙ & denuò detrahere ſi voles,non vetaberis. Sed qua rōne ego tam multa in medium affero,contendere cupiens cū hoībus inſulſis,qui ad hoc ꝙ nihil rōni conſonum loquantur,etiam ea ipſa non agnoſcunt,quæ ipſimet laudibus efferre ſolent? Admirant̄.n. dicta Eraſiſtrati,ac nomen ſibi ab illo vendicant,Eraſiſtratæos ſeſe appellantes: verum documentorum illius adeo ignari ſunt,vt quiduis potius ꝗ̃ ſententiam illorum enodare valeant. De venæ ergo ſectione tam prolixa tamq; abſurda nugantur, vt iure optimo quis non ſolum imperitiam illorum,verum etiam impudentiam deteſtari poſſit:quippe cum Eraſiſtratus in libro de ſanguinis reiectione, in quo ſolo venæ ſectionis meminit,aperte dixerit,ꝙ Chryſippus ob id non vtatur detractione ſanguinis,quò æger qui propter inflammationes neceſſario in inedijs continetur, perdurare poſſit:ipſi tñ nihil minusꝗ̃ hoc dicunt. Aut vis'ne ea gratia vt homines hos Eraſiſtrato obtrectantes in poſterum quoq; audiamus,idq; cum verba Eraſiſtrati in promptu nobis adſint? atqui B hoc nequaꝗ̃ æquum eſt. Audiamus ergo dicta ipſius,vbi ait:Multo cōſultius agebat Chryſippus, « non ſolum ꝙ præſens erat inſpiciens,ſed & impendentis periculi curam agens. † Hæret.n.illi,qđ « in reiectione contingit,ex inflammatione periculum,in quo offerre non facile eſt:Ei verò qui poſt « venæ inciſionem longo tempore ſine cibo permanſerit,periculum eſt ne diſſoluatur. Aperte.n.illum à periculo,quod ex inedia accidit,cauere dicit, illudq; neceſſario ſecuturum putat, quia æger ob inflammationem fame longo tempore ſit excruciatus.

† *Vide ſupra pag.5.d. quomodo locus hic legatur.*

Perperam Eraſiſtratum in Euacuatione,ac Reuulſione, quæ Inflammationibus medentur, Inediam Venæ ſectioni prætuliſſe. CAP. 8.

HIc quoque nihil moror Eraſiſtratæos blatterantes cur ille hominibus inflammatione laborantibus nihil offerre iuſſerit:verum ipſum Eraſiſtratum per verba: quorum antea mentionem feci,ſemet interpretantem habeo,ex tertio nimirum de febribus, vbi de inflammationibus quæ ex plenitudine fiunt,differit,& ex primo de vulneribus. In vtriſq;.n.commentarijs non ſemel,ſed ſæpe, venas quæ inedijs exinanitæ ſunt,vt ſanguinem affluentem denuo recipiant,aptiores fieri dicit. » Quid enim ait? His verò conſequens eſt,vt vulneratis inflammationis tempore nihil offeramus:ve » næ.n.cum à nutrimento exinanitæ fuerint,ſanguinem qui in arterias tranſilijt,facilius ſuſcipient.

C Inedia ergo tanꝗ̃ euacuatorium auxilium quoddam inflammationes diſcutit,eamq; neque alia de cauſa inflammatione laborantibus iniungi dicit,ꝗ̃ ꝙ venæ euacuatæ ſanguinem in arterias inſilientem ſic facilius ſuſcipiant. Deinceps verò cum venas euacuare velit,poſſitq; id(ita me dij ament) ſine moleſtia vlla celeriterq; perficere,longos ille inſumit labores. Verum ego non video quo pacto ſe ipſum quis implicando magis prodere poſſit: Non ſecabo,inquit,venam, vt æger ad ſuſtinendas inedias ſufficiat.Porrò cuius rei gratia inflammatione correptos fame excrucias? vt,inquit, venas exinaniam.Cur ergo eas à principio non euacuaſti? Proinde pudet me iam hominis qui in tam grauia errata inciderit,qui præter hæc,quibus tum perſpicuis ipſius artis decretis tum ſuis,proprijs rationibus repugnat,etiam hoc ipſum ignorare deprehenſus ſit, qua de cauſa inediæ ſuſcipiantur:quãquam de vſu illarum multo antea Praxagoras ſatis copioſe clareq; ſcripſerit:tum Hippocrates & Diocles quantum ad hoc ſpectat,nihil prætermiſerint. Hic verò ita rudis eſt, vt inedias ſolas ad venarum euacuationem aſſumendas,eaq; ſola ratione laborantibus ſuccurrendum putet: deinde,per Iouem,euacuatorio remedio opus habens,neglectis efficacibus illis,quæ'ue quocunq; quis uelit,celerrime ducere poſſint,ad omnium leuiſſimum tranſeat. Verum age concedatur tibi & hoc, quod inflammationes ex vulneribus medicari eodem modo poſſint, quo & illæ quæ ex D multitudine pendent,quid tandem faciemus cū multitudine ipſa,quæ in venis etiamnum manens eas extendit?aut etiam cum eadem in arterijs impacta fuerit, quo'nam pacto illi ſuccurrendū erit? Ego ſanè in hmōi omnibus venæ inanitionem ſumme idoneam eſſe arbitror. Incumbat ergo in thoracem tanta multitudo,vt periculum ſit,ne aliquod vas in eo rumpatur, num vel ſic venam nō incidemus,aut membra potius laneis vinculis excipiemus?Illud quidem iſtud medius fidius ſuffecerit,qñquidem cùm his loco reuulſiui præſidij vtendum cenſeret, non intellexit venæ ſectionem in reuellendo multo eſſe efficaciorem:plurimis enim irreſtringibili ſanguinis profluuio laborantibus,vena ſecta fluxum ſiſtimus. At Eraſiſtratum hoc quoque ignoraſſe exiſtimo, nam non cuiuſuis hominis eſt ſcire quæ venæ,cum ex aliqua corporis parte ſanguis profluit,incidēdæ ſint.Poſtꝗ̃ igitur uenæ ſectio efficere quàm maxime ea omnia poteſt,quibus hoc tempore indigemus, illum ſanè euacuationem vnà cum reuulſione prætermiſiſſe certum eſt. Quid ergo tu amplius ceſſas,tempuſq; inaniter inſumis,& hominem conficis,cum poſſis illum vindicare & à vaſorum ruptura, & quæ illam inſequitur inflammatione,& à famis cruciatibus,qui inter remedia inflammationis à te inſtituūtur?Si enim multitudo rupturam efficit,tu illa euacuata id quod futurum erat prohibebis: quod quidem ſi feceris,etiam ex ruptura inflammationem de medio tolles:hac rurſum ſublata nō amplius inediarum vſus nobis erit amplexandus. Tu autem eò ꝙ inediam cuiq; cōſulere cupis,vi-

deris mihi ipſemet affectuum qui famis cruciatibus opus habeat author exiſtere. Quid graue erat, E
re quæ lædebat euacuata, nihil negocij deinceps præſtolari?

Inter Remedia quæ Multitudinem emendant, Nihil Venæ ſectione præſtantius: Qua omiſſa Eraſiſtratum neque Inedia neque Reliquis euacuatorijs præſidijs vti potuiſſe. *CAP. 9.*

SEd fruſtra ego forte tãtum laboris inſumo, quò præſentem hunc ſermonem tibi in memoriam
redigam. Sanè enim tu ipſe nos docuiſti in primo de ſalutaribus libro, vbi de multitudinis ge-
neratione quæ in venis conſiſtit præfatus, illius quoque remedia ordine ſcribis, euacuationem ſco-
pum quidem omnium ipſorum ſtatuens: aliud verò illius genus, alij affectui conferre inquiens.
Præterea quæ exinaniant plethoran. i. repletionem (ſic enim alimenti multitudinem in venis cõge-
ſtam appellandam cenſes) tum exercitia, tum lauacra copioſa, tum ipſam tenuem victus rationem
eſſe iubes. Neque idem euacuatorium auxilium cunctis conferre dicis, vt quòd neque omnes om-
nium illorum vſui ſimul aſſuefacti ſint: ſed alij lauacra, alij rurſum exercitia, non nulli item vomi-
tiones à cibo magis vſurpent. Ad hæc quòd non iiſdem morbis omnes obnoxij ſint: verum hic epile-
pſia, ille ſanguinis ſputo, alter etiam vel hepatis uel lienis affectibus, facile corripi poſſit. Nullo igi-
tur pacto epilepticum quenquam balneis euacuare attentabimus, id quod tu quoque cauendum
recte putas. Etiam verò neque ſicuti de vaſis in thorace ruptura timor inſtet, huic exercitia iniunge F
mus: periculum enim eſt ne illorum vehementia, etiam ſi non adſit multitudo, ob virium tamẽ im
becillitatem ipſius exercentis vena aliqua circa thoracem rumpatur. Qua ergo rõne illi ſuccurre-
re debeamus, quæſo nos edoce: ſiquidem quòd euacuandum ſit vel tu ipſe fateris, hincq; adeo euacua-
toria illa præſidia, hoc eſt exercitia, lauacraq; frequentia, & tenuem victus rationem abs te habe-
mus. Cæterum exercitijs ne tu ipſe quidem vti putaueris: Quòd autem ad lauacra attinet, vtendũ
ne his in rebus ſic affectis, an nequaquam utendum ſit, tu planè nihil pronunciaſti. Ego vero illud
quod euidenter apparet experientia corroboratum, aperte dicam: tu ſi de te quoque vaticinari mi-
hi licuerit, quod tibi forte viſum fuit, aperiam. Tu enim ipſe in tractatu de ſanguinis reiectione,
deligationibus, inedijsq; vteris, tanquam quibus ſolis plenitudinem reuellere, non autem balneis
euacuare, oporteat. Arbitror nanque te vbi vena iam rupta ſit, lauacra inhibiturum, cum interim
reticueris ſi, vbi futuræ rupturæ ſuſpicio adſit, vti illo velis. Porrò ut tu aliter ſentias, mihi nihilo mi
nus euidens illud ſatisfacit, quòd vniuerſis ſanguinis fluxionibus ex balneo maxima noxa contin-
gat: & cauſa huius perſpicua eſt: Sanguis ſiquidem calido lauacro in vapores reſoluitur, ac in ſpiri-
tus redigitur, proptereaq; ad motum incitatur & in tumorem attollitur: ad hæc corpora calidis lo-
tionibus, mollia debiliaq; efficiuntur. Quî igitur fieri poſſet, vt cum ipſa iam molliora effecta ſint, G
isq; qui ea rupit, motum ſimul tumoremq; nactus ſit, non facile afficerentur? Proinde haudqua-
quam per balnea illos euacuare conabimur, quibus ne propter multitudinem ſanguinis venę rum
pantur, periculum impendet. Reliquum itaque eſt, vt ad tertium euacuatiuorum auxiliorum ge-
nus, puta tenuem diætam, confugiamus. Age ſanè poſtquam hanc quoque tribus modis operatus
fueris, nempe tenues paucoſ'ue aut nihil nutrientes cibos offerens, vel nequaquam offerens, vel à cœna
vomitum iniungens, videamus in primis quomodo tenuiter cibabimus: nunquid ſumpta cœna
vomitum prouocantes? Atqui ſi modo quadantenus ipſis vomitionibus intrepide vti volemus, ſic
exercitiorum vehementiam nos euitare oportebit: hoc enim neque plebeium quenquam latet. Su
pereſt ergo vt uel inediam præcipiamus, aut pauca nutritionisq; expertia alimenta exhibeamus.
Verum hæc quamuis non inſigniter, nutriunt tamen & ipſa: nos verò non addere aliquid, ſed au-
ferre potius cupimus. Vltimo igitur laborioſam illam ac re vera pernicioſam, æque atque ſacram
aliquam anchoram, quæq; oĩbus affectibus opitulari poſſit, famẽ accerſemus, ac deinceps & Apol
lonium & Dexippum ea gratia maledictis inceſſemus? At hîc te recordari percuperem illorũ quæ
ipſe de hac re docueris: nam tu ipſe de inedia ſic videris ſentire, tanquam ea ex numero euacuatiuorum
auxiliorum nequaquam ſit. Verum ſimul ac prius quod volo demonſtrauero, tum & teſtimoniorum H
quę adducis, faciam mentionem. Nam inedia inter res exiſtẽtes nullum obtinet locum, nihiloq; ma
gis ſubſiſtit quàm vel cæcitas vel ſurditas, quæ oĩa rerum exiſtentium priuationes ſunt. Ipſa. n. ciborũ
adiectio ex rebus conſiſtentibus eſt, vnde & hanc opusq; eius, corporis nutritionem eſſe inuenies:
rurſum ſubtractio eorundem, non eadem cum rebus exiſtentibus eſt. Neque etiam proferre pote-
ris aliquod opus illius, qualis. ſ. illa eſt, quæ in ſudoribus venæq; ſectione ac clyſteribus contingit
euacuatio, nec non in edulijs nutritio. Media igitur amborum, hoc eſt euacuationis & nutritionis,
inedia eſt, vt quæ neque nutriat, neque euacuet. Quamobrem ergo ille multos ob inopiã ciborum
famis tempore interijſſe dixit? Non mehercule ob inopiam ciborum rñdebimus, nam eadẽ quoq;
rõne animantia in latebris degentia ſine ciborum copia perdurare nequaquam poſſent. Perdurãt verò
hæc, idq; ipſomet Eraſiſtrato aſſerente, qui & cauſam huius rei affert: Vniuerſa nanque aĩalia per
exteriorem cutis ſuperficiem, ſecundum quod magis vel minus de raritate participant, tranſpirare
ait: quòd autem uel magis uel minus rara ſuperficies contingat, tum multas alias cauſas eſſe, tum illas
non minimas, quæ ſecundum caliditatem & frigiditatem, ac quietem motumq; corporum permuta
tiones fiunt. Si. n. qui nos ambit aer calidus exiſtit, & aĩans exercitijs vacauerit, plurimum tunc ex
eo defluere contingit: At in contrario rerum ſtatu, vbi videlicet ambiens nos frigidus, inſuperq;

animal

A animal ſine motu degat, deſari illico exteriorem ſuperficiẽ, defluereq; nihil prorſus aut vndequaq; parum: & ob id feræ quæcunq; latibula incolunt, alimentis opus non hñt. Cum.n. hæ ſub hybernũ frigus, quo tempore in cauernis commorantur, toto corpore frigidæ ſegnesq; ac denſæ ob quietem redditæ ſint, & exterior ſuperficies iam adſtricta fuerit, nihil tunc defluere par eſt, neq; etiam quod euacuatum eſt, repletione indigere: alioqui nutrimento opus haberent: ad quod inueſtigandum ea propter incitantur, quò defectui, quem ex inanitione perceperunt, opem ferant. Patet ergo hinc ꝙ & euacuatio, quæ in tota ſuperficie contingit, defectus ſit cauſa: & indigentia ciborum ideo incumbat, quia quod inanitum eſt, repleri denuo deſideret. Atqui poſteaꝗ̃ cauſa defecerit, ob quam ſolã animalia cibis indigebant, neceſſarium omnino eſt, vt & indigentia ipſa vnà deficiat: atq; ea de cauſa animalia latebras incolentia ſine cibis degere poſſunt, ſiquidem neq; adiectione indigent. Manifeſte itaq; didicimus, ꝙ non inedia, ſed potius raritas cutis euacuet, quam ſi frigore atq; quiete denſaueris, quid commodi amplius ex famis cruciatu expectabis? Præterea cui de ſanguinis ſputo periculum imminet, neceſſario tum exercitia, tum oẽs ſupercalfactiones euitandæ erunt: ex vehementia etenim horum venæ rumpi plerunq; poſſunt. Supercalfactiones item iiſdem modis quibus & lauacra obſunt. Corpus ergo citra vllam calfactionem euacuabis: ſi.n. id vel lauacris, vel exercitiis
B calfeceris, ipſas venas ad ruptionem dudum inclinatas maiorem in modum lædes. Quę ergo ſic affectis conſulendi ratio nobis ſupereſt? Inediæ nanq;, niſi hominem exercitari aut quouis modo calfieri contigerit, euacuare non poſſunt: venæ verò ſectionem veluti & alia fortiter purgantia medicamenta, quemadmodum manifeſte apparet, ſumme arbitror fugimus. Hæc eſt illa admirabilis ſanè euacuantium præſidiorum opulentia, qua abundant hi qui ad inediam confugerunt, quaꝗ; ſola ſi vtemur, iam nobis nihil reliqui fecimus, vt quòd ſola euacuare nullo modo poſſit: rurſum quibus adiuncta euacuat, ea ipſa maiores longe noxas ꝗ̃ commoda ex euacuatione habent. *

GALENI DE VENAE SECTIONE ADVERSVS ERASISTRATAEOS QVI ROMÆ DEGEBANT LIBER

Ioſepho Tectandro Cracouienſi interprete

Ab Auguſtino Gadaldino ad vetuſtiſſimorum exemplarium Græcorum fidem diligenti cura emendatus

ARGVMENTVM LIBRI

Oſtendit Nunꝗ̃ vſum fuiſſe Eraſiſtratum Venæ ſectione: & ꝙ Cum id non intellexiſſent eius Sectatores, Tum inuicem ſunt aduerſati, Tum in grauiſsimos errores inciderunt.

Quibus de Cauſis Galenus Eraſiſtratæos Romæ coactus eſt redarguere. CAP. I. *De hac re uide 5.meth.c.15*

D CVm Romam initio veniſſem, incidi in medicos quoſdam, qui à venæ ſectione tantopere abhorrebant, vt cum aliqñ æger quiſpiam propter plenitudinem iam præfocaretur, ne tum quidem hoc auxilio vti vellẽt. Præterea mulierculam quãdam, quæ viginti vniusq; annorũ ætatem agebat, ac ex menſtruæ purgationis retentione faciem rubicũdam obtinebat, tuſſiebatq; paululum, & difficulter ſpirabat, illi curare adorti, primum quidẽ membra illius laneis vinculis leniter excipiebant, & in inedia exigere iubebant, venam aũt ſecare nolebant, noſq; id facere volentes prohibebant. Quia verò domeſticis ipſius mulieris familiariter vtebantur, & ętate me erãt multo ſuperiores, facile ipſis eſt habita fides. Ego quidem illis venæ ſectionem tum tpis ſuadere non conatus ſum, ſed interrogaui num mihi ꝑ eos liceret ſanguinem ad vias vteri, remediis quæ hoc efficere poſſent, prouocare: quod cũ illi prõpte conceſſiſſent, adii familiarem ipſius ægrotæ obſtetricẽ, quã & exhortatus, vt vſum illorum experiretur. Verum illa remediis hmõi, tpe quo factum id oportebat, vſam fuiſſe ſe affirmabat, qñ.ſ. menſtrua purgatio futura in expectatione erat: recitabat'que remedia ordine, quæ mulieri obtuliſſet: & hæc quidem commoda alioqui erant, eamq; ob rem quo minus efficacia fuiſſent, nequaquã

illorum imbecillitate factũ eſſe videbat̃. Poſtq̃ igitur ego iſta percepiſſem, ſimulq; à retẽtione ſan- E
guinis quartum iam mẽſem præterijſſe animaduerterem, denuo cum medicis illis cõgreſſus, vt ad
venæ ſectionẽ ſeſe conuerterent perſuadere eis conabar. Cum aũt id facere noluiſſent, illorum ani-
mum demirabar, maximeq; ſi eniterentur, vt omni conatu apertis circa vterũ venis q̃ plurimis ſan-
guinem ſuperfluum illinc euacuarent: ſi verò alia quæpiam vena ſecaret̃, noxiam ex eo euacuatio-
*Al. tanti nem euenturam arbitrarentur. At ijs rñdentibus, ꝙ vel abſq; talis auxilij præſentia ſanguis exupe-
rans ſola inedia euacuari poſſet, taciturnus diſcedebam, nihil bonæ ſpei de muliere propter tuſſim
ac ſpirandi difficultatem concipiens. Aut. n. rupto vaſe ipſam ex thorace pulmone´ue ſanguinem
ſputo eiecturam, aut ſynanche, vel laterali inflãmatione, vel peripneumonia, correptam iri p̃medi-
tabar: optabamq; votis omnibus, veluti in delectu malorum fieri cõtingit, vt mulier laterali ſaltem
inflãmatione corriperet̃. Incutiebat quippe mihi terrorem tum acuitas periculi, quod ex ſynanche
peripneumoniaq; ſubitura eſſet: tũ ex ruptione vaſis in pulmone lethale nocumentũ, id quod po-
ſtea re ipſa eſt ſubſecutum. Dum. n. illa vehementius tuſſiret, ſanguis ẽt vnà extrorſum ferebatur.
Atqui iam uel uulgo nõ pauci medicos obiurgabant, ꝙ illi mulierculæ venam incidere vetuiſſent:
ſperabantq; oĩno futurum, vt ẽt ſi id prius non fecerint, hoc tñ tp̃e uerecundia ducti, vſum præfati
auxilij concederent. Cæterum cum hi neq; tum quicq̃ commouerent̃, ſed potius vincula mẽbrorũ F
fortius adſtringerent: iuberentq; vterum remedijs irritare, ac mulierem inedias ſuſtinere, ego & ob
ætatem & celebre nomẽ virorũ, nihil me amplius profecturũ credens, illinc diſceſſi. Mulier quoq;
ipſa non ita multo tẽpore interiecto, inſanabili ſpirationis difficultate coercita interijt. Synanchici
p̃terea non nulli vbi eis à venæ ſectione interdictũ eſſet, iſtorum opera perierunt q̃ celerrime. Fuit
& alter quiſpiã, qui ueris tp̃e, cum p̃ totam hyemem magnopere repletus ſine exercitijs degeret, ac
totam faciem unà cum ipſis oculis adeo rubicundam haberet, quemadmodũ ſi quis pronus capite
in terram defixo, cruribusq; in altum protenſis ſub hmõi figura perſeueret, quinto tandem die re-
pente præ anhelitus difficultate ſuffocatus eſt. Hos ẽt inſecuta eſt mulier, numero quarta, quam illi
uenæ ſectionis hoſtes, retentione menſtruæ purgationis non pauco tp̃e grauatam, eodem pacto ad
interitum ferè pertraxerant. Nam primis tribus diebus ipſam in inedia conſeruabant, febri. n. conti
nua laborabat. Quarta verò luce pauxillum quid ſorbitionis exhibentes, quintam ſine cibis tranſi
gere iuſſerũt: in qua illa grauiſſime exacerbata deſipiens proſiliebat, & clamore iam extra fores ab
illa ſublato, uix tandem ab ijs qui eò confluxerant retineri potuit. Verum hanc natura copioſo ſan-
guine ex naribus effuſo ſeruauit: & dabatur occaſio qua non ſine admiratione diſcere poteramus,
quãtam habeat facultatem ad hmõi affectuum medelam ipſa ſanguinis ſubtractio: mox. n. poſt ſan G
guinis è naribus proruptionem mulier ab oĩbus ſymptomatis libera euaſit. Ego verò, quanq̃ an-
tea ſermonem cum medicis inſtituere ueritus fueram, ꝙ ea conſiderarẽ quæ illi pro non admittẽdo
uenæ ſectionis uſu dicturi fuiſſent: cum tñ oẽs aĩaduerterent mulierem manifeſte ex ſanguinis eua
cuatione ſeruatam eſſe: ſaltem mortuos illos ad memoriã eis reuocãdos duxi, quibus ſiquis venam
*afferebamq; ſecuiſſet, forte fuiſſent & ipſi ſeruati: affereba*ntq; ad hæc rõnes quaſdam. Hi verò verba vltro ci-
troq; inuoluentes ſe ipſos implicabant, nihilq; prorſus certi ſtatuebant, ac poſtremo ad Eraſiſtratũ
confugiebant, quem vtpote primo de reiectione ſanguinis libro dicebant declaraſſe, ꝙ vincire ipſa
membra, quàm venam ſecare longe præſtaret. Aiebant præterea illum in opere quod de febribus
inſcripſit, venæ ſectionis neq; à principio meminiſſe, † cum alioqui ea omnia recenſuerit quæ de
†Vt qui eſſet eorũ oĩum memor, quæ in libro de ſanguinis &c. ſanguinis reiectione indicauerat. Ridendus enim modis omnibus eſſet, ſi venæ ſectione in eo affe-
ctu qui ea maxime indigere videbatur omiſſa, de alijs verba facere non deſtitiſſet. Afferebant quo-
que ꝙ Eraſiſtratus ipſe non ſolum in opere de febribus, verum & in reliquis tractatibus omnibus,
venæ ſectionem reticuerit: neque etenim vel in quo de affectibus alui tractat, vel in quo de reſolu-
tionibus, uel ubi de podagricis morbis diſſerit, aut cum de ſalutaribus agit, venæ ſectionis auxilio
vſus eſt unquam, idq; cum ille in de ſalutaribus tractatu multitudinem ſanguinis præcipuam mor G
borum cauſam eſſe arbitratus ſit. Porrò ego ea quæ dicebant iterum demiratus, illos de hac ſaltem
re interrogabam, num prorſus uenæ ſectione non utendum cenſerent, uel cum quis pulmonis vl-
*inflãmatione ce*ratione laboraret, uel ſynanches more præfocaretur, vel vbi menſtrua purgatione, hæmorrhoi-
dibus´ue ſuppreſſis, ſanguis redundans ad partes thoracis propelleretur. Illi autem ad hæc reſpon-
debant, ægrotos qui ab Eraſiſtrato in commentarijs de diuiſionibus deſcripti fuerant nobis in me-
dium adducentes: inter quos in primis Critonem quendam, ac puellam ex Chio oriundam, profe-
rebant. Et ꝙ illum quidem à principio ſynanchicis cruciatibus correptum, atque vehementer re-
pletum, hanc verò menſtruis retentis ſanguinisq; multitudine verſus pulmonem impetu delato,
Eraſiſtratus (quemadmodum ipſemet in ſcriptis teſtatur) per uenæ ſectionem nunquam curaſſet.

Cæterum cum illi hæc adhuc loquerentur, ſuperueniens Teuthras quiſpiam ciuis & commilito
meus, ut erat moribus planè ingenuis, Non flectes iſtos vnquam, inquit, ut qui eouſque ſtolidita-
tis proceſſerint, ut & illos in memoriam reuocent, qui Eraſiſtrati opera interiere. Quid enim, in-
quit, aliud in cauſa eſſe potuit, quòd illi, quos nobis iſti proponunt, perierint, niſi quòd in eis præ-
termiſſum ſit uenæ ſectionis auxilium? Cur item alij permulti interierunt, qui per tempus euacua-
ri ab his prohibiti ſunt? Et eos deinceps omnes vnà cum ipſis affectibus, quos perpeſſi fuerant,
quo-

A quorumq; ego nõ multo antea memini,nominatim ordineq; recenſuit:ibí'que in cachinnum effu-
ſus manu me comprehendit,attrahens'que inuitum à medicis abduxit. Quin etiam in ſequenti die
Eraſiſtrati de diuiſionibus commentaria in publicum producta coram vniuerſo philoſophorum
cœtu relegebat, partim vt indicaret Eraſiſtrati culpa & Critonem & puellulam illam Chienſem
perijſſe, partim verò vt medicos natu grandiores ad colloquium prouocaret: Verum illi quia de-
certare cum adoleſcente infra dignitatem illorum putabant,tum non comparuerunt:mos enim illo
tempore erat,vt aliquis quotidie palàm ad publicas quæſtiones reſponſa daret. Quæſitum ergo à
quopiam fuerat,num Eraſiſtratus recte fecerit ꝙ venæ ſectione nunꝗ ſit vſus. Hoc problema,quã
do ita viſum erat ijs qui eò audiendi cauſa conuenerant,ego explicaui: propterea'q; Teuthras hor-
tabatur me,vt ea quæ illic locutus fuiſſem, puero quem ſe ad me miſſurum receperat, dictare non
grauarer: quia breui in Ioniam abnauigaturus erat, ardentioreq; animo velle ſe ea prorſus habere
dicebat.Ego itaq; amicis conſilijs acquieſcens, ſermonem illum ſcriptis mandaui. Porrò accidit vt
liber per illum paſſim diuulgatus per multorum manus præter ſententiam meam vagaret. Atqui
oratio[a] †familiari doctrinæ} magis,ꝗ[b] † publico cuiꝗ operi} quadrans,contexta erat: amicus.n. A † ἀκουσηρίῳ.
ille,vt præfatus ſum,eã dictari tm̃ cupiebat.Quanꝗ aũt liber[c] †tam humili ſtylo cõſcriptus eſſet,} A† συγγράμματι.
B multis'q; defectibus reſpectu perfectæ orationis ſcateret,tñ eo ipſo ille multo maiora effeciſſe vide- C† τοιοῦτος ὢν
batur,ꝗ ſperare quis potuiſſet.Omnes etenim ij, qui ſeſe hoc tempore Eraſiſtratæos vocant, con-
trariam priori rationem ineuntes, iam inde venam ſecare conſulunt, non ſolum cunctis ijs quos
paulo antea commemoraui, verum etiam quauis febre correptis, Quapropter iuxta Steſichori di
ctum arbitror me apud illos palinodiam aliquam emeruiſſe,in qua eos cumprimis admonendos cẽ
ſeo,vt in ſermonum commercio quantũcunꝗ velint contentioſe ſe gerant, depoſita tñ in vtranque
partem propenſionis temeritate ægrotis parcere diſcant.Neque enim venæ ſectio inhibẽda eſt per
omnia,neq; rurſus illos,quibus Eraſiſtratus inediã iniungit,omnes(id quod huius temporis Eraſi
ſtratæi vniuerſi aſſerunt) venæ ſectione egere arbitrandum eſt. Huc accedit ꝙ non facile cognitu
ſit quibus omnibus huius auxilij vſus conferat: tum vel menſura,vel vena quæ ſecari debet, vel ſe
ctionis tempus,non ſine negocio reperiatur:propterea'q; illam in quouis morbo Eraſiſtratum pu-
to adeo neglexiſſe,vt & in illis qui eã magnopere requirere videbant,ille ipſa vti vetuerit. Et hinc
ſanè per inflammationis tempus in inedia, vt aiunt, ægrotos degere iubens, hæc ad verbum ſcri-
bit: Venæ enim poſteaquam euacuatæ fuerint,ſanguinem qui in arterias inſilijt facile ſuſcipient:
quod vbi contigerit,inflammationes minus accident. Si ergo inediam,inquiunt illi, velut euacua-
C torium auxilium præcipit, multo ſanè commodius ad venæ ſectionem ſeſe contuliſſet. Et ꝙ quidẽ
ipſe,vbi celeriter euacuare cupit, multo commodius ad venæ ſectionem tranſijſſet, probe illi di-
cunt:nihilo minus tamen hoc loco ſcopos qui illius vſum aliquando impediunt, prætermiſerunt:
quos ego proceſſu ſermonis recenſere conabor.

Quàm Diſſentiant Eraſiſtratæi in ipſa Eraſiſtrati de Venæ ſectione ſententia percipienda. CAP. 2.

QVæritur verò nunquid abſolute factu præſtantius ſit, verum an Eraſiſtratus præſidium hoc *nunc nõ quid
aliqñ vſurpaſſe reperiatur.Hoc autẽ cum ego Romam primum appuliſſem, omnes qui ex
Eraſiſtrati diſcipulis erant,antea negabant:nũc verò probatiſſimi quos ego noui,ab his tan
quam in re minima diſcrepare manifeſte animaduertuntur. Vt enim cæteros præteream,Stratonẽ
ipſum tibi in memoriam redigam,qui Eraſiſtrato erat ſumma neceſſitudine iunctus, ac eam ob rẽ
cum in patriam ſcriberet,& ſeruiuiſſe ſe illi hactenus diceret, inter alia hæc ſubiungit: Eraſiſtratus
iure optimo laudibus extollendus eſt,præcipue'q; ꝙ ea omnia quæ veteres per venæ ſectionẽ cura-
re conati ſunt,ille citra illius vſum medicatus eſt.[a] Quanquam vel Strato ipſe, curandi rationes[b] ſẽ A * Et ſane uel &c.
abſque venæ ſectione inſtituiſſe in commentarijs ſuis aperte[c] fatetur.Neque verò mirũ eſt ꝙ Era- B * ſemper
ſiſtratus Chryſippũ Cnidium in omnibus ſequat,quippe qui ſtatuerit ſe venæ ſectione(id quod & C * uidetur
D ille fecit)non vſurum.Idem quoq; & Ariſtogenes & Medius cæteri'q; oẽs,qui Chryſippi ſentẽtiæ
ſubſcribunt,feciſſe videntur. Quantum ergo ad ægrotantium ſalutẽ attinet,multo melius eſt ſi cre-
damus ꝙ Eraſiſtratus vſus ſit venæ ſectione:quantũ autem ad huius ſeculi Eraſiſtratæos, id nõ cre-
dere longe præſtiterit.Extremæ enim dementiæ eſſet, ſiquis Eraſiſtratum ea propter in affectibus
paulo ante enumeratis venæ ſectionem ſilentio præterijſſe putaret, quia ille alioqui venas euacuan
das palàm cenſeat,hũc'q; totius curationis ſcopum ſtatuiſſe alicui videatur, eò ꝙ illum in quibuſdã
affectibus famem conſulere animaduerterit:nanq; aperte conſtat iſtud euenire ijs qui venæ ſectio-
nis auxilium,parem ipſis inedijs facultate obtinere dicunt, Quòd ſi tantundem non valeat, & quaſ
dam diſtinctiones neceſſario poſtulet: quas inueſtigare poterit is qui exacte perdidicerit, quando
ipſam euacuationem vel per venæ ſectionem,vel per inediam ſolam,vel per vtraque, commodius
facere liceat: iam euidenter ratio eos conuincit.Scripſiſſet etenim Eraſiſtratus diſtinctiones has, ſi
modo,vt iſti volunt,venæ ſectioni tribuendũ quicquã putaſſet.Eo'q; pacto oratio iſtorũ in vtranq;
partẽ inclinando ſe ipſam prodit.Si nanque hæc eadem facultate pollet, Eraſiſtratus & in tractatu
de febribus,& in alijs pleriſq; quorum ſuperius commemini, de venæ ſectione aliquid ſcribere nõ
temere poſthabuit. Si verò venæ ſectionis præſidium eandem cum inedia dignitatem non obti-
net, non recte illi ſentiunt,qui nos ex ijs quæ de inedia ſcripta ſunt, de venæ ſectione quoque con-

iecturam

iecturam facere debere aiunt. Quanq̃ & in hac parte ſermo ipſorum inediam inutilẽ eſſe indicãs, E
ſe ipſum denuo [a]implicat. Nam ſi ob id inedias probamus, ꝙ venis per eas euacuatis affectus minui
contingat, multo hercle commodius fuerit, vt euacuatione ſemel adhibita ab inedijs abſtineamus,
vt quæ & ægrotos ingenti moleſtia afficere ſoleant, & vigilias ac inquietudinem, orificijq; ventris
afflictionem, tum ſuccorum corruptionẽ, nec non alui atq; interdũ vrinæ ſuppreſſionem inferant.

Neque in Puellæ Chienſis, neque in Critonis hiſtoria Venæ ſectionis ab Eraſiſtrato habitam fuiſſe mẽtionem, ſed vtroſque quòd ea omiſſa ſit interijſſe. CAP. 3.

QVòd autem Eraſiſtratus re ipſa venæ ſectione nunquã ſit vſus, ex ægrotis quos in cõmenta-
rijs de diuiſionibus recenſuit, manifeſte colligere licet: in ijs enim cum omnia ea explicet quę
inter medicandum vnq̃ geſſiſſet, venæ ſectionem nullibi reperit̃ cõmemoraſſe. Cæterum
cum prolixum ſit omnes per illum recitatos ægrotos nunc proferre, ſufficit eorum tm̃ recordari,
qui vel à grandioribus natu medicis, vt antea declaratum eſt, adhuc in memoria habentur, præci-
pueque cum vnus ex illis in priore, alter itẽ in poſteriore diuiſionum libro, deſcriptus ſit. Præterea
cõmoda occaſio eſt, vt impræſentiarum verba ipſa adſcribamus, quibus Eraſiſtratus cuncta quę cir
ca ægrotos acta ſunt ordine enumerat, in hunc modum in libro priore ſcribens: Puellulę Chienſi
ea acciderunt. Primum quidem illi purgationes longo tempore ſuppreſſæ fuerant. Deinde ſubſe- F
cutæ ſunt tuſſiculæ, vnà cum reiectione pituitæ. Proceſſu verò temporis & ſanguinis [b] vomitus ſu-
peruenit. Tum quod ad circuitum purgationum attinet, interdum illæ in quatuor, interdum duo
bus menſibus, redibant. Etiã ijſdem fermè diebus quibus purgationes fiebant, ipſa reiectio accide-
re ſolebat, diebusq; tribus aut quatuor perdurabat. Quapropter inde perſpicuũ erat illam id genus
excretiones loco purgationum ſortitã fuiſſe: [c] † nam & febricula ijs ipſis diebus inſecuta fuerat: quę
poſthac [d] emendabatur. Hæc Eraſiſtratus præfatus, deinceps de remedijs hoc pacto ſcribit: Primis
autem temporibus ipſa potionibus [e] † cæteriſque calfactorijs, deinde etiam per extrorſum applica
ta, reliquamque adeo quæ ad hoc quadrabat victus rationem medicari occepta eſt. Erat enim cir-
ca vteri os [f] non intenſa durities. Verum cum remedia nihil omnino promouerent, ac vno perpe-
tuo circuitu grauitas in lumbos incumberet, humiditasq; nulla compareret, illico febres continuæ
intenſioreſque prioribus exortę ſunt, quas & tuſſes vehementes, poſtq̃ corpus iam mollius factũ
eſſet, inſecutæ ſunt. [g] † Altera igitur die periculoſum arbitrati durantibus adhuc febribus purgatio-
nes facere, à medicamentis penitus abſtinuimus: reliquis verò remedijs vſi ſumus: quemadmodũ
& in huiuſmodi & in alijs affectibus conſueuimus. Præterea ad medendi rationem ipſo purgatio-
num circuitu obſeruato, cibaria ſubtrahebamus. Eaq; ratione reiectio ſanguinis non amplius q̃ ſe- G
mel eademq; pauxilla ſuperuenit [h] †. His ille nihil aliud ſuperaddidit, niſi, Quin etiam purulentæ
reiectiones profluebant. Atqui hic de venæ ſectione mentio nulla eſt, cũ tamen, prout omnes ope-
rum ipſius artis periti norunt, principium auxiliorum ab illa feciſſe oporteret. Sed fortaſſe quis
ex illorum numero, qui ad omnia nõ grauantur prompte reſpondere, defenſurus Eraſiſtratum di-
cet, quòd remedia huiuſcemodi per illum adminiſtrata non ſint, verum potius ab eo gratia nunc *
prodita eſſe, quò nos nihil eorum latere poſſit, quæ acta eſſent. At opinionem iſtorum redarguit
id quod infertur, dum hæc ait: [i] † Altera igitur die periculoſum arbitrati durantibus adhuc febri-
bus purgationes facere, à medicamentis penitus abſtinuimus: reliquis verò remedijs vſi ſumus:
quemadmodum & in huiuſmodi & in alijs affectibus conſueuimus. Præterea ad medendi ratio-
nem ipſo purgationum circuitu obſeruato, cibaria ſubtrahebamus. In his enim Eraſiſtratus aper
te indicat ſe non aliorum medendi rationem recitare, ſed ſuam ipſius enumerare, atque omnia quę
circa ægrotam feciſſet perſcribere. Nam & /abſtinuimus/ & /arbitrati/ nec non /vſi ſumus/ ac obſer
uato/ &/ ſubtrahebamus cibaria/ alterum ex duobus manifeſte declarat, aut quòd Eraſiſtratus pro-
pria remedia recitauerit, aut ea quibus alij vſi ſunt, ipſe fuerit amplexus. Porrò ſi ea amplexus eſt,
quorum alij authores fuerunt, iam nobis euidenti coniectura colligere licebit, quid ille de venæ ſe- H
ctione ſenſerit. Per ipſam enim ciborum ſubtractionem rurſus nobis alterum duorum inſinuatur,
aut quòd illa in totum ſubtrahi, aut diminui debeant: id quod Eraſiſtratus ſe in muliercula hac
ægrota, quo tempore purgationis circuitus aduentabat, feciſſe fatetur, Conueniunt ergo hæc in
hac re cum omnibus ſcriptis illius, quòd ille ſolam inediam ægrotis ſeruandam conſuluerit, veneq;
ſectione nullo in loco ſit vſus. Niſi rurſum hic aliqui dicant, mulieri illi venam quidem ſectam fuiſ-
ſe, verum id auxilium in enarratione omiſſum eſſe, eò quòd nos ipſi id adhibitum eſſe autumare
poſſimus, quamuis per illum non ſit declaratum. Cur ergo de inedia quoq; non reticuit, cum de il-
la vel eadem ratione nobis ſuſpicari liceret? Eadem autem ratio eſt, tum de potionibus, tum [k] † de
ſupercalfactione, deq; ijs quæ foris applicata ſunt. Si.n. neq; de his penitus Eraſiſtratus quicquã
ſcripſiſſet, tamen omnino ꝙ ea à medicis peracta fuiſſent, cogitare poteramus: quippe qui animo
conceperimus vniuerſis auxilijs illud commune eſſe, quòd illa adminiſtrata fuerint, quamuis de
cis nihil præſcribatur. At Eraſiſtratus exquiſitæ perſpicuitatis gratia omnia ſimul enarrare conſti-
tuit, ne.ſ. nacta inde occaſione aliquis hæc quidem, tanquam ægrotæ adhibita fuiſſent, adijcere poſ
ſet: illa verò veluti iam prætermiſſa, ſubtraheret. Præterea quoque hæc Eraſiſtrati enarratio, opi-
nioni iſtorum euidenter repugnat. Si enim muliercula venæ ſectionem ſubijt, inedia fruſtra eſt
vſurpata:

A † In Græcis impreſſis περιτρέπει legitur in antiquis. ἀνατρέπει. i. euertit.
B * reiectio.
C † Al. ex antiquis. inſecutæ aũt fuerant et febriculæ ijs ipſis diebus.
D * Al. quieuerunt.
E † In Græcis antiquis legit. καὶ πυριάσεσι τῆς ὑστέρας, καὶ προσθέτοις i. & fomentationibus uteri, & ſubditis. ſ. peſſis reliquaq; uictus rõne medicari & c.
F † In quibuſdã ãtiquis cod. græcis particula illa, nõ, non habetur.
G † A curõne igitur circa uterũ adhibẽda abſtinuimus, difficile eẽ arbitrati, durãtibus adhuc febribus purgationes facere.
H † In Græcis impreſſis. ἀλλὰ μέντοι οὐδὲν, ἔφρασεν ἀλλά που καὶ ἔτρεχον ἤδη πυώδεις ἀναγωγή. Manuſcripti habẽt. ἀλλὰ μέντοι οὐδὲν ἐφεξῆς ἀλλά που καὶ ἀνέτρεχεν ἤδη πυώδης ἀναγωγή. i. ſed certe nihil poſtea, ſed et quãdoque recurrebat iã purulenta reiectio.
I † A curõne igitur circa uterũ adhibẽda abſtinuimus, difficile & c.
K † de fomẽtatione & ſubditis. ſ. peſſis.

A vſurpata: quin potius ſi veritas fatenda eſt,non fruſtra ſolum,verum etiam nō ſine noxa. Sed iſtud
paulo poſt indicabimus: Nunc verò illam fruſtra accerſitam eſſe, vt explicemus oratio ipſa poſtu-
lat. Poſtq̃ enim per tempus purgationis, quæ circuitu quodam fieri ſolebat, ſanguine ad ſuperna
perlato periculum immineret,ne mulier qñq; ſanguinem expueret, Eraſiſtratus plenitudinem mi
nuere cupiens, ad inediam ſe contulit: atqui hæc ſuperuacanea planè eſt, ſi modo venæ ſectio qua
momento temporis ſanguinem ſuperfluum euacuare facillimum fuerat,accerſatur.Proinde illi qui
Romæ mulieres medebantur,rei quæ contigerat experientia maxime commoti, tempore quo eru
ptio menſtruorum futura expectabatur,venæ ſectionem vſurpabant.Neq; verò quietē illis impera
bant,neq; ieiunium,ſed melicratum offerebant, victuq; humectante ac lauacris affatim vti concede
bant. Ab his enim ſi vel mediocri quantitate ſanguis fuerit ſubtractus, purgationes confeſtim exo-
riri ſolent,præſertimq; ſi infra poplitem aut prope talum venæ ſectio fiat.Sed ē diuerſo ſiquis vena
ſecta inediam ſuſtinere imperauerit, non ſolum menſes prius fluentes cohibebit, verum etiam pur
gationes quæ iam inculpate euacuabantur,reprimet.Sanguis nanque ciborum inopia areſit, & dē
ſior ſe ipſo redditur, eam'q; ob rem ad fluendum ineptus euadit. Quæ igitur tum lotæ fuerint, me-
licratum'q; & cibos idoneos aſſumpſerint,ac vinum neq; auſterū neq; craſſum biberint, his purga-
B tiones proculdubio contingent.Ob id'q; ego inedias poſt venæ ſectionem non fruſtra tantum, ve-
rum etiam non ſine noxa aſſumi dicebam. Cæterum venæ ſectionem puellæ illi Chienſi non adhi
bitam fuiſſe ēt ex iјs quæ ſuperuenerant, patet. Sanguinis enim aliquantum expuebat, quem ne-
quaq; expuiſſet ſi euacuationem experta fuiſſet: demum cum præ ſpirandi difficultate mortua ſit,
nc hoc quidem ſic perpeſſa fuiſſet. Maximum præterea experimentum Romæ noſtra tempeſtate
à venæ ſectione eſt ſumptum. Contigit enim cum vulgo mulieres aquam frigidiſſimā ex niue po-
tarent, vt aut nullo pacto, aut prorſus diminute purgarentur: has tñ medici venæ ſectione adeo in-
columes conſeruarunt, vt neque ſanguinem ſpuerent, neque laterali inflammatione aut pulmonis,
aut ſynanche caperentur. Non ergo puellam illam Chienſem ab Eraſiſtrato per venæ ſectionem
curatam fuiſſe ſuſpicentur:neq; enim ipſe cum alia quæuis enarraret,auxiliū venæ ſectionis, tāquā
rem parui momenti prætermiſiſſet. Neq; ēt ob inediā ille, hæc aūt multitudine ſanguinis præfocata
interiјſſet. Sed de hac impræſentiarum iſta dixiſſe ſufficiat. Tranſlato verò ad Critonē ſermone,
orationi huic verba Eraſiſtrati adſcribemus, quæ de illius affectibus fecit: ſic enim habent: Crito-
« ni quidem repletio, initium ægritudinis fuit. Acceſſit ad hæc ꝙ in plenitudinem ſynanchicam iam
« inciderat, quæ ſanè nihil aliud eſt q̃ pariſthmiorum ligulæ'q; inflammatio. Plerunq; ergo cōtingit,
« C vt qui in eam inciderint, ſuffocentur, ac niſi celerrime illis ſuccurratur, breui intereant. Cum autem
« Crito quoq; in horum numero eſſet, prima quidem die illum more conſueto ſpongiјs calfacientes
« medicati ſumus, eo'que tempore cataplaſmata illi applicata reliquimus, vt in curatione perpetuo
« eſſent. Exhibita ēt ei ſunt catapotia ex caſtoreo ad aluum ciendam, quæ his cōmode ſubducta eſt.
Neminem non animaduertere arbitror diligentiā narrationis omnium eorum quæ circa Critonē
acta ſunt. Nam & calfactionem per ſpongias factam, & vſum cataplaſmatum & catapotiorum re-
tulit, adeo'que quòd per ſpongias calfactus ſit manifeſte declarauit, ac reliqua vt ordine geſta erant
ſtudioſe enumerauit: de venæ autem ſectione ex compoſito ſiluit, nempe ꝙ auxilium iſtud cęteris
vilius putauerit. At tenuia illa quæ in his enarrationibus continentur, commemorare mihi nunc in
« tegrum non eſt: quanquam Eraſiſtratus ipſe rurſum paulo poſt ait, Apparebat itaque nobis ꝙ af-
« fectus ipſi ad pulmonem heparque [a] † permutari incepiſſent, [b] † & ſynanche iam illuc deflueret,
« eo'que febres augerentur. Hoc loco affectuum permutationem [c] ſine* hypochondriorum tenſione
factam eſſe arbitratus eſt: vbi quàm diligentiſſime animaduertendum cenſeo, conſiderandum'que
quale illud ſit, quod tibi in dictione hac occurrat, qua affectus permutari incepiſſe ait: num. ſ. id ad
partes quæ inflammantur permutatas pertineat, an ad ſanguinis qui inflammationem concitauit
D transfluxum. Mihi ſiquidem primum ex prædictis ne cogitari quidem poſſe videtur: alterum autē
illorum verum eſſe conſtat: nam & ego multitudinem in aliquam partem decumbentē ſępius cohi
bui, quā illa propria virtute deinceps in aliam quāuis repellendo tranſponit. Iſtud ergo Critoni cō
tigiſſe apparet, verumtamen neq; tum temporis Eraſiſtratus venæ ſectionis vnq̄ meminit. [d] † Sed
cur ſe totum thoracem vnà cum hypocondriјs ipſis, cataplaſmatis fouiſſe ait? Quemadmodum
autem ex partibus quæ circa ligulam & tonſillas ſunt, ſanguinis exuperantis permutatio ad loca
inferiora fiebat, ita quoque illo ex inferioribus ad caput ſurſum perlato, contingebat partim febres
excitari, partim aggenerari ſymptoma, quo principium neruorum affectum eſſe indicabatur. Au-
« di itaque & hanc Eraſiſtrati ſententiam: Cum autem ab ægritudinis principio iam decimus dies
« adeſſet, ac ab inſtantia ſextus, quo tum febris vehementi inſultu rediјt, tum obuerſio ceruicis ac-
« cidit, & vna hora tranſacta tanta inſenſibilitas hominem inuaſit, vt & lotium per lectum emit-
« teret: non multo quoque poſtea inſtantia febris aderat. Deinceps inferens ait. Videbatur itaque
« nobis quòd affectus rurſum verſus caput permutari incepiſſent, ac circa hanc permutationem fe-
« bris rediјſſet, quæ poſtea cum iam partes capiti vicinæ afficerentur, intenſa permanebat. Atqui vel
nos aduerſus hominem ſequenti ſermone inſurgamus. Rectiſſime tu quidem Eraſiſtrate dicis,
affectuum permutationem ad caput factam eſſe inquiens: multo verò melius fuerat, [e] † ſi non quo-
rumuis affectuum, verum eorum qui à plenitudine cauſabantur, dixiſſes: vt enim corporis affectas
partes

A † permutatione feciſſet. & ſic vbique inferius.

B † Al. ex antiquis. et ſynāche quidē illi alleuiaretur febres aūt augerentur.

*C * In antiquis ἅμα τῇ καθ' ὑποχόνδριον διατάσει. i. ſimul cū hypochondriј tenſione.*

D † Sed quid ait? ſe totum thoracem unà cum hypochondrџs ipſis, cataplaſmatis fouiſſe.

E † Al. ex antiquis. ſi non affectuum dixiſſes, ſed ipſius affectuū cauſæ, hoc eſt plenitudinis.

partes permutari incepiſſe nemo dicere poſſit, ita neque ipſos affectus. Arbitror enim quòd mul- E
to conſultius diceret, quieuiſſe quidem priores affectus, alios verò cā permutata exortos eſſe,[a] † quę in principio totius narrationis eadē rōne qua & repletio ipſa, aderat:[b] † quā ſi ipſe euacuaſſet, neq; vnquam morbus earū rerū quæ circa ligulā impactæ erant, permutationem ad infernas partes moliturus fuiſſet, neq; è diuerſo illæ deinceps verſus caput ferri potuiſſent. Quapropter Critonem hunc eodem pacto, quo & ancillula Chienſis interierat, quia illi vena ſecta non fuiſſet, mortuū eſſe cōſtat. Sed iſtud quoque Eraſiſtratus ipſe perſenſiſſe animaduertit:[c] † neq;.n. aliā ob cām ait, ꝙ huic interitus cā fuerint ea q̄ ad pulmonem delabebantur: & ꝗꝗ ſtatim ab initio hominē plethorico affectu implicitū eſſe cognouiſſet, tñ maximo ductus errore hæc euacuare non præuenit. Si igitur adſtruere quiſquā velit, Eraſiſtratū, & ꝙ peritiſſimus medicus eſſet: & affectus illos tū Critoni ex repletione, tum puellæ Chienſi ob menſtruorum retentionē, contigiſſe compertū haberet: ſubtractionem ſanguinis nequaꝗ̄ prætermiſiſſe, quin potius vtriſque ſanguinē ſubduxiſſe, verum id in enarratione conſulto præteriſſe: quid vetat & me dicere, qualecunque illud ex euacuatorijs remedijs ſit, applicatū quidē ægrotis id eſſe, in enarratione nihilo minus non eſſe recitatum? Ecquis. n. ſanæ mentis medicis ferre me non poſſet, ſi dicerē ſymptomata illa, quæ vſq; ad mortem apparebant, propter plenitudinem illis accidiſſe, interitū aūt ipſum non alia de cā inſecutum, niſi ꝙ plenitudo euacuata F
non fuiſſet? Quis ēt ferret iſtos qui dicunt, ꝙ ex ijs quę Eraſiſtratus egiſſet, minuta tm̄ perſcripſerit: at de venæ ſectione, ea'q; quæ per elleborū ſcāmoniam'ue fit purgatione, quia hæc auxilia ꝑ ſe clara ſint, nullā mentionem fecerit? Atqui ſiquis ſola cōi ſnīa, qua repletionem euacuandam eſſe indicatur, venæ ſectionem ſignificari aſſerat, vt quę etiā inter euacuatoria remedia annumeretur, quid inhibet eadem lege, alia cuncta euacuatoria præſidia intelligi? Ne ergo amplius ab Eraſiſtrato ſolam venæ ſectionem ægrotis adhibitam eſſe dicant, verum reliqua quoque cuncta, puta clyſteres, vomitiones, purgationes, lauacra, exercitia, frictiones, geſtationes, inunctiones,[d] calēfactoria cataplaſmata, cæteraq; id genus, quibus omnibus ille aliquando vti potuerat. Si verò non hoc ſolū ſufficit, ꝙ euacuandus æger ſit, neq; iſtorum auxiliorum is finis exiſtit: ſed in primis[e] modum euacuationis adijcere, poſteaq; quibus rebus hæc adamuſſim indagetur declarare, ac his occaſionē & menſuram & vtendi rationem addere opus ſit: ſequitur ſanè ꝙ qui ſaltem de ſcopo auxiliorum cōmuni verba fecerit, is non dum vlla ex parte particularium meminiſſe potuerit. Si enim cōmune quid protuliſſe ſuffecerit, fruſtra ille cataplaſmatum, inediæ, calfactionisq; per ſpongias factæ, mentionem habuit. Siquidem neque cataplaſmata, neq; inediam, niſi ab eo didicerimus, noſtra opera inuenire poſſumus, venæ autem ſectio, Eraſiſtrato quoque tacente, vnicuique manifeſta eſt. G

Ex ijs quæ in Sanguinis detractione Conſiderari ſolent, cum ab Eraſiſtrato in minimis alioquin curioſo omiſſa ſint, Conuinci illum ab ea prorſus Abſtinuiſſe. CAP. 4.

SEd ꝗ̄uis illis iſtud quis conceſſerit, abſurdum cum ſit, tñ ei qui auxilio hoc cōmode vſurus eſt, multæ etiamnū, eædemq; pergrādes cōſiderationes ſupererunt. Inter has aūt. Prima eſt, an, quēadmodum aliqui ſentiunt, ꝗ̄libet venā ſemper ſecare nihil differat, aut propriæ venæ in ſingulis affectis partibus contineantur, quæ ipſarū plenitudinē ꝗ̄ celerrime euacuare poſſint. Secunda verò, vtrū ſemel aut ſæpius ſubtrahere conueniat. Tertia item, qua rōne in his intentiones inueſtigandæ ſint, quas vbi quis exquiſite cōſiderauerit, menſurā euacuationis cōiectura aſſequi poſſit. Quarta, in qua de occaſione, ad quā in primis venæ ſectio fienda eſt, num. ſ. ea eligibilis ſit, per demonſtrationem docetur. Qui igitur à venæ ſectione prorſus abſtinet, apud hunc harū rerum omnium cōſideratio perit, è medioq; tollitur: eam autem adhibenti, vt omnia iſta ſequantur neceſſe eſt. Quanquā & in reliquis omnibus præſidijs eadem eſt ratio, veluti veratri, ſcammonij, vini, lauacrorū, cibi'que. Si.n. in ægrotis curandis aliquo dictorum nobis vti nequaquā conceditur, tū neq; occaſio amplius, neque quantitas, neq; vtendi modus, neq; quicquam aliud ad inueſtigādum reliquū fiet: At ille qui vſum iſtorum probat, hæc omnia diſcutere neceſſe habet, id q; non ſolum in efficacibus auxilijs, in H
quibus ſi vel parui momenti quid prætermittatur, confeſtim maxima noxa ægrotis imminet, verum etiam in minimis quibuſque: ſaneq; ita quotidie euenire videmus.[f] † Proinde ſiquis medicus homini ægroto gratificaturus auxilium aliquod deſcribit, is neque omittit occaſionem qua nutrire ipſum iubet, neque cibum facultatesq; ipſius non determinat: neq; vel quantitatem, vel parādi modum, vel vtendi ordinem reticet: quin potius vnumquodque horum illis qui tum ibi adſunt, quo pacto id fieri debeat, ſingulatim explicat.[g] † Quin etiā plerique in libris paſſim deſcribunt, qua ope quibus'ue auxilijs omnia hæc adminiſtrari ſoleant: quorum non nulli quibus alioqui prolixitas ſermonum cordi non eſt, in huiuſmodi enarratione orationem protrahunt, idq; genus diſciplinæ non multiloquium, verum diligentem ſolertiam, eſſe putant. Hippocrates ēt cum in plurimis ſuis operibus breuitati ſummopere ſtuderet, tamen quod ad venæ ſectionem attinet, non eſt grauatus ſcribere, tum partem corporis in qua vas ſecari oporteat, tum euacuationis menſuram, vnà cum occaſione ipſa. Eraſiſtratus autem, quem aſſeclæ nunc ſui venæ ſectione vſum fuiſſe prædicant, multiloquus fuerit licet, tamen, vt ego paulo poſt indicauero, principio venæ ſectionis nomen alijs præſidijs

A † Forte legēdum in græcis codicibus, ἥ τις ἦν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀρχῇ τῆς ὅλης διηγήσεως ἔφη, πληθώρα, i. q̄ ſanè erat (ut ipſe in prīcipio totius narrationis dicebat) repletio.

B † Hūc locū clarius ita uertere. Hāc igitur ſi euacuaſſet, id quod ad ligulam fluxerat, nequaquā ad īfernas partes permutationē feciſſet, nec rurſus illic ad caput aſcendiſſet. Scias āt ubi in īpreſſis legitur ἐκεῖνο ī antiquis eſſe ἐκεῖθεν.

C † Clarius. Quid. n. ait? huic uidentur cā īteritus fuiſſe ea, q̄ ī pulmonē irruerunt.

D Al. ξηραίνοντα i. exiccantia.*

E τρόπον. i. modū, ſed forte legendum τόπον. i. locū, ut ipſe ēt inferius maīfeſti⁹ declarabit.*

F † Antiqui codᵗ. græci habent οὐδεὶς γοῦν εἰπὼν ἰατρὸς, ἄνθρωπος οὗτος τραφήτω, χαρίζεται & c. ut ſic uertatᵗ. Nullus igitur medicus, qui dixerit, hō hic nutriatur, rē gratam facit, qui occaſionē ēt non addat, qua nutriendū eſſe laborantem iubet: neq; cibum ipſum præfiniat, neq; quantitatē, neq; parandi modum, uel ipſum utendi ordinem.

G † Clarius ex antiquis. Proinde ēt omnes in auxilijs quæ adminiſtrari iubent, omnia hæc ex ordine in libris ſcribunt.

A ſidijs ne adſcribere quidem dignatus eſt: deinde etiam omnia quæ iam recitata ſunt, vtpote tẽpus,
menſuram, vaſis ſitum, vtendi´q; rationem prætermiſit. E contra verò qua ratione & offa inſperſa, *τόπον.
& cataplaſmata ægroto offerenda ſint, perſcribere non eſt veritus: immo neque olerum decoquen-
di modum ſilentio prætereundum putauit. Audi itaque quæ ille in opere † de alui curatione ſcri- † περὶ κοιλίας
« bat: Prima quidem adiectione farina craſſiuſcula, toſta ac probe quaſſata, offerenda eſt. Cũ aũt il- .i. de aluo. de
« lã offerre volueris, in vaſculo aliquo frigido infuſam, ac aquæ commiſtã exhibeto, non vna vice vni hoc libro Gale
« uerſum id quod daturus es, verum bis aut ter commiſcens, ne offa arida effecta ac ſolutioni inepta, nus ẽt memi-
« multum humiditatis ſuſcipiat: nullum enim horum confert. Ad edendum verò danda ſunt affa- nit. 6. Aph. 1.
« tim cichoria in aceto non acri infuſa, ac inter cibos conſumenda, ſolidaq; ea decoquenda, duas ol- *non multum.
« las præparando: & in prima quidem iniecta illa decoquere oportet: poſtquam autem probe admo
« dum cocta fuerint, ac in altera olla qua iam bullierit, tranſponere ipſa in eam conuenit. Verum ci
« choria reuincta ſint, vt facile quouis transferri poſſint. At vbi ad perfectum cocta erunt, tum aqua
effuſa, ſale oleoq; condienda ſunt, exhibenda´que vt offerantur. Nũ ergo putas quicquã adhuc ſcri-
bi poſſet curioſius, ab hoc præſertim qui adeo tenuia conſiderauit, vt & admonere operæpretium
duxerit, ꝙ cichoria, quò facilius hinc inde transferri poſſint, vincire oporteat? Patet enim cuique
B ꝙ ea quæ ſoluta ſunt, non facile transferri quouis poſſint, ob idq; non ſolum nos qui medicam ar-
tem profitemur, verum & coquos olera elixantes curæ habens, ipſos quo pacto illa liganda ſint,
edocuit. Eodem´que animo eſt præditus, ſicubi vel cataplaſmatis alicuius conficiendi modũ tradit,
vel tot ſtadia inambulare, vel toties perfricari, aut aliud aliquid huiuſmodi iubet. Ob quæ omnia
plerique illius ſuperfluam curioſitatem non ſolum † non laudant, verum & vituperijs inceſſunt, † Al. ἀμελοῦσι. i. negli
tanquam qui modum terminos´que conſtituerit, quantitate in infinitum ſeſe extendentes. Quis er gunt.
go credat hunc, qui tantopere alioqui curioſus ſit, vt alijs auxilijs, ſic & venæ ſectione vſum fuiſſe,
cum de illa non alibi, niſi ſemel, vbi de ſanguinis reiectione agit, mentionem fecerit? Atqui ille ne
que tum ea vſus eſt, ſed omnino è contra, Chryſippũ, eò ꝙ venę ſectionẽ neutiquã vſurpauerit, ſum
mopere laudauit, † inſuperq; demõſtrationes quaſdam attulit, quibus Chryſippi de venæ ſectione † Al. ex anti-
dogma modis omnibus aſſerere conatur * . Nã hic illam magis ſanguinẽ ſpuentibus, ꝙ̃ ijs quibus quis. Inſuper
aliqua corporis pars inflammationi obnoxia eſt, quadrare dicit. Cæterum de hac quoque re alio lo demonſtratio,
co dicetur: Nũc verò quod antea eloqui exorſus erã, repetẽdũ eſt, ꝙ Eraſiſtratus. ſ. quaſi alioqui vni qua Chryſippi
uerſos ſuos ſermones in immenſum extrahere non conſueuiſſet, & bis ter´que interdum in diuerſis de venæ ſectio
operibus eandem ſententiã replicaſſet, illis tamen vel ſemel quinque ſyllabas adſcribere cõtẽpſit, ne dogma aſſe
C quibus interpolitum cæteris auxilijs phlebotomiæ. i. venæ ſectionis nomen enunciare ſibi integrũ rere uidetur,
erat. Taceo hic, ꝙ & quantitatem illius, vt in alijs fecit, & tempus, reliqua´que eiuſmodi, prout ſu- nõ magis eorũ
perius ſignificatum eſt, indicare omnino debuerit. Proinde non nulli medici fuere, qui quantita- qui ſanguinẽ
tem euacuationis, ſignis quibuſdam definierunt, veluti ſi vel color, vel tenor, vel ſanguinis fluxio ſpuerunt, eſt
mutetur, aut pulſus tempore ſubtractionis ex debilitate collabantur ac ſudores prorumpant, aut cõis, quàm a-
ea quæ aliqui labores vocant, aut denique vomitus vehementiores, exuperantes´ue alui deiectio- liorum omniũ,
nes appareant. Alij etiam vſque ad animi defectionẽ, euacuationem producendam putant, præſer- quibus aliqua
timq; ſiquid in illa pro euacuationis portione cõtingat. Nam & ob id bilem pituitam´ue, cum ea in corporis pars
os ventris influxerint, perſæpe animi defectionem manifeſte fieri videmus. Aliqui item tum colo- phlegmone la-
ris in toto corpore permutatione, tum pulſuum alteratione, commoderatam ſubtractionem conie- boratura ſit.
ctantur: eam´que ob rem modis omnibus illos improbant, qui arbitrantur multo conſultius eſſe, vt Cæterũ & c.
cõſiderata ex certis indicijs noxi humoris natura, denuo redeatur ad illius euacuationem, ꝙ̃ ſi eadẽ Vide etiam ſu
ſemel copioſa fiat. Nec defuerunt quidã, qui ẽt conſtitutam quandã menſurã illius proponere aude perius pagi. 5.
rent, perinde quaſi duabus heminis atticis, aut paulo plus minus´ue moderata ſubtractio circũſcri- c. d. & infra
beretur: quippe cum ex commoderata proportione, adhibitis ad id & ætate hominum & natura, pag. 13. a. b
D & tempore anni & regione, nos ipſi maius minus´ue cuique quadrans inuenire poſſimus. Quare
& Eraſiſtratus certum nobis numerum frictionis tradit: quo ẽt ſi ab exquiſita illa mediocritate aber
rauerimus, nullam tamen notabilem noxam incurramus. Menſuram autem de venę ſectione nullã
planè protulit: nam, ſat ſcio, de venis quæ incidi ſolent, nõ pauca ſcripſiſſet, maxime q; cum & Hip
pocrates tum eius, quæ infra poplitem prope´que talos eſt: tum illius, quæ vel in fronte recta eſt: vel
earum, quæ ſub lingua exiſtunt, frequenter meminerit. Præterea hoc loco referre non eſt opus,
quantum ad venas circa cubitum attinet, quòd neq; Eraſiſtratus reticuiſſet, num illæ omnes in om-
nibus morbis ſecandæ ſint, an quemadmodum Hippocrati placet, aliæ in alijs. Eius enim, qui tam
diligenter omnia ſcriberet, proprium officium fuerat, ſiquid in hoc præſidio à germana menſu-
ra diſcreparet, ad certos terminos redigere, ac quam ſententiam in venis explicandis haberet, id
quod & alij medici factitarunt, adſcribere. Quidam enim nihil intereſſe dicebant quancunque ve
nam quis incidere vellet, vt quòd ex vnaquaque æqualis totius euacuatio fieret. Rurſum alij ingen
tem vel in hac re diuerſitatem contingere cenſebant: nam aliquas ipſarum celerius, aliquas autem
longa temporis mora affectam partem euacuare aſſerebant. Cum igitur ille nihil tale ſcripſerit, nec
venæ ſectionis ſcopos declarauerit, clare vnicuique patet eum vniuerſas has rationes ideo inter-
miſiſſe, quia præſidio hoc nunquam ſit vſus. Perinde enim vt qui nunquam in ægroto aliquo

cata-

cataplaſmata expertus eſt, is & differentias ipſorum & conficiendi modum, & occaſionem rationem (E) q; vtendi deſcribere nequaquam poteſt (ſolum enim ijs, qui illa qñque more Eraſiſtrati adminiſtrauerunt, neceſſario incumbit de horum ſingulis differere) eodem pacto quicunq; venæ ſectione penitus non ſunt vſi, occaſionem illius, modum q; vtendi, & menſuræ ſcopos, tradere nequeunt. Verum qui illa vtuntur, eos in primis & de his omnibus, & multo magis de venarũ differentia diſtinctim tractare operæpretium eſt, ac ad illa vt ſi nihil aliud, hoc tamen commonefacere, quòd nihil differat ſi hæc vel illa ſecetur, quia cunctæ inflammatas partes ex æquo euacuare poſſint.

Eraſiſtratum Hac etiam ratione a Venæ ſectione Abſtinuiſſe, quòd in febrium, ac inflammationum curatione, in quibus conuenit maxime, mentionem de ipſa non fecerit. CAP. 5.

VErum eiuſmodi rerum nihil ſcribere, ac vſum omnem auxilij de medio tollere, in eo præſertim affectu, qui illud omnium conſenſu præcipue requirebat, quis id manifeſto argumento eſſe non diceret, ꝙ Eraſiſtratus auxilio ipſo nunꝗ ſit vſus: Quid enim difficultatis fuerat cũ in tractatu de febribus hæc verba faceret: Igitur circa ægritudinum principia ac inflammationum generationes omnis ſorbitionum ciborum q; adiectio prorſus ſubtrahenda eſt, ſi illic adſcripſiſſet. Vtendum verò venæ ſectione, quo totius orationis ſeries talis eſſet: Circa initia ægritudinum ac inflãmationum generationes, omnis ſorbitionum ciborum q; oblatio auferenda eſt, vtendum verò venæ ſe- (F) ctione: Inflammationes enim quæ febres faciunt, vt plurimum ex repletione fiunt. Si ergo in huiuſmodi temporibus adiectiones offerantur, eas q; concoctio ac diſtributio pro ſuarum actionum facultate viciſſim reddant, & vaſa nutrimento impleantur, adhuc multo maiores ac vehementiores inflammationes fieri tunc continget. Commodius itaq; fuerit cibaria non exhibere, illicoq; venæ ſectione vti. Et talis quidem dictio eſſet, ſi ille vt inedijs, ita & venæ ſectione, vti voluiſſet: verum cum id non adſcripſerit, quomodo quis virum crediderit eius remedij vſum laudaſſe: Cum verò neque in alio quopiam opere medicinali hoc feciſſe illum cõſtet, aliquid etiam multo firmius de illius ſententia pronunciare audebit. Quis enim arbitrari poſſet, ꝙ Eraſiſtratus, cum alioqui loquacitate quàm prolixiſſima gaudeat, grauatus fuerit vel ſemel ſuis commentarijs quæ cõſcripſit, quatuor aut quinque ſyllabas addere: Ego itaque ẽt ſi nulla Eraſiſtrati monumenta iã ſupereſſent, omniaq; perijſſent, id quod & Chryſippi libris ferè imminet, tamen diſcipulis illius ſententiã ſui magiſtri profitentibus credere magis adducerer, ꝗ his qui Eraſiſtratum neque aliquando viderũt, neque vllos illius diſcipulos, alios'ue qui ad illos diſcendi gratia proficiſcebãtur, aut qui ijs rurſum familiariter vterentur, conſpicati ſunt: ſed potius ea temere poſt tot annorum ſæcula aſſerunt, quæ neque ipſi cognouerunt, neque ab aliquo qui cognouerit, audiuerũt, neque Eraſiſtratum quatuor (G) ſaltem vel quinque ſyllabas de hac re ſcripſiſſe animaduerterunt. Nam τέμνειν φλέβα, hoc eſt venam ſecare, quatuor ſyllabis exprimitur: φλεβοτομία verò quinque ſyllabas vſurpat: proinde id quod ſuperius verbis Eraſiſtrati per me adſcriptum eſt, puta, vtendum verò venę ſectione, nouem ſyllabis græce effertur. Quieſcant ergo illi iam, qui tum ſtudioſis, tum ægrotis ipſis artis commoda eripere conantur, dicentes Eraſiſtratum quidem vſum venæ ſectione eſſe, verum eius mẽtionem ob id non feciſſe, quia illa, quàm cataplaſmatum olerum q; decoquendi ratio, multo euidentior eſſet. Si enim artis ſtudioſi eam ob rem venas ſecare in animum inducent, quia quemadmodum venæ per inedias euacuatæ inflammationes diſcutiant, ita & venæ ſectio, omnes ſanè deinceps illos quos Eraſiſtratus inediam ſuſtinere iubet, venæ ſectione curabunt. Atqui vel hoc vtile etiamnum, abiectum q; eſt.

Errare etiam quàm maxime Eraſiſtratæos, ac ipſi Eraſiſtrato Aduerſari cum Venæ ſectionem ſuſcipiunt. CAP. 6.

CÆterum ſi adoleſcentes, qui neque de venæ ſectionis menſura, neque de venarum ſecãdarum ratione, quicquã audiuerint, ad præſidium hoc ſeſe accingãt, id ſtatim, vt dictum antea eſt, ab (H) ipſo quoque initio maximum afferret nocumentum. Præſtiterit igitur illos neque penitus venæ ſectionem aggredi, quàm citra reſpectum dictorum, auxilio manus admouere. Plures enim hac ratione perierunt, quàm quibus non fuerat vena ſecta. Nam medici natu grandiores venas tunc temporis nunquam ſecantes, alijs euacuatorijs auxilijs vtebantur, quæ idem, quod & venæ ſectio, verum longiore tempore efficere poterant: niſi ſi ob affectæ partis dominium vel plenitudinis exceſſum, mors ægrotum præoccuparet. Sed qui noſtra tempeſtate febres cunctas in principio venæ ſectione indigere putant, non mediocri hercle noxa ægrotos afficiunt. Sic enim ſibimet de huiuſmodi auxilio perſuaſerunt, tanquam ſi ab Eraſiſtrato ita ſcriptum eſſet, vt ego non multo antea additis ipſi orationi nouem ſyllabis ſignificaui, quò ſententia talis fieret, nam eius denuo meminiſſe conſultius fuerit: Igitur circa ægritudinum principia & inflammationum generationes ab omni prorſus ſorbitionum ciborum q; adiectione abſtinendum eſt: vtendum verò venæ ſectione. Talem enim Eraſiſtrati ſententiam noſtri temporis medici ægrotis minime conſulentes eſſe volunt, cum alia quidem tempora ſcopi q; ipſius inediæ, alia item venæ ſectionis habeantur: quæ ego omnia in præſenti commentario ordine idoneo explicabo. Nunc ſiquidem veluti cum illi à ſenioribus perſuaſi nouam auſpicabantur palinodiam, ſic mihi quoque propoſitum meum omnino immutandum eſt, ea q; ratione inhibendum cenſeo illis, qui hactenus venas temere ſecarunt,

A carunt,ne eas in poſterum penitus ſecent. Vt enim Plato ait, Minus aberrare eos conſentaneum eſt,qui ea non aggrediuntur quæ non norunt, q̃ qui illa tractant quæ nunquam didicerunt: nam hoc idem & iſti faciunt,ſibi ipſis perſuadentes,ꝙ & quibus venam ſecaꝛe expedit, & cætera id genus quæ à me recitata ſunt,inuentu facilia exiſtant: hincq; adeo in cuiuſque morbi initio inediam vnà cum venæ ſectione ex æquo vſurpant:ac hoc ipſo,ſi vera fateri licet, Eraſiſtrati ſententiam modis omnibus inuertunt.Nam & venas ſecant,& extemplo à venæ ſectione nutriunt, cum ille contra venas ſecare inhibeat,ſineq; nutrimento degere ſtudioſe conſulat. Quia vero iſti[a] † veritatem multo magis quàm Eraſiſtratum in honore habent, oſtendere eis operæpretium eſt, ꝙ ſermo ille quem de ſanguinis reiectione conſcripſit, non proprie ad illum ſolum affectum pertinet, vt qui
« vnicuique phlegmoni ſit communis. Verba autem ſic habent: [b] † Adhæret enim ijs tempore reie-
« ictionis ex inflammatione periculum,in quo offerre non facile eſt. A venæ verò ſectione inediam
« longo tempore toleranti,ne virtus eius exoluatur, periculum imminet.[c] † Sic ille de ijs,qui ſanguinem vomunt,verba facit,& ea de cauſa eis venam ſecare prohibet.Cæterum quòd ipſe inflammationem ſubſequi ſuſpicatus ſit dum ait:/offerre non facile eſt,hoc eſt,dare cibaria:&,à venæ ſectione inediam longo tempore toleranti, ne virtus eius exoluatur, periculum imminet/ vnicuique in B conſpicuo eſt.Neque enim illic ad ſanguinis reiectionem quicquam proprie ſpectat,quo quis à venæ ſectione abſterreri poſſit:verum vtraque hæc,hoc eſt,neque propter inflammationes cibos dare,atque id[d] † tempore uenæ ſectionis}-factitantibus periculum de reſolutione virium imminere, cum febribus quoque communia ſunt.Porrò ſi diligentius animum aduerteris,reperies Eraſiſtrati ſermonem hunc uenæ ſectionem in febricitantibus multo magis q̃ ſanguinem ſpuentibus detrectare:à principio enim dum ſanguis reijcitur haudquaquam vas ruptum inflammatione corripitur:at febrium initia vel Eraſiſtrato teſte,neceſſario inflammationis principium habent. Proinde ſi ad corroborandam rerum incertarum fidem ijs quæ manifeſte apparent vtendum eſt, vidi ego plurima vulnera,quæ priuſquam ægris vena ſecaretur,coaleſcebant. Fieri ergo nihilo ſecius poteſt,ꝙ vas ruptum nullo pacto inflammetur,dummodo nos cætera rite adminiſtrauerimus, ſanguiniſq;[e] † quantum nobis viſum fuerit in tempore euacuauerimus. Præterea ſi Eraſiſtratus dicit,ꝙ neceſſarium ſit tempore quo affectæ partes inflammatione corripiuntur,inedias ſuſtinere: ideoq; virtutem venæ ſectione antea diſſoluere veretur: multo magis ab ipſa in febricitantibus, quàm in ſanguinem reijcientibus,nobis cauendum eſt.His etenim,venam ruptam priuſquam inflammetur coaleſcere poſſibile eſt,& multo magis ſi euacuati fuerint: febricitãtibus autem partem aliquã C iam inflammari neceſſe eſt. Cæterum ꝙ poſſibile ſit vas ſine inflammatione conglutinari,id alicui etiam ex reliquis uulneribus credibile apparebit.Frequenter enim vidimus,cum quibuſdam ſingulari certamine pugnãtibus integrum crus brachium'ue abſciſſum eſſet, coaluiſſe tamen uulnus antequam inflammatio oborireturr: quod quidem multo magis continget, ſi, vt Hippocrates ait, ſanguis copioſus illico fluxerit. Sæpius etiam foramen in cauas thoracis partes illatum, in tribus diebus conglutinatum conſpeximus. Quin etiam nuper in palæſtra aliquis inſigni plaga accepta, extemplo uehementer tuſſiendo,duas fermè ſanguinis cotylas reiecit:ſed ille,quia ei ſtatim vena ſecta,aliaq; quibus opus habebat,facta fuiſſent,neque omnino deinceps tuſſiuit, & nunc quoque ſanus incolumiſq; degit. Ex his itaque diſpicere licet,ꝙ ſi quis vel adhuc Eraſiſtrato obtemperare velit,abſtinere magis à venæ ſectione in ijs debeat quæ iam inflammari inceperint, quàm quæ nondum inflammatione ſunt correpta.

Ex eiſdem Eraſiſtrati verbis, quæ ab eius Sectatoribus adducuntur, Conuinci quòd ipſe Venæ ſectione non ſit vſus. CAP. 7.

D PRæterea ne illud quidem minus clarum eſt, ꝙ Eraſiſtratus venæ ſectionem neq; cum inedijs, neq; ante ipſas inedias, vnq; vſurpauit. Veruntamen non nulli eò contentionis dementiæq; peruenerunt,vt cum ſermones hos audiuerint,diſcutiendorum eorum nullam ſanè rationem inueniant:tanquam verò nihil illis obiectum eſſet,propriam ſermonum farraginem auſpicantur,vnam
» illam ſententiam in ore habentes,quam Eraſiſtratus his uerbis aſſerit: Conſequens etiam eſt ꝙ cir-
» ca inflammationis tempora vulneratis nihil ſit offerendum: venæ enim euacuatæ, ſanguinem qui
» in arterias inſilierit,facilius ſuſcipient:quod vbi contigerit,inflammationes minus euenient. Et ſic illi perſuaſi ꝙ ipſe venæ ſectione vſus ſit,hinc aperte colligi poſſe aiunt. Quo.n.loco ipſam inediã veluti euacuatorium præſidium ille accerſit, multo ſanè magis,inquiunt,ad venæ ſectionem ſe accinget. Aduerſus quos ſiquis dicat,quòd per ea quæ allegant,Eraſiſtratum quidem venæ ſectione ante inediam vſum eſſe non demonſtrent: ſed potius conſequens eſſe oſtendant, quòd ipſe poſtea illam vſurpauerit:iſti hunc ridentes, Tu tandem,aiunt,quid conſequens ſit cognoſcis,Eraſiſtratus autem non cognouit:quaſi verò ille ingenio exercitato non fuerit præditus, tuq; illo multo ſis promptior,ac rationibus magis polleas. Si itaque uolueris,illi ut te diſcendi cauſa frequentet, conſulemus,quo ſcilicet quid ad quanque rem vel conſequens, vel pugnans ſit, cognoſcere aſſueſcat. Atque his verbis habitis illinc diſcedunt:in poſterum verò,vt collocutoribus aliquam contumeliam inurant,adiungunt ſibi hominum perfrictæ frontis cateruam adeo copioſam, vt præ illo-

A † Al. non ueritatem,ſed Eraſiſtratum.
B † Vide ſupra pag. 5. d. quo locus hic illic legatur.
C † Al. ex antiquis: Sic ſermo, non quia ſpuant ſanguinẽ, iccirco prohibet venã laborãtibus ſecari, ſed quia ipſe inflãmationẽ ſuſpicatus ſit ſubſequuturã eſſe, in qua ait, offerre quidẽ,hoc eſt dare cibaria, nõ eſt facile:ei uerò qui poſt venæ ſectionẽ longo tẽpore ſine cibo permanſerit,periculum eſt ne vires exoluãtur. Neque hoc loco ad ſanguinis &c.
D † poſt ſectionem venæ.
E † qui phlegmonẽ facturus erat, quãtum nobis &c.

rum clamoribus nemo loqui quicquam poſſit,eiuſmodíq; finem congreſſuum ſtatuunt. Sed nos E impræſentiarum eum non quærimus qui conuicia ſpargenti vices referat, verum in primis quidẽ num Eraſiſtratus venæ ſectione aliquando ſit vſus: Secundo autem,quaſnam hoc auxilium vires habeat,indagamus. Atqui horum vtriuſque proprie habentur demonſtrationes. Quòd enim Eraſiſtratus venæ ſectione non ſit vſus,teſtantur & monimẽta illius,& diſcipuli fide digniſſimi, Chryſippíq; vniuerſum auditorium: Cæterum de auxilij huius facultatibus non eadem eſt ratio.nam de his enunciata quædam quàm veriſſima,nec non & concluſiones ſelectæ afferuntur. Præterea ſi quis iſtis quoque poſthabitis,ſolum rerum ordinem ſequi voluerit,vel ſic ſcripta Eraſiſtrati, quia nihil tale in his proditum ſit,modis omnibus periclitabuntur. Reputa igitur hæc in animo,præſertim exordio illinc ſumpto,vbi ille in de reiectione ſanguinis Chryſippum laudibus extollens,ꝙ loco uenæ ſectionis membra vinculis excipere conſueuiſſet,hæc ad uerbum ſcripſit: Hoc ipſum autem facere uolunt ij,qui ſanguinem reijcientibus uenam ſecant. At Chryſippus multo conſultius agit,vt qui non ſolum id quod inſtat præ oculis habeat,verum & impendentis periculi curam gerat: † adhæret enim his tempore reiectionis ex inflammatione periculum, in quo offerre non facile eſt,à uenæ autem ſectione inediam longo tempore toleranti, ne uirtus illius exoluatur, periculum imminet. Atqui hic cauſam non adiecit,ob quam tempore inflammationis inediam iniungat,vtpote quæ ab illo declarata eſt,cum in hanc ſententiam ſcriberet: Conſequens eſt ꝙ uulneratis circa inflammationis tempora nihil ſit offerendum:venæ enim euacuatæ,ſanguinem qui in arterias inſilierit,facilius ſuſcipient:quod vbi contigerit,inflammationes minus contingent. Quapropter ille inedias tempore inflammationis ea cauſa laudat,quia illæ venas euacuent: verum ſi ambas has ſententias in unum redegeris,ſermo integer talis erit:Chryſippus ſanè recte fecit,qui non ſecuerit venam ijs qui ſanguinem reijciebant,eò quòd illi paulo poſt euacuatorio auxilio, puta inedia, indigebant. Præterea idem iſte ſermo ſi compendioſius quoque dicatur,eiuſmodi erit: Sanguinem reijcientes nequaquam ſunt euacuandi,quia paulo poſt inflammatione ingruente euacuatione opus habebũt. Etiam verò clarius is hoc pacto explicaretur: Ante inflammationis tempus venas euacuare non licet,ipſis quippe euacuatis inflammationes ceſſant. At ſermo iſte euidenter ſibi ipſi repugnat,niſi ſiquis ſuppetias illi laturus,duo hæc temere adijciat,quòd videlicet ſatius ſit vt corpus per inflammationis tempus euacuetur,non ante:quodq; inedia ſit magis quàm ipſa venæ ſectio vſurpanda. Sed ſi hæc dicat,nos hunc neque quod propoſitum fuerat demonſtraſſe, neque ſibimet conſentanea dixiſſe,reſpondebimus:in hocq; has partes diſcrepare dicemus,quòd ordinem ſermonum nõ obſeruent. Omnibus enim hominibus,qui præſertim tantum mentis poſſident, vt conſideratione etiam pauxillum quid conſequi poſſint,perſpicuum eſt, quòd huic qui ſanguinem in arterias tranſilientem per euacuationem venarum ad proprium locum reducere velit, id primo quoque tempore ſit faciendum. Manifeſtum etiam eſt,quòd euacuatorio auxilio quàm celerrime vtendũ ſit,vt quo & breuiſſimo temporis ſpatio,& ſine vlla corporis perturbatione, euacuationem quamuis perficere poſſimus. Quantum.n.inediæ perſæpe lædãt, ſuperius demonſtratum eſt. Proinde in hunc modum alicui dicere integrum erit: Arbitror equidem ridendos eſſe eos qui Eraſiſtratum quandoque ſanguinem reijcientibus venam ſecuiſſe putant,quandoquidem vbi inediam tanquam euacuatorium præſidium laudat, multo hercle magis ipſam venæ ſectionem laudaturus fuerit: vbi quoque inflammationis tempore euacuatione opus eſſe arbitratur, ſub illius initium magis quàm cum futura eſt, ipſam laudaturum fuiſſe in confeſſo eſt. Neque etenim Eraſiſtratus rerum adeo imperitus erat,vt non multo citius ſanguinem ex arterijs in venas reduci putaret,cum neque circa inſultus initium ille vehementer eſſet denſatus,neque à calore febrili tantopere eliquatus,* ut ob id craſſiuſculus efficeretur. Nam qui hoc ipſum aſſereret, ſemet potius deridendum quàm illos quos accuſat exhiberet: quandoquidem cum Eraſiſtratus ipſe ſcribat venæ ſectionis vſum ea cauſa non eſſe vſurpandum,quia inflammationis tempore longe melius ſit vt aſſumptionem euitemus. H

† *Vide ſupra pag. 5.d. et pa. 13.a. quo hic locus legatur.*

* *Exuctix.*

Deſiderantur hoc loco non pauca.

Aduerſus quendam Eraſiſtratæum, quòd cum Eraſiſtratus multis locis Repletionem curarit, de Venæ tamen ſectione non fecerit mentionem. CAP. 8.

COntinere immedicabile,aut profectò non facile ſanabile,qualia ipſis quoq; hæmorrhoidibus accidunt. Porrò cum nos membrorum deligaturas diceremus multitudinẽ abſq; venæ ſectione attrahere ad ſe poſſe,ille hoc ait impoſſibile in plethoris eſſe, ob quas Eraſiſtratus brachia manuſq; ac tibias aduri* dixit,fieriq; id,quia vaſa propter ſanguinis multitudinem intenderent. Qua rõne ergo in illa id quod in profundo eſt delabi amplius poterit, cum & ſine illo ne ipſa rumpãtur periclitari iam videntur? Atqui iam declarauimus ꝙ Eraſiſtratus Chryſippũ laudauerit nõ appoſita, ut ego nunc ſcribẽdo faciã, aliqua ſermonis diſtinctione, verũ abſolute ſnĩam ſuã prodẽs. Oratio nãq; ſic habet, Deligationes verò laneis vinculis circa alas ipſas ac inguina faciẽdę. Deligationes.n. inquit,

* *παραπόμπρασθαι· quã dictionem hic & infra interpres vertit aduri. cæteri autẽ impleri uertunt.*

A inquit,faciendæ,neque interim vtrum hoc auxilium plethoricis ſolis nihil commodi afferat,alijſq;
« è diuerſo emolumento ſit futurum,ſermoni addidit,ſed ſimpliciter pronunciauit, quò de omnibus
dictum iſtud intelligamus. Atqui, aiebat ille, ſi de omnibus id intelligendum eſſet,ipſemet iſtud
declaraſſet in hunc modum ſcribens:Deligationes in omnibus faciendæ,verum ſimpliciter protu-
lit,Deligationes laneis vinculis circa alas inguinaq; faciendæ, eò quòd nos ipſi ſuſpicari poſſemus
orationem hanc de illis tantum habitam eſſe,in quibus ad membra ſanguinem transferri poſſibi-
le eſt:nam in quibus id fieri nequit,ne uincula quidem eorum membris ſunt adijcienda. Cur er-
go,aiebamus nos,hoc quod nunc dicis,Eraſiſtratus non ſcripſit:an quia ijs qui adeo repleti ſunt,ut
eis brachia, tibiæ'que,ac cubiti adurantur,ſanguinem ſubtrahere neceſſarium ſit, cæteris verò ſola
membrorum deligatio ſufficiat? Quoniam,inquit,non hominibus vulgaribus ſcripſit,verum ijs
qui ea quæ res ipſas neceſſario conſequuntur,cognoſcere atque operari poſſint,impoſſibiliaq; ne
quaquam aggredi in animum inducant.Non'ne ergo,inquiebamus,ſi aliquando plethorica diſpo
ſitio corpus occupauerit,etiam ſi Eraſiſtratus iſtud non ſcripſerit, uenæ ſectione opus eſſe dices?
In confeſſo enim eſt,quod hoc omnibus cognitum ſit,ideoq; ab Eraſiſtrato non eſt deſcriptum:cæ
teros nanque affectus quicunque ſine repletione fiunt,Eraſiſtratus ſeorſim mederi iuſſit. Verum
B cum ille ad hæc obſtreperet,primum quidem hortatus eum ſum, vt ſententiam ex tertio de febri-
bus deſcriptam audiret:deinde verò & eam quæ in priore de ſalutaribus commentario habetur.
« Nam quæ in tertio de febribus reperitur, hæc eſt: Igitur circa ægritudinum principia,ac inflam-
« mationum generationes,omnis ciborum ſorbitionumq; oblatio ſubtrahenda eſt, plerunque enim
« inflammationes,quæ febres ſuſcitant,ex repletione fiunt. Si ergo in huiuſmodi temporibus obla-
« tiones dentur,& eas concoctio diſtributioq; pro ſuarum actionum facultate viciſſim diſtribuant,
« venæq; alimento impleantur,adhuc longe maiores ac vehementiores inflammationes ſæpe nume
« ro fieri accidit.His verbis Eraſiſtratus nomen plethoræ.i.repletionis aperte deſcripſit, modumq;
illius curandi tradens inediæ commeminit,venæ verò ſectionem ſilentio planè præterijt. Quapro-
pter ad Eraſiſtratæum illum me conuertens,quater, inquam, ô amiciſſime mentitus es, quando-
quidem Eraſiſtratum repletionis medicandæ rationem ſeparatim ſcripſiſſe patet. Idem nanque
vel in priore ſalutarium libro,ipſaq; illius præfatione recitat,quò cuique cognitum eſſe poſſit, illũ
cum repletionis remedia ordine ſcriberet,quiduis potius quàm venæ ſectionis meminiſſe.Dictio
« autem ſic habet:Summam in quibuſdam ſanitatis curam rationemq; habere oportet, ideoq; qua
« via quis eum qui in repletione fieri conſueuit affectum cognoſcere atque obſeruare poſſit, in pri-
« C mis colligendum eſt. Incipiente enim ea, à diſſoluentibus abſtinendum quàm maxime eſt:ſi au-
« tem illa non dum adſit,antequam ægritudinis initium fiat,illis vtitor. Atqui plures modi extant,
« quibus huiuſmodi affectus diſſolui poteſt,neque ijdem cunctis quadrant. Sed de his iam ordine
« dicere conſtituimus. Qui ergo corpus laboribus exercere conſueuerunt,his multo præſtantiſſi-
« mum fuerit,vt illos paulo plures quàm pro conſuetudine ineant, ipſiſq; affectum hunc diſſoluere
« tentent:ab exercitijs verò ſudores in balneo proritent. Porrò ſiquid ſupercale*factione exiccatum
« eſt,tum pluribus lauacris uti,his'que omnibus peractis in multa quiete longo tempore nullas obla
« tiones aſſumentem degere,conſuetum eſt.Illo enim tempore repletio ſummopere ſuſtollitur, præ
« ſertimq; ſi poſt exercitia & lauacra quis longo temporis ſpatio nulla oblatione utatur, quieſcatq;
« poſtea aliquandiu.Prandium uerò ſubtrahendum eſt,ſed & cœna minor ſolito aſſumenda. Tum
« qui offeruntur cibi nutrimento ferè careant,veluti ſunt olera pleraque, tam cruda,quàm cocta,cu-
« curbitæq;,ac cucumeres,peponeſq; teneri,& ficus recentes: legumina item cum oleribus cocta.
« Panis quoque omni uitio careat. Nam ſic vniuerſa talia partim aluum lubricam reddent, partim
« nutrimenta quæ ex illis fiunt,neque copioſa neque fortia efficient. Verum à carnibus piſcibuſq;,
« ac omnibus rebus cum lacte chondroq; & amylo elixatis,& cæteris id genus alimentis dicto tem-
« D pore abſtinendum,uel prorſus paucis utendum. Huic autem victus rationi diligenter ob id inſi-
« ſtendum,quò repletio iam conſiſtens,ſecure ſuſtollatur. Cæterum qui corpus laboribus exercere
« non ſunt aſſueti, his plura exercitia commodum non eſt iniungere[a] †: [b]quanquam hæc alioqui,
« prout plurima alia,euacuationes tutas faciant. Præterea verò quicunque ad vomendum propenſi
« ſunt,vt à cœna vomitiones inſtituant,omnibus communiter utile eſt. Ne autem ad aliquid aliud
« minus idonei fiant,vomitus ab oblatione non multum temporis intercedat, ſic enim cibi adhuc in
« ſuperioribus partibus exiſtentes facilius euomentur: proindeq; alimenta quæ ex ipſis cibis gene-
« rantur,non multo ante vomitionem diſtributa ſint. Ad hæc poſtero die[c] † lauacra,ſudoreſq; pro-
« uocare oportet.Quin etiam euacuato iam corpore,atque repletione[d] reſtaura*tionem nacta, paulo
« poſt ad conſueta redeundum. His ergo verbis Eraſiſtratus clare per omnia indicauit, quòd ad re-
pletionis affectum medicandum alijs omnibus auxilijs uſus ſit, venæ autem ſectionem nunquam
adhibuerit:iſtudq; & in ſequente operis parte innuit, dum in hunc modum loquitur: Hæc verò
« animo reuoluenda ſunt, quod non omnes homines ad quoſuis affectus æqualiter propenſi ſunt, ſed
« vbi aliquando idem ſymptoma,veluti repletio eſt,intra plurimos contingat, [e]† in omnibus ad quæ
« conſueuit loca,impetu fertur, & in alijs quidem ad hepar, alijs rurſum ad aluum:nec deſunt qui-

A † Hæc addenda ex antiquis exẽplaribus græcis, ne ſi quandoq; laſſitudo præexiſtenti affectioni ſuperuenerit, ægritudinis principium fiat: ſed aquæ potiones, et lauacra & inedias oportet iniungere.

B hæc enim, prout plurima alia, euacuationes tutas faciunt.*

C † tum prandere, tum ſudores et lauacra facere oportet.

D ἀποκατάστασιν.*

E † Al. ex antiquis clarius. nõ omnibus ad eadẽ loca ĩpetu ferri cõſueuit, ſed alijs quidem &c.

buſ illa vel epilepticos affectus,vel articulorum dolores conciliet. Opus eſt ergo,vt vnuſquiſque E ea quæ illi contingere conſueuerunt conſiderans,curam affectibus prouenientibus idoneam inſtituat. Non enim eadem ratione ad epilepſiam inclinato,qua ſanguinem ſpuenti curatio exequēda: verum illi perpetuo labore defatigari,huic autem à laborioſis exercitijs cauere operæpretium eſt: verendum nanq; eſt ne ex defatigatione initium ruptionis ſuboriatur. Sed & qui epilepticis affectibus obnoxius eſt,in{labore continuo ac}inedia &*cibi paucitate ſe contineat,frequentia autem lauacra quæ'ue vehementem permutationem afferunt,modis omnibus euitet. Quos verò renales affectus plerunq; infeſtant,his cibi concoctu faciles offerendi,ac lauacra affatim iniungenda: †potus autem conſtringendi facultate careat, ne lotium acrius redditum loca per quæ excretio ipſa fertur,arrodat:ad hæc exercitijs diu inſiſtere,huiuſmodi hominibus noxium eſt. Quibus autem vel ad ſplenem vel iecur fluxio ferri conſueuit,his à laboribus nimijs frigidaq; ablutione abſtinēdum, inedijsq; & paucitate potationum,ac lauacris curatio in vniuerſum procuranda.

*Al. potionis.

†Potū aūt ſubtrahere, nō eſt conueniens.

Eraſiſtratum Perperam docuiſſe Repletionis Curationem phlebotomiam omittendo: ac de Noxa quæ ex Inedia euenire ſolet: Argumentum præterea Libri de Curandi ratione per Phlebotomiam. *CAP. 9.* F

IN his rurſum Eraſiſtratus ſuam ſententiam clare oſtendit. Nam eos, quibus ex repletione vel ſanguinis ſputum,vel epilepticus morbus imminet, neque fortiter purgantibus medicamentis euacuare vnquam,neque frequenti frictione vti uoluit:quæ ipſa etſi debilior ſit, quàm quæ huiuſmodi morbis ad amuſſim opitulari poſſit,præſtantior tamen nō paulo vna inedia exiſtit. Frequenti enim frictione non paucos iſtorum euacuauimus,cum aliàs præ animi ignauia neq; purgans medicamentum aſſumere auderent,neq; venæ ſectionem ſufferrent. Siq; auxilium hoc in omnibus ſufficeret,forte quis ipſo venæ ſectionis loco ſemper uti poſſet. Conſtat autem ꝙ interdum multo minus debiliusq; reperiatur,quàm quale corporis repletio exigat, maximeq; quia illi qui frictionibus non aſſueuerunt,ſi plus æquo perfricti fuerint, dolorosis affectionibus illico corripiantur. Non nulli econtra denſam duramq; cutim cum habeant,etiam ſi plurimam ſubierint frictionem, nihilo minus quàm pauciſſimam euacuationem experiuntur. At,ſi quis medicus in artis operibus diligenter verſabitur,ipſa experientia edoctus, quantopere ſtomachi inanitio ad accerſendum paroxyſmum epilepticum faciat,ſine negocio cognoſcet. Diſpiciet etiam illos qui ob ſolam ſtomachi læſam actionem epilepſijs corripiantur,ex inedia vehementer lædi, velut & Diodoro grammatico vſu venit. Is enim ſiquando in quodam ludo literario exiſtens famem diutius ſuſtineret, illico G epilepſia correptus conuellebatur. Huic itaque præſentaneo remedio ſuccurrebamus, iubentes ut circa tertiam aut quartam diei horam,panem ex vino temperato aſſumeret:hoc'que præſidio vſus annis permultis ſanus degebat,quippe qui huius ſolius rei curam gerebat,vt cibos in cœna aſſumptos quàm optime concoqueret. Aliquando autem cum propter ciuilia quædam negocia in foro ad meridiem vſque ſine cibo perdurare cogeretur,humi proſtratus denuo conuulſus eſt. Iſte igitur,veluti indicaui,propter ſtomachi vitium epilepſia vexabatur,Manifeſtum etiam eſt,ꝙ ſtomachus læſus,ſi modo ad hoc idoneus fuerit,alias partes non paucas unà ſecum exacerbet, ac ad conſenſum trahat. Hoc loco autem aduertendum eſt,ꝙ in huiuſmodi affectibus,os uentris, ſtomachus à medicis appelletur. Cæterum uel multi ante nos fuerunt qui hos affectus iam pernouerāt,ideoq; de his plenius tractare alibi præſtiterit: impræſentiarum verò hucuſque dictum de ipſis ſit, quò obiter declaremus multos epilepticos ex ſolo ſtomacho longioribus inedijs perturbato, in exacerbationem incidere. Proponatur ergo homo aliquis,qui adeo repletus ſit,vt brachia & cubitos, coxas tibiasq; ſibi exuri ſentiat,tempus uerò anni ver incipiens: neque enim hoc ipſum exemplum perraro contingit,immo nos per id temporis homines ſæpiſſime hoc pacto affici conſpeximus: Huic accedat,quòd is exercitiorum ac frictionum ſit penitus expers,facile'que ab inedijs lædatur: G Nobis porrò inueſtigandum fuerit, qua ratione hunc euacuare debeamus. Nunquid ergo euacuationem inſtituemus lauacris frequentibus,aut exercitijs,aut inedijs, vomitionibus'ue à cœna factis? nam præter hæc apud Eraſiſtratum nulla alia repletionis remedia reperiuntur. Atqui ipſe exercitijs uti ijs,qui id non conſueuerunt,nequaquam concedit:à lauacris etiam illos,quia epilepticis affectibus obnoxij ſunt,arcet:arcebit item,mea quidē ſententia,eoſdem à vomitionibus, vt quæ caput euidenter replere ſoleant. Cæterum inedia inter ea quæ caput replent adeo eminet,vt ex illa tenſio vehemens circa brachia, manusq; oriatur: neque tamen ea quoque ad euacuandum ſatis virium obtinet,quin potius ſiqui ſtomachum affici aptum habuerint, ijs inſignem læſionem infert. Quomodo igitur ipſam euacuationem adornabimus? num frictionibus ſolis? Verum earum Eraſiſtratus prorſus non meminit: præterea fieri non poteſt, ut illæ in inſuetis tot tantæ'que fiant, quæ ſufficienter euacuent. Aut poſtremo illum laneis vinculis excipiemus? At Eraſiſtratus huius rei nullam hoc loco mentionem fecit, id remedium ad ſolam ſanguinis reiectionem cohibendam referens. Concipiatur autem in animo, quòd etiam de hoc ipſo conſideratio ſatis luculenta ſit facta: veruntamen illis qui eo repletionis venerunt, vt & membra exteriora ſibi aduri putent,

*πάλιν eſt in impreſſis. ſed in antiquis legitur πᾶσιν. i. omnibus.

*κοπώδεσιν. i. laſsitudinarijs.

auxilium

A auxilium hoc quàm moleſtiſſimum ac nullius momenti eſſe antea dictum eſt. Neq; etiam credibi-
le illud eſt, ab Eraſiſtrato in libro de ſanguinis reiectione recitatum, † quòd ſcilicet reiectionis tem-
pore ex inflammatione periculum immineat: in quo ille eapropter ægros ſine cibis degere iubet,
quoniam eorum quos curandos ſuſcepimus, virtutem venæ ſectione prius diſſoluere non liceat.
Haudquaquam enim neceſſe eſt vt inflammatio repletionem inſequatur, dum illam euacuare præ
occupauerimus. Et quanquam id quoque, ſiquis eminus conſideret, in rebus ſalubribus perſuaſi-
bile magis quàm verum videatur, Eraſiſtratus tamen plenitudinem, quæ aut epilepſiam aut reie-
ctionem ſanguinis effectura eſt, euacuare per venæ ſectionem nunquam eſt auſus. Sic etenim in
obſeruandis Chryſippi placitis pertinax eſt, euacuare per venæ ſectione, neq; fortiter purgantibus
medicamentis vnquam vti in animum induxerit. Atqui tum venæ ſectione, tum purgatione ali-
qua plenitudinem commodiſſime euacuare poterat. Tamē ille de his nihil ſcripſit ibidem, quem-
admodum neque cum de paralyſi vel de podagra ageret: illic enim etiam in repletionem cauſam
reijcit, ac deinceps neque venæ ſectione, neque aliquo efficacium illorum & purgantium medica
mentorum vtitur. Præterea opinionem ſuam in libro de ſanguinis reiectione longe clarius pro-
didit, idq; in illa operis parte, vbi homines quoſdam ex conſuetæ excretionis retentione, ſanguinis
B reiectionis periculo ſubeſſe aſſerit. Cum nanque inter alia retentionum genera, hæmorrhoidum
quoque cohibitionem annumeraret, non ſimpliciter has euacuatione indigere ait: verum prout in
cæteris operibus conſueuit, ſic & ibi omnes quas ipſe compertas habuerat, medelarum ſpecies, ſo-
» la venæ ſectione excepta recenſuit. Dictio autem ſic habet: Præſentibus igitur ijs, quibus ſangui-
» nis exuperantia frequenter fieri conſueuit, ſudorum & lotij excretiones quadrarent. Conueniret
» etiam ſubtractio eorum quæ offeruntur, ac deambulationes in locis planis, non celeriter peractæ.
Verum in his rurſum plenitudinem, & ſudoribus, & lotio, & inedijs, inambulationibusq; euacuā
dam cenſens, vſum venæ ſectionis non adhibuit. Præterea ſi neque prius quàm inflammatio fie-
ret, neque cum facta iam eſſet, neque cum futuram ſuſpicaremur, venæ ſectionem vſurpandam in
hoc libro indicauit, ſuperuacaneum ſanè fuerat illum in alijs operibus de eadem mentionem face-
re, præcipueq; poſtquam curationem inflammationis aut iam factæ, veluti primo de febribus: aut
futuræ, aut de qua ſuſpicio eſſet, aut incipientis, ut ex alijs patet: longe antea deſcripſerit. Verunta-
men hoc quidam ex Eraſiſtratæis non animaduertentes, dicere contendunt illum euacuatorio au-
xilio, puta venæ ſectione, vſum fuiſſe, cum tamen ipſemet Eraſiſtratus manifeſte contrarium aſſe-
rat. Nam ſimulatque circa inflammationis tempus offerre cibos perdifficile eſſe dixiſſet, ea de cau
C ſa futura iam inflammatione venæ ſectionis vſum exploſiſſe ſe indicauit. Iſta ergo oratione palàm
declaratur, ꝙ quibus inediam conſulturi ſumus, eiſdem à venæ ſectione modis omnibus interdice-
re debeamus. Non ergo conſentaneum eſt, vt quis circa unum eundemq; ægrotum, vtraque auxi-
lia, nempe inediam & venæ ſectionem vſurpet. Hinc quoque perſpicue patet Eraſiſtratum, ſiqñ
is inediam ægrotis iniungit, eo tempore venæ ſectione nō eſſe vſum, ac propterea illius in alijs ope
ribus, ut & ſuperius ſignificatum eſt, nullam mentionem feciſſe. In omnibus enim illis, veluti decla
rauimus, inediam ſuadens, venæ ſectionem (perperam quidem iſtud ille faciens) è medio ſanè tol-
lit, vt à nobis alio quoque prius in opere demonſtratum eſt: minus tamen peccat quàm illi, qui oēs
illos qui inedia vtuntur, ſtatim & venæ ſectione opus habere exiſtimant. Ego enim ſequenti com-
mentario oſtendere aperte conabor, ꝙ non ſolum omnes illi venæ ſectione non indigeant, verum
ne plethorici quidem ipſi, niſi prius qualem illa plenitudo naturam obtineat, diſcernatur: huic que
acceſſerit de habitudine ætate que ægrotantis, ac de tempore, & regione, atque conſtitutione conſi
deratio: tum quæcunque anteceſſerunt, quæ ue ipſum ægrotum etiamnum moleſtant ſym-
ptomata. Ob ſingula enim hæc permultos venæ ſectionem non nunquam citra noxam
experiri non poſſe oſtendam. Præterea & alios pleroſq; tibi ob oculos ponam, qui
D abſque repletione cum ſint, venæ ſectione nihilo minus opus habent. Po-
ſteaquam autem de his ſingillatim diſſeruero, tum & occaſionem &
menſuram venæ ſectionis ordine explicabo. Addam etiam
iſtis eam quæ in ſecandis venis differentia eſt. Declara
bitur quoque, ſemel'ne an pluries ſit ſubtrahen-
dum. Ad hæc verò non minore opera diſ-
quiretur, quibus'nam, cū adhuc com
moda valetudine fruūtur, veris
tempore, vel purgatio-
nem, vel venæ ſectio
nem, vſurpare
conferat.

† *Vide ſupra pag. 5. d. et pa. 13. a. & e. quo hic locus legatur.*

GALENI DE CVRANDI RATIONE PER SANGVINIS MISSIONEM LIBER F

Theodorico Gaudano interprete

Denuo ad Græcorum exemplarium fidem ab Auguſtino Gadaldino diligentius recognitus.

ARGVMENTVM LIBRI

Explicatur vniuerſa Methodus Secandarum Venarum, Affectus ſcilicet, Scopi, Menſura, Locus, Tempus, & Reliqua quæ ad venas & arterias cum ratione ſecandas intelligere neceſſe eſt.

De Quæſtionibus, quibus omne Venarum probe Secandarum Negocium continetur. CAP. I.

QVi de ſanguinis emiſſione ſpeculant̃, vnũ ſibi primumq́ꝫ proponunt, nẽpe, vt q̃ corporis affectiones euacuatione indigeant, conſiderent: Ac G
deinde alterũ, quæ nã ea q̃ ſanguinis fit detractione: nã multi ſunt affectus, qui alia quapiã euacuatione quidẽ indigeãt, ſed nõ ſanguinis miſſione. Tertio poſt hæc vt dijudicent qui innoxie hanc ferre euacuationem poſſint: quippe cũ ſæpe fiat vt affectio venæ ſectionem deſideret, cæterũ laborans eã ferre nequeat, ſiue pp ætatem, ſiue pp anni tp̃s, ſiue pp regionis naturam, ſiue ob os ventriculi vitiatum, quod perſæpe per abuſum ſtomachum appellitant: ac nos ſanè ẽt, compẽdij nimirum cã, hac appellatione toto hoc utemur libro. Sed & ſunt qui tametſi vel maxime, quod ad morbum pertineat, ſectione venæ indigeant, ob totius tñ corporis habitum ferre nequeant. Quæ ſiquis ẽt definire aggrediatur, pa*rticularis excipiet cõtemplatio, ſicuti in alio quouis auxilio: Mox aũt de venis quæ veniunt ſecandę: nam de iſtis quæſitum eſt multum, nihil'ne referat quam quis ſecare venam volet, oẽs.n. omnibus æque affectibus prodeſſe: an, ſicuti Hippocrati, ac propè medicorum clariſſimo cuiqꝫ viſum eſt, multum interſit, hanc an illam inciderìs. Porrò hac quoqꝫ ſpeculatione abſoluta, ſuccedit de ſcopis ſiue intentionibus oratio, quibus videlicet quis animum attendens, vacuationis menſuram coniectura queat aſſequi. Ad hæc omnia, in quibus ſemel H
auferre præſtet, in quibus verò repetitam facere ablationem, quam ἐπαφαίρεσιν nominant, expediat: Tum in quibus inanire ad animi conueniat deliquium, in quibus autem id tanquam ſummũ malum vitandum. Hæc igitur proſpiciat neceſſe eſt, qui probe hoc vti remedio volet.

*περὶ μέρους. i. de parte.

Quibus libris Chryſippo Eraſiſtratoq́, ac horum Sectatoribus occurratur, qui Venæ ſecandæ Vſum, vel ſuſtulerunt prorſus, vel perperam intellexerunt. CAP. 2.

SAnè de oĩbus iſtis in medẽdi methodo tractauimus, ſicut & ſeorſum aduerſus Eraſiſtratum, ꝙ perperam ab hoc abſtinuit remedio. Deinde alium etiam librum conſcripſimus ad eos Eraſiſtratæos quis vſum eſſe hoc auxilio virum aſſerũt. Itaqꝫ odio ſanè digniſſima eſt ſceleſtorũ ſophiſtarum tum verſutia, qui cũ mentiri ſe ſciant, aſtu tñ contraria præ nouarum rerũ ſtudio adſtruant: tũ ſapientiæ vanæ aucupium, qui rerũ vtiliſſimarum ignari, contraria tñ verbis aſſeuerant. Horũ alterum Chryſippo Cnidio accidit, qui venæ inciſionem ex omni medicinalium præſidiorũ numero tollendam cenſuit. Secuti hunc ſunt ſui diſcipuli, & ipſi apud Græcos clari, Medius, & Ariſtogenes. His ẽt magis Eraſiſtratus, ad ſummos euectus honores, Chryſippi ſeruauit ſententiam. Poſt quem ipſius diſcipuli, principio quidem præceptoris decreto inſiſtebant, ſed tp̃is ſucceſſu eorũ ex numero quidam ab ijs defecerunt, pudore affecti impudentiſſimo. Nam quid aliud in illos dicam,

qui

A qui aſſerere ſuſtinent phlebotomiæ auxiliũ recipere Eraſiſtratũ: tametſi nuſq̃ in cõmentarijs vllo
in morbo hoc conſulere cõſpiciatur. Immo conſentaneũ eſt, inquiunt, qui inediã tanq̃ euacuatoriũ
auxilium adhibeat, multo magis phlebotomiã admittere. At qui hæc afferunt, oẽs ad ea tundẽdam
eſſe venam aiunt, ad quæ Eraſiſtratus cibo abſtinendũ præcepit. Cũ ergo ille in opere de febribus
ſcribat adhibendã morborũ principijs inediã, ſequit̃ vtiq; oĩbus detrahendũ eſſe ſangninẽ, id quod
ſanè iſti ẽt arbitrant̃, illo vtiq; in tpe. Verum maximũ id malũ fuerit, ſi ita faciendum adoleſcẽtibus
artem diſcentibus perſuadeat̃: multóq; ẽt pernicioſius, ſi non alia quoq;, quæ diſcernere conuenit,
reſpiciant. Quocirca alio libro ea exponere neceſſe habui, quô videlicet adoleſcentibus cõmonſtra-
rem & Eraſiſtratum venæ ſectione haudquaq̃ vſum (id. n. præſtat eos credere, q̃ oĩbus vno ordine
venam incidere, quibus ille ciborũ vſu interdicit) & maxımũ laborantibus inde prouenire commo
dum, ſiquis recte vtatur. Itaque aliũd mihi denuo, mea quidem ſñia, de phlebotomia ſcribendũ nõ
fuit, cum nimirum remedij huius vſus quidem in medendi ſit methodo expoſitus, ſimulq; in ope-
re de tuẽda ualetudine: in duobus aũt libellis, quorum alter ad ipſum Eraſiſtratum inſcribitur, alter
ad Romæ agentes Eraſiſtratæos, prauas illius opiniones indicarim. Cum tñ precibus me ſuis obtun
dere non ceſſarent cõplures amicorùm, quos piget, vt mihi vr̃, curandi librum perlegere, coactus
B tandem ſum ad hæc ſcribenda deſcendere, ne. ſ. inuidere illis videar: mox verò ſerie conuenienti oĩa
quæ de hoc auxilio proferri poſſint, enarrare. Atque adeo iam tempus eſt orationem ordiri.

Quid Affectus, Affectió ue: & Quibus ex libris Petenda principia, quæ ad Secandæ Venæ viam ac rationem maxime faciunt. CAP. 3.

AFfectionis vocabulum, velut alibi diximus, ab afficiendo dictum, æque atque illud, de multis
effertur rebus. Sed nunc receſſus in ſtatum præter naturam, qualeſcunque ij fuerint, affectio-
nes ſiue affectus toto hoc libro nominabimus. Quæremus autem omnium primam quot, qua-
leſq; eæ ſint vacuationem poſcentes: deinde quæ nam ex ijs venam incidi poſtulent. Quoniam autẽ
omnia quæ in quæſtionem veniunt, duo inuentionis organa obtinent, nempe rõnem & experien-
tiam: id'que cum in artibus omnibus, tum per omnem propẽ vitam: neceſſe eſſe arbitror, & nunc
quoque me aut ratione ſola, aut ſola experientia, aut iunctis ambobus, quæ propoſita ſunt ſcrutari.
Porrò quoniã ratio ipſa partim ex communibus tantum notionibus progrediens inuenit & demõ-
ſtrat: partim verò etiam quæ ex iſtis inuenta ſunt, ad demonſtrationem adhibet: vtraque ratione om
nes vti artes demonſtrauimus: ac nos quoque in præſentia, vtra earum vtilis reperietur, eam rebus
noſtris accommodabimus. Sanẽ priori ratione omnes per totam vitam homines vti aſſolent: alte-
C ra verò omnes, nam proprie ad artifices attinet. Etenim gæometra primum artis ſuæ theorema per
ſolem priorem rationem demonſtrat: deinde in ſecundo non ſola ea vtitur, ſed ad [a] eius demon-
ſtrationem quod [b] ẽx prima probatum eſt, vnà adhibet. Quantum verò deinceps à primo recedit
theoremate, tantum ẽt à prima ratione abſcedit. Deniq; verò & pauciſſimis vtitur, per ea quæ de-
monſtrata ſunt, alia demonſtrans, & per illa rurſum alia, & iterum per illa alia, vt tandem demon-
ſtratio ad ea quæ plebi incredibilia ſunt, procedat, nempe ad Solis, Lunæ, & terræ, non ſolum ma-
gnitudinum, ſed & diſtantiarum cognitionem, Ex quibus tandem inuentis horologia cõſtruunt &
clepſydras, qui hac videlicet via incedunt, Lunæ'q; ac Solis deliquia prædicunt. Sic igitur & noſtra
artificialis ratio, multis vtetur quæ in alijs operibus ſunt demonſtrata, puta q̃ cõplures ſunt faculta-
tes quæ aĩalia gubernant, quarũ alias naturales, alias animales appellamus. Generationis aũt princi
pia in rebus omnibus pro materia quatuor habent elementa, quæ per ſeſe mutuo tota miſceri in q̃
inuicẽ agere ſunt nata. Quapropter nulla hoc libro Aſclepiadis fiet mentio, vt cuius elementa falſa
oſtendimus & in decimotertio de demonſtratione commentario, & in opere de Aſclepiadis placi-
tis, in quo quintus & ſextus, elementorũ eius confutationẽ continent. Demonſtratum eſt ẽt & in cõ
mentario de elementis ex Hippocratis ſententia conſcripto, de qualitatibus effectricibus, quarum
D nomina ſunt, Caliditas, Frigiditas, Humiditas, & Siccitas, & de humorũ tum differentia, tum gene
ratione. Porrò de medicamentis humorẽ vnumquẽq; purgantibus paucula quędam in libro de Ele
mentis, ſed ſeparatim in alio libro tractauimus. Vtilis quoq; in rem præſentem tractatio de tempe-
ramentis eſt, elementorum ſequens tractationẽ: verum omniũ maxime liber de plenitudine, in quo
oſtenſa eſt & vt ad vires plenitudo, & ut ad capacitatem in qua continetur. Atque hæc plenitudo à
medicis κατὰ τὸ ἔγχυμα nuncupatur. Optimũ ergo fuerit, vt qui ſcienter volet expẽdere quæ hoc
volumine dicenda veniunt, de Plenitudine librum prius perlegat: quæ verò & ille ante perlecta
requiret, ipſe indicabit. Nec verò mirum cniquam videri debet, ſi tantis ſit opus vt probe de vena
ſecanda contemplari liceat: non. n. ad huius tantum auxilij inuentionem, ſed & aliorum omnium,
neceſſaria eſt eorum, quæ modo recitauimus, cognitio. Nam ſi citra illorum notitiam recte curare
poſſemus, [a] † haud eſſet cur ea tanti faceremus. Sed hæc præfari neceſſe fuit. Tempus autem nunc
eſt orationem ordiri, conſiderando quot ſint affectiones vacuatione indigentes. Ergo ſiquis eas
experientia collectas exponat, ſola opus eſt ad explicationem memoria. At ſi via rationali, commu-
ne & generale [b] inueniat neceſſe eſt: ex illius deinde in ſpecies differentias'que ſectione vſque ad
ſpecies vltimas, affectuum numerus vacuationem indicantium, inueſtigandus eſt. Sic enim conſta-
re vniuerſa, quæ per rationalem viam inuentionem ſortiuntur, monſtrabimus.

A * *In ãtiquis* αὐτ̃ʊ. *i. ipſius. ſ. ſecundi theorematis.*

B * διὰ τοῦ πρώτου. *i. per primũ. ſ. theorema.*

A † οὐκ ἀνεστου δάσαμεν ἀυτὰ, *id eſt haud vtiq; elaborauiſſemus, ſeu cõpoſuiſſem⁹ ipſa.*

B † *Additur ĩ ãtiquis* πρώτου. *i. primo.*

Quæ

Quæ Corporum Affectiones Vacuatione indigeant. CAP. 4. E

IGitur cum artis medicæ officium ſit omnes partium corporis functiones, vbi corrumpuntur quidem, recuperare: tueri aũt, vbi ſaluæ fuerint: hæ'que ad conſtitutionem ſequantur naturalẽ: neceſſe eſt hanc, dum præſens eſt, ſeruare, intereuntem verò recuperare. Cum ergo primarias actiones à ſimilaribus corporibus perfici oſtenſum ſit, ab inſtrumentarijs verò ſecundarias, videndum eſt tibi, qui in corpore continentur humores, quam aut vtilitatem aut noxam partibus eius afferant. Poſteaquam igitur in libro de plenitudine demonſtratum eſt bifariam & fieri & dici plenitudinem, nempe vno ſignificato vt ad vires: altero vt ad continentium humores vaſorum laxitatem. quod quidam vocant κατὰ τὸ ἔγχυμα, vtrique vacuatione eſt opus: ſiue in homine valetudinario, ſiue valente euenerit. Sanè quemadmodum qui onus geſtat, non protinus vbi grauatur ac fatigatur, iam cecidit & victus ab eo eſt: ad eũdem modum vbi virtus à plenitudine grauatur, fieri poteſt vt non dum homo ægrotet. Siquidem non nulli qui conſueta etiamnum munia obeunt, ſentire ſeſe graues, pigros, ſegnes, atque ægre mobiles referũt, atq; ea eſt vt ad virtutem plenitudo: Velut vbi poſt exercitia tendi videantur (quemadmodum Eraſiſtratus dixit, Implentur brachia & cubitus) non exigua eſt ea alterius plenitudinis nota, quam κατὰ τὸ ἔγχυμα vocari à quibuſdam propoſui, quandoquidem κατὰ τὲς ἐγκεχυμένους, id eſt in infuſis per vaſa humoribus, conſiſtit & intelligitr. F

Dictum autem eſt in libris de ſanitate tuenda, vbi in toto corpore ſenſus prouenit vlceroſus, ac potiſſimum dum mouemur, talem affectum mali ſucci eſſe ſobolem. Attamen id non paucis conſuetas etiamdum res agentibus vſu venire conſpicitur. Quandoq; autem & in partibus quibuſdam corporis, non in tota mole, indicia exiſtunt affectionum illis in partibus conſiſtentium ſimilium ijs quas in toto corpore conſiſtere dictum nunc eſt. Nam caput aliquando ſolum grauari ſentimus, aut vlceroſam quandam affectionem habere, aut muſculos temporis quos κροταφίτας nuncupant, intendi, id'que aut ſimpliciter, aut cum maiore quadam caliditate. Sic & in iecinore, liene, ventre, coſtis, ſepto tranſuerſo, grauitatem ſæpenumero percipimus. Similiter in ore ventriculi aut grauitatem, aut morſum, aut nauſeam, aut ciborum faſtidium, aut abſurdum appetitum, quãdoque ſentiſcimus. Ad hæc autem fixi in parte quapiam dolores, id'que aut ob humorum copiam cõfertim ingruentium, aut propter ſpiritum flatuoſum, vacuationem indicant, ſicut qui ab acri humore partem exedente rodenteq; proueniunt. Sunt autem qui ab intemperie naſcantur, atq; inter eos ipſos quidam ab ea ſola citra humores, alij verò cũ humoribus. In omnibus itaq; iſtis modo propoſitis, infeſtantium tum humorum tum vaporum euacuationes a pathematis, id eſt paſſionibus, hominẽ liberant. Non tamen vena ſecta prorſum eſt opus, ſed ſufficit purgatio, frictio, balneum, & inun- G ctio cum digerente medicamine. Ergo qui vena inciſa iuuentur affectus, deinceps dicamus.

Quo pacto Cor & Reliquæ corporis Partes ab Humoribus alterentur. CAP. 5.

NOn ſolum nutrimentum animantis partibus ex ſanguine eſt, ſed calor quoque naturalis perſeuerantiã ex ſanguine obtinet: quemadmodũ ex lignis cõburi idoneis qui in foco eſt ignis, à quo ædes totas caleſcere conſpicimus. Itaq; quemadmodum ignis hic offenditur, interim quidem congeſtis in eum confertim lignis, interim verò tametſi non multis tamen admodum madentibus, non nunquam autem omnino non impoſitis, aut valde exiguis: Sic qui in corde eſt calor, interdum ſe ipſo minor efficitur aut propter ſanguinis copiam, aut propter ingentem inopiam, aut propter qualitatem frigidam: interim verò maior aut propter calidam ſanguinis qualitatem, aut propter pauculam inopiam. Quicquid autem cor in caliditate frigiditateq; perpetitur, eius protinus & aliæ corporis partes participes fiunt. Euenit autem & vna in parte perſæpe præter naturam tum caliditas, tum frigiditas, ſicuti ſæpenumero in alijs cõmentarijs demõſtrauimus: Idq; duplici ratione prouenit, interim ob humores calidos aut frigidos, interim verò ob ſolam intemperiem. Cæterum quæ membratim accidunt caliditates aut frigiditates, eas quæ parti quidem affectæ vicinæ ſunt, vnà alterant, at in totum extendi corpus priuſquam cur mutent, nequeunt. Eundem in modum & cor- H dis corpus duplici modo alterati oſtenſum eſt, aut per intemperiem, aut propter humores calidos vel frigidos, aut ob alicuius horum inopiam. Porrò humores calidos frigidos'que fieri demonſtrauimus pro cibi potusq; modo, & ob pleniorem corporis animi'q; tum motum tum quietem. Cæterum quemadmodum in ventre frequenter prauæ fiunt coctiones, ijs quæ aſſumpta ſunt, in pituitam aut bilem conuerſis, aliam'ue præter naturam corruptionem perpeſſis, aut crudis & alterationis expertibus plurimo tempore manentibus, & in flatum verſis: Ita vbi ſanguinis fraudamur generatione, humorum in arterijs venis'que affectiones proportione reſpondebunt ijs, quæ à fruſtrata in ventre concoctione proueniebant. Quoniam autem claida ſimul humidaq; omnia celerrime putreſcere apparent, & præcipue ſi in locis calidis ſint, conſequitur neceſſario, quod ex vẽtre diſtribuitur nutrimentum, quando à natura non ſuperatur, in'que ſanguinis boni generationem non conuertitur, aliàs aliam perpeti putredinem. Atqui cum quæ ex materia calida putreſcunt calidiora ẽt euadant, calidior quoq; erit proinde ſanguis putreſcens. Hic autem vbi calidior fuerit, calidior quoq; ſenſibiliter pars in qua putreſcit, euadet. Porrò autem, quoniam à notabiliter calidis vnà quæ vicina ſunt, incaleſcunt, vnà quoq; cum ſic affectis partibus, quę circũquaque vlterius ſunt, incaleſcent, idq; calore acri ac mordaci: eiuſmodi enim eſt qui à putredine proficiſcitur. Ergo ſi pars

Al. qualitate.

quæ

A quæ hoc pacto incaluit, inſignis ſit, & calorem ſuum in eos protendere valeat, ſiue ꝙ vicina ipſi ſit,
ſiue ꝙ ex principalibus, ſiue ꝙ calida, vnà & ipſum accendet, vt quod natura calidiſſimũ ſit. Quòd
ſi ſemel illud accenſum fuerit, facile totum ipſius iam corpus ſimul excalfiet, quemadmodũ ab in-
genti in foco flamma quæ illam continet domus. Vocãt autem id pathema Græci quidem πυρετόν,
{Latini verò febrem.} Sed & non nunquam priuſquam putreſcere incipiat ſanguinis multitudo,
in partem aliquam confertim decumbens, aut prorſum eam extinxit, vt actio interiret, aut certe nõ
contemnendam noxam inflixit. Nam hoc pacto apoplexiæ proueniunt, multo nimirum ſanguine
in principium animantis confertim incumbente. Nam vbi in aliam partem præceps ruit, tumorem
inibi præter naturam efficit: ex hoc genere eſt phlegmone. At vbi craſſior eſt, melancholiæq; ma-
gis naturam refert qui decubuit ſanguis, ſcirrhoſus tumor efficitur: ſicut ſi pituitoſior ſit fluxio, la-
xus: ſin bilioſa, eryſipelas exiſtit. Diſcriminata hæc ad vnguem habes in ijs quæ modo recenſui-
mus operibus. Nunc autem, vt dixi, quæ ſunt demonſtrata, hypotheſium loco, hoc in ſermone aſſu
mens, conſequentem illis eſſe ſermonem de venæ ſectione demonſtro. Igitur cũ plenitudo duplex
ſit (optimum.n. fuerit hinc auſpicari) & ea, quæ ad vires refertur, facile in putredinẽ perueniat, atq;
etiam interdum in partes quaſdam ingruẽs, inibi tumores præter naturam excitet: & altera quoq;,
B quæ κατὰ τὸ ἔγχυμα appellatur, ſæpe in partes decumbat, ac tumores creet, immo & apoplexias
& ruptiones venarum moliatur: eam celeriter euacuare tentandũ, priuſquam magnũ aliquod ma-
lum in homine admittat. Porrò fuſiſſime expoſitum eſt in tuendæ valetudinis volumine, quo pa-
cto vtranq; affectionẽ & agnoſcere & ſanare oporteat: ſicut vbi febris aut ſanguinis reiectio præ
plenitudine inuaſit, aut apoplecticarum infirmitatum aliqua, quomodo & illas curare oporteat,
in curandi methodo diximus. Quare de his nunc conſcribere ſuperuacaneum cenſeo. Nã ſi perin-
de vt in illis tractatibus ſcripſi, ita & hic ſcribam, bis eadem de re verba facere cogar, ac propterea
in longum etiam ſermonem extendere. Sin in compendium ſermonem hunc contraham, duorũ
alterum ſubibo periculum, aut vt ob breuitatẽ obſcurus fiam, aut diſtinctionem aliquam vtilẽ præ-
teream. Verum quoniam haud mea voluntate hunc aggreſſus ſum ſermonem, ſi quod dictorum
peccatum eueniat, ipſi culpam ferent, qui auctores fuerunt vt hoc onus ſuſciperem: ſicut ſi recte
atque ex ſententia accidat, vtiliſq; appareat, laudem illis omnem cedo.

Qui Scopi in mente habendi. Quibuſ'ue indicijs diſcernendi, vt Sanguinem mittamus. CAP. 6.

RVrſus ergo orationi ſumatur principium. Qui res conſuetas adhuc factitant, ſed princeps
illis pars aliqua aut totum corpus grauatur tenditur'ue, ijs neceſſaria eſt euacuatio. Porrò ſi
C ætate nec puerili ſint, nec ſenili, de ſecanda vena conſilium inito, præ oculis habens principales
hoſce ſcopos, nempe plenitudinis tum quantitatem tum qualitatẽ, & virium robur atque infirmi
tatem: deinde naturalem totius corporis habitum, tempuſq;, & regionem, vitamq; anteactam: tum
an cibi potuſq; copia, & præcipue affatim nutrientium, qui ſic affectus eſt, ſit vſus: ad hæc conſuetu
dinem, & res præter conſuetudinem actas, quos'que motus exercuerit, quas excretiones habuerit,
aut præter ſolitum compeſcuerit: ad omnia autem hæc num gracilior aut craſſior euaſerit. Sanè
vtriuſque plenitudinis quantitas ex propriorum ſignorum magnitudine definietur. Quanto enim
grauior ſibi homo videtur, tantum & plenitudinem quo ad vires creuiſſe conſtat. Ad eundem mo
dum quantum auctus fuerit tenſionis ſenſus, tantum & alteram inauctam plenitudinem, quam à
quibuſdam κατὰ τὸ ἔγχυμα, vocari diximus. At vtriuſque plenitudinis qualitatẽ partim ex colori
bus agnoſces (memor colorem humorum eſſe, ſi quidem modice à calore frigore'que externo affe
ctum totum corpus fuerit) partim ex ijs quæ humorum naturæ coniuncta ſunt. Etenim calidio-
res, calidior totius corporis ſenſus ſequitur, frigidiores verò frigidior: Tum eos qui in venis quidẽ
aceruantur humores, tumor, vaſorumq; diſtenſio: qui verò in carne, ſenſus in ea aut grauitatis, aut
tenſionis, ſicut certe & caliditatis[a] †. Porrò diſpenſantium nos facultatum infirmitatem ac robur
D proprijs indicari functionibus oſtendimus: arbitrarijs quidem, ea quæ in neruis, & horum princi-
pio cerebro: pulſatiuis autem, ea quæ in arterijs & corde: at à functione quæ in bona editur nutritio
ne, aut nutritione abolita, tum colore bono aut malo, tertia facultas, nempe nutrix, quam à iecore
proficiſci demonſtrauimus, agnitionem ſortita eſt. Vbi ergo extantibus plenitudinis ſignis va-
lentes facultates fuerint, venam incides, videlicet ſi tenſiua quidem ſit affectio,[b] † nullo diſcrimine,
magis'que etiam in phlegmonide: Sin infeſta ſit degrauans plenitudo, haud ſemper ſanguinis mo
lienda detractio eſt: fieri enim poteſt, ut crudus per corpus collectus ſit ſuccus. In quo aduerten-
dum diligenter eſt, quantum valeat robuſta'que ſit virtus, & quantum [c]humor ipſe ſit refrigeratus:
nam exoluta ab id genus affectibus virtus, adhibita ſanguinis miſſione, in extremum malum re-
cidere ſolet, vt nequaquam poſtea reſtitui poſſit. Quod vbi euenit, periculum non leue conſequi
tur, potiſſimum ſi febris accedat ſtatu æſtiuo, ſtomacho'que male affecto, aut toto adeo corpore na-
tura molli, & temperie humido: eiuſmodi enim hominibus multa accidit per halitum digeſtio, re-
pentina'que ſyncopa, etiam ſi febris haud magna inuadat. Si verò horum nihil ſit, cæterum hyems
fuerit, regio'ue natura frigida, tũm natura quoq; hominis frigidior, ijs per ſanguinis miſſionem &
totum corpus grauiter refrigeratur, & accidunt non nulla quæ ad grauem ſequuntur refrigera-
tionem, ſymptomata. Quocirca qui ſic affecti ſunt, eos ſanguinis miſſione vacuare non conuenit,

sed

A † Addit. in oribaſio libro ſeptimo collectionũ medicinaliũ, uel frigiditatis.

B † οὐδὲν ἐπιδιοριζόμενος, eſt in impreſſis. ĩ oribaſio autẽ οὐδὲν ἔτι διοριζόμενος i. nulla amplius adhibita diſtinctione.

*C * Al. humoris ipſius ſit genitum.*

ſed frictionibus, mediocriter'que excalfacientibus vnctionibus, tum potionibus humorum craſſi- E
tudinem incidentibus, ac modice calfacientibus: Nam quæ valenter calfaciunt, nimis ſubito vires
deijciunt, vt in reliquam curationem non ſufficiant: ſæpe etiam febrem auxere: itaque & inde viri-
bus noxa obuenit. Quapropter humorum incidẽtes craſſitudinem tum cibi tum potus mediocris
ſunto in excalfaciendo facultatis.

Quibus Morbis Præcauendis Veris tempore vel Venæ ſectio vel Purgatio conueniat. CAP. 7.

PORrò qui ſanguine ex pectore reiecto in præſens quidem curati: cæterum eam ſortiti ſunt cor-
poris ſtructuram in thoracis pulmoniſq; partibus, vt vel pauculo plus collecto ſanguine pro-
tinus aut vaſis alicuius oſculum reſeretur, aut ipſum rumpatur: ijs etiam ſi nullum in corpore etiam
dum ſymptoma extiterit, ineunte tamen vere ſanguinem mittere oportet. Similiter qui prom-
pte morbum comitialem, aut apoplexiam incurrunt. Ad eundem modum, ſi aliorum morborum
cuipiam obnoxium eſſe hominem cognorimus, puta peripneumoniæ, pleuritidi, anginæ, cõmit-
tendum non eſt, vt expectemus dum aliquod euidens plenitudinis ſymptoma appareat, ſed ante-
uertere ſanguinis detractione præſtat. Eodem modo quibus hæmorrhoides retentæ ſunt, potiſſi-
mum ſi natura ſint atrabilaria. Qui'que quotannis æſtate plethoricis morbis corripi aſſolẽt, & hos F
quoque veris initio vacuare expedit. Eadem ratione & qui ipſo etiam vere illiuſmodi malis ve-
xantur. Sunt autem quidam oculis imbecillioribus, aut ſcotomaticis quas vocant boc eſt vertigino
ſis obnoxij paſſionibus, qui & ipſi principio veris inaniri poſcunt. Sed illud prius vidẽdum, quid
ſit quod in illis aceruetur. Siquidem non nullis amaræ bilis ſuccus plus cæteris colligitur: quibuſ-
dam bilis atræ, aut pituitæ: alijs ex æquo omnes, in quibus ſanguis abundare dicitur. Hos ergo om-
nes vacuabis, Sicuti etiam podagricos & arthriticos veris principio, exhibito videlicet aut medica-
mento purgante, aut ſanguinis diminutione. Equidem complures ipſe ſanaui, qui tribus qua-
tuor'ue annis per interualla pedum laboraſſent doloribus, exundante humore veris initio expur-
gato, aut ſanguine diminuto. Cæterum id neminem latere puto, illos in omni deinceps victus vi-
tæq; ratione agere moderatos. Nam intemperantes, vinoſoſq;, ac ventri gulæq; deditos, neque pur
gatione, neque ſanguinis miſſione magnopere adiuueris, nam per vitæ intemperantiam, crudo-
rum humorum copiam ocyſſime colligunt: verum his ne manum quidem admouere tentandum
eſt. Eis verò qui præceptis ſalutaribus obſequentur, ſummopere profueris, ſi principio veris pri-
mum quidem euacuaris: deinde autem ad exercitia, victus'que rationem ſalubrem deinceps per-
duxeris. Quæ de iſtis dixi, hæc tibi dicta putato & de omnibus, qui morbis ijs quos modo dicebam G
capi ſunt apti, nempe aut comitiali, aut apoplexia, aut vertigine, aut ſanguinis reiectione, aut me-
lancholicis.

Non nunquam Abſque Plenitudinis indicijs Sanguinem mitti oportere: ac de Ortu eorum Affectuum qui Rheumatici vocantur. CAP. 8.

PORrò non ſolum vbi adeſt plenitudo, ſiue ea vt ad vires ſit, ſiue vt κατὰ τὸ ἔγχυμα, mirifice
prodeſt venæ ſectio, verum etiam citra plenitudinem initio phlegmones, quæ aut propter
ictum, aut propter dolorem, aut partium debilitatem prouenit. quippe cum dolor ſanguinem ad
ſe trahat, & ſæpe partium debilitas phlegmonem, abſq; ut in corpore plenitudo ſit, procreet. Oſten
ſum eſt enim in virtutum naturalium commentarijs, infirmam natura partem prompte grauari,
ſi vel paulo plus aceruetur aliquando in ea excrementi: quinetiam q pars quælibet vim poſſideat
ſicut familiarium attractricem, ita quoque alienorum excretricem: tum quòd duplex ſit alienum,
alterum quantitate, alterum qualitate: Itaq; partem quamuis, quæ licet ab humoribus in ſe cõtentis
non grauetur, tamen excrementa quædam habeat in qualitate præter naturam, ad eorum excretio-
nem per venas inibi ſitas tanquam per canales inſurgere. Porrò ſi quod propellitur, prauus ſit ſan-
guis, ſiue alius quiuis ſuccus, ad propinquam primum veniat partem neceſſe eſt: Vbi rurſum duo- H
rum alterum eueniet, aut enim concoctus aut corru*ptus in aliam tertiam haud tranſfluet: aut, ſi neu-
trum aſſequatur, denuo ex parte ſecunda in aliam labetur, atque iterum ex illa in aliam: neque ceſſa
bit quoad in talem quampiam illabatur, quæ amplius ex ſe propellere quod in ipſa redundat, ne-
queat. Accidit autem id illis partibus, quæ vim excretricem vicinis omnibus imbecilliorem obti-
nent: ſiquidem haud etiam in illas quæ præ virium robore non admittant, repellere quod mole-
ſtum eſt valent. Nam & hoc quoque nobis in illis monſtratum eſt commentarijs, quòd non ſolum
pars quælibet recrementum in vicinam protrudat, verum q & recipiat quidem, ſed contra ſæpe
remittat, & contra repellat, in ſeſe haud admittens: quo in certamine victoria potitur validior. Qua-
propter partes infirmiores omnium primæ excrementitijs morbis corripiuntur. Huiuſmodi qua-
piam ratione rheumaticos vocatos affectus prouenire ſcito, toto videlicet corpore infirmo, quæ
vna eſt mali habitus ſpecies: principibus verò illius partibus, paulum licet inſit ipſis ſanguinis, gra
uari tamen ſolitis, eumq; ad carnoſas cutis partes protrudentibus, potiſſimumq; ad adenas excipiẽ-
dis recrementis idoneos tum ob ſubſtantiæ laxitatem, tum quia omnium partium minime robu-
ſtas habeant naturales virtutes, ſicut & pinguedo. Nam cum quatuor eæ ſint, vt oſtenſum eſt,
prima attactrix, ſecunda retentrix, tertia excretrix, & quarta alteratrix, alias quidem tres imbe-
cillimas,

*In græ. impreſſis legitur διαφθαρέντα ut uertit interps hic. in ãtiquis autẽ διαφορηθέντα habetur. i. digeſtus per halitũ. & ita uidetur legiſſe Calaber.

A cillimas, adenes carneſq; obtinent:at vnam alteratricem haud ita multo cæteris partibus minorem. Poſt adenes ſequitur pulmo, fluxioni recipiendæ promptiſſimus. Nam & hic tres facultates infirmas poſſidet, & corpus ipſum laxum. Deinde eſt lien. Porrò cerebrum aut perinde vt illi, aut etiã plus, excipiendo fluxu eſt habile: cæterum hoc illis potius eſt, ꝙ conſtructionem habeat reijciendis ijs quæ accepit promptiſſimam: habet enim ingentes ventriculos, qui potius meatibus euacuantur. Quibus ergo carnoſo genere pulmo, lien, ac cerebrum, natura robuſtiora ſunt, in ijs ad adenas & carnes fluxiones perueniunt, vbi totus nimirum habitus infirmus fuerit, velut in rheumaticis affectibus accidere ſolet. Merito ergo his curandis ſcopus eſt, non euacuatio, ſed corporis totius roboratio: quanquam tamen curationis initium illis à miſſo oriatur ſanguine: † ac ſi excrementa prauam etiam qualitatem habuerint, vnà adhibeatur purgatio: In quibus maxime corporibus neutrius proprium expectandum plenitudinis ſymptoma eſt, puta grauitas quidem eius, quæ vt ad vires eſt, tenſio verò eius quæ vt κατὰ τὸ ἔγχυμα. Eadem ratione in ijs quibus pars quæpiam grauiter icta eſt, aut vtcunque aliter incipientem habet phlegmonen, eam ſi magnam fore ſuſpicamur, curationem ab inanitione auſpicamur, aut purgatorio medicamine exhibito, aut vena inciſa, prout nimirum alterum altero magis conuenire iudicamus.

† Aliqui vertũt. Si vero excrementa qualitate praua fuerint, purgationem adhibemus.

B *Inter Scopos Sanguinis detrahendi qui nam ipſam Detractionem, qui ipſius Quantitatem dicantur indicare.* CAP. 9.

Recte ergo admonemur in ijs quæ ‖ adiecta ſunt libro de victus ratione acutorum, ſanguinem mittere, ſi magnus ſit morbus, & æger florenti ſit ætate, robur'que adſit. Perperamq; Menodotus in ſola ſyndrome plethorica ſeruari venæ ſectionẽ inquit. Contra enim prorſum ſanguinis mittendi ſcopi, primum in ſe plenitudinem non comprehendunt, ſed fientis, {vt ſic dicam,} paſſionis ſuſpicionem. Nam ſi eam magnam fore apparet, omnino ſanguinem mittemus, etiam ſi nulla exiſtat plenitudinis nota, tantum inſpecta ætate, viribus, & regione, quæ ſola in ijs quæ adiecta sũt libro de ratione victus recenſeri conſpiciuntur. Vigentes enim ætate, propter pueros & ſenes in diſtinctionem aſſumpſit. Cæterum primi principes'que mittendi ſanguinis ſcopi ſunt, morbi magnitudo, & laborantis robur: & hanc eſſe primam dicendum eſt ſyndromen, nõ plethoricã, in qua ſeruata ſit ſanguinis miſſio: in illa enim & hæc comprehenditur, vt quæ morbi magnitudinẽ adaugeat. Quippe non ſolum vbi iam adſit morbus grauis, ſanguinis detrahendi tempus eſt, ſed vbi futurũ ſuſpicamur. Anteuertit.n. Hippocratis doctrina, qua nos docet quæcunq; morbis iam præſentibus recte perageremus, melius eſſe vt ipſa morbis incipientibus, aut imminentibus, anteuertendo faciamus. Quare & propoſitos ſcopos ad ſanos transferre liceat. Siquidem & his ſanguinẽ mittere expedit, vbi nimirum magni alicuius morbi metus imminet, rõne habita & ętatis, & virium. Nam ſiquis vt magnum incurrat morbũ ſit habilis, licet nullum ẽt in corpore ſymptoma acciderit, venam tamen ſecandam cenſemus: Satis eſt enim ætatem & vires inſpexiſſe. Itaq; tria ſunt ꝙ agnitionem continent, morbi magnitudo aut præſens, aut imminens: ætas florens: & viriũ robur. Forte verò negligentius in ijs quæ adiecta ſunt libro de victus ratione acutorum, expoſita videri poſſit vna ætatis particula. Nec enim florentem duntaxat dixiſſe recte habet, ſed addenda eſt & quę illã præcedit, & quæ ſequitur, vti videlicet duæ tantum diſtinctioni eximantur, nẽpe puerorũ, & ſenũ. Verum ſenum ætas in virium verbo comprehendi poteſt: nulli enim qui ea ætate eſt, robur ineſt. Quibuſdam verò medicis ne pueris quidem robur ineſſe viſum eſt, ſed perperam rem intelligentibus, ſicut alibi nos oſtendimus. Itaq; ſi magnum fore morbum expectamus, aut iam præſentẽ inſpicimus aut incipientem, venam tundemus, virium habita ratione, tantum'que ex oratione exemptis pueris: dicemusq; minus perfecte poſitam ætatis dignotionem ab eo, qui conſcripſit ea quæ adiecta ſunt libro de victus ratione acutorum: Satis.n. ſunt ad incidendam venam hi duntaxat ſcopi. Neq; enim vbi tanta crudorum humorum copia accumulata eſt, vt ſecãdam venam prohibeat, D ratio redarguitur: nam iſtis virium robur non adeſt. Eſtq; hoc indicium eos haud poſſe ſanguinis miſſionem perferre, quando vnà cum dolore corporis totius, qui exciderit ab indicando ſanguinem abundare, pulſus adeſt in vehementia & magnitudine inæqualis, exuperantibus per ipſius inæqualitatem, imbecillibus & paruis. Definitis itaque tribus mittendi ſanguinis ſcopis, nempe morbi magnitudine aut præſente, aut imminente, aut incipiente: ætate florente: virium robore, extra puerorum ætatem: ad alia antedicta mittendi ſanguinis indicia, quæ non pauci medici adijcienda cenſuerunt, nunc accedamus. Coindicant autem hæc detractionis quantitatem, non ipſam ſanguinis detractionem. Itaque ex morbo, ætate, & viribus, minuendus eſſe ſanguis cognoſcitur: At vacuationis quantitas non ex iſtis modo, ſed ex alijs deprehenditur. Ea ſunt, plethorica vocata ſyndrome: aeris nos ambientis temperies, in tempus & locum diuiſa: eaq; quæ in anteacta acciderunt vita circa comeſorum tum quantitatem, tum qualitatẽ: excretioneſq; ac motiones, aut factas, aut non factas. Sed quæ'nam ſit in his diuerſitas, paulo poſt viderimus.

de vict. rõne ī mor. acu. cõ. 2. t. 19. 7ª. 136. c

De Ratione Vacuandi eos, qui Cum plenitudinis indicijs Sanas obeunt Actiones. CAP. 10.

IN præſenti autem de vtriuſque plenitudinis notis contemplabimur, an vbi eæ in homine ſolita negocia obeunte apparuerint, mittendus illi omnino ſanguis ſit: an id neceſſarium non ſit, vbi nulla magni affuerit morbi expectatio. Porrò quid hac de re ſentiam, neminem veſtrum ambigere

gere

gere arbitror, vt qui ſæpe aſſueritis ſanguinis miſſionem ſuadenti, tum podagricis, tum arthriti- E
cis, tum epilepticis, ad hæc melancholicis, qui'que ſanguinem antea expuiſſent, aut in thorace ſtru
cturam ſortiti eſſent ad id malum idoneam, preterea vertiginoſis, qui'que aſſidue corripi ſolent an-
gina, peripneumonia, pleuritidibus, hepatidibus, ophthalmijs vehementibus, aut, vt in ſumma di-
cam, magno quopiam morbo. Nam in illiuſmodi omnibus neceſſarium eſſe remedium minutio-
nem ſanguinis arbitror confeſtim adhibitam poſt habitam virium atq; ætatis rõnem. Hæc enim ſi
forte aliquando non dicantur, ſubintelligere õportet. At qui nihil eiuſmodi vnquã antea perpeſſi
fuerint, omnium'que corporis partium inculpatam ſortiti conſtructionem, geminam me vacuatio
nis viam proponere noſtis, per venæ ſectionem quidem, ſi in victu ſint intemperantes: citra hanc,
ſi temperantes. Licet. n. frictionibus multis, balneis'que, & ambulationibus, aliiſq; motionibus, ad
hæc vnctionibus digerentibus, celeriter plenitudinem exhaurire, ſi vtique videbitur non eſſe craſſi
ſanguinis abundantia. Talis eſt vt plurimum maxime melancholica, raro verò crudorum quos vo
cant humorum. Cæterum in redundantia humoris melancholici ſanguinem mittere præſtat, aut
certe omnino medicamento vti atrã bilem expurgante. At vbi crudi ſucci exuperant, ante quàm
morbus inuaſerit, caute vacuabis: ſed vbi iam febris corripuerit, vti ante monui, nequaquam. Ha-
bebis verò eorum indicium tum colorem veluti plumbeum, aut ex pallido album, omniaq; potius F
ꝙ rubrum, tum pulſuum inæqualitatem. Si verò etiam admodum creuerit talis plenitudo, tum &
corporis illis grauitas ineſt, atq; ad motus pigritia, tum mentis tarditas, & ſenſus hebetudo. Contra
verò ſi quibus ex compreſſis hæmorrhoidibus cumulatus in corpore ſanguis extiterit, audacter ve
nam incides, etiam ſi antea grauem experti morbum non fuerint. Fieri enim poteſt, vt apti quidem
ad eiuſmodi aliquem fuerint, cæterum ob inanitionem quæ ex hæmorrhoidibus fit, non dum per-
peſſi. Porrò ſi quæ illis partes prauam ſortitæ ſtructuram appareant, ac potiſſimum in thorace, om
nino eis ocyſſime ſanguinem detrahes.

De Ratione Euacuandarum Mulierum, quibus Menſtrua ſuppreſſa ſunt, ac quòd Sanguinis miſſio Reuellendi gratia inanitis etiam corporibus adhibetur. CAP. 11.

IDem me ſentire nouiſtis & de mulieribus, quibus menſtrua reſtitit purgatio. Neque enim profe
cto proroganda in his euacuatio eſt; non tamen neceſſe eſt illis venam ſcindere; quippe cum mal-
leolorum ſcarificationes ſuperfluitati quandoq; euacuandæ ſatis eſſe queant: & quæ & alioqui hoc
ẽt habent, ꝙ mẽſium vacuationem ciere poſſunt, ſicut etiam in malleolis ac poplitibus inciſę venę.
Nam plenitudines à ſuppreſſis menſibus ortas, omnino per crura euacuabis, ſiue venam ſecare
oporteat, ſiue ſcarificare. Sectæ enim in cubito venæ mulierum reuellere purgationem aſſolent. G
Porrò quæ ex mulieribus albidiores ſunt, ſanguinem aceruare tenuem ſolent: quocirca adhibitis
malleolorum ſcarificationibus maxime iuuantur. At quæ nigriores ſunt, ſecta vena curato: craſ-
ſiorem enim ſanguinem, ac magis melancholicum colligunt, magis verò etiam ſi magnas habe-
re venas appareant, quod illis accidit quæ graciliores ſunt ac nigriores. Carnoſis verò & candidis
paruæ inſunt venæ, quibus malleolos ſcarificare, ꝙ venam ſecare præſtiterit, quippe cum hæ par-
uas in cruribus venas habeant: itaque etiam ſi probe ſecentur, quod iuſtum tamen ſit, non profluat.
Cæterum non contemnenda venæ ſectio eſt, tanquam non ſit auxilium reuulſorium cum me ſæ-
penumero conſpexeritis in valida ſanguinis è naribus eruptione eo vſum repente fluxionem ſe-
daſſe. Expedit autem, vti vidiſtis, non eò vſque ſanguinem educere, dũ ad extremum vires ducan-
tur, ſed quoad quod ſymmetrum moderatum'que ſit, eductum videatur, prorumpẽtiſq; ſanguinis
impetus non dum flacceſcat, ſed validus permaneat: ſecare in cubito venam, ſi ex dextra nare pro-
rumpat ſanguis, in brachio dextro: ſin ex altera, in ſiniſtro. Simul autem cum hoc agis, artubus vin-
cula inijcito aut ex lana, aut ex canabe: tum hypochondrio directe ſuppoſito cucurbitam admitti-
to. Nam hæc nos faciendo, vt ſcitis, ſemper erumpentem ex naribus ſanguinem compeſcuimus,
cum antea experiundo quæ ſcribunt in nares inſerenda medicamenta, atque in frontem illinenda, H
infirma omnia compererim. Itaque ad ea quæ ſupra de ſanguinis miſſione dicta ſunt, & hoc quo-
que Menodoti opinionem conuincit, qui putarit plethoricam vocatam ſyndromẽ remedijs nos ad
monere. Nam quæ dicta eſt affectio, plethoricæ planẽ contraria eſt. Adhibemus autem ad eam ſan
guinis miſſionem, non vt euacuatorium, ſed vt reuulſorium remedium.

Quando Melius ſuccedat Partita Sanguinis Detractio: quando Semel confeſtim, vel ad Animi deliquium vſque vacuandum. CAP. 12.

NIhil æque artem medicam in agendo coniecturalem efficit, vti cuiuſque remedij quantitas.
Etenim cum frequenter compertum habeamus tempus inſtare exhibendi aut cibi, aut po-
tus, eius'que aut calidi, aut frigidi: quantum tamen dandum ſit, certo haud nouimus. Idẽ vſu venit
in purgantibus medicinis. Nam quòd laboranti præbendum ſit medicamen, aut bilem tum fla-
uam tum atram, aut pituitam, aut ſeroſum excrementum euacuans, exacte nouimus: cæterum
quantum præberi debeat, ne*ſcimus. Atqui talis exhibitio corrigi poſtea nequit. Nã quod ſemel
in ventrem deuoratum eſt medicamentum, quo minus omne deuoratum ſit, fieri nõ poteſt: neque
poſſibile eſt, vbi plus quàm conueniat, iam purgetur homo, partem oblati auferre. At in ſangui-
nis miſſione ſummum id bonum eſt, euacuationem dũ voles poſſe ſiſtere, ac rurſum quo videatur
tempore.

*Al. οὐκ ἐπιστάμεθα βεβαίως. i. non ſcimus firmiter.

A tempore,fluere ſinere,quoadusque recte habere appareat. Quapropter præſtat,niſi quid vrgeat, priori miſſione minus detrahere,iterumq; eam repetere,immo ſi lubet,& tertio. Vbi ergo multa euacuatione eſt opus,verum vires ſunt imbecilliores,in his euacuationem partiri expedit,vti nimirum & me feciſſe vidiſtis in ijs,quibus crudiorum inerat humorum copia.Nam pauculo ſanguine detracto,protinus melicratum exhibeo probe coctum cum incidẽtium medicaminum quopiam, velut hyſſopo,origano, & interim ẽt nepita, aut pulegio, aut certe cũ melicrato oxymel, aut oxyglycy:ac ſic rurſum ſanguinem minuo,vel ipſo eodem nõ nunq; die:interdum die poſtero, in quo rurſum exhibito propoſitorum medicamentorum quopiam,iterum de ſanguine quid aufero: ac rurſum tertio die ſimiliter bis. Cæterum vbi feruescentis ineſt ſanguinis plenitudo,acutiſſimam accendens febrem,ſubito ac ſimul euacuare expedit:eamq; inanire tentandum, vel ad animi deliquium vſq;,virium modo inſpecto robore.Itaq; memini quibuſdam ſex detractas protinus cotylas aut poſtridie,aut tertio quarto'ue:quibuſdam primo etiam die, cum febris principio noctis cœpiſſet,aut medio,ac quæ pridie comederant,probe fuiſſent concocta. Non nullis autem pridie inæqualitatem, aut ſudorem, aut dolorem capitis alterius'ue alicuius partis ſe ſentire querentibus,ac proinde parce eſitantibus,vbi febris præcedente inuaſiſſet nocte, primo etiam die me ſanguinem **Al. grauitatem, & ita ẽt legit Oribaſius.*
B detraxiſſe memini.Nam in quibus tibi ſanguinis feruentis copia apparet,quàm ocyſſime eum vacuare conator,priuſq; in principem aliquam partem ingruat. Quamobrem nec per noctem ſanguinem aliquando mittere verearis. Siquidem ridiculum eſt,quod quidam factitant,à ſecũda diei hora ad quintam aut ſextam ſolummodo ſanguinem mittentes,haud alio quouis tempore: quos ſi non clyſteres,cibum,aliaq; exhibere remedia quocunq; tempore noctis vidiſſem,grauiter ꝑfectò in illos inueherer. Quoniam verò omnia agunt haud præfinito vno horarum numero omnibus morbis communi,ſed vt affectus moneat, in ſola autem miſſione ſanguinis dictum modo tempus ſemper obſeruant, tolerabilis eſt illorum error.Sic itaq; affectis ægrotis, vt diximus, expedit & ad vſque animi defectum ſanguinem educere.Noui enim ex ijs quoſdam neceſſario ex animi deliquio refrigeratos,ac toto corpore affluentibus madoribus,& aluo rupta,celerrime morbo liberatos. Vtile eſt autem pulſuum diminutionibus animum aduertere,tangendo eos ſanguine etiamnum fluente,ſicut in alijs omnibus dum ſanguis mittitur,facere conſueui,ne videlicet nobis nec opinantibus, pro animi deliquio mors occupet:quod ſanè tribus eueniſſe medicis noui. Venam ſecabat eorum vnus mulieri febricitanti,aliorum vterque viro, ſed ad tantum animi duxere deliquium, vt vires recuperari non poſſent.Proinde ſatius eſt tam copioſis vacuationibus abſtinere,niſi magna incum-
C bat neceſſitas. Quin & reuulſionem,non leue & ipſam auxilium,quodq; ſæpe ſecta adhibetur vena,quanto maiorem in numerum particulares auxeris detractiones, tanto efficaciorem effeceris. Hæc itaque prænouiſſe præſtabat.

Quæ præuidenda ante Venæ ſectionem, vt Tuto Sanguinem mittamus. CAP. 13.

RVrſum autem à principio ad propoſitam reuerſi ſpeculationem, exponamus quæ ſumme neceſſaria eſſe compertum habemus ijs,qui innoxie venæ ſectionem obire ſemper volent. Primum omnium ſcire conuenit,dum propoſiti ſcopi huius præſidij augentur, maiorem indicare euacuationem:dum verò exoluuntur,tantum detrahendum de ſanguinis miſſione, quanto illi minores euaſerint.Morbi itaque magnitudo cum virium robore primi erant mittendi ſanguinis ſcopi,ille quidem quæ facienda ſunt indicans,hic tanquam illum haud prohibens, id quod contraindicare iuniorum medicorum quidam appellant. Non nunquam enim affectio mittendum ſanguinẽ commonet,cæterum virium contra robur prohibet. Quibus ambobus ſcopis præſentibus,cõſtat, vt ante diximus,nullam eſſe crudorum humorum tantam talemq; plenitudinem,quæ hoc inhibere auxilium poſſit.Deinde conſiderandum quæ ſit naturalis hominis temperies.Nam quibus am-
D plæ ſunt venæ,quiq; modice graciles ſunt,nec candidi, neque tenera carne præditi,copioſius euacuabis:contrarios autem parcius,quippe qui exiguum habeant ſanguinis,carnemq; facile tranſpirabilem. Hac ratione nec pueris venam tundes vſq; ad quartumdecimum ætatis annum:poſt quẽ ſi multus congeſtus ſanguis appareat,tempuſq; anni vernum fuerit, regioq; natura temperata,& pueri natura bene ſanguinea,ſanguinem minues:multo'que magis ſi aut peripneumoniæ, aut anginæ, aut pleuritidis, aut alterius cuti grauis'que morbi, periculum incumbat. Detrahes autem primum,vt ſummum,ad cotylam vſque. Quòd ſi poſtea perpendenti vires,permanere validæ videantur,dimidium eius adijcies,reiterata miſſione. Didiciſti autem vehementi pulſui cum æquabilitate,tanquam minime fallaci virium robuſtarum ſigno, fidem ſemper habendam eſſe, ex abundanti autem & magno.Itaque & ſeptuagenarijs,modo dicti adſint pulſus,ſi affectus iubeat,venam ſecabis. Sunt enim quidam & in hac ætate multi ſanguinis, vires'que habent robuſtas: ſicut alij ſicci,& pauci ſanguinis,& facile areſcentes quauis percuſſa parte. Itaque non numero annorum ſolummodo animum aduertes,quod quidam faciunt,ſed & corporis habitui. Nam ſunt qui ſexageſimo ætatis anno venæ ſectionem non ferant,cum quidam qui ſeptuaginta nati ſunt annos, perferant. Veruntamen minus his vtique detrahes, etiam ſi eandem habere affectionem, quam florens corpus,appareant. *aſ. nigreſcentes. & ita Oribaſius.

Quibus Indicijs vacuandi Sanguinis Menſuram diſcernamus. CAP. 14. E

OPtimum autem fuerit, priuſquam aperiatur vena, hæcq; omnia conſiderare, & maxime hæmor
rhoidibus ſuppreſſis, aut muliebri purgatione. Vbi verò inciſa vena ſanguis effluit, muta-
tioni eius & maxime cum adeſt iam phlegmone, labaſcenti'que fluxionis robori, potiſſimum autē
pulſuum mutationi tanquam indicio haudquaquam mendaci, animus diligenter attendendus eſt:
continuo q; quieſcendum pulſu alteraſcente aut in magnitudine, aut in quauis inæquabilitate. Nã
de mutatione in imbecillitatem, quid attinet dicere? didiciſti enim in hac qualitate certam fieri di-
ſcretionem firmarum, infirmarum'que virium. In quibus autem iuxta ſectam venam phlegmone
eſt ingens, optimum eſt ſanguinis & in colore & in conſiſtentia mutationem expectare, ſicut indi-
cauit Hippocrates in libro de acutorum victu, quando de pleuritide verba facit: alius enim eſt qui
in phlegmone eſt ſanguis, ab eo qui ſecundum naturam, vt pote plus excalfactus. Nã ſi antea cru-
dior erat, rubrior modo & flauior efficitur; ſin eiuſmodi prius fuerat: ad atredinem vergit aduſtio-
ne. Proinde Hippocrates de pleuriticis hunc in modum ſcripſit: ‖ Secanda verò in cubito vena
interna: nec verearis multum detrahere, donec rubrior flauior q; multo fluat, aut pro puro & ru-
bro liuidus, vtrunq; enim euenit. Siquidem ſignum conſtituit aſſumpti alicuius in ſectam venam
ex phlegmone ſanguinis, mutationem in eo apparere. Non tamen omni ex parte hæc expectanda F
eſt: ſed eſt quando antequam fiat mutatio, ceſſare conueniat, id q; duplici nomine, ob infirmas vi-
delicet vires, aut phlegmones malignitatem: interdum enim nihil ab ea emittitur, ſed inibi forti-
ter conſtrictus eſt. Si tamen vires exolui euacuatione non dum videantur (id quod ex pulſu ſcies,
& ſi cui ſanguis mittitur, æſtate ſit florenti) expectanda eſt mutatio, potiſſimum ſi ambiens ſit tem-
peratus. † Duo enim hæc ſunt, ob quæ maxime coniecturalis efficitur euacuationis in hoc auxi-
lio quantitas, laborantis natura qualis ſit, quam vtique ad amuſſim nouiſſe non liceat: & ambientis
temperies qualis ſit à miſſo ſanguine futura. Nam cũ febrilis calor multum ſanguinis digerit, atq;
abſtinenter laborans victitat, neceſſario breui illum nutrimentum ex ſanguine deſtituit, interim'q;
virtus exoluitur. Abſumitur autem ob laborantis quidem temperiem ſi calida humida'que ſit, cu-
iuſmodi eſt puerorum; ob ambientem verò ſi regio ſit calida, & tempus æſtiuum. Proinde minus
detrahimus, ꝗ plenitudo commonet, quod ad ætates quidem attinet, in pueris: quod ad corporis
habitus, in candidis, & quibus mollis tenera q; eſt caro, quales Galli ſunt: quod ad tempus, ſub Ca-
ne: ſimiliter etiam in regionibus & conſtitutionibus. Alia verò ratione, vt & ante propoſitum eſt,
in contrarijs, hoc eſt in frigidis tum tẽporibus, tum locis, largam euacuationem fugimus, pro-
pter inſequentem nimirum refrigerationem. Quapropter vnum definire in quoq; dictorum va- G
cuationis modum ſcripto non licet. Memini enim quibuſdam ad ſex vſq; libras ſanguinem detra-
ctum fuiſſe, ita vt febris protinus extingueretur, nec vlla ſequeretur virium afflictio: quibuſdam
verò ſeſquilibram haud citra leue ſaltem virium detrimentum; quibus ſiquis duas vacuaſſet, ex-
treme læſiſſet. Quapropter vtiliter quibuſdam vnam quoque detraxi aliquando, immo verò non
nunquam hac quoque minus, id'que ex vena aut cubiti, aut poplitis, aut tali. Nam ex venis quæ
ad magnos oculorum angulos conſpiciuntur, aut ſub lingua, quod certe mentione dignum ſit, ef-
fluere non ſolet: ſicut nec ſiquis ſumma in manu aut pede venam ſecet, quemadmodum putant,
qui lienem curari aiunt à venæ quæ ad ſecundum paruum digitum ſita eſt, ſectione, de qua fuſius
deinceps diſſeretur.

de vict. Acu. cõ 2. t. 10. 7ª. 117. b

† Oribaſius legit δύο γάρ ἐςι ταῦτα δι' ἃ μάλιστα ἀγνοοῖται τὸ ποσόν. c. 1. Duo enim hæc ſunt, ob quæ maxime ignoratur quantitas euacuationis in hoc auxilio, laborantis natura, cum qualis ipſa ſit ad amuſſim dignoſcere nequeamus, & ambientis &c. Quanquã non uidentur hæ duæ ſcripturæ admodum inter ſe differre.

* πλῆθος eſt in codicib. græcis. Oribaſius aũt legit πάθος. i. paſſio.

Quòd Natura Euacuatione è Directo ſoleat Affectus omnes perſanare. CAP. 15.

QVæcunque igitur de hoc ſcemmate ſiue ſpeculatione, à medicis dicta ſunt, ea ſi ſcribere ag-
grediar, opus erit libro ijs ſingillatim dicato, eo q; ingenti. Cæterum quemadmodum in alijs,
quæ hactenus definita ſunt, effeci, vt ſ. & mentem meam vobis exponerem, qui eam à re-
bus ipſis probari vidiſtis, idem nũc quoque faciam, ſumpto initio ab ijs quæ quotidie in laboranti-
bus videntur: quæ quidem Hippocrates diligenter obſeruata, memoriæ prodidit. Eſt verò eorum H
vnum primarium q; caput, hoc ſcilicet: Quibuſcunq; κατ' ἴξιν eruptio ſanguinis accidit, ſummum
id commodum laborantibus affert: hoc autem κατ' ἴξιν quòd in rectum intelligatur, omnibus
confeſſum eſt, cum clariſſime ſæpenumero hac voce κατ' ἴξιν in hoc vtamur ſignificato. Quibus ve
rò contra euenit nihil iuuat, aut etiam interdum nocet, ꝙ vires ſcilicet citra morbi leuamen deij-
ciat atque exoluat. Non enim in liene turgente ex dextra nare erumpens ſanguis, nec in iecore ex ſi-
niſtra, vllam fert vtilitatem: ſed reuulſio quibus in directum adhibetur, euidentem vtilitatem cele-
riter oſtendit: quibus contra, haud etiam. Dextra igitur nare ſanguis erumpens, ad dextrum hypo-
chondrium fixa cucurbitula, clare celeriter q; ſiſtitur: ſicut ad ſiniſtrum, ex ſiniſtra erumpens. Por-
rò reuulſionis cauſa, ſi venam ſeces, in directe quidem oppoſitis ſanguinis eruptionibus, citiſſime
conſpicuam videbis vtilitatem: at ſi contra ſeces, nihil profuerit.

Venæ Sectionẽ è Directo patiẽtis Partis fieri oportere: Ac de Venis quæ in Cubito ſecantur. CAP. 16.

SIc affecto liene haud æque adiuuerit circa anularem digitum ſiniſtræ manus inciſa vena, at-
que ſi internam cubiti ſecueris: multum enim iuuat afflictum lienem ſanguinis ex ſiniſtro bra-
chio detractio. Præſtat autem non ſemel quantum conueniat extraxiſſe, ſed in duos dies id partiri
ſatius eſt. Inuenire tamen nequeo, quam ob rem medici lienoſis ſanguinem detrahere neglexerint:

*in græcis cod. non habetur hæc particula negatiua.

ſiquidem

A ſiquidem ego ingentem perpetuo vtilitatem prouenire conſpexi,ſi vel libra duntaxat vna detracta foret. Vacuationis tamen menſura ex dictis ſcopis conijcienda eſt. Quin & pleuriticis,quæ è directo laborantis lateris adhibita fuit ſanguinis miſſio,clariſſimam ſæpe vtilitatem attulit:quæ verò ex brachio oppoſito,aut omnino obſcuram,aut certe poſt temporis interuallum. Ad hæc, oculorum perſæpe dolores grauiſſimos è directo venæ, quam humeralem nominant, ſectio intra horæ vnius ſpatium compeſcuit. Conari autem in omnibus affectibus præſtat,poſt modicam ſanguinis miſſionem,iterato mittere: interim eodem die,ſi ita expedire videatur:interim poſtridie:niſi quando,vt ante dictum eſt, ad animi deliquium euacuationem ducere conueniat. Itaque dolentibus oculis humeralis vocata vena,quæq; ex ea deriuata eſt,in cubito inciſæ, luculentum celeriter commodum afferunt: Affecto verò latere,aut pulmone,aut ſepto tranſuerſo, aut liene, aut iecore, aut ventriculo,ea quæ per alas ad cubiti iuncturam pertingit. Hoc autem caſu maxime interior ſecanda venit:quòd ſi non,certe ea quæ ab ipſa diducta in iuncturæ apparet flexura. Nouiſtis ſanè paulo ante ab humerali vena prædictam diduci,ipſam connectentem. Nam hi tres ſunt loci mittendi ex cubito ſanguinis,interior, exterior, medius. Igitur interior vtilis eſt in ijs,quibus inferiores collo partes patiuntur:Exterior verò in ijs,quibus quæ his ſuperiores ſunt, vt facies,aut caput.

B Medius locus interdum vtraſque habet diductas venas in ulteriorem brachij partem tendentes,ac deinde hic coeuntes:interim verò celeriter in vnum mutuo congredientes, in ipſo videlicet iunctu-ræ flexu: ac non nunquam obſcuram earum alteram, claram verò alteram.Itaque vbi vena quæ parti affectæ propria eſt,obſcurior fuerit,& ad mediarum aliquam accedas,conare,quæ à propria diducitur,potius incidere.Eſt verò vbi & quæ inferiores ſunt cubiti iunctura,eas quæ in vlna exiſtunt ſcilicet,nihil ſecare prohibeat,vbi nimirum quæ in cubito ſunt, non appareant, ſed eas certe quæ in rectum ſunt affectis. Porrò tam perſpicuum ſæpe celere'que remedium,quæ è directo affectis partibus venæ ſecantur afferunt, vt & qui patiuntur, & familiares ipſorum, ſæpenumero obſtupeſcant.

Hiſtoria Oeconomi Romani diuitis, Qui fuit ab Oculorum inflammatione, ac cæcitatis periculo,per Sanguinis miſſionem è Directo,liberatus. CAP. 17.

ITaque ego olim rogatus ſum à diuite quopiam in ſuburbijs Romanæ urbis, vt rerum ſuarum Oeconomum inuiſerem,cui cæcitatis imminebat periculum,nam ita ille dicebat: certe magno dolore vexabatur,idq; diebus iam uiginti. Diuitis autem illius familiæ præfectus erat medicus ſe-

C ctæ Eraſiſtratææ,anxie ſemper venæ ſectionem refugiens. Vbi ergo laborante inſpecto,iuuenem eum multi ſanguinis cognouiſſem:ac oculos quidem non dum vlceratos habere, cæterum phlegmonen maximam fluxionemq; , tum in ambabus palpebris denſitatem, atque in altera quaſdam etiam aſperitates:à quibus oborta caligine ægrotus magis magiſq; dolebat,ac phlegmone fluxioq; acerbabantur:his inquã conſpectis, cognitaq; omni ratione curationis, qua medicus ille vſus fuerat:me quidem aſſidue in ſuburbium uenire poſſe negabam,cæterum ex vſu eſſe vt triduum vt mi nimum hominem paruis temporum interuallis inſpicerem. Permitte igitur illum inquam mihi,ſi uidetur,tres hoſce dies. Immo uerò,inquit,vt facias obſecro,gratiamq; habebo:quin iam hominẽ tecum ad ædes tuas in urbem abduc. Venit autem circiter horam quintam:ac prima protinus detractione tres ſanguinis libras exhauſi,deinde hora nona aliam. A quibus mirifice refectus,inunctus eſt poſtero die mollium collyriorum quopiam,cui admiſtum erat quod uinum habet,ſicuti in eiuſmodi facere conſueuimus,illitu ſub palpebris facto,ſpecilli cuſpide in ſummo medicamen impoſitum ferente.Id primum quidem mane faciebam,deinde ad horam tertiam, poſtea ad nonam. Poſt quas inunctiones ſub occaſum Solis in balneum ductus eſt. Poſtero deinde die, palpebris extra verſis bis inunctus eſt,maiore copia collyrij illius quod vinum recipit, molli illi collyrio admi-

D ſta:dein ad veſperam lotus eſt. Poſtridie verò mane obuius diuiti illi egreſſus,eò loci vbi ex vehiculis deſcendere ſolent, ſalutauit illum oculis apertis, phlegmoneq; ac fluxione planè liberis,qui ante biduum illos ne aperire quidem præ fluxione atque dolore potuerat. Itaque res incantationi ſimilis viſa eſt,adeo vt & ipſe ille curationis celeritatem admiratus,exclamaret, vnaq; qui cum eo erant omnes in clamorem prorumperent: cum nos interim haud magnum quippiam feciſſemus, niſi tantum ex medici illius comparatione,qui ſummum malum attulerat venæ ſectionis metu. Porrò ex palpebris reſtabant extergendæ laboranti tum denſitates illæ, tum aſperitates,cæterum id fieri non poterat citra medicamentum mordax. Atqui ferre illud neutiquam potuiſſet,niſi prius vacuatus foret: dictum enim ſæpe à nobis demonſtratum'que eſt, Acria omnia medicamenta parti cuiuis admota,niſi vacuum corpus omne fuerit, atque ad amuſſim excremẽti expers,fluxionem attrahere,phlegmonen'que efficere. Percontatus itaque tunc diues,quæ'nam ea fuiſſet incantatio, req; omni intellecta,exinde Eraſiſtratæum illum medicum αἱμοφόβον, quaſi dicas ſanguifugum, nominabat. Hęc itaque narratio vtriuſque indicationem continet,tum quòd in affectionibus eiuſmodi venam ſecare oporteat,quod in præſenti oratione propoſitum nobis haud erat: tum quòd è directo laborantium partium: præterea humerales venas ſecandas, vbi ſuperiores pectore partes laborant.

Quæ venæ Quibus affectibus ſecandæ: Ac de ratione Euocandorum menſtruorum. CAP. 18. E

POrrò quemadmodum prædictæ oẽs partes in cubito ſecta vena iuuãtur, vt dictum eſt: ſic quæ
his inferiores ſunt, illis quæ per poplites & malleolos decurrunt. Sunt autem dictis inferiores
coxendix, vterus, veſica. At renes cui parti adſcribi debeãt, ambigunt: ſiquidem inferiores ſunt ijs,
quas prius recenſuimus: ſuperiores verò quàm eæ quas ſecundo loco. Itaque miſſo ex cubito ſanguini
interdum auſcultant, vbi videlicet recens fuerit phlegmone, copiáq; ſanguinis affuerit: Quibus ve
rò affectio ineſt, quam proprie nephritin nominant, eam quæ in poplite eſt ſecare expedit, aut cer-
te quæ in malleolis ſunt. Porrò vteri inflammationes magis etiam quàm renum, à venis in crure ſectis
iuuantur. Nam quæ ex cubito fiunt euacuationes, aliud etiam habent adiunctum malum, nempe
quòd purgationes menſtruas comprimant, ſanguinem ad ſuperiores corporis partes retrahẽdo: Quæ
verò fiunt ex cruribus, tantum abeſt vt retrahant, vt etiam menſes promoueant: Ac vbi id facere
volueris, tempus conſueti mulieri circuitus tribus quatuor'ue diebus anteuertens, aut vena inciſa,
aut ſcarificatis malleolis cruris vnius, pauculum euacuato: deinde poſtero die ſimiliter facito in cru
re altero: vt tñ etiam iſtis diebus in quibus vacuas, & ante eos quatuor aut quinque, extenuantem
victum procures. Conſcriptus eſt autem à nobis ſeorſum liber de Victu extenuante. Sed mulie-
ribus ſine huiuſmodi victus ratione menſes abunde prouocant & nepita, & pulegium. Exhibebis F
ea in melicrato cocta, ſed antea contuſa, arida, cribroq; ſubtili diſcreta, ac rurſum trita vſq; dum pol-
linem tenuitate referant: ita deniq; melicrato inſperge. Porrò conueniẽtiſſimum potui tempus eſt
à balneo, inuolutis adhuc linteo. Atq; hæc quidem medicamenta mitia ſunt. Valentiora ſunt, ſaui-
na, & dictamnum, cæterum vſus ante dictis ſimilis. Datur autem & hoc tempore medicamentum,
quod proprie Amarum appellatur, centum habens drachmas aloes miſtis aliorum medicaminũ
cuiuſq; ſex. Optimum eſt, vbi cinnamomum acceperit. Sed hæc obiter ſint dicta, quanquam non à
re ipſa aliena, quandoquidem ſanguinis ex vtero † fluxui auxiliãtur, cum euacuatione ex cruribus,
quæ fiat aut malleolis ſcarificatis, aut inciſa in talo aut poplite vena. Memini me iſchiadas ſiue co-
xendices, vno die facta ex crure euacuatione curaſſe, nimirum vbi non ex frigore, ſed impletis ſan-
guine, quę in coxa ſunt, venis, proueniſſent. Quare ſecta in poplite vena commodior ita affectis eſt,
quàm in malleolo: ſcarificatio autem nihil perſpicuo illis prodeſt.

† *clarius, fluxũ coadiuuãt,* τῇ φορᾷ συνεργεῖ.

De Ratione Vacuandi per Sectionem venarum In initijs ac finibus fluxionum: Ac eo quoque tempore cum Præſeruare ab Imminentibus morbis voluerimus. CAP. 19.

POrrò, vt ſummatim dicam, incipientes phlegmonas reuulſu euacuare oportet: quæ uerò inue G
teratæ iam ſunt, ex ipſis, ſi fieri poteſt, affectis partibus: quòd ſi nequeat, ſaltem ex vicinis. Ete-
nim in incipientibus, auertere quod influit expedit: in inueteratis autem, ipſum tantum quod affe-
ctæ parti infixum eſt, euacuare. Euacuabitur porrò id optime per venas coniunctas cum ijs quæ
in partibus ipſis ſunt ſitæ. Huic rationi experientia quoque ſubſcribit. Quocirca quæ in gutture
& arteria, graui torquentur inflammatione, in principio quidem ſecta in cubito uena, poſt princi-
pium autem ſub ipſa lingua, magnifice prodeſt, inciſis videlicet venis quæ ſub ea ſunt ambabus.
Sic induratæ phlegmonarum in oculis reliquiæ, ſecta quæ ad magnum decurrit angulum vena, mi
rifice iuuantur: Sicut capitis grauitates, & inueteratos in eo ex plenitudine dolores leuare manife
ſte ſolet tuſa in fronte vena: At incipientes, aut etiam vigentes, per cucurbitam in ceruice procurata
retractio, interim quidem ſolam, interim cum ſcarificatione. Cæterum pręuacuatum eſſe corpus uni
uerſum oportet. Eadem rõne incipientes in occipitio dolores, aut etiam vigentes, inciſa frontis ue-
na iuuat. Quippe reuulſiones cum euacuatione adhiberi magis debẽt in fluxionibus incipiẽtibus:
quæ uerò fiunt ex ipſis partibus affectis, aut illis vicinis, in phlegmonis quæ uelut ſcirrhi naturã re-
ferũt. In quibus autem corporibus nulla dum particula affecta eſt, cæterum vacuationem uere in-
eũte anteuertimus, in ijs ſi quidem talis ſit homo qui quotannis æſtiuo tempore febrilibus morbis H
obnoxius eſſe aſſolet, atq; eorum ſuppeditationem euacuare ſtudemus, æque pars quęuis in ſangui
nis detractionem accommoda eſt: ſicut ſanè ẽt ſi arthriticus ſit, omnibus articulis laborans. Quibus
autem eximie pars quæpiam, vbi prius euacuati non fuerint, infeſtet, haud æque liceat ex quauis
parte euacuationem molliri, verum ſicut in ijs qui pati iam occipiũt. Quamobrem podagricos ex
cubito euacuato: comitialibus verò morbis vertiginibusq; obnoxios, potius ex cruribus. Cæterum
ſi retẽtæ hæmorrhoides mittendi ſanguinis occaſio ſint, ſi quidẽ cohibere eas voles, quæ in brachio
ſunt: ſin prouocare, quæ in cruribus ſunt, venas ſecare conuenit: At in ijs quibus repreſſi ſunt men-
ſes, ſemper in cruribus. Non.n. vt in hæmorrhoidibus quidam eiuſmodi liberari euacuatione vo-
lunt, quidam habere etiam gaudent, ita quoq; ſe res habet in menſium purgatione. Quippe cũ hæ
morrhoidum euacuationem vereamur, ne in tantam euadat immoderationem, vt hoĩem vel proti-
nus interimat, vel hydropicum, aut cachecticum hoc eſt habitus mali, reddat: At vteri purgationi-
bus, vt quæ ſecundum naturam ſunt, tale nihil euenit. Accedit tñ aliquãdo, vt ex vtero per eroſionem ſan-
guis erumpat, in quibus nõ idem eſt curationis ſcopus: ſiquidem haud effluere ſanguinẽ volumus
vti ex menſibus, ſed planè ſiſtere conſilium eſt. Communis ergo in his oĩbus, ijs qui vere ineunte
ad ſanguinis miſſionem accedunt, hæc ratio eſt. Si quidem inſigniter infirmam partem aliquã ha-
beant,

A beant, in quam quæ colligitur plenitudo decumbat, per reuulſionem euacuare: At ſi tale nihil ſit, qua cuique magis placebit, excepta tamen aut hæmorrhoidis, aut menſium retentione, vt paulo ante definiuimus.

Aduerſus eos qui Primis tantum Morbi diebus Sanguinem mittebant. CAP. 20.

DE hoc ſane poteſtate & ſupra dictum eſt: veruntamen ſatius fuerit & hic quoque omnia percurrere, omnibus quæ ante dicta ſunt, in vnum collectis, & ſiqua non diſtincta ſunt, vna diſcretis. Igitur vniuerſim hoc ſciendum, in ſanguinis miſſione dierum numero primum haud eſſe attendendum, ſicut quidam ſcripſere: Ac non nulli, admodum ridicule, poſt tertiæ diei paroxyſmum, quando videlicet, vt aiunt, dignotio quædam habetur, qualis ſit in forma & moribus atque adeo tota natura ſua morbus. Alij extremum terminum mittendi ſanguinis definiunt diem quartum: intra quem miſſionem ſanguinis concedunt in paroxyſmorum interuallis adhibendam, electo quo libeat die. Alij detrahere feſtinant, quibus ſanguinis detractionem ex vſu eſſe ſtatuerint, transfluente etiamnum eo, ac vbi nec dum firmiter in parte aliqua ſuperfluitatem recipiente inhæſerit, vnum modo conſiderantes, num corruptio aliqua cibi in ventre concoquendi ſit facta, aut tarda concoctio, aut etiam cibi in eo contineantur. Ergo ꝙ maturandum ſit, in quibus vacuatio ex B vſu eſt, niſi prius concoqui aut cibos, aut in primis venis contentos ſemicoctos ſuccos, oporteat, rectiſſime præcipiunt, habenda q; fides. Verum quoniam quintum ſæpe diem, aut ſextum ab initio expectant, priuſquam nos ad curãdum accerſant, expediet nihilo ſecius quoque ſanguinem detrahere, etiam ſi huius auxilij primum tempus ſit omiſſum. Quocũque enim die mittendi ſanguinis ſcopos in laborante inueneris, in eo auxilium illud adhibeto, etiam ſi vel vigeſimus is ab initio extiterit. At qui nam fuerint hi ſcopi? Morbus ingens, Robur que virium, excepta ætate puerili, & aere nos ambiente valde calido. Porrò autem quoniam prius exoluitur temporis tractu in pleriſque morbis virtus, idcirco & mittendi ſanguinis occaſio dierum numero deperditur: non tanq̃ primario id dies efficiant, ſed re aliqua intercedente, nempe virium diſſolutione. Itaque ſiquando vel ſecundo à principio die vires exolui videantur, à vena ſecanda abſtinebimus.

De Hora in Detractione Sanguinis eligenda. CAP. 21.

SEd enim quòd in ipſo rurſum die in quo ſanguinem mittimus, obſeruanda ſit febris declinatio, clarere ſatis arbitror: quanquam quibuſdam id non ſatis ſit notum, qui manè tantum tundẽdam eſſe venam, aut ad ſummum in horam vſque quintam aut ſextam, exiſtimant. Verũ ſiquis memoria tenet quæ toto ſupra libro ſunt dicta, nihil tale committet, ſanguinem mittens quauis C diei noctis q; hora, modo reſpiciat, In febrientibus quidem particularium paroxyſmorum declinationem: In quibus aũt aut ob oculorũ lippitudinẽ, aut aliud ſimile, citra febrẽ, hoc opus eſt auxilio, non declinationem omnino, cum oĩno febris non adſit, ſed magnitudinem aut doloris, aut phlegmones, aut totius affectus, in quo ſecta opus eſt vena, inſpicere conuenit. Cum autem nihil eiuſmodi aut vrgeat, aut prohibeat, præſtat mane venam incidere, haud protinus ex ſomno excitis, verum circiter horam vnam iam antea vigilantibus. Dictum eſt autem, quòd & lauacro vti quibuſdam expedit: quod ſi verum eſt, & præeunte quoq; ambulatione non nullis. Cæterum in quibus vere ineunte venam incidere aggredimur, aut propter febris metum, aut alterius cuiuſpiam affectus, ſcio me ſanguinem miſiſſe quibuſdam etiam, poſteaquam rerum ſolitarum quippiam obijſſent, ſiue in ludo literario, ſiue in officinis, ſiue in foro, ſiue in ædibus. Iteratæ tamen detractionis tempus, in quibus ſimpliciter quidem vacuare conamur, eodem die eſto: At in quibus reuellere, ſi vel duobus deinceps diebus fiat, melius fuerit. Porrò intento ſemper animo in omnibus id genus in laborantis vires eſto, manu iugiter arterijs illius admota: ſunt enim quidam tam ad patiendum apti, vt confertam inanitionem non ferant: quo caſu, refecto primo die ægroto, iterare ſecundo detractionem expedit.

D *De Affectibus, qui Arterijs in Capite diſſectis iuuantur.* CAP. 22.

QVòd autem arterias antiqui venas appellabant, & à nobis demonſtratum eſt, & ante nos alijs confeſſum extitit. Ob id ipſum ergo, ac præterea ob diſciplinarum affinitatem, cõpendij gratia ſatius mihi viſum eſt, haud alium conſcribere librum de arteria ſecanda, ſed orationi de ſecanda vena annectere, atq; id ipſum in hac parte, in qua conſideramus quas venas ob quas partes affectas ſecare oporteat. Sicut enim alias venas ob alias affectas partes oſtendimus ſecandas, ſic quoque & quæ in temporibus ſunt arterias, & quæ poſt aures, incidere medicis mos eſt: In temporibus quidem, infeſtantibus oculos fluxionibus tum calidis, tum ſpirituoſis: Poſt aures verò, in vertiginoſis maxime, & ijs qui diuturnis doloribus capitis calidis ac ſpirituoſis affliguntur.

Iam verò & ob alios quoque affectus in capite conſiſtentes diutinos, ſunt qui arteriarum poſt aures vtuntur ſectione. Non tñ in vlla alia particula patiente eam adhibuerunt, tametſi multæ ſint, quibus hoc potius auxilio, quàm venæ ſectione, ſit opus: Vbi enim calidus ſpirituoſus que infeſtus eſt ſanguis in arterijs aceruatus, illic communibus parti affectæ ſectis arterijs eſt opus: verum propter difficilem eruptionis ſanguinis compreſſionem, arterias medici, incidere metuunt: quippe cum, ſiquis in ſecanda forte vena arteriam vulnerauit, ægre ſtatim ſanguinis eruptionem compeſcat; ac vbi res optime cadat ad cicatricem perducta diuiſione, tamen aneuriſma fiat.

De

De Periculo impendente ijs, quibus Non recte Diſſectæ ſunt Arteriæ: & Quo pacto Galenus Somnij monitu Eas auſus eſt diſſecare. E *CAP. 23.*

QVin & interijſſe quoſdam noui ab arteria interiori in cubito venæ ſubiecta, non nullos quidem protinus ob vinculum circumpoſitum, volentibus medicis ſiſtere ſanguinis eruptionem, in gangrænam incidentes: alios poſtea in aneuriſmate manu curando defunctos, neceſſe enim hic eſt laqueo vaſculum conſtringere. Itaque maiuſculas proinde arterias medici refugiunt, paruas autem tanquam haud ita multum profuturas: quanquam & ipſe quoque non nunq̃ haud paruum attuliſſe commodum viſæ ſunt, cum hoc quòd & citra aneuriſma cicatrice claudantur. Quin & ſi maior ſit arteria, & ipſa quoque citra aneuriſma cicatrice includi poteſt, tota nimirũ diſſecta: idq; ipſum ſæpenumero imminẽs ex ſanguinis profluuio diſcrimen ſuſtulit: clare enim apparet, cum tota tranſuerſim per ſe totam diſcinditur, reuulſis vtrinque partibus ambabus, vnã ſurſum, alteram deorſum concedere. Atque id quidem & venis verum moderate vſuuenit, ſed arterijs ſemper plus quàm venis. Sanè verò quæ mihi occaſio extiterit ſecandæ arteriæ, nunc iam tibi ediſſeram. Monitus per quædam inſomnia, quorum duo perſpicuo mihi viſa ſunt, acceſſi ad dextræ manus arteriam, inter indicem & pollicem ſitam: ſiuiq; fluere, donec ſponte ſanguis reſiſteret, nam ita ſomnium præceperat: effluxit autem non tota libra. Subito itaque diuturnus extinctus dolor eſt F in illa maxime parte fixus, qua iecur ſepto tranſuerſo committitur. Mihi quidem hoc ætate iuueni li euenit. At miniſter Dei Pergami, diutino lateris cruciatu laborãs, liberatus eſt arteria in ſumma manu inciſa, aggreſſus & ipſe illud inſomnij monitu. Porrò alteri cui ex vulnere in malleolo inflicto diſſecta arteria fuerat, ſanguinis quidem curſus haud quieuit, donec ego vocatus totam diſſecui: ac medicamento ex aloe & manna & ouorum albumine, pilis leporum molliuſculis impoſito, vſus fui: citra'que aneuriſma curatum eſt vulnus, obducta videlicet arteriæ oſculo carne. Vir autem ille quartum iam annum haud exiguis temporum interuallis coxæ dolore vexatus, exinde prorſum ſanus extitit. Hæc itaque mihi perſuaſerunt, vt ſubinde in ſummis artubus, immo & in capite, arterias ſecarem in omnibus doloribus, qui à calida ſpirituoſaq; ſubſtantia naſci videbantur, & maxime in membranis: quarũ dolor punctioni ſimilis eſt, ac ſenſim expanditur, pungente quidem ſenſu vna in parte, tanquam in affecti loci centro, infixo: tenſionis verò ſenſum percipiente omni circumcirca ad centrum particula.

SEXTÆ CLASSIS FINIS.

aaaaaa bbbbbb cccccc dddddd

Omnes ſunt terniones, præter dddddd duernionem.

VENETIIS APVD IVNTAS.